ANTONII AVGVSTINI ARCHIEPISCOPI TARRACONEN.

I. V. D. & vindicis Clarissimi, nobilissimiq. olim Sacri Palatij Apostolici Auditoris.

De
- Pontifice Maximo.
- Patriarchis, & Primatibus.
- Archiepiscopis, & Metropolitanis.
- Episcopis, siue Pontificibus, vel Sacerdotibus.
- Concilijs, & Synodis, siue Conuentibus.
- Chorepiscopis, & Presbyteris, siue Sacerdotibus.
- Diaconis, & Hypodiaconis, & Diaconissis.
- Acolytis, & alijs Clericis inferioribus.
- Monachis, & Canonicis regularibus, & de sacris Virginibus.
- Laicis Catholicis.
- Hæreticis, & Apostatis, & Schismaticis.
- Iudæis, & Paganis.

ROMAE.

Apud Andream Phæum. MDCXVII.

SVPERIORVM PERMISSV.

IVRIS PONTIFICII VETERIS
EPITOME.

Eius partes tres.
- De personis,
- De rebus.
- De iudiciis.

PRIMAE PARTIS DE PERSONIS
LIBRI DVODECIM.

Libri primi de Pontifice Maximo Tituli XXII,

†† De

Libri II de Patriarchis, & Primatibus. Tit XXVII.

Libri tertii de Archiepiscopis, & Metropolitanis. Tit. XIX.

Libri quarti de Episcopis, siue Pontificibus vel Sacerdotibus. Tit. XC.

XXVI De

Libri quinti de concilijs, & synodis, siue conuentibus. Tituli XLV.

Libri sexti de Chorepiscopis, & Presbyteris, siue Sacerdotibus. Titulis LXIII.

iiL Ne

Libri septimi de Diaconis, & Hypodiaconis, & Diaconissis. Tituli XL.

Libri octaui de Acolythis, & alijs clericis inferioribus. Tituli XLIIX.

XXVII Ne

Libri IX. de Monachis, & Canonicis regularibus, & de ſacris virginibus. Tituli LXXVII.

XXX Con-

Libri XII. de Iudaeis; & Paganis Tituli XXV.

A N-

ANTONII AVGVSTINI ARCHIEP. TARRACON.

Iuris Pontificij veteris Epitome.

EIVS PARTES SVNT TRES.

In prima agitur de Personis.
In secunda de Rebus.
In tertia de Iudicijs.

LIBER PRIMVS.

DE PONTIFICE MAXIMO.

De Petri Apostoli,& successorum Romanorum Pontificum Primatu. TIT. I.

CAPVT I.

EGO dico tibi;quia tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam; & portae inferi non praeualebunt aduersus eam: Et tibi dabo claues Regni caelorum: Et quodcumque ligaueris super terram, erit ligatũ & in caelis: & quodcumq. solueris super terram,erit solutum & in caelis. *Christ.apud Matth.c.16.*

CAP. II.

Cum prandissent,dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis,diligis me plus his? dicit ei: Etiam Domine,tu scis,quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis,diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus,quia dixit ei tertio amas me?& dixit ei: Domine, tu omnia scis;tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce oues meas. *Iann.c.vlt.*

CAP. III.

Sanctissimus, ac Beatissimus Papa, caput vniuersalis Ecclesiae Leo,per nos,vt Legatos suos, sancta Synodo consentiente, Petri Apostoli praeditus dignitate, qui Ecclesiae fundamẽtum,& petra fidei, & caelestis regni ianitor nuncupatur,Episcopali (*Dioscorum*)dignitate nudauit. *Paschasinus,& alij in Chalc. Syn.act.16.post epist. Marciani Imper.*

CAP. IIII.

Summus nobiscum concertabat Apostolor. Princeps. illius enim imitatorẽ, & sedis successorem habuimus fautorem,& diuini sacramenti mysterium illustrantẽ per litteras,&c. Per Agathonem Petrus loquebatur, &c. vi. *Syn.act.18.in fine.*

CAP. V.

Ait Dominus ad Petrum Apostolorũ principalissimam summitatem: Tu es Petrus, & super hãc petram aedificabo Ecclesiã meam. *Epistola encyclia Synodi viij.CP.sub Hadriano II.post princ.act.2.*

Matt.16.

CAP. VI.

Nos omnipotẽtis Dei misericordia,& beator. Apostolor. Petri, & Pauli auctoritate cõfisi,ex illa,quam nobis licet indigne Deus ligandi,atque soluendi contulit potestatem, omnibus,qui laborẽ proprijs personis subierint,& expensis,plenam suor.peccaminum,de quib.liberaliter fuerint corde contriti,& cõfessi,veniam indulgemus. *Innoc.iij.in concil. gen.Later.c.vlt.*

CAP. VII.

Dist. 21. c.3.

Quamuis vniuersae per orbem catholicae Ecclesiae vnus thalamus Christi sit: sancta tamen Romana Catholica, & Apostolica Ecclesia,nullis synodicis constitutis, ceteris ecclesijs praelata est; sed euangelica voce Domini,& Saluatoris nostri primatum obtinuit. Tu es Petrus,&c.& portae, &c. & tibi dabo, &c.& quaecumque,&c.Cui data est etiam societas beatissimi Pauli Apostoli vasis electionis,qui non diuerso, sicut haeretici garriunt, sed vno tempore,vno,eodemq. die gloriosa morte cum Petro,in vrbe Roma, sub Caesare Nerone agonizans coronatus est: & pariter supradictam sanctam Romanam Ecclesiam Christo Domino cõsecrauerunt,talesq. † omnibus vrbibus in vniuerso mundo sua praesentia, atq. venerando triumpho praetulerunt. Est ergo prima Petri Apostoli sedes Romana Ecclesia,non habens maculam,neque rugam, nec aliquid huiusmodi. *Gelas.& lxx. in Synodo Rom.in prin.Burchardus Vormacien. Episcopus lib.3.c.220.Iuo Carnoten.Episc.lib. 4. tit.1.c.3.Panor. Ansel.Lucen. Episc. lib.1. c. 68.& 69.decreti, siue authen.canon. Tarracon.lib.1.c.295.*

Matt.16.

† haneq.

CAP. VIII.

Interdicimus in nomine Domini Iesu Christi,& ex auctoritate beati Petri Principis Apostolor. prohibemus, cuius vice huic sanctae

Romanae Ecclesiae praesidemus, auctore Deo;vt nullus Episcopor.dolos,vel immissiones aliquas facere praesumat, &c. *Gregor. in Syn. Later. de monachis nigris in prin.*

C A P. I X.

Posuit Photius in caelum os suũ,& lingua eius exijt super terram; dum videlicet contra diuinam ordinationem relictus, in beati Petri Principis Apostolorum primatu dispositam putridi gurgitis guttur aperuit; & aduersus eiusdem regni caelestis clauigeri Apostolicam sedem,& praecipuam,ac summam dignitatem,& potestatem, linguam suam serpentis exacuit; vitam scilicet decessoris mei, beatae recordationis Papae Nicolai lacessere nullo modo metuens, nec nobis, qui eius vix digni famuli,vt non dicam sequaces extitimus,parcere vteumq. consentiens;videlicet vtrosque maledictis impetere, quantum in se fuit,& blasphemis inficere verbis existimans. *Hadria.y.in Synod.Roma. in princ. apud Syno.vij.CP.Act.7.*

C A P. X.

Ipsa (*Sedes Romana*) firmamentum a Deo fixum, & immobile percepit: quoniam ipsam, formam vniuersorum titulorum lucidissimam, Dominus Iesus Christus vestram Apostolicam constituit sedem.Ipsa est enim sacer vertex,in quo omnes Ecclesiae vertuntur, sustentantur, releuantur,&c. Tu es enim, sicut diuinum veraciter testatur eloquium,Petrus; (*Matt.16.*) & super fundamentum tuum, Ecclesiae columnae,id est,Episcopi,qui Ecclesiam sustinere, & proprijs humeris portare debent, tibi sunt confirmatae, tibiq. claues regni caelorum commisit, atq. ligare, & soluere potestatiue, quae in terra,& quae in caelis sunt, promulgauit. Tu profanarum haeresum, & impetitorum, atq. omnium infestantium depositor, vt Princeps, & doctor, caputq. omnium orthodoxae doctrinae,& immaculatae fidei existis. *Athanasius, & alij Episcopi Aegypt. ad Felic.ij.ante med.*

C A P. X I.

(*Dist.40.c.1.*) Nõ nos beatum Petrum,sicut dicitis,a Domino cum sedis priuilegijs, vel successores eius, peccandi iudicamus licentiam suscepisse. ille perennem meritorũ dotẽ cum haereditate innocẽtiae misit ad posteros,&c.Quis enim sanctum esse dubitet,quem apex tantae dignitatis attollit? In quo si desunt bona acquisita per meritum,sufficiunt, quae a loci decessore praestantur. Aut enim claros ad haec fastigia erigit, aut qui eriguntur, † illustrat: praenoscit enim,quid Ecclesiar.fundamento sit habile, super quod ipsa moles innititur. (*† eliguntur.f.*) *Ennod.pro Symma.post princ. Gregor.vij.lib.8.ep.21.reg.Tarrac.li.1.c.75.*

C A P. X I I.

(*Dist. 21. c.2.*) In nouo testamento post Christum sacerdotalis ordo a Petro Apostolo coepit. Ipsi enim primum datus est Pontificatus in Ecclesia Christi. sic enim loquitur ad eum Dominus: Tu es Petrus, & super hanc petram,&c. (*Matt.16.*) Hic ergo ligandi, soluendiq. potestatem primus accepit, primusque ad fidem populum virtute suae praedicationis adduxit. Siquidẽ & ceteri Apostoli cum Petro par consortium honoris,& potestatis acceperunt,&c. *Isidor. lib.2.c.6.de eccl.off.apud Aquisgr. c.9. Anaclet epist.2.in medio.Burch.lib.1.c.1. Iuo lib.3.tit.7.c.7.Panor & par.3.c.1.decr.Anselm. lib.1.cap.1.Caesaraug.lib.2.cap.59.*

C A P. X I I I.

Loquitur Dominus ad Petrum. Ego dico tibi,quia tu es Petrus,&c. super vnum aedificat Ecclesiam, &c. (*24. q.1.a 18. Matt 16.*) Hoc erant vtique ceteri Apostoli,quod fuit Petrus,pari cõsortio praediti,& honoris,& potestatis, sed exordium ab vnitate proficiscitur,vt Ecclesia Christi vna monstretur,&c. *Cypria.de vnitate Eccles. in prin.Ansel.lib.1.c.10.Tarr.lib.1.c 291.*

C A P. X I I I I.

Eorum morborum, quae in membris sunt Christi,& Dei Saluatoris omnium nostrorum capitis,& sponsae catholicae, & Apostolicae Ecclesiae vnum,& singularem, praecellentẽ, atque catholicissimum Medicum, ipse Princeps summus,& fortissimus ordinator, & curator, & solus ex toto magister Deus omniũ produxit;videlicet tuam fraternam sanctitatem, & paternam almitatem. propter quae dixit Petro magno, & summo Apostolorum: (*Matt.16.*) Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & portae inferi non praeualebunt aduersus eam. & iterum: Tibi dabo claues regni caelorum, & quodcumq; ligaueris super terram,erit ligatum & in caelo,† & quodcumque solueris super terrã, erit solutum & in caelis. (*† calis.f.*) Talis enim beatas voces,non secundum quandam vtiq. sortem, Apostolorum Principi solum circumscripsit, & definiuit; sed per eum ad omnes, qui post illum secundum ipsum efficiendi erant summi pastores,& diuini sacri Pontifices senioris Romae transmisit. *Ignatius Patriarcha CP. ad Hadr.ij.in prin.apud viij.Syn. CP.Act.3.*

C A P. X V.

Simon Petrus, qui verae fidei merito, & integrae praedicationis obtentu fundamentum esse Ecclesiae definitus est: qua de causa etiam Domini ore diuino cognominatus est (*Ioan. 1.f.*) Petrus;qui fuit primitiae electionis Domini, Apostolorum primus; cui & primo Deus Pater filium reuelauit; cui & Christus competenter beatitudinem contulit; qui & vocatus est,& electus,& cõuiua Domini,& comes effectus,tamquam bonus,& probatissimus discipulus; qui obscuriorem mundi plagam Occidentis,velut omnium potentior, illuminare praeceptus est. *Clemens ep 1. in prin.*

C A P. X V I.

Ipsi trado à Domino mihi traditam potestatem ligandi,& soluendi: vt de omnib.quibuscumq. decreuerit in terris, hoc decretum sit & in caelis, &c. Haec cathedra eum, qui cupit eam,& audacter expetit,non requirit; sed ornatum morib.& in verbis eruditũ, &c.

si peri-

si periculum times,&c. amplius peccas, &c. Omnes vitae huius occupationes abijcias; ne fideiussor existas, ne aduocatus litium fias, &c. nec mūdialis negotij occasione pplexus, &c. ne possis verbo Dei vacare, &c. Ex eo fiet, vt tu, tamquam qui non docueris, quae ad salutem hominum pertinent, deponaris; & discipuli per ignorantiam pereant, &c. *Clem. ep. 1. in prin. Ansel. lib. 1 c. 3.*

11. q. 1. te quidem. c. 30.

CAP. XVII.

Dist. 21. c. 2.

In nouo testamento post Christum Dominum à Petro sacerdotalis coepit ordo: quia ipsi primo Pōtificatus in Ecclesia Christi datus est, dicēte Domino ad eum. Tu es Petrus, & super hāc petram, &c. & tibi dabo, &c. Hic ergo ligandi, atq. soluendi potestatem primus accepit à Domino, primusq. ad fidem populum virtute suae praedicationis adduxit. ceteri vero Apostoli cum eodem pari cōsortio honorem, & potestatem acceperunt, ipsumque Principem eor. esse voluerunt, &c. *Anacle ep 2 in medio Isidor. lib. 2. c. 6. de Eccles offic apud Aquisgr c. 9 Burch. & Ansel. l. 1. c 1 Iuo p. 5 c. 1. decr. & l. 3 tit. 7. c. 7 pan. Caesaraug. lib. 2. cap 59.*

Matt. 16 c.

CAP. XVIII.

Dist. 22. c. 2.

Haec [sacrosancta Romana, & Apostolica Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Saluatore nostro primatum obtinuit, & eminētiam potestatis super vniuersas Ecclesias, ac totum Christiani populi gregem assecuta est. sicut ipse beato Petro Apostolo dixit: Tu es Petrus, &c. & portae, &c. & tibi dabo, &c. & quaecumq. &c. Adhibita est etiam societas in eadem Romana Vrbe beatissimi Apostoli Pauli vasis electionis, &c. & licet pro omnib assidua apud Deum omnium sanctorum effundatur oratio, &c. Paulus Romanis id pollicetur, &c. quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis. Prima ergo sedes est caelesti beneficio Romanae Ecclesiae, quam beatissimi Petrus, & Paulus suo martyrio consecrarunt. *Anacle. ep. 3. post princ. Iuo lib. 4. tit. 1. cap. 2. & 4. panor. & parte 5. cap. 2. & 26. decr. Anselm. lib. 1. cap. 2 & cap. 66. Tarrac. lib. 1. cap. 275 & 294. Caesaraug. lib. 2. cap. 60.*

Matth. 16. c.

Rom. 1 b.

CAP. XIX.

Dist. 22. sacros. c. 2. p. stet.

Inter beatos Apostolos quaedam fuit discretio; & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen a Domino est concessum, & ipsi inter se id ipsum voluerunt: vt reliquis omnibus praeesset Apostolis, & Cephas idest caput, & principium teneret Apostolatus. qui & eandem formam suis successoribus, & reliqui Apostoli Episcopis tenendam tradiderunt, &c. & in veteri testamento scriptū est i Moyses, & Aaron in sacerdotibus eius. id est, primi inter eos fuerunt. *Idem Anacl. in ead. epist. 3. post princ. Burch. lib 1. c. 159. Iuo par. 5. cap. 269. decr. Ansel. lib. 1. c. 7. Caesar. lib. 2. c. 60.*

***

Psal. 98.

CAP. XX.

Petrus sanctus magister noster, & Princeps Apostolorum, de Antiochia vtilitatis causa translatus est Romam; vt ibidem potius proficere posset. Eusebius quoque de parua quadam Ciuitate, Apostolica auctoritate mutatus est Alexandriam. *Anter. ep sing. in princ. Burch. lib. 1. cap. 77. Iuo li. 3. tit. 6. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 183. decr. Ansel. lib. 6. c. 94.*

7. q. 1. mutationes. c. 34.

CAP. XXI.

Beatus Apostolorum Princeps Petrus in ordinatione Clementis alloquens populum inter cetera ait. Si inimicus, &c. *Fabia. ep. 1. post medium.*

CAP. XXII.

Rogamus vos fratres; vt non aliud doceatis, neque sentiatis; quam quod à beato Petro Apostolo, & à reliquis Apostolis, & Patribus accepistis. ab illo enim primo instructi estis; ideo non oportet vos proprium derelinquere patrem, & alios sequi. Ipse enim caput est totius Ecclesiae, cui ait Dominus: Tu es Petrus, &c. *Marcell. ep. 1. in prin. Ans. li. 1. c. 15.*

24. q. 1. c. 15.

Matt. 16. c.

CAP. XXIII.

Ipsi primae sedis Ecclesiae conuocandarū generalium synodorum iura, & iudicia Episcoporum singulari priuilegio Euangelicis, & Apostolicis, atque canonicis concessa sunt institutis. quia semper maiores causae ad sedem Apostolicam multis auctoritatibus referri praeceptae sunt. Nec vllo modo potest maior à minori iudicari. Ipsa namq omnib. maior, & praelata est Ecclesijs, quae non solummodo canonum sanctorum Patrū decretis, sed Domini Saluatoris nostri voce singularem obtinuit principatum. Tu es, inquit, Petrus, &c. & quodcumque ligaueris. Porro [dudum à sanctis Apostolis, successoribusq. eorum in praefatis antiquis decretum fuerat statutis, quae hactenus sancta, & vniuersalis Apostolica tenet Ecclesia: Non oportere praeter sententiam Romani Pontificis concilia celebrari, nec Episcopum damnari. quoniam Sanctam Romanam Ecclesiam Primatē omnium Ecclesiarum esse voluerunt. & sicut B. Petrus Apostolus primus fuit omnium Apostolorum: ita & haec Ecclesia ipsius nomine consecrata, Domino instituente, prima, & caput sit cęterarum, & ad eam quasi ad matrem, atq. apicem omnes maiores Ecclesiae causae, & iudicia Episcoporum recurrant, (eiusq. iusta sententia † terminum sumant. Nec extra Romanum quidquam ex his debere decerni Pontificem, &c. nec liceat Metropolitanis, inconsulto Romano Pontifice, aut maiores Ecclesiae causas deturbare, aut Episcopos damnare: sed communi Sanctae Romanae sedis Episcopi concilio, † & concordi actione, quaeq. sunt Christi zelo agenda, disponant vnanimiter, recteq. sentiant, & ea, quae senserint, non sibimet discrepando, sed Deo placita perficiant. *Iulius ep. 1. in medio. Hadr. c 3. ad Episcopum Mediomatr. Capitulare lib. 6 c. 287. & lib. 7. c. 150. in additis. Ansel. lib. 2. c. 42.*

Matt. 16. c. 3. q. 6. c. 9.

† & iuxta eius sententiam.

† cōsilio f.

CAP. XXIV.

Inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quaedam discretio potestatis; & cum omnium par esset electio, vni tamen

men datum est, vt ceteris praemineret. de qua forma Episcoporum quaedam orta est distinctio.&c.per quos ad vnam B. Petri sedē vniuersalis Ecclesiae cura conflueret,& nihil vsquam a suo capite dissideret.&c.Satis enim indignum est,qnemqnam vel Pontificum, vel ordinum subsequentium hanc regulam refutare,quam beati Petri sedē,& sequi videat, & docere.&c. *Iulius ep.1. in fi. Leo ep. 82. in fi.Gelas.ep.1.r.11.Ansel lib.5.cap.4.*

Dist. 11. nolite c.5 & de con secr. d.1. c.5. basili cat. in fi.

CAP. XXV.

Iulius sanctae Romanae, & Apostolicae Ecclesiae Episcop. Eusebio,Theognio,Theodoro,Berintho,& ceteris Orientalibus Episcopis.Decuerat vos aduersus sanctam Romanā Ecclesiam,& Apostoticam,limate,& non ironice loqui. quoniam & ipse Dominus noster Iesus Christus eam decenter allocutus ait: Tu es Petrus.&c.Habet enim potestatem singulari priuilegio sibi concessam, aperire, & claudere ianuas regni caelestis,quibus voluerit.Nam si ei detrahere,quae Domini ore sacrata,atque desuper exaltata est, non renuistis;nec mirum si fratribus iniurias irrogare non cessetis. *Iulius ep.2. in prin. Gregor.vij. lib.8.reg.ep.21.Iuo lib.4.tit.1.r.11.panor.*

Mat.16.c

CAP. XXVI.

Incipiamus ergo adiuuante Deo, & sancto Petro Apostolo,per quē Apostolatus, & Episcopatus in Christo coepit exordium.&c. *Felix ij.ep.1.post prin.Inn.ep.2.in prin.*

CAP. XXVII.

Primates illi, & non alij sint, qui in Nicaena synodo sunt constituti. Reliqui vero, qui Metropoles tenent sedes, Archiepiscopi vocantur,& non Primates, salua in omnibus Apostolicae sedis dignitate, quae ei ab ipso Domino est concessa,& postea a sanctis Patribus roborata. *Felix ij.ep.1.r.12.Burchar.lib. 1.c.163.Iuo par.5.c.273.decr.*

CAP. XXVIII.

Monet ergo Apostolus, non amplius nos inuicem temere iudicare. temere enim iudicat,si quis Episcopum absque sedis Apostolicae auctoritate condemnat: cum ei hoc specialiter priuilegium reseruatum sit. sed hoc iudicate magis,inquit,ne ponatis offendiculum fratri,vel scandalum.Patenter enim his, & alijs innumerabilibus decretorū testimonijs,omnibus manifestum est,nō debere Episcopum damnari,licet eius perscrutetur opinio,donec iudicium de ore nostrae Apostolicae auctoritatis, hoc est Principis Apostolorum cognoscatur. vtpote quoniam solus, & prae omnibus creditus est, atque percipere meruit à Rege Regum Christo Deo claues regni caelorum ad aperiendum fidelibus, & beniuolis hominibus in eundem Dominum nostrum,& claudendum infidelibus, & maliuolis,atque suis sacerdotib.& sanctae Ecclesiae suo pretioso sanguine redemptae impugnatoribus,siue nocentibus.&c. *Dama. ep. 3, ad Steph.& concilia Africae ante finem.*

Ro. 14. b

Mat.16.c

CAP. XXIX.

Cum in vnum plurimi fratres conuenissemus ad sancti Apostoli Petri reliquias; per quem & Apostolatus,& Episcopatus in Christo coepit exordium.&c. *Syrir. ep.4. in prin. Inn.ep.2.in prin.*

CAP. XXX.

Quis nesciat,aut non aduertat id, quod a Principe Apostolorum Petro Romanae Ecclesiae traditum est,ac nūc vsque custoditur, ab omnibus debere seruari?nec superduci,aut introduci aliquid, quod aut auctoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum?Praesertim eum sit manifestum in omnem Italiam,Gallias,Hispanias, Africam,atque Siciliam,insulasq. interiacentes, nullum instituisse ecclesias,nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus,aut eius successores constituerunt sacerdotes. Aut legant, si in his prouincijs alius Apostolorum inuenitur, aut legitur docuisse.Quod si non legunt,quia nusquam inuenitur; oportet eos hoc sequi, quod Ecclesia Romana custodit, à qua eos principium accepisse non dubium est:ne dum peregrinis assertionibus student, caput institutionum videantur omittere.&c. *Innoc. ep. 1.in prin.Decentio Episcopo Eugubino. Burchar.lib.3.c.125.decreti.Iuo par.4.c.67.decr. Anselm.lib.1.c.41.*

Dist.11.a. vit.

CAP. XXXI.

Incipiamus adiuuante Deo, & sancto Dei Apostolo Petro,per quem & Apostolatus, & Episcopatus in Christo coepit exordium. *Innoc.ep.2.in prin. ad Victoricum Rotomag. Syrit.ep.4.in princ.Felix ij.ep.1.*

CAP. XXXII.

Ecclesia Antiochena,quam priusquam ad vrbem perueniret Romanam, beatus Apostolus Petrus sua praesentia illustrauit, velut germana Ecclesiae Romanae, diu se ab eadē alienam esse non passa est.&c. *Inn.ep.14.*

CAP. XXXIII.

Antiochena prima primi Apostoli sedes esse monstratur. &c. quaeq. vrbis Romae sedi non cederet,nisi quod illa in transitu meruit,ista susceptum apud se,consummatumq. gaudet. *Inn.ep.18.r.1.*

CAP. XXXIIII.

Religiosa clementissimi Principis fides, sciens ad suam gloriam maxime pertinere, si intra Ecclesiam Catholicam nullius erroris germen exurgeret; hanc reuerentiam diuinis detulit institutis, vt ad sanctae dispositionis effectum, auctoritatem Apostolicae sedis adhiberet,tamquam ab ipso beatissimo Petro cuperet declarari,quod in eius confessione laudatum sit;quando dicente Domino: Quē me esse dicunt homines?filiū hominis? varias quidē diuersorum opiniones discipuli memorarunt:sed cum ab eis, quid ipsi crederent,quaereretur;Princeps Apostolorū plenitudinē fidei breui sermone cōplexus, Tu es, inquit,Christus filius Dei viui. *Leo ep. 14.in prin.ad Eph.syn.secundā.*

Mat.16.b

CAP. XXXV.

Cum

Cum vniuersalis Ecclesiae per illius principalis petrae aedificationem facta sit petra, & primus Apostolorum beatissimus Petrus, voce Domini dicentis audierit;Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam:Quis est,nisi aut Antichristus, aut Diabolus,qui pulsare audeat inexpugnabilem veritatem? *Leo ep.73. ad Leon. August. post prin.*

Matt.16. e.

CAP. XXXVI.

Cum beatissimus Petrus Apostolicum à Domino acceperit principatum, & Romana Ecclesia in eius permaneat institutis; nefas est credere,quod sanctus discipulus eius Marcus, qui Alexandrinā primus Ecclesiam gubernauit,alijs regulis traditionum suarum decreta formauerit. *Leo epist. 79. vel 81. ad Dioscorum Alexan. in prin. Anselm. Lucen. lib.1.cap.30.*

24.q.1.a. 16.

CAP. XXXVII.

Diuinae cultum religionis, quem in omnes gentes,omnesq. nationes Dei voluit gratia corruscare, [ita Dominus noster Iesus Christus humani generis Saluator instituit: vt veritas,quae antea legis, & Prophetarum praeconio continebatur, per Apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret, sicut scriptum est: In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terrae verba eorum. Sed huius muneris sacramentum, ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit;vt in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret;vt ab ipso,quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet: vt exortem se mysterij intelligeret esse diuini, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere, &c. Hilarius Ecclesiarum statum, & concordiam sacerdotum nouis praesumptionibus turbaturus, excessit ita suae vos cupiens subdere potestati;vt se beato Apostolo Petro non patiatur esse subiectum, ordinationes sibi omnium per Gallias ecclesiarum vindicans, ipsius quoq; beatissimi Petri reuerentiam verbis arrogantioribus minuendo;cui cum prae ceteris soluendi, & ligandi tradita sit potestas,pascendarum tamen ouium cura specialius mandata est;cui quisquis principatum aestimat denegandū,illius quidem nullo modo potest minuere dignitatem; sed inflatus spiritus superbiae suae semetipsum in inferna demergit. *Leo ep.87. ad Episcopos Viennen.prouin.in prin. Iuo par.5.c.6.decret.*

Act. 19. 7.

CAP. XXXVIII.

Si cunctis generaliter sacerdotibus recte diuina tractantibus fidelium conuenit corda submitti; quanto potius sedis illius Praesuli consensus est adhibendus,quem cunctis sacerdotibus, & Diuinitas summa voluit praeminere, & subsequens Ecclesiae generalis iugiter pietas celebrauit? &c. quem Christi vox praetulit vniuersis: quem Ecclesia veneranda confessa semper est, & habet deuota Primatem.&c.*Gelas.ep.5.ad Anastas. August. in prin. Greg.vij.lib.8.Registri ep.21. post prin.*

CAP. XXXIX.

Nunc incepi sententiare contra te; immo ille, qui vertex est omnium pastoralium sedium, in sanctis laudibus florens Apostolorum verè optimus Petrus, cuius tu nomine aequalis es,sed nō opinione,neque fide; quoniam ab istius recta intentione, & immaculata fide valde declinasti.*Felix iiij. ad Petrū Antiochen.post princip ante v. syno.*

CAP. XL.

Memor sum,me sub illius nomine Ecclesiae praesidere, cuius à Domino Iesu Christo est glorificata confessio,& cuius fides omnes quidem haereses destruit, sed maximè impietatem praesentis erroris expugnat. & intelligo aliter mihi non licere,quam vt omnes conatus meos ei causae, in qua vniuersalis Ecclesiae infestatur,impendam. *Pelag.ep. vni.in fine.Callist.ep.1.in fine Xyst.ij. epist. 1.in princip.Anselm lib.1.cap. 36.*

24.q.1.a. 10. Matt.16. c.

CAP. XLI.

Christi oues,qui Christum amat, diligenter, & cum magna cura pascat,quoniam ipsius sanctae sedis,cui per abundantiam diuinae gratiae praesumus, ipsius amore, & reuerentia cohortamur. &c. ne beati magistri nostri Petri summi Apostoli dilectio, qua se amatorem Dei esse testatus est,vana inueniatur in nobis.&c. tantusq. nos beati Petri Apostolorū Principis amor accendat, vt in oui li ipsius,cuius omnes creaturae sūt traditae, omnes taliter errantes redintegrare festinetis.*Io.iij.ep.vni.post med.Ansel.lib.1. c.35.*

CAP. XLII.

Si cum à fidelibus (*Petrus*) culparetur, auctoritatem, quam in sancta Ecclesia acceperat, attendisset; respondere poterat, vt pastorem suum oues, quae ei commissae fuerant, reprehendere non auderent. sed si in querela fidelium aliquid de tua potestate diceret; profectò doctor mansuetudinis non fuisset, &c. Si ergo pastor Ecclesiae, Apostolorum Princeps, signa, & miracula singulariter faciens, non dedignatus est in causa reprehensionis suae rationem humiliter reddere; quanto magis nos peccatores, cum de re aliqua reprehendimur, reprehensores nostros ratione humili placare debemus? *Gregor.epist. 7.lib.9. ep.39. regist. ad Theoctist. in medio.*

V.2.q.7. c 40. Petrus.

CAP. XLIII.

Nos licet humillimè summis viribus enitimur, vt Christiani vestri imperii respub. in qua beati Petri Apostolorum Principis sedes fundata est, cuius auctoritatem omnes Christianae nobiscum nationes venerantur, & colunt, per ipsius beati Petri Apostoli reuerentiam, omnium gentium sublimior esse monstretur.*Agatho,& alij in ep.ad Constantinum iiij.Imper.post med.vj syn. act.4.*

CAP. XLIV.

Et quia definitionē rectae fidei plenissime (*sexta synodus*)praedicanit, quā & Aposto-

lica sedes beati Petri Apostoli, cuius licet impares ministerio fungimur, venerante suscipit: ideireo & nos, & per nostrum officium haec veneranda sedes Apostolica concorditer, ac vnanimiter his, quae definita sunt ab ea, consentit, & beati Petri auctoritate confirmat: sicut supra solidatā petram, qui Christus est, ab ipso Domino adeptus firmitatem. *Leo.ij.ad Constantinum iiij. Augustum in medio post vj.Syno.* CAP. XLV.

Mat. 16.

Bene nosti satis, quia beatus Apostolus Petrus, & Episcopatus principium extitit, & consulenti tibi de statu Ecclesiae, non ex nobis, sed eius gratia, qui aperit os mutorum, & linguas infantium facit disertas, qualiter tenere debeas. Apostolici vigoris doctrinam, dicimus. *Gregor.iij.epist.4.in princ.*

Sap. 10.d

CAP. XLVI.

Desideratis nosse, quot sint veraciter Patriarchae. Veraciter illi habendi sunt Patriarchae, qui sedes Apostolicas per successiones Pontificum obtinent. id est, qui illis praesunt Ecclesijs, quas Apostoli instituisse probantur. Romanam videlicet, & Alexandrinam, & Antiochenam. Romanam, quam sanctorum Principes Apostolorū Petrus, ac Paulus, & praedicatione sua instituerunt, & pro Christi amore, suo proprio sanguine sacrauerunt. *Nicol.ad consulta Bulgaror.c. 92.*

CAP. XLVII.

Etsi cunctis generaliter sacerdotibus diuina tractantibus fidelium cōuenit corda submittit; quanto potius sedis illius Pontifici consensus est adhibendus, quem cunctae Ecclesiae generalis iugiter pietas celebrauit? Vbi clementia vestra euidēter aduertit, nunquam quouis penitus humano cōsilio eleuare se quemquam posse contra illius priuilegium, vel confessionē, quem Christi vox praetulit vniuersis; quem Ecclesia veneranda cōfessa semper est, & habet deuota Primatem. Impelli non valent humanis praesumptionibus, quae diuino sunt iudicio constituta. *Nicol.epist.1.ad Mich. Imper.prope finem.*

CAP. XLVIII.

Quam habeatis praeceptorem, operaepretium est cognoscere, Coryphaeum Apostolorum Petrum, quem caput omnium Ecclesiarū posuit Christus dicens: Pasce agnos meos. CP.viij al.ix.sub Ioan viij. Act.2 in ep.eiusdem Papae ad Basil.Imp. CAP. XLIX.

Io.21. d.

Quod Romana Ecclesia à solo Deo sit fundata. *Gregor.vij.lib.2.Regist in dictato.*

CAP. L.

In Domino Iesu Christo confidimus, quia beatus Petrus Apostolus, quem Dominus Iesus Christus Rex gloriae Principem super regna mundi constituit, cui te fidelem exhibes, te ad honorem desiderij tui adducet. *Gregor.vij. lib. 2. Regist. epist. 66.*

CAP. LI.

Hilarius fecit decretalem, & per vniuersum Orientem sparsit, & epistolas de Fide catholica, confirmans tres synodos, Nicaenā, Ephesinam, & Chalcedonensem, & tomum sancti Archiepiscopi Leonis. & damnauit Eutychen, & Nestorium, & omnes eorum sequaces, & omnes haereses, confirmās dominationem, & principatum Sanctae sedis catholicae, & Apostolicae. *Ex Pontif.*

CAP. LII.

Debemus cum omni competenti deuotione (*Fidem*) defendere, & dignitatem propriae venerationis beato Apostolo Petro intemeratam, & in nostris temporibus conseruare; quatenus beatissimus Romanae ciuitatis Episcopus, cui principatum sacerdotij super omnes antiquitas cōtulit, locum habeat, ac facultatem de fide, & sacerdotibus iudicare. *Valentinianus ad Theodosium Patrem ante Chalc.syn.* CAP. LIII.

Tuam Sanctitatem principatum in Episcopatu diuinae fidei possidentem sacris litteris in principio iustum credimus alloquendam, &c. *Valentinianus, & Marcianus ad Leonem ante Chalc Syn.* CAP. LIV.

Haec Petrus, qui est petra fidei, & Princeps Apostolorum, intemerata seruauit. *Constantinus iv. Imp.in edicto ad populum Occiden. in fi.vj.syn.act.18.* CAP. LV.

Petrus Apostolicae sedis primus Dux seruilem, & temerariam insaniam verberans Iudaici auditus instrumentum gladio amputauit. *Cōstātinus, & Irene in ep.ad syn.Nicaen. ante si vij syn.act 1.*

CAP. LVI.

Impetens CP. ciuitatis Episcopum Flauianum; eo quod libellum ad Apostolicam sedē miserit, & ad omnes Episcopos harum partium, per eos, qui directi fuerunt in concilio à Reuerendissimo Episcopo Romae, qui secundum definitiones Nicaeni concilij consueti sunt interesse, &c. ad Concilij, & Apostolicae sedis iudicium transmittatur, in qua primus ille, qui caelestes claues dignus fuit accipere, principatū Episcopatus ordinauit: quando scilicet decet nos huic maximae ciuitati, quaa domina omnium est ciuitatum, tuarum, in omnibus reuerentiam conseruare. *Galla Placidia Theodosio filio ante Chal.syn.*

CAP. LVII.

Tua clementia secundum catholicam fidē, quod semper nobiscum fecit, & nunc similiter conspirare dignetur: vt quidquid in illo tumultuoso, miserrimoq. concilio constitutum est, omni virtute remoueatur: ve omnib. integris permanentibus, ad Apostolicae sedis, in qua primus Apostolorum beatus Petrus, quietiā claues Regni caelestis suscipiēs, sacerdotij principatum tenuit, Episcopatus causa mittatur. Debemus.n.primatū in omnib. immortali conuersationi tribuere, quae totum mundū propriae virtutis dominatione compleuit, & nostro imperio orbem gubernandum, seruandumq. commisit. *Galla Placidia Pulcheriae Augustae ante Chalc.syn.*

De

De fide catholica Ecclesiae Romanae. Tit. II.

C A P. I.

AIt Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret, sicut triticũ: ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua; et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. *Christ. apud Lucam cap. 22.*

C A P. II.

Primum quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in vniuerso mundo. *Paul ad Roman. c. 1.*

C A P. III.

Ro. 1. b.

Cui Christi lumen circumfulsit, quique nos per Euangelium generauit, Paulus vere diuinus Apostolus Romanis scribens, & studium sincerae fidei eorum erga verum Deum nostrũ exosculatus, sic ait: Fides vestra praedicatur in vniuerso orbe. Hoc testimonium, & nos insequi par est, temerariumq. repugnare arbitramur. quamobrem Hadrianus veteris Romae Primas, & testatorum Principum successor clarè, & verè scripsit, &c *Tharas. act. 2. vij syn post epist. Hadria. ad Tharasium.*

C A P. IV.

Sancta synodus dixit. Vniuersa sancta synodus sic credit, & sic docet. (*Haec verba protulerunt Patres assentientes* Hadriano *Pontifici Max & Tharasio* CP. *de veneratione imaginum*) *vij syn. act 2 ibid.*

C A P. V.

Apostolica sedes quod rectum est, consueuit attenta consideratione defendere, & quod deuium esse inuenerit, euitare. *Eugen. iij. in syn Remen. c. 17.*

C A P. VI.

Nos Deum in vobis primitus adorantes, cui sine querela seruitis, ad fidẽ recurrimus Apostolico ore laudatã, inde responsa quaerentes, vnde nihil errore, nihil praesumptione, sed Pontificali totum deliberatione praecipitur. *Ascanius, & alij Episcopi Tarracon. prouinciae in ep. ad* Hilarium *Papam in prin.*

C A P. VII.

Omnes generaliter alloquamur, qui iuste, & piè volunt viuere in communione sanctae Ecclesiae catholicae, quae est vnum corpus Christi, cui vnus est Dominus, vna fides, vnũ baptisma; quae cum generaliter ab vno capite Christo super petram, id est super confessionem Petri, sit aedificata; manifestum tamen est in omnem Italiam, Gallias, & Hispaniam nullum instituisse Ecclesiam, nisi eos, quos venerabilis Petrus, aut eius successores constituerunt sacerdotes. Et quoniam Ecclesia in nostris quoque partibus, vt dictũ est, super hanc petrae soliditatem non tantum fundata, sed ab eo, eiusq. successoribus etiam edocta; cum Dei gratia ipsius beati Petri suffragantib. meritis, firmitatem fidei, quã primo percepit, hactenus inconcussam seruare studuit, nullaq. perfidor. consortia recepit. *Trosl c 15. Vid. Inn. ep 1. in prin.*

Ephes. 4. Mat. 16. e.

CAP. VIII.

Nauigare audẽt, (*loquitur de quibusdam haereticis Nouatianis*) & ad Petri cathedrã, atque Ecclesiam principalem, vnde vnitas sacerdotalis exorta est; à schismaticis, & profanis litteras ferre? nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides, Apostolo praedicante, laudata est: ad quos perfidia habere non possit accessum. *Cypr. ep. 3. ad Cornel post mediũ.*

Rom. 1. b.

C A P. IX.

25. q. 1. c. 9.

Prima salus est rectae fidei regulam custodire, & à constitutis Patrum nullatenus deuiare. & quia non potest Domini nostri Iesu Christi praetermitti sententia dicentis: Tu es Petrus, &c. & haec, quae dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in sede Apostolica extra maculam semper est catholica seruata religio. de qua spe, & fide minime separari cupientes, & Patrum sequentes constituta; anathematizamus omnes, qui contra sanctam Romanam, & Apostolicam Ecclesiã superbiendo suas erigunt ceruices; sequentes in omnibus Apostolicam sedem, & praedicãtes eius omnia constituta; & per omnia spero, vt in vna communione vobiscum, quam sedes Apostolica praedicat, esse merear. in qua est integra, & vera Christianae religionis, & perfecta soliditas, promittens sequestratos à communione Ecclesiae catholicae, id est, non cõsentientes sedi Apostolicae, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. quod si in aliquo à professione mea deuiare tentauero; his, quos damnaui, complicem mea sententia, me esse profiteor. Hanc autem professionem meam manu mea subscripsi, & Bonifacio Sancto, & venerabili Papae vrbis Romae direxi, damnans, & antecessores, & successores meos, & omnes, qui sanctae Romanae, & Apostolicae Ecclesiae priuilegia castrare nituntur. *Verba haec Eulalii Chartha Episcopi apud Bonif. ij. ep. vni. in medio. Similis professio Io. CP ad Hormisdam post prin & alia Missa in Hispaniam ab Hormisda ep. 5. in medio.*

Mat. 16. c.

C A P. X.

24. q. 1. c. 11.

In sede Apostolica inuiolabilis semper catholica custoditur religio, &c. *Io.* CP. *ad Hormisdam ante medium Euseb. ep. 3. post prin.*

C A P. XI.

In omnibus hortamur te frater honorabilis; vt his, quae à beatissimo Papa Romanae ciuitatis scripta sunt, obedienter attendas; quoniam beatus Petrus, qui in propria sede & viuit, & praesidet, praestat quaerentibus fidei veritatem. Nos enim pro studio pacis, & fidei, extra consensum Romanae ciuitatis Episcopi causas audire non possumus. *Petrus Rauen. Episcopus ad Eutychem. in fine ante Chalc. syn.*

C A P. XII.

24 q 1. c. 10.

Memor sum, me sub illius nomine Ecclesiae praesidere, cuius à Domino Iesu Christo est glorificata confessio; & cuius fides omnes sẽper destruit errores. & intelligo aliter mihi non licere, quam vt omnes conatus meos ei causae, in qua vniuersalis Ecclesiae salus infestatur impendã. *Callist. ep. 1. in fi. Xyst. ij. ep. 1.*

ep.1.in prin. Pelag.ep.vn.in fi. Ansf.l.1.c.36.

CAP. XIII.

24.q.1.a recta.c.9. Haec sancta, & Apostolica mater omnium Ecclesiarum Christi Ecclesia, quae per Dei omnipotentis gratiam a tramite Apostolicae traditionis, numquam errasse probatur, nec haereticis nouitatibus deprauata succubuit; sed vt in exordio normam fidei Apostolicae percepit ab auctoribus suis Apostolor. Christi Principibus, illibata fine tenus manet, secundum ipsius Domini Saluatoris diuinam pollicitationem, qui discipulorum suorum Principi in suis fatus est Euangelijs. Lu. 22.c. Petre, inquiens, ecce Satanas expetiuit, vt cribraret vos sicut qui cribrat triticum; ego autem pro te rogaui, vt non deficiat fides tua. & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos.&c.*Lucius ep.vnica in fi. Felix ep. 3. in fi. Marcus in ep.ad Athan.in prin.Agatho ep. ad Constan.Imp.post prin.lecta in vj.syn.act. 4.Ansel.l.1.c 13.& 35.* CAP. XIIII.

24.q. 1.c. 10. Memor sum, me sub illius nomine Ecclesiae praesidere, cuius a Domino Iesu Christo est glorificata confessio; & cuius fides nullum vmquam fallit, sed omnes quidem haereses destruit. Intelligo autem mihi aliter non licere, quã vt omnes conatus meos ei causae, in qua vniuersalis Ecclesiae salus infestatur, impendam.*Xyst.ij.ep.1.in prin.Callist. ep.1. in fi.Pelag.ep.vn.in fi. Ansel.li.1.c.36.*

CAP. XV.

24.q.1.a recta.c.9 Haec Apostolorum est viua traditio: haec vera caritas, quae praedicanda est, & veraciter diligenda, ac fouenda, atq. fiducialiter ab omnib. tenenda. Haec sancta, & Apostolica mater omnium ecclesiarum Christi Ecclesia, quae per Dei omnipotentis gratiam, a tramite Apostolicae traditionis, numquam errasse probatur, nec ab haereticis nouitatibus deprauanda succubuit.sed vt in exordio normã fidei Christianae percepit ab auctoribus suis Apostolor. Christi Principibus, illibata fine tenus manet, secundum ipsius Domini Saluatoris diuinam pollicitationem, qui suorum discipulorum Principi in suis fatus est Euangelijs: Lu. 22.c. Petre, ecce Satanas expetiuit te, vt cribraret vos sicut qui cribrat triticum.ego autem pro te rogaui, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.&c.qui fidem B. Petri non defecturam promisit, & confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices, meae exiguitatis praedecessores, confidenter fecisse semper cunctis est cognitum: quorum, & pusillitas mea, licet impar & minima, pro suscepto tamen diuina dignatione ministerio pedissequa cupit existere.*Felix ep. 3. in fine. Lucius ep.vnica in fi. Marcus ep.vn.in prin. & Agath.ep.ad Constan. iv. Imp.post princ. apud syn.vj.act.4. Ansel.li.1.c.3.& 35.& 60.*

CAP. XVI.

Vnum hoc immobile fundamentum, vna haec felix fidei petra Petri ore confessa. Mat.16.c. Tu es, inquit, Christus filius Dei viui, tanta in se argumenta sustinens veritatis, quantae peruersitatis quaestionis, & infidelitatis calumniae mouebuntur. *Entye.in ep.1.in prin.*

CAP. XVII.

Regulam catholicae fidei iisdem studes tenere vestigijs, quibus eam in Apostolica sede cognosceis esse fundatam. &c. *Caius ep. 1. in prin.* CAP. XIIX.

Prima salus est, recte fidei regulas custodire, & a constitutis Patrum nullatenus deuiare. Nec potest Domini nostri Iesu Christi praetermitti sententia dicentis: Tu es Petrus.&c. & haec, quae dicta sunt, rerum probantur effectib. quia in sede Apostolica extra maculam semper est catholica seruata religio. *Eus-seb.ep.3.post prin.Vide Hormisd.ep.5.Ioann. CP.ad Hormisd.Hadria.ij.in libello in prin. lecto act.1.syn.8.CP.* CAP. XIX.

2.q.1.c. 9. Mat.16.c. 24.q.1.c. 11.

Dominis venerabilibus fratribus Athanasio, & vniuersis Aegyptior. Episcopis, Marcus sãctae Romanae, Apostolicaeq. sedis, & vniuersalis Ecclesiae Episcopus. &c. Sed nos, & vos, illosq. absq. vlla in posterũ turbatione, vnum sentire optaremus, & sancta Romana Ecclesia, quae semper immaculata mansit, & Domino praeuidente, & beato Petro Apostolo opem ferente, in futuro manebit, sine vlla haereticor. insultatione, firma, & immobilis omni tẽpore persisteret. &c. Haec Apostolor. viua traditio. haec est vera caritas, quae praedicanda est, & praecipue diligenda, ac fouẽda, atque fiducialiter ab omnib. tenenda. 24.q.1.a recta.c.9. Haec sancta, & Apostolica mater omniũ Ecclesiar. Christi Ecclesia, quae per omnipotentis Dei gratiam, a tramite Apostolicae traditionis, numquã errasse probatur; nec haereticor. nouitatib. deprauanda succubuit. sed vt in exordio normam fidei Christianae percepit ab auctoribus suis Apostolorum Christi Principib. illibata fine tenus manet, secũdum ipsius Domini Saluatoris diuinam pollicitationem, qui discipulor. suorum Principi in suis fatus est Euangelijs: Petre, inquiens, ecce Satan. &c. qui fidem B. Petri non defecturam promisit, & confirmare eum fratres suos admonuit, Luc. 22.c quod Apostolicos Pontifices meae exiguitatis praedecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum. *Marcus ep. vn. in prin. Felix ep.3.in fin. Lucius epist.vn. in fi. Ansel.lib.1.c.13 & 35.& 60.*

CAP. XX.

Dilectissimo filio Athanasio, & omnib. in vnum congregatis, & de Trinitate fide recte sentientibus Aegyptiorũ Episcopis, Liberius Papa. Olim, & ab initio tantam percepimus a beato Petro Apostolor. Principe fiduciam, vt habeamus auctoritatem pro vniuersali Ecclesia ad rectam defendendam fidem; quatenus nulli liceat statum sanctae Ecclesiae commouere ad laesionem recte credentium, absque sui periculo honoris. *Liberius ep.1.in princ.Vid.Dionys.ep.2.in prin.*

CAP.

CAP. XXI.

Ad confitendum gratiam Dei, cuius operi, ac dignationi nihil penitus subtrahendum est; satis sufficere credimus, quidquid Apostolicae sedis nos scripta docuerunt: vt prorsus non opinemur catholicum, quod apparuit praefixis sententijs esse contrarium. *Caelest. ep. 1. c. 13.*

CAP. XXII.

24. q. 1. c. 12. Quotiens fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres, & coepiscopos nostros, non nisi ad Petrum, id est, sui nominis, & honoris auctorem, referre debere; velut nunc retulit vestra dilectio: quod per totum mundũ possit ecclesijs omnibus in commune prodesse. *Innoc in ep. 26. ad concil. Mileuit. ante med. Ansel. lib. 1. c. 27. & l. 2. c. 54.*

CAP. XXIII.

Memor sum, me sub illius nomine Ecclesiae praesidere, cuius a Domino Iesu Christo est glorificata confessio, & cuius fides omnes quidem haereses destruit, sed maxime impietatem praesentis erroris expugnat. *Leo epist. 30. ad Marcianum, & Faustum in fine.*

CAP. XXIV.

(Ecclesia dicit) Dei vnigenitus filius in cõfessione primi Apostolorum fundauit me. *Felix iv. in ep. ad Zenonem Imper. ante fi. ante v. synod.*

CAP. XXV.

Haec est Apostolica, atque Euangelica traditio, quam tenet spiritalis vestri felicissimi imperij mater Apostolica Christi Ecclesia. Mat. 16. &c. Petri vera confessio, a Patre de caelis est reuelata, pro qua a Domino omnium beatus esse pronunciatus est Petrus, qui & spiritales oues Ecclesiae ab ipso Redemptore omnium Io. vlt. d terna commendatione pascendas suscepit. Cuius adnitente praesidio, haec Apostolica eius Ecclesia, numquã a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est. Cuius auctoritatem, vtpote Apostolorum omnium Principis, semper omnis catholica Christi Ecclesia, & vniuersales synodi fideliter amplectentes in cunctis secutae sunt, omnesq. venerabiles Patres Apostolicam eius doctrinam amplexi. &c. *Agatho in ep. ad Imp. post princ. lecta in vj. syn. act. 4.*

CAP. XXVI.

Vos maxime in traditione orthodoxae fidei Ecclesiae beati Petri, & Pauli Principum Apostolorum acquiescetis, eamq. amplectemini, quemadmodum a superioribus Imperatoribus factum est, qui Vicarium eius ex toto corde dilexerunt. Quapropter vestra quoque a Deo data maiestas sanctissimam Romanã Matt. 16. e. Ecclesiam Principum Apostolorum, quibus a Deo ipso data est potestas soluendi, & ligandi peccata, cum in caelo, tum in terra, honorabit. Ipsi scilicet vestri regni propugnatores erunt, cunctasq. barbaras nationes pedibus vestris subijcient; vt quocumq; ire perrexeritis, victores vos declarent. Hi siquidẽ Principes Apostolorũ sunt, qui catholicã, & orthodoxã fidẽ auspicati, per scripta quidẽ, veluti legibus latis, fidẽ suam seruandam praeceperunt, omnibus, s. qui in sedes illorum successuri erant, & in fide eorum vsq; ad cõsummationem saeculi permãsuri, atq; ita nostra seruar Ecclesia, & sanctas eorũ figuras veneratur. Vnde in hunc vsq; diem venerãdis horum imaginibus ecclesiae nostrae ornatae, ac cõspicuae sunt, quemadmodum sanctissimus, & beatissimus Papa Siluester in principio Christianorum nostrorum orthodoxa fide testatur. &c. *Hadrian. ad Constantinum, & Irenem, post prin. vij. syn. act. 2.*

CAP. XXVII.

Beatus Petrus, qui in sede sua viuit, & praesidet, dat quaerentibus fidei veritatem. Nam & sancta Romana Ecclesia semper sine macula fuit, & ruga; nimirum, qui ille hanc instituit, cuius fidei confessio diuinitus exstitit approbata: ad quam videlicet Christianitatis fidem, licet eius mysteria cõsummate nullus intelligere valeat, vobis insinuandã, inspirãte Deo, ecce scripta nostra, & missos, ac diuersos codices, in patriam vestram destinauimus. *Nicol. ad Consul. Bulgarorum. c. 106.*

CAP. XXIIX.

Quia non potest Domini nostri Iesu Christi praetermitti sententia dicentis: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. haec, quae dicta sunt, rerũ pro- Mat. 16. e bantur effectibus, quia in sede Apostolica immaculata est semper catholica reseruata religio, & sancta celebrata doctrina. Ab huius ergo fide, atq. doctrina separari minime cupientes, & Patrum, & praecipue sanctorum sedis Apostolicae Praesulum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus Photium, qui contra sacras regulas, & sanctorum Pontificum Romanorum veneranda decreta repente, de curiali administratione, saecularią. militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha in Constantinopolitana est pernasorie, immo tyrannice a quibusdam schismaticis, vel anathematizatis, atque depositis intrusus. *Hadria. y. apud syn. CP. viij. act. 1. in libell. dato ab Hadr. ij. legatis, in prin. Vide Euseb. ep. 3. post prin.*

CAP. XXIX.

Quod Romana Ecclesia numquam errauit, nec in perpetuum, Scriptura testante, errabit. *Gregor. vij. lib. 2. registri in dictato.*

CAP. XXX.

Quod catholicus non habeatur, qui non concordat Romanae Ecclesiae. *Greg. vij. lib. 2. registri in dictato.*

Pontifex Max. est Pastor vniuersalis. Tit. III.

CAP. I.

Ego dico tibi; quia tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & portae inferi non praeualebunt aduersus eam: Et tibi dabo claues regni caelorum: Et quodcunq; ligaueris super terrã, erit ligatũ & in caelis, & quodcunque solueris

ris super terram, erit solutum, & in caelis. *Christus apud Matth c. 16.* CAP. II.

Cum prãdissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis, diligis me plus his? dicit ei: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis diligis me? ait illi: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? Et dixit ei: Domine, tu omnia nosti; tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce oues meas, *Ioan. 21. ult.* CAP. III.

Dist. 65. mos. c. 6. Mores antiqui feruentur: vt in Aegypto, Libya, & Pentapoli Alexandrinus Episcopus habeat omnem potestatem: quoniam Romano quoque Episcopo haec consuetudo est. *Nicaen. 6. Vide c. 17. Synodi viij. sub Hadria. ij. Anselm. lib. 4. cap. 44. Caesar. lib. 2. c. 65.* CAP. IIII.

Paschasinus vir reuer. Episcopus Vicarius sedis Apostolicae recitauit. CCCXVIII. sanctorum Patrum canon sextus. Quod Ecclesia *Dist. 65. c. 6. mos.* Romana semper habuit primatum. Teneat antẽ & Aegyptus, vt Episcopus Alexandriae omnium habeat potestatem: quoniam & Romano Episcopo haec est cõsuetudo, &c *Chalc. act 16. post prin. Ansel. li. 4. c. 44. Caes. lib. 2. c. 65.* CAP. V.

Sanctissimo, & beatissimo vniuersali Archiepiscopo, & Patriarchæ magnæ Romae Leoni, &c. *Ischirion in libello lecto in synod. Chalced act. 1. Athanas. presbyter Alex. ibid. Sophronius ibid.* CAP. VI.

Sanctissimo, & Deo amantissimo, & vniuersali Archiepiscopo, & Patriarchæ magnae Romae Leoni, & sanctae, & vniuersali Chalcedonẽsi synodo, quae voluntate Diuina Dei praecep tione congregata est. *Libellus Theodori Ecclesiae Alexandrinae diaconi lectus act. 1. Chalc. syn.* CAP. VII.

Tertio beatissimi, & Apostolici viri vniuersalis Ecclesiae Papae Leonis, Nestorij, & Eutychetis haeresim damnantis, directa scripta, quid vera fides habeat, exposuerunt. *Paschasinus Legatus Ap. in Chalc. syn. act. 4.* CAP. VIII.

Domino sanctissimo, & coangelico, maximo, & summo sacerdoti, & vniuersali Papae Hadriano, sancta haec vniuersalis Synodus CP. congregata salute m. *Synod. viij. CP. in ep. ad Hadr. si act. vltima.* CAP. IX.

Anno ab incarnatione sempiterni Principij millesimo septuagesimo nono, mense Februarij indictione secunda, Pontificatus vero Domini Gregorij vniuersalis Põtificis septimi anno sexto, ex praecepto sedis Apostolicae conuenerunt finitimi, & diuersarum prouinciarũ Archiepiscopi, Episcopi, religiosaeq. personae, vt sanctam synodum celebrarent. *Gregor. vij. in Conc. anni vij. lib. 6, Registri.* CAP. X.

De off. iu- Ecclesiarum Praelati hoc salutare statutũ ad quaestum pecuniae, vel grauamẽ aliquod non conuertant, &c. quoniam super his Apostolica sedes auctore Domino attentissime vigilabit. *Inn. iij. in Conc. gene. Lat. cap. 7.* *di. ord c. 13. Gr 9. & c. 1 ex. ti. in 4. collect.*

CAP. XI.

Xystus vniuersalis, Apostolicae Ecclesiae Episcopus, omnibus Episcopis (*Hispaniae*) in Domino salutem. Cognoscat vestra sapientia, carissimi fratres, quia [in hac sancta sede Apostolica à nobis, & reliquis Episcopis statutum est, &c. *Xyst. ep. 2. in prin. Burch. lib. 3. c. 214. Iuo li. 2. c. 70. & li. 3. c. 264. decr.* *De conse. d 1 c. 40.*

CAP. XII.

Ista praecauentes, & stultor. animos praeuidentes, cura pastorali, cũ omnibus Episcopis, & sanctae Romanae, atq. vniuersalis Ecclesiae vtrinsq. ordinis fidelibus statuimus, non ita in Ecclesiasticis agendum esse negotijs, sicut in saecularibus. *Eutychia. ep. 2. post prin.* CAP. XIII.

Visum est nobis, ac vniuerso concilio, vt nos diuinis praeceptis, & Apostolicis monitis informati, qui pro omnium Ecclesiarum statu, impigro vigilare debemus affectu: si quidquam reprehensioni vsquam inuenitur obnoxium, celeri sollicitudine ab ignorantiae imperitia, ant à praesumptionis vsurpatione reuocemus. His taliter consideratis, atque discretis, tamquam omnium curam gerentes propter sedis propriae dignitatem, suscepimus eos in communionem, &c. quoniã huic sanctae sedi, propter prauorum hominũ insidias, ipso Domino instituente, & sanctis Apostolis, corumq. successoribus per singula concilia roborantibus, hoc semper licuit, licebitq. Domino auxiliante in perpetuũ, &c. *Iul. ep. 2. ante canones, & c. 1.* CAP. XIV.

Felix almae Romanae Vrbis, & vniuersalis Ecclesiae Episcopus, & sancta synodus, quae in Vrbem Romam conuenit. *Felix ij. ep. 1. in princ.* CAP. XV.

Felix sanctae vniuersalis Ecclesiae Papa, atque per gratiam Dei Catholicae, & Apostolicae Ecclesiae Vrbis Romae Episcopus, vna cum sancto concilio nostro Reuerendissimor. sacerdotum huc nobiscum conuenientiũ, &c. *Felix ij. ep. 2 in prin.* CAP. XVI.

Domino sancto, & Apostolici culminis venerando Marco sanctae Romanae, & Apostolicae sedis, atq. vniuersalis Ecclesiae Papae, *Athanas. & vniuersi Aegyptior. Episcopi, &c.* CAP. XVII.

Domino beatissimo, & honorabili sancto Patri Liberio Papae, Athanasius, & vniuersi Aegyptiorum Episcopi in vnum synodice apud Alexandriam congregati. Vestrae beatissimae Paternitatis iura penes Deum sunt manifesta, dum praedicationibus s. Apostolicis, & doctrinis verae fidei cultura vniuersa repleta sit terra; per diuinorum tamen eruditionem eloquiorum, vestra instruente admonitione exhortatoria, superaedificatur ortho doxa Christi Ecclesia, Apostolica institutio-

ne

ne fundata, & à fidelibus Patribus firmissime roborata, ad quam omnia omnes beatissimi Apostoli pari honoris, & potestatis consortio praediti, populorum agmina conuertentes, pie, sanctéq. de tenebris ad lumen, de lapsu ad veram fidem, de morte ad vitam homines diuinae praedestinationis gratia praescitos, salutaribus praeceptis, ac monitis perduxerunt. quorum sanctorum Apostolorum vestra fraternitas honorāda sequens merita, & perfectius implens exempla, Ecclesiam Dei morum probitate, & actuum sanctitate cōdecorat, & fide sacra, Christianisq. moribus vigēs, quae fieri Deo placita praecipit, studijs Pontificalibus indesinenter operatur, & perficit, seruans legis diuinae mandata, &c. Ea, quae à sancta sede vestra, Apostolorum, eorumq. successor. praedicatione suscepimus, praedicamus, &c. *Athan. & alij ad Liberium in princ.* CAP. XVIII.

Vniuersalis vobis à Christo Iesu commissa est Ecclesia, vt pro omnibus laboretis, & cunctis opem ferre non negligatis, &c. Aeterna te seruet Diuinitas per multos annos sanctissime Patrum Pater. *Athan. & alij ad Liberium in fine.* CAP. XIX.

Scimus, vt semper vestrae sedis Praesules, primo Apostoli, deinde successores eorum fecerunt, vos vniuersalis Ecclesiae, & maxime Episcoporum, qui oculi, propter contemplationem, & speculationem vocantur Domini, curam gerere. *Athan. & alij ad Felic. ij. post med. Vid. Felix Episcopus ad Gregor.*

CAP. XX.

Domino beatissimo, & Apostolica reuerētia à nobis in Christo colendo Papae Hilario, Ascanius Episcopus, & vniuersi Episcopi Tarraconensis prouinciae. Etsi nulla dictaret necessitas ecclesiasticae disciplinae, expetendum reuera nobis fuerat illud priuilegium sedis vestrae, quo susceptis regni clauibus post resurrectionem Saluatoris per totum orbem beatissimi Petri singularis praedicatio vniuersorū illuminatione prospexit. Cuius Vicarij principatus, sicut eminet, ita metuendus est ab omnibus, & amandus. Proinde nos Deum in vobis primitus adorantes, cui sine querela seruitis, ad fidem † recurrimus, Apostolico ore laudatā, inde responsa quaerentes, vnde nihil errore, nihil praesumptione, sed Pontificali totum deliberatione percipitur. *Ascanius, & alij Tarracon. Episcopi ad Hilar. ep. 2. in prin.* CAP. XXI.

† sedem.

Domino, & sanctissimo fratri Siluestro Episcopo, &c. [De obseruatione Paschae Domini, vt vno die, & tempore per omnem orbem obseruetur, & iuxta consuetudinem litteras ad omnes tu dirigas. *Arel. i. c. 1. Iuo par. 4. c. 19. decreti.* CAP. XXII.

De consec. d. 3. c. 16.

Si quid illud est magnum, vel paruum, quo variari videmur, ad vnam formulam praefixis rationabiliter capitulis reuocetur. Praecipuè cum & de certis quibusdam caussis instructionem apud nos sedis Apostolicae habeamus, quae ad interrogationes suas quondam venerandae memoriae praedecessoris tui Profuturi prudentia ab ipsa beatissimi Petri accepit cathedra, &c. Relecta est auctoritas sedis Apostolicae ad quondam Profuturum directa Episcopum, &c. *Brac. i. c. 18.*

CAP. XXIII.

Placuit, vt eodem ordine missae celebrentur ab omnibus quo Profuturus quondam huius Metropolitanae Ecclesiae Episcopus ab ipsa Apostolicae sedis auctoritate suscepit scriptum. *Brac. i. c. 22.* CAP. XXIV.

Placuit, vt nullus eum baptizādi ordinem prætermittat, quē & antea tenuit metropolitana Bracarensis Ecclesia, & pro amputanda aliquorum dubietate, praedictus Profuturus Episcopus scriptum, & sibi directum à sede beatissimi Petri Apostoli suscepit. *Brac. 1. c. 23.* CAP. XXV.

Dilectissimo Domino fratri Syricio, Ambrosius, Sabinus, Bassianus, & ceteri. Recognouimus, litteris sanctitatis tuae, boni pastoris excubias, qui diligenter commissam tibi ianuam serues, & pia sollicitudine Christi ouile custodias, dignus quem oues Domini audiant, & sequantur, &c. *Ambros. & alij ad Syric. in prin.* CAP. XXVI.

Neque aliunde haereses obortae, aut nata sunt schismata; quam inde, quod sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur, &c. *Cypr. lib. 1. ep. 3. & ep. 3. ad Cornelium post prin.* CAP. XXVII.

Nos, inquiunt, Cornelium Episcopum sanctissimae catholicae Ecclesiae, erectū à Deo omnipotente, & Christo Domino nostro scimus, &c. Nec ignoramus, vnum Deum esse, & vnum Christum Dominum, quem confessi sumus, vnum Spiritum sanctum, vnum Episcopum in catholica Ecclesia esse debere. *Apud Cypr. ad Corn. ep. 12 in fi.* CAP. XXIIX.

Beatissimae vestrae salutis, ac sanctitatis iura penes Deum sunt manifesta, dum praedicationibus scilicet Apostolicis, & doctrinae verae fidei cultura, vniuersa repleta sit terra: per diuinorum tamen eruditionem eloquiorum, vestra instruente admonitione exhortatoria, superaedificatur orthodoxa Christi Ecclesia Apostolica institutione fundata, & à fidelibus Patribus firmissime roborata, &c. Scimus enim, vt semper sanctae sedis Praesules, primo Apostoli, deinde successores eorum fecerunt, vos vniuersalis Ecclesiae, & maximè Episcoporum, qui oculi propter contemplationem, & speculationem vocantur, Domini curam gerere, ac de religione, & lege vestra assidue cogitare, sicut scriptum est: Beatus vir, qui meditatur in lege Domini die, ac nocte. *Felix Siciliae Episcop. ad Gregor. in princ. & ante finem. Vid. Athan. ad Felicem ij* CAP. XXIX.

Psal. 1.

Domino nostro sanctissimo, & beatissimo Archi-

Archiepiſcopo antiquae Romae, & oecumenico Patriarchae Agapeto Marianus presbyter. *in V. ſyn. act.* 1. CAP. XXX.

Alexander Epiſcopus omnibus orthodoxis, &c. Cogitantibus nobis metum diuini iudicij, & poſt vitam hanc vnumquemq. prout geſſerit recepturũ, quid veniat in querelam, tacere non licuit; ſed nobis, vobis loqui neceſſitas imperauit, dicente Propheta: Exalta vt tuba vocem tuam. Et cui omnium eccleſiarum commiſſa eſt cura, ſi diſſimulem, audiam Domino dicente: Reieciſtis mandatum Dei, vt ſtatuatis traditiones veſtras. *Alexan. ep.* 1. *in princ. Syric. ep.* 3. *in prin.*

Iſa. 58. *a.* *Mat.* 15. *a.* *Marc.* 7. *b*

CAP. XXXI.

Victor Romanae, ac vniuerſalis Eccleſiae Archiepiſcopus Theophilo Epiſcopo, & cunctis fratribus in Alexandria, &c. Celebritatem Sãcti Paſchae die Dominica agi debere, & praedeceſſores noſtri iam ſtatuerunt, & nos illud vobis eadem die celebrari ſolemniter mandamus: quia non decet, vt membra à capite diſcrepent, nec contraria gerant. *Victor. ep.* 1. *in prin. Iuo par.* 4. *c.* 4. *decret. Anſelm. li.* 9. *c.* 60. CAP. XXXII.

De cõſ. d. 3. *celebritatem.* 22

Tantam à Domino huius ſanctae Sedis, & Apoſtolicae Eccleſiae fundatore, & B. Petro Principe Apoſtolorum accepimus fiduciam: vt pro Chriſti vniuerſali ſanguine redempta Eccleſia, impigro laboremus affectu, & omnibus Domino famulantibus ſuccurramus, & cunctis pie viuentibus Apoſtolica auctoritate opem feramus. *Zephyr. epiſt.* 2. *in princ.*

CAP. XXXIII.

Pontianus Sanctae, & vniuerſalis Eccleſiae Epiſcopus, omnibus recte Dominum† colentibus ſalutem, &c. *Pontia. ep.* 2. *in princ.*

†Deum.

CAP. XXXIV.

Dilectiſſimis, vbique catholicae Eccleſiae comminiſtris, Fabianus ſalutem in Domino. Diuinis praeceptis, & Apoſtolicis monemur inſtitutis, vt pro cunctarum Eccleſiarum ſtatu impigro vigilemus affectu. Vnde conſequens eſt, debere vos ſcire, quae apud Romanam in ſacro aguntur ritu Eccleſiam; vt eius ſequentes exempla, eius veri filij inueniamini, quae veſtra eſt mater vocata. *Fabian. ep.* 1. *in prin. Leo ep.* 4. *in princ. Anſel. lib.* 1. *c.* 34.

CAP. XXXV.

Haec ipſe Dominus prohibet, id eſt, non debere iurare. haec Apoſtoli maximè omnes; haec ſãcti viri praedeceſſores noſtri, qui huic ſãctae vniuerſali Apoſtolicae Eccleſiae praefuerunt, &c. Hortamur frater, & monemus tuam dilectionem; vt omnes ſemper prout melius potueris, adiuues, confortes, & conſoleris: & ſacramenta, ſuper quibus hanc ſanctam Romanam, ac vniuerſalem Eccleſiam conſulere voluiſti, fieri prohibeas. *Cornel. ep.* 2. *in princ. & in fine.* CAP. XXXVI.

Is, qui Euangelium vindicabat, neſciebat in Eccleſia Catholica vnum Epiſcopum eſſe debere, vti videbat eſſe presbyteros xlvj. diaconos vij. ſubdiaconos vij. acolytos xlij. exorciſtas, lectores, oſtiarios lij. viduas cum indigentibus mille quingentas, quos omnes Deus alit in Eccleſia ſua. *Corne. apud Euſeb. lib.* 6. *cap.* 33. CAP. XXXVII.

Haec illis partibus quibus moraris, & in omnibus, quibus potueris, cunctis nota facito, & obſeruari Apoſtolica mandato auctoritate. quia & noſtri, nobiſq. commiſsi in Sancta, Apoſtolica, & vniuerſali Eccleſia, omnes haec obſeruare nunc, & futuris temporibus profeſsi ſunt. *Stephan. ep.* 1. *in fine.*

CAP. XXXVIII.

Stephanus Sanctae, Apoſtolicae, & vniuerſalis Romanae Eccleſiae Epiſcopus, omnibus per diuerſas prouincias conſtitutis Epiſcopis, in Domino ſalutem. *Steph. ep.* 2. *in prin.*

CAP. XXXIX.

Flagitate, vt Deus, & Dominus noſter, qui eſt refugium pauperum, & ſpes humilium, ſanctam ſuam Eccleſiam, pretioſo videlicet ſanguine ſuo redemptam, & nos, qui eandem Sanctam Eccleſiam docere, regere, portare, & tueri debemus, de praedictis oppreſſionibus, & tentationibus huius ſaeculi nequam, atque de omnibus neceſſitatibus noſtris miſericorditer eruat, &c. *Steph ep.* 2. *in fine.*

CAP. XL.

Olim, & ab initio tantam percepimus à beato Petro Apoſtolorum Principe fiduciã; vt habeamus auctoritatem vniuerſali Eccleſiae, auxiliante Domino ſubuenire, & quidquid noxium eſt, auctoritate Apoſtolica corrigere, & emendare. Ad hoc enim diuinae diſpenſationis prouiſio, gradus, & diuerſos cõſtituit ordines eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent; vna concordiae fieret ex diuerſitate contextio, & rectè officior. gereretur adminiſtratio ſingulorum. *Dionyſ. ep.* 2. *in prin. Vide Liber. ep.* 1. *in prin. & Bonif ij. ep.* 1. *Anſel. lib.* 1. *c.* 39. CAP. XLI.

Dilectiſsimis fratribus vniuerſis Epiſcopis per Antiochenam prouinciã conſtitutis, Marcellus. Sollicitudinem omnium eccleſiarum iuxta Apoſtolum, circumferẽtes, diuinae circa nos gratiae memores eſſe debemus, qui nos per dignationis ſuae miſericordiam, ob hoc ad faſtigium ſacerdotale prouexit, vt mandatis ipſius inhaerentes, in quadam Sacerdotum eius ſpecula conſtituti, prohibeamus illicita, & ſequenda doceamus. *Marcellus ep.* 1. *in prin.* CAP. XLII.

2. *Cor.* 11. *g.*

Benedictus Dominus Deus noſter, qui per miſericordiam ſuam, Romanam Eccleſiam B. Petri Apoſtolorum Principis ſacerdotio ditauit, nobiſque viam monſtrandam circa nos, propter vniuerſalem curam, quam nobis propter priuilegium eiuſdem Eccleſiae, caritas † indulſit, &c. *Euſeb. ep.* 3. *in princ.*

† caritatis.

CAP. XLIII.

Dominis venerabilibus fratribus Athanaſio,

ſio,& vniuerſis Aegyptiorum Epiſcopis,Marcus ſanctae, Romanae, Apoſtolicaeque ſedis & vniuerſals Eccleſiae Epiſcopus. *Mar. ep. vni.*

CAP. XLIV.

24.q.1.c. 13.

Officij noſtri conſideratione non eſt nobis diſſimulare, non eſt tacere libertas, quibus maior cunctis Chriſtianae Religionis zelus incumbit;nec per taciturnitatem aut ſauere, aut conſentire videamur fratrũ nocumentis. *Iulius ep.1.in fi.Anſ.lib.1.c.38.*

CAP. XLV.

De qua forma Epiſcoporum quaedam eſt orta diſtinctio.&c.per quos ad vnam B.Petri ſedem vniuerſalis Eccleſiae cura confluerꝫ, & nihil vſquam a ſuo capite diſsideret. *Iul. ep.1.in fine.Leo ep.82.in fine.*

CAP. XLVI.

2.q.7.in ſũta.c.4.

Portemus onera omnium, qui grauantur; quinimmo haec portat in nobis beatus Apoſtolus Petrus, cuius vice fungimur legatione, & cuius regula informamur; quatenus eius fulti auxilio, ab omnibus nunc, & in perpetuum,tueamur aduerſis.*Iulius ep. 2.in fine post canones.*

CAP. XLVII.

Oportet nos, qui ſupra domum eius, hoc eſt, vniuerſalem Eccleſiam catholicam, epiſcopale ſuſcepimus miniſterium, ſollicite vigilare; ne de ſacris eius muneribus, id eſt, Apoſtolicis viris, Apoſtolorumque ſucceſſoribus, atque miniſtris quiſquam, nobis, dormitantibus,valeat ſupprimi, atque iniuſte,nobiſque inconſultis,damnari.*Damaſ.ep.3.ad Stephanum, & alios Epiſcop.in prin.*

CAP. XLVIII.

Tantus vos beati Petri Apoſtolorum Principis amor incẽdat;vt in ouili ipſius,cui omnes creaturae ſunt traditae,omnes taliter errantes, ſanctis veſtris ſtudijs ſummo redintegrare cum deſiderio feſtinetis. *Damaſ. ep.4. ante fin.Io.iij.epiſt.ſing.ante fin.*

CAP. XLIX.

Hiere. 9. d

Si beatus Propheta ad lugẽda populi peccata, non ſibi ait lacrymas poſſe ſufficere; quanto nos poſſumus dolore percelli, cum eorum, qui in noſtro ſunt corpore, compellimur facinora deplorare: quibus praecipue, ſecundum beatum Paulum,inſtantia cotidiana,& ſollicitudo omnium eccleſiarum, indeſinenter incumbit? quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non uror? *Syrici ep.1.c.7.*

2.Cor. 11 g

CAP. L.

2.Cor. 11 g

Diligenter, & congrue Apoſtolici conſulitis honoris arcana; honoris inquam,illius, quem praeter illa, quae ſunt extrinſecus, ſollicitudo manet omnium eccleſiarum ſuper anxijs rebus,quae ſit tenenda ſententia: antiquae ſcilicet regulae formam ſecuti, quam toto ſemper ab orbe mecum noſtis eſſe ſeruatam. &c. Neque enim haec ueſtram credo latere prudentiam,qui id etiam actione firmaſtis.ſcientes,quod per omnes prouincias de Apoſtolico fonte petentibus reſponſa ſemper emanent.Praeſertim [quotiens fidei ratio uentilatur.arbitror omnes fratres, & coepiſcopos noſtros, non niſi ad Petrum, id eſt ſui nominis, & honoris auctorem, referre debere; velut nunc retulit veſtra dilectio: quod per totum mundum poſſit eccleſijs omnibus in commune prodeſſe. *Innocent. ep.25. vel 26. ad Mileuit. concil. post princ. Anſel.lib.1.c.27.& lib.2.cap.54.*

24.q.1.c. 12.

CAP. LI.

25.q.1.c. 2.

Diuinis praeceptis, & Apoſtolicis monitis incitamur, vt pro omnium eccleſiarum ſtatu impigro vigilemus affectu,ac ſi quid vſquam reprehenſioni inueniatur obnoxium, celeri ſollicitudine, aut ab ignorantiae imperitia; aut à praeſumptionis vſurpatione reuocemus. Monente enim Dominicae vocis imperio,quo beatiſſimus Apoſtolus Petrus trina repetitione myſticae ſanctionis imbuitur, vt Chriſti oues, qui Chriſtum diligit, paſcat: ipſius ſedis,cui per abundãtiam diuinae gratiae praeſumus, reuerentia cohortamur; vt periculum deſidiae, quantum poſſumus declinemus: ne profeſſio ſummi Apoſtoli, qua ſe amatorem Domini eſſe teſtatus eſt, vana inueniatur in nobis.*Leo ep.4.in prin. Fabia. ep.1.in prin.Greg.iv.in ep.inc.Diuinis.Anſel. lib.1.cap.34.& 43.& lib. 2. cap. 22. Caeſar. lib.5.cap.6.Tarrac.lib.1.cap 286.*

Io.21.c.

CAP. LII.

7.q.1. nemoio.c.30

Talis protinus de elero proprio Barcinonenſibus Epiſcopus ordinetur, qualẽ te praecipue frater Aſcani opportet eligere, & deceat conſecrare: ne ſi aliter forte factum fuerit, non ſine obiurgatione tui maxime nominis retundat noſtra praeceptio, quod in iniuriam Dei,a quo ſpecialiter ſacerdotaliũ eſt gratia dignitatum,didicerimus admiſſũ. *Hilar.ep.1.ad Aſcanium Epiſc.c.3. Anſel.li. 6.c.101.*

CAP. LIII.

Diuinae circa nos gratiae memores eſſe debemus,qui nos per dignationis ſuae miſericordiam, ob hoc ad faſtigium ſacerdotale prouexit, vt mandatis ipſius inhaerentes, & in quadam ſacerdotij eius ſpecula conſtituti, prohibeamus illicita,& ſequenda doceamus. *Hilar.ep.3.in prin.*

CAP. LIV.

Olim, & ab initio tantam percepimus a beato Petro Apoſtolorum Principe fiduciam; vt habeamus auctoritatem,vniuerſali Eccleſiae auxiliante Domino ſubuenire; & quidquid nocinum eſt, auctoritate Apoſtolica corrigere,& emẽdare. [Ad hoc enim diuinae diſpoſitionis prouiſio gradus diuerſos, & ordines conſtituit eſſe diſtinctos; vt dum reuerentiam minores prioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionẽ impenderent; vna concordiae fieret ex diuerſitate cõtextio, & recte officiorũ gereretur adminiſtratio ſingulorum. Neque enim vniuerſitas alia poterit ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differentiae ordo ſeruaret. &c. Caeleſtium militiarũ exempla nos inſtruunt. &c. vnumquodq. ſalubriter tunc completur officium,cum fuerit vnus,ad quem poſſit recurri

Diſt. 89. c.vlt.

 prae-

praepositus. *Bonif. ij. epist. 1. in princ.* Grego. *lib. 4. epist. 52. Vide Dionys. ep. 2. in prin. Gregor. vij. lib. 6. ep. 35. ad Rothomagen. & alios Episcop.*

CAP. LV.

Certe pro beati Petri Apostolorum Principis honore, per venerandam Chalcedonensem synodum Romano Pontifici oblatum est. Sed nullus eorum vmquam hoc singularitatis nomen assumpsit, nec vti consensit. Ne dũ priuatũ aliquod daretur vni, honore debito sacerdotes priuarentur vniuersi. Quid est ergo, quod nõ huius vocabuli gloriam, & oblatam non quaerimus; & alter sibi hanc eripere etiam non oblatam praesumit? *Gregor. l. 4. ep. 32. ad Mauricium Augustum.*

CAP. LVI.

Sicut venerãda mihi vestra sanctitas nouit, per sanctam Chalcedonensem synodum Pontifici sedis Apostolicae, cui Deo disponente deseruio, hoc vniuersitatis nomen oblatum est. Sed nullus vmquam decessorum meorum hoc tam Profano vocabulo vti consensit; quia videlicet, etsi vnus Patriarcha vniuersalis dicitur; Patriarcharum nomen ceteris derogatur. Sed absit hoc, absit a Christiani mente id sibi velle quempiam arripere, vnde fratrum honorem suorum imminuere ex quãtulacumque parte videatur. Cum ergo nos hunc honorem nolumus oblatum suscipere, pensate, quam ignominiosum sit hunc sibi quempiam violenter vsurpare voluisse. Propterea sanctitas vestra in suis epistolis neminem vmquam vniuersalem nominet; ne sibi debitum detrahat, cum alteri honorem offert indebitum. *Greg. lib. 4. epist. 36. ad Eulog. Episcop. Alex. & Anast. Episcop. Antioch.*

CAP. LVII.

Numquid nam non, sicut vestra sanctitas nouit, per venerandum Chalcedonense concilium huius Apostolicae sedis Antistites, cui Deo disponente deseruio, vniuersales oblato honore vocati sunt? sed tamen nullus vmquã tali vocabulo appellari voluit. Nullus sibi temerarium nomen arripuit; ne si sibi in Pontificatus gradu gloriam singularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegasse videretur. *Greg. lib. 4. ep. 38. ad Ioan. Episcop. Constantinop.*

CAP. LIIX.

V. Distin. 99. c. vlt. in cuius notis haec explicantur.

Ecce in praefatione Epistolae, quam ad me ipsum, qui prohibui direxistis, superbae appellationis verbum, vniuersalem Papam me dicentes, imprimere curastis. Quod peto dulcissima mihi sanctitas vestra vltra nõ faciat, quia vobis subtrahitur, quod alteri plus quam ratio exigit praebetur: ego .n. nõ verbis quaero prosperari, sed moribus: nec honorem esse deputo, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco. meus namq. honor est, honor vniuersalis Ecclesiae, meus honor est fratrum meorum solidus vigor. Tunc ego vere honoratus sum, cum singulis quibusque honor debitus non negatur. Si enim vniuersalem me Papam vestra sanctitas dicit; negat hoc se esse, quod me fatetur vniuersum. Sed absit hoc. Recedant verba, quae vanitatem inflant, caritatem vulnerant. Et quidem in sancta Chalcedonensi synodo, atque post à subsequentibus Patribus hoc decessoribus meis oblatum, vestra sanctitas nouit. Sed tamen nullus eorum vti hoc vmquã vocabulo voluit; vt dum in hoc mundo honorem sacerdotum diligerent omnium, apud omnipotentem Deum custodirent suum. *Gregor lib. 7. epist. 30. ad Eulog. Episc. Alexand. Ansel. lib. 6. c. 124. Tarrac. lib. 3. c. 66.*

CAP. LIX.

Luc. 22. a

Ego autem pro te rogaui, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meae exiguitatis praedecessores confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum. &c. *Agatho in epist. ad Constantinum Imperat. post princ. lecta in vj. syn. act. 4.*

CAP. LX.

25. q. 1. c. 2

Diuinis praeceptis, & Apostolicis saluberrimis incitamur monitis, vt pro omnium ecclesiarum statu, impigro vigilemus affectu. &c. & quia cunctarum dispositione diuina ecclesiarum curam gerimus. &c. Nihil prius de eo, quod ad sinum sanctae Romanae confugit Ecclesiae, eiusque implorat auxilium, decernatur: quam ab eiusdem Ecclesiae fuerit praeceptum auctoritate; quae vices suas ita alijs impertiuit ecclesiis, vt in partem sint vocatae sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. si secus fiat, ab officio cleri submotus, Apostolicae auctoritatis reus ab omnibus iudicetur. &c. *Gregor. iv. in epist. incip. diuinis. Leo ep. 4. in prin. Iuo par. 5. c. 349. decr. & in ep. 1. ad Richerium Archiepiscopum Senonen. Ansel. lib. 2. c. 17. Tarracon. lib. 1. cap. 286. Caesar. lib. 5. cap. 6.*

2. q. 6. c. 11. decr.

CAP. LXI.

Quoniam cunctarum Christi ouium cura constringimur, cum vices ipsius gerimus, cui specialiter diuinitus dicitur: Pasce oues meas: & iterum: Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos: non potuimus negligere, quo minus visitaremus oues dispersas, & dissipatas; vel quo minus confirmaremus in fide, & bonis moribus fratres nostros, & proximos. *Nicol. epist. ad Episcopos Asiae, & Africae.*

Io. 21. c Luc. 22. d

CAP. LXII.

Priuilegia huic sanctae Ecclesiae a Christo donata. &c. nos cogunt, nosq. compellunt, omnium habere sollicitudinem ecclesiarum Dei. *Nic. ep. ad Mich. Imp. post med.*

CAP. LXIII.

Per has tres praecipuas ecclesias (*loquitur de Romana, Alexãdrina, & Antiochena*) omnium ecclesiarum sollicitudo beatorum Apostolorum Principum Petri, ac Pauli proculdubio moderamen expectat. pro quib. Patrib. nos, diuinitus incremento gratiae ministrato, nati sumus, filij, & constituti licet indigni,

gni, licet eis longe meritis impares, Principes super omnem terram, id est, super vniuersam Ecclesiam. Terra enim Ecclesia dicitur, sicut scriptum est: Non sic impij, non sic, sed tamquam puluis, quem proijcit ventus a facie terrae. Quae, sicut sanctus Augustinus exponit, Ecclesia intelligitur. *Nic. ad Micha. Imper. post med.*

Psal. 1.

CAP. LXIV.

1. q. 1. ca. 123. & 9. q. 3. c. 21.

Per principalem beatorum Apostolorum Petri, ac Pauli, de qua supra partim exposuimus, potestatem, ius habemus, non solum monachos, verum etiam quoslibet clericos de quacunque dioecesi, cũ necesse fuerit ad nos conuocare, atque ecclesiasticis exigentibus opportunitatibus inuitare. *Nicol. ad Micha. Imper. ante fin. Anselm. li. 1. c. 72.*

CAP. LXV.

Hanc professionem meam ego ille Episcopus manu propria scripsi, & tibi sanctissimo, ac ter beato, & coangelico Domino, summo Pontifici, & vniuersali Papae, Hadriano per legatos tuos, Donatum videlicet, Stephanũ, sanctissimos Episcopos, atque Marinum sanctae catholicae Romanae Ecclesiae Diaconũ obtuli, mense illo, die illo. *Syno. CP. viij. act. 1. sub Hadr. ij. in libello dato ab ipso Hadr. legatis.*

CAP. LXVI.

Quod solus Romanus Pontifex iure dicatur vniuersalis. *Greg. vij. lib. 2. reg in dictato.*

CAP. LXVII.

Interfuistis & vos cum vniuersali Principe pastorum, simul cum ipso diuinitus loquentes, tam in spiritu, quamque littera. &c. tamquam ipsius diuini Petri vocem Agathonis relationẽ supermirati sumus. *Constantinus Imp. ad synodum Roman. vj. syno. CP. act. 18. post medium, & ante finem.*

CAP. LXIIX.

Imperator Flauius Constantinus fidelis magnus Imperator, * sacra * Dono sanctissimo, ac beatissimo Archiepiscopo antiquae nostrae Romae, & vniuersali Papae. *Constantinus (iv.) ante vj. syn.*

CAP. LXIX.

Iustinianus (II.) Imperat. Ioanni (V.) sanctissimo, ac beatissimo Archiepiscopo antiquae almae vrbis, atque vniuersali Papae. *In fi. vj. synod.*

CAP. LXX.

Ecclesiam in Christo vnam, & ouile vni obsecundans pastori, cuius tu minister, ac immolator exsistis verissimus. *Basil. Imp. in ep. ad Nicol. Papam, in fi. apud Syn. iix. CP. sub Hadr. 2. act. 3.*

Romana Ecclesia mater est, & caput aliarum. Tit. IV.

CAP. I.

Mat. 18.

SI vbi sunt duo, aut tres congregati in nomine (*Christi*) ibi se in medio eorum fore perhibuit: quantam circa sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui & patriae, & liberis suae confessionis notitiam praetulerunt? Quibus tu quidem sicut membris caput praeeras. *Chalc. ep. ad Leon. post prin. act. 3.*

CAP. II.

Vt priuilegium sanctae Romanae Ecclesiae, quod a priscis tẽporibus per pijssimos Imperatores stabilitum est, atque firmatum, ita nunc a nobis firmetur, & diebus nostris, sicut condecet, immutilatum seruetur, & sancta Romana Ecclesia mater vestra exaltetur, protegatur, ac defendatur; quae caput imperij vestri est. *Rauenn. conc sub Ioanne ix. p. 3. c. 2.*

CAP. III.

De summ. Tr c. 2. in fi. Gre. ix. & in 4. collec. *†Florẽti.*

Si quis sententiam, siue doctrinam (*Abbatis*) Ioachim in hac parte defendere, vel approbare praesumpserit; tamquam haereticus ab omnibus confutetur. In nullo tamen per hoc, Florentino † monasterio, cuius ipse Ioachim exstitit institutor, volumus derogari; maxime cum idem Ioachim omnia scripta sua nobis assignari mandauerit, Apostolicae sedis iudicio approbanda, seu etiam corrigẽda, dictans epistolam, cui propria manu subscripsit, In qua firmiter confitetur, se illam fidem tenere, quam Romana tenet Ecclesia, quae cunctorum fidelium, disponente Domino, mater est, & magistra. *Innoc. iij. in Conc. gen. Lat. c. 2. in fine.*

CAP. IV.

De Bapt. c. vlt. apud Gre. ix. & c. 1. cõ. tit in 4. collect.

Baptizatos a Latinis, ipsi Graeci rebaptizare ausu temerario praesumebãt, & adhuc, sicut accepimus, quidam agere hoc non verentur. Volentes ergo tantum ab Ecclesia Dei scandalum amouere, sacro suadente cõcilio districte praecipimus, vt talia de cetero non praesumant, conformantes se tamquã obedientiae filij, sacrosanctae Romanae Ecclesiae matri suae, vt sit vnum ouile, & vnus pastor. *Inno. iii in conc. gen. Later. c. 4.*

Cap. V.

De priuileg. 23. Greg. ix. c. 6 eo. tit. in 4. coll.

Antiqua Patriarchalium sedium priuilegia renouantes, sacra vniuersali synodo approbante sancimus; vt post Romanam Ecclesiam, quae, disponente Domino, super omnes alias ordinariae potestatis obtinet principatum; vt pote mater vniuersor. Christi fideliũ, & magistra, Constantinopolitana primum, Alexandrina secundum, Antiochena tertiũ, Hierosolymitana quartum locum obtineant, seruata cuilibet propria dignitate. ita quod postquam eorum Antistites a Romano Pontifice receperint pallium, quod est plenitudinis Pontificalis insigne, praestito sibi fidelitatis, & obedientiae iuramento, licenter & ipsi suis suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro se professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsionem obedientiae ab eisdem. Dominicae vero crucis vexillum ante se faciant vbiq. deferri, nisi in vrbe Romana, & vbicumque Summus Pontifex praesens extiterit, vel eius Legatus vtens insignis Apostolicae dignitatis. In omnibus autẽ prouincijs eorũ iurisdictioni subiectis,

ad eos,eum necesse fuerit prouocetur: saluis appellationibus ad sedem Apostolicā interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum. *Innoc. iij. in conc. gen. Lat. c. 5.*

CAP. VI.

Optamus,vt à vestrae sanctae sedis auctoritate,quae est mater, & caput omnium Ecclesiarum,ad correctionem, & recreationem fidelium orthodoxorum (*septuaginta capitula Nicaeni concilij*) percipere per praesentes legatos mereamur.&c. Vere nouimus, Apostolatus vestri cor gratia sancti spiritus in tantum esse accensum; vt omnibus oppressis succurratis: quanto magis nobis, qui, licet exigui ordinis,tamen vestri sumus, vobisque obedientes, cum omnibus nobis commissis, & sumus, & semper esse volumus. *Athanasius,& alij ad Marcum* Papam,*post med.*

CAP. VII.

9. q. 3. c. 14. aliorū. in fine.

Sanctorum voce patet, Pontificum dignitatem sedis eius (*Romanae*) factam toto orbe venerabilem,dum illi, quidquid fidelium est,vbique submittitur, dum totius corporis caput esse designatur. *Ennod. pro Symma. post med. Ansel. li. 1. c. 24. Caesar. lib. 5. c. 2.*

CAP. IIX.

His,& alijs fulti quamplurimi Dominicis praeceptis, cum omnibus huius sanctae sedis, quam Dominus caput totius Ecclesiae constituit, membris, talia fieri prohibemus. Nam & à praedecessoribus nostris inhibitum legimus, vt nemo contristet doctores. Ipse namque Apostolorū Princeps in ordinatione beati Clementis populum instruens ait: Quicumque contristauerit doctorem veritatis,peccat in Christum, & patrem omnium exacerbat Deum. *Alex. ep. 1. ante medium.*

CAP. IX.

Ostendit Hincmarus ipsi Christianissimo Principi (*Carolo*) coram sancta synodo diploma sacrum, ipsius venerandi Principis manibus insignitum,& sigillo subtersignatum, ex approbatione suae ordinationis ad eandem sanctam,& Apostolicam, omnium scilicet ecclesiarum matrem,Romanam Ecclesiā. *Synod. apud D. Medardum in caussa Hincmari,post med.*

CAP. X.

In memoriam beati Petri Apostoli, honoremus sanctam,Romanam,& Apostolicam sedem; vt quae nobis sacerdotalis mater est dignitatis,esse debeat magistra ecclesiasticae rationis. Quare seruanda est cum mansuetudine humilitas;vt licet vix ferendum,ab illa sancta sede imponatur iugum,conferamus, † & pia deuotione toleremus. *Tribur. c. 30.*

† feramus f.

CAP. XI.

Si quae causae difficiliores inter vos ortae fuerint, ad huius sanctae sedis apicem eas, quasi ad caput,referte; vt Apostolico terminentur iudicio. quia sic Dominum velle, ab eoque ita constitutum esse, antedictis testimonijs declaratur. [Haec vero Apostolica sedes cardo, & caput omnium ecclesiarum, à Domino,& non ab alio est constituta;& sicut cardine ostiū regitur, sic huius sanctae sedis auctoritate omnes Ecclesiae,Domino disponente,reguntur. *Anacle. ep. 3. post prin. Burchar. li. 1. c. 178. Iuo lib. 4. tit. 1. c. 2. panor. & par. 5. c. 294. decr. Ansel. lib. 1. c. 2. in fine.*

Dist. 22. sacrosancta. c. 2. in fine.

CAP. XII.

Vos Apostolica auctoritate instruimus, omnes eadem seruare debere,quia & nos eadem seruamus: nec debetis à capite quoquo modo dissidere.&c. *Pius ep. 1. in prin. Iuo p. 4. c. 3. decret.*

De consec. d. 3. nosse. 21.

CAP. XIII.

Hanc sanctam sedem Apostolicam omniū ecclesiarum caput esse (*Christus*) praecepit, ipso dicente Principi Apostolorum Petro: Tu es Petrus.&c.& portae. &c. & tibi dabo. &c.quodcumque ligaueritis.&c. *Pius ep. 1. in prin.*

Matt. 16.

CAP. XIV.

Celebritatem sancti Paschae die Dominica agi debere, & praedecessoris nostri iam statuerunt,& nos illud vobis eadem die celebrari solemniter mandamus; quia non decet,vt membra à capite discrepent, nec contraria gerant. *Victor ep. 1. in prin. Iuo part. 4. c. 4. decr. Ansel. lib. 9. cap. 60.*

De cons. d. 3. c. 22.

CAP. XV.

Ad sedem Apostolicam ab omnibus,maxime tamen ab oppressis, appellandum est, & concurrendum,quasi ad matrem,vt eius vberibus nutriantur, auctoritate defendantur, & a suis oppressionibus releuentur: quia non potest, nec debet mater obliuisci filium suū. *Zephyr. ep. 1. in med. Ansel. lib. 2. c. 6. Tarrac. lib. 1. c. 276.*

2. q. 6. c. 8. ad Romanam.

CAP. XVI.

Non decet † a capite membra dissidere: † sed iuxta sacrae Scripturae testimonium, omnia membra caput sequantur. Nulli vero dubium est, quod Apostolica Ecclesia mater sit omnium ecclesiarum; a cuius vos regulis nullatenus conuenit deuiare. Et sicut dei filius venit facere voluntatem Patris,sic & vos voluntatem vestrae impleatis matris, quae est Ecclesia, cuius caput, vt praedictum est, Romana existit ecclesia. Quidquid ergo fine discretione iustitiae cōtra huius disciplinam actum fuerit, ratum haberi, ratio nulla permittit. *Callist. ep. 1. in prin. Ansel. lib. 1. c. 12. Tarrac. lib. 1. c. 277.*

d. 12. c. 1. † debent † discedere. 1. Cor. 12. d

CAP. XVII.

Diuinis praeceptis, & Apostolicis monemur institutis; vt pro cūctarum Ecclesiarum statu impigro vigilemus affectu. Vnde consequens est,debere vos scire, quae apud Romanam in sacro aguntur ritu Ecclesiam; vt eius sequentes exempla, eius veri filij inueniamini, quae vestra est mater vocata. *Fabian. ep. 1. in prin. Leo ep. 4. in princ. Gregor. iv. in ep. incip. Diuinis. Ansel. lib. 1. c. 34.*

CAP. XIIX.

Singuli prouideant, ne talia audeant perpetrare, [amputato totius vsurpationis excessu; quia nullus debet praesumere, quae sibi non videntur esse concessa: quam culpam nullo

25. q. 2. c. 21.

nullo modo potuissetis incidere; si vnde consecrationem honoris accipitis, inde legem totius obseruantiae sumeretis: & beati Apostoli Petri sedes, quae vobis sacerdotalis mater est dignitatis, esset ecclesiasticae magistra rationis. *Iulius ep. 1. in fi. Ansel. lib. 2. ca. 61. & lib. 6. c. 127.*

CAP. XIX.

Qui metropoles tenent sedes, Archiepiscopi vocantur, & non Primates, salua in omnibus Apostolicae sedis dignitate, quae ei ab ipso Domino est concessa, & postea à Sanctis Patrib. roborata. *Felix ij. ep. 1. c. 12. Burch. l. 1. c. 163. Iuo par. 5. c. 273. decr.*

CAP. XX.

2. q. 6. c. 16. quoties. Dum praedictam Romanam matrem appellauerint Ecclesiã, aut ab ea se audiri exposcerint; nullus eos aut excommunicare, aut eorum sedes subripere. &c. praesumat. &c. sed & ipsum in Nicaena synodo constitutum est. &c. Quando tu Athanasi, & Paulus CP. Asclepius Gazae, & Lucianus Hadrianopolites ab Orientalibus Episcopis, inconsulto sanctae memoriae Iulio praedecessore nostro, damnati estis, ad eũ, quasi ad totius orbis caput, vt semper huic sanctae sedi licitũ fuit, confugistis. *Felix ij. ep. 1. c. 19. Ansel. lib. 2. c. 59. Tarrac. lib. 2. c. 43.*

CAP. XXI.

Aduerti, sedi Apostolicae, ad quam relatio quasi ad caput ecclesiarum missa curreret, fieri iniuriam, cuius adhuc in ambiguum sententia duceretur. *Inno. ep. 22. in princ. ad Episcopos Macedoniae.*

CAP. XXII.

Inquirendo de his rebus, quas omni cum sollicitudine decet a sacerdotibus, maxime à vero, iustoque, & catholico tractari concilio, antiquae traditionis exempla seruantes. &c. ad nostrum referendum approbastis esse iudicium, scientes, quid Apostolicae sedi, cũ omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus Apostolum, debeatur, à quo ipse Episcopatus, & tota auctoritas huius nominis emersit. Quem sequentes, tam mala, iam damnare nouimus, quam probare laudanda: vel id vero, quod Patrum instituta sacerdotali officio custodientes, non censetis esse calcanda: quod illi non humana, sed diuina decreuere sententia: vt quidquid, quamuis de disiũctis, remotisq. prouincijs ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad huius sedis notitiã perueniret; vt tota huius auctoritate iusta pronuntiatio firmaretur: indeque sumerent ceterae ecclesiae quid praecipere, quos ablue re, quos veluti in coeno inemundabili sordidatos, mundi digna corporibus vnda vitaret. *Innoc. ep. 25. ad concil. Carthag. in prin.*

CAP. XXIII.

Dist. 97. c. 1. Bonifacius Episcopus Honorio Augusto. [Ecclesiae meae, cui Deus noster meum sacerdotium vobis res humanas regentibus deputauit, cura constringit; ne causis eius, quãuis adhuc corporis incommoditate detinear, propter conuentus, qui a sacerdotibus vniuersis, & clericis, & Christianae plebis perturbationibus agitantur, apud aures Christianissimi Principis desim. &c. Ipsa ergo, quae vnl desponsata est, vestra tamen mater est, Ecclesia, hac pietatem vestram legatione, quam suis sacerdotibus commisit, appellat. &c. teste, apud quem, & de cuius sede agitur, sancto Petro, sollicitis pro religionis obseruantia vocibus clamat. *Bonif. ep. 1. ad Honor. Imper. in prin.*

CAP. XXIV.

Hanc culpam nullo modo potuissetis incidere; si vnde consecrationis honoris accepistis, inde legem totius obseruantiae sumeretis: & beati Petri Apostoli sedes, quae vobis sacerdotalis mater est dignitatis, esset ecclesiasticae magistra rationis. *Leo ep. 4. ad Episcop. Sicil c. 1. Ansel. lib. 9. c. 15.*

CAP. XXV.

Remeantibus ad nos fratribus, & consacerdotibus nostris, quos ad sanctum conciliũ sedes beati Petri direxit; agnouimus, dilectionem tuam superno adiutorio, nobiscum, tam Nestorianae impietatis, quam Eutychianae vesaniae, exstitisse victricẽ. Vnde gloriamur in Domino, qui nullum nos in nostris fratribus detrimentum sustinere permisit; sed quae nostro prius ministerio definierat, vniuersae fraternitatis irretractabili firmauit assensu. vt vere a se prodijsse ostenderit, quod prius a prima omnium sede formatum, totius Christiani orbis iudicium recepisset: vt in hoc quoque capiti membra concordent, in quo nobis amplius accrescit gaudendi materia; dum & tanto magis se perculit inimicus, quanto contra Christi ministros saeuius insurrexit: Nam ne aliarum sedium, ad eam, quam ceteris omniũ Dominus statuit praesidere, consensus assentatio videretur, aut alia quaelibet subrepere posset diuersa suspicio; inuenti prius sunt, qui de iudicijs nostris ambigerent. *Leo ep. 61. ad Theodoretũ Cyri Episcopum, in prin.*

CAP. XXVI.

De conse. d. 1. basilicas c. 5. Satis indignum est, quemquam vel Pontificum, vel ordinum subsequentium hanc obseruationem refutare, quam beati Petri sedem & sequi videat, & docere. satisque conueniens sit, vt totum corpus Ecclesiae in hac sibimet obseruatione concordet, quam illic vigere conspiciat, vbi Dominus Ecclesiae totius posuit principatum. &c. *Gelas. ep. 1. c. 11. Vide Vorma. 48. Ansel. lib. 5. c. 4.*

CAP. XXVII.

Apostolicae sedis auctoritas, quod cunctis saeculis Christianis, & Ecclesiae praelata sit vniuersae, & canonum serie paternorum, & multiplici traditione firmatur. *Gelas. ep. 5. ad Anast. Aug. in fine.*

CAP. XXIIX.

Ad sedem Apostolicam misistis super quibusdã cõsultis quasi ad caput: vt inde accipe-

retis responsa, vnde omnis Ecclesia totius religionis sumpsit exordium. *Felix iv. ep. 1. in prin.*

CAP. XXIX.

Nulli vel tenuiter sentienti, vel pleniter sapienti dubium est, quod Ecclesia Romana fundamentum, & forma sit Ecclesiarum. A qua omnes ecclesias principium sumpsisse, nemo recte credentium ignorat. Quoniam licet omnium Apostolorum par esset electio, beato tamen Petro concessum est, vt ceteris praemineret. vnde & Cephas vocatur, quia caput est, & primus omnium Apostolorum; & quod in capite praecessit, in membris sequi necesse est. Quam ob rem sancta Romana Ecclesia, eius merito, Domini voce consecrata, & sanctorum Patrum auctoritate roborata, primatum tenet omnium ecclesiarũ. Ad quam tam summa Episcoporum iudicia, & negotia, atque querelae, quam & maiores ecclesiarum quaestiones, quasi ad caput semper referenda sunt. Nam & qui se scit alijs esse praepositum, non moleste ferat, aliquam esse sibi praelatum. Ipsa namque Ecclesia, quae prima est, ita reliquis ecclesijs vices suas credidit largiendas; vt in partem sint vocatae sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Vnde omnium appellãtium Apostolicam sedem Episcoporum iudicia, & cunctarum maiorum negotia causarum eidem sanctae sedi reseruata esse liquet. praesertim cum in his omnibus eius semper sit expectãdum consultum, cuius tramiti si quis obuiare tentauerit, sacerdotum causas se, non sine honoris sui periculo, apud eandem sedem nouerit redditurum. *Vigil. ep. vn. c. 7. Iulius ep. 1. in fi. Leo ep. 82. in fi. Tolet. xi. c. 10. Greg. iv. ad omnes Episcopos German. & Galliae in ep. incip. Diuinis. Ansel. lib. 1. c. 9. & lib. 2. c. 18.*

2. q. 6. c. 12. & 14.

CAP. XXX.

Orate fratres, vt honor Ecclesiasticis nostris diebus non euacuetur; nec vmquam Romana sedes, quae instituente Domino caput est omnium ecclesiarum, priuilegijs suis vsquam careat, aut spolietur. *Pelag. y. ep. 1. ante medium.*

CAP. XXXI.

His portitoribus, & testimonia aliquorũ sanctorum Patrum, quos haec Apostolica Christi Ecclesia suscipit, cum eorum libris tradidimus; vt facultatem suggerendi à benignissimo vestrae Christianitatis imperio cõsecuti, ex his dumtaxat satisfacere studeant, dum Imperialis mansuetudo praeceperit, quid haec spiritalis mater eorum, ac Deo propagati imperij Apostolica Christi Ecclesia credat, & praedicet, non per eloquentiam saecularem, quae nec suppetit idiotis hominib. sed per sinceritatem Apostolicae fidei, in qua & ab incunabilis edocti, vsque in finem propagatori vestri imperii caeli Domino omnes nobiscum deprecamur seruire, atque obedire. *Agatho ep. ad Constan. iv. Imp. post prin. apud syn. vi. act. 4.*

CAP. XXXII.

Nulli dubium sit, quod non solum Pontificalis accusatio, sed omnis sanctae religionis relatio ad sedem Apostolicam quasi ad caput ecclesiarum debet referri. &c. *Gregor. iv. Episcopis per Galliam, & Germ. Ansel. l. 1. c. 20.*

CAP. XXXIII.

Vestra sanctitas pijssimis, & triumphatoribus nostris Imperatoribus inducat in animum, vt falsam congregationem illam sine consensu, ac praesentia Apostolicae sedis, contra omnem Patrum venerabilium traditionem, contra venerandas imagines, sine ordine, & debita conuocatione factam, exsecretur. quo omne zizanium ab Ecclesia eradicetur, & Iesu Christi Domini nostri verbum impleatur. Et portae inferor. &c. Tu es Petrus. &c. cuius etiam sedes per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, omniumque ecclesiarum Dei caput existit. Vnde & ipse beatus Petrus Apostolus Dei iussu Ecclesiam pascens, nihil omnino praetermisit; sed vbiq; principatum obtinuit, & obtinet. Cui etiam, & nostrae beatae, & Apostolicae sedi, quae est omnium ecclesiarum Dei caput, velim beata vestra sanctitas ex sincera mente, & toto corde agglutinetur, vtpote quae re uera sit recte sentiens, & pietatis incorruptae cõseruatrix. *Hadr. ad Tharas. CP. post med. vij. syn. act. 2.*

Mat. 16.

CAP. XXXIV.

Dicendum est omnibus Gallis, & per verã obedientiam praecipiendum, vt vnaquaeque domus saltem vnum denarium annuatim soluant beato Petro, si eum recognoscunt Patrem, & pastorem suum more antiquo. nam Carol. Imperator, sicut legitur in tomo eius, qui in archiuio ecclesiae beati Petri habetur, in tribus locis annuatim colligebat mille, & ducentas libras ad seruitium Apostolicae sedis, excepto hoc, quod vnusquisq; propria deuotione offerebat. *Greg. vij. lib. 8. regist. epist. 23.*

CAP. XXXV.

Constantinus, & Helena adeo sanctam matrem vestram, catholicam, & spiritualem Romanam Ecclesiam exaltarunt; vt planè spes sit, eorum appellationẽ in vestra cognomenta transituram. &c. *Hadrian. ad Constantin. & Irenem, in prin. vij. syn. act. 2.*

CAP. XXXVI.

Animaduertendum est, quia non Nicaena, non denique vlla synodus quidquam Romanae contulit Ecclesiae priuilegii, quae in Petro nouerat eam totius iura potestatis pleniter meruisse, & cunctarum Christi ouium regimen accepisse, sicut beatus Praesul Bonifacius, attestatur, vniuersis Episcopis per Thessaliam constitutis scribens. Institutio vniuersalis nascentis Ecclesiae de beati Petri sumpsit honore principium, in quo regimen eius, & summa consistit. Ex eius enim ecclesiastica disciplina per omnes Ecclesias, religionis iam crescente cultura, fons emanauit. Nicaenae synodi non aliud praecepta testãtur, adeo vt non aliquid super eam ausa sit constituere; cum videret nihil supra meritum

suum

suum posse conferri. Omnia deniq; huic nonerat Domini sermone concessa. Si omnia, ergo nihil defuit, quod illi non cesserit. Deniq; si instituta Nicaenae synodi diligenter inspiciantur, inuenietur profecto, quia Romanae Ecclesiae nullum eadem synodus cõtulit incrementum; sed potius ex eius forma, quod Alexandrinae ecclesiae tribueret particulariter, sumpsit exemplum. Haec igitur, & his similia, nos pro cunctis Ecclesijs sollicitos reddunt. Haec etiam de Constantinopolitana Ecclesia impigram curam arripere vehementer hortantur. Haec inquam Ignatium Patriarcham, nulla regula, nulloque ordine ecclesiastico dictante deiectum, tamquam fratrem adiuuare compellunt. Nam & inter cetera is, per quem nobis praecipue ista sunt priuilegia collata, Tu aliquando conuersus, audiuit à Domino, confirma fratres tuos. si quidem & ideo in culpam cecidit, vt sciret, qualiter eorum infirmitatis misereri debuisset. Haec priuilegia Photium, viuente Ignatio, in caulas Dominicas non per ostium, sed aliunde ascendentem, & pastorem impellentem, & oues dispergentem, nobis & ab honore, quem irregulariter vsurpauit, & a communione Christianorum amouere, diuinitus inspirata iusserunt. *Nic. ad Mich. Imp. post med.*

Luc. 22.

CAP. XXXVII.

Quod audiens sancta Romana Ecclesia mater vestra, & totius Christianitatis, sicut scitis, magistra, congregato e diuersis partibus concilio multorum sacerdotum. &c. Gotefredum excommunicauit, & anathematis iaculo, vna cum omnibus sibi consentientib. transfixit. *Greg. vij. lib. 2. regist. ep. 15. in medio.*

CAP. XXXIIX.

Vt filios carissimos vos adhortor, & moneo: vt vos sicut bonae soboles, etsi post diuturnas scissuras, demum tamen, vt matrem reuera vestram Romanam Ecclesiam recognoscatis; & vos fratres Episcopi Romanae Ecclesiae ordinem, & officium recipiatis, non Toletanae, vel cuiuslibet aliae, sed istius, quae à Petro, & Paulo supra firmam petram per Christum fundata est, & sanguine consecrata, cui portae inferi, id est, linguae haereticorum, numquam praeualere potuerunt, sicut cetera regna Occidentis, & Septentrionis, teneatis. Vnde enim nõ dubitatis vos suscepisse religionis exordium, restat etiam, vt inde recipiatis in ecclesiastico ordine diuinum officium. *Greg. vij. lib. 1. registr. ep. 67. ante medium.*

De electione, & consecratione Pon. Max. Tit. V.

CAP. I.

De elect. c. 6. Greg. ix. c. 15. ec. tit. in 1. collec. † Romani.

Licet de euitanda discordia in electione Summi † Põtificis, manifesta satis a nostris praedecessoribus cõstituta manauerint. &c. Nos de consilio fratrum nostrorum, & sacri approbatione concilij, aliquid decernimus adiungendum. Statuimus igitur, vt si inter Cardinales de substituendo Pontifice non potuerit plena esse concordia, & duabus partibus concordantibus, tertia pars noluerit cõcordare, aut sibi alium praesumpserit ordinare: † ille Romanus Pontifex habeatur, † qui à duabus partibus fuerit electus, & receptus. Si quis autem de tertiae partis nominatione confisus, quia rem non potest, sibi nomen Episcopi vsurpauerit: tam ipse, quam qui eum receperint, excommunicationi subiaceant, & totius sacri ordinis priuatione mulctentur: ita vt viatici eis etiam, nisi tantum in vltimis, communio denegetur. Et nisi resipuerint, cum Dathan, & Abiron, quos terra viuos absorbuit, accipiant portionem. Praeterea si a paucioribus aliquis, quam à duabus partibus fuerit electus ad Apostolatus officium; nisi maior concordia intercesserit, nullatenus assumatur, & praedictae poenae subiaceat, si humiliter noluerit abstinere. Ex hoc tamen nullum alijs ecclesiis praciudicium generetur. &c. quia quod in eis dubium venerit, superioris poterit iudicio definiri. In Romana vero Ecclesia aliquid speciale constituitur, quia nõ potest recursus ad superiorem haberi. *Alex. iij. in Conc. Later. c. 1.*

† nominare. † ab vniuersa Ecclesia acceptatur Episcop.

Num. 16.

CAP. II.

Si quis presbyter, aut diaconus, aut clericus, Papa incolumi, & eo inconsulto, aut subscriptionem pro Romano Pontificatu, commodare, aut pitatia † promittere, aut sacramentum praebere tentauerit, aut aliquod certe suffragium polliceri, vel de hac causa priuatis conuenticulis factis deliberare, atq; decernere; loci sui dignitate, atque communione priuetur. *Symma. syn. Rom. 1. c. 3. & 4. Burch. lib. 1. c. 223. Iuo par. 3. c. 236. decr. Ansel. lib. 6. c. 1. Caesar. lib. 3. c. 4. Tarrac. l. 3. c. 56.*

Dist. 79. c. 2.

† pitatio

CAP. III.

Si, quod absit, transitus Papae inopinatus euenerit; vt de sui electione successoris non possit ante decernere: si quidem in vnum totius inclinauerit ecclesiastici ordinis electio; consecretur electus Episcopus. si enim, vt fieri solet, studia coeperint esse diuersa eorum de quibus certamen emerserit; vincat sententia plurimor. *Symma. in Syno. Ro. j. c. 4. Iuo lib. 3 tit. 1. c. 2. panor. Ansel. lib. 6. cap. 1. Deus dedit cap. 1. Caesar. lib 3. c. 4. Tarrac. l. 3. c. 57.*

Dist. 79. c. 10. & 8. qu. 1. in prin.

CAP. IV.

Si quis ad ecclesiasticam pertulerit notitiam consilia eorum, qui contra hanc synodum de Pontificatus egerint ambitu, & rationabili probatione conuicerit; particeps actionis huiusmodi, non solum purgatus ab omni culpa sit; sed etiam remuneratione, quae non indigna sit, subleuetur. *Symma. in Syno. Rom. j. cap. 5. Ansel. lib. 6. c. 1.*

Dist. 79. c. 2. in fi.

CAP. V.

Quia necessitatis causa de Portuensi ecclesia

clesia Formosus pro vitae merito ad Apostolicam sedem prouectus est, statuimus, & omnino decernimus, vt id in exemplum nullus adsumat. *Rauen. conc. sub Io. ix. c. 3.*

CAP. VI.

Dist. 63. c. quia sācta 28.

Qnia sancta Romana Ecclesia, cui Deo auctore praesidemus, plurimas patitur violentias Pontifice obeunte, qnae ob hoc inferuntur, quia absqne Imperatoris notitia, & suorum Legatorum praesentia Pontificis fit consectatio; nec canonico ritu, & consuetudine, ab Imperatore directi intersint nuntij, qui violentiam, & scandala in eius consecratione non permittant fieri: volumus, id vt deinceps abdicatur, & instituendus Pontifex conuenientibus Episcopis, & vniuerso clero eligatur, expetente senatu, & popnlo: qni ordinandus est, fit in conspectu omnium celeberrime electus, ab omnibus, praesentibus Legatis Imperialibus consecretur; nullusqne sine periculo iuramenta, vel promissiones aliquas noua adinuentione ab eo andeat extorquere, nisi qnae antiqua exigit consnetudo, ne Ecclesia scandalizetur, vel Imperatoris honorificentia minuatur. *Rauenn. concil. sub Io. ix. c. 10. panor. t. 3. c. 1. Steph. Papa.*

CAP. VII.

Dist 23. c. 1. in nomine.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, omnibus Episcopis catholicis, cunctoq. clero, & popnlo. &c. Vigilantia vniuersalis regiminis assiduam sollicitudinem omnibus debentes, saluti quoque vestrae prouidentes, quae in Romana synodo coram CXIII. Episcopis, nobis praesidentibus, sunt constituta. &c. exequutores eorum vos esse optamus, & Apostolica auctoritate iubendo mandamus, &c. Primo est statutū, vt electio Romani Pontificis in potestate Cardinalium Episcoporū sit ita, vt [si quis sine praemissa concordi, ac canonica electione eorum, ac deinde sequentium ordinum, religiosorum, clericorum, & laicorum consensu inthronizatur; non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur. *Nicol. ij. in conc. Rom. CXIII. Episcopor. c. 1. Iuo par. 5. c. 80. decr. Ansel. lib. 6. cap. 13. & in addit. c. 12. Caesaraug. lib. 3. c. 9.*

Dist. 79. c. 1. & 9. si quis.

CAP. VIII.

Dist. 79. c. 1. & 9. si quis.

Auctoritate Apostolica decernimns, quod in alijs conuentibus nostris decreuimus, vt [si quis pecunia, vel gratia humana, vel popnlari, seu militari tumultu, sine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium Episcoporum, ac deinde seqnentium ordinum, religiosorum clericorum, fuerit Apostolicae sedi inthronizatus, non Papa, vel Apostolicus*, sed Apostaticus habeatur. Liceatq; Cardinalibus, Episcopis, cum religiosis, & Deum timentibus clericis, & laicis, inuasorem etiam cum anathemate, & humano auxilio, & studio à sede Apostolica repellere, & qnem dignum iudicauerint, praeponere. Quod si hoc intra vrbē pficere nequiuerint, nostra auctoritate Apostolica extra vrbem congregati in loco, qui es placuerit, eligant quem digniorem, & vtiliorem Apostolicae sedi perspexerint, concessa ei auctoritate regendi, & disponendi res, & vtilitatem sanctae Romanae Ecclesiae, secundum quod ei melius videbitur, iuxta qualitatem temporis, quasi iam omnino inthronizatus sit. *Nicol. ij. in conc. Rom. CXIII. Episcoporum in fi. Iuo par. 5. c. 80. decr. Anselm. lib 6. cap. 13. & 12. in addit. Caesaraug. lib. 3. c. 9. & 10.*

CAP. IX.

Hic ipse Petrus in anribus totius Ecclesiae haec protulit verba: Clementem hunc Episcopum vobis ordino, quem prae ceteris expertus sum Deum colentem, homines diligentem, castum, discendi studijs deditum, sobrium, benignum, iustum, patientem. &c. *Clemen. ep. 1. in princ.*

CAP. X.

Tu ad hoc solum vacato, vt opportune, & sine intermissione doceas verbum Dei, per quod salutem consequi possint. Illi vero cum tanta reuerentia tua verba suscipiant, tamquam, qni sciant legatum te, & praeconem esse veritatis. *Petrus apud Clemen. ep. 1. post prin.*

CAP. XI.

8. q. 1. a.

Petrus Princeps Apostolorum adiutores sibi adscinit Linum, & Cletum: non tamen potestatem Pontificij, aut ligandi, ant soluendi eis normam tradidit, sed successori suo sancto Clementi, qni sedem Apostolicam post eum, & potestatem Pontificalem, tradente sibi B. Petro, tenere promeruit: Linus vero, & Cletus ministrabant exteriora. Princeps autem Apostolorum Petrus verbo, & orationi insistebat, quae non incongruè ad traditionē Spiritus sancti per manus impositionem pertinent. &c. Linum namque & Cletum nihil legitur vmquam ex Pontificali ministerio egisse potestatiue, sed quantum eis à beato Petro praecipiebatur, solummodo agebant. &c. *Ioann. iij. ep. vn. post prin. Ansel. l. 1. c. 55.*

CAP. XII.

Mortuo Alexandro (II.) post triduanum ieiunium, post litanias, & multorum orationem eleemosynis conditam, electio facta est. *Gregor. vij. lib. 1. registr. epist. 1.*

CAP. XIII.

Beatus Petrus Apostolus, & Princeps Apostolorū. &c. primo sedit in cathedra Episcopatus Antiochiae ann. vij &c. Romae an. xxv. m. ij. dieb. iij. &c. scripsit duas epistolas Catholicas, & canonicas, & Euangelium Marci. &c. Ordinauit duos Episcopos Linum, & Cletum, qni praesentialiter omne ministerium sacerdotale in vrbe Roma populo exhiberēt, ipse vero oratione, & praedicatione populum erudiens vacabat. &c. Clemētem Episcopum consecrauit, cui cathedram, & Ecclesiam omnem disponendam commisit dicens: Sicut mihi gubernandi tradita est à Domino meo Iesu Christo potestas ligandi, soluendiq. ita & ego tibi committo, vt ordines dispositores diuersarū causarum, per quos actus * non * ecce-

clesiastici profligentur, & tu minime curis saeculi deditus reperiaris, sed solum orationi, & praedicationi ad populum vacare stude. *Damas. in Petri.* CAP. XIV.

Marcus constituit, vt Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopos Vrbis, tunc pallio vteretur, & ab eodē Episcopus vrbis Romae consecraretur. *Damas. in Marci.*

CAP. XV.

Bonifacius II. congregauit synodum in basilica B. Petri Apostoli, & fecit constitutū; vt sibi successorem ordinaret. quo constituto cum chirographis sacerdotum, & iureiurando ante confessionē beati Apostoli Petri diaconem Vigilium constituit. sed facta iterum synodo, hoc censuerunt sacerdotes omnes, propter reuerentiam sanctae sedis; & quia contra canones fuerat hoc factum; & quia culpa eum respiciebat, vt successorē sibi constitueret, ipse Bonifacius reum se confessus est maiestatis, quod diaconem Vigilium sua subscriptione chirographi ante confessionem B. Apostoli Petri successorem constituisset, ac ipsum constitutum in praesentia omnium sacerdotum, & cleri, & senatus incendio consumpsit. *Ex Pontif.* CAP. XVI.

Pelagius II. ordinatur absque iussione Principis, eo quod Longobardi obsiderent ciuitatem Romanam, & multa vastatio ab eis in Italia fieret. Inuestiuit corpus B. Petri Apostoli tabulis argenteis deauratis. *Ex Pontif.* CAP. XVII.

cap. 21. d. 63. cap. Agatho.

Agatho suscepit diualem iussionem secundum suam postulationē, vt suggessit, per quā releuata est quantitas, quae solita erat dari pro ordinatione Pontificis faciendi. sic tamen, vt si contigerit post eius transitum electionem fieri, nō debeat ordinari, qui electus fuerit, nisi prius decretus generalis † introducatur in regiam vrbem, secundum antiquā consuetudinem, & rum eorum scientia, & iussione debet ordinatio prouenire. *Ex Pontif.*

† decretū generale s.

CAP. XIIX.

Leo II. sanctissimus vir ordinatus est à tribus Episcopis, id est, Andrea Ostiensi, Ioanne Portuensi, & Placentino Veliternensi: pro eo quod Ecclesia Albanensis Episcopum minime habuit. *Ex Pontif.* CAP. XIX.

Conuocatis ad se Episcopis, & Cardinalibus (*Victor ij. Romanus Pontifex*) monuit, ac iussit, vt iuxta Gregorii Papae statutum, Othonem Ostiensem Episcopum quamprimum eligerent, Pontificemq. constituerent. Quem, quia praesens aderat, manu apprehēsum ceteris Episcopis tradidit dicens: Accipite eum, & in Romana sede locate, meamq. vicem, quousque id facere possitis, habetote. *Ex lib. 3. chron. Casinen. Leonis Ostien. Episcopi cap. 72.* CAP. XX.

Ne sede Apostolica diu lugeat proprio destituta pastore, congregati in basilica beati Petri ad vincula, nos sanctae Romanae Ecclesiae catholicae, & Apostolicae Cardinales, clerici, acolythi, subdiaconi, diaconi, presbyteri, praesentibus venerabilibus, Episcopis, Abbatibus, clericis, & monachis, consentientibus, plurimis turbis vtriusque sexus, diuersique ordinis acclamantibus, eligimus nobis in pastorem, & summum Pontificem virum religiosum, geminae scientiae, prudētia pollentem, aequitatis, & iustitiae praestantissimum amatorem. &c. Hildebrandum venerabilem Archidiaconum, quemadmodū ex vsq; in sempiternum & esse, & diei Gregorium Papam volumus, & approbamus. Placet vobis? Placet. Vultis eum? Volumus. Laudatis eum? Laudamus. *Gregorij vij. regist. ante ep. 1.*

CAP. XXI.

Victor Honorius inclytus, triumphator, semper Augustus sancto, ac venerabili Bonifacio Papae vrbis Romae Aeternae. Scripta beatitudinis tuae debita reuerentiae gratulatione suscepimus. &c. Denique beatitudine tua praedicante id ad cunctorum clericorū notitiam volumus peruenire: vt si quid forte religioni tuae, quod non optamus, humana forte cōtigerit, sciant omnes, ab ambitionibus esse cessandum. At [si duo contra fas temeritate certantes fuerint ordinati; nullū ex his futurum penitus sacerdotem, sed illum solum in sede Apostolica permansurum, quē ex numero clericorum noua ordinatione diuinum iudicium, & vniuersitatis consensus elegerit. &c. *Honor. August. ad Bonif. Papam. Ansel. lib. 6. c. 14.*

Dist. 97. cap. 1.

Dist. 79. cap. 8.

De Conciliorum generalium conuocatione ad Pont. Max. pertinente. Tit. VI.

CAP. I.

Paschasinus, & Lucentius, & Iulianus reuerendi Episcopi, & Bonifacius reuerendus presbyter, Vicarij sedis Apostolicae per Paschasinum dixerunt: Synodus (*Ephesina*) proferri non potest, in qua illa nefaria delicta relecta sunt, & ob hoc ad lectionē videntur esse superflua, quae ibi sunt acta. si ergo & à beatissimo, & Apostolico Romanae vrbis Episcopo omnia, quae ibi gesta sunt, vana sūt habita; claret, quia & sanctissimus Episcopus Antiochenae ciuitatis extra haec est. &c. & Principē adeamus, quatenus illud concilium sacra, & pia lege, neque nominari praecipiat. &c. Cecropius Episcopus Sebastopolitanus dixit: Illud concilium dicere non debemus, quia nec Apostolica auctoritate coactum est, neque rite peractum. Episcopi clamauerunt: Omnes haec dicimus. *Chalc. act. 10. in fine.* CAP. II.

Quomodo magna est, & vniuersalis (*loquitur de quadam pseudosynodo*) in quam neque omnes consenserunt, & reliquarum ecclesiarum praefecti non admiserūt, sed anathema-

te

te eam deuouerunt?Non habuit cooperariū, vt haec,quae nunc celebratur,Romanum Papam,neque illius sacerdotes,neque per Vicarios,neque per prouinciales litteras, quemadmodum fieri in synodis debet. Quin etiam neque concordantes sibi habuit Orientis Patriarchas,Alexandrinum inquam,Antiochenum,& vrbis sanctae Summos Pontifices,neque cum illis etiam mystas,& sacerdotes *vij. syn. act. 6. tom. 1. post prin. in refutatione pseudosyn. CP.*

CAP. III.

Dist. 65. c. 6. mos. Sancta, & vniuersalis Nicaena prima synodus antiquam consuetudinem iubet seruari per Aegyptum,& prouincias,quae sub ipsa sunt, ita vt horum omnium Alexandrinus Episcopus habeat potestatem, dicens: quia in Romanorū ciuitate huiusmodi mos praeualuit.qua de causa & hac magna,& sancta synodus,tam in seniori,& noua Roma, quam in sede Antiochiae, & Hierosolymorum,priscam consuetudinē decernit in omnibus conseruare : ita vt earum Praesulis vniuersorum Metropolitanorum, qui ab ipsis promouentur,& siue per manus impositionem, siue per pallij dationem † Episcopalis dignitatis firmitatem accipiant,habeant potestatem videlicet ad cōuocandum eos, vrgente necessitate,ad synodalem conuentum, vel etiam ad coërcendum illos,& corrigendum, cum fama eos super quibusdam delictis forsitā accusauerit. sed quoniam sunt quidam Metropolitanorum,qui ne secundum vocationem Apostolici Praesulis occurrant, à mundi Principibus se detineri sine ratione caussantur; placuit talem excusationem omnimodis esse inualidam. *Synod. iix. c. 17. sub Hadr. ij. Nicae. c. 6. Ansel. lib. 4. c. 44. Caesaraug. lib. 2. c. 65.*

† paludationem

CAP. IV.

Damasus, & ceteri Episcopi Romae congregati, dilectissimis fratribus in Illyrico cōstitutis Episcopis,in Domino salutem. &c. Neque praeiudicium aliquod fieri potuit per numerum Arimini congregatum : quando constat,neque Romanum Episcopum, cuius ante omnia decebat eos expectare decretum, neque Vincentium, neque alios praebuisse consensum.&c. *Damas. ep. 5. Illyrici Episcopis in medio. Theodor. lib. 2. c. 22.*

CAP. V.

Dist. 17. c. 6. concilioru p. 1. Memorati Pontifices *(iussu Theodorici Regis congregati)* suggesserunt ipsum *(Symmachum)* qui dicebatur impetitus, debuisse synodum conuocare. scientes, quia eius sedis primum Petri Apostoli meritum, vel principatus,deinde secuta iussione Domini,conciliorum venerandorum auctoritas singularem in ecclesijs tradidit potestatem:nec ante dictae sedis Antistitem minorum subiacuisse iudicio.&c. *Symma. synod. Rom. iv. in princ. Nicol. ep. ad Mich. Imp. ante med.*

CAP. VI.

Rege quodam Italiae Theodorico Papam Symmachum vsque ad damnationem impetere volente, & ideo quotquot potuit ex Liguria,Aemilia,Valeria, & ex diuersis regionibus,& ex Sicilia insula,huius rei gratia Episcopos Romam occurrere praecipiente, & his ad se venientibus dicente, plura ad se de Papae Symmachi artibus horrēda fuisse perlata;& in synodi, si vera esset inimicorum eius obiectio,indicatione constare. Venerabiles Antistites,ipsum qui dicebatur impetitus,debuisse synodum conuocare, perhibuerunt: ferentes quia eius sedi primum Petri Apostoli meritum,vel principatus, deinde secuta iussione Domini,conciliorum venerādorum auctoritas, & singularem in ecclesijs tradidit potestatem. *Hadria. ij. in syno Rom. in princ. allocutionis tertiae, lecta apud syn. CP. viij. act. 7.*

CAP. VII.

Scimus,in Nicaena magna synodo cccxiix. Episcoporum ab omnibus concorditer esse roboratum : non debere absque Romani Pontificis sententia,concilia celebrare, nec Episcopos damnare.licet haec, & alia quamplura necessaria ab haereticis, qui nos quotidie infestant,& perdere nituntur,vt facilius nos capere possint, sint synodica capitula incensa,nobisque sublata. &c. *Athanas. & alij ad Felicem y. post princ. Ansel. lib. 2. c. 50.*

CAP. IIX.

Nouam deinde culpam, & quam inuestigatio nostra transierat,reclusistis; quare Papa sine exempli instituto praecedentis,synodum conuocauit, vt de criminum eius obiectione cognoscerent.&c.Hoccine ergo nullo constabat exemplo,vt sacerdotum Papa concilium conuocaret,cuius arbitrium est collectio synodalis? *Ennod. pro Symma. ante med.*

CAP. IX.

Missis cum auctoritate Apostolica Vicarijs,& epistolis decretalibus,iussisti fieri Cōstantinopoli synodum, pro multis quidem necessitatibus Ecclesiae, sed praecipue pro restitutione Ignatij, & damnatione Photij. *Anastasius bibliothecarius in proemio iix syn. CP. ad Hadr. ij. in medio.*

CAP. X.

(Apostoli,eorumque successores) constituerunt; vt nulla synodus fieret, praeter sedis *(Apostolicae)* auctoritatem : nec vllus Episcopus nisi in legitima synodo suo tempore Apostolica auctoritate conuocata, super quibuslibet criminibus pulsatus audiatur, vel iudicetur.&c. *Marcell. ep. 1. in prin. Ansel. lib. 2. c. 7.*

CAP. XI.

Dist. 17. c. 1. Synodum,absque huius sanctae sedis auctoritate,Episcoporum,quamquam quosdam Episcopos possitis congregare, non potestis regulariter facere,neque vllum Episcopum, qui hanc appellauerit Apostolicam sedem, damnare, antequam hinc sententia finitiua procedat. &c. Nullus Episcopus nisi in legitima synodo suo tempore Apostolica,aut regulari auctoritate conuocata, super quibuslibet pulsatus criminibus audiatur,vel iudicetur: ne innocēs damnetur,aut perdat commu-

munionem. *Marcellus ep. 2. post prin. Ansel. lib. 2. cap. 62. Iuo par. 4. c. 240. decr.*

CAP. XII.

Ipsi primae sedis Ecclesiae cōuocandarum generalium synodorum iura, & iudicia Episcoporum singulari priuilegio Euangelicis, & Apostolicis, atque canonicis concessa sunt institutis; quia semper maiores causae ad sedem Apostolicam multis auctoritatibus referri praeceptae sunt. Et postea. Porro [dudum à sanctis Apostolis, successoribusq. eorum in praefatis antiquis decretum fuerat statutis, quae hactenus sacta, & vniuersalis Apostolica tenet Ecclesia, nō oportere praeter sententiam Romani Pontificis concilia celebrari, nec Episcopum damnari: quoniam sanctam Romanam Ecclesiam Primatem omnium ecclesiarum esse voluerunt. etc. *Ex Nicae. syn. apud Iul. in ep. 1. in med. cōtra Orientales. Capitul. lib. 6. c. 287. Ansel. lib. 2. c. 42.*

3. q. 6. c. 9.

CAP. XIII.

Vellem vos magis ad iam dictam canonicam conuenire vocationem, vt coram vniuersali concilio redderetis rationem, cur synodum ad statum ecclesiarum, & fratrum in Antiochiam subuertendum, & Nicaeni magni concilij destructionem fecistis? aut cur nobis inconsultis Episcopos in eam conuocastis? ad quam nec Maximus Hierosolymitanus venit, nec nostra interfuit legatio. Canonibus quippe in Nicaena synodo iubentibus non debere praeter sententiam Romani Pontificis vllo modo concilia celebrari, nec Episcopos damnari. aut cur in praedictorū loco fratrum alios adulteros posuistis, antequam penes nos, aut apocrisarios nostros eorum caussa canonice examinata, finemq. perciperet rectum. &c. Scripsi vobis, & omnibus, qui in Antiochiam fueratis congregati, arguens vos. &c. cur Athanasium, suosque consectatores ad vestrum concilium conuocassetis? canonibus scilicet praecipientibus, nihil extra Romanum decerni Pontificē, cui haec, & maiora ecclesiarum negotia, tam ab ipso Domino, quam ab omnibus vniuersorū conciliorum fratribus; speciali, vt iam dictum est, priuilegio contradita sunt. *Iul. ep. 2. in prin.*

CAP. XIV.

Miror vos tam audaces esse, & tam impudenter egisse, & terminos, ac iura beati Petri Apostolorum Principis inuasisse. sui enim iuris erat, vt absque eius sanctae sedis auctoritate nullus deberet aut concilia celebrare, aut Episcopos ad synodum conuocare, vel damnare. &c. quae omnia vos temerare non timuistis. Quid ergo est aliud talis praesumptio, nisi Apostolorum, eorumque successorū decreta transgredi? *Iul. ep. 2. c. 1.*

CAP. XV.

Dist. 17. regula c. 2.

Quod scripsistis, non posse Athanasium à pauciore numero Episcoporum restitui, quam depositus fuerat. &c. Odio praedicti Athanasij hanc regulā protulistis, quae nullas habet vires, nec habere poterit: quoniam nec ab orthodoxis Episcopis hoc concilium actum est, nec Romanae Ecclesiae legatio interfuit: canonib. praecipientibus sine eius auctoritate concilia fieri non debere. nec vllum ratum est, aut erit vmquam concilium, quod non fultum fuerit eius auctoritate. Nec recte egistis, quod nobis inconsultis conciliū celebrastis, eosque ad concilium vocastis, & damnare praesumpsistis, canonibus iubentibus, nihil ex his, absque huius sanctae sedis auctoritate, fieri debere. &c. *Iulius ep. 2. cap. 29. & 30. Anselm. lib. 2. cap. 47.*

CAP. XVI.

Synodum sine (*sedis Apostolicae*) auctoritate fieri non esse catholicum. &c. neque vlla vmquam concilia rata leguntur, quae nō sunt fulta Apostolica auctoritate. *Damas. ep 3. c. 2. Burch. lib. 1. c. 179. Iuo par. 5. c. 295. decret. Ansel. lib. 2. cap. 60. Tarrac. l. 2. c. 45.*

CAP. XVII.

Scitote, me criminari a quodam Basso, & iniuste persequi: quod audiens Valentinianus Augustus nostra auctoritate synodum congregari iussit, & facto concilio cum magna examinatione satisfaciens omnibus. &c. *Xyst. iij. ep. vn. in prin.*

2. q. 5 mādastis. 10.

CAP. XIIX.

Habeatur inter vos Episcopale concilium, & ad eum locum, qui omnibus oportunus sit, vicinarum prouinciarum conueniant sacerdotes; vt secundum ea, quae ad tua consulta respondimus, plenissimo disquiratur examine, an sint aliqui inter Episcopos, qui huius haereseos contagio polluantur, a communione sine dubio separandi, si nefandissimam sectam per omnium sensuum prauitates damnare noluerint. &c. Dedimus itaque litteras ad fratres, & coepiscopos nostros, Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitanos, atque Gallicos † eisque concilium synodi generalis indiximus. Ad tuae dilectionis sollicitudinē pertinebit, vt nostrae ordinationis auctoritas ad praedictarum prouinciarum Episcopos deferatur. *Leo ep. 91. ad Turibium Asturicen. Episcopum c. 17.*

† Gallaicos f.

CAP. XIX.

Sedes Apostolica Dioscorum secundae sedis Praesulem sua auctoritate damnauit. &c. & vt synodus Chalcedonensis fieret, sola decreuit. *Gelas. ep. 6. ad Episcopos Dardan. post prin.*

CAP. XX.

Dilectissimis fratribus vniuersis Episcopis, qui illicita vocatione Ioannis Constantinopolitani Episcopi ad synodum Constantinopolim conuenerunt, Pelagius. &c. Relatum est ad Apostolicam sedem, Ioannem Constantinopolitanum Episcopum vniuersalem se subscribere, vosque ex hac sua praesumptione ad synodum conuocare generale. Cum generalium synodorum conuocādi auctoritas Apostolicae sedi beati Petri singulari priuilegio sit tradita, & nulla vmquam synodus rata legatur, quae Apostolica auctoritate nō fuerit fulta, Quapropter quidquid

in

in praedicto vestro conuenticulo, quia synodus taliter praesumpta esse non potuit; statuistis.&c.praecipio omnia vana, & cassata esse.&c. [Multis denuo Apostolicis, & canonicis, atque ecclesiasticis instruimus regulis, non debere, absque sententia Romani Pontificis concilia celebrari. Quapropter, vt iam dictum est, recte non concilium, sed vestrum conuenticulum, vel conciliabulum cassatur; & quidquid in eo actum est, irritum habetur, & vacuum. Vos quoque deinceps videte, vt nullius hortatu talia praesumatis, si Apostolicae sedis communione carere non vultis: &c. Vniuersalitatis quoque nomen, quod sibi illicite vsurpauit, nolite attendere: nec vocatione eius ad synodum absque auctoritate sedis Apostolicae vnquã venire; si Apostolicae sedis, & ceterorum Episcoporum communione vultis frui. *Pelag. y. ep. 1. in prin. Ansel. lib. 2. cap. 34.*

Dist. 17. c. 5.

CAP. XXI.

Quod nulla synodus absque praecepto Romani Pontificis debeat generalis vocari. *Gregor. vij. lib. 2. registri in dictato.*

CAP. XXII.

Tuam sanctitatem principatum in episcopatu diuinae fidei possidentem, sacris litteris in principio iustum credimus alloquendam. &c. quatenus omni impio errore sublato, per celebrandam synodum, te auctore, maxima pax circa omnes Episcopos fidei catholicae fiat. *Valentinianus, & Marcianus ad Leonem ante Chalc. syn.*

CAP. XXIII.

Maximus Hierosolymitanus non adfuit, sed neque Iulius interfuit maximae Romae Praesul, neque in locum suum aliquem destinauit; cum ecclesiastica regula iubeat, non oportere praeter sententiam Romani Pontificis concilia celebrari. *Socra. lib. 4. cap. 9. & 19. tripar. Vid. Marcellini historiam.*

Praeesse Legatos Pont. Max. in concilijs. Tit. VII.

CAP. I.

PAschasinus Episcopus Ecclesiae Lilybitanae vice beatissimi, atq. Apostolici vniuersalis Ecclesiae Papae vrbis Romae Leonis, sanctae synodo praesidẽs, in Dioscori dãnatione consensu vniuersalis concilij subscripsi. Lucentius Episcopus Esculanae Ecclesiae similiter. Caelius Bonifacius presbyter sanctae Ecclesiae Romanae similiter.&c. Iulianus Episcopus Coo, & Legatus Ecclesiae Romanae subscripsi. *Chalc. act. 3. ante finem.*

CAP. II.

Paschasinus Episcopus vice Domini mei beatissimi, atque Apostolici vniuersalis Ecclesiae Papae vrbis Romae Leonis synodo praesidens statui, consensi, & subscripsi. Lucentius Episcopus Ecclesiae ciuitatis Esculanae, Vicarius Domini mei beatissimi, atque Apostolici viri vniuersalis Ecclesiae Papae vrbis Romae Leonis in synodo Graece relecta subscripsi. Bonifacius presbyter vrbis Romae Vicarius domini mei beatissimi, & Apostolici viri vniuersalis Ecclesiae Papae vrbis Romae Leonis cum vniuersa synodo consensi, & subscripsi.&c. Iulianus Episcopus, & Legatus sedis Apostolicae similiter. *Chalcedon. syn. act. 6. in medio.*

CAP. III.

Paschasinus, & Lucentius reuerendiss. Episcopi, & Bonifacius reuerendus presbyter, insuper & Iulianus reuer. Episcopus Coensis habentes locum Apostolicae sedis dixerunt: Sanctissimum, & venerandum Episcopum Theodoretum, & sanctissimus, & beatissimus vniuersae Ecclesiae Episcopus vrbis Romae Leo, dudum in communionem suscepit. &c. *Chalcedon. act. 8. post medium.*

q. 2. c. 4. 5.

CAP. IV.

Paschasinus, & Lucentius Episcopi, & Bonifacius presbyter tenẽtes locum sedis Apostolicae, quia missi Apostolici semper in synodis prius loqui, & confirmare soliti sunt, per Paschasinum dixerunt. &c. *Chal. act. 1. ante fi.*

CAP. V.

Vnde sanctissimus, ac beatissimus Papa, caput vniuersalis Ecclesiae, Leo per nos, vt Legatos suos, sancta synodo consentiente, Petri Apostoli praeditus dignitate, qui Ecclesiae fundamentum, & petra fidei, & caelestis regni ianitor nuncupatur, Episcopali eum dignitate nudauit. &c. *Paschasinus, & alij in fi. ep. de damnatione Dioscori, post epist. Marciani Imper. apud Chalced syn. act. 16.*

CAP. VI.

Conuenientibus Donato, & Stephano Episcopis, & Marino diacono, & locum tenentibus Hadriani II. sanctissimi Archiepiscopi senioris Romae, & Ignatio Archiepiscopo CP. nouae Romae. Hic primo synodus exegit à Legatis Romanae sedis litteras, quibus nota facerent potestatem suam, vt praesiderent in synodo. at illi produxerunt epistolam Hadriani Papae ad Basilium Imperatorem, cuius titulus est. Hadrianus Episcopus seruus seruorum Dei. pijssimo Imperatori Basilio Augusto Christianissimo, & desiderabilissimo filio. Legationis excellentiae suae. &c. Volumus per vestrae pietatis industriam CP. numerosum celebrari concilium, cui nostri quoque missi praesidentes, & culparum personarumque differentias liquido cognoscentes, iuxta quod in mandatis acceperunt, singulorum libere discretiones exerceant. in quo sacro coetu, execrãdi vanitatis concilij, quod aduersum hanc sedem actum est, cuncta decernimus exemplaria à possessoribus suis ablata, contẽplantibus cunctis igne cremari. Nec superesse apud quẽlibet ex his omnibus saltẽ vnum iota, vel vnũ apicem, nisi quis totius clericatus, immo totius nominis Christiani anathemate perculsus, carere voluerit. &c. & dilectos fratres meos Donatum scilicet Ecclesiae Ostiensis, & Stephanum Ecclesiae

fiae Nepesinae reuerendis. Episcopos, atque filium meum Marinū Apostolicae sedis diaconum, consiliarios nostros, tuae commendamus pietati. Precamur, vt eos ob amorem praecipuorum Apostolorum Petri, & Pauli, a quorum sede mittuntur, benigne suscipias, & tamquam nobismetipsis aures credulitatis accommodes. *Syno. iix. gen. sub Hadr. ij. act. 1 in prin.* CAP. VII.

Post lectionem canonum, iterum stans in medio Bahanes magnificētissimus Patricius, & Praepositus per iussionem Christi amicorum Imperatorum dixit ad sanctissimos loci seruatores. Post lectionem diuinorum, & sacrorum canonum, quid deliberat sanctitas vestra adhuc fieri? Sanctissimi Vicarij senioris Romae, ac Orientalium sedium dixerunt: Subsequatur expositus terminus, in quo cursim omnia continentur, quae acta sunt in hac sancta synodo, & legatur in audientia omnium, si placet huic sanctae synodo. Sancta synodus dixit: Placet. Iustum enim, & bonum est. *syn. iix. gen. sub Hadr. ij. act. 10. post canones.* CAP. IIX.

Sanctorum Patrum constitutionem prolatam nulla patiamini temeritate violari, seruātes omnimodis personae nostrae in vobis, quos vice nostra transmisimus, dignitatem: ac si qui forte ciuitatum suarum splendore confisi, aliquid sibi tentauerint vsurpare; hoc qua dignum est constantia, retundatis. *Leo ad Vicarios suos. Chalc. act. 16. post prin.* CAP. IX.

Quoniam pietas vestra apud Ephesum constituit synodale concilium; fratres meos Iulianum Episcopum, & Renatum presbyterum, & filium meum Hilarium diaconum misi, qui ad vicem praesentiae meae pro negotij qualitate sufficerent. *Leo ep. 12. ad Theodos. Vid. ep. 13. ad Pulcheriam. in fi.*

CAP. X.

Quamuis ad diem concilij Episcopalis, quem pietas vestra constituit, *(loquitur cum Theodosio Imperatore)* occurrere me ratio nulla permittat, cum nec aliqua ex hoc exempla praecesserint, & temporalis necessitas me non patiatur deferere ciuitatem, praesertim cum tam euidens fidei causa sit, vt rationabilibus causis ab indicenda synodo fuisset abstinendum: tamen in quantum Dominus iuuare dignatur, meum studium commodaui, vt clementiae vestrae statutis aliquatenus pareatur, ordinatis hinc fratribus meis, qui amputandis scandalis pro causae aequitate sufficiant, quique praesentiae meae impleant vicem. *Leo ep. 15. ad Theodos.*

CAP. XI.

Amplectendum est clementissimi Principis *(loquitur de Marciano Imperatore)* plenum religion consilium, quo sanctam fraternitatem vestram ad destruendas insidias diaboli, & ad reformandam ecclesiasticam pacem voluit conuenire, beatissimi Petri iure, atque honore seruato, adeo, vt nos quoque suis litteris inuitaret, vt venerabili synodo nostram praesentiam praeberemus: quod quidem nec necessitas temporis, nec vlla consuetudo poterat permittere. Tamen in his fratribus Paschasino, & Lucentio Episcopis; Bonifacio, & Basilio presbyteris, qui ab Apostolica sede directi sunt, me synodo vestra fraternitatis existimet praesidere, non abiuncta a vobis praesentia mea, qui nunc in Vicarijs meis adsum, & iam dudum in fidei catholicae praedicatione non desum. *Leo ep. 45. ad syn. Chalced. in prin.* CAP. XII.

Quia quidam de fratrib. quod sine dolore non dicimus, contra turbines falsitatis non valuere catholicam tenere constātiam, praedictum fratrem, & coepiscopum meum *(loquitur de Paschasio Lylibitano Episcopo)* vice mea synodo conuenit praesidere. *Leo epist. 47. ad Marcian. Imper. prope fin.*

CAP. XIII.

Fratres mei, qui vice mea Orientali synodo praesederunt *(loquitur de synodo Chalcedonensi)* quae vota retulere, significo, confirmata catholica fide, & glorificata Apostolicae praedicationis triumpho; quod etiam hi, qui ad deuiandum seducti fuerant, vel impulsi, recepta veritatis luce laetantur. *Leo ep. 92. ad Rusticum, & alios Galliar. Episcopos. in fine.* CAP. XIV.

Ipsi secundo in Nicaea collectae synodo Apostolica nostra sedes praesedit, & prima contra male sentientes spiritalem sagittam emisit. *Nic. ep. ad Mich. Imp. post med.*

CAP. XV.

Miramur, & multum anxii sumus, quod vt semper consuetum est, valde necessarium fuit, vt si quando Legatus Apostolicae sedis concilium in remotis partibus celebrauerit, sine mora ad annuntiandum omnia, quae egisset, reuerteretur: tua fraternitas post peractam synodum, in qua tot negotia emerserunt, nec ad nos redijt, nec eum, qui secum est, remisit. *Greg. vij. li. 1. regist. epist. 16. in princ.* CAP. XVI.

Nostis Osium Episcopum in Nicaeno, & Cyrillum in Ephesino concilio Romanorum vice eisdem concedentibus functos fuisse Pontificum. Syagrio quoque Augustudunensi Episcopo Lugdunensis Antistitis suffraganeo sanctum Papam Gregorium celebrandi generalis in Gallia concilij vicem suam legitis indulsisse. Sed quid haec de Episcopis loquimur? cum idem sanctus PaPa monachum quendam Hilarum nomine, in Africae partibus, litterarum suarum auctoritate fultum, vsque adeo suum fecerit esse Vicarium, vt per eum ibidem concilium generale celebraretur; & quidquid synodus sancta decerneret, ad finem, eo exequente, perduceretur. *Gregor. vij. lib. 6. regist. ep. 2. ante medium.* CAP. XVII.

Quod Legatus Romani Pontificis omnib.

Episcopis praesit in concilio, etiam inferioris gradus,& aduersus eos sententiam depositionis dare possit. *Greg. vij. lib. 2. registr. in dictato.*

CAP. XIIX.

Volumus, atque Apostolica auctoritate praecipimus;vt Legatum nostrum, Amatum videlicet Olorensem Episcopum,cui vicem nostram in partibus vestris (*in Britannia*) commisimus, studeat vestra fraternitas reuerenter conuocare,& vt illo agente concilium congregetur. *Gregor. vij. lib. 7. ep. 10. in prin.*

De confirmatione Conciliorum a Pontif. Max. Tit. IIX.

CAP. I.

Beatissimo Papae vrbis Romae cum omni reuerentia colendo Siluestro, Osius Episcopus prouinciae Hispaniae, Ciuitatis Cordubens. (*& Macarius Episcopus Ecclesiae CP.*)& Victor, & Vincentius presbyteri vrbis Romae ordinati ex directione tua. &c. Quidquid constituimus in concilio Nicaeno, precamur vestri oris consortio confirmetur. *Nicae. conc. ad Siluestrum in fi. Ansel. lib. 1. c. 58.*

CAP. II.

Siluester Episcopus sedis Apostolicae, & sanctae Ecclesiae catholicae reuerendae religionis vrbis Romae fratribus, & coepiscopis,qui in Nicaenum concilium conuenerūt, in Domino salutem. Gaudeo promptam vos benignitatem seruare,nam & confirmo, sigoque ad doctrinae vestrae reclamātes de mysterio,vel vnitate Trinitatis, chrismatis vos secundum dicta,& doctrinam Euangelicam, sanctam accepisse gratiam. de quo examinationis probo veritate fuisse, & esse mansura, quae in vestrum,nostrumq. manauere mysterium;meum chirographum, & discipulorum meorū offero in vestro sancto concilio,quidquid cōstituistis vna parem dare consensum. &c. *Siluester in ep. ad syn. Nicaen.*

CAP. III.

Siluester Episcopus sanctae,& Apostolicae sedis Praesul vrbis Romae dixit: Quidquid in Nicaea Bithyniae constitutum est.&c. cōfirmamus. Omnes, qui ausi fuerint dissoluere definitionem eius cōcilij, anathematizamus. *Siluester in conc. cclxxv. Episcopor. c. 1.*

CAP. IV.

Damasus, & ceteri Episcopi Romae congregati dilectissimis fratribus in Illyrico cōstitutis Episcopis, in Domino salutem. &c. Neque praeiudicium aliquod fieri potuit per numerū Arimini congregatum;quando constat,neque Romanum Episcopum, cuius ante omnia decebat eos expectare decretum, neque Vincentium, qui tantis annis episcopatum inuiolabiliter custodiuit, neq; aliostalibus praebuisse consensum, maxime dum, qui per circumuentionem declinasse videbantur, ipsi denuo vtentes meliori consilio, haec sibi displicere testati sunt. *Damas. epist. 5. in princ. & in med.*

CAP. V.

Hoc itaque gestum (*in Concilio Carthagin.*) domine frater, sanctae caritati tuae intimandum duximus;vt statutis nostrae mediocritatis etiam Apostolicae sedis adhibeatur auctoritas.&c. *Aurelius, & alij in concil. Carthag. ad Innocent. in princ.*

CAP. VI.

Prioris Ephesinae synodi, cui sanctae memoriae Cyrillus Episcopus tunc praesedit, in Nestorium specialiter statuta permaneant. *Leo ep. 45. ad syn. Chalced. in fin.*

CAP. VII.

Cum vestro praecipue opere sit effectum, vt per synodale concilium damnatis impij dogmatis defensoribus, omnes vires sacrilegus error amittere: (*loquitur de haeresi Eutychiana*) ad eiusdē deuotionis pertinet palmam,si malum, quod in suis ducibus est oppressum,etiam in quibuscumq. reliquiis deleatur. Quod facilius clementia vestra arbitretur implendum, si per vniuersas ecclesias definitiones sanctae synodi Chalcedonensis Apostolicae sedi placuisse doceantur. De quo quidem ratio non fuit ambigendi, cum ei fidei omnium subscribendo consensus accesserit, quae a me secundum formam Apostolicae doctrinae,& & paternae traditionis emissa est; & per fratrem meū Lucianum Episcopum talia,& ad gloriam vestram,& ad Constantinopolitanum Antistitem scripta direxi,quae euidenter ostenderent,me, ea, quae de fide catholica in praedicta synodo definita fuerant,approbare. sed quia in eisdem litteris ea, quae per occasionem synodi male sunt attentata reprehenderam, maluit praedictus Antistes meam gratulationem tacere, quam suum ambitum publicare.&c. Quia vero omnib. modis obediendum est pietati vestrae,religiosissimaeq. voluntati,constitutionib. synodalib. quae mihi de confirmatione fidei Catholicae,& haereticorum damnatione placuerunt, libens adieci sententiam meā. *Leo ep. 57. ad Marcianum Augustum.*

CAP. IIX.

Quod pijssimus Imperator ad omnes Episcopos,qui Chalcedonensi synodo interfuere, voluit me scripta dirigere, quibus quae illic de fidei sunt regula definita firmarem, libenter impleui, ne fallax cuiusquam simulatio tentiam meā haberi vellet incertā. cum per CP. Episcopum,cui laetitiā meā largiter indicaui, in omnium potuerit notitiam peruenire quod scripseram, nisi maluisset meū gaudium tacere, quam repulsam sui ambitus publicare. *Leo ep. 58. ad Pulcheriam Augustam in fin.*

CAP. IX.

Omnem fraternitatē vestram nosse nō ambigo,definitiones sanctae synodi,quae ob cōfirmationem fidei in Chalcedonensi ciuitate cele-

celebrata est, toto corde me fuisse complexũ. &c. Hoc autem non solum ex ipso beatissimae consensionis affectu, sed etiam & ex epistolis, quas post reditum meorum ad Constantinopolitanae vrbis Episcopum dedi, potuissetis agnoscere, si vobis responsionem sedis Apostolicae manifestare voluisset. Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, vtrum, quae in synodo Chalcedonẽsi per vnanimitatem vestram de fide statuta sunt, approbem: haec ad omnes fratres, & coepiscopos nostros, qui praedicto concilio interfuerunt, scripta direxi. quae gloriosissimus, & clementissimus Princeps in notitiam vestram mittere, pro catholicae fidei amore dignabitur; vt & fraterna vniuersitas, & omnium fidelium corda cognoscant, me non solum per fratres, qui vicem meam exequuti sunt, sed etiam per approbationem gestorum synodalium propriam vobiscum iuisse sententiã, in sola videlicet fidei causa, quod saepe dicendum est, propter quam generale concilium, & ex praecepto Christianorum Principum, & ex consensu Apostolicae sedis placuit congregari, damnatis haereticis, qui si corrigi voluissent, nulla penitus resideret de vera Domini nostri Iesu Christi incarnatione dubitatio. Vnde si quis ausus fuerit, vel Nestorij perfidiam tueri, vel Eutychetis, ac Dioscori impium dogma defendere, a catholicorũ communione resecetur. *Leo ep. 59. ad Synod. Chalced.*

CAP. X.

Epistolam meam ad Chalcedonensem synodum datam, praesentibus Episcopis, & clericis lectam fuisse, tuis epistolis retulisti: sed vsque ad illud capitulum, quo ea, quae de fide acta sunt, meus videtur firmasse consensus. vnde miratus sum, quod reliqua, quae secuta sunt, non pariter in notitiam eorum, quibus sunt lecta, prolata sint. cum maxime omnib. innotescere debuisset, improbum a nobis ambitum notatum fuisse; vt a nouis vsurpationibus constituta inuiolata seruarentur. *Leo ep. 66. ad Iulian. Episc.*

CAP. XI.

25.q.1.c.1 Confidimus, quod nullus iam veraciter Christianus ignoret, vniuscuiusq; synodi constitutum, quod vniuersalis Ecclesiae probauit assensus, nullam magis exequi sedẽ prae ceteris oportere, quam primam, quae & vnamquamque synodum sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet Principatu, quem beatus Petrus Apostolus Domini voce perceptum, Ecclesia nihilominus subsequente, & tenuit semper, & tenebit. *Gelas. ep. 6. ad Episcopos Dardaniae in prin. Anselm. lib. 1. cap. 49. & lib. 12. cap. 69. Tarrac. lib. 1. c. 283.*

CAP. XII.

Sanctam, vniuersalem, & magnam sextam synodum Apostolica sedes beati Petri Apostoli venerantes suscipit. idcirco & nos, & per nostrum officium haec veneranda sedes Apostolica concorditer, ac vnanimiter his, quae definita sunt ab ea, consentit, & beati Petri auctoritate confirmat, sicut supra solidatam petram, qui Christus est, ab ipso Domino adeptus firmitatem. &c. *Leo ij. ep. ad Constant. iv. Imper. in med. post vj. synod gen.* Matt. 16.

CAP. XIII.

Omnium nostrorum conuentum, & vniuersalis huius, atque catholicae synodi consensum, & consonantiam. &c. confirma euangelicis praeceptionibus, & admonitionibus vestris. vt per sapientissimum magisterium vestrum etiam alijs vniuersis ecclesijs personet, & suscipiatur veritatis verbum, & iustitiae decretum. *Syn. iix gen. CP. sub Hadr. ij. in epist. ad eundem Hadr.*

CAP. XIV.

Non dicatis, non eguisse vos in causa pietatis Romanae Ecclesiae, quae collecta concilia sua auctoritate firmat, sua moderatione custodit. vnde quaedam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt. Quomodo non egeat quaelibet synodus Romanae sedis, quando in Ephesino latrocinio, cunctis Praesulibus, & ipsis quoque Patriarchis prolabentibus, nisi magnus Leo, imitator scilicet illius Leonis, de quo scriptum est: Vicit Leo de tribu Iuda: diuinitus excitatus, os aperiens, totum orbem, & ipsos quoque Augustos concuteret, & ad pietatem commoneret, religio catholica penitus corruisset? *Nic. ad Michael. Imp. post med.* Apoc. 5.

CAP. XV.

Volumus caritatem tuam litteris suis significare, vtrum vestra recipiat, quod Ecclesia vniuersalis amplectitur, fidem scilicet quatuor conciliorum, quae a sanctis Patribus comprobata, a Romanis Pontificibus Siluestro, Leone, alijsque Apostolica sunt auctoritate firmata. inter quos nihilominus beatissimus Gregorius Papa Doctor egregius maioribus Ecclesiae Alexandrinae, Antiochenae, alijsque in epistola sua sese eam tenere his verbis testatus est: Quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem; sicut sancti Euangelij quattuor libros, sic quatuor concilia suscipere, & venerari me fateor. &c. Quintum quoque conciliũ pariter veneror. *Greg. vij lib. 8. registr. epist. 1. post princip.*

CAP. XVI.

Beatus Leo direxit fidei catholicae tomũ, & exposuit damnans omnes haereses. Idem beatissimus Leo Archiepiscopus multas epistolas fidei misit, quae hodie archiuio Ecclesiae Romanae reconditae tenentur. Hic firmauit frequenter suis epistolis synodum Chalcedonensem. Ad Marcianum Augustum misit epistolas XII. ad Leonem Augustum epistolas XIII. ad Flauianum Episcopum epistolas IX. ad Episcopos per Orientem epist. XIIX. per quas fidem synodi confirmauit. *Ex Pontif.*

CAP. XVII.

Hilarius fecit decretalem, & per vniuersum Orientem sparsit, & epistolas de fide catholica: confirmans tres synodos, Nicaenam, Ephesinam,& Chalcedonensem. *Ex Pontif.*

De restitutione damnatorum, & eiectorum a synodis, & de damnandis a Pontif. Max. sine synodis. Tit. IX.

CAP. I.

VT prouincialis synodus retractetur per Vicarios vrbis Romani Episcopi, si ipse decreuerit. *Nicae. LIX. apud Iulium ep. 2. c. 21.*

CAP. II.

Deinde lecta est definitio Episcoporum Orientis super depositione Ignatij, quae facta fuerat prius, quam Vicarij senioris Romae venissent; quae conueniebat cum ea, quae facta fuerat à synodo Romana praesente Nicolao Papa. *viij. syn. act. 1. sub Hadr. ij. in fine.*

CAP. III.

Afferuntur exempla restitutorum à Romana Ecclesia, qui ab aliis fuerant depositi. *CP. iix. al. ix. sub Io. iix. act. 2. in ep. eiusdem Papae. Iuo in prologo panor. & decr.*

CAP. IV.

Petrus Cardinalis Legatus affert exempla restitutorum ab Ecclesia Romana, Flauianū CP. Ioannem Chrysost. Cyrillum Hierosoly. & Polychronium,& alios. *apud Syn. CP. iix. al. ix. act. 2.*

CAP. V.

Definiuit sancta synodus, vt si qui ex Italia clerici, vel laici, vel Episcopi in Asia, vel Europa, vel Libya † commorātes, a sanctissimo Papa Ioanne sub vinculo, aut depositione, aut anathemate positi sint; hi etiam sint apud sāctissimum Patriarcham CP. Photium in eodem genere poenae, hoc est, vel depositi, vel anathemate vincti. Quos vero Photius sanctiss. noster Patriarcha clericos, vel laicos, vel ex maioribus, vel ex minorib. Pontificib. in quacunq. paroecia sub excommunicatione, vel depositione, vel anathemate posuerit: etiam sanctiss. Papa Ioannes, & quae sub eo est, sancta Dei Romanor. Ecclesia habeat eos in eodem genere poenae; nullum tamen priuilegijs sedis sanctissimae Romanor. Ecclesiae,& eius Antistitis praeiudicium, aut nūc, aut futuris tēporib. oriatur. *Syno. iix. vel ix. CP. sub Io. viij. c. 1.*

† Africa Haec synodus dānata fuit a S. Rom. Pontifice maxime hic canō.

CAP. VI.

Pietatis affectu hic sanctiss. Papa sub gesta synodica reuocauit Apostolica auctoritate, multos ab alijs Episcopis excommunicatos, & à Tyrannis eiectos, ad communionem, & restituit eos in Ecclesijs, quib. fuerant olim instituti, sub satisfactione, atq. purgatos eos recepit, dans exempla futuris, eruendi sacerdotes de persequentium manib. *Ex decretis ex decret is Siluestri, in epilogo in fin.*

CAP. VII.

Ebbo Archiepiscopus Remensis ab Archiepiscopatu deiectus fuit; insuper & ab Apostolica fede, sicuti in gestis Pontificum corā Principe, synodo relectum est, a Sergio Papa confirmāte deiectionem illius damnatus extitit, vt in laica tantummodo communione permaneret. *Suesiton. apud D. Medardum in caussa Hincmari.*

CAP. IIX.

Fratres, quos timore terreno iniuste damnastis, scitote a nobis iuste esse restitutos. Quibus ex sancti Petri, & Apostolica auctoritate, omnia, quae eis ablata sunt, integerrime reddi praecipimus, si non vultis vos, & Principes vestri, a collegio nostro, & mēbris Ecclesiae separari. *Xyst. ij. ep. 2. in med. Burch. lib. 1. c. 192. Iuo par. 5. c. 247. detr. Anselm. lib. 2. cap. 23. Caesar. lib. 5. c. 7.*

9. q. 3. c. 19.

CAP. IX.

Ideo summopere a me, cui vice Apostolorum Principis vniuersalis Ecclesia cura commissa est, prouidendum est, auxiliante ipso sūmo Apostolo, ne deinceps talia fiant. Quoniā [ideo huic sanctae sedi praelata priuilegia specialiter sunt concessa, tam de congregandis cōcilijs,& iudicijs, ac restitutionib. Episcoporum, quam de summis Ecclesiarum negotijs; vt ab ea omnes oppressi auxilium, & iniuste damnati restitutionem sumant, & talia ab improbis ne praesumantur absque vltione, nec exerceātur absque damnatione. &c. Nec recte egistis, quod nobis inconsultis concilium celebrastis, eosque ad concilium vocastis,& damnare praesumpsistis, canonib. iubentib. nihil ex his, absque huius sanctae sedis auctoritate fieri debere. &c. *Iulius ep. 2. c. 30.*

2. q. 6. c. 10. & 17.

CAP. X.

Olim, & ab initio in concilijs celebratis tantam nos percepimus a beato Petro Apostolorum Principe fiduciam, vt auctoritatem habeamus, ad veritatem pro nostra pace defendendam; quatenus nulli liceat, sic eam munitam in aliquo commouere, dum repente laesio remouetur. *Leo. ad Theodos. in princ. ante Chalcedonens. synod.*

CAP. XI.

Renocare se a sua opinione debuerat (*Eutyches*) nec ita Ecclesiae Praesules commouere, vt [damnationis sententiam mereretur accipere; quam vtique si in sua sententia voluerit permanere, nullus poterit relaxare. sedis enim Apostolicae moderatio hanc temperantiam obseruat, vt & seuerius agat cum obduratis, & veniam cupiat praestare correctis. *Leo epist. 13. ad Pulcheriam, post medium.*

24. q. 2. c. 5.

CCP. XII.

Nec illa praeterimus, quod Apostolica sede frequenter, vt dictum est, more maiorum, etiam sine vlla synodo praecedente, & soluendi, quos synodus inique damnauerat,& damnandi nulla existēte synodo, quos opor-

9. q. 3. cū- ctā. 17. in fine.

oportuit, habuerit potestatem, Athanasium, Ioannem Constantinopolitanum, Flauianũ. &c. *Gelas. epist. 6. ad Episcopos Dardaniae ante medium. Ansel. lib. 1. cap. 48. & lib. 2. c. 16. & lib. 12. c. 69.*

CAP. XIII.

Theodorus Caesareae Cappadociae Episcopus multorum criminum reus à Vigilio Romano Pontifice excommunicatur, & deponitur: & Menas CP. Episcopus, reliquique omnes Archiepiscopi, & Episcopi ad eius dioecesim pertinentes, eorundem fere criminum participes, ab eodem Vigilio excommunicantur. *Vigilius post epist. primam.*

CAP. XIV.

Vitalianus Ioannem Episcopum Lampeon à Paulo Archiepiscopo, & synodo Cretensi iniuste damnatum, in pristinũ dignitatis gradum restituit. *Vital. ep. 1. ad Paulum Archiepiscopum Cretensem, & ep. 2. ad Vaanum, & ep. 4. ad Georgium Episc. Syracusanum.*

CAP. XV.

Quod absentes Papa possit deponere. *Gregor. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

CAP. XVI.

Quod absque synodali conuentu possit Romanus Pontifex Episcopos deponere, & reconciliare. *Greg. vij lib. 2. regist. in dictato.*

CAP. XVII.

Dist. 17. c. 6. Ergo [concilia sacerdotum ecclesiasticis legibus quotannis decreta per prouincias, quia praesentiam Papae non habent valitudinem perdiderunt? legite insanissimi, aliquando in illis, praeter Apostolici apicis sanctionem, aliquid constitutum, & non de maiorib. negotijs, ad collationem, si quid occurrerit, praefatae sedis arbitrio fuisse seruatum. sic enim habes, [si quis Episcoporum *2. q. 6. c. 35.* iudicio prouinciali depositus fuerit, Romanum Papam, si placet, rursus appellet, & ipse, si videtur, reparet iudicia in opitulatione damnati. *Ennod. pro Symma. post med Sardic. c. 5. Iuo par. 4. c. 242. & par. 5. c. 27. decr. Ansel. lib. 2. c. 57.*

CAP. XIIX.

Sedes Apostolica dicens tantam iniustitiã (*loquitur de depositione Ignatij Patriarchae*) impune deferi minime passa est; sed scribit, à tali praesumptione cessandum, suoque decreto Photium non obedientem cum complicibus sacra dignitate nudat, & cum fautoribus anathema esse decernit. *Anastas. Bibliothec. in praefatione conc. CP. iix sub Hadr. ij.*

De maioribus negotiis ad Pont. Max. referendis. Tit. X.

PARS PRIOR.

CAP. I.

Apostolicae sedis dispositioni omnes maiores ecclesiasticas causas, & Episcoporum iudicia antiqua Apostolorum, eorũq. successorum, atq; canonum auctoritas reseruauit. *Nicaen. xiix. apud Iul. c. 2. Capitul. lib. 7. c. 156. in add. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257. decr.*

CAP. II.

De appel. ca. 59 apud Gregor. ix. c. 3. eod tit. in 4. coll. Cum quis ex rationabili causa putauerit appellandum, iudex superior de appellatione cognoscat: &, si minus eum rationabiliter appellasse cognouerit, illum ad inferiorem remittat, & in expensis alteri parti cõdemnet. Alioquin ipse procedat, saluis constitutionibus de maioribus causis ad sedem Apostolicam perferendis. *Innoc. ij. in conc. Later. c. 35.*

CAP. III.

Nos inimici nostri implicauerũt afflictionibus, & cotidie facere moliuntur, & apprehendere, aut ferris nos constringi minantur, nisi eorum consentiamus erroribus: quod nequaquam vobis inconsultis agere praesumimus, canonibus quippe iubentibus, absque Romano nos de maioribus causis nihil debere decernere Pontifice. *Athan. & alij ep. ad Felicem ij. in prin.*

CAP. IV.

Vestrae sedi Episcoporum iudicia, & summorum finem Ecclesiasticorum negotiorum in honore beatissimi Petri, Patrum decreta omnium cunctam reseruauere sententiam. *Steph. Archiep. & alij ad Damas.*

CAP. V.

3. q. 6. ca. 15. Vnaqueque prouincia suos debet iustos, & non iniquos habere iudices, & nõ extraneos, nisi Apostolicae sedis huius decreuerit auctoritas. &c. Quod si difficiliores ortae fuerint quaestiones, aut Episcoporum, vel maiorum iudicia, aut maiores causae fuerint, ad sedẽ Apostolicam, si appellatum fuerit, referantur. *2. q. 6. c. omnis. c. 3* Quoniam Apostoli hoc statuerunt iussione Saluatoris; vt maiores, & difficiles quaestiones semper ad sedem deferantur Apostolicam, super quam Christus vniuersam construxit Ecclesiam, dicente ipso ad beatum Principem Apostolorum Petrum: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. & reliqua. *Matt. 16. c.* *Anacle. ep. 1. in fi. Ansel. lib. 3. c. 80.*

CAP. VI.

Ad Primates post sedem Apostolicam summa negotia conueniant. &c. Episcoporumque causae, & summorum negotiorum iudicia, salua Apostolicae sedis auctoritate, iustissime terminentur. *Anacle. ep. 2. cap. 4. Vide Gregor. vij. lib. 6. registr. ep. 35. ad Rothomag. Episcopum, & alios. Iuo lib. 4. tit. 3. cap. 1. panor. & par. 5. c. 53. decr. Caesar. lib. 2. c. 73.*

CAP. VII.

Si quae causae difficiliores inter vos ortae fuerint, ad huius sanctae sedis apicem eas, quasi ad caput referte. *Anaclet. ep. 3. in in med. Burch. lib. 1. cap. 178. Iuo lib. 4. tit. 1. c. 2. panor. & par. 5. c. 294. decret.*

CAP. IIX.

Dilectissimis fratribus vniuersis Africae regionis Episcopis, Euaristus. Dilectio vestra normam secuta prudentium, ad sedem Apo-

ftolicam referre maluit, quafi ad caput, quid denere de rebus dubijs cuftodire potius, quã vfurpatione praefumere. *Euarift. epift.1.in prin.Vide Innocen.ep.3.in princ.*

CAP. IX.

11 q.1.c. 15.

Relatum eft ad huius fanctae, & Apoftolicae fedis apicem, cui fummarum difpofitiones caufarum, & omnia negotia ecclefiarum ab ipfo Domino tradita funt, quafi ad caput, ipfoque dicẽte Principi Apoftolorum Petro: Tu es Petrus.&c. quod quidam aemuli Chrifti, facerdotes Dei ad iudices publicos accufare praefumant.&c. *Alex. ep.1.in prin. Anf. lib.2.cap.35.*

Matt.16. r.

CAP. X.

Iudicia Epifcoporum, maiorefq. Ecclefiae cauffae, à fede Apoftolica, & non ab alia, ficut Apoftoli, & fancti fucceffores eorum ftatuerunt, cum alijs Epifcopis funt terminandae. Quia licet in alios transferatur Epifcopos, beato tamen Apoftolo Petro dictum eft: Quaecunque ligaueris.&c. & quaecumque foluerís. &c.& reliqua priuilegia, quae foli huic fanctae fedi conceffa funt, & in conftitutis Apoftolorum, eorumque fucceflorum, alijfque quamplurimis cum eis concinentib. habentur inferta. Septuaginta † enim Apoftoli fentẽtias praefixerunt cum alijs quamplurimis Epifcopis, & feruandas cenfuerunt. *Zephy.ep.1.in prin. Burch.lib.1. cap. 154. & 157. Iuo lib.4.tit.12.cap.11. & lib.2. tit. 11. c.17.panor.& par.5.c.245.& 267. & par.4. c.107.in fine, decr. Anfel.lib.2.c. 6. & lib. 3. c.65.& 66.& 41.Caefar.lib.1.c.29.*

Matt.16. e.

† fexaginta.

Dift. 16. c.2.fexaginta.

CAP. XI.

Dift. 20. vrbes.c.1

Ad Primates Epifcoporum negotia, falua in omnibus Apoftolica auctoritate, & maiores caufae poft Apoftolicam fedem funt referendae. *Steph.ep 2.c.5.Anfel.lib.6.c.109.*

CAP. XII.

Semper dubia, & maiora negotia terminũ ab hac fancta fede a tempore Apoftolorum, qui eam fuis documentis inftruxerunt, accipere confueuerunt. & ideo recte fecifti, quod huius fanctae fedis confultis te, ceterofq. firmari, & inftrui voluifti. *Felix ep.3.in prin.*

CAP. XIII.

Quaecumq. difficiles quaeftiones per fingulas prouincias exortae fuerint, femper ad fedem Apoftolicam referantur. *Caius ep.vni. in fi. Anfel.lib.2.c.39.*

CAP. XIV.

Matt.16. c.

24 q.1.rogamus.15

2.q.6.ad Romanã. c.6.

Sedes Apoftolica primitus apud vos, quae poftea, iubente Domino, Romam tranflata eft, cui adminiculante gratia Diuina, hodierna praefidemus die. Nec ab eius difpofitione vos deuiare oportet, ad quam cuncta maiora ecclefiaftica negotia, Diuina difponente gratia, iuffa funt referri, vt ab ea regulariter difponantur, a qua fumpfere principia. Si veftra vero Antiochena, quae olim prima erat, Romanae ceffit fedi: nulla eft, quae eius non fubiecta fit ditioni. *Marcellus ep.1. in princ. Anfelm.lib.1.c.15.& lib.2.cap.7.*

CAP. XV.

Dei ordinatione taliter ordinatum effe credimus; ne omnes pofterorum cuncta fibi vindicarent, fed femper maiores caufae, ficut funt Epifcoporum, & potiorum curae negotiorum, ad vnam beati Petri Principis Apoftolorum fedem confluerent, vt inde fufcipiãt finem iudiciorum, vnde acceperunt initium inftitutionum, ne quandoq. à fuo difereparẽt capite. *Miltiad.ep.fing.poft prin. Burch. lib. 1.cap.2.Iuo par.5.cap.46.decr.*

CAd. XVI.

Ad fedem Apoftolicam, quafi ad matrem, atque apicem, omnes maiores Ecclefiae cauffae, & iudicia Epifcopor. recurrant. *Iul. ep. 1.in med.*

CAP. XVII.

Scitote, hunc typhum deinceps non effe pafluros, vt ea, quae ad hanc fpecialiter fanctam pertinent fedem, ficut iudicia Epifcoporum, & maiores Ecclefiae cauffae, vos patiamur nobis inconfultis inuadere, abfq. veftri ftatus periculo. *Iul.ep.1.ad Oriental. ante finem.*

CAP. XIIX.

Scripfi vobis, & omnibus, qui in Antiochiã fueratis congregati, arguens vos primum de iniurijs litterarum; deinde, cur Athanafium, fuofque conlectatores ad veftrum concilium conuocaffetis, canonibus fcilicet praecipientibus, nihil extra Romanum decerni Pontificem, cui haec, & maiora ecclefiarum negotia, tam ab ipfo Domino, quam ab omnibus vniuerforum conciliorum fratribus, fpeciali, vt iam dictum eft, priuilegio contradita funt. *Iul.ep.2.poft prin.*

CAP. XIX.

Sedi Apoftolicae maiores cauffae referuatae funt, atque folidatae. *Dam.ep.3.in med.*

CAP. XX.

Licet vobis fint nota Patrum decreta, mirari tamen non poffumus veftram follertiam circa inftituta maior. vt cuncta, quae poffunt aliquam recipere dubitationem, ad nos quafi ad caput, vt femper fuit confuetudo, deferre non definatis: vt inde capiatis refponfa, vnde accepiftis inftitutionem, & normam recte viuendi. Vnde & vos non immemores canonũ effe recordamur, qui & id ipfum fieri praecipiunt: non vt vobis fcientiae ecclefiafticae regulae aliquid defit; fed vt auctoritate fedis Apoftolicae fulti, in nullo ob eius deuiẽtis regulis. *Damaf.ep.4.in prin.*

CAP. XXI.

Nec alicui liceat, fine praeiudicio tamen Romanae Ecclefiae, cui in omnibus caufis debetur† reuerentia cuftodiri, relictis his facerdotibus, qui in eadem prouincia Dei ecclefias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias.&c. Si autem maiores caufae in medium fuerint deuolutae, ad fedem Apoftolicam, ficut fynodus ftatuit, & vetus confuetudo exigit, poft iudicium Epifcopale referantur. *Innoc.ad Victoric.ep.2.c. 3. Vide Nicaen.xviij.apud Iul.Capitul.lib.6.c. 287. ibe.8.& lib.7.c.109. Anfel.lib.2. cap. 53. & lib.*

3.q.6.non liceat.14.

† debet f

*lib.3.cap.75.Tarrac.lib.2.cap.*20.

CAP. XXII.

Dilectio tua institutum secuta prudentiũ, ad sedem Apostolicam referre maluit, quid de rebus dubijs custodire deberet potius,quã vsurpatione praesumpta, quae sibi viderentur,de singulis obtinere. *Inno ep.3. in prin.*

CAP. XXIII.

Mirari non possumus,dilectionem tuam sequi instituta maior. omniaque quae possũt aliquam recipere dubitationem,ad nos quasi ad caput, atque ad apicem Episcopatus referre: vt consulta videlicet sedes Apostolica ex ipsis rebus dubijs certum aliquid faciendum pronuntiet. Quod & nos libenter accipimus, & dilectionem tuam memorem canonũ approbamus. *Inno.ep.4.in prin.*

CAP. XXIV.

Cum maiora negotia, & difficiliores caussarum exitus liberum tibi esset sub nostrae sententiae expectatione suspendere;nec ratio tibi,nec necessitas fuit,in id, quod mensuram tuam excederet,deuiandi. *Leo ep.82.in prin. ad Anastasium Thessalonicen. Legatum sedis Apostolicae.*

CAP. XXV.

Dist.18.c.2. de conciliis.

Si forte inter ipsos,qui praesunt,de maioribus peccatis causa nascatur, quae prouinciali nequeat examine definiri; fraternitatẽ tuam de totius negotij qualitate Metropolitanos curabit instruere: & si coram positis partibus,nec tuo fuerit res sopita iudicio; ad nostram cognitionem, quidquid illud est, transferatur. *Leo ep.82.c.7.ad Anastas. Epis. Thessalo. Legatum sedis Apostolicae. Burch.l.1.c.43. Iuo lib.4.tit.2.cap.1.panor. & par.4.c.241.decret.*

CAP. XXVI.

Si in eo,quod fratribus tractandum, definiendumve credideris, diuersa eorum fuerit à tua voluntate sententia, ad nos omnia sub gestorum testificatione referantur; vt remotis ambiguitatibus,quod Deo placeat, decernatur. *Leo ep.82.c.11.ad Anastasium Thessalonicens. Legatum sedis Apostolicae.*

CAP. XXVII.

Si emerserint caussae, quae ad statum ecclesiarum, & ad concordiam pertineant sacerdotum; illic sub timore Domini volumus ventilentur, & de componendis, atque compositis omnibus ad nos relatio plena mittatur;vt ea,quae iuxta ecclesiasticum morem iuste, & rationabiliter fuerint definita, mea quoque sententia roborentur. *Leo ep.85. ad Epis. Mauritaniae.c.5.in fi.*

CAP. XXIIX.

Ad sanctam Romanam Ecclesiam tã summa Episcoporum iudicia,& negotia, atque querelae, quam & maiores ecclesiarũ quaestiones,quasi ad caput semper referẽda sunt. *Vigil.ep.vn.c.7.*

CAP. XXIX.

Dist. 17. multis c.5.in fine.

Maiores, & difficiles quaestiones, vt sancta synodus statuit,& beata † cõsuetudo exigit,ad sedem Apostolicam semper referãtur. *Pelagius Secundus epist. 1. in fine. Anselm. lib.2.c.34.*

† vetus f

CAP. XXX.

Non aliud nobis cõuenit praedicare,praeter quod a sanctis Patribus sumus edocti. si vero & noui aliquid,inimici astutia agente, acciderit, quod tua sancta fraternitas minime per canonum instituta discernere possit, hoc nobis nõ pigeat insinuare,quatenus Deo iuuante, quaeque ad emendationem nouae plebis esse possunt, tibi absque tarditate respondere maturemus. *Zach.ep.6. in fi.ad Bonif.Episc.*

CAP. XXXI.

In his omnibus aderit misericordia Dei missis nostris,& futuro Episcopo vestro, qui vos instruat,& quid agere debeatis, abundanter erudiat. Sed & illi siue nũc, siue post haec semper in rebus dubijs, & negotijs maiorib. sedem,totius Ecclesiae more,consulent Apostolicam.& ab illa instructi, in quibus oportet,instituẽt,& quae Dei sunt, sedula praedicatione docebunt. *Nic.ad consul. Bulgar. cap.*106.

CAP. XXXII.

Quod maiores causae cuiuscumque ecclesiae ad Apostolicam sedem referri debeant. *Greg.vij.lib.2.regist.in dictato.*

De varijs negotijs ad Pont.Max.referendis. Tit. X.

PARS POSTERIOR.

CAP. I.

DE presbyteris, diaconib. seu clericis, qui inter se causam habuerint, nullo modo praesumant publicis actoribus interpellationẽ facere,nisi suo Episcopo. & si forsitan Episcopus contra eum habuerit, ad vicinum Episcopum confugium faciat, iuxta canonum statuta. & si minime conuenerit,vt decidatur inter eos contentio, apud Apostolicam veniat sedem. *Zachar in syn.Rom.c* 12.

CAP. II.

Quotiens defuncto Pastore alicuius ecclesiae,alius ei canonice subrogandus, instantia visitatoris Episcopi,qui ei ab Apostolica,vel Metropolitana sede directus est,clerus,& populus, remota omni saeculari ambitione, timore,atque gratia,Apostolicae sedis, vel Metropolitani sui consensu, Pastorem sibi secundum Deum eligant. qui si correptus aliquo vitio aliter agere praesumpserit,electionis perperam factae omni fructu carebit, & de cetero nullam electionis potestatem habebit.electionis vero potestas omnis in deliberatione sedis Apostolicae, siue Metropolitani sui consistat. *Greg.vij.in conc.Rom.ann. vij sui Pontificatus.c.6.*

CAP. III.

Nullus laicus decimas suas, aut ecclesiã, aut quidquid ecclesiastici iuris est, sine consensu Episcopi, vel Romani concessione Pontificis, monasterijs, aut Canonicis offerre praesumat: quod si quis Episcopus, improbitatis,& auaritiae causa, consentire noluerit;

rit;Romano Pontifici nuntietur, & cum eius licentia,quod offerendum est,offerat. *Vrba. ij.in concil.apud Melphiam,c.5.*

CAP. IIII.

De reliq. & vlt Gregor ix. c. 2. de immu. eccle. in 4. coll.

Inuentas reliquias de nouo nemo publice venerari praesumat, nisi prius auctoritate Romani Pontificis fuerint approbatae. *Inno. iij.in concil.Lateran.gen.cap.62.*

CAP. V.

De penit. c 14. Gregor.ix.& c. 5. eodē tit. in 4. collect.

Eleemosynarum quoque quaestores. &c. admitti,nisi Apostoli, vel dioecesani Episcopi litteras veras exhibeant, prohibemus. Et tunc praeter id, quod in ipsis continebitur litteris, nihil populo proponere permittantur.Formam vero, quam communiter talib. Apostolica sedes indulget, duximus experimendam, vt secundum eam dioecesani Episcopi suas litteras moderentur.&c.Infra hūc quoque dierum numerum indulgentiarum litteras praecipimus moderari,quae pro quibuslibet causis aliquotiens conceduntur;cum Romanus Pontifex, qui plenitudinem obtinet potestatis,hoc in talibus moderamen cō-sueuerit obseruare. *Inn iij.in conc.gen.Later. c.62.*

CAP. VI.

Dist.96.c. bene.cūq. 16. q. 7. non placuit.23.

Laurentius Episcopus Mediolanensis ecclesiae dixit:Ista scriptura nullum Romanae ciuitatis potuit obligare Pontificem; quia non licuit laico statuendi in Ecclesia, praeter Papām Romanum habere aliquam potestatem,cui obsequendi manet necessitas. &c. *Synod.Rom.iij.Symma.c.3.Deusd.c. 1. & 4. Ansel.lib.5.c.8.& c 9.Caesar.lib.7.c. 113.*

CAP. VII.

Siluanus Episcopus Calagurae postponēs Patrum regulas,& vestra instituta despiciēs, nullis petentibus populis, Episcopum ordinauit,alterum fratrem nostrum presbyterū, cui inuito,& repugnanti imposuerat manus, Episcopum fecit. &c. Proinde quia his praesumptionibus,quae vnitatem diuidunt, quae schisma faciūt,velociter debet occurri;quaesumus sedem vestram,vt quod super hac parte obseruare velitis, Apostolicis affatibus instruamur: quatenus fraternitate collecta, prolatis in medium venerandae synodi constitutis, contra rebellionis spiritum vestra auctoritate subnixi,quod oporteat, & de ordinatore,& de ordinato fieri,intelligere Deo iuuante possimus. *Ascanius, & alij ep. 11. ad Hilar in med.& fin.*

CAP. IIX.

Haec ad sanctitatem tuam de cōcilio Numidiae scripta dixerimus, imitantes Carthaginensem ecclesiā, & Carthaginensis prouinciae coepiscopos nostros,quos ad sedem Apostolicam, quam beatus illustras, de hac causa scripsisse comperimus. *Ep.Mileuit.cōc. ad Innoc.in fine,post epist.25.*

CAP. IX.

Petitur confirmatio canonis a Papa Bonifacio,& Episcopis illarum partium de sacris libris. *Carth.24.G.Carth.iij.c.47.L.*

CAP. X.

Quotiens dubitatur de Paschate; per Metropolitanos,a sede Apostolica sacra constitutio teneatur. *Aurel.iv.cap.1.*

CAP. XI.

Si quilibet,siue sit presbyter,siue sit diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam ab Apostolico detulisse epistolam, vel aliud quid, quod inde non conuenerit, salua fide, & integra circa Apostolicum humilitate;penes Episcopum sit potestas, vtrū eum in carcerem, aut in aliam detrudat custodiam,vsquequo per epistolā, aut per idoneos suae partis Legatos, Apostolicam interpellet sublimitatem, vt potissimum sua sancta legatione dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine lex Romana statuat, definire;vt & is corrigatur, & ceteris modus imponatur. *Tribur.cap.30.*

CAP. XII.

Fabianus Episcopus vrbis Romae omnib. Orientalibus Episcopis, & cunctis fidelibus in Domino salutem.Exigit dilectio vestra sedis Apostolicae consulta,quae vobis denegare non possumus,nec debemus. Hoc autem & praedecessores nostros multarum regionum Episcopos egisse liquet;& nos, qui in eadem sedem Domino largiente collocati sumus, agere debere,fraterna caritas, & obedientiae debitum compellit. *Fabia.ep.2.in prin.*

CAP. XIII.

Scitote, omnes suggestiones vestras fidei catholicae profuturas, me dignanter suscepisse;vt ipsarum quoque opera, & pax Christiana reparari, & error impius possit aboleri.& si amplius de talibus, aut de his similibus aliquid fuerit deliberādum, celeriter ad nos relatio dirigatur, vt pertractata qualitate horum, nostra, quid obseruari debeat, sollicitudo constituat. *Euseb.ep.1.in fin.*

CAP. XIV.

Cum omni festinatione vos omnes ad huius sanctae sedis reuerentiam volo concurrere: quatenus gestorum apud vos integritatem,per vos ipsos possitis ostendere. *Iulius ep.2.in prin.*

CAP. XV.

Inter ceteras Ecclesiae Romanae curas, & Apostolicae sedis occupationes,quibus diuersorum consulta fideli,ac medica disceptatione tractamus. &c. frater, & coepiscopus noster Iulius dilectionis vestrae litteras, quas ex Mileuitano concilio cura fidei propensiore misistis,mihi inopinanter ingessit,Carthaginensis etiam synodi querelae parilis scripta subiungens. *Inn.ep.26.ad Mileuit.concil. in princ.*

CAP. XVI.

24.q. 1.c. 12.

Quotiens fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres, & coepiscopos nostros, non nisi ad Petrum,id est,sui nominis, & honoris auctorem, referre debere, velut nunc retulit vestra dilectio; quod per totum mundum possit ecclesijs omnibus in commune prodesse. *Innocen.in epist.26.ad concil. Mileuit.ante med.Ansel.lib.1.c.27.& lib.2.c.54.*

CAP.

CAP. XVII.

Ne pro suo libitu (*Episcopi*) iura studeant aliena peruadere, absque sedis Apostolicae iusta dispositione mandante. *Gelas. ep. 1. c. 5.*

CAP. XIIX.

De cōs. d. 1. de locorum. c. 3.

Ne absq; praecepto sedis Apostolicae ecclesiae, vel oratoria cōsecrentur. *Gelas. ep. 1. c. 27.*

CAP. XIX.

Quantum ad religionem pertinet, non nisi Apostolicae sedi, iuxta canones, debetur summa iudicij totius. *Gelas. ep. 4. ad Faustum in fine.*

CAP. XX.

Petistis per Hilarium Chartulariū nostrū à beatae memoriae praedecessore nostro, vt omnes vobis retro temporum consuetudines seruarentur, quae a beati Petri Apostolorum Principis ordinationum initiis hactenus vetustas longa seruauit. Et [nos quidem iuxta seriem relationis vestrae; [consuetudinem, quae tamen contra fidem catholicam nihil vsurpare dignoscitur, immotam† permanere concedimus. *Greg. lib. 1. ep. 75. post princ. & ep. 54. ad Lugdun. Archiep. & ep. 179. ad Gualterium Beluacen. Burch. lib. 3. c. 124. Iuo lib. 2. tit. 12. c. 21. panor. & par. 4. c. 66. & c. 204. decr. Caesaraug. lib. 1. cap. 26.*

Dist. 12. c. 8. Dist. 11. c. 6. † inuiolatam.

Episcopos, & Metropolitanos, & Primates constituere, Pontificis Max. est. Tit. XI.

CAP. I.

Quod non aliae Metropolitanae Ecclesiae, vel Primates sint, nisi illae, quae prius Primates erant, & post Christi aduentum auctoritate Apostolica, & synodali Primatum habere meruerunt. *Nicae. xlvij. apud Iul. ep. 2. c. 12.*

CAP. II.

Omnes generaliter alloquamur, qui inste, & pie volunt viuere in communione sanctae Ecclesiae Catholicae, quae est vnum corpus Christi, cui vnus est Dominus, vna fides, vnū baptisma. quae cum generaliter ab vno capite Christo super petram, id est, super confessionem Petri, sit aedificata; manifestum tamen est, in omnem Italiam, Gallias, & Hispaniam nullū instituisse ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Petrus, aut eius successores constituerunt sacerdotes. & quoniam Ecclesia in nostris quoque partibus, vt dictum est, super hanc petrae soliditatem non tantum fundata, sed ab eo, eiusq; successoribus etiam edocta; cum Dei gratia ipsius beati Petri suffragantibus meritis, firmitatem fidei, quam primo percepit, hactenus inconcussam seruare studuit, nullaque perfidorum consortia recepit. *Trosleia. c. 15. Vid. Inn. ep. 1.*

Eph. 4. a

CAP. III.

Episcopos per singulas ciuitates, quibus ille (*hoc est Petrus*) non miserat, nobis mittere praecepit. &c. Vos autem per vestras dioeceses Episcopos sacrate, & mittite: quia nos ad alias partes agere curabimus. Aliquos ad Gallias, Hispaniasq. mittemus, & quosdam ad Germaniam, & Italiam, & ad reliquas gentes. &c. *Clem. ep. 1. in med. Vid. Anaclet. ep. 1. c. 4.*

CAP. IV.

Illi, qui in Metropoli a Beato Petro Apostolo, ordinante Domino, & praedecessore nostro sancto Clemente, seu a nobis constituti sunt, non omnes Primates, vel Patriarchae esse possunt. Sed illae vrbes, quae praelatis, & priscis temporibus primatum tenuere, Episcoporum, Patriarcharum, aut Primatum nomine fruantur. *Anacl. ep. 3. c. 3.*

CAP. V.

Flagitauit à nobis pro suis syllabis praedictus sanctissimus vir (*Bonifacius*) per Apostolicam auctoritatem vestras confirmari sedes (*loquitur de tribus sedibus Episcopalibus, quae a Bonifacio Legato sedis Apostolicae fuerant constitutae*) Pro quo nos ardenti animo & diuino iuuamine, ac auctoritate beati Petri Apostolorū Principis, cui data est a Deo, & Saluatore nostro Iesu Christo ligandi, soluendique potestas peccata hominum in caelo, & in terra, cōfirmamus, atque solidas permanere vestras Episcopales sedes sancimus. Intercedentes † ipsius Principis Apostolorū auctoritate. &c. vt nullus audeat contra eandem vestram venire ordinationem. *Zach. ep. 1. in prin.*

Mat. 16. b

† interdicentes f.

CAP. VI.

De ciuitate illa, quae nuper Agrippina, vocabatur, nunc vero Colonia, iuxta petitionem Francorum, nostraeq. auctoritatis praeceptum, nomini tuo Metropolim cōfirmauimus, & tuae Sanctitati direximus, pro futuris temporibus ad eiusdem Metropolitanae Ecclesiae stabilitatem. *Zachar. ep. 4. in fi.*

CAP. VII.

Statuimus per Apostolicam auctoritatem Episcopales illic (*in Germania*) esse sedes, quae per successionem Episcopos mereantur, & populis praesint, atque in quibus verbum praedicationis subiectis insinuetur, id est, in castello, quod dicitur Vvirtzburg; & alterum in oppido, quod nominatur Buraburg; tertium in loco, qui dicitur Erphesfurt, ita vt nulli post haec liceat cuiquam haec, quae a nobis sancita sunt, quoquo modo violare, quae auctoritate beati Petri Apostoli firma esse decreuimus. *Zach. ep. 6. ad Bonif. in prin.*

CAP. IIX.

Secundum tuae Sanctitatis petitionem, tribus Episcopis tuis singulas confirmationis epistolas misimus, quas per tuae Sanctitatis manus eis largiri volumus. *Zachar. ep. 6. in fine.*

CAP. IX.

Vos siue Patriarcham, siue Archiepiscopū, siue Episcopum vobis ordinari postuletis, a nemine nunc velle congruentius, quam a Pōtifice sedis beati Petri, a quo & Episcopatus, & Apostolatus sumpsit initium, hunc ordinare valetis. In quo hic est ordo seruandus; vt videlicet a sedis Apostolicae Praesule sit nūc vobis Episcopus consecrandus; qui, si Christi plebs,

plebs, ipso praestante crescit, Archiepiscopatus priuilegia per nos accipiat. *Nicol. ad cõsulta Bulgar. c. 73.*

CAP. X.

Quod soli Romano Pontifici licet, pro temporis necessitate, nouas leges condere, nouas plebes congregare, de Canonica Abbatiam facere, & e contra; diuitem Episcopatum diuidere, & inopes vnire. *Greg. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

Episcoporum mutatio ad Pont. Max. pertinet. Tit. XII.

CAP. I.

7. q. 1. sicut. c. 11.

EPiscopus non dimittat ecclesiam, ad quã sacratus est, absque ineuitabili necessitate, aut Apostolica, vel regulari mutatione; nec alteri se ambitus causa coniungat. *Euarist. epist. 2. in prin. Burch. lib. 1. c. 76. Iuo par. 5. c. 182. decret. Ansel. lib. 6. c. 102. Tarrac. lib. 3. c. 67.*

CAP. II.

7. q. 1. c. 39. sicut. infr.

Si vtilitatis causa fuerit mutãdus (*Episcopus*) non per se hoc agat, sed fratribus inuitantibus, & auctoritate huius sanctae sedis faciat, non ambitus causa, sed vtilitatis. *Calist. ep. 2. ante med. Burch. lib. 1. c. 80. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 27. panor. & par. 5. c. 186. decr.*

CAd. III.

Significasti eciam litteris tuis, quendam fratrem, nomine, & actu Dei setuum, causa vtilitatis te velle mutare in locum, & cinitacem defuncti, licet quidam dicant, hoc fieri non licere, nisi consensum Apostolicae sedis habnisses. Quapropter scias frater dilectissime, aliud esse causam necessitatis, & vtilitacis, & aliud causam praesumptionis, & propriae voluntatis. Non ergo mutat sedem, qui non mutat mentem. Quis enim vmquam audet dicere, sanctum Petrum Apostolorum Principem non bene egisse, quando mutauit sedem de Antiochia in Romam? aut quis eũ negat ob id sanctum non esse, aut dignitatẽ, aut meritum vmquam Apostolatus, tam in caelis, quam in terris perdidisse? *Pelag. ij. ep. 2. in prin.*

CAP. IV.

Quod Romano Pontifici liceat de sede ad sedem, necessitate cogẽte, Episcopos transmutare. *Greg. vij. lib. 2. regist. in dicta.*

Pontifex Max. omnes iudicat, & iudicatur a nemine. Tit. XIII.

CAP. I.

V. d. 21. c. vlt. in textum.

PRaesnmpsit Dioscorns & excommunicacionem dictare aduersus sanctissimnm, & beatissimum Archiepiscopum magnae Romae Leonem. &c. Vnde (*idem*) Leo per nos, & praesentem sanctam synodum, vna cum ter beatissimo, & omni laude digno beato Petro Apostnlo, qui est petra, & crepido catholicae Ecclesiae; & ille, qui est rectae fidei fundamentum, nudauit eum tam Episcopatus dignitate, qnam etiam & ab omni sacerdotali alienanit ministerio. *Chalced. act. 3. in damnatione Dioscori. Nic. ep. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. II.

vbi supr.

Quoniam snper alias suas nequitias aduersus ipsam Apostolicam sedem (*Dioscorus*) latrauit, & excommunicationis litteras aduersus sanctissimnm, & beatissimum Papam Leonem facere conatus est. &c. decenter ab vniuersali concilio saeerdotio est nudatus, & ab episcopali dignitate pronuntiatus esc alienus. *Chalc in medio ep. ad Valentinian. & Marcian. Impp. act. 3. Nic. ep. ad Mich. Imp. ante med.*

CAP. III.

Cõtra ipsum, cui vineae custodia à Saluatore commissa est, extendit (*Dioscorus*) insaniam, id est, contra tuam qnoque Apostolicam Sanctitatem: & excommunicationem meditatus est contra te, qui corpus Ecclesiae vnire festinas. &c. *Chalced syn. in ep. ad Leonẽ in med. act. 3.*

CAP. IV.

Quoniam quidem apparuit Photium post ptolatam contra se iustissimam sententiam, & damnationẽ à Sanctiss. Papa Nicolao. &c. concilium vanitatis colligentem depositorias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commouisse, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos commnnicantes ei saepe promulgasse. &c. Anathematizamus Photium. &c. Quemadmodum & fortissimns pietatis athleta Martinus sanctissimus Papa Romanus tales synodice pepulit. *iix. syn. c. 6. sub Hadr. ij.*

CAP. V.

Luc. 10. e

Dominicnm sermonem, qnem Christus sãctis Apostolis, & discipulis suis dixit: Quia qui vos recipit, me recipit, & qui vos spernit, me spernit; ad omnes etiam, qui post eos secundum ipsos facti sunt Summi Pontifices, & pastorum Principes, in Ecclesia catholica, dictum esse credentes; [definimus, neminem prorsns mundi potentium, quemquam eorũ, qni Patriarchalibus sedibus praesunt, inhonorare, ant mouere a proprio throno tentare: sed omni reuerentia, & honore dignos indicare; praecipue quidem sanctissimum Papam senioris Romae, deinceps autem Constantinopoleos Patriarcham, deinde vero Alexandriae, ac Antiochiae, atque Hierosolymorum. sed nec alinm quemquam † conscriptiones contra sanctissimum Papam senioris Romae, ac verba complicare, vel componere sub occasione quasi diffamatorum quorumdam criminum, qnod & nuper Photius fecit, & multo ante Dioscorus. Quisquis autem tanta iactantia, & audacia vsus † fuerit, vt secundum Photium & Dioscorum, in scriptis, vel sine scriptis, iniurias quasdam contra sedem Petri Principis Apostolorum moueat; aequalem, & eandem, quam illi cõdemnationem accipiat. Si vero quis aliqua potestate fruens, vel potens pellere tentauerit praefatum Apostolicae cathedrae Papam, aut aliorum

Dist. 22. c. vlt.

† quemcumque.

† ausus.

rum Patriarcharum quemquam, anathema fit. Porro si synodus vniuersalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de sancta Romanorum Ecclesia quaeuis ambiguitas, & controuersia; oportet venerabiliter, & cum conuenienti reuerentia, de opposita † quaestione sciscitari, & solutionem accipere, & aut proficere, aut profectum facere; non tamen audacter sententiam dicere contra senioris Romae Summos Pontifices. *viii synod. sub Hadr. 2. c. 21. Ansel. li. 2. c. 72. Deusdedit. c. 3.*

† propo-sita.

CAP. VI.

Salua in omnibus Apostolica auctoritate, nullus Episcopus alterius parochianum ordinet, vel iudicet. *Nicaen. xxvi. apud Iulium ep. 2. cap. 6. Xyst. ij. ep. 2.*

CAP. VII.

V. d. 21. c. 8. Nūc autem.

Synodus vniuersa hoc dixit cunctorum iudicio: Tu eris iudex, ex te enim damnaberis, ex te iustificaberis, tamen in nostra praesentia. illuc vero dum veneris ad iudicium tuũ, ex te tunc damnaberis, & ex te iustificaberis. Tu enim iudex, tu reus † &c. Respondit Petrus, & dixit ad Marcellinum Episcopum: Iam audi Pontifex, & iudica causam tuam; quoniam ex ore tuo iustificaberis, & ex ore tuo condemnaberis: quoniam nulla membra faua esse possunt, si caput maestum fuerit. &c. Iuste ore suo condemnatus est, & ore suo anathema suscepit Maranatha, quoniam ore suo condemnatus est; nemo enim vmquam iudicauit Pontificem, nec Praesul sacerdotem suum, quoniam prima sedes non iudicabitur a quoquam. &c. *Acta conc. Sinuessa. sub Marcellin. Nicol. in epist. ad Mich. Imperat. ante medium.*

† tui eris

CAP. IIX.

2. q. 4. c. 2

Non damnabitur Praesul, nisi in lxxij. testib. Neque Praesul summus a quoquam iudicabitur, quoniam scriptum est. Non est discipulus supra magistrum. Presbyter autem Cardinalis, nisi xliv. testib. Diaconus Cardinarius constitutus vrbis Romae, nisi in xxvj. Subdiaconus, acolythus, exorcista, lector, ostiarius, nisi in vij. testibus non damnabitur. *Synod. Rom. cclxiix. Episcoporum sub Siluestr. in epilogo, & c. 3. Vid. Nicol. ep. ad Mich. Imp. ante medium. Hadr. c. 52. & 68. ad Episc. Mediom. & Mag syn. sub Arnul. c. 12. Capitul. lib. 1. c. 139. Burch. lib. 1. c. 151. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 7. panor. & par. 5. cap. 264. & par. 6. cap. 334. decr. Deusded. cap. 3.*

Luc. 6. f

CAP. IX.

9. q. 3. c. 13.

Nemo diiudicet primam sedem, quoniam omnes sedes a prima fede iustitiam desiderant temperari. Neque ab Augusto, neque ab omni clero, neque a Regibus, neque a populo iudex iudicabitur. *Siluester in synod. Roma. cclxxxiv. Episcopor. cap. 20. Iuo lib. 4. tit. 1. c. 5. panor. Deusd. c. 3. Ansel. lib. 1. c. 19. & lib. 4. c. 39. Caesarau. lib. 5. c. 1. Tarrac. lib. 1. c. 281.*

CAP. X.

De damnatione Acacij CP. Episcopi vide Felicem in epistol. ad eundem, quae cum lxvij. Episcopis scripta est.

CAP. XI.

Dist. 17. c. 6. ciuilia. p. 1.

Cum ex diuersis prouincijs ad vrbem Romam conuenire sacerdotes regia praecepisset auctoritas; vt de ijs, quae venerabili Papae Symmacho Apostolicae sedis Praesuli, ab aduersarijs ipsius dicebantur impingi, sanctum concilium iudicaret legitime. &c. Memorati Pontifices, quibus alligãdi imminebat occasio, suggesserunt ipsum, qui dicebatur impetitus, debuisse synodum conuocare, scientes, quia eius sedi primum Petri Apostoli meritum, vel principatus, deinde secuta iussione Domini conciliorum venerandorum auctoritas, singularem in Ecclesijs tradidit potestatem; nec antedictae sedis Antistitem minorum subiacuisse iudicio, in propositione simili, facile forma aliqua testaretur. &c. Cum Dei nostri obtestatione decernimus, vt Symmachus Papa sedis Apostolicae Praesul, quantum ad homines respicit, quia totum, causis obsistentibus superius designatis constat arbitrio Diuino fuisse dimissum; sit immunis, & liber, & Christianae plebi sine aliqua de obiectis oblatione, in omnibus ecclesijs suis, ad ius sedis suae pertinentibus tradat Diuina mysteria: quia cum ob impugnatorum suorum impetitionem, propter superius designatas causas obligari non potuisse cognouimus. &c. Laurentius Episcopus ecclesiae Mediolanensis, huic statuto nostro, in quo totam causam Dei iudicio commisimus, subscripsi. Petrus Episcopus Ecclesiae Rauennatis, huic statuto nostro, in quo totam causã Dei iudicio commisimus, subscripsi. &c. *Syno. Rom. iv. sub Symmacho in prin. & in fi. Nicol. ep. ad Mich. Imp. ante med.*

d. c. 6. p. Symmac.

CAP. XII.

Conciliabulum vanitatis a Photio, & huius fautore Michaele, videlicet tyrannice imperante CP. nuper aduersus Apostolicae sedis reuerentiam, & priuilegium congregatum, vtpote veritatis inimicum, & omni falsitate repletum, cum & sibi consentientium animas interficiens Ephesino latrocinio eom parandum fore statuimus, & ipsius execranda gesta quibuscumque habeantur monumẽtis inserta, summi iudicis Domini nostri Iesu Christi, sanctorum Apostolorum Principũ Petri, & Pauli, nostraeque mediocritatis auctoritate penitus abolenda decernimus: ita vt igni tradantur, & anathemate perpetuo percellantur. Similiter & de ceteris scripturis, quae viris iam nominatis auctoribus cõtra eandem sedem tempore diuerso sunt editae, gerendum definimus. *Hadrian. ij. in syn. Rom. can. 1. 1. apud syn. iix. generalem act. 7. ante finem.*

CAP. XIII.

Romanum Pontificem de omnium ecclesiarum Praesulib. iudicasse legimus; de eo vero quemquam iudicasse non legimus. licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema fit dictum, sciendum tamen est, quia fuerat super haeresi accusatus, propter quod

quod solum licitum est minoribus maiorum suorum motibus resistendi, † vel prauos sensus libere respuendi. † quamuis & ibi nec Patriarcharum, nec ceterorum Antistitum quispiam † de eo fas fuerit proferédi sententiam, nisi eiusdé primae sedis Pontificis consensus praecessisset auctoritas. *Hadrian. ij. in syn. Roman. apud syno. CP. viij. act. 7. in prin. allocutionis tertiae.*

† resiste-re f. † respue-re f. † cuipiā f.

CAP. XIV.

Episcopi iussu Theodorici Regis congregati, negarunt Romanae sedis Antistitem minorum subiacuisse iudicio. Ad postremum vero isti ipsi venerabiles Praesules, cum vidissent, quod non sine sui discrimine potuissent contra caput se erigere; quidquid de saepe fati Symmachi Papae actib. delatum fuerat, totum Dei iudicio reseruarunt: ita vt singulariter quique in subscriptione sua, hoc patenter iudicent, perhibentes: Laurentius Episcopus ecclesiae Mediolanensis huic statuto nostro, in quo totam causam Dei iudicio cómisimus, subscripsi. similiter Petro Episcopo Rauennatis, & ceteris Episcopis subscribentibus. *Hadria. ij. in syn. Rom. allocutione tertia post prin. apud syn. CP. iix. act. 7.*

CAP. XV.

Ostendam Dioscorum contra gestum in metropoli Nicaena concilium temerarium extitisse. &c. excommunicationem namque faciens contra sanctissimum, & beatissimum Apostolicae sedis magnae Romae Episcopū suasit subscribere. &c. *Chalc. syn. act. 3. in libello Theodori diaconi ad Leonem Pap. & Chalced. conc. in med.* CAP. XVI.

Anatolius Archiepisc. CP. dixit: Propter fidem non est damnatus Dioscorus, sed quia excommunicationem fecit domino Archiepiscopo Leoni, & tertio vocatus est, & non venit, & ideo damnatus est. *Chalc. act. 5. post med.* CAP. XVII.

Dist. 21. c. vlt. in fine.

Maximus Exconsul dixit: Non licet aduersus Pontificem dare sententiam. &c. *Syno. Rom. sub Xysto iij. in causa eiusdem Xysti. Nicol. in ep. ad Mich. Imp. ante med.*

CAP. XIIX.

Aliorū hominum caussas Deus voluit per homines terminare, sed sedis istius Praesulis suo sine quaestione reseruauit arbitrio. Voluit B. Petri Apostoli successores caelo tantum debere innocentiam. &c. *Enno. pro Symma. Iuo li. 4. ti. 1. c. 7. panor. & par. 5. c. 10. decr. Ansel. lib. 1. c. 24. Caesar. lib. 5. c. 2. Tarrac. lib. 1. c. 284.* CAP. XIX.

9. q. 3. c. 14.

Audiuimus, vos a sede sancti Petri iniuste pulsum, exilio destinatum, &c. Quid putas de nobis fieri, Pater summe, cum de Summo Pastore, & Vicario sancti Petri talia fiunt? *Amator Episc. ad Siluerium.*

CAP. XX.

Facta subditorum iudicantur a nobis, nostra vero iudicat Deus. *Anter. ep. singul. post med. Ansel. lib. 1. c. 53.*

9. q. 3. c. 15.

CAP. XXI.

Iudices alij esse non debent, nisi quos ipse, qui impetitur, elegerit; aut quos suo cū consensu haec sancta sedes, aut eius Primates auctoritate huius sanctae sedis delegauerint. *Iulius ep. 2. c. 34. ex concil. Nicae. Iuo lib. 4. tit. 11. c. 2. panor. Ansel. lib. 3. c. 21.*

11. q. 1. c. 4.

CAP. XXII.

Nec extra propriam fiat prouinciam primo discussionis accusatio, sine Apostolica praeceptione; cui in omnib. causis debet reuerentia custodiri. quoniam & antiqua docet hoc Patrum regula, in qua & Imperialia pariter statuta concinunt. &c. & reliqua talia, & his similia, salua tamen in omnib. Apostolica auctoritate, vt nihil in his definiatur prius, quam ei placere cognoscatur, qua omnes fultos esse oportet; & si quid eis graue, intolerandumq. acciderit, eius semper est expectanda censura. *Damas. ep. 3. c. 8. Interpres Cod. Theod. lib. 9. tit. 1. const. 10. Iuo par. 6. c. 347. decr.* CAP. XXIII.

3. q. 9. c. 2.

Damnatus a Rom. Pont. non potest ab alijs absolui. *Gelas. ep. 3. in tomo de anathematis uinculo, cuius initium est; Ne forte, ante fi.*

CAP. XXIV.

Nobis opponunt canones, dum nesciunt quid loquantur. Contra quos hoc ipso venire se produnt, quod primae sedi sana, rectaq. suadenti parere fugiunt. [Ipsi sunt canones, qui appellationes totius Ecclesiae ad huius sedis examen voluere deferri. Ab ipsa nusquam prorsus appellari debere sanxerunt; ac per hoc illam de tota Ecclesia indicare, ipsam ad nullius commeare iudicium; nec de eius vmquam praeceperunt iudicio iudicari, sententiamque illius constituerunt non oportere dissolui, cuius potius decreta sequenda mandarunt. *Gelas. ep. 4. ad Faustum ante medium. Nicol. ad Mich. Imp. ante fin. Iuo lib. 4. tit. 1. c. 10. panor. & par. 5. c. 9. & c. 19. decr. & ep. 1. ad Richerium Archiep. Senon. Ansel. lib. 1. c. 72. et lib. 2. cap. 56.*

9. q. 3. c. 16. & c. 10. in fin.

CAP. XXV.

Qua, traditione maior. Apostolicā sedem in iudicium vocant? an secundae sedis Antistites, & tertiae, ceteriq. bene sibi conscij sacerdotes depelli debuerunt? & qui religionis existit inimicus, depelli non debuit? Viderint ergo, si alios habent canones, quibus suas ineptias exequantur. Ceterum isti, qui sacri, qui ecclesiastici, qui legitimi celebrantur, sedem Apostolicam ad iudicium vocare non possunt. *Gelas ep. 4. ad Faustum in medio. Iuo par. 5. c. 9. decr. et ep. 1. ad Richerium Senon.* CAP. XXVI.

Dist. 22. c. 5.

Nec plane tacemus, quod [cuncta per mundum nouit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententijs ligata Pontificum sedes beati Petri Apostoli ius habeat resoluendi, vtpote quae de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neq. cuiquā de eius liceat iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte cano-

9. q. 3. c. 17. & 18.

canones appellare voluerunt; ab illa autem nemo sit appellare permissus. *Gelas. ep.6. ad Episcopos Dardan. ante medi. Vid. Nicol. ad Episcopos Galliae in ep. inc. quamuis. Iuo lib. 4.tit.1.c.8.panor. Ansel. lib.1.c.47.& lib.2.c. 16.& c.24.et lib.12.c.69.Tarrac.lib.1.c.283.*

CAP. XXVII.

Neque Praesul summus a quoquam iudicabitur, quia dicente Domino: Non est discipulus supra magistrum. *Hadr. ad Episcop. Mediomatr. c.52.& 68. Magun. sub Arnul c.12.*

Luc. 6.

CAP. XXIIX.

Ne sine auctoritate canonica quidquam prosequi videamur, sancti Chalcedonensis concilij sanctiones ad memoriam reducamus, quae ita decernunt. &c. Si aduersus prouinciae Metropolitanum Episcopus, vel clericus, habet quaerelam petat Primatem dioeceseos, aut sedem Regiae vrbis Constantinopolitanae. &c. Cum dixisset, Petat Primatem dioeceseos, praeceptum posuit eadem sancta synodus, regulamque constituit. Cum vero disiunctiua coniunctione addidisset; aut sedem Regiae vrbis Constantinopolitanae; liquet profecto, quia hoc secundum permissionem indulsit. &c. Quanto magis ad potioris auctoritatis iudicium ceditur quaerimonia; tanto adhuc amplius, maius culmen petendum est, quousque gradatim perueniatur ad eam sedem, cuius causa aut a se negotiorum meritis exigentibus in melius commutatur, aut solius Dei sine quaestione reseruatur arbitrio. Quem autem Primatem dioeceseos sancta synodus dixerit, praeter Apostoli primi Vicarium, nullus penitus intelligitur. Ipse est enim Primas, qui & primus habetur, & summus. Quae viritim, si locus exegerit, in subditis demonstrabimus. Ne vero moueat, quia singulari numero dioeceseos dictum est, sciendum est, quia tantundem valet dixisse, Primatem dioeceseos, quantum si perhibuisset, dioeceseon. *Nicol. ep. ad Mich. Imper. post med. Chalced. c.9. Capitul. li.7.c.151. in additis. Iuo par.6.cap.360.decr.*

11.q.1.c. 47. si cleri cus. in f.

CAP. XXIX.

Patet sedis Apostolicae, cuius auctoritate maior non est, iudicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam de eius liceat iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt: ab illa autem nemo sit appellare permissus. Iuxta quod & Bonifacius, atque Gelasius sanctissimi Praesules, non suis adinuentionibus, sed Ecclesiae Romanae consuetudinem non ignorantes dicunt: Bonifacius quidem Rufo, & ceteris Episcopis per Thessaliam, & alias prouincias constitutis scribens: Nemo, ait, vmquam Apostolico culmini, de cuius iudicio non licet retractare, manus obuias audacter intulit; nemo in hoc rebellis extitit, nisi, qui de se voluit iudicari, *Nicol. ad Michael. Imp. post med. Iuo li.4.tit.1.c.10.pan. & par. 5.c.19.decr. Ansel. lib.1.c.72.*

9.q.3.c. 10.

CAP. XXX.

Nulla regula, nullaque consuetudo demonstrat, sedis Apostolicae semel prolatam sententiam, ipsa non annuente, vltra posse mutari. *Nicol. ep. ad Mich. Imp. ante fi.*

CAP. XXXI.

Nemo fidelium iniuriam beati Petri Principatui impune corrupit, † in cuius videlicet contumeliam, vt sanctus Bonifacius Papa scribit, quisquis surgit, habitator caelestium non potest esse regnorum: Tibi inquit dabo claues regni caelorum, in quod nullus absque gratia genitoris intrabit. & rursus. Nemo vmquam Apostolico culmini, de cuius inquit iudicio non licet retractari, manus obuias audacter intulit, nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit iudicari. *Hadria. ij. in synod. Rom. allocut. iij. post medium apud synod. CP. viij. act. 7. Viden. Nicolaus ad Mich. Imp. prope finem.*

† Intulit f.

Matt. 16.

CAP. XXXII.

Petrus, & sui successores liberum de omni Ecclesia habent iudicium, cum nemo debeat eorum dimouere statum, quia summa sedes a nemine iudicatur. *Leo ix. ep. ad Mich. c.32.*

CAP. XXXIII.

Quod a nemine Romanus Pontifex iudicari debeat. *Gregor. vij. lib.2. regist. in dictato.*

CAP. XXXIV.

Quod sententia Romani Pontificis a nullo debeat retractari, & ipse omnium solus retractare possit. *Idem ibidem.*

CAP. XXXV.

Siluerio veniente Patarā venerabilis Episcopus ciuitatis ipsius venit ad Imperatorē, & iudicium Dei contestatus est de tantae sedis Episcopi expulsione: multos esse dicens in hoc mundo Reges, & non esse vnum, sicut ille Papa est super Ecclesiam mundi totius, a sua sede expulsus. *Liberat. c.22. in medio.*

Solus Pontifex Max. iudicat omnes Episcopos. Tit. XIV.

CAP. I.

Apostolicae sedis dispositioni omnes maiores ecclesiasticas causas, & Episcoporum iudicia antiqua Apostolorum, eorumque successorum, atque canonum auctoritas reseruauit. *Nicae. 18. apud Iul. ep. 2. c. 2. Capitul. lib.7. cap.156. in add. Burch. lib.1. cap. 144. Iuo par. 5. cap.257. decr.*

CAP. II.

Saluo in omnibus Romanae Ecclesiae priuilegio, nullus Metropolitanus, absque ceterorum omnium comprouincialium Episcoporum instantia, aliquorum audiat causas eorum † quia irritae erunt, immo & causam in synodo pro facto dabit. *Nicae. lj. apud Iulium ep.2. cap.14.*

9.q.3.c. 4. saluo.

† Episcoporum f.

CAP. III.

Salua Apostolicae Ecclesiae auctorritate, nullus

nullus Episcopus extra suam prouinciam ad iudicium deuocetur. sed euocatus ipse canonice in loco omnibus congruo, tempore synodali, ob omnibus comprouincialibus Episcopis audiatur, qui concordem super eum, canonicam que proferre debet sententiam; cum idem clericis, & laicis concedatur. si ipse Metropolitanũ, aut iudices suspectos habuerit, aut infensos senserit; apud Primates dioeceseos, aut apud Romanae sedis Pontifices indicetur. *Nicae. liij. apud Iulium ep. 2. c. 17. Burch. lib. 1. c. 170. Iuo par. 5. c. 280 decr.*

CAP. IV.

Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiam proferant damnationis, quam Apostolica freti auctoritate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonice examinatos regulariter testes conuincatur. *Nicae. lxvj. apud Iul. ep. 2. c 26.*

CAP. V.

Sancimus, omnia, quae (*a Nicolao Pont. Rom. & Hadriano ij.*) synodice per diuersa tempora exposita sunt, & promulgata, tam pro defensione, ac statu CP. ecclesiae, & summi sacerdotis eius, Ignatij videlicet Patriarchae, quam etiam pro Photij neophyti, & inuasoris expulsione, ac condemnatione seruari semper, ac custodiri immutilata pariter & illaesa. *Syn. iix. gen. sub Hadr. ij. c. 2.*

CAP. VI.

Ascendentibus † ad nos de diuersis mundi partibus Episcoporum querelis, intelleximus graues, & grandes Abbatum excessus. *Innoc. iij. in con. gen. Lat. cap. 60.*

† Accedẽtibus. *De excess. Praela 12 Grego. ix. & c. vn. eo titu. in 4. collect. 6. q. 4. Onius. c. ult.*

CAP. VII.

Si quis Episcopus in aliquo negotio condemnatus sit, & putet se bonam causam habere, si rursus iudicium innouetur; Petri Apostoli memoria honoretur, & scribatur a iudicantibus Iulio Episcopo Romae, vt per vicinos Episcopos. (*scribatur Episcopo Romae, vel a iudicantibus, vel a vicinis Episcopis: l.*) vt si videatur oportere, iudicium renouetur, & cognitores ipse praebeat. si non videatur renouari, oportet, vt firma maneãt, quae iudicata sunt. *Sard. 3. G. 4. L.*

CAP. IIX.

Si quis Episcopus depositus sit iudicio Episcoporum vicinorum, & velit se defendere (*in vrbe Ro. l.*) non prius in eius sede alius substituatur, quam Romanus Episcopus cognoscat, & definiat. *Sard. 4. G. 5. L.*

CAP. IX.

Antiquis regulis sancitum est, vt quidquid quamuis in remotis, aut longinquis positis prouincijs, super Episcoporum querelis, aut accusationibus ageretur, non prius tractandum, vel accipiẽdum esset, quam ad notitiam almae sedis vestrae fuisset deductũ; vt huius auctoritate iusta, quae fuisset, pronunciatio infirmaretur, aut firmaretur. Indeque sumerent normam, vnde ecclesiae sumpsere praedicationis exordium: ne passim ab insidiatoribus columnae euerterentur Ecclesiae. Certum est enim, eidem sanctae sedi vestrae, in honorem beatissimi Petri, Patrũ decreta peculiarem decreuisse reuerentiam Dei, pro rebus inquirendis, atque determinandis, quas sollicite decet, iusteque ab ipso Praesulũ examinari vertice Apostolico, cuius sollicitudo semper fuit, & est, tam mala damnare, quam probare damnanda. *Atha. & alij epist. ad Felicem ij. in medio. Iuo par. 5. c. 15 decr. Ansel. lib. 2. c. 52.*

9. q. 3. c. 12.

CAP. X.

Beatissimo domino, & Apostolico culmine sublimato, sancti Patri Patrum Damaso Papae, & summo omnium Praesulum Pontifici, Stephanus Archiepiscopus concilij Mauritaniae, & vniuersi Episcopi de tribus concilijs Africanae prouinciae. Notum vestrae facimus Beatitudini, quod quidam fratres in confinio nobis positi, quosdam fratres nostros, venerabiles videlicet Episcopos, vobis inconsultis a proprio deijciunt gradu, vel deijcere moliuntur; cum vestrae sedi Episcoporum iudicia, & summorum finem ecclesiasticorum negotiorum in honore beatissimi Patri, Petrum decreta cunctam reseruauere sententiam, inquirendi reuerentia Dei rebus, quas omni cura, & sollicitudine obseruare debemus. Maxime vero iuste debent ab ipso Praesulum examinari vertice Apostolico, cuius vetusta sollicitudo est, tam mala damnare, quam releuare laudanda. [Antiquis enim regulis sancitum est, vt quidquid horum, quamuis in remotis, vel in longinquo positis ageretur prouincijs, non prius tractandum, vel accipiẽdum sit, nisi ad notitiam almae sedis vestrae fuisset deductum; vt eius auctoritate, iuxta quod fuisset pronũtiatum, firmaretur. &c. Deus ergo creator omnium, conseruet longaeuum Apostolatum vestrum ad stabilitatem ecclesiarum sanctarum, & orthodoxiae fidei; vsque Pastorem bonum &c. *Stephanus, & alij ad Damasum, in prin. Athan. & alij ad Felic. ij. in medio. Iuo par. 5. cap. 15. decr. Ansel. lib. 2. cap. 52.*

9. q. 3. c. 12.

CAP. XI.

Cessa ab huiusmodi tua impia praecipitatione, non addas scandalum scandalo, & non eris causa perditionis magis simplicium hominum, ne praesidens noster Felix secundum canones sententiam dicat contra te. &c. *Iustinian. Episcopus Siciliae ad Petrum Antiochen. Episcop post medium, ante v. synod.*

CAP. XII.

Sin autẽ aduersus Episcopos aliquã querelam habueritis. &c. inquirendũ erit, & auctoritate huius sanctae sedis terminandum. *Euar. ep. 2. in prin. Vid. Cle. ep. 1. Burch li. 1 c. 140. Iuo par. 5. c. 154. decr. Ansel. lib. 3. c. 82. Caesar. lib. 5. c. 53. Tarrac. lib. 2. c. 38.*

3. q. 2 audiuimus. c. 4.

CAP. XIII.

Ab hac sancta sede, a sanctis Apostolis tue ri, defendi, & liberari Episcopi iussi sunt, vt sicut eorum dispositione, ordinante Domino, primi-

8. q. 5. c. 5 quilibet in med.

primitus sunt constituti, sic huius sanctae sedis, cuius dispositioni eorum causas, & iudicia seruauerunt, protectione, futuris temporibus sint ab omnibus peruersitatibus semper liberi. vnde culpantur hi, qui aliter circa fratres egerint, quam huius sedis rectoribus placere cognouerint. *Xyst. ep. 2. in medio.*

CAP. XIV.

9. q. 3 si autem. 6. Si Metropolitanus incorrigibilis, & comprouincialibus inobediens apparuerit; ad hanc Apostolicam sedem, cui omnia Episcoporum iudicia terminare praecepta sunt, eius contumacia referatur, vt vindicta de eo fiat, & ceteri timorem habeant. Si autem propter nimiam longinquitatem, aut temporis incommoditatem, vel itineris asperitatem, graue ad hanc sedem eius causam deferre fuerit; tunc ad eius Primatem causa deferatur, & penes ipsum huius sanctae sedis auctoritate iudicetur. similiter si aliquis Episcoporum suum Metropolitanum suspectum habuerit, apud Primatem dioeceseos, aut apud hanc Apostolicam sedem audiatur. *Anicet. ep. 1. in prin. Burch. lib. 1. cap. 63. Iuo libro 4. tit. 4. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 54. decr. Ansel. lib. 2. cap. 21. in Rom.*

CAP. XV.

De accusationibus clericorum quia omnes eorum accusationes difficile est ad sedem Apostolicam deferre, finitiua † Episcoporum tantum iudicia huc deferantur, vt huius sanctae sedis auctoritate finiantur; sicut ab Apostolis, eorumque successoribus multorum consensu Episcoporum iam definitum est. nec in eorum ecclesijs, alij aut praeponantur, aut ordinentur ante, quam hic eorum iuste terminentur negotia. Quoniam [quamuis liceat apud prouinciales, & Metropolitanos, atque Primates eorum ventilare accusationes, vel criminationes: non tamen licet definire secus, quam praedictum est. &c. *Eleuth. ep. 1. in princ. Vide Nicae. 19. apud Iulium. Iuo. lib. 4. tit. 12. cap. 12. panor. & par. 6. cap. 316. decr.*

† finitima

3. q. 6. c. 7.

CAP. XVI.

Decuerat, vt si aliquid egissent contra suum ordinem (*loquitur de quibusdam Episcopis, qui damnati fuerant*) mandare nobis, & expectare, quid ad vestra consulta rescriberemus, in tantũ, vt si etiam quidquam graue, intolerandumque committerent, nostra praestolaretur censura; vt nihil prius, aut aliquid aliud decerneretis, quam quod nobis placere cognoueritis. *Xyst. ij. epist. 2. ante fin. ad Episcopos Hispan.*

CAP. XVII.

Ea vos iudicare ad Apostolicam delatum est sedem, quae praeter nostram vobis definire non licet auctoritatem, Episcoporum causas. Vnde ita constitutum liquet a tempore Apostolorum, & deinceps placuit, vt [accusatus, vel iudicatus a comprouincialibus in aliqua causa Episcopus licenter appellet, & adeat Apostolicae sedis Pontificem. &c. *Victor ep. 1. in prin. Xyst ij. epist. 1. post med. Capitul. lib. 7. c. 155. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. & 176. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 2. panor. & par. 5. c. 257. decr. Ansel. lib. 2. c. 9. & 11. Caesar. lib. 5. c. 60.*

3. q. 6. c. 5

CAP. XIIX.

In institutis legitur Apostolicis. [Si quis putauerit se a proprio Metropolitano grauari; apud Patriarcham, vel Primatem dioeceseos, aut penes vniuersalis Apostolicae Ecclesiae iudicetur sedem. Nihil aliud est fratres talis praesumptio, nisi Apostolorum, suorumque successorum terminos transgredi, eorumque decreta violare. Culpantur enim, vt scriptum est, fratres, qui aliter circa Episcopos iudicare praesumant, quam Apostolicae sedis Papae fieri placuerit. & quis est, qui iudicat eum, quem Dominus sibi, & huic sanctae sedi reseruari voluit iudicandum? &c. *Victor ep. 1. in medio. Vid. Nic. 19. & 21. apud Iulium epist. 2. cap. 4. & Xyst. ij. epist. 1. post med. Had. cap. 6. ad Episcopum Mediom. Capitul. lib. 7. c. 151. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 2. panor. & par. 5. cap. 257. decr. Ansel. lib. 2. cap. 9. & 11.*

2. q. 6. c. 7 & 15.

CAP. XIX.

Patriarchae, vel [Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiam proferant finitiuam, quam Apostolica fulti auctoritate, aut reum seipsum confiteatur, aut per &c. lxxii. testes conuincatur. &c. finis vero eius causae ad sedem Apostolicam deferatur, vt ibidem terminetur, nec antea finiatur, sicut ab Apostolis, vel successoribus eorum olim statutum est, quam eius auctoritate fulciatur. Ad eam quoque ab omnibus maxime tamen ab oppressis appellandum est, & concurrendum quasi ad matrem, vt eius vberibus nutriantur, auctoritate defendantur, & a suis oppressionibus releuentur; quia non potest, nec debet mater obliuisci filium suum. Iudicia enim Episcoporũ a sede Apostolica sunt terminanda. *Zeph. ep. 1. post prin. Burch. lib. 1. c. 154. & 157. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 11. panor. & par. 5. c. 245. & 267. decr. Ansel. lib. 2. cap. 6. & lib. 3. c. 65. et 66. Caesar. lib. 5. c. 41. Tarrac. lib. 1. c. 276. & lib. 1. c. 52.*

2. q. 1. c. 5.

3. q. 8. c. 1 in fine. 5. q. 4. duodecim. c. 2

2. q. 6. ad Romanã. c. 8.

CAP. XX.

Si a fide deuiauerit Episcopus, erit corrigendus prius secrete a subditis suis. quod si incorrigibilis, quod absit, apparuerit; tunc erit accusandus ad Primates suos, aut ad sedem Apostolicam. *Fabian. ep. 2. in fin.*

CAP. XXI.

Nullus Episcopus, nisi in legitima synodo suo tempore Apostolica auctoritate conuocata, super quibuslibet criminibus pulsatus audiatur, vel iudicetur. quia, vt dictum est, Episcoporum iudicia, & summarum causarum negotia, siue cuncta dubia, Apostolicae sedis auctoritate sunt agenda, & finienda; & omnia comprouincialia negotia huius sanctae vniuersalis, & Apostolicae Ecclesiae sunt

retractanda iudicio, si huius Ecclesiae Pontifex praeceperit. Nec cui liceat, sine praeiudicio Romanae Ecclesiae, cui in omnibus eam sis debetur reuerentia custodiri, relictis his sacerdotibus qui in eadem prouincia Dei ecclesias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare prouincias, vel aliarum prouinciarum Episcoporum iudicium experiri, vel pati: sed omnibus eiusdem prouinciae Episcopis congregatis, iudicium auctoritate huius sedis terminetur. Quod tamen, vt praefatum est, per eius Vicarios, si libuerit, erit tractandum, & quidquid iniuste actum est, reformandum. Pastoralis ergo cura officij nos admonet, destitutis succurrere. &c. *Marcellus ep. 1. in princ. & ep. 2. in med. Ansel. lib. 1. cap. 15. & lib. 2. cap. 7.*

CAP. XXII.

Episcopos nolite iudicare, nolite condemnare absque sedis huius auctoritate: quod si feceritis, irrita erunt vestra iudicia, & vos condemnabimini. Hoc enim priuilegium huic sanctae sedi a temporibus Apostolorum statutum est seruare, quod illaesum manet vsque in hodiernum diem. Episcopos ergo, quos sibi Dominus tamquam oculos elegit, & columnas Ecclesiae esse voluit, quibus etiam ligandi, & soluendi dedit potestatem, suo iudicio reseruauit, hocque priuilegium beato clauigero Petro sua vice solummodo commisit. Quod eius iuste praerogatiuum succrescit sedi futuris haereditandum, atque tenendum temporibus, quoniam & inter beatos Apostolos fuit quaedam discretio potestatis. & licet cunctorum par electio foret, beato tamen Petro concessum est, vt alijs praeemineret, eorumque quae ad querelam venirent, causas, & interrogationes prudenter disponeret. Quod, Dei ordinatione, taliter ordinatum esse credimus, ne omnes in posterum cuncta sibi vindicarent, sed semper maiores causae, sicut sunt Episcoporum, & potiorum curae negotiorum, ad vnam beati Principis Apostolorum Petri sedem confluerent; vt inde suscipiant finem iudiciorum, vnde acceperunt initium institutionum; ne quandoque a suo discreparent capite. *Miltiad. ep. 1. in princ. Burch. lib. 1. cap. 2. Iuo par. 5. cap. 46. decr.*

CAP. XXIII.

† typum Et nos scitote hûc typhum † deinceps non esse passuros, vt ea, quae ad hanc specialiter sanctam pertinent sedem, sicut iudicia Episcoporum, & maiores Ecclesiae causas vos patiamur nobis inconsultis inuadere, absque vestri status periculo. sed si quis ab hodierna die, & deinceps Episcopum, praeter huius sanctae sedis sententiam damnare, aut propria pellere sede praesumpserit; sciat se irrecuperabiliter esse damnatum, & proprio carere perpetim honore: eosque qui absque huius sedis sunt eiecti sententia, vel damnati, huius sanctae sedis auctoritate scitote pristinam recipere communionem, & in proprijs restitui sedibus. quoniam & prius, a tempore scilicet Apostolorum, haec huic sedi sanctae concessa sunt, & postea in memorata Nicaena synodo propter prauorum hominum infestationes, atque haereticorum persecutiones, & insidiantium molimina fratrum, sunt concorditer ab omnibus corroborata, vt magis singuli prouideant, ne talia audeât perpetrare, & caueant, si non propter Deum, & amorem fratrum, tamen propter opprobrium hominum. &c. Quam culpam nullo modo potuissetis incidere, si vnde consecrationem honoris accipitis, inde legem totius obseruantiae sumeretis, & beati Apostoli Petri sedes, quae vobis sacerdotalis mater est dignitatis, esset ecclesiasticae magistrationis. *Iul. ep. 1. ante fi. Ansel. li. 2. c. 43.*

CAP. XXIV.

Ecclesiasticam sequentes regulam, vos *(loquitur cum Episcopis Orientalibus Arianis)* & illos *(Athanasium, & alios)* Romae regulariter ad iudicium die statuta, non sub angusto temporis spatio, vt excusatio locum non inueniat, litteris, & apocrisarijs euocauimus. Illique vocatione suscepta ad diem praestitutum venere, sed vos, ne vestris mendacijs caperemini, vestraque calumnia enudaretur; venire distulistis. *Iul. ep. 2. in prin.*

CAP. XXV.

Miror vos tam audaces esse, & tam impudenter egisse, & terminos, ac iura beati Petri Apostolorum Principis inuasisse. Sui enim iuris erat, vt absque eius sanctae sedis auctoritate, nullus deberet, aut concilia celebrare, aut Episcopos ad synodum conuocare, vel damnare. &c. Quae omnia vos temerare non timuistis. Quid ergo est aliud talis praesumptio, nisi quod Apostolorum eorumque successorum decreta transgredi nô timuistis? &c. *Iulius ep. 2. c. 8. Ansel. lib. 2. c. 46.*

CAP. XXVI.

Quamquam comprouincialibus Episcopis vna cum eorum Metropolitano suae prouinciae, causas Episcoporum liceat concorditer agitare: non tamen, sicut in praedicta *(Nicaena)* te praesente *(Athanasi)* constitutû est synodo, licet definire absque Romani Pontificis auctoritate. Quod si secus a quibusdam praesumptû fuerit; ipsi, qui hoc egerint, suae praesumptionis suscipiant damnum: & illi, qui ab eis perperam excômunicati, aut damnati fuerint, auctoritate huius sanctae sedis, & beati praeceptoris nostri clauigeri Petri potestate soluantur, atq. restituantur. ipse enim ait Dominus: Quacumque solueris super terram, erunt soluta & in caelis. [Quotiens Episcopi se a suis comprouincialibus, vel a Metropolitano putauerint praegrauari, aut eos suspectos habuerint; mox Romanâ appellent sedem, ad quam eos absq. vlla detentione, aut suarû rerû ablatione liberè ire liceat. & dum praedictam Romanam matrê appellauerint Ecclesiâ, aut ab ea se audiri exposcerint; *Matt. 16. c. 2. q. 6. a. 16.*

rint; nullus eos aut excommunicare, aut eorum sedes subripere, aut eorum res auferre, aut aliquam eis vim inferre praesumat, antequam corũ causa Romani Pontificis auctoritate finiatur. Quod si aliter a quoquam praesumptum fuerit, nihil erit, sed viribus carebit. Nam nec hoc perperam praesumimus, sed & ipsum in Nicaena synodo constitutum, & antecessores nostros egisse, bene Athanasii nostri. &c. His, & alijs quamplurimis documentis manifestum est, nullum damnari, aut suis spoliari rebus debere Episcopum, qui hanc sanctam sedem interpellauerit, aut sibi defensatricem adsciuerit, donec iudicium de eo nostrae Apostolicae auctoritatis, hoc est, Principis Apostolor. Petri agnoscat. Quia solummodo Christus Iesus huic sanctae sedi, id est Apostolicae, hoc facere commisit, vtpote quoniam solus, atque prae omnibus praefatus Princeps Apostolorum creditus est, atque percipere meruit a Rege Regum Christo Deo claues regni caelorum. *Felix ij. ep. 1. cap. 18. & 19. Anselm. libro 2. cap. 59. Tarrac. lib. 2. cap. 43.*

CAP. XXVII.

Damasus seruus seruorum Dei, atque per gratiam eius Episcopus sanctae catholicae Ecclesiae vrbis Romae, Stephano Archiepiscopo concilij Mauritaniae, vt vniuersis Episcopis Africanae prouinciae. &c. Pro qua re oportet iuxta vestram prudentem commonitionem, magis autem secundum Domini diuinam praeceptionem, nos qui supra domum eius, hoc est, vniuersalem Ecclesiam catholicam Episcopale suscepimus ministerium, sollicite vigilare, vt ne quid de sacris eius muneribus; id est, Apostolicis viris, Apostolorumque successoribus, atque ministris quisquam. &c. nobis inconsultis damnari valeat. Scitis firmamentum adeo fixum, & immobile, atque titulum lucidissimum suorum sacerdotum, id est omnium Episcoporum Apostolicam sedem esse constitutam, & verticem ecclesiarum. Tu es Petrus, ait Dominus, & super firmamentum tuum Ecclesiae columnae, qui Episcopi intelliguntur, confirmatae sunt, & tibi claues regni caelorum commisi, atque ligare, & soluere potestatem, quae in caelis sunt, & quae in terris, promulgaui. &c. [Discutere namque Episcopos, & summas ecclesiasticorum negotiorum causas, Metropolitano, vna cum omnibus suis comprouincialibus, ita vt nemo ex eis desit, & omnes in singulorum concordent negotijs, licet: sed definire eorum, atque ecclesiasticarum summas querelas causarum, vel damnare Episcopos, absque huius sanctae sedis auctoritate, minime licet: quam omnes appellare, si necesse fuerit, & eius fulciri auxilio oportet. *Dam ep. 3. in prin. Burch. lib. 1. c. 179. Iuo par. 5. c. 295. decr. Ansel. lib. 2. c. 60. Tarrac. lib. 2. c. 45.*

Matt. 16. c.

3. q. 6. c. 6

CAP. XXIIX.

Quae illicite contra praefixos fratres (*loquitur de quibusdam Episcopis*) egerunt, cito corrigant; & quos nobis inconsultis laeserunt, nobis inconsultis plena satisfactione sanent, & cito sibi eos reconcilient, si noluerint Apostolicae sedis suscipere censuram. Nam si quid fortasse in eis, aut contra eos emerserat, nostrum fuerat expectandum examen; vt nostra, vt semper huic fuit sedi concessum priuilegium, aut condemnarentur auctoritate, aut fulcirentur auxilio. Neque enim suo pro libitu, nostra debuerant iura peruadere, absque Apostolicae sedis dispositione mandante. A talibus deinceps omnes se abstineant sacerdotes, qui noluerint ab Apostolicae petrae, super quam Christus, vt praedictum est, vniuersalem construxit Ecclesiam, cui Episcoporum summa iudicia, atque maiorum causae reseruatae sunt, atque solidatae, censura, ac sacerdotali honori secludi. *Dam. ep. 3. c. 7. themate vltimo.*

CAP. XXIX.

Quidquid vestra caritas de causa (*Maximi Episcopi*) duxerit decernendum, cum ad nos relatum fuerit, nostra, vt condecet, necesse est, auctoritate firmetur. *Bonif. ep. 2. in fin. Burch. lib. 1. c. 161. Iuo par. 5. c. 271. decr.*

CAP. XXX.

Ad Ecclesiam Romanam summa Episcoporũ negotia, & iudicia, quasi ad caput semper referenda sunt. *Vigil. ep. vni. c. 7. Ansel. lib. 2. c. 18.*

2. q. 6. c. 12. qui se scit.

CAP. XXXI.

Oportebat tuam fraternitatem (*loquitur cum Paulo Archiepiscopo Cretensi*) secundum canonum vigorem, tempore, quo se petijt (*Ioannes Episcopus Lampeon*) ad nos venire, eum absoluere tuis litteris; quem non solum noluisti canonice absoluere ad Principis Apostolorum limina, sed magis respondisti ei indecenter, inquiens; Quia non competenter quaeris. Quae ergo sancti sanxerunt Patres, indecentia sunt? an placentia tibi decentia sunt? *Vitalian. ep. 1. in med.*

CAP. XXXII.

Si aduersus prouinciae Metropolitanum Episcopus, vel clericus habuerit querelam, petat Primatem dioeceseos, & apud ipsum iudicetur, aut apud sedem Apostolicam. *Hadr. ad Episc. Medio. c. 26. Capitul. lib. 7. c. 321.*

CAP. XXXIII.

Nulli dubium sit, quod non solum Pontificalis accusatio, sed omnis sanctae religionis relatio ad sedem Apostolicam, quasi ad caput ecclesiarum debeat referri. *Greg. iv. Episcopis per Galliam, & Germaniam. Ansel. lib. 1. c. 20.*

Dist 12. c. 2. praecepta.

CAP. XXXIV.

Si is, quem damnandum esse dixerint homines, fuerit Episcopus, qui suam causam in praesentia Romanae sedis Episcopi petierit; nullus super illum finitiuam dare sententiam praesumat. *Leo iv. ep. ad Episcop. Britan.*

19. q. 5. c. 4. Nullum infra.

CAP. XXXV.

Ceterum, vt calamum ad Constantinopolitanos Praesules specialiter ostendamus, aut

numquam omnino, aut certe vix eorum aliquis, sine consensu Roma. Pont. reperitur eiectus, qui tamen hactenus inter depositos annumeretur, & non ab haereticis, vel tyrannis pulsus, aut interemptus commemoretur. Deniq; vt ex his paucos commemoremus, nonne Maximus, postquam multum a Damaso Papa laboratum est, Constantinopoli pulsus est? Nonne Nestorius? Nonne Acacius? Nonne Anthimus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, sedis Apostolicae discurrentibus consultationibus ac decretis eiecti sunt? *Nicol. ep. ad Mich. Imp. paulo ante med.*

CAP. XXXVI.

Quoniam de persona Ignatij, atque Photij nihil discretius, atque mitius, nec non & salubrius arbitramur, vt vterque Romam ad renouandum examen veniat, hoc magnopere volumus, & vt vos annuatis, salubriter admonemus. &c. Porro ne dicatis, praeter Ecclesiae legem, Ignatiū, vel Photium Romam venire sanxisse; scitote, nos antiqui Patris, & praedecessoris nostri Iulij in hoc secutos esse exemplum. Qui iuxta quod in epistola sua reperitur, his, qui conuenerant Antiochiae, hoc praecepisse dinoscitur, & Theodoritus historiographus in his hoc ipsum verbis ostendit: Verum, inquiens, Eusebius, eiusque consortes, calumnias in Athanasium factas Iulio Roman. Pontif. destinauerunt, qui ecclesiasticam sequens regulam, etiam ipsos Romam venire praecepit, & venerabilem Athanasium ad iudicium regulariter euocauit. Ille continuo euocatione suscepta venit. Quod si ad hoc dicitis, Ille quidem vocauit, sed ipsi venire contempserunt: audite sequentia, & videbitis, vtrum in laudem, an in vituperium, ista sit illis putata contemptio. Subiunxit enim idem historiographus, dicens: Calumniarū vero sarcinatores Romā quidem profecti non sunt, scientes, facile suum posse capi mendacium. *Nicol. ep. ad Mich. Imp. ante fi.*

CAP. XXXVII.

Photium, qui licet sit a decessore meo, & a nobis pro criminibus ante patratis iure damnatus, & anathematizatus, nunc tamen, quia recentioribus excessibus priores iniquitates transcendit, & ponens in coelū os suum, aduersus veneranda sedis Apostolicae priuilegia noua temeritate prorupit, nec resistere minime formidauit, Apostolicae auctoritatis censura iterato damnamus, & anathematis nexibus innodamus. Si tamen viua voce, ac propria Apostolicae sedi in omnib. obedire spoponderit, & profanum conciliabulum a se CP. celebratum damnauerit, laicae communionis gratiam non negamus. *Hadrian. ij. relatus in viij. syn. CP. act. 7. ante finem.*

CAP. XXXVIII.

Quod solus Romanus Pontifex possit deponere Episcopos, vel reconciliare. *Gregor. vij. lib. 2. regiſtr. in dictato.*

CAP. XXXIX.

Quod Romani Pontificis praecepto, & licentia, subiectos † liceat accusare. *Idē ibid.* († subiectis.)

CAP. XL.

Sub Simplicij Episcopatu venit relatio de Graecia ab Acacio CP. Episcopo, & affirmauit Petrum Alexandriae vrbis Eutychianistam haereticum: facta petitione ab Acacio Episcopo chirographo constructa. Eodem tempore fuit Ecclesia, hoc est, prima sedes Apostolica executrix. Tūc Simplicius damnauit Petrum Alexandrinum. &c. *Ex Pontif.*

CAP. XLI.

Gelasius fecit synodum, & misit per tractum Orientis, & iterum damnauit in perpetuum Acacium, & Petrum, si non paenitentes sub satisfactione libelli postularent paenitentiam, secundum humanitatem primae sedis Ecclesiae. *Ex Pontif.*

CAP. XLII.

Non modicum detrimentum est ex his, quae gesta sunt, vt fides. &c. perturbata sit ad arbitriū vnius hominis, qui in synodo Ephesinae ciuitatis odium, & contentiones potius exercuisse narratur, militum praesentia, & metu impetens CP. ciuitatis Episcopum Flauianum, eo quod libellum ad Apostolicam sedem miserit, & ad omnes Episcopos harum partium, per eos, qui directi fuerunt in concilio a Reuerentissimo Episcopo Romae, qui secundum definitiones Nicaeni concilij con sueti sunt interesse. *Galla Placidia ad Theodos. filium ante Chalced. concil. post prin.*

Ad Pont. Max. Appellatur ab omnibus. Tit. XV.

CAP. I.

VT [omnes Episcopi, qui in quibusdam grauioribus pulsantur, vel criminantur causis, quotiens necesse fuerit, libere Apostolicam appellent sedem, atq. ad eam quasi ad matrem cōfugiant, vt ab ea, sicut semper fuit, pie fulciantur, defendantur, & liberentur. cuius dispositioni omnes maiores ecclesiasticas causas, & Episcoporum iudicia antiqua Apostolorum, eorumque successorum, atq. canonum auctoritas reseruauit. &c. *Nicae. xviij. apud Iulium in epistol. 2. contra Orient. cap. 2. Capitul. lib. 7. c. 156. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257. decr. & lib. 4. tit. 12. c. 2. panor.* (2. q. 6. c. 5.)

CAP. II.

Quoniā culpātur Episcopi, qui aliter erga fratres egerint, quam eiusdē sedis Papae seri placuerit: placuit, vt [accusatus, vel iudicatus a cōprouincialib. in aliqua causa Episcopus, licēter appellet, & adeat Apostolicae sedis Pontificē, qui aut per se, aut per Vicarios suos eius retractari negotiū procuret. & dum iterato iudicio Pōtifex causam suā agit, nullus alius in eius loco ponatur, aut ordinetur Episcopus. Quoniā, quamquā a cōprouincialib. Episcopis accusati, causam Pōtificis scrutari (1. q. 6. c. 5.)

tari liceat; non tamen definiri inconsulto Romano Pôtifice permissum est, cũ B. Petro Apostolo, & non ab alio, quam ab ipso dictum fit Domino: Quaecumque ligaueris. &c. *Nicaen. xix. apud Iulium epist. 2. cap. 3. Capitul. lib. 7. cap. 155. & 156. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. & 176. Iuo lib. 4 tit. 12. c. 2. panor. & par. 5. cap. 257. decr. Anselm. lib. 2. cap. 11. & 75. & 81. Caesar. lib. 5. cap. 60.*

Mat. 16. c

CAP. III.

2. q. 6. c. 7. & 15.

Si quis putauerit, se a proprio Metropolitano grauari, apud Primatem dioeceseos; aut penes vniuersalis Apostolicae Ecclesiae Papam iudicetur. *Nicae. xxi. apud Iulium, ep. 2. c. 4. Victor ep. 1. in medio. Xyst. ii. ep. 1. ante fin. Hadr. c. 6. ad Episcopum Mediom. Capit. lib. 7. cap. 151. in addit. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. c. 257. decr. & lib. 4. tit. 12. cap. 2. in fine. panor. Ansel. lib. 2. c. 9. & 11.*

CAP. IV.

Placuit, vt si accusatus, vel damnatus Episcopus appellauerit Romanum Pontificem, id statuendum est, quod ipse iuste censuerit. *Nicae. xli. apud Iul. ep. 2. cap. 10. Fabia. ep. 3. post prin. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr.*

CAP. V.

2. q. 6. si quis Episcop. c. 35.

Placuit, vt si Episcopus accusatus fuerit, & iudicauerint congregati Episcopi prouinciae illius, & de gradu suo deiecerint eum, & appellare Episcopo placuerit, & confugere ad beatissimum Episcopum Romanum, & voluerit audiri, & iustum putauerit, vt renouetur examen; scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima prouincia sunt, vt ipsi diligenter omnia requirãt, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui rogat causam suam iterũ audiri, deprecatione sua mouerit Episcopum Romanum, vt e latere suo presbyterum mittat; erit in potestate Episcopi Romani, quid velit, & quid existimet suscipiendũ. & si decreuerit mittendos esse, qui praesentes cum Episcopis iudicent, habentes auctoritatem eius, a quo destinati sunt; erit in suo arbitrio. Si vero crediderit sufficere Episcopos, vt negotio terminum imponant: faciat, quod sapientissimo consilio suo iudicauerit. *Nic. synodus apud Zosimum in commonitorio. refertur in concilio Carthag. vj. cap. 3. L. & ante canones Carthag. Graecos, & in epistola Carth. c. 135. G. concilij Cartha. vj. ad Bonifacium L. Vide eadem verba Sard. cap. 5. G. 7. L. Ennod. pro Symma. Nicol. ep. 2. non edita ad Episcopos apud Conuicin. Iuo par. 5. cap. 27. decret. Anselm. lib. 2. cap. 57.*

CAP. VI.

Si quis Episcopus deponatur iudicio Episcoporum comprouincialium, & dicat rursus sibi defensionem competere (*in vrbe Roma. L.* non ante (*post appellationem L.*) in sedem eius alter constituatur, quam Romanus Episcopus cognoscendus definierit. *Sard. iv. G. 5. L.*

CCP. VII.

Similiter a supradictis Patribus est definitum consonanter; vt si quisquam Episcoporum, aut Metropolitanum, aut comprouinciales, vel iudices suspectos habuerit; vel vestram sanctam Romanam interpellet sedem, cui ab ipso Domino potestas ligandi, ac soluendi, speciali est priuilegio super alios cõcessa. Ipsa enim firmamentum a Deo fixum, & immobile percepit, quoniam ipsam formam vniuersorum titulorum lucidissimam, Dominus Iesus Christus vestram Apostolicã constituit sedem; ipsa est enim sacer vertex, in quo omnes vertuntur, sustentantur, releuantur. &c. *Athan. & alij ad Felicem ÿ. ante medium.*

CAP. IIX.

Si quis Episcoporum iudicio prouinciali depositus fuerit, Romanum Papam, si placet, rursus appellet; & ipse, si videtur reparet iudicia in opitulatione damnati. *Ennod. pro Symma. post med. ex can. 5. conc. Sardic.*

CAP. IX.

2. q. 6. c. 3

Omnis oppressus libere sacerdotum, si voluerit, appellet iudiciũ. & à nullo prohibeatur; sed ab his fulciatur, & liberetur. &c. Quod si difficiliores ortae fuerint quaestiones, aut Episcoporum, vel maiorum iudicia, aut maiores causae fuerint; ad sedem Apostolicam, si appellatum fuerit, referantur. *Anac. ep. 1. ante fi.*

CAP. X.

2. q. 6. c. 4

Si quis vestrum (*Episcopi*) pulsatus fuerit in aliqua aduersitate, licenter hanc sanctam, & Apostolicam appellet sedem, & ad eam quasi ad caput suffugium habeat; ne innocens damnetur, aut ecclesia sua detrimentum patiatur. Si autem ei necesse fuerit, eamque appellare minime ausus fuerit, & vocatus tamen ab hac sancta sede fuerit; nõ renuat venire, sed confestim, vt ei nuntiatum fuerit, venire festinet, & causas pro quibus vocatus est, prudenter disponat, atque si necesse aliquid corrigere fuerit, cum his, quos hic primos inuenerit, corrigat. Ad Ecclesiam tamen suam non prius reuertatur, quam litteris Apostolicis, vel formatis pleniter instructus, atque purgatus sit, si fuerit vnde, vt postquam domum reuersus fuerit, cognoscãt vicini sui, qualiter hic sua, aliorumque causa discussa fuerit, quatenus ea absque aliqua ambiguitate nuntiare, & praedicare omnibus possit. *Xyst. ep. 2. in med. Iuo par. 5. c. 3. decret. Ansel. lib. 2. c. 8. Caesar. lib. 5. cap. 4. Tarrac. lib. 1. cap. 180.*

8 q 5. qui libet. vm.

CAP. XI.

3. q. 6. c. 9

Ita constitutum liquet a tempore Apostolorum, & deinceps. Placuit vt [accusatus, vel iudicatus. &c. (*vt xix. Nicae. apud Iul.*) Et alibi in institutis legitur Apostolicis. [Si quis putauerit se a proprio Metropolitano grauari, apud Patriarcham, vel Primatem dioeceseos, aut penes vniuersalis Apostolicae Ecclesiae iudicetur sedem. &c. *Victor ep. 1. Nicae. xxi. apud Iul. Chalc. cap. 9. Aquisgr. c. 86. Hadr. c. 6. ad Episcopũ Mediom. Xystus ij. ep. 1. Capitul. lib. 7. cap. 151. in addit. Iuo lib. 4.*

2. q 6. c. 7. & c. 15.

lib. 4. tit. 12. cap. 11. panor. Anſelm. lib. 2. cap. 9. & 11. Caeſar. lib. 9. cap. 6.

CAP. XII.

2. q. 6. ad Romanã. c. 8.

Ad ſedem Apoſtolicam ab omnibus, maxime tamen ab oppreſsis, appellandum eſt, & concurrendum, quaſi ad matrem, vt eius vberibus nutriantur, auctoritate defendantur, & a ſuis oppreſsionibus releuentur. *Zephyr. ep. 1. in med. Anſel. lib. 2. c. 7. Tarrac. lib. 1. c. 276.*

CAP. XIII.

Placuit, vt ſi Epiſcopus accuſatus appellauerit Apoſtolicam ſedem, id ſtatuendum, quod eiuſdem ſedis Pontifex cenſuerit. *Fabian. ep. 3. poſt princ. Xyſtus iij. ep. vni. cap. 5. Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 21. Capitul. lib. 7. c. 315. & in additis c. 353.*

CAP. XIV.

Nullus ſacerdotum cauſam ſuam alieno committat iudicio, niſi ad ſedem Apoſtolicã fuerit appellatum. *Cornel. epiſt. 2. ante finem. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 3. panor.*

CAP. XV.

3. q. 6. vltra c. 4. et c. 16. nemi nem. in f.

Omnis accuſatio intra prouinciam audiatur, & a comprouincialibus terminetur, niſi ad Apoſtolicam ſedem fuerit tantum appellatum. *Steph. epiſt. 2. ante med. Vid. Hadr. c. 10. in ep. ad Epiſcop. Mediom. C. de Theod. lib. 9. tit. 1. conſt. 5. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit. & lib. 6. c. 287. Iuo lib. 4. tit. 5 c. 4. panor. & epiſt. 29. ad Richerium Senonen. Anſelm. lib. 3. c. 74. Tarrac. lib. 2. c. 19.*

CAP. XVI.

In hac ſancta ſede dudum a multis Epiſcopis conſtitutum erat, & modo ad veſtrum, & ceterorum fratrum auxilium eſt denuo roboratum: vt [omnes Epiſcopi, qui in quibuſdam. &c. *(vt Nicaen. xviij. xix. xxi. apud Iulium) Xyſt. ij. epiſt. 1. in med.*

2. q. 6. c. 5.

CAP. XVII.

2. q. 6. c. 6 ad Rom.

Ad ſedem Apoſtolicam omnes, quaſi ad caput, iuxta Apoſtolorum eorumque ſucceſſor. ſanctiones, Epiſcopi, qui voluerint, vel quib. neceſſe fuerit, ſuffugere, eamque appellare debent. vt inde accipiant tuitionem, & liberationem; vnde acceperunt informationem, atque conſecrationem. Quod omnibus minime conuenit denegare Epiſcopis, ſed abſque vlla cuſtodia, aut excommunicatione, vel damnatione, vel ſpoliatione, libere ire conceditur. *Marcellus ep. 1. in prin. Anſ. lib. 2. c. 7.*

CAP. XIIX.

Diſt. 17. c. 1.

Nullum Epiſcopum, qui hanc appellauerit Apoſtolicam ſedem damnare poteſtis, antequam hinc ſententia finitiua procedat. Nam ſi ſaeculares in publicis iudicijs, libellis vtuntur appellatorijs, quanto magis ſacerdotibus haec eadem agere licet, qui ſuper illos ſunt? *Marcellus ep. 2. in med. Iuo par. 4. cap. 240. decr. Anſelm. lib. 2. cap. 62.*

CAP. XIX.

Si ſe viderit quiſquam veſtrum praegrauari, hanc ſedem appellet, huc recurrat; vt ſemper inſtituta fuit conſuetudo: quia ex voluntarie eis compatiemur, & libenter pro-ut Dominus dederit, adminiculum feremus. Nec a quoquam, fratres, inhibeatur, aut obiurgetur, qui noſtrae conſors communionis eſſe voluerit, ſed magis ei veniendi auxilium praeſtetur. quia ſufficit vnicuique obiurgatio, quae fit a plurimis. *Miltiad. ep. 1. in prin.*

CAP. XX.

3. q. 6. c. 4 et c. 16. in fine.

Similiter in iam fata ſynodo (*Nicaena*) ſtatutum eſt, vt [vltra prouinciae terminos accuſandi licentia non progrediatur, niſi ad hanc Apoſtolicam ſedem fuerit prouocatum, ad quam omnes, qui voluerint, libere, & abſque vllo impedimento a quibuſdam]agendo confluere debent. &c. *Iulius ep. 2. c. 32. Hadr. c. 10. ad Epiſcopum Mediom. Cod. Theod. lib. 9. tit. 1. conſt. 5. Capitul. lib. 6. c. 287. the. 7. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 4. panor. & ep. 29. ad Richerium Senonen. Anſ. lib. 3. c. 74. Tarrac. lib. 2. c. 19.*

CAP. XXI.

2. q. 6. c. 16

Quotiens Epiſcopi ſe a ſuis comprouincialibus, vel a Metropolitano putauerint praegrauari, aut eos ſuſpectos habuerint; mox Romanam appellent ſedem, ad quam eos abſque vlla detentione, aut ſuarum rerũ ablatione libere ire liceat. & dum praedictam Romanam matrem appellauerint Eccleſiam, aut ab ea ſe audiri expoſcerint; nullus eos aut excommunicare, aut eorum ſedes ſubripere, aut eorum res auferre, aut aliquam eis vim inferre praeſumat, antequam eorum cauſa Romani Pontificis auctoritate finiatur. Quod ſi aliter a quoquam praeſumptum fuerit, nihil erit, ſed viribus carebit. Nam nec hoc perperam praeſumimus, ſed & ipſum in Nicaena ſynodo cõſtitutum eſt. &c. *Felix ij. ep. 1. c. 19. Anſelm. lib. 2. c. 59. Tarra. lib. 2. c. 43.*

CAP. XXII.

His, & alijs quamplurimis documentis manifeſtum eſt, nullum damnari, aut ſuis ſpoliari rebus debere Epiſcopum, qui hanc ſanctam ſedem interpellauerit, aut ſibi defenſatricem adſciuerit, donec iudicium de eo noſtrae Apoſtolicae auctoritatis, hoc eſt, Principis Apoſtolorum Petri agnoſcat. &c. *ibid.*

CAP. XXIII.

3. q. 6. diſcutere. c. 6.

Damnare Epiſcopos, abſque huius ſanctae ſedis auctoritate, minime licet: quam omnes appellare, ſi neceſſe fuerit, & eius fulciri auxilio oportet. *Dam. ep. 3. in prin. Burch. lib. 1. c. 179. Iuo par. 5. c. 295. decr. Anſelm. lib. 2. c. 64. Tarrac. lib. 2. cap. 45.*

CAP. XXIV.

Omnes partium noſtrarum eccleſiae, omnes manſuetudini veſtrae cum gemitibus, & lacrymis ſupplicant ſacerdotes; vt, quia & noſtri legati fideliter reclamarunt, *(loquitur de pſeudoſynodo Ephesina)* & eiſdem libellum appellationis Flauianus Epiſcopus dedit, generalem ſynodum iubeatis intra Italiam celebrari, quae omnes offenſiones ita aut repellat, aut mitiget, ne aliquid vltra ſit vel in fide dubium, vel in caritate diuiſum. &c. Quã aũt poſt appellationẽ interpoſitã hoc neceſ-

ſarie

fariè postuletur, canonū Nicaeae habitorum decreta testantur, quae a totius mundi sunt sacerdotibus constituta. *Leo ep. 23. ad Theod. Imp. circa finem.* CAP. XXV.

Causam Lupicini Episcopi illic iubemus audiri: cui multum, & saepius postulanti communionem hac ratione reddidimus; quoniam cum ad nostrum iudicium prouocasset, immerito eum pendente negotio a communione videbamus fuisse suspensum. Adiectum etiā illud est, quod huic temere superordinatus esse cognoscitur, qui non debuit ordinari, antequam Lupicinus in praesenti positus, aut confutatus, aut certe confessus iustae posset subiacere sententiae: vt vacantem locum, quemadmodum disciplina ecclesiastica exigit, is, qui consecrabatur, exciperet. *Leo epist. 85. ad Episcopos Afric. c. 2. Capitul. lib. 7. cap. 157. in additis.* CAP. XXVI.

Nobiscum vestra fraternitas recognoscat, Apostolicam sedem, pro sui reuerentia, a vestrae etiam prouinciae sacerdotib. innumeris relationibus esse consultam, & pro diuersarum, quemadmodum vetus consuetudo poscebat, appellatione causarum, aut retractata, aut confirmata fuisse iudicia. *Leo epist. 87. ad Episcopos Viennen. prouinc. post prin.* CAP. XXVII.

9. q. 3. c. 16. Ipsi sunt canones, qui appellationes totius Ecclesiae ad huius sedis examen voluere deferri. Ab ipsa vero nusquam prorsus appellari debere sanxerunt. ac per hoc illam de tota Ecclesia iudicare, ipsam ad nullius commeare iudicium. &c. *Gelas. epist. 4. ad Faust. ante med. Nicol. in epist. ad Michaelem Imp. Iuo par. 5. c. 9. decret. & in epist. 1. ad Richerium Senonen. Archiep. Ans. lib. 2. c. 56.* CAP. XXVIII.

Vide 9. q. 3. c. 17. & 18. Ad sedem B. Petri de qualibet mundi parte canones appellare voluerunt, ab illa autē nemo sit appellare permissus. *Gelas. epist. 6. ad Episc. Dard. ante med.* CAP. XXIX.

2. q. 6. c. 11. qui se. Omnium appellantium Apostolicam sedē Episcoporum iudicia, & cunctarum maiorum negotia causarum, eidem sanctae sedi (*Rom.*) reseruata esse liquet. *Vigilius ep. vniu. cap. 7. Ansel. Lucen. lib. 2. c. 18.* CAP. XXX.

Nullus audeat condemnare Apostolicam sedem appellantem. *Greg. vij. lib. 2. registr.*

Pontifex Max. Imperatores, & Reges potest excommunicare, & priuare ditione, illorumque subditos fidelitatis sacramento soluere. Tit. XVI.

CAP. I.

Quod Romano Pontifici liceat Imperatores deponere. *Gregor. vij. lib. 1. regist. in dictato.* CAP. II.

Quod a fidelitate iniquorū possit Romanus Pontifex subiectos absoluere. *Gregor. vij. lib. 1. registr. in dictato.* CAP. III.

Ex parte omnipotentis Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti, per tuam potestatem, & auctoritatem (*cum Petro Apostolo loquitur*) Henrico Regi filio Henrici Imperatoris, qui contra tuam Ecclesiam, inaudita superbia, insurrexit, totius regni gubernacula Teutonicorū, & Italiae contradico, & omnes Christianos a vinculo iuramenti, quod sibi fecerunt, vel facient, absoluo; & vt nullus ei, sicut Regi seruiat, interdico. dignum est enim, vt qui studet honorem Ecclesiae tuae imminuere, ipsum honorem amittat, quem videtur habere. & quia sicut Christianus contempsit obedire, nec ad Deum redijt, quem dimisit, participando excommunicatis, & multas iniquitates faciendo, meaque monita, quae pro sua salute sibi misi, te teste spernendo, seque ab Ecclesia tua, tentans eam scindere, separando, vinculo anathematis eum vice tua alligo. *Greg. vij. lib. 3. registr. post epist. 5.*

CAP. IV.

Zacharias Papa Regem Francorum deposuit, & Francigenas a vinculo iuramēti, quod sibi fecerant, absoluit. *Greg. vij. lib. 4. registr. ep. 2. post prin.* CAP. V.

Ad oppidum Canusij, in quo morati sumus cum paucis, aduenit (*Rex Henricus*) ibiq. per triduum ante portam castri deposito omni regio cultu, miserabiliter, vtpote discalciatus, & laneis indutus persistens, non prius cum multo fletu Apostolicae miserationis auxilium, & consolationem implorare destitit; quam omnes, qui ibi aderant, ad pietatem, & compassionis misericordiam mouit. denique instantia compunctionis eius, & tanta hominum, qui aderant, supplicatione deuicti, tandem eum relaxato anathematis vinculo, in communionis gratiam, & sinum sanctae matris Ecclesiae accepimus. *Greg. vij lib. 4. registr. epist. 12. in medio.* CAP. VI.

Confidens de iudicio, & misericordia Dei, eiusq. pijssimae matris semper Virginis Mariae, fultus vestra auctoritate (*cum Petro, & Paulo Apostolis loquitur*) Henricum, quem Regem dicunt, omnesq. fautores eius, excommunicationi subijcio, & anathematis vinculis alligo, & iterum regnum Teutonicorum, & Italiae ex parte omnipotentis Dei, & vestra, interdicens ei omnem potestatem, & dignitatem illi regiam tollo, & vt nullus Christianus ei sicut Regi obediat, interdico; omnesq; qui iurauerunt, vel iurabunt, de regni dominatione, & iuramenti promissione absoluo. Vt Rodulphus regnum Teutonicorum regat, & defendat, quem Teutonici elegerunt sibi in Regem, ad vestram fidelitatem, ex parte vestra dono, largior, & concedo, omnibus sibi fideliter adhaerentibus absolutionem omnium peccatorum, vestramque benedictionem in hac vita, & in futuro vestra fretus fiducia largior. *Gregor. vij. in conc. Rom. anni vii. in fine.*

CAP.

CAP. VII.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimoprimo celebrata est synodus Romae, in qua Henricum, & omnes fautores eius, qui in praeterita excommunicatione animum indurauerant, iterum excommunicauit,& anathematizauit.*Greg vij.in concil. Roman.ann.iix.*

CAP. IIX.

Beatus Gregorius Papa Reges a sua dignitate cadere statuit, qui Apostolicae sedis decreta violare praesumpserint, scribens ad quendam Senatorem Abbatem his verbis: Si quis Regum,sacerdotum,iudicum,atque saecularium personarum hanc constitutionis nostrae paginam agnoscens, contra eam venire tentauerit,potestatis,honorisq; sui dignitate careat. *Gregor. vij.lib. 8. regist. ep. 21.post prin.Greg.j.lib.11.ep.10.in fine.*

CAP. IX.

15.q.6.c.3.alius.

Zacharias,Regem Francorum,nō tam pro suis iniquitatibus,quam pro eo,quod tantae potestati non erat vtilis,a regno deposuit, & Pipinum Caroli Magni Imperatoris patrem in eius loco substituit,omnesque Francigenas a iuramento fidelitatis, quod illi fecerant, absoluit.*Greg.vij.li.8. regist.ep.21.ad Herimannum Meten.Episcop.ante med.*

CAP. X.

Ab hac hora,& deinceps fidelis ero per rectam fidem B.Petro Apostolo, eiusque Vicario Papae Gregorio,qui nunc in carne viuit: & quodcumque mihi ipse Papa praeceperit, suis videlicet verbis, per veram obedientiā fideliter,sicut oportet Christianū,obseruabo.De ordinatione vero ecclesiarum, & de terris,vel censu, quae Constantinus Imperator,vel Carolus sancto Petro dederunt, & de omnibus ecclesijs,vel praedijs,quae Apostolicae sedi ab aliquibus viris, vel mulieribus aliquo tempore sunt oblata,vel concessa, & in mea sint, vel fuerint potestate, ita conueniam cum Papa, vt periculum sacrilegii, & perditionem animae meae non incurram, & Deo,sanctoque Petro adiuuante Christo, dignum honorem, & vtilitatem impendam. *Apud Gregor.vij.lib. 9. registr. post epist. 3. Iuramentum Imperatoris.*

CAP. XI.

De haere. c. 13. Gr. ix. ti.c 2. eo. tit. in 4. collect.

Si dominus temporalis requisitus, & monitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab haeretica feditate,per Metropolitanum, & comprouinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur. & si satisfacere contempserit infra annum, significetur hoc Summo Pontifici, vt ex tunc ipse vasallos ab eius fidelitate denunciet absolutos, & terram exponat catholicis occupandam.*Inn.iij. in conc.gen. Later.c.3.*

De decretis,& decretalibus Pontificum Maximorum. Tit. XVII.

CAP. I.

Heb. 13.c

Obedite praepositis vestris,& subiacete illis: ipsi enim peruigilant pro animabus vestris, tamquam rationem reddituri: Paulus magnus Apostolus praecipit. Itaque beatissimum Papam Nicolaum,tamquam organum sancti Spiritus habentes, nec non & sanctum Hadrianum Papam successorē eius definimus,atque sancimus,vt ea omnia, quae ab eis synodice per diuersa tempora exposita sunt, & promulgata editis causis, tam pro defensione,ac statu CP.Ecclesiae,& summi sacerdotis eius,Ignatij videlicet sanctissimi Patriarchae,quam etiam pro Photij neophyti,& inuasoris expulsione, & condemnatione seruari semper,& custodiri immutilata pariter,& illaesa;& nullum Episcoporum, aut Archipresbyterorom, vel diaconorum, aut quempiam de catalogo clericorum euertere, & reprobare aliquid horum andere. Quisquis autem post hanc definitionem nostram comprehensus fuerit, spernēs quidquā capitulorum,&decretorum,quae ab illis exposita sunt;siquidem sacerdos fuerit,aut clericus,a proprio decidat honore simul, & ordine;monachus autem,vel laicus, cuiuscumque sit dignitatis,segregetur, donec paenitēs profiteatur se conseruaturum praedictorum editionem.*Syno.viij.c.2.sub Hadr.ij.*

CAP. II.

De accus. 24.Greg. ix. et c.4. eo.ti.in 4 collect.

Qualiter,& quando debeat Praelatus procedere ad inquirendum,& puniendum subditorum excessus,ex auctoritatibus noui,& veteris Testamenti colligitur euidēter; ex quibus postea processerūt canonicae sanctiones; sicut olim aperte distinximus, & nunc sacri approbatione concilij confirmamus. *Innoc. iij.in conc.gen Lat.c.8.*

CAP. III.

Dist. 15. sancta. c. 3.§.item.

Item epistolam Leonis Papae ad Flauianū CP. Episcopum destinatam, cuius textum quispiam si vsq; ad vnum iota disputauerit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit;anathema sit. Item opuscula, atque tractatus omnium orthodoxorum Patrum, qui in nullo a sanctae Ecclesiae Romanae consortio deuiarunt,nec ab eius fide,vel praedicatione seiuncti sunt;sed ipsius communionis per gratiam Dei,vsque in vltimum diem vitae suae fuere participes, legendos decernimus.Item decretales epistolas, quas beatissimi Papae pro diuersis temporibus ab vrbe Romana pro diuersorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter recipiendas. *Gelas.& lxx.in synod.Nicol. ad Episcopos Galliae.Burch.lib.3.c.220.Iuo lib.2.tit. 11. c. 3. panor.& par.4.c.64.& par.5.cap. 33. decret. Ansel.lib.6.c.193.Caesar.lib.1.c 48.*

Dist.19.c. 1.§.consonat.

CAP. IV.

Ego pro lege Dei,pro paternis conseruandis canonibus pro veneratione Apostolorū, pro priuilegijs defendendis sedis Apostolorum,proq; sanctae mentionis decessoris mei Papae Nicolai praedicanda memoria, & sequentibus actibus, atque celebrandis definitionibus, non solum rara incommoda perpeti, verum etiam more sanctorum praedecessorum

sorum meorum Pontificum, in promptu habeo; si necesse sit, mortis sustinere discrimen. *Hadria.ii.in synod.Rom. allocutione prima post med.lecta apud syn.viij. CP.act. 7.*

CAP. V.

Vos haec, & alia sanctorum Patrum statuta fideliter, & Christiana reuerentia obseruate, si vultis de sanctae Romanae Ecclesiae. & Apostolicae sedis pace, & communione, atq; benedictione gaudere. *Nicol. ii.in conc. Rom. cxiij. Episcopor.*

CAP. VI.

Amplector omnem diuinam scripturam, scilicet veteris, & noui Testamenti, & decreta sanctorum Patrum Romanorum Pontificum, & praecipue decreta domini mei Gregorij, & beatae memoriae Papae Vrbani. Quae ipsi laudauerunt, laudo; quae ipsi tenuerunt, teneo; quae confirmauerunt, confirmo, quae dānauerunt, damno; quae repulerunt, repello; quae interdixerunt, interdico; quae prohibuerunt, prohibeo, in omnibus, & per omnia, & in his semper perseuerabo. *Paschalis ij. in syno. Later.*

CAP. VII.

Quis sacerdotum contra decreta talia, quae a sede Apostolica processerunt, agere praesumat? vel quis, quod peius est, contra sententiam, quam vas electionis Paulus Apostolus, Spiritu sancto ministrante, promulgauit, aliud cōscribere vlla ratione praesumat? Cum dicat ipse per Spiritum sanctum: Qui praedicauerit praeter id qđ praedicaui, anathema sit. & quorum auctoritas valere possit, nisi quos sedes Apostolica semper aut intromisit, aut apocryphos fecit? *Turo.ij.c.21.*

Gala.1.d

CAP. IIX.

Permaneant in suo vigore conciliorum omnium constituta, simul & synodicae sanctorum Praesulum Romanorum epistolae. *Tolet.iij.c.1.*

CAP. IX.

Quid a nobis sacramenti *(baptismi)* diuersitate faciendum sit, Apostolicae sedis informemur praeceptis, non nostram, sed paternā institutionem sequentes. *Tolet.iv.c.5.*

CAP. X.

Nos pari tenore, & reuerentia traditiones sanctorum Apostolorum, seu Reuerentissimorum Patrum, qui in supradictis concilijs adfuerūt, omni cum veneratione suscipimus, amplectimur, defendimus, praedicamus, praecipue sanctae memoriae Leonis Apostolicae sedis Praesulis dicta. *Mansuetus Episcopus, & syn. Mediolan.ep.ad Constantinum vj. Imperatorem.*

CAP. XI.

De veneratione, quae debetur Pontifici Maximo, & ipsius decretis, vide multa apud synodum habitam in monasterio D. Medardi Suession. in causa Hincmari.

CAP. XII.

Haec praecepta nemo credat absque sui periculo negligere, vel dissimulare; quia in iudicio Dei ignis aeterni tormenta sustinebit, qui ecclesiastica decreta neglexerit. *Clemens ep.1.in fine.*

CAP. XIII.

State fratres, & tenete traditiones Apostolorum, & Apostolicae sedis. &c. *Anter.ep. vn.in fine.*

CAP. XIV.

Ipse *(Deus)* te, tuosque, & diuina, & Apostolicae sedis instituta illibata seruare, & nos, atque omnes fideles ad potiora semper conscendere concedat. &c. Haec illis partib. quibus moraris, & in oīb us quibus potueris, cunctis nota facito, & obseruare Apostolica mandato auctoritate: quia & nostri, nobisq. commissi, in sancta, Apostolica, & vniuersali Ecclesia, omnes haec obseruare, nunc, & futuris temporibus professi sunt. *Steph.ep.1.in fi.*

CAP. XV.

Nolite errare fratres, doctrinis varijs, & extraneis nolite abduci. En instituta Apostolorum, & Apostolicorum virorum, canonesq. habetis: his fruimini, his circumdamini, his delectamini, his armamini. &c. Satis indignū est, quemquam, vel Pontificum, vel ordinum subsequentium, hanc regulam refutare, quam beati Petri sedem, & sequi videat, & docere. *Iule.p.1.in fi. Gelas.ep.1.c.11. Ans.lib.1. c.8. & lib.5.c.4.*

Dist.11.c.3. *Hebr.14.d* *De cōsec. d.1.c.5. basilicas.*

CAP. XVI.

Diuinis, & Apostolicis constitutionibus pareatis, & in nullo patiamini prouidentissima canonum decreta violari: quatenus & Nicaenorum canonum constituta, & quae a nobis, vel a praedecessoribus nostris sunt prouide, & salubriter decreta, intemerata permaneant in futuro. *Liber.ep.2.in fi. ad omnes Episcopos.*

CAP. XVII.

Omnia haec decretalia, & cunctorum decessorum nostrorum constituta. quae de ecclesiasticis ordinibus, & canonum promulgata sunt disciplinis, ita a vobis, & omnibus Episcopis, ac cunctis generaliter sacerdotibus custodiri debere mandamus; vt si quis in illa commiserit, veniā sibi deinceps nouerit denegari. *Damas.ep.4.in fin. Numidiae Episcopis. Ansel.li.4.cap.47.*

25.q.1.c.12.

CAP. XIIX.

Scripta Sanctitatis tuae debita veneratione suscepimus, in quibus sitire venerationē, ac prudentiam tuam Apostolica instituta cognouimus. Qua de re quaedam ex his, quae petisti, misimus: & quaedam adhuc cum iterum miseris, mittere cupimus. Nullum tamen a beati Petri Principis Apostolorum fine, praedecessorum nostrorum praetermisimus, de quorū statutis aliquid tibi per Ammonium presbyterum, & Felicem diaconum sub certis signaculis non mitteremus. Quae te & custodire optamus, & alijs praedicanda, ac publicanda mandamus, vt ab omnibus inuiolate debita veneratione custodiantur, & inuiolate seruentur, atque ab omnibus futuris temporibus diligenter venerentur: quia violatores voluntarij canonum grauiter a sanctis Patribus iudicantur. &c. His itaq. rite deliberatis, † & ad ecclesiarum vestrarum notitiam nostra deliberatione perlatis, pa-

† delibaiis f.

rere

rere vos eorundem sanctorum canonum regulis conuenit. &c. *Damas. ad Aurel. ante concilia.*

CAP. XIX.

Ad singulas causas, de quibus per filium nostrum Basianum presbyterum ad Romanam Ecclesiam, vt pote ad caput tui corporis retulisti, sufficientia, quantum opinor, respõsa reddidimus. Nunc fraternitatis tuae animum ad seruandos canones, & tenenda decretalia constituta, magis, ac magis incitamus. &c. & quamquam statuta sedis Apostolicae, vel canonum venerabilia definita, sacerdotum nulli Domini ignorare sit liberũ: vtilius tamen esse poterit, si ea, quae ad te speciali nomine generaliter scripta sunt, per vnanimitatis tuae sollicitudinem in vniuersorum fratrum nostrorum notitiam perferantur. *Syric. ep. 1. in fin.*

CAP. XX.

Antiquae traditionis exempla seruantes, & ecclesiasticae memores disciplinae, nostrae religionis vigorem, non minus nunc in consulendo, quam antea cum pronuntiaretis veneratione firmatis, qui ad nostrum referendum approbatis esse iudicium, scientes, quid Apostolicae sedi, cum omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus Apostolũ, debeatur; a quo ipse Episcopatus, & tota auctoritas huius nominis emersit. Quem sequentes, tam mala iam damnare nouimus; quam probare laudanda. vel id, velut quod vera Patrum instituta sacerdotali officio custodientes, non censetis esse calcanda, quod illi non humana, sed diuina decreuere sententia; vt quidquid, quamuis de disiunctis, remotisque prouincijs cogeretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad eius sedis notitiam perueniret; vt tota huius auctoritate, iusta quae fuerit pronuntiatio, firmaretur: indeque sumerent ceterae ecclesiae, velut de natali suo fonte, aquae cunctae procederent, & per diuersas totius mundi regiones, puri capitis incorruptae manarent, quid praecipere, quos abluere, quos veluti in coeno inemundabili sordidatos, mundis digna corporibus, vnda vitaret. &c. *Inno. ep. 24. in prin. vel 25. ad concil. Carthaginens.*

CAP. XXI.

Dist. 38. nulli. 4. Quae a nobis res digna seruabitur, si decretalium norma constitutorum pro aliquorum libitu, licentia populis permissa, frangatur? *Caelesti. ep. 3. in princ. Burch. lib. 2. cap. 160. Iuo par. 6. c. 251. decr. Tarrac. lib. 3. c. 2.*

CAP. XXII.

Dist. 19. c. 1. p. quib. 25. q. 1. c. 12. Omnia decretalia constituta, tam beatae recordationis Innocentij, quam omniũ praedecessorum nostrorum, quae de ecclesiasticis ordinibus, & canonum ordinata sunt disciplinis, ita vestram dilectionem custodire debere mandamus, vt si quis illa contempserit, veniam sibi deinceps nouerit denegari. *Leo ep. 1. in fin. Episcopis Campaniae. Damas. ep. 4. in fin. Nicol. ad Episcopos Galliae. Iuo par. 5. c. 33. decr. Ansel. lib. 4. c. 47. Caesar. lib. 1. c. 32. Tarrac. lib. 3. c. 6.*

CAP. XXIII.

Adiuuãte gratia Dei facilius poterit prouideri, vt in ecclesiis Christi nulla scandala, nulli nascantur errores; cum coram beatissimo Apostolo Petro id semper in commune tractatum fuerit, vt omnia instituta, canonumque decreta apud omnes Domini sacerdotes inuiolata permaneant. *Leo ep. 4. ad Episcop. Sicil. c. 7.*

CAP. XXIV.

Superest, vt concordi obedientia salubres suscipiatis hortatus; & nihil per contentionem agentes, sed ad omne studium deuotionis vnanimes, diuinis, & Apostolicis constitutionibus pareatis, & in nullo patiamini pia canonum decreta violari. *Leo epist. 85. c. 2. ad Episc. African.*

CAP. XXV.

1. q. 7. c. 8 Necessaria. Necessaria rerum dispositione constringimur, & Apostolicae sedis moderamine conuenimur; sic canonum paternorum decreta librare, & retro Praesulum, decessorumque nostrorum praecepta metiri; vt, quae praesentium necessitas temporum restaurandis ecclesiis relaxanda deposcit; adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus. *Gelas. ep. 1. c. 1. Hadr ij. in ep. ad Imp. Basilium post prin. lecta in iix. syno. CP. act. 1. Iuo par. 3. c. 151. decr. Anselm. lib. 5. c. 83. Caesar. lib. 2. cap. 53.*

CAP. XXVI.

2. q. 7. qua pro. pter. c. 4. Ne clericorum quisquam se huius offensae futurum confidat immunem, si his, quae subiecit sequenda deprompsimus, siue Episcopum, siue presbyterum, siue diaconum viderit excedentem, non protinus ad aures nostras deferre curauerit, probationibus dumtaxat competenter exhibitis; vt transgressoris vitio fiat, & ceteris interdictio delinquendi. Sui vero modis omnibus erit vnusquisq; Pontificum ordinis, & honoris elisor, si cuiquam clericorum, vel Ecclesiae totius auditui haec putauerit supprimenda. *Gelas. ep. 1. cap. 30. Anselm. lib. 7. c. 154.*

CAP. XXVII.

Illud peculiarius pro amore imperij vestri, & beatitudine, quae consequi poterit regnum, pro Apostolico officio praedicamus; vt sicut decet, & Spiritus sanctus dictat, monitis nostris obedientia praebeatur; vt bona omnia vestram rempublicam consequantur. *Anast. ij. ad Anastas. Imp. epist. 1. c. 6.*

CAP. XXIIX.

Transgredi Apostolica statuta absque trãsgressoris gradus periculo nullatenus possunt. *Io. ep. 1. post med.*

CAP. XXIX.

Congruum nobis visum est, litteris sedis Apostolicae vos monere, praecepta diuina, & Apostolicae sedis instituta viriliter peragere, & prohibita non tangere. &c. *Ioan. iij. ep. vni. in prin.*

CAP. XXX.

Praecepta Domini, atque sanctae sedis Apostolicae, quae vice Domini Saluatoris legatione fungitur, monita fideliter amplectentes-

peragenda. *Pelag. ij. ep. 1. ante fin.*

CAP. XXXI.

Haec nos ita tenere cupimus, vobisque tenere, ac docere mandamus; vt ea, quae a sanctis Patribus ante nos sunt statuta, non proterue irrumpere, sed fideliter seruare optemus. *Greg. ad Felic. Siciliae Episc. c. 3. lib. 12. reg. ep. 37. al. 31.*

CAP. XXXII.

25 q. 2. c. 4. Luc. 11. Si ea destruerem, quae antecessores nostri statuerunt; non constructor, sed euersor esse iuste comprobarer. omne enim regnum. &c. *Greg. ep. 7. ad Felic. c. 1. quae est lib. 12. regist. ep. 31.*

CAP. XXXIII.

Hoc sanctitatem tuam firmissime, vt teneas hortamur; vt sanctorum Patrum institutis, & consultis sacrorum canonum omnimodo obsequi debeas; quia nos nullatenus aliud praedicamus, & aliud agimus. *Zachar. ep. 4. in med.*

CAP. XXXIV.

Absit hoc, vt praedecessor noster ita praeciperet. Nec enim ab Apostolica sede illa diriguntur, quae contraria esse Patrum, siue canonum institutis perhibentur. *Zachar. ep. 6. post med. Vide Bonif. Episc. ad Zachar. ante fi.*

CAP. XXXV.

Dist. 19. c. 5. Nulli fas est, vel velle, vel posse transgredi Apostolicae sedis praecepta. &c. *Greg. iv. ad Episcopos Galliae, & Germ. incip. diuinis. Iuo par. 5. c. 11. & 349. decret. Ansel. lib. 2. cap. 19. Caesar. lib. 2. c. 41. Tarrac. lib. 1. c. 288.*

De poenis, quibus afficiuntur ij, qui Pontifici Max. iniuriam faciunt, aut eius praecepta contemnunt, aut facultates eius, aut Ecclesiae Romanae surripiũt. Tit. XVIII.

CAP. I.

Anathemati submisit (*Photius*) beatissimum Papam Nicolaum, & omnes illi communicantes, neque summitati eius, neq; quod magis est, Ecclesiae, quae a finibus vsq; ad finem constat, vllo modo parcens. Hunc repulimus, atque anathematizauimus, atque a catholica, & Apostolica Ecclesia fecimus alienum, per datam nobis potestatem in spiritu sancto. *Epistola encyclia synodi iix. CP. in med sub Hadr. ij. act. 10.*

CAP. II.

† intulit f. Matt. 16. Nemo fidelium iniuriam beati Petri Principatui impune corrupit †, in cuius videlicet contumeliam, vt sanctus Bonifacius Papa scribit, quisquis surgit, habitator caelestium non potest esse regnorum: Tibi, inquit, dabo claues regni caelorum, in quod nullus absq; gratia genitoris intrabit. Et rursus: Nemo vnquã Apostolico culmini, de cuius, inquit, iudicio nõ licet retractari, manus obuias audacter intulit; nemo in hoc rebellis exstitit, nisi qui de se voluit iudicari. *Hadr. ij. in syn. Rom. allocut. 3. post med. apud syn. CP. iix. act. 7. Vid. Nic. ad Mich. Imp. prope finem.*

CAP. III.

Violatores, seu corruptores sacri tumuli eiusdem domini Formosi Papae, qui sub foedere conspirationis ad capiendum thesaurũ, corpus illius trahentes in fluuium Tiberim iactare non timuerunt; Diuina auctoritate, synodalique nostro consultu, nisi resipuerint, sint a sanctae Dei Ecclesiae liminibus separati. *Rauen. conc. sub Io. ix. cap. 9.*

CAP. IV.

Quia sceleftissima consuetudo inoleuit, vt obeunte sanctae Romanae Ecclesiae Pontifice, ipsum Patriarchium depraedari soleat; & non solum in eodem sancto Patriarchio, sed etiam per totam ciuitatem, & suburbana, eis talis bacchatur praesumptio; nec non quia & id inultum hactenus neglectum est, adeo vt omnia episcopia eadem patiantur, vniuscuiusque ecclesiae obeunte Pontifice; penitus, quod ne vlterius praesumatur, omnimodis interdicimus. quod qui facere praesumpserit, non solum ecclesiastica censura, sed etiam Imperiali indignatione feriatur. *Rauennaten. conc. sub Ioann. ix. c. 11.*

CAP. V.

Episcoporum, qui excommunicato Regi communicare praesumunt, ordinatio, & consecratio, apud Deum, teste beato Gregorio, fit execratio. cum enim obedire Apostolicae sedi superbe contemnunt, scelus idololatriae, teste Samuele incurrunt. *Greg. vii. lib. 4. reg. ep. 2. ante fin.*

CAP. VI.

Qui Apostolicae sedi obedire contemnit, scelus idololatriae incurrit, & beatus Gregorius Doctor sanctus, & humillimus, Reges decreuit a suis dignitatibus cadere, & participatione corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi carere, si praesumerent Apostolicae sedis pracepta contemnere. Si enim caelestia, & spiritualia sedes beati Petri soluit, & iudicat; quanto magis terrena, & saecularia? *Greg. vij. lib. 2. reg. ep. 24. post medium.*

CAP. VII.

1. Reg. 15 Qui ab Apostolica sede discordat, eiq. inobediens est, confirmãte Samuele, peccatum ariolandi, & idololatriae scelus committit. Dicente quoq. B. Ambrosio: Haereticum esse constat, qui Romanae Ecclesiae non concordat. *Greg. vii. lib. 7. reg. ep. 24. in fine.*

CAP. IIX.

1. Reg. 15 Qui Apostolicae sedis saluberrimo praecepto obedire noluerit, idololatriae peccatũ incurrit, teste Samuele, & beato Gregorio adstruente. Peccatum enim ariolandi est, non obedire; & scelus idololatriae, nolle acquiescere. Peccatum igitur paganitatis incurrit, quisquis, dum Christianum se asserit, sedi Apostolicae obedire contemnit. *Ex Grego. vii. decret.*

CAP. IX.

Ad hoc sanctae Romanae Ecclesiae possessiones quietas seruare per Dei gratiam cupientes, praecipimus, & sub districtione anathematis interdicimus; ne aliqua militaris per-

sona Beneuentanam B. Petri ciuitatem praesumat inuadere, aut violenter tenere. Si quis aliter praesumpserit, anathematis vinculo teneatur. *Callist. ij. in conc. Rom. c. 8.*

CAP. X.

Alienationes, quae specialiter per Othonem, Guidonem, Hieremiam, seu forte Philippum vbilibet de possessionibus Rauennatis exarchatus factae sunt, damnamus. *Callist. ij. in conc. Rom. c. 21.*

Varia priuilegia, & decreta Pontif. Max. Tit. XIX.

Pont. Max. confirmat Episcoporum electiones.

PARS PRIMA.

CAP. I.

De elect. c. 44. Gr. ix. c. 11. co. sit. in 4. collect.

Qui ad Romanum pertinent immediate Pontificem, ad percipiendam sui confirmationem officij, eius se conspectui, si commode potest fieri, personaliter repraesentent, vel personas transmittant idoneas, per quas diligens inquisitio super electionis processu, & electi possit haberi. vt sic demum per ipsius circumspectionem consilij, sui plenitudinem assequantur officij, cum eis nihil obstiterit, de canonicis institutis. ita quod interim valde remoti, videlicet vltra Italiam constituti, si electi fuerint in concordia, dispensatiue, propter necessitates, & vtilitates ecclesiarum, in spiritualibus, & temporalibus administrent. &c. Munus vero consecrationis, seu benedictionis recipiant, sicut hactenus reciperet consueuerunt. *Innocent. iij. in conc. gener. Later. cap. 26.*

CAP. II.

Porrexit Hincmarus Archiepiscopus Remensis epistolam totius Galliae Episcoporum manibus subterscriptam ad Apostolicam sedem, pro confirmatione ipsius sedis. &c. Ostendit etiam ipsi Christianissimo Principi coram sancta synodo diploma sacrum, ipsius venerandi Principis manibus insignitum, & sigillo subtersignatum ex approbatione suae ordinationis, ad eandem sanctam, & Apostolicam, omnium scilicet ecclesiarum matrem, Romanam Ecclesiam. *Suession. apud D. Medard. in causa Hincmari.*

Proferatur nomen Pontificis Max. in Missae celebratione.

PARS SECVNDA.

CAP. III.

Et hoc nobis iustum visum est, vt nomen Domini Papae quicumque sedi Apostolicae praefuerit, in nostris ecclesijs recitetur. *Vasen. 2. c. 4.*

CAP. IV.

Post quaestionum torrentes, venerabilem Laurentium, & Petrum Episcopos, a communione Papae se suspendisse replicatis, & quidquid prouidit cautio conuocatorum, ducitis ad crimen impetiti. Vllo ne ergo tempore dum celebrarentur ab his sacra Missarum, a nominis eius commemoratione cessatum est? *Ennod pro Symma. post med.*

CAP. V.

Quod solius Romani Pontificis nomen in ecclesijs recitetur. *Greg. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

De sanctitate, qua multi Pontifices Maximi praediti fuerunt.

PARS TERTIA.

CAP. VI.

Scitis vtique vos, qui meruistis obsecundare sanctissimo Nicolao Papae lucernae Ecclesiae, luminari totius orbis, & ipsius cominiſtri estis effecti, quia incomparabilis erat vita, & sermone resplendens, quem paene, nec macula tetigit. *Libellus Episcoporum petentium ueniam. in prin. apud syn. six. CP. sub Hadr. ij. act. 2. post princ.*

CAP. VII.

Dist. 40. non nos. c. 1.

Beatus Petrus perennem meritorum dotē cum haereditate innocentiae misit ad posteros. &c. Quis enim sanctum esse dubitet, quē apex tantae dignitatis attollit? in quo si desint bona acquisita per meritum, sufficiunt, quae a loci decessore praestantur. aut enim claros ad haec fastigia erigit, aut eos, qui eriguntur, illustrat. *Ennodius pro Symmacho apud Greg. vij. lib. 8. regist. epist. 21. in fine. Tarracon. lib. 1. cap. 75.*

CAP. IIX.

Quod Romanus Pontifex, si canonice fuerit ordinatus, meritis B. Petri indubitanter efficitur sanctus, testante S. Ennodio Papiensi Episcopo, & multis Patribus fauentibus sicuti in decretis B. Symmachi Papae cōtinetur. *Greg. vij. lib. 2. registr. in dictato.*

CAP. IX.

A mundi principio paucissimi per diuersa terrarum regna Reges sancti: eum in vna tantum Pontificum seriatim succedentium sede, videlicet Romana, a tempore beati Petri Apostoli ferme centum inter sanctissimos computentur. cur autem hoc, nisi quia Reges terrae, & Principes vana gloria illecti, sicut praelibatum est, quae sua sunt, spiritualibus rebus praeferunt; religiosi autem Pontifices vanam gloriam despicientes, quae Dei sunt, carnalib. reb. praeponunt? illi in se delinquētes facile puniunt, in Deum peccantes aequo animo ferunt; isti in se peccantibus cito ignoscunt, Deum offendentib. nō leuiter parcunt. illi terrenis actib. nimiū dediti, spiritualia paruipendunt, isti caelestia sedulo me-

meditantes, quae sunt terrena contemnunt. *Greg. vii. lib. 8. regist. epist. 21. ante finem.*

De sacramento, quo se obligauit Bonifacius Episcopus Gregorio II.

PARS QVARTA.

CAP. X.

IN nomine Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi, imperante domino Leone a Deo coronato magno Imperatore, anno sexto post Consulatum eius, sed & Constantino magno Imperatore eius filio, anno quarto indictionis sextae. Promitto ego Bonifacius gratia Dei Episcopus, vobis beato Apostolorum Principi, Vicarioque tuo beatae Papae Gregorio, successoribusq. eius per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc sacratissimum corpus tuū, me omnem fidem, & puritatem sanctae fidei catholicae exhibere, & in vnitate eiusdem fidei Deo operante persistere, in qua Christianorum salus esse sine dubio cōprobatur: nullo modo me contra vnitatem communis, & vniuersalis Ecclesiae suadente quopiam consentire; sed, vt dixi, fidem, & puritatem meā, atque concursum, tibi, & vtilitatibus tuae Ecclesiae, cui a Domino Deo potestas ligandi, soluendique data est, & praedicto Vicario tuo, atque successoribus eius per omnia exhibere. sed & si agnouero Antistites cōtra instituta antiqua sanctorum Patrum conuersari, cum eis nullam habere communionem, aut coniunctionem, sed magis si valuero prohibere, prohibebo: si minus, fideliter domino meo Apostolico renuntiabo. Quod si, quod absit, contra huius promissionis seriem aliquid facere, quolibet modo, vel occasione tentauero, reus inueniar in aeterno iudicio, vltionem Ananiae, & Saphirae incurram. &c. Hunc autem indiculum sacramenti ego Bonifacius exiguus Episcopus manu propria subscripsi, atque positum supra sacratissimum corpus tuum, vt superius legitur, Deo teste, & iudice, praestiti sacramentum, quod & cōseruare promitto. *Bonif. ante epist. 1. Greg. ij.*

Mat. 16. *Act. 5.*

Alia priuilegia, quae ad certum caput redigi non possunt.

PARS QVINTA.

CAP. XI.

SCriptura, quae in sacerdotali concilio recitata est, euidentisimis documentis constat inualida. Primum, quod contra Patrum regulas a laicis, quamuis religiosis, quibus nulla de ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi legitur vmquam attributa facultas, facta videtur. Deinde quod nullius Praesulis Apostolicae sedis subscriptione firmata docetur. *Synod. Roma. iii. Symma. cap. 3. Stephan. epist. 2. cap. 9. Paschal. ij. capit. 2. Calist. ij. cap. 4. Trosle. cap. 3. Capitul. lib. 5. cap. 249. & lib. 6. cap. 294. Burch. lib. 15. cap. 35. Iuo par. 16. cap. 36. decr. Deusd. cap. 4. Anselm. lib. 5. cap. 10. Caesaraug. lib. 7. c. 112. Tarrac. lib. 1. c. 59.*

16. q. 7. c. 24. d. 96. c. 1. §. In laicus.

CAP. XII.

De his, qui ab Imperatore vrbis Romae aliquid petunt, vt prius adeant Iulium Papā. &c. vide Sard. c. 9.

CAP. XIII.

Qui ad comitatum eunt, causam suam Carthaginensi, & Romano Episcopis ostendant. Apolyticam ferant Romam, & illic ab Episcopo Romano aliam accipiant ad comitatum. Nam si Romam profectus silentio ad comitatum transeat, communione priuetur. si noua causa eundi accesserit Romae existenti, dicat eam Romano Episcopo, & apolyticam accipiat. *Carth. 109. G. Afric. 73. L.*

CAP. XIIII.

Ecclesiae, sedisque Romanae priuilegia cunctarum ecclesiarum priuilegijs sua ineffabili prouidentia *(Deus)* praetulit. &c. Rogamus omnipotentem Deum, vt qui suae cognitionis vobis reseruauit mysterium, tribuat quoque nosse ad plenum suae dispositionis, qua sancta Ecclesia moderatur, arcanum, & quae sint, vel quāta, & qualia priuilegia Ecclesiae Romanae, & ex quo ceperint exordiū, & quis eius summae auctoritatis auctor existat, vobis clementer aperiat. &c. Porro si nos non audieritis, restat, vt sitis apud nos necessario, quales Dominus noster Iesus Christus hos haberi praecepit, qui Ecclesiam Dei audire cōtempserint. praesertim cum Ecclesiae Romanae priuilegia Christi ore in beato Petro firmata, in Ecclesia ipsa disposita, antiquitus obseruata, & a sanctis vniuersalibus synodis celebrata, atque a cuncta Ecclesia iugiter venerata nullatenus possint minui, nullatenus infringi, nullatenus cōmutari: quoniā fundamentum, quod Deus posuit, humanus non valet amouere conatus: & quod Deus statuit, firmum validumque consistat. &c. Priuilegia inquam istius sedis, vel Ecclesiae perpetua sunt, diuinitus radicata, atque plantata sunt; impingi possunt, transferri non possunt. quae ante imperium vestrum fuerunt, & permanent hactenus illibata; manebuntq. post vos, & quousq; Christianum nomē praedicatum fuerit, illa subsistere non cessabunt immutilata. Ista igitur priuilegia, huic sanctae Ecclesiae à Christo donata, à synodis non donata, sed iam solummodo celebrata, & venerata. *Nicol. ep. ad Mich. Imperat. post med.*

CAP. XV.

Quod cum excommunicatis a Pontifice maximo, inter cetera, nec in eadem domo debemus manere. *Gregor. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

CAP. XVI.

Quod solus Romanus Pontifex possit vti

Imperialib. insignijs. *Greg. vii. lib. 2. regist. in dictato.*

CAP. XVII.

Quod solius Papae pedes omnes Principes deosculentur. *Greg. vij. lib. 2. reg. in dictato.*

CAP. XIIX.

Quod *(Papae)* nomen vnicum est in mundo. *Greg. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

CAP. XIX.

Quod de omni Ecclesia quemcumque voluerit clericum Romanus Pontifex valeat ordinare. *Greg. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

CAP. XX.

Quod a Romano Pontifice ordinatus alij Ecclesiae praeesse potest, sed non militare. & quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere. *Gregor. vij. lib. 2. registr. in dictato.*

CAP. XXI.

Quod nullum capitulum, nullus liber, canonicus habeatur, absque auctoritate Romani Pontificis. *Greg. vij. lib. 2. reg. in dictato.*

CAP. XXII.

Quod sententia Romani Pontificis a nullo debeat retractari; & ipse omnium solus retractare possit. *Greg. vij. lib. 2. reg. in dictato.*

CAP. XXIII.

Quod Romani Pontificis praecepto, & licentia, subiectos liceat accusare. *Greg. vii. lib. 2. regist. in dictato.*

CAP. XXIV.

Quod soli Romano Pontifici licet, pro temporis necessitate, nouas leges condere, nouas plebes congregare, de canonica Abbatiam facere, & e contra, diuitem Episcopatum diuidere, & inopes vnire. *Gregor. vij. lib. 2. regist. in dictato.*

Varia decreta, quae summam Pont. Max. potestatem indicare videntur.

PARS SEXTA.

CAP. XXV.

FRatrum, & coepiscoporum nostrorum vehementi conquestione comperimus, quod fratres Templi, & Hospitalis, alii quoque religiosae professionis, indulta sibi ab Apostolica sede excedentes priuilegia, contra Episcopalem auctoritatē multa praesumūt, &c. *Alex. iij. in conc. Later. c. 2.*

c. 3 de priuileg. Greg. ix. & in 1. coll.

CAP. XXVI.

Clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus *(loquitur de haereticis)* ecclesiastica sacramenta, nec eos Christianae praesumant sepulturae tradere; nec eleemosynas, aut oblaciones eorum accipiant. Alioquin clerici suo priuentur officio, ad quod numquam restituantur, absque indulto sedis Apostolicae speciali. &c. Omnes, qui prohibiti, vel non missi, praeter auctoritatem ab Apostolica sede, vel catholico Episcopo loci susceptam, publice, vel priuatim praedicationis officiū vsurpare praesumpserit, excommunicationis vinculo innodentur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 3.*

De haeret. 13. Greg. ix. et c. 2. eo. ti. in 4 collect.

CAP. XXVII.

De multa prouidentia fuit in Lateranensi concilio prohibitum, vt nullus diuersas dignitates ecclesiasticas, & plures Ecclesias parochiales reciperet contra sacrorum canonum instituta. &c. Hoc idem in personatibus decernimus obseruandum, addentes, vt in eadē ecclesia nullus plures dignitates, aut personatus habere praesumat, etiam si curam non habeant animarum. Circa sublimes tamen, & litteratas personas, quae maioribus sunt beneficiis honorandae, cum ratio postulauerit, per sedem Apostolicam poterit dispensari. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 29.*

De praeb. c. 28. apud Gregor. ix. & c. 4. eo. ti. in 4 coll.

CAP. XXIIX.

Qui post primam, & secundam correctionem fuerit repertus culpabilis *(loquitur de iis, qui beneficia conferunt indignis)* à conferendis beneficijs per concilium *(prouinciale)* suspendatur: & huiusmodi suspensionis sententia, praeter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprij Patriarchae, minime relaxetur. *Inn. iij in conc. gen. Later. c. 30. in fine.*

De preb. 29. Greg. ix. c. 5. eo. tit. in 4. collect.

CAP. XXIX.

Si quando forsan Episcopus simul cū clericis tantam necessitatem, vel vtilitatem inspexerint, vt absque vlla coactione ad releuādas vtilitates, & necessitates communes, vbi laicor. non suppetunt facultates, subsidia per ecclesias duxerint conferenda, praedicti laici humiliter, & deuote recipiant cū actionibus gratiar. Propter imprudentiam tamen quorundam, Romanum prius consulant Pontificem, cuius interest communibus vtilitatib. prouidere. *Inno. iii. in conc. gen. Lat. c. 46.*

De imm. eccl. c. 7. Greg. ix. & c. 3. de censib. in 4. collect.

CAP. XXX.

VT priuilegia, quae quibusdam religiosis personis Romana concessit Ecclesia, permaneant inconuulsa; quaedā in eis duximus declaranda, ne minus sane intellecta pertrahant ad abusum, propter quem merito possint reuocari. quia priuilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate. &c. *Inno. iii. in conc. gen. Later. c. 57.*

De priu. c. 24. Gr. ix. c. 7. eo. tit. in 4. collect.

CAP. XXXI.

Ad liberandam terram sanctam de manibus impiorum, &c. de prudentum virorum consilio, & sacro approbante concilio definimus, vt ita cruce signati se praeparent. &c. Alij apud Messanam, & partes vtrobique vicinas, vbi & nos personaliter, Domino annuente, disposuimus tunc adesse, quatenus nostro cōsilio, & auxilio exercitus Christianus salubriter ordinetur, cum benedictione diuina, & Apostolica profecturus. &c. Iis, qui per terram sunt profecturi, Legatum idoneum de nostro latere ad consilium, & auxilium concedemus. &c. illis dumtaxat exceptis, quibus tale impedimentum occurrerit, propter quod secundum sedis Apostolicae prouidentiam, votum eorum commutari debeat merito, vel differri. &c. Ex parte Apostolica renuentibus firmiter protestentur E-

pisco-

piscopi, & alij, qui curam obtinent animarum, vt sciant se super hoc nobis in nouissimo districti examinis Dei coram tremendo iudice responsuros. &c. Ne vero in humeros hominum onera grauia, & importabilia imponere videamur, quae digito nostro mouere nolimus, similes illis, qui dicunt vtique, sed non faciunt: ecce nos de ijs, quae vltra necessarias, & moderatas expensas potuimus reseruare. &c. ex communi cōcilij approbatione statuimus, vt omnes omnino clerici, tam subditi, quam Praelati, vicesimam partem ecclesiasticorum prouentuum vsque ad triennium conferant in subsidium terrae sanctae, per manus eorum, qui ad hoc Apostolica fuerint prouidentia ordinati. &c. Nos autem, & fratres nostri sāctae Romanae Ecclesiae Cardinales plenarie decimam persoluemus. *Inn. iij. in gen. conc. Later. c. vlt.*

Matt. 23.

CAP. XXXII.

Si quis in errore Priscilliani sectam sequitur, vel profitetur, vt aliud in salubri baptismo contra sedem sancti Petri faciat, anathema sit. *Tolet. 1. in fine, vel Aquis Caelensis.*

CAP. XXXIII.

Vt extra conscientiam sedis Apostolicae, hoc est Primatis, nemo audeat ordinare. *Syric. ep. 4. c. 1. Videnda Inn. ep. 2. c. 1.*

CAP. XXXIV.

Quae [huic sanctae sedi concessa sunt, nullus vsurpare sine eius cōsilio praesumat, qui non vult honore ecclesiastico indignus vt † contemptor iudicari. *Damas. ep. 3. c. 8. them. 3. Ansel. lib. 1. c. 54. Caesaraug. lib. 6. c. 55.*

vide dist. 64. c. 5.

Dist. 17. c. 3.

† aut

CAP. XXXV.

Non negamus, sedis Apostolicae sententiā posse in melius commutari, cum aut sibi subreptum aliquid fuerit, aut ipsa pro consideratione aetatum, vel temporum, seu grauium necessitatum, dispensatorie quiddam ordinare decreuerit; quoniam & egregium Apostolum Paulum quaedam fecisse dispensatorie legimus, quae postea reprobasse dinoscitur. *Nic. ep. ad Mich. Imp. ante fi. Iuo p. 5 c. 19. decr. Anselm. lib. 1. c. 72.*

35. q. 9. c. 6. sententiam.

CAP. XXXVI.

Xystus cōstituit, vt quicumque Episcopus euocatus fuerit ad sedem Romanam Apostolicam, rediens ad parochiam suam, nō susciperetur, nisi cum formatis salutationis ad plebem à sede Apostolica. *Damas. in Xysto.*

Communia de Pont. Max. Tit. XX.

De accusatione, & purgatione Pontif. Max.

PARS PRIOR.

CAP. I.

Scitote, me criminari a quodam Basso, & iniuste persequi: quod audiens Valentinianus Augustus, nostra auctoritate synodū congregari iussit. & facto concilio cum magna examinatione satisfaciens omnibus, licet euadere aliter potuissem, suspicionem tamen fugiens coram omnibus me purgaui, me scilicet a suspicione, & aemulatione liberās, sed non alijs, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint, faciendo formam, exemplumque dans. *Xyst. 3. ep. vn. post med.*

2. q. 5. mādastis 10.

CAP. II.

Xystus III. post annum j. mens. viij. incriminatur a quodam Basso. Valentinianus Augustus iussit concilium congregari. & facto conuentu cum magna examinatione per iudicium synodicum purgatur a lvi. Episcopis. & condemnatur Bassus a synodo. ita tamen vt vltimo die viaticum ei non negaretur, propter humanitatem pietatis Ecclesiae. Valentinianus cum matre Placida proscriptione Bassum condemnauerunt, & omnia praedia facultatum eius, Ecclesiae catholicae sociarunt. Is intra tres menses moritur; cuius corpus Xystus Episcopus cum linteaminibus, & aromatibus manibus suis tractans recondidit, & sepeliuit ad B. Petrum Apostolum in cubiculo parentum eius. *Ex Pontif. De eadem re vide acta.*

CAP. III.

Damasus inuidiose accusatus, ac incriminatus de adulterio, facta synodo purgatus est a xliv. Episcopis. qui etiam damnauerunt Concordium, & Callistum diacones accusatores eius, & proiecerunt de Ecclesia. *Ex Pont.*

CAP. IV.

Senatores miserunt relationē Regi Theodorico, & coeperunt agere, vt Visitatorem daret Rex sedi Apostolicae. Tunc Rex dedit Petrum Altinae Ciuitatis Episcopum, quod canones prohibent. ideo in synodo damnatus est Petrus, & Laurentius Antipapa, & Symmachus confirmatus in Pontificatu. *Ex Pont. in Symma.*

Varia.

PARS POSTERIOR.

CAP. V.

Praesenti decreto constituo, vt quidam ex clericis, vel etiam ex monachis electi, ministerio cubiculi Pontificalis obsequātur (*loquitur de cubiculo Romani Pontificis*) vt is, qui in loco est regiminis, habeat testes tales, qui vitae eius in secreto conuersationē videant, quique ex visione sedula exemplum perfectum sumant. *Rom. syn. sub Greg. c. 2.*

2. q. 7. c. 58. cū pastoris post princ.

CAP. VI.

Modus sepeliendi Romanum Pontificem. *Greg. in syn. Rom. c. 4.*

CAP. VII.

Sed hoc scire vos volumus; quoniam sācta Rom. Ecclesia tantum est ad nihilū deducta; quod & eleemosynae, quae pauperibus pro sospitate vestri Imperii distribui solebant, & & stipendia clericorum, ac famulorum eius, omnimodis sūt euacuata, pro quibus vero ad stabi-

dem gente occurrit orationis voto. *Ex Pontif.*

CAP. XXIX.

Dicendum est omnibus Gallis, & per veram obedientiam praecipiendũ; vt vnaquaeque domus saltem vnum denarium annuatim soluant beato Petro; si eum recognoscũt Patrem, & Pastorem suum more antiquo. Nã Carolus Imperator sicut legitur in tomo eius, qui in archiuio ecclesiae beati Petri habetur, in tribus locis annuatim colligebat mille, & ducentas libras ad seruitium Apostolicae sedis, excepto hoc, quod vnusquisq. propria deuotione offerebat. *Gregor. vij. libro 8. reg. ep. 23.*

De Legatis, & Delegatis Pontif. Max. Tit. XXI.

CAP. I.

Ignatius in medium trahitur coram missis Apostolicae sedis, iam senio fessus statuitur, & denuo damnationi submittitur, quin & sacerdotalibus infulis spoliatur, quasi validior fieret depositio, vbi sedis Apostolicae per Vicarios suos auctoritas adfuisset. *Constantinop. iix. sub Had ij. in praefatione Anast. biblioth.*

CAP. II.

Donatus, & Stephanus sanctissimi, & Marinus Deo amantissimus diaconus Vicarij seniores Romae dixerunt: Hoc nos vsque nunc non inuenimus in vniuersali synodo factum; vt Vicarij senioris Romae a quolibet perpendantur, vtrum talem existimationem habeãt. *Synod. gen. iix. sub Had. quae est CP. iv. act. 1.*

CAP. III.

De off. ordi. 13 Gregor. ix. & c. 1. eo. tit. in 4. collect.

Si Canonici a diuinis cessauerint. &c. Metropolitanus ad quaerelam Episcopi, tamquam super hoc delegatus a nobis, taliter eos per censuram ecclesiasticam, cognita veritate castiget; quod poenae metu talia de cetero non praesumant. &c. *Innoc. iij. in con. gen. Lat. c. 7. Vide c. vlt. e. conc.*

CAP. IV.

De sta monach. c. 7. Greg. ix. & c. 2. eo. titu. in 4. collect.

Ordinentur in eodem capitulo religiosae, ac circũspectae personae, quae singulas Abbatias eiusdem regni, siue prouinciae non solum monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi praefixam, vice nostra studeant visitare. &c. ita quod si Rectorem loci cognouerint ab administratione penitus amouendum; denuncient Episcopo proprio, vt illum amouere procuret. Quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicam sedem examinandũ. &c. si vero in hac nouitate quidquam difficultatis emerserit, quod per praedictas personas nequeat expediri, ad Apostolicae sedis iudicium absque scandalo referatur, ceteris obseruatis. &c. *Innocen. iij. in conc. gen. Lat. cap. 12.*

CAP. V.

De censib. 23. Greg. ix & c. 3. & 4. eod. titu in 4. collect.

Procurationes, quae visitationis ratione debẽtur Episcopis. &c. etiam Apostolicae sedis Legatis, aut Nuntijs, absque manifesta, & necessaria causa nullatenus exigantur, nisi quando praesentialiter officium visitationis impendunt. & tunc euectionum, & personarum mediocritatem obseruẽt in Lateranensi concilio definitam. Hoc adhibito moderamine circa Legatos, & Nuntios; vt cum oporteat eos apud aliquem locum moram facere necessariam, ne locus ille propter illos nimium aggrauetur, procurationes recipiant moderatas ab alijs ecclesijs, vel personis, quae nõdum fuerunt de suis procurationibus aggrauatae. *Inno iij. in conc. gen. Later. c. 33.*

CAP. VI.

De immu. eccles. c. 8. Greg. ix. & c. 4. de censibus, in 4. collect.

Quia Praelati plerique vt procurationem, aut seruitium aliquod impendant Legato, vel alij, plus extorquent a subditis, quam exsoluant, id de cetero fieri. &c. prohibemus. *Innoc. iij. in conc gen. Lat. cap. 34.*

CAP. VII.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo primo celebrata est synodus Romae. in qua, inter cetera, sententiam depositionis Archiepiscoporum Arelatensis, & Narbonensis, atque excommunicationis per Legatos Apostolicae sedis promulgatam, Dominus Papa his, qui aderant, collaudantibus firmauit. *Gregor. vij. in conc. Roman. anni iix. lib. iix. registr. ante epist. 21.*

CAP. IIX.

Philippus Rex Francorum, si Nuntijs Papae ad Gallias ituris de satisfactione sua, & emendatione securitatem non fecerit, habeatur excommunicatus. *Greg. vij. in synodo Roman. anni 2.*

CAP. IX.

Quia seruus, & Legatus Apostolicae sedis esse dinoscor, vnum sit verbum meum hic, & vestrum ibi, si contingat ad iudicium auctoritatis vestrae, vt pariter missos dirigamus, *Bonif. Episcop. ad Zachar. in med.*

CAP. X.

Fratres nostros Iulianum Episcopum, & Renatum presbyterum tituli sancti Clementis, sed & filium meum Hilarium diaconũ vice nostra direximus: quibus Dulcitium notarium nostrũ, cuius fides nobis est saepe probata, sociauimus. *Leo ep. 5. in fin. al. ep. 10. ad Flauian.*

CAP. XI.

Illud quod (*Theodosius Imperator*) me credidit debere interesse concilio, etiamsi secundũ aliquod praecedens exigeretur exemplum, nunc tamen nequaquam possit impleri. &c. in his fratribus meis, quos vice mea misi, me quoque adesse cum ceteris, qui affuerint, aestimate: quibus secundum causam, satis mihi & gestorũ seriem, & ipsius, de quo agitur, professione patefactã, euidenter, & plene quid seruandũ esset, ostendi. *Leo ep. 13. ad Pulcher. ante fi.*

CAP. XII.

Binos de coepiscopis meis, & compresbyteris ordinaui, qui vicem meam implere sufficerent, etiam datis ad venerabilem synodum (*Chalcedonensem*) congruentibus scriptis,

ptis, quibus fraternitas aduocata cognosceret, quam formam seruare in hac dijudicatione deberet; ne vlla temeritas aut fidei regulis, aut canonum statutis, aut benignitatis remedijs obuiaret. *Leo epis.49. ad Pulcher. post prin.*

CAP. XIII.

Si quid ab his fratribus quos ad sanctam synodum vice mea misi, praeter id, quod ad causam fidei pertinebat, gestum esse perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tātum ab Apostolica sede sunt directi, vt excussis haeresibus, catholicae essent fidei defensores. *Leo epist.60. ad Maxim. Episc. Antiochen. ante fi.*

CAP. XIV.

Leo Episcopus vrbis Romae Anastasio Episcopo Thessalonicensi. Quanta fraternitati tuae a beatissimi Petri Apostoli auctoritate sint commissa, & qualia etiam nostro tibi fauore sint eredita, considera. &c. quoniam sicut praecessores mei praecessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuae, priorum secutus exemplum, vices mei moderaminis delegaui. &c. Atticus veteris Epiri Metropolitanus † Antistes de indignissima astrictione est conquestus. &c. Vices enim nostras ita tuae credidimus caritati, vt in partem sis vocatus sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. vnde sicut multum nos ea, quae a te pie sunt curata laetificant: ita nimium ea, quae perperam sunt gesta, contristant. Et necesse est, post multarum experimenta causarum sollicitius prospici, & diligētius praecaueri; quatenus per spiritum caritatis, & pacis, omnis materia scandalorum de ecclesijs Domini, quas tibi commendauimus, auferatur, praeeminente quidem in illis prouincijs Episcopatus tui fastigio, sed amputato totius vsurpationis excessu. *Leo epist.82. in princ. & cap. 1. Anselm, lib.2. cap.90. in addit.*

† Nicopolitanus. 3. q.6. multum.8.

CAP. XV.

De persona consecrādi Episcopi, & de cleri, plebisque consensu Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in prouincia bene placuit, scire te faciat, vt ordinationem rite celebrandam tua quoque firmet auctoritas: quae rectis dispositionibus nihil morae, aut difficultatis debet afferre; ne gregibus Domini diu desit cura pastorum. { Metropolitano vero defuncto. &c. optimus eligatur: de cuius nomine ad tuam notitiam prouinciales referant sacerdotes, impleturi vota poscentium, si quod ipsis placuit, tibi quoque placuisse cognouerint. { sicut enim iustas electiones nullis dilationibus volumus fatigari, ita nihil permittimus te ignorāte praesumi. *Leo ibi. ep.54. al. ep.82. c.6. ad Anasta. Episc. Iuo par.5. cap.348. dec. Deus d.c.1. Ansel. lib.6. c.16. Caesar lib.3. c.1.*

Dist.65. c.4.

Dist.63. c.19.

cap.13. de elect. in 1. collect.

CAP. XVI.

De concilijs Episcopalibus. &c. & si forte inter ipsos, qui praesunt, de maioribus quod absit, peccatis causa nascatur, quae prouinciali nequeat examine definiri, fraternitatem tuam de totius negotij qualitate Metropolitanos curabit instruere. & si corā positis partibus nec tuo fuerit res sopita iudicio, ad nostrā cognitionem, quidquid illud est, transferatur. *Leo d. ep.54. al.82. c.7. Burc. lib.1. c.43. Iuo lib.4. tit.2. c.1. panor. & par.4. c.241. decr.*

Dist.18. c.2.

CAP. XVII.

Si intra prouinciam res agatur, transfugam clericum ad suam ecclesiam Metropolitanus redire cōpellet. si autem longius processit, tui praecepti auctoritate reuocabitur, vt nec cupiditati, nec ambitioni occasio relinquatur. *Leo d. ep. 54. al.82. cap. 9. Ansel. lib.7. cap.161. Iuo par.6. c.69. decr.*

CAP. XIIX.

In euocandis ad te Episcopis, moderatissimum te esse volumus, ne per maioris diligentiae speciem, fraternis videaris gloriari iniurijs. Vnde si causa aliqua maior extiterit, ob quam necessarium fraternum aduocare conuentum, binos de singulis prouincijs Episcopos, quos Metropolitani crediderint esse mittendos, ad fraternitatē tuam venire sufficiat, ita, vt a praestituto tempore, non vltra quindecim dies, qui cōuenerint, retardentur. *Leo d. ep.82. cap. 10.*

CAP. XIX.

Congruum duximus, vicaria sedis nostrae te auctoritate fulciri, cuius vigore munitus, Apostolicae institutionis decreta, vel sanctorum terminos Patrum, nullo modo transcendi permittas. &c. *Simpli. ep.1. ad Zenonem Hispal. Episc.*

CAP. XX.

Seruatis priuilegijs Metropolitanorum, vices vobis Apostolicae sedis eatenus delegamus, vt inspectis istis, siue ea, quae ad canones pertinēt, siue ea, quae a nobis sunt nuper mandata, seruentur, siue ea, quae de ecclesiasticis causis, tuae reuelationi contigerunt; sub tua nobis insinuatione pādantur. *Hormisda ep. 3.*

25. q.2. c.6.

CAP. XXI.

Vices nostras per Baethicam, Lusitaniamque prouincias, saluis priuilegijs, quae Metropolitanis Episcopis decreuit antiquitas, praesenti tibi auctoritate committimus, augentes tuam huius participatione ministerij dignitatem. &c. Quotiens vniuersalis poscit religionis causa, ad concilium te cuncti fratres euocante conueniant, & si quos eorum specialis negotij pulsat contentio, iurgia inter eos oborta compesce, discussa sacris legibus determinando certamina. Quidquid autem illis pro fide, & veteribus constitutis, vel prouida dispositione praecipies, vel personae nostrae auctoritate firmabis, totum ad sciētiam nostrā instructae relationis attestatione perueniat. *Hormis. ep.7. ad Salustium Hispal. Episcopum.*

CAP. XXII.

Synodi, quam fiendam decreuimus, fratri, coepiscopoque nostro Syagrio, quem vestrum proprie nouimus, specialiter delegare curauimus. Quem petimus, vt & supplicantem libēter audire, & ope iuuare dignemini; quatenus,

tenus, quod ad mercedem vestram respiciat, in cunctis finibus iuri vestro subiectis, pia, & Deo placita procedat ordinatio sacerdotum. *Greg. ad Bruniehild. Regin. lib. 7. reg. ep. 113. c. 3.*

CAP. XXIII.

Sanctissimum, ac reuerentissimum Bonifacium fratrem nostrum Archiepiscopum Apostolicae sedis Legatum, & vicem nostram praesentantem habetis. &c. *Zacha. ep. 3. ad diuer. Episcopos, post medium.*

CAP. XXIV.

11 q. 3. c. 105. Suggessit sancta fraternitas tua in suis apicibus, [quod praedecessor noster beatae memoriae Gregorius huius sanctae sedis Apostolicae Praesul, dum ad praedicandum verbum Euangelij tuam misisset fraternitatem in Germaniae partibus, & gentibus illis paganis verbo pollicitationis te esse munitum, ita vt orthodoxos Episcopos, presbyteros, vel quoscumque reperire potuisses, in verbo exhortationis perfectos amplius confirmares, & eis communicares. &c. *Zach. ep. 5. ad Bonif. Episcop. Iuo par. 2. c. 96. decret.*

CAP. XXV.

Arelatensis ecclesia in regionibus Gallicanis Primatus priuilegio, & sedis Apostolicae vicibus decoratur. *Nicol. ep. ad Mich. Imp. ante med.*

CAP. XXVI.

Appatet, Legatos nostros non causa pietatis a vobis, sed crudelitatis argumento fuisse quaesitos. Verum ad quid fuerint petiti, res ipsa declarat; videlicet, vt quod de Ignatio iudicandum erat, & acceptum apud omnes, & fixum semper maneret, vtpote quod tantae auctoritatis Vicarij iudicassent. *Nicol. epist. ad Mich. Imp. post med.*

CAP. XXVII.

Miramur, & multum anxij sumus; quod cum semper consuetum valde necessarium fuerit, vt si quando Legatus Apostolicae sedis concilium in remotis partibus celebrauerit, sine mora ad annuntiandum omnia, quae egisset, reuerteretur: tua fraternitas post peractam synodum, in qua tot negotia emerserunt, nec ad nos redijt, nec eum, qui secum est, consideratа vel necessitate, vel nostra expectatione, remisit. *Greg. vij. lib. 1. regist. ep. 16. in prin.*

CAP. XXIIX.

Confratrem nostrum Matisconensem Episcopum, quem interuenientibus quibusdam rationabilibus causis ordinauimus, ad vos cum nostris litteris, & Apostolico sigillo mittimus. *Gregor. vij. lib. 1. reg. ep. 79.*

CAP. XXIX.

Clerici sanctae Mariae, & sancti Audomari, multoties in prouincialibus synodis coram Episcopo vestro, & confratre nostro Apostolicae sedis Legato, in Pictauiensi concilio quaerelam fecerunt. *Greg. vij. lib. 6. reg. ep. 8.*

CAP. XXX.

Committimus tibi, (*loquitur de Episcopo Pisano*) tuisque successoribus vicem nostram in Corsica insula. si tamen ipsi consensu Romani Pontificis, & electione Pisani populi ita canonice intrauerint, sicut te constat intrasse, & secundum quod Deus tibi tradidit. *Gregor. vij. lib. 6. reg. ep. 12. in medio.*

CAP. XXXI.

Excommunicationem, quam in te pro ipsa Ecclesia Legatus noster Hugo Diensis Episcopus in concilio Pictauiensi iaculatus est, auctoritate Apostolica confirmamus. *Greg vij. lib. 6. regist. epist. 40.*

CAP. XXXII.

Depositionis sententiam a Legato nostro Diensi Episcopo in Lugdunensi concilio religiosorum virorum consilio prolatam, & nos dictante iustitia in Romana synodo Apostolica auctoritate firmauimus. *Gregor. vij. lib. 7. regist. epist. 20.*

De Episcopis Cardinalibus. Tit. XXII.

PARS PRIMA.

CAP. I.

Anno iij. pijssimorum Imperatorum Basilij, & Constantini, conuenientibus Donato, & Stephano Episcopis, & Mariano Apostolicae Sedis diacono, locum tenentibus Hadriani ij. Sanctissimi Archiepiscopi senioris Romae. &c. *Synodus congregata est CP. & eiix. Synodus generalis CP. iy. sub Hadrian. ij. Act. 1. in principio.*

CAP II.

Dilectos fratres meos Donatum, scilicet ecclesiae Ostiensis, & Stephanum Ecclesiae Nepesinae Reuerendissimos Episcopos, atque filium meum Marinum Apostolicae sedis diaconum, consiliarios nostros tuae commendamus pietati. precamur, vt eos ob amorem praecipuorum Apostolorum Petri, & Pauli (à quorum sede mittuntur) benignè suscipias, & tamquam nobismetipsis aures credulitatis accommodes. *Hadrianus ij. in epist. ad Basil. Imperatorem relata in principio viij. Synodi Act. 1.*

CAP. III.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, omnibus Episcopis Catholicis cum vtroque clero, & populo. &c. Vigilantia vniuersalis regiminis assiduam sollicitudinem omnibus debentes, saluti quoque vestrae prouidentes, quae in Romana Synodo coram cxiij. Episcopis, nobis praesidentibus, sunt constituta. &c. executores vos esse optamus, & Apostolica auctoritate iubendo mandamus. &c. Primo est statum, vt electio Romani Pontificis in potestate Cardinalium Episcoporum sit, ita vt si quis sine praemissa, concordi, ac canonica electione eorum, ac deinde sequentium ordinum, religiosorum clericorum, ac laicorum consensu intronizatur; non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur. *Nicol. y. in concil. Roman. cxiij. Episcop. cap. 1. Iuo p. 4 c. 8. p. 5. c. 80. decret. Ansel. lib. 6. cap. 13. 15. 16. & in addit.*

(margin: in concilio ... d. 23. c. 1. & d. 79. c. 1. & 9. si quis. d. 74. c. 1. & 4. si quis.)

dit. capitulo 12. Caesaraug. libro 3. cap. 9.

C A P. IV.

dist. 79. c. 1. & 9. si quis.

Anctoritate Apostolica decernimus, quod in alijs conuentibus nostris decreuimus; vt si quis pecunia, vel gratia humana, vel populari, seu militari tumultu, sine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium Episcoporum, ac deinde frequentium ordinum, religiosorum, clericorum fuerit Apostolicae sedi intronizatus, non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur. liceatque Cardinalibus Episcopis cum religiosis, & Deum timentibus clericis, & laicis inuasorem etiam cum anathemate, & humano auxilio, & studio à sede Apostolica repellere, & quem digne iudicauerint proponere. &c. *Nicol. ij. in fin. Iuo, Anselm. 5. Caesaraugust. 5. & capitulo 10.*

C A P. V.

Ad communem causam pie, & fideliter exequendam fratres nostros Iulianum episcopum, & Renatum praesbyter. tituli S. Clementis, sed & filium meum Hylarium diaconum vice nostra direximus. &c. *Leo epist. 10. al. 5. ad Flauian. CP. episc. in fin.*

C A P. VI.

Stephanus statuit, vt omni die dominico à septem Episcopis Cardinalibus hebdomadarijs, qui in Ecclesia Saluatoris obseruant, missarum solénia super altare B. Petri celebrentur, & Gloria in excelsis Deo dicatur. *Stephan. iij. dictus iv. cum concil. Lateran. Anastas. bibliothecar. in eius vita. Pontific.*

C A P. VII.

Secundum pijssimam iussionem a Deo protegendae mansuetudinis vestrae; pro obedientia, quam debuimus, non pro confidentia eorum scientiae, quos dirigimus, praesentes famulos nostros Abundantium, & Ioannem reuerendissimos fratres nostros episcopos; Theodorū & Georgium dilectissimos filios nostros praesbyteros, cum dilectissimo filio nostro Ioanne Diacono, & Constantino Subdiacono; Sanctae huius spiritualis matris Apostolicae sedis; nec non & Theodorum praesbyterum Legatum Sanctae Rauennat. Ecclesiae, & religiosos seruos Dei monachos cum scripturarum cordis deuotione curauimus demandare. &c. *Agatho epist. ad Constantinum maiorem, Heraclium, & Tyberium, Aug. v. Synodum vj. General. CP. iij. & Sacram Imperat. Constant. ad Georgium Patriarcham.*

C A P. IIX.

His igitur vestrae serenitatis auribus intimatis, sciat. &c. Missos sibi a Praesulatu nostro, Deo anctore, destinatos, Donatum videlicet reuerentissimū, & sanctissimum Sanctae Ecclesiae Ostiensis Episcopum, & religiosos, ac venerabiles Sanctae Romanae Ecclesiae Leonem tituli Sancti Christi martyris Laurentij, qui appellatur Damasi presbyteri, † atque Marinum Apostolicae nostrae sedis diaconum. &c. *Nicolaus. in epistol. ad Michael. Imperat. incipit, quanto maiora. prope finem, & in epist. ad Bardam Caesarem incipientē. Postquam Dei, in medio. v. etiam epist. 70. ad Hincmar. Archiepisc. Rhemen. Pontificale in eius vita.*

† presbyterum. f.

C A P. IX.

Nos ei (*Philippo Francorum Regi in causa diuortij cum Regina Elisabet*) post restitutionem Reginae, super hoc venerabilem fratrem nostrum Ostiensem Episcopum, & dilectum filium I. Tituli, S. Priscae presbyterum Cardinalē cognitores duximus deputandos. &c. *Innoc. iij. ad VV. montis Pesulan.*

c. per venerabilē, qui filij sint legitimi 1. praeterea 13. apud Gregor. in. & in 3. col. c. 2.

C A P. X.

Marcus constituit, vt episcopus Ostiensis, qui consecrat episcopum vrbis, tunc pallio vteretur, & ab eodē episcopus vrbis Romae consecraretur. *Damas. in Marci.*

C A P. XI.

Vrbanum ij. tres episcopi Cardinales, Portuen. Tusculanen. Albanens. Summum Pontificem elegerunt, acclamante populo. &c. *Cassin. chronicon. lib. 4. c. 2. Petri diaconi.*

De praesbyteris Cardinalibus. Tit. XXII.

PARS SECVNDA.

C A P. I.

Osius episcopus ciuitatis Cordubensis Romanum Pontificis legatus, Victor, † & Vincentius Romani praesbyteri Arium damnarunt, Omousion definierunt, & pro venerab ili viro Papa, & episcopo, inquiunt, nostro Siluestro subscripsimus. ante omnes alios cccxiix. *Synodus Nicaen. act. 5. Leon. ix. epist. ad Petr. Antiochens. in fin. & Grego. vij. lib. 6. regist. epist. 2. ante medium.*

† Victus.

C A P. II.

Beatissimo Papae vrbis Romae cum omni reuerentia colendo Sylnestro, Osius episcopus Prouinciae Hispaniae Ciuitatis Cordubensis, & Macarius episcopus ecclesiae CP. & Victor, & Vincentius praesbyteri vrbis Romae, ordinati ex directione tua. &c. Quidquid constituimus in cōcilio Nicaeno praecamus vestri oris cōsortio confirmetur. *Nicae. concil. ad Syluestrum. in fine. Anselm. libro 1. capitulo 58.*

C A P. III.

Misimus ad vos Arcadium, & Proiectum episcopos, & Philippum presbyterum Sāctos fratres, vnanimesq. ac probatos nostros comministros, qui nostra in se cura suscepta, actis vestris interérunt, quaeque à nobis sunt constituta suo calculo denuo confirmabunt. *Caelest. in epist. ad conc. Ephes. in eo lecta in actis tom. 2. cap. 14.*

C A P. IV.

Consulatu dominorum nostrorum semper Augustorum Blauij quidem Theodosij xiij. Valen-

Valentiniani vero iij. vj. Id.Iul. &c. Ephesi synodo pijssimis ac Deo dilectissimis episcopis nominatis in pijssimi Memnonis episcopi Basilica considentibus introierunt, vnaq; cum caeteris consederunt qui ex Italia venerant: videlicet Arcadius, & Proiectus pijssimi, Deoque dilectissimi episcopi, & legati; nec non Philippus Deo addictissimus presbyter, Apostolicaeque sedis legatus. Postquam autem consedissent omnes, Philippus Apostolicae sedis presbyter, & legatus dixit. &c. *In conc. Ephes. generali to.2.c.13. in actis.*

CAP. V.

Philippus presbyter, & Apostolicae Sedis legatus dixit: nulli dubium immo saeculis omnibus notum est, sanctum, beatissimumque Petrum Apostolorum Principem, & caput, fideique columnam, ecclesiae catholicae fundamentum, à domino nostro Iesu Christo caelestis Regni claues accepisse, soluendique atque ligandi potestate, quam acceperat, vsum fuisse; necnon per successores suos hucusque semper viuere, causasque discernere, semperque victurum esse. Huius itaque ordinarius successor, & vicarius sanctus, beatissimusque Papa, & episcopus noster Caelestinus nos pro se quasi Vicarios ad hanc sanctam Synodum misit. &c. *in concil. Ephes. act. to.2 c.16.*

CAP. VI.

Paschasinus episcopus ecclesiae Lilybitanae vice Beatissimi, atque Apostolici vniuersalis ecclesiae Papae vrbis Romae Leonis sanctae Synodo praesidens, in Dioscori damnatione consensu vniuersalis concilij subscripsi. Lucentius episcopus Esculanae Ciuitatis; similiter Caelius, Bonifacius presbyter ecclesiae Romanae similiter. &c. Iulianus episcopus Coo, & Legatus ecclesiae Rom. subscripsi. &c. *Calcedon. act.3. ad fin. & act.6.8.10. & D. Leo. epist.45. ad Synod. Calcedon. in principio.*

CAP. VII.

Agatho Rom. Pontif. direxit Abundantiũ Paternensem, Ioannem Regitanum, & Ioan. Portuensem episcopos, Theodorum, & Georgium presbyteros, Ioannem diaconũ, & Constantinum subdiaconum, Theodorum presbyterum Rauennatem, atque religiosos seruos Dei Monachos CP. vt eius vice praesiderẽt. *vj. Synodo generali iij.* CP. *v. Pontificale in Agathone, & Leone ij. ad Constantinum iv. fin. eiusdem Synodi.*

CAP. IIX.

Synodus generalis Nicae congregatur Petro viro religiosissimo Archipresbytero, quae Romae est, Sanctissimae B. Petri Apostoli ecclesiae. praeterea Petro pijssimo Monacho, & gubernatore monasterij S. Sabbae apud Romanos vicarijs existentibus Apostolicae sedis, cui praeerat Sanctissimus, Beatissimusq. Archiepiscopus veteris Romae Hadrianus. &c. praesentibus ac praesidẽtibus, qui etiam primi ante omnes episcopos subscripsere. *vij. Synodus generalis ij.* Nicae *in principio.*

CAP. IX.

Presbyter Cardinalis, nisi xliv. † testibus non damnabitur. Diaconus autem Cardinarius † constitutus vrbis Romae, nisi in xxvj. † &c. *Siluest. in epilo. Rom. syn. Idem c.3. syn. Rom. cc. xxciv. Episc. Hadr. c.68. ad Episcop. Mediom. Magun. sub Arnul. cap.12.* Capit. *lib.1.c.139. Iuo lib.4 tit.8.c.7. panor. & par. 6. cap.334. decr.* Deusd. *c.3.*

2. quaest 4. Praesul. c.2.
† lxxiv.
† Cardinalis.
† xxxvij.

CAP. X.

Subscripserunt presbyteri numero lxvij. Coelius Laurentius Archipresbyter tit. sanctae Praxedis his subscripsi. &c. Asterius presbyter tituli sancti Pudentis. Andreas presbyter tit. sancti Matthaei. &c. *In subscriptionibus synod. Romanae primae sub Symmacho.*

CAP. XI.

Subscriptio presbyterorum. Laurentius presbyter tituli sancti Siluestri subscripsit. Ioannes presbyter sancti Vitalis. Speciosus presbyter sancti Clementis. &c. *In subscriptionib. synodi Rom. sub* Greg. *lib.4.c.88. regist.*

CAP. XII.

Subscriptio presbyterorum. Sisinnius humilis presbyter sanctae Romanae ecclesiae, tituli sancti Laurentij, qui appellatur Lucinae, huic constituto a nobis promulgato subscripsi. Ioannes presbyter S. Rom. Eccl. tituli S. Sixti † subscripsi. Sisinnius presb. S. Ro. Ec. tituli S. Caeciliae subscripsi. &c. *In subscript. synodi Romanae sub* Greg. ij. *exstat etiam in extremo registro* Gregor. j.

† Xysti f.

CAP. XIII.

Anastasius presbyter cardinis nostri, quem nos in titulo beati Marcelli martyris, atque Pontificis ordinauimus, contra statuta Patrum, propriam ecclesiã deserens. &c. in alienis degit. &c. Et postea. Anastasium iam nuper excommunicatũ presbyterum tituli sancti Marcelli. &c. a sacerdotali ministerio modis omnibus remouemus. &c. Et in fine. Subscriptio presbyterorum. Romanus Archipresbyter tituli sanctae Pudẽtianae. Sergius presbyter tituli sancti Clementis. Leo S. Caeciliae. &c. *Romana synodo sub Leone quarto.*

De cle nõ reside c.2 Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. XIV.

Georgius Archipresbyter sanctae Romanae Ecclesiae, tituli sancti Laurentij, qui appellatur Lucinae, his sententijs. &c. manu propria subscripsi. Romanus presbyter S. Rom. Ecclesiae tituli S. Ioannis, & Pauli similiter subscripsi. Maro presbyter S.R.E. tituli S. Cyriaci, similiter subscripsi. &c. *Roman. syn. sub Hadr. ij. relata in iix. syn. gen. actio.7.*

CAP. XV.

Sergium, Benedictum, atque Marinum dudũ presbyteros sanctae Romanae Ecclesiae, seu Leonem, Paschalem, & Ioannem dudum diaconos sanctae sedis Apostolicae, iuste, & canonice dãnatos, si aliquis. &c. inter ecclesiasticos viros habuerit. &c. sciat se fore anathemate perculsũ. &c. *Ioa. ix. in cõc. Raue. c.8.*

CAP.

CAP. XVI.

Electio Romani Pontificis in potestate Cardinalium Episcoporum siti ita vt [si quis Apostolicae sedi, sine praemissa concordi, & canonica electione eorum, ac deinde sequentium ordinum. &c. consensu, inthronizatur; non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxiy. Episc. c. 1. Ansel. lib. 6. c. 12. in addit. Caesar. lib 7. c. 9.*

Dis. 79. c. 1.

CAP. XVII.

Auctoritate Apostolica decernimus, quod in alijs conuentibus nostris decreuimus; vt [si quis pecunia, vel gratia. &c. sine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium * Episcoporum,* ac deinde sequentium ordinum religiosorum clericorum fuerit Apostolicae sedi inthronizatus, nō Papa, vel Apostolicus, sed apostaticus habeatur. Liceatque Cardinalibus Episcopis cum religiosis clericis, & laicis inuasorem. &c. a sede Apostolica repellere. &c. *Nicol. ij. in d. syn. Rom. c. vlt. Iuo par. 5. cap. 80. decr. Ansel. lib. 6. cap. 13. Caesar. lib. 3. c. 10.*

Dist. 79. c. 9.

CAP. XIIX.

Guibertus contra canonum, & Romanorum Pontificum iura, nullo Cardinalium Episcoporum praecedente iudicio, nullo Romani cleri approbante suffragio. &c. perditionis caput effectus est. &c. Sed cū Gregorius. &c. ad eternam requiem euolasset; vnanimi concordia Episcopi, & Cardinales, prouincialesque Antistites, vna cum Romano clero, & populo, paruitatem nostram. &c. Apostolicae sedi praefecerunt. &c. Ricardus Massiliensis Abbas Romae nostram electionem cum Cardinalibus, & Episcopis egerat. &c. *Victor. iij. in synodo Beneuen.*

CAP. XIX.

Pontifex narrauit omnib. qualiter ab Henrico Teutonicorum Rege cū Episcopis quibusdam, & Cardinalibus, tam presbyteris, quam diaconibus. &c. captus fuerit; atque coactus. &c. & iuramenta per Episcopos, seu Cardinales fieri praeceperit. &c. Et in fine Archiepiscopi vero, & Episcopi quoque presbyteri Cardinales, qui interfuerunt ipsi concilio, hi sunt. &c. Presbyteri Cardinales. B. Cardinalis titul. S. Marci. R. Cardin. titul. S. Clementis. R. Card. tit. S. Priscae. &c. *Lateranen syn sub Pasch. ij.*

CAP. XX.

Concilio Lateranen. sub Paschali ij. anno Domini M.cxij. Pontificatus xiij. subscripsere Cardinales presbyteri xvj. diaconi viij. *In actis concilij Pet. Diaco. lib. iv. c. xlvij. presbyteros Cardinales numerat xv.*

CAP. XXI.

Oportebat, vt haec sacrosancta Domina, Nostra Romana Ecclesia (iuxta quod à B. Petro, & eius successoribus institutum est) rite ordinaretur: vt in Apostolatus culmen vnus de Cardinalibus presbyteris, aut Diaconis consecraretur. &c. [Si quis ex Episcopis, vel Monachis, vel Laicis contra Canonum & Sanctorum Patrum instituta prorumpens in gradum filiorum Sanctae Romanae Ecclesiae, idest presbyterorum Cardinalium, & diaconorum, ire praesumpserit, & hanc Apostolicam Sedem inuadere quilibet ex supradictis tentauerit, & ad summum Pontificalem honorem ascendere voluerit, ipsi, & sibi fauentibus fiat perpetuū anathema. &c. Si quis resistere praesumpserit Sacerdotibus, atque Primatibus Ecclesiae, vel cuncto Clero ad eligendum Pontificem Romanum secundum Canonicam traditionem, anathema sit. &c. Nè quis laicus, vel ex alio ordine, nisi presbyter, vel diaconus Cardinalis factus fuerit, ad sacri Pontificatus honorem possit promoueri. &c. *Stephanus iij. dictus iv. cum Concil. Anastas. Bibliothec. in eius uita. Deusdedit, addit. p. 3. Conc. factum in Basilica Constantiniana, act. 3. Anselm. lib. 6. c. 24. 25. 26. in Pontific. Roman. m. 5. Polic. l. 1. tit. 4. S. Anton. l. 6. cap. 24.*

d. 79. c. oportebat. 3.

c. si quis d. 79.

d. 79. c. nullus 4.

CAP. XXII.

Qui cum venissent (*Vrbanus, Sidonius, Maximus a* Nouato *decepti: quos laudauit Cipryan. vt confessores Christi*) & à presbyteris quae gesserant exigerentur, circumuentos se esse affirmarunt. &c. Omni igitur actu ad me perlato cōtrahere placuit presbyterium. Adfuerunt etiam Episcopi quinque, qui & hodie praesentes fuerunt, vt firmato consilio, quid circa personas eorum obseruari deberet, consensu omnium statueretur. *Cornel. in ep. ad Cypria. vt. epistolas* Cypri*a. 46. & 49.*

CAP. XXIII.

Cypriano Papae, Presbyteri & Diaconi Romae consistentes. &c. Omnes nos decet pro corpore totius Ecclesiae, cuius per varias quasque Prouincias membra digesta sunt, excubare. &c. *Roman. Cler. ad B. Cyprian. Carthaginen. Episcop. Epist. 30. inter Epist. Cypr. uel libro 5. epist. 13. uel epist. etiā 5. seu sil. epist. 3.*

CAP. XXIV.

De ecclesijs parochitanis. &c. sequaris, quod nos in Romana Ecclesia nuper egisse cognoscitur. [Ecclesias singulas singulis presbyteris dedimus; parochias, & coemeteria eis diuisimus. &c. *Dionys. ep. 2. post prim. Burchar. lib. 3. c. 43. Iuo lib. 2. tit. 4. cap. 16. panor. & par. 3. cap. 47. decr. Ansel. lib. 7. cap. 112. & lib. 5. cap. 81. in Rom.*

13 q. 1. c. 1.

CAP. XXV.

Ad omnem causam pie, & fideliter exequendam, fratres nostros Iulianum Episcopum, & Renatum presbyterum tituli sancti Clementis, sed & filium meum Hilarium diaconum vice nostra direximus. &c. *Leo ep. 10, olim 5. ad Flauian. Constantinopolitan. Episcop. in fine.*

CAP. XXVI.

Quoniā pietas vestra apud Ephesum constituit synodale Concilium, fratres meos Iulianum

lianum Episcopum,& Renatum presbyterum & filium meum Hilarium diaconum misi, qui ad vicem praesentiae meae pro negotijs qualitate sufficerent. *Leo ep.12.ad Theodosium v. ep.13.ad Pulcher in fi.& 14.ad Concil.*

CAP. XXVII.

Quia Clementissimus Imperator pro beneuolentia, ac pietate animi sui indicendū credidit Episcopale Concilium per fratres nostros Iulianum Episcopum, & Renatum presbyterum, sed & filium meum diaconum Hilarium, & quos ex latere meo vice mea misi ad fratrem meum Flauianum scripta direxi. &c. *Leo epist.18.ad Iulia.vide 5.epis.19.& 20.ad Flauia.*

CAP. XXIIX.

Nobis comperta sunt (*male acta in pseudo Synodo Ephesina. a Dioscoro*) non incerto nuntio, sed ab ipsis Reuerēdis. Episcopis, qui a nobis missi sunt,& fidelissimo rerum, quos gesta sunt narratore Hilario Diacono nostro. &c.*Leo ad Theodos.in actis conc.Chalcedon.*

CAP. XXIX.

Vt autem salubribus curis velocior, pleniorq. auxiliāte domino per vestrae clementiae fidem praestetur effectus,ad pietatem vestram fratres,& Episcopos nostros Abundiū, & Asterium,sed et Basilium,& Sentorem presbyteros,quorum mihi deuotio est probata direxi,per quos,quae nostrae forma sit fidei manifestatis instructionibus quas misimus possitis dignāter agnoscere.*Leo.epis.31.ad Theodos.v. epis. 32. ad Archimandritas. CP.& ep. 33.ad Pulcher.Aug.de eisdem,& 34.ad Martinum presbyt.*

CAP. XXX.

Nec me quoque vt voluit vestra clementia ab illo credatis abesse cōcilio,cū in his fratribus quos direxi,idest Paschasino, & Lucentio Episcopis,Bonifacio, & Basilio presbyteris, sed & fratre meo Iuliano, quem eorum volui esse participem, ēt mea sit aestimanda praesentia.&c.*Leo ep.41.ad Mart.Aug.52.ad eād. & 53.ad Pulcher.Aug.ep.51.ad Anatol.CP. episc.*

CAP. XXXI.

Praecedētib. literis indicaui fratres meos Lucentium Episcopum,& Basilium presbyterū,qui solicitudinis meae partes possunt implere,direxi,fauori eos pietatis vestrae in omnibus quae sunt agenda cōmendans. &c. *Leo. ep.42.ad Mart.Aug.ep.43.ad Pulcher.Aug. et 44.ep.ad Anathol.ep.& 45.ad conc. Chalced.*

CAP. XXXII.

Quia vos amore catholicae fidei cōgregationem nunc fieri voluistis,ne deuoto obuiare viderer arbitrio,fratrē, & Episcopum meum Paschasinum de ea Prouincia,quae videtur esse securior euocatum,qui vicem praesentiae meae possit implere,direxi. Bonifacio fratre nostro, & compresbytero sociato,& his quos antea miseramus, adiunctis, consortem illis fratrem quoque meum Iulianum addentes Episcopum. &c. *Leo epist.47.& 48.ad Martian.Aug.& epist.49.ad Pulcher.August.*

CAP. XXXIII.

Germa.Episcop.Capuan. Ioan.Episc. Blād. presbyteri, Felix,atque Diosco. Diaconi missi sunt ab Hormisda Romano Pontifice ad Concilium.CP. ad petitionē Iustini Imperatoris, & Io. Episcopi CP. cum Synodo. *vide Epistolas Hormisdae post 34.sunt cōiunctae illorum epistol.v.35.36.37.46.47. 48.49.50.56.57.& post.62.65.66.*

CAP. XXXIV.

Suscipite praeces nostras per Ennodium, atq. Fortunatum fratres, & Episcopos nostros necnō Venantium presbyterum, atque Vitalem Diaconum, vel Hilarium notarium filios nostros, quorum apud nos fides in Dei timore,studiumque perclaruit, pro vestro amore transmissas,& placidā vice nostra supplicationibus conscientiam accommodate. &c.*Hormisda.ep.4.ad Anast. Aug.v. Sacra. Anastas.ad Hormisd.de eisdem v. Hormisdae ep.17.18.19.25.& post.epist.10.*

CAP. XXXV.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs Cardinalibus, & clericis ecclesiae Apostolorum, perpetuo in Christi seruitio manentibus.Quoniam primitiuam Ecclesiam post incarnationem † Christi duodecim Apostoli praedicatione illustrauerūt.&c. Placuit mihi Ioanni vrbis Romae humillimo Pontifici, ecclesiam duodecim Apostolorum consumare, quam Pelagius Papa bonae memoriae praedecessor meus ante Palatium Constantij initiauerat.&c.Hanc etiam in natali (*sanctorum*) Apostolorum Philippi, & Iacobi,quod est kal.Maij, ad honorē omnium Apostolorum decenter dedicatam, titulum Cardinalem illam constituimus: nec non & parochiam, sicut ceteri tituli vrbis habent. &c.*Ioan.iij.in priuil.eius tit.*

† Ascēsionem f.

CAP. XXXVI.

Peruenit ad nos,quod Populonensis ecclesia ita sit sacerdotis officio destituta, vt nec paenitētia decedētibus ibidem,nec baptisma possit praestari infantibus. &c. Memoratae ecclesiae visitator accedas; vt vnum Cardinalem illic presbyterum, & duos debeas diaconos ordinarę.In parochijs vero praefatae ecclesiae tres similiter presbyteros.&c.*Greg.li. 1.reg.ep.15.Balbino Episcopo Rossellano.*

CAP. XXXVII.

Quorundam ad nos relatione peruenit, Cosmam, qui ex monacho monasterij sanctae Luciae, a decessore vestro Maximiano, in ecclesia Syracusana factus, *est*, subdiaconus, atque a vobis postea in possessione, quae Iuliana dicitur, presbyter est ordinatus. &c. magnae benignitatis est, si eum in ecclesia, vbi subdiaconi est functus officio, sanctitas vestra reducere, atque illic presbyterum voluerit constituere Cardinalem. &c. *Idem Greg.lib.11.ep.32.c.34. ad Ioan.Episc.indict. 6.Ioan.Diaco.lib.3.c.10.vitae B.Greg.*

Dis.74.c. 6.

CAP. XXXIIX.

Denique ecclesiae CP. hortamur statum; vt tales alere omni religione eruditos studeat viros, qui ad honorem Cardinis ipsius sanctae ecclesiae, suis Praesulibus mortuis, vel quolibet casu amodo discedentibus valeant subrogari. Quod non solum in tanto Patriarchetu obseruari omnino debet; verum etiam in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine canonica, magna cum cautela seruatur. *Nicol. in epist. ad Michael. Imper. incip. Serenissimi Imperij. in fine. lecta in iix. syn. CP. sub Hadr. ij. actio. 4.*

CAP. XXXIX.

His igitur vestrae Serenitatis auribus intimatis, sciat. &c. missos sibi a Praesulatu nostro, Deo auctore, destinatos, Donatum videlicet reuerentiss. & sanctiss. sanctae ecclesiae Ostiensis Episcopum, & religiosos, ac venerabiles sanctae Romanae Ecclesiae Leonem, tituli sancti Christi martyris Laurentij, qui appellatur Damasi presbyteri, † atque Marinum Apostolicae nostrae sedis diaconem. &c. *Nicol. in epist. ad eund. Micha. Imp. incip. Quanto maiora. prope finem. & in epist. ad Bardam Caesar. incipient. Postquam Dei in medio.*

† presbyterum f.

CAP. XL.

Post mortem Photij fratris nostri, nullus ex dignitate mundana ad Pontificalem honorem ascendat; sed ex presbyteris Cardinalibus eiusdem ecclesiae, vel ex diaconibus, aut ex alijs sacerdotib. qui sub ecclesia CP. consistunt. *Ioan. xix. in epist. ad Basil. Imp.*

CAP. XLI.

Sicut cardo immobilis permanens ducit, & reducit ostium: sic Petrus, & sui successores liberum de omni Ecclesia habent iudiciū: cum nemo debeat eorum dimouere statum: quia summa sedes a nemine iudicatur. Vnde clerici eius Cardinales dicuntur, cardini vtique illi, quo cetera mouentur, vicinius adhaerentes. *Leo ix. ad Mich.* CP. *Episcopum c. 32. Ivo. p. 5. c. 40. si derre.*

CAP. XLII.

Hunc dilectum filium Hugonem, & Cardinalem S.R.Eccl. Presbyterum in partes illas Hispaniarum misimus, in cuius ore nostra ad vos consilia, & decreta plenius, apertiusque disserenda, ac vice nostra disponenda posuimus. *Gregor. vij. 2. kal. Maij indict. xj. ad Hispaniarum Principes, de hac Cardinale multa in actis Alex. ij. & Greg vij. diciturque praefuisse nomine Alexandrini ij. Concilio Barcinonen. anno* M. *lxiv.*

CAP. XLIII.

Cletus ex praecepto B. Petri xxv. presbyteros ordinauit in vrbe Roma. *Dama. in Cleto.*

CAP. XLIV.

Euarist' titulos in vrbe Roma diuisit presbyteris. *Damas. in Euar.*

CAP. XLV.

Dionysius presbyteris ecclesias diuisit, & coemeteria, parochiasque & dioeceses cōstituit. *Damas. in Dionys.*

CAP. XLVI.

Marcellus xxv. titulos in vrbe Roma constituit, quasi dioeceses, propter baptismum, & paenitentiam multorum, qui conuertebantur ex paganis, & propter sepulturas martyrum. Hic ordinauit xxv presbyteros in vrbe Roma. &c. Lucina vidua suscepit beatum virum, quae & domū suam nomine tituli beati Marcelli dedicauit. *Dama. in Marcello.*

CAP. XLVII.

Siluester fecit in vrbe Roma ecclesiam in praedio Equitij presbyteri sui iuxta thermas Domitianas, † quem titulum Romanum constituit, qui vsque hodie appellatur, titulus Equitij. &c. *Et post alia.* Eisdem temporibus constituit B. Siluester in vrbe Roma titulum suum in regione tertia, iuxta thermas Domitianas, quae cognominantur Traianae, titulū scilicet Siluestri. &c. Obtulit & omnia necessaria titulo Equitij. *Dama. in Siluest.*

† Traianas.

CAP. XLVIII.

Damasus constituit titulum in vrbe Roma basilicam, quam ipse construxerat (*iuxta theatrum* S. *Laurentij.*) &c. *Ex Pontif.*

CAP. XLIX.

Innocentius dedicauit basilicam sanctorum Gervasij, & Protasij, ex deuotione testamenti cuiusdam illustris feminae Vestinae. &c. In quo loco ex delegatione eiusdem Vestinae titulum Romanum constituit. &c. *Et postea.* Et ex dispositione Vestinae, tituli supradicti presbyteris est concessa potestas. *Ex Pontif.*

CAP. L.

Leo renouauit post cladem Vandalicā omnia ministeria sacrata argentea per omnes titulos de conflatis hydrijs sex. &c. *Ex Pontif.*

CAP. LI.

Hilarius fecit scyphos per titulos xxv. pensantes libras x. &c. *Ex Pontif.*

CAP. LII.

Felix (III.) natione Romanus ex Patre Felice presbytero de titulo Fasciolae sedit annos iix. &c. *Ex Pontif.*

CAP. LIII.

Michael Bulgarorum Rex per Petrum Legatum ab Hadriano ij. Roma. Pont. petijt vt Formosum Episcopum Portuens. eius Regni Archiepiscopum faceret, aut vt Marinum R. E. Diaconum bene compertum Archiepiscopum consecratum & remitteret, aut aliquem ex Cardinalibus presbyteris duntaxat suae Ecclesiae Bulgaris eligendum dirigeret. &c. Optionem dedit Pontifex Regi vt quem vellet in Archiepiscopum eligeret, exceptis Marino, & Formoso. *Anastas. Bibliothi in Adria. ij. vita.*

CAP. LIV.

Si quando necessitas ordinandi sacerdotis obrepsit; neque Cardinalis ecclesiae suae, neque monachos monasterij sui penitus excusauit. &c. Ex presbyteris Cardinalib. ecclesiae

suae

ſuae conſecrauit Epiſcopos, Bonifacium Regij, Habentium Peruſij, & Donum Meſſanae Siciliae. *Ioan. Diaco. lib. 3. c. 7. vitae B. Greg.*

C A P. L V.

Cumque Greg. percepta occaſione ſuae eccleſiae Cardinales, ſi tamen conſentirent, ſatis voluntarie proueherett neminem. &c. violenter promouere certabat. *Ioa. Diaco. d. li. 3. c. 8.*

C A P. L V I.

Item Cardinales violenter in parochijs forenſibus ordinatos, in priſtinum cardinē Gregorius reuocabat. Quapropter Ioanni Epiſcopo Syracuſano ſcribens ait: [Quorundam ad nos. &c. vt lib. 11. reg. epiſt. 32. c. 34. *Ioan. Diaco. d. lib. 3. c. 10.*

Diſt. 74. c. 6.

C A P. L V I I.

Ego N. S.R.E. diaconus, vel presbyter, aut Epiſcopus Cardinalis electus, vt fiā per Dei gratiam huius ſanctae Apoſtolicae ſedis humilis miniſter, profiteor tibi B. Petre. &c. Si qua vero emerſerunt contra canonicam diſciplinam, filiorum meorum S.R.E. Cardinalium, cum quorum conſilio, conſenſu, directione, & rememoratione miniſterium meum geram, & peragam; conſilio emendare *(curabo.) Profeſsio Rom. Pontif. ex libro Diurno.*

C A P. L I I X.

Hora diei prima ante ſolis ortum, eijciantur omnes ab eccleſia, obſeratiſque foribus cunctis, ad vnam ianuam, per quam ſacerdotes ingredi oportet, oſtiarij ſtabunt; & conuenientes ſacerdotes pariter cum Epiſcopo, introibunt, & ſecundum ordinis ſui tempus reſidebūt. Poſt hos ingrediantur & diaconi. &c. Deinde forenſes ingrediantur presbyteri. &c. *Forma, ſiue ordo ſynodi Epiſcopalis apud Iuo. par. 4. c. 246. decr.*

C A P. L I X.

Quibus taliter narratis, perſcrutandi, & inquirendi ſunt Cardinales ſacerdotes, & Leuitae, nec non & reliqui, videlicet, de credulitate Trinitatis. &c. *Ibid. Iuo d. p. 4. c. 250. decr.*

De Diaconis Cardinalibus. Tit. XXII.

C A P. I.

SAbinus Canuſij, Epiphanius Eſculanorū, Aſterius Salernitorū † Leo Nolanorū Ruſticus Feſulanorū, Theophanes diaconus Romanus, Pelagius diaconus Romanus, omnes quidem ex Italia regione ab Apoſtolica ſede nuper miſi. &c. *praeſiderunt, & primi ſubſcripſerunt in 5. gener. ſynodo* CP. ij.

† Salernitanorū ſ.

C A P. I I.

Comperimus non incerto nuncio, ſed fideliſſimo rerum, quae geſtae ſunt, narratore Hylario Diacono noſtro, qui vix ne ſubſcribere per vim cogeretur *(in pſeudo Ephesina ij. Synodo)* effugit. &c. *Leo ep xxiij. ad Theod. Aug. cont. Epheſ. pſeudo ſynod. lib ep. eius xxiv. ad Pulcheriam Aug. & xxv. ad Flauiam, & ep. xxvij. ad Anaſtaſ. epiſc. 1. Theſſalonicen.*

C A P. I I I.

2. quaeſ. 2. Praeſ. c. 2

Diaconus cardinarius † conſtitutus vrbis Romae, niſi in xxvj. † *(teſtibus)* non damnabitur. *Silueſt. in epilo. Rom. ſyno. & in ſynod. Rom. cclxxxiv. Epiſc. c. 3. Hadr. c. 68. ad Epiſcop. Mediom. Magun ſub Arnul. c. 12. Capit. li. 1. c. 139. Iuo li. 4. ti. 8. c. 7. panor. & par. 6. c. 334. decr. Deusd. c. 3.*

† Cardinalis, vel cardine conſtrictus.

† xxxvij. vel xxxvj

C A P. I V.

Conſtituit, vt diaconi non eſſent plures per parochiarū examen, niſi duo: & diaconi Cardinales vrbis Romae ſeptem. &c. *Silueſter in d. ſyn. Rom. c. 6.*

C A P. V.

Vt [a ſubdiacono vſque ad lectorem omnes ſubditi ſint diacono Cardinali vrbis Romae, in eccleſia honorem repraeſentantes eidem. *Silue. in d. ſyn. Rom c. 7. Burch. lib. 2. c. 224. Iuo part 6. c. 299. decr. Anſel. lib. 7. c. 62.*

Diſ. 93. c. 5.

C A P. V I.

Silueſter fecit vij. regiones, & diuiſit diaconibus. Erant autem diacones iſti: Fabianus, Marcus, Liberius, Arcidamus, & Iulius. Ordinauit quoque & alios duos, Priſcum, & Theodorum. &c. *Silueſter in d. ſyn. Rom. actio. 2. ante c. 11.*

C A P. V I I.

In ſubdiaconatu ſit annis v. deinde ad diaconatus honorem pertingat fixus, donec rogantib. xxx. presbyteris examen, vt eſſet diaconus Cardinalis: quia a prima ſede erat conſtitutum, vt ſeruiret annos vij. *Silueſt. in ead. ſyn. c. 11.*

C A P. I I X.

Subſcripſerunt omnes in *(Euphemij)* damnationē, Epiſcopi numero lxxv. † & duo diacones Cardinales Romani, & tres presbyteri, & tres Epiſcopi, qui directi fuerant. &c. *Hieroſol. ſyn. relata in ſyn. Rom. ſub Xyſto iij. c. 8.*

† lxxvj.

C A P. I X.

Subſcriptio diaconorum. Cyprianus diaconus ſanctae Eccleſiae Romanae, regionis vij. his ſubſcripſi. &c. Anaſtaſius diaconus regionis primae ſubſcripſi. Ioannes diaconus regionis ſecundae ſubſcripſi. Tarrenis † diaconus regionis primae † ſubſcripſi. Tertullus diaconus regionis quartae ſubſcripſi. *Romana ſyn. prima ſub Symma. in fine.*

† Tarrenſis.

† Tertiae ſ.

C A P. X.

Subſcriptio diaconorum. Petrus indignus Archidiaconus ſanctae ſedis Apoſtolicae ſubſcripſi. Muſchus humilis diaconus ſanctae ſedis Apoſt. ſubſcripſi. Greg. indignus, & humilis diaconus S. ſedis Apoſt. ſubſcr. Benedictus indignus diaconus S. ſedis Apoſt. huic conſtituto a nobis promulgato ſubſcripſi. *Rom. ſyn. ſub Gregor. ij. in fine.*

C A P. X I.

Leonem, Paſchalem, & Ioannem dudum diaconos ſanctae ſedis Apoſtolicae, iuſte, & canonice damnatos, ſi aliquis. &c. inter eccleſiaſticos viros habuerit. &c. ſciat ſe fore anathemate perculſum. &c. *Ioan. ix. in conc. Rauen. c. 8.*

C A P. X I I.

Pontifex narrauit omnib. qualiter ab Henrico Tentonicorum Rege cum Epiſcopis quibuſdā, & Cardinalib. tam presbyteris, quam diaconibus. &c. captus fuerit. &c. Et in fine. Diaconi Cardinales: Abbas Sublacen. Ioānes

Caietan. Abbas S. Andreae. Leo, Greg. Saldo, Theobaldus, & Rosimanus. *Lateran. synod. sub Pasch. ij.*

CAP. XIII.

Septē diaconos in vrbe Roma per septem regiones ciuitatis, sicut a Patribus accepimus habemus. &c. *Fabia. epist. 1. in princ. Ansel. li. 7. c. 77.*

CAP. XIV.

Regiones, sicut in hac vrbe fecimus, per singulas vrbes, quae populosae fuerint, diaconibus diuidentur. *Caius epist. vni. in fi. Ansel li. 7. c. 79.*

CAP. XV.

Liberatus diaconus, si a decessore tuo non factus est Cardinalis, ordinatis a te diaconibus nulla debet ratione praeponi. &c. Vltimū inter diacones stare constitue. &c. Si post haec Cardinalem facere volueris; nisi Pontificis sui cōcessionem solemni more meruerit; abstinendum ab omni eius incardinatione me mineris. *Greg. lib. 1. ep. 81 ad Ianua. Caralit. Archiep. Ioan. diaco. lib. 3. c. 21. de vita B. Gregorij.*

CAP. XVI.

Praesentium lator (*est*) Felix diaconus. &c. sustentationi eius pietatis intuitu prouidentes, in tua ecclesia Syracusana cum praeuidimus cardinandum, siue vt officium diaconatus expleat, seu certe, vt sola eiusdem officij pro sustentanda paupertate sua commoda consequatur. &c. *Idem Gregor. lib. 3 epist. 14. ad Maximian. Episc. Ioan. diacon. lib. 3. c. 20. de vita B. Gregorij.*

CAP. XVII.

Dist. 71. c. 5. Fraternitatem tuam a nobis petisse recolimus, vt Gratianū ecclesiae Venafranae diaconū, tuae concederemus ecclesiae cardinandum. Et quoniam nec Episcopum, cui obsecundare (*debeat*) nec propriam habet ecclesiam. &c. Scriptis tibi praesentibus eum necessario duximus concedendum, habiturus † licentiam, diaconum illum, nostra interueniente auctoritate, ecclesiae tuae Deo propitio constituere Cardinalem. *Idem Greg. lib. 5. ep. 11 cap. 111. Fortunato Episcop. Neapolita. indict. 14. Ioan. diacon lib. 3. c. 20. de vita B. Gregor. Anselm. lib. 7. cap. 75.*

† habiturus est.

CAP. XIIX.

Constitutis in praesentia nostra dilectis filijs I. Clerico, & magistro Aaone OS. G. procuratore, & R. dilecto filio subdiaconi nostri procuratore, dilect. fil. G. S. Mariae in Porticu Diaconum Cardinalem concessimus Auditorem, in cuius praesentia. &c. Nos autem his, & alijs, quae coram Cardinale praedicto fuere, plenius intellectis. &c. *Innoc. iij. in ep. ad Alembrandum subdiaconum Mediolanensem.*

CAP. XIX.

Dist 93. c. 12. diaconi. Act. 6. Septem diaconos ex canone esse oportet, etsi magna vrbs sit, quod ex libro Actuum constat. *Neocaes c. vlt. Trull 16. Aquisgr. 62. Burch. lib. 2. c. 219. & 220. Iuo part. 6. c. 294. & 295. decret.*

CAP. XX.

Euaristus septem diaconos ordinauit, qui custodirent Episcopum praedicantem propter stilum veritatis. *Dama. in Euaristo.*

CAP. XXI.

Fabianus regiones diuisit diaconib. & fecit septem subdiacones. &c. *Damas. in Fabiano.*

CAP. XXII.

Caius regiones diuisit diacobus. *Damas. in Caio. in ueteri libro.*

CAP. XXIII.

Ex presbyteris Cardinalib. ecclesiae suae consecrauit Episcopos, Bonifaciū Regij. &c. Ex subdiaconibus vero, Gloriosum Ostiae. &c. Solis diaconibus Apostolicae sedis. &c. parebat. Quorū cum xix. plenitudine redundaret, ipse Bonifacium, Florentinum, & Epiphanium consecrauit. Nec quemquam eorum ab officio, nisi Laurentium Archidiaconum. &c. sequestrauit. *Ioa. diaco. in uita Greg. li. 3. c. 7.*

CAP. XXIV.

Aliarum parochiarum clericos sibi, & alijs discretissimus Pontifex discretissime incardinare curabat. Quapropter Heliae presbytero, & Abbati prouinciae Isauriae scribens; [Filium, inquit, vestrum Epiphanium. &c. diaconum quidem fecimus: sed quisquis semel in hac ecclesia sacrum ordinem acceperit, egrediendi ex ea vlterius licentiam non habet. &c. *Ioannes diacon. d. lib. 3. c. 19. Greg. lib. 4. epist. 30. cap. 74. registr. Anselm. lib. 7. cap. 73. Tarrac. lib. 1. cap. 208.*

1. 4. 1. ed. 122.

CAP. XXV.

Ego N. S. R. E. diaconus, vel presbyter, aut Episcopus Cardinalis, electus, vt fiā per Dei gratiam huius sanctae Apostolicae sedis humilis minister, profiteor tibi B. Petre. &c. *Professio Rom. Pontif. ex libro Diurno.*

De Cardinalibus omnibus. Pars IV.

CAP. I.

Anno dominicae Incarnationis M. clxiij. in dictione x. anno iv. iij. sui Pōtificatus in octauis Pentecostes iv. kal. Iunij saepe dictus Alexander Papa (*Tertius*) in Ecclesia S. Mauritij Turonis concilium celebrauit: in quo interfuerunt Cardinales nu. xvij. Episcopi cxxiv. Abbates cdxiv. cdxlj. cdxlj. &c. *ex actis Turon. concilij sub Alex. iij.*

CAP. II.

De elect. c. 6. Greg. ix. ca. 15. eo. tit. in 1. col. Licet de euitanda discordia in electione Sūmi Romani Pontificis manifesta satis a nostris praedecessoribus constituta manauerint. &c. Nos de consilio fratrum nostrorum, & sacri approbatione concilij, aliquid decreuimus adiungendum. Statuimus igitur, vt si inter Cardinales de substituendo Pontifice non potuerit esse plena concordia, & duabus partibus cōcordantibus, tertia pars noluerit concordare, † aut sibi alium praesumpserit ordinare: ille Romanus Pontifex habeatur, qui à duabus partibus fuerit electus, & receptus. &c. Praeterea si à paucioribus aliquis, quam à duab. partibus fuerit electus ad Apostolatus officium; nisi maior concordia intercesse-

† nominare.

cesserit, nullatenus assumatur. &c. *Alex.iij.in concil.Later.c.1.*

CAP. III.

Statuimus quod Archiepiscopi parochias visitantes. &c. L.euectionis numerum non excedant. Cardinales vero xx. vel xxv. non excedant. Episcopi xx. vel xxx. &c. *Alex. iij. in d.conc.Lateran.c.4.*

CAP. IV.

Nos & fratres nostri S.R.E.Card. plenarie decimam persoluemus (in subsidiũ terrae Sanctae) *Innocen.iij. in conc.gen. Later.c.vlt. in med.*

CAP. V.

Ex nostra praesenti constitutione bis in mẽse, vel eo amplius, vel apud illũ, vel illum titulum, siue apud illam, vel illam Diaconiã: siue apud alias quaslibet Ecclesias vos cõuenire mandamus, & ob vestram & inferiorum clericorum vitam, & mores, & qualitates, & habitus vestrũ perscrutando, & qualiter quilibet praepositi se erga subditos habeant, vel quod subditi suis praepositis non obediant, & ad quaeque illicita amputãda, clericorum quoque, & laicorum quaerimonias, quae ad nostrum iudicium pertinent, quantum fieri potest definiendas. Quippe cum sicut nostram mansuetudinem Moysi, ita & vestram fraternitatem septuaginta seniorum, qui sub eodem causarum negotia dijudicabant, vicisitudinẽ gerere, certum habeamus. Item monasteria Abbatibus viduata, & Abbatiã, nostra praecedente conscientia, substitutionem his, qui sunt inter nos, vel fuerint monãsticae professionis disponenda committimus. Propter sollicitudinem autem Ecclesiarũ, & clericorum earundem disciplinam, siue laicorum quaerimonias definiendas, bis in hebdomada ad Sacrosanctum Palatium, iuxta decreta praedecessoris nostri Leonis iv. vos conuenire mandamus. Item sancimus de parochijs nostris, quantumque Pontifici competit, Pontificali beneficio vos in perpetuum possidere, & in principalibus Ecclesijs, iuxta primatum vestrae cõsecrationis, vicissim officia diuina peragere, & earum oblationibus, salua semper Cardinalium Diaconorum prisca consuetudine, participare aequaliter ad Cardinales constitutione, tam propter vsum vestrum, quam in Ecclesiarum vestrarum luminarium concinationes. &c. *Ioannes iix. ex lib. Canonum M.S. in Vaticana Bibliotheca. Baron.to.x. ad an.x.Pontif.*882.

CAP. VI.

Sicut cardo immobilis permanẽs ducit, & reducit ostium: sic Petrus, & sui successores liberum de omni Ecclesia habent iudiciũ, cum nemo debeat eorum dimouere statum: quia summa sedes a nemine iudicatur. Vnde clerici eius Cardinales dicuntur, cardini vtiq. illi, quo caetera mouentur, vicinius adhaerentes. *Leo ix. ep.ad Micha.*CP.*episco.c.*32.

CAP. VII.

Sed quia sic in Deuteronomio continetur, si difficile, & ambiguum apud te iudiciũ esse prospexeris inter sanguinem, & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram: & adiudicium intra portas tuas videris variari, surge & ascende ad locum, quem elegerit dominus Deus tuus, veniensque ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicẽ, qui fuerit illo tempore, quaeresque ab eis, qui iudicabant tibi iudicij veritatem, & facies quaecumque dixerint, qui praesunt loco, quem elegerint, & docuerint te iuxta legem eius. &c. Sunt autem sacerdotes Leuitici generis fratres nostri, qui nobis iure Leuitico in executione sacerdotalis officij coadiutores existunt. Is vero super eos sacerdotes, siue iudex existit, cui dominus dixit in Petro. Quodcumque ligaueris super terram. &c. *Innoc.iij. in epis. ad iv. virum nobilem montis Pesulani.*

c. per venerabilẽ 1. qui filij sint legitimi 13. §. rationib. Greg. ix. & c.2 eo. tit. in 3. col.

CAP. IIX.

Ne sedes Apostolica diu lugeat proprio destituta Pastore, congregati in Basilica B.Petri ad Vincula nos S.R.E.Catholicae, & Apostolicae Cardinales, Clerici, Acolyti, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, praesentibus venerabilibus Episcopis, Abbatibus, Clericis & Monachis consentientibus plurimis turbis vtriusque sexus, diuersique ordinis acclamantibus eligimus nobis in pastorẽ, & Summum Pontificem virum religiosum, geminae scientiae, prudentia pollentem, aequitatis, & iustitiae praestantissimum amatorem. &c. Nildebrandum, venerabilem Archidiaconũ, quemadmodum, & vsque in sempiternum & esse, & dici Gregorium Papam volumus, & approbamus. *Initio regist. Greg.vij.*

CAP. IX.

Hyginius Clerum cõposuit, gradus distinxit superiorũ & inferiorum, eorũ, qui praeessent, & qui subessent, vt secreti in sua vrbis regione, titulo vel paroecia sine confessione populus diuina mysteria docerent sacramenta administrarent, & singulos presbyteros cum alijs clericis in vno quoque titulo constituit. *Damas. in Hygin. & Pontificale.*

CAP. X.

Leo iij. defuncto Hadriano Papa (ij.) cõcorditer a Cardinalibus in Papã electus est. &c. cum magna solemnitate suorum Cardinaliũ, Archiepiscoporum, Episcoporum, Praelatorum, ac Primatum ad Imperatorẽ Carolum in Germnaiam veniẽs. &c. Venit a colonia in Vuerdãm stipatus Imperatoria maiestate, & sacrato choro Sanctorum Cardinaliũ, & Archiepiscoporum & multorum procerũ, Nonis Septembris anni Dominicae Incarnationis cc.M.iij. de assensu pariter, & cõsensu suorum Cardinalium, caeterorumq. Praelatorum illic coram adstantium solemnitates catalogo Sanctorum confessorum S.Suuibertũ adscripsit. Erant vero Cardinales Archiepiscopi Bernard. Ostiens. Fortunatus Treuirorũ, Theodorus, Sabinẽsium Presbyteri, Nicolaus tituli S. crucis in Hierusalem, Eustochius S Praxedis, Bonifacius tituli S. Marcellini, & Petri. Episcopi alij. &c. S.Ludgerus in Epistola ad Bixfridum Traiectensem Episcopum.

LIBER SECVNDVS

De Patriarchis, & Primatibus.

DE INSTITVTIONE, ET ELECTIONE Patriarcharum, & Primatum.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

QVOD non aliae Metropolitanae eccleſiae, vel Primates ſint, niſi illae, quae prius Primates erãt & poſt Chriſti aduẽtũ auctoritate Apoſtolica, & ſynodali Primatum habere meruerũt. reliquae vero non Primates, ſed Metropoles vocentur, eorumque Epiſcopi non Primatum, ſed aut Metropolitanorum, aut Archiepiſcoporum nomine fruantur. *Nicaen. xlvij. apud Iul. epiſt.2.cap.12.*

CAP II.

Diſt. 63. c.1.& 2.

Sancta haec, & vniuerſalis ſynodus definiuit, & ſtatuit, neminem laicorum Principum, vel potentum ſemet inſerere electioni, vel promotioni Patriarchae, vel Metropolitae, aut cuiuſlibet Epiſcopi. &c. *viij ſyn. CP. cap.22. ſub Hadr.ij. Iuo lib.3.tit.2.c.1. panor. & par. 5.c.122. decr. Deuſd.c.1. Anſel.lib.6.cap.20. Caeſar.lib.3 c.63. Tarrac.lib.1.c 47.*

CAP. III.

Diſtin. 50 c.2.

Vos per veſtras dioeceſes Epiſcopos ſacrate, & mittite: quia nos ad alias partes, quod idem iuſſit Petrus, agere curabimus. &c. [In illis vero ciuitatibus, in quibus olim apud ethnicos Archiflamines eorum, atque primi legis doctores erant, Epiſcoporum Primates poni praecepit, vel Patriarchas, qui reliquorum Epiſcoporum iudicia, & maiora, quoties neceſſe foret, negotia in fide agitarent, & ſecundum Dei voluntatem, ſicut conſtituerunt ſancti Apoſtoli, ita vt ne quis iniuſte periclitaretur, definirent. &c. *Clem. epiſ.1. poſt med. Vid. Leo ix. ad Epiſcopos Africae epiſt.3. ante finem. Burch.lib.1.c.155. Anſel.lib.6.c.105.*

CAP. IV.

Diſtin 99 c.1.

Prouinciae multo ante Chriſti aduentum tempore diuiſae ſunt maxima ex parte, & poſtea ab Apoſtolis, & B. Clemente praedeceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata, & in capita prouinciarum vbi dudum Primates legis ſaeculi erant, ac prima iudiciaria poteſtas, ad quos, qui per reliquas ciuitates commotabantur, quando eis neceſſe erat, qui ad aulam Imperatoris, vel Regum confugere non poterant, vel quibus permiſſum nõ erat, confugiebant pro oppreſſionibus, vel iniuſtitijs ſuis, ipſoſque appellabant, quotiens opus erat, ſicut in lege eorum praeceptum erat. Ipſis quoq. in ciuitatibus, vel locis Patriarchas, vel Primates, qui vnam formam tenent, licet diuerſa ſint nomina, leges diuinae, & eccleſiaſticae poni, & eſſe iuſſerunt; ad quos Epiſcopi, ſi neceſſe fuerit, confugerẽt, eoſque appellarent, & ipſi Primatum nomine fruerentur, & non alij. Reliquae vero metropolitanae ciuitates, quae minores iudices habebãt, licet maiores Comitibus eſſent, haberent Metropolitanos ſuos, qui praedictis iuſte obedirent Primatibus. &c. Primates tamen & tũc, & nunc habere iuſſae ſunt. &c. Haec ab antiquis, haec ab Apoſtolis, haec a ſanctis Patribus accepimus. &c. *Anaclet.ep.2. cap.4. Vid. Greg.vij. lib 6. regiſ.ep.35. ad Rothomag. Epiſcopum, & alios, Iuo lib.4.tit.3.c.1. panor. & par.5.c.53. decr. Caeſar.lib.2.c.73.*

CAP. V.

Epiſcoporum ordo vnus eſt. licet ſint Primates illi, qui primas ciuitates tenent. qui & in quibuſdam locis Patriarchae a nonnullis vocantur. Illi autem, qui in metropoli a B. Petro Apoſtolo, ordinãte Domino, & a praedeceſſore noſtro ſancto Clemente, ſeu a nobis conſtituti ſunt, non omnes Primates, vel Patriarchae eſſe poſſunt: ſed illae vrbes, quae praefatis, & priſcis temporibus primatum tenuere, Epiſcoporum, Patriarcharũ, aut Primatum nomine fruantur. &c. *Anacl.ep.3.c.3.*

CAP. VI.

Diſtin. 99 c.2.

Nulli Archiepiſcopi Primates vocentur, niſi illi, qui primas tenent ciuitates, quarum Epiſcopos Apoſtoli, & ſucceſſores Apoſtolorum regulariter Patriarchas, & Primates eſſe conſtituerunt, niſi aliqua gens deinceps ad fidẽ conuertatur, cui neceſſe ſit propter multitudinem eorum, Primatem conſtitui. Reliqui vero, qui alias Metropolitanas ſedes adepti ſunt, non Primates, ſed Metropolitani nominentur. *Anicet.ep.1. poſt prin. Vid. Hadri, c.23. ad Epiſc. Mediom. Capit.lib.7. cap 439. Burch.lib.1.c.28. Iuo lib.4.tit.4. cap.1. panor. & par.5. capitulo 54 & 139. decret. Anſelm. libro 2. capitulo 13. in Roman. Caeſar. libro 2. capitulo 74.*

CAP.

CAP. VII.

Nulli Metropolitani, aut alij Episcopi appellantur Primates, nisi qui primas sedes tenent, & quorum ciuitates antiqui primates esse censuerunt. Reliqui vero, qui ceteras metropolitanas ciuitates adepti sunt, non Primates, sed aut Archiepiscopi, aut Metropolitani vocentur. [Vrbes enim, & loca, quibus Primates praesidere debent, non a modernis, sed etiam multis ante aduētum Christi sunt statuta temporibus; quarum Primates etiam gentiles, pro maioribus etiam negotijs appellabant. In ipsis vero vrbibus post Christi aduentum Apostoli, & successores eorum Patriarchas, vel Primates posuerunt. *Stepha. ep. 2. c. 5. Anselm. lib. 6. c. 109.*

Dist. 80. c. 1.

CAP. VIII.

Primates illi, & non alii sint, qui in Nicaena synodo sunt constituti. Reliqui vero, qui Metropoles tenent sedes, Archiepiscopi vocantur, & non Primates. salua in omnibus Apostolicae sedis dignitate, quae ei ab ipso Domino est concessa, & postea a sanctis Patribus roborata. *Felix ij. ep. 1. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 163. Iuo par. 5. c. 273. decr.*

CAP. IX.

Inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quaedam discretio potestatis; & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt ceteris praemineret. de qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna dispositione prouisum est; ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis prouinciis singuli, quorū inter fratres haberetur prima sententia. & rursus quidam in maioribus vrbib. cōstituti, sollicitudinem susciperent ampliorem; per quos ad vnam Petri sedem vniuersalis Ecclesiae cura conflueret, & nihil vnquam a suo capite dissideret. [Qui ergo quibusdam scit, se esse praepositum, non moleste ferat, aliquem sibi esse praelatum, sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat. &c. *Leo ep. 82 in fi. ad Anastasium Episcopum. Iul. ep. 1. in fi. Vigilius ep. vnic. cap. 7. Gregor. iv. ad omnes Episcopos in epist. incip. Diuinis. Tolet. xi. cap. 10. Anselm. lib. 2. cap. 18.*

2. q. 6. c. 12. et 14.

De numero, loco, & dignitate Patriarcharum. Tit. II.

CAP. I.

Mores antiqui seruentur: vt in Aegypto, Libya, & Pentapoli Alexandrinus Episcopus habeat omnem potestatem: quoniam Romano quoque Episcopo haec consuetudo est. Sic etiam in Antiochia, & in aliis prouinciis sua priuilegia ecclesiis (*Metropolitanis* L.) seruentur. *Nicae. c. 6. Vide Chalc. act. 16. ante med. Anselm. lib. 4. c. 44. l. 2. c. 65.*

Dist. 65. c. 6. mos.

CAP. II.

Dist. 65. mos. c. 6.

Sācta, & vniuersalis Nicaena prima synodus antiquam consuetudinem iubet seruari per Aegyptum, & prouincias, quae sub ipsa sunt; ita vt horum omnium Alexandrinus Episcopus habeat potestatem, dicens: quia in Romanorum ciuitate huiusmodi mos praeualuit Qua pro causa & haec magna, & sancta synodus, tam in seniori, & noua Roma, quam in sede Antiochiae, & Hierosolymorū priscam consuetudinem decernit in omnibus conseruari. &c. *viij syn. CP. sub Hadr. ij. c. 17. Nicae. c 6. Ans. lib. 4. c. 44. Caesar. li. 2. c. 65.*

CAP. III.

Definimus, neminem prorsus mundi potentium quemquam eorum, qui Patriarchalibus sedibus praesunt, inhonorare, aut mouere a proprio throno dignos iudicare; praecipue quidē sanctissimum Papam senioris Romae, deinceps autem Constantinopoleos Patriarcham, deinde vero Alexandriae, ac Antiochiae, atque Hierosolymorum. Si vero quis aliqua potestate fruens, vel potens pellere tentauerit praefatum Apostolicae cathedrae Papam, aut aliorum Patriarcharum quemquam: anathema sit. *viij. syno. c. 21. sub Hadr. ij. Deusd. c. 3. Anselm. lib. 2. c. 72.*

Dist. 22. c. vlt.

CAP. IV.

Antiqua Patriarchalium sedium priuilegia renouantes, sacra vniuersali synodo approbante sancimus; vt post Romanam Ecclesiam, &c. CP. primum, Alexandrina secundū, Antiochena tertium, Hierosolymitana quartum locum obtineant, reseruata cuilibet propria dignitate. ita quod, postquam eorum Antistites a Romano Pontifice receperint pallium, quod est plenitudinis Pontificalis insigne, praestito sibi fidelitatis, & obedientiae iuramento, licenter & ipsi suis suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro se professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsionem obedientiae ab eisdem. Dominicae vero crucis vexillum ante se faciant vbique deferri, nisi in vrbe Romana, & vbicumque Summus Pontifex praesens extiterit, vel eius Legatus vtens insignijs Apostolicae dignitatis. In omnibus autem prouinciis eorum iurisdictioni subiectis, ad eos, cū necesse fuerit, prouocetur: saluis appellationibus ad sedem Apostolicā interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum. *Innoc. iij. in conc. gener. cap. 5.*

De priui. 23. Greg. in. 6. c. 6. et. ti. in 4. collect.

CAP. V.

Prima sedes est caelesti beneficio Romanae Ecclesiae. &c. Secunda autem sedes apud Alexandriam beati nomine a Marco eius discipulo, atque Euangelista consecrata est. Quia ipse & in Aegypto primum verbum veritatis directus a Petro praedicauit, & gloriosum suscepit martyrium. Cui venerabilis successit (*Anianus, & post hunc*) Abilius. Tertia autem sedes apud Antiochiam eiusdem beati Petri Apostoli nomine habetur honorabilis: quia illic prius quam Romam veniret, & habitauit, & (*Zachaeum, postea Euodiū,* post

Dist. 22. c. 2 p. 1.

post quem) Ignatium Episcopum constituit, & illic primum nomen Christianorum nouellae gẽtis exortum est. Reliquas vero in quodam tomo conscriptas direximus. Inde namque & beati Apostoli inter se statuerunt, vt Episcopi singularum scirent gentium, quis inter eos primus esset, quatenus ad eum potior eorum sollicitudo pertineret. Nam & inter beatos Apostolos quædã fuit discretio. *Anaclet. ep. 3. ante med. Incer. in praefa. Nic. syn. Burch. lib. 1. cap. 159. Iuo lib. 4. tit. 1. cap. 4. panor. & par. 5. cap. 2. & 26. & 269. decr. Ansel. lib. 1. cap. 7. & 66. Caesar. lib. 4. c. 60.*

CAP. VI.

Haec sancta Romana Ecclesia, & Antiochena a tempore Apostolorum custodit, haec Hierosolymorum, & Ephesinorum tenet, in quib. Apostoli praesidentes, haec docuerunt. *Fabia. ep. 2. in princ.*

CAP. VII.

Priuilegia Ecclesiarum sanctorum Patrum canonibus instituta *(loquitur de Ecclesijs Patriarchalibus)* & venerabilis Nicaenae synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate conuelli, nulla nouitate mutari. *Leo ep. 29. al. ep. 52. ad Marcianum Augu. post. post med. Anselm. lib. 4. c. 2. Caesar. lib. 7. c. 13. Tarrac. l. 1. c. 298.*

25. q. 2. c. 2. & 17.

CAP. VIII.

Dignũ est te Apostolicae sedis in hac sollicitudine consortem, ad augendam fiduciam priuilegia tertiae sedis agnoscere, vt in nullo cuiusquam ambitione *(Anatolium CP. insinuat)* minuantur. &c. Et si enim diuersa nonnumquam sunt merita Praesulum, tamen iura remanent sedium: quibus etsi possunt aemuli perturbationem aliquam fortassis inferre, non tamen possunt minuere dignitatẽ. Vnde, cũ aliquid pro Antiochenae ecclesiae priuilegijs dilectio tua agendum esse crediderit, proprijs litteris studeat explicare, vt & nos consultationi tuae absolute, & cõgrue respondere possimus. *Leo epist. 60. ad Maxim. Antiochen. Episcopum in medio.*

CAP. IX.

Numquid Acacius, vt Ioannem quemlibet hominem, catholicum tamen, a catholicis ordinatum, de Alexandria excluderet, Petrumque in haeresi iam detectum, atque damnatũ, absque sedis Apostolicae consultatione reciperet, aliqua synodo saltem illic habita, hoc audacter arripuit? vt Calendionem de Antiochia depelleret, haereticumq. Petrum, quem ipse damnauerat, absque notitia sedis Apostolicae rursus admitteret, aliqua synodo id fecisse monstratur? si certe de dignitate agitur ciuitatum, secundae sedis, & tertiae maior est dignitas Sacerdotum, quam eius ciuitatis, quae nõ solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum iura censetur. Nam quod dicitis Regiae ciuitatis, alia est potestas regni saecularis, alia ecclesiasticarum distributio dignitatum. *Gelas. epist. 6. ad Episcopos Dardan. in med.*

CAP. X.

Desideratis nosse, quot sint veraciter Patriarchae. Veraciter illi habendi sunt Patriarchae, qui sedes Apostolicas per successiones Pontificum obtinent, id est, qui illis praesunt ecclesiis, quas Apostoli instituisse probantur: Romanam videlicet, Alexandrinam, & Antiochenam. Romanam, quam sanctorum Principes Apostolorum Petrus, & Paulus, & praedicatione sua instituerunt, & pro Christi amore fuso proprio sanguine sacrauerunt. Alexandrinam, quam Euangelista Marcus discipulus, & de baptismate Petri filius, a Petro missus instituit, & Domino Christo cruore dicauit. Antiochenam, in qua conuentu magno sanctorum facto primum fideles dicti sunt Christiani, & quam beatus Petrus, prius quam Romam veniret, per annos aliquot gubernauit. *Nicolaus ad consulta Bulgarorum, c. 92.*

CAP. XI.

Hi *(Petrus & Paulus)* tamquam duo luminaria magna caeli, in Ecclesia Romana diuinitus constituti. &c. in ea vno, eodemq. die martyrium consummantes, sanctam Romanam Ecclesiam roseo cruore suo consecrauerunt. &c. Alexandrinam Ecclesiam suam fecerunt, per beatum scilicet Marcum, vnius horum filium, ac discipulum. &c. Fecerat autem beatissimmus Petrus praesentia corporali, & Ecclesiam Antiochenam iam suam. quae, sicut beatus Papa dicit Innocentius, vrbis Romae sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista susceptum apud se, cõsummatumq. gauderet. Per has igitur tres praecipuas ecclesias, omnium ecclesiarum sollicitudo beatorum Apostolorum Principũ Petri, ac Pauli procul dubio moderamẽ exspectat. *Nicol. in ep. ad Michael. Imper. post med. Innoc. ep. 18. c. 5. vel c. 41. in corp. can.*

CAP. XII.

Statuimus, vt diaconus, etiam si in dignitate, id est, in quouis sit officio Ecclesiastico, ante presbyterum ne sedeat, praeterquam si proprii Patriarchae, vel Metropolitani vicẽ gerens, adsit in alia ciuitate super aliquo capite. Tunc enim, vt locum illius implens honorabitur. *Triul. c. 7. Iuo par. 6. c. 123. decr.*

Dist. 93. c. vlt.

CAP. XIII.

Dominus, & Deus noster, qui dixit, fiant luminaria in firmamento caeli, ad illuminationem terrae, & fecit duo magna luminaria, luminare quidem maius in principio diei, minus autem in principio noctis, & posuit ea in firmamento caeli, & tamquam quaedam magna luminaria, videlicet quinque Patriarchalia capita, in illuminationem totius terrae, quo praesint die, ac nocte, & separent inter lumen, & tenebras; id est, inter eos, qui agũt opera lucis, hoc est diuina, & inter eos, qui agunt opera tenebrarum. *Metrophanes Metropol. Smyrnae apud syn. viii. gener. act. 6. sub Hadr. 2. in prin.*

in c. 6. de maior. & obed.

CAP. XIV.

Sancimus; vt *(Romana sedes)* principatum teneat,

Dist. 96. c. 14. Con.

stantinus in prin. teneat, tam super quattuor praecipuas sedes, Antiochenam, Alexandrinam, Constantinopolitanam, Hierosolymitanam, quamque super omnes in vniuerso orbe terrarum Dei ecclesias. *Constantinus in edicto donationis, in medio ante cone. Nicaen. Balsam. ad Phot. tit.8.cap.1.nomocan.Deusd cap.4 Ansel. lib. 4.c.33.Caesar.lib.2.c.72.Tarrac lib.6.c.33.*

CAP. XV.

Dist 22. c.3. Constantinopolitanae In CP. synodo regulam protulerunt, vt CP. Episcopus haberet honoris priuilegia post Pont. Romanum, eo quod Noua Roma est. Firmauerunt rursus Nicaenam fidem, & Patriarchas constituerunt, distribuentes prouincias, vt Episcopi vniuscuiusque dioecesis ad ecclesias non irent extraneas, quod persecutionis tempore indifferenter agebatur. Nectario CP. & Thraciam: Helladio Ponticam, qui post Basilium fuit: Gregorio Nysseno Basilij germano Caesaream Cappadociae: Troilo Melitanae Armeniae ius Patriarchae dederunt: Asianam dioecesim Iconij Ampbilochius est sortitus: Optimus Antiochiae Pisidiae: Aegyptum Timotheo Alexandrino distribuerunt. Orientalium ecclesiarum gubernationem Praesulibus commiserunt, Pelagio Laodiceno, & Diodoro Tarsi: Antiochenae ecclesiae priuilegia reseruâtes, quae Melitio dederunt. Definierunt pariter, vt si quid in prouincia qualibet emergeret, prouinciae concilio finiretur. *Tripar.lib.9.cap.13.Vide CP.synod.cap.3.G.5.L. & Chalced. 28. Canon sic De Primatu ecclesiae CP. a Romana sede non est receptus, vt constat ex Leonis ep. 51.al.53.& alijs.*

De Patriarcha Alexandrino. Tit. III.

CAP. I.

NVnciatur synodo venisse Ioseph Vicarium Alexandrinae sedis huius hortâte synodo epistola commendaticia legitur. & ipse receptus, quae acta sunt in viij. actionib. praedictis, approbat. viij. *syn. act. ix. sub Hadr. ij in prin.*

CAP. II.

Secunda sedes apud Alexandriam B. Petri nomine a Marco eius discipulo, & Euangelista consecrata est. ipseq. a Petro Apostolo in Aegyptum directus, verbum veritatis praedicauit, & gloriosum consummauit martyriū. *Gelas. & synod. lxx. post princ.*

CAP. III.

7.q.1.mutationes. Eusebius de quadam parua ciuitate, Apostolica auctoritate mutatus est Alexandriā. *Anter. ep. vn. in prin. Burch. lib.1.c.77. Iuo li. 3.tit.6.cap.1.panor. & par.5.cap.183. decret. Ansel.lib.6.cap.94.Tarrac.lib.3.c.66.*

CAP. IV.

Nec dubitare vos eredo, Athanasium sacrae legis doctorem, non solum a nobis, sed etiam a Nicaena synodo, verae fidei cultorem esse comprobatum; qui defuncto Alexandro mirabili sene, qui Arij prostrauerat blasphemias, post quinque menses Nicaeni concilij, Alexādrinorum ecclesiae suscepit praesulatum. &c. *Iul. ep. 1. in princ.*

CAP. V.

De Alexādrina ecclesia, & Dioscoro, Athanasio, Theophilo, & Cyrillo, & B. Marco Episcopis. *Leo ep. 49. vel 50. ad Episcopos Galliae.*

CAP. VI.

Non conuellantur prouincialium iura Primatum, nec priuilegijs antiquitus institutis Metropolitani Antistites fraudentur. Nihil Alexandrinae sedi eius, quam per sanctum Marcum Euangelistam beati Petri discipulū meruit, pereat dignitatis. Nec Dioscoro in impietatis suae pertinacia corruente, splendor tātae Ecclesiae tenebris obscuretur alienis. *Leo ep. 51. in fine. ad Anatolium CP.*

CAP. VII.

Fratrem Proterium Alexandrinae vrbis Episcopum, gratulor. satisfactionis plenas de fide sua ad nos litteras direxisse, & manifeste, quidnam teneat indicasse: cui me dignā gratiam, pro fidei ipsius sinceritate, necesse est praestare, vt honorem in nullo suae perdat ecclesiae, sed sedis suae priuilegio, paternae antiquitatis exemplum; iuxta canonum illibata iura, possideat. *Leo ep. 66. ad Iulian. Episcop.*

CAP. IIX.

De Proterio Alexandrino multa, vbi laudantur Athanasius, Theophilus, & Cyrillus eiusdem ecclesiae Episcopi. *Leo ep. 32. vel 67. ad Marcian. August.*

CAP. IX.

24.q.1.c. 16. Cū beatissimus Petrus Apostolicum a Domino acceperit Principatum, nefas est credere, quod sanctus discipulus eius Marcus, qui Alexādrinam primus ecclesiam gubernauit, aliis regulis traditionum suarum decreta formauit. &c. *Leo ep. 9. vel 79. ad Dioscorum in princip. Ansel. lib.1.c.30.*

CAP. X.

Alexandrina secunda sedes, Antiochena tertia. *Gelas. epist. 4. ad Faustum, & 6. ad Episcopos Dardan.*

CAP. XI.

De Timotheo, & Ioanne Alexandrino. *Gelas. epist. 4. ad Faustum.*

CAP. XII.

Quis Patriarcharum secundus sit a Romano, consulitis. Iuxta quod sancta Romana tenet Ecclesia, & Nicaeni canones innuunt, & sancti Praesules Romanorum defendunt, & ipsa ratio docet; Alexandrinus Patriarcharum a Romano Papa secundus est. *Nicol. ad consulta Bulga. c.93.*

CAP. XIII.

De pallio Athanasii ad Felicem II. se id sumpsisse Romae, sed appellat stolam; & Liberatus in Breuiario c.20. ait, pallium beati Marci Alexandriae fuisse. *Vide Prosperum c.20.*

CAP. XIV.

Consuetudo est Alexandriae (*Patriarchā*) qui defuncto succedit, excubias super defuncti

cti corpus agere, manumque dexteram eius capiti suo imponere, & sepulto manib. suis, accipere collo suo B. Marci pallium, & tunc legitime sedere. *Liberat.c.20.*

CAP. XV.

Gelasij temporibus iterum venit relatio de Graecis, eo quod multa mala, & homicidia fierent a Petro, & Acacio CP. Eodem tempore fugiens Ioannes Alexandrinus Episcopus catholicus venit Romam ad sedem Apostolicam, quem beatus Gelasius suscepit cum gloria, cui etiam & secundam sedem praebuit. *Ex Pontif.*

CAP. XVI.

De Timotheo, & Petro Alexandrinis Episcopis, *Acatius ad Simplic. Felix iij. ad Acac.* CP. *Episcopum ep. 1.*

De Patriarcha Antiocheno. Tit. IV.

CAP. I.

Ne Episcopus Antiochenus ordinationes in Cypro administraret. *Ephes. decretum.*

CAP. II.

Tertia sedes apud Antiochiam beatissimi Petri nomine habetur honorabilis, eo quod illic, priusquam Romam venisset, habitauit; & illic primum nomen Christianorum nouellae gentis exortum est. *Gelas. & syn. lxx. Episcoporum. Vide ante conc. Nicae.*

CAP. III.

Dilectissimis fratribus vniuersis Episcopis, per Antiochenam prouinciam constitutis, Marcellus. &c. [Rogamus ergo vos fratres, vt non aliud doceatis, neque sentiatis, quam quod a Beato Petro Apostolo, & a reliquis Apostolis, & Patribus accepistis. Ab illo enim primo instructi estis, ideo non oportet vos proprium derelinquere Patrem, & alios sequi. Ipse enim caput est totius Ecclesiae, cui ait Dominus: Tu es Petrus, &c. Eius enim sedes primitus apud vos fuit, quae postea iubente Domino Romam translata est. &c. Si vestra vero Antiochena, quae olim prima erat, Romanae cessit sedi, nulla est, quae eius non subiecta sit ditioni. &c. *Marcellus ep. 1. in princ. Anselm. lib. 1. cap. 15.*

24. q. 1. c. 15.

Mat. 16.

CAP. IV.

Ecclesia Antiochena, quam priusquam ad vrbem perueniret Romam, beatus Apostolus Petrus sua praesentia illustrauit, velut germana Ecclesiae Romanae diu se ab eodem alienam esse non passa est. &c. Ipsius ciuitatis Episcopus (est) frater meus Alexander. &c. *Innoc. ep. 14.*

CAP. V.

De Alexandro Antiocheno Episcopo, *Innocent. ep. 14. 15. 16. 17. 18. 19.*

CAP. VI.

Reuoluentes auctoritatem Nicaenae synodi, quae vna omnium per orbem terrarum explicat mentem sacerdotum, quae censuit de Antiochena ecclesia, cunctis fidelibus ne dixerim sacerdotibus esse necessarium custodire, quam super dioecesim suam praedictam ecclesiam, non super aliquam prouinciam, recognoscimus constitutam. Vnde aduertimus, non tam pro ciuitatis magnificentia hoc eidem attributum, quam quod prima primi Apostoli sedes esse monstretur, vbi & nomen accepit religio Christiana, & quae conuentum Apostolorum apud se fieri celeberrimum meruit, quaeque vrbis Romae sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista susceptum apud se, consummatumq. gaudet. *Inn. ep. 18. in prin. ad Alex. Episc.*

CAP. VII.

Antiochena ecclesia, in qua primum praedicante Apostolo Petro Christianum nomen exortum est, in paternae constitutionis ordine perseueret, & in tertio gradu collocata numquam se fiat inferior. *Leo ep. 51. in fine ad Anatolium* CP. *Vide de eadem re. ep. 52. 53. 57.*

CAP. VIII.

Oportet dilectionem tuam toto corde perspicere, cuius Ecclesiae gubernaculis te Dominus voluerit praesidere (*loquitur de ecclesia Antiochena*) & cuius meminisse doctrinae, quam praecipuus Apostolorum omniũ beatissimus Petrus per totum mundum quidem vniformi praedicatione, sed speciali magisterio in Antiochena, & Romana vrbe fundauit. &c. Neque vllo modo finas in Orientalibus ecclesiis, maximeque in his, quas Antiochenae sedi sacratissimorum Patrum Nicaeni canones deputauere, ab improbis haereticis Euãgelio insultari. &c. Dignum est enim, te Apostolicae sedis in hac sollicitudine cõsortem, & ad augendam fiduciam priuilegia tertiae sedis agnoscere, vt in nullo cuiusquã ambitione minuantur. &c. *Leo ep. 60. ad Maximum Antiochen. Episc. post princ.*

CAP. IX.

Antiochena tertia sedes. *Gelas. ep. 4. ad Faustum, & 6. ad Episcopos Dardaniae.*

CAP. X.

Contra Petrum Antiochenum, & de Calendione Antiocheno. *Gelas. ep. 4. ad Faust.*

CAP. XI.

Importabilibus verbis impie garrulasti, & non iudicasti cedere praedictis sanctis Patribus, qui ornarũt sedem beatae memoriae, & multum triumphantis Ignati Martyris, cuius tu indignus existis. &c. *Felix iv. ad Petrum Antioch. Episc. ante v. syn. in prin.*

CAP. XII.

Petrus primogenitus, & diaboli filius, & qui sanctae Antiochenae Ecclesiae indignissime se ingessit, sanctamque sedem Pontificatus Ignatij Martyris polluit, qui Petri dextera Episcopus ordinatus est, Eustathiiq. confessoris, ac praesidentis cccxviij. Patrum, qui in Nicaea conuenerunt. &c. *Felix iv. in ep. ad Zenonem Imper. ante v. syno. ante medium epist.*

De

De Patriarcha Hierosolymitano. Tit. V.

CAP. I.

Dist.65. quoniam mos. 7.

QVoniam consuetudo viger, & antiqua traditio est, vt Aeliensis Episcopus honoretur; habeat is quidem honorem, sed Metropoli sua dignitas seruetur. *Nicae. cap. 7. Vide Chalced act. 6. in princ.*

CAP. II.

Erat quidam sacerdos, nomine Polychronius, Episcopus Hierosolymitanus. Is per imprudentiam senectutis dicebat, quod Hierusalem prima sedes esset, & ore superbo quasi superiorem affirmabat se Pontificem esse, & summum sacerdotem, & accepto munere ordinabat Episcopos, presbyteros, diacones, & ecclesias dedicabat. Contra quem Xystus iij. synodum congregauit. *Synod. Romana sub Xysto iij. in expurgatione Polychrony.*

CAP. III.

Clemens Iacobo fratri Domini, & Episcopo Episcoporum regenti Hebraeorum sanctam ecclesiam Hierosolymis: sed & omnes ecclesias, quae vbique Dei prouidentia fundatae sunt, cum presbyteris, & diaconibus, & ceteris omnibus fratribus pax sit semper. *Clem. ep. 1 in prin.*

CAP. IV.

Dist.66. Porro c. 2.

Hierosolymitarum primus Archiepiscopus beatus Iacobus Iustus frater Domini a Petro, Iacobo, & Ioāne Apostolis est ordinatus. *Anacl. ep. 2. in prin. refert Anicet. ep. 1. in princ. Burch. lib. 1. c. 15. Ivo lib. 5. tit. 2. c. 10. panor. & p. 5. c. 69. decr. Anselm. lib. 6. c. 47.*

CAP. V.

Cur nobis inconsultis Episcopos Antiochiam conuocastis, ad quam nec Maximus Hierosolymitanus venit, nec nostra interfuit legatio? *Iul. epist. 2. post princ.*

CAP. VI.

De Hierosolymitano Episcopo, & de Proterio Alexandrino, & de Theophili Alexandrini de Paschate opinione. *Leo ep. 43. al. 66. ad Iulian. Episc.*

CAP. VII.

Ad Iuuenalem Hierosolym. Episcopum. *Leo ep. 47. al. ep. 70.*

CAP. IIX.

Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus Antistites, licet dicantur Patriarchae, non tantae tamen auctoritatis, quantae Alexandrinus, & Antiochenus existunt. Hierosolymitanus enim Praesul, licet & ipse Patriarcha dicatur, & secundum antiquam cōsuetudinem, ac Nicaenam synodū honorandus sit, salua tamen Metropoli propria dignitate: sed & in eadem sancta, & magna synodo nequaquam Hierosolymitanus, sed Aliae Episcopus dicitur. *Nic. ad consulta Bulg. c. 92.*

CAP. IX.

Hierosolymitanus Episcopus pro tanti loci reuerentia ab omnibus habetur honorabilis maxime quod illic primus beatissimus Iacobus, qui dicebatur Iustus, qui etiam secundum carnem frater Domini nuncupatus est, a Petro, Iacobo, & Ioanne Apostolis est Episcopus ordinatus. Itaque secūdum antiquiorum Patrum definitionem, sedes prima in Hierosolymis esse minime dicitur: ne forte ab infidelibus, aut idiotis sedes Domini nostri Iesu Christi, quae in caelo est, in terra esse putaretur. *Incert. in praefatione Nicaeni concil.*

CAP. X.

Tantum Hierosolymitanae Ecclesiae omnes fauorem impendunt, quasi matri Christiani nominis, vt nemo audeat ab ea se discernere. *Iustinus Imp. ep. 2. ad Hormisd. cuius initium est: Quo fuimus.*

De Patriarcha Constantinopolitano. Tit. VI.

CAP. I.

Dist 22. c. 3 Constantinopolitanae.

COnstantinopoleos Episcopus habeat honoris priuilegia (*Primatus honorem L.*) post Rom. Episcopum, cum sit noua Roma. *CP. 3. G. 5. L. refert Chalc. c. 28. & Trul. 36. Hos canones a Rom. Pontif. confirmatos non fuisse constat ex c. xiii & sequentib.*

CAP. II.

Episcopi CL. in synodo CP. sub Theodosio maiore, iusta ratione moti dederunt paria priuilegia sedi CP. Nouae Romae, quae olim Patres Antiquae Romae dederant. Cū enim imperio, & senatu decoretur, in ecclesiasticis quoque rebus erat magnificanda: cum post illam secunda sit. Metropolitani Pontices, & Asianae, & Thraciae dioeceseos, & in barbaricis Episcopi, a sola eadem sede CP. ordinenentur. Ipsi vero Metropolitani cum suis Episcopis in singulis suis dioecesibus Episcopos ordinent, vt diuinis canonibus cōtinetur. Ipsi vero ab Archiepiscopo CP. ordinentur. decreta vero ex more fiant, & referantur. *Chal. 28. refert Trul. 36.*

CAP. III.

v. notatio nem c. superioris.

Confirmauimus CL. sanctorum Patrum, qui Constantinopoli congregati sunt, regulā sub piae memoriae Theodosio, quae praecepit post vestram sanctissimam, & Apostolicā sedem honorem habere Constantinopolitanam, quae secunda est ordinata. *Chalc. syno. ad Leonem in fi. act. 3.*

CAP. IV.

(*Anthimo CP. vel Trapezuntio*) suffectus est Mennas ab Agapeto praesente. & a temporibus Petri Apostoli, nullum alium Orientalis ecclesia suscepit Episcopum manibus sedis Apostolicae ordinatum. *In v. syn. act. 3.*

CAP. V.

9. q. 3. ossimus. c. 3.

Si Metropolitanus in sua ecclesia non cōstituat oeconomum, CP. Episcopus sua auctoritate constituat. *Nic. 7. c. 11. Ivo par. 5. cap. 374. decr.*

CAP. VI.

Missae sunt & aliae litterae a sanctissimo Papa veteris Romae ad Tharasium sanctissimum, Patriarcham nostrum. &c. Dilecto fratri Tharasio Patriarchae, Hadrianus seruus ser-

seruorum Dei salutem. Pastoralibus curis. &c.*vij.syn.act.2.*

CAP. VII.

Beatissimo, & sanctissimo Domino Tharasio Archiepiscopo CP.Patriarchae, Orientales Pontifices, & sacerdotes in Domino gaudere. Lectis.&c.*vij.syn.act.3.*

CAP. IIX.

Petrus deuotissimus presbyter locum retinens sanctissimi Papae Romani e charta legit. Tharasio sanctissimo Archiepiscopo CP. nouae Romae Patriarchae, & omni sacrae, & vniuersali synodo Petrus Primus presbyterorum sanctissimae Ecclesiae sancti, & omnibus saeculis celebrati Petri Apostoli, & Petrus presbyter, & praeses sancti Sabae, ambo Vicarii Hadriani sanctissimi Papae veteris Romae. Iusti.&c. *vii.syn.act.5.in fine.*

CAP. IX.

Definiuit sancta synodus, vt si qui ex Italia clerici, vel laici, vel Episcopi in Asia, vel Europa, vel Libya † commorantes, a sanctissimo Papa Ioanne sub vinculo, aut depositione, aut anathemate positi sint; hi etiam sint apud sanctiss. Patriarcham CP. Photium in eodem genere poenae, hoc est vel depositi, vel anathemate vincti. Quos vero Photius sanctiss.noster Patriarcha clericos, vel laicos, vel ex maioribus, vel minoribus Pontificibus in quacumque paroecia sub excommunicatione, vel depositione, vel anathemate posuerit: etiam sanctiss.Papa Ioannes, & quae sub eo est, sancta Dei Romanorum Ecclesia habeat eos in eodem genere poenae nullum tamen priuilegijs sedis sanctissimae Romanorum Ecclesiae, & eius Antistitis praeiudicium, aut nunc, aut futuris temporibus orgiatur.*Syn. viij. vel ix. CP. sub Ioanne viii. c.1. Haec synodus damnata fuit a Romano Pont.*

† Africa

CAP. X.

De Ioanne Mirando Episcopo (CP.) *Inn. ep.14.16.18.19.*

CAP. XI.

De Attico CP.Episcopo. *Vide Innoc. epist. 14.16.17.*

CAP. XII.

De Flauiano CP.Episcopo.*Leo.ep.2.3.4.5. &c.uel 7.8.9.10.&c.*

CAP. XIII.

Post consecrationem Antiocheni Episcopi, quam tibimet contra canonicam regulam vindicasti.&c.sacratissimas Nicaenorum canonum cõstitutiones conaris infringere, quo secundi honoris priuilegium sedes Alexandrina perderet, & Antiochena Ecclesia proprietatem tertiae dignitatis amitteret: vt his locis iuri tuo subditis, omnes Metropolitani Episcopi proprio honore priuentur. &c. *Leo. ep.28.al.51.ad Anatolium CP.post prin.*

CAP. XIV.

Persuasioni tuae in nullo penitus suffragatur quorundam Episcoporum ante sexaginta, vt iactas, annos facta subscriptio, numquamque a praedecessoribus tuis ad Apostolicae sedis transmissa notitiam; cui ab initio sui caducae, dudumque collapsae, sera nunc, & inutilia subicere fomenta voluisti, eliciendo a fratribus speciem consensionis, quam tibi in suam iniuriam verecundia fatigata praeberet.*Leo in ead.ep.51.ad Anatolium Episcopum CP.post med.*

CAP. XV.

Agite, quod & Christianae est probitatis, & Regiae, vt praedictus Episcopus (*Constantinop.*) pareat Patribus, consulat paci, neque sibi aestimet licuisse, quod Antiochenae Ecclesiae, sine vllo exemplo, contra statuta canonum, Episcopũ ordinare praesumpsit, quod nos amore reparandae fidei, & pacis studio retractare cessauimus.*Leo ep.39.al.52.in fine ad Marcian. Aug.*

CAP. XVI.

Frater, & coepiscopus meus Anatolius parum considerauit, quanto pietatis vestrae beneficio, & mei fauoris assensu Cõstantinopolitanae ecclesiae sacerdotium fuerit consecutus: & non tam de adeptis gauisus, quam de immodicis appetendis supra mẽsuram sui honoris accensus est, credens, huic tam intẽperanti cupiditati posse prodesse, quam ei quorundam consensum praebuisse dicitur; exorta subscriptio, cum tam destruendis mox conatibus contradictio fratrum, & coepiscoporum meorũ vicem meam agentium, fideliter, & laudabiliter obniteret. Quoniam contra statuta paternorum canonum, quae ante longissimae aetatis annos in vrbe Nicaena spiritualibus sunt fundata decretis, nihil cuique addere conceditur.&c. Constantinopolitanae vero Praesuli Ecclesiae, quia amplius, quam assecutus est, concupiscit, quid illi satisfaciet, si tantae vrbis magnificentia, & claritudo non sufficit? Superbum nimis est, & immoderatum, vltra fines proprios tendere, & antiquitate calcata, alienum ius velle praeripere, atque vt vnius crescat dignitas, tot Metropolitanorum impugnare primatus, quietisque prouincijs, & olim sanctae synodi Nicaenae moderatione depositis, bellum nouae perturbationis referre, atque vt venerabilium Patrum decreta soluãtur, quorundam Episcoporum proferre consensum, qui tot annorum series negauit effectum. Nam sexaginta fere annus huius iactantiae esse iactatur, qua se praedictus Episcopus aestimat adiuuari, frustra cupiens id sibi prodesse, quod etiam si quisquam ausus est velle, nullus tamen potuit obtinere. *Leo ep.53.ad Pulcheriam, post prin.*

CAP. XVII.

De custodiendis sanctorum Patrum statutis, quae in synodo Nicaena inuiolabilibus sunt fixa decretis, obseruantiam vestrae sanctitatis admoneo, vt iura ecclesiarum, sicut ab illis cccxviij. Patribus diuinitus inspiratis sunt ordinata, permaneant. Nihil alienũ improbus ambitus cõcupiscat: nec per alterius imminutionem suũ aliquis quaerat augmentum. Quantumlibet enim extortis assentationibus sese instruat vanitatis elatio, & appetitus suos conciliorum aestimet nomine roborandos, infirmum, atque irritum erit, quid

quidquid a praedictorum Patrum canonibus discreparit. Quorum regulis Apostolica sedes, quam reuerenter vtatur, scriptorum meorum quibus CP. Antistitis conatus repuli, poterit sanctitas vestra lectione cognoscere. *Leo ep. 59. ad Syn. Chalced. in fin.*

CAP. XIIX.

De Anatolio, Flauiano, Attico, Proclo, Ioanne CP. episcopis. *Leo ep. 45. al. 69. ad Anatolium Episcopum.*

CAP. XIX.

Ne forte, quod solent, dicant, quod si synodus Chalcedonensis admittitur; omnia constare debeant, quae illic videntur esse deprompta. &c. Cognoscant illud secundum scripturas sanctas, traditionemq. maiorum, secundum canones, regulasque Ecclesiae, pro fide communi, & veritate catholica, & Apostolica, pro qua hanc fieri sedes Apostolica delegauit, factamq. firmauit, a tota Ecclesia indubitanter admitti: alia autem, quae per incompetentem praesumptionem illic prolata sunt, vel potius ventilata, quae sedes Apostolica gerenda nullatenus delegauit, mox a Vicariis sedis Apostolicae cōtradicta, manifestum est, quae sedes Apostolica, etiam petente Marciano Principe, nullatenus approbauit, quae Praesul ecclesiae Constantinopolitanae tunc Anatolius, nec se praesumpsisse professus est, & in Apostolicae sedis Antistitis non negauit posita potestate: quae ideo sedes Apostolica non recepit, quia quae priuilegijs vniuersalis Ecclesiae contraria probantur, nulla ratione sustinet. *Gelas. in tom. de Anathem. in prin.*

CAP. XX.

Dist. 12. c. 5.

Qua traditione maiorum Apostolicam sedem in iudicium vocant? &c. Ceterum isti, qui sacri, qui ecclesiastici, qui legitimi celebrantur, sedem Apostolicam ad iudicium vocare non possunt: & Constantinopolitanae ciuitatis Episcopus, qui vtique per canones inter sedes nullum nomen accepit, in communionem recidens perfidorum, nō debuit submoueri? An, qui homini mentitus dicitur Imperatori, & qui Imperatorem laesisse prohibentur depelli debuerunt: & in Deum, qui summus, & verus est Imperator, Acacium delinquentem, sinceramque communionem diuini sacramenti studētem miscere cum perfidis, secundum synodm, qua haec est damnata perfidia, non oportebat excludi? *Gelas. ep. 4. ad Faustum post med. Iuo par. 5. cap. 9. decr. & ep. 1. ad Richer. Senonen.*

CAP. XXI.

Cuius sedis episcopus (CP.)? cuius Metropolitanae ciuitatis Antistes? nōne parochiae Heracliensis ecclesiae? *Gelas. ep. 6. ad Episcopos Dardan. ante med. Ansel. lib. 2. cap. 24. & lib. 12. c. 69.*

CAP. XXII.

Risimus, quod praerogatiuam volūt Acacio comparari, quod Episcopus fuerit regiae ciuitatis. Numquid apud Mediolanum, Rauennam, Sirmium, Treuiros multis temporibus non constitit Imperator? &c. Si certe de dignitate agitur ciuitatum, secundae sedis, & tertiae maior est dignitas sacerdotum, quam eius ciuitatis, quae non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum iura censetur. *Gelas. ep. 6. ad Episcopos Dardan. post med.* Nic. *epist. ad Mich. Imp. ante med. Anselm. lib. 12. cap. 69.*

CAP. XXIII.

Dist. 99. c. 4.

Multa contra Io. CP. Episcopum, qui se vniuersalem appellabat, & concilium generale conuocabat. *Pelag. ij. ep. 1 in prin.* [Nullus Patriarcharum hoc tam profano vocabulo vmquam vtatur: quia si vnus † Patriarcha vniuersalis dicitur, Patriarcharum nomen ceteris derogatur. &c. *Pelag. ij. ibid. Anselm. lib. 6. c. 123. Tarrac. lib. 3. c. 65.*

† summus.

CAP. XXIV.

Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus Antistites, licet dicantur Patriarchae, non tantae tamen auctoritatis, quantae Alexandrinus, & Antiochenus existunt. Nam Constantinopolitanam ecclesiam, nec Apostolorum quisquam instituit, nec Nicaena synodus; quae cunctis synodis celebrior, & venerabilior est, eius mentionem aliquā fecit, sed solum quia Constantinopolis noua Roma dicta est; fauore Principum, potius quam ratione, Patriarcha eius Pontifex appellatus est. *Nicolaus ad consulta Bulgarorum cap. 92.*

CAP. XXV.

Dist. 22. c. 6.

Renouantes canonem CP. & Chalced. definimus, vt CP. sedes aequalibus priuilegiis fruatur cum sede antiquioris Romae, & in ecclesiasticis rebus, vt illa magni fiat, secundum habens post illam locum; post quam Alexandrina sit, deinde Antiochena, postea Hierosolymitana. *Trul. 36. Vide CP. 3. C. 5. L. Chalc. 28.*

CAP. XXVI.

Praesidente sanctissimo, & beatissimo domino nostro oecumenico Archiepiscopo, & Patriarcha Menna. &c. Euphemius Deo amātissimus Diaconus, & primicerius. Notariorum dixit. *In v. syn.* CP. *in princ. De oecumenici, uel vniuersalis nomine, quod Patriarcha* CP. *sibi vsurpabat, vide c. 26.*

CAP. XXVII.

Quemadmodum cōtinent litterae sanctissimi Papae veteris Romae Hadriani, & secundum sententiam beatissimi, & vniuersalis Patriarchae Tarasij sic sentio. &c. *Basilius Ancyrae Episc. vij. syn. act. 2. post epist.* Hadr. *ad Taras.*

CAP. XXIIX.

Licet sedes Apostolica nunc vsque contradicat, *(priuilegijs* CP. *Episcopi)* quod a synodo (*Chalced.*) firmatum est, Imperatoris patrocinio permanet quodammodo. *Liberat. c. 13.*

CAP. XXIX.

Imp. Pius Pacificus Fl. Constantinus fidelis in Iesu Christo Deo, Georgio sanctiss. ac beatiss. Archiepiscopo CP. & vniuersali Patriarchae. *Constantinus iv. ante vj. synodum.*

De Prouincijs, quae ad singulos Patriarchas pertinent. Tit. VII.

C A P. I.

Dist 65. c. 6. mos. ANtiqua consuetudo seruetur per Aegyptum, Libyam, & Pentapolim, ita vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quia & vrbis Romae Episcopo parilis † mos est. Similiter autem & apud Antiochiam, ceteras que prouincias suis priuilegia seruentur Ecclesijs. *Nicae. c. 6. Vide Chalc. act. 16. post prin. Anselm. lib. 4. cap. 44. Caesaraug. lib. 4. cap. 65.*

† hic

C A P. II.

9. q. 3. c. 8 Episcopi, qui extra dioecesim sunt, ad finitimas ecclesias non accedant, neque eas confundant; sed iuxta canones, Alexandriae Episcopus Aegyptios administret: Orientis Episcopi Orientem gubernent, seruatis priuilegiis Nicaenis canonibus datis Antiochiae ecclesiae. *CP. 2.*

C A P. III.

Maximus sanctissimus Episcopus, seu Antiochiensium sanctissima Ecclesia duas Phoenicias, & Arabiam sub propria habet potestate. Iuuenalis autem sanctissimus Hierosolymorum Episcopus, siue sanctissima ecclesia, quae sub eo est, tres Palaestinas itidem sub propria habeat potestate. *Chalced. act. 7. post med.*

C A P. IV.

Eam consuetudinem, quae ex longo iam tempore permansit, quam habuit Constantinopolitanorum sancta Dei ecclesia, ad ordinandum Metropolitanos prouinciarum tam Asianae, quam Ponticae, vel Thraciae, & nunc synodali decreto firmauimus. *Chalcedon. ad Leonem act. 3. post med.*

C A P. V.

Ponticas, & Asianae, & Thraciae dioecesis Metropolitani soli, praeterea Episcopi praedictarum dioecesum, quae sunt inter barbaros, a throno sanctissimae Constantinopolitanae ecclesiae ordinentur: vnoquoque scilicet praedictarum dioecesum Metropolitano cum prouinciae Episcopis prouinciae Episcopos ordinante, quemadmodum diuinis canonibus est traditum. *Chal. c. 28.*

C A P. VI.

Cum Ioannes Cypri insulae Primas cum populo suo in Hellespontum prouinciā profectus sit ob barbarorum incursiones, & ob libertatem a Gentilium seruitute consequēdam, & vt subijceretur Christianis ea insula, vt factum est prouidentia Dei, & virtute Imperatoris placuit, vt immutata sint a synodo in Epheso data ei sedi priuilegia, vt noua Iustinianopolis ius habeat Constantinopolitanae vrbis, eiusq; Episcopus ceteris Hellesponti prouinciae Episcopis praesideat, & a suis Episcopis ordinetur, iuxta veterem consuetudinē. Nam in vnaquaq; ecclesia mores esse seruandos, sancti Patres dixerunt. Episcopus vero Cyzicenorū subijcitur Iustinianopolitano, vt ceteri Episcopi, & ab Ioanne Episcopo ordinabitur. *Trull. 39. Nicae. c. 6.*

Patriarcha electus synodicam ad alios Patriarchas mittit. Tit. VIII.

C A P. I.

QVotiens in quatuor praecipuis sedibus Antistites ordinantur; synodales sibi epistolas vicissim mittunt, in quibus se sanctā Chalcedonensem synodum cum alijs generalibus synodis custodire fatentur. *Greg. ep. 4. ad Secundinum inclusum post prin. lib. 7. c. 53. reg.*

C A P. II.

Quandoquidem antiqua quaedam obseruantia, immo vero Apostolica traditio in ecclesijs diu obtinuit; vt illi, qui recens assumpti fuissent ad summi alicuius sacerdotij gradus, illis qui & ante eos, & multis temporib. summi sacerdotij gradum obtinuissent, fidem suam exponerent: visum est mihi haec secuto, & me submittere vobis, & manifeste meae fidei confessionem apud vos exponere. &c. *Thatas. in epist. ad Episcopos Orientis, vy. syn. act. 3. in prin.*

De varijs Primatibus Orientis. Tit. IX.

C A P. I.

APud Ephesum beatissimus Ioānes Apostolus multo tempore post resurrectionem, & ascensionem in caelos Domini nostri Iesu Christi commoratus est: ibique etiam Euangelium, quod secundum Ioannem dicitur, diuina inspiratione conscripsit, atque requieuit. & ob hoc Episcopus Ephesinus pro tanti Apostoli, & Euangelistae memoria, ceteris Episcopis Metropolitanis in synodis honorabiliorē obtinet sedem. *Incert. in praefatio. in Nicaen. conci. incipient. beatissimo.*

C A P. II.

Vt noua Iustinianopolis Constantinopolis ius habeat, & qui in ea constituitur in primis pius, ac religiosissimus Episcopus, praesit omnibus Hellespontinorum prouinciae Episcopis, & a suis Episcopis eligatur ex antiqua consuetudine. Mores enim, qui sunt in vnaquaque Ecclesia diuini etiam nostri Patres seruandos censuerunt, Cyzicenorum ciuitatis Episcopi praedicti Iustiniani ciuitatis subiecto existente. *Trul. syn. c. 39. Vid. Nicae. c. 6.*

De Primatibus Africae. Tit. X.

C A P. I.

DOminis venerabilib. fratribus Prospero Numidiae primae sedis Episcopo, Leoni. &c. *Damas. epist. 4. in princ.*

C A P. II.

Valentinus Episcopus primae sedis Numidicae

diceae regionis. *Carth.* 10. G. *Carth. ii. c.* 8. *L.* 134. *G.*

CAP. III.

Vt singulae prouinciae singulos habeant Primates, Mauritania Sitifensis non Primatem Numidiae prouinciae, sed proprium habeat, aliorum Primatum Africae, & Episcoporum consensu, propter longinquitatem. *Carth.* 17. G.

CAP. IV.

† Crescetianus f. Crincentianus, † & Aurelius Episcopi primas sedis duarum Numidiarum. *Carth.* 33. G.

CAP. V.

Misonius Episcopus primae sedis. *Carth.* 33. G.

CAP. VI.

Dist. 99. c. 3. Primae sedis Episcopus non appellatur Exarchus (*Princeps L.*) sacerdotum, vel summus sacerdos, aut quid simile, sed tantum Episcopus primae sedis. *Carth.* 39. G. *Carth. iij. c.* 26. *L. Africa.* 6. L. *Capit. lib.* 7. *c.* 29. *Burch. lib.* 1. *cap.* 3. *Iuo par.* 5. *cap.* 57. *decr.*

CAP. VII.

Coram Primate Numidiae cōpareat Cresconius Episcopus, deinde in Concilio totius Africae. *Carth.* 78. G. *Afric.* 44. L.

CAP. IIX.

Nuntius Episcopus primae sedis Mauritaniae Sitifensis. *Carth.* 86. G. *Afric.* 52. L.

CAP. IX.

Sāctippus Episcopus primae sedis Numidiae. *Carth.* 86. & 87. G. *Afric.* 52. 53. L. *Mileuit.* 13. L.

CAP. X.

Saluo iure Primatum Numidiae, & Mauritaniae, vt in matrice, & chartotheca Numidiae, & iure primae sedis, & Metropolis Cōstantinae, antiquius ordinati Episcopi, posterius ordinatis praeferantur. *Carth.* 87. G. *Mileu.* 13. L. (*de Metropoli Const. nihil. L.*) *sed vide Afric.* 53. L.

CAP. XI.

Congregato concilio in ecclesia Apostolorum plebis Telensis, beatus Pater primae sedis Episcopus Donatianus ciuitatis Telensis cum resedisset, &c. Vincentius, & Fortunatianus dixerunt. *Telen. conc. in princ. inter epistolas Syricii.*

De Galliae Primatibus. Tit. XI.

CAP. I.

Hilarius (*Viennensis Episcopus*) ecclesiarum statum, & concordiam sacerdotum nouis praesumptionibus turbaturus excessit, ita suae vos cupiens subdere potestati, vt se beato Apostolo Petro nō patiatur esse subiectum, ordinationes sibi omnium per Gallias ecclesiarum vindicans, & debitam Metropolitanis sacerdotibus in suum ius transferens dignitatem. *Leo epist.* 87. *ad Episcopos Viennens. post princip.*

CAP. II.

25. q. 2. c. 3. In Galliarum Episcopis nullā tibi auctoritatem tribuimus. quia ab antiquis praedecessorum meorum temporibus pallium Arelatensis Episcopus accepit, quem nos priuare auctoritate percepta minime debemus. Britannorum vero omnes Episcopos tuae fraternitati committimus, vt indocti doceantur infirmi persuasione roborentur, peruersi auctoritate corrigantur. *Greg. ad August. Cantuar. Interr.* 7. *al.* 9. *Anselm. lib.* 6. *c.* 89. *Tarrac. lib.* 4. *c.* 24.

CAP. III.

Arelatensis Ecclesia in regionibus Gallicanis Primatus priuilegio, & sedis Apostolicae vicibus decoratur. *Nic. ep. ad Mich. Imp. ante medium.*

CAP. IV.

postulasti a nobis, quatenus dignitatem ab antecessoribus nostris concessam ecclesiae, cui Deo auctore praeesse dignosceris, confirmaremus, & quaeque sub infestatione hostili Apostolicae sedis definitione tueremur. Inclinati precibus tuis, confirmamus Primatum super quatuor prouincias Lugdunensis ecclesiae tuae. & per eam tibi, tuisque successoribus his tantum, qui nullo interueniente munere electi, vel promoti fuerint. Prouincias autem illas, quas vobis confirmamus, dicimus Lugdunensem, Rothomagensem, Turonensem, & Senonensem; vt hae videlicet prouinciae condignam obedientiam Lugdunensi ecclesiaa exhibeāt, & honorem, quem Romani Pontifices reddēdum esse scriptis proprijs praefixerunt, humiliter, & deuote persoluant; salua in omnibus Apostolicae sedis reuerentia, & auctoritate. *Greg. vii. lib.* 6. *reg. ep.* 34.

CAP. V.

Ad Arelatensis Episcopi arbitrium synodus est congregānda; ad quam vrbem ex omnibus mundi partibus, praecipue Gallicanis, sancti Martini † tempore legimus celebratū fuisse concilium, atque conuentum. Si quis commonitus infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat. *Arel. ii. c.* 18. († Marini, vel Maurini.)

CAP. VI.

Inter Episcopos vrbium Arelatensis, & Viennensis, qui de Primatus apud nos honore certabant, a sancta synodo definitum est, vt qui ex eis comprobauerit suam ciuitatem esse Metropolim, is totius prouinciae honorem Primatus obtineat, & ipse iuxta praeceptum canonum, ordinationum habeat potestatem. Certe ad pacis vinculum conseruandum, hoc consilio vtiliori decretum est, vt si placet memoratarum vrbium Episcopis, vnaquaeque de his, viciniores sibi inter prouincias vindicet ciuitates. *Taurinat. c.* 1.

De priuilegijs Primatum. Tit. XII.

CAP. I.

Vid. dist. 64. c. 5. Extra conscientiam sedis Apostolicae, hoc est Primatis, nemo audeat ordinare. *Syric. ep.* 4. *c.* 1. *Innoc. ep.* 2. *cap.* 1.

CAP. II.

Dist. 64. placuit c. 5. Cum Primatis voluntate tres Episcopi ordinent Episcopum. *Carthag.* 13. G. *Carth. ij. cap.* 12.

CAP. III.

Singulis annis synodus fiat, ad quam omnes, qui primas sedes habent prouinciarum, ex suis synodis duos, vel plures eligant Legatos. *Chart.* 18. G. *Carth. iij. c.* 1. *L.*

CAP. IV.

Episcopi mare non exeant, nisi cum decreto primae sedis eius prouinciae Episcopi; hoc est, nisi a Primate formatam acceperit, quae dicitur absoluta. *Carth.* 23. *G. Carth. iij. c.* 28. L.

CAP. V.

17. q. 4. c. 39. *nullus*

Si res ecclesiae necessitate vrgente vendẽda est, Primas certior fiat, & de consilio ceterorum Episcoporum consentiat. *Charb.* 26. G. *Carth. v. c.* 4. *L. Iuo par.* 3. *c.* 153. *decr. Ans. lib.* 5. *cap.* 45.

CAP. VI.

Episcopus Carthaginensis potest vndecumque accipere alienum clericum, & ordinare Episcopum, presbyterum, vel diaconum, admonito Episcopo, cuius est ille clericus, etsi singularis sit. *Carth.* 55. G. *Carth. iii. c.* 45. L. *Afric.* 22. L. *Aquisgran.* 91.

CAP. VII.

Dist. 18. *placuit.* 10.

Primates eligunt mittendos ad synodum: eisdem excusationes non venientium deferũtur. *Carth.* 77. G. *Carth. v. c.* 10. L. *Afric.* 43. *L. Capitul. lib.* 7. *c.* 460.

CAP. VIII.

Episcopus Carthaginensis nomine omniũ subscribat, & mittat litteras. *Carth.* 86. 109. G. *Mileu.* 10. L. *Afric.* 52. 73. 94. *L.*

CAP. IX.

Placuit, vt plebes, quae numquam habuerunt proprios Episcopos, nisi ex concilio plenario vniuscuiusque prouinciae, & Primatis decretũ fuerit, minime excipiãt. *Carth.* 102. G. *concil. Afric. c.* 65. *L.*

De reuerentia, quae debetur Patriarchis, & Primatibus. Tit. XIII.

CAP. I.

NVllus laicus, monachus, clericus ante diligentem examinationem, & synodicam sententiam, a communione se separet proprij Patriarchae, licet criminalem quamlibet causam eius se nosse praetendat. sed neque recuset nomen ipsius referre inter diuina mysteria, vel officia. &c. Quod etiam circa Patriarcham suum Metropolitas facere oportet. &c. *viij. syn.* CP. *c.* 10. *sub* Hadr. *ij.*

CAP. II.

Praecipit sancta synodus, ne amplius laici ficticium Patriarcham, aut ficticios Episcopos irrisionis causa, vt solebant, constituere audeant; praescribit autem poenam transgressorib. *Syn. viij. gen. sub* Hadr. *ij. c.* 16.

CAP. III.

Dist. 22. *c. vlt.*

Definimus, neminem prorsus mundi potentium, quemquam eorum, qui Patriarchalib. sedibus praesunt, inhonorare, aut mouere a proprio throno tentare; sed omni reuerentia & honore dignos iudicare, praecipue quidem sanctissimum Papam senioris Romae, deinceps autem Constantinopoleos Patriarchã, deinde vero Alexandriae, & Antiochiae, atque Hierosolymorum. *Syno. viii. gen. cap.* 21. *sub* Hadr. *ij. Anselm. lib.* 2. *c.* 72. *Deusd. c.* 3.

CAP IV.

Varijs detractionibus, atque accusationibus non decet labefactari Primatem, sed magis Patrum regulis roborari. nec facile, aut indifferenter suscipere accusationes praesumant. *Felix ij. ep.* 1. *c.* 10. *Capitul. lib.* 6. *c.* 287. *the.* 5.

CAP. V.

Episcopi vniuscuiusque nationis suum Primatem noscant, quem vt caput habeant, & nihil amplius rerum praeter eius voluntatem gerant. sed in suis parocciis, & earum vicis versentur. Is quoque sine Episcopis nil agat. hinc concordia nascatur, & gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. *Ap.* 34. G. 35. L.

Ad Patriarchas, & Primates pertinent maiores causae, & grauiora negotia. Tit. XIV.

CAP. I.

Dist. 80. c. 2. *in illis.*

EPiscoporum iudicia, & maiora Ecclesiarum negotia ad Primates, vel Patriarchas sunt deferenda. *B. Petrus apud Clem. ep.* 1. *post med. Leo ix. ad Episcopos Africae epist.* 3. *ante fin. Burch. lib.* 1. *c.* 155. *Anselm. lib.* 6. *c.* 105.

CAP. II.

Ad (*Primates*) post sedem Apostolicam summa negotia conueniant, vt ibidem, quib. necesse fuerit, releuentur, & iuste restituantur; & ij, qui iniuste opprimuntur, iuste reformentur, atque fulciantur. Episcoporumque causae, & summorum negotiorum iudicia, salua Apostolicae sedis auctoritate, iustissime terminentur. Haec ab antiquis, haec ab Apostolis, haec a sanctis Patribus accepimus. *Anacl. ep.* 2. *c.* 4. *Vide eund. epist.* 1. *ante finem.*

CAP. III.

Dist. 80. *vrbes. c.* 1.

Ad (*Patriarchas, vel Primates*) Episcoporum negotia, salua in omnibus Apostolica auctoritate, & maiores causae post Apostolicam sedem sunt referendae. *Steph. ep.* 2. *c.* 5. *Ansel. lib.* 6. *c.* 109.

CAP. IV.

Ne Episcopus sine consensu Primatis res ecclesiasticas alienet. *Parisiens. sub Ludouico, & Lothario lib.* 1. *cap.* 17.

CAP. V.

Primates, qui Episcoporum, & summorum ecclesiasticorum negotiorum causas suscipere debent, in praefixa Nicaena synodo sint dinumerati, ne in posterum contentio ex hoc oriretur. *Athanasius, & alij in epistola ad Felicem ii. ante medium.*

Patriarchae, & Primates dant iudices. Tit. XV.

C A P. I.

11. q. 1. 4.

IVdices alij esse non debent quam quos ipse, qui impetitur, elegerit, aut quos haec sancta sedes, aut eius Primates auctoritate huius sanctae sedis delegauerint. *Iul. ep. 2. cap. 34. Iuo lib. 4. tit. 11. c. 4. pan. Ansel. lib. 3. c. 21.*

C A P. II.

16. q. 6. c. 2. placuit c. 3 de foro compe. Greg. ix. c. 4. & ti. cp. 1. coll.

De litteris Primatum, & de iudicibus datis a Primatibus. *Carthag. 121. G. Mileuit. 21. L. & 122. G. Milleui. 24. L. Afr. 87. 88. 89. Burchar. lib. 1. c. 68. & 70. Iuo par. 5. cap. 176. & 177. decr. Caesar. lib. 4. c. 126.*

Patriarchae, & Primates iudicant de Metropolitanis. Tit. XVI.

C A P. I.

11. q. 1. si clericus 47. in fin.

SI aduersus Metropolitanum, Episcopus vel clericus controuersiam habeat, accipiat Primatem dioeceseos, vel CP. sedem, & illic iudicetur. *Chalc. 9. & 17. Nicae. xxj. apud Iul. & 54. Nicol. in ep. ad Mich. Imper. in med. Hadr. c. 6. ad Episcopum Mediom. Aquisgr. 86. Capit. lib. 7. c. 151. in addit. Iuo par. 6. c. 360. decr. Tarrac. lib. 1. c. 148.*

C A P. II.

2. q. 6. c. 7 & 15.

Si quis putauerit se a proprio Metropolitano grauari, apud Primatem dioeceseos, aut penes vniuersalis Apostolicae Ecclesiae Papam iudicetur. *Nicae. xxj. apud Iul. ep. 2. c. 4. Xyst. ij. ep. 1. ante med. Victor ep. 1. in med. Hadria. d c. 6. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr. & lib. 4. ti. 1. 2. c. 2. in fine panor. Ansel. lib. 2. c. 9 & 11.*

C A P. III.

Similiter Episcopos concurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui a Metropolitis suis talia pertulisse fatentur (*loquitur de Episcopis, qui se iniuste fuisse depositos conquerebantur*) vt apud Patriarcham de Metropolitis, qui sub ipso sunt, iustam, & sine suspicione sententiam, negotium quod mouetur, accipiat. Insuper etiam nullo modo quisquam Metropolitanorum, vel Episcoporum a vicinis Metropolitis, vel Episcopis prouinciae suae iudicetur, licet quaedam incurrisse crimina perhibeatur, sed a solo Patriarcha proprio iudicetur, cuius sententiam rationabilem, & iudicium iustum, ac sine suspicione fore decernimus; eo quod apud eum honorabiliores quique colligatur, ac per hoc ratum, & firmum penitus sit, quod ab ipso fuerit iudicatum. Si quis autem non acquieuerit ijs, quae a nobis edita sunt, excommunicatus existat. *viij. synod. CP. c. 26. sub Hadr. ij.*

C A P. IV.

9. q. 3. c. 6

Si Metropolitanus incorrigibilis, & comprouincialibus inobediens apparuerit, (*et si autem propter aliquam causam*) graue ad hanc sedem eius causam deferre fuerit, ad eius Primatem causa deferatur, & penes ipsum, huius sanctae sedis auctoritate iudicetur. Si (*Episcopus*) suum Metropolitanum suspectum habet, apud Primatem, aut apud Apostolicam sedem audiatur. *Anicet. ep. 1. in prin. Burch. li. 1. c. 63. Iuo lib. 4. tit. 4. c. 1. panor. & par. 5. c. 54. et 243. decret.*

C A P. V.

Si aduersus prouinciae Metropolitanum Episcopus, vel clericus habuerit quaerelam, petat Primatem dioeceseos, & apud ipsum iudicetur, aut apud sedem Apostolicam. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 26. Capitul. libro 7. cap. 321.*

Patriarchae, & Primates iudicant Episcopos. Tit. XVII.

C A P. I.

SAlua Apostolicae Ecclesiae auctoritate, nullus Episcopus extra suam prouinciam ad iudicium deuocetur, sed euocatus ipse canonice in loco omnibus congruo, tempore synodali, ab omnibus comprouincialibus Episcopis audiatur. & c. Si ipse Metropolitanum, aut iudices suspectos habuerit, aut infensos senserit; apud Primates dioeceseos, aut apud Romanae sedis Pontifices iudicetur. *Nicae. liv. apud Iul. ep. 2. c. 17. Hadrian. ad Episcopum Med. c. 18. Capitul. lib. 7. c. 314. Burch. lib. 1. c. 170. Iuo par. 5. c. 280. decr. Ansel. lib. 3. c. 88.*

C A P. II.

2. q. 1. c. 4. primates. † definitionis. † fulti.

(Patriarchae, *vel*) Primates accusatum discutientes Episcopum, non ante sententiam proferant damnationis, † quam Apostolica freti † auctoritate, aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes, & canonice examinatos regulariter testes conuineatur (LXXII.) *Nicaen. lxj. apud Iul. ep. 2. c. 26. Zephy. ep. 1. in prin. Felix ep. 1. ante med. Burch. lib. 1. c. 154. et 157. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 11. panor. et par. 5. c. 267. decr. Ansel. lib. 3. c. 65. et 66. Tarrac. libro 2. cap. 40.*

C A P. III.

Dist. 80. c. 2. in illis.

Primates, vel Patriarchae reliquorum Episcoporum iudicia, & maiora negotia in fide agitent, & secundum Dei voluntatem, sicut constituerunt sancti Apostoli, ita ut ne quis iniuste periclitetur, definiant. Archiepiscopi quoque iudicia Episcoporum, & maiora ecclesiarum negotia agant. sed si Episcopi reclamauerint, vel eos suspectos habuerint, ad Primates, uel Patriarchas transferantur. *Clem. epist. 1. post med. Burch. lib. 1. c. 155. Ansel. lib. 6. c. 105.*

C A P. IV.

2. q. 6. c. 3 omnis.

Ad xij. prouinciae iudices, ad quorum iudicium omnes causae ciuitatum referuntur, deferatur negotium. Si autem fuerit ecclesiasticum, apud Episcopos intereueniete Primate. &c.

te. &c. Si autem difficiles causae, aut maiora negotia orta fuerint, ad maiorem sedem referantur. & si illic facile discerni non potuerint, aut iuste terminari; vbi fuerit summorũ congregata congregatio, iuste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primate, ecclesiastica iudicentur negotia. *Anacl. ep. 1. ante fin.*

C A P. V.

De his clericis, vel laicis, qui Episcopos, vel reliquos sacerdotes, prius tam ad Primates eorum, quam ad reliquos accusant iudices, ait Dominus: Audi domus Israel, & domus Regis ausculta, & attendite sacerdotes, quia vobis iudiciũ est. &c. *Alex. ep. 1. post prin.*

Ose. c. 5. &.

C A P. VI.

Si quis erga Episcopum, vel actores ecclesiae quamlibet quaerelam, aut actionem iuste se habere crediderit. &c. nõ prius Primates aut alios iudices adeat, quam ipsos, a quibus se laesum aestimat, conueniat familiariter, vt ab eis aut suam iustitiã accipiat, aut iustam excusationem. &c. *Alex. ep. 1. in med. Burch. lib. 1. c. 132. & 144. Iuo libro 4. tit. 5. cap. 6. panor. & part. 5. cap. 242. & 257. decr. Ansel. lib. 3. cap. 81.*

2. q. 7. c. 16.

C A P. VII.

Quamuis liceat apud Prouinciales, & Metropolitanos, atque Primates (*Episcoporum*) ventilare accusationes, vel criminationes: non tamen licet definire secus, quam praedictum est. Reliquorum vero clericorum apud Prouinciales, & Metropolitanos, & Primates & ventilare, & iuste definire licet. *Eleuther. epis. 1. ante med. Iuo lib. 4. tit. 17. c. 12. panor. & part. 6. c. 316. decr.*

3. q. 6. c. 7

C A P. IIX.

Si a fide deuiauerit Episcopus, erit corrigendus prius secrete a subditis suis. quod si incorrigibilis apparuerit, tunc erit accusandus ad Primates suos, aut ad sedem Apostolicam. *Fabia. ep. 2. in fine.*

C A P. IX.

Nullus praefati ordinis vir (*loquutur de Episcopis*) accusari potest, aut respondere, suis accusatoribus debet, prius quam regulariter a suo Primate vocatus sit, locumq. defendendi, & inquirendi accipiat. &c. Et licet Apostolo prohibente, inter Christianos non debeant accusationes exerceri, sed si prohiberi non poterit, accusationes Episcoporum ad memoratos Primates debent ab accusatoribus deferri. *Steph. ep. 2. c. 4. Burch. lib. 1. c. 177. Iuo par. 5. c. 293. decr.*

1. Cor. c. 6

C A P. X.

Si quis Episcopus ab illis accusatorib. qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates causa eius canonice deferatur. *Fel. ep. 2. in princ. Hadria. c. 5. ad Episc. Mediom. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit. Burch. lib. 1. c. 174. Iuo par. 5. c. 292. decr.*

c. 1. de accus. Greg. ex. c. 8. eodem titu. in 1. coll.

C A P. XI.

Est namque synodicis decretum institutis, vt nemo Episcopum penes saeculares arbitros accuset, sed apud summos Primates. &c. Si quis Episcopum post haec elegerit accusare, summis Primatibus Episcoporum suam indicet causam, & non saecularibus qui magis ad pacem, quam ad iudicium eos reuocent. &c. [Si Primates accusatores Episcoporum cum eis pacificare familiariter minime potuerint, tunc tempore legitimo eos ad synodum conuocent. &c. *Felix 5. ep. c. c. 1. & 3. Burch. lib. 1. c. 167. & 221. Iuo par. 5. cap. 335. & 277. decr.*

5. q. 4. c. ult.

C A P. XII.

Accusati (*Episcopi*) causam accusator apud Primates canonice deferat. &c. *Felix ij. ep. 1. c. 8.*

C A P. XIII.

Quisquis Episcoporum accusatur, ad Primatem † prouinciae ipsius causam deferat accusator, nec a communione suspendatur, † cui crimen intenditur, nisi ad causam suam dicendam Primatis † litteris die statuta euocatus minime occurrerit. *Carthagin. 19. C. Carth. iij. c. 7. Tullen. post epis synod. Burch. libro 1. c. 160. Iuo lib. 4. tit. 10. c. 2. panor. et par. 5. c. 270. decr. Ansel. lib. 3. c. 33.*

4. q. 5. c. 1
† Primates.
† arceatur.
† elector iudicum.

C A P. XIV.

Si erga Episcopos, vel actores ecclesiae, quisquam causam habuerit, eos cum caritate mansuete conueniat, vt ab eis vulnus, vnde agitur, recte sanetur, aut ipse, si secus egerit, accusator excommunicetur. Quod si ab eis nihil valuerit recte percipere, tunc primo summos adeat Primates, & ipsi tempore congruo canonice eos conuocare debebunt. &c. *Atha. et alij in ep. ad Felicem ij. post prin. ex concil. Nicae. Vide Alex. ep. 1. in medio.*

C A P. XV.

Vt omnes Metropolitani, vel reliqui Episcopi sua odia, aut vindictas in reliquos Episcopos exercere non valeãt, ideo nominatim in Nicaena synodo expressi sunt Primates, qui reliquos Episcopos audire, & iudicare debeant; ne vlla fraus in iudicio Episcoporum possit irruere. *Athanasius et alij in eadem epistola ad Felicem ij. in fine.*

De appellatione ad Patriarchas, & Primates. Tit. XIIX.

C A P. I.

Ille, qui pulsatus fuerit, si iudices suspectos habuerit, liceat appellare Primates. *Nicae. c. 69. apud Iul. ep. 2. c. 25. Eleuth. ep. 1. ante fi. Felix ep. 1. post prin. Hadr. c. 8. ad Episcopum Mediom. Anianus nouell. Valentiniani, et Marciani, Neminem exhiberi, post Cod. Theodos. Capitul. lib. 7. c. 144. in additis. Iuo par. 6. c. 318. et 330. decr. Ansel. lib. 3. c. 28.*

De regulis iuris in 1. c. 1.

C A P. II.

Quicumque presbyter, aut diaconus a proprio episcopo depositus fuerit propter aliquod crimen, vel si quamlibet iniustitiam se pati dixerit, & non acquieuerit iudicio proprij

prij Episcopi.&c. potestatem habeat ad Metropolitam ipsius prouinciae concurrere.&c. Episcopos concurrere ad Patriarchale caput decernimus, quia Metropolitis suis talia pertulisse fatentur: vt apud Patriarcham, & Metropolitas, qui sub ipso sunt, iustam, & sine suspicione sententiam, negotium, quod mouetur, accipiat. *Syn. iix. gen. CP. c. 26. sub Hadr. ij.*

C A P. III.

In omnibus prouincijs (*Patriarcharum*) iurisdictioni subiectis, ad eos, cum necesse fuerit, prouocetur; saluis appellationibus ad sedem Apostolicam interpositis, quibus est ab omnibus humiliter deferendum. *Innocen. iij. in conc. gen. Later. c. 5.*

c. antiqua 23 de priuileg. Gregor. ix c. 6. eod. tit. in 4. coll.

C A P. IV.

Ad Patriarchas, & Primates, Episcopi, si necesse fuerit, confugiant, eisque appellent. *Anacl. ep. 2. post med. Iuo li. 4. tit. 3. c. 1. panor. et par. 5. c. 53. decr. Caesar. lib. 2. c. 93.*

Vid. dist. 99. c. 1.

C A P. V.

Appellationes ab Episcopis ad Primates prouinciarũ deferantur, non ad iudicia transmarina. *Carth. c. 28. et 126. G. Afric. cap. 92. Mileuit. c. 22. L.*

2. q. 6 ca. 34. placuit. 12. q. 3. c. 3 4. presbyteri.

Patriarchae, & Primates possunt Episcopos, & Metropolitanos excommunicare. Tit. XIX.

C A P. I.

PAtriarchae habeant potestatem ad coërcendum Metropolitanos, vrgente necessitate, & ad corrigendum, cum fama eos super quibusdam delictis forsitan accusauerit. *Syn. iix. c. 17. sub Hadr. ij.*

C A P. II.

Definit haec sancta synodus, nullũ Archiepiscoporum, aut Metropolitanorũ relinquere propriam ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis ad alias accedere, & potestate propria contra infirmiores abuti, & consumere redditus, qui apud illos inueniuntur. &c. Quisquis ergo Metropolitanorum post hanc definitionem nostram, tale quid facere tentauerit: poenam a Patriarcha subeat, qui per tempus fuerit, secundum congruentiam iniustitiae, ac auaritiae suae, & deponatur, & sequestretur. *viij. synod. CP. c. 19. sub Hadr. ij.*

C A P. III.

Si quis Episcopus, aut Metropolita praeter hanc definitionem nostram abstulerit aliquem locum a quoquam (*qui illum per emphyteusim percepit*) putans, quod ecclesiam propriam defendat; sequestretur a proprio Patriarcha per aliquod tempus, dans primo, quod per potestatem suam abstulit, vel surripuit. &c. *viij. syno. CP. c. 20. sub Hadr. ij.*

C A P. IV.

Quisquis Metropolitanorum. &c. non per se cum timore Dei, & alacritate, seu cõscientia bona, debita ministeria in propria ciuitate, sed per suffraganeos Episcopos suos efficere, tentauerit, poenas exsoluat coram proprio Patriarcha, aut deponatur. *iix. syn. CP. c. 24. sub Had. ij.*

C A P. V.

Si nolit Episcopus iudicibus electis obedire; primae sedis Episcopus det litteras, vt nullus Episcopus cum eo communicet, donec obediat. *Carth. 123. G. Mileu. 24. L. Afr. 89. L. Iuo libro 4. titul. 12. cap. 8. panor. et par. 6. cap. 365. decr.*

2. quest. 6. quisquis. 19.

Patriarchae, & Primatis est congregare concilia Prouincialia.

Tit. XX.

C A P. I.

SAncta, & vniuersalis Nicaena prima synodus antiquam consuetudinem iubet seruari per Aegyptum, & prouincias, quae sub ipsa sunt; ita vt horum omnium Alexandrinus Episcopus habeat potestatẽ: dicens, quia in Romanorum ciuitate huiusmodi mos praeualuit. qua pro causa & haec magna, & sancta synodus, tam in seniori, & noua Roma, quã in sede Antiochiae, & Hierosolymorum priscam consuetudinem decernit in omnibus conseruari: ita vt earum Praesules vniuersorum Metropolitanorum, qui ab ipsis promouentur, & siue per manus impositionem, siue per paludationem † Episcopalis dignitatis firmitatem accipiant, habeant potestatem; videlicet ad conuocandum eos urgente necessitate ad synodalem conuentum, vel etiam ad coercendos illos, & corrigendum, cum fama eos super quibusdam delictis forsitan accusauerit. Sed quoniam sunt quidam Metropolitanorum, qui ne secundum vocationem Apostolici Praesulis occurrant, a mundi Principibus se detineri sine ratione causantur, placuit, talem excusationem omnimodis esse inualidam. Cum enim Principes pro suis causis conuentus frequenter agant, impium est, vt summos Praesules ad synodos, pro ecclesiasticis negotijs celebrandis impediant. &c. Consueuerũt autem Metropolitani bis in anno synodos facere, ideoque sicut dicunt ad Patriarchale penitus non posse concurrere caput. Sed sancta haec, & vniuersalis synodus, nec concilia, quae a Metropolitanis fiunt, interdicens, multo magis illa nouit rationabiliora esse, ac vtiliora Metropolitanorum concilijs, quae a Patriarchali sede congregãtur. &c. Quos leges Ecclesiae seuere condemnantes, omni excusatione remota subiacere vocationibus proprij Patriarchae, siue cum communiter, siue cum sigillatim factae fuerint, exigunt. &c. Quisquis ergo Metropolitanorum proprium Patriarcham contempserit, & vocationi eius, quae siue ad vnum, & solum, siue ad plures, & omnes fit, & absque validissima

Distin. 65 mos. c. 6.

† palij dationẽ f.

sima

ſima aegrotatione, vel Paganorum incurſu, non obedierit, & per totos duos menſes poſt notitiam vocationis ad proprium venire Patriarcham minime feſtinauerit; vel ſi quocumque modo latitare, aut non cognoſcere nuntium ab illo miſſum tentauerit; ſegregetur. ſi vero intra vnum annum eandem contumaciam, & obedientiam demonſtrauerit, deponatur omnimodis, & ab omni ſacerdotali operatione decidat, atque a dignitate, & honore, qui Metropolitanis conuenit, propellatur. Is autem, qui huic definitioni non obedierit, etiam anathema ſit. *iix. ſyno.* CP. *c.* 17. *ſub Hadr. ij. Nicae. c. 6. Anſel. lib. 4. c. 44. Caeſar. lib. 2. c. 65.*

C A P. II.

c. 2. de accuſ. Greg. ix. & c. 8. eod. tit. in 1 collect.

Si quis Epiſcopus ab illis accuſatoribus, qui recipiēdi ſunt, fuerit accuſatus; poſtquam ipſe ab eis caritatiue conuentus fuerit, vt ipſam cauſam emendare debeat, & eam corrigere noluerit; non olim, ſed tunc ad ſummos Primates cauſa eius canonice deferatur. Qui in congruo loco infra ipſam prouinciam, tempore congruo, id eſt autumnali, vel aeſtiuo, concilium regulariter conuocare debebunt; ita vt ab omnibus eiuſdem prouinciae Epiſcopis inibi audiatur. &c. *lxx. Epiſcopi in ſynodo apud Felicem ep. 2. in prin* Hadr. c. 5. *tho. 1. & 2. ad Epiſcopum Mediom.* Burch. *lib.* 1. *c.* 174. *Iuo par.* 5. *c.* 292. *decr. Anſel. li.* 3. *c.* 88.

C A P. III.

2. q. 6. omnis. c. 3.

Quicumque cauſam habuerit, apud ſuos iudices iudicetur. &c. ſi fuerit eccleſiaſticum negotium, apud Epiſcopos interueniente Primate, ſiquidem maior cauſa fuerit; ſi vero minor, Metropolitano. &c. Si autem difficiles cauſae, aut maiora negotia orta fuerint, ad maiorem ſedem referantur. & ſi illic facile diſcerni non potuerint, aut iuſte terminari; vbi fuerit ſummorum congregata congregatio, quae per ſingulos annos bis fieri ſolet, & debet, iuſte, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primate eccleſiaſtico, † & coram Patricio * ſaecularia iudicentur negotia in commune. *Anacl. ep.* 1. *in fine.*

† eccleſiaſtica ſ.

C A P. IV.

De cōſecr. d. 3. c. 24. placuit.

Scribatur ad Primates omnium prouinciarum, vt cum ad ſynodum vocant, hunc diem obſeruent, x. kal. Sept. *(non impediant xi kal. Nou.* L.*)* *Carth.* 74. G. *Carth. V. c.* 7. *L. Afr.* 40. L.

Patriarchae, & Primatis eſt Epiſcopos ſuſpenſos abſoluere, ſpoliatos reſtituere, innocenteſque defendere. Tit. XXI.

C A P. I.

c. graue. 29. de praeb. Greg.

PRaecipimus, vt praetermiſſis indignis aſſumant *(Praelati ad eccleſiaſtica beneficia)* idoneos, qui Deo, & eccleſijs velint, & valeant gratum impendere famulatum; fiatque de hoc in Prouinciali concilio diligens inquiſitio annuatim; ita quod, qui poſt primam, & ſecundam correctionem fuerit repertus culpabilis; a conferendis beneficijs per ipſum concilium ſuſpendatur. &c. Huiuſmodi ſuſpenſionis ſentētia, praeter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprij Patriarchae, minime relaxetur; vt in hoc quoque quattuor Patriarchales ſedes ſpecialiter honorentur. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c.* 30.

ix. c. 5. eo. titu. in 4. collect.

C A P. II.

Recto oculo Primates eccleſiarum vtiliter praeuideant, ne quiſquam eorum *(Epiſcoporum)* innocens vexetur, aut ſcandalizetur. *Euariſtus epiſtol. 2. in med. Anſelm. libro* 3. *cap.* 12.

C A P. III.

2. q. 2. nullus. 3.

Primates, & ſynodus ablata Epiſcopis ſpoliatis reſtituant. &c. *Stepha. ep. 2. poſt princ. Capitul. lib. 7. c.* 131. *in addit. Burch. libro* 1. *c.* 141. *Iuo par. 5. c.* 255. *decr.*

C A P. IV.

2. q. 2. c. 1.

Antiquitus decretum eſt: vt omnes poſſeſſiones, & omnia ſibi ſublata, atque fructus cunctos ante litem conteſtatam praeceptor, vel Primas poſſeſſori reſtituat. *Euſeb. ep.* 2. *in fin. Ioan. ep.* 3. *Iuo lib. 4. tit. 6. c. 4. panor.*

De modo, quo Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus reconciliauit Epiſcopos, presbyteros, & alios clericos. Tit. XXII.

C A P. I.

FOrma *reconciliationis Epiſcoporum)* Ponentes Epiſcopi libellum ſuper ſancta Euangelia, & pretioſa ligna, & rurſus ſumentes eum, dederunt Ignatio ſanctiſſimo Patriarchae Conſtantinopoleos, & ſumens Patriarcha ſuperhumeralia tradidit eis. *Syn. iix. gen. CP. act. 2. ſub Had. ij. ante fi.* Paria Epiſcopis facientes *(presbyteri)* tradiderunt libellum paenitentiae; deinde ſcribentes & ipſi Romanum libellum, ſuſceperunt a Patriarcha oraria ſua. *Ibid.* Facientibus *(diaconis)* ſimilia Epiſcopis, & presbyteris, accipiens Patriarcha oraria ipſorum reddidit eis. *Synod. iix. gen. CP. act. 2. ſub* Had. ij. *in fin.* Facientibus *(ſubdiaconis)* ſimilia, pari modo dedit & ipſis *(Patriarcha)* proprij honoris inſignia. *Ibidem.*

Ne quiſquam laicus ſubito aſcendat ad Patriarchatus dignitatem. Tit. XXIII.

C A P. I.

REnouamus, & confirmamus terminos, & vacationes, quae olim a ſanctis Apoſtolis, &

lis, & beatis patribus nostris editae, legem in Ecclesia posuerunt, Non oportere Antistitem promouere quemquam, qui est vel secundum fidem, vel secundum sacerdotalem sortem neophytus; ne inflatus in iudicium incidat, & laqueum diaboli, sicut dicit Apostolus. Prioribus ergo canonibus concordantes definimus, neminem de Senatoria dignitate, vel mundana conuersatione nuper tonsum cum intentione, vel expectatione Pontificatus, vel Patriarchatus honoris, clericum aut monachum factum ad huiusmodi scendere gradum, licet per singulos ordines diuini sacerdotij plurimum temporis fecisse probetur. Si vero quis per nullam suspicionem praedictae concupiscentiae expectationis, sed propter ipsum bonum humilitatis, quae est circa Christum Iesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transiens per definita nunc tempora irreprehensibilis inuentus exstiterit, & probatus; ita vt in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quatuor annis, bene placuit huic sanctae, ac vniuersali synodo eligi hunc, & admitti. Circa eos autem, qui religiose morati sunt in ordine clericorum, & monachorum, digni iudicati sunt Pontificatus dignitate, pariter & honore, praedictum tẽpus abbreuiamus, nimirum secundum quod Episcoporum Praelati probauerint, qui per tempora fuerint. *Synod. iix. gener. sub Hadr. ij. c. 5.*

1. Tim. 3.

CAP. II.

Iubet Ioannes iix. Pontifex Maximus, vt mortuo Photio nemo ex laicis fiat Patriarcha, sed Cardinalis presbyter, aut diaconus, aut alius ex alijs ecclesiasticis; & dispensat cum Photio, vt Hadrianus cum Tharasio. *Synod. CP. ix. sub Ioann. iix. act. 2. Iuo in prologo panormiae, & decreti. Hac Synod. non fuit legitima, vt supra diximus.*

CAP. III.

Refert Ioannes iix. Pontifex Maximus exemplum Hadriani Papae, qui ignouit Tharasio Patriarchae ex laicis sumpto, propter zelum de imaginibus sacris; sed id trahi non debere ad alia, quin potius Episcopum esse constituendum ex veteranis presbyteris. *Ioan. iix. in epist. ad omnes Episcopos, apud ix. synod. CP.*

CAP. IV.

Durum est, vt hi, quos constat in seruitio Domini eum primae sedis Antistite desudasse, ab his, qui suarum rerum incubitatores, atque vagantes fuisse cognoscuntur, despecti aliquatenus crucientur. *Ilerden. 16. in fine.*

12. q. 2. haec. 38.

De his, quae Patriarchae, vel Primati facere prohibentur. Tit. XXIV.

CAP. I.

Nullus Primas, vel Metropolitanus dioecesani ecclesiam, vel parochiam, aut aliquem de eius parochia praesumat excommunicare, vel iudicare, vel aliquid agere absque eius consilio, vel iudicio; sed hoc obseruet, quod ab Apostolis, ac Patribus, & praedecessoribus nostris est statutum, & a nobis confirmatum. &c. [Nullus Primas, nullus Metropolitanus, nullusque reliquorum Episcoporum alterius adeat ciuitatem, aut ad possessionem accedat, quae ad eum non pertinet, & alterius Episcopi est parochiae, super cuiusquam dispositione, nisi vocatus ab eo, cuius iuris esse dinoscitur, aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut iudicet, si sui gradus honore potiri voluerit. sin alter praesumpserit, damnabitur, & cooperatores, atque consentientes. &c. *Callist. ep. 2. post prin. & ante med. Burch. lib. 1. c. 66. Iuo lib. 4. tit. 4. c. 2. panor. & par. 5. c. 100. & 101. & p. 14. c. 72. decr. Ansel. lib 6. c. 119. Tarrac. lib. 3. cap. 75. Caesar. lib. 5. cap. 18.*

9. q. 3. c. 7

9. q. 2. c. 3

Patriarchae, & Primates a Pontif. Max. vel a synodo generali iudicantur. Tit. XXV.

CAP. I.

Anathematizamus etiam Photium, qui contra sacras regulas, & sanctorum Pontificum Roman. veneranda decreta repente de curiali administratione, saecularique militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha Constantinopoli est peruasorie, immo tyrannice a quibusdam schismaticis, vel anathematizatis, atque depositis institutus in ecclesia; donec sedis Apostolicae sanctionibus inobediens perseuerans, eius sententiam tam de se, quam de Patriarcha nostro Ignatio spreuerit & conciliabuli acta, quod se auctore contra sedem Apostolicam congregatum est, anathematizare distulerit. &c. damnantes omnes, qui in illis damnati sunt, & praecipue iam dictum Photium, & Gregorium Syracusanum patricidas, videlicet, qui contra spiritalem patrem suum linguas eximere minime formidarunt, atque perseuerantes in schismate, sequaces eorum, nec non & qui in illorum communionis societate permanserint: sancta synodus dixit. Omnibus placet libellus a sancta Romana Ecclesia expositus. *viij. syn. CP. sub Hadr. ij. act. 1. in prin. libell.*

CAP. II.

Deinde lecta est diffinitio Episcoporum Orientis super depositione Ignatij, quae facta fuerat

fuerat prius, quam Vicarij senioris Romae venissent, quae conueniebat cum ea, quae facta fuerat a synodo Romana praesente Nicolao Papa. *viij syn. CP. act. 1. sub Hadr. ij.*

C A P. III.

In hoc conuentu lecta est epistola Imperatoris Basilij, & epistola Ignatij Patriarchae ad Hadrianum Papam, & deinde epistula Hadriani Papae ad Ignatium Patriarcham super dãnatione Photij, & suorum sectatorum. *iix syno. CP. act. 3. sub Hadr. ij.*

C A P. IV.

Secundo legitur altera eiusdem Nicolai ad Photium epistola, in qua inuehitur in illum propter vsurpatum sacerdotium contra ordinem sacrorum canonum, & respondit de Nectario, & Tharasio, & Ambrosio. *iix. syn. CP. act. 4. sub Hadr. ij. ante fin.*

C A P. V.

De Tharasij promotione, qui ex laicali coetu ad Patriarchatus ex templo culmen promotus est, Hadrianus Papa dicit. Quod nisi in erigendis Imaginibus feruentius contra illarum depositores, atque conculcatores, vt verus miles Christi resisteres, nequaquam vestrae consecrationi assensum praeberemus, aut in ordine Patriarchatus vestram dilectionem susciperemus. *Nicol. ep. ad Photium post prin. apud syn. iix. act. 4 sub Hadr. ij.*

C A P. VI.

Beatissimum Papam Nicolaum tamquam organum sancti spiritus habentes, nec non & sanctiss. Hadrianum Papam successorem eius definimus, atque sancimus, ea omnia, quae ab eis synodice per diuersa tempora exposita sunt, & promulgata, tam pro defensione, ac statu CP. ecclesiae, & summi sacerdotis eius, Ignatij videlicet sanctissimi Patriarchae, quam etiam pro Photij neophyti, & inuasoris expulsione, ac condemnatione seruari semper, & custodiri. *Synod. iix. CP. cap. 2. sub Hadrian. ij.*

C A P. VII.

Amorem principatus, vtpote quandã malam radicem exortorum in Ecclesia scandalorum radicitus excidentes, eum, qui temere, & praeuaricatorie, ac irregulariter, veluti quidam grauis lupus, in Christi ouile insilijt Photium scilicet, qui mille tumultibus & turbationibus orbem terrae repleuit, iusto decreto damnantes, promulgantes numquam fuisse prius, aut nunc esse Episcopum, nec eos, qui in aliquo sacerdotali gradu ab eo consecuti, vel promoti sũt, manere in eo, ad quod prouecti sunt. Insuper & eos, qui ab illo consuetas orationes ad praepositurae promotionem susceperunt, ab huiusmodi patrocinio coercemus. sed & ecclesiae, quas vt putatur, iram Photius, quam ij, qui ab ipso consecrati sunt, dedicauerunt, vel si commotas mensas stabilierunt, rursus dedicari, & inthronizari, atque stabiliri decernimus. omnibus maxime quae in ipso, & ab ipso ad sacerdotalis gradus acceptionem, vel damnationẽ acta sunt in irritum ductis. Dicit enim vniuersorum Deus per Prophetam: Quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi, & oblitus es legis Dei tui, & ego obliuiscar filiorum tuorum. sic peccauerunt mihi, gloriam ipsorum in inhonorantiam ponam: peccata populi mei comedent, & in iniustitijs suis accipient animas suas. & iterum dicit; Quia multiplicauit Ephraim altaria in peccatum, facta sunt ei altaria dilecta; scribam in ea multitudinem (*al. scribam ei multiplices leges meas iix. syno. CP. cap. 4. sub Hadrian. ij.*

Ose. 4.

Ose. 8.

C A P. IIX.

Quoniam quidem apparuit Photium post prolatam contra se iustissimam sententiam, & damnationem a sanctissimo Papa Nicolao, propter nequissimam inuasionem CP. ecclesiae, cum alijs malis operibus suis, etiã quosdam nequam, & adulatores de plateis, & vicis inuenisse, & Vicarios hos sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominasse, ac praeposuisse, atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligentem depositorias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commouisse, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei, saepe promulgasse. Quorum quasi monumentorum libros nos quoque vidimus, ab ipso maligno opere, ac fallaci dictatione confusos; qui etiam synodice in igne consumpti sunt. Huius rei gratia, pro cautela ecclesiastici ordinis, anathematizamus primitus ipsum Photium, etiã propter huiusmodi causam, deinde vero & omnem, qui amodo calliditatem fraudulenter egerit, & verbum veritatis adulterauerit, & falsos Vicarios simulauerit, vel libros dictatos mendacijs finxerint, & ad propriorum fauorem votorũ commentus fuerit, quemadmodum & fortissimus pietatis athleta Martinus sanctissimus Papa Romanos tales synodice pepulit. *viij. synod. CP. c. 6. sub Hadr. ij.*

C A P. IX.

Variam, & diuersam malitiam antiquitus in ecclesia CP. infelix operatus est Photius. vidimus enim, quod & multum ante tyrannicum praesidatum, propriae manus scriptionibus muniebat adhaerentes sibi clientes, ad discendam sapientiam, quae a Deo stulta facta est, cum manifeste noua est inuentio, & sanctis Patribus nostris, & magistris Ecclesiae penitus aliena. Igitur quoniam omnem colligationem iniquitatis soluere, & chirographa violentorum contractuum disrumpere praecipimus definiuit sancta, & vniuersalis synodus, neminem ex his omnibus a nunc tale tenere, vel seruare chirographum: sed absque quolibet offendiculo indubitanter, & intrepide tam docere, quam discere omnes, qui ad vtrumque consistunt idonei, praeter hos, qui

qui erroris inueniuntur,& haereticae impietatis seruituti redacti; huiusmodi enim certissime, & docere,& discere interdicimus. si quis autem deprehensus fuerit, hanc definitionem nostram spernens,atque praeuaricans, si quidem clericus est, a proprio gradu decidat, laicus vero sequestretur, vtpote qui non credit dominico verbo perhibenti. Quodcum que ligaueritis super terram, erit ligatum & in caelis,& quodcumque solueritis super terram, erit solutum & in caelis. *viii. CP. cap. 9. sub* Hadr. *ij.*

Matt. 16.

CAP. X.

Et hoc debite sancta synodus definiuit,quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, & subdiaconi magnae Ecclesiae, qui consecrationem Methodij,& Ignatij sanctissimorum Patriarcharum habuerunt, & secundum insolês illud, & durissimum cor Pharaonis obdurati sunt,& vsque nunc minime cum hac sancta, & vniuersali synodo conuenerunt;sed nec nobis consonare in verbo veritatis voluerunt; quinimmo inuasori Photio concorditer consenserunt,depositi sint,& omnino sacerdotali operatione priuati,quemadmodû,& multum ante beatissimus Papa Nicolaus iudicauit.& nequaquam tales in sacerdotij catalogo recipiantur,etiam si ex hoc conuerti voluerint, nisi in perceptione sanctificationum, qua dignos nullatenus eos,nisi per multam misericordiam iudicamus. non enim sunt digni ad priorem honorê restitutionis locum per paenitentiam inuenire, secundum exosum illum Esau, licet cum lacrymis expetisset eã. *viij. syno. CP. c. 25. sub Hadr. ij.*

CAP. XI.

Habe cum his,quos libenter amplecteris, portionem ex sententia praesenti, quam per tuae tibi direximus ecclesiae defensorem sacerdotali honore, & communione catholica, nec nô etiam a fidelium numero segregatus. sublatum tibi nomen,& munus ministerij sacerdotalis agnosce, sancti spiritus iudicio,& Apostolica auctoritate damnatus nûquamque anathematis vinculis exuêdus. *Felix iij. cum lxvij. Episcopis ad Acatium CP. in fi.*

CAP. XII.

Aurelius Carthaginensis ecclesiae olim Episcopus cum collegis suis,instigante diabolo, superbire temporibus praedecessorum nostrorum Bonifacij,atque Caelestini contra Romanam Ecclesiam coepit, sed videns se modo peccatis Aurelij Eulalius a Romanae Ecclesiae communione segregatum, humiliana recognouit se, pacem, & communionem Romanae Ecclesiae petens, subscribendo vna cum collegis suis, damnauit Apostolica auctoritate omnes scripturas, quae aduersus Romanae Ecclesiae priuilegia factae quoquo ingenio fuerunt. *Bonif. ij. epist. vni. in fine.*

Quibus de causis possint Patriarchae excommunicari, & deponi. Tit. XXVI.

CAP. I.

Photius falsos Vicarios sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominauit, ac proposuit, atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligens,depositarias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commouit, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei saepe promulgauit. Quorum quasi monumentorum libros nos quoque vidimus, ab ipso maligno opere, ac fallaci dictatione confusos,qui etiam synodice ab igne consumpti sunt. *Synod. gen. iix. capitulo 6. sub Hadrian. ij.*

CAP. II.

Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt;omnia mihi licent,sed non omnia aedificant; dicit alicubi Paulus magnus Apostolus. igitur quoniam omnia ad vtilitatem,& perfectionem sanctae Dei Ecclesiae, & nihil omnino per contentionem, vel inanem gloriam facere debemus, & quoniam auditibus nostris fama sonuit, quod non solum haeretici, & ij, qui sanctae CP. ecclesiae sacerdotium sortiti, & † orthodoxi, ac legitimi Patriarchae a sacerdotali catalogo (propriae manus † scripta facere ad propriam tutelam, fauoremque suum, & quasi stabilitatem exigant, & compellant: visum est sanctae huic, & vniuersali synodo, nequaquam id ex hoc a quopiam fieri, excepto eo, quod secundum formam, & consuetudinem, pro sincera fide nostra, tempore consecrationis Episcoporum exigitur. quod enim aliter fit, omnino non expedit, sed neque ad aedificationem Ecclesiae pertinet. Quisquis ergo ausus fuerit soluere hanc definitionem nostram,& aut expetierit, aut paruerit expetentibus honore proprio decidat. *viij. synod. CP. cap. 8. sub Hadrian. ij.*

1. Cor. 6.

† sed s.

† propria manu.

CAP. III.

SI quispiam Imperatorum, vel potentum, aut magnatum taliter illudere diuinis,& talem, ac tantam iniuriam impie in diuinum sacerdotium facere, vel admittere tentauerit (*fictitium quendam Patriarcham constituendo*) arguatur a Patriarcha illius temporis, & Episcopis, qui cum ipso fuerint, & segregetur,& indignus diuinis mysterijs iudicetur. &c. Si vero Patriarcha CP. & suffraganei eius Episcopi, quod factum fuerit, cognoscentes,neglexerint debitum aduersus eos ostendere zelum; deponantur, & a proprio sacerdotio, ac honore pellantur. *viij. synod. CP. c. 16 sub* Hadr. *ij.*

CAP. IV.

Photius ob id specialiter condênatur, quoniam

niam depositionem, vel anathema praesumpsit in sanctae memoriae Papam Nicolaum nominare. *Anastasius bibliothe. in proem. iix. syn.ad* Hadr.ij.

C A P. V.

Primates expelli possunt ab ecclesia, & a dioecesibus si saepius vocati noluerint venire ad synodum. *Carth.54.G.Carth.iij.c.43.L.*

Communia de Patriarchis, & Primatibus. Tit. XXVII.

C A P. I.

NE laici Principes se electioni Patriarcharum ingerant. *Synod. viij.gen. cap. 22.sub* Hadr.ij.

C A P. II.

Volumus, & mandamus; vt Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, & alij, qui curam obtinent animarum, studiose proponant sibi commissis verbum crucis; obsecrantes per Patrem, & Filium, & Spiritũ sanctum. &c. Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & Barones, aliosque magnates, nec non communiones ciuitatum, vt qui personaliter non accesserint in subsidium terrae sanctae, competentem conferant numerum bellatorum. &c. *Inno.iij.in con.gen.Lat.c.vltimo.*

C A P. III.

Arbitramur, vt sicut Metropolitanos auctoritate ordinas singulari, (*loquitur cum Episcopo Alexandr.*) sic & ceteros non fine permissu, conscientiaque tua finas Episcopos procreari. In quibus hunc modum recte seruabis, vt longe positos litteris datis ordinari censeas ab his, qui nunc eos suo tantum ordinant arbitratu; vicinos autem, si aestimas, ad manus impositionẽ tuae gratiae statuas peruenire. Quorum enim te maxima expectat cura, praecipue tuum debent mereri iudicium. *Inno.ep.18.in prin.ad Alex.Episcopum.*

C A P. IV.

Vos, siue Patriarcham, siue Archiepiscopum, siue Episcopum vobis ordinari postuletis, a nemine nunc velle congruentius, quam a Pontifice Beati Petri, a quo & Episcopatus, & Apostolatus sumpsit initium, hunc ordinare valetis. *Nicolaus ad consulta Bulgaror.c.73.*

C A P. V.

Vbicumque, & maxime in eo loco, in quo primae cathedrae constitutus est Episcopus, interrogentur hi, qui communicatorias litteras tradunt, an omnia recta habeant, & suo testimonio comprobent. *Elib.58.*

C A P. VI.

Apolyticae, (*Formatae. L.*) a Primatibus, vel alijs Episcopis clericis dandae, habeant diem Paschae. Si ea obscura sit, praeteritae Paschae diem, vt in publicis actibus scribitur, Post Consulatum. *Carthag.109.G. Mileu..20.L.Afr.73.*L.

C A P. VII.

Durum est, vt hi, quos constat in seruitio Domini cum primae sedis Antistite desudasse, ab his, qui suarum rerum incubitatores, atque vagantes fuisse cognoscuntur, despecti aliquatenus crucientur. *Iler.16.in fine.* [margin: 12. q. 2. *hanc.38.*]

C A P. IIX.

Significamus Deo placitae Paternitati vestrae, die xvij. kalen. Augustin. indictionis quartae, nostram humilitatem, Diuina gratia, suo, vt praecepit, munere praeueniente, vestris sanctis, ac Deo dignis precibus in sancta Romana Ecclesia Põtificalis honoris accepisse consecrationem, & stolam, *Athanas. & alij ad Felic.ij.post med.*

LIBER TERTIVS

De Archiepiscopis, & Metropolitanis.

DE INSTITVTIONE ARCHIEPISCOPORVM.

TIT. PRIMVS.

[margin: *Distin.*80 *c.*2.]

IN illis ciuitatibus in quibus dudũ apud ethnicos erant Archiflamines minores, Archiepiscopos institui (*B.Petrus*) praecepit, qui nõ tamen Primatũ, sed Archiepiscoporũ fruerentur nomine. &c. In singulis vero reliquis ciuitatib. singulos Episcopos constitui praecepit, qui non Primatum, aut Archiepiscoporũ, aut Metropolitanorum nomine, quia matres ciuitatum non tenent, sed Episcoporũ tantum vocabulo potirentur. &c. *Cle.ep.1.post med.Leo ix.ep.3.ad Episcopos Africae, ante fi.Anselm.li.6.c.105.*

C A P. II.

In capite prouinciarum vbi dudũ Primates legis saeculi erant, Patriarchas, vel Primates leges

Dist. 99. c. 1. prouinciae.

leges diuinae,& ecclesiasticae poni,& esse iusserunt. Reliquae Metropolitanae ciuitates, quae minores iudices habebant, licet maiores Comitibus essent, haberent Metropolitanos suos, qui praedictis iuste obedirent Primatibus, sicut & in legibus saeculi olim ordinatum erat: qui non Primatum,sed aut Metropolitanorum,aut Archiepiscoporum nomine fruerentur. Et licet singulae Metropoles ciuitates suas prouincias habeant,& suos Metropolitanos iudices habere debeant Episcopos,sicut prius Metropolitanos iudices habebant saeculares; Primates tamen & tunc, & nunc habere iussae sunt, ad quos post sedem Apostolicam summa negotia conueniant.&c. *Anacl.ep.2. post med. Vid.* Gregor.*vii.lib.6. reg. ep.35. ad Rothomag. & alios Episcopos. Iuo lib.4.tit.3.c.1.panor.& par.5. c.53.decr. Anselm.lib.6.c.100.Caesar.lib.2.c.73.*

CAP. III.

Non omnes Primates, vel Patriarchae esse possunt; sed illae vrbes,quae praefatis, & priscis temporibus Primatum tenuere, Patriarcharum,aut Primatum nomine fruantur: reliquae vero Metropoles,Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum,& nõ Patriarcharum aut Primatum vtantur nominibus: quia hæc eadem & leges saeculi in suis continent Principibus. Aliae autem primae ciuitates, quas vobis conscriptas in quodam tomo mittimus, a sanctis Apostolis,& a B.Clemente,siue a nobis Primates praedicatores acceperunt.*Anacl.ep.3.post prin.Ansel.lib.6.c.*106.

CAP. IV.

Nulli Archiepiscopi Primates vocentur, nisi illi,qui primas tenent ciuitates. &c. Reliqui vero,qui alias Metropolitanas sedes adepti sunt,non Primates, sed Metropolitani nominentur. *Anic.ep.* 1. *post prin.*

CAP. V.

Nulli Metropolitani, aut alij Episcopi appellentur Primates, nisi qui primas sedes tenent, & quorum ciuitates antiqui primates esse censuerunt.Reliqui vero,qui ceteras Metropolitanas ciuitates adepti sunt, non Primates,sed aut Archiepiscopi,aut Metropolitani vocentur. *Stephan.ep.2.ante med.*

CAP. VI.

Inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quaedam discretio potestatis; & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt ceteris praemineret. de qua forma Episcoporum quaedam orta est distinctio, & magna ordinatione prouisum est; ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis prouincijs singuli,quorum inter fratres haberetur prima sententia.Et rursum quidam in maioribus vrbibus constituti, sollicitudinem eius susciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri sedẽ vniuersalis Ecclesiae cura conflueret, & nihil vsquam a suo capite dissideret. [Qui ergo scit se quibusdam praepositum,non moleste ferat,aliquem

2.q.6.c.12 & 14.

sibi esse praelatum: sed obedientiam, quam exigit,etiam ipse dependat. *Iulius ep.1.in fi. Vide Iul.ep.2.Vigil.ep.vn.c.7.Leo.ep.82.in fi. Greg.vu.ad omnes Episcopos in ep.incip. diuinis.Tolet.xj.c.10.Ansel.lib.2.c.18.*

distin.23. quamquam c.6.in fin.

CAP. VII.

Primates illi, & non alij sint, qui in Nicaena synodo sunt constituti. Reliqui vero, qui Metropoles tenent sedes, Archiepiscopi vocantur, & non Primates,salua in omnibus Apostolicae sedis dignitate, quae ei ab ipso Domino est concessa, & postea a sanctis Patribus roborata.F*elix.ij.ep.1.c.12. Burch.li.1.c.163.Iuo par.5.c.273.decr.*

CAP. IIX.

25.q.2.c.5. igitur.

Secundum sanctorum Patrum canones spiritu Dei conditos,& totius mundi reuerentia consecratos; Metropolitanos singularum prouinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuae cura praetenditur, ius traditae sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus,ita vt a regulis praestitutis nulla aut negligentia, aut praesumptione discedant. *Leo ep.54.alias ep.82.c.2.ad Anast.Thessalon.*Iuo *p.5.c.346.decre.*

CAP. IX.

6.q.3.c.2

Scitote certam prouinciam esse, quae habet x.vel xj. ciuitates;& vnum Regem,& totidem minores potestates sub se,& vnum Episcopum,aliosque suffragatores x.vel xj. Episcopos iudices: ad quorum iudicium omnes causae Episcoporum,& reliquorum sacerdotum referantur.&c.*Pelag.ij.ep.1.in fi. Iuo li.4.tit.3.c.2.panor.Ansel.lib.6. c.107.* T*arrac. lib.2.cap.21.*

CAP. X.

In loco,vbi numquam Patriarcha, vel Archiepiscopus constitutus est, a maiori est primitus instituendus; quoniam secundum Apostolum minor a maiori benedicitur, deinde vero accepta licentia, & pallij vsu, ordinat ipse sibi deinde Episcopos, qui successorem suum valeant ordinare. *Nicol. ad consulta Bulgaror.cap.73.*

Heb.7.b.

De consecratione,& electione, & confirmatione Archiepiscoporum.

Tit. II.

CAP. I.

NE laici Principes se electioni Archiepiscoporum ingerant:*Syn.iix.gen. CP.c.22.*

CAP. II.

Si Archiepiscopus diẽ obierit,& alter ordinandus Archiepiscopus electus fuerit;omnes eiusdem prouinciae Episcopi ad sedẽ Metropoleos conueniant, vt ab omnibus ipse ordinetur. oportet autem,vt ipse, qui illis omnibus praeesse debet, ab omnibus illis eligatur,& ordinetur.Reliqui vero [cõprouinciales Episcopi,si necesse fuerit,ceteris consentientib. a tribus iussu Archiepiscopi consecrari possint

Dist.66. Archiepiscopus.c.1 & de ep. ordinan. c.6.Greg. ix et c.9. de elec.in 1. collect. Distin.64 c.4.

Episcopi. Sed melius est, si ipse cum omnibus eum, qui dignus est, elegerit, & cuncti pariter sacrauerint Pontificem. Et licet istud necessitate cogente concessum sit, illud tamen quod de Archiepiscopi consecratione praedictum est, atque praeceptum, id est, vt omnes suffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet. quia qui illis praeest, ab omnibus Episcopis, quibus praeest, debet constitui. sin aliter praesumptum fuerit, viribus carere non dubium est. quia irrita erit eius secus acta ordinatio. *Anicet. ep. 1. in prin. Burch. lib. 1. cap. 28. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 3. panor. & par. 5. c. 139. decr. Ansel. lib. 6. c. 34.*

CAP. III.

Sicut Metropolitanos auctoritate ordineas singulari, sic & ceteros, non sine permissu, conscientiaq. tua sinas Episcopos procreari. *Inno. ep. 18. in prin. ad Alexan. Antioch. Episc.*

CAP. IV.

Dist. 63. c. 19 d. 77. in prin. Metropolitano defuncto, cum in loco eius alius fuerit surrogandus, prouinciales Episcopi ad ciuitatem Metropolitanam conuenire debebunt, vt omnium clericorum, atque omnium ciuium voluntate discussa, ex presbyteris eiusdem ecclesiae, vel ex diaconibus optimus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiam prouinciales referant sacerdotes. &c. *Leo ep. 54. alias ep. 82. c. 6. ad Thessalo. Episcop. Iuo par. 5. c. 348. decr. Deusd. c. 1. Ansel. li. 6. c. 16. Caesar. li. 3. c. 1.*

CAP. V.

Dist. 65. c. vlt. Admoneatur vnus Episcopus, qui reliquus est, vt alios Episcopos ordinet, per litteras ab Exarcho prouinciae, id est Metropolitano. Vocenturque propinqui Episcopi ad Metropolitanum ordinandum. *Sard. 6. Burch. lib. 1. c. 26. Iuo par. 5. c. 137. decr.*

CAP. VI.

In ordinandis Metropolitanis Episcopis antiquam institutionis formulã renouamus, quam per incuriã omnimodis videmus amissam. Itaq. Metropolitanus Episcopus a comprouincialibus clericis, vel populis electus, congregatis in vnum omnibus comprouincialibus Episcopis, ordinetur: vt talis, Deo propicio, ad gradum huius dignitatis accedat, per quem regula Ecclesiae in melius aucta, plus floreat. *Aurel. ij. c. 7.*

CAP. VII.

Metropolitani a Metropolitanis omnibus, si fieri potest, praesentibus comprouincialibus ordinentur: ita vt ipsi Metropolitano ordinandi priuilegium maneat, quem ordinationis consuetudo requirat. Ipse tamen Metropolitanus a comprouincialibus Episcopis, sicut decreta sedis Apostolicae continent, cum consensu cleri, vel ciuium, eligatur. De comprouincialibus vero ordinandis cum consensu Metropolitani, cleri, vel ciuium, iuxta propriorum † canonum statuta electio, & voluntas requiratur. *Aurel. iij. cap. 3.*

† priorũ

CAP. IIX.

Tempore, quo Metropolitanus in Ecclesia Dei fuerit ordinatus Episcopus, placitum in nomine suorum comprouincialium Episcoporum faciat, vt caste, sobrie, recteque viuat. *Emerit. c. 4.*

CAP. IX.

Porrexit Hincmarus Archiepiscopus Remensis epistolam, totius Galliae Episcoporum manibus subterscriptã ad Apostolicam sedem, pro confirmatione ipsius ordinationis. &c. Ostendit etiam ipsi Christianissimo Principi coram sancta synodo diploma sacrum, ipsius venerandi Principis manibus insignitum, & sigillo subtersignatum ex approbatione suae ordinationis, ad eandem sanctam, & Apostolicam, omnium scilicet ecclesiarum matrem, Romanam Ecclesiam. *Synodus apud Sanctum Medardum in causa Hincmari.*

De reuerentia, quae debetur Archiepiscopis. Tit. III.

CAP. I.

NE Episcopi, aut presbyteri ante diligentem examinationem, & canonicam sententiam se separent a communione suorum Metropolitanorum. *Synod. ijx. gen. CP. c. 10. sub Hadr. ij.*

CAP. II.

Nolumus prudentiam tuam moleste accipere, quod Archiepiscopũ vestrum Iacobum consuetudini sanctae Romanae Ecclesiae, matris omnium ecclesiarum, vestraeque specialiter obedire coegimus; scilicet, vt quemadmodum totius Occidentalis ecclesiae clerus, ab ipsis fidei Christianae primordijs, barbam radendi morem tenuit, ita & ipse frater noster vester Archiepiscopus raderet. vnde eminentiae quoque tuae praecipimus, vt ipsum ceu pastorem, & spiritualem Patrem suscipiens, & auscultans eum, cũ consilio eius omnem tuaa potestatis clerum barbas radere facias, atque compellas. *Greg. vij. lib. 8. regist. ep. 10. post prin.*

CAP. III.

Episcopus, presbyter, clericus, sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in prouincia sunt, & maxime Metropolitani, ad Imperatorem non eat. &c. *Antioc. c. 11. G. Capitul. lib. 1 cap. 10. Burch. lib. 2. c. 177. Iuo par. 6. c. 268. decr. Ansel. lib. 6. c. 115.*

CAP. IV.

Placuit, vt Episcopi trans mare non proficiscantur, nisi consulto primae sedis Episcopo, siue cuiusque prouinciae Primate, vt ab eo praecipue possint sumere formatam, vel commendationẽ. *Cartha. iij. c. 28.*

CAP. V.

Conseruatio Metropolitani Episcopi Primatu, ceteri Episcoporum, secundum suae ordinationis tempus, alius alio sedendi deferat locum. *Brac. i. c. 24.*

CAP.

CAP. VI.

Placuit, vt pro reuerentia Principis, ac regiae sedis honore, vel Metropolitani ciuitatis ipsius, & consolatione; eòuicini Toletanae vrbis Episcopi, qui eiusdem Pontificis admonitionem acceperint, singulis per annũ mensibus in eadem vrbe debeant commorari, messiuis, ac vindemialibus ferijs relaxatis. *Tole. vij. c. 6.*

CAP. VII.

Episcopi secundum canonicam institutionem, Metropolitano obediant. *Vernen. sub Pipino c. 3.*

CAP. IIX.

Vt Metropolitanis sedibus antiquitus statuta iura seruentur, & a comprouincialibus Episcopis, iuxta regulas ecclesiasticas, eis reuerentia exhibeatur. *Melden. c. 31.*

CAP. IX.

Ad Episcopos Britonum, qui contra auctoritatem a Metropoli sua moliuntur discindere, synodus litteras secundum auctoritatem sacram direxit, quatenus ad suam Metropolim redeant, eiq. debito iure se subdant, ne a canonica, & Episcopali communione se segregent. *Tullen. c. 9.*

CAP. X.

Non ignoramus, Metropolitano vestro carissimo fratri nostro Erardo competentem reuerentiã vos debere; ita vt praeter eius praesentiam, aut consensum, nullus in regione vestra canonice possit ordinari Episcopus; nec vos generale aliquid sine eius assensu posse sancire. Pro qua reuerentia salubriter a vobis, & a gente vestra Metropolitano impendenda, reuerentissimi Papae Leonis, & successoris eius Benedicti scripta docuerunt, & refragantibus Apostolicae auctoritati, dignam excommunicationis protulerunt sententiam. &c. Proinde monemus sanctam, nobisque amabilem fraternitatem vestram, vt ab his excessibus vlterius temperetis, & vestra instantia, opitulante Dei gratia, gentem vestram, ad olim traditae disciplinae, ac totius ecclesiasticae religionis obseruantiam inuitetis. Verum, si quod non optamus, ab eiusdem Metropolitani sollicitudine vlterius resilueritis, & nostris ex caritate manantibus exhortationibus vos constiterit reluctari; ministerij necessitate, canonicam in vos cogemur proferre sententiam. *Synodus Tullensis in epistola ad quosdam Episcopos, in fine.*

CAP. XI.

Placuit vniuersali concilio; vt Salomoni, qui Britannorum tenet regionem, suggeratis, vt permittat totius Britanniae Episcopis debitam reuerentiam Metropolitano inferre. *Synodus Tullensis post epistolam ad quosdam presbyteros.*

De pallio Archiepiscoporum. Tit. IV.

CAP. I.

Episcopi, quibus concessum est pallijs vti certis temporibus in eisdem temporibus & locis his induantur, & tanto, & tali non abutantur amictu, propter typhum, & inanem gloriam, & humanum placorem, atque sui amorem, omni videlicet tempore diuini sacrificij, & omnis alius ecclesiastici ministerij hunc inepte portantes. Quisquis ergo Episcopus praeter definita sibi tempora, se pallio induerit, aut corrigatur, aut a Patriarcha proprio deponatur. viij. *Synodus gener. CP. c. 27. sub Hadrian ij.*

CAP. II.

Postquam (*Patriarcha CP. & tres reliqui*) a Romano Põtifice receperint pallium, quod est plenitudinis officij Pontificalis insigne, praestito sibi fidelitatis, & obedientiae iuramento, licenter & ipsi suis suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro se professionem canonicã, & pro Romana Ecclesia sponsionem obedientiae ab eisdem. *Inno. iij. in concil. gen. Later. c. 5.*

De priui leg. c. 23. antiqua. apud Gregor. ix. & c. 6. ve ti. in 4. coll.

CAP. III.

Reuerentissimo fratri, & coepiscopo nostro Leandro pallium a beati Petri Apostoli sede transmisimus, quod & antiquae consuetudini, & vestris moribus, & eius bonitati, atque grauitati debebamus. *Greg. ep. 3. in fi. li. 7. c. 122. reg. ad Reccared.*

CAP. IV.

Praeterea ex benedictione beati Petri Apostolorum Principis pallium vobis transmisimus, ad sola missarum solemnia vtendum, &c. *Greg. ep. 2. ad Leandrum Hispal. Episcop. lib. 7. c. 125. in fi.*

CAP. V.

Tibi sacri pallij direximus munus, quod B. Petri Apostoli auctoritate suscipiens induaris, atq. inter Archiepiscopos vnus Deo auctore praecipimus, vt censearis. Qualiter enim eo vtaris, ex mandato Apostolico informatus cognosces: ita vt dum missarum solemnia geris, vel Episcopum te contigerit consecrare, illo tantummodo tempore eo vtaris. *Greg. ij. ep. 8. ad Bonif. Episcopum, in princip.*

CAP. VI.

Archiepiscopus accepta licentia, & pallij vsu, ordinet ipse sibi deinceps Episcopos, qui successorem suum valeant ordinare. &c. Episcopi, qui ab obeunte Archiepiscopo consecrati sunt, simul congregati constituant Archiepiscopum, in throno non sedentẽ, & praeter corpus Christi non consecrantem, priusquam pallium a sede Romana percipiat; sicut Galliarum omnes, & Germaniae, & aliarum regionum Archiepiscopi agere comprobantur. *Nicol. ad consulta Bulgar. c. 73.*

CAP. VII.

In hoc primo anno Pontificatus sui dominus Gregorius Papa constituit, & consecrauit Archiepiscopos, & Episcopos per diuersa loca in Sardinia Prouincia, Iacobũm Archiepiscopum Caralicanum, Constantinum Archiepiscopũ Turrensem, quib. pallia cũ priuilegijs dedit. Brunoni Episcopo Veronensi pallium cum priuilegio dedit. *Ex lib. 1. registr. Gregor. vij. in fine.*

C A P. IIX.

Illud, nisi nos Apostolica mansuetudo detineret, seuerius in te animaduersum sentites, quod hucusque praeclarius tuae dignitatis insigne, videlicet pallium, ab Apostolica sede pro more acquirere postposuisti. Te ipsum non ignorare putamus, quam districte sanctorum Patrum censura in eos indicandum statuerit, qui post consecrationem suam per tres continuos menses, pallium, quod sui sit officij, obtinere tepuerint. Proinde Apostolica tibi praecipimus auctoritate, vt quia sanctorum Patrum statuta parui pendisti, nullum deinceps Episcopum, vel sacerdotem ordinare, seu ecclesias praesumas consecrare, donec oneris tui supplementum, pallij videlicet vsum, ab hac sede impetraueris. *Gregor. vij. lib 9. regist. epist. 1.*

C A P. IX.

Quarta actione euidentissimis documentis ostensum est, Hincmarum Archiepiscopum canonice a vicina dioecesi adeptum, canonice electum, & canonice ordinatum, & canonice pallio Apostolicae sedis rata ordinatione perfectum, & in culmine Primatis Metropolitana auctoritate vsquequaque, & in omnibus confirmatum. *Synod. apud B. Medardum Suession. in causa Hincmari.*

C A P X.

Sed hic canon receptus non fuit a Sede Apost.

Archiepiscopus sine pallio missas dicere non praesumat. *Matisc. 6.*

C A P XI.

Leo ij. fecit constitutum, quod archiuo Ecclesiae continetur, vt qui ordinatus fuerit Archiepiscopus nulla consuetudine, pro vsu pallij, aut diuersis officijs Ecclesiae quidquam persoluere debeat. *Ex Pontif.*

C A P. XII.

Gregorius iij. venerabilem Vvilcharium in partibus Franciae in ciuitate Vienna dato pallio Archiepiscopum eum esse constituit. *Ex Pontif. in fine.*

Ne vnus Metropolitanus duas prouincias obtineat, neque vnam prouinciam in duas diuidat. Tit. V.

C A P. I.

IMperator ad sanctam synodum dixit: Ad honoram sanctae Martyris Euphemiae, & vestrae pariter sanctitatis, Chalcedonensium ciuitatem, in qua sanctae fidei concilium gestum est, Metropolis priuilegia habere sancimus, nomine tantum hanc honorantes, salua videlicet Nicomediensium ciuitati propria dignitate. Omnes clamauerunt: Iustum iudiciu Imperatoris digni sancta Martyre. *Chalced. act. 6. in fine.*

C A P. II.

Dis. 101. peruenit. c. 1.

Sunt, qui contra ecclesiastica iura per potestates saeculares conantur vnā prouinciam in duas diuidere, vt duo Metropolitani in vna prouincia sint. iubemus id nō fieri ab Episcopo, vel cadat a suo gradu. quae vero vrbes per imperiales litteras Metropoleos nomine gaudent, eo fruantur; sed Episcopus seruet vero Metropolitano sua iura. *Chalc. c. 2. Burch. li. 1. c. 35. Iuo par. 5. c. 146. decr.*

C A P. III.

c. 1 d. 10. post prin. Lege Imperator.

Quod sciscitaris, vtrum diuisis Imperiali iudicio prouincijs, vt duae Metropoles fiant, si duo Metropolitani Episcopi debeant nominari; non vere visum est, ad mobilitatem necessitatum mundanarum, Dei Ecclesiam commutari, honoresque ant diuisiones perpeti, quas pro suis causis faciendas duxerit Imperator. Ergo secundum pristinum prouinciarum morem Metropolitanos Episcopos conuenit nominari. *Innoc. ep. 18. c. 2.*

C A P. IV.

Lutubensis ecclesiae cleri ordo, vel plebis, preces suas, & lacrymas ad nos, quantum datur intelligi, magno cum dolore miserunt, dicentes; Episcopum Patroclum sua petitione cessante in locum decedētis Episcopi, nescio quem in aliena prouincia praetermisso Metropolitano contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia conuenit nos paternarū sanctionum esse diligentes custodes. Nulli etenim videtur incognita synodi constitutio Nicaenae, quae ita praecipit. &c. Per vnamquamq. prouinciam ius Metropolitanos singulos habere debere, nec cuiquā duas esse posse subiectas. &c. vt ita † constitutio quoque nostra definiat, quatenus Metropolitani sui vnaquaeque prouincia in omnibus rebus semper ordinem expectet. *Bonif. ep. 3. ad Hilar. Narbon. Vid. Nicae. 4. & 6. refert Caelestin. ep. 2. c. 4.*

† ita.

C A P. V.

Primum, iuxta canonum decreta, vnaquaeque prouincia suo Metropolitano contenta sit, vt decessoris nostri data ad Narbonensem Episcopū continent instituta, nec vsurpationi locus alicui sacerdoti in alterius concedatur iniuriam. Sit concessis sibi cōtentus vnusquisque limitibus. Alter in alterius prouincia nihil praesumat. &c. *Caelest. ep. 2. c. 4. Bonif. d. ep. 3.*

Archiepiscopi est Episcopos ordinare, aut illorum ordinationi consensum praebere. Tit. VI.

C A P. I.

Dis 64. c. 1. Episcopi & c. 7. Episcopū.

CVm Episcopus a trib. praesentibus, alijs per litteras consentientibus ordinatur: auctoritas (*confirmatio L. Cartha. vij.*) rerum gestarū in singulis prouincijs Metropolitano deferatur. *Nicae. c. 4. Mart Brac. c. 2. Nic. ij. c. 3. Innoc. ad Victori. c. 1. lo. in ep. vn. in med. Iuo par. 5. c. 117. decr. Ansel. libro 6. c. 48. Caesar. lib. 3. c. 26.*

Dist.64.Il lud c.vlt.

CAP. II.

Si quis sine Metropolitani sententia fiat Episcopus, Episcopus non fit. *Nicaen.6. Ans. lib.6.c.37.Deusd.c.1.Caesar.lib.3.c.47.*

CAP. III.

Dist.75. quoniam. c.2.

Quidam Metropolitani negligunt oues sibi commissas, & differunt ordinationes Episcoporum Placuit, vt intra menses tres Episcopi ordinentur; nisi ex necessaria causa hoc tempus protelerur. Contra faciens subiaceat canonicis poenis. Prouentus vero ecclesiae viduatae apud oeconomum eiusdem ecclesiae conseruetur. *Chalc.25.Vernen.cap.17. Vid.Vorma.75. Capitul. libro 3.cap.28.Burch.lib.1.cap.24.Iuo par.5.cap.135.decr.Ans. lib.6.cap.35.*

CAP. IV.

Metropolitani Pontices, Asianae, & Thracicae dioeceseos ab Archiepiscopo CP. ordinentur. ipsi Episcopos in suis dioecesib. cum Episcopis Prouincialibus ordinẽt. *Chalc.28. G.Vide CP.2.G.*

CAP. V.

Dist. 64. c.5.

Extra conscientiam Metropolitani Episcopi nullus audeat ordinare Episcopum. Integrum enim est iudicium, quod plurimorum sententijs confirmatur. *Inno.ep.2.ad Victori. c.1.Iuo par.5.c.113.decr.Ansel.lib.6.cap.50 Tarrac.lib.3.c.44.*

CAP. VI.

Lutubensis ecclesiae cleri ordo, vel plebis, preces suas, & lacrymas ad nos magno cum dolore miserunt, dicentes, coepiscopum nostrum Patroclum sua petitione cessante in locum decedentis Episcopi, nescio quem, in alia prouincia, praetermisso Metropolitano, contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia con uenit, nos paternarum sanctionum esse diligentes custodes.&c. *Bonif.ep.3.in med.*

CAP. VII.

Si quisquam fratrum nostrorũ in quacumque prouincia decesserit, is sibi ordinationem vindicet sacerdotis, quem illius prouinciae Metropolitanum esse constiterit. *Leo ep.67.al. 87.ad Episcopos Viennen. prouin. post med.*

CAP. IIX.

Dist.65.si forte.cap. vlt.

Si in aliam forte personam partium se vota diuiserint, Metropolitani iudicio is alteri praeferatur, qui maiorib. & studijs iuuatur, & meritis. *Leo ep.82. ad Anast.Thessalonic.c. 5.Iuo lib.3.tit.1.cap.6.panor.& par.5.c.347. decr.Deusd.c.1. Anselm.lib.6.c.16.*

CAP. IX.

Dist.62. c.1.

Nulla ratio sinit, vt inter Episcopos habeantur, qui neque a clericis sunt electi, neque a plebibus expetiti, neque a prouincialibus Episcopis cum Metropolitani iudicio consecrati. *Leo ep. 90.ad Rusticum Episc. Narbon.cap.1. Viden. Eugen.ij. in syn. cap. 2.Burch.lib.1. cap.11. Iuo par.5. cap.65. Ansel.lib.6.cap.68.Deusd.cap.1. Caesar. lib.3.c. 3.Tarrac.lib.3.c.6.*

CAP. X.

Nullus praeter notitiam, atque consensum fratris Ascanij Metropolitani aliquatenus consecretur Antistes. quia hoc & vetus ordo tenuit, hoc cccxvilj. sanctorum Patrum definiuit auctoritas, cui quisquis obuias tetendērit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorũ praeceptionibus resultarit. *Hilar.ep.1.c.1.Ascanio,& Episcopis Tarrac.pro uin.*

CAP. XI.

Licet ij, qui praeter notitiam, atque cõsensum tuae dilectionis ordinati sunt sacerdotes, cum suis debuerint auctoribus submoueri; ne quid tamen in tanta necessitate decernamus austerum, eos, qui Episcopi facti sunt, ita volumus permanere, vt in Apostolicis pręceptionibus, & statutis sanctorum Patrum nõ reperiantur obnoxij. *Hilar.epist.3. ad Ascan. Episcop.Tarracon.Metropo.in med.*

CAP. XII.

In canone legitur Nicaeno: Episcopum conuenit maxime quidem ab omnib. qui sunt in prouincia Episcopis ordinari. Si autẽ hoc difficile fuerit, a tribus in idipsum conuenientibus, & absentibus consentientibus, ordinatio celebretur. Firmitas autem eorũ quae geruntur per vnamquamq. prouinciam, Metropolitano tribuatur Episcopo. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eũ non esse Episcopum, qui minus quam a tribus Episcopis, auctoritate etiã Metropolitani, fuerit factus Episcopus. *Ioan.iij.ep.vn.in med.Nicae.c.4.*

CAP. XIII.

De temp. ordin.c.7. Grego.ix. & de ele. c.4. in 1. collect.

Nullus Episcopus sine Metropolitani permissu, nec Episcopus Metropolitanus sine tribus Episcopis comprouincialibus praesumat Episcopũ ordinare. *Arel.ij.c.5.Burch.lib.1.c. 27.Iuo li.3.tit.2.c.8.panor.& p.5.c.138.decr.*

CAP. XIV.

Illud ante omnia clareat, eum, qui sine conscientia Metropolitani constitutus fuerit Episcopus, iuxta magnam synodum esse Episcopum non debere. *Arel.ij.c.6.Nicae.c.6.Burch.lib.1.c. 20.Iuo par.5.c.74.decr.*

CAP. XV.

Dist.65.c. 3.& c.nõ debet.c.2.

Episcopus non ordinetur sine consensu, & praesentia Episcopi Metropoleos prouinciae. Optimumque esset omnes Episcopos cum eo conuenire. *Anti.19.Mart.Brac.c.3.*

CAP. XVI.

Dist.24.c. 4.dist.6. Episcopu. 6.

Episcopi iudicio Metropolitanorũ, & vicinorum Episcoporũ ordinentur. *Laod.12.Tullen.p.2.c.8.Capit.li.7.c.78.Burch.li.1.c.9.Iuo p.5.c. 63.decr.*

CAP. XVII.

Cum conuentu totius prouinciae Episcoporum, maximeq. Metropolitani, vel auctoritate, vel praesentia, ordinetur Episcopus. *Carth.iv.c.1.Burch.li.1.c.8.Iuo par.5.c.62.decr.*

CAP. XIIX.

Distin.65 c.8.

Si quis in Metropolitana ciuitate non fuerit Episcopus ordinatus, posteaquam susce pta benedictione per Metropolitani litteras honorem fuerit Episcopi adeptus.&c. statuto

H 3 tem-

tempore, id est, impletis duobus mensibus se in Metropolitani sui praesentet aspectibus, vt ab illo monitis ecclesiasticis instructus, plenius, quid obseruare debeat, recognoscat. Si non fecerit, in synodo increpatus a fratribus corrigatur. Si infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit impeditus, hoc suis litteris Metropolitano indicare procuret. *Tarrac. c. 5.*

CAP. XIX.

Episcopatum desiderans electione clericorum, vel ciuium, consensu etiam Metropolitani eiusdē prouinciae, Pontifex ordinetur. *Aruer. cap. 2.*

CAP. XX.

Licet melius esset in sua ecclesia fieri, tamen aut sub praesentia Metropolitani, aut certe cum eius auctoritate, intra prouinciam omnino a comprouincialibus ordinetur Episcopus. *Aurel. iv. c. 5.*

CAP. XXI.

Ne quis Britannum, aut Romanum in Armorico sine Metropolitani, aut comprouincialium voluntate, vel litteris, Episcopum ordinare praesumat. Si quis contra ire tentauerit, sententiam in anterioribus canonibus obseruet, & a caritate vsq. ad maiorem synodum se cognoscat esse remotum. *Turo. ij. c. 9.*

CAP. XXII.

Dist. 51. qui in aliquo. c. 5.

Nec ille deinceps sacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriae ciuitatis elegerit, vel auctoritas Metropolitani, vel comprouincialium sacerdotum assensus non exquisiuit. &c. a tribus in Sacerdotem die Dominica consecrabitur, cōuenientibus ceteris, qui absentes sunt, litteris suis, & magis auctoritate, vel praesentia eius, qui est in Metropoli constitutus. Episcopus autem cōprouincialis ibi consecrandus est, vbi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non, nisi in ciuitate Metropoli, & comprouincialibus ibidem conuenientibus. Si quis autem deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet. iv. c. 18.*

CAP. XXIII.

Dist. 75. c. 2.

Quoniam quidam Metropolitanorū, quantum comperimus, negligentius commissos sibi greges, & ordinationes Episcoporum facere differūt; placuit sanctae synodo, intra tres menses ordinationes celebrari, nisi forte necessitas excusabilis praeparet tempus dilationis extendi. Quod si hoc minime fecerit, correptioni ecclesiasticae subiacebit. Veruntamen redditus ecclesiae viduatae penes oeconomum eiusdem ecclesiae integri referuentur. *Vormacien. 75. Chalc. 25.*

CAP. XXV.

Decreuit sancta synodus, vt nullus Episcopus accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cuiuslibet laicae personae donum Episcopatus. &c. Sed Episcopus a suo Metropolitano. *Pictau. c. 1.*

In administratione sacramentorum, & celebratione Diuinorum officiorum, sequantur Episcopi Prouinciales ordinem praescriptum a Metropolitano. Tit. VII.

CAP. I.

De cōsecr. d. 1. c. 30. altaria.

AD celebrandum diuina officia, ordinem, quem Metropolitani tenent, prouinciales obseruare debebunt. *Epaun. 27. Burch. lib. 3. c. 25. Iuo lib. 2. tit. 4. c. 5. panorm. & par. 3. c. 30. decr.*

CAP. II.

De cōsecr. d. 2. c. 31.

Institutio missarum, sicut in Metropolitana ecclesia agitur, ita in omni Tarraconensi prouincia, tam ipsius missae ordo, quā psallendo, vel ministrando, consuetudo seruetur. *Geru. 1. Burch. li. 3. c. 66. Iuo par. 3. c. 68. decr.*

CAP. III.

Nullus eum baptizandi ordinem praetermittat, quem & antea tenuit Metropolitana Bracarensis ecclesia, & pro amputanda aliquorū dubietate, praedictus Profuturus Episcopus scriptum, & sibi directum a sede beatissimi Petri Apostoli suscepit. *Brac. 1. c. 23.*

CAP. IV.

Dist. 12. c. 13. de his.

† Pontifices f.

Placuit huic sancto concilio, vt Metropolitanae sedis auctoritate coacti, vniuscuiusque prouinciae ciues, † rectoresque ecclesiarum vnum, eundemque in psallendo teneant modum, quem in Metropolitana sede cognouerint institutum, nec aliqua diuersitate cuiuscumque ordinis, vel officij, a Metropolitana se patiantur sede disiungi. &c. *Toletan. xj. cap. 3.*

Varia negotia ad Archiepiscopum pertinentia. Tit. IIX.

CAP. I.

TRansfugam clericum ad suam ecclesiam Metropolitanus redire compellat. *Leo epist. 82. c. 9.*

CAP. II.

Tuae sollicitudinis est, frater carissime, omnia debita tibi auctoritate tueri, & illicitis, non modo, non praebere assensum, sed etiam cuncta, quae contra regulam facta reperies, coercere. *Hilar. ep. 3. ad Ascan. Episcop. Tarrac. Metropol in fi.*

CAP. III.

23. q. 8. § quae. 27.

Episcopus, presbyter, clericus, sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in prouincia sunt, & maxime Metropolitani ad Impenon eat, sed & communione, & dignitate priuetur. *Antioc. xj. Capit. li 1. c. 10. Burch. lib. 2. c. 177. Iuo par. 6 c. 268. decr. Ansel. li. 6. c. 115.*

CAP. IV.

Nullus Episcopus de rebus ecclesiae suae sine

fine conſcientia Metropolitani ſui,vendendi aliquid habeat poteſtatem, vtili tamen omnibus commutatione permiſſa.*Epau.* 12.

CAP. V.

Ante tres mẽſes Epiphaniorum Metropolitani ſacerdotes litteris ſe inuicem inquirant,vt communi ſententia docti,diem reſurrectionis Chriſti comprouincialibus ſuis inſinuẽt, & vno tempore celebrandum annuntient.*Tolet.iv.c.*4 CAP. VI.

A Metropolitano Epiſcopo in concilio nuntietur Paſcha.&c.*Brac.ij.c.*9.

*De conſec. diſt 3. placuit.*25.

CAP. VII.

De his, qui contra Apoſtoli voluntatem circumferuntur omni vento doctrinae: placuit huic ſancto concilio, vt Metropolitanae ſedis auctoritate coacti, vnuſquiſque prouinciae ciues † rectoreſque eccleſiarum vnũ, eundemque in pſallendo teneant modum, quẽ in Metropolitana ſede cognouerint inſtitutum, nec aliqua diuerſitate cuiuſcumq; ordinis,vel officij à Metropolitana ſe patiantur ſede diſiungi. Si enim iuſtum eſt, vt inde vnuſquiſque ſumat regulas magiſterii, vnde honoris conſecrationem accepit,vt iuxta maiorum decreta, ſedes, quae vnicuique ſacerdotalis mater eſt dignitatis,ſit eccleſiaſticae magiſtra rationis.&c. Quiſquis violator extiterit, ſex menſibus communione priuetur, apud Metropolitanum ſub poenitentiae cenſura permaneat corrigendus.&c. Sub iſta ergo regula diſciplinae non ſolum Metropolitanus totius ſuae prouinciae Pontifices, vel ſacerdotes aſtringat,ſed etiam ceteri Epiſcopi ſubiectos ſibi eccleſiarum rectores obtemperare his inſtitutionibus cogant.*Tolet. xi.c.* 3.*Leo ep.* 4.*c.*1.*ad Epiſcopos Siciliae.*

Diſt. 12. *c.*13. *Iac.*1.*a*

† Pontifices.

CAP. IIX.

Conſtituimus per conſilium ſacerdotum, & ordinauimus per ciuitates legitimos Epiſcopos. Et idcirco cõſtituimus ſuper eos Archiepiſcopos,Abel,& Ardobertum; vt ad iudicia eorum de omni neceſſitate eccleſiaſtica recurrerent tam Epiſcopi, quam alius populus.*Sueſſion ſub Pipin.*

De cura Metropolitani erga eccleſiam ſuam,& dioeceſes, & perſonas ſubditorum Epiſcoporum; & de ſede vacante. Tit. IX.

CAP. I.

SI Metropolitanus in ſua Eccleſia non conſtituit oeconomum, CP. Epiſcopus cõſtituat. ſi Epiſcopus non conſtituit, tum eius Metropolitanus.*Nicae.ij.c.*11. *Iuo par.* 5.*c.*374.*decr.* CAP. II.

9.q.3.c.3. cũ ſimus.

Si Epiſcopus inueniatur indoctus, a Metropolitano proprio, ac deinceps ſacerdotes à ſuo Epiſcopo,vt doceri poſſint, admoneantur.*Syn.Rom.ſub Eugen.ij.& Leone iv.c.*4.

11.q.2.c.48.

CAP. III.

Non liceat Metropolitano, moriente Epiſcopo,qui ſub eius ſede cenſetur, eius bona, vel eius Eccleſiae auferre, vel alienare, ſed ſint ſub cuſtodia cleri eius eccleſiae,vſque ad promotionem alterius, niſi clerici non ſuſcipiant: † tunc enim Metropolitanus ea intacta cuſtodiat, & ordinato Epiſcopo tradat.*Trul.*35. CAP. IV.

11.q.2.c.48.

† fuerint

Epiſcopo e corpore recedente,(*Metropolitani*)electione talis perſona ordinandae domui eccleſiaſticae procuretur, quae vel conſueta clericis ſtipendia diſpenſet, & creditarum ſibi rerum, ſi forſitan tarditas in Epiſcopo ordinando ſucceſſerit,Metropolitano cõgruis temporibus reddere poſſit rationem. *Valent.Hiſpan.c.* CAP. V.

Patentibus, & propinquis decedenti Epiſcopi,ſi inteſtatus obierit, denuntietur, vt ſine Metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum conſcientia,nihil de rebus defuncti occupare pertentent, ſed vſque ad ordinationem futuri expectent Antiſtitis,aut certe,ſi longum fuerit,ad Metropolitani ordinationem recurrant. &c. Si autem rationabiliter,modeſteque vnuſquiſque repetit, quod ſibi iure debetur,ei abſque aliqua animaduerſione a Metropolitano,vel cui iniunxerit, aut res,aut ratio non negetur.*Valent.Hiſp. c.*3.

CAP. VI.

Propinqui morientis Epiſcopi nihil de rebus eius, abſque Metropolitani cognitione vſurpare praeſumant. Quod ſi is,qui receſſerit, Metropolitanus fuerit, ſucceſſoris eius ſententiam, aut concilium ſubſtinebunt. *Tolet.ix.c.*7. CAP. VII.

Metropolitanus ex morientis (*Epiſcopi*) eccleſia nihil prorſus auferre praeſumat;ſed ſolam, quae ad eum pertinet, curam ſalutarem impendat.*Tolet.ix.cap.*9.

CAP. VIII.

Quae de tranſgreſſione (*Saphoraci Epiſcopi*)in Aurelianenſi ſynodo nuper habita ſunt decreta,a Metropolita no,cui redigẽdi actio, vel ordinatio de comprouincialibus eius eccleſiae manet, in memorata vrbe ſcripta ſeruentur.*Pariſien.ij.c.vn.*

CAP. IX.

Sicut Metropolitanis in confinitimos, ceteroſque eccleſiaſticis ordinibus deditos, ſic confinitimis in commiſſo ſibi religioſorum numero vigilandum eſt, qualiter neſcientia talium diuinae legis eruditionibus imbuatur.Ita vt Praelatus quiſque ſubditos quaerat.&c.*Tolet.xj.c.*2.*Vide Tolet.iix.c.*8.

CAP. X.

Placuit omnibus Pontificibus Hiſpaniae, atque Galliciae, † ſaluo priuilegio vniuſcuiuſque prouinciae, vt licitum maneat deinceps Toletano Pontifici,quoſcunque Regalis poteſtas elegerit, & dicti Toletani Pontificis iudicium dignos eſſe probauerit, in quibuslibet prouinciis, in praecedentium ſedibus praeficere Praeſules.&c.Ita tamẽ;vt poſt ordinationis ſuae tempus, intra tres menſes pro-

Diſt. 63. cum longe 25.

† Galliae Electio Regis ſola oras praeſentatio.

proprij Metropolitani praesentiam videat: vt eius auctoritate, & disciplina instructus, cōdigne susceptae sedis gubernacula teneat. Quod si non fecerit, excommunicatum se per omnia nouerit, excepto, si regia iussione impeditum se esse probauerit. &c. *Tolet. xij. c. 6.*

C A P. X I.

De baptismo, & mysterio sanctae fidei vnusquisque Archiepiscopus suos suffraganeos diligenter, studioseque admoneat. &c. *Arelat. sub Carolo c. 3.*

C A P. X I I.

Si Episcopus ministerium Ecclesiasticum propter infirmitatem corpoream exhibere non potuerit, in Archiepiscopi hoc cum voluntate Episcopi eiusdem ecclesiae, maneat ordinatione, qualiter debitum officium non remaneat. *Melden. cap. 47.*

C A P. X I I I.

Metropolitani munus est, dare operam, vt si Episcopus aliquis eligitur ineptus, alius constituatur. Si autem pretio, aut alia re cōmotus non praestat officium suum, in synodo reprehendatur. *Valent. sub Lothario c. 7. in fi.*

C A P. X I V.

Singulis Metropolitanis cum suffraganeis suis, cura praecipua sit de vita, & opinione, non solum totius cleri, sed etiam ipsorum Episcoporum, ne se per culpam, vel negligentiam suam tales exhibeant, qui merito apud laicos, viles atque infames, ac per hoc in ipso sacro ministerio contemptibiles habeantur. *Valent. sub Loth. c. 19.*

C A P. X V.

Episcopo de corpore recedente, vicinus illi accedat Episcopus, qui ex more exequiis celebratis, statim ecclesiae illius curam districtissime gerat; descriptioque fidelissima, si fieri potest, inter octauas defuncti sub diligentia praesentis Episcopi peragatur. Dehinc ad Metropolitani notitiam habita ordinate descriptio deferatur, vt eius lectione talis persona ordinandae domus ecclesiasticae procuretur, quae vel consueta clericis stipendia dispenset, & creditarum sibi rerum, si forsitan tarditas in Episcopo ordinando successerit, Metropolitano congruis temporibus reddere possit rationem. *Trosleia. c. 14.*

Archiepiscopi est vocare Episcopos ad concilium. Tit. X.

C A P. I.

Dist. 18. peruenit. 6.

Secundum canones sanctorum Patrum, bis singulis annis in vnaquaque prouincia Episcopi conueniant, vbi Metropolitanus voluerit, vt corrigantur, quae emerserint. *Chalce. 19. Vide Antio. 20. Capi li. 1. c. 13. Iuo par. 4. c. 243. decr. Anselm. lib. 6. c. 199.*

C A P. I I.

Dist. 18. quoniā. 7.

Sextae synodi Patres semel singulis annis (*concilium*) fieri voluerunt. &c. Si quis Metropolitanus negligat facere sine aliqua causa necessaria, canonicis poenis subiicietur. *Nicae. y. c. 6. Vide Trull. 8. Iuo par. 5. cap. 373. decr.*

C A P. I I I.

De aetas. 25. Greg. ix. & c. 5 eo. tit. in 4 collect.

Sicut olim a sanctis Patribus noscitur, institutum, Metropolitani singulis annis cum suis suffraganeis prouincialia concilia celebrent. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Lat. c. 6.*

C A P. I V.

Ad Arelatensis Episcopi arbitrium synodus est congreganda; ad quam vrbem ex omnibus mundi partibus, praecipue Gallicanis, sub sancti Martini tempore legimus celebratum fuisse concilium, atque conuentum. Si quis commonitus, infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat. *Arel. ij. c. 18.*

C A P. V.

Dist. 18. propter. 4. & 15.

Admoneantur Episcopi eius prouinciae a Metropolitano suo, vt ad synodum veniant post tertiam hebdomadam Pasche, & id. Oct. Non fiant autem synodi ab eis sine Metropolitano (*cui de omnib. causis constat permissum esse iudicium. L.*) *Antio. 20. Vide Nicae. 5. Ap. 37. G. 38. L. Mart Bracar. 18. Capitul. lib. 1. c. 13. Burch. lib. 1. cap. 44. Iuo lib. 4. tit. 2. cap. 3. & 4. panor. & par. 5. cap. 154. decr.*

C A P. V I.

Dist. 18. c. 13.

Si Episcopus Metropolitanus ad comprouinciales Episcopos epistolas direxerit, in quibus eos ad ordinationem Summi Pontificis, aut ad synodum inuitat; postpositis omnibus, excepta graui infirmitate corporis, aut praeceptione Regia, ad constitutum diē adesse non differant. Quod si defuerint, sicut prisca canonum praecepit auctoritas, vsque ad proximam synodum a caritate fratrum, & ecclesiae communione priuentur. *Agath. 35. (Vide Tarrac. 6. Arel. ij. cap. 19. Vas. 29.) Burch. lib. 1 c. 49. Iuo lib. 4. tit. 2. c. 5. panor. & par. 5. c. 159. decr. Caesar. lib 4. c. 116.*

C A P. V I I.

Dist. 18. c. 14.

Si quis Episcoporum commonitus a Metropolitano, ad synodum, nulla graui intercedente necessitate corporali, venire contēpserit, sicut statuta Patrum censuerunt, vsque ad futurum concilium cunctorum Episcoporum, caritatis communione priuetur. *Tarr. 6. Vide Agath. 35.*

C A P. I I X.

Epistolae tales per fratres a Metropolitano sunt dirigendae, vt non solum a cathedralis ecclesiae presbyteris, verum etiam de dioecesanis ad cōcilium trahant, & aliquos, de filijs ecclesiae saecularibus secum adducere debeant. *Tarrac. 13. Burch. lib. 1. c. 48. Iuo par. 5. c. 158. decr.*

C A P. I X.

Cum Metropolitanus fratres, vel comprouinciales suos ad concilium, aut ad ordinationem cuiusq; consacerdotis crediderit vocandos, nisi causa euidens extiterit, nullus excuset. *Epaun. 1.*

C A P. X.

Statuimus, vt frater, & coepiscopus noster Montanus, qui in Metropoli est, ad comprouinciales nostros Domini sacerdotes litteras de congreganda synodo adueniente tempore debeat destinare. *Toletij. in fi.*

C A P. X I.

Nullus Episcoporum, admonente Metropoli-

politano, nisi certa taedij causa detentus, ad concilium, vel ordinationem consacerdotis venire penitus vlla excusatione detrectet. *Aurel. ij. c. 1.* CAP. XII.

Metropolitani singulis annis comprouinciales suos ad conciliũ euocent. *Aurel. ij. c. 2.* CAP. XIII.

Vnusquisque Metropolitanus in prouincia sua cum comprouincialibus suis, singulis annis synodale debet oportuno tempore habere concilium. quod si illum infirmitas, aut necessitas certa tenuerit, vt ad constitutum locum adesse nõ possit, ad suam ciuitatem suos euocet fratres; vt si intra biennium definitũ, temporũ tranquillitate concessa, admonitis comprouincialibus a Metropolitana synodus indicta non fuerit, Metropolitanus ipse pro euocationis tarditate, anno integro missas facere non praesumat. Quod si euocati, nõ corporali infirmitate detenti, adesse suae enocationi distulerint; simili sententiae subiacebũt. qui tamen & hãc excusationem sibi nouerint esse sublatam, si absentiam suam per vigorẽ fortis † crediderint excusandam. *Aurel. iij. c. 1.* CAP. XIV.

† fortis

Cuncti Metropolitani de comprouincialibus suis in prouincia sua annis singulis synodum debent congregare. *Aurel. iv. c. 36.* CAP. XV.

Bis ad synodum annis singulis Metropolitanus, & comprouinciales sui in locum, quem deliberatio Metropolitani elegerit, Deo propitiante conueniant. aut si necessitas fuerit inenitabilis, sicut praecepit auctoritas, vel semel in anno sine cuiuslibet excusatione per sonae. &c. *Turon. ii. c. 1.* CAP. XVI.

In omnibus Patrum cõcilijs habetur scriptum, vt intra anni circulum vnusquisque Metropolitanus Episcopis iunctis in vnum locum comprouincialibus suis, intra prouinciam suam studeat habere concilium. &c. *Aurel. v. c. 22.* CAP. XVII.

Antiquorum Patrum iuribus in omnibus custoditis, ad synodum post triennij tempus omnes conueniant. &c. Et hoc adimplere sollicitudinis sit Metropolitani Lugdunensis Episcopi, vna cum dispositione magnifici Principis nostri prius definientis locum mediterraneum, ad quem omnes Episcopi sine labore alacres congregentur. *Matisconen. ii. c. 20.* CAP. XVIII.

Si nec de fide, nec de communi Ecclesiae vtilitate tractabitur, specialе erit concilium vniuscuiusque prouinciae, vbi Metropolitanus elegerit peragendum. &c. Pro compellẽdis iudicibus, vel saecularibus viris ad synodum, Metropolitani studio quidam executor a Principe postuletur. *Tolet. iv. c. 3.* CAP. XIX.

Omni anno ad peragendum celebritatem concilij in Metropolitana sede, tempore, quo Principis, vel Metropolitani electio definierit, omnes prouinciae Pontifices adsint. *Tolet. xi. c. 1. 5.* CAP. XX.

Statuimus, vt iuxta veterem canonem, quotannis fiat synodus Episcoporum, vbi Metropolitanus voluerit, vbi omnia ecclesiastica negotia terminentur. *Trul. c. 8. Vide Nicae. ij. c. 6.* CAP. XXI.

Placuit, per singulas prouincias bis in anno concilia fieri, conuocante Metropolitano Episcopo omnes prouinciae Episcopos. *Mar. Brac. c. 18. Vid. Antio. 20.*

De iudicijs Metropolitanorum. Tit. XI.

CAP. I.

Si quis putauerit, se a proprio Metropolitano grauari; aut penes Primatem Dioeceseos, aut penes vniuersalis Apost. Ecclesiae Papam iudicetur. *Nicae. 21. apud Iul. ep. 2. c. 4. Victor ep. 1. in med. Burch. lib. 1. ca. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr. & lib. 4. tit. 12. cap. 2. panor. Anselm. lib. 2. cap. 9. & 11.* CAP. II.

2. q. 6. c. 7 & 15.

Si Episcopus Metropolitanum, aut iudices suspectos habuerit, aut infensos sẽserit; apud Primates dioeceseos, aut apud Romanae sedis Pontifices iudicetur. *Nicae. 54. apud Iul. ep. 2. cap. 17. Anicet. ep. 1. Burch. lib. 1. c. 170. Iuo par. 5. cap 280. decr.* CAP. III.

Quidquid de comprouincialium Episcoporum causis (*loquitur de Metropolitanis*) suarumque ecclesiarum, & clericorum, atq; saecularium necessitatibus agere, aut disponere necesse fuerit; hoc cum omnium consensu comprouincialium agatur Pontificum, nõ aliquo dominationis fastu, sed humillima, & concordi omnium administratione. *Nicae. 61. apud Iul. ep. 2. c. 23. Hadrian. ad Episcop. Mediom. c. 43. Capitul. lib. 7. c. 358. & in addi. c. 142.* CAP. IV.

Archiepiscopi iudicia Episcoporum, & maiora negotia habeant. Sed si Episcopi reclamauerint, vel eos suspectos habuerint; ad Primates, vel Patriarchas transferantur. *Clem. ep. 1. sub med.* CAP. V.

Ad xij. eiusdem prouinciae iudices, ad quorum iudicium omnes causae ciuitatum referantur, deferatur negotium. Si autem fuerit ecclesiasticum, apud Episcopos interueniente Primate, si quidem maior causa fuerit: si vero minor, Metropolitano. *Anacl. ep. 1. ante fi.* CAP. VI.

Saluo in omnibus Romanae Ecclesiae priuilegio, nullus Metropolitanus absque caeterorum omnium cõprouincialium Episcoporum instãtia, aliquorum audiat causas, quia irritae erunt aliter actae, quam in conspectu omnium ventilatae. & ipse si fecerit, coerceatur a fratrib. *Hygin. ep. 1. ante fi. Nicae. apud Iul. 51. Luci. ep. 1. Hadr. ad Episcop. Mediom. c. 14. Capitul. lib. 6. c. 106. & in addit. c. 146. Burch. lib. 1. cap. 65. Iuo par. 5. c. 99. & 174.*

9. q. 3. c. 4.

174. *decr. Ansel. lib. 2. c. 22. in Rom.*

CAP. VII.

9. q. 3. c. 5 Archiepiscopus nihil de Episcoporũ causis, aut de alijs communibus, iuxta statuta Apostolorum, absq; cunctorum illorum agat consilio: nec illi, nisi quantum ad proprias parochias pertinet, sine suo. quoniã tali gaudet concordia altissimus, & gloriatur in mẽbris suis. &c. *Aniect. ep. vni. cap. 1.*

CAP. IIX.

3. q. 6. c. 7 Quamuis liceat apud Prouinciales, & Metropolitanos, atque Primates eorum, Episcoporum ventilare accusationes, vel criminationes; non tamen licet definire secus, quam praedictum est. Reliquorum vero clericorum causas apud Prouinciales, & Metropolitanos, ac Primates, & ventilare, & iuste finire licet. *Eleuth. ep. vni. c. 2. Iuo par. 6. c. 316. decret & lib. 4. tit. 12. cap. 12. panor.*

CAP. IX.

Non liceat Metropolitanis, sicut agere solebant, inconsulto Romano Pontifice, Episcopos damnare; sed communi sanctae Romanae Ecclesiae consilio. *Iulius ep. 1. post med. Anselm lib. 2. c. 42.*

CAP. X.

Quamquam comprouincialibus Episcopis vna cum eorum Metropolitano suae prouinciae causas Episcoporum liceat concorditer agitare: non tamen, sicut in Nicaena synodo est constitutum, licet definire, absque Romani Pótificis auctoritate. *Felix ij. ep. 1. c. 18.*

CAP. XI.

6. q. 4. c. 1 & 2. Si Episcopus de aliquibus criminibus iudicetur, & de eo Episcopi eius prouinciae discordent, aliquibus innocentem, alijs nocẽtem iudicantibus, de tota cõtrouersia sic fiat. Metropolitanus ex proxima prouincia alios euocet, qui iudicent, vna cum eiusdem prouinciae Episcopis. *Antioch. c. 14. Mart. Brac. cap. 13. Burch. lib. 1. cap. 150. Iuo par. 5. c. 263. decr. Anselm. lib. 3. cap. 77. in addit.*

CAP. XII.

Abbas, si in culpa reperiatur, aut fraude; & innocentem se asserens, ab Episcopo suo accipere noluerit correctionem; ad Metropolitani iudicium deducatur. *Epau. c. 19.*

CAP. XIII.

Si quaecunque persona contra Episcopũ, vel actores Ecclesiae se proprium crediderit habere negotium; prius ad eum recurrat caritatis studio, vt familiari aditione commonitus, sanare ea debeat, quae in querimoniam deducuntur. quam rem si differre voluerit, tunc demum ad Metropolitani audientiam veniatur. de qua re cum litteras suas Metropolitanus ad comprouincialem Episcopum dederit, & causa ipsa inter vtrosque quacumque occasione amicis medijs nõ fuerit definita, vt ipsi Metropolitano necessarium sit in eodem negotio iterare scriptum; & secundo admonitus, aut mittere, aut venire distulerit; tunc a caritate Metropolitani sui nouerit se esse suspensum, donec ad praesentiam eius veniens, causae ipsius, de qua petitur, reddiderit rationem. Quod si patuerit, Episcopum ipsum contra iustitiam fatigatum; is, qui eum iniusta interpellatione pulsauit, anni spatio a communione ecclesiastica suspendatur. *Aurel. v. c. 17.*

CAP. XIV.

Si aliquid contentionis aduersus Episcopum potentior persona habuerit, pergat ad Metropolitanum Episcopum, & ei causas allegct, & ipsius sit potestatis, honorabiliter Episcopum, de quo agitur, euocare; vt in eius praesentia accusatori respondeat, & oppositas sibi actiones extricet. Quod si talis fuerit immanitas causae, vt eam solus Metropolitanus definire non valeat, aduocet secum vnum, vel duos coepiscopos. Quod si & ipsis dubietas fuerit, concilio definito diem, vel tempus instituant, in quo vniuersi rite collecti fratris sui, & coepiscopi causas discutiãt, & pro merito, aut iustificent, aut culpent. *Matisc. ij. c. 9.*

CAP. XV.

10. q. 3. c. 6. ad fi. quia cognouim. Clerici tam locales, quam dioecesani, qui se ab Episcopo grauari cognouerint; querelas suas ad Metropolitanum deferre non differant, vt Metropolitanus non moretur eiusmodi praesumptiones coercere. *Tolet. iij. cap. 20. Iuo par. 3. cap. 137. decr.*

CAP. XVI.

Si diuersae prouinciae duo fuerint sacerdotes, inter quos aliqua disceptatio oriatur, conuenientibus in vnum Metropolitanis ipsorum, omnis illorum actio eorum iudicio terminetur. ita vt si vnus ex Episcopis ab alio Episcopo, aut a quacumque persona inique fuerit aggrauatus; communi fratrum studio cum Dei solatio defensetur. *Lugd. c. 1.*

CAP. XVII.

Illi ex Pontificibus sententiam excommunicationis merebuntur excipere, qui exortos contra se clamores negotiorum admoniti a Metropolitano distulerint emendare, atque compescere. aut si admoniti, vt in iudicium primae sedis accedant, aut per se noluerint properare, aut vades suos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Tolet. xiiij. c. 8.*

Archiepiscopus audit appellationes, & querelas, quae de Episcopis deferuntur. Tit. XII.

CAP. I.

PLacuit, & hoc sanctae synodo, vt quicumque presbyter, aut diaconus a proprio Episcopo depositus fuerit propter aliquod crimen, vel si quamlibet iniustitiam se pati dixerit, & non acquieuerit iudicio proprij Episcopi, dicens eum suspectum se habere, vel propter inimicitiam, quã erga se tenuerit, vel propter gratiam, quam aliis quibusdam praestare voluerit, idcirco in se fuisse tale operatum; potestatem habeat ad Metropoli-

politanum ipsius prouinciae concurrere, & eam, quam putat iniustitiam, dispositionem, † vel aliam laesionem denuntiare. Metropolita vero ille libenter suscipiat huiusmodi, & aduocet Episcopum, qui deposuit, vel alio modo clericum laesit, & apud se cum aliis etiam Episcopis negotij faciat examen, ad confirmandam scilicet sine omni suspicione, vel destruendam per generalem synodum, & multorum sententiam, clerici depositionē. *Syn.viij.CP.sub Hadr.ij.cap.26.*

† depositionem.

CAP. II.

Si Episcopus iracundus, quod esse non debet, cito in presbyterum, vel diaconum motus eiicere eum ab ecclesia voluerit, prouidendum est, ne innocens condemnetur, vel cōmunione priuetur. Eiectus potest ad Metropolitanum confugere, si vero is abest, ad vicinum, (*potest ad vicinos Episcopos confugere.* L.) qui de causa diligenter cognoscet. † Audiendae enim sunt preces supplicum. &c. *Sard.14.G.17.L.Vide Nicae. apud Carth.vj.c.6.L.Afr.101.L.& in epist.ad Bonif. L.ante canones Carth.G.Iuo lib.5.tit.5.c.4. panor.& par.14.c.15.decr. Anselm.lib.3.c.68. Caesar. lib.5.c.48.*

11.q.3.c.4.

† cognoscent L.

CAP. III.

Si quaecumque persona contra Episcopū, vel actores ecclesiae habeat negotium, & ab eo commonitus differat sanare querimoniā: ad Metropolitani audientiam veniatur: de qua re cum litteras suas Metropolitanas ad comprouincialem Episcopum dederit, & causa non fuerit definita, vt ipsi Metropolitano necessarium sit in eodē negotio iterare scriptum, & secundo admonitus aut mittere, aut venire distulerit; tunc a caritate Metropolitani sui nouerit se esse suspensum, donec ad praesentiam eius veniens, causae ipsius, de qua petitur, reddiderit rationem. &c. Si vero Metropolitanus a quocumque comprouinciali Episcopo bis fuerit in causa propria appellatus, & eum audire distulerit: ad proximam synodum, quae constituetur, negotium suum in concilium licentiam habeat exercendi: & quidquid pro iustitia a comprouincialibus suis statutum fuerit, studeat obseruare. *Aur. v.c.17.*

CAP. IV.

Clerici locales, & dioecesani, qui se ab Episcopo grauari cognouerint, querelas suas ad Metropolitanum deferre non differant; & Metropolitanus nō moretur einsmodi praesumptiones coercere. *Tolet.iij.c.20. Iuo par.3. c.137.decr.*

10.q.3. quia. 6.

CAP. V.

Si quis sacerdotum secundum statuta concilii Valentini, ad humanda decedentis Episcopi membra venire commonitus, pigra voluntate distulerit, appellantibus clericis obeuntis Episcopi, apud synodū, siue apud Metropolitanum Episcopum, tempore anni vnius, nec faciēdi Missam, nec communicandi habeat omnino licentiam. *Tolet.vij.c.3. Burchar.lib.1.c.226. Iuo par.5.c.330.decr.*

CAP. VI.

Filiis, vel nepotibus eius, qui construxit, vel ditauit ecclesiam, licitum sit, vt si sacerdotem, seu ministrum aliquid ex collatis rebus praeuiderint defraudari, aut cōmonitionis honestae conuentione compescant, aut Episcopo, vel iudici corrigenda denuntient. Quod si talia Episcopus agere tētet, Metropolitano eius haec insinuare procurent. *Tolet.ix.cap.1.Burch.lib.3.cap.182. Iuo par.3. c.243.decr.*

16.q.7.c.31.

CAP. VII.

Quicumque ex clericis, vel monachis causam contra proprium Episcopum habens, ad Metropolitanum suum causaturus accesserit, non debeat a proprio Episcopo excommunicationis sententia praedamnari, antequam per iudicium Metropolitani sui, vtrū dignus excommunicatione habeatur, possit agnosci. Quod si ante iudicium quis Episcoporum in talium personas excommunicationis sentētiam praemiserit; illis penitus, quos ligauerit, absolutis, in se illam nouerit retor queri sententiam. Quod etiam, & inter Metropolitanos conuenit obseruari; si praegrauatus quis a proprio Metropolitano ad alterius prouinciae Metropolitanum molestiam praessurae suae agnoscendam detulerit; aut si inauditus a duobus Metropolitanis, ad regios auditus negotia sua perlaturus accesserit, & ob hoc excommunicationis iugulum a proprio Episcopo illi videatur infigi. *Tolet. xiij cap.12.*

Archiepiscopus circumeat dioecesim, cum opus fuerit. Tit. XIII.

CAP. I.

Archiepiscopi parochias visitantes, pro diuersitate prouinciarum, & facultatibus ecclesiarum, xl. vel l. euectionis numerū non excedant. Cardinales vero xx. vel xxv. non excedant. Episcopi xx. vel xxx. &c. *Alex. iij. in conc. Later. c 4.*

De cens. c.6. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. II.

Quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus per se, aut per Archidiaconum suum, vel idoneas personas honestas, bis, aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit haereticos habitare, circumeat. &c. *Innoc. iii. in conc. gen. Later. c.3.*

De haer. c.13. Gr. ix. et c.2. eod. tit. in 4. coll.

Ne Archiepiscopus auaritiae causa suffraganeorum dioeceses circumeat. Tit. XIV.

CAP. I.

Auaritiam, vtpote secūdā idololatriam, Paulus magnus execratur Apostolus, cunctos videlicet, qui Christiano vocabulo censentur, ab omni turpi lucro abstinere volens. multo magis ergo iis, qui sacerdotio funguntur, nefas est coepiscopos, & suffraganeos

Colos.3.a 1.Tim.3. b.Tit.1. 1.Pet.5.a

neos suos per quemcumque modum grauare. Huius rei gratia definiuit sancta haec, & vniuersalis synodus, nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriã ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis, ad alias accedere, & potestate propria (inferiore salut, † & consumere reditus, qui apud illos inueniuntur ad ecclesiasticam dispositionem, & alimenta pauperum: ac per hoc aggrauare auaritiae modo conscientias fratrum, & comministrorum suorum, excepta hospitalitate, quae aliquando ex necessario transitu fortassis accesserit. Sed & tunc non alia, nisi ex iis, quae sunt ad praesens, de cõpendio praeparata inueniuntur, cum reuerẽtia, & cum timore Dei dignanter accipiat, & maturius propositum iter perambulet, nihil omnino eorum, quae sunt ecclesiae illius, vel suffraganei Episcopi petens, vel exigens. Si enim vnumquemque Episcoporum Ecclesiae propriae rebus cum multa parcitate vti, & nullatenus in proprias vtilitates importune, ac sine ratione disperdere, vel consumere reditus ecclesiasticos sacri canones decernunt: qua putas impietate iudicabitur dignus, qui aliis commissas ecclesias grauare, vel ambire, ne per hoc sacrilegii crimen incidere non formidat? Quisquis ergo post hãc definitionem nostram tale quid facere tentauerit, poenam a Patriarcha subeat, qui per tempus fuerit, secundum congruentiam iniustitiae, ac auaritiae suae; & deponatur; & sequestretur, vt sacrilegus, & alter idololatra factus, iuxta magnum Apostolum. *Syn. viij. CP. sub Hadr. ij. c. 19.*

† in inferiore salut, † in inferiores abuti f.

Archiepiscopi a Pontifice Max. a Patriarcha, & a synodo iudicantur. Tit. XV.

CAP. I.

Metropolitanus haereticus prouincialiũ Episcoporum, & vicinorum Metropolitanorum iudicio subijcitur. *Ephes. 1.*

CAP. II.

Si clericus cum suo, vel alieno Episcopo controuersiam habet, a synodo prouinciae iudicetur. Si vero cum Metropolitano Episcopus, vel clericus litigat, apud Primatem dioecesеos, vel CP. sedem iudicem accipiat. *Chalc. 9. & 17. Aquisgr. 86. Nicol. in epist. ad Mich. Imper. Iuo par. 6 cap. 360.*

11. q. 1. 46. 47.

CAP. III.

Diuina Scriptura dicente, Maledictus omnis homo, qui facit opus Domini negligenter; quidam Metropolitanorum in extremam negligẽtiam, & desidiam delapsi, praeceptionibus suis subiectos ad se adducunt Episcopos; & committunt eis ecclesiae propriae diuina officia, & litanias, & cuncta omnino sacra, quae ad se pertinent ministeria; † ita vt per illos celebrent omnia, quae per semet alacriter agere debuerunt, ac per id eos, qui Episcopalem dignitatem meruerunt, quodã modo clericos sibi subiectos exhibeant. Vacant autem eidem † praeter ecclesiasticas leges saecularibus curis, atq; dispositionibus, dimittentes perseuerare in orationibus, & obsecrationibus pro suis delictis, ac populi ignorantiis. quod nusquam apud alios penitus inuenitur: cum sit canonicis nimirum contrarium omnino praeceptis. & quod saeuius † est, quia suis stipendiis per distinctas mensium vices praecipi dicuntur praedicta perficere ministeria, quod ab Apostolico munimine modis omnibus ostenditur alienum. Haec autem omnia magnis, & multis, & vehementissimis damnationibus dignos huiusmodi statuũt. probantur enim tales per haec, quae faciunt, etiam Satanica iactantia, & superbia languere. Quisquis ergo Metropolitanorum post hanc sanctae, & vniuersalis synodi definitionem, eadẽ audacia, vel superbia, & contemptu abusus, non per se cum timore Dei, & alacritate, seu conscientia bona, debita ministeria in propria ciuitate, sed per suffraganeos Episcopos suos efficere tentauerit, poenas easoluat coram proprio Patriarcha, & aut corrigatur, aut deponatur. *Synod. iix. CP. sub Hadr. ij. cap. 24.*

Hier. 48. b

† mysteria.

† iidẽ f.

† certius

CAP. IV.

Similiter Episcopos cõcurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui a Metropolitis suis *(quamlibet iniustitiam pati dicunt)* vt apud Patriarcham de Metropolitis, qui sub ipso sunt, iustam, & sine suspicione sententiã, negotium, quod mouetur, accipiat. Insuper etiam nullo modo quisquam Metropolitanorum, vel Episcoporum a vicinis Metropolitis, vel Episcopis prouinciae suae iudicetur, licet quaedam incurrisse crimina perhibeatur: sed a solo Patriarcha proprio iudicetur, &c. Si quis autem non acquieuerit ijs, quae a nobis edita sunt, excommunicatus existat. *Synod. iix. CP. sub Hadr. ii. c. 26.*

CAP. V.

Metropolitani delictum superioris iudicio relinquatur ex parte concilij nunciandum. &c. *Inno. iij. in conc. gen. Lat. c. 30.*

*Deprae*h. 19. *Greg.* ex. *it c.* 5. *eod. tit in* 4. *collect.*

CAP. VI.

Constitutum est, vt Aemilia tota cum suis vrbibus, id est, Placentia, Parma, Regio, Mutina, Bononia, numquam vlterius Rauennati Metropoli subiicerentur. Haec enim Metropolis paene iam annos centum contra sedem Apostolicam erexerat se, nec solũ eius praedia vsurpauerat, sed ipsam Romanam Ecclesiam aliquando inuasit Guibertus eius Metropolis incubator. *Synod. apud Guardastall. sub Paschas. ij. cap. 1.*

CAP. VII.

Delatum est conuentui nostro epistolium confusae confessionis, & abolendae subscriptionis, quo Potamius Bracarensis Ecclesiae Episcopus de factis propriis, suis annotarat arti-

articulis.&c.tunc solitarie tantum, secretimque adunatis Pontificibus Dei,praedictum Episcopum adesse coram nobis fecimus. &c. qui scripturam recognouit. &c. & cum vnius Dei nominis iuramento vera esse dixit, vnde etiam per nouem ferme menses sponte deseruisse regimen ecclesiae suae, & ergastulo quodam pro admisso flagitio acturus paenitentiam se cōclusisse dixit.tunc per fidelem confessionem agnito, quod tactu feminineo sordnisset: licet hunc paterna antiqui tas sacris regulis deiicere ab honore decernat, nos tamen non abstulimus nomen honoris, quod ipse sibi sui criminis confessione iā abstulerat; sed decreuimus perpetua paenitentia hunc inseruire officiis,et aerumnis.etc. Tunc venerabilem Fructuosū ecclesiae Dumiensis Episcopum,communi omnium nostrum electione constituimus ecclesiae Bracarensis gubernacula continere,ita vt omnem Metropolim prouinciae Galliciae,cūctosq. Episcopos,populosque conuentus ipsius, omniumque curam animarum Bracarensis ecclesiae gubernandum suscipiat. &c. *Ex concilio Valentino Galliae tit.4. Nec illud fratres. &c. Tolet.x.in fine.* CAP. IIX.

Similiter,& a supradictis Patribus(*Nicaenis*)est definitum consonanter, vt si quisquam Episcoporum, aut Metropolitanorum, aut cōprouinciales, vel iudices suspectos habuerit, vestram sanctam Romanam interpellet sedem.&c. *Athan.& alij ad Feli.ij. in med.*

CAP. IX.

Ego Manasses Remensis Archiepiscopus pro superbia non dimisi, quod non venerim ad synodum Augustudunensem, ad quam me Diensis Episcopus (*Legatus Apostolicus*) vocauit.Si vocatus nuntio, vel litteris Apostolicae sedis fuero; nullo malo ingenio, & nulla fraude me substraham; sed veniens definitioni, & iudicio huius Ecclesiae fideliter obediam. *Apud Greg.Vij.lib.5.reg.epist. 17. post princ.*

Nihil Metropolitanus sine Episcopis, nihil Episcopi sine Metropolitano agere debent;exceptis ijs, quae ad singulorum parochias pertinent. Tit. XVI.

CAP. I.

9.q.3.c.4 saluo. SAluo in omnibus Romanae Ecclesiae priuilegio nullus Metropolitanus, absque ceterorum omnium comprouincialium Episcoporum instantia aliquorum,audiat causas eorum,quia irritae erunt,immo & causam in synodo pro facto dabit. *Nicae.li.apud Iuli.ep.2.c.14.Hygin.ep.1.* CAP. II.

9.q.3.c.7 nullus p. 1. Si quis Metropolitanus Episcopus, nisi quod ad suam solum pertinet parochiam, sine consilio, & voluntate omnium comprouincialium Episcoporum, aliquid agere rentauerit, gradus sui periculo subiacebit; & quod egerit, irritum habeatur.sed quidquid de comprouincialium Episcoporum causis, suarumque ecclesiarum,& clericorum,atque saecularium necessitatibus agere, aut disponere necesse fuerit; hoc cum omni consensu comprouincialium Pontificum agatur; non aliquo dominationis fastu, sed humilima, & concordi administratione,sicut Dominus ait: *Matt.20. d* Non veni ministrari, sed ministrare. & alibi: Qui maior est vestrum, erit minister vester,& reliqua. *Mar. 10. g* Similiter & ipsi comprouinciales Episcopi,cum eius consilio,nisi quantū ad proprias parochias pertinet,agant, iuxta sanctorum Patrum constituta,vt vno ore sancta glorificetur Trinitas in saecula. *Nicae. lxi.apud Iul.ep.2.c.23.Ansel.lib.3.c.88.*

CAP. III.

Episcopos vniuscuiusque gentis nosse oportet eum,qui in eis est primus, & existimare, vt caput;& nihil facere, quod sit arduum, aut magni momenti, praeter illius sententiā: illa autem facere vnumquemq., quae ad suā parochiam pertinēt,& pagos,qui ei subsunt; sed nec ille absque omnium sentētia aliquid agat. *Ap.34.G.34.L.* CAP. IV.

9.q.3.c.5 Archiepiscopus nihil de (*Episcoporum*) causis,aut de alijs communibus, iuxta statuta Apostolorum, absque cunctorum illorum agat consilio: nec illi, nisi quantum ad proprias parochias pertinet,sine suo.quoniam tali gaudet concordia Altissimus, & gloriatur in membris suis. &c. [Si autem aliquis *9.q.3.c.6* Metropolitanorum inflatus fuerit,& sine omnium comprouincialium praesentia,vel consilio Episcoporum,aut eorum, aut alias causas,nisi eas tantum,quae ad propriam suam parochiam pertinent,agere, aut eos grauare voluerit; ab omnibus districte corrigatur, ne talia deinceps praesumere audeat.Si vero incorrigibilis,eisque inobediens apparuerit, ad hanc Apostolicam sedem, cui omnia Episcoporum iudicia terminare praecepta sunt, eius contumacia referatur; vt vindicta de eo fiat,& ceteri timorem habeant. &c. *Anicet. ep. 1.post princ.& in med.Hadr.c.23.ad Episcop. Mediom. Capitul. lib.7.cap.493. Burch. lib.1.c.63.Iuo lib.4.tit.4.c.1.panor.& par. 5. c.54.decr.Ansl.lib.2.c.21.in Rom.* CAP. V.

Item constituimus, sicut & a sanctis Apostolis, eorumque successoribus decretum reperimus. Si quis Metropolitanus Episcopus; &c.(*vt Nic.61.apud Iuli.ep.2.c.23.& Calist.ep.2.*)Similiter auctoritate fulti Apostolica praecipimus, vt [nullus Metropolitanus Episcopus absque ceterorum omnium comprouincialium Episcoporū instantia aliquorum,audiat causas eorum, quia irrita erunt, & ipse causā pro facto dabit. *9.q.3.nul lus.c.7.* *Lucius ep.1.post prin.Had.c.43.ad Ep.Med.Burc.l.1.c.66.Iuo lib.4.tit.4.c.2.panor.& par.5.c.100. & 101. decr.Ansl.lib.3.c.88.* CAP. VI.

9.q.3.c.7 Nullus Primas, vel Metropolitanus dioecesani ecclesiā,vel parochiā, aut aliquem de-

eius parochia praeſumat excommunicare, vel iudicare, vel aliquid agere abſque eius conſilio, vel iudicio. ſed hoc obſeruet, quod ab Apoſtolis, ac Patribus, & praedeceſſorib. noſtris eſt ſtatutum, & a nobis confirmatum. Id eſt, ſi quis Metropolitanus Epiſcopus, niſi quod ad ſuam ſolummodo propriam pertinet parochiam, ſine conſilio, ac voluntate omnium comprouincialium Epiſcoporum extra aliquid agere tentauerit; gradus ſui periculo ſubiacebit, & quod egerit, irritum habeatur, & vacuum. Sed quidquid de prouincialium coepiſcoporum cauſis, eorumque eccleſiarũ, & clericorum, atque ſaecularium neceſſitatibus agere, aut diſponere neceſſe fuerit; hoc cum omni conſenſu prouincialium agatur Pontificum: nec aliquo dominationis faſtu, ſed humilima, & concordi adminiſtratione, ſicut Dominus ait: Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare. & alibi: Qui maior eſt veſtrum, erit miniſter veſter, & reliqua. Similiter ipſi comprouinciales Epiſcopi cuncta cum eius conſilio, niſi quantum ad proprias pertinet parochias egant, iuxta ſanctorum conſtituta Patrum. qui quamuis aliquo temporum interuallo nos anteceſſerint, ab vno tamen, eodemque puritatis fonte veritatis, & fidei lumen hauſerunt, &c. [Nullus primas, aut Metropolitanus, aut Epiſcopus alterius adeat ciuitatem, aut ad poſſeſſionem accedat, quae ad eum non pertinet, & alterius Epiſcopi eſt parochiae, ſuper cuiuſquam diſpoſitione, niſi vocatus ab eo, cuius iuris eſſe dinoſcitur; aut quidquam ibi diſponat, vel ordinet, aut iudicet, ſi ſui gradus honore potiri voluerit. ſi aliter, praeſumpſerit, damnabitur, & cooperatores, atque conſentientes. &c. *Calliſt. ep. 2. poſt princ. Hadr. c. 43. ad Epiſc. Mediom. Burch. lib. 1. c. 66. Iuo lib. 4. tit. 4. c. 2. pan. & par. 5. c. 100. et 101. & par. 14. c. 72. decr. Anſ. lib. 3. c. 88. & lib. 6. c. 119. Caeſaraug. lib. 5. c. 18.*

Mat. 10. d — *Marc. 10. g* — *9. q. 2. c. 3. & c. 3. de paro.*

CAP. VII.

Epiſcopi in ſingulis prouinciis ſciant eum, qui praeeſt Metropoli, & curam totius prouinciae ſuſcipere propterea quod in Metropolim vndique concurrunt omnes, qui negotia habent. vnde viſum eſt honore quoq; eum praeeſſe, nihilque excedere Epiſcopos ſine eo, iuxta veterem, & obſeruatum Patrum canonem: his exceptis, quae ad ſingulas paroecias competunt, & vicos, qui ſub eis ſunt. Namq. ſinguli Epiſcopi ſuae paroeciae habent poteſtatem, & eam adminiſtrant pro ſingulorum pietate: & prouidere poſſunt omnem vicum, qui ſub ſua vrbe eſt; vt ordinare presbyteros, & diaconos, & cum iudicio ſingula diſcernãt: nihilq. amplius computare, ſine Metropolitano Epiſcopo. ipſe quoque nihil tentet ſine aliorum ſententia. *Antio. 9. Mart. Brac. c. 4. Capitul. lib. 1. c. 8.*

9. q. 3. per ſingulas. c. 1. & 2.

CAP. IIX.

Anathema ſine cõſenſu Archiepiſcopi, aut coepiſcoporũ, præclara etiã euãgelica admonitione (*Epiſcopus*) nulli imponat. *Meld. c. 56.*

De ijs, quae Archiepiſcopi facere prohibentur. Tit. XVII.

CAP. I.

Saluo in omnib. Romanae Eccleſiae priuilegio, nullus Metropolitanus, abſque ceteror. omnium comprouincialium Epiſcopor. inſtantia aliquor. audiat cauſas eorũ, quia irritae erunt; immo & cauſam in ſynodo pro facto dabit. *Nicae. li. apud Iul. ep. 2. c. 14.*

CAP. II.

Non licet Metropolitano, incõſulto Rom. Pont. Epiſcopos damnare. *Iulius ep. 1. poſt med.*

CAP. III.

Diſcutere namq. Epiſcopos, & ſummas eccleſiaſticor. negotior. cauſas Metropolitano vna cum omnib. ſuis comprouincialibus, ita vt nemo ex eis deſit, & omnes in ſingulor. cõcordent negotijs, licet: ſed definire eorum, atque eccleſiaſticarum ſummas quaerelas cauſarum, vel damnare Epiſcopos abſque huius ſanctae ſedis auctoritate minime licet. *Dam ep. 3. c. 2. Anſel. lib. 2. c. 60. Tarrac. lib. 2. c. 45.*

3. q. 6. c. 6

CAP. IV.

Didicimus libere inexploratae vitae homines, quibus etiam fuerint numeroſa coniugia, ad praefatas dignitates, (*Epiſcopatum, presbyteratum, & diaconatum*) prout cuicumque libuerit, aſpirare: quod non tantum illis, qui ad hæc immoderata ambitione perueniunt, quantum Metropolitanis ſpecialiter Pontificibus imputamus: qui dum inhibitis auſibus conniuent, Dei noſtri, quantum in ſe eſt, præcepta contemnunt &c. *Syric. ep. 1. c. 8.*

CAP. V.

Ordinationem ſibi ſinguli Metropolitani ſuar. prouinciar. cum his, qui ceteros ſacerdotij antiquitate praeueniunt, reſtituto ſibi per nos iure defendant. Alienum ius alter ſibi non audeat vindicare: ſuis limitibus, ſuis terminis ſit vnuſquiſq. contentus; & priuilegium ſibi debitum in alium transferre ſe poſſe, nouerit non licere. Quod ſi quis negligens Apoſtolicas ſanctiones, plus gratiae tribuens perſonali, ſui honoris deſertor eſſe voluerit; priuilegium ſuum in alium transferre poſſe ſe credens: non is, cui ceſſerit, ſed is, qui intra prouinciam antiquitate Epiſcopali ceteros praeuenit, ſacerdotes ordinandi ſibi vindicet poteſtatem. *Leo ep. 62. ſiue 87. Epiſcopis Vienenn. prouin. poſt med.*

CAP. VI.

Hoc etiam placuit cuſtodiri; vt nihil contra magnam ſynodum Metropolitani exiſtiment vindicandum. *Arel. II. c. 37.*

CAP. VII.

Nullus Metropolitanus cuicumque laico dignitatem Epiſcopatus tribuat, ſed nec reliqui Põtifices presbyterij, vel diaconatus honorẽ cõferre praeſumãt, niſi anno integro fuerit ab eis praemiſſa conuerſio. *Arel. III. c. 2.*

De

De varijs quibusdam Metropolitanis ecclesijs, quarum mentio fit in cunciliis, & Pontificum epistolis.
Tit. XVIII.

CAP. I.

Contentio de Metropoli, & leges de Metropoli Nicaeae, & Nicomediae. *Chalc. act.13.* CAP. II.

Damasus Stephano Archiepiscopo concilii Mauritaniae, & vniuersis Episcopis Africanae prouinciae. *Damas.epist.3. in princ.* CAP. III.

Bonifacius Episcopus vrbis Ro. Hilario Episcopo Narbonensi (*Metropolitano. Bonifac. ep.3.* CAP. IV.

De Attico veteris Epiri Metropolitano Antistite. *Leo ep.82. ad Anastas.Thess.* CAP. V.

De Metropolitano Episcopo prouinciae Venetiae. *Leo ep.55. ad Septimum Episcopum Altini,siue epist.83.* CAP. VI.

Ad Rauennium Arelatensem Archiepiscopum gratulatoria, & admonitoria. *Leo ep.68. siue 88.* CAP. VII.

Frater, & coepiscopus noster ingenuus Ebredunensis alpiu maritimarum prouinciae Metropolitanus. &c. *Hilarius epist. 3.* CAP. XIII.

De ciuitate, quae nuper Agrippina vocabatur, nunc vero Colonia, iuxta petitionē Francorum nostraeque auctoritatis praeceptum, nomini tuo Metropolim confirmabimus. &c. *Zach.ep.4.in fine.* CAP. IX.

In Thessalonicensi Metropoli multi presbyteri, & diaconi alieni versantur. de his feruentur canones, qui de Episcopis disponunt. *Sard.16.17.G.20.L.* CAP. X.

Vrbs Tarraconensis Metropolitana. *Tarrac. in proem.Ger.1.* CAP. XI.

Cō Galliciae prouinciae Episcopi in Metropolitana Bracarum eiusdem prouinciae ecclesia consedissent, Lucretius memoratae Metropolitanae ecclesiae Episcopus dixit. &c. *Bracar.i.in pro.* CAP. XII.

Profuturus huius Metropolitanae Ecclesiae Episcopus. &c. *Bracar.i.c.18.22.* CAP. XIII.

Galliciae prouinciae Episcopi tā ex Bracarensi, quam ex Lucensi synodo cum suis Metropolitanis in Metropolitana Bracarensi ecclesia conuenerunt. Martinus Bracarensis Episcopus dixit. &c. Nitigis Lucensis ecclesiae Episcopus dixit. &c. *Brac.ii. in pro.* CAP. XIV.

Martinus Bracarensis Metropolitanae ecclesiae subscripsi. Nitigis Lucensis Metropolitanae ecclesiae Episcopus subscr. &c. *Brac.ii. in fine.* CAP. XV.

Mansona in Christi nomine Ecclesiae catholicae Emeretensis Metropolitanus Episcopus prouinciae Lusitaniae. &c. subscripsi. *Tolet. iii.in fine.* Postea Toletanus, & Narbonen. & Bracaren. CAP. XVI.

Isidorus in Christi nomine Spalensis ecclesiae Metropolitanus subscripsi. *Toleta.iv. in fine.* CAP. XVII.

Eugenius Toletanae ecclesiae prouinciae Carthaginensis Metropolitanus Episcopus subscripsi. *Tolet.v.in fine.* CAP. XIIX.

Orontius in Christi nomine sanctae Emeritensis ecclesiae Metropolitanus Episcopus subscripsi. *Tolet.vi. in fine.* CAP. XIX.

Eugenius indignus Toletanae sedis Metropolitanus Episcopus subscripsi. *Tolet.x.in fine.* CAP. XX.

Ego Quiricus vrbis regiae Metropolitanus Episcopus haec gesta synodica subscripsi. *Tolet.xi.in fine.* CAP. XXI.

Toleranus Archiepiscopus Metropolitanus Carthaginensis prouinciae. *Toletan. sub Gundemaro Rege.* CAP. XXII.

Stephanus Archiepiscopus concilii Mauritaniae, & vniuersi Episcopi de tribus concilijs Africanae prouinciae. *Stephanus ad Damas.* CAP. XXIII.

Vetus mos viget in prouincijs Europae, quod singuli Episcopi duos, vel tres sub se habent Episcopos; vnde Heracleae Episcopus sub se habet Heracleam, & Panion; Episcopus autem Byzes, Byzen, & Areadiopolim; Coelensis Coelon, & Calliopolim; Episcopus Sabsadiae, Sabsadiam, & Aphrodisiadem. &c. *Libellus Euprepii Episcopi Byzes datus in Ephes.synodo.*

Communia de Archiepiscopis.
Tit. XIX.

CAP. I.

Quoniam consuetudo viget, & antiqua traditio est, vt Aeliensis Episcopus honoretur: habet is quidem honorem, sed Metropoli sua dignitas seruetur. *Nicae.c.7.* (*Dist.65. c.7.*)

CAP. II.

Placuit sancto, generalique concilio, vt vnicuique prouinciae iura sua, quae antiquitus, & ab initio ad eam pertineant, integra, & inuiolata seruentur, secundum iam inueteratum, & antiquum morem: potestate facta cuique Metropolitano, vt ad suam cautionē actorum excipiat exempla. &c. *Ephes.decret.*

CAP. III.

Si Episcopus formam sibi praescriptam in conferendis praedictis non seruat (*loquitur de Decanatu, & Archidiaconatu, et beneficiis parochialib*) potestatem suam amittat, & per Capitulum, aut per Metropolitanum, si per Capitulū concordare nequiuerit, ordinentur. *Alex.iii.in conc.Lat.c.3.in fi.* (*De elect. c.7. Greg. lib. et c.16 eo tit. in 1. collect.*) CAP. IV.

Si Episcopus, & Capitulum cōferre (*praebendas ecclesiasticas, seu quaelibet officia*) neglexerint, Metropolitanus de ipsis secundum (*De concess. praeb. c.2 Grego ix. & in 1. collect.*)

Deum absque illorum contradictione dispo-nat. *Alexan. iij. in conc. Later. c. 8. in fine.*

CAP. V.

De haer. c. 13 Gre. ix. et c. 2. eod. tit. in 4. collect.

Si dominus temporalis requisitus, & monitus ab Ecclesia; terram suam purgare neglexerit ab haererica feditate, per Metropolitanum, & comprouinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur. & si satisfacere contempserit, intra annum, significetur hoc summo Pontifici. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 3.*

CAP. VI.

Dis 99. c. 1.

Prouinciae multo ante Christi aduentum tempore diuisae sunt maxima ex parte, & postea ab Apostolis, & beato Clemente praedecessore nostro ipsa diuisio est renouata. &c. *Anacle. epist. 2 post med. Iuo lib. 4. tit. 3. c. 1. panor. & par. 5. c. 53. decr. Caesar. lib. 2. c. 73.*

CAP. VII.

Hoc ad praemissa adiungimus, ne benedictionem, quae diuina esse creditur, per impositionem manus, quis pretio comparet. &c. ne ille se a culpa aestimet alienum, qui, etsi ipse quidem a redemptione liber, initiauerit benedictione mystica sacerdotem, & tamen ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit. &c. Aduersus haec facilius Deo adiuuante prouidebitur, sic circa Metropolitanos priuilegia a sanctis Patribus constituta permaneant, si Metropolitani circa parochias suas ordinē suū ea, qua decet veneratione custodiant: vt nec electio Praesulis empta detur pretiis, & nec obsequētis sit quaesita operibus. &c *Hormis. ep. 4. c. 2.*

CAP. VIII.

9. q. 2. nullum. 6.

Episcopus, qui in aliena prouincia, sine licentia Metropolitani, vel Episcoporum eius prouinciae, ordinat clericos, depositus a synodo censetur. *Antio. 13. Mart. Brac. 7. Burch. lib. 1. c. 108. Iuo par. 5. c. 210. decr. Ansel. lib. 6. c. 198.*

CAP. IX.

Dist. 92. c. 8.

Si quis Episcopus ecclesia carens ad vacantem ecclesiam se irrepserit, & sine perfecta synodo eam sedem vsurpet, hunc eiectū m (*excommunicatum* L.) esse censemus; licet a toto populo recipiatur. illa autem est perfecta synodus, in qua Metropolitanus interest. *Antio. 16. Mart. Brac. 9. Chalced. act. 12. G. 11. L. Burch. lib. 1. c. 39. Iuo par. 5. c. 150. decr. Caes. l. 4. c. 48. Tar. l. 6. c. 67.*

CAP. X.

Si Archiepiscopus morbi causa non potest munus suum exequi; vtatur consilio coepiscoporum suorum in administratione rerum ecclesiasticarum. *Melden. cap. 47.*

LIBER QVARTVS.

De Episc. siue Pontificibus, vel sacerdotib.

DE POTESTATE, ET DIGNITATE Episcopi.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

cap. 1. de sū. Trin. Greg. ix. & in 4. coll.

ET hoc vtique sacramentum altaris nemo potest conficere, nisi sacerdos fuerit rite ordinatus, secundū claues Ecclesiae, quas ipse concessit Apostolis, & eorum successoribus IESVS CHRISTVS. *Innoc. iij. in conc gen. Lat. c. 1.*

CAP. II.

Matt, 18,

Ecclesiae claues Episcopos esse dicebat. (*Petrus Apostolus*) Ipsi enim habent potestatem claudere caelum, & aperire portas eius, quia claues caeli facti sunt. &c. Quaecumq. alligaueritis super terram. &c. quaecumque solueritis. &c. Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quamcumque petierint, fiet illis. &c. Vbi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo. &c. & Propheta dicit: Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, ministri Dei nostri, dicetur vobis, fortitudinem gentium comedetis, & in gloria eorum superbietis. &c. *Clem. ep. 1. post medium.*

Esa, 61. b. c.

CAP. III.

Matt 18. Io. 20. f.

11. q. 3. c. 27.

Quod sedes in Episcoporum ecclesiis excelsae cōstitutae, & praeparatae inueniūtur, vt thronus; speculationē, & potestatē iudicandi, & soluendi, atq; ligandi a Domino sibi datā materiam docent. vnde ipse Saluator in Euangelio ait: Quaecumq. ligaueritis. &c. & quaecumq. solueritis. &c. & alibi: Accipite Spiritū sanctum; quorum remiseritis peccata. &c. Ideo ista praetulimus, vt intelligatis potestatē Episcoporum vestrorū, in eisq. Deum veneremini; & eos, vt animas vestras diligatis. & [quibus illi non cōmunicant, non communicetis; & quos eiecerint, non recipiatis. Valde enim timenda est sententia Episcopi, licet iniuste liget aliquem, quod tamen summopere praeuidere debet. *Vrba. ep. vni. post med. Burch. lib. 11. cap. 1. Iuo par. 14. c. 74. decret. Anselm. lib. 6. c. 143. & lib. 12. c. 25.*

CAP.

CAP. IV.

Absit, vt quidquā sinistrum de his loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos nos etiam Christiani sumus, qui claues regni caelorum habentes, ante iudicii diem iudicant. Veteri quidem lege habetur, quicumque sacerdotibus non obtemperasset, aut extra castra positus lapidabatur a populo, aut gladio ceruice subiecta contemptum expiabat cruore. Nunc vero inobediens spirituali animaduersione truncatur, & eiectus ab Ecclesia rabido daemonum ore decerpitur. *Anteros ep. 1. post med. Hieron. ad Heliodor. ep. 1. Iuo ep. 57. ad Landonem presbyterum.*

CAP. V.

Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter mundus hic regitur, auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. In quib. tanto grauius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus hominum in diuino reddituri sunt examine rationem. Nosti etenim, quod licet praesideas humano generi dignitate, rerū tamē Praesulibus diuinarū deuotus colla submittis, atq; ab eis causas tuae salutis expetis, inque sumēdis caelestib. sacramentis, eisque disponendis, subdi te debere cognoscis religionis ordine potius, quam praeesse. Itaque inter haec, ex illorum te pendere iudicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. *Gelas. ep. 5. ad Anast. Imp. post princ. Vide Greg. vij. lib. 8. ep. 21. Trosle. c. 2. Paris. j cap. 3. Capit. lib. 5. cap. 167. Iuo lib. 5. tit. 3. cap. 28. par. 1. panor. & par. 5. c. 378. decr. Ansel. lib. 1. c. 71. Tarrac. lib. 4. c. 17.*

CAP. VI.

Beatus Ambrosius non solum Regem, sed etiam reuera Imperatorem Theodosium moribus, & potestate non tantum excommunicauit, sed etiam ne praesumeret in loco sacerdotum in ecclesia manere, interdixit. *Grego. vij. lib. 4. regist. ep. 2. ante med.*

CAP. VII.

Honor, & sublimitas Episcopalis, si Regū fulgori comparetur, & Principum diademati; longe erit inferius, quam si plumbi metalli ad auri fulgorem compares. *(Haec Ambr. lib. de dignitate Sacerdotali cap. 2.)* Haec non ignorans Constantinus Magnus Imperator, non primum sessionis, sed vltimum inter Episcopos elegit locum. sciuit enim, quia superbis Deus resistit, humilibus dat gratiam. *Greg. vij. lib. 4. regist. epist. 2. post med. Iuo lib. 5. tit. 3. c. 28. panor. & par. 5. c. vlt. decret. Ans. lib. 1. c. 81.*

CAP. IIX.

Quanta sit sacerdotij dignitas, quantaque sublimitas Episcopalis, beatus Ambrosius, Doctor scilicet eximius, vestram doceat magnitudinem, vestramque instruat prouidentiam, in Pastorali suo sic ponens: Honor igitur fratres, & sublimitas. &c. vt supra. *Greg. vii. lib. 11. reg. ep. 2. in fi.*

CAP. IX.

Constat sacerdotes vicarios esse Apostolorum, & luminaria mundi. *Paris. sub Ludouic. & Loth lib. 1. in prin.*

CAP. X.

Totius sanctae Dei Ecclesiae corpus in duas eximias personas, in sacerdotalem videlicet, & regalem diuisum esse nouimus. De qua re Gelasius ad Anastasium. &c. Fulgentius quoq; in libro de veritate praedestinationis, & gratiae ita scribit: Quantum pertinet, inquit, ad huius temporis vitam, in Ecclesia nemo Pontifice potior, & in saeculo Christiano Imperatore celsior inuenitur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 3. Aquisgr. ij. sub Lud. in prin. Capit. lib. 5. c. 167.*

CAP. XI.

Petimus humiliter vestram excellentiam, vt per vos filii, & proceres vestri nomen, potestatem, vigorem, & dignitatem sacerdotalē cognoscant. Quod ex verbis Domini facile intelligere possunt, quibus beato Petro, cuius vicem indigni gerimus, ait: Quodcumq; ligaueris super terram, erit ligatū & in caelo. & alibi discipulis generaliter dicit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Illud etiam ad exemplum eis reducendum est, quod in Ecclesiastica historia Constātinus Imperator Episcopis ait: Deus, inquit, constituit vos sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoq; iudicandi: & ideo nos a vobis recte iudicamur, vos autem non potestis ab hominibus iudicari. *Paris. sub Ludo. & Loth. lib. 3. cap. 8. Aquisgr. ij. sub Ludou par. 4. c. 5.*

CAP. XII.

Licet sanctorum decedentium sacerdotum vita, & meritis longe inferiores simus, idem tamen sacrum ministerium, quod indigni suscepimus, non minoris auctoritatis, & dignitatis existit. Et quamquam tanto ministerio indigni simus, propter illum tamen cuius ministerium gerimus, in nobis non est contemnendum. *Paris. sub Ludouico, & Lothar. lib. 3. c. 9. Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 4. c. 5.*

CAP. XIII.

Primo visum est normā vniuersae religionis, atque ecclesiasticae disciplinae duabus consistere personis, Pontificali videlicet, atq; Imperiali: de qua re Gelasius Romanae sedis venerabilis Episcopus ad Anastasiū scripsit. &c. *Aquisgr. ii. sub Lud. in prin.*

CAP. XIV.

Constat Ecclesiam peregrinantem duabus praesentialiter personis gubernari, sacerdotali scilicet, ac regali: quatenus auctoritate Episcopali, atque Imperiali censura, intrinsecus, & extrinsecus circumsepta, liberius modum proprium valeant conseruare. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 4. cap. 25.*

CAP. XV.

Quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat (Dominus) & dicat: Sicut misit me Pater. &c. accipite Spiritum sanctum. &c. Hoc erant vtiq. & ceteri Apostoli, quod fuit & Petrus, sed exordium ab vnitate proficiscitur. &c. Quā vnitatem tenere firmiter, & vindicare debemus,

Marginalia: 11. q. 3. 24. (Cap. IV); Deu. 17. (Cap. IV); Dist. 96. c. 10. (Cap. V); Dist. 96. c. 10. dus fam. (Cap. VII); d. c. 10. (Cap. IIX); Vide dist. 96. c. 10. dus. (Cap. X); Mat. c. 16. Io. c. 20. (Cap. XI); 24 q. 1. loquitur. 18 Mat. 16. c Ioan. 20. c (Cap. XV)

maxime nos Episcopi, qui in Ecclesia praesidemus, vt Episcopatum quoque ipsum vnum, atque indiuisum probemus. &c. Episcopatus vnus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur, Ecclesia vna est, &c. *Cyprian. de vnitate Eccles. post princip. Ansel. lib. 1. c. 10. Tarrac. li. 1. c. 291. & 292.*

De institutione Episcoporum, & de officio ipsorum. Tit. II.

CAP. I.

INitium Sacerdotij Aaron fuit, licet Melchisedec prior obtulerit sacrificiū, & post hunc Abraham, Isaac, & Iacob. sed hi spontanea voluntate, non sacerdotali auctoritate, ista fecerunt. Ceterum Aaron primus in lege sacerdotale nomen accepit, primusque Pontificali stola indutus victimas obtulit. &c. Quo loco contemplari oportet Aaron summum Sacerdotem, id est, Episcopum fuisse; porro filios eius presbyterorum demonstrasse figuram. &c. [In nouo autem Testamento post Christum Dominum nostrum, a Petro sacerdotalis coepit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia Christi datus est, dicente Domino ad eum: Tu es Petrus. &c. Ceteri Apostoli cum eodem pari consortio honorem, & potestatem acceperunt, ipsumque Principem eorum esse voluerunt. Qui etiam iubente Domino in toto orbe dispersi Euangelium praedicauerunt, ipsis quoque discedentibus † in loco eorum successerunt Episcopi, quorum ordinatio praetaxato fieri debet ordine, & modo. Quos qui recipiet. &c. *Anaclet. ep. 2. in med. Isid. lib. 2. de eccl. offic. Aquisgr. c. 8. & 9. Raban. lib. 1. c. 4. de instit. cleric. Burch. Vormac. & Ansel. Lucen lib. 1. cap 1. Iuo Carnot. lib. 3. tit. 7. c. 7. panor. & par. 5. c. 1. decret. Caesar. lib. 2. c. 59.*

Exo. 29. d

Dist. 21. c. 2.

Matt. 16. c.

† decedentibus f.

Luc. 10. c.

CAP. II.

Sacerdotum ordo bipertitus est, & sicut Dominus illum constituit, a nullo debet perturbari. Scitis a Domino Apostolos esse electos, & constitutos, & postea per diuersas prouincias ad praedicandum dispersos. &c. Episcopi Apostolorum, presbyteri lxx. discipulorum locum tenent. &c. Amplius, quam isti duo ordines sacerdotum, nec nobis a Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. *Anacl. ep. 3. in princ. c. 2. Burch. lib. 1. c. 4. Iuo par. 5. c. 58. & 98. decr.*

CAP. III.

Huius rei gratia Dominus vobis commisit Ecclesiam suam, vt pro omnibus laboretis, & cunctis opem ferre non negligatis. &c. Vos, qui in summa specula a Domino constituti estis, attendere eos, & opprimere oportet, qui in fratres seditiones, & scandala excitant, ne simul cum eis pereatis. *Alex. ep. 2. in fi. ad omnes Episcopos. Burch. lib. 1. c. 119. Iuo part. 5. c. 229. decr.*

CAP. IV.

Deus, fratres, ad hoc praeordinauit vos, & omnes, qui summo sacerdotio funguntur; vt iniustitias remoueatis, & praesumptiones abscindatis, & in sacerdotio laborantibus succuratis, & opprobrijs, & calamitatibus eorum locum non praebeatis; sed ei, qui calumniam, & opprobrium patitur, adiutorium feratis, illum vero, qui calumniam, vel opprobrium facit, abscindatis, & Domino in suis sacerdotibus opem feratis. *Fabia. ep. 2. in med.*

3. q. 1. Ad. ob.

CAP. V.

Satagendum est vobis, ne aliquis fratrum vestrorum grauiter laceretur, vel pereat. Succurrere ergo vos oportet oppressis, & liberare eos de manu persequentium, vt cum beato Iob dicatis: Benedictio perituri super me veniebat, & cor viduae consolatus sum: Iustitia indutus sum, & vestiui me vestimento. &c. vos ergo, qui in specula a Domino estis positi, comprimere, & repellere eos summopere debetis, qui fratribus insidias praeparāt, aut in eos seditiones, & scandala excitant. *Zephy. ep. 1. ante fi. ad Episcopos Siciliae.*

Iob 29. c.

CAP. VI.

Episcopalis eminentiae culminis auctoritas non immerito sacris omnibus esse summa percensuit, quae ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, chrismatis benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem, quae tam diuinaliter inordinata persistunt, quam excellentissime conferuntur. quia & tanto ab eis singulariter impenduntur, quanto eidem summo culmini peragenda seruantur. Quommodo ergo, quod in se recipit, a se reijcere poterit, cum haec a nullo altero conferri, quam a solis Pontificibus nouit, quibus nec ligata solui, nec soluta potuerunt ab aliquo religari? Sic enim ad Petrum Veritas ait: Quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelo, & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelo. nequaquam aliquando poterit profanari, quod diuina iussione, simulque Apostolicae traditionis auctoritate sacrum noscitur extitisse. &c. *Tolet. viij. c. 7.*

Matt. 16. c.

CAP. VII.

Saepe fiunt barbarorum persecutiones, & multae vrbes subijciuntur infidelibus. ita vt non possit eius vrbis Episcopus suam sedem post ordinationem accipere, & ordinare, & alia facere, quae ad Episcopum pertinēt. nos honorem suum sacerdotio conseruantes, nolumus posse infideles iura ecclesiastica dissoluere. sed ita ordinatis concedimus, vt possint ordinationes clericorum facere canonice, & auctoritate suae sedis vti, & firmam, & validam esse eius administrationem. neque enim temporis necessitate circūscribitur administratio. *Trul. 37.*

CAP. IIX.

Oportunum ducimus, humilitatem, atque reli-

religionem, & in vultu,& in opere,& in habitu; & in sermone demonstrent (*Episcopi*) vt bene agentes,& habitu,& vultu demulceant; male agentibus vero, ipso suo visu terribiles sint, iuxta illud, quod in tabernaculo Dei boum, & leonum effigies expresse memorantur. Et Dominus in Euangelio,& astutiam serpentis,& simplicitatem columbae habendam percenset. *Cabilo.sub Carolo c.4.*

CAP. IX.

Initium quidem sacerdotij Aaron fuit.&c. Quo in loco contemplari oportet,Aarō summum sacerdotem,id est, Episcopum fuisse, & filios eius presbyterorum figuram praemonstrasse. &c. [In nouo Testamento post Christum sacerdotalis ordo a Petro Apostolo cepit; ipsi enim primum datus est Pontificatus in Ecclesia Christi. sic enim loquitur ad eum Dominus: Tu es Petrus.&c. Hic ergo ligandi, soluendique potestatem primus accepit, primusque ad fidem populum virtute suae praedicationis adduxit. Siquidem & ceteri Apostoli cum Petro par consortium honoris, & potestatis acceperunt. qui etiam in toto orbe dispersi Euangelium praedicauerunt. quibusque decedentibus successerunt Episcopi, qui sunt constituti per totum mundum in sedibus Apostolorum. qui non iam ex genere carnis, & sanguinis eliguntur, sicut primum secundum ordinem Aaron, sed pro vniuscuiusque vita,meritoque quod in eum gratia diuina contulerit.&c. Quatuor sunt genera Apostolorum. vnum a Deo tantum,vt Moses; alterum per hominem, & Deum,vt Iosue: tertium per hominem tantum, sicut his temporibus multi fauore populi, & potestatum in sacerdotium subrogantur: quartum genus ex se est.sicut pseudoprophetarum,& pseudoapostolorum. Apostoli missi interpretantur, quia ipsos misit Dominus euangelizare ad illuminationem omnium populorum. Episcopus autem, vt quidam prudentium ait, nomen est oneris,non honoris. quod ille,qui superefficitur,superintendit,curam subditorum gerens. scopos quidem intentionem, Episcopos superintendentes possumus dicere.vt intelligat non se esse Episcopum, qui non prodesse, sed praeesse dilexerit. Quod vero per impositionem manus a praecessoribus Dei sacerdotib. Episcopi ordinantur, antiqua est institutio. &c. Sic & superimpleior legis, & Prophetarum Dominus noster Iesus Christus per manus impositionem Apostolos benedixit, sicut in Euangelio Lucae scriptum est: & perduxit illos trans Bethaniā,& eleuauit manus suas, & benedixit eis. &c. Et in Actibus Apostolorum ex praecepto sancti Spiritus Paulo, & Barnabae ab Apostolis manus imposita est in Episcopatum,& sic missi sunt ad euangelizandum. &c. Cuius prae ceteris spirituale officium est, scripturas legere,percurrere canones,exempla Sanctorum imitari; vigilijs, ieiunijs,orationibus incumbere; cum fratribus habere pacem, nec quemquam ex membris suis discerpere. nullum damnare, nisi comprobatum; nullum excommunicare, nisi discussum. *Isid.lib.2.c.6.* † *de ecclesiast. offic. apud Aquisgr.c.9. Raban.lib.1.c.4 de institu. cleric. Caesar.lib.2.c.59.*

Luc.24. *Act.13.d.* † *c.5.*

CAP. X.

Ipsis sacerdotibus proprie animarum curandarum sollicitudo commissa est, qui pondus populi sibi commissi viriliter sustinentes, pro peccatis omnium, velut pro suis,infatigabiliter supplicant Deo. ac velut quidam Aaron incensum contriti cordis,& humiliati spiritus offerentes,quo placatur Deus, auertunt iram futurae animaduersionis a populo, qui per Dei gratiam sunt diuinae voluntatis indices,ecclesiarum Christi post Apostolos fundatores.fidelis populi duces,veritatis adsertores,prauae doctrinae hostes,omnibus bonis amabiles,& male sibi conscijs etiam ipso visu terribiles,vindices oppressorum, patres in fide catholica regeneratorum,praedicatores caelestium praemiorum,exempla bonorum operum, documenta virtutum, & forma fidelium. Ipsi sunt Ecclesiae decus,in quibus amplius fulget Ecclesia; ipsi columnae firmissimae, quibus in Christo fundatis innititur omnis multitudo credentium; ipsi ianuae ciuitatis aeternae,per quas omnes, qui credunt, ingrediuntur ad Christum,ipsi ianitores,quibus claues datae sunt regni caelorum; ipsi etiam dispensatores regiae domus,quorum arbitrio in aula Regis aeterni diuidūtur gradus,& officia singulorum. Hi sunt,qui nō ambiendo,sed spiritaliter viuendo sacerdotium meruerunt,quique non fauoris humani suffragio,sed diuino munere sublimati,nihil sibi de praestantia sui principatus applaudunt: quos non inflat honor acceptus, sed exercet labor impositus; qui non excellentiam suam cogitant prouecti,sed sarcinam; nec gloriātur de officij dignitate, sed sudant potius constituti sub onere. *Parisien sub Ludouico , & Lothar. lib.1.c.4.& lib.3.c.9. Ex Prospero lib.2.de vita actiua , & contemplatiua c.2. Aquisgran. sub Ludo.par.4.c.3. Capitul lib.3.c.163.*

CAP. XI.

Episcopus iuxta regulam a beato Paulo Apostolo decretam,ministerium peragat Episcopale. At qui secus gesserit,canonum coerceatur anctoritate. *Aquisgran.3. sub Ludo. par.1.cap.1.*

CAP. XII.

Sacerdotum est, diuina populo dare mandata,& referre responsa. quia in rationali pectoris Aaron erant doctrina,& veritas; & sacerdotalis chorus os Domini appellatur, sicut scriptum est: Si separaueris pretiosum a vili,quasi os meum eris. cui etiam dictum est: Tu autem annuntiabis eis, quia in populis vniuersis,ex me,& legem requirent ex ore sacerdotis; quia Angelus Domini exercituū est. Sacerdotum est etiam, imminentem gladium,

Exo.c.28. *Hier.c.15* *Ezechiel. c.33.*

dium, quae est animaduersio diuini furoris, atque iudicij, populis nuntiare: eorum est nihilominus, verbi gladio acutiore omni gladio ancipiti, qui penetrat vsq. ad diuisionem animae, & spiritus, compagum quoque & medullarum, ac cogitationum, & intentionem cordis in vnoquoq; Ecclesiae filio praua resecare a rectis, prauosque in omni Ecclesia, si ita res proposcerit, vt saeculi iudices, & iudicij diuini praecones, segregare dr rectis; quia nulli, qui sanum sapit, est dubium, ita Dominum omnia moderasse, vt clauibus Ecclesiae daris, aditus ad vitam claudi debeat, vel reserari, & quidquid ordine ordinato a Sacerdotibus in Ecclesia geritur, per gratiam sancti Spiritus ab illo geratur, qui quod eis promisit, nullatenus pro quocumque in quocumque dimisit, Ecce ego, inquiens, vobiscum sum vsque ad consumationem saeculi. *Melden. in principio.*

Mat. cap. vlt.

Quibus gradibus debeat Episcopus ascendere ad Episcopatum. Tit. III.

CAP. I.

SI quis propter ipsum bonum humilitatis, quae est circa Christum Iesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transiens per definita nunc tempora, irreprehensibilis inuentus extiterit; ita vt in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quatuor annis. &c. Bene placuit huic sanctae, ac vniuersali synodo, Episcopum, vel Patriarcham eligi hunc, & admitti. si vero praeter hanc definitionem nostrā quisquam ad iam fatum supremum honorem prouectus extiterit, reprobetur, & ab omni sacerdotali operatione prorsus abijciatur, vtpote qui extra sacros canones sit promotus. *Synod. iix. gen. sub Hadriano ij. c. 5.*

CAP. II.

Ne per saltum fiat ordinatio, neque ex laicis Episcopus. *Syn. iix. sub Ioan. ix. act. 2.*

CAP. III.

Si quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere; sit prius ostiarius, lector, exorcista, per tempora quae Episcopus constituerit, deinde acolythus an. v. subdiaconus an. v. custos martyrum an. v. diaconus an. v presbyter annis tribus, probatus ex omni parte: in tantum, vt etiam ab his, qui foris sunt, testimonium habeat bonum. vnius videlicet vxoris vir, quae tamen a sacerdote sit benedicta. & si probatus fuerit dignus, & vota populi, & cleri concurrerint, canonice Episcopus consecretur. quem postea nec clerus, nec populus perturbare debet. &c. *Synod. Roman. cclxxiix. Episcopor. sub Siluestro.*

CAP. IV.

Si quis clericatū promereri desiderat, hoc iustum est, vt sit ostiarius annum vnum, lector an. xx. exorcista an. x. acolythus an. v. subdiaconus an. v. diaconus an. v. & sic ad honorem presbyteri accedat. & faciens in eo ordine an. vj. si fuerit omnium votiua gratia, non praemio, non inuasione cupiditatis, nulli praeripiēs gradum, sic ab omni Ecclesia eligatur consecrandus Episcopus, nullo de membris Ecclesiae intercidente, & omni Ecclesia conueniente. *Siluest. in conc. Rom. cclxxv. Episcoporum c. 5.*

CAP. V.

(Siluester) praeter synodum constituit, vt nullus ex laica persona ab honore acolythi ad Episcopatum subleuaretur, nisi prius fuisset ostiarius, lector annis xxx. deinde vna die exorcista, postea caperet onus acolythi, & faceret in eodem ordine annos x. vt acciperet onus subdiaconi, & in subdiaconatu esset an. v. deinde ad diaconatus honorem pertingeret fixus, rogantibus xxx. presbyteris examē, vt esset diaconus Cardinalis, quia a prima sede erat constitutum, vt seruiret an. x. Si quis desideraret ordinem presbyterij, in vij. annis a cuncto clero Romano probaretur gratia, doctrinae, natiuitatis, generositatis, & consilij, non expetens praedam a quoquam, & cuius opinionem claram, & firmam omnes presbyteri declararent, & confirmarent: & sic ad ordinem presbyterij accederet, & faceret in eodem ordine an. iij. & ita si exigat ordo, vel causa pietatis, aut sanctitatis, ad onus Episcopatus ascenderet, & omnis clerus peteret ordinari ex vno voto perenni. *Siluester in syno. Rom. 284 c. 11.*

CAP. VI.

Nullus laicus clericus, vel tantum subdiaconus in Episcopum eligatur. *Vrban. ij. in concil. Clarom. c. 5.*

CAP. VII.

Eum, qui ex vita gentili accesserit, & baptizatus fuerit, vel ex improba viuēdi ratione, non est aequum protinus Episcopum fieri. Iniquum est enim, vt qui sui nondum experientiam ostenderit, sit aliorum magister. nisi forte hoc diuina gratia fiat. *Apost. c. 80.*

CAP. IIX.

Si quis Episcopus esse meretur, sit primo ostiarius, deinde lector, postea exorcista, inde sacretur acolythus, demum vero subdiaconus, deinde diaconus, & postea presbyter, & exinde si meretur, Episcopus ordinetur. *Caius ep. vni. in fin. Viden. Anacl. ep. 2. post prin.*

Dis. 77. c. 1.

CAP. IX.

Quicumque se Ecclesiae vouerit obsequijs a sua infantia, ante pubertatis annos baptizari, & lectoris debet ministerio sociari. qui ab accessu adolescentiae vsque ad tricesimum † aetatis annum, si probabiliter vixerit, vna tantum, & ea, quam virginem, communi per sacerdotē benedictione percepit, vxore contentus,

Dis. 77. c. 3.

† xx.

tentus, acolythus, & subdiaconus esse debebit. postea que ad diaconij gradum, si se ipse primitus cōtinentia praeeunte, dignum probauerit, accedat. vbi si vltra quinque annos laudabiliter vixerit, & ministrauerit cōgrue, prebyterium consequatur; exinde post decem oium Episcopalem cathedram poterit adipisci, si tamen per haec tempora integritas vitae, ac fidei eius fuerit approbata. Qui vero iam aetate grandaeuus, melioris propositi cōuersatione prouocatus, ex laico ad sacram militiam peruenire festinat, desiderij sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo, quo baptizatur tempore, statim lectorum, aut exorcistarum numero societur; si tamen eum vnam habuisse, vel habere, & hanc virginem accepisse constet vxorem. Qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud acolythus, & subdiaconus fiat, & sic ad diaconatum, si per haec tempora dignus iudicatus fuerit, proueharur. exinde iam accessu temporum presbyterio, vel Episcopatui, si eum cleri, ac plebis euocauerit electio, oon immerito societur. *Syric. ep. 1. c. 8. 9. & 10. Iuo par. 6. c. 91. & 92. decr.*

CAP. X.

16. q. 1. c. 29. Monachos, quos morum grauitas, & vitae, ac fidei institutio sancta commendat, clericorum officijs aggregari & optamus, & volumus. ita, vt qui intra triecesimum annum aetatis sunt digni, in minoribus per gradus singulos crescente tempore promoueantur ordinibus, & sic ad diaconatus, vel presbyterij insignia maturae aetatis consecratione perueniant. nec per saltus ad Episcopatus culmen ascendant, nisi in his eadem, quae singulis dignitatibus superius praefiximus, tempora fuerint custodita. *Syric. ep. 1. c. 13. Iuo par. 6. cap. 53. decr. Ansel. lib. 7. c. 101. in addit.*

CAP. XI.

Dist. 33. c. 6. Laici, qui habentes vxores baptizati sunt, &c. non prohibentur ad clericatus sortem assumi. ita sane, vt in eos tempora a maioribus constituta seruentur, nec cito quilibet lector, acolythus, diaconus, sacerdos fiat. quia in minoribus officijs si diu perdurent, & vita eorum pariter, & obsequia comprobantur, vt ad sacerdotium posthac emeosis stipēdiorum meritis veniant, nec praeripiant, quod vita probata meretur accipere. *Inno. ep. 4. c. 4. & 5. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 4. panor. et par. 6. c. 95. decr. Ansel. lib. 7. c. 29. Tarrac. lib. 1. c. 129.*

CAP. XII.

Dist. 59. c. 2. si officia. Quis ille tam arrogans, tam impudens innenitur, vt in caelesti militia. &c. statim dux esse desideret, cum tiro ante non fuerit? & prius velit dicere, quam discere? Assuescat in Domini castris, in lectorum primitus gradu, diuini rudimenris seruitij; nec illi vile sit, exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri; nec hoc saltu, sed statutis maiorum ordinatione temporibus. iam vero ad presbyterij fastigium talis accedat, vt & nomen aetas impleat, & meritum probitatis stipendia anteacta testentur. iure inde Summi Pontificis locum sperare debebit. *Zosimus ep. 1. c. 1. Ansel lib. 6. c. 24.*

CAP. XIII.

Dist. 77. c. 2. Haec autem [in singulis gradibus obseruanda sunt tempora: si ab infantia ecclesiasticis ministerijs nomen dederit, inter lectores ad xx. aetatis annum continuata obseruatione perduret. Si maior, & grandaeuus accesserit, qui tamen post baptismum statim se diuinae militiae desiderat mancipari, siue inter lectores, siue inter exorcistas quinquennio teneatur. exinde acolythus, vel subdiaconus iv. annis sit, & sic ad benedictionem diaconatus, si mereatur, accedat. In quo ordine quinque annis, si inculpate se gesserint, haerere debebit. exinde suffragantibus stipendijs, per tot gradus datis propriae fidei documentis, presbyterij sacerdotium poterit promereri. De quo loco, si eum exactior ad bonos mores vita perduxerit, summnm Pontificatum sperare debebit. *Zosi. epist. 1. c. 3. Ansel. lib. 7. c. 41.*

CAP. XIV.

Dist. 59. c. vlt. Ordinatos quosdam Episcopis, qui nullis Ecclesiasticis ordinibus ad tantae dignitatis fastigium fuerint instituti, contra Patrum decreta, didicimus: cum ad Episcopatum his gradibus, quibus frequentissime cautum est, debeat perueniri, vt minoribus initiati officijs ad maiora firmētur. *Caelest. ep. 2. c. 3. Burch. lib. 1. c. 18. Iuo par. 5. c. 72. decre. Tarrac. lib. 6. c. 137.*

CAP. XV.

Dist. 61. miramur. c. 5. Merito beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos sacris administrationibus censuere, quorum omnis aetas a puerilibus exordijs vsq. ad prouectiores annos, per disciplinae Ecclesiasticae studia cucurrisset: vt vnicuique testimonium prior vita praeberet: nec posset de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, celsioris loci praemium deberetur. &c. Eos, quorum prouectio hoc tantum reprehensionis incurrit, quod ex laicis ad officiū Episcopale delecti sunt, &c. susceptum sacerdotium tenere permittimus, oon praeiudicantes Apostolicae sedis statutis, nec praedecessorum nostrorum, nostrisque decretis, quibus salubriter constitutum est, ne primum, vel secundum, aut tertium in Ecclesia gradum quisquam laicorum quibuslibet suffragijs fultus, ascendat; priusquam ad hoc meritum per legitima augmenta perueniat. *Leo epist. 85. ad Episc. African. cap. 1. Iuo par. 5. c. 105. decr.*

CAP. XVI.

Qui nō Dei gratia, sed promissione rerum ecclesiasticarum praemissa, ad sacerdotium conantur accedere; desideriorum talium reprimantur effectus. Qui autem ab huiusmodi

se in-

e intentione non cohibent, vindictis canonum sciant se sine dubitatione subijciendos. Nec facile ad sacerdotium permittantur accedere, quibus & gradus, & tempora constituta sunt, per quae ad hanc dignitatem debeant aspirare. &c. *Symma. ep. 1. c. 2.*

CAP. XVII.

Hominem laicum non promouendum ad sacerdotium subito, sed per suos gradus, sicut Sardicense concilium ait, vt de laicis non eligerentur Antistites, c. xiij. &c. & Gelasius non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit, sed etiam presbyteros, ne talia praesumerent, vetuit in decretorum suorum, c. iij. *Nicol. in ep. ad Michael. Imper. ante med. quae incip. Principatum. lecta in act. 4. synod. iix. CP. sub Hadr. ij. post princip.*

CAP. XIIX.

Si quis diues, vel scholasticus ex foro petatur Episcopus fieri, nō ante ordinetur, quam lectoris, diaconi, & presbyteri ministerium peragat: vt si in singulis gradib. dignus censeatur, ad culmen Episcopatus breuiter ascendat. Habeat autem vnusquisque gradus competens temporis spatium, in quo eius fides, & virtus cognosci possit; & qui sacerdotio dignus existimatur, maiore honore fruatur. non enim decet Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum cito ordinare: nam recte is neophytus dicitur, cum Paulus gentium doctor prohibeat celeres ordinationes. multi temporis probatio eius conuersionem, & mores declarabit. *Sard. 10. G. 13. L Burch. lib. 1. cap. 17. Iuo par. 5. c. 71. decr. Caesar. li. 3. c. 20.*

CAP. XIX.

Non oportet statim a baptismo promoueri in ordinem sacrum neophytū ad ordinem sacerdotalem. *Laod. c. 3.*

CAP. XX.

Qui non promoueantur ad sacerdotium, ex regulis canonum necessario credimus inserendum. Id est, qui in aliquo crimine detecti sunt. &c. Qui per gradus ecclesiasticos non ascenderunt. *Tolet. iv. c. 18.*

Dist. 51. c. 5. qui in aliquo.

CAP. XXI.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotium prosilijt, in degradationem debitam resilire debet. *Syn. Suession. apud D. Medar. in accusat. Hincmari, in fine.*

CAP. XXII.

Caius constituit, vt omnes ordines in Ecclesia sic ascenderent. Si quis Episcopus fieri mereretur, vt esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, sequēs subdiaconus, diaconus, presbyter, exinde Episcopus ordinaretur. *Damas. in Caij.*

CAP. XXIII.

Siluester constituit, vt si quis desideraret in Ecclesia militare, aut proficere, vt esset ostiarius * lector annos xxx. exorcista dies xxx. acolythus annis v. subdiaconus annis v. custos martyr. annis v. diaconus annis vij. presbyter annis iij. probatus ex omni parte, vt etiam ab his, qui foris sunt, habeat bonum testimonium, vnius vxoris vir, vxore a sacerdote benedicta, & sic ad ordinem Episcopatus ascenderet: nullum maioris, vel prioris locum inuaderet, nisi ordine temporum cognosceret omniū clericorum vota grata, nullo omnino clerico contradicente, vel fideli. *Damasus in Siluestr. post principium.*

Populus, & clerus olim solebant in electione ostendere, quem vellent sibi praeesse Episcopum, & non populus solus. Tit. IV.

CAP. I.

Episcopum consecrari non conuenit, nisi a clericis, & populo fuerit postulatus. *Syno. Rom. sub Eugen. ij. & Leone iv. c. 5.*

CAP. II.

Quotiens defuncto Pastore alicuius ecclesiae, alius est ei canonice subrogandus; instantia visitatoris Episcopi, qui ei ab Apostolica, vel Metropolitana sede directus est, clerus, & populus remota omni saeculari ambitione, timore, atque gratia, & Apostolicae sedis, vel Metropolitani sui consensu Pastorem sibi secundum Deum eligat. qui si correptus aliquo vitio aliter agere præsumpserit, electionis perperam factae omni fructu carebit, & de cetero nullam electionis potestatem habebit: electionis vero potestas omnis in deliberatione sedis Apostolicae, siue Metropolitani sui consistat. *Greg. vij. in syn. Rom. an. vij. sui Pontific. c. 6.*

CAP. III.

(Qui *ordines inferiores suscepit*) exinde iam accessu temporum presbyterio, vel Episcopatui, si eum cleri, ac plebis euocauerit electio, non immerito societur. *Syric. ep. 1. cap. 10. par. 6. c. 91. decr.*

Dist. 77. quicumq. c. 13.

CAP. IV.

Nullus inuitis detur Episcopus. cleri, plebis, & ordinis consensus, & desiderium requiratur. Tunc alter de altera eligatur ecclesia, si de ciuitatis ipsius clero, † cui est Episcopus ordinandus, nullus dignus, quod euenire non credimus, potuerit † reperiri. &c. *Caelest. ep. 2. c. 5. Syn. Rom. sub Eugen. ij. & Leone iv. c. 5. Burc. lib. 1. c. 7. Iuo lib. 3. tit. 1. c. 7. panor. & par. 5. c. 61. decr. & in ep. 46. ad Gaufridum. Deusd. c. 1. Ansel. lib. 6. c. 21. Caesar. libro 3. c. 25. Tarrac lib. 3. c. 3.*

Dis. 61. c. 13. dis. 63. cler. 26. †clericis † poterit

CAP. V.

Cum de Summi sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus praeponatur, quem cleri, plebisque consensus concorditer postulauerit. Ita vt si in aliam forte personam partium se vota diuiserint, Metropolitani iudicio is alteri praeferatur, qui maioribus, & studijs iuuatur, & meritis; tantum vt nullus inuitis,

Dis. 63. § forte. cap. vlt.

& non

& non petentibus ordinetur, ne ciuitas Episcopum non optatum aut contemnat, aut oderit, & fiat minus religiosa, quam cōuenit, cui non licuerit habere, quem voluit. [De persona autem consecrandi Episcopi, & de cleri, plebisque consensu, Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat. &c. *Leo ep.54. alias ep.82. vel 84. ad Anastas. Thessalo. c.5. & 6. Iuo lib.3. tit.1. c.6. panor. & par.5. c. 347. & 348. decr. Ansel. lib 6. c.16. Deusd. c.1.*

Distin.63 c.4.

CAP. VI.

d.63. cap. 27. vota.

Quid sibi Hilarius quaerit in aliena prouincia; & id, quod nullus decessorum ipsius habuerit, cur vsurpat? Expectarentur certe vota ciuium, testimonia populorum, quaereretur honoratorum arbitrium, electio clericorum; quae in sacerdotum solent ordinationibus ab his, qui norunt Patrum regulas custodiri: vt Apostolicae auctoritatis norma in omnibus seruaretur, qua praecipitur, vt sacerdos ecclesiae praefuturus, non solum attestatione fidelium, sed etiam eorum, qui foris sunt testimonio muniatur. &c. *Leo ep.67. vel 87. ad Episcopos Viennen. prou. in med.*

CAP. VII.

Vt supra.

Per pacem, & quietem Sacerdotes, qui praefuturi sunt, postulentur. teneatur subscriptio clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus, & plebis. Qui praefuturus est omnibus, ab omnibus eligatur. Ordinationem sibi singuli Metropolitani suarum prouinciarum cum his, qui ceteros sacerdotij antiquitate praeueniunt, restituto sibi per nos iure defendant. &c. *Leo ep.67. siue 87. ad Episcopos Viennen. prouin. ante finem.*

CAP. IIX.

Dis.62. c. 1.

Nulla ratio sinit, vt inter Episcopos habeatur, qui nec a clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a prouincialibus Episcopis cum Metropolitani iudicio consecrati. &c. [Si qui autem clerici ab istis pseudoepiscopis in eis ecclesijs ordinati sunt, quae ad proprios Episcopos pertinebant, & ordinatio eorum consensu, & iudicio praesidentium facta est, potest rata haberi, ita vt in ipsis ecclesijs perseuerent. aliter autem vana est habenda ordinatio, quae nec loco fundata est, nec auctoritate munita. *Leo ep.90. al. ep.90. c.1. ad Rustic. Narbo. Syn. Rom. sub Eugen. ij. & Leo ne iv. cap.5. Burch. lib.1. cap.12. Iuo par.5. c. 65. decr. & in epist.21 ad Eudonem dapiferū. Ansel. lib.6. c.68. Deusd. c.1. Caesar. lib.3. c.3. Tarrac. lib.3. c.6.*

1.q.1.c. 40.

CAP. IX.

Istam sacerdotibus ordinandis reuerētiam seruet electio, vt in graui murmure populorum diuinū credatur esse iudicium. Ibi enim Deus, vbi simplex sine prauitate consensus. *Hormis. ep.4. c.2. ad Episcopos Hispaniae.*

CAP. X.

Placuit in ordinatione Episcopi hunc ordinem custodiri, vt primo loco venalitate, vel ambitione submota, ab Episcopis nec nominentur, de quibus clerici, vel laici ciues erga vnum eligendi (*non*) habeant potestatem. *Arel. ij. c.35.*

CAP. XI.

Dist. 63. non est 6.

Quod non sit populis concedendum, electionem facere eorum, qui sunt ad sacerdotium prouehendi. *Laod. c.13. Mart. Brac. c.1. Tullen. part.2. cap.8 Capitul lib.7. c.79. Burch. lib.1. c.8. Iuo par.6. c.28. decret. Ansel. lib. 6. c.38. Deusd. c.1. & 4.*

CAP. XII.

Quoniam Hipponensium Diaretorum ecclesiae destitutio non est diutius negligenda. &c. missis ex praesenti concilio Episcopis, Regino, Alipio, Augustino, Materno. &c. conuentis, & correctis his, qui culpabili pertinacia fugam eiusdem Equitij exspectandam putabant, cum omnium voto eis Episcopus ordinetur. &c. *Afric c.45. L.79. G.*

CAP. XIII.

De comprouincialibus ordinandis cū con sensu Metropolitani, cleri, & ciuium, iuxta priorum canonum statuta, voluntas, & electio requiratur. *Aurel. iij. c.3.*

CAP XIV.

Duobus, aut tribus, qui tamen digni sint, quos consensus cleri, & plebis selegerit, Metropolitani iudicio, eiusque coepiscopis, praesentatis, quem sors praeeunte Episcoporum ieiunio, Christo Domino terminante monstrauerit, benedictio consecrationis accumulet. *Barcin. c.3.*

CAP. XV.

Episcopatum desiderans electione clericorum, vel ciuium. &c. Pontifex ordinetur. *Aruern. cap.2.*

CAP. XVI.

Iuxta quod antiqui canones decreuerunt, nullus inuitis detur Episcopus. sed nec per oppressionem potentium personarum ad consensum faciendum ciues, aut clerici, quod dici nefas est, inclinentur: Quod si factum fuerit, ipse Episcopus, qui magis per violētiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab indepto Pontificatus honore in perpetuum deponatur. *Aurel. v. c.11.*

CAP. XVII.

Dist.51. c. 5. qui in aliquo.

Ille deinceps sacerdos (*non*) erit, quem nec clerus, nec populus propriae ciuitatis elegit. *Tolet iv. c.18.*

CAP. XIIX.

Si quis Episcopus de quacumque ciuitate fuerit defunctus, non ab alio, nisi a comprouincialibus, clero, & ciuibus suis alterius habeatur electio. sin aliter, huius ordinatio irrita habeatur. *Cabilo. 10.*

CAP. XIX.

Iuxta antiquam consuetudinem, canonum decreta seruentur. Nullus ciuibus inuitis ordinetur Episcopus, nisi quem populi, & clericorum electio plenissima quaesierit voluntate, non Principis imperio, neque per quamlibet conditionem contra Metropolis † voluta-

† Metropolitani f.

lunatem Episcoporum comprouincialium ingeratur. *Paris. c. 8.*

C A P. XX.

Si quando alicuius ciuitatis Episcopus vocatione Domini decesserit, a gloriosissimo Principe supplicando postuletur, vt canonicam electionem clero, & populo ipsius ciuitatis permittere dignetur. *Valent. sub Loth. c. 7.*

C A P. XXI.

D. 63. c. 8 Non licet populo electionem facere eorum, qui ad sacerdotium prouocantur. sed in iudicio Episcoporum est, vt ipsi eum, qui ordinandus est, probent, si in sermone, & fide, & in vita spirituali edoctus sit. *Mart. Br. 1. Tullen. par. 2. c. 8. Vide.* Laod. 12. 13. *Burch. lib. 1. c. 10. Iuo par. 5. c. 64. decr. Ansel. li. 6. c. 8. Caesar. lib. 3. c. 18.*

C A P. XXII.

Si (*sacerdoti*) secundum magisteria diuina obtemperaret fraternitas vniuersa, nemo aduersum sacerdotum collegium quidquam moueret; nemo post diuinum iudicium, post populi suffragium, post coepiscoporum consensum, iudicem se non iam Episcopi, sed Dei faceret. &c. Quando Episcopus in locum defuncti substituitur, quando populi vniuersi suffragio in pace deligitur, quando Dei auxilio in persecutione protegitur, collegis omnibus fideliter iunctis. &c. Cum talis a quibusdam desperatis, & perditis impugnari videtur; apparet, quis impugnet, non scilicet Christus, qui sacerdotes aut constituit, aut protegit; sed ille, qui Christi aduersarius, & Ecclesiae eius inimicus. *Cypri. epist. 3. ad Cornel. post principium.*

Qualis debeat eligi Episcopus. Tit. V.

C A P. I.

Fidelis sermo. Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet enim † Episcopum irreprehensibile esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non violentū, non percussorem: sed modestum, non litigiosum, non cupidum, suae domui bene praepositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autem domui suae praeesse nescit, quomodo Ecclesiae Dei diligentiam habebit? non neophytum; ne in superbiam elatus, in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt; vt non in opprobrium incidat, & laqueum diaboli. *Paulus ep. 1. cap. 3. ad Timoth.*

† ergo.

C A P. II.

Huius rei gratia reliqui te Cretae, vt ea, quae desunt, corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Si quis sine crimine est, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriae, aut non subditos. Oportet enim Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispēsatorem: non superbum, non iracundum, non violentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: sed hospitalem, benignum, prudentem, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contra dicunt, arguere. *Paulus in epist. ad Titum c. 1.*

C A P. III.

Cum in cunctis sacris ordinibus, & ministeriis ecclesiasticis, & aetatis maturitas, & morum grauitas, & scientia litterarum sit inquirenda; † multo fortius hoc in Episcopo oportet inquiri, qui ad curam positus aliorum, in se ipso debet ostendere, qualiter alios in domo Domini oporteat conuersari. &c. Nullus in Episcopum eligatur, nisi qui iam xxx. aetatis annum egerit, † & de legitimo sit matrimonio natus, qui etiam vita, & scientia commendabilis demonstretur. *Alexan. iij. in conc. Later. c. 3.*

De elect. c. 7. Greg. ix. & c. 16. eo. tit. in 1. coll. † attendenda, & quaerenda. † impleuerit.

C A P. IV.

Beatissimi Pauli discretione, atque admonitione Episcopum consecrari omnino oportet desiderabilem boni operis, irreprehensibilem, & reliquis optimis approbationib. quae sequuntur, vt doctrinam Dei ornet in omnibus; ne, vt in pastorali libro continetur, contradicendus inueniatur. Ab imperitis enim, inquit, pastorale magisterium, qua temeritate suscipitur, quando ars est artium regimen animarum? Et iterum: Ille igitur modis omnibus debet ad exemplum viuendi pertrahi, qui cunctis carnis passionibus moriens, iam spiritaliter viuit, qui prospera mundi postponit, qui nulla aduersa pertimescit, qui sola interna desiderat. Cuius intentioni bene congruens, nec omnino per imbecillitatem corpus, nec valde per contumaciam repugnat spiritus. Qui ad aliena capienda non ducitur, sed propria largitur. Qui per pietatis viscera citius ad ignoscendū flectitur, sed nunquam plus quam deceat, ignoscens, ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perpetrat, sed perpetrata ab aliis, vt propria deplorat. Qui ex affectu cordis alienae infirmitati cōpatitur, sicque in bonis proximi, sicut in suis profectibus laetatur. Qui ita se imitabilem ceteris in cunctis, quae agit, insinuat, vt inter eos non habeat, quod saltem de transactis mens erubescat. Qui sic studet viuere, & † proximorum quoque corda arentia doctrinae (valeat fluentis irrigare. † Qui orationis vsu, & experimento iam didicit, quod obtinere a Domino, quae poposcerit, possit. Cui prophetica voce, iam quasi specialiter dicitur; Adhuc loquente te, dicam, adsum. Ideoque talium rerum tales esse oportet, non indoctos, ne aliqua oportunitate turpes inueniantur, sicut in eodem libro habetur: Qui cum spiritale aliquid a subditis

1. Tim. c. 3. Par. 1. c. 1. Par. 1. c. 10. † vt f. † al. fluentis irrigee. Esai. c. 58.

Pastor

Pastor inquiritur, ignominiosum valde est, si tunc quaerat discere, cum quaestionem debet enodare. *Syn. Rom. sub Eugen. ij. & Leone iv. c. 1. Aquisgr. c. 13.*

CAP. V.

Episcopos per singulas ciuitates, quibus il le non miserat, perdoctos, & prudentes sicut serpentes, simplicesque sicut columbas, iuxta Domini praeceptionem, nobis mittere, (*Petrus Apostolus praecepit.*) *Clem. ep. 1. post medium.* *Matt. 10.*

CAP. VI.

Cunctorum sacerdotum vitam superiorē, sanctioremque ac discretam a saecularibus, & laicis hominibus esse, & spirituales quosq. atq; sacerdotes super carnales, & laicos semper constituendos docebat (*Petrus Apostolus.*) *Clem. d. ep. 1. post med. Ansel. lib. 3. c. 1.* *6. q. 1. c. 5 beatus.*

CAP. VII.

Electionem summorum sacerdotum sibi Dominus reseruauit, licet electionem eorum bonis sacerdotibus, & spiritualibus populis concessisset. Electionem enim illorum taliter Apostolus fieri iubet. Si quis sine crimine est, vnius vxoris virum, filios habentem fideles, non in accusatione luxuriae, aut non subditos. & reliqua. *Anacl. ep. 2. ante med. Iuo par. 5. c. 238. decr. Caesar. lib. 4. c. 47.* *Dist. 79. c. vlt.* *Tit. 1. d.*

CAP. IIX.

Illi (*Episcoporum*) vitam, & iudicium competenti, regularique debent moderamine disponere, qui eos in sacerdotium ordinant, & a quibus iam ordinati sunt. *Fabia. ep. 2. in med.*

CAP. IX.

Virum catholicum, & praecipue Domini sacerdotem, sicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari. Dicente quippe Scriptura sancta: Post concupiscētias tuas non eas, & a voluntate tua vetare. multis mundi huius illecebris, multis vanitatib. resistendū est, vt verae continentiae obtineatur integritas. cuius prima est labes superbia initium transgressionis, & origo peccati. *Leo ep. 53. ad Anatolium Episcop. CP. post princip.* *Eccl. 18. d*

CAP. X.

Ad Timotheum loquitur Apostolus. Manus cito nemini imposueris, neq; communicaueris peccatis alienis. quod propterea memoratur, vt examine habito, & probitate morum, & ecclesiastico labore fit commēdatior, qui vocatur in medium, vt summum sacerdotium possit accipere probatus iudicio, non fauore susceptus; veritate, non gratia; Apostolico ordine functus, non praecipiti voluntate. De quo ad vestram sinceritatem huiusmodi litterae cucurrerunt, multo fratrum, & consacerdotum consensu, vt hac vestra subscriptione firmata ecclesiastici canonis dispositio, quae apud Nicaeam tractata est, confirmata, suo merito fundatissima permaneret; vt tales videlicet ad ecclesiasticum ordinē permitterentur accedere, quales Apostolica auctoritas iubet; non quales dico, vel eos, qui cingulo militiae saecularis astricti olim gloriati sunt. qui posteaquam pompa saeculari exultauerūt, aut negotijs reip. optauerunt militare, aut mundi curam tractare, adhibita sibi quorundam manu, & proximorum fauore stipati, hi frequenter ingeruntur auribus meis, vt Episcopi esse possint, qui per traditionem, & Euangelicam disciplinam esse non possunt. Quantis hoc aliquoties certatū est viribus? Sed nihil tale potuit elici, quæ ratio non compellit. etiam de longinquo veniant ordinandi, vt digni possint & plebis, & nostro iudicio comprobari. *Syrici. ep. 3. c. 1.* *1. Tim. 5. d.*

CAP. XI.

Vt [in sacerdotibus ordinandis, quae sunt a Patribus praescripta, & definita cogitetis. quia sicut est caput Ecclesiae Christus, Christi autem vicarij sacerdotes: sic & in eligendis his curam oportet esse perspicuam. Irreprehensibiles enim esse conuenit, quos praeesse necesse est corrigendis: nec quidquā illi deesse personae, penes quā est religionis summa, & substantia disciplinae. Aestimet quis pretium Dominici gregis, vt sciat, quod meritum constituendi deceat esse pastoris. *Hormisda ep. 4. c. 1. Ansel. li. 6. c. 19. Tarrac. lib. 3. c. 13.* *Dis. 61. c. 3.* *Ephe. 5. c.* *1. Tim. 3. d.*

CAP. XII.

Papa noster Gregorius clero Mediolanensis ecclesiae, pro eligendo sibi Episcopo, litteris suis praecipiens ait: Pensantes ergo, quae cunctis expediunt, & quem vobis gratia Diuina praetulerit, integerrimam semper in omnibus obedientiam praebete. Iudicari nāque a vobis vltra non debet semel praelatus, sed tanto nūc subtiliter iudicandus est, quanto postmodum iudicandus non est. *Nicol. in epist. ad Mich. Imper. ante med.*

CAP. XIII.

Inter hoc quid sequendum est, quid tenendum; nisi vt virtutibus pollens coactus ad regimē veniat; virtutib. vacuus, nec coactus accedat? *Gregor. in Pastorali parte 1. c. 9. them. vlt. Apud Greg. vii. lib. 8. regist. epist. 21. in fi.*

CAP. XIV.

Non te pigeat, aut pudeat, extraneum forte, vel humilis sanguinis virum, dūmodo idoneus sit, ad ecclesiae tuae regimen, quod proprie bonos exoptat, ascire; cum Romana respubl. vt Paganorum tempore, sic & sub Christianitatis titulis, inde maxime Deo fauente excreuerit; quod non tam generis, aut patriæ nobilitatem, quam animi, & corporis virtutes perpendendas adiudicauit. *Greg. vij. lib. 9. regist. epist. 2. in med.*

CAP. XV.

Episcopi iudicio Metropolitanorum, & Episcoporum vicinorum ordinentur in ecclesiastico throno, qui multis in rebus probati sunt, & in ratione fidei, & recta administratione vitae. *Laod. cap. 12. Mart. Br. c. 1. Tullen. par. 2. c. 8. Vid. Nicae. 4. 6. Anti. 19. 23. Capitul. lib. 7. c. 78. Burchar. lib. 1. c. 9. Iuo par. 5. cap. 63. decr.* *Dis. 24. c. 4. dist 61. Episcop. c. 6.*

CAP. XVI.

Commendatario (*intercessori* L.) sedes non praestetur, cuius est commendatarius, ob qualecumque populi studium, sed intra annum de Episcopo prouideatur, aut post annum alius commendatarius fiat. (*intercessor* L.) *Carthag.73.G. Carth.v.c.8.L. Afric.* 41.L.*Capit.lib.7.c.*120.

CAP. XVII.

Dist.23.c. 2.

Qui Episcopus ordinandus est, antea examinetur, si natura sit prudens, si docibilis, si moribus tẽperatus, si vita castus, si sobrius. &c. cum in his omnibus examinatus, fuerit inuentus plene instructus; tunc cum consensu clericorum, & laicorum, & connentu totius prouinciae Episcoporum maximeq. Metropolitani, vel auctoritate, vel praesentia ordinetur Episcopus. Suscepto in nomine Christi Episcopatu, non suae delectationi, nec suis motibus, sed his Patrum definitionibus acquiescat. *Carth.iv.c.*1.*Burch.lib.*1.*c.*8.*Iuo par.*5.*c.*61.*decr.*

CAP. XIIX.

Placuit etiam, vt sacrum quis Pontificij honorem non votis quaerat, sed meritis. nec diuinum videatur munus comparare rebus, sed moribus, atque eminentissimae dignitatis apicem omnium conscendat electione, non paucorum fauore. Sit in eligendis sacerdotibus cura praecipua: quia irreprehensibiles esse conuenit, quos praeesse necesse est corrigendis. &c. Episcopatum ergo desiderans electione clericorum, vel ciuium, consensu etiam Metropolitani eiusdem prouinciae Pontifex ordinetur. non patrocinia potentum adhibeat, non calliditate subdola ad conscribendum decretum alius hortetur praemijs, alius timore compellat. Quod si quis fecerit; ecclesiae, cui indignus praeesse cupit, communione priuabitur. *Aruernens.*2.

CAP. XIX.

Dist.51.c. vlt.

Quicumque deinceps ad ordinem sacerdotij pustulatur, & in his, quae praedicta sunt, exquisitus, in nullo horum deprehensus fuerit; & examinatus, probabilis vita, atque doctrina extiterit, tunc, secundum synodalia, vel decretalia constituta, ab vniuersis cõprouincialibus Episcopis, aut certe a tribus consecrabitur. *Toletan.iv.cap.*19.

CAP. XX.

Qui per canonum constituta tempora ecclesiasticos per ordines spiritali opere desudando, probatae vitae adminiculo comitante conscenderit; ad summum sacerdotium, si dignitati vita responderit, auctore Domino prouehatur. ita tamen, vt duobus, aut tribus, quos consensus cleri, & plebis selegerit, Metropolitani iudicio, eiusque coepiscopis praesentatis, quem sors, praeeunte Episcoporum ieiunio, Christo Domino terminante, monstrauerit, benedictio consecrationis accumulet. *Barcinonen.y.c.*3.

CAP. XXI.

1. Tim.3. a.

Si quis Episcopatum desiderat, bonũ opus desiderat. opus, non dignitatem; laborem, non delicias. opus, quod per humilitatem crescit, non intumescat fastidio. Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse. Id ipsum quoque ad Titum. Si quis est sine crimine. Omnes virtutes in vno sermone comprehendit, & paene rem contra naturam exigit. Si enim omne peccatum, etiam in otioso verbo, reprehensione dignum est: quis est ille, qui absque peccato, id est, sine reprehensione versetur in hoc mundo? sed futurus Pastor ecclesiae talis eligatur, ad cuius comparationem recte grex ceteri nominentur. &c. Perdit enim auctoritatem dicendi, cuius sermo opere destruitur. Vnius vxoris virum. Certe de baptizatis sermo Apostoli est, nemo dubitet. Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem. &c. Oportet autem eũ, & testimonium habere bonum ab ijs, qui foris sunt. Quale principium, talis & clausula. Qui irreprehensibilis est, nõ solum a domesticis, sed & ab alienis consono ore laudatur. Alieni, & extra Ecclesiam sunt Iudaei, haeretici, atque Gentiles. Talis ergo sit Pontifex Christi, vt qui religioni detrahunt, vitae eius detrahere non audeant. Hos in sacerdotibus eligẽdis canones obseruare oportet. *Hieronymus in epistola ad Oceanum, apud Aquisgr.c.*11.

Tit.1.b.

CAP. XXII.

Ille modis omnibus debet ad exemplum viuendi pertrahi, qui cunctis carnis passionibus moriens, iam spiritualiter viuit; qui prospera mundi postposuit, qui nulla aduersa pertimescit, qui sola aeterna concupiscit. cuius intentioni bene congruens, nec omnino per imbecillitatem corporis, nec valde per contumeliam spiritus repugnat. Ille nihilominus ad dignitatem pastoralis officij debet prouehi, qui ad aliena cupienda non ducitur, sed propria largitur; qui per pietatis viscera citius ad ignoscendum flectitur, sed non plus quam decet, ignoscens, ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perpetrat, sed perpetrata ab alijs vt propria deplorat. Qui ex affectu cordis alienae infirmitati cõpatitur; sicq. in bonis proximi, sicut in suis prouectibus laetatur. Ad dignitatẽ Pontificalis excellẽtiae recte peruenit, qui ita se imitabilem ceteris in cunctis, quae agit, insinuat; vt inter eos non habeat, quod saltem de transactis erubescat. Qui sic studet viuere, vt proximorum quoq. corda arentia doctrinae valeat fluẽtis irrigare. Qui orationis vsu experimento iam didicit, quod obtinere a Domino, quae poposcerit, possit. &c. Qua mente apud Dominum intercessionis locum pro populo arripit, qui familiarem se eius gratiae esse per vitae meritum nescit? aut ab eo quomodo alijs veniam postulat, qui verum sibi sit placatus ignorat? Qua in re est adhuc aliud sollicitius formidandum; ne qui placare

care iram posse creditur, hanc ipse ex reatu proprio mereatur. Cuncti liquido nouimus, quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo adhuc desiderijs terrenis astringitur, caueat ne districti iram iudicis grauius accendens, dum loco delectatur gloriae, fiat subditis auctor ruinae. Solerter ergo se quisque metiatur, ne locum regiminis assumere audeat, si adhuc in se vitiũ damnabiliter regnat; ne is, quem crimen deprauat proprium, intercessor fieri audeat pro culpis aliorum. *Greg. in past. lib. 1. c. 10. & 11. apud Aquisgr. c. 13. Syn. Rom sub Eug. ij. & Leon. iv. cap. 1.*

CAP. XXIII.

Sunt plerique pastorum, qui dum metiri se nesciunt, quae non didicerunt, docere concupiscunt. Qui pondus magisterij tanto leuius aestimant, quanto vim magnitudinis illius ignorant. Et quia indocti, ac praecipites doctrinae arcem tenere appetunt, a praecipitationis suae ausibus in ipsa locutionis ianua repelluntur. Nulla ars doceri praesumitur, nisi intenta prius meditatione discatur. Ab imperitis ergo pastorale magisterium, qua temeritate suscipitur, quando ars artium regimen est animarum? Quis autem cogitationum vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? & tamen saepe, qui nequaquam spiritualia praecepta cognouerũt, cordis se medicos profiteri non metuunt; dum qui pigmentorum vim nesciunt, videri carnis medici erubescunt. Sunt nonnulli, qui intra sanctam Ecclesiam per speciem regiminis, gloriam affectant honoris, videri doctores appetunt, transcendere ceteros concupiscunt: attestante veritate, primos recubitus in caenis, primas in conuentionibus cathedras quaerunt. Qui susceptum curae pastoralis officium ministrare digne tanto magis nequeunt, quanto ad huius humilitatis magisterium ex sola elatione peruenerunt. Ipsa quippe in magisterio lingua confunditur, quando aliud dicitur, aliud docetur. Contra quos indignos Pastores Dominus per Prophetam quaeritur, dicens: Ipsi regnauerunt, & non ex me: Principes extiterunt, & non cognoui. Ex se namque, & non ex arbitrio summi rectoris regnant, qui nullis fulti virtutibus, nequaquam diuinitus vocati, sed sua cupidine accensi, culmen regiminis rapiunt, potius quam assequuntur. Quos tamen internus iudex & prouehit, & non cognoscit: quia quos permittendo tolerat, profecto per iudicium reprobationis ignorat. &c. Plerumque qui subire magisterium pastorale cupiunt, nonnulla quoque bona opera animo proponunt, & quamuis hoc elationis intentione appetant, operaturos tamen se magna pertractant: sitque vt aliud in imis intentio supprimat, aliud tractantis animo superficies cogitationis ostendat. Nam sibi ipsa de se mens saepe mentitur, & fingit se de bono opere amare, quod non amat; de mundi autem gloria non amare, quod amat: quae principari appetens, fit ad hoc pauida, cum quaerit; audax, cum peruenerit. Tendens enim, ne non perueniat, trepidat; sed repente perueniens, iure sibi hoc debitum, ad quod peruenerit, putat. cumque percepto Principatus officio perfrui saeculariter coeperit, libenter obliuiscitur, quidquid religiose cogitauit. &c. Ex anteacta ergo vita se quisque inueniat, ne in appetitu se culminis imago cogitationis illudat. Plerumque in occupatione regiminis ipse quoque boni operis vsus perditur, qui in tranquillitate tenebatur: quia quieto mari, recte nauim & imperitus nauta dirigit; turbato autem tempestatum fluctibus etiã peritus nauta se confundit. Quid est potestas culminis, nisi tempestas mentis, in qua dum cogitationum sem per procellis nauis cordis quatitur, huc, illucque incessanter impellitur, vt per repentinos excessus oris, & operis, quasi per obuiantia saxa frangatur? Inter haec itaque quae protulimus, quid sequendum, quid tenendum est, nisi vt virtutibus pollens, coactus ad regimen veniat; virtutibus vacuus, nec coactus accedat? Ille, si omnino renititur, caueat, ne acceptam pecuniam in sudario ligans, de eius occultatione iudicetur. Pecuniam quippe in sudario ligare est, percepta dona sub otio lenti torporis abscondere. At contra iste cum regimen appetit, attendat, ne per exemplum boni operis, Pharisaeorum more ad ingressum regni tendentibus obstaculum fiat. Qui iuxta summi magistri vocem, nec ipsi intrant, nec alios intrare permittunt. Considerandum quoque est, quia cum causam populi electus Praesul suscipit, quasi ad aegrum medicus accedit. Si ergo adhuc in eius opere passiones viuunt, qua praesumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? *Greg. lib. 1. Pastoral. in prologo, & cap. 1. & 9. apud Aquisgr. c. 14.*

Mat. 23. a.

Ose. 8. a.

Mat. 23. b.

CAP. XXIV.

Magnitudini vestrae suppliciter suggerimus, vt deinceps in bonis pastoribus, rectoribusque in Ecclesiis Dei constituendis, magnum studium, atque solertissimam adhibeatis curam. quia si aliter factum fuerit, & ordo ecclesiasticus suam non habebit dignitatem, & religio in multis labefactando, detrimenti sui iacturam patietur, & animae vestrae, quod non optamus, periculum generabitur. *Paris. sub Ludouic. & Loth. libro 3. capitulo 22. Aquisgran. ij. sub Ludouic. parte 4. cap. 8.*

CAP. XXV.

Nullus Episcopale ministerium per ambitionem munerum attemptare praesumat, sed is ad Episcopale officium perueniat, si secundum Apostolum viuat, id est, irreprehensibiliter, sobrie, prudenter, pudice, ornate, cũ hospitalitate, cum doctrina: non violenter, non

1 ad Timot. 3 ad Tit. c. 1.

iniuriose; modeste, non litigiose, non cupide. Oportet etiam Pontificem propriae domui esse bene praepositum; & testimonium habere bonum ab his, qui foris sunt; vt doctrinam Dei nostri exornet in omnibus. Nos autem etiam adiungentes, & ab his, qui intus sunt, conuersantes cum Episcopo, habere testimonium omnem Episcopū oportere. *Aquisgran. ij. sub Ludouico par. 1. c. 1.*

C A P. XXVI.

Si quando alicuius ciuitatis Episcopus vocatione Domini decesserit, a gloriosissimo Principe supplicando postuletur, vt canonicam electionem clero, & populo eiusdem ciuitatis permittere dignetur, atque ita aut in clero, aut in dioecesi certe ipsa, vel, si opus sit, in vicinia † ipsius, probata & officio digna persona quaeratur, quae inuenta consensu totius cleri, & populi ad honorem Dei ciuitati ipsi praeficiatur. Sed etsi a seruitio pij Principis nostri aliquis clericorum venerit, vt alicui ciuitati praeponatur Episcopus, timore casto sollicite examinetur. Primum cuius vitae sit, deinde cuius scientiae; ne maculatae vitae, & pompis saeculi turgidus, & simoniaca haeresi pollutus, humilibus, & mundis membris Christi, Ecclesiaeque ipsius supponatur Episcopus. Nec praesumat illiteratum, & cupiditate nimia caecatum, redditurus facti sui rationem, populo Dei praeficere. *Valentin. sub Lothario, capitulo 7.*

† vicina f.

Neophyti non possunt eligi Episcopi, neque laici. Tit. VI.

C A P. I.

Licet aliquando contra regulam Ecclesiae factum sit vrgente necessitate, aliave de causa; vt qui ex Gentili vita nuper ad fidem venerunt, modico tempore catechumeni, statim ad baptismum deducti sint, & simul in Episcopatum, vel presbyterium praelati: id deinceps non fiat. cum tempore ad catechismum opus sit, & post baptisma maiore probatione. Apostolus hoc aperte docet. Non neophytum, ne elatus in iudicium incidat, & laqueum diaboli. &c. Qui vero aduersus haec fecerit, vt contradictor magnae synodi de clero periclitetur. *Nicaen. 2. Mart. Brac. c. 22. Ioan. iix. in epist. lecta in iix. vel ix. syn. act. 2. Iuo in prol. panor. & decr.*

Dist. 48. quoniam. c. 1.

1. Tim. 3. a.

C A P. II.

Omnem canonicam stabilitatem in ecclesijs semper manere in Christo, prouidere cupientes, renouamus, & confirmamus terminos, & variationes, quae olim a sanctis Apostolis, & beatis Patribus nostris editae, legem in Ecclesia posuerunt; non oportere Antistitem promouere quemquam, qui est vel secundum fidem, vel secundum sacerdotalem fortem neophytus: ne inflatus in iudicium incidat, & laqueum diaboli, sicut dicit Apostolus. Prioribus ergo canonibus concordantes definimus, neminem de senatoria dignitate, vel mundana conuersatione, nuper tonsum cum intentione, vel expectatione Pontificatus, vel Patriarchatus honoris, clericum, aut monachum factum, ad huiuscemodi scandere gradum, licet † per singulos ordines diuini sacerdotij plurimum temporis fecisse probetur. Neque enim propter religionem, vel amorem Dei, aut propter expectationem transeundi viam virtutum, sed ob amorem gloriae, ac principatus, tonsus huiusmodi reperitur. Magis autem coercemus huiusmodi, si ab Imperatoria dignitate ad hoc compellatur. Si vero quis per nullam suspicionem praedictae concupiscentiae expectationis, sed propter ipsum bonum humilitatis, quae est circa Christum Iesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus; & omnem gradum ecclesiasticum transigens per definita nunc tempora irreprehensibilis inuentus extiterit, & probatus; ita vt in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quatuor annis: bene placuit huic sanctae, & vniuersali synodo, eligi hunc, & admitti. Circa omnes autem, qui religiose morati in ordine clericorum, & monachorum digni iudicati sunt Pontificatus dignitate pariter, & honore; praedictum tempus abbreuiamus. nimirum secundum quod Episcoporum praelati probauerint, qui per tempora fuerint. Si vero praeter hanc definitionem nostram quisquam ad iam fatum supremum honorem prouectus extiterit, reprobetur, & ab omni sacerdotali operatione prorsus abijciatur, vtpote quia extra sacros canones sit promotus. *cap. 5. synodi octauae CP. sub Hadr. ij.*

1. Tim. 3. a.

† nisi f.

C A P. III.

Nullus laicus, clericus, vel tantum subdiaconus in Episcopum eligatur. *Vrban. ij. in concil. Claramont. c. 5.*

C A P. IV.

Qui ex Gētili vita venit, & baptizatus est, aut ex praua conuersatione, non aequum est, statim Episcopum fieri. Cum enim non didicerit, alio*rum* esse magistrum, iniquū est. Nisi ex diuina gratia hoc fiat. Ap. 80.

C A P. V.

Ordinatos quosdam Episcopos, qui nullis ecclesiasticis ordinibus ad tantae dignitatis fastigium fuerint instituti, contra Patrum decreta didicimus: cum ad Episcopatum his gradibus, quibus frequentissime cautum est, debeat perueniri, vt minoribus initiati officijs ad maiora firmentur. Debet enim ante esse discipulus, quisquis doctor esse desiderat, vt possit docere, quod didicit. &c. *Calest. ep. 2. 3. Burch. lib. 1. c. 18. Iuo par. 5. c. 72. decr. Tarrac. lib. 6. c. 137.*

Distin. 59 c. vlt.

CAP.

CAP. VI.

Audiuimus, quasdam proprijs destitutas rectoribus ciuitates, Episcopos sibi velle petere de laicis, tantumque fastigium tam vile credere. &c. [Quid proderit per singula clericos stipendia militasse, & omnem egisse in dominicis castris ætatem, si hi, qui praeluturi sunt, ex laicis requirantur? &c. [Docendus est populus, non sequendus. &c. *Caelest. epist.* 3. *c.* 2. *&* 3. *Capit. lib.* 7. *c.* 50. *Burch. lib.* 15. *cap.* 13. *Iuo p.* 16. *c.* 14. *decr. Deusd. c.* 1. *Ansel. lib.* 7. *c.* 28. *Tarrac. lib.* 1. *c.* 124. *&* *lib.* 3. *c.* 4.

Dist. 61. c. 7.
Dist. 62. c. 2.

CAP. VII.

Sacerdotij gradus saltu quodam passim laicis non transferantur. longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiae. &c. Discere prius quisque debet, ante quam doceat. &c. nec tantum de laicis consecrari inhibemus, sed nec de paenitentibus. &c. *Hormisda ep.* 4. *c.* 1. *Ansel. lib.* 6. *c.* 19. *Tarrac. lib.* 3. *c.* 13.

Distin. 61. c. 1. in sacerdotib. & c. 3. ne negamus.

CAP. IIX.

Quidam desiderio honoris inflati, defunctis Episcopis tonsurantur, & fiunt repente ex laicis sacerdotes, atque inuerecunde religiosi propositi ducatum arripiunt, qui nec esse adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quid isti subiectis praestituri sunt, qui antequam discipulatus limen attingant, tenere locum magisterij non formidant? Qua de re necesse est, vt quamuis inculpati quisque sit meriti, ante tamen per distinctos ordines ecclesiasticis exerceantur officijs. Videat, quod imitetur; discat, quod doceat; informetur, quod teneat: vt postea non debeat errare, qui eligitur viam erranti demonstrare. Diu ergo religiosa meditatione poliatur, vt placeat, & sic lucerna super candelabrum posita luceat, vt aduersa ventorum vis irruens, conceptam eruditionis flammam non extinguat, sed augeat. Nam cum scriptum sit, vt prius quis probetur, & sic ministret: multo ante probandus est, qui popul i intercessor assumitur; ne fiant causa ruinae populi sacerdotes mali. Nulla igitur contra hoc excusatio, nulla potest esse defensio; quia cunctis liquido notum est, quae sit in huius rei diligentia egregij sollicitudo doctoris, qui neophytum ad sacros vetat ordines accedere. [Sicut autem tunc neophytus dicebatur, qui initio in sanctae fidei erat conuersatione plantatus; sic modo neophytus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores sacros irrepserit. Ordinate ergo ad ordines accedendum est. Nam casum appetit, qui ad summa loci fastigia, postpositis gradibus per abrupta quaerit ascensum. & cum idem Apostolus doceat, inter alia sacri ordinis instituta discipulum, manum non esse cuiquam citius imponendam, quid hoc celerius, quidve praecipitantius, quam [vt exoriatur a summitate principium; & ante incipiat esse Episcopus, quam minister? Quisquis igitur sacerdotium non ad elationis pompam, sed ad vtilitatem adipisci desiderat, prius vires suas cum eo, quod est subiturus, onere metiatur; vt & impar abstineat, & ad id cum metu, etiam qui se sufficere existimat, accedat. Ab re autem non facimus, si ad argumentum rationabile vsum rerum irrationabilium colligamus. Aptanamque aedificationibus de siluis ligna succiduntur, nec tamen viridibus aedificij pondus imponitur, nisi eorum viriditatem multorum dierum mora siccauerit, & apta ad necessarium vsum effecerit. Quae, si obseruantia forte negligitur, citius superimposita mole franguntur, & gignit ruinam ad auxilium res prouisa. Hinc etenim & medici, qui curam gerunt de corpore, quaedam adiutoria recenti adhuc confectione formata, indigenti non offerunt, sed maceranda temporibus derelinquunt. Nam si immature quis dederit; dubium non est, quia fit causa periculi res salutis. Discant itaque discant in officio suo sacerdotes, quibus animarum credita est cura, seruare, quod diuersarum artium homines docentes ratione custodiunt, & a praecipiti se ambitione, etsi non metu, saltem pudore contineant. Sed ne forsan adhuc prauae se consuetudinis quisquam velit obiectu defendere; fraternitatis tuae discretio rationis eos fraeno coerceat, & labi in illicitis non permittat. quia quidquid vltione dignum est, non ad imitationis, sed potius ad exemplum debet correptionis adduci. &c. De his itaque quae superius dicta sunt, fraternitatem vestram auctore Deo volumus synodum congregare, atque in ea omnia, quae sanctis canonibus, sicut praediximus, sunt aduersa, districte sub anathematis interpositione damnentur. id est, vt nullus pro adipiscendis ecclesiasticis ordinibus dare aliquod commodum praesumat, vel pro datis accipere; neque ex laico habitu quisquam repente ad locum sacri regiminis perueniret. *Greg. ad Syagrium, et Aetherium, et alios, lib.* 7. *regist. ep.* 110. *vel* 108. *c.* 2. *et* 4. *Vide eund. lib.* 4. *indict.* 13. *c.* 95. *epist.* 51. *ad Vergil. Arelaten. Iuo p.* 5. *c.* 131. *decr. Anselm. lib.* 6. *cap.* 26. *&* 27. *Tarracon. lib.* 3. *c.* 16. *&* 17.

Dist. 59. c. 3. hoc ad nos.
1. Tim. 3. 6.
1. Tim 3; & Distin. 48. c. vlt.
1. Tim. 5. d.
1. q. 1. ca. 27 non est in fine.

CAP. IX.

Officium (*sacerdotum*) in tanta illic, sicut didicimus, ambitione perductum est, vt sacerdotes subito, quod graue est nimis, ex laicis ordinentur. Sed quid isti acturi sunt, quid populo praestituri, qui non ad vtilitatem, sed fieri ad honorem Episcopi concupiscunt? Hi ergo, qui needum quod docere debeant, didicerũt; quid aliud agunt, nisi vt paucorũ prouectus illicitus, fiat multis interitus & in confusionẽ ecclesiasticae moderationis obseruantia deducatur, quippe vbi nullus regulariter ordo seruetur? Nam qui ad eius.

Dist. 61. c. 1.

regimen improuidus, & ob hoc magis praecipitatus accedit, qua admonitione subiectos aedificet, cuius exemplum non rationem docuit, sed errorem? Pudet profecto, pudet alijs imperare, quod ipse nescit custodire. *Gregor. ad Brunichild. Reginam lib.7. regist. ep.113. vel 111.c.1. Ansel.li.6.c.70. Caesar.lib.4.cap.18. Tarrac.lib.3.c.14.*

CAP X.

Synodum fieri vestra iussio constituat, vbi sub districti anathematis interpositione debeat interdici, ne vllus ex laico habitu subito ad Episcopatus audeat gradum accedere. *Greg. ad Brunichild. Reginam lib.7. regist.d. ep.113. vel.111.c.3.*

CAP. XI.

In (*vij synodo in*) epistola beatae memoriae Praesulis Hadriani, quantum idem Pontifex illam praesumptionem, qua ex laicis quidam subito tonsurãtur, & in Episcoporum numerum exacerbate prosiliunt, damnauerit, si diligenter inquisieritis, profecto inuenietis. *Nicol. ep. ad Michael. Imper. post prin.*

CAP. XII.

Hominem laicum non promouendum ad sacerdotium subito, sed per suos gradus, sicut Sardicen. concilium, vt de laicis non eligerentur Antistites, in cap.xiij. per omnia prohibuit. Item & Caelestinus Papa in decreto suae sanctionis cap.xxi. & Leo Romanæ sedis Pontifex hoc ipsum in decretalibus suis prohibuit, cap.xxxiij. Item & Gelasius non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit, sed etiam presbyteros, ne talia praesumerent, voluit in decretorum suorum cap.iij. & Hadrianus in epistola, quam CP. pro venerandis imaginibus destinauerat, ita instituit, vt amplius de laicis nullatenus ordinarentur Antistites. *Nicol. in epistola ad* Mich. Imper. *incip. Principatum, lecta in 4. sess. octauae synodi CP. sub* Hadr.2.

CAP. XIII.

Nectarius ex laicorum ordine electus est a synodo secunda, quia CP. clerici erant haeretici, & Nectarius expugnator haereticorum, & defensor ecclesiarum. Sed vt hoc iterum fieret, non confirmauit, nec instituit. Et ideo licet contra Patrum, atque canonicas institutiones, quod per necessitatis fieri euentus comprobatur, non in auctoritate tenendum est; sed ne iterum talis proueniat necessitas, magis, magisque cauendum. de Tarasij quidem promotione, qui similiter ex laicali coetu ad Patriarchatus ex tẽplo culmen promotus est; si sanctam, quae apud vos tempore sanctissimi viri Hadriani celebrata est, synodum, diligenter scrutati fueritis, inuenietis, quid in eadem sanctissimus vir consultus decreuit. &c. Nisi in erigendis imaginibus feruentius (*inquit*) contra illarum depositores, atque conculcatores, vt verus Christi miles resisteres, nequaquam vestrae consecrationi consensum praeberemus. &c. quae tantũ declaratur inordinate promota, quantum comprobatur contra Apostolica decreta enormiter praesumpta. Beatissimum quoque Ambrosium, qui ex catechumeno diuino praesagio ad Episcopalem per continuos gradus promotus est dignitatem, cur nobis pro vestro tutamine opponitis? &c. Diuina vocatione per miraculorum prodigia electus est. *Nicol. in epis. ad Photium, incip. Postquam beato. post. prin. lecta in 4. sess. syn. iix. CP. sub* Hadr.ij.

CAP. XIV.

Ordinari ad diaconatus, vel sacerdotij officium neophytum non debere, *Arel.ij.c.1.*

CAP. XV.

Conueniens non est, nec ratio, vel disciplina patitur, vt temere, vel leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui neophytus est maxime cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denunciasse, & prohibuisse videatur; sed hi, quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sardic. cap.10.* L.13.G. *Burch. lib.1.c.17. Iuo par. 5. cap.71. decr.*

1. Tim. 3. b.

CAP. XVI.

Non oportet neophytum promoueri ad ordinem sacerdotalem. *Laod c.3.*

CAP. XVII.

Episcopatus, vel presbyterij honorem nullus laicus ante praemissam anni conuersionem, vel ante triginta annos aetatis accipiat. *Arel.ij.c.1.*

CAP. XIIX.

Nullus Metropolitanus cuicumque laico dignitatem Episcopatus tribuat, sed nec reliqui Pontifices presbyterij, vel diaconatus honorem conferre praesumãt, nisi anno integro fuerit praemissa conuersio. *Arel.iij.c.2.*

CAP. XIX.

Nullus ex laicis absque annua conuersatione † praemissa Episcopus ordinetur. ita vt intra anni ipsius spatium a doctis, & probatis viris, disciplinis, & regulis spiritualibus plenius instruatur. Quod si hoc quisquam Episcoporum transcendere quacumque conditione praesumpserit, anno integro ab officio, vel caritate fratrũ habeatur extraneus. *Aurel.v.c.9.*

† conuersione f.

CAP. XX.

Neophyti, vel laici Episcopi esse non possunt. *Tolet iv.c.18.*

Dist.51. c.vit.

CAP. XXI.

Nulli deinceps laicorum liceat ad ecclesiasticos ordines, praetermisso canonũ praefixo tempore, aut per sacra regalia, aut per consensiones cleri, vel plebis, vel per electionem, assensionemque Pontificum, ad summum sacerdotium adspirare, vel prouehi; sed cum per canonum conscripta tempora, ecclesiasticos per ordines, spirituali opere desudando, probatae vitae adminiculo comitante, conscenderit gradus ad summũ sacerdotium, si di-

si dignitati vita responderit, auctore Domino prouehatur. *Barcinon. ij. c. 3.*

C A P. XXII.

Quod saeculares viri neqnaquam ad ministerium Ecclesiae assumantur, auctoritas Apostolica docet, & dicit: Manus cito nemini imposueris. & iterum: Non neophytum; ne in superbiam elatus, putet se non tam ministerium humilitatis, quã administrationem saecularis potestatis adeptum: & ne in condemnationem superbiae, sicut diabolus, per iactantiam deijciatur. Quomodo enim valebit saecularis homo sacerdotij magisteriũ adimplere, cuius nec officium tenuit, nec disciplinam cognouit? aut quid docere poterit, eum ipse non didicerit? *Isidor. li. 2. c. 6. de eccle. offi. apud Aquisgr. 9.*

1. Tim. 5. d.
1. Tim. 3. a.

C A P. XXIII.

Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vnius vxoris virum. &c. non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. heri catechumenus, hodie Pontifex. heri in amphitheatro, hodie in ecclesia. vespere in circo, mane in altario. dudum fautor histrionum, nunc virginum consecrator. Quod autem ait, ne elatus in iudicium incidat diaboli; quis non exemplo venturum † esse probet? Ignorat momentaneus sacerdos humilitatem, & mansuetudinem rusticorum, ignorat blanditias Christianas; nescit se ipsum contemnere; de dignitate transfertur ad dignitatem: non ieiunauit, non fleuit, non mores suos saepe reprehendit, nec assidua meditatione correxit. non substantiam pauperibus erogauit. de cathedra quodammodo ducitur in cathedram, id est, de superbia ad superbiam. Iudicium autem, & ruina diaboli, nulli dubium, quin arrogantia sit. Incidunt in eam, qui in puncto horae necdum discipuli iam magistri sunt. *Hieronymus ep. ad Oceanum apud Aquisgr. cap. 11. Ansel. lib. 6. c. 30. Caesar. lib. 3. c. 24.*

1. Tim. 3. a.
Dist. 48. in prin.
† versũ f.

C A P. XXIV.

Subrogatus est pro (*Ignatio Patriarcha*) Photius, prohibentibus sacris canonibus & venerandis legibus neminẽ ex laicali militia, subito ad sacerdotiũ promoueri. *Anastas. bibliotb. in proemio syn. xix. CP sub Hadr. ij.*

Digami non possunt eligi Episcopi. Tit. VII.

C A P. I.

QVi duas vxores post baptisma habuit, aut concubinam, Episcopus, presbyter, diaconus, clericus esse non potest. *Ap. 17.* Item is, qui duxit viduam, aut eiectam, aut meretricem, aut ancillam, aut scenicam. *Ap. 18. Vide Trul. 3. Iuo par. 8. cap. 287. decr. Ansel. lib. 6. cap. 143.*

Dist. 33. si quis. c. 1.
Dist. 33. si quis. c. 15

C A P. II.

De digamis nec consuli debuit, quod manifesta lectio sit Apostoli: vnius vxoris virũ: ad sacerdotium, siue ad clericatum admitti debere, & hanc ipsam tamen si virginem acceperit. &c. *Innocen. ep. 4. c. 2.*

1. Tim. 3. a. Tit. 1. b

C A P. III.

Haec [in singulis gradibus obseruanda sunt tempora: si ab infantia ecclesiasticis ministerijs nomen dederit. &c. Exinde suffragantibus stipẽdijs per tot gradus datis propriae fidei documentis, presbyterij sacerdotium poterit promereri. De quo loco, si eum exactior ad bonos mores vita perduxerit, summum Pontificatum sperare debebit. Hac tamen lege seruata, vt neque digamus, neque viduae maritus, neque paenitens ad hos gradus possit admitti. *Zosim. ep. 1. cap. 3. Ansel. lib. 7. cap. 41.*

Dist. 77. c. 2.

C A P. IV.

Abstineatur ab illicitis ordinationibus. Nullus ex laicis, nullus digamus, nullus, qui sit viduae maritus, aut fuerit, ordinetur: sed irreprehensibilis, & qualem elegit Apostolus, fiat. Per Mosen Dominus praecepit: Virginem accipiat Sacerdos vxorem, Subsequitur & supplet Apostolus, eodem locutus spiritu, vnius vxoris virum, debere Episcopum consecrari. Ad hanc ergo eligantur formulam sacerdotes. &c. *Caelest. ep. 2. c. 6.*

1. Tim. 3. a.
Leu. 21. c.
1. Tim. 3. a.

C A P. V.

Constat ad sacerdotium peruenisse viduarum maritos, quosdam etiam, quibus fuerint numerosa coniugia, & cum omni licentia vita liberior, ad sacrum ordinem passim patefactis aditibus fuisse permissos, cõtra illam beati Apostoli vocem: Vnius vxoris virum, & contra illud antiquae legis praeceptum: Sacerdos virginem vxorem accipiat, non viduam, non repudiatam. Hos ergo, quicumque tales admissi sunt, ab ecclesiasticis officijs, & a sacerdotali nomine Apostolicae sedis auctoritate iubemus arceri. &c. *Leo ep. 1. c. 2. ad Episcopos per Campaniam.*

1. Tim 3. a.
Leu. 21. c.

C A P. VI.

In ciuitatibus, quarum rectores obierint, de substituendis Episcopis haec forma seruetur; vt qui ordinandus est, etiam si bonae vitae testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secundae coniugis sit maritus, aut qui vel vnam quidem habeat, vel habuerit, sed nec quam sibi uiduam copulauerit. &c. *Leo. ep. 54. al. 82. ad Anast. Thessalo. cap. 3. Burch. lib. 1. cap. 5, Iuo par. 5. cap. 79 decr. Ansel. lib. 6. c. 15.*

C A P. VII.

Dicente Apostolo, ut inter alias electionis regulas, is Episcopus ordinetur, quem unius uxoris uirum fuisse, aut esse constiterit, tam sacra semper habita est ista praeceptio, vt etiã de muliere sacerdotis eligendi, eadem intelligeretur seruanda conditio: ne forte illa prius, quam in matrimonium eius ueniret, qui aliam non habuisset uxorem, alterius uiri esset experta coniugium. &c. Si etiam in ueteri testamento haec sacerdotalium coniugiorum

1. Tim. 3.
Leu. 21.

[Extr. 44.] giorum forma seruata est, quanto magis sub reuelata iam gratia constituti, Apostolicis debemus seruire praeceptis? vt quamlibet quis bonis moribus praeditus, & sanctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamen vel ad diaconi gradum, vel ad presbyterij honorem, vel ad Episcopatus culmen ascendat; si aut ipsum non vnius vxoris virum, aut vxorem eius non vnius viri fuisse constiterit. &c. Cum inter vos tantum valuerint, aut studia popularium, aut ambitus superborum. vt non solum laicos, sed etiam secundarum † vxorũ viros, aut viduarum maritos ad officium cognoscamus pastorale prouectos: nonne aptissimae [exigunt causae, vt ecclesiae, in quibus ista commissa sunt, iudicio seueriori purgentur, & non solum in tales Praesules, sed etiam in ordinatores eorum vltio competẽs proferatur? &c. Eos, qui vel secundas nuptias inierunt, vel viduarum se coniugio sociarũt, in sacerdotio manere non patimur: & multo magis illum, si fuerit vestro iudicio confutatus, qui duarum simul est maritus vxorum, vel illum, qui a prima vxore dimissus, alterã duxisse perhibetur, priuandum honore decernimus. *Leo ep. 85. vel 87. c. 1. ad Episcopos Afr.*

[† saecularium.] [1. q. 7. c. 18.]

CAP. XIII.

Sollicitius volumus custodiri, non solum circa sacerdotes, sed circa clericos quoque minoris officij, ne ad sacram militiam hi permittantur accedere, quibus sit tale coniugiũ, vt contra Apostolicam disciplinam, nõ vnius tantum vxoris viri fuisse monstrentur. *Leo ep. 87. vel 89. ante med. ad Episcopos Viennen. prouinciae.*

[1. Tim. 3. d.]

CAP. IX.

Ordinatos Episcopos, qui licet te ignorante prouecti sunt, cum suis auctoribus meruerint submoueri, hac ratione firmamus, si nec viduae maritus fuerit quisquam, nec in secũdae coniugis nuptias, ac vota cõuenerit. &c. *Hilar. ep. 1. c. 4.*

CAP. X.

Si quos repererit Episcopos tua fraternitas, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est, in adulterio, vel si plures vxores habuerunt. &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi. &c. *Zach. ep. 6. post prin.*

CAP. XI.

Nemo de digamis, aut internuptarum maritis ordinetur clericus. nec requirendum, vtrũne initiati sacramentis diuinis, aut Gentiles hac se infelici sortis necessitate maculauerint. *Valent. Gall. cap. 1.*

CAP. XII.

[Dist. 55. c. 2.] Nullus paenitentem, nullus digamum, nullus viduarum maritos in praedictis honoribus (*loquitur de Episcopatu, presbyteratu, & diaconatu*) audeat ordinare. &c. Quicumque deinceps cõtra haec clericum ordinare praesumpserit, anno integro missas facere non praesumat. Si celebrauerit, ab omnium fratrum caritate nouerit se alienum. *Arel. iij, cap. 3.*

CAP. XIII.

[Dist. 51. qui in aliquo. c. 5.] Non promoueantur ad sacerdotium ex regulis canonum, qui semetipsos absciderunt. &c. qui secundae vxoris coniunctionem sortiti sunt, aut numerosa coniugia frequentarunt. qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt. qui concubinas, aut fornicarias habuerunt. *Tolet. iv. c. 18.*

CAP. XIV.

Quod vnius virginalis matrimonij sint, qui eliguntur in ordine Pontificatus, & in veteri lege mandatum est, & plenius scribit Apostolus dicens: Vnius vxoris virum sacerdotem quaerit Ecclesia, aut de monogamia ordinatum, aut de virginitate sanctum. *Isidor. lib. 2. c. 6. de eccles. off. apud Aquisgr. c. 9. in med.*

[1. Ti. 3. d. Tit. 1. b]

CAP. XV.

Nullo pacto digamos, vel concubinarum eathenis insertos, decet subire sacerdotii ministerium. In Leuitico scriptum est, ac praefinitum, quales eligi debeant sacerdotes. si ergo clericus monogamus fuerit, & vxor eius digama, noli eum ad ministerium applicare. Haec Tito praecepta idem Apostolus de ordinandis clericis dedit. *Hier. ad Ocean. apud Aquisgr. c. 98. ante fin.*

[Leu. 21. a] [Tit. 1. d]

Ne homines improbi, aut alias indigni eligantur Episcopi. Tit. VIII.

CAP. I.

QVa indignitate, qua molestia, male tractetur Ecclesia. &c. dum facile imponuntur manus, dum negligenter summus sacerdos eligitur? &c. Nam cũ inuoluti mundanis nexibus actibus, vel moribus abrupte asciscuntur ad tanti collegium sacerdotij; & illi videntur contemni, de quibus oportuerat eligi; & isti male intromitti, qui praeter ordinem irrumpunt potius, quam eliguntur. Quam enim [miserum est, eum magistrum fieri, qui numquam discipulus fuit? eum summum fieri sacerdotem, qui numquam in vllo gradu obsecutus, fuerit sacerdoti? &c. *Innoc. ep. 12. Ansel. lib. 6. c. 29. Tarrac. lib. 3. c. 1.*

[Dist. 61. c. 4.]

CAP. II.

Iam non satis est laicos ordinare, quos nullus fieri ordo permittit, sed etiam quorum crimina longe, lateque per omnes paene prouincias nota sunt, Pontifices ordinantur. Daniel enim nuper missa relatione ex Orientalibus ad nos partibus ab omni, quod tenuerat, virginum monasterio nefas est obiectionibus accusatus. Multa a multis obiecta flagitia; in quanam lateret terrarũ parte quaesitus est; vt si suae innocentiae confideret, contra se iudicium postulatum minime declinaret. &c. [Tantis grauatus testimoniis, tanta facinorum accusatione pulsatus, sacrarum, vt dicitur, virginum pollutus incesto, Episcopus asseritur ordinatus. *Caelest. epist. 2. cap. 3.*

[Dist. 81. c. 3.]

CAP.

CAP. III.

Dis. 6. miramur. c. 5.

Necessarium fuit, vt dolorem cordis nostri, quo pro Dominicorum gregum periculis aestuamus, datis nunc ad vos litteris promeremus; mirantes, tantum apud vos per occasionem temporis impacati, aut ambientiũ presumptionem, ant tumultum valuisse popularem, vt indignis qnibusque, & longe extra sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigium, & gubernatio ecclesiae crederetur. *Leo epist. 85. vel 87. ad Episcopos Afric. cap. 1. Iuo par. 5. cap. 105. decr.*

CAP. IV.

Ne ex paenitentib. aliquis ad sacrum ministerium prorsus sinatur accedere. *Hilar. ep. 1. c. 4.*

CAP. V.

1. q. 1. c. 118.

Nullus per ambitum ad Episcopalem honorem permittatur accedere. Nam cum hic excessus in laica cõuersatione culpetur, quis dubitat, quod religiosis, & Deo seruientibus inducat opprobrium? *Symmach. ep. 1. c. 3.*

CAP. VI.

Qui non promoueantur ad sacerdotium, ex regulis canonum necessario credimus inserendum. id est, [qui in aliquo crimine detecti sunt. &c. *Tolet. iv. c. 28.*

CAP. VII.

Dist. 51. c. 5.

Qui publice paenitentiam profitetur, Episcopalem cathedram nec tenere, nec regere potest. *Cabil. in ep. ad Theodorum Episc.*

CAP. IIX.

Si is, qui iam in Episcopatu, vel presbyterio positus aliquod peccatum admiserit, retrahitur; quãto magis ante ordinationem, si peccator inuentus est, cauendum, vt non ordinetur? *Isidor. lib. 2. cap. 6. de eccle. off. apud Aquisgr. c. 9.*

CAP. IX.

Non sunt promouendi ad regimen ecclesiae, qui adhuc vitijs subiacent. &c. Neque enim quisque ad hoc praeficitur, vt subditorum culpas corrigat, & ipse vitijs seruiat. Qui se indignnm ad Episcopatum existimat, locum eius, qui dignus est, occupare nõ praesumat. Nam tam sanctum est Sacerdotii nomen, vt nulla vitiorum nota maculari se sinat. Grauius enim condemnabitur, qui indignus suscipit, quod non meretur. Qui regimẽ sacerdotii contendit appetere, ante in se discutiat, si vita honori sit congrua. quod si non discrepat, humiliter ad id, ad quod vocatur, accedat. Reatum quippe culpae geminat, si quis cum culpa ad sacerdotale culmen aspirat. Vniuscuiusque casus tanto maioris est criminis, quanto priusquam caderet, maioris erat virtutis. &c. Plerique sacerdotes suae magis vtilitatis causa, quam gregis, praeesse desiderant, nec vt prosint, Praesules fieri cupiunt, sed magis vt diuites fiant, & honorentur. &c. *Isidor. lib. 3. de summo bono. c. 34. apud Aquisgr. c. 15.*

CAP. X.

Sicut iniqui, & peccatores ministerium sacerdotale assequi prohibentur; ita indocti, & imperiti a tali officio retrahuntur. *Isidor. de summo bono lib. 3. c. 35. apud Aquisgr. c. 16.*

Ne indocti eligantur Episcopi. Tit. IX.

CAP. I.

Qvamquam admonita doctorum, & statuta Patrum sacerdotes indoctos prohibeant consecrari oportuni temporis moderatione: si Episcopus inueniatur indoctus, a Metropolitano proprio, & deinceps sacerdotes presbyteri a suo Episcopo, vt doceri possint, admuneantur. *Synod. Rom. sub Eugenio ij. & Leone iv. cap. 4.*

CAP. II.

Hoc specialiter, & sub praedecessoribus nostris, & nuper a nobis interdictum constat, litteris ad Gallias, Hispaniasque trãsmissis, in quibus, & in Africa est ista praesumptio: Ne quis penitus contra Patrum praecepta, [qui ecclesiasticis disciplinis per ordinem non fuisset imbutus, & temporis approbatione, diuinis stipendiis eruditus, nequaquam ad summum ecclesiae sacerdotium aspirare praesumeret: & non solum in eo ambitio inefficax haberetur, verum etiam in ordinatores eius, vt carerent eo ordine, quem sine ordine contra praecepta Patrum crediderant praesumendum. Vnde miramur, ad dilectionem tuam statuta sedis Apostolicae non fuisse perlata. &c. *Zosi. ep. 1. c. 1. Iuo par. 5. c. 102. decr. Anselm. lib. 6. c. 24.*

Dist 36. c. 2. & 59. d. c. 1.

CAP. III.

Prospiciendum est, ne duo simul sint in vna ecclesia sacerdotes, nec litterarum ignarus, aut carens aliqua parte membrorum, aut etiam ex paenitentibus aliquis ad sacrũ ministerium prorsus sinatur accedere. Nec tãtum putetis petitiones valere populorum, vt cum his parere cupitis, voluntatem Dei nostri, quae nos peccare prohibet, deseratis. &c. *Hilar. ep. 1. c. 4 Vide ep. 4.*

CAP. IV.

De illa persona, quae in Archiepiscopum fuerat eligenda, dicimus, licet satis prudens, & liberalis videatur; tamen quemadmodum nobis notum est, disciplinae fundamento, videlicet litteralis scientiae peritia indiget. quae virtus, quam sit non modo Episcopis, verum etiam sacerdotibus necessaria, ipse satis intelligis; cum nullus sine ea, aut alios docere, aut sese possit defendere. *Gregor. vij. lib. ix. regist. epist. 2. in medio.*

CAP. V.

Episcopo scripturarum scientia necessaria est: quia si Episcopo tantum sit sancta vita, sibi soli potest prodesse sic viuens: porro si & doctrina fuerit eruditus, potest ceteros quoque instruere, & docere suos, & aduersarios repercutere. qui nisi refutati fuerint, atque conuicti, facile possunt simplicium corda peruertere.

peruertere. *Isidor. lib. 2. c. 6. de eccle. offi. apud Aquisgr. c. 9.* CAP. VI.

Sicut iniqui, & peccatores ministerium sacerdotale assequi prohibentur; ita indocti, & imperiti a tali officio retrahuntur. Illi enim exemplis suis vitam bonorum corrumpunt, isti sua ignauia iniquos corrigere nesciunt. Quid enim docere poterunt, quod ipsi non didicerunt? &c. Caecus enim si caeco. &c. Sacerdotes indoctos per Esaiam Prophetam ita Dominus improbat: Ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam. & iterum: Speculatores eius caeci omnes, id est, imperiti Episcopi; nescierunt, inquit, vniuersi, canes muti nō valētes latrare, hoc est, plebes cōmissas nō valentes resistendo malis per verbum doctrinae defendere. *Isid. de sum. bo. lib 3. cap. 35. apud Aquisgr. cap. 16.* CAP. VII.

Mat. 15. b *Esa. 56. d*

Ait Aggaeus Propheta: Interroga sacerdotes legem. Quod B. Hieronymus ita exponit: Simul, inquit, considera, sacerdotium officii esse, de lege interrogatus respondere. si sacerdos est, sciat legem Domini; si ignorat legem, ipse se arguit, non esse Domini sacerdotem. Sacerdotis enim est, scire legem, & ad interrogationem respōdere de lege. Quod quidem & in Deuteronomio legimus, vt sicubi in vrbibus Israel quaestio fuerit nata inter sanguinem, & sanguinem; iudicium, & indicium; lepram, & non lepram; contradictionem, & non contradictionem; eant ad sacerdotes, atque leuitas, & ad Pontificem, qui in diebus illis fuerit constitutus, & quaerant ab eo legem Domini; quibus respondentibus faciant, quod iubetur. *Hieron. in Aggae. cap. 2. apud Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. in princ.*

Agg. c. 2. *Deu. 17. b*

CAP. VIII.

Primo visum est omnibus, vnumquemque Pontificum scire oportere fidem sinceram, id est, qualiter illum fidem, ac credulitatem sanctae Trinitatis in vnitate deitatis sibi tenere, atque credere cōueniat, ac ceteros perfecte instruere, qualiter & ipsi credendo salui fieri possint. *Aquisgr. ij. sub Lud. p. 2. c. 1.*

CAP. IX.

Summos sacerdotes inexcusabiliter nosse oportet, vt ex veteris, nouique Testamenti scriptis, quae vera sunt, salutique omnium proficua, proferre sciant, videlicet quantum diuina gratia caelitus aspirare, cuiq. dignatur. *Aquisgr. ij. sub Lud. par. 2. cap. 2.*

CAP. X.

Medicinam spiritualem, consiliumque salubre animarum pastores populi scire oportet, vti medicos spirituales, asserente sanctissimo Pontifice Gregorio, atque dicente: Quia artium ars est regimen animarum. Quis autem cogitationum interiora vulnera, occultiora esse nesciat vulneribus viscerū? & ideo metuendum est, cordis se esse medicos, profiteri sacerdotes, ministerij sui ignaros. *Aquisgr. ij. sub Lud. par. 2. c. 3.* CAP. XI.

Greg. in proem. li. pastoral.

Conuenit sacerdotali ministerio scire formam Euangelicam, documenta Apostolica, canonum instituta, normam regulae pastoralis a sanctissimo Pontifice Gregorio editae, ne iuxta eundem sanctissimum virum, ab imperitis, quod absit, pastorale ministerium aliqua temeritate vsurpetur, aut vilescat. *Aquisgr. ij. sub Lud. par. 2. c. 4.*

Nullus ordinetur Episcopus, qui non sit natus annos triginta. Tit. X.

CAP. I.

NVllus in Episcopum eligatur, nisi qui iam xxx. aetatis annum egerit. † *Alex. iij. in concil. Later. cap. 3.*

De elect. c. 7. Greg. ix. c. 16. eo. tit. in 1. coll. *† impleuerit.*

CAP. II.

Presbyterum, vel Episcopum ante xxx. annos, id est, ante quam ad viri perfecti aetatem perueniat, & diaconos ante xxv. nullus Metropolitanus ordinet: ne per aetatem, quod aliquoties euenit, aliquo errore culpentur. *Agath. 17. Burch. lib. 2. c. 9. Iuo lib. 3. tit. 3. cap. 1. panor. & par. 6. cap. 29. decr.*

Dist. 77. Episcop. c. 6. p. 1.

CAP. III.

Episcopatus, vel presbyterii honorem nullus laicus ante praemissam anni conuersionē, vel ante triginta annos aetatis accipiat. *Arel. iii. c. 1.* CAP. IV.

Quod a xxx. annis sacerdos (*idest Episcopus*) efficitur, ab aetate scilicet Christi sumptum est, ex qua idem exorsus est praedicare. Haec enim aetas prouectu iam non indiget paruulorum, sed plena est, & robusta, & ad omne disciplinae exercitium praeparata &c. *Isid. li. 2. c. 5. de ecclesiast. officijs, apud Aquisgr. cap. 9.*

Quorum membrorum defectus vetet aliquem esse Episcopum. Tit. XI.

CAP. I.

SI eunuchus factus vi est, aut ita natus est, si est dignus, fieri potest (*Episcopus* L.) *Ap. 21.* Si se ipsum incidit, clericus non fiat, &c. *Ap. 22.* CAP. II.

Dist. 55. c. 1. eunuchus. de corp. vitiat. ex parte. c. 3.

Surdus vero, aut caecus non fiat Episcopus, non propter defectum, sed ne ecclesiastica impediantur. *Ap. 78.* CAP. IV.

Prospiciendum † est, ne duo simul sint in vna ecclesia sacerdotes, nec litterarum ignarus, aut carens aliqua parte membrorum, ad sacrum ministeriū prorsus sinatur accedere. *Hilar. ep. 1. ad Ascanium Tarr. Episc. c. 4.*

† perspiciendū.

Potestas saecularis ne in electione auctoritatem suam tyrannice interponat. Tit. XII.

CAP. I.

OMnem electionem, quae fit a magistratibus, Episcopi, vel presbyteri, vel diaconi,

Dist 63. c. 7. omnem.

16.q.7.c. 14. coni, irritam manere ex canone dicente: [Si quis Episcopus saecularibus magistratibus vsus, per eos ecclesiam obtinuerit, deponatur, & excommunicetur; & omnes, qui cum eo communicant. Oportet enim eum, qui est prouehendus ad Episcopatum, ab Episcopis eligi. vt est Nicaeae constitutum. *Nicae.ij. c. 3. Apost.* 30.G.31.L. *Nicae.c.4. Burcb. lib. 3. cap.* 109. *Iuo par.3.cap.85.& par.5.c.119.& cap.120.decr. Ansel.lib.6.c.5.Deusd.c.1.& 4. Tarrac.lib.1.cap.46.Caesar.lib.3.c.64.*

CAP. II.

Apostolicis, & synodicis canonibus promotiones, & consecrationes Episcoporum, & potentatu, & praeceptione Principum factas, penitus interdicentibus, concordantes definimus, & sententiam nos quoque proferimus: vt si quis Episcopus per versutiam, vel tyrannidem Principum huiusmodi dignitatis consecrationem susceperit, deponatur omnimodis, vtpote qui non ex voluntate Dei, & ritu, ac decreto ecclesiastico; sed ex volũtate carnalis sensus, & ex hominibus, & per homines Dei donum possidere voluit, vel consensit. *Synod.viij.CP.sub Hadr.ij.c.12.*

CAP. III.

c.1.& 2. dist.63. Promotiones, atque cõsecrationes Episcoporum, concordans prioribus conciliis, electione, ac decreto Episcoporum collegij fieri sancta haec, & vniuersalis synodus definit, & statuit, atque iure promulgat, neminem laicorum Principum, vel potentum semet inserere electioni, vel promotioni Patriarchae, vel Metropolitae, aut cuiuslibet Episcopi; ne videlicet inordinata hinc, & incongrua fiat confusio, vel contentio. praesertim cum nullã in talibus potestatem quemquam potestatiuorum, vel ceterorum laicorum habere conueniat; sed potius silere, ac attendere sibi, vsquequo regulariter a collegio Ecclesiae suscipiat finem electio futuri Pontificis. Si vero quis laicorum ad concordandum, & cooperandum ab Ecclesia inuitetur, licet huiusmodi cum reuerentia, si forte voluerit, obtemperare se ascisscentibus. taliter enim sibi dignũ pastorem regulariter ad Ecclesiae suae salutem promoueant. Quisquis autem saeculariũ Principum, & potentatum, vel alterius dignitatis laicus aduersus communem, & consonantem, atque canonicam electionem ecclesiastici ordinis agere tentauerit; anathema sit, donec obediat, & consentiat, quod Ecclesia de ordinatione, & electione proprij Praesulis se velle monstrauerit. *Synod.viii.CP.sub Had.ij.c.22.Iuo lib.3 tit.2.c.1.panor. & par.5.cap.122.decr.Deusd.c.1.Anselm lib. 6. cap. 20.Caesar.lib.3.c.63.Tarr.lib.1.c.47.*

CAP. IV.

De elect. 41. Greg. ix. c. 10. eo. tit in 4. collect. Quisquis electioni de se factae per saecularis potestatis abusum, consentire praesumpserit, contra canonicam libertatem; vt electionis commodo careat, & ineligibilis fiat, & absq; dispensatione non possit ad aliquam eligi dignitatem. Qui vero electionem huiusmodi, quam ipso iure irritam esse censemus, praesumpserint celebrare, ab officijs, & beneficiis per triennium suspendantur, eligendi tunc potestate priuati. *Innoc. iij. in concil. general. Lateranens.cap.25.*

CAP. V.

Si Episcopus per saeculares potestates ecclesiam assequatur; deponatur, & excommunicetur: & qui cum eo communicant. *Apo. 30.G.31.L.Nicae.ii.c.3.Burcb.l.3.c.109. Iuo par. 3.cap. 85.& par. 5. cap. 119. & 120.decr.Deusd.cap.1.* 16.q.7.si quis c.14

CAP. VI.

Inter cetera, quae tua fraternitas agenda suscepit, hoc attentissime perpendat, & exequi studeat, vt congregatis omniaus, & in conuentu residentibus manifesta personanti denuntiatione interdicat; vt conseruanda deinceps in promouendis Episcopis canonica, & Apostolica auctoritate, nullus Metropolitanorum, aut quiuis Episcoporum alicui, qui a laica persona donum Episcopatus susceperit, ad consecrandum illum imponere manum audeat, nisi dignitatis suae honore, officioque carere & ipse velit. Similiter etiã, vt nulla potestas, aut aliqua persona de huiusmodi honoris donatione, vel acceptatione vlterius se intromittere debeat. Qui praesumpserit eadem sententia, & animaduersionis censura, quam beatus Hadrianus Papa in octaua synodo de huiusmodi praesumptoribus, & sacrae auctoritatis corruptoribus statuit, atque firmauit, se astrictum, ac ligatum fore cognoscat. *Greg.vij.lib.4. reg. ep. 22. in fin.*

CAP. VII.

Si per ordinationẽ Regiam honoris istius *(Episcopatus)* culmen peruadere aliquis nimia temeritate praesumpserit; a comprouincialibus loci ipsius Episcopus recipi nullatenus mereatur, quem indebite assumptum agnoscunt. Si quis de eis recipere eum contra indicta † praesumpserit; sit a fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium caritate remotus. Nam de actis ordinationibus Pontificum ita conuenit, vt coniuncti Metropolitanus cum suis comprouincialibus Episcopis, vel quos vicinos Episcopos eligere voluerit; in loco vbi conuenerit, iuxta antiqua statuta canonum, omnia communi consilio, & sententia decernantur. *Paris.8.* † interdicta f.

CAP. IIX.

Decreuit sancta synodus, vt nullus Episcopus. &c. accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cuiuslibet laicae personae donum Episcopatus. Sed Episcopus a suo Metropolitano. &c. *Pictau.c.1.*

CAP. IX.

Nescio, an sint Episcopi, nec in Christi sacerdotibus eos enumerauerim; qui a profanis manibus ad hoc, vt praesint, promoti sunt ad dissolutionem fidei. *Basilius epist. ad Nicopolitanos.*

Ne

Ne quisquam per simoniam eligatur, aut consecretur Episcopus.
Tit. XIII.

CAP. I.

1.q.1.c.8 SI quis Episcopus propter pecuniam ordinationem fecerit, & in venditionem reduxerit inaestimabilem gratiam, & ita ordinauerit Episcopū, chorepiscopum, presbyterum, diaconum, clericum, aut praefecerit propter pecuniam oeconomum, vel defensorem, vel paramonarium, vel quem alium: si quis id fecisse conuincatur, de suo gradu periclitetur; & ordinatus nihil consequatur, sed sit alienus ab honore, & cura, quod nummis quaerebat. Si quis mediator fuit, clericus a gradu cadat; laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalced. 2. Nicaen. ij. cap. 5. Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 11. Capitul. lib. 1. cap. 19. Burch. lib. 1. cap. 112. Iuo lib. 3. tit. 9. cap. 3. panor. & par. 5. cap. 118. decr. Anselm. lib. 6. cap. 81. Caesar. lib. 4. c. 21.*

CAP. II.

De sim. c. 9. Greg. ix. & c. 8 eo. ti. in 1. collect. In quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita vt pro Episcopis, vel Abbatibus, seu quibuscunque personis ecclesiasticis ponendis in sede, seu introducendis presbyteris in ecclesiam. &c. aliquid exigagatur. &c. ne hoc de cetero fiat districtius inhibemus. *Alex iij. in concil. Later. c. 7.*

CAP. III.

De simon. c. 39. Gr. ix. et c. 3. eo. tit. in 4. collect. Sicut pro certo didicimus, in plerisque locis, & a plurimis personis, quasi columbas in templo vendentibus, fiunt exactiones, & extorsiones turpes, & prauae pro cōsecrationib. Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus clericorum. &c. tantum abolere volentes abusum, consuetudinem huiusmodi penitus reprobamus, firmiter statuentes; vt pro his, siue conferendis, siue collatis, nemo aliquid quocumque praetextu exigere, ac extorquere praesumat. *Innoc. iii. in concil. gener. Lateran. cap. 63.*

CAP. IV.

Polychronius Hierosolymitanus Episcopus, non nisi accepta remuneratione ordinabat presbyteros, diaconos, Episcopos Aethiopes, Aegyptios, in suo gremio vrbis, quod canon damnat. *Concil. Xyst. iij. c. 6. & 7.*

CAP. V.

c. 5. de simo. Greg. ix. & in 1. collect. 1. q. 1. c. 3 nullus et c. 4. sim. Nihil vnquam de ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione chartarum, neque ex ea, quam noua per ambitionem simulatio inuenit, appellatione palleli. Quia enim ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, Euangelicam vero lectionem minister legit, cōfirmationis vero huius epistolam notarius scribit; sicut Pontificem manum non decet, quam imponit, vendere; ita minister, vel notarius non debet in ordinatione eius vocem suam, vel calamum venundare. *Greg. in syn. Rom. cap. 5. & lib. 4. ep. 44. cap. 88. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 7. panor. & par. 5. c. 109. decr. Anselm. lib. 6. cap. 83.*

CAP. VI.

Cauere oportet vnumquemque sacerdotē, ne praemiis videatur consecrari, vt non exēplo Simoniaci † in condemnationem, & laqueum incidat diaboli; quia tam factus, quā etiam faciens honore debite ‡ sunt condemnandi. *Syn. Rom. sub Eug. ij. & Leon. 4. c. 2.*

† simonis Magi. f.

‡ adepto indebite.

CAP. VII.

1. q. 3. c. 5 Quidquid in sacris ordinibus, vel in ecclesiasticis rebus data, vel promissa pecunia adquisitum est, nos irritum esse, nullasque vires obtinere censemus. *Vrban. ij. in conc. Placen. c. 2. al. in conc. Claramon. Caesar. lib. 4. c. 33.*

CAP. XIII.

1. q. 1. eor. c. 21. Episcopus, presbyter, diaconus, per pecuniam factus deponatur, & qui eum ordinanit, & abijciatur etiam a cōmunione, vt Simon Magus a Petro. *Ap. 29. G. 30. L. refert Nicae. ij. c. 5. Capit. l. 1. c. 19. Iuo p. 5. c. 78. decr.*

CAP. IX.

1. q. 1. c. 6 Quos constiterit indignos meritis sacram mercatos esse pretio dignitatem, conuictos oportet arceri, non sine periculo facinus tale perpetrantes. *Gelas. ep. 1. cap. 26. Burch. lib. 1. c. 22. Iuo par. 5. c. 76. decret. Deusd. c. 2. Caesar. lib. 4. cap. 5.*

CAP. X.

Qui non Dei gratia, sed promissione rerū ecclesiasticarum praemissa, ad sacerdotium conantur accedere, desideriorum talium reprimantur effectus. Qui autem ab huiusmodi se intentione non cohibent, vindictis canonū sciant se sine dubitatione subiiciendos. &c. *Symmach. ep. 1. cap. 2.*

CAP. XI.

2. q. 1. c. 118. Nullus per ambitum ad Episcopalem honorem permittatur accedere. nam cum hic excessus in laica cōuersatione culpetur; quis dubitat, quod religiosis, & Deo seruientibus inurat opprobrium? [Si quis Episcopatum 1. q. 6. c. 1. desiderat, data pecunia potētes personas minime suffragatrices adhibeat, nec ad decretū sibi faciendum clericos, vel ciues subscribere, adhibito cuiuslibet generis timore, compellat, vel praemij aliquibus hortetur. Decretum sine visitatoris praesentia nemo conficiat, cuius testimonio, clericorum ac ciuium possit vnanimitas declarari. *Symma. ep. 1. cap. 5. Anselm. lib. 6. c. 66.*

CAP. XII.

Ne benedictionem per impositionem manus, quae diuina esse creditur, quis pretio cōparet; quoniam ante oculos esse conuenit, quod Simon Spiritum sanctum volens redemptione mereari, Apostoli fuerit detestatione percussus. Tūc deinde, quis non vile putat esse, quod venditur? &c. neve ille se a culpa aestimet alienum, qui, etsi ipse quidem a redemtione liber initiauerit benedictione mystica sacerdotem, attamē ad alterius redempti volun-

Act. c. 8. d

luntatem, vel ſponte in hoc, vel neceſſitate conſenſerit. &c. Aduerſus haec facilius Deo adiuuante, prouidebitur, ſi circa Metropolitanos priuilegia a ſanctis Patribus conſtituta, permaneant: ſi Metropolitanus circa parochias ſuas ordinem ſuum, ea, qua decet, veneratione cuſtodiat; vt nec electio Praeſulis empta detur pretiis, & nec obſequentis ſit quaeſita operibus. *Hormiſ. ep. 4. cap. 2. Burch. lib. 1. cap. 23. Iuo par. 5. cap. 77. decr.*

CAP. XIII.

Ne Epiſcopus de Epiſcoporum ordinationibus, ceterorumq. clericorum aliquid praeſumat accipere. *Aurel. ij. c. 3.*

CAP. XIV.

Nullum Epiſcopatum per praemia, aut comparatione liceat adipiſci, ſed voluntate Regis, iuxta electionem cleri, ac plebis, ſicut in antiquis canonibus continetur ſcriptum; conſenſu cleri, ac plebis a Metropolitano, vel quem vice ſua permiſerit, cum comprouincialibus Pontifex conſecretur. &c. eum, qui per praemia ordinatus fuerit, ſtatuimus remouendum. *Aurel. 5. c. 10.*

CAP. XV.

1. q. 1. c. 7. Reperiuntur quam plurimi negotio muneris perituri mercari velle gratiam Spiritus ſancti, dum vile praemium donant, vt Pontificalis ordinis ſublime culmen accipiant, obliti verborum Petri, qui dixit ad Simonem: *Act. 8. d.* Pecunia tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti per pecuniā poſſideri. &c. Quicumque deinceps propter accipiendam ſacerdotij dignitatem, quodlibet praemium fuerit detectus obtuliſſe; ex eodem tēpore ſe nouerit anathematis opprobrio condemnatum, atque a participatione Chriſti corporis, & ſanguinis alienum. *Tolet. iix. c. 3. Iuo par. 5. c. 83. decr. Anſel lib. 6. c. 78.*

CAP. XVI.

Nullus Epiſcopus, nec presbyter, vel Abbas, ſeu diaconus per praemium ad ſacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipſo honore, quem praemiis cōparere praeſumpſerit, omnino priuetur. *Cabil. c. 16.*

CAP. XVII.

Cum quiſque Pontificale culmen ante Domini altare percepturus acceſſerit, ſacramēti exactione aſtringatur, quod pro conferenda ſibi conſecratione honoris, nulli perſonae cuiuſlibet praemij collationem, vel aliquando dediſſet, vel aliquando in futurum dare procuret. &c. per praemium ordinatos, vt vere ſimoniacos ab Eccleſia ſeparandos, id eſt, duorum annorum ſpatio exilio relegati, & digna ſatisfactione, vel excommunicationis ſententia coerciti, honoris gradum, quem praemiis emerant, lacrymis conquirere, & reparare intendant. vnde ſi digna ſatisfactio eos paenitentiae commendauerit, non tantū communioni, ſed & loco, & totius ordinis officiis, a quibus ſeparati fuerant, reſtaurandi ſunt. *Tolet. xi. c. 9.*

CAP. XIIX.

Epiſcopus, vel quiuis clericus ob pecuniā ordinatus deponatur ipſe, & qui eum ordinauit. *Trull. c. 22.*

CAP. XIX.

Nullus per pecunias ad honorem, vel gradum eccleſiaſticum accedere debet, quia haereſis ſimoniaca eſſe videtur. *Vernen. c. 24.*

CAP. XX.

Prouidendū, ac ſummopere cauendum eſt; vt hi, per quos & religio Chriſtiana conſtare, & ceteri ab offenſione debent ſaluari; tales poſthabita ſimoniaca peſte eligantur, quales & Apoſtolicus ſermo, & canonicus ordo, & beati Gregorii paſtoralis regula docet. ſcilicet, vt nullius terrenae rei gratia, niſi Dei ſolius eligantur. quoniam ſi pro aliquo munere praeſentis, futuraeq; retributionis, vel pro qualibet alia re, quae cōtraria eſſe poſſit veritati, diuinaeque auctoritati eligitur, quam diuina auctoritas teſtetur, quod in huiuſcemodi facto Deus offendatur; & taliter electo, & his, quibus praeficitur, quin ſcandalum generetur, dubium non eſt. Proinde oportet, vt in electione, & ordinatione ſacerdotis, valde execranda ſimoniaca haereſis, quae propter quorundam auaritiam, & ambitionem modernis temporibus dignitatem ſacerdotalem fuſcare comprobatur, nihil ſui deteſtandi iuris habeat. *Pariſ ſub Lud. et Loth. lib. 1. cap. 11.*

CAP. XXI.

Nullus Epiſcopale miniſterium per ambitionem munerum attentare praeſumat. *Aquiſg. ii. ſub Ludou part. 1. cap. 1.*

CAP. XXII.

Monemus, vt quandocunque Deo diſpenſante, quilibet Epiſcopus ad Dominum migrauerit, ſubmota funditus peſte ſimoniacae haereſeos, ſine dilatione iuxta auctoritatem, ſedes vacans Epiſcopum a vobis regulariter deſignatum, & gratia ſancti Spiritus conſecratū accipiat. *Concil. habitum in Theodonis villa, apud ſyno. Meld. c. 8.*

CAP. XXIII.

Vt nemo Epiſcopatum, Abbatiam, Archidiaconatum, Archipresbyteratum, praebendam, vel alios eccleſiaſticos honores, vel in duabus eccleſijs praelationes exerceat, niſi in vna tantum. Et neutrum horum quiſquam per pecuniam adquirat. Et quicunque tali modo iam adquiſiſſe comprobantur, omni remota occaſione deponantur. *Pictauien. c. 2.*

CAP. XXIV.

Scimus, diuinos canones, omnes accipientes, aut dantes quidpiam in ordinatione ſacerdotali, excōmunicare, & a ſacerdotii ſanctitate repellere. &c. Omnis igitur Epiſcopus, aut diaconus conuictus, quod pecunijs, aut largitione ordinationem obtinuit, ab Epiſcopatu excidit. *Taraſ. CP. ad Ioann. preſbyter. ante med.*

CAP. XXV.

Si quis ille, qui promouendus eſt, in ſancta Eccleſia, ab oſtiario vſq; ad gradum Epiſcopatus, neq; per aurum, neq; per aliquas promiſſiones proficiat: vos enim omnes ſcitis, quia hoc ſimoniacum. *Pelagius in Pontific.*

Communia de electione Episcopi. Tit. XIV.

CAP. I.

Dist.65. sane. c.1. & 2. non debet.

SI communi cunctorum decreto rationabili, & secundum ecclesiasticam regulā comprobato, duo, aut tres (*Episcopi*) propter contentiones proprias contradicunt (*ordinationi Episcopi,*) obtineat sententia plurimorum. *Nicaen. cap.6. Mart. Brac. c.3.*

CAP. II.

De elec. c.6. Greg. ix. & c. 15. eo. tit. in 1. coll.

Si a paucioribus aliquis, quam a duabus partibus fuerit electus ad Apostolatus officium, nisi maior concordia intercesserit, nullatenus assumatur, & praedictae poenae subiaceat, si humiliter noluerit abstinere. Ex hoc tamen nullum canonicis constitutionibus, & aliis ecclesiasticis praeiudicium generetur, in quibus maioris, & sanioris partis debet sententia praeualere. quia quod in eis dubium venerit, superioris poterit iudicio definiri. &c. *Alex. iij. in conc. Later. c. 1.*

CAP. III.

De elect. 41. Greg. ix. & c. 8. eod tit. in 4. coll

Ne pro defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax inuadat. &c. statuimus, vt vltra tres menses cathedralis, vel regularis ecclesia Praelato non vacet, infra quos iusto impedimento cessante, si electio celebrata non fuerit; qui eligere debuerant, eligendi potestas ad eum, qui proxime praeesse dinoscitur, deuoluatur. Is vero, ad quem deuoluta fuerit potestas, non differat vltra tres menses viduatam ecclesiam de persona idonea ipsius quidem ecclesiae, vel alterius, si digna non reperiatur in illa, canonice ordinare, si canonicam voluerit effugere vltionē. *Innoc. iij. in conc gen. Later. c. 23.*

CAP. IV.

Apud Gregor ix. de elec. c. 42. & c. 9. eo. tit. in 4. coll.

Quia propter electionē formas diuersas, quam quidam inuenire conantur, & multa impedimenta proueniunt, & magna pericula imminent ecclesiis viduatis: statuimus, vt cum electio fuerit celebranda, praesentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt cōmode interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secreto, & singulatim voces † cunctorum diligenter exquirant. Et in scriptis redacta, mox publicēt in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is collatione adhibita eligatur, in quem omnes, vel maior, vel † sanior pars Capituli consentit. Vt saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium ecclesiae viduatae prouideant de Pastore: aliter electio facta non valeat. nisi forte communiter esset ab omnibus, quasi per inspirationem diuinam, absque vitio celebrata. &c. Illud penitus interdicimus; ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in eo loco, de quo debeat aduocari, iustoque impedimento detentus venire non possit; super quo, si fuerit opus, fidem faciat iuramento. & tunc, si voluerit, vni committat de ipso collegio vicē † suam. Electiones quoque clandestinas reprobamus, statuentes, vt quam cito electio fuerit celebrata, sollemniter publicetur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 24.*

† vota f.
† &
† vocē f

CAP. V.

Dist. 63. c.35.

Quoniam vltra tres menses vacare ecclesias prohibent sanctiones, sub anathemate interdicimus, ne Canonici de sede Episcopali, ab electione Episcoporum excludāt religiosos, sed eorum consilio honesta, & idonea persona in Episcopum eligatur. Quod si exclusis eisdem religiosis electio fuerit celebrata, quod absque eorum assensu, & conuenientia factum fuerit, irritum habeatur, & vacuum. *Innoc. ij. in conc. Rom. c. 22.*

CAP. VI.

Dist. 23. illud. c. 5.

Si ad electionem Episcopi venimus, & nascatur controuersia, tres soli Episcopi non sufficiāt ad absolutionem: sed vnus, aut duo alij addantur; & coram populo, cui ordinandus est, examinentur primo personae contradicentium, deinde quae opponuntur; & cum purgatus fuerit in conspectu populi, ordinetur. *Carth.* 51. G. *Carth. iij. c.* 40. L. *Afr.* 17. L. *Burch. lib. 1. c. 6. Iuo par. 5. c. 60. decr. Anselm. lib. 6. c. 55.*

CAP. VII.

Dist. 63. cum longe. c. 25.

In quibusdam ciuitatibus, decedentibus Episcopis propriis, dum differtur diu ordinatio successoris, non minima creatur officiorū diuinorum offensio, dum tractu terrarum cōmeantium nuntiorum celeritas impeditur: quo aut non queat Regis auribus decedentis Praesulis transitus innotesci, aut de successore moriētis episcopi libera Principis electio praestari. Nascitur saepe & nostro ordini de relatione talium difficultas, & Regiae potestati, dum consultum nostrum pro subrogandis Pontificibus sustinet iniuriosa necessitas. Vnde placuit omnibus Pontificibus Hispaniae, atq; Galliae, † saluo Priuilegio vniuscuiusq. prouinciae, vt licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscunq; Regalis potestas elegerit, & dicti Toletani Pontificis iudicium dignos esse probauerit, in quibuslibet prouinciis in praecedentiū † sedib. praeficere Praesules, vt decedētibus episcopis eligere successores. Sic tamen, vt quiseuis ille fuerit ordinatus, post ordinationis suae tempus, intra trium mensium spatiū, proprii Metropolitani praesentiā visurus accedat; qualiter eius auctoritate, vel disciplina instructus, condignae susceptae sedis gubernacula teneat. Si non se praesentauerit, excommunicatum se per omnia nouerit. excepto si Regia iussione impeditum se esse probauerit. Hanc formulam sicut de episcopis, ita de ceteris ecclesiarum rectoribus placuit obseruandam. *Tolet. xij. c. 6.*

† Galliae El. Electio Regis sola erat praesentatio.
† praedecedētiū f.

CAP. IIX.

Interdum iuxta meritum plebium eliguntur personae rectorum. vnde nouerint populi, sui

sui fuisse meriti, regimen peruersi suscepisse Pontificis. *Isid. lib. 2. c. 6. de eccles. offic. apud Aquisgr. c. 9. Raban. lib. 1. c. 4. de inst. cleric.*

CAP. IX.

Qui ad summum sacerdotium prouehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur: ordinatus autem a suis ordinatoribus litteras accipere iubetur. *Synod. apud S. Medard. in causa* Hincmari.

CAP. X.

Si quando alicuius ciuitatis Episcopus vocatione Domini decesserit; a gloriosissimo Principe supplicando postuletur, vt canonicam electionem clero, & populo ipsius ciuitatis permittere dignetur. &c. Sed & si a seruitio pii Principis nostri aliquis clericorum venerit, vt alicui ciuitati praeponatur Episcopus, timore casto sollicite examinetur. Nec praesumat illiteratum, & cupiditate nimia caecatum, redditurus facti sui rationem, populo Dei praeficere. Si necessarium idem Metropolitanus viderit, ne tantum malum cogatur agere, vt indebito honorem, bonis tantum debitum tradat; instruat populum, informet clerum, potius adire clementiam Imperialem; & ipse cum coepiscopis, quibus valuerit modis, adeat, vt ecclesiam Dei gloriosus Imperator digno honoret ministro. *Valent. sub Loth. c. 7.*

CAP. XI.

Non liceat electionem facere eorum, qui ad sacerdotium prouocantur; sed iudicium sit Episcoporum: vt ipsi eum, qui ordinandus est, probent, si in sermone, & in fide, & in Episcopali vita edoctus est. *Tullen. par. vlt. c. 2.*

CAP. XII.

Clerus Mimidonensis ecclesiae presbyterum nomine Druogonem vocatū, Episcopum vnanimi consensu ad Episcopalem promoueri ordinem petierunt: quorum petitioni effectum praebentes, ad pastorale eum promouimus officium. *Coloniens. sub Carolo iij. c. 1.*

Qui dignus est Episcopatu, non debet illum recusare. Tit. XV.

CAP. I.

Illud intuere, quia si periculum peccati timens, suscipere refugis ecclesiae gubernacula; certus esto, quia amplius peccas, quā si populum Dei velut in fluctibus positum, & periclitantem, cum iuuare possis, subterfugis, tui tantummodo habens consideratione, & non quod in commune omnibus expedit, prouidens. *Clemens ep. 1. ad Iac. in princ.*

CAP. II.

Virtutibus pollens coactus ad regimen veniat, virtutibus vacuus nec coactus accedat. Ille si omnino renititur, caueat, ne acceptam pecuniam in sudario ligās, de eius occultatione iudicetur. &c. Iste cum regimen appetit, attendat, ne per exemplum boni operis Pharisaeorum more ad ingressum regni tendentibus obstaculum fiat. qui iuxta summi magistri vocem, nec ipsi intrant, nec alios intrare permittunt. Considerandum quoque est, quia cum causam populi electus Praesul suscipit, quasi ad aegrum medicus accedit. Si ergo adhuc in eius opere passiones viuunt, qua praesumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? *Greg. cap. 9. lib. 1. pastor. apud Aquisgr. c. 14.*

Matt. 23. b.

CAP. III.

Sunt nonnulli, qui eximia virtutum dona percipiunt, & pro excitatione ceterorum magnis muneribus exaltantur. qui studio castitatis mundi, abstinentiae robore validi, doctrinae dapibus referti, patientiae longanimitate humiles, auctoritatis fortitudine erecti, pietatis gratia benigni, iustitiae seueritate districti sunt. qui nimirum culmen regiminis, si vocati suscipere renuunt; ipsa sibi plerumque dona adimunt, quae non pro se tantummodo, sed etiam pro aliis acceperunt. Cumque sua, & non aliorum lucra cogitant; ipsi se, quae priuata habere appetunt, bonis priuant. &c. Non potest ciuitas abscondi. &c. Si diligis me, pasce oues meas. si ergo dilectionis est testimoniū cura pastionis; quisquis virtutibus pollens gregem Dei renuit pascere, pastorem summum conuincitur non amare. &c. Sunt nonnulli, qui magnis muneribus ditati, dum solius contemplationis studiis inardescunt, parere vtilitati proximorum in praedicatione refugiunt, secretum quietis diligunt, secessum speculationis appetunt. de quo si districte iudicentur, ex tantis procul dubio rei sunt, quantis venientes ad publicum prodesse potuerunt. &c. Sunt nonnulli, qui ex sola humilitate refugiunt; ne iis, quibus se impares aestimant, praeferantur. quorum profecto humilitas, si ceteris quoque virtutibus cingitur, tunc ante oculos Dei vera est, cum ad respuendum hoc, quod vtiliter subire praecipitur, pertinax nō est. &c. *Greg. lib. 1. pastor. cap. 5. & ca. 6. apud Aquisgr. c. 17.*

Matt. 5. b. Ioan. 21.

CAP. IV.

Vir ecclesiasticus, & crucifigi mundo per mortificationem propriae carnis debet, & dispensationē ecclesiastici ordinis, si ex Dei voluntate prouenerit, nolens quidem, sed humilis, gubernandam suscipiat. Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui sensus, & vitae vtilitate praestantes, praeesse, & prodesse aliis nolunt. Et dum eis regimen animarum imponitur, renuunt, consultius arbitrantes, otiosam vitam degere, quam lucris animarum insistere. Quod tamen decepti agunt, per argumentum diaboli fallentis eos per speciem boni; vt dum illos a pastorali officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis, atque exemplis instrui poterant. *Isid. lib. 3. de summo bon. c. 33. apud Aquisgr. cap. 18.*

De confirmatione electionis Episcopi. Tit. XVI.

CAP. I.

De elect. c. 7. Greg. ix. et c. 36 eo tit. in 1. collect.

CVm (*Episcopus*) electus fuerit, & confirmationem acceperit, & ecclesiasticorũ bonorum administrationem habuerit, decurso tempore de consecrandis Episcopis a canonibus definito: is, ad quem spectant beneficia, quae habuerat, disponendi de illis liberam habeat facultatem. *Alex. iii. in conc. Later. c. 3.*

CAP. II.

De elect. 44. Gre. ix. et c. 11. eo. tit. in 4 collect. † electus

Nihil est, quod Ecclesiae Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur Praelati ad regimen animarum. &c. Sancimus, quatenus cum quisquam fuerit ad regimen animarum assumptus, † is, ad quem pertinet ipsius confirmatio diligenter examinet & electionis processum, & personam electi: vt cum omnia rite concurrerint munus ei confirmationis impendat. quia si secus fuerit incaute praesumptum, non solum deiiciendus est indigne promotus; verum etiam indigne promouens puniendus. Ipsum quoque decernimus hac animaduersione puniri; vt cum de ipsius constiterit negligentia, maxime si hominem insufficientis scientiae, vel inhonestae vitae, aut aetatis illegitimae approbauerit; non solum confirmandi primum successorem illius careat potestate; verum etiam, ne aliquo casu poenam effugiat, a perceptione proprii beneficij suspendatur, quousque si aequũ fuerit, indulgentiam valeat promereri. si cõuictus fuerit, hoc per malitiam excessisse; grauiori subiaceat vltioni. Ceterum qui ad Romanum pertinẽt immediate Pont. ad percipiendam sui confirmationem officii. &c. veniant. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 26.*

CAP. III.

Dist. 65. c. 4.

De persona consecrandi Episcopum, & de cleri, plebisque consensu, Metropolitanus Episcopus ad fraternitatẽ tuam referat, quodque in prouincia bene placuit, scire te faciat, vt ordinationem rite celebrandam, tua quoque firmet auctoritas. *Leo epist. 82. vel 84. ad Anast. Thessal. Episc c. 6. Iuo par. 5. cap. 348. decr. Deusd. c. 1.*

CAP. IV.

Porrexit (*Hincmarus Archiepiscopus Remensis*) epistolam, totius Galliae Episcopis manibus subterscriptam ad Apostolicam sedem pro confirmatione ipsius ordinationis, &c. *Suess. apud S. Medard. in causa Hincmari.*

De numero Episcoporum, qui interesse debent consecrationi Episcopi. Tit. XVII.

CAP. I.

Dist. 64. Episcops. c. 1. & 7.

EPiscopum docet ab omnibus Episcopis, qui in ea prouincia sunt, constitui. (*ordinarj L.*) sed si difficile est, vel propter vrgentem necessitatem, vel propter viae longitudinem; tres conueniant, absentes vero per litteras suffragium ferant, & sic ordinetur. Auctoritas † vero rerum gestarum Metropolitano in singulis prouincijs competat. *Nic. 4. refertur Nicae. 2. c. 3. Vide Mart. Brac. 2. Ioann. iij. ep. om. Iuo par. 5. c. 117. decr. Ansel. lib. 6. c. 48. Caesar lib. 3. c. 26.*

† confirmatio.

CAP. II.

Episcopus à duobus, vel tribus Episcopis ordinetur. *Apo. Ansel. lib. 6. c. 33*

CAP. III.

Dist. 64. c. 2. et dis. 75. c. 1.

Ordinationes Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint prouincia Episcopis, sunt celebrandae. &c. Quod si simul omnes conuenire minime potuerint, assensum tamen suis precibus † praebeant, vt ab ipsa ordinatione animo non desint. † Porro & Hierosolymitarum primus Archiepiscopus beatus Iacobus, qui Iustus dicebatur, & secundum carnem Domini nuncupatus est frater, à Petro, Iacobo, & Ioanne Apostolis est ordinatus; successoribus videlicet dantibus formam, vt non minus, quam a tribus Episcopis, reliquisq; omnibus assensum praebentibus, vllatenus Episcopus ordinetur, & communi voto ordinatio celebretur. [Reliqui vero sacerdotes a proprio ordinẽtur Episcopo, ita vt ciues, & alii sacerdotes assensum praebeant, & ieiunantes ordinationem celebrent. Similiter & diaconi ordinentur. Ceterorum autem graduum distributioni trium veracium testimonium, cum Episcopi scilicet probatione, sufficere potest. *Anacl. ep. 2. in prin. Vide Anicet. ep. 1. in prin. Burch. lib. 1. c. 15. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 5. & 10. panor. & par. 5. cap. 69. decr. Anselm. lib. 6. c. 47. Caesar. lib. 3. cap. 19. Tarrhc. lib. 3. c. 42.*

† apicib. *Dist. 66. c. 2.*

Dist. 67. c. 1.

CAP. IV.

Qnod Episcopus non ab vno, sed a cunctis, consensu, aut praesentia comprouincialium est ordinandus, & non minus, quam a tribus; ceteris consentientibus cunctis, idcirco instituente Domino fieri iubetur, ne aliquid contra fidem Ecclesiae, vnius tyrannica auctoritas moliretur, & regula, vel fides confunderetur credentium. *Anacl. ep. 2. post med. Isid. lib. 2. c. 6. de eccl. offic. apud Aquisgr. c. 9. Raban. lib. 1. cap. 4. de instit. cleric.*

CAP. V.

Dist. 80. c. 3. Episc.

Episcopus non ab vno, sed a pluribus debet Episcopis ordinari. *Anacl. ep. 3. in princ. Burch. lib. 1. c. 4. Iuo par. 5. c. 58. & 98. decr.*

CAP. VI.

De ordinationibus Episcopornm olim in sanctis praedecessoris nostri Anacleti ordinanationib. quaedam iam decreta reperimus. Scimus. n. beatissimum Iacobum Iustum, fratrem Domini, a Petro, Iacobo, & Ioanne Apostolis Hierosolymorũ Episcopum esse ordinatum. Si autem non minus, quam a tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus; patet profecto eos, formã instituente Domino tradidisse, non a minus, quam a tribus

Epi-

Episcopis Episcopum ordinari debere. Sed crescente numero Episcoporum, nisi necessitas interuenerit, debent etiam plures augeri, id est; [si Archiepiscopus diem obierit, & alter electus fuerit], omnes eiusdem prouinciae Episcopi conueniant. &c. Reliqui vero[com-prouinciales Episcopi, si necesse fuerit, ceteris consentientibus, a tribus, iussu Archiepiscopi, consecrari possunt Episcopi. Sed melius est, si ipse cum omnibus, eum, qui dignus est, elegerit, & cuncti pariter sacrauerint Pontificem. *Anicet. ep. 1. in prin. Vide Anacl. ep. 2. Burch. lib. 1. cap. 28. Iuo lib. 3. tit. 2. cap. 3. pan. & par. 5. c. 139. decr. Anselm. lib. 6. c. 34.*

De temp. ordin. c. 6 Greg. ix. & c. 9. de elect. in 1. collect. Dist. 64. c. 4.

CAP. VII.

Extra conscientiam sedis Apostolicae, hoc est, Primatis, nemo audeat ordinare. Integrũ * enim * iudicium est, quod plurimorum sententia consequitur: † ne vnus Episcopus Episcopum ordinare praesumat propter arrogãtiam, ne furtiuum beneficium praestitum videatur. hoc enim in synodo Nicaena constat esse definitum. *Syrici epist. 4. cap. 1. & 2. apud concil. Telen. Innoc. ep. 2. cap. 1. Nicae. c. 4. Iuo par. 5. c. 113. decr. Ansel. lib. 6. c. 50. Tarracon. lib. 3. c. 44.*

Dist. 64. c. 5.
† confirmatur.

CAP. IIX.

Quod Episcopi non sint, qui minus quam à tribus sunt ordinati Episcopis, omnibus patet: quoniam prohibitum a sanctis est Patribus, vt qui ab vno, vel a duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi. *Damas. ep. 4. ante med. Ans. l. 7. c. 115. Tarrac. lib. 3. c. 79.*

Dist 68. c. 5. Chorepiscopi.

CAP. IX.

Nulla ratio sinit, vt inter Episcopos habeãtur, qui neque a clericis sunt electi, neque a plebibus expetiti, neq; a prouincialibus Episcopis cum Metropolitani iudicio consecrati. *Leo ep. 90. vel 92. ad Rustic. Episcop. Narbon. c. 1. Viden. Eugen. 2. in syn. c. 5. Burch. lib. 1. c. 11. Iuo par. 5. cap. 65. decr. & ep. 21. Eudoni Dapifero. Deusd. c. 1. Anselm. lib. 6. c. 68. Caesar. lib. 3. cap. 3. Tarrac. lib. 3. c. 6.*

Dist. 62. c. 1.

CAP. X.

In canone legitur Nicaeno: Episcopum namque conuenit. &c. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quam a tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitani, fuerit factus Episcopus. *Io. iii. ep. vni. post med. Vide Nicae. c. 4.*

CAP. XI.

Si lõginquitas itineris magna interiacet, vt Episcopi non facile valeant conuenire, an debeant sine aliorum Episcoporum praesentia Episcopi ordinari? Et quidem in Angelorum ecclesia, in qua solus tu Episcopus inueniris, ordinare Episcopum, nõ aliter, nisi sine Episcopis potes. nam quãdo de Galliis Episcopi veniẽt, qui in ordinatione testes assistãt? Sed te ita volumus Episcopos ordinare, vt ipsi sibi Episcopi longo interuallo minime disiungantur. &c. cum Deo auctore fuerint Episcopi in propinquis sibi locis ordinati, tunc Episcoporum ordinatio, sine aggregatis tribus, vel quatuor Episcopis fieri non debet. *Greg. ad August. interr. 6. alias 8. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 9. panor.*

Dist. 80. fraternitati. c. vel.

CAP. XII.

Quotiens Episcopum consecraueris, duo, vel tres conueniant tecum Episcopi, vt Deo sit gratum, quod geritur; vt eis conuenientib. ipsisque praesentibus, cõsecres. *Greg. ii. epist. 8. in fine.*

CAP. XIII.

De his, qui vsurpant sibi, quod soli debeãt Episcopum ordinare, placuit, vt nullus hoc sibi praesumat, nisi assumptis secum aliis septẽ Episcopis; si tamen non potuerit septem, sine tribus fratribus non audeant ordinare. *Arel. i. c. 2.*

CAP. XIV.

Nullus Episcopus sine Metropolitani permissu, nec Episcopus Metropolitanus sine tribus Episcopis comprouincialibus, praesumat Episcopum ordinare, ita vt alii comprouinciales epistolis admoneantur, vt se suo respõso consensisse significent. quod si inter partes aliqua fuerit dubitatio, maiori numero Metropolitanus in electione consentiat. *Arel. ij. c. 5. Burch. lib. 1. c. 27. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 8. & p. 5. c. 138. decr.*

De temp. or. nec Episcopi. c. 7. Gregor. ix. & de elect. c. 4. in 1. coll.

CAP. XV.

Optimum esset, cum Metropolitano omnes prouinciae Episcopos conuenire: & decet per epistolam Metropolitanum eos cõuocare. & si omnes comparent, recte est; si vero difficile id quidem est, plurimos cõuenire oportet, aut per litteras in [illegible]ndem sentẽtiam consentire; atque ita c[illegible]plurium siue praesentia, siue calculo ordi[illegible]tionem fieri. Si aliter, atq; dictum est, fiat; non valeat ordinatio. si vero ita fiat, & aliqui contradicant, propter eorum contentionem, plurium sentẽtia valeat. *Arel. 19. Mart. Brac. c. 3.*

Dist. 65. c. non debet. & c. 3. Episc.

CAP. XVI.

Electionem Episcopi oportet nõ aliter fieri, nisi cum synodo, & examine Episcoporum, qui post obitum quiescentis potestatẽ habẽt, eũ, qui dignus extiterit, promouere. *Antioch. c. 23. Mart. Brac. c 8. Burch. lib. 1. cap. 185. & 187. Iuo p. 5. c. 301. & 303. decr. Ans. lib. 6. cap. 57. Caesar. lib. 3. c. 37.*

2. q. 1 Episcopo. c. 3. & 4.

CAP. XVII.

Vt non liceat Episcopum, nisi a multis ordinari, vel si cogat necessitas, a tribus Episcopis. vt quod ab antiquis constitutum est, seruetur. Cum voluntate Primatis eius prouinciae. *Carth. 13. G. Carth. ii. c. 12. L.*

CAP. XIIX.

Vetus forma seruetur, vt non pauciores tribus ad ordinationem Episcoporum conueniãt. *Carth. 50. G. Carth. iij. c. 39. L. Afr. 16. L.*

Dist. 65. placuit. & 5.

CAP. XIX.

Ordinationem, quam canones irritam definiunt, nos quoque vacuandam esse censuimus, in qua praetermissa trium praesentia, nec expetitis comprouincialium litteris, Metropolitani quoque voluntate neglecta, prorsus nihil, quod Episcopnm faceret, ostensum est. *Regien. 1. in fine. Vide Taurin. cap. 2.*

CAP. XX.

Duo si praesumpserint ordinare Episcopũ inuitum, auctoribus damnatis, vnius ecclesiae

Dist. 64. de abiectione

 corum

eorum ipse, qui vim passus est, substituatur, si tamen vita respōdet, & alter in alterius deie cti loco nihilominus ordinetur. si voluntarium duo fecerint, & ipse damnabitur, quo cautius ea, quae sunt antiquitus instituta, seruentur. *Arauf.*21.*Burc.lib.*1.*c.*30.*Iuo li.*3.*tit.* 2.*c.*13.*panor.& par.*5 *c.*141.*decr.*

(*c.*3 *de ele ctio Greg. ix.c.*7.*re. titu in* 1. *collect.*)

C A P. XXI.

Nullus Episcoporum, admonente Metropolitano Episcopo, nisi certa taedij causa detentus, ad concilium, vel ordinationem consacerdotis venire penitus vlla excusatione detrectet. *Aurel.ij.cap.*1.

C A P. XXII.

Episcopus in ciuitate, in qua decreto eligitur ordinandus, in sua ecclesia, cui praefuturus est, constituatur. Sane si subito necessitas temporis hoc implere non patitur, licet melius esset in sua ecclesia fieri, tamen aut sub praesentia Metropolitani, aut certe cum eius auctoritate intra prouinciam omnino a comprouincialibus ordinetur. *Aurel.iv.c.*5.

C A P. XXIII.

Quod Episcopus non ab vno, sed a cunctis comprouincialibus Episcopis ordinetur, ideo est institutum, ne in eo aliquid contra fidē Ecclesiae vnius tyrannica auctoritas moliretur. Propterea ab omnibus conuenientibus constituitur, ac non minus, quam a tribus praesentibus; ceteris tamen consentientibus testimonio litterarum. *Isidor.lib.*[illegible]*c.*6. *de ecclesiast.offi.apud Aquisg.*9. [*Ana*]*cle.ep.*2. *post med.Raban.lib.*1.*c.*4.*de instit.cleric.*

C A P. XXIV.

Hi, qui ordinandi sunt, secundum ordinem ecclesiasticum, & institutiones sanctorum Patrum ordinentur. videlicet, vt Episcopi iudicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum qui circumcirca sunt, prouehantur ad ecclesiasticam potestatē; ij videlicet, qui plurimo tempore probantur, tam verbo fidei, quam rectae conuersationis exemplo. *Synod. Tullensis parte vltima, cap.*2.

Episcopus non ordinetur sine consensu Metropolitani. Tit. XIIX.

C A P. I.

Cum Episcopus a tribus praesentibus, aliisque per litteras consentientibus ordinatur: auctoritas rerum gestarum in singulis prouincijs Metropolitano deferatur. *Nicaen.*4. *Mart.Brac.cap.*2.*Nicaen.ij.c.*3.*Iuno. ep.*2.*ad Victori.cap.*1.*Ioan.ij.ep.vn. in med. Iuo par.*5.*cap.*117.*decr. Ansel.lib.*6. *cap.*48. *Caesar.lib.*3.*cap.*26.

(*Dist.*64.*c.* 1. *Episcopi.& c.*7. *Episcopū.*)

C A P. II.

Si quis sine Metropolitani voluntate fiat Episcopus, non sit Episcopus. Si vero communi omnium suffragio, & iuxta canonem ecclesiasticum fiat, duo vero, vel tres ob contentionem solam contradicant, valeat plurium sententia. *Nicaen.*6.*Antis.*19.23. *Chalc. act.* 16.*in med.Bonif.ep.*3.*Ansel.li.*6.*cap.*37.*Caesar.lib.*3.*cap.*47.

(*Dist* 64.*c.* 8. *illud. et dist.*65. *c.*1.)

C A P. III.

Metropolitani Pontifices Asianae, & Thraciae dioeceseos ab Archiepiscopo CP. ordinentur. Ipsi Episcopos in suis dioecesib. cum Episcopis prouincialibus ordinent. *Chalced.* 28.*G.vide CP.*2.*et* 3.*G.*

C A P. IV.

Extra conscientiam Metropolitani Episcopi nullus audeat ordinare Episcopum. *Inno. ep.*2..*c*1.*Vid.Telen.conc.et Syriei ep.*4.*c.*1.*Iuo par.*5.*c.*113.*decr. Ansel. lib.*6.*c.*50. *Tarrac. lib.*3.*cap.*44.

(*Dist.*64. *c.*5.)

C A P. V.

Lutubensis † ecclesiae cleri ordo, vel plebis, preces suas, & lacrymas ad nos magno cum dolore miserunt, dicentes, coepiscopum nostrum Patroclum, sua petitione cessante, in locum decedentis Episcopi, nescio quem, in alia prouincia, praetermisso Metropolitano, contra Patrum regulas ordinasse. Quod nequaquam possumus ferre patienter, quia conuenit, nos paternarum sanctionum esse diligentes custodes. Nulli etenim videtur incognita synodi constitutio Nicaenae, quae ita praecipit; Per vnamquamque prouinciam. &c. *Bonif.ep.*3. *in med.*

(† Luctenen.)

C A P. VI.

Si quisquam fratrum nostrorū in quacumque prouincia decesserit, is sibi ordinationem vindicet sacerdotis, quē illius prouinciae Metropolitanum esse constiterit. *Leo ep.*67. *vel* 87.*ad Episcopos Viennen. prouin.post med.*

C A P. VII.

Si in aliam forte personam partium se vota diuiserint, Metropolitani iudicio is alteri praeferatur, qui maioribus & studijs iuuatur, & meritis. *Leo epist.*82.*vel* 84.*ad Anast.Thessalon.c.*5.*Iuo lib.*3. *tit.*1.*c.*6. *panor.& par.*5. *c.*347.*decr.Deusd.c.*1. *Ansel.lib.*6.*c.*26.

(*Dist.*63.*si forte.cap. vlt.*)

C A P. IIX.

Nulla ratio finit, vt inter Episcopos habeantur, qui neque a clericis sunt electi, neq. a plebibus expetiti, neque a prouincialibus Episcopis cum Metropolitani iudicio consecrati. *Leo ep.*90.*vel* 92.*ad Rustic. Episc.Narbon.c.*1.*Vide Eugen.ij. in syn.c.*5. *Burch.lib.* 1.*c.*11.*Iuo par.*5.*c.*65.*Ansel.lib.*6.*c.*68.*Deusded.c.*1.*Caesar.lib.*3.*c.*3.*Tarrac.lib.*3.*c.*6.

(*Dist.*62. *c.*1.)

C A P. IX.

Nullus praeter notitiam, atque consensum fratris Ascanij Metropolitani aliquatenus consecretur Antistes. quia hoc & vetus ordo tenuit, hoc ccc.xiix. sanctorum Patrum definiuit auctoritas. cui quisquis obuias tetenderit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorum praeceptionibus resultauit. *Hilar.Papa ep.*1.*cap.*1. *Ascanio, & Episcopis Tarraconensis prouinciae.*

C A P. X.

Licet ij, qui praeter notitiam, atque consensum

sensum tuae dilectionis ordinati sunt sacerdotes, cum suis debuerint auctoribus submoueri: ne quid tamen in tanta necessitate decernamus austerum; eos, qui Episcopi facti sunt, ita volumus permanere, vt in Apostolicis praeceptionibus, & statutis sanctorum Patrum non reperiantur obnoxij. *Hilar.ep.3.ad Ascan.Episco.Tarracon.Metropol.in med.*

CAP. XI.

In canone legitur Nicaeno: Episcopum conuenit maxime quidem ab omnibus qui sunt in prouincia Episcopis ordinari. Si autem hoc difficile fuerit, a tribus in id ipsum conuenientibus, & absentibus consentientibus ordinatio celebretur. Firmitas autem eorum, quae geruntur per vnamquamque prouinciam, Metropolitano tribuatur Episcopo. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quam a tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitani fuerit factus Episcopus. *Ioan.iij.epist.vnic.in med.Vid.Nicae.cap.4.*

CAP. XII.

De temp. ordi. c.7. Greg. ix. & de electione.c.4. in 1.colle.

Nullus Episcopus sine Metropolitani permissu, nec Episcopus Metropolitanus sine tribus Episcopis comprouincialibus praesumat Episcopum ordinare. *Arel.ij.c.5.Burch.lib.1.c.27.Iuo li.3.tit.2.c.8.panor. & par.5.c.138.decr.*

CAP. XIII.

Qui sine conscientia Metropolitani constitutus fuerit Episcopus, iuxta magnam synodum esse Episcopus non debet. *Arel.ij.cap.6. Vide Nicaen.6.in fin. Burch.libro 1.cap.20. Iuo par.5.cap.74. decr.*

CAP. XIV.

Dist.65 c. 3. & c.2. ni debet.

Episcopus non ordinetur sine consensu, & praesentia Episcopi Metropoleos prouinciae. optimumque esset, omnes Episcopos cum eo conuenire. *Antioch.c.19.Mart.Brac.c.3.*

CAP. XV.

Dist.24.c. 4. & dist. 61.Episcopum.c.6.

Episcopi, iudicio Metropolitanorum, & vicinorum Episcoporum ordinetur. *Laod.12. Tullen.par.2.c.8.Capit.lib.7.cap.78. Burch.lib.1.c.9.Iuo par.5.c.61.decr.*

CAP. XVI.

Dist.23.c. 2.qui Episcopus. in fin.

Cum conuentu totius prouinciae Episcoporum maximeque Metropolitani, vel auctoritate, vel praesentia ordinetur Episcopus. *Carth.iv.cap.1.Burch.lib.1.cap.8.Iuo par.5.cap.62.decr.*

CAP. XVII.

Dist. 65. c.8.

Si quis in Metropolitana ciuitate non fuerit Episcopus ordinatus, posteaquam susceptam benedictione per Metropolitani litteras honorem fuerit Episcopi adeptus. &c. statuto tempore, id est, impletis duobus mensibus se in Metropolitani sui praesentet aspectibus, vt ab illo monitis ecclesiasticis instructus, plenius quid obseruare debeat, recognoscat. Si non fecerit, in synodo increpatus a fratribus corrigatur. Si infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit impeditus; hoc suis litteris Metropolitano indicare procuret. *Tarrac.c.5.*

CAP. XIIX.

Episcopatum desiderans electione clericorum, vel ciuium, consensu etiam Metropolitani eiusdem prouinciae, Pontifex ordinetur. *Aruer.c.2.*

CAP. XIX.

Licet melius esset in sua ecclesia fieri, tamen aut sub praesentia Metropolitani, aut certe cum eius auctoritate, intra prouinciam omnino a comprouincialibus ordinetur Episcopus. *Aurel.ii.cap.5.*

CAP. XX.

Ne quis Britannum, aut Romanum in Armorico sine Metropolitani, aut comprouincialium voluntate, vel litteris, Episcopum ordinare praesumat. si quis contraire tentauerit, sententiam in anterioribus canonibus obseruet, & a caritate vsque ad maiorem synodum se cognoscat esse remotum. *Turon.ij.c.9.*

CAP. XXI.

Dist.51. qui in aliquo.c.5.

Nec ille deinceps sacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriae ciuitatis elegerit, vel auctoritas Metropolitani, vel comprouincialium sacerdotum assensus non exquisiuit. &c. a tribus in sacerdotem die dominica consecrabitur, côuenientibus ceteris, qui absentes sunt, litteris suis, & magis auctoritate, vel praesentia eius, qui est in Metropoli constitutus. Episcopus autem comprouincialis ibi consecrandus est, vbi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non, nisi in ciuitate Metropoli, & comprouincialibus ibidem conuenientibus. Si quis autem deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotij indignus aspirare côtenderit; cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. *Tolet.iv.cap.18.*

CAP. XXII.

Decreuit sancta synodus, vt nullus Episcopus accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cuiuslibet laicae personae donum Episcopatus. &c. sed Episcopus a suo Metropolitano. *Pictau.cap.1.*

De caerimonijs, quae seruari debent in consecratione Episcopi.

Tit. XIX.

CAP. I.

Patriarchae a sacerdotali catalogo propriae manus scripta facere ad propriam tutelam, fauoremque suum, & quasi stabilitatem exigant, & compellant. Visum est sanctae huic, & vniuersali synodo, nequaquam id ex hoc a quopiam fieri, excepto eo, quod secundum formam, & consuetudinem pro sincera fide nostra tempore côsecrationis Episcoporum exigitur. *Synod.iix. CP. sub Hadr.ij.c.8.*

CAP. II.

Dist.64.c. 2. & dist. 75.c.1.

Ordinationes Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus qui in eadem fuerint prouincia, Episcopis sunt celebrandae. qui simul côuenientes scrutiniû diligenter agant, ieiu-

ieiuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum sanctis Euangelijs, quae praedicaturi sunt, imponentes, dominica die, hora tertia orantes, sacraque vnctione exemplo Prophetarum & Regum, capita eorum more Apostolorum & Moysi, vngentes; quia omnis sanctificatio constat in Spiritu sancto, cuius virtus inuisibilis sancto chrismate est permixta. & hoc ritu solemnem celebrent ordinationem. *Anacl. ep. 2. in prin. Burch. lib. 1. cap. 15. Iuo lib. 3. tit. 2. cap. 5. panor. & par. 5. c. 69. decr. Ansel. lib. 6. c. 47.*

CAP. III.

Dist. 75. c. 4. quod a patrib. & c. 5. quod die. His, qui consecrandi sunt, ieiunis, & a ieiunantibus sacra benedictio cōferatur. &c. Pie, & laudabiliter Apostolicis morem gesseris institutis; si hanc ordinandorum sacerdotum formam per ecclesias, quibus Dominus praeesse te voluit, etiam ipse seruaueris; vt his, qui consecrandi sunt, numquam benedictiones, nisi in die Resurrectionis Dominicae tribuantur. *Leo ep. 79. ad Dioscor. cap. 1. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 6. panor. & par. 6. c. 70. & 71. decr. Ansel. lib. 7. c. 37. Tarr. lib. 3. c. 47.*

CAP. IV.

Ordinatio Episcopi non passim, sed die legitimo celebretur. Nec sibi constare status sui nouerit firmitatem, qui non die sabbati vespere, quod lucescit in primam sabbati, vel ipso Dominico die fuerit ordinatus. Solū enim maiores nostri Resurrectionis Dominicae diem honore dignum iudicauere, vt sacerdotes, qui sumuntur, hoc die potissimum tribuantur. *Leo ep. 87. ad Episcopos Viennen. prouin. ante fin.*

CAP. V.

Dist. 23. c. 7. Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicem super caput, & ceruicē eius. & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput eius tangant. *Carth. iv. cap. 2. Iuo lib. 3. tit. 2. cap. 11. panor. & par. 5. cap 124. decr. Ansel. lib. 6. cap. 49. Caesar. lib. 3. c. 27.*

Communia de consecratione Episcopi. Tit. XX.

CAP. I.

Dist. 75. quoniam, c. 2. Episcopi ordinentur a Metropolitano intra tres menses, nisi ex causa necessaria, aut puniatur canonicis poenis. *Chalc. c. 25. Vernen. c. 17. Vorma. 75. Burch. lib. 1. c. 24. Iuo p. 5. c. 135. decr. Ansel. lib. 6. c. 35. Caesar. lib. 3. c. 28.*

CAP. II.

d. 62. c. 3. Nullus in Episcopū, nisi canonice electum consecret: quod si praesumptum fuerit, & consecrans, & consecrator † absque recuperationis spe deponatur. *Callist. ij. in conc. Rom. c. 10.*

† cōsecratus f.

CAP. III.

Cyprios asseris olim Arianae impietatis potentia fatigatos, non tenuisse Nicaenos canones in ordinandis sibi Episcopis, & vsque adhuc habere praesumptum, vt suo arbitratu ordinent, neminem consulentes. Quocirca persuademus eis, vt curent iuxta canonum fidem, fidem catholicam sapere, atque vnum cum ceteris sentire prouincijs, vt appareat sancti Spiritus gratia ipsos quoque vt omnes ecclesias gubernari. *Inno. ep. 18. c. 2.*

CAP. IV.

Dist. 65. c. vlt. Si in ea prouincia, in qua plurimi Episcopi sunt, vnus Episcopus remaneat, & is nolnerit consentire ordinationi aliorum, & plebs conueniens petat ordinationem fieri (*ab Episcopis vicinis L.*) oportet illum Episcopum admoneri per litteras Exarchi prouinciae, id est, Metropolitani, vt populis satisfaciat. Si vero noluerit rescribere, neque facere, voluntati populi satisfiat. Ad ordinationem Metropolitani oportet vocari Episcopos vicinae prouinciae. *Sardicen. 6. Burch. lib. 1. cap. 26. Iuo par. 5. cap. 137. decr.*

CAP. V.

Qui deinceps ordinabuntur Episcopi in Africa, litteras accipiēt ab ordinantibus, eorum manu subscriptas, eum Consule, & die: vt non dubitetur de prioribus & posterioribus Episcopis. *Carth. 90. G. Afr. 56. L. Mil. 14. L. Vide 87. G.*

CAP. VI.

Porrexit (*Hincmarus*) litteras canonicas, quas canones sacri, ordinatum a suis ordinatoribus accipere iubent, diem praeferentes, & Consulē. *Syno. apud S. Medard. in caus. Hincmari.*

CAP. VII.

Episcopi formam suae professionis in sua consecratione prolatam, bis in anno coram se legi faciant dilīgēter, vt tanto melius professionis suae recordentur, quāto saepius eorum fuerit auribus inculcata. *Oxonien. c. 8.*

Quae debeant obseruari in constituendis nouis Episcopatibus. Tit. XXI.

CAP. I.

Episcopos per singulas ciuitates, quibus ille non miserat, doctos, & prudentes, sicut serpentes, simplices sicut columbas, iuxta Domini praeceptionem, nobis mittere (*Petrus Apostolus*) praecepit. quod etiam facere inchoauimus. Vos autem per vestras dioeceses Episcopos sacrate, & mittite; quia nos ad alias partes, quod idē iussit, agere curabimus. aliquos vero ad Gallias, Hispaniasque mittemus; & quosdam ad Germaniam, & Italiam, atque ad reliquas gentes dirigere cupimus. Vbi autem ferociores, & rebelliores gentes esse cognouerimus, illuc dirigere sapientiores, & austeriores necesse habemus, qui cotidie non cessent diuina seminare semina, & multos Christo lucrari, & ad rectam fidem, & viā veritatis perducere, vt plures manipulos Domino valeant praesentare. *Clem. ep. 1.*

Mat. 10.

ep.1.post med. C A P. II.

16.q.1.c. 54. Praecipimus, vt iuxta sacror. canonum statuta, vbi multitudo excreuit fidelium, ex vigore Apostolicae sedis debeatis ordinare Episcopos. pia tamen contemplatione, vt non vilescat dignitas Episcopatus. *Greg. ij. ep.8. ad Bonif. Episcop. post. princip.*

C A P. III.

16.q.1.Felix. c.50. Dioeceses, quae numquam Episcopos acceperunt, non habeant. & illa, quae aliquando habuit, habeat proprium. & si crescente fide, Dei populus multiplicatus desiderat proprium habere Rectorem; eius voluntate, in cuius potestate est dioecesis constituta, habeat Episcopum. *Carth.2 1.c.5. Tolet. xij. c.4. Burch.lib.1. c.33. Iuo par.5. c.144. decr.*

C A P. IV.

16.q.1.c. 52. In multis synodis definitum est, vt plebes quae in paroecijs ab Episcopis possessis, Episcopum proprium non habent, sine consensu Episcopi, a quo possidentur, non accipiant. Sunt enim, qui tyrannidem exerceant, fratrū communionem auersentur: alij presbyteri aduersus suos Episcopos ceruices erigunt, & plebem conniuijs, & prauis consilijs subuertunt, vt eos petant sibi Antistites. *Carth.54. G.Carth.iij. c.42.L.Afr.20. L.Ansel. lib.5. c. 76. in addit.*

C A P. V.

Statutum est, vt paroeciae, quae non habent Episcopos, sine cōsensu eius, cui subsunt, non habeant. & c. *Carth. 57. G. Afr. 23. L. Carth. iij. c.46. L.Tole.xij.c.4. Burc. lib.1.c. 33.Iuo par.5. c.144. decr. Ansil.li.5.c.75. in addit.*

C A P. VI.

Populus, qui caret Episcopo, non accipiat eum, sine synodi eius prouinciae, & Primatis decreto, & consensu illius Episcopi, in cuius dioecesi est ecclesia. *Carth.101.G.Afr.65.L.*

Episcopi non constituantur in oppidis, neque in paruis ciuitatibus.

Tit. XXII.

C A P. I.

Hoc praeuidēdum instituit (*Petrus Apostolus*) ne in villis, aut castellis, vel modicis ciuitatibus instituerentur Episcopi; ne vile eorum nomē fieret. *Cle.ep.1.post med.*

C A P. II.

Dist. 80.c. 3. Episcopi non in castellis, aut modicis ciuitatibus debent constitui, sed presbyteri ab Episcopis ordinari, & poni singuli per singulos titulos suos. Episcopus non ab vno, sed a pluribus debet Episcopis ordinari, & non ad modicam ciuitatem; ne vilescat nomen Episcopi, sed ad honorabilem vrbem titulandus, & denominandus est. &c. *Anacl.ep.3. in prin. c.2.Burc.li.1.c.4.Iuo p.5.c.58. & 98.decr.*

C A P. III.

3.q.2.c.4. audiuimus. Alibi Episcopi constitui non possunt, nisi in ciuitatibus non minimis. *Euarist.epist.2.in prin.Burch.lib.1.cap.140.Iuo par.5.cap.254. decr. Anselm.lib.3. cap.82. Caesar. lib.5.cap. 73.Tarrac.lib.2.cap.38.*

C A P. IV.

Dist.80.il lud.c.4. c.1.de pri uil Greg. ix. & in 1. collect. Vbi minores sunt plebes, minoresque conuentus, presbyterorum cura sufficiat. [Episcopalia autem gubernacula, nō nisi maioribus populis, & frequentioribus ciuitatibus oportet praesidere; ne quod sanctorum Patrum diuinitus inspirata decreta vetuere, viculis, & possessionibus, vel obscuris, & solitarijs municipijs tribuatur sacerdotale fastigium, & honor, cui debent excellentiora committi, ipse sui numerositate vilescat. &c. Episcopi eorum locorum, in quibus non debuerant ordinari, si humana conditione decesserint, loca ipsa ad ius eius Antistitis redigantur, cuius antea fuerant priora. *Leo ep.85. vel 87.cap. 2.ad Episcopos Africae. Burch.lib.1.c.32. Iuo par.5.c.107.& 143.decr.*

C A P. V.

Memineris, quid in sacris canonibus praecipimur obseruare; vt minime in villulas, vel in modicas ciuitates Episcopos ordinemus; ne vilescat nomen Episcopi. &c. Statuimus per Apostolicam auctoritatem, Episcopales sedes in castello Mursaburg, & in oppido Buraburg, & in loco Erphesturt, quae per successionem Episcopos mereantur, & populis praesint, atque verbum praedicationis subiectis insinnent. *Zach.epist.6.ad Bonif.in princ.*

C A P. VI.

Non licet ordinare simpliciter Episcopum in vico, vel parua vrbe, cum vnus presbyter sufficiat; ne contemnatur nomen Episcopi. Sed illic ordinentur, vbi prius erant, vel vbi multum creuerit populi multitudo. *Sard.6. Vide Tolet.xij.cap.4. Burc.lib.1.cap.33. Iuo par.5.cap.144.decr.*

C A P. VII.

Dist.80.c. 5. Non debere in vicis, & agris ordinari Episcopos, aut Periodeutas. & qui ordinati sunt, nihil agant sine Episcopis vrbis voluntate, presbyteri quoque sine eiusdem Episcopi voluntate nihil agant. *Laod.56. G.57.L.refert Tolet.xij.c.4.Capitul.lib.1.c.18. Burch.lib.1. c.33.Iuo par.5.cap.144.decr.*

C A P. IIX.

Stephanus Emeritensis sedis Episcopus dixit, se violentia principali impulsum, vt in monasterio villulae, in qua corpus sanctissimi Pineuij confessoris quiescit, nouam Episcopalis honoris ordinationem efficeret. &c. Nouit concilium, eundem Principem Vuambam praecepisse, vt in suburbio Toletano, in ecclesia Praetoriensi sanctorum Petri, & Pauli Episcopus ordinaretur, & in alijs vicis, vel villulis similiter fecisse. &c. Elegimus, vt in loco villulae supradictae deinceps sedes Episcopalis non remaneat, neque Episcopus illic vltra constituendus existat. Conuildus tamen non condemnandus, qui non ambitione, sed Principis impulsione ordinatus est Episcopus, sed in sedem aliam decedentis cuiuslibet

Episcopi

Epiſcopi transferatur, & is locus ſub monaſtica inſtitutione manſurus, non Epiſcopali priuilegio fretus, ſed ſub regimine Abbatis, ſicut hucuſque fuit, erit modis omnibus mancipandus. &c. Si quis contra haec canonum interdicta venire coactus fuerit, vt in locis illis ſe epiſcopum eligat fieri, vbi epiſcopus numquam fuit, anathema ſit in conſpectu Dei omnipotentis: & inſuper tã ordinator, quam ordinatus gradus ſui ordinis perdat. quia non ſolum antiquorum Patrum decreta, ſed Apoſtolica auſus eſt conuellere inſtituta. *Tolet. xij. c. 4. referuntur verba canonũ ibid. Burch. lib. 1. c. 33. Iuo par. 5. c. 144. decret.*

C A P. IX.

Conſtituimus per conſilium ſacerdotum, & ordinauimus per ciuitates legitimos epiſcopos. *Sueſſon. ſub Pipino.*

C A P. X.

Vt epiſcopi debeant per ſingulas ciuitates eſſe. *Vernen. ſub Pipino, c. 2.*

Ne duo ſint Epiſcopi vnius ciuitatis. Tit. XXIII.

C A P. I.

1. q. 7. ſi quis c. 8.

De epiſcopis, presbyteris, & clericis Catharis (*Nouatianis L.*) conuerſis, vt in eodem ordine permaneant. ſed vbi eſt catholicus epiſcópus, catharus presbyter appelletur, niſi velit catholicus pati, epiſcopi nomine tantum illum dici: vel reperiat ei locum chorepiſcopi, vel presbyteri. Duo tamen epiſcopi eiuſdem loci eſſe nequeunt. *Nicae.* 8. *Vide Tolet. xij. c. 4.*

C A P. II.

De offic. iud. ord. c. 14 Gregor. ix. & c. 2. c. 11. in 4. coll.

Prohibemus omnino, ne vna ciuitas, ſine dioeceſis diuerſos Pontifices habeat, tanquam vnum corpus diuerſa capita, quaſi mõſtrum. Sed ſi vrguens neceſſitas poſtulauerit (*vt cum in eadem dioeceſi ſunt populi diuerſarum linguarum*) Pontifex loci catholicum Praeſulem nationibus illis conformem, prouida deliberatione conſtituat ſibi vicarium in praedictis; qui ei per omnia ſit obediens, & ſubiectus. vnde ſi quis aliter ſe geſſerit, excommunicationis ſe nouerit mucrone percuſſum. & ſi nec ſic reſipuerit, ab omni eccleſiaſtico miniſterio deponatur. adhibito, ſi neceſſe fuerit, brachio ſaeculari ad tantam inſolentiam compeſcendam. *Inno. iij. in con. gener. Latera. c. 9.*

C A P. III.

Diſt. 80. in illis. c. 2.

In ſingulis ciuitatibus, ſingulos, & non binos, vel ternos, aut plures epiſcopos conſtitui (*Petrus Apoſtolus*) praecepit. qui non Primatum, aut Archiepiſcoporum, aut Metropolitanorum nomine. &c. ſed epiſcoporum potirentur. quoniam nec inter ipſos Apoſtolos pár inſtitutio fuit, ſed vnus omnibus praefuit. &c. Nec in villis, aut caſtellis, vel modicis ciuitatibus inſtituantur epiſcopi, ne vile eorum nomen fiat. Epiſcopos ergo vicẽ Apoſtolorum gerere Dominum docuiſſe dicebat, & reliquorum diſcipulorum vicem tenere presbyteros. &c. *Clem. ep. 1. poſt med. Vid. Leo ix. ep. 3. ad Epiſcopos Africae. Burch. libro 1. cap. 155. Anſel. lib. 6. cap. 105.*

C A P. IV.

Perſpiciendum eſt, ne duo ſimul ſint in vna eccleſia ſacerdotes. *Hilar. ep. 1. c. 4.*

C A P. V.

Ne vnius eccleſiae duo eſſe permittantur Antiſtites. *Hilar. ep. 3. ad Aſcan. Epiſcop. Tarrac. in fi. & ep. 2. ad Leontium, & alios, in fin.*

C A P. VI.

16. q. 7. c. 19.

Sicut Domini veſtimentum ſciſſum nõ eſt, ſed de eo ſortiti ſunt; ita nec Eccleſia ſcindi debet, quia in vnitate tota conſiſtit. In poteſtatem ergo proprij epiſcopi eccleſiae reducantur, & ab ipſo, ſicut in ſacris canonib. cautum eſt, ordinentur. alioquin, & eccleſiae ipſae, & clerici earundem diuinis deſtituantur officijs. *Ex decretis Paſch. ij. in con. vn. incer. c. vlt.*

C A P. VII.

Duo in vna ciuitate penitus vno tempore nec ordinentur, nec habeantur epiſcopi: ne res eccleſiae ſaeua diuiſione debeant partiri. *Cabilo.* 4.

Ne viuente Epiſcopo alius Epiſcopus conſtituatur. Tit. XXIV.

C A P. I.

Ne temere a mundana poteſtate eijciatur legitimus Pontifex, & pro eo ſubrogetur alter inique, & illegaliter. ſancta, & vniuerſalis ſynodus exclamauit: Recipimus haec omnia, valde quippe ſunt diſcreta, & congrua eccleſiaſticis regulis, atque legibus. *viij. ſyn. CP. ſub Hadr. ij. act. 5. poſt epiſt. Nicolai ad Photium.*

C A P. II.

3. q. 2. c. 4. audiuimus.

Ipſis epiſcopis viuentibus alij cõſtitui non poſſunt. ideo proprij reuocari, & integerrime reſtitui debent. Illos vero, qui adulterina foeditate ſponſas fouent, eijci, & adulteros, atque infames fieri, eoſque ab eccleſiaſticis honoribus arceri iubemus. ſi autem aduerſus eos aliquam quaerelam habueritis, his peractis inquirendum erit, & auctoritate huius ſanctae ſedis terminandum. *Euari. ep. 2. in prin. Burch. libro 1. cap. 140. Iuo par. 5. c. 254. decr. Anſel. lib. 3. cap. 82. Caeſar. lib. 5. c. 53. Tarra. lib. 2. cap. 38.*

C A P. III.

Cur in praedictorum (*Epiſcoporum*) loco alios adulteros poſuiſtis, ante quã penes nos, aut apocriſarios noſtros, eorum cauſa canonice eſſet examinata. *Iul. ep. 2. in prin.*

C A P. IV.

7. q. 1. c. 43. nor.

Si quis, alio tranſmigrante in locum viuentis ordinatus eſt, tamdiu vacet ſacerdotij dignitate qui ſuam deſeruit ciuitatem, donec ſucceſſor eius quieſcat in Domino. *Damaſ.*

mas. ad Paulinum ep. 1. in med. Ansel. lib. 6. c. 95. Tarrac. lib. 3. cap. 70.

CAP. V.

Proiecti ad nos litterae lacrymabiles, & dolédae, de superordinato sibi Episcopo sunt directae. Epistola quoque ingesta est ciuium ipsius, & numerosa subscriptione singulorum firmata inuidiosissimis contra Hilarium plena querimonijs, quod Proiecto Episcopo suo aegrotare liberum non fuisset, eiusque sacerdotium in alium praeter sui notitiam esse translatum: & tamquam in vacuam possessionem ab Hilario peruersore haeredum viuentis inductum. &c. Apparet, quam mitis sit corde Hilarius, qui obesse praesumptioni suae fraternae mortis credidit tarditatem. Quantum enim in se fuit, illi subtraxit lucem, abstulit vitam, qui hunc dolorem, in locum eius alterum subrogando, ne ad salutem illi recursus esset, iniecit. *Leo ep. 87. ad Episcopos Viennen. prouin. in med.*

CAP. VI.

(*Episcopi ab Acacio constituti*) hoc ipso secundum canones fuerant ab ecclesiastica communione pellendi, quod se passi sunt successores viuis sacerdotibus adhiberi. *Gelas. ep. 6. ad Episcopos Darda. in med. Ansel. li. 12. c. 69.*

CAP. VII.

7. q. 1. in prin. Nulli viuenti Episcopo alius superponatur, aut superordinetur Episcopus; nisi forsitan in eius loco, quem culpa capitalis deiecerit. *Aurel. v. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 186. Iuo par. 5. cap. 302. decr.*

CAP. IIX.

Nemo viuente Episcopo, ecclesiam illius, aut res ad eam pertinentes, inuadere, aut dominari praesumat, neque sub voluntariae cleri, ac populi electionis obtentu, praeter voluntatem Episcopi, quisquam quacumque saeculari potestate praeditus; quasi oeconomum constituat. *Melde. cap. 47.*

CAP. IX.

In locum viuentium Episcoporum alij surrogantur. &c. Numquam sane Patres nostros talia ausos fuisse, sed potius vetuisse cognouimus, ne cui in locum viuentis per consecrationem alium substituendi sui † potestas. *Inno. ep. ad clerum CP. apud Niceph. li. 13. c. 32.*

† sit f.

De Episcopo, qui non vult suscipere curam sui Episcopatus; & de eo, quem populus suscipere non vult. Tit. XXV.

CAP. I.

Mat. 10. c. SI Episcopus, presbyter, diaconus, non susceperit curam, & ministerium populi sibi commissi; excommunicetur, donec suscipiat. Si culpa populi, non sua, non suscipiatur a populo Episcopus, clerus proterui populi excommunicetur. *Ap. 36. G. 37. L.*

CAP. II.

Si ipse (*Dominus*) de ciuitate ad ciuitatem propter persecutionem fugere praecipit, quis eos detrahere, aut damnare propterea audet, vel potest; quod verbis Dominicis obtemperant? &c. Qui enim persequuntur Domini Episcopos, eosque de ciuitatibus ad ciuitates transire compellunt; non eos tantum persequuntur, quantum Dominum nostrum Iesum Christum, cuius legatione funguntur. Nec ipsi in hoc peccant Episcopi; quoniam non sponte, sed coacte hoc agunt: sed illi, a quibus persequuntur: nec ipsis Episcopis hoc imputari potest; sed illis, qui eos hoc agere cogunt. &c. Apud veteres, sine vlla differentia de vna ciuitate ad alteram migrabat Episcopus; dum vtilitas, aut necessitas euocaret. &c. Huic regulae contradicere nullus potest. quae etiam causa vtilitatis, aut necessitatis inthronizari Episcopum iubet, & mutari, ac transire eum de ciuitate ad aliam ciuitatem, non proprium habentem Episcopum, finit. *Pelag. ij. ep. 2. in med.*

CAP. III.

Dist. 92 c. 6. Si qui Episcopi constituti non recipiuntur in illa paroecia, in qua nominati sunt, & in alias paroecias veniant, & vim inferant ordinatis, & contra eos seditiones moueant; excõmunicentur. Si velint in presbyteratu manere, vbi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honos. Sed si cum Episcopis ibi ordinatis contendant; auferatur ab eis honos presbyteratus, & sint eiecti. *Ancy. 18. Mart. Brac. 12. Burch. li. 1. c. 36. Iuo p. 5. c. 147. decr.*

CAP. IV.

Dist. 92 c. 7. Si quis Episcopus ordinatus sit, vt populo praesit, & non suscipiat administrationem, neque velit abire ad creditam ei ecclesiam; excommunicatus sit, quoad coactus eam suscipiat: aut de eo integra synodus Episcoporum, qui in prouincia sunt, aliquid definiat. *Antio. 17. refert Chalc. act. 12. G. 11. L. vt canon 96. Mart. Brac. c. 11. Capit. lib. 1. cap. 12. Burch. lib. 1. c. 37. Iuo par. 5. c. 148. decr. Ansel. li. 6. c. 200. siue c. 100. in Rom. Caesar. lib. 3. c. 60.*

CAP. V.

Dist 92. & quaest. c. 4. & 5. Si Episcopus ordinatus in paroecia non suscipiatur, non sua culpa, sed propter populi contradictionem, aliamve causam: in honore quidẽ perseueret, & sacro ministerio; nihil tamen ex rebus ecclesiae illius vexet, in qua est. Faciet autẽ, quod a synodo perfecta fuerit iudicatum. *Antio. 18. refert Pela. ij. ep. 2. Mart. Brac. c. 10. Burc. lib. 1. c. 40. & 41. Iuo par. 5. c. 151. & 152. decr. Ansel. lib. 6. c. 41. & in addit. lib. 5. c. 70. Tarrac. lib. 6. c. 68. & 69.*

De vita, & honestate Episcoporum. Tit. XXVI.

CAP. I.

CVm rerum necessitas exposcit, pensandum valde est, ad culmen quisque regiminis

minis qualiter veniat; atque ad hoc rite peruueniens, qualiter uiuat; & bene uiuens, qualiter doceat; & recte docens, infirmitatem suam cotidie, quanta consideratione cognoscat: ne aut humilitas accessum fugiat, aut peruentioni vita contradicat; aut vita doctrinam destruat, aut doctrinam praesumptio extollat. &c. *Greg. in proem. li. 1. pastoral. apud Aquisgr. 13. in prin. & Aquisgr. 2. sub Ludo. p. 1. c. 7.*

CAP. II.

Sunt nonnulli, qui solerti cura spiritalia praecepta perscrutantur; sed quae intelligendo penetrant, viuendo conculcant. Repente docent, quae non opere, sed meditatione didicerant: & quod verbis praedicant, moribus impugnant. Vnde fit, vt cum pastor per abrupta graditur, ad praecipitium grex sequatur. Hinc namque per Prophetam Dominus contra contemptibilem pastorum scientiam quaeritur dicens: Cum ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Et oues, quae conculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur: & quae pedes vestri turbauerant, haec bibebant. Aquam limpidissimam pastores bibunt, cum fluenta veritatis, recte intelligentes, hauriūt; sed eandem aquam pedibus perturbare est, sanctae meditationis studia male viuēdo corrumpere. Aquam scilicet pastorum turbatam pedibus, oues bibunt, cum subiecti quique nō sectantur verba, quae audiunt; sed sola, quae conspiciunt, exēpla prauitatis imitantur. Qui cum dicta sitiunt, & per opera peruertuntur, quasi corruptis fontibus in potibus lutum sumūt. Nemo amplius nocet in Ecclesia, quam qui peruerse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus præsumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quādo pro reuerentia ordinis peccator honoratur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus, vel verbo ceteros destruit, uel exemplo, melius profecto fuerat, ut hunc ad mortem sub exteriori habitu terrena acta constringerent, quam sacra officia in culpis ceteris imitabilem demonstrarent. &c. *Greg. lib. 1. pastor. c. 2. apud Aquisgr. c. 27. in princ. & Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 4.*

Ezec. 34. c.

CAP. III.

Cum sacerdos non agit bona, quae loquitur, ei etiam sermo subtrahitur, ne loqui audeat, quod nō operatur, sicut per Prophetam dicitur. Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitiam meam, & assumis testamentum meum per os tuum? &c. Plerumque doctor, qui docere audet, quod negligit agere, cum desierit bona loqui, quae operari contempsit, docere subiectos incipit praua, quae agit; vt iusto omnipotentis Dei iudicio, in bono iam nec linguā habeat, qui habere bonam uitam recusat: quatenus dum mens eius terrenarum rerum amore incenditur, in terrenis rebus semper loquatur. *Gregor. libro 2. Moral. c. 9. & 10. apud Aquisgr. c. 27. in fine.*

Psal. 49.

CAP. IV.

Malis subesse pastoribus quid aliud est, nisi ut plebs populanda praedonibus permaneat, & inde sumat interitum, unde protectionis debuit habere subsidium? sacerdotes enim mali causa sunt ruinae populi. *Greg. apud Greg. vij. lib. 9. regiftr. epist. 34. ante finem.*

CAP. V.

Episcopus, presbyter, atque diaconus tam sancta conscientia resplendeant, ut effugiant probitate actuum, maledicorum obloquia, & testimonium in se diuinum implere contendant, quo Dominus ait; Sic luceat lumen uestrum coram hominibus ut uidentes uestra bona opera, glorificent Patrem uestrum, qui in caelis est. *Aruer. c. 15. Matisc. c. 1.*

Mat. 5. b.

CAP. VI.

Longe altius excellat uita pastoris, comparata subditi gregis, quibus singulariter boni pastoris voce dicitur: Vos estis lux mundi. & rursus: Vos estis sal terrae. & iterum: Luceat lux vestra corā hominibus vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Hinc etenim colligi potest, in quantum distare debet pastora grege, dum istos homines, & illo plus quam homines, id est lucem hominū, Dominus voluit appellari. *Foroiulien. c. 2.*

Mat. 5. b. & 6. b.

CAP. VII.

Episcopus vita, habitu, forma, & conuersatione sancta suis sit subiectis exemplum, vt iuxta Dominicam vocem, videant opera eius bona, & glorificent Patrem Deum, qui in cælis est. *Turo. sub Carolo, cap. 4.*

Mat. 5. b.

CAP. IIX.

Vt ea, quae legendo perscrutantur (*Episcopi*) opere compleant, iuxta illud, coepit Iesus facere, & docere. &c. & quia non auditores legis, sed factores eius iustificabuntur, & regnum Dei non in sermone (*est*) sed in opere. Et sint subditis norma viuendi, ita videlicet, vt & verbis, & exemplis populo ad aeternam patriam pergenti ducatum praebeant. &c. *Cabilo. sub Carolo c. 2.*

Act. 1. a. Rom. 2. b. 1. Cor. 14 d.

CAP. IX.

Lectae sunt sententiae libri pastoralis beati Gregorij, vt pastores Ecclesiae Intelligerent, quomodo ipsi viuerent, qualiter sibi subiectos deberent admonere. quoniam teste eodem beato Gregorio, aliter admonendi sunt praelati, aliter subditi. *Rhemen. c. 10.*

CAP. X.

Episcopus honeste, & vt Christianum Antistitem decet, viuat, caueatque ne suo exemplo subditis noceat. *Aug. in lib. ad pastores tom. 10. apud Aquisg. c. 12. in med sententia.*

CAP. XI.

Illi (*Pontifices*) qui se ab omnibus implicamentis negotiorum saecularium remouentes, non torpent otio, sed insistunt perfectionis suae negotio, & ab stultitia sapientiae saecularis auersi, verbo Dei infatigabiliter vacant:

vacant: sapientes veraciter fiunt, caelestia sapiunt, terrena despiciunt; contradicentes sanae doctrinae redarguunt; obedientes instruunt: sanctis virtutibus, quibus in dies singulos fiunt Deo propinquiores, incumbunt: & tam suis, quam omnium, qui per eos erudiuntur, prouectibus clari, hic quidem velut gustum quendam contemplatiuae vitae, quo ad eam feruentius prouocentur, accipiunt: sed ibi iam in aeternum felices effecti, de eius perfectione gaudebunt. Proinde non inflatur, quia hic omnium fidelium catholicorum honorantur vt capita: sed laetantur potius, quia ibi Christi, qui est sacerdotum, ac fidelium omnium caput, clariora membra sunt futuri. At si, quod absit, saecularibus negotijs implicati, fundorum terminos fine termino cupiditatis extendant, ac se passim exquisitis delicijs dedant, quae animum, corpusque debilitant; si gloriam non Christi, sed suam, decepti vulgi adulantis honoribus quaerant plusque de se alienae linguae, quam suae conscientiae credant: si omne gaudium suum non in futurorum remuneratione, nec in sanctitate vitae, sed in sua tãtum dignitate cõstituant: & dum tales esse, quales creduntur, amant; numquam sibi displiceant; ac placentes sibi, non sint de sua correctione solliciti: quis non intelligat, tales, si in talibus perseuerent, nec se ante finem vitae praesentis emendent, contemplatiuae vitae participes esse non posse? ad quam non perueniunt, nisi qui studuerint esse, quod facti sunt: nec affectant videri, sed esse, quod sunt: non alienis laudibus, sed moribus suis eximij: nec solum de sua dignitate, sed potius de sacerdotalis vitae nobilitate conspicui. Qui sunt non appellatione tenus, sed virtute Pontifices, vitae contemplatiuae capaces, & gaudiorum caelestium coheredes. *Prosper. libro 1. de vita contempl. cap. 13. apud Aquisg. cap. 19.*

CAP. XII.

Recolite, quanta, & qualia, me audiente, atque probante, dicere solebatis de administratione Pontificis, qui populi sibi commissi cura posthabita, ardentius bona praesentia desiderat, quam futura: & oblitus, quod non solum de se, sed etiam de grege sibi credito rationem Pastori pastorum omnium reddat, sua, suorumque detrimẽta non cogitat; quem non delinquentium peccata contristant, nec proficientium bona laetificant; sed de se tantum. plerumque autem nec de se omnino sollicitus, quid a suis boni, malive geratur, ignorat. Qui non praedicat perseuerantiam iustis, paenitentiam prauis, contemptum mundi conuersis, futuras poenas auersis. Qui non potest dicere contemptoribus admonitionis suae; Futurum cogitate iudicium, quod ipse forte non cogitat: amatoribus mundi; Nolite diligere mundum, si eum mundi amor oblectat: ambitiosis; Ambitioni iam finem imponite, si eum ambitio ruinosa praecipitat: ebriosis; Ebrietatem cauere, si se mero vsque ad alienationem mentis ingurgitat: sumptuosis dapibus grauidus, † non potest suis abstinentiam laudare, quam calcat; vitio cupiditatis addictus, cupidis amorem non potest dissuadere pecuniae: inimicitiarum tenax non valebit animos dissidentium sacerdotali tranquillitate componere: iustitiam praedicare iudicibus erubescit, quam ipse personat potentis fauore corrumpit. Nec defendit oppressos, si personas aut honorat, aut despicit. & quidquid boni non facit, aut mali committit; nec iubebit fieri, nec vetabit; quia necessariam docendi auctoritatem contrarietate suae actionis, aut amittit, aut minuit. *Prosper. libro 1. de vita contemplatiua c. 15. apud Aquisg. c. 28. & Paris. sub Ludo. & Loth. lib. 1. cap. 13.*

[margin: 1. Ioa. 2. c.] [margin: † crudus.]

CAP. XIII.

Sacerdos, si digne se agit, vt sacerdotem decet, ministerium eius & ipsi, & alijs vtile est: indigne autem viuens, alijs quidem vtilis est loquendo, se autem interficit praue viuendo. *Isidorus lib. 3. de summo bono, cap. 37. apud Aquisg cap. 29.*

CAP. XIV.

Plerique sacerdotes, & clerici praue viuentes, forma ceteris in malum existunt, qui in bonis exemplum esse debuerunt. Hi enim quoscumque exemplo malae conuersationis suae perdunt, de illis rationem sine dubio reddituri sunt. Ex carnalium praepositorum exemplo, plerumque fit vita deterior subditorum, & plebis merito fiunt tales sacerdotes, qui exemplo deteriore populum destruant, non aedificent. ex merito enim plebis nonnumquam Episcopi deprauantur, qua tenus procliuius corruant, qui sequuntur. capite languescente, cetera corporis membra inficiuntur. vnde & scriptum est: Omne caput languidum, & omne cor maerens; a planta pedis vsque ad verticem, non est in eo sanitas. Caput enim languidum, doctor est agens peccatum: cuius malum ad corpus peruenit, dum eo vel peccante, vel praue docente, pestifer languor ad plebes subditas transit. Deteriores sunt, qui siue doctrinis, siue exemplis vitam, moresque bonorum corrumpunt, his, qui substantias aliorum, praediaque diripiunt. *Isidor. de summo bono cap. 38. apud Aquisg. cap. 30.*

[margin: Esai. 1. b.]

CAP. XV.

Quia constat religionem Christianam per successores Apostolorum salubriter administrari, populisque ad vitam aeternam ducatum exhiberi debere: primo necessarium iudicauimus, vt quidquid in nobis reprehensibile sacrisq. ministerijs, quibus indigni mancipamur, inconueniens, & indecens, contrariumq. videbatur; toto annisu, Domino opem ferente corrigeremus, & per exempla sanctorum sacerdotum, quorum vice Ecclesiae Christi sanguine redemptae praelati sumus; vitã, & actus,

actus, moresque nostros in melius compone re satageremus. Quoniam praedicatio sacerdotalis contemnitur; quando, quod verbis praedicat, operibus non adimplet. &c. Decet sacerdotes Christi tanta dignitate donatos, quos vtique constat ianitores caelestis aulae exsistere, exempla decessorum suorum, qui Deo placuerunt, infatigabiliter sectari, quatenus terrena despiciendo, & caelestia amando, primum ipsi atria supernae ciuitatis subire, deinde auditoribus suis dictis, & exemplis ea studeant aperire; ne quod absit, audiant a Domino: Habentes clauem scientiae, vos ipsi non intratis, & alios intrare non sinitis. Quando vero vita sacerdotum cum doctrina nõ concordat, et auditoribus infirmis scandalum, et animarum prouenire periculũ, non est dubium. Proinde summopere cauendũ est sacerdotibus, ne offendiculum fiãt iis, quibus praesunt. Tunc enim offendiculum fiunt illis, quando quod verbis praedicant, moribus impugnãt. vnde fit, vt sicut *(in pastorali)* beatus Gregorius scribit, cum pastor per abrupta graditur, ad praecipitium grex sequatur. Nemo quippe, vt idem ait, amplius in Ecclesia nocet, quam qui peruese agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet. &c. *Parisf. sub Ludou. et Loth. lib. 1. c. 4. et Aquisgr. c. 27.*

Luc. 11. g

lib. 2. c. 2.

C A P. XVI.

Grandis dignitas sacerdotis; sed grandis ruina, si peccet. laetamur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum. non est tanti gaudij excelsa tenuisse, quam maeroris de sublimibus corruisse. Nec enim solum pro delictis nostris reddemus rationem, sed pro omnibus quorum abutimur donis. & nequaquam sumus de eorum salute solliciti. *Hieronymus in cap. 44. Ezechiel. apud Parisien sub Ludouico, et Lothario, lib. 1. c. 12.*

C A P. XVII.

Necessarium iudicauimus; vt quidquid in nobis reprehensibile, sacrisque ministerijs, quibus indigni maneipamur, inconueniens, & indecens, cõtrariumque videatur; toto adnisu, Domino opem ferente, corrigeremus. &, vt nos non tantum in cupiditatibus mundanis, & curis, & sollicitudinibus, sed potius in diuinis officijs implicaremus. *Parisien. sub Ludouico, & Lothario, lib. 3. c. 1.*

C A P. XIIX.

Nullus Episcoporum irreligiosis, vel indisciplinatis locutionibus, tam in domibus, quam in forinsecis conuenticulis omnino indulgeat. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. c. 4.*

C A P. XIX.

In ipsa vita sacerdotum pensandũ est, qualiter quisq. doceat, sicut ait egregius doctor beatus Gregorius, vt recte docens infirmitatem suam cotidie omni consideratione cognoscat, ne aut humilitas accessum fugiat, aut peruenientinni vita contradicat, aut vitam doctrina destituat, aut doctrinam praesumptio extollat. Prius ergo appetitum timor temperet; post autem magisterium, quod suscipitur, vitam commendet: ac deinde necesse est, ut pastoralis vitae bonum, quod uiuendo ostenditur, etiã loquendo propagetur. *Aquisgr. ij. sub Lud. par. 1. c. 7. Gregor. lib. 1. pastoral. in proem. apud Aquisgr. cap. 13.*

C A P. XX.

In libro pastorali B. Gregorius inquit: Tantum debet actionem populi actio transcendere Praesulis, quantũ distare solet a grege vita pastoris. oportet namque, vt metiri se sollicite studeat, quanta tenendae rectitudinis necessitate constringitur, sub cuius aesti matione populus grex vocatur. Sit ergo necesse est, cogitatione mundus, actione praecipuus, discretus in silentio, vtilis in uerbo, singulis compassione proximus, prae cunctis contẽplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum iustitiae erectus, internorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum prouidentiam in internorum sollicitudine non relinquens. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. cap. 9.*

C A P. XXI.

Episcopus talis exsistat, quem amor pecuniae non vexet, aut reprobi mores, & conuersatio reprehensibilis periculose deuastet. *Mel den. cap. 35.*

C A P. XXII.

De uita, & religione sua unusquisque, tam in conuersatione sua, quam etiam in habitus, & vultus, ac sermonis grauitate, talem se domi, forisque, & suis, & externis adhibere studeat, ut maturitate morum, & repudiatione omnium leuitatum, ac uanitatum, omnibus sibi adhaerentibus seque intuentibus formam disciplinae, & uerecundiae, ac modestiae infundat. *Valent. sub Loth. cap. 15.*

C A P. XXIII.

Episcopum ita conuersari debere pronunciamus; ut eius uita recte uiuendi sit norma. *Ticin. sub Ludou. ij. cap. 1.*

De vestibus, & insignibus Episcoporum. Tit. XXVII.

C A P. I.

Secundum traditas formas per singulas prouincias, ac regiones, & urbes in ecclesiasticis promotionibus, & consecrationibus, illa, quae indicia, & signa sunt ordinis, quae unicuique inesse uidentur, retineri decernimus; ita ut Episcopi, quibus concessum est, pallijs uti certis temporibus; in eisdem temporibus, & locis his induantur, & tantum, & tali non abutantur amictu propter typhum, & inanem gloriam, & humanum placorem, atque sui amorem, omni uidelicet tempore diuini sacrificij, & omnis alius ecclesiastici ministerij hunc inepte portantes. illos autem, qui reuertentes monasticã uitam sectati

ſectati ſunt,& Epiſcopalem meruerunt honorem, conſeruare ſchema, & amictum monachicorum indumentorum, & ipſam beatam vitam decernimus. & nullus omnino habeat poteſtatem deponere iam dictum ſchema propter typhum, & arrogantem voluntatem, nec † per hoc inueniatur propriorum. Sicut enim ibi continuus palliorum amictus ſtudioſum. & ſuae † gloriae deditum demonſtrat Epiſcopum; ita & hic depoſitio,& denudatio monachici habitus nihilominus eiſdem ſubmittit criminibus eum, qui hoc feciſſe captus extiterit. Quiſquis ergo Epiſcopus, praeter definita ſibi, ſcripto tempore ſe pallio induet aut monaſtiearum veſtium ſchema depoſuerit; aut corrigatur, aut a Patriarcha proprio deponatur. *Synod.iix.CP. ſub Hadr.ij.c.27.*

† *tuendae.*

† *ne.*

CAP. II.

De vita, & honeſt. cler.c 15. Grego ix. c.4.co.ti. in 4.coll.

Pontifices in publico, & in eccleſia ſuperindumentis lineis omnes vtantur, niſi monachi fuerint. *Inno.iij.in conc.gen.Later.c.16.*

CAP. III.

Ingreſſus eſt Photius ad ſynodum baculo innixus, quem ab eo Marinus Vicarius Romanus iuſſit auferri, dicens: Baculus ſignum eſt dignitatis paſtoralis, quod hic habere nō debet, quia lupus eſt, non paſtor. *Syn.iix. gener.* CP. *ſub* Had.*ij act.7.in prin.*

CAP. IV.

11.q.3.c. 65.

Epiſcopus depoſitus, reſtitutus a ſynodo, recipit orarium, anulum, & baculum. *Tolet.iv.cap.27.Burch.lib.2. cap.192. Iuo lib.3. tit.7.cap.5.panor & par.5.c.367. & par.6.c. 237.decr.Anſelm.lib.*8.*cap.27.*

CAP. V.

Epiſcopo, dum conſecratur, datus baculus: vt eius iudicio ſubditam plebem, vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum ſuſtineat. Datur & annlus, propter ſignum Pontificalis honoris, vel ſignaculum ſecretorum. *Iſido.lib.2. c.6.de eccleſiaſ.offi.apud Aquiſgr.9.in med.*

CAP. VI.

De ſuperhumerali, quod proprium eſt Epiſcoporum. *Synod.viij.gen. ſub* Hadr.*ij.act.2. poſt med. et ead.ſyn.cap.10. vbi mentio ſit de ſtola Pontificali.*

De tonſura Epiſcopi. Tit. XXIIX.

CAP. I.

OMnes clerici, vel lectores, ſicut leuitae, & ſacerdotes, detonſo ſuperius capite toto, inferius ſolam circuli coronam relinquant. T*olet.iv.cap.40. Anſelm.libro 7. cap.201. in addit.*

CAP. II.

Eſt clericis tonſura ſignum quoddam, quod in corpore figuratur, ſed in animo additur, ſcilicet, vt hoc ſigno in religione vitia reſecentur, & criminibus carnis noſtrae, quaſi crinibus exuamur.&c. Quod vero detonſo capite ſuperius, inferius circuli corona relinquitur, ſacerdotium regnumque eccleſiae in eis exiſtimo figurari. Tiara enim apud veteres conſtituebatur in capite ſacerdotum: haec ex byſſo confecta, rotunda erat, quaſi ſphaera media, & haec ſignificatur in parte capitis tonſa: corona autem, latitudo aurei eſt circuli, quae Regum capita cingit. Vtrumque ita ſignum exprimitur in capite clericorum vt impleatur etiam corporis quadam ſimilitudine, quod ſcriptum eſt, Petro Apoſtolo perdocente: Vos eſtis genus electum, Regale ſacerdotium. *Iſid.de eccleſiaſticis officijs lib.2.cap.4.apud Aquiſgr.cap.1.*

1.Pet.2.b

De domo, veſtitu, & ſupellectile Epiſcopi. Tit. XXIX.

CAP. I.

11.q.4.c. 1.

OMnis mollities, & ornatus corporis aliena ſunt ab eccleſiaſtico ordine. Epiſcopi igitur, & clerici veſtibus ſplendidis vtentes, puniendi ſunt; item vnguentis vncti. &c. Sed ſi imaginum hoſtes derideant ſobria veſtimenta cleri, corrigantur, ſuperioribus enim temporibus ita veſtiebantur. &c. Qui non neceſſitatis cauſa, ſed pulchritudinis id facit, elationis crimine accuſetur, vt magnus Baſilius ait.&c. *Nicae. ii.cap.16.Iuo Carnot.par.5.cap.377.decr.Anſelm.lib.6.cap. 185.Caeſar.lib.4.cap.59.*

CAP. II.

11.q.4.c. 3.Epiſcopi

Epiſcopus, presbyter, diaconus, ſaeculari indumento minime vtantur, niſi, vt condecet, tunica ſacerdotali: ſed neque dum ambulauerit, in ciuitate, aut in via, aut in plateis, ſine operimento praeſumat ambulare; praeter, ſi in itinere longo ambulauerit. *Zachar.in ſyn. Rom.c.3.*

CAP. III.

Sacerdotes ſine ornatu ſacerdotali extra domos eos apparere non conuenit. R*oma.ſub Eugen.ij. & Leon iv.cap.*12.

CAP. IV.

21.q.4.c. vlt.

Praecipimus, quod tam Epiſcopi, quam clerici, in ſtatu mentis, & in habitu corporis Deo, & hominibus placere ſtudeant, & nec in ſuperfluitate fiſſurae, † aut colore veſtium, nec in tonſura intuentium, quorum forma, & exemplum eſſe debent, offendant aſpectum; ſed potius, quod eorum deceat ſanctitatem. *Inno.ij.in conc.Rom.c.3.poſt Iuon.panor.*

† *ſciſſura.*

CAP. V.

Praecipimus, vt tam Epiſcopi, quam clerici, neque ſuperfluitate, ſeu inhoneſta varietate colorum, aut fiſſura veſtium, neque in tonſura, intuētium, quorum forma, & exemplum eſſe debent, offendant aſpectum; ſed potius ita in ſuis actibus errata condemnent, & amorem innocentiae conuerſatione demonſtrent, ſicut dignitas exigit ordinis clericalis. *Eugen. iij. in conc.Remen.cap.2.*

M 2 CAP.

C A P. VI.

Didicimus, quosdam Domini sacerdotes superstitioso potius cultui inseruire, quam mentis, vel fidei puritati. &c. Amicti pallio, & lumbos praecincti, credunt se scripturae fidem, non per spiritum, sed per litteram completuros. Nam si ad hoc ista praecepta sunt, vt taliter seruarentur: cur non fiunt pariter, quae sequuntur, vt lucernae ardentes in manibus vna cum baculo teneantur? Habent suum ista mysterium, & intelligentibus ita clara sunt, vt ea magis, quae decet significatione seruentur. Nam in lumborum praecinctione castitas, in baculo regimen pastorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis, de quo dicitur: Opera vestra luceant, indicantur. &c. Vnde hic habitus in ecclesijs Gallicanis, vt tot annorum, tantorumque Pontificum in alterum habitum consuetudo vertatur? Discernendi a plebe, vel ceteris sumus doctrina, non veste; conuersatione, non habitu; mentis puritate, non cultu. *Caelest. ep. 2. c. 1.*

Luc. c. 12. *Matth. 5.*

C A P. VII.

Episcopus non longe ab ecclesia hospitiolum habeat. *Carth. iv. c. 14. Caesar. lib. 4. c. 60.*

Distin. 41 c. 7.

C A P. IIX.

Episcopus vilem supellectilem, & mensam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis suae auctoritatem fide, & vitae meritis quaerat. *Carth iv. c. 15. Caesar. lib. 4. c. 60.*

Distin. 41 c. 7.

C A P. IX.

Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum. &c. Qui vitia non habet, irreprehensibilis appellatur; qui virtutibus pollet, ornatus est. Possumus & aliud intelligere ex hoc verbo, iuxta illud Tullij: Caput est artis, docere quod facias. Sunt enim quidam ignorantes mensuram suam, & tantae stoliditatis, ac vecordiae; vt & in motu, & in incessu, & in habitu, & in sermone communi risum spectantibus praebeant: & quasi intelligentes, quid sit ornatus, comunt se vestibus, & mundities corporis, & lautioris mensae epulas parant; cum omnis istiusmodi ornatus, & cultus foedior sit. *Hieronym. in ep. ad Ocean. apud Aquisgr. cap. 11.*

1. ad Timot. 3.

C A P. X.

Quam moderata discretio in vestium cultu, & mensae apparatu sacerdotibus tenenda sit, dicta B. Gregorij in expositione Euangeliorum, nec non & vita sanctorum virorum Augustini, & Ambrosij plenissime docent. *Parisiens. sub Ludouico, & Lothar. lib. 1. c. 19.*

C A P. XI.

Salubre, & decens esse cognoscitur, vtque Apostolicis regulis conuenicns; vt non solum, secundum Apostolum, domui suae spiritaliter Episcopus bene praesit, verumetiam & domum temporalem ornatam, & compositam, secundū competens ministerium suum, & de vicinitate ecclesiae, & de conuenientia religionis, & de receptione pauperum, vel hospitum habeat. & ita sit ordinata, vt quicumque conuersationem, & domos conuersationis ipsius viderit; habitacula ea religionis valeat computare, non diuersoria impudicitiae, aut alicuius irreligiositatis, quae castitati, vel bonae operationi contraria sint, uel officiant, aestimentur. *Melden. c. 25.*

1. Tim. 3.

C A P. XVII.

Suggerendum est, & ex diuino mandato intimandum Regiae dignitati; vt Episcopium, quod domus Episcopi appellatur, qualiscumque sit in oculis Domini Episcopus, ipse tamen a Rege Regum Rex constitutus, pro sanctitate ordinis Episcopalis, sicut sanctus Gregorius ad Fortunatum docet Episcopum, uenerabiliter introeat, & secundum sanctam praedecessorum consuetudinem; quando orationis, & debitae susceptionis gratia, in transitu conuenienti ciuitatem ingressus fuerit; habitaculis Episcopalibus reuerenter inhabitet, & non diuersoria feminarum magnificentia sua, & religio uenerabilis ibidem fieri permittat. *Melden. c. 26.*

De temperantia Episcopi in victu. Tit. XXX.

C A P. I.

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, uerum etiam, & aliqui ecclesiarum Praelati circa comessationes superfluas, & confabulationes illicitas, vt de alijs taceamus, fere medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquentes, vix ad diurnum concentum auium excitantur, transcurrendo undique continuata syncopa matutinum. &c. Haec igitur, & similia, sub poena suspēsionis penitus inhibemus. &c. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c. 17.*

De celeb. miss. c. 9. Grego. ix. & 2. co. ti. in 4. colle.

C A P. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, aleae, vel ebrietati deditus, cesset, uel deponatur. *Ap. 42. Raba. cap. 28 de poenit. Burch. lib. 14. c. 5. Iuo lib. 3. tit. 15. c. 4. panor. & par. 13. cap. 73. decr. Caesar. lib. 8 cap. 30. & 100.*

Dist. 35. c. 1.

C A P. III.

Placuit, ut sobrie, & pie, casteque iuxta Apostolum uiuentes, fugiamus turpis lucri gratiam. Non in comessationibus, & ebrietatibus, & inebrietur uino, in quo est luxoria. quemadmodum per semetipsam ueritas generaliter in Euangelio praecipiendo protestatur, dicens: Cauete a crapula, & ebrietate, & curis huius saeculi. Vnde & in ecclesiastico canone sententialiter constat decisum, aut cessare ab huiuscemodi uitij ingurgitatione, aut certe perseuerantes, honoris iactura periclitari debere. *Foroiul. cap. 3.*

Tit. 2. Ephes. 5. *Luc. 21. f.*

C A P. IV.

Episcopum non oportere nimium profusis incumbere conuiuijs, sed parce, & mode-

moderato contentus sit cibo; ne videatur Domini abuti sententia dicentis; Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. Et quamdiu conuiuatur, potius sacra lectio ante mēsam eius recitetur, quam otiosa a susurronibus resonent verba. *Turon. sub Carolo.c.5.*

Luc.21.f.

CAP. V.

Episcopi, & Dei ministri non debent comessationibus, & vinolentijs nimijs incumbere; sed considerent sententiam Domini dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. moderate enim cibū, & necessarium potum sumant, vt iuxta Apostolum sobrij sint, parati ad seruitium Domini. *Remen.c.18.Burch.li.14.c.3.Iuo p.13.c.71.decr.*

Luc.21.

CAP. VI.

Prohibet *(Paulus)* Episcopum esse vinolentum, ne vel sensu occupato exaltet risum contra grauitatis decorem, & labijs dissolutis cachinnet, vel si paululū tristis cuiusdam rei fuerit recordatus, inter pocula in singultus prorumpat, & lacrymas. Longum est ire per singula, & insanias, quas ebrietas suggerit, explicare. *Hierony. in commentar. in ep. ad Titum apud Aquisgr. cap.10.*

Tit.c.1.b.

CAP. VII.

Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, pudicum. &c. Sacerdotes, qui ministrant in templo Dei, prohibentur vinum, & siceram bibere, ne crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum, & vt sensus officium exhibens Deo vigeat semper, & tenuis sit. &c. Non vinolentum, non percussorem; virtutibus vitia opposuit: didicimus, quales esse debeamus; discamus, quales non debeant esse sacerdotes. Vinolentia scurrarum est, & comessatorum: venterque mero aestuans, cito despumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria uoluptas, in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur, viuens mortuus est; ergo qui inebriatur, & mortuus est, & sepultus. &cet. Domum suam bene regentem: non vt opes augeat, non vt regias paret epulas, non vt caelatas patinas struat, & phasides anes lentis vaporibus coquat, qui ad ossa perueniant, & superficiem carnis non dissoluant artificij temperamēto, sed vt quod populis praeceptum est, prius a domesticis exigat. *Hierony. in ep. ad Ocean. apud Aquisg. c.11.*

1.Tim.3.a.

1.Tim.3 a.

1. ad Timot.3.

CAP. IIX.

Turpe est, ante fores sacerdotis Christi crucifixi, & pauperis, & qui cibo quoque vescebatur alieno, lictores Consulum, & milites excubare, iudicemque prouinciae melius apud te prandere, quam in palatio. Quod si obtenderis te facere haec, vt roges pro miseris, atque subiectis; iudex saeculi plus deferet clerico continenti, quam diuiti; & magis sanctitatem suam venerabitur, quam opes. &c. Nunquam redoleas vinum, ne audias illud Philosophi: Hoc non est osculum porrigere, sed vinum propinare. Vinolentos sacerdotes, & Apostolus damnat, & vetus lex prohibet: Qui altario deseruiunt, vinum, & siceram non bibant. &c. Quidquid inebriat, & statum mentis euertit, fuge similiter, vt vinum. Nec hoc dico, quod Dei creatura a nobis dānetur; siquidem & Dominus vini potator est appellatus: & Timotheo dolenti stomachum modica vini sorbitio relaxata est: sed modum pro aetatis, & valetudinis, & corporum qualitate exigimus in potando. Quod si absque vino ardeo adolescentia, & inflammor calor sanguinis, & succulento, validoque sum corpore, libenter carebo poculo, in quo suspicio veneni est. *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. cap.94. in med.*

1.Tim.3. a.
Leu.10.b.
Mat.11.e
1.Tim.5.d.

CAP. IX.

Sobrietatem, quam Apostolus Episcopo habendam docet, adeo nos eam nobis sectandam statuimus, vt nullus sacerdotum ebrietatis deprauatione se, aut ministerium suum vilescere faciat, quo merito reprehensibilis videatur: quia legimus, ebrietatem dedecus esse cuique Christiano sectari, quanto magis sacerdotibus? vnde Apostolus inquit: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Legitur & alibi, sic oportere Episcopum bibere, vt quasi non bibisse videatur. Quapropter, deinceps quicumque huius ordinis huic noxio uitio inseruiens deprehensus fuerit; censuimus, ut secundum statutum canonicum, quicumque ebrietati deseruit, aut desinat, aut deponatur. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par.1.cap.6.*

Ephe.5.d

Episcopus pauperes alat.
Tit. XXXI.

CAP. I.

SI Episcopus, vel presbyter clerico indigenti non praebeat necessaria, excommunicetur. si perseuerat, deponatur, quasi fratris occisor. *Ap.59.*

CAP. II.

Quid prodest, fratres mei, Apostolus Iacobus ait, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? &c. In actibus Apostolorum legitur: Neque enim quisquam egens erat inter illos. &c. Episcopi, & fideles dispensatores eorum omnibus communem uitam degere volentibus ministrare cuncta necessaria debent, prout melius potuerint, ut nemo in eis egens inueniatur. &c. quia uota sunt fidelium, & pretia peccatorum ac patrimonia pauperum, atque ad praedictum opus explendū Domino tradita. &c. *Vrba. ep. vn. in prin. Burch. li.3.c.143. Iuo p.3.c.139. decr. Anselm. lib.5.c.37. & lib.7.c.4. Caesar. lib.7.c.37.*

Iacob.2.c & 3.a.
Act.4.g.
12.q.1.c.16 videntes.in f.

CAP. III.

Viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & clericorum stipendia distribuere debent Episcopi. Reliquum sibi uindicent, vt peregrinorum, atque captiuorum largitores esse possint. *Gela. ep.1. in prin. Episcopus Sicil. Iuo par.3.c.147. decr.*

16.q.3. praesulū. 1.

CAP. VI.

Didicimus, quosdam Domini sacerdotes superstitioso potius cultui inseruire, quam mentis, vel fidei puritati. &c. Amicti pallio, & lumbos praecincti, credunt se scripturae fidem, non per spiritum, sed per litteram completuros. Nam si ad hoc ista praecepta sunt, vt taliter seruarentur: cur non fiunt pariter, quae sequuntur, vt lucernae ardentes in manibus vna cum baculo teneantur? Habent suum ista mysterium, & intelligentibus ita clara sunt, vt ea magis, qua decet significatione seruentur. Nam in lumborum praecinctione castitas, in baculo regimen pastorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis, de quo dicitur: Opera vestra luceant, indicantur. &c. Vnde hic habitus in ecclesijs Gallicanis, vt tot annorum, tantorumque Pontificum in alterum habitum consuetudo vertatur? Discernendi a plebe, vel ceteris sumus doctrina, non veste; conuersatione, non habitu; mentis puritate, non cultu. *Caelest. ep. 2. c. 1.*

Luc. c. 12. c. — *Matth. 5.*

CAP. VII.

Episcopus non longe ab ecclesia hospitiolum habeat. *Carth. iv. c. 14. Caesar. lib. 4. c. 60.*

Distin. 41 c. 7.

CAP. IIX.

Episcopus vilem supellectilem, & mensam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis suae auctoritatem fide, & vitae meritis quaerat. *Carth iv. c. 15. Caesar. lib. 4. c. 60.*

Distin. 41 c. 7.

CAP. IX.

Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum. &c. Qui vitia non habet, irreprehensibilis appellatur; qui virtutibus pollet, ornatus est. Possumus & aliud intelligere ex hoc verbo, iuxta illud Tullij: Caput est artis, docere quod facias. Sunt enim quidam ignorantes mensuram suam, & tantae stoliditatis, ac vecordiae; vt & in motu, & in incessu, & in habitu, & in sermone communi risum spectantibus praebeant: & quasi intelligentes, quid sit ornatus, comunt se vestibus, & munditijs corporis, & lautioris mensae epulas parant; cum omnis istiusmodi ornatus, & cultus foedior sit. *Hieronym. in ep. ad Ocean. apud Aquisgr. cap. 11.*

1. ad Timot. 3.

CAP. X.

Quam moderata discretio in vestium cultu, & mensae apparatu sacerdotibus tenenda sit, dicta B. Gregorij in expositione Euangeliorum, nec non & vita sanctorum virorum Augustini, & Ambrosij plenissime docent. *Parisiens. sub Ludouico, & Lothar. lib. 1. c. 19.*

CAP. XI.

Salubre, & decens esse cognoscitur, atque Apostolicis regulis conueniens; vt non solum, secundum Apostolum, domui suae spiritaliter Episcopus bene praesit, verum etiam & domum temporalem ornatam, & compositam, secundū competens ministerium suum, & de vicinitate ecclesiae, & de conuenientia religionis, & de receptione pauperum, vel hospitum habeat. & ita sit ordinata, vt quicumque conuersationem, & domos conuersationis ipsius viderit; habitacula ea religionis valeat computare, non diuersoria impudicitiae, aut alicuius irreligiositatis, quae castitati, vel bonae operationi contraria sint, uel officiant, aestimentur. *Melden. c. 25.*

1. Tim. 3.

CAP. XVII.

Suggerendum est, & ex diuino mandato intimandum Regiae dignitati; vt Episcopium, quod domus Episcopi appellatur, qualiscumque sit in oculis Domini Episcopus, ipse tamen a Rege Regum Rex constitutus, pro sanctitate ordinis Episcopalis, sicut sanctus Gregorius ad Fortunatum docet Episcopum, uenerabiliter introeat, & secundum sanctam praedecessorum consuetudinem; quando orationis, & debitae susceptionis gratia, in transitu conuenienti ciuitatem ingressus fuerit; habitaculis Episcopalibus reuerenter inhabitet, & non diuersoria feminarum magnificentia sua, & religio uenerabilis ibidem fieri permittat. *Melden. c. 26.*

De temperantia Episcopi in victu. Tit. XXX.

CAP. I.

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, uerum etiam, & aliqui ecclesiarum Prælati circa comessationes superfluas, & confabulationes illicitas, vt de alijs taceamus, fere medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquentes, vix ad diurnum concentum auium excitantur, transcurrendo undique continuata syncopa matutinum. &c. Haec igitur, & similia sub poena suspēsionis penitus inhibemus. &c. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c. 17.*

De celeb. miss. c. 9. Grego. ix. c. 1. eo. ti. in 4. colle.

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, aleae, vel ebrietati deditus, cesset, uel deponatur. *Ap. 42. Raba. cap. 28. de paenit. Burch. lib. 14. c. 5. Iuo lib. 3. tit. 15. c. 4. panor. & par. 13. cap. 73. decr. Caesar. lib. 8. cap. 30. & 100.*

Dist. 35. c. 1.

CAP. III.

Placuit, ut sobrie, & pie, casteque iuxta Apostolum uiuentes, fugiamus turpis lucri gratiam. Non in comessationibus, & ebrietatibus, & inebriemur uino, in quo est luxuria. quemadmodum per semetipsam ueritas generaliter in Euangelio praecipiendo protestatur, dicens: Cauete a crapula, & ebrietate, & curis huius saeculi. Vnde & in ecclesiastico canone sententialiter constat decisum, aut cessare ab huiuscemodi uitij ingurgitatione, aut certe perseuerantes, honoris iactura periclitari debere. *Foroiul. cap. 3.*

Tit. 2. Ephes. 5. — *Luc. 21. f.*

CAP. IV.

Episcopum non oportere nimium profusis incumbere conuiuijs, sed parco, & mode-

moderato contentus sit cibo; ne videatur Domini abuti sententia dicentis; Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. Et quamdiu conuiuatur, potius sacra lectio ante mẽsam eius recitetur, quam otiosa a susurronibus resonent verba. *Turon. sub Carolo. c. 5.*

Luc. 21. f.

CAP. V.

Episcopi, & Dei ministri non debent comessationibus, & vinolentijs nimijs incumbere; sed considerent sententiam Domini dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. moderate enim cibũ, & necessarium potum sumant, vt iuxta Apostolum sobrij sint, parati ad seruitium Domini. *Remen. c. 18. Burch. li. 14. c. 3. Iuo p. 13. c. 71. decr.*

Luc. 21.

CAP. VI.

Prohibet (*Paulus*) Episcopum esse vinolentum, ne vel sensu occupato exaltet risum contra grauitatis decorem, & labijs dissolutis cachinnet, vel si paululũ tristis cuiusdam rei fuerit recordatus, inter pocula in singultus prorumpat, & lacrymas. Longum est ire per singula, & insanias, quas ebrietas suggerit, explicare. *Hierony. in commentar. in ep. ad Titum apud Aquisgr. cap. 10.*

Tit. c. 1. b.

CAP. VII.

Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, pudicum. &c. Sacerdotes, qui ministrant in templo Dei, prohibentur vinum, & siceram bibere, ne crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum, & vt sensus officium exhibens Deo vigeat semper, & tenuis sit. &c. Non vinolentum, non percussorem; virtutibus vitia opposuit: didicimus, quales esse debeamus; discamus, quales non debeant esse sacerdotes. Vinolentia scurrarum est, & comessatorum: venterque mero aestuans, cito despumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria uoluptas, in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur, viuens mortuus est; ergo qui inebriatur, & mortuus est, & sepultus. &cet. Domum suam bene regentem: non vt opes augeat, non vt regias paret epulas, non vt caelatas patinas struat, & phasides aues lentis vaporibus coquat, qui ad ossa perueniant, & superficiem carnis non dissoluant artificij temperamẽto, sed vt quod populis praecepturus est, prius a domesticis exigat. *Hierony. in ep. ad Ocean. apud Aquisg. c. 11.*

1. Tim. 3. a. *1. Tim. 3. a.* *1. ad Timot. 3.*

CAP. IIX.

Turpe est, ante fores sacerdotis Christi crucifixi, & pauperis, & qui cibo quoque vescebatur alieno, lictores Consulum, & milites excubare, iudicemque prouinciae melius apud te prandere, quam in palatio. Quod si obtenderis te facere haec, vt roges pro miseris, atque subiectis; iudex saeculi plus deferet clerico continenti, quam diuiti; & magis sanctitatem suam venerabitur, quam opes. &c. Nunquam redoleas vinum, ne audias illud Philosophi: Hoc non est osculum porrigere, sed vinum propinare. Vinolentos sacerdotes, & Apostolus damnat, & vetus lex prohibet: Qui altario deseruiunt, vinum, & siceram non bibant. &c. Quidquid inebriat, & statum mentis euertit, fuge similiter, vt vinum. Nec hoc dico, quod Dei creatura a nobis dãnetur; siquidem & Dominus uini potator est appellatus: & Timotheo dolenti stomachum modica vini sorbitio relaxata est: sed modum pro aetatis, & valetudinis, & corporum qualitate exigimus in potando. Quod si absque vino ardeo adolescentia, & inflammor calor sanguinis, & succulento, validoque sum corpore, libenter carebo poculo, in quo suspicio veneni est. *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. cap. 94. in med.*

1. Tim. 3. a. *Leu. 10. b.* *Mat. 11. c* *1. Tim. 5. d.*

CAP. IX.

Sobrietatem, quam Apostolus Episcopo habendam docet, adeo nos eam nobis sectandam statuimus, vt nullus sacerdotum ebrietatis deprauatione se, aut ministerium suum vilescere faciat, quo merito reprehensibilis videatur: quia legimus, ebrietatem dedecus esse cuique Christiano sectari, quanto magis sacerdotibus? vnde Apostolus inquit: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Legitur & alibi, sic oportere Episcopum bibere, vt quasi non bibisse videatur. Quapropter, deinceps quicumque huius ordinis huic noxio uitio inseruiens deprehensus fuerit; censuimus, ut secundum statutum canonicum, quicumque ebrietati deseruit, aut desinat, aut deponatur. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. cap. 6.*

Ephe. 5. d

Episcopus pauperes alat. Tit. XXXI.

CAP. I.

Si Episcopus, vel presbyter clerico indigenti non praebeat necessaria, excommunicetur. si perseuerat, deponatur, quasi fratris occisor. *Ap. 59.*

CAP. II.

Quid prodest, fratres mei, Apostolus Iacobus ait, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? &c. In actibus Apostolorum legitur: Neque enim quisquam egens erat inter illos. &c. Episcopi, & fideles dispensatores eorum omnibus communem uitam degere volentibus ministrare cuncta necessaria debent, prout melius potuerint, ut nemo in eis egens inueniatur. &c. quia uota sunt fidelium, & pretia peccatorum ac patrimonia pauperum, atque ad praedictum opus explendũ Domino tradita. &c. *Vrba. ep. vn. in prin. Burch. li. 3. c. 143. Iuo p. 3. c. 139. decr. Anselm. lib. 5. c. 37. & lib. 7. c. 4. Caesar. lib. 7. c. 57.*

Iacob. 2. c & 3. a. *Act. 4. g.* *12. q. 1. c. 16 videntes. in fi.*

CAP. III.

Viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & clericorum stipendia distribuere debent Episcopi. Reliquum sibi uindicent, vt peregrinorum, atque captiuorum largitores esse possint. *Gela. ep. 2. in prin. Episcopis Sicil. Iuo par. 3. c. 147. decr.*

16. q. 3. praesulũ. 2.

CAP. IV.

Censum ecclesiarum, id est, solidum decasata suscipe, & nullam habeas haesitationem, dum ex eo poteris eleemosynam tribuere, ac in Christi pauperes partiri, & opus perficere sacrarum ecclesiarum iuxta canonum instituta. *Zacha. ep. 5. ante finem.*

CAP. V.

12. q. 1. c. 5.

Episcopus ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispensandum erga omnes, qui indigent, cum summa reuerentia, & timore Dei. &c. *Antioche. c. 25. Vormaci. c. 46. Mart. Brac. 16. Capit. li. 7. c. 76. Ansel. lib. 6. c. 163.*

CAP. VI.

Dist. 82. c. 1.

Episcopus pauperibus, vel infirmis, qui debilitate faciente, non possunt suis manibus laborare, victum, & vestimentum, in quantum possibilitas habuerit, largiatur. *Aurel. 16. vel 18.*

CAP. VII.

Qui pro quibuscumque culpis in carceribus deputantur, ab Archidiacono, seu a praeposito ecclesiae diebus singulis Dominicis re quirantur, vt necessitas vinctorum, secundum praeceptum diuinum, misericorditer subleuetur; atque a Pontifice instituta fideli, & diligenti persona, quae necessaria prouideat, competens victus de dono ecclesiae tribuatur. *Aurel. v. cap. 20.*

CAP. IIX.

Licet, propitio Deo, omnium Domini sacerdotum, vel quorumcumque haec cura posset esse fidelium, vt egentibus necessaria debeant ministrari: specialiter tamen debilibus id pietatis causa conuenir, vt vnusquisque Episcoporum incolis, quos infirmitatem incurrisse, tam territorii sui, quam ciuitatis agnouerit, de domo ecclesiae, iuxta possibilitatem, victui, & vestitui necessaria subministret, vt non eis desit misericordiae cura, quos per ducam infirmitatem intolerabilis constringit inopia. *Aurel. v. cap. 21.*

CAP. IX.

Placuit vniuerso concilio, vt vniuscuiusq. ciuitatis leprosi, qui intra territorium ciuitatis ipsius, aut nascuntur, aut videntur consistere, ab Episcopo ecclesiae ipsius sufficientia alimenta, & necessaria vestimenta accipiant, vt illis per alias ciuitates vagandi licentia denegetur. *Lugdun. ij. cap. 6.*

CAP. X.

Decimae soluantur ecclesiasticis: quibus sacerdotes aut in pauperum vsum, aut captiuorum redemptionem prorogatis, suis orationibus pacem populo, ac salutem impetrent. *Matiscon. ij. cap. 5.*

CAP. XI.

Matt. 25. d.

Sectatores hospitalitatis nos esse, non solum Dominus Iesus admonet, cum se dicit in hospitem receptum fuisse, sed etiam eius Apostolus omnibus paene praeceptis. Propterea vnumquemque nostrum oportet, non solū semetipsum ad hoc opus aptare, sed etiam omnium fidelium mētes, vt possint ad Deum misericordiae operibus pro nostris peccatis intercedere, & nos ei per eam hospitalitatem reconciliari. Si quis ergo nostrum non admonuerit, aut exemplum exhortationis suae ipse prius non comprobarit opere, indignationem diuinae procuIdubio incurret maiestatis. Praedicetur hoc nostrae mediocritatis statutum in auribus omnium Christianorum. *Matisc ij. cap. 11.*

CAP. XII.

Peregrini, & pauperes conuiuae sint Episcoporum; cum quibus non solum corporali, sed & spiritali reficiantur alimento. *Turonens. sub Carolo cap. 6.*

CAP. XIII.

Licitum sit Episcopis, praesentibus presbyteris, & diaconibus de thesauro ecclesiae, familiae, & pauperibus eiusdem ecclesiae, secūdum canonicam institutionem, iuxta quod indiguerint, erogare. *Turon sub Carol. c. 11.*

CAP. XIV.

Si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant; non ideo hoc faciant, vt carius vendant, & thesauros congregent, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant. *Cabilon. sub Carol. c. 8.*

CAP. XV.

Episcopi, & Abbates, pauperes, & indigentes secum ad mensam habeant. *Remen. c. 17.*

CAP. XVI.

1. Cor. 13.

(*Episcopus*) tenebit illam supereminentem donis omnibus caritatem, sine qua omnis uirtus nihil est. Custos enim sanctitatis caritas est: locus autem huius custodis humilitas. &c. Inter haec oportet eum sollicita dispensatione curam pauperum gerere, esurientes pascere, uestire nudos, suscipere peregrinos, captiuos redimere, uiduas, ac pupil los tueri, peruigilem in cunctis exhibere curam prouidentia, & distributione discreta. In quo etiam & hospitalitas ita erit praecipua, ut omnes cum benignitate, & caritate suscipiat. Si enim omnes fideles illud Euangelicum audire desiderant; Hospes fui, & suscepistis me: quanto magis Episcopus, cuius diuersorium cunctorum debet esse receptaculum? Laicus enim vnum, aut duos suscipiens, implenit hospitalitatis officium; Episcopus, si omnes non receperit, inhumanus est. *Isidor. lib. 2. c. 5. de eccles. offic. apud Aquisgra. c. 9. in fi. Hierony. ad Titum, apud Aquisg. c. 10. in fi.*

Matt. 25. d.

CAP. XVII.

Qui nō dat pro ouibus substantiam suam, quando pro eis daturus est animam suam? Primum itaque nostrum est, exteriora nostra ouibus eis impendere; postmodum vero, si necesse fit, pro eisdem ouibus animam ponere. *Parisien. sub Ludouico, & Lothar. lib. 1. c. 13. Gregor. in homil. Ego sum pastor.*

CAP. XIIX.

Matt. 25. d.

Cum hospitalitas in tremēdi examinis die ab aeterno iudice sit remuneranda, qui dictu rus est; Hospes fui, & collegistis me: & ob id

ab om-

ab omnib. Christianis summopere sit sectanda, multo magis tamen, vigilantiusque ab his, qui dictis, & exemplis ad vitam aeternam alijs ducatum praebere debent, postposita auaritiae peste, & alia qualibet occasione, prorsus est exequenda. Ab Apostolo quippe, inter cetera virtutum praeconia, quae Episcopo inesse debent, hospitalitas etiam habenda praedicatur. Episcopi namque domus, vt beatus Hieronymus scribit, omnium commune debet esse hospitium. Laicus enim vnum, aut duos, aut paucos recipiens, implebit hospitalitatis officium; Episcopus, nisi omnes recipiat, inhumanus ab eo scribitur. Hospitalitas porro, quam Dominus remuneraturum se esse asserit, illa est intelligenda, quae membris Christi, tecto scilicet indigentibus, & diuersas necessitates patientibus exhibetur. vnde ait Iob 1. Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit. &c. *Parisf. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 14.*

1. Tim. 3. d. — in com. ad Titú c. 1. — Iob 31. d.

CAP. XIX.

Placet, vt deinceps in singulis ciuitatibus, & monasterijs iuxta modum rerum, hospitalitas ordinetur aduenientium. & placuit omnibus Episcopis, vt quocumque sit loco Episcopus, corã se adgreget pauperes semper ad refectionem. *syn. Aquisgr. y sub Ludou. p. 1. c. 3.*

CAP. XX.

Salubre, & decens esse cognoscitur, atque Apostolicis regulis conueniens, vt non solum secundum Apostolum, domui suae spiritaliter Episcopus bene praesit; verum etiam & domum temporalem ornatam, & compositam, & de vicinitate ecclesiae, & de conuenientia religionis, & de receptione pauperum, vel hospitum habeat. *Melden. cap. 25.*

1. Tim. 3. d.

CAP. XXI.

Praelati singuli eleemosynarios honestos habeant, & ipsi Praelati sint iuxta Apostolum hospitales. *Oxonien. cap. 8.*

CAP. XXII.

Zacharias statuit, vt crebris diebus alimentorum sumptus, qui & eleemosyna vsque nunc appellatur, de venerabili patriarchio († a parte caellarij †) pauperibus, & peregrinis, qui apud B. Petrum demorantur, deportari, eisdemque erogari. nec non & omnibus inopibus, & infirmis per vniuersas regiones istius Roman. vrbis constitutis, eisdem similiter distribui ipsam alimentorum instituit eleemosynam. *Ex Pontif.*

† a paracillarijs, vel a caellarijs.

Episcopi quos libros legere debeant. Tit. XXXII.

CAP. I.

QVi promouetur ad Episcopalem gradum, Psalterium sciat, & inquiratur a Metropolitano, an lecturus sit diligenter sacros canones, sanctum Euangelium, sancti Apostoli librum, & totam sacram Scripturã, & iuxta Diuina praecepta conuertat, & doceat populum suum. est enim substantia hierarchiae sciẽtia scripturarum, vt ait Magnus Dionysius. Si vero dubitet id facere, & docere, non ordinetur. &c. *Nicae. ij. c. 2. Vide Carth. 18. G. Iuo par. 5. cap. 372. decr.*

CAP. II.

Episcopus Gentilium libros non legat; haereticorum autem, pro necessitate, & tempore. *Carth iv. c. 16. Burch. lib. 1. c. 95. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 44. panor. & par. 4. c. 160. & par. 5. c. 197. decr. Ansel. lib. 7. cap. 202. in addit. Caesar. lib. 2. cap. 29. & lib. 4. cap 56.*

Dist. 37. c. 1.

CAP. III.

Omnes Episcopi studiose operam diuinae dent lectioni sanctum Euangelium, & epistolas beati Pauli Apostoli non solum crebro legitent. sed etiam quantum possint, memoriae studeant commendare, sanctorumque Patrum opuscula super eadem exposita, deuote frequentent. similiter & de ceteris libris canonicis faciant. *Turonen. sub Carolo c. 2.*

CAP. IV.

Nulli Episcopo liceat, canones, aut librum pastoralem a B. Gregorio Papa editum, si fieri potest, ignorare. in quibus se debet vnusquisque quasi in quodam speculo assidue considerare. *Turonen sub Carolo c. 3.*

CAP. V.

Quilibet Episcopus habeat homilias continentes necessarias admonitiones, quibus subiecti erudiantur, id est, de fide catholica, pro ut capere possint; de perpetua retributione bonorum, & aeterna damnatione malorum; de resurrectione quoque futura, & vltimo iudicio, & quibus operib. possit promereri beata uita, quibusve excludi. *Turon. sub Carolo c. 17. Magun. sub Rabano c. 2.*

CAP. VI.

Decreuimus iuxta sanctorũ canonum constitutionem, & caeterarum sanctarum scripturarum doctrinam, vt Episcopi assidui sint in lectione, & scrutentur mysteria verborũ Dei, quibus in Ecclesia doctrinae fulgore splendeant, & verborum Dei alimentis animas sibi subditas satiare non cessent, & eum Dauid cotidie dicant: Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. ita videlicet, vt illas scripturas notisimas habeant, quae catholicae appellantur, & earum sensum per Patrum tractatus inquirant. canones quoque intelligant, & librum beati Grego. Papae de cura pastorali, & secundum formam ibidem constitutam & viuant, & praedicent. *Cabilon. sub Carolo c. 1.*

Psal. 118.

CAP. VII.

Episcopi diligentius operam dent, lectionique diuinae incumbant, id est, canonicis libris, & opusculis Patrum, & verbum Dei omnibus praedicent. *Rhemen. 14.*

CAP. IIX.

Qui diligenter de vita contemplatiua considerat, non dubitabit, ecclesiarum Principes vitae contemplatiuae posse, & debere fieri secta-

sectatores. &c. Vacationem ab omnibus occupationibus mundi, & diuinarum studium litterarum etiam hic possunt habere Pontifices. Sed illi, qui se ab omnibus implicamentis negotiorum saecularium remouentes, non torpent otio, sed insistunt perfectionis suae negotio, & a stultitia sapientiae saecularis auersi, verbo Dei infatigabiliter vacant, sapientes veraciter fiunt, caelestia sapiunt, terrena despiciunt, contradicentes sane doctrinae redarguunt, obedientes instruunt, sanctis virtutibus, quibus in dies singulos fiunt Deo propinquiores, incumbunt, & tam suis, quam omnibus, qui per eos erudiuntur, prouectib. clari, hic quidem velut gustum quendam contemplatiuae vitae, quo ad eam feruentius prouocentur, accipiunt; sed ibi iam in aeternum felices effecti, de eius perfectione gaudebunt. Proinde nō inflantur, quia hic omnium fidelium catholicorum honorantur vt capita. &c. *Prosper apud Aquisgr. c. 19.*

CAP. IX.

Scire conuenit, quantum Rector sacrae legis meditationibus esse debeat intētus, iuxta quod in libro pastorali habetur, id est, quod omne bonum rite a Rectore agitur, si supernae formidinis spiritu afflatus, studiose quotidie sacri eloquii praecepta mediteturr. *Aquisgr. ij. sub Ludo par. 2. c. 9.*

De Episcopus venationi, aut aucupijs operam det. Tit. XXXIII.

CAP. I.

c. eū Apostolus. 6. de censib. apud Gr. ix. & in 1. coll. c. 6. eo. tit.

CVm canibus venatorijs, & auibus non proficiscantur (*Episcopi cum dioeceses visitant*) sed ita procedant, vt non quae sunt sua, sed quae Iesu Christi quaerere videantur. *Alex. iij. in conc. Later. c. 4.*

CAP. II.

Sacerdotes, qui ad debita, & oportuna officia, ecclesiis indifferenter adesse debent, faenore aliquo, aut venatione, vel aliqua aucupatione, rusticoque ministerio omnino non occupentur. *Eugen. ij. in syn. Roma. & Leo iv. c. 12. Iuo par. 13. c. 7. decr. Anselm. lib. 7. c. 103. Caesar. lib. 8. cap. 25.*

CAP. III.

Dist 34. c. 1. Episc. c. 1. de cler. ven. Gr. ix. & in 1. coll.

Episcopis, presbyteris, atque diaconibus, canes ad venandum, & accipitres ad aucupandum habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluntate detectus fuerit; si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat a cōmunione, presbyter duobus mensibus se abstineat. &c. *Agathen. c. 55. Epaun. c. 3. Vorm. c. 17. Burch. lib. 2. cap. 213. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 366. & par. 6. c. 288. & par. 13. c. 30. decr.*

CAP IV.

Volumus, quod Episcopalis domus, quae ad hoc, Deo fauente, instituta est, vt sine personarum acceptione omnes in hospitalitate recipiat, canes nō habeat; ne forte hi, qui in ea miseriarum suarum leuamen habere confidunt, dum infestorum canum morsibus laniantur, detrimentum versa vice suorum sustineant corporum. Custodienda est igitur Episcopalis habitatio hymnis, non latratib. operibus bonis, non morsibus venenosis. Vbi igitur Dei est assiduitas cantilenae, monstrū est, & dedecoris nota, canes ibi, vel accipitres habitare. *Matisc. ij. c. 13.*

CAP. V.

Sacerdotes venationes ferarum, vel auium minime sectentur. *Turon. sub Carolo c. 8.*

CAP. VI.

Sacerdotes canum, accipitrum, falconum, vel ceterarum huiusmodi rerum curam paruipendere debent. *Cabil. sub. Carolo c. 9.*

Ne Episcopos ludos saeculares spectet. Tit. XXXIV.

CAP. I.

SAcerdos sedule diuina debet perscrutari, & admouere eloquia, vt inueniatur beatus, de quo Psalmista ait: Et in lege eius meditabitur die, ac nocte. Quamobrem ludos aliquos coram se fieri non delectetur; transgressor quippe inuentus, admonitione Episcopi vlterius agere desinat; sin autem, canonice iudicetur. *Eugen. ij. in syn. Rom. & Leo iv. c. 11. Iuo par. 11. c. 76. decr. Caesar. lib. 8. c. 81.*

Psalm. 1.

CAP. II.

Quod non oporteat saecerdotes, aut clericos, quibuscunq. spectaculis in coenis, aut in nuptiis interesse, sed antequam thymelici ingrediantur, exurgere eos conuenit, atque inde discedere. *Laod. c. 54. Mart. Brac. cap. 59. Aquisgr. c. 83. Iuo par. 11. c. 78. decr. Caesar. lib. 8. cap. 83.*

De cōs. dist. 5. c. 37. non oportet.

CAP. III.

Filij Episcoporum, vel clericorum spectacula saecularia non exhibeant, sed nec spectent, quandoquidem ab spectaculo, & omnes laici prohibeantur. semper enim Christianis omnibus, hoc interdictum est, vt vbi blasphemi sunt, non accedant. *Carth. iij. c. 11.*

CAP. IV.

Ab omnibus quaecumque ad aurium, & ad oculorum pertinent illecebras, vnde vigor animi emolliri posse credatur; quod de aliquibus generibus musicorum aliisque nonnullis rebus sentiri potest; Dei sacerdotes abstinere debent: quia per aurium, oculorumque illecebras vitiorum turba ad animam ingredi solet. Histrionum quoque turpium, & obscenorum insolentias iocorum, & ipsi animo effugere, ceterisque sacerdotib. fugienda praedicare debēt. *Turon. sub Carolo c. 7.*

CAP. V.

Sacerdotibus non expedit, saecularibus, & turpibus quibusque interesse iocis. *Turon. sub Carolo c. 8.*

CAP.

CAP. VI.

Ab omnibus oculorum, auriumque illecebris, sacerdotes abstinere debent. &c. & histrionum, siue scurronum, & turpium, seu obscenorum iocorum insolentiam, non solum ipsi respuant, verum etiam fidelibus respuenda percenseant: *Cabil. sub Carolo c. 9.*

CAP. VII.

Eph. 5. d. Cum ab omnibus Christianis, iuxta Apostoli documentum, stultiloquium, & scurrilitas sit cauenda; multo magis a sacerdotibus Domini, qui aliis exemplum, & condimentum salutis esse debent, caueri oportet. Haec quippe a sanctis viris penitus sunt propellenda, quibus magis conuenit lugere, quam ad scurrilitates, & stultiloquia, & histrionũ obscenas iocationes, & ceteras vanitates, quae animam Christianam a rigore suae rectitudinis emollire solent, in cachinnos ora dissoluere. Neque enim decet, aut fas est, oculos sacerdotum Domini huiuscemodi spectaculis foedari, aut mentem quibuslibet scurrilitatibus, aut turpiloquiis ad inania rapi. &c. Nobis omnibus in commune visum fuit, vt si qui sacerdotum hactenus his vanitatibus vsi fuerunt, ab his deinceps, Domino adiuuãte, prorsus se cauere debere meminerint. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 38.*

De castitate Episcopi. Tit. XXXV.

CAP. I.

1. Tim. 3. d. Quicumq; in sacerdotio Dei positi sũt, irreprehensibiles esse debent, Paulo attestante: Oportet Episcopum irreprehensibilem esse. Inoffensos ergo, & immaculatos decet Dei existere sacerdotes, nec vllius eos fornicationis contagio pollui; sed caste viuentes, mundos semetipsos celebrandis exhibeant sacramentis. Abstineamus ergo nos ab omni opere malo, & ab omni inquinamento carnis liberi maneamus, vt mundi corpore, purgati mente possimus ad sacrificium Christi digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari. *Tolet. iv. cap. 20.*

CAP. II.

Dum secundum carnis assumptae mysterium, Ecclesiae suae fuerit dignatus caput existere Christus; merito in membris eius intentio Episcoporum officia peragere cernitur oculorum. Ipsi enim de sublimioribus celsitudine ordinis regunt, & disponunt subiectas multitudines plebium. vnde quanto ipsi sequentium fiunt ductores, tanto meritorum lumine debent praefulgere. Quapropter omnes Episcopi inter cetera virtutum ornamenta, nitore carnis debent propensius enitere; vt ex hoc audientes munditiam appetant, ex quo doctores immunditia non deturpat. &c. *Tolet. iix. c. 4.* CAP. III.

Non solum (*castitatem*) retinendam Pontifices suo corpori censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus, modis omnibus obseruandam constituant. *Tolet. xvi Episc. sub Reccared. Rege.*

CAP. IV.

Tempore, quo Metropolitanus in ecclesiã Dei fuerit ordinatus Episcopus, placitum in nomine suorum comprouincialium faciat, vt caste, sobrie, recteque viuat. Similiter & quãdo confinitimi Episcopi in ecclesiis, quibus praeesse poterint, ordinati, placitum faciant in nomine Episcopi sui Metropolitani, vt caste, & sobrie viuant. Quod si iuxta canonicã sententiam, per voluntatem Metropolitani. &c. ab alio Metropolitano aliqui fuerint ordinati; tempore quo ad Metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non differãt facere. &c. *Emerit. c. 4.*

CAP. V.

Habebit Episcopus inter haec omnia, & castitatis eminentiam, ita vt mens Christi corpus confectura ab omni inquinamẽto carnis sit munda, & libera. &c. Erit Episcopo, 1. Tim. 3. a iuxta Apostolum, mansuetudo, patientia, sobrietas, moderatio, abstinentia, siue pudicitia; vt non solum ab opere immundo se abstineat, sed etiam ab oculi, & verbi, & cogitationis errore; ita, vt dum nullum in se vitiũ regnare permittit, impetrare apud Deum veniam pro subditorum facinoribus valeat. *Isidor de ecclesiastic. offic lib. 2. cap. 6. apud Aquisgran. cap. 9. in fine.*

CAP. VI.

Quod modo mansuetudo, patiẽtia, sobrietas, moderatio, abstinentia lucri, hospitalitas quoque, & benignitas praecipue esse debent in Episcopo, & inter cunctos laicos eminentia; sic & castitas proprie, & vt ita dixerim, pudicitia sacerdotalis, vt non solum ab opere se immundo abstineat, verum a iactu oculi, & cogitationis errore mens corpus Christi confectura sit libera. *Hieron. in comment. in epist. ad Tit. apud Aquisgr. c. 10. in fi.*

Ne Episcopus vxorem ducere audeat. Tit. XXXVI.

CAP. I.

Statuimus, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, & monachi, atque conuersi, & professi, qui sanctum transgredientes propositum, vxores sibi copulare praesumpserint, separentur. Huiusmodi namque copulationem, quoniam contra ecclesiasticam regulam esse contractam, matrimonium non esse cẽsemus. Qui etiam ab inuicem separati, pro tantis excessibus condignam paenitentiam agant. &c. *Innoc. ij. in syn. Rom. c. 5. Eugen. iij. in conc. Rem. c. 7. Paenit. Rom. tit. 8. cap. 7. Iuo in fine panor.* 27. q. 1. c. 40. ut lex.

CAP. II.

Episcopi, presbyteri, diaconi, &c. qui vxores

res sibi copulare praesumpserint, separentur, & agant paenitentiam. *Eugen. iii. in conc. Remen. cap. 7.*

CAP. III.

Dist. 31. c. 10.

Lex continentiae eadem est ministris altaris, quae Episcopis, atque presbyteris, qui cũ essent laici, siue lectores, licite, & vxores ducere, & filios procreare potuerunt: sed cum ad praedictos peruenerint gradus, coepit eis non licere, quod licuit. *Leo ep. 90. vel 92. ad Rustic. Narbo. Episc. c. 3. Burch. lib. 2. c. 114. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 23. panor. & par. 6. c. 68. decr. Anselm. lib. 7. cap. 135. Caesar. lib. 8. cap. 57. Tarr. lib. 1. c. 101.*

Episcopus, qui habet vxorem, abstineat ab illa. Tit. XXXVII.

CAP. I.

Dist. 82. c. 3 & c. 4. quia.

Plurimos sacerdotes, atque leuitas post longa consecrationis suae tempora, tam de coniugibus proprijs, quam etiam de turpi coitu, sobolem didicimus procreasse; & crimen suũ hac praescriptione defendere, quia in veteri testamento sacerdotibus, ac ministris generandi facultas legitur attributa. &c. Qui (*Episcopi, presbyteri, & diaconi*) illiciti priuilegii excusatione nituntur, & sibi asserunt veteri hoc lege concessum; nouerint, se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne vsi sunt, Apostolicae sedis auctoritate deiectos, nec vmquam posse veneranda attrectare mysteria, a quibus se ipsi, dum obscenis cupiditatibus inhiant, priuauerunt &c. *Syric. ep. 1. c. 7. Iuo par. 6. cap. 50. decr. Caesar. lib. 8. cap. 53. Tarrac. lib. 6. cap. 35.*

Leu. 21. c.

Leu. 21. c.

CAP. II.

Dist 31. c. 4. tenere.

Quod dignum, & pudicum, & honestum est, suademus, vt sacerdotes, & leuitae cum vxoribus suis non coeant, quia in ministerio diuino quotidianis necessitatib. occupantur. *Syric. ep. 4. c. 9. apud conc. Telen. Inn. ep. 2. c. 9.*

CAP. III.

Dist. 31. tenere. c. 4

Praeterea quod dignum, & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omnimodo debet: vt sacerdotes, & leuitae cum vxoribus suis non misceantur; quia ministerii quotidiani necessitatibus occupantur. scriptum est enim: Sancti estote, quoniam & ego sum sanctus Dominus Deus vester. Nam si priscis temporibus de templo Dei sacerdotes anno vicis suae non discedebant, sicut de Zacharia legimus; nec domum suam omnino tangebãt, quibus vtique propter sobolis successionem vxoris vsus fuerat relaxatus; quia ex alia tribu, & praeterquam ex semine Aaron ad sacerdotium magis hi sacerdotes, vel leuitae pudicitiã nullus fuerat praeceptus accedere: quanto ex die ordinationis suae seruare debent, quibus vel sacerdotium, vel ministerium sine successione est; nec praeterit dies, qua vel a sacrificiis diuinis, vel a baptismatis officio vacent? Nam si beatus Apostolus Paulus ad Corinthios scripsit dicens: Abstinete vos ad tempus, vt vacetis orationi; & hoc vtique laicis praecepit: multo magis sacerdotes, quibus, & orandi, & sacrificandi iuge officium est, semper debebunt ab huiusmodi consortio abstinere. *Innoc. ep. 2. cap. 9. Vid. ep. 31. Burch. lib. 2. cap. 18. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 11. panor. & par. 6. cap. 94. & 194. decr. Anselm. lib. 7. cap. 132.*

Leuit. 11. g. 20. b.

Luc. 1. d.

1. Cor. 7.

CAP. IV.

Dist. 32. omnium c. 1.

Sacerdotum tam excellens est electio, vt haec, quae in alijs Ecclesiae membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita. Nam cum extra clericorum ordinem constitutis, nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum, ad exhibendam tamen perfectae continentiae puritatem, nec subdiaconibus quidem carnale connubium conceditur; vt & qui habent, sint tamquam non habentes; & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri: quanto magis in primo, aut secundo, vel tertio seruandum est, ne aut leuitico ministerio, aut presbyterali honori, aut Episcopali excellentiae quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate vxoris necdũ fraenasse detegitur? *Leo epist. 82. ad Anastas. Thessalon. Episcop. c. 3. & 4. Burch. lib. 1. c. 5. & lib. 2. cap. 148. Iuo lib. 3. tit. 8. ca. 17. panor. & par. 5. cap. 59. & par. 6. cap. 98. & 221. decr. Anselm. lib. 6. cap. 15. & lib. 7. c. 137.*

1. Cor. 7. c.

CAP. V.

A die suscepti sacerdotii etiã ab ipso proprio coniugio prohibendi sunt (*sacerdotes*) &c. Quo modo ad orandum pro peccatis populi accedere praesumunt, dum sacri canones, neque purum clericum, cui sacerdotium non est, secũdis copulari nuptijs praecipiũt? Isti e contrario, non solum post susceptum sacerdotium se abstinere ab vna vxore nolũt, immo luxuria obuoluti peiora saecularium scelera committunt, vt plures vxores habere praesumant, quibus neque vnam concessum est, post susceptum ministerium attrectare. *Zach. ep. 6. ante med.*

CAP. VI.

Placuit, in totũ prohibere Episcopis, presbyteris, diaconibus, ac subdiaconibus positis in ministerio, abstinere se a coniugibus suis, & non generare filios. *Elib. c. 33.*

CAP. VII.

Dist. 31. c. 3. & dist. 84. c. 3. cũ in praeterito.

Episcopos, presbyteros, & diaconos ita placuit, vt condecet sacrosanctos Antistites, & Dei sacerdotes, nec non & leuitas, vel qui sacramentis diuinis inseruiunt, continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod a Deo postulant, impetrare: vt quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoque custodiamus. Ab vxoribus abstineant Episcopi, presbyteri, diaconi. &c. *Carth. cap. 3. & 4. G. Carth. y. c. 2. L. Raban. cap. 29. de paenit. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 10. panor.*

CAP.

CAP. IIX.

Dist. 32. c. 13. placuit et d. 84. c. 4. cu de quorundam.

Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, qui ab vxore non abstinet, ab officio ecclesiastico amoueatur. *Carth. cap. 25. & 71. G. Afric. 37. L. Carth. v. cap. 3. L. Magun. sub Arnul. cap. 19. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 22. panor. Anselm. lib. 8. cap. 7.*

CAP. IX.

Licet a Patribus nostris fuerit constitutum, vt quicumque sacerdos, vel leuita filiorum procreationi operam dare fuisset conuictus, a communione Dominica abstineret; nos tamen. &c. decreuimus, vt sacerdos, vel leuita coniugali concupiscentiae inhaerens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat. &c. Sed vt haec valeant bsiseruare, fomitem omnium vitiorum oportet abscindi, Apostolo praecipiente: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. &c. Neque fornicarij, neque idolis seruientes, neq; ebriosi regnum Dei possidebunt. *Turon. c. 2.*

Ephes. 5. 1. Cor. 6.

CAP. X.

Episcopus coniugem vt sororem habeat, & ita sancta gubernatione gubernet domum omnem, tam ecclesiasticam, quam propriam; vt nulla de eo suspicio quaqua ratione consurgat. &c. Tam longe absint mansionis propinquitate diuisi; vt nec hi, qui ad spem recuperandam clericorum seruitute nutriuntur, famularum propinqua contagione polluantur. *Turon. ij. c. 13.* Episcopum Episcopam non habentem nulla sequatur turba mulierum. &c. *Ibidem cap. 13.*

CAP. XI.

Compertum est, Episcopos, presbyteros, & diaconos venientes ex haeresi, carnali adhuc desiderio vxoribus copulari. ne ergo hoc fiat, praecipimus, quod & canonibus prioribus continetur, vt non liceat eis viuere libidinosa societate, sed manente inter eos coniugali lege, communem vtilitatem habeant, & non sub vno conclaui maneant. Vel certe, si suffragatur virtus, in alia domo suam vxorem faciat habitare, vt castitas apud Deum, & homines habeat testimonium bonum. Si quis vero obscene cum vxore elegerit viuere, nec lector habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico iacuerint, si contra veterum imperata, in suis caellulis mulierum, quae infamiae suspicionem possunt generare, consortium habuerint; illi canonice quidem distringantur, mulieres vero ab Episcopis venundētur, & pretium ipsum pauperibus erogetur. *Tolet. iij. cap. 5.*

CAP. VII.

Episcopi, presbyteri, vel honoratiores clerici, si coniugibus suis post ordines copulentur, omni in perpetuum, quam admisso iam crimine perdidit, dignitate priuabitur. *Matiscon. cap. 11.*

CAP. XIII.

Peruenit ad nos, quosdam sacerdotes, & ministros obliuiscentes maiorum, & veterum constitutorum, aut vxorum, aut quarumcumque feminarum immunda societate, & execrabili contagione turpari, & pessima cordis obstinatione tam sacris litteris, quam Patrū regulis obuiantes. &c. Scriptum est; Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum, dicit Dominus. Et illud Apostolicum: Mortificate membra vestra, quae sunt super terram, id est, fornicationem, & immunditiam, concupiscentiam malam, & auaritiam; quib. quāto est pertinacior vis in malis, tanto austerioribus conuenit obuiare decretis. &c. *Toletan. iix. cap. 5.*

Leu. 19. & 20. & Colos. 3. d.

CAP. XIV.

Placuit, vt Episcopi, presbyteri. &c. abstineant se a coniugibus, & non generent filios. Quod si hoc decretum violauerint, ab honore clericatus pellantur. *Vormacien. c. 9.*

Ne apud Episcopum habitent feminae, praeter matrem, & sororem. &c.

Tit. XXXVIII.

CAP. I.

Interdixit per omnia magna synodus nō Episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere subintroductam habere, nisi forte aut matrē, aut sororem, aut amitam, vel materteram, vel eas tantum personas, quae suspiciones effugiunt. *Nicae. cap. 3. Aquisgr. cap. 39. Trosllei. cap. 9. Mar. Brac. c. 32. Iustin. Nouell. 123. in prin. Capitul. lib. 1. cap. 4. Burch. lib. 2. cap. 109. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 29. panor. & par. 6. c. 186. decr. Anselm. lib. 7. cap. 133. Caesar. lib. 8. cap. 63.*

Dist. 32. c. 16.

CAP. II.

Mulieres degere in Episcopijs, aut monasterijs, suspicionis causa est. Si quis ancillam, vel liberam in Episcopio, vel monasterio habet ad aliquod ministerium, poeniteat; perseuerans deponatur. Si vero in suburbanis mulieres sint, & Episcopus, vel praepositus monasterio illuc eat, non ministrent mulieres, sed recedant. *Nicae. ij. cap. 18.*

CAP. III.

Episcopi cum mulieribus omnino non habitent, ne antiqui hostis fraude decipiantur, vt iuxta Apostolicam vocem; Non vituperetur ministerium nostrum, quia scriptum est: Si quis templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Cauere nos oportet, fratres mei, ab illicitis, vt mundas valeamus ad Deū lauare manus; scriptum est enim: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Dominus. *Zachar. in syn. Rom. cap. 1.*

2. Cor. 6. d. 1. Cor. 3. d. Leu. 11. G

CAP. IV.

Neque hoc silendum est peruenisse ad nos, quod cum grandi tristitia animi dico, per diuersa loca huius Italiae, & Longobardorum partes, sacerdotes eum sanctimonialibus feminis, id est monachis habitare, quod nefarium est dicere, vel audire, contra canonum esse sancita. Vbi enim talis fuerit commoran-

actus, moresque nostros in melius compone re satageremus. Quoniam praedicatio sacerdotalis contemnitur; quando, quod verbis praedicat, operibus non adimplet. &c. Decet sacerdotes Christi tanta dignitate donatos, quos vtique constat ianitores caelestis aulae exsistere, exempla decessorum suorum, qui Deo placuerunt, infatigabiliter sectari, quatenus terrena despiciendo, & caelestia amando, primum ipsi atria supernae ciuitatis subire, deinde auditoribus suis dictis, & exemplis ea studeant aperire; ne quod absit, audiant a Domino: Habentes clauem scientiae, vos ipsi non intratis, & alios intrare non sinitis. *Luc. 11. g* Quando vero vita sacerdotum cum doctrina nō concordat, et auditoribus infirmis scandalum, et animarum prouenire periculū, non est dubium. Proinde summopere cauendū est sacerdotibus, ne offendiculum fiāt iis, quibus praesunt. Tunc enim offendiculum fiunt illis, quando quod verbis praedicant, moribus impugnāt. vnde fit, vt sicut *(in pastorali)* *lib. 2. c. 2.* beatus Gregorius scribit, cum pastor perabrupta graditur, ad praecipitium grex sequatur. Nemo quippe, vt idem ait, amplius in Ecclesia nocet, quam qui peruerse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet. &c. *Paris. sub Ludou. et Loth. lib. 1. c. 4. et Aquisgr. c. 27.*

CAP. XVI.

Grandis dignitas sacerdotis; sed grandis ruina, si peccet. laetamur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum. non est tanti gaudij excelsa tenuisse, quam maeroris de sublimibus corruisse. Nec enim solum pro delictis nostris reddemus rationem, sed pro omnibus quorum abutimur donis. & nequaquam sumus de eorum salute solliciti. *Hieronymus in cap. 44. Ezechiel. apud Parisien sub* Ludoui*co, et* Lothario*; lib. 1. c. 12.*

CAP. XVII.

Necessarium iudicauimus; vt quidquid in nobis reprehensibile, sacrisque ministerijs, quibus indigni mancipamur, inconueniens, & indecens, cōtrariumque videatur; toto adnisu, Domino opem ferente, corrigeremus. &, vt nos non tantum in cupiditatibus mundanis, & curis, & sollicitudinibus, sed potius in diuinis officijs implicaremus. *Parisien. sub Ludouico, & Lothario, lib. 3. c. 1.*

CAP. XIIX.

Nullus Episcoporum irreligiosis, vel indisciplinatis locutionibus, tam in domibus, quam in forinsecis conuenticulis omnino indulgeat. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. c. 4.*

CAP. XIX.

In ipsa vita sacerdotum pensandū est, qualiter quisq. doceat, sicut ait egregius doctor beatus Gregorius, vt recte docens infirmitatem suam cotidie omni consideratione cognoscat, ne aut humilitas accessum fugiat, aut peruentioni vita contradicat, aut vitam doctrina destituat, aut doctrinam praesumptio extollat. Prius ergo appetitum timor temperet; post autem magisterium, quod suscipitur, vitam commendet: ac deinde necesse est, ut pastoralis vitae bonum, quod uiuendo ostenditur, etiā loquendo propagetur. *Aquisgr. ij. sub* Lud. *par. 1. c. 7.* Gregor. *lib. 1. pastoral. in proem. apud Aquisgr. cap. 13.*

CAP. XX.

In libro pastorali B. Gregorius inquit: Tantum debet actionem populi actio transcendere Praesulis, quantū distare solet a grege vita pastoris. oportet namque, vt metiri se sollicite studeat, quanta tenendae rectitudinis necessitate constringitur, sub cuius aestimatione populus grex vocatur. Sit ergo necesse est, cogitatione mundus, actione praecipuus, discretus in silentio, vtilis in uerbo, singulis compassione proximus, prae cunctis contēplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum iustitiae erectus, internorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum prouidentiam in internorum sollicitudine non relinquens. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 1. cap. 9.*

CAP. XXI.

Episcopus talis exsistat, quem amor pecuniae non vexet, aut reprobi mores, & conuersatio reprehensibilis periculose deuastet. *Melden. cap. 35.*

CAP. XXII.

De uita, & religione sua unusquisque, tam in conuersatione sua, quam etiam in habitus, & vultus, ac sermonis grauitate, talem se domi, forisque, & suis, & externis adhibere studeat, ut maturitate morum, & repudiatione omnium leuitatum, ac uanitatum, omnibus sibi adhaerentibus seque intuentibus formam disciplinae, & uerecundiae, ac modestiae infundat. *Valent. sub Loth. cap. 15.*

CAP. XXIII.

Episcopum ita conuersari debere pronuntiamus; ut eius uita recte uiuendi sit norma. *Ticin. sub Ludou. ij. cap. 1.*

De vestibus, & insignibus Episcoporum. Tit. XXVII.

CAP. I.

SEcundum traditas formas per singulas prouincias, ac regiones, & urbes in ecclesiasticis promotionibus, & consecrationibus, illa, quae indicia, & signa sunt ordinis, quae unicuique inesse uidentur, retineri decernimus; ita ut Episcopi, quibus concessum est, pallijs uti certis temporibus; in eisdem temporibus, & locis his induantur, & tantum, & tali non abutantur amictu propter typhum, & inanem gloriam, & humanum placorem, atque sui amorem, omni uidelicet tempore diuini sacrificij, & omnis alius ecclesiastici ministerij hunc inepte portantes. illos autem, qui reuertentes monasticā uitam sectati

sectati sunt, & Episcopalem meruerunt honorem, conseruare schema, & amictum monachicorum indumentorum, & ipsam beatam vitam decernimus. & nullus omnino habeat potestatem deponere iam dictum schema propter typhum, & arrogantem voluntatem, nec † per hoc inueniatur propriorum. Sicut enim ibi continuus palliorum amictus studio sum, & suae † gloriae deditum demonstrat Episcopum; ita & hic depositio, & denudatio monachici habitus nihilominus eisdem submittit criminibus eum, qui hoc fecisse captus extiterit. Quisquis ergo Episcopus, praeter definita sibi, scripto tempore se pallio induet aut monasticarum vestium schema deposuerit; aut corrigatur, aut a Patriarcha proprio deponatur. *Synod. iix. CP. sub Hadr. ij. c. 27.*

† rudiae. † ne.

CAP. II.

Pontifices in publico, & in ecclesia superindumentis lineis omnes vtantur, nisi monachi fuerint. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c. 16.*

De vita, & honest. cler. c. 15. Grego ix. c. 4. to. ti. in 4. coll.

CAP. III.

Ingressus est Photius ad synodum baculo innixus, quem ab eo Marinus Vicarius Romanus iussit auferri, dicens: Baculus signum est dignitatis pastoralis, quod hic habere nō debet, quia lupus est, non pastor. *Syn. iix. gener. CP. sub Had. ij act. 7. in prin.*

CAP. IV.

Episcopus depositus, restitutus a synodo, recipit orarium, anulum, & baculum. *Tolet. iv. cap. 27. Burch. lib. 2. cap. 192. Iuo lib. 3. tit. 7. cap. 5. panor & par. 5. c. 367. & par. 6. c. 237. decr. Anselm. lib. 8. cap. 27.*

11. q. 3. c. 65.

CAP. V.

Episcopo, dum consecratur, datus baculus: vt eius indicio subditam plebem, vel regat, vel corrigat, vel infirmitates infirmorum sustineat. Datur & anulus, propter signum Pontificalis honoris, vel signaculum secretorum. *Isido. lib. 2. c. 6. de eclesiast. offi. apud Aquisgr. 9. in med.*

CAP. VI.

De superhumerali, quod proprium est Episcoporum. *Synod. viij. gen. sub Hadr. ij. act. 2. post med. et ead. syn. cap. 16. vbi mentio fit de stola Pontificali.*

De tonsura Episcopi. Tit. XXIIX.

CAP. I.

Omnes clerici, vel lectores, sicut leuitae, & sacerdotes, detonso superius capite toto, inferius solam circuli coronam relinquant. *Tolet. iv. cap. 40. Anselm. libro 7. cap. 201. in addit.*

CAP. II.

Est clericis tonsura signum quoddam, quod in corpore figuratur, sed in animo additur, scilicet, vt hoc signo in religione vitia resecentur, & criminibus carnis nostrae, quasi crinibus exuamur. &c. Quod vero detonso capite superius, inferius circuli corona relinquitur, sacerdotium regnumque ecclesiae in eis existimo figurari. Tiara enim apud veteres constituebatur in capite sacerdotum: haec ex bysso confecta, rotunda erat, quasi sphaera media, & haec significatur in parte capitis tonsa: corona autem, latitudo aurei est circuli, quae Regum capita cingit. Vtrumque ita signum exprimitur in capite clericorum vt impleatur etiam corporis quadam similitudine, quod scriptum est, Petro Apostolo perdocente: Vos estis genus electum, Regale sacerdotium. *Isid. de ecclesiasticis officijs lib. 2. cap. 4. apud Aquisgr. cap. 1.*

1. Pet. 2. b

De domo, vestitu, & supellectile Episcopi. Tit. XXIX.

CAP. I.

Omnis mollities, & ornatus corporis aliena sunt ab ecclesiastico ordine Episcopi igitur, & clerici vestibus splendidis vtentes, puniendi sunt; item vnguentis vncti. &c. Sed si imaginum hostes derideant sobria vestimenta cleri, corrigantur, supprioribus enim temporibus ita vestiebantur. &c. Qui non necessitatis causa, sed pulchritudinis id facit, elationis crimine accensetur, vt magnus Basilius ait. &c. *Nicae. ii. cap. 16. Iuo Carnot. par. 5. cap. 377. decr. Anselm. lib. 6. cap. 185. Caesar. lib. 4. cap. 59.*

11. q. 4. c. 1.

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, saeculari indumento minime vtantur, nisi, vt condecet, tunica sacerdotali: sed neque dum ambulauerit, in ciuitate, aut in via, aut in plateis, sine operimento praesumat ambulare; praeter, si in itinere longo ambulauerit. *Zachar. in syn. Rom. c. 3.*

11. q. 4. c. 3. Episcopi

CAP. III.

Sacerdotes sine ornatu sacerdotali extra domos eos apparere non conuenit. *Roma. sub Eugen. ij. & Leon iv. cap. 12.*

CAP. IV.

Praecipimus, quod tam Episcopi, quam clerici, in statu mentis, & in habitu corporis Deo, & hominibus placere studeant, & nec in superfluitate fissurae, † aut colore vestium, nec in tonsura intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum; sed potius, quod eorum deceat sanctitatem. *Inno. ij. in conc. Rom. c. 3. post Iuon. panor.*

21. q. 4. c. vlt. † scissura.

CAP. V.

Praecipimus, vt tam Episcopi, quam clerici, neque superfluitate, seu inhonesta varietate colorum, aut fissura vestium, neque in tonsura, intuētium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum; sed potius ita in suis actibus errata cōdemnent, & amorem innocentiae conuersatione demonstrent, sicut dignitas exigit ordinis clericalis. *Eugen. iij. in conc. Remen. cap. 2.*

M 2 CAP.

CAP. VI.

Didicimus, quosdam Domini sacerdotes superstitioso potius cultui inseruire, quam mentis, vel fidei puritati. &c. Amicti pallio, & lumbos praecincti, credunt se scripturae fidem, non per spiritum, sed per litteram completuros. Nam si ad hoc ista praecepta sunt, vt taliter seruarentur: cur non fiunt pariter, quae sequuntur, vt lucernae ardentes in manibus vna cum baculo teneantur? Habent suum ista mysterium, & intelligentibus ita clara sunt, vt ea magis, quae decet significatione seruentur. Nam in lumborum praecinctione castitas, in baculo regimen pastorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis, de quo dicitur: Opera vestra luceant, indicantur. &c. Vnde hic habitus in ecclesijs Gallicanis, vt tot annorum, tantorumque Pontificum in alterum habitum consuetudo vertatur? Discernendi a plebe, vel ceteris sumus doctrina, non veste; conuersatione, non habitu; mentis puritate, non cultu. *Caelest. ep. 2. c. 1.*

Luc. c. 12. c. *Matth. 5.*

CAP. VII.

Episcopus non longe ab ecclesia hospitiolum habeat. *Carth. iv. c. 14. Caesar. lib. 4. c. 60.*

Distin. 41 c. 7.

CAP. IIX.

Episcopus vilem supellectilem, & mensam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis suae auctoritatem fide, & vitae meritis quaerat. *Carth iv. c. 15. Caesar. lib. 4. c. 60.*

Distin. 41 c. 7.

CAP. IX.

Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum. &c. Qui vitia non habet, irreprehensibilis appellatur; qui virtutibus pollet, ornatus est. Possumus & aliud intelligere ex hoc verbo, iuxta illud Tullij: Caput est artis, docere quod facias. Sunt enim quidam ignorantes mensuram suam, & tantae stoliditatis, ac vecordiae; vt & in motu, & in incessu, & in habitu, & in sermone communi risum spectantibus praebeant: & quasi intelligentes, quid sit ornatus, comunt se vestibus, & munditijs corporis, & lautioris mensae epulas parant; cum omnis istiusmodi ornatus, & cultus foedior sit. *Hieronym. in ep. ad Ocean. apud Aquisgr. cap. 13.*

1. ad Timot. 3.

CAP. X.

Quam moderata discretio in vestium cultu, & mensae apparatu sacerdotibus tenenda sit, dicta B. Gregorij in expositione Euangeliorum, nec non & vita sanctorum virorum Augustini, & Ambrosij plenissime docent. *Parisiens. sub Ludouico, & Lothar. lib. 1. c. 19.*

CAP. XI.

Salubre, & decens esse cognoscitur, atque Apostolicis regulis conueniens; vt non solum, secundum Apostolum, domui suae spiritaliter Episcopus bene praesit, verum etiam & domum temporalem ornatam, & compositam, secundũ competens ministerium suum, & de vicinitate ecclesiae, & de conuenientia religionis, & de receptione pauperum, vel hospitum habeat. & ita sit ordinata, vt quicumque conuersationem, & domos conuersationis ipsius viderit, habitacula ea religionis valeat computare, non diuersoria impudicitiae, aut alicuius irreligiositatis, quae castitati, vel bonae operationi contraria sint, uel officiant, aestimentur. *Melden. c. 25.*

1. Tim. 3.

CAP. XVII.

Suggerendum est, & ex diuino mandato intimandum Regiae dignitati; vt Episcopium, quod domus Episcopi appellatur, qualiscumque sit in oculis Domini Episcopus, ipse tamen a Rege Regum Rex constitutus, pro sanctitate ordinis Episcopalis, sicut sanctus Gregorius ad Fortunatum docet Episcopum, uenerabiliter introeat, & secundum sanctam praedecessorum consuetudinem; quando orationis, & debitae susceptionis gratia, in transitu conuenienti ciuitatem ingressus fuerit; habitaculis Episcopalibus reuerenter inhabitet, & non diuersoria feminarum magnificentia sua, & religio uenerabilis ibidem fieri permittat. *Melden. c. 26.*

De temperantia Episcopi in victu. Tit. XXX.

CAP. I.

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, uerum etiam, & aliqui ecclesiarum Praelati circa comessationes superfluas, & confabulationes illicitas, vt de alijs taceamus, fere medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquentes, vix ad diurnum concentum auium excitantur, transcurrendo undique continuata syncopa matutinum. &c. Haec igitur, & similia, sub poena suspensionis penitus inhibemus. &c. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c. 17.*

De celeb. miss c. 9. Grego. ix. & 2. co. ii. in 4. colle.

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, aleae, vel ebrietati deditus; cesset, uel deponatur. *Ap. 42. Raba. cap. 28 de paenit. Burch. lib. 4. c. 5. Iuo lib. 3. tit. 15 c. 4. panor. & par. 13. cap. 73. decr. Caesar. lib. 8 cap. 30. & 100.*

Dist. 35. c. 1.

CAP. III.

Placuit, ut sobrie, & pie, casteque iuxta Apostolum uiuentes, fugiamus turpis lucri gratiam. Non in comessationibus, & ebrietatibus, & inebrietur uino, in quo est luxuria. quemadmodum per semetipsam ueritas generaliter in Euangelio praecipiendo protestatur, dicens: Cauete a crapula, & ebrietate, & curis huius saeculi. Vnde & in ecclesiastico canone sententialiter constat decisum, aut cessare ab huiuscemodi uitij ingurgitatione, aut certe perseuerantes, honoris iactura periclitari debere. *Foroiul. cap. 3.*

Tit. 2. Ephes. 5. *Luc. 21. f.*

CAP. IV.

Episcopum non oportere nimium profusis incumbere conuiuijs, sed parco, & mode-

moderato contentus sit cibo: ne videatur Domini abuti sententia dicentis; Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. Et quamdiu conuiuatur, potius sacra lectio ante mēsam eius recitetur, quam otiosa a susurronibus resonent verba. *Turon. sub Carolo.c.5.*

Luc.21.f.

C A P. V.

Episcopi, & Dei ministri non debent comessationibus, & vinolentijs nimijs incumbere; sed considerent sententiam Domini dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. moderate enim cibū, & necessarium potum sumant, vt iuxta Apostolum sobrij sint, parati ad seruitium Domini. *Remen.c.18.Burch.li.14.c.3.Iuo p.13.c.71.decr.*

Luc.21.

C A P. VI.

Prohibet (*Paulus*) Episcopum esse vinolentum, ne vel sensu occupato exaltet risum contra grauitatis decorem, & labijs dissolutis cachinnet, vel si paululū tristis cuiusdam rei fuerit recordatus, inter pocula in singultus prorumpat, & lacrymas. Longum est ire per singula, & insanias, quas ebrietas suggerit, explicare. *Hierony. in commentar. in ep. ad Titum apud Aquisgr.cap.10.*

Tit.c.1.b.

C A P. VII.

Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, pudicum. &c. Sacerdotes, qui ministrant in templo Dei, prohibentur vinum, & siceram bibere, ne crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum, & vt sensus officium exhibens Deo vigeat semper, & tennis sit. &c. Non vinolentum, non percussorem; virtutibus vitia opposuit: didicimus, quales esse debeamus; discamus, quales non debeant esse sacerdotes. Vinolentia scurrarum est, & comessatorum: venterque mero aestuans, cito despumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria uoluptas, in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur, viuens mortuus est; ergo qui inebriatur, & mortuus est, & sepultus. &cet. Domum suam bene regentem: non vt opes augeat, non vt regias paret epulas, non vt caelatas patinas struat, & phasides aues lentis vaporibus coquat, qui ad ossa perueniant, & superficiem carnis non dissoluant artificij temperamēto, sed vt quod populis praeceptūrus est, prius a domesticis exigat. *Hierony. in ep. ad Ocean. apud Aquisg. c.11.*

1.Tim.3.a.

1.Tim.3.a.

1. ad Timot.3.

C A P. IIX.

Turpe est, ante fores sacerdotis Christi crucifixi, & pauperis, & qui cibo quoque vescebatur alieno, lictores Consulum, & milites excubare, iudicemque prouinciae melius apud te prandere, quam in palatio. Quod si obtenderis te facere haec, vt roges pro miseris, atque subiectis; iudex sacculi plus deferet clerico continenti, quam diuiti; & magis sanctitatem suam venerabitur, quam opes. &c. Nunquam redoleas vinum, ne audias illud Philosophi: Hoc non est osculum porrigere, sed vinum propinare. Vinolentos sacerdotes, & Apostolus damnat, & vetus lex prohibet: Qui altario deseruiunt, vinum, & siceram non bibant. &c. Quidquid inebriat, & statum mentis euertit, fuge similiter, vt vinum. Nec hoc dico, quod Dei creatura a nobis dānetur; siquidem & Dominus vini potator est appellatus: & Timotheo dolenti stomachum modica vini sorbitio relaxata est: sed modum pro aetatis, & valetudinis, & corporum qualitate exigimus in potando. Quod si absque vino ardeo adolescentia, & inflammor calor sanguinis, & succulento, validoque sum corpore, libenter carebo poculo, in quo suspicio veneni est. *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. cap.94. in med.*

1.Tim.3.a.

Leu.10.A.

Mat.11.c

1.Tim.5.d.

C A P. IX.

Sobrietatem, quam Apostolus Episcopo habendam docet, adeo nos eam nobis sectandam statuimus, vt nullus sacerdotum ebrietatis deprauatione se, aut ministerium suum vilescere faciat, quo merito reprehensibilis videatur: quia legimus, ebrietatem dedecus esse cuique Christiano sectari, quanto magis sacerdotibus? vnde Apostolus inquit: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Legitur & alibi, sic oportere Episcopum bibere, vt quasi non bibisse videatur. Quapropter, deinceps quicumque huius ordinis huic noxio uitio inseruiens deprehensus fuerit; censuimus, ut secundum statutum canonicum, quicumque ebrietati deseruit, aut desinat, aut deponatur. *Aquisgr. y. sub Ludou. par.1.cap.6.*

Ephe.5.d

Episcopus pauperes alat. Tit. XXXI.

C A P. I.

SI Episcopus, vel presbyter clerico indigenti non praebeat necessaria, excommunicetur. si perseuerat, deponatur, quasi fratris occisor. *Ap.59.*

C A P. II.

Quid prodest, fratres mei, Apostolus Iacobus ait, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? &c. In actibus Apostolorum legitur: Neque enim quisquam egens erat inter illos. &c. Episcopi, & fideles dispensatores eorum omnibus communem uitam degere volentibus ministrare cuncta necessaria debent, prout melius potuerint, ut nemo in eis egens inueniatur. &c. quia nota sunt fidelium, & pretia peccatorum ac patrimonia pauperum, atque ad praedictum opus explendū Domino tradita. &c. *Vrba. ep. vn. in prin. Burch.li.3.c.143.Iuo p.3.c.139.decr. Anselm. lib.5.c.37.& lib.7.c.4. Caesar. lib.7.c.37.*

Iacob.2.c

& 3.a.

Act.4.g.

12.q.1.c.

16 viden tes.in f.

C A P. III.

Viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & clericorum stipendia distribuere debent Episcopi. Reliquum sibi uindicent, vt peregrinorum, atque captiuorum largitores esse possint. *Gela. ep.1. in prin. Episcopus Sicil. Iuo par.3.c.147.decr.*

16.q.1. praesulū. 2.

CAP. IV.

Censum ecclesiarum, id est, solidum decasata suscipe, & nullam habeas haesitationem, dum ex eo poteris eleemosynam tribuere, ac in Christi pauperes partiri, & opus perficere sacrarum ecclesiarum iuxta canonum instituta. *Zacha. ep. 5. ante finem.*

CAP. V.

12. q. 1. c. 23.

Episcopus ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispensandum erga omnes, qui indigent, cum summa reuerentia, & timore Dei. &c. *Antioche. c. 25. Vormaci. c. 46. Mart. Brac. 16. Capit. li. 7. c. 76. Ansel. lib. 6. c. 163.*

CAP. VI.

Dist. 82. c. 1.

Episcopus pauperibus, vel infirmis, qui debilitate faciente, non possunt suis manibus laborare, victum, & vestimentum, in quantum possibilitas habuerit, largiatur. *Aurel. 16. vel 18.*

CAP. VII.

Qui pro quibuscumque culpis in carceribus deputantur, ab Archidiacono, seu a praeposito ecclesiae diebus singulis Dominicis requirantur, vt necessitas vinctorum, secundum praeceptum diuinum, misericorditer subleuetur; atque a Pontifice instituta fideli, & diligenti persona, quae necessaria prouideat, competens victus de dono ecclesiae tribuatur. *Aurel. v. cap. 20.*

CAP. IIX.

Licet, propitio Deo, omnium Domini sacerdotum, vel quorumcumque haec cura posset esse fidelium, vt egentibus necessaria debeant ministrari: specialiter tamen debilibus id pietatis causa conuenit, vt vnusquisque Episcoporum incolis, quos infirmitatem incurrisse, tam territorij sui, quam ciuitatis agnouerit, de domo ecclesiae, iuxta possibilitatem, victui, & vestitui necessaria subministret, vt non eis desit misericordiae cura, quos per duram infirmitatem intolerabilis constringit inopia. *Aurel. v. cap. 21.*

CAP. IX.

Placuit vniuerso concilio, vt vniuscuiusq. ciuitatis leprosi, qui intra territorium ciuitatis ipsius, aut nascuntur, aut videntur consistere, ab Episcopo ecclesiae ipsius sufficientia alimenta, & necessaria uestimenta accipiant, vt illis per alias ciuitates vagandi licentia denegetur. *Lugdun. ij. cap. 6.*

CAP. X.

Decimae soluantur ecclesiasticis: quibus sacerdotes aut in pauperum vsum, aut captiuorum redemptionem prorogatis, suis orationibus pacem populo, ac salutem impetrent. *Matiscon. ij. cap. 5.*

CAP. XI.

Matt. 25. d.

Sectatores hospitalitatis nos esse, non solum Dominus Iesus admonet, cum se dicit in hospitem receptum fuisse, sed etiam eius Apostolus omnibus paene praeceptis. Propterea vnumquemque nostrum oportet, non solũ semetipsum ad hoc opus aptare, sed etiam omnium fidelium mẽtes, vt possint ad Deum misericordiae operibus pro nostris peccatis intercedere, & nos ei per ueram hospitalitatem reconciliari. Si quis ergo nostrum non admonuerit, aut exemplum exhortationis suae ipse prius non comprobarit opere, indignationem diuinae proculdubio incurret maiestatis. Praedicetur hoc nostrae mediocritatis statutum in auribus omnium Christianorum. *Matisc. ij. cap. 11.*

CAP. XII.

Peregrini, & pauperes conuiuae sint Episcoporum; cum quibus non solum corporali, sed & spiritali reficiantur alimento. *Turonens. sub Carolo cap. 6.*

CAP. XIII.

Licitum sit Episcopis, praesentibus presbyteris, & diaconibus de thesauro ecclesiae familiae, & pauperibus eiusdem ecclesiae, secũdum canonicam institutionem, iuxta quod indiguerint, erogare. *Turon. sub Carol. c. 11.*

CAP. XIV.

Si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant; non ideo hoc faciant, vt carius uendant, & thesauros congregent, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant. *Cabilon. sub Carol. c. 8.*

CAP. XV.

Episcopi, & Abbates, pauperes, & indigentes secum ad mensam habeant. *Remen. c. 17.*

CAP. XVI.

1. Cor. 13.

(*Episcopus*) tenebit illam supereminentem donis omnibus caritatem, sine qua omnis uirtus nihil est. Custos enim sanctitatis caritas est: locus autem huius custodis humilitas. &c. Inter haec oportet eum sollicita dispensatione curam pauperum gerere, esurientes pascere, uestire nudos, suscipere peregrinos, captiuos redimere, uiduas, ac pupillos tueri, peruigilem in cunctis exhibere curam prouidentia, & distributione discreta. In quo etiam & hospitalitas ita erit praecipua, ut omnes cum benignitate, & caritate suscipiat. Si enim omnes fideles illud Euangelicum audire desiderant; Hospes fui, & suscepistis me: quanto magis Episcopus, cuius diuersorium cunctorum debet esse receptaculum? Laicus enim vnum, aut duos suscipiens, impleuit hospitalitatis officium; Episcopus, si omnes non receperit, inhumanus est. *Isidor. lib. 2. c. 5. de eccles. offic. apud Aquisgra. c. 9. in fi. Hierony. ad Titum, apud Aquisg. c. 10. in fi.*

Matt. 25. d.

CAP. XVII.

Qui nõ dat pro ouibus substantiam suam, quando pro eis daturus est animam suam? Primum itaque nostrum est, exteriora nostra ouibus eis impendere; postmodum vero, si necesse sit, pro eisdem ouibus animam ponere. *Parisien. sub Ludouico, & Lothar. lib. 1. c. 12. Gregor. in homil. Ego sum pastor.*

CAP. XIIX.

Matt. 25. d.

Cum hospitalitas in tremẽdi examinis die ab aeterno iudice sit remuneranda, qui dictu rus est; Hospes fui, & collegistis me: & ob id ab om-

ab omnib. Christianis summopere sit sectanda, multo magis tamen, vigilantiusque ab his, qui dictis, & exemplis ad vitam æternam alijs ducatum praebere debent, postposita auaritiae peste, & alia qualiber occasione, prorsus est exequenda. Ab Apostolo quippe, inter cetera virtutum praeconia, quae Episcopo inesse debent, hospitalitas etiam habenda praedicatur. Episcopi namque domus, vt beatus Hieronymus scribit, omnium communne debet esse hospitium. Laicus enim vnum, aut duos, aut paucos recipiens, implebit hospitalitatis officium; Episcopus, nisi omnes recipiat, inhumanus ab eo scribitur. Hospitalitas porro, quam Dominus remuneraturum se esse asseruit, illa est intelligenda, quae membris Christi, tecto scilicet indigentibus, & diuersas necessitates patientibus exhibetur. vnde ait Iob: Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit. &c. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap* 14.

1. Tim. 3. d. — *in com. ad Tit. c. 1.* — *Iob 31. d.*

CAP. XIX.

Placet, vt deinceps in singulis ciuitatibus, & monasterijs iuxta modum rerum, hospitalitas ordinetur aduenientium. & placuit omnibus Episcopis, vt quocumque sit loco Episcopus, corā se adgreget pauperes semper ad refectionem. *Syn. Aquisgr. 4. sub Ludou. p. 1. c. 3.*

CAP. XX.

Salubre, & decens esse cognoscitur, atque Apostolicis regulis conueniens, vt non solum secundum Apostolum, domui suae spiritaliter Episcopus bene praesit; verum etiam & domum temporalem ornatam, & compositam, & de vicinitate ecclesiae, & de conuenientia religionis, & de receptione pauperum, vel hospitum habeat. *Melden. cap. 25.*

1. Tim. 3. d.

CAP. XXI.

Praelati singuli eleemosynarios honestos habeant, & ipsi Praelati sint iuxta Apostolum hospitales. *Oxonien. cap. 8.*

CAP. XXII.

Zacharias statuit, vt crebris diebus alimentorum sumptus, qui & eleemosyna vsque nunc appellatur, de venerabili patriarchio (a parte caellarij † pauperibus, & peregrinis, qui apud B. Petrum demorantur, deportari, eisdemque erogari. nec non & omnibus inopibus, & infirmis per vniuersas regiones istius Roman. vrbis constitutis, eisdem similiter distribui ipsam alimentorum instituit eleemosynam. *Ex Pontif.*

† a paracillarijs, vel a cællarijs.

Episcopi quos libros legere debeant. Tit. XXXII.

CAP. I.

QVi promouetur ad Episcopalem gradum, Psalterium sciat, & inquiratur a Metropolitano, an lecturus sit diligenter sacros canones, sanctum Euangelium, sancti Apostoli librum, & totam sacram Scripturā, & iuxta Diuina praecepta conuertat, & doceat populum suum. est enim substantia hierarchiae sciētia scripturarum, vt ait Magnus Dionysius. Si vero dubitet id facere, & docere, non ordinetur. &c. *Nicae. ij. c. 2. Vide Carth. 18. G. Iuo par. 3. cap. 371. decr.*

CAP. II.

Episcopus Gentilium libros non legat; hæreticorum autem, pro necessitate, & tempore. *Carth. iv. c. 16. Burch. lib. 1. c. 95. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 44. panor. & par. 4. c. 160. & par. 5. c. 197. decr. Ansel. lib. 7. cap. 202. in addit. Caesar. lib. 2. cap. 29. & lib. 4. cap 56.*

Dis. 37. c. 1.

CAP. III.

Omnes Episcopi studiose operam diuinae dent lectioni sanctum Euangelium, & epistolas beati Pauli Apostoli non solum erebro legitent, sed etiam quantum possint, memoriae studeant commendare, sanctorumque Patrum opuscula super eadem exposita, deuote freque itent. similiter & de ceteris libris canonicis faciant. *Turonen. sub Carolo c. 2.*

CAP. IV.

Nulli Episcopo liceat, canones, aut librum pastoralem a B. Gregorio Papa editum, si fieri potest, ignorare, in quibus se debet vnusquisque quasi in quodam speculo assidue considerare. *Turonen sub Carolo c. 3.*

CAP. V.

Quilibet Episcopus habeat homilias continentes necessarias admonitiones, quibus subiecti erudiantur, id est, de fide catholica, pro ut capere possint; de perpetua retributione bonorum, & aeterna dan natione malorum; de resurrectione quoque futura, & vltimo iudicio, & quibus operib. possit promereri beata uita, quibusve excludi. *Turon. sub Carolo c. 17. Magun sub Rabano c. 2.*

CAP. VI.

Decreuimus iuxta sanctorū canonum constitutionem, & caeterarum sanctarum scripturarum doctrinam, vt Episcopi assidui sint in lectione, & scrutentur mysteria verborū Dei, quibus in Ecclesia doctrinae fulgore splendeant, & verborum Dei alimentis animas sibi subditas satiare non cessent, & cum Dauid cotidie dicant: Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. ita videlicet, vt illas scripturas notissimas habeant, quae catholicae appellantur, & earum sensum per Patrum tractatus inquirant. canones quoque intelligant, & librum beati Grego. Papae de cura pastorali, & secundum formam ibidem constitutam & viuant, & praedicent. *Cabilon. sub Carolo c. 1.*

Psal. 118.

CAP. VII.

Episcopi diligentius operam dent, lectionique diuinae incumbant, id est, canonicis libris, & opusculis Patrum, & verbum Dei omnibus praedicent. *Rhemen. 14.*

CAP. IIX.

Qui diligenter de vita contemplatiua considerat, non dubitabit, ecclesiarum Principes vitae contemplatiuae posse, & debere fieri secta-

sectatores. &c. Vacationem ab omnibus occupationibus mundi, & diuinarum studium litterarum etiam hic possunt habere Pontifices. Sed illi, qui se ab omnibus implicamentis negotiorum saecularium remouentes, non torpent otio, sed insistunt perfectionis suae negotio, & a stultitia sapientiae saecularis auersi, verbo Dei infatigabiliter vacant, sapientes veraciter fiunt, caelestia sapiunt, terrena despiciunt, contradicentes sane doctrinae redarguunt, obedientes instruunt, sanctis virtutibus, quibus in dies singulos fiunt Deo propinquiores, incumbunt, & tam suis, quam omnibus, qui per eos erudiuntur, prouectib. clari, hic quidem velut gustum quendam contemplatiuae vitae, quo ad eam feruentius prouocentur, accipiunt; sed ibi iam in aeternum felices effecti, de eius perfectione gaudebunt. Proinde nō inflantur, quia hic omnium fidelium catholicorum honorantur vt capita. &c. *Prosper apud Aquisgr. c. 19.*

CAP. IX.

Scire conuenit, quantum Rector sacrae legis meditationibus esse debeat intentus, iuxta quod in libro pastorali habetur, id est, quod omne bonum rite a Rectore agitur, si supernae formidinis spiritu afflatus, studiose quotidie sacri eloquii praecepta meditetur. *Aquisgr. ij. sub Ludo. par. 2. c. 9.*

De Episcopus venationi, aut aucupijs operam det. Tit. XXXIII.

CAP. I.

c. cū Apostolus. 6. de censib. apud Gr. ix. & in 1. coll. c. 6. eo. tit.

CVm canibus venatorijs, & auibus non proficiscantur (*Episcopi cum dioeceses visitant*) sed ita procedant, vt non quae sunt sua, sed quae Iesu Christi quaerere videantur. *Alex. iij. in conc. Later. c. 4.*

CAP. II.

Sacerdotes, qui ad debita, & oportuna officia, ecclesiis indifferenter adesse debent, faenore aliquo, aut venatione, vel aliqua aucupatione, rusticoque ministerio omnino non occupentur. *Eugen. ij. in syn. Roma. & Leo iv. c. 12. Iuo par. 13. c. c. 7. decr. Anselm. lib. 7. c. 103. Caesar. lib. 8. cap. 25.*

CAP. III.

Dist 34. c. 1. Episc. c. 1. de cler. ven. Gr. ix. & in 1. coll.

Episcopis, presbyteris, atque diaconibus, canes ad venandum, & accipitres ad aucupandum habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluntate detectus fuerit; si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat a cōmunione, presbyter duobus mensibus se abstineat. &c. *Agathen. c. 55. Epaun. c. 3. Vorm. c. 17. Burch. lib. 2. cap. 213. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 366. & par. 6. c. 288. & par. 13. c. 30. decr.*

CAP IV.

Volumus, quod Episcopalis domus, quae ad hoc, Deo fauente, instituta est, vt sine personarum acceptione omnes in hospitalitate recipiat, canes nō habeat; ne forte hi, qui in ea miseriarum suarum leuamen habere confidunt, dum infestorum canum morsibus laniantur, detrimentum versa vice suorum sustineant corporum. Custodienda est igitur Episcopalis habitatio hymnis, non latratib. operibus bonis, non morsibus venenosis. Vbi igitur Dei est assiduitas cantilenae, monstrū est, & dedecoris nota, canes ibi, vel accipitres habitare. *Matisc. ij. c. 13.*

CAP. V.

Sacerdotes venationes ferarum, vel auium minime sectentur. *Turon. sub Carolo c. 8.*

CAP. VI.

Sacerdotes canum, accipitrum, falconum, vel ceterarum huiusmodi rerum curam paruipendere debent. *Cabil. sub Carolo c. 9.*

Ne Episcopos ludos saeculares spectet. Tit. XXXIV.

CAP. I.

SAcerdos sedule diuina debet perscrutari; & admonere eloquia, vt inueniatur beatus, de quo Psalmista ait: Et in lege eius meditabitur die, ac nocte. Quamobrem ludos aliquos coram se fieri non delectetur; transgressor quippe inuentus, admonitione Episcopi vlterius agere desinat; sin autem, canonice iudicetur. *Eugen. ij. in syn. Rom. & Leo iv. c. 11. Iuo par. 11. c. 76. decr. Caesar. lib. 8. c. 81.*

Psalm. 1.

CAP. II.

De cōs. di stin. 5. c. 37. non oportet.

Quod non oporteat sacerdotes, aut clericos, quibuscunq. spectaculis in coenis, aut in nuptiis interesse, sed antequam thymelici ingrediantur, exurgere eos conuenit, atque inde discedere. *Laod. c. 54. Mart. Brac. cap. 59. Aquisgr. c. 83. Iuo par. 11. c. 78. decr. Caesar. lib. 8. cap. 83.*

CAP. III.

Filij Episcoporum, vel clericorum spectacula saecularia non exhibeant, sed nec spectent, quandoquidem ab spectaculo, & omnes laici prohibeantur. semper enim Christianis omnibus, hoc interdictum est, vt vbi blasphemi sunt, non accedant. *Carth. iij. c. 11.*

CAP. IV.

Ab omnibus quaecumque ad aurium, & ad oculorum pertinent illecebras, vnde vigor animi emolliri posse credatur; quod de aliquibus generibus musicorum aliisque nonnullis rebus sentiri potest; Dei sacerdotes abstinere debent: quia per aurium, oculorumque illecebras vitiorum turba ad animam ingredi solet. Histrionum quoque turpium, & obscenorum insolentias iocorum, & ipsi animo effugere, ceterisque sacerdotib. fugienda praedicare debēt. *Turon. sub Carolo c. 7.*

CAP. V.

Sacerdotibus non expedit, saecularibus, & turpibus quibusque interesse iocis. *Turon. sub Carolo c. 8.*

CAP.

CAP. VI.

Ab omnibus oculorum, auriumque illecebris, sacerdotes abstinere debent. &c. & histrionum, siue scurronum, & turpium, seu obscenorum iocorum insolentiam, non solum ipsi respuant, verum etiam fidelibus respuenda percenseant: *Cabil. sub Carolo c. 9.*

CAP. VII.

Eph. 5. d. Cum ab omnibus Christianis, iuxta Apostoli documentum, stultiloquium, & scurrilitas sit cauenda; multo magis a sacerdotibus Domini, qui aliis exemplum, & condimentum salutis esse debent, caueri oportet. Haec quippe a sanctis viris penitus sunt propellenda, quibus magis conuenit lugere, quam ad scurrilitates, & stultiloquia, & histrionū obscenas iocationes, & ceteras vanitates, quae animam Christianam a rigore suae rectitudinis emollire solent, in cachinnos ora dissoluere. Neque enim decet, aut fas est, oculos sacerdotum Domini huiuscemodi spectaculis foedari, aut mentem quibuslibet scurrilitatibus, aut turpiloquiis ad inania rapi. &c. Nobis omnibus in commune visum fuit, vt si qui sacerdotum hactenus his vanitatibus vsi fuerunt, ab his deinceps, Domino adiuuāte, prorsus se cauere debere meminerint. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 38.*

De castitate Episcopi. Tit. XXXV.

CAP. I.

1. Tim. 3. d. Quicumq; in sacerdotio Dei positi sūt, irreprehensibiles esse debent, Paulo attestante: Oportet Episcopum irreprehensibilem esse. Inoffensos ergo, & immaculatos decet Dei existere sacerdotes, nec vllius eos fornicationis contagio polui; sed caste viuentes, mundos semetipsos celebrandis exhibeant sacramentis. Abstineamus ergo nos ab omni opere malo, & ab omni inquinamento carnis liberi maneamus, vt mundi corpore, purgati mente possimus ad sacrificium Christi digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari. *Tolet. iv. cap. 20.*

CAP. II.

Dum secundum carnis assumptae mysterium, Ecclesiae suae fuerit dignatus caput existere Christus; merito in membris eius intentio Episcoporum officia peragere cernitur oculorum. Ipsi enim de sublimioribus celsitudine ordinis regunt, & disponunt subiectas multitudines plebium. vnde quanto ipsi sequentium fiunt ductores, tanto meritorum lumine debent praefulgere, Quapropter omnes Episcopi inter cetera virtutum ornamenta, nitore carnis debent propensius emittere; vt ex hoc audientes munditiam appeteant, ex quo doctores immunditia non deturpat. &c. *Tolet. iix. c. 4.*

CAP. III.

Non solum (*castitatem*) retinendam Pontifices suo corpori censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus, modis omnibus obseruandam constituant. *Tolet. xvi Episc. sub Reccared. Rege.*

CAP. IV.

Tempore, quo Metropolitanus in ecclesiā Dei fuerit ordinatus Episcopus, placitum in nomine suorum comprouincialium faciat, vt caste, sobrie, recteque viuat. Similiter & quādo confinitimi Episcopi in ecclesiis, quibus praeesse poterint, ordinati, placitum faciant in nomine Episcopi sui Metropolitani, vt caste, & sobrie viuant. Quod si iuxta canonicā sententiam, per voluntatem Metropolitani. &c. ab alio Metropolitano aliqui fuerint ordinati; tempore quo ad Metropolitanum suum post suam venerint ordinationem, tale placitum non differāt facere. &c. *Emerit. c. 4.*

CAP. V.

Habebit Episcopus inter haec omnia, & castitatis eminentiam, ita vt mens Christi corpus confectura ab omni inquinamēto carnis sit munda, & libera. &c. Erit Episcopo, iuxta Apostolum, mansuetudo, patientia, sobrietas, moderatio, abstinentia, siue pudicitia; vt non solum ab opere immundo se abstineat, sed etiam ab oculi, & verbi, & cogitationis errore; ita, vt dum nullum in se vitiū regnare permittit, impetrare apud Deum veniam pro subditorum facinoribus valeat. *Isidor de ecclesiastic. offic lib. 2. cap. 6. apud Aquisgran. cap. 9. in fine.* 1. Tim. 3. a

CAP. VI.

Quod modo mansuetudo, patiētia, sobrietas, moderatio, abstinentia lucri, hospitalitas quoque, & benignitas praecipue esse debent in Episcopo, & inter cunctos laicos eminentia; sic & castitas proprie, & vt ita dixerim, pudicitia sacerdotalis, vt non solum ab opere se immundo abstineat, verum a iactu oculi, & cogitationis errore mens corpus Christi confectura sit libera. *Hieron. in comment. in epist. ad Tit. apud Aquisgr. c. 10. in fi.*

Ne Episcopus vxorem ducere audeat. Tit. XXXVI.

CAP. I.

27. q. 1. c. 40. vt lex. Statuimus, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, & monachi, atque conuersi, & professi, qui sanctum transgredientes propositum, vxores sibi copulare praesumpserint, separentur. Huiusmodi namque copulationem, quoniam contra ecclesiasticam regulam esse contractam, matrimonium non esse cēsemus. Qui etiam ab inuicem separati, pro tantis excessibus condignam paenitentiam agant. &c. *Innoc. ij. in syn. Rom. c. 5. Eugen. iij. in conc. Rem. c. 7. Paenit. Rom. tit. 8. cap. 7. Iuo in fine panor.*

CAP. II.

Episcopi, presbyteri, diaconi, &c, qui vxores

CAP. IIX.

Dist. 32. c. 13. plačit et d. 84. c. 4. cũ de quorundam.

Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, qui ab vxore non abstinet, ab officio ecclesiastico amoueatur. *Carth. cap. 25. & 71. G. Afric. 37. L. Carth. v. cap. 3. L. Magun. sub Arnul. cap. 19. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 22. panor. Anselm. lib. 8. cap. 7.*

CAP. IX.

Licet a Patribus nostris fuerit constitutum, vt quicumque sacerdos, vel leuita filiorum procreationi operam dare fuisset conuictus, a communione Dominica abstineret; nos tamen. &c. decreuimus, vt sacerdos, vel leuita coniugali concupiscentiae inhaerens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat. &c. Sed vt haec valeant bsiseruare, fomitem omnium vitiorum oportet abscindi, Apostolo praecipiente: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. &c. Neque fornicarij, neque idolis seruientes, neq; ebriosi regnum Dei possidebunt. *Turon. c. 2.*

Ephes. 5. 1. Cor. 6.

CAP. X.

Episcopus coniugem vt sororem habeat, & ita sancta gubernatione gubernet domum omnem, tam ecclesiasticam, quam propriam; vt nulla de eo suspicio quaqua ratione consurgat. &c. Tam longe absint mansionis propinquitate diuisi; vt nec hi, qui ad spem recuperandam clericorum seruitute nutriuntur, famularum propinqua contagione polluantur. *Turon. 2. c. 13.* Episcopum Episcopam non babentem nulla sequatur turba mulierum. &c. *Ibidem. cap. 13.*

CAP. XI.

Compertum est, Episcopos, presbyteros, & diaconos venientes ex haeresi, carnali adhuc desiderio vxoribus copulari. ne ergo hoc fiat, praecipimus, quod & canonibus prioribus continetur, vt non liceat eis viuere libidinosa societate, sed manente inter eos coniugali lege, commonem vtilitatem habeant, & non sub vno conclaui maneant. Vel certe, si suffragatur virtus, in alia domo suam vxorem faciat habitare, vt castitas apud Deum, & homines habeat testimonium bonum. Si quis vero obscene cum vxore elegerit viuere, nec lector habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico iacuerint, si contra veterum imperata, in suis caellulis mulierum, quae infamiae suspicionem possunt generare, consortium habuerint; illi canonice quidem distringantur, mulieres vero ab Episcopis venundētur, & prrtium ipsum pauperibus erogetur. *Tolet. iij. cap. 5.*

CAP. VII.

Episcopi, presbyteri, vel honoratiores elerici, si coniugibus suis post ordines copulentur, omni in perpetuum, quam admisso iam crimine perdidit, dignitate priuabitur. *Matiscon. cap. 11.*

CAP. XIII.

Peruenit ad nos, quosdam sacerdotes, & ministros obliuiscentes maiorum, & veterum constitutorum, aut vxorum, aut quarumcumque feminarum immunda societate, & execrabili contagione turpari, & pessima cordis obstinatione tam sacris litteris, quam Patrũ regulis obuiantes. &c. Scriptum est: Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum, dicit Dominus. Et illud Apostolicum: Mortificate membra vestra, quae sunt super terram, id est, fornicationem, & immunditiam, concupiscentiam malam, & auaritiam; quib. quãto est pertinacior vis in malis, tanto austerioribus conuenit obuiare decretis. &c. *Toletan. iix. cap. 5.*

Leu. 19. & 20. 6. Colos. 3. d.

CAP. XIV.

Placuit, vt Episcopi, presbyteri. &c. abstineant se a coniugibus, & non generent filios. Quod si hoc decretum violauerint, ab honore clericatus pellantur. *Vormacien. c. 9.*

Ne apud Episcopum habitent feminae, praeter matrem, & sororem. &c.

Tit. XXXVIII.

CAP. I.

INterdixit per omnia magna synodus nõ Episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere subintroductam habere, nisi forte aut matrẽ, aut sororem, aut amitam, vel materteram, vel eas tantum personas, quae suspiciones effugiunt. *Nicae. cap. 3. Aquisgr. cap. 39. Troslei. cap. 9. Mar. Brac. c. 32. Iustin. Nouell. 123. in prin. Capitul. lib 1. cap. 4. Burch. lib. 2. cap. 109. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 29. panor. & par. 6. c. 180. decr. Anselm. lib. 7. cap. 133. Caesar. lib. 8. cap. 63.*

Dist. 32. c. 16.

CAP. II.

Mulieres degere in Episcopijs, aut monasterijs, suspicionis causa est. Si quis ancillam, vel liberam in Episcopio, vel monasterio habet ad aliquod ministerium, poeniteat; perseuerans deponatur. Si vero in suburbanis mulieres sint, & Episcopus, vel praepositus monasterio illuc eat, non ministrent mulieres, sed secedant. *Nicae. ij. cap. 18.*

CAP. III.

Episcopi cum mulieribus omnino non habitent, ne antiqui hostis fraude decipiantur, vt iuxta Apostolicam vocem; Non vituperetur ministerium nostrum, quia scriptum est: Si quis templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Cauere nos oportet, fratres mei, ab illicitis, vt mundas valeamus ad Deũ lauare manus; scriptum est enim: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Dominus. *Zachar. in syn. Rom. cap. 1.*

2. Cor. 6. d. 1. Cor. 3. d. Leu. 11. G

CAP. IV.

Neque hoc silendum est peruenisse ad nos, quod cum grandi tristitia animi dico, per diuersa loca huius Italiae, & Longobardorum partes, sacerdotes cum sanctimonialibus feminis, id est monachis habitare. quod nefarium est dicere, vel audire, contra canonum esse sancita. Vbi enim talis fuerit commoran-

rantium habitatio, antiqui hostis stimuli non desunt. Vnde omnino cauendum, & vitandū est, fratres mei, ne fallant, & impleatur in eis Prophetae dictum: Sacerdotes eius contaminant sancta, & reprobant legem. &c. *Zachar. in syn. Rom. c. 15.*

Ez. 22. f.

CAP. V.

Volumus synodum congregare. &c. atque in ea, omnia, quae sanctis canonibus sunt aduersa, districte sub anathematis interpositione damnentur. &c. id est, vt neque aliae mulieres cum sacerdotibus habitent, nisi eae, quae sacris canonibus sunt permissae. *Greg. ad Syagrium, & Aether. Episcopos, lib. 7. regist. ep. 110. vel 108. c. 4. in fine.*

CAP. VI.

Episcopus, vel quilibet clericus aut sororem, aut filiam virginem dicatam Deo tantum secum habeat, extraneam vero nequaquam. *Elib. cap. 27.*

CAP. VII.

Nullus diaconus, vel presbyter, vel Episcopus ad cellarii secretū intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam. *Arel. ij. c. 4.*

CAP. IIX.

De familiaritate extranearum mulierum, tam Episcopi, quam presbyteri, vel diaconi, praeteritorum canonum statuta custodiāt. *Aurel. cap. 31. vel 29.*

CAP. IX.

Antiqua concilia non siluerunt, vt nullus clericorum a gradu subdiaconatus, & supra, in consortio familiaritatis habeat mulierē, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Sed si sunt ei seruitia, matri, vel sorori, vel alij propinquae contradat. &c. Si propinqua deest, alterius domus adhaerens quaeratur, ita, vt femina domum eius ingrediatur. *Tolet. ij. c. 3.*

CAP. X.

Quod saepe transcenditur, conuenit replicari; ne quis Antistitum, clericorumue omnium licentiam habeat, intra domum suam vllam absque propinquis mulieribus, quas priores canones eloquuntur, habere personam. &c. Si quis clericorum suspicionem aduersam, aut oblocutionem populi de muliere quacumque fortassis incurrerit; eam statim, si intra domum habet, abiiciat. si certe extranea, & sui iuris est, ita omnibus conditionibus studeat obuiare, vt infamia, quae excitata est, abrogetur. Qui haec vitare noluerit, pro inobedientia, triennij excommunicatione mulctetur. Si de adulterii permixtione fuerit comprobatus, in regradatione honorum, priorum canonum statuta ferantur. In quibus communionibus Metropolitanus a comprouincialibus suis, comprouincialis a Metropolitano cum reliquis comprouincialibus distringatur. *Aurel. iij. c. 4.*

CAP. XI.

Episcopus, presbyter, diaconus, tam sancta conscientia resplendeant, vt effugiant probitate actuum, maledicorum obloquia; & testimonium in se diuinum implere contendant, quo Dominus ait: Sic luceat lux vestra corā hominibus; vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in caelis est. Fugiatur ab his extranearum mulierum culpanda libertas: & tantum cum auia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas compulerit, habitēt; de quibus, vt priorum canonum series continet, nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari. In cubiculo etiam horum, atq; cellario, vel familiari quolibet seruitio, neque sanctimonialis vlla, neque extranea mulier, neque ancilla vllo modo admittatur. Quod si quis praeceptorum Dei immemor crediderit contemnendum, sciat se auctoritate canonica, communionis sine dubio iacturā subire. *Aruer. c. 15. & 16. Matisc. c. 1.*

Mat. 5. b

CAP. XII.

Nullus clericorum Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, quasi sanctimonialē, aut viduam, vel ancillam propriam, pro cōfirmatione rerum in domo sua stabilire praesumat; quae & ipsa extranea est, dum non est mater, aut soror, aut filia. quae etiā pronior propinquabit ad culpam, dum dignoscitur subiecta dominatui. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, de hac re statuta Patrum, vel nostra temerare praesumpserit, excommunicetur. *Turon. ii. c. 11.*

CAP. XIII.

Episcopum Episcopam non habentem nulla sequatur turba mulierum. &c. Habeant ministri ecclesiae vtique clerici, qui Episcopo seruiunt, & eum custodire debent, licentiam extraneas mulieres de frequentia cohabitationis eiicere. *Turon. ij. cap. 14.*

CAP XIV.

Nullus Episcoporum presbyterorum, & diaconorum, extranearum mulierum intra domum praesumat habere solatium, quibus etiam pro vtilitate sua aliqua familiarius regenda committat. Quod etiam de propinquis feminis indicentes similiter prohibemus; ne sub concessa sibi licentia parentali, ex earum sequipedis memoratorum vita, vel opinio polluatur. Quod si Episcopus nunc vetitis vti sub quadam praesumptione voluerit, anno vno a Metropolitano, vel a comprouincialib. suis ab officio suspendatur. *Aurel. v. c. 3.*

CAP. XV.

Licet iam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renouare, vt si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicunque ex sacerdotali catalogo, praeter personas, quae in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere praesumpserit, quae dedecoris, vel adulterii possit adferre suspicionem, iuxta statuta canonum, ab ordine degradetur. *Cabilon. cap. 3.*

CAP. XVI.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, vt nullus sacerdotum, siue

fiue quifque de clero abfque honefto,& competenti teftimonio,excepta fola matre, cum quibuflibet feminis fecrete fe praefumat adiungere; & non folum cum extraneis mulieribus,fed nec enim ipfis etiam fororibus, vel propinquis;ne licentia fororum, vel propinquarum mulierum, quifquam folus familiarior habeatur ad perpetrandum fcelus. Huius perceptionis tranfgreffores fex menfibus fe nouerint paenitentiae legibus fubiacere. *Brac.iij.cap.4.*

CAP. XVII.

Vt a facerdotibus omnis fufpicio mulierũ funditus eradicetur,cum quibus etiam nulla habitatio eis conceditur,praeter illam, quae in Nicaena fynodo permittitur,id eft,matrẽ, aut fororem,aut eas tantum perfonas,a quibus omnes fufpiciones effugiant. *Remen.cap.22.Vide Nicaen.cap.3.*

CAP. XIIX.

Suggerẽdum eft, & ex diuino mandato intimandum Regiae dignitati, vt Epifcopium, quod domus Epifcopi appellatur, qualifcunque fit in oculis Domini Epifcopus, venerabiliter,ac reuerenter introeat;& quando in tranfitu ciuitatem ingreffus fuerit,habitaculis Epifcopalibus reuerenter inhabitet, & non diuerforia feminarum magnificentia fua, & religio venerabilis ibidem fieri permittat.Quia fi fecundum leges canonicas, in manfiones clericorum introitus feminarum prohibentur; quanto magis domus Epifcopi ab huiufmodi inhabitatione, & conuerfatione etiam, & a legitimo connubio coniugatorum debet immunis effe,& aliena? *Melden. cap.26.*

CAP XIX.

Nullus Epifcopus,neque presbyter, neque diaconus, neque omnino aliquis ex clero licentiã habeat intromittendi ad fe quafi adoptiuam aliquam mulierem, quafi in loco filiae,aut fororis,aut matris, nifi forte fororẽ patris, vel matris, & illas folas perfonas, quae ab omni mala fufpicione alienae funt. *Mart.Brac.cap.32.Vide Nicae.c.3.*

Ne femina vlla apud Epifcopum habitet. Tit. XXXIX.

CAP. I.

VT iuxta Nicaeni venerandi definitionem concilii,nullus patiatur *(loquitur de Epifcopis presbyteris.&c.)* fubintroductas mulieres fecum in domo propria habere, vel priuate cum eis cohabitantes conuerfari. Et quamquam de quibufdam inhonefta carentib.fufpicione,clementius aliquo modo inibi legatur indultum: nos tamen omnes omnino nunc neceffarium vetare profpeximus, eo quod experimento didicerimus, illarum velamento alias licentius ad eos aditum veniendi perditionis caufam habuiffe. *Foroiul. c.4.Vide Nicae.c.3.*

CAP. II.

Nequaquam in fua domo fecum, aliquam feminam *(facerdotes)* habeant, nec matrem, nec fororem; fed auferentes omnem occafionem Satanae, Angelicam vitam ducant, & Domino Deo cafto corpore,& mundo corde fine tenus feruiant. *Meten.c.3.*

CAP. III.

Prohibendum, & modis omnibus intermi- nandum eft, vt nullus facerdos eas perfonas feminarum, ficut & in canone infertum continetur,de quibus fufpicio effe poteft, in domo fua habeat,fed neque illas, quas canones concedunt: quia inftigante diabolo etiam in illis fcelus frequenter perpetratum reperitur, aut etiam in pedifequis illarum, fcilicet matrem,amitam,fororem;fed fi quis de his habuerit talem neceffitatem patientem, cui fit neceffaria fuftentatio presbyteri, habeat in vico,aut in villa domum lõge a presbyteri conuerfatione,& ibi eis fubminiftret, quae neceffaria funt. *Nannet.c.3.Capitul.lib.7.c.376.Burch.lib.2.cap.116.Iuo par. 6. cap. 192.decr.*

c.i.de cohabit. cle ric. et mulier.apud Greg. ix. & in 1. collect.

Ne Epifcopi foli cum feminis loquantur. Tit. XL.

CAP. I.

CLerici, vel continentes ad viduas, vel virgines,nifi iuffu, vel permiffu Epifcoporum,aut presbyterorum non accedant. Et hoc non foli faciant,fed cum clericis, vel cũ iis, cum quibus Epifcopus infferit, vel presbyter.Nec ipfi Epifcopi, aut presbyteri foli habeant acceffum ad huiufmodi feminas,nifi aut clerici praefentes fint, aut graues aliqui Chriftiani. *Carth.38.C. Carth.iij.cap.25.L. Afri.cap.5.L.Troflei.c.9. Capitul.lib.7.cap. 28.Aufel.lib.7.c.143.*

Dift.81. c.32.

CAP. II.

Epifcopo presbytero, & diacono, vel diuerfis clericis,horis indebitis,id eft meridianis, vel vefpertinis, ad feminas prohibemus acceffum;qui tamen fi caufam habuerit,cum presbyterorum, aut clericorum teftimonio videatur. *Epaun.cap.14.*

CAP. III.

Nulla mulier in cubiculo Epifcopi,abfque duobus presbyteris,aut certe diaconibus ingredi permittatur. *Matifcon.cap.3.*

CAP. IV.

Ne Epifcopus abfq; facerdotibus, vel clericis fuis,vt decet, & honefte conuenit, adire *(monafteria puellarum)* licentius fe exiftimet. Sed fine ipfe, fiue quaelibet religiofa perfona,alienus ab illicita fufpicione, quem morum grauitas ornat, permittente, & admonente Epifcopo, exhortationis,vel aedificationis obtentu, quae ad falutẽ animi pertinet, dignum fuerit, vt adeat haec Deo dicata loca,non aliter,fed cum idoneis teftibus peragant,ne propter incautam praefumptionem, fanctae Ecclefiae infametur Angelicus ordo. *Foroiul.c.12.*

CAP. V.

Sancti Africani canones decreuerunt, vt nec ipfi Epifcopi,aut presbyteri foli habeant accefsũ ad viduas,vel virgines, vel ad quafcunque

cumque feminas; sed vbi aut clerici praesentes sunt, aut graues aliqui Christiani. Vnde sicut beatus Gregorius ad ministros Ecclesiae Romanae scripsit, B. Augustinus nec cũ sorore habitare consensit, dicens: Quae cum sorore mea sunt, sorores meae non sunt. Et ex hoc dicit sanctus Gregorius: Docti ergo viri cautela, magna nobis debet esse instructio; nam inhoneste praesumptionis est, quod fortis pauet, minus validum non timere. &c. *Troslei. cap. 9. Vide Afric. c. 5. Greg. lib. 7. reg. ep. 39. Iuo par. 6. c. 77. decr. Anselm. lib. 7. cap. 134. Tarrac. lib. 3. c. 55. & lib. 6. c. 197.*

Dist. 81. c. 25. legitur.

De Episcopo lapso a castitate. Tit. XLI.

CAP. I.

SI quispiam sacerdotum, id est, Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel etiam subdiaconus, de quacumque femina, crimine fornicationis suspicatus, post primam, secundamque, & tertiam admonitionem Metropolitani, vel alterius Episcopi, aut eius, cui subiacere videatur, inueniatur fabulari cum ea, aliquove modo conuersari, canonice indicetur. *Eugen. ij. & Leo iv. in syn. Rom. c. 15. Anselm. lib. 8. cap. 9.*

Dist. 81. c. 23. et c. 2. de coha bit. cler. et mulier. Greg. ix. & in 1. collect. c. 3. e. tit.

CAP. II.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicã habet, fornicationis sibi copulam adiungat. &c. *Vrban. ij in conc. Claram. cap. 9.*

CAP. III.

Episcopus, presbyter, diaconus in fornicatione &c. deprehensus, deponatur, non etiam excommunicetur. Cum scriptura dicat: Non iudicabis bis in id ipsum. *Ap. 24. G. 25. L. Tribur. c. 11. Raban. c. 1. de paenit. Burch. lib. 2. cap. 189. Iuo par. 6. cap. 234. decr. Ansel. lib. 11. c. 30.*

D ist. 81. c. 12. Naum 1.

CAP. IV.

Tua fraternitas, si quos repererit Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est, in adulterio, vel si plures vxores habuerunt. &c. nulla ratione, Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi. &c. Quo sacerdotio fungi desiderant, qui talibus sceleribus inuoluti esse monstrantur, vt neq; saeculares fideles his facinoribus obuolutos optemus? &c. *Zach. ep. 6. ad Bonif. cuius initium est; Susceptis, post princ.*

CAP. V.

Episcopi, presbyteri, diacones, in ministerio positi, sint moechati, propter scandalum, & nefandum crimen, nec in finem communionem accipiant. *Elib. cap. 18.*

CAP. VI.

Si deinceps Episcopi, detecti si fuerint execrabilibus flagitiis cum quibuslibet feminis pollui, ac familiari peculiaritate versari; nouerint se irreuocabili sententia Patrum vlcisci, id est, & loci, & ordinis dignitate priuari. *Toletan. iix. cap. 4.*

CAP. VII.

Quilibet ab Episcopo vsque ad subdiaconum deinceps, qui vel ex ancillae, vel ex ingenuae detestando cõnubio, in honore cõstituti filios procrearint; illi quidem, ex quibus geniti probabuntur, censura damnentur: proles autem tali pollutione nata, non solum hereditatem parentum numquam accipiet; sed etiam in seruitutem eius ecclesiae, de cuius sacerdotis, vel ministri ignominia nati sunt, iure perenni manebunt. *Tolet. ix. ca. 10. Iuo par. 6. cap. 425. decr.*

15. q. 8. c. 3. cū mul tis.

CAP. IIX.

Per fidelem confessionem † est agnitum, quod tactu femineo sordnisset (*Potamius Episcopus.*) Licet hunc Paterna antiquitas sacris regulis deiicere ab honore decernat, nos tamen non abstulimus nomen honoris; quod ipse sibi sui criminis confessione iam abstulerat, sed decreuimus perpetua paenitentia hunc inseruire officiis, & aerumnis. *Tolet. x. in fine.*

† cõfessorem.

CAP. X.

Si quis Episcoporum, magnatis cuiusquã vxorẽ, filiam, neptem, vel propinquam adulterina pollutione foedauerit; & honoris proprii gradum amittat, & sub exilii religione perpetuam excommunicationis sententiã ferat, excepto vitae fine. *Tolet. xi. c. 5. in fi.*

CAP. X.

Episcopus, presbyter. &c. consecratam Deo violans, vel sponsam Dei corrumpens, deponatur; laicus excõmunicetur. *Trull. c. 4.*

27. q. 1. si quis. c. 6.

CAP. XI.

Sancimus, vt si masculi in masculos turpitudinem fuerint operati, Episcopus, presbyter, diaconus de proprii honoris gradu deiectus, exilio perpetuo damnetur, alii legitime puniantur. *Tolet. xvi. cap. 3.*

CAP. XII.

Sacerdotes, si in fornicationis laqueum ceciderint, & criminis manifestus, siue ostensus fuerit actus, sacerdotii non possunt habere honorem, secundum canonicae institutionis auctoritatem. *Vormacien. cap. 11.*

Ne quisquam audiat missam Episcopi, quem certo scit concubinam habere. Tit. XLII.

CAP. I.

NVllus missas eorum audiat, quos vxores, vel concubinas habere cognouerit. *Innoc. ij. in syn. Rom. c. 5. Nicol. ii. in syn. Roma. c. 3. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 3. panor. & in fine eiusd. panor.*

Vid. dist. 32. c. 5. et 6.

CAP. II.

Quicumque sacerdotis, (*qui concubinam habet, aut feminam suspectam domi*) missam scienter audierint, excommunicationi subiacere debeant. *Pictau. cap. 9.*

De cohabit. cler. c. 2. in 1. collect.

CAP. III.

Praedecessores nostri Nicolaus, & Gregorius a missis sacerdotũ, quos tales (*adulteros, homi-*

Dist. 32. c. 6. praeter. p. ad hoc.

homicidas, ebriosos) reuera esse constiterit, fideles abstinere decreuerunt, vt & peccandi licentiam ceteris auferrent, & huiusmodi ad digna paenitentiae lamenta reuocarent. *Vrban. ij. in epist. ad L. Praepositum.*

Episcopus habeat semper secum testes suae vitae. Tit. XLIII.

CAP. I.

Quidam ex clericis, vel etiam ex monachis electi ministerio cubiculi Pontificalis obsequantur; vt is, qui in loco est regiminis, habeat testes tales, qui ad vitam eius in secreta conuersatione videant, & ex visione sedula exemplum profectus sumant. *Gregor. in syn. Rom. c. 2. lib. 4. c. 88. reg.*

CAP. II.

De consf. c. 1. inhemus. 59. Hortamur vos, sicut & in hac sancta Ecclesia constitutum habemus, vt semper testes vobiscum sacerdotes, & diaconos habeatis. & licet conscientia sufficere possit propria, *1. Tim. 3. 6* tamen propter malinolos, iuxta Apostolum, etiam testimonium vos oportet habere bonū ab his, qui foris sunt. quoniam & in hac sancta sede constitutū habemus; vt duo presbyteri, vel tres diaconi in omni loco Episcopū non deserant, propter testimonium ecclesiasticum. &c. *Lucius ep. 1. in princ. Ansel. lib. 6. cap. 133. Tarrac. lib. 3. cap. 51.*

CAP. III.

De conuersatione vitae id statuere placuit, a Pontifice vsque ad subdiaconatum, post susceptí honoris officium, si quis ex coniugatis fuerit ordinatus, vt semper alterius fratris vtatur auxilio, cuius testimonio vita eius debeat clarior apparere. *Gerund. c. 6.*

CAP. IV.

Oportet Episcopos testimonium probabilium personarum conuersationis, & vitae in conclauí suo habere, vt & Deo placeant per conuersationem bonam, & Ecclesiae per optimam famam. *Tolet. iv. cap. 21.*

CAP. V.

Placuit, vt quemadmodum Antistites, ita presbyteri, atque leuitae, quos forte infirmitas, atque aetatis grauitas in conclaui suo manere non finit, vt & iidem in caellulis suis testes vitae habeant, vitamque suam, sicut nomine, ita meritis teneant. *Tolet. iv. c. 22.*

CAP. VI.

Episcopus coniugem, vt sororem habeat, & ita sancta gubernatione gubernet domū omnem, tam ecclesiasticam, quam propriam, vt nulla de eo suspicio quaque ratione consurgat. Et Deo propitio, clericorum suorum testimonio castus viuat. qui cum illo tam in caella, quam vbicūmque fuerit, secum habitent. eumque & presbyteri, & diaconi, vel deinceps clericorum turba iuniorum Deo adiutore conseruent. &c. *Turon. ii. c. 13.*

CAP. VII.

Episcopo (*presbyter*) testis assistat castitatis, & vitae, & fidei, & doctrinae illius. *Francf. synod. Capitul. lib. 5. c. 2.*

CAP. IIX.

Quia nonnullos socios ordinis nostri sine his personis, quas sua religiosa conuersatio testes habere, & quibus exemplum bonum debuit praebere, cubilia secreti sui didicimus incolere; id non sine magna, turbidaque indignatione ferre potuimus. & ne deinceps quispiam Praelatorum id facere pertentet, pari consensu inhibuimus: quia in hoc facto conuersatio sacerdotalis commaculatur, & detrahentibus locus praebetur, & animarum perditio generatur. Vt ergo sacerdos discipulis suis de se ipso exemplum bonum debeat praebere, Apostolus scribens ad Titum docet dicens: In omnibus te ipsum praebe exēplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in castitate, & reliqua. Si qui de hac re exempla quaerere voluerunt, vitas B. Augustini, & Ambrosii, & ceterorum aliorum sanctorum virorum legant, & perspicue inuenient; quod vita, & conuersatio Pontificis sēper testes vitae probabilis habere debeat. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 20.* *Ad Tit. 2*

CAP. IX.

Lucius praecepit, vt duo presbyteri, & tres diacones, in omni loco Episcopum non desererent, propter testimoniū ecclesiasticum. *Dam. in Lucij.*

Episcopi est conficere chrisma. Tit. XLIV.

CAP. I.

Nuenimus quosdam Episcopos non per singulos annos in caena Domini chrisma conficere, sed duos, aut tres annos confectionem sancti chrismatis semel actam cōseruare. Dicunt enim, nec balsamum per singulos annos posse reperire, nec necesse fore, per singulos annos chrisma conficere. &c. Errant, qui talia excogitant. &c. *Fabia. ep. 2. in prin. Iuo par. 2. c. 73. decr.* *De cōsec. d. 3. c. 18. litteris.*

CAP. II.

Chorepiscopis non licet sacerdotes consecrare. &c. nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare. &c. Quae omnia solis Pontificibus deberi, tam ex superioribus, quam ex aliis Patrum constitutis, aut sacris canonibus edocti estis. *Damas. ep. 4. in med. Leo epist. 86. in fi. Hispal. ii. c. 7.*

CAP. III.

Episcopi est chrisma conficere. *Inn. ep. 1. c. 8. Vorm. c. 8. & 72. Iuo par. 2. c. 75. decr. Ans. lib. 11. c. 14.* *Dist. 95 c. 3. illud.*

CAP. IV.

Nullus alius, nisi Episcopus, chrisma conficiat, & per dioecesim destinet. *Tolet. 1. c. 20. Mart. Brac. c. 51.* *De cōsec. dist. 4. c. 124 omni tempore.*

CAP. V.

Episcopalis eminentiae culminis auctoritas non immerito sacris omnibus esse summa percensuit, quae ceteris sacerdotib. exercenda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, chrismatis benedictionem, sacrorūq. ordinum institutionem. *Tolet. iix. c. 7.*

CAP. VI.

Chrisma conficere nullus praeter Episcopum praesumat: nam illi soli haec dignitas concessa est. *Vorm. c.2. & c.8.*

CAP. VII.

De cōsec. d.4.c.124 Omni tempore iuxta Pascha singulis, scilicet annis Episcopo liceat chrisma conficere, & per suas dioeceses destinare. *Mar. Brac. c.51. Tolet. 1. cap.20.*

CAP. IIX.

Siluester constituit, chrisma ab Episcopo confici. *Damas. in Siluestr. post prin.*

Episcopi est conferre sacramentum confirmationis. Tit. XLV.

CAP. I.

Omnibus festinandum est sine mora renasci Deo, & demum consignari ab Episcopo, id est, septiformem gratiam Spiritus sancti percipere, quia incertus est vniuscuius † que exitus vitae. Cum autem regeneratus fuerit per aquam, & postmodum septiformi Spiritus gratia ab Episcopo cōfirmatus. &c. demum ex operibus bonis ostēdat in se similitudinem eius, qui eum genuit, patris. *Clem. ep.4. ante fi.*

† vnusquisq. f.

CAP. II.

De cōsec. d.5 c.1. Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post baptismum accipere debēt, vt plene Christiani inueniantur. *Vrban. ep. sing. prope fin. Burch. lib.4 c.66. Iuo lib.1. tit.3. c.1. panor. & par.1. cap.260. & 296. decr. Anselm. lib.9. c.23. Caesar. lib.12. cap.91. Tarrac. lib.4. c.4.*

CAP. III.

De cōsec. d 5.c.4. Manus impositionis sacramentum magna veneratione tenendum est, quod ab aliis perfici non potest, nisi a summis sacerdotibus, nec tempore Apostolorum ab aliis, quam ab ipsis Apostolis legitur, aut scitur peractum esse; neque ab aliis, sicut iam dictum est, quā ab illis, qui eorum locum tenent, vmquam perfici potest, aut fieri debet. nam si aliter praesumptum fuerit, irritum habeatur, & vacuum; nec inter ecclesiastica vmquam reputabitur sacramenta. *Euseb. ep.3. in fi. Burch. lib.4. cap.63. Iuo lib 1. tit.3. cap.3. panor. & p. 1. cap.257. & 297. decr.*

CAP. IV.

De cōsec. dist.5. de bis. c.3. Vtrum maius esset sacramentum, manus impositio Episcoporum, aut baptismus? Scitote vtrumque magnum esse sacramentum, & sicut vnum a maioribus fit, id est a summis Pontificibus, quod a minoribus perfici non potest; ita & maiori veneratione venerandū, & tenendum est. *Miltiad. ep.1. ante med. Burch. lib.4 c.61. Iuo lib.1. tit.3. c.2. panor. & p. 1. c.255. decr. Anselm. lib.9. c.26. Caesar. lib. 12. c.90. Tarrac. lib.4. cap.5.*

CAP. V.

Quod solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber actuū Apostolorum docet, praesertim cum nullus ex lxx. discipulis, quorum isti (*chorepiscopi*) in ecclesia speciem gerunt, legatur donum sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse. *Damas. ep.4. post med.*

Act.8.c.

CAP. VI.

De consignandis infantibus, manifestum est, ab alio fieri, quam ab Episcopo non licere: nam presbyteri, licet sint sacerdotes, Pontificatus tamen apicem non habēt. Haec autem Pontificibus solis debere, vt vel consignent, vel paracletum Spiritum tradant, non solum consuetudo ecclesiastica demonstrat; verum illa lectio actuum Apostolorum, quae asserit, Petrum, & Ioannem esse directos, qui iam baptizatis traderet Spiritum sanctum. Nam [presbyteris, seu extra Episcopum, seu praesente Episcopo, cum baptizant, chrismate baptizatos vngere licet; sed quod ab Episcopo fuerit consecratum: non tamen frōtem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, cum tradunt Spiritum sanctum paracletum. *Innoc. ep.1. cap.3. Burch. l. 4. c.69. Iuo lib.1. tit.3. c.4. panor. & par.1. c. 263. & 298. decr. Anselm. lib.9 c.25.*

Act.4.f.

De cōsec. d.4.c.119.

CAP. VII.

Non conficiendi chrismatis, non consignationis Pontificalis adhibendae sibimet accipere facultatem possunt presbyteri. *Gelas. ep.1. cap.8.*

Dist.95. presbyteros. c.3.

CAP. IIX.

Donum sancti Spiritus per impositionem manuum chorepiscopi non tradant, nec presbyteri, sed Episcopi; quia non lxx. sed Apostoli tantum manus imponebant. *Ioann. iij. ep. vn. in princ.*

CAP. IX.

Plebi, quā acceperit, benedicere (*loquitur de Episcopo, qui tātum fuit cōsecratus a duobus Episcopis*) ex cōstitutionis huius permissu, atque in eadem ecclesia neophytos confirmare in castellis, ac vicis liceat. *Regien. c.3. in fi.* In ecclesia quoque in qua ordinatus fuerit, consecrandi virginem, sicut confirmandi neophytum, ius habebit. *Regien. c.4.*

CAP. X.

Si quando Episcopis peragrandae parochiae necessitas incumbit, in confirmandis hominibus. &c. in lucris animarum potius, quam in depraedandis, & spoliandis hominibus, & scandalizandis fratribus operam dent. &c. *Cabilon. sub Carolo c.14. Iuo par.3. c.133. decr.*

10.q 3. cauendum. c.7.

CAP. XI.

Emersit quidam reprehensibilis, & valde iam inolitus vsus; eo quod quidam chorepiscopi vltra modum suum progredientes, & donum sancti Spiritus per impositionem manuum tradant, & alia quaeque, quae solis Pōtificibus debentur, contra fas peragant, praesertim cum nullus ex septuaginta discipulis, quorum speciem in Ecclesia gerunt, legatur donum sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse. Quod autem solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber Apostolorum docet, in quo legitur: Cum Apollo esset

esset Corinthi.&c. Item in eodem: Cum audissent Apostoli, qui erant Hierosolymis. &c. Ecce aperte demonstratur, quod non septuaginta discipuli, quorum formam tenent chorepiscopi, sed Apostoli, quorum successores sunt Episcopi, tradebant Spiritũ sanctum. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 27.*

CAP. XIII.

Episcopi conferant ieiuni sacramentum confirmationis. *Paris. ead. syn. c 33. lib. 1.*

CAP. XIV.

Ipsi Episcopi concessum sibi otium, non in suas voluptates, sed in diuinum, & officiosum conuertant negotium; quatenus studentes praedicationi, & correctioni, atque confirmationi, quod hactenus per parochias fuit neglectum, sollerter, & deuotissime de cetero sit correctum. *Melden. cap. 28.*

CAP. XV.

Vt chorepiscopus modum suum iuxta canonicam institutionem teneat, & nec sanctum chrisma, nec sanctum paracletum Spiritum, solis Episcopis, iuxta decreta Innocentii, tribuere debitum, tradere tentet. *Meld. c. 44.*

Episcopi munus est, consecrare ecclesias, & altaria. Tit. XLVI.

CAP. I.

Altare erigere, & vngere, aut sacrare; ecclesias dedicare, Episcopi tantum possunt, non chorepiscopi, nec presbyteri. *Dam. epist. 4. in medio.*

CAP. II.

Nu. 7. a. In diuinis litteris praecipiente Domino solus Moses in tabernaculo Dei erexit altare, solus ipse vnxit, qui vtique summus sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo: Moses, & Aaron in sacerdotibus eius. *Psal. 98.* ideoque id, quod tantum facere principibus sacerdotum iussum est, quorum typum Moses, & Aaron tenuerũt; omnino decretum est, vt chorepiscopi, vel presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non praesumant. Nam quamuis cum Episcopis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio, quaedam tamen auctoritate veteris legis, quaedam nouellis, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita nouerint, sicut presbyterorum, & diaconorum, aut virginum consecratio, sicut constitutio altaris, ac benedictio, vnctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec ecclesias, vel altaria consecrare licet. *Leo epist. 86. in fi ad Episc. Germ. Hisp. ij. c. 7.*

CAP. III.

Episcopali eminentiae diuina auctoritas concessit, quae ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet, templorum Dei sacrationem, & chrismatis benedictionem, sacrorumq. ordinum institutionem. &c. Verum sicut sanctum chrisma collatum, & altaris honor euelli non queunt, ita quoq; sacrum decus honorum. *Tolet. iix. c. 7.*

CAP. IV.

Vt basilicae a chorepiscopis consecratae, ab Episcopis consecrentur, roboratum est. quia iuxta decreta Damasi Papae, Innocẽtii, & Leonis, vacuum est, atque inane quidquid in summi sacerdotii chorepiscopi egerũt ministerio. *Meten. cap. 5.*

Ne Episcopus pretium vllum accipiat causa consecrandi ecclesias. Tit. XLVII.

CAP. I.

Si quisque consecrationem altarium, vel ecclesiarum, interueniente execrabili ardore auaritiae per pecunias acquisiuit, honore male acquisito careat; & emptor, atque venditor, & interuentor nota infamiae percellantur. *Inn. ii. in syn. Rom. c. t. post Iuonis panor.* *1. q. 3. c. vlt.*

CAP. II.

1. q. 2. c. 1. Quotiens ab aliquo fidelium ad consecrãdas ecclesias Episcopi inuitantur; non quasi ex debito munus aliquod a fundatore requirant, sed si ipse quidem aliquid ex suo voto obtulerit, non respuatur. Si vero aut paupertas illum, aut necessitas retinet, nihil exigetur ab illo. *Brac. ii. cap. 5. Vorm. c. 3. Burch. l. 3. cap. 37. Iuo par. 3. cap. 42. decr.*

CAP. III.

Nullus Episcoporum deinceps pro dedicatione sanctae ecclesiae aliquid exigere praesumat. *Aquisgr. ij. sub Lud. par. 1. c. 5.*

CAP. IV.

Nullus Episcopus pro sacris ordinibus, vel pro ecclesiarum benedictionibus, vel quibuslibet aliis benedictionibus, munus accipiat. *Pictau. cap. 4.*

Ne Episcopus in aliena dioecesi ecclesias consecret. Tit. IIL.

CAP. I.

Si quis Episcoporum in alienae ciuitatis territorio ecclesiam aedificare disponit. &c. non praesumat dedicationem. quae illi omnimodo reseruatur, in cuius territorio ecclesia assurgit. &c. *Arausi. c. 10.*

CAP. II.

Episcopus in dioeceses alienas ad alienos clericos ordinandos, vel consecranda altaria, accedere non debet. Quod si fecerit, remotis iis, quos ordinauerat, altaris tamen consecratione manente, transgressor canonũ anno a missarum celebritate cessabit. *Aurel. iij. cap. 15.* *7. q. 1. c. 28.*

CAP. III.

Vbi Pontifex obierit, nullus Episcopus. &c. aut in ciuitate, aut per parochias altaria audeat consecrare. &c. Si fecerit anno integro missas facere non praesumat. *Aurel. cap. 8.*

Solus Episcopus confert sacros ordines, & virgines consecrat. Tit. IL.

CAP. I.

Dist. 69. quonam. c. 1.

ORdo gubernat sacerdotiũ. Scimus quosdam sine manus impositione ab infantia coronam clerici accipere, & legere in synaxi in ambone. Id non fiat in ecclesia, neque in monasterio. Licet tamen lectoris ordinem praeposito monasterij dare, si ipse praepositus ab Episcopo ordinatus est presbyter. Ita olim chorepiscopi, permissione Episcopi, lectores ordinabant. *Nicaen. ij. c. 14. Iuo par. 5. cap. 376. decr.*

CAP. II.

Presbyter, diaconus, clericus ab vno Episcopo ordinetur. *Ap. cap. 2.*

CAP. III.

Dist. 67. c. 1.

Reliqui sacerdotes (*praeter Episcopos*) a proprio ordinentur Episcopo, ita vt ciues, & alij sacerdotes assensum praebeant, & ieiunantes ordinationem celebrent. similiter & diaconi ordinentur. Ceterorum autem graduum distributioni trium veracium testium, cũ Episcopi scilicet approbatione, sufficere potest. *Anaclet. ep. 2. post prin. Ansel. lib. 6. c. 47.*

CAP. IV.

Episcopi soli possunt sacerdotes consecrare, diaconos, subdiaconos, virgines. &c. *Damas. ep. 4. in med. Leo ep. 86. ad Episcopos Germaniae, & Galliae, in fin. Hispalen. ij. c. 7.*

CAP. V.

Ne presbyteri sibi meminerint vlla ratione concedi, sine summo Pontifice, subdiaconũ, aut acolythum ius habere faciendi. *Gelas. ep. 1. c. 8.*

CAP. VI.

Chorepiscopis non licet, presbyteros, aut diaconos ordinare. *Ancyr. cap. 13.*

CAP. VII.

Chorepiscopus ab Episcopo vrbis ordinatur. ipse lectores, subdiaconos, & exorcistas tantum ordinare potest, non presbyterum, & diaconum. *Anti. 10.*

CAP. IIX.

Presbyterorum, & diaconorum, ac virginum consecratio Episcopis tantum est permissa. *Hispalen. ij. cap. 7.*

CAP. IX.

Nosse nos conuenit, quod Episcopalis eminentiae diuina auctoritas non immerito sacris omnibus esse summa percensuit, quae ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit: scilicet templorum Dei sacrationem, chrismatis benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem. *Tolet. xix. cap. 7.*

CAP. X.

Vt chorepiscopus modum suum iuxta canonicam institutionem teneat, & nec sanctum chrisma, nec sanctum paracletum Spiritum, solis Episcopis, iuxta decreta Innocentij, tribuere debitum, tradere tentet. neque ecclesias consecret, neque ordines ecclesiasticos, qui per impositionem manus tribuuntur, id est, non nisi vsque ad subdiaconatum, & hoc iubente Episcopo, & in locis, quibus canones designant, agere praesumat. *Synod. Melden. cap. 44.*

Ne Episcopus clericum alienum ordinet, aut suscipiat. Tit. L.

CAP. I.

SI quis audeat ordinare in sua ecclesia eũ, qui alterius Episcopi est, eo Episcopo non consentiente, irrita sit ordinatio. *Nicaen. 16. G. 17. L. Vid. Aquisg. cap. 45. Mart. Brac. 33. Burc. lib. 2. c. 109. Iuo par. 5. c. 211. decr.*

Dis. 71. c. 3.

CAP. II.

Nullus Episcopus alterius parochianum praesumat retinere, aut ordinare absque eius Episcopi voluntate, vel iudicare. salua tamen in omnibus Apostolica auctoritate. Quia sicut irrita erit eius ordinatio, ita & dijudicatio. quoniam censemus, nullum alterius iudicis, nisi sui, sententia teneri. nam qui eum ordinare nõ poterit, nec iudicare vllatenus potest. *Nic. xxvj. apud Iulium ep. 2. cap. 6. Vide Ap. 35. G. 36. L. Xyst. ij. ep. 2. c. 2. Hadr. ad Episcopum Mediom. c. 16. Magun. sub Arnul. cap. 14. Capitul. lib. 7. c. 308. & in addit. c. 149.*

CAP. III.

Interdicimus, vt nullus Episcoporum audeat, iuxta sanctorum canonum instituta, &c. alterius ciuitatis clericum sine dimissorijs sui Episcopi suscipere, vel ordinare. &c. *Zachar. in syn. Roman. cap. 11.*

CAP. IV.

Ordinati ab alio, quam a suo Episcopo, nõ recipiãtur. *Greg. vij. in conc. Rom. incer. c. 24.*

CAP. V.

9. q. 2. c. 1

Nemo alterius terminos vsurpet, nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare praesumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec vires vllas habebit: quoniã nullus alterius iudicis, nisi sui, sententia tenebitur, aut damnabitur. Vnde & Dominus loquitur, dicens: Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. *Callist. ep. 2. cap. 3. Burc. lib. 2. cap. 39. Iuo lib. 5. c. 100. & 101. & 236. & lib. 14. cap. 72. decr. Ansel. lib. 6. cap. 120. Caesar. lib. 5. cap. 18.*

Prou. 22. d.

CAP. VI.

Vt de aliena ecclesia ordinare clericum nullus vsurpet. *Syrici. epist. 4. c. 6. apud con. Telen.*

CAP. VII.

De aliena ecclesia clericum ordinare, aut iudicare nullus vsurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus, concedere voluerit. quod etiam Nicaena videtur synodus continere. *Inno. ep. 2. cap. 7. Iuo lib. 3. tit. 5. cap. 23. panor. Vid. Nicaen. 16. & 17.*

Dist. 71. c. 2.

CAP. IIX.

Non ambiant sibimet Episcopi vindicare clerici-

De consecr.

Dist. 1. host. lucaus. 1.

clericos potestatis alienae. *Gelas. ep. 1. cap. 6. Vorma.* 48. *Ansel. lib. 5. c. 4. Tarrac. lib. 3. c. 91.*

C A P. IX.

Dist. 71. c. 1.

Si quis Episcopus ex aliena paroecia ministrum alienum sine permissione sui Episcopi in aliquo gradu ordinet, & infirma, & irrita ordinario existimetur. si quis id fecerit, a suis coepiscopis corripiatur. *Sard.* 15. G. 18. 19. L. *refert Carth.* 1. c. 5. & *Tribur.* 28.

C A P. X.

Dist. 71. c. 6. Primatus.

Non licet clericum alienum ab aliquo suscipi sine litteris Episcopi sui, neque apud se retinere, nec laicum vsurpare sibi de plebe aliena, vt eum ordinet sine conscientia eius Episcopi, de cuius plebe est. &c. nam & in Sardicensi cōcilio statutum est, vt nemo alterius plebis hominem vsurpet, sed si forte est necessarius, petat a collega suo, & ex consensu habeat. *Carth.* 1. c. 5 L. *Vide Sard.* 15. G. 18. 19. L. *Tribur.* 28. *Burch. li.* 2. c. 43. *Iuo par.* 6. c. 144. *decr. Ansel. lib.* 6. *cap.* 124. *in Romano.*

C A P. XI.

Clericus, vel laicus non communicet in aliena plebe sine litteris Episcopi sui. *Carth.* j, c. 7.

C A P. XII.

Dist. 72. c. 2.

Clericum alienū, nisi concedente eius Episcopo, nemo audeat vel retinere, vel promouere in ecclesia sibi credita. Clericorum nomine etiam lectores, psalmistae, & ostiarij continentur. *Carth. iij. c.* 21. *Vide Tribur.* 28. *Burch. lib.* 2. c. 42. *Iuo par.* 6. c. 143. *decr.*

C A P. XIII.

In pluribus synodis decretum est: vt nullus Episcopus alienum clericum vsurpet, sine uoluntate sui Episcopi. &c. *Carth.* 54. G. *Afr.* 20. 21. L. *Carth. iij. cap.* 44. L. *Aquisgr. cap.* 91. *Tribur. cap.* 28.

C A P. XIV.

Si quis contra statuta maiorum (*alienos*) ordinauerit, qui ordinatus fuerit, sacerdotij honore priuabitur: qui ordinauerit, auctoritatem in ordinationibus, & cōcilijs non retinebit. *Taurin. cap.* 2. *Tolet. xij. c.* 4.

C A P. XV.

Clericum alterius, secundum statuta canonum, nemo suscipiat, neque suae ecclesiae in alio gradu audeat ordinare, neque abiectum recipiat in communionem. *Tauri. c.* 6.

C A P. XVI.

Si quis alibi consistentem clericum ordinandum putauerit, prius definiat, vt eum ipso habitet, nec eum sine consultatione eius Episcopi, cum quo ante habitauit, ordinare praesumat. quia non sine causa diu ab alio non ordinatus remansit. *Arausi. c.* 8.

C A P. XVII.

Si qui autem alienos ciues, aut alibi consistentes ordinauerint, nec ordinati in vllo accusantur, aut ad se eos reuocent, aut ipsi eis impetrent, cum quibus habitent. *Arausi. c.* 9.

C A P. XIIX.

Alijs Episcopis aliorum clericis gradum augere non liceat. *Andegauen. c.* 10.

C A P. XIX.

Clericos ab alijs Episcopis ordinatos. &c. sine permissu eorum, a quibus fuerant ordinandi, promouere ad superiorem aliquem ordinem non praesumant, ne concordiam fraternam iniuria illata contaminet. *Venet.* 10.

C A P. XX.

Nullus alienum clericum, secundum decreta canonum, sine consensu Episcopi sui, audeat ordinare. sed nec vllum sanctorum sacerdotum quispiam ordinet, qui localem se futurū primitus non spoponderit, vt per haec nullus a regula, vel disciplina ecclesiastica deuiare permittatur impune. *Valen. Hisp. c.* 6.

C A P. XXI.

Ne vllus Episcopus alterius clericum contra voluntatē Episcopi sui suscipere audeat, aut sacerdotia praerogare. *Aruer. cap.* 10.

C A P. XXII.

Nullus clericum, seu lectorem alienum, sine sui concessione Episcopi, vel promouere, vel sibi quibuslibet conditionibus audeat vindicare. Quod si quis hanc constitutionem fuerit quacumque praesumptione transgressus, memoratae personae ab eo, cum quo sunt debitae, seu ecclesiastico iuri, seu proprio reuocatae, quia illicita vocatione discesserant, ab honore, vel officio suscepto, iuxta arbitrium sui Pontificis, suspendantur. Episcopus vero, qui ordinauerit, sex mensibus missas facere non praesumat. *Aurel. v. cap.* 5.

C A P. XXIII.

Nullus Episcopus clericum alterius ordinare praesumat, sicut & antiqui canones vetuerunt, nisi forte signata ipsius scripta susceperit. *Brac. i. cap.* 26.

C A P. XXIV.

Vt nullus alterius clericum retinere praesumat, sicut priscis est canonibus institutum, nec ad sacrum ordinē, sine voluntate sui Episcopi penitus promouere. *Cabilon. cap.* 13.

C A P. XXV.

21. q. 2. c. 1.

Nullus clericus cuiuscumque ordinis, † sine litteris dimissorijs sui Episcopi, in alia ecclesia ordinetur: † alias ordinatus, & ordinans deponantur. *Trul.* 17.

† gradus. † constituatur.

C A P. XXVI.

Multiplici prohibitione sancitum est, vt alterius clericum nemo sollicitaret, nemo fugientem reciperet, nemo etiam aut occlare, † aut ordinare auderet. *Tolet. xiij. cap.* 11.

† *al.* subalare.

C A P. XXVII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia presbyteros, vel diaconos diligenter inquirat, & fugitiuos omnes clericos ad loca sua redire iubeat, & proprijs Episcopis, aut rectoribus quaerentibus reddat. *Arela. sub Carolo c.* 24.

C A P. XXIIX.

Vnusquisque Episcoporum parochiam suam diligenter perscrutari nitatur, ne aliquis presbyter ab alterius parochia in suam commigrans, officium celebrare praesumat, sine litteris commendaticijs, sicut olim mul-

tis in

tis in locis actum esse repertum est. *Turonen. sub Carolo cap.* 13.

CAP. XXIX.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia diligenter presbyteros, vel clericos inquirat, vnde sint; etsi aliquem fugitiuum inuenerit, ad suum Episcopum redire faciat. *Magun.* 31. *Capitul. libro* 5. *cap.* 84. *Burch. lib.* 8. *cap.* 56. *Iuo par.* 7. *cap.* 74. *decr.*

CAP. XXX.

Postulandum de presbyteris, qui hinc inde de diuersis parochijs veniunt, & in Palatio morantur, vt sine proprij Episcopi consensu, ibi locum consistendi non habeant, nec recipiantur: quia fieri potest, vt intra parochiam metu perpetrati criminis, ne id palam iuxta canonum sanctiones vlciscatur, palatinas aedes frequentent, aut certe, licet non sit ordinatus, ipse tamen absque litteris ordinatum se attestetur. *Aquisgran. ij. sub Ludouico, parte* 4. *cap.* 22.

CAP. XXXI.

Si quis Episcopus iudicauerit, vel ordinauerit alterius parochianum, sine consensu, & voluntate sui Episcopi; oportet non sine increpatione in communi concilio admitti, ita vt ecclesiasticum vltra non soluat canonem. *Magunt. sub Arnulpho cap.* 15.

CAP. XXXII.

19. q. 2. c. 1.

Alienum clericum, inuito Episcopo ipsius, nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi ex placito caritatis id inter dantem, accipientemque conuenerit. *Tribur. cap.* 28. *Aquisgr.* 58. *ex Leone epist.* 82. *cap.* 9. *Iuo par.* 6. *cap.* 69. *decr. Ansel. lib.* 7. *c.* 161. *Tarra. lib.* 4. *cap.* 18.

CAP. XXXIII.

Omnibus ministris ecclesiasticae dignitatis interdicimus, vt nullus quocumque munere, aut fauore corruptus clericum alterius parochiae latenter, ac furtiue ad ordinationem subintroducere praesumat. Quod si fecerit, iuxta Chalcedonense decretum is, qui ordinatus est, donum Spiritus sancti, quod furari conatus est, amittat: & qui mediator extitit, si clericus est, proprio gradu decidat; si laicus, aut monachus, anathematizetur. *Nanneten. c.* 7. *Burch. li.* 1. *c.* 106. *Iuo p.* 5. *c.* 208. *decr.*

CAP. XXXIV.

Si quis in contemptu positus presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex clero recesserit ab ecclesia sua, nullo modo in alia suscipiatur. &c. Si quis autem Episcopus ausus fuerit eum ordinare in sua ecclesia, non consentiẽte Episcopo suo, a quo recessit, ordinatio illius vacua deputetur. *Mart. Brac. c.* 33. *Nicae.* 16.

Episcopus seruet canonum statuta in conferendis ordinibus, & beneficijs, aut det poenas. Tit. LI.

CAP. I.

c. 7. de elect. Greg. x. c. 16.

DEcanatum, Archidiaconatum, & alia, quae curam animarum habent annexã, nullus omnino suscipiat, sed nec parochialis ecclesiae regimen, nisi qui iam xxv. annum aetatis attigerit, & scientia, & moribus exsistat commendandus. &c. Episcopus autem, si fecerit, aut fieri consenserit contra hoc; in conferẽdis praedictis potestatem suam amittat, & per Capitulum, aut per Metropolitanum, si Capitulum concordare nequiuerit, ordinentur. *Alex. iij. in conc. Later. c.* 3.

ca. vi. in 1. coll.

CAP. II.

De praeben. c. 4. Greg. ix. c. 5. eo. tit. in 1. coll.

Episcopus, si aliquem sine certo titulo, de quo necessaria vitae percipiat, in diaconum, vel presbyterum ordinauerit; tamdiu necessaria ei subministret, donec in aliqua ei ecclesia conuenientia stipendia militiae clericali assignet. nisi forte talis, qui ordinatur, extiterit, qui de sua, vel paterna haereditate subsidium vitae possit habere. *Alexan. iij. in concil. Lateran. cap.* 5.

CAP. III.

Res non parum necessarias, fauente Domino, vobiscũ pariter multo tempore volumus emendare, & modum arbitrio pium in hac vrbe de forensibus sacerdotibus qui per vicinio res Episcopos consecrantur, rationabilius ordinare; qualiter nullatenus amplius per titulorum, vel diaconiarum ecclesias in sacerdotali gradu constituti sacerdotes reperiantur, quam nos communi consilio superfuerit * annotato recolimus. Denique a maioribus ordinatum, vt secundum facultatem rerum clerici ordinentur. Nos tantam superfluitatem presbyterorum forensium cernimus ordinatam, quorum non amplius, quã tertiam partem debito modo posse sufficere; & credo in nõnullis sancti corrumpi canones potuissent dicentes: Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli; & in alijs multis, quae hic per totum longũ esset recensere, & maxime in hoc, quod nullus debeat absolute ordinari presbyterorum. Deinceps vero qui contra interdicta attentare praesumpserit, sciat se in eum omni modo vindicandum. *Leo iv. in syn. Rom. c.* 39.

1. Tim. 3.

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, qui iterum ordinatur, deponatur cum ordinatore. *Apost. c.* 68.

CAP. V.

Antistites sciant, quod si vltra ad sacros ordines quemquam de paenitentibus crediderint assumendum, & de suo, & de eorum statu, quos contra canones, & interdicta nostra prouexerint, congruam ab Apostolica sede promendam esse sententiam. *Syric. ep.* 1. *cap.* 15. *Ansel. lib.* 7. *cap.* 17. *& lib.* 8. *c.* 6.

CAP. VI.

Quantum illicitum sit illud, aestimari non potest, vt transeuntes siue simulent, siue sint monachi, quod se appellant, quorum nec vitam possumus scire, nec baptismum, quorum fidem incognitam habemus, nec probatam, nolint (*Episcopi*) sumptibus adiuuare, sed statim aut diaconos facere, aut presbyteros ordi-

ordinare festinent, aut quod est grauius, Episcopos constituere non formident. Carius apud illos dari sumptum est transeunti, quam sacerdotium non retento. Inde in superbiam exaltātur, inde insuper ad perfidiam eito cor ruunt, quia fidem veram in ecclesiasticis toto orbe peregrini discere non afferuntur. *Syryc.epist.3.cap.2.*

CAP. VII.

Dist.51.a-liqua ... c.1. Dilectionis vestrae maturitas prouidere debebit, vt tantae vsurpationi, saltem nunc finis necessarius imponatur, eo videlicet constituto, vt quicumque tales (*curiales, aut qui in forensi exercitatione versati sunt, aut milites*) ordinati fuerint, cum ordinatorib. suis deponantur. *Innoc ep.23.c.2. ad synod. Tolet.*

CAP. IIX.

Post haec si quis aduersus formas canonum, vel ad ecclesiasticum ordinem, vel ad ipsum sacerdotium venire tentauerit; vna cum ordinatoribus suis, ipso, in quo inuenti fuerint, ordine, & honore priuentur. *Inno.d.ep.23.cap.3.ad syn.Tolet.*

CAP. IX.

Dist.16.c.2. qui ecclesiasticus. dist 59.c.1. Hoc specialiter interdictum constat, ne quis contra Patrum praecepta ad summum ecclesiae sacerdotium aspirare praesumeret, & non solum in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiam in ordinatores eius, vt careret eo ordine, quem sine ordine contra praecepta Patrum crediderant praesumendum, *Zosi. epist.1.cap.1. Iuo par.5. cap.102. decr. Ansel.lib.6.cap.24.*

CAP. X.

1.q.1.c.43 et 25. q.2.c.24. Si qui Episcopi talem consecrauerint sacerdotem, qualem non liceat; etiam si aliquo modo damnum proprij honoris euaserint, ordinationis tamen ius vlterius nō habebunt, nec ei sacramento intererunt, quod neglecto diuino iudicio, immerito praestitere. *Leo epis. 85. vel 87.c.2.ad Episcopos Africae. Iuo part. 5.cap.107 decr. Ansel.li.6.c.65.in addit. Caesar.lib.4.cap.17.Tarrac.lib.1.cap.113.*

CAP. XI.

25.q.2.c.23.et dis. 74.c.7. Denunciamus, quod si posthac quidquam tale praesumpseris, & aliquem Episcopum, presbyterum, seu diaconum inuitum facere forte credideris: ordinationes tibi Rauennatis ecclesiae, vel Aemiliensis noueris auferendas. *Simpli.ep.2. Ansel.lib.6.cap.61.*

CAP. XII.

Relatio nos vestrae dilectionis instruxit, Gaudentium Ausiniēsis ecclesiae sacerdotem contra statuta canonum, ac nostra praecepta ordinationes illicitas perpetrasse, quare illi totam auferri praecipimus potestatem. *Simplic.epist.3. in princ Burch.libro 1.cap.110. Iuo par.5.cap.212.decr.*

CAP. XIII.

Dist.50. ex paenitentia.c.55 Si per ignorantiam Episcopi paenitens ordinatus fuerit, deponatur a clero, quia se ordinationis tempore non prodidit fuisse paenitentem. Si autem sciens Episcopus ordinauerit talē; etiam ipse ab Episcopatus sui ordinandi dumtaxat potestate priuetur. Simili sententiae subiacebit Episcopus, si sciens ordinauerit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam vxorem habuit, aut secundam. *Carth. iv.c.68.& 69.Burch.li.2.c.35.Iuo lib.3.tit.5. c.19.panor.& p.6.c.136. & par.15.c.5.decr. Ansel.lib.7.c.20.Caesar.lib.15.c.32.*

CAP. XIV.

Iudicauit synodus; vt, si quis ex hoc fecerit (*in ordinibus conferendis*) contra statuta maiorum; sciat is, qui ordinatus fuerit, sacerdotij se honore priuandum; ille vero, qui ordinauerit, auctoritatem se in ordinationibus, vel in concilijs minime retenturum. *Taurin. c.2 Vide Tolet.12.c.4.& Regien.c.1.*

CAP. XV.

Cum de voluntate Domini apud Regiensem ecclesiam conuenissemus, & transgressionis apud Ebredunensem ecclesiam habitae remedium quaereretur, qua sanctis Ecclesiae canonibus ac reuerendis Patrum constitutionibus omni parte neglectis, absque trium Episcoporum praesentia, absque comprouincialium litteris, absque Metropolitani auctoritate, irritam ordinationis speciem a duobus temere conuenientibus praesumptam esse clarebat. Placuit misericordiae, & caritatis occursu ita in communionem, dilectionemq. recipi, vt scirent secundum recentem, & saluberrima Taurinensis synodi definitionem, ad perpetuam vitae illius suffusionem, nullis se de cetero ordinationibus, nullis ordinarijs futuris interesse concilijs. *Regien. in principio, & cap.1.Vid.Taurin.2.*

CAP. XVI.

Duo si praesumpserint ordinare Episcopum in nostris prouincijs, placuit de praesumptionibus vt sicubi contigerit, duos Episcopos inuitum Episcopum facere, auctoribus damnatis, vnius eorum ecclesiae, ipse, qui vim passus est, subsituatur, si tamen vita respondet: & alter in alterius deiecti loco nihilominus ordinetur. Si voluntarium duo fecerint, & ipse damnabitur; quo cautius ea, quæ sunt antiquitus instituta, seruentur. *Arausi. c.21. Burch.lib.1.cap.30.Iuo lib.3.tit.2.cap.13.panor.& par.5.cap.141.decr.* *Dist.64. de abiectione.c.5 de elec.c. 7.in 1.col lect.*

CAP. XVII.

Ne secundae vxoris, aut renuptae maritus presbyter, aut diaconus ordinetur, abunde sufficeret ab Apostolo constitutum. &c. Qui scienter eum contra dicta ordinauerit, reus fratribus fiat. *Epaun.2.* *1.Tim.3. 2.*

CAP. XIIX.

Qui cōtra decreta canonum ordinauerint, nullum ordinare iam audeant, & qui deinceps ordinati fuerint, deponantur. *Ilerd.c.12.*

CAP. XIX.

Episcopus, qui inuitum, aut reclamantem praesumpserit ordinare, annali paenitentiae subditus, missas facere non praesumat. *Aurel. iij.c.7.Tarrac.lib.6.cap.8.* *Dist.74.c.1.*

CAP.

CAP. XX.

Si quis Episcoporum sciens bigamum, aut internuptae maritum, ad officium leuiticae dignitatis, siue presbyterij contra ius canonum promouere praesumpserit; sciat se vnius anni spatio ab omni officio sacerdotij esse suspensum. Qui si forte sententiae subiacere contempserit, a communione eius vsque in aliam synodum se fraternitas vniuersa suspendat. *Aurel.iv.cap.*10.

CAP. XXI.

Dist.23.c.13. ex epistola. et c.14. quorundam.

Si Episcopus oculorum dolore detentus manum suam super presbyteros, & leuitas posuit, & presbyter quidam illis benedictionem dedit; a gradu sacerdotali, vel leuitici ordinis depositi, aequo iudicio abijciantur. H*ispal.ij.c.*5.*Burch. lib.*1.*c.*111.*Iuo par.*5.*c.*212.*&* 213.*& parte* 6.*c.*102.*decr.*

CAP. XXII.

21.q.2.c.1.

Ordinatus, & ordinans sine litteris dimissorijs sui Episcopi in alia ecclesia, deponatur. T*rul.*17.

CAP. XXIII.

Si quis in locis illis se Episcopum eligat fieri, vbi Episcopus numquam fuit, anathema sit in conspectu Dei omnipotentis. & insuper tam ordinator, quam ordinatus gradum sui ordinis perdat; quia non solum antiquorum Patrum decreta, sed Apostolica ausus est conuellere instituta. T*olet.xij.c.*4.*in fine. Burch. lib.*1.*cap.*33.*Iuo part.*5.*c.*144.*decr.*

CAP. XXIV.

Vt hi, qui ordinandi sunt, secundum ordinem ecclesiasticum, & institutionē sanctorum Patrum ordinentur. videlicet, vt Episcopi iudicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum qui circumcirca sunt, prouehantur ad ecclesiasticam potestatem. T*ullen.p.vlt.c.*8.

Ne Episcopus causa administrandi sacramenta, munera accipiat. Tit. LII.

CAP. I.

QVi donatione auri ordinauerunt in Ecclesia, vltimum gradum habeant sui ordinis. si perseuerant, poenis suis corrigantur. &c. *Nicaen.ij.cap.*5.

CAP. II.

Episcopus, praepositus, clericus, vel cesset a simonia in datione ordinum, vel susceptione monachorum, vel deponatur. Praeposita eijciatur a monasterio, & in alio paeniteat. Item praepositus, si presbyter nō est. *Nicae.ij.c.*19.

CAP. III.

Polychronius Hierosolymitanus Episcopus non nisi accepta remuneratione ordinabat presbyteros, diaconos, Episcopos, Aethiopes, Aegyptios in suo gremio vrbis, quod canon damnauit. *Synod.* R*oman. sub Xyst. iij.capitulo* 6. *Nicola.epist. ad Michael. Imperat. ante medium.*

CAP. IV.

Nullus Episcopus grauamen, seu seruile seruitium ex vsu contra ecclesiasticā normam Abbatibus, seu clericis suis imponat, vel interdictum sacerdotale officium, pretio interueniēte restituat. quod si fecerit, officij sui periculū subeat. G*reg.vij.in syn. Rom.anni vj. c.*10.

CAP. V.

1.q.1.ca.108.

Si qui a simoniacis non simoniace ordinati sunt, siquidem probare potuerint se, cum ordinarētur, nesciisse eos simoniacos esse, etsi † tunc pro catholicis habeantur in Ecclesia; talium ordinationes misericorditer sustinemus, si tamen eos laudabilis vita commendet. *Vrban.ij.in concil.*P*lacent.c.*3.*al.in concil.Clarimontis.Caesar.lib.*4.*c.*33.

† quod si.

CAP. VI.

Ibid.

Qui scienter se a simoniacis consecrari, immo execrari permiserint; eorum consecrationem omnino irritam esse decernimus. *Vrban ij. in concil. Placent. cap.*4. *al.in concil.* C*larimontis.*C*aesar.d.cap.*33.

CAP. VII.

Patrum nostrorum exemplo, & scriptis instructi, qui diuersis temporibus Nouatianos, Donatistas, & alios haereticos in suis ordinibus susceperunt; praefati Regni (*Theutonici*) Episcopos in schismate ordinatos, nisi aut inuasores, aut simoniaci, aut criminosi cōprobentur, in officio Episcopali suscipimus. Id ipsum de clericis cuiuscumq. ordinis constituimus, quos vita, scientiaque commendat. *Paschal.ij.in concil. apud* G*uardastall.c.*2.

CAP. IIX.

1.q.1.ca.110.

Dominus Papa Nicolaus synodo in basilica Constantiniana praesidens dixit: [Erga simoniacos nullam misericordiam in dignitate seruanda habendam esse decernimus; sed iuxta canonum sanctiones, & decreta sanctorum Patrum, eos omnino damnamus, ac deponendos esse Apostolica auctoritate sancimus. De ijs autem, qui non per pecuniam, sed gratis sunt a simoniacis ordinati. &c. quia vix quaelibet ecclesia valet reperiri, quæ hoc morbo non sit aliqua ex parte corrupta: eos qui vsque modo gratis sunt a simoniacis consecrati, in acceptis ordinibus manere permittimus. nisi forte alia culpa ex vita eorū contra canones eis exsistat. &c. [Decreto si quis ab eo, quem simoniacum esse non dubitat, se consecrari permiserit; & consecrator, & consecratus non disparem damnationis sententiam subeat: sed vterque depositus paenitentiam agat, & priuatus a propria dignitate persistat. &c. *Nicol.ii.in syno.Rom.cxiii.Episcoporum* I*uo li.*3.*tit.*9.*c.*9.*panor. & par.*5.*c.*79.*decr.Deusded.par.*2. *Caesar.lib.*4.*c.*14. *&* 15. T*arrac.lib.*1.*c.*52.*& lib.*6.*c.*23.

1.q.1.ca.109.

CAP. IX.

1.q.1.ca.99.

Baptizandis, consignandisq. fidelibus pretia nulla praefigant, nec illationibus quibuslibet impositis exagitare cupiant renascentes: quoniam quod gratis accepimus, gratis dare

Mat. 10.

dare mandamur. Et ideo nihil a praedictis prorsus exigere moliantur. &c. Quod qui pro hibita deprehensi fuerint admisisse, vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri proprij sint honoris. *Gelas. epist. 1. c. 7. Burch. lib. 4. c. 71. Iuo par. 1. cap. 72. & 265. decr. Caesar. lib. 4. cap. 37.*

CAP. X.

Ne benedictionem per impositionem manus, quae diuina esse creditur, quis pretio cõparet. &c. Nec ille se a culpa aestimet alienum, qui. &c. ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit. &c. Hormisd. *epist. 4. c. 2. ad Episcopos* Hispan. *Burch. lib. 1. c. 23. Iuo par. 5. c. 77. decr.*

CAP. XI.

Dist. 61. c. vlt. Quoniam Xystus † Capuanae ecclesiæ Episcopus, in Romana ciuitate positus, de hac luce migrauit, curae nobis fuit. &c. vt memoratae ecclesiae visitator accedas: sic tamen, vt nihil de prouentionibus clericorum. &c. a quoquam præsumi patiaris. *Greg. epist. 12. ad Gaudentium Episco. li. 4. regist. c. 56. Ansel. li. 5. c. 12.*

† Festus.

CAP. XII.

Gaudentio Nolanae ciuitatis Episcopo dedimus in mandatis, vt nihil de prouentionibus clericorum a quoquam vsurpari patiatur. *Gregor. epist. 13. ad clerum Capuanae ecclesiae, lib. 4. regist. cap. 57.*

CAP. XIII.

Vehementi taedio maeroris afficimur, si in ecclesiasticis officijs quemquam habeat locum pecunia; & fiat saeculare, quod sacrum est. [Quicumque ergo hoc pretij studet datione mercari, dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo concupiscit. &c. Itaque frater carissime, si in sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat, sit simplex sine venalitate consensus. &c. *Gregor. in ep. ad Syagr. & Aetherium, & alios, c. 1. ep. 108. vel 110. lib. 7. regist. Iuo ep. 21. Eudoni Dapifero. Anselm. lib. 6. c. 72.*

1. q. 1. c. 2.

CAP. XIV.

De his fraternitatem vestram auctore Deo volumus synodum congregare, atque in ea omnia, quae sanctis canonibus, sicut praediximus, sunt aduersa, districte sub anathematis interpositione damnentur: id est, vt nullus pro adipiscendis ecclesiasticis ordinibus dare aliquod commodum praesumat, vel pro datis accipere. *Gregor. in ead. epistol. 108. vel 110. cap. 4. in fine.*

CAP. XV.

Petimus, vt synodum fieri vestra iussio constituat: vbi sub districti anathematis interpositione debeat interdici; ne vllus ex laico habitu subito ad Episcopatus audeat gradum ascendere, neque pro ecclesiasticis ordinibus quilibet quidquam dare, vel sit ausus accipere. *Gregor. ad Brunichild. Reginam lib. 7. regist. ep. 111. vel 113.*

CAP. XVI.

1. q. 7. c. 5 Quaesitum est de his, qui turpissimo lucro columbam in templo Domini vendere non pertimescunt, & sui † acta improba temeritate Simonis haereseos coniungentes, vtrum possint in ordines paenitentiam agere; aut tantummodo extra ordinem, & sacerdotalem fieri gradum: quod nos, qui a Deo conuicti, & tam detestabile nefas, quod iam multis est damnandum concilijs, peregisse cognoscitur, non paenitentia illis possumus subuenire, qui tales † spirituales Patres obuiare. sed in illorum Patrum me sententiae conuenire omnibus certum sit; ita tamen vt omnia in consilijs sint Episcoporum. *Leo iv. epist. ad Britanniae Episcopos in prin. Iuo part. 5. cap. 115. decr. Caesar. lib. 4. cap. 11.*

requiritis † sua.

† & tot.

CAP. XVII.

Illud fraternitati tuæ notum esse volumus contra simoniacam haeresim in synodo confirmasse; nam a sanctis Patribus longe ante statutum est; ac vehementer prohibuisse, vt neque ecclesiae vllatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiatur. quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, eum a missae celebratione, & Euangelij lectione omnibus modis remouemus. *Greg. vij. li. 2. regist. ep. 67.*

CAP. XIIX.

Quod M. presbyter filius noster interrogare curauit, quid de his, qui a simoniacis nescienter, & sine pretio ordinati sunt, Apostolicae sedis misericors censura decernat; hoc obseruare te volumus: eos, qui ante tempus Nicolai Papæ sine venalitate a simoniacis ad aliquem gradum promoti sunt, si tamen vita eorum irreprehensibilis esse probatur; per manus impositionem confirmatos in suis ordinibus permanere, & ministrare posse. *Gregor. vij. lib. 6. registr. epist. 39.*

CAP. XIX.

Qui baptizantur, nummos in cõcham non mittant: ne sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur. *Eliber. c. 48.*

1. q. 1. emendari. cap. 104.

CAP. XX.

Gratis, inquit (*Dominus*) accepistis, gratis date. &c. A me, inquit, accepistis dignitatem sacerdotij; si mihi pro ipso parum quid, vel magnum soluistis, & hoc a me venditum est, vos quoque ipsum alijs vendite. sin autem gratis accepistis, vos quoque gratis date. Quid hoc est mandato apertius? Quid autem ijs, qui parent vtilius? vae illis reuera, qui Dei donum acquirere, vel illud pro pecunijs dare in animum induxerunt. *Gennadius, & synodus Constantinop. sub eo habita.*

Mat. 10. a

CAP. XXI.

Ne quis Episcopus de quibuslibet causis, vel Episcoporum ordinationibus, ceterorumque clericorum aliquid praesumat accipere: quia sacerdotem nefas est cupiditatis venalitate corrumpi. *Aurel. ij. cap. 3.*

CAP. XXII.

Per praemiũ aliũ ordinare Episcopus non præsumat. &c. *Turo. ij. c. 7.*

CAP. XXIII.

Nullus Episcoporum de ordinationibus cleri-

clericorum praemia præsumat exigere; quia non solum sacrilegum, sed & haereticum est, sicut in dogmatibus ecclesiasticis habetur insertum, ad ordinandum clericum per ambitionem, ad imaginē Simonis magi pecuniam offerre sacerdoti. quia dicitur: Gratis accepistis, gratis date. Et cum talis sit, qui gratiam Dei a sacerdote aestimat pretio comparari; qualis ille, qui vendit? vterque vsque ad synodum ab Ecclesia segregetur. T*uron.ij.c.*28.

Act.8.c. Mat.10.a

C A P. XXIV.

1.q.1.placuit.c.22. Mat.10.a

De ordinatione clericorum Episcopi munera nulla accipiant; sed sicut scriptum est, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent. Non aliquo pretio gratia Dei, & impositio manuum venumdetur; quia antiqua definitio Patrum ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit; anathema sit danti, & accipienti. propterea, quia aliquanti multis sceleribus obnoxij, sancto indigne ministrantes altari, non hoc testimonio bonorum actuum, sed profusione munerum obtinent: oportet ergo non per gratiam munerum, sed per diligentem prius discussionem, deinde per multorum testimonium clericos ordinare. *Brac. ij.cap.3.Iuo parte 5.cap.128.decr.*

C A P. XXV.

Cum ad officia ecclesiastica clerici prouehuntur, nihil pro benedictione, aut subdiaconi, aut diaconi, vel presbyteri collata, quidquam, vel sub oblationis nomen, a quocumq. Episcopo, vel ab eius clero inquiratur, illud Domini Iesu meminentes dictum, quod ait: Gratis accepistis, gratis date. *Barcin.ij.c.*1.

Mat.10.a

C A P. XXVI.

Quicumque Simonis imitator, simoniacae quoque haeresis extiterit sectator; vt ecclesiasticorum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, sed munerum impensione conquirat, & per oblata munera capiat, quibus hunc nec rationis ordo, nec dignitas morum vlla commēdat; talis inuentus sacrorum ordinum apices penitus adipisci nullo modo permittatur: sed etsi adeptus fuerit, communione priuatus cū ordinatorib. suis propriorum bonorum amissione damnetur. *Tolet.vi. c.4.*

C A P. XXVII.

1.q.1.c.7 reperiuntur.in fin.

Quicumque deinceps propter accipiēdam sacerdotij dignitatem, quodlibet praemium fuerit detectus obtulisse; ex eodem tempore se nouerit anathematis opprobrio condemnatum, atque a participatione Christi corporis, & sanguinis alienum. &c. Munerum acceptores, si clerici fuerint, honoris amissione multentur; laici anathemate perpetuo condemnentur. *Toletan.iix.cap.3. Iuo par.5. cap,83.decr.Ansel.lib.6.cap.78.*

C A P. XXIIX.

1 q.1.quid quod.101

Quicumque deinceps in ecclesiastico ordine cōstitutus, aut pro baptizandis, consignandisque fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionibus graduum pretia quaelibet, vel praemia, nisi voluntarie oblata, pro huiusmodi ambitione susceperit: si sciente loci Episcopo tale quidquam a subditis perpetratur, idem Episcopus duobus mensibus excommunicationi subiaceat; pro eo quod, & sciens mala contexit, & correptionem necessariam non adhibuit. &c. *Tolet.xi.c.8.Iuo par.1.c.73.& par.5.cap.126.decr.*

C A P. XXIX.

Non expedit, vt donum sancti Spiritus pecunijs comparetur. &c. Quicumque pro conferendo cuiquam sacerdotij gradu, aut munus quodcumque aut promissiones muneris, ante quam ordinetur, acceperit, vel etiam postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso praesumpserit munerari; siue qui dederit, siue ille, qui acceperit, iuxta sententiam Chalcedonensis concilij, gradus sui periculum sustinebit. *Brac.iij.cap.7. Chalce. cap.2.Iuo lib.3.tit.9.cap.2.panor.*

C A P. XXX.

1.q.1.Nullus. 100.

Nemo Episcopus, presbyter, diaconus communionem dans ab accipiente exigat ob eam susceptionem obolos, vel speciem aliquam; non enim gratia venditur, neque pecunia sanctum Spiritum damus, sed doni meritis. Si vero quis id exigat, deponatur, vt Simonis amator. *Trull.c.23.Iuo part.2.cap.92.decr.*

C A P. XXXI.

Illud summopere, vigilantique studio praecauentes decernere curauimus, vt nullus canonice deditus ditioni, donum sancti Spiritus pecuniae pretio fraudulenter deceptus vendere, vel emere praesumat. Ne cui in quēlibet sacrum ecclesiastici ordinis gradum, muneris exigente merito, liceat quempiam subuehendo promouere; patentique semper cordis aure pertimescens, intelligat clarissimam illam Domini vocem, dicentis: Gratis accepistis, gratis date. *Foroiuli.cap.1.*

Mat. 10. a.

C A P. XXXII.

1.q.1.ca. 114.

Sunt nonnulli, qui quidem nummorum praemia ex ordinatione non accipiunt, & tamen sacros ordines pro humana gratia largiuntur. &c. Aliud est munus ab obsequio, aliud munus a manu, aliud munus a lingua. Munus quippe ab obsequio, est subiectio indebite impensa: munus a manu, pecunia est: munus a lingua, fauor. Qui ergo sacros ordines tribuunt, tunc ab omni munere manus excutit, quando in diuinis rebus non solum nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit. *Grego. Hom.4.in Euang. Matth. Misit Dominus Iesus, apud Aquisg.c.38.Burch.li.1.c.113.Iuo li.3.tit.9.c.5.panor.& par. 5.c.86.decr.Ansel.li.6.c.75.Tarra.lib.3.c.22.*

C A P. XXXIII.

Gregorius in homilia Euangeliorum xvj. Vobis enim, inquit, sacerdotibus lugens loquor, quia nonnullos vestrum cum praemijs facere ordinationes agnouimus, spiritualem gratiam vendere, & de alienis iniquitatibus cum peccati damno temporalia lucra cumulare. Cur ergo ad memoriam vestram non redit,

dit, quod vox Dominica praecipiens dicit: Gratis accepistis, gratis date? cur non ante mentis oculos reuocatis, quod templum Redemptor noster ingressus, cathedras vendentium columbas euertit, nummuliorum effudit aes? Qui namque sunt in templo Dei hodie, qui columbas vendunt, nisi qui in Ecclesia pretium de impositione manus accipiunt, per quam impositionem Spiritus sanctus caelitus datur? Columba ergo venditur, quia manus impositio, per quam Spiritus accipitur, praebetur. Sed Redemptor noster cathedras vendentium columbas euertit, quia talium negotiatorum sacerdotium destruit. Hinc est, quod sacri canones simoniacam haeresim damnant, & eos sacerdotio priuari praecipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quaerunt. Cathedra ergo vendentium columbas euertitur, quando hi, qui spiritalem gratiam vendunt, vel ante humanos, vel ante Dei oculos sacerdotio priuantur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 11.*

Matt. 10. Ioan. 2. Matt. 21.

CAP. XXXIV.

Nullus episcoporum, vel ministrorum ipsorum deinceps pro distributione sacrorum ordinum, pro dedicatione sanctae ecclesiae, seu pro acceptione sacri chrismatis, vel pro immutatione titulorum, aliquid exigere praesumat. & qui fecerit, conuictus canonicae subiaceat disciplinae. *Aquisgr. ij. sub Lud. p. 1. c. 5.*

CAP. XXXV.

Nemo Episcoporum, vel quilibet minister ecclesiasticus, propter sacrũ chrisma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel quaelibet munuscula, quae per ministros Episcoporum inordinabiliter exiguntur; *Melden. c. 45.*

CAP. XXXVI.

In ordinandis plebium rationibus ciuium instituta seruentur, & pestiferae ambitionis vitium radicitus extirpetur, & neque ob quorundam propinquitatem, neque pro alicuius familiaritatis gratia, quod maxime detestandum, propter pecuniarum acceptionem, indignus quilibet ordinetur. &c. *Ticinen. cap. 4.*

CAP. XXXVII.

Episcopi de sacris ordinibus munus non accipiant, nec aliquis loco eorum, neque aliquis de subiectis eorum, sicut pro scribendis nominibus ordinandorum solebant scriptores pretium accipere. *Bituricen. cap. 2. apud Lemouicen. act. 3.*

CAP. XXXIIX.

Nullus Episcopus pro sacris ordinibus, vel pro ecclesiarum benedictionibus, vel quibuslibet alijs benedictionibus munus accipiat. *Pictau. cap. 4.*

CAP. XXXIX.

Sit, & est abdicatus, & ab omni sacerdotali dignitate, & ministerio alienus, & anathemati maledictionis obnoxius, tam qui se sacerdotium pecunijs acquirere posse putat, quam qui se pecunijs id praebere pollicetur, siue sit clericus, siue laicus. *Gennad. Patriarch. CP. in syn. apud Taras. in epist. ad Hadrianum.*

CAP. XL.

Dicunt quidam, nonnullos vestrum accipere pecunias ab eis, qui ordinãtur, id vero pietatis nomine adumbrare, est id deterius. Si quis enim faciat malum boni praetextu, is est duplici poena dignus, & eo quod id, quod nõ bonum est, facit; & ad peragendũ peccatum, eius, quod bonum, & honestum est, opera, si dici potest, vtitur. Haec si ita habent, deinceps non fiant, sed corrigantur. Necesse est enim, dicere ei, qui pecuniam accipit, id, quod ab Apostolis dictum est ei, qui volebat dare, vt Spiritus sancti gratiam emeret: Argentum tuum sit tibi in perditionem. Leuius enim peccat, qui propter ignorantiam vult emere, quam qui Dei donum vendit. Emptio enim facta est, & quod tu gratis accepisti, si vendideris, tãquam a Satana emptus, dono, & gratia priuaberis. In rebus autem spiritualibus cauponationem inducis; & in Ecclesia, in qua corpus, & sanguis Christi nobis est creditus, haec non oportet fieri. Quod est autem eorum artificium, dicam. existimant enim, se non peccare, quod neque simul accipianr, sed post ordinationem capiant. capere autem est, quandocumque capere. Vos itaque adhortor, vt hunc redditũ, vel potius ad gehennam aditum deponatis; & ne huiusmodi sordibus vestras manus polluentes, vos indignos reddatis, qui sancta mysteria peragatis. Igno scite mihi primum quidem, vt non credens, deinde, vt persuasus minitor. Si quis post hanc meam epistolam tale quid fecerit; ab altaribus quidẽ, quae hic sunt, recedat: quaeret antem, vbi Dei donum emens possit vendere. *Basil. ad quosdam Episcopos.*

Act. 8.

CAP. XLI.

Multipliciter, multisque modis euangelice, apostolice, & paterne docemur, vt mores ab auaritia alienos in sacerdotij consecratione habeamus, & neque deauremur, vel deargentemur, vel nobis aliquid vindicemus in cuiusqnam sacerdotalis viri ordinatione. Qui enim manus imponunt, sunt ministri Spiritus, non Spiritus venditores, & qui Spiritus gratiam gratis accepere, eam quoque gratis dare ijs, qui illam participant, iussi sunt, a Domini voce hac libertate accepta. Si quis autem eam auro emisse conuictus fuerit, diuina ei actione interdictum esse iubent. &c. Mundi sumus a sanguine eorum, qui transgrediuntur canonicas constitutiones; & multo magis eorum, qui pecunijs ordinauerunt, vel ordinati sunt; cum diuinus Petrus Apostolus, cuius cathedram sortita est fraterna vestras Sanctitas, vt Simonem Magum eos deposuerit. &c. Macedonij, vt eorum, qui circa illum erant, sancti Spiritus hostium, tolerabilior erat haeresis. Cum illi enim, sanctum Spiritum Dei, & Patris creaturam, & seruum nugentur; hi ipsum, vt videntur, seruum suum faciunt. Omnis enim

Mat. 10. 1. q. 1. ca. 21. est.

dominus id, quod habet, vendit. &c. *Taras. ep. ad Hadr. Pont. max. Ansel. lib. 6. c. 79. Deusd. c. 2. Caesar. lib. 4. c. 20. Tarrac. lib. 1. c. 61.*

CAP. XLII.

Scimus, diuinos canones, omnes accipientes, aut dantes quippiam in ordinatione sacerdotali, excõmunicare, & a sacerdotij sanctitate repellere. &c. *Taras. CP. ep. ad Ioan. presbyterum post prin. ante vij. synod. Apost. c. 26. G. 30. L.*

Ne Episcopus in conferendis ecclesijs parochialibus, aut alijs beneficijs, vllam simoniae suspicionem det. Tit. LIII.

CAP. I.

Ne Pral. vic. su. c. 2 Greg. ix. & in 1. coll. tit. de Pral. c. 2.

QVia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo pretio constituuntur. &c. id vlterius fieri districtius prohibemus. quod si fecerit, remoueatur a clero. Episcopus quoque qui hoc in sua dioecesi sustinuerit, & ecclesiastica iudicia sua patitur dissimulatione peruerti, canonica districtione plectatur. † *Alex. iij. in concil. Turon. c. 7. post conc. Later. par. 2. cap. 1.*

† percellatur.

CAP. II.

De simon. c. 9. Greg. ix. et c. 8. eo. ti. in 1. collect. De censib. c. 7. Greg. ix et in 1. collect.

Cum in Ecclesiae corpore omnia debeant ex caritate tractari. &c. ne pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedem, vel sacerdotibus instituendis. &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus. &c. Prohibemus insuper, ne noui census ab Episcopis, vel Abbatibus, alijsve Praelatis imponantur ecclesiis, nec veteres augeantur, nec partem redituum suis vsibus appropriare praesumant. sed libertates, quas sibi maiores desiderant conseruari, minoribus quoque suis bona voluntate conseruent. Si quis autem aliter egerit; irritum, quod fecerit, habeatur. *Alexand. iij. in concil. Lateran. cap. 7.*

CAP. III.

Ne Prael. vic. su. c. 1 Greg. ix. & in 1. coll. tit. de Praela. c. 1.

Quoniam quidam in quibusdam partibus sub pretio statuuntur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniae quantitate Episcopalem iurisdictionem exercent: praesenti decreto statuimus, vt qui de cetero id praesumpserit, officio suo priuetur, & Episcopus conferendi hoc officium potestatem amittat. *Alexan. iij. in conc. Latera. cap. 15.*

CAP. IV.

De simo. c. 41. Gregor. ix. c. 5. eo. ti. in 4. collect.

Audiuimus de quibusdam Episcopis, quod decedentibus ecclesiarum rectoribus, ipsas interdictu subijciunt, nec patiuntur aliquos in eisdem institui, donec ipsis certa summa pecuniae persoluatur. &c. exactiones huiusmodi penitus inhibemus. &c. *Innoc. iij. in conc. gener. Latera cap. 65.*

CAP. V.

1. q. 3 c. 3.

Si quis praebendas, Archidiaconatus, Praepposituras, vel aliqua officia ecclesiastica vendiderit, vel aliter, quam statuta sanctorum Patrum praecipiunt, ordinauerit; ab officio suspendatur. Dignum est enim, vt sicut gratis Episcopatum accepit, ita membra eiusdem Episcopatus gratis distribuat. *Greg. vij in syn. Roman. iv. cap. 4. Caesar. lib. 14. c. 9. Tarrac. lib. 5. cap. 48.*

CAP. VI.

Nullus Episcopus grauamen, seu seruile seruitium ex vsu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat, vel interdictum sacerdotale officium pretio interueniente restituat. quod si fecerit, officij sui periculum subeat. *Gregor. vij. in syn. Roman. anni vi. c. 10. Tarrac. lib. 5. c. 54.*

CAP. VII.

Episcopus omnia sui Episcopatus membra, videlicet Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Decanias, vel aliquas Praepposituras Ecclesiae, siue canonicas, gratis, & absque omni venalitate disponat; praebendas etiam, quae canonicae dicuntur, sine venalitate distribuat. Quisquis autem ea pretio dederit, quique pretio acceperit, depositioni subiaceat. *Vrban. ij. in synod. apud Melfiam. cap. 1.*

CAP. IIX.

Quoniam in quibusdam locis Alemaniae fundatores ecclesiarum, vel heredes ipsorum, potestate, in qua eos Ecclesia hucusque sustinuit, abutuntur, partem decimarum, vel obuentionum Ecclesiasticarum in quibus ius obtinent patronatus, sibi retinentes, ex pacto repraesentantes clericos ad easdem: huic vulneri canceroso, & simoniaco censurae ferrum apponimus, decernentes; vt ex quo constiterit, patronum huiusmodi flagitium perpetrasse, anathemate feriatur, & eius terra supponatur ecclesiastico interdicto, donec ecclesiam liberam cum suo iure dimittat. saluo iure patronatus, quod eis de misericordia reseruetur, qui possunt per iuris excusari ignorantiam. Qui vero caeca cupiditate ducti, taliter a patronis repraesentationem receperint; officio, beneficioque priuentur: nec ad beneficium, vel actus ecclesiasticos admittantur, nisi cum eis per sedem Apostolicam fuerit dispensatum. Episcopi vero, & Archidiaconi, qui talibus simoniacis scienter curam animarum commiserint; ab institutione, & collatione perpetuo sint suspensi. Statuimus etiam, quod nullus clericus ad curam animarum ab Episcopo, vel Archidiacono admittatur, nisi prius iurauerit, quod nullam in adeptione beneficij, ad cuius curam praesentatur, commiserit simoniam. *Concil. habit. in Germania sub Conrado Cardin. cap. 9. 10. & 11.*

Ne

Ne Episcopus in aliena dioecesi Episcopalia munera exequatur. Tit. LIV.

CAP. I.

9.q.2.c.8. Episcopi ad ecclesias extra dioeceses non veniant, neque eas confundant. Sed iuxta canones, Alexandriae Episcopus Aegyptum, Orientis Episcopi Orientem tantum gubernent, seruatis priuilegijs canonum Nicaenorum Antiochenae ecclesiae. Asianae dioeceseos Episcopi Asianam, Pôtices Episcopi Ponticen, Thraciae Episcopi Thraciam tantum gubernent. 9.q.2.non inuitati c.9. Inuocati autem non eant extra dioecesim ad ordinandum, aut ad alias admi nistrationes ecclesiasticas. &c. Quae vero in barbaris nationibus ecclesiae sunt, iuxta Patrum consuetudinem gubernentur. *CP. cap. 2. G. 2. 3. 4. L.*

CAP. II.

Episcopus Reginus, & Episcopi prouinciæ Cypriorum Zenon, & Enagrius detulerunt ad nos rem, quae contra consuetudines ecclesiasticas, & canones sanctorum Apostolorum designetur, & omnium libertatem attentet. Quoniam igitur communia vitia maiorem, & exquisitiorem curationem requirunt, vt quae maius adferant incommodum, sine mos quidem antiquus subsecutus est, vt Episcopus Antiochenus ordinationes in Cypro administret. &c. obtinebunt illaesum, & inuiolatum ius suum, qui in Cypro sanctis ecclesijs praesunt, ut secundû canones sanctorum Patrum, ac veterem consuetudinem, ipsi per sese ordinationes religiosissimorum Episcoporum administrent. Idem etiam in alijs quoque dioecesibus, prouincijsque omnibus obseruabitur, vt nemo Episcoporum prouinciam alienam occupet, quae non antiquitus, & iam inde ab initio fuerit sub potestate vel ipsius, vel eorû, qui ante eum praefuerunt. Sed etiam si quis occupasset, ac vi in suam potestatem redegisset; vt is eam pristino suo iuri restituat, ne maiorum canones uiolentur. &c. ne libertatem amittamus. &c. Placuit ergo sancto, generalique concilio; vt vnicuique prouinciae iura sua, quae antiquitus, & ab initio ad eam pertineant, integra & inuiolata seruentur, secundum iam inueteratum, & antiquum morem. potestate facta cuique Metropolitano, ut ad suam cautionem actorû excipiat exempla. Si quis autem diuersam, contrariamve ijs, quae nunc statuta sunt, formam produxerit: placuit vniuersali, ac generali concilio, hanc esse irritam, & infirmam, eique fidem omnino derogari. *Ephes. decretum, & exemplar suggestionum de Cypri Episcopis.*

CAP. III.

Placuit magnae huic, & vniuersali synodo, quod nullus fratrum, & coepiscoporum nostrorum constituat presbyteros, aut quemlibet alium clericum in ecclesijs, quae sibi subiectae non sunt, praeter voluntatem Episcopi, cui illa ecclesia commissa est. Sed neque quisquam presbyterorum, vel diaconorum, qui sacris officijs dediti sunt, vltro, ac per se ecclesias ingrediens, sacrum aliquod operetur. &c. Quisquis ergo post hâc definitionem nostram, visus fuerit faciens aliquid horum, quae nunc interdicta sunt; separetur aliquo indicto tépore. *Syn. iix. CP. c. 23. sub Hadr. ij.*

CAP. IV.

Episcopus extra suos fines non audeat ordinare, ad vrbes, & vicos alienos. Si vero accusetur id fecisse sine voluntate eorum, qui eas vrbes, vel vicos obtinent; deponatur cum his, quos ordinauit. *Ap. 35. G. 36. L.*

CAP. V.

9.q.2.c.3 Nullus Primas, nullus Metropolitanus, nullusque reliquorum Episcoporum alterius adeat ciuitatem. &c. aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut iudicet. &c. quia sicut ordinatio, ita & iudicatio, & aliarum rerum dispositio prohibetur. Nam qui ordinare non poterit, qualiter iudicabit? *Callist. epist. 2. c. 3. Burch. lib. 1. cap. 66. & lib. 2. cap. 39. Iuo lib. 4. tit. 4. cap. 2. in fine panor. & par. 5. c. 100. & in 1. & par. 6. cap. 140. decr. Ansel. li. 6. c. 119. Tarrac. lib. 3. cap. 75.*

CAP. VI.

Ne vsurpationi locus alicui sacerdoti in alterius concedatur iniuriam, sit concessis sibi contentus vnusquisq. limitibus. Alter in alterius prouincia nihil praesumat. *Caelest. ep. 2. cap. 4.*

CAP. VII.

Nullus audeat, iuxta sanctorum canonum traditionem, ex alio Episcopatu ibidé transferri, aut ordinare Episcopum, post vestram de hoc saeculo euocationem; nisi is, qui Apostolicae nostrae sedis in illis partibus praesentauerit vicem. Sed nec vnus alterius parochias inuadere, aut ecclesias subtrahere praesumat. Nam si quis fuerit, qui contra hanc nostram praeceptionem temerario ausu venire tentauerit, sciat se aeterno Dei iudicio anathematis vinculo esse innodatum. &c. *Zachar. epist. 1.*

CAP. IIX.

9.q.2. nullum c.6. Nemo Episcopus audeat in aliam prouinciam ire, & ordinare in ecclesia aliquos ad diuina ministeria, neque coniungat sibi alios, nisi uocatus fuerit per litteras Metropolitani, & Episcoporum qui cum eodem sunt, in quorum regionem peruenit. Si nemine vocante venerit ad ordinandum aliquos, & res ecclesiasticas constituendum, quae ad eum non pertinent; irrita sint omnia, & ipse suae temeritatis poenas ferat, depositus a synodo. *Antioc. 13. Mart. Brac. cap. 7. Capitul. li. 1. cap. 11. Burch. lib. 1. cap. 108. Iuo par. 5. cap. 210. decr. Ansel. lib. 6. c. 198.*

CAP. IX.

9.q.2. Episcopus c.7. Episcopus non veniat in alienam vrbem, quae ei non subiacet; neq. in regionem, quae

ad ordinationem eius non pertinet; neque ordinet presbyteros, vel diaconos ad loca alteri Episcopo subiecta, sine voluntate Episcopi eius loci. Si id facere audeat, ordinatio sit irrita, & a synodo punietur. *Antio. 22. Burch. lib. 1. c. 71. Iuo par. 5. c. 178. decr.*

CAP. X.

1. Tim. 6. b.

Auaritiae cupiditas radix est omnium malorum. Ne quis alienos fines vsurpet, aut transcendat Episcopum collegam suum, aut vsurpet alterius plebes sine eius petitu. inde cetera mala omnia generantur. *Carth. 1. c. 10.*

CAP. XI.

Exo. 20. f. Deut. 5. 7 19. 27. Pr n. 22. d.

Nullus Episcopus alterius plebes, vel dioecesim pulset, nam lex sancta prohibet, & ipsa veritas definit, non debere quemquam aliena concupiscere. &c. Nemo Episcopus alienos limites transgrediatur. *Carth. ij. c. 11.*

CAP. XII.

1. q. 1 cap. 27.

Placuit, vt a nullo Episcopo vsurpentur plebes alienae, nec aliquis Episcoporum supergrediatur in dioecesi suum collegã. *Carth. iij. c. 20. Capitul lib. 6. c. 236. Burch. lib. 1. c. 64. Iuo par. 5. cap. 173. decr.*

CAP. XIII.

Ne quis ad eam ecclesiam, quae Episcopum perdidit, nisi vicinae ecclesiae Episcopus exequiarum tempore accedat. &c. *Regie. 5.*

CAP. XIV.

Si quis Episcopus in ius fratris sui suam conatus fuerit inferre potestatem, vt aut dioeceses alienas, transgrediendo terminos a Patribus constitutos, peruadat, aut clericos ab aliis ordinatos, vel sanctimoniales promouere praesumat: ab uniuersorum fratrum, & consacerdotum suorum communione se alienum efficiendum non dubitet. Quia Apostolo docente, nullam nos cum fratribus inordinate ambulantibus, & non secundum traditionem a Patribus constitutam, posse habere participationem. *Turon. 9.*

2. Thess. 3. a.

CAP. XV.

7. q. 1. c. 28

Episcopus in dioeceses alienas ad alienos clericos ordinandos, uel consecranda altaria accedere non debet. quod si fecerit, remotis his, quos ordinauerat, altaris tantum consecratione manente, transgressor canonũ anno a missarũ celebritate cessabit. *Aurel. iij. c. 15.*

CAP. XVI.

In ciuitate, ubi Pontifex iure humanae conditionis obierit, nullus Episcopus ante substitutionem deputati per ordinem successoris, aut in ciuitate, aut per parochias ordinare clericos, aut altaria audeat consecrare, vel quidquam de rebus ecclesiae praeter humanitatem praesumat auferre. Quod si quisquam temerario ausu statuta transcenderit, conuentus ab instituto Pontifice, sine dilatione ablata restituat. Si uero sine uoluntatis arbitrio, uel quorumcumque precibus actus, quãcumque personam promouere, aut contra interdictum ire praesumpserit; anno integro missas facere non praesumat. *Aurel. v. c. 8.*

CAP. XVII.

Nullus Episcoporum parochiam alterius inuadat: sed contentus sit gubernatione creditae sibi plebis. *Angl. 2.*

CAP. XIIX.

De Episcopis uagantibus qui parochias non habent, nec scimus de ordinatione, qualiter fuit; placuit iuxta instituta sanctorum Patrum, ut in alterius parochia ministrare, nec ullam ordinationem facere debeant sine iussione Episcopi, cuius parochia est: & si hoc facere praesumpserint, ab officio suspendantur. *Vernen. sub Pipino c. 13. Vorm. c. 62.*

Episcopi contineant se suis finibus, abstineantque alienis. Tit. LV.

CAP. I.

Venit & hoc nunc ad aures nostras, quod quidam Episcoporum a quibusdam rogati, possessiones, quae ad alias ecclesias pertinent, irrationabiliter conferant, & per hoc, quantum possunt, ad propriam uoluntatem aliorum potestatem Episcoporum vsurpent. Hoc autem & Propheticam illius manifeste maledictionem acquirit, qui dixit: Vae qui coniungitis domum ad domum, & agrum ad agrum, ut proximo auferatis aliquid; & criminis eos sacrilegij reos constituit. Huius rei gratia placuit magnae huic, & uniuersali synodo, quod nullus fratrum, & coepiscoporum nostrorum, uel quisquam talem sibi facere nequissimam locationem roget, uel ab alio aliquo ipse rogatus quamlibet alienarum, & extranearum conferat ecclesiarum possessionem. &c. Quisquis ergo post hanc definitionem nostram uisus fuerit faciens aliquid horum, quae nunc interdicta sunt, separetur aliquo indicto tempore, discisso uidelicet, & dirupto modis omnibus locatario pacto, quod siue scripto, siue sine scripto praeter canonem factum est. &c. *c. 23. syn. iix. sub Hadr. ij.*

Esa. 5. b.

CAP. II.

9. q. 2. c. 1.

Nemo alterius terminos usurpet, nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare praesumat. &c. unde & Dominus loquitur: Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. &c. *Callist. ep. 2. post prin. Iuo part. 5. c. 236. et par. 14. cap. 72. decr. Ansel. lib. 6. c. 120. Caesar. lib. 5. cap. 18. Tarrac. lib. 3. c. 74.*

Prou. 19. d. & 22. d.

CAP. III.

9. q. 2. c. 3

Nullus Primas, Metropolitanus, uel Episcopus alterius adeat ciuitatem, aut ad possessionem accedat, quae ad eum non pertinet, & alterius Episcopi est parochiae, super cuiusquam dispositione, nisi uocatus ab eo, cuius iuris esse dinoscitur. &c. *Callistus epist. ea. 2. ante med. Burch. lib. 1. cap. 66. Iuo lib. 4. tit. 4. c. 2. panor. & par. 5. cap. 101. decr. Ansel. libro 6. c. 119. Tarrac. lib. 3. c. 75.*

CAP.

CAP. IV.

De ecclesiis parocbianis, vnde Apostolicam sedem consulere volnisti, qualiter fint custodiendae per Cordubensem prouinciam, ac diuidendae sacerdotibus, nihil tuae carita ti melius nobis videtur intimare, quam vt sequaris, quod nos in Romana ecclesia nuper egimus. [Ecclesias singulas singulis presbyteris dedimus; parochias, & coemeteria eis diuisimus. & vnicuique ius proprium habere statuimus: ita videlicet, vt nullus alterius parochiae terminos, aut ius inuadat, sed vnusquisque suis terminis sit contentus, & taliter ecclesiam, & plebem sibi commissam custodiat, vt ante tribunal aeterni iudicis ex omnibus sibi commissis rationem reddat; & non iudicium, sed gloriam pro suis actibus accipiat. Hanc quoque normam carissime te, & omnes Episcopos sequi conuenit, & quod tibi scribitur, omnibus quibuscumque potueris, notum facias; vt non specialis, sed generalis fiat ista praeceptio. *Dionys. ep. 2. post prin. Burch. lib. 3. c. 43. Iuo lib. 2. tit. 4. c. 15. panorm. & par. 3. c. 47. decr. Ansel. lib. 7. c. 112.*

13. q. 1. c. 1.

CAP. V.

Deut. 19. d. & 27. e Pro. 22. c.

Non semel, sed aliquotiens clamat Scriptura diuina; transferri non oportere terminos a patribus institutos: quia nefas est, si quod alter semper possederit, alter inuadat. &c. Feliciensem parochiam ad suam dioecesim a maioribus pertinentem inuasisse te, atque illic diuina celebrasse mysteria, eodem nesciente, Vrsus Episcopus conquestus est. &c. nostris litteris admonitum te conuenir abstinere. &c. *Innoc. ep. 8. ad Florentium Episcopum.*

CAP. VI.

Patroclus in locum decedẽtis Episcopi, nescio quem, in alia prouincia, praetermisso Metropolitano, contra Patrum regulas ordinauit. &c. Nemo(*Patrum*) terminos audax temerator excedat, nec aliquis in illorum contumeliam partibus suis, quae sibi ab his non videntur concessa, defendat. Cesset huiusmodi pressa nostra auctoritate praesumptio eorum, qui vltra licitum suae limitem dignitatis extendunt. *Bonif. epist. 3. in fine.*

CAP. VII.

Nolumus, ecclesiarum priuilegia, quæ semper sunt seruanda, confundi; nec in alterius prouincia sacerdotis alterum ius habere permittimus, quia per hoc non minus in sanctarum traditionũ delinquitur sanctiones, quam in iniuriam ipsius Domini prosilitur. &c. *Hilar. ep. 2. in med. ad Leontium, & alios.*

CAP. IIX.

Ne vnus (*Episcopus*) alterius parochias inuadere, aut ecclesias subtrahere præsumat. *Zachar. epist. 1. in med.*

CAP. IX.

c. 3. de pactis. Greg. ix. et in 1. collect. 16. q. 6. c. 2. Placuit

Pax seruetur, pacta custodiantur (*inter Episcopos super diuisione*) *Carth. 1. c. 12.*

CAP. X.

Quicumque Episcopi plebes, quas credunt ad se pertinere, non ita repetant, vt alijs Episcopis iudicantibus consentiant, sed inuadãt ab alijs possessas, inuitis vel volentibus populis, suae rei damnum patiantur. Qui hoc fecerit, si inter Episcopos non conuenit, sed inter se contendunt; ille inde discedat, de quo constat praetermissis ecclesiasticis iudicibus prædonem fuisse. Neque sibi blandiatur, si Primatis litteras, vt possideat, habeat. Sed siue habeat, siue non habeat, conueniat possidentem, & ab eo litteras accipiat, vt ostendat illum possidere pacifice ecclesiam ad se pertinentẽ. Si vero ille quaestionem moueat, inter Episcopos iudices finiatur; vel inter eos, quos Primas ei dederit, vel inter vicinos ex consensu electos. *Carth.* 121. G. *Mil.* 21. L. *Afr.* 87. L. *Burch. lib. 1. c. 70. Iuo p. 5. c. 177. decr.* Caesar. *lib. 4. c. 126.*

CAP. XI.

Ne parochiam cuiuslibet Episcopi alterius ciuitatis Episcopus canonum temerator inuadar, & vesanae cupiditatis facibus inflammatus, suis quoquo modo non contentus rapiat aliena. *Aruer. 9.*

Episcopus nihil faciat sine consensu Archiepiscopi, praeter ea, quae pertinent ad suam dioecesim; & obtemperet illi. Tit. LVI.

CAP. I.

COmprouinciales Episcopi sine (*Metropolitani*) nil consilio, nisi quantum ad proprias pertinet parochias, agant, iuxta sanctorum constituta Patrum. *Nicaen. 61. apud Iul. ep. 2. cap. 23. in fin Callis. ep. 2. c. 3.*

CAP. II.

Episcopi suum Primatem, & caput noscant, nihilque eminens sine eius voluntate faciant: praeterquam quæ ad paroecias, & vicos suos pertinent. Is quoque sine eis nihil rerum gerat. *Ap. 34. G. 35. L.*

CAP. III.

9. q. 3. c. 9

Archiepiscopus nihil de Episcoporum causis, aut de alijs communibus, iuxta statuta Apostolorũ, absque cunctorum illorum agat consilio: nec illi, nisi quantum ad proprias parochias pertinet, sine suo. quoniã tali gaudet concordia Altissimus, & gloriatur in membris suis. *Anicet. ep. 1. ante med.*

CAP. IV.

Cum Christianitas apud Bulgaros fuerit dilatata, & Episcopi per singulas ecclesias ordinati; tunc eligendus est inter eos vnus, qui si non Patriarcha, certe Archiepiscopus appellandus sit; ad quem omnes concurrant, & cuius consilium in causis maioribus praestolentur. Id ipsum etiam Apostolicis regulis praecipientibus, ac dicentibus, Episcopos gẽtium singularum scire conuenit, quis inter eos primus habeatur, quẽ velut caput existiment, & nihil amplius prater eius conscientiã gerant.

 &c. *Ni-*

&c. *Nicolaus ad consulta Bulgarorum c. 72. Vide Apost. 34. G. 35. L.*

C A P. V.

9. q. 3. per singulas 1. & 2. Episcopi suum Metropolitanum in prouincia agnoscant. nihilque agant sine eo, vt constitutum est, praeter ea, quae ad suas dioeceses, & vicos pertinent. in quibus omnia agere possunt; vt ordinare presbyteros, & diaconos. Ipse quoque sine eis nihil excedat. *Antio 9. Vide Mart. Brac. cap. 4. Capitul. lib. 1. c. 8. Ansel. lib. 5 c. 73. in addit.*

C A P. VI.

Si vocatus a Metropolitano Episcopus sanus non venerit, absque excommunicatione dimittendus non erit. *Emerit. cap. 6.*

C A P. VII.

Si quispiam *(Episcopus)* imminente nimia necessitate, inconsulto Primate prouinciae, aut certe maiori vrgente necessitate, non adhibitis testibus vicinis Episcopis *(res ecclesiae distrahere)* tentauerit, ita canonico iudicio percellitur, scilicet vt amisso honore, reus Deo, & concilio teneatur. *Parisien. sub Ludouico, & Lothario lib. 1. c. 17.*

De vigilantia Episcopi in pascendo grege. Tit. LVII.

C A P. I.

Episcopi in baptismalibus plebibus, vt certe proprijs, diligenter curam habere debent, & cum in eis presbyteros necessitas occurrerit ordinandi, vt reuerentius obseruentur, conuenit enim ibidem habitantium sibi adhibere consensum. *Synod. Roman. sub Eugen. ij. & Leone iv. cap. 8.*

C A P. II.

Hortamur, vt secundum debitam sollicitudinem commissae sibi a Deo ecclesiae curam vnusquisque vestrum agere studeat, & gregem Christi sanguine redemptum, bonis exẽplis, & salubribus documẽtis instruat, habens semper prae oculis illum tremendum iudicem, qui suum sacratissimum sanguinem pro omnibus fudit; vt cum ante ipsius tribunal steteritis, vnicuique vestrum dicat: Euge serue bone, & fidelis: quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. *Rauennat. sub Ioan. ix. in fi.* *Matt. 25.*

C A P. III.

Scitote cuncti, quod supra omnes vos laboret Episcopus: quia vnusquisque vestrum suum proprium fert laborem, ille vero, & suum, & singulorum. propter quod, o [Clemens, *(loquitur Petrus Apostolus)* tanquam qui omnibus praeesse te noueris, singulos prout potueris, iuua, & singulos releua, qui & singulorum onus, & sollicitudinem portas. Vnde & ego nunc hanc tibi iniungens dispensationem, scio, quia accipio gratiam magis, quam praesto. *Clem. ep. 1. ante med.* *8. q. 1. ca. 15.*

C A P. IV.

Oportet omnes doctores, qui ad salutem animarum instituti sunt, & ad lucrandas animas Episcopi sunt consecrati, pro cunctis sollicitudinem gerere, & errantes ad viam veritatis, & ad portum salutis reducere. *Clemens epist. 4. in principio.*

C A P. V.

Scitote cuncti, quod supra omnes vos laboret Episcopus: quia vnusquisque vestrum suum proprium fert laborem, ille vero & suum, & singulorum; & ideo, sicut ille pro vobis omnibus, ita & vos omnes summopere laborare pro eo debetis: in tantum vt, si etiam necesse fuerit, animas vestras pro eo ponatis; sicut & ipse animam suam pro vobis, si necesse fuerit, ponere debet. dicente Saluatore: Bonus pastor. &c. Vos vero obedite eis, & vigilate pro eis, quia ipsi pro vobis vigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes. *Euar. ep. 2. post prin.* *Ioa. 10. b.*

C A P. VI.

Obiurgando, hortando, suadendo, blandiendo, cõsolando, prodesse quibus possumus, festinemus. Lingua nostra bonis fomentum sit, prauis aculeus, timidos retundat, iratos mitiget, pigros exacuat, desides hortando succendat, refugientibus suadeat, asperis blandiatur, desperatos consoletur; vt quia doctores dicimur, viam salutis gradientibus ostendamus. Simus in custodia vigilantes, aditum contra hostis insidias solliciti muniamus. Et si quando perditam ouem de commissis gregibus error abduxerit, toto illam adnisu ad caulas dominicas reuocare contendamus; vt de pastoris nomine, quod habemus, non supplicium, sed praemium consequamur. *Dionys. ep. 2. ad Seuerum Episc. in fine.*

C A P. VII.

Impatienter audiuimus, tantum diuinarum rerum subijsse despectum, vt feminae sacris altaribus ministrare ferantur: & cuncta, quae non nisi virorum famulatui deputata sunt, sexum, cui non competit, exhibere: visi quod omnium delictorum, quae sigillatim perstrinximus, noxa omnis, & crimen eos respicit sacerdotes, qui vel ista committunt, vel committentes minime publicando, prauis excessibus se fauere significant: si tamen sacerdotum iam sint vocabulo nuncupandi, qui delegatum sibi religionis officium sic prosternere moliuntur; vt in peruersa quaeque profanaque declives, sine vllo respectu regulae Christianae, praecipitia funesta sectetur. Cumque scriptũ sit: Minima qui spernit, paulatim decidit; quid est de talibus existimandum, qui immensis, ac multiplicibus prauitatum molibus occupati, ingentem ruinam multimodis impulsionibus ediderunt, quod non solum ipsos videatur obruere, sed & ecclesijs vniuersis mortiferam, si non sanentur, inferre perniciem? Nec ambigant, qui haec ausi sunt exercere, sed etiam qui hactenus cognita siluerunt, sub honoris proprij se iacere dispen- *Eccl. 19. a*

dispendio; si non quanta possint celeritate festinent, vt letalia vlnera competenti medicina curentur. Quo enim more teneant iura Pontificum, qui Pontificalibus excubiis eate nus iniuncta dissimulant; vt contraria domui Dei, cui praesident, potius operentur? *Gelas. ep. 1. c. 18. Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 45.*

CAP. IIX.

1. Pet. 5. a. Petri epistola ait: Seniores obsecro consenior; pascite, qui in vobis est, gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontanee, secũdum Deum; neque turpis lucri gratia, sed voluntarie; neque vt dominantes in clero, sed forma facti gregis, & ex animo: vt cum apparuerit Princeps pastorum, percipiatis immarcescibilem gloriae coronam. &c. *Brac. ij. in prolog.*

CAP. IX.

Episcopi in protegendis populis, ac defendendis, impositam à Deo sibi curam non ambigant. *Tol. iv. c. 31. Colon. sub Carolo iii. c. 3.*

CAP. X.

Haec sancta synodus fieri elegit, vt annuis vicibus vnusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros, & diaconos suae dioecesis ad locum, vbi Episcopus elegerit, congregare praecipiat. &c. cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse praemoneat: quosque etiam parsimoniae, & sobrietati, atque veridicae castimoniae honestorum virorum testimonio fama commendet. Sollicitum etiam pro hac re vnumquemq; nostrum esse conuenit, vt curiosa indagine perquiramus, si presbyteris, & diaconibus, & clericis pudica sit vita. &c. *Oscen. synod.*

CAP. XI.

Sancta instituit synodus, vt constitutio, quae dudum in concilio Oscensi constituta quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret. &c. *Egaren. synod.*

CAP. XII.

Decreuimus, vt secundum canones vnusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat, adiuuante Graphione, qui defensor ecclesiae est, vt populus Dei paganias non faciat. *Franc. syn. Capitul. lib. 5. c. 2.*

CAP. XIII.

Prouidendum est necesse vnicuique Episcopo, qualiter Canonici viuere debeant, necnõ & monachi, vt secundum ordinem canonicũ, vel regularem viuere studeant, (vt ait Apo-1. Cor. 7. d stolus: Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. *Arel. sub Carolo c. 6. Magunt. sub Rab cap. 13.*

CAP. XIV.

Qui pastorum nomina audire volunt, & pastorum officium implere nolunt, quid ad eos per Prophetam dicatur, recenseamus. &c. Ezec. 34. a. Vae pastoribus † Israel, qui pascunt se solos. numquid non oues pascunt pastores? &c. Qui sunt, qui se ipsos pascunt? de quibus Apostolus dicit: Omnes enim, quae sua sunt, quaerunt; non quae Iesu Christi. &c. Quod Christiani sumus, propter nos est; quod praepositi sumus, propter vos est. &c. Cum ergo praepositi ad hoc sint, vt his, qui subiecti sunt, consulant; nec in eo quod praesunt, omnino vtilitatem suam attendant, sed eorum, quib. ministrant: quisquis ita praepositus est, vt in eo, quod praepositus est, gaudeat, & honorem suum quaerat, & commoda sua sola respiciat; se pascit, non oues. &c. Ecce lac consumitis, & lanis vos tegitis, & quod crassũ est, interficitis, & oues meas non pascitis. Quod infirmum est, non confortastis: & quod aegrotat, non corroborastis; & quod contribulatum est, non colligastis; & quod errabat, non reuocastis; & quod perijt, non requisistis; & quod forte fuit, confregistis; & dispersae sunt oues meae, eo quod non sit pastor. &c. Cum lac sumerent, & lanis se tegerent, oues negligebant: sua ergo tantum quaerebant, non quae Iesu Christi. &c. Qui praebet lac, potum praebet; qui praebet lanam, honorem praebet. Ista sunt duo, quae à populis quaerunt, qui semetipsos pascunt, non oues; commodum supplendae necessitatis, & fauorem honoris, & laudis quaerunt. &c. Videte cuiusmodi indumentum acceperat à bona Dei plebe idem Paulus, cum diceret: Sicut Ange-Gal. 4. b. lum Dei excepistis me. testimonium enim vobis perhibeo, quia si fieri posset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi. &c. Ecce & accepit de lacte ouium, sicut paulo ante cõmemorauimus, & indutus est lanis ouium; sed tamen oues non neglexit. non enim sua quaerebat, sed quae Iesu Christi. &c. Sed mali illi pastores non parcunt talibus. Parum est, quod illas languentes, & infirmas, & errantes, & perditas non curant; etiam istas fortes, & pingues necãt, quantum in ipsis est: & si illae viuunt, de misericordia Dei viuũt; tamen quantum ad pastores malos attinet, occidunt. Quomodo inquit, occidunt? male viuendo, malum exemplum praebendo. Anfrustra dictum est seruo Dei eminenti in mẽbris summi pastoris: Circa omnes te ipsum Tit. 2. b. bonorum operum praebe exemplum, & forma esto fidelibus? &c. Et dispersae sunt oues Ezec. 34. a. b. meae, eo quod non sit pastor, & factae sunt in comesturam omnibus bestiis agri. &c. Propterea pastores audite sermonem Domini: Viuo ego, dicit Dominus Deus. Ecce ego ipse requiram oues meas, & visitabo eas, sicut visitat pastor gregem suum. &c. Audite vocem pastores, colligite vos ad montem Scripturae sanctae, vbi sunt deliciae cordis vestri, vbi nihil venenosum, nihil alienum. &c. Quod perijt, inquiram; & quod errauit, reuocabo; & quod imminutum est, colligabo; & quod exanime est, confortabo; & quod pingue est, & forte, custodiam. &c. *Augustinus in libro ad pastores (tom. 10.) apud Aquisg. c. 12.*

† O pastores Philip. 2. c.

CAP. XV.

Pastores dici volumus, nec tamen esse cõtendimus. Officij nostri vitamus laborem appeti-

petimus dignitatem. Immūdorum spirituum feras a grege dilacerando non pellimus, & quod eis remanserit, ipsi consumimus; quando peccantes diuites, vel potentes non solum non arguimus, sed etiam veneramur, ne nobis aut munera solita offensi non dirigant, aut obsequia desiderata subducant. Ac si muneribus eorum, & obsequiis capti, immo per haec illis addicti, loqui eis de peccato suo, aut de futuro iudicio formidamus. Et ideo minaciter superbiam nostram diuinus sermo contundit, sed noster auditus nihil, vnde proficiamus, admittit: quia praesentis vitae capti dulcedine, quae poena negligentiam nostram maneat in aeternum, nolumus cogitare. In pastores ergo ista dicuntur, de quorum nobis inani appellatione blandimur. Haec dicit Dominus Deus: Vae pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos. Nonne greges pascuntur a pastoribus? &c. Ecce ego ipse super pastores, requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, vt vltra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos. Quis ad haec non contremiscat? Quis ista sine intolerabili metu futurae examinationis accipiat, nisi qui aut non intelligit, aut futura non credit? sed quia omnia, quae Deus obseruari voluit, tam aperte posuit, & ita sui nominis auctoritate firmauit; vt ea facilius, quod dictu quoque nefas est, contemnamus, quam nos non intelligere, vel non credere tam aperta, & diuina fingamus, quando audimus, Haec dicit Dominus: quis non futurum esse credat, quod dicit Dominus, nisi qui Deo non credit? Quod autem dicit, Vae pastoribus: istud vae, pro maledicto poni, & pastorum nomine nos significari, quis non intelligat, nisi qui futurum non cogitat? Greges Domini pascendos, pastores facti, suscipimus: & nos ipsos pascimus, quando non gregum vtilitati prospicimus, sed quid foueat, & augeat nostras voluptates, attendimus. Lac, & lanas ouium Christi oblationibus quotidianis, ac decimis fidelium gaudentes, accipimus: & curam pascendorum gregum, ac reficiendorum, a quibus peruerso ordine volumus pasci, deponimus. Non sanamus spirituali consilio peccatis infirmum, non sacerdotali ope consolidamus, ac reficimus diuersis tribulationibus fractum, non ad viam salutis reuocamus errantem, non requirimus sollicitudine pastorali veniae desperatione iam perditum; ad hoc potentes tantum effecti, vt nobis in subiectos damnationē tyrannicam vindicemus, non vt afflictos, contra violentiam potentum, qui in eos ferarum more saeuiunt, defendamus. Inde est, quod eam a potentibus huius mundi, quam a nobis, quod peius, nonnulli grauiter fatigati depereunt, quos se de manu nostra Dominus requisiturum terribiliter comminatur, dicens: Requiram oues meas de manu pastorum, & cessare eos faciam, vt vltra iam non pascant greges meos. Quod quid est aliud, quam pastores, qui semetipsos, non greges meos pascunt, sublimitate suae dignitatis expoliabo, & inter reprobos, quia honorem suum noluerunt custodire, proiiciam? *Prosper de vita acti. & contemplat. lib. 1. cap. 21. apud Aquisgr. lib. 1. cap. 32.*

Ez. 34. a.

CAP. XVI.

Omnis spiritalis zelus doctoris animum frangit, quia valde cruciatur, dum infirmos quosque aeterna deserere, & rebus corporalibus delectari cōspicit. Nullum quippe omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est zelus animarum, sicut Psalmista ait: Zelus domus tuae comedit me. Paulus Apostolus zelo animarum cruciatus, dicebat: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror? Ipsum suum cor, quod animarum zelo succenderat, quid aliud, quā quasi sartaginem fecerat, in quo amore virtutum contra vitia ardebat? Quod enim verebatur, sartago erat. Inardescebat enim, & coquebat, quia incendebatur amaritudine, sed virtutum alimenta praeparabat ex sua afflicta cogitatione. Quid est, quod Ezechiel Propheta sartaginem inter se, & ciuitatem murum ferreum ponit; nisi quod idem fortis zelus, qui nunc in mente doctoris agitur, in die extremi iudicii inter eum, & animam, quam a vitiis zelatur, testis est: etsi audire is, qui docetur, noluerit, doctor tamen pro zelo, quem exhibet, de auctoris negligentia reus non sit? Murum ergo ferreum Propheta inter se, & ciuitatem ponit, quia in vltionis tempore inde doctor a damnationis periculo munitur, vnde nunc per zelum custodiae cordis frixuram patitur. Quantum vero frixura cordis, quae spiritali zelo agitur, omnipotenti Deo placeat, aperte ostenditur; cum offerri per legem simila in sacrificium iubetur. Scriptum quippe est: In sartagine oleo conspersa frigetur, offeretq. eam calidam in odorem suauissimum Domino sacerdos, qui patri iure successerit, & tota cremabitur in altari. &c. Circundat doctor auditoris animam, cum in omne, quod in hac vita agitur, tentationum laqueos apponi posse denūtiat: vt dum vbique fit mens pauida, vbique circumspecta, quanto timidior, tanto vigilantior viuat. Ipse namque zelus rectitudinis, dum inquietudine mentem agitat, eius mox aciem obscurat, vt altiora in commotione nō videat, quae bene prius tranquilla cernebat. &c. Sed cū per zelum animus mouetur, curādum summopere est, ne haec eadem, quae instrumento virtutis assumitur, mēti ira dominetur. &c. Vnde necesse est, vt hoc ante omnia, qui zelo rectitudinis mouetur, attendat; ne ira extra mentis dominium transeat: sed sed in vltione peccati tempus, modumque considerans, surgentem animi perturbationem, subtilius retractando restringat, animositatem reprimat, & motus feruidos sub aequi-

Ps. 68. b.

2. Cor. 11. f.

Ez. 4. a.

Leu. 6. c.

aequitate disponat; vt eo fiat instior vltor alienus, quo prius extitit victor suus; quatenus sic culpas delinquentium corrigat; vt ante ipse, qui corrigit, per patientiam crescat, vt feruorem suum transcendendo dijudicet, ne intemperanter excitatus, ipso zelo rectitudinis, longe a rectitudine aberret. *Greg. lib. 1. super Ezech. homil. 12. & in moral. lib. 5. cap. 33. apud Aquisgr. cap. 34.*

C A P. X V I I.

Didicimus, socios ordinis nostri in gubernandis congregationibus sibi subiectis, canonicis videlicet monachis, & sanctimonialibus hactenus valde negligentes extitisse, & ob id multos in sui detrectationem, & contemptum prouocasse; ita vt nonnulli alij Praelati in eorū parochijs constituti, eorum praua exempla secuti, suas similiter congregationes neglexerint. Quos & fraterno, & synodali conuentu admonendos esse, necessario duximus: vt ab hac negligentia deinceps se cohibeant, & ceteris se imitabiles praebeant. *Parisiens. sub Ludouico, & Lothario li. 1. c. 21. & Aquisgr. ij. sub Ludouico par. 1. cap. 11.*

C A P. X I I X.

Non erunt Praelati excusabiles, & immunes a periculis apud Dominum, cui pro sibi commissis rationes sunt reddituri, si eis carnalia solummodo, & non spiritalia fideliter subministrauerint; cum de manu eorum, sanguinem eorū, si perierint, sit exacturus, testante Ezechiele Propheta, & expositione beati Augustini super eodem Propheta, plurimum huic rei adstipulante. Grandis porro miseria, caecaque cupiditas, dum huiusceemodi Praelati in locis sibi subiectis, cupiditatem suam potius explere, quam animarum suarum periculum contendunt vitare. *Parisiens. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 24.*

Ezech. 34

C A P. X I X.

Episcopi presbyteros sibi commissos, & doctrina, & castitate, & sobrietate, atque hospitalitate secundum eorum ministerium ornari compellant. *Melden. cap. 28.*

C A P. X X.

Episcopi se ipsos, atque ministros suos, & maxime ecclesiasticos, cunctosque Christianos in sua parochia, perpendentes ex hoc, statuta Nicaeni concilij, & ceterorum conciliorum, ab vsuris sine excusatione compescant. & quos compescere aliter non potuerint, canonicam in eos sententiam proferant. *Melden. c. 55.*

C A P. X X I.

Vnusquisque nostrum in clero, & populo, & sacerdotibus, ac monasteriis sibi commissis, sollicita, & paterna pietate prouideat; ne propter aliquas oppressiones, pestiferis coniurationibus, & quaerimonijs, ac detractionibus aduersus eosdem pastores suos inseruiāt. *Valent. sub Lothario c. 14.*

C A P. X X I I.

Sacerdotes vice Mosis, iram Domini super populum saeuientem precibus suis debēt mitigare. *Meten. c. 3.*

C A P. X X I I I.

Haec de praecipuis in eadem sacra synodo fuere statuta. Ceterum specialia de quibusque parochiis, prout uisum fuerit, secundum ecclesiasticam auctoritatem definita, & Episcopis in propriis parochijs sunt ad exequendum commissa. *Tullen. c. 13.*

C A P. X X I V.

Nobis, qui gregis Dei curam accepimus pastoralem, summopere curandum, & prohibendum est; ne nostra desidia agente, diebus (*festis*) vllus placitum habere, & populum nobis commissum a seruitio Dei nostri audeat impedire. *Tribur. c. 35.*

C A P. X X V.

Praelati singuli eleemosynarios honestos habeant; & ut ipsi Praelati sint iuxta Apostolum, hospitales, & vt horis competentibus ad pauperes audiendos, & iustitiam exhibendam, in publico praesentiam suam exhibere procurent, & in personis proprijs confessionibus audiendis interdum intersint, & paenitentiis iniungendis: ipsi etiam per confessores discretos ciuitates proprias obeant, & in ecclesijs suis cathedralibus residere procurent; vt aliquibus maioribus festis, & saltem in aliqua parte pro se, prout animae suae saluti magis viderint expedire. *Conc. Oxonien. c. 8.*

Episcopi adhibeant diligentiam in oppugnandis haereticis. Tit. LIIX.

C A P. I.

Quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus per se, aut per Archidiaconum suum, vel idoneas personas honestas, bis, aut saltem semel in anno, propriam parochiam, in qua fama fuerit, haereticos habitare, circumeat; & ibi tres, vel plures boni testimonij uiros, vel etiam, si expedire uidebitur, totam uiciniam iurare compellat: quod si quis ibidem haereticos sciuerit, uel aliquos occulta conuenticula celebrantes, seu a communi conuersatione fidelium, uita, & moribus dissidentes, eos Episcopo studeat indicare. Ipse autem Episcopus ad praesentiam suam conuocet accusatos, qui nisi se ab obiecto reatu purgauerint, vel si post purgationem exhibitam in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonice puniantur. &c. Volumus igitur, & mandamus, & in virtute obedientiae districte praecipimus, ut ad haec efficaciter exequenda Episcopi per dioeceses suas diligenter inuigilent, si canonicam effugere uoluerint ultionem. &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 3.*

De haeret. c. excōmunicamus. 13 p. adijcimus. Greg. ix. l. 5. tit. in 4. coll.

C A P. I I.

In partibus Tolosae dāmnanda haeresis dudum emersit. &c. Contra eam Episcopos, & omnes Domini sacerdotes in illis partibus inuigilare praecipimus, & sub interminatione

De haeret. c. 10. in 2. collect.

† ana-

† anathematis prohibere, ne vbi cogniti fuerint illius haeresis sectatores, receptaculum quisquam eis in terra sua praebere, aut praesidium impertiri praesumat. &c. *Alex. iij. in Conc. Turon. c. 4.*

† interdictione.

CAP. III.

Fratres, hortor dilectionem vestram, obtestor, & moneo; vt qua debetis, & potestis sollicitudine, vigiletis ad inuestigandos haereticos, & inimicos sanctae Dei Ecclesiae, & a sanis mentibus, † ne pestis haec latius diuulgetur, seueritate, qua potestis, pro viribus extirpetis. *Luci ep sing. in fin. Felix ep. 3. in fi. Marc. ep. vn. in fin. ad Athanas. & alios Episcopos Aegypt.*

† mēbr. s, Marcus.

CAP. IV.

Tuam moneo dilectionem, vt cunctos, quos errare cognoueris, ad catholicam fidem, & ad vnitatem recte credentium conuertere studeas. &c. Si autem te non audierint, & errantes permanserint, nobis eos manifestare, quam citius poteris, non tardes, vt Apostolica auctoritate, aut cito ad Ecclesiam conuertantur, aut ab Ecclesia separentur. *Xyst. ij. ep. 1. in med. ad Gratum Episcop.*

CAP. V.

Filii nostri Prosper, & Hilarius, tantum nescio quibus presbyteris illic licere, qui dissensioni ecclesiarum studeant, sunt apud nos prosequnti; vt indisciplinatas quaestiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant praedicare aduersantia veritati. Sed vc strae dilectioni iustius imputamus, quando illi supra vos habent copiam disputandi. &c. Quid illie spei est, vbi magistris tacentibus, hi loquuntur, qui eorum discipuli nō fuerūt? Timeo, ne conniuere sit, hoc tacere. Timeo, ne magis ipsi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus causis non caret suspicione taciturnitas: quia occurreret veritas, si falsitas displiceret. Merito namque causa nos respicit, si silētio faueamus errori. Ergo corripiantur huiusmodi. Non sit his liberum, habere pro voluntate sermonem. &c. Repetentes saepius admonemus, vt vitentur huiusmodi, qui laborāt per terras aliud, quam illic noster iussit agricola, seminare. *Caelest. ep. 1. ad Episc. Galliae, c. 1.*

CAP. VI.

Hanc ad dilectionem vestram epistolam misimus per acolythum nostrum, vt effecta certior sanctitas vestra, sollicitius agere dignetur, & cautius: necubi Manichaeae perversitatis homines plebes vestras facultatem laedendi, & huius sacrilegii possint inuenire doctores. Aliter enim nobis commissos regere non possumus, nisi eos, qui sunt perditores, & perditi, zelo fidei dominicae persequamur, & a sanis mentibus, ne pestis haec latius diuulgetur, seueritate, qua possumus, abscindamus. Vnde hortor dilectionem vestram, obtestor, & moneo, vt qua debetis, & potestis sollicitudine vigiletis ad inuestigandum eos, necubi occultandi se reperiant facultatem. *Leo epist. 2. ad Episcop. Italiae.*

CAP. VII.

Illud plurimum mihi displicere significo; quod inter dilectionis tuae clericos quidam esse dicuntur, qui aduersariorum conniueant prauitati, & vasa irae vasis misericordiae misceantur. Quibus inuestigandis, & seueritate congrua coercendis, debet diligentia tua vigilanter insistere; ita vt his, quib. prodesse non potuerit correctio, non pareat abscissio. Oportet enim nos Euangelici meminisse mandati, quod ab ipsa veritate praecipitur: vt si nos oculus, aut pes, aut dextera scandalizauerit manus, a compage corporis auferatur; quia melius sit, his in ecclesiis carere membris, quam cum ipsis in aeterna ire supplicia. Nam superfluo extra Ecclesiam positis resistimus; si ab his, qui intus sunt, in eis, quos decipiunt, vulneramur. Abiicienda prorsus pestifera haec a sacerdotali vigore patientia est; quae sibimet, peccatis aliorū parcendo, non parcit. Sicut Heli quondam sacerdos filiorum suorum delicta tolerando, cum ipsis diuinae iustitiae sententiam meruit experiri, quia segni indulgentia dissimulauit plectere peccatores. *Leo ep. 74. vel 76. ad Anatolium Episcopum CP. ante fin. Iuo par. 6. cap. 339. decr.*

24. q. 3. c. 34.

Mat 18. b Mar. 9. f

1. Reg. c. 2.

CAP. IIX.

Vt Imperialis est potestatis, tumultus publicos, ac seditiones sacrilegas seuerius coercere: ita auctoritatis est sacerdotalis, monachis praedicandi aliquam contra fidem licentiam non praebere, & omni virtute resistere; ne ea, quae ad sacerdotes pertinent, sibi audeant vindicare. *Leo epist. 80. ad Iulian. Episcop. Coen. in med.*

CAP. IX.

Hostis humani generis ad impugnandam sinceritatem fidei fraudulentam haereticorū fallaciam subinduxit, cōtra quos viri ecclesiarum pastores viriliter insurgentes, eorum praua dogmata cum ipsorum auctorib. condemnauerunt. *Innocen. ij. in epist. ad Sampsonem Archiepisc. Remen. & alios, post prin.*

CAP. X.

Si in matrice, vel in sede Episcop. negligēs fuerit contra haereticos; admoneatur a vicinis Episcopis. Si ab eo die intra sex menses non in prouincia sua conuertat ad vnionem Ecclesiae catholicae alios, non ei communicetur, donec id faciat. Si executor ad ea loca non venerit, Episcopo non adscribatur. *Carth. 124. G. Mil. 25. L. Afr. 90. L.*

Munus Episcopi est docere clericos, & reliquum populum. Tit. LIX.

CAP. I.

EPiscopus iuxta diuina praecepta conuertat, & doceat populum suum. &c. *Nicae. ij. c. 2. Iuo par. 5. c. 372. decr.*

Dist. 38. omnes. c. 6

CAP.

CAP. II.

[*De decim. c. 17. Greg. ix. & c. 2. eo. tit. in 2. collect.*] Quidam Praelatorum ecclesiae decimas, & ecclesias disponere *(laicis)* indulgent, & eos in deuia mortis impellunt, qui praedicatione ipsorum ad viam fuerant reuocandi. *Alex. iij. in conc. Turon. cap. 3.*

CAP. III.

Sacerdotes, & alij clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi, quam Praelati, orationi, & exhortationi diligenter insistant, docendo eos verbo pariter, & exemplo; vt timorem, & amorem semper habeant diuinum ante oculos; ne quid dicant, aut faciant, quod diuinam maiestatem offendat. *Innoc. iij. in conc. gen. Lat. c. vlt.*

CAP. IV.

Episcopum bono opere consistere oportet, vt factis congruentibus luceat, vt optimus speculator existat; qualiter populus verbum praedicationis ostenso opere sine dubio obseruando attendat, beatissimo Gregorio Papa docente. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum, vt & sua singulis congruant, & tamen a communis aedificationis arte numquam recedat. haec enim si digna desiderat exempla speculatoris perficere, toto mentis debet meditari conamine, quatenus prodesse magis, quam praesse populo Domini videatur. *Synodus Romana sub Eugenio ij. & Leone iv. cap. 3. Gregor. lib. 3. pastor. in praefat.*

CAP. V.

Episcopus, vel presbyter qui negligit clerum, vel plebem suam religionem docere, excommunicetur. Si perseuerat, deponatur. *Ap. 58. Vide Trul. 19.*

CAP. VI.

Instruebat B. Petrus Episcopos sacerdotes suos, ac cunctos reliquos Ecclesiae ministros, atque omnem plebem sibi commissam, verbo diuino, & mandato instruere, ac dirigere. *Clem. epist. 1. in fine.*

CAP. VII.

Vos ergo, qui sacerdotio Domini fruimini, & in specula estis positi, plus scire oportet; vt subditos vobis populos pleniter docere possitis, eisque ad regna caelorum ducatū praebere Deo annuente valeatis, &c. [*Dist. 25. c. 1.*] Audire ergo Episcopum attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei, monita autem vitae a presbyteris inquirere, a diaconis vero ordinem disciplinae. *Clem. ep. 3. in princ. Anselm. lib. 7. cap. 76.*

CAP. IIX.

[*Dist. 45. sane c. vl.*] Percussor ille doctor dicitur, qui sermone inutili conscientiam percutit infirmor. Ideo tenere vos, & omnes fideles oportet eum, qui [*Tit. 1. b.*] secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit consolari in doctrina sana, & contradicentes redarguere, & recte viuentes, atque rectam fidem tenentes consolidare. *Anacl. ep. 2. ante fi. ad Episcopos Italiae.*

CAP. IX.

[*Dist. 93. c. 11.*] Diaconi custodiant Episcopum praedicantem. *Euarist. epist. 1. in prin.*

CAP. X.

Episcopum oportet oportune, & importune, atque sine intermissione ecclesiam suam docere, eamque prudenter regere, & amare; [*7. q. 1. c. ll sicut p. 1.*] vt a vitiis se abstineat, & salutem consequi possit aeternam. Et illa cum tanta reuerentia eius doctrinam debet suscipere, eumque amare, & diligere; vt legatum Dei, & praeconem veritatis, quia testante veritate, quaecumque ligauerit. &c. Praeuidendum est vobis, ne offendatis eos, qui tantam a Domino habent potestatem. [*Matt. 16. c.*] Et ideo potius obediendi, diligendi, & summopere venerandi sunt; non detrahendi, aut lacerandi, aut eiiciendi, sed portandi, & amandi, ipso dicente Domino: Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit. &c. [*Luc. 10. c.*] *Euar. ep. 2. in prin. Burch. l. 1. c. 99. Ivo p. 5. c. 201. decr. Ans. l. 6. c. 102.*

CAP. XI.

Quae praeter maior caritas, aut quod efficacius pietatis patrocinium potest a quoquam alicui impendi; quam si ignorantiae tenebras, & imperitiae caliginem ab eo repellat? Demum verae fidei doctrinae pabulo, non ad quaestum, non ad ambitionem, sed eruditionem, & aedificationem reficere. † [*† reficiat f.*] Tamquā enim mutilo fit manus, claudo pes, oculus caeco, qui ignorantiae tenebris obuoluto, sapientiae & scientiae thesaurum reserat, & candorem lucis, viasque Domini benigniter aperit. Vtrisque autem, id est, & famem verbi Dei patientibus, & Episcopis necessitatem, quando inthronizantur propter communem vtilitatem, in alijs ciuitatibus non modica exhibetur misericordia. Negantes autem haec, vt speciem habeant pietatis, virtutem tamen eius abnegent. *Anter. epist. 1. post princip.*

CAP. XII.

Ipsi sacerdotes oues suas nutriant, ipsi Domino suo fructum cum vsura reddāt, fructuosque manipulos ei cum gloria repraesentent. Nam si Dominus leprosos, inter ceteras ouium suarum curas, tetigit, & mundauit; [*Mat. 8. d. Mar. 1. d. Luc. 5. c.*] cur nos eadem agere dedignamur? Aut cur nos ipsi, qui pastorale officium suscepimus, aliis alendas tradimus? maxime, cum Dominus Petro praeceptori nostro dixerit: Si diligis me, pasce oues meas. &c. [*Io. 21. c. Gen. 31. f.*] Nam & beatū Iacob, qui pro vxoribus diu seruierat, dixisse meminimus: Viginti annis fui tecum; oues tuae, & caprae steriles non fuerunt; arietes gregis tui non comedi, nec captum a bestia ostendi tibi; ego damnum omne reddebam; & quidquid furto perierat, a me exigebas; die, noctuque aestu vrebar, & gelu; fugiebat somnus ab oculis meis. Si ergo sic laborat, & vigilat, qui pascit oues Laban: quanto labori, quantisque vigiliis debet intendere, qui pascit oues Dei? Sed in his omnibus ipse nos instruat, qui pro suis dedit ouibus animam, [*Io. 10. c.*] & adiuuet nos; vt de his, qui nobis commissi sunt,

sunt, fructum multiplicem, ac mensuram superfluentem ad aeterna gaudia reportare concedat. *Damas. ep. 4. post med.*

CAP. XIII.

Porro pro Episcopo illo, qui nunc vsque desidia quadam in eadem gente praedicationis verbum disseminare neglexerat, & nunc sibi partem, quasi parochiam defendit, Carolo excellentissimo filio nostro, vt eum compescat suadêtes, paternis litteris scripsimus. *Greg. ij. ep. 7. ad Bonifacium Episcopum incip. Creditae speculationis, in fine.*

CAP. XIV.

Dist. 88. c. 6. Episcopus nullam rei familiaris curam ad se reuocet, sed lectioni, & orationi, & verbi Dei praedicatione tantummodo vacet. *Carth. iv. c. 20. Caesar. lib. 4. c. 63.*

CAP. XV.

7. q. 1. Episcopi. 38. Tam ad verbum faciêdum, quam ad oblationem consecrandam inuitentur Episcopi, vel presbyteri, qui causa visitandae ecclesiae alterius Episcopi ad ecclesiam venerint. *Carthag. iv. cap. 33.*

CAP. XVI.

Dist. 38. c. 1. in fine. Sciât sacerdotes scripturas sanctas, & canones meditentur; vt omne opus eorum in praedicatione diuina, & doctrina consistat, atque aedificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Tolet. 4. c. 24. Arel. sub Carol. c. 3. Burch. lib. 1. c. 100. Iuo par. 5. c. 202. decr. Ans. l. 7. c. 105. Caesar. lib. 4. c. 54.*

CAP. XVII.

Quantum quis praecelsi culminis obtinet locum, tantum necesse est, praecedat ceteros gratia meritorum; vt in eo, quod praesidet singulis, singulariter ornetur eminentia sanctitatis, habens semper & in ore gladium veritatis, & in opere efficientiam luminis, vt Tit. 1. b. iuxta Paulum, potens sit exhortari in doctrina sana, & contradicêtes reuincere. Nos proinde nostri ordinis gradum, vel suscepti regiminis modû magnopere cogitare debemus: vt qui officium praedicationis suscepimus, nullis curis a diuina lectione priuemur. Nam quorundam mentes Pontificum, ita torporis otio a lectionis gratia secluduntur, vt quid doctrinae gregibus subditis exhibeat, non inueniat praeco mutus. Insistendum ergo semper erit maioribus, vt quos sub regiminis cura tuentur, fame verbi Dei perire non sinant. Sicut Metropolitanis in confinitimos, ceterosque ecclesiasticis ordinibus deditos; sic confinitimis in commissos sibi religiosorum numero vigilandum est; qualiter nescientia taliû diuinae legis eruditionibus imbuatur. Ita vt indesinêti sollicitudine Praelatus quisque subditos quaerens, aut profectum eorum laetabundus agnoscat, aut nescientiam sine arrogantia instruat. Placuit ergo, iuxta instituta Toletani concilii; vt aut sponte sumant intentionem necessariam perdiscendi, aut a maioribus ad lectionis exercitia cogantur inuiti. *Tolet. xi. c. 2. Vide Tolet. iix. c. 8.*

CAP. XIIX.

Oportet ecclesiis praepositos quotidie, sed praesertim dominicis diebus clerum, & populum docere pietatis sermones, ex sacra scriptura differentes, sensus, & iudicia veritatis. *Trull. c. 19.*

CAP. XIX.

Non licet Episcopo in alia vrbe ei non competenti publice docere. Si quis fecerit, Episcopatu cesset, in presbyteratu manens. *Trull. c. 20.*

CAP. XX.

Dist. 38. c. 2. Quando presbyteri ab Episcopis in parochiis ordinantur, necesse est, vt ab ipsis Episcopis diligenter instructi ecclesias sibi deputatas accipiant. *Arel. sub Carolo c. 4. Vide Tolet. iv. c. 25. Iuo lib. 3. tit. 2. cap. 16. panor. & p. 3. c. 129. decr. Anselm. lib. 7. c. 104.*

CAP. XXI.

Sollicite studeat vnusquisque Episcopus gregem sibi commissum sacra praedicatione, quid agere, quidve vitare debeat, informare. *Turon. sub Carolo. c. 4.*

CAP. XXII.

Episcopi assidui sint in lectione, & scrutentur mysteria verborum Dei, quibus in Ecclesia doctrinae fulgore splendeant, & verborû Dei alimentis animas sibi subditas satiare non cessent. &c. canones quoque intelligant, & librum B. Gregorii Papae de cura pastorali, & secundum formam ibidem constitutam, & viuant, & praedicent. *Cabilon. sub Carolo c. 1.*

CAP. XXIII.

Vita eorum, & doctrina nequaquâ discordent: sed quae dicunt, faciant; & quae faciunt, docere studeant. Et praedicatione assidua plebem admoneant, & falce iustitiae a credentium mentibus vitiorum spinis eradicent, & verbi Dei semine agros mentis eorû ad fecunditatem perducant. *Cabil. sub Carolo cap. 1.*

CAP. XXIV.

10. q. 3. *cauendû*. 7. Si quando Episcopis peragrandae prouinciae necessitas incumbit. &c. in praedicatione verbi Dei, in lucris animarum operâ dent. &c. & verbi Dei praedicator sûptus vbi proprii desunt, a fratribus accipiat: & item fratres illius potentia non grauentur, exemplo 2. Thess. 3. d. Apostoli Pauli, qui ne quem grauaret, arte, & manibus victum quaerebat. *Cabil. sub Carol. c. 14. Iuo par. 3 c. 133. decr.*

CAP. XXV.

Episcopo scripturarum scientia necessaria est: quia si Episcopo tantum sit sancta vita, sibi soli potest prodesse sic viuens: porro si & doctrina fuerit eruditus, potest ceteros quoque instruere, & docere suos, & aduersarios repercutere. qui nisi refutati fuerint, atq; cô-uicti, facile possunt simplicium corda peruertere. Huius autem sermo debet esse purus, simplex, & aptus, plenus grauitate, & honestate, plenus suauitate, † & gloria, tractans de mysterio legis, de doctrina fidei, de virtute continentiae, de disciplina iustitiae. Vnumquemq. diuersa admonens cohortatione, iuxta professionis, morumque qualitatem, videlicet, vt praenoscat quid, quâdo, cui, vel quomodo

† sanctitate.

modo proferat. *Isid. lib. 2. c. 6. de eccles. offic. apud Aquisgr. c. 9. ante fi. Rab. lib. 1. c. 4. de instit. cleric.*

CAP. XXVI.

Quod doctrina à sacerdotibus expectatur, & veteris praecepta sunt legis, & ad Titum plenius scribitur. Innocens enim, & absque sermone conuersatio, quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet. Nam latratu canum, baculoque pastoris luporum rabies deterrenda est. *Hieronymus in epistola ad Oceanum, apud Aquisgr. c. 11. post prin.*

Tit. 1. b.

CAP. XXVII.

Episcopus non blādiatur subditis; sed doceat aperte, quae ad consequēdam aeternam felicitatem pertinent. *August. in. lib. ad pastores tom.* 10. *apud* Aquisg. c. 11 *ante med.*

CAP. XXVIII.

Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam. Praeconis namque officium suscipit, quisquis ad sacerdotium accedit, vt ante aduentum iudicis, qui terribilis sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo si praedicationis nescius, quam clamoris vocem daturus est praeco mutus? *Gregor. in registr. lib. 1. c. 24. apud* Aquisg *c. 13. in prin. & Greg. lib. 2. c. 11. pastor.*

Esa. 58. d

CAP. XXIX.

Fortes, perseuerantesq. doctores, velut imputribilia ligna quaerendi sunt, qui instructioni sacrorum voluminum semper inhaerentes, sanctae Ecclesiae vnitatem denuntient, & quasi intromissis circulis arcam Domini portent. Vectibus arcam testamenti portare, est bonis doctoribus sanctam Ecclesiam ad rudes infidelium mentes praedicando deduci. Qui auro quoque iubentur operiri; vt cum sermone alijs insonant, ipsi etiam vitae splendore fulgescant. Necesse est igitur, vt qui ad officium praedicationis excubāt, a sacrae lectionis studio non recedant. &c. ignominiosum valde est, tunc quaerat discere, cū quaestionem debeat enodare. &c. vnde bene primus pastor Ecclesiae pastores ceteros admonet dicens: Parati semper ad satisfactionem de ea, quae in nobis est, spe. &c. *Greg. lib. 2. c. 11. pastoralis, apud Aquisgr. d. cap. 13. in prin.*

1. Pet. 3. c.

CAP. XXX.

In sacerdotis habitu ante omnia aurum fulget, vt in eo intellectus sapientiae principaliter emicet. Cui hyacinthus; qui aereo colore resplendet, adiūgitur: vt per omne, quod intelligēdo penetrat, non ad fauores infimos, sed ad amorem caelestium surgat: ne, dum incautus suis laudibus capitur, ipso etiam veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque & hyacintho, ac purpurae, bis tinctus coccus adiungitur; vt ante interni iudicis oculos, omnium virtutum bona ex caritate decorentur, & cūcta, quae coram hominibus rutilāt, hanc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat. Quae scilicet caritas, quia Deum, simul ac proximum diligit, quasi ex duplici tinctura fulgescit. Qui igitur sic ad auctoris speciem anhelat, vt proximorum curam negligat; vel sic proximorum curam exequitur, vt a diuino amore torpescat: quia vnum horum quodlibet negligit, in superhumeralis ornamento habere coccū bis tinctum nescit. Ceterum cum rector se ad loquendum praeparat; sub quanto cautelae studio eloquatur, attendat: ne si inordinate ad loquendū rapitur, erroris vulnere audientium corda feriantur: & cum fortasse sapiens videri desiderat, vnitatis cōpagem insipienter abscindat. Hinc namque in Euangelio veritas dicit: Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos. &c. Ac si figurate per habitū sacerdotis dicat; Mala punica tintinnabulis iungite; vt per omnia, quae dicitis, vnitatem fidei cauta obseruatione teneatis. Sacerdos semper vocem praedicationis habeat; ne superni spectatoris iudicium ex silentio offendat. Scriptum quippe est: Audiatur sonitus, quando ingreditur, aut egreditur sanctuariū in conspectu Domini, & non moriatur. Sacerdos namque in tabernaculum ingrediens, vel egrediens moritur, si de eo non auditur: quia iram contra se occulti iudicis exigit, si sine praedicationis sonitu incedit. Apte autē tintinnabula vestimentis Pontificis describuntur inserta. Vestimenta etenim sacerdotis, quid aliud, quam recta opera debemus accipere, Propheta testante, qui ait: Sacerdotes tui induantur iustitiam? Vestimentis itaq. illius tintinnabula inhaerent, vt vitae viam cum linguae sonitu, ipsa quoque bona opera sacerdotis clamēt. Nos, quia infimi homines sumus, cum de Deo hominibus loquitur, debemus primum meminisse, quid sumus; vt ex propria infirmitate pensemus, quo docendi ordine infirmos fratres cōsolemur. Consideremus igitur, quia aut tales sumus, quales nonnullos corrigimus; aut tales aliquando fuimus, etsi iam diuina gratia operante, non sumus, vt tanto eos temperantius corde humili corrigamus, quanto nosmetipsos verius in his, quos emendamus agnoscimus. *Greg. in pastor. lib. 2. c. 3. & c. 4. apud Aquisgr. c. 24.*

Exod. 28. a. b.

Mar. 9 g.

Exo. 28. c.

Ps. 131. d.

CAP. XXXI.

Statuimus pari voto, pariq. consensu, vt vnusquisq. nostrū dictis, & exemplis, plebes parochiae suae attentius ad meliora incitare studeat; easque vt se a malis cohibeant, & ad Dominum toto corde conuertant, sollicite admoneant. &c. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 5. & lib. 3. cap. 1.*

CAP. XXXII.

Sicut studendum est sacerdotibus, vt auditores sui mysterium sacri baptismatis intelligant, & Deo opem ferente operibus cōpleāt: ita nihilominus procurare debent, vt abrenuntiationes, quas in diabolū, suaque opera, eiusq. pōpas fecerunt, intelligāt; & his intellectis, ne ad eas denuo redeāt, sollicite inuigilent. Quibus etiam admonendo saepius inculcandū est, ne iugo Satanae, quod eiecerāt, eiusq. dominationi, quā aspernati sunt, quo-

quo modo succumbant. *Parisien. sub Ludouico, & Lothario lib. 1. cap. 10.*

CAP. XXXIII.

Non ideo se solo quilibet Episcopo vas misericordiae putet in gloria praeparatum; quia Pontificali militia † fungitur, sed si pro grege sibi credito sollicitus semper inuigilet, & praedicet verbo, instet, oportune, importune, arguat, obsecret, increpet in omni patientia, & doctrina. *Fulgen. in lib. de veritate praedestinat. apud Paris. sub Ludouic. & Lothar lib. 1. cap. 23.*

† mitra.

2. Tim. 4. d

CAP. XXXIV.

Presbyteri etiam imperiti sollerti studio ab Episcopis suis instruendi sunt, qualiter & confitentium peccata discrete inquirere, eisque congruum modum secundum canonicam auctoritatem paenitentiae nouerint imponere. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 32.*

CAP. XXXV.

In statutis conuentibus primo omnium pari voto, parique consensu decreuimus, vt vnusquisque nostrum in parochia sua dictis, & exemplis plebes sibi subiectas ad meliora incitare studeret, easque vt se amabilis cohiberent, & ad Deum ex toto corde conuerterent, sollicite admoneret; Deumque quem peccando sibi iratum fecerant, digna paenitentia, satisfactione, & eleemosynarum largitione sibi placabilem facere satagerent. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 3. c. 1. Vide c. Paris. l. 1. c. 5.*

CAP. XXXVI.

Doctrina sacerdotalis secundum cuiusque qualitatem omnibus sufficiẽs esse debet, modesta, prudens, discreta, honesta, atque vtilis: nec minus exemplum boni operis doctrinae cõueniẽs in sacerdotibus esse debet; vt quod ore doctrina profert, vitae meritum iustae operationis, verba sacerdotis omnibus delectabilia faciat exsequenda, vitamque probabilem commendet. *Aquisgr. ij. sub Ludouic. par. 1. c. 8.*

CAP. XXXVII.

Dignum duximus, vt vnusquisque Episcoporum studeat ministros suos, pro modulo possibilitatis bene instruere. *Aquisgran. ij. sub Ludouic. par. 2. cap. 11.*

CAP. XXXIIX.

Nos propter auctoritatem ministerii nostri, vos admonere, immo admonendo exigere a vobis quoquo modo debueramus: vos e contra propter diuinum amorem, & honorem admonendo nos ad potiora prouocatis. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. vlt. in fine, vbi loquuntur Episcopi cum Imperatore.*

CAP. XXXIX.

Regia magnificentia liberiorem libertatem Episcopis ad suum peragendum in eorũ parochiis ministerium, maxime in sacratissimis temporibus, quadragesimae scilicet, & aduentus Domini tribuat. &c. Ipsi autem Episcopi concessum sibi otium, non in suas voluptates, sed in diuinum, & officiosum conuertant negotium; quatenus studentes praedicationi, & correctioni. &c. quod hactenus per parochias fuit neglectum, de cetero sit correctum. &c. *Melden. cap. 8.*

CAP. XL.

Omnes sacerdotes Domini pia vigilantia fidem catholicam indagare, & subditos sibi cum mandatorum Domini obseruantia, Episcopi quique studiosissime docere contendãt. *Melden. cap. 29.*

CAP. XLI.

Vt quisque Episcopus, talem iuxta se, pro viribus habere decertet, qui iuxta sincerissimum, & purissimum sensum catholicorum Patrum de fide, & obseruatione mandatorum Dei, seu & praedicationis doctrina, presbyteros plebium assidue instruat; & informet; ne domus Dei viui, quae est Ecclesia, sine lucerna verbi Diuini remaneat. *Melden. cap. 35. Burchar. l. 1. c. 88. Iuo p. 5. c. 194. decr.*

CAP. XLII.

Vnusquisque nostrum, siue per se, siue per aliquem, vel aliquos ex ministris Ecclesiae fideliter doctos, ita verbum praedicationis, tam in vrbe, quã foris in plebibus exhibeat; vt omnino eis admonitio, & exhortatio salutaris deesse non possit. *Valen. sub Loth. c. 16.*

CAP. XLIII.

Qui aliorum errata corrigere debemus, Episcopi dicimur, sed Episcopale ministeriũ non impleuimus: ministerium praedicatoris reliquimus, eos, qui nobis commissi sunt, videmus Deum deserere, & in prauis actibus iacere, & tacemus, nec eis manum correctionis tendimus. *Trosle. in princ.*

CAP. XLIV.

Terribilem nimis, imminentemque nobis (*& gregi nostro*) damnationem, & per nos, & per secundi ordinis consacerdotes, omnibus modis euadere conemur, erudientes assidue commissos nobis, fidei verbis, & bonorum operum exemplis, vt in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, vt non vituperetur ministerium nostrum. *Trosleia. c. 15.*

2. Cor. 6. d.

CAP. XLV.

Constantinus Constantiae, quae in Cypro est, Episcopus ait: Oportebat vos Episcopos existentes ab aliis non debere doceri, sed aliorum esse doctores. *Apud vij. syno. act. 1. ante med.*

CAP. XLVI.

Euaristus septem diaconos ordinauit, qui custodirent Episcopum praedicantem propter stilum veritatis. *Damas. in Euar.*

CAP. XLVII.

Licet absque nostra admonitione ad vos (*Episcopos*) specialiter praedicandi causa pertineat: attamẽ reliquorum peccatis vos omnino credimus esse participes, si filiorum vestrorum culpas non assidua obiurgatione corrigitis, sed silentio praeteritis. *Guntrannus Rex Francorum ad syn. Matisc. ij.*

CAP. XLVIII.

Diebus Dominicis. &c. & reliquis sollemnitatibus. &c. vos Apostolici Pontifices iungentes vobiscũ cõsacerdotes vestros, & filios senio-

seniores Ecclesiae, ac iudices locorum quoscumque agnosciris, quos vita honesta, ac qualitas commendat, ita vniuersam populi multitudinem constanti, vel Deo placita iugiter praedicatione corrigite: vt & bene viuentes mysticus adhortationis sermo mulceat, & excedentes ad viam recti itineris correctio pastoralis adducat. &c. *Ibid.*

De iudicio Episcopi. Tit. L X.

CAP. I.

SI quis non haereticus, non excommunicatus, non iudicatus, nō accusatus dicat, se habere ecclesiasticam accusationem contra Episcopum; ante omnes Episcopos prouinciae instituat accusationes, & illic probet crimina in aliquibus causis Episcopi. Si quis haec contemnens, audeat aures Imperiales molestare, aut saecularium magistratuum iudicia, aut oecumenicam synodum, contemnens omnes dioecesios Episcopos, hic numquam ad accusandum recipiatur: *CP. c. 6. G.*

CAP. II.

c. 2. ne Praelati vices suas Greg. ix. & in 1 coll.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas sub annuo praetio constituuntur: quod ad sacerdotum grauamen, & subuersiones iudiciorum non est dubium redūdare; id vlterius fieri districtius prohibemus. *Alex. iij. in conc. Turo. c. 7.*

CAP. III.

c. accedentibus. 12. de excess. Praelat. Greg. ix. & c. vn. eo. tit. in 4. coll.

Cognitio causarum matrimonialium est Episcopi, non Abbatis. *Innoc. iij. in conc. gen. Lat. c. 60.*

CAP. IV.

De presbyteris, diaconibus, seu clericis, qui inter se causam habuerint, nullo modo praesumant publicis actoribus interpellationem facere, nisi suo Episcopo. Et si forsitan Episcopus contra eum habuerit, ad vicinum Episcopum confugium faciat iuxta canonū statuta; & si minime conuenerit, vt decidatur inter eos intentio, apud Apostolicam conueniat Sedem. Si quis praeter statuta agere praesumpserit, gradus sui honore priuetur, & ab Ecclesia pellatur, quousq; causa susceperit finem. *Zach. in syn. Rom. c. 12.*

CAP. V.

Presbyteri huius vrbis, Episcopum proprium recognoscant, & delinquentes canonice iudicet, iudicatisque obedienter auscultent, & ad eos iusti adueniant, si volunt ecclesiasticis participium retinere. Cuncta haec illis patienter sunt obseruāda; si ex toto canonum nolunt damna sentire. *Leo iv. in synod. Rom. c. 39.*

CAP. VI.

Perniciosa inoleuit consuetudo; vt iudex publicus, vel minister peccata populi, quae ab Episcopis sunt inquirenda, quibus animarum sollicitudo commissa est, quasi inquirendo vendant, & ea occasione scelesta vitia augmententur. &c. Habeant Episcopi singularū vrbium in sua dioecesi liberam potestatem, adulteria, & scelera inquirere, vlcisci, & iudicare, secundum quod canones censent, absque impedimento alicuius. Et cum opus fuerit, ad comprimendos rebelles, & contemptores publicum conuocent, non ad praeiudicandū, sed potius ad ea, quae Deo placita sunt, & saluti animarum conueniunt, prosequendum. *Rauenn. sub Ioan. ix. par. 2. cap. 13.*

CAP. VII.

Nullus presbyter superponat se altari, † sed si criminosus fuerit aliquis presbyter, in praesentia Episcopi, vel Archidiaconi diiudicetur; & si probata fuerit eius culpa, per Episcopum, vel suos expellatur, & alius per Episcopum intromittatur. *Greg. vii. in syn. Rom. c. 4.*

† alteri.

CAP. IIX.

Quicumque causam habuerit, apud suos iudices iudicetur, & non ad alienos. &c. Sed ad xij. eiusdem prouinciae iudices, ad quorū iudicium omnes causae ciuitatum referūtur, deferatur negotium. Si autem fuerit ecclesiasticum, apud Episcopos interueniente Primate, si quidē maior causa fuerit; si vero minor, Metropolitano; si vero fuerit saeculare, apud eiusdem ordinis viros iudicio tamen Episcoporū. &c. [Omnis oppressus, libere sacerdotum si voluerit appellet iudicium, & a nullo prohibeatur; sed ab his fulciatur, & liberetur. &c. *Anacl. ep. 1. ante fin.*

2. q. 6. c. 3

CAP. IX.

Si quis erga Episcopum, vel actores ecclesiae quamlibet quaerelam, aut actionem iuste se habere crediderit; ipse Redemptoris sui, cuius actio nostra est institutio, viarum non immemor, sed sectator egregius, qui cum malediceretur, non remaledicebat, sed tamquam ouis coram tondente se obmutuit, ac pro suis persecutoribus in cruce pendēs apud Patrē intercessit; nō prius Primates, aut alios iudices adeat, quam ipsos, a quibus se laesum aestimat, conueniat familiariter, & non semel, sed saepissime, vt ab eis, aut suam iustitiam accipiat, aut iustam excusationem. *Alex. ep. 1. in med. Capitul. lib. 7. c. 21. in addi. Burch. lib. 1. c. 132. et 144. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 6. panor. et par. 5. c. 242. et 257. decr. Ansel. li. 3. c. 81. Tarrac. lib. 2. c. 27.*

2. q. 7. c. 16. *1. Pet. 2. 4 Esa. 53. 6 Luc. 23. c*

CAP. X.

De accusationibus clericorum, super quibus consulti sumus, quia omnes eorum accusationes difficile est ad sedem Apostolicam deferre; finitiua Episcoporum tantum iudicia huc deferantur, vt huius sanctae sedis auctoritate finiantur. &c. Reliquorum clericorum causas apud prouinciales, & Metropolitanos, atque Primates, & ventilare, & iuste definire licet. *Eleuth. ep. vn. cap. 2. Iuo par. 6. cap. 316. decr. & lib. 4. tit. 12. cap. 12. panor.*

3. q. 6. c. 7. quamis.

CAP. XI.

2. q. 2. c. vlt.

Praeceptum est in antiquis statutis, Episcopos eiectos, atque suis rebus exspoliatos ecclesias proprias recipere, & primo sua omnia eis reddi, &c. Iudices esse decernentes, Episcopos recte sapientes in ecclesiam conuenientes, vbi testes essent singulorum, qui oppressi videbantur. *Zeph. epist. 2. in princ. Hadr. ad Episcop. Mediom. c. 13. Capitul. lib. 6. c. 287. & lib. 7. cap. 129. in addit. Burch. lib. 1. c. 153. Iuo lib. 4. tit. 6. c. 1. & 2. panor. & par. 5. c. 265. decr.*

CAP. XII.

3. q. 1. c. 6.

Deus, fratres, ad hoc praeordinauit vos, & omnes, qui summo sacerdotio funguntur, vt iniustitias remoueatis, & praesumptiones abscindatis, & in sacerdotio laborantibus succurratis, & opprobriis, & calamitatibus eorum locum non praebeatis; sed ei, qui calumniam, & opprobrium patitur, adiutorium feratis. Illum vero, qui calumniã, vel opprobrium facit, abscindatis; & Domino in suis sacerdotibus opem feratis. *Fabia. epist. 2. ad Orientales Episcopos in med.*

CAP. XIII.

3. q. 6. c. 2. si quis.

Oportet, si aliquis Episcoporum super certis accusetur criminibus, vt ab omnibus audiatur, qui sunt in prouincia Episcopi, quia non oportet accusatum alicubi, quam in foro sui audiri. *Fabian. ep. 3. c. 2. Xyst. iii. epist. vn. Burch. lib. 1. c. 147. Iuo. par. 5. c. 260. decr. Ansel. lib. 3. c. 73.*

CAP. XIV.

Episcopi per singulas prouincias obseruẽt, ne posteriores se prioribus suis praeferant; nec eis inconsultis, nisi quantum ad propriam pertinet parochiam, aliquid agant. Sed omnes de communibus eorum causis cõsonam sententiam proferant, & determinent. Quoniam aliter acta nullas vires habebunt, nec ecclesiastica reputabuntur. *Luc. ep. 1. post prin. Burch. lib. 1. c. 34. Iuo par. 5. c. 164. decr.*

CAP. XV.

Episcopus aliter non debet audiri, ant iudicari, nisi in praesentia omnium comprouincialium, & ab omnibus comprouincialibus Episcopis; quia ipsis absentibus, nec debet, nec potest. *Steph. ep. 2. c. 6.*

CAP. XVI.

c. 2 de accusat. Gregor. ix. c. 8. eo. tit. in 1. collect.

Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, &c. tunc ad summos Primates causa eius canonice deferatur; qui in congruo loco infra ipsam prouinciam, tempore congruo, id est autumnali, vel aestiuo, concilium regulariter conuocare debebunt, ita vt ab omnibus eiusdem prouinciae Episcopis inibi audiatur. *Felix epist. 2. in princ. Hadri. Papa c. 5. in princ. ad Episcop. Mediom. Capitul lib. 7. c. 143. in addit. Burch. lib. 1. c. 174. Iuo par. 5. c. 292. decr.*

CAP. XVII.

2. q. 7. c. 50.

Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quilibet clerici apud Episcopos, quia alibi non oportet, a qualibet persona, quae rite recipienda est, fuerint accusati, quicumque fuerit, siue ille sublimis vir honoris, siue alterius dignitatis, &c. nouerit probationis documenta se debere inferre. *Caius ep. 1. c. 3. Cod. Theod lib. 16. tit. 2. cõst. 41. Hadr. Papa c. 22. vel 24. ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 7. c. 438. Ansel. lib. 3. c. 45.*

CAP. XVIII.

Non licet Episcopo aliarum prouinciarũ Episcoporum iudicium experiri, vel pati: sed omnibus eiusdem prouinciae Episcopis congregatis iudiciũ auctoritate huius sedis terminetur. *Marcellus ep. 1. post princ. Ansel. lib. 2. c. 7.*

CAP. XIX.

Tanta saeculi potestates circa sacerdotale ordinem reuerentia praeualuere, etiam hi, quos sub Imperiali nomine terris diuina potentia praeesse praecepit; vt ius distringendorum negotiorum Episcopis sanctis iuxta diualia costituta permiserint. Quod cum & iuris antiqui formulis, & illibatis frequentius sit legibus confirmatum, praesenti tempore a plerisque inuenimus fuisse calcatum. &c. Censemus, vt quicumque praetermisso sacerdote ecclesiae suae ad disceptationem venerit saecularium: sacris liminibus expulsus a caelesti arceatur altario, &c. Sane si clericus laicum pulset, prius se audiri ab Episcopis poscat, tum si petitioni suae laicum viderit obuiare; ex permissu Episcopi sui in saeculi moderatores disceptatione confligat. *Leo ep. 94. in med. ad Episcopos Thraciae. Ansel. lib. 3. cap. 110. in Rom.*

CAP. XX.

6. q. 3. c. 2.

Scitote certam prouinciam esse, quae habet x. vel xi. ciuitates, & vnum Regem, & totidem minores potestates sub se, & vnũ Episcopum, aliosque suffragatores x. vel xi. Episcopos iudices, ad quorum iudicium omnes causae Episcoporum, & reliquorum sacerdotum, ac ciuitatum causae referantur; vt ab his omnibus iuste consona voce discernantur, nisi ad maiorem auctoritatem fuerit ab his, qui iudicandi sunt, appellatum. Vnde non oportet, vt degradetur, vel dehonoretur vnaquaeque prouincia; sed apud semetipsam habeat iudices, sacerdotes, & Episcopos singulos, videlicet, iuxta ordines suos. Et quicumque causam habuerit, a suis sacerdotibus iudicetur, & non ab alienis, id est, a suae iustis iudicibus prouinciae, & non ab externis; nisi a iudicatis fuerit appellatum. *Pelag. y. ep. 1. ante fin. Iuo lib. 4. tit. 3. c. 1. panor. Ansel. lib. 6. cap. 107. Tarrac. lib. 2. cap. 21.*

CAP. XXI.

15. q. 7. c. 3.

Si quis tumidus, vel contumeliosus extiterit in maiorem natu, vel aliquam causam habuerit; a tribus vicinis Episcopis, si diaconus est, arguatur; si presbyter, a sex; si Episcopus, a duodecim consacerdotibus audiatur. &c. Contẽptus debet contumaciae, & superbiae in omnibus frangi, causa vero pro personis a statuto numero audiatur. *Carth. i. c. 11.*

CAP. XXII.

15. q. 7. Felix c. 4. & 3. q. 8. c. 2. suggero.

Veteres synodi statuũt, vt si quis Episcopus accusetur, & non possint plures Episcopi cõueni-

uenire; ne in reatu diu maneat, a duodecim Episcopis audiatur *(extra synodum I.)* presbyter a sex Episcopis, & a suo Episcopo; diaconus a tribus. *Carth. c. 12. G. Carth. ij. c. 10.* L. Tripolitanus presbyter a quinque Episcopis, diaconus a tribus praesidente Episcopo proprio. *Carth. cap. 14. G. Corpus canon. Carth. cap. 12 & 14. Triburien. c. 10. Tullen. post epist. synod. refert Carth. cap. 12. & Burch. l. 1. c. 149. & Iuo par. 5. c. 262. decr. & Anselm. l. 3. c. 42. sine inscriptione Cap. l. 6. c. 235.*

CAP. XXIII.

15. q. 7. c. 6. Episcopus nullius causam audiat absque praesentia clericorum suorum: alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorum praesentia confirmetur. *Carth. iv. cap. 23. Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 14. Burch. lib. 1. c. 114. Iuo par. 5. c. 214. decr.*

CAP. XXIV.

15. q. 7. si autem c. 5. Si presbyteri, uel diaconi accusentur; adiuncto legitimo numero ex propinqua regione electorum Episcoporum quos accusati petierint, hoc est, nomine presbyteri sex, diaconi tres; cum his reorum accusatorum Episcopus, causas eorum examinet. Eadem ratione dierum, & dilationum, & examinationum, & personarum inter accusatores, & accusatos seruanda. Ceterorum clericorum causas solus loci Episcopus cognoscit, & iudicat. *Carth. c. 20. G. Carth. iij. c. 8. L. refertur in corpore canonum, vt Cart. c. 20. & in concil. Tribur. c. 10. & apud Burch. l. 2. c. 205. in editis, in veter. c. 208. & Iuo par. 6. c. 280. decr.*

CAP. XXV.

11. q. 1. placuit. 12. Si quis ab Imperatore iudiciorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur. Si iudicium Episcopale ab Imperatore petat, non impediatur. *Carth. cap. 107. G. Mileu. cap. 19. L. Afr. 71. L.*

CAP. XXVI.

16. q. 3. placuit. c. 25. Si qui negligant loca pertinentia suae sedi lucrari ad Ecclesiae catholicae vnitatem; admoneantur a vicinis Episcopis, vt id faciat. Quod si intra sex menses non fecerint, qui poterit ea lucrari, sibi acquirat, nisi aliqua fit collusio haereticorum cum his. de qua collusione iudicent iudices Episcopi. Si Episcopi diuersarum prouinciarum sint, ille Primas det iudices, sub quo locus ille est, de quo contenditur: si vero communi voluntate vici nos elegerunt iudices, aut vnus eligatur, aut tres: si tres, vel trium, vel saltem duorum sententiam sequantur. *Carth. 121. G. Mileu. 24. L. Afr. 88. L. Burch. l. 1. c. 68. Iuo par. 5. c. 176. decr.*

c. 3. de foro comp. Greg. ix. c 4. eo. tit. in 1. coll. c. 1. de arbit. Greg. ix. d. c. 4. in 1. coll.

CAP. XXVII.

Placuit, vt non sibi vnus Episcopus vindicet cognitionem. *Afr. c. 74.*

CAP. XXIIX.

Contra Episcopale iudicium laicis non liceat prosilire. *Andegau. c. 2.*

CAP. XXIX.

Nullus clericus de qualibet causa, extra discussionem Episcopi sui, a saeculari iudice iniuriam patiatur. *Matisc. c. 7.*

CAP. XXX.

11. q. 1. c. 6 nullus. & in 1. coll. c. 2. de foro cõpet. Omne negotium clericorũ, aut in Episcopi sui, aut in presbyteri, aut Archidiaconi praesentia finiatur. *Matiscon. cap. 8. Burch. lib. 16. cap. 21.*

CAP. XXXI.

Decernat de libertis vestra auctoritas, qui ideo plus a iudicibus affliguntur, quia sacris sunt commendati ecclesijs: vt si quas quispiam dixerit contra eos actiones habere, nõ audeat eos magistratui contradere, sed Episcopi tantum iudicio, in cuius iudicio principaliter constant, quae sunt iustitiae, & veritatis. Indignum est enim, vt ii, qui in sacrosancta Ecclesia iure noscuntur legitimo manumissi, aut per epistulam, aut per testamentum, aut per longinquitatem temporis, libertatis iure fruuntur, a quolibet iniustissime inquietantur. &c. Quicumque a nobis de libertis latum decretum, superbiae ausu praeuaricari tentauerit, irreparabili damnationis suae sententia feriatur. Sed si placuerit Episcopo, ordinarium iudicem, aut quemlibet alium saecularem in audientiam eorum accersiri; cum libuerit, fiat, nullus alius audeat causas pertractare libertorum, nisi Episcopus, cuius interest; aut is, cui idem audiendum tradiderit. *Matiscon. ij. c. 7.*

CAP. XXXII.

Neque presbyter, neque diaconus, neque subdiaconus de ecclesiis trahantur, aut iniuriam aliquam, inscio Episcopo eorum, patiantur: sed quidquid quis aduersus eos habuerit, in notitiam Episcopi proprii perducat, & & ipse causam iustitia praeeunte discutiens, animo clericos accusantis satisfaciat. *Matisc. ij. c. 10.*

CAP. XXXIII.

Iudices non prius viduas, & pupillos conueniant, nisi Episcopo nuntiarint, cuius sub velamine degunt. Quod si Episcopus praesẽs non fuerit; Archidiaconus, & presbyter pariter sedentes cõmuni deliberatione causis eorum terminos figant, ita iuste, ac recte; vt deinceps de talibus antedictae personae non conquassentur. Quod si is, qui iudex est, aut impetitor, eis aut iniuriam aliquam ingesserit, aut definitionem tanti concilii transgressus fuerit, a communione suspendatur. *Matiscon. ij. cap. 12.*

CAP. XXXIV.

14. q. 7. c. 1. & vlt. Decreuimus, vt iuxta priscorum Patrum synodalem sententiam, nullus nostrum sine concilij examine deijcere quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat. &c. Episcopus enim sacerdotib. ac ministris solus honorem dare potest, auferre solus non potest. &c. Qui profecto nec ab vno damnari, nec vno iudicante poterunt honoris sui priuilegiis exui; sed praesentati synodali iudicio, quod canon de illis praeceperit, definiri. *Hispal. ij. cap. 6. Hadr. c. 25. de Episcop. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 320.*

CAP. XXXV.

Nullus Episcopus, nec Abbas, nec laicus, pro-

propter iustitiam faciendam sportulas contradictas accipiat, quia vbi dona intercurrunt, iustitia euacuatur. *Vern. c. 25.*

CAP. XXXVI.

Nullus Episcoporum presbyterū, vel diaconum, vel Archimandritam in dispendio honoris condemnare praesumat, absque huius venerandae sedis consultu. *Foroiul. c. 7.*

CAP. XXXVII.

Vt comites, iudices, seu reliquus populus obedientes sint Episcopo, & inuicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant. &c. *Arel. sub Carolo c. 13.*

CAP. XXXIIX.

Episcopus ad forum, neque vbi publicae negotia iudiciaria exercētur, nō pergat suae causae suffragaturus. &c. Hoc & de Abbatibus, & de presbyteris, & diaconibus obseruandum est. Si vero eorum, qui in clero sunt, propria causa agenda est; cum licentia Episcopi, & aduocato peragat, & suae causae cū iustitia suffragetur. *Cabilon. sub Carol. c. 11.*

CAP. XXXIX.

Episcopi consentientes sint comitibus, & iudicibus ad iustitias faciendas; & nullatenus per aliquorum mendacium, vel falsum testimonium, neque per periurium, aut per præmium lex iusta in aliquo deprauetur. *Magun. cap. 8.*

CAP. XL.

Episcopi, & iudices iudicia discernāt: quia sunt quaedam iudicanda modo, quaedam Dei iudicio reseruanda. Scriptum est enim: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit vnicuique a Deo. Et illius memores sint: In quo iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis. *Remen. c. 19. Burch. lib. 1. c. 60. Iuo par. 5. c. 170. decr.*

1. Cor. 4. — *Mat. 7. a.*

CAP. XLI.

Praedicatores sancti, qui districtum Dei iudicium metuunt, animarum iudices fiunt: & alios dānant, & liberant, qui semetipsos damnari metuebant. horum profecto nunc in Ecclesia Episcopi locum tenent. Soluendi atque ligandi auctoritatem suscipiunt, qui gradum regiminis sortiuntur. grandis honor, sed graue pondus istius est honoris. Durum quippe est, vt, qui nescit tenere moderamina vitae suae, iudex fiat vitae alienae. Et plerumque contingit, vt ipse iudicij locum teneat, cui ad eum locum vita minime concordat. Ac proinde saepe agitur, vt vel damnet immeritos, vel ipse ligatus, alios soluat. saepe in soluendis, ac ligandis subditis, suae voluntatis motus, non autem causarum merita, sequitur. vnde fit, vt ipse hac ligandi, ac soluendi potestate se priuet, qui hanc pro suis voluntatibus, & non pro subiectorum meritis, exercet. saepe fit, vt erga quemlibet proximū odio, uel gratia moueatur pastor. Iudicare autem digne de subditis nequeunt, qui in subditorum causis sua vel odia, vel gratiam sequuntur. *Greg. homil. 26. supr Euang. Ioan. 20. Cum sero esset. apud Aquisg. c. 37.*

CAP. XLII.

Statutum est in hac sancta, & vniuersali synodo, vt nullus Episcopus deponatur, nisi a duodecim Episcopis, presbyter a sex, diaconus a tribus. In concilio Carthaginiensi cap. duodecimo, [Felix Episcopus dixit. Si quis Episcopus in reatum aliquem incurrerit, & non potest plurimos congregare Episcopos: ne in crimine remaneat, a duodecim Episcopis audiatur, & presbyter a sex, cum proprio suo Episcopo, & diaconus a tribus Episcopis audiatur. Et in eodem concilio, cap. vigesimo: Vt presbyter a sex, diaconus a tribus discutiatur Episcopis. Reliquorum clericorum causas, etiam solus Episcopus loci cognoscat & definiat. *Trib. c. 10. Carth. 12. G. Cart. ij. c. 10. & Carth. iij. c. 4. L. Tullen. post epist. syn. Burch. lib. 1. c. 149. & lib. 2. c. 205. Iuo par. 5. c. 262. et par. 6. c. 280. decr. Ansel. lib. 3. c. 42.*

15. q. 7. c. 4. & 3. q. 8. c. vlt. — *15. q. 7. c. 1. si autē.*

CAP. XLIII.

Si forte inter ipsos Episcopos quaestio de quolibet negotio orta fuerit; Primas prouinciæ iudices Episcopos dare debebit. *Trosleia. in principio.*

CAP. XLIV.

Clerici, & monachi, qui inter se negotium aliquod habuerint, a suo Episcopo iudicētur, & non a saecularibus. *Trosleia. c. 3. Ex Capitular. lib. 1. c. 28 vbi ex Chalced. c. 9.*

CAP. XLV.

Sancimus, sicut edicti nostri forma declarat; sententias Episcoporum quolibet genere latas, sine aliqua aetatis discretione inuiolatas semper, incorruptasque seruare: scilicet, vt pro sanctis semper, & venerabilibus habeatur, quidquid Episcoporum fuerit sententia terminatum. Siue itaque inter minores, siue inter maiores ab Episcopis fuerit iudicatum; apud vos, qui iudiciorum summam tenetis, & apud cæteros omnes iudices, ad executionem volumus pertinere. Multa enim, quae in iudicio captiosae præscriptionis vincula promi non patiuntur, inuestigat, & promit sacrosanctae religionis auctoritas. Omnes itaque causae, quae vel praetorio iure, vel ciuili tractantur, Episcoporum sententijs terminatae, perpetuo stabilitatis iure firmentur: nec licet vlterius retractari negotium, quod Episcoporum sententia deciderit. *Edict. Constant. Imperator. apud concil. Valentin. sub Lothario.*

CAP. XLVI.

Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit, de nobis quoque iudicandi, & ideo nos a vobis recte iudicamur, vos autem non potestis ab hominibus iudicari. Propter quod Dei solius inter uos expectate iudicium, vt & vestra iurgia, quaecumque sunt, ad illud diuinum referuentur examen. Vos etenim nobis a Deo dati estis dij, conueniens non

non est, vt homo diiudicet deos; sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in congregatione deorum, in medio autem deos discernit. *Constantinus apud Euseb. lib. 10 c. 1. & Sozom Trip. lib. 2. c. 2. & apud Parisi sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 19.*

Psal. 81.

De immunitate Episcoporum. Tit. LXI.

CAP. I.

11. q. 1. c. 34. nulli.

NEmo clericus, vel subdiaconus, aut diaconus, aut presbyter, aut Episcopus, propter causam suam quamlibet intret in curiam; quoniam omnis curia a eruore dicitur, & immolatio simulacrorum est. Quod si quis clericus in curiam introierit, anathema suscipiat, nunquam rediens ad matrem Ecclesiam. *Siluest. in syn. Rom. cccxxij. Episcopor. cap. 16. & in epilogo. Longob. lib. 2. tit. 51. cap. 12. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 1. panor.*

CAP. II.

11. q. 1. c. 15.

1. Corin. 6. a. b.

Relatum est, quod quidam aemuli Christi, eiusque sanctae Ecclesiae insidiatores, sacerdotes Dei ad iudices publicos accusare praesumant; cum magis Apostolus Christianorum causas ad ecclesias deferri, & ibidem terminari praecipiat. *Alex. epist. 1. in prin. Capitul. lib. 7. c. 155. Ansel. lib. 2. c. 35.*

CAP. III.

Cur non adijstis Imperatorem? &c. allegantes, numquam de Pontificibus nisi Ecclesiam iudicasse; obsequi solere Principes Christianos decretis Ecclesiae, non suam praeponere potestatem. Episcopis caput subdere Principem solitum, non de eorum capitibus iudicare. *Gelas. ep. ad Episcopos Orientis, in medio.*

CAP. IV.

11. q. 1. c. 44. placuit.

Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, de re criminali, vel ciuili in Ecclesia contendat, omisso iudicio ecclesiastico, publicis iudicijs velit se purgare; licet pro eo sententia feratur, suum locum amittat, si causa criminalis est. Si ciuilis, amittat quod eui cit, si proprium locum habere voluerit. &c. *Carth. c. 15. G. Corpus canon. cap. 15. Carthag. iij. cap. 9. L. Capitul. lib. 1. cap. 38. & lib. 7. cap. 145. & 155. Vide Chalc. 9. Iuo part. 6. c. 362. decret. Caesar. lib. 5. cap. 63.*

CAP. V.

Ad vllam administrationem Pontifices, presbyteros, atque diaconos ideo excusatos esse decreuimus; quia, quod lex saeculi etiam paganis sacerdotibus, & ministris ante praestiterat, iustum est, vt erga Christianos specialiter conseruetur. *Aurel. iv. cap. 13.*

CAP. VI.

Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit, de nobis quoque iudicandi, & ideo nos a uobis recte iudicamur: vos autem non potestis ab hominibus iudicari. Propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, vt uestra iurgia, quaecumque sunt, ad illud diuinum referantur examen. Vos etenim nobis a Deo dati estis dij. Et conueniens non est, vt homo iudicet deos; sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos discernit. *Constantinus Imperator in historia ecclesiastica Rufini lib. 10. cap. 2. apud Parisien. sub Ludou. & Lothar. lib. 1. c. 19.*

Psal. 81.

Episcopus corrigat subditos. Tit. LXII.

CAP. I.

De offi. iudic. ordi. c. 3. Greg. ix. t. 1. et tit. 14. collect.

IRrefragabili constitutione sancimus, vt ecclesiarum Praelati ad corrigendum subditorum excessum, maxime clericorum, & reformandum mores prudenter, & diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus requiratur. *Inno. iij. in concil. gen. Later. cap. 7.*

CAP. II.

De accus. 24 Greg. ix. et c. 4. eo. titu. in 4. collect.

Qualiter, & quando debeat Praelatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus noui, & veteris testamenti colligitur euidenter. &c. non solum cum subditus, verum etiam cum Praelatus excedit, si per clamorem, & famam ad aures superioris peruenerit &c debet coram Ecclesiae senioribus ueritatem diligentius perscrutari. &c. diligentius tamen obseruandum est in Praelatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam. Et quia non possunt omnibus complacere; cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiam increpare; quin etiam interdum suspendere, nonnumquam vero ligare; frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Ideo sancti Patres prouide statuerunt, vt accusatio Praelatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat aedificium. &c. *Innoc. iij. in conc. gener. Latera. c. 8.*

Thre. 3. b

CAP. III.

Dist. 83. cap. 1. † crimen

Si quis Episcopus fornicationem presbyterorum, diaconorum, seu subdiaconorum, uel crimini † incestus in sua parochia, precibus, uel pretio interueniente consenserit; vel commissum, sibique compertum auctoritate sui officij non impugnauerit, ab officio suspendatur. *Greg. vij. in syn. Roman. anni vi. c. 12. Tarrac. lib. 5. cap. 56.*

CAP. IV.

Pastoralis ordinis est, infatigabiliter renocare quidquid ad correctionem populorum immo magis filiorum spiritualium cognouerit pertinere, & non cum suo periculo alienae spei, per solam negligentiam tacere detrimentum, sed quod ad generalis salutis spectat compendium, salubri necesse est prouidere tracta tu. *Clem. ep. 2. post med.*

CAP. V.

Sunt quidam presbyteri, seu Episcopi multis vi-

tis vitijs irretiti, quorum vita in se ipsis sacer dotiū maculat, & adiecisti, si tibi liceret cum eis edere, aut loqui, nisi coerciti fuerint. Hos ex Apostolica auctoritate redarguendo admoneas, & ad munditiam ecclesiasticae disciplinae reducas. Et si quidem obedierint, saluabunt animas suas, & ipse mercedem lucratus es. Verumtamen collocutionem; & mensam communem cum eis agere non recuses. &c. Saepe conuiuiorum sedulitas, & admonitio blanda ad viam perducit iustitiae. *Greg. iij. ep. 4. in fine.*

CAP. VI.

Dist. 43. c. vlt. Sicut non leue discrimen incumbit Pontificibus siluisse pro diuinitatis cultu, & ecclesiae correctione, quod congruit: ita his, quod absit, non mediocre periculum est; qui cum debeant parere, despiciunt. *Nicol. epist. ad Mich. Imper. in fin.*

CAP. VII.

Dist. 50. c. 21. Contumaces clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab Episcopis corrigantur; & si qui prioris gradus elati superbia, cōmunionem fortasse contempserint, aut ecclesiam frequentare, vel officium suum implere neglexerint; peregrina eis communio tribuatur: ita vt, cum eos paenitentia correxerit, rescripti in matricula gradum suum, dignitatemque recipiant. *Agath. c. 2. Capit. lib. 7. cap. 311. & in addit. 280. Iuo par. 6. c. 366. decr.*

CAP. IIX.

Vt vnusquisque Episcoporum potestatem habeat in sua parochia, tam de clero, quam de regolaribus vel saecularibus ad corrigendum, vel emendandum secundum ordinem canonicum spiritalem; vt sic viuant, qualiter Deo placere possint. *Vernen sub Pipino. c. 3.*

CAP. IX.

Qui praeficitur ad regimen, taliter erga disciplinam subditorum praestare se debet; vt non solum auctoritate, verum etiam humilitate clarescat. sed tamen ita erit in eo virtus humilitatis, ne dissoluatur vita subditorum in vitijs: atque ita auctoritas aderit potestatis, ne per tumorem cordis, seueritas existat immoderationis. Haec est in Dei sacerdotibus vera discretio, quae nec per libertatem superbi; nec per humilitatem fiunt remissi. Hinc est, quod sancti cum multa constantia redarguerunt etiam Principum vitia: in quibus cum summa esset humilitas, loco tamen necessario libere transgressores iustitiae increpabant. Aliquando etiam subditis nos oportet animo esse humiliores, quoniam [facta subditorum iudicantur a nobis, nostra vero Deus indicat. Agnoscat Episcopus, seruū se esse plebis, non dominum. verum hoc caritas, non conditio exigit. *Isidor. li. 3. de summo bono c. 42. apud Aquisgr. cap. 22. Antcr. epist. vn. Ansel. lib. 3. c. 53.*

9. q. 3. ca. 15.

CAP. X.

Ad hoc, nisi me fallit opinio, sanctae viuendum est sacerdoti, ne dicta sua repugnantibus factis euacuet; si, quod praedicat fieri debere, non faciat; aut si, quod non facit, praedicare praesumpserit, nihil apud eos, qui eius vitam nouere, proficiat. Quia ad hoc est ecclesiae Dei praepositus, vt non solum bene viuendo alios exemplo suae conuersationis instituat; sed etiam fiducialiter praedicando, singulis ante oculos peccata sua constituat, quae poena maneat duris, quae gloria obedientibus ostendat. Nullius salutem desperando contēnat, animas emendari nolentium plangat, imitatus Apostolum, qui ait: Vt lugeam multos ex his, qui ante peccauerunt, & non egerunt paenitentiam. Et iterum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror? Quapropter sciens, quod si quibuslibet diuitibus, ac potentibus male uiuentibus pareat, aut foueat, eos perdat, simul & pereat: & sancte debet viuere propter exemplum, & pie docere propter suae administrationis officium, certus, quod ei sua iustitia nihil suffragetur, de cuius manu anima percuntis exigitur. Quando quicumque alius perierit, quem nulla docendi necessitas manet, solus poenas sui sceleris dabit: ille autem, cui dispēsatio uerbi commissa est, etiam si sancte uiuat, & tamen perdite viuentes arguere, aut erubescat, aut metuat; cum omnibus qui eo tacente perierint, perit. Et quid ei proderit, non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? Mētior, nisi hoc Dominus per Ezechielem Prophetam sub cuiusdam terroris denunciatione loquitur, dicens ad eum: Et tu fili hominis, speculatorē dedi te domui Israel. Nec hoc transeunter debemus audire, quod sacerdotem speculatorē appellat. &c. Audies, inquit, sermonem ex ore meo, & annunciabis eis ex me. &c. Hoc est dicere: Si ei sua peccata non annunciaueris, si eum non argueris, vt ab impietate sua conuertatur, & viuat; & te, qui non increpasti, & ipsum, qui te tacēte peccauit, flammis perennibus perdam. Quis, rogo, tam saxei pectoris, quis tam ferreus erit, quem sententia ista non terreat? quis tam alienus a fide, qui sentētiae isti non credat? *Prosper de vita contemplat. lib. 1. c. 20. apud Aquisg. c. 26.*

2. Cor. 12. g.
2. Cor. 11. g.
Ezec. 3. d.
Ezec. 3. d.

CAP. XI.

Sacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes nō erudiant, aut peccantes non arguant, testante Domino ad Prophetam: Speculatorem dedi te domui Israel. si non fueris locutus, vt se custodiat impius a via sua; ille in iniquitate sua morietur, sanguinem vero eius de manu tua requiram. Sic enim Heli sacerdos pro filiorum iniquitate damnatus est: & licet eos delinquentes admonuit; sed tamen, ut oportuit, non redarguit. sacerdotes exquirere debent peccata populorum, & sagaci sollicitudine vnumquemque probare, iuxta testimonium Domini, ad Hieremiam loquentis: Probatorem, inquit, dedi te in populo meo robustum, & scies,

Ezec. 3. d.
1. Reg. 2. c & 4. d.
Hier. 6. g.

cies,& probabis vias eorum.Sacerdotes studio corrigendi, facta perscrutari debent subiectorum, vt emendatos lucrifacere possint. Sicut autem peccatorem conuenit argui, ita iustum non exulcerari.Sacerdotes curam debent habere de his, qui pereunt, vt sacerdotali redargutione, aut corrigantur a peccatis, aut si incorrigibiles existunt,ab Ecclesia separentur.&c. Bonorum studia sacerdotum, multa diligentia etiam parua plebium facta perquirunt,ut dum in minimis subditorum peccatis se acerrimos praestant,maiori malo cantos sibi subditos,ac sollicitos faciant. Sicut medici morbos imminentes curandos suscipiunt,futuros vero,ne irrepant,medicinae obiectu quadam praescientia antecedunt:ita & doctores boni,sic ea, quae male acta sunt, resecant; vt ea,quae admitti possunt, ne perpetrentur, doctrina sua succurrente praeueniant. *Isidor.lib.3.de summo bo.cap.46.apud Aquisgr.c.36.*

CAP. XII.

Post illa verba, quibus negligentium sacerdotum finis ostenditur, de Pontifice officium suum curante, Propheta sic loquitur: Si autem annuntiante te ad impium, vt a vitijs suis conuertatur, non fuerit conuersus a uia sua; ipse impius in iniquitate sua morietur,& tu animam tuam liberasti. Hic certe satis euidenter ostenditur, quod siue proficiant,siue non proficiant auditores,tacere eis nō debeant sacerdotes. Nec ideo rei sunt,si forte eorum verba populi non audiunt, vel audita contemnunt; sed si ab eis corrigendis absistunt: quia si nec exemplo uitae praepositorum suorum, nec verbo doctrinae populi contumaces emendati proficiunt; ipsi sibi causa suae perditionis existunt, & doctores suos, quorum exempla simul,ac verba despiciunt, inuoluere criminibus suis omnino non potuerunt. &c. Quod si corripientem,si iram futuram, quae contemptoribus imminet nuntiantem, homines terreni despiciant; sanguis eorum in ipsis erit; & sacerdos, qui eis peccata eorum non tacuit,poenae,quae eos expectat, particeps esse non poterit. *Prosper lib.1. de vita contempl.cap.21.apud Aquisgr.c.106.*

Ezec.33.b.& 3.e.

CAP. XIII.

SCRIPTVRA diuina (*Episcopos bonos*) speculatores appellat, qui speculantur actos omnium, & qualiter vnusquisque cum suis in domo, qualiter in ciuitate cum ciuibus viuat, intentione religiosae curiositatis explorant; quos bonos probauerint,honorando confirmant; quos deprehenderint uitiosos arguentes emendant; aut si emendare nequiuerint,aequanimiter portant, habituri vberrimum fructum,aut de sua districtione,si correcti profecerint; aut de sua patientia,etiam si illi,quos sustinent,emendari noluerint. *Parif.sub Ludouic.& Loth.lib.1.c.4.*

CAP. XIV.

Qui sacerdos est, & non corripit delinquentes,sacerdotis officium praeterit. *Hieron in c.2.Malach.apud Parisien.sub Ludou.& Lothar.lib.1.cap.12.*

CAP. XV.

Omnibus sacerdotibus illa specialiter sententia beati Gregorij ante oculos constituenda est,in qua inter cetera: Cum rerū,inquit, necessitas exposcit, pensandum valde est, ad culmen quisque regiminis qualiter ueniat, atque ad hoc rite perueniens, qualiter viuat; & bene viuens qualiter doceat; & recte docens,infirmitatem suam cotidie,quanta valet consideratione,cognoscat. *Paris.sub Ludou. et Loth.lib.1.c.12.ex Greg.in pro.pastor.*

CAP. XVI.

Si forte,quod absit,vllus Episcoporum deinceps sectatores auaritiae ministros in parochia sua constituerit, & eorum cognitam prauitatem auctoritate pastorali acriter ferire detrectauerit;exemplum negligentis Heli sacerdotis imitari se cognoscat; sciatque, quia quidquid prauitatis, vel auaritiae, huiuscemodi subiecti in plebibus Christi egerint; si eos corrigere iuxta facti qualitatem neglexerit;in eo proculdubio,a quo cōstituti sunt, ea,quae admiserint,redundabunt; & synodali se correptioni modis omnibus subijciendū. Nam & in communi consensu statuimus; vt vnusquisque Episcoporum super Archidiaconis suis deinceps uigilantiorem curam adhibeat; quoniam propter eorum auaritiam,& morum improbitatem multi scandalizantur. *Parisi.sub Ludou.et Loth.lib.1.c.25.Aquisgr. ij.sub Ludou.par.3.c.4.*

CAP. XVII.

Oportet, vt Episcopi suae parochiae sacerdotes,& monachos (*a villicationibus & negotiationibus*) alijsque illicitis actionibus, sua auctoritate compescant; transgressores vero censura corripiant. *Parisien.sub Ludouico,& Lothar.lib.1.c.28.*

CAP. XIIX.

Vnusquisque Episcoporum, non solum presbyterorum,verum etiam sequentium ordinum parochiae suae gradum amittentium, vitam, & conuersationem,morumque emendationem tā per se, quam per ministros suos nouerit, eosque canonicae disciplinae subdere non negligat. *Parisien. sub Ludouic. & Lothar.lib.1.c.34.*

CAP. XIX.

Necesse est,vt rector sollerter inuigilet, ne hunc cupido placendi hominibus pulset; ne cum studiose interiora penetrat, cum prouide exteriora subministrat,se magis a subditis diligi, quam veritatem quaerat: ne cum bonis actibus fultus, a mundo videtur alienus, hunc auctori reddat extraneum amor suus. *Aquisgr.ij.sub Ludo.par.1.c.10.*

CAP. XX.

Si forte vllus Episcoporum deinceps sectatores auaritiae ministros in parochia sua constituerit, & eorum cognitam prauitatem auctoritate

ctoritate pastorali acriter ferire detrectauerit; exemplum negligentis Heli sacerdotis imitari se cognoscat, & synodali correptioni modis omnibus subijciendum. Nam & in consensu communi statuimus, vt vnusquisq; Episcoporũ super Archidiaconos suos deinceps vigilantiorem curam adhibeat; quoniam propter eorum auaritiam, & morum improbitatem multi scandalizantur, & ministerium sacerdotale vituperatur, & in ecclesijs a sacerdotib. multa propter eos negliguntur. *Aquisg. sub Ludou. Imper part. 3. c. 4. parif. sub Ludouic. & Loth. lib. 1. c. 25.*

CAP. XXI.

Ipsi Episcopi concessum sibi otium, non in suas voluptates, sed in diuinum, & officiosum conuertant negotium: quatenus studentes praedicationi, & correctioni, atque confirmationi, quod hactenus per parochias fuit neglectum, solletter, & deuotissime de cetero sit correctum, & emendatum. *Melden. c. 28.*

CAP. XXII.

Episcopi secundum illorum ministerium, ac sacram auctoritatem vniti sint, & mutuo consilio, atque auxilio Reges, regnorumque primores, atque populum sibi commissum in Domino regant, & corrigant. *Tullen. par. 1. cap. 2.*

CAP. XXIII.

Qui aliorum errata corrigere debemus, Episcopi dicimus; sed episcopale ministerium non implenimus, ministerium praedicatoris reliquimus. &c. Nobis ergo, qui nomine censemur Episcopi, maxima, & prope importabilis incumbit sarcina pastoralis officij: dum instat reddenda ratio negotij nobis cõmissi, cum exactione lucri. Et dum iam iamque aduentus immineat illius in maiestate terribili; vbi omnes cum gregibus suis venient pastores in conspectum pastoris aeterni; augmentum de grege, lucrum de negotio, manipulos de segete illaturi: quid sumus acturi pastores vocati illic, sine quibus venientes, quae valeant praesentari? *Herueus Archiepiscopus Remens. in conci. Trosleia. post principium.*

Episcopi visitent dioeceses. Tit. LXIII.

CAP. I.

De stat. mo. cap 1. Greg. ex. &c. eo. titu. in 4. collect.

IN singulis regnis, siue prouincijs fiat de triennio in triennium, saluo iure dioecesanorum Pontificum, commune capitulum Abbatum, atque Priorum. &c. Ordinentur etiam in eodem capitulo religiosae, ac circũspectae personae, quae singulas Abbatias eiusdem regni, siue prouinciae, non solum monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi praefixam, vice nostra studeant visitare. &c. si rectorem loci cognouerint ab administratione penitus amouendum, denuntient Episcopo proprio, vt illum amouere procuret: quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicam sedem. &c. Porro dioecesani Episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare. &c. ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggrauentur. quia sic volumus superiorum iura seruari, vt inferiores nolimus iniurias sustinere. Ad hoc, districte praecipimus tam dioecesanis Episcopis, quam personis, quae praeerũt capitulis celebrandis, vt per censuram ecclesiasticam appellatione remota compescant aduocatos, patronos. &c. ne monasteria praesumant offendere in personis, ac rebus. &c. *Inno. iij. in concil. gen. Later. c. 12.*

CAP. II.

Hoc consilio vtiliori decretum est, vt si placet memoratarum vrbium Episcopis, vnaquaeque de his (*loquitur de vrbe Arelatensi, & Viennensi*) viciniores sibi inter prouincias vindicet ciuitates, atque eas ecclesias visitet, quas oppidis suis proximas magis esse constiterit. *Taurin. c. 1. in fine.*

CAP. III.

Constitutum est in concilio Hipponensi, singulas prouincias tempore concilij visitandas esse. *Carth 53. G. Afr. 19. L.*

CAP. IV.

10. q. 1. de annis vicibus 10.

Antiquae consuetudinis ordo seruetur, vt annis vicibus ab Episcopo dioeceses visitentur, & si qua forte basilica reperta fuerit destituta, ordinatione ipsius reparari praecipiatur: quia tertia ex omnibus antiqua traditione, vt accipiatur ab Episcopis, nouimus statutum. *Tarrac. 8. Burch. lib. 3. cap. 33. Iuo par. 3. c. 38. decr.*

CAP. V.

10. q. 1. c. 11.

Episcopum per cunctas dioeceses, parochiasque suas per singulos annos ire oportet, vt exquirat, quo vnaquaeque basilica in reparatione sui indigeat. Quod si ipse languore detentus, aut alijs occupationibus implicatus id explere nequiuerit, presbyteros probabiles, aut diaconos mittat, qui & redditus basilicarum, & reparationes, & ministrantium vitam inquirant. *Tolet. iv. c. 35. Burch. lib. 1. c. 87. Iuo par. 5. c. 193. decr.*

CAP. VI.

10. q. 1. c. 12. Placuit.

Per singulas ecclesias Episcopi, & dioeceses ambulantes, primum discutiant clericos, quomodo ordinem baptismi teneant, vel missarum, & qualiter officia in ecclesia peragãt. & si recte quidem inuenerint, Deo gratias agant; sin autem minime, docere debent ignaros. &c. alia die conuocata plebe ipsius ecclesiae doceant illos, vt errores fugiant idolorum, vel diuersa crimina. &c. & sic postea Episcopus de ecclesia illa proficiscatur ad aliam. *Bracar. ij. c. 1. Burc. lib. 1. c. 85. Iuo par. 1. c. 75. & par. 5. c. 191. decr.*

CAP. VII.

Quorundam Episcoporum reprehensibilis, immo damnabilis consuetudo omnimodis

dis corrigatur, qui plebes sibi creditas, aut raro, aut numquam per se ipsos, iuxta ordinem Euangelicum, & Apostolicum, atque ecclesiasticum visitant, cum Dominus dicat: Speculatorem dedi te domui Israel, & audies ex ore meo verbum, & annunciabis eis ex me. *Melden cap.39.*

Ezech.c.3. & c.33.

De sumptibus, qui decernuntur Episcopis, cum visitant dioeceses.

Tit. LXIV.

CAP. I.

De censib. c.6. Greg ix. & in 1. collect. 1.Thes.2.b 2.Thes.3.b.

CVm Apostolus se, & suos proprijs manibus decreuerit exhibendos, vt locũ praedicãdi auferret pseudoapostolis, & illis, quibus praedicabat, non existeret onerosus. &c. quidam fratrum coepiscoporum nostrorum ita graues in procurationibus suis subditis existunt, vt interdum ornamenta ecclesiastica subditi compellantur exponere, & longi temporis victum breuis hora consumat. Quocirca statuimus, quod Archiepiscopi parochias visitantes, pro diuersitate prouinciarũ, & facultatibus ecclesiarum xl. vel L. euectionis numerum non excedant. &c. Episcopi viginti, vel triginta nequaquam excedant. &c. Sane quod de praedicto numero euectionis secundum tolerantiam dictum est, in illis locis poterit obseruari, in quibus ampliores sunt redditus, & ecclesiae faculcates. &c. *Alex. iij. in conc. Later. c.4.*

CAP. II.

De censib. c.23. Gregor. ix. c.2 eo. tit in 4. collect.

Procurationes, quae visitationis ratione debentur Episcopis, Archidiaconis, vel quibuslibet alijs, etiam Apostolicae sedis legatis, aut nuntijs, absque manifesta, & necessaria causa nullatenus exigantur, nisi quando praesentialiter officium visitationis impendunt, & tunc euectionum, & personarum mediocritatem obseruent, in Lateranensi concilio definitam. &c. Qui contra hoc venerit, & quod acceperat, reddat; & ecclesijs, quae taliter aggrauantur, tantundem impendat. *Innocentius iij. in concilio general. Later. c.33.*

CAP. III.

10.q.3.c. 1.

Nullus Episcoporum per suas dioeceses ambulans, praeter honorem cathedrae suae, id est, solidos duos, aliquid aliud per ecclesias tollat; neque tertiam partẽ ex quacumque oblatione populi in ecclesijs parochialibus requirat. *Brac. ij. cap.2.*

CAP. IV.

Placuit, vt tam a presbyteris, quam ab Abbatibus, siue etiam diaconibus, Episcopo honor debitus impendatur; vt a nullo contumeliam pati videatur, & quandoque contigerit eum, iuxta canonicam sententiam visitandi † suam parochiam, & digne eum suscipiant, & prout habuerint, aut ratio permiserit, illi praeparent, quae fuerint necessaria. *Emeriten. cap.11.*

† visitare f.

CAP. V.

Cum Episcopus dioecesim visitat, nulli prae multitudine onerosus exsistat, nec vnquam quinarium † numerum euectionis excedat, aut amplius, quam vna die per vnamquamq. basilicam remorandi licẽtiam habeat. *Tolet. vij. c.4. Burch. lib.1. c.86. Iuo p.5. c.192. decr.*

10.q.3.in ter.c.8. † quinquagenariũ.

CAP. VI.

Quãdo iure canonico Episcopus circumit parochiam ad confirmandum populum; Abbates, vel presbyteri parati sint ad suscipiendum Episcopum in adiutorium necessitatis. *Suesson. sub Pipino.*

CAP. VII.

10.q.3.c. 7.

Cauendum est, ne cum Episcopi parochias suas peragrant, quandam dãnosam erga subditos, seu erga socios tyrannidem exerceant; nec, quod absit, cum † caritate, sed † cum quadam iudiciaria inuectione stipendia ab eis exigant. Obseruandum etiam modis omnibus vt si quando eis peragrandae parochiae necessitas incumbit, in confirmandis hominibus in inquirendis rebus emẽdatione dignis, in praedicatione verbi Dei, in lucris animarum potius, quam in depraedandis, & spoliandis hominibus, & scandalizandis fratribus operam dent. Et si quando eis ad peragendum ministerium suum a fratribus, aut subditis aliquid accipiẽdum est, hoc summopere obseruare debent, ne quem scandalizẽt, aut grauent. Tanta ergo in hac re discretio tenenda est, vt & verbi Dei praedicator, ubi proprij desunt, & item fratres illius potentia non grauentur, exemplo Apostoli Pauli, qui ne quem grauaret, arte, & manibus victum quaerebat. *Cabilo sub Carolo c.14. Iuo par.3. cap.133. decr.*

† sine f. † & f.

2.Thes.3. a.

CAP. IIX.

Episcopi praeuideant † quem honorem presbyteri pro ecclesijs senioribus tribuant: *Verma.58.*

† prouideant f.

CAP. IX.

Didicimus quorundam relatu, nonnullos coepiscoporum nostrorum in peragendis parochiis suis non solum consacerdotibus verum etiam quibusdam aliis fidelibus, quibus consultum ferre debuerant, oneri existere, & ob hanc causam multos in sui detrectationẽ, detestationemque pertrahere. Idcirco in cõmune statuimus, ne ulterius a quoquam Episcoporum tale quid fiat. Statuimus etiam, vt tempore congruo vnusquisque (*Episcoporum*) parochiam suam circumeat. Et quamquam auctoritas canonica doceat; vt quarta pars decimarum, & redituum ex oblationibus fidelium in vsus Episcoporum cedat, vbicumque tamen Episcopus sua habet, suis contentus sit: vbi autem nihil rerum ecclesiae suae habet, accipiat de memorata quarta parte sibi, suisque: non quod auaritia, quod absit, suaserit; sed potius, quod necessitas compulerit. Ceterum si accipiendi nulla necessitas vrserit; nihil de memorata quarta parte accipiat, sed vsibus ecclesiarum, & pauperibus

Christi impartiendam secundum suam dispositionem relinquat. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 32.*

C A P. X.

Ipsa visitatio plebium, & parochialium sacerdotum, tam moderate, & in quantum fieri potest, iuxta canonicam institutionẽ fiat: vt manifestum sit, siue per nos, siue per nostros sola ibi animarum lucra perquiri, nec aliquem importunitate, & nimietate grauari, & contristari; ne verbum Domini, & doctrina blasphemetur. Placet. Firmatum. *Valent. sub Lothar. c. 17.*

C A P. XI.

De seruitio presbyterorum erga Episcopos suos, consuetudo, vt nobis videtur, valde reprehensibilis amputetur; vt scilicet quotiens Episcopus statuto tempore visitationẽ, & praedicationem per eosdem sacerdotes, & populos * non * exercet, nequaquam ab eis pro solito seruitio pecunias exigat. Hoc enim & B. Iob per similitudinem terrae fructiferae, & agricolarum eius, id est, Ecclesiae, & sacerdotum, nimis cauendum significat dicens: Si fructus eius comedi absque pecunia, & animam agricolarum eius afflixi; docens, nequaquam absque pecunia, id est, praedicationis verbo, vel pretio, ecclesiastica stipendia vsurpanda; nec improbitate aliqua agricolarum, id est, consacerdotum, & conlaboratium animas affligendas. *Valen. sub Lothario c. 22.*

Iob 31. d.

C A P. XII.

Statuimus, ne Episcopi, quando pro confirmando populum parochias circumeunt, Archipresbyteros suos grauent; vt huiusmodi dispensa contenti sint: panes centum, fristringas quattuor, vini sextaria quinquaginta, pullos septem, oua quinquaginta, agnum vnum, porcellum vnum, annonam ad caballos modios sex, feni corbes tres, mel, oleum, ceram, quod sufficit. *Ticinen. sub Ludouico ij. cap. 15.*

* *

Episcopi veniant ad synodum. Tit. LXV.

C A P. I.

QVi non conuenerint (*ad synodum*) cum sani in suis sedibus sint, neque excusatione, aut alia necessaria causa impediantur; fraterne admoneantur. *Chalc. c. 19. Iuo par. 4. c. 243. decr. Ansel. lib. 6. c. 199.*

Distin. 18 peruenit. c. 6.

C A P. II.

Episcopus, qui acceptis epistolis nostris, aut cognitis, neque per se, neque per canonicam excusationem ad praesentem synodum venerunt; ab Episcopali suspendimus officio. *Greg. vij. in synod. Rom. anni v. sui Pontificatus, c. 5.*

C A P. III.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo primo, celebrata est synodus Romae, in qua dominus Papa suspendit ab officio quosdam Episcopos, qui ad concilium inuitati, neque ipsi, neque nuntij eorum pro ipsis venerunt. *Greg. vij. in synod. Rom. anni ix. sui Pontificatus.*

C A P. IV.

Ad Arelatensis Episcopi arbitrium synodum congregandam, si quis commonitus infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat. &c. Si quis adesse neglexerit, aut coetum fratrum, ante quã dissoluatur concilium crediderit deserendum: alienum se a fratrum communione cognoscat, nec enim recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus. *Arel. ij. c. 18. & 19. Burch. lib. 1. c. 50. Iuo par. 5. c. 160. decr. Caesar. lib. 4. c. 117.*

Dist. 18. c. 12. si quis.

C A P. V.

Admoneantur Episcopi eius prouinciae a Metropolitano suo, vt ad synodum veniant, post tertiam hebdomadem Paschae, & idibus Octobr. &c. Non fiant autem synodi ab eis sine Metropolitano (*cui de omnibus causis cõstat permissum esse iudicium L.*) *Antio. 20. Vide Mart. Br. 18. Burch. lib. 1. c. 44. Iuo lib. 4. ti. 2. c. 3. panor. & par. 5. c. 154. decr.*

Distin. 18 Propter. c. 4. & 15.

C A P. VI.

Non oportet Episcopos vocatos ad synodum, contemnere, sed abire, & docere, & discere ad emendationem ecclesiae, & aliorum. Qui contempserit, se ipsum accusat, nisi ob valetudinem † omittat. *Laod. 40. Mart. Brac. 19. Burch. lib. 1. cap. 47. Iuo par. 5. cap. 157. decr. Caesar. lib. 4. cap. 114.*

Dist. 18. c. 5. † *necessitatem.*

C A P. VII.

Si saepius vocati noluerint venire ad synodum, ne sua delicta cognoscantur: ab ecclesia & dioecesibus expellantur etiam Primates. *Carth. 54. G. Carth. iij. c. 43. L. Afr. 20. L.*

C A P. IIX.

Quotiens synodus conuenire debet, Episcopi, qui neque aetate, neque valetudine, neque aliqua necessitate graui impediuntur, conueniant. Primates vero vniuscuiusque prouinciae ex omnibus Episcopis duos, vel tres ex singulis collegiis eligant, qui compareant in die synodi. Si non comparent, neque impedimentum Primati ostendunt, communione suae ecclesiae contenti sint. *Carth. 77. G. (duae, vel tres fiant turmae, & ex singulis turmis aliquot veniant L.) Carth. v. cap. 10. L. Afr. c. 43. L. Capitul. lib. 7. c. 34. & 460. Ansel. lib. 7. cap. 188. & 190. in addit.*

Dist. 18. c. 10. Placuit.

C A P. IX.

Episcopus ad synodum ire non tardet, nisi graui necessitate inhibeatur, sic tamen vt in sua persona legatum mittat, suscepturus, salua fidei veritate, quidquid sacra synodus statuerit. *Carth. iv. c. 21. Ansel. li. 7. c. 191. in addit.*

Dist. 18. c. 9.

C A P. X.

Si Episcopus Metropolitanus ad comprouinciales Episcopos epistolas direxerit, in quibus eos ad ordinationem summi Pontificis, aut ad synodum inuitat; postpositis omnibus excepta graui infirmitate, aut praeceptione Regia, ad cõstitutam diem adesse non diffe-

Distin. 18 c. 13.

differant. Quod si desuerint, sicut prisca canonum praecepit auctoritas, vsque ad proximam synodum a caritate fratrum, & Ecclesiae communione priuentur *Agath.35.Burch. lib.1.c.49. Iuo lib.4.tit.2.c.5.panor.& par.5. c.159.decr.Caesar.lib.4.cap.116.*

CAP. XI.

Cum Metropolitanus fratres, vel comprouinciales suos ad concilium, aut ad ordinationem cuiuscumque consacerdotis crediderit euocandos, nisi causa euidentis taedij extiterit, nullus excuset. *Epaun.c.1.*

CAP. XII.

Distin.18 c.14.

Si quis Episcoporum commonitus a Metropolitano, ad synodum, nulla graui intercedente necessitate corporali, venire contempserit, sicut statuta Patrum censuerunt, vsque ad futurum concilium cunctorum Episcoporum caritatis cõmunione priuetur. *Tarr.c.6.*

CAP. XIII.

Nullus Episcoporum, admonente Metropolitano Episcopo, nisi certa taedij causa detentus, ad concilium, vel ordinationem consacerdotis venire penitus vlla excusatione detrectet. *Aurel.ij c.1.*

CAP. XIV.

Si quis Episcopus ad synodum venire distulerit, vsque ad maiorem synodũ a fratrib. & comprouincialibus maneat excõmunicatus; nec eum ex alia prouincia vllus Episcopus interea communicare praesumat. &c. *Turon.ij. cap.1.*

CAP. XV.

Si quis de prouincialibus Episcopis a Metropolitano suo ad concilium intra suam prouinciam fuerit euocatus, & praeter euidentem infirmitatem ad concilium venire distulerit, atque de synodali conuentu, ante quam cuncta conueniant, sine commeatu concilij ipsius discedere fortasse praesumpserit; sicut est praecedentibus regulis statutum, sex mensibus a missarum officio suspendatur. Quod si quem a concilio quaecumque necessitas illata abstulerit, a Metropolitano suo veniam postulans, ad missarum faciendarum gratiam reuocetur. *Aurel.v.c.18.*

CAP. XVI.

Si aliquis (*Episcopus*) contumax fuerit, aut excusationem falsae necessitatis, quare non intersit (*concilio*) inuenerit, & postea publicatum fuerit, quod inepta erat eius excusatio, volumus, vt usque ad concilium vniuersale a communione, & caritate fratrum maneat alienus. *Matisc.ij.c.20.*

CAP. XVII.

Tempore, quo concilium per Metropolitani voluntatem, & regiam iussionem electum fuerit agere, omnes confinitimos Episcopos in vnum oportet adesse, nec pro tali re, quaelibet causa opponi debet ad excusationem. Quod si contigerit, aliquem de fratribus retineri ab infirmitate, qualiter non possit venire, aut per regiam iussionem iniunctum acceperit aliquid agere, vt sit, per quod non possit concilio interesse; quidquid tale acciderit, Metropolitano suo fideliter intimet, cuncta per suam epistolam manu sua subscriptam. &c. Archipresbyterem suum dirigat, aut si Archipresbytero impossibilitas fuerit, presbyterum vtilem instructum, vt ratio poscit, atque cum eo mandatarium suum iuxta legis ordinem munitum. vt si a quolibet contra eundem Episcopum in concilio fuerit suggestum, ab eo, quem direxit, qui petit, accipiat responsum; & iustitia, quae fuerit ordinata, nullam in postmodum dilationem habeat. *Emerit.c.5.*

CAP. XIIX.

Decretum est priscis canonibus semel in anno fieri concilium, vbi elegerit Metropolitanus Episcopus, atque in ea sancta regula manet ordinatum, vt comprouinciales Episcopi, dum a suo Metropolitano fuerint admoniti, praesto esse debeant ad locum tempore debito. Sunt nonnulli, qui pro hoc admonitionem sui Metropolitani, & regiam iussionem accipiunt, & minime implent, quae iubentur: hos priscorum canonum sententiæ excommunicatos esse iubent, vsque ad tempus superuenturi concilii, & quamuis excommunicationis damno feriantur, nihil tale in his impenditur, quod debeant metuere. Placuit huic sanctæ synodo, vt quisquis ille Episcopus ad concilium venire distulerit admonitus, illic excommunicationis agat tempus, vbi cum his, qui praesentes fuerint, elegerit Metropolitanus. caella vero, & res ad eum pertinentes, quousque ille sub paenitentia fuerit, instantia, & sollicitudine regantur Metropolitani, quia ideo est hoc electum, vt discat sub paenitentia, quod implere noluit voluntate recta. Dum ergo ad suam redierit caellam, rem in statu inueniat, quae ecclesiae suae est debita. *Emeriten.cap.7.*

CAP. XIX.

Quisquis Episcoporum, excepta ineuitabili causa, se absentauerit a concilio; vnius anni erit excommunicatione plectendus. *Toletan.xi.c.15.Iuo lib.4.tit.2.c.6.panor.*

CAP. XX.

Qui non conueniunt Episcopi (*ad synodum*) dum sani sunt, & necessitas, aliave causa non excusat, fraterne corripiantur. *Trullen.capitulo 8.*

CAP. XXI.

Quisquis (*Episcoporum*) Kalen. Nouemb. annis singulis pro celebratione concilii venire distulerit, excommunicationi debitae subiacebit. *Tolet.xij.c.12.*

CAP. XXII.

Si quilibet Episcopus ad synodum vocatus, quacumque occasione venire distulerit, nisi euidens impossibilitas praepedierit, salua censura ex hoc Patrum auctoritate decreta, cesset ab officio, donec satisfaciat fratribus. *Melden.cap.33.*

C A P. XXIII.

Episcopi secundum illorum ministerium, ac sacram auctoritatem, vniti sint, & synodales conuentus secũdum iussionem canonicam frequentare procurent; quatenus ordo ecclesiasticus, qui quasi obliteratus iam fuerat, quoniam synodi propter discordiam Regum frequentari non poterant, Episcopali collatione ad necessarium, ac debitum statum reduci praeualeat. *Tullen.cap.2.*

C A P. XXIV.

Si quis Episcoporum synodo neglexerit adesse, aut coetum fratrum, ante quam concilium dissoluatur, crediderit deserendum, alienatum se a fratrum communione cognoscat. nec eum recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus. *Vorm.cap.16.*

Qui prius ordinati sunt Episcopi, priorem locum obtinere debent. Tit. LXVI.

C A P. I.

QVi prius ordinati sunt Episcopi, iis, qui postea ordinati sunt, praeferantur. saluo iure Primatum Numidiae, & Mauritaniae. *Carth.87.G.Afr.53.L.Mileu.13.L.Nicol,ad Michael.post med. Burch.lib.1.cap.56. Iuo part.5.c.166.decr.*

C A P. II.

Placuit, vt quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur per prouincias Africanas, litteras accipiant ab ordinatoribus suis manu eorum conscriptas, continentes Consulem, & diem, vt nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur. *Carth.90. G. Mileu.cap.14.L.Afric.56.L.*

C A P. III.

Nullus Episcoporum se praeferat alteri per ambitionem: sed omnes cognoscant tempus, & ordinem consecrationis suae. *Angl.8.*

C A P. IV.

c.1.d.18. placuit. Conseruato Metropolitani Episcopi primatu, ceteri Episcoporum secundum suae ordinationis tempus, alius alio sedendi deferat locum. *Brac.1.c.24.*

C A P. V.

Xv. Kalen. Iun. congreganda est in vnaquaque prouincia synodus.&c. & conuenientes omnes Episcopi pariter introeant, & secundum ordinationis suae tempora resideant. *Tolet.iv.cap.3.*

C A P. VI.

Dum vnanimitatis nostrae conuentus in Arelatensium vrbe in basilica sancti Stephani martyris primi adgregatus consisteret, atque vnusquisque nostrorum ex more secundum ordinationis suae tempus in locis debitis resideret, rerum omnium Domino prius deuotissima gratiarum iura persoluimus. *Arel.sub Carolo in prin.*

Episcopi habeant honorem presbyteris. Tit. LXVII.

C A P. I.

EPiscopus iracundus, quod esse non debet, si aduersus presbyterum, vel diaconum cito moueatur, & eijcere velit ab ecclesia: prouidendum, ne innocens condemnetur, neque communione priuetur. confugiat itaque ad Metropolitanum, vel si abest, ad propinquum: (*confugiat ad propinquos Episcopos* L.) & causa disentiatur.& is Episcopus, qui eum iuste, vel iniuste deiecit, patienter ferat finem cognitionis; alteri vero communio non detur. si superbe versetur clericus contra Episcopum, corripiatur. Nam & Episcopus benigne dilectionem, & ordinem praestet ministris, & hi Episcopis patienter obediant. *Sard.14. G. 17. L. Vide Nicaen. apud Carthag.vj.cap.6. L. & ante canones Carthag. G. & cap.135. G.Vide Afr.101.L. Iuo lib.5.tit.5.cap.4.panorm.& par.14.cap.15. decr. Ansel.lib.3.cap.68.Caesar.lib.5.cap.48.* *11.q.3.si Episcopus c.4.*

C A P. II.

Episcopus in quolibet loco sedens, stare presbyterum non patiatur. *Carthag.iv.cap.34.Caesar.lib.4.cap.51.& 76.* *Dist.95.c.9.*

C A P. III.

Episcopus in ecclesia in consessu presbyterorum sublimior sedeat; intra domum vero collegam se presbyterorum esse cognoscat. *Carthag.iv.cap.35. Iuo par.5.cap.137. decr.Caesar.lib.4.cap.51.& 76.* *Dist.95. c.10.*

C A P. IV.

Episcoporum, quorum vita non reprehenditur, posteriorem priori nullus praeponat, nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiae Episcopus iusserit, implere contemnat. Archidiaconum simplicem, aut impeditum potest in sui loci nomine retinere, & ordinationi ecclesiae eum, quem elegerit Episcopus, praeponere. *Agath. 23. Vide Carthginens. 87. G. Mileuitan. 13. L.* *Dist.74. c.5.*

C A P. V.

Comperimus, eo quod nonnulli Praelatorum, nulla interueniente necessitate, non cum clericis, sed potius seorsum cum laicis, & quibusdam familiaribus suis sermocinari, & conuiuari delectentur. Quae res, quia valde a paterna sollicitudine abhorret, & subditos in contemptum magistrorum, murmurationemque, & in diuinorum obsequiorum transgressionem pertrahit, prorsus resecandam esse statuimus; & vt ab hinc Praelati in his, quae praemissa sunt, quantum facultas permiserit, sibi subditis participes existant, censuimus. *Parisien.sub Ludouico, & Lothario lib.1.c.21.*

Ne

Ne Episcopi sint superbi. Tit. LXIIX.

CAP. I.

MOdestiae tuae non auctoritas constantiam, sed mansuetudo commendet, iustitiam lenitas temperet, patientia contineat libertatem; & declinata superbia, cui proximum est, vt decidat; ametur humilitas, cui semper debetur, vt crescat. *Leo epist.*88. *ad Rauennium Arelaten. Episcop.*

CAP. II.

Nullus Episcoporum alium Episcopum conculcet. *Arel.i. cap.*17.

CAP. III.

Nullus Episcopus se praeferat alteri per ambitionem. A*nglic.cap.*8.

CAP. IV.

Episcopus ita humiliter pariter, & auctoritate praestabit, vt nec per nimiam humilitatem suam subditorum vitia conualescere faciat, nec per immoderatam auctoritatem, seueritatis potestatem exerceat; sed tanto cautius erga sibi commissos agat, quanto durius a Christo iudicari formidat.&c. *Isid.lib.* 2.*c.*6.*de eccle.off.apud Aquisg.*9.*prope finem.* R*aban.lib.*1.*cap.*4.*de instit.cleric.*

CAP. V.

Sancti viri dum praesunt, non in se potestatem ordinis, sed aequalitatem conditionis attendant. nec praeesse gaudeant hominibus sed prodesse. Sciant enim, quod antiqui Patres nostri, non tam Reges hominum, quam pastores pecorum fuisse memorantur. &c. Homo quippe animalibus irrationalibus, non autem ceteris hominibus natura praelatus est. Idcirco ei dicitur: vt ab animalibus, & non ab homine timeatur. quia contra naturam superbiae † est, ab aequali velle timeri. cuncti, qui praesunt, non in se potestatem debent ordinis, sed aequalitatem pensare conditionis. &c. Necesse est ergo, vt rectores a subditis timeantur, quando ab eisdem Deum minime timeri deprehendunt. vt humana saltem formidine peccare metuant, qui diuina iudicia non formidant.&c. Praelati plebibus plangunt culpas infirmantium, seque sic de alienis lapsibus, ac si de propriis affligunt. &c. *Gregor.lib.*21.*moral. c.*11.*in* I*ob c.*31.*& lib.*2.*cap.*6.*pastoral.apud Aquisgr.*13.*post princ.*

Gen. 9.*a.*

† superbia f.

CAP. VI.

Plerũque qui subire magisterium pastorale cupiunt, nonnulla quoque bona opera animo proponunt; & quamuis hoc elationis intentione appetant, operaturos tamen se magna pertractant. fitque vt aliud in imis intentio supprimat, aliud tractantis animo superficies cogitationis ostendat. Nam sibi ipsa de se mens saepe mentitur, & fingit se de bono opere amare, quod non amat; de mundi autem gloria non amare, quod amat. Saepe mens principari appetens, fit ad hoc pauida, cum quaerit; audax, cum peruenerit. Tendẽs enim, ne non perueniat, trepidat; sed repente perueniens, iure sibi hoc debitum, ad quod peruenerit, putat. Cumque percepto principatus officio perfrui saeculariter coeperit, libenter obliuiscitur, quidquid religiose cogitauit. Necesse est enim, vt dum cogitatio extra vsum ducitur, protinus mentis oculus ad opera transacta reuocetur; ac penset quisque quid subiectus egerit, & repente cognoscet, si Praelatus bona agere, quae proposuerat, possit. quia nequaquam valet in culmine humilitatem discere, qui in imis positus non desinit superbire. &c. Plerumque in occupatione regiminis ipse quoque boni operis vsus perditur, qui in tranquillitate tenebatur. &c. Quid est potestas culminis, nisi tempestas mentis? &c. G*reg.lib.*1. *pastor.c.*9.*apud Aquisgr.c.*14.*in fine.*

CAP. VII.

Quia sunt plerique, qui non paternum affectum circa gregem sibi commissum, sed quendam exercere videntur dominatum; eumque non vt Dominicum, sed flatibus ventosae arrogantiae inflati, vt suum proprium tractare non verentur: quantum a paternitatis officio aberrent, subter collecta documenta declarant. Dominus in Euangelio. Si diligis me, pasce oues meas. meas inquit, non tuas. Item: Qui maior est vestrum, erit minister vester. Et non post multa: Non ita erit, inquit, inter vos; sed qui voluerit inter vos maior fieri, erit vester seruus. Petrus: Neque dominantes in clero, sed forma facti gregis ex animo. Salomon: Principem te constituerunt, nolli extolli, sed esto in eis quasi vnus ex ipsis. Fulgentius in libro de veritate praedestinationis, & gratiae. Non ideo, inquit, se solum quilibet Episcopus vas misericordiae putet, in gloria praeparatum, quia Pontificali militia fungitur, sed si pro grege sibi reddito † sollicitus semper inuigilet, & praedicet verbo, instet oportune, importune, arguat, obsecret, increpet, in omni patientia, & doctrina, nec sibi dominatum superbus vsurpare contendat, sed Apostolicis informatus eloquiis, & exemplis, seruum se cũctis exhibeat; neque sedis illius altitudine collatũ sibi gaudeat temporale fastigium, sed humili corde fidelibus præbeat bonae conuersationis exemplum. Quicumque igitur sacris officiis seruituri, sub quolibet ordine applicãtur, dignum est, vt illius dicantur, cuius seruitio mancipantur. Qua ergo temeritate, immo præsumptuosa vanitate quilibet Praelatorum dicere praesumit, illa congregatio mea est, aut ille presbyter, vel clericus meus est; cum non illius sit, sed illius, cui dicatus est? Proinde quia is molitus vsus ecclesiasticae non concordat regulae, corrigatur, necesse est. *Paris. sub Lud. & Lotb.li.*1.*c.*23.

Ioan. 21. *d.*
*Matt.*20. *d.*
*Marc.*10. *g.*
1. *Petr.*5. *a.*
*Eccle.*32. *a.*
† credito f.
2.*Tim.*4. 1.

Ne Episcopus sit iracundus. Tit. LXIX.

CAP. I.

11. q. 3. § Episcopus 4.

SI inueniatur quis Episcopus ad iram propensus, quod quidem ab eiusdem homine abesse debet, & aduersus presbyterum, vel diaconum cito commotus, eum ex ecclesia eijcere voluerit, prouidendum est, ne is repente condemnetur, & communione priuetur. *Sardic.* 14. G. 17. L. *Carth. vj. cap.* 6. *Carthag.* 135. L. *Afr.* 101. L. *Iuo li.* 5. *tit.* 5. *c.* 4. *panor.* & *par.* 14. *cap.* 15. *decr. Anselm. lib.* 3. *cap.* 68. *Caesar. libro* 5. *cap.* 48.

CAP. II.

Placuit huic sancto concilio, vt omnis potestas Episcopalis modum ponat suae irae, nec pro quolibet excessu cuilibet ex familia ecclesiae aliquid corporis membrorum suo ordinatione praesumat extirpare, aut auferre. &c. & quia omnino iustum est, vt pontifex saeuissimam non impendat vindictam, quidquid coram iudice verius patuerit, per disciplinae seueritatem, atque turpi decaluatione maneat emendatum. *Emerit. c.* 15.

Ne Episcopus tributa clericis imponat, neve ipsorum, aut ecclesiae res iniuste eripiat. Tit. LXX.

CAP. I.

DEfiniuit sancta haec, & vniuersalis synodus, nullum Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam ecclesiam, & sub occasione quasi visitationis ad alias accedere, & potestate propria in inferiorem abuti, & consumere redditus, qui apud illos inueniuntur ad ecclesiasticam dispositionem, & alimenta pauperum. &c. Excepta hospitalitate, quae aliquando ex necessario transitu fortassis accesserit. sed & tunc non alia, nisi ex his, quae sunt ad praesens, de compendio praeparata inueniuntur, cum reuerentia, & cum timore Dei dignanter accipiat; nihil omnino eorum, quae sunt ecclesiae illius, vel suffraganei Episcopi petens, vel exigens. Si enim vnumquemque Episcoporum, ecclesiae propriae rebus cum multa par citate vti, & nullatenus in proprias vtilitates importune, ac sine ratione dispēdere, vel consumere redditus ecclesiasticos sacri canones decernunt; qua putas impietate iudicabitur dignus, qui alijs Episcopis commissas ecclesias grauare, vel ambire, ac per hoc sacrilegii crimen incidere non formidat? &c. CP. *iix. cap.* 19. *vel* 17. *sub Hadr. ij.*

CAP. II.

De censib. c. 6. Greg. ix. & in 1. collect.

Prohibemus, ne subditos suos tallijs, & exactionibus grauare praesumant. Sustinemus autem, pro multis necessitatibus, quae aliquotiens superueniunt; vt si manifesta, & ratio habilis causa extiterit, cū caritate moderatum ab eis valeant auxilium postulare. Cum enim dicat Apostolus: Non debent parentibus filii thesaurizare, sed parentes filijs; multum longe a paterna pietate videtur, si praepositi suis subditis graues existant, quos in cunctis necessitatibus pastoris more fouere debeant. *Alex. iij. in concil. Later. c.* 4.

2. Cor. 12. c.

CAP. III.

De censib. c. 7. Greg. ix. & in 1. collect.

Prohibemus, ne noui census ab Episcopis, vel Abbatibus alijsve Praelatis imponantur ecclesijs, nec veteres augeantur; nec partem redditaum suis vsibus appropriare praesumant. sed libertates, quas sibi maiores desiderant conseruari, minoribus quoque suis bona voluntate conseruent. Si quis autem aliter egerit, irritum, quod fecerit, habeatur. *Alex. iij. in concil. Later. cap.* 7.

CAP. IV.

De immun. eccles. 8. Greg. ix. & in 4. collect. c. 4 de censib.

Quia plerique Praelati, vt procurationem, aut seruitium aliquod impendant Legato, vel alij, plus extorquent a subditis, quam exoluant, & in eorum damnis lucra sectantes, quaerunt praedam potius, quam subsidium in subiectis; id de cetero fieri prohibemus. Quod si quis forte praesumpserit, & sic extorta restituat, & tantundem cogatur pauperibus elargiri. Superior autem, cui super hoc fuerit querela deposita; si negligens fuerit in huiusmodi executione statuti, canonicae subiaceat vltioni. *Inno. iii. in conc. gen. Later. c.* 34.

CAP. V.

12. q. 1. c. 27.

Nulli Episcoporum liceat res mobiles de subiectis plebibus, seu aliis pijs locis in proprio vsu habere; ne maiores enormiter locupletentur, & minores tali facto pauperiores inueniantur. Contra agens canonica auctoritate coartandus existat. *Euge. ii.* & *Leo iv. in syn. Rom. c.* 16.

CAP. VI.

16. q. 1. c. 63.

Nulli liceat Episcopor͂u a subiecto sacerdote, vel alio quolibet clerico, & piis locis dationes vltra statuta Patrum exigere, aut superposita in angariis inferre; sed cum sit optimus prospector, ita prospiciat, vt vniuersae sibi ones commissae a se maxime alantur, atque in necessitatibus adiuuentur, quam illicitis exactis dationibus opprimantur. *Synod. Rom. sub Eugenio ii.* & *Leone iv. cap.* 26.

CAP. VII.

1. q. 1. c. 124.

Nullus Episcopus grauamē, seu seruile seruitium ex vsu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat. *Synod. Rom. sub Greg. vii. c.* 10. *an* 1078. *Pont. an.* 6. *xiiii. K. Dec. ind.* 2. *ex lib.* 6. *registri. Tarrac. li.* 5. *c.* 54.

CAP. IIX.

12. q. 3. c. 3.

Pontifices, quibus in summo sacerdotio constitutis ab extraneis dumtaxat aliquid, aut cum ecclesia, aut sequestratim aut dimittitur, aut donatur: quia hoc ille, qui donat, pro redēptione animae suae, non pro commodo sacerdotis offerre probatur, non quasi suū proprium, sed quasi dimissum ecclesiae, inter facultates ecclesiae computabunt. quia iustum est, vt sicut sacerdos habet, quod ecclesiae

ecclesiae dimissum est, ita & ecclesia habeat, quod relinquitur sacerdoti. Sane quidquid per fideicommissum aut sacerdoti, aut ecclesiae dimittitur, cuicumque alij postmodum profuturum, id inter facultates suas ecclesia computare, aut retinere non poterit. *Agath. 6.Burch.lib.1.c.217.Iuo par.3. cap.331.decr. Caesar.lib.4.cap.85.*

C A P. IX.

Si quis sacerdos res ecclesiae debitas, vel proprias horrenda cupiditate occupauerit, retinuerit, aut a potestate ex competitione perceperit, si eas non restituerit, nullis rebus excusetur. Sed & si agnito iure ecclesiastico non statim ecclesiae, vel sacerdoti reformauerit, vt ipsum ius agnoscere possit, & in indicium electorum venire distulerit; tamdiu a communione ecclesiastica suspédatur, quamdiu restitutis rebus, tam ecclesiam, quam sacerdotem reddat indemnem. Similis etiam de his, qui oblationes defunctorum legaliter dimissas quolibet ordine assignare tardauerint, vel detinere praesumpserint, districtionis ecclesiasticae, iuxta priores canones, forma seruetur. Cui etiã sententiae subiacebit quisquis ille quolibet ordine, quod pro deuotione sua ecclesijs dedit, reuocare praesumpserit. *Aurel.iij.cap.22.*

C A P. X.

Quia exempla boni operis a Pontificibus debent primum Christo opitulante procedere, nullus Episcopus res competat alienas; aut si competitas aut a se, aut ab antecessore suo forte quis possedit; domino proprietatis possessionem propriam absque praeiudicio liberalitatis regiae integra reformatione restituat, vt quia Deus dona reprobat iniquorum, non ad iudicium suum ecclesiae res exteras derelinquat. *Parif. 3.*

C A P. XI.

Nullus Episcoporum, aut cuiuslibet ordinis clericus, vel alia quaecumque persona, quibuslibet conditionibus, seu in uno regno, seu in alio positus, alterius cuiuscumque ecclesiae res aut petat, aut praesumat accipere. quod si fecerit, tamdiu habeatur a cõmunione altaris, vel omnium fratrum, ac filiorũ caritate suspensus, donec ipsi ecclesiae, cuius directo ordine res est ablata, restituatur. *Aurel. v.c.14.*

C A P. XII.

10. q.3.c. 8. Nullus Episcoporũ per suas dioeceses ambulans, praeter honorem cathedrae suae, id est, solidos duos, aliquid aliud per ecclesias tollat, neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in ecclesijs parochialibus requirat. Sed illic tertia pars pro luminarib. ecclesiae, vel reparatione seruetur, & per singulos annos Episcopo inde ratio fiat. Nam si tertiam partem illã Episcopus tollat, lumen, & sarta tecta abstulit ecclesiae. Similiter parochiales clerici seruili more in aliquib. operibus Episcopis seruire non cogantur. quia 1.Pet.5.a scriptũ est: Neque vt dominantes clero. *Brac. ij.cap.2.*

C A P. XIII.

Quia cognouimus, Episcopos per parochias suas non sacerdotaliter agere, sed crudeliter desaeuire; & dum scriptum sit: Forma estote gregi, non vt dominantes in clero; exactiones dioecesi suae, vel damna insligant, censemus, excepto quod veterum constitutiones a parochijs habere iubent Episcopos, vel alia, quae illis hucusque praesumpta sunt, denegentur. hoc est, neque in angariis presbyteri, aut diacones, neque in aliquibus fatigentur indictionib. ne videamur in Ecclesia Dei exactores potius, quam Dei Pontifices nominari. Hi vero clerici tam locales, quam dioecesani, qui se ab Episcopo grauari cognouerint; querelas suas ad Metropolitanum deferre non differant, & Metropolitanus nõ moretur, eiusmodi praesumptiones coercere. *Tolet.iii.c.20.Iuo par.3.c.137.decr.* (10. q.3.c. 6. 1.Pet.5.a)

C A P. XIV.

Querimonias parochianorum presbyterorum Gallicianae prouinciae audiuimus contra Pontificum suorum rapacitates. Nam indiscreto moderamine parochianas ecclesias praegrauantes, dum in exactionibus superflui frequenter existunt, paene vsque ad exinanitionem extremae virtutis, quasdam basilicas perduxisse probantur. &c. Nõ amplius, quam duos solidos vnusquisque Episcoporum praefatae prouinciae per singulas dioeceses, vel singulas ecclesias, iuxta synodum Bracarensem, annua illatione sibi expetat inferri; monasteriorum tamen basilicis ab hac solutionis pensione seiunctis. Cum vero Episcopus dioecesem visitat, nulli prae multitudine onerosus existat. nec vmquam quinarium numerum euectionis excedat, aut amplius, quam vna die per vnamquamque basilicam remorandi licentiam habeat. Qui aliter egerit, correptioni canonum subiacebit, tamquam constitutionum synodalium transgressor, & priscorum Patrum edicti corruptorum. *Tolet. vij.c.4.Burch.lib.1.c.86. Iuo par.5.c.192. decr. Ansel.lib.7.c.196.in addit.* (10. q.3.c. 8 inter cetera.)

C A P. XV.

Defuncto presbytero, vel Abbate, nihil ab Episcopo auferatur, vel Archidiacono, vel a quocumque de rebus parochiae, vel xenodochii, vel monasterii aliquid debeat minui. Quod qui fecerit, iuxta statuta canonum debet coerceri. *Cabil.7.*

C A P. XVI.

Imputatur quibusdam fratribus eo quod auaritiae causa hominibus persuadeant, vt abrenuntiantes saeculo, res suas ecclesiae conferant; quod penitus ab omnium mentibus eradicandum est. Animarum etenim salutem inquirere sacerdos, non lucra terrena debet. Quoniam fideles ad res suas dandas non sunt cogendi, neque circumueniendi. Oblatio enim spontanea esse debet. Volontarie sacrificabo tibi, & illud: Omnis populus mente deuota obtulerunt donaria Domino. (Psal.53. Exo.35 d)

Ecclesia vero sancta non solum fideles spolia re non debet; quin potius inopibus opem ferre. *Cabil. sub Carol. c. 6.*

CAP. XVII.

Inuentum est, quod in quibusdam locis presbyteri duodenos, vel quaterdenos denarios Episcopis in censum annis singulis darent: quod penitus abolendum esse decreuimus. *Cabilon. sub Carolo cap. 17.*

CAP. XIIX.

Ne Episcopo liceat matricis ecclesiæ rē ti tuli sui nomine vsurpare. *Magū. sub Rab. c. 7.*

Ne Episcopus in vlla re auaritiae, aut simoniae suspicionem praebeat. Tit. LXXI.

CAP. I.

16. q. 1. predicator. 64. Act. 20.

Paulus ad Ephesios ait: Nullius pecuniam concupiui, &c. Episcopus a suis Episcopis, clericis, vel monachis non exigat aurum, vel argentum, vel aliquam speciem; ait enim Apostolus; Iniusti regnum Dei non possidebunt. &c. Si quis igitur ob eas res prohibeat quem ministerio, vel excommunicet aliquem clericum, vel claudat templum, ne fiant sacra ministeria Dei, &c. pari poena puniatur, vt contraueniens mandatis Dei, & Apostolicis constitutionibus. Petrus enim Princeps Apostolorum ait: Pascite gregem Dei, qui in vobis est. &c. *Nicaen. ij. cap. 4. Anselm. lib. 6. cap. 107.*

1. Cor. 6. e

1. Pet. 5. d

CAP. II.

Si quis Episcopus fornicationi presbyterorum, diaconorum seu subdiaconorum, vel crimini incestus in sua parochia, precibus vel precio interueniente, consenserit; vel commissum, sibique compertum auctoritate sui officij non impugnauerit; ab officio suspendatur. *Greg. vij. in concil. Rom. anni vi. cap. 12.*

CAP. III.

Ne Prael. vices suas &c. cap. 2. Greg. ix. & in 1. collect.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcopor um, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo precio constituuntur. &c. id vlterius fieri districtius prohibemus. Quod si quis fecerit, remoueatur a clero. &c. Episcopus quoque qui hoc in sua dioecesi sustinuerit, & ecclesiastica iudicia sua patitur dissimulatione peruerti; canonica districtione plectatur. *Alex. iij. in concil. Turon. c. 7. & post concil. Later. p. 2. c. 1.*

CAP. IV.

Imputatur quibusdam fratribus eo quod auaritiae caula hominibus persuadeant, vt abrenuntiantes saeculo res suas ecclesiæ conferant. &c. Episcopi, siue Abbates, qui non in fructum animarum, sed in auaritiam, & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines illectos circumueniendo totonderunt, & res eorū tali persuasione non solum acceperunt, sed potius subripuerunt; paenitentiae canonicae, siue regulari, vt puta turpis lucri sectatores subiaceant. Hi vero, qui varijs promissionibus, vel quibuslibet machinationibus persuasi, mētis inopes effecti, rerum suarum domini esse, nescientes, comā deposuerint; in eo, quod coeperunt, perseuerare cogantur. Res namque quae ab illectis, & negligentibus datae, ab auaris, & cupidis non solum acceptae, sed raptae noscūtur, haeredibus reddantur; qui dementia parentum, & auaritia incentorum exheredati esse noscuntur. Si vero nescientibus Episcopis, aut Abbatibus, ministri eorū, quilibet videlicet in clero, hoc fecisse conuincuntur; Episcopi, & Abbates desidia, illi vero rapacitate, & auaritia iudicentur. Hoc vero, quod quisque Deo iuste, & rationabiliter de rebus suis offert, ecclesia tenere debet. *Cabilo. sub Carol. cap. 6. & 7. Burch. lib. 8. cap. 93. Iuo par. 7. cap. 111. decr.*

16. q. 7. c. 42. constituit, et 10 q. 3. c. vlt.

CAP. V.

1. q. 7. c. 5

Cauendum, & summopere praecauendum, ac per uirtutem Christi sanguinis interdicendum, & Episcopis, & Regibus, & omnibus sublimioribus potestatibus atque cunctis fautoribus, & electoribus quorumcumque aeque cōsensoribus, seu ordinatoribus in gradu ecclesiastico; vt nemo per simoniacam haeresim regiminis locum obtineat quaecumque factione, calliditate, promissione, seu commoditate, aut datione per se, aut emissam personam, cum Spiritus sanctus inter cetera documenta ecclesiastica per os sancti dicat Gregorij. Cur non perpenditur, quia benedictio illi in maledictionem conuertitur, quia ad hoc, vt fiat haereticus, promouetur? &c. *Melden. c. 43. Burch. lib. 1. c. 21. Iuo par. 5. c. 75. & 112. decr. Ansel. lib. 6. c. 72.*

lib. 7. ep. 110. 1. q. 1. c. 13 cū liqueat & c. 4. benedictio.

Ne Episcopi Principibus laicis honorem nimium tribuant. Tit. LXXII.

CAP. I.

Eos, qui diuina gratia ad Episcopale aduocantur officium, tamquam imaginem, & figuram ferentes sanctorum caelestium hierarcharum, id est angelorum secundum hieraticum plane gradum, & morem, omni honore dignos ab omnibus Principibus, & subditis sancimus haberi, & nequaquam Strategis, vel quibuslibet alijs Principibus obuios procul ab ecclesijs suis occurrere, sed neque semet a multo spatio de equis, vel mulis deicere, ac cum timore, ac tremore procedere, & adorare; sed nec cum saecularibus Principibus ad mensam intrare hora prandii, eosdē, quos illi honores Strategis exhibentes, sed secundum congruentiam spiritalis dignitatis, id est honoris sui, reddere quidem omnibus debita, cui vectigal, vectigal; cui honorē, honorem. Praeferri autem, & multam a Principibus

Rom. 13. b

pibus amicorum Christi Imperatorum venerationem, & reuerentiam promereri confessionis eorum, & honoris similis exsistentes, ita vt fiduciam habeant Episcopi arguere strategos multotiens, & alios Principes, atq. omnem saeculi dignitatem. Si vero aliquis Episcopus post hanc definitionem sanctae synodi debitum, & canonice collatum sibi contempserit honorem, sequestretur anno vno. *Synod. iix.gen.CP.c.14.sub Hadr.ij.*

CAP. II.

Ne Episcopus, vel sacerdos, Regi, vel alicui laico, in manibus ligiam fidelitatem faciat. *Vrban.ij.in concil. Claram.cap.17.*

Ne Episcopi negotijs saecularibus operam dent. Tit. LXXIII.

CAP. I.

Distin.86 peruenit. c.vlt. DEcreuit sanctum hoc, magnumque concilium, nullum deinceps, non Episcopū, non clericum, vel monachum, aut possessiones conducere, aut negotiis saecularibus semiscere, praeter pupillorū, si forte leges imponant inexcusabilem curam, aut orphanorum tutelam, & viduarum, earumque quae sine vlla defensione sunt, personarum, quae maxime ecclesiastico indigēt adiutorio, & propter timorem Domini causa deposcat. &c. *Chalcedonen. c.3. Parisien.sub Ludou.& Loth. lib.1.c.28. Burch.lib.2.c.145. Ivo par.6.cap. 218.decr. Ansel. lib.6.c.181.in Rom.*

CAP. II.

De post. c.1. Greg. ix. & in 2.collect. Clerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis sustentantur, coram iudice saeculari aduocati, in negotiis fieri non praesumant. &c. *Alex.iii.in conc. Later.cap.12.*

CAP. III.

Sacerdotes, qui ad debita, & oportuna officia ecclesiis indifferenter adesse debent, faenore, aucupatione† (*† occupatione f.*), & venatione, vel aliqua aucupatione, rusticoque ministerio omnino non occupentur, quia sine ornatu sacerdotali extra domos eos apparere non conuenit, ne vt aliquis saecularium iniurias patiantur. sed ea solummodo, quae per Patres constituta videntur, obseruent: contrarius denique inuentus, aut deinceps desinat, aut canonicae subiaceat disciplinae. *Eug.ii.in syn.Rom.& Leo iv.c.12.*

CAP. IV.

14.q.2.c. 2. Quamquam sacerdotum testimonium credibilius habeatur, tamen ipsi in saecularibus negotiis pro testimonio, aut conficiendis instrumentis non rogentur: quia eos in talibus rebus esse non conuenit. Si enim euentu† (*† structae f.*) eau sa aliquid viderint, aut audierint, vbi nullae idoneae saecularium inueniantur personae, ne veritas occultetur, & malus vt bonus existimetur, in prouidentia proprii sit Episcopi, vt aut coram se, & competentibus iudicibus, aut aliter veritatem honorifice attollant. *Eugen.ii.& Leo iv. in synod. Roman.cap.13.*

CAP. V.

Dist.88. c.3. Episcopus, presbyter, diaconus, si saecularia negotia susceperit, deponatur. *Ap.6.G. 7.L.Ansel.lib.6.cap.148.*

CAP. VI.

Matt.6.a. Episcopus, aut presbyter non se immisceat publicis administrationibus, sed ecclesiasticis rebus praesto sit. Itaque aut cesset, aut deponatur. Nemo enim potest duobus Dominis seruire. *Ap.81.*

CAP. VII.

Matt.22. Luc.20. Episcopus, presbyter, diaconus militiam exercens, si vult vtrumque retinere, Romanum magistratum, & sacram administrationem, deponatur. Nā quae sunt Caesaris, Caesari: quae sunt Dei, Deo. *Apost.83.*

CAP. IIX.

11.q.3.c. 30. Et quidem (*loquitur B. Petrus cum Clemente*) oportet irreprehensibiliter viuere, & summo studio niti, ut omnes vitae huius occupationes abiicias, ne fideiussor exsistas, ne aduocatus litium fias. &c. *Clem.ep.1.post prin.*

CAP. IX.

11.q.3.c. 31. Sicut tibi (*loquitur Petrus Apostolus cum Clemente*) impietatis crimen est, neglectis verbi Dei studiis, sollicitudines suscipere saeculares: ita & vnicuique laicorum peccatum est, nisi inuicem sibi, etiam in iis, quae ad communis vitae vsum pertinent, operam fideliter dederint. *Clemens epist.1. post princip. Anselm.lib.7.cap.63.*

CAP. X.

Episcopi, presbyteri, diaconi, de locis suis negotiandi causa non discedant; nec circumeuntes prouincias, quaestuosas nundinas sectentur. Sane ad victum sibi conquirendum, filium, libertum, mercenarium, amicum, aut quemlibet mittant; & si voluerint negotiari, intra prouinciam negotientur. *Elib.c.19.*

CAP. XI.

21.q.3. placuit.c. 1.Tim.2. a. Episcopi, presbyteri, diaconi, exceptores (*conductores L.*) vel procuratores non fiant; neque ex aliquo turpi, vel inhonesto quaestu cibum parent: scriptum est: Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus. *Carthag.16.G. Carth.iii. cap. 15. L. Vorm.cap.67. Burch.lib.2.cap.151. Ivo par.6.cap.242. decret. Anselm.lib.7.cap.151.*

CAP. XII.

Episcopus, presbyter, aut diaconus non sint conductores. *Hipponen.cap.17.*

CAP. XIII.

2.Tim.2. Nemo sacerdotum, vel monachorum negotiis illicitis se implicet, quando scriptum est: Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus. *Rem. cap.30.*

CAP. XIV.

Si, quod absit, Episcopi saecularibus negotiis implicati, fundorum terminos sine termino cupiditatis extendant, ac se passim exquisitis deliciis ditant, quae animum, corpusque debilitant, si gloriam non Christi, sed suam, decepti vulgi honoribus adulantis, quaerāt; plusque

plusq; de se alienae linguae, quam suae conscientiae credant. &c. si numquam sibi displicent, ac placentes sibi non sunt de sua correctione solliciti. &c. cōtemplatiuae vitae participes esse non possunt; ad quam non perueniunt, nisi qui studuerint esse, quod facti sunt; nec effectant videri, sed esse, quod sunt; non alienis laudibus, sed moribus suis eximii, nec solum de sua dignitate, sed potius de sacerdotalis vitae nobilitate conspicui. Qui sunt non appellatione tenus, sed virtute Pontifices, vitae contemplatiuae capaces, & gaudiorum caelestium cohaeredes. *Prosper apud Aquisgr. c. 19.*

CAP. XV.

Irrepsit sane in nōnullis ecclesiarum Praesulibus miserabilis temporis nostri inepta, immo corrigenda consuetudo, quae iam ita pro lege tenetur, vt sanctitatis, & religionis nomen sibi ascribere non vereatur. scilicet, super diuersarū rerum innumeris superfluitatibus, & vanitatibus, quas dinumerare longum est, nec non in auaritia, & tenacitate, improbaque intentione, & in turpi, inhonestaque conuersatione, morumque improbitate, & vanae gloriae appetitu; & quod his periculosius est, sui officii cura posthabita, in diuinorum praeceptorum transgressione. &c. Non igitur mirum est, si propter haec, & his similia Deus offendatur, & infirmorum animis scandalum generetur, statusque sanctae Ecclesiae periclitetur. Proinde omnibus studendum est sacerdotibus, vt ab his deinceps caueant; & iis rebus insistant, quibus sibi, & iis, quibus praesunt, Dominum propitium facere mereantur. *Paris. sub Ludouic. & Loth. lib. 1. cap. 19.*

CAP. XVI.

Quorundam Praelatorum temerario ausu, qui sibi licere putant, quod non licet; & expedite, quod non expedit; ecclesiae suis ad tēpus viduantur sacerdotibus. quoniam si quid eis in forensibus negotiis agendum, si quid iā in diuersis aliis partibus nuntiandum, occasio necessitatis opponit; id potius per sacerdotes Domini currentes, & discurrentes, quā per alios effici praecipiunt. &c. Proinde omnibus Praelatis cauendum est, ne illicita sibi presbyterorum transmissione, animarum suarum habeant damnationem. *Parif. sub Ludo. & Loth. lib. 1. cap. 29.*

CAP. XVII.

Sacerdotes, & Principes a recto tramite deuiarunt; quia & principalis potestas diuersis occasionibus interuenientibus, secus quam auctoritas Diuina se habeat, in causas ecclesiasticas prosilierit; & sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim cupiditate, in saecularibus negotiis, & sollicitudinibus mundi, vltra quam debuerant, se occupauerint: & hac occasione aliter, quam Diuina auctoritas doceat, in vtraque parte actum exstitisse, dubium non est. *Parisien. sub Ludouico, & Lothar. lib. 3. c. 26. Aquisgran. ii. sub Lodouic. parte 4. c. 14.*

Ne Episcopus armis vtatur. Tit. LXXIV.

CAP. I.

Seruus Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitium, & in hostem pergere omnino prohibemus; nisi illi tantummodo, qui propter Diuinum ministerium, Missarum scilicet sollemnia adimplenda, & sanctorum patrocinia imploranda, ad hoc electi sunt. id est, vnum, vel duos Episcopos cum capellanis presbyteris Princeps secum habeat. *Syn. Franc. Capitul. lib. 5. cap. 2. & lib. 7. cap. 123. & 125. & 146. Burch. lib. 1. cap. 218. Iuo par. 5. cap. 331. & par. 6. cap. 289. & par. 13. c. 29. decr.*

CAP. II.

Nos, qui relinquimus saeculum, id modis omnibus obseruare volumus, vt arma spiritualia habeamus, saecularia dimittamus. *Magunt. cap. 17.*

Ne Episcopi constituant sibi successores. Tit. LXXV.

CAP. I.

Nonnulli Episcopatum, qui non nisi meritis praecedentibus datur, non diuinū munus, sed hereditarium putant esse compendium: & credunt, sicut res caducas, atq; mortales, ita sacerdotium velut legatario, aut testamentario iure posse dimitti. Nam [pleriq. sacerdotes in mortis confinio constituti, in locum suum feruntur alios designatis nominibus subrogare, vt scilicet non legitima expectetur electio, sed defuncti gratificatio, pro populi habeatur assensu. &c. atque ideo, si placet, etiam hanc licentiam generaliter de ecclesiis auferamus. &c. *Hilar. in synod. in fine. Iuo p. 5. c. 104. decr. Ans. lib. 6. c. 56.*

CAP. II.

Non oportet Episcopum, fratrem suum, vel filium, vel propinquum in Episcopum ordinare. Heredes enim Episcopatus facere nō iustum est: nec humano affectu diuina sunt tractanda. Si fiat, non valeat ordinatio; ipse vero excommunione puniatur. *Ap. 76.*

CAP. III.

Nec Episcopalis honor haereditarium ius putetur, quod nobis sola Dei nostri benignitate Christi confertur. *Hilar. ep. 1. c. 3.*

CAP. IV.

De eo, quod tibi successorem constituere dixisti, & † te iubente in tuo loco eligatur Episcopus, hoc nulla ratione concedi patimur: quia contra omnem ecclesiasticam regulam, vel instituta Patrum esse monstratur. Sed volumus, vt tibi ministret, & sit in Euangelium Christi adiutor. &c. Sin autem & eundem diuina voluerit clementia post tui diem transitus

[margin: 8. q. 1. c. 3. / 7. q. 1. petisti. 17. / † vt &]

situs superesse; si eum aptum cognoueris, & in tua voluntate fuerit definitum, ea hora, qua te de praesenti saeculo migraturum cognoueris, praesentibus cunctis, tibi successorem designa, vt huc veniat ordinandus: hoc nulli alii concedi patimur, quod tibi caritate cogente largiri censuimus. *Zachar. epist. 6. ad Bonifacium Episcop. in med.*

CAP. III.

8. q. 1. Episcopo. c. 3. & 4.

Episcopus non potest pro se alium successorem ordinare, etsi proximus morti sit. Si fiat, irrita sit sit ordinatio, atq; seruetur ecclesiastica constitutio, quae ait, non oportere Episcopum fieri; nisi cum synodo, & iudicio Episcoporum, qui post obitum eius possunt dignum promouere *Antio 23. Mar. Brac. c. 8. Burch. lib. 1. c. 185. & 187. Iuo par. 5. c. 301. & 303. decr. Ansel lib. 6. c. 57. Caes. lib. 3. c. 37.*

CAP. VI.

Dist. 51. qui in aliquo c. 5.

Non promoueantur ad sacerdotium, qui a decessoribus in sacerdotium eliguntur. &c. *Tolet. iv. cap. 18.*

CAP. VII.

Nu. 27. d

Alii (*Episcopi*) successores filios, vel parentes faciunt, & conantur posteris praesulatus relinquere dignitatē; cum hoc nec Moses amicus Dei facere, potuit, sed Iosue de alia tribu elegit, vt sciremus, principatum in populo non sanguini deferendum esse, sed merito vitae. *Isidor. lib. 2. c. 9. de eccle. offic. apud Aquisgr. c. 9. in fine.*

De adiutoribus Episcoporum. Tit. LXXVI.

CAP. I.

c. 15. de off. iud. ord. aen Gre. ix et c. 3. eo. tit. in 4. coll.

Cum saepe contingat, quod Episcopi propter occupationes multiplices, vel inualitudines corporales, aut hostiles incursus, seu occasiones alias; ne dicamus defectū scientiae, quod in eis reprobandum omnino, nec de cetero tolerandum; per se ipsos non sufficiunt ministrare populo verbum Dei, maxime per amplas dioeceses, & diffusas. &c. Vnde praecipimus, tam in cathedralibus, quam in aliis conuentualibus ecclesiis viros idoneos ordinari, quos Episcopi possint coadiutores, & cooperatores habere. &c. Si quis autem hoc neglexerit adimplere, districtae subiaceat vltioni. *Innocen. iy. in concil. gener. Later. cap. 10.*

CAP. II.

Si post omnia occurrerit imbecillitas fragilitatis humanae, vt si quis Episcopus per infirmitatem, debilitatéve aliquam, aut hebetudinem sensus inciderit, aut officium oris amiserit; ea, quae non nisi per Episcopos geruntur, non sub praesentia sua presbyteros agere permittat; sed Episcopum euocet, cui hoc, quod in ecclesia agendum fuerit, imponat. *Arausf. 19. in fine.*

Ne Episcopus relicta sua ecclesia ad aliam se transferat, nisi magna ex causa. Tit. LXXVII.

CAP. I.

7. q. 1. non oportet. c. 19.

Consuetudo contra regulam tollatur. & Episcopus, presbyter, diaconus ab vna vrbe in aliam non transeat. Sed si quis id facere tentauerit; quod fecerit, irritum sit, & ad suam ecclesiam, in quo ordinatus est, vnusquisque reducatur. *Nicae. c. 15. Aquisgr. c. 43. Tribur. c. 28. Mart. Brac. c. 5. Burch. lib. 2. c. 97. Iuo par. 6. c. 174. decr. Ansel. lib. 2. c. 104.*

CAP. II.

7. q. 1. c. 26. praeter eos.

De iis, qui transeunt ab vna vrbe in aliam Episcopis, vel clericis, placuit de eis canones constitutos a sanctis Patribus robur suum habere. *Chalc. c. 5. Aquisgran. sub Ludou. c. 44. Capit. lib. 1. cap. 24.*

CAP. III.

Quia necessitatis causa de Portuensi ecclesia Formosus pro vitae merito ad Apostolicam sedem prouectus est; statuimus, & omnino decernimus; vt id in exemplum nullus adsumat. praesertim vt † sacri canones hoc penitus interdicant, & praesumentes tanta feriant vltione, & etiam in fine laicam eis prohibeant communionem. *Rauennaten. sub Ioanne ix. cap. 3.*

† commf.

CAP. IV.

Sedium mutationes sancti Patres in Africano concilio congregati omnimodis interdixerunt, quos secuti & nos interdicimus; statuentes, vt ecclesiae, cui regulariter praepositi perpetuo consistunt, nec eis sine canonicae auctoritatis publica censura eiectis, alii coordinetur, & ecclesia diuisionem sustineat; sed secūdum quod sancti Patres statuerunt, vnusquisque Episcopus suae ecclesiae curam habeat, & ecclesiasticarum rerum potestate potiatur, ne quoquo modo scissuram sancta patiatur Ecclesia. quia nec militibus Christum crucifigentibus eius tunicam scindere permissum est. *Rauennaten. sub Ioan. ix. c. 5. Vide. Afr. 15. & Carth. iv. c. 27.*

CAP. V.

Non licet Episcopo suam paroeciam relinquere, & ad aliam venire, & si a multis cogatur. Nisi si qua iusta causa id facere cogat; vt si maximum lucrum illic in religione tacere possit. tum vero non sponte sua, sed iudicio multorum Episcoporum, & maxima aduocatione (*supplicatione* L.) *fiat. Ap. 14.*

CAP. VI.

7. q. 1. c. 11.

Sicut vir non debet adulterare vxorem suam, ita nec Episcopus ecclesiam suam; id est, vt illam dimittat, ad quam sacratus est, absque ineuitabili necessitate, aut Apostolica, vel regulari mutatione; nec alteri se ambitus causa coniungat. Et sicut vxori non licet dimittere virum suum. &c. ita ecclesiae non

non licet dimittere Episcopum suum, aut ab eo se segregare. *Euaristus epist. 2. in princip. Burch. lib. 1. c. 76. Iuo par. 5. c. 182. decr. Ans. lib. 6. c. 102. Tarrac. lib. 3. c. 67.*

CAP. VII.

7. q. 1. sicut. 39. Vxor Episcopi, quae eius ecclesia, vel parochia indubitanter intelligitur, eo viuente, absque eius iudicio, & voluntate alteri † iudicare, vel disponere, aut eius cõcubitu frui, id est, ordinatione nullatenus conceditur. &c. Si alteram sponte duxerit, adulter aestimabitur, & communione priuabitur. Si antè persecutus fuerit in sua ecclesia, fugiendum est illi ad alteram, eique associandus, dicente Domino: Si persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Si autem vtilitatis causa fuerit mutandus; non per se hoc agat, sed fratribus inuitantibus, & auctoritate huius sanctae sedis faciat, non ambitus causa, sed vtilitatis. *Callist. ep. 2. ante med. Burch. lib. 1. c. 80. & lib. 3. c. 49. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 27. panor. & par. 3. c. 53. & par. 5. c. 101. & 186. decr. & ep. 77. ad Episcopos dioecesis Remen. Ansel. lib. 6. c. 103. Tarrac. lib. 3. c. 68.*

† aliter. Mat. 10. c

CAP. IIX.

7. q. 1. mutationes. 34. De mutatione Episcoporum, vnde sanctam sedem Apostolicam consulere voluistis, scitote eam communi vtilitate, atque necessitate fieri licere: sed non libitu cuiusquam, aut dominatione. Petrus. &c. de Antiochia vtilitatis causa translatus est Romam. &c. Eusebius de quadam parua ciuitate auctoritate Apostolica mutatus est Alexandriam. Felix de ciuitate, qua ordinatus erat, electione ciuium propter doctrinam, & bonam vitam, quam habebat, communi Episcoporum, & reliquorum sacerdotum, ac populorum consilio translatus est Ephesum. Non enim transit de ciuitate ad ciuitatem, qui non suo libitu, aut ambitu hoc facit, sed vtilitate quadã, aut necessitate, aliorum hortatu, & consilio potiorum trãsfertur. nec transfertur de minori ciuitate ad maiorem, qui non ambitu, nec propria volũtate facit, sed aut vi a propria sede pulsus, aut necessitate coactus, aut vtilitate loci, aut populi, non superbe, sed cũ humilitate ab aliis translatus, & inthronizatus est. quia homo videt in facie, Dominus autem in corde. & Propheta ait: Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanae sunt. Non ergo mutat sedem, qui non mutat mentem, nec mutat ciuitatem, qui non sua sponte, sed consilio, & electione aliorum mutatur. Non ergo migrat de ciuitate ad ciuitatem, qui non auaritiae causa, nec sponte dimittit suam; sed aut pulsus a sede sua, aut necessitate coactus, aut electione, & exhortatione sacerdotum, & populorum translatus est ad alteram ciuitatem. Nam sicut Episcopi habent potestatem ordinare regulariter Episcopos, & reliquos sacerdotes: sic quotiens vtilitas, aut necessitas expoposcerit, supradicto modo & mutare, & inthronizare potestatem habent. &c. (*Quidam*) mente reprobi amantes voluptatem, quod licet, docent non licere, id est, Episcopos migrare de ciuitate ad ciuitatem praetaxato modo: & quod non licet, docent licere, id est, misericordiam non agere circa patientes necessitatem. hoc est, eis, qui Episcopum non habent, & sacro Episcopali indigent ministerio, Episcopum de alia ciuitate causa vtilitatis, vel necessitatis tribui; & Episcopis persecutionem, aut necessitatem patientibus aliam cathedram dari negant. &c. Vtrisque autem, id est, & famem verbi Dei patientibus, & Episcopis necessitatem, quando inthronizantur, propter communem vtilitatem, in aliis ciuitatibus non modica exhibetur misericordia. &c. Auaritiae quoq; causa, vel praesumptionis, aut propriae voluntatis, non sunt Episcopi mutandi de ciuitate ad ciuitatem; sed vtilitatis, & necessitatis. &c. *Anter. ep. vni. in princ. Burch. lib. 1. c. 77. Iuo lib. 3. tit. 6. c. 1. panor. & par. 5. c. 183. decr. Anselm. lib. 6. c. 94. Tarrac. lib. 3. c. 69.*

1. Reg. 16. b

CAP. IX.

7. q. 1. 43. Eos, qui ab Ecclesiis ad ecclesias migrauerint, tamdiu a nostra communione alienos habemus, donec ad eas redierint ciuitates, in quibus primitus sunt ordinati. Quod si quis alius, alio transmigrante, in locum viuentis ordinatus est, tamdiu vacet sacerdotii dignitate, donec successor eius quiescat in Domino. *Dam. ad Paulin. Antioch. & apud Theod. lib. 5. c. a 1. & Trip. lib. 9. c. 16. Anselm. lib. 6. c. 95. Tarrac. lib. 3. c. 70.*

CAP. X.

7. q. 1. c. 31. Si quis Episcopus mediocritate ciuitatis suae despecta, administrationem loci celebrioris ambierit, & ad maiorem se plebem quacumque occasione transtulerit; non solum a cathedra quidem pellatur aliena, sed carebit et propria; vt nec illis praesideat, quos per auaritiam cõcupiuit; nec illis, quos per superbiam spreuit. Suis igitur terminis contentus sit quisque, nec supra mensuram iuris sui affectet augeri. *Leo ep. 82. c. 8. ad Anastas. Thessalon. Burch. lib. 1. c. 74. Iuo par. 5. c. 103. decr. Anselm. lib. 6. c. 96. Caesar. lib. 4. c. 26. Tarrac. lib. 3. cap. 71.*

CAP. XI.

Pars illa (*Nicaeni concilij*) contemnitur, qua vetatur, ne quis relicta ecclesia sua ad alteram transire praesumat: quod nimis improbe conniuentibus, & vt doleatur grauius, vobis adserentibus, Irenaeus Episcopus conatur admittere. *Hilar. ep. 1. ad Ascan. cap. 1. & 2. Vide Nicaen. cap. 15.*

CAP. XII.

7. q. 1. c. 36. Remoto ab Ecclesia Barcinonensi, atque sua remisso Irenaeo Episcopo, sedatis per sacerdotalem modestiam voluntatibus, quae per ignorantiam ecclesiasticarum legum desiderant, quod non licet obtinere; talis protinus de clero proprio Barcinonensibus Episcopus

ſcopus ordinetur, qualem te praecipue, frater Aſeani, oporteat eligere, & deceat conſecrare.*Hilar.ep.1.c.3. Anſel.lib.6.cap.*101.

CAP. XIII.

Si Irenaeus Epiſcopus ad eccleſiam ſuam, depoſito improbitatis ambitu redire neglexerit; quod ei non iudicio, ſed humanitate praeſtabitur, remouendum ſe ab Epiſcopali cōſortio eſſe cognoſcat. *Hilar.d.ep.1.ad Aſcan.Tarraco.Epiſcop.c* 5.

CAP. XIV.

Exigit dilectio tua conſulta ſedis Apoſtolicae ſi licitum foret Epiſcopum tranſire,aut mutari de ciuitate ad ciuitatem; dum quidam canones,vt tibi videtur, hoc fieri prohibeant.Significaſti etiam litteris tuis, quendā fratrem nomine,& actu Dei ſeruum, cauſa vtilitatis mutare te velle in locum,& ciuitatem defuncti, licet quidam dicant, hoc fieri non licere, niſi conſenſum Apoſtolicae ſedis habuiſſes. [Scias,aliud eſſe cauſam neceſſitatis,& vtilitatis;& aliud cauſam praeſūptionis, & propriae voluntatis. Non ergo mutat ſedem,qui non mutat mentem, id eſt, qui non cauſa auaritiae, aut damnationis, aut propriae voluntatis,vel ſuae electionis † migrat de ciuitate ad ciuitatem; ſed cauſa neceſſitatis,aut vtilitatis mutatur. Nam pluriorum vtilitas vnius vtilitati, aut voluntati praeferenda eſt: aliud eſt enim mutare, aliud mutari. &c. Quod enim in canonibus legitur,non debere Epiſcopum de ciuitate in ciuitatem tranſire,vel transferri; non de his dicitur,qui aut vi expulſi, aut neceſſitate coacti,aut auctoritate maiorum hoc aguntiſed de his,qui auaritiae ardore inflammati, ſpōte ſua proſiliunt,& potius ambitioni,quam vtilitati eccleſiae ſeruire, & vt dominationē agant, inſiſtere cupiunt. Vnde & in ſubiectis canonibus continetur: Si aliquis exſtiterit temerarius, qui forſitan excuſationem afferat, quod populi litteras acceperit, & ideo migrauerit;dum manifeſtum ſit, praemio, & mercede paucos, qui ſinceram fidem non habent, potuiſſe corrumpi, vt clamarent in eccleſia,& ipſum petere viderētur; omnino has fraudes remouendas eſſe cenſemus. His verbis,& aliis liquet non de his dicere, qui pulſi,aut non recepti a ciuibus, vel à quibuſcumque,aut neceſſitate cugente, vel auctoritate maiorum tranſeunt de ciuitate ad ciuitatē; ſed de iis,qui ſponte proſiliunt, aut temeritatis,aut ambitionis cauſa hoc faciunt. &c. Quis enim vmquam audet dicere, ſanctum Petrum Apoſtolorum Principem non bene egiſſe, quando mutauit ſedem de Antiochia in Romam? &c. Aut quis negat, ſanctos non eſſe multos alios Epiſcopos, qui de ciuitatibus ad ciuitates tranſlati ſunt, aut meritum Pontificatus perdidiſſe? &c. Aut quis vmquā poteſt approbare, ſanctum non eſſe Alexandrum, qui Hieroſolymam de altera ciuitate tranſlatus eſt? aut ſanctum Gregorium Nazianzenum, qui in Nazianzo conſtitutus eſt? aut ſanctum Proclum, qui de Cyzico tranſlatus,& CP. inthronizatus eſt? Non ergo bene intelligunt eccleſiaſticas regulas, qui ergo hoc cauſa vtilitatis, aut neceſſitatis fieri poſſe, quotiens communis vtilitas, aut neceſſitas perſuaſerit. Nullum enim ex his,aut ex aliis, qui meliori conſilio mutaue runt ciuitates neceſſitate quadam, aut vtilite eccleſiaſtica, aut laica communione carere reperimus,vel vllatenus vmquam fieri debet.Sententia vero,quae in Antiocheno concilio habetur, vt Epiſcopus ab alia parochia nequaquam migret ad aliam: atque omnes ſententiae de ea re vim ſuperius comprehenſam retinent. &c. Negat miſericordiam neceſſitatem patientibus,qui populis indigentibus diuinis myſteriis, & non habentibus proprium Epiſcopum, qui eos inſtruat, cauſa vtilitatis,atque neceſsitatis,ex alia ciuitate,licet minor ſit,in eam,quae non habēt Epiſcopum,doctiorem,vel vtiliorem meliori conſilio non ſponte, tranſeuntem,ſed maiorū exhortatione mutare,aut Epiſcopum eiectū, & perſecutionem patientem cauſa vtilitatis, aut neceſsitatis inthronizari non permittit. Apud veteres enim ſine vlla differentia, de vna ciuitate ad aliam migrabat Epiſcopus, dum vtilitas,aut neceſsitas euocaret.&c. Sicut poteſtatem habemus,Epiſcopos,& ſacerdotes regulariter titulare,& ordinare,ita vt praedictum eſt,cauſa neceſsitatis, aut vtilitatis,habes † & mutare,ac de titulo ad titulum tranſlatare, † licet de minori ad maiorem vrbem mutandus ſit. Hoc tamen ſummopere praeuidendum eſt,ne cauſa arrogantiae, aut auaritiae, vmquam fiat.quia hi a praedictis canonibus damnantur, non illi, qui neceſsitate,aut vtilitate;maiorū conſilio,& ſana,ac pura,& Deo placita intentione hoc faciunt.*Pelag.y.ep.2. Nicae.*15. *Sard.*1.2.G.1. *L.Antio.* 18.21.*Anſel.li.6.c.97.*

7.q.1.c.34.

† delectionis.

7.q.1.c.37.p.vlt.

† habemus f.

† transferre.

CAP. XV.

Nullus cuiuſque ordinis clericus,non diaconus,non presbyter,non Epiſcopus,quacunque occaſione faciente, propriam relinquat eccleſiam,ſed omnimode,aut ex communicetur,aut redire cogatur.*Arel.y.c.*13.

7.q.1.Epiſcop.25.

CAP. XVI.

Epiſcopus ab vna parocecia in aliam non tranſeat, neque ſua ſponte irruens, neque a populo impulſus, neque ab Epiſcopis coactus;ſed in ea permaneat,quam ſortitus eſt a Deo ab initio, iuxta priorem definitionem. *Anti.* 21.*Mart.Brac.c.6.Burch lib.* 1. *c.* 72. *Iuo part.*5.*c.*179.*decr.*

CAP. XVII.

c.1.de cler. non reſ.Greg. ex. & in 1.collect.

Oſius Cordubenſis dixit,Mala conſuetudo tollatur: & Epiſcopus ab vna vrbe minore in aliam non tranſeat; cum nemo ad minorem tranſeat ex maiore.ex cupiditate,& ambitione dominandi mouentur.Itaque ne laicorum quidem communione vtantur. (*ſyno-*

c. 1. de elect. Gre gor. ix. & in 1. coll. nodus respondit, Placet L.) Sardic. 1. Licet Episcopus se exeu set litteras ostendens illius populi, nam possunt aliqui corrumpi, vt clamarent, & peterent eum Episcopum. Laicorũ careat communione etiam in fine. *Sard.2.G.1.L.Pelag.ij.ep.2. Nicol. in ep.ad. Hincmar. incip. Epistolam.Burch.lib.1.c.19.& 79.Iuo par.5.c.73.& 185.decr.*

CAP. XIIX.

De eles. d. 4. non licet. 107. In synodo Capuae statutum est, vt non liceat fieri rebaptizationes, vel reordinationes, vel mutationes Episcoporum. Cresconius tamen Regitnsis agri Episcopus, suo populo contempto ad Tubicenam ecclesiam venit; & hucusque saepius admonitus, vt iuxta decreta discedat, & ad suam reuertatur, noluit. 11.q.1.c. 10. [Petimus vt liceat nobis, Praesidem prouinciae adire iuxta cũstitutiones gloriosissimorũ Imperatorum; vt si noluit benignae admonitioni sanctitatis vestrae obedire, auctoritate Praesidis compellatur. Placet. *Carth.49.G. Carth.iij.cap.38.L.Vide 78.G. Afr.15.L.Iuo lib.1.tit.2.cap.76.panor.& par.1.cap.152.decr.Caesar.lib.12.cap.61.*

CAP. XIX.

7.q.1.c. 37. Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat, nec quisquam inferioris ordinis clericus. Sane si pro vtilitate ecclesiae faciendum poposcerit, decreto pro eo clericorum, & laicorũ Episcopis porrecto, in praesentiam synodi transferatur, nihilominus alio in loco eius Episcopo subrogato. Inferioris vero gradus sacerdotes, vel alii clerici, concessione suorum Episcopo, um possunt ad alias ecclesias transmigrare. *Carth.iv.cap.27.Iuo lib.3.tit.6. cap.2. panor. & par.4.cap.125.decr.*

CAP. XX.

Ne quis ad ecclesiam, quae summum amiserat sacerdotem, nisi Metropolitani litteris inuitatus, ne a plebe decipiatur, accedat, & vim pati voluisse videatur. *Regien.6.*

CAP. XXI.

Presbyter de titulo minori ad maiorem non migret, sed eadem fertatur sentẽtia, qua Episcopus, si de minori ad maiorem transmigrauerit sedem. *Turon.sub Carolo c.14.*

CAP. XXII.

De Episcopo canonica decreuit auctoritas, vt si per ambitionem maiorem ciuitatem appetierit, & illam perdat, quam tenuit, & illam nequaquam obtineat, quam vsurpare tentauit. *Nannet.cap.16.*

CAP. XXIII.

• Si quis particeps alicuius fuerit ambitionis inuentus, siue Episcopus, siue presbyter, vel diaconus, de inferiori ciuitate non transeat ad maiorem. Quod si quis contra haec magni concilii constituta importunus extiterit, omni modo euacuetur huiusmodi factũ, & suae itẽ restauretur ecclesiae, vbi Episcopus, aut presbyter, aut diaconus prius fuerat constitutus. *Marc.Brac.c.5.Nicae.15.*

De residentia Episcoporum, & ne sine graui causa Imperatorem adeant. Tit. LXXIIX.

CAP. I.

Episcopi ad culturam propriae ecclesiae saepissime debent adesse; quia absentia Episcopi plerumq. fit calamitas plebis. Ideoque Sardicensi admonente concilio, vltra trium hebdomadarum spatiũ a propriis ecclesiis non morentur, nisi fortasse per iussionem Metropolitani, vel Principis, ex necessitate contingat; quoniam longius, nisi per auctoritatem canonicam proficisci, neque susci pi sacerdotes debent. *Syn.Rom.sub Eugen.ij.& Leone iv.c.6.Sard.11.12.G.14.15.L.*

CAP. II.

7.q.1.c. 46. Suggestum nobis est, quod pro praeteritis laboribus, & infestationibus nonnulli vestrũ assignatas sibimet, & a Deo commissas relin quunt plebes, & in futuro plures relinquere velint eas, quas tueri debent, ecclesias, & pro ouibus sibi commissis laborare negligant, & monasteriorum se quieti contradere festinẽt, & vacationem ab Episcopatus laboribus eligere, & silentio, atque otio vitam degere magis appetant, quam in his, quae sibi commissa sunt, permanere. &c. non sit, qui vos decipiat, aut seduceat in subtilitate sermonis, vt plebes vobis commissas relinquatis. *Liber. epist. 2. ante med. Tarrac.lib.6.c.110.*

CAP. III.

• Vt ne quis dum in ea durare poterit, qualibet necessi tate suam relinquat ecclesiam. *Hadr.ad Epis.Med.c.55.Capit.lib.7.c.366.*

CAP. IV.

Nullus cuiuscumq. ordinis clericus, non diaconus, non presbyter, non Episcopus, quacumque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam: sed aut excommunicetur, aut redire cogatur. Quod si aliquis commoratio nis tempore inuito Episcopo suo in aliena ecclesia habitans, ab Episcopo loci clericus fuerit ordinatus, huiusmodi ordinatio irrita habeatur. *Arel.ij.cap.13.*

CAP. V.

23.q.8.c. 27. Si quis Episcopus. &c. praeter consilium, & litteras Episcoporum prouinciae, & praecipue Metropolitani, adierit Imperatorem; hunc reprobari, & abiici oportere, non solũ a communione, verum & ab honore, cuius particeps videtur exsistere. &c. *Antioch.cap. 11.Aquisgr.c.73.Cap.l.1.c.10.Burch.li. 2.c. 177.Iuo p.6.c.268.decr.Ans.lib.6.c.115.*

CAP. VI.

Nemo Episcopus a sua prouincia in aliã, in qua Episcopi sunt, veniat nisi ab aliquo ex fratribus vocetur, vt non portas dilectionis claudamus. *Sard.c.3.G.2.L.*

CAP. VII.

23.q.8.c. 28. Osius Episcopus dixit. &c. [Si vobis placet,

cet,decernite,ne Episcopi ad comitatum accedant,nisi forte hi, qui religiosi Imperatoris litteris,vel inuitati, vel euocati fuerint. *Sardic.c.7.G.8.L.Ansel.lib 6.c.111.*

CAP. IIX.

Alypius Episcopus dixit: Si propter pupillos,& viduas, vel laborantes,quae causas iniquas non habent, susceperint (*Episcopi*) peregrinationis incommoda, habebunt aliquid rationis: nunc vero cum ea postulent praecipue, quae sine inuidia omnium hominum, & sine reprehensione esse non possunt, non necesse est eos ire ad comitatum. *Sardic. c.10.*

CAP. IX.

Memini,superiore concilio fratres nostros constituisse,vt si quis laicus in ea, in qua cõmoratur ciuitate,tres dominicos dies, id est per tres septimanas non celebrasset conuentum, communione priuaretur. Si ergo haec circa laicos constituta sunt, multo magis Episcopo,nec licet,nec decet,si nulla sit tam grauis necessitas, quae detineat, vt amplius a suprascripto tempore absens sit ab ecclesia sua.*Sardic.*11.G.14.*L.*

CAP. X.

Tribus hebdomadibus Episcopus in suis possessionibus esse potest.*Sard.c.*12.G.15. L.

CAP. XI.

Si quis Episcopus vim passus iniuste eiiciatur,vel propter doctrinam, vel propter confessionem catholicae Ecclesiae, vel propter veritatis defensionem, & fugiens periculum innocens ad aliam vrbem venit: non prohibeatur illic versari,donec reuertatur, vel iniuriae sibi factae inueniat remedium. *Sard. c.18.G.21.L.*

CAP. XII.

Vnusquisque nostrum cum progredientem Episcopum viderit, inquirat transitum eius; causas videat;quo tendat, agnoscat;et si quidem eum inuenerit ire ad comitatum, requirat & illud,nũ forte inuitatus sit,vt ei facultas eundi permittatur. Si vero propter desideria,& ambitiones ad comitatum pergat, neque in litteris eius subscribatur,neque in communionem recipiatur.&c. Vniuersi dixerunt,hoc honestum esse, & placere sibi hanc constitutionem. *Sardic.c.*21.G.11.L. Debet ergo Episcopus ciuitatis ipsius admonere eum, & instruere, & ex eo loco diaconum suum mittat admonitus;ipse tamen redeat in parochiam suam.*Sardic.c.*12.*L.*

CAP. XIII.

Recitatae sunt litterae Papae Innocentii, vt Episcopi ad transmarina pergere facile non debeant: quod Episcoporum sententiis confirmatur. *Afr.*61.

CAP. XIV.

7.q.1.placuit,21.

Nemini Episcopo liceat,relicta maiori sede in aliqua ecclesia in dioecesi constituta residere;aut in aliquo suo negotio,in quo negligat curam suae sedis,manere. *Carth.*72. G.*Carth.v.cap.*5.L.*Afr.*38.*L. Capitul.lib.*1. *c.*41.*& lib.*7.*c.*32.*Ansel.lib.*6.*c.*176.

CAP. XV.

De cõs. d. 3. c. 4.

Episcopus, si infirmitate non fuerit impeditus, ecclesiae,cui proximus fuerit,die Dominico deesse non debet. *Aurel.*1.*c.vlt. Caesar.lib.*4.*c.*61.

CAP. XVI.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus,qui tribus dominicis diebus in tribus hebdomadibus sine necessitate in ecclesia sua non conuenit,clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull.*81.

CAP. XVII.

Comperimus, quosdam socios ordinis nostri,non causa necessitatis,aut vtilitatis, sed potius auaritiae, & propriae delectationis, saepissime propria ciuitatis suae sede relicta, cleroque neglecto, remotiora loca frequentare. de qua re & destitutio diuini cultus,& praedicatio in plebibus, & cura subiectorum postponitur, & hospitalitas negligitur. Quod ne vlterius a quoquam sine ineuitabili necessitate,& certa vtilitate fiat, pari consensu inhibuimus.*Paris.sub Ludou.& Loth.lib.*1.*c.*21.*Aquisgr.ij.sub Ludo.par.*1.*c.*11.

CAP. XIIX.

Episcopi non propter suam quietudinem ad remotiora loca secedentes, & suum ministerium negligentes, proprias deserant ciuitates;sed vt parochias suas cum officii efficacia circumeant,aut cum religione in suis ciuitatibus canonice cum suis filiis degant. *Melden.c.*28.

Ne Episcopus dimittat Episcopatum. Tit. LXXIX.

CAP. I.

EVaristus vrbis Romae Episcopus, omnibus per Aegyptum conglutinatis fratribus.&c.Scimus, sicut a Patribus accepimus, Christum esse caput,cuius & membra sumus. Ipse est sponsus,ecclesia spõsa: cuius filii nos sumus.& ideo vnum Patrem habemus Deum in caelis. Sacerdotes vice Christi legatione funguntur in ecclesia.& sicut ei sua coniuncta est sponsa,id est,ecclesia; sic Episcopis iungũtur ecclesiae,vnicuique pro portione sua.&c. Episcopus custodire,& amare, atque prudenter regere debet ecclesiam.Ecclesia Episcopo suo in omnibus obedire,eumq. diligere,& amare, vt animam suam debet. Episcopus non debet adulterare ecclesiam suam, id est, vt eam dimittat, ad quam sacratus est, absque ineuitabili necessitate, aut Apostolica, vel regulari mutatione, & alteri se ambitus causa coniungat. Ecclesiae non licet dimittere, aut ab ea segregare Episcopum suum,vt alterum viuente eo accipiat; sed aut ipsum habeat, aut innupta maneat, id est, ne alterum Episcopum suo viuente accipiat. &c. Nam si se alteri Episcopo iunxerit, aut super se alterum Episcopum adduxerit,

7. q. 1. sicut vir. c. 11.

aut esse fecerit, vel desiderauerit; per acerrimam paenitentiam, aut suo reconcilietur Episcopo, aut innupta permaneat. *Euar. epist. 2. in prin. Burch. lib. 1. c. 76. Iuo par. 5. c. 182. decr. Ansel. li. 9. c. 102. Tarrac. lib. 3. c. 67.*

CAP. II.

Miror dilectionem tuam in tantum scandalorum quacumque occasione nascentium aduersitate turbari; vt vacationem ab Episcopatus laboribus optare te dicas, & malle in silentio, atque otio vitam degere, quam in his, quae tibi commissa sunt, permanere. &c. *Leo ep. 70. vel 90. ad Rustic. Narbonen. in princip.*

CAP. III.

Ne Episcopus dimittat Episcopatum ob labores cleri corrigendi. *Marti. ep. vn.*

CAP. IV.

7. q. 1. c. 17. petisti. De eo, quod tibi successorem constituere dixisti, & te iubente, in tuo loco eligatur Episcopus; hoc nulla ratione patimur: quia cōtra omnem ecclesiasticam regulam, vel instituta Patrum esse monstratur. Sed volumus, vt tibi ministret, & sit in Euangelium Christi adiutor, dicente Apostolo. Si quis bene ministrauerit, gradum sibi bonum acquiret. *1. Tim. 3. c.* Nimis enim reprehensibile manifestum est, vt te viuente tibi alium substituamus. *Zacha. epis. 6. ad Bonif. in medio. Vide Bonif. Episc. ad Zach.*

CAP. V

Confrater noster Sanctius Aragonensis Episcopus multa nobis de infirmitate corporis sui conquerens, deserendi Episcopatum a nobis suppliciter licētiam postulauit: quod eum morbo confectus, & paene consumptus, diutius competenti ministerio regere, & custodire non possit. Nouerit dilectio tua, nos iam consuluisse, & praecepisse Episcopo; vt ipse, quantum possit, Episcopali officio in spiritualibus insistens, auxilia comprouincialiū Episcoporum petens ad peragendas exteriores, & interiores curas talem clericum in ecclesia constituat, qui ad tantam procurationem prouidens, & si res postulauerit, ad percipiendam Episcopalis officii dignitatem, & ordinem sit idoneus. quo per annum vnū, aut amplius in ecclesia consistente, si diuina clementia interim Episcopo vires corporis, & sanitatem reddiderit, sicut iustum est, ipse in loco suo super Dominicum gregem vigilans consistat. Si vero infirmitas, & debilitas corporis sui adaucta fuerit, & administrationem commissam sibi iure nequaquā exequi poterit: tunc demum, si illius vita, mores, & disciplina probabilis fuerit, Apostolicae sedi tuis, & Episcopi litteris, nec non sub testimonio cleri eiusdem ecclesiae, denuntietur, & de ordinatione Ecclesiae deliberato consilio certa vobis, & salubris annuēte Deo responsio dabitur. Verum haec nequaquam tam absolute dixissemus, nisi quod Episcopo se excusanti, & impedimentum suae infirmitatis proponēti, fraternae compassionis aditum denegare non potuimus. *Gregor. vij. lib. 12. regist. epist. 50. post principium.*

CAP. VI.

Transmundus vester dictus Episcopus ad nos venit, quem nimirum nos duris verbis increpuimus, propterea quod Episcopatum sine ratione dimiserat. *Gregor. vij. lib. 8. regist. epist. 15.*

CAP. VII.

Alia res est, quae ecclesiasticae consuetudini non placet, offerre sacerdotes aliquos renuntiationis libellos: si sunt enim digni, qui sacra mysteria obeant, in his maneant. Sin autem indigni, nec per renuntiationē excāt, sed rebus ipsis potius condemnati. *Cyrill. Epis. Alex. in ep. ad Domnum.*

Episcopus res ecclesiae curet, illasque secundum canonum statuta dispenset. Tit. XXC.

CAP. I.

SI quis Episcopus, vel monasterij praefectus inuentus fuerit, ex Episcopatus, vel monasterij agris, in Principis alicuius, aut magistratus manus alienare, vel alteri personae tradere; nullius sit momenti traditio, vt sanctorum Apostolorum vult canon, qui dicit: Omnium rerum ecclesiasticarum Episcopus curam gerat, & eas administret, tamquam Deo intuente. Ne liceat autem quidquam ex eis sibi vindicare, vel proprijs cognatis, quae Dei sunt, elargiri. Si sint autem pauperes, vt pauperibus suppeditet, sed non eorum praetextu res ecclesiae venumdet. &c. *Nicae. ij. c. 12. Apost. 38. Iuo. par. 5. c. 375. decr. Ansel. lib. 6. c. 184. Caesar lib. 7. cap. 72.* *12. q. 2. quisquis. 19.*

CAP. II.

Ne Episcopus ecclesiasticos redditus laedat, quos ad propriam vtilitatem, & ob escā pauperum, & peregrinorum sustentationem esse decernimus. Omnem vero ecclesiasticarum rerum potestatem habeat; & has meliorare, ac dilatare, prout oportuerit. *Syn. iix. CP. sub Hadr. ij. cap. 15.*

CAP. III.

Vnumquemque Episcoporum ecclesiae propriae rebus cum multa parcitate vti, & nullatenus in proprias vtilitates importune, ac sine ratione disperdere, vel consumere reditus ecclesiasticos, sacri canones decernunt. &c. *Syn. iix. sub Hadri ij. c. 14. vel. 17.*

CAP. IV.

Ne pro defectu pastoris gregem Dominicum lupus rapax inuadat, aut in facultatib. suis ecclesia viduata graue dispendium patiatur. &c. Statuimus, vt vltra tres menses cathedralis, vel regularis ecclesia Praelato nō vacet. &c. *Inno. iij. in concil. gen. Later. c. 23.* *De elect. c. 41 Greg. ix. c. 8. eo. tit. in 4. collect.*

CAP. V.

Qui deliguntur Episcopi, ante cōfirmationem, si sunt valde remoti, videlicet vltra Italiam constituti, si electi fuerint in concordia, dispen- *De elec. c. 44 Greg. ix c. 11. eo. tit. in 4. collect.*

dispensatiue propter necessitates, & vtilitates ecclesiarum, in spiritualibus, & temporalibus administrent. sic tamen, vt de rebus ecclesiasticis nil penitus alienent. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 26.*

CAP. VI.

Marinianus coepit postulare a Xysto III. fundum ecclesiae. Respondit Xystus. Nihil ex meis redditibus accreuit ecclesiae, vnde pauperum senecta subleuari desiderat, nec ego veni ecclesiam subuertere. *Acta contra Xyst. iij. in princ.*

CAP. VII.

Vnusquisque Episcopus suae ecclesiae curam habeat, & ecclesiasticarum rerum potestate potiatur. *Synodus Rauen. sub Ioanne Papa ix. cap. 5.*

CAP. VIII.

Vt decimae, & primitiae, seu oblationes vinorum, & mortuorum ecclesijs Dei fideliter reddantur a laicis: & vt in dispositione Episcoporum sint. *Nicola. ij. in synod. Rom. 113. Episcoporum. cap. 5.*

CAP. IX.

Nullus Abbas, nullus ecclesiarum praepositus, quae iuris sunt ecclesiastici, accipere sine Episcopi concessione praesumat. *Synod. apud Melfiam sub Vrba. ij. c. 6.*

CAP. X.

16. q. 7. c. 2. de capellis monac. c. 1. in collect. 1.

Proposita nobis est quaestio de ecclesiis, vel de ecclesiasticis possessionibus a clericis, vel monachis vsque in praesentiarum inconsultis Episcopis acquisitis; nos autem vsi saniori consilio eorundem Episcoporum condescendentes pro tempore, prouidentesque ecclesiasticae paci, vel quia aliter absque ineuitabilis scādali periculo huiusmodi quaestio non poterat procedere: Apostolica auctoritate decreuimus; vt ea, quae a clericis, vel monachis, vel a quibuscunque personis, prout potuerint, vsque hodie fuerint acquisita, rata perenniter, & inconcussa permaneant. hoc tamen tenore, ne in posterum inconsultis Episcopis talia praesumant. *Vrban. ij. in concil. Claromonten.*

CAP. XI.

Secundum Apostolorum canones, omnium negotiorum ecclesiasticorum curam Episcopus habeat, & ea velut Deo contemplāte dispenset. *Callist. ij. in concil. Ro. c. 4. Apost. 38.*

CAP. XII.

16. q. 7. c. 11.

Sicut sanctis canonibus constitutum est, animarum cura, & pecuniarum ecclesiasticarū dispensatio in Episcopi iudicio, & potestate permaneat. *Callist. ij. in concil. Rom. c. 7.*

CAP. XIII.

Ad Episcopi, & presbyterorum domum auferantur fructus oblati, vt ipsi diuidant diaconis, & reliquis clericis. *Ap. c. 4. G. 5. L.*

CAP. XIV.

12. q. 2. c. 19. quisquis.

Omnium rerum ecclesiasticarum curam habeat Episcopus, easque dispenset quasi Domino inspiciente. nō tamen liceat quidquam alienare, aut propinquis suis, quae Dei sunt, largiri; sed si pauperes sint, vt pauperibus eis det, sed nō ea occasione ecclesiasticas res distrahat. *Ap. 38. G. 39. L. Vormaci. c. 45. Vide synod. vii. c. 12. Iuo par. 3. c. 375. decr. Ansel. lib. 6. c. 184. Caesar. lib. 7. c. 72.*

CAP. XV.

12. q. 1. c. 24. praecipimus. & c. 22. ex his.

Episcopus bona ecclesiae in sua potestate habeat, nam & animae multo pretiosiores ei committuntur. &c. Ex eius auctoritate per presbyteros, & diaconos cum Dei timore omnia indigentibus distribuantur. (*idest, vbi opus est L.*) Ipse vero Episcopus, si indigeat; suis, & peregrinorum fratrum necessitatibus inde subueniat. Nam qui altari seruiunt, de altari viuere debēt; & nemo militat suis stipendiis. *Ap. 41. Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 15. Ansel. lib. 6. c. 160. Caesar. lib. 7. c. 56.*

1. Cor. 9. b.

CAP. XVI.

12. q. 1. c. 16.

Videntes sacerdotes summi, & alii, atque leuitae, & reliqui fideles, plus vtilitatis posse afferre, si hereditates, & agros, quos vēdebant, ecclesiis, quibus praesidebant Episcopi, traderent. &c. coeperunt praedia, & agros, quos vēdere solebant, matricib. ecclesiis tradere, & ex sumptibus eorum viuere. Ipsae vero res in ditione singularum parochiarum Episcoporū, qui locum tenent Apostolorum; erant, & sunt vsque adhuc, & futuris debent esse temporibus. *Vrb. ep. sing. in prin. Burch. lib. 3. c. 3. Iuo par. 3. c. 5. & 138. decr. Ans. lib. 7. c. 4. Caes. lib. 7. c. 4.*

CAP. XVII.

16. q. 3. c. 2.

Praesulum auctoritas nostror. emanauit, vt facultates ecclesiae Episcopi ad regendū habeant potestatem: ita tamen, vt vidnarum, pupillorum, atq; pauperum, nec non & clericorum stipendia distribuere debeant. Hoc eis etiam statuimus dari, quod hactenus decretū est; reliquum sibi vindicent, vt sicut ante diximus, peregrinorum, atq; captiuorum largitores esse possint. *Gelas. ep. 2. in princ. Iuo p. 3. c. 147. decr.*

CAP. XIIX.

De cēsu ecclesiarum, id est, solidum de cassata suscipe, & nullam habeas haesitationē, dum ex eo poteris eleemosynam tribuere, ac in Christi pauperes partiri, & opus perficere sacrarum ecclesiarum iuxta canonum instituta. *Zach. ep. 5. ante fin. ad Bonif. Episcop. incip. Benedictus Deus.*

CAP. XIX.

12. q. 2. c. 42. siqua.

Res Ecclesiae a presbyteris non existente Episcopo venditas Episcopus potest recipere, nisi malit pretium. *Ancy. cap. 15. Vid. Mart. Brac. cap. 17. Anselm. lib. 6. cap. 162. Caesar. lib. 7. cap. 71.*

CAP. XX.

17. q. 1. in canonib. 57.

Si quis fructus ecclesiasticos velit capere, aut dare extra ecclesiam, sine voluntate Episcopi, vel eius, cui haec committuntur, anathema sit. *Gan. 7. & 8. Capitul. lib. 1. c. 47. & lib. 6. c. 285. & lib. 7. c. 7. Anselm. lib. 5. c. 44. Caesar. lib. 7. c. 43.*

CAP. XXI.

10. q. 1. c. 5.

Quae sunt ecclesiae, dispēsanda sunt iudicio, & potestate Pontificis, cui commissus est populus, & animae. *Antio 24. Aquisgr. ij.*

sub Ludou.par.vlt.c.7.Mar.Brac.c.15.

CAP. XXII.

12.q.1.c. 23.& 10. q.2.c.8.

Episcopus habet omuium rerum ecclesiae potestatem.& administrare debet indigentibus cum omni pietate, & Dei timore. Ipse quoque pro sua uecessitate percipiat, si indiget, ad necessarias causas suas, & fratrum peregriuorum, vt nihil eis desit: cum Apostolus dicat: Habentes victum, & vestitum, his contenti simus. Si vero his uon sit contētus, & res accipiat ad suos vsus; & redditus ecclesiae, aut fructus agrorum non cum voluntate presbyterorum, & diaconorum tractet; sed domesticis suis, & propinquis, aut fratribus, aut filiis praebeat facultatem, vt per eos latenter laedantur rationes ecclesiae: iu synodo prouinciae plectatur: *(reatum apud Metropolitanum prestet* L. *)* Si vero aliter diffamatur Episcopus, aut sui presbyteri, quae ecclesiae sunt, siue ex agris, siue ex alia causa ecclesiastica ad se conuertere, & pauperes vexentur *(penuria opprimi* L.*)* & calumnia, & infamia rationibus, & administratoribus eorum iniungatur. Iu hos quidem correctione opus erit, vt synodus arbitrabitur oportere. *Antio.25.refert Paris. sub Ludou.& Loth. lib.1.c.15.Vorm.c.46.Mart.Brac. c.16. Capitul.lib.7.c.76.Anselm.lib.6. c.163.*

1.Tim.6. 6.

CAP. XXIII.

12.q.2.sine exceptione.52 p.1.

Episcopus rebus ecclesiae tamquam commendatis, non tamquam propriis vtatur. *Carth.iv. cap. 31.*

CAP. XXIV.

† oblationibus f.

De obligationibus, † vel agris, quos D.N. Rex ecclesiae suo muuere conferre dignatus est, vel Deo inspirante contulerit, ipsorum agrorum, vel clericorum immunitate cōcessa, in reparatiouibus ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, & pauperum refectione, vel redemptionibus captiuorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur, & clerici ad adiutorium ecclesiastici operis constringantur. Quod si aliquis sacerdotum, seu minoris officii ad hanc curam minus sollicitus fuerit, ac deuotus extiterit; publice a comprouincialibus Episcopis confundatur. Si non se correxerit, donec emendet errorem, communione fratrum habeatur indignus: minores vero, vt dignum est, distringantur. *Aurel.7.vel 5.*

CAP. XXV.

10. q. 1. antiquos. 8.

Oblatiouum in altari medietatem Episcopus habeat, alteram clerus: praedia, & omuis commoditas in Episcopi potestate sit. *Aurel.16.vel 14.*

CAP. XXVI.

10.q.1. de his c.7.

† peculia

In parochiis terrae, vineae, mancipia, & pecunia † oblata in Episcopi potestate sunt. In altari oblatorum tertiam partem Episcopus habet. *Aurel. 17. vel 15. Capitul. lib. 7. cap. 182. in addit. Burch. lib. 3. cap. 136. Iuo lib. 2. titu. 5. cap. 5. panor. & par. 3. cap. 202. decr.*

CAP. XXVII.

16.q.7.c. 10.

Omnes basilicae in eius Episcopi potestate sint, in cuius territorio positae sūt. *Aurel. 19.vel.17.Colon.c.4.Burch.lib.3. c. 8. Iuo p. 3.c.10.decr.Ans.lib.5.c.10.in Rom.*

CAP. XXIIX.

Si quae oblationes in qnibuslibet rebus, atque corporibus collatae fuerint basilicis in ciuitatibus constitutis, ad potestatem Episcopi redigantur: & in eius sit arbitrio, quid iu reparatione basilicae, aut obseruantium ibi substautiae deputetur. De facultatibus vero parochiarnm, vel basilicarum in pagis ciuitatis constitutis, singulorum locorum cōsuetudo seruetur. *Aurel.ij.c.5.*

CAP. XXIX.

In Pontificis potestate consistat, qualiter pro conseruando iure ecclesiastico, rem possessam inter clericos debeat communicare. *Aurel.iv.cap.18.*

CAP. XXX.

† subaerata, vel subarrata.

De substituendo Antistite si fortassis mora extiterit, & voluntate decessoris ante fuerit res errata, † quam successor accedit ecclesiae; non impediat successorem. Si quispiam clericorum aliquid de facultate illa praesūpserit: iu potestate sit adueuientis Episcopi, vtrum sua debeat voluntate adire; an reiicere decessori. nec ecclesiae in obiecto veniant tempora legibus constituta, dum non extitit persona, quae de vtilitate ecclesiae cogitarit. *Aurel.iv.cap.34.*

CAP. XXXI.

10.q.1.c. 2.siquis.

Multi contra canonum constituta ecclesias, quas aedificauerint, postulant consecrari, vt dotem, quam eidem ecclesiae contulerunt, ceuseant ad Episcopi ordinationem nō pertinere. Quod factum & iu praeteritum displicet, & in futuro prohibetur: sed omnia secundum constitutionem ad Episcopi ordinationem, & potestatem pertineant. *Tolet. ij.cap.19.Vorm.cap.6.& 55.Magun.sub Arnu.cap.4.Capitul.lib.7.c.213.Troslei. cap. 6. Burchar.lib.3.cap.20.Iuo. lib.2.tit.2.c.3.panorm.& par.3.cap.23.decr.*

CAP. XXXII.

10.q.1.c. 6. nouerint.

Conditores basilicarum in rebus, quas eisdem ecclesiis conferunt, nullam potestatem habent; sed iuxta canonum instituta, sicut ecclesia, ita & dos eius ad ordinationem Episcopi pertineat. *Tolet.iv.c.32.Rab.cap.32. de paen.Burch.l.3. Iuo c.203. l.2.tit.1.c.4.pan. & p.3.c.255.decr.*

CAP. XXXIII.

Praebeudum est a sacerdotibus vitae solatium indigentibus.&c. Si clericis, seu monachis, vel peregrinis, aut quamlibet necessitatem sustinentibus pro solo necessitatis intuitu, in vsum res ecclesiasticae largiuntur; quāto magis consulendum est, quibus retributio iusta debetur? *Tolet.iv.c.37.*

CAP. XXXIV.

Sancto huic placuit concilio, vt quemcumq. *(clericum)* Episcopus ad bonum profectus

fectus viderit crescere per bonam intentionem; venerandi, amandi, & honorandi, atque de rebus ecclesiae, quod voluerit, illi largiendi habeat potestatem. &c. Quidquid ergo bonis largitur per gratiam, ita in sus habeant, vt & remedium ex hoc sentiant, & rem Deo dicatam ad augmentum perducant. Quod si id, quod acceperint, per suam tepiditatem ad profectum minime perduxerint, aut detrimentum patuerit; Episcopus habet licentiã, sine vllo praeiudicio in iure† ecclesiae reuocare rem propriam. *Emerit c.13.*

† ius f.

C A P. XXXV.

Quidquid pecuniae a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conseruatum, & fideliter Episcopo praesentetur. Qualiter exinde tres partes fiãt æquales; vnam Episcopus habeat, & alteram presbyteres, & diacones ibidi deseruientes consequantur. &c. Tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur. *Emerit. cap.14.*

C A P. XXXVI.

Omnis rei ecclesiasticae quantitas, sicut remedium veniae tribuit conferenti, ita damnum praeparat fraudatori. Nullus sacerdotum, vel ministrorũ ex rebus ecclesiae, quae in quibuscunq; locis a fidelibus largiuntur, aliquid auferat; & † iuri suo, aut cathedrae propriae vnitate connectat. Deuotio enim vniuscuiusque sicut gratanter votum contulit Deo, ita definiuit, vt ibi cõseruaretur. &c. Condignis [filiis, vel nepotibus, honestioribusque propinquis eius, qui construxit, vel ditauit ecclesiam, licitum sit hanc habere sollertiam; vt si sacerdotem, seu ministrum aliquid ex collatis rebus praeuiderint defraudare, aut commotionis honestae conuentione compescant, aut Episcopo, vel iudici corrigenda denuntient. Quod si talia Episcopus agere tentet, Metropolitano eius haec insinuare procurent. *Tolet. sx. c.11. Burch. lib. 3. c.181. Iuo par.3. c.243. decr.*

† vel

16. q. 7. c. 31.

C A P. XXXVII.

Quisquis Episcoporum in parochia sua monasterium cõstruere forte voluerit, & hoc ex rebus ecclesiae, cui praesidet, ditare decreuerit; nõ amplius ibidem, quam quinquagesimam partem dare debebit; vt hac temperaméti aequitate seruata, & cui tribuit, competens subsidium conferat; & cui tollit, damna grauia non infligat. Ad ecclesiam vero, quae monasticis non informabitur regulis, aut quam pro suis magnificare voluerit sepulturis, non amplius, quam centesimam partem censusecclesiae, cui praesidet, ibidem conferre licebit: ea tamen cautela seruata, vt vnam tantummodo, quae placuerit, ex his duabus remunerandam assumat. *Tolet. sx. cap. 5. Iuo par.3. cap.170. decr.*

12. q. 2. bonae. 74

C A P. XXXIIX.

Episcopi res ecclesiasticas ecclesiis collatas cauta circumspectione dispenseut, quasi Dei ministri, non quasi turpis lucri sectatores; illisque ita vtantur, non vt propriis, sed vt sibi ad dispensandum commissis. *Turonen. sub Carolo c.10.*

C A P. XXXIX.

Licitum sit Episcopis, praesentibus presbyteris, & diaconibus, de thesauro ecclesiae familiae, & pauperibus eiusdem ecclesiae, secundum canonicam institutionem, iuxta quod indiguerint, erogare. *Turon. sub Carolo cap.11.*

C A P. XL.

Oportet, vt si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant, non ideo hoc faciant, vt carius vẽdant, & thesauros congregent, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant. *Cabil. sub Carolo cap.8.*

C A P. XLI.

Episcopi potestatem habeant res ecclesiasticas prouidere; regere, gubernare, atque dispensare secundum canonum auctoritatem. & laici in eorum ministerio obediant Episcopis ad regendas ecclesias Dei, viduas, & orphanos defensandos, & vt obedientes sint eis ad eorum Christianitatem seruandam. &c. *Magun. cap.8. Magun sub Rab. c. 7. Burch. lib.15. c.4. Iuo par.16. c.5. decr.*

C A P. XLII.

Episcopus, qui imitator Apostoli esse cupit, habens victum, & vestitum, his tantum debet esse contentus. Qui altario seruiunt, de altari viuant. Viuant inquit, sed non fiãt diuites. Vnde & aes nobis excutitur e zona, & vna tantum tunica induimur, vt non de crastino cogitemus. Turpis lucri appetitio est, plus de praesentibus, quam futuris cogitare. *Hier. in ep. ad Titum apud Aquisgr. to. in fi.*

1. Tim. 6. b.

C A P. XLIII.

Dicitur ad pastores pascentes se ipsos, non oues, quid diligant, quid negligant. quid ergo diligunt? Lac consumitis, propter quod Apostolus dicit: Quis plantat vineam, & de fructu eius non sumit? quis pascit gregem, & de lacte gregis non percipit? Inuenimus ergo esse lac gregis, quidquid a plebe distribuitur praepositis ad eorum sustentandum victum temporalem. &c. Et quidem Apostolus, quamquam elegerit manibus suis transigi, & nec ipsum lac quaerere: ab ouibus tamen lactis percipiendi potestatem habere se dixit; & sic Dominum disposuisse, vt qui Euangelium annunciant, de Euangelio viuant. Et dicit alios coapostolos suos vsos fuisse hac potestate non vsurpata, sed data. Plus ille fecit, vt nec quod debebatur, acciperet. &c. Bene fecistis communicare necessitatibus meis. &c. *Augustinus in libro ad pastores (tom.10.) apud Aquisgr. cap.12. post princip.*

1. Cor. 9. d.

Phil. 4. c.

C A P. XLIV.

Expedit facultates ecclesiae possideri, & proprias perfectiones amore contemni. Non enim propriae sunt, de communes ecclesiae

facultates. Et ideo quisquis omnibus quae habuit, dimissis, aut venditis, fit rei suae contemptor: cum praepositus fuerit factus ecclesiae, omnium quae habet ecclesia, efficitur dispensator. Denique sanctus Paulinus ingentia praedia, quae fuerant sua, vendita pauperibus erogauit. Sed cum postea factus fuisset Episcopus, non contempsit ecclesiae facultates, sed fidelissime dispensauit. &c. Quid sanctus Hilarius? non ne & ipse omnia sua, aut parentibus reliquit, aut vendita pauperibus erogauit? is tamen cum merito perfectionis suae fieret ecclesiae Arelatensis Episcopus, quod illa tunc habebat ecclesia, non solum possedit, sed etiam acceptis fidelium numero sis haereditatibus ampliauit. &c. Vnde datur intelligi, quod tales, ac tanti viri, qui volentes fieri Christi discipuli, renuntiauerant omnibus quae habebant, non vt possessores, sed vt procuratores, facultates ecclesiae possidebant. & idcirco scientes, nihil aliud esse res ecclesiae, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum; non eas vindicauerunt in vsus suos, vt proprias; sed vt commendatas, pauperibus diuiserunt. &c. Quod habet ecclesia, cum omnibus nihil habentibus commune habet: nec aliquid inde eis, qui sibi de suo sufficiunt, erogat, quando nihil aliud sit habentibus dare, quam perdere. *Prosper lib. de vita contemplatiua 2. c. 9. apud Aquisg. c. 35.*

CAP. XLV.

Quod nulli sacerdotum liceat res Deo dicatas, sibique commissas, vtpote proprias tractare, vel ad multifarios, secundum libitum suum, eas vsus retorquere: sed potius secundum canonicam auctoritatem, sanctorumque Patrum dicta, & exempla, administrare, vel dispensare: ea, quae sequuntur, perspicue manifestant. Quod autem ea, quae Domino sanctificabantur ad ius pertinerent sacerdotum, legalia instituta sanciunt. In nouo quippe testamento, in initio videlicet sanctae nascentis Ecclesiae, vota fideliũ ante pedes ponebantur Apostolorum, eorumque iudicio, vnicuique prout opus erat, distribuebantur. Et licet crescente fidelium deuotione, copiosissimis, ac munificentissimis eorum liberalitatibus sancta donata sit Ecclesia; eundem tamen vsum Apostolorum successores in tractandis, & dispensandis ecclesiasticis rebus se seruare debere meminerint. Quoniam qui stipem Ecclesiae, iuxta documentum B. Hieronymi, in suos conuertit vsus, scriba est, & Pharisaeus, similisq. Iudae perdito. &c. Prosper, cum de sanctis, perfectisque Pontificibus tractaret, qui facultates ecclesiae, nõ vt proprias, sed vt commendatas tractauerunt, ait: Et idcirco scientes, nihil aliud esse res ecclesiae, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, non eas vindicauerũt in vsus suos, vt proprias; sed vt commendatas pauperibus diuiserunt. Hoc est enim possidendo contemnere, non sibi, sed aliis possidere: nec habendi cupiditate, ecclesiae facultates ambire; sed eas pietate subueniendi suscipere. Hieronymus in expositione Sophoniae Prophetae: Iudices quoque eius quasi lupi Arabiae † occidentes vespere, & nil relinquentes in mane; non adspicientes ad ortum solis, sed morantes semper in tenebris, & possessiunculas ecclesiae, & ea, quae in Dei donaria conferuntur, vertentes in lucrum suum, vt non habeant pauperes, quod manducent: qui quasi in nocte, & nullo vidente populantur; & cum luporum more cuncta diripiant, ne paruos quidem cibos indigentibus derelinquunt. Sicut igitur praemissa documenta declarant, non sunt res ecclesiae, vt propriae, sed vt Dominicae, & a Domino commendatae tractandae. Quicumque ergo eas ad suos proprios vsus, terrenosque honores, & delectationes retorquet, quanti sit discriminis, quantaeque transgressionis, aperte animaduerti potest. *Paris. sub Ludo. & Loth. lib. 1. c. 15. Aquen. siue Aquisgran. lib. 3. c. 15.*

Act. 4. a. — Sophon. 3. — † rabidi.

CAP. XLVI.

Conuenit pastoribus ecclesiarum, res ecclesiae possidere, non ab his possideri; & vt Prosper scribit, eas possidendo debent contemnere, & non sibi, sed aliis possidere. Constat autem, sanctissimos Pontifices, qui cum Christo remuneratore suo regnant, quorum nos indigni locum tenemus, res ecclesiae non sibi, sed aliis possedisse. &c. Quicumque ergo secundum eorundem sanctorum exempla, res sibi creditas, dispensauerit, seq. ab illecebris mũdialibus, & incentiuis carnalibus custodierit, ad eorum consortium, se pertinere dubitare non poterit. Si autem secus fecerit, eorum consortio se indignum fore pertimescat. Miserabiliores plane cunctis mortalibus nonnulli existunt Pontifices, qui in breuissimo huius mortalitatis interuallo, suae miserae fragilitatis immemores, sacerdotalis honoris culmine vltra metas subuecti, amore mundi decepti, cupiditate terrenarum rerum illecti, pro caducis, & cito praeterlabentibus rebus, quas viliter, fideliterque expendere negligunt, sanctorum sacerdotum consortio se priuant. Cesset ergo ambitio, quae dicere solet; nimis rerum habere ecclesias Christi: & perpendat, quia quantaecumque sint res ecclesiae, si eo modo, quo dispensandae sunt, dispensentur, nimiae nõ sunt. cupiditas quippe, immo negligentia, quorundam dispensatorum, non ecclesiae amplae res in vitio sunt. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 18.*

CAP. XLVII.

Statuimus, vt tempore congruo vnusquisq. Episcopus parochiam suam circumeat. Et quamquam auctoritas canonica doceat, vt quarta pars decimarum, & redditũ ex oblationibus fidelium in vsus Episcoporum cedat, vbicumque tamen Episcopus sua habet, suis contentus sit: vbi autem nihil rerum ecclesiae suae

suae habet, accipiat de memorata quarta parte sibi, suisque, non quod auaritia, quod absit, suaserit, sed potius, quod necessitas compulerit. Ceterum si accipiendi nulla necessitas vrserit; nihil de memorata quarta parte accipiat, sed vsibus ecclesiarum, & pauperibus Christi impartiendam, secundum suam dispositionem relinquat. *Parisien. sub* Ludou. *&* Loth. *lib.* 1. *cap.* 31.

CAP. XLIIX.

Scire conuenit Praesulibus res ecclesiasticas non vt proprias, sed a Domino sibi pro aliorum necessitatibus commissas, atque iuxta Prosperi documentum, nihil aliud esse res ecclesiae, quam vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperū. idcirco summopere est decertandum, ne aliquis Pontificum ea, quae ecclesiasticis tradita sunt ministerijs, pro remissione peccatorum, aut alijs aptanda officijs, aut pauperibus eroganda: ne aliquis ea propria cupiditate, aut potentum terrore, parentumque procuratione ad alios vsus retorqueat: ne forte quod alijs extat remissio peccatorum, ipsis sit damnationis augmentum: sed potius sollerti meditatione indigentibus eas, & ecclesiasticis ministerijs distribuat, ne exinde a Domino velut inutilis dispensator damnetur; verum, quod beatius est, desiderabili voce laudetur, iuxta Euangelicae parabolae exemplum: Euge serue bone, & fidelis, intra in gaudium Domini tui. *Aquisg. ii. sub* Ludo. *par.* 2. *c.* 7. (*Matt.* 25. *b.*)

CAP. XLIX.

Vt Episcopi potestatem habeant res ecclesiae praeuidere, regere, & gubernare, atque dispensare secundum canonum auctoritatem volumus. *Magun. sub Rabano c.* 7. *Magun. sub* Carolo *cap.* 8. *Burch. lib.* 15. *cap.* 4. *Iuo par.* 16. *cap.* 5. *decr.*

CAP. L.

Valde male habet, magnaque tristitia afficit sanctissimos Episcopos, qui sunt vbique terrarum, quod sumptuum, qui illis eueniūt, dispensationis ratio ab eis exigatur, siue ex ecclesiasticis redditibus, siue ex fructu aliunde percepto. Vnusquisque enim nostrum dabit suorum malorum rationem omnium iudici. Vasa enim pretiosa, & possessiones immobiles oportet seruari ecclesijs. Episcopis autem, qui tunc diuinum sacerdotium administrant, incidentium sumptuum administrationem secure credi. *Cyrillus Episc. Alexandr. ad* Domnum.

De parte, quae ex bonis ecclesiasticis ad Episcopum pertinet.

Tit. XXCI.

CAP. I.

DE redditibus ecclesiae quattuor partes fiant, quarum vna cedat Pontifici ad sui sustentationem. &c. *Siluester in synod. Roma. cccxxiv. Episcopor. c.* 4.

CAP. II.

De redditibus ecclesiae, vel oblatione fidelium, sola Episcopo ex his quarta portio remittatur. &c. *Simplic. ep.* 3. *Anselm. lib.* 3. *c.* 66. *Caesar. lib.* 7. *c.* 101. (12. *q.* 2. *c.* 28.)

CAP. III.

Quattuor tam de reddítu, quam de oblatione fidelium. &c. conuenit fieri portiones; quarum sit vna Pontificis. &c. *Gelas. ep.* 1. *c.* 29. *Paris. sub.* Ludou. *&* Loth. *li.* 1. *c.* 15. *Vorm. c.* 47. *Tribur. cap.* 13. *Burc. lib.* 3. *cap.* 137. *Iuo lib.* 2. *tit.* 1. *cap.* 7. *panor. & par.* 3. *c.* 203. *decre. Ansel. lib.* 5. *cap.* 68. *Caesar. lib.* 7. *c.* 100. (12. *q.* 2. *c.* 27.)

CAP. IV.

Mos Apostolicae sedis est, ordinatis Episcopis praeceptum tradere, vt ex omni stipendio, quod accedit, quattuor fieri debeant portiones; vna videlicet Episcopo, & familiae propter hospitalitatem, atque susceptionem; alia clero, tertia pauperibus, quarta ecclesijs reparandis. *Greg. ad Aug. interr.* 1 *Iuo lib.* 2. *tit.* 1. *c.* 8. *panor. Ansel. lib.* 5. *c.* 64. *Caesar. lib.* 7. *c.* 106. *Tarrac. lib.* 1 *c.* 180. *&* 261. (12. *q.* 2. *c.* 30.)

CAP. V.

Bonifacio Episcopo dedimus in mandatis. &c. vt de redditu ecclesiae, vel oblatione fidelium quattuor faciat portiones, quarum vnam sibi ipse retineat. &c. *Gregor. ij. epist.* 3. *in medio.*

CAP. VI.

Si Episcopum multas expēsas, & minorem substantiam habere constiterit; parochijs, quibus largior fuerit collata substantia, hoc tantum, quod clericis, vel architectis rationabiliter sufficiat, reseruetur. Quod autem amplius fuerit, propter maiores expēsas Episcopus ad se debeat reuocare. ita tamen, vt nihil de facultatiuncula ipsa, vel de ministeriis clericorum loci ipsius licentiam habeat minuendi. *Carpent. cap.* 1.

CAP. VII.

Antiquos canones renouamus, vt de his, quae in altario oblatione fidelium conferuntur, medietatem Episcopus sibi uindicet, & medietatem sibi dispensandam secundum gradus clerus accipiat; tam de praedijs, quam de omni commoditate in Episcoporum potestate durantibus. *Aurel. c.* 16. *vel* 14. (10. *q.* 1. *c.* 8.)

CAP. IIX.

De his, quae in altario accesserint, tertia fideliter Episcopis deferatur. *Aurel. cap.* 17. *vel* 15. *Capitul. lib.* 7. *c.* 182 *in addit. Burch. li.* 3. *cap.* 136. *Iuo lib.* 2. *tit.* 5. *cap.* 5. *panor. & par.* 3. *cap.* 202. *decr.* (10. *q.* 1 *c.* 7. *ac his in fi.*)

CAP. IX.

De rebus ecclesiasticis tres aequae fiāt portiones, id est, vna Episcopi, alia clericorum, tertia in reparatione, vel in luminaribus ecclesiae. *Brach.* 1. *c.* 25.

CAP. X.

Multi fidelium in honorem Christi, & Martyrum in parochijs Episcoporum basilicas con-

construunt, oblationes tribuunt; sacerdotes haec auferunt. &c. [Constitutum est, Episcopos ita dioeceses suas regere, vt nihil ex earum iure praesumant auferre, sed iuxta priorum conciliorum auctoritatem de oblationibus, * decimis, * & tributis, ac frugibus tertiam consequantur. *Tolet.iv.c.32. Raban. c.32. de paenit. Burchar.lib.3.c.203. Iuo par. 3.cap.255.decr.*

16.q.1.c. 60.

CAP. XI.

Notum est praeteritis sanctionibus quae de rebus parochialium ecclesiarum pars Episcopo conferatur. Itaque si Episcopus tertiam, quam de rebus eisdem sanctione sibi debitam nouit, aut ipsi ecclesiae, cuius res esse patebit, aut alteri ecclesiae, quam elegit, conferre decreuerit, licitum sit. *Tolet.ix.c.6. Iuo par.3.c.171.decr. Caesar.lib.7.c.109.*

12.q.3.c. vlt.

CAP. XII.

Statuimus, in nostris ecclesijs, vel ciuitatibus hoc esse seruandum; vt quidquid pecuniae a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conseruatum, & fideliter Episcopo praesentetur; qualiter exinde tres partes fiant aequales, vnam Episcopus habeat, & alteram presbyteres, & diacones inibi deseruientes consequantur, & inter se, vt dignitas, & ordo poposcerit, diuidenr: tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur, vt a primicerio, iuxta quod in officio eos pereipit esse intentos, ita singulis dispensetur. *Emerit.cap.14.*

CAP. XIII.

Vnio nostrae congregationis decreuit, & constituit; vt tertias, quas antiqui canones de parochiis suis habendas Episcopis censuerunt, si eas exigendas crediderint, ab ipsis Episcopis dirutae ecclesiae reparentur. &c. Citra ipsas tertias, nullus Episcoporum quippiam pro Regijs inquisitionibus a parochianis ecclesiis exigat, nihilque de prædiis ipsarum ecclesiarum cuiquã alicuius causa stipendii dare praesumat. *Toletan.xvi.cap.5.*

10.q.3.c. 3.

CAP. XIV.

Quattuor tam de redditibus, quã de oblatione fidelium conuenit fieri portiones, quarum sit vna Pontificis. &c. *Magunt. sub Rab. c.10.*

CAP. XV.

De redditu ecclesiae, & de oblatione, quattuor fiant portiones: quarum vnam sibi retinet Episcopus. &c. *Vormat.c.7.*

CAP. XVI.

Quattuor fieri partes iuxta canones iudicamus de decimis, & oblationibus fidelium: vt vna sit Episcopi. &c. *Tribur.c.13. Burch. lib.3.c.133.in fine. Iuo lib.2.tit.5.c.4.in fine panor. & par.3.c.199.in fine decr.*

CAP. XVII.

Quattuor partes ex decimis, & oblationibus fiant; vna ad fabricam ecclesiae reseruandam, altera pauperibus distribuenda, tertia presbytero cum suis clericis habenda, quarta Episcopo reseruanda, vt quidquid exinde iusserit, prudenti consilio fiat. *Nannet.c. 10. Burch.lib.3.c.138. Iuo par.3.c.204.decr.*

Omnia ecclesiastica grauiora ad Episcopum deferantur; nihilque agant presbyteri sine ipsius consensu. Tit. XXCII.

CAP. I.

NVllus presbyter ministerium ecclesiae, vel ipsam ecclesiam ab aliquo accipiat nisi ab Episcopo; qui iniungat sibi obedientiam, & curam animarum. *Greg.vij.in concil.Rom.incert.cap.2.*

CAP. II.

Nullus clericus, vel monachus, vel laicus donum ecclesiasticae rei, vel ipsam ecclesiam a laico recipiat, sed ab Episcopo. *Gregro.vij.in conc.Rom.incert.c.10.*

CAP. III.

Nullus presbyter volens monachus fieri, ecclesiam monachis relinquat, nisi ex licẽtia Episcopi. *Greg.vij.in syn.Rom.incert.cap.13.*

CAP. IV.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium transeunt, vel quicumque clerici sine cõmendatitiis a suo Episcopo litteris non recipiãtur. *Greg.vij.in conc.Rom.incerto c.23.*

CAP. V.

Apostolica auctoritate decreuimus, vt ea, quae a clericis, vel monachis vsque hodie fuerint acquisita, rata perenniter, & inconcussa permaneant. hoc tamen tenore, ne in posterum inconsultis Episcopis talia praesumant. *Vrban.ij.in conc.Claram.*

CAP. VI.

In parochialibus ecclesiis presbyteri per Episcopos constituantur, qui eis respondeant de animarum cura, & de his, quae ad Episcopos pertinent. [Decimas, & ecclesias a laicis non suscipiant absque consensu, & voluntate Episcoporum. & si aliter præsumptum fuerit, canonicae vltioni subiaceant. *Callist. ij.in syn.Rom.c.18.*

16.q.7.c. 39.

CAP. VII.

Sine voluntate Episcopi, presbyteri, & diaconi nihil agant. Ipse enim est, cui credidit Deus populum suum, & qui de animis populi redditurus est rationem. *Ap.39.G.40.L.*

CAP. IIX.

Nullum presbyterum in alicuius Episcopi parochia aliquid agere debere absque eius permissu (*B. Petrus*) docebat; cunctosque presbyteros propriis Episcopis in omnibus absque mora obedientes esse debere. &c. Ecclesiae claues Episcopos esse dicebat. Ipsi enim habent potestatem claudere caelum, & aperire portas eius, quia claues caeli facti sunt. Amouere autem eos neminem debere docebat, quia oculi Domini sunt, & qui eos tangit, tangit pupillam oculi eius, &c. *Clemen.*

Matt.16. c.

Zach 2 c.

men.epist.1.post med. Burch.lib.2. cap.94. Iuo par.6.c.171.decr.

CAP. IX.

16.q.1.c. 41. Cunctis fidelibus, omnibus presbyteris, & diaconibus, ac reliquis clericis attendendum est; vt nihil absque Episcopi proprij licentia agant. non vtique missas sine eius iussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat. non baptizet, nec quicquam absque eius permissu faciat. Similiter & reliqui populi, maiores scilicet, ac minores per eius licentiam, quidquid agendum est, agant. nec sine eius permissu a sua parochia abscedant, vel in ea aduentantes morari praesumant. Animae eorum ei creditae sunt: ideo omnia eius consilio agere debent, & eo inconsulto nihil. Quicumque enim obediunt Episcopis suis, videntur quidem aliquid gratiae cōferre Deo. Clemens epist.3.post med. Tribur.c.31. Burch. lib.2.c.93. Iuo par.2.c.123.& par.6.c.90.decr. Caesar.lib.4.c.97.

CAP. X.

12.q.2.c. 42.& quo. & 50.d.si quis c.22. Si Episcopo non existente, presbyteri res dominicas vendant, restituantur res ecclesiae, & in potestate Episcopi sit, an velit rem, vel pretium. (rescisso contractu ad ius ecclesiastici reuocari L.) Ancyr.15. Vid. Mart.Brac.17. Burch.li.3.c.179. Iuo p.3.c.173. & 240. decr. Ansel.lib.6.c.162. Caesar lib.7.cap.71.& 79.

CAP. XI.

Presbyteri sine conscientia Episcoporum nihil faciant. Arel.i.c.19.

CAP. XII.

23.q.8.§ quas Episcopus.27 Episcopus, presbyter, clericus, qui sine voluntate, & litteris Episcoporum qui in prouincia sunt, & praesertim Metropolitani, andeat ad Imperatorem venire, eijciatur non solum a communione, sed etiam a dignitate, quam obtinet: vt qui audeat molestare Dei amantissimi Imperatoris nostri aures, contra Ecclesiae institutionem. Si vero necessaria sit causa, vt ad Imperatorem eat; id fiat cum volūtate Metropolitani, aut Episcoporum eius prouinciae, & cū litteris eorum. Antioc. c.11. Vid. Aquisgr.73 Capit.lib.1.c.10. Burch.lib. 2.c.177. Iuo p.6.c.268.decr. Ansel.li.6.c.115.

CAP. XIII.

Dist 80.c. 1 non debere. Presbyteri sine consilio Episcopi nihil agant. Laod.c.56.G.57.L.

CAP. XIV.

Si presbyter inconsulto Episcopo agenda in quolibet loco celebret, ipse honori suo contrarius existit. Carth.ii.c.9.

CAP. XV.

Vnusquisque presbyter semper in cena Domini rationem, & ordinem ministerij sui Episcopo reddat, & chrisma, & oleum petat. Suessionen. sub Pipino.

CAP. XVI.

Episcopi, vel presbyteri de aliis regionibus non suscipiantur in ministerium ecclesiae, nisi prius fuerint probati ab Episcopo, cuius parochia est. Suession. sub Pipino post med.

CAP. XVII.

Vt omnes presbyteri, qui in parochia sunt sub potestate Episcopi esse debeant, & de eorum ordine nullus presbyter praesumat in illa parochia baptizare, nec Missas celebrare, sine iussione Episcopi, in cuius parochia est. Vernen.cap.8.

CAP. XIIX.

Interdicendum videtur clericis, siue laicis, ne quis cuilibet presbytero praesumat dare ecclesiam sine licentia, & consensu Episcopi sui. Turon sub Carolo cap.15. Magun. sub Raban.c.12. Magunt sub Arnulf. c.5.

CAP. XIX.

Sine auctoritate, vel cōsensu Episcoporum, presbyteri in quibuslibet ecclesiis nec constituantur, nec expellātur. Vorm.c.49. Trosleia. c.6.ex Capitular. lib.2.c.36.hodie lib.1.c.90.

CAP. XX.

Si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud saecularem seniorem, nulla precatione, vel aliquo xenio ecclesiam illam obtineat; quia titulus per se constans antea extitit. sed neque capellam sine consultu Episcopi. Nanet.c.16.

CAP. XXI.

Nullus presbyterorum quemquam, nisi iussu Episcopi in ecclesiam introducere praesumat, cui pro aliquo delicto illam ingredi nō liceat. Salegunst. cap.20 in fine decret. Burchardi. Iuo par.15.c.186.decr.

CAP. XXII.

Sicut habet Episcopus in sua ordinatione omnem generaliter parochiam cum omnibus rusticanis parochiis, quas per tricennium inconcusse possidet: ita & vnusquisque presbyter in sua ordinatiōne, ac dispensationis cura habeat parochiam suam cum dote, & decimis ecclesiae, videlicet cum sui Episcopi cōsilio, ac dispensatione, secundum regulas antiquitus, & diuinitus constitutas. Trosllei.c.6.

CAP. XXIII.

Nullus Abbas, monachus, vel quilibet alius paenitentias iniungat, nisi quibus proprius Episcopus hanc curam dederit. Pictau. c.5.

CAP. XXIV.

Presbyter de cura animarum, & de Christianitatis ministerio Episcopo respondeat. Pictau.cap.6.

Ne quisquam bona Episcopi defuncti surripere audeat. Tit. XXCIIII.

CAP. I.

Non liceat clericis post mortem Episcopi sui, rapere eius bona, vt antiquis †canonibus prohibetur: aut de suis gradibus periclitentur. Chalce.c.22. Aquisgr.88. Vormat. 75. [12.q.2.c. 43. †praeteritis.]

CAP. II.

Quia sceleratissima consuetudo inoleuit, vt obeunte sanctae Romanae Ecclesiae sedis Pontifice, ipsum Patriarchium depraedari soleat;

& non

& non solum in eodem sancto Patriarchio, sed etiam per totam ciuitatem, & suburbana eius, talis bacchatur praesumptio; nec non quia & id multum hactenus neglectum est, adeo, vt omnia Episcopia eadem patiantur, vniuscuiusque ecclesiae obeunte Pontifice; quod ne vlterius præsumatur, omnimodis interdicimus. quod qui facere praesumpserit, non solum ecclesiastica censura, sed etiam Imperiali indignatione feriatur. *Rauenn. sub Ioan. xij. vel ix. c. 11.*

CAP. III.

12. q. 1. c. 47.

Illud, quod in sacro Chalcedonensi constitutum est cōcilio, irrefragabiliter conseruari praecipimus; vt videlicet decedentium bona Episcoporum a nullo omnino hominum diripiantur; sed ad opus ecclesiae, & successoris sui in libera oeconomi, & clericorum permaneant potestate. cesset igitur de cetero illa detestabilis, & saeua rapacitas. Si quis autem hoc aliquo modo attentare praesumpserit, excommunicationi subiaceat. Qui vero morientium presbyterorum, vel clericorum bona rapuerit, simili sententiae subijciatur. *Innocen. ij. in synod. Rom. c. 4. post Iuonis panor.*

CAP. IV.

12. q. 1. c. 21. & c. 20. manifesta.

Sint manifesta bona Episcopi, si qua habuit, & dominica (*hoc est, Ecclesiae*, L.) vt possit sua moriens, quibus velit, & vt velit relinquere. Ne cum ecclesiae bonis boua Episcopi perdantur, vt si vxorem, aut liberos habet, aut propinquos, aut seruos. Aequū enim est hoc apud Deum, & homines; vt ecclesia, & Episcopus, siue eius propinqui, siue damno, & infamia sint. *Ap. 40. Vide Antioch. 24. & Mart. Brac. 15. Ansel. lib. 6. c. 61.*

CAP. V.

Ne quis ad ecclesiam, quae Episcopū perdidit, nisi vicinae ecclesiae Episcopus exequiarum tempore accedat, qui curam ecclesiae districte gerat. & ne quid pereat, vicinis vicinarum ecclesiarum inspectio, descriptio, recensioque rerum mandatur. *Regien. cap. 5.* Haec autem omnia exequiarū tempore fiant, vsque ad septimam defuncti diem, exinde ecclesiae referens mandatum Metropolitani, simul cum omnibus sanctis Episcopis sepeliatur. &c. *Ibid. c. 6. Vid. Valent. Hisp. c. 2.*

CAP. VI.

12. q. 5. c. 6. si cubi.

Defuncto Episcopo intestato, post defunctionem eius a presbyteris, & diaconibus de rebus ipsius inuentarium fideliter conscribatur a minimo vsque ad maximum, id est, vtensilibus, vel omni supellectile. Ita tamen, vt si quis exinde vel sumpsisse aliquid, vel occulte fuerit tulisse conuictus, secundum furti tenorem restituat vniuersa. *Tarr. c. 12.*

CAP. VII.

Prisci canones iubent, vt cuiuscumque ecclesiae Pontifice defuncto, non passim pro libito suo in earum rerum direptionem, quas obiens dereliquit, quisquam irruat; sed sacerdos, qui exequiarum tempore est, ea omnia conseruet. Nos defuncto Antistite, vel in supremis agente iubemus, vt nullus clericorum cuiuslibet ordinis, officii, gradusve sit, quidquam de domo praesumat, vel quod de vtilitate instrumenti domus esse agnoscitur, id est, mobilis, & immobilis rei ecclesiasticæ, conetur inuadere. nihil furto, dolosevе supprimens, auferens, abscondens, sed is, cui domus commissa est, subiectis † sibi cum consilio vno, vel duobus fidelissimis clericis, omnia ad tempus Pontificis substituendi debeat conseruare, & his, qui in domo inueniuntur, clericis consuetam alimoniam administrare. Substitutus autem Antistes susceptae sedis commoda ordinabit, velut Deus imperabit, vt eis vti cum his debeat; quos cognouerit disciplinae, & caritati praedecessoris sui fideliter paruisse. Quod si quisquam post haec cuiuslibet ordinis clericus, quacumque occasione quicquam abstulerit, vel suppresserit, reus sacrilegii prolixiori anathemate condemnetur, & vix quoque peregrina ei communio concedatur. Quia durum est, hi, quos constat in seruitio Domini cum primae sedis Antistite desudasse, ab his, qui suarum rerum incubitatores, atque vagantes fuisse cognoscuntur, despecti aliquatenus crucientur. *Iler. c. 16. Vide Valent. Hisp. c. 2. et 3.*

12. q. 2. hac. c. 38.

† subiunctis.

CAP. IIX.

Episcopo a saeculo iubente Domino accersito; clerici rapaces manus abstineant ab omni supellectili, vel quæcumque sunt in domo, ecclesiae, vel Episcopi, libris, speciebus, vtensilibus, vasculis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omnino re; & nihil latronum more diripiant. Sed si fecerint, Metropolitani, vel omnium comprouincialium sacerdotum districtione coacti, in pristinum statum omnia redintegrent, vt nihil necessariorum Antistiti, vel dispensatori futuro depereat. Et secundum Regiensis synodi constituta, Episcopo decedente vicinior Episcopus accedat, qui ex more exequiis celebratis, ecclesiae curam gerat; ne quid aute ordinationem futuri Pontificis clericorum subuersioni, vel direptioni liceat. Ita ut directis hominibus inspectio certior, descriptio fidelissima, si fieri potest, intra octauas defuncti, sub diligentia praesentis Episcopi peragatur. Deinde ad Metropolitani notitiam habita ordinate descriptio deferatur; vt eius electione talis persona ordinandae domui ecclesiasticae procuretur, quae vel consueta clericis stipendia dispenset; & ereditarum sibi rerum, si forsitan tarditas in Episcopo ordinando successerit, Metropolitano congruis temporibus reddere possit rationem. &c. *Valent. Hisp. c. 2. Vid. Regien. c. 5. & 6.*

CAP. IX.

Parentibus, & propinquis decedentis Episcopi, si intestatus obierit; denuntietur; vt sine Metropolitani, vel comprouincialium sacerdotum conscientia, nihil de rebus defuncti oc-

&i occupare pertentent: ne cum haereditariis res Ecclesiæ vsurpent. Sed usque ad ordinationem futuri Antistitis expectent; aut si longum fuerit, ad Metropolitani ordinationem recurrant. Si quis contra haec venerit clericus, uel laicus; & communione, & consortio priuetur Ecclesiae, ne ad illam cōueniat, quam spoliare non metuit, nisi eo treptus reeuperet indulgentiam. Si autem rationabiliter, modesteque vnusquisque repetit, quod sibi iure debetur; ei absque alia animaduersione, a Metropolitano, vel cui iniunxerit, aut res, aut ratio nō negetur. &c. *Valen. Hisp. c.* 3.

CAP. X.

Vt Episcopus, qui ad sepeliendum Episcopum uenerit, enocatis presbyteris in unam domū, ecclesiae (adeat descriptum, † qui idoneis personis custodiendas sub integra diligentia derelinquat; ut res Ecclesiae ullorum improbitate non pereant. *Aurel. ý. cap.* 6.

† res ecclesiæ habeat descriptas.

CAP. XI.

Vbi Episcopus obierit, nullus Episcopus quidquam de rebus Ecclesiae, praeter humanitatem, praesumat auferre. Si fecerit, conuentus ab instituto Pontifice, sine dilatione ablata restituat. Sin minus, anno integro missas facere non praesumat. *Aurel.* 5. *cap.* 8.

CAP. XII.

Propinqui morientis Episcopi nihil de rebus eius absque Metropolitani cognitione usurpent. Si uero decedens Metropolitanus fuerit, successoris eius sententiam, aut concilii sustinebunt. ne passim haereditaris adeundae danda licentia de rebus Ecclesiæ, aut non retineatur ratio plena, aut fraus inueniatur illata. Si presbyteri, aut diaconi fuerint, quos obisse constiterit; non sine agnitione sui Episcopi, rem eius hæredibus adire licebit. Quisquis transgressor extiterit, pro his, quae non exspectato ordine adierit, inuasionis damno legis sententia subiacebit. *Tolet. ix. cap.* 9.

CAP. XIII.

Cum Pontificem mori contigerit, Episcopus, qui ad humandum corpus aduenerit, descriptis thesauris, atque ornamētis omnibus si locuples decedentis ecclesia fuerit, non amplius, quam libram auri in rebus, quibus ei placuerit, exceptis ornamentis ecclesiae, cum gratiae offerentium auferre pertentet. Si uero minor rebus extiterit, dimidiam libram sibi licenter usurpet. Quod eius, qui conuenit, sacerdotis iniuriàe contemplatione antiquitas usurpauit. Porro breue descriptarum rerum sub fideli ratione hic, qui descripsit, dirigere Metropolitano curabit. Metropolitanus autem ex eadem morientis ecclesia nihil prorsus auferre praesumat; sed solam, quae ad eum pertinet, curam salutarem impendat. *Toletan. ix. cap.* 9.

CAP. XIV.

11. q. 2. c. 48.

Non liceat Metropolitano, moriente Episcopo, eius bona, uel eius ecclesiae auferre, uel alienare. sed sub custodia cleri sint, quoad alius promoueatur. nisi clerici ea non receperint. Tunc enim Metropolitanus ea custodiat, Episcopo ordinando ea daturus. *Trul. cap.* 35.

CAP. XV.

Quia inter nostrates hic pessimus inolenit mos, vt defuncto ecclesiae Episcopo, mox a quibuscumque potentioribus res peruadantur ecclesiasticae, quasi Episcopi fuerint propriae; cum etiam si eius iuris essent, contra omne ius hoc fieret: hoc tam immane sacrilegij facinus, & iam saepius factum scientes dolemus, & ne vlterius a quolibet præsumatur, auctoritate Dei, & sanctorum eius, qui cum illo regnant in caelo, nostro etiam Episcopali ministerio interdicimus. *Troslei. cap.* 14.

CAP. XVI.

Episcopo e corpore recedente, vicinus illi accedat Episcopus, qui ex more exequiis celebratis, statim ecclesiae illius curam districtissime gerat, ne quid ante ordinationem Pontificis futuri remanentium, cleri communi subuersioni, vel direptioni iam liceat, ita, vt perspectis omnibus inspectio certior, descriptioq. fidelissima, si fieri potest, inter octauas defuncti sub diligentia praesentis Episcopi peragatur. Dehinc ad Metropolitani notitiam habita ordinate descriptio deferatur, vt eius lectione, talis persona ordinandae domus ecclesiasticae procuretur, quae consueta ecclesiis stipendia dispenset. &c. vt sub hac salubri constitutione clerici stipendijs suis omnino contenti, labores non diripiant Episcopi decedentis, & in vacuam ecclesiae domum futurus Pontifex non sine dolore succedat; sed magis de praedecessoris sui dimisso possit & ipse gaudere, & aliis ministrare. *Troslei. c.* 14. *ex concil. Regien. c.* 5.

Cum Episcopus non potest, curet Archiepiscopus res ecclesiae. Tit. XXCIV.

CAP. I.

SI Metropolitanus in sua ecclesia non constituit oeconomum, CP. Episcopus constituat. si Episcopus non constituit, tum eius Metropolitanus. *Nicae. ij. c.* 11. *Iuo par.* 5. *c.* 374. *detr.*

9. q. 3. c. 3 cū simus.

CAP. II.

Episcopo e corpore recedente (*Metropolitani*) electione talis persona ordinandae domui ecclesiasticae procuretur, quae vel consueta clericis stipendia dispenset, & creditarum sibi rerum, si forsitan tarditas in Episcopo ordinando successerit, Metropolitano congruis temporibus reddere possit rationem, *Valentin. Hispan. cap.* 2.

CAP. III.

Sicut Metropolitanis in confinitimos, ceterosque ecclesiasticis ordinibus deditos, sic confinitimis in commisso sibi religiosorum numero vigilandum est, qualiter nescientia talium diuinae legis eruditionibus imbuatur.

tur. Ita vt Praelatus quisq. subditos quaerat. &c. *Tolet. xi. c. 2 Vide Tolet. iix. c. 8.*

CAP. IV.

Si Episcopus ministerium ecclesiasticum propter infirmitatem corpoream exhibere non potuerit, in Archiepiscopi, hoc, cum voluntate Episcopi eiusdem ecclesiae maneat ordinatione, qualiter debitum officium non remaneat. *Melden. c. 47.*

Episcopus cum discedit longius ex dioecesi, deferat litteras commendatitias. Tit. XXCV.

CAP. I.

EPiscopus, presbyter, diaconus peregrinus sine commendatitiis non suscipiatur. Illis vero oblatis discutiantur, & si pij sint, suscipiantur. sin minus, datis eis necessarijs, in communionem non admittantur; cum multa per surreptionem fiant. *Ap. 33. G. 34. L.*

CAP. II.

23. q. 8. *si quis.* 27. Episcopus, presbyter, clericus sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in prouincia sunt, & maxime Metropolitani, ad Imperatorem non eat: sed & communione, & dignitate priuetur. *Antioc. c. 11. Aquisgr. 73. Capit. lib. 1. c. 10. Burc. lib. 2. c. 177. Iuo par. 6. c. 268. decr. Ansel. lib. 6. c. 115.*

CAP. III.

Nemo Episcopus nauiget sine dimissorijs Primatis. *Carth. 57. G. Vide Africa. in prin. L.*

CAP. IV.

Placuit, vt Episcopi trans mare non proficiscantur, nisi consulto primae sedis Episcopo, siue cuiusque prouinciae Primate, vt ab eo praecipue possint sumere formatam, vel commendationem. *Carthag. iij. c. 28.*

CAP. V.

Placuit, Episcopos de Gallicanis prouincijs venientes, intra Gallias non discutiendos, sed solum sufficere, si nullus communionem eis interdixerit. &c. *Vasens. 1.*

Peregrino Episcopo locus sacrificandi detur. Tit. XXCVI.

CAP. I.

PEregrino Episcopo locus sacrificandi detur. *Arel. I. c. 20. Vid. Bureb. lib. 1. c. 116. Iuo par. 5. c. 216. decr.*

CAP. II.

7. q. 1. c. 38. Episcopi, vel presbyteri, si causa visitandae ecclesiae alterius Episcopi ad ecclesiam venerint, & in gradu suscipiantur, & tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem consecrandam inuitentur. *Carthagin. iv. cap. 33.*

CAP. III.

Statuimus, vt secundum canonicam cautelam omnes vndecumq. superuenientes ignotos Episcopos, vel presbyteros ante probationem synodalem in ecclesiasticum ministerium non admittamus. *Synod. Franc. post med. Capitul. lib. 5. cap. 2.*

CAP. IV.

Episcopi, vel presbyteri de alijs regionib. non suscipiãtur in ministerium ecclesiae, nisi prius fuerint probati ab Episcopo, cuius parochia est. *Suesson. sub Pipino post med.*

Reuereantur omnes Episcopum, nullusq. illi iniuriam facere audeat. Tit. XXCVII.

CAP. I.

IN nouissimis temporibus noua prauitas, & valde reprehensibilis apparuit adinuẽtio. Homines enim laici ad dedecus, & confusionẽ Christi Dei nostri, & Ecclesiae ipsius, ac sacerdotalis dignitatis, amicti sacerdotalibus stolis, & Episcopalibus superhumeralibus, & accipientes orationem sacerdotalem ab aliquo laico, Patriarchalem formam habente, praesumpserunt sacerdotio fungi, & agere putatiua, veluti digni summi sacerdotes diuinae administrationis mysteria, in diuersionem, & vituperationem dati a Deo Principibus sacerdotum honoris, & detractionem immaculatae Christinaorum fidei. &c. Ideo iustum duximus, hos aptis, & conuenientibus epitimijs submittere, vt nequaquam amodo huiusmodi nefas in Ecclesia Dei, & in Christianissimo populo fiat. &c. *Syn. iix. C.P. act. 9. sub Hadr. ij. in fine.*

CAP. II.

Eos, qui diuina gratia ad Episcopale aduocantur officium, tamquam imaginem, & figuram sanctorum caelestium hierarcharum, id est, Angelorum, secundum hieraticum plane gradum, & morem, omni honore dignos ab omnibus Principibus, & subditis sancimus haberi, & nequaquam Strategis, vel quibuslibet alijs Principibus obuios, procul ab ecclesiis suis occurrere, sed neque semet a multo spatio de equis, vel mulis deiicere, aut cum timore, ac tremore procidere, & adorare. sed nec cum saecularibus Principibus ad mẽsam intrare hora prandii, eosdem, quos illi, † honore Strategis exhibentes; sed secundum congruentiam spiritalis dignitatis, ac honoris sui, reddere quidem omnibus debita, cui vectigal, vectigal; cui honorem, honorem, praeferri autem, & multam a Principibus amicorum Christi Imperatorum venerationem, & reuerentiam promereri, confessores eorum, & honoris similis existentes, ita vt fiduciam habeant Episcopi arguere Strategos multoties, & alios Principes, atque omnem saeculi dignitatem, cum iniustum, & irrationabile agere quid illos inuenerint, & per hoc corrigere, & reddere meliores. Si vero aliquis Episcopus post definitionem sanctae synodi, delatum, & canonice collatum sibi contẽpserit hono-

† alij f.

Rom. 13. b

honorem, & quid secundum veterem, & inhumanam, ac inordinatam consuetudinem, praeterquam nunc definita sunt, fieri permiserit; sequestretur anno vno, & Princeps ille duobus annis non mereatur percipere sanctificationum communionem. *Synod. iix. C.P. sub Hadr. ij. c. 14.*

CAP. III.

Aiunt fuisse quosdam laicos sub eo, qui nuper imperauit, in ordine senatorio, qui secundum diuersam Imperatoriam dignitatem videbantur capillorum comam circumplexam inuoluere, atque reponere, & gradum quasi sacerdotalem per quaedam indicia, & vestimenta sacerdotalia sumere: & vt putabatur Episcopos constituere superhumeralibus, id est, pallijs circumamictos, & omnem aliam Pontificalem indutos stolam, qui etiam proprium Patriarcham adscribentes eum, qui in adinuentionibus risum mouentibus Praelatus, & Princeps erat, insultabant, & illudebant quibusque diuinis, modo quidem electiones, promotiones, & consecrationes; modo autem calumnias, damnationes, & depositiones Episcoporum. &c. agentes, & patientes. &c. Sancta, & vniuersalis synodus definiuit, & promulgauit, illos quidem malitiae risus omnino vt sceleltos abominari; neminem autem fidelium, qui ex Christiana censetur appellatione, deinceps conari tale quid faciendi, vel admittendi, aut silentio tegendi quemquam eorum, qui huiusmodi operantur impietatem. *Syn. iix. gen. sub Hadr. ii. c. 16.*

CAP. IV.

Si quis laicorum transgrediens, & contemnens diuinas, & Imperiales iussiones, irridens vincula, & iura ecclesiastica, & ciuilia, ausus sit aliquem Episcopum verberare, aut custodire, aut sine causa, aut efficta causa: anathema sit. *Syno. iix. C.P. alias ix. sub Ioan. iix. c. 3.*

CAP. V.

De priui. c. 3. Greg. ix. & in 2. collect.

Fratrum, & coepiscoporum nostrorum vehementi conquestione comperimus, quod Fratres Templi, & Hospitalis, alij quoque religiosae professionis indulta sibi ab Apostolica sede excedentes priuilegia, contra Episcopalem auctoritatem multa praesumunt, quae & scandalum generant in populo Dei, & graue pariunt periculum animarum. &c. Ecclesias sane, & decimas de manu laicorum sine consensu Episcoporum, tam illos, quam quoscunque alios religiosos recipere prohibemus. &c. Excommunicatos, & nominatim interdictos tam ab illis, quam ab omnibus aliis, iuxta Episcoporum sententiam statuimus euitandos. In ecclesiis suis, quae ad eos pleno iure non pertinent, instituendos presbyteros Episcopis praesentent, vt eis quidem de plebis cura respondeant, ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Institutos autem Episcopis inconsultis non audeant remouere. &c. De fraternitatibus hoc statuimus, vt si non se praedictis fratribus omnino reddiderint, sed in suis propriciatibus duxerint remanendum; propter hoc ab Episcoporum sententia nullatenus eximantur. Sed potestatem suam in eos, sicut in alios parochianos suos exerceant, cum pro suis excessibus fuerint corrigendi. &c. *Alexand. iii. in conc. Later. c. 9.*

c. 2. de ca pel. mona. in 1. coll.

CAP. VI.

Episcopi, qui throni Dei vocantur, non sunt lacerandi, sed magis portandi, & venerandi. *Synod. Rom. cclxxxiv. Episcoporum sub Syluestro in epilogo.*

CAP. VII.

Dist. 93. c. 1. a subdiacono.

Pontifici presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus, subdiacono acolythus, acolytho exorcista, exorcistae lector, lectori ostiarius in omni loco repraesentent obsequium, siue in publico, siue in gremio ecclesiae. *Syluester in Rom. Syn. cclxxxiv. Episcoporum c. 7. Burch. li. 2. c. 224. Iuo par. 6. c. 299. decr. Ansel. lib. 7. cap. 62.*

CAP. IIX.

Vniuersa synodus dixit: Episcopalem persecutionem, & ecclesiarum abscissionem, vel vastationem, atque seruorum Dei insectationem, fulti praedicta auctoritate, & omnium sanctorum Patrum prohibitione, vestraque consolatione, communi tractatu pariter in futurum robuste, ac veraciter amputantes, sanctorum Patrum statuta firmantes, expressis sententijs sancimus, ne vmquam talia a quoquam nostris, aut futuris temporibus praesumantur. Et silentio facto, Symmachus Episcopus Ecclesiae catholicae vrbis Romae, dixit: Quod si aliqui haec transgressi fuerint, & talia praesumpserint, quid super his vobis videtur, pari adunatione manifestate. Cumque surrexissent, & paulo post iterum consedissent, vna voce dixerunt: Si quis haec, quae hodie in hac sancta synodo prohibita sunt, infringere praesumpserit, aut voluntarie transgredi tentauerit, si clericus est, gradu proprio penitus careat: si vero monachus, aut laicus fuerit, communione priuetur. Et si non emendauerit vitium, anathemate feriatur. Secretas vero insidias, vel manifestas Pontificibus a quibuscumque illatas, si quis ad Ecclesiae pertulerit notitiam, potiatur honore: & hi, qui aduersa eis moliuntur, sicut a sanctis Patribus dudum statutum est, & hodie synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, penitus abiiciantur, & exilio, suis omnibus sublatis perpetuo tradantur. *Synod. Roman. v. sub Symm. ante fin.*

3. q. 5. accusatorib, c. 3.

CAP. IX.

Presbyteri Episcopum proprium recognoscant, & delinquentes canonice indicet, iudicatisque obedienter auscultent. *Leo. iv. in syn. Rom. c. 39.*

CAP. X.

Statuimus, vt nullus futuris temporibus, Episcopis vim inferre, vel eos temere lacerare praesumat: quatenus cum ad synodu conuenerint,

uenerint, libere eis tractare, & statuere liceat, quae sanctorum Patrum canonica censura decreuit. Nullusque eos lacerare, vel sacris canonibus contemptis absque audientia, & iusta examinatione inquietare, facultatibus nudare, aut quoquo modo in custodiam retrudere absq. status sui periculo pertemptet. R*auenn. sub Ioanne ix. c. 2.*

CAP. XI.

Si quis Episcopum ceperit, & incarcerauerit; perpetuæ infamiae subiaceat, vlterius arma non exerceat. Et clamatum est ab omnibus: Fiat. *Vrba. ij. in conc.* C*laramon. c. 30.*

CAP. XII.

Si presbyter, diaconus, clericus sine licētia sui Episcopi in aliena parocia versetur, non ministret. Si reuocetur a suo Episcopo, & non reuertatur, vt laicus communicet. *Apost. 15.* Et si Episcopus, hoc contemnens, alienum clericum, vt clericum tractet, quasi magister inobedientiae excommunicetur. *Apost. 16.*

CAP. XIII.

Si quis presbyter, contempto proprio Episcopo, seorsum congregationem fecerit, & alterum altare fixerit, Episcopo suo in religione, ac iustitia nulla in re a se condemnato; deponatur, vt imperium obtinendi cupidus: est enim tyrānus. Similiter & clerici, & quotquot ei accesserunt. Laici autem segregentur, easque post vnam, alteramque ac tertiam admonitionem fiant. *Ap. 31.* G. 32. L.

CAP. XIV.

Eund. 22. Si clericus iniuria effecerit Episcopū, deponatur. Praefecto enim populi tui non maledices. *Ap. 55.*

CAP. XV.

Episcopus tamquam prorета vigilanter, & sollicite gubernatoris verba custodiat Christi; diligatur ab omnibus, & ipsius solius præceptis, ac iussis credat, & obediat omnis ecclesia. &c. Sed & vos carissimi fratres, & conserui mei, huic, qui praesidet ad veritatem docendam, in omnibus obedite, scientes, quod si hunc contristauerit; Christum, qui ei docendi credidit cathedram, non recipit. *Clem. ep. 1. ante med.*

CAP. XVI.

Dist. 93. c. 1. & 11. q. 3. c. 15. si inimicus. Si inimicus est (*iste Clemens*) alicui pro actibus suis, vos nolite expectare, vt ipse vobis dicat, cum illo nolite amici esse. sed prudenter obseruare debetis, & voluntati eius absque commonitione obsecundare, & auertere vos ab eo, cui ipsum sentitis aduersum: sed nec loqui his, quibus ipse non loquitur, vt vnusquisque qui in culpa est, dū cupit omnium vestrum amicitias reparare, festinet citius reconciliari ei, qui omnibus praeest, & per hoc redeat ad salutem, cum obedire coeperit monitis praesidentis. Si vero quis amicus fuerit his, quibus ipse amicus non est, & loquutus fuerit his, quibus ipse nō loquitur: vnus est & ipse ex illis, qui exterminare volunt Ecclesiam Dei: & cum corpore vobiscum esse videatur, mente, & animo cōtra vos est. & est multo nequior hostis hic, quam illi qui foris sunt, & euidenter inimici sunt. Hic enim per amicitiarum speciem, quae inimici sunt gerit, & Ecclesiam dispergit, & vastat. *Petrus apud Cle. ep. 1. ante med. Anacl. ep. 3. ante fin. Vasen. c. 6. Capitul. lib. 7. c. 461. Iuo par. 14. c. 82. decr. Ansel. lib. 1. c. 6. Caesaraug. lib. 4. c. 95. Tarrac. lib. 6. cap. 61.*

CAP. XVII.

Nullum presbyterum in alicuius Episcopi parochia aliquid agere debere absque eius permissu docebat (*Petrus Apostolus:*) sed et cunctos presbyteros propriis Episcopis in omnibus absque mora obedientes instituēre Domino esse debere docebat. *Clem. epist. 1. ad Iacob post med. Burch. li. 2. cap. 94. Iuo par. 6. cap. 171. decret.*

CAP. XIIX.

Omnes, qui (*Episcopis*) contrauenerunt, dānatos, & infames vsque ad satisfactionem (*Petrus Apostolus*) monstrabat. *Clem. ep. 1. ante fi. Burch. lib. 1. c. 124. Iuo par. 5. c. 224. decr.* *11. q. 3. c. 11. si autem.*

CAP. XIX.

Instruebat (*B. Petrus*) verba diuina libenter audire, & sacerdotibus suis libenter obtemperare, atque obedientes esse docebat. &c. Seniores venerari, & iuniores diligere. Episcopos, sacerdotes suos, ac cunctos reliquos ecclesiae ministros, atque omnem plebem sibi commissam verbo diuino, & mandato instruere, & dirigere. hosque omnes eorum Episcopos tota animi virtute diligere, vt oculos suos, quia oculi sunt illorum eorum præceptis in omnibus obedire, etiam si ipsi aliter, quod absit, agāt. memores Dominici præcepti, quae dicunt facite: quae autem faciūt, facere nolite. Ipsi autem Episcopi, si exorbitauerint, ab istis non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed supportandi, nisi in fide errauerint. Illi ergo super hos sunt, non isti super illos. quoniam maior a minori nec argui, nec iudicari potest. nullus se extollat erga doctores, aut magistros suos; quia discipulus super magistrum esse nō debet, nec potest. Nullus velit dici sanctus ante quam sit, sed prius sit, vt verius dicatur. *Clem. ep. 1. prope finem. Vid. Isido lib. 3. senten. c. 39. sent. 4. Burch. lib. 1. c. 137. Iuo par. 5. c. 251. decr.* *2. q. 7. sacerdotes. c. 8. Mat. 23. a.*

CAP. XX.

Si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, ac subdiaconi, & reliqui clerici, omnesq. Principes, tā maioris, quam inferioris ordinis, atq. reliqui populi, tribus, & linguæ non obtēperauerint, non solum infames, sed & extorres a regno Dei, & consortio fideliū, ac liminibus sanctæ Dei Ecclesiae alieni erunt. Nam vestrū est, eos instruere; eorum est, vobis obedire vt Deo. &c. Dominus noster mittens vos vice sua in loco Apostolorum ad praedicandū, praecepit vobis, docere omnes; omnesq. vobis fideliter obediētes, vt ipsi existere. &c. Primus enim Pōtifex Aarō chrismate compositionis perunctus, Princeps populi *11. q. 3. c. 11. si autem.*

fuit,

fuit, & tamquam Rex primitias, & tributum per capita accepit a populo. &c. Quid in præsenti saeculo Propheta gloriosius, Pontifice clarius, Rege sublimius? Omnis enim Pontifex sacro chrismate perunctus, & in ciuitate constitutus, scripturis sacris cōditus, †carus, & pretiosus hominibus oppido esse debet. quē quasi Christi locum tenentem honorare omnes debent, eique seruire. &c. *Clemen. ep. 3. in prin. refert* Tribur. c. 8. & 9. Trostei. c. 5.

† erudi-tus.

CAP. XXI.

Maiores, ac minores per Episcopi licentiam quidquid agendum est agant; nec sine eius permissu a parochia abscedant, vel in ea aduentantes morari praesumant. Animae eorum creditae sunt; ideo omnia eius consilio agere debent, & eo inconsulto nihil. Quicumque enim obediunt Episcopis suis, videntur aliquid gratiae conferre Deo; qui autem eis non obediunt, indubitanter rei, & reprobi exsistunt. Porro ipsi a Deo donum summi muneris consequuntur, qui per iustitiae, & praeceptorum eius semitas incedentes, doctoribus suis, qui recte Episcopi intelliguntur, libenter obediunt. &c. Si quis ergo his obedierit, Deo, vt dictum est, magnum munus offert: qui autem his restiterit, aut inobediens exstiterit, non his, sed Domino saluatori nostro, cuius legatione funguntur, resistit. *Clem. ep. 3. post med.* Tribur. c. 32. Burch. lib. 2. c. 93. Iuo par. 2. c. 123. & par. 6. c. 90. decre.

c. 9. d. 93.

CAP. XXII.

Obediendi, diligendi, & summopere venerandi sunt (*Episcopi*) non detrahendi, vel lacerandi, aut eijciendi, sed portandi, & amandi. *Euarist. epist. 2. post prin.* Burch. lib. 1. cap. 134. Iuo par. 5. c. 233. decr.

CAP. XXIII.

Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit, aut insidias ei parauerit, aut contumeliam, aut calumniam, & conuinci potuerit; mox curiae tradatur. *Pius ep. 2. in fine.* Iuo par. 5. c. 243. decr. Ansel. lib. 8. c. 17. Caesar. li. 4. c. 99.

11. q. 1. c. 19.

* * *

CAP. XXIV.

Episcopi a plebibus & clero. &c. ferendi sunt: vt sub exercitatione tolerantiae, sustineantur temporalia, sperentur aeterna. *Zephyr. ep. 1. ante fin.*

CAP. XXV.

Si aliquis clericorum suis Episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eosque criminari voluerit, aut conspirator fuerit, vt mox ante examinatum iudicium submotus a clero curiae tradatur, cui diebus vitae suae deseruiat, & infamis absque vlla restitutionis spe permaneat. *Fabianus ep. 2. prope fin.* Gregor. vij. lib. 7. regist. epist. 2. ante med. Deusd. c. 4. Ansel. lib. 7. c. 159. Tarrac. lib. 2. c. 23.

11. q. 1. sta tuimus. 32.

* * *

CAP. XXVI.

Qualiter obedientia, vel reuerentia sit præpositis exhibenda, ex tuis quoque subiectis ipse non ambigis. In qua re valde est vtile; si id, quod disciplinae vigor imponit, nullo cogente, humilitas laudanda seruauerit. *Stepha. ep. 1. ante fin. ad* Hilar. Episcop.

CAP. XXVII.

Clericus, qui Episcopum suum accusauerit, aut ei insidiator exstiterit, non est recipiendus, quia infamis effectus est; & a gradu debet recedere, aut curiae tradi seruiturus. *Stephanus ep. 2. in med.* Grego. vij. lib. 7. regist. ep. 2. in med. Deusd. c. 4.

3. q. 4. c. 8

CAP. XXIIX.

Infames sunt impugnatores Episcoporum, omnesque, qui aduersus Patres armantur, & conculcatores ecclesiarum, sacerdotumque. *Euseb. ep. 1. ante med.*

CAP. XXIX.

Similiter, & de presbyteris haec habeantur, vt sine iussu proprij Episcopi nihil agant: quia quod rarum est, hoc & pulchrius esse videtur. Et si nomen vilescit Pontificum, omnis status perturbatur Ecclesiae. *Damas. epist. 4. in med.*

CAP. XXX.

A plebibus, vel ceteris generaliter omnibus sunt timendi, & ferendi, atque venerandi pastores, & praedicatores Ecclesiae, vt sub exercitatione bonae voluntatis sustineantur temporalia, sperentur aeterna. *Pelag. ii. ep. 3. ante fi. ad Episcopos Italiae.*

CAP. XXXI.

Super vexatione Episcoporum, quia nos consulere voluistis; scimus, quia a nullis vita Praesulis perturbari debet: quoniam si Dauid Regum iustissimus in Saul, quem constabat iam a Deo reprobatum, & abiectum esse, manum mittere non praesumpsit: quanto magis cauendum est, ne manum detractionis, aut vituperationis, siue indiscretionis, aut dehonorationis, quidam mittant in vnctum Domini, vel in praedicatores sanctæ Ecclesiae? quia eorum vexatio, siue detractio, ad Christum pertinet, cuius vice in Ecclesia, legatione funguntur. Vnde summopere cauendum est omnibus fidelibus, ne clanculo, aut publice Episcopum suum, id est, vnctum Domini, detractionibus, aut vituperationibus dilanient, perpendentes illud exemplum Mariae, quia pro eo quod Moysi famulo Domini propter Aethiopissā detraxit immunditia leprae multata fit. Et illud Psalmistae; Nolite tangere Christos meos: & in Prophetis meis nolite malignari. Et in lege diuina legitur: Dijs non detrahes, & Principi populi tui non maledices. Vnde valde præuidendum est subditis, tam clericis, quam laicis, ne Episcoporum, vel praepositorum, vitam temere reprehendant suorum, si quid forte eos agere reprehensibile vident. ne vnde mala redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt etiam ijdem; ne cum culpas praepositorum suorum considerant, contra eos audaciores fiant: sed sic eorum praua apud semet-

1. Reg. 26 b.

Num. 12 c.

Ps. 104. b.

Exod. 22. d.

ipsos considerent; vt Diuino timore constricti, ferre sub eis iugum reuerentiae non recusent. &c. Quapropter admonendi sunt subditi vtriusq. ordinis viri, vt cum magistrorum facta conspiciunt, ad suum cor redeant, & de eorum increpationibus non præsumant: quia non est discipulus super magistrum, nec seruus super dominum suum. *Gregor. ad Felicem Siciliae Episcop. lib. 12. regist. ep. 31. alias 37.*

Matt. 10. c.

C A P. XXXII.

Oportet pietatem vestram sacerdotibus qualescumque sint, propter eũ, cui deseruiunt reuerentiam potius, quam iniurias exhibere. &c. Quid mirum si Christianus Imperator veri Dei sacerdotes honoret, dum pagani Principes honorem impendere sacerdotibus nouerunt, qui diis ligneis, & lapideis seruiebãt? &c. [Non quales sint sacerdotes Domini, sed quid de Domino loquantur, est vobis magnopere praeuidendum. *Nicol. ad Mich. Imper. in prin. Iuo par. 5. c. 18. decr. Ansel. lib. 1. c. 72.*

1. q. 1. c. 86.

C A P. XXXIII.

Certe patres a filiis honorari, non solum diuinis, verum etiam humanis legibus praecipitur. Et si hoc carnales, quanto potius spiritales, digna penitus a filiis debent veneratione potiri? Quanto enim spiritus carnem praecellit, tanto magis ea, quae sunt spiritalia, carnalibus oportet omnibus anteponi. Verum si hoc Ignatii (*Episcopi Constantinopolitani*) subditi dedignati sunt attendere, saltem scelus Iudaeorum in Christum patratum perhorruissent committere, nec acuerent linguas suas aduersum Patrẽ, ac magistrum suum ipsi sicut serpentes, nec esset gladius in labiis eorum; nec fierent dentes eorum arma, & sagittae, & lingua eorum machaera acuta. &c. *Nicol. epist. ad Mich. Imp. ante medium.*

Exod. 20.

Ps. 139. a.

Ps. 56. a.

C A P. XXXIV.

Debueratis imitari Constantinum Pium Augustum, de quo scriptum est, quod dixerit: Quia si vidissem aliquem eorum, qui religioso circumamicti sunt habitu, turpitudinem aliquam operantem, chlamydem meam expliciassem, & cooperuissem eum, ne videretur a quoquam. Sed hoc in viro (*loquitur de Ignatio CP.*) omnia hæc obliuioni traduntur. fit plausus de Domini sacerdote scurris, & histrionibus. &c. *Nicol. ad Mich. Imper. in med.*

C A P. XXXV.

Auctoritate sanctae Romanae Ecclesiae, vice beatorum Apostolorum Petri, & Pauli nobis licet indignis concessa, vos admonemus, vt ecclesiis honorem, pauperibus afflictis compassionem, sacerdotibus, praecipueque Episcopis reuerentiam, ac obedientiam, quasi Patribus procuretis impendere. *Greg. vij. lib. 8. regist. ep. 14.*

C A P. XXXVI.

Ipsum Episcopũ, cui etiam si iniustam sententiam super te dedisset, obedire debueras, contra morem aequitatis tuae insecutus es; cum constet, aliquem amorem Dei non posse habere, qui spiritalis Patris pro culpa inobedientiae suae gratiam, & dilectionem probatur amisisse. *Gregor. vij. lib. 9. registr. ep. 22. post prin.*

C A P. XXXVII.

Si quis presbyter, aut diaconus, & omnino quilibet ex clero. &c. in alia parochia nititur immorari, vlterius ibidem non ministret, maxime si vocanti suo Episcopo obedire contempserit. &c. *Antioch. c. 3. Synod. Roma. sub Leone IV. in causa Anastasii. Aquisgr. cap. 71. Mar. Brach. c. 34. Ansel. lib. 7. c. 195.*

7. q. 1. c. 24.

C A P. XXXIIX.

Si presbyter Episcopum contemnens se ab ecclesia sequestrat, deponatur. *Antiochen. c. 5.*

C A P. XXXIX.

Non oportet presbyteros ante aduentum Episcopi ingredi, & sedere in tribunali. Sed cum Episcopo ingredi; nisi ægrotet, vel absit Episcopus. *Laod. 55. G. 56. L. Mar. Brac. c. 53.*

Dist 95. c. 8. & de consec. d. 4. omni. 114. inf.

C A P. XL.

Si quis presbyter a Praeposito suo excommunicatus, vel correptus fuerit; debet vtique apud vicinos Episcopos conqueri, vt ab ipsis eius causa possit audiri, ac per ipsos suo Episcopo reconciliari. Quod nisi fecerit, sed superbia inflatus secernendum se ab Episcopi sui communione duxerit, ac separatim cum aliquibus schisma faciens, sacrificium Dei obtulerit; anathema habeatur, & locum amittat. *Carth. c. 11. G. Carth. 4. c. 8. Varm. c. 66. Burch. lib. 2. c. 194. Iuo par. 6. c. 239. decr. Anselm. lib. 12. c. 33.*

11. q. 3. c. 5.

C A P. XLI.

Nullus audeat clericorum ordinationem sui Episcopi contemnere; sed vbi ordinatus fuerit, ambulare debeat cum gratia, & obedientia, & quae iniuncta fuerint, agere. Quod si sub cothurno superbiæ neglexerit implere, non solum ab stipendio, sed anno vno a communione priuetur. *Narbonens. cap. 10.*

C A P. XLII.

Episcopus prouinciae nostrae, si voluerit de parochitanis presbyteris, atque diaconibus cathedralem sibi in principali ecclesia facere, maneat illi per omnia licentia. Ij tamen, qui fuerint transducti, humilitatem dignam Episcopo suo teneant; & eo honore, & reuerentia habeantur, & venerentur in cathedrali ecclesia, sicuti ij, quos constat fuisse ordinatos in ea. *Emeriten. cap. 12.*

C A P. XLIII.

Decernimus, vt nullus subiectus decedentem detrahat Episcopum, nullus de eo deroget, nec malum quidquam loquatur. Si quis talia deinceps facere praesumpserit, si presbyter fuerit, tribus mensibus ab Episcopo suo sub paenitentia religatus maneat; si diaconus, quinque. *Emeriten. c. 17.*

C A P. XLIV.

Decreuimus iuxta sanctorum canones, vt vnusquisque presbyter in parochia habitans, Episcopo illi subiectus sit, in cuius parochia habitat;

habitat; & semper in quadragesima rationem, & ordinem ministerij sui, siue de baptismo, seu de fide catholica, siue de precibus, & ordine Missarum Episcopo reddat, & ostēdat. *Syno. Franc. in med. Capit. lib. 5. c. 2.*

CAP. XLV.

Vnusquisque presbyter, qui in parochia est, Episcopo obediens, & subiectus sit. *Suessonien. sub Pipino.*

CAP. XLVI.

De presbytero, qui a suo Episcopo degradatus, ea, quae sacerdotis sunt, attingere audet, *Vernen. c. 9.*

CAP. XLVII.

Si quis Episcopo insidias posuerit, comprehenderit, vel in aliquo dehonestauerit, decem quadragesimas sine subditis annis peniteat, & presbyteri non occisi triplicem compositionem componat. &c. *Synod. apud Theodonis villam cap. pen. Vide cap. vlt.*

CAP. XLVIII.

Si quis in his supradictis sanctorum canonum, nostrique decreti sanctionibus, Episcopis inobediens, & contumax extiterit; primū canonica sententia feriatur. Deinde in nostro regno beneficium non babeat, & alodiseius in bannum mittatur. Et si annum, & diem in nostro banno permanserit; ad fiscum nostrum redigatur, & captus, in exilium relegetur; & ibi tamdiu custodiatur, & constringatur, donec coactus Deo, & sanctae Ecclesiae satisfaciat, quod prius gratis facere noluerat. *Synod. apud Theodonis villam in edicto Caroli Mag. & Ludouici.*

CAP. XLIX.

Vt comites, iudices, siue reliquus populus obedientes sint Episcopo, & inuicem consentiant ad iustitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant. &c. *Arel sub Carolo. c. 13.*

CAP. L.

Comitibus, iudicibus, reliquoque populo expedit, vt suis sint Episcopis consentientes, & obedientes propter Dei amorem, singuli gradus honorem. & semper ab eis vtile quaerant auxilium, illorumque salubria non spernant monita, sed intenta cordis aure audiant. Similiter vero & Episcopi praedictas personas humiliter suscipiant, honorificeque erga eos in omnibus agant, & sic sese mutuis studeant subleuare consolationibus. *Turone. sub Carolo c. 33. Magunt. sub Arnul. c. 24.*

CAP. LI.

Laici obediant Episcopis ad regendas ecclesias Dei, viduas, & orphanos defensandos; & vt obedientes sint eis ad eorum Christianitatem seruandam. *Magun. sub Carolo cap. 8. Mag. sub Rab. cap. 7. Burch. lib. 15. c. 4. Iuo par. 16. cap. 5. decr.*

CAP. LII.

Subditi Episcopis honorem habere debent. *Aug. in lib. ad pastores tom. 10. apud Aquisg. c. 12. ante med.*

CAP. LIII.

Prouidet saepe Deus curis deditos saecularibus ad susceptionem regiminis: vt dum hi exteriora sine taedio procurant, spirituales rebus interioribus sine impedimento rerum terrenarum deseruiant. Dei ergo ordinationem accusant, a quo instituuntur, qui Episcopos condemnant; dum minus spiritualia, sed magis terrena sectantur. ex diuini enim constat tabernaculi dispositione, ob iniurias mundi ferendas, & turbines, quosdam institui Episcopos saecularibus curis insistentes; vt hi, qui interius superna desiderant, nullo terreno obsistente negotio, liberius hoc quod amant, intendant. Non est itaque iudicandus a plebe rector inordinatus; dum magis nouerint populi, sui fuisse meriti, peruersi regimen suscepisse Pontificis. Nam pro meritis plebium, disponitur a Deo vita rectorum. Exemplo Dauid peccant ad comparationem Principum, qui ex merito plebis, praeuaricantur. Sententia damnantur Cham filii Noe, qui suorum praepositorum in publico culpas produnt: sicut Cham, qui Patris pudenda non operuit, sed deridenda monstrauit. Habituri sunt Sem meritum, & Iaphet, qui reuerenter operiunt, quae patres suos excessisse cognoscunt. si tamen patrum facta non diligant, sed tantum operiant, nec imitentur. Nam sunt, qui praepositos suos peruerse iudicant, dum terrenis studiis eos plus viderint esse intentos; si uel parum iam ipsi de spiritualibus cognouerint. Rectores ergo iudicandi a Deo sunt, a suis autem subditis nequaquam iudicandi sunt, exemplo Domini, qui per se vendentes columbas, & nummulariorum mensas proprio euertit flagello, & proiecit a templo. Vel etiam, sicut dicit Psalmista: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos diiudicat. Quod si a fide exorbitauerit rector, tunc erit arguendus a subditis: pro moribus vero reprobis tolerandus magis, quam distringendus a plebe est. *Isidorus lib. 3. de summo bono cap. 39. apud Aquisgr. cap. 31.*

2. Reg. 24. a.
Gen. 9. d.
Ioan. 2. c.
Psal. 81. a.

CAP. LIV.

Esto subiectus Pontifici tuo, & quasi animae parētem suscipe. *Hieron. ad Nepot. apud Aquisgr. c. 94. ante medium.*

CAP. LV.

Quamquam multi Praelatorum, ad instar Saul, sint reprobi effecti; non sunt tamen manu reprehensionis, & detractionis tangendi. Quia, vt Isidorus in libro sententiarum scribit: Rectores a Deo solummodo, non a subditis sunt iudicandi; & pro moribus reprobis tolerandi magis, quam a plebe sunt restringendi. *Paris. sub Ludo. & Loth. lib. 1. c. 19.*

CAP. LVI.

Licet sacerdotes moderno tēpore propter imminentes perturbationes, in multis sint negligentes; non sunt tamen vituperandi, nec despiciendi: sed propter illum, cuius ministerium gerunt, audiendi, & congruo honore venerandi. Post Apostolos enim ad ipsos haec

Luc. c. 10 Domini sententia dirigitur: Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit. Quapropter attendendum est, quod sacerdotum Christi spretio ad iniuriam Christi pertinet, cuius vicem, & ministerium gerunt. *Aquisgr. y. sub Ludouic. par. 4. cap. 7.*

CAP. LVII.

Laici monendi sunt, ne sacerdotes contemptui habeant, neve eorum monita despiciant, & tam turpiter tractent, vti hactenus. ne superueniat, quod dicit Propheta: Populus tuus sicut hi, qui contradicunt sacerdoti: & corrues hodie, corruet etiam Propheta tecum. *Aquisgr. y. sub Ludouic. par. 4. c. 19.* *Osee. 4. a.*

CAP. LIIX.

Decet presbyteros cum voluntariis eulogijs tempore congruo visitare, & venerari suos Episcopos. *Melden. c. 45.*

CAP. LIX.

Vt hi, qui sacerdotes, ac viros ecclesiasticos non solum dehonorant, verum & diuerso, atque aduerso modo affligunt, velut sacrilegi canonicae sententiae subigantur. *Melden. c. 60.*

CAP. LX.

Placuit, vt si in ministerio diaconi, vel presbyteri officio aliquis constitutus exsistat, si Episcopi, a quo ordinatus est, praeceptis non obedierit; vt in delegata sibi ecclesia officium deperdat assiduum, quousq. in vitio permanserit, & communione, & honore priuetur. *Vormacie. c. 19.*

CAP. LXI.

Relatum est sanctae synodo, quod a malis Christianis plurimae vexationes sacerdotib. Christi, seu ceteris clericis inferioris gradus saepissime inferantur; vnde visum est sancto concilio, ne inantea talia exsistant, iaculo spiritali eos percutere. *Magun. sub Arnul. c. 7.*

CAP. LXII.

Nemo contemnat, neque transgrediatur bannum ab Episcopis superpositum. Sciat, & abhorreat in epistola B. Clementis dictũ contra se scriptum: Si vobis Episcopis non obedierint. &c. Si quis inuentus fuerit corripuisse bannum ab Episcopis impositum, quadraginta dierum castigatione corripiatur in pane, sale, & aqua. *Tribur. c 8. Clemens epis. 3. in prin.* *11. q. 3. c. 11. si autem.*

CAP. LXIII.

Cum Episcopus ecclesiam a Domino Deo sibi commissam regens, Episcopatum circumeundo perrexerit, & placitum canonice constitutum decreuerit, populumque sibi creditum illo inuitauerit: atque Comes eadem die, sciens placitum ab Episcopo condictum, vel nesciens, placitum cum populo suum condixerit, & per bannum illuc venire praeceperit: placitum Comitis omnes postponant, & Comes ipse: idemq. populus, post Episcopum festine pergant. scientes se non illic seditiosa contentione decertare, sed pro fide catholica inuigilare: non cumulum pecuniarum, sed lucrum congregare animarum. &c. *Tribur. c. 9.*

CAP. LXIV.

Qui Sacerdotibus iniuriam, vel contumeliam irrogant. &c. sacrilegi habentur. &c. Sacerdotes Dei non sunt infestandi, non contristandi, non a saecularibus arguendi, non reprehendendi, non aliqua iniuria, vel contumelia afficiendi. &c. Si quis Episcopo aliquã iniuriam, aut iniustiam dehonorationem fecerit, de vita componat, & omnia, quae habere visus fuerit, ecclesiae, cui Episcopus esse dignoscitur, integerrime socientur. *Troslei. c. 3. ex. Capitul. lib. 6. c. 99. al. 98.*

Ne presbyteri, aut Abbates Episcoporum munera attingant. Tit. XXCIIX.

CAP. I.

ACcedentibus ad nos de diuersis mundi partibus Episcoporum quaerelis, intelleximus graues, & grandes quorundam Abbatum excessus, qui suis finibus non contenti, manus ad ea, quae sunt Episcopalis dignitatis, extendunt; de causis matrimonialibus cognoscendo, iniungendo publicas paenitentias, concedendo indulgentiarum litteras, & similia praesumendo. vnde contingit interdum, quod vilescat Episcopalis auctoritas apud multos. Volentes igitur in his, & Episcoporum dignitati, & Abbatum prouidere saluti, praesenti decreto firmiter prohibemus, ne quis Abbatum ad talia se praesumat extendere, si proprium voluerit periculum euitare. nisi forte quisquam eorum speciali concessione, vel alia legitima causa super huiusmodi valeat se tueri. *Innocen iij. in concil. gener. Later. c. 60.* *De excess. Prael. 12. Greg. ix. & c. vn. eo. tit. in 4. collect.*

CAP. II.

Presbyteri Episcopali fastigio debita non assumant. non conficiendi chrismatis, non consignationis Pontificalis adhibendae accipiant facultatem. non praesente Antistite, nisi iubeatur, orationis, vel actionis sacrae supplere sibi praesumant esse licentiam, aut sedere, aut veneranda tractare mysteria. nec sine summo Pontifice, subdiaconum, aut acolythum ius habeant faciendi. Nec prorsus addubitent, si quid Episcopale fecerint, cõtinuo se presbyterii dignitate, & sacra communione priuari, si eorum Praesule deferente, huiusmodi fuerit praeuaricatio comprobata. nec ipso Episcopo a culpa conniuentiae vacaturo. *Gela. ep. 1. c. 8.* *Dist. 95. presbyteros. c. 1.*

CAP. III.

Nullus clericorum, vel laicorum praeter Episcopum epistolia facere praesumat. *Turon. ij. c. 6.*

Presbyter non potest reconciliare paenitentem sine iussu Episcopi. Tit. XXCIX.

CAP. I.

NEc publice in Missa quemquam paenitentem reconciliare. &c. nec paenitentem

tem fine praeceptione Epifcopi fui reconciliare chorepifcopus poteft. *Damaf.epift.4.in med. Leo ep.86.ad Epifcopos Germ.& Gall.in med.*

CAP. II.

Si quis graui lapfu in ruinam mortis inciderit, nou agat paenitentiã fine Epifcopi confulto, cogente tamen infirmitate, non eft presbyterorũ vel diaconorum communionẽ talibus præftare, nifi eis iufferit Epifcopus. *Elib. c.32.*

CAP. III.

26 q. 6. Aurel. c. 5.

Si quis in periculo conftitutus petierit fe reconciliari diuinis myfteriis Epifcopo abfente, presbyter petat ab Epifcopo, & ita ex eius renunciatione reconciliet. *Carthag.c.7. G.Carth.ij.c.4.L.Vid. Tribur. cap.31. in fin. Burch.lib.18.c.13.Iuo par.15.c.2.decr.Caefaraug.lib.15.cap.24.*

CAP. IV.

26.q.6.c. ult.

Presbyter fine voluntate Epifcopi non reconciliet paenitentem, nifi neceffitas cogat abfente Epifcopo. *Carth.43.G.Carth.iij.c.31. 32.L.Afric.10.L.Raba.c 35. de paenit.Capit. lib.5.cap.53. & lib.7.c.30. Burch.lib.19.cap. 40.& 70.Iuo part.15. c.4.& c.84. decr. Caefar.lib.15.c.46.Paenit.Rom.tit.9.c.9.*

CAP. V.

Nec publice In miffa quemquam paenitentem reconciliare.&c.nec paenitentẽ fine præcepto Epifcopi fui recõciliare presbyteris licet, fed tantum Epifcopo. *Hifpalenf ij.cap.7.*

CAP. VI.

Chorepifcopus impofitioni paenitentiae, aut paenitentium reconciliationi, per parochiam fecundum mandatum Epifcopi fui inferuiat. *Meld.c.44.*

CAP. VII.

Nullus presbyterorum quemquam nifi iuffu Epifcopi, iu ecclefiam introducere praefumat, cui pro aliquo delicto illam ingredi non liceat. *Salegunft.cap.20. poft Burch.decr.& apud Iuon.lib.15.cap.186.decr.*

Communia de Epifcopis. Tit. XC.

CAP. I.

Epifcopum in presbyteri gradum deducere eft facrileginm. *Chalc.c.29.G.*

CAP. II.

De concef. praeb. c. 2.Gregor. ix. & in 1. coll.

Si Epifcopus, vbi ad eum fpectauerit, conferre diftulerit, per Capitulũ ordinetur. quod fi ad Capitulum electio pertinuerit, & intra praedictum terminum (*fex menfium*) hoc non fecerit, Epifcopus hoc fecundum Deum, cum virorum religioforum confilio, exequatur. &c. *Alexan.iij.in conc.Later.c.8.*

CAP. III.

De treu. & pace c. 2.Gregor. & in 1. collect.

Si quis treugam frangere tentauerit, poft tertiam commonitionem fi non fatisfecerit, Epifcopus fuus fenteutiam excommunionis dictet, & fcriptam vicinis fuis annuntiet. Epifcopus autem nullum excommunicatum in communiouem fufcipiat, immo fcriptam fufceptam fententiam quifque confirmet. Si quis autem hoc violare praefumpferit, ordinis fui periculo fubiaceat. Et qnoniam funiculus triplex non facile rumpitur; praecipimus, vt Epifcopi ad folum Dei, & falutis populi habentes refpectum, omni tepiditate fe pofita, ad pacem firmiter tenendam, mutuum fibi confilium, & auxilium praeftent. neque hoc alicuius amore, vel odio praetermittant. Quod fi quis iu opere Dei tepidus fuerit iuuentus, damnum dignitatis fuae incurrat. *Alexan.iij.in conc.Latera.c.21.Vide Innoc.ij.in con.Rom c.9.*

Eccl.4.

CAP. IV.

De priuil. 25.Grego. ix.& c 8. eod tit in 4.coll.

Quod nonnullis eft religiofis indultum, in fauorem Pontificalis officij ad Epifcopos extendentes, concedimus; vt cum communeterrae fuerit interdictum, excommunicatis, & interdictis exclufis, quandoque ianuis claufis, & fuppreffa voce, non pulfatis campanis celebrent diuina, nifi hoc ipfum fuerit eis expreffe interdictum. *Innoc.iij.in conc. gen.Later.c.58.*

CAP. V.

De reliq. c. ult. & de poenit. c.14 Gregor.ix. & c.5.eo. & c.2.de immun.eccl. in 4. coll. dift.93.c. 4.iuxta.

De licentia quaeftuandi, & indulgentiis Epifcoporum, & de reliquiis fanctorum. *Innoc.iij in concil.gen.Lat.cap 62.*

CAP. VI.

Omnes Epifcopi, qui huius Apoftolicae fedis ordinationi fubiacebunt, qui propinqui funt, Idibus Maii fanctorum Principum Apoftolorum Petri, & Pauli liminibus praefententur omni occafione fepofita. Qui vero de longinquo, iuxta chirographum fuum impleant. Nam qui huius conftitutionis contemptor extiterit, praeter fi aegritudine valida fuerit detentus, fciat fe canonibus fubiacere. *Zachar. in fynod.Rom.cap.4.*

CAP. VII.

Dift.83.c. ult.

Nihil illo eft paftore miferius, qui luporum laudibus gloriatur. Quibus fi placere voluerit, atque ab his amari delegerit, erit hinc ouib. magna pernicies. Nullus ergo paftorum placere lupis, & gregibus ouiũ poteft. *Anacl.epift.1.ante med.Iuo par.5.cap.237.in fine. Anfel.lib.6.c.146.Tarrac.lib.4.c.25.*

CAP. IIX.

1. q. 1. c. 25.& difin 61. q. m.ra. mar p. 1.

Principatus, quem aut feditio extorfit, aut ambitus occupauit, etiam fi moribus, atque actibus non offendit, ipfo tamen initii fui eft perniciofus exemplo. & difficile eft, vt bono peragantur exitu, quae malo funt inchoata principio. &c. *Leo epift.85.ad Epifcopos Africae in princip. Iuo par.5. cap. 105. decret.Anfelm.lib.6.cap.17.Caefar. lib. 3.cap.72.Tarrac.lib.3.cap.9.*

CAP. IX.

De Mufaeo, & Eutychiano, & ab eis ordinatis. *Sardic.19. 20.*

CAP. X.

De Aequitio, & ecclefia Hipponenfi. *Cartha.66.79.& 93.G.Afric.32.45.L.*

CAP.

CAP. XI.

c. 1. de pa ro Greg. ix. & in 1. collect.

Inter Episcopum catholicum antiquum, & Donatistam conuersum diuidantur loca, ita vt antiquior diuidat, iunior eligat. &c. *Carth.* 119. G. *Afr.* 85. *L.*

CAP. XII.

Episcopi, vel clerici suos filios a sua potestate per emancipationem exire non sinant, nisi de moribus eorum fuerint, & aetate securi, vt possint ad eos iam propria pertinere peccata. *Carth. iij. c.* 14.

CAP. XIII.

Aurelius Episcopus dixit. &c. Si necessarium Episcopatui quis habet presbyterum, & vnum habuerit, etiam ipsum ad promotionẽ dare debebit. Postumianus Episcopus dixit: Ergo si habet alius abundantes clericos, debet mihi alia plebs subuenire. Aurelius Episcopus dixit: Sane quomodo ecclesiae alterius te subueneris, persuadebitur illi, qui plures habet clericos, vt vnum tibi ordinandum largiatur. *Carth. iij. c.* 45. *in fine.*

CAP. XIV.

16. q. 3. c. 15.

Placuit, vt quicumque negligunt ad suam cathedram pertinentia in catholicam vnitatem lucrari, conueniantur a diligentibus vicinis Episcopis, vt id agere non morentur. Quod si intra sex menses a die conuentionis non hoc fecerint, qui poruerit ea lucrari, ad ipsum pertineant. ita sane, vt si ille, ad quem pertinuisse videbantur, probare potuerit, magis illius electam negligentiam ab haereticis, impune vt ibi sint; & suam diligentiam fuisse praeuentam, vt eo modo eius cura sollertior vitaretur, cum hoc iudices Episcopi cognouerint, suae cathedrae loca restituant. *Mileu. c.* 24. *Carth.* 122. G. *Afr.* 88. L. *Burch. lib.* 1. *c.* 68. *Iuo. par.* 5. *c.* 176. *decr.*

CAP. XV.

Dist. 50. c. 7.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit. &c. ab officij honore depositus, in monasterium retrudatur; & ibi quamdiu vixerit, laicam communionẽ accipiat. *Agath. c.* 50. *Epaun. cap.* 22.

CAP. XVI.

Renouamus canonem, vt si qua vrbs ex auctoritate Imperiali renouatur in ciuilibus, & publicis rebus, ecclesiasticarum quoque rerum ordo sequatur. *Trul.* 38. *Chalc.* 17. *in fi.*

CAP. XVII.

Sancta synodus definiuit, vt quicumque Pontificum, vel sacerdotum deinceps per manus impositionem paenitentiae donum exceperint, nec se mortalium criminũ professione notauerint, tenorem retentandi regiminis non omittant, sed per Metropolitanum reconciliatione paenitentium more suscepta, solita expleant ordinis, vel cetera mysteriorum sibi credita sacramenta. *Tolet.* 13. *c.* 10.

CAP. XIIX.

Vt publicum baptisterium in nulla parochia esse debeat, nisi vbi Episcopus cõstituerit, cuius parochia est. *Vern sub Pipino. c.* 7.

CAP. XIX.

Vt illos presbyteratus, qui ad illum Episcopatum legibus obtingunt, ille Episcopus ipsos debeat habere. *Vern. sub Pipino. c.* 21.

CAP. XX.

Si laicus idoneum, vtilemque clericum obtulerit, nulla qualibet occasione, ab Episcopo, sine certa ratione repellatur; & si reiciendus est, diligens examinatio, & euidens ratio, ne scandalum generetur, manifestum faciat. *Parisien. sub Ludouico, et Lothario lib.* 1. *c.* 22.

CAP. XXI.

Nullus deinceps veritatis Episcopus, solito super sacra iurare praesumat, quod mysterii causa sancti quaesierint Patriarchae, & fecerint. Non enim in haesitatione, & malitia exigentis, sed in caritate non ficta fides seruatur. Quod, qui transgredi ausu temerario praesumpserit, quolibet modo illectus, censurae ecclesiasticae sine retractatione subiaceat. *Melden. c.* 38.

CAP. XXII.

Titulos cardinales in vrbibus, vel suburbiis constitutos, Episcopi canonice, & honeste sine retractatione ordinent, & disponant. *Melden. cap.* 54.

CAP. XXIII.

Quaedam Apostolica, atque prisca traditio in sanctis Dei per totum orbem ecclesiis tenuit, vt qui ad Pontificatum ducuntur, qui prae eis Pontificatus regunt, omnia sinceriter consulant, qualiter sapiant, & qualiter fidem detineant. &c. *Sophronius Hierosolymitanus apud vi. syn CP. act.* 11.

CAP. XXIV.

Hormisdae temporibus Episcopatus in Africa post annos lxxiv. (*alias* lxxxiv. *alias* lxxix) reuocatus est, qui ab haereticis fuerat exterminatus. *Ex Pontific.*

LIBER

LIBER QVINTVS

De concilijs, & synodis, siue conuentibus.

DE AVCTORITATE CONCILIORVM.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

DICO vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in caelis est. Vbi enim sũt duo, vel tres cõgregati ĩ nomine meo; ibi sum in medio eorũ. *Christus apud Matth. cap.* 18.

CAP. II.

Placuit nobis collectis in vnum eligere viros, & mittere ad vos cũ carissimis nostris Barnaba, & Paulo. &c. Visum est enim Spiritui sancto, & nobis, nihil vltra imponere vobis, quam haec necessaria. &c. *Concil. Apost. Act. cap.* 15.

CAP. III.

Matt. 18. *c.* Si vbi sunt duo, aut tres congregati in nomine eius, ibi se in medio eorum fore (*Christus*) perhibuit: quantam circa sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui & patriae, & liberis † suae confessionis notitiã praetulerunt? *Syn. Chalcedon. in ep. ad Leonem Pap post princ. act.* 3. *in fi.*

† laboris

CAP. IV.

Nos, quibus regere Ecclesiã Domini creditum est, timentes maledictionem, quae imminet his, qui negligenter opera Dominĩ faciunt, festinamus bonum fidei semen purum conseruare ab impietatis zizaniis, quae ab inimico inseminantur. &c. eo quod sacerdotes decet, communibus quaestionibus finem communem imponere. &c. Ad memoriam (*Vigilij Papae*) perduximus magna illa Apostolorum exempla, & Patrum traditiones. Licet enim sancti Spiritus gratia, & circa singulos Apostolos abundaret, vt non indigerent alieno consilio ad ea, quae agenda erant: non tamen aliter voluerunt de eo, quod mouebatur, si oporteret gẽtes circumcidi, definire prius; quam communiter congregati, diuinarum scripturarum testimoniis vnusquisque sua dicta confirmauerunt. Vnde communiter de eo sententiam protulerunt, ad gentes scribentes: Visum est Spiritui sancto, & nobis. &c. Sed & sancti Patres, qui per tempora in sanctis quatuor conciliis cõuenerunt, antiquis exemplis vtentes, communiter de exortis haeresibus, & quaestionibus disposuerunt. &c. Ipse Dominus dixit: Amen dico vobis, si duo ex vobis cõuenerint. &c. Vbicumque enim fuerint duo, aut tres. &c. *V. synod. CP. collatio* 8. *in definit. contra tria capitula, in princip.*

Hiere. 48. *Matt.* 33. *Act.* 15. *Matt.* 18.

CAP. V.

Excitauit Christus Deus noster fidelissimũ Imperatorem, nouum Dauid, virum secũdum cor suum inueniens, (*loquitur de Constantino iv.*) qui non dedit somnum oculis suis, & palpebris suis dormitationem, donec per hũc nostrum a Deo congregatum, sacrumque conuentum ipsam recte fidei reperit perfectam praedicationem: secundum enim a Domino editam vocem: Vbi duo, vel tres fuerint cõgregati in nomine meo; ibi sub in medio eorum. *Sin. vi. gen. CP. contra Monothelitas act.* 17 *in. definit.*

Psal. 131. *Matt.* 18. *c.*

CAP. VI.

Spiritus sancti testatur praesentiam congregatio sacerdotum. Certum est enim, quod legimus, quia non potest veritas mentiri, cuius in Euangelio ista sententia est: Vbi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi, & ego sum in medio eorum. Quod si nec huic tã breui numero Spiritus sanctus deest, quanto magis eum, nunc interesse credamus, quando in vnum cõuenit tanta turba sanctorum? Sanctum namque concilium est pro debita veneratione collectum, in quo vtique nunc Apostolorum frequentissimae illius, quã legimus, congregationis aspicienda reuerentia est. Nunquam his defuit, quem receperat praedicandum. Adfuit his semper Dominus, & magister, nec docentes a suo doctore deserti sunt. Docebat ille, qui miserat; docebat ille, qui & dixerat, quod docerent; docebat ille, qui in Apostolis suis se confirmat audiri. *Caelest. epis.* 4. *ad concil. Ephes. in prin.*

Matt. 18. *c.*

CAP. VII.

Ne qua inter fratres dissensio, ne qua inter praepositos, & subiectos sint fomenta discordiae, in vnum conuenire sacerdotes necesse est; vt & de incidentibus causis disceptatio, & fit salubris de ecclesiastica obseruatione collatio: quatenus dũ per hoc & praeterita corriguntur, & regulam futura suscipiunt, omnipotens Dominus fratrum concordia † collaudetur; cuius vobis adesse praesentiam, si haec obseruabitis, scitote; quia scriptum est. Vbi fuerint congregati duo, aut tres in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

† ore

Matt. 18. *c.*

Si

Si ergo adesse dignabitur, vbi duo, vel tres fuerint, quanto magis non deerit, vbi plures conuenerint sacerdotes? *Grego. ad Syagrium. & Aetherium Episcopos lib. 7. registr. epist. 108. vel. 110. prope fin. & ad Felicem Siciliae Episc. c. 3. ante fi. lib. 12. reg. ep. 37. al. 31.*

CAP. IIX.

Vndecimae occasionis articulo decretorũ vniuersalium perenne dedimus firmamentũ. &c. Hinc & decreta praecedentium Patrum ad contentionis iurgium radicitus euellendum, rite synodalem fieri censuere conuentum: vt illic de diuersitate iudiciorũ praeteritae lites habeant terminum, vbi sanctus Spiritus vniuersalem coadunauerit coetum. &c. *Tolet. iix. cap. 11.*

CAP. IX.

Nam qui dicebat Apostolis, se adfuturum vsque ad consummationem saeculi, profecto hoc ipsum & illis, qui Ecclesiae suae curam gerunt, annunciauit. Non enim illis corporaliter adfuturus erat, vsque ad huius praesentis saeculi transitionem. Item & tribus, aut quatuor in nomine illius cõgregatis adfuturum se illis dixit. Putasne tantas cõgregationes zelo bono coeuntes, vt illius cultus propagetur, diuina illius inspiratio, & ductio reliquit? ne posset consummationem perfectae confirmationis suae Ecclesiae, in qua neque macula, neque ruga, neq; aliquid tale est videre? &c. *Germanus CP. Episcopus in epistola ad Thomam Episcopum Claudiopoleos. vij. syn. act. 4.*

Mat. 28. d. — Mat. 18. e.

CAP. X.

Valde pernecessarium esse perspexi, beatitudinem vestram in vnum conuenire, habẽs sententiae Dominicae fidem, qua dicit: Vbi fuerint duo, vel tres collecti in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Credo enim, beatam sanctae Trinitatis diuinitatem huic sancto interesse concilio; & ideo, tamquam ante conspectum Dei, ita in medio vestri fidem meam protuli conscius admodum sententiae diuinae dicentis: Non caelaui misericordiam tuam, & veritatem tuam a congregatione multorum. *Reccared. Rex ad concil. Tolet. iij. in princip.*

Mat. 18. e. — Psal. 39.

Quibus de causis concilia congregari oporteat, & in primis maiora.

Tit. II.

CAP. I.

Humiliter, ac sapienter exposcite, vt petitioni nostrae, qua plenariam indici synodum postulamus, clementissimus Imperator dignetur annuere; quo citius, adiuuante misericordia Dei, & sanis fortitudo augeatur; & morbidis, si curari acquiescant, medicina praestetur. *Leo. ep. 22. ad clerum, & plebem CP. in fine.*

CAP. II.

Synodum congregari mos erat in depulsione Episcopi, & in receptione illius, qui damnatus fuerat. *Gelas. ep. 3. in tomo de anathematis vinculo, cuius initium est, Ne forte, ante fin.*

CAP. III.

Patres nostri, catholici videlicet, doctique Pontifices in vnaquaque haeresi quolibet tẽpore suscitata, quidquid pro fide, pro veritate, pro communione catholica, atque Apostolica, secundum scripturarum tramitem, praedicationemque maiorum, facta semel congregatione sanxerunt, inconuulsum voluerint deinceps, firmumque constare: nec in eadem hac causa denuo, quae praefixa fuerant, retractari, qualibet recenti praesumptione permiserint. sapientissime prouidentes, quoniam si decreta salubriter cuiquam liceret iterare, nullum contra singulos quosque prorsus errores stabile persisteret Ecclesiae constitutum; ac semper iisdem furoribus recidiuis omnis integra definitio turbaretur. Nam si limitibus etiam praefixis positarum semel synodalium regularum, non cessant elisae pestes, resumptis certaminibus contra fundamentum veritatis sese attollere, & simplicia quaeque corda percutere: quid fieret, si subinde fas esset perfidis, inite concilium? cum, quaelibet illa† manifesta sit veritas, nũquam desit, quod perniciosa depromat falsitas; tametsi ratione, vel auctoritate deficiẽs, sola tamen contentione non cedens? Quae maiores nostri diuina inspiratione cernentes, necessarie praecauerũt; ne † contra vnãquamq; haeresim coacta semel synodus, pro fide, communione, & veritate catholica, atq; Apostolica promulgasset, non finerent nouis post haec retractationibus † mutilari, ne prauis occasio praeberetur, quae medicinaliter fuerant statuta, pulsandi. *Gelas. ep. 6. ad Episcopos Dardaniae in prin. Ansel. lib. 12. c. 69.*

† illi — 24. q. 1. a. — † vt — † retractationibus.

CAP. IV.

Quotiens vniuersalis poscit religionis causa, ad concilium te cũcti fratres euocante, conueniant. &c. *Hormisda ep. 7. ad Sallust. Hispal. Episcop. in fine.*

CAP. V.

Ne qua inter fratres dissensio, ne qua inter praepositos, & subiectos sint fomenta discordiae, in vnũ cõuenire sacerdotes necesse est: vt de incidentibus causis disceptatio, & sit salubris de ecclesiastica obseruatione collatio: quatenus, dum per hoc praeterita corriguntur, & regulam futura suscipiunt, omnipotens Dominus fratrum concordia † collaudetur, cuius vobis adesse praesentiam, si haec obseruabitis, scitote. &c. *Greg. ad Syagrium, & Aetherium Episcopos lib. 7. regist. epist. 108. vel. 110. prope fin. & ad Felic. Siciliae Episcop. lib. 12. regist. ep. 37. al. 31.*

† ore

CAP. VI.

In Hipponensi synodo definitum est, vt singulis annis synodus totius Africae fiat, non solũ Carthagine, sed per diuersas prouincias ne suo. quod saepe factum est in Numidia, & By-

& Byzacio. Deinceps nō fit necesse, sed quotiens communis necessitas coget, per totam Africam datis litteris, vt in hanc prouinciā veniant, si necessitas non est communis, in suis prouinciis iudicetur. *Carthag. 96. 97. G. Mileuit. 9. L. Afric. 62. L. Burch. lib. 1. cap. 53. Iuo par. 5. cap. 163. decr.*

CAP. VII.

Placuit, vt quotiens secundum statuta Patrum sancta synodus congregatur, nullus Episcoporum aliquam prius causam suggerere audeat, quam ea, quae ad emendationem vitae, ad seueritatem regulae, ad animae remedium pertinent, finiantur. *Aruern. cap. 1. Burch. lib. 1. cap. 58. Iuo lib. 4. tit. 2. cap. 9. pan. & par. 5. cap. 168. decr.*

CAP. IIX.

Cum Gallicae prouinciae Episcopi tam ex Bracarensi, quam ex Lucensi synodo cum suis Metropolitanis praecepto Regis in Metropolitana Bracarensi ecclesia conuenissent. &c. Martinus Episcopus dixit. &c. Sancti Patres praecessores nostri, aut generales synodos vndique colligi pro vnitate rectae fidei fecerunt. &c. Aut certe speciales synodos per suas vnusquisque prouincias pro resecādis contentionibus, vel emendandis aliquorum negligentiis collegerunt. & prout euentus culparum, aut qualiscunq; excessus exegit, per singulas quasque diuinas canonum sententias, mediante inter eos Dei spiritu conscripserunt, quas oportet nos relegere, & tenere. &c. *Brac. ij. in praef. ante canones.*

CAP. IX.

A nobis vniuersaliter definitū est, vt quia iuxta Patrum antiqua decreta, bis in anno difficultas temporis fieri cōcilium non finit, saltem vel semel a nobis celebretur. Ita tamen, vt si fides causa est, aut quaelibet alia Ecclesiae communis, generalis totius Hispaniae, & Galliciae synodus connocetur. Si vero nec de fide, nec de communi Ecclesiae tractabitur, speciale erit concilium. &c. *Toleta. iv. c. 3.*

CAP. X.

Decreta praecedentium Patrum ad contentionis iurgium radicitus euellendum, rite synodalem fieri censuere conuentum; vt illic de diuersitate iudiciorum praeteritae lites habeant terminum, vbi sanctus Spiritus vniuersalem coadunauerit coetum. *Toletan. iix. c. 11.*

CAP. XI.

Quoniam per aliquot annos, iuxta decreta canonum nequiuimus congregari; nunc quia annuente Domino, congregandi nobis facultas, iuxta decreta canonum data est, cum Dei gratia conuenientibus nobis in vnum, cooperante eo, in cuius congregamur nomine, & qui habitare facit vnanimes in domo, primo nobis, & ante omnia necessariū est seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis, vt vnum sentiamus, & vnum in Christo omnes dicamus; & secundum salutaria dicta Martyris Cypriani, seruetur a nobis caritas animi, honor collegii, vinculum fidei, concordia sacerdotii. & vt attendentes regulares constitutiones Patrum nostrorum, a Metropolis suae quisque regulari consuetudine nō abducatur. *Erueus Archiepiscopus Remensis apud synodum Trosleianam in princ.*

CAP. XII.

Facta est haec sacrosancta synodus anno imperii Basilii Pii Principis tertio: quae vniuersos Patriarchales thronos, sicut aliarum villa in eorum locis seruātibus Praesules habens, non inconuenienter ab omnibus appellatur vniuersalis. Primo, quia catholica fides in ea, & sanctae leges, quae non solum a sacerdotibus, sed ab vniuersis Christianis coli debent, & venerari, contra hostes ipsarum consona voce defenduntur. Deinde, quia cum Christus in corpore suo, quod est Ecclesia, tot Patriarchales sedes, quot in cuiusq; mortalis corpore sensus locauerit; profecto nihil generalitati deest Ecclesiae, si omnes illae sedes vnius fuerint voluntatis, sicut nihil deest motui corporis, si omnes quinque sensus integrae, communisque fuerint sanitatis. &c. Tertio cum Photius tot excessuum suorum morbo vniuersam Ecclesiam maculauerit, vniuersalis curatio adhibita est, vt totum curaretur, quod totum fuerat maculatum. &c. Nec fatendum creditur, quod tunc iure dicatur vniuersalis, si pro fide celebrata consistet: cum & in hac nonnulla, quae ad fidem pertinent, sint definita; & in ceteris vniuersalibus conciliis multa disposita inueniantur, quae ad fidei doctrinam non pertinent, quod non minus in fide, quam in legis praeuaricatione peccent. *Anastasius bibliothec. in proemio syn. iix. CP. ad Hadr. ij. in medio.*

Conciliorum generalium conuocatio ad Pontificem Maximum pertinet. Tit. III.

Vide supra libro primo titulo sexto.

Legatos Pontificis Maximi praeesse in conciliis. Tit. IV.

Vide supra libro primo titulo septimo. Eisque addantur haec.

CAP. I.

Si vbi sunt duo, aut tres congregati in nomine eius, ibi se in medio eorum fore (*Christus*) perhibuit: quantam circa sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui & patriae, & labori † suae confessionis notitiam praetulerunt? Quibus tu quidem, sicut membris caput praeeris, in his, qui tuā tenebant ordinem, beneuolentiam praeferēs. *Chalced. in epist. ad Leon. act. 3. in fin.*

Mat. 18. c

† liberis.

CAP. II.

Ne piissimi Principis dispositioni (*loquitur*

tur de Theodosio Imperatore) qua Episcopale concilium voluit congregari, nostra videretur praesentia defuisse, fratres meos Iulianũ Episcopum, Renatum presbyterum, & filium meum Hilarium diaconum misi, qui vicem praesentiae meae implere sufficerent. *Leo ep. 27. in fin. ad Pulcheriam Augustam.*

CAP. III.

Necessarium est conferri de tribus capitulis, vnde quibusdam quaestio nata est. Et ideo petimus, praesidente nobis vestra beatitudine, sub tranquillitate, & sacerdotali mansuetudine propositis sanctis Euãgeliis, communi tractatu eadem capitula in medio proponenda, quaeri, & conferri, & finem quaestioni imponi Deo placitum. *Eutychius Episcopus CP. in epist. ad Vigil. Pontif. Maxim. apud syn. CP. v. act. 1.*

Quo pacto concilium habeatur, & de modestia, quem omnes in eo seruare debent. Tit. V.

CAP. I.

Dum omnes *(Episcopi)* venissent in synodum, sederunt. &c. presbyteri autẽ Romani omnes, & diaconi, clerusque & gradus sequentes a tergo Episcoporum steterunt. Nemo enim sedit in eodem loco, nisi tantum Episcopi, & Siluester Episcopus, & Pontifex vrbis Romae. Erat enim ibi & Calpurnius, qui primo Gentilis, & postea Christianus Praefectus vrbis. *Synod. Rom. sub Syluestro. ccxlxxiv. Episcoporum. c. 1.*

CAP. II.

Xv. Kal. Iun. congreganda est in prouincia synodus propter vernale tempus. &c. Hora itaque diei prima ante solis ortum eiiciãtur omnes ab ecclesia, obseratisque foribus cunctis, ad vnam ianuam, per quam sacerdotes ingredi oportet, ostiarii stent. & conueniẽtes omnes Episcopi pariter introeant, & secundum ordinationis suae tempora resideant. Post ingressum omnium Episcoporum, atque consessum, vocentur deinde presbyteri, quos causa probauerit introire. Nullus se inter eos ingerat diaconorum. Post hos ingrediantur diacones probabiles, quos ordo poposcerit interesse. & corona facta de sedibus Episcoporum, presbyteri a tergo eorũ resideãt, diaconi in conspectu eorum stent. Deinde ingrediantur laici, qui electioni concilii interesse meruerint. & notarii, quos ad recitandum, vel excipiendum ordo requirit. & obserentur ianuae. Sedentibusque in diuturno silentio sacerdotibus, & cor tantum habentibus ad Deũ, dicat Archidiaconus: Orate. &c. Diaconus alba indutus codicem canonum in medio proferens, capitula de conciliis agendis pronuntiet. finitisq. titulis, Metropolitanus Episcopus concilium alloquatur. Ecce sanctissimi sacerdotes recitatae sunt ex canonibus priscorum Patrum sententiae de concilio celebrando. Si qua ergo quempiam vestrum actio commouet, coram suis fratribus proponat. Tunc si aliquis quamcumque querelam, quae contra canonem agit, in audientiam sacerdotalem protulerit, non prius ad aliud transeatur capitulum, nisi primum, quae proposita est actio, terminetur. Nã & si presbyter aliquis, aut diaconus, vel clericus, siue laicus, de his qui foris steterint, conciliũ pro qualibet re crediderit appellandum; ecclesiae Metropolitanae Archidiacono causam suam intimet. & ille concilio denuntiet. & tunc illi & introeundi, & proponendi licẽtia concedatur. Nullus autem Episcoporum a coetu communi secedat, antequam hora generalis secessionis adueniat. Concilium quoq; nullus soluere audeat, nisi fuerint cuncta determinata, ita vt quaecumq; deliberatione communi finiuntur, Episcoporum singulorum manibus subscribantur. Tunc enim Deus suorum sacerdotum concilio interesse credendus est, si tumultu omni abiecto sollicite, atque tranquille ecclesiastica negotia terminentur. *Tolet. iv. cap. 3.*

CAP. III.

In loco benedictionis confidentes Domini sacerdotes, nullis debent aut indiscretis vocibus perstrepere, aut quibuslibet tumultib. perturbari. nullis etiam vanis fabulis, vel risibus agi: & quod deterius est, obstinatis disceptationibus tumultuosas voces effundere. *5. q. 4. c. 3* Si quis enim, vt Apostolus ait, putat se religiosum esse, non refraenans linguam suam, sed seducẽs cor suum, huius vana est religio. *Iac. 1. d.* &c. Et Propheta: Erit cultus iustitiae silentium. Debet ergo quidquid aut consultationibus confidentium agitur, aut ab accusantiũ parte proponitur, sic mitissima verborum relatione proferri; vt nec contentiosis vocibus sensus audientium turbent, nec iudicum vigorem de tumultu eneruent. *Esa. 32. d* Quicumque ergo in conuentu concilii haec violanda crediderit, & contra haec interdicta aut tumultu, aut contumeliis, vel risibus concilium cõturbauerit; iuxta diuinae legis edictum: Eiice derisorem, & exibit cum eo iurgium; cum omni dedecore de consessione abstractus, a communi coetu secedat, & trium dierum excommunicationis sententiam perferat. *Pro. 22. b.* *Tolet. xi. c. 1. Iuo par. 4. c. 245. decr.*

CAP. IV.

Quo pacto cõcilium habeatur, Isid. Mercator initio concil. ex Tolet. iv. c. 3. addit orationes, & canones, qui legendi sunt de concilio Tolet. aera 18. & aera 3. Item ex capitulis Orientalium Patrum, quae Martinus Episcopus de Graeco in Latinum vertit, aera 18. de synodo facienda. Item ex concilio Chalcedonensi, aera 18. † Item ex concilio Agathensi aera 25. vel 26. † vel aliud de canonib. quod Metropolitano aptius visum fuerit. &c. Et postea. Sicq, Archidiaconus lecturus est canonẽ Toletani concilii xi. aera prima; ne tumultu con-

† 19. f. † 35. vel 71. f.

tu cóncilium agitetur. Quo canone perlecto, concilium Ephesinum ex ordine perlegatur. Deinde collatio pariter & instructio de mysterio sanctae Trinitatis habeatur, simulque & de officiorum ordinibus si in omnium sedibus celebritatis vnitas teneatur. Pro his quoque causis, prout spatium diei permiserit, & epistolae Papae Leonis ad Flauianum Episcopum de erroribus Eutychetis, & mysterio Trinitatis legēdae sunt. Canones quoque de officiorum vnitate, &c. *Isid. Mercat. & Ansel.* Lucens. *ante collectiones suas.*

Vt prius ordinati Episcopi priorem locum in conciliis obtineant. Tit. VI.

Vide libro quarto titulo sexagesimo sexto. Quibus adde.

CAP. vn.

EPiscopi per singulas prouincias obseruent, ne posteriores se prioribus suis praeferant. nec eis inconsultis, nisi quantum ad propriam pertinet parochiam, aliquid agant. *Lucius ep. sing. post prin. Burch. lib. 1. c. 54. Iuo par. 5. cap. 164. decr.*

Concilium generale singulis annis habeatur. Tit. VII.

CAP vn.

NOn incognitum vobis esse credimus, in Romana iam dudum synodo constitutum esse; vt per singulos annos ad decorem, & vtilitatem sanctae Ecclesiae generale cōcilium apud sedem Apostolicam sit tenendum. Nos itaque huius celebritatis hoc in tempore causam valde necessariam considerantes, in prima hebdomada quadragesimae synodum annuēte Deo Romae celebrare disposuimus, ad quam omnes vos & Apostolica auctoritate praesentiam vestram exhibere commonemus, atque praecipimus. *Greg. vij. lib. 1. reg. ep. 46.*

Concilium generale non iudicat de Pontifice Maximo. Tit. VIII.

CAP. vn.

POrro si synodus vniuersalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de sancta Romanorum Ecclesia quaeuis ambiguitas, & controuersia; oportet venerabiliter, & cū conuenienti reuerentia de opposita † quaestione sciscitari, & solutionem accipere, & aut proficere, aut profectum facere; non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romae Pontifices. *Synod. iix. gen.* CP. *sub Hadr. ii. c. 21. Ans. li. 7. c. 72.*

† proposita.

Pontifex Maximus confirmat generale concilium. Tit. IX.

Vide libro primo titulo octauo.

Canones conciliorum, & Pontificum decreta seruentur ab omnibus. Tit. X.

CAP. I.

CAnones [a sanctis Patribus in vnaquaque synodo hucusque positi seruentur. *Chalced. cap. 1.*

25. q. 1. c. 14.

CAP. II.

His, qui sacram sortiti sunt dignitatem, testimonia, & directiones canonicarū praeceptionum formae consistunt. Quas libenter suscipientes, cum deiloquio Dauid canimus, ad dominum Deum dicētes: In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitiis: & mādasti iustitiam, testimonia tua in aeternum, intellectum da mihi, & viuifica. † &c. Diuinos canones amplectabiliter in pectore recondamus, & integram illorum praeceptionem, ac in sancti Spiritus tubis immobilem teneamus. tam scilicet illorum, qui ab almis, & laudatissimis Apostolis, sancti Spiritus tubis editi sunt, quam eorum, qui a sex sanctis venerabilibus synodis, atque his conciliis, quae localiter collecta sunt, in expositionem huiusmodi decretorum promulgati sunt. Nec non & eorum, qui a sanctis Patribus prolati fuisse probantur. Ab vno enim, eodemq. Spiritu illustrati definierunt, quae expediunt. Et quidem, quos anathemati transmittunt, & nos anathematizamus: quos vero depositioni, nos deponimus: quos autem segregationi, & segregamus. Porro quos epitimio tradunt, & nos quoq; simili modo summittimus sine auaritia. &c *Syn. vij. Nic. ij. c. 1.*

Psal. 118.

† viuam.

CAP. III.

Per aequam, & regiam diuinae iustitiae viam inoffense incedere volētes, veluti quasdā lampades semper lucentes, & illuminantes gressus nostros, qui secundum Deum sūt, sanctorum Patrum definitiones, & sensus retinere debemus. Qua propter & has, vt secūda † eloquia secundi, magni, & sapientissimi throni sui arbitrantes, & aestimantes, etiam de eis cum diuino Dauid promptissime canimus: Mandatum Domini lucidum illuminās oculos, & lucerna pedibus meis lex tua, & lumen semitis meis. & cum Prouerbiatore dicimus: Mandatum lucerna est, & lex lux. & cum magniuoco Esaia. Clamans ad dominum Deum, quia lux praecepta tua sunt super terram. Luci enim veraciter assimilatae sunt diuinorū canonū hortationes, & dehortationes, secundum quod discernitur melius a peiori, & expediens, atq; proficuum ab eo, quod non expedire, sed obesse dinoscitur. Igitur regulas, quae sanctae catholicae,

† sicut s.

Ps. 18. & 138. c. Prou. 6. c.

Esa. 26.

& Apostolicae Ecclesiae, tam a sanctis famosissimis Apostolis, quam ab orthodoxorū vniuersalibus, nec non & localibus cōciliis, vel etiam a quolibet deiloquo Patre, atque magistro Ecclesiae traditae sunt, seruare, ac custodire profitemur. his & propriam vitam, & mores regentes, & omnem sacerdotum catalogum, sed & omnes, qui Christiano cēsentur vocabulo, pœnis, & damnationibus, & e diuerso receptionibus ac iustificationibus, quae per illas probatae sunt, & definitae, subiici canonice decernentes. Tenere quippe traditiones, quas accepimus, siue per sermonem, siue per epistolam sanctorum, qui antea fulserunt, Paulus admonet aperte magnus Apostolus. *Syn. iix. CP. sub Hadr. ij. cap. 1.*

2. Thes. 2

C A P. I V.

Beatissimum Papam Nicolaum, tamquam organum sancti Spiritus habentes, nec non & sanctissimum Hadrianum Papam successorem eius; definimus, atque sancimus, ea omnia, quae ab eis synodice per diuersa tēpora exposita sunt, & promulgata, tam pro defensione, ac statu Cōstantinopolitanorum ecclesiae, & summi sacerdotis eius, Ignatii videlicet sanctissimi Patriarchae, quam etiā pro Photii neophyti, & inuasoris expulsione, ac condemnatione seruari semper, & custodiri. &c. *Syn. gener. iix. CP. sub Hadr. ij. c. 2.*

C A P. V.

25. q. 1. c. 9.

Prima salus est, rectae fidei regulam custodire; deinde, a constitutis Dei, & Patrum nullatenus deuiare. *Libellus datus Legatis ab Hadr. ij. lectus apud syn. iix gener. CP. act. 1. Euseb. epist. 3. ante med. Ioann. CP. Epist. ad Hormisdā ep. 5. ad Episcopos Hispaniae Libellus Eulalii Episc. Carthagin. ad Bonif. ij. relatus in ep. vn. eiusdem Bonifacii.*

C A P. V I.

Sequimur sanctam synodum, & amplectimur, quam beatae recordationis Papa Nicolaus, cui & ipse domine euangelicae summe Pontifex Hadriane, subscripsisti, ante sacratissimum Petri, * & Pauli * Apostolorum eximii corpus celebrauit. Simul & quam tu ipse nuper egisti. & omnia, quae in his statuta sunt, secundum decreti vestri moderationem venerabiliter conseruabimus, recipientes, quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati sunt. &c. *Libellus Ecclesiae Roma. ab viij. synodo CP. approbatus post prim. act. 1. sub Hadr. ii.*

C A P. V I I.

Vbi necessitas non est, nullo modo violentur sanctorum Patrum statuta; vbi vero necessitas fuerit, ad vtilitatem Ecclesiae, qui potestatem habet, ea dispenset; ex necessitate enim fit mutatio legis. *Synod. CP. ix. sub Ioan. iix. actio. 2.*

C A P. V I I I.

Siluester Episcopus dixit: Omnis Episcopus, qui conuenit ad concilium, fidem suam chirographo confirmet, vt deinceps rediens ad parochiam suam, compaginem nostrae salutationis plebi suae innotescat, vt fide concilii declarata, intemeratus ordo seruetur. *Siluest. in concil. cclxxv. Episc. c. 3.*

C A P. I X.

25. q. 1. c. 4.

Nulli fas sit, sine status sui periculo, vel diuinas constitutiones, vel Apostolicae sedis decreta temerare. *Rom. syn. sub Hilar. c. 1. Capit. lib. 6. c. 267. Iuo par. 5. c. 37. decr. Ans. lib. 1. c. 46. & 62.*

CAP. X.

Si quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie, & secundum veritatem omnia, quae tradita sunt, & praedicata sanctae catholicae, & Apostolicae Dei Ecclesiae, perindeq. a sanctis Patribus, & venerandis vniuersalibus quinque conciliis vsque ad vnum apicem, verbo & mente condemnatus sit. *Lateran. sub Mart. c 17.*

C A P. XI.

Si quis secundum sanctos Patres consonāter nobis, pariterq. fide non respuit, & anathematizat anima, & ore omnes, quos respuit, & anathematizat nefandissimos haereticos cum omnibus impiis eorum cōscriptis vsque ad vnum apicem sancta Dei Ecclesia catholica, & Apostolica, hoc est, sanctae, & vniuersales quinque synodi, & consonanter omnes probabiles Ecclesiae Patres. &c. huiusmodi condemnatus sit. *Later. sub Martino i. cap. 18.*

CAP. X I I.

Si quis ea, quae scelerosi haeretici sapiūt, indubitanter professus, atq; intelligens, per inanem proteruiam dicit, haec pietatis esse dogmata, quae tradiderunt ab initio speculatores, & ministri verbi, hoc est dicere, sanctae, & vniuersales quinque synodi, calumnians vtique ipsos sanctos Patres, & memoratas sanctas quinque synodos in deceptione simplicium, vel susceptione suae profanae perfidiae, huiusmodi condemnatus sit. *Later. sub Mart. c. 19.*

C A P. X I I I.

Si quis secundum scelerosos haereticos quocumque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos remouēs illicite, quos posuerunt firmius sancti catholicae Ecclesiae Patres, id est, sanctae; & vniuersales quinq; synodi, nonitates temere exquisiuerit. &c. huiusmodi cōdemnatus sit. *Lat. sub Mart. c. 20.*

C A P. XIV.

Si quis aliū terminum fidei, siue symbolū, aut doctrinam habet, praeter quod traditū est a sanctis magnis, & vniuersalib. sex synodis, & confirmatū est ab his sanctis Patribus qui in eis cōuenerunt. &c. talē impium anathematizamus, & alienum, extraneumq. deputamus sanctae, catholicae, & Apostolicae Ecclesiae. &c. *Stephanus Papa in concilio pro sacris imaginibus in partibus Franciae, vel Italiae apud Hadr. c. a. ad. Carol.*

CAP. XV.

Synodus, quae vestris temporibus in basilica B. Petri Apostoli pro nonnullis malis eradicādis, & maxime pro causa domini Formosi sanctissimi Papae acta est, vestro Imperiali cōsensu, & venerabilium Episcoporum, ac

ac optimatum vestrorum roboretur, & perpetualiter stabilita seruetur. *Rauenna. Sub Ioan. ix. in responsione ad Imperatorem, c. 3.*

CAP. XVI.

Amplector sanctos canones Apostolorũ; quatuor vniuersalia concilia, sicut quatuor Euangelia, Nicaenum, Ephesinum, CP. Chalcedon. & Antiochenum; & decreta sanctorũ Patrum Romanorum Pontif: & praecipue decreta domini mei Papae Gregorii, & beatae mem. Papae Vrbani. Quae ipsi laudauerunt, laudo: quae ipsi tenuerũt, teneo: quae confirmauerunt, confirmo: quae damnauerunt, damno: quae repulerunt, repello: quae interdixerunt, interdico: quae prohibuerũt, prohibeo in omnibus, & per omnia. Et in his semper perseuerabo. *Paschal. ij. in sinodo Lateran.*

CAP. XVII.

12. q. 1. c. 2. in fine. Consilium dantes vestram prudentiam hortamur, vt ab Apostolicis regulis non recedatis. *Clem. epis. 5. in fi. Iuo in epist. 208. ad Ioan. Aurelian. Episcopum.*

CAP. XIIX.

Contemplari oportet, quod vbi occurrit necessitas, saepe constitutiones Patrũ transgredimur. *Felix Papa apud synod. C.P. ix. sub Ioanne iix. act. 2.*

CAP. XIX.

25. q. 1. c. 5. Violatores voluntarii canonum grauiter a sanctis Patribus iudicantur, & a Spiritu sancto, cuius instinctu, ac dono dictati sunt, damnantur. quoniam blasphemare Spiritum sanctum non incongrue videntur, qui contra eosdem sanctos canones non necessitate cõpulsi, sed libenter, vt praefixum est, aliquid, aut proterue agunt, aut loqui praesumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. &c. Ideirca norma sanctorum canonum, qui sunt Spiritu Dei conditi, & totius mundi reuerentia consecrati, fideliter est a nobis sciẽda, & diligenter tractanda. &c. *Damas. in ep. ad Aurel. Carthagin. ante collectio. concil. Isido. Mercat. Ansel. lib. 3. c. 109. Deusd. c. 4. Caesar. lib. 2. c. 36. Tarrac. lib. 6. c. 21.*

CAP. XX.

Ecclesiasticorum canonum norma nulli esse debet incognita sacerdoti: quia nescire haec a Pontifice satis est indecorum. maxime cum a laicis religiosis viris sciatur, & custodienda esse ducatur. *Innoc. epist. 5. ad Maxim. & Seuerum Episcopos.*

CAP. XXI.

Innocentius Aurelio, & omnibus sanctis Episcopis, & ceteris, qui in concilio Carthaginiensis ecclesiae adfuerunt, dilectissimis fratribus in Domino salutem. Inquirendo de his rebus, quas omni cum follicitudine decet a sacerdotibus, maxime a vero, iustoq. & catholico tractari concilio, antiquae traditionis exempla seruantes, & ecclesiasticae memores disciplinae. &c. *Inn. ep. 24. in princ. vel 25.*

CAP. XXII.

Dist. 38. c. 4. Nulli sacerdoti liceat canones ignorare; nec quidquam facere, quod Patrum possit regulis obuiare. *Caelesti. ep. 3. c. 1. Capit. lib. 5. cap. 32. & lib. 7. c. 49. & 113. Burch. lib. 2. c. 160. Iuo par. 6. c. 251. decr. Anselm. lib. 7. c. 108. Tarrac. lib. 3. cap. 2.*

CAP. XXIII.

Dist. 14. c. 2. Sicut quaedam sunt, quae nulla possunt ratione conuelli; ita multa sunt, quae aut pro consideratione aetatum, aut pro necessitudine rerum oporteat temperari: illa sem per cõditione seruata, vt in his, quae vel dubia fuerint, vel obscura, id nouerimus sequẽdum, quod nec praeceptis Euangelicis contrarium, nec decretis sanctorum Patrum inuenìatur aduersum. *Leo ep. 90. vel 92. ad Rusticum Narbonen. Episcop. in princip. Iuo in praef. panor. & decr. Ans. lib 2. c. 76. Caes. lib 2. c. 56. Tarr. l. 1. c. 114. & lib. 3. c. 61.*

CAP. XXIV.

1. q. 7. c. 23. Etsi illa nonnumquam finenda sunt, quae, si ceterorum constet integritas, sola nocere non valeant: illa tamen sunt magnopere praecauenda, quae recipi, nisi manifesta decoloratione non possunt. &c. *Gelas. epist. 1. cap. 11. in fine. Tarrac. lib. 1. c. 118.*

CAP. XXV.

Paternas regulas, & decreta a sanctis definita conciliis, ab omnibus seruanda mandamus. &c. Ibi fas, nefasque praescriptum est; ibi prohibitum, ad quod nullus audeat aspirare. ibi concessum, quid debeat mens Deo placitura praesumere. *Hormisd. ep. 7. ad Sallust. Hisp. Episc. in fi.*

CAP. XXVI.

Vt paternos terminos non transgrediamur, sacros canones non conculcemus, nec decretalia sedis Apostolicae constituta, quibus Ecclesia tota fulcitur, atque munitur, quoquo modo violemus. *Nic. in ep. ad Episcopos, & clerum CP. incip. Ea, quae nuper post princ. refertur act. 7. synodi. iix. CP. sub Hadr. ij.*

CAP. XXVII.

Nihil contra magnam synodum Metropolitani existiment vindicandum. *Arel. ij. c. 37.*

CAP. XXVIII.

Si quis statuta (*conciliorum*) supergressus corruperit, vel pro nihilo habenda putauerit, si laicus est, communione; si clericus, honore priuetur. *Carth. i. c. 14. Burc. lib. 15. c. 6. Iuo par. 16. c. 7. decr.*

CAP. XXIX.

Genedius Episcopus dixit: Omnia, quae a vestro coetu gloriosissimo statuta sunt, placet ab omnibus custodiri? Ab vniuersis Episcopis dictum est: Placet, placet, vt custodian tur ab omnibus. &c. *Carthag ij. c. 13.*

CAP. XXX.

Dist. 38. c. 7. pla cuit. Ordinato Episcopo, aut clerico primum ab ordinantibus decreta a synodis in aures eorum imponantur: vt si non fecerint iuxta synodi definitiones, paeniteant. *Carth. 18. G. Carth. iij. c. 3. L.*

CAP. XXXI.

Canones suos nec ignorare quemquam, nec dissimulare, id est, praeterire permittitur. *Aurel. iij. c. 32. in fine.*

CAP. XXXII.

Parochiani clerici a Pontificibus suis necessaria sibi statuta canonum legenda percipiant; ne ipsi, vel populi, quae pro salute eorum decreta sunt, excusent postmodũ ignorasse. *Aurel. iv. cap. 6.*

CAP. XXXIII.

Praecepta antiquorum canonum, quae modo in concilio recitata sunt, nullus audeat praeterire. Si quis autem contumax transgreditur ista, necesse est, vt de suo degradetur officio. *Brac. i. cap. 40.*

CAP. XXXIV.

Si quis horum capitulorum terminum transgressus, ad inordinatas consuetudines reuerti voluerit, totius concilii excommunicatione correptus, verissimam sibi de sui ordinis inclinatione nouerit imminere sententiam. *Brac. ij. in fine.*

CAP. XXXV.

Qui concilia omnium orthodoxorum Episcoporum consona conciliis Nicaeno, CP. primo Ephesino, & Chalcedonensi non recipit, anathema sit. *Tolet. iij. ante canones.*

CAP. XXXVI.

Permaneant in suo vigore conciliorum omnium constituta, simul & synodicae sanctorum Praesulum Romanorum epistolae. *Tol. iij. cap. 1.*

CAP. XXXVII.

A feria sancti Martini vsque ad Natalem Domini canones legãtur, vt nullus fateatur per ignorantiam deliquisse. *Matisc. 9.*

CAP. XXXIIX.

Dist. 38. ignoran-tia, c. 1.

Sacerdotes scripturas sanctas, & canones meditentur. *Tolet. iv. cap. 24. Burch. lib. 1. c. 100. Iuo par. 3. cap. 202. decr. Anselm. lib. 7. c. 105. Caesar. lib. 4. cap. 54.*

CAP. XXXIX.

Ne quaelibet in posterum, aut impune valeant committi, aut generalia statuta conuelli, plena decernimus vnanimitate connexi, vt quaecumque pro fidei causis, ecclesiasticisque negotiis, aut in praeteritis gestis, aut in praesentibus constitutis, aut in futuris etiam decretis, vel sint, vel fuerint definitiones conscriptae vniuersali auctoritate; nullus deinceps contradicere audeat. &c. ne gratia & honoris sui, & communionis sacrae lugeat amissione multatus. Cum vero aut quaelibet sancta synodus agitur, aut pacifice inter Põtifices quippiam definitur; si pauciores per nescientiam, vel contẽtionem forte dissentiant, aut commoniti plurimorum sententia cedant, aut ab eorum coetu cum dedecore confusionis abscedant, aut excommunicationis annuae sententiam luant. *Toletan. iix. c. 11.*

CAP. XL.

Cetera decretorum nostrorũ iudicia, quae ab hac sancta synodo noscuntur esse cõfecta, si quis conuellere forsitan decreuerit, aut temere implere neglexerit, vel infringere quãdoq. voluerit; per iudicium omnipotentis Dei anathema sit. *Tolet. iix. c. 12. in fine.*

CAP. XLI.

Canonum statuta ab omnibus intemerata seruentur. *Cabilo. 2. Melden. c. 34. Burch. l. 1. c. 61. Iuo p. 5. c. 171. decr.*

De consecr. c. 1. Greg. iv. & in 1. collect.

CAP. XLII.

Quamquam omnes, qui sacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur astricti. &c. Solet tamen plus timeri, quod singulariter pollicetur. &c. Qui ad ecclesiasticos gradus est accessurus. &c. sua annotatione promittat fidem catholicam sincera cordis deuotione custodire; iuste, & pie, viuere; in nullis operibus suis, canonicis regulis contradicere. &c. *Tolet. xi. c. 10. Iuo epist. 67. ad Bernardum Abbatem, post med.*

CAP. XLIII.

Traditiones sanctorum Apostolorum, seu reuerendissimorum Patrum, qui in supradictis *(quinque)* conciliis adfuerũt, omni cum veneratione suscipimus, amplectimur, defendimus. *Mansuetus Episcopus, & syn. Mediol. ep. ad Constantinum iv. Imp. ante vi. syn. CP.*

CAP. XLIV.

Maiorum institutionibus ausu temerario contraire, & sanctorum Patrum decreta conuellere, & superiorem suorum effraenata libidine contra sanctissimam Apostoli doctrinam, sanctionibus reniti, quid aliud est, quã vinculum societatis Christi abrumpere, & vsurpatae praesumptionis licentia statũ Ecclesiae dissipare? &c. *Tolet. xij. c. 4. Burch. lib. 1. c. 33. Iuo p. 5. c. 144. decr.*

CAP. XLV.

Dist 16. quoniã. c. 7. & c. 4. placuit.

Huic sanctae synodo placuit, vt deinceps, ad animarum medelam, & perturbationum curationem firmi, stabilesque maneant, qui a sanctis Patribus, qui nos praecesserunt, suscepti, ac confirmati sunt, atque à Deo nobis etiam traditi sunt, sanctorum, & gloriosorũ Apostolorum nomine octoginta quinque canones. &c. Obsignamus etiã reliquos omnes canones, qui a sanctis, & beatis Patribus expositi sunt, id est, a trecentis decem & octo sanctis, ac diuinis Patribus, qui Nicaeae cõuenerunt; iisque qui Ancyrae, qui Neocaesareae, & qui Gangris; iisque, qui Antiochiae Syriae; atque iis, qui Laodiceae Phrygiae. Praeterea autem, & centum quinquaginta Patribus, qui in hac Dei cultrice, & Imperiali ciuitate conuenerunt; & ducentis, qui in Ephesiorum metropoli prius coacti sunt; & sexcentis triginta sanctis, & beatis Patribus, qui Chalcedone: similiter & iis, qui Sardicae, & qui Carthagine, & qui rursus in hac Dei cultrice, & Imperiali vrbe conuenerunt sub Nectario, qui Imperiali huic ciuitati praesidebat, & Theophilo, qui fuit Alexandriae Archiepiscopus. Quin etiam canones Dionysiij, qui fuit Archiepiscopus magnae Alexandrinorũ ciuitatis: & Petri, qui Alexandriae Archiepiscopus, & martyr: Gregorii Neocaesareae Episcopi Thaumaturgi dicti; Athanasii Alexandrini Archiepiscopi, Basilii Archiepiscopi Caesareae Cappadociae, Gregorii Episcopi Nyssae, Gregorij

Nullus auctoritatis est hic canon sicut nec alij Trullani.

Theo-

Theologi, Amphilochii Iconii, Timothei Archiepiscopi Alexandrini, Cyrilli eiusdem Alexandriae Archiepiscopi, & Gennadii, qui fuit Patriarcha huius Dei cultricis, & Imperialis ciuitatis. &c. Si quis autem, praedictorum canonum aliquem innouare, vel subuertere conuictus fuerit; reus erit secundum eum canonem, vt ipse pronuntiat canon, poenam luens, & per ipsum in eo, in quo offendit, medelam suscipiens. *Trull. c. 2. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 29. & 38. panor. & par. 4. c. 106. & 134. decr. Caes. lib. 1. c. 42. & 53. & lib. 2. c. 8.*

CAP. XLVI.

Gesta (*sextae*) synodi Constantinopolitanae probauimus, decretis quidem synodalib. & praecipuis in omnibus consona, & Nicaenae quidem, Constātinopolitanae, vel Ephesinae fidei concordantia, Chalcedonensi vero tam esse vnita, vt pote ipsis verbis edita, vel libata, quippe quibus sumpta videtur paene omnis ipsius soliti praecurrentis materia; & ideo supradicta acta concilii in tantum a nobis veneranda sunt, & recipienda cōstabunt, in quantum a praemissis conciliis non desciscunt. *Tolet. xiv. c. 5. & 6.*

CAP XLVII.

Dist 38. c. 1. in fine. Sciant sacerdotes scripturas sanctas, & canones; vt omne opus eorum in praedicatione, & doctrina consistat, atque aedificent cunctos tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Arelat. sub Carolo c. 3.*

CAP. XLVIII.

Cum omnia concilia canonum, qui recipiuntur, sint à sacerdotibus legenda, & intelligenda; & per ea sit eis viuendum, & praedicandum: necessariu duximus, vt ea, quae ad fidem pertinent, & vbi de extirpandis vitiis, & plantandis virtutibus scribitur, hoc ab eis crebro legatur, & bene intelligatur, & in populo praedicetur. *Cabil. sub Carolo c. 17. Magun. sub Raban. c. 2. Burch. lib. 19. c. 14. Iuo part. 15. cap. 157. decr.*

CAP. XLIX.

c. 1. de cōst. Greg. ix. & in 1. coll. Vt canonū statuta sine praeiudicio ab omnibus custodiantur, & nemo in actionibus, vel iudiciis ecclesiasticis suo sensu, sed eorum auctoritate ducatur. *Melden. c. 34. Cabilo. c. 2. Burch. lib. 1. c. 61. Iuo par. 5. c. 171. decr.*

CAP. L.

Ipsa visitatio plebium, & parochialium sacerdotum, tam moderate, & in quantum fieri potest, iuxta canonicam institutionem fiat, vt manifestū sit, siue per nos, siue per nostros, sola ibi animarum lucra perquiri; nec aliquē importunitate, & nimietate grauari, & contristari, ne verbum Domini, & doctrina blasphemetur. *Valen. sub Lothario c. 17.*

CAP. LI.

Dist. 11. c. 5. eccle- siastica. Dogmatum, & praedicationum, quae in Ecclesia custodita sunt, haec quidem ex scriptis mandata doctrina habemus: illa vero ex traditione Apostolorum nobis tradita in mysterio suscepimus, quae vtraque habent easdem vires ad pietatem. His autem nemo contradicet, qui rituum ecclesiasticorum, vel minimam experientiam habuerit. Si enim non scriptas consuetudines, tamquam non magnam potestatem habentes, recusare voluerimus; in rebus principalibus ipsum Euāgelium imprudentes damno afficiemus, vel potius id, quod praedicatum est, ad solum nomen redigemus. *Basil. in lib. de Spiritu sancto ad Amphilchium, c. 27. Burch. lib. 3. c. 127. Iuo lib. 2. tit. 12. c. 23. panor & par. 4. cap. 69. decr.*

CAP. LII.

Suscipimus, & ex animo amplectimur, & amamus sex sacras, & vniuersales synodos. &c. Et postea. Locales autem synodus non auersamur, sed magis amamus, amplectimur, & recipimus: earum etiam diuinitus inspiratas canonicas constitutiones, correctiones, & vtiles earum legislationes summa obseruātia colimus. *Theodorus Hierosolym. Episcopus in synodica lecta in syno. vy. Nicae. ij. actio. 3.*

CAP. LIII.

In conciliis quaedam a certis ibi conuenientibus dicuntur, aut per fauorem, aut per contrarietatem, aut per ignorantiam. nemo autem attendit ea, quae per partem a quibusdam dicuntur: sed sola illa, quae ab omnibus communi consensu definiuntur. Si enim aliquis secundum illos voluerit attendere eiusmodi contrarietates: vnaquaeque synodus inuenietur semetipsam destruens. *Iustinia. ad Ioan. ij. post med.*

CAP. LIV.

Ego N. S.R.E. diaconus, vel presbyter, aut Episcopus Cardinalis electus, vt fiam per Dei gratiam huius sanctae Apostolicae sedis humilis minister, profiteor tibi beate Petre Apostolorum Princeps. &c. sanctaeq. tuae Ecclesiae, quam hodie tuo praesidio regendam suscipio, quod quamdiu in hac misera vita constitutus, ipsam non deseram, &c. nec me segregabo ab ipsa: sed verae fidei rectitudinem, &c. quam in tua sancta Ecclesia reperi, totis conatibus vsque ad animam, & sanguinem custodiri (*faciam*) tam de sanctae, & indiuiduae Trinitatis mysterio. &c. quam de ceteris Ecclesiae dogmatibus, sicut in vniuersalibus conciliis, & constitutionibus Apostolicorum Pontificum, probatissimorumq; Ecclesiae Doctorum scriptis sunt commendata: id est, quae ad rectitudinem nostrae, vestraeque orthodoxae fidei a te traditionem recipiunt, conseruare: [sanctaq; *Dist. 16. c. 8.* octo vniuersalia concilia, id est, Nicaenum, Constantinopolitanum, & Ephesinum primū, & Chalcedonense; quintum quoque & sextum item CP. & septimum item Nicaenum, octauum quoque item CP. vsque ad vnū apicem immutilate seruare, & pari honore, & veneratione digna habere: & quae praedicauerunt, & statuerūt, omnimode sequi, & praedicare; quaeq. condemnauerunt, condemnare ore, & corde. diligentius autem, & viuacius,

eius, quamdiu vixero, omnia decreta canonica praedecessorum Apostolicorum nostrorum Pontificum, quaecumque ipsi synodaliter statuerunt, & probata † sunt, confirmare, & indeminuta seruare, & sicut ab eis statuta sunt, in sui vigoris stabilitate custodire: & quaeque vel quoscumque condemnauerunt, vel abdicauerunt, simili sententia condemnare, vel abdicare. &c. sacrosque canones, & Sacrorum Pontificum constituta, ut diuina, & coelestia mandata, Deo auxiliante custodire. &c. Professio summorum Pontific. & lib. diurno. Iuo lib. [illegible]

† prolata

De quattuor concilijs generalibus Nicaeno, Constantinopolitano, Ephesino, & Chalcedonensi.

Tit. XI.

[illegible] Theodorum Hierosolym. Episco. [illegible]

CAP. I.

Tenere, & seruare, & praedicare sanctis ecclesijs [illegible] fidei confessionem, quam [illegible] exposuerunt trecentijo [illegible] Patres Niceae congregati, qui [illegible] anathema [illegible] tradiderunt rursus per [illegible] Constantinopoli collecti [illegible] [illegible] fidei confessionem [illegible] [illegible] Patrum [illegible]: Ephesi collectorum pro eadem [illegible], & quae a [illegible] Chalcedone congregatis definita sunt, pro vna, eademque fide, quam & ipsi [illegible] praedicauerunt. Eos autem, qui pro tempore condemnati, vel anathematizati a catholica Ecclesia, & praedictis quattuor concilijs sunt, confessi sumus condemnatos, & anathematizatos habere. V. syno. CP. collatio. 8. de trib. capitulis post prin.

CAP. II.

Iterum confitemur, quod suscipimus sanctas quattuor synodos, id est, Nicaenam, Constantinop. Ephesinam primam, & Chalcedonen. quae pro vna, eademque fide definierunt, praedicauimus, & praedicamus. Eos autem, qui haec non suscipiunt, alienos catholicae ecclesiae iudicamus. Ibid. Ante anathematis.

CAP. III.

His ita se habentibus manifestum facimus quoniam omnia, quae a praedictis sanctis quattuor synodis, sicut dictum est, de orthodoxa fide promulgata sunt, & de ecclesiastica stabilitate [illegible], & seruauimus, & seruamus. Licet enim diuersis temporibus contra emersos haereticos [illegible] quattuor concilia facta sunt, [illegible] eandemq. confessionem rectae fidei [illegible], & praedicauerunt. Et propterea omnia, quae consonant his, quae ab antefatis quattuor synodis pro recta fide definita sunt, suscipimus. &c. V. synodi CP. in definitione refert Martinus Papa in synodi Lateran. [illegible]

CAP. IIII.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Nestorium, Eutychen, & Originem, cum impiis eorum scriptis, & omnes alios haereticos, qui condemnati sunt, & anathematizati a sancta Dei catholica, & Apostolica Ecclesia, vel praedictis sanctis quattuor concilijs: sed & eos, qui similia praedictis haereticis sapuerunt, vel sapere noscuntur, & vsque ad finem permanserunt in propria impietate: talis anathema sit. V. syno. CP. cap. 11. actio. viij. de trib. capitulis. refert Martinus Papa in synod. Lat. [illegible] quarto.

CAP. V.

His igitur ita confessis a nobis, [illegible] de diuina scriptura, a sanctorum Patrum [illegible], & definitis de vna, eademque fide a praedictis sanctis quattuor concilijs [illegible] defendere [illegible] [illegible] capitula. &c. Si quis [illegible] fuerit contraria [illegible], si quidem Episcopus, aut [illegible] deponatur ab Episcopatu, aut clero: si autem monachus, aut laicus fuerit, anathematizabitur. V. synod. [illegible] Martin. in d. synod. Later. [illegible]

CAP. VI.

Hoc [illegible] nostrum vniuersale concilium impietatis errorem. &c. procul abiciens, sanctorum autem, ac probatissimorum Patrum [illegible] recto tramite iter contendentum, sanctasque & vniuersales quinque synodos piis in omnibus eis consonantes, cccxviij. sanctorum Patrum, qui Niceae conuenerunt aduersus Arium [illegible], & eis, qui [illegible] apud CP. aduersus Macedonium impugnatorem Spiritus, & Apollinarem impium. Similiter & ei, quae Ephesi prius aduersus Nestorium Iudaicae intelligentiae congregata est, [illegible] ei, quae Chalcedone [illegible] Patrum aduersus Eutychem, & Dioscorum Deo odibiles. &c. VI. synod. CP. [illegible] in definitione.

Dist. 15. c. [illegible]

CAP. VII.

Cuncta Ecclesiae catholicae dogmata conseruamus, & sex vniuersalibus concilijs inhaerentes, eorum [illegible] comprobationis. VII. synod. Nicaen. 2. actio. 7. in definitione.

[illegible]

CAP. VIII.

Sanctissimam virginem proprie, & veraciter Dei genitricem fatemur, quemadmodum vniuersalis tertia synodus, quae prius apud Ephesum congregata est, praedicauit. Cum qua & nos hominis cultorem insanissimum, atque Iudaicum sensum habentem Nestorium anathematizamus. Docentes vnum, eundemque Christum, & Dominum, Deum scilicet perfectum, & hominem perfectum in vna persona vtriusque naturae differentia, sed proprietates inconnumerabiles, & inconfusas perpetuo conseruantem, quemadmodum & sancta vniuersalis quarta synodus dogmatizauit: quam numeratis tribus concilijs, tamquam sanctorum Euangeliorum quaternitatem

[illegible]

[illegible] suscipientes, anathematizamus [illegible] Eutychetem [illegible] Dioscorum. *Vide syno. CP. sub [illegible] actio. 10. in termino, siue definitione.*

C A P. I X.

Dist. 15. c. 3.

Sancta Romana Ecclesia post illas veteris vel noui Testamenti, quas regulariter suscepimus, etiam has suscipi non prohibet scripturas: id est, sanctam synodum Nicaenam ccc. xviii. Patrum, mediante Maximo Constantino Augusto, in qua Arius haereticus condemnatus est. Sanctam synodum Constantinopolitan. mediante Theodosio Seniore Augusto, in qua Macedonius haereticus debitam damnationem excepit. Sanctam synodum Ephesinam, in qua Nestorius condemnatus est, consensu beatissimi Caelestini Papae, mediante Cyrillo Alexandrino [illegible] Antistite, & Arcadio Episcopo ab Italia destinato. Sanctam synodum Chalcedonensem, mediante Marciano Augusto, & Anatolio Constantinopol. Episcopo, in qua Nestoriana, & Eutychiana haereses, simul cum Dioscoro, eiusque complicibus damnatae sunt. [illegible] qua sunt concilia, a sanctis Patribus hactenus instituta, post † horum auctoritatem [illegible] custodienda, & recipienda [illegible] mandamus. *Gelasius synod. lxx. Episcoporum in princ. Burchard. lib. [illegible] Iuo lib. [illegible] tit. 11. cap. 3. panorm. [illegible] cap. 64. [illegible] Caesar. lib. 1. cap. 3. [illegible] lib. [illegible] cap. 232.*

† praeter.

C A P. X.

Quae sanctae, & vniuersales quinque synodi tradiderunt, intransgressibiliter retinemus, definitiones eorum (*Patrum*) seruamus [illegible] integre confitemur; ita [illegible] quomodo illi per proprios sermones promulgauerant. Qui easdem sanctas synodos [illegible] & venerabiles Patres minime suscipit, condemnatus est, &c. *Lateran. syno. sub Martino Papa, secret. 5.*

C A P. X I.

Gal. 1.

Licet nos, aut angelus de caelo euangelizauerit vobis, praeter quod accepimus, tam a sanctis Apostolis, & probabilibus Patribus & vniuersalibus quinque synodis: anathema sit. *Martinus in d. syn. Later. in synodica epistola ad omnes Christianos, post med.*

C A P. X I I.

Amplector quattuor Euangelia, septem canonicas epistolas, epistolas gloriosi Doctoris B. Pauli Apostoli; sanctos canones Apostolorum, quattuor vniuersalia concilia, sicut quattuor Euangelia, Nicaenum, Ephesinum, Constantinop. Chalcedonen. & Antiochenum; & decreta sanctorum Patrum Rom. Pontif. &c. *Pascal. ij. in synod. Romana.*

[illegible]

C A P. X I I I.

Rom. 10. c.

Dist. 15. c. 2.

Quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem; sicut sancti Euangelii quattuor libros, sic quattuor concilia suscipere, & venerari me fateor. Nicaenum [illegible] Arii dogma destruitur. Constantinop. quoque in quo Eunomii, & Macedonij error conuincitur. Ephesinum etiam primum, in quo Nestorii impietas iudicatur. Chalcedonense vero, in quo Eutychis, Dioscorique prauitas reprobatur, tota deuotione complector, integerrima approbatione custodio. Quia in his [illegible] quadrato lapide [illegible] fidei structura consurgit [illegible] quisquis [illegible] non tenet [illegible] extra aedificium iacet &c. Cunctas vero, quas praefata veneranda concilia personas respuunt, respuo: quas venerantur, amplector: quia dum vniuersali sunt consensu constituta, se, & non illa destruit, quisquis praesumit aut soluere, quos religant, aut ligare, quos soluunt. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit. &c. *Gregor. lib. 1. epist. [illegible] ad [illegible] & alios Patriarchas, in fine. Greg. [illegible] lib. [illegible] epist. [illegible] Iuo par. [illegible] cap. 117. decr. Ansel. lib. [illegible] 52. Caesar. lib. 1. c. 36. Tarrac. lib. [illegible]*

C A P. X I V.

Sic quattuor synodos sanctae vniuersalis Ecclesiae veneramur, sicut quattuor libros sancti Euangelii recipimus. *Gregor. Sabino diacono, lib. 2. registri [illegible]*

C A P. X V.

Nos veneramur sanctas quattuor synodos: Nicaenam, in qua Arius: Constantinopol. in qua Macedonius: Ephesinam primam, in qua Nestorius atque Dioscoros: Chalcedonensem, in qua Eutyches damnatus est. Profitentes, quia quisquis aliter sapit, quam hae quattuor synodi, a fide veritatis alienus est. Damnamus autem, quoscumque damnant; & quoscumque absoluunt, absoluimus; sub anathematis interpositione feriens eum, qui earundem quattuor synodorum, maxime docet Chalcedonensis, de qua quibusdam imperitis hominibus nata est dubietas, fidei addere, vel adimere praesumit. *Idem Gregor. lib. 3. epist. 33. regist. ad Theodelindam Reginam Longobardor.*

C A P. X V I.

Dist. 15. [illegible]

Illa, quae sanctissimae quattuor synodi sapuerunt, atque definierunt, sicut praedecessor noster sanctissimus Leo Papa [illegible] suscepimus, sequimur, ac tenemus, & ab eorum fide aliquo modo dissentio [illegible] *Idem Gregor. lib. 4. registr. indict. [illegible] ad Petrum [illegible] Prudentium Episcopos [illegible] lib. 1. par. 4. c. 117. decr. [illegible]*

C A P. X V I I.

Veneratur sanctam Nicaenam synodum, in qua Arius; Constantinop. in qua Macedonius; Ephesinam primam, in qua Nestorius; & sanctam Chalcedonensem synodum, in qua idem Nestorius [illegible] Eutyches [illegible] [illegible] quattuor synodorum fidem [illegible] memoriae [illegible] tomum [illegible] definitionem [illegible] praesumpserit, anathema sit. *Gregor. lib. 5. regist. epist. [illegible] indict. [illegible] Regist. lib. 7.*

eius, quamdiu [illegible] vixero, omnia decreta canonica praedecessorum Apostolicorum nostrorum Pontificum, quaecumque ipsi synodaliter statuerunt, & probata † sunt, confirmare, & indiminuta seruare, & sicut ab illis statuta sunt, in sui vigoris stabilitate custodire: [illegible] vel quoscumque condemnauerunt, vel abdicauerunt, simili sententia condemnare, vel abdicare. &c. Sacrosque canones, & Sacrorum Pontificum constituta [illegible] & custodire. &c. *Professio summorum Pontific. ex lib. diurno. Iuo lib.* [illegible]

† prolata

De quattuor concilijs generalibus Nicaeno, Constantinopolitano, Ephesino, & Chalcedonensi.

Tit. XI.

C A P. I.

Tenere, & seruare, & praedicare sanctis ecclesijs confitemur [illegible] fidei confessionem, quam [illegible] exposuerunt [illegible] sancti Patres Nicaeae congregati, qui [illegible] tradiderunt [illegible] per [illegible] Constantinopoli collecti [illegible] posuerunt, qui [illegible] fidei confessionem [illegible] [illegible] sanctorum Patrum [illegible] Ephesi collectorum pro eadem fide [illegible] & quae a [illegible] Chalcedone congregatis definita sunt, pro vna, eademque fide, quam & ipsi sancti praedicauerunt. Eos autem, qui pro tempore [illegible] vel anathematizati a catholica Ecclesia, & praedictis quattuor concilijs sunt, confessi sumus condemnatos, & anathematizatos habere. *V. syno. CP. collatio. 8. de trib. capitulis post prin.*

C A P. II.

Iterum confitemur, quod suscipimus sanctas quattuor synodos, id est, Nicaenam, Constantinopo. Ephesinam primam, & Chalcedonen. quae pro vna, eademque fide definierunt, praedicauimus, & praedicamus. Eos autem, qui haec non suscipiunt, alienos catholicae ecclesiae iudicamus. *Ibid. ante anathematis.*

C A P. III.

His ita se habentibus manifestum facimus quomodo omnia, quae a praedictis sanctis quattuor synodis, sicut dictum est, de orthodoxa fide promulgata sunt, & de ecclesiastica stabilitate [illegible], & seruauimus, & seruamus. Licet enim diuersis temporibus contra emersos haereticos [illegible] quattuor concilia facta sunt, vnam tamen, eandemq. confessionem rectae fidei conseruauerunt, & praedicauerunt. Et propterea omnia, quae consonant his, quae ab antedictis quattuor synodis pro recta fide definita sunt, suscipimus. &c. *V. synod. CP. in definitione, refert Martinus Papa in synod. Lateran. secretario* [illegible]

C A P. IV.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Nestorium, Eutychen, & Originem, cum impijs eorum scriptis, & omnes alios haereticos, qui condemnati sunt, & anathematizati a sancta Dei catholica, & Apostolica Ecclesia, vel praedictis sanctis quattuor concilijs: sed & eos, qui similia cum praedictis haereticis sapuerunt, aut sapere noscuntur, & vsque ad finem permanserunt in propria impietate: talis anathema sit. *V. syno. CP. cap. 11. actio. vlt. de trib. capitulis. refert Martinus Papa in synod. Lateran. secretario quarto.*

C A P. V.

His igitur ita confessis a nobis, quae & accepimus de diuina scriptura, a sanctorum Patrum doctrina, & definitis de vna, eademque fide a praedictis sanctis quinque concilijs: [illegible] qui defendere [illegible] [illegible] &c. Si quis [illegible] fuerit contra [illegible] aut [illegible] Episcopus, aut clericus [illegible] Episcopatu, aut a clericis; si autem monachus, aut laicus fuerit, anathematizabitur. *V. synod. [illegible] actio. vlt. in fine, refert Martin. in d. synod. Later. secr.* [illegible]

C A P. VI.

Hoc sanctum nostrum vniuersale concilium impietatis errorem. &c. procul abiiciens, sanctorum autem, ac probabilium Patrum inoffense recto tramite iter contexuit, sanctasque & vniuersales quinque synodos pia in omnibus eis consonans, cccxviii. sanctorum Patrum, qui Nicaeae conuenerunt aduersus Arium [illegible]: & cl. qui apud CP. aduersus Macedonium impugnatorem Spiritus, & Apollinarem impium: Similiter & cc. quae Ephesi prius aduersus Nestorium Iudaicae intelligentiae congregata est, [illegible] venerabilium virorum. Atque ei, quae Chalcedone dcxxx. Patrum aduersus Eutychem, & Dioscorum Deo odibiles. &c. *VI. synod. CP. actio. 17. in definitione.*

Dist. 15. [illegible]

C A P. VII.

Cuncta Ecclesiae catholicae dogmata conseruamus, & sex vniuersalibus concilijs inhaerentes, eorum acta comprobamus. *VII. synod. Nicaen. actio. 7. in definitione.*

[illegible]

C A P. VIII.

Sanctissimam virginem proprie, & veraciter Dei genitricem fatemur, quemadmodum vniuersalis, tertia synodus, quae prius apud Ephesum congregata est, praedicauit. Cum qua & nos hominis cultorem inanissimum, atque Iudaicum sensum habentem Nestorium anathematizamus. Docentes vnum, eundemque Christum, & Dominum, Deum scilicet perfectum, & hominem perfectum in vna persona vtriusque naturae differentia, sed proprietates incommunicabiles, & inconfusas perpetuo conseruantem, quemadmodum & sancta vniuersalis quarta synodus dogmatizauit. quam numeratis tribus concilijs, tanquam sanctorum Euangeliorum quaternitatem

[illegible]

[illegible] Eutychem [illegible] *Syno. CP. sub [illegible] actio. 10. in termino, [illegible]*

C A P. I X.

Dist. 15. c. 3.

Sancta Romana Ecclesia post illas veteris vel noui Testamenti, quas regulariter suscipimus, etiam has suscipi non prohibet, scripturas: id est, sanctam synodum Nicaenam [illegible] Patrum, mediante Maximo Constantino Augusto, in qua Arius haereticus condemnatus est. Sanctam synodum Constantinopolitan. mediante Theodosio Seniore Augusto, in qua Macedonius haereticus debitam damnationem excepit. Sanctam synodum Ephesinam, in qua Nestorius condemnatus est, consensu [illegible] Caelestini Papae, mediante Cyrillo [illegible] & Arcadio Episcopo [illegible] sanctam synodum Chalcedonensem, mediante Marciano Augusto, & Anatolio Constantinopol. Episcopo, in qua Nestoriana & Eutychiana haereses, simul cum Dioscoro, eiusque complicibus damnatae sunt [illegible] quae sunt concilia a sanctis Patribus [illegible] instituta, post †praeter. horum auctoritatem [illegible] custodienda, & recipienda [illegible] mandamus. *Gelasius [illegible] Episcoporum in prima. Burchard. lib. [illegible] 1. cap. 3. [illegible] Caesar. lib. [illegible] cap. [illegible] cap. 232.*

C A P. X.

Quae sanctae, & vniuersales quinque synodi tradiderunt, intransgressibiliter retinemus, definitiones eorum (*Patrum*) seruamus [illegible] integre confitemur; ita definientes, quomodo illi per proprios sermones promulgauerunt. Qui easdem sanctas synodos, & venerabiles Patres minime suscipit, condemnatus est, &c. *Lateran. syno. sub Martino Papa, secret. 5.*

C A P. X I.

Gal. 1. Licet nos, aut angelus de caelo euangelizauerit vobis, praeter quod accepimus, tam a sanctis Apostolis, & probabilibus Patribus & vniuersalibus quinque synodis: anathema sit. *Martinus in d. syn. Later. in synodica epistola ad omnes Christianos, post med.*

C A P. X I I.

Amplector quattuor Euangelia, septem et [illegible] epistolas, epistolas gloriosi Doctoris B. Pauli Apostoli; sanctos canones Apostolorum, quattuor vniuersalia concilia, sicut quattuor Euangelia, Nicaenum, Ephesinum, Constantinop. Chalcedonen. & Antiochenum: & decreta sanctorum Patrum Rom. Pontif. &c. *Paschal. in synod. Romana.*

C A P. X I I I.

Dist. 15. c. 2. Rom. 10. c.

Quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem; sicut sancti Euangelii quattuor libros, sic quattuor concilia suscipere, & venerari me fateor. Nicaenum [illegible] Arii dogma

destruitur. Constantinop. quoque [illegible] Eunomii, & Macedonii error conuincitur. Ephesinum [illegible] primum, in quo Nestorii impietas iudicatur. Chalcedonense vero, in quo Eutychis, Dioscorique prauitas reprobatur [illegible] tota deuotione [illegible] integerrima approbatione custodio. Quia in his, velut in quadrato lapide, sanctae fidei structura consurgit [illegible] quisquis [illegible] ex illis [illegible] non tenet [illegible] lapis esse cernitur, tamen extra aedificium iacet &c. Cunctas vero quas praefata veneranda concilia personas respuunt, respuo: quas venerantur, amplector: quia dum vniuersali sunt consensu constituta, se, & non illa destruit, quisquis praesumit aut soluere, quos religant, aut ligare, quos soluunt. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit. &c. *Gregor. lib. 1. epist. [illegible] Patriarchas, in fine. Gregor. [illegible] cap. 172. decr. Anselm. lib. [illegible] 52. Gaesar. lib. [illegible] c. 36. Tarrau. lib. [illegible]*

C A P. X I V.

Sic quattuor synodos sanctae vniuersalis Ecclesiae veneramur, sicut quattuor libros sancti Euangelii recipimus. *Gregor. Sabino diacono, lib. 2. registri, [illegible]*

C A P. X V.

Nos veneramur sanctas quattuor synodos: Nicaenam, in qua Arius: Constantinopol. in qua Macedonius: Ephesinam primam, in qua Nestorius, atque Dioscorus: Chalcedonensem, in qua Eutyches damnatus est. [illegible] tentes, quia quisquis aliter sapit, quam hae quattuor synodi, a fide veritatis alienus est. Damnamus autem, quoscumque damnant; & quoscumque absoluunt, absoluimus; sub anathematis interpositione [illegible] earundem quattuor synodorum, maxime autem Chalcedonensis, de qua quibusdam imperitis hominibus nata est dubietas, fidei addere, vel adimere praesumit. *Idem Gregor. lib. 3. epist. 33. registr. ad Theodelindam Reginam Longobardor.*

C A P. X V I.

Dist. 15. c. [illegible] Illa, quae sanctissimae quattuor synodi sapuerunt, atque definierunt, sicut praedecessor noster sanctissimus Leo Papa, ita et nos [illegible] sequimur [illegible] fide aliquo modo dissentio. *Idem Gregor. lib. 4. registr. [illegible] ad [illegible] Prudentium Episcopos [illegible]*

C A P. X V I I.

Veneramur sanctam Nicaenam synodum, in qua Arius; Constantinop. in qua Macedonius; Ephesinam primam, in qua Nestorius; & sanctam Chalcedonensem, in qua idem Nestorius, Dioscorus atque Eutyches damnati sunt [illegible] quattuor synodorum fidem, & concilia [illegible] Leonis Papae [illegible] definitionem mali quando [illegible] praesumere anathema sit. *Gregor. lib. 5. registr. epist. [illegible]*

lib. 7.

lib. 7. epist. 53. ad Secundin. in med.

CAP. XIIX.

Quaecumque a sanctis quattuor synodis sunt definita, recipimus; & quaecumque reprobata sunt, condemnamus. *Idem. Gregor. lib. 12. epist. 7. indict. 7. regist. ad Reginam Longobard.*

CAP. XIX.

Sicut suscepimus, atque firmiter praedicamus sancta quinque vniuersalia concilla, Nicaenum, Constantinopol. Ephesinum primũ, Chalcedon. & Cp. quae & omnis Christi Ecclesia approbat, & sequitur: ita & quod nuper in Regia vrbe, pio vestrae serenitatis adnisu, celebratum est, sanctum sextum concilium. &c. suscipimus. *Leo ij. in ep. ad Constantin. iv. Imp. in fine vi synodi CP.*

CAP. XX.

Quattuor concilia omnimode recipio, & velut quattuor Euangelia veneror: quia per quattuor partes mundi vniuersalis Ecclesia in his, tamquam in quadro lapide fundata consistit. Primum Nicaenũ cccxiix. Patrum, sub B. Siluestro Papa Romano, & Constantino Augusto Magno: cui praefuerunt Victor, & Vincentius Romani presbyteri. Secundum Constantinopolitan. primum cl. Patrum sub Damaso Papa, & Theodosio Maiore. Tertium Ephesinum primum cc. Patrum sub Caelestino Papa, & Iuniore Theodosio. Quartum Chalcedonense dcxxx. Patrum sub B. Leone Papa, & Marciano Augusto. &c. *Leo ix. in ep. ad Petr. Antiochen. in fine.*

CAP. XXI.

Volumus caritatem tuam litteris suis significare, vtrum vestra recipiat, quod Ecclesia vniuersalis amplectitur, sidem, scilicet quattuor conciliorum, quae a sanctis Patribus cõprobata, a Romanis Pontificibus Siluestro, Leone, aliisque Apostolica sunt auctoritate firmata. inter quos nihilominus beatissimus Gregorius Papa doctor egregius maioribus Ecclesiae Alexandrinae, Antiochenae, aliisq. in epistola sua sese eam tenere his verbis testatus est: Quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, [sicut sancti Euangelii quattuor libros, sic quattuor concilia suscipere, & venerari me fateor. quintum quoque concilium pariter veneror. *Gregor. vij. lib. 8. regist. epist. 1. post prin. Gregor. 1. lib. 1. epist. 24. ad Ioan. CP. & alios. Ivo par. 4. c. 117. decr. Ansel. lib. 6. cap. 52. Caesar. lib. 1. cap. 36. Tarrac. lib. 1. cap. 140.*

Dist. 15. c. 2.

CAP. XXII.

In magna Nicaena synodo Arius haereticus damnatus est. Constantinopolit. synodus Macedonium haereticum debita sententia condemnauit. In Ephesina synodo Nestorius condignam sui erroris dãnationem excepit. Chalcedonẽsis quoque synodus Nestorianam haeresim, & Eutychianam cum Dioscoro, & eius complicibus iustissima sententia consutauit. *Innocen. ij. in epist. ad Sampsonem Remens. & Henricum Senonens. & Bernardum Abbatem contra Petrum Abaelardum.*

CAP. XXIII.

Sancti Patres praecessores nostri aut generales synodos vndique colligi pro vnitate rectae fidei fecerunt, sicut Nicaeae contra Arium cccxiix. & CP. cl. contra Macedonium, & Ephesi contra Nestorium cc. & Chalcedone contra Eutychen. dcxxx. aut certe speciales synodos collegerunt. &c. *Bracaren. ij. ante canones.*

CAP. XXIV.

Quicumque alibi fidem, & communionem catholicam, praeterquam in Ecclesia vniuersali, quam Nicaeni, & Constantinop. & primi Ephesini, & Chalcedone. concilij decreta tenent, pariter & honorant: anathema sit. *Episcopi catholici in Toletano concilio tertio ante canones.* [Qui concilia omnium orthodoxorum Episcoporum consona conciliis Nicaeno, CP. primo Ephesino, & Chalcedon. non recipit: anathema sit. *Episcopi conuersi ex Arianis in eodem concilio ante canones.* [Fidẽ sanctam Nicaeni obseruo concilij, & honoro ea, quae contra rectae fidei pestẽ Arium, cccxiix. sancta Episcopalis scripsit synodus. Amplector, & teneo fidem cl. Episcopum CP. congregatorum quae Macedonium Spiritus sancti substantiam mioorantem, & a Patris, & Filii vnitate, & essentia segregantem, iugulo veritatis interemit. Primae quoque Ephesinae synodi fidem, quae aduersus Nestorium, eiusque doctrinam lata est, credo, pariter & honoro. Similiter & Chalcedonen. concilii fidẽ, quam plenam sanctitate, & eruditione aduersus Entychen, & Dioscorum protulit, cum omni Ecclesia catholica reuerenter suscipio. Omnium quoque orthodoxorum venerabilium sacerdotum concilia, quae ab ipsis supraſcriptis quattuor synodis fidei puritate non dissonant, pari veneratione obseruo. *Reccaredus Rex in tomo fidei initio eiusdem concilii Toletani tertii.*

CAP. XXV.

Suscepimus sanctas, & vniuersales quinque synodos beatorum, & Deo acceptabilium Patrum: id est, qui Nicaeae congregati fuerunt cccxiix. contra Arium impijssimum, & eiusdem dogmata. Et CP. cl. contra vesaniam Macedonii, & Eudoxii, & eorum dogmata. Et in Ephesino primo cc. contra nequissimũ Nestorium, & eiusdem dogmata. Et Chalcedone dcxxx. contra Eutychen, & Nestoriũ, & eorum dogmata. Et iterum CP. quinto congregati sunt concilio. &c. *Anglic. Synod. 11.*

CAP. XXVI.

Quoniam sanctae, & vniuersales duae synodi in hac Imperiali ciuitate congregatae. &c. sacros canones nequaquam conscripserunt, sicut reliquae sanctae quattuor vniuersales synodi, per quos populi a deteriori, & abiectiori viuendi ratione recedant. &c. Propterea sacros canones scripsimus. *Trul. ante cano-*

Dist. 16. c. 7.

canones. Iuo par. 4. c. 123. decr. Caesar. lib. 1. c. 40.

CAP. XXVII.

Statuimus fidē. &c. ab Apostolis traditam, inuiolabiliter esse seruandam. Praeterea cccxiix. sanctorum Patrum, qui Nicaeç conuenerunt sub Constantino Imperatore aduersus impium Arium. &c. Similiter & eam, quæ sub Theodosio Imperatore a cl. Patribus qui in hac vrbe conuenerunt, praedicata est, fidem confirmamus. de Spiritu sancto, voces, quae eum Deum esse statuunt, amplectentes; & profanum Macedonium cum prioribus veritatis inimicis expellentes. &c. etiam Apollinarem eiusdem iniquitatis mystā vna condemnantes. &c. Iam vero & quae in Ephesiorum ciuitate a cc. diuinis Patribus sub Theodosio Arcadij filio Imperatore expositae sūt, doctrinas, tamquam infractum pietatis robur obsignamus, vnum Christum filium Dei, & incarnatum praedicantes. & quae ipsum sine semine peperit, impollutam semper virginem, proprie, & vere Deiparam decernentes, & ineptam Nestorij persequentes. &c. Quin etiam eam, quae in Chalcedonensium Metropoli sub Marciano Imper. a dcxxx. descripta est Patribus fidem orthodoxe confirmamus. quae vnum Christum filium Dei ex duabus naturis compositum, & in duabus eisdem naturis creditum. &c. tradidit; & stulte, ac inepte sentientem Eutychen. &c. ex sacris Ecclesiae ambitibus exturbauit. Et cum eo Nestorium, & Dioscorum. &c. *Trul. c. 1.*

CAP. XXIIX.

Accipiens diptycha sanctissimus, & beatissimus Archiepiscopus, & Patriarcha Ioannes, iussit ordinari sanctas quattuor synodos sanctorum Patrum: videlicet, Nicaeae congregator. & CP. conuenientium sub Nectario sanctae memoriae: & Ephesi congregatorum super depositione Nestorij: nec non illorum de Chalcedona super deiectione Eutychis, & eiusdem impij Nestorii. ordinariq. iussit nomina in sancta memoria defunctorū Archiepiscoporum huius Regiae vrbis Euphemii, & Macedonii, atque etiam Leonis Romani Pontificis. &c. Tempore diptychorum cucurrit omnis multitudo cum magno silentio circūcirca altare, & audiebant. Et cum solum lectae fuissent a diacono appellationes praedictarum sanctarum quattuor synodorum, & sanctae memoriæ Archiepiscoporum Euphemii, & Macedonii, & Leonis: voce magna vniuersi clamauerunt, Gloria tibi Domine. *V. synod. CP. actio. 1. capite ita inscripto, Quomodo praedicatae sint synodi, in fine.*

CAP. XXIX.

Dist. 15. c. 1. p. inter cetera.

Quattuor principalia sunt concilia, ex quibus plenissimam fidei doctrinā tenet Ecclesia; tam de Patris, & Filii, & Spiritus sancti diuinitate, quam de praedicti Filii incarnatione. Prior harum Nicaena synodus est cccxiix. Episcoporum Constantino Aug. imperante peracta. &c. Secunda synodus est cxl. † Patrum sub Theodosio seniore CP. congregata. &c. Tertia synodus est Ephesina prima cc. Episcoporum sub iuniore Theodosio Aug. edita. &c. Quarta est synodus Chalcedonensis dcxxx. sacerdotum sub Marciano Principe habita. &c. Sed & si qua sunt concilia, quae sancti Patres spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quattuor auctoritatem, omni maneat stabilita vigore. &c. *Isidor. in praefa. veteri concil. ex Isidor. Hispalen. lib. 6. c. 16. etymol. Iuo lib. 2. tit. 11. cap. 16. & 20. & 21. & 22. panor.*

† cl. *f.*

CAP. XXX.

Nosse etiam oporter, licet cetera non infirmentur, quattuor esse principalia concilia, ex quibus plenissimam fidei doctrinam tenent ecclesiae, tam de Patris, & Filii, & Spiritus sancti diuinitate, quam de prædicti Filii, & Saluatoris nostri incarnatione. Prior harum Nicaena synodus est cccxiix. Episcoporum sub Constantino Aug. peracta. &c. Secunda synodus est cl. Patrum sub Theodosio seniore CP. congregata. &c. Tertia synodus est Ephesina prima cc. Episcoporum sub minore Theodosio Aug. edita. &c. Quarta est synodus Chalcedon. dcxxx. sacerdotum sub Marciano Principe habita. &c. Sed & si qua sunt concilia. &c. vt supra. *Isido. Mercator in praefat. concil. incip. compellor a multis, in fine.*

CAP. XXXI.

Dist. 15. c. 1. p. inter.

Inter cetera concilia quattuor esse scimus venerabiles synodos, quae totam principaliter fidem cōplectuntur, quasi quattuor Euangelia, vel totidem paradisi flumina. &c. *Isido. Hispalen. lib. 6. c. 16. etymol. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 16. panor.*

CAP. XXXII.

Quattuor in diuinis Ecclesiae dogmatibus magna, sacraque & vniuersalia concilia suscepimus, Euangeliis illustrata fulgoribus, & splendificata Euangelicorum configurationum speciminum quantitate. His principare dicimus Nicaenum cccxiix. Deum gerentium Patrum conuentum, qui ex Diuino nutu concitus Arianae rabiei deiecit contagia. Post illum vero tempore, non gloria, siue gratia, secundus congregatur conuentus CP. a cl. Patribus, contra trifulgorem † Macedonii, Apollinaris, & Magni. &c. Tertium concilium glorifico, Ephesinum prius, nam secundum Dioscori, & Eutychetis est. &c. illic cc. Patres eiecerunt Nestorium hominicolā. &c. Quartus conuentus est dcxxx. Patrū Chalcedone. &c. Peremit Eutychen, & Dioscorū. &c. atque Nestorii haeresim. &c. Quintum quoque suscipio. &c. *Sophronius Patriarch. Hierosol. ad Sergium Patr. CP. apud vj. synod. CP. actio. 11. in med.*

† trifulgurem *f.*

CAP. XXXIII.

Suscipio sex sacras generales synodos, earumque diuina decreta; primae quidem, quæ definiuit Patri consubstantialem, & aeque sine principio fuisse Filium, anathematizans impium

impium Arium, Aetium, Eunomium, Eudoxium, Demophilum. &c. Secundae aurem decreta recipio, quae definiit, Deum esse Spiritum sanctum Dominum viuificantem. Auersor autem Macedonium. &c. Ex tertia vero, vnum D.N. Iesum Christum, verum Deum nostrum. &c. incarnatum; & Nestorium hominis adoratorem, eiusque asseclas Diodorum, & Theodorum. &c. longe propello. Quartae vero synodi capita haec accipio, ex duabus naturis, & in duabus naturis vnum esse sanctæ Trinitatis Christum Deum nostrum in carne peregrinantem. anathematizo autem Eutychen, Dioscorum, & omnem acephalon eorum turbã. &c. *Tarasius ad Episcopos Antiochiae, Alexandriae, & sanctae vrbis apud vij. synod. Nicae. ij. actio. tertia post principium.*

C A P. XXXIV.

Suscipimus, & ex animo amplectimur, & amamus sex sacras, & vniuersales synodos, quae ex Spiritus sancti instinctu contra omnes haereses, quae in diuersis locis, & temporibus fuerunt, congregatae sunt. quas sane omnes excellenter vniuersae, vt quae sunt sub sole, ecclesiae praedicant; earumque rectis, & a Deo inspiratis dogmatibus seipsos confirmant: reijcientes, quos ipsae reijciunt; recipientes vero, quos illae recipiunt. &c. *Theodorus Patriar. Hieroso. in epist. synodica lecta in vij. synod. act. 3. post principium.*

C A P. XXXV.

Dist. 16. c. 8. Sancta octo vniuersalia concilia; id est, Nicaenum, Constantinopol. & Ephesinum primum, & Chalcedon. quintum quoque, & sextum item Constantinopo. & septimum item Nicaenum, octauum quoque item CP. vsque ad vnum apicem immutilate seruare, & pari honore, & veneratione digna habere, & quae praedicauerunt, & statuerunt, omnimode sequi, & praedicare; quæque condemnauerunt, condemnare ore, & corde (*profiteor.*) &c. *Professio Summor. Pontificum ex diurno lib. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 15. panor. & par. 4. c. 132. decre.* [illegible]

C A P. XXXVI.

Primo coram se reuerentia vestra habeat. &c. me orthodoxae fidei veram, sanctam, & sinceram regulam. &c. habere. &c. sicut sancta synodus Nicaena constituit; sicut CP. sanctorum Patrũ congregatio definiuit; sicut Ephesini primi coetus vnitas affirmauit; sicut Chalcedonen. concilii definitio protulit. &c. *Recceesuin. Rex in tomo ante canones Toleta. iix.*

De synodo Nicaena. Tit. XII.

C A P. I.

NOn spernendam esse fidem Patrum trecentorum decem & octo, qui Nicaeae Bithyniæ conuenerũt, sed manere eam ratam oportet. CP. *cap. 1.*

C A P. II.

Necesse est, vt concorditer salubres suscipiatis hortatus. &c. & diuinis, & Apostolicis constitutionibus pareatis, & in nullo patiamini prouidentissima canonum decreta violari; quatenus, & Nicaenorum canonum constituta, & quae a nobis, vel a prædecessoribus nostris sunt prouide, & salubriter decreta, intemerata permaneant in futuro. *Liber. ep. 2. in fin. Pelag. ii. ep. 1. post med.*

C A P. III.

Canonibus obsequendum esse scribimus, qui Nicaeae sunt decreti: quos solos consectari decet Ecclesiam catholicam, & iuxta eos indicare. Sin alii a quopiam proferuntur a Nicaenis canonibus dissonantes, & haereticos auctores referentes, ij a catholicis Episcopis reiiciuntur. *Inn. ep. ad clerum, & Populum CP. apud Niceph. lib. 13. c. 32.*

C A P. IV.

Nulla sibimet de multiplicatione congregationis synodalia concilia blandiantur, neque trecentis illis decem atque octo copiosior numerus sacerdotum comparare se audeat, vel praeferre. Cum tanto diuinitus prilegio Nicaena sit synodus consecrata, vt siue per pauciores, siue per plures ecclesiastica iudicia celebrentur, omni penitus auctoritate sit vacuum, quidquid ab illorum fuerit constitutione diuersum. *Leo epist. 51. vel 53. ad Anatolium Episcop. CP. ante med.*

C A P. V.

Sancti illi, & venerabiles Patres, qui in vrbe Nicaena, sacrilego Ario cum sua impietate damnato, mansuras vsque in finem mundi leges ecclesiasticorum canonum condiderunt, & apud nos in toto orbe terrarũ in suis constitutionibus viuunt. & si quid vsquam aliter quam illi statuerunt, praesumitur; sine cunctatione cassatur. vt [quae ad perpetuam vtilitatem generaliter instituta sunt, nulla commutatione varientur: nec ad priuatum trahantur commodum, quae ad bonum sunt commune praefixa. &c. *Leo d. ep. 51. post med. ad Anatolium CP. Capitul. li. 6. c. 254. & lib. 7. c. 227. Iuo par. 16. c. 317. decr. Ansel. lib. 6. c. 121. Tarrac. lib. 3. c. 77.* 25. q. 1. c. 3.

C A P. VI.

Priuilegia ecclesiarum sanctorum Patrum canonibus instituta, & venerabilis Nicaenae synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate conuelli. &c. Ad meum tendit reatum; si paternarum regulae sanctionum, quae in synodo Nicaena ad † totius Ecclesiae regimen, spiritu Dei instruente sunt conditae, me, quod absit, conniuente, violentur; & maior sit apud me vnius fratris voluntas, quam vniuersæ domus Domini communis vtilitas. *Leo ep. 52. vel 54. ad Martianum Augusti. post med. Ans. lib. 4. c. 2. Caesar. li. 7. c. 13. Tarrac. li. 1. c. 298.* 25. q. 2. c. 2. & 17. † ad.

C A P. VII.

Contra statuta paternorum canonum, quæ ante longissimae ætatis annos in vrbe Nicaena spiritualibus sunt fundata decretis, nihil cuique addere conceditur; ita vt si quis diuersum

uersum aliquid decernere velit, se potius mi nuat, quam illa corrumpat: quae si, vt oportet, a cunctis Pontificibus intemerata seruentur; per vniuersas ecclesias tranquilla erit pax, & firma concordia, nullae de mensuris harum dissensiones, nullae de ordinationibus lites, nullae de priuilegijs ambiguitates, nulla erunt de alieni vsurpatione certamina: sed ea, quae iure caritatis rationabilis est, & morum, & officiorum seruabitur vnanimitas. &c. Consensiones vero Episcoporum, sanctorum canonum apud Nicaeam conditorum regulis repugnantes, vnita nobiscum vestrae fidei pie tate, in irritum mittimus, & per auctoritatem B. Petri Apostoli, generali prorsus definitione cassamus, in omnibus ecclesiasticis his legibus obsequentes, quas ad pacificationem omnium sacerdotum, per trecentos decem & octo Antistites Spiritus sanctus instituit; ita vt etiam si multo plures aliud, quam illi statuere decernerent, in nulla reuerentia sit habendum, quidquid fuerit a praedictorum constitutione diuersum. *Leo ep. 53. ad Pulcheriam, ante med. & in fin.*

CAP. IIX.

De custodiendis sanctorum Patrum statutis, quae in synodo Nicaena inuiolabilibus sunt fixa decretis, obseruantiam vestrae sanctitatis admoneo, vt iura ecclesiarum, sicut ab illis cccxiix. Patribus diuinitus inspiratis sunt ordinata, permaneant. *Leo ep. 59. ad synodum Chalcedonensem ante finem.*

CAP. IX.

Tanta apud me est Nicaenorum canonum reuerentia, vt ea, quae sunt a sanctis Patribus constituta, nec permiserim, nec patiar aliqua nouitate violari. &c. Quod si quid a quoquã contra Nicaenorum canonum statuta in quacumque synodo vel tentatum est, vel ad tempus videtur exortum, † nihil praeiudicii potest inuiolabilibus inferre decretis. &c. Hoc proprium definitionis meae est, vt quantumlibet numerus sacerdotum amplior aliquid per quorundam surreptionem decernat, quod illis trecentorum decem & octo Patrum constitutionibus inueniatur aduersum; id iustitiae consideratione cassetur. Quoniam vniuersae pacis tranquillitas non aliter poterit custodiri, nisi sua canonibus reuerentia intemerata seruetur. &c. Quidquid praeter speciales causas synodalium conciliorum ad examen Episcopale defertur, potest aliquam dijudicandi habere rationem; si nihil de eo est a sanctis Patribus apud Nicaeam definitum. Nam quod ab illorum regulis, constitutioneque discordat, Apostolicae sedis numquam obtinebit consensum. *Leo ep. 60. ad Maxim. Episc. Antioch. in med.*

† exortum f.

CAP. X.

Super omnia, fraterna caritate hortor, & moneo; vt ea, quae ad gloriam, vel ad munimenm pertinent sacerdotalis officii, Nicaenorum canonum, vniuersalis Ecclesiae pacem seruantia decreta custodias. Sic enim inter Domini sacerdotes inuiolata caritas permanebit; si paribus studiis, quæ sunt a sanctis Patribus constituta, seruentur. *Leo epist. 69. ad Anatolium Episcopum CP. in fine.*

CAP. XI.

Quod nostris temporibus apud Chalcedonem de Domini nostri Iesu Christi incarnatione firmatum est, hoc etiam apud Nicaeam mysticus ille Patrum numerus definiuit; ne catholicorum confessio aut vnigenitum Dei filium in aliquo crederet Patri imparem; aut eundem, cum factus est filius hominis, non veram carnis nostrae, atque animae habuisse naturam. &c. De rebus & apud Nicaeam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia, vel infirma sint, quae tanta per Spiritum sanctum fixit auctoritas. *Leo epist. 76. ad Leon. imperat. post prin. & post med.*

CAP. XII.

Nos generales synodos a Nicæna incipientes, cum reliquis quattuor veneramur; quia ipsam sequentes in cunctis sententiis vnanimes concordant. *Greg. ep. ad Secundinum in med. lib. 7. regist. epist. 53. Raban. c. 1. de paenit. Burch. lib 19. c. 43. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 15. panor. & par. 6. cap 85. decr.*

Dist. 50. c. 16. quia sanctitas.

CAP. XIII.

Constantinus magnus Imperator omnium Regum, & Principum fere totius orbis dominus, in sancta Nicæna synodo, post omnes Episcopus vltimus residens, nullam iudicii sententiam super Episcopos dare praesumpsit: sed illos etiam deos vocans, non suo debere subesse iudicio, verum se ad illorum pendere arbitrium iudicauit. *Greg. vij. lib. 8. regist. ep. 21. ante med. ex Grego. in epist. ad Mauricium Imperatorem lib. 4. c. 75. ep. 31.*

CAP. XIV.

Hoc placuit custodiri, vt nihil contra magnam synodum *(Nicaenam)* Metropolitani existiment vindicandum. *Arel. ij. cap. 37.*

CAP. XV.

Si quis cognitis gestis Nicaeni concilii *(de ordinandis clericis)* aliud, quam statutum est, facere praesumpserit. &c. excommunicatus habeatur. &c. *Tolet. i. in prin.*

CAP. XVI.

Faustinus Episcopus legatus. &c. dixit: Iniuncta nobis sunt a sede Apostolica aliqua per scripturam, aliqua etiam in mandatis, cum vestra beatitudine tractanda, sicut & gestis superioribus meminimus. hoc est, de Nicaenis canonibus, vt conseruentur, & constituta eorum & consuetudo, quia aliqua ordine, & canone tenentur, aliqua consuetudine firmata sunt. &c. Alypius Episcopus dixit: Id nos seruaturos profitemur, quod in Nicaeno concilio constitutum est. *Charth. vi. c. 2. & 4.*

CAP. XVII.

Vniuersum concilium dixit: Omnia, quae in Nicaeno concilio statuta sunt, nobis omnibus

bus placent. Iocundus Episcopus. &c. dixit: Quod constitutũ est in Nicaeno concilio, violari a quoquam nullatenus potest. *Carth. vi. c. 7.*

CAP. XIIX.

Quae in Nicaena synodo definita sunt, seruentur. *Carth.* 1. G. *Carth. vi. c. 9. L.*

CAP. XIX.

In Nicaea vrbe post *(Arii)* damnationem sanctis Patres regulae formulam de fidei orthodoxae vnitate statuerunt, & capitula canonum promulgauerunt: quae nos cum omni veneratione suscipimus. *Mansuetus Episcopus, & syn. Mediola. post prin. ad Constantin. iv. Imper. ante vi. syn.* CP.

CAP. XX.

Dist. 16. c. 10. Prima synodus Nicaeae cccxiix. Patrum contra Arium Alexandrinum presbyterum, qui tres gradus in Trinitate asserebat, Patrem scilicet maiorem, Filium minorem, Spiritum sanctum creaturam, temporibus Constantini Principis, Siluestri Papae Romani, Macarij Hierosolymitani, Alexandri Alexandrini. † Qui condemnata haeresi statuerunt canones xx. quorum auctor maxime praefatus sanctus Alexander Episcopus fuit. *Ante Isidor. Mercatoris collectio. concil.* († CP.)

De numero canonum concilij Nicaeni. Tit. XIII.

CAP. I.

DE capitulorum veritate, & numero Nicaeni concilii, cui vos interfuisse litteris vestrae fraternitatis significastis, a nostris, qui vna vobiscum interfuerunt, diligentiorib. requisiuimus collocutionibus. qui ita, vt vestrae testatae sunt litterae, omnem nobis ordinem exposuerunt, & vestram epistolam, per omnia veram esse testificati sunt; non vt nos aliquid sinistrum vestra ex parte arbitremur; † sed nos, & vos, illosque absque vlla in postea rum titubatione vnũ sentire optaremus. &c. († arbitraremur f.) Diligenter requirentes in sancto nostrae, & Apostolicae sedis scrinio eadem, quae sanctae recordationis praedecessori meo Siluestro sunt directa, septuaginta sicut significastis, capitula illaesa inuenimus. Ipsa enim vobis propter auctoritatem, & subscriptionem tantorum Patrum, & eius magni concilii minime misimus, sed pro eisdem coram Apocrisarijs vestris alia similia, eundem numerũ, eademque verba, & ipsam subscriptionem continentia, vobis rescribere, & sub certa stipulatione, & confirmatione mittere curamus. &c. *Marcus ep. ad Athan. & alios Episcop. Aegypt. Iuo par. 4. c. 109. decre. Ansel. lib. 1. cap. 60. Caesar. lib. 1. c. 31.*

CAP. II.

Duo canones de appellationibus, & de iudicijs concilii Nicaeni apud Zosimum referuntur in conc. Carth. vi. & dubitatur, an sint legitimi: cum apud Graecos non sint. sed sunt in Sardic. c. 5. & 14. Vide Carth. 135. G. & ante canones G. Cyrillus Alexandrinus, & Atticus CP. habuerunt xx. canones Nicaenos, vt in Cartha. vi. in fine, & 136. 137. G. Vide Afr. 101. L. Carth. vi. cap. 6. (2. q. 6. § quis. 31. & 11. q. 3. § Episcopus. c. 4.)

CAP. III.

Praesentibus nobis octoginta capitula in memorata tractata sunt synodo, *(loquitur de Nicaena)* scilicet quadraginta a Graecis, Graeca edita lingua, & quadraginta a Latinis, similiter Latina edita lingua. Sed visum est trecentis decem & octo Patribus, sancto spiritu repletis, in praedicto concilio congregatis, & maxime iam dicto Alexandro, & Apostolicae sedis Apocrisariis, vt decem capitula adunarentur aliis, atque congruis locis insererentur, & ad formam septuaginta discipulorum, vel totius orbis terrae linguarum septuaginta tanti, & tam excellentis cõcilii fierent capitula, quae omnem Christianorum informarent orbem. &c. *Athanasius, & alij in epist. ad Marcum Papam. Iuo lib. 2. tit. 12. c. 18. panor. & par. 4. c. 108. decr. Ansel. lib. 1. c. 59. Caesar. lib. 1. cap. 30.*

CAP. IV.

Nicaeni canones viginti, & confessio fidei ante canones. *Carth. G. Carth. vi. L. in fine.*

CAP. V.

Plura, quam illa viginti capitula, quae apud nos habentur, Nicaenae synodi reperimus, & in decretis Iulii Papae lxx. capitula eiusdem synodi esse debere legimus. &c. Nam quod plura, quam xx. capitula sint Nicaeni concilij, in multis inuenitur locis. &c. His, & aliis quamplurimis exemplis patet plura esse, quam xx. Nicaeni concilii capitula, & veram esse praedictam Iulii Papae epistolam. Nobis autem quidam e consortio fratrũ nostrorum Orientales testati sunt se vidisse concilium Nicaenum habens potiorem quattuor Euangeliorum magnitudinem, continens in se sessiones Episcoporum, & introductiones, iudiciaque querimoniarum, atque definitiones, & constitutiones, nec nõ & subscriptiones eorum: ad cuius similitudinem magnum Chalcedonens. concilium conscriptum esse confirmauerunt. *Isidor. Mercator in praefa. concil. prope fin.*

Canones quidam concilij Nicaeni, praeter viginti notos. Tit. XIV.

CAP. I.

SEntentia aliquorum canonum Nicaeni concilii, in prima epistola Iulii, & in secunda eiusdem.

CAP. II.

Patres sancti synodum congregauerunt generalem Nicaeae. &c. posueruntque leges, quas sacros canones appellamus, quibus multa pernecessaria. &c. sunt decreta, & documenta

menta Episcoporum prohibita;ita vt,qui talia agere tentauerint,aut eis nocere præsumpserint, si quidem clerici fuerint, a proprio gradu decidant; si vero monachi, aut laici, anathematizentur. *Iulius contra Orientales ep.1.in medio.*

CAP. III.

Verba xxiv.vel xxii. canonum Nicæni concilii apud Iulium in epistola secunda contra Orientales. *Iuo par.4.c.111.decr.*

CAP. IV.

Sanctum concilium definiuit Nicaenum, aliam fidem nulli licere proferre, aut conscribere,vel componere,aut sapere,vel docere aliter, nec quidquam in fide sentire, aut proferre, quod his Patrum regulis possit obuiare. Qui autem praesumpserit componere aliam fidem, aut proferre,docere,vel tradere aliud symbolum, ad viam veritatis conuerti desiderantibus,de quacumque haeresi, vel ex Iudaeis,vel ex paganis Christianos se fieri volentibus,hi,si Episcopi fuerint,aut clerici; alienari quidem Episcopos ab Episcopatu, clericos a clero: si vero monachi, aut laici fuerint;anathemate feriri. *Liber.ep.1. ad Athanasium,& alios,post principium.*

CAP. V.

6.q.1.c.12. Quiescite,inquit,sancta magna synodus Nicæna, & nolite persequi eos, qui Deo perfecte ministrant.&c. *Felix ij.ep.1.in prin. Burch.lib.1.c.180.Iuo par.5 c.296.decr.*

CAP. VI.

Personæ accusantiū tales esse debent, quarum fides,& conuersatio,& vita, probabilis, & absque reprehensione sit, & quae omni careant suspicione: quia & hoc, te praesente (*Athanasi*) vt bene nosti, in Nicaena synodo,propter malorum hominum infestationē, ab omnibus definitum est. *Felix ij.d.ep.1.c.12.*

CAP. VII.

Accusatores, & accusationes, quas saeculi leges non recipiunt,qua ratione sacerdotalis eas recipere debet ordo,inuenire nequeo; cum haec, & in Nicaena synodo prohibita sint.&c. *Felix ij.d ep.1.cap.14. Anselm.lib.3. cap.62.*

CAP. IIX.

Quamquam comprouincialibus vna cum eorum Metropolitano suae prouinciae, causas Episcoporum liceat caritatiue,& concorditer agitare: non tamen,sicut in prædicta, te praesente,cōstitutum est synodo (*Nicena*) licet definire absque Romani Pontificis auctoritate.&c.*Felix.ij.d.ep.1.c.18.*

CAP. IX.

2.q.6.c.16 quotiens. Episcopum a synodo prouinciali ad Romanum Pontif. appellare posse, in concilio Nicæno definitum est. *Felix.ii.d.ep.1.cap.19. Ansel.lib.1.c.59.Tarrac.lib.2.c.43.*

CAP. X.

Duae prouinciae sub vno Metropolitano non sint. *Ex Nicaena synodo Bonif. ad Hilarium.ep.3.Vide Nicae.c.4. & 6. Verba canonis,Per vnamquamque.&c.Vide supra lib.3. tit.5.c.4.*

CAP. XI.

Omnes, qui ausi fuerint dissoluere definitionem sanctā, & magni concilii, quod apud Nicaeam congregatum est,sub praesentia pijssimi,& venerādi Principis Constantini,de salutifera solemnitate sacratissimi Paschatis, excommunicandos, & de ecclesia pellendos esse censemus.&c. *Antiochen.cap.1.*

CAP. XII.

Dist.73. in prin. De modo faciendi formatas epistolas a Patribus Nicaeni concilii introducto, *Atticus Episcopus CP. in fine Chalced.synod. Iuo par.6.c.433.decr. Ansel.lib.6.c.116.*

CAP. XIII.

De septimo gradu consanguinitatis in Nicaena synodo,& aliis prohibito. *Felix Episcopus ad Gregor.Papam.*

CAP. XIV.

9.q.2.c.9 non inuitati, in fi. Quod plura, quam xx. capitula sint Nicæni concilii, in multis inuenitur locis. Legitur enim in Constantinopol.concilio ita: Manifestum est, quod illa, quae sunt per vnamquamque prouinciam, ipsius prouinciae synodus dispenset,sicut Nicaeno constat decretum esse concilio. Legitur & in epistola Innocentii Papae Victricio Rothomagen. Episcopo directa,ita. [Si quæ causæ, vel contentiones inter clericos,& laicos. &c.fuerint exortae;placuit, vt secundum synodum Nicænam congregatis omnibus eiusdem prouinciæ Episcopis, iudicium terminetur. &c. Sanctæ etiam memoriae Theophilus Alexandr. Episcopus suis in epistolis meminit in concilio Nicaeno statutum esse (*de Paschate*) &c. *Isidor. Mercator in praefat.concil prope finem.CP.c.3.Innoc.ep.2.c 3.Capitul.lib.6.c.28.& lib.7. cap.109.Ansel.lib.2.c.53. Caesar.lib.5.c.10. Tarrac.lib.1.c.148.* 11.q.1.c.37.

De symbolo Nicaeno,& Constantinopol. Tit. XV.

CAP. I.

Nicaenum symbolum refert Corpus canon.ante canones Nicaenos,& in epist. Ephesin.synod.& in concil. African.cap.104. Item Isidor. Mercator post canones Nicaenos, & post canones Carthagin.vi. synod. & in epistol.Ephesin.synod. Item exstat in actia Ephesin.synod.relatis in Chalcedon.concilio actio.1. Refert etiam Romana synod.sub Iulio.Leo epist.95.post prin.ad Leo. Aug.Atha. & synod. Alexan. in epist. ad Liberium post princ. Cyril. & synod. Alexan.in epistol. ad Nestor.relata in v.synod.CP.actio.6. Bracaren.synod.3.in princip.

CAP. II.

Constantinopol. symbolum referunt Corpus canon.vt Isido.Mercator ante canon. CP.

CAP. III.

Vtrumque symbolum refert Isidor. Mercator

cator in definit. Chalcedo. synod. ante canones, & in concilio Toleta. 3. post prin. Exstant in Chalc. syn. actio. 2. quae refertur etiam in v. syn. CP. actio. 6. vbi etiam refertur iterum ex Chalced. synod. actio. 5. in definitione, de qua supra. Exstant etiam apud vi. synod. CP. actio. 17. & in concil. Lateranen. sub Mattino I. secretario 4.

CAP. IV.

De vtroque symbolo, Vide apud vij. synod. Nicaen. ij. in definitione, & apud iix. synod. CP. sub Hadrian. ij. in definit. & in concil. Toletan. iix. in prin. & Toletan. 12. post princ. Tolet. 13. post prin. Tolet. 15. & Tolet. 17. & Foroiul.

De Constantinopolitana secunda synodo generali. Tit. XVI.

CAP. I.

Quendam Eudoxium damnauit, quem neque in synodis dãnatum inuenimus, neque a decessoribus eius in suis synodicis reprobatum. Et canones quidem Constantinopol. concilii Eudoxianos damnant: sed quis fuerit eorum auctor Eudoxius, minime dicunt. Romana autem Ecclesia eosdem canones, vel gesta synodi illius hactenus non habet, vel accipit. † in hoc autem eandem synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitum. reliquas vero haereses, quae illic memoratae sunt, ab aliis iam Patribus damnatas, reprobat, de Eudoxianis vero nihil hactenus ad gnouit. In historia autem Sozomeni de quodam Eudoxio, qui CP. ecclesiae Episcopatum arripuisse dicitur, aliqua narrantur. Sed ipsam quoque historiam sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur. &c. In Latina vero lingua de hoc Eudoxio nunc vsque neque in Philastrio, neque in B. Augustino, qui multa de haeresibus conscripserunt, neque in aliis Patribus aliquid inuenimus. *Greg. lib. 6. regist. ep. 31. c. 195. indict. 15. ad Eulogium Alex. & Anasta. Antiochen. post prin. Vide eund. lib. e. ep. 5. cap. 169. ad Cyriacum CP. Episcopum, in fine.*

† accepit

CAP. II.

Praeterea de Eudoxii haeretici persona, de cuius errore in Latina lingua nil reperi, mihi a vestra beatitudine largissime gaudeo satisfactum. Virorum quippe fortissimorum Basilii, Gregorii, atque Epiphanii testimonia protulistis: & manifeste peremptum cognoscimus eum, in quem heroës nostri tot iacula dederunt. *Idem Greg. lib. 7. epist. 30. indict. 1. ad Eulogium Alex. post prin. refert Hadrian. ad Carolum c. 50. pro imaginibus.*

CAP. III.

Constantinopolitana synodus canonum suorum sexto dinoscitur prohibere capitulo: (*ne inimici accusatores, aut iudices sint*) quod tamen non apud nos inuenitur, sed apud vos haberi perhibetur. *Nicol. epist. ad Michael. Imperat. ante medium.*

3. q. 5. c. 15. quod suspecti.

CAP. IV.

Macedonium, qui Spiritum sanctum non consubstantialem Deo Patri, sed magis creaturam impulsu Satanae ausus est praedicare, Theodosio Principe in Regia vrbe CP. Patrum cl. concilio congregato, cum suis. &c. anathematis vinculo subdiderunt. *Mansuetus Episcopus, & synodus Mediolan. in epist. ad Constan. iv. in prin. ante vi. synod.*

CAP. V.

Secunda synodus est cxl. † Patrũ sub Theodosio seniore CP. congregata, qua Macedonium sanctum Spiritum Deum esse negantem condemnans, consubstantialem Patri, & Filio eundem Paracletum demonstrauit, dans latius symboli formam, quam tota Graecia, & Latinitas in ecclesiis praedicat. *Isidorus in praefa. collectio. concil. ex Isidor. Hispalens. lib. 6. cap. 16. etymol. Iuo lib. 2. tit. 11. cap. 20. panor. Totidem verbis Isidorus Mercator in praefa. collectio. concil.*

Dist. 15. c. 1. § sexta de. † cl. f.

CAP. VI.

Secunda Constantinopoli cl. Patrum contra Macedonium CP. Episcopum, qui negabat Spiritum sanctum Deum esse, temporibus Gratiani, & Theodosii Principum, Damasi Papae Romani, Cyrilli Hierosolymitani, Nectarii CP. qui condemnata haeresi statuerunt canones tres, quorum maxime auctor Nectarius CP. fuit. *Ante Isidor. Mercat. collectionem.*

Dist. 16. prima 10 p secũda.

CAP. VII.

Secundus congregatur conuentus in Regia ciuitate cl. Patrum. &c. qui trifulgorẽ † Macedonii, Apollinarisque & Magni impietatem extinxit. *Sophronius Hierosol. ad Sergium CP. in med. actio. 11. synodi vi. CP.*

† trifulgurem f.

CAP. IIX.

Secundae (*synodi*) decreta recipio, quae definiit Deum esse Spiritum sanctum, Dominum viuificantem. Auersor autem Macedonium, & omnes, qui ab illius partibus stant. Cum his vero & Deo odiosum Apollinarium hominem plane de diuinis insipide loquentem. *Tarasius CP. in epis. ad Episcopos Antiochiae, Alexãdriae, et sanctae vrbis, in med. apud vij. synod. actio. 3.*

CAP. IX.

Secunda CP. conuenientibus cl. Patribus congregata est contra πνευματόμαχο, Macedonium, & eos, qui a partibus (*eius*) stabant, Deo odibiles, Semiarianos. Haec sancta synodus Spiritum sanctum ducem, & ductorem nacta declarauit, ex Patre ante tempora, & perpetuo Spiritum sanctum egressum habuisse: praeterea Patri, & Filio consubstantialem, coadoratũ, & conglorificatũ. &c. (*haereticos*) exsecrationib. infinitis deuouerunt, & cum his insanum Apollinarium, qui & Seruatorẽ hominem sine mente, ipse de mens blasphemauit. *Theodor. Hieros. Episcopus in synodica post prin.*

prin. apud vij. synodum Nicaen. ij. actio. 3.

C A P. X.

Familiaris est (*Graecis*) ista praesumptio, & singularis quodammodo ambitionis indicium; siquidem in secunda synodo contra statuta magnae Nicaenae synodi, & sanctorum decreta Praesulum Romanorum, Alexandrinae priuilegia sedis, CP. contulere Pontifici: & quaedam penes illos reperiuntur capitula regularum, quae illi quidem tertiae † dicunt existere synodi; cum apud Latinos nec in vetustissimis inueniantur editionibus. *Anast. bibliothec. in praefa. synodi CP. viij. sub Hadr. ij. prope finem. Vide CP. 3. G. Chalced. 28. G. Trul. 36.*

† ij. forte

De Ephesina tertia synodo generali. Tit. XVII.

C A P. I.

PElagius, qui in Ephesina synodo damnatus est, ea intentione hoc dixit, vt ostenderet, nos a Christo vacue redemptos. Si enim nos per Adam in anima mortui non sumus, quod dicere nefas est: vacue redempti sumus. Ephesinam autem synodum perscrutantes de Adelphio, & Saba, & ceteris aliis, qui illic dicuntur esse damnati, omnino nihil inuenimus. Et existimamus, quia sicut Chalcedon. synodus in vno loco ab ecclesia CP. falsata est: sic aliquid in Ephesina synodo factum est. Caritas ergo vestra vetustos omnino codices eiusdem synodi requirat. &c. nouis codicibus passim non credat. &c. Romani autem codices multo veriores sunt, quam Graeci: quia nostri, sicut non acumina, ita nec imposturas habent. *Gregor. lib. 5. regist. epist. 14. cap. 114. Narsi Comiti, post prin.*

C A P. II.

Ioannes litteras misit, quibus nitebatur ostendere (*monachos Isauriae*) Ephesinae synodi definitionibus contradixisse, & velut ex eadem synodo certa nobis, quibus ipsi obsisterent, capitula destinauit. Inter alia autem scriptum illic continebatur de Adae anima, quia peccato mortua non fuerit; eo quod diabolus in cor hominis non ingrediebatur: & si quis hoc dixisset, anathema esset. &c. Quia ergo perscrutantes Ephesinam synodum, nihil in ea tale inuenimus contineri: de Rauennati quoque ecclesia vetustum valde codicem eiusdem synodi ad nos deferri fecimus, & synodo, quam habebamus, eum concordare inuenimus. &c. & nihil aliud continet in definitione anathematis, & reprobationis, nisi (*illud*) quod duodecim capitula beatae memoriae Cyrilli reprobāt. *Idem Gregor. lib. 6. regist. ep. 31. c. 195. indict. 15. Eulogio Episcopo Alexan. & Anast. Antiocheno, post med.*

C A P. III.

Dum de sanctorum conciliorum custodia, tua fraternitas loqueretur; sanctam Ephesinam synodum primam se custodire professa est: sed quia ex annotatione haeretici codicis, qui ad me ex Regia vrbe transmissus est, adgnoui, per hoc, quod quaedam capitula catholica cum haereticis fuerant reprehensa: quia quidam illam Ephesinam primam synodum in eadem vrbe existimāt, quæ quondam ab haereticis traditur esse composita. &c. Illa enim synodus, quae sub primæ Ephesinae imagine facta est, quaedam in se oblata capitula asserit approbata, quae sunt Caelestii, atque Pelagii praedicamenta. Et cum Cælestius, atque Pelagius in ea synodo sint damnati; quomodo poterant illa capitula recipi, quorum damnabantur auctores? *Idem Gregor. li. 7. regist. ep. 47. indict. 2. ad Anastas. Antiochen. Episcopum, prope finem.*

c. 4. de haret Greg. ix. & in 1. collect.

C A P. IV.

Nestorius quidam CP. ecclesiæ magis prædo, quam pastor. &c. ausus est dicere, beatam Mariam non Dei genitricem, sed tantummodo hominis fuisse matrem, & propter duarum veritatem naturarum, tergiuersationem faciens, duas in Christo asserebat esse personas, vnam passibilem, & aliam impassibilem. Quod infandum dogma piorum aures non ferentes, congregata est sancta synodus Ephesi cc. sanctorum Patrum, vbi sanctae memoriae Cyrillus Alexandrinae ecclesiae Praesul, auctoritate sanctae sedis Apostolicæ praeditus caput extitit, qui. &c. praefatum Nestorium cum vipereis commentis perpetuo anathemate condemnauit. *Mansuetus Episcopus, & synodus Mediolan. in ep. ad Constantin. iv. ante vi. syno. post prin.*

C A P. V.

Tertia synodus est Ephesina prima cc. Episcoporum sub Iuniore † Theodosio Aug. edita, quae Nestorium duas personas in Christo asserentem iusto anathemate condemnauit, ostendens manere in duas naturas † vnā D. N. Iesu Christi personam. *Isido. in praefa. collectio. concil. ex Isidor. Hispal. lib. 6. c. 16. etymol. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 21. panor. Totidem verbis Isidor. Mercator in praefa. collect. concil.*

Dis. 15. c. 1. p. tertia. † minore † duabus naturis f.

C A P. VI.

Tertia Ephesi cc. Patrum contra Nestorium CP. Episcopum, qui dicebat beatam virginem Mariam nō Dei, sed hominis tantummodo genitricem, vt aliam personam carnis, aliam faceret diuinitatis: temporibus Theodosii † Magni Principis, Caelestini Papae Romani, Iuuenalis CP. † Cyrilli Alexandrini. Qui xii. capitula contra Nestorij blasphemiarum totidem capitula auctore eodem sancto Cyrillo anathematizando conscripserūt. *Ante Isidori Merca. collect. concil.*

† Minoris f. † Hierosol. f.

C A P. VII.

Ex tertia (*synodo*) vnum D. N. Iesum Christum (*credo*) verum Deum nostrum, ex Patre genitum, ipsumque in extremis diebus nostra causa ex sancta deipara sēper virgine

Maria incarnatum: & Nestorium hominis adoratorem, eiusque asseclas, Diodorum, inquam, & Theodorum, quique illius quadruplarem fabulam sectantur, & in Christo dualitatem personalem † constituunt, longe a mea confessione propello. *Taras. CP. in epist. ad Episcopos Alexandriae, Antiochiae, & sanctae vrbis, in med. apud vij. syn actio. 3.*

† personarum f.

C A P. IIX.

Tertia, quae Ephesi prior ex cc. Patribus emicuit, Nestorij adoratoris hominis vesaniā sustulit, & abscidit, eiusque asseclas in perpetuum damnauit. Hic enim. &c. alium ante saecula Deum verbum, alium vero ex Virgine pro nostra salute incarnatum, nugatus est. &c. nomen hoc θεοτόκον, hoc est, deipara, impius ille abiurans, pro eo χριστοτόκον, id est, Christipara, substituit. Cum omnes cognoscāt eam vere Dei matrem. &c. *Theodorus Hierosol. Episcopus in synodica post princip. apud eand. vij synod. d. actio. 3.*

De Chalcedonensi quarta generali synodo. Tit. XIIX.

C A P. I.

Leo sanctae synodo apud Chalcedonem habitae. *Leo epis. 45. & ep. 59.*

C A P. II.

† Hoc ipso.

Haec ipsa † sexcentorum fere fratrū, coepiscoporumque nostrorum synodus congregata, (*loquitur de Chalcedonensi*) nullā artem ratiocinandi, nullum eloquium disserendi contra fundamentum fidei inspirare permisit. *Leo ep. 50. ad Episcopos Galliae, in med.*

C A P. III.

De Chalcedonensi synodo a Leone Pontifice max. confirmata. *Idem Leo epistol. 57. ad Marcianum Imperat. 58. ad Pulcheriam. 59. ad synodum Chalcedon. 66. ad Iulianum Episcopum.*

C A P. IV.

Detestandum illud Ephesinae synodi iudicium (*loquitur de pseudosynodo Ephesina*) ita sancta Chalcedonensis synodi auctoritate (*Christus*) destruxit; vt nullum deprauatorum a remedio correctionis arceret. *Leo epist. 70. ad Iuuenalem Episcop. post prin.*

C A P. V.

In Chalcedonensi concilio, per Spiritum sanctum congregato, tam plenis, atque perfectis definitionibus cuncta firmata sunt; vt nihil ei regulae, quae ex diuina inspiratione prolata est, aut addi possit, aut minui. *Leo ep. 71. ad Leon. Imperat. in med.*

C A P. VI.

Quod nostris temporibus apud Chalcedonem de D. N. Iesu Christi incarnatione firmatum est: hoc etiam apud Nicaeam mysticus illum Patrum numerus definiuit. &c. De rebus & apud Nicaeam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis, nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia, vel infirma sint, quae tanta per Spiritum sanctū fixit auctoritas. *Leo ep. 76. ad Leonem Imp. post prin.*

C A P. VII.

Exeuntes maligni homines turbauerunt animos vestros. &c. adstruentes, quod aliquid de sancta Chalcedonen. synodo, piae memoriae Iustiniani temporibus sit immutatum: quam omni fide, omnique deuotione veneramur. &c. Anathematizamus autem, si quis ex definitione fidei, quae in eadem synodo prolata est, aliquid imminuere praesumit, vel quasi corrigendo eius sensum immutare: sed sicut illic prolata est, per omnia custodimus. *Grego. lib. 2. regist. ep. 10. cap. 49. indict. ij. Sabino subdiacono.*

C A P. IIX.

Nos Chalcedon. synodum. &c. per omnia veneramur, & sequimur: & si quis de fide eius minuere, aut addere aliquid praesumpserit, anathematizamus. *Idem Gregor. lib. 7. ep. 6. indict. 1. Brunichildae Reginae Francor. prope fin.*

C A P. IX.

Orientis Ecclesiae fidem, atque doctrinam sanctae memoriae Leonis sequuntur. &c. sanctamque Chalcedonens. synodum ita nobiscum custodiunt, atque venerantur; vt nullus esse Episcopus reputetur, qui eiusdem synodi defensor, sectatorque non fuerit. Hinc est etiam, † quod quotiens in quattuor praecipuis sedibus Antistites ordinantur, synodales sibi epistolas vicissim mittant, in quibus se sanctam Chalcedonen. synodum cum aliis generalibus synodis custodire fateantur. Sicut & nos auersamur, & anathemate plectendos ducemus, si qua de fide eiusdem synodi aliquid minuere, vel addere praesumunt. &c. *Idem Gregor. lib. 7. regist. epist. 53. indict. 2. Secundino incluso, ante med. Iuo par. 4. c. 118. decret.*

† enim.

C A P. X.

Duo vasa iniquitatis bellantia, Dioscorus scilicet Alexandrinus Praesul, & Eutyches CP. Archimandrita. &c. adserebant in D. N. Iesu Christo ante adunationem duas naturas, post vero adunationem vnam. Tunc a Marciano Imper. collecta est sancta synodus Chalcedone dcxxx. Patrum, quibus mediatores fuerunt beatissimi Praesulis Leonis vrbis Romae missi, quorum auctoritate praedicti haeretici anathematis sententia perculsi, extra gremium matris Ecclesiae catholicae sunt eiecti. Qui sancti Patres in concilio constituti. &c. symbolum orthodoxae fidei confecerunt. &c. statuentes, vt si quis supra id, quod ibidem in causa fidei statutum est, addere, aut minuere praesumpserit, anathematis vinculo subiaceret. *Mansuetus Episcopus, & synodus Mediolan. in epist. ad Constantin. iv. post prin. ante vi synodum.*

C A P. XI.

Quarta est synodus Chalcedonen. dcxxx. sacerdotum sub Marciano Principe habita, in qua

qua Eutychen CP. Abbatem verbi Dei,& carnis vnam naturam pronuntiantem, & eius defensorem Dioscorum quondam Alexandrinum Episcopum, & ipsum rursum Nestorium cum reliquis haereticis, vna Patrum sententia, predamnauit; praedicans eadem synodus Christum Deum † sic natum de Virgine, vt in eo substantiam & diuinae,& humanae confiteatur naturae. *Isidor. in praefat. collectio. concil. ex Isid. Hispalen. li.6. cap.16. etym. Iuo lib.2. tit.11. cap.22. panor.*

† Dominum.

CAP. XII.

Quarta est synodus Chalcedonen.&c. (*vt cap. proximo, sed in fine est*) vt in eo vnā personam,& diuinæ, & humanae confiteatur naturæ. *Isido. Mercator in praefa. collect. concil.*

CAP. XIII.

Dist.16.c. Prima.10. p.quarta.

Quarta Chalcedone dcxxx. Patrum contra Eutychen CP. Abbatē, qui asserebat Christum post humanam assumptionem, non ex duabus naturis existere, sed solam in eo diuinam naturam permanere; temporibus Marciani Principis, Leonis Papae Romani, Iuuenalis Hierosolymitani, Anatolii CP. qui condemnata haeresi statuerunt canones xxvii. quorum auctor maxime idem sanctus Anatolius CP. Episcopus fuit. *Ante Isidor. Mercator. collect. conciliorum.*

CAP. XIV.

Quartus post haec tria tempora congregatur conuentus dcxxx. Patrum Chalcedone, concertantemque habuit Euphemiam martyrem, quae hodieque super fidei eorum definitione propugnat. &c. Perimit vero profanam dualitatem, Eutychen inquam,& Dioscorum, & eorum obturat Deo rebellem malitiam ex Apollinari vndantem. &c.& Nestorii Deo rebellis immundissimam haeresim. &c. *Sophron. Hierosol. ad Sergium CP. apud vi synod. post med. actio.11.*

CAP. XV.

Quartae synodi capita haec accipio, ex duabus naturis, & in duabus naturis vnum esse sanctae Trinitatis Christum Deum nostrum, in carne peregrinantem; anathematizo autem Eutychen, Dioscorum,& omnem acephalon eorum turbam; cum his etiam Dei hostem Seuerum, & impium illum Iulianum Halycarnasensem, qui incorruptibile corpus Dominum nostrum assumpsisse fabulatur. *Taras. CP. in epist. ad Episcopos Antiochiae, Alexandriae, & sanctae vrbis, in med. apud vij. syno. act.3.*

CAP. XVI.

Quae Chalcedoni celebrata est synodus, in qua dc. Patres erroneā haeresim, quæ Christi duas naturas confundit, sustulerunt, quam sane primus Eutyches induxit. &c. Hic Dioscorum. &c. aduocatum nactus est; &c. Sed hos duos sancta quarta synodus subuertit. &c. Praeter haec Nestorii quoq. diuisionem, ipsumque adeo,& qui dogmata illius sectantur, abrenuntiauit. *Theodorus Hierosolym. Episcopus in synodica in med. apud can. vij. synod. d. actio.3.*

CAP. XVII.

Leo natione Tuscus. &c. inuenit duas haereses Eutychianam,& Nestorianam. Hic ordinauit Praecepta sua auctoritate, & misit ad Marcianum Aug. catholicum Principem fidelem. Et facta collatione cum eodem Principe collecti sunt Episcopi, & factum est concilium sanctum Chalcedone in martyrio sanctae Euphemiae. &c. Mec. † Episcoporum cum August. Marciano: qui exposuerunt fidem catholicam, duas asserentes naturas in vno Christo Deo, & homine. &c. & damnauerunt Eutychen, & Nestorium, & Dioscorum. &c. Beatus vero Leo direxit fidei catholicae tomum, & exposuit damnans omnes haereses. &c. Hic firmauit frequenter suis epistolis synodum Chalcedonensem. &c. *Ex libro Pontificali.*

† dcxxx. E.

De quinta synodo generali, Constantinopolitana secunda.
Tit. XIX.

CAP. I.

HOc sanctum nostrum vniuersale concilium. &c. sanctis, & vniuersalib. quinque synodis consonuit. &c. Super has (*quattuor*) & vltimae harum quintae scilicet synodi, quæ hic congregata est aduersus Theodorum Mopsuestenum, Originem, Didymum, & Euagrium, & scripta Theodoriti aduersus xij. capitula laudabilis Cyrilli,& epistolam, quae dicitur Ibae ad Marin Persam scriptam immutilatas quidem in omnibus pietatis renouans sanctiones, profanas vero impietatis expellens doctrinas. *Vi. synod. CP. actio. 17. in definit.*

CAP. II.

Praeterea Originis, Enagrii, & Didymi fabulositates anathematizamus, quemadmodum synodus CP. conflata, quinta numero decuit. *Vij. syno. Nicae. ii. actio.7. in defin.tio.*

CAP. III.

Vltra has CP. congregata Iustiniani Imp. imperio. &c. synodus est, quae Originem, qui & Adamantius, Euagrium, Didymum, cum gentilibus illorum commentarijs, anathemate deuouit. Praeterea Theodorum Mopsuestiae Episcopum,& Diodorum Nestorij praeceptorem, Seuerum, Petrum, Zoaram, cum impiis eorum dogmatibus damnauit. Et epistolam Ibae appellatam, quae ad Marin Persam extat. Decreta autem, & statuta quartæ synodi vniuersalis approbauit. *Gregor. Neocaesarien. & pseudo syn. vii. CP. relata ab Epiphanio vii. synod. Nicae. ii. actio.6. tomo 2. nomine eiusd synodi, qui haec non improbat.*

CAP. IV.

Quin & duas naturas in vno Christo, secundum manifestiorem expositionem sanctae

quintae, & vniuersalis synodi praedicantes anathematizamus Seuerum, & Petrum, & Zooram; Originem etiam, qui vana suscipit; & Theodorum Mopsuestiae quoque pariter, & Euagrium, qui etiam secundum easdem, & diuersas opiniones, eodem perditionis irretiti sunt baratro. *iix. synod.* CP. *sub Hadr. ij. actio.* 10 *in definitio.*

CAP. V.

Dist. 15. c. 2. sicut.

Quintum concilium pariter veneror, in quo epistola, quae Ibae dicitur, erroris plena reprobatur; & Theodorus personam mediatoris Dei, & hominum in duabus subsistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur. Scripta quoque Theodoriti, per quae B. Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementiae prolata, refutantur. &c. Gregor. *lib.* 1. *epist.* 24. *ad* Ioan. CP. *& alios Patriarchas, in fine. Iuo par.* 4. *c.* 117. *decr. Ansel. lib.* 6. *c.* 52. *Caesar. lib.* 1. *c.* 36. *Tarrac. lib.* 1. *c.* 140.

CAP. VI.

Exeuntes maligni homines turbauerunt animos vestros. &c. adstruentes, quod aliquid de sancta Chalcedonen. synodo, piae memoriae Iustiniani temporibus sit immutatum. &c. de personis vero, de quibus post terminũ synodi aliquid actum fuerat, eiusdem piae memoriae Iustiniani temporibus est ventilatum. Ita tamen, vt nec fides in aliquo violaretur, nec de eisdem personis aliquid aliud ageretur, quam apud eandem sanctam Chalcedonen. synodum fuerat constitutum. *Idem Gregor. lib.* 2. *regist. ep.* 10. *c.* 49. *indict.* 11. *Sabino subdiacono.*

CAP. VII.

In synodo, in qua de tribus capitulis actum est, aperte liquet nihil de fide conuulsum esse, vel aliquatenus immutatum. Sed sicut scitis, de quibusdam illic solummodo personis est actitatum, quarum vna, cuius scripta euidenter a rectitudine catholicae fidei deuiabant, non iniuste damnata est. &c. Postquam recordandae memoriae Vigilius Papa in vrbe Regia constitutus, contra Theodoram tunc Augustam, vel Acephalos damnationis promulgauit sententiam, tunc Romana † videtur ab hostibus adita, & captiuata est. Ergo bonam causam habuerunt Acephali. &c. Vt igitur de tribus capitulis animis vestris ablata dubietate possit satisfactio abundanter infundi: librum, quem ex hac re sanctae memoriae decessor meus Pelagius Papa scripserat, vobis vtile iudicaui transmittere. *Idem Greg. lib.* 2. *regist. epist.* 36. *indict.* 10. *episcopis Hiberniae.*

† Rauenna f.

CAP. IIX.

De illa synodo, quae CP. postmodum facta est, quae a multis quinta nominatur, scire vos volo: quia nihil contra quattuor sanctissimas synodos constituerit, vel senserit; quippe quia in ea de personis tantummodo, nõ autem de fide aliquid gestum est, & de his personis de quibus in Chalcedon. concilio nihil continetur. Sed post expressas synodos, seu canones facta contentio, & extrema actio de personis ventilata est. *Idem Gregor. libro* 3. *regist. epist.* 37. *indict.* 12. *Constantio Episcopo Mediolan. in med.*

CAP. IX.

Cuncta, quae sanctae quattuor vniuersales synodi recipiunt, te semper recepisse, ac recipere; & quae condemnant, condemnasse, condemnareque professus es. Eam quoque synodum, quae Iustiniani temporibus de trib. capitulis facta est, & suscipere, & custodire promisisti. *Idem Gregor. lib.* 5. *reg. ep.* 64. *c.* 164. *indict.* 14. *Athanasio presbytero, prope finem.*

CAP. X.

Historiam Sozomeni sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur, & Theodorum Mopsuestiae nimium laudat, atque vsque ad diem obitus sui magnum doctorem Ecclesiae fuisse perhibet. Restat ergo, vt si quis illam historiam recipit, synodo, quae piae memoriae Iustiniani temporibus de tribus capitulis facta est, contradicat: qui vero huic contradicere non valet; illam historiam necesse est, vt repellat. *Idem Gregor. lib.* 6. *reg. ep.* 31. *c.* 195. *indict.* 15. *Eulogio Alex. & Anastasio Antiocheno, in med.*

CAP. XI.

Orientis ecclesiae fidem, atque doctrinam sanctae memoriae Leonis sequuntur: ne fortasse earum sensus inter semetipsas pro trium capitulorum defensione diuisus sit. &c. Nam synodus, quae post (*Chalcedon.*) generaliter facta est, idcirco a nobis recipitur, quia eiusdem synodi in omnibus sequax, honorem illius, auctoritatemque custodit. &c. Peruersi autem homines, qui trium capitulorum occasione reperta, ecclesiasticam disciplinam fugiunt. &c. subesse sedis Apostolicae praeceptis nolunt, & nos quasi de fide reprehendunt, quã ipsi nesciunt. &c. Sancta Chalcedon. synodus vsque ad definitionem fidei, & prolationem canonum, de generalibus causis locuta est. Nam post prolationem canonum, specialia Episcoporum certamina sopiri curauit. Epistola vero, quam in ea reuerentiss. Ibas denegat suam, quod in extrema parte synodi iaceat, ad gnoscis. Quae videlicet epistola Nestorium inauditum, & inquisitione non facta damnatum asserit; Cyrillum vero in Apollinaris dogma cecidisse suspicatur. Et, si totus superior textus praedictae synodi legitur, quantum haec epistola eidem synodo aduersetur, inuenitur. &c. *Idem Gregor. lib.* 7. *reg. ep.* 53. *indict.* 2. *Secundino incluso.*

CAP. XII.

Eam synodum, quae piae memoriae Iustiniani facta est (*tempore*) per latores praesentium transmisi, vt. &c. ipsam relegens adgnoscat, quia falsa sunt omnia, quae contra sedem Apostolicam, vel catholicam Ecclesiam audierat. Absit enim nos cuiuslibet sensum haeretici recipere, vel a tomo sanctae memoriae Leonis praedecessoris nostri in aliquo deuia-

deuiare; sed quaecumque a sanctis quattuor synodis sunt definita, recipimus, & quaecumque reprobata sunt, condemnamus. *Idem Gregor. lib. 12. reg. epist. 7. indict. 7. Theodelind. Reginae Longobardorum.*

CAP. XIII.

Quinta synodus etiam iam mortuos Originem, atque Theodorum, per eorum damnanda scripta non recte sapuisse repertos, anathemate perculit. *Nicol. in ep. ad Michael. incip. Quanto maiora, post med.*

CAP. XIV.

Quattuor concilia omnimode recipio. &c. Pari modo recipio, & veneror reliqua tria concilia: id est, secundum Constantinop. sub Vigilio Papa, & Iustiniano Aug. Deinde tertium CP. contra Monothelitas. &c. Vltimum secundum Nicaenum. &c. pro imaginibus. *Leo ix. epist. ad Petrum Antiochen. in fine.*

CAP. XV.

Iterum Constantinopoli quinto congregati sunt concilio tempore Iustiniani iunioris † cōtra Theodorum, & Theodoritū, & eorum dogmata contra Cyrillum. &c. *Anglic. a.*

† maioris f.

CAP. XVI.

Iustiniano Imp. existentibus quibusdā, qui sanctam Chalcedon. synodum reijcere iactitabant; a praefato Principe iterum in Regia vrbe CP. concilio congregati sunt clx. Patres Chalcedonensem synodum ab omni suspicione absoluentes, tria capitula, pro quibus accusabatur, aperta damnatione vlti sunt. &c. *Mansuetus Episcopus, & synodus Mediolan. in epist. ad Constantin. iv. ante vi. synod.*

CAP. XVII.

Dis. 16. c. 7.

Quoniam sanctae, & vniuersales duae synodi in hac Imperiali ciuitate congregatae: vna quidem temporibus diuinae recordationis Iustiniani, altera vero sub piae memoriae Imp. Constantino tuae mansuetudinis patre. &c. sacros canones nequaquam conscripserunt, sicut reliquae sanctae quattuor vniuersales synodi. &c. Propterea ergo tuae pietatis iussu in hac Dei obseruatrice vrbe congressi, sacros canones scripsimus. &c. *Trul. ante canones ad Iustinian. ij. Iuo par. 4. c. 123. decr. Caesar. lib. 1. cap. 40.*

CAP. XIIX.

Sed & clxv. diuinorum Patrum in hac ciuitate Imperiali congregatorum sub Iustiniano piae memoriae Imp. nostro, pias voces, vt a Spiritu Sancto editas cognoscimus, & posteros nostros docemus: qui Theodorum Mopsuestiae, Nestorii magistrum, & Originem, & Didymum, & Euagrium, qui Graecas fabulas rursus fictas retulerunt. &c. Et quae a Theodorito scripta sunt aduersus rectam fidem, & xii. B. Cyrilli capita; & eam, quae dicitur Ibae epistolam synodice anathematizarunt, & execrati sunt. *Trul. c. 1.*

CAP. XIX.

Ad (*Nicaeni*) similitudinem magnum Chalcedonens. concilium conscriptum esse confirmauerunt: & demum alia CP. condita, vnum videlicet sub Iustiniano Imper. contra Dei impugnatores Originem, Didymum, & Euagrium: & aliud temporibus Agathonis Papae, & Constantini Imp. contra Macarium Episcopum, & Stephanum eius discipulum, ac reliquos Episcopos, qui pro frumento zizania ecclesiis seminauerunt. &c. *Isido. Merc. in praef. collectio. concil. prope fin.*

CAP. XX.

Quinta Constantinopoli contra Theodorū Mopsuestenū, & omnes haereticos: qui Theodorus dicebat alium esse Deum verbum, & alium Christum; & sacram virginem Mariam negabat Dei genitricem fuisse. temporibus Iustiniani Principis, Vigilij Papae, Domni Antiocheni, Eutychii CP. qui xiv. capitula anathematizando scripserunt contra Theodori, & sociorū eius blasphemias. *Ante Isidori Mercat. collectionem.*

Dis. 16. c. prima. 10. P. quinta.

CAP. XXI.

Quintum sanctum concilium vniuersaliter constitutum suscipio, quod in Regia vrbe celebratum est, Iustiniano Imper. omnesq. eius praeclaras definitiones, quod ad confirmationem Chalcedon. concilii congregatum est. Perimit autem principaliter Originem insanum. &c. Euagrij quoque & Didymi dogmata. &c. Post quos & Mopsuestenum auellit Theodorum, magistrum Deo rebellis Nestorii. &c. cū suis blasphemis opusculis ab Apostolica Ecclesia proijcit. Scripta quoq. Theodoriti, quae male, & impie aduersus Cyrillum propugnatorem pietatis effecta sunt, & quae tam contra xii. eiusdem diuini Cyrilli capitula, quam sanctum primum Ephesinum concilium, nostraeque fidei rectitudinem accusauit, impio fauendo Nestorio. &c. & Diodoro, & Theodoro. &c. Cum quibus & epistolam, quae dicitur Ibae ad Marin Persam scriptam obtruncauit. &c. *Sophron. Hierosolymit. ad Sergium CP. post med. apud vij. syn. CP. actio. 11.*

CAP. XXII.

Quintam (*synodum*) veluti Spiritus sancti machaeram amplector, quae a multis ante temporibus vigentes impias haereses amputauit, & de eorum auctoribus triumphauit, Origine nimirum, Didymo, & Euagrio; quos omnes, vt haereticorum magistros execror. *Taras. CP. in ep. ad Episcopos Antiochiae, Alexandriae, & sanctae vrbis, in med. apud vij. syn. Nicae. ij. actio. 3.*

CAP. XXIII.

Deinceps & quinta cōgregata synodus est in Imperatoria ciuitate ex clxiv. Episcopis, quae priores iv. synodos confirmauit; iussitq. vt harum decretis acquiesceremus, execrans Arium, Nestorium, Eutychen, Theodorum Mopsuestiensem, horumque omnium blasphemias. Praeterea Originem, Euagrium, Didymum, omnesque fabulosas, & gentiles eorum prodigiosas narrationes. Adhaec epistolam,

quae

quae Ibae cuiusdam nomine ad Marin Persam circumfertur. His adde Theodoriti cōmentaria, quae contra recta xij. capita beatae memor. Cyrilli conscripta. *Theodorus Hierosolym. Episcopus in synodica in med. apud can. vij. synod. d. actio. 3.*

CAP. XXIV.

In quinta synodo epistolam Vigilii Papae ad Mennam Patriarcham, atque libellum eiusdem Mennae in quaternionibus nouiter additis falsauerunt, vnam voluntatem, & operationem dicentes; quod coram Principe (*Constantino iv.* & synodo (*vi.*) claruit. *Ex Pontif. in Agathone.*

CAP. XXV.

Sergii Papae temporibus Aquileiensis ecclesiae Archiepiscopus, & synodus, quae sub eo congregata est, sanctum quintum vniuersale concilium, vt pote errantes suscipere diffidebant: sed eiusdem beatiss. Papae spiritalibus monitis, atque doctrinis instructi, conuersi sunt, idemque venerabile concilium satisfacti suscepetunt. &c. *Ex Pontif. in Sergio. Iuo par. 4. c. 119. decr.*

De tertia Constantinopolitana, & sexta generali synodo. Tit. XX.

CAP. I.

Cuncta Ecclesiae catholicae dogmata conseruamus: & sex vniuersalibus conciliis inhaerētes, eorum acta comprobamus. &c. Duas voluntates, & actus, secundum naturarum proprietatem, in Christo praedicamus: quemadm. sexta Constantinop. synodus definiuit. detestamurque cum ea Sergiū, Honorium, Cyrum, Pyrrhum, Macarium, impios istos pietatis impugnatores, omnesque illis consentientes anathematizamus. *vij. synod. Nicaen. ij. in definitio. actio. 7.*

CAP. II.

Deinde temporibus Constantini pii Imperatoris in hac deuota ciuitate clxx. Episcoporum concilium coactum est: in quo Theodorus, quem Pharan vocant, & Cyrus Alexandriae Praesul, & Honorius Romanus Episcopus, Sergius item, & Paulus, Pyrrhus, & Petrus, qui illic praesidebant, item Macarius Antiochenus cum Stephano illius discipulo, anathemate percussus est, & extra catholicam Ecclesiam eiecit: quod vnam volūtatē, & operationem in duabus vnius Dei nostri Christi naturis statuerent. *Gregorius Neocaesarien. & pseudosyn. vij. CP. relata actio. 6. tomo 4. ab Epiphanio nomine vij. synodi Nicae. ij. qui suprascripta non improbat.*

CAP. III.

Cum praedictis (*quinque*) synodis consonantem, & eadem consentientem, sanctam, & vniuersalem sextam synodum suscipientes, in vnius Christi duabus naturis, consequenter etiam duas operationes, & totidem voluntates sapientes asseuerauit. Anathematizamus autem Theodorum, qui fuit Episcopus Pharan, & Sergium, & Pyrrhum, & Paulum, ac Petrum impios Praesules CP. ecclesiae, atque Honorium Romae, vna cum Cyro Alexandriae; nec non & Macarium Antiochiae, ac discipulum eius Stephanum, qui malae opinionis Apollinarii, & Eutychetis, ac Seueri impiorum haeresiarcharum dogmata sectātes (*fuerunt*) &c. *iix. syn. CP. actio. 10. in definitio.*

CAP. IV.

Cognouimus, quod sancta, & vniuersalis ac magna sexta synodus, quae per Dei gratiam, in Regia vrbe nuper congregata est, eademque & vniuersum concilium alludens huic sanctae sedi Apostolicae, cuius ministerio fungimur, senserit, atque decreuerit sub orthodoxae fidei integritate. &c. duas idcirco naturales voluntates (*Christi*) duasque naturales operationes eū habere, veraciter praedicauit. &c. Per quae reuera probauimus hanc sanctam, & laudabilem, atq; praedicabilem sextam synodum. &c. Apostolicā praedicationem inoffenso pede fuisse sequutam, sanctorumque, & vniuersalium v. conciliorum regulas amplectentem, nihil super statuta orthodoxae fidei augentem, aut minuentem. &c. Hanc igitur rectae, atque Apostolicae traditionis normam praedecessor meus Agatho Apostolicae memoriae Papa cum sua synodo praedicauit, hanc. &c. per suos legatos emisit. &c. Idcirco, & nos. &c. & haec veneranda sedes Apostolica concorditer, ac vnanimiter his, quae definita sunt ab ea (*sexta Synodo*) consentit, & B. Petri authoritate confirmat. &c. Propterea sicut suscepimus, atque firmiter praedicamus sancta v. vniuersalia concilia. &c. quae & omnis Christi Ecclesia approbat, & sequitur: ita & quod nuper in Regia vrbe, pio vestrae Serenitatis adnisu celebratum est, sanctum sextum concilium. &c. pari veneratione, atq; censura suscipimus. &c. Pariter anathematizamus noui erroris inuentores: id est, Theodorum Pharanitanum Episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum CP. Ecclesiae successores † magis, quā Praesules, nec non & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam nō Apostolicae traditionis doctrina lustrauit, sed profana proditione immaculatam fidem subuertere conatus est: & omnes, qui suo errore defuncti sunt. &c. Macarium quondam fallaciss. Antiochiae Ecclesiae, deceptorem, cum sui erroris discipulo, immo magistro, Stephano, & cum eis Polychronium nouum, & vere dictum est, Simonem. &c. et qui similia eorum sapuerunt, vel sapiunt, qui vnam videlicet voluntatem, et vnam operationem dicere praesumpserunt, vel praesumunt in duabus naturis D. N. Iesu Christi. etc. *Leo ij. ad Constantinum iv. in fine vj. synodi CP. Iuo par. 4. cap. 120. decr.*

† successores f.

CAP.

CAP. V.

Quatuor concilia omnimode recipio. &c. Pari modo recipio, & veneror reliqua tria concilia, id est, secundum CP. sub Vigilio Papa, & Iustiniano Aug. Deinde tertium CP. contra Monothelitas, sub Agathone Papa, & Constantino nepote Heraclii. Vltimum secundum Nicaenum. &c. *Leo ix. in ep. ad Petrum Antiochenum, in fine*.

CAP. VI.

Dist. 16. c. 7. Quoniam sanctae, & vniuersales duae synodi in hac Imperiali, & Dei obseruatrice ciuitate congregatae: vna quidem temporibus diuinae recordationis Iustiniani: altera vero sub piae memoriae Imperatore Cōstantino tuae mansuetudinis patre, ad pater ne declarandum fidei mysterium, sacros canones nequaquam conscripserunt, sicut reliquae sanctae quatuor vniuersales synodi, per quos populi a deteriori, & abiectiori viuendi ratione recedant. &c. *Matt. 18.* Vbi enim sunt duo, vel tres in nomine meo congregati, illic sum in medio illorum, inquit Dominus: *Hiere. 29* & rursus per Hieremiam nobis exclamauit: Quaerite me in toto corde vestro, & apparebo vobis. Propterea ergo tuae pietatis iussu in hac Dei obseruatrice, & Imperiali vrbe congressi sacros canones scripsimus. Quamobrem tuam pietatem rogamus, eas, quae prius in hac Dei obseruatrice ciuitate, a cōgregatis sub bonae memoriae Imp. (*Constantino*) nostro Patribus editae sunt, voces tibi adducentes; vt quemadmodum Ecclesiae scriptis Ecclesiam honorasti; sic & eorū, quae per viros pios, & sinceros decreta sunt, finem obsignes. *CP. synod. in Trullo posterior ad Imp. Iustinia. ij. ante canones. Iuo part. 4. c. 123. decr. Caesar. lib. 1. c. 40.*

CAP. VII.

Porro sextae quoque synodi, quae in hac ciuitate Imperiali sub diuinae memoriae Imperatore nostro Constantino pridem congregata fuerat, fidem, quae maiorem firmitatem ex eo accepit, quod pius Imperator noster eius decisiones suo signaculo munit. &c. nos seruare profitemur, quae duas naturales voluntates, duasque naturales operationes in incarnata Domini N. Iesu Christi veri Dei oeconomia, nos pie opinari debere, aperte docuit. &c. pia sententia condemnatis, Theodoro Pharan, Cyro Alexandriae, Honorio Romae, Sergio, Pyrrho, Petro, Paulo, qui. &c. in hac ciuitate praefederunt, Macario, qui fuit Antiochēsium Episcopus, Stephano eius discipulo, & insano Polychronio. &c. *Trul. cap. 1.*

CAP. IIX.

Clara omnes notio populos Hispaniae implet, &c. quod per Romani Praesulis baiulum gesta synodalia societati nostrae aduecta sunt, quibus CP. Constantino pio, & religioso Principe mediante, magna, & sublimi copia aggregata Pontificum, Apollinaris dogma comperimus fuisse detritum. Cum quibus etiam gestis, Leonis quoq; antiquae Romae Pōtificis inuitatoria epistolaris gratiae consulta suscepimus. &c. *Tolet. xiv. c. 2.*

CAP. IX.

Praedicta gesta (*Loquitur de actis synodi vi. generalis* CP.) eum antiquis conciliis cōferentes. [&c. probauimus, decretis quidem illis synodalibus, & praecipuis in omnibus consona, & Nicaenae quidem, Constantinopolitanae, vel Ephesinae fidei concordantia, Chalcedonensi vero tam esse vnita, vt potte ipsis verbis edita. &c. Et ideo supradicta acta concilii, in tantum a nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, in quantum a premissis conciliis non desciscunt, immo in quantum cum illis concordare videtur. &c. Post Chalcedonense igitur concilium haec debito honore, loco, & ordine collocanda sunt; vt cuius glorioso themate fulgent, ei, & loci, & ordinis coaptentur honore. *Tolet. xiv. cap. 5. 6. 7.*

CAP. X.

Ad (*Nicaeni*) similitudinem magnum Chalcedonense concilium conscriptum esse confirmauerunt: & demum alia CP. condita: vnum videlicet sub Iustiniano Imp. contra Dei impugnatores Originem, Didymū, & Euagrium: & aliud temporibus Agathonis Papae, & Constantini Imp. contra Macarium Episcopum, & Stephanum eius discipulum, ac reliquos Episcopos, qui pro frumento aizania ecclesiis seminauerunt. &c. *Isido. Mercator in praefa concil. prope fin.*

CAP. XI.

Sexta CP. el. Patrum contra Macarium Antiochenum Episcopum, & socios eius, qui vnam voluntatem, & operationem in Christo, falsa suspicione astruebant, temporibus Constantini Principis, Agathonis Papae Romani, Georgii CP. qui condemnata haeresi anathematizando scripserunt octo † capitula. *Ante Isido. Mercat collectio. concil.* *Dist. 16. c. 10 prima. p. sexta.* † nouem

CAP. XII.

Sextam laudo: quod ex duabus naturis Christum praedicauit; ob id etiam illi duas naturales voluntates, & operationes in alterutra natura, humana scilicet, & diuina adsignauit. Anathemate autem execror Cyrum, Sergium, Honorium, Pyrrhum, Paulum, & omnes, qui eorum decretis insistunt. &c. *Taras. CP. ad Episcopos Antiochiae, Alexandriae, & sanctae vrbis, in med apud. vij synod. Nicae. ij. actio. 3.*

CAP. XIII.

Post (*quintam*) sancta sexta synodus, velut alter sol, ex ccxxcix. Patribus in Regia ciuitate locum sortita illuxit, in qua eos, qui duas sui iuris voluntates, & operationes in Christi Dei nostri incarnata oeconomia negant, & vnam voluntatem, vnamque operationem. &c. constituunt, anathematizauit: nimirum Sergium, Pyrrhum, Petrum, Cyrum, Ho-

Honorium, Theodorum dictum Pharan, nec non Polychronium delirantem senem, &c. His itaque ex sacris synodis, quas solas vniuersales adgnoscimus, concorditer orthodoxa fides stabilita est. neque aliam praeter has synodum accepimus. &c. *Theodorus Episcopus Hierosol. in synodica post prin. lecta in vij. syno. Nicae. ij. d. actio. 3.*

CAP. XIV.

Agatho suscepit diualem iussionem piiss. Principum Constantini, Heraclii, & Tiberii Augustorum per Epiphanium gloriosum. A secretis missam praedecessori suo Dono† Papae; inuitantem, atque adhortantem, vt debeat sacerdotes, vel missos suos dirigere in Regiam vrbem pro adunatione facienda sanctarum Dei ecclesiarum. Quod & ordinare non distulit. Et direxit Abundantium Paternensem, Ioannem Regitanum, & Ioannem Portuensem Episcopos, Theodorum, & Georgium presbyteros, Ioãnem diaconum, Constantinum subdiaconum, Theodorum presbyterum Rauennatem, atque religiosos seruos Dei monachos. Et post alia. Suprascripti missi. &c. Regiam vrbem ingrediẽtes die x. Nonemb. ix. Indictione. &c. suscepti sunt a Principe. &c. Die xxii. Nouemb. in basilica, quae Trullus appellatur intra Palatium, sub Regali cultu residente Imp. & cum eo Georgio Patriarcha CP. ac Macario Antiocheno, suscepti sunt missi sedis Apostolicae: deinde Metropolitae, vel Episcopi orientalium partium cl. &c. & relegentes per singula, reperti sunt mendaces, vnam operationem, & voluntatem dicentes. Et in quinta synodo epistolam Vigilii Papae ad Menam Patriarcham, atq; libellum eiusdem Menae in quaternionibus nouiter additis falsauerunt. &c. *(Et post alia eiusd. synodi vi. acta)* Die xxv. † Februarii synodica sanctiss. Agathonis Papae relecta est. &c. in qua synodica Episcopi occidentalis partis subscripserunt cxx. *(Et postea.)* Sancta synodus vna cum Principe, Macario orarium auferri iusserũt. Exiliens Basilius Cretensis Episcopus eius orarium abstulit. Et anathematizantes eum foris synodum profecerunt, simulque & thronum eius. Stephanum autem discipulum eius ceruicibus a sancta synodo clerici Romani eiicientes expulerunt. In locum Macarii ordinatus est Theophanius Abbas. &c. Patriarcha Antiochenae ecclesiae. Macarius vero cum suis amatoribus, id est, Stephano, Anastasio, ex presbytero, Leontio exdiacono; Polychronio, Epiphanio, & Anastasio expresbyteris, & inclusis, in exilio in Romanam directi sũt ciuitatem. Deinde abstulerunt de diptychis ecclesiarum nomina Patriarcharum, vel de picturis ecclesiae, aut in †foribus, vbi & vbi esse poterant, auferentes: id est, Cyri, Sergii, Pyrrhi, Pauli, & Petri. &c. *Ex Pontificali in Agathone.*

† dono f.

† xv. f.

† de f.

CAP. XV.

Leo Iunior suscepit sextam sanctam synodum, quae per Dei prouidentiam nuper in Regia vrbe celebrata est, Graeco eloquio conscripta, exequente, ac residente piissimo Principe Constantino intra Regale Palatium eius, quod appellatur Trullus. simulq. cum eo Legati sedis Apost. & duo Patriarchae, CP. & Antioch. atq; cl. Episcopi. In qua condemnati sunt, Cyrus, Sergius, Honorius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus: nec non & Macarius cum discipulo suo Stephano: sed & Polychronius nouus Simon; qui vnam voluntatem, & operationem in Domino Iesu Christo dixerunt. &c. Quam & studiosissime in Latinum transtulit. &c. Macarium, Stephanum, Polychronium, & Anastasium, dum nollent a suo recedere proposito, per diuersa monasteria retrusit. &c. *Ex eod. Pontif. in Leone ij. Iuo par. 4. c. 124. p. 1. decr.*

De synodo CP. in Trullo. Tit. XXI.

CAP. I.

IN synodis confessionis vestrae fidei, quae Apostolicae sedi nostrae directa sunt, per Leonem reuerentissimum presbyterum vestrum, inuenimus, indicio primae paginae, reuerentiam vestram ex laico ordine, & Imperatoria administratione ad sacri gradus sublimatam esse fastigium. Et vehementer in his anima nostra mirata est: nisi vestram sacram, & orthodoxam fidem in praedictis synodicis sacri symboli, secundum ritum sanctarum sex vniuersalium synodorum, & de venerabilibus imaginibus bene se inuenissemus habere: nullatenus auderemus huiuscemodi obaudire synodica. *(Ita est in Graeco, sed a Papa in his est verbis transmissum.)* Sed quantum cor nostrum maerore consumptum est, de illicita vestra ordinatione: & quantum † cor nostrum tristabatur de * inepta veteri ex nobis distantia: * tanto confessionem, & rectam fidem vestram anima nostra inueniens laetata est. Inuenimus autem in praedicta synodica epistola sanctitatis vestrae, post plenitudinem, et confessionẽ sacri symboli, et omnium sanctarum sex synodorum, et de sacris, ac venerabilibus characteribus miraculum† laude, ac veneratione dignissimum contineri. Quia et easdem sanctas sex synodos suscipio cum omnibus regulis, quae iure, ac diuinitus ab ipsis promulgatae sunt; quas † continetur: In quibusdam venerabilium imaginum picturis agnus digito praecursoris exaratus ostenditur. etc. Hoc testimonio orthodoxae fidei maligno †curiositatem, et haereticorum garrulitatem vestrum repulit sacerdotium. *Hadr. in ep. ad Taras. CP. post. prin. apud vij. syno. d. Nicae. ij. actio. 2. Idem Hadr. ad Carolum c. 35. Nicol. in ep. ad Photium, incip. Postquam beato Petro, ante med. Trul. 83. Iuo par. 4. c. 122.*

† quãto

† verbũ f. *Dist. 16. c. 5. sextã; de consec. d. 3. c. 29. sextam.*

† mire f.

† inter quas f.

† malignorũ f.

122.& 126.*decr.Caesar.lib.*1.*c.*39.

CAP. II.

Idcirco testimonium de sancta sexta synodo protulerunt, vt clarifiee ostenderent: quod iam quando sancta sexta synodus acta est, a priscis temporibus sacras imagines, & historias pictas venerabantur. Vnde ipsa sancta sexta synodus fideliter per canones orthodoxe statuens ita constituit dicens: In quibusdam venerabilium imaginum picturis agnus digito praecursoris mõstratus designatur.&c. *Hadr.ad* Carolum *pro vij.syno.c.*35.*Trul.*83.*Iuo par.*4.*c.*126 *decr.*

*De cõfec. d.*3.*c.*29. *sextam.*

CAP. III.

In sexto sancto concilio (*Patres*) non solũ contemnere non sunt ausi, sed etiam easdem sacras imagines venerantes statuerunt, Agnum Christum Deum nostrum secundum humanam figuram, & in imaginibus a nunc pro veteri agno retitulari. *Idem Hadr. ad Carol.c.*19.*posterioris partis.*

CAP. IV.

Sextam (*synodum*) laudo, quod ex duab. naturis Christum praedicauit, ob id etiam illi duas naturales voluntates, & operationes.&c.assignauit.&c. Eiusdem quoque sextae synodi omnia tum recte,& diuine decreta edita,traditosque canones recipio: praecipue tamen in quo adsignatur, quibusdam in picturis agnum digito praecursoris indicatum, feliciter effigiari.&c. *Taras.* CP. *in in ep.ad Episcopos Antiochiae, Alex. & sanctae vrbis,in med.apud vij.syn.Nic.ij. act.*3.

CAP. V.

Helias venerabilis Protopresbyter sanctae ecclesiae Dominae nostrae Deiparae in Blachernis legit ex charta,quae definitiones sanctae, & vniuersalis sextae synodi continet.Canon sanctae, & vniuersalis sextae synodi. In quibus † sanctarũ imaginum picturis,Agnus digito Praecursoris indicatus, expressus est. &c. Sabas venerabilis monachus dixit: Qua de causa haec non ex libro, sed ex charta lecta sunt? Tarasius sanctiss. Patriarcha dixit. Quoniam charta ipsum est autographum, in qua† Patres subscripserunt. Petrus Metropolites Nicomediae dixit: Quin etiam habeo alterum codicem sextae sacrae synodi canones continentem.&c. Sãctissimus Patriarcha dixit: Quae est haec ignorantia,qua plerique laborant circa hos canones? scandalum est enim dubitare, num sint sextae synodi. Cognoscant igitur tales sextam synodũ temporibus Constantini fuisse congregatam contra eos, qui tantum vnã actionem,& voluntatem in Christo collocãt. Illi igitur haereticos anathemate verberantes,orthodoxamque fidem confirmantes,sub annum xiv. Imperii Constantini domum redierunt.Post annos igitur quatuor, aut quinque iidem illi Patres sub Iustiniano Constantini filio cõgregati,praedictos canones ediderunt, neque hac de re quisquam dubitet.

*De cõfec. d.*3.*c.*29. *sextam.* † quibusdam f.

† quo f.

Dist 16. *habes c.*6

Nam qui temporibus Constantini subscripserunt, iidem illi sub Iustiniano quoque praesentem hanc chartã subsignarunt. Quae res satis clara est ex eorundem propriarum manuum immutabili similitudine. Necessum autem erat post synodum vniuersalem definitam canones quoque ecclesiasticos ederent. *Taras.act.*4.*ante med.Nicae.ij.siue vij.synodi.* Trul.83.*Iuo per.*4.*c.*121.& 122.*decr.Caesar.lib.*1.*c.*38.& 39.

CAP. VI.

Sacra sexta, & vniuersalis synodus, posteaquam sententiam suam, de vna voluntate Christi sub Constantino, qui per ea tempora Imperium administrabat, cuiusque nutu, & voluntate conuentus is erat indictus, pronuntiasset; contigit Imperatorem de vita decedere. Iustiniano autem eius filio Imperium assumente, iterum vnanimiter omnes diuina voluntate post quatuor, aut quinque annos congregati de rebus ecclesiasticis, statusque earum correctione circiter cij.canones edidere. In quorũ xxcii. de imaginib. sic tradiderunt: In quibusdam venerandar. imaginum picturis, Agnus digito Praecursoris indicatus, figuratus est.&c. *Epiphanius contra vij.pseudosyn. apud vij.syno.act.*6.*in fine tomi primi.*

Dist. 16. *c.*6 *habes in fine.*

*De cõfec. d.*3.*c.*19. *sextam.*

CAP. VII.

Sane notandum est, quod quaedam in hac synodo (*septima*) & Apostolorum, & sextae vniuersalis synodi canonibus, & sententiis inueniri, quae penes nos interpretata non habentur, nec admittuntur. &c. Regulas, quas Graeci a sexta synodo perhibent editas, ita in hac synodo principalis sedes admittit; vt nullatenus ex his illas recipiant, quae prioribus canonibus, vel decretis sanctorum sedis huius Pontificum, aut certe bonis moribus inueniuntur aduersae. Quamuis omnes hactenus ex toto maneant apud Latinos incognitae, quia non interpretatae, Sed nec in ceterarum Patriarchalium sediũ, licet Graeca vtantur lingua, reperiantur archiuis. Nimirum quia nulla earum, cũ ederentur, aut promulgans, aut consentientes, aut saltem praesens inuenta est. Quamquam eosdẽ Patres illas Graeci promulgasse perhibeant, qui in sexta synodo sunt inuenti, Sed hoc nullis probare certis possunt indiciis. *Anastas. bibliothec. in praefa.vij. synod. Nicae.ij.*

CAP. IIX.

Alia ostendunt (*Graeci*) regularum numerosa, & praesumptuosa satis capitula priscae traditioni paene omnia valde contraria, quae a sexta falso perhibent synodo promulgata; cum sexta synodus nullam protulerit, praeter fidei regulam. sed quas eius asseuerant regulas, longe post sextam synodum ab ipsis constat esse penes se, priuatimq. deprompeas. *Anastasius bibliothec. in proemio syn.iix.*CP.*ad* Hadria.*ij.*

CAP. IX.

Sergii temporibus Iustinianus Imperator

Con-

Concilium in Regia vrbe fieri iussit, in quo & Legati sedis Apostolicae conuenerant, & decepti subscripserant. Compellebatur autem & Ipse Papa subscribere: sed nullatenus adquieuit. pro eo quod quaedã capitula extra ritum ecclesiasticum fuerant in eo adnexa; quae & quasi synodaliter desinita, & in sex tomis conscripta a tribus Patriarchis, id est, CP. Alexandrino, & Antiocheno, vel ceteris Praesulibus, qui eo tempore illic conuenerant, suscepta erant, manuq. Imperiali confirmata. Haec itaq; missa in locello, qui scheato carnale * vocatur, in hanc Romanam vrbem ad confirmandum, vel in superiori loco subscribendum, Sergio Põtifici, vtpote capiti omnium sacerdotum, directa sunt. Sed venerabilis Pontifex, vt dictum est, penitus eidem Iustiniano Aug. non adquieuit, nec eosdem tomos suscipere, aut lectioni pandere passus est. Porro eos, vt inualidos respuit, atque abiecit, eligens ante mori, quam nouitatum erroribus consentire. *Ex Pontif. in Sergio. Iuo li. 2. tit. 11. c. 35. panor. & p. 4. c. 79. dec. Caes. lib. 1. c. 46.*

De Nicaeno secundo, siue septimo generali concilio, & de octauo, CP. quarto. Tit. XXII.

C A P. I.

SEptimam sanctam, & vniuersalẽ Nicaeae secundo celebratam synodum orthodoxe dogmatizasse nouimus, vnum, & eundem Christum, & Dominum inuisibilem, & visibilem. &c. inscriptibilem, & scriptibilem. Cui concordans sancta haec, & vniuersalis synodus magna voce anathematizat Anastasiũ, Constantinum, & Nicetam irrationabilem stercoralis nominis Praelatum, vel verius putredinem, necnon & Theodosium, & Antonium, atq; Ioannem quondam Praesules nouae Romae. &c. Idem de singulis, qui cum eis sapiunt, & Iconomachicae sunt auctores haereseos, atque de alijs omnibus haeresiarchis, ac impiis. &c. Propter quod hos omnes transmisit anathemati, & dinumeratas nobis sanctas, & vniuersales septem synodos recipientes, & hanc octauam, & vniuersalem synodum congregauit. &c. *viij. synodus CP. sub Hadr. ij. in definitio. ante med. act.* 10.

C A P. II.

Reprehensio. Quod haec synodus, quae nec synodus quidem dicenda est, nullatenus aequiperari possit Nicaenae synodo, quamquam in eodem sit agitata loco. &c. Responsio. Iam superius exarauimus, huius synodi diuina dogmata irreprehensibilia existere, sicut praecipuorum sanctorum Patrum mirifice demonstrant opuscula. Nam si quis a praedictae synodi symbolo discrepare se dixerit, discrepare videtur a sãctarũ sex synodorum symbolo: eo quod isti non ex se, sed per sanctorum dogmatum constitutiones locuti sunt. *Hadr. Papa ad Carolum c. 60. pro vij. syno. Nicae. ij. de imaginib. Iuo par. 4. c. 127. decr.*

C A P. III.

Sic synodum istam. *(vij.)* secundum nostram adhortationem fecerunt: & in pristino statu sacras, & venerandas imagines erexerunt: & sicut pro eisdem imaginibus sancti Gregorii sensum, & nostrum continebatur; ita & ipsi in eadem synodo *(in)* definitione confessi sunt. Has † osculum & honorabilem salutationem reddere: nequaquam secundum fidem nostram, veram culturam, quae decet soli diuinae naturae. Insuper & pseudosyllogum illud, quod ad haereticis factum est sub Cõstantino haeretico Imp. anathematizantes, cor eorum sequacibus, atque complicibus damnauerunt; & ad fidem orthodoxam sanctae, catholicae, & Apostolicae reuersi Ecclesiae, per libellos eorum fecerũt rectae fidei confessionem. Et ideo ipsam suscepimus synodum. nam si eam minime recepissemus, & ad suum pristinum vomitum erroris fuissent reuersi: quis pro tot millibus animarum Christianorum interitum, † habuit reddere rationem. &c. nisi nos solummodo? &c. Nos vero adhuc pro eadem synodo nullum responsum vsque hactenus eidem Imperatori reddidimus, metuentes, ne ad eorum reuerterentur errorem. &c. *Hadr. ad Carolum cap. vlt. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 28. panor. & par. 4. c. 128. decr.*

† His

† interim f.

C A P. IV.

Quamuis dixeritis, non nostri eguisse vos ad expugnandos haereticos; pro eo quod iã fuerunt huiusmodi haereses in Nicaea secũdo conuocata synodo, & a magno Methodio deinde subuersae. Quasi non & ipsi secundo Nicaeae collectae synodo Apostolica nostra sedes praesederit; & Prima contra mala † sentientes spiritalem sagittam emiserit? &c. Nam & in causa sacrarum imaginum ante sanctiss. Methodium, quinimmo & ante synodum Nicaeae sub Irene congregatam, cum adhuc hoc schisma nouiter esset exortum. &c. Romani Praesules, Gregorius inter ceteros, & Stephanus, conuocatis Episcopis occidentalium regionum, inueniuntur fortiter dimicasse, & hoc funditus condemnasse. *Nicol. in epist. ad Mich. Imp. incip. Proposueramus, post med.*

† male f.

C A P. V.

Quatuor concilia omnimode recipio, & velut quatuor Euangelia veneror. &c. Pari modo recipio, & veneror reliqua tria concilia. &c. Vltimum secundum Nicaenum sub Hadriano Papa, & Cõstantino Irenae † filio, pro reuerendis Domini Iesu Christi, & sanctorum imaginib. Quidquid supra dicta vij. sancta, & vniuersalia concilia senserunt, & collaudauerunt, sentio, & collaudo: & quotcũq. anathematizauerũt, anathematizo. &c.

† Irenes f.

Leo ix. in epist. ad Petrum Episcopum Antiochen. in fine.

CAP. VI.

Hadriani II. temporibus celebrata est apud CP. synodus pro expulsione Photii, & restitutione Ignatii Patriarchae. & Bulgarorũ legati coram Basilico, † & legatis. iv. Apostolicarum sedium longam disceptationem habuere, vtrum Romanae, an CP. ecclesiae subiecti esse deberent. *Ex Pontif. in* Hadr. ij.

† Basilio

CAP. VII.

Ioannis *(viij.)* temporibus floruit Anastasius Romanae Ecclesiae bibliothecarius: qui tam Graeco, quam Latino eloquio septimam vniuersalem synodum de Graeco in Latinum ipso iubente transtulit. &c. *Ex Pontific. in* Ioann. *iix.*

CAP. IIX.

Sancta octo vniuersalia concilia, id est, Nicaenum, CP. Ephesinum primum, & Chalcedon. quintum quoque, & sextum item CP. & septimum item Nicaenum, octauum quoque item CP. vsque ad vnum apicem immutilate seruare. &c. *(profiteor.) Professio summorum Pontificum ex libro Diurno. Iuo lib. 2. tit. 11. cap. 15. panor. & p. 4. c. 132. decr.*

Dist. 16. c. 8.

De eisdem octo concilijs generalib. varia. Tit. XXIII.

CAP. I.

COgnosce numerum sacrarum synodorum, quotcumque contra impios valuerunt, o Rex. Septem omnes extitere. Prima Nicaeae diuino regnante domino Constantino, & in sacerdotii dignitate CP. Metrophanae. Haec furiosi Arii linguam diffecuit. &c. dicendo minorem Patre Filium, cum sit aequalis. Prima post ascensionem Domini ann. ccc. congregata est. A prima synodo ad secundam ann. lvi. Facta est secunda CP. sub Imp. Theodosio Magno, & Nectario Episcopo CP. contra Macedonium Spiritum sanctũ creaturam dicentem. Tertia post annos xl. Ephesina sub Theodosio Iun. contra Nestorium, qui Dei incarnationem negabat, & nudum hominem Christum asserebat, Mariamque virginem Christiparam, non Deiparã esse dicebat. Quarta post annos xxx. Chalcedone sub Marciano Imp. Patres DCXXX. contra Entychen infelicem, & Dioscorum, qui corpus Domini phantasticum esse dicebant. Quinta post annos cii. CP. iterum Patres clxv. Chalcedon. approbauerunt, cõtra Euagrium, Didymum, & Origenem, qui negabant corporum resurrectionem, & paradisi, & Adae corpus; poenas inferni non perpetuas, & daemonum restitutionem asserebant. Et cõtra Episcopum Mopsuestiae quasi Nestorii mystagogum, & epistolam priorem Ibae ad Marin Persam, & Theodoriti Episcopi Tyri† scripta contra Cyrillum. Sexta post an. cxxix. CP. rursus contra Theodorum Episcopum Pharan, Honorium Romae, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum Samosat. * & Petrum, & Macarium, & Stephanum, & Polychronium, qui negabant Christi duas naturas, & actiones, *(& voluntates.)* Septima post ann. lx. Nicaena Patres ccel. Irene, & Constantino Imp. vt sacrae picturae honore afficerentur, & contra Basilium Episcopum Pisidiae, Theodosium Ephesi, Sisinnium Perges, & alios. *Psellus ante vij. synodum.*

CAP. II.

Facta est haec sacrosancta synodus anno Imperii Basilii pii Principis tertio: quae in vniuersos Patriarchales thronos, sicut aliarum vlla, in eorum locis † seruantibus Praesules habens, vniuersalis non inconuenienter ab omnibus appellatur. Vniuersalis est enim, quia catholica fides in ea, & sanctae leges, quae non solum a sacerdotib. sed ab vniuersis Christianis coli debent, & venerari, contra hostes ipsarum consona voce defenditur. &c. Et post alia synodus vniuersalis dicitur, vt aliae septem synodi vniuersales: & octaua, & Constantinopolitana quarta. *Anast. biblioth in praefatione synod. iix. sub Hadriano ij.*

† locos s.

CAP III.

Iustinianus orthodoxus Imper. trucidatus est, Philippicus vero haereticus in Imperiali promotus est arce. Cuius & saeram cum praui dogmatis exaratione, nõ post multum *(Constantinus Papa)* suscepit: sed cum Apostolicae sedis concilio† respuit. Huius rei causa, zelo fidei accensus dominus Papa, & omnis coetus Romanae vrbis, imaginem, quam Graeci votaream * vocant, continentem sex sanctas, ac vniuersales synodos, in porticu ecclesiae sancti Petri, cum picturis erexit. Nam & huiusmodi picturas, cum haberentur in Regia vrbe, Philippicus iusserat auferri. *Ex Pontific. in Constantino. Iuo par. 4. c. 124. decr.*

† cõsilio f.

CAP. IV.

Dato sacramento Anastasius *(Imp.)* clericus factus, atque presbyter est consecratus. Protinus etiam, vt ingressus est Theodosius *(Imp.)* Regiam Vrbem, imaginem illam venerandam, in qua sex sanctae synodi erant depictae, & a Philippico nec dicendo fuerãt depositae, in pristinum erexit titulum, atque locum: ita vt huius fidei feruore omnis ab ecclesia cessaret quaestio. *Ex Pontif. in Gregorio ij.*

De variis conciliis, in quib. interfuerunt Romani Ponrifices, praeter ea, quorum exstant acta, & canones. Tit. XXIV.

CAP. I.

ECce te, simul cum sancta synodo, quae apud amplam vrbem Romam congregata est, praesidente sanctiss. & reuerentiss. Patre, & consacer dote nostro Caelestino Episcopo, his scriptis synodicis te etiam ter-

tio conuenimus.&c.Et postea. Epistolis autem ab Alexandrina ecclesia tuae religioni directis consensum praebuit,tam ea,quae apud vrbem Romanam conuenit sancta synodus,quam etiam nos omnes.&c. *Ephes.syno. ad Nestorium,post prin.*

CAP. II.

De cõsec. d.1. in sãcta.40.

In hac sancta sede Apostolica a nobis, & reliquis Episcopis,ceterisque Domini sacerdotibus statutum est, vt sacra vasa non ab aliis,quam a sacratis, Dominoque dicatis contrectentur hominibus. &c. *Xystus epist. 2 in prin.Burch.lib.3.c.214.Iuo par.2.c.70. & par.3.c.264.decr.Ansel.lib.6.cap.161. in addit.*

CAP. III.

Dis.4.Statuimus. c.4.

Cognoscite a nobis, & a cunctis Episcopis in hac sancta,& Apostolica sede congregatis statutum esse; vt septem hebdomadas plenas ante sanctum Pascha, omnes clerici, in sortem Domini vocati,a carne ieiunent. &c.T*elesphο.epist sing. in prin. Iuo lib.2.tit. 14.c.1.panor.& par.4.c.25.decr. Ansel. lib. 7.c.165.Caesar.lib.11.c.20.Tarr.l.4.c. 60.*

CAP. IV.

In hac sancta sede dudum a multis Episcopis constitutum erat, & modo ad vestrum & ceterorum fratrum auxilium est denuo roboratum: vt omnes Episcopi,qui in quibusdam grauioribus pulsantur, vel criminantur causis,quotiens necesse fuerit, libere Apostolicam appellent sedē.&c. *Xyst.ij.epist. 1.prope finem. Nicae.xiix.apud Iuli. ep.2.c. 2.Capitul.lib.7.c.156.inaddit. Burch.lib.1. c.144.Iuo lib.4.tit.12.c.2. panor. & par.5.c. 257.decr.Ansel.lib.2.c.12.*

CAP. V.

Nos ad supplementum vestrum fratres,& coepiscopos nostros vocauimus amplius,quā lxx. cum quibus haec, quae subter habentur inserta, regulariter tractando decreuimus. Vestris enim epistolis in omnium audientia perlectis.&c.decretisque, quae sunt de accusationibus Episcoporum sancta synodus dixit. &c. *Felix epist.2. in prin.Vid. Hdrian. cap.5.ad Episcopum Mediom.*

CAP. VI.

Reuerentissimis, atque dilectissimis fratribus Athanasio,& vniuersis Aegyptiorum, Thebaidorum, Libyorum Episcopis in sancta Alexandrina synodo congregatis, Felix almae Romanae vrbis,& vniuersalis Ecclesiae Episcopus,& sancta synodus,quae in vrbem Romam conuenit,in Domino salutem. &c. *Felix ij.epist.1.in prin.*

CAP. VII.

Felix sanctae vniuersalis Ecclesiae Papa, atque per gratiam Dei catholicae, & Apostolicae Ecclesiae vrbis Romae Episcopus, vna cū sancto cōcilio nostro reuerentissimo rū sacerdotum huc nobiscum conuenientiū, in cōfirmatione pijssimorum catholicae Ecclesiae dogmatum.&c. *Felix ij.ep.2.in prin.*

CAP. VIII.

Post concilium NIcaenum, aliud in vrbe Romana postea congregatum est, in quo catholici Episcopi addiderunt de Spiritu sancto. &c. *Professio fidei Damasi ad Paulin. Antiochen.*

CAP. IX.

Damasus, & ceteri Episcopi Romae congregati dilectissimis fratribus in Illyrico constitutis Episcopis in Domino salutem. *Damas.epist.5.*

CAP. X.

Facto presbyterio constitit (*scripta haereticor.*)doctrinae nostrae, id est,Christianae legi esse contraria. Vnde Apostolicum sequuti praeceptum,quia aliter,quam quod accepimus, annuntiabant; omnium nostrorum tam presbyterorum,& diaconorum, quam etiam totius cleri vnam scitote fuisse sententiam, vt Iouinianus,Auxentius.&c. extra Ecclesiam remanerent. *Syrici.ep. 2. Mediolan.ecclesiae,prope finem.*

Gala.1.b.

CAP. XI.

Cum in vnum plurimi fratres conuenissemus,ad sāctī Apostoli Petri reliquias. &c. placueritque propter emergentes plurimas causas.&c.vt de cetero sollicitudo esset vnicuique. &c. litteras tales dare placuit. &c. *Syrici.ep.4.lecta in concil. Telensi.Viden.Innocen.ep.2.ante canones.*

CAP. XII.

Innocentii epistolae xvij.incip. Apostolici fauoris, ad Alexandrum Antiochenum Episcopum,subscripserunt Episcopi xx. Italiae xxiv.

CAP. XIII.

Scitote,me criminari a quodam Basso, & iniuste persequi. Quod audiēs Valētinianus Augustus nostra auctoritate synodum congregari iussit.Et facto concilio cum magna examinatione,satisfaciens omnibus. &c.coram omnibus me purgaui.&c. *Xystus iij.episto.vni.post prin.*

2 q.5. mādastis.10.

CAP. XIV.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quae in Vrbe conuenit,clero, honoratis, & plebi consistenti apud CP. dilectissimis filiis in Domino salutem. In notitiam nostram.&c. *Leo epist.21.*

CAP. XV.

Leo Episcopus,& sancta synodus, quae in Vrbe Roma conuenit, clero, honoratis, & plebi consistenti Constantinopoli. Licet de his.&c.*Leo epist.22.olim epist. 11.*

CAP. XVI.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quae in Vrbe Roma conuenit, Theodosio Augusto.Litteris clementiae vestrae.&c.*Leo epist. 23.olim epist.12.*

CAP. XVII.

Leo Episcopus,& sancta synodus, quae in Vrbe Roma conuenit,Pulcheriae Augustae. Si epistolae.&c.*Leo ep.24.al. 26. olim ep.13.*

CAP. XIIX.

Leo Episcopus,& sancta synodus, quae in

Vrbe

vrbe Roma conuenit, Fausto, Martino. &c. presbyteris, & Archimandritis Constātinop. dilectiss. filiis, in Domino salutem. Quamuis ea. &c. *Leo ep. 26 al. 28. olim 84.*

CAP. XIX.

Cum in Dei nomine in Romana Ecclesia synodorum Episcoporum siue ceterorum cōsacerdotum, Christique fidelium coadunatum habuissemus. &c. relatum est nobis. &c. *Leo epist. 86. ad* Germanae, *& Galliae Episcopos, in prin. al. ep. 88. olim 66.*

CAP. XX.

Dominis fratribus merito beatiss. in Christo venerabilibus Samartioni, Carathoni, Desiderio Episcopis. &c. Leo, Victorius, Eustathius Episcopi. Tanta saeculi. &c. *Leo ep. 94. vel 96. olim 97. vel 98.*

CAP. XXI.

Quamuis ad diem concilii Episcopalis, quem pietas vestra constituit, occurrere me ratio nulla permittat, cū nec aliqua ex hoc exempla praecesserint, & temporalis necessitas me non patiatur deserere ciuitatem; tamen in quantum Dominus iuuare dignatur, meum studium commodaui. &c. *Leo epist. 16. ad Theodos. in fine.*

CAP. XXII.

Firma sit haec tua depositio a me, & ab his, qui vna mecum Apostolicum thronum regunt, & ab Acacio CP. &c. *Felix iij. ad Petrum Antioch. in ep. incip. Quoniam importabilib. post prin. apud v. synod. actio. 1.*

CAP. XXIII.

Haec tibi scripsi vna cum praesenti synodo, conueniens te coram Deo, & sanctis Angelis, vt ea doceas. &c. *Idem Felix iij. in alia epist. ad eund. Petrum Antioch. incip. Quis dabit, apud eand. v. syno. actio. 1.*

CAP. XXIV.

Plebi suasum est Christianae, nos talibus praebuisse consensum, quos mox regressi sūt, † praeuaricatio impune non habuit. Nam eos apud B. Petrum Apostolum sancta mecū synodus residens, dum conuicti plura mentirentur, ordine, & communione nudauit. ne eorum incorrecta perfidia, securitatē praeberet inimicis. *Felix iij. in epist. ad Zenonem Imp. de Vitali, & Miseno Episcopis, vt refert Nicol. in epist. ad Episcopos, & clerum CP. incip. Ea, quae nuper, ante canones: relata in six. syn. CP. sub Hadr. ij. actio. 7. Eadem verba refert idem Nicol. in epist. ad Micha. Imper. incip. Quanto maiora, ante medium.*

† regressos.

CAP. XXV.

Non dimitto officium meum: sed cum Episcopis, quos congregare potui, eos, qui talia erga me egerunt, anathematizaui, & vna cum illis Apostolica, & synodali auctoritate statui. &c. *Siluer. ep. 1. post princ. Ansel. lib. 12. c. 8.*

23. q. 4. Bellisarius. 30.

CAP. XXVI.

Caelius Siluerius Papa vrbis Romae huic decreto anathematis in Vigilio persuasore † facto, ad omnia statuta consensum praebens subscripsi: pariter & quatuor Episcopi subscripserunt, id est, Terracinensis, Fundanus, Firmanus, & Minturnensis. *Siluerius in fine epist. 2.*

† in Vigilium persuasore f.

CAP. XXVII.

Cum in Dei nomine in Romana Ecclesia synodum Episcoporum, siue ceterorum consacerdotum Dei fidelium congregatam habuissemus. &c. superuenere litterae vestrae. &c. *Pelag. ij. epist. vlt.*

CAP. XXIIX.

Beatae memoriae sanctissimi Patres Iulius, Innocentius, & Caelestinus cum Episcoporum plurimorum, & sacerdotum conuentu, † in ecclesia beati Apostolorum Principis prohibentes talia perscripserunt. &c. *Deusdedit epist. vni. Burch. lib. 17. c. 44. Iuo lib. 6. tit. 11. c. 8. panor. & par. 1. c. 305. decr. Ansel. lib. 10. c. 29. Caesar. lib. 10. c. 78. Tarrac. lib. 5. c. 2.*

30. q. 1. c. 1.

† cōsensu

CAP. XXIX.

Coaceruari coetum in hac vrbe Romana Antistitum fecimus, vt nobiscum considentes & petitio eiusdem Episcopi (*Ioannis*) & acta sacerdotaliter cognoscerentur. Dum ergo esset in hac Romana vrbe congregata eadem synodus Episcoporum pro huiusmodi negotio audiendo, vel faciendo; statim nobis nuntiata sunt eiusdem exemplaria actionis a tua fraternitate directa. &c. *Vitalian. ep. 1. Viden. eiusd. epist. 2. & 4.*

CAP. XXX.

Piissimis dominis. &c. Constantino magno Imperatori, Heraclio, & Tiberio Augustis Agatho Episcopus seruus seruorum Dei, cū vniuersis synodis subiacentibus concilio Apostolicae sedis. Omnium bonorum. &c. *Agatho. in epist. relata in vj. synod. actio. 4. cum subscriptione multorum Episcoporum.*

CAP. XXXI.

Iste Theodorus Patriarcha Hierosolymorum cum ceteris praecipuis Patriarchis, videlicet Cosma Alexandriae, & Theodoro alio Antiochiae, dudum praedecessori nostro. &c. Paulo Papae miserunt propriā eorū rectae fidei synodicam. &c. Quam synodicam in Latino interpretatam eloquio praedecessor noster. &c. Stephanus Papa in suo concilio, quod & ipse pro sacris imaginib. vna cū diuersis Episcopis in partibus Franciae, seu Italiae fecit; suscipientes, ac relegentes placuerunt. † &c. vbi sati sunt, dicentes: Si quis alium terminum. &c. *Hadrian. ad Carolum Regem de imaginib. cap. 2. Vide eund. c. 18. & c. 26. & c. 34. & 36. & 59.*

† probauerunt f.

CAP. XXXII.

Praedecessores nostros, videlicet beatiss. Pontifices Gregorium, & Gregorium, Zachariam, & Stephanum, Paulum, & iterum Stephanum reperimus pro sacrat. imaginū erectione in Spiritu sancto seruētes, rectae fidei zelum habere. Pro quo dominus Gregorius Papa secundus iunior, vna cum lxxix. sanctissimis Episcopis, ante confessionem B. Pe-

tri Apostolorum Principis, praesidens multorum sanctorum Patrum testimonia roborantes, venerari, & adorare sacras imagines in eorum concilio censuerunt. Porro & praedecessor noster. &c. Stephanus Papa similiter cum Episcopis partium Franciae, atque Italiae praesidens in basilica Saluatoris Domini Nostri Iesu Christi, quae appellatur Constantiniana, praedecessoris sui venerabile concilium confirmãs, atque amplectens. &c. adorare, atque venerari sacras imagines statuerunt. *Idem Hadria. ad Carolum cap. 63. vel c. 5. Vide c. 70. al. 12. & c. 71. al. 13. & c. 76. al. 5. & c. 80. al. c. 10. & c. 84. al. c. 3. & c. 90. al. 19. & c. 95. al. 24.*

C A P. XXXIII.

Nos diuina docente gratia, dum idem adesset legatus (*Imperatoris*) conuocata tota, quae apud nos est Ecclesia, decreuimus, & statuimus, atque professi sumus coram ipso, & coram Ecclesia Dei, sicut & profitemur, nos pro deiectione Ignatii, vel consecratione Photii numquam misisse. &c. *Nicol. epist. i. prope finem. omnibus fidelib. incip. Quae apud CP. & in epist. ad Episcopos & clerum CP. incip. Ea, quae nuper, post princ. quae relata est ab iix. synod. CP. sub Hadr. ij. actio. 7.*

C A P. XXXIV.

Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctiss. Episcoporum coetu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, vbi † B. Petrus Apostolorum Princeps corpore floret, † & virtutibus emicat: deinde propter frigidiorem locum in ecclesia Saluatoris, quae ab auctore vocatur Cõstantiniana, & quae prima in toto terrarum orbe constructa est; ibique recitatis omnib. scripturis de Graeco sermone in Latinum conuersis. &c. in quibus omnibus dispositio Ignatii continebatur, deductus (*est.*) &c. Quae autem in eadem venerabili, & sancta synodo. &c. de sacris imaginibus statuimus, & promulgauimus: insuper autem, quid in alia synodo a nobis olim collecta decreuerimus aduersus eos, qui diuinitatem D. N. Iesu Christi cum Valentino, Mani, Apollinari, & Eutyche, ac sectatoribus eorum contra primum Pastorem, & Apostolum, qui Christum tantum carne passum dicit, passibilem ore sacrilego in quibusdam regionibus vestris praedicare dicuntur, subter abnexis capitulis declaratur. Cap. 1. Photius, qui ex schismaticorum. &c. *Idem Nicolaus in d. ep. ad Episcopos, & clerum CP. incip. Ea, quae nuper, lecta in dicta iix. syno. CP. actio. 7. & in alia epist. siue fragmen. cuius initium, His ita se habentib. quod fragmentum extitat post epist. ad Photium incip. Postquam B. Petro.*

† in qua
†redolet

C A P. XXXV.

In causa sacrarum imaginum ante sanctissimum Methodium, quinimmo & ante synodum Nicaeae sub Irene congregatam, cum adhuc hoc schisma nouiter esset exortum, & Constantinop. paene cunctos more pestilentiae inuasisset: Romani Praesules Gregorius inter ceteros, & Stephanus, conuocatis Episcopis occidentalium regionum, inueniuntur fortiter dimicasse, & hoc funditus condemnasse. *Nicol. in epist. incip. Proposueramus. ad Micha. Imp. post med.*

C A P XXXVI.

Peruenientes missi nostri CP. &c. spretis monitis nostris, contẽptis & epistolis sibi a nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei, sicuti postea claruit, in contrarium verterunt omnia, quae sibi fuerant imperata. Verum de his a nobis collecto bis sanctorum Episcoporum occidentalium regionum concilio. &c. Contigit illis, quemadmodum Vitali quondam, & Miseno Episcopis. &c. *Nico. in ep. ad eund. Mich. Imp. incip. Quanto maior, ante med.*

CAP. XXXVII.

Christi praeterea confessor Papa Martinus, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum CP. solis eorum in sua sacra synodo scriptis recensitis, damnationi contradidit. *Idem Nicol. in d. ep. incip. Quanto maior, ad eund. Micha. Imp. post med.*

C A P. XXXIIX.

Synodus quae vestris temporibus in basilica beati Petri Apostoli pro nonnullis malis eradicandis, & maxime pro causa domini Formosi sanctissimi Papae acta est, vestro Imperiali consensu, & venerabilium Episcoporum, ac optimatum vestrorum roboretur, & perpetualiter stabilita seruetur, quae non inuidiae zelo, sed rectitudinis gratia canonice est peracta. *Rauenn. sub Ioann. ix. parte 3. c. 3. ad. Lambertum Imper.*

C A P. XXXIX.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo quarto, Pontificatus vero Domini Gregorii Papae anno secundo, indictione tertiadecima, celebrauit ipse Dominus Gregorius Papa Romae synodum a vj. Kal. Martii vsque ad II. Kal. praedicti mensis; vbi interfuit Archiepiscoporum, & Episcoporum, & Abbatum multitudo, atque diuersi ordinis clericorum, & laicorum copia. *Synod. Rom. sub Gregor. vij. habita anno 2. sui Pontificatus.*

C A P. XL.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo quinto, indictione quartadecima, celebrauit Dominus Gregorius Papa synodũ in Ecclesia Domini Saluatoris, quae Constantiniana dicitur, vbi interfuit Episcoporum, & Abbatum, atque diuersi ordinis clericorum, & laicorum copia. *Synod. Rom. sub. Greg. vij. habita anno 3.*

CAP. XLI.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo octauo, Pontificatus vero Domini Gregorii Papae septimi, anno quinto, celebrauit ipse Dominus Gregorius Papa synodum, vbi interfuere Archie-

chiepiscopi, Episcopi diuersarum vrbium fere numero centum, nec non Abbatum, ac diuersorum ordinum clericorum, & laicorum innumerabilis multitudo, in qua Apostolica constituta corroborans, multa, quae corrigenda erant, correxit, & quae corroboranda, firmauit. *Synodus Rom. sub Grego. vij. habita anno 5. sui Pontificatus.*

CAP. XLII.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo octauo, Pontificatus vero domini Gregorii septimi Papae sexto, tertiodecimo Kalen. Decembris, indictione secunda, celebrata est synodus Romae in ecclesia sancti Saluatoris pro restauratione Ecclesiae sanctae. *Synod. Rom. sub Gregor. vij. anno 6.*

CAP. XLIII.

Anno ab incarnatione sempiterni principij millesimo septuagesimo nono, mense Februarii, indictione secunda, Pontificatus vero domini Gregorii vniuersalis Pontificis septimi anno sexto, ex praecepto sedis Apostolicae conuenerunt finitimi, & diuersarum prouinciarum Archiepiscopi, Episcopi, religiosacq. personae, vt sanctam synodum celebrarent.

CAP. XLIV.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo, Pontificatus vero domini Gregorii septimi Papae anno septimo, indictione tertia, celebrauit ipse dominus Papa synodum Romae, vbi interfuerunt Archiepiscopi, & Episcopi diuersarum vrbium, nec non & Abbatum, ac diuersorum ordinum, clericorum, & laicorum innumerabilis multitudo; in qua Apostolica constituta corroborans, multa quae corrigenda erant, correxit, & quae corroboranda, firmauit.

CAP. XLV.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo primo, Pontificatus vero domini Gregorii septimi Papae anno octauo, praesidente eodem Apostolico, celebrata est synodus Romae in basilica eiusdem Saluatoris, ac Redemptoris nostri Iesu Christi.

CAP. XLVI.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo quarto, Pontificatus vero domini Gregorii Papae septimi, anno decimo, quartodecimo Kalendas Decembris; Praesidente eodem Apostolico, celebrata est tribus diebus in Lateranensi basilica synodus, in qua fuerunt Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates Campani, & de Principatu, atque Apulia, pauci quoque Gallicani, nam plurimos Henrici tyranni perfidia iter retro vertere compulit. Tres autem synodos quadragesimales eiusdem Henrici persecutio praepediuit. *Synod. Roma. Grego. vij. anno 10. sui Pontificatus.*

CAP. XLVII.

Suscepimus sanctas, & vniuersales V. synodos beatorum, & Deo acceptabiliũ Patrum. &c. Et synodum, quae facta est in vrbe Roma tempore Martini Papae beatiss. Indict. iix. Imperante Constantino piissimo anno. ix. *Anglic. syn. ii. ex Beda li. 5. c. 17. Anglic. histo. eccles.*

CAP. XLIIX.

Victor constituit, vt necessitate faciente, vbicumque inuentus fuisset, quicumque homo ex gentibus veniens. &c. baptizaretur. &c. Et fecit concilium. † Et collatione facta cum presbyteris, ac diaconibus accersitoque Theophilo Alexandriae Episcopo constituit, vt a xiii. † luna primi mensis vsq. ad xxi. die dominica custodiatur sanctum Pasch. *Damas. in Victore.*

† constitutum.

† xiv.

CAP. XLIX.

Congregantes sacerdotes concilium, ordinauerunt in locum (*Liberii*) Episcopum Felicem presbyterum venerabilem virum. Et fecit concilium Felix: & inuenit duos Episcopos consentientes Constantio Augusto Ariano, nomine Vrsatium, & Valentem: & damnauit eos in concilio xliix. Episcoporum. Et postea. Constantius Imp. vna cum Vrsatio, & Valente conuocauerunt aliquos, qui ex fece Ariana erant, & quasi facto concilio misit, & reuocauit Liberium de coemeterio Beatae Agnetis, vbi sederat. Et ingressus Romam, in ipsa hora Constantius Aug. fecit concilium cum haereticis, simul etiam cum Vrsatio, & Valente, & eiecit Felicem de Episcopatu, qui erat catholicus, & reuocauit Liberium. *Damas. in Liberio.*

CAP. L.

Cum (*Damaso*) ordinatur sub contentione Vrsinus. † Et facto concilio sacerdotum, constituerunt Damasum, quia fortior, & plurima multitudo erat. &c. Hic constitutum fecit de Ecclesia. Hic inuidiose accusatus, ac incriminatus de adulterio, facta synodo purgatus est a xliv. Episcopis. qui etiam damnauerunt Concordium, & Callistum diacones accusatores eius, & proiecerunt de Ecclesia. *Ex Pontif. in Damaso.*

† Vrsicinus.

CAP. LI.

Facta synodo deponitur Eulalius a ecclesia Episcopis, quia iuste non fuerat ordinatus, & ex consensu omnium. *Ex Pontifical. in Bonifacio.*

CAP. LII.

Sub Felicis (*tertii*) Episcopatu relatio venit de Graecia, Petrum Alexandrinum reuocatum ab Acacio Episcopo CP. Tunc venerabilis Felix Archiepiscopus sedis Apostolicae vrbis Romae mittens Defensorem cum consilio sedis suae: & facto concilio damnauit Acacium cum Petro. &c. Venientibus (*Meseno, & Vitali*) Romam, praefatus Papa synodum fecit, & facta est discussio, & inuenit Episcopos Mesenum, & Vitalem reos, & corruptos pecunia, & eiecit eos a communione. &c. Hoc factum est tempore Odoacri Regis. *Ex Pontif. in Felice iii.*

CAP. LIII.

Gelasius sub gesta synodica reuocauit Mesenũ Episcopum ad communionẽ, & restituit cũ ecclesiae suae sub satisfactione libelli, & purgatus est, & receptus. *Ex Pontif. in Gelasio.*

C A P. LIV.

Eodem tempore, ex constituto synodi, cum consilio Regis Theodorici, misit (*Hormisda*) in Graeciam, humanitatem ostendens sedis Apostolicae; quia Graeci obligati erant sub vinculo anathematis propter Petrum Alexandrinum, & Acacium CP. sub Ioanne CP. Episcopo. Direxit autem Euodium Episcopum Nemensem. &c. *Ex Pontif. in Hormisda.*

C A P. LV.

Bonifacius zelo ductus cum grandi amaritudine coacta synodo, sub vinculo anathematis chirographo damnauit Dioscorum, & reconciliauit clerum, qui eius ordinationi consenserat. &c. Hic congregauit synodum in basilica B. Petri Apostoli, & fecit constitutum cum chirographis sacerdotum, & iusiurãdum ab eis exegit ante confessionem B. Petri Apostoli, vt in electione Vigilii diaconi post eum consentirent. Eodem tempore facta est iterum synodus. &c. quia contra canones fuerat hoc factum. &c. ipse Bonifacius Papa reum se cõfessus est maiestatis. &c. ita quod in praesentia omnium sacerdotum, & cleri, & senatorum ipsum constitutum incendio consumpsit. *Ex Pontif. in Bonifa. ij.*

C A P. LVI.

Bonifacius (*tertius concilium habuit*) in quo resederunt Episcopi lxxij. presbyteri Romani xxiii. diaconi, & clerus omnis. Sub anathemate (*statuerunt* :) vt nullus Pontifice viuente, aut Episcopo ciuitatis suae praesumeret loqui, aut partes sibi facere, nisi tertia die depositionis eius, adunato clero. &c. *Ex Pontif. in Bonif. iij.*

C A P. LVII.

Sanctissimus Theodorus conuocans vniuersos sacerdotes, & clerum Principis, condemnauit (*Pyrrhum CP.*) sub vinculo anathematis. &c. iuste, canoniceque depositus est. *Ex Pontif. in Theodoro.*

C A P. LIIX.

Hic venerabilis Papa Ioannes facto concilio sacerdotum Nouellum Episcopum, qui ab eodem Archiepiscopo (*Caralitano*) ordinatus fuerat, sub ditione sedis Apostolicae redintegrauit. &c. *Ex Pontif. in Ioan. iv. vel v.*

C A P. LIX.

Iustiniano occiso Philippicus haereticus in Imperiali promotus est arce: cuius & sacram eũ praui dogmatis exaratione non post multum suscepit; sed eum Apostolicae sedis concilio respuit. &c. *Ex Pontif. in Constantino Papa.*

C A P. LX.

Gregorius (*tertius*) fuit temporibus Leonis Impera. & Constantini filii eius, ea persecutione grassante, quae per ipsos mota est, ad depositionem, & destructionem sacrarum imaginum D.N. Iesu Christi, & sanctae eius genitricis, omniumque sanctorum. Pro quibus idem venerabilis vir. &c. quemadmodum, & sanctae memoriae decessor ipsius direxerat, misit per Georgium presbyterum, qui humano ductus timore, non eadem scripta Imperatori porrexit. &c. Quem magna comminatione Pontifex ipse voluit ab ordine sacerdotali priuare, residens in concilio: sed obsecrante tam concilio, quam optimatibus, vt non deponeretur, sed magis paenitentiae submitteretur, imposita ei digna paenitentia, iterum. &c. eum ad Regiam direxit vrbem. &c. Et postea. Vnde maiore fidei ardore permotus Pontifex, synodale decretum cum sacerdotali conuentu celebrauit, coram sacrosancta confessione sacratissimi corporis B. Petri Apostoli, residentibus cum eodem &c. Antonino Gradense Archiepiscopo cum ceteris Episcopis Hesperiae istius, & aliis partibus innumeris, seu presbyteris sanctae huius Apostolicae sedis, adstantibus diaconibus, vel cuncto clero, nobilibus etiam Consulibus, & reliquis Christianis plebib. simul, & decreuit, vt si quis deinceps antiquae consuetudinis Apostolicae Ecclesiae fidelẽ vsum contemnens. &c. sacrarum imaginum depositor, vel destructor. &c. extiterit: sit extorris a corpore, & sanguine D.N. Iesu Christi, vel totius Ecclesiae vnitate, atque compage. &c. Et postea. Hoc etiam constituit secundum constitutum seruatum, quod a collegio sacerdotum coram sacro corpore B. Petri factum est, pro celebrandis solemniis vigiliarum atque missarum. &c. vt in oratorio nomini eorum dedicato. &c. a monachis vigiliae celebrarentur, & a presbyteris hebdomadariis missarum solemnia. &c. *Ex Pontif. in Greg. iij.*

C A P. LXI.

Mense Aprili, Indict. vij. Stephanus sanctissimus Papa congregauit diuersos Episcopos Tusciae, atque Cãpaniae, & aliquantos istius Italiae prouinciae. Quibus omnibus congregatis concilium peractum est in basilica Saluatoris D.N. Iesu Christi iuxta Lateranum. In quo damnatus est Constantinus inuasor Apostolicae sedis: & omnis populus acceepit paenitentiam, quia de manibus ipsius communionem susceepit. Tunc allaris sacratissimis canonibus, eisque liquido perscrutatis, prolata est sententia ab eodem sacerdotali concilio, sub anathemate interdicentes; vt nullus vmquam praesumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens diaconus, aut presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacri Pontificatus honorem promoueri Et alia plura, quae canonica indigebant correctione, in eodem concilio statuerunt emendanda. &c. *Ex Pontif. in Stephano iij.*

C A P. LXII.

Carolus Rex, dum in basilica Petri beati Apostoli cum magno honore susceptus fuisset, fecit in eadẽ ecclesia congregari Archiepiscopos, & Episcopos, & Abbates, & omnes nobilitates Francorum atque Romanorum, & sedentes pariter tam magnus Rex; quam beatus Pontifex (*Leo*) fecerunt residere sanctissimos

ctissimos Archiepiscopos, seu Episcopos, & Abbates, stante reliquo clero, seu optimatib. Francorum, & Romanorum. Vt crimina, quæ aduersus almum Pontificem dicta fuerāt, delimarent. Quae vniuersi Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates vnanimiter audientes, dixerunt: Nos sedem Apostolicam, quae est caput omnium Dei ecclesiarum iudicare non audemus: ipsa autem a nemine iudicatur; quemadmodum, & antiquitus mos fuit. Sed sicut ipse sanctiss. Pontifex consueuit, † obediemus canonice. &c. *Ex Pontif. in Leone iij.*

† censuerit f.

CAP. LXIII.

Nicolaus Pontifex concilium cum Episcopis, Archiepiscopis, atque clericis in domo, quae dicitur Leoniana fecit: & Archiepiscopum (*Ioannem Rauennat.*) cum Imperialib. nunciis audiuit. Archiepiscopus itaq. reum se dicebat esse, misericordiam a summo Pontifice, cum vniuerso expetiuit concilio. &c. Et postea. Pontifex in basilica Saluatoris, quae Constantiniana dicitur, cum omnibus Episcopis, & cuncto clero, altero die descendit. &c. & de crimine haereseos, quo impetebatur (*Archiepiscopus*) se expurgauit, quem communioni ipse Papa restituit. &c. *Ex Pontif. in Nicolao.*

CAP. LXIV.

Deinde in Galliam transitum faciens, anno Incarn. Domini dccclxxix. quintodecimo Kalen. Septemb. Indict. xi. anno Pontif. sui &c. sexto, apud Trecas ciuitatem, in praesentia domini Ludouici serenissimi Regis, concilium permaximum celebrauit. *Ex Pontif. in Ioan. vij. vel iix.*

CAP. LXV.

Vrbanus (*secundus*) sex concilia celebrauit. vnum apud Clarum montem: alterum apud Guardastallum Langobardiae, in quo fecit praefationem de festiuitatibus B. Mariæ Virginis: aliud vero apud Melfiā: & alterum Romae in ecclesia B. Petri: aliud apud Troiā in Apulia: & aliud apud Placentiam. In quibus conciliis, quidquid praedecessor suus Gregorius de stabilimento Ecclesiæ fecerat, & ipse firmauit. *Ex Pontif. in Vrbano ij.*

CAP. LXVI.

Eo anno Domnus Papa (*Paschalis ij.*) in Tuscia apud Florentiam concilium celebrauit: in quo cum Episcopo loci de Antichristo, quia eum natum dicebat, satis disputatum est; sed frequentia populi. &c. nec concilium finem, nec disputatio deliberationem suscepit. In Longobardia apud Guardastallū celebrauit concilium: in quo quidem de inuestituris, de hominiis, & sacramentis Episcoporum laicis exhibitis, exhibendisque certis capiculis statutum est. Sic pertransiuit vsque in Franciam, & Trecis concilium celebrauit, in quo multa, quae ordinanda erant, ordinauit; & quae destruenda erant, bono fine destruxit. *Ex Pontif. in Paschali ii.*

CAP. LXVII.

Innocentius Papa nullū in Vrbe subsidium habens, cum Cardinalibus in duabus galeis transiuit in Galliam, & a Rege Francorum honorifice receptus est. Postquam in Claramonte, & Remis celebrasset concilia, in reditu dacificatur Ianuensibus, & Pisanis. Et postea. Lotarius Imperator Christianissimus redit in Teutoniam, Papa Romam, vbi solemni celebrato concilio sepultus est. *Ex Pontif. in Innocen. ii.*

CAP. LXIIX.

Nicolaus Papa scribit a tali præsumptione (*Photio*) cessandum, eoque decreto (*eum*) non obedientem cū complicibus sacra dignitate nudat, & cum fautoribus anathema fore decreuit. Iam dictis missis suis primitus sententiam secundum exempla reuer. memor. Felicis Papae in Vitalem, & Misenum Episcopos similiter excedentes, synodaliter inferēs. &c. Et postea. Tu vero Iunior Hadriane, iniurias propriae sedis protinus vindicasti. Nam synodo mox apud B. Petrum collecta, profanum codicem illum (*CP. synodi contra Nicolaum*) cremari censuisti, & ita fieri apud CP. si qua exemplaria eius ibidem inuenirentur, mandasti. &c. *Anast. bibliothec in praefat. iix. synod. CP. sub Hadr. ij.*

De constitutis Romanorum Pontificum, praeter suprascripta. Tit. XXV.

CAP. I.

HOrtamur vos, sicut & in hac sancta Ecclesia constitutum habemus, vt semper testes vobiscum sacerdotes, & diaconos habeatis. &c. Quoniam & in hac sancta sede constitutum habemus: vt duo presbyteri, vel tres diaconi in omni loco Episcopum non deserant. &c. *Lucius ep. vni. post prin. Ansel. lib. 6. c. 133. Tarrac. lib. 3. c. 51.*

De consec. d. 1. iubemus.

CAP. II.

Pius constituit haereticum venientem ex Iudaeorū haeresi suscipi, & baptizari. Et constitutum de Ecclesia fecit. *Damas. in Pio.*

CAP. III.

Zephyrinus constituit, vt praesentibus clericis, & laicis fidelibus, siue clericus, siue leuita, siue sacerdos ordinetur. Et fecit constitutum de Ecclesia: vt patenas vitreas ministrantes sacerdotes portarent, dum Episcopus missam celebraret: & vt sacerdotes omnes astarent, dum sic missae celebrarentur. *Damas. in Zephyr.*

CAP. IV.

Siluester fecit constitutum etiam de omni Ecclesia. *Dama. in Siluest.*

CAP. V.

Marcus constituit, vt Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopos Vrbis, tunc pallio vteretur, & ab eodem Episcopus vrbis Romae consecraretur. Et constitutum de omni ec-

ni ecclesiastico ordine fecit. *Dama. in Marco.*

CAP. VI.

Illius constitutum fecit, vt nullus clericus causam quamlibet in publico ageret, nisi in ecclesia: & vt notitia, quae omnibus fidem facit, per notarios colligeretur. &c. *Damas. in Iulio.*

CAP. VII.

Syricius constitutum fecit de omni Ecclesia, & contra omnes hæreses: & dispersit per vniuersum mundum, ac per omnes prouincias; vt in omni archiuo ecclesiae conseruaretur ob oppugnationem contra omnes haereses. Hic constituit, vt nullus presbyter missas celebraret per omnem hebdomadem, nisi consecratum Episcopi loci designati susciperet declaratum, quod declaratur fermentum. (*Item alia constituit.*) *Ex Pontif. in Syricio.*

CAP. IIX.

Anastasius constituit, vt quotiescunque sancta Euangelia recitarẽtur, sacerdotes non sederent, sed curui starent. Hic fecit constitutum de Ecclesia. Et postea. Et hoc constituit, [nulla ratione transmarinum hominem in clericatus honorem suscipi, nisi quinque Episcoporum designaret chirographus. &c. *Ex Pontific. in Anast. Viden. Siluester in epilo. conc. Rom. in fine. Ansel. lib. 7. cap. 19. Tarrac. lib. 3. cap. 39.*

Dist. 98. c. 1.

CAP. IX.

Innocentius constitutum fecit de omni Ecclesia, & de regulis monasteriorum, & de Iudaeis, & de paganis. &c. Et hoc constituit, vt qui natus fuerit de Christiana, denuo nasci debeat per baptismum, hoc est, baptizari: quod Pelagius damnabat. (*Item alia constituit.*) *Ex Pontif. in Innocen.*

CAP. X.

Caelestinus multa constituta fecit, & constituit, vt psalmi Dauid el. ante sacrificium psallerentur antiphonatim ex omnibus. &c. Hic fecit constitutũ de omni Ecclesia maxime, & de religionibus, quod hodie archiuis ecclesiæ tenetur reconditũ. *Ex Pontif. in Caelest.*

CAP. XI.

Post transitum (*Felicis iii.*) factum est a presbyteris, & diaconis constitutum de omni Ecclesia. *Ex Pontifical. in Felice iij.*

CAP. XII.

Gelasius fecit constitutum de omnia Ecclesia. *Ex Pontif. in eod.*

De falsis concilijs, aut veris corruptis, item de falsis, aut corruptis decretis Pontificum Romanorum, & de falsis Episcopis, aut Legatis, & subscriptionibus conciliorum.

Tit. XXVI.

CAP. I.

Quoniam quidem apparuit Photium, post prolatam cõtra se iustissimam sententiam, & damnationem a sanctiss. Papa Nicolao, propter nequissimam innasionem CP. ecclesiae, cum aliis malis operibus suis, etiam quosdam nequam, & adulatores de plateis, & vicis inuenisse; & Vicarios hos sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominasse, ac proposuisse; atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligẽs, depositorias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commouisse, & anathema contra eum. &c. promulgasse. &c. Anathematizamus quidem primitus prædictum Photium, etiam propter huiuscemodi causam, deinde vero & omnem, qui amodo caliditatem fraudulenter egerit; & verbum veritatis adulterauerit, & falsos Vicarios simulauerit, vel libros dictatu mendaci finxerit, & ad propriorum fauorem votorum commentus fuerit; quemadmodum & fortiss. pietatis athleta Martinus sanctissimus Papa Romanus tales synodicae pepulit. Viij. *synod.* CP. *sub Hadr. ii. cap. 6. Martin. in concil. Later. c. 20.*

CAP. II.

Si quis, secundum scelerosos haereticos, quocumq; modo, aut verbo, aut tempore, aut loco, terminos remouens illicite, quos posuerunt firmius sancti catholicæ Ecclesiæ Patres id est, sanctae, & vniuersales quinque synodi; nouitates temere exquirere, & fidei alterius expositiones, aut typos, vel leges, aut definitiones, aut libellos, aut epistolas, aut conscriptа, aut subscriptiones, aut testimonia falsa, aut synodos, aut gesta monumentorum, aut ordinationes vacuas, & ecclesiasticae regulæ incognitas, aut loci seruaturas incongruas, & irrationabiles; & cõpendiose, si quid aliud impijssimis haereticis consuetum est agere, per diabolicam operationem tortuose, & callide agit, contra pias orthodoxorum catholicae Ecclesiae. &c. operationes. &c. & vsq. in finem sine paenitentia permanet: hæc impie agens, huiusmodi in saecula saeculorum condemnatus sit: & dicat omnis populus, Fiat, fiat. *Martin. in Lateran. concil. secretario 5. cap. 20. refertur in iix. syno. CP. sub Hadrian. ii. actio. 8. & cap. 6.*

CAP. III.

Quia quorundam haereticorum versuta nequitia, ad conturbandam aliorum simplicitatem, epistolam meam, quam ad beatæ memoriae Flauianum dedi, falsasse † perhibetur, vt commutatis quibusdam verbis, vel syllabis, receptorem me Nestoriani erroris asferat: † obsecro venerabilem clementiam vestram, vt eandem epistolam. &c. in Graecum sermonem iubeatis integre, diligenterq. translatam, per idoneum latorem sub vestri signaculi impressione deferri, tradendam iudicibus Alexandrinis, qui eam clero, & plebi ipsius ciuitatis, cum prædictorum Episcoporũ praedicationibus, qui & meo scripto consentiunt, faciant recitari; vt agnoscant, se falla-

† falsam esse, vel falsatam esse f.

† asserant f.

fallacium hominum fraude vlterius decipi non debere. *Leo epist.67.ad Marcian. Imperat. in fine.*

CAP. IV.

Ephesinam synodū perscrutantes, de Adelphio, & Saba, & ceteris aliis, qui illic dicuntur esse damnati, omnino nihil inuenimus. Et existimamus, quia sicut Chalcedonensis synodus in vno loco ab ecclesia CP. falsata est; sic aliquid in Ephesina synodo factum est. Caritas ergo vestra vetustos omnino codices eiusdem synodi requirat. &c. Nonis codicibus passim non credat. &c. Romani autem codices multo veriores sunt, quam Graeci. quia nostri, sicut non acumina, ita nec imposturas habent. *Gregor. lib.5. regist. epist.14. cap. 114. Narsi Comiti. Vide eund. lib.6. epist.31. c.195. indict.15.*

CAP. V.

Quia ex annotatione haeretici codicis, qui ad me ex Regia vrbe transmissus est, adgnoui, per hoc quod quaedam capitula catholica cum haereticis fuerant reprehensa: quia quidam illam Ephesinam primam synodum in eadem vrbe existimant, quæ quondam ab haereticis traditur esse composita. &c. Illa enim synodus, quæ sub primæ Ephesinae imagine facta est, quaedam in se oblata capitula asserit approbata, quae sunt Cælesti, atque Pelagii praedicamenta. &c. *Idem Gregor. lib.7. regist. epist 47. indict.2. ad Anast. Antioch. prope finem.*

CAP. VI.

Sicut synodus sub Constantino, & Irene facta indicat. In cuius initio, id est in epistola beatae memoriae Præsulis Hadriani, quātum idem Pontifex illam praesumptionem, qua ex laicis quidam subito tonsurantur, & in Episcoporum numerum exacerbate prosiliunt, damnauerit. &c. inuenietis. Si tamen non falsata, Graecorum more, sed sicut a sede missa est Apostolica, penes ecclesiam Constantinopolitanorum hactenus perseuerat. *Nicol. ad Mich. Imper. post principium.*

CAP. VII.

Cum Legati vestri venerint, mittite quaecumque & epistolas authenticas, quas per Radualdum, & Zachariam dudum Episcopos misimus, vestrae scilicet eminentiae, atque synodo; quae tunc pro sacris imaginibus esse colligenda putabatur: quatenus si tales permanent apud vos, quales a nobis constat fuisse transmissas, apud nos inuestigentur: sicque de cetero falso dicentium, alia nos scripsisse, praeter quae misimus, labia conticescant. Si vero quaedam in eis habentur inserta, quae nos scribi non iussimus, nec mitti voluimus, diligenter scrutemur; & cuius culpa sit actum, reperiamus. *Nicol. in ead. epist. ad Mich. Imper. ante fin.*

CAP. IIX.

Quia superius de falsatae epistolae per iā dictos tunc Radualdum, & Zachariam Episcopos ad te directae scriptura memoriam fecimus; restat, vt partim loca, in quibus falsata est, quantum inspectis exemplarib. Graecis, quae nobis per Leonem a secretis misisti, nosse tribuitur, aperiamus. &c. Quamuis in his, quae ibidem ex ea lecta sunt, nonnulla addita, multa mutata, plura subtracta reperiantur, & per omnia talis a vobis effecta sit; vt aut nihil, aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comministri nostri Ignatii di sposuisse causa videamur. &c. Et post alia. Et siquidem per vestratum aliquem tantum nefas patratum est, quoniam apud Graecos, sicut nonnulla diuersi temporis scripta testantur, familiaris est ista temeritas: miramur, & modis omnibus obstupescimus, si Regius excellentiae tuae honor, qui iudicium diligit, ad tantum potuerit dedecus incurrari. &c. *Idem Nicol. in epist. ad eund. Mich. Imp. incip. Quanto maiora, circa med.*

CAP. IX.

Libros nostros vsque ad minimum incendentes (*Ariani*) nec iota vnum relinquentes, propter veritatis fidem, etiam Nicaenam synodum, qua clerus, & populus imbuebatur, & maxime iam imbuti erant, in contumeliam nostram, & omnium Christianorum incenderunt. &c. *Athanasius, & Aegyptior. Episcopi ad Marcum Papam, in prin. Ansel. li.1. c.59.*

CAP. X.

Nam scimus in Nicaena magna synodo cccxiix. Episcoporum ab omnibus concorditer esse roboratum: non debere absque Romani Pontificis sententia concilia celebrare, nec Episcopos damnare. Licet haec, & alia quamplura necessaria ab haereticis, qui nos cotidie infestant, & perdere nituntur, vt facilius nos capere possint, sint synodica capitula incensa, nobilque sublata. *Athan. & alii ad Felic. ij. post princ. Ansel. lib.2. c.50.*

CAP. XI.

Constantinus pijssimus Imperator dixit: Praesens Antiochus religiosus lector, & notarius, suscipiens librum (*quintae synodi*) relegat. Et accipiens, aperiensque eundem librum exorsus est principium praedicti libri, qui ita continebat. Sermo sanctae memoriae Mennæ Archiepiscopi Constantinopoleos ad Vigilium beatissimum Papam Romanum. &c. Et exsurgentes Legati Apostolicae sedis Romae, exclamauerunt: Pijssime Domine, falsatus est praesens liber quintae synodi: Nequaquā relegatur sermo, qui dicitur Mennae ad Vigilium, quia fictus est: sed iube diligenter aduertere praesentem librum: satisfieri enim habet pijssimum vestrum imperiū, quia non est tunc temporis positus in exordio, cum fierent acta in sancta quinta synodo. Iste qui dicitur sermo Mennae ad Vigilium, nuper appositus est in principiis praesentis libri, eo quod xxi. anno Iustiniani diuinae memoriae obiit Mennas. Quinta autem synodus xxvi. anno Imperii eius congregata est,

est, Episcopatum tenente huius Regiae vrbis Eutychio venerabilis memoriae. Et inspicientes tam pijssimus Imperator, vna cum gloriosissimis iudicibus, & quibusdam ex sancta synodo Deo amabilibus Episcopis, & aperientes, ac discernentes, inuenerunt tres quaterniones in principio libri additos, non habentes subnotationem numeri, qui secundum consuetudinem affigitur in quaternionibus, sed in quarto quaternione habente primum numerum, & in sequenti quaternione secundum & tertium, atque quartum subsequenter: alias vero, & dissimiles esse litteras eorundem in exordiis submissorum quaternionum, in quibus continebatur sermo, qui dicitur Mennae ad Vigilium, a literis, quae prius scriptae sunt in eodem codice. &c. Et dum relegeretur septima actio, reperti sunt in ea duo libri quasi ex nomine Vigilii sanctae memoriae, qui fuit Papa Romanus. &c. Et exsurgentes iterum Legati Apostolicae sedis antiquae Romae, vnaque qui cum eis erant, Deo amabiles viri, exclamauerunt dicentes. &c. Falsatus est hic liber, sicut exordia primi libri praesentis quintae synodi. &c. Dum relecta ergo fuerit, pijssime Domine, ipsa definitio, inueniet Dominus omnem veritatem. Consequenter itaque, & secundum ordinem relecto eodem libro, ipsaq. definitione vsque ad finem relecta, nullo modo aliquid de vna operatione in eadem definitione inuentum est contineri. &c. *Vi. synod. gen. CP. act. 3. in principio.*

CAP. XII.

Idem religiosus Antiochus relegit ex eodem codice sermonem quasi Mennae quondam Patriarchae CP. ad Vigilium Papam Romanum. Et dum hic relegeretur, gloriosissimi iudices, & sanctum concilium dixerunt: Superflua etiam praesens lectio sermonis existit, quia penitus fictus, & falsus est; eo quod neque in repositis gestis hic sitis venerabilis Patriarchii epistolarum Mennae sanctae memoriae, huius Regiae vrbis Antistitis, sermo, qui dicitur Mennae ad Vigilium, inuenitur. Sed & in superius posita tertia actione, dum relegeretur primus liber gestorum sancti quinti concilii, inuenti sunt additi tres falsi quaterniones, hunc sermonem adstruentes; reliqua vero eiusdem codicis relegantur. Item relegit idem religiosissimus Antiochus exemplaria septimae, & octauae actionis sancti, & vniuersalis quinti concilii transcripta, actis principalibus reiacentibus in venerabili Patriarchio. Dum haec igitur relegerentur, gloriosissimi iudices, & sanctum concilium dixerunt: Iamdudum & praesentes septima, & octaua actiones, dum relegerentur, sancti quinti concilii, declaratae sunt nobis. sed & in memoria habemus, quod tunc prosecuti sunt ex parte Apostolicae sedis antiquae Romae, falsatam fuisse praedictam septimam actionem; eo quod sint fallaces duo libelli, qui in ea continentur, quasi porrecti a Vigilio Iustiniano, & Theodorae piae memoriae: ergo superflua existit etiam praefatarum duarum actionum lectio. *Vi. synod. generat. CP. actione. 12. post princi.*

CAP. XIII.

Si, quod non decet, quilibet presbyter, siue diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam ab Apostolico detulisse epistolam, vel aliud quid, quod inde non conuenerit; salua fide, & integra circa Apostolicum humilitate, penes Episcopum sit potestas, vtrum eum in carcerem, aut in aliam detrudat custodiam, vsquequo. &c. Apostolicam interpellet sublimitatem. &c. vt dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine lex Romana statuat, definire. &c. *Tribur. 30.*

CAP. XIV.

Haec itaque diximus, intentos reddere studiosos curantes; ne forte processu temporis, quicquam de subiicienda CP. dioecesi Bulgarum terra, statutum, vel definitum ab vniuersali, & octaua putetur synodo, vel actionũ illius codici a Graecis hinc aliquid adijci praesumatur. Nam familiaris est illis ista praesumptio, & singularis quodammodo ambitionis indicium. Siquidem in secunda synodo contra statuta magnae Nicaenae synodi, & sanctorum decreta Praesulum Romanorum, Alexandrinae priuilegia sedis, Constantinopolitano contulere Pontifici. Et quaedam penes illos reperiuntur capitula regularum, quae illi quidem tertiae dicunt existere synodi; cum apud Latinos, nec in vetustissimis inueniantur editionibus. In quartae quoque synodi quibusdam codicibus, quoddam de priuilegiis Constantinopoleos ostendunt capitulum, quod inter canones eiusdem synodi ab vniuersa Ecclesia veneratos nec Latinitas, nec alia lingua sub sole recipere comprobatur. Quodque licet ab Anatolio, & Imperatore, vel fautoribus eorum post omnia gesta synodi, & prolatos canones in absentia Romanorum loci seruatorum etiam depromptum exstiterit; mox tamen ibi ipsum ab eisdem loci seruatoribus est repulsum, & a sede Apostolica. &c. neque vt confirmaretur a Leone impetrare potuit Anatolius, aut Imperator. &c. Et alia ostendunt (*Graeci*) regularum numerosa, & praesumptuosa satis capitula priscae traditioni paene omnia valde contraria, quae a sexta falso perhibent synodo promulgata; cum sexta synodus nullam protulerit praeter fidei regulam. Sed quas eius asseuerant regulas, longe post sextam synodum, ab ipsis constat esse penes se, priuatimque depromptas. Porro in septimae synodi codice, quia saepe contra canones Constantinopoli ex neophytis Antistites prouehuntur, & eo tempore Tarasius ex laicis Patriarcha fuerat ordinatus, ita epistolam beatae recordationis Papae Hadriani existimat transcribendam; vt nihil in ea ex iis, quae ad prae-

praedictum Praeſulem,vel contra neophytos idem Pontifex ſanctiſſimus ſcripſerat,vel ſcriptum,vel translatum Graece reperiatur. Sic igitur Graeci accepta occaſione celebratorum vniuerſalium conciliorum frequenter egiſſe clareſcunt; & nunc minuendo,nunc addendo,nunc abſentia ſociorum, nunc abſcondito angulorum, nunc extra ſynodum, nunc poſt ſynodum,aſtutia ſua,immo fraude communibus ſanctionibus abuntur , & ad ſuos libitus cuncta,quae ſibi viſa fuerunt,etiam violenter inflectunt . Itaque quidquid in Latino actionum octauae ſynodi codice reperitur , ab omni eſt ſuco falſitatis extraneum . quidquid vero Apoſtolicus, † ſiue de dioeceſi Bulgarica,ſiue aliunde in Graeco einſdem ſynodi codice forſitan inuenietur, totum eſt mendacii,venenis infectum. Denique diſceptatio, quam coram Imperatore, Vicariis,& Bulgaris tantum ſuper Bulgarorũ terra ſupra fuiſſe ſignificauimus actam ; poſt ſynodum conſumatam, canoneſque in viginti prolatis , & ſeptem tantum capitulis,atque terminum fidei depromptum , & omnia haec in quinque codicibus ſcripta, ſiue compacta , & omnium ſubſcriptionibus roborata , ſed & ipſos codices plumbea bulla munitos, atque ſigillatim loci ſeruatoribus traditos , Patriarchalibus ſedibus deferendos,effecta eſt. Ne ergo Græcorum aſtutia,quin potius doloſitas, etiã circa praeſentem ſynodum agat,haec me admonẽdi cauſa dixiſſe ſufficiat. *Anaſtaſius bibliothecar.in proemio ſyn.iix.CP.ad Hadr.ij.*

C A P. XV.

In quinta ſynodo epiſtolam Vigilii Papae ad Mennam Patriarcham , atque libellum eiuſdem Mennae in quaternionibus nouiter additis falſauerunt , vnam voluntatem , & operationem dicentes; quod coram Principe (*Conſtantino IV.*) & ſynodo (*ſexta*) claruit. *Ex Pontif.in Agathone.*

Patriarchae eſt conuocare Metropolitanos omnes ſibi ſubiectos ad ſynodum. Tit. XXVII.

C A P. I.

Patriatchæ vniuerſorum Metropolitanorum. &c. habeant poteſtatem , videlicet ad conuocandum eos, vrgente neceſſitate, ad ſynodalem conuentum, vel etiam ad coërcendum illos.&c. Sed quoniam ſunt quidam Metropolitanorum , qui ne ſecundum vocationem Apoſtolici Praeſulis occurrant , a mundi Principibus ſe detineri ſine ratione cauſantur;placuit talem excuſationem omnimodis eſſe inualidam. Cum enim Principes pro ſuis cauſis conuentus frequenter agant : impium eſt,vt ſummos Præſules ad ſynodos pro eccleſiaſticis negotiis celebrandis impediãt , vel quoſdam a conciliis eorum prohibeant , licet tale impedimentum , & fictam prohibitionem Metropolitanorum ſuggeſtione diuerſis modis fieri didicerimus . Conſueuerũt autem Metropolitani bis in anno ſynodos facere. ideoque ſicut dicunt, ad Patriarchale penitus non poſſe concurrere caput. Sed ſancta haec,& vniuerſalis ſynodus,nec concilia, quae a Metropolitanis fiunt,interdicens,multo magis illa nouit rationabiliora eſſe, ac vtiliora Metropolitanorum conciliis, quae a Patriarchali ſede congregantur : & idcirco hæc fieri exigit. A Metropolitanis vnius quidem prouinciae diſpoſitio efficitur: a Patriarcha vero ſaepe totius cauſa dioeceſeos diſpenſatur,ac per hoc communis vtilitas prouidetur . Propter quod & ſpeciale lucrum propter generale bonum praeponi conuenit; cum a maioribus ſuper hoc facta fuerit aduocatio . Quamuis apud quoſdam Metropolitanorum antiqua conſuetudo, & canonica traditio per contemptum ipſorum poſtpoſita videatur, non concurrentibus eis ad communem profectum. quos leges Eccleſiae ſeuere condemnãtes,omni excuſatione remota, ſubiacere vocationibus proprii Patriarchae, ſiue cum communiter, ſiue cum ſigillatim factae fuerint, exigunt.&c. Quiſquis ergo Metropolitanorum proprium Patriarcham contempſerit, & vocationi eius, quae ſiue ad vnum , & ſolum, ſiue ad plures, ſiue ad omnes ſit, & abſque validiſſima aegrotatione , vel paganorum incurſu non obedierit, & per totos duos mẽſes poſt notitiam vocationis ad proprium venire Patriarcham minime feſtinauerit; vel ſi quocumque modo latitare, aut non cognoſcere nuntium ab illo miſſum tentauerit ; ſegregetur . Si vero intra vnum annum eandem contumaciam, & inobedientiam demonſtrauerit; deponatur omnimodis , & ab omni ſacerdotali operatione decidat , atque a dignitate, & honore , qui Metropolitanis conuenit, propellatur. Is autem, qui huic definitioni non obedierit, etiam anathema ſit. *Cap. 17.ſyn.iix.CP.ſub* Hadr.ij.

Archiepiſcopi eſt vocare Epiſcopos ad concilium. Tit. XXIIX.

Vide ſupra libro tertio titulo decimo. Adde cap.vnicum .

SI Epiſcopus vacans eccleſiã vacantem ſurripiat ſine perfecta ſynodo,abiiciatur,etſi a plebe recipiatur. Illam vero perfectã ſynodum dicimus, in qua Merropolitanus intereſt. *Antio.*16. *Chalced. act.*12.G.11.L.*Mart. Brac.c.9.Vide ſyn.*Troſle.*in prin. Burc.lib.*1.*c.*39.*Iuo par.*5.*c.*150.*decr.Caeſar. lib.*4.*c.*88. *Tarrac.lib.*6.*c.*69.

Diſt. 92. ſi quis. c. 8.

Ne Archiepiſcopus conuocet aliena concilia. Tit. XXIX.

C A P. I.

SVis vnaquaeque prouincia ſit contenta conciliis, nec vltra Hilarius audeat conuentus

uentus indicere synodales, & sacerdotum Domini iudicia se interserendo turbare; qui non tantum nouerit se ab alieno iure depulsum, sed etiam Viennensis prouinciae, quam male vsurpauerat, potestate priuatum. *Leo epist.67.vel 87.Episcopis Viennen.prouin.ante fine.*

Synodus prouincialis singulis annis saltem semel cogatur.
Tit. XXX.

CAP. I.

11.q.3.c. 73.seruetur.

Singulis annis bis in vnaquaque prouincia synodus omnium Episcoporum eius prouinciae fiat. Ab eis inquiratur de excommunicatis a singulis Episcopis, an affectu potius, quam ex iusta causa excõmunicati sint, & de aliis rebus. Si merito, ab omnibus seruetur excommunicatio, quoad eisdem mitior sententia placeat. Fiant autem synodi altera ante quadragesimam, vt omni contentione sublata munus Deo mundum offeratur: altera tempore autumni. *Nicae.c.5.Aquisg.c.42. Tribur.c.2. Burc.lib.11.cap.36. Iuo par.14. c.100.decr.Ansel.lib.11.c.168.in addit.*

Dist.18. habeantur. c.3.

CAP. II.

Dist.18.c. 6. peruenit.

In aliquibus prouinciis concilia Episcoporum non fiunt, & ita negligitur, correctio multarum rerum ecclesiasticarum. Itaque secundum canones sanctorum Patrum bis singulis annis in vnaquaque prouincia Episcopi conueniant, vbi Metropolitanus voluerit, vt corrigantur, quae emerserint. Qui non conuenerint, cum sani in suis sedibus sunt, neque excusatione, aut alia necessaria causa impediantur, fraterne admoneantur. *Chalc.19. Capit.lib.1.c.13. Iuo par.4. c.243. decr.Ansel.lib.6.c.199.*

CAP. III.

Dist.18. quoniã.7.

Cum canon sit, vt bis annis singulis in vnaquaque prouincia in conuentu Episcoporum canonicae quaestiones fiant: ob aliquas difficultates sextae synodi Patres semel singulis annis fieri voluerunt. quod nos renouamus. Si quis magistratus hoc probibeat, excommunicetur. Si quis Metropolitanus negligat facere, sine aliqua causa necessaria, canonicis poenis subiiciatur. *Nicae.ij. c.6.Iuo part. 5.c.373.decr.Vide Trul.8.*

CAP. IV.

De accus. c.25.Gregor.ix. & c.5.eo.tit. in 4.colle.

Sicut olim a sanctis Patribus noscitur institutum, Metropolitani singulis annis cum suis suffraganeis prouincialia non omittant concilia celebrare. In quibus de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, praesertim in clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum. Canonicas causas, & maxime, quae statuta sunt in hoc generali concilio relegentes, vt eas faciant obseruari, debitam poenam transgressoribus infligendo. Vt autem id valeat efficacius adimpleri, per singulas dioeceses statuant idoneas personas, pronidas videlicet, & honestas, quae per totum annum simpliciter, & de plano, absque vlla iurisdictione, sollicite inuestigent, quae correctione, vel reformatione sint digna, & ea fideliter perferant ad Metropolitanum, & suffraganeos in concilio subsequenti; vt super his, & aliis, prout vtilitati, & honestati congruerit, prouida deliberatione procedãt. & quod statuerint, faciãt obseruari, publicantes ea in Episcopalib. synodis annuatim per singulas dioeceses celebrandis. Quisquis autem hoc salutare statutum neglexerit adimplere, a suis beneficiis, & executione officii suspendatur, donec per superioris arbitrium eius suspensio relaxetur. *Innoc.iij. in concil. gen.Lat.c.6.*

CAP. V.

De Iudaeis c.16.Gregor.ix. & c.2.eo.tit. in 4.colle.

Si quis officium publicum Iudaeis commiserit, per prouinciale concilium, quod singulis praecipimus annis celebrari, monitione praemissa, districtione, qua conuenit, compescatur. *Inno.iij.in concil.gen.Later.c.69.*

CAP. VI.

Bis in anno synodus Episcoporum fiat, & inter se dogmata religionis inquirant, & incidentes ecclesiasticas controuersias dissoluant quarta hebdomada Pentecostes, & xii. die Hyperberetaei (*iv.Id.Oct.L.*) *Ap.37.G. 38.L.*

CAP. VII.

3.q.6.c.3. omnis.

Si difficiles causae, aut maiora negotia orta fuerint, ad maiorem sedem referantur. Et, si illic facile discerni non potuerint, aut iuste terminari: vbi fuerit summorum congregata congregatio, quae per singulos annos bis fieri solet, & debet. &c. *Anacle.ep.1.ante fin.*

CAP. IIX.

Quia saluberrime a sanctis Patribus constitutum est, binos in annis singulis Episcoporum debere esse conuentus: terni semper ex vobis ad diẽ iij.Kal. Oct. Romam fraterno concilio sociandi occurrant. &c. *Leo epist. 62.alias ep.4.c.7.ad Episcopos Siciliae.*

CAP. IX.

Dist.18.c. 2.

De conciliis Episcopalibus non aliud indicamus, quam sancti Patres salubriter ordinarunt. vt scilicet bini conuentus per annos singulos habeantur, in quibus de omnib. querelis, quae inter diuersos Ecclesiae ordines nasci assolẽt, iudicetur. *Leo ep.82.c.7.ad Anast.Thessal.Burch.lib.1.c.43. Iuo lib.4.tit.2. c.1.panor.& part.4.c.241.decr.*

CAP. X.

Ob hoc Patres prouidentia, qua Spiritus sanctus cultores suos compungere dignatus est, incitati, bis in anno per parochias singulas concilia haberi decreuerunt, vt in vnum iuxta salubris institutionis dogmata congregati, pro ecclesiasticis causis tractandis libere conuenirent. &c. De conueniendo bis in anno, notum est sanctos canones constituisse; & praefinitum quidem, si possibile est, inniolabiliter conuenit custodiri. Sed si aut temporum

porum necessitas, aut emergentes causae hoc non patiuntur impleri, semel saltem, quamuis non licuerit, sine vlla excusatione praecipimus conuenire. *Hormisd.ep.4.c.3.ad Episcopos Hispaniae.*

CAP. XI.

Quia de habendo bis in anno concilio, Patrum sit regulis statutum, non latet: sed ne forte aliqua impleri hoc necessitas non permittat; semel tamen sine excusatione aliqua decernimus congregari, vt expectatione concilii nihil prauum, nihil praesumatur illicitum. *Gregor.lib.7.regist.epist.108. vel 110.indict.2.ad Syagrium, & Aetherium, & alios Episcopos, post med. Vide eund. lib.12. reg.ep.31.ad Felicem Episcopum, in fine.*

CAP. XII.

Catholica, & sanctorum Patrum iubet auctoritas, vt bis in anno pro salute populi Christiani, seu exhortatione adoptionis filiorum, synodalia debeant celebrari, & causarum canonicarum examinatio prouenire. &c. In quo vobis loco ad celebranda concilia conuenire (*Bonifacius*) mandauerit, veniatis. &c. *Greg.iij.ep.3.in prin.*

CAP. XIII.

Vice nostra volumus, vt omni anno apto tempore in Francorum prouincia concilium debeas celebrare, vt frequentia sacerdotum, siue institutis sacrorum canonum mediantibus, illic quid aduersum nullo modo audeat pullulare. &c. *Zachar.epist.4.ad Bonifacium Episop.in fin.*

CAP. XIV.

Dist.18.c.4.& 15. Propter ecclesiasticas necessitates, & controuersiarum dissolutiones, recte placuit synodos Episcoporum in singulis prouinciis bis in anno fieri post tertiam hebdomadam Paschatis. Ita vt quarta hebdomada Pentecostes synodus fiat, commemoratione Metropolitani, qui prouinciales admoneat. Altera synodus fiat Idib. Oct. hoc est, x. die Hyperberetaei. vt in his synodis presbyteri, & diaconi veniant, & omnes, qui iniuria se affectos dicunt, a synodo indicentur. Non vero licet synodos fieri, nisi ab his, quib. creditae sunt Metropoles. *Anti.20. Vid. Mart. Brac.c.18. Trosle.in prin.Capitul.lib.1.c.13. Burch.lib.1.c.44. Iuo lib.4. tit.2.c.3.& 4.panor.& par.5.c.154.decr.*

CAP. XV.

Iuxta Nicaenos canones propter ecclesiasticas causas, quae inueteratae saepe ad perniciem populi feruntur, singulis annis synodus conuocetur. ad quam qui primas sedes in prouinciis habent, ex suis synodis duos, vel amplius, quos elegerint, Episcopos legatos eligant, & mittant, vt maior sit auctoritas ex tali congregatione. *Carth.18. G.Carth.iij.c.2.L.*

CAP. XVI.

In Hipponensi synodo definitum est, vt singulis annis synodus totius Africae fiat, non solum Carthagine, sed per diuersas prouincias ordine suo. quod saepe factum est in Numidia, & in Byzacio. Deinceps non fit necesse, sed quotiens communis necessitas coget, per totam Africam datis litteris, vt in hanc prouinciam veniant, aut vbi necesse fit: si necessitas non est communis, causae in suis prouinciis iudicentur. *Carth.96.97.G.Mil. 9.L.Afric.62.L.*

CAP. XVII.

Secundum antiquam consuetudinem. &c. bis in anno (*Episcopi*) conuentus agant. &c. *Regien.c.7.*

CAP. XIIX.

Synodum secundum constituta Patrum annis singulis placuit congregari. *Agath.71.*

CAP. XIX.

Si similibus deinceps paginis, pro salubritate ecclesiastica, ac remediis, congregare conuentus voluerimus, constituamus; vt nullus conuentus, sine alterius conuentus denuntiatione soluatur. Itaque sequenti anno. &c. xv. kal. Nou. in Arausico territorio conuentum habeamus. &c. *Arausi.29.*

CAP. XX.

Cuncti Metropolitani de comprouincialibus suis in prouincia sua annis singulis synodum debeat congregare; vt dum in vnum se fraternitas iungit, semper & censura teneatur, & caritas. *Aurel.iv.cap.36.*

CAP. XXI.

Bis ad synodum annis singulis Metropolitanus, & comprouinciales sui in locum, quem deliberatio Metropolitani elegerit, Deo propitiante conueniant. aut si necessitas fuerit ineuitabilis, sicut praecepit auctoritas, vel semel in anno, sine cuiuslibet excusatione personae, id est, Regiae, vel priuatae, sine cuiuscumque vtilitatis obstaculo, praeter infirmitatis certissimae labore praeuentum, nullius occasione velaminis habeat vnusquisque concursum. Sed neque per impedimentum ordinationis Regiae, neq; sub occasione vtilitatis, aut causae propriae debeat a concilio separari, Apostolo praedicante; *Rom.8.f.* Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? &c. *Turon.ij.c.1.*

CAP. XXII.

In omnibus Patrum conciliis praecipue habetur scriptum, vt intra anni circulū vnusquisque Metropolitanus Episcopus iunctis in vnum locum comprouincialibus suis, intra prouinciam suam studeat habere concilium; vt aut si qua accesserint, caritatis emendentur studio, aut si pax Regalis, vel disciplina in cunctis Deo adiuuante permanserit, auctore bonorum omnium Deo, de caritate, & praesentia gratulentur. &c. *Aurel.v.c.22.*

CAP. XXIII.

Praecepit haec sancta, & vniuersalis synodus, vt stante priorum auctoritate canonum, quae bis in anno praecepit congregari concilia, cōsulta itineris longitudine, & pan-

pertate ecclesiarum Hispaniae, semel in anno, in loco, quem Metropolitanus elegerit, Episcopi congregentur. Iudices vero locorum, aut actores fiscalium patrimoniorum, ex decreto domini nostri Reccaredi Regis simul cum sacerdotum concilio, autumnali tempore die K. Nou. in vnum conueniant, vt discant, quam pie, iuste, & humaniter cum populis agere debeant. nec iniustis vectigalibus, & immoderatis exactionibus eos premant. &c. A sacerdote, & senioribus deliberetur, quid per prouincias praestare debeant Iudices, si ad concilium non venerint. Concilium vero non soluatur, nisi prius locum elegerint, quo, succedente tempore iterum ad concilium conueniatur, vt Metropolitanus non litteras destinet pro congregando concilio, si in priore tempus, & locus denunciatur. *Tolet. iij. c. 18.*

C A P. XXIV.

Decretum est priscis canonibus, semel in anno fieri concilium, vbi elegerit Metropolitanus Episcopus. *Emerit. c. 7.*

C A P. XXV.

Antiquorum Patrum iuribus in omnibus custoditis, ad synodum post triennii tempus omnes conueniant, vt de alterna praesentialiter † sospitate exhilarati, causarum exurgentium tam diuinae religionis, quam humanae necessitatis discutiant, & omnibus iustum, aequumque finem imponant. Et hoc adimplere sollicitudinis sit Metropolitani Lugdunens. Episcopi vna cum dispositione magnifici Principis nostri, prius definientis locum mediterraneum, ad quem omnes Episcopi sine labore alacres congregentur. *Matis. y. cap. 20.*

† principaliter.

C A P. XXVI.

Nulla paene res disciplinae mores ab Ecclesia Christi magis depulit, quam sacerdotum negligentia, qui contemptis canonibus ad corrigendos ecclesiasticos mores synodum facere negligunt. Ob hoc a nobis vniuersaliter definitum est: vt quia iuxta Patrum antiqua decreta, bis in anno difficultas temporis fieri concilium non sinit, saltem vel semel a nobis celebretur. Ita tamen, vt si fidei causa est, aut quaelibet alia Ecclesiae communis, generalis totius Hispaniae, & Galliciae † synodus conuocetur. Si vero nec de fide, nec de communi Ecclesiae vtilitate tractabitur; speciale erit concilium, prout vniuscuiusque prouinciae Metropolitanus elegerit, peragendum esse. Omnes autem, qui causas contra Episcopos, ac iudices, ac potentes, aut contra quoslibet alios habere noscuntur, ad idem concilium concurrant; & quaecumque examine synodali a quibuslibet praue vsurpata inueniuntur, Regii executoris instantia iustissime his, quibus iuta sunt, reformentur. Ita vt pro compellendis iudicibus, vel saecularibus viris ad synodum Metropolitani studio quidã executor a Principe postuletur. Quintadecima autem Kal. Iun. congreganda est in vnaquaque prouincia synodus. *Tolet. iv. c. 3.*

† Galliae

C A P. XXVII.

Priscis canonibus cauetur, vt Metropolitani cum eorum comprouincialibus, per singulos annos debeant in synodali coniungi Deo propitiante concilio. &c. *Cabilo. 1.*

C A P. XXIIX.

Paternis institutionibus obsequentes omni anno ad peragendam celebritatem concilii in Metropolitana sede, tẽpore, quo Principis, vel Metropolitani electio definierit, omnes prouinciae Pontifices adsint. Quisquis Episcoporum, excepta ineuitabili causa, se absentauerit, vnius anni erit excommunicatione plectendus. Quod si absque celebratione concilii, anni vnius metas transierit, omnium in commune Pontificum Carthaginis prouinciae superioris censurae sententiam obnoxius retinebit; id est, si nulla eum impediente Principis potestate, vel infirmitate, aut ineuitabili causa, sed solius propriae voluntatis libitu, sese ad celebrandum concilium nõ collegerit. *Tolet. xi. c. 15.*

C A P. XXIX.

Bis in anno synodus cõgregetur, sed quia diuersa impediunt, placuit omnibus in communi, vt Kal. Aug. in loco, qui appellatur Clofaes* hoc semel in anno cõgregetur. *Angl. 7.*

C A P. XXX.

Renouamus canonem iubentem synodos fieri singulis annis, vbi Metropolitanus voluerit: si propter barbarorum incursiones, & alias causas non possunt bis fieri; statuimus, vt semel fiat synodus Episcoporum, vbi Metropolitanus voluerit, vbi omnia ecclesiastica negotia terminentur. A festo Paschatis; & per totum Octob. qui praesentes non venerint, dum sani sunt, & necessitas, aliaue causa non excusat; fraterne corripiantur. *Trul. 8. Vide Nicaen. y. c. 6.*

C A P. XXXI.

Placuit huic sancto concilio, vt iuxta priorum Episcoporum singularũ prouinciarum canonum instituta, annis singulis in vnaquaque prouincia K. Nou. concilium celebraturi cõueniant. Quisquis kal. Nou. pro celebratione concilii venire distulerit, excommunicationi debitae subiacebit. *Tolet. xii. c. 12.*

C A P. XXXII.

Statuimus per annos singulos synodum congregare, vt nobis praesentibus canonum decreta, & Ecclesiae iura restaurentur. &c. *Syno. Franc. Capitul. lib. 5. cap. 2.*

C A P. XXXIII.

Nos vna cum consensu Episcoporum, siue sacerdotum, seu seruorũ Dei, & optimatum, eorum consilio decreuimus, vt annis singulis synodum renouare debeamus. *Syno. Suession. sub Pipino.*

C A P. XXXIV.

Bis in anno synodus fiat. Prima synodus

mense

mense primo, quod est kalen. Mart. vbicumque Dominus Rex iusserit, in eius praesenria. Secunda synodus kalend. Octobris, aut ad Suessiones, vel alibi, vti in Martiis kalen. *Vernen. sub* Pipino *c.4.*

CAP. XXXV.

Si concilia, aliqua praepediente necessitate, bis fieri nequeunt; saltem in anno semel fiant. Quoniam si haec semel, vt dictum est, in anno, per vnamquamque prouinciam celebrata fuerint; & honor ecclesiasticus vires ordinis sui obtinebit, & impudentia quorundam superborum clericorum, quae passim auctoritate canonica calcata, auribus Imperialibus molestiam ingerit, cessabit, & impunitas diuersorum flagitiorum, locum delitescendi, quem nunc habet, non habebit, & alia multa, quae hactenus secus quam ecclesiastica disciplina docet, incesserunt, ordinem suum seruabunt. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib.1. c.26.*

CAP. XXXVI.

Cum sacri canones bis in anno concilia celebrari iubeant, illud obnixe a vestra pietate deposcimus, vt saltem semel in anno libertas oportuni temporis concedatur, quod haec ad honorem Dei, & vtilitatem sanctae Dei Ecclesiae, multorumque correctionem congruenter, decenterque fieri possint. quoniam si haec semel. &c. (*vt in capite superiori*) *Parisien. sub Ludouico, & Lothario lib.3. c.11.*

CAP. XXXVII.

Vt Principes iuxta decreta canonum, per singulas prouincias saltem bis, aut semel in anno a Metropolitanis, & dioecesanis Episcopis synodice conueniri concedant: quia quaelibet confusio rerum temporalium dissoluere non debet collegium, & studium sacerdotum. *Melden. cap.32.*

CAP. XXXIIX.

Concilia Episcoporum, iuxta antiquam Ecclesiae obseruantiam, & studium catholicorum Principum, nullatenus omittantur; sed per singulas quasque prouincias, saltem semel per annos singulos, cum eorum fauore, & pia exhortatione celebrentur. In eorum quoque palatiis saltem semel intra biennium Episcoporū conuentus agatur. Et quod secundum voluntatem Dei, iuxta auctoritatem scripturarum, & sacrorum canonum, ipso Deo adiuuante, inuenire potuerint, confidenter statuant, & annuntient. *Syn. Tullensis par. vlt. c.7.*

CAP. XXXIX.

Propter ecclesiasticas curas, † & altercationum solutiones, bene placuit per singulas prouincias bis in anno concilium fieri, conuocante Metropolitano Episcopo omnes prouinciales Episcopos. &c. *Mar. Brac. c.18. Vide Antio.20.*

Dist.18. c.15. † *causas.*

Quo pacto concilium prouinciale publicari extra locum concilij debeat. Tit. XXXI.

CAP. I.

Sicut olim a sanctis Patribus noscitur institutum, Metropolitani singulis annis, cum suis suffraganeis prouincialia non omittant concilia celebrare. &c. Et quod statuerint, faciant obseruari, publicantes ea in Episcopalibus synodis, annuatim per singulas dioeceses celebrandis. &c. *Innoce. iij. in concil. gener. Later. c.6.*

De accus. c.25. Gregor. ix. & c.5. e. tit. in 4. coll.

CAP. II.

Omnis Episcopus, qui conuenit ad concilium, fidem suam chirographo confirmet, vt deinceps rediens ad parochiam suā compaginem nostrae salutationis plebi suae innotescat, vt fide concilii declarata intemeratus ordo seruetur. *Syn. Rom. cum cclxxv. Episcopis sub Siluestro cap.3.*

CAP. III.

Grandis populo datur emendationis correptio, † si gesta synodalia, dum quandoque peraguntur, relatione Pontificum in suis parochiis publicantur. Et ideo [decernimus, vt dum in qualibet prouincia concilium agitatur, vnusquisque Episcoporum admonitionibus infra sex mensium spatia omnes Abbates, presbyteros, diaconos, atque clericos, seu etiam omnem conuentum ciuitatis ipsius, vbi praeesse dignoscitur, nec non & cunctā dioecesis suae plebem aggregare nequaquam moretur: quatenus coram eis publice omnia reserata, de his, quae eodem anno in concilio acta, vel definita extiterint, plenissime notiores efficiantur. &c. *Tolet. xvi. c.7.*

† *correctio.* *Dist.18. c. vlt.*

Episcopi veniant ad synodum prouincialem. Tit. XXXII.

Vide libro quarto titulo sexagesimo quinto.

Qui presbyteri, & Abbates intersint in synodis. Tit. XXXIII.

CAP. I.

Svb (*Apostolica*) auctoritate, & determinatione omnes Abbates Lombardiae ad praefatum concilium inuitamus; nullamque in hac obedientia ficticiā excusationem prætendere admonemus, atque praecipimus. *Gregor. vij. lib.1. regist. epist.46.*

CAP. II.

Epistolae tales per fratres a Metropolitano sunt dirigendæ, vt non solū e cathedralis ecclesiæ presbyteris, verum etiā de dioecesanis ad concilium trahant; & aliquos de filijs

filiis ecclesiae saecularibus adducere debeant. *Tarrac.13. Burch.lib.1.c.48. Iuo par. 5.c.158.decr.*

CAP. III.

Veniant ad synodum Metropolitani, & alii Episcopi, vel Abbates, seu presbyteri, quos ipsi Metropolitani ad se venire iusserint. *Vernen.cap.4.*

CAP. IV.

In ipsis conciliis adsint presbyteri, & diaconi, & omnes, qui se laesos existimant, & synodi experiantur examen. adsint etiam vniuscuiusque Episcopi eruditi viri, quos ad Christi militiam, eiusque Ecclesiae honorem, vtilitatemque praeparat; quatenus & ceteris ecclesiis noti sint, & studium, ac prouidentia Episcopi ad aliorum exempla manifesta fiant. *Paris. sub Lud & Loth.lib.1.c.26.*

CAP. V.

Quando ad prouinciale Episcoporum concilium ventum fuerit, vnusquisque Rectorum scholasticos suos eidem concilio adesse faciat, vt suum solers studium circa diuinum cultum omnibus manifestum fiat. *Paris. sub Lud. & Loth.lib.1.c.30.*

CAP. VI.

Residentibus in synodo venerabilibus Episcopis Hincmaro. &c. & quampluribus aliis sacerdotibus, & Abbatibus stantibus diaconib. adstante quoque reliquorum graduū clero. &c. venit Sigloardus. &c. *Synod. apud S. Medardum in causa Hincmari, in principio.*

Laici non intersunt in conciliis non generalibus. Tit. XXXIV.

CAP. I.

Illud tamquam perosum quiddam ab auribus nostris repulimus, quod a quibusdam imperitis dicitur, non posse synodum absque Principali praesentia celebrari: cum nusquam sacri canones conuenire saeculares Principes in conciliis sanxerint, sed solos Antistites. vnde nec interfuisse illos synodis, exceptis conciliis vniuersalibus inuenimus. Neque enim fas est, saeculares Principes spectatores fieri rerum, quae sacerdotibus Dei nonnumquam eueniunt. *Syno. iix. CP.c.17. sub Hadr.ij.*

CAP. II.

Dist.17.c. 6.concilia p.ad hec. Serenissimus Rex (*Theodoricus*) taliter Deo aspirante respondit, in synodali esse arbitrio in tanto negotio sequenda praescribere, nec aliquid ad se, praeter reuerentiam, de ecclesiasticis negotiis pertinere. &c. *Synod. Rom.iv. sub Symma. in med.*

CAP. III.

Dist.96.c. 4. Vbinam legistis Imperatores antecessores vestros in synodalibus conuentibus interfuisse? nisi forsitā in quibus de fide tractatum est, quae vniuersalis est, quae omnium communis est, quae non solum ad clericos, verum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet Christianos. Vos autem non solum synodo in causa sacerdotis collectae interfuistis, verum etiam numerosa saecularium millia forte ad videndum eius opprobrium, aggregastis. *Nicol. epist. ad Mich. Imper. in medio.*

CAP. IV.

Dist.96.c. 7. Sanu.p. 1. Theodosius minor sanctae synodo scribens Ephesinae primae dicit: Deputatus est igitur Candidianus magnificentissimus Comes strennuorum domesticorum transire vsque ad sanctissimam synodum vestram, & in nullo quidem, quae facienda sunt de piis dogmatibus quaestiones, seu potius expositiones, communicare. Illicitum namque est, eum, qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum ecclesiasticis intermisceri tractatibus. &c. Siquidem in tantum vestra sententia Praesulum praecessit sententiam, vt non solum vestro sit iussu, a credita sibi ante omnem interrogationem, idem Antistes pulsus ecclesia; verum etiam postea in damnatione ipsius, sicut gesta illius latrocinalis synodi. &c. indicant; quod numquam, ni fallimur, aliquando fuit actum; primi, & ante omnes scripseritis Episcopos. *Nicol. in eadem epistola ad Michael. Imperat. ante finem. Anselm.lib.1.cap.72.*

CAP. V.

Oportune instituendum credimus initio totius adunationis, vt trium dierum spatiis percurrente ieiunio, de mysterio sanctae Trinitatis, vel aliis spiritualibus rebus, siue pro moribus sacerdotum corrigendis, nullo saecularium assistente inter eos, habeatur collatio. *Tolet.xvij.cap.2.*

CAP. VI.

Has pias litteras ad tuam direximus claritatem, quatenus eos, qui praeter nostram euocationem, aut permissionem suorum Episcoporum ibidem (*in concilio*) commorantur, clericos, siue intra hunc ordinem constitutos, siue aliqui eorum a propriis Episcopis sunt remoti; vel monachos, atque laicos quos nulla ratio ad concilium vocat, omnimodo debeas de ciuitate, & ipsis locis expellere. &c. *Pulcheria Augusta ad Consularem Bibyniae, ante Chalc.*

Res omnes magnae, & arduae ad synodum deferantur. Tit. XXXV.

CAP. I.

11.q.3.Ser agitur.23. De his, qui communione priuantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopis, per vnamquamque prouinciam, sententia regularis obtineat; vt hi, qui abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. &c. Placuit, autem singulis bis in anno concilia celebrari, vt communiter simul omnibus Episcopis congregatis prouinciae, discutiantur huiusmodi quaestiones. *Nicae.c.5. Aquisg. 42.Tros-*

42. *Trosle in prin. Burch. lib. 11. c. 36. Iuo par. 14. c. 100. decr.*

CAP. II.

Quidquid de comprouincialium Episcoporum causis (*loquutur de Metropolitanis*) suarumque ecclesiarum, & clericorum, ac saecularium necessitatibus agere, aut disponere necesse fuerit: hoc cum omnium consensu comprouincialium agatur Pontificum, non aliquo dominationis fastu, sed humilima, & concordi omnium administratione. &c. *Nicae. c. 61. apud Iul. ep. 2. c. 23. Hdr. ad Episcopum Mediom. c. 43. Capitul. lib. 7. c. 358. & in additis c. 142.*

CAP. III.

In singulis prouinciis synodus eius prouinciae gubernet iuxta Nicaena decreta. *CP. 2. G. 3. L. Vide Nic. c. 5. Hadr. cap. 9. titu. Episcop. Mediom. Isid. Merca. in pro. conc.*

CAP. IV.

Bis in anno synodus Episcoporum fiat, & inter se dogmata religionis inquirant, & incidentes ecclesiasticas controuersias dissoluant. &c. *Ap. c. 37. G. 38. L.*

CAP. V.

Si difficiles causae, aut maiora negotia orta fuerint, ad maiorem sedem referantur. Et, si illic facile discerni non potuerint, aut iuste terminari: vbi fuerit summorum congregata congregatio, quae per singulos annos bis fieri solet, & debet. &c. *Anacl. epist. 1. prope fin.*

CAP. VI.

Salua in omnibus Apostolica auctoritate, quaecumque sunt ad religionis obseruatiam pertinentia, locis suis, & a suae dioeceseos synodis audiantur. *Pius ep. 2. in fine.*

CAP. VII.

Has litteras de ratione paschali alterius anni praescripsi. &c. Sententiae meae exposui, atque edixi tenorem. Iam prudentiae tuae erit, consors mihi frater, cum vnanimis consacerdotibus nostris hanc ipsam rem in synodo religiosissima tractare; vt si nihil dispositioni nostrae resultat, nobis pleni§sime, apteque rescribas. *Inno. ep. 11. ad Aurelium.*

CAP. IIX.

Si causa aliqua maior extiterit, ob quam necessarium sit fraternum aduocare conuentum; binos de singulis prouinciis Episcopos, quos Metropolitani crediderint esse mittendos, ad fraternitatem tuam venire sufficiat. Ita vt a praestituto tēpore non vltra xv. dies, quo conuenerint, retardentur. Si autem in eo, quod cum fratribus tractandū, definiendumve credideris, diuersa eorum fuerit a tua voluntate sententia; ad nos omnia sub gestorum testificatione referantur, vt remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decernatur. *Leo ep. 54. alias 82. ad Anast. Thessalon. c. 10. & 11.*

CAP. IX.

Saluo Romanae Ecclesiae in omnibus Primatu, manifestum est, quod illa, quae sunt per vnamquamque prouinciam, ipsius prouinciae synodus dispenset, sicut in Nicaeno constat decretum esse concilio. *Hadrian. ad Ingelra. Episcopum Mediom. c. 9. Vide CP. 2. G. 3. L. Capitul. lib. 6. cap. 287. Ansel. lib. 3. c. 88.*

CAP. X.

Episcopus ordinatus, qui negligit ire ad ecclesiam suam, excommunicatus sit, donec eat, aut perfecta synodus omnium Episcoporum in prouincia sua definiat, quid de eo agendum sit. *Anti. 17. (Vide Ap. 36. G. 37. L.)* Si non sua culpa, sed populi, aliave de causa non eat, maneat in honore, & ministerio, sed abstineat a rebus eius ecclesiae, quoad perfecta synodus decernat, quid agendum sit. *Antio. 18. Mart. Brac. c. 10. & 11. Chalc. act. 12. G. 11. L Burch. lib. 1. cap. 37. & 40. & 41. Iuo part. 5. c. 148 & 151. & 152. decr. Anselm. lib. 6. cap. 41. & 200. Caesar. li. 3. cap. 60. Tarrac. lib. 6. cap. 68. & 69.*

CAP. XI.

Si cogat necessitas vendere rem ecclesiasticam, consulatur Primas, qui eum consilio certi numeri Episcoporum deliberet. Si vrgeat necessitas; adhibeat Episcopus vicinos in testes, & curam habeat ostendere in synodo ecclesiae necessitates, vel obnoxius sit Deo, & synodo, & alienus ab honore suo. *Carth. 26. G. Carth. v. c. 4 L. Iuo par. 3. c. 153. decr. Ansel. lib. 5. c. 45.*

CAP. XII.

Episcopis non licet vendere praedia ecclesiae sine voluntate synodi, vel presbyterorum, sine necessitate. *Carth. 33. G. Capit. lib. 7. c. 27. Burch. li. 3. c. 178. Iuo part. 3 c. 139. decr. Ansel. lib. 7. cap. 148. Caesar. lib. 7. c. 70.*

CAP. XIII.

Dies sancti Paschatis tēpore synodi diuulgetur. *Carth. 34. G. Afr. 1. L. Carth. iij. c. 41. L. Vide Carth. 52. G & Carth. iij. c. 1. L.*

CAP. XIV.

Placuit, vt plebes, quae numquam habuerunt proprios Episcopos, nisi ex concilio plenario vniuscuiusque prouinciae, & Primatis. &c. decretum fuerit, minime accipiant. *Afric. c. 65. L. Carth. 101. G. Burch. lib. 1. c. 33. Iuo par. 5. c. 145. decr.*

CAP. XV.

De translatione Episcopi in synodo Episcoporum pro vtilitate ecclesiae facienda. *Carth. iv. c. 27. Iuo li. 3. tit. 6. c. 2. panor. & par. 5. c. 125. decr.*

CAP. XVI.

Si Episcopus intra duos menses coram Metropolitano non cōpareat post ordinationē, in synodo increpatus a fratribus corrigatur. *Tarrac. 5.*

CAP. XVII.

Quotiens secundū statuta Patrū sancta synodus congregatur, nullus Episcoporum aliquam prius causam suggerere audeat, quam ea, quae ad emendationem vitae, ad seueritatem regulae, ad animae remedium pertinent, finiantur. *Aruer. 1. Burch. lib. 1. c. 58. Iuo lib. 4. tit. 2. c. 9. panor. & par. 5. c. 168. decr.*

Marginal notes: *9. q. 2. c. 9. per singulas.* — *3. q. 6. quia.* — *3. q. 6. c. 16. nemo* — *ad. q. 1 & 5. q. 4. c. 2.* — *par. item Hadr.* — *Dist. 92. si quis. c. 7.* — *Dist. c. 5. si quis Episcopus. & si quis ordinatus c. 4.* — *17. q. 4. nullus. 39* — *12. q. 2. c. 51. placuit.* — *7. q. 1. Episcopus 37* — *Dist. 65. c. si quis. 8.*

CAP. XIIX.

De conse. d.3. placuit. 25. Postquam omnia in concilio sacerdotum fuerint ordinata, obseruetur, vt superuentusum ipsius anni Pascha, quo Kalend. die, vel quota luna debeat suscipi, a Metropolitano Episcopo nuntietur. &c. *Brac. ij. c. 9.*

CAP. XIX.

12. q. 2. § Episcopus 73. De consensu concilii sui Episcopus vnam de parochitanis ecclesiis suis monasterium dicare potest. &c. *Toletan. iij. cap. 4. Iuo par. 3. cap. 168. decret.*

CAP. XX.

12. q. 2. quicumq. 66. Remuneratoria donatio Episcopi ad concilium prouinciale deferatur, vt eorum conniuentia confirmetur. *Tolet. iv. c. 36.*

CAP. XXI.

Propinqui morientis Episcopi, nihil de rebus eius, absque Metropolitani cognitione vsurpare praesumant. Quod si is, qui recesserit, Metropolitanus fuerit, successoris eius sententiam, aut concilii † sustinebunt. *Tolet. ix. c. 7.*

† concilij f.

CAP. XXII.

Quo plura emergunt in populo Dei noxia & Episcopali diligentia recidenda, ad hoc plures, & frequentius necesse est conuenire Pontifices. Hac intentione confluximus ad memoratū locum, vt fida collocutione, quid nobis in tantis periculis, & tribulationibus agendum sit, sollicite quaereremus, & sancto Spiritu demonstrante inueniremus. Ad hanc collocutionem vnos praesertim euocatos non euenisse molestius tulimus. Decuerat enim, vt quorum est vnum officium, par studium probaretur. *Synod. Tullensis in epist. ad quosdam Episcopos.*

CAP. XXIII.

Statuit sancta synodus, annitente pio Principe, vt idonei legati dirigerentur, qui singulorum locorum statum (*loquitur de Monasteriis*) sollertissime perscrutarentur, & quae ipsi per se non valerent corrigere, iudicio proxime futuri concilii reuelarent. *Suesion. syno. apud S. Medard. c. 4.*

CAP. XXIV.

Sanctum, & Deo auctore celebratum generaliter, & sine vlla exceptione Nicaenū praecipit concilium; vt omnibus simul Episcopis prouinciae congregatis, discutiantur quaestiones necessariae, & quod regulariter omnibus placuerit, in commune hoc omnes, tam Metropolitanus, quam ceteri sequantur Episcopi. Simili modo & Antiochenum concilium, si qua sunt agenda, peragere iubet prouinciales Episcopos sui consilio Metropolitani, & Metropolitanum consilio Episcoporum prouincialium, sicuti est ibidem designatum. *Concil. Troslei an. in princip. Vide Nicae. c. 5. Antio. 20.*

Iudicia de rebus grauioribus ad synodum deferuntur. Tit. XXXVI.

CAP. I.

11. q. 3. c. 73. ferunter. Singulis annis bis in vnaquaque prouincia synodus omnium Episcoporum eius prouinciae fiat. Ab eis inquiratur de excommunicatis a singulis Episcopis, an affectu potius quam ex iusta causa excommunicati sint, & de aliis rebus. Si merito, ab omnibus feruetur excommunicatio, quoad eisdem mitior sententia placeat. *Nicaen. c. 5. Vide Tribur. c. 2. Aquisgr. 42. Trosle. in prin. Burch. lib. 11. c. 36. Iuo par. 14. c. 100. decr.*

CAP. II.

9. q. 3. c. 4. Saluo in omnibus Romanae Ecclesiae priuilegio, nullus Metropolitanus, absque ceterorum omnium comprouincialium Episcoporum instātia aliquorum, audiat causas eorum, quia irritae erunt, immo & causam in synodo pro facto dabit. *Nicaen. lj. apud Iulium ep. 2. c. 14. Hygin. ep. 1. ante fi. Luc. ep. 1. c. 4. Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 14. Capitul. lib. 7. c. 106. & in addit. c. 146. Burch. lib. 1. c. 65. Iuo par. 5. c. 99. & 174. decr. Anselm. lib. 2. c. 22. in Rom.*

CAP. III.

Salua Apostolicae Ecclesiae auctoritate, nullus Episcopus extra suam prouinciam ad iudicium deuocetur, sed euocatus ipse canonice in loco omnibus congruo, tempore synodali ab omnibus comprouincialibus Episcopis audiatur, qui concordem super eum, canonicamque proferre debent sententiam. Quoniam si hoc minoribus tā clericis, quam laicis concessum est, quanto magis de Episcopis seruari conuenit? *Nicae. c. 54. apud Iul. ep. 2. c. 17. Hadr. c. 18. ad Episcopum Mediom. Capitul. lib. 7. c. 314. Burch. lib. 1 cap. 170. Iuo par. 5. c. 280. decr. Ansel. lib. 3. c. 88.*

CAP. IV.

3. q. 9. c. 2 Caueant iudices Ecclesiae, ne absente eo, cuius causa ventilatur, sententiam proferant; quia irrita erit: quippe, & rationem pro actione reddent in synodo, & vt proditoris calumnia, nec eorum postea vox audiatur. *Nicae. lxiij. apud Iulium ep. 2. c. 14. Vid. Eleutbe. ep. vn. ante fin. Felix. ep. 1. post prin. Hadrian. c. 49. ad Episcopum Mediom. Capitul. lib. 6. c. 279. & lib. 7. c. 219 Burch. lib. 16. cap. 14. Iuo par. 6. c. 319 decr. Ansel. lib. 3. c. 28. Caesar. li. 5. c. 65. Tarrac. lib. 2. cap. 58.*

CAP. V.

3. q. 6. c. 11. & 11. q. 3. c. 35. Irritam esse iniustam Episcoporum damnationem decernimus; & idcirco a synodo retractandam, ita vt oppressis ab omnibus in cunctis subueniatur causis. *Nicae. lxvi. apud Iuli ep. 2. c. 27. Felix. ep. 1. post prin. Hadr. cap. 54. ad Episcop. Mediom. Carth. iv. c. 28.*

CAP. VI.

Si non possint prouinciales corrigere Episcopum, ad maiorem synodum, quam illa fuit perueniant. Et non ante instituatur accusatio, quam se inscribant simili periculo subiacere, si quid in accusatione per calumniam obiciant. CP. c. G.

CAP. VII.

16. q. 3. c. 1 Paroeciae rusticae, vel praedia in singulis ecclesiis eius Episcopi permaneant, qui ea possi-

possidet, & gubernat. Si vero intra xxx. annos quaestio moueatur de eis; licet ei, qui se lædi putat, mouere litem apud synodum prouinciae. *Chalced. c. 17.* Trull. c. 25. *Burch. lib. 3. c. 148. Iuo lib. 2. tit. 6. c. 1. panor. & par. 3. c. 106. decr. Anselm. lib. 5. cap. 26.*

CAP. IIX.

Lecta est definitio Episcoporum Orientis super depositione Photii, quae conueniebat cum ea, quæ facta fuerat a synodo Rom. præsente Nicolao Papa. *Syn. iix.* CP. *act. 1. in med.*

CAP. IX.

Ioannes Antiochenus Episcopus in Ephesina synodo idcirco damnatus est, quia Cyrillum anterioris, id est Alexandrinae sedis Antistitem damnare non metuit. Vnde præfata vniuersalis synodus ad Caelestinum summae sedis nostrae Pontificem scribens, inter cetera dicit: Indignetur ergo tua religiositas competenter pro his, quae facta sunt. si enim data fuerit volentibus licentia, & maiores iniuriis sedes afferre, † & contra eos, in quibus non habent potestatem, contra leges, & contra canones proferre sententias; ibunt ad vltimam confusionem Ecclesiae res. *Syn. Roman. sub* Hadr. *y. in allocutione 3. apud syno. iix. gener.* CP. *act. 7. refert etiam* Nicol. *ad Mich. Imp. ante med.*

† afficere f.

CAP. X.

Nos ad supplementum vestrum fratres, & coëpiscopos nostros vocamus amplius, quam lxx. cum quibus haec, quae subter habentur inserta, regulariter tractando decreuimus. &c. Sancta synodus dixit: Haec sunt, quae deinceps propter malorum hominum insidias obseruari volumus. &c. [Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, postquam ipse ab eis caritatiue conuentus fuerit, vt ipsam causam emendare debeat, & eam corrigere noluerit: non olim, sed tunc ad summos Primates, causa eius canonice deferatur; qui in congruo loco infra ipsam prouinciam, tempore congruo, id est, autumnali, vel aestiuo concilium regulariter conuocare debebunt; ita vt ab omnibus eiusdem prouinciae Episcopis inibi audiatur. quo & ipse regulariter conuocatus, si enim aut infirmitas, aut alia grauis necessitas non detinuerit, adesse debebit. quia vltra prouinciae terminos accusandi ante licentia nō est, quam audientia rogetur. &c. Spoliatus Episcopus ab honorabili concilio redintegretur legali ordine. Praesul vero cum omni honore statui pristino reddatur; & ipse dispositis, ordinatisque libere, atque secure diu suis, tunc regulariter intra iv. vel v. aut vii. menses, iuxta quod possibilitas ei fuerit, & non ante conuocatus ad tempus concilio in legitimo, & canonico, veniat ad causam: & si ita iuste videtur, accusantium propositionibus respondeat. &c. Quod [si aegrotans fuerit Episcopus, aut aliqua eum grauis necessitas detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat. Haec fratres ad vestram, & omnium coepiscoporum opem, & defensionem in synodo vnanimiter sunt decreta. &c. *Felix & lxx. Episcopi epist. 2. in prin.* Hadr. *cap. 5. ad Episcopum* Mediomat. *Burch. lib. 1. c. 51. & 174. Iuo lib. 4. tit. 2. c. 7. & tit. 6. c. 5. panor. & par. 5. c. 161. & 248. & 292. decr. Ansel. lib. 3. cap. 88. Caesar. lib. 4. c. 18.*

c. 2. de accus. Greg. ix. c. 8. eo. titu in 1. collect.

3. q. 2. §. Episcopus c. 8.

5. q. 3. c. 8

CAP. XI.

5. q. 2. c. vltimo.

Capitula quaedam a sanctis Patribus, tam in Nicaena synodo, quam & in hac sede constituta ponamus. &c. [Si Primates accusatores Episcoporum cum eis pacificare familiariter minime potuerint; tunc tempore legitimo eos ad synodum canonice conuocatā, non intra angusta tempora, canonice conuocent; & non prius, quam eis per scripta significent, quid eis opponitur, vt ad responsionem praeparati adueniant. Nam si aut vi, aut timore eiecti, aut suis rebus spoliati fuerint; nec canonice euocari ad synodum possunt, nec respondere aemulis debent, ante quam canonice restituantur, & sua eis omnia legaliter reddantur. *Felix ij. & syno. Rom. epi. t. in prin. & c. 3. Burch. lib. 1. c. 221. &* Iuo *p. 5. c. 335. decr.*

CAP. XII.

Si Episcopus legitime accusatus, & supradicto ordine ad concilium canonice conuocatus fuerit, absque vlla trepidatiòne ire debebit; & si ire non potuerit, pro se legatum ad synodum mittat. &c. Ille vero, qui vi, aut timore a sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum, quam ei omnia legibus redintegrentur. &c. *Felix ij. & syno. d. ep. 1. c. 6. & 8. Iuo lib. 4. tit. 6. c. 8. panor. Ansel. lib. 3. c. 52.*

CAP. XIII.

Quotiens Episcopus super certis accusatur criminibus, si tales fuerint accusatores, qui iuste, & canonice recipi debeant, legitima in synodo suo in tempore congregata, ab omnibus canonice audiatur, qui sunt in prouinciis Episcopi. *Felix ij. & syno. d. ep. 1. c. 17. Burch. lib. 1. c. 169. Iuo par. 3. c. 279. decr.*

CAP. XIV.

Quamquam comprouincialibus Episcopis vna cum eorum Metropolitano, suae prouinciae causas Episcoporum liceat caritatiue, & concorditer agitare; non tamen, sicut in praedicta (*Nicaena*) te praesente (*Athanasi*) constitutum est synodo, licet definire absque Romani Pontificis auctoritate. &c. *Felix ij. & syno. d. ep. 1. c. 18.*

CAP. XV.

Si fuerit ecclesiasticum negotium; apud Episcopos interueniente Primate, si quidem maior causa fuerit; si vero minor, Metropolitano. Si vero fuerit saeculare, apud eiusdem ordinis viros, iudicio tamen Episcoporum terminetur. &c. Si autem difficiles causæ, aut maiora negotia orta fuerint; ad maiorem sedem referantur: & si illic facile discerni non

2. q. 6. omnis c. 3.

ni non potuerūt, aut iuste terminari, vbi fuerit summorum congregata congregatio, quæ per singulos annos bis fieri solet, & debet, iuste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primate ecclesiastico iudicentur. &c. *Anacl. ep. 1. in fin.*

CAP. XVI.

9. q. 3. c. 5. Archiepiscopus nihil de Episcoporum causis, aut de aliis communibus iuxta statuta Apostolorum, absque cunctorum illorum agat consilio. &c. *Anicet. ep. vni. ante med.*

CAP. XVII.

2. q. 2. nul lus. c. 3. Primates, & synodus Episcopo spoliato sua restituant. &c. *Steph. ep. 2. in prin. Capit. lib. 7. cap. 131. in addit. Burch. lib. 1. cap. 142. Iuo par. 5. cap. 255. decr.*

CAP. XIIX.

Episcopus aliter non debet audiri, aut iudicari, nisi in praesentia omnium cōprouincialium, & ab omnibus comprouincialibus Episcopis; quia ipsis absentibus, nec debet, nec potest. *Steph. ep. 2. in med.*

CAP. XIX.

Qualiter ad concilium veniatur. &c. qualiter spoliati restitui suorum amicorum, & ecclesiasticorum Patrum consiliis † vti debeant, sufficienter ab Apostolis, eorumque successoribus, ac nostrie praedecessoribus statutum esse putamus. *Caius epist. vn. in princ. Anselm. lib. 3. cap. 45.*

† cōciliis.

CAP. XX.

Nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, suo tempore Apostolica, aut regulari auctoritate conuocata, super quibuslibet pulsatus criminibus audiatur, vel iudicetur; ne innocens damnetur, aut perdant communionem. *Marcell. epist. 2. in med. Iuo par. 4. cap. 240. decr.*

CAP. XXI.

2. q. 2. in ... scripturis c. 4. Spoliatos Episcopos scias, nec ad synodū comprouincialem, nec ad generalem posse vocari, nec in aliquo iudicio, ante quam cuncta, quae eis sublata sunt, legibus potestati eorum redintegrentur. &c. tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur, ante quam ad synodum conuocentur, & ab omnibus quibusque suae prouinciae Episcopis audiantur. &c. In synodalibus Patrum decretis, & Regum edictis legitur statutum. [Redintegranda sunt omnia. &c. ante accusationem, aut regularem ad synodum vocationem eorum. *Euseb. ep. 2. in fi. Vide Io. 1. ep. 1. Iuo lib. 4. tit. 6. c. 4. & 7. panor. & par. 5. c. 249. decr. Ansel. lib. 3. c. 44. & 51. Tarrac. lib. 2. c. 49.*

3. q. 2. pri us. c. 6.

3. q. 1. c. 3 & 4.

CAP. XXII.

3. q. 6. c. 6 Discutere Episcopos, & summas ecclesiasticorum negotiorum causas, Metropolitano, vna cum omnibus suis comprouincialib. ita vt nemo ex eis desit, & omnes in singulorum concordent negotiis, licet: sed definire eorum, atque ecclesiasticarum summas querelas causarum, vel damnare Episcopos absque huius sanctae sedis auctoritate minime licet. &c. Nam vt nostis, synodum, sine eius auctoritate fieri non est catholicum; nec Episcopus, nisi in legitima synodo, & suo tempore Apostolica vocatione congregata definite damnari potest. *Damas. epis. 3. c. 2. Burch. lib. 1. c. 179. Iuo par. 5. c. 395. decr. Ansel. lib. 2. c. 60. Tarrac. lib. 2. c. 45.*

CAP. XXIII.

Tempus congruum praeuideri oportet, quando vniuscuiusque accusatae personae causa rectissime in medio producatur; quatenus grauitatem eius, consonantiamque cōtra Patrum decreta, vel synodorum confessionem prodi minime cognoscatur. &c. *Damas. d. epist. 3. ante med.*

CAP. XXIV.

5. q. 2. c. 2 Relatum est ad Apostolicam sedem, vos accusationes fratrum per scripta suscipere: &c. Quod factum corrigi rogamus; nec vmquam prius per scripta [eorum, qui accusantur, causam discutere, nisi per querelantium institutiones vocati, canonice ad synodum veniant. &c. *Damas. epist. 6. in princip. Anselm. lib. 3. cap. 47.*

CAP. XXV.

11. q. 1. c. 27. Si quae causae, vel cōtentiones inter clericos, vel inter laicos, tam superioris gradus, quam etiam inferioris, fuerint exortae; placuit, vt secundum synodum Nicaenam, congregatis omnibus eiusdem prouinciae Episcopis iudicium terminetur. &c. Si autē maiores causae in medium fuerint deuolutae; ad sedem Apostolicam, sicut synodus statuit, & vetus † consuetudo exigit, post iudicium Episcopale referantur. *Inno. ep. 2. ad Victoric. c. 3. Isid. Mercator in prol. conc. Vid. Nicol. in ep. ad Caroli Regem incip quamquam. Rothadum, & in ep. ad Episcopos Galliae incip. quamuis singul. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. c. 109. Ansel. lib. 2. c. 53. Caesar. lib. 5. c. 10. Tarrac. lib. 1. c. 148.*

† beata.

CAP. XXVI.

Massiliensis ecclesiae sacerdotem, qui dicitur in necem fratris taliter gratulatus, vt huic, qui eius sanguine cruentatus aduenerat, portionem cum eodem habiturus, occurreret, vestro eum audiendum collegio delegamus. *Caelest. epis. 2. c. 6. in fine ad Episcopos Galliae.*

CAP. XXVII.

3. q. 1. c. 5 & 6. Prius oportet omnia (*Episcopis spoliatis*) legibus redintegrari; & ecclesias, quae sibi sublata sunt, cum omni priuilegio suo restitui, & postmodum non sub angusti temporis spatio, sed tantum temporis spatium indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum conuocentur, & ab omnibus quisque suae prouinciae Episcopis audiatur. *Ioan. ep. 1. post prin. Euseb. ep. 2. in fine. Iuo lib. 4. titu. 6. c. 7. panor. & par. 5. c. 249. decr. Ansel. lib. 3. cap. 44. et. 51.*

CAP.

CAP. XXIIX.

Dist. 17. multis. e. 5. Si in qualibet prouincia ortae fuerint quaestiones, & inter ipsius prouinciae Episcopos discrepare coeperit ratio, atque inter ipsos dissidentes non conueniat, ad maiorem tunc sedem referantur. Et si illic facile, & iuste non discernuntur; vbi fuerit synodus regulariter congregata, canonice, & iuste iudicentur. *Pelagius ij. epist. 1. in fine. Anselm. lib. 2. cap. 34.*

CAP. XXIX.

Si clericus, vel laicus habuerit causam aduersus Episcopum proprium, vel aduersus alterum, aut Episcopus aduersus quemquam; apud synodum prouinciae iudicetur. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. c. 26. Capitul. lib. 7. cap. 321.*

CAP. XXX.

Lambertus Episcopus in Meldensi concilio excommunicatus est, tum pro aliis nefariis, tum pro eo, quod quinque clericos ad Romanam synodum ire, & de malitia eius querimoniā volentes facere, captione pessima afflixit. *Gregor. vij. lib. 9. regist. epist. 34. ante medium.*

CAP. XXXI.

Si quis excōmunicatum alterius siue clericum, siue saecularem recipere post interdictum praesumpserit; nouerit se reum fraternitatis factum, causam in concilio redditurum. *Arel. ii. cap. 8.*

CAP. XXXII.

Si quis Episcopus suae † sententiae nō acquiescit, synodi legibus audiendū. *Arel. ii. c. 29.*

† Episcopi sui s.

CAP. XXXIII.

Si liceat (*Episcopos*) vel aliquos etiam minorum graduum clericos, nisi canonice tempore legitimo vocatos, aut sine legitimis accusatoribus a suis sedibus eiectos, aut suis spoliatos rebus vocare ad synodum, vel dānare. quia legimus eos non posse canonice ad synodum, ante suam diu tenendam, & gubernandam, viribus scilicet pleniter resumtis, restitutionem, suisque omnibus sibi legaliter restitutis integerrime, vocari, aut vt veniant ad synodum, nisi sponte voluerint, imperari. *Steph. & alii ad Damas. in med.*

CAP. XXXIV.

De iniustitia, vel iniquitate excommunicationis proximae synodo reseruetur. *Araus. 11.*

CAP. XXXV.

6. q. 4. si quis. c. 1. & 2. Si quis Episcopus de aliquibus criminibus iudicetur; deinde contingat discordare de eo Episcopos eius prouinciae, aliquibus noxium esse censentibus, placuit vt de tota re Metropolitanus a vicina prouincia alios vocet, qui controuersiam dissoluant vna cū eis, qui ex prouincia sunt. *Antio. 14.* Si omnes Episcopi eius prouinciae in eadem sententia sint, ab aliis non iudicetur. *Antio. 15. Mart. Brac. 13. Burch. lib. 1, c. 150. Ivo par. 5. c. 263. decr. Ansel. li. 5, c. 77. & 78. in addit.*

CAP. XXXVI.

Clerico, nisi ex permissu Epi sui, seruorum suorum † saecularia iudicia adire nō liceat. Sed si fortasse Episcopi sui iudicium coeperit habere suspectum, aut ipsi de proprietate aliqua aduersus ipsum Episcopum fuerit nata contentio; aliorum Episcoporum audientiam, non saecularium potestatum debebit ambire: aliter a communione habeatur alienus. *Venet. c. 9.*

† seu Vicarior. f.

CAP. XXXVII.

Si quis superbia elatus, officium suum indignatione quacumque implere noluerit; iuxta statuta priora, laica communione contentus, † & ab ordine depositus, tamdiu habeatur, quamdiu praesente Episcopo satisfecerit paenitentia. &c. De quibus si querela procedat, officium agens recurrat ad synodum. *Aurel. iij. cap. 19.*

† a cōmunione retentus.

CAP. XXXIIX.

11. q. 1. si qui. 26. Cum in synodum ventum fuerit, in praesumptores, iuxta personarum, & ordinum qualitatem, a Pontificibus, qui tunc in vnum collecti fuerint, vindicetur. *Aurel. iij. c. 2.*

CAP. XXXIX.

Si Metropolitanus a quocumq; comprouinciali Episcopo bis fuerit in causa propria appellatus, & eum audire distulerit; ad proximam synodum, quae constituetur, negotium suum in concilium licentiam habeat exerendi, & quidquid pro iustitia a comprouincialibus suis statutum fuerit, studeat obseruare. *Aurel. v. c. 17. in fin.*

CAP. XL.

Si quid inter fratres, id est, coepiscopos nostros contentionis ortum fuerit; si de vna prouincia sunt, Metropolitani cum comprouincialib. suis iudicio sint contēti. *Lugd. c. 1.*

CAP. XLI.

Si talis fuerit immanitas causae, vt eam solus Metropolitanus definire non valeat, aduocet secum vnum, vel duos coepiscopos. Quod si & ipsis dubietas fuerit, conciliabulo definito, diem, vel tempus instituant, in quo vniuersi rite collecti fratris sui, & coepiscopi causas discutiant, & pro merito, aut iustificent, aut culpent. *Matisc. ij. cap. 9.*

CAP. XLII.

Omnes, qui causas aduersus Episcopos, ac iudices, ac potentes, aut contra quoslibet alios habere noscuntur, ad idem concilium concurrant: & quaecumque examine synodali a quibuslibet praue vsurpata inueniuntur, Regij executoris instantia iustissime his, quibus iura sunt, reformentur, ita vt pro compellendis iudicibus, vel saecularibus viris ad synodum, Metropolitani studio quidam exequutor a Principe postuletur. *Toletan. iv. cap. 3.*

CAP. XLIII.

Cōfinitimi hostium sacerdotes. &c. quodliber mandatum ad gentem extraneam occulte acceperit, vel dirigere non praesumat. Qui autem deprehenditur, aut conuincitur denunciatus Principi apud concilium, condigna

digna animaduersione multabitur. *Toletan. iv. cap. 29.*

C A P. XLIV.

Visum nobis fuit, vt quia ordo canonicus docet, vt in ipsis conciliis adsint presbyteri, & diaconi, & omnes, qui se laesos existimãt, & synodi experiantur examen; vt adsint etiã vniuscuiusque Episcopi eruditi viri, quos ad Christi militiam, eiusque Ecclesiae honorẽ, vtilitatemque praeparat, quatenus & ceteris Ecclesiis noti sint, & studium, ac prouidentia Episcopi, & aliorum exempla manifesta fiant. *Parisien. sub Ludouico, & Lothar. lib. 1. cap. 26.*

Synodus iudicat inter Episcopos, & clericos. Tit. XXXII.

C A P. I.

11. q. 1. c. 47.

SI clericus cum suo, vel alieno Episcopo cõtrouersiam habet, apud synodum prouinciae iudicetur. *Chalcedonens. 9. Vide Aquisgr. cap. 86. Nicol. in epist. ad Mich.* Imp. *ante med. Hadr. Papa c. 26. ad Episcop. Mediom. Capit. lib. 7. cap. 321. Iuo lib. 6. cap. 360. decr. Tarrac. lib. 1. cap. 148.*

C A P. II.

Quicumq; presbyter, aut diaconus a proprio Episcopo depositus fuerit propter aliquod crimen. &c. potestatem habeat ad Metropolitam ipsius prouinciae concurrere. &c. Metropolita vero ille libenter suscipiat huiusmodi, & aduocet Episcopum, qui deposuit, vel alio modo clericum laesit, & apud se cum aliis etiam Episcopis negotii faciat examen. ad confirmandam scilicet sine omni suspicione, vel destruendam per generalẽ synodum, & multorum sententia clerici depositionẽ. &c. *Syn. viij. CP. sub Hadr. ij. c. 26.*

C A P III.

1. q. 7. § quis. c. 22 11. q. 3. § quis. c. 2.

A suo Episcopo excommunicatus, si ab eodem receptus non fuerit, non ante ab aliis suscipiatur, quam synodo facta comparens se expurget. & si persuaserit, a synodo aliã sententiam consequatur. Idem in laicis, presbyteris, & diaconis, & clericis fit. *Antioch. 6. Vide Nicae. 5. Aquisgr. 72. Mart. Brac. 36. Burch. lib. 11. cap. 37. Iuo lib. 5. tit. 3. c. 21. panor. & p. 14. c. 27. & 101. decr. Deusd. c. 4.*

C A P. IV.

6. q. 2. c. 1.

Episcopus si clerico, vel laico crimen imposuerit, deducatur ad probationem in synodum. *Carth. iv. c. 29. Caes. lib. 4. c. 90.*

C A P. V.

11. q. 3. c. 30.

Clericus, qui Episcopi circa se districtionem iniustam putat, recurrat ad synodum. *Carthag. iv. cap. 66.*

C A P. VI.

Si quis Episcopi sui sententiae nõ acquiescit, recurrat ad synodum. *Vasens. 5.*

C A P. VII.

Si quis clericorum circa se districtionem Episcopi sui putat iniustam; iuxta antiquas constitutiones recurrat ad synodum. *Aurel. iij. cap. 20.*

C A P. IIX.

15. q. 7. c. 1. & vlt.

Iuxta priscorum Patrum decretum, nullus Episcopus sine concilii examine deiicere presbyterum, vel diaconum potest. &c. *Hispalen. ij. cap. 6.*

C A P. IX.

Si quilibet laicorum, vel clericorum, contra Episcopum, vel alicuius ordinis clericũ aliquid queritur; nouerint nos paratos, & legitimam praebere audientiam; & si quid perperam gessisse probati fuerint, debita animaduersione punire. *Ticin. sub Lud. ij. c. 3.*

Synodi est punire Episcopos, presbyteros, & reliquos clericos. Tit. XXXIIX.

C A P. I.

3. q. 6. c. 8

PLacuit, vt accusatus, vel iudicatus a cõprouincialibus in causa Episcopus liceter appellet, & adeat Apostolicae sedis Pontificem, qui aut per se, aut per vicarios suos, eius retractari negotium procuret. & dum iterato iudicio Pontifex causam suam audit, † nullus alius in eius loco ponatur, aut ordinetur Episcopus. *Nicae. c. 19. apud Iul. ep. 2. cap. 3. Victor. ep. 1. cap. 3. Xystus ij. epist. 1. in fi. Capitul. lib. 7. c. 155. in additis. Burch. lib. 1. cap. 144. & cap. 176. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 2. panor. & par. 5. c. 4. & c. 257. decr. Ansel. lib. 2. cap. 11. Caesar. lib. 5. cap. 60.*

† agit

C A P. II.

Dist. 18. quoniã. 7

Synodo facta de canonicis, & Euangelicis negotiis, oportet Episcopos curare seruari mandata Dei. &c. non autem liceat Metropolitano iumentum, vel speciem aliquã exigere ab aliquo Episcopo suo. si conuincatur, reddat quadruplum. *Nicae. ij. cap. 6. Iuo par. 5. cap. 373. decr.*

C A P. III.

Si Episcopus accusetur de aliqua re a fide dignis, vocetur ab Episcopis. Si venerit, & confessus fuerit, paenitentia competens definiatur. Si vocatus non paruerit, iterum vocetur duobus Episcopis ad eum missis. Si ne tũ quidem, tertio vocetur duobus rursum Episcopis ad eum missis. Si vero etiam tum eos contemnat, neque compareat; synodus definiat in eum, quod arbitrabitur oportere: ne fugiendo iudicium, lucrari videatur. *Ap. 74.*

C A P. IV.

5. q. 4. c. 2 & 3. q. 8. c. 2. Quo-dicet.

Duodecim iudices quilibet Episcopus accusatus, si necesse fuerit, eligat, a quib. eius causa iuste iudicetur. nec prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur, quam ipsi per se eligantur. & regulariter vocatus ad suorum primo conuentum Episcoporum per eos eius causa iuste audiatur, & rationabiliter discernatur. Finis vero eius causae ad sedem Apostolicam deferatur, vt ibidem termi-

terminetur. *Zeph. epist. 1. ante med. Iuo par. 5. cap. 245. decr. Anselm. lib. 3. c. 41. Caesar. lib. 5. cap. 41. Tarrac. lib. 2. c. 52.*

CAP. V.

Nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, suo tempore Apostolica auctoritate conuocata, super quibuslibet criminibus pulsatus, audiatur, vel iudicetur. *Marcellus ep. 1. in princ. & epist. 2. in med. Iuo par. 4. cap. 240. decr. Anselm. lib. 2. cap. 7.*

CAP. VI.

Nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, suo tempore, Apostolica, aut regulari † auctoritate conuocata, super quibuslibet pulsatus criminibus audiatur, vel iudicetur: ne innocens damnetur, aut perdat communionem. *Marcellus epist. 2. in med. Iuo par. 4. cap. 240. decr.*

† Regali. [margin]

CAP. VII.

[margin: 5. q. 4. c. 2.]

In Nicaena synodo statuerunt (*Patres* vt [nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, & suo tempore Apostolica auctoritate conuocata, super quibusdam criminationibus pulsatus audiatur, id est, iudicetur, vel damnetur. Sin aliter praesumptum a quibusdam fuerit; in vanũ deducatur, quod egerint, nec inter ecclesiastica vllo modo reputabitur. *Iulius ep. 1. in med. Vid. Hadr. ad Episcopum Mediom. c. 9. Capitul. lib. 6. cap. 287. lib. 4. & lib. 7. cap. 150. in addit. Iuo ep. 239. ad Guidobaldum* Antisiodoren. *Episcop.*

CAP. IIX.

[margin: 5. q. 2. c. 1.]

Episcopus, nisi in legitima synodo, & suo tempore Apostolica vocatione congregata, definite damnari non potest. &c. [Vocatio ad synodum iuxta decreta Patrum, canonica, eius, qui impetitur, tam sua praesentia, quã & scriptis, atque apocrisariis per spatium fieri debet congruum, atque canonicum. Quia nisi canonice vocatus fuerit suo tempore, & canonica ordinatione, licet venerit ad conuentum, quacumque necessitate, nisi sponte voluerit, nullatenus suis respondebit insidiatoribus. quoniam nec saeculi leges hoc permittunt fieri, quanto magis diuinae. *Dam. ep. 3. c. 4. Burch. lib. 1. c. 156. & 179. Iuo par. 5. c. 266. & 295. decr. Anselm. lib. 2. c. 61. & lib. 3. c. 46. Tarrac. lib. 2. c. 65.*

CAP. IX.

[margin: 3. q. 9. decernimus c. 10.]

Dilationem (*Maximo Episcopo*) dedimus, & decreuimus vestrum debere intra prouinciam esse iudicium, & congregari synodum ante diem Kal. Nouembr. vt si adesse voluerit praesens, si confidit, ad obiecta respondeat; si vero adesse neglexerit, dilationem sententiae de absentia non lucretur. *Bonif. ep. 2. in fi. Burch. lib. 1. c. 161. Iuo par. 5. cap. 271. & p. 6. c. 338. decr. Ans. lib. 3. c. 34.*

CAP. X.

Condemnatus est memoratus Bassus a synodo. ita tamen, vt in vltima die viaticum ei non denegetur, propter humilitatem † pietatis Ecclesiae. *Xystus iij. epist. vnic. cap. 1. in fine. Pontificale in eod. Xysto.*

† humanitatem. [margin]

CAP. XI.

[margin: 2. q. 4. c. vltimo.]

Nullam damnationem Episcoporum esse vmquam censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum, qui fit † per duodecim Episcopos, aut certe probata sententia per idoneos testes. *Leo iv. in epist. ad Episc. Britan. in prin. Iuo par. 5. c. 116. decr.*

† sit [margin]

CAP. XII.

[margin: 15. q. 7. c. 1.]

Communi decreto censemus, vt quandocumque aliquis Episcoporum criminatur, congregatis omnibus eiusdem prouinciae Episcopis, causa eius audiatur, vt non occulte iudicetur, vel damnetur, qui † ab aliis prius iudicari non potest, nisi ab iis, a quibus ordinari potuit. Quod si aliter factum fuerit, nullas vires habebit. *Hadr. ad Episco. Mediom. c. 25. Hispal. ij. c. 6. Capit. l. 7. c. 320.*

† quia [margin]

CAP. XIII.

[margin: 7. q. 1. c. 24. si quis]

Si Episcopus susceperit presbyterum, diaconum, clericum depositum a suo Episcopo; quod noluit redire ad suam parocciam, sed in aliena versari; a synodo communi puniatur, vt dissoluens leges Ecclesiae. *Antioch. 3. Aquisgr. 31. Mart. Brac. 34. Ans. l. 7. c. 195.*

CAP. XIV.

[margin: 9. q. 1. Episcopum c. 7.]

Episcopus ad alienam vrbem, vel locum discedens, & ordinans alienos presbyteros, vel diaconos, ad loca alteri Episcopo pertinentia, sine voluntate eius Episcopi; irrita sit ordinatio, & ipse a synodo puniatur. *Antio. 22. Burch. l. 1. c. 71. Iuo p. 5. c. 178. decr.*

CAP. XV.

[margin: 10. q. 1. Episcop. c. 8. 12. q. 1. c. 23. Episcop.]

In synodo Episcopus, & Prespyteri, & diaconi de mala administratione plectentur. *Antio. 25. Mart. Brac. 16. Ans. lib. 6. c. 163.*

CAP. XVI.

Gaudentius Episcopus dixit: Addendum si placet huic sententiae, quam plenam sanctitate protulisti: vt cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum iudicio, qui in vicinis locis commorantur, & proclamauerit agendum sibi negotium in vrbe Roma; alter Episcopus eius in cathedra post appellationem eius, qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in iudicio Episcopi Romani determinata. *Sardic. cap. 4. Tullen. post epist. synodi. Anselm. lib. 2. cap. 75.*

CAP. XVII.

[margin: 2. q. 6. si quis. 35.]

Placuit, vt si quis Episcopus accusatus fuerit, & iudicauerint congregati Episcopi regionis ipsius, & de gradu suo eum eiecerint; si appellauerit, qui deiectus est, & confugerit ad Episcopum Romanae Ecclesiae, & voluerit se audiri; si iustum putauerit, vt renouetur iudicium, vel discussionis examen, scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima, & propinqua prouincia sunt, vt ipsi diligenter omnino singula requirant, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sua mouerit Episcopum Romanum, vt e latere

suo

suo presbyteros mittat; erit in potestate Episcopi, quid velit, & quid aestimet. Et si decreuerit mittendos esse, qui praesentes cum Episcopis iudicent, habentes eius auctoritatē, a quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si vero crediderit Episcopos sufficere, vt negotio terminum imponant; faciet quod sapientissimo consilio iudicauerit. * Responderunt Episcopi: Placet. * *Sard. cap. 5. G. 7. L. Carth. G. in princ. Carth. vj. in prin. L. Afr. in fi. L. Carth. c. 135. G. ex litteris ad Bonif. Papam. Iuo par. 5. c. 27. decr.*

CAP. XIIX.

4. q. 5. quisquis. c. vn.

Si quis Episcopus accusetur, apud Primates prouinciae accusator deferat causam, sed non prohibeatur a communione accusatus, nisi ad defensionem vocatus in iudicium electorum non compareat. &c. Si vero ad synodum anniuersarium omnium comparere noluerit, vt etiam illic causa terminetur; ipse se condemnasse videtur. &c. *Carth. cap. 19. G. Carth. 3. cap. 7. L. Tullen. post epist. synod. Burch. lib. 1. cap. 160. Iuo lib. 4. tit. 10. c. 2. panor. & par. 5. c. 270. decr. Ansel. lib. 3. c. 33.*

CAP. XIX.

c. 1. de iud. Greg. in. et in 1. collect. †Centuriensi †promiserat †eius

De Quodultdeo Centuriato † (*Episcopo*) qui cum aduersarius eius peteret, vt ad synodum ingrederetur, interrogatus, an vellet cum eo apud Episcopos experiri: prius quidem suscepit, † alia vero die id sibi non placere respondit: & recessit. Placuit omnibus Episcopis, vt nemo eidem communicet, donec causa (contra eum † expediatur. Episcopatum vero ei auferri ante finem causae, nemini Christiano placere potest. *Carthag. 88. G. Miueu. c. 3. L. Afric. 54. L. Vide Felicem epist. 2. in princ. Hadr. c. 5. them. 3. ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 7. in addit. c. 143. & c. 154. Burc. l. 1. c. 181. Iuo p. 5. c. 297. decr.*

CAP. XX.

Dist. 90. c. 1.

Discordantes clericos Episcopus, vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat; inobedientes synodus per audientiam damnet. *Carth. iv. cap. 59. Burch. lib. 2. cap. 215. Iuo par. 6. cap. 290. decr. Ansel. lib. 8. cap. 34. in addit. Caesar. lib. 4. cap. 112.*

CAP. XXI.

27. q. 1. c. 26. de filia.

Episcopi, siue presbyteri, siue diaconi filia, si deuota fuerit, & peccauerit, & maritū duxerit: si eam pater, vel mater in affectum receperint, a communione habeātur alieni. Pater vero causas in concilio nouerit se praestaturum. *Tolet. i. c. 19. Mart. Brac. c. 30.*

CAP. XXII.

Episcopi dum conspiciunt iudices, ac potentes pauperum oppressores existere, prius eos sacerdotali admonitione redarguant; & si contempserint emendari, eorum insolentiam Regis auribus intiment. &c. Si quis autem Episcoporum id neglexerit, concilio erit reus. *Tolet. iv. cap. 31.*

CAP. XXIII.

Si quis sacerdotum, secundum statuta cōcilii Valentini, ad humanda decedentis Episcopi membra venire commonitus, pigra voluntate distulerit; appellantibus clericis obeuntis Episcopi apud synodū, siue apud Metropolitanum Episcopum, tempore anni vnius, nec faciendi missam, nec communicandi habeat licentiam. &c. *Tolet. vij. cap. 3. Valent. in Hispan. cap. 4. Burch. lib. 1. cap. 16. Iuo par. 5. cap. 330. decr.*

CAP. XXIV.

Agapium, & Babonem Diuiensis vrbis Episcopos, pro eo, quod ipsos contra statuta canonum in multis condicionibus errasse, vel deliquisse cognouimus, ipsos iuxta tenorem canonum ab omni Episcopatum eorum ordine decreuimus regradare. *Cabilon. cap. 19. in addit.*

CAP. XXV.

Si clerici vagi Episcopis suis canonice obedire noluerint, excommunicentur vsque ad iudicium Archiepiscopi regionis illius. & si ille eos corrigere non valuerit; tunc omnino sub vinclis constringantur, vsque ad synodum, vt ibi eis indicetur, vtrum ad iudicium Domini nostri, aut ad istam magnam synodum afferantur sub custodia publica. *Magun. 22.*

CAP. XXVI.

Precamur, vt si aliquis deinceps accusator adnisus fuerit aliquem excessum in Episcopali ordine rite reprehendere, & ad aures Imperiales perducere, vt non facile per cuiuscumque personam officium tanti ministerii in aliquo vilescere videatur. Accusator itaque vti, sicut hactenus, delitescendo subtrahere locum non habeat, sed neque accusatus: huius rei veritas synodali conuentui pateat. ibidemque omni occasione remota, vtrorumque examinatio secundum veritatem examinetur; vt quod quisque meretur, accusatus videlicet, siue accusator, pro merito canonicae disciplinae subiaceat. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. vlt. c. 7.*

CAP. XXVII.

De Ebbone Archiepiscopo Remensi sua confessione damnato (*& deposito*) a se ipso, & a quadraginta & quatuor Episcopis, cuius damnatio confirmata fuit a Sergio Pontifice maximo. *Synodo Suession. apud Sanctum Medard. in causa Hincmari.*

CAP. XXIIX.

15. q. 7. c. 4. 3. q. 8. suggero. c. 2.

Statutum est in hac sancta, & vniuersali synodo, vt nullus Episcopus deponatur, nisi a duodecim Episcopis, presbyter a sex, diaconus a tribus. In concilio Carthaginēsi cap. duodecimo, [Felix Episcopus dixit: Si quis Episcopus in reatum aliquem incurrerit, & non potest plurimos congregare Episcopos: ne in crimine remaneat, a duodecim Episcopis audiatur: & presbyter a sex, cum proprio suo Episcopo: & diaconus a tribus Episcopis audiatur. Et in eodem concilio cap. vigesimo: vt presbyter à sex, diaconus a tribus discutiatur Episcopis. Reliquorum clericorum

rum causas etiam solus Episcopus loci cognoscat,& definiat. *Tribur.c.* 10. *Carthag.* 12.20.G.*Carth.ij.c.*10.L.*Cartha. iij.c.* 4. L. *Tullen.post epist.synodi.Burch lib.*1. *c.* 149. *& lib.*2.*cap.*205.*Iuo par.*5.*c.*262. *& par.* 6. *c.*280.*decr.Anselm.lib.*2.*c.*42.

De appellatione ad synodum. Tit. XXXIX.

CAP. I.

OSius Episcopus dixit: Quid me adhuc moueat,reticere non debeo. [Si Episcopus forte iracundus,quod esse non debet,cito, aut aspere commoueatur aduersus presbyterum,siue diaconum suum,& exterminare eum de ecclesia voluerit: prouidendum est,ne innocens damnetur, aut perdat communionem. Et ideo habeat potestatem eiectus, vt finitimos interpellet Episcopos, vt causam suam audiant,& diligenter tractent: quia non oportet negari audientiam roganti: & ille Episcopus, qui aut iuste, aut iniuste eum eiecit,patienter accipiat;vt negotiũ discutiatur, aut probetur eius,aut emendetur sententia. *Nicae.syno. ex Zosimo apud Carth.vi.c.*6.L. *(quamuis illic ex Sardicensi dicatur* L.*)& in epist.ad Bonif.eiusd. concily* L.*& ante canones Graecos Carthag.& c.*135.G.*& in fine Afric.*L. *Sed vid. Sardic.c.*14.G.*vbi eadem sententia alijs verbis.*.17. L. *Iuo lib.*5.*tit.*5.*cap.*4.*panor.& par.* 14.*c.*15. *decr.Ansel.lib.*3.*cap.*68.*Caesar.lib.*5.*c.* 48.

11.q.3.c.4.

CAP. II.

Omnis oppressus libere sacerdotum,si voluerit, appellet iudicium, & a nullo prohibeatur, sed ab his fulciatur, & liberetur. *Anaclet.epist.*1.*ante fin.*

2.q.6.c.3

CAP. III.

Omnes partium nostrarum ecclesiae,omnes mansuetudini vestrae cum gemitibus, & lacrymis supplicant sacerdotes; vt quia & nostri fideliter reclamauerunt, & eisdem libellum appellationis Flauianus Episcopus dedit; generalem synodum iubeatis intra Italiam celebrari.&c.Quam autem post appellationem interpositam hoc necessario postuletur, canonũ Nicaeae habitorum decreta testantur, quae a totius mundi sunt sacerdotibus constituta.*Leo ep. ad Theodos.ante Chalc.in fine.*

CAP. IV.

A sententia Episcopi ad vicinos Episcopos a clericis appellatur, ab eis ad synodos Africae,vel ad Primates singularum prouinciarum.*Carth.*28.*&* 126.G.*Mil.*22.L. *Afri.* 92.L.

2.q.6.c.34. plaeuit. & 11.q.3. presbyteri 34.

CAP. V.

Clericus, qui Episcopi circa se districtionem iniustam putat, recurrat ad synodum. *Carth.iv.c.*66.

11.q.3.c.30.

CAP. VI.

Ad synodos prouinciales, & oecumenicã licet a iudicibus prouocare.&c. *Carth.* 138. G.*Carth.vi.in fin.epist.ad Caelest.* L. *Hadr. ad Episc.Med.c.*12.*Capit.lib.*6.*c.*287.

CAP. VII.

Si quis Episcopi sua sentẽtiae non acquiescit,recurrat ad synodum.*Vasen.c.*5.

CAP. IIX.

Si Metropolitanus a quocumq; comprouinciali Episcopo bis fuerit in causa propria appellatus,& eum audire distulerit; ad proximam synodum,quae constituetur, negotium suum in concilium licentiam habeat exerendi:& quidquid pro institia a comprouincialibus suis statutum fuerit, studeat obseruare.*Aurel.v.cap.*17.*in fi.*

CAP. IX.

Si amplius tertia parte Episcopus acceperit,per concilium restauretur, appellantibus ipsi cõditoribus,aut propinquis eorum, si decesserint.*Tolet.iiij.c.*32.*Raban. c.*32. *de paen.Burc.l.*3.*c.*203.*Iuo p.*3.*c.*255. *decr.*

16.q.1.c. statutum. 60.

Reconcilientur in synodo Episcopi, vel clerici dissidentes. Tit. XL.

CAP. I.

DIssidentes Episcopos si non timor Dei, synodus reconciliet.*Carth.iiij.cap.*25. *Burch.lib.*1.*c.*62.*Iuo par.*5.*c.* 172.*decr.*

Dist. 90. c.6.

CAP. II.

Discordantes clericos, Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat: inobedientes synodus per audientiam damnet.*Carth.iiij.cap.*59.*Burchar. lib.*2.*c.* 215. *Iuo par.*6.*c.*290.*decr. Anselm.lib.*8.*c.* 34. *in addit.Caesar.lib.*4.*cap.*112.

Dist. 90. c.1.

CAP. III.

Si consacerdotes mediantibus fratrib. reconciliari neglexerint, cum ad synodum venerint,nõ solum reatum coram ea se cognoscant incurrere;verum etiam congruae paenitentiae intelligant vindictam subire. *Turon.ij.cap.* 2.

De poena,qua afficitur, qui synodo non obtemperat. Tit. XLI.

CAP. I.

SI procedente tempore animale† aliquod peccatum circa personam inuentum fuerit,& a duabus, vel tribus personis conuincatur,cesset,qui talis est a clero.Qui aduersus haec fecerit,vti contraria magnae synodi ausus de clero periclitetur. *Nic.* 2.*Mart. Brac.c.*22.*Ioann.xix.in epist. lecta in iix.siue ix.syn.*CP.*Iuo in prol.panor.& decr.*

Dist.48. c.1. quoniã multi † mortale

CAP. II.

Fraternitatem tuam negligentiae merito argui putamus,quod de castitate clericorũ, sicut nobis relatum est,praeceptis Romanae synodi,cui interfuistis,inobediens vsque hodie videaris,*Greg.vii.lib.* 1.*reg.epist.*53.

CAP. III.

Si Episcopus a synodo depositus, vel presbyter,

11.q.3. si quis. c.6. & 7. byter, aut diaconus a suo Episcopo audeat ministrare; spem restitutionis amittat in alia synodo. neque quicquam possit pro se allegare, sed omnes eum eo communicantes abijciantur ab Ecclesia, maxime si causam norint. *Antio.4. refertur v.syn. act.1. Aquisgr. 47. Mart. Brac.37. Nicol. ep.2. ad Mich. Imp. Capit. lib.1. cap.7. Burch. lib.1. c. 199. Iuo p. 5. c.362. decr. Anselm. lib.12. cap. 26. Caesar. lib.14. cap.27.*

CAP. IV.

11.q.5.c. 1. & 5. si quis. Si depositus presbyter, vel diaconus a suo Episcopo, aut Episcopus a synodo, molestare audeat aures Imperatoris: ad maiorem Episcoporum synodum veniatur, & quae iusta sunt, accipiat; proferatque coram pluribus Episcopis; & eorum examen, atque iudicium consequetur. Si hos contemnat, & molestet Imperatorem, venia indignus sit, neq; defensioni, aut restitutioni est locus. *Antioc. 12. Mart. Brac. c.35. Vide Aquisgr.74. Burch. lib.2. cap.180. Iuo par.6. ca.225. decr. Ans. lib.5. cap.74. in addit.*

CAP. V.

Monasteria tam virorum, quam puellarum, secundum ordinem regulariter viuant. Et si hoc facere contempserint; Episcopus emendet. Quod si nec ipse, nec Metropolitanus potuerint, res ad synodum deferatur. Et si publicam synodum contempserint; aut honorem suum perdant, aut excommunicentur ad omnibus Episcopis. *Vernen. c.5.*

A synodis damnatos, & eiectos, Pontifex Max. restituit, & alia acta rescindit. Tit. XLII.

Vide libro primo titulo nono, de restitutione damnatorum, & eiectorum à synodis. Adde cap. vnicum.

QVod firmauit in synodo sedes Apostolica, hoc robur obtinuit: quod refutauit, habere non potuit firmitatem. & sola rescindit, quod praeter ordinem congregatio synodica putauerat vsurpandum. *Gelas. in tomo de anathem. vinculo, post med.*

De synodis damnatis. Tit. XLIII.

PARS PRIMA.

De synodo Ariminensi Arianorum.

CAP. I.

Dist. 15. sancta. p. in primis c.3. ARiminensem synodum a Constantio Caesare Constantini filio congregatam mediante Tauro Praefecto, in aeternum confitemur esse damnatam. *Gelas. & syn. lxx. Episcopor. post med. Burch. lib.3. c.221. Iuo lib.2. tit.11. c.36. panor. & par. 4. c. 65. decr. Caesar. lib.2. c 23.*

CAP. II.

Ephes.4. Non licet ab impiis Arianis baptizatos denuo baptizare, cum hoc fieri Apostolus vetet, & canones contradicant; & post cassatum Ariminense concilium missa ad prouincias a vener. mem. praed. meo Liberio generalia decreta prohibeant. &c. *Siric. ep.1. c.1. ad Eumerium Tarracon.*

CAP. III.

Quicumque Ariminense concilium ex toto corde non respuerit, & damnauerit; anathema sit. *Toletan. iij. ante canones.*

PARS SECVNDA.

De synodo Ephesina, secunda Dioscori.

CAP. IV.

In notitiam nostram, quae Ephesi contra opinionem omnium sunt acta, perlatis, magno animum nostrum fatemur maerore cõfusum; nec tantum lieuisse iniquitati, facile potuissemus credere, nisi filius noster Hilarius diaconus, qui a nobis vice nostra eum aliis, vt interesset synodo, missus fuerat, fugiens reuertisset, declinans ne iniustae particeps esset sententiae. Quippe cum vox illic a nostris contradictionis emissa sit, quam (*Dioscorus*) Alexandrinus Antistes, qui totũ solus ibi potentiae suae vindicauit, audire contempsit; in cõsortium suae voluntatis inuitos protrahens sacerdotes, vt per vim coacti subscriberent, qui nullam damnationis (*Flauiani* CP.) causam idoneam reperissẽt. &c. *Leo, & syn. Rom ep.22. ad clerum, & plebem CP. in principio.*

CAP. V.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quae in vrbe Roma conuenit, clero, honoratis, & plebi consistenti CP. Licet de his, quae in concilio Sacerdotum apud Ephesum gesta memorantur, multus non maeror afficiat; eo quod sicut consonans fama dispersit, & ipso rerum monstratur effectu; nec iustitiae illic moderatio; nec fidei est seruata religio: de vestrae tamen deuotionis pietate gaudemus. &c. *Leo epist.22. in principio.*

CAP. VI.

Comperimus non incerto nuntio, sed fidelissimo rerum, quae gestae sunt, narratore Hilario diacono nostro, qui vix ne subscribere per vim cogeretur, effugit, conuenisse ad synodum (*Ephesinam*) plurimos sacerdotes; quorum vtique frequentia consultationi, † & iudicio profuisset, si is, qui sibi locum principalem vindicabat, sacerdotalem moderationẽ custodire voluisset; vt, sicut moris est, omnium sententiis ex libertate prolatis, id trãquillo, & aequo cõsitneretur examine; quod, & fidei cõgrueret, & errantib. subueniret. In ipso autẽ iudicio non omnes, qui conuene-

† colla-tioni.

ueuerant, interfuisse cognouimus: nam alios reiectos, alios didicimus intromissos, qui pro supradicti sacerdotis (*Dioscori*) arbitrio, impiis subscriptionibus captiuas manus dederent; & nocituri statui suo scirent, nisi imperata fecissent; talemque ab ipso prolatam esse sententiam, vt dum homo vnus impetitur, in omnem Ecclesiam saeuiretur. *Leo*, & *syno. Rom. ep.* 23. *ad Theodosium Augustum, post princ.*

CAP. VII.

Quae, congregata apud Ephesum synodo, sopienda, & sananda pacis remedio † eredebantur, haec non solum in maiora pacis dispendia; sed quod nimis dolendum est, etiam in ipsius fidei, qua Christiani sumus, excidia processerunt. &c. *Leo*, & *syno. Rom. ep.* 24. *ad Pulcheriam Augustam, post prin. Vide etiam de hac eadem pseudosynodo Ephesina Leonem ep.* 12. 13. 14. 25. 26. 27. 28. 30. 41. 49. 70. *vbi grauiter in ipsam pseudosynodum, et in Dioscorum Alexandrinum inuehitur. Vide etiā Calced. act.* 1. *vbi illius acta c. mmemorantur, & act.* 2. & 3. *vbi multa de hac pseudosynodo, & de Dioscoro, & ipsius damnatione.*

† remedia

PARS TERTIA.

De pseudosynodo CP. Iconomachor. sub Constantino Copronymo Imp.

CAP. IIX.

Multa de pseudo synodo CP. quae ab Iconomachis contra imagines fuit habita. *Nicaen. ij. variis in locis, & in primis act.* 6. *vbi longam illius refutationem inuenies.*

CAP. IX.

Conciliabulum (*Iconoclastarum*) Caiaphicum inuentum est. Hoc enim contra Dominum conflatum est; sed Iconoclastarum aduersus eius imaginem conciliabulum, liberationem nostram per Christum factam, sibi, & aliis inscripsit. Hoc autem consilium profundum, non per Christum coepit: confoederationes iniit, sed non per spiritum illius; quia ornatum venerandorum templorum sustulit. In hoc conciliabulo nullus inuenietur, qui imaginem ad similitudinem Dei ferat; quia imaginem Domini, & sanctorum illius ignominiose confringentes, igni tradiderunt. Hoc conciliabulum insania, & dementia occasionem dedit multarum, & Satanicarum caedium. Hoc conciliabulum falso nomen sibi assumpsit sacerdotale, & sacrū concilium. Improba enim, & profana mente cōflatum est. Hoc conciliabulum os habet intemperans, spiritu autem falso Christum, & veritatem simulauit, mendaciis vero in totum est confusum. Hoc conciliabulum catholica Ecclesia, tanquam zizania ex area Dominica, hoc est, Ecclesia catholica, extirpauit, & sputo diuini iudicii eiecit. Itaque ex Ecclesia catholica ablatum est. &c. *Nicae. ij. in ep. ad clericos CP. in medio.*

CAP. X.

Quod scriptum est: Quoniā non est iā Propheta, & nos nō cognoscet amplius. Pro haereticis illis, qui in pseudosyllogo sub Constantino quondam haeretico Impe. glotiantes se aliquid sapere, & intelligere, nescientes talia, isti psalmifice dixerunt, coaequantes eos Iudaeis. &c. *Hadr. ad Carolum Regem de imaginib. cap.* 19. *Vide ibid. c.* 21. 38. *in fine*, 39. 52. & 55.

Psal. 73.

CAP. XI.

Duos libros inargentatos, eo quod quiddam de imaginibus in his continebatur, cōburentes, & alterius libri duo folia praeciderunt. Responsio. Hoc proprium haereticorum factum demonstratur, quemadmodum in eorum pseudosyllogo sub quondam Cōstantino haeretico Imper. delirauerunt. &c. *Hadr. c.* 77. *al.* 6. *ad Carolum.*

CAP. XII.

Ita & ipsi in eiusdem synodi (*Nicaenae ij.*) definitione confessi sunt. His osculum, & honorabilem salutationem reddere, nequaquam secundum fidem nostram, veram culturam, quae decet soli diuinae naturae. Insuper pseudosyllogum illud, quod ab haereticis factum est, sub Constantino haeretico Imp. anathematizantes, cum eorū sequacibus, atque complicibus damnauerunt. &c. *Hadrian. ad Carol. cap. vlt.*

PARS QVARTA.

De pseudosynodis CP. Photii.

CAP. XIII.

Quoniam quidem apparuit, Photium, post prolatam contra se iustissimam sententiam, & damnationē a sanctissimo Papa Nicolao, propter nequissimam inuasionem CP. ecclesiae, cum aliis malis operibus suis, etiam quosdam nequam, & adulatores de plateis, & vicis inuenisse, & Vicarios hos sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominasse, atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligens, depositorias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commouisse, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei, saepe promulgasse; quorum quasi monumentorum libros, nos quoque vidimus, ab ipso maligno opere, ac fallaci dictatione consutos, qui etiam synodice ab igne consumpti sunt huius rei gratia. &c. anathematizamus praedictū Photium etiam propter huiusmodi causam. &c. *Syn. viij. gen. CP. sub Hadr. ij. cap.* 6.

CAP. XIV.

Photius, qui ex † schismaticorū, & se a sanctae cōmunionis participatione auertētium parte esse dignoscitur. &c. deinde cū dānatis & anathematizatis. &c. cōmunicās. &c. congregauit conciliū; & vna cum sequacib. suis

† &

Z 2 depo-

depositis, & damnatis, excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus. &c. contra eundem Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde Apostolicae sedis Missos. &c. quib. potuit, argumentis a nostris mandatis auertere, more Acacii quondā CP haeretici Patriarchae praesumpsit: & ad processionem, †quae ei cum paribus suis habebatur. &c. ad damnatorum, & schismaticorum communionem contempta legatione. &c. pertraxit. &c. Hæc, † & his similia contra Euangelica, Apostolica, Prophetica, atq; canonica instituta asserens, † sit Dei omnipotentis, & beatorum Apostolorum Principum Petri, & Pauli, & omnium simul sanctorum, atque venerandorum sex vniuersalium conciliorum auctoritate, nec non & Spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus. &c. *Nicol. in syn. Rom. cap. 1. refertur in registro post epist. ad Photium, incip. Postquam beato. & in epist. ad* Episcop. *& clerum* CP. *incip. Ea, quae nuper relata in iix. synod.* CP. *sub* Hadr. *ij. actio. 7.*

† professionem

† ob hæc

† se efferens

CAP. XV.

Conciliabulum vanitatis a Photio, & huius auctore Michaele tyrannice imperante Constantinopoli, nuper aduersus Apostolicae sedis reuerentiam, & priuilegium, congregatum, vtpote veritatis inimicum, & omni falsitate repletū, quin & sibi consentientium animas interficiens, Ephesino latrocinio comparandum fore statuimus: & ipsius execranda gesta, quibuscumque habeantur monumentis inserta. &c. penitus abolenda decernimus; ita vt igni tradantur, & anathemate perpetuo percellantur. Similiter, & de ceteris scripturis, quae viris iam nominatis auctoribus, contra eandem sedem, tempore diuerso sunt editae, gerendum, modis omnibus definimus. De conuenticulis cōtra Ignatium Patriarcham collectis, similiter abolendis; pari etiam modo de cōuenticulis ab eisdem viris, Michaele videlicet Imperatore, seu Photio Cōstantinopolitano inuasore aduersus fratrem, & coepiscopum nostrum Ignatiū factione collectis, deliberamus. &c. Hadr. *ij. in syn. Rom. c. 1. apud syn. iix. gener.* CP. *act. 7.*

CAP. XVI.

De iis, qui eidem impio conciliabulo consenserunt, vel scripserunt, si decreta decessoris mei secuti fuerint, & ad reuerendi Patriarchae Ignatii repedauerint, atque idem conciliabulum anathematizauerint, atque monumenta illius, vel exemplaria inuenta cremauerint; Ecclesiae communione fruantur. alias autem, nec hac digni reperiantur. *Hadr. ij. in syn. Rom. c. 3. apud syn. iix. gener.* CP. *act. 7.*

CAP. XVII.

Quamdiu post notitiam huius Apostolicæ sanctionis, sibi prolata monumenta, vel exēplaria gestorum ipsius execrandi cōciliabuli, penes se quisquam retinens caelauerit, vel defenderit, & non potius populauerit, vel igni tradiderit; tamdiu anathemate constrictus communionis Christi munere careat. Quinimmo, si clericus est, qui postremum haec, vel caelare, vel defendere cōuictus fuerit; gradum, quo potiebatur, amittat. &c. *Hadr. ij. in syn. Rom. c. 4. apud syn. iix. gener.* CP. *act. 7.*

CAP. XIIX.

Quia codex, in quo execrationes illius nefandi conciliabuli scriptae sunt. &c. apud nos hactenus retinetur; prouidendum ducimus, quid de illo faciēdum ratio dictet. &c. Codex iste a schismatico, Dioscorum in hoc imitante, Photio fictus, ac totus mendaciis, & peruersis dogmatibus fabricatus exsistit; hūc aeque, ac illa perpetuo anathemati duco subdendum, & contemplantibus cunctor. & praecipue Graecorum legatis, igni traditum, in cineres quoque conicio redigendū; quatenus, nec simpliciorū puritas illius contagione polluatur, nec fideliū mentes huiusmodi colluuione quoquo modo saucientur. A planta quippe pedis, vt ita dixerim, vsque ad verticem eius non est vlla in eo sanitas. Honorandum concilium per famosissimum † Episcopum sanctae Portuensis Ecclesiae, exclamauit in haec verba: Pia consideratio sūmi Pontificis, iusta sententia vniuersalis Ecclesiae Praesulis, omnibus placet; omnes ita dicimus; omnes ita volumus; omnes hoc rogamus, omnes hoc totis praecordiis consentimus. *Syn.* Rom. *sub* Hadr. *ij. allocut. ij. apud syn. iix.* CP. *gen. act. 7.*

† Formosum f.

CAP. XIX.

His manifeste repertis apparet, comministrum nostrum Ignatium per Imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus expelli. In cuius damnatione, quia Praesulum quoque assensus est subsecutus; apparet id causa fuisse patratum adulationis, non legitimae sanctionis. &c. Sicut gesta illius latrocinalis synodi, quae nobis per Leonem. &c. misistis, indicant. &c. *Nic. in ep. ad Mich. Imp. incip. Proposueramus, prope fin. Ans. lib. 1. c. 72.*

Dist. 96. c. 7 satis in fine.

CAP. XX.

Volumus illic numerosum celebrari concilium. &c. in quo videlicet sacrato coetu, execrandi vanitatis concilii, quod aduersus sedis huius (*Pontificem*) actum est. &c. cuncta decernimus exemplaria prorsus a possessoribus suis ablata, contemplantibus cunctis igne cremari; nec superesse apud quemlibet ex his omnibus saltem vnum iota, vel vnum apicem; nisi forte quis totius clericatus, immo totius nominis Christianitatis anathemate perculsus carere voluerit. Non enim tam detestandum collegium, nisi Ariminensi sub Constantio, vel Ephesino a Dioscoro cōgregato latrocinio comparādū decernimus. *Hadr. ij. ad Basil. Imp. apud syn. gen.* CP. *act. 1. in med.*

CAP. XXI.

Synagogas malignantium, immo spelūcas latronum, & conuenticula sanguinum, & fabricatorum mendacii, atque inuentorum

per-

peruersorum dogmatum, quas sub Michaele Imperatore bis contra beatissimum Patriarcham Ignatium, & semel aduersus Apostolicum Principatum factiose conspirauerunt, insolubilibus anathematis nexibus innodamus: ea defendentes, vel impia gesta ipsorũ caelantes, & non potius, si haec inuenerint, concremantes, & anathematizantes, vsque ad satisfactionem, & obedientiam, dignos eadem anathematis sententia iudicamus. *Libellus datus ad Hadr. ij. Legatis apud syn. iix. gener. CP. act. 1. in med.*

CAP. XXII.

In actione octaua tractatum est de abolendis chirographis iniustis, & vniuersis actis conciliabulorum, quae a Photio contra Papam Nicolaum, & Patriarcham Ignatium patrata sunt: quae vniuersa praecepto Imperatoris, & synodi combusta sunt. *viij. syn. CP. sub Hadr. ij. act. 8. in prin.*

CAP. XXIII.

Photius persuaso Imp. (*Michaele*) subministrante Barda congregauit cõcilium quorundam Episcoporum adulatione sibi, vel timore fauentium, & eundem Ignatium deposuit, & anathemate perculit. &c. Peruenientibus Missis Apostolicae sedis CP. & cõcilio congregato, Graeci epistolas (*Nicolai*) suscipientes, quidquid in eis erat pro Ignatio, & contra Photium, inuerterunt, subtraxerunt, & in concilio legi minime pertulerunt, Missis Romanis. &c. nullatenus intelligentibus. &c. Ignatius in medium trahitur, &c. & denuo damnationi submittitur, & sacerdotalibus infulis spoliatur. &c. Et postea. Quod horribilius est, conciliabulum praesidẽte Michaele Imp. collegit, falsos homines, quasi vicarios orientalium sedium format, accusatores muneribus armat, & mendaciis construit. &c. excessus quosdam quasi Praelati summi Pontificis (*Nicolai*) fingit, impingit, & sicut putabat, dãnatione, simul & anathemate punit. &c. mendacium codicem cõpilat mille circiter Antistitum subscriptiones falsas interserit, sibi nemine consentiente. &c. exceptis vno & viginti Praesulib. &c. *Anast. bibl. in praef. iix. syn. CP. sub Hadr. ij.*

CAP. XXIV.

Profanum codicem, in quo cõtinebantur gesta cõciliabuli, quae Photius aduersus Apostolicae memoriae Papam Nicolaum falso fuerat commentatus. &c. tibi praeclaro successori eius Domine iunior Hadriane, Praesul eximie, sedis Apostolicae gubernacula egregie moderanti (*legati Imp. Basilij*) praesentant. qui. &c. iniurias propriae sedis protinus vindicasti: nam synodo mox apud beatum Petrum collecta, profanum codicem illum cremari censuisti, & ita fieri apud Cõstantinopolim, si qua exemplaria eius ibidẽ inuenirẽtur, iure mandasti, quod & factũ est. *Anast. bibliothecarius in d. proemio syn. viij. sub Hadriano ij. in med.*

PARS QVINTA.

De synodo quadam Romana, in qua damnatus est Formosus Papa.

CAP. XXV.

Synodum tẽpore piae recordationis sexti Stephani Papae decessoris videlicet nostri celebratam, in qua venerabile corpus Formosi venerabilis Papae de sepultura violata per terram tractum est, & quasi ad iudicium deductum iudicari, & damnari praesũptum est; quod nũqnam decessorum nostrorũ temporibus fuisse auditum est, penitus abdicamus; & ne vlterius praesumatur fieri per quodlibet † Spiritus sancti iudicium † interdicimus. &c. Episcopi, presbyteri, & reliquus clerus, qui eidem synodo interfuit, quia veniam petentes coactos se terroris metu, ac formidine interfuisse confessi sunt, prece sãctae synodi eis indulsimus. *Rauenn. sub Ioanne ix. cap. 1. & 2.*

† quemlibet f.

† iudicio f.

CAP. XXVI.

Ea, quae de ipso concilio (*contra Formosum*) scripta esse noscuntur, quoniam irrita, & contra canonicam auctoritatem praesũpta sanxistis, decernimus vna cum vestro cõsultu omnium vestrum, si placet, igne cremẽtur, sicuti de latrocinali Ariminensi synodo, & Ephesina secunda scriptum continetur de his, quae contra sanctissimum Papam Leonem ab haereticis acta sunt, & secundum quod tẽpore Domini Hadriani iunioris Papae synodali conuentu illa, quae contra domnũ Nicolaum beatissimum Papam Constantinopoli nequiter acta fuerant, igne cremata in sancta Romana Ecclesia cõstat fuisse. *Rauenn. sub Ioann. ix. cap. 7.*

PARS SEXTA.

De alijs concilijs inutilibus, & damnatis.

CAP. XXVII.

Concilium Carthaginense B. Cypriani de haereticis rebaptizandis, & baptizatis ab eis, quod non improbat synodus Trullen. c. 2. sed illo tempore tantum vires obtinuisse ait. Cypriani opinionem tamen refert Basil. c. 1. ad Amphilo. non tamen sequitur eã indistincte, sed in quibusdam recipit. Item CP. syno. c. 7. Vide Apost. c. 46. & 47. & 68. & Syricei. ep. 4. apud conc. Telen. Idem ep. 1. c. 1. & Inn. ep. 2. c. 8. & ep. 18. c. 3. & ep. 22. c. 4. & 5. Carth. j. c. 1. & c. 14. Carth. iij. c. 38. Cypr. li. 2. ep. 1. ad Steph. Papam, & in ep. ad Iubaianum, & in ep. ad Pompeium, in qua verba Stephani contraria huic concilio refert.

CAP. XXIIX.

Domino beatissimo, & honorabili Patri Iulio Apostolicae sedis venerabili Episcopo Eusebius, Theognius, Theodorus, & Berin-

thus vna cum reliquis fratribus, & coepiscopis nostris in Antiochia congregatis. Licet circa omnes. &c. Optaremus vos nobiscum concordare, & quos a communione suspendimus, a vobis esse suspensos. &c. Nec solum in his, nobis contumeliā irrogatis; sed etiam in his, quod concilia nostra dissoluitis, neque ea rata finitis esse. Sunt namque a nobis, & maxime a totius Orientis Episcopis damnati Athanasius Alexandrinus, Paulus CP. Marcellus Ancyrae, Asclepius Gazae, Lucianusque Hadrianopolites. &c. Inter sacerdotes maximam generantes discordiam, quod consubstantialitatis vocem, quae scripta non inuenitur, in fidei doctrina posuissent. &c. Et postea. Nec haec, quae praedicta sunt, solummodo Athanasio, & sequacibus eorum irrogamus; sed etiam quod contra regulam egerit, quam nos decreueramus; quia non decreto communi concilii Episcoporum recepit sacerdotium. &c. cum dudum decretum fuisset, nullum a pauciore numero restitui debere, quam depositum fuisse constaret. &c. *Eusebius, & alii in synodo Antioch. ad Iulium. Antio. cap.* 12.

Arianorū episcoporum pseudo synod. haec scribit.

C A P. XXIX.

Iulius sanctae Romanae, & Apostolicae Ecclesiæ Episcopus Eusebio, Theognio, Theodoro, Berintho, & ceteris Orientalibus Episcopis. Decuerat vos. &c. Vnde iam silentio non teguntur, quae vestro in concilio turbulenter, atque cum tempestate decreta sunt. &c. Et postea. Vellem vos magis ad iam dictam canonicam conuenire vocationem; vt coram vniuersali concilio redderetis rationem; cur synodum ad statum ecclesiarum, & fratrum in Antiochiam subuertendum, & Nicaeni magni concilii destructionem, fecistis: aut cur nobis inconsultis Episcopos in eam conuocastis. &c. Quibus ita gestis scripsi vobis, & omnibus qui in Antiochiam contra Apostolicam, canonicamque regulam nobis inconsultis fueratis congregati: arguens vos primum de iniuriis litterarum, deinde cur Athanasium, suosq. consectatores ad vestrum concilium conuocassetis. &c. Et postea cap. 29. De receptione vero sedis, & sacerdotii, atque honoris, quæ dixistis Athanasium absque concilii decreto suscipere, non ita inuenimus. &c. Quod enim scripsistis, non eum posse a pauciore numero Episcoporum restitui, quam depositus fuerat: non ita est, nec haec regula orthodoxorum sanctae Ecclesiæ est Episcoporum, sed Arianorum, sociorum videlicet vestrorum. &c. Nam quando Antiochiae pro damnatione fidei de consubstantialitate prolata, fuistis congregati, odio praedicti Athanasii hanc regulam protulistis; quae nullas habet vires, nec habere poterit; quoniam nec ab orthodoxis Episcopis hoc concilium actum est, nec Romanae Ecclesiae negatio interfuit. &c. *Iulius epis. 2. in prin. c. 29. Ansel. lib. 2. cap. 47.*

Dis. 17. regula. c. 2.

C A P. XXX.

Constantius Imp. vna cum Vrsatio, & Valente conuocauerunt aliquos, qui ex fece Ariana erant, & quasi facto concilio misit, & reuocauit Liberium de coemeterio B. Agnetie, vbi sederat. Et ingressus Romam, in ipsa hora Constantius August. fecit concilium cum haereticis, simul etiam cum Vrsatio, & Valente, & eiecit Felicem de Episcopatu, qui erat catholicus, & reuocauit Liberium. *Damas. in Liberio.*

C A P. XXXI.

Dilectissimis fratribus vniuersis Episcopis, qui illicita vocatione Ioannis CP. Episcopi ad synodum CP. conuenerūt, Pelagius. Manifesto, sicut optauimus. &c. Relatum est ergo ad Apostolicam sedem, Ioannem CP. Episcopum, vniuersalem se subscribere, vosque ex hac sua praesumptione ad synodum conuocare generalē. &c. Quapropter quidquid in praedicto vestro conuenticulo, quia synodus taliter praesumpta esse non potuit, statuistis, ex auctoritate S. Petri. &c. praecipio, omnia, quae ibi statuistis, & vana, & cassata esse, ita vt deinceps numquā appareant. &c. *Plag. ij. epist. 1. in prin.*

Communia de concilijs. Tit. XLIV.

C A P. I.

NOn licet ab impiis Arianis baptizatos denuo baptizare, cum hoc fieri & Apostolus vetet, & canones contradicant, & post cassatum Ariminense conciliū missa ad prouincias a venerandae memoriae praedecessore meo Liberio generalia decreta prohibeant. quos nos cum Nouatianis, aliisque haereticis, sicut est in synodo constitutum, per inuocationem solam septiformis Spiritus, Episcopalis manus impositione, catholicorum conuentui sociamus. quod etiam totus Oriens, Occidensque custodit. a quo tramite vos quoque posthac minime conuenit deuiare, si non vultis a nostro collegio, synodali separari sententia. *Syrici. ep. 1. cap. 1. ad Eumerium Tarracon.*

Ephes. 4. b

C A P. II.

Exposcite, vt petitioni nostræ, qua plenariam indici synodum postulamus, clementissimus Imperator dignetur annuere. *Leo, & syn. ep. 11. alias 22. ad Constantinopol. in fine.*

C A P. III.

Credebamus, clementiam vestram id desiderio nostro posse praestare, vt praesenti necessitate respecta, differri ad oportunius tempus sacerdotalem synodum iuberetis; vt vocatis de cunctis prouinciis sacerdotib. vere posset esse vniuersale concilium. *Leo epist. 47. ad Marcianum Imperat. in prin.*

C A P. IV.

Maiores nostri diuina inspiratione cernentes,

24. q. 1. c. 2.

nentes, necessarie praecauerunt, ne † contra vnamquamque haeresim (coacta semel † synodus pro fidei communione, & veritate catholica, atq. Apostolica promulgasset, † non finerent nouis post haec retractationibus † mutilari, ne prauis occasio praeberetur, quae medicinaliter fuerant statuta, pulsandi. &c. Ponamus tamen, etiam si nulla synodus praecessisset; cuius Apostolica sedes recte fieret executrix, [cum quibus erat de Acacio synodus ineunda ? &c. Catholici Pontifices fuerant vndique iam depulsi, solique remanserant socii perfidorum, cum quibus iam nec licebat habere conuentum. &c. *Gelas. epist. 6. ad Episcop. Dardan. in princip. & med. Anselm. lib. 12. cap. 69.*

† vt † quod asta. † decreuisset. † recitationibus. 24. q. 1. c. 36.

CAP. V.

In synodo Hipponensi constitutum est, vt prouinciae tempore synodi visitentur. & de visitatione Mauritaniae, *Vide Carthag. 53. G. Afri. 19. L.*

CAP. VI.

Ne diutius synodus haberetur, & difficilius omnes conuenirent, placuit ternos iudices in singulis prouinciis a synodo eligi. *Carthag. 128. G. Mil. 27. L. Afri. 94. L.*

CAP. VII.

Eum paenitentem diximus, qui post baptismum, aut pro homicidio, aut pro diuersis criminibus, grauissimisque peccatis, publicam paenitentiam gerens, sub concilio, † diuino fuerit reconciliatus altario. *Tolet. 1. cap. 2. Mart. Brac. cap. 23. Burch. lib. 2. cap. 37. Iuo lib. 3. tit. 5. cap. 20. panor. & part. 6. cap. 138. decr. Ansel. lib. 7. cap. 26.*

Distin. 50 placuit. 67. † cilicio.

CAP. IIX.

Quicumque deinceps ad ordinem sacerdotii postulatur. &c. & examinatus, probabilis vita, atque doctrina extiterit, tunc secundum synodalia, vel decretalia constituta. &c. in sacerdotem die dominica consecrabitur. *Tolet. iv. c. 18.*

Dist. 51. qui in aliquo. cap. 5 Si progen.

CAP. IX.

Hoc sacratissima statuit synodus; vt in omni concilio Episcoporum Hispaniae, vniuersalis concilii decretum, quod propter Principum nostrorum est salutem constitutum, peractis omnibus in synodo publica voce debeat pronunciari. &c. *Tolet. v. c. 7. Vide Tolet. iv. cap. 74.*

CAP. X.

Cum nihil in diuino canone debeat esse confusum, nihil dubium, nihil etiam indiscretum, in collatione nostri coetus relectus est canon Toletani concilii primi (14.) &c. *Tolet. xi. cap. 11.*

CAP. XI.

Scitis, quia in praeteritis temporibus Imperatores erant, qui congregabant synodos, & ex toto terrarum orbe Vicarios, & dispositionem huiusmodi causarum colligebant. Quorum more, & Dei cultor Imperator noster hanc synodum fecit, non in abstruso, neque in clandestino, sed euidenter, ac manifeste. *Helias presbyter Vicarius throni Hierosol. apud synod. 8. CP. gener. act. 5. sub Hadrian. ij. post med.*

CAP. XII.

Quando ad * prouinciale * Episcoporum concilium ventum fuerit, vnusquisque rectorum scholasticos suos eidem concilio adesse faciat, vt suum sollers studium circa Diuinum cultum omnibus manifestum fiat. *Parisien. sub Ludouico, & Lothario lib. 1. c. 30.*

CAP. XIII.

Nigesio Episcopo, vel vniuerso concilio Lucensis ecclesiae Martinus Episcopus. Canones sancti, qui in partibus Orientis ab antiquis Patribus constituti sunt, Graeco prius sermone conscripti sunt, postea autem succedenti tempore in Latinam linguam translati sunt. &c. *Mar. Brac. in prol.*

De synodis Episcopalibus. Tit. XLVI.

CAP. I.

Sicut olim a sanctis Patribus noscitur institutum, Metropolitani singulis annis eum suis suffraganeis prouincialia non omittant concilia celebrare. &c. Quod statuerint, faciant obseruari, publicantes ea in Episcopalibus synodis annuatim per singulas dioeceses celebrandis. &c. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. c. 6.*

De accus. c. 25. Gregor. in. & c. 5. eo. tit. in 4. collec.

CAP. II.

Presbyteri, qui in diuersis locis, baptisteriis, vel quibuscumque sacris oratoriis ordinantur, instanter, ac inexcusabiliter ad concilium dioecesis Episcopi occurrere, secundum sanctorum statuta Patrum decernimus. Hi autē, qui colonatus possessiones retinent, nihilominus volumus ad Episcopi indifferenter conuenire concilium. Nam si per contumaciam se quasi in alterius potestate subtraxerint, & proprio non subiiciantur Episcopo; canonicis correctionibus subiaceant. *Romae sub Leone iv. cap. 40.*

CAP. III.

Quando vel ad litanias, vel ad concilium venerint presbyteri, qui in parochiis ordinantur, rationem Episcopo suo reddāt, qualiter susceptum officium celebrent, vel baptizent. *Tolet. iv. c. 25. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 16. pan. & part. 3. c. 129. decr. Ansel. lib. 7. c. 104.*

Dist. 38. c. 2.

CAP. IV.

Episcopus, qui mancipium iuris ecclesiae, non retento ecclesiastico patrocinio, manumitti desiderat: duo meriti eiusdem, & peculii, coram concilio ecclesiae, cui praeeminet, per commutationem, subscribentibus sacerdotibus offerat. &c. *Tolet. iv. c. 67. Burch. lib. 3. c. 176. Iuo. par. 3. c. 237. decr.*

12. q. 2. c. 58.

CAP. V.

Omnes presbyteri ad concilium Episcopi sui conueniant. *Vernen. cap. 8.*

CAP.

CAP. VI.

A sanctis Patribus institutum est, vt quando ad concilium venerint presbyteri, rationem Episcopo suo reddant, qualiter susceptum officium, vel baptismum celebrent. *Arelat. sub Carolo c.4.*

CAP. VII.

Monachus, qui ecclesiam parochialem habet, conuocatus ad synodum veniat. *Magun. sub Raban. c.14.*

CAP. IIX.

De monasteriis clericorum monachorum, atque puellarum, quae clericis, siue laicis beneficij iure donata sunt, placuit, vt tales eis praeficiant prouisores, & praepositos, sicut in Cabilonensi concilio scriptum est, qui & praeesse nouerint, & prodesse, & qui ad Episcopum recurrant, & secundum eius ordinationem ad conuentum synodi occurrant. *Magun sub Arnul. c.25.*

CAP. IX.

Vt omnes presbyteri ad synodum in ciuitatem veniant, & Kalen. Nouemb. omnes Abbates ad concilium veniant. *Antisiodor. 7. (quae est Episc. synodus.)*

CAP. X.

Quo modo habenda sit synodus Episcopalis, *Concil. Salegunstat. in fin. post Burchardi collectionem. Iuo. part.4. cap.246. & sequentibus decret.*

CAP. XI.

Quando more solito ad synodum conuenitis, vestimenta, & libros, & vasa sancta, cum quibus vestrum ministerium, & iniunctum officium peragatis, vobiscum deferte. Nec non duos, aut tres clericos, cum quibus Missarum sollemnia celebratis, vobiscum adducite; vt probetur, quam diligenter, quam studiose Dei seruitium peragatis. *Theodulphus ad presbyteros Aurelianen. c.4.*

CAP. XII.

Cum Domino opitulante ad synodum in vnum conuenerimus, sciat nobis vnusquisque dicere, quantum Domino adiuuante laborauerit, aut quem fructum adquisierit. & si quis forte nostro indiget adiutorio, nos cum caritate admoneat, & nos cum caritate nihilominus ei pro viribus adiutorium ferre non differemus. *Theodulphus ad presbyteros Aurelianenses, c.24.*

LIBER SEXTVS

De Chorepiscopis & presbyteris, siue Sacerdotibus.

DE INSTITVTIONE CHOREPISCOPORVM, & ne Chorepiscopi Episcoporum munera attingere audeant.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

Si in eadem ciuitate sunt duo Episcopi, alter Catholicus, & alter Nouatianus; detur Nouatiano, si ad Ecclesiam redierit, locus Chorepiscopi. *Nicaen. capitulo 8.*

CAP. II.

Igitur de Chorepiscopis, de quibus nos consulere voluistis, qualis sit eorum ministerium, aut quid eis agere liceat, aut quam auctoritatem habeant, vel si liceat eos fieri, an non; quia audiuimus eos iam esse prohibitos; aut quid de his, qui iam ordinati reperiuntur, agendum sit; nihil vobis certius respondere videtur, quam olim a praedecessoribus nostris decretum reperimus; vt eis ad veniam nihil prorsus aliud reseruetur, quam priuatio sacri ministerii, quod illicite assumpserunt, quia prohibiti tam ab hac sacra sede, quam a totius orbis fuerant Episcopis. &c. quia Deo gratias modo necessarij, sicut in primitiua Ecclesia, propter studium, quod erga pauperes exigebant, non sunt. &c. Nam, vt nobis relatum est, quidam Episcoporum propter suam quietem eis plebes suas committere non formidant. &c. Bonus pastor. &c. cognoscit oues suas. &c. Si aliqui ex his reperti fuerint, a proprio decidant gradu. Illi namque Episcopi videntur mihi esse meretricibus similes, quae statim vt pariunt, infantes suos aliis nutricibus tradunt educandos. &c. Pro talibus enim animae negliguntur, oues pereunt, morbi crescunt, haereses & schismata prodeunt, ecclesiae destruuntur, sacerdotes vitiatur, & reliqua mala proueniūt *Damas. ep.4. in prin. & post prin. Ansel. lib.7. c.115. Tarrac lib.3. c.79.*

Dist 68. Chorepi. scopi. c.5. *Ioan.10.*

CAP. III.

Non amplius, quam duos ordines, inter discipulos

Dist. 68.

Chorepi- scipulos Domini esse cognouimus; id est, xij. Apostolorum, & lxx. discipulorum; vnde iste tertius processerit, funditus ignoramus. &c. Quod enim Episcopi non sint, qui minus quã a tribus sunt ordinati Episcopis, omnibus patet. quoniam, vt bene nostis, prohibitum a sacris est Patribus, vt qui ab vno, uel a duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi. &c. praesertim cum nullum ex lxx. discipulis, quorum speciem isti, ante quam prohiberentur, in Ecclesia gerebant, nil de hoc, quod Apostolis, eorumque successoribus specialiter debebatur, legitur assumpsisse. &c. De his, quae in summis sacerdotibus, id est, Episcopis sunt, quorum figuram Moyses, & Aaron tenuerunt; illi, qui lxx. discipulorum formam gestant, in quorum videlicet typo filii Aaron erant, nihil praesumere debent; sicut nec illi quicquam de summi sacerdotii ministerio attingebant. Nam quod Chorepiscopi, ante quam praefato prohiberentur tenore, ad formam lxx. instituti erant, canon sufficienter manifestat, vbi ait: Chorepiscopi quoque ad exemplum, & formam lxx. videntur esse, & reliqua. Nec illud prætereundum nobis videtur, quod alibi in canonibus expressum est: Qui in vicis, & possessionibus Chorepiscopi nominantur, quamuis manus impositionem Episcoporum perceperint, & vt Episcopi consecrati fuerint (*tamen modum proprium recognoscant.*) &c. Videtur enim mihi, quod tunc non ab vno, sed a pluribus ordinabantur; quia nullatenus diceret Episcoporum, si ab vno fieret talis ordinatio. &c. cum autem dixit Chorepiscopum, profecto villanum voluit intelligi Episcopum. & si villanus, quid agit in ciuitate; cum in vna ciuitate duo omnino prohibeantur esse Episcopi? & si in villa, & in eo loco, vbi antea Episcopi non fuerunt: cum & in modica ciuitate, vel in villa, aut castello Episcopus fieri prohibeatur, & in omnibus omnino locis, vbi antea Episcopi non fuerunt; ne vilescat auctoritas, & nomẽ Episcopi, fuerint constituti, quid rogo erunt? &c. Vbi sunt consecrati? ad villam: quia Chore villa est apud Graecos. &c. Tria obstant, quibus eorum cassatur actio, vel institutio. vnum, quod ab vno Episcopo ordinari solent, in quo eorum ordinatio a canonibus discordat, qui per manus Episcoporum eos institui iubent. Aliud, si a pluribus Episcopis sunt ordinati, & aut in villa, aut castello, seu in modica ciuitate, aut omnino non in eo loco præfixi, quo iuste Episcopi fieri debent, aut dudum non fuerunt, vbi vilescat auctoritas, & nomen Episcopi; aut si in ciuitate cum altero Episcopo; cum, vt praedictum est, in vna ciuitate duo nõ debeant consistere Episcopi. Tertium, si absolute fuerint instituti, sicut de quibusdam audiuimus: quae omnia Episcopali omnino carent auctoritate. Et illud adhuc restat, quod eorum ordo non habet in diuinis libris auctoritatem. quia ordines sunt duo tantum primi in Ecclesia, id est, Apostolorum, & lxx. discipulorum. Sane, si nec Episcopi sunt, quia pro praefatis causis Episcopi esse non possunt; nec presbyteros se nominari volunt, quia amplius esse ambiunt, atque plus quam lxx. discipuli. &c. ideo nec in sacerdotali catalogo habeantur, nisi tantum, vt pro misericordia illis, qui humiliter hoc ferre voluerint, nec amplius ambierint, & per scriptum propria manu subter corroboratũ, id ipsum confirmauerint, hoc solummodo cõcedatur, vt inter sacerdotes locum habeant, & ministerio presbyterorum contenti sint, atq. mensae Domini tantummodo participes existãt. Amplius autem, qui ambire voluerint; nec hoc retineant, vt sacerdotes sint; sed omni ecclesiastico funditus priuentur honore. Quod vero eis non liceat sacerdotes cõsecrare, nec diaconos, aut subdiaconos, nec virgines; nec altare erigere, nec vngere, aut sacrare; nec ecclesias dedicare, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare; nec publice quidem in Missa quemquam paenitentem reconciliare; nec formatas epistolas mittere, nec populum benedicere, nec ante Episcopum in baptisterio, aut in sacrario introire; nec praesente Episcopo infantem tingere, aut signare; nec paenitentem sine praeceptione Episcopi sui reconciliare; nec eo praesente, nisi illo iubente, sacramentum corporis, & sanguinis Christi conficere; nec eo coram posito, populum docere, aut salutare, nec plebem exhortari; quae omnia solis Pontificibus deberi, tam ex superioribus, quam ex aliis Patrum constitutis, aut sacris canonibus edocti estis. &c. vt per hoc, & discretio graduum, & dignitatis fastigiũ summorum Pontificum demonstretur. Similiter & de presbyteris haec habeantur, vt sine iussu proprii Episcopi nihil agant. &c. Triplex itaque in hac parte reatus est, quod & prohibita agũt, & quod sacrum ministerium talis consortii vilitate polluitur, & Episcoporum, quantum ad illicitæ vsurpationis temeritatem pertinet, iura soluuntur. Quod autem solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber actuum Apostolorum docet. præsertim cum nullus ex lxx. discipulis, quorum isti in Ecclesia speciem gerunt, legatur donũ sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse. Haec ergo, quia omni carent ratione, nullus deinceps vsurpet, aut consentiat sacerdotum, qui noluerit a nostro sacerdotali collegio separari. Nec quod a nobis extinguitur, & a praedecessoribus nostris, ac reliquis totius orbis Episcopis iam extinctum est, apud aliquos tenebrosis seminetur radicibus. &c. Nam benedictio, quam praedicti Chorepiscopi ante suam prohibitionem per manus impositionem dabant, magis nobis videtur vulnus inferre, quam salutem; & illi, qui

Margin notes: Chorepiscopi sup. c. 5. — Neoc. 14. G. 13. L. — Anti. 10. — Leo epist. 66. vel 88. — Act. 8. c.

qui Pontificatus apicem non habebant, quo modo ea, quæ non habebant, dare poterant? &c. reiterari necesse est, quod legitime actũ, aut collatum minime approbatur, si perfectum esse debebit. &c. qui honorem Pontificalem non habuit, Pontificalia non potest iura tribuere. &c. Restat etiã, quod per ostium hi nequaquam subintrarunt; quia non habebant ostium, per quod ingrederentur. quia, vt dictũ est, si nec Episcopi sunt, & plus quam presbyteri esse ambiunt, per quod ostium intrabunt? cum hi tantum duo ordines in Ecclesia leguntur, nec amplius ad pastorale officium aliquod patet ostium, per quod pastor intret. &c. *Damas. ep. 4. post prin. Leo ep. 66. vel* 88. *Ioan. iij. ep. vn. Iuo lib. 3. tit.* 10. *c.* 3. *panor. Ansel. lib. 7. c.* 115. *Tarrac. lib. 3. cap.* 79. *Caesar. lib. 4. c.* 42.

1. q. 7. ca. 25 per il licitã. & 9. q. 1. c. 3

CAP. IV.

Relatum est nobis (*in synodo Episcoporum*) quod quidam Germaniarum, & Galliarum vrbium Episcopi frequenter Chorepiscopos, qui iuxta canones Neocaesarienses, siue secundum aliorum decreta Patrum, iidem sunt, qui & presbyteri: vel presbyteros destinarent, qui absente Pontifice altaria erigerent, basilicasq. consecrarent. Quod quidem non est mirum id praecepisse viros ecclesiasticae disciplinæ ignaros. &c. Ne vltra talis licentia vsurpetur, communi sententia statuendum oportuit; scientes quia, sicut Chorepiscopo, vel presbytero illicita consecratio est altaris, ita & constitutio. In diuinis enim litteris, praecipiente Domino, solus Moyses in tabernaculo Dei erexit altare, solus ipse vnxit, qui vtique summus sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo; Moyses, & Aarõ in sacerdotibus eius: ideoque id, quod tantum facere principibus sacerdotum iussum est, quorum typum Moyses, & Aaron tenuerunt: omnino decretum est, vt Chorepiscopi, vel presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non praesumãt. Nam [quamuis cum Episcopis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio; quaedam tamen auctoritate veteris legis, quaedam nouae, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita nouerint, sicut presbyterorum, & diaconorum, aut virginum consecratio; sicut constitutio altaris, ac benedictio, vel vnctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec ecclesias vel altaria consecrare licet, nec per impositiones manuum fidelib. baptizandis, vel conuersis ex haeresi paracletum Spiritum sanctũ tradere, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare, nec publice quidem in Missa quemquam paenitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorepiscopis, qui ad exemplum, & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur: vel presbyteris, qui eãdem gestant figuram. quoniam, quamquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia solis deberi summis Pontificibus auctoritate canonum præcipitur. &c. *Leo ep. 86. vel 66. ad Episcopos Gremaniae, & Gall. Neo caes.* 14. *G.* 13. *L. Damas. ep. 4. Iuo par. 6. c.* 72. *decr. Anselm. lib. 7. c.* 114. *Vid. Capitul. lib. 7. c.* 98. & 260. & 394. & 402. & 423. & 424. *Tarrac. lib. 3. cap.* 80.

Num. 7. a

Psal. 98.

Dist. 68. c. 4.

CAP. V.

Non in aliis locis, quam in Domino sacratis ab Episcopis, & non a Chorepiscopis, qui saepe prohibiti sunt, nisi summa exigente necessitate, Missas celebrare, nec sacrificia offerre Domino debemus. *Felix iv. ep. 1. c. 1. prope fi. Ansel. li. 7. c.* 127. *Tarrac. lib. 3. c.* 86.

De conse. dist. 1. si. cut. 10. c. 1 tabernaculum.

CAP. VI.

Perlatum est ad sedem Apostolicam, emersisse, & denuo reuiuiscere prohibitum, & funditus extirpatum, tã a sancto Damaso, quam a sancto Leone viris Apostolicis, atque ab vniuersis synodali auctoritate Episcopis, reprehensibilem, atque oppido inolitum vsum; eo quod quidam Chorepiscopi, qui & a prædictorum antecessorum sanctorum Apostolicorum Patribus, & viris Apostolicis, & ab ipsis, siue a nobis sunt prohibiti; sicut eorum hactenus testantur decreta; vltra modum suum progredientes, donum sancti Spiritus per impositionem manuum tradant, & alia, quae solum Pontificibus debentur, contra fas peragant: praesertim, cum nullus ex septuaginta discipulis, quorum speciem in Ecclesia gerunt, legatur, donum Spiritus sancti per manus impositionem tradidisse. Quod autem solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officij tradere Spiritum sanctum, liber actuum Apostolorum docet. &c. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quam a trib. Episcopis, auctoritate etiam Metropolitani fuerit factus Episcopus. Ideoque illos, quos Chorepiscopos vocatis, quia ab vno, vt audiuimus, fiunt Episcopo, Episcopos non esse, nec aliquid de pontificali priuilegio agere debere perspicuum est; quoniam si nomen non habent, quo modo officium possunt habere? si ergo Episcopi non sunt, & presbyteri, quorum vicem gerunt, quia ad exemplum, & formam lxx. olim fiebant, esse despiciunt, quid erunt? &c. *Ioan. iij. ep. vn. in prin. Ansel. lib. 1. c.* 55.

Act. 8. c.

CAP. VII.

Chorepiscopi nõ possunt presbyteros, aut diaconos ordinare. sed neque presbyteros vrbis sine permissione Episcopi, & litteris in aliena paroecia. *Ancy. c.* 13. *G.* 12. *L.*

CAP. IIX.

Chorepiscopi sunt quidem in typum lxx. vt comministri, propter curam erga pauperes, offerant (*sacra*) cum honore. *Neoc.* 14. *G.* 13. *L. refert Damas. ep.* 4. *Leo ep.* 86. & *Ioa. iij. ep. vn. Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c.* 27. *Capit. lib. 5. cap.* 168.

CAP.

CAP. IX.

Quod in quibusdam schismaticis Nicaenum concilium statuit, hoc etiam praesens conuentus in hoc (*qui a duobus tantum fuerat consecratus Episcopus*) statuit. id est, vt cuicumque liceat in vnam parochiarum suarum ecclesiam cedere, in qua ant Chorepisco pi nomine, vt idem canon loquitur, aut peregrina, vt aiunt, communione foueatur. *Regien.c.3.Vid.Nicaen.8.*

CAP. X.

Episcopus Cordubensis frequenter Chorepiscopos, vel presbyteros destinanit, qui iuxta canones vnum sunt, qui absente Pontifice altaria erigerent, basilicas consecrarent. &c. Sicut presbytero, vel Chorepiscopo illicita est consecratio altaris, ita & constitutio. Erexit altare in tabernaculo solus Aaron, ipse vnxit, quia summus sacerdos Dei erat. cum scriptum sit: Moyses, & Aaron in sacerdotibus eius. Ideo quod tantum facere Principibus sacerdotum iussum est, quorum typum Moyses, & Aaron tenuerunt; presbyteri, qui filiorum Aarō gestant figuram, arripere non praesumant. Nam quamuis cum Episcopis plurima illis mysteriorum communis sit dispensatio, quaedam tamen auctoritate veteris legis, quaedam nouellis, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita nouerint, sicut presbyterorum, & diaconorum, ac virginum consecratio; sicut constitutio altaris, benedictio, vel vnctio. Si quidem nec benedicere eis liceat ecclesiam, vel altaria cōsecrare, nec per impositiones manus fidelibus baptizandis, vel conuersis ex haeresi Spiritum sanctum tradere, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontem signare; sed nec publice quidem in Missa quemquam paenitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere. Haec omnia illicita esse presbyteris, vel Chorepiscopis, quia Pontificatus apicem non habent, quem solis deberi Episcopis auctoritate canonum praecipitur. vt per hoc & discretio graduum, & dignitatis fastigium summi Pōtificis demonstretur. Sed neque coram Episcopo licere eis in baptisterium introire, nec infantem tingere, aut signare, nec paenitentem sine praecepto Episcopi sui reconciliare; nec eo praesente sacramentū corporis, & sanguinis Christi conficere; nec eo coram posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem vtique exhortari; quae omnia eis a sede Aposto lica prohibita esse noscūtur. *Hispalen.y.c.7.*

Psal.98.

CAP. XI.

Episcopos locum Apostolorum, Chorepiscopos autem exemplum, & formam tenere septuaginta discipulorum, & liber actuum Apostolorum, & canonica auctoritas aperte demonstrat. &c. Quidam Chorepiscopi vltra modum suum progredientes, & donum sancti Spiritus per impositionem manuum tradant, & alia quaeque quae solis Pontificibus debentur, contra fas peragant: cum nullus ex lxx. discipulis, quorum speciem in Ecclesia gerūt, legatur donum sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse. &c. Et post alia. Ordinatio porro Chorepiscoporū qualiter fieri debeat, & qualiter, qualesve ipsi ordinationes iubentibus Episcopis suis facere debeant, iura canonum liquido decernūt. Vnde quia hactenus quidam Chorepiscopi secus, quam auctoritas canonica doceat, in officijs ecclesiasticis minus caute egerunt; prouidendum summopere Episcopis est, vt vlterius eorum Chorepiscopi tale quid, quod nec eorum ministerio, nec auctoritati diuinae concordat, facere pertentent; nec Episcopi sui eis aliud agendum permittant, nisi quod ad eorum officium proprie pertinet, & in sacris canonibus praefixum habetur. *Paris.sub Lud.& Lothar.li.1.c.27. Capit.lib.5. c.168.*

CAP. XII.

Chorepiscopus modum suum iuxta canonicam institutionem teneat, & nec sanctum chrisma, nec sanctum paracletum Spiritum solis Episcopis, iuxta decreta Innocentii, tribuere debitum, tradere tentet, nec ecclesias consecret, neque ordines ecclesiasticos, qui per impositionem manus tribuuntur, id est, non nisi vsque ad subdiaconatum, & hoc iubente Episcopo, & in locis, quibus canones designant, agere praesumat. Impositioni autem paenitentiae, aut paenitentium reconciliationi, per parochiam, secundum mandatum Episcopi sui inseruiat. Si vero ciuitatis Episcopus obierit, nihil ex Episcopali ministerio specialiter Episcopis debito attentet: quia ex hoc magnum scandalum, & diuisionem rerum ecclesiasticarum, atque dilationem in canonice ordinandis Episcopis, Dei ecclesiis accidisse conspeximus. Nam si Episcopus ciuitatis propter desidiam, aut saecularem peruagationem, vel propter infirmitatem, modum suum Chorepiscopis transcendere consenserit; sententiam canonicam debet attendere, qua decretum est, vt qui cōtra dicta canonum fecerit, gradus sui periculo sine retractatione subiaceat. *Melden.c.44.*

CAP. XIII.

Vt basilicae a Chorepiscopis consecratae ab Episcopis consecrentur, roboratum est: quia iuxta decreta Damasi Papae, Innocentii, & Leonis, vacuum est, atque inane, quidquid in summi sacerdotii Chorepiscopi egerunt ministerio. & quod & ipsi ijdem sint, qui & presbyteri, sufficienter inuenitur. *Meten.cap.5.*

CAP. XIV.

Eos, qui olim ecclesiae ministrabant, consuetudo, quae ex ecclesiis versabatur, diligentissime, & accuratissime probatos admittebat, & omnis eorum vitae agendae ratio curiose inquirebatur, an non essent maledici, an non ebriosi. &c. Referebant autem ad Chorepiscopos, quia vere testificantibus susceptis

sceptis suffragiis, & eorum admonitis Episcopis, ita ministrum in sacerdotalem numerum cooptabant. *Basilius in epistol. ad Chorepiscopos.*

De rebus, quas Chorepiscopi facere possunt. Tit. II.

CAP. I.

Dist.69. c.vn.

IVxta veterem morem Chorepiscopi ex permissione Episcopi ordinant lectores. *Nicaen.ij.c.14.Iuo par.5.cap.376.decr.*

CAP. II.

Presbyteri vicani canonicas epistolas non dent, aut ad vicinos Episcopos mittant. Chorepiscopi vero irreprehensibiles, pacificas dent. *Antio 8.*

CAP. III.

Qui in vicinis, aut in agris sunt Chorepiscopi, etsi ordinationem ab Episcopis ceperint, suam mensuram norint, & gubernent ecclesias subiectas, & sua cura, & administratione contenti sint. ordinent vero lectores, & subdiaconos, & exorcistas tantum. non vero presbyterum, aut diaconum, sine vrbis Episcopo, cui subsunt ipsi, & ager. Si quis audeat his contrauenire, deponatur, quocunque honore sit. Chorepiscopus autem fiat ab Episcopo eius vrbis, cui subiacet. *Antio. 10. refert Damas. epist.4. & Parisiens. sub Ludouico, & Lothar.lib.1.cap.27. Capitul. lib.1. cap.9.& lib.5.cap.169.*

De institutione presbyterorum. Tit. III.

CAP. I.

EPiscopos vicem Apostolorum gerere Dominum docuisse dicebat (*Petrus*) & reliquorum discipulorum vicem tenere presbyteros. Si quis aliquem ex his scandalizaret, grauissimam illi poenam inferri debere praedicabat. *Clem.epist.1.post med. Burchar.lib.1.c.127.Iuo lib.3.tit.7.cap.8.panor. & par.5.cap.227.decr.*

CAP. II.

Dist 84. c.vlt. Exo.29.a. Num.11. Pro.20.d. Iob.12.b. Sap.4.b. Gen.14.d

Moysi praecipitur, vt eligat presbyteros; vnde & in Prouerbiis dicitur: Gloria senum canities. Haec vero canities sapientiam designat, de qua scriptum est: Canities hominum prudentia est. &c. Abrahā primus presbyter, id est, senior appellatus est propter sapientiam. Initium sacerdotii Aaron fuit, licet Melchisedech prior obtulerit sacrificiū. &c. Aaron summus sacerdos, id est, Episcopus fuit; filii eius presbyterorum figuram demonstrarunt. &c. filii Aaron super tunicas lineas cincti tantummodo, tyarati assistebāt sacrificio Domini. *Anacle ep.2. in med. Hieron.in c.3. Esai post prin. Isid.lib.2.c.5.& 6. de eccle.offic. apud Aquisgr.c.8. & 9. Raban. lib.1.c.4. & 5.de institu.cler. Burch.lib.2.c. 5.Iuo par.6.c.25.decr. Ansel.lib.7.c.89.*

CAP. III.

Dist.21 in prin. c.1. in fin. Mat.9.d. Luc.10.a. † eo f. † lxxii.

Videntes Apostoli messem esse multam, & operarios paucos, rogauerunt dominum messis, vt mitteret operarios in messem suam. Vnde electi sunt ab eis † lxx. † discipuli; quorum typum gerunt presbyteri, atque in eorum locum sunt constituti in Ecclesia. de quorum ordinatione, & reliquorum ministrorum dixisse supra sufficiat. *Anacl. ep.2. post med.Iuo lib.3.tit.7.cap 7.panor.& part. 5.cap.1.& par.6.cap.44.decr.*

CAP. IV.

Luc.10.a. Dist.80.c.3.

Sacerdotum ordo bipartitus est. &c. Scitis autem a Domino Apostolos esse electos. &c. Cum vero messis coepisset crescere, videns paucos esse operarios, ad eorum adiumentū, lxx. eligi praecepit discipulos. Episcopi vero Domini Apostolorum, presbyteri lxx. discipulorum locum tenent. [Episcopi non in castellis, aut modicis ciuitatibus debēt constitui; sed presbyteri per castella, & modicas ciuitates, atque villas debent ab Episcopis ordinari, & poni: singuli tamen per singulos titulos suos. &c. presbyter ad quemcumque locum, vel ecclesiam in eo constitutam est praeficiendus, atque in ea diebus vitae suae duraturus. Amplius quam isti duo ordines sacerdotum, nec nobis a Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. *Anacle. epist.3. in princip.Burch.lib.1.cap.4.Iuo par. 5.cap.58.& 98 decr.*

CAP. V.

Num.3.a.

Sacerdotes Dominus sibi elegit, vt sacrificent ei, & offerant oblationes Domino, leuitas quoque sub eis esse iussit in ministeriis eorum. Vnde ad Moysen loquitur dicens: Princeps autem principum leuitarum Eleazar filius Aaron. &c. *Fabian.epist.2.in med.*

CAP. VI.

Tit.1.A.

Presbyterorum ordo exordium sumpsit a filiis Aaron. qui enim sacerdotes vocabantur in veteri Testamento, hi sunt, qui nūc appellantur presbyteri; & qui nuncupabantur Principes sacerdotum, nunc Episcopi nominantur. Presbyteri autem interpretantur seniores Graecis. His enim, sicut Episcopis dispensatio mysteriorum Dei commissa est. Praesunt enim Ecclesiae Christi, & in confectione Dominici corporis, & sāguinis cōsortes sunt cum Episcopis: similiter & in doctrina populorum, & in officio praedicandi. &c. Summo sacerdoti clericorum ordinatio, & consecratio reseruata est; ne a multis disciplina Ecclesiae vindicata, concordiam solueret, scandala generaret. Nam Paulus Apostolus eosdem presbyteros, vt vere sacerdotes, sub nomine Episcoporum ita asseuerat, loquens ad Titum: Huius rei gratia reliqui te Cretae; vt ea, quae desunt, corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros, quemadmodum ego tibi disposui. Si quis sine crimine

crimine est, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriae, aut subditos. Oportet enim Episcopum sine crimine esse. Qua sententia ostendit, etiam presbyteros sub Episcoporum nomine taxari. Vnde *1.Tim.3.a.* & ad Timotheum de ordinatione Episcopi, & diaconi scribens, de presbyteris omnino tacuit, quia eos in Episcoporum nomine cõprehendit. Secundus enim primo paene coniunctus est gradus. Sicut & ad Philippenses Episcopis, & diaconibus scribit: Cum vna ciuitas plures Episcopos habere non possit. *Act.20.f.* Et in actibus Apostolorum presbyteros Ecclesiae iturus Hierosolymam congregauit, quibus inter cetera dicit: Videte gregem (*al. Attendite vobis, & vniuerso gregi*) in quo vos Spiritus sanctus ordinauit. Vnde etiam tales in Ecclesia presbyteros cõstituendos esse, sicut Episcopos, & Apostolus Paulus *Tit.1.d.* ad Titum loquitur, & canones ipsi testantur. Presbyteros autem merito, & sapientia dici, non aetate. &c. Quod si ita est, mirum, cur insipientes constituantur. *Isidor. lib. 2.c.7.de eccles of. apud Aquisgra.8. Raban.lib.1.c.6. de instit.cleric. Ansel.lib.7.c.119.*

CAP. VII.

Exo.29. Cinges baltheo Aaron, & liberos eius, & impones eis mitras: eruntq. sacerdotes mei religione perpetua. Quo in loco contemplari oportet, Aaron summum sacerdotem, id est, Episcopum fuisse, & filios eius presbyterorum figuram praemonstrasse. fuerunt enim & ipsi sacerdotes, quibus merito adstare debuissent leuitae, sicut summo sacerdoti. &c. *Isid. li.2.c.5.de eccle.off.apud Aquisgr.9.Vid.Anacle.ep.2.Raban.lib.1.c.4.de instit.cleric.*

CAP. IIX.

Tit.1.b. Diligenter Apostoli attendamus verba dicentis: Vt constituas per ciuitates presbyteros, sicut ego tibi disposui. Qui qualis presbyter debeat ordinari, in consequentib. *1.Tim.3.* differens hoc ait: Si quis est sine crimine, vnius vxoris vir. &c. Postea intulit; Oportet enim Episcopum sine crimine esse, tamquam *Dis.95.c. 9.olim.* Dei dispensatorem. Idem ergo est presbyter, qui Episcopus. Et ante quam diaboli instinctu studia in religione fierent, & diceretur in *1.Cor.1.b* populis: Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephae, communi presbyterorum consilio ecclesiae gubernabantur. Postquam vero vnusquisque eos, quos baptizauerat, putabat suos, non Christi; in toto orbe decretum est, vt vnus de presbyteris electus, superponeretur ceteris, ad quem omnis cura ecclesiae pertineret, & schismatum semina tollerentur. Putat aliquis non scripturarum sed nostram sententiam esse, Episcopum, & presbyterum vnũ esse, & aliud aetatis, aliud esse nomen officii? relegat Apostoli ad Phi*Philip.1.a* lippenses verba dicentis: Paulus, & Timotheus serui Christi Iesu, omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Philippis, cum Episcopis, & diaconibus; gratia vobis, & pax, & reliqua. Philippi vna est vrbs Macedoniae, & certe in vna ciuitate plures, vt nuncupantur, Episcopi esse non poterant; sed quia eosdem Episcopos illo in tempore, quos presbyteros appellabant; propterea indifferenter de Episcopis, quasi de presbyteris est locutus. &c. In actibus Apostolorum scriptum *Act.20.f.* est, quod cum venisset Apostolus Paulus Miletum, miserit Ephesum, & conuocauerit presbyteros eiusdem ecclesiae, quibus postea inter cetera sit locutus: Attendite vobis, & omni gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, pascere Ecclesiam Domini, quam acquisiuit per sanguinem suum. Et hic diligentius obseruate, quo modo vnius ciuitatis Ephesi presbyteros vocans, postea eosdem Episcopos dixerit. Videamus ergo, qualis presbyter, siue Episcopus ordinandus sit. Si quis est sine crimine, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriae, aut non subditos. Oportet enim Episcopum sine crimine esse, tamquam Dei dispensatorem, non proteruum, non iracundum, non violentum, non percussorem, non turpis luceri appetitorem. [Primum itaque sine cri*Dist.25. c.vlt.* mine sit, quod puto alio verbo ad Timo*1.Tim.3.a.* theum irreprehensibilem nominatum. Non quod eo tantum tẽpore, quo ordinandus est, siue vllo sit crimine, & praeteritas maculas noua conuersatione diluerit; sed ex eo tempore, quo in Christo renatus est, nulla peccati conscientia mordeatur. *Hieron.in epist.ad Titum apud Aquisg.c.10.Ansel.lib.7.c.119.*

CAP. IX.

Sicut Episcopi Apostolorum in Ecclesia, ita presbyteri ceterorum discipulorum Domini vicem tenent. Et illi tenent gradũ summi Pontificis Aaron, isti vero filiorum eius. Vnde oportet vos semper memores esse tantae dignitatis, memores vestrae consecrationis, memores sacrae, quam in manibus suscepistis, vnctionis; vt nec ab eadem dignitate degeneretis, nec vestram consecrationem irritam faciatis, nec manus sacro sanguine delibutas peccando polluatis. Sed cordis, & corporis munditiam conseruantes, plebibus exemplum bene viuendi praebentes, his, quibus praeestis, ducatum ad caelestia regna praebeatis. *Theodulph. ad presbyteros Aurelianenses c.1.*

De potestate, & dignitate presbyteri, siue sacerdotis. Tit. IV.

CAP. I.

Et hoc vtique sacramentum Eucharistiae nemo potest conficere, nisi sacerdos fuerit rite ordinatus, secundum claues Ecclesiae; quas ipse cõcessit Apostolis, & eorum successoribus Iesus Christus. *Inno.iij.in conc.gen.Lat.c.1.prope fin.* *cap.1. de sum. Tri. Greg. ex. & in 4. collect.*

CAP. II.

Non decet, vt ii, qui corpus Christi quotidie proprio conficiunt ore, tantam patiantur persecutionem. *Felix.ij.in syn.ep.1.in prin.*

CAP. III.

Presbyteri, vel quicumque ordinati, caste, & prudenter se habeant, vt libere, & aperta fronte possint reprehendere errantem populum sibi commissum, & iuxta Apostolum illos tradere Satanae, excommunicare scilicet, & a liminibus Ecclesiae sanctae separare; qui uincula Christi disrumpunt, iugum scilicet disciplinae abiiciunt, & praeuaricatores legis existunt; pacis uidelicet uiolatores, fures, adulteros, incestos, fornicatores, raptores, periuros, fidei proditores, sacrilegos, qui coemeteria, & ecclesias, earumque ministros, resque Deo, & eis dicatas violant, vel auferunt; falsos testes, sortilegos, haruspices, vsurarios, & quos supra diximus, donec resipiscant, & de his Deo, & sanctae Ecclesiae, & quibus nocuerunt, satisfaciant. *Gregor.vij.in concil.Rom incerto c.25.*

1. Cor. 5.

CAP. IV.

Ipsi (*sacerdotes*) pro populo interpellant, & populi peccata comedunt: quia precibus suis, & oblationibus ea delent, atque consumunt. *Alex.ep.2.in prin. refert Troil.c.5.Iuo par.2.c.09.& par.6.c.45.decr.*

5.q.1.c. 91. Ose.4.

CAP. V.

De sacerdotibus Domini, quos vos audiuimus contra prauorum hominum insidias adiuuare, eorumque causas portare, scitote vos in eo Deo valde placere, qui sibi eos ad seruiendum adsciuit, & familiares in tantum sibi esse voluit, ut etiam aliorum hostias per eos acceptaret, atque eorum peccata donaret, sibique recociliaret. Ipsi quoque proprio ore corpus Domini conficiunt, & populis tradunt. *Pontia.ep.1.in prin.*

CAP. VI.

Absit, ut quidquã sinistrum de iis loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos nos etiam Christiani sumus; qui claues regni caelorum habentes ante iudicii diem iudicant. *Anter.ep.vni.post med.Hiero.ep.1.ad Heliodorum post med.Iuo ep.57.ad Landonem presbyt.*

11.q.3.c. 14.

CAP. VII.

Sacerdotes Dominus sibi elegit, vt sacrificent ei, & offerant oblationes Domino. *Fabia.ep.2.in med.*

CAP. IIX.

Non leniter quisquam assentiat in detractione, vel iudicatione, vel damnatione fratrum, maximeq. sacerdotum, qui proximiores sunt Deo, & qui proprio ore corpus Christi conficiunt. *Damas.ep.3.post med.*

CAP. IX.

Mediator Dei, & hominum, Deus, & homo Christus Iesus hanc praepositis Ecclesiae tradidit potestatem; vt & confitentibus satisfactionem paenitentiae darent, & eadem salubri satisfactione purgatos, ad cõmunionem sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent. Cui utique operi incessabiliter ipse Saluator interuenit; nec vmquam ab his abest, quae ministris suis exequenda commisit dicens: Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. vt si quid per seruitutem nostram bono ordine, & grato replemur effectu, non ambigamus per Spiritum sanctum nobis fuisse donatum. &c. Multum utile, ac necessarium est, ut peccatorum reatus ante vltimum diem sacerdotali supplicatione soluatur. *Leo ep.89.ad Theodor Capitul.lib.5.cap. 55.Ansel. lib.4.c.56.& lib.11. c.11.Caesar. lib.15.cap.12.*

De paen. d.1. mul tiplex.49

Matt.28. d.

CAP. X.

Presbyteri in confectione Dominici corporis, & sanguinis consortes sunt cum Episcopis.&c. *Isid.lib.2. de offic.eccles.c.7. apud Aquisg.c.8.& Tribur.c.4. in fine.*

CAP. XI.

Alia monachorum causa est, alia clericorum. Clerici pascunt oues, ego pascor. &c. Mihi ante presbyterum sedere non licet. Ipsi si peccauero, licet tradere me Satanae in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini Iesu. Et in ueteri quidem lege quicumque sacerdotibus non obtemperasset, aut extra castra positus lapidabatur a populo, aut gladio ceruice subiecta, contemptum expiabat eruore. Nunc vero inobediens, spirituali mucrone truncatur; aut eiectus de Ecclesia, rabido daemonum ore discerpitur. *Hierony. ad Heliodorum apud Aquisgr.c.97.*

1. Cor.5. b.

Deut. 17. c.

CAP. XII.

Ipsis sacerdotibus proprie animarum curandarum sollicitudo commissa est. &c. Ipsi sunt Ecclesiae decus, ipsi columnae firmissimae, quib. in Christo fundatis innititur multitudo credentium. Ipsi ianuae ciuitatis aeternae, per quas, omnes, qui credunt, ingrediuntur ad Christum. Ipsi ianitores, quibus datae sunt claues regni caelorum. Ipsi etiam dispensatores Regiae domus, quorum arbitrio in aula Regis aeterni diuiduntur gradus, & officia singulorum. &c. Consultu sacerdotum, & optimatum, ceterorumque fidelium suorum (*Ludouicus, & Lotharius Imperatores*) idem negotium super placando furore Domini, his digne censuerunt esse committendum, per quos homines de infidelitatis tenebris liberantur, & in lucem fidei transferuntur, & de filiis irae filii adoptionis efficiuntur. Per quos etiã homines de ijs, quae post baptisma committunt, paenitentiae satisfactione peracta Deo reconciliari merentur. Ad quorum imperium secundum sanctae legis decretum, qui leprae immunditia sordebant, emaculabantur, ceteraque eorum iudicio in legalib. institutis decernendo prorogabantur. Quib. & in Euangelio a Domino tanta confertur potestas, ut quae statuerẽt in terra, statuta sint & in caelo, & quae soluerẽt in terra,

Leui. 13. & 14.

Mat.18.e

terra, soluta sint & in caelis, & quorum remiserint peccata, remittantur eis. *Paris. sub Ludou. & Loth. in praefatione.*

Ioa. 20. f.

CAP. XIII.

Constat, quod fundamentum Christianae religionis fides sit catholica, hoc est, credere in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum. &c. & credere, quod per Spiritum sanctum remissio peccatorum in baptismate conferatur, & quod fidelibus in Ecclesia Christi eiusdem Spiritus sancti dono per ministerium sacerdotale, & per paenitentiam remissio peccatorum indubitanter attribuatur. *Paris. sub Ludo. & Lothar. lib. 1. cap. 1.*

CAP. XIV.

Decet sacerdotes Christi tanta dignitate donatos, quos vtique constat ianitores caelestis aulae exsistere, exempla decessorum suorum, qui Deo placuerunt, idem infatigabiliter sectari; quatenus terrena despiciẽdo, & caelestia amando, primũ ipsi atria supernae ciuitatis subire, deinde auditoribus suis dictis, & exemplis ea studeant aperire. Ne quod absit, audiant a Domino: Habentes clauem scientiae, vos ipsi non intratis, & alios intrare non sinitis. *Prosper lib. 2. de vita contemplatiua, c. 2. apud Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 4.*

Luc. 11. g.

CAP. XV.

Presbyterorũ, qui praesunt Ecclesiae Christi, & in confectione Diuini corporis, & sanguinis consortes cum Episcopis sunt, ministerium esse videtur, vt in doctrina praesint populis. &c. *Aquisgr. ij. sub Lud. par. 3. c. 5.*

CAP. XVI.

His (*presbyteris*) sicut & Episcopis dispensatio mysteriorum Dei commissa est. Praesunt enim Ecclesiae Christi, & in confecratione Diuini corporis, & sanguinis consortes sunt Episcopis. Similiter & in doctrina populorum, & in officio praedicandi. *Isidor. apud Tribur. c. 4.*

De ordinatione presbyterorum. Tit. V.

CAP. I.

Sacerdotes constitui non oportet, nisi in ecclesiis, aut speciali monasterio deputentur; ne necessitas in saecularibus domibus illis habitandi occurrat; alioquin a propriis Episcopis, aut in Episcopia, aut in monasteria habitandi, & conuersandi pro exercendo officio constituantur: in quibus mulieres conuersari nulla ratio permittit. Ideoq. ibi eos conuersari, & nutriri oportet. *Syn. Rom. sub Eugen. ij. & Leone iv. c. 10.*

CAP. II.

Presbyter, diaconus, clericus ab vno Episcopo ordinetur. *Ap. cap. 2.*

CAP. III.

Presbyteros, quos ibidem reperisti, si incogniti fuerint illi, a quibus fuerint ordinati, & dubium est eos Episcopos fuisse, qui eos ordinauerint, si bonae actionis, & catholici viri sunt ipsi presbyteri, & in ministerio Christi, omniq. lege sancta edocti, apti, ab Episcopo suo benedictionẽ presbyteratus suscipiãt & consecrentur, & sic ministerio sacro fungãtur. *Greg. iij. ep. 5. ad Bonif. Episcop. in med.*

d. 68. c. 2. presbyteri.

CAP. IV.

Presbyter cum ordinatur, Episcopo eũ benedicente, & manum super caput eius tenente, etiam omnes presbyteri, qui praesentes sunt, manus suas iuxta manum Episcopi, super caput illius teneant. *Carth. iv. c. 3. Iuo li. 3. tit. 3. c. 6. panor. & part. 6. c. 12. decr. Ansel. lib. 7. c. 53. Caesar. lib. 8. c. 20.*

Dis. 23. c. 8.

Ne laicus statim presbyter fiat. Tit. VI.

CAP. I.

Si quis propter ipsum bonum humilitatis, quae est circa Christum Iesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transiens per definita nunc tempora, irreprehensibilis inuentus exstiterit, & probatus: ita vt in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconẽ vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quattuor annis: bene placuit huic sanctae, & vniuersali synodo eligi hunc (*Episcopum*) & admitti. &c. Si vero praeter hanc definitionem nostram quisquam ad iam fatum supremum honorem prouectus extiterit; reprobetur, & ab omni sacerdotali operatione prorsus abiiciatur, vtpote qui extra sacros canones sit prouectus. *Synod. iix. general. Constantinopolit. sub Hadr. ij. cap. 5.*

CAP. II.

Si quis clericatum promereri desiderat, hoc iustum est, vt sit ostiarius annum vnum, lector an. † xx. exorcista an. † x. acolythus an. v. subdiaconus an. v. diaconus an. v. & sic ad honorem presbyterii accedat. *Siluester in conc. Rom. cclxxv. Episcoporum, cap. 5.*

† dies f.
† dies.

CAP. III.

Siluester praesente synodo constituit, vt nullus ex laica persona ab honore acolythi ad Episcopatum subleuaretur, nisi prius fuisset * ostiarius, * lector annis † xxx. deinde vna die exorcista, postea caperet onus acolythi, & faceret in eodem ordine annos x. vt acciperet onus subdiaconi, & in subdiaconatu esset an. v. deinde ad diaconatus honorem pertingeret fixus rogantibus xxx. presbyteris examẽ, vt esset diaconus Cardinalis. quia a prima sede erat constitutum, vt seruiret anno vii. &c. Si quis desiderat ordinem presbyterii, in vii. annis a cuncto clero Romano probaretur gratia doctrinae, natiuitatis, generositatis, & consilii, non expetens praedãm a quoquam, & cuius opinionem clarã, & firmam omnes presbyteri declararent, &

† diebus f.

confirmarent, & sic ad ordinem presbyterii accederet. &c. *Siluester in syn. Rom. cccxxiv. Episcoporum, cap. 11.*

CAP. IV.

Dist. 77. c. 1.

Illud mandamus, vt ad ordines ecclesiasticos sic ascendat in Ecclesia, qui ordinari merentur: id est, si quis Episcopus esse meretur, sit primo ostiarius, deinde lector, postea exorcista, inde sacretur acolythus, demum vero subdiaconus, deinde diaconus, & postea presbyter. *Caius ep. vn. in fine.*

CAP. V.

Quid ab vniuersis posthac ecclesiis sequendum sit, quid vitandum, generali pronuntiatione decernimus. [Quicumque itaque se Ecclesiae vouerit obsequiis, a sua infantia ante pubertatis annos baptizari, & lectorum debet ministerio sociari. qui ab accessu adolescentiae vsque ad triecsimum † aetatis annum, si probabiliter vixerit, vna tantum, & ea, quam virginem communi per sacerdotem benedictione percepit, vxore contentus; acolythus, & subdiaconus esse debebit. Posteaq; ad diaconii gradum, si se ipse primitus continentia praeeunte dignum probauerit, accedat. vbi si vltra quinque annos laudabiliter vixerit, & ministrauerit congrue, presbyterium consequatur. exinde post decennium Episcopalem cathedram poterit adipisci, si tamen per haec tempora integritas vitae, ac fidei eius fuerit approbata. Qui vero iam aetate grandaeuus, melioris propositi cõuersatione prouoca[tu]s, ex laico ad sacram militiam peruenire festinat; desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo, quo baptizatur tempore, statim lectorum, aut exorcistarum numero s[oc]ietur; si tamen eum vnam habuisse, vel habere, & hanc virginem accepisse constet vxorem. qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquenium aliud acolythus, & subdiaconus fiat; & sic ad diaconatum, si per haec tempora dignus iudicatus fuerit, prouehatur. Exinde iam accessu temporum presbyterio, vel Episcopatui, si eum cleri, ac plebis euocauerit electio, non immerito societur. *Syric. ep. 1. c. 8. 9. & 10. Iuo par. 6. cap. 91. & 92. decret.*

Dist. 77. c. 1.

† xx.

CAP. VI.

Ne laicus statim presbyter, aut diaconus ordinetur. *Syric. epist. 3. cap. 3.*

CAP. VII.

Dist. 33. c. 6.

Laici, qui habentes vxores baptizati sunt. &c. non prohibentur ad clericatus sortem assumi. ita sane vt in eos tempora a maioribus constituta seruentur, nec cito quilibet lector acolythus, diaconus, sacerdos fiat. quia in minoribus officiis si diu perdurent, & vita eorum pariter, & obsequia comprobantur, vt ad sacerdotium posthac emensis stipẽdiorum meritis veniant; nec praeripiant, quod vita probata meretur accipere. *Innoc. epist. 4. c. 4. & 5. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 4. panor. & par. 6. c. 95. decr. Ansel. lib. 7. c. 29. Tarrac. lib. 1. c. 129.*

CAP. IIX.

Dist. 59. § officiis.

Quis ille tam arrogans, tam impudens inuenitur; vt in caelesti militia. &c. statim dux esse desideret, cum tiro ante non fuerit? & prius velit dicere, † quam discere? Assuescat in Domini castris in lectorum primitus gradu diuini rudimentis seruitii, nec illi vile sit, exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri: nec hoc saltu, sed statutis maiorum ordinatione temporib. Iam vero ad presbyterii fastigium talis accedat, vt & nomen ætas impleat, & meritum probitatis stipendia anteacta testentur. *Zosi. epist. 1. c. 1. Anselm. lib. 6. cap. 24.*

† docere

CAP. IX.

Dist. 77. c. 2.

Haec autem [in singulis gradibus obseruanda sunt tempora. si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter lectores ad xx. aetatis annum continuata obseruatione perduret. Si maior, & grandaeuus accesserit, qui tamen post baptismum statim se diuinae militiae desideret mancipari, siue inter lectores, siue inter exorcistas quinquennio teneatur. Exinde acolythus, vel subdiaconus iv. annis sit, & sic ad benedictionem diaconatus, si mereatur, accedat. In quo ordine quinque annis, si inculpate se gesserit, haerere debebit. Exinde suffragantibus stipendiis per tot gradus datis propriae fidei documentis, presbyterii sacerdotium poterit promereri. &c. *Zosi. ep. 1. c. 3. Ansel. lib. 7. c. 41.*

CAP. X.

Dist. 61. miramur c. 5.

Merito beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos sacris administrationibus censuere, quorum omnis aetas a puerilibus exordiis vsque ad prouectiores annos per disciplinae ecclesiasticae stipendia cucurrisset; vt unicuique testimonium prior uita praeberet; nec posset de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, celsioris loci praemium deberetur. &c. Eos, quorum prouectio hoc tantum reprehensionis incurrit, quod ex laicis ad officium Episcopale delecti sunt. &c. susceptum sacerdotium tenere permittimus. non praeiudicantes Apostolicae sedis statutis, nec praecessorum nostrorum, nostrisque decretis, quibus salubriter statutum est; ne primum, vel secundum, aut tertium in Ecclesia gradũ quisquam laicorum, quibuslibet suffragiis fultus ascendat, prius quam ad hoc meritum per legitima augmẽta perueniat. *Leo ep. 85. ad Episcop. Africae cap. 1. Iuo par. 5. c. 105. decr.*

1. q. 7. exigit. c. 18.

CAP. XI.

Dist. 77. c. 8. & c. 9. monachus

Si quis etiam de religioso proposito, & disciplinis monasterialibus eruditus ad clericale munus accedat, in primis eius vita praeteritis acta tẽporib. inquiratur. &c. cõtinuo lector, vel notarius, aut certe defensor effectus, post tres menses existat acolythus, maxime si huic ætas etiã suffragatur; sexto mense

sub-

subdisconi nomen accipiat: ac si modestae conuersationis, honestaeque voluntatis existit; nono mense diaconus, completoque anno sit presbyter. cui tamen, quod annorum interstitia fuerant collatura, sancti propositi spon, e suscepra docetur praestitisse deuotio. Si vero laicus quispiam ecclesiasticis est aggregandus officiis; tanto sollicitus in singulis huiusmodi decet examinare personam, quantum inter mundanam, religiosamque vitam constat esse discriminis. &c. quorum promotionibus super anni metas sex menses nihilominus subrogamus. &c. Quae tamen eatenus indulgenda credidimus illis ecclesiis, quibus infestatione bellorum, vel nulla penitus, vel exigua remanserunt ministeria. &c. *Gelas. ep.1. c.3. & 4. Nicol. in ep. ad Mich. Imp. incip. Principatum. lecta in iix. syn. CP. act.4. Iuo par.3. c.143. decr. Ansel. lib.7. c.46. in Rom.*

CAP. XII.

Aestimet quis pretium dominici gregis, vt sciat, quod meritum constituendi deceat esse pastoris. Hoc ita fiet, si non sacerdotii gradus, saltu quodam passim laicis transferantur. Longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernaeula committuntur Ecclesiae. [Non negamus esse in laicis Deo placitos mores; sed milites suos probatos sibi quaerunt instituta fidelia. Discere prius quisque debet, ante quam doceat, & exẽplum religiosae conuersationis de se potius aliis praestare, quam sumere. Emendatiorem esse conuenit populo, quem necesse est orare pro populo. Longa obseruatione religiosus cultus tradatur, vt luceat, & clericalibus obsequiis erudiendus inseruiat; vt ad venerandi gradus summã perductus, qui sit fructus humilitatis, ostendat. *Hormisda ad Episcop. Hispan. ep.4. c.1. Ansel. lib.6. c.19. Tarrac. lib.3. c.13.*

Dist.61. in sacerdoti. bus c.2.

CAP. XIII.

Quidam desiderio honoris inflati defunctis Episcopis tonsurantur, & fiunt repente ex laicis sacerdotes, atque inuerecunde religiosi propositi ducatum arripiunt, qui nec esse adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quid isti subiectis praestaturi sunt, qui ante quam discipulatus limen attingant, tenere locum magisterii non formidant? Qua de re necesse est, vt quamuis inculpati quisque sit meriti, ante tamen per distinctos ordines ecclesiasticis exerceatur officiis. &c. *Gregor. ad Syagryum, & Aether. Episcop. lib.7. regist. epist.108. vel 110. c.2. Vid. idem lib.4. ep.51. c.95. & epis.53. c.97. Ansel. lib.6. c.27. Tarrac. lib.3. c.16.*

Dist.99. c.3. hoc ad nos.

CAP. XIV.

Gelasius non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit, sed etiam presbyteros, ne talia praesumerent, vetuit in decretorum suorum c.iij. *Nicola. in epis. ad Mich. Imp. ante med. incip. Principatum. lecta in act.4. synod. iix. CP. sub Hadr. ij. Gelas. epis.1. cap.3. & 4.*

CAP. XV.

Episcopatus, vel presbyterii honorem, nullus laicus ante praemissam anni conuersionem, vel ante xx. annos aetatis accipiat. *Arelat. iii. cap.1. in fine.*

CAP. XVI.

Nullus Metropolitanorum cuicumque laico dignitatem Episcopatus tribuat: sed nec reliqui Pontifices presbyterii, vel diaconatus honorem conferre praesumant, nisi anno integro fuerit ab eis praemissa † conuersio. *Arelat. iii. cap.2.*

† promissa f.

CAP. XVII.

Nullus ex laicis ante annalem conuersionẽ. &c. presbyter ordinetur. &c. *Aurel. iii. c.6.*

CAP. XIIX.

Ex laico ad gradum sacerdotii nemo veniat, nisi prius anno integro in officio lectorum, vel diaconatus disciplinam ecclesiasticam discat; & sic per singulos gradus eruditus, ad sacerdotiũ veniat. Nã satis reprehensibile est; vt qui nondum didicit, iam docere praesumat, dum & antiquis hoc Patrum institutionibus interdictum sit. *Brac. i. cap.38.*

CAP. XIX.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotium prosiliuit, in degradationem debitam resilire debet. *Synod. Suession. apud S. Medard. in Accusatione* Hincmari, *in fine.*

CAP. XX.

Caius constituit, vt omnes ordines in Ecclesia sic ascenderent. Si quis Episcopus fieri mereretur, vt esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, sequens subdiaconus, diaconus, presbyter, & exinde Episcopus ordinaretur. *Damas. in Caii.*

CAP. XXI.

Siluester constituit, vt si quis desideraret in Ecclesia militare, aut proficere, vt esset ostiarius annis * lector annos † xxx. exorcista dies xxx. acolythus annis v. subdiaconus annis v. custos martyrum annis v. diaconus annis vij. presbyter an. iij. probatus ex omni parte. *Damas. in Siluest. post principium.*

† dies f.

Qui prohibeantur esse presbyteri. Tit. VII.

CAP. I.

QVoniam plura, aut per necessitatem, aut alias cogentibus hominibus aduersus ecclesiasticam facta sunt regulam, vt homines ex gentili vita nuper accedentes ad fidem, & instructos † breui tempore, mox ad lauaerum spiritale perducerent, simulque vt baptizati sunt, ad Episcopatum, vel ad presbyterium promouerent; placuit nihil tale de reliquo fieri. &c. *Nicaen. cap.2. Mar. Brac. cap.22. Ioan. iix. in epist. apud ix. synod. act.2. Iuo in prol. panorm. & decreti.*

Dist.48. c.1.

† cathecumenos.

CAP. II.

De at. & quali. c.4

Cũ sit ars artium regimen animarũ distri

Grego. ix. c. 4. eo ti. In 4. coll.

&c praecipimus, vt Episcopi promouendos in sacerdotes diligenter instruant, & informent, vel per se ipsos, vel per alios viros idoneos super diuinis officiis, & ecclesiasticis sacramentis, qualiter ea rite valeant celebrare. Quoniam si ignaros, & rudes de cetero ordinare praesumpserint, quod quidem facile poterit comprehendi; & ordinatores, & ordinatos graui decreuimus subiacere vltioni. &c. *Inn. iij. in conc. gener. Lat. c. 27.*

CAP. III.

Dis. 33. si quis. c. 1. Dis. 34. si quis. c. 15

Binis nuptiis post baptisma, aut concubina implicitus, nō potest esse Episcopus, presbyter, diaconus, clericus. *Ap. c. 17.* itē is, qui viduam, eiectam, meretricem, ancillam, aut scenicam duxit. *Ap. c. 18. Vid. Trull. c. 3. in fi. Iuo part. 8. c. 287. decr. Ansel. lib. 6. c. 143.*

CAP. IV.

1. Tim. 3. & Tit. 1. b.

De digamis nec consuli debet, quod manifesta lectio sit Apostoli, vnius vxoris virū, ad sacerdotium, siue ad clericatum admitti debere, & hanc ipsam tamen, si virginem accepit. &c. *Inno. ep. 4. c. 2.*

CAP. V.

Dis. 51. c. 1.

Quicumque curiales, aut causidicis, aut milites ordinati fuerint sacerdotes, cum ordinatoribus suis deponantur. *Inn. ep. 23. c. 2. ad synod. Toletan.*

CAP. VI.

Dist. 54. c. 21.

Admittūtur passim ad ordinē sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur; & qui a dominis suis libertatem consequi minime potuerunt, ad fastigium sacerdotii, tamquam seruilis vilitas hunc honorem iure capiat, prouehuntur. &c. Ab his, fratres carissimi, omnes vestrae prouinciae abstineant sacerdotes. ab aliis etiam, qui originali, aut alicui conditioni obligati sunt, volumus temperari. &c. *Leo ep. 1. c. 1. Tribur. c. 29. Burch. lib. 2. c. 22. Iuo part. 6. c. 64. decr. Ansel. lib. 7. c. 25. in addit.*

CAP. VII.

Quamlibet quis bonis moribus praeditus, & sanctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamen, vel ad diaconii gradum, vel ad presbyterii honorem, vel ad Episcopatus culmen ascendat; si aut ipsum, non vnius vxoris virum, aut vxorem eius, non vnius viri fuisse claruerit. &c. *Leo ep. 85. c. 1. ad Episcopos Afric.*

CAP. IIX.

Nullus homicida, nullus adulter, nullus fornicator sacrum ministerium debeat attrectare. sed neque paenitens, aut qualem sacri canones prohibent esse sacerdotem. *Zach. ep. 4. post prin. ad Bonifa.*

CAP. IX.

Dist. 57. c. vn.

Si quis in infirmitate baptizatus est, presbyter non fiat; vi enim magis quam voluntate credidit: nisi propter eius sequentem fidem, & diligentiam, & propter raritatem hominū. *Neoc. 12. Paris. lib. 1. c. 8. Burch. li. 4. c. 33. Iuo par. 1. c. 227. & par. 6. cap. 101. decr.*

CAP. X.

Ordinari ad diaconatus, vel sacerdotii officium neophytum non debere. *Arel. ij. c. 1.*

CAP. XI.

Conueniens non est, nec ratio, vel disciplina patitur; vt temere, & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui neophytus est, maxime cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denūtiasse, & prohibuisse videatur, sed hi, quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sardic. c. 13.* L. 10. G. *Burch. lib. 1. c. 17. Iuo p. 5. c. 71. decr.*

1. Tim. 3.

CAP. XII.

Non oportet nuper baptizatum promoueri ad ordinem sacerdotalem. † *Laod. c. 3.*

† sacrum.

CAP. XIII.

Episcopi, diaconi, & presbyteri non ordinētur, ante quam omnes, qui in domo eorum sunt, Christiani orthodoxi fiant. *Carth. c. 36.* G. *Carth. iij. c. 18. L. Afr. c. 3.* L.

CAP. XIV.

12. q. 2. diaconos. c. 33. in fi.

Libertos, quos sacerdotes, vel diaconos de ecclesia sibi commissa facere voluerint, actus ecclesiae prosequi iubemus. *Agath. c. 49. Iuo part. 3. cap. 161. decr.*

CAP. XV.

Dist. 55. c. 2.

Nullus paenitentem, nullus digamum, nullus viduarum maritos in praedictis honoribus (*presbyterij, vel diaconatus*) audeat ordinare. *Arel. iij. cap. 3.*

CAP. XVI.

1. Tim. 3.

Ne secundae vxoris, aut renuptae maritus presbyter, aut diaconus ordinetur, abunde sufficeret ab Apostolo constitutum. &c. Qui scienter eum contra dicta ordinauerit, reus fratribus fiat. &c. *Epaon. cap. 2.*

CAP. XVII.

Dist. 54. c. 19.

Si seruus absente, vel nesciente domino, Episcopo sciente, diaconus, aut presbyter fuerit ordinatus: ipso in clericatus officio permanente Episcopus eum domino duplici satisfactione compenset. &c. *Aurel. cap. 8. al. 10. Vorm. c. 40. Burch. li. 2. c. 24. Iuo par. 6. c. 125. decr.*

CAP. XIIX.

† nec s.

Presbyter, vel diaconus, si nec litteras, vel † baptizandi ordinem nesciat, nullatenus ordinetur. *Aurel. ii. cap. 15.*

CAP. XIX.

c. 1. de biga. Greg. ix. c. 2. eo. tit. in 1. collect. † sectus s.

Nullus ex laicis ante annualem cōuersionem, vel aetatem legitimam. &c. presbyter ordinetur: ita vt de ipsis quoque. &c. custodiatur; ne aut duarum vxorum vir, aut renuptae maritus, aut paenitentiam professus, aut senius † corpore, aut qui publice aliquando arreptus ad suprascriptos ordines promoueatur. &c. *Aurel. iij. c. 6. Burch. li. 2. c. 33. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 18. panor. & par. 6. c. 134. decr.*

CAP. XX.

Si quis Episcoporum sciens bigamum, aut internuptae maritum, ad officium leuiticae dignitatis, siue presbyterii contra ius canonum promouere praesumpserit, sciat se vnius

anni

anni ſpatio ab omni officio ſacerdotii eſſe ſuſpenſum. &c. *Aurel.iv.c.*10.

CAP. XXI.

De ſeru. non ordi. c.3.Greg. ix.& c.4. eo. tit. in 1. collect.

De familiis eccleſiae conſtituere presbyteros,& diacones per parochias liceat:quos tamen vitae rectitudo, & probitas morum commendat. Ea tamen ratione, vt antea manumiſſi libertatem ſtatus ſui percipiant. *Toletan.iv.cap.*73.

CAP. XXII.

Vt presbyteri nõ ordinentur; prius quam examinentur. *Vorm. c.*36.

CAP. XXIII.

Secundum decreta ſanctorum Patrum praeiudicamus,& nos id acturos profitemur, vt nullum ſeruum Epiſcopus ordinare praeſumat, ante quam perfecta ditetur ingenuitate; quia non debet vilis perſona fungi ſacerdotii dignitate. *Tribur.c.*39.

CAP. XXIV.

In ſcortatione, aut adulterio, ſi quiſpiam poſt baptiſma fuerit deprehenſus, diuini canones illum ad ſacerdotium non admittunt. *Taraſ.ante vij.ſyn.ep.ad Ioa.presby.poſt med.*

De aetate presbyterorum.
Tit. IIX.

CAP. I.

Diſt.78. c.vlt.

SI ante trigeſimum annum liceat ſacerdotem ordinari? Bonum,& congruũ,ſi fieri poteſt, vt prouectae aetatis, & boni viri teſtimonii,iuxta ſacrorum canonum inſtituta, ordinentur ſacerdotes. *S*i autem minime reperiuntur, & neceſſitas expoſcat, a xxv. annorum & ſupra Leuitæ,& ſacerdotes ordinentur,quemadmodum in lege Domini continetur.*Zach.ep.5.ad Boniſ.Epiſcop.ante fin.*

Num.8.d

CAP. II.

Diſ.78.c. 1.ſi quis. & cap.4. presbyter

Presbyter ante triginta annos non fiat, & ſi dignus ſit.nam Dominus Ieſus Chriſtus trigeſimo anno baptizatus eſt, & coepit docere.*Neoc.*11.*Trull.14.Mart.Brach.c.*20.*Capitul.lib..1.c.*50. *Burch.lib 2.c.*10.*Iuo lib.3. tit.3.cap.2. panor. & part.6. cap.30. decret. Anſelm.lib.7.c.87.Tarracon lib.6.cap.*122.

CAP. III.

Diſt. 77. Epiſcopus c.6. in fi.

Presbyterum, vel Epiſcopum ante xxx. annos,id eſt, ante quam ad viri perfecti ætatem perueniat. &c. nullus Metropolitanorum ordinare praeſumat; ne per aetatem, quod aliquotiens euenit, aliquo errore culpentur. *Agath.c.17. Burchar. lib.2.c.9. Iuo lib.3.c.1.panor.& par.6.c.29.decr.*

CAP. IV.

Epiſcopatus, vel presbyterii honorẽ nullus laicus ante praemiſſam anni conuerſionem, vel ante xxx. annos aetatis accipiat. *Arel.iij.cap.1.in fine.*

CAP. V.

Ne vllus ex laicis ante annualem conuerſionem, vel aetatem legitimam, ideſt, xxv. annorum diaconus, & xxx. presbyter ordinetur. *Aurel.iv.c.6.*

CAP. VI.

Diſ.77.in veteri. 1.Tim.3. 6.

XXV. annorum aetatis Leuitae conſecrentur, & triginta presbyteri ordinentur; ita vt ſecundum praeceptum Apoſtolicum, probentur primum, & ſic miniſtrent, nullum crimen habentes. *Tolet.iv.c.19.Burch.lib.2. c.12.Iuo lib.3.tit.3.c.4.panor. & par.6.c.32. decr.*

CAP. VII.

Diſ 77.c. 4. ſubdiaconus.

Presbyter ante xxx. annos ordinatus deponatur. *Trull.*14.*&* 15.

CAP. IIX.

Presbyterum ordinari non debere ante legitimum tempus,hoc eſt, trigeſimum aetatis annum.&c.*Turon.ſub.Carolo c.*12.

Presbyteri ſint docti, & ſciant adminiſtrare ſacramenta.
Tit. IX.

CAP. I.

QVamquam admonita doctorum, & ſtatuta Patrum ſacerdotes indoctos prohibeant conſecrari; oportuni temporis moderatione,ſi Epiſcopus inueniatur indoctus, a Metropolitano proprio, & deinceps ſacerdotes,presbyteri,diaconi, vel etiam ſubdiaconi a ſuo Epiſcopo,vt doceri poſſint,admoneantur.Interim ſubiecti ſacerdotes, & tales clerici ad tempus a celebratione diuinae hoſtiae,& officiis ſuſpendantur, vt docti valeãt ad debitum miniſteriũ aduenire. *Syn. Rom. ſub Eugen.ij.& Leone iv.c.4.*

CAP. II.

Presbyteros oportet ſcire canones, alioquin quo modo iudicabunt Eccleſiam? Quis poterit fieri medicus,ſi ignorat medicinam? *Greg.vii.in conc.Rom.ann.incer.c.*28.

CAP. III.

Presbyteri ſint litterati,aliter enim, quo modo erunt magiſtri, qui non fuerunt diſcipuli? aut qualiter ſcient docere gregem ſibi commiſſum,& exhortari? Iſti ſunt canes non valentes latrare.*Greg.vii.in conc.Rom.ann. incer.c.*30.

CAP. IV.

Matt. 5. b.& 15.b Diſ 93.c. 7. Matt. 5.b

Sacerdotes doctiores eſſe oportere ceteris populis,docebat Chriſtus,dicens:Quia ſi cæcus caeco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt, [Sacerdotes vero ſal terrae, & mundi lumen docens, praecepit in ſplendore bonorum operum Patrem glorificare Deum. &c.*Clem.ep.1.poſt med.Anſelm.lib.7.cap.*63.

CAP. V.

Doceri omnes oportet,qui Domini ſacerdotio funguntur,vt ceteros inſtruant, & ſibi proficiant. *Anacl.ep.1.in med.*

CAP. VI.

Diſt.38. c.3. ſi in laicis.

Si vix in laicis tolerabilis videtur inſcitia quanto magis in eis, qui praeſunt,nec excuſatione eſt digna,nec venia.*Leo ep.22.in pri. ad Conſtantinopolitanos. Anſel. lib.7.c.*107.

CAP.

CAP. VII.

Licet sacerdotibus canones ignorare non liceat; tamen paene leuior error fuerat, si per ignorantiam deliquisses; quam vt eorum custodia, vel vicarii tui manus subscriptione canonum transgressor exsisteres. *Carpentoract. in ep. ad Agraecium Episcop. in med.*

CAP. IIX.

Nulli liceat Episcoporum ordinare diaconum, aut presbyterum litteras ignorantem; sed si qui ordinati fuerint, cogantur discere. &c. *Narbon. c. 11.*

CAP. IX.

Dis. 38. c. 1. Ignorantia mater cunctorum errorum, maxime in sacerdotibus Dei, vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt. Sacerdotes enim legere sanctas scripturas, frequenter admonet Paulus Apostolus dicẽs ad Timotheum: *1. Tim. 4. d.* Intende lectioni, & exhortationi, doctrinae quoque, & semper permane in his. Sciant igitur sacerdotes scripturas sanctas, & canones meditentur, vt omne opus eorum in praedicatione diuina, & doctrina consistat, atque aedificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Tolet. iv. cap. 24. Arel. sub Carolo cap. 3. Burch. lib. 1. c. 100. Iuo par. 5. c. 202. decr. Anselm. lib. 7. cap. 105. Caesar. lib. 4. cap. 54.*

CAP. X.

Dis. 38. c. 2. Quando presbyteri in parochiis ordinantur, libellum officialem a suo sacerdote accipiant, vt ad ecclesias sibi deputatas instructi succedant: ne per ignorantiam etiam in ipsis diuinis sacramentis offendant. vt quando vel ad litanias, vel ad concilium venerint, rationem Episcopo suo reddant, qualiter susceptum officium celebrent, vel baptizent. *Tolet. iv. c. 25. Arel. sub Carolo. c. 4. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 16. panor. & part. 3. c. 129. decr. Anselm. lib. 7. cap. 104.*

CAP. XI.

Iuxta sanctorum canones, vnusquisque presbyter in parochia habitans Episcopo illi subiectus sit, in cuius parochia habitat. & semper in quadragesima rationem, & ordinem ministerii sui siue de baptismo, siue de fide catholica, siue de precibus, & ordine missarũ Episcopo reddat, & ostendat. *Franc. synod. Capitul. lib. 5. cap. 2.*

CAP. XII.

De baptismo, & mysterio sanctæ fidei vnusquisque Archiepiscopus suos suffraganeos diligenter, studioseque admoneat; quatenus per studium sacrae lectionis imbuti, & de mysterio sanctae fidei, & de sacramento baptismatis vnusquisque illorum in propria parochia perfecte, studioseque presbyteros, & vniuersum populum docere, & instruere non negligat. *Dis. 38. c. 1.* Quia [ignorantia mater cunctorum est errorum, & maxime in sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populo susceperunt. Sacerdotes enim legere *1. Tim. 4. d.* sanctas scripturas admonet Paulus Apostolus dicens ad Timotheum: Attende lectioni, & exhortationi doctrinae. Sciant igitur sacerdotes scripturas sanctas, & canones; vt omne opus eorum in praedicatione, & doctrina consistat; atque aedificẽt cunctos tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Arel. sub Carolo cap. 3. Tolet. iv. cap. 24.*

CAP. XIII.

Quando presbyteri ab Episcopis in parochiis ordinantur, necesse est, vt ab ipsis Episcopis diligenter instructi, ecclesias sibi deputatas accipiant. &c. *Arel. sub Carolo c. 4.*

CAP. XIV.

Sicut iniqui, & peccatores ministerium sacerdotale assequi prohibentur; ita indocti, & imperiti a tali officio retrahuntur. Illi enim exemplis suis vitam bonorum corrumpunt; isti sua ignauia iniquos corrigere nesciunt. Quid enim docere poterunt, quod ipsi non didicerunt? &c. Caecus enim si caeco ducatum praestet, ambo in foueam cadunt. *Matt. 15. 6.* Sacerdotes indoctos per Esaiam Prophetam ita Dominus improbat; Ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam. &c. *Esai. 56. d.* *Isido. de summ. bono lib. 3. c. 35. apud Aquisgr. c. 16.*

CAP. XV.

Ait Aggaeus Propheta: Interroga sacerdotes legem. *Agg. 2. b.* Quod B. Hieronymus ita exponit: Simul, inquit, considera, sacerdotum officium esse, de lege interrogatos respondere. Si sacerdos est, sciat legem Domini; si ignorat legem, ipse se arguit, non esse Domini sacerdotem. Sacerdotis enim est scire legem, & ad interrogationem respondere de lege. *Paris. sub Ludoui. & Lothar. lib. 1. in prin.*

CAP. XVI.

Presbyteri imperiti sollerti studio ab Episcopis suis instruendi sunt, qualiter & confitentium peccata discrete inquirere, eisque congruum modum, secundum canonicam auctoritatem, paenitentiae nouerint imponere. *Paris. sub Lud. & Lothar. lib. 1. cap. 32.*

CAP. XVII.

Doctrina sacerdotalis secundum cuiusque qualitatem omnibus sufficiens esse debet, modesta, prudens, discreta, honesta, atque vtilis. &c. *Aquisg. ij. sub Ludo. par. 1. c. 8.*

CAP. XIIX.

Medicinam spiritualem, consiliumque salubre animarum, pastores populi scire oportet, vti medicos spirituales, asserente sanctissimo Põtifice Gregorio, atque dicente: *Gregor. in proem. pastoral.* Quia ars artium est regimen animarum. Quis autem cogitationum interiora vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? & ideo metuendum est, cordis se esse medicos, profiteri sacerdotes ministerii sui ignaros. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 2. c. 3.*

CAP. XIX.

Conuenit sacerdotali ministerio, scire formam Euangelicam, documenta Apostolica, canonum instituta, normam regulae pastoralis a sanctissimo Pontifice Gregorio editæ; ne iuxta

ne iuxta eundem sanctissimum virum, ab imperitis, quod absit, pastorale ministerium aliqua temeritate vsurpetur, aut vilescat. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 2. cap. 4.*

Munus presbyteri est docere, & corrigere plebem. Tit. X.

CAP. I.

Sacerdotes, & alii clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi, quam Praelati, orationi, & exhortationi diligenter insistant, docẽtes eos verbo pariter, & exemplo; vt timorem, & amorem semper habeant diuinum ante oculos, ne quid dicant, aut faciant, quod diuinam maiestatem offendat. &c. *Innocen. iij. in concil. general. Later. cap. vlt. post principium.*

CAP. II.

Episcopus, vel presbyter, qui negligit clerum, vel plebem suam religionẽ docere, excommunicetur; si perseuerat, deponatur. *Ap. c. 58.*

CAP. III.

Dist. 25. audire. c. 2. Monita vitae a presbyteris inquirere oportet, a diaconibus vero ordinem disciplinae. *Clem. ep. 3. in prin. Ansel. lib. 7. c. 76.*

CAP. IV.

Hoc etiam pro aedificatione omnium ecclesiarum, & pro vtilitate totius populi nobis placuit, vt non solum in ciuitatibus, sed etiam in omnibus parochiis, verbum faciẽdi daremus presbyteris potestatẽ. *Vasen. ij. c. 2.*

CAP. V.

Oportet eos, qui praesunt ecclesiis, in omnibus quidem diebus, sed praecipue dominicis, omnem clerum, & populum docere pietatis, & rectae religionis eloquia, ex diuina scriptura colligentes intelligentias, & iudicia veritatis. &c. *Trull. c. 19.*

CAP. VI.

De praedicatione prouidimus pro aedificatione omnium ecclesiarum, & pro vtilitate totius populi, vt non solum in ciuitatibus, sed etiam in omnibus parochiis, presbyteri ad populum verbum faciant, & bene viuere studeant, & populo sibi commisso praedicare non negligant. *Arel. sub Carolo c. 10.*

CAP. VII.

De fide vera omnes omnino Christianos alterutrum inter se iugiter admonere, & docere oportet. Maxime tamen Domini sacerdotes in eo certamine laborare decet, vt firmiter ab omnibus teneatur. *Magun. cap. 1. Magun. sub Rab. c. 1.*

CAP. IIX.

In doctrina populorum, & in officio praedicandi presbyteri consortes sunt cum Episcopis. *Isid. lib. 2. de offic. eccles. c. 7. apud Aquisg. c. 8.*

CAP. IX.

Tit. 1. b. Quod doctrina a sacerdotibus exspectatur, & veteris praecepta sunt legis, & ad Titum plenius scribitur. Innocens enim, & absque sermone conuersatio, quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet. Nam latratu canum, baculoque pastoris luporum rabies deterrenda est. *Hierony. in ep. ad Oceanum, apud Aquisg. c. 11. post prin.*

CAP. X.

Esa. 58. a. Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam. Praeconis namque officium suscipit, quisquis ad sacerdotium accedit, vt ante aduentum iudicis, qui terribilis sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo, si praedicationis est nescius, quam clamoris vocem daturus est praeco mutus? *Greg. in reg. lib. 1. c. 24. ante med. apud Aquisg. c. 13. & Greg. lib. 2. c. 11. pastor.*

CAP. XI.

Tam doctrina, quam vita, clarere debet ecclesiasticus doctorum. Nam doctrina sine vita arrogantem reddit: vita sine doctrina, inutilem facit. Sacerdotis praedicatio operibus confirmanda est, ita vt, quod docet verbo, instruat exemplo. Vera est enim illa doctrina, quam viuendi sequitur forma. Nam nihil turpius est, quam si bonum, quod sermone quisque praedicat, explere opere negligat. Tunc enim praedicatio vtiliter profertur, quando efficaciter adimpletur. Vnusquisque doctor & bonae actionis, & bonae praedicationis habere debet studium. Nam alterum sine altero non facit perfectum. Sed praecedat iustus bene agere, vt sequẽter possit bene docere. Sicut in nomismate metallum, & figura, & pondus inquiritur; ita in omni doctore ecclesiastico, quid sequatur, quid doceat, quo modo viuat. per qualitatem igitur metalli doctrina, per figuram similitudo Patrum, per pondus humilitas designatur. Qui ergo ab his tribus discrepauerit, nõ metallum, sed terra erit. *Isidor. lib. 3. de summo bono c. 36. apud Aquisg. cap. 20.*

CAP. XII.

Exod. 28. a. b. In sacerdotis habitu ante omnia aurum fulget, vt in eo intellectus sapientiae principaliter emicet. Cui hyacinthus, qui aereo colore resplendet, adiungitur; vt per omne, quod intelligendo penetrat, non ad fauores infimos, sed ad amorem caelestium surgat: ne, dum incautus suis laudibus capitur, ipso etiam veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque & hyacintho, ac purpurae, bis tinctus coccus adiungitur; vt ante interni iudicis oculos, omnia virtutum bona ex caritate decorentur; & cuncta, quae coram hominibus rutilant, haec in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat. &c. Ceterum cum Rector se ad loquendum praeparat, sub quanto cautelae studio eloquatur, attendat: ne si inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere auditorum corda feriantur: & cum fortasse sapiens videri desiderat, vnitatis compagem insipienter abscindat. Hinc namque in Euangelio veritas dicit: Habete sal in vobis, & pacem habete in-

Mar. 9. g.

ter

ter vos. per sal quippe, verbi sapientia designatur. Qui ergo loqui sapienter nititur, magnopere metuat, ne in eius eloquio audientium vnitas confundatur. Hine Paulus alt: Non plus sapere, quam oportet sapere; sed sapere ad sobrietatem. Ne igitur Rector incautus ad loquendum prorruat, hoc, quod iam praemisimus, per semetipsam veritas discipulis clamat. Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos. Ac si figurate per habitum sacerdotis dicat: Mala punica tintinnabulis iungite; vt per omnia, quae dicitis, vnitatem fidei caura obseruatione teneatis. Sacerdos semper vocem praedicationis habeat, ne superni spectatoris iudicium ex silentio offendat. &c. Vestimentis itaq. illius tintinnabula inhaerent, vt vitae viam cum linguae sonitu, ipsa quoque opera sacerdotis clament. Nos, quia infirmi homines sumus, cum de Deo hominibus loquimur, debemus primum meminisse, quid sumus; vt ex propria infirmitate pensemus, quo docendi ordine infirmos fratres consolemur. Consideremus igitur, quia aut tales sumus, quales nonnullos corrigimus: aut tales aliquando fuimus, etsi iam diuina gratia operante non sumus, vt tanto temperantius eos corde humili corrigamus, quanto nosmetipsos verius in his, quos emendamus, agnoscimus. &c. *Gregor. in pastor. lib. 2. cap. 3. & cap. 4. apud Aquisgr. cap. 24.*

Rom. 12.

C A P. XIII.

Ad hoc, nisi me fallit opinio, sanctae viuendum est sacerdoti, ne dicta sua repugnātibus factis euacuet; si, quod praedicat fieri debere, non faciat, aut si quod nō facit, praedicare praesumpserit, nihil apud eos, qui eius vitam nouere, proficiat. Quia ad hoc est Ecclesiae Dei praepositus; vt non solum bene viuendo alios exemplo suae conuersationis instituat: sed etiam fiducialiter praedicando, singulis ante oculos suos peccata constituat; quae poena maneat duris, quae gloria obedientibus, ostendat. Nullus salutem desperando contemnat, animas emēdari nolentium plangat, imitatus Apostolum, qui ait: Vt lugeam multos ex his, qui ante peccauerunt, & non egerunt paenitentiam. & iterum: Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror? Quapropter sciens, quod si quibuslibet diuitibus, ac potentibus male viuentibus pareat, aut foueat, eos perdat, simul & pereat: & sancte debet viuere propter exemplum, & pie docere propter suae administrationis officium. certus, quod ei sua iustitia nihil suffragetur, de cuius manu anima pereūtis exigitur. Quando quicumque alius perierit, quem nulla docendi necessitas manet, solus poenas sui sceleris dabit. Ille autem, cui dispensatio verbi commissa est, etiam si sancte viuat, & tamen perdite viuentes arguere, aut erubescat, aut metuat; cum omnibus, qui eo tacente perierint, perit. & quid ei proderit non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? Mentior, nisi hoc Dominus per Ezechielem Prophetam sub cuiusdam terroris denuntiatione loquitur ad eum: Et tu fili hominis, speculatorem dedi te domui Israel. Nec hoc transeunter debemus audire, quod sacerdotem speculatorem appellet. &c. Audies, inquit, sermonem ex ore meo, & annuntiabis eis ex me. &c. Si ei sua peccata non annuntiaueris, si eum non argueris, vt ab impietate sua conuertatur, & viuat; & te, qui non increpasti, & ipsum, qui te tacente peccauit, flammis perennibus perdam. Quis, rogo, tam saxei pectoris, quis tam ferreus erit, quem sententia ista non terreat? quis tam alienus a fide, qui sententiae isti non credat? *Prosper lib. 1. de vita contempla. capit. 20. apud Aquisgr. cap. 26.*

2. Cor. 12. 5.
2. Corin. 11. 8.
Ezec. 3. d. & 33. b.
Ezec. 3. d

C A P. XIV.

Omnis spiritalis zelus doctoris animum frangit; quia valde cruciatur, dum infirmos, quosque aeterna deserere, & rebus corporalibus delectari conspicit. Nullam quippe omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est zelus animarum, sicut Psalmista ait: Zelus domus tuae comedit me. Paulus Apostolus zelo animarum cruciatus, dicebat. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego nō vror? &c. Quid est, quod Ezechiel Propheta sartaginem inter se, & ciuitatem murum ferreum ponit; nisi quod idem fortis zelus, qui nunc in mente doctoris agitur, in die extremi iudicii inter eum, & animam, quam a vitiis zelatur, testis est: vt & si audire is, qui doceretur, noluerit, doctor tamen pro zelo, quem exhibet, de auctoris negligentia reus non sit? Murum ferreū Propheta inter se, & ciuitatem ponit; quia in vltionis tempore inde doctor a damnatione periculo munitur, vnde nunc per zelum custodiae cordis frixuram patitur. &c. Tunc enim hunc murum ferreum inuēturi sumus, si nunc eum fortiter tenemus, videlicet docendo, custodiendo, suadendo, increpando, mulcendo, terrendo, aliquando, vero & seuerius agendo. De qua seueritate per Ezechielem recte subditur: Et obfirmabis faciem tuā ad eā, & erit in obsidionē. &c. Quantumlibet ira ex zelo rectitudinis mouetur, attendat, ne ira extra * mentis * dominium transeat: sed in vltione peccati tempus, modumque considerans, surgentis animi perturbationem, subtilius retractando restringat, animositatem reprimat, & motus feruidos sub aequitate disponat; vt eo fiat iustior vltor alienus, quo prius extitit victor suus: quatenus sic culpas delinquentium corrigat, vt ante ipse, qui corrigit, per patientiam crescat; & feruorem suum transcendendo diiudicet, ne intemperanter excitatus, ipso zelo rectitudinis, longe a rectitudine aberret. *Greg. lib. 1. super Ezechi. homil. 12. & in moral.*

Psal. 68. b.
2. Corin. 11. g.
Ezec. 4. a
Ezec. 4. a

ral.lib.5.c.33.apud Aquisgr.c.34.

CAP. XV.

Sacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non arguant, testante Domino ad Prophetam: Speculatorem dedi te domui Israel. Si non fueris locutus, vt se custodiat impius a via sua, ille in iniquitate sua morietur, sanguinem vero eius de manu tua requiram. Sic enim Heli sacerdos pro filiorum iniquitate damnatus est. & licet eos delinquentes admonuit; sed tamen, vt oportuit, nō redarguit. Sacerdotes exquirere debent peccata populorum, & sagaci sollicitudine vnumquemque probare, iuxta testimonium Domini, ad Hieremiam loquentis: Probatorem, inquit, dedi te in populo meo robustum, & scies, & probabis vias eorum. Sacerdotes studio corrigendi facta perscrutari debent subiectorum, vt emendatos lucrifacere possint. Sicut autem peccatorem conuenit argui, ita iustum non exulcerari. Sacerdotes curam debēt habere de his, qui pereunt; vt eorum redargutione aut corrigātur a peccatis, aut si incorrigibiles existunt, ab Ecclesia separentur. &c. Bonorum studia sacerdotum, multa diligentia etiam parua plebium facta perquirunt; vt dum in minimis subditorum peccatis se acerrimos praestant, maiori malo cautos sibi subditos, ac sollicitos faciant. Sicut medici morbos imminentes curandos suscipiunt, futuros vero, ne irrepant, medicinae obiectu quadam praescientia antecedunt: ita & doctores boni sic ea, quae male acta sunt, resecant; vt ea, quae admitti possunt, ne perpetrentur, doctrina sua succurrente praeueniant. &c. *Isid. l. 3. de summo bono, c. 46. apud Aquisgr. c. 46.*

Ezec. 3. d. — 1. Reg. 3. c. & 4. d. — Hier. 6. g

CAP. XVI.

Sicut studendum est sacerdotibus, vt auditores sui mysterium sacri baptismatis intelligant, & Deo opem ferente operibus compleant: ita nihilominus procurare debent, vt abrenuntiationes, quas in diabolum, suaque opera, eiusq. pōpas fecerunt, intelligāt; & his intellectis, ne ad eas denuo redeant, sollicite inuigilent. Quibus etiam admonendo saepius inculcandum est, ne iugo Satanae, quod reiecerant, eiusque dominationi, quam aspernati sunt, quoquo modo succumbant. *Parif sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 10.*

CAP. XVII.

Qui sacerdos est, & nō corripit delinquentes, sacerdotis officium praeterit. *Hieron. in cap. 2 Malach. apud Parisiens. sub Ludouic. & Lothar. lib. 1. cap. 12.*

CAP. XIIX.

Doctrina sacerdotalis secundum cuiusque qualitatem omnibus sufficiens esse debet, modesta, prudens, honesta, atque vtilis: nec minus exemplum boni operis doctrinae cōueniens in sacerdotibus esse debet; vt quod ore doctrina profert, vitae meritum iustae operationis, verba sacerdotis omnibus delectabilia faciat exsequenda, vitamq. probabilem commendet. *Aquisgranens. ij. sub Ludouic. par. 1. cap. 8.*

CAP. XIX.

Presbyterorum, qui praesunt Ecclesiae Christi, & in confectione diuini corporis, & sanguinis consortes cum Episcopis sunt, ministeriū esse videtur; vt in doctrina praesint populis. &c. Item vt de omnibus hominibus, qui ad eorum ecclesiam pertinent, pro omnia curant gerant. scientes se pro certo reddituros rationem per ipsis in die iudicii, quia cooperatores oneris nostri esse procul dubio noscuntur. *Aquis. ij. sub Lud p. 3. c. 5.*

CAP. XX.

Omnes sacerdotes Domini pia vigilantia fidem catholicam indagare, & subditos sibi cum mandatorum Domini obseruantia, Episcopi quique studiosissime docere contendant. *Melden. cap. 29.*

CAP. XXI.

Terribilem nimis, imminētemque nobis, & gregi nostro damnationem, & per nos, & per secundi ordinis consacerdotes, omnibus modis euadere conemur, erudientes assidue commissos nobis, fidei verbis, & bonorum operū exemplis, vt in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros, vt non vituperetur ministerium nostrum. *Trosleia. c. 5.*

2. Cor. 6. d.

CAP. XII.

Hortamur vos paratos esse ad docendas plebes. Qui scripturas scit, praedicet scripturas: qui vero nescit, saltem hoc, quod notissimum est, plebibus dicat: Vt declinēt a malo, faciat bonum. &c. Nullus ergo se excusare poterit, quod non habeat linguam, vnde possit alium aedificare: mox enim, vt quemlibet errantem viderit, prout potest, & valet, aut arguendo, aut obsecrando, aut increpando, ab errore retrahat, & ad peragendum bonum opus hortetur. *Theodul. ad presbyteros Aurelianen. cap. 28.*

Ps. 33. c.

Ne presbyteri ecclesias accipiant a laicis, sed ab Episcopis.

Tit. XI.

CAP. I.

Presbyter, siue clericus, qui ecclesiam per laicos, sine proprii Episcopi auctoritate receperit tenendam, communione priuetur: & si perstiterit, a ministerio ecclesiastico, & ordine deponatur. *Alexander iij. in conc. gener. Later. cap. 14.*

De iure patron. c. 6 Gregor. in. 6. c. 5. eos. tit. in 1. collect.

CAP. II.

Nullus in ecclesiis praesumat presbyteros constituere, nisi qui & sacerdotalem gradum dare licite potest, & canonice de neglectis presbyteros increpare; sed ab his venerabiliter sacerdotes ad diuini ministerii officium expectantur Episcopis, quibus singulari-

laiciter, & dioeceses pertinent, & canonice debent ipsas ecclesias prouidere, ordinareq. prouisas. *Syn. Rom. sub Leone iv. c. 42.*

CAP. III.

16. q. 7. c. 20. Vt per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclesiam, nec pretio. *Nic. ij. in syn. Rom. cxiij. Epist. c. 6.*

CAP. IV.

16. q. 7. c. 13. quoniam. Decernimus, vt nullus clericorum inuestituram Episcopatus, vel Abbatiae, vel ecclesiae, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius laicae personae, viri, vel feminae suscipiat. Quod si praesumpserit, recognoscat inuestituram illam Apostolica auctoritate irritam esse, & se vsque ad dignam satisfactionem excommunicationi subiacere. *Syn. Rom. sub Greg. vij. ann. 6. Pont. 1078. Kalen. Dec. cap. 3. Tarrac. lib. 5. c. 47.*

CAP. V.

Nullus presbyter ministerium ecclesiae, vel ipsam ecclesiam ab aliquo accipiat, nisi ab Episcopo; qui iniungat sibi obedientiam, & curam animarum. *Gregor. vij. in synod. Roman. ann. incer. cap. 2.*

CAP. VI.

Dist. 38. c. 2. Laici presbyteros absque iudicio proprii Episcopi non eiiciant de ecclesiis, nec alios immittere praesumant. quia quando presbyteri ab Episcopis in parochiis ordinantur, necesse est, vt ab ipsis Episcopis diligenter instructi, ecclesias sibi deputatas accipiant, ne per ignorantiam, quod absit, etiam in ipsis diuinis sacramentis offendant. &c. *Arelat. sub Carolo cap. 4. Tolet. iv. cap. 25. Iuo lib. 3. tit. 2. cap. 16. panor. & par. 3. cap. 129. decret. Anselm. lib. 7. cap. 104.*

CAP. VII.

Interdicendum videtur clericis, siue laicis, ne quis cuilibet presbytero praesumat dare ecclesiam sine licentia, & consensu Episcopi sui. *Turon. sub Carolo cap. 15. Magun. sub Rab. cap. 12. Magun. sub Arnul. c. 5.*

CAP. IIX.

16. q. 7. c. 38. Inuentum est, quod multi arbitrii sui temeritate, & quod grauius est, ducti cupiditate presbyteris quibuslibet absque consensu suorum Episcoporum, ecclesias dant, vel auferunt. Vnde oportet, vt canonica regula seruata nullus absque consensu Episcopi sui cuilibet presbytero ecclesiam det. Quam si iuste adeptus fuerit, hanc non nisi graui culpa sua, & coram Episcopo canonica seueritate amittat. *Cabil. sub Carolo cap. 42. Capitul. lib. 7. cap. 65. in addit. Burchar. lib. 3. cap. 122. Iuo lib. 2. tit. 4. cap. 19. panor. & par. 3. cap. 88. decr.*

CAP. IX.

16. q. 7. c. 37. Laici presbyteros non eiiciant de ecclesiis suis, neque constituant sine consensu Episcoporum suorum. *Magun. cap. 29. Capit. lib. 5. cap. 82. Burc. lib. 3. c. 111. Iuo lib. 2. cap. 20. panor.*

CAP. X.

Statutum est, vt sine auctoritate, vel consensu Episcoporum presbyteri in quibuslibet ecclesiis, nec constituantur, nec expellantur. Et si laici clericos probabilis vitae, & doctrinae Episcopis consecrandos, suisque in ecclesiis constituendos obtulerint, nulla qualibet occasione reiiciant. *Vorm. cap. 49. Trosle. 6. Capit. lib. 1. cap. 90.*

CAP. XI.

Nullus laicus presbyterum in ecclesiam mittere, vel eiicere praesumat sine consensu Episcopi. *Vormat. cap. 57.*

CAP. XII.

Hanc habeant auctoritatem Episcopi, vt in nullis ecclesiis, nec constituantur presbyteri, nec expellantur, illis inconsultis, & non consentientibus. In epistola beati Papae Clementis legitur: Attendendum summopere est omnibus presbyteris, & reliquis clericis, vt nihil absque Episcopi proprii licentia agant. &c. *Tribur. c. 32. Clem. ep. 3. post med.* 16. q. 1. c. 41. nihil

CAP. XIII.

Si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud saecularem seniorem nulla precatione, vel aliquo xenio ecclesiam illam obtineat; quia titulus per se constans antea exstitit. sed neque capellam sine consultu Episcopi. *Nannet. cap. 16. Burc. lib. 3. cap. 229. Iuo par. 3. c. 269.*

CAP. XIV.

Nullus presbyterorum quemquam, nisi iussu Episcopi in ecclesiam introducere praesumat, cui pro aliquo delicto illam ingredi non liceat. *Salegunst. cap. 20. Burch. in fi. decr. Iuo par. 15. c. 186. decr.*

CAP. XV.

Sicut habet Episcopus in sua ordinatione omnem generaliter parochiam cum omnib. rusticanis parochiis, quas per triennium inconcusse possidet; ita & vnusquisque presbyter in sua ordinatione, ac dispensationis cura habeat parochiam suam cum dote, & decimis ecclesiae, videlicet cum sui Episcopi consilio, ac dispensatione, secundum regulas antiquitus, & diuinitus constitutas. &c. Sine auctoritate, vel consensu Episcoporum presbyteri in quibuslibet ecclesiis, nec constituantur, nec expellantur. Et si quis deinceps hoc facere tentauerit, synodali sententia districte feriatur. *Trosle. c. 6. ex Capitular. lib. 7. cap. 155. Hodie Capit. lib. 1. cap. 90. Vorm. c. 49.*

CAP. XVI.

Nullus laicus presbyteros in suis ecclesiis mittat, nisi in manu Episcopi sui, quia Episcopus curam animarum debet vnicuique presbytero commendare de parochiis ecclesiarum singularum. *Bituric. cap. 21. apud Lemouic. act. 2.*

CAP. XVII.

Decreuit sancta synodus, vt nullus Episcopus Abbas, presbyter, vel quaelibet persona de clero, accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cuiuslibet laicae personae donum Episcopatus, vel Abbatiae, vel ecclesiae,

vel

vel aliquarum ecclesiasticarum rerum. Sed Episcopus a suo Metropolitano, Abbas, presbyter, & ceterae personae a proprio Episcopo. &c. *Pictauien. cap. 1.*

De parte, quae ex redditibus ecclesiasticis ad presbyterum pertinent. Tit. XII.

CAP. I.

DE redditibus ecclesiæ quatuor partes fiant, quarum vna cedat Pontifici ad sui sustentationem; alia presbyteris, & diaconis, & omni clero; tertia templorum, & ecclesiarum reparationi; quarta pauperibus, & infirmis, & peregrinis. *Siluest. in syn. Rom. cccxxiv. Episcopor. c. 4.*

CAP. II.

Statuimus in nostris ecclesiis, vel ciuitatibus hoc esse seruandum; vt quidquid pecuniae a fidelibus in ecclesia fuerit oblatũ, fideliter collectum maneat, & conseruatum fideliter Episcopo praesentetur: qualiter exinde tres partes fiant aequales, vnam Episcopus habeat, & alteram presbyteros, & diacones inibi deseruientes consequantur, & inter se, vt dignitas, & ordo popoſcerit, diuidant: tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur, vt a Primicerio, iuxta quod in officio eos percipit esse intentos, ita singulis dispẽsetur. Similis forma & de parochianis presbyteris in ecclesiis illis a Deo creditus erit seruanda. *Emerit. c. 14.*

CAP. III.

Quatuor partes ex decimis, & oblationibus fiant; vna ad fabricam ecclesiae releuãdam, altera pauperibus distribuenda, tertia presbytero cum suis clericis habenda, quarta Episcopo reseruanda, vt quidquid exinde iusserit, prudenti consilio fiat. *Nannet. c. 10. Burch. lib. 3. c. 138. Iuo par. 3. c. 204. decr.*

Quomodo presbyteri bona ecclesiae dispensare debeant. Tit. XIII.

CAP. I.

AD domum Episcopi, & presbyterorum fructus afferantur, quos ipsi diaconis, & ceteris clericis diuidant. *Ap. 4. G. 5. L.*

CAP. II.

12. q. 1. c. 23. ex his Per presbyteros, & diaconos ex auctoritate Episcopi bona ecclesiae, quib. opus est, distribuantur. Pro se vero, & peregrinis fratrib. si indiget, percipiat Episcopus. *Ap. 41.*

CAP. III.

12. q. 1. c. 23. Episc. Si diffamatur Episcopus, aut sui presbyteri, quae ecclesiae sunt, siue ex agris, siue ex alia causa ecclesiastica ad se conuertere, & pauperes penuria opprimi; & calumnia, & infamia rationibus, & administratoribus eorum iniungatur. In hos quidem correctione opus erit, vt synodus arbitrabitur oportere. *Antioch. c. 25. Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 15. Mart. Brac. c. 16. Anselm. lib. 6. cap. 163.*

CAP. IV.

De obligationibus, † vel agris, quos dominus noster Rex Ecclesiae suo munere conferre dignatus est, vel Deo inspirante contulerit, ipsorum agrorum, vel clericorum immunitate concessa, in reparationibus ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, & pauperum refectione, vel redemptionibus captiuorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur; & clerici ad adiutorium ecclesiastici operis cõstringãtur. Quod si aliquis sacerdotum, seu minoris officii ad hanc curam minus sollicitus fuerit, ac deuotus exstiterit; publice a comprouincialibus Episcopis confundatur. Si nõ se correxerit, donec emendet errorem, communione fratrum habeatur indignus. minores vero, vt dignum est, distringantur. *Aurel. c. 5. vel 7.*

† oblationib. f.

CAP. V.

Praebẽdum est a sacerdotibus vitae solatium indigentibus. &c. *Tolet. iv. c. 37.*

CAP. VI.

Licitum sit Episcopis, praesentibus presbyteris & diaconibus, de thesauro ecclesiae familiae, & pauperibus eiusdem ecclesiæ, secundum canonicam institutionẽ, iuxta quod indiguerint, erogare. *Turon. sub Carol. c. 11.*

CAP. VII.

Oportet, vt si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant; non ideo hoc faciant, vt carius vendant, & thesauros congregent, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant. *Cabil. sub Carolo cap. 8.*

CAP. IIX.

Sacerdos, cui dispensationis cura est, non solum sine cupiditate, sed etiam cum laude pietatis accipit a populo dispensanda; & fideliter dispensat accepta; qui † omnia sua aut reliquit, aut pauperibus distribuit, aut ecclesiae rebus adiũxit, & se in numero pauperum paupertatis amore constituit, ita vt vnde pauperibus subministrat, inde & ipse, tamquam pauper volũtarius, viuat. *Prosper lib. de vita contemplatiua 2. c. 11. apud Aquisgr. c. 108.*

† quia

CAP. IX.

Quod nulli sacerdotum liceat res Deo dicatas, sibiq. commissas, vt proprias tractare, & ad multifarios, secundum libitum suũ, eas vsus retorquere: sed potius secundum canonicam auctoritatem, sanctorumque Patrum dicta, & exempla, administrare, vel dispensare; ea, quae sequuntur, perspicue manifestant. Quod autem ea, quae Domino sãctificabantur, ad ius pertinerent sacerdotũ, legalia instituta sanciũt. In nouo quippe testamento, in initio videlicet sanctae nascentis Ecclesiae, vota fidelium ante pedes ponebantur Apostolorum, eorumq; iudicio vnicuiq; prout opus erat, distribuebantur. Et licet crescente fidelium deuotione, copiosissimis, ac munificentissimis eorum liberali-

tatibus sancta donata sit Ecclesia; eundem tamen vsum Apostolorum successores in tractandis, ac dispensandis ecclesiasticis rebus se seruare meminerint. Quoniam qui stipem ecclesiae, iuxta documentum B. Hieronymi in suos conuertit vsus, scriba est, & Pharisaeus, similisque Iudae perdito. &c. *Parif. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 15.*

CAP. X.

Instruendi sunt presbyteri, pariterq. admonendi, quatenus nouerint decimas, & oblationes, quas a fidelibus accipiunt, pauperum, & hospitum, & peregrinorum esse stipēdia, & non quasi suis, sed quasi commendatis vti, de quibus omnibus sciant se rationem posituros in conspectu Dei, & nisi eas fideliter pauperibus, & his, qui praemissi sunt, administrauerint, damna passuros. *Nannet. c. 10. Capitul. lib. 7. cap. 375. Burch. lib. 3. cap. 138. Iuo par. 3. cap. 204. decr.*

Presbyter pauperes alat.
Tit. XIV.

CAP. I.

Episcopus, vel presbyter si clerico indigenti non praebeat necessaria, excommunicetur. si perseuerat, deponatur, quasi fratris sui occiso. *Ap. cap. 59.*

CAP. II.

Licet propitio Deo omnium Domini sacerdotum, vel quorumcumque haec cura, posset esse fidelium, vt egentibus necessaria debeant ministrari; specialiter tamen debilibus id pietatis causa cōuenit; vt vnusquisque Episcoporum incolis, quos infirmitatē incurrisse agnouerit. &c. necessaria subministret. &c. *Aurel. v. cap. 21.*

CAP. III.

Decimae soluantur ecclesiasticis, quibus sacerdotes, aut in pauperum vsum, aut captiuorum redemptionem prorogatis, suis orationibus pacem populo, ac salutem impetrent. *Matisc. ij. cap. 5.*

CAP. IV.

Si quādo sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant; nō ideo hoc faciant, vt carius vendant, & thesauros congregent, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant. *Cabil. sub Carolo cap. 8.*

De benedictione presbyteri.
Tit. XV.

CAP. I.

Non licet presbyteris coram Episcopo populum benedicere, aut salutare. *Leo ep. 86. ad Episc. Germanos & Gall. in fi.*

CAP. II.

Dist. 26. c. 6. denique. Illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in ecclesiis consuetudinem tradiderunt, hodieque in Ecclesia Romana, quae magistra est omnium ecclesiarum impraetermisse seruatur; ita, vt nullus sacerdos maiore suo nō innente consacerdote cuilibet rei benedicere nitatur. *Nicolaus ep. ad Michael. Imperat. ante med. Iuo par. 5. cap. 17. & par. 6. cap. 355. dec. Ans. lib. 7. c. 144. Caes. lib. 8. c. 26.*

CAP. III.

Presbyteri priuatim fidelibus desiderantibus vbique benedicere possunt. *Regien. 4. Burch. lib. 2. cap. 41.*

CAP. IV.

Benedictionem super plebem in ecclesia fundere, presbytero non licet. *Agath. 44. Burch. lib. 2. cap. 90.* *26. q. 6. ministrare. c. 3.*

De variis muneribus presbyteri.
Tit. XVI.

CAP. I.

Vos o presbyteri Ecclesiam excolite, & ordinate sponsam Christi ad pudiciriam. Sponsam autem dico, omnem Ecclesiae congregationem: quae si pudica innenta fuerit a sponso suo, ingentibus ab eo donis, & muneribus honorabitur: & vos, velut ministri sponsae, & amici sponsi, ingenti gaudio, & laetitia perfruemini. Si vero sponsa haec reperta fuerit commaculata peccatis; ipsa quidem tamquam indigna extrudetur a regalibus toris, vos autem poenas dabitis; si forte per vestram negligentiam, vel desidiā obrepserit contagio saena peccati. Idcirco ante omnia sobrietatis, & pudicitiae sollicitudinem gerite. &c. Diligite omnes fratres vestros, & cum religione, ac misericordia respicite ad omnes; orphanis exhibete vosmetipsos parentes: viduis virorum curā impendite cum omni castitate, quae necessaria sūt, praebentes. Iuniores tamen viduas nuptui copulate. His, qui ignorant artificia, exquirite honestas aliquas occasiones, quibus victum necessarium quaerant. Artificibus vero opera prouidete; debilibus misericordiā facite. Scio autem haec omnia facturos vos, si caritatem prae ceteris, & ante omnia in vestro corde figatis. &c. Esurientes reficite, & sitientibus potum date, nudis vestimentum; aegros visitate, & eos, qui in carcere sunt, prout possibile est, iuuate: peregrinos satis prompte in domibus vestris suscipite. &c. *Clem. ep. 1. ante med.*

CAP. II.

Tribus gradibus commissa sunt sacramenta diuinorum secretorum, id est, presbytero, diacono, & ministro. &c. *Clem. ep. 2. in princ. Iuo p. 2. c. 64. dec. Ans. lib. 8. c. 38. in addit.* *De cons. d. 2. c. 23.*

CAP. III.

Presbyter, qui parochiae praeest, prouideat, ne clerici feminis valde familiariter vtantur. *Carth. iv. cap. 102. Burch. lib. 8. c. 55. Iuo p. 7. c. 73. decr. Caes. lib. 8. c. 60.* *Dist. 81. c. 33. ad reatum.*

CAP.

CAP. IV.

Haereticos in mortis discrimine positos, si catholici esse desiderēt, si desit Episcopus, a presbyteris cum chrisimate, & benedictione consignari placet. *Arausi.c.2.*

CAP. V.

Presbyteri, & diaconi alternas septimanas obseruent in dioecesanis ecclesiis. *Tarr.c.7.*

CAP. VI.

Presbyteri, & diacones in omnibus bonorum operum exhibitionibus sui Episcopi vestigia sectentur; & in bonorum morum probitate, quae Episcopo sunt obseruanda, eadē & sibi obseruanda esse cognoscant. *Turon. sub Carol.cap.9.*

CAP. VII.

Exo. 32. Sacerdotes vice Mosis iram Domini super populum saeuientem praecibus suis debent mitigare. *Meten.cap.3.*

CAP. IIX.

Cum sacerdos audierit aliquem infirmari in sua plebe, quam citius ad eum pergat; & ingressus cubiculum, aquam benedictam super eum, & per omne cubiculum adspergat, cum antiphona: Asperges me Domine, & versu. Exsurgat Deus. Deinde dicat orationem: Deus qui sacerdotibus tuis. &c. Deinde cantet septem psalmos cum precibus pro infirmis. Post haec omnes iubeat extra cubiculum secedere; & appropinquās lecto, quo infirmus decumbit, eum blande, leniterque alloquatur; vt omnem spem suam in Deo ponat; vt flagellum Dei patienter toleret; vt hoc ad purgationem, & castigationem suam prouenire credat; vt peccata sua cōfiteatur; vt emendationem promittat, si Dominus vitam concesserit: vt paenitentiam pro culpis commissis spondeat: vt substantiam suam, dum adhuc sensus, & ratio in eo vigent, disponat: vt peccata sua eleemosynis redimat: vt iis, qui in se peccauerunt, indulgeat: vt rectam fidem, & credulitatem teneat; vt de Dei misericordia numquam desperet. Cum his, & huiuscemodi allocutionibus fuerit mens infirmi releuata, data benedictione recedat sacerdos, non post multum reuersurus, deinde locum, vt aegrotus de peccatis suis possit cogitare. *Nanneten.cap.4.*

Presbyteri constituantur in vicis, & in paruis ciuitatibus. Tit. XVII.

CAP. I.

Dist. 80. c. 3. Episcopi non in castellis, aut modicis ciuitatibus debent constitui, sed presbyteri per castella, & modicas ciuitates, atque villas debent ab Episcopis ordinari, & poni; singuli tamen per singulos titulos suos. *Anacletus epist.3.in princ.Burch.lib.1. cap.4. Iuo par.5.c.58.& 98.decr.*

CAP. II.

Vbi minores sunt plebes, minoresq; conuentus, presbyterorum cura sufficit. *Leo ep. 85.c.2.ad Episcopos Africae.Burch. lib. 1. c. 32.Iuo par.5.c.107.& 143.decr.* Dist. 80. illud.c.4.

CAP. III.

Non licet ordinare simpliciter Episcopū in vico, vel parua vrbe, cum vnus presbyter sufficiat, ne contemnatur nomen Episcopi. *Sard.cap.6.*

De residentia, & ministerio presbyterorū in suis ecclesiis, vt & qui presbyteri, in vicis degunt, diebus sollemnioribus ad ciuitatem veniant. Tit. XIIX.

CAP. I.

Presbyter, diaconus, subdiaconus, vel quilibet ecclesiae deputatus clericus, si intra ciuitatem fuerit, vel in loco, in quo ecclesia est, aut castella, aut vici sunt, aut villae; si ad ecclesiam, aut ad sacrificium quotidianum non venerit; clericus non habeatur, si castigatus per satisfactionem, veniam ab Episcopo noluit promereri. *Tolet.c.5. Mar. Brac.c.64.Burc.lib.2.c.152. Iuo p.6. decr. c. 243.* Dist.92. c.vlt.

CAP. II.

Clerici, qui in maioribus festiuitatibus in oratoriis, nisi iubente, aut permittente Episcopo, missas facere, aut tenere voluerint, a communione pellantur. *Agathens. cap. 21. Iuo par.4. cap.9.decret.* De conse. dist. 1. si quis.34.

CAP. III.

Si quis ex presbyteris, aut diaconis, qui neque in ciuitate, neque in parochiis, canonicus esse dinoscitur, sed in villulis habitans, in oratorio sancte deseruiens, celebret diuina mysteria: festiuitates praecipuas, Domini natale, Pascha, Pentecosten, & si quae principales sunt festiuitates reliquae, nullatenus alibi, nisi cum Episcopo suo in ciuitate teneat.&c. *Aruern.c.14.Burch.lib.2.c.231.Iuo p.6.c.306.dec.*

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui sine necessaria causa, relicta ecclesia sua, in vrbe vagās tres dominicas dies trib. hebdomadib. non conuenerit, clericus deponatur, laicus communione arceatur. *Trull.cap.81.*

Ecclesiis presbyteri proprii praeficiantur, & non conducticii. Tit. XIX.

CAP. I.

Presbyteri non intrent ecclesias conducti pretio ad vnum annum, sicut mercenarii, sed per manum Episcopi, vel Archidiaconi gratis habeant, quamdiu recte eas regere poterūt. *Gr.vij.in cōc.Ro.ann.inc.c.31.*

CAP. II.

25.q.2.c.5. praecipim.

Praecipimus, ne conducticiis presbyteris ecclesiae committantur; sed vnaquaeque ecclesia, cui facultas suppetit, proprium habeat sacerdotem, nec ab eius regimine, alicuius, nisi Episcopi, vel Archidiaconi, in cuius parochia fuerit, canonico iudicio depellatur. *Rem. sub Eugen. iij. cap.* 10. *vel* 11. *Innoc. ij. in syn.* Rom. *cap.* 8.

CAP. III.

Communi consensu censuimus, vbicumq; possibile fuerit, vnicuique ecclesiae suus prouideatur ab Episcopo presbyter, vt per se eam tenere possit, aut etiam priori presbytero subiugatus, ministerium sacerdotale perficere possit. *Aquisgr. ij. sub Ludouic. par. 3. cap.* 16.

CAP. IV.

Enormis quaedam consuetudo inualuit, vt ponantur in ecclesiis conducticii sacerdotes vicarii temporales; ne id fiat de cetero, modis omnibus inhibemus. Sed cum vicarius poni debet, & potest, perpetuo instituatur. &c. *Concil. habitum in Germania sub* Con*rado* Card. *cap.* 12.

De modo eligendi parochum: & vt electus curam populi suscipiat. Tit. XX.

CAP. I.

Dist 63. c. 7. omnis. 16. q. 7. c. 14.

OMnem electionem, quae fit a magistratibus, Episcopi, vel presbyteri, vel diaconi irritam manere ex canone dicente: [Si quis Episcopus saecularibus magistratibus vsus, per eos ecclesiam obtinuerit, deponatur, & excommunicetur; & omnes, qui cum eo communicant. *Nicae. ij. c.* 3. *Apost. cap.* 30. G. 31. *L. Burch. lib.* 3. *cap.* 109. *Iuo par.* 3. *cap.* 85. *& par.* 5. *cap.* 119. *&* 120. *decr. Anselm. lib.* 6. *cap.* 5. *Deusded. cap.* 1. *&* 4. *Tarrac. lib.* 1. *cap.* 46. *Caes. lib.* 3. *cap.* 64.

CAP. II.

Si Episcopus, presbyter, diaconus non susceperit curam, & ministerium populi sibi commissi, excommunicetur, donec suscipiat. *Apost. cap.* 36. G. 37. L.

CAP. III.

Dist. 77. quicumq. c. 3. inf.

(Diaconus) accessu temporum presbyterio, vel Episcopatui, si eum cleri, ac plebis euocauerit electio, non immerito societur. *Syric. ep.* 1. *cap.* 10. *Iuo par.* 6. *c.* 91. *decr.*

CAP. IV.

In ordinãdis plebium rationibus, cuiuim instituta seruentur. &c. & primum quidem ipsius loci presbyteri, vel ceteri clerici idoneum sibi rectorem eligant: deinde populi, qui ad eandem plebem aspicit, sequatur assensus. Si autem in ipsa plebe talis inueniri non potuerit, qui illud opus competenter peragere possit, tũc Episcopus de suis, quem idoneũ iudicauerit, inibi cõstituat. *Ticin.* 4.

De presbyteris peregrinis. Tit. XXI.

CAP. I.

7. q. 1. c. 38.

EPiscopi, vel presbyteri, si causa visitandae ecclesiae alterius Episcopi, ad Ecclesiam venerint, & in gradu suo suspiciãtur, & tam ad verbum faciẽdum, quam ad oblationem consectãdam innitentur. *Carth. iv. cap.* 33.

CAP. II.

Statuimus, vt secundum cautelam omnes vndecumque superueniẽtes ignotos Episcopos, vel presbyteros ante probationem synodalem in ecclesiasticum ministerium non admittamus. *Syn. Franc. post med. Capitul. lib.* 5. *cap.* 2.

CAP. III.

Episcopi, vel presbyteri de aliis regionibus non suscipiantur in ministerium Ecclesiae, nisi prius fuerint probati ab Episcopo, cuius parochia est. *Suess. sub* Pipino *post med.*

Ne presbyteri parochianos alienos apud se recipiant: neve illis sacramenta conferant. Tit. XXII.

CAP. I.

NVllus presbyter parochianum alterius recipiat, nisi per necessitatem in baptismo, & in absolutione. Et si quid caritatiue sibi oblatum fuerit, ex cõsensu illius, cuius parochianus fuerat, habeat, vel reddat. *Greg. vij. in conc. Rom. incer. c.* 7.

CAP. II.

9. q. 2. c. 2 et de paenit. d. 6. c. vlt.

Placuit, vt deinceps nulli sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri sacerdoti, ad paenitentiam suscipere sine eius consensu, cui se prius commisit; nisi per ignorantiam illius, cui paenitens prius confessus est. Qui vero contra haec statuta facere tentauerit, gradus sui ordinis periculo subiacebit. *Synodus* Hibern. *sub* Leone *iij.*

CAP. III.

9. q. 2. c. 4 c. 2 de paro. Greg. ix. & in 1. collect.

Dominicis, & festis diebus presbyteri, antequam missas celebrent, plebem interrogent, si alterius parochianus in ecclesia sit, qui proprio contempto presbytero, ibi missam velit audire. Quem si inuenerint, statim ab ecclesia eiciant, & ad suam parochiam redire compellant. *Nanneten. cap.* 1. *Burch. lib.* 2. *c.* 92. *Iuo par.* 2. *c.* 122. *decr.*

CAP. IV.

9. q. 2. c. 5

Nullus presbyter alterius parochianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, ad missam recipiat. *Nanneten. c.* 2. *Capitul. lib.* 1. *c.* 153. *Burch. lib.* 2. *c.* 91.

Varia

Varia de parochis, & ecclesiis parochialibus. Tit. XXIII.

CAP. I.

IN parochialibus ecclesiis presbyteri per Episcopos constituantur, qui eis respondeant de animarum cura, & de his, quae ad Episcopum pertinent decimas, & ecclesias a laicis non suscipiant absque cōsensu, & voluntate Episcoporum. & si aliter praesumptum fuerit, canonice vltioni subiaceant. *Callist. ij. in concil. Roman. cap.* 18.

CAP. II.

De Ecclesiis parochianis, vnde Apostolicam sedem consulere voluisti, qualiter sint custodiendae per Cordubensem prouinciam ac diuidendae sacerdotibus, nihil tuae caritati melius nobis videtur intimare, quam vt sequaris, quod nos in Romana Ecclesia nuper egimus. [Ecclesias singulas singulis presbyteris dedimus; parochias, & coemeteria eis diuisimus; & vnicuique ius proprium habere statuimus. ita videlicet, vt nullus alterius parochiae terras, terminos, aut ius inuadat; sed vnusquisque suis terminis sit contētus; & taliter ecclesiam, & plebem sibi cōmissam custodiat, vt ante tribunal aeterni iudicis, ex omnibus sibi commissis rationem reddat, & non iudicium, sed gloriā pro suis actibus accipiat. *Dionys. ep. 2. post prin. Bur. lib. 3. cap. 43. Iuo lib. 2. tit. 4. cap. 15. panor. & par. 3. c. 47 decr. Anselm. lib. 7. cap.* 112.

13. q. 3. c. 1.

CAP. III.

Ipsi, qui ad gubernandas plebes legitime prouecti sunt, nullatenus a suis Episcopis repellantur, nisi aut alicuius criminis reatum inciderint, aut easdem plebes male tractauerint. *Ticin. sub* Ludou. *ij. c.* 5.

Habeatur honor presbyteris. Tit. XXIV.

CAP. I.

QVi bene praesunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo, & doctrina. &c. *Paul. ep. 1. ad Timoth. cap.* 5.

CAP. II.

Ne diaconi eucharistiam dent presbyteris; neve illam accipiant, prius quam presbyteri; neq; in medio presbyterorum liceat diaconis sedere. *Nicae. c.* 18. *Aquisgr. c.* 41. *Burch. lib. 5. c. 26. Iuo par. 2. c. 36. decr. Ansel. lib. 7. c. 55. Caesar. lib. 8. c.* 13.

Dist. 93. peruenit.

CAP. III.

Vbicumque presbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum captae fuerint, statim excommunicetur receptum, † vnde factum vel ad quod ductum fuerit. *Greg. vij. in conc. Rom. ann. incer. c.* 15.

† raptor f.

CAP. IV.

Si quis parochianus, vel dictis, vel factis contumelias suo intulerit presbytero, extra Ecclesiam fiat; donec satisfaciat, ne nomen Dei, & ordo vilescat. *Greg. vij. in concil. Roman. ann. incer. c.* 26.

CAP. V.

Ne Episcopus, vel sacerdos, Regi, vel alicui laico, in manibus ligiam fidelitatem faciat. *Vrban. ij. in conc. Claram. c.* 17.

CAP. VI.

In singulis ecclesiis sacerdotes diuinis orationibus Deo dicatos poni: quos ab omnibus venerari oportet, & nō a quoquam grauari. *Clem. ep. 2. ante fin. Caesar. lib. 4. c.* 46.

16. q. 7. c. 28. eccles. siae. & de consec. d. 1. c. 12.

CAP. VII.

Sacerdotes non sunt infestandi, sed honorandi: in eis quoque Dominus honoratur, cuius legatione funguntur. &c. Si peccauerint, a reliquis arguantur sacerdotibus: sed & a summis Pontificibus constringantur, & non a saecularibus, aut malae vitae hominib. arguantur, vel arceantur. *Pont. ep. 1. in med.*

CAP. IIX.

Oportet pietatem vestram sacerdotibus, qualescumque sint, propter eum, cui deseruiunt, reuerētiam potius, quam iniurias exhibere. &c. Quid mirum si Christianus Imperator veri Dei sacerdotes honoret, dum pagani Principes honorem impendere sacerdotib. nouerunt, qui diis ligneis, & lapideis seruiebant? &c. [Non quales sint sacerdotes Domini, sed quid de Domino loquantur, est vobis magnopere prouidendum. &c. *Nicol. ad Michael. Imper. in prin. Iuo par. 5. c. 18. decr. Ansel. lib. 1. c.* 72.

1. q. 1. c. 86.

CAP. IX.

De presbyteris, qualescumque sint, vobis, qui laici estis, nec iudicandum est, nec de vita ipsorum quippiam inuestigandum: sed Episcoporum iudicio, quidquid est, per omnia reseruandum. *Nic. ad consul. Bulgaror. c.* 70.

CAP. X.

Auctoritate sanctae Romanae Ecclesiae, vice beatorum Apostolorum Petri, & Pauli nobis licet indignis concessa, vos admonemus; vt ecclesiis honorem, pauperibus afflictis compassionem, sacerdotibus, praecipueque Episcopis reuerentiam, ac obediētiam, quasi patrib. procuretis impēdere. *Greg. vij. lib. 8. registr. ep.* 14.

CAP. XI.

De diaconibus vrbicis, vt non aliquid per se praesumant, sed honor presbyteris reseruetur. *Arelat. j. c.* 18.

CAP. XII.

Non oportet Diacono ante presbyterum sedere, sed eo iubente. *Laodi.* 20. *Mart. Brac.* 40. *Vi. Agath.* 65. *Burch. lib. 2. c. 221. Iuo par. 6. cap. 2. 96. decret. Anselm. lib. 7. c. 56. Caesar. lib. 8. c.* 19.

Dist. 93. c. 15.

CAP. XIII.

Episcopus in quolibet loco sedens, stare presbyterum non patiatur. *Carthag. iv. c. 34. Caesar. lib. 4. c. 51. &* 76.

Dist. 95. c. 9.

CAP. XIV.

Dist. 95. c. 10. Episcopus in ecclesia in consessu presbyterorum sublimior sedeat, intra domum vero collegam se presbyterorum esse cognoscat. *Carth. iv. c. 35. Iuo par. 5. c. 337. decr. Caesar. lib. 4. c. 51. & 76.*

CAP. XV.

Ad vllam administrationem Pontifices, presbyteros, atque diaconos ideo excusatos esse decreuimus; quia, quod lex saeculi etiam paganis sacerdotibus, & ministris ante praestiterat, iustum est, vt erga Christianos specialiter conseruetur. *Aurel. iv. c. 13.*

CAP. XVI.

Quicumque iudex, aut saecularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri, iniuriam inferre praesumpserit; anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. *Antisiod c. 43.*

CAP. XVII.

Dist. 45. cum beatus. 8. Presbyteri, Abbates, & Leuitae, exceptis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subiacere. &c. Si quis aliter fecerit, iuxta modum verberum, quem intulerit, excommunicationem pariter, & exilii sententiam sustinebit. *Brac. iij. c. 6.*

CAP. XIIX.

Si quis presbyterum calumniatus fuerit, & spassauerit; septem quadragesimas fine subditis annis paeniteat. &c. *Synod. apud Theodonis villam c. 3.*

CAP. XIX.

Absit, vt quidquam de clericis sinistrum loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos nos etiam Christiani sumus, qui claues regni caelorum habentes, quodammodo ante iudicii diem iudicant; qui sponsam Domini sobria castitate conseruant. Sed alia monachi causa est, alia clericorum. Clerici pascunt oues, ego pascor. Illi de altario viuunt; mihi quasi infructuosae arbori, securis ponitur ad radicem, si munus ad altare non defero. Nec possum obtendere paupertatem, cum in *Luc. 21. a* Euangelio Christi anum viduam, duo, quae sibi sola supererant, aera mittentem, laudauerit Dominus. Mihi ante presbyterum sedere non licet; ipsi, si peccauero, licet tradere me Satanae. &c. *Hierony. ad Heliodorum, apud Aquisg. cap. 97.*

CAP. XX.

Vestrum erit praecipere laicis, vt ipsi congruum (*presbyteris*) & debitum impendant honorem; & in eos, qui contra eos perperam gesserunt, congrua procedat castigatio; quatenus, & illi corrigantur, & reliqui terreantur. *Aquisgr. ij. sub Ludou. part. 3. c. 10. loquitur syn. cum Imperatore.*

CAP. XXI.

Licet sacerdotes moderno tempore propter imminentes perturbationes in multis sint negligentes; non sunt tamen vituperandi, nec despiciendi: sed propter illum, cuius ministerium gerunt, audiendi, & congruo honore venerandi. Post Apostolos enim ad ipsos haec Domini sententia dirigitur: *Luc. 10.* Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit. Quapropter attendendum est, quod sacerdotum Christi spretio ad iniuriā Christi pertinet, cuius virem, & ministerium gerunt. *Aquisg. ij sub Ludou par. 4. c. 7.*

CAP. XXII.

Laici monendi sunt, ne sacerdotes contemptui habeant, neve eorum monita despiciant; & tam turpiter tractent, vti hactenus; ne *Ose. 4. a.* perueniat, quod dicit Propheta: Populus tuus, sicut hi, qui contradicunt sacerdoti; & corrues hodie, & corruet etiam Propheta tecum. *Aquisgr. ii sub Ludou par. 4. c. 19.*

CAP. XXIII.

Sacerdotes, ac serui Dei vigorem ecclesiasticum, & debita priuilegia, iuxta reuerendam auctoritatem obtineant; eisdem vero Regalis potestas, & illustrium uirorum strenuitas, seu reipub. administratores, vt suum ministerium competenter exsequi valeant, in omnibus rationabiliter, & iuste concurrant. *Melden. cap. 1.*

CAP. XXIV.

Vt hi, qui sacerdotes, ac viros ecclesiasticos non solum dehonorāt, verum & diuerso, atque aduerso modo affligunt, velut sacrilegi canonicae sententiae subiaceant. *Melden. c. 60.*

CAP. XXV.

Per singulas parochias, eas festiuitates populus obseruare studeat, quas proprius eorum Episcopus venerari praedicauerit. &c. Si vero aliqui inuenti fuerint, qui sacerdotibus obtēperare noluerint; per ministros reipub. distringantur: & satisfactionem paenitentiae, quam presbyteri imposuerint, subire cogantur. *Ticin. sub Ludou. y. c. 17.*

CAP. XXVI.

Relatum est sanctae synodo, quod a malis Christianis plurimae vexationes sacerdotib. Christi, seu ceteris clericis inferioris gradus inferantur. &c. Si quis clerico aliquam iniuriam, seu calumniam ingesserit, a liminibus sanctae Ecclesiae arceatur, vsque ad condignam satisfactionē. *Magun. sub Arnulf. c. 7.*

CAP. XXVII.

Quidā homines scelerati grauissimas iniurias, & vulnera intulerunt cuidam presbytero; iubet synodus eos anathematis vinculo constringi, quousque dignam fecerint paenitentiam. *Magun. sub Arnulf. cap 8.*

CAP. XXIIX.

Si quis presbyter, quod absit, quia sacerdos altissimi est, vulneratus, vel quibuslibet iniuriis, & contumeliis honestatus euaserit, & superuixerit; tota compositio persoluatur presbytero. &c. Sacerdotes non sunt lacerandi, sed potius coronandi: quia de his Ecclesiasticus liber loquitur dicens. In tota anima *Eccl. 7.*

tua

tua time Dominum, & saccerdotes illius sanctifica,& ministros eius non derelinquas, & honorifica sacerdotem. Tribur.c.4.

CAP. XXIX.

Qui sacerdotibus iniuriam, vel contumeliam irrogant, Domino Deo nostro Iesu Christo, cuius vices agunt, iniuriosi, & contumeliosi exsistunt. &c. Si Sacerdotes Dei non sunt infestandi, &c. nō aliqua iniuria, vel contumelia afficiendi; quanto minus persequendi, excaecandi, aut interficiendi? Trosl.c.5.

CAP. XXX.

Si quis in hoc genus sacrilegii prorupe rit, vt in ecclesias, earumque res irruens sacerdotibus, & ministris, vel ipso cultu, locoque aliquid importet iniuriæ, vel inferat ad diuini cultus iniuriam, conuictos, siue confessos reos capitali sententia nouerit vindicandum. Troslei.c.5.ex Capitul.lib.6.c.297.

CAP. XXXI.

Quicumq. iudex saecularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de iunioribus absque audientia Episcopi, vel Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre præsumpserit; anathema ab omnium Christianorum consortio habeatur. Trosl.c. 5.ex Capitul.Caroli Imper.

CAP. XXXII.

11.q.1.c. de for. cō pet. c. 2. Greg. ix. & in 1. colle c.3. eo.tit.

Nullus iudex, neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut iuniorem ecclesiae sine conscientia Pontificis per se distringat aut condemnare praesumat. &c. Trosl.c. 6.Capitul. lib.6. c.154. & lib.7.c.139.& in addit.c.210.Burch.lib.16.c.22.

CAP. XXXIII.

Maras excommunicatus est a proprio Archidiacono, quoniam iniuriam fecit presbytero. Ibas Episcop.in syn.habita Beryti, apud Chalcedon.act.10.ante med.

De ordine antiquiorum presbyterorum, & aliorum clericorum seruando. Tit. XXV.

CAP. I.

Dist.61. c.12.

NE emeritis in suis ecclesiis clericis, peregrini, & extranei, & qui ante ignorati sint, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum ciuium merentur testimonio, præponantur. &c. Caelest.ep.2.c.4.Ansel.lib.6.c.7.

CAP. II.

Libello Pauli presbyteri tui. &c. cognouimus, apud te nouo ambitu, foedoque collusio, presbyterii ordinem fuisse turbatum, ita vt vnius festina, & immatura prouectio, quaedam eorum deiectio facta sit, quos ætas cōmendabat, & nulla culpa minuebat. Quod si ambientis intentio, aut imperita fauentium studia, id, quod numquam habuit consuetudo, poscebant, vt incipiens emeritis, & nouellus praeferretur antiquis: tuae fuerat industriae, atque doctrinae, vt iniuste petentium desideria rationabili auctoritate cohiberes; ne quem in sacerdotali propere prouehebas honore, ad iniuriam eorum, quibus sociabatur, inciperet. &c. dum in illo non humilitatis virtus, sed elationis vitium roboraretur. &c. Si vero, vt asseritur, primi, secundique presbyteri. &c. tam huic assentatio fauit, † ut illum cum sui dedecore poscerent honorari, nec hoc quidem illis, proprio se iudicio deiicientibus tribui debuit, quod volebant, cui tam miserae voluntati, te dignius fuerat obuiare, quam cedere. Deformis autem, & ignaua subiectio bene sibi consciis, & non irritam facientibus gratiam Dei, praeiudicare non potuit, vt primatus suos quocumque commercio in alterutrum transferentes, subsequentium suorum minuerent dignitatem, & quem vltimum sibi antepostuerant, ceteris praemineret. &c. Leo epis.5.ad Dorum Episcop.Beneuent.

† fuit.

CAP. III.

Dist.75. c.vlt.

Ne cuiuslibet vtilitatis causa, seu presbyter, seu diaconus iis præferatur, qui ante ipsum fuerint ordinati. Gelas.ep.1.cap.13. Gregor.9 ep.5. Iuo lib 3.tit.2.c.18 panor.& par. 6.c.74.decr. Ansel.lib.7.c.38.Tarrac.lib.3.c. 48.& lib.6. c.40.

CAP. IV.

Placuit, vt quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur, litteras accipiant ab ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes Consulem, & diem, vt nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur. Carth.c.90.G.Mileuit.c.14.L.Afric.c.56.L.

CAP. V.

Dist.74. c.5.

Episcoporum, quorum vita non reprehenditur, posteriorem (presbyterum, vel clericum) priori nullus praeponat; nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiae Episcopus iusserit, implere contemnat. &c. Agath.c.23.

De vita, & honestate presbyterorum. Tit. XXVI.

CAP. I.

6.q.1.c.9. beatus.

CVnctorum sacerdotum vitam superiorem, sanctioremque ac discretam a sæcularibus, & laicis hominibus esse, & spirituales quosque, atque sacerdotes super carnales, ac laicos semper constituendos docebat (Petrus Apostolus. Clem.ep.1.post med. Ansel.lib.3.c.1.

CAP. II.

Sunt quidā presbyteri, seu Episcopi multis vitiis irretiti, quorum vita in se ipsis sacerdotium maculat, & (adiecisti,) si tibi liceret cum eis edere, aut loqui, nisi coerciti fuerint. Hos ex Apostolica auctoritate redarguendo admoneas, & ad munditiam ecclesiasticae disciplinæ reducas. Et si quidem obedierint, saluabunt animas suas, & ipse mer-

mercedem lucratus es. Verumtamen collocutionem, & mensam communem cum eis agere non recuses. &c. Plerumque conuiuiorum sedulitas, & admonitio blanda ad viam perducit iustitiae. *Greg. iij. ep. 4. in fin.*

CAP. III.

† improbitatem. *Math. 5.* † lux vestra. † videāt † & magnificēt.

Episcopus, presbyter, atque diaconus tam sancta conscientia resplendeant, vt effugiant probitate † actuum maledicorum obloquia, & testimonium in se diuinum implere contendant, quo Dominus ait; Sic luceat lumen vestrum † coram hominibus, vt uidentes † vestra bona opera, glorificent † Patrē vestrum qui in cælis est. *Aruer. cap. 15. Matiscon. c. 1.*

CAP. IV.

Cum rerum necessitas exposcit, pēsandum valde est, ad culmen quisque regiminis, qualiter veniat; atque ad hoc rite perueniens, qualiter viuat; & bene uiuens qualiter doceat, & recte docens, infirmitatem suam cotidie, quanta consideratione cognoscat, ne aut humilitas accessum fugiat, aut peruentioni vita contradicat, aut vita doctrinā destruat, aut doctrinam praesumptio extollat. &c. *Greg. in proe. lib. 1. pastor. apud Aquisgr. 13.*

CAP. V.

Tam doctrina, quam vita, clarere debet ecclesiasticus doctor. Nam doctrina sine vita arrogantem reddit: vita sine doctrina, inutilem facit. Sacerdotis praedicatio operibus confirmanda est, ita ut, quod docet verbo, instruat exemplo. Vera est enim illa doctrina, quam viuendi sequitur forma. Nam nihil turpius est, quam si bonum, quod sermone quisque praedicat, explere opere negligat. Tunc enim praedicatio utiliter profertur, quando efficaciter adimpletur. Vnusquisque doctor & bonae actionis, & bonae praedicationis habere debet studium. Nam alterum sine altero non facit perfectum. Sed praecedat iustus bene agere, vt sequenter possit bene docere. Sicut in nomismate metallum, figura, & pondus inquiritur; ita in omni doctore ecclesiastico, quid sequatur, quid doceat, quomodo viuat. Per qualitatem igitur metalli doctrina, per figuram similitudo Patrum, per pondus humilitas designatur. Qui ergo ab his tribus discrepauerit, non metallum, sed terra erit. *Isidor. lib. 3. de summo bono c. 36. apud Aquisg. c. 20.*

CAP. VI.

Sunt nonnulli, qui sollerti cura spiritalia praecepta perscrutantur; sed quae intelligendo penetrant, viuendo conculcant. Repente docent, quae non opere, sed meditatione didicerunt: & quod verbis praedicant, moribus impugnant. vnde fit, vt cum pastor per abrupta graditur, ad praecipitium grex sequatur. Per Prophetam Dominus contra contemptibilem pastorum scientiam quaeritur dicens: Cum ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Et oues, quae conculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur; & quae pedes vestri turbauerant, haec bibebant. Aquam limpidissimam pastores bibunt, cum fluenta veritatis, recte intelligentes hauriunt: sed eandem aquam perturbare, est, sanctae meditationis studia male viuendo corrumpere. &c. Nemo amplius nocet in Ecclesia, quam qui peruerse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis † habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus praesumit; & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reuerentia ordinis peccator honoratur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus, vel uerbo ceteros destruit, vel exemplo; melius profecto fuerat, vt hunc ad mortem sub exterioti habitu terrena acta constringerēt, quam sacra officia in culpa ceteris imitabilem demonstrarent. *Greg. lib. 1. past. cap. 2. apud Aquisgr. c. 27.*

Ezec. 34. e.

† sanctae vitae.

CAP. VII.

Cum sacerdos non agit bona, quae loquitur, ei etiam sermo subtrahitur, ne loqui audeat, quod nō operatur, sicut per Prophetam dicitur; Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitiam meam, & assumis testamentum meum per os tuum? &c. Plerumque doctor qui docere audet, quod negligit agere, cū desierit bona loqui, quae operari contempsit, docere subiectos incipit praua, quae agit: vt iusto omnipotentis Dei iudicio, in bono iam nec linguam habeat, qui habere bonam uitam recusat: quatenus dum mens eius terreno amore incenditur, de terrenis rebus semper loquatur. &c. *Greg. lib. 11. Moral. c. 9. & 10. apud Aquisg. c. 27.*

Psal. 49.

CAP. IIX.

Qui bene docet, & male viuit, quod docet, bene uiuentibus proficit; quod vero male uiuit, se ipsum occidit. Sicut sacerdos, qui si digne agit, ut sacerdotem decet, ministerium eius, & ipsi, & aliis utile est: indigne autem uiuens, aliis quidem utilis est loquendo, se autem interficit praue uiuēdo. &c. *Isidorus lib. 3. de summo bono c. 37. apud Aquisg. c. 29.*

CAP. IX.

Plerique sacerdotes, & clerici praue viuentes, formā ceteris in malum existunt, qui in bonis exemplum esse debuerunt. Hi enim quoscumque exemplo malae conuersationis suae perdunt, de illis rationem sine dubio reddituri sunt. Ex carnalium præpositorum exemplo, plerumque fit uita deterior subditorum; & plebis merito fiunt tales sacerdotes, qui exemplo deteriore populū destruāt, non aedificent. Ex merito enim plebis nonnumquam Episcopi deprauantur, quatenus procliuius corruant, qui sequuntur. &c. Deteriores sunt, qui siue doctrinis, siue exemplis uitam, moresque bonorum corrumpunt, his, qui substantias aliorum, praediaque diripiunt. &c. Multum distant damna morum a damnis temporalium rerum, dum ista extra nos sint, mores uero in nobis. *Isidor. de*

summo

summo bono cap.38.apud Aquisgr.cap.30.

CAP. X.

Decet sacerdotes Christi tanta dignitate donatos, quos vtique constat ianitores caelestis aulae existere, exempla decessorum suorum,qui Deo placuerunt, infatigabiliter sectari; quatenus terrena despiciendo,& cælestia amando, primum ipsi atria supernae ciuitatis subire, deinde auditoribus suis, dictis,& exemplis ea studeāt aperire; ne,quod absit, audiant a Domino; Habentes clauem scientiae,vos ipsi non intratis,& alios intrare non finitis. Quando vero vita sacerdotum cum doctrina non concordat, & auditoribus infirmis scandalum, & animarum prouenire periculum,non est dubium. Proinde summopere cauendum est sacerdotibus,ne offendiculum fiant iis,quibus praesunt. Tunc enim offendiculum fiunt illis,quando, quod verbis praedicant, moribus impugnant. Vnde fit,vt sicut beatus Gregorius scribit, cum pastor per abrupta graditur,ad praecipitium grex sequatur. Nemo quippe,vt idem ait,amplius in Ecclesia nocet, quam qui peruerse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet. &c. *Paris.sub Ludou.& Loth.lib.1.c.4.*

Luc.11.

Pastor. li. 1.c.2.

CAP. XI.

Grandis dignitas sacerdotum, sed grandis ruina,si peccet. Laetamur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum: non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quam maeroris de sublimibus corruisse. Nec enim solum pro delictis nostris reddemus rationem, sed pro omnibus, quorū abutimur donis,& nequaquam sumus de eorum salute solliciti. *Hierony. in cap.44.Ezechielis apud Parisien.sub Ludouico,& Lothario.lib.1.c.12.*

CAP. XII.

Non potest dicere sacerdos contemptoribus admonitionis suae,futurum cogitate iudicium, quod ipse forte non cogitat; Amatoribus mundi, nolite diligere mundum; si eum mundi amor oblectat: Ambitiosis,ambitione finem imponite, si eum ambitio ruinosa praecipitat: Ebriosis,ebrietatem cauete, si se mero vsque ad alienationem mentis ingurgitat; Sumptuosis dapibus crudus non potest abstinentiam laudare, quam calcat; Vitio cupiditatis addictus, cupidis amorem non potest dissuadere pecuniae: Inimicitiarum tenax,non audebit animos diffidentium sacerdotali tranquillitate componere. Institiam praedicare iudicibus erubescit, quam ipse personae potentis fauore corrumpit; Nec defendet oppressos,si personas aut honorat, aut despicit; & quidquid boni non facit,aut mali committit,nec iubebit fieri,nec vetabit; quia necessariam docendi auctoritatem contrarietate suae actionis,aut amittit, aut minuit. *Prosper lib.1.de vita contemplatiua cap. 25.apud Parisien. sub Ludouico, & Lothario lib.1.cap.13.*

CAP. XIII.

In ipsa uita sacerdotum pensandum est, qualiter quisq. doceat,sicut ait egregius doctor beatus Gregorius,vt recte docens infirmitatem suam cotidie omni consideratione cognoscat;ne aut humilitas accessum fugiat, aut peruentioni vita contradicat, aut vitam doctrina destituat, aut doctrinam praesumptio extollat. Prius ergo appetitum timor temperet; post autem magisterium,quod suscipitur,vitam commendet; ac deinde necesse est, vt pastoralis vitae bonum, quod viuendo ostenditur, etiam loquendo propagetur. *Aquisg.ij.sub Ludou.par.1.c.7.ex Greg. in proem.lib.1.pastor.*

CAP. XIV.

Presbyteros,& clericos ita viuere oportet ut subditae plebi exēplo suae conuersationis proficiant. *Ticin.sub Ludou.ij.c.1.in fine.*

De castitate presbyteri. Tit. XXVII.

CAP. I.

Episcopos.presbyteros,& diaconos, ita placuit, ut condecet sacrosanctos Antistites, & Dei sacerdotes, nec non & Leuitas, vel qui sacramentis diuinis inseruiunt, continentes esse in omnibus: quo possint simpliciter, quod a Deo postulant, impetrare: ut quod Apostoli tradiderunt, & ipsa seruauit antiquitas,nos quoque custodiamus. *Carth. c.3.& 4.G.Carth.ij.c.2. L.Raban.cap.29.de paenit.Iuo lib.3.tit.8.c.10.panor.*

Dist.31. presbyteros c.3.et dist 84. c. 3. cum in praeterito.

CAP. II.

Non solum castitatem retinendam Pontifices suo corpore censeant, sed & presbyteris,& diaconibus ministrantibus Dei altaribus modis omnibus obseruandā constituant; vt ex his, qui castitatis uoluerit patientiam violare,tali sorte coerceatur, vt vltimus, a quo est gradu deiectus, Deo amplius non ministret; sed sacerdotis sui electione sit tali claustro conseptus, vt ceteros suo exemplo corrigat,& ille ex paenitentia reuiuiscat. *Tolet.sub Reccaredo Rege xvi. Episcopor.cap.1.*

CAP. III.

Haec sancta synodus fieri elegit,vt annuis vicibus vnusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros, & diacōnos suae dioecesis ad locum, ubi Episcopus elegerit,congregare praecipiat.&c cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse præmoneat: quosque etiam parsimoniae, & sobrietati, atque veridicae castimoniae honestorum virorum testimonio fama commendet. Sollicitum etiam pro hac re vnquamque nostrum esse conuenit,vt curiosa indagine perquiramus, si presbyteris, & diaconibus atque subdiaconibus,& clericis pudica, & casta sit vita.&c. *Osten.syn.Vid.Egaren.*

CAP. IV.

Sancta instituit synodus, vt constitutio, quae dudum in concilio Oscensi constituta quidem,

quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret. & omnia, quae ex castimonia presbyterorum, & inferius cleri corũ conscripta sunt, habeant eandem formam de Episcopis. &c. *Egaren. syn.*

CAP. V.

Inoffensos, & immaculatos decet Dei existere sacerdotes; nec vllius eos fornicationis contagio pollui; sed caste viuentes, mundos semetipsos celebrandis exhibeant sacramentis. Abstineamus ergo nos ab omni opere malo, & ab omni inquinamento carnis liberi maneamus; vt mundi corpore, purgati mente possimus ad sacrificium Christi digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari. *Tolet. iv. c. 20.*

CAP. VI.

Dist. 28. c. 3. Quando presbyteri, aut diaconi per parochias constituuntur, oportet eos primum professionem Episcopo suo facere, vt caste, & pie viuant sub Dei timore; vt dum eos talis professio obligauerit, vitae sanctae disciplinam retineant. *Tolet. iv. c. 26. Capitul. lib. 7. c. 466. Burch. lib. 2. c. 157. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 15. panor. & par. 3. c. 130. & par. 6. c. 248. decret. Ansel. lib. 7. c. 106.*

CAP. VII.

Dist. 32. c. 17. Hospitiolum tuum aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes puellas, & virgines Christi aut aequaliter ignora, aut aequaliter dilige. Ne sub eodem tecto manseris, nec in praeterita castitate confidas; *Gen. 3. a.* nec Dauid sanctior, nec Salomone sapientior potes esse. Memento semper, quod paradisi colonum, de possessione sua mulier eiecit. Aegrotanti tibi sanctus quilibet frater assistat, & germana, vel mater, aut probatæ quælibet fidei apud omnes. Quod si huiuscemodi non fuerint consanguinitatis, castimoniæque personae; multas anus nutrit Ecclesia, quae & officium praebeant, & beneficium accipiant ministrando; vt infirmitas quoq. tua fructum habeat eleemosynae. Scio quosdam conualuisse corpore, & animo aegrotare coepisse. Periculose tibi ministrat, cuius vultum frequenter attendis. Si propter officium clericatus, aut vidua visitatur, aut virgo, numquam domum solus introeas: talesque habeto socios, quorum contubernio non infameris. Si lector, si acolythus, si psaltes te sequitur; nõ ornentur veste, sed moribus; nec calamistro crispent comas, sed pudicitiam habitu polliceantur. Solus cum sola secreto, & absque arbitro, vel teste non sedeas. Si familiarius est aliquid loquendum, habet nutricem maiorem domus, virginem, viduam, maritatam: non est tam inhumana, vt nullum præter te habeat, cui se audeat credere. Caueto † omnes suspiciones, & quidquid probabiliter fingi potest, ne fingatur, antedeuita. Crebra munuscula, & sudariola, & fasciolas, & vestes ori applicitas, & degustatos cibos, blandasque, & dulces litteras sanctus amor non habet. &c. *Hieron. ad Nepotianum apud Aquisgr. c. 94. Caesar. lib. 8. c. 64. in fine.*

† cauete.

CAP. IIX.

Prima tentamenta sunt clericorum feminarum frequentes accessus. Iste sexus reprehensibiles exhibet clericos. Quid tibi reuera cum feminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te in publico cuncti, te in agro rustici, aratores, ac vinitores cotidie lacerabunt; si contra depositum fidei cum feminis habitare contendis. Et quia, vt arbitror, con cupiscis irreprehensibilis inueniri, testimonio bono munire. Numquid in choro Apostolorum feminae adfuerunt? Prohibe virgines tecum commorari, etiam quae de genere tuo sunt. Dilige eas, exterius ordina, frequenter visita iunctus obsequio clericorum; ne cum secreta liter, ac solus ingrederis, macules testimonium tuum. Aliter namque coniugati, aliter virgines † edocentur ecclesiasticum subire ministerium, & onus. Feminarum cum clericis nullo pacto coniuncta praecipitur conuersatio. &c. Ferreas mentes libido domat. Si alligauerit quis ignem in sinu suo, vestimenta eius non comburentur? Aut si ambulauerit quis super carbones ignis, pedes suos non comburet? Mihi crede, non potest toto corde habitare cum Domino, qui feminarum accessibus copulatur. &c. Si pudicitiam quaeris, feminam, quam videris conuersantem bene, mente dilige, non corporali frequentes ornatu. Non vestis tenera clericum facit, aut sacerdotẽ, sed casta mentis intentio. Haec enim deuotionem honoris in te custodit. Honorem quidem gloriosum boni operis fama cõseruat. Sacerdotes quippe decet, vel ceteros clericorum gradus a feminis segregari. &c. Nec si duae, aut tres pariter Dei ancillae morentur, solum ad eas decet ingredi sacerdotem. Si quis haec praecepta non obseruarit, hostis est animae suae. Quod si post monita nostra aliquis clericus Agapetas amplius quaesierit amare, quam Christum, secundum synodalem regulam conueniatur, & praecepta Patrum in Nicaea definita ei legantur. Iam vero, si conuentus prædicta fugerit, & reliquerit; consecuti sumus maximum lucrum. Alioquin talis ab Ecclesia anathematizandus est. Germinãt enim feminæ spinas, cũ viris habitantes, & arcana mentium acuto mucrone percutiunt. &c. *Hieronymus ad Oceanum, apud Aquisgra. c. 98.*

† concinentes.

Dist. 32. c. 17. hospitiolum.

Ne presbyter vxorem ducere audeat, aut concubinam. Tit. XXIIX.

CAP. I.

NEmo presbyter a die oneris presbyterii sumat coniugium. *Siluest. in synodo Rom. ccxxxiv. Episcopor. c. 19.*

CAP. II.

Dist. 32. Quicumq. sacerdotum, diaconorum, subdiaco-

nullus. c. *5. & 6.* *praeter.* diaconorum post constitutum B.mem.praed. nostri sanctissimi Papae Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit. &c. missam non cantet, neque Euangelium, vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum iis, qui praefatae constitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxij. Episcopor. c. 3. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 3. pan. Caesar. lib. 8. c. 44.*

CAP. III.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adiungat. Quod si fecerit quis, a canonica omnino arceatur. *Vrban. ij. in concil. Claramont. cap. 9.*

CAP. IV.

Dist. 27. c. 8. Presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicimus; contracta quoq. matrimonia ab huiusmodi personis disiungi, & personas ad paenitentiam debere redigi, iuxta sacrorum canonum definitionem, iudicamus. *Callist. ij. cap. 20. in syn. Rom. Paenit. Rom. lib. 8. c. 8.*

CAP. V.

Dist. 28. c. 2. † *subdiaconatus.* *27. q. 1. c. 40.* Decernimus, vt hi, qui in ordine diaconatus, † & supra, vxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant. &c. Statuimus, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, & monachi, atque conuersi, & professi, qui sacrum transgredientes propositum, vxores sibi copulare praesumpserint, separentur. &c. Qui etiam ab inuicem separati pro tantis excessibus condignam paenitentiam agāt. *Inn. ij. in syn. Rom c. 5. Eugen. iij. in syn. Rem. c. 7. Paenit. Rom. tit. 8. c. 7.*

CAP. VI.

Qui in ordine subdiaconatus, aut supra, vxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careāt. *Eugen. iij. in syn. Rom. c. 3.*

CAP. VII.

Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, monachi, atque conuersi professi, qui vxores sibi copulare praesumpserint, separentur, & agant paenitentiam. *Eugen. iij. in concil. Remen. c. 7.*

CAP. IIX.

Dist. 31. c. 10. Lex continentiae eadem est ministris altaris, quae Episcopis, atque presbyteris. qui cum essent laici, siue lectores, licite & vxores ducere, & filios procreare potuerunt, sed cum ad praedictos peruenerint gradus; coepit eis non licere, quod licuit. &c. *Leo ep. 90. ad Rustic. Narbon. Episcop. c. 3. Burch. lib. 2. c. 14. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 23. panor. & part. 6. c. 68. decr. Ansel. lib. 7. c. 135. Caesar. lib. 8. c. 57. Tarrac. lib. 1. cap. 101.*

CAP. IX.

Dist. 28. c. 9. Presbyter, si vxorem duxerit, deponatur ab ordine; si fornicetur, vel adulter fuerit, eijciatur, & agat paenitentiam. *Neocaes. c. 1. Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 35. in fin. Magun. sub Arnul. c. 19. Mar. Brac. c. 27. Burch. lib. 2. c. 108. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 8. panor. & par. 6. cap. 185. decr.*

CAP. X.

Dist. 32. c. 7. si quis. Apud Apostolicos canones reperitur in clerum vocatos ante nuptias, posse vxores ducere lectores, & cantores tantum; statuimus subdiaconum, diaconum, presbyterum post ordinationem non posse vxorem ducere; si fecerit, deponatur. &c. *Trull. c. 6. Vid. Ap. c. 26. G. 27. L. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 19. panor.*

CAP. XI.

Dist. 28. presbyterum. c. 10 Presbyter per ignorātiam illegitimis nuptiis copulatus, in sede sua maneat, ceteris actionibus abstineat, non benedicat, quia sanctificationis traditio est benedictio, neque est sanctificatus, qui per ignorantiam cecidit. Itaque neque publice, neque priuatim benedicat, neque corpus Christi det aliis, neque in alia re administret; sed sua sede contentus defleat ignorantiae peccatum. nuptiae vero illicitae dissoluantur, & non habeat ad eam mulierem accessum. *Trull. c. 26.*

CAP. XII.

Presbyteri, & diacones, & subdiaconi, sicut lex canonum praecipit, nec vxores, neque concubinas habeant; & qui modo eas habent, ita eas sine mora peracto hoc concilio derelinquant, vt numquam vlterius ad eas accedant. Qui vero derelinquere eas noluerint, a proprio gradu, & officio cessent, & inter lectores, & cantores permaneant. *Bituric. c. 5. apud Lemouicen. act. 2.*

Presbyter, qui habet vxorem, abstineat ab illa. Tit. XXIX.

CAP. I.

Sacrorum canonum instituta renouantes praecipimus: vt a tempore subdiaconatus nulli liceat carnale commercium exercere; qui deprehensus fuerit, ordinis sui periculum sustinebit. *Vrban. ij. in synod. apud Melfiam. cap. 2.*

CAP. II.

Eos, qui a subdiaconatu vxoribus vacare voluerint, vt ab omni sacro ordine remoueamus, officioque, atque beneficio ecclesiae carere decernimus. Quod si ab Episcopo admoniti non se correxerint; Principibus licētiam indulgemus, vt eorū feminas mancipent seruituti. *Vrban. ij. in synod. apud Melfiam, c. 12.*

CAP. III.

Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & vxorum contubernia penitus interdicimus. *Callist. ii. in conc. Rom. c. 3.*

CAP. IV.

De consec. d. 2. c. 23. Vnde scis tu, qui passim sacrarii panes indignis impendis, si a mulieribus mundi sunt? Hinc

trib. in f. 1.Reg.21. b. Hinc & Dauid ab Achimelech.&c. panes propositionis accepit. &c. Ad Dominica autem mysteria tales eligantur, qui ante ordinationem coniuges suas nō nouerint. Quod si post ordinationē ministro altaris contigerit proprium inuadere cubile vxoris; sacrarii non intret limina, nec sacrificii portitor fiat, nec altare contingat, nec ab offerentibus holocausti oblationem suscipiat, nec ad Dominici corporis portationem † accedat; sed † aquam sacerdotibus porrigat ad manus, ostia forinsecus claudat, minora gerat officia, vrceum, siue calicē ad altare non sufferat. *Cle. ep.2.post prin. Iuo par.6.c.87.decr. Ansel.lib. 8.c.2.& c.36.in addit. Caesar.lib.8.c.59.*

Dist.81. ministri. c.19. *† portionem. † nec.*

C A P. V.

Dist.81. c. 3. Plurimos sacerdotes Christi, atque Leuitas, post longa consecrationis suae tempora, tam de coniugibus propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac praescriptione defendere; quia in veteri testamento sacerdotibus, ac *Leui.21.c* ministris generandi facultas legitur attributa. &c. Quarum sanctionum sacerdotes omnes, atque Leuitae insolubili lege constringimur; vt a die ordinationis nostrae sobrietati, ac pudicitiae & corda nostra mancipemus, & corpora; dummodo per omnia Deo nostro in his, quae cotidie offerimus, sacrificiis placeamus. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. &c. Ignoranter lapsi sine ullo honoris augmento, in hoc, quo detecti † sunt, quamdiu vixerint, officio perseuerēt; si tamen posthac continentes se studuerint exhibere. Hi vero, qui illiciti priuilegii excusatione nituntur, & sibi asserunt ueteri hoc lege concessum; nouerint se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne vsi sunt, Apostolicae sedis auctoritate deiectos; nec vnquā posse veneranda attrectare mysteria, quibus se ipsi, dum obscoenis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. &c. Si quilibet Episcopus, presbyter, atque diaconus deinceps fuerit talis inuentus, iam nunc sibi omnem per nos indulgentiae aditum intelligat obseratum; quia ferro, necesse est, excindantur vulnera, quae fomentorum non senserint medicinam. *Syric.ep.1.c.7. Iuo part.6.c.50. decr. Caesar. lib.8.c.53. Tarrac.lib.6.c.35.*

Rom.8.b. Distin.81 qua aliquādi.c.4 † detenti f.

C A P. VI.

Quod dignum, & pudicum, & honestum est, suademus; vt sacerdotes, & Leuitae cum vxoribus suis non coeant, quia in ministerio diuino cotidianis necessitatibus occupantur. *1.Cor.7.a* Ad Corinthios namque Paulus scribit: Abstinete vos, vt vacetis orationi. Si ergo laicis abstinentia imperatur. &c. quanto magis sacerdos vtique omni momento paratus esse debet, munditiae puritate securus, ne aut sacrificium offerat, aut baptizare cogatur? &c. Tollatur hoc opprobrium, quod potest iure etiam gentilitas accusare. Porro creditur, *1.Ti.3.a.* quia scriptum est, vnius vxoris virum, non permanenti in concupiscentia generandi dixit, sed propter continentiam futuram; neque enim integros non admisit, qui ait, vellem omnes homines sic esse, sicut & ego. & *1.Cor.7.b Rom.8.b.* apertius declarat. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. vos autem iam non estis in carne, sed in spiritu. *Syric.& syn. in ep.4.c.9.apud concil. Telen. Innocen.ep.2. c.9.paucis mutatis, & ep.3.c.1.*

C A P. VII.

Dis.31.te nere. c.4. Praeterea, quod dignū, & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omnimodo debet, vt sacerdotes, & Leuitae cum vxoribus suis non misceantur. &c. *Innoc.ep.2.c.9. Burch.li. 2.c.118. Iuo lib.3.tit.8. c.11. panor. & part. 6.c.94.& 194. decret Ansel.lib.7.c.132.*

C A P. IIX.

Dist.81. c.2. Proposuisti, quid de his obseruari debeat, quos in diaconii ministerio, aut in officio presbyterij positos, incontinentes esse, aut fuisse generati filii prodiderunt. De his & diuinarum legum manifesta est disciplina, & beatae recordationis viri Syricii Episcopi monita euidentia commearunt; vt incontinentes in officiis talibus positi, omni ecclesiastico honore priuarentur, nec admittantur ad tale ministerium, quod sola continentia oportet impleri. Est enim vetus admodum sacrae legis auctoritas, iam inde ab initio custodita; quod in templo anno vicis suae *Luc.1.a. 1.Par.24 c.* habitare praecepti sunt sacerdotes, vt seruientes sacris oblationibus puri, & ab omni labe purgati † sibi uindicent diuina ministeria, † neque [eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum vxore carnale consortium; quia scriptum est: Sancti estote, *Dist.31. c.6. Leu.11.f & 20.d.* quia & ego sanctus sum Dominus Deus vester. Quibus vtique propter sobolis successionem, vxorius usus fuerat relaxatus; quia ex alia tribu ad sacerdotium nullus fuerat praeceptus accedere: quanto magis hi sacerdotes, vel Leuitae pudicitiam ex die ordinationis suae seruare debent, quibus vel sacerdotium, vel ministerium sine successione est, nec praeterit dies, qua vel a sacrificiis diuinis, vel a baptismatis officio uacent? Nam si beatus Paulus ad Corinthios scribit: Ab- *1.Cor.7.a* stinete vos ad tempus, vt uacetis orationi, & hoc utique laicis praecepit; multo magis sacerdotes, quibus & orandi, & sacrificandi iuge officium est, semper debebunt ab huiusmodi consortio abstinere. &c. Vnius vxoris uirum: non permanentem in concupiscentia *1.Tim.3. a. Tit.1.b.* generandi dicit. &c. & habentem filios, non generantem dicit. &c. Si ad aliquos forma illa ecclesiasticae vitae, pariter & disciplinae, quae ab Episcopo Syricio ad prouincias commeauit, non probabitur peruenisse; his ignorantibus venia remittetur, ita ut de cetero penitus incipiant abstinere; & ita gradus suos, in quibus inuenti fuerint, sic retentent, vt eis non liceat ad potiora conscendere, † *† ascendere.* quibus in beneficio esse debet, quod hunc ipsum

† mūdauit † mysteria.

sum locum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam viuendi missam a Syricio deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abiecisse; illi sunt modis omnibus submouendi; quia post admonitionem cognitam, praeponendam arbitrati sunt voluptatem. *Innocen. ep.3.c.1. & ep.2. cap.9. Trosle.c.9. Iuo lib.3.tit.11.c.5. & tit.8.c.12. panor. & par.6.c.57.decr. Ansel.lib.8. cap.8. Tarrac.lib.6.c.194.*

CAP. IX.

Dist.31. omnium. c.1. Cum extra clericorum ordinem constitutis nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum; ad exhibendam tamen perfectae continentiae puritatem, nec subdiaconibus quidem carnale connubium conceditur, vt, & qui habent, sint tamquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares. *1.Cor.7 c.* Quod si in hoc ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri: quanto magis in primo, aut secundo, vel tertio seruandum est; ne aut leuitico ministerio, aut presbyterali honori, aut Episcopali excellentiae quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate vxoria nec dum fraenasse detegitur. *Leo ep.82.c.4.ad Anastas.Thessalon. Episcop. Burch.lib.2.c.148. Iuo lib.3. tit.8.c.17. panor. & p.6.c.221.decr. Ansel.lib.7.c.137.*

CAP. X.

A die suscepti sacerdotii etiā ab ipso proprio coniugio prohibendi sunt (*sacerdotes.*) &c. Quomodo non pertimescunt diuina mysteria contingere, aut quomodo ad orandum pro peccatis populi accedere praesumunt; dum sacri canones neque purum clericum, cui sacerdotiū non est, secundis copulari nuptiis praecipiunt? Isti e contrario non solum post susceptum sacerdotium se abstinere ab vna vxore nolunt, immo luxuria obuoluti, peiora saecularium scelera committunt, vt plures vxores habere praesumant, quib. neque vnam concessum est, post susceptum ministerium attrectare. *Zach.ep.6. ante med.*

CAP. XI.

Dist.28. c.vlt. Consulendum decreuitis, vtrum presbyterum vxorem habentem debeatis sustentare, & honorare, an a vobis proijcere. In quo respondemus; quoniam licet ipsi valde reprehensibiles sint, vos tamen Deum conuenit imitari, qui solem suum, vt Euangelium testatur, oriri facit super bonos, & malos, & pluit super iustos, & iniustos. *Mat.5.g.* Deijcere vero eum a vobis ideo non debetis, quoniam nec Iudam Dominus, cum esset mendax discipulus, de numero Apostolorum deiecit. *Nicol.ad consul. Bulgaror.c.70. Iuo lib.5.tit.1.c.11.panor. & part.2.cap.82.decr. Tarrac.lib.1.cap.167.*

CAP. XII.

Placuit in totum prohibere Episcopis, presbyteris, diaconibus, ac subdiaconibus positis in ministerio abstinere se a coniugibus suis, & non generare filios. Quod quicumque fecerit, ab honore clericatus exterminetur. *Elib.c.33.*

CAP. XIII.

Tres gradus hos castos esse oportet; Episcopos, & presbyteros, & diaconos; quod Episcopi, sacerdotes, & Leuitae diuinis sacrificiis seruiunt, vt possint a Deo, quod petunt, impetrare, & quod ab Apostolis traditum est, & ab antiquitate seruatum, nos obseruemus. *Dist.84.c.3. cum in praeterito & dist.31.c.3. Episcopus.* Ab vxoribus abstineant Episcopi, presbyteri, diaconi, & omnes, qui sacra contingunt. Pudicitia custodiatur ab omnibus his, qui altari seruiunt. *Carth. 3. & 4.G. Cartha.ij.c.2.L. Raban.c.29. de paenit. Iuo lib. 3.tit.8.cap. 10.panorm.*

CAP. XIV.

Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, qui ab vxore non abstinet, ab officio ecclesiastico amoueatur. *Dist.32. placuit.c.13. Dist.84.c.4. cum de quorundam.* *Carth.cap.25.G. Carth.v.c.3.L. Afric.c.37.L. Magun.sub Arnul. c.19.Iuo lib.3.tit.8.c.22.panor. Ans.lib.8.c.7.*

CAP. XV.

Si quis ex presbyteris ante interdictū filios suos susceperit de presbytera, ab Episcopatum non admittatur. *Tolet.i. c.1. Iuo lib. 3.tit.8.c.5.panor.*

CAP. XVI.

Placuit, vt si presbyteri, vel diaconi coniugati ad torum vxorum suarum redire voluerint, Papae Innocentii ordinatio, vel Syricii Episcopi auctoritas. &c. seruetur. Quod si ad aliquos formula illa ecclesiasticae vitae, pariter & disciplinae, quae a Syricio Episcopo ad prouincias commeauit, nō probabitur peruenisse; eis ignorationis venia remittitur; ita, vt de cetero penitus incipiant abstinere; & ita gradus suos retineant, vt ad potiora eis non liceat ascendere. quibus in beneficio esse debet, quod locum ipsum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam viuendi missam a sancto Syricio Episcopo deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abiecisse; illi sunt modis omnibus submouendi; eo quod post admonitionem cognitam, praeponendam arbitrati sunt voluptatem. *Agath.c.9.*

CAP. XVII.

Licet a Patribus nostris fuerit constitutum; vt quicumque sacerdos, vel Leuita filiorū procreationi operam dare fuisset conuictus, a communione dominica abstineret; nos tamen. &c. decreuimus; vt sacerdos, vel Leuita coniugali concupiscentiae inhaerens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat. &c. Sed ut haec ualeant obseruare, fomitem omnium uitiorum oportet abscindi, Apostolo praecipiente: Nolite inebriari uino, in quo est luxuria. &c. *Eph.5.d.* Neque fornicarii, neque idolis seruientes, neque ebriosi regnum Dei possidebunt. *1. Cor.6.* *Turon.c.2.*

CAP. XIIX.

Nullus clericorum, a subdiacono, & supra;

pra, quos vxores in proposito suo accipere inhibetur, propriae, si forte iam habeat, misceatur vxori; quod si fecerit, laica communione contentus, iuxta priorum canonum statuta, ab officio deponatur. Quem, si sciens Episcopus suus in hac vilitate permixtionis viuentem, ad officium postea admiserit, & ipse Episcopus ad agendam paenitentiam tribus mensibus sit a suo officio sequestratus. *Aurel. iii. c. 2.*

CAP. XIX.

Cum presbyteri, atque diaconi sublimi dignitatis apice praerogentur, actibusque omnino saeculi renuntient, & ad sacrum ministerium electi, repudient; & quisquis est presbyter, atque diaconus, diuino munere benedictione percepta, vxoris suae prius frater illico efficiatur & coniugis; attamen quosdam reperimus. &c. inhibita coniugia repetisse. &c. quod nati etiam filii prodiderunt. Quod quisquis fecisse cognoscitur, omni in perpetuum, quam admisso iam crimine perdidit, dignitate priuabitur. *Aruer. c. 12.*

CAP. XX.

Ab officio degradentur sacerdotes, & diaconi, qui cum coniugibus suis commune lectum, vel caellulā habuerint. *Aurel. iv. c. 17.*

CAP. XXI.

Si inuentus fuerit presbyter cum sua presbytera, aut diaconus cum sua diaconissa, aut subdiaconus cum sua subdiaconissa; annum integrum excommunicatus habeatur, & depositus ab omni officio clericali inter laicos se obseruare cognoscat, eo tamen permisso, vt inter lectores in psallentium choro colligatur. *Turon. ii. cap. 20.*

CAP. XXIII.

Si quis clericus post acceptam benedictionem cuiuslibet loci, vel ordinis, ad coniugalem torum iam sibi illicitum, denuo redire praesumpserit; vsque in diem vitae ab honore accepti ordinis, sicut habent antiquorum Patrū canones, ab officio deponatur, ei tantummodo communione concessa. *Aurel. v. c. 4.*

CAP. XXIII.

Compertum est a sancto concilio, Episcopos, presbyteros, & diaconos venientes ex haeresi, carnali adhuc desiderio vxoribus copulari. Ne ergo de cetero hoc fiat; praecipitur, quod & canonibus prioribus continetur; vt non liceat eis viuere libidinosa societate, sed manente inter eos fide † coniugali communem vtilitatem habeant, & non sub vno conclaui maneant. &c. Si quis vero post hanc conuentionem obscoene cum vxore elegerit viuere, nec lector habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico iacuerint, si contra veterum imperata, in suis caellulis mulierum, quae infamiae suspicionem possunt generare, consortium habuerint; illi canonice quidem distringantur, mulieres vero ab Episcopis venumdentur, & pretium ipsum pauperibus erogetur. *Tolet. iij. c. 5.*

† lege.

CAP. XXIV.

Episcopi, presbyteri, vel vniuersi honoratiores clerici, cum sublimi dignitatis apice sublimantur, actibus omnino renuntient saeculi, & sacro electi ministerio repudient carnale consortium. &c. & vxori suae pius frater efficiatur ex coniuge. &c. *Matisc. c. 11.*

CAP. XXV.

Quicumque vxoribus iuncti ad diaconatus, aut presbyteratus ordinem quoquo modo peruenerint, non solum lecto, sed etiā frequentatione quotidiana debeant de vxoribus suis sequestrari. Quod si quod Deus auertat, de eorum familiari contubernio post benedictionem infans natus paruerit, ab officii gradu priuetur. *Lugdun. ij. c. 1.*

CAP. XXVI.

Nō licet presbytero in vno lecto post acceptam benedictionem cum presbytera dormire, nec in peccato misceri, nec diacono, nec subdiacono. *Antisiod. c. 21.*

CAP. XXVII.

Peruenit ad nos, quosdam sacerdotes, & ministros obliuiscētes maiorum, ac veterum constitutorum, aut vxorum, aut quarumcumque feminarum immunda societate, & execrabili contagione turpari; & pessima cordis obstinatione, tam sacris litteris, quam Patrum regulis obuiantes. &c. quibus quanto est pertinacior vis in malis, tanto austerioribus conuenit obuiare decretis. &c. Omnes Episcopi id ipsum in suis quaerere sollicite curent, & cum repererint, omnes placita cautione taliter distringant, vt numquam vlterius tam abominanda committant. &c. *Tolet. iix. c. 5.*

CAP. XXIIX.

Si (*sacerdos*) relabitur ad coniugium, moresque saeculi, mox omni ecclesiastici ordinis dignitate priuetur, & vt apostata a sanctae Ecclesiae liminibus, & societate fideliū habeatur prorsus exclusus, monasterii claustris, donec vixerit, sub paenitentia retrudendus. *Tolet. iix. c. 7. in fine.*

CAP. XXIX.

In Romana Ecclesia in ordine canonis traditur; vt qui ad ordinem diaconi, vel presbyteri veniunt, promittant se suis vxoribus non copulare. &c. *Trul. 13. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 3. panor.*

Dist. 31. quoniam. 13.

CAP. XXX.

Placuit, vt Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, abstineant se a coniugibus, & non generent filios. Quod si hoc decretū violauerint, ab honore clericatus pellātur. *Vor. c. 9.*

Ne apud presbyterum habitent feminae praeter matrem, & sororem, & quasdam alias personas. Tit. XXX.

CAP. I.

INterdixit per omnia magna synodus, nō Episcopo, nō presbytero, nō diacono, nec alicui oīno, qui in clero est, licere subintroductam

Dist. 32. c. 16.

ductam habere, nisi forte aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel materteram, vel eas personas, quae suspiciones effugiunt. *Nicae. c. 3. Aquisg. c. 39. Trollei. cap. 9. Mar. Brac. c. 32. Iustin. nouel. 123. in prin. Capitul. lib. 1. c. 4. Burch. lib. 2. c. 109. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 29. panor. & par. 6. c. 186. decr. Ansel. lib. 7. c. 133. Caesar. lib. 8. c. 63.*

CAP. II.

c. vlt. de cohab. cle. in 1. collec. Clerici in sacris ordinibus constituti, qui mulierculas suas in domibus suis incôtinentiae nota tenuerint, aut abijciant eas, & con tinenter viuāt, aut ab officio, & beneficio ecclesiastico fiant alieni. *Alex. iij. in conc. Lat. c. 11.*

CAP. III.

Presbyteri, vel diaconi subiuctoductas mulieres nullo modo secum audeant habita †habere. re, † nisi forsitan matrem suam, aut proximitatem generis sibi habentes, quae suspiciones effugiant, sicut in synodo Nicaena continetur. Si quis vero praesumpserit praeter statuta agere, sacerdotii sui priuetur honore. *Zachar. in syn. Rom. c. 2.*

CAP. IV.

Neque hoc silendū est, peruenisse ad nos, quod cum grandi tristitia animi dico, per diuersa loca huius Italiae, & Longobardorum partes, sacerdotes cum sanctimonialibus feminis, id est monachis habitare. Quod nefarium est dicere, vel audire contra canonum esse sancita. Vbi enim talis fuerit commorantium habitatio, antiqui hostis stimuli non desunt. &c. *Zach. in syn. Rom. c. 15.*

CAP. V.

Sacerdotes constitui non oportet, nisi in ecclesiis, aut speciali monasterio deputētur; ne necessitas in saecularibus domibus illis habitandi occurrat; alioquin a propriis Episcopis, aut in Episcopia, aut in monasteria habitandi, & conuersandi pro exercendo officio constituantur, in quibus mulieres conuersari nulla ratio permittit; ideoque ibi eos conuersari, & nutriri oportet. *Eugen. ij. & Leo iv. in syn. Rom. c. 10.*

CAP. VI.

d. 27. c. 8. Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & vxorum contubernia penitus interdicimus, & aliarum mulierum cohabitationes, praeter quas synodus Nicaena propter solas necessitudinum causas habitare permisit; videlicet matrem, sororem, amitam, vel materteram, aut alias huiusmodi, de quibus nulla iuste valeat oriri suspicio. *Callist. ij. in conc. Rom. c. 3.*

CAP. VII.

Cum ijs, qui in sacro sunt ordine constituti, habitare mulieres perhibentur; de quibus ne antiquus humani generis inimicus exultet, omnium definiendū consensu est, vt praeter eas, quas sacri canones complectuntur, alias mulieres habere secum non debeant. *Greg. ad Syagrium, & Aether. Episcop. lib. 7. regist. ep. 108. vel 110. post med.*

CAP. IIX.

Volumus te synodum congregare, atque vt in ea omnia, quae sanctis canonibus sunt aduersa, districte sub anathematis interpositione damnentur. &c. id est, vt neque aliae mulieres cum sacerdotibus habitent, nisi eae, quae sacris canonibus sunt permissae. *Greg. ad Syagrium, & Aether. Episcop. lib. 7. reg. d. epist. 108. vel 110. in fine.*

CAP. IX.

Si quis de clericis a gradu diaconatus in solatio suo mulierem, praeter auiam, matrē, sororem, filiam, neptem, vel conuersam secum vxorem habere praesumpserit; a communione alienus habeatur. Par quoque & mulierem, si se separare noluerit, poena percellat. *Arel. ij. cap. 3.*

CAP. X.

Antiqua concilia non siluerunt, vt nullus clericorum a gradu subdiaconatus, & supra, in consortio familiaritatis habeat mulierē, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Sed si sunt ei huiusmodi seruitia; matri, vel sorori, vel alii propinquae contradat, & quidquid suis manibus perfecerint, proprio Domino defecerint. Si propinqua deest, alterius domus adhaerens quaeratur, ita vt femina domū eius non ingrediatur. &c. *Tolet. ij. c. 3.*

CAP. XI.

Episcopus, presbyter, diaconus tam sancta conscientia resplendeant, vt effugiāt probitate actuum maledicorum obloquia; & testimonium in se diuinum implere contendāt, quo Dominus ait: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut uidentes vestra bona opera, glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. &c. *Mat. 5. b* Fugiatur ab his extranearum mulierum culpanda libertas, & tantum cum auia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas compulerit, habitent; de quibus vt priorū canonum series continet, nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari. In cubiculo etiam horum, atque caellario, vel familiari quolibet secretario, neque sanctimonialis vlla, neq. extranea mulier, neque ancilla vllo modo admittatur. Quod si quis praeceptorū Dei immemor crediderit contemnendū, sciat se auctoritate canonica, communionis sine dubio iacturā subire. &c. *Aruer. c. 15. & 16. Matisc. c. 1.*

CAP. XII.

Nullus clericorum Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, quasi sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam pro confirmatione rerum in domo sua stabilite praesumat; quae & ipsa extranea est, dum non est mater, aut soror, aut filia. &c. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, de hac re statuta Patrum, vel nostra temerate praesumpserit, excommunicetur. *Turon. ii. cap. 1.*

CAP. XIII.

Nullus Episcoporū presbyterorū, & diaconorum, extranearum mulierū intra domum

Cc 2 praesu-

praesumat habere solatium, quibus etiam pro vtilitate sua aliqua familiarius regenda committat. Quod etiam de propinquis feminis indicentes similiter prohibemus, ne sub concessa sibi licentia parentali, ex earum sequipedis memoratorum vita, vel opinio polluatur. &c. *Aurel. v. c. 3.*

CAP. XIV.

Licet iam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renouare; vt si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, praeter personas, quae in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere praesumpserit, quae dedecoris, vel adulterii possit adferre suspicionem, iuxta statuta canonum ab ordine degradetur. *Cabilon. c. 3.*

CAP. XV.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus; vt nullus sacerdotum, siue quisque de clero absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se praesumat adiungere. & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis, ne licentia sororum, vel propinquarum mulierum, quisq; solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Huius praeceptionis transgressor sex mensib. se nouerit paenitentiae legibus subiacere. *Brac. iij, c. 4.*

CAP. XVI.

A sacerdotibus omnis suspicio mulierum funditus eradicetur, cum quibus etiam nulla habitatio eis conceditur, praeter illam, quae in Nicaena synodo permittitur, id est matrē, aut sororem, vel eas tātum personas, a quib. omnes suspiciones effugiant. *Remen. c. 22.*

CAP. XVII.

Illud didicimus, quod in quorundam Episcoporum parochiis quosdam presbyteros contra interdicta sanctorum canonum feminas in domibus suis non solum habitare, sed etiā ministrare sibi faciunt; quas & laqueum sacerdotibus persaepe exstitisse, & multos hac occasione in scandalum, & in detractionem corruisse cognouimus. Quae transgressio & tempore genitoris vestri, & vestro in conuentibus Episcoporum secundum auctoritatem canonicam prohibita, sed necdum ad correctionem plene est perducta. Vnde in commune censuimus; vt hi, qui tantae transgressionis incorrectores hactenus exstiterint, si ab hinc huius rei correptores esse neglexerint; iuxta Apostoli sentētiam, quasi consentientes malorum coerceantur. *Aquisg. ij, sub Ludou. par. 3. c. 7.*

Rom. 1. in fine.

CAP. XIIX.

Quicumque clericatus vtuntur officio, extranearum mulierum familiaritatem habere prohibētur; matrum suarum, aut filiarum sibi solatia intra domum suam nouerint tantum esse concessa. Sed quia sub occasione istarum personarum aliae mulieres subintroduci coeperunt; sancti Africani canones decreuerunt, vt nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeant accessum ad viduas, uel virgines, vel quascumque feminas; sed vbi, aut clerici praesentes sint, aut graues aliqui Christiani, &c. Hinc Christiani Imperatores legem decreuerunt, dicentes: Presbyteris, diaconis, & subdiaconis, & aliis in clero scriptis, non habentibus vxores, secundum regulas diuinas interdicimus & nos mulierem habere in sua domo, excepta matre, & filia, & sorore, & aliis personis, quae omnem quaerelam effugiunt. Si quis autem contra istam obseruationem, mulierem in sua domo habuerit, quae potest inferre suspicionem turpitudinis; & ille a conclericis suis audierit, quod cum tali muliere non debeat habitare, & noluerit eam a sua domo repellere, vel accusatore emergente probatus fuerit cum tali muliere inhoneste versari, tunc Episcopus secundum ecclesiasticos canones, clero eum repellat, curiae ciuitatis eius, cui clericus est, tradendum. &c. Si quicumque presbyter, non solum in nostra parochia, sed in nostra dioecesi confessus, vel legali, ac regulari iudicio fuerit conuictus de cohabitatione, vel frequentatione, siue accessu cum feminis contra canones, dicente Apostolo: Si quis non obedierit verbo nostro, siue per verbum, siue per epistolam, hunc notate, & nolite commisceri ei; modis omnibus secundum decreta B. Greg. sine gradus sui restitutione deponatur. Quod itē Zosimus decreuit. *Trof. c. 9.*

2. Thess. 3. c.

CAP. XIX.

Nec primi, nec soli statuimus, ne mulieres cum viris cohabitarent; sed lege canonem, qui a sanctis Patribus nostris Nicaeae editus est, qui aperte prohibet, ne sint introducticiae. In hoc autem situm est caelibatus decus, & honestas, quod separatus sit a consuetudine, & consortio mulierum. &c. *Basil. ad Gregorium presbyterum.*

CAP. XX.

Nullus Episcopus, neque presbyter, neque diaconus, neque omnino aliquis ex clero licentiam habeat intromittendi ad se quasi adoptiuam aliquam mulierem, quasi in loco filiae, aut sororis, aut matris, nisi forte sororem patris, vel matris, & illas solas personas quae ab omni mala suspicione alienae sunt. *Mar. Brac. c. 32. Vide Nicaen. cap. 3.*

Ne femina vlla apud presbyterum habitet. Tit. XXXI.

CAP. I.

VT iuxta Nicaeni venerandi definitionem concilii, nullus patiatur subintroductas mulieres secū in domo propria habere, vel priuate cum eis cohabitantes conuersari. Et quamquā de quibusdā inhonesta carentibus suspicione, clementius aliquo modo inibi

ibi legatur indultum: nos tamen omnes omnino nunc necessarium vetare prospeximus; eo quod experimento didicerimus, illarum velamento alias licentius ad eos aditum veniendi perditionis causam habuisse. Non autem vetamus quempiam, sed potius adhortamur, pauperibus personis iure sibi cognationis coniunctis benefacere; cum sit omnibus faciendum, sed ab eis segregatae in suis degentes domiciliis perseuerent. *Foroiul.c.4.Nicae.c.3.*

CAP. II.

Decernimus; vt presbyteris nulla omnino cohabiter feminarum: contemnentes autem hanc constitutionem periculum proprii sustinere gradus. *Aquisg.ij.sub Lud.p.3.c.11.*

CAP. III.

Quamuis sacri canones quasdam personas feminarum simul cum clericis in vna domo habitare permittant; tamen, quod multum dolendū est, saepe audiuimus, per illam concessionem plurima scelera esse commissa; ita, vt quidam sacerdotum cum propriis sororibus concumbentes, filios ex eis generassent. Et ideirco constituit haec sancta synodus; vt nullus presbyter vllam feminā secum in domo propria permittat; quatenus occasio malæ suspicionis, vel facti iniqui penitus auferatur. *Magun.sub Arnul.c.10.*

CAP. IV.

Nequaquam in sua domo secum aliquam feminam (*sacerdotes*) habeant, nec matrem, nec sororem; sed auferentes omnem occasionem Satanae, angelicam vitam ducant, & Domino Deo casto corpore, & mundo corde fine tenus seruiant. *Metens.c.3.*

CAP. V.

c.1 de cohabit.cle. & mulie. apud Gregor.ix. & in 1. coll.

Prohibendum, & modis omnibus interminandum est; vt nullus sacerdos eas personas feminarum sicut & in canone insertum continetur, de quibus suspicio esse potest, in domo sua habeat. sed neque illas, quas canones concedunt: quia instigante diabolo etiam in illis scelus frequenter perpetratum reperitur, aut etiam in pedissequis illarum, scilicet matrem, amitam, sororem: sed si quis de his habuerit talem necessitatem patientem, cui sit necessaria sustentatio presbyteri; habeat in vico, aut in uilla domū longe a presbyteri conuersatione, & ibi eis subministret, quae necessaria sunt. *Nanneten.c.3.Capitul. lib.7.c.376.Burch.li.2.c.116. Iuo p.6.c.192. decr.*

CAP. VI.

Nulla femina cum presbytero in vna domo habitet; quamuis enim canones matrem, & sororem, & huiusce modi personas, in quibus nulla sit suspicio, cum illo habitare concedant; hoc nos modis omnibus idcirco amputamus, quia in obsequio, siue occasione illarum, veniunt aliae feminae, quae non sunt ei affinitate coniunctae, & eum ad peccandum illiciunt. *Theodulphus ad presbyteros Aurelian.c.12.*

Ne presbyter solus sermones conferat cum feminis. Tit. XXXII.

CAP. I.

Clericus solus ad feminae tabernaculum non accedat, nec properet sine maioris natu principis iussione; nec presbyter solus cum sola adiungatur, sed duobus adductis testibus visitet infirmam, nec solus cum sola femina fabulas misceat. *Clem.epist.2.post prin. Iuo par.6.c.89.decr.Ansel.lib.7.c.139.*

Dist.81.c.20.

CAP. II.

Nullus diaconus, vel presbyter, vel Episcopus ad caellarii secretum intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam. *Arel.ij.c.4.*

CAP. III.

Ne Episcopi, aut presbyteri soli habeant accessum (*ad viduas, vel virgines*) nisi aut clerici praesentes sint, aut graues aliqui Christiani. *Carth.iij.cap.25.L. Carth.38.G. Afric.c.5.L.Trosle.cap.9.Capit.li.7.cap.28. Anselm.lib.7.cap.143.*

Dist.81.clerici.32

CAP. IV.

Ad reatum Episcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiae præest, si sustentandae vitae praesentis causa adolescentiores viduæ, vel sanctimoniales clericorum familiaritatibus subijciantur. *Carth.iv.c.102. Burch.li. 8.c.55.Iuo p.7.c.73.decr. Caesar.lib9.c.60.*

Dist.81.c.33.

CAP. V.

Episcopo, presbytero, diacono, vel diuersis clericis, horis indebitis, id est meridianis, vel vespertinis ad feminas prohibemus accessum; qui tamen, si causam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum testimonio videatur. *Epaun.c.20.*

CAP. VI.

De familiaritate extranearum mulierum tam Episcopi, quam presbyteri, vel diaconi praeteritorum canonum statuta custodiant. *Aurel.c.31.vel 29.*

CAP. VII.

Nuper editum cōcilii Toletani decretum seruetur; vt si presbyteri, diaconi, vel clerici consortia extranearum feminarum, vel ancillarum familiaritatē per sacerdotis sui admonitionem a se minus remouerint; saeculi iudices easdem mulieres cum voluntate, & permissu Episcopi comprehensas in suis lucris vsurpent; vt vitium hoc, dum sacerdos inhibere non praeualer, potestas iudicialis coerceat: dato tamen eisdem iudicibus sacramento ab Episcopo, vt eas clericis nulla arte restituant. &c. *Hispal.i.c.3.Tolet.ij.c.3.*

CAP. IIX.

Licet iam prioribus canonibus fuerit statutū, placuit tamen renouare; vt si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, praeter personas, quae in ipsis canonib. continentur, cum qualicumq; extranea muliere familiaritatē habere praesumpserit, quę dedecoris, vel adulterii, possit afferre suspicionem; iuxta statuta

canonum ab ordine degradetur. *Cabilon. c. 3.*

CAP. IX.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, vt nullus sacerdotum, siue quisque de clero absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se praesumat adiungere, & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis, ne licentia sororum, vel propinquarum mulierum, quisque solus familiarior habeatur ad perpetrãdum scelus. Huius ergo praeceptionis transgressor sex mensibus se nouerit paenitentiae legibus subiacere. *Brac. iij. cap. 4.*

CAP. X.

Monasteria puellarum, quae sub disciplinae regula degunt, obstructius munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorũ. Sed neq. presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiam Archimãdritae, quasi visitationis, vel praedicationis causa sine permissu Episcopi ciuitatis, quin etiam nec Episcopus absque sacerdotibus, vel clericis suis, vt decet, & honeste conuenit, monasteria puellarum adire licentius se existiment. Sed siue ipse, siue quaelibet religiosa persona, alienus ab illicita suspicione, quem morum grauitas ornat permittente, & admonente Episcopo, exhortationis, vel aedificationis obtentu, quae ad salutem animae pertinet, dignum fuerit, vt adeant haec Deo dicata loca; non aliter, sed cum idoneis testibus peragãt; ne propter incautam praesumptionom, sanctae Ecclesiae infametur angelicus ordo. *Foroiulien. c. 12.*

CAP. XI.

Ne mulieres quamcumque frequentationem habeant in locis, in quibus presbyteri aliquem recursum habuerint. *Melden. c. 36. Burch. lib. 2. c. 107. Iuo par. 6. c. 184. decr.*

CAP. XII.

Sancti Africani canones decreuerunt; vt nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeãt accessum ad viduas, vel virgines, vel quascumque feminas; sed vbi aut clerici praesentes sunt, aut graues aliqui Christiani. Vnde sicut beatus Gregorius ad ministros Ecclesiae Romanae scripsit; beatus Augustinus nec cum sorore habitare consensit, dicens: Quae cũ sorore mea sunt, sorores meae non sunt. Et ex hoc dicit sanctus Gregorius: Docti ergo viri cautela magna nobis debet esse instructio, nam inhonestae praesumptionis est, quod fortis pauet, minus validum non timere. &c. *Troslei. cap. 9. Gregor. lib. 7. epist. 39. Iuo par. 6. cap. 77. decret. Anselm. lib. 7. cap. 134. Tarrac. lib. 3. cap. 55. & lib. 6. cap. 197.*

Dist 81. c. 25. legitur.

De presbyteris, qui in fornicationem inciderunt. Tit. XXXIII.

CAP. I.

SI quispiam sacerdotum, id est Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel etiam subdiaconus, de quacumque femina, crimine fornicationis suspicatus, post primam, secundamque, & tertiam admonitionem Metropolitani, vel alterius Episcopi, aut eius, cui subiacere videatur, inueniatur fabulari cum ea, aliquove modo conuersari, canonice iudicetur. *Eugen. ij. & Leo iv. in syn. Roman. c. 15. Ansel. lib. 8. c. 9.*

Dist 81. c. 22. & c. 2. de cohab. cler. et mulier Greg. ix. & in col. lect. c. 3. eo. tit.

CAP. II.

Quicumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum post constiturum beatae memoriae praedecessoris nostri sanctissimi Papae Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit. &c. Missam non cantet, neque Euangelium, vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum obedientibus maneat, neque partem ab Ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super huiusmodi Deo concedente procedat. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxiii. Episcopor. c. 3. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 3. panor. Caesar. lib. 8. c. 44.*

Dist. 32. c. 6.

CAP. III.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adiungat. &c. *Vrban. ii. in concil. Claram. c. 9.*

CAP. IV.

Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione. &c. captus est, deponatur: non tamen communione priuetur. Dicit enim scriptura: Non vindicabit Dominus bis in id ipsum. *Ap. 24. vel 25. G. 25. L. Tribur. c. 11. Raban. c. 1. de paenit. Burch. lib. 2. c. 189. Iuo p. 6. c. 234. decr. Ansel. li. 11. c. 30.*

Dist. 81. c. 12. presbyter. Nam r.

CAP. V.

Maximilianus filius noster zelo fidei, & disciplinae ductus, non patitur ecclesiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios asserit procreasse. &c. Eos, qui talia perpetrasse dicuntur, iubebitis in medio collocari; discussisq. obiectionibus quae ipsis presbyteris impingũtur; si conuicti fuerint, a sacerdotali remoueantur officio: quia qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt, atque alieni efficiantur a ministerio, quod uiuendo illicite polluerũt. &c. *Inno. ep. 3. Iuo par. 6. c. 96. decr. Ansel. lib. 8. c. 15.*

Dist. 81. c. 6.

CAP. VI.

Qui semel post suam ordinationem in lapsum ceciderit, (*loquitur de lapsu carnis*) deinceps iam depositus erit; nullumq. gradum sacerdotii poterit adipisci; sed sufficiat ei lamentationibus fletibusque assiduis quousque aduixerit in eadem paenitentia perdurare, vt commissum delictum diuina gra-

tia

tia extinguere valeat. *Martin. ep. ad Amandum Episcopum ante med.*

CAP. VII.

Sunt quidam presbyteri, seu Episcopi mul tis vitiis irretiti, quorum vita in se ipsis sacerdotium maculat. &c. Hos ex Apostolica auctoritate redarguendo admoneas, & ad munditiam ecclesiasticae disciplinae reducas. *Greg. iii ep. 4. in fine.*

CAP. IIX.

Tua fraternitas, si quos repererit Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est, in adulterio, vel si plures vxores habuerunt. &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi. &c. Quo modo sacerdotio fungi desiderant, qui talibus sceleribus inuolui esse mostrantur, vt neque saeculares fideles his facinoribus obuolutos optemus? &c. *Zach ad Bonif. ep. 6. cuius initium: Susceptis. post prin.*

CAP. IX.

Dist. 28. c. 9. — Presbyter, si vxorem duxerit, deponatur ab ordine: si fornicetur, vel adulter sit, eijciatur, & agat paenitentiam. *Neocaesar. c. 1. Paris. sub Lud. & Loth lib. 1. c. 33. in fine. Magun. sub Arnul. cap. 19. M Brac. cap. 27. Burch. lib. 2. c. 108. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 8. panor. & par. 6. c. 185. decr.*

CAP. X.

Episcopi, presbyteri, diacones, si in ministerio positi, fint moechati, propter scandalum, & nefandum crimen, nec in fine communionem accipiant. *Elib. c. 18.*

CAP. XI.

15. q. 8. c. 3. cu mul tae. — Quilibet ab Episcopo vsque ad subdiaconum deinceps, qui vel ex ancillae, vel ex ingenuae detestando connubio, in honore constituti filios procrearint: illi ex quibus geniti probabuntur, canonica censura damnentur. &c. *Tolet. ix. c. 10. Iuo part. 6. c. 425. decr.*

CAP. XII.

27. q. 1. c. 6. si quis. — Episcopus, presbyter. &c. mulierẽ Deo consecratam violans, vti sponsam Dei corrumpens, deponatur; laicus excommunicetur. *Trull. c. 4.*

CAP. XIII.

Sancimus, vt qui in his turpitudinibus sese implicari permiserint, & masculi in masculos hanc turpitudinem operauerint: †Episcopus, presbyter, aut diaconus de proprij honoris gradu deiectus exilio perpetuo damnetur. *Tolet. xvi. cap. 3.*

† operati fuerint.

CAP. XIV.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis ecclesiarum abstulimus, & degradauimus, & ad paenitentiam coegimus. *Franc. syn. Capit. li. 5. c. 2.*

CAP. XV.

Sacerdos, si suggerente diabolo in fornicationem ceciderit, & Deo miserante ad paenitentiae remedia confugerit; quattuor annis in hunc modum expiabitur. In primis xl. diebus, & noctibus se purificet tuto remotus in loco, in solo pane, & aqua. Quibus exactis primo anno, qui sequitur, in pane, & aqua similiter luat, exceptis dominicis, & paschalibus, & praecipuis festis, in quibus vino, & omnibus pulmentis vti poterit, excepta sola carne. Ceteris vero diebus solo pane, & aqua sit contentus, nisi considerata personae qualitate, in his etiam feriis indulgeatur, & de modico vino, legumine, lacte, pomis, pisci culis & oleribus, sicut confessori suo visum fuerit. Decurso igitur primo anno statim sacrosancti corporis, & sanguinis Domini particeps fiat; psalmos cum fratribus in choro vltimos canat, & ad pacem veniat, minora gerat officia. Secundo anno tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada expleat in pane, & aqua. Expletis duobus annis, si iuxta praefixos gradus paenituit, Episcopus eum in gradum, vnde excidit, reuocare poterit. *Hibern. syn. sub Leone iij.*

CAP. XVI.

Dist. 82. c. vlt. — Presbyter, si fornicationem fecerit, quamquam secundum Apostolorum canones deponi debeat, tamen iuxta auctoritatem beati Siluestri Papae, si in vitio non perdurauit, si sua sponte confessus adiecit, vt resurgeret, decem annis in hunc modum paeniteat. &c. ad cornu altaris non accedat, iuxta B. Clementis uocem, minora gerat officia. &c. Expleto septimi anni circulo, si sui confratres, eius condignam paenitentiam conlaudaverint; Episcopus in pristinum honorem, iuxta beati Callisti Papae auctoritatem, eum reuocare poterit. &c. *Hibern. syn. sub Leone iij. Vid. Clem. epist. 2. Caesar. lib. 15. c. 41. Paenit. Rom. tit. 8. c. 6.*

CAP. XVII.

Sacerdotes, si in fornicationis laqueum ceciderint, aut criminis manifestus, siue ostensus fuerit; actus sacerdotij non possunt habere honorem, secundum canonum institutionis auctoritatem. *Vorm. c. 11.*

CAP. XIIX.

Si quis presbyter, aut diaconus fuerit fornicatus, aut moechatus; proiiciatur, & agat paenitentiam. *Mar. Brac. c. 27. Vide Neocaes. c. 1.*

CAP. XIX.

Presbyter, qui mulieri separatae, viuente marito, vim attulit, nec vt laicus debet communicare, cum eos, qui tales sunt, separare consueuerit Ecclesia. *Theophil. Episcopus Alexandr. in commonitorio, c. 2.*

Ne quisquam audiat missam presbyteri, quem certo scit concubinam habere. Tit. XXXIV.

CAP. I.

Dist. 32. c. 5. & 6. — VT [Nullus missam audiat presbyteri, quem scit concubinam indubitater habere, aut subintroductã mulierẽ. &c. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxiij. Episcop. c. 3. Caes. li. 8. c. 44.*

CAP.

C A P. I I.

Praedecessorum nostrorum Gregorii vij. Vrbani, & Paschalis Romanorum Pontificũ vestigiis inhaerentes praecipimus; vt nullus missas eorum audiat, quos vxores, vel concubinas habere cognouerit. *Innoc. ij. in syn. Rom. cap. 5. post Iuonis panor.*

eid. dist. 32. c. 5.

C A P. I I I.

Praedecessores nostri Nicolaus, & Gregorius a missis sacerdotum, quos tales (*adulteros, homicidas, ebriosos*) reuera esse constiterit, fideles abstinere decreuerunt; vt & peccandi licentiam ceteris auferrent, & huiusmodi ad dignae paenitentiae lamẽta reuocarent. *Vrban. ij. in ep. ad L. Praepositum.*

Dist. 32. c. 6 praeter. p. ad hoc.

C A P. I V.

Nullus presbyter, diaconus, subdiaconus cõcubinam habeat, sed nec aliam feminam, vnde mala suspicio habeatur, in vna domo secum teneat. Et quicumque huiusmodi sacerdotis missam scienter audierint, excommunicationi subiacere debeant. *Pictau. c. 9.*

De coha-bi. cleric. c. 2. in 1. collect.

Presbyter habeat semper secum testes suae vitae. Tit. XXXV.

C A P. I.

De conuersatione vitae id statuere placuit a Pontifice vsque ad subdiaconatum, post suscepti honoris officium, si quis ex coniugatus fuerit ordinatus, vt semper alterius fratris vtatur auxilio, cuius testimonio vita eius debeat clarior apparere. *Ger. c. 6.*

C A P. I I.

Presbyteri, & diaconi, & subdiaconi vicani hoc studeant, vt mancipiola sua ibi maneant, vbi vxores suae. Illi tamen segregatim solitarii in caella iaceant, & orent, & dormiant. *Turonens. ij. cap. 20.*

C A P. I I I.

Placuit, vt quemadmodum Antistites, ita presbyteri, atq; Leuitae, quos forte infirmitas, atque aetatis grauitas in conclaui suo manere non finit, vt & iidem iu caellulis suis testes vitae habeant, vitamq. suam, sicut nomine, ita meritis teneant. *Tolet. iv. c. 22.*

De temperantia presbyteri in victu. Tit. XXXVI.

C A P. I.

Si contingat, vt quae sunt ad vsum necessaria, non afferat monachos, vel sacerdos, & propter necessitatem velit siue in pandocheo, vel in alicuius domo diuertere, ei liceat hoc facere, vtpote vrgente necessitate. *Nicae. ij. cap. 22.*

C A P. I I.

Episcopus, presbyter, diaconus aleae, vel ebrietati deditos, cesset, vel deponatur. *Ap. c. 42. Raba. c. 28. de paenit. Burch. lib. 14. c. 5. Iuo lib. 3. tit. 15. c. 4. panor. & par. 13. c. 73. decr. Caesar. lib. 8. c. 50. & 100.*

Dist. 35. c. 1.

C A P. I I I.

Quod non oporteat sacro ministerio deditos a presbyteris vsque ad diaconos, & reliquũ ecclesiasticũ ordinẽ. &c. ingredi tabernas. *Laod. c. 24. Aquisg. c. 60. Capitul. lib. 1. c. 14. Burch. lib. 2. c. 131. Iuo. par. 6. c. 205. decr.*

Dist. 44. non oportet. c. 2.

C A P. I V.

Quod non oporteat sacerdotes, aut clericos ex collatis conuiuia celebrare. Hoc autem nec laici possunt. *Laod. c. 54. Aquisg. c. 83. Mart. Brac. 62. Raban. c. 27. de paenitẽn.*

Dist. 44. c. 10. non oportet. & c. 12. non licet.

C A P. V.

Placuit, vt sobrie, & pie, casteq. iuxta Apostolum viuentes, fugiamus turpis lucri gratiam. Non in comessationibus, & ebrietatibus, & inebriemur vino, in quo est luxuria. Quemadmodum per semetipsam veritas generaliter in Euangelio praecipiendo protestatur, dicens: Cauete a crapula, & ebrietate, & curis huius saeculi. Vnde & in ecclesiastico canone sententialiter constat decisum, aut cessare ab huiuscemodi vitii ingurgitatione, aut certe perseuerantes, honoris iactura periclitari debere. *Forojul. c. 3.*

Tit. 2. c. Eph. 5. d.

Luc. 21. g.

C A P. V I.

Seruandũ presbyteris firmiter statuimus, ne tabernas ingrediantur concedendi, bibẽdive causa. Quod si post haec statuta facere praesumpserint, canonica decernimus sententia feriendos. *Turon. sub Carol. c. 21.*

C A P. V I I.

Vt sobrietatem sacerdotes teneant, & hãc habeudam fidelibus praedicent; quia non potest libere praedicare, qui se mero vsque ad alienationem mentis ingurgitat. Hoc & de commessationibus, & de ceteris pestibus ad gastrimargiam pertineutibus seruãdum est. *Cabilon. sub Carolo c. 10. Burch. lib. 14. c. 4. Iuo par. 13. c. 72. decr.*

C A P. I I X.

Superius scripsimus, presbyteros vilicos esse non debere, & nunc eos in tabernis bibere. &c. penitus decreuimus inhibendum. *Cabil. sub Carolo c. 44.*

C A P. I X.

Ministri altaris Domini, vel monachi. &c. a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia, de his tamen pauca perstrinximus. &c. In deliciis viuere velle, gulam, & ebrietatem sequi. &c. *Maguut. c. 14. & Magun. sub Rab. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. c. 90. Iuo par. 7. c. 108. decr.*

Ne cler. vel Mon. c. 1. Greg. ix. & in 1. coll.

C A P. X.

Episcopi, & Dei ministri non debent comessationibus, & viuolentiis nimiis incumbere; sed considerent sententiam Domini dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate: moderate enim cibum, & necessarium potum sumant; vt iuxta Apostolum sobrii sint, parati ad seruitium Do-

Luc. 21. f.

1. Pe. 5. b.

Domini. *Rumen.c.18. Burch.lib.14.c.2. Iuo par.13.cap.71.decr.*

CAP. XI.

1.Tim 3. d. Sobrium,prudentem,ornatum, hoſpitalē, doctorem,pudicum.&c. Sacerdotes, qui miniſtrant in templo Dei, prohibentur vinum, & ſiceram bibere; ne crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum, & vt ſenſus officium exhibens Deo vigeat ſemper, & tenuis ſit.&c.Non vinolentum, non percuſſorem. *1.Tim.3. d* Virtutibus vitia oppoſuit. didicimus, quales eſſe debeamus;diſcamus, quales non debeant eſſe ſacerdotes. Vinolentia ſcurrarum eſt, & comeſſatorum: venterque mero aeſtuās,cito deſpumat in libidines. In vino luxuria,in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia eſt.Qui luxuriatur, viuēs mortuus eſt; ergo qui inebriatur, & mortuus eſt, & ſepultus. &c. *1.Tim.3 d.* Domum ſuam bene regentem: non vt opes augeat; non vt regias paret epulas; non vt caelatās patinas ſtruat, & Phaſides aues lētis vaporibus coquat, qui ad oſſa perueniant, & ſuperficiem carnis non diſſoluant artificii temperamento; ſed vt quod populis praecepturus eſt, prius a domeſticis exigat. *Hier.in ep.ad Ocea.apud Aquiſ.c.11.*

CAP. XII.

Turpe eſt ante fores ſacerdotes Chriſti crucifixi,& pauperis,& qui cibo quoque veſcebatur alieno,inter lictores Conſulum, & milites excubare; iudicemque prouinciae melius eſt apud te prandere, quam te in Palatio. Quam ſi obtenderis te facere haec,vt roges pro miſeris,atque ſubiectis; iudex ſaeculi plus deferet clerico continenti, quam diuiti; & magis ſanctitatem tuam venerabitur,quam opes.&c. Numquam redoleas vinum, ne audias illud Philoſophi; hoc non eſt oſculum porrigere, ſed vinum propinare. *1.Tim.3. d.* Vinolentos ſacerdotes,& Apoſtolus dānat, & vetus lex prohibet. *Leu.10.b.* Qui altario deſeruiunt, vinum,& ſiceram non bibant. &c. Quidquid inebriat,& ſtatum mētis euertit, fuge ſimiliter, vt vinum. Nec hoc dico,quod Dei creatura a nobis damnetur; ſiquidem *Matt.11. c.* & Dominus vini potator eſt appellatus: & Timotheo dolenti ſtomachum modica vini *1.Tim.5. d.* ſorbitio relaxata eſt: ſed modum, pro aetatis, & valetudinis, & corporum qualitate, exigimus in potando. Quod ſi abſque vino ardeo adoleſcētia, & inflammor calore ſanguinis,& ſucculento,validoque ſum corpore libenter carebo poculo, in quo ſuſpicio veneni eſt. *Hieron. ad Nepotia. apud Aquiſgr. cap.94.in med.*

CAP. XIII.

Sobrietatem, quam Apoſtolus Epiſcopo habendam docet, adeo nos eam nobis ſectādam ſtatuimus; vt nullus ſacerdotum ebrietatis deprauatione ſe,aut miniſterium ſuum vileſcere faciat, quo merito reprehenſibilis videatur. Quia legimus, ebrietatem dedecus eſſe cuiq; Chriſtiano ſectari,quanto magis ſacerdoti?vnde Apoſtolus inquit: *Eph.5.d.* Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria.Legitur & alibi;ſic oportere Epiſcopū bibere, vt quaſi non bibiſſe videatur. Quapropter deinceps quicumque huius ordinis huic noxio vitio inſeruiens deprehenſus fuerit; cenſuimus, vt ſecundum ſtatutum canonicum, quicumque ebrietati deſeruit,aut deſinat,aut deponatur. *Aquiſgr.ij.ſub Ludou.par.1.c.6. Vid. Ap.42.*

CAP. XIV.

De illis presbyteris, qui cōtra ſtatuta canonum vilici fiunt; tabernas ingrediuntur; turpia lucra ſectantur;& diuerſiſſimis modis vſuris inſeruiunt; & aliorum domus inhoneſte,& impudice frequentant; & comeſſationibus, & ebrietatibus deſeruire non erubeſcunt; & per diuerſos mercatus indiſcrete diſcurrunt; obſeruandum iudicauimus, vt ab hinc diſtricte, ſeueriterq. coerceantur: ne per eorum illicitam, & indecentem actionē, & miniſterium ſacerdotale vituperetur, & quibus debuerant eſſe in eorum exemplum, deueniant in ſcandalum. *Aquiſgr.ij.ſub Ludou.par.3 cap.8.*

CAP. XV.

Obſeruādum vobis eſt:vt,& vos ab ebrietate abſtineatis, & vt plebes ſubditae abſtineant; & neque per tabernas eatis bibendo, aut comedendo:neque domus, aut vicos curioſitate qualibet peragretis; neque cum feminis,aut cum quibuſlibet impuris perſonis conuiuia exerceatis: niſi forte paterfamilias quilibet vos ad domum ſuam inuitauerit,& cum coniuge ſua,& prole, velit vobiſcum ſpirituali gaudio laetari, & verborum veſtrorum refectionem accipere, & vobis refectionem carnalem caritatis officio exhibere. *Theodul.ad presbyteros Aur.c.13. Burch.lib.14.c.10.Iuo par.13.c.78.decr.*

De veſtibus ſacerdotum.
Tit. XXXVII.

CAP. I.

Clerici officia, vel commercia ſaecularia non exerceant, maxime inhoneſta. &c.Clauſa deferant deſuper indumenta, nimia breuitate, vel longitudine non notanda. &c. Cappas manicatas ad diuinum officium intra eccleſiam nulli gerant, ſed nec alibi, qui ſunt in ſacerdotio, vel perſonatibus cōſtituti, niſi iuſti cauſa timoris exegerit habitum transformari. &c. *Innoc.iij.in concil. gener.Lateran.cap.16.* *De vita, & honeſt. cler c.15. Greg. ix. et c.4.eo. tit. in 4. collect.*

CAP. II.

Epiſcopus, presbyter, diaconus ſaeculari indumento minime vtatur, niſi vt condecet, tunica ſacerdotali. *Zach.in ſyn.Rom.c.3.* *21. q. 4. Epiſ. c.3.*

CAP. III.

Sacerdotes [ſine ornatu ſacerdotali extra domos apparere non conuenit, ne vt aliquis ſaecularium iniurias patiantur. *Syn. Roma. ſub* *21.q.4.c. 4.*

sub Eugen. ij. & Leone iv. c. 12. Iuo p. 13. c. 7. dec. Ans. lib. 7. c. 103. Caes. lib. 8. c. 15.

CAP. IV.

Decreuimus, vt presbyteri, vel diaconi nō sagis, laicorum more, sed casulis veantur ritu seruor. Dei. *Franc. in fi. Capit. lib. 5. c. 2.*

CAP. V.

Presbyteri sine intermissione vtantur orariis propter differentiam sacerdotii dignitatis. Magun. 28. *Capitul. lib. 5. c. 81. Burch. lib. 2. c. 101. Iuo p. 6. c. 178. decr.*

CAP. VI.

Quam moderata discretio in vestium cultu, & mensae apparatu sacerdotibus tenenda sit, dicta beati Gregorii in expositione Euangeliorum, nec non & vita sanctorum virorum Augustini, & Ambrosii plenissime docent. *Paris. sub Ludouic. & Loth. lib. 1. cap. 19. in fine.*

De tonsura presbyteri. Tit. XXXIIX.

CAP. I.

OMnes clerici, vel lectores, sicut Leuitae, & sacerdotes detonso superius capite toto, inferius solam circuli coronam relinquant. &c. *Toletan. iv. cap. 40. Anselm. lib. 7. cap. 201. in addit.*

CAP. II.

Est clericis tonsura signum quoddā, quod in corpore figuratur, sed in animo agitur, scilicet, vt hoc signo in religione vitia resecentur, & in criminibus carnis nostrae, quasi crinibus exuamur. &c. Quod vero detonso capite superius, inferius circuli corona relinquitur; sacerdotium, regnumq. Ecclesiae in eis existimo figurari. Tiara enim apud veteres constituebatur in capite sacerdotū: haec ex bysso confecta, rotunda erat, quasi sphera media, & haec significatur in parte capitis tonsi; corona autem, latitudo aurei est circuli, quae Regum capita cingit. Vtrūque itaque signum exprimitur in capite clericorum; vt impleatur etiam corporis quadam similitudine, quod scriptum est, Petro Apostolo perdocente: vos estis genus electū, Regale sacerdotium. *Isidor. de ecclesiasticis officiis lib. 2. cap. 4. apud Aquisgr. c. 1.*

1. Pet. 2. b

Presbyteri obediant Episcopo. Tit. XXXIX.

CAP. I.

POntifici presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus. &c. in omni loco repraesentent obsequium, siue in publico, siue in gremio ecclesiae. *Siluest. in synod. Rom. cclxxxiv. Episcopor. cap. 7. Burch. lib. 2. cap. 224. Iuo par. 6. cap. 299. decr. Anselm. lib. 7. cap. 62.*

Dist 93. c. 5. a subdiacono.

CAP. II.

Huius vrbis presbyteri Episcopum proprium recognoscant, & delinquentes canonice iudicet, iudicatisque obediēter auscultent. &c. *Leo iv. in syn. Rom. c. 39.*

CAP. III.

Si presbyter, diaconus, clericus, sine licentia sui Episcopi in aliena paroecia versetur; non ministret. Si reuocetur a suo Episcopo, & non reuertatur, vt laicus communicet. *Ap. cap. 15.* Et si Episcopus hoc contemnens, alienum clericum, vt clericum tractet, quasi magister inobedientiae excommunicabitur. *Ap. c. 16. Vide Antio. cap. 3.*

CAP. IV.

Si quis presbyter contemnens Episcopum suum, seorsum congregationem fecerit, & altare aliud erexerit. &c. deponatur. *Ap. 31. G. 32. L. Vide Antioc. cap. 5.*

CAP. V.

Admonebat Petrus Apostolus) Episcopos, sacerdotes suos, ac cunctos reliquos ecclesiae ministros, atque omnem plebem sibi commissam verbo diuino, & mandato instruere, & dirigere: hosque omnes eorum Episcopos tota animi virtute diligere, vt oculos suos, quia oculi sunt illorum: eorum praeceptis in omnibus obedire, etiā si ipse aliter, quod absit, agant; memores Dominici praecepti: Quae dicunt, facite; quae autem faciunt, facere nolite. Ipsi autem Episcopi, si exorbitauerint, ab istis non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed supportandi, nisi in fide errauerint. *Clem. ep. 1. prope finem. Isidor. lib. 3. senten. cap. 39. sent. 4. Burch. lib. 1. ca. 137. Iuo par. 5. cap. 251. decret.*

2. q. 7. sacerdotes. c. 8.

Mat. 23. a.

CAP. VI.

Si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, &c. non solum infames, sed & exorres a regno Dei, & consortio fidelium, ac a liminibus sanctae Dei ecclesiae alieni erunt. *Clem. ep. 3. in prin. Triburs. c. 8.*

11. q. 3. c. 11. si autē vobis.

CAP. VII.

Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit, aut insidias ei parauerit, aut contumeliam, aut calumniam; & conuinci potuerit, mox curiae tradatur. *Pius ep. 2. in fi. Iuo par. 5. cap. 243. decr. Ansel. lib. 8. c. 17. Caes. lib. 4. c. 99.*

11. q. 1. c. 19.

CAP. IIX.

Si quis presbyter, aut diaconus, & omnino quilibet ex clero. &c. in alia parochia nititur immorari, vlterius ibidem non ministret, maxime si vocanti suo Episcopo obedire contempserit. *Antioch. c. 3. Vid. Apost. capit. 15. Synod. Roman. sub Leone iv. in causa Anastasii. Aquisgr. cap. 71. Mart. Brac. cap. 34. Anselm. lib. 7. cap. 195.*

7. q. 1. c. 24.

CAP. IX.

Si presbyter, aut diaconus Episcopum contemnens se ab Ecclesia sequestrat, deponatur. *Antiochen. cap. 5. Vid. Apost. 31. G. 32. L.*

CAP.

CAP. X.

Non oportet preshyteros ante ingreſſum Epiſcopi ingredi,& ſedere in tribunalibus. *Laod.c.55.*G.56.L.*Mart.Brac.53.*

Diſt.95.c.8. de conſecr.d.4. omni.124 in ſ.11.q.3.c.5.

CAP. XI.

Si qnis preshyter a præpoſito ſuo excommunicatus,vel correptus fuerit, debet vtiq; apud vicinos Epiſcopos conqneri,vt ab ipſis eius cauſa poſſit audiri, ac per ipſos ſuo Epiſcopo reconciliari. Quod niſi fecerit, ſed ſuperbia inflatus ſecernendum ſe ab Epiſcopi ſui communione duxerit, ac ſeparatim cum aliquibus ſchiſma faciens ſacrificium Deo obtulerit,anathema habeatur,& locum amittat.*Carth ÿ.cap.*8.*Carth.c.*11.G.*Vorm.cap.66.Burch.lib.2.cap.*194.*Iuo par.6.c.239.decr.Anſelm.lib.*12.*cap.*33.

CAP. XII.

Epiſcopo praeſente orationes presbyteri in ordine(*non*)colligant.*Barcin.j.c.5.*

CAP. XIII.

Epiſcopus prouinciae noſtrae;ſi voluerit, de parochitanis presbyteris, atque diaconibus cathedralem ſibi in principali eccleſia facere,maneat illi per omnia licentia; ij tamen,qui fuerint tranſducti,humilitatem dignam Epiſcopo ſuo teneant.&c.*Emerit.c.*12.

CAP. XIV.

Decreuimus iuxta ſanctorum canones, vt vnuſquiſque presbyter in parochia habitans Epiſcopo illi ſubiectus ſit,in cuius parochia habitat.*Syn.Franc.in med.Capitu.lib.5.c.2.*

CAP. XV.

Vnuſquiſque presbyter, qui in parochia eſt, Epiſcopo obediens, & ſubiectus ſit. *Sueſſionen ſub Pipino.*

CAP. XVI.

Si quis presbyter ab Epiſcopo ſuo degradatus fuerit, & ipſe per contemptum poſtea aliquid de ſuo officio ſine commeatu facere praeſumpſerit, & poſtea ab Epiſcopo ſuo correptus, & excommunicatus fuerit; qui cum ipſo communicauerit,ſciat ſe eſſe excõmunicatum.*Vernen.c.9.Capit.lib. 5.c.42.*

De cleric. excom. c. 2. Grego. ix. & in 2.coll.

CAP. XVII.

Placuit, vt ſi in miniſterio diaconi, vel presbyteri officio aliquis conſtitutus exſiſtat;ſi Epiſcopi,a quo ordinatus eſt, praeceptis non obedierit; vt in delegata ſibi eccleſia officium deperdat † aſſiduum,quouſq; in vitio permanſerit,& communione, & honore priuetur.*Vorm.cap.*19.

† dependat ſ.

CAP. XIIX.

Eſto ſubiectus Pontifici tuo, & quaſi animae parentem ſuſcipe.*Hieron. ad Nepotian. apud Aquiſgran.cap.94.in medio.*

CAP. XIX.

Quia mitis, & humilis magiſtri diſcipuli ſumus;presbyteris noſtris humilitatis exempla,ac monita dare debemus, videlicet, vt cis,in quorum ditione luae conſiſtunt eccleſiae,congruum honorem, & obſequium impendant debitum,id eſt ſpiritualc,atque eccleſiaſticum, & hoc ſine vllo typho,vel contentione,vel rebellione. ſaluo namque miniſterii ſui iure debent ſe gratioſos exhibere ſenioribus,& parochianis ſuis,de quorum oblationibus viuunt, & cum debita humilitate ſpiritualia eis obſequia miniſtrare. Sciant igitur presbyteri, ſecundum Apoſtolum omnibus ſua reddere debita, cui honorem honorem,cui timorem timorem. *Troſleia.cap.6.*

Rom.13.b

Presbyteri nihil agant ſine conſenſu Epiſcopi. Tit. XL.

CAP. I.

NVllus presbyter,volens monachus fieri,eccleſiam monachis relinquat, niſi ex licentia Epiſcopi. *Grego. vij. in concil. Rom.anni.incerti c.13.*

CAP. II.

Nullus Abbas, nullus eccleſiarum praepoſitus,quae iuris ſunt eccleſiaſtici,accipere ſine Epiſcopi conceſſione praeſumat.*Vrban. ÿ.in ſyn. apud Melſ.c.6.*

CAP. III.

Presbyteri,& diaconi ſine voluntate Epiſcopi,nihil agant.*Ap.*39.G.40.L.

CAP. IV.

Nullum presbyterum in alicuius Epiſcopi parochia aliquid agere debere abſq; eius permiſſu (*B.Petrus*)docehat: ſed & cunctos presbyteros proprijs Epiſcopis in omnibus abſque mora obedientes inſtituente Domino,eſſe debere.&c.*Clem.ep.1.poſt med.Burc. lib.2.c.94.Iuo parti.6.c.171.decr.*

CAP. V.

Cunctis fidelibus,omnibus presbyteris,& diaconibus, ac reliquis clericis attendendũ eſt;vt nihil abſque Epiſcopi proprii licentia agant.non vtiq; miſſas ſine eius iuſſu quiſquam presbyterorum in ſua parochia agat; non baptizet, nec quidquã abſque eius permiſſu faciat. *Clem.ep.3.poſt med.Tribur.c.32.Burch.lib.2.c.93.Iuo par.2.c.123.& par.6.c.90.decr.Caeſar.lib.4.c.97.*

16.q.1.c.41.

CAP. VI.

Similiter & de presbyteris haec habeantur,vt ſine iuſſu proprii Epiſcopi nihil agãt: quia quod rarum eſt, hoc & pulchrius eſſe videtur. Et ſi nomen vileſcit Pontificum,omnis ſtatus perturbatur Eccleſiae. *Damaſ.ep.4.in medio.*

CAP. VII.

Epiſcopus rem Eccleſiae vẽditam a presbyteris, cum Epiſcopus non erat, poteſt repetere,niſi malit rei pretium.*Ancy.15.Anſ. lib.6.c.162.Caeſar.lib.7.c.71.*

12.q.2.ſ qua.42.

CAP. IIX.

Presbyteri ſine conſcientia Epiſcoporum, nihil faciant.*Arel.i.c.19.*

CAP. IX.

Epiſcopus, presbyter, clericus, qui ſine volun-

23.q.8.ſ

quis Episcop 27. voluntate, & litteris Episcoporum, qui in prouincia sunt, & praesertim Metropolitani, audeat ad Imperatorem venire, eiiciatur nō solum a communione, sed etiam a dignitate, quam obtinet. *Antioch.c.11. Aquisgran.73. Capitul.lib.1.c.10. Burch.lib.2.c.177. Iuo p.6.c.268.decr. Ans.lib.6.cap.115.*

CAP. X.

Dist 80.c. 5. non debere. Presbyteri sine consilio Episcopi nihil agant. *Laod.cap.56.G.57.L.*

CAP. XI.

Si presbyter inconsulto Episcopo agenda in quolibet loco celebret, ipse honori suo contrarius existit. *Carth.ij.cap.9.*

CAP. XII.

Vnusquisque presbyter semper in caena Domini rationem, & ordinem ministerii sui Episcopo reddat, & chrisma, & oleum petat. *Suession. sub Pipino.*

CAP. XIII.

Vt omnes presbyteri, qui in parochia sūt, sub potestate Episcopi esse debeant, & de eorum ordine nullus presbyter praesumat in illa parochia baptizare, nec missas celebrare, sine iussione Episcopi, in cuius parochia est. *Vern.cap.8.*

CAP. XIV.

Presbyter de cura animarum, & de Christianitatis ministerio Episcopo respondeat. *Pictau.cap.6.*

Presbyter petat chrisma a suo Episcopo, & non ab alieno. Tit. XLI.

CAP. I.

Dist.95.c.4.& de consec. d.4. c.123. Presbyteri, qui per dioeceses ecclesias regunt, non a quibuslibet Episcopis, sed a suis, nec per iuniorem clericum, sed omni anno, aut per seipsos, aut per illum, qui sacrarium tenet, ante Paschae sollemnitatem chrisma petant. *Cart.iv.cap.36. Capitul.lib.7.cap.394. Burch.lib.4.cap.76. Iuo lib.1.tit.2.cap.94. panor. & par.1.cap.270.decr. Caesaraug.lib.4.cap.111.*

CAP. II.

Per singula territoria presbyteri, vel ministri ab Episcopis, nō prout libitum fuerit, sed a suis propriis per annos singulos petāt chrisma, appropinquante sollemnitate paschali. *Vas.c.3. Vor.c.60. Capit.lib.7.c.394. Burch.lib.4.c.78. Iuo p.1.c.272.decr.*

CAP. III.

A media quadragesima presbyteri chrisma petant. *Antis.cap.6.*

CAP. IV.

Presbyter in caena Domini semper nouū chrisma ab Episc. quęrat. *Fr.syn.Cap.l.3.c.2.*

CAP. V.

Presbyter, qui in parochia est, in caena Domini rationem, & ordinem ministerii sui Episcopo reddat, & chrisma, & oleum petat. *Syn.Suession.sub Pipino.*

Presbyter non potest reconciliare paenitentem iniussu Episcopi. Tit. XLII.

Vide supra libro quinto titulo octuagesimonono. Et adde haec.

CAP. I.

Reconciliare quemquam paenitentem in publico ministerio presbytero non licet. *Carth.6.G.Carth.ij.c.3.L.* *26.q.6.c.1.si subet.*

CAP. II.

Paenitentem in ecclesia benedicere presbytero penitus non licebit. *Agathen. cap.44. Burch.lib.1.cap.90.* *26.q.6.c.3. ministrare.*

CAP. III.

Non liceat (*presbyteris*) ecclesias consecrare. &c. Sed nec publice quidem in missa quemquam per paenitentiam reconciliare. *Vorma.cap.8.*

Ne presbyter duas ecclesias obtineat. Tit. XLIII.

CAP. I.

Quia nonnulli modum auaritiae non ponentes, dignitates ecclesiasticas, & plures ecclesias parochiales contra sacrorū canonum instituta nituntur acquirere; ita, vt cum vnum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vindicent plurimorum, ne id de cetero fiat, districtius inhibemus. &c. *Alex.iij.in conc.Later.cap.13.* *De cler. non resid. c.3. Greg. ix. & in 1. collect.*

CAP. II.

Quia in tantum iam quorumdam processit ambitio, vt non duas, vel tres, sed sex, aut plures ecclesias perhibeantur habere; cum nec duabus debitam possint prouisionem impendere, per fratres, & coepiscopos nostros carissimos † emendari praecipimus; & de multitudine canonibus inimica, quae dissolutionis materiam, & vagationis inducit, & certum continet periculum animarum; eorum, qui ecclesiis dignae valeant deseruire, volumus ecclesiasticis beneficiis indigentiā subleuari. *Alex.iij.in conc.Later.c.14.* *De preb. c.5. Greg. ix. et tit. in 1. coll. c.6.* † hoc

CAP. III.

De multa prouidentia fuit in Lateranēsi concilio prohibitum, vt nullus diuersas dignitates ecclesiasticas, & plures ecclesias parochiales reciperet, contra sacrorum canonū instituta. Alioquin, & recipiens sic receptam amitteret, & largiendi potestate conferens priuaretur. Quia vero propter suppressiones, † praesumptiones, & cupiditates quorundam, nullus hactenus fructus, aut rarus de praedicto statuto peruenit. &c. statuimus; vt quicumque receperit aliquod beneficium habens curam animarum annexam, si prius tale beneficium obtinebat, eo sit iure ipso priuatus; & si forte illud retinere contenderit, alio etiam spolietur. Is *De preb. c.28. Gr. ix.c.4.eo. tit. in 4. collect.*

quoque

quoque, ad quem prioris spectat donatio, illud post receptionem alterius conferat, cui merito viderit conferendum. & si vltra tres† menses conferre distulerit, non solum ad alium, secundum statutum Lateranensis concilii, eius collatio deuoluatur: verum etiam tantum de suis cogatur prouentibus in vtilitatem illius ecclesiae, cuius illud est beneficium, assignare; quantum a tempore vacationis ipsius constiterit ex eo esse perceptum. Hoc idem in personatib. decernimus obseruandum; addentes, vt in eadem ecclesia nullus plures dignitates habere praesumat, aut personatus, etiam si curam non habeant animarum. Circa sublimes tamen, & litteratas personas, quae maioribus sunt beneficiis honorandae, cum ratio postulauerit, per sedem Apostolicam poterit dispensari. *Innocent. iij. in concil. Later. cap. 29.*

† sex

CAP. IV.

Non aliquis presbyter duas ecclesias simul obtineat. *Nicol. ij. in synod. Roman. cxiij. Episcoporum. cap.* 8.

16 q. 7 c. 20. § laicos. in fi.

CAP. V.

In parochiis multae sunt ecclesiae constitutae, quae a fidelibus factae, aut paucum, aut nil de rebus videntur habere: sacerdotali ergo decreto presbytero vni plures extant commissae. Vnde cauendum est, ne occurrente paupertate ordo ibidem non impleatur Missae. Proinde salubri deliberatione censemus; vt per singulas ecclesias, in quibus presbyter iussus fuerit per sui Episcopi ordinationem praeesse, singulis diebus dominicis sacrificium Deo procuret offerre. &c. *Emerit. cap. 19.*

CAP. VI.

Plures Ecclesiae vni nequaquam committantur presbytero: quia solus per totas ecclesias nec officium valet persoluere, nec populis sacerdotalis iure occurrere, sed nec rebus earum necessariam curam impendere. Ea scilicet ratione, vt ecclesia, quae vsq; ad decem habuerit mancipia, super se habeat sacerdotem, quae vero minus decem mancipia habuerit, aliis coniungatur ecclesiis. *Toletan. xvi. cap. 5.*

10. q. 3. c. 3. vn. p. sed et hoc.

CAP. VII.

Vix quispiam presbyterorum in basilica, in qua diuinae seruituti mancipatus est, digne, atque strenue militare inuenitur, quanto minus id in duabus, aut tribus, aut eo amplius, basilicis digne exsequi valet? In quo facto, & religio Christiana fuscatur, & sacerdotalis ordo confunditur, immo auaritia sacerdotum a subditis denotatus: locaq. Deo dicata cultu sibi debito priuantur, & animarum pericula generantur. &c. Quod ne vlterius vnusquisque Episcopor. in parochia sua fieri sinat, omnes in commune statuimus decernẽtes; vt singulae basilicae, plebes, & res, quib. consistere possint habentes, singulos habeãt presbyteros. Si vero plebes habuerint, & rebus, quibus consistere possint, caruerint: in arbitrio Episcoporum pendet, vtrum ita consistere debeant, aut possint, nec ne. Hoc tamen specialiter eorum sollertiæ prouidẽdum est, vt hac occasione nullus presbyter duas, aut tres auaritiae causa, quib. sufficere secundum diuinũ cultum nullatenus potest, habere audeat basilicas. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 49.*

CAP. IIX.

Vnusquisque presbyter vnam solummodo habeat ecclesiam, nisi forte antiquitus habuerit capellam, vel membrum aliquod adiacens sibi, quod non expedit separari. &c. *Meten. cap. 2.*

CAP. IX.

Sicut Episcopus, non plus potest habere, quam vnam ciuitatem; & vir vnam vxorem: ita presbyter vnam tantum ecclesiam. Itaq, nullus presbyter plures praesumat habere ecclesias, nisi forte alios presbyteros sub se in vnaquaque habeat, qui nocturnum, atque diurnum officium solemniter adimpleant, & missarum celebrationes cotidianis expleãt caerimoniis. *Nannet. cap. 8. Burch. l. 3. c. 47. Iuo p. 3. c. 51. decr.*

CAP. X.

Vt nemo Episcopatũ, Abbatiam, Archidiaconatum, Archipresbyteratum, praebendam, vel alios ecclesiasticos honores, vel in duabus ecclesiis praelationes exerceat, nisi in vna tantum. *Pictau. c. 2.*

Ne presbyter relicta sua ecclesia ad aliã se transferat. Tit. XLIV.

CAP. I.

Episcopus, presbyter, diaconus ab vna vrbe in aliam non transeat, sed ad eam, in qua ordinatus est, reducatur. *Nicae. 15. Mar. Brac. c. 5. Tribur. 28. Aquisgr. c. 43. Burch. l. 2. c. 97. Iuo p. 6. c. 174. decr. Ans. l. 6. c. 104.*

7. q. 1. non oportet. 19.

CAP. II.

Si qui timorem Dei prae oculis non habẽtes, neque ecclesiasticam regulam scientes, ab ecclesia sua recesserint presbyteri, vel diaconi, vel omnino canonice constituti, nullo modo suscipiãtur in alia ecclesia; sed omnino cogantur, vt ad suas paroecias reuertantur; aut si permanent, sine communione sint. *Nicae. 16. G. 16. 17. L. Aquisg. c. 45. Mar. B. c. 33. Burch. lib. 2. c. 97. & 98. Iuo par. 6. c. 174. & 175. decr. Ansel. lib. 7. c. 95.*

7. q. 5. c. 23.

CAP. III.

Anastasium iam nuper excommunicatum presbyterum tituli sancti Marcelli, qui propriam parochiam relinquens, in aliena per multa tempora nititur immorari, a sacerdotali ministerio modis omnibus remouemus: ita vt locum restitutionis nequaquam inueniat. &c. *Syn. Rom sub Leone iv. in fine, in causa Anastasii.*

De cler. non resid. c. 2. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. IV.

Si presbyter, diaconus, clericus relicta sua paroecia in alterã ierit, sine licẽtia sui Epi

scopi, non ministret. Si vero eum suus Episcopus vocauerit, neque redierit; vt laicus illic communicet. Ap. 15. Si Episcopus alienus eum vt clericum tractet, excommunicetur. Ap. 16. Vide Antio. c. 3.

CAP. V.

7. q. 1. c. 43. Eos, qui ab ecclesiis ad Ecclesias migrauerint, tamdiu a nostra communione alienos habemus, donec ad eas redierint ciuitates, in quib. primitus sunt ordinati. Quod si quis alius alio transmigrante, in locum viuentis ordinatus est, tamdiu vacet sacerdotii dignitate, donec successoe eius quiescat in Domino. Damas. ad Paulin. Antioch. apud Theod. lib. 5. c. 11. & Trip. lib. 9. c. 19. Ansel. lib. 6. c. 95. Tarrac. lib 3. cap. 70.

CAP. VI.

Illam partem ecclesiasticae disciplinae, qua olim a sanctis Patribus, & a nobis saepe decretum est; vt nec in presbyteratus gradu, nec iu diaconatus ordine. &c. ab ecclesia cuiquam transire sit liberum; vt in integrum reuoces, admonemus. Et vnusquisque non ambitione illectus, non cupiditate seductus, non persuasione hominum deprauatus, ibi vbi ordinatus est, perseueret. Leo ep. 84. ad Nicetam Aquileiensem Episcopum, in fine.

CAP. VII.

Vt ne quis, dum in ea durare poterit, qualibet necessitate suam relinquat ecclesiam. Hadr. ad Episc. Mediom. c. 55. Capitul. lib. 7. c. 366.

CAP. IIX.

De presbyteris, aut diaconibus, qui solēt dimittere loca sua, in quibus ordinati sunt, & ad alia loca se transtulerunt, placuit, vt his locis ministrent, quibus praefixi sunt. Qui relictis locis suis ad alium locū se deferre voluerint, deponantur. Arel. i. c. 22. Burch. lib. 2. c. 95. Iuo. par. 6. c. 172. decr. & lib. 3. tit. 6. cap. 4. panor.

CAP. IX.

Ne presbyter propriam relinquat ecclesiam. Arelat. 4. c. 13. Vide. Nicae. c. 15. & 16.

CAP. X.

7. q. 1. c. 34. Si quis presbyter, diaconus, vel clericus relicta sua parochia in aliā eat, & illic perseuerare tētet longo tempore; non ministret, maxime si a suo Episcopo vocatus non venerit. Quod si perseuerat in sua inobedientia, omnino deponatur, & restitutionem non speret. Si vero ex hac causa depositum alius Episcopus receperit, a communi synodo paenitentiam accipiet, vt qui constituta Ecclesiae dissoluat. Antio. 3. syno. Rom. sub Leone iv. in causa Anastasii, Aquisg. c. 71. Mart. Brac. 34. Ansel. lib. 7. c. 195.

CAP. XI.

7. q. 1. Episc. 37. Inferioris gradus sacerdotes, vel alii clerici concessione suorum Episcopor. possunt ad alias ecclesias transmigrare. Carth. iv. c. 27. Iuo lib. 3. tit. 6. c. 2. panor & par. 5. c. 125. decr.

CAP. XII.

De titulo minori ad maiorem migrare, nulli presbytero licitum sit, sed in eo permaneat, ad quem ordinatus est. Quod si inuentus fuerit contra statuta id facere; eadem feriatur sententia, qua Episcopus, si de minore ad maiorem transmigrauerit sedem. Turon. sub Carolo c. 14.

CAP. XIII.

Presbyter proprio loco dimisso, ad alium migrans nequaquam recipiatur, nisi suae migrationis causam dixerit, & se innocēter vixisse in parochia, in qua ordinatus est, sub testibus probauerit, & litteris, in quibus sint nomina Episcopi & ciuitatum plumbo impressa. Quibus cognitis, & talibus inuentis, quibus fides adhiberi possit, recipiatur. Cabilo. sub Carolo c. 41.

CAP. XIV.

7. q. 1. c. 32. Si quis de ordine sacerdotali contemptu minoris ecclesiae, ambitiose, & improbe ad potiorem aspirare contenderit, canonica erga eum definitio conseruetur. Meld. c. 30. Burch. lib. 3. c. 48. Iuo lib. 2. tit. 4. c. 18. panor. & par. 3. c. 52. decr.

CAP. XV.

Si quis in contemptu positus presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex clero recesserit ab ecclesia sua, nullo modo in alia suscipiatur ecclesia, sed omnino compellatur, vt ad suam reuertatur ecclesiam. &c. Mar. Br. c. 33. Vide. Nicae. 16.

CAP. XVI.

7. q. 1. c. 24. Si quis presbyter, aut diaconus, aut aliquis de clero propriam ecclesiam derelinquens, ad alteram ecclesiam vadit, & multo tempore ibi demoratur; omnino numquam ministret in clero. Et si admonuerit eum Episcopus suus, vt ad suam redeat parochiam, & redire noluerit: vbi est, ibi, de officio suo deponatur; ita vt numquam in suū reuertatur gradum, propter dissolutionis peccatū. Si autem Episcopus alter eum receperit, qui de reatu eius est conscius; oportet ipsum Episcopum sine increpatione in communi cō cilio non admitti, vt ecclesiasticum canonem vltra non soluat. Mar. Brac. c. 34. Vide. Antioch. c. 3. Ansel. lib. 7. c. 195.

De presbyteris, qui ante ordinationem, vel postea crimen capitale commiserunt. Tit. XLV.

CAP. I.

Dist. 81. c. 4. & dist. 24. c. 7. & seq. Si qui sine examine presbyteri facti sunt, aut examinati confessi sunt sua peccata, ipsis tamen confitentibus manus imposita sunt; hos canon non recipit. Quod enim irreprehensibile est, recipit Ecclesia catholica. Nic. 9. M. B. 24. Raban. c. 1. de paen. Bur. lib. 2. c. 13. Iuo p. 6. c. 33. dec. Ans. lib. 8. c. 13.

CAP. II.

Dist. 81. c. 7. Sacerdos, aut quiuis alius in ordinē ecclesiasticum prouectus, si in eo scelere inueniatur,

niatur, quo abiiciẽdus exsistat; depositus prouidentia Episcopi bene prouiso loco constituatur, vbi peccata lugeat, & vlterius non committat. *Cyn. Rom. sub. Eugen. ij. & Leone iv. cap. 14.*

C A P. III.

15. q. 8. c. 3. qui ideo sit. et c. 4. si quis.

Presbyter, qui confessus est, se corporaliter peccasse ante ordinationem; non offerat, sed in ceteris permaneat propter vtilitatẽ. &c. Si vero non confiteatur, neque aperte conuincatur: ipse sui potestatem habet. *Neocaes. 9. Mar. Brac. 25. Raba. c. 1. de paenit. Burch. lib. 2. c. 48. & 49. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 18. & 19. panor. & par. 6. c. 149. & 150. dec.*

C A P. IV.

Dist. 50. c. 7.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit. &c. ab officii honore depositus, in monasterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantum communionem accipiat. *Agat. c. 50. Epaun. c. 22.*

C A P. V.

Dist. 81. c. 14.

Si diaconus, aut presbyter crimen capitale commiserit, simul & ab officio, & communione pellatur. *Aurel. c. 11. vel 9. Tarrac. lib. 6. c. 4.*

C A P. VI.

Si is, qui iam in Episcopatu, vel presbyterio positus, aliquod peccatum admiserit, retrahitur; quanto magis ante ordinationẽ, si peccator inuentus est, cauendum, vt non ordinetur? *Isidor. lib. 2. c. 6. de eccles. offi. apud Aquisg. c. 9 ante fi.*

Presbyter, qui paenitentiam suscepit, ea peracta potest sacra facere.

Tit. XLVI.

C A P. I.

Dist. 50. c. 24 ponderet p. errant.

Errant, qui putant Domini sacerdotes post lapsum, si condignam egerint paenitentiam, Domino ministrare non posse, & suis honoribus frui, si bonam deinceps vitam duxerint, & suum sacerdotium condigne custodierint. &c. *Callist. epist. 2. ante fin. Burch. lib. 19. c. 42. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 16. panor. & par. 6. c. 48. decr.*

C A P. II.

Dist. 50. c. 16. quia.

Sacerdos lapsus post paenitentiam redire potest ad honores. *Gregor. ep. ad Secundin. inclus. lib. 7. regist. epist. 53.*

C A P. III.

Sancta synodus definiuit, vt quicumque Pontificum, vel sacerdotum deinceps per manus impositionem paenitentiae donum exceperint, nec se mortalium criminum professione notauerint, tenorem retentandi regiminis non omittant, sed per Metropolitanum reconciliatione paenitentium more suscepta, solita expleant ordinis, vel cetera mysteriorum sibi credita sacramenta. *Tolet. xiij. c. 10.*

Nullam presbyteri in ordinũ susceptione, aut reliquorum sacramentorum administratione simoniam committant.

Tit. XLVII.

C A P. I.

1. q. 1. c. 8

Si quis Episcopus per pecuniam ordinauerit Episcopum, Chorepiscopum, presbyterum. &c. idque fecisse probetur; de suo gradu periclitetur, & qui ordinatus est, nihil consequatur; sed sit alienus dignitate, vel cura, quam emit. Si quis mediator huius turpitudinis fuit, clericus proprio gradu cadat; laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalcedon. cap. 2. Nicae. ij. capit. 5. Brac. iij. cap. 7. Parisien. sub Ludouic. & Lothar. lib. 1. capit. 11. Nannet. cap. 7. Capitul. lib. 1. cap. 19. Burch. lib. 1. cap. 112. Iuo lib. 3. titul. 9. cap. 3. panor. & par. 5. cap. 118. decr. Anselm. libro 6. capit. 81. Caesaraugust. lib. 4. cap. 21.*

C A P. II.

Seruetur canon Apostolorum, vt si quis ob pecunias fiat Episcopus, vel presbyter, vel diaconus; deponatur, & is, & qui ordinauit, & eiiciatur omnino a communione, & Simon Magus a me Petro. & secundo canone Chalcedonen. dicitur: Si quis Episcopus. &c. *Nicaen. ij. cap. 5. Apost. 29. Chalc. c. 2. Capitul. lib. 1. c. 19.*

C A P. III.

De sim. c. 9. Grego. ex c. 8. eo. tit. in 1. collect.

Cum in Ecclesiae corpore omnia debeant ex caritate tractari, & quod gratis receptum est, gratis impendi; horribile nimis est, quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita vt pro Episcopis, vel abbatibus, seu quibuscunque personis ecclesiasticis ponendis in sede, seu introducendis presbyteris in ecclesiam. &c. aliquid exigatur: & ille, qui indiget, non possit ista percipere, nisi manum implere curauerit largitoris. &c. Ne hoc de cetero fiat, & vel pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedem, vel sacerdotibus instituendis, &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus. &c. *Alexander iij. in concilio Lateranens. cap. 7.*

C A P. IV.

Cauere oportet vnumquemq. sacerdotẽ, ne praemiis videatur consecrari, vt non exẽplo Simonis Magi in condẽnationem, & laqueũ incidat diaboli; quia tam factus, quam etiã faciens honore adepto debite sunt condẽnandi, sicut Chalcedonensi, aliorumque Patrum habetur concilio: quia muneribus ordinatus non animae cupit remedium, sed vanae gloriae mercari lucrum. Ideo vnusquisq; sacerdos ab hoc se auaritiae fermento semper custodiat, ne ob temporalis

lucri commodum, post damna animae, praedicti Simonis particeps esse mereatur. *Eug. ij. & Leo iv. in syn. Rom. c. 2. Chalc. c. 2.*

CAP. V.

1. q. 1. cou. c. 21.

Si Episcopus, presbyter, diaconus per pecuniam fiat, deponatur ipse, & qui eum ordinauit, & eiiciatur etiam communione, vt Simon Magus a me Petro. *Ap. c. 29.* G. 30. *L. Nicae. ij. c. 5. Bituric. act. 2. Taras.* CP. *ante vij. syn.* Capitul. *lib.* 1. *c.* 19.

CAP. VI.

Illud magnopere commonens, vt hi, qui nō Dei gratia, sed promissione rerum ecclesiasticarum praemissa, ad sacerdotiū conantur accedere, desideriorum talium reprimatur effectus. Qui autem ab huiusmodi se intentione non cohibent, vindictis canonum sciant se sine dubitatione subiiciendos. &c. *Symmach. ep.* 1. *c.* 2.

CAP. VII.

Ne benedictionem per impositionem manus, quae diuina esse creditur, quis pretio compararet: quoniam ante oculos esse conuenit, quod Simon Spiritum sanctum volens redemptione mercari, Apostoli fuerit detestatione percussus. Quis non vile putat esse, quod venditur? &c. nec ille se a culpa aestimet alienum, qui &c. ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit. &c. *Hormisd. ep. 4. c. 2. Burchd. 1. c. 23. Iuo. part. 5. c. 77 decr.*

Act. 8. d.

CAP. IIX.

Vehementi taedio maeroris afficimur, si in ecclesiasticis officiis quemquam habeat locum pecunia, & fiat saeculare, quod sacrū est. [Quicumque ergo hoc pretii studet datione mercari, dum non officium, sed nomē attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concupiscit. &c. Itaque in sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat; sit simplex sine venalitate consensus. &c. *Greg. ad Syagrium, & Aetherium Episcop. c. 1. lib. 7. regist. ep. 108. vel* 110. *in prin. Iuo epist.* 21. *ad Eudonem dapifer.* Anselm. *lib.* 6. *cap.* 72.

1. q. 1. c. 3.

CAP. IX.

Omnino execrabile, & esse grauissimum detestamur; quod illic sacri ordines per simoniacam haeresim, quae prima contra Ecclesiam orta, & damnata est, cōferantur. &c. Perit vtique reuerētia, adimitur disciplina; quia qui culpas debuit emendare, committit; & nefaria ambitione honorabilis sacerdotii dignitas ducitur in deprauatione censurae. Nam quis denuo veneretur, quod venditur? aut quis non vile putet esse, quod emitur? &c. *Greg. ad Brunichild. Reginam post prin. lib. 7. ep. iij. vel* 113.

CAP. X.

Illud fraternitati tuae notum esse volumus, contra simoniacam haeresim in synodo confirmasse. Nam a sanctis Patribus longe ante statutum est, ac vehementer prohibuisse; vt neque ecclesiae vllatenus vendantur, aut pro manus impositione pretiū accipiatur; quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit; eum a Missae celebratione, & Euangelii lectione omnibus modis remouemus. *Greg. vij. lib. 2. regist ep.* 67.

CAP. XI.

Mat. 10. d.

Gratis inquit Dominus accepistis, gratis date: &c. A me, inquit, accepistis dignitatem sacerdotii, si nihil pro ipso parum quid, vel magnum soluistis, & hoc a me venditum est, vos quoque ipsum aliis vendite. Sin autem gratis accepistis, vos quoque gratis date. Quid hoc est mandato apertius? Quid autē his, qui parent, vtilius? Vae illis re uera, qui donum acquirere, vel illud pro pecunia dare, in animum induxerunt. &c. *Gennad. & synod.* CP. *sub eo habita.*

CAP. XII.

Cum ad officia ecclesiastica clerici prouehuntur, nihil pro benedictione, aut subdiaconi, aut diaconi, vel presbyteri collata, quidquam, vel sub oblationis nomen a quocumque Episcopo, vel ab eius clero inquiratur; illud Domini Iesu meminentes edictum, quod ait: Gratis accepistis, gratis date. *Barcin. ij. c.* 1.

CAP. XIII.

Mat. 10. d.

Quicumque deinceps propter accipiendā sacerdotii dignitatem, quodlibet praemium fuerit detectus obtulisse, ex eodem tempore se nouerit anathematis opprobrio condemnatum, atq; a participatione Christi corporis, & sanguinis alienum. &c. *Tolet. iiij. c.* 3.

CAP. XIV.

Presbyteri, qui sanctum Dei baptisma infantibus tradunt, nihil pro tali gratia a parentibus eorum auferre praesumāt. Quod si quis aliquid offert per bonam voluntatem; accipiatur grate, nihil tamen, vt diximus, auferatur quacumque occasione. Si quis sententiae huius ordinem non custodierit, cumque transgredi praesumpserit, tribus mensibus sub paenitentia excommunicatus manebit. *Emerit. cap.* 9.

CAP. XV.

Nullus Episcopus, nec presbyter, vel Abbas, seu diaconus per praemium ad sacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipso honore, quem praemiis comparare praesumpserit, omnino priuetur. *Cabil. c.* 16.

CAP. XVI.

1. q. 1. c. 101.

Quidquid inuisibilis gratiae collatione tribuitur, numquam quaestu, vel quibuslibet praemiis venundari penitus debet, dicēte Domino: Quod gratis accepistis, gratis date.

Mat. 10.

Quicumq; deinceps in ecclesiastico ordine constitutus, aut pro baptizandis, consignandisq; fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionib. graduum pretia quaelibet, vel praemia nisi volūtarie oblata, pro huiusmodi ambitione susceperit: si sciēte loci Episcopo tale quidquā a subditis perpetratur; idē Episcopus duobus mensibus excommunicationi

cationi subiaceat. &c. Sin autem suorum quispiam eodē nesciēte de supradictis quodcumque capitulis accipiendum esse sibi crediderit; si presbyter est, trium mensium excommunicatione plectatur; si diaconus, quatuor. &c. *Toletan. xi. c. 8. Iuo part. 1. c. 73. & par. 5. c. 126. decr.*

CAP. XVII.

Non expedit, vt donum sancti Spiritus pecuniis comparetur. &c. Quicumque pro conferendo cuiquam sacerdotii gradu, aut munus quodcumque, aut promissiones muneris ante, quam ordinetur, acceperit, vel etiam postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso praesumpserit munerari; siue qui dederit, siue ille, qui acceperit, iuxta sententiam Chalcedonensis concilii, gradus sui periculum substinebit. *Brac. iij. c. 7. Iuo lib. 3. tit. 9. cap. 2. panor.*

CAP. XIIX.

1. q. 1. nul lus. 100. Nemo Episcopus, presbyter, diaconus cōmunionem dans, ab accipiente exigat ob eā susceptionem obolos, vel speciem aliquam; non enim gratia venditur, neq; pecunia sanctum Spiritum damus, sed doni meritis. Si vero quis id exigat, deponatur, vt Simonis amator. *Trul. c. 23. Iuo par. 2. c. 92. decre.*

CAP. XIX.

Quicumque presbyter per pretium ecclesiam fuerit adeptus, omnimodo deponatur, quod contra ecclesiasticae regulae disciplinam agere dignoscitur: & [qui alium presbyterum legitime ad ecclesiam ordinatum, per pecuniam expulerit, eamque sibi taliter vindicauerit. *Turon. sub Carolo. c. 15. Magun. sub Raban. c. 12. Magunt. sub Arnul. c. 5. Burch. lib. 3. c. 110. Iuo par. 3. c. 86. decr.* *De simon. c. 3. Gre. ix. & in 1. coll.*

CAP. XX.

1. q. 1. c. 106. Statuimus, vt sicut pro dedicandis basilicis, & dandis ordinibus, nihil accipiendum est; ita etiam pro balsamo, siue luminaribus emendis nihil presbyteri chrisma accepturi dent. &c. *Cabilon. sub Carol. cap. 16. Burch. lib. 4. cap. 93. Iuo lib. 2. tit. 2. cap. 91. panor. & par. 1. cap. 287. decr.*

CAP. XXI.

Sunt in quibusdam locis Scoti, qui se dicunt Episcopos esse, & multos negligentes absque licentia dominorum suorum, siue magistrorum presbyteros, & diaconos ordināt; quorum ordinationem, quia plerumque in simoniacam incidit haeresim, & multis erroribus subiacet, modis omnibus irritam fieri debere omnes vno consensu decreuimus. *Cabil. sub Carol. c. 43. Capit. lib. 7. c. 66. in add. Burc. l. 1. c. 120. Iuo par. 5. c. 220. decr.*

CAP. XXII.

Quicumq, presbyter per pretium gradū, & ecclesiā acquisierit, deponatur. *Rem. c. 21.*

CAP. XXIII.

Oportet, vt in electione, & ordinatione sacerdotis, valde execranda simoniaca haeresis, quae propter quorundam auaritiam, & ambitionem, modernis temporibus dignitatem sacerdotalem fuscare comprobatur; nihil sui detestandi iuris habeat, quae in primordio sanctae Dei Ecclesiae a beato Petro Principe Apostolorum cum auctore suo damnata est. &c. In apologetico Gregorii Nazianzeni: Religioni, inquit, ac doctrinae nostrae opprobrium nascitur; quod sacerdotia, vel ministeria ambitione potius, & ad gratiam, quam meritorum iudicio deferantur. &c. *Parisiens. sub Ludou. & Lothar. lib. 1. cap. 11.* *Dist. 24.*

CAP. XXIV.

Nemo Episcoporum, vel quilibet minister ecclesiasticus propter sacrū chrisma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel quaelibet munuscula, quae per ministros Episcoporum inordinabiliter exiguntur. *Melden. c. 45. Burch. lib. 4. c. 77. Iuo p. 1. c. 271. decr.*

CAP. XXV.

Episcopus e latere suo dirigere debet sacerdotes, & alios prudētes viros. &c. qui ordinandorum vitam genus. &c. diligenter inuestigent. &c. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cauere debent; ne aut fauoris gratia, aut cuiuscumque muneris cupiditate illecti, a vero deuient; vt indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint; & ille, qui indigne accessit, ab altari remouebitur, & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo iam condemnati, ecclesiastica dignitate carebunt. *Nannet. c. 11. Burch. lib. 2. c. 1. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 14. panor. & par. 6. c. 21. decr. Caes. lib. 4. c. 106.* *Dist. 24. c. 5.*

CAP. XXVI.

Quidam (*fuerunt*) qui propter presbyteri gradum pecuniam dederant; & alii, qui duas vxores ante diaconatum habuerāt. &c. Dictum de his in concilio est, nulla illis misericordia potest tribui, quin omnes deponantur. *Lemouicen. act. 11.*

CAP. XXVII.

Quicumque sacerdotis per pecuniam ordinati missam scienter audierint, excommunicationi subiacere debent. *Pictau. c. 9.* *De cohab. cler. c. 2. in 1. coll.*

CAP. XXIIX.

Qui munus imponunt, sunt ministri Spiritus, non Spiritus venditores; & qui Spiritus gratiam gratis accepere, eam quoque gratis dare iis, qui illam participant, iussi sunt, a Dominica voce hac libertate accepta. Siquis autem eam auro emisse conuictus fuerit, diuina ei actione interdictum esse iubent. &c. Mundi sumus a sanguine eorum, qui transgrediuntur canonicas constitutiones, & multo magis eorum, qui pecuniis ordinauerunt, vel ordinati sunt; cū diuinus Petrus Apostolus, cuius cathedram sortita est fraterna vestra sanctitas, vt Simonem Magum eos depo fuerit. &c. Macedonii, & eorū, qui circa illū erant, sancti Spiritus hostium tolerabilior erat haeresis. Cum illi enim sanctum Spiritum *Mat. 10. d.* *1. q. 1. eor. 21.*

ritum Dei, & Patris creaturam, & fetuum nu gentur; hi ipsum, vt videntur, feruum fuum faciunt. Omnis enim dominus id, quod habet, vendit. Similiter & qui emit, volens esse dominus eius, quod emptum est, argenti pretio eum acquirit. Sic qui rem hanc nefariā faciunt, Spiritum sanctum deprimunt. &c. *Taras. Episcopus CP. ep. ad Hadr. Pont. Max. post vij. syn. Ansel lib. 6. c. 79 Deusd. c. 2. Caesar. lib. 4. c. 20. Tarracon. lib. 1. cap. 61.*

CAP. XXIX.

Sit, & est abdicatus, & ab omni sacerdotali dignitate, & ministerio alienus, & anathemati maledictionis obnoxius, tam qui se sacerdotium pecuniis acquirere posse putat, quam qui se pecuniis id praebere pollicetur siue sit clericus, siue laicus. &c. *Gennad Episcopus CP. in syn. apud Taras. in epist. ad Hadrianum.*

CAP. XXX.

Scimus, diuinos canones omnes accipientes, aut dantes quippiam in ordinatione sacerdotali excommunicare, & a sacerdotii sanctitate repellere, &c. Quorsum haec dico? cum veritatis sermonem cognoscam, & cum diuinos Apostolos clamantes videam; quod quicumque per pecuniam ordinatus est Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, alienus est a sacerdotali dignitate. Non enim diuini Spiritus gratia venditur. Caiphaicum hoc studium est, simoniaca haec machinatio, & aliena a sacerdotali sanctificatione. *Taras. CP. in ep. ad Ioan. presbyterum ante vij. syn. in med. Ap. c. 29. G. 30. L.*

CAP. XXXI.

Pelagius Papa dixit: Peto, vt petitionem meam confirmetis; vt si quis ille est, qui promouendus est in sancta Ecclesia ab ostiario vsque ad gradum Episcopatus, neque per aurum, neque per aliquas promissiones proficiat: vos enim omnes scitis, quia hoc simoniacum est; sed si quis ille est doctus in opere Dei, bonam vitam habens, non per dationem, sed per bonam conuersationem inbemus eum vsque ad primum gradum venire. *Ex Pontif.*

Ne presbyteri pretio sacerdotia consequantur. Tit. III.

CAP. I.

Ne Praed. vi. fu. c. 3. Grego. ex. & in 1. collect.

QVoniam enormis quaedam consuetudo in quibusdam locis contra sanctorum Patrum constitutiones inualuit, vt sub annuo pretio sacerdotes ad ecclesiarum regimen statuantur, ne id fiat, modis omnibus prohibemus: quia dum sacerdotium sub huiusmodi venali mercede disponitur, ad aeternae retributionis praemium consideratio non habetur. *Alexand. iij. in concil. Turon. cap. 5.*

CAP. II.

Ne Praed. vi. fu. c. 2.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo pretio constituuntur. quod ad sacerdotum grauamen, & subuersiones iudiciorum non est dubium redundare, id vlterius fieri districtius prohibemus, quod qui fecerit, remoueatur a clero. &c. *Alex. iij. in conc. Turo. c. 7. & post conc. Later. Alex. iij par. 2. c. 1.*

Grego. ex. & in 1. collect.

CAP. III.

Presbyteri non intrent ecclesias conducti pretio ad vnum annum, sicut mercenarii, sed per manum Episcopi, vel Archidiaconi gratis habeant, quamdiu recte eas regere poterunt. *Greg. vii. in conc. Rom. ann. incer. c. 31.*

CAP. IV.

Si quis sacerdotium per pecuniae nundinum execrabili ambitione quaesierit, abiiciatur, vt reprobus: quia Apostolica sententia donum Dei esse praecipit pecuniae trutina minime comparandum. *Aurel. ii. cap. 4.*

Act. 8. A.

CAP. V.

Laici omnino a presbyteris non audeant munera exigere propter commendationem ecclesiae, quia propter cupiditatem plerumque a laicis talib. presbyteris ecclesiae dantur, qui ad peragēdum sacerdotale officium sunt indigni. *Arelat. sub Carolo c. 5.*

CAP. VI.

Quicumque presbyter per pretium ecclesiam fuerit adeptus, omnimodis deponatur. *Turon. sub Carolo c. 15. Magun. sub Rab. c. 11. Magun. sub Arnul. c. 5. Burch. lib. 3. c. 110. Iuo par. 2. c. 86. decr.*

CAP. VII.

Laici omnino munera iniusta non exigant a presbyteris propter commendationem ecclesiae cuiquam presbytero. *Magun. c. 30. Capit. lib. 5. c. 83.*

CAP. IIX.

Quicumque presbyter per pretium gradum, & ecclesiā acquisierit, deponatur. *Rem. 21.*

CAP. IX.

Statuimus, quod nullus clericus ad curā animarum ab Episcopo, vel Archidiacono admittatur, nisi prius iurauerit, quod nullam in adeptione beneficii, ad cuius curam praesentatur, commiserit simoniam. *Concil. habitum in Germania sub Conrad. Card. c. 11.*

CAP. X.

Sit anathemati maledictionis obnoxius, eam qui se sacerdotium pecuniis acquirere posse putat, quàm qui se pecuniis id praebere pollicetur, siue sit clericus, siue laicus. *Gennad. Patriar. CP. in syn. apud Taras. ep. ad Hadria.*

CAP. XI.

Si quis presbyter inuentus fuerit alicui clerico, vel laico munera dare, aut dedisse, vt ecclesiam alterius presbyteri surripiat; sciat se pro hac rapina, & cupiditate, aut gradum amissurum, aut in carceris aerumna longo tempore paenitentiam agendo detinendum. *Theodul. ad presbyter. Aurel. cap. 18.*

Ne

Ne presbyteri auaritiae studeant. Tit. IL.

CAP. I.

Ephes.5. Colos.3. & 1.Tim.6. Cauendum summopere sacerdotibus est, vt ab auaritiae peste, quae est idolorum seruitus, & cupiditate, quae radix omnium malorũ est, suosque sectatores a regno Christi excludunt, se compescant. &c. Grauius quippe, atrociusque hae pestiferae lues in illis damnatur, quam in his, qui eorum dictis, & exemplis ab his coerceri debuerunt. Solet namque a nonnullis multifariae occasiones obtendi, quae necessitatis nomine pallientur. Et reuera, dum exterius necessitas praetenditur, interius auaritia tegitur. Ait itaq. Dominus in Euangelio: *Matt.c.6* Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. &c. Iacobus Apostolus diuites alloquitur: *Iacob.c.5.* Agite nunc diuites, plorate vlulantes in miseriis, quae aduenient vobis. Diuitiae vestrae putrefactae sunt, aurum vestrum, & argentum aeruginauit, & aerugo eorum uobis in testimonium erit, & manducabit carnes vestras, sicut ignis. Scribit etiam Beda in expositione tabernaculi, *Leui.10.* ita. Nonnulli sacerdotum, ac doctorum loco potiti, quod dictu quoque graue, ac lugubre satis est; dum ignem cupiditatis, igni supernae dilectionis anteponunt, igne supernae vitionis absumuntur; quorum perpetua dãnatio, temporali est filiorum Aaron morte figurata. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib.1.c.13.*

CAP. II.

Gal.5. Ephes.5. Auaritia sane, quae est idolorum seruitus, quod non sine magno pudore prosequimur, quosdam inuasit presbyteros, suisque retinaculis adeo vinxit, captiuosque effecit; vt instar caecorum effecti, nesciant, quo eant; nesciant, quid esse, vel quid agere debeant. Hi namque ignibus auaritiae aestuantes, sacerdotalisque dignitatis immemores, curamque basilicarum in quibus promoti sunt, postponentes, datis quibusdam xeniis, aut pollicitis, non solum a clericis, verum etiam a laicis, alias basilicas contra fas ad Christi famulatum peragendum suscipiunt. &c. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib.1.cap.49.*

CAP. III.

Nullus presbyter fidelibus sanctae Dei Ecclesiae, de alterius presbyteri parochia persuadeat, vt ad suam Ecclesiam concurrant, relicta propria Ecclesia, & suas decimas sibi dent. Sed vnusquisque sua Ecclesia, & populo contentus, quod sibi non vult fieri, alteri nequaquam faciat. &c. *Theodulphus ad presbyter. Aurelianen. cap.15.*

Ne presbyteris negotijs saecularibus dent operam. Tit. L.

CAP. I.

De postulan. cap.1. Clerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis sustentantur, coram iudice saeculari aduocati in negotiis fieri nõ praesumant. &c. *Alex. iij. in conc. Lat. c.12.* *Grego.ix. & in l.col. lect.*

CAP. II.

Sacerdotes, qui ad debita, & opportuna officia ecclesiis indifferenter adesse debent, foenore aliquo, aut venatione, vel aliqua aucupatione, rusticoque ministerio omnino non occupentur. &c. contrarius inuentus, aut deinceps desinat, aut canonicae subiaceat disciplinae. *Concil. Rom. sub Eug. ii. & Leone iv. c.12. Iuo par.13.c.7. decr.*

CAP. III.

Quamquam sacerdotum testimonium credibilius habeatur, tamen ipsi in saecularibus negotiis pro testimonio, aut conficiendis instrumentis non rogentur. &c. *Eugen. ii. & Leo iv. in syn. Rom. c.13.* *14. q.2.c.10.*

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, si saecularia negotia susceperit, deponatur. *Ap.6. G.7. L. Ansel. lib.6.c.148. Vide Capit. lib.1.c.22.* *Dist.88. c.3.*

CAP. V.

Si Episcopus, vel presbyter versetur in publicis administrationibus; aut cesset, aut deponatur. &c. *Ap.81. al.80.*

CAP. VI.

Episcopus, presbyter, diaconus militiam exercens, si vult utrumq. retinere Romanum magistratum, & sacram administrationem, deponatur: nam quae sunt Caesaris, Caesari; & quae Dei, Deo. *Ap.c.83. vel 82.* *Matt.22. Luc.20.*

CAP. VII.

Episcopi, presbyteri, diaconi de locis suis negotiandi causa non discedant, nec circumeuntes prouincias quaestuosas nundinas sectentur. &c. *Elib.c.19.*

CAP. IIX.

Episcopi, presbyteri, diaconi, cõductores, vel procuratores non fiant: neque ex aliquo turpi, uel inhonesto quaestu cibum parent. Scriptum est: Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus. *Carth.c.16. G. Carth.iii.c.15. L. Vorm.c.67. Burch.lib.2.c.151. Iuo par.6.c.242. decr. Ansel. lib.6.c.151.* *21.q.3. placuit.c.3.* *2.Tim.2.4.*

CAP. IX.

Episcopus, presbyter, aut diaconus non sint conductores. *Hipponen.c.17.*

CAP. X.

Id per omnia seruandum instituimus; ut nulli presbytero, uel diacono, sine uoluntate Episcopi sui, licentia sit saeculares peragere causas, aut iniũctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli transcendere uoluerit, excõmunicationis sententia feriendum se nouerit. *Emeriten.c.11.*

CAP. XI.

Neque presbyteri, neque diaconi, neque monachi uilici fiãt. *Cabilon sub Carolo c.12.*

CAP. XII.

Nemo sacerdotum, vel monachorum, negotiis illicitis se implicet, quando scriptum est: Nemo militans Deo implicat se nego- *2.Tim.2.4.*

negotiis saecularibus. *Remen. cap.* 30.

CAP. XIII.

Inter cetera, quae religioni Christianae aduersa sunt, hoc nihilominus contrarium, & periculosum exstat; quod quorundam Praelatorum temerario ausu, qui sibi licere putant, quod non licet, & expedire, quod non expedit; ecclesiae suis ad tempus viduantur sacerdotibus. Quoniam si quid eis in forensibus negotiis agendum, si quid iam in diuersis aliis partibus nuntiandum occasio necessitatis opponit; id potius per sacerdotes Domini currentes, & discurrentes, quam per alios effici praecipiunt. Non attendentes, quod eorum absentia, & loca Deo dicata sibi, cultu debito priuantur; & homines sine confessione, & infantes sine baptismatis regeneratione plerumque moriantur. &c. Proinde omnibus Praelatis cauendum est; ne illicita sibi presbyterorum transmissione, animarum suarum habeant damnationem. Presbyteri porro, qui non sui Praelati imperio coacti, sed potius voluptatum suarum delectatione, immo auaritiae aestuatione succensi, id facere praesumunt; perpendant, necesse est, quam luctuosam descriptionem Hieremias Propheta Dei. &c. describat: Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Quod beatus Gregorius in libro pastorali ita exponit: Quid namq; auro, quod metallis ceteris praeeminet, nisi excellētia sanctitatis? quid colore optimo, nisi cunctis amabilis reuerentia religionis exprimitur? quid sanctuarii lapidibus, nisi sacrorum ordinum personae signantur? &c. Aurum igitur obscuratur, cum terrenis actibus sanctitatis vita polluitur. &c. *Parif. lib.* 1. *c.* 29. [*Thr. c.* 1.] [*lib.* 3. *c.* 7.]

CAP. XIV.

Sacerdotes, & Principes a recto tramite deuiarunt. &c. quia & principalis potestas diuersis occasionibus interuenientibus, secus, quam auctoritas diuina se habeat, in causas ecclesiasticas prosilierit; & sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim cupiditate, in saecularibus negotiis, & sollicitudinibus mundi, vltra quam debuerant, se occupauerint; & hac occasione aliter, quā diuina auctoritas doceat, in vtraque parte actum exstitisse dubium non est. *Parif. sub Ludou. & Loth. lib.* 3. *cap.* 26. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par.* 4. *c.* 14.

CAP. XV.

De illis presbyteris, qui contra statuta canonum vilici fiunt, tabernas ingrediuntur, turpia lucra sectantur, & diuersissimis modis vsuris inseruiunt, & aliorum domus inhoneste, & impudice frequentant, & comessationibus, & ebrietatibus deseruire non erubescūt, & per diuersos mercatus indiscrete discurrunt, obseruandum iudicauimus; vt ab hinc districte, seueriterq; coerceantur, ne per eorum illicitam, & indecētem actionem, & ministerium sacerdotale vituperetur; & quibus debuerant esse in eorum exemplum, deueniāt in scandalum. *Aquisgr. ii sub Ludou. p.* 3. *c.* 8.

CAP. XVI.

Nemo laicorum presbyteros ecclesiarum suarum turpi vilicationi, & secundum Apostolum saeculari, & inhonestae negotiationi implicare, nec secum aliorsum contra auctoritatem praesumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogatur negligere. Quod si contra interdicta praesumpserit, excommunicetur. *Melden. c.* 49. *Bur. lib.* 2. *cap.* 146. *Iuo par.* 6. *c.* 219. *decr.* [2. *Tim.* 2.]

Ne presbyter ludos saeculares spectet. Tit. LI.

CAP. I.

Sacerdos sedule diuina debet perscrutari, & admouere eloquia, vt inueniatur beatus, de quo Psalmista ait: Et in lege eius meditabitur die, ac nocte. Quamobrem ludos aliquos coram se fieri non delectetur, transgressor quippe inuentus, admonitione Episcopi vlterius agere desinat; sin autē, canonice iudicetur. *Euge. ij. in fi. Rom. & Leo ive.* 11. *Iuo part.* 11. *c.* 76. *decr.* [*Cae*]*sar. lib.* 8. *c.* 81. [*Psal.* 1.]

CAP. II.

Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus quae aut in nuptiis, aut in conuiuiis exhibentur, interesse: sed ante quam Thymelici ingrediantur, surgere eos, & abire. *Laod. c.* 54. *Mart. Brac.* 60. *Vide Aquisgr.* 83. *Iuo par.* 11. *c.* 78. *decr. Caesar. lib.* 8. *c.* 83. [*De consec. d.* 5. *c.* 37.]

CAP. III.

Non licet presbytero inter epulas cantare, vel saltare. *Antis. c.* 40.

CAP. IV.

Ab omnibus quaecumque ad aurium, & ad oculorū pertinent illecebras, vnde vigor animi emolliri posse credatur; quod de aliquibus generibus musicorum, aliisque nonnullis rebus sentiri potest, Dei sacerdotes abstinere debent; qua per aurium, oculorumque illecebras vitiorum turba ad animam ingredi solet. Histrionum quoque turpium, & obscoenorum insolentias iocorum & ipsi animo effugere, ceterisq. sacerdotibus effugienda praedicare debent. *Turon sub Carol. c.* 7.

CAP. V.

Sacerdotibus non expedit, saecularibus & turpibus quibuslibet interesse iocis. *Turon. sub. Carol. cap.* 8.

CAP. VI.

Ab omnibus oculorum, aurimnque illecebris sacerdotes abstinere debent; & canum, accipitrum, falconum, vel ceterarum huiusmodi rerum curam parui pendere, & histrionum, siue scurronum, & turpium, seu obscoenorum iocorum insolentiam non solum ipsi respuant, verum etiam fidelibus respuenda

spuenda percenseat. Cabilon. sub Carolo c.9.

CAP. VII.

Magis conuenit (sacerdotibus Domini) lugere, quam ad scurrilitates, & stultiloquia & histrionum obscoenas iocationes, & ceteras vanitates, quae animam Christianam a rigore suae rectitudinis emollire solent, in cachinnos ora dissoluere. Neque enim decet, aut fas est, oculos sacerdotum Domini huiuscemodi spectaculis foedari, aut mentem quibuslibet scurrilitatibus, aut turpiloquiis ad inania rapi. &c. Nobis omnibus in commune visum fuit; vt si qui sacerdotũ hactenus his vanitatibus vsi fuerunt, ab his deinceps, Domino adiuuante prorsus se cauere debere meminerint. *Paris. sub Lud. & Loth. lib.1. cap.38.*

CAP. IIX.

Non liceat sacerdotibus, vel clericis aliqua spectacula in nuptiis, vel in conuiuiis spectare; sed oportet, ante quam ingrediantur ipsa spectacula, surgere, & recedere inde. *Mar. Brac. c.60. Laod.54. Burch. lib.2.c. 135. Iuo par.6.c.109 decr.*

Ne presbyteri vagentur per plateas, aut alibi. Tit. LII.

CAP. I.

Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, vel presbyter in plateis residens, certe nec in plateis stare, & fabulis diuersis commisci, † &c. *Narbonen. c.3.*

† commisceri f.

CAP. II.

Presbyteri, sicut hactenus factum est, indiscrete per diuersa non mittantur, nec ab Episcopis, nec ab aliis Praelatis, nec etiam a laicis; ne forte propter eorum absentiam, & animarum pericula, & ecclesiarum, in quibus constituti sunt, negligantur officia. *Parisiensis sub Ludouico, & Lothario lib.2.c.4.*

CAP. III.

Sacerdotes, & Leuitae, & sequentis ordinis clerici, qui in diuersas Imperii vestri partes, maximeque in Italiae regionem fugalapsi sunt, vestra auctoritate, per missos vestros diligenter perquirantur, & in praesentiam vestram venire compellantur; & per vestram clementiam vnicuique ecclesiae, a qua per contumaciam decesserunt, restituantur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib.3.c.13.*

CAP. IV.

Presbyteri nullatenus vbicumque hospitari sinantur, aut aliquo modo ipsi praesumant; sed assidue apud suas ecclesias esse studeant, propter sacra mysteria, vel ministeria fidelibus exhibenda. *Meld. c.36. Burch. lib.2.c.107. Iuo par.6.c.184. decr.*

CAP. V.

De Episcopis, & presbyteris vagantibus, qui parochias non habent, nec scimus ordinationem eorum, qualiter fuit, placuit iuxta instituta sanctorum Patrum; vt in alterius parochia ministrare, nec villã ordinationem facere debeant sine iussione Episcopi, in cuius parochia sunt. Et si hoc facere praesumpserint, ab officio suspendantur interim, quoad ad synodum exinde venerint, & ibidem, secundum canonicam institutionẽ accipiant sententiam, nisi tantum pro causa itineris. Et si vllus clericus, aut laicus talem Episcopum, aut presbyterum defensauerit, fine com meatu Episcopi, cuius parochia est, excõmunicetur vsque ad emendationem. *Vormacien. c.62. Vernen. cap.13. ex Carthaginiensi.*

Ne presbyter venationi, aut aucupio operam det. Tit. LIII.

CAP. I.

Sacerdotes, qui ad debita, & oportuna officia ecclesiis indifferenter adesse debent, fenore aliquo, aut venatione, vel aliqua aucupatione, rusticoque ministerio omnino non occupentur. *Eugen. ij. in syn. Roman. & Leo iv. c.12. Iuo par.13. c.9. decr.*

CAP. II.

Episcopis, presbyteris, diaconibus canes ad venandum, aut accipitres habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluptate detectus fuerit; si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat a communione, presbyter duobus mensibus se abstineat. &c. *Agath. c.55. Epaun. c.3. Vorm. c.17. Burch. lib.2.c.213. Iuo lib.3. tit.15.c.1. panor. & par.5.c.366. & par.6.c.288. & par.13.c.30. decr.*

Dist.34.c. 1. Episcopum. c.1. de cle. venat. Gregor. 14. & in 1. coll.

CAP. III.

Sacerdotes venationes ferarũ, vel auium minime sectentur. *Turon. sub Carolo. c.8.*

CAP. IV.

Sacerdotes canum, accipitrum, falconum, vel ceterarum huiusmodi rerũ curam parui pendere debent. *Cabilon. sub Carol. cap.9.*

CAP. V.

Ministri altaris Domini, vel monachi, nobis placuit, vt a negotiis saecularibus omnino abstineant. &c. Canes, & aues sequi ad venãdum; in omnibus quibuslibet causis superfluum esse. Ecce talia, & his similia ministris altaris Domini, nec non & monachis omnino cõtradicimus. &c. *Magun. sub Carol. c.14. Magun. sub Raban. c.13. Capit. li.7.c.172. in addit. Burch. li.8.c.90. Iuo par.7.c.108. decr.*

Ne cleri. vel mon. c.1. Greg. ix & in 1. collect.

Ne presbyter arma portet. Tit. LIV.

CAP. I.

Serui Dei per omnia omnibus armaturã portare, vel pugnare, aut in exercitum, & in hostem pergere omnino prohibemus; nisi illi tantummodo, qui propter diuinum ministerium, missarum scilicet sollemnia adimplenda, & sanctorum patrocinia portãda, ad hoc

hoc electi sunt, id est vnum, vel duos Episcopos cum capellanis presbyteris Princeps secum habeat; & vnusquisq. praefectus vnum presbyterum. &c. *Syn. Franc. Capitul. lib. 5. c. 2. & lib. 7. c. 123. & 125. & 146. Burch. lib. 1. c. 218. Iuo par. 5. c. 332. & par. 6. c. 289. & par. 13. c. 29. decr.*

C A P. I I.

Nos, qui relinquimus saeculum, id modis omnibus obseruare volumus, vt arma spiritualia habeamus, saecularia dimittamus. &c. *Magun. c. 17.*

De varijs rebus, quas presbyteri facere prohibentur. Tit. LV.

C A P. I.

NEc ijs, qui vitam sacerdotalem elegerint, licet omnino seorsum cum mulieribus comedere, nisi vtique cum piis, & religiosis viris, ac mulieribus: vt ipsum etiam conuiuium ad spiritualem correctionem adducat. &c. *Nicaen. ii. c. 22.*

C A P. II.

Nullus presbyter capellanus alicuius laici audeat esse in confessione † sui Episcopi. *Vrban. ij. in conc. Claram. c. 18.*

† nisi confessione f.

C A P. III.

Non liceat sacerdotes consecrare, nec diaconos, aut subdiaconos, nec virgines, nec altare erigere, nec vngere, aut sacrare, nec ecclesias dedicare; nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare, nec publice in missa quemquam paenitentem reconciliare, nec formatas epistolas mittere, nec populum benedicere. &c. (*presbyteri possunt*) *Damas. ep. 4. in med.*

CAP. IV.

Num. 7. & Psal. 98.

In diuinis litteris praecipiente Domino solus Moses in tabernaculo Dei erexit altare, solus ipse vnxit; qui vtique summus sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo: Moses, & Aaron in sacerdotibus eius; ideoque id, quod tãtum facere principibus sacerdotum iussum est, quorum typum Moses, & Aaron tenuerunt; omnino decretum est, vt Chorepiscopi, vel presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non praesumant. Nam quamuis eum Episcopis plurima illis ministeriorum cõmunis sit dispensatio; quedam tamen auctoritate veteris legis, quaedam nouae, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita nouerint, sicut presbyterorum, & diaconorum, aut virginum cõsecratio, sicut constitutio altaris, ac benedictio, vel vnctio. Si quidem nec erigere eis altaria, nec ecclesias, vel altaria consecrare licet. &c. *Leo ep. 86. in fin. Hispalen. ij. c. 7. Iuo par. 6. c. 72. decr. Ansel. lib. 7. c. 114. Tarrac. lib. 3. c. 80.*

Dist. 68. c. 4.

C A P. V.

Dist. 95. c. 2.

Presbyteros vltra modum suum tendere prohibemus: nec Episcopali fastigio debita, sibimet audacter assumere: non conficiendi chrismatis, non consignationis Pontificalis adhibendae sibimet arripere facultatem; non praesente quolibet Antistite, nisi fortasse iubeatur, vel orationis, vel actionis sacrae supperere sibi praesumant esse licentiam: neque sub eius aspectu, nisi iubeatur, aut sedere praesumant, aut veneranda tractare mysteria. Nec sibi meminerint vlla ratione concedi, sine summo Pontifice, subdiaconum, aut acolythũ ius habere faciendi: nec prorsus addubitent, si quicquam ad Episcopale ministerium specialiter pertinens, suo motu putauerint exequendum, continuo se presbyterii dignitate, & sacra communione priuari. *Gelas. ep. 1. c. 8.*

CAP. VI.

Donum sancti Spiritus per impositionem manuum Chorepiscopi non tradant, nec presbyteri; sed Episcopi, quia non lxx. sed Apostoli tantum manus imponebant. *Ioan. iij. ep. vn. in prin.*

C A P. VII.

Presbyter in conuiuio secũdarum nuptiarum non intersit. *Neocaes. c. 7. Mar. Brach. c. 38. Burch lib. 2. c. 133. Iuo lib. 6. tit. 4. c. 7. pannor. & par. 6. c. 207. & part. 8. c. 48. & 315. decr. Ansel. lib. 16. c. 63.*

31. q. 1. de bis. c. 8.

C A P. IIX.

Presbytori vicani in ecclesia vrbis offerre non possunt, praesente Episcopo, vel presbyteris vrbis, neque panem dare in oratione, neque calicem. Si absint, ad orationem tantũ vocati, dare possunt. *Neoc. 13. Mart. Brac. 56. Burch. lib. 5. c. 44. & 45. Iuo par. 2. c. 53. & 54. decr. Ansel. lib. 7. c. 188. Caesar. lib. 8. c. 18.*

Dist. 95. c. vlt.

C A P. IX.

Presbyteri vicani epistolas canonicas ne dent, nec ad vicinos Episcopos mittãt. Chorepiscopi dent pacificas. *Antio. 8.*

C A P. X.

Ab vniuersis Episcopis dictum est: Chrismatis confectio, & puellarum consecratio a presbyteris non fiat. vel reconciliare quemquam in publica missa presbytero nõ licere, hoc omnibus placet. *Carth. ij. cap. 3. I. Carth. 6. G.*

26. q. 6. si quis. c. 1.

C A P. XI.

Consecrare altare presbyter non praesumat. *Agath. 43.*

26. q. 6. ministra. c. 3. d. c. 3.

C A P. XII.

Benedictionem super plebem in ecclesia fundere, aut paenitentem in ecclesia benedicere, presbytero penitus non licebit. *Agath. 44. Burch. lib. 2. c. 90.*

C A P. XIII.

Quamuis cum Episcopis plurima (*presbyteris*) mysteriorum communis sit dispensatio, quaedam tamen auctoritate veteris legis, quaedam nouellis, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita nouerint, sicut presbyterorum, & diaconorum ac virginum consecratio; sicut constitutio altaris, benedictio, vel vnctio. Si quidem nec benedicere eis liceat ecclesiam, vel altaria consecrare, nec per impositio-

positionem manus fidelibus baptizandis, vel conuersis ex haeresi Spiritum sanctum tradere; nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontem signare; sed nec publice quidem in missa quemquam paenitentem reconciliare; nec formatas cuilibet epistolas mittere. &c. Sed neque coram Episcopo licere eis in baptisterium introire; nec praesente Antistite infantem tingere, aut signare; nec paenitentem sine praecepto Episcopi sui reconciliare; nec eo praesente, sacramentum corporis, & sanguinis Christi conficere; nec, eo coram posito, populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem vtique exhortari: quae omnia eis a sede Apostolica prohibita esse noscuntur. *Hispal. ij. c. 7.*

CAP. XIV.

Episcopalis eminentiae culminis auctoritas summa est. nam quae ceteris sacerdotibus exercēda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, chrismatis benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem, &c. *Toletan. iix. cap. 7.*

CAP. XV.

Consecratio virginum, & benedictio, vel vnctio altaris a presbyteris minime fiat. Similiter non liceat eis ecclesias consecrare, nec per impositionem manus Paracletum Spiritum tradere, nec chrisma conficere; nec chrismate baptizatorum frōtem signare; sed nec publice quidem in missa quemquam per paenitentiā reconciliare. Haec enim omnia, illicita esse presbyteris cognoscuntur; quia Pontificatus apicem non habent. *Vorm. c. 8.*

CAP. XVI.

In locis non consecratis, id est, in solariis, siue in cubiculis propter infirmos, vel longius iter, a quibusdam presbyteris sacrificium offerebatur, quod omnimodis interdictum est. *Meten. c. 5.*

CAP. XVII.

Sacerdotes ex leui causa iurare non debent. *Tribur. cap. 21. Burch. lib. 2. cap. 182. Iuo lib. 5. tit. 1. cap. 9. panor. & par. 6. c. 229. decr. Caesar. lib. 6. cap. 6.* (22. q. 5. c. 4. si quis.)

De presbyteris, qui prohibentur offerre sacrificium. Tit. LVI.

CAP. I.

Quicumque sacerdotum, diaconorū, subdiaconorum, post constitutum bo. memoriae Papae Leonis de castitate clericorū concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit. &c. Missam non cantet, neq. Euangelium, vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum iis, qui constitutioni obedientes fuerint, maneat. &c. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxxij. Episcoporum c. 3. Iuo lib. 3. tit. 11. cap. 3. panor. Caesar. lib. 8. c. 44.* (Dist. 32. c. 6 praeter in prim.)

CAP. II.

Presbyteri, qui sacrificauerunt, sed postea tormenta sustinuerunt, in honoris cathedra maneant, sed non offerant, nec concionentur, neque ministrent in sacris ministeriis. *Ancy. 1. Burch. lib. 5. c. 40. Iuo par. 2. c. 49. decr.* (Dist. 50. presbyteros. 32.)

CAP. III.

Presbyter, qui confessus est se corporaliter peccasse ante ordinationem, non offerat, sed in ceteris permaneat propter vtilitatem. plerique enim aiunt, peccata etiam ordinationem auferre. Si vero non confiteatur, neque aperte conuincatur; ipse sui potestatem habet. *Neoc. 9. Mar. Brac. 25. Raban de paenit. c. 1. Burch lib. 2. c. 48. & 49. Iuo lib. 3. tit. 11. cap. 18. & 19. panorm. & part. 6. cap. 149. & 150. decr.* (15. q. 8. c. 4 si quis & cap. 2 qui admisit.)

CAP. IV.

Placuit de digamis, aut internuptarum maritis. &c. vt qui hucusque ordinati sunt, habita miseratione, presbyteri, vel diaconi nomen tantum obtineant; officium vero consecrandi presbyteri, & ministrandi huiusmodi diacones non praesumant. *Agath. cap. 1.*

CAP. V.

Si quis presbyter ante ordinationem peccauerit, & post ordinationem peccatum confessus fuerit, quod ante errauerit; non offerat. &c. *M. Brac. c. 25. Raba. c. 1. de paenit. Burc. lib. 2. c. 48 Iuo lib. 3. tit. 11. c. 18. panor. & par. 6 c. 149. decr.* (15 q. 8. c. 4)

Presbyter excommunicatus a suo Episcopo, non suscipiatur ab alio. Tit. LVII.

CAP. II.

Presbyter, aut diaconus ab Episcopo excommunicatus, non suscipiatur ab alio, nisi post mortem Episcopi. *Ap. 32. G. 33. L.*

CAP. II.

Presbyter, diaconus, clericus excommunicatus, si confugit ad alium Episcopum, qui norit eum esse a suo Episcopo communione priuatum, nō liceat Episcopo, ei communionem praebere. Si fecerit, corā Episcopis conuenientibus se defendat. *Sard. c. 13. G. 16. L. Aquisgr. c. 53. Capit. lib. 1. c. 1.*

Ne presbyter sine formata suscipiatur. Tit. LIIX.

CAP. I.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium transeunt, vel quicumq. clerici, sine commendatitiis a suo Episcopo litteris, non recipiantur. *Gregor. vij. in conc. Roman. ann. incert. cap. 23.*

CAP. II.

Ne quis sine licentia Episcopi clericus, nec Episcopus sine Metropolitano curiam adeat, praecipientes praecipimus, & prohibentes prohibemus; ne quis retineat huiusmodi.

modi.&c. *Vrb.ÿ.in syn.apud Melfiam c.9.*

CAP. III.

Episcopus, presbyter, diaconus peregrinus sine commendatitiis non suscipiatur, neque cum eis, nisi facta inquisitione de religione. Nam si male sentiat, non ad communionem, sed ad alias necessitates suscipiatur. *Ap.33.* G.34.*L.*

CAP. IV.

33. q.8.c. 21 si quis

Episcopus, presbyter, clericus sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in prouincia sunt, & maxime Metropolitani ad Imperatorem non eat: sed & communione, & dignitate priuetur.&c. *Antioch.c.*11. *Aquisgr.* 73.*Capitul.lib.*1.*c.*10. *Burch.lib.*2.*c.*177.*Iuo par.*6.*c.*268.*decr.Ansel.lib.*6.*c.*115.

CAP. V.

De consec. distin.5.c. 36.

Quod non oporteat sacerdotem, vel clericum sine litteris proficisci canonicis. *Laod. cap.*41. *Aquisgr.c.*52. Nec sine iussione Episcopi. *Laod.c.*42. *Burch.lib.*2.*c.*45.*Iuo par.* 6.*c.*146.*decr.*

CAP. VI.

Presbytero, aut diacono, vel clerico sine Antistis sui epistolis ambulanti, communionem nullus impendat. *Agat.c.*52. *Epau.*5. *Aurel.iij.c.*15.*Vorma.*18. *Burch.lib.*2.*c.*44.*Iuo part.*6.*c.*145. *decr.*

CAP. VII.

Illud a vestra pietate suppliciter flagitamus; vt monachi, & presbyteri, nec non & clerici, qui postposita canonica auctoritate, passim Palatium adeunt, & vestris sacris auribus importunissimam molestiam inferunt, vestra auctoritate, & potestate deterreãtur, ne hoc facere praesumant. *Paris.sub Ludou. & Loth.lib.*3.*c.*14.*Capit.lib.*5.*c.*179.

CAP. IIX.

Similiter est postulandum de presbyteris, qui hinc inde de diuersis parochiis veniunt, & in Palatio morantur, vt sine proprii Episcopi consensu ibi locum consistendi non habeant, nec recipiantur: quia fieri potest, vt intra parochiam metu perpetrati criminis, ne id palam iuxta canonum sanctiones vlciscatur, palatinas aedes frequentent; aut certe, licet non sit ordinatus, ipse tamen absque litteris ordinatum se attestetur. *Aquisgr.ÿ. sub Lud.par.*3.*c.*22.

CAP. IX.

Presbyteri, vel quilibet clerici in alterius parochiam sine formata non recipiantur, neque retineantur, nec etiam ministrare sinantur. criminati autem ab omnibus excludantur, & reiiciantur a parochiis, in quibus cupiunt immorari, vsquequo ad eum reuertantur Episcopum, a quo aufugisse noscuntur. *Melden.c.*50.

CAP. X.

Qui cum senioribus suis de aliis prouinciis ad nostras parochias veniunt sine formata, ministrare non permittantur. *Melden. cap.*51. *Burch.lib.*2.*cap.* 144. *Iuo par.*6.*cap.* 217.*decr.*

CAP. XI.

Quidam Comites, & Vassi domestici presbyteros, & clericos nostros. &c. absque nostra licentia recipiunt. &c. quod ne vlterius fiat, omnimodis est inhibendum. *Ticinen.sub Ludouico ÿ.c.*4.

De feminis, quae presbyterae appellantur. Tit. LIX.

CAP. I.

Si quis presbyteram duxerit in coniugium, anathema fit. *Greg.ÿ.in syno.Roman.c.*1. *Troslei.c.*8.

CAP. II.

Vt presbyteram.&c. nullus sibi praesumat nefario coniugio copulare. *Zabcar.in synod. Rom.c.*5.

CAP. III.

Non oportet eas, quae dicuntur presbytides, aut procathemenae † in Ecclesia ordinare. *Laod.*11.G.10.L.

Dist.32.c. vlt.mulieres.

† procathistamenae.

CAP. IV.

Si inuentus fuerit presbyter cum sua presbytera.&c. annum integrum excommunicatus habeatur. &c. *Turon.ii.c.*20.

CAP. V.

De Presbytidis, & protenusis. *Trul.c.*46.

De filijs presbyterorum. Tit. LX.

CAP. I.

Filij Canonicorum non possunt esse Canonici in eadem ecclesia, in qua sunt parentes. *Inno.iii.in conc.gen.Later.c.*31.

De fil.presbyt.c.16. Greg.ix. & in 4. collect.

CAP. II.

Filius presbyteri.&c.non ordinetur. *Greg. vii.in conc.Rom.incerto c.*19.

CAP. III.

Ne filii presbyterorum diaconorum, vel subdiaconorum Canonicorum ad ordines, vel ad alios honores ecclesiasticos promoueantur, nisi monachus, vel regularis Canonicus fuerit. *Vrban.ii in syn.Claram.c.*25.

CAP. IV.

Presbyterorum filios a sacri altaris ministeriis remouendos decernimus, nisi aut in coenobiis, aut in canonicis religiose fuerint conuersati. *Innoc.ii.in synod. Roman.cap.*15. *Vrban.ii. in synodo apud Melfiam c.*14. *Iuo par.*6.*c.*410.*decr.* & *lib.*3. *tit.*5.*c.*10. *panor. Caesar.lib.*8.*cap.*54.

Dist. 56. c.1.

CAP. V.

Filii presbyterorum, siue diaconorum, siue subdiaconorum in sacerdotio, vel diaconatu, vel subdiaconatu nati, nullo modo vlterius ad clericatum suscipiantur. &c. Qui de talibus clerici nunc sunt, sacros ordines vlterius non accipiant; sed in quocumque gradu nunc sunt, in eo tamen † permancant, vt vltra non promoueantur. *Bituricen.c.*8. *apud Lemouicen.act.*2.

† tantũ f.

CAP.

CAP. VI.

Statutum est, vt Episcopi, quando fecerint ordines, vel clericos audiente populo excommunicēt, vt nullus eis offerat ad clericatum filium presbyteri, neque diaconi, neque subdiaconi. &c. *Biturie. c. 11. apud Lemou. act. 2.*

CAP. VII.

Filii presbyterorum & ceteri ex fornicatione nati ad sacros gradus non proueh antur; nisi aut monachi fiant, aut in congregatione canonica regulariter viuentes: Praelationes vero nullatenus habeant. *Pictau. c. 8. Tarrac. lib. 6. it. 83.*

De Archipresbyteris, & de eorum officio. Tit. LXI.

CAP. I.

De off. Archip. c. vlt. tim. Greg. ix. & in 1. collect.

VT *singulae plebes Archipresbyterum habeant.)* Propter assiduam erga populi Dei curam, singulis plebibus Archipresbyteros praeesse volumus. Qui non solum imperiti vulgi sollicitudinem gerant; verum etiam eorum presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam iugi circumspectione custodiant; & qua vnusquisque industria diuinum opus exerceat, Episcopo suo renuntient. nec obtendat Episcopus, non egere plebem Archipresbytero: quod si † ipse eam gubernare valeat; quia etsi valde idoneus sit, decet tamen, vt partiatur onera sua. & sicut ipse matrici praeest, ita presbyteri † praesint plebibus, vt in nullo titubet ecclesiastica sollicitudo. cuncta tamen ad Episcopum referant; nec aliquid contra eius decretum ordinare praesumāt. *Rauenna. sub Ioanne ix. parte 2. c. 12. Ansel. lib. 5. c. 40. in Rom.*

† solus f.

† Archipresbyteri f.

CAP. II.

Dist. 60. c. 2.

Nullus in Praepositum, nullus in Archipresbyterum. † &c. nisi presbyter, vel diaconus ordinetur. *Callist. ii. in conc. Rom. c. 2.*

† Archiepiscopū.

CAP. III.

16. q. 7. c. 11.

Nullus omnino Archidiaconus, aut Archipresbyter. &c. animarum curam, vel praebendas ecclesiae, sine iudicio, vel consensu Episcopi, alicui tribuat. &c. Si quis vero contra haec facere, aut potestatem, quae ad Episcopum pertinet, sibi vindicare praesumpserit; ab ecclesiae liminibus arceatur. *Callist. ii. in conc. Rom. cap. 7.*

CAP. IV.

Dist. 88. c. 7.

Episcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per se ipsum, sed per Archipresbyterum, aut per Archidiaconum agat. *Carth. iv. c. 17.*

CAP. V.

Archipresbyter, dum dioecesim tenent, de ijs, quae emerit, aut ecclesiae nomine scripturam faciat, aut ab eius, quam tenent, ecclesiae ordinatione discedat. *Epau. c. 8.*

CAP. VI.

Episcopus nec Abbatem, nec Archipresbyterum, sine omnium suorum compresbyterorum, & Abbatū consilio, de loco suo praesumat eiicere. &c. nisi facto concilio tam Abbatum, quam presbyterorum suorum. quem autem negligentia eiicit, cum omnium presbyterorum consilio refutetur. *Turon. ij. c. 7.*

CAP. VII.

Archipresbyteri vicani, & diaconi, & subdiaconi, non quidem omnes, sed plures in hac suspicione tenentur a populo, quod cum coniugibus suis maneant. &c. Quotiescumque Archipresbyter seu in vico manserit, seu ad villam suam ambulauerit, vnus lectorum canonicorum suorum, aut clericorum cum illo ambulet. &c. Si inuentus fuerit presbyter cum sua presbytera. &c. annum integrum excommunicatus habeatur. &c. Illi vero Archipresbyteri, qui talem cautelam super iuniores suos habere noluerint, & non eos habuerint studio distingendi, ab Episcopo suo in ciuitate retrudantur in caella. &c. *Turo. ij. c. 20.*

CAP. IIX.

Placuit, vt de rebus ecclesiasticis tres aequae fiant portiones, id est, vna Episcopi, alia clericorum, tertia in reparatione, vel in luminariis ecclesiae: de qua † parte siue Archipresbyter, siue Archidiaconus illā administrans, Episcopo faciat rationē. *Brac. c. 25.*

† quarta.

CAP. IX.

Si quis ex saecularibus institutionem, aut commonitionem Archipresbyteri sui contumacia faciente audire distulerit; tam diu a liminibus sanctae ecclesiae habeatur extraneus, quamdiu tam salubrem, institutionem adimplere (*non*) studuerit, † insuper & multam, quam Rex praecepto suo instituit, sustineat. *Antisio. 44.*

† distulerit f.

CAP. X.

Statuimus, vt singuli nostrū in cathedralibus ecclesiis Archipresbyterem, Archidiaconem, & Primicerium † habere debeamus. *Emerit. cap. 10.*

† Primiclerium.

CAP. XI.

Remouenda est quorundam laicorum procacitas, qui hoc solo obtentu, quod ad electionis consortiū admittuntur, Archipresbyteris suis dominari praesumunt. & quos tamquam patres venerari debuerunt, velut subditos contemnunt. Hi igitur intra proprii iuris terminos sunt redigendi; & si extraordinariam dominationē in ecclesiis exercere praesumpserint, Regia sunt disciplina coercendi. &c. *Ticin. sub Ludou. ij. c. 5.*

CAP. XII.

Nemo Episcopatum. &c. Archipresbyteratum, praebendam, vel alios ecclesiasticos honores, vel in duabus ecclesiis praelationes exerceat, nisi in vna tantum, & neutrum horum quisquam per pecuniam adquirat. Et quicumque tali modo iam adquisiuisse comprobatur, omni remota occasione deponatur. *Pictau. c. 2.*

CAP. XIII.

De aetate & qualit. ordinand. c. 1. Grego. ix. & in 1. collect.

Qui Archipresbyteratus tenent, presbyteri fiant, aut honores amittant. Quod si aliqua iusta causa prohibente presbyteri esse non potuerint, praelationes amittant. *Pictau. c. 7. Tarrac. lib. 6. c. 83.*

De Decanis. Tit. LXII.

CAP. I.

De elec. c. 7. Greg. ix. et c. 16. eo. ti. in 1. collectione.

INferiora ministeria, vt puta Decanatus, Archidiaconatus, & alia, quae animarum curam habent annexam, nullus omnino suscipiat, sed nec parochialium ecclesiarum regimen, nisi qui iam vigesimum quintum aetatis annum attigerit, & qui scientia, & moribus exsistat commendandus. Cum autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in diaconem, & Decani, & reliqui admoniti, non fuerint praefixo a canonibus tempore in presbyteros ordinati; & ab illo remoueantur officio, & alii conferatur, qui, & velit, & possit conuenienter illud implere. &c. *Alex. iij. in conc. Lateran. cap. 3.*

CAP. II.

De censib. c. 6. Greg. ix. & in 1. collect.

Decani (*cum visitant*) duobus equis exsistant contenti. &c. Archidiaconi, siue Decani nullas exactiones, vel talias in presbyteros, seu clericos exercere praesumant. *Lateran. sub Alex. iij. c. 4.*

CAP. III.

Ne Praelati vices suas. &c. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

Quoniam quidam in quibusdam partibus sub pretio statuuntur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniae quantitate Episcopalem iurisdictionem exercent; praesenti decreto statuimus; vt qui de cetero id praesumpserit, officio suo priuetur, & Episcopus conferendi hoc officium potestatem amittat. *Lateran. sub Alex. iij. cap. 15.*

CAP. IV.

Nullus fiat Decanus in Ecclesiis, nisi presbyter. *Vrb. y. in concil. Claramont. c. 3.*

CAP. V.

Dist. 60. c. 2.

Nullus in Decanum, nisi presbyter, * vel diaconus * ordinetur. *Callist. ij. in concil. Roman. c. 2.*

CAP. VI.

16 q. 7. c. 11.

Nullus omnino Archidiaconus, aut Archipresbyter, siue Praepositus, vel Decanus animarum curam, vel praebendas ecclesiae sine iudicio, vel consensu Episcopi alicui tribuat. *Callist. ij. in conc. Rom. cap. 7.*

CAP. VII.

Dist. 60. c. 3. innouamus.

Nullus in Archidiaconum, vel Decanum, nisi diaconus, vel presbyter ordinetur. &c. *Inno. ij. in syn. Rom. c. 8. Remen. sub Euge. iij. c. 9. & in edit. c. 6. Iuo post panor.*

CAP. IIX.

De aetat. & quali ordin. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

Decani, qui presbyteri non sunt, presbyteri fiant, aut praelationes amittant. &c. Quod si aliqua causa iusta prohibente presbyteri esse non potuerint, praelationes amittant. *Pictau. c. 7.*

De Capitulis, & Collegijs, & Canonicis ecclesiarum cathedralium. Tit. LXIII.

CAP. I.

De elect. c. 7 in fin. Greg ix. & c. 6. eo. titu. in 1. collect.

EPiscopus, si cui fecerit, aut fieri consenserit cōtra hoc (*loquitur de forma praescripta collationi quorundam beneficiorum*) in conferendis praedictis potestatem suam amittat: & per Capitulum, aut per Metropolitanum, si Capitulū concordare nequiuerit, ordinetur. *Alex. iij. in conc. Later. c. 3. in fin.*

CAP. II.

De concess. praeb. c. 2 Grego. ix. & in 1. collect.

(*Si*) Episcopus, vbi ad eum spectauerit, (*vltra sex menses*) cōferre distulerit (*praebendas vacantes*) per Capitulum ordinetur. Quod si ad Capitulum electio pertinuerit, & intra praedictum terminum hoc non fecerit; Episcopus hoc secūdum Deum, cum virorum religiosorum consilio exequatur. Aut si omnes forte neglexerint; Metropolitanus de ipsis secundum Deum absque illorum contradictione disponat. *Alex. iij. in concil. Lat. c. 8.*

CAP. III.

De his, qu. fiunt a maio. par. Capit. c. 1. Grego. ix. & in 1. collect.

Cum in cunctis ecclesiis, quod pluribus & senioribus fratribus visum fuerit, incunctanter debeat obseruari; graue nimis, & reprehensione est dignum, quod quarundam ecclesiarum pauci quandoque non tam de ratione, quam de propria volūtate ordinationem multoties impediūt, & ordinationem ecclesiasticam procedere non permittunt. Quocirca praesenti decreto statuimus; vt nisi a paucioribus, & inferioribus aliquid rationabile fuerit ostensum, appellatione remota, semper praeualeat, & suum consequatur effectum, quod a maioris, vel sanioris parte concilii † fuerit constitutum. Nec nostram constitutionem impediat, si forte aliquis ad conseruandam ecclesiae suae consuetudinem, iuramento se dicat astrictum. &c. Si aliquis huiusmodi consuetudines, quae ratione iuuantur, & sacris congruunt institutis, irritare praesumpserit; donec congruam egerit poenitentiam, a Dominici corporis perceptione fiat alienus. *Alex. iii. in conc. Lateran. cap. 16.*

† Capituli f.

CAP. IV.

De off. iud. ordi. c. 13. Greg. ix & c. 8. eo. tit. in 4. collect.

Excessus Canonicorum ecclesiae cathedralis, qui consueuerūt corrigi per Capitulum, per ipsum in ipsis ecclesijs, quae talem hactenus consuetudinem habuerunt, ad commonitionem, & iussionem Episcopi corrigantur infra terminum competentem ab Episcopo praefigendum. Alioquin ex tunc Episcopus corrigat. &c. Sed & alios eorum excessus corrigere non omittat. &c. Ceterum si Canonici, absque manifesta, & rationabili causa, maxime in contemptum Episcopi cessauerint a diuinis, Episcopus celebret in eadem ecclesia. &c. *Innoc. iii. in conc. gen. Lat. c. 7.*

CAP.

CAP. V.

De magistr. cap. 4. Orego. ix. & c. 1. eo. titu in 4. collect.

Non solum in qualibet cathedrali ecclesia, sed etiam in aliis. &c. constituatur magister idoneus a Praelato cum Capitulo, seu maiori, ac saniori parte Capituli eligendus, qui clericos ecclesiarum ipsarum, & aliarum clericos instruat. &c. Assignetur autem cuilibet magistrorum a Capitulo vnius praebendae prouentus, & a Metropolitano tantundé. &c. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. c. 11.*

CAP. VI.

De elect. 41. Greg. ix. et c. 8. eo. tit. in 4. collect.

Statuimus, vt vltra tres menses cathedralis, vel regularis ecclesia Praelato nō vacet, infra quos iusto impedimento cessante, si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi potestate careant ea vice, & ipsa eligendi potestas ad eum, qui proxime praeesse dinoscitur, deuoluatur. Is vero, ad quem deuoluta fuerit potestas, non differat vltra tres menses cum Capituli sui consilio, & aliorum virorum prudentium, viduatam ecclesiam de persona idonea. &c. canonice ordinare. &c. *Innocen. iij. in conc. gen. Lat. c. 23.*

CAP. VII.

De elect. 42. Greg. ix. & c. 9 eo. tit. in 4. collect.

Statuimus, vt cum electio fuerit celebranda, praesentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commode interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secreto, & singulatim voces cunctorum diligenter exquirant; & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto; vt is collatione adhibita eligatur, in quem omnes, vel maior, & † sanior pars consentit. &c. Qui vero contra praedictas formas eligere attentauerint, eligendi ea vice potestate priuentur. Illud penitus interdicimus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in eo loco, de quo debeat aduocari, iustoque impedimento detentus. &c. & tunc, si voluerit, vni committat de ipso collegio vicem † suam. Electiones quoq. clandestinas reprobamus. &c. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c. 24.*

† vel.

† vocē f.

CAP. IIX.

2. q. 4 praesul. c. 2.

Presbyter Cardinalis, nisi xliv. † testibus non damnabitur. Diaconus autem Cardinalius † constitutus vrbis Romae, nisi in xxvi. † &c. *Siluest. in epilo. Rom. syn. Idem c. 3. syn. Rom. cclxxxiv. Epist. Hadr. c. 68. ad Epist. Mediom. Magun. sub Arnul. c. 12. Capit. lib. 1. c. 139. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 7. panor. & part. 6. cap. 334. decr. Deusd. c. 3.*

† lxxiv. † Cardinalis. † xxxvij.

CAP. IX.

Subscripserunt presbyteri numero lxvij. Coelius Laurentius Archipresbyter tit. sanctae Praxedis his subscripsi. &c. Asterius presbyter tituli sancti Pudentis. Andreas presbyter tit. sancti Matthaei. &c. *In subscriptionib. synod. Romanae primae sub Symmacho.*

CAP. X.

Subscriptio presbyterorum. Laurentius presbyter tituli sancti Siluestri subscripsit. Ioannes presbyter sancti Vitalis. Speciosus presbyter sancti Clementis. &c. *In subscriptionibus synodi Romanae sub Gregorio lib. 4. c. 88. regist.*

CAP. XI.

Subscriptio presbyterorum. Sisinnius humilis presbyter sanctae Romanae ecclesiae, tituli sancti Laurentii, qui appellatur Lucinae, huic constituto a nobis promulgato subscripsi. Ioannes presbyter S. Rom. ec. tituli S. Sixti † subscripsi. Sisinnius presb. S. Ro. ec. tituli S. Caeciliae subscripsi. &c. *In subscript. synodi Romanae sub Gregor. ij. exstat etiam in extremo registro Gregor. I.*

† Xysti f.

CAP. XII.

De cle. nō resid. c. 2 Greg. ix. & in 4. collect.

Anastasius presbyter cardinis nostri, quem nos in titulo beati Marcelli martyris, atque Pontificis ordinauimus, contra statuta Patrum, propriam ecclesiam deserens, &c. in alienis degit. &c. Et postea. Anastasium iam nuper excommunicatum presbyterum tituli sancti Marcelli. &c. a sacerdotali ministerio modis omnibus remouemus. &c. Et in fine. Subscriptio presbyterorum. Romanos Archipresbyter tituli sanctae Pudentianae. Sergius presbyter tituli sancti Clementis. Leo Sanctae Caeciliae. &c. *Romana synod. sub Leone quarto.*

CAP. XIII.

Georgius Archipresbyter sanctae Romanae Ecclesiae, tituli sancti Laurentii, qui appellatur Lucinae, his sententiis. &c. manu propria subscripsi. Romanus presbyter S. Romanae Ecclesiae tituli S. Ioannis, & Pauli similiter subscripsi. Maro presbyter S. R. E. tituli S. Cyriaci, similiter subscripsi. &c. *Rom. syn. sub Had. ij. relata in iix syn. gen. actio. 7.*

CAP. XIV.

Sergium, Benedictum, atque Marinum dudum presbyteros sanctae Romanae Ecclesiae, seu Leonem, Paschalem, & Ioannem dudum diaconos sanctae sedis Apostolicae, iuste, & canonice damnatos, si aliquis. &c. inter ecclesiasticos viros habuerit. &c. sciat se fore anathemate perculsum. &c. *Ioan. ix. in conci. Rauen. c. 8.*

LIBER SEPTIMVS

De Diaconis & Hypodiaconis & Diaconissis.

DE INSTITVTIONE DIACONORVM, ET de varijs eorum muneribus.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

IN diebus illi crescẽte numero discipulorum factũ est murmur Græcorum aduersus Hebraeos, eo quod despiecerentur in ministerio cotidiano viduæ eorum. Conuocantes autem Duodecim multitudinem discipulorũ, dixerunt: Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo frattes, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapientia, quos constituamus super hoc opus: nos vero orationi, & ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum virum plenum fide, & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, † & Parmenã, & Nicolaum aduenam Antiochenum. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes imposuerũt eis manus. *Act. c. 6.* Trul. 16. *Aquisgr. c. 7.*

† Timotheum.

CAP. II.

Dis. 92. c. 2. in sancta.

Quidam ad sacri altaris ministerium cantores eliguntur, & in diaconatus ordine constituti, modulationi vocis inseruiũt, quos ad praedicationis officium, eleemosynarumque studiũ vacare congruebat. Vnde fit plerumq. vt ad sacrum ministerium, dum blanda vox quaeritur, quaeri congrua vita negligatur; & cantor minister Domini moribus stimulet, cum populum vocibus delectet. Qua in re praesenti decreto constituo; vt in sede hac sacri altaris ministri cantare non debeant, solumque lectionis Euangelicae officium inter missarum sollemnia exsoluant. &c. Si quis autem contra hoc decretum meũ venire tentauerit, anathema sit. *Greg. in syn. Rom. indict. 13. c. 1. & lib. 4. epis. 44. seu c. 88. regist. Iuo p. 2. c. 79. decr. Ansel. lib. 7. c. 65.* Tarrac. *lib. 4. c. 22.*

CAP. III.

12 q. 1. c. 24 praecipimus.

Per presbyteros, & diaconos bona ecclesiae, vbi opus est, de voluntate Episcopi distribuantur. *Ap. 41. Ansel. lib. 6. c. 160. Caesar. lib. 7. c. 56.*

CAP. IV.

Dist. 93. c. 6.

Diaconi ecclesiae, tãquam oculi sint Episcopi, oberrantes, & circumlustrantes cum verecundia actus totius ecclesiae; & perscrutantes diligentius, si quem videant vicinum fieri praecipitio, & proximum esse peccato; vt referant Episcopo, & ab eo reuocetur, ne corruat: negligentiores. &c. ipsi cõmoneant & hortentur. &c. Eos, qui aegrotant, sollicite perquirant, & plebi indicent, vt visitent eos, & necessaria praebeant eis, cum conscientia eius, qui praeest, vel etiam clam. De peregrinis similiter refouendis Episcopo suggerant; & cetera his similia, quae ad cultum ecclesiae, & disciplinam eius pertinent, diaconis curae sit. *Clem. epist. 1. ante med. Vide Clemen. lib. 2. c. 48. consti. Apost. Ansel. lib. 7. cap. 63. Caesar. lib. 4. c. 94.*

CAP. V.

Dist. 25. audemo. c. 2.

Monita vitæ a presbyteris inquirere oportet; a diaconibus vero ordinem disciplinae. *Clem. epis. 3. post prin.. Ansel. lib. 7. c. 76.*

CAP. VI.

Dist. 93. c. 11.

Diaconi, qui quasi oculi videntur esse Episcopi, in vnaquaque ciuitate, iuxta Apostolorum constituta, septem debent esse; qui custodiant Episcopum prædicantem, ne aut ipse ab insidiatoribus quoquo modo infestetur aut laedatur a suis, aut verba diuina detrahendo, aut insidiando polluantur, vel despiciantur. sed veritas spirituali redoleat feruore, & pax praedicata labiis, animi cum voluntate concordet. *Euar. ep. 1. in prin. Ansel. lib. 7. c. 64.* Tarrac. *lib. 3. c. 50.*

CAP. VII.

Septẽ diaconos in vrbe Roma per septem regiones ciuitatis, sicut a Patrib. accepimus, habemus: qui per singulas hebdomadas, & dominicos dies, atque festiuitatum sollẽnia, cum subdiaconibus & acolythis, ac sequentium ordinum ministris, iniuncta sibi obseruant ministeria; & parati omni hora sint ad diuinum officium, & quidquid eis iniungitur peragendum. Similiter & vobis, prout oportunum fuerit, per singulas ciuitates est faciendum; vt diuinum absque vlla mora, & negligentia studiose, ac sollemniter agatur officium. *Fabian. epist. 1. in princip.*

CAP.

CAP. IIX.

Dist. 93. c. 12. diaconi. Septem diaconos ex canone esse oportet, etsi magna vrbs sit: quod ex libro actuum constat. *Neocaes. c. vlt. Trul. 16. Aquisgr. 64. Burch. lib. 2. c. 219. & 220. Ivo par. 6. c. 294. & 295. decr.*

CAP. IX.

Vt per diaconum suum Episcopi, non per se, in comitatu Caesaris eant. &c. *Sardic. 8. G. 9. L.*

CAP. X.

Per diaconum ei victus ministretur, qui pro catholica fide. &c. tribulationes patitur: & omni honore a sacerdotibus honorandus. *Cartha. iv. cap. 43.*

CAP. XI.

Si presbyter aliqua infirmitate prohibente, per se ipsum non potuerit praedicare, sanctorum Patrum homiliae a diaconibus recitentur. si enim digni sint diaconi, quae Christus in Euangelio locutus est, legere: quare indigni iudicentur, sanctorum Patrum expositiones publice recitare *I Vasen. ij. c. 2.*

CAP. XII.

Presbyteri, & diaconi alternant septimanas in dioecesanis ecclesiis. sed omnis clerus die sabbati ad vesperam sit paratus; quo facilius die dominico sollemnitas eum omnium praesentia celebretur. *Tarrac. 7.*

CAP. XIII.

Post (*presbyteros*) ingrediantur diacones probabiles (*ad concilium*) quos ordo poposcerit interesse. Et corona facta de sedibus Episcoporum presbyteri a tergo eorum resideant, diaconi in conspectu eorum stent. &c. Omnibus in suis locis in silentio considentibus diaconus alba indutus, codicē canonum in medio proferens, capitula de conciliis agendis pronuntiet. *Toletan. iv. cap. 3.*

CAP. XIV.

Canon nō quam ab Ecclesia receptus. In Neocaesariensi synodo septem diaconi tantum in ecclesia esse iubentur, vt in actibus Apostolorum. Sed in actibus illi septem diaconi non ad sacra mysteria, sed ad mensas esse ordinati videbantur: vt ex verbis apparet. &c. Non conuenit, vt verbo Dei relicto mensis seruiamus. &c. & ex interpretatione Ioan. Chrysostomi, qui ait, tunc nullos Episcopos, presbyteros, diaconos appellatos fuisse. Itaque diaconi septem ad rerum gubernationē, & pauperum necessarios vsus ordinati sunt ad nostram disciplinam. *Trul. 16. Vide Neoc. 15. G. 14. L.*

CAP. XV.

Presbyteri, & diacones in omnibus bonorum operum exhibitionibus sui Episcopi vestigia sectentur, & in bonorum morum probitate, quae Episcopo sunt obseruanda, eadem & sibi obseruanda esse cognoscant. *Turon. sub Carol. cap. 9.*

CAP. XVI.

Lectū est Euangeliū, vt diaconi etiam instruerentur, qualiter Christo, cuius fungūtur officio, condigne valerent ministrare. *Rem. cap. 5.*

CAP. XVII.

Diaconorum ordo a tribu Leui accepit exordium. &c. a xxv. annis, & supra in tabernaculo seruire ipsis mandatum est; quam regulam sancti Patres, & in nouo testamento constituerunt. In Euangelio enim primordia eorum, & in actibus Apostolorum ita leguntur. Conuocantes autem duodecim Apostoli multitudinem discipulorum dixerunt; Non est aequum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis. &c. considerate ex vobis viros boni testimonii septem, plenos spiritu sapientiae, quos constituamus in hanc rem; nos vero erimus orationi, & ministerio sermonis instantes. Et placuit hic sermo coram multitudine; & legerunt statim Stephanum, virum plenum fide, & Spiritu sancto: & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum aduenam Antiochenum. Hos statuerunt ante Apostolos; & cum orassent, imposuerunt illis manus, verbumque Dei crescebat. &c. Ex hinc iam decreuerunt Apostoli, vel successores Apostolorum per omnes ecclesias vii. diaconos ordinandos esse, qui sublimiori gradu ceteris proxime circa aram Christi, quasi columnae altaris assisterent. &c. Ipsi clara voce in modum praeconis admonent cunctos, siue in orando, siue in flectendo genua, siue in psallendo, siue in lectionibus audiendo. ipsi etiam, vt aures habeamus ad Dominum, clamant; ipsi quoque euangelizant; sine ipsis sacerdōs nomen habet, officium non habet. Nam sicut in sacerdote consecratio, ita in ministro dispensatio sacramenti est. Illi orare, huic psallere mandatur. Ille oblata sanctificat, hic sanctificata dispensat. Ipsis etiam sacerdotibus propter praesumptionem non licet de mensa Domini tollere calicem, nisi eis traditus fuerit a diacono. Leuitae inferunt oblationes in altaria; Leuitae componunt mensam Domini; Leuitae operiunt arcam testamenti. Non enim omnes vident alta mysteriorum, quae operiuntur a Leuitis; ne videant, qui videre non debent; & sumant, qui seruare † non possunt. Qui propterea altari albis induti assistunt, vt caelestem vitam habeant. &c. mundi scilicet corpore, & incorrupti pudore. &c. Quales autem diaconi ordinentur, Paulus plenissime scribit ad Timotheum. &c. Diacones similiter irreprehensibiles, hoc est sine macula, sicut Episcopi; pudici vtique, id est, a libidine continentes; non bilingues, scilicet, ne conturbent habentes pacem; non multo vino deditos, quia vbi ebrietas, ibi libido dominatur, & furor; non turpe lucrum sectantes, ne de caelesti mysterio lucra terrena sectentur. Est quoque & turpis lucri appetitio, plus de praesentibus quā de futuris † cogitare. Post hæc subiecit. Hi autem probentur primum, & sic ministrent, nullum crimen habētes. Hi vtiq. sicut Episcopi,

Act. 6. a.

† sumere f.

1. Tim. 3. a. b.

† caelestibus, al. æternis, alij.

ante ordinationem probari debent, si digni sint, & sic postea ministrare. *Isid. lib. 2. cap. 8. de eccles. offi. apud* Aquisgr. *c. 7.*

CAP. XIIX.

Euaristus diacones septem ordinauit, qui custodirent Episcopum praedicantem propter stilum veritatis. *Dam. in Euarist.*

Diaconi ministri sunt presbyterorum in sacrificio missae, possuntque eucharistiam tribuere laicis. Tit. II.

CAP. I.

De conse. d. 2. c. 23. TRibus gradibus cõmissa sunt sacramenta diuinorum secretorũ, id est, presbytero, diacono, & ministro. &c. *Clem. ep. 2. in prin.* Iuo *p. 2. c. 64. decr. Ansel. li. 8. c. 38. in addit.*

CAP. II.

Sacerdotes Dominus sibi elegit, vt sacrificent ei, & offerant oblationes Domino. Leuitas quoque sub eis esse iussit in ministeriis eorum. F*abian. ep. 2. in med.*

CAP. III.

Dist. 93. diacones, c. 13. in fi. Sacri corporis praerogationem sub conspectu Pontificis, seu presbyteri, nisi his absentibus ius non habeant exercendi (*diaconi*) G*elas. epist. 1. c. 10.*

CAP. IV.

Dist 50. presbyteros. c. 32. Diaconi, qui immolarunt, & iterum torti sunt, maneant in honore, sed vacent ab omni ministerio sacro, etiã panis, & calicis proferendi, aut pronuntiandi. Sed Episcopi plus eis dare, & adimere possunt, quorum labores, & humilitatem cognouerint. *Ancyr. c. 2. Burch. lib. 5. c. 41. Iuo par. 2. c. 50. decr.*

CAP. V.

Dist. 93. c. 18. Diaconus [praesente presbytero Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogit, iussus eroget. *Carth. iv. c. 38. Burch. lib. 5. c. 13. Iuo par. 2. c. 23. decr. Ansel. lib. 7. c. 58. Caesar. lib. 8. c. 20.*

CAP. VI.

1. q. 1. nullus. c. 100 Qui dat communionem Episcopus, presbyter, diaconus nihil auri exigat, vel deponatur. *Trull. c. 23.* I*uo par. 2. c. 92. decr.*

CAP. VII.

Nemo laicus sibi sacra mysteria tradat praesente Episcopo, presbytero, vel diacono. Qui fecerit, in hebdomadam excommunicetur, vt discat non sapere plus, quam oportet. T*rul. c. 58.* *Rom. 12. a*

A quo ordinetur diaconus, & ne quisquam praeter Episcopum manus illi imponat. Tit. III.

CAP. I.

PResbyter, diaconus, & ceteri clerici ab vno Episcopo ordinantur. *Ap. 2.*

CAP. II.

Lectores, subdiaconos, & exorcistas Chorepiscopus ordinare potest, non presbyteros, & diaconos sine Episcopo eius vrbis. &c. *Antioch. c. 10.*

CAP. III.

Dist. 23. c. 11. Diaconus cũ ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manus super caput illius ponat; quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. C*arth. iv. c. 4.* I*uo lib. 3. tit. 3. c. 7. panor. & par. 6. c. 13. decr.* A*nsel. lib. 7. c. 52. Caesar. lib. 8. c. 21.*

Ne quis diaconus, aut hypodiaconus ordinetur, qui non prius ordines inferiores suscipiat. Tit. IV.

CAP. I.

SI quis propter ipsum bonum humilitatis, quae est circa Christum Iesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus; & omnem gradum ecclesiasticum transigens per definita nunc tempora, irreprehensibilis inuentus exstiterit, & probatus; ita vt in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quattuor annis: bene placuit huic sanctae, & vniuersali synodo (*Episcopum, vel Patriarcham*) eligi hunc, & admitti. *Syn. iix. gen. sub Hadr. ij. c. 5.*

CAP. II.

Si quis clericatum promereri desiderat; hoc iustum est, vt sit ostiarius annum vnum, lector annos † xx. exorcista annos † x. acolythus annos v. subdiaconus annos v. diaconus annos v. & sic ad honorem presbyterii accedat. S*iluest. in conc. Roman. cclxxv. Episcopor. cap. 5.* *† dies f. † dies f.*

CAP. III.

Siluester praesente synodo constituit; vt nullus ex laica persona ab honore acolythi ad Episcopatum subleuaretur, nisi prius fuisset lector annis † xxx. deinde vna die exorcista, postea caperet onus acolythi, & faceret in eodem ordine annos x. vt acciperet onus subdiaconi, & in subdiaconatu esset annos v. deinde ad diaconatus honorem pertingeret fixus, donec rogantibus xxx. presbyteris examen, vt esset diaconus Cardinalis, quia a prima sede erat constitutum, vt seruiret annos vij. S*iluest. in syn.* R*om. ccxxxiv. Episcoporum. c. 11.* *† dieb. f.*

CAP. IV.

Si quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere, sit prius ostiarius, lector, exorcista per tempora, quae Episcopus constituerit, deinde acolythus annis quinq. subdiaconus an. v. custos martyrum an. v. diaconus an. v. presbyter tribus. &c. *Siluest. in epilogo synod.* R*oman.*

CAP.

CAP. V.

Dist. 77. c. 1. Illud mandamus, vt ad ordines ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur; id est, si quis Episcopus esse meretur, sit primo ostiarius, deinde lector, postea exorcista, inde sacretur acolythus, demum vero subdiaconus, deinde diaconus, & postea presbyter. *Caius ep. vn. in fi.*

CAP. VI.

Quid ab vniuersis posthac ecclesiis sequendum sit, quid vitandum, generali pronunciatione decernimus. [Quicumque itaque se ecclesiae vouerit obsequiis, a sua infantia, ante pubertatis annos, baptizari, & lectorũ debet ministerio sociari; qui ab accessu adolescentiae vsque ad tricesimum † aetatis annum, si probabiliter vixerit, vna tantum, & ea, quam virginem communi per sacerdotem benedictione percepit, vxore contentus, acolythus, & subdiaconus esse debebit. Postea que ad diaconii graduum, si se ipse primitus continentia praeeunte dignum probauerit, accedat. &c. *Syric. ep. 1. c. 8. in fine, & 9. Iuo par. 6. c. 91. decr.*

Dist. 77. c. 3. † xx.

CAP. VII.

Dist. 33. c. 6. Laici, qui habentes vxores baptizati sunt. &c. non prohibeantur ad clericatus sortem assumi. ita sane, vt in eos tempora a maioribus constituta seruentur; nec tiro quilibet lector, acolythus, diaconus, sacerdos fiat. &c. *Inn. ep. 4. c. 4. & 5. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 4. panor. & par. 6. c. 95. decr. Anselm. lib. 7. c. 19. Tarrac. lib. 1. c. 129.*

CAP. IIX.

Dist. 59. c. 2. si offi cia. † docere f. Quis ille tam arrogans, tam impudens inuenitur, vt in caelesti militia. &c. statim dux esse desideret, cum tiro ante non fuerit? & prius velit dicere, † quam discere? assuescat in Domini castris in lectorum primitus gradu diuini rudimentis seruitii; nec illi vile sit, exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri, nec hoc saltu, sed statutis maiorum ordinatione temporibus. *Zosim. ep. 1. cap. 1. Anselm. lib. 6. cap. 24.*

CAP. IX.

Dist. 77. c. 2. Haec autem [in singulis gradibus obseruanda sunt tempora: si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter lectores ad xx. aetatis annum continuata obseruatione perduret. Si maior iam, & grandaeuus accesserit. &c. qui tamen post baptismum statim se diuinae militiae desiderat mancipari, siue inter lectores, siue inter exorcistas quinquennio teneatur. Exinde acolythus, vel subdiaconus iv. annis sit, & sic ad benedictionem diaconatus, si mereatur, accedat. *Zosim. ep. 1. c. 3. Ansel. lib. 7. c. 41.*

CAP. X.

Ne primum, vel secundum, aut tertium in Ecclesia gradum quisquam laicorum quibuslibet suffragiis fultus, ascendat prius, quam ad hoc meritum per legitima augmẽta perueniat. *Leo ep. 85. ad Episc. Afric. c. 1. in fine.*

CAP. XI.

Ordinari ad diaconatus, vel sacerdotii officium neophytum non debere. *Arel. ij. c. 1.*

CAP. XII.

Nullus Metropolitanorum cuicumque laico dignitatem Episcopatus tribuat. sed nec reliqui Pontifices presbyterii, vel diaconatus honorem conferre praesumant, nisi anno integro fuerit ab eis praemissa conuersio. *Arel. iij. c. 2.*

CAP. XIII.

Ex laico ad gradum sacerdotii nemo veniat, nisi prius anno integro in officio lectorum, vel diaconatus disciplinam ecclesiasticam discat; & sic per singulos gradus eruditus ad sacerdotium veniat. &c. *Brac. c. 38.*

CAP. XIV.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotium prosiliuit, in degradationem debitam resilire debet. *Syn. Suession. apud S. Medard. in accus. Hincm. in fi.*

CAP. XV.

Caius constituit, vt omnes ordines in Ecclesia sic ascenderent. Si quis Episcopus fieri mereretur, vt esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, sequens, subdiaconus, diaconus, presbyter, ea inde Episcopus ordinaretur. *Damas. in Caii.*

CAP. XVI.

Siluester constituit, vt si quis desideraret in Ecclesia militare, aut proficere, vt esset ostiarius annis **, lector annos † xxx. exorcista dies xxx. acolythus annis v. † subdiaconus annis v. custos martyrum annis v. diaconus annis vij. presbyter annis iij. probatus ex omni parte. &c. *Damas. in Siluest. post prin.*

† dies f. † x.

De aetate, & qualitate ordinandorum diaconorum. Tit. V.

CAP. I.

Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem probentur primum, & sic ministrent nullum crimen habentes. Et mox. Diaconi sint vnius vxoris viri, qui filiis suis bene praesint, & suis domibus. Qui enim bene ministrauerint, gradum bonum sibi acquirent, & multam fiduciam in fide, quae est in Christo Iesu. *Paul. in epist. 1. ad Timot. c. 3. Aquisgr. c. 7.*

CAP. II.

Constituimus, vt nemo ante annos quindecim, aut quattuordecim subdiaconus ordinetur: Nemo ante annos (quindecim, aut quattuordecim † diaconus fiat: Nemo ante annos triginta in presbyterum consecretur. *Vrban. ii. in syn. apud Melfiam c. 4.*

† xxv. aut xxiv f.

CAP. III.

Bonum, & congruum, si fieri potest, vt prouectae aetatis, & boni viri testimonii, iuxta sacro-

Dist. 76. c. vlt.

sacrorum canonum instituta, ordinentur sacerdotes. Si autem minime reperiuntur, & necessitas exposcit; a xxv. annorum, & supra Leuitae, & sacerdotes ordinentur, quemadmodum in lege Domini continetur. *Zach. ep. 5. ad Bonif. Episcop. in med.*

Nu. 8. d.

C A P. IV.

Ante xxv. annos diaconi non ordinentur. *Carth. 16. in fi. G. Carth. iij. cap. 4. L. Tribur. c. 24. Vorm. 69. Burch. lib. 2. cap. 11. Iuo lib. 3. tit. 3. c. 3. panor. & par. 6. c. 31. decr.*

Dis. 77. c. 5. placuit & 20. q. 1. c. 15.

C A P. V.

Episcopus benedictionem diaconatus minoribus xxv. annis non committat. &c. *Agath. cap. 16. Iuo par. 5. c. 365. decr.*

Dist. 77. c. 6.

C A P. VI.

Diaconus ante xxv. annos nullus Metropolitanorum ordinare praesumat; ne per aetatem, quod aliquotiens euenit, aliquo errore culpentur. *Agath. c. 17. Bur. l. 2. c. 9. Iuo l. 3. tit. 3. c. 1. panor. & par. 6. c. 29. decr.*

Dist. 77. Epist. bene. c. 6. in fine.

C A P. VII.

Nullus Episcoporum diaconum, antequam xxv. annos impleat, ordinare praesumat. *Arel. iij. cap. 1.*

C A P. IIX.

De his, quos voluntas parentum a primis infantiae annis in clericatus officio, vel monachali posuit, pariter statuimus obseruandum. &c. vt vbi octauumdecimum aetatis suae compleuerint annum, coram totius cleri, plebisque conspectu voluntas eorum de expetendo coniugio ab Episcopo perscrutetur; quibus, si gratia castitatis, Deo inspirante, placuerit &c. primo subdiaconatus ministerium probatione habita professionis suae a vicesimo anno suscipiant. Quod si inculpabiliter, ac inoffense xxv. annum aetatis suae peregerint, ad diaconatus officium, si scientes implere posse ab Episcopo comprobentur, promoueri debent. *Tolet. ij c. 1. Ans. lib. 7. c. 42.*

Dist. 28. c. 5.

C A P. IX.

Ne vllus ex laicis ante annualem conuersionem, vel aetatem legitimam, id est, xxv. annorum diaconus, & xxx. presbyter ordinetur: ita vt de ipsis quoque, qui ordinandi sunt, clericis regulari custodiatur studio; ne aut duarum vxorum vir, aut renuptae maritus, aut paenitentiam professus, aut senius † corpore, aut qui publice aliquando arreptus sit, ad suprascriptos ordines promoueatur. &c. *Aurel. iij. c. 6.*

† caesus f.

C A P. X.

Nulli liceat Episcoporum ordinare diaconum, aut presbyterum litteras ignorantem; sed si qui ordinati fuerint, cogantur discere. *Narbon. c. 11.*

C A P. XI.

In veteri lege ab anno xxv. Leuitae in tabernaculo seruire mandantur. cuius auctoritatem in canonibus & sancti Patres secuti sunt. &c. probentur primum, & sic ministrent, nullum crimen habentes. *Tolet. iv. c. 16. Burch. lib. 2. c. 12. Iuo lib. 3. tit. 3. c. 4. panor. & par. 6. c. 32. decr.*

Dist. 77. c. 7. Num. 8. d.

C A P. XII.

Neque diaconus ante xxv. annos, neque diaconissa ante xl. ordinentur. *Trul. c. 14.* ordinati deponantur. *Trul. 15.*

Dis. 77. c. 4. subdiaconus.

De vestibus, & insignibus diaconorum.

Tit. VI.

C A P. I.

Presbyteris, & diaconis depositis, cum reconciliabantur, olim reddebant Pontifex oraria. *Syn. iix. gen. act. 2.*

C A P. II.

Diaconi non sint plures per parochiarum examen, nisi duo. & Cardinales vrbis Romae septem; ita tamen, vt dalmaticis vterentur, & palla linostima laeua eorum tegatur. *Siluest. in synod. Roman. cclxxxiv. Episcop. cap. 6.*

C A P. III.

In sollemnitatibus diebus (*Episcopus.*) septem, aut quinque, aut tres diacones, qui eius oculi dicuntur, & subdiaconos, ac reliquos ministros secum habeat, qui sacris induti vestimentis, in fronte, & a tergo, & presbyteri e regione dextra, laeuaque, stent. &c. *Anacl. epist. in med. Iuo part. 2. c. 67. decr. Ansel. lib. 6. c. 132. Caesar. lib. 4. c. 49. Tarra. lib. 3. c. 49.*

De consec. d. 1. Epist. 58.

C A P. IV.

Diaconus tempore oblationis tantum, vel lectionis alba induatur. *Carth. iv. c. 41. Ansel. lib. 7. c. 61. Caesar. li. 8. c. 20.*

Dist. 93. c. 39. in fi.

C A P. V.

Quia aliquanti huius prouinciae ecclesiae diacones absconsis infra tunicam vtuntur orariis, ita vt nihil differre a subdiacono videantur, vt de cetero superposito scapulae, sicut decet, vtantur orario. *Brac. c. 27.*

C A P. VI.

Non licet diacono velo, vel palla scapulas suas inuolui. *Antisiodo. c. 13.*

C A P. VII.

Episcopus depositus restitutus a synodo recipit orarium, anulum, & baculum: presbyter orarium, & planetam: diaconus orarium, & albam. *Tolet. iv. c. 27. Burch. lib. 2. c. 192. Iuo lib. 3. tit. 7. cap. 5. panor. & par. 5. c. 367. & p. 6. c. 237. decr. Ansel. lib. 6. c. 28.*

11. q. 3. c. 65.

C A P. IIX.

Oraria duo induere nec Episcopo licet, nec presbytero, multo minus diacono, qui minister eorum est. [Vnum ergo orarium oportet Leuitam gestare in sinistro humero, propter quod orat, id est praedicat. Dexteram autem oportet habere liberam, vt expeditius ad ministerium sacerdotale discurrat. Orarium vero purum sit, nullus colorib. aut auro ornatum. *Tolet. iv. c. 39. Ansel. lib. 7. c. 80. Caesar. lib. 4. cap. 103.*

Dist. 25. c. 3.

C A P. IX.

Diaconi propterea altari albis induti assistunt,

sistunt, vt caelestem vitam habeant, candidique ad hostias, & immaculati accedant, mūdi scilicet corpore, & incorrupti pudore. &c. *Aquisgr. cap. 7. in fine.*

CAP. X.

Stephanus constituit sacerdotes, & Leuitas vestib. sacratis in vsu quotidiano non vti, & nisi in ecclesia tantum. *Damas. in Steph.*

CAP. XI.

Siluester constituit, vt diaconi dalmaticis in ecclesia vterētur, & palla linostima laeua eorum tegeretur. *Damas. in Siluest.*

CAP. XII.

Zosimus constituit, vt diacones laeuas tectas de pallis linostimis haberent. *Ex Pont.*

De alimentis diaconorum. Tit. VII.

CAP. I.

DE redditibus ecclesiae quatuor partes fiant, quarum vna cedat Pontifici, alia presbyteris, & diaconis, & omni clero. &c. *Sil. in syn. Rom. cexxxiv. Episcop. c. 4.*

CAP. II.

Dist. 32. c. praeter. Statuimus, vt hi praedictorum ordinum (*loquitur de sacerdotibus diaconis, subdiaconis*) qui praedecessori nostro (*Leoni*) obedientes castitatem seruauerunt, iuxta ecclesias, quibus ordinati sunt, sicut oportet religiosos clericos, simul manducent, & dormiant, & quidquid eis ab ecclesiis venit, cōmuniter habeant. &c. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxiy. Episcopor. cap. 4. Iuo lib. 3. tit. 11, cap. 3. panor. Caesar. lib 8. cap. 44.*

CAP. III.

Diaconi, & ceteri clerici partem oblationum accipiant ab Episcopo, & presbyteris. *Ap. 4. G. 5. L.*

CAP. IV.

Statuimus in nostris ecclesiis, vel ciuitatibus, hoc esse seruandum; vt quidquid pecuniae a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conseruatum, & fideliter Episcopo praesentetur: qualiter exinde tres partes fiant aequales, vnam Episcopus habeat, & alteram presbyteres, & diacones inibi deseruientes consequantur; & inter se, vt dignitas, & ordo poposcerit, diuident: tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur. &c. *Emerit. cap. 14.*

CAP. V.

1. Cor. 9. b. Qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt, edunt; & qui altario deseruiunt, cū altario participant. &c. Deus ordinauit his, qui Euangelium adnuntiant, de Euangelio viuere. De Euangelio viuunt, qui nihil proprium habere volunt, qui nec habent, nec habere aliquid concupiscunt, non suorum, sed communium possessores. *Prosp. lib. 2. de vita actiua, & contemplat. cap. 15. apud Aquisgr. cap. 111.*

Diaconi habeant honorem Episcopis, & presbyteris, & antiquioribus diaconis; & clericis inferiores diaconis. Tit. VIII.

CAP. I.

Dist. 93. peruenit. 14. CVm in aliquibus locis, & vrbibus presbyteris diaconi eucharistiam dēt, quod neque canon, neque consuetudo tradidit; vt qui offerre non possunt, offerētibus dent corpus Christi; cum etiam quidam diaconi sint, qui ante Episcopos eucharistiam sumant: cessent igitur haec, & diaconi permaneant in sua mensura, sciētes se Episcopi ministros esse, presbyteris minores. Capiant ergo eucharistiam ordine suo post presbyteros, Episcopo eius dante, vel presbytero. Sed & non sedeant in medio presbyterorum diaconi; cum contra canonem, & ordinem id fiat. Si vero quis nolit obedire his, cesset a diaconatu. *Nicae. 18. G. 14. L. Aquisgr. 41. Burch. lib. 5. c. 26. Iuo par. 2. c. 36. decr. Ansel. lib. 7. c. 55. Caesar. lib. 8. c. 13.*

CAP. II.

Dist. 93. c. 5. Siluester clara voce dicebat ad coepiscopos, vt a subdiacono vsque ad lectorem omnes subditi esse diacono Cardinali vrbis Romae, in ecclesia honorem repraesentantes eidem. Pontifici vero presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus. &c. in omni loco repraesentent obsequium, siue in publico, siue in gremio ecclesiae. *Siluest. in syn. Roma. cclxxxiv. Episcop. c. 7. Burch. lib. 2. c. 224. Iuo par. 6. c. 299. decr. Ansel. lib. 7. c. 62.*

CAP. III.

Dist. 93. diacones. 13. in fi. Diaconi absque Episcopo, vel presbytero baptizare non praesumant. &c. Eos non in presbyterio residere, cum diuina celebrantur, vel ecclesiasticus habetur quicumque tractatus. Sacri corporis praerogationem sub conspectu Pontificis, seu presbyteri, nisi his absentibus, ius non habeant exercendi. *Gelas. ep. 1. c. 9. & 10. Burch. lib. 4. c. 57. Iuo par. 1. c. 252. & par. 6. c. 99. decr. Ansel. lib. 7. c. 54.*

CAP. IV.

Dist. 93. c. ul. in fi. Non cuiuslibet vtilitatis causa presbyterum, seu diaconum his praeferri, qui ante ipsos fuerint ordinati. *Gelas. ep. 1. c. 13. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 18. panor. & par. 6 c. 174. decr. Ansel. lib. 7. c. 38. Tarrac. lib. 3. c. 48. & lib. 6. c. 40.*

CAP. V.

De diaconibus vrbicis, vt non aliquid per se praesumant, sed honor presbyteris reseruetur. *Arel. I. c. 18.*

CAP. VI.

In secretario diaconos inter presbyteros sedere non liceat, vel corpus Christi praesente presbytero tradere non praesumāt. Quod si fecerint, ab officio diaconatus abscedant. *Arel. 4. c. 15.*

CAP.

CAP. VII.

Dist. 93. c. 15. Non oportet diaconum prius, quam † presbyterum sedere, sed cum iussione presbyteri sedeat. Similiter diaconi honorentur ab aliis ministris, & clericis. *Laod.* 20. M. Br. c. 40. *Aquisg.* 77. *Burch. lib.* 2. c. 221. *Iuo par.* 6. *cap.* 296. *decr. Anselm. lib.* 7. *cap.* 56. *Caesaraugust. lib.* 8. *cap.* 19.

† coram

CAP. IIX.

Dist. 93. c. 7. Diaconus ita se presbyteri, vt Episcopi ministrum esse cognoscat. *Cart. iv. cap.* 37. *Anselm. lib.* 7. *cap.* 57. *Caes. lib.* 8. c. 20.

CAP. IX.

Dist. 93. c. 19. Diaconus quolibet loco iubente presbytero sedeat. *Carth. iv. c.* 39. *Ans. lib.* 7. c. 59.

CAP. X.

Dist. 93. c. 19. Diaconus in conuentu presbyterorum interrogatus loquatur. *Carth. iv. cap.* 40. *Ans. lib.* 7. c. 60. *Caesar. lib.* 8. c. 20.

CAP. XI.

Non oportet diaconem sedere praesente presbytero, sed ex iussione presbyteri sedeat; similiter honorificetur diaconus a ministris inferiorib. & omnib. clericis. *Ag. c.* 65.

CAP. XII.

Diaconi presbyteris omni humilitate nouerint deferendum esse. *Andegauen. c.* 3.

CAP. XIII.

Dist. 93. c. 20. Nonnulli diacones in tantam erumpunt superbiam; vti sese presbyteris anteponāt, atque in primo choro ipsi priores stare praesumant, presbyteris in secundo choro constitutis. Ergo vt sublimiores sibi presbyteros agnoscant, tam hi, quam illi in vtroque choro consistant. *Tolet. iv. c.* 38. *Burch. lib.* 2. *c.* 222. *Iuo par.* 6. *c.* 197. *decr.*

CAP. XIV.

Dist. 93. c. viii. Scimus in aliquibus ecclesiis diacones ecclesiastica officia habentes, auctoritate propria ante presbyteros sedere. Id prohibemus, etsi dignitatem, vel officium habeāt, nisi personam Patriarchae, vel Metropolitani in alia vrbe in aliquo negotio sustineat, nam tunc vt ille honorabitur. Si quis contra fecerit, ex suo loco deiectus, vltimo loco ordinis sui in sua ecclesia constituetur, dicente Domino: Nolite quaerere primos accubitus. &c. Idem in ceteris sacris ordinib. mundi vero dignitates cedunt spiritalibus. *Trul.* 7. *Iuo par.* 6. *cap.* 129. *decr.*

Luc. 10. & (?)

CAP. XV.

De poena, & paenitentia imponenda his, qui presbyterum, diaconum, subdiaconum, iniuria affecerit. *Conc. apud Theod. uillam.*

Diaconi nihil agant sine consensu Episcopi, & reuereantur illum.

Tit. IX.

CAP. I.

Presbyteri, & diaconi sine voluntate Episcopi nihil agant. *Ap.* 39. *G.* 40. *L.*

CAP. II.

(*Admonebat Petrus Apostolus*) Episcopos sacerdotes suos, ac cunctos reliquos ecclesiae ministros, atq; omnem plebem sibi commissam verbo diuino, & mandato instruere, & dirigere, hosq; omnes eorum Episcopos tota animi virtute diligere, vt oculos suos, quia oculi sunt illorum: eorum praeceptis in omnibus obedire, etiam si ipsi aliter, quod absit, agant, memores Dominici praecepti: Quae dicunt, facite; quae autem faciunt, facere nolite. Ipsi autem Episcopi, si exorbitauerint, ab istis non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed supportandi, nisi in fide errauerint. *Clem. ep.* 1. *prope fin. Burch. lib.* 1. *cap.* 137. *Iuo par.* 5. *cap.* 251. *decr.*

2. q. 7. sacerdotes. c. 8.

Matt. 23. d.

CAP. III.

Si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, subdiaconi. &c. non solū infames, sed & extorres a regno Dei, & consortio fidelium, ac a liminibus sanctae Dei ecclesiae alieni erunt. *Clemen. epist.* 3. *in prin. Tribur. cap.* 8.

11. q. 3. c. 11. si autem vobis.

CAP. IV.

Cunctis fidelibus, omnibus presbyteris, & diaconibus, ac reliquis clericis attendendū est, vt nihil absque Episcopi proprii licentia agant. *Clem. ep.* 3. *post. med. Tribur. c.* 32. *Burch. lib.* 2. *c.* 93. *Iuo par.* 2. *c.* 123. & *par.* 9. *c.* 90. *decr. Caesar. lib.* 4. *c.* 97.

16. q. 1. c. 41.

CAP. V.

Diaconos propriam constituimus seruare mensuram, nec vltra tenorem paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus. &c. Non in presbyterio residere, cum diuina celebrantur, vel ecclesiasticus habetur quicumque tractatus. Sacri corporis praerogationem, sub conspectu Pontificis, seu presbyteri, nisi his absentibus ius nō habeant exercendi. *Gelas. ep.* 1. *c.* 9. & 10. *Burch. lib.* 4. *c.* 57. *Iuo par.* 1. *c.* 252. & *par.* 6. *c.* 99. *decr. Ansel. lib.* 7. *c.* 54.

Dist. 93. c. 13.

CAP. VI.

Si quis presbyter, vel diaconus contemnentes suum Episcopum separet se ab ecclesia, & altare erigat, & vocanti Episcopo non obediat, & si semel, atque iterum eum vocauerit, deponatur, & ministerium non tangat, neque honorem repetat. Si perseueret, & tumultuetur, per extraneas potestates, vt seditiosus coerceatur. *Antioch. c.* 5. *Mar. Brac. cap.* 37.

CAP. VII.

Episcopus prouinciae nostrae, si voluerit de parochitanis presbyteris, atque diaconibus cathedralem sibi in principali ecclesia facere; maneat illi per omnia licentia: hi tamen; qui fuerint transducti, humilitatem dignā Episcopo suo teneāt. &c. *Emerit. c.* 12.

CAP. IIX.

Placuit, vt si in ministerio diaconi, vel presbyteri officio aliquis constitutus extitit; si Episcopi, a quo ordinatus est, praecepetis

ptis non obedierit; vt in delegata sibi ecclesia officium dependat assiduum, quousque in vitio permanserit, & communione, & honore priuetur. *Vorm. cap. 29.*

Diaconi, & alii clerici, qui in vicis degunt, diebus sollemnioribus ad ciuitatem veniant. Tit. X.

CAP. I.

Dist. 92. c. vlt. Presbyter, diaconus, vel quilibet ecclesiae deputatus clericus, si intra ciuitatem fuerit, vel in loco, in quo ecclesia est, aut castella, aut vici sunt, aut villae, si ad ecclesiam, aut ad sacrificium quotidianum non venerit, clericus non habeatur; si castigatus per satisfactionem, veniam ab Episcopo noluit promereri. *Tolet. cap. 5.* M. *Brac. cap. 64.*

CAP. II.

De consecr. dist. 1. §. quis. 34. Pascha, Natali Domini, Epiphania, Ascensione Domini, Pentecoste, & Natali S. Ioannis Baptistae, & si qui maximi dies in festiuitatibus habentur, non nisi in ciuitatibus, aut parochiis (*missas*) teneant. Clerici, qui tunc in oratoriis, nisi iubente, aut permittente Episcopo, missas facere, aut tenere voluerint, a communione pellantur. *Agath. c. 21. Iuo par. 4. c. 9. decr.*

CAP. III.

7. q. 1. §. quis. 29. Si clericus ab ecclesia sua diebus sollemnibus defuerit, id est, Natiuitate Domini, Epiphania, Pascha, vel Pentecoste, & c. triennio a communione suspendatur. Similiter diaconus, vel presbyter, si per tres hebdomadas ab ecclesia sua defuerit. *Agath. c. 64.*

CAP. IV.

Si quis ex presbyteris, aut diaconis, qui neque in ciuitate, neque in parochiis, canonicus esse dinoscitur, sed in villulis habitans in oratorio sancto deseruiens, celebret diuina mysteria, festiuitates praecipuas Domini natale, Pascha, Pentecosten, & si quae principales sunt festiuitates reliquae, nullatenus alibi, nisi cum Episcopo suo in ciuitate teneat. &c. *Aruer. cap. 14. Burch. lib. 2. c. 231. Iuo par. 6. c. 306. decr.*

CAP. V.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui sine necessaria causa relicta ecclesia sua, in vrbe vagans tres dominicas dies tribus hebdomadibus non conuenerit, clericus deponatur, laicus communione arceatur. *Trull. c. 81.*

Ne diaconus in aliena ciuitate commoretur, neve suam ecclesiam relinquat. Tit. XI.

CAP. I.

Episcopus, presbyter, diaconus ab vna vrbe in aliam non transeat: sed ad eam in qua ordinatus est, reducatur. *Nicae. 15. Mart. Brac. c. 5. Aquisg. 43. Vide Tribur. 28. Burch. lib. 2. c. 97. Iuo par. 6. c. 174. decr. Anselm. lib. 6. c. 104.*

CAP. II.

Presbyter, diaconus, clericus extra paroeciam suam sine licentia sui Episcopi non ministret. Si vocatus ab eo non redeat, vt laicus communicet. *Ap. c. 15.* Si Episcopus alienus eum, vt clericum tractet, excommunicetur. *Ap. cap. 16.*

CAP. III.

Illam partem ecclesiasticae disciplinae, quae olim a sanctis Patribus, & a nobis saepe decretum est, vt nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio clericorum ab ecclesia (*ad ecclesiam*) cuiquam transire sit liberum, vt in integrum reuocet, admonemus. *Leo. ep. 84. ad Nicet. Aquileien. Episcop. in fine.*

CAP. IV.

Presbyteri, diaconi, qui dimittunt loca sua, & ad alia se transferunt, deponantur. *Arelat. c. 22. Burch. lib. 2. c. 95. Iuo lib. 3. tit. 6. c. 4. panor. & par. 6. c. 172. decr.*

CAP. V.

Nullus cuiuscunque ordinis clericus, non diaconus, non presbyter, nō Episcopus, quacunque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam, sed omnino aut excommunicetur, aut redire cogatur. &c. *Arelat. ij. c. 13.*

CAP. VI.

7. q. 1. §. quis. 24. Presbyter, diaconus, clericus nō relinquat suam paroeciam; si admonitus non redeat, deponatur. *Antioch c. 3. Aquisgr. c. 71. Mar. Brac. c. 34. Ansel. lib. 7. c. 195.*

CAP. VII.

Sacerdotes, & Leuitae, & sequentis ordinis clerici, qui in diuersas Imperii vestri partes, maximeque in Italiae regionem fuga lapsi sunt, vestra auctoritate per missos vestros diligenter perquirantur, & in praesentiam vestram venire compellātur; & per vestram clementiam vnicuique ecclesiae, a qua per contumaciam defecerunt, restituantur. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 3. c. 13.*

Ne diaconus sine litteris sui Episcopi suscipiatur. Tit. XII.

CAP. I.

Episcopus, presbyter, diaconus peregrinus sine commendatitiis non suscipiatur, neque cum eis ad communionem, nisi bene senciat de religione, sed ad necessaria tantum. *Ap. 33. G. 34. L.*

CAP. II.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium non transeunt, vel quicumque clerici sine commendatitiis a suo Episcopo litteris non recipiantur. *Greg. vij. in conc. Rom. ann. inter. c. 23.*

CAP.

CAP. III.

Presbytero, aut diacono, aut clerico sine Antistitis sui epistolis ambulanti communionem nullus impendat. *Agath. c.52. Epaun. c.6. Aurel. iij. cap. 15. Vorm. c.18. Burch. lib.2. c.44. Iuo par.6. c.145. decr.*

De vita, & honestate diaconorum, & hypodiaconorum. Tit. XIII.

CAP. I.

De consec. d.5. c.37. Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quae aut in nuptiis, aut in conuiuiis exhibentur, interesse, sed ante quam thymelici ingrediantur, surgere eos, & inde abire. *Laod. c.54. Aquisgr. c.83. Mar. Brac. c.60. Iuo par.11. c.78. decr. Caesar. lib.8. c.83.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, atq. diaconus tam sancta conscientia resplendeant, vt effugiant probitate actuum, maledicorum obloquia, & testimonium in se diuinum implere contendant, quo Dominus ait: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videntes vestra bona opera glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. *Aruer. cap.1 5. Matisc. cap.1.* *Matth.5.*

CAP. III.

Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, vel presbyter in plateis resideat, certe nec in plateis stare, & fabulis diuersis commisceri. Quod si quis facere praesumpserit, repellendum omnino ab officio, & excrādum, si non emendauerit; & a communione, & ab officio priuetur. *Narbon. c.3.*

De temperantia diaconi, & hypodiaconi in victu. Tit XIV.

CAP. I.

Dist.35. c.1. Episcopus, presbyter, diaconus aleae, vel ebrietati deditus, cesset, vel deponatur. subdiaconus, lector, cantor similia faciens, cesset, aut excommunicetur. *Apost. c.42. & 43. Raba. c.28. de paenit. Burch. lib.14. c.5. Iuo lib.3. tit.15. c.4. panor. & par.13. c.73. decr. Caesar. lib.8. c.50. & 100.*

CAP. II.

Dist.44. non oportet. c.2. Quod non oporteat sacro ministerio deditos a presbyteris vsque ad diaconos; & reliquum ecclesiasticum ordinem. &c. ingredi tabernas. *Laod. c.24. Aquisg. cap.60. Capitul. lib.1. c.14. Burch. lib.2. c.131. Iuo par.6. 205. decret.*

CAP. III.

Ne cleri. vel mona ch. cap.1. Gregor. ix. & in 1. collect. Ministri altaris Domini, vel monachi. &c. a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia: de his tamen pauca perstringimus. &c. In deliciis viuere velle, gulam, & ebrietatem sequi. &c. Magunt. sub Carolo cap.14. & Magunt. sub Rab. c.13. Capitul. lib.7. c.172. in addit. Burch. lib.8. c.90. Iuo par.7. c.108. decr.

CAP. IV.

Episcopi, & Dei ministri non debent comessationibus, & vinolentiis nimis incumbere: sed considerent sententiam Domini dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. moderate enim cibum, & necessarium potum sumant; vt iuxta Apostolum, sobrii sint, parati ad seruitium Domini. *Remen. c.18. Burch. lib.14. c.2. Iuo par.13. c.71. decr.* *Luc.21.* *1.Pet.5.*

De castitate diaconi, & hypodiaconi. Tit. XV.

CAP. I.

Episcopos, presbyteros, & diaconos, ita placuit, vt condecet sacrosanctos Antistites, & Dei sacerdotes, nec non & Leuitas, vel qui sacramentis diuinis inseruiunt, continentes in omnibus quo possint simpliciter, quod a Deo postulant, impetrare: vt quod Apostoli tradiderunt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoque custodiamus. *Carth. c.3. & 4. Carth. ij. c.2. L. Raban. c.29. de paenit. Iuo lib.3. tit.8. c.10. panor.* *Dist.31. c.3. & dist. 84. c.3. cum in praeterito.*

CAP. II.

Non solum castitatem retinendam Pontifices suo corpore censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus, modis omnibus obseruandā constituant vt ex his, qui castitatis voluerit patientiam violare, tali forte coerceatur; vt vltimus, a quo est gradu deiectus, Deo amplius non ministret, sed sacerdotis sui electione sit tali claustro conseptus, vt ceteros suo exemplo corrigat, & ille ex paenitentia reuiuiscat. *Toletan. sub Reccared. Rege xvi. Episcop. c.1.*

CAP. III.

Hoc sancta synodus fieri eligit, vt annuis vicibus vnusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros, & diaconos suae dioecesis ad locum, vbi Episcopus elegerit, congregare praecipiat: &c. cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse praemoneat: quosque etiam parsimoniae, & sobrietati, atque veridicae castimoniae honestorum virorum testimonio fama commendet. Sollicitum etiam pro hac re vnumquemque nostrum esse conuenit; vt curiosa indagine perquiramus, si presbyteris, & diaconibus atque subdiaconibus, & clericis pudica, & casta sit vita. &c. *Osten. syn.*

CAP. IV.

Sancta instituit synodus, vt constitutio, quae dudum in concilio Oscensi constituta quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret. & omnia, quae ex castimonia presbyterorum, & inferius clericorum conscripta sunt, habeant

habeant eandem formam.&c.*Syn.Egarn.*

CAP. V.

Quando presbyteri, aut diaconi per parochias constituuntur, oportet eos primum professionem Episcopo suo facere, vt caste, & pie viuant sub Dei timore; vt dum eos talis professio obligauerit, vitae sanctae disciplinam retineant. *Tolet iv. c.26. Capit. lib.7.c.466. Burc.lib. 2.c. 157. Iuo lib.3.tit. 2.c.15.panor.& par. 3.c.130. & par.6.cap. 248.decr.Ansel.lib.7.c.106.*

Ne diaconus, vel hypodiaconus vxorem ducere audeat, aut concubinam habere. Tit. XVI.

CAP. I.

NVllus subdiaconorum ad nuptias trãsire, aliqua praeuaricatione praesumat.*Siluest.in synod.Rom.cclxxxiv. Episcoporum cap.8.*

CAP. II.

Dist.32.c.5.nullus. & cap.6. praeterea. Quicumque sacerdotũ, diaconorum, subdiaconorum post constitutum beatae memoriae praedecessoris nostri sanctissimi Papae Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit; ex parte omnipotentis Dei, auctoritate beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, praecipimus, & omnino contradicimus; vt missam non cantet, neque Euangelium, vel epistolã ad missam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum his, qui praefatae constitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super huiusmodi, Deo concedente, procedat. *Nicol.ij.in syn. Rom. cxij. Episcopor.c.3.Iuo lib.3.tit.11.c.3.panor.Caesar.lib.8.c.44.*

CAP. III.

Dist. 27. c.3. Presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicimus: contractaque matrimonia ab huiusmodi personis disiungi, & personas ad paenitentiam debere redigi, iuxta sacrorum canonum definitionem iudicamus.*Callist.ij.in syn. Rom. c.20.Paenit.Rom.lib.8.c.8.*

CAP. IV.

Dist. 28. c.2. Decernimus, vt hi, qui in ordine subdiaconatus, & supra vxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant.&c.[Statuimus, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares.&c.qui sacrum † transgredientes propositum, vxores sibi copulare praesumpserint, separentur.&c. Qui etiam ab inuicem separati pro tantis excessibus condignam paenitentiam agant.*Inn.ij.in syn.Rom.c.5.Eug.iij.in syn.Rem.c.7.Paenit. Rom. tit.8.c.7.& in fine Iuonis panorm.* *17.q.1.c.40. † sanctũ*

CAP. V.

Qui in ordine subdiaconatus, aut supra vxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant. *Eugen.iij.in syn.Rem.c.3.in edit.c.2.*

CAP. VI.

Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici.&c. qui sacrum transgredientes propositum, vxores sibi copulare praesumpserint, separentur.&c.& agant paenitentiam.*Eugen.iij.in concil.Rem.c.7.*

CAP. VII.

Dist. 31. c.10. Lex continentiae eadem est ministris altaris, quae Episcopis, atque presbyteris, qui cũ essent laici, siue lectores, licite, & vxores ducere, & filios procreare potuerunt; sed cum ad praedictos peruenerint gradus, coepit eis non licere, quod licuit.&c.*Leo ep.92.ad Rustic.Narbon.Episcop.c.3.Burch.lib.2.c. 114. Iuo lib.3.tit.8.c.23.panor.& par. 6.c.68.decr.Ansel.lib.7.c.135.Caesar.lib.8.c.57.Tarrac.lib.1.c.101.*

CAP. IIX.

Cognouimus, quod quidam diaconus, nomine Ioannes, postquam consecratus est minister, accepisset vxorẽ.&c.Si ita est, hoc tua fraternitas pro Dei amore corrigat.&c. *Vitalia.ep.3.*

CAP. IX.

Dist. 34. c. 17. § subdiac. Subdiaconus defuncta vxore, si vxorem aliã duxerit; ab officio, in quo ordinatus fuerat, remoueatur, & habeatur inter ostiarios, & lectores.&c. Qui vero tertia acceperit, abstẽtus biennio, postea inter laicos reõcciliatus per paenitentiam communicet. *Tolet. c. 4. Mart.Brac.c.44.*

CAP. X.

Si quis diaconus in captiuitate redactus, vxori fuerit copulatus, reuersus ab officii omnino ministerio remouendus est. cui sufficere debet pro actus sui leuitate, impleta paenitentia, pro satisfactione communio. *Aurel.ij.cap.8.*

CAP. XI.

Relatum est nobis, quosdam subdiaconos, postquam ad sacri ordinis peruenerint gradum, carnis immunditia sordidari, cum scriptũ sit: Mundamini, qui fertis vasa Domini. &c.& nouis vxoribus quoque copulari, asserentes hoc ideo sibi licere, quia benedictionem a Pontifice se nesciunt percepisse. &c. Ideo cum subdiacones ordinantur, cum vasis ministerii benedictio eis ab Episcopo detur: sicut in quibusdã ecclesiis vetustas tradit antiqua.&c.omni ab illis sorde mulierũ ac familiaritate remota. Quod si hoc vulnere deinceps fuerint sauciati; mox erunt sub paenitentiae onerib. vsque ad extremum vitae monasteriis religandi. *Esa.52.c.*

CAP. XII.

Apud Apostolicos canones reperitur, in clerũ vocatos ante nuptias posse vxores ducere lectores, & cantores tantum: statuimus subdiaconum, diaconum, presbyterum post ordinationem non posse vxorem ducere; si

 fecerit,

fecerit, deponatur. &c. *Trull. cap.6.Vid.Ap. cap.26.G, 27.L.*

CAP. XIV.

Presbyteri, & diacones, & subdiaconi, sicut lex canonum praecipit, nec vxores, neque concubinas habeant. & qui eas modo habent, ita eas sine mora peracto hoc concilio derelinquant, vt nunquam vlterius ad eas accedant. Qui vero derelinquere eas noluerint, a proprio gradu, & officio cessent; & inter lectores, & cantores permaneant. *Bituricen.cap.5.apud.Lemouicen. acti.2.*

CAP. XV.

Episcopi nullum amplius ad subdiaconatus gradum ordinent, nisi in praesentia Episcopi ante altare sedis Deo promittat, numquam se habiturum vxorem, neque concubinam; & si tunc eam habuerit, mox ei abrenuntiet. *Bituricen.c.6.apud. Lemouic.act.2.*

Diaconus, & Hypodiaconus, qui habet vxorem, abstineat ab ea. Tit. XVII.

CAP. I.

Quod dignum, & pudicum, & honestum est, suademus; vt sacerdotes, & Leuitae cum vxoribus suis non coeant, quia in ministerio diuino quotidianis necessitatibus occupantur. Ad Corinthios namque Paulus scribit. Abstinete vos, & vacetis orationi. (1.Cor. 7. d.) Si ergo laicis abstinentia imperatur, quanto magis sacerdos vtique omni momento paratus esse debet munditiae puritate securus? &c. *Syric.in syn. Rom.ep.4.c.9. apud concil. Telen.Vid.Inn.ep.2.c.9.& ep.3.c.1.*

CAP. II.

Sacrorum canonum instituta renouantes praecipimus; vt a tempore subdiaconatus nulli liceat carnale commercium exercere: quod qui deprehensus fuerit, ordinis sui periculum sustinebit. *Vrban. ij. in syn. apud Melfi.cap.2.*

CAP. III.

Eos, qui subdiaconatus vxoribus vacare voluerint; vt ab omni sacro ordine remouea mus, officioque, atque beneficio ecclesiae carere decernimus. (Dist. 32. c.10.) Quod si ab Episcopo commoniti non se correxerint, Principibus licentiam indulgemus, vt eorum feminas mancipent seruituti. &c. *Vrba.ij.in syn. apud Melfi.c.12.Iuo lib.3.tit.8.c. 18.panor.*

CAP. IV.

Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & vxorum contubernia penitus interdicimus. &c. *Callist.ij.in conc.Rom. cap.3.*

CAP. V.

Vnde scis tu, qui passim sacrarii † panes indignis impendis, si a mulieribus mundi sunt? Vnde & Dauid ab Achimelech. &c. panes propositionis accepit. &c. (De cons. dist. 2. c. 23. trib. in f. 1.Reg.21. b.) Ad dominica autem ministeria † tales eligantur, qui ante ordinationem suam coniuges suas nō nouerint. (Dist. 81. ministri. c.19.) Quod si post ordinationem ministro altaris contigerit proprium inuadere cubile vxoris; sacrarii non † intret limina, nec ab offerentibus holocausti oblationē suscipiat, nec ad Dominici corporis portionem † accedat, sed † aquam sacerdotibus porrigat ad manus; ostia forinsecus claudat, minora gerat officia; vrceum, siue calicem ad altare non sufferat. *Clem.ep.2.post prin.Iuo par. 2.c.86.& par.6. c. 87.decr. Ansel.lib.8.c.2. Caesar.lib.8.c.59.*

(† sacrarii † mysteria † portionem † nec)

CAP. VI.

Plurimos sacerdotes Christi, atque Leuitas, post longa consecrationis suae tempora, tam de coniugibus propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac praescriptione defendere; quia in veteri testamento sacerdotib. ac ministris generandi facultas legitur attributa. (Dist.82. c.3.) &c. Quarum sanctionum sacerdotes omnes, atque Leuitae insolubili lege cōstringimur; (Leu.21.c. Luc. 1.d.) vt a die ordinationis nostrae, sobrietati, ac pudicitiae, & corda nostra mācipemus, & corpora; dummodo per omnia Deo nostro in his, quae quotidie offerimus, sacrificiis placeamus. Qui autem in carne sunt. &c. Deo placere non possunt. (Rom.8.b.) &c. Ignoranter lapsi sine vllo honoris augmento, in hoc, quo detecti sunt, quamdiu vixerint, officio perseuerent; (Dist. 81. quia. c.4.) si tamen post hac continentes se studuerint exhibere. Hi vero, qui illiciti priuilegii excusatione nituntur, & sibi asserunt veteri hoc lege concessum; nouerint se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne vsi sunt, Apostol. sedis auctoritate deiectos, nec vmquam posse veneranda attrectare mysteria, a quibus se ipsi, dum obscoenis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. &c. Si quilibet Episcopus, presbyter, atque diaconus deinceps fuerit talis inuentus, iam nunc sibi omnem per nos indulgentiae aditum intelligat obseratum. quia ferro, necesse est, excindantur vulnera, quae fomentorum nō senserint medicinam. *Syric.ep.1.c. 7.Iuo part.6.c.50.decr.Caesar.lib.8. cap.53. Tarrac.lib.6.c.35.*

CAP. VII.

Praeterea, quod dignum, & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omnino debet; vt sacerdotes, & Leuitae cum vxoribus suis non misceantur. (Dist. 31. eo. c.4.) &c. *Innoc. ep. 2. c.9. Burch. lib.2.cap.118. Iuo lib.3.tit. 8.c.11.panor. & part.6. cap. 94. & 194. decr. Anselm. lib.7. cap.132.*

CAP. IIX.

Proposuisti, quid de his obseruari debeat, quos in diaconii ministerio, aut in officio presbyterii positos, incontinentes esse, aut fuisse, generati filii prodiderunt. (Dist. 82. c.2.) De his & diuinarum legum manifesta est disciplina, & beatae recordationis viri Syricii Episcopi monita euidētia commearunt; vt incōtinentes

tes in officiis talibus positi, omni ecclesiastico honore priuarentur; nec admittantur ad tale ministerium, quod sola continentia oportet impleri. Est enim vetus admodum sacrae legis auctoritas, iam inde ab initio custodita, quod in templo anno vicis suae habitare praecepti sunt sacerdotes, vt seruientes sacris oblationibus puros, † & ab omni labe purgatos † sibi vindicent diuina mysteria; neque [eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum vxore carnale consortium; quia scriptum est: Sancti estote, quia & ego sanctus sum Dominus Deus vester. Quibus vtique propter sobolis successionem vxoris vsus fuerat relaxatus, quia ex alia tribu. &c. ad sacerdotium nullus fuerat praeceptus accedere: quanto magis hi sacerdotes, vel Leuitae pudicitiam ex die ordinationis suae seruare debent, quib. vel sacerdotiū, vel ministeriū sine successione est; nec praeterit dies, qua vel a sacrificiis diuinis, vel a baptismatis officio vacēt? &c. Si ad aliquos forma ista ecclesiasticae vitae, pariter & disciplinae, quae ab Episcopo Syricio ad prouincias commeanit, non probabitur peruenisse, his ignorantibus venia remittetur; ita vt de cetero penitus incipiant abstinere, & ita gradus suos, in quibus inuenti fuerint, sic retenent; vt eis non liceat ad potiora conscendere, † quibus in beneficio esse debet, quod hunc ipsum locum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem sciffe formam viuendi missam a Syricio deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abiecisse, illi sunt modis omnibus submouendi; quia post admonitionem cognitam, praeponendā arbitrati sunt voluptatem. *Inn. ep. 3. c. 1. & ep. 2. c. 9. Troslei. c. 9. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 12. & tit. 11. c. 5. panor. & par. 6. c. 57. decr. Anselm. lib. 8. c. 8. Tarrac. lib. 6. c. 194.*

Lev. 1. a. 1. p. 24. c. † puri † purgati *Dist. 31. c. 6. Lev. 11. g. & 20. b.* † ascendere.

CAP. IX.

Cum extra clericorum ordinem constitutis nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum; ad exhibendam tamen perfectae continentiae puritatem, nec subdiaconibus quidem carnale connubium conceditur, vt, & qui habent, sint tamquam non habentes, & qui non habent permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri; quanto magis in primo, aut secūdo, vel tertio seruandum est? ne aut leuitico ministerio, aut presbyterali honori, aut Episcopali excellentiae quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate vxoria necdum fraenasse detegitur. *Leo ep. 82. c. 4. ad Thessal. Episc. Burc. l. 2. c. 148. Iuo l. 7. tit. 18. c. 3. pan. & p. 6. c. 98. & c. 221. decr. Ansl. l. 7. c. 137.*

Dist. 32. omnium. cap. 2. 2. Cor. 7. e.

CAP. X.

Placuit in totū prohibere Episcopis, presbyteris, diaconibus, ac subdiaconibus positis in ministerio, abstinere se a coniugibus suis, & non generare filios. &c. *Elib. c. 33.*

CAP. XI.

Tres gradus sacerdotii castos esse oportet, Episcopos, & presbyteros, & diaconos; quod Episcopi, sacerdotes, & Leuitae diuinis sacrificiis sernēt; vt possint a Deo, quod petunt, impetrare; & quod ab Apostolis traditum est, & ab antiquitate seruatum, nos obseruemus. Ab vxoribus abstineant Episcopi, presbyteri, diaconi, & omnes, qui sacra contingunt. &c. Pudicitia custodiatur ab omnibus his, qui altari seruiunt. *Carth. 3. & 4. G. Carth. 5. c. 2. L. Raban. c. 29. de paenit. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 10. panor.*

Dist. 84. c. 3. cū in praeterit. & dis. 3. c. 3. Epis.

CAP. XII.

Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, qui ab vxore non abstinet, ab officio ecclesiastico amoueatur. *Carthag. capit. 25. G. Carthag. v. capit. 3. L. Afric. capit. 37. L. Trul. 13. Magun. sub Arnul. capit. 19. Iuo lib. 3. titu. 8. cap. 22. panor. Anselm. lib. 8. cap. 7.*

Dist. 32. placuit. c. 13. dist. 84. c. 4. cū de quorundam.

CAP. XIII.

Diacones, si vel integri, vel casti sint, & continentis vitae; etiam si vxores habeant, in ministerio constituantur; ita tamen, vt si qui etiam ante interdictum, quod per priores ante nos Episcopos constitutum est, incontinenter cum vxoribus vixerint, presbyterii honore non cumulentur. *Tolet. cap. 1. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 5. panor.*

CAP. XIV.

Placuit, vt si presbyteri, vel diaconi coniugati ad torum vxorum suarum redire voluerint, Papae Innocentii ordinatio, vel Syricii Episcopi auctoritas seruetur. Quod si ad aliquos formula illa ecclesiasticae vitae, pariter & disciplinae, quae a Syricio Episcopo ad prouincias commeanit, non probabitur peruenisse, eis ignorationis venia remittitur; ita, vt de cetero penitus incipiāt abstinere; & ita gradus suos retineant, vt ad potiora, eis non liceat, ascendere: quibus in beneficio esse debet, quod locum ipsum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem sciffe formam viuendi missam a sancto Syricio Episcopo deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abiecisse; illi sunt modis omnibus submouendi; eo quod post admonitionem cognitam, praeponendam arbitrati sunt voluptatem. *Agath. cap. 9. Vid. Syric. ep. 1. capit. 7. & epist. 4. cap. 9. Innocent. ep. 2. cap. 9. & ep. 3. cap. 1.*

CAP. XV.

Non ordinentur diacones coniugati, nisi qui prius conuersionis proposito confessi fuerint castitatem. *Arausi. 22.* Si quis autem post acceptam benedictionem leuiticam, cum vxore sua incontinens inuenitur, ab officio abiiciatur. *Arausi. 23.*

Dist. 28. praeterea. c. 7.

CAP. XVI.

Licet a Patribus nostris fuerit constitutū, vt quicumq; sacerdos, vel Leuita filiorum procreationi operam dare fuisset coni-

ctus, a communione Dominica abstineret: nos tamen.&c.decreuimus; vt sacerdos, vel Leuita coniugali concupiscentiae inhaerēs, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat. &c. Sed vt haec valeant obseruare, fomitem omnium vitiorum oportet abscindi Apostolo praecipiente: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.&c. Neque fornicatores, neque idolis seruientes, neque ebriosos regnum Dei possessuros. *Turon.cap.2.*

Eph.5.d. *1.Cor.6.*

CAP. XVII.

Nullus clericorum a subdiacono, & supra, quos vxores in proposito suo accipere inhibetur propriae, si forte iam habeat, misceatur vxori; quod si fecerit, laica communione contentus, iuxta priorum canonum statuta, ab officio deponatur. Quem si sciens Episcopus suus in hac vilitate permixtionis viuentem, ad officium postea admiserit, & ipse Episcopus ad agendam paenitentiam tribus mensibus a suo officio sequestratus. *Aurel.iij.cap.2.*

CAP. XIIX.

Cum presbyteri, atque diaconi sublimi dignitatis apice praerogentur, actibusque omnino saeculi renuntient, & ad sacrum ministerium electi repudient; & quisquis est presbyter, atque diuino munere benedictione percepta, vxoris suae prius, frater ilico efficiatur ex coniuge; † attamen quosdam. &c. inhibita coniugia repetisse reperimus, quod nati etiam filii prodiderunt. Quod quisquis fecisse cognoscitur, omni in perpetuum, quam admisso iam crimine perdidit, dignitate priuabitur. *Aruer.c.12.*

†& coniugis.

CAP. XIX.

Ab officio degradētur sacerdotes, & diaconi, qui cum coniugibus suis communem lectulum, vel caellulam habuerint. *Aurel. iv. cap. 17.*

CAP. XX.

Si inuentus fuerit presbyter cum sua presbytera, aut diaconus cum sua diaconissa, aut subdiaconus cum sua subdiaconissa: annum integrum excommunicatus habeatur, & depositus ab omni officio clericali. &c. inter lectores in psallentium choro colligatur. *Turon. ij. cap. 20.*

CAP. XXI.

Si quis clericus post acceptā benedictionem cuiuslibet loci, vel ordinis, ad coniugalem torum iam sibi illicitum, denuo redire praesumpserit, vsque in diem vitae ab honore accepti ordinis, sicut habent antiquorum Patrum canones, ab officio deponatur, ei tantummodo communione concessa. *Aurel. v.c.14.*

CAP. XXII.

Compertum est a sancto concilio, Episcopos, presbyteros, & diaconos venientes ex haeresi, carnali adhuc desiderio vxorib. copulari. Ne ergo de cetero hoc fiat, praecipitur, quod & canonibus prioribus cōtinetur; vt non liceat eis viuere libidinosa societate: sed manente inter eos coniugali fide † communem vtilitatem habeant, & non sub vno conclaui maneant.&c. Si quis vero post hanc conuentionem obscoene cum vxore elegerit viuere, vt † lector habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico iacuerint, si contra veterum imperata, in suis caellulis mulierum, quae infamiae suspicionem possunt generare, consortium habuerint; illi canonice quidem distringantur, mulieres vero ab Episcopis venundentur, & pretium ipsum pauperibus erogetur. *Tolet.iij.c.5.*

† lege † nec

CAP. XXIII.

Quicumque vxoribus iuncti ad diaconatus, aut presbyteratus ordinem quoquo modo peruenerint; non solum lecto, sed etiam frequentatione quotidiana debeant de vxoribus suis sequestrari. Quod si, quod Deus auertat, de eorum familiari contubernio post acceptam benedictionem infans natus paruerit, ab officii gradu priuetur. *Lugd.ij.c.1.*

CAP. XXIV.

Episcopi, presbyteri, vel vniuersi honoratiores clerici, cum sublimi dignitatis apice sublimantur, actibus omnino renuntient saeculi, & sacro electi ministerio repudient carnale consortium.&c. & quisquis ille est, diuini muneris benedictione percepta, vxori suae pius frater ilico efficiatur ex coniuge. &c. *Matiscon.cap.11.*

CAP. XXV.

Non licet presbytero in vno lecto post acceptam benedictionem cum presbytera dormire, nec in peccato misceri, nec diacono, nec subdiacono. *Antisio.c.21.*

CAP. XXVI.

Peruenit ad nos, quosdam sacerdotes, & ministros obliuiscentes maiorum, & veterū constitutorum, aut vxorum, aut quarumcunque feminarum immunda societate, & execrabili contagione turpari; & pessima cordis obstinatione, tam sacris litteris, quam Patrum regulis obuiantes.&c. quibus quanto est pertinacior vis † in malis, tanto austerioribus conuenit obuiare decretis.&c. Omnes Episcopi id ipsum in suis quaerere sollicite curent; & cum repererint, omnes placita eautione taliter distringant, vt numquā vlterius tam abominanda committant. &c. *Toletan.iix cap.5.*

† vsus

CAP. XXVII.

In Romana Ecclesia in ordine canonis traditur, vt qui ad ordinem diaconi, vel presbyteri veniunt, promittant se suis vxoribus non copulare. &c. *Trul. 13. Iuo lib. 3. tit. 8.cap.3.panor.*

Dist. 31. quoniam. 13.

CAP. XXIIX.

Placuit, vt Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi abstineant se a coniugibus, & nō generent filios. Quod si hoc decretum violauerint, ab honore clericatus pellantur. *Vorm.cap.9.*

Ne

Ne apud diaconum, vel hypodiaconum habitent feminae, praeter matrem, & sororem. &c. Tit. XIIX.

CAP. I.

Dist. 32. c. 16. INterdixit per omnia magna synodus, nõ Episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere, subintroductam habere, nisi forte aut matrẽ, aut sororem, aut amitam, aut materteram, vel eas tantum personas, quae suspiciones effugiunt. *Nicae. c. 3. Aquisgr cap. 39. Trosl. cap. 9. Martin Brac. cap. 32. Iustin. Nouell. 123. in prin. Capitul. lib. 1. cap. 4. Burch. lib. 2. cap. 109. Iuo lib. 3. tit 8. cap. 29. panor. & par. 6. cap. 186 decr. Ansel. lib. 7. cap. 133. Caesar. lib. 8. cap. 63.*

CAP. II.

De excess. Prael. c. 4. & c. ix. de cohab cler. c vl. & in 1. coll. Clerici in sacris ordinibus constitutis, qui mulierculas suas in domibus suis sub incontinentiae nota tenuerint; aut abiciant eas, & continentes viuant, aut ab officio, & beneficio ecclesiastico fiant alieni. *Alexand. iij. in concil. Later. cap. 11.*

CAP. III.

Presbyteri, vel diaconi subintroductas mulieres nullo modo secum audeant habitare, † nisi forsitan matrem suam, aut proximitatem generis sibi habẽtes, quae suspiciones effugiant, sicut in synodo Nicaena continetur. Si quis vero praesumpserit praeter statuta agere; sacerdotii sui priuetur honore. *Zachar. in synod. Rom. c. 2.*

† habere.

CAP. IV.

Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & vxorum contubernia penitus interdicimus, & aliarum mulierum cohabitationes, praeter quas synodus Nicaena propter solas necessitudinum causas habitare permisit; videlicet, matrem, sororem, amitam, vel materteram, aut alias huiusmodi, de quibus nulla iuste valeat oriri suspicio. *Callist. ij. in conc. Rom. cap. 3.*

CAP. V.

Cum his, qui in sacro sunt ordine constituti, habitare mulieres perhibentur; de quibus ne antiquus humani generis inimicus exultet, omnium definiendum consensu est; vt praeter eas, quas sacri canones complectuntur, alias mulieres habere secum nõ debeant. *Greg. ad Syagr. & Aetheri. Episc. lib. 7. reg. ep. 108. vel 110. cap. 3.*

CAP. VI.

Si quis de clericis a gradu diaconatus in solario suo mulierem, praeter auiam, matrem, sororem, filiam, neptem, vel cõuersam secum vxorem, habere praesumpserit, a communione alienus habeatur. Par quoque & mulierẽ, si se separare noluerit, poena percellat. *Arel. ij. cap. 3.*

CAP. VII.

Antiqua concilia non siluerunt, vt nullus clericorum a gradu subdiaconatus, & supra, in consortio familiaritatis habeat mulierẽ, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Sed si sunt ei huiusmodi seruitia; matri, vel sorori, vel alii propinquae cõtradat, & quidquid cum suis manibus perfecerint, proprio domino deferatur. Si propinqua deest, alterius domus adhaerens quaeratur, ita vt femina domum eius non ingrediatur. &c. *Toletan. ij. cap. 3.*

CAP. IIX.

Episcopus, presbyter, diaconus tam sancta conscientia resplendeant, vt effugiãt probitate actuum maledicorum obloquia, & testimonium in se diuinum implere contendant, quo Dominus ait: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Fugiatur ab his extranearum mulierum culpanda libertas; & tantum cum auia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas compulerit, habitent; de quibus, vt priorum canonum series cõtinet, nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari. In cubiculo etiam horum, atque caellario, vel familiari quolibet seruitio, neque sanctimonialis vlla, neque extranea mulier, neque ancilla vllo modo admittatur. Quod si quis praeceptorũ Dei immemor crediderit contemnendum, sciat se auctoritate canonica, communionis sine dubio iacturam subire. *Aruer. cap. 15 & 16. Matisc. c. 1.*

Mat. 5. h.

CAP. IX.

Nullus clericorum Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, quasi sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam, pro confirmatione rerum in domo sua stabilire praesumat; quae & ipsa extranea est, dum non est mater, aut soror, aut filia. &c. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, de hac re statuta Patrum, vel nostra temerare praesumpserit, excommunicetur. *Turon. ij. cap. 11.*

CAP. X.

Nullus Episcoporum, presbyterorum, & diaconorum; extranearum mulierum intra domum praesumat habere solatium, quib. etiam pro vtilitate sua aliqua familiaritas re gẽda committat. Quod etiam de propinquis feminis indicentes, similiter prohibemus; ne sub concessa sibi licentia parentali, ex earum sequipedis memoratorum vita, vel opinio polluatur. *Aurel. v. cap. 3.*

CAP. XI.

Licet iam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renouare; vt si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, praeter personas, quae in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatẽ habere praesũpserit, quae dedecoris, vel adulterii possit adferre suspicionẽ,

iuxta statuta canonum ab ordine degradetur. *Cabil. c. 3.*

CAP. XII.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, vt nullus sacerdotum, siue quisque de clero absque honesto, & com petenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se praesumat adiungere; & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis; ne licentia sororum, vel propinquarum mulierum, quisquam solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Huius praeceptionis transgressores sex mensibus se nouerint pœnitentiae legibus subiacere. *Bracar. iij. cap. 4.*

CAP. XIII.

Quicumque clericatus vtuntur officio, extranearum mulierum familiaritatem habere prohibentur; matrum, sororum, aut filiarum sibi solatia intra domum suam nouerint tantum esse concessa. Sed quia sub occasione istarum personarum aliae mulieres subintroduci coeperunt; sancti Africani canones decreuerunt, vt nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeant accessum ad viduas, vel virgines, vel quascumque feminas; sed vbi, aut clerici praesentes sint, aut graues ali qui Christiani. &c. Hinc Christiani Imperatores legem decreuerunt dicentes: Presbyteris, diaconis, & subdiaconis, & aliis in clero scriptis, non habentibus vxores secūdum regulas diuinas, interdicimus & nos, mulierem habere in sua domo, excepta matre, & filia, & sorore, & aliis personis, quae omnem quaerelam effugiunt. Si quis autem aduersus istam obseruationem mulierem in sua domo habuerit, quae potest inferre suspicionem turpitudinis; & ille a clericis suis audierit, quod cum tali muliere non debeat habitare, & noluerit eam a sua domo repellere, vel accusatore emergente probatus fue rit cum tali muliere inhoneste versari; tunc Episcopus secundum ecclesiasticos canones clero eum repellat, curiae ciuitatis eius, cuius clericus est, tradendum. &c. *Trosle i. c. 9.*

CAP. XIV.

De cohab. cleric. c. 2. in 1. collect.

Nullus presbyter, diaconus, subdiaconus cōcubinam habeat; sed nec aliam feminam, vnde mala suspicio habeatur, in vna domo secum teneat. *Pictau. c. 9.*

CAP. XV.

Nullus Episcopus, neque presbyter, neque diaconus, neque omnino aliquis ex clero licentiam habeat intromittendi ad se quasi adoptiuam aliquam mulierem, quasi in loco filiae, aut sororis, aut matris; nisi forte sororem patris, vel matris, & illas solas personas, quae ab omni mala suspicione alienae sunt. *Mar. Bra. c. 3 2. Vid. Nicae. c. 3.*

Ne diaconus solus sermones conferat cum feminis. Tit. XIX.

CAP. I.

Dist 81. c. 20.

Clericus solus ad feminae tabernaculum non accedat, nec properet sine maioris natu Principis iussione. &c. Nec Archidiaconus, aut diaconus sub praetextu officii humilitatis frequētet domicilia matronarum. &c. *Clem. epist. 2. post princip. Iuo par. 6. c. 89. decr. Ansel. lib. 7. c. 139.*

CAP. II.

Nullus diaconus, vel presbyter, vel Episcopus ad cellarii secretum intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam. *Arel. 4. c. 4.*

CAP. III.

Episcopo, presbytero, diacono, vel diuersis clericis, horis indebitis, id est, meridianis, vel vespertinis ad feminas prohibemus accessum. qui tamen si causam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum testimonio videatur. *Epaun. c. 20.*

CAP. IV.

De familiaritate extranearum mulierum, tam Episcopi, quam presbyteri, vel diaconi praeteritorum canonum statuta custodiant. *Aurel. cap. 31. vel 29.*

CAP. V.

Nuper editum cōcilii Toletani decretum seruetur; vt si presbyteri, diaconi, vel clerici consortia extranearum feminarum, vel ancillarum familiaritatem per sacerdotis sui admonitionem a se minus remouerint, saeculi iudices easdem mulieres cum voluntate, & permissu Episcopi comprehensas in suis locis vsurpent; vt uitium hoc, dum sacerdos inhibere non praeualet, potestas iudicialis coerceat; dato tamen ab eisdem iudicibus sacramento Episcopo, vt eas clericis nulla arte restituant. &c. *Hispal. I. c. 3. Vid. Tolet. ii. cap. 3.*

CAP. VI.

Licet iam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renouare; vt si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, praeter personas, quae in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere praesumpserit, quae dedecoris, vel adulterii possit afferre suspicionem, iuxta statuta canonum ab ordine degradetur. *Cabilon. c. 3.*

CAP. VII.

Monasteria puellarū, quae sub disciplinae regula degunt, obstructius monitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorum. Sed neque presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero. &c. quasi visitationis, vel praedicationis causa, sine permissu Episcopi ciuitatis, sibi licētiam tribuant ineundi. *Forouul. c. 12.*

De

De diaconis, & hypodiaconis, qui in fornicationem inciderunt. Tit. XX.

CAP. I.

Dist. 81. c. 21. & c. 3. de cohab. cleric. & mulier. Greg. ix. & in 1. collect. c. 3. eo. tit.

Si quispiam sacerdotum, id est, Episcopus presbyter, aut diaconus, vel etiam subdiaconus, de quacumque femina, crimine fornicationis suspicatus, post primam & secundamque, & tertiam admonitionem Metropolitani, vel alterius Episcopi, aut eius, cui subiacere videatur, inueniatur fabulari cum ea, aliquove modo conuersari; canonice iudicetur. *Eugen. ii. & Leo iv. in syn. Rom. c. 15. Ansel lib. 8. c. 9.*

CAP. II.

Dist. 32. c. 5. nullus. & c. 6. praeter.

Quicumque sacerdotum, diaconorum subdiaconorum post constitutum beatae memoriae praedecessoris nostri sanctissimi Papae Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam nō reliquerit. &c. Missam non cantet, neque Euangelium, vel epistolam ad Missam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum obedientib. maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super huiusmodi Deo concedente procedat. *Nicol ii. in synod. Roma. cxiii. Episcop. c. 3. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 3. panor. Caesar. lib. 8. cap. 44.*

CAP. III.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adiungat. &c. *Vrban. ii. in concil. Claram. c. 9.*

CAP. IV.

Dist. 81. c. 21. presbyter. Neum 1.

Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione. &c. captus est, deponatur: non tamen communione priuetur. Dicit enim Scriptura. Non vindicabit Dominus bis in id ipsum. *Ap. 24. G. 25. L. Magunt. sub Arnul. c. 19. Tribur. c. 11. Raban. c. 1. de paenit. Burch. lib. 2. c. 189. Iuo par. 6. c. 234. Ansel. lib. 11. c. 30.*

CAP. V.

Si quos tua fraternitas repererit Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est, in adulterio, vel si plures vxores habuerūt. &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi: quia tales a suo proprio ore falsi nominantur sacerdotes, & peiores, ac deteriores saecularibus esse noscuntur; qui se neque a fornicationibus, neque a nefariis matrimoniis abstinent. &c. *Zach. ep. 6. ante med. incip. Susceptis.*

CAP. VI.

Episcopi, presbyteri, diacones, si in ministerio positi, fuit moechati; propter scandalum, & nefandum crimen, nec in fine communionem accipiant. *Eliber. c. 18.* CAP. VII.

25. q. 8. c.

Quilibet, ab Episcopo vsque ad subdiaconorum deinceps, qui vel ex ancillae, vel ex ingenuae detestando connubio, in honore constituti filios procrearint, illi quidem, ex quibus geniti probabuntur, canonica censura damnentur. &c. *Tolet. ix. cap. 10. Iuo par. 6. cap. 425. decr.*

3. cū mu. ier.

CAP. IIX.

27. q. 1. c. 6.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus. &c. eum muliere Deo dicata coierit; deponatur, vt qui Christi spōsae vitium attulerit. *Trull. cap. 4.*

CAP. IX.

Sancimus, vt qui in his turpitudinibus sese implicari permiserint, & masculi in masculos hanc turpitudinem operauerint,† Episcopus, presbyter, aut diaconus de proprii honoris gradu deiectus, exilio perpetuo damnetur. *Tolet. xvi. c. 3.*

† operati fuerint.

CAP. X.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis ecclesiarum abstulimus, & degradauimus, & ad paenitentiam coegimus. *Pan. synod. Capit. lib. 5. cap. 2.*

CAP. XI.

Si quis presbyter, aut diaconus fuerit fornicatus, aut moechatus; proiiciatur, & agat paenitentiam. *Mar. Brac. cap. 27. Vid. Neocaes. cap 1.*

De filiis diaconorum, & aliorum clericorum. Tit. XXI.

CAP. I.

Ne filii presbyterorum diaconorum, vel subdiaconorum canonicorum ad ordines, vel ad alios ordines ecclesiasticos promoueantur, nisi monachus, vel regularis Canonicus fuerit. *Vrban. ii. in synod. Claram. c. 25.*

CAP. II.

Filii sacerdotum, vel clericorum spectacula saecularia non exhibeant, sed nec spectēt; quandoquidem a spectaculo, & omnes laici prohibentur. &c. *Carth. iii. cap. 11.*

CAP. III.

Episcopi, vel clerici suos filios non emancipent, nisi de moribus eorum fuerint, & aetate securi. &c. *Carthag. iii. cap. 14.*

CAP. IV.

Filii presbyterorum, siue diaconorum, siue subdiaconorum in sacerdotio, vel diaconatu, vel subdiaconatu nati, nullo modo vlterius ad clericatum suspiciantur. &c. Qui de talibus clerici non sunt, sacros ordines vlterius non accipiant; sed in quocumque gradu nunc sunt, in eo tamen† permaneant, vt vltra non promoueantur. *Bituricen. c. 8. apud Lemouicen. act. 2.*

† tamē f.

CAP. V.

Statutum est, vt Episcopi, quando fecerint ordines, vel clericos, audiente populo excommunicent, vt nullus eis offerat ad clericatum filium

filium presbyteri, neque diaconi, neq. subdiaconi, &c. *Bituric.c.11. apud Lemou. act.2.*

Diaconus, & hypodiaconus habeant semper secum testes suae vitae. Tit. XXII.

CAP. I.

De conuersatione vitae id statuere placuit, a Pontifice vsque ad subdiaconum post suscepti honoris officiū, si quis ex coniugatis fuerit ordinatus, vt semper alterius fratris vtatur auxilio, cuius testimonio vita eius debeat clarior apparere. *Gerund.c.6.*

CAP. II.

Presbyteri, & diaconi, & subdiaconi vicani hoc studeant, vt mancipiola sua ibi maneant, vbi vxores suae. Illi tamen segregatim solitarii in caella iaceant, & orent, & dormiant. *Turon.ii.c.20.*

CAP. III.

Placuit, vt quemadmodum Antistites, ita presbyteri, atque Leuitae, quos forte infirmitas, atq. aetatis grauitas in conclaui suo manere non finit, vt & iidem in cellulis suis testes vitae habeant, vitamque suam, sicut nomine, ita meritis teneant. *Tolet.10.c.22.*

Ne diaconi, aut hypodiaconi vsuras exigant. Tit. XXIII.

CAP. I.

Dist.47. c.1.

Episcopus, presbyter, diaconus vsuras a debitoribus exigens deponatur. *Ap.c.44. Capitul.lib.1.c.5. Burch.lib.2.c.119. Iuo lib.3.tit.13.c.2. panor. & part.6.cap.195. & par.13.c.15.decr.*

CAP. II.

14.q.4.c.2.

Ministris, qui fenerantur, iuxta formam diuinitus datam, a communione abstineant. *Arel.i.c.12. Iuo par.13.c.10.decr.*

CAP. III.

Clericus, a diaconatu & supra, pecuniam non commodet ad vsuras, nec de praestitis beneficiis quidquam amplius, quam datur, speret. Nec vt in exercendis negotiis turpis lucri cupiditate versetur; sicut publici negotiatores, qui ad populatores pensam † obseruant; aut sub alieno nomine interdicta negotia audeat exercere. Quod si quis aduersus haec statuta venire praesumpserit, communione concessa ab ordine degradetur. *Aurel.iii.c.26.*

† mēsam f.

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus vsuras, vel centesimas accipiens, cesset, vel deponatur. *Trull.c.10.*

De diaconis, qui pretio ordines obtinent, aut res alias spiritales vendunt. Tit. XXIV.

CAP. I.

1.q.1.c.8

Si Episcopus per pecuniā ordinauerit Episcopum, Chorepiscopum, presbyterum, diaconum, clericum, aut constituerit oeconomum, defensorem, vel paramonarium, vel aliumex canone, idque fecisse probetur; de suo gradu periclitetur, & qui ordinatus est, nihil consequatur; sed sit alienus a dignitate, vel cura, quam emit. Si quis mediator huius turpitudinis fuit; clericus proprio gradu cadat; laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalced.c.2. Nicae.ii.c.5. Brac.iii.c.7. Paris.sub Ludo. & Loth. lib.1.c.11. Nannet. c.7. Capitul.lib.1.c.19. Burch.li.1.c.112. Iuo lib.3.tit.9.c.3. panor. & par.5.cap.118.decr. Ansel.lib.6.c.81. Caesar.lib.4.c.21.*

CAP. II.

Seruetur canon Apostolorum vt si quis ob pecunias fiat Episcopus, vel presbyter, vel diaconus deponatur, & is, & qui ordinauit, & eiiciatur omnino a communione, vt Simon Magus a Petro. & secundo canone Chalcedo. dicitur: Si quis Episcopus. &c. *Nicae.ii.c.5. Vide Apost.c.29. G.30.L.*

CAP. III.

Si quis Episcopus, presbyter, diaconus per pecuniam fiat, deponatur ipse, & qui eum ordinauit, & eiiciatur etiam a communione, vt Simon Magus a Petro. *Ap.c.29. G.30. L. Vid. Nicae.ii.cap.5. Bituric.act.2. Taras. CP. ante vii. syno. Capitul.lib.1.c.19.*

CAP. IV.

Nullus Episcopus, nec presbyter, vel Abbas, seu diaconus per premium ad sacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipso honore, quem praemiis comparare praesumpserit, omnino priuetur. *Cabilon.cap.16.*

CAP. V.

1.q.1. cui licet

Nemo Episcopus, presbyter, diaconus cōmunionem dans ab accipiēte exigat ob eam susceptionem obolos, vel speciem aliquam; non enim gratia venditur, neque pecunia sanctum Spiritum damus, sed doni meritis. Si vero quis id exigat, deponatur, vt Simonis amator. *Trull.c.23. Iuo par.2.c.92.decr.*

CAP. VI.

Sunt in quibusdam locis Scoti, qui se dicunt Episcopos esse, & multos negligentes absque licentia dominorum suorum, siue magistrorum presbyteros, & diaconos ordināt, quorum ordinationem, quia plerumque in simoniacam incidit haeresim, & multis erroribus subiacet; modis omnibus irritam fieri debere, omnes vno consensu decreuimus. *Cabilo. sub Carol.cap.43. Capitul. lib.7.cap.66. in additis. Burchar.lib.1.cap.120. Iuo part.5.cap.220.decret.*

CAP.

CAP. VII.

Scimus diuinos canones omnes accipientes, aut dantes quippiam in ordinatione sacerdotali excommunicare; & a sacerdotii sanctitate repellere. &c. Omnis igitur Episcopus, aut diaconus conuictus, quod pecuniis, aut largitione ordinationem obtinuit; ab Episcopatu excidit. Et postea. Quorsum haec dico? cum veritatis sermonem cognoscam, & eum, qui a diuinis Apostolis initiatus est, clamantem videam: Quod quicumque per pecuniam ordinatus est Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, alienus est a sacerdotali dignitate? *Tarasius Episcopus Constantinopolitanus epistol. ad Ioann. presbyterum ante medium, & postea, ante vij. synod. Apost. cap. 29. G. 30. L.*

Ne diaconi, aut hypodiaconi negotijs saecularibus operam dent. Tit. XXV.

CAP. I.

De postul. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

Clerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis sustentantur, coram iudice saeculari aduocati in negotiis fieri non praesumant. &c. *Alex. iij. in concil. Later. c. 12.*

CAP. II.

Ne cleri. vel mona ch. cap. 9. Grego. ix. & c. 2. eo. titu in 1. collect.

Nullus clericus rotariis, aut ballistariis, aut huiusmodi viris sanguinum praeponatur, nec illam chirurgiae partem subdiaconus, diaconus, vel sacerdos exerceant, quae ad vstionem, vel incisionem inducit. &c. *Inn. iij. in conc. gen. Later. c. 18.*

CAP. III.

Dist. 88. c. 3.

Episcopus, presbyter, diaconus, si saecularia negotia susceperit, deponatur. *Ap. 6. G. 7. L. Ansel. lib. 6. c. 148.*

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus militiam exercens, si vult vtrumque retinere, Romanum magistratum, & sacram administrationem, deponatur. Nam quae sunt Caesaris, Caesari; quae sunt Dei, Deo. *Ap. c. 83.*

Matt. 22. Luc. 20.

CAP. V.

Episcopi, presbyteri, diaconi de locis suis negotiandi causa nõ discedant, nec circumeuntes prouincias, quaestuosas nundinas sectentur. &c. *Elib. c. 19.*

CAP. VI.

21. q. 3. placuit c. 3. 2. Tim. 2. 4.

Episcopi, presbyteri, diaconi, conductores, vel procuratores non fiant; neque ex aliquo turpi, vel inhonesto quaestu cibum parent; scriptum est: Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus. *Carth. c. 16. G. Carth. iij. c. 15. L. Vorm. c. 67. Burch. lib. 2. cap. 151. Iuo part. 6. cap. 242. decr. Anselm. lib. 7. c. 151.*

CAP. VII.

Episcopus, presbyter, aut diaconus nõ sint conductores. *Hipponen. c. 17.*

CAP. IIX.

Neque presbyteri, neque diaconi, neque monachi vilici fiãt. *Cabilon. sub Carolo c. 12.*

CAP. IX.

Ne cleri. vel mon. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

Ministri altaris Domini, vel monachi. &c. a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia; de his tamen pauca perstrinximus, ad quae pertinet omnis libido, non solum immunditia earnis, sed etiam in omni concupiscentia carnali; quidquid plus iusto appetit homo, turpe lucrum, munera iniusta accipere, vel etiam dare pro aliquo saeculari quaestu; pretio aliquem conducere; contentiones, & lites, vel rixas amare; in placitis saecularib. disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum, conductores, aut procuratores esse saecularium rerum; turpis verbi, vel facti ioculatorem esse, vel iocum saecularem diligere; aleas amare; ornamentum inconueniens proposito suo quaerere; in deliciis viuere velle; gulam, & ebrietatem sequi; pondera iniusta, vel mensuras habere; negotium iniustum exercere. &c. Quae omnia, & his similia ministris altaris, &c. interdicimus, de quibus dicit Apostolus: Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus. *Magunt. sub Carolo c. 14. Magunt. sub Raban. c. 13. Burch. lib. 8. c. 90. Iuo par. 7. c. 108. decr. Capit lib. 7. c. 172. in addit.*

2. Tim. 2. 4.

Ne diaconus vestitu saeculari vtatur. Tit. XXVI.

CAP. I.

21. q. 4. Episcopi c. 3.

Episcopus, presbyter, & diaconus saeculari indumento minime vtantur, nisi vt condecet, tunica sacerdotali. sed neque dum ambulauerit in ciuitate, aut in via, aut in plateis, sine operimento praesumat ambulare; praeter si in itinere longo ambulauerit. Quia sicut mulier orans in ecclesia non velato capite, deturpat caput suum, iuxta Apostoli vocem; ita sacerdos sine operimẽto deturpat suum sacerdotium. Nam si temere praesumpserit contra statuta agere, communione priuetur, donec quae statuta sunt, adimplere maturet. *Zachar. in syn. Rom. c. 3.*

1. Cor. 11.

CAP. II.

Decreuimus, vt presbyteri, vel diaconi non sagis, laicorum more, sed casulis vtantur ritu seruorum Dei. *Franc. syn. in fi. Capit. lib. 5. c. 2. in fine.*

Ne diacbnus venationis, aut aucupiis operam dent. Tit. XXVII.

CAP. I.

Dist. 34. c. Episcopum. c. 1.

Episcopis, presbyteris, atque diaconibus canes ad venandum, & accipitres ad aucupandum habere non liceat. Quod si quis talium

de cler. uenat. Gre. ix. & in 1. coll. † *volunptate f.* † *vnu f.*

talium personarum in hac voluntate † detectus fuerit, si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat a communione, presbyter duob. mẽsibus se abstineat; diaconus vero † ab omni officio, & communione cessabit. *Agath. c. 55. Epaun. c. 3. Vorm. c. 17. Burch. lib. 2. c. 213. Iuo lib. 3. tit. 15. c. 1. panor. & p. 5. cap. 366. & par. 6. c. 288. & par. 13. c. 30. decr.*

CAP. II.

Ne cleric. vel mon. c. 1. Greg. ix. & in 1. coll.

Ministri altaris Domini, vel monachi, nobis placuit, vt a negotiis saecularibus omnino abstineant. &c. Canes, & aues sequi ad venandum, in omnibus quibuslibet sit caussis, superfluum esse. Ecce talia, & his similia ministris altaris Domini, nec non & monachis omnino contradicimus. *Magunt. sub Carol. c. 14. Magun. sub Raban. cap. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. cap. 108. decr.*

Diaconus non potest offerre sacrificium. Tit. XXIIX.

CAP. I.

De diaconibus quos cognouimus multis locis offerre, placuit minime fieri debere. *Arelaten. 1. cap. 15.*

CAP. II.

Dist. 93. c. 16.

Non oportet ministros panem dare, neque calicem benedicere. *Laod. c. 25. Aquisgr. 78.*

CAP. III.

26. q. 6. c. 3.

Ministrare diaconus. &c. non praesumat. *Agath. 43.*

Diaconus non baptizet iniussu Episcopi, aut presbyteri, nisi cum necessitas compellat. Tit. XXIX.

CAP. I.

Dist. 93. c. 13.

Diaconos propriam constituimus seruare mensuram, nec vltra tenorem paternis canonibus deputatum, quippiam tentare. Nihil eorum suo ministerio permittimus applicare, quae primis ordinibus proprie decreuit antiquitas. Absque Episcopo, vel presbytero baptizare non praesumant. &c. nisi necessitas extrema compellat, quod & laicis Christianis facere plerumque conceditur. *Gelas. ep. 1. c. 9. Burch. li. 4. c. 57. Iuo par. 1. c. 252. & par. 6. c. 99. decr. Ansel. lib. 7. c. 54.*

CAP. II.

Si quis diaconus regens plebem, sine Episcopo, vel presbytero aliquos baptizauerit, Episcopus eos per benedictionem perficere debebit. Quod si ante de saeculo recesserit, sub fide, qua quis crediderit; poterit esse iustus. *Elib. c. 77.*

CAP. III.

Dist. 81. c. 14. † *his*

Si diaconus, vel presbyter pro reatu suo se ab altaris communione sub paenitentis professione submouerint, sic † quoque si alii defuerint, & causa certae necessitatis exoritur, poscentem baptismum liceat baptizare. *Aurel. c. 12. al. 14. Iuo par. 6. c. 368. & par. 15. c. 18. decr. Tarrac. lib. 6. c. 4.*

De diacono, vel hypodiacono, qui crimen capitale ante ordinationem, vel postea commisit. Tit. XXX.

CAP. I.

Subdiaconem eum ordinari non debere, qui in adolescentia sua fuerit moechatus, eo quod postea per subreptionem ad altiorem gradum non sit promouendus. Si autem aliqui sunt in praeteritum ordinati, amoueantur. *Eliber. c. 30.*

CAP. II.

Si quis diaconum se permiserit ordinari, & postea fuerit in crimine detectus mortis. &c. Si sponte fuerit confessus; acta legitima paenitentia post triennium accipiat communionem. Si alius detexerit, post quinquennium acta paenitentia accipiat laicam communionem. *Elib. cap. 76.*

CAP. III.

Dist. 50. c. 7.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit. &c. ab officii honore depositus, in monasterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam communionem accipiat. *Agath. c. 50. Epaun. c. 22.*

CAP. IV.

Dist. 81. c. 14.

Si diaconus, aut presbyter crimen capitale commiserit; simul & ab officio, & cõmunione pellatur. *Aurel. cap. 9. vel 11. Tarrac. lib. 6. cap. 4.*

Communia de diaconis. Tit. XXXI.

CAP. I.

Episcopus, presbyter, diaconus, aut ex catalogo sacro, qui non communicet sine iusta causa, excommunicetur. *Ap. cap. 8. G. 9. L. Vid. Antioch. c. 2. Capitul. lib. 1. c. 6.*

CAP. II.

Presbyter, aut diaconus excommunicatus a suo Episcopo, non suscipiatur ab alio Episcopo, nisi post mortem sui Episcopi. *Ap. 32. G. 33. L. Vide Capitul. Caroli cap. 1.*

CAP. III.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus nõ susceperit curam, & ministerium populi sibi commissi, excommunicetur donec suscipiat. *Ap. c. 36. G. 37. L.*

CAP. IV.

Cognouimus, quod quidam diaconus nomine Ioannes in duab. militet ecclesiis. &c. Si ita est, hoc tua dilectissima fraternitas pro Dei amore corrigat. *Vitalia. ep. 3. in med.*

CAP.

CAP. V.

Quicumque iudex, aut saecularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri, iniuriam inferre praesumpserit; anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. *Antisiod. cap.* 43.

CAP. VI.

Licitũ sit Episcopis, praesentibus presbyteris, & diaconibus, de thesauro ecclesiae, familiae, & pauperibus eiusdem ecclesiae. &c. erogare. *Turon. sub Carolo c.* 2.

De Archidiacono, & de officio, & potestate eius. Tit. XXXIII.

CAP. I.

Ne Prael. v. su. c. 2. *Greg. ix.* & *in* 1. *collect.*

IN quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri, ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo pretio constituuntur. &c. id vlterius fieri districtius prohibemus. &c. *Alexan. iij. in conc. Turon. c.* 7. *post conc. Later. par.* 2. *c.* 1.

CAP. II.

De elect. c. 7. *Greg. ix. c.* 16. *eo. tit. in* 1. *collect.*

Inferiora ministeria, vt puta Decanatus, Archidiaconatus, & alia, quae animarum curam habent annexam, nullus omnino suscipiat; sed nec parochialium ecclesiarum regimen, nisi qui iam vigesimum quintum aetatis annum attigerit, & qui scientia, & moribus existat commendandus. Cum autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in diaconem, & Decani, & reliqui admoniti, non fuerint praefixo a canonibus tempore in presbyteros ordinati; & ab illo remoueantur officio, & alii conferatur, qui velit, & possit conuenienter illud implere. &c. *Alexand. iij. in conc. Lateran. c.* 3.

CAP. III.

De consib. c. 6. *Greg. ix.* & *in* 1. *collect.*

Archidiaconi (*cum visitant*) v. aut vii. Decani constituti sub ipsis, duobus equis existant contenti. &c. Archidiaconi autem, siue Decani nullas exactiones, vel tallias in presbyteros, seu clericos exercere praesumant. *Alex. iij. in conc. Lat. cap.* 4.

CAP. IV.

De app. c. 26. *Gr. ix.* & *c.* 42. *eo. tit. in* 1. *coll.*

Reprehensibilis valde consuetudo in quibusdam partibus inoleuit, vt fratres, & coepiscopi nostri, seu etiam Archidiaconi, quos appellaturos in causis suis existimant, nulla penitus admonitione praemissa, suspensionis, vel excommunicationis in eos ferant sententiam. &c. statuimus, vt nec Praelati, nisi canonica admonitione praemissa, sententiam proferant. &c. *Alex. iij. in conc. Lat. c.* 6.

CAP. V.

De heret. 13. *Greg. ix. c.* 2. *eo. tit. in* 4. *collect.*

Quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus per se, aut per Archidiaconum suũ, vel idoneas personas honestas, bis aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit haereticos habitare, circumeat. &c. *Innocentius iij. in concil. gen. Later. cap.* 3. *prope finem.*

CAP. VI.

De consib. 23 *Greg. ix. et c.* 2. *eo. tit in* 4. *collect.*

Procurationes, quae visitationis ratione debentur Episcopis, Archidiaconis, vel quibuslibet aliis. &c. non exigantur, nisi quando praesentialiter officium visitationis impendunt. &c. *Inno. iij. in d. concil. gen. Later. c.* 33.

CAP. VII.

Si criminosus fuerit aliquis presbyter, in praesentia Episcopi, vel Archidiaconi diiudicetur. Et si probata fuerit eius culpa, per Episcopum, vel suos expellatur, & alius per Episcopum intromittatur. *Greg. vij. in concil. Rom. ann. incer. c.* 4.

CAP. IIX.

Nullus fiat Decanus in Ecclesia, nisi presbyter: nullus Archidiaconus, nisi Leuita. *Vrban. ij. in conc. Claramont. c.* 3.

CAP. IX.

Dist. 60. *c.* 2.

Nullus in Archidiaconum nisi diaconus ordinetur. *Callist. ij. in con. Rom. cap.* 2.

CAP. X.

16. *q.* 7. *c.* 11.

Nullus omnino Archidiaconus. &c. animarum curam, vel praebendas ecclesiae sine iudicio, vel cõsensu Episcopi, alicui tribuat. &c. Si quis vero contra haec facere, aut potestatem, quae ad Episcopum pertinet, sibi vindicare praesumpserit, ab ecclesiae liminibus arceatur. *Callist. ij. in concil.* Rom. *c.* 7.

CAP. XI.

Dist. 60. *innoua mus. c.* 3.

Praecipimus, vt nullus in Archidiaconũ, vel Decanum, nisi diaconus, vel presbyter ordinetur. Archidiaconi vero, Decani, vel Præpositi, qui infra ordines prænotatos exsistũt, si inobedientes ordinari contempserint, honore suscepto priuentur. Prohibemus etiam, ne adolescentibus, vel infra sacros ordines constitutis, sed qui prudentia, & merito vitæ clarescant, praedicti concedantur honores. *Innoc ij in conc. Rom. c.* 8. *Eugen. iij. in conc. Remen. c.* 9. *in editis cap.* 6. *Iuo in fine panor.*

CAP. XII.

Nullus in Archidiaconum, vel Decanum, nisi diaconus, vel presbyter ordinetur. Qui si ordinari contempserint, honore suscepto priuentur. &c. *Eugen. iij. in conc. Remen. c.* 9. *in edit. cap.* 6.

CAP. XIII.

Dist. 81. *cler.* 20.

Nec Archidiaconus, aut diaconus sub praetextu officii humilitatis, frequentet domicilia matronar. &c. *Clemens epist.* 2. *post. princ. Iuo par.* 6. *c.* 89. *decr. Ansel. lib.* 7. *cap.* 159.

CAP. XIV.

Dist. 23. *c.* 15.

Subdiaconus cum ordinatur. &c. accipiat de manu Archidiaconi vrceolum cum aqua, & mantile, & manutergium. *Carthag iv c.* 5. *Iuo lib.* 3. *tit.* 3. *c.* 8. *panor.* & *par.* 6. *c.* 14. & *c.* 9. *in fine, decr. Ansel. lib.* 7. *c.* 51.

CAP. XV.

Dist. 23. *c.* 16.

Acolythus cum ordinatur, ab Archidiacono accipit ceroferarium cum cereo, & vrceo-

ceolum vacuum. *Carth.iv.c.6. Iuo lib.3.tit.3.c.9.panor.& par.6.c.13.decr. Anſelm.lib.7.cap.50.*

CAP. XVI.

Diſt. 23. c. 19.

Oſtiarius cum ordinatur, poſtquam ab Arrhidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuerſari; ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claues eccleſiae de altario. *Cartha. iv. c.9.Iuo lib.3.tit.3.c.12.panor.& par.6.cap.18. decr. Anſelm.lib.7.c.47.*

CAP. XVII.

Diſt. 88. c.7.

Epiſcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, ac peregrinorum non per ſe ipſum, ſed per Archipresbyterum, aut per Archidiaconum agat. *Carth.iv.c.17.*

CAP. XIIX.

Statutum eſt, diaconum non chriſmare, ſed presbyterum abſente Epiſcopo, praeſente vero nõ, niſi ab ipſo fuerit praeceptum. Archidiaconus conſtitutionem huiuſmodi Epiſcopis abſentibus, & praeſentibus ſuggerat. *Toletan.1.cap.20.*

CAP. XIX.

Diſt. 23. c.22.

Clerici, qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiam ſi noluerint, inuiti detondeantur. &c. *Agath.* 20. *Capitul. lib.7.cap.234.Caeſar.lib.8.cap 51.*

CAP. XX.

Diſt. 74. Epiſcoporum. c.5. † ordinationem

Si officium Archidiaconatus propter ſimpliciorem naturam implere, aut expedire nequiuerit; ille loci ſui nomen teneat, & ordinationi † Eccleſiae, quem elegerit Epiſcopus, praeponatur. *Agath.23.*

CAP. XXI.

De rebus eccleſiaſticis tres aequae fiant portiones. &c. De parte (*reparationis eccleſiae*) ſiue Archipresbyter, ſiue Archidiaconus illam adminiſtrans, Epiſcopo faciat rationẽ. *Bracarenſ.1.cap.5.*

CAP. XXII.

A media quadrageſima presbyteri chriſma petant; & ſi quis infirmitate detentus venire non potuerit, ad Archidiaconum ſuum, vel Archiſubdiaconũ tranſmittat. *Anti. c.6.*

CAP. XXIII.

Si presbyter, aut diaconus, aut ſubdiaconus poſt acceptam benedictionem infantes procreauerit. &c. & Archipresbyter hoc Epiſcopo, aut Archidiacono non intimauerit; integro anno non cõmunicet. *Antiſio.c.20.*

CAP. XXIV.

Quicumque iudex, aut ſaecularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, aut de iunioribus, abſque audientia Epiſcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri, iniuriam inferre praeſumpſerit: anno ab omni Chriſtianorum conſortio habeatur extraneus. *Antiſiod.cap.43.*

CAP. XXV.

Sedentibus in diuturno ſilentio ſacerdotibus. &c. dicat Archidiaconus: Orate. &c. Si presbyter aliquis, aut diaconus, vel clericus, ſiue laicus de his, qui foris ſteterint, cõcilium pro qualibet re crediderit appellandum; eccleſiae Metropolitanae Archidiacono cauſam ſuam intimet, & ille concilio denuntiet. *Toletan.cap.3.*

CAP. XXVI.

Quicumque ad hoc officium (*Archipresbyteratus, ſeu Archidiaconatus*) peruenerit, humilitatem Pontifici ſuo, & reuerentiam praebeat. &c. & ſui dignitatem officii per omnia teneat. *Emeriten.cap.10.*

CAP. XXVII.

Diſt. 94. c.vlt.

Dictum eſt, quod in pleriſque locis Archidiaconi ſuper presbyteros parochianos quandam exercent dominationem, & ab eis cenſus exigant. &c. Teneant propriam menſuram, & quod eis ab Epiſcopis iniungitur, hoc per parochias ſuas exercere ſtudeant, nihil per cupiditatem, & auaritiam praeſumentes. *Cabilonenſe ſub Carolo c. 15. Iuo par.3.c.134.decr.*

CAP. XXIIX.

Subdiaconi cum ordinantur. &c. ab Archidiacono ſcyphum aquae cum aquamanili, & manutergium accipiunt. *Iſidor. lib.2.c.10. de eccleſ.offic.apud.Aquiſgr.c.6.*

CAP. XXIX.

Statuimus, vt vnuſquiſque Epiſcoporum ſuper Archidiaconis ſuis deinceps vigilantiorem curam adhibeat; quoniam propter eorum auaritiam, & morum improbitatem, multi ſcandalizantur, & miniſterium ſacerdotale vituperatur, & in eccleſiis a ſacerdotibus multa propter eos negliguntur. *Pariſ. ſub Ludou.& Loth.lib.1.c.25.*

CAP. XXX.

Archidiaconatum nullus habeat, niſi diaconus efficiatur. *Bituric. c.4. apud ſyn.Lemouic. act.2.*

CAP. XXXI.

Nemo Archidiaconatum per pecuniam adquirat. Quicumque tali modo iam adquiſiſſe comprobatur, omni remota occaſione deponatur. *Pictau.c.2.*

CAP. XXXII.

De aeta. & quali. ord. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

Qui Archidiaconatus tenent, diaconi fiãt. &c. Quod ſi aliqua iuſta cauſa prohibente diaconi eſſe non potuerint, praelationes amittant. *Pictau.c.7.Tarr.lib.6.c.83.*

CAP. XXXIII.

Archidiaconi (*ſi clericos rurales cõcubinarios*) in iniquitatibus voluerint confouere, vel eorum diſſimulare exceſſus, ſciant ab officio ſe ſuſpenſos. *Concil.habtum in Alemania ſub Conrado Cardinali,c.3.*

CAP. XXXIV.

Cum Vicarius (*in eccleſia*) poni debet, & poteſt, perpetuo inſtituatur, idque aſſenſu, & auctoritate dioeceſani, & Archidiaconi loci illius: nec Epiſcopus, vel Archidiaconus talem inſtituat, niſi ei de bonis eccleſiæ coram eo tantum fuerit aſſignatum, vnde iura Epiſcopi, & Archidiaconi poſſit perſoluere,

uere, & congruam, & sufficientem sustentationem habere. *Concilium sub eod. Conrado Cardinali, cap. 12.*

CAP. XXXVI.

Maras *(diaconus)* secundum veritatem excommunicatus est a proprio Archidiacono; non enim a me excommunicatus, quoniam iniuriam fecit presbytero; ob hoc cum a communione suspendit. *Ibas Episcopus in Chalced. synod. act. 10.*

CAP. XXXVII.

Cornelius ante quam passus est, omnia bona ecclesiae tradidit Stephano Archidiacono. *Damasus in Cornel.*

CAP. XXXIIX.

Lucius omnem potestatem ecclesiae dedit Archidiacono suo Stephano, dum ad passionem pergeret. *Dam. in Lucii.*

De hypodiaconis, & de muneribus, quae ad eos pertinent. Tit. XXXIV.

CAP. I.

Dist. 92. 2. in fine. ibid. inf. Psalmos, ac reliquas lectiones censeo per subdiaconos. &c. exhiberi. *Greg. in syno. Roman. cap. 1. & lib. 4. cap. 88. registr. Iuo par. 2. cap. 79. decret. Anselm. lib. 7. cap. 65. Tarracon. lib. 4. cap. 22.*

CAP. III.

De cons. d. 1. c. 58. Episcopus In sollemnioribus diebus septe, aut quinque, aut tres diacones, qui eius oculi dicuntur, & subdiaconos, ac reliquos ministros, secum habeat *(Episcopus,)* qui sacris induti vestimētis, in fronte, & a tergo, & presbyteri e regione dextra, laeuaq. stent. *Anacl. ep. 1. in med. Iuo par. 2. cap. 67. decr. Anselm. lib. 6. cap. 132. Caesaraug. lib. 4. cap. 49. Tarracon lib. 3. cap. 49.*

CAP. III.

Septem diaconos in vrbe Roma per septē regiones ciuitatis, sicut a Patribus accepimus, habemus. &c. Denique septem similiter subdiacones ordinauimus, qui septem notariis imminerent, & gesta martyrum veraciter in integro colligerent. &c. *Fabia. ep. 1. in princ. Ansel. lib. 7. c. 77. & 78.*

CAP. IV.

Per singula territoria presbyteri, vel ministri ab Episcopis, non prout libitum fuerit, a vicinioribus, sed a suis propriis per annos singulos petant chrisma, appropinquāte sollemnitate paschali, nec per quemcumque ecclesiasticum, sed si qua necessitas, aut ministrorum occupatio est, per subdiaconum. &c. *Vasens. cap. 3. Vorm. c. 60. Burch. lib. 4. c. 78. Iuo par. 1. c. 272. decr.*

CAP. V.

Dist. 23. c. 31. et 32. Non liceat cuilibet ex lectoribus sacra altaris vasa portare, nec aliis, nisi his, qui ab Episcopo subdiaconi fuerint ordinati. *Brac. 1. cap. 28. Vide Mart. Brac. 41. Iuo par. 6. cap. 377. decr.*

CAP. VI.

Tam subdiaconus, quam ostiarius, vel reliqui seruitium sanctae ecclesiae consuetum absque vlla desidia impleant. &c. Qui contempserit facere, & adimplere; subdiaconos verbis corripiendos, & si non emendauerint ab stipendio priuandos, reliquos flagris coercendos. *Narbon. cap. 13.*

CAP. VII.

Lectae sunt epistolae Pauli, qualiter subdiaconi ministerium est, eundem Apostolum legere, vt officium sibi commissum implere, certius potuisset. *Rem. 4.*

CAP. IIX.

1. Esdr. 2. c. & 8. c. Subdiaconi, qui apud Graecos hypodiaconi vocantur, in Esdra inueniuntur, appellanturque ibi Nathinnaei, id est in humilitate Domino seruientes. Ex eorum ordine fuit ille Nathanael. &c. Isti oblationes in tēplo Domini suscipiunt a populis; isti officiis obediunt Leuitarum isti quoq; vasa corporis, & sanguinis Christi diaconibus ad altaria Domini offerunt. *Ioan. 1. f.* De quibus quidem placuit Patribus, vt quia sacra mysteria cōtrectant, casti, & continentes sint ab vxorib. & ab omni carnali immunditia liberi, iuxta quod illis Propheta iubente docetur. Mundamini, qui fertis vasa Domini. *Esa. 52. c.* *Isid. lib. 2. c. 10. de eccl off. apud Aquisgr. c. 6.*

CAP. IX.

Dist. 23. c. 32. Non liceat cuilibet ministeria tangere, nisi subdiacono, aut acolytho in secretario vasa Dominica. *Mart. Brac. cap. 41. Vid. Laod. 21. Iuo par. 6. c. 377. decr.*

CAP. X.

Fabianus regiones diuisit diaconibus, & fecit septem subdiacones, qui septem notariis imminerent, vt gesta martyrum in integro colligerent. *Damas. in Fabiani.*

Hypodiaconus non ordinetur ante vicesimum annum. Tit. XXXV.

CAP. I.

Dist. 28. c. 5. De his, quos voluntas parentū a primis infantiae annis in clericatus officio, vel monachali posuit, pariter statuimus obseruandum. &c. vt vbi octauumdecimum aetatis suae compleuerint annum, coram totius cleri, plebisque conspectu voluntas eorum de expetendo cōiugio ab Episcopo perscrutetur. quibus si gratia castitatis Deo inspirante placuerit. &c. primo subdiaconatus ministerium probatione habita professionis suae a vicesimo anno suscipiant. &c. *Toleta. ij. c. 1. Ansel. lib. 7. c. 42.*

CAP. II.

Dist. 77. c. 4. subdiaconus. Hypodiaconus minor xx. annis non ordinetur. Si quis antea subdiaconus ordinatus fuerit, deponatur. *Trul. 15.*

De caerimoniis in ordinatione hypodiaconi. Tit. XXXVI.

CAP. I.

Dist. 23. c. 15.

SVbdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de Episcopi manu accipiat vacuam, & calicem vacuum; de manu vero Archidiaconi vrceolum cum aqua, & mantile, & manutergium. *Carth. iv. c. 5. Isido. lib. 2. c. 10. de eccles. offi. Iuo lib. 3. tit. 3. c. 8. panor. & par. 6. cap. 14. & c. 9. in fine, decr. Ansel. lib. 7. c. 51.*

CAP. II.

Subdiaconi, cum ordinantur, sicut sacerdotes, & Leuitae manus impositionem non suscipiunt, sed patenam tantum, & calicem de manu Episcopi, & ab Archidiacono scyphum aquae cum aquamanili, & manutergium accipiunt. *Isid. de eccles. offic. lib. 2. c. 10. apud Aquisg. c. 6.*

De his, quae hypodiaconi facere prohibentur. Tit. XXXVII.

CAP. I.

Dist. 23. c. 16

NOn oportet subdiaconos † habere locum in diaconico, & Dominica vasa contingere. *Laod. c. 21. Mart. Brac. c. 41. Iuo par. 3. c. 105. decr.*

† ministros.

CAP. II.

Dist. 23. c. 27. ministrum.

Non oportet subdiaconum † vti orario, nec ostia derelinquere. *Laod. c. 22. Ansl. l. 7. c. 82.*

† ministrum

CAP. III.

Dist. 93. c. 16.

Non oportet ministros † panem dare, neq; calicem benedicere. *Laod. 25. Aquisgr. 78.*

† diaconos

CAP. IV.

Non oportet, subdiaconos, † saltem paululum, ianuas deserere, & orationi vacare. *Laod. cap. 43.*

† ministros

CAP. V.

Dist. 23. c. 30.

Non oportet insacratos ministros in secretarium, quod Graeci diaconicon appellant, ingredi, & contingere vasa dominica. *Agath. 66. Laod. 21.*

Diaconissae non ordinentur ante quadragesimum annum. Tit. XXXIIX.

CAP. I.

27. q. 1. diaconissam. 23.

NOn ordinetur diaconissa minor annis xl. & cum diligenti examinatione: si ordinata in ministerio aliquod tempus fuerit, & nupserit, iniuria afficiens gratiam Dei, anathematizetur cum eius coniuge. *Chalced. c. 15. Vorm. c 73. Ansel. lib. 11. c. 86.*

CAP. II.

Non ordinetur diaconissa ante annos xl. *Trull. c. 14.* ordinata deponatur. *Trull. 15.*

CAP. III.

1. Tim. 5. a

Vidua eligatur lx. annorum, vt ait Apostolus, diaconissa xl. vt sacri canones statuūt; virgo xvij. vt Basilii canones. *Trull. 40.*

Diaconissae non nubant. Tit. XXXIX.

CAP. I.

DIaconissa, quae in ministerio aliquod tempus fuerit, si nubat, iniuria afficiēs gratiam Dei, anathematizetur cum coniuge suo. *Chalc. 15. Vorma. 73. Ansel. lib. 11. c. 86.*

27. q. 1. c. 23. diaconissam.

CAP. II.

Si quis diaconam in coniugium duxerit, anathema sit. *Gregor. ij. in synod. Rom. c. 2. Troslei. cap. 8.*

CAP. III.

Hadrianus filius Exhilarati, qui post præstitum sacramentum in Apostolica cōfessione Epiphaniam diaconam illicito ausu in in vxorem habet, anathema sit. Epiphania diacona, quae post praedictum sacramentū cum Hadriano Exhilarati filio fuga lapsa est in vxorem, anathema sit. Si quis ei in tam crudeli actu consensum praebuit, anathema sit. *Grgo. ij. in syn. Rom. c. 14. 15. 16.*

CAP. IV.

Vt presbyteram, diaconam, nonnam, aut monacham, vel etiam spiritalem commatrē nullus sibi praesumat nefario coniugio copulare. nam qui huiusmodi opus perpetrauerit, sciat se anathematis vinculo esse obligatum, & Dei iudicio condemnatum, atque a sacro corpore, & sanguine Domini nostri Iesu Christi, alienum. Statuentes Apostolica censura, vt quicumque sacerdotum eos communicare praesumpserit, eorum consortio condemnatus, sacerdotii sui honore priuetur. Si autem hi, qui coniuncti sunt, admoniti declinauerint, & ab alterutrum fuerint diuisi, paenitentiae submittantur, vt sacerdos loci prouiderit. *Zacha. in syn. Rom. c. 5. Vide conc. il. Roman. sub Gregor. ij. c. 1. 2. 3. 4.*

CAP. V.

Vidua Episcopi, presbyteri, diaconi, si maritum acceperit, nullus clericus, nulla religiosa cum ea conuiuium sumat; numquā communicet, nisi moriens. *Tolet. i. c. 18. M. Brac. c. 19. Anselm. lib. 10. cap. 59.*

Dist. 28. si qua. 11.

CAP. VI.

Relictae presbyteri, siue diaconi, si cuicumque nupserint, eatenus ab ecclesia elongentur, donec a coniunctione illicita separentur. Maritum quoque eius similis vsque ad correctionem seueritate plectendum. *Epau. c. 32.*

CAP. VII.

Si se cuicumque mulier duplici coniugio presbyteri, vel diaconi relicta coniunxerit, aut castigati separentur, aut pari excommunicatione plectantur. *Aurel. c. 15. vel 13.*

Dist. 28. c. 11.

CAP.

CAP. IIX.

Feminae, quae benedictionem diaconatus hactenus contra interdicta canonum acceperint, si ad coniugium probantur iterum deuolutae, a communione pellantur. Quod si huiusmodi contubernium admonitae ab Episcopo, cognito errore dissoluerint, in communionis gratiam acta paenitentia reuertantur. *Aurel.ij.cap.16.*

CAP. IX.

Viduam, quae in viduarum numerū relata est, hoc est, quae ab Ecclesia in diaconatū suscepta est, censuit Apostolus nubentem despici. &c. *Basil.epist.ad Amphiloch.c.24.*

1.Tim.5.

CAP. X.

Diaconissa, quae cum Graeco † fornicata est, est ad communionem admittenda, ad oblationem autem septimo anno admittetur, scilicet, si in castitate vitam agat. Graecus † autem, qui post fidem, rursus ad sacrilegiū accedit, ad vomitum reuertitur. Nos ergo diaconissae corpus vt consecratum, esse in casu carnali non amplius permittimus. *Basil.ad.Amphiloch.c.44.*

†Pagano †Pagan°

De Diaconissis non ordinandis. Tit. XL.

CAP. I.

Diaconissae omnimode non ordinandae. Si quae iam sunt, benedictioni, quae populo impenditur, capita submittant. *Arausi.cap.26.*

CAP. II.

Viduarum consecrationem, quas diaconissas vocant, ab omni religione † nostra penitus abrogamus: solam eis paenitentiae benedictionem, si conuerti ambiant, imponendo. *Epaon.21.*

† regione f.

CAP. III.

Feminae benedictionem diaconatus hactenus contra interdicta canonum accipiūt. &c. *Aurel ij.c. 16.*

CAP. IV.

Nulli postmodum feminae diaconalis benedictio pro condicionis huius fragilitate credatur. *Aurel.ij.c.17.*

Communia de diaconissis. Tit. XLI.

CAP. I.

Paulianistae cōuersi, rebaptizentur. Clerici eorum laudabilis vitae rebaptizati ordinētur a catholico Episcopo, minus probati deponantur. Idem de diaconissis, & ceteris ex clero seruetur. Diaconissas autem intelligimus, quae in eo ordine numerantur. nam cum manus impositionem non habeant, omnino inter laicas computentur. *Nicae.19.*

CAP. II.

Episcopi ante Episcopatum vxor ab eo separata ex consensu, post eius ordinationem in monasterium ingrediatur, quod longius absit ab Episcopi habitatione, & Episcopi prouidentia sustentetur. Quod si digna visa fuerit, ad diaconissae dignitatem ascendat. *Trul.48.*

CAP. III.

Scimus sanctam Mariam prius meretricem fuisse, postea factam continentem, non tamen inter diaconas relata est. *Taras. CP. ante vii.synod.in epist.ad Io. presb. post med.*

Luc. 7. f.

LIBER OCTAVVS

De Acolythis, & alijs Clericis inferioribus.

DE ACOLYTHIS, ET DE EORVM Officio.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

Nullus lector, vel ostiarius vasa sacrata audeat cōtingere. Nullus acolythorum rem sacratā a presbytero alii porrigere. &c. nisi tātum supportet, quod ei sacerdos imposuerit suo ore benedictum. *Siluest.in synod. Rom. cccxxxiii. Episcopor.c.9.*

Dist. 24. c. 1. Nullus.

CAP. II.

Septem diaconos in Vrbe Roma. &c. habemus; qui per singulas hebdomadas, & Dominicos dies, atque festiuitatum sollemnia, cum subdiaconibus, & acolythis, ac sequaciū ordinum ministris iniuncta sibi obseruant ministeria. *Fabian.ep.1.in prin.*

CAP. III.

Acolythus cum ordinatur, ab Episcopo qui-

Dist. 23. c. 16.

quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat; sed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, vt sciat se ad accendenda ecclesiae luminaria mancipari; accipiat & vrceolum vacuum ad suggerendum vinum in eucharistiam sanguinis Christi. *Carth.iv.cap.6.Iuo lib.3.cap.9.panor. & p.6.cap.13.decr.Ansel.lib.7.c.50.*

CAP. IV.

Acolythi Graece, Latine ceroferarii dicuntur, a deportandis cereis, quando legendum est Euangelium, aut sacrificium offerendum. Tunc enim accenduntur luminaria ab eis, & deportantur, non ad effugandas tenebras, dum sol eo tempore rutilet, sed ad signum laetitiae demonstrandum: vt sub typo luminis corporalis illa lux ostendatur, de qua in Euangelio legitur: Erat lux vera. &c. *Isid.lib.7.cap.12.etymo. apud Aquisgra. cap.5.Raban.lib.1.cap.9.de inst.cleri.*

Ioan 1.a.

CAP. V.

Non liceat cuilibet ministeria tangere, nisi subdiacono, aut acolytho in secretario vasa Dominica. *Mar.Brac.cap.41.Iuo par.6.cap.377.decr.Vid.Laod 21.*

Dist. 23. c. 32.

De exorcistis, & eorum officio.
Tit. II.

CAP. I.

Non oportet exorcizare eos, qui non sunt promoti ab Episcopis, neque in ecclesiis, neque in domibus. *Laod.c.26.refert Felix iv. ep.1.cap.1.in fi.Aquisgr.79.*

Dist.69. c. vlt.

CAP. II.

Exorcista cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt exorcismi, dicente sibi Episcopo: Accipe, & commenda memoriae, & habeto potestatem imponendi manus super energumenum, siue catechumenum. *Carth.iv.cap.7. Raban. lib.1.c.10.de inst.cle.Iuo lib.3.tit.3.c.30.panor. & par.6.c.16.decr. Ans.lib.7.c.49.*

Dist. 23. c. 17.

CAP. III.

Omni die exorcistae energumenis manus imponant. *Carth.iv.c.90.Burch.lib.2.c.223. Iuo par.6.c.198.decr.*

De cons. d.5.c.11.

CAP. IV.

Energumenis in domo Dei assidentibus victus quotidianus per exorcistas oportuno tempore ministretur *Carth.iv.c.93.*

CAP. V.

Quos Esdras actores memorat tēpli tunc, nunc esse exorcistas inuenimus in Ecclesia Dei. &c. Hi cū ordinantur, sicut ait canon, accipiūt de manu Episcopi libellū, in quo scripti sunt exorcismi, accipientes potestatem imponendi manus super energumenos, (*siue baptizatos*) siue catechumenos. *Isidor. lib.2.c.13.de.eccl.offi.apud Aquisg.c.4.Raba.li.1.c.10.de inst.cler.*

1.Esdr.2.c.

De lectoribus, & eorum officio, & de his, quae facere prohibentur.
Tit. III.

CAP. I.

Quoniam vidimus quosdam ex infantia tonsuram cleri accipientes, sine Episcopi ordinatione legere in ambone: id deinceps fieri prohibemus, etiam si monachi sint. Sed praeposito monasterii, si presbyter sit ab Episcopo promotus, liceat hoc facere. item ex veteri consuetudine liceat Chorepiscopo lectores ordinare Episcopo permittente. *Nicae.ij.c.14. Iuo par.5.c.376.decr. Caesar.lib.9.cap.21.*

Dist. 69. c.1.

CAP. II.

Nullus lector, vel ostiarius vasa sacrata audeat contingere. *Siluest.in synodo Roman. ccxxxiv.Episcopor.cap.9.*

CAP. III.

Non oportet lectores, aut cantores orarium ferre, & ita legere, aut canere. *Laod.c.23.Ansel.lib.7.c.83.*

Dist. 23. c.28.

CAP. IV.

Lectores ad pubertatis tempus venientes cogantur vel vxores ducere, vel castitatem profiteri. *Carth.c.16.post.prin. G. Carth.iij.c.19.L.Hippon 10.L.Vorm.68.Iuo lib.3.tit.8.c.88.panor.Ansel.lib.7.c.142. Caesar. lib.8.c.58.Tarrac.lib.1.cap.109.*

Dist. 32. c.8.

CAP. V.

Lectores populum non salutent. *Carth. c.16.in fin.G.Carth.iij.c.4. L.Vide Vorm. 69. Burch.lib.2.cap.11.Iuo lib.3.tit.3.cap.3.panor. & par.6.cap.31.decr.*

Dist. 77. c. 3. placuit. & 2.q.2.c.25.

CAP. VI.

Qui in ecclesia vel semel legerit, ab alia ecclesia ad clerum non recipiatur. *Carthag. (c.9).G.Milep.15. L. Afr.57. L.Aquisgr.57. Burch.lib.8.c.11.Iuo par.7.c.34. decr.*

Dist. 71. placuit.c.3.

CAP. VII.

Clericorum nomen etiam lectores retineat. *Carthag.iij.cap.21.Burch.lib.2.cap.42. Iuo par.6.cap.143.decr.*

Dist 71. c.2 clericum.

CAP. IIX.

Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem, indicans eius fidem, ac vitam, atque ingenium. Post haec spectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum: Accipe & esto lector † verbi Dei, habiturus, si fideliter, & vtiliter impleueris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministrauerunt. *Carth.iv.cap.8.Iuo lib.3.tit.3.cap.11.panor. & par.6.cap.17.decr. Anselm.lib.7.cap.48.*

Dist. 23. c.18.

† relator

CAP. IX.

Lector fidelis, si viduam alterius vxorem acceperit, amplius nihil fit, sed semper lector habeatur, aut forte subdiaconus. *Tolet.i.c.3.M.B.c.43.*

Dist. 34. c.18.

CAP. X.

Non liceat cuilibet ex lectoribus sacra alta-

Dist. 23. c.31.

altaris vasa portare; nec aliis, nisi his, qui ab Episcopo subdiaconi fuerint ordinati. Brac.i.c.28. Laod.11. Vid. Mar. Br. c.41.

CAP. XI.

Lectores in ecclesia in habitu saeculari † ornato non psallent, neque granos † gentili ritu dimittant. Brac.i.cap.29.

† gradus

CAP. XII.

Lectorem ordo formam, & initium a Prophetis accepit. Sunt igitur lectores, qui verbum Dei praedicant, quibus dicitur. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam. Isti quippe, dum ordinantur, primum de eorum conuersatione Episcopus verbum facit ad populum; deinde coram plebe tradit eis codicem apicum diuinorum ad Dei verbum annunciandum. Qui autem ad huiusmodi prouehitur gradum, iste erit doctrina, & libris imbutus, sensuumque, ac verborum scientia praeornatus. &c. Isidor. lib. 2. c. 11. de eccles. offic. apud Aquisgr. cap. 3. Raban. lib. 1. cap. 11 de instit. clericor.

Esa.58.a.

CAP. XIII.

Lector, si cum sua sponsa ante matrimonium commercium habuerit, postquam anno cessauerit, ad legendum recipietur manens non vlterius promouendus. Quod si sine dispensatione furtim coierit, cessabit a ministerio. Basil. ad Amphiloch. cap. 68.

CAP. XIV.

Lector, si viduam alterius vxorem acceperit; in lectoris statu permaneat; aut si forte necessitas sit, subdiaconus fiat, nihil autē supra. Similiter & si bigamus fuerit. Mar. Brac.c.43. Tolet.i.c.3.

Dist. 34. c.18.

CAP. XV.

Non liceat in publico psallere, aut legere, nisi qui ab Episcopo lectores sunt ordinati. Mart. Brac.a.45. Vid. Laod.15. Aquisgr.76.

Dist. 92. c.3.

De ostiariis, & de eorum officio. Tit. IV.

CAP. I.

Nullus lector, vel ostiarius vasa sacrata audeat contigere. Siluest. in synod. Rom. cclxxxiv. Episcop. c.9.

CAP. II.

De velis ianuarum cura sit ostiariis. &c. Clem. epist. 2. post principium.

De consec. d.1. nemo. c.39. in fi.

CAP. III.

Non oportet [ministrum orarium ferre, neque ianuam relinquere. Laod. c. 22. Anselm. lib.7.c.82.

Dist. 23. c.27.

CAP. IV.

Non oportet ministros, quamuis breui tempore ianuas derelinquere, & orationi vacare. Laod. cap.43.

CAP. V.

Clericorum nomen etiam ostiarii retinent. Carth. iij. cap. 21. Burch. lib. 2. cap. 42. Iuo par. 6. cap. 143. decr.

Dist. 72. c.2. clericum.

CAP. VI.

Ostiarius cū ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conuersari, ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus claues ecclesiae de altario dicens: Sic age, quasi redditurus Deo rationem, pro his rebus, quae his clauibus recluduntur. Carth. iv. c.9. Iuo lib.3. tit.3. c.12. panor. & par.6. cap.18. decr. Ansel. lib.7.c.47.

Dist.23. c.19.

CAP. VII.

Tam subdiaconus, quam ostiarius, vel reliqui seruitium sanctae Ecclesiae consuetum absque vlla desidia impleant. &c. qui contempserit facere, & adimplere; subdiaconos verbis corripiendos, & si non emendauerint, ab stipendio priuandos, reliquos flagris coercendos. Narbonen. c.13.

CAP. IIX.

Munificus ille, qui sanctam Dei aedificauerit Ecclesiam, quod ibidem pro sua mercede largitus est, eodem loco presbyter secundum priorum canonum instituta deseruiens habeat, & si presbyterum ea facultas habere non permittit, vel diaconus instituatur. Certe si minor est census, ostiarius a sacerdote sit electus, qui nitorem infra sinus sanctae Ecclesiae faciat, qui & sanctarum reliquiarum luminaria omni subsequenti nocte accendat. Toletan. habitum anno 12. Reccaredi Regis, c.2.

CAP. IX.

Ostiarii sunt, qui in veteri testamento ianitores templi vocabātur, qui praeerant portis Hierusalem; quique ordinati per vices suas, omnia interiora templi, vel exteriora custodiebant. Hi denique inter sanctum, & iniquum discernentes, eos tantum in ecclesia, qui sunt fideles, recipiunt. Intrare enim templum, nisi per hos † non possumus. habent enim potestatem tam bonos recipiēdi, quam reiiciendi indignos. Isid. lib.2.c.14. de eccles. off. apud Aquisgr. c.2. Raban. lib.1. c.12. de instit. cler.

1. Paral. 23. & 2. 23.

† ostium, vel eos

CAP. X.

Ostiarii tonsuram ecclēsiasticam habeāt, hoc est, barbam rasam, & coronam in capite. Bituric. c.7. apud syn. Lemouic. act.2.

De psalmistis, siue cantoribus, & de custodibus martyrum, & de eorum officiis. Tit. V.

CAP. I.

Si quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere, sit prius ostiarius, lector, exorcista per tempora, quae Episcopus constituerit, deinde acolythus annis v. subdiaconus annis v. custos martyrum ann. v. diaconus ann. v. &c. Siluester in epilogo syn. Rom.

CAP. II.

Non oportet amplius, quam eos, qui regulariter cantores existunt, qui & de codice canunt,

Dist.92. ut lucem. cap.3.

canunt, alios in pulpitum conscendere, & in ecclesia psallere. *Laod.c.15. Aquisgr.76. Mart.Brac.c.45.*

CAP. III.

Dist.23. c.28. Non oportet lectores, aut cantores orariis vti, & ita legere, vel canere. *Laod. c.23. Anselm.lib.7.83.*

CAP. IV.

Dist.72. c.2.cleri-cum. Clericorum nomen etiam psalmistae retinent. *Carth.iij.c.21. Burch.lib.2.c.42. Iuo par.6.cap.143.decr.*

CAP. V.

Dist.23. c.20. Psalmista, id est cantor, potest absq. scientia Episcopi, sola iussione presbyteri officium suscipere cantandi, dicente sibi presbytero: Vide, vt quod ore cantas, corde credas; & quod corde credis, operibus cōprobes. *Carth.iv.c.10. Iuo lib.3.tit.3.c.13. panor.& par.6.c.19.decr. Ansel.lib.7.c.46.*

CAP. VI.

Studendum summopere cantoribus est, ne donum sibi diuinitus collatum, vitiis foedent: sed potius illud humilitate, castitate, & sobrietate, & ceteris sanctarum virtutum ornamentis exornent. Quorum melodia animos populi circumstantis ad memoriam, amoremque caelestium non solum sublimitate verborum, sed etiam suauitate sonorū, quae dicuntur, erigat. Cantorem autem, sicut traditum est a sanctis Patribus, & voce, & arte praeclarum, illustremque esse oportet; ita, vt per oblectamenta dulcedinis, animos incitet audientium. Cantores itaque non propter donum sibi collatum, se ceteris superbiendo praeferant; sed humiliter socios exhibeant. Et prouidendum est illis, quando temperate, quandoue submisse diuinum agatur officium: scilicet, vt secundum numerum clericorum, & officii qualitatem, cantum protendant; & voces moderentur ceterorum. Sonum etiam vocalium litterarum bene, atque ornate perstrepant. &c. *Aquisgr.c.137*

CAP. VII.

Siluester constituit; vt si quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere, vt esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus. &c. subdiaconus annis v. custos martyrum ann. v. diaconus ann. vij. presbyter annis tribus. *Damas.in Siluest.*

De minoribus ordinibus ante sacros ordines suscipiendis. Tit. VI.

Vide libro septimo titulo quarto scripta.

Clerici inferioris ordinis habeant clericis ordinis superioris, & laici clericis honorem, Tit. VII.

CAP. I.

Dist.93. c.5. A Subdiacono ad lectorem omnes subditi sint diacono Cardinali vrbis Romae, in ecclesia honorem repraesentantes eidem. Pontifici vero presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus, subdiacono acolythus, acolytho exorcista, exorcistae lector lectori ostiarius, in omni loco repraesentent obsequium, siue in publico, siue in gremio ecclesiae. *Siluester in synodo Rom.cclxxxiv. Episcopor.cap.7. Burch.lib.2.c.224. Iuo par.6.c.199.decr. Ansel.lib.7.c.62.*

CAP. II.

Si quis quempiam clericorum honoratorum in itinere obuium habuerit, vsq; ad inferiorem gradum honoris venerantes, sicut condecet Christianum, illi colla subdat, prout is officia, & obsequia fidelissima Christianitatis iure promeruit. Et si quidem ille saecularis equo vehitur, clericusque similiter; saecularis galerum de capite auferat, & clerico sincerae salutationis munus adhibeat. Si vero clericus pedes graditur, & saecularis vehitur equo; ilico ad terram defluat, & debitum honorem clerico sincerae caritatis exhibeat. &c. Qui vero haec, quae Spiritu sancto dictante, sancita sunt, transgredi voluerit, ab Ecclesia, quam in suis ministris dehonorat, quamdiu Episcopus illius Ecclesiae voluerit, suspendatur. *Matisco.ij.c.15.*

Clerici, qui non sunt sacris ordinibus initiati vxores ducere possunt. Tit. IIX.

CAP. I.

Dist.32. c.15. Qvoniam in aliquibus prouinciis permittitur, lectoribus, & cantoribus vxores ducere: non liceat eis alterius fidei vxorē ducere. Qui duxerunt, & liberos susceperunt, si eos permiserunt ab haereticis baptizari, referant eos ad communionem catholicae Ecclesiae. non baptizatos non liceat baptizare apud haereticos, neque copulare in matrimonio cum haereticis, Iudaeis, vel gentilibus, nisi promittant se conuertere. Qui contra fecerit, canonica poena † punietur. *Chalc.c.14. Iuo lib.3.tit. 8.c.27.panor.*

† paenitentia

CAP. II.

Lectores, & cantores tantum ex omnibus innuptis clericis vxores ducere permittuntur. *Ap.c.26. G.27. L.Trul.6.*

CAP. III.

Dist.32.c.3. & 12. q.1.c.8. quia tua. & si qui ve-ro. Si qui clerici sunt extra sacros ordines constituti, qui se continere possunt, sortiri vxores debent, & stipendia sua exterius accipere. *Greg.ad August.interrog.2. vel 7.in fine. Iuo lib.3.tit.8.c.25. panor.& par.6.c. 86.decr. Ansel.lib.7.c.3.*

CAP. IV.

Dist.32. c.8. Placuit, vt lectores cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri. *Carth.16. Gr. Carth.iij.c.19. L. Iuo lib.3.tit.8.c.28.panor. Ansel.*

Ansel. lib. 7.c.142.Caesar.li.8.c.58. Tarrac. lib.1. c. 109.

CAP. V.

Cum ad aetatem perfectam lectores peruenerint, si aliquis eorum pro carnis fragilitate vxorem habere voluerit, potestas ducendi coniugem non negetur. *Vasen. ij c.1.*

CAP. VI.

Quoniā in Apostolicis canonibus dictum est, eorum, qui non ducta vxore in clerum promouentur, solos lectores, & cantores vxorem posse ducere, & nos hoc seruantes decernimus; vt deponatur hypodiaconus, diaconus, vel presbyter, qui post ordinationem vxorem duxerit. &c. *Trul. 6. Apost. 26. G. 27. L.*

De oeconomo, defensore, executore, & paramonario, & de eorum officio. Tit. IX.

CAP. I.

1. q. 1. c. 8

SI quis Episcopus per pecuniam ordinauerit Episcopum, Chorepiscopum. &c. oeconomum, defensorē, siue paramonarium. † &c. de suo gradu periclitetur. &c. *Chalc. c. 2. Nicae. ij. c. 5. Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 11. Capit. lib. 1. c. 19. Burch. lib. 1. c. 112. Iuo lib. 3. tit. 9. c. 3. panor. & par. 5. c. 118. decr. Ansel. lib. 6. c. 81. Caesar. lib. 4. c. 21.*

† mansionarium.

CAP. II.

16. q. 1. quidam. 17.

De clerico, vel monacho CP. veniente sine mandatis Episcopi, vt admoneatur, & eiiciatur a defensore ecclesiae CP. *Chalc. c. 23.*

CAP. III.

Dist. 75. c. 2. quoniam.

Apud oeconomum ecclesiae viduatae fructus ecclesiae conseruentur. *Chalc. c. 25. Burch. lib. 1. c. 24. Iuo par. 5. c. 135. decr. Ansel. lib. 6. c. 35. Caesar. lib. 3. c. 28.*

CAP. IV.

Dist. 89. c. 4. quia, & 16. q. 7. quoniā. 21.

In aliquibus ecclesiis sine oeconomis Episcopi res ecclesiasticas tractant. Placuit omnem ecclesiam, quae habet Episcopum, habere oeconomum ex clero, qui res ecclesiasticas gubernet, iuxta voluntatem Episcopi; vt non sine teste res administrentur ecclesiae, & non dispergantur, atque Antistes vituperetur. Id si non fecerit, diuinis canonibus subiaceat. *Chalc. c. 26. Deusd. c. 4. Ansel. li. 6. c. 135.*

CAP. V.

9. q. 3. c. 3 cum simus

Cum seruare canones debeamus, & dicatur in vno ex eis, oeconomum esse oportere in ecclesia; is seruetur. & si Metropolitanus in ecclesia sua constituit oeconomum: recte est. Sin minus, ex auctoritate sua licet CP. Episcopo oeconomum cōstituere in ecclesia: idem & Metropolitanis licet, si Episcopi, qui sub eis sunt, non constituerint in suis ecclesiis oeconomos. Idem de monasteriis dicendum. *Nicaen. ij. c. 11. Iuo par. 5. c. 374. decr.*

CAP. VI.

Dist. 77. c. 2.

In singulis gradibus obseruanda sunt tempora. Si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter lectores vsque ad vicesimum aetatis annum continuata obseruatione perduret. &c. Sane vt etiam defensores ecclesiae, qui ex laicis fiunt, supradicta obseruatione teneantur, si meruerint esse in ordine clericatus. *Zosim. ep. 1. c. 3. Ansel. lib. 7. c. 41.*

CAP. VII.

16. q. 1. c. 57. in canonibus.

Si quis dederit, vel acceperit fructus praeter Episcopum, vel ordinatum ad oeconomiam boni operis; & dans, & accipiens anathema sit. *Gang. 7. & 8. Symma. in Rom. syn. vi. in med. Aquisgr. 66. Capit. lib. 1. c. 47. & lib. 6. c. 285. & lib. 7. c. 7. Burch. lib. 3. c. 144. & 145. Iuo par. 3. c. 209. & 210. decr. Ansel. lib. 5. c. 44. Caesar. lib. 7. c. 43.*

CAP. IIX.

Executores quinque petantur electi, vt in diuersas prouincias diuidantur. Aduocatorum quoque disceptatio in causis ecclesiasticis ab Imperatoribus petatur. Petatur licentia constituendi defensores scholasticos, qui res ecclesiae defendant, cum a sacerdotibus petitum fuerit, vt ingrediantur secretaria iudicum. *Carth. c. 99. G. Mileu. c. 16. L. Afric. c. 64. L.*

CAP. IX.

23. q. 3. c. 10.

Petantur [ab Imperatoribus defensores eligendi ab Episcopis, ne pauperes a diuitibus vexentur: ob quos ecclesiam molestant. *Carth. c. 76. G. Carth. v. c. 9. L. Afric. c. 42. L. Capitul. lib. 5. c. 31.*

CAP. X.

Eos, quos oeconomos Graeci vocant, hoc est, qui vice Episcoporum res ecclesiasticas tractant, sicut sancta synodus Chalcedonensis instituit, omnes Episcopos de proprio clero ad regendas ecclesias habere oportet. Qui contempserit, obnoxius eiusdem magni concilii erit. *Tolet. iv c. 47. Chalc. 26.*

CAP. XI.

16. q. 7. c. 22. in nostra.

Secundum Chalcedonensium Patrum decreta, ex proprio clero oeconomum sibi constituat vnusquisque Episcopus. &c. *Hispal. ij. c. 9. Chalc. 26. Burch. lib. 1. cap. 89. Iuo par. 5. c. 195. decr.*

CAP. XII.

Totius sacerdotalis ordinis sentētia alius renuntietur oeconomus, in quo Apollo quoque Episcopus consensit, vt bona ecclesiae, vt debent, insumantur. *Theophilus Episcopus Alexandr. in commonitorio, cap. 9.*

De clericorum nomine, & munere. Tit. X.

CAP. I.

12. q. 1. c. 5.

CLericus, qui Christi seruit Ecclesiae, interpretetur primo vocabulum suum, & nominis definitione prolata, nitatur esse, quod dicitur. Sic enim cleros Graece, Latine sors interpretatur: propterea vocantur cleri-

Clerici, quia de forte sunt Domini, vel quia Dominus ipse, sors, id est, pars clericorum est. Qui autem vel ipse pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet; vt & ipse possideat Dominum, & ipse possideatur a Domino. Qui Dominum possidet, & cum Propheta dicit, pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere potest. [*Psal.15.a*] Quod si quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus. verbi gratia, si aurum, si argentum, si possessiones, si variam supellectilem, cum istis partibus Dominus pars eius fieri non dignatur. &c. *Hieron. ad Nepotianum apud Aquisgr. c.94. Iuo lib.6.cap.1. decr. Ansel. lib.7.c.2. Deusd. c.3. Caesar. lib.8.c.1.*

CAP. II.

Omnes, qui in ecclesiastici ministerii gradibus sunt ordinati, generaliter clerici nominantur. Cleros autem, vel clericos hinc appellatos, doctores nostri dicunt, quia Mathias sorte electus est, quem primũ per Apostolos legimus ordinatum. [*Act 1.d.*] Sic & omnes, quos illis temporibus ecclesiarum Principes ordinabant, sorte eligebant. Nam cleros, sors interpretatur. Vnde & haereditas Graece cleronomia appellatur, & haeres cleronomos. Proinde ergo clericos vocari aiunt, eo quod in sorte haereditatis Domini dentur; vel pro eo, quod ipse Dominus sors eorum sit, sicut de eis scriptum est, loquente Domino: Ego haereditas eorũ. [*Num. 18. e. Deu. 18.a*] Vnde oportet, vt qui Deum haereditate possident, absque vllo impedimento saeculi, Deo seruire studeant, & pauperes spiritu esse contendant; vt congrue illud Psalmistae dicere possint: Dominus pars haereditatis meae. [*Ps.15.a.*] *Isidor. in lib. de eccl. offi. 2.c.1. apud Aquisgr. c.99.*

De tonsura clericorum.
Tit. XI.

CAP. I.

[*De vita, & honest. cler. c.15. Greg. ix. c.4. eo tit. in 4. coll. Dist.23.c.23. & de vit. & honest. cler. c.4. Greg. ix. & in 1. coll. c.3. eod. tit. Dist 23. c.21.*]

Clerici coronam, & tonsurã habeant congruentem. *Inno. iij. in conc. gen. Lat. c.16.*

CAP. II.

Si quis ex clericis relaxauerit comam, anathema sit. *Greg. ij. in syn. Rom. c.17. Magunt. sub Rab. c.15. Caesar. lib.15.c.76.*

CAP. III.

Si quis clericus, aut monachus comam laxare praesumpserit, anathema sit. *Zachar. in syn. Rom. c.8.*

CAP. IV.

Prohibete fratres per vniuersas regionum vestrarum ecclesias; vt clerici, qui laicis, & simplicibus virtutis, honestatis, prudentiae, & grauitatis exemplar esse debent, ac se ipsos tamquam signum purioris vitae rudioribus ad imitationem prudenter exhibere, iuxta Apostolum comam non nutriant, sed desuper caput in modum sphaerae radãt. [*1.Cor.11 e.*] quia sicut discreti debent esse in conuersatione, ita & in tonsura, & omni habitu discreti debent apparere. *Anicc. epist. vni. in fi. Iuo par. 6.c.46. decr. Caesar. lib.8.c.39.*

CAP. V.

Archiepiscopum vestrum Iacobum consuetudini sanctae Romanae Ecclesiae, matris omnium ecclesiarum, vestraeque specialiter, obedire coegimus: scilicet, vt quẽadmodum totius Occidentalis ecclesiae clerus ab ipsis fidei Christianae primordiis barbam radendi morem tenuit, ita & ipse raderet. &c. Omnem tuae potestatis clerum barbas radere facias, atque compellas. *Greg vij. lib.8. regis. epist.10. ad Iudicem Caralitanum.*

CAP. VI.

[*De vit. et hon. cler. c.5. Greg. ix. & in 1. coll. c. 4. eo tit. Dist.23. c.22.*]

Clericus nec comam nutriat, nec barbam * radat. *Carth. iv. c.44. Burch. lib.2.c.174. Iuo par.6.c.265. decr.*

CAP. VII.

Clerici, qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiam si noluerint, inuiti detondeantur. *Agath. c.20. Capitul. lib.7. cap.234. Caesar. lib.8.c.51.*

CAP. IIX.

Vt nullus clericorum comam nutriat, aut barbam radat. *Barcin. c.3.*

CAP. IX.

Omnes clerici, vel lectores, sicut Leuitae, & sacerdotes detonso superius capite toto, inferius solam circuli coronam relinquant: non sicut hucusque in Galliciae partibus facere lectores videntur; qui prolixis, vt laici, comis in solo capitis apice, modicum circulum tondent. Ritus enim iste in Hispaniis hucusque haereticorum fuit. &c. Qui autem hoc nõ custodierit, fidei catholicae reus erit. *Tolet. iv. c.40.*

CAP. X.

Tonsurae ecclesiasticae vsus a Nazareis, ni fallor, exortus est, qui prius crine seruato, denuo, post magnam vitae continentiam, deuotione completa, caput radebant, & capillos in igne sacrificii ponere iubebantur; [*Nu. c.6.s.*] scilicet, vt perfectionem deuotionis suae Domino consecrarent. Huius ergo exempli vsus ab Apostolis introductus est; vt hi, qui in diuinis cultibus mãcipati Domino consecrantur, quasi Nazarei, id est, sancti Dei, crine præciso innouentur. hoc quippe, & Ezechieli Prophetae iubetur. [*Ezec.5.a.*] &c. hoc & Nazareos illos Priscillam, & Aquilam in actibus Apostolorum primum fecisse legimus. [*Act. 18.*] Paulum quoque Apostolum, & quosdam discipulorum Christi, qui in huiusmodi cultu mirãdi † extiterunt. [† *imitãdi*] Est autem clericis tonsura signum quoddam, quod in corpore figuratur, sed in animo agitur; scilicet, vt hoc signo in religione vitia resecentur, & in criminibus carnis nostrae, quasi crinibus exuamur; atque inde innouati sensibus, vt comis rudibus enitescamus, exspoliantes nos, iuxta Apostolũ, veterem hominem cum actibus suis; [*Ephe 4.e. Colos.3.b*] induentes nouum,

rem nouum, qui renouatur in agnitione Dei. Quam renouationem in mente oportet fieri, sed in capite demonstrari, vbi ipsa mens noscitur habitare. Quod vero detonso capite superius, inferius circuli corona relinquitur sacerdotium, regnumque Ecclesiae in eis existimo figurari. Tiara enim apud veteres constituebatur in capite sacerdotum: haec ex bysso confecta, rotunda erat, quasi sphaera media, & hoc significatur in parte capitis tonsa; corona autem, latitudo aurei est circuli, quae Regum capita cingit. Vtrumque itaque signum exprimitur in capite clericorū, vt impleatur etiam corporis quadam similitudine, quod scriptum est, Petro Apostolo perdocente: Vos estis genus electum, regale sacerdotium. *Isid. de ecclesiasticis officiis lib. 2. c. 4. apud Aquisgr. c. 1.*

Exo. 28. f.

1. Pet. 2. b

C A P. XI.

Archidiaconi, Abbates, Praepositi, Capischoli, Canonici, ostiarii, & omnes, qui ministerium intra sanctam ecclesiam tractant, tonsuram ecclesiasticam habeant, hoc est, barbam rasam, & coronam in capite. *Bituricen. c. 7. apud Lemouicen. act. 2.*

C A P. XII.

Clerici clericaturam suam dimittentes, ab aliis clericis separentur. *Bituric. cap. 22. apud Lemouic. act. 2.*

C A P. XIII.

Non oportet clericos comam nutrire, & sic ministrare, sed attonso capite patentibus auribus, & secundum Aaron talarem vestem induere, vt sint in habitu ornato. *Mar. Brac. c. 67. Iuo part. 6. c. 378. decr.*

Dist. 23. non liceat 32. in fin.

C A P. XIV.

Anicetus constituit, ut clericus comam non nutriret secundum praeceptum Apostoli. *Dam. in Anic.*

Quales debeant esse clerici. Tit. XII.

C A P. I.

Tales ad ministerium eligantur clerici, qui digne possint Dominica sacramenta tractare. Melius enim est Domini Sacerdoti, paucos habere ministros, qui possint digne opus Dei exercere, quam multos inutiles, qui onus graue ordinari adducant. &c. Ornent tam clerici, quam saeculares animas suas ornamentis dignissimis, dogmatibus scilicet veritatis, decore pudicitiae, splendore iustitiae, candore pietatis, aliisque omnibus, quibus compositam decet esse rationabilem mentem. Tum praeterea declinare a consortiis inhonestis, & infidelibus, & societates habere fidelium, atque illos frequentare conuentus, in quibus de pudicitia, de iustitia, de pietate tractatur. *Clem epist. 2. ante med. Anselm. lib. 8. c. 38. in addit.*

Dist. 23. c. 4.

C A P. II.

Obsecro te, & repetens iterum, iterumque monebo, ne officium clericatus, genus antiquae militiae putes: id est, ne lucra saeculi in Christi quaeras militia, ne plus habeas, quam quando clericus esse coepisti, & dicatur tibi, Cleri eorū non proderunt eis. Mensulam tuam pauperes, & peregrini, & cum illis Christus cōniua nouerit. Negotiatorem clericum, ex inope diuitem, ex ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge. Corrumpunt bonos mores confabulationes pessimae. Tu aurum contemnis, alius diligit. Tu calcas opes, ille sectatur. Tibi cordi est mansuetudo, silentium, secretum: illi loquacitas, attrita frons, fora placent, & plateae, & medicorum tabernae. In tanta morum discordia, quae potest esse concordia? *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. c. 94.*

Hier. 12.

1. Cor. 15. d.

C A P. III.

Obsecro te carissime; vt multitudines hominum, & officia, & salutationes, & conuiuia, veluti quasdam catenas fugias voluptatum. Sit vilis tibi, & vespertinus cibus, olera & legumina, interdumque pisciculos pro maximis ducas deliciis. Qui Christum desiderat, & illo pane vescitur, ne quaerit magnopere, de quam pretiosis cibis stercus conficiat. Quidquid post gulam non sentitur, idem tibi sit, quod panis, & legumina. Semper in manu tua sacra sit lectio. Frequenter orandum flexo corpore, & mens erigenda ad Dominum. crebrae vigiliae, & ventre vacuo saepius dormiendū. Rumusculos, & gloriolas, & palpantes adulatores, quasi hostes fuge. † Pauperibus, & fratribus refrigeria sumptuum manu propria distribue. Humilitatem vestium tumenti animo non appetas. Saecularium, & maxime potentium consortium deuita. Habeto simplicitatem columbae, ne cuiquam machineris dolos: & serpentis astutiam, ne alterum supplāteris insidiis. Nō multum distat in vitio, vel decipere posse, vel decipi Christianum. Templum verum Christi, anima est credentia. illam exorna, illam vesti, illi offer donaria; in illa Christū suscipe. Nescio enim, quo modo plus placeat mundo, qui Christo displicet. *Hieronym. in epist. ad Paulinum apud Aquisgr. c. 95.*

† deuita.

C A P. IV.

Si clericatus titillat te desiderium, disce quod possis docere, & rationabilem hostiam offeras Christo: ne miles, ante quam tiro, ne prius magister sis, ante quam discipulus. Nō est humilitatis meae, neque mensurae, iudicare de clericis, & de ministris ecclesiarum sinistrum quippiam dicere. &c. volo ergo, vt sine intermissione, & vigil tibi sit sensus, nec vanis † cogitationibus pateris. corpus pariter, & animus tendatur ad Dominum. Iram vince patientia. Ama scientiam scripturarum, & vitia carnis non amabis. Nec vacet mens tua variis perturbationibus, quae si pectori insederint, dominabuntur tui, & te deducent ad delictum maximum. Facito & aliquid

De conse. dist. 5 cap. 33. numquam.

† vagis.

quid operis, vt te semper diabolus inueniat occupatum. Memento, quia & Apostoli Christi, habentes potestatem de Euangelio viuere, laborabant manibus suis, ne quem grauarent, & aliis tribuebant refrigeria, quorum pro spiritualibus debebāt metere carnalia. Ita ergo age, & viue in monasterio, vt clericus esse merearis, vt adolescentiam tuam nulla sorde commacules; vt ad altare Christi quasi de thalamo virgo procedas, & habeas deforis bonum testimonium. feminae, quae nomen tuum nouerunt, vultum nesciāt. Cum ad perfectam aetatem veneris, si tamen vita comes fuerit, & te, vel populus, vel Pontifex ciuitatis in clerum elegerit agito, quae clerici sunt, & inter ipsos sectare meliores; quia in omni conditione, & gradu, optimis mixta sunt pessima. Multo tempore disce, quod doceas. Ne credas laudatorib. tuis, imo irrisoribus aurem ne libenter accommodes. *Hierony. ad Rusticum apud Aquisg. c. 96. Iuo lib. 3. tit. 16. c. 5. panor. & par. 7. c. 5. decr.*

1. Cor. 9.

CAP. V.

Clericis lege Patrum cauetur, vt a vulgari vita seclusi, a mundi voluptatibus sese abstineant. Non spectaculis, non pompis intersint: conuiuia publica fugiant: priuata non tantum pudica, sed & sobria colant. vsuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudisque cuiusquam studium appetant. Amorem pecuniae, quasi materiam cunctorum criminum fugiant: saecularia officia, negotiaque abiiciant, honorum gradus per ambitiones non subeant. Pro beneficiis medicinae Dei, munera non accipiant: dolos, & coniurationes caueant; odium, & aemulationem, obtrectationem, atque inuidiam fugiant: non vagis oculis, nec infraeni lingua, aut petulanti, tumidoque gestu incedant; sed pudorem, ac verecundiam mentis, simplici habitu, incessuque ostendant. Obscaenitatem etiam verborum, sicut & operum, penitus execrentur. Viduarum, ac virginum visitationes frequentissimas fugiant; contubernia extranearum feminarum nullatenus appetant: castimoniam quoque inuiolati corporis perpetuo conseruare studeant, aut certe vnius matrimonii vinculo foederentur. Senioribus quoque obedientiam debitam praebeant, neque vllo iactantiae studio semetipsos attollant. Postremo, in doctrina, in lectionibus, psalmis, hymnis, canticis, exercitio iugi incumbant. Tales enim esse debent, qui diuinis cultibus sese mancipandos student; scilicet, vt dum scientiae operam dant, doctrinae gratiam populis administrent. *Isidor. de eccle. offic. lib. 2. c. 2. apud Aquisg. c. 100.*

CAP. VI.

Clericus admonendus est, quatenus sic viuat, vt bonum exemplum vitae suae saecularibus praebeat. & in clerico si quid iuste reprehenditur, eius vitio ipsa religionis nostrae aestimatio grauatur. Clerici discant, vt quae a senioribus suis iuste iubentur, impleant; vt humiliter eorum imperiis subiaceant; vt nec subiectio eos cōterat, nec locus superior extollat. Clerici discant, quomodo ante occulti arbitri oculos per humilitatē, & obedientiam sua interiora componāt, quatenus non cum reprobis puniantur, sed cū electis aeterna praemia sortiantur. Admonendi sunt clerici, vt tanto circa se sollicitius viuāt, quanto eos aliena cura non implicat. Dicendum est clericis, ne praepositorum suorum vitam temere iudicent, si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident: ne vnde recte mala redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt clerici, ne, cum culpam suorum praepositorum considerant, contra eos audaciores fiāt; sed sic eorum praua apud semetipsos diiudicent, vt tamen diuino timore constricti, sub eis iugum ferre reuerentiae nō recusent: quia praepositorum facta oris gladio ferienda non sunt, etiam cum recte reprehendenda iudicantur. *Greg. lib. 5. pastor. c. 5. apud Aquisg. 102.*

CAP. VII.

Sunt nonnulli, qui tantum ex familia ecclesiastica clericos sibi commissis congregāt ecclesiis. & hoc ideo facere videntur; vt, si quando eis aliquod incommodum fecerint, aut stipendia oportuna subtraxerint, nihil querimoniae contra se obiicere praesumāt, timentes scilicet, ne aut seuerissimis verberibus afficiantur, aut humanae seruituti denuo crudeliter addicantur. Hoc autem non ideo dicitur, vt ex familia ecclesiae probabilis vitae in congregatione non sint admittendi, praesertim cum apud Deum non sit personarum acceptio: sed potius, vt, propter quam intulimus occasionem, nullus Praelatorum seclusis nobilibus, viles tantum in sua cōgregatione admittant personas. *Aquisg. c. 119.*

Clerici meliores collocentur in altiori dignitatis gradu. Tit. XIII.

CAP. I.

Quoniam quidem dicit alicubi diuinum eloquium, Dignus est operarius mercede sua; huius rei gratia & nos decernimus, & promulgamus: vt magnae ecclesiae clerici, qui in subiectis ordinibus morati sunt, ad maiores gradus ascendant, & si digni claruerint, melioribus perfrui mereantur honoribus cum aliqui eorū qui in ipsis sunt, aut per incrementum ad superiora ministeria † aduocati fuerint, aut per communem naturae terminum dormientes defuerint. Sed non ex illis, qui foris sunt, aliqui se his inserentes, debitas eis, qui multo tempore laborauerunt, dignitates, vel honores accipiant: ac per

Luc. 10.

† mysteria.

ac per hoc inueniantur ecclesiae clerici nullo modo posse proficere. Nullatenus autem habeant potestatem, qui Principum domorum, aut suburbanarum rerum curam gesserint, inter clerum magnae ecclesiae colligi, vel constitui. Nemo quippe (*Deo*) militans saeculi negotiis implicatur. Si vero quis praeter definitionem, quã nunc protulimus, promotus fuerit in quocumque magnae ecclesiae gradu, reprobetur omnimodis ab omni ecclesiastico gradu, tamquam qui contra magnam synodum prouectus exstiterit. *Syno. iix. CP. c. 13. sub* Hadr. ij.

2. Tim. 2. 4.

CAP. II.

Dist. 61. c. 13. nullus

Habeat vnusquisque (*clericorum*) suae fructum militiae in ecclesia, in qua suam per omnia officia transegit aetatem. in aliena stipendia minime alter obrepat: nec alii debitam, alter sibi audeat vindicare mercedẽ. Sit facultas clericis renitendi, si se viderint praegrauari: & quos sibi ingredi † ex transuerso † agnouerint, non timeant refutare. Qui etsi non debitum, praemium, vel liberum de eo, qui eos recturus est, debent habere iudicium. *Caeles. epist. 2. c. 5. Burch. lib. 1. c. 7. Iuo lib. 3. tit. 1. c. 7. panor. & par. 5. c. 61. decr. Ansel. lib. 6. c. 21. Caesar. lib. 3. c. 25. Tarrac. lib. 3. c. 3.*

† ingeri † extraneorum.

CAP. III.

Clericum inter tentationes officio suo incubantem, gradibus sublimandum. *Carth. iv. c. 42.*

Clerici ordinantur ab Episcopo, vel Chorepiscopo, cum consensu clericorum. Tit. XIV.

CAP. I.

Dist. 69. c. 1. in fin.

IVxta veterem morem Chorepiscopi ex permissione Episcopi ordinant lectores. *Nicae. ij. c. 14. Iuo par. 5. c. 376. decr.*

CAP. II.

Presbyter, & diaconus, & reliqui clerici ab vno Episcopo ordinantur. *Ap. c. 2.*

CAP. III.

Lectores, subdiaconos, & exorcistas Chorepiscopus ordinare potest, non presbyteros, & diaconos sine Episcopo eius vrbis. *Antioche. c. 10. Vide Ancyr. c. 13.*

CAP. IV.

Dist. 24. c. 6 † cõcilio

Episcopus sine consilio † clericorum suorum clericos non ordinet: ita vt ciuium assensum, & conniuentiam, & testimoniũ quaerat. *Carth. iv. c. 22. Caesar. lib. 4. c. 77.*

Ne clericus alienus ordinetur sine licentia sui Episcopi. Tit. XV.

CAP. I.

Dist. 71. c. 4.

CLericos in vna ecclesia ordinatos, vt antea dictum est, non licet in alia ordinare; sed illic ministrare, vbi ab initio constituti sunt. illis exceptis, qui per vim patrias suas amiserunt, & in aliam ecclesiam venerunt. Si vero Episcopus receperit clericum, qui alii Episcopo pertinet, excommunicatus sit recipiens, & receptus, quoad clericus absens ad suam reuertatur ecclesiam. *Chalc. 20. Vernen. c. 12. Tribur. c. 28. Aquisg. 87. Vide Chalc. 5. & 10. Nic. ij. c. 15. Iuo par. 6. c. 361. decr. Ansel. lib. 7. c. 97. Caesar. lib. 4. c. 100.*

CAP. II.

Vt de aliena ecclesia ordinare clericum nullus vsurpet. *Syric. in synod. Rom. epist. 4. c. 6. apud concil. Telen.*

CAP. III.

Interdicimus, vt nullus Episcoporum audeat iuxta sanctorum canonum instituta. &c. alterius ciuitatis clericum sine dimissoriis sui Episcopi suscipere, vel ordinare. &c. *Zachar. in syn. Rom. cap. 11.*

CAP. IV.

Dist. 72. c. 2.

Clericum alienum, nisi concedente eius Episcopo, nemo audeat retinere, vel promouere in ecclesia sibi credita. &c. *Carth. iij. c. 21. Tribu. c. 28. Vide Carth. 91. G. Mileu. 15. L. Afric. 57. L. Burch. lib. 2. c. 42. Iuo par. 6. cap. 143. decr.*

CAP. V.

Clericos ab aliis Episcopis ordinatos, sine permissu eorum, a quibus fuerãt ordinandi, promouere ad superiorem aliquem ordinem non praesumant. *Venet. c. 10.*

CAP. VI.

Nullus alienum clericum, secundum decreta canonum, sine consensu Episcopi sui, audeat ordinare, sed nec vllum sanctorum sacerdotum quispiam ordinet, qui localem se futurum primitus non spoponderit; vt per haec nullus a regula, vel disciplina ecclesiastica deuiare permittatur impune. *Valent.* Hisp. *cap. 6.*

CAP. VII.

Clerici, qui sub qualibet occasione, aut conditione in aliorum ciuitatibus, vel territoriis crediderint immorandum; nec ad vllum clericatus honorem, absque sui Episcopi scripto, atque consensu habeant promoueri. *Aurel. iij c. 15.*

CAP. IIX.

Nullus clericum, seu lectorem alienum, sine sui concessione Episcopi, vel promouere, vel sibi quibuslibet conditionibus audeat vindicare. Quod si quis hanc constitutionem fuerit quacumque praesumptione transgressus. &c. ab honore, vel officio suscepto iuxta arbitrium sui Pontificis, suspendatur. Episcopus vero, qui ordinauerit, sex mensibus missas facere non praesumat. *Aurel. v. c. 5.*

CAP. IX.

Nullus Episcopus clericum alterius ordinare praesumat, sicut & antiqui canones vetuerunt, nisi forte signata ipsius Episcopi scripta susceperit. *Brac. c. 26.*

CAP.

CAP. X.

Nullus alterius clericum retinere praesumat, sicut priscis est canonibus institutũ, nec ad sacrum ordinem, siue voluntate sui Episcopi, penitus promouere. *Cabilon. cap. 13.*

CAP. XI.

21. q. 2. c. 1. Nullus clericus cuiusque gradus sine literis dimissoriis sui Episcopi in alia ecclesia constituatur: alias ordinatus, & ordinans deponatur. *Trull. c. 17.*

CAP. XII.

Clerici si (*a senioribus suis*) ad ordinandum offeruntur, instrui debent, vt ad Episcopos, ex quorum parochiis sumpti sunt, eos remittant, & aut ibi ordinentur, aut litteras canonicas ab Episcopo, ex cuius dioecesi sunt, perferant, sicut canonica docet auctoritas. *Melden. c. 51.*

De his, qui clerici ordinari non prohibentur. Tit. XVI.

CAP. I.

Dist. 55. c. 7. si quis. & c. 9. si quis. SI a barbaris, vel a dominis castratus dignus est, in clerum ordinetur. *Nicaen. c. 1. Mart. Brac. 21. Tribur. 33. Iuo lib. 3. tit. 51 c. 15 panor. & par. 6. c. 374. decr. Anselm. lib. 7. cap. 31. Caesar. lib. 4. c. 110.*

CAP. II.

Dist. 50. c. 32 pres byteros p. que auté. Ad clerum venire possunt, qui vi illata manu ipsa apposita sacrificarunt, se Christianos esse profitentes, si alias vitae laudabilis sint. *Ancyr. c. 3.*

CAP. III.

Eos, qui ante baptismum sacrificarunt, ordinem suscipere posse, vti iam ablutos placet. *Ancyr. c. 12.*

CAP. IV.

Dist 54. c. 3. Magn. & de obli ga ad ra tio. c. vn. Greg. ix. & in 1. collect. Procuratores, actores, tutores post deposita officia, & redditas rationes, si actus vitae eorum fuerint probati, & clerici fuerint postulati, ordinentur. *Carth. 1. c. 8. Burch. lib. 2. c. 36. Iuo par. 6. cap. 137. decret.*

CAP. V.

Olim nouella adhuc fide, de legitime coniugatis, atque a coniugio ad continentiam conuersis clerici fiebant. *Troslei. cap. 9.*

CAP. VI.

Qui vsuras accipit, si iniustum lucrum in pauperes consumere voluerit, & ab auaritiae morbo deinceps liberari, est ad sacerdotium admittendus. *Basil. ep. ad Amphiloch. c. 14.*

De vita communi clericorum. Tit. XVII.

CAP. I.

Dist 32. c. 6. praeter p. 1. STatuimus; vt ii praedictorum ordinum (*loquitur de sacerdotibus diaconis, subdiaconis*) qui praedecessori nostro (*Leoni*) obedientes castitatem seruauerunt, iuxta ecclesias, quibus ordinati sunt, sicut oportet religiosos clericos, simul manducent, & dormiant, & quidquid eis ab ecclesiis venit, communiter habeant. Et rogantes monemus; vt ad Apostolicam, communem scilicet vitam; summopere peruenire studeant. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxiij. Episcopor. c. 4. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 3. panor. Caesar. lib. 8. c. 44.*

CAP. II.

12. q. 1. dilectissimis c. 2. Communis vita, fratres, omnibus necessaria est, & maxime his, qui Deo irreprehensibiliter militare cupiunt, & vitam Apostolorum, eorumque discipulorum imitari volũt. &c. *Clem. epist. 5. in prin. Iuo epist. 208. ad Ioan. Aurel. Ep. Ansel. lib. 7. cap. 1.*

CAP. III.

12. q. 1. sumus. 9. Vita communis inter bonos Christianos viguit, & adhuc gratia Dei viget, & maxime inter eos, qui in sortem Domini sunt electi, id est, clericos. &c. *Vrban. epist. sing. in prin. Iuo par. 3. c. 139. decr. & epist. 208. ad Ioan. Episcopum Aureliã. Ansel. lib. 7. c. 4.*

CAP. IV.

12. q. 1. c. 8. Quia tua fraternitas monasterii regulis erudita, seorsum fieri nõ debet a clericis suis: in ecclesia Anglorum. &c. hanc debet conuersationem instituere, quae in initio nascentis Ecclesiae fuit Patribus nostris; in quibus *Act. 4.* nullus eorum, ex his, quae possidebant, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. &c. communi autem vita viuentibus, iam de faciendis portionibus, vel exhibenda hospitalitate, & adimplenda misericordia, nobis quid erit loquendum; cum omne, quod superest, in causis piis, ac religiosis erogandum est, Domino magistro omnium dicente: Quod superest, date eleemo- *Luc. 11.* synam: & ecce omnia munda sunt vobis. *Gregor. ad Aug. interrog. 1. & 2. Anselm. lib. 7. c. 3. Tarrac. lib. 1. c. 261.*

CAP. V.

Canonici, & clerici ciuitatum, qui in episcopiis conuersantur, consideravimus, vt in claustris habitantes, simul omnes in vno dormitorio dormiant, simulque in vno reficiantur refectorio; quo facilius possint ad horas canonicas celebrandas occurrere, ac de vita, & conuersatione sua admoneri, & doceri. Victum, & vestimentum iuxta facultatem Episcopi accipiant; ne paupertatis occasione compulsi, per diuersa vagari, ac turpibus se implicare negotiis cogantur; dimissoque ecclesiastico officio incipiant indisciplinate viuere, & propriis deseruire voluptatibus. *Turon. sub Carolo cap. 23.*

CAP. VI.

Dixi fratribus meis; vt quicumque habet aliquid, aut vendat, aut eroget, aut donet, aut commune illud faciat. Ecclesiam habet, per quam Deus nos pascit. &c. Faciant inde, quod volunt, dum tamen sint pauperes mecum simul exspectantes misericordiam Dei. &c. Statueram nullum ordinare clericum,

cum, nisi qui mecū vellet manere: vt si vellet recedere a proposito, recte illi tollerem clericatum; quia desereret sanctae societatis promissum, coeptumque consortium.&c. Muto consilium. Qui volunt habere aliquid proprium, quibus non sufficit Deus, & Ecclesia eius; maneant vbi volunt, & vbi possunt; non eis aufero clericatum. Nolo habere hypocritas. &c. Malum est cadere a proposito, sed peius est simulare propositum. &c. Qui societatem communis vitae iam susceptam, quae laudatur in Apostolorum actibus deserit, a voto suo cadit, a professione sancta cadit; obseruet iudicem Deum, non me. Ego ei non aufero clericatū; quantum sit periculum, ante oculos eius posui. Faciat quod vult. Et postea. Clericus duas res professus est, & sanctitatē, & clericatum. Interius sanctitatem. nam clericatum propter populum suum, Deus imposuit ceruicibus ipsius.&c. Ergo professus est societatem; professus est communem viuendi sanctitatem; professus est, quam bonum, & quam iocundum sit habitare fratres in vnum. Si ab hoc proposito ceciderit, & extra manens clericus fuerit; dimidius cecidit & ipse.&c. Si foris seruat sanctitatem, dimidius cecidit: si intus habuerit simulationem, totus cecidit. &c. Si paratus est pasci a Deo per ecclesiam ipsius, non debet habere aliquod proprium; sed aut erogare pauperibus, aut in commune mittere, & maneat mecum. Qui hoc non vult, habeat libertatem; sed videat, vtrum habere possit felicitatis aeternitatē. *Augustin. sermo. 52. ad fratres in eremo. apud Aquisgr. c. 112. ante fin. Ansel. lib. 7. cap. 6.*

Act. 2. g. & 4. f.

Psal. 132.

CAP. VII.

Qui habere voluerit proprium, & de proprio viuere, & contra ista praecepta nostra facere; parum est vt dicam; non mecum manebit, sed nec clericus erit. Dixeram enim, vt si nollent suscipere socialem vitam mecum, non illis tollerem clericatum, seorsum manerent, seorsum viuerent: quomodo nossent, Deo viuerent. Et tamen ante oculos posui, quantum mali sit a proposito cadere. Malui enim habere caecos, vel claudos, quam plangere mortuos. qui enim hypocrita est, mortuus est. Quomodo ergo quicumque voluisset extra manere, & de suo viuere, non ei tollerem clericatum: ita modo, quia placuit illis, Deo propitio, socialis haec vita; quisquis cum hypocrisi vixerit, quisquis fuerit habens proprium, non illi permitto vt inde faciat testamentum, sed deleo eum de tabula clericorum. &c. Vbi ego Episcopus sum, ille clericus non esse poterit. &c. Dixi aliquid suum non habere presbyteros. &c. *August. serm. 53. ad fratres in eremo, apud Aquisgr. c. 113. ante finem. Anselm. lib. 7. c. 6. in fine.*

Quo pacto sint educandi clerici a pueritia. Tit. XIIX.

CAP. I.

Necessaria res exsistit; vt iuxta Ecclesiam claustra constituantur, in quibus clerici disciplinis ecclesiasticis vacent. Itaque omnibus vnum sit refectorium, ac dormitorium, seu ceterae officinae ad vsus clericorum necessariae. Ministri vero post Episcopum super eos tales eligantur, quorum vita, atque doctrina, illos potius exornent, quam dehonestent. Syn. Rom. *sub Eugen. ij. & Leone iv. c. 7. Ansel. lib. 7. cap. 5.*

12. q. 1. c. 3.

CAP. II.

Omnes presbyteri, qui sunt in parochiis constituti, secundum consuetudinem, quam per totam Italiam satis salubriter teneri cognouimus; iuniores lectores quantoscumque siue † vxores habuerint, secum in domo, vbi habitare videntur, recipiant; & eos, quomodo boni patres spiritualiter nutrientes, psalmos parare, diuinis lectionibus insistere, & in lege Domini erudire contendant; vt & sibi dignos successores prouideant, & a Domino praemia aeterna recipiant. Cum vero ad aetatem perfectam peruenerint, si aliquis eorum pro carnis fragilitate uxorem habere voluerit, potestas ducendi coniugem non negetur. *Vasen. ij. c. 1.*

† si non s.

CAP. III.

De his, quos uoluntas parentum, a primis infantiae annis, in clericatus officio, vel monachali posuit. &c. mox cum detonsi, vel ministerio elector. † contraditi fuerint, in domo ecclesiae sub Episcopali praesentia, a praeposito sibi debeant erudiri. At vbi xviii. annorum fuerint, coram totius cleri, plebisque conspectu, volūtas eorum de expetendo coniugio ab Episcopo perscrutetur. quib. si gratia castitatis Deo inspirante placuerit. &c. subdiaconatus ministerium probatione habita professionis suae a vicesimo anno suscipiant. &c. *Tolet. ij. c. 1. Ansel. lib. 7. c. 42.*

Dist. 28. c. 5.

† lector s.

CAP. IV.

Prona est [omnis aetas ab adolescentia in malum; nihil enim incertius, quam vita adolescentium. Si qui in clero pueri, † aut adolescentes existunt, omnes in vno conclaui atrii commorentur; vt lubricae aetatis annos, non in luxuria, sed in disciplinis ecclesiasticis agant, deputato probatissimo seniore, quem & magistrum disciplinae, & testem vitae habeant. Quod si aliqui ex his pupilli existunt, sacerdotali tutela foueantur; vt & vita eorum a criminibus intacta sit, & res ab iniuria improborum. Qui autem his praeceptis resultauerint, monasteriis deputentur; vt vagantes animi, & superbi seueriori regula distringantur. *Tolet. iv. c. 23. Aquisg. c. 135. Ansel. lib. 7. c. 8.*

12. q. 1. c. 1. Gen. 6. a. Pro. 30. c. † puberes.

CAP. V.

Instituit hoc sanctum synodum, † vt omnes parochitani presbyteri, iuxta & in rebus sibi a Deo creditis sentiunt, habere virtutem, de ecclesiae suae familia clericos sibi faciant, quos per bonam uoluntatem ita nutriant, vt & officium sanctum digne peragant, & ad seruitium suum aptos eos habeant. Hi etiam victum, & vestitum dispensatione presbyteri merebuntur, & Domino, & presbytero suo fideles esse debent. &c. *Emeriten. c. 18.*

† concilium f.

CAP. VI.

Sollerter rectores Ecclesiarum vigilare oportet, & pueri, vt adolescentes, qui in congregatione sibi commissa nutriuntur, vel erudiuntur, ita iugibus ecclesiasticis disciplinis corrigantur, vt eorum lasciua aetas, & ad peccandum valde procliuis, nullum possit reperire locum, quo in peccati facinus proruat. Quapropter in huiuscemodi custodiendis, & spiritaliter erudiendis, talis a Praelatis constituendus est vitae probabilis frater, qui eorum curam summa gerat industria, eosque ita artissime constringat; qualiter ecclesiasticis doctrinis imbuti, & armis spiritalibus induti, & Ecclesiae vtilitatibus decenter parere, & ad gradus ecclesiasticos quandoque digne possint promoueri. Libuit praeterea ob aedificationem congruam, & instructionem negotii, de quo agitur, quandam sanctorum Patrum sententiam huic operi inserere, quae ita se habet: [Prona est omnis aetas. &c. His ita praemissis, oportet, vt probatissimo seniori pueri ad custodiendum, licet ab alio erudiantur, deputentur. Frater vero, cui haec cura committitur, si eorum curam parui penderit, & aliud, quam oportet, docuerit, aut eis in aliquo cuiuslibet laesionis maculam ingesserit, seuerissime correptus, ab officio amoueatur, & fratri alij id committatur, qui eos & innocentis vitae exemplis informet, & ad opus bonum peragendum excitet. *Aquisgr. c. 135. Tolet. iv. cap. 23.*

12. q. 1. c. 1. *Gen. 8. c.*

De alimentis clericorum. Tit. XIX.

CAP. I.

Diaconi, & reliqui clerici partem oblationum accipiant ab Episcopo, & presbyteris. *Ap. c. 4.* G. 5. *L.*

CAP. II.

Mos Apostolicae sedis est, ordinatis Episcopis praeceptum tradere; vt ex omni stipendio, quod accedit, quattuor fieri debeant portiones: vna videlicet Episcopo, & familiae propter hospitalitatem, & susceptionem; alia clero; tertia pauperibus, quarta ecclesiis reparandis. &c. tu debes eam cõuersationem instituere, quae initio nascentis Ecclesiae fuit. &c. quibus erant omnia communia. Si qui vero clerici sunt extra sacros ordines constituti, qui se continere non possunt, sortiri vxores debent, & stipendia sua exterius accipere. &c. quia diuidebatur singulis prout cuique opus erat. De eorum quoque stipendio cogitandum, atque prouidendum est, qui sub ecclesiastica regula sunt tenẽdi. &c. *Gregor. ad interrog. August. 1. & 2. Iuo lib. 2. tit. 1. c. 8. panor. Ansel. lib. 5. c. 64. & lib. 7. c. 3. Caesar. lib. 7. c. 106. Tarra. lib. 1. c. 180. & 261.*

12. q. 2. c. 30.

12. q. 1. c. 8 *quis. Act. 8.*

CAP. III.

Hoc nobis iustũ, & rationabile uisum est; vt si ecclesia ciuitatis eius, cui praeest Episcopus, ita est idonea, vt ipsa nullius indigeat; quidquid parochiis fuerit derelictum, clericis, qui in ipsis parochiis deseruiunt, vel reparationibus ecclesiarum rationabiliter dispensetur. &c. *Concil. Carpent. in med.*

CAP. IV.

Defuncto Episcopo, is, cui domus commissa est. &c. clericis, qui in domo sunt, consuetam alimoniam administret. *Ilerd. c. 16.*

CAP. V.

Episcopo e corpore recedente Metropolitani electione talis persona ordinandae domui ecclesiasticae procuretur, quae consueta clericis stipendia dispenset. *Valent. Hisp. c. 2.*

CAP. VI.

De his clericorum personis, quae de Ciuitatensis ecclesiae officio, monasterii, vel dioecesis, vel basilicis in quibuscumque locis positis, id est, siue in territoriis, siue in ipsis ciuitatibus suscipiuntur ordinandae: in potestate sit Episcopi, si de eo, quod ante de ecclesia habebant, eos aliquid, aut nihil exinde habere uoluerit; quia vnicuique facultas suscepti monasterii, dioecesis, vel basilicae debet plena ratione sufficere. *Aurelia. iij. c. 18.*

CAP. VII.

Statuimus in nostris ecclesiis, uel ciuitatibus hoc esse seruandum, vt quidquid pecuniae a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conseruatum, & fideliter Episcopo praesentetur: qualiter exinde tres partes fiant aequales, vnam Episcopus habeat, & alteram presbyteres, & diacones inibi deseruientes consequantur, & inter se, vt dignitas, & ordo poposcerit, diuident. Tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur, ut a Primicerio, † iuxta quod in officio eos percipit esse intentos, ita singulis dispensetur. *Emerit. cap. 14.*

† Primiclerio.

CAP. IIX.

Nec illi, qui sua possidentes, dari sibi aliquid uolunt, sine grandi peccato suo, unde pauper victurus erat, accipiũt. De clericis dicit per Prophetã Spiritus sanctus: Peccata populi mei comedunt. Sed sicut nihil habentes proprium, non peccata, sed alimenta quibus indigere videntur, suscipiunt; ita possessores, non alimenta, quibus abundant, sed aliena peccata suscipiunt. &c. Qui autem Ecclesiae ser-

Oseae. 4. b

seruiunt, & labori suo veluti debita reddi oportere credentes, ea, quibus opus non habent, aut accipiunt libenter, aut exigunt: nimis carnaliter sapiunt, si putant, quod Ecclesiae fideliter seruientes, stipendia terrena, ac non potius praemia aeterna percipiant. &c. Quod si quilibet minister Ecclesiae non habet vnde viuat, non ei reddit hic, sed necessaria praestat Ecclesia; vt in futuro praemium laboris sui recipiat, quod in hac vita iam spe Dominicae promissionis expectat. Illi quoque, qui velut idonei nihil sibi quidem dari velut debitum poscunt; sed tamen Ecclesiae sumptibus viuunt, non est meum dicere, quasi peccato cibos pauperum praesumendo suscipiunt, qui Ecclesiam, quam iuuare de propriis facultatibus debuerant, suis expensis insuper grauant. Propter hoc fortassis in congregatione sunt uiuentes, ne aliquos pauperes pascant, ne aduenientes excipiant, aut ne suum censum expensis quotidianis imminuant. &c. Si propter hoc non vult sua quisque relinquere, vt habeat vnde viuat; vt quid accipit vnde rationem reddat? vt quid peccatis alienis sua multiplicat? *Prosper lib. 2. de vita contemplatiua c. 10. & 11. apud Aquisg. c. 107. & 120.*

CAP. IX.

Clerici, quos pauperes, aut voluntas, aut natiuitas fecit, cum perfectione virtutis, vitae necessaria, siue in domibus suis, siue in congregatione viuentes accipiunt: quia ad ea accipienda non eos habendi ducit cupiditas, sed cogit viuendi necessitas. Illi autem, qui tam infirmi sunt, vt possessionibus suis renunciare non possint, si ea, quae accepturi erant, dispensatori relinquant, nihil habentibus conferenda; sine peccato possident sua: quia & ipsi quodammodo sua relinquunt, quando propriis contenti rebus, nihil eorum, quae labori, vel ordini suo deberi arbitrantur, accipiunt. Quod si putant accipi debere eorum, quae conferuntur Ecclesiae, portionem, ne eam videantur abiicere; se vero non posse sua relinquere, quod eis deforme sit, inter suos pauperes reddi: nouerint esse deformius, se possessores de eleemosynis pauperum pasci. *Prosper de vita contemplatiua lib. 2. c. 12. & 13. apud Aquisg. cap. 108. & 109.*

CAP. X.

1. Cor. 9. Qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt, edunt: & qui altario deseruiût, cum altario participant. &c. Deus ordinauit his, qui Euangelium adnunciant, de Euangelio viuere. De Euangelio viuunt, qui nihil proprium habere volunt; qui nec habent, nec habere aliquid concupiscunt, non suorum, sed communium possessores. Quid est aliud, de Euangelio viuere, nisi laborantem inde, ubi laborat, necessaria vitae percipere? Apostolus tamen; qui sic Euangelium praedicauit, vt non de Euangelio uiueret, sed necessaria sibi suis manibus ministraret, de se confidenter eloquitur: Ego autem nullo horum vsus sum. & quare hoc dixerit, secutus aperuit, dicês: Expedit mihi mori magis, quam ut gloriam meam quis euacuet. Euacuari dicit gloriam suam, si ab eis, quibus praedicabat, noluisset accipere uitae temporalis expensam. Nolebat quippe in praesenti laboris sui fructum, sed in futuro recipere. Si ergo ille, qui nihil habebat, noluit de Euangelio viuere, ubi laborabat, sed suis manibus ne gloriam suae mercedis amitteret: quid nos, qui & propria nolumus amore possidendi, non uiuendi necessitate, relinquere; & accipere insuper uolumus, non unde uiuamus, sed censum nostrum incrementis damnabilibus augeamus? *Prosp. lib. 2. de vita contemplatiua c. 15. apud Aquisg. c. 111.*

1. Cor. 9.

CAP. XI.

Qui suas, & Ecclesiae habent facultates, & vtilitatem Ecclesiae, aut interius aut exterius conferunt, accipiant in congregatione cibum, & potum, & partes eleemosynarum, & his contenti sint, ne plus accipientes, pauperes grauari videantur, perpêdentes sententiam Prosperi, qua dicitur: Qui sua possident, & dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, vnde pauper victurus erat, non accipiunt. Hi vero, qui nec suis rebus abundant, nec Ecclesiae habent possessiones, & magnam vtilitatem Ecclesiae conferunt, accipiant in canonica congregatione victum, & vestitum, & eleemosynarum partes, quia de talibus ita in libro Prosperi scribitur: Clericos, quos voluntas, aut natiuitas pauperes fecit, in congregatione viuentes, necessaria vitae accipiant: quia ad ea accipienda, non eos habendi ducit cupiditas, sed cogit viuendi necessitas. Porro si tales fuerint, qui nec suas, nec Ecclesiae velint habere possessiones, horû necessitatibus prouidentissima gubernatione de facultatib. Ecclesiae debent subuenire Praelati. &c. *Aquisgra. c. 120. ex Prospero lib. 2. de vita contemplatiua. c. 10. & 11. & 12.*

CAP. XII.

Ea, quae a Domino Imperatore, consensu Episcoporum ob honorem, & amorem Dei ecclesiis concessa sunt, non in auaritiam presbyterorum, aut in rapacitatê Episcopalium ministrorum cedant; sed in utilitatem ecclesiae, & in vsus clericorum, & pauperum deueniant. *Aquisgr. ÿ. sub Lud. par. 3. c. 6.*

Ne plures clerici in ecclesiis constituantur, quam earum facultates ferre possunt. Tit. XX.

CAP. I.

In congregandis † clericis modus discretionis teneatur; videlicet, ne plures admittâtur, quâ facultas rerû eis canonice attributa sufficere possit. Deus .n. noster omnipotês

De instit. c. 2. in 2. collect. †ordinâdis.

tribus in rebus vniuersa constituit, pondere videlicet, numero, atque mensura, cuius nos saluberrimum perficere, & conseruare praeceptum semper oportet. *Syn. Rom. sub Eugenio ij. & Leone iv. c. 9.*

C A P. I I.

Cauendum summopere Praepositis Ecclesiarum est; vt in Ecclesiis sibi commissis non plures admittant clericos, quam ratio sinit, & facultas Ecclesiae suppetit; ne si indiscrete, & extraordinarie plures aggregauerint, nec ipsos gubernare, nec ceteris Ecclesiae necessitatibus, vt oportet, valeant adminiculari. &c. Hi namque taliter aggregati, dum a Praelatis stipendia necessaria non accipiunt, neque canonicum seruant ordinem, nec diuinis officiis insistunt, claustra, societatemque ceterorum relinquentes, efficiuntur vagi, & lasciui, gulae, & ebrietati, & ceteris suis voluptatibus dediti; quidquid sibi licitũ est, licitum faciunt. &c. *Aquisgranens. c. 118.*

C A P. I I I.

Necessarium in quibusdam reperimus ecclesiis, vt clericorum ordo maiori adstringatur disciplina, & custodia, ampliorique foueatur stipendiorum copia, vt occasione temporalium subsidiorum, sanctorum non depereat institutio rerum. *Aquisgra. ij. sub Ludou. par. 3. c. 9.*

Clerici victum sibi quaerant aliquo artificio, vel opere. Tit. XXI.

C A P. I.

Dist. 91. c. 1. CLericus, quantumlibet verbo Dei erudi tus, artificio victum quaerat. *Carth. iv. c. 51. Burch. lib. 2. c. 102. Iuo par. 6. c. 179. decr. Caesar. lib. 4. c. 112.*

C A P. I I.

Dist. 91. c. 3. Clericus victum, & vestimentum sibi artificiolo, vel agricultura, absque officii sui dũtaxat detrimento, praeparet. *Carth. iv. cap. 52. Burch. lib. 2. c. 103. Iuo par. 6. c. 180. decr. Caesar. lib. 4. c. 112.*

C A P. I I I.

Dist. 91. c. 4 p. 1. Omnes clerici, qui ad operandum validi sunt, & artificiola, & litteras discãt. *Carth. iv. c. 53.*

C A P. I V.

Cum iubeamur victum, aut vestitum artificiolo quaerere, & manibus propriis laborare; quid opus est in domo (*mulierem*) includere pro veste? *Turon. ij. c. 10.*

De exercitationibus clericorum. Tit. XXII.

C A P. I.

SAcerdotes, & alii clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi, quam Praelati, orationi, & exhortationi diligenter insistant, docentes eos, verbo pariter & exemplo; vt timorem, & amorem semper habeant diuinum ante oculos. &c. *Innoc. iij. c. vlt. post prin. in conc. gen. Later.*

C A P. I I.

Dist. 32. § qui c. 3. n 12. q. 1. c. 1 quia tua. par. si qui vero. Clerici, qui extra sacros ordines sunt constituti. &c. sub ecclesiastica regula sunt tenendi; vt bonis moribus viuant, & canendis psalmis inuigilent, & ab omnibus illicitis, cor, & linguam, & corpus, Deo auctore conseruẽt. &c. *Greg. ad August. iij. cap. c. 1. & 2. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 25. panor. & par. 6. c. 86. decret. Ansel. lib. 7. c. 3. Tarrac. lib. 1. c. 261.*

C A P. I I I.

Clerici, si aliis temporibus nequeunt, saltem quadragesimae tẽpore pedes pauperum in competenti lauent hospitali; iuxta illud Euangelicum: Si ego Dominus, & magister Ioa. 13. b. vester, laui vobis pedes; quãto magis vos debetis alter alterius lauare pedes? Quapropter expedit, vt in competenti loco hospitale sit pauperum, vbi perfacilis ad illud veniendi conuentus fieri possit fratrum. *Aquisgra. cap. 141.*

De vestibus clericorum. Tit. XXIII.

C A P. I.

21. q. 4. c. 1. OMnis mollities, & ornatus corporis aliena sunt ab ecclesiastico ordine. Episcopi igitur, & clerici vestibus splendidis vtentes puniendi sunt, item vnguentis vncti. &c. Sed si imaginum hostes derideant honesta vestimenta cleri, corrigantur; superioribus enim temporibus ita vestiebantur. &c. Qui non necessitatis causa, sed pulchritudinis id facit, elationis crimine accusetur, vt magnus Basilius ait. A sericis quoque vestibus abstineant, & a variis coloribus. &c. *Nicae. ij. c. 16. Iuo par. 5. c. 377. decr. Ansel. lib. 6. c. 185. Caesar. lib. 4. c. 59.*

C A P. I I.

De vita, & honest. cler. c. 15. Greg. ix. & c. 4. eo. tit. in 4. collect. Clerici officia, vel commercia saecularia non exerceant, maxime inhonesta. &c. Clausa deferant desuper indumenta, nimia breuitate, vel longitudine non notanda. Pannis rubeis, aut viridibus, necnon manicis, aut subtelaribus † consuticiis, seu rostratis; frænis, sellis, pectoralibus & calcaribus deauratis, aut aliam superfluitatem gerentibus non vtantur: cappas manicatas ad diuinum officium intra ecclesiam nulli gerant, sed nec alibi, qui sunt in sacerdotio, vel personatib. constituti, nisi iusti causa timoris exegerit habitum transformari. Fibulas omnino non ferant, neque corrigias auri, vel argenti ornatum habentes; sed nec anulos, nisi quibus competit ex officio dignitatis. &c. Palliis dif fibulatis non vtantur in publico, sed vel post collum, vel ante pedes † hinc inde connexis. *Inno. iij. in concil. gen. Lat. cap. 16.*

† sotularibus. † pectus.

C A P.

CAP. III.

Scissis vestib. clericos abuti, vlterius prohibemus; & ne pomposis induantur exuuiis admonemus.&c. *Vrban.ij.in syno apud Melfiam.c.13.*

CAP. IV.

21.q.4.c.vlt. Praecipimus, quod tam Episcopi, quã clerici in statu mentis, & in habitu corporis Deo, & hominibus placere studeant; & nec in superfluitate fissurae, † aut colore vestium, nec in tonsura intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum; sed potius, quod eorum deceat sanctitatem. Si moniti ab Episcopis emendari noluerint ecclesiasticis careant beneficiis. *Innocen ij.in concil.Rom.c.3.Iuo in fine panor.*

† scissura

CAP. V.

Praecipimus, vt tam Episcopi, quam clerici, neque superfluitate, seu inhonesta varietate colorum, aut fissura † vestium, neque in tonsura intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendat aspectũ: sed potius ita in suis actibus errata condemnent, & amorem innocentiae conuersatione demonstrent, sicut dignitas exigit ordinis clericalis. Quod si moniti ab Episcopis suis, infra quadraginta dies non obtẽperauerint, ecclesiasticis beneficiis eorundem Pontificum auctoritate priuentur. &c. *Eugen. ij. in concil.Remen cap.2.*

† scissura

CAP. VI.

Dist.23.c.22.clerici Vestimenta, vel calciamenta clericis, nisi, quae religionem deceant, vti, aut habere non liceat. *Agath. cap.20. Capit.lib.7.cap.234.Caesar.lib.8.cap.51.*

CAP. VII.

Dist.41.c.vlt. Clericus professionem suam, & in habitu, & in incessu probet; & ideo nec vestibus, nec calciamentis decorem quaerat. *Carth.iv. c.45.Burch.lib.2.c.209. Iuo p.6.c.284.decr.Ansel.lib.7.c.201.Caesar.lib.4.cap.112.*

CAP. IIX.

Nullus clericus sagum, aut vestimenta, aut calciamenta saecularia, nisi quod religionem deceat, induere praesumat. Quod si clericus, aut cum indecenti veste, aut cum armis inuentus fuerit; a seniore ita coerceatur, vt triginta dierum inclusione detentus, aqua tantum, & modico pane diebus singulis sustentetur. *Matisc.cap.5.*

CAP. IX.

Nullus clericorum vestimenta purpurea induat, quae ad iactantiam pertinent mundialem, non ad religiosam dignitatem, vt sicut est deuotio in mente, ita & ostendatur in corpore. &c. *Narbon.c.1.*

CAP. X.

21.q.4.c.2.nullus. Nemo clericus indecente veste vtatur, in vrbe, vel via iter agens; sed stolis, quae clericis dedicatae sunt. Si fecerit, vnam hebdomadam excommunicetur. *Trul.cap.27.*

CAP. XI.

Omnes clerici fornicationem non faciant, nec habitũ laicorũ portent. *Syn.Suession.sub Childerico in med.*

CAP. XII.

Non vestis tenera clericum facit, aut sacerdotem, sed casta mentis intentio. *Hieron. ad Ocean.apud Aquisgr.c.98.*

CAP. XIII.

Nemo clericorum arma portet, vel indumenta laicalia induat, id est, cottos, vel mantellos sine cappa non portet, & laici cappas non portent. *Meten.c.3.*

Clerici seruent grauitatem, & ludos saeculares non spectent. Tit. XXIV.

CAP. I.

Clerici mimis, ioculatoribus, & histrionibus non intendant. *Innocen.iij.in concil.gener.Lateran.cap.16.*

De vita, & honest. cler.c.15. Greg.ix. & c.4.eo. titu in 4. collect.

CAP. II.

Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quae aut in nuptiis, aut in conuiuiis exhibentur, interesse: sed ante quam thymelici ingrediantur, surgere eos, & abire. *Laod.c.54. Aquisgr.c.83.Trul.24. Mart. Brac.c.60. Iuo par.11.c.78.decr.Caesar.lib.8.cap.83.*

De conse. d.5.c.37.

CAP. III.

Dist.46.c.6. Clericum scurrilem, & verbis turpibus ioculatorem ab officio retrahendum. *Carth. iv.c.60. Agath c.70. Capitul.lib.7. cap.191. in additis. Burch.lib.2.cap.172. Iuo lib.3. tit. 15.c.6.panor.& par.6.c.263.& par.11.c.79. decr.Ansel.lib.7.c.163.Caesar.lib.4.c.112.& lib.8. c.84.*

CAP. IV.

22.q.1.c.9. Clericum inter epulas cantantem obiurgandum, si perstiterit in vitio, excommunicandum. *Carth.iv. c.62. Capitul. lib.7.c.192.in addit. Burch.lib.2.c.170.Iuo par.6.c.261.decr.*

CAP. V.

Clericus, vel monachus, si ad hippodromias ascenderit, vel thymelicis interfit. &c. vel cesset, vel deponatur. *Trull.c.24.*

CAP. VI.

Prohibet synodus mimos, & eorum theatra, & venationum spectacula, & scenicas saltationes fieri. Si quis haec contempserit, & se ad prohibita dederit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull.c.51.*

CAP. VII.

Non liceat sacerdotibus, vel clericis aliqua spectacula in nuptiis, vel in conuiuiis spectare; sed oportet, ante quam ingrediantur ipsa spectacula, surgere, & redire † inde. *Mar. Brac.cap.60. Laod.c.54.Aquisgr. cap.83.Burch.lib.2. cap.135. Iuo par.6. cap.209.decr.*

† recedere.

De ordine clericorum seruando.
Tit. XXV.

C A P. I.

Dist. 61. c. 12.

NEc emeritis in suis ecclesiis clericis peregrini,& extranei, & qui ante ignorati sunt, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum ciuium merentur testimonio,praeponantur; ne nouum quoddam, de quo Episcopi fiant, institutum videatur esse collegium. *Caelesti.ep.2.c.4.Ansel.lib.6.cap.7.*

C A P. II.

Placuit,vt quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur,litteras accipiant ab ordinatoribus suis manu eorum subscriptas,continentes Consulem,& diem;vt nulla altercatio de posterioribus, vel anterioribus oriatur. *Carth.c.90.G.Mileu.c.14.L.Afric.c.56.L.*

C A P. III.

Dist. 74. c.5.

Episcoporum, quorum vita non reprehenditur, posteriorem (*presbyterum, vel clericum*) priori nullus praeponat. nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiae Episcopus iusserit, implere contemnat. &c. *Agath.c.23.*

Ne cum clericis habitent feminae, praeter matrem. &c.
Tit. XXVI.

C A P. I.

Dist. 32. c.16.

INterdixit per omnia magna synodus,non Episcopo,non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere subintroductam habere, nisi forte aut matrem,aut sororem, aut amitam,vel materteram,vel eas tantum personas,quae suspiciones effugiunt. *Nicaen.c.3. Aquisgran.cap.39. Troslei. cap.9. Mart. Bracar.cap.32. Iustin. Nouell. 123. in princip. Capitul lib.1.cap.4. Burch.lib.2.cap.109. Iuo lib.3. tit.8.cap.29. panorm & par.6.cap. 186.decr. Anselm.lib.7. cap.133.Caesar.lib.8.cap.63.*

C A P. II.

In domibus clericorum nullas liceat habitare mulieres, nisi quas sancti canones habitare permittunt.*Vrb.ij.in concil. Claram. c.10.*

C A P. III.

Dist.32. 21. fed. ap.

Nemo clericorum cum extranea habitet femina, nisi soror,aut proxima fuerit,& hoc cum magna sollicitudine fiat.non enim ignoramus malitias Satanae. *Clem.epist.2. ante med.Ansel.lib.7.c.139.*

2.Cor.2.

C A P. IV.

Dist. 81. c.31.

Feminas non alias esse patimur in domib. clericorum,nisi eas tantum, quas propter solas necessitudinum causas habitare cum iisdem synodus Nicaena permisit. *Syric.epist. 1.c.12.Burch.lib.2.c.110. Iuo par.6.c.52. & 187.decr. Ansel.lib.7.c.141.*

C A P. V.

Episcopus, vel quilibet clericus, aut sororem, aut filiam virginem dicatam Deo tantum secum habeat; extraneam vero aequaquam. *Elib.c.27.*

C A P. VI.

SI quis de clericis a gradu diaconatus in solatio suo mulierem, praeter auiam, matrem, sororem, filiam, neptem, vel conuersam secum vxorem habere praesumpserit; a communione alienus habeatur. par quoque & mulierem, si se separare noluerit, poena percellat. *Arel.ij.c.3.*

C A P. VII.

Dist.81. c.27.

Cum omnibus omnino clericis extraneae feminae non cohabitent,sed solae matres, auiae,materterae,amitae,sorores,& filiae fratrum,aut sororum, & quaecumque ex familia, domestica necessitate etiam, ante quam ordinarentur, iam cum eis habitabant,vel si filii eorum iam ordinatis parentibus vxores acceperunt, aut seruis non habentibus† in domo,quas ducant,aliunde ducere necessitas fuit. *Carth.iij. c.17.*

†habitantibus.

C A P. IIX.

Clericus cum extraneis mulieribus non habitet. *Carth.iv.c.46.*

C A P. IX.

Nullus clericorum extraneae mulieri qualibet collatione, aut familiaritate iungatur. Et non solum in domo illius extranea mulier non accedat, sed nec ipse frequentandi extraneam mulierem habeat potestatem. Sed cum matre tantum, sorore filia, aut nepte, si habuerit, aut voluerit, viuendi liberam habeat potestatem. De quibus nominibus nefas est, aliud, quam natura constituit,suspicari. *Agath.c.10. Burch.lib.2. c.112.Iuo par.6 c.189.decr.*

C A P. X.

Ancillas,vel libertas a caellario,vel a secreto ministerio,& ab eadem mansione, in qua clericus manet,placuit remoueri.*Agath. c.11.*

C A P. XI.

Familiaritatem extranearum feminarum nouerint (*clerici*) esse vitandam; sed qui sunt caelibes, non nisi a sororibus, aut amitis suis, aut a matribus consolentur. &c. *Andegauen.c.5.*

C A P. XII.

Quia nullum diabolo locum dari oportet nullam clerici cũ extraneis feminis habeant familiaritatem. &c. Si quis clericus post interdictum Episcopi sui,illicitis familiaritatibus extranearum feminarũ voluerit inhaerere,a communione habeatur alienus.*Turo. c.3.*

C A P. XIII.

De his,quibus cura pro parentelae proximitate haberi permittitur,ea cautela earum necessitates sustineant; vt pietatis beneficia, quae eis sunt necessaria,a longius praebeât. Ipsi vero pro visendis eis,cũ ingressi fuerint, celeri salutatione recurrant, nec ibi faciant man-

mansionem. Qui tamen cum ad earum visitationem pergunt, testem solatii sui fide, & aetate probatum adhibeant secum. Si quis haec contempserit, si clericus est, loci sui dignitate priuetur: si vero religiosus, vel monachus, in caella monasterii inclusus paenitentiae lamentis incumbat, vbi singulari afflictione, panis, & aquae victum ex Abbatis ordinatione percipiat. *Tarrac.c.1.*

CAP. XIV.

De his qui sine vxoribus ordinantur, & familias domus habent, habito secum pro vitae conuersatione fratre in testimonium, nõ per quãcumque feminei sexus personam eorum substantia gubernetur, aut per puerum; sed aut per amicum domum suam debeant ordinare, nisi matrem, aut sororem in domo habuerint, ut secundum priorum canonum statuta per earum personas eorum debeat conturari substantia. *Gerun.c.7.*

CAP. XV.

Quod saepe transcenditur, conuenit replicari. Ne quis Antistitum, clericorumve omnium licentiam habeat, intra domum suam vllam absque propinquis mulieribus quas priores canones eloquuntur, habere personam. &c. Si quis clericorum suspicionem adversam, aut oblocutionem populi de muliere quacumque fortassis incurrerit; eam statim, si intra domum habet, abiiciat. Si certe extranea, & sui iuris est, ita omnibus conditionibus studeat obuiare; vt infamia, quae excitata est, abrogetur. Qui haec vitare noluerit, pro inobedientia, triennii excommunicatione multetur. Si de adulterii permixtione fuerit comprobatus, in regradatione honorum, priorum canonum statuta seruentur. &c. *Aurel.iij.c.4.*

CAP. XVI.

Nullus deinceps clericorum pro occasione necessitatis faciendae vestis, aut causa ordinandae domus, extraneam mulierem in domo sua habere praesumat. Et cum iubeamur victum, aut vestitũ artificiolo quaerere, & manibus propriis laborare; quid opus est in domo serpentem includere pro veste? &c. *Turon.ij.c.*10.

CAP. XVII.

Si qui clericorum, vel monachorum praeter matrem, aut germanam, vel etiam, quae proxima consanguinitate iunguntur, alias aliquas quasi adoptiuas feminas secum retinent, & cum ipsis habitant, sicut Priscilliani secta docuit, anathema sit. *Brac.c.15.*

CAP. XIIX.

Cum clericis extraneae feminae nullatenus habitent, nisi tantum mater, soror, filia, amita, in quibus personis nihil sceleris aestimari naturae foedus permittit. Id enim & constitutio antiquorum Patrum decreuit. *Tolet.iv.cap.*41.

CAP. XIX.

Clericus praeter non suspectas personas, canone comprehensas, non habeat mulierẽ, vel ancillam, idem etiam eunuchi seruent: sin minus, clerici deponantur, laici excommunicentur. *Trull.c.5.*

CAP. XX.

Clericus mulierem non habeat in domo sua, quae cum illo habitet, nisi matrem, aut sororem, aut neptem suam. *Syn. Suession. sub Childer. Rege, prope fin.*

CAP. XXI.

Omnibus clericis feminas secum in domibus suis habere, vltra licentiam canonum, firmiter sit contradictum. *Magun.cap.*49.

CAP. XXII.

Quicumque clericatus vtuntur officio, extranearum mulierum familiaritatem habere prohibetur, matrum suarum, aut filiarum sibi solatia intra domum suam nouerint tantum esse concessa. &c. *Troslei cap.9.*

CAP. XXIII.

Nec primi, nec soli statuimus, ne mulieres cum viris cohabitarent; sed lege canonem, qui a sanctis Patribus nostris Nicaeae editus est, qui aperte prohibet, ne sint introductiae. In hoc autem situm est cælibatus decus, & honestas, quod separatus sit a consuetudine, & consortio mulierum. Si quis enim verbo profitens; reuera ea faciat, quae, qui cum mulieribus cohabitant; aperte ostendit se virginitatis quidem laudem nomine tantum prosequi, sed a turpi voluptate non recedere. Tanto magis ergo oportebat te nostrae postulationi facile acquiescere, quod dicis te ab omni corporali perturbatione liberũ. Neque enim credo eum, qui septuaginta annos natus est, cum muliere animi perturbatione commotum habitare; nec tamquam propter turpem aliquam actionem, quae facta fuerit, statuimus ea, quae statuimus; sed quia ab Apostolo docti sumus, fratri non esse ponendum offendiculum, vel scandalum. Scimus autem, quod id, quod recte, & sane fit ab aliquibus, erit aliis occasio ad peccatum. Ea de causa decreuimus, sanctorum Patrum constitutionem sequentes, vt a muliere separeris. &c. Eiice eam a domo tua, & statue ipsam in monasterio; sit illa cum virginibus, & viri tibi seruiant: ne nomen Dei per vos blasphemetur. &c. Sin autem non correctus ausus fueris sacerdotium apprehendere, eris toti populo anathema, & qui te susceperint, erunt in omni Ecclesia abdicati. *Basil. ad Gregor. presbit.*

Rom.14.b

Ne clericus feminis valde familiariter vtatur, neque solus cum illis sermones conferat. Tit. XXVII.

CAP. I.

Clericus solus ad feminae tabernaculum non accedat, nec properet sine maioris natu Principis iussione; nec presbyter solus

Dist.81. q.20.

cum

cum sola adiungatur, sed duobus adductis te stibus visitet infirmam; nec solus cum sola femina fabulas misceat. *Cle.epis.2.post prim. Iuo par.6.c.89.decr.Ansel.lib.7.c.139.*

CAP. II.

Dist.81. c.32.

Clerici, vel virginitatem professi, ad viduas, vel virgines non ingrediantur, nisi de consensu Episcopi, vel presbyterorum. & tūc non soli, sed cum aliis clericis, vel cum his personis, cum quibus Episcopus, vel presbyteri ingredi solent, aut cum presbyteris, vel laicis honestis. *Carth.c.38 G. Afr.5. L. Carth.iij.c.25.L.Troslc.c.9. Capit.li.7.c.28. Ansel.li.7.c.143.*

CAP. III.

Dist.81. c.33.

Ad reatum Episcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiae praeest, si sustentandae vitae praesentis causa adolescentiores viduae, vel sanctimoniales clericorum familiaritatibus subiiciantur. *Carth.iv.c.102. Burch.lib. 8.c.55.Iuo par.7.c.73.decr.Caesar.li.9.c.60.*

CAP. IV.

Episcopo, presbytero, diacono, vel diuersis clericis, horis indebitis, id est, meridianis, vel vespertinis, ad feminas prohibemus accessum; qui tamen, si causam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum testimonio videatur. *Epaun.c.20.*

CAP. V.

De his, quibus cura pro parentelae proai mirare haberi permittitur, ea cautela earum necessitates sustineant; vt pietatis beneficia, quae eis sunt necessaria, a longius praebeāt. Ipsi vero pro visendis eis, cum ingressi fuerint, celeri salutatione recurrant, nec ibi faciant mansionem. Qui tamen cum ad earum visitationem pergunt, testem solatii sui fide, & aetate probarum adhibeant secum. Si quis haec a nobis statuta contempserit, si clericus est, loci sui dignitate priuetur; si vero religiosus, vel monachus, in caella monasterii inclusus paenitentiae lamentis incumbat, vbi singulari afflictione panis, & aquae victum ex Abbatis ordinatione percipiat. *Tarrac.c.1.*

CAP. VI.

Familiaritatem extranearum mulierum, licet ex toto sancti Patres antiquis monitionibus praeceperint ecclesiasticis euitandam; id nunc tamen nobis visum est, vt qui post primam, & secundam commonitionem se emendare neglexerit; donec in vitio perseuerat, officii sui dignitate priuetur. Quod si se Deo iuuante correxerit, sancto ministerio restauretur. *Ilerd.c.15.*

CAP. VII.

Nuper editum cōcilii Toletani decretum seruetur; vt si presbyteri, diaconi, vel clerici consortia extranearum feminarum, vel ancillarum familiaritatem per sacerdotis sui admonitionem a se minus remouerent; saeculi iudices easdem mulieres cum voluntate, & permissu Episcopi comprehensas in suis lucris vsurpent; vt virium hoc, dum sacerdos inhibere non praeualet, potestas iudicialis coerceat; dato tamen ab eisdem iudicibus sacramento Episcopo, vt eas clericis nulla arte restituāt. *Hispal.i.c.3.Tolet.ij.c.3.*

CAP. IIX.

Dist.81. c.30.

Quidam clerici, legitimum non habentes coniugium, extranearum mulierum, vel ancillarum suarum interdicta sibi consortia appetunt. Ideo quae coniunctae taliter cum clericis sunt, ab Episcopo auferantur, & venundentur, illis pro tempore religatis † ad paenitentiam, quos sua libidine infecerunt. *Tolet.iv.c.42.Ansel.lib.7.c.140.*

† relegatis.

CAP. IX.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus; vt nullus sacerdotum, siue quisque de clero, absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se praesumat adiungere; & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis; ne licentia sororum, vel propinquarum mulierum, quisque solus familiatior habeatur ad perpetrandum scelus. Huius praeceptionis transgressor sex mensibus se nouerit paenitentiae legibus subiacere. *Brac.ij c.4.*

CAP. X.

Monasteria puellarum, quae sub disciplinae regula degunt, obstructius munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorum. Sed neq. presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero. &c. quasi visitationis, vel praedicationis causa, sine permissu Episcopi ciuitatis. &c. licentiam habeant ingrediendi. &c. *Foroiul.cap.12.*

CAP. XI.

Prima tentamenta sunt clericorum feminarum frequentes accessus. Iste sexus reprehensibiles exhibet clericos. Quid tibi reuera cum feminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te in publico cuncti, te in agro rustici, aratores, ac vinitores cotidie lacerabūt, si contra depositum fidei cum feminis habitare contendis. Et quia, vt arbitror, concupiscis irreprehensibilis inueniri, testimonio bono munire. Nunquid in choro Apostolorum feminae adfuerunt? Prohibe virgines tecum commorari, etiam quae de genere tuo sunt. Dilige eas, exterius ordina, frequenter visita iunctus obsequio clericorum; ne cum secretaliter, ac solus ingrederis, macules testimonium tuum. Aliter namque coniugati, aliter continentes edocentur ecclesiasticum subire ministerium, & onus. Feminarum cum clericis nullo pacto coniuncta praecipitur conuersatio. &c. Mihi crede, non potest toto corde habitare cū Domino, qui feminarum accessibus copulatur. &c. Si pudicitiā quaeris, feminam, quam videris conuersantem bene, mente dilige, non corporali frequentes ornatu. &c. Si quis haec praecepta non obseruarit; hostis est animae suae. Quod si post moni-

monita nostrā aliquis clericus agapetas amplius quaesierit amare, quam Christum; secundum synodalem regulam conueniatur, & praecepta Patrum in Nicaea definita ei legantur. Iam vero si conuentus praedicta fugerit, & reliquerit: consequuti sumus maximum lucrum. Alioquin talis ab Ecclesia anathematizandus est. &c. proh nefas, dolor est dicere, sed praeterire nō decet. Christo istae nubere nouerunt, non clericis. &c. *Hieron. ad Oceanum, apud Aquisg. cap. 98.*

Communia de continentia clericorum. Tit. XXIIX.

CAP. I.

FRaternitatem tuam negligentiae merito argui putamus; quod de castitate clericorum, sicut nobis relatum est, praeceptis Romanae synodi, cui interfuisti, inobediens vsque hodie videaris. Qua in re, tantum de te admirantes grauius dolemus, quantum te illud sollicitius operari sperabamus. Vnde Apostolica te auctoritate admonemus; vt clericos tuos, qui turpiter conuersantur, pastorali rigore coerceas; & quod Romana Ecclesia, te adstante, de immunditia clericorum statuit, neque gratiam, neque odium alicuius considerans, constanti auctoritate in ecclesia tua praedicando exerceas. *Greg. vij. lib. 1. reg. ep. 32. Geobardo Episcopo.*

CAP. II.

Dist. 81. quoniam oportet. c. 28. Clerici, ascetae, laici in balneo cum mulierib. non lauent. Hinc enim primum a gentilib. reprehendimur. *Laod. c. 30. Trull. c. 78.*

CAP. III.

Dist. 77. Episcopus c. 6. Si coniugati iuuenes consenserint ordinari, etiam vxorum voluntas ita requirenda est, vt sequestrato mansionis cubiculo, religione promissa, postea quam pariter conuersi fuerint, ordinentur. *Agath. cap. 16. Iuo par. 5. cap. 365. decr.*

CAP. IV.

Si de adulterii permixtione fuerit *(Antistes, aut clericus)* comprobatus in regradatione honorum; priorum canonum statuta seruentur. &c. *Aurel. iij. cap. 4.*

CAP. V.

2. q. 4. placuit. c. 1. Si quis aliquem clericorum in accusatione fornicationis impetit. &c. Si non potuerit datis testimoniis approbare, quod dixit; excommunicationem accusati accusator accipiat. *Brac. ij. cap. 8. Capitul. lib. 5. cap. 240. Burch. lib. 2. cap. 202. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 13. panor. & par. 6. c. 276. decr.*

CAP. VI.

Haec sancta synodus fieri elegit; vt annuis vicibus vnusquisq; nostrum omnes Abbates monasteriorū, vel presbyteros, & diaconos suae dioecesis ad locū, vbi Episcopus elegerit, congregare praecipiat. &c. Cunctosq; sub ecclesiasticis regulis adesse praemoneat: quosque etiam parsimoniae, & sobrietati, atque veridicae castimoniae honestorum virorum testimonio fama commendet. Sollicitum etiam pro hac re vnūquemque nostrum esse conuenit, vt curiosā indagine perquiramus; si presbyteris, & diaconibus, & clericis pudica, & casta sit vita. &c. *Oscen. synod. Vid. Egaren.*

CAP. VII.

Sancta instituit synodus; vt constitutio, quae dudum in concilio Oscensi constituta quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret. Et omnia, quae ex castimonia presbyterorū, & inferius† clericorum conscripta sunt, habeant eandem formam. *Egarens. synodus.*

† inferiorum s.

CAP. IIX.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis ecclesiarum abstulimus, & degradauimus, & ad paenitentiam coegimus. *Fran. synod. Capitul. lib. 5. cap. 2.*

Clerici reuereantur Episcopum, & nihil agant sine eius consensu. Tit. XXIX.

CAP. I.

18. q. 2. c. 10. quid. p. 1. CLerici ptochiorum, & monasteriorum, & martyriorum sub potestate Episcoporum vrbium sint, iuxta sanctorum Patrum traditionem, nec per contumaciam ab Episcopo suo dissiliant. &c. *Chalc. c. 8. Iuo par. 6. c. 358. & 359. decr. Ans. lib. 5. c. 84 in add.*

CAP. II.

Clerici, qui sequuntur presbyterum se a suo Episcopo segregantem, & altare erigentem, deponantur, & laici excommunicentur, post trinam Episcopi monitionem. *Ap. cap. 31. G. 32. L.*

CAP. III.

2. q. 7. Sacerdotes. c. 8. *(Admonebat Petrus Apostolus)* Episcopos sacerdotes suos, ac cunctos reliquos Ecclesiae ministros, atque omnem plebem sibi cōmissam verbo diuino, & mandato instruere, & dirigere: hosque omnes eorum Episcopos tota animi virtute diligere, vt oculos suos; quia oculi sunt illorum: eorum praeceptis in omnibus obedire, etiam si ipse aliter, quod absit, agant, memores Dominici praecepti: Quae dicunt, facite; quae autem faciunt, facere nolite. *Matt. 23. a.* Ipsi autem Episcopi, si exorbitauerint, ab istis non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed supportandi, nisi in fide errauerint. *Clem. ep. 1. prope fin. Vid. Isidor. lib. 3. senten. c. 39. sent. 4. Burch. lib. 1. cap. 137. Iuo par. 5. c. 251. decr.*

CAP. IV.

11. q. 3. c. 11. si autem vobis. Si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, subdiaconi, & reliqui clerici. &c. non solum infames, sed extorres à Regno Dei, & consortio fidelium, ac a limini-

minibus sanctae Dei Ecclesiae alieni erunt. *Clem.ep.3.in prin.Tribur.c.8.*

CAP. V.

16.q.1.c.41. Cunctis fidelibus, omnibus presbyteris, & diaconibus, ac reliquis clericis attendendum est; vt nihil absque Episcopi proprii licentia agant. &c. *Clem. epist. 3. post med.Tribur.cap.32.Burch.lib.2.cap.93. Iuo par.2.cap.123.& par.6.cap.90.decr.Caesar. lib.4.cap.97.*

CAP. VI.

11.q.1.c.19. Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit, aut insidias ei parauerit, aut contumeliam, aut calumniam; & conuinci potuerit; mox curiae tradatur. *Pius epist.2.in fi.Iuo p.5.cap.243.decr.Ansl.8.c.17.Caes.lib.4.c.99.*

CAP. VII.

Abbatibus, presbyteris, omnique clero, vel in religionis professione viuentibus, sine discussione, vel commendatione Episcoporũ pro petendis beneficiis ad dominos venire non liceat. Quod si quisquam praesumpserit, tamdiu loci sui honore, & communione priuetur, donec per paenitentiam plenam eius satisfactionem sacerdos accipiat. *Aurel.cap.9.vel 7.*

CAP. IIX.

Obseruandum, ne a potentibus saeculi clerici contra Episcopos suos vllo modo erigantur. *Aruer.3.*

CAP. IX.

Episcopi, atque clerici peregrini contenti sint hospitalitatis munere oblato: nullique eorum liceat vllum officiũ sacerdotale absq. permissu Episcopi, in cuius parochia esse cognoscitur, agere. *Anglic.c.6.*

Ne clericus sine litteris sui Episcopi discedat, neve ab vllo suscipiatur.

Tit. XXX.

CAP. I.

Dist.71. extraneo. c.7. Peregrinos clericos, vel lectores in aliena vrbe sine commendaticiis litteris sui Episcopi, nullo modo ministrare oportere. *Chalc.cap.13.Aquisgr.sub Lud.cap.51.Capitul.lib.1.cap.3.Burch.lib.2.ca.138.et 139. Iuo lib.3.tit.5.c.25.panor.& par.6.ca.212. decr.Anselm.lib.7.cap.162.*

CAP. II.

Dist.71. c.4. Clericos in suis ecclesiis constitutos, sicut iam definiuimus, non licere in alterius ciuitatis ecclesiis ordinari: † sed adquiescere in ea, in qua ab initio ministrare meruerunt; exceptis illis, qui proprias ciuitates perdiderũt, & ex necessitate ad alias ecclesias migrauerunt. &c. *Chal.c.10. & acti.6.in fi.c.3. Aquisgr. 87. Tribur. 28. Iuo par. 6. cap. 361. decr. Anselm. lib.7.cap.97.Caesar. lib. 4.cap.160.*

† statui

CAP. III.

Dist. 98. c.1. Constituit (*Siluester*) nulla ratione trãsmarinum hominem penes nos in clericatus gradu suscipi, nisi quinque Episcoporum designatus sit chirographis. *Siluester in epilogo synodi Rom.in fi.Dam.in Anast. Anselm. lib.7.c.19.Tarrac.lib.3.c.39.*

CAP. IV.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium transeunt, vel quicumque clerici sine commendaticiis a suo Episcopo litteris, non recipiantur. *Gregor. vij. in conc. Rom.ann.incer.c.23.*

CAP. V.

Ne quis sine licentia Episcopi clericus, nec Episcopus sine Metropolitani curiam adeat, praecipientes praecipimus, & prohibentes prohibemus. &c. *Vrban. ij. in synod.apud Melfi.cap.9.*

CAP. VI.

Si clericus, vel laicus excommunicatus, vel suspensus in alia vrbe suscipiatur sine litteris commendaticiis, suscipiens, & susceptus excommunicentur. *Ap.cap.12.G.13.L. Capitul.l.1.c.3.Burch.lib.2.c.136. Iuo lib.3. tit.5.c.24.panor.& par.6.c.210.decr.*

CAP. VII.

19.q.2.c.1. Alienum clericũ, inuito Episcopo ipsius, nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi forte ex placito caritatis, id inter dantem, accipientemq. conueniat. Nam grauis iniuriae reus est, qui de fratris ecclesia id, quod est vtilius, aut pretiosius, audet vel abijcere, vel tenere. Itaque si intra prouinciam res agatur, transfugam clericum ad suam ecclesiã Metropolitanus redire compellet: si autem longius processit,† tui praecepti auctoritate reuocabitur; vt nec cupiditati, nec ambitioni occasio relinquatur. *Leo epist.82.ad Anast.Thessalon.Episcop.c.9.Aquisgran.58. Tribur.28.Iuo par.6.c.69.decr. Anselm. lib.7.c.161.Tarrac.lib.4.c.18.*

† recessit

CAP. IIX.

Dist.72. nullum c.vlt. Nemo peregrinus sine pacificis (*litteris*) suscipiatur. *Antioch.c.7.Aquisgr.c.49. Burc. lib.2.c.137.Iuo par.6.c.211.decr.*

CAP. IX.

23.q.8.c.27.§ quia Episcopus, presbyter, clericus sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in prouincia sunt, & maxime Metropolitani, ad Imperatorem non eat: sed & communione, & dignitate priuetur. &c. *Antioch.c.11. Aquisgr. 73.Capitul.lib.1.cap.10.Burch. lib.2. c.177. Iuo par.6.c.268.decr.lib.6.c.115.*

CAP. X.

De conse. d.5.c.36. Non oportet sacerdotem, vel clericum sine canonicis litteris peregrinari. † Laod. c. 41.Aquisgr.cap.52.& 81. Nec sine iussione Episcopi. *Laod.41.Burch.lib.2. cap. 45. Iuo par.6.cap.146.decr.*

† proficisci.

CAP. XI.

Dist. 72. c. 6. Praeuenus. Ne Episcopus clericum alienum sine litteris sui Episcopi ordinet, aut apud se retineat. *Carth.1.cap.5.Vide Tribur. 28. Burch. lib.2.cap.43.Iuo par.6.cap.144.decr. Ansel. lib.6.*

lib.4.cap.124.in Rom.

CAP. XII.

Statuat grauitas vestra; vt vnusquisque clericus, vel laicus, non communicet in aliena plebe sine litteris Episcopi sui. Gratus Episcopus dixit: Nisi hoc obseruatum fuerit, communio fiet passim. † Nam si cum litteris receptus fuerit, & concordia inter Episcopos seruatur, & nemo subtilis alterius fugiens communionem, ad alterum latenter accedit. Vniuersi dixerunt: Omnibus prouides, & clero, & laicis consulis. *Carth.1.c.7.*

† passiua

CAP. XIII.

Quicumque clericus propter necessitatē suam alicubi ad comitatum ire voluerit, formatam ab Episcopo suo accipiat. Quod si sine formata voluerit pergere, a communione remoueatur. Quod si alicubi ei repentina necessitas orta fuerit, ad comitatum pergendi, alleget apud Episcopum loci eius ipsam necessitatem, & de hoc scripta eiusdem Episcopi deferat. *Milen.c.20.*

CAP. XIV.

Clericis sine commendaticiis epistolis Episcopi sui, licentia non pateat euagandi. *Agath.c.38.Vide Venet.5. Valent.5. Burch. lib.2.c.131.et 142.Iuo lib.3.tit.5.c.26.panor. & par.6.c.214.& 215.decr.*

20. q. 4. monachū. c.3.p.2.

CAP. XV.

Presbytero, aut diacono, aut clerico sine Antistitis sui epistolis ambulāti communionem nullus impendat. *Agath.cap.52. Epaun. c.5.Aurel.iij.c.15.Worm.c.18.Burch.lib.2.c. 44.Iuo par.6.c.145.decr.*

CAP. XVI.

Contra Episcopale iudicium clericis non liceat prosilire; neque inconsultis sacerdotibus suis saecularia iudicia expetere; sed nec de loco vno ad alium sine Episcopi permissione transire; nec sine commendaticiis sacerdotum suorum litteris commeare. *Andegauen.cap.1.*

CAP. XVII.

Clerici non absque suorum sacerdotum commendatione ad alias prouincias, siue ciuitates ambulare disponant. *Turon.c.12.*

CAP. XVIII.

Nullus clericorum relinquens proprium Episcopum, passim quolibet discurrat, neque alicubi veniens absque commendaticiis litteris sui Praesulis suscipiatur. Quod si semel susceptus est, & noluerit inuitatus redire; & susceptor, & is, qui susceptus est, excommunicationi subiacebit. *Anglic.c.5.*

CAP. XIX.

Quoniam diuersarum ecclesiarum clerici suas ecclesias, in quibus ordinati sunt, relinquunt, & ad alios eunt Episcopos, & sine voluntate sui Episcopi in alienis ecclesiis versantur; ex quo contingit eos ordinem nō seruare iubemus, vt post Ian. men. iv. Ind. nullus clericus cuiuscumque ordinis possit, sine sui Episcopi litteris dimissoriis in aliena ecclesia constitui; quia & ipse deponetur, & qui eum suscepit. *Trul.c.17.*

21. q. 2. c. 2.

CAP. XX.

Priscis temporibus quando iura canonum suum seruabant vigorem, nullus clericorum parochiam suam, in qua diuinae militiae deuinctus erat, relinquere, & ad aliam sine commendaticiis litteris, & epistolis, quas mos canonicus formatas appellat, audebat quoquo modo pergere. Nostri vero temporis miserabilis, dignaque emendatione inolenit consuetudo; eo quod multi ecclesiasticae regulae subiecti, propositi, & loci sui desertores effecti, passim quocumque eis volūtas suaserit, posthabita auctoritate canonica pergunt, & non solum ab aliis Episcopis, & Abbatibus, verum etiam a Comitibus, & nōnullis aliis nobilibus viris recipiūtur. Quod quantum, & a diuina, & a canonica auctoritate discordet, in promptu est. Quod ne vlterius fiat, & ab Episcopis, & a ceteris ecclesiasticis Praelatis obnixe est obseruandū, & a celsitudine Imperiali humiliter petendum; vt potestate regali prohibeatur; ne quispiam laicorum sollicitare, aut recipere praesumat alterius clericum. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib.1.c.36.*

CAP. XXI.

Illud a vestra pietate suppliciter flagitamus; vt monachi, & presbyteri, nec non & clerici, qui postposita canonica auctoritate, passim Palatium adeunt, & vestris sacris auribus importunissimam molestiam inferunt, vestra auctoritate, & potestate deterreantur, ne hoc facere praesumant. *Paris. sub Lud. & Loth. lib.3.c.24.Capit.lib.5.c.179.*

CAP. XXII.

Presbyteri, vel quilibet clerici in alterius parochiam sine formata non recipiantur, neque retineantur, nec etiam ministrare sinantur. &c. *Melden.cap.50.*

CAP. XXIII.

Qui cū senioribus suis de aliis prouinciis ad nostras parochias veniunt sine formata, ministrare non permittantur. *Melden.c. 51. Burch.lib.2.c.144. Iuo p.6.c.217.decr.*

CAP. XXIV.

Quidam Comites, & Vassi domestici presbyteros, & clericos nostros. &c. absque nostra licentia recipiunt. &c. quod ne vlterius fiat, omnimodis est inhibendum. *Ticin. sub Ludou ij. cap.4.*

Ne clericus in aliena ciuitate commoretur, neque suam ecclesiam relinquat. Tit. XXXI.

CAP. I.

Presbyteri, diaconi, vel clerici, qui relictis suis ecclesiis ad alias se conferunt, admoniti non reuertuntur, excommunicentur. *Nicae.c.16. Aquisgr.cap.45. Mar. Brac. cap.33.*

7. q. 1. c. 23. si qui.

cap. 33. *Burch. lib.* 2. *cap.* 98. *Iuo par.* 6. *c.* 175. *decr. Anselm. lib.* 7. *c.* 95.

CAP. II.

Dist. 71. c. 4.

Clericos in Ecclesia constitutos, non licere alterius ciuitatis ecclesiae deputari, sed permanere illic, in qua ministrare ab initio deputati sunt, extra illos scilicet, qui, amissis propriis prouinciis, ex necessitate in alienā ecclesiam transierunt. &c. *Chalc. acti.* 6. *in fi. c.* 3. *& Chalc.* 20. *Aquisgr.* 87. *Tribur.* 28. *Iuo par.* 6. *cap.* 361. *decr. Anselm. lib.* 7. *c.* 97. *Caesar. lib.* 4. *cap.* 100.

CAP. III.

7. q. 1. c. 26. propter.

De iis, qui transmigrant de ciuitate in ciuitatem Episcopis, aut clericis, placuit; vt canones, qui de hac re a sanctis Patribus statuti sunt, habeant firmitatem. *Chalced. cap.* 5. *Aquisgr. sub Lud. c.* 44. *Capit. lib.* 1. *c.* 24.

CAP. IV.

16. q. 1. quidam. 17.

Clerici, & monachi quidam, qui nihil ab eorum Episcoporū in mandatis acceperint, & nonnumquam ab eis excommunicati, CP. veniunt, & illic diutius morantur tumultuātes, & perturbantes ecclesiasticum ordinem, & peruertunt aliquorum domos. Commoneantur igitur a Defensore CP. ecclesiae, vt exeant ab Imperiali Vrbe. Si vero in eisdem actionibus permanserint, inuiti ab eodem Defensore eiiciantur, & ad sua loca redeāt. *Chalcedon.* 23.

CAP. V.

Quidam clerici transgressi canonicam constitutionem, omittunt suas paroecias, & in aliis eunt, saepe etiam CP. & ad magistratus accedunt, in eorum oratoriis ministeria faciunt. sine licentia sui Episcopi, & CP. non liceat eos recipi in aliqua domo, vel ecclesia, alias si fecerit, deponatur. Sed qui cum voluntate eorum id agunt, non suscipiant saeculares curas: quod sacris canonib. prohibetur. Sed vel cesset, vel deponatur, maxime si ad docendum pueros, vel seruos sacerdotio contempto descendant. *Nic.* ij. *c.* 10.

CAP. VI.

Presbyter, diaconus, clericus, extra paroeciam suam sine licētia sui Episcopi non ministret. Si vocatus ab eo non redeat, vt laicus communicet. *Ap.* 15. Si Episcopus alienus eum vt clericum tractet, excommunicetur. *Ap.* 16. *Vide Antio.* 3.

CAP. VII.

7. q. 1. c. 43.

Eos, qui ab ecclesiis ad ecclesias migrauerint, tamdiu a nostra communione alienos habemus, donec ad eas redierint ciuitates, in quibus primitus sunt ordinati. &c. *Damas. ad Paulin. Antioch. apud Theodorit. lib.* 5. *c.* 11. *& Trip. lib.* 9. *cap.* 19. *Anselm. lib.* 6. *cap.* 95. *Tarrac. lib.* 3. *c.* 70.

CAP. IIX.

Illam partem ecclesiasticae disciplinae, qua olim a sanctis Patribus, & a nobis saepe decretum est, vt nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio clericorum ab Ecclesia cuiquam transire sit liberum; vt in integrum reuoces admonemus. &c. *Leo epist.* 84. *ad Nicet. Aquilei. Episcop. in fin.*

CAP. IX.

Quisquis propriae desertor ecclesiae, nullis exstantibus causis, ad aliam putauerit transeundum, temereque susceptus fuerit; & promotus: reuerendorum canonum vel ipse, vel receptor eius, atque prouector, constituta non effugiet, quae de huiusmodi praesumptoribus praefixere seruanda. *Gelas. epist.* 1. *cap.* 25.

CAP. X.

Vt nequis, dum in ea durare poterit, qualibet necessitate suam relinquat ecclesiam. *Hadr. ad Episcop. Mediom. cap.* 55. *Capitul. lib.* 7. *cap.* 366.

CAP. XI.

Qui in quibuscumque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis locis perseuerent. *Arel. i. can.* 2. *Vide etiam cap.* 22.

CAP. XII.

Nullus cuiusque ordinis clericus, nō diaconus, non presbyter, non Episcopus, quacūque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam, sed omnino aut excommunicetur, aut redire cogatur. &c. *Arel.* ij. *c.* 13.

CAP. XIII.

7. q. 1. si quis. 24.

Presbyter, diaconus, clericus, non relinquat suam paroeciam; si admonitus non redeat, deponatur. *Antioch. c.* 3. *Syn. Rom. sub Leo.* iv. *in causa Anastasii. Aquisgr. c.* 71. *M. Brac.* 34. *Ansel. lib.* 7. *c.* 195.

CAP. XIV.

Clerici in aliena ciuitate non immorentur, nisi causas eorum iustas Episcopi loci, vel presbyteri locorum peruiderint. *Carth.* iij. *cap.* 37.

CAP. XV.

7. q. 1. Episcopus. 37

Presbyteri, & alii clerici possunt concessione suorum Episcoporum ad alias ecclesias transmigrare. *Carth.* iv. *cap.* 27. *Iuo lib.* 3. *tit.* 6. *c.* 2. *panor. & p.* 5. *c.* 123. *decr.*

CAP. XVI.

21. q. 5. si forte. c. 4.

Si quis clericus regulam disciplinae ecclesiasticae subterfugiens, fuerit euagatus: quicumque eum susceperit, per illum Pontifici suo non reconciliauerit, sed magis defensare praesumpserit; Ecclesiae communione priuetur. *Arel.* iij. *cap.* 4.

CAP. XVII.

Ne quis ex eis (*clericis*) qui tali educatione imbuuntur, qualibet occasione cogente propriam relinquens ecclesiam, ad aliam trāsire praesumat. Episcopus vero, qui eum suscipere absque conscientia proprii sacerdotis praesumpserit; totius fraternitatis se reū esse nouerit. Quia durum est, vt eum, quem alius rurali censu † a squalore infantiae exuit, alius suscipere, ac vindicare praesumat. *Tolet.* ij. *c.* 2.

† sensu

CAP. XIIX.

Vagus, atq; instabilis clericus, siue etiam in

in diaconi ministerio, vel presbyteri officio constitutus, si Episcopi, a quo ordinatus est, praeceptis non obedierit, vt in delegata sibi ecclesia officium dependat assiduum; quousque in vitio permanserit, & communione, & honore priuetur. *Valent. Hisp. c. 5.*

CAP. XIX.

Scribitur in lege mundiali de colonis agrorum, vt vbi esse quisque iam coepit, ibi perduret: non aliter & de clericis, qui in agro ecclesiae operantur, canonum decreto praecipitur, nisi vt ibi permaneant, vbi esse coeperunt. Ideoque placuit, vt si quis clericus ministeriis ecclesiae propriae destitutis, ad aliam transitum fecerit, compellente, ad quem fugerit, sacerdote, ad ecclesiam, quam prius incoluerat, remittatur. Qui vero eum susceperit, nec statim sine vllo nisu exceptionis ad propriam ecclesiam remittendum elegerit; quamdiu eum restituat, communione se priuatum cognoscat. Desertorē autem clericum cingulo honoris, atque ordinationis suae exutum, aliquo tempore monasterio religari conuenit, sicque postea in ministerio ecclesiastici ordinis reuocari. Nam non poterit in talibus peruagationib. aboleri licentia, nisi fuerit in eis propter correptionem disciplinae subsequuta censura. *Hispal. ij. cap. 3.*

21. q. 2. c. 2. placuit

CAP. XX.

Qui occasione barbaricae persecutionis, clerici fiunt, vel ex aliqua alia causa, & cessante persecutione, vel causa, secedunt ad suas ecclesias reuertantur, & eas non derelinquant. Qui non fecerit, excommunicetur, donec reuertatur. Item Episcopus, qui eum retinet. *Trull. 18.*

CAP. XXI.

Sacerdotes, & Leuitae, & sequentis ordinis clerici, qui in diuersas Imperii vestri partes, maximeque in Italiae regionem fuga lapsi sunt, vestra auctoritate, per missos vestros diligenter perquirantur, & in praesentiam vestram venire compellantur; & per vestram clementiam vnicuique ecclesiae, a qua per contumaciam defecerunt, restituantur. *Parisiens. sub Ludou. & Lothario, lib. 3. cap 13.*

Ne quisquam clericum alienum a suo Episcopo auocet. Tit. XXXII.

CAP. I.

Nullus alienum presbyterum, Abbatē, ministrum, siue subdiaconū, vel quemlibet clericum fugientem, vagumque suscipiat, non ad fugam suadeat, non fuge latibulum praebeat, non apud se habito, vel retento, humanitatem impendat: non occasiones, quibus quasi se nesciente alibi lateat, turpi oppositione confingat. Nam horum omnium casibus non solum turpatur honestas, sed & frequenti dolorū acerbitate confoditur fraternitas. &c. *Tolet. xij. cap. 11.*

CAP. II.

Omnibus ministris ecclesiasticae dignitatis interdicimus; vt nullus quocumque munere, aut fauore corruptus, clericū alterius parochiae latenter, ac furtiue ad ordinationem subintroducere praesumat. Quod si fecerit, iuxta Chalcedonense decretum, is, qui ordinatus est, donum sancti Spiritus, quod furari conatus est, amittat, & qui mediator exstitit, si clericus est, proprio gradu decidat; si laicus, aut monachus, anathematizetur. *Nannet. cap. 7. Chalc. c. 2. Burch. lib. 1. c. 106. Iuo par. 5. c. 208. decr.*

CAP. III.

Prohibemus, vt nullus vestrum alterius clericum sollicitet, aut recipiat; quia grauis de hac re in sacris canonibus sententia est. *Theodulphus ad presbyteros Aurel. c. 15.*

Nullus clericus censeatur in duabus ecclesiis, aut in vna duo obtineat beneficia. Tit. XXXIII.

CAP. I.

Non liceat clerico in duabus ecclesiis censeri, in qua ordinatus est, & in quā confugit; quod maior sit, ob vanae gloriae cupiditatem. Si fecerint, reuocentur ad ecclesiam eorum, in qua initio ordinati sunt, & in ea solum ministrent. Si vero quis mutatur ex vna in aliam ecclesiam, nihil attingat ex priori ecclesia, vel ex martyriis, ptochiis, xenodochiis ei subiectis. Qui contra haec fecerint, cadant ab ordine suo. *Chalced. c. 10. Aquisgr. c. 50. Burch. lib. 2. cap. 96. Iuo l. 3. tit. 6. c. 5. panor. & par. 6. c. 173. decr. Ansel. lib. 7. c. 96. Caesar. lib. 8. c. 14.*

21. q. 1. clericum. c. 2.

21. q. 2. quis. c. 3.

CAP. II.

Clericus non constituatur in duab. ecclesiis. est enim auari, & negotiatoris, & alienū a consuetudine ecclesiastica. Nam Dominus dixit: Nemo potest duob. dominis seruire, &c. Vnusquisque igitur iuxta Apostoli vocē, in quo vocatus est, in eo permaneat, & seruiat in vna Ecclesiis. Quae vero per auaritiā fiūt in ecclesiastica rebus aliena sunt a Deo; sed quae ad victum necessaria sunt, ex eis cō sequatur. Apostolus ait: Necessitatibus meis & meorum seruierunt manus meae. Haec in hac vrbe, extra vero in agris ab hominū raricatem permittitur. *Nicaen. ij. cap. 15. Iuo par. 6. cap. 311. decr. Anselm. lib. 7. c. 98.*

21. q. 1. c. 1.

Mat. 6. c. Luc. 16. 1. Cor. 7. A

Act. 20. g

CAP. III.

Nulli clerico liceat deinceps in duab. ciuitatib. duas praebendas obtinere, cū duos titulos non possit habere. *Vrban. ij. in concil. Claram. c. 12.*

CAP. IV.

Nullus deinceps in vna ecclesia geminos honores habeat. *Vrban. ij. in concil. Claram. cap. 14.*

Ne clerici a laicis ecclesias accipiant, neve laici illas conferant.
Tit. XXXIV.

CAP. I.

De iure patr. c. 4. Greg. ix. et c. 5. eo. tit. in 1. collect. † plerisq.

QVia in tantum quorundam laicorum processit audacia, vt Episcoporum auctoritate neglecta, clericos instituant in ecclesiis, & remoueant etiam, cũ voluerint; possessiones quoque atque alia bona ecclesiastica pro sua plurimum† voluntate distribuant; & tam ecclesias ipsas, quam earum homines, talliis, & exactionibus grauare praesumant: eos, qui amodo ista commiserint, anathemate decernimus feriẽdos. Presbyter autem, siue clericus, qui ecclesiam per laicos, sine proprii Episcopi auctoritate receperit tenendam, communione priuetur; & si perstiterit, a ministerio ecclesiastico, & ordine deponatur. *Alex. iij. in conc. Later. c. 14.*

CAP. II.

16. q. 7. c. 20.

Vt [per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclesiam, nec gratis, nec pretio. *Nicol. ij. in concil. Romq. cxiij. Episcopor. cap. 6.*

CAP. III.

16. q. 7. c. 13. quoniam.

Decernimus, vt nullus clericorum inuestituram Episcopatus, vel Abbatiae, vel ecclesiae de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius laicae personae, viri, vel feminae suscipiat. Quod si praesumpserit, recognoscat inuestituram illam Apostolica auctoritate irritam esse, & se vsque ad dignam satisfactionem excommunicationi subiacere. *Syn. Roma. sub Greg. vii. ann. 6. Pont. 1078. xiij. Kal. Dec. c. 3. Tarrac. lib. 5. c. 47.*

CAP. IV.

16. q. 7. c. 12. in si † quilib.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quarumlibet † saecularium potestatum, aut personarum, inuestituram Episcopatus, vel alicuius ecclesiasticae dignitatis dare praesumpserit; & gratiam sancti Petri, & introitum ecclesiae ei interdicimus. *Greg. vij. in conc. Rom. anni vij. cap. 2. Ansel. li. 6. cap. 65.*

CAP. V.

Ne aliquis clericus, vel monachus a laicis ecclesias recipiat dono, vel pretio, nisi ab Episcopo. *Greg. vij. in conc. Rom. ann. inc. c. 1.*

CAP. VI.

Nullus clericus, vel monachus, vel laicus donum ecclesiasticae rei, vel ipsam ecclesiã a laico recipiat, sed ab Episcopo. *Greg. vij. in concil. Rom. ann. incer. c. 10.*

CAP. VII.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducũ, Principum, Comitum, vel cuiusuis potestatis saecularis, Episcopatum, vel quamuis aliam ecclesiasticam dignitatẽ dare praesumpserit, eiusdem sententiae vinculo (*loquitur de excommunicatione*) se astrictum nouerit. &c. *Beneuent. sub Victore. iij.*

CAP. IIX.

Interdictum est, ne Reges, vel aliqui Principes aliquam inuestituram de ecclesiasticis honorib. faciant. *Vrb. ij. in conc. Clar. c. 16.*

CAP. IX.

Illud summopere & Apostolicae auctoritatis priuilegio prohibentes interdicimus; vt nullus in clericali ordine cõstitutus, nullusque monachus Episcopatus, aut Abbatiae, aut cuiuslibet ecclesiasticae dignitatis inuestituram de manu laici suscipere audeat. Quod si praesumpserit, depositione multetur. *Vrban. ij. in concil. Placent. c. 16.*

CAP. X.

Nullus in clericali ordine constitutus, nullus monachus, aut Abbatiae, aut cuiuslibet ecclesiasticae dignitatis inuestituram de manu laici suscipere audeat; quod si praesumpserit, depositione multetur. *Vrban. ij. in syn. apud Melfiam. cap. 8.*

CAP. XI.

16. q. 7. c. 17. constitutiones. † laici

Quicumque clericorum ab hac hora in antea, inuestituram ecclesiae, vel ecclesiasticae dignitatis, de manu laica† acceperit, & qui ei manum imposuerit, gradus sui periculo subiaceat, & communione priuetur. *Paschal. ij. in conc. incer. cap. 1.*

CAP. XII.

16. q. 7. c. 16.

Si quis clericus, Abbas, vel monachus per laicos ecclesias obtinuerit, secũdum sanctorum Apostolorum canones, & Antiocheni concilii capitulum excommunicationi subiaceat. *Pascha. ij. in conc. incer. c. 3.*

CAP. XIII.

Decreuit sancta synodus; vt nullus Episcopus, Abbas, presbyter, vel quaelibet persona de clero accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cuiuslibet laicae personae donum Episcopatus, vel Abbatiae, vel ecclesiae, vel aliquarum ecclesiasticarum rerum. Sed Episcopus a suo Metropolitano, Abbas, presbyter, & ceterae personae a proprio Episcopo. &c. *Pictau. c. 1. Tarrac. lib. 6. c. 83.*

De immunitate clericorum.
Tit. XXXV.

CAP. I.

De iure patr. c. 4. apud Gr. ix. et c. 5. eo. tit. in 1. collect.

IN tantum quorundam laicorum processit audacia, vt tam ecclesias ipsas, quam earum homines talliis, & exactionib. praesumant grauare: eos, qui amodo ista commiserint, anathemate decernimus feriẽdos. *Alex. iij. in conc. Later. c. 14.*

CAP. II.

De imm. eccle. c. 4. Greg. ix. & in 1. collect. *Gen. 47.*

In diuersis partibus mũdi rectores, & Cõsules ciuitatum, nec non & alii qui potestatẽ habere videntur, tot ecclesiis frequẽter onera imponunt; & ita grauibus eas, crebrisque exactionibus premunt; vt deterioris conditionis factum sub eis sacerdotium videatur, quam sub Pharaone fuerit. &c. Siue quidem fossata, siue expeditiones, siue quaelibet alia sibi arbitrentur agẽda, de bonis ecclesiarum,

rum,clericorum, & pauperum Christi vsibus deputatis, cuncta volunt (fere compilari. † &c. Quocirca sub anathematis districtione, seuerius prohibemus; ne de cetero talia praesumant attentare, nisi Episcopus, & clerus tantam necessitatem, vel vtilitatem aspexerint; vt absque coactione ad releuandas communes necessitates, vbi laicorum non suppetunt facultates, subsidia per ecclesias existiment conferenda. &c. *Alexand.iij. in conc. Lateran.cap.19.*

† cōple-ti.

CAP. III.

Si quis ecclesiis, vel personis ecclesiasticis aliquod praesumpserit inferre dispendium; per censuram canonicam compescatur.*Inn.iij.in conc.gen.*Lat.c.18.

Ne cleric. vel mon. c.9.Greg. ix. & c. 12.eo.tit. in 4. coll.

CAP. IV.

Sicut volumus, vt iura clericorum non vsurpent laici; ita velle debemus, ne clerici iura sibi vindicent laicorum. Quocirca vniuersis clericis interdicimus; ne quis praetextu ecclesiasticae libertatis,suam de cetero iurisdictionem extendat in praeiudicium iustitiae saecularis:sed contentus exista t cōstitutionibus scriptis,& consuetudinibus hactenus approbatis, vt quae sunt Caesaris, reddantur Caesari,& quae sunt Dei, Deo.&c. *Inn.iij.in conc.gen. Later.c.42.*

Matt.22.

CAP. V.

Nimis de iure diuino quidam laici vsurpare conantur;cum viros ecclesiasticos, nihil temporale continentes ab eis,ad praestādum sibi fidelitatis iuramenta compellunt. Quia vero, secundum Apostolum, seruus suo Domino stat,aut cadit; sacri auctoritate concilii prohibemus; ne tales clerici personis saecularibus praestare cogantur huiusmodi iuramentum. *Innocent. iii. in concil. generali Lateran.cap.43.*

De iureiu. 30 Greg. ix.et c.3. eo. tit. in 4. collect. Rom. 14.

CAP. VI.

Aduersus Consules, ac rectores ciuitatū, & alios, qui ecclesias, & viros ecclesiasticos talliis, seu collectis, & exactionibus aliis aggrauare nituntur, volens immunitati ecclesiasticae Lateranense concilium prouidere:praesumptores huiusmodi sub anathematis districtione prohibuit.&c. Verum si quando forsan Episcopus simul cum clericis tantam necessitatem,vel vtilitatem inspexerint; vt absque vlla coactione, ad releuādas vtilitates,& necessitates communes, vbi laicorum non suppetunt facultates, subsidia per ecclesias duxerint conferenda, praedicti laici humiliter, & deuote recipiant cum actionibus gratiarū. Propter imprudentiā tamen quorundam,Romanum prius consulant Pontificem.&c.*Innoc.iij.in conc.gener. Lat.c.46. Vid.Alex.iij.in conc.Later.c.14.& 19.*

De imm. eccle.c.7. Greg. ix. & eo.de eod.in 4. collect.

CAP. VII.

Vt cuiuslibet ordinis clericos laici nō iudicent,nec de ecclesiis eiiciant. *Nicol. ij. in conc.cxiij. Epist.Rom.c.10.*

24.q.3.c. 24.

CAP. IIX.

Paternarum traditionum exemplis commoniti,pastoralis officii debitum persoluentes: ecclesias,cum bonis suis,tam personis, quam possessionibus, clericos videlicet, ac monachos, eorumque conuersos; oratores quoque cum suis nihilominus rebus, quas ferunt, tutos,& sine molestia esse statuimus. &c.*Callist.ij.in conc.Rom.c.19.*

CAP. IX.

Si quis iudicum clericos de quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula ecclesiae† tenentur inscripta, publicis actionibus applicare praesumpserit; si a sacerdote admonitus,emendare noluerit,agnoscat se pacem Ecclesiae non habere. *Aurel.iv.c.13.*

† ecclesia

CAP. X.

Ecclesiarum seruos, & Episcoporum, vel omnium clericorum a iudicibus, vel actoribus publicis in diuersis angariis fatigari dolemus: propterea petit concilium a gloriosissimo Domino nostro; vt tales ausus inhibeat,sed serui suprascriptorum officiorum in eorum vsibus, vel ecclesiae laborent. Si qui vero iudicium,aut actorum clericum, aut seruum clerici,vel ecclesiae in publicis, ac priuatis negotiis occupare voluerit; a communione ecclesiastica, cui impedimentum facit, efficiatur extraneus. *Toletan.iij. cap.21.Capitul.lib.7.cap.290. Iuo par. 3.capit.138.decr.*

12.q.2.c. 19.

CAP. XI.

Quicumque iudex, aut saecularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus absque audiētia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriā inferre praesumpserit; anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. *Antisiod.cap.43.*

CAP. XII.

Constituit sanctum concilium; vt omnes ingenui clerici,pro officio religionis,ab omni publica indictione, atque labore habeantur immunes; vt liberi Deo seruiant, nullaq. praepediti necessitate, ab ecclesiasticis officiis retrahantur.*Tolet.iv.c.46.*

CAP. XIII.

Decernimus, vt cultus, & honor ecclesiarum Dei in omnibus,& ab omnibus religiose custodiatur, & digna reuerentia immunitatibus earum, ac ministris exhibeatur.&c. *Trosleia.cap.1.*

De clericis,qui in ordinum susceptione, aut in aliorum sacramentorum administratione simoniam committunt. Tit. XXXVI.

CAP. I.

SI quis Episcopus per pecuniam ordinauerit Episcopum,Chorepiscopum, presbyterum,diaconū,clericum, aut cōstituerit, oeconomū,defensorē,vel paramonarium, † vel

1.q.1.c.8.

† mansionarium

vel alium ex canone, idque fecisse probetur; de suo gradu periclitetur, & qui ordinatus est, nihil consequatur; sed sit alienus a dignitate, vel cura, quam emit. Si quis mediator huius turpitudinis fuit, clericus proprio gradu cadat; laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalced. cap. 2. Nicae. ij. c. 5. & 19. Brac. iij. cap. 7. Parif. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 21. Nannet. cap. 7. Capitul. lib. 1. c. 19. Burch. lib. 1. cap. 112. Iuo lib. 3. tit. 9. cap. 3. panor. & par. 5. cap. 118. decr. Anselm. lib. 6. c. 81. Caesar. lib. 4. c. 21.*

CAP. II.

Episcopus, Praepositus, clericus vel cesset a simonia in datione ordinum, vel susceptione monachorum, vel deponatur iuxta concilium Chalcedon. Praeposita eiiciatur a monasterio, & in alio paeniteat. Item Praepositus, si presbyter non est. *Nicae. 2. cap. 19. Chalced. cap. 2.*

CAP. III.

De sim. 35. Greg. ix. et c. 3. eo. tit. in 4. coll.

Sicut pro certo didicimus, in plerisque locis, & a plurimis personis, quasi columbas in templo vendentibus fiunt exactiones, & extorsiones turpes, & prauae pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus clericorum: estque taxatum, quantum sit isti, vel illi, quantumve alteri, vel alii persoluendum. &c. Tantum abolere volentes abusum, consuetudinem huiusmodi, quae magis dicenda est corruptela, penitus reprobamus; firmiter statuentes, vt pro his siue conferendis, siue collatis nemo aliquid quocumque praetextu exigere ac extorquere praesumat. alioquin & qui receperit, & qui dederit huiusmodi pretium omnimodo damnatum, cum Giezi, & Simone condemnetur. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 63.*

CAP. IV.

c. 1. de simo. Greg. ix. & in 1. collect. 1. q. 1. nul lus. 2. & c. 4. sicut.

Antiquam Patrum regulam sequens, nihil vmquam de ordinationibus accipiendum esse constituo; neque ex datione pallii, neq; ex traditione chartarum, neque ex ea, quam noua per ambitionem simulatio inuenit, appellatione pastelli. &c. Sicut Pontificem non decem, manum, quam imponit, vendere; ita minister, vel notarius non debet in ordinatione eius vocem suam, vel calamum vendare. Pro ordinatione vero, vel pallio, seu chartis, atque pastello eidem, qui ordinandus est, vel ordinatus, omnino aliquid dare prohibeo. &c. Is autem, qui ordinatus fuerit, si non ex placito, neque exactus, neque petitus, post acceptas cartas, & pallium, aliquid cuilibet ex clero, gratiae tantummodo causa dare voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus; quia eius oblatio nullam culpae maculam ingerit, quae ex accipientis ambitu non processit. *Greg. in synod. Rom. s. 5. lib. 4. reg. c. 88. Ans. lib. 6. cap. 83.*

CAP. V.

Vt per simoniacam haeresim nemo ordinetur, vel promoueatur ad quodlibet ecclesiasticum officium. *Nicol. ij. in syn. Rom. c. 9.*

CAP. VI.

De iis, qui non per pecuniam, sed gratis sũt a Simoniacis ordinati. &c. quia vix quaelibet ecclesia valet reperiri, quae hoc morbo non sit aliqua ex parte corrupta; eos, qui vsque modo gratis sunt a Simoniacis consecrati. &c. in acceptis ordinibus manere permittimus; nisi forte alia culpa ex vita eorũ contra canones eis exsistat. &c. [De cetero si quis ab eo, quem Simoniacum esse non dubitat, se consecrari permiserit, & consecrator, & consecratus non disparem damnationis sententiam subeat: sed vterque depositus paenitentiam agat, & priuatus a propria dignitate persistat. *Nicol. ij. in synod. Roma. cxiij. Episcopor. propc si. Iuo lib. 3. tit. 9 cap. 9. panor. & par. 5. cap. 79. decr. Caesar. lib. 4. c. 15. Tarrac. lib. 6. c. 23.*

1. q. 1. c. 109.

CAP. VII.

Ordinationes, quae interueniente pretio, vel precibus, vel obsequio alicui personae ea intentione impenso, † vel quae non communi consensu cleri, & populi secundum canonicas sanctiones fiunt, & ab iis, ad quos consecratio pertinet, non comprobantur, falsas † esse diiudicamus: quoniam, qui taliter ordinantur, non per ostium, id est, per Christum intrãt, sed vt ipsa veritas testatur, fures sunt, & latrones. *Grego. vii. in syn. Ro. anni 6. cap. 5. Iuo par. 5. cap. 81. decr. Tarracon. lib. 5. cap. 49.*

1. q. 1. c. 113. † impensae sunt. † infirmas irritas. Ioan. 10.

CAP. IIX.

Ea, quae a sanctis Patribus de Simoniacis statuta sunt, nos quoque sancti Spiritus iudicio, & Apostolica auctoritate firmamus. Quidquid agitur in sacris ordinibus, vel in ecclesiasticis rebus, data, vel promissa pecunia adquisitum est, nos irritum esse, nullasq; vires obtinere censemus. *Vrban. ij. in concil. Placen. cap. 1. & 2. Caes. lib. 4. c. 33.*

1. q. 3. c. 5.

CAP. IX.

Si qui a Simoniacis non Simoniace ordinati sunt, si quidem probare potuerint se, cum ordinarentur, nesciisse eos Simoniacos esse, & si † tunc pro catholicis habebantur in Ecclesia: talium ordinationes misericorditer sustinemus, si tamen eos laudabilis vita commendat. *Vrban. ij. in eod. concil. Placent. c. 3. Caes. lib. 4. c. 33.*

1. q. 1. c. 108. † quod

CAP. X.

Qui vero scienter se a Simoniacis consecrari, immo execrari permiserint, eorum consecrationem omnino irritam esse decernimus. *Vrban. ij. in eod. conc. Placent. cap. 4. Caesar. d. c. 33.*

1. q. 1. cap. 108. inf.

CAP. XI.

Personarum ordinationes (*a schismaticis*) sine communi consensu clericorum ecclesiae, siue per Simoniam itidem factas, irritas iudicamus. *Vrban. ij. in concil. incer. c. 3. Call. ij. cap. 21. in conc. Rom.*

CAP.

CAP. XII.

Patrum nostrorum exemplo,& scriptis instructi,qui diuersis temporibus Nouatianos, Donatistas, & alios haereticos in suis ordinibus susceperunt praefati regni *(Teutonici)* Episcopos in schismate ordinatos, nisi aut inuasores, aut Simoniaci, aut criminosi comprobentur, in officio Episcopali suscipimus.Id ipsum de clericis cuiuscumque ordinis constituimus, quos vita, scientiaq. commendat. *Pasch. ij. in conc.apud Guardast.c.2.*

CAP. XIII.

Statuimus,vt si quis Simoniace ordinatus fuerit, ab officio omnino cadat, quod illicite vsurpauit. *Inno.ij.in syn. Rom.r.1.apud Iuon.post panor.*

CAP. XIV.

i.q.1.c.6. Quos constiterit indignos meritis sacrā mercatos esse pretio dignitatem, conuictos oportet arceri,non sine periculo facinus tale perpetrantes; quia dantem pariter,& accipientem damnatio Simonis, quam sacra lectio testatur,inuoluit. *Grlas.epist.1.c. 26. Burch.lib.1.r.22.Iuo par.3.c.76.detr.Deuter.2.Caesar.lib.4.r.3.* *Act. 8.*

CAP. XV.

Dist. 61. c. vlt. Quoniam Xystus † Capuanae ecclesiae Episcopus in Romana ciuitate positus, de hac luce migrauit, curae nobis fuit. &c. vt memoratae ecclesiae visitator accedas: sic tamen, vt nihil de prouentionibus clericorum. &c. a quoquam praesumi patiaris. *Greg.ep.ad Gaudentium Episcop.l.4..regist. c.56.Anstl.lib.5.r.12.* *† Iestus*

CAP. XVI.

Gaudentio Nolanae ciuitatis Episcopo dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum. &c. a quoquam vsurpari patiatur. *Greg.ep.ad clerum ecclesiae Capuanae.lib.4.regist.c.57.*

CAP. VII.

Vehementi taedio maeroris afficimur, si in ecclesiasticis officijs quemquam habeat locum pecunia; & fiat saeculare, quod sacrum est. [Quicumque ergo hoc pretii studet datione mercari, dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concupiscit.&c. Itaq. fratres carissimi,in sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat, sit simplex sine venalitate consensus.&c. *Greg.ad Syagr. & Aether. Episcop.r.1.lib.7.regist.epist.108.vel 110.in prin.Iuo epist.21.ad Eudon.dapifer.Anselm. lib.6.cap.72.* *i.q.1.c.2.*

CAP. XIIX.

Nullus pro adipiscendis ecclesiasticis ordinibus dare aliquod commodū praesumat, vel pro datis accipere. *Greg. ad eosd. Syagr. & Aether.Episcop.lib.7. regist. d. epist. 100. vel 108.in fine.*

CAP. XIX.

Omnino execrabile,& esse grauissimum detestamur; quod illic sacri ordines per Simoniacam haeresim, quae prima contra Ecclesiam orta, & damnata est, conferātur. &c. Petimus,vt Synodum fieri iussio vestra constituat, vbi. &c.sub districti anathematis interpositione debeat interdici. &c. ne pro ecclesiasticis ordinib. quilibet quidquā dare,vel ausus sit accipere. *Gregor.ad Brunichild. Reginam lib.7.regist.epist.111. vel 113.cap.2.& 3.*

CAP. XX.

Dist. 32. c.6.praeter.p.officium. Vos officium eorum, quos aut Simoniace promotos,& ordinatos, aut in crimine fornicationis iacentes cognoueritis,nullatenus recipiatis. *Greg.vij.lib.2.regist. epist. 45. Rodulfo Duci, in fine.*

CAP. XXI.

Qui Simoniace, videlicet per interuentū pecuniae sunt promoti, vt absque vlla spe procurationis deponantur,Apostolica censura statuimus. *Greg.vij.lib.2.reg.epist.63. Sitardo Aquilegien.Episcopo.*

CAP. XXII.

Illud fraternitati tuae notum esse volumus, contra Simoniacam haeresim in synodo confirmasse. Nam a sanctis Patrib. longe ante statutum est, ac vehementer prohibuisse; vt neque ecclesiae vllatenus vendantur,aut pro manus impositione pretium accipiatur. Quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit; eum a missae celebratione, & Euangelii lectione omnibus modis remouemus. *Greg.vij.lib.2.reg.ep.67.*

CAP. XXIII.

Quod M. presbyter filius noster interrogare curauit,quid de his, qui a Simoniacis nescienter,& sine pretio ordinati sunt,Apostolicae sedis misericors censura decernat; hoc obseruare te volumus: eos, qui ante tempus Nicolai Papae sine venalitate a Simoniacis ad aliquem gradum promoti sunt; si tamen vita eorum irreprehensibilis esse probatur,per manus impositionem confirmatos in suis ordinib. permanere, & ministrare posse. *Greg.vij.lib.6.regist.epist. 39. Rainal.Cuman.Episc.in fine.*

CAP. XXIV.

Ne quis Episcopus de quibuslibet causis, vel Episcoporum ordinationibus, ceterorūque clericorum, aliquid praesumat accipere: quia sacerdotem nefas est cupiditatis venalitate corrumpi. *Aurel.ij.c.3.*

CAP. XXV.

Nullus Episcopor.de ordinationib. clericorum praemia praesumat exigere, quia nō *(solum)* sacrilegum,sed & haereticum est,sicut in dogmatib.ecclesiasticis habetur insertū,ad ordinandum clericum,per ambitionē, ad imaginem Simonis Magi pecuniam offerre sacerdoti.quia dicitur.Gratis accepistis, gratis date.Et cum talis sit, qui gratia Dei a sacerdote æstimat pretio comparari; qualis ille,qui vendit?vterq. vsq; ad synodum ab Ecclesia segregetur. *Turon.ij.c.28.* *Act.8.c. Mat. 10. a.*

CAP. XXVI.

1.q.1.placuit.c.21.

Non aliquo pretio gratia Dei, & impoſitio manuum venundetur: quia antiqua definitio Patrum ita de eccleſiaſticis ordinationibus ſtatuit; anathema ſit danti, & accipienti; propterea, quia aliquanti multis ſceleribus obnoxii ſancto indigne miniſtrantes altari, non hoc teſtimonio bonorum actuum, ſed profuſione munerum obtinent. Oportet ergo non per gratiam munerum, ſed per diligentem prius diſcuſſionem, deinde per multorum teſtimonium clericos ordinare. *Brac. 11.c.3.Iuo par.5.c.128.decr.*

CAP. XXVII.

Quicumque Simonis imitator Simoniacæ haereſis extiterit ſectator, vt eccleſiaſticorum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, ſed munerum impenſione conquirat, & per oblata munera capiat, quibus hũc nec rationis ordo, nec dignitas morum vlla commendat, talis inuentus ſacrorũ ordinum apices penitus adipiſci nullo modo permittatur. Sed etſi adeptus fuerit, communione priuatus, cũ ordinatoribus ſuis propriorum bonorum amiſſione damnetur. *Tolet.vi.c.4.*

CAP. XXIIX.

1.q.1.cap.101.quidquid.

Quicumque deinceps in eccleſiaſtico ordine conſtitutus, aut pro baptizandis, conſignandiſque fidelibus, aut collatione chriſmatis, vel promotionibus graduum pretia quaelibet, vel praemia, niſi voluntarie oblata, pro huiuſmodi ambitione ſuſceperit: ſi ſciente loci Epiſcopo tale quicquam a ſubditis perpetratur; idem Epiſcopus duobus menſibus excommunicationi ſubiaceat. &c. Sin autem ſuorum quiſpiam eodem neſciente de ſupradictis quodcumque capitulis accipiendum eſſe ſibi crediderit; ſi presbyter eſt, trium menſium excommunicatione plectatur; ſi diaconus, quattuor; ſubdiaconus, vel clericus his cupiditatibus ſeruiens, & competenti poena, & debita excommunicatione plectendus eſt. *Tolet.xi.c.8.Iuo part.1. c.73.& part.5.cap.126.decr.*

CAP. XXIX.

Epiſcopus, vel quiuis clericus ob pecuniam ordinatus, non ob probationem, & vitae bonum; deponatur cum ordinatore. *Trull.cap.22.*

CAP. XXX.

Vt nullus per pecunias ad honorem, vel gradum eccleſiaſticum accedere debeat. *Vernen.cap.24.*

CAP. XXXI.

Illud ſummopere, vigilantique ſtudio praecauentes decernere curauimus; vt nullus canonicae deditus ditioni, donum ſancti Spiritus pecuniae pretio fraudulenter deceptus, vendere, vel emere præſumat. Ne cui in quẽlibet ſacrum eccleſiaſtici ordinis gradum, muneris exigente merito, liceat quempiam ſubuehendo promouere; patentique ſemper cordis aure pertimeſcens, intelligat clariſſimam illam Domini vocem, dicentis: Gratis accepiſtis, gratis date. &c. *Foroiul.c.1.*

CAP. XXXII.

Nemo Epiſcoporum, vel quilibet miniſter eccleſiaſticus propter ſacrum chriſma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel quaelibet munuſcula, quae per miniſtros Epiſcoporum inordinabiliter exigũtur. *Melden. c.45.Burch.lib.4.c.77. Iuo par.1.c.271.decr.*

Matt.c.10.

CAP. XXXIII.

In ordinandis plebium rationibus ciuium † inſtituta ſeruentur, & peſtiferæ ambitionis vitium radicitus extirpetur: & neq. ob quorundam propinquitatem, neque pro alicuius familiaritatis gratia, neque quod maxime deteſtandum, propter pecuniarum acceptionem indignus quilibet ordinetur. *Ticin.c.4.*

† canonũ.

CAP. XXXIV.

Omnibus miniſtris eccleſiaſticae dignitatis interdicimus; vt nullus quocumque munere, aut fauore corruptus, clericũ alterius parochiae latenter, ac furtiue ad ordinationem ſubintroducere praeſumat. Quod ſi fecerit, iuxta Chalcedonenſe decretum, is, qui ordinatus eſt, donum ſancti Spiritus, quod furari conatus eſt, amittat, & qui mediator extitit, ſi clericus eſt, proprio gradu decidat ſi laicus, aut monachus, anathematizetur. *Nannet.c.7.Vide Chalc.2.Burch.lib.1.c.106. Iuo par.5.c.208.decr.*

CAP. XXXV.

Diſt. 24. c.5.

Epiſcopus e latere ſuo dirigere debet ſacerdotes, & alios prudentes viros. &c. qui ordinandorum vitam, genus. &c. diligenter inueſtigent. Ante omnia, ſi fidem catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant. Ipſi autem, quibus hoc committitur, cauere debent; ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcumque muneris cupiditate illecti, a vero deuient; vt indignum, & minus idoneum ad ſacros gradus ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent. Quod ſi fecerint; & ille, qui indigne acceſſit, ab altari remouebitur; & illi, qui donum ſancti Spiritus vendere conati ſunt, corã Deo iam condemnati eccleſiaſtica dignitate carebunt. *Nannet. cap.11.Burch.lib.2.c.1. Iuo lib.3. tit.2. c.14. panor.& par.6.c.21.decr.Caeſar.lib.4.c.106.*

CAP. XXXVI.

Nullus pretium pro baptiſmo, neque pro paenitentia danda, neque pro ſepultura accipiat, niſi quod fideles ſponte dare, uel offerre uoluerint. *Bituricē.c.12.apud Lemou.act.2.*

CAP. XXXVII.

Multipliciter, multiſque modis Euangelice, & Apoſtolice, & paterne docemur; ut mores ab auaritia alienos in ſacerdotii conſecratione habeamus, & neque deauremur, vel deargentemur, vel nobis aliquid uindicemus in cuiuſquam ſacerdotalis uiri ordinatione. &c. Qui enim manus imponunt, ſunt miniſtri Spiritus non Spiritus venditores: & qui Spiritus gratiam gratis accepere, eam quoque gratis dare iis; qui illam participant,

Mat.10.

cipant, iussi sunt a Dominica voce hac libertate accepta. Si quis autem eam auro emisse conuictus fuerit, diuina ei actione interdictum esse iubent. &c. Mundi sumus a sanguine eorũ, qui transgrediuntur canonicas constitutiones, & multo magis eorum, qui pecuniis ordinauerunt, vel ordinati sunt; cum diuinus Petrus Apostolus, cuius cathedram sortita est fraterna vestra sanctitas, vt Simonem Magum eos deposuerit. &c. Macedonii, & eorum, qui circa illum erant, sancti Spiritus hostium, tolerabilior erat haeresis. Cum illi enim sanctum Spiritum Dei, & Patris creaturam, & seruum nugentur; hi ipsum, vt videntur, seruum suum faciunt. Omnis enim dominus id, quod habet, vendit. Similiter, & qui emit, volens esse dominus eius, quod emptum est, argenti pretio eum acquirit. Sic, qui rem hanc nefariam faciunt, Spiritum sanctum deprimunt, aeque peccantes, ac ii, qui Christum in Beelzebub dæmonia eiicere impie, blasphemeque dicebant. Vel vt verius dicã, sunt Iudae proditori similes, qui Dei interfectoribus Iudaeis argenti pretio Dominum vendidit. &c. *Taras. Episc. CP. ad Hadr. Pont. Max. post vij. syn. Ans. li. 6. c. 79. Deusd. c. 1. Caesar. lib. 4. c. 20. Tarrac. lib. 1. c. 61.*

1. q. 1. c. Iter, qui. 21.

CAP. XXXIIX.

Pelagius Papa dixit; Peto, vt petitionem meam confirmetis; vt si quis ille est, qui promouendus est in sancta Ecclesia, ab ostiario vsque ad gradum Episcopatus, neque per aurum, neque per aliquas promissiones proficiat. Vos enim omnes scitis, quia hoc Simoniacum est; sed si quis ille est doctus in opere Dei, bonam vitam habens, nõ per dationem, sed per bonam cõuersationem iubemus eum vsque ad primum gradum venire. *Ex Pontif.*

Ne clerici beneficia ecclesiastica, aut res alias spiritales emant, aut vendant. Tit. XXXVII.

CAP. I.

Eos, qui per auri dationem se fuisse in Ecclesia constitutos gloriantur. &c. primũ quidem vltimum proprii ordinis gradum sumere: sin autem perseuerauerint, inflicta quoque poena corrigere decernimus. Si quis autem in ordinatione hoc quandoque fecisse visus fuerit; aut vt vult canon Apostolicus, qui dicit: Si quis Episcopus. &c. *Nic. ij. c. 5. Vide Ap. 29. G. 30. L.*

CAP. II.

Cum in Ecclesiae corpore omnia debeant ex caritate tractari, & quod gratis receptum est, gratis impendi: horribile nimis est, quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere; ita vt pro Episcopis, vel Abbatibus, seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sede. &c. aliquid exigatur. &c. Ne hoc de cetero fiat, & vel pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedem, vel sacerdotibus instituendis. &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus. &c. *Alex. iij. in conc. Lateran. cap. 7.*

De simo. c. 9. Greger. ix. c. 8. eo. titu. in 1. collect.

CAP. III.

Pro licentia docendi nullus omnino pretium exigat. &c. qui vero contra hoc venire praesumpserit, a beneficio ecclesiastico fiat alienus. *Alex. iij. in concil. Later. c. 18.*

De magi. & c. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. IV.

Ad Apostolicam audientiam frequenti relatione peruenit; quod quidam clerici pro exequiis mortuorum, & benedictione nubentium, & similibus pecuniam exigunt, & extorquent: & si forte cupiditati eorum non fuerit satisfactum, impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. Econtra vero quidam laici laudabilem consuetudinem erga sanctam Ecclesiam pia deuotione fidelium introductam, ex fermento haereticae prauitatis nituntur infringere, sub praetextu canonicae pietatis. Quapropter & prauas exactiones super his fieri prohibemus, & pias consuetudines praecipimus obseruari. Statuentes, vt libere conferantur ecclesiastica sacramenta: sed per Episcopum loci veritate cognita, compescantur, qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare. *Inno iij. in conc. gen. Lat. c. 66.*

De sim. c. 42 Greg. ix. & c. 6 eod. tit. in 4. collect.

CAP. V.

Vt [per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclesiam, nec gratis, nec pretio. Vt per Simoniacam haeresim nemo ordinetur, vel promoueatur ad quodlibet ecclesiasticum officium. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxiij. Episcopor. c. 5. & 9.*

16. q. 7. c. 20.

CAP. VI.

Quicumque sane cupiditate parentum, cum adhuc paruuli essent, ecclesias, vel ecclesiarũ partes † per pecunias adepti sunt; postquam eas omnino dimiserint, si canonice in eis viuere voluerint, pro magna misericordia ibidem eos esse concedimus; neque pro hoc facto a sacris ordinib. illos remouemus, si alias digni inueniantur. † *Vrba. ij. in conc. Placent. c. 5. Caesar. lib. 4. c. 33.*

1. q. 5. c. 1. † beneficia. † inueniũtur.

CAP. VII.

Illi vero, qui per se ipsos, cum iam maioris essent aetatis, nefanda cupiditate ducti, eas emerunt; si in aliis ecclesiis viuere canonice voluerint; seruatis propriis ordinibus pro magna misericordia ibi eos ministrare permittimus. Quod si ad alias fortassis transferri non poterint, † & in eisdem canonice viuere promiserint; minoribus ordinibus contenti, ad sacros ordines non ascendant, † salua tamen in omnibus Apostolicae sedis auctoritate. *Vrban. ij. in concil. Placen. cap. 6. Caesar. d. c. 33.*

1. q. 5. c. 1. p. 1. † poterũt † accedãt

CAP. IIX.

Si qui tamen ante emptionem catholice ordinati sunt; cum ea, quae emerunt, dimiserint, & vitam canonicam egerint, in suis gradibus

1 q. 5. c. 1. p. 2.

CAP. XXVI.

1.q.1.placuit.c.22. Non aliquo pretio gratia Dei, & impositio manuum venundetur: quia antiqua diffinitio Patrum ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit; anathema sit danti, & accipienti; propterea, quia aliquanti multis sceleribus obnoxii sancto indigne ministrantes altari, non hoc testimonio bonorum actuum, sed profusione munerum obtinent. Oportet ergo non per gratiam munerum, sed per diligentem prius discussionem, deinde per multorum testimonium clericos ordinare. *Brac. 11.c.3.Iuo par.5.c.128.decr.*

CAP. XXVII.

Quicumque Simonis imitator Simoniacae haeresis extiterit sectator, vt ecclesiastico rum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, sed munerum impensione conquirat, & per oblata munera capiat, quibus hûc nec rationis ordo, nec dignitas morum vlla commendat, talis inueutus sacrorũ ordinum apices penitus adipisci nullo modo permittatur. Sed etsi adeptus fuerit, communione priuatus, cũ ordinatoribus suis propriorum bonorum amissione damnetur. *Tolet.vi.c.4.*

CAP. XXIIX.

1.q.1.cap.101.quidquid. Quicumque deinceps in ecclesiastico ordine constitutus, aut pro baptizandis, consignandisque fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionibus graduum pretia quaelibet, vel praemia, nisi voluntarie oblata, pro huiusmodi ambitione susceperit: si sciente loci Episcopo tale quicquam a subditis perpetratur; idem Episcopus duobus mensibus excommunicationi subiaceat. &c. Sin autem suorum quispiam eodem nesciente de supradictis quodcumque capitulis accipiendum esse sibi crediderit; si presbyter est, trium mensium excommunicatione plectatur; si diaconus, quattuor; subdiaconus, vel clericus his cupiditatibus seruiens, & competenti poena, & debita excommunicatione plectendus est. *Tolet.xi.c.8.Iuo part.1.c.73.& part.5.cap.126.decr.*

CAP. XXIX.

Episcopus, vel quiuis clericus ob pecuniam ordinatus, non ob probationem, & vitae bonum; deponatur cum ordinatore. *Trull.cap.22.*

CAP. XXX.

Vt nullus per pecunias ad honorem, vel gradum ecclesiasticum accedere debeat. *Vernen.cap.24.*

CAP. XXXI.

Illud sumopere, vigilantique studio praecauentes decernere curauimus; vt nullus canonicae deditus ditioni, donum sancti Spiritus pecuniae pretio fraudulenter deceptus, vendere, vel emere praesumat. Ne cui in quelibet sacrum ecclesiastici ordinis graduum, muneris exigente merito, liceat quempiam subuehendo promouere; patentique semper cordis aure pertimescens, intelligat clarissimam illam Domini vocem, dicentis: Gratis accepistis, gratis date. &c. *Foroiul.c.1.*

CAP. XXXII.

Nemo Episcoporum, vel quilibet minister ecclesiasticus propter sacrum chrisma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel qualibet munuscula, quae per ministros Episcoporum inordinabiliter exigũtur. *Melden. c.45.Burch.lib.4.c.77. Iuo par.1.c.271.decr.* Matt.c.10.

CAP. XXXIII.

In ordinandis plebium rationibus ciuium † instituta seruentur, & pestiferae ambitionis vitium radicitus extirpetur: & neq. ob quorundam propinquitatem, neque pro alicuius familiaritatis gratia, neque quod maxime detestandum, propter pecuniarum acceptionem indignus quilibet ordinetur. *Ticin.c.4.* † canonũ f.

CAP. XXXIV.

Omnibus ministris ecclesiasticae dignitatis interdicimus; vt nullus quocumque munere, aut fauore corruptus, clericũ alterius parochiae latenter, ac furtiue ad ordinationem subintroducere praesumat. Quod si fecerit, iuxta Chalcedonense decretum, is, qui ordinatus est, donum sancti Spiritus, quod furari conatus est, amittat, & qui mediator extitit, si clericus est, proprio gradu decidat si laicus, aut monachus, anathematizetur. *Nannet.c.7.Vide Chalc.2.Burch.lib.1.c.106. Iuo par.5.c.108.decr.*

CAP. XXXV.

Dist. 24. c.5. Episcopus e latere suo dirigere debet sacerdotes, & alios prudentes viros. &c. qui ordinandorum vitam, genus. &c. diligenter inuestigent. Ante omnia, si fidem catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cauere debent; ne aut fauoris gratia, aut cuiuscumque muneris cupiditate illecti, a vero deuient; vt indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint; & ille, qui indigne accessit, ab altari remouebitur; & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo iam condemnati ecclesiastica dignitate carebunt. *Nannet. cap.11.Burch.lib.2.c.1. Iuo lib.3. tit.2. c.14. panor.& par.6.c.21.decr.Caesar.lib.4.c.106.*

CAP. XXXVI.

Nullus pretium pro baptismo, neque pro paenitentia danda, neque pro sepultura accipiat, nisi quod fideles sponte dare, uel offerre uoluerint. *Bituric.c. 12.apud Lemou.act. 2.*

CAP. XXXVII.

Multipliciter, multisque modis Euangelice, & Apostolice, & paterne docemur; ut mores ab auaritia alienos in sacerdotii consecratione habeamus, & neque deauremur, vel deargentemur, vel nobis aliquid uindicemus in cuiusquam sacerdotalis uiri ordinatione. &c. Qui enim manus imponunt, sunt ministri Spiritus non Spiritus venditores: & qui Spiritus gratiam gratis accepere, eam quoque gratis dare iis; qui illam participant, Mat.10 a

cipant, iussi sunt a Dominica voce hac libertate accepta. Si quis autem eam auro emisse conuictus fuerit, diuina ei actione interdictum esse iubent.&c. Mundi sumus a sanguine eorū, qui transgrediuntur canonicas constitutiones, & multo magis eorum, qui pecuniis ordinauerunt, vel ordinati sunt; cum diuinus Petrus Apostolus, cuius cathedram sortita est fraterna vestra sanctitas, vt Simonem Magum eos deposuerit. &c. Macedonii, & eorum, qui circa illum erant, sancti Spiritus hostium, tolerabilior erat haeresis. Cum illi enim sanctum Spiritum Dei, & Patris creaturam, & seruum nugentur; hi ipsum, vt videntur, seruum suum faciunt. Omnis enim dominus id, quod habet, vendit. Similiter, & qui emit, volens esse dominus eius, quod emptum est, argenti pretio eum acquirit. Sic, qui rem hanc nefariam faciunt, Spiritum sanctum deprimunt, aeque peccantes, ac ii, qui Christum in Beelzebub daemonia eiicere impie, blasphemeque dicebant. Vel vt verius dicā, sunt Iudae proditori similes, qui Dei interfectoribus Iudaeis argenti pretio Dominum vendidit. &c. *Taras. Epist. C.P. ad Hadr. Pont. Max. post vij. syn. Ans. li.* 6. c. 79. *Deusd. c.* 1. *Caesar. lib.* 4. c. 20. *Tarrac. lib.* 1. c. 61.

CAP. XXXIIX.

Pelagius Papa dixit; Peto, vt petitionem meam confirmetis; vt si quis ille est, qui promouendus est in sancta Ecclesia, ab ostiario vsque ad gradum Episcopatus, neque per aurum, neque per aliquas promissiones proficiat. Vos enim omnes scitis, quia hoc Simoniacum est; sed si quis ille est doctus in opere Dei, bonam vitam habens, nō per dationem, sed per bonam conuersationem iubemus eum vsque ad primum gradum venire. *Ex Pontif.*

Ne clerici beneficia ecclesiastica, aut res alias spiritales emant, aut vendant. Tit. XXXVII.

CAP. I.

EOs, qui per auri dationem se fuisse in Ecclesia constitutos gloriantur. &c. primū quidem vltimum proprii ordinis gradum sumere: sin autem perseuerauerint, inflicta quoque poena corrigere decernimus. Si quis autem in ordinatione hoc quandoque fecisse visus fuerit; aut vt vult canon Apostolicus, qui dicit: Si quis Episcopus. &c. *Nic. ij. c.* 5. *Vide Ap.* 29. G. 30. L.

CAP. II.

Cum in Ecclesiae corpore omnia debeant ex caritate tractari, & quod gratis receptum est, gratis impendi: horribile nimis est, quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere; ita vt pro Episcopis, vel Abbatibus, seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sedem. &c. aliquid exigatur. &c. Ne hoc de caetero fiat, & vel pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedem, vel sacerdotibus instituendis. &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus. &c. *Alex. iij. in conc. Lateran. cap.* 7.

CAP. III.

Pro licentia docendi nullus omnino pretium exigat. &c. qui vero contra hoc venire praesumpserit, a beneficio ecclesiastico fiat alienus. *Alex. iij. in concil. Later. c.* 18.

CAP. IV.

Ad Apostolicam audientiam frequenti relatione peruenit; quod quidam clerici pro exequiis mortuorum, & benedictione nubentium, & similibus pecuniam exigunt, & extorquent: & si forte cupiditati eorum non fuerit satisfactum, impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. Econtra vero quidam laici laudabilem consuetudinem erga sanctam Ecclesiam pia deuotione fidelium introductam, ex fermento haereticae prauitatis nituntur infringere, sub praetextu canonicae pietatis. Quapropter & prauas exactiones super his fieri prohibemus, & pias consuetudines praecipimus obseruari. Statuentes, vt libere conferantur ecclesiastica sacramenta: sed per Episcopum loci veritate cognita, compescantur, qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare. *Inno iij. in conc. gen. Lat. c.* 66.

CAP. V.

Vt [per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclesiam, nec gratis, nec pretio. Vt per Simoniacam haeresim nemo ordinetur, vel promoueatur ad quodlibet ecclesiasticum officium. *Nicol. ij. in syn. Rom. cxiij. Episcopor. c.* 5. & 9.

CAP. VI.

Quicumque sane cupiditate parentum, cum adhuc paruuli essent, ecclesias, vel ecclesiarū partes † per pecunias adepti sunt; postquam eas omnino dimiserint, si canonice in eis viuere voluerint, pro magna misericordia ibidem eos esse concedimus; neque pro hoc facto a sacris ordinib. illos remouemus, si alias digni inueniantur. † *Vrba. ij. in conc. Placent. c.* 5. *Caesar. lib.* 4. *c.* 33.

CAP. VII.

Illi vero, qui per se ipsos, cum iam maioris essent aetatis, nefanda cupiditate ducti, eas emerunt; si in aliis ecclesiis viuere canonice voluerint; seruatis propriis ordinibus pro magna misericordia ibi eos ministrare permittimus. Quod si ad alias fortassis transferri non poterint, † & in eisdem canonice viuere promiserint; minoribus ordinibus contenti, ad sacros ordines non ascendant, † salua tamen in omnibus Apostolicae sedis auctoritate. *Vrban. ij. in concil. Placen. cap.* 6. *Caesar. d. c.* 33.

CAP. IIX.

Si qui tamen ante emptionem catholice ordinati sunt; cum ea, quae emerunt, dimiserint, & vitam canonicam egerint, in suis gradibus

Marginalia: 1. q. 1. c. [illegible] quod. 21. — De simo. 9. Gregor. ix. c. 8. eo. tit. in 1. collect. — De magi. c. 1. Greg. ix. c. in 1. collect. — De sim. c. 42 Greg. ix. c. 6 eod. tit. in 4. collect. — 16. q. 7. c. 10. — 1. q. 5. c. 1. — † beneficia. — † inuentis tur. — 1. q. 5. c. 1. p. 1. — † poterūt — † accedāt — 1 q. 5. c. 1. p. 2.

† eiusmo di. dib. permittantur, nisi forte huiusmodi † ecclesia sit, vt ibi primum locum debeant obtinere. *Vrban. ij. in d. conc. Placen. c. 7. Caesar. d. c. 33.*

CAP. IX.

1. q. 1. c. 1. in fine. Primum enim, vel singularem, vel Praepositurae, vel officii locum in emptis ecclesiis eos habere non patimur. *Vrban. ij. in d. conc. Placen. cap. 8. Caesar. d. c. 33.*

CAP. X.

1. q. 3. c. vlt. Si quis praebendam, vel Prioratum, seu Decanatum, aut honorem, vel promotionem aliquam ecclesiasticam. &c. interueniente execrabili ardore auaritiae per pecunias acquisiuit; honore male acquisito careat; & emptor, atque venditor, & interuentor nota infamiae percellantur; & nec pro pastu, nec sub obtentu alicuius consuetudinis, ante, vel post a quoquã aliquid exigatur, vel ipse dare praesumat; quoniam Simoniacum est, sed libere, & absque imminutione aliqua collata sibi dignitate, atque beneficio perfruatur. *Inn. ij. in syn. Rom. c. 1. apud Iuon. post panor.*

CAP. XI.

Clerici honorem gradus per ambitionem non subeant; pro beneficiis Dei medicinae, munera non accipiant. &c. *Isidor. apud Magunt. cap. 10.*

CAP. XII.

Statuimus, quod nullus clericus ad curam animarum ab Episcopo, vel Archidiacono admittatur, nisi prius iurauerit, quod nullã in adeptione beneficii, ad cuius curam praesentatur, commiserit Simoniam. *Concil. habitum in Germania sub Conrad. Card. c. 11.*

Ne clerici exigant vsuras. Tit. XXXIIX.

CAP. I.

14. q. 1. c. 4. & c. 8. & dist. 47 c. 2. Ps. 14. b. QVoniam multi in canone ordinati clerici auaritiam, & turpia lucra persequentes, obliuiscuntur diuinae scripturae, quae ait: Pecuniam suam non dedit ad vsuram. sed fenerantur, & centesimas exigunt. Si quis deinceps vsuras acceperit, mutuo dãs vel alia ratione lucrum consequens, aut sescuplum exigens, deponetur a clero, & alienus a communione erit. *Nicae. c. 17. Aquisg. 40. Mart. Brac. 63. vel 62. Capitul. lib. 1. c. 5. Raba. c. 32. de paenit. Burch. lib. 2. c. 120. Iuo par. 6. c. 196. & par. 13. c. 8. decr. Ansel. lib. 7. c. 153. in addit. Caesar. lib. 8. cap. 77.*

CAP. II.

De vsu. c. 1. Grego. ix. & in 1. collect. † profes-sione. † vocis. Plures clericorum, & quod marentes dicimus, eorum quoque, qui praesens saeculum conditione, † votis, † & habitu reliquerunt, dum cõmunes vsuras, quasi manifestius damnatas, exhorrent, commodata pecunia indigentibus, possessiones eorum in pignus accipiunt, & prouenientes fructus percipiunt vltra sortem. Idcirco generalis concilii decernit auctoritas; vt nullus amodo constitutus in clero, vel hoc, vel aliud vsurae genus exercere praesumat. Et si quis hactenus alicuius possessionem data pecunia sub hac specie in pignus accepit; si sortem suam deductis expensis de fructibus iam recepit, † absolute possessionem restituat debitori. Si autem aliquid minus habet, eo recepto, possessio libere ad dominum reuertatur. Quod si post huiusmodi constituta in clero quisquam extiterit, qui detestandis vsurarum lucris insistat; ecclesiastici officii periculum patiatur. nisi forte beneficium ecclesiae fuerit, quod redimendum ei hoc modo de manu laica videatur. *Alex. iij. in concil. Tur. c. 2.* † percepit.

CAP. III.

14. q. 4. c. 7. Nec hoc praetereundum esse duximus, quosdam lucri turpis cupiditate captos, vsurariam exercere pecuniam, & fenore velle ditescere. Quod nos, non dicam in eos, qui sunt in clericali officio constituti, sed & in laicos cadere, qui Christianos se dici cupiũt, condolemus. Quod vindicari acrius in eos, qui fuerint confutati, decernimus, vt omnis peccandi oportunitas adimatur. Illud etiam duximus praemonendum, vt [sicut non suo, ita nec alieno nomine, aliquis clericorum exercere fenus attemptet. Indecens enim est, crimen suum commodis alienis impendere. Fenus autem hoc solum adspicere, & exercere debemus; vt, quod hic misericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter, & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Leo epist. 1. cap. 3. & 4. Aquisgra. sub Lud. cap. 62. & 92. Raban. cap. 32. de paenit. Burch. lib. 2. cap. 121. & 123. Iuo part. 6. cap. 65. decr. Anselm. lib. 7. cap. 150. & 141. in addit. Tarrac. lib. 4. cap. 27.* Dist. 46. c. vlt.

CAP. IV.

Dist. 47. c. 5. Si quis clericorum detectus fuerit vsuras accipere, placuit degradari, & abstinere. *Eli. c. 20. Iuo p. 13. c. 12. decr. & lib. 3. tit. 13. cap. 1. panor.*

CAP. V.

14. q. 4. ministri c. 2. Lat. 6. c. De ministris, qui fenerantur, iuxta formã diuinitus datam a communione abstinere. *Arel. i. c. 12. Iuo par. 13. c. 10. decr.*

CAP. VI.

Si quis clericus pecuniam dederit ad vsuram, aut conductor alienae rei voluit esse, aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exercuerit, depositus a clero, a communione alienus habeatur. *Arel. ii. c. 14.*

CAP. VII.

Nulli clerico liceat alicuius rei vsuram accipere. Quae apertissime a scriptura diuina sanciuntur, magis laicis vetatur, multo magis clericis prohibendum est. *Carth. cap. 5. G. Carth. i. c. 13. L. Aquisgr. cap. 61.*

CAP. IIX.

Dist. 46. non li. et. c. 9. Non oportet clericos fenerari, & vsuras, & sesclupa accipere. *Laod. c. 4. Aquisgr. 75.*

CAP. IX.

Dist. 46. c. 8. Seditionarios numquam ordinandos, sicut nec

nec vſurarios. &c.*Carth.iv.c.*67.*Agath.cap.*69.*Burch.lib.*2.*c.*17 *Iuo par.*6.*c.*36 *decr.*

CAP. X.

Pſal.14. Pſal.54.

Ne quis clericus, qui negotiandi ſtudium habere voluerit, vſuras accipiat. quia ſcriptum eſt: Qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram. & alio loco: Et non defecit de plateis eius vſura, & dolus. Manifeſtû eſt enim, beatitudinis non poſſe conſequi gloriam, qui a praeceptis diuinis deuiauerit. *Turon.c.*13.

CAP. XI.

15.q.2.c.vni.

Ne quis ſacerdotum, vel clericorum more ſaecularium iudicum accipiat pro impenſis patrociniis munera, niſi in eccleſiis oblata. &c. Si acceperit, veluti exactor fenoris, aut vſurarum poſſeſſor, ſecundû ſtatuta Patrum, degradetur. *Tarrac.c.*10.*Caeſar.lib.*5.*c.*76.

CAP. XII.

Clerici vſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum fraudiſque cuiuſquam ſtudium non appetant: amorem pecuniae, quaſi materiam cunctorum criminum fugiant. &c. *Magun.ſub Carol.cap.*10.*ex Iſidor.*

CAP. XIII.

1. Tim.6.

Cupiditatem, tamquam radicem omnium malorum, & Apoſtolica damnat ſententia, & ab omni ordine eccleſiaſtico canonica perturbat interdictio: ita, vt ſtatuerit, nullum clericorum de qualibet re fenus accipere. *Aquiſgr.y.ſub* Ludou.*par.*1.*c.*5.

CAP. XIV.

Vt Epiſcopi ſe ipſos, atque miniſtros ſuos, & maxime eccleſiaſticos, cunctoſque Chriſtianos in ſua parochia, perpendentes ex hoc ſtatuta Nicaeni concilii, & ceterorum conciliorum, ab vſuris ſine excuſatione compeſcant: & quos compeſcere aliter non potuerint, canonicam in eos ſententiam proferant. *Melden.cap.*55.

CAP. XV.

Vſurarû turpia lucra iterum canonica ſeueritate inhibemus. *Valent.ſub Loth.c.*10.*in fine.*

CAP. XVI.

Leui. 25.

Inhibemus modis omnibus cum ingenti proteſtatione peſſimam lucri rabiem, vſurarum adinuentionem, quam non minus clerici ſectantur, quam laici, Dominici immemores praecepti, quo dicitur: Pecuniam tuam non dabis ad vſuram, & iterum: Non accipies a fratre tuo vſuram, nec amplius quam dediſti. *Troslei.c.*15.*prope fin.*

CAP. XVII.

Clerici vſurarii excommunicentur. *Pictau.c.*10.Tarrac.*lib.*6.*c.*83.

Ne clerici negotiis ſaecularibus dent operam. Tit. XXXIX.

De vita, & honeſt. cleri.c. 2. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. I.

LAbora, ſicut bonus miles Chriſti Ieſu. Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſaecularibus: vt ei placeat, cui ſe probauit. *Paul.epiſt.*2.*ad* Timoth.*c.*2. *in prin.*

CAP. II.

Diſt. 86. peruenit. c. vlt. 21. q.3.c.1.

Epiſcopus, clericus, monachus, non aliena praedia conducat, neque tractet adminiſtrationem rerum ſaecularium, niſi ex legibus ad tutelam impuberum inexcuſabilem vocetur, aut ſi Epiſcopus vrbis ei commiſerit curam rerum Eccleſiaſticarum, aut orphanorû (*pupillorum*) vel viduarum, & earum perſonarum quae eccleſiaſtico auxilio indigent. Contrauenìens eccleſiaſticis poenis ſubiaceat. *Chalc.c.*3.*Vernen.c.*16. *Pariſ.ſub Ludou.* & *Loth.lib.*1.*c.*28. *Burch.li.*2.*c.*145.*Iuo par.*6.*c.*218.*decr. Anſel.lib.*6.*c.*181. *in Rom.*

CAP. III.

Non licet clericis curas ſaeculares ſuſcipere, vt qui ſint a canonibus prohibiti hoc facere. *Nicae ij.c.*10.

CAP. IV.

2.Ti.2.a.

Nullatenus habent poteſtatem, qui Principum domorum, aut ſuburbanarum rerum curam geſſerint, inter clerum magnae eccleſiae colligi, vel conſtitui: Nemo quippe Deo militans, ſaeculi negotiis implicatur. *Syn. iix.gen.*CP.*c.*13 *ſub* Hadr.*ij.*

CAP. V.

De poſtul. c.1.Greg. ix. & in 1. collect.

Clerici in ſubdiaconatu, & ſupra, & in minoribus quoque ordinibus, ſi ſtipendiis eccleſiaſticis ſuſtentantur, coram iudice ſaeculari, aduocati in negotiis fieri non praeſumant, niſi propriam, vel eccleſiae ſuae cauſam fuerint proſecuti, aut pro miſerabilib. forte perſonis, quae proprias cauſas adminiſtrare non poſſunt. [Sed nec procurationes villarum, aut iuriſdictiones etiam ſaeculares ſub aliquibus Principibus, vel ſaecularibus viris, vt Iuſtitiarii eorum fiant, clericorum quiſquam exiſtere † praeſumat. Si quis aduerſus hoc venire tentauerit, quoniam contra doctrinam Apoſtoli eſt; Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſaecularibus, & ſaeculariter agit: ab eccleſiaſtico fiat miniſterio alienus; pro eo, quod officio clericali neglecto, fluctibus ſaeculi, vt potentibus ſaeculi placeat, ſe immergit. &c. *Alex. iij. in conc. Lat.c.*12.

Ne clerici, vel monac. c 4. Grego.ix. & c.3.eo. titu. in 1. collect.

† aſſumere.

2. Ti.2.a.

CAP. VI.

Ne clerici, vel mona.cap 9. Greg. ix. & c.2.eo. titu. in 4. collect.

Sententiam ſanguinis nullus clericus dictet, aut proferat, ſed nec ſanguinis vindictam exerceat, aut vbi exercetur, interſit. Si quis autem huiuſmodi occaſione ſtatuti, eccleſiis, vel perſonis eccleſiaſticis aliquod praeſumpſerit inferre diſpendium, per cenſuram canonicam compeſcatur; nec quiſquam clericus litteras ſcribat, aut dictet pro vindicta ſanguinis deſtinandas: vnde in curiis Principum haec ſollicitudo non clericis, ſed laicis committatur. Nullus quoque clericus rotariis, aut balliſtariis, aut huiuſmodi viris ſanguinum praeponatur; nec illam chirurgiae partem † ſubdiaconus, diaconus, vel ſacerdos exerceant, quae ad vſtionem, vel inciſio-

† partem.

cisionem inducit. &c. Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 18.

CAP. VII.

Clericus fideiussionem dans, (fideiussionibus inseruiens) deponatur. Ap. c. 20. Burch. lib. 2. c. 173. Iuo par. 6. c. 264. decr.

CAP. IIX.

Plurimos clericorum negotiationibus inhonestis, & lucris turpibus imminere, nullo pudore cernentes, Euangelicam lectionem, qua ipse Dominus negotiatores e têplo verberatos flagellis asseritur expulisse: nec Apostoli verba: Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus. Psalmistam quoque David: Quoniam non cognoui negotiationes, introibo in potentias Domini. Proinde ab indignis posthac quaestibus nouerint abstinendum, & ab omni cuiuslibet negotiationis ingenio, vel cupiditate cessandum; aut in quocumque gradu sint positi, mox a clericalibus officiis abstinere cogantur; quoniam domus Dei, domus orationis est. &c. Gelas. epist. 1. c. 17. Aquisgr. 93. Iuo part. 13. c. 28. decr. Caesar. lib. 8. c. 76.

CAP. IX.

Tanto nimirum a sacris debet omnis mundanarum rerum administrator esse remotus; quanto quemlibet ex catalogo clericorum, & militantium Deo nullis conuenit negotiis saecularibus implicari. Nicol. ad Michael. Imperat. prope finem.

CAP. X.

Si quis clericus pecuniam dederit ad vsuram, aut conductor alienae rei voluerit esse, aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exercuerit, depositus a clero, a communione alienus habeatur. Arelat. ij. c. 14.

CAP. XI.

Qui seruiût Deo, & annexi sunt clero, non accedant ad actus, seu administrationem, vel procurationem domorum. &c. & Apostolorum statuta sunt, quae dicunt: Nemo militans Deo, ingerit se negotiis saecularibus, proinde aut clerici sint sine actionibus domorû, aut actores sine officio clericorum. Carthag. 1. c. 6. Vide Carth. 16. G. Burch. lib. 2. c. 150. Iuo par. 6. c. 223. decr.

CAP. XII.

Non liceat (laicis) clericos nostros eligere apothecarios, vel ratiocinatores. Gratus Episcopus dixit: &c. Si iniuria constitutionis Imperatoriae clericos inquietandos putauerint, si defensio ecclesiastica nos non deridet, pudor publicus vindicabitur. Carth. 1. c. 9.

CAP. XIII.

Canonum statutis firmatum est; vt quicumque in clero esse voluerit, emendi vilius, vel vendendi carius studio non vtatur. Si hæc voluerit exercere, cohibeatur a clero. Tarrac. cap. 2. Burch. lib. 2. c. 122. Iuo par. 6. cap. 197. & par. 13. cap. 13. decr.

CAP. XIV.

Si quis sacerdotum, vel clericorum more saecularium iudicum accipiat pro impensis patrociniis munera. &c. veluti exactor foenoris, aut vsurarum possessor, secundum statuta Patrum, se nouerit degradandum. Tarr. cap. 10. Caesar. lib. 5. cap. 76.

CAP. XV.

Vt saecularia negotia vltra modum mensurae, nulli liceat exercere: ait enim Apostolus: Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus. &c. Foroiul. c. 5.

CAP. XVI.

Placuit, vt eas prorsus mundanas dignitates, quas saeculares viri, vel Principes terrae exercere solent, in venationibus scilicet, vel in canticis saecularibus, aut in resoluta & immoderata laetitia, in lyris, & tibiis, & his similibus lusibus, nullus sub ecclesiastico canone constitutus, ob inanis laetitiae fluxum, audeat fastu superbiae tumidus quandoque praesumendo abuti; nisi forte, si in hymnis, & spiritalibus canticis delectatur, de sacris videlicet scripturarum voluminibus, digne, honesteque compositis vtatur. Ab his igitur non solum non inhibemus abstinere, verum etiam conniuentes licentiae concedimus votum. Foroiul. cap. 6.

CAP. XVII.

Ministri altaris Domini, vel monachi. &c. a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia; de his tamen pauca perstringimus; ad quae pertinet omnis libido, non solum in immunditia carnis, sed etiam in omni concupiscentia carnali: quidquid plus iusto appetit homo; turpe lucrû; munera iniusta accipere, vel etiam dare pro aliquo saeculari quaestu, pretio aliquem conducere; contentiones, & lites, vel rixas amare; in placitis saecularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum: conductores, aut procuratores esse sæcularium rerum; turpis verbi, vel facti ioculatorem esse, vel iocum sæcularem diligere; aleas amare; ornamentum inconueniês proposito suo quaerere; in deliciis viuere velle; gulam, & ebrietatem sequi; pondera iniusta, vel mensuras habere; negotium iniustum exercere. &c. Quae omnia ministris altaris Domini. &c. interdicimus, de quibus dicit Apostolus: Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus. Magunt. sub Carol. c. 14. Magun. sub Rab. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. cap. 108. decr.

CAP. XIIX.

Sancti viri nequaquam occupationum sæcularium curas appetunt, sed occulto ordine sibi superimpositas gemunt. &c. Isid. lib. 3. c. 33. de summo bono, apud Aquisgr. c. 18.

CAP. XIX.

Negotiatorem clericum, ex inope diuitem, ex ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge. Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. cap. 94. in prin.

CAP.

c. 1. de fideiussoribus Gre. lib. 3. tit. 22. & c. 3. 20. tit. in 1. coll. Dist. 88. consequens c. 2. Mat. 21. b 2. Ti. 2. a. Psal. 70. 14. q. 4. cleric. c. 1. Luc. 19. g. 21. q. 3. cito de. c. 1. 2. Tim. 2. a. 14. q. 4. c. 3. 15. q. 2. ob seruandu. c. vn. 2. Tim. 2. a. Ne clerici, vel monach. c. 1. Grego. in. 6. in 1. collect. 2. Tim. 2. a.

CAP. XX.

Procuratores, ac dispensatores domorum alienarum, atque villarum, quomodo possunt esse clerici, qui proprias iubentur contemnere facultates? *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. c. 94. in fine.*

CAP. XXI.

Dist. 88. c. 1.

Decreuit sancta synodus (*Nicaena,*) nullum deinceps clericum aut possessiones conducere, aut negotiis saecularibus se miscere, nisi propter curam pupillorum, & orphanorum, ac viduarum, aut si forte Episcopus ciuitatis ecclesiasticarũ rerum sollicitudinem habere praecipiat. &c. *Incert. de primitiua Eccle. ante edictũ Constantini. Vid. Chalc. c. 3.*

Ne clerici alea ludant. Tit. XL.

CAP. I.

De vita, & honest. cler. c. 15. Greg. in. c. 4. eo. tit. in 4. coll.

Clerici officia, vel commercia saecularia non exerceant, maxime inhonesta: mimis, ioculatoribus, & histrionibus non intendant. &c. Ad aleas, vel taxillos non ludant, nec huiusmodi ludis intersint. *Innoc. iij. in concil. gen. Lateran. cap. 16.*

CAP. II.

Dist. 35. c. 1.

Episcopus, presbyter, diaconus aleae, & ebrietati deditus, cesset, vel deponatur. *Ap. c.* 42. Subdiaconus, lector, cantor. &c. cesset, vel excommunicetur. *Ap. c. 43. Raban. c. 28. de paeniten. Burch. lib. 14. cap. 5. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 4. panorm. & part. 13. cap. 73. decret. Caesaraug. lib. 8. cap. 50. &* 100.

CAP. III.

Nemo laicus, vel clericus alea ludat; si fecerit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 50.*

CAP. IV.

Ne clerici, vel monac. c. 1. Grego ix. & in 1. collect.

Ministri altaris Domini, vel monachi. &c. a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt negotia saecularia, de his tamen pauca perstrinximus. &c. Iocum saeculare diligere, aleas amare. &c. *Magunt. sub Carolo c. 14. Magun. sub Rab. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Iuo par. 7. c. 108. decr.*

Ne clerici vagentur, aut otiosi in foro sedeant. Tit. XLI.

CAP. I.

Clericus per plateas, & andronas, nisi certa, & maxima officii sui necessitate, non ambulet. *Carth. iv. c. 47.*

CAP. II.

Dist. 91. c. 4.

Clericus, qui non pro emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulat, ab officio suo degradetur. *Carth. iv. c. 48. Burch. lib. 2. c. 210. Iuo par. 6. c. 285. decr. Ansel. li. 7. c. 202. in addit.*

CAP. III.

Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, vel presbyter in plateis resideat; certe nec in plateis stare, & fabulis diuersis commiscei. † *Narbon. c. 3.*

† commisceri f.

CAP. IV.

De clericis vagis, seu de acephalis. &c. neque in seruitio Domini nostri, neque sub Episcopo, neque sub Abbate; sed sine canonica; vel regulari vita degẽtes, vt in libro officiorum secundum capitulum, & tertium de eis dicit. Hos neq; inter laicos, aut saecularium officiorum studia, neque inter clericos religio tenet diuina; sed soliuagos, atque oberrantes, sola turpis vita complectitur, & vaga; quique dum nullum metuunt, explendae voluptatis suae licentiam sectãtur, quasi animalia bruta, libertate, ac desiderio suo feruntur; habentes signum religionis, non religionis officium, hippocẽtauris similes, nec equi, nec homines. Tales omnino, vbicumque inuenti fuerint, praecipimus, vt Episcopi sine vlla mora, eos sub custodia constringant canonica: & nullatenus eos amplius ita errabundos, & vagos secundum desideria voluptatum suarum viuere permittant. Sin autem Episcopis suis canonice obedire noluerint, excommunicentur, vsque ad iudicium Archiepiscopi regionis illius: & si ille eos corrigere non valuerit, tunc omnino sub vinclis constringantur, vsque ad synodum; vt ibi eis iudicetur, verum ad iudicium Domini nostri, aut ad istam magnam synodum afferantur sub custodia publica. *Magunt. c. 22. Aquisgr. c. 100. Tribur. 27. Isidor. lib. 2. c. 3. diuin. offi.*

Ne clerici venationi, aut aucupio operam dent. Tit. XLII.

CAP. I.

Venationem, & aucupationem vniuersis clericis interdicimus; vnde nec canes, nec aues ad aucupandum habere praesumãt. *Innocen. iij. in concil. gen. Later. c. 15. in fine.*

CAP. II.

c. 2. de cleric. vena. Grego. ix. & in 1. collect. & d. 34. c. 3.

Venationes, & siluaticas vagationes cum canibus omnibus seruis Dei interdiximus. Similiter accipitres, & falcones non habeãt. *Fran. syn. Capitul. lib. 5. c. 2. & lib. 7. c. 125. & 146. Burch. lib. 2. c. 214. Iuo par. 6. c. 289. & par. 13. c. 29. decr.*

CAP. III.

Clerici fornicationem non faciant. &c. nec apud canes † venationes faciant, nec accipitres portent. *Syn. Suession. sub Pipino.*

† cum canibus f.

CAP. IV.

Ne cleri. vel monac. c. 1. Grego ix. & in 1. collect.

Ministri altaris Domini, vel monachi, nobis placuit, vt a negotiis saecularibus omnino abstineant. &c. Canes, & aues sequi ad venandum in omnibus quibuscumque sit cansis, superfluum esse. Ecce talia, & his similia mini-

ministris altaris Domini, necnon & monachis omnino contradicimus. *Magun. sub Carol. c. 14. Magun. sub Raban. c. 13. Capit. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. c. 90. Iuo par. 7 c. 108. decr.*

Ne clerici armis vtantur. Tit. XLIII.

CAP. I.

NE aliquis clericus arma deferat. *Vrb. ij. in conc. Claram. c. 4.*

CAP. II.

Si quis clericus relicto officii sui ordine laicam voluerit agere vitam, vel se militiae tradiderit; excommunicationis poena feriatur. *Turo. c. 5.*

CAP. III.

Si clericus, aut cum indecenti veste, aut cũ armis inuentus fuerit, a seniore ita coerceatur, vt triginta dierum inclusione detentus, aqua tantum, & modico pane diebus singulis sustentetur. *Matiscon. c. 5.*

CAP. IV.

Serui Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum, & in hostem pergere omnino prohibemus; nisi illis tantummodo, qui propter diuinum ministerium, missarum scilicet sollemnia adimplenda, & sanctorum patrocinia portanda, † ad hoc electi sunt, id est vnum, vel duos Episcopos cum capellanis presbyteris Princeps secum habeat; & vnusquisque praefectus vnum presbyterum, qui hominibus peccata confitentibus iudicare, & indicare paenitentiam possit. *Syn. Franc. Capitul. lib. 5. c. 2. & lib. 7. c. 123. Burch lib. 1. cap. 218. Iuo par. 5. c. 352.*

† impetranda.

CAP. V.

Nos, qui relinquimus saeculum, id modis omnibus obseruare volumus; vt arma spiritualia habeamus, saecularia dimittamus. Laicis vero, qui apud nos sunt, arma portare non praeiudicemus; quia antiquus mos est, & ad nos vsque peruenit. *Magun. c. 17.*

CAP. VI.

23. q. 8. c.

Quicumque ex clero esse videntur, arma militaria non sumant, nec armati incedant; sed professionis suae vocabulum religiosis moribus, & religioso habitu praebeãt. Quod si contempserint, &c. proprii gradus amissione multentur: quia non possunt simul Deo, & saeculo militare. *Melden. c. 37. Burchar. lib. 2. c. 211 Iuo li. 3. tit. 15. c. 2. panor. & par. 6. c. 286. decret.*

CAP. VII.

c. 1. de vi ta, et hon. cle. Greg. ix. & in 1. collect.

Clerici arma portantes, & vsurarij excommunicentur. *Pictau. c. 10.*

CAP. IIX.

Nemo clericorum arma portet, vel indumenta laicalia induat, id est, cottos, vel mantellos sine cappa non portet; & laici cappas non portent. *Meten. c. 3.*

Ne clerici gulae, aut ebrietati dediti sint. Tit. XLIV.

CAP. I.

A Crapula, & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant; vnde vinũ sibi temperent, & se uino; nec ad bibendum quispiam incitetur; cum ebrietas mentis inducat exilium, & libidinis prouocet incentiuũ. Vnde illum abusum decernimus penitus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus aequales suo modo se obligant potatores. &c. Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit, nisi a superiore commonitus satisfecerit competenter; a beneficio, vel officio suspendatur. *Inno. iij. in concil. gen. Late. c. 15.*

De vita, & honest. cler. c. 14. Greg. ix. c. 3. eo. ti. in 4. coll.

CAP. II.

Dolentes referimus; quod non solum quidam minores clerici, verum etiam & aliqui ecclesiarum Praelati circa comessationes superfluas, & confabulationes illicitas, vt de aliis taceamus, fere medietatem noctis expendunt. &c. Haec igitur, & similia sub poena suspensionis penitus inhibemus. &c. *Inn. iij. in concil. gen. Later. c. 17.*

De celeb. miss. c. 9. Grego. ix. c. 2. eo. ti. in 4. coll.

CAP. III.

Episcopus, presbyter, diaconus aleae, vel ebrietati deditus esset, vel deponatur. *Ap. c. 42.* Subdiaconus, lector, cantor, vel laicus cesset, vel excommunicetur. *Ap. c. 43. Vid. Agath. c. 41. Raban. c. 28. de paenit. Burch. lib. 14. c. 5. Iuo lib 3. tit. 15. c. 4. panor. & par. 13. c. 73. decr. Caesar. lib. 8. c. 50. & 100.*

Dist. 35. c. 1.

CAP. IV.

Quod non oporteat sacerdotes, aut clericos ex collatis, vel symbolis conuiuia celebrare. Hoc autem nec laicos posse. *Laod. c. 54. vel 55. Aquisgr. c. 83. in fine. Mart. Brac. c. 62. Raban. c. 27. de paenit.*

Dist. 44. non oportet. c. 10. et c. non li ceat. 12.

CAP. V.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quae omnium vitiorum fomes, ac nutrix est. Quem ebrium fuisse constiterit, ut ordo patitur, aut XXX. dierum spatio communione statuimus submouendum, aut corporali subdendum supplicio. *Agath. c. 41. Venet. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 218. & 270. Burch. lib. 14. c. 12. Iuo par. 13. c. 79. decr.*

Dist. 35. c. vlt.

CAP. VI.

Ministri altaris Domini, vel monachi. &c. a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia, de his tamen pauca perstringimus. &c. In deliciis viuere uelle; gulam, & ebrietatem sequi. &c. *Magun. sub Carol. c. 14. & Magunt. sub Rab. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. c. 9. Iuo par. 7. cap. 108. decr.*

Ne clerici vel monac. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. IIX.

Episcopi, & Dei ministri non debent comessationibus, & uinolentiis nimiis incumbere, sed considerent sententiam Domini di-

Luc. 21.f. centis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. moderate enim cibum,& necessarium potum sumant; vt iuxta *1.Pet.5.c.* Apostolum, sobrii sint, parati ad seruitium Domini. *Remen.c.18.Burch.lib.14.cap.2.Iuo par.13.c.71.decr.*

C A P. IIX.

† nullus clericus

Zosimus praecepit; vt nullis clericis † poculum in publico propinaretur, nisi tantum in caellis fidelium, maxime clericorum. *Ex Pontif.*

Clerici ne ingrediantur tabernas. Tit. XLV.

C A P. I.

De vita, & honest. cler. c. 15. Grego.ix. & c.4.eo. titu. in 4. collect.

CLerici officia, vel commercia saecularia non exerceant, maxime inhonesta: mimis, ioculatoribus, & histrionibus non intendant; & tabernas prorsus euitent, nisi forte causa necessitatis in itinere constituti. *Inno.iij.in concil.gene.Later.c.16.*

C A P. II.

c. cum ex eod. 14. de poen. Gregor.ix.c.5 eo.titu.in 4.collect.

Qui ad quaerendas eleemosynas destinantur, modesti sint, & discreti, nec in tabernis, aut locis incongruis hospitentur, nec inutiles faciant, aut sumptuosas expensas, cauentes omnino, ne falsum religionis habitū gestent. *Innoc.iij.in concil.gener.Lateran.cap.62.*

C A P. III.

Si clericus in taberna comedens inueniatur, excommunicetur, nisi in pandocheo in via vrguente necessitate. *Ap.c.54.*

C A P. IV.

Dist.44. c.2.

Non oportet clericos a presbyteris ad diaconos, & ceteros ecclesiastici ordinis ministros, aut lectores, cantores, exorcistas, ostiarios, aut eos, qui in ascetarum ordine sunt, in tabernam ingredi. *Laod.cap.24. Aquisgr. c.60. Capitul.lib.1.c.14. Burch. lib.2.c.131. Iuo par.6.c.205. decr.*

C A P. V.

Dist. 44. c.4.

Clerici cibi, vel potus causa nō ingrediantur tabernas, nisi hospitii causa necesse sit. *Carth.c.40.G.Afr.7.L.Carth.111.cap.27.L. Aquisgr.c.59.& 60.Capit.lib.1.c.14.Burch. lib.2.c.130.Iuo par.6.c.204.decr.*

C A P. VI.

Dist.44.c. 3. nullus.

Non licet clerico tabernariam officinam habere. Nam si ingredi in tabernam non licet, minus aliis in ea ministrare, & tractare. si fecerit, vel cesset, vel deponatur. *Trul.cap.9.*

De poena, qua afficitur clericus, qui munus suum negligit. Tit. XLVI.

C A P. I.

Dist.91.c. 4. clericus in fine.

CLericum inter tentationes ab officio suo declinantem, vel negligentius agentem ab officio suo remouendum, *Carth.iv. c.50. Burch.lib.2.c.51.*

C A P. II.

De dioecesanis ecclesiis, vel clero id placuit definiri: vt presbyteri, vel diaconi, qui inibi constituti sunt, cum clericis septimanas obseruent: id est, vt presbyter vnam faciat hebdomadam, qua expleta succedat diaconus ei. Similiter ea scilicet conditione seruata, vt omnis clerus die sabbati ad vesperam sit paratus, quo facilius die Dominico sollemnitas cum omnium praesentia celebretur. ita tamen, vt omnibus diebus Vesperas, & Matutinas celebrent. quia desistente clero, quod est pessimum, comperimus in basilicis, nec luminaria ministrari. Si qui sane negligentiae vitio haec implere noluerint; nouerint se, secundum statuta canonum, pro modo personarum canonicae disciplinae subdendos. *Tarr. c.7.*

C A P. III.

Clerici, qui officium suum implere despiciunt, aut vice sua ad ecclesiam venire detrectant, loci sui dignitate priuentur. *Aurel. ij. c.13.*

C A P. IV.

Si qui clerici ministeria suscepta quacumque occasione agere, sicut & reliqui detrectant; & excusationē de patrociniis quorumcumque ne officium impleant, praetendunt; ac sacerdotes suos sub huiusmodi causa aestimant per inobedientiam contēnendos: inter reliquos clericos canonicos, ne ea licentia alii vitientur, nullatenus habeantur; neque ex rebus ecclesiasticis cum canonicis stipendia, aut munera vlla percipiant. *Aurel.iij.c. 11.*

C A P. V.

Si quis superbia elatus officium suum indignatione quacumque implere noluerit; iuxta statuta priora, (a communione retentus, † & ab ordine depositus tamdiu habeatur, quamdiu, sicut scriptum est, paenitentiae suppletione satisfecerit praesente Pontifice. Tamen illis regulariter, iuxta caritatem integram, & quaecumque illis stipendiorum iuxta consuetudinem debentur, pro qualitate temporis sunt ministranda, de quibus si quaerela procedat, officium agens recurrat ad synodum. *Aurel.iij.cap.19.*

† laica cō munione contētus.

C A P. VI.

Si quae parochiae in potentatuum † dominibus constitutae sunt, vbi obseruantes clerici ab ecclesia ciuitatis admoniti, secundum qualitates ordinis sui, fortasse quod ecclesiae debent, sub specie domini domus implere neglexerint; corrigantur secundum ecclesiasticam disciplinam. et si ab agentibus potestatem, † vel ab ipsis rei dominis de agendo officio ecclesiae ab aliquo prohibentur, auctores nequitiae a sacris caeremoniis arceantur, donec subsecuta emendatione, in pace ecclesiastica sacris caeremoniis misceantur. *Aurel.iv.c.25.*

† potentum.

† potentum.

ministris altaris Domini, necnon & monachis omnino contradicimus. *Magun. sub Carol. c. 14. Magun. sub Raban. c. 13. Capit. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. c. 90. Iuo par. 7 c. 108. decr.*

Ne clerici armis vtantur. Tit. XLIII.

CAP. I.

NE aliquis clericus arma deferat. *Vrb. ij. in conc. Claram. c. 4.*

CAP. II.

Si quis clericus relicto officii sui ordine laicam voluerit agere vitam, vel se militiae tradiderit; excommunicationis poena feriatur. *Turo. c. 5.*

CAP. III.

Si clericus, aut cum indecenti veste, aut cũ armis inuentus fuerit, a seniore ita coerceatur, vt triginta dierum inclusione detentus, aqua tantum, & modico pane diebus singulis sustentetur. *Matiscon. c. 5.*

CAP. IV.

Seruis Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum, & in hostem pergere omnino prohibemus; nisi illis tantummodo, qui propter diuinum ministerium, missarum scilicet sollemnia adimplenda, & sanctorum patrocinia portanda, † ad hoc electi sunt, id est vnum, vel duos Episcopos cum capellanis presbyteris Princeps secum habeat; & vnusquisque praefectus vnum presbyterum, qui hominibus peccata confitentibus iudicare, & indicare paenitentiam possit. *Syn. Franc. Capitul. lib. 5. c. 2. & lib. 7. c. 123. Burch lib. 1. cap. 218. Iuo par. 5. c. 352.*

† impetranda.

CAP. V.

Nos, qui relinquimus saeculum, id modis omnibus obseruare volumus; vt arma spiritualia habeamus, saecularia dimittamus. Laicis vero, qui apud nos sunt, arma portare non praeiudicemus; quia antiquus mos est, & ad nos vsque peruenit. *Magun. c. 17.*

CAP. VI.

Quicumque ex clero esse videntur, arma militaria non sumant, nec armati incedant; sed professionis suae vocabulum religiosis moribus, & religioso habitu praebeãt. Quod si contempserint, &c. proprii gradus amissione multentur: quia non possunt simul Deo, & saeculo militare. *Melden. c. 37. Burchar. lib. 2. c. 211. Iuo li. 3 tit. 15. c. 2. panor. & par. 6. c. 286. decret.*

23. q. 8. c. 6.

CAP. VII.

Clerici arma portantes, & vsurarij excommunicentur. *Pictau. c. 10.*

c. 2. de vita, et hon. cle. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. IIX.

Nemo clericorum arma portet, vel indumenta laicalia induat, id est, cottos, vel mantellos sine cappa non portet; & laici cappas non portent. *Meten. c. 3.*

Ne clerici gulae, aut ebrietati dediti sint. Tit. XLIV.

CAP. I.

A Crapula, & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant; vnde viuũ sibi temperent, & se uino; nec ad bibendum quispiam incitetur; cum ebrietas mentis inducat exilium, & libidinis prouocet incentiuũ. Vnde illum abusum decernimus penitus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus aequales suo modo se obligant potatores. &c. Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit, nisi a superiore commonitus satisfecerit competenter; a beneficio, vel officio suspendatur. *Inno. iij. in concil. gen. Late. c. 15.*

De vita, & honest. cler. c. 14. Greg. ix. c. 3. eo. ti. in 4. coll.

CAP. II.

Dolentes referimus; quod non solum quidam minores clerici, verum etiam & aliqui ecclesiarum Praelati circa comessationes superfluas, & confabulationes illicitas, vt de aliis taceamus, fere medietatem noctis expendunt. &c. Haec igitur, & similia sub poena suspensionis penitus inhibemus. &c. *Inn. iij. in concil. gen. Later. c. 17.*

De celeb. miss. c. 9. Grego. ix. c. 2. eo. ti. in 4. coll.

CAP. III.

Episcopus, presbyter, diaconus aleae, vel ebrietati deditus cesset, vel deponatur. *Ap. c. 42.* Subdiaconus, lector, cantor, vel laicus cesset, vel excommunicetur. *Ap. c. 43. Vid. Agath. c. 41. Raban. c 28. de paenit. Burch. lib. 14. c. 5. Iuo lib 3. tit. 15. c. 4. panor. & par. 13. c. 73. decr. Caesar. lib. 8. c. 50. & 100.*

Dist. 35. c. 1.

CAP. IV.

Quod non oporteat sacerdotes, aut clericos ex collatis, vel symbolis conuiuia celebrare. Hoc autem nec laicos posse. *Laod. c. 54. vel 55. Aquisgr. c. 83. in fine. Mart. Brac. c. 62. Raban. c. 27. de paenit.*

Dist. 44. non oportet. c. 10. et c. non licent. 12.

CAP. V.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quae omnium vitiorum fomes, ac nutrix est. Quem ebrium fuisse constiterit, ut ordo patitur, aut xxx. dierum spatio communione statuimus submouendum, aut corporali subdendum supplicio. *Agath. c. 41. Venet. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 218. & 270. Burch. lib. 14. c. 11. Iuo par. 13. c. 79. decr.*

Dist. 35. c. ult.

CAP. VI.

Ministri altaris Domini, vel monachi. &c. a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia, de his tamen pauca perstrinximus. &c. In deliciis uiuere uelle; gulam, & ebrietatem sequi. &c. *Magun. sub Carol. c. 14. & Magunt. sub Rab. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. c. 9. Iuo par. 7. cap. 108. decr.*

Ne clerici, vel monac. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. IIX.

Episcopi, & Dei ministri non debent comessationibus, & uinolentiis nimis incumbere, sed considerent sententiam Domini dicentis:

Luc. 21. f. centis: Attendite, ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. moderate enim cibum,& necessarium potum sumant; vt iuxta 1. Pet. 5. c. Apostolum, sobrii sint, parati ad seruitium Domini. *Remen. c. 18. Burch. lib. 14. cap. 2. Iuo par. 13. c. 71. decr.*

CAP. IIX.

†nullus clericus

Zosimus praecepit; vt nullis clericis † poculum in publico propinaretur, nisi tantum in caellis fidelium, maxime clericorum. *Ex Pontif.*

Clerici ne ingrediantur tabernas. Tit. XLV.

CAP. I.

De vita, & honest. cleric. 15. Grego. ix. & c. 14. eo. titu. in 4. collect.

Clerici officia, vel commercia saecularia non exerceant, maxime inhonesta: mimis, ioculatoribus, & histrionibus non intendant; & tabernas prorsus euitent, nisi forte causa necessitatis in itinere constituti. *Inno. iij. in concil. gene. Later. c. 16.*

CAP. II.

c. cum ex eod. 14. de paen. Gregor. ix. c. 5 eo. titu in 4. collect.

Qui ad quaerendas eleemosynas destinantur, modesti sint, & discreti, nec in tabernis, aut locis incongruis hospitentur, nec inutiles faciant, aut sumptuosas expensas, cauentes omnino, ne falsum religionis habitu gestent. *Innoc. iij. in concil. gener. Lateran. cap. 62.*

CAP. III.

Si clericus in taberna comedens inueniatur, excommunicetur, nisi in pandocheo in via vrguente necessitate. *Ap. c. 54.*

CAP. IV.

Dist. 44. c. 2.

Non oportet clericos a presbyteris ad diaconos, & ceteros ecclesiastici ordinis ministros, aut lectores, cantores, exorcistas, ostiarios, aut eos, qui in ascetarum ordine sunt, in tabernam ingredi. *Laod. cap. 24. Aquisgr. c. 60. Capitul. lib. 1. c. 14. Burch. lib. 2. c. 131. Iuo par. 6. c. 205. decr.*

CAP. V.

Dist. 44. c. 4.

Clerici cibi, vel potus causa nō ingrediantur tabernas, nisi hospitii causa necesse sit. *Carth. c. 40. G. Afr. 7. L. Carth. 111. cap. 27. L. Aquisgr. c. 59. & 60. Capit. lib. 1. c. 14. Burch. lib. 2. c. 130. Iuo par. 6. c. 204. decr.*

CAP. VI.

Dist. 44. c. 3. nulli.

Non licet clerico tabernariam officinam habere. Nam si ingredi in tabernam non licet, minus aliis in ea ministrare, & tractare. si fecerit, vel cesset, vel deponatur. *Trul. cap. 9.*

De poena, qua afficitur clericus, qui munus suum negligit. Tit. XLVI.

CAP. I.

Dist. 91. c. 4. clericus in fine.

Clericum inter tentationes ab officio suo declinantem, vel negligentius agentem ab officio suo remouendum. *Carth. iv. c. 50. Burch. lib. 2. c. 51.*

CAP. II.

De dioecesanis ecclesiis, vel clero id placuit definiri: vt presbyteri, vel diaconi, qui inibi constituti sunt, cum clericis septimanas obseruent: id est, vt presbyter vnam faciat hebdomadam, qua expleta succedat diaconus ei. Similiter ea scilicet conditione seruata, vt omnis clerus die sabbati ad vesperam sic paratus, quo facilius die Dominico sollemnitas cum omnium praesentia celebretur. ita tamen, vt omnibus diebus Vesperas, & Matutinas celebrent. quia desistente clero, quod est pessimum, comperimus in basilicis, nec luminaria ministrari. Si qui sane negligentiae vitio haec implere noluerint; nouerint se, secundum statuta canonum, pro modo personarum canonicae disciplinae subdendos. *Tarr. c. 7.*

CAP. III.

Clerici, qui officium suum implere despiciunt, aut vice sua ad ecclesiam venire detrectant, loci sui dignitate priuentur. *Aurel. ij. c. 13.*

CAP. IV.

Si qui clerici ministeria suscepta quaecumque occasione agere, sicut & reliqui detrectant; & excusatione de patrociniis quorumcumque ne officium impleant, praetendunt; ac sacerdotes suos sub huiusmodi causa aestimant per inobedientiam contemnendos: inter reliquos clericos canonicos, ne ea licentia alii vitientur, nullatenus habeantur; neque ex rebus ecclesiasticis cum canonicis stipendia, aut munera vlla percipiant. *Aurel. iij. c. 11.*

CAP. V.

Si quis superbia elatus officium suum indignatione quacumque implere noluerit; iuxta statuta priora, (a communione retentus, † & ab ordine depositus tamdiu habeatur, quamdiu, sicut scriptum est, paenitentiae suppletione satisfecerit praesenti Pontifice. Tamen illis regulariter, iuxta caritatem integram, & quaecumque illis stipendiorum iuxta consuetudinem debentur, pro qualitate temporis sunt ministranda, de quibus si querela procedat, officium agens recurrat ad synodum. *Aurel. iij. cap. 19.*

†laica cō munione contētus.

CAP. VI.

Si quae parochiae in potentatuum † dominibus constitutae sunt, vbi obseruantes clerici ab ecclesia ciuitatis admoniti, secundum qualitates ordinis sui, fortasse quod ecclesiae debent, sub specie domini domus implere neglexerint; corrigantur secundum ecclesiasticam disciplinam. et si ab agentibus potestatem, † vel ab ipsis rei dominis de agendo officio ecclesiae ab aliquo prohibentur, auctores nequitiae a sacris caeremoniis arceantur, donec subsecuta emendatione, in pace ecclesiastica sacris caeremoniis misceantur. *Aurel. iv. c. 25.*

† potentum.

† potentum.

De clericis apostatis.
Tit. XLVII.

CAP. I.

10. q. 3. ca. 3. SEmel in clero ordinatos, & monachos censemus, neque ad militiam, neque in dignitatem saecularem venire. Qui non resipuerint, anathematizentur. *Chalced. cap. 7. Aquisgr. c. 85. Tribur. c. 27. Capitul. lib. 1. c. 26. Burch. lib. 8. c. 4. Iuo lib. 7. c. 28. decr. Caesar. lib. 9. c. 17.*

CAP. II.

Clerici, qui relicto clero se ad saecularem militiam, & ad laicos contulerint, non ininsiste ab Ecclesia, quam reliquerunt, amoueantur. *Andegauen. c. 8.*

CAP. III.

In synodo Chalcedonensi cap. septimo statutum est; vt clerici, qui semel in clero deputati sunt, neque ad militiam, neque ad aliquam veniant dignitatem mundanam. Et hoc tentantes, & paenitentiam non agentes, &c. anathematizari. Nos autem eandem sequentes canonicam auctoritatem, statuimus, vt clericus ecclesiastice nutritus, in ecclesia coram populo, vel legens, vel cantans, si postmodum relicto clericatus habitu, a castris Dominicis, quibus adscriptus est, profugus, & apostata elabitur, & ad saeculum egreditur; ab Episcopo canonice coerceatur, vt ad sinu matris Ecclesiae reuertatur. Quod si in hac indisciplinatione perdurat, vt comam nutriat; constringatur, vt iterum detondeatur, & postea nec vxorem accipiat, nec sacrum ordinem attingat. Si vero huic huius sancti concilii reluctauerit definitioni, secundum praestitutam Chalcedonensis capituli constitutionem anathematizetur. &c. *Tribur. c. 27.*

Communia de clericis.
Tit. XLIIX.

CAP. I.

Dist. 81. c. 7. SAcerdos, aut quiuis alius in ordinem ecclesiasticum prouectus, si in eo scelere inuenjatur, quo abiiciendus exsistat; depositus prouidentia Episcopi bene prouiso loco constituatur, vbi peccata lugeat, & vlterius non committat. *Synod. Roman. Eugen. ij. & Leonis iv. c. 14.*

CAP. II.

Statutum est; vt in omni die & monachi, & clerici, & feminae, & qui cum eis fuerint, in pace permaneant. &c. *Vrb. ij. in syn. Claram. c. 1.*

CAP. III.

Omnis clericus ad eundem titulum, ad quem primum ordinatus est, semper ordinetur. *Vrban. ij. in conc. Claram. c. 13.*

CAP. IV.

Si clericorum aliquis cuiuslibet laici possessionibus vsus fuerit, aut vicariū, qui debitū reddat, inueniat, aut possessione cedat, ne grauamen ecclesiae inferatur. *Vrba. ij. in syn. apud Melfiam. c. 11.*

CAP. V.

Si populi culpa, non Episcopi Episcopus non recipiatur, excommunicetur clerus, qui non recte docuit plebem suam. *Ap. c. 36. G. 37. L.*

CAP. VI.

Quod in laicis reprehenditur, id multo magis debet in clericis praedamnari. *Carth. I. c. 13. L. Carth. 5. G. Had. ad Episc. Mediom. c. 44. Capit. lib. 7. c. 16. & 359. Caesar. lib. 2. c. 46.*

CAP. VII.

Dist. 42. c. 3. Non oportet clericos, aut laicos vocatos ad agapen, partes tollere: quia iniuria fit ordini ecclesiastico. *Laod. c. 27. Iuo p. 3. c. 128. decr.*

CAP. IIX.

15. q. 7. c. 6. Episcopus nullius causam audiat, absque praesentia clericorum suorum. alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorū praesentia confirmetur. *Carth. iv. c. 23. Burch. lib. 1. c. 114. Iuo par. 5. c. 214. decr.*

CAP. IX.

De his clericorum personis, quae ad Ciuitatensis ecclesiae officio, monasterii, vel dioecesis, vel basilicis, in quibuscumque locis positis, id est, siue in territoriis, siue in ipsis ciuitatibus suscipiuntur ordinandae; in potestate sit Episcopi, si de eo, quod ante de ecclesia habebant, eos aliquid, aut nihil exinde habere voluerit; quia vnicuique facultas suscepti monasterii, dioecesis, vel basilicae debet plena ratione sufficere. *Aurel. iij. c. 18.*

CAP. X.

Depositis (*clericis quia officium suum implere noluerunt*) regulariter caritatē integram, & quaecumque illis stipendiorū iuxta consuetudinem debentur, pro qualitate temporis sunt ministranda. de quibus si querela procedat, officium agens recurrat ad synodū. *Aurel. iij. c. 19.*

CAP. XI.

Nullus clericorum, vel laicorum praeter Episcopos, epistolia facere praesumat. *Turo. ij. c. 6.*

CAP. XII.

Quicumque clericorum a maximo vsque ad infra contra sanctae Ecclesiae vtilitatem agere, tractare, vel conari fuerit repertus, merito deiiciatur, qui fidem seruare minime cognoscitur. *Narbon. c. 7.*

CAP. XIII.

Quicumque iudex, aut saecularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus absque audiētia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre praesumpserit; anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. *Antisiod. c. 43.*

CAP. XIV.

Quicumque ex clericis, vel monachis causam contra proprium Episcopum habens, ad Metropolitanum suum causaturus accesserit, non debeat a proprio Episcopo excommunica-

municationis sententia praedamnari, antequam per iudiciũ Metropolitani sui, vtrum dignus excommunicatione habeatur, possit agnosci. &c. *Tolet xiij.c.12.*

CAP. XV.

1.Cor.11. 4. Apostolus dicit: Imitatores mei estote, & obseruate eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. &c. Sicut Hieronymus in epistolam ad Galatas ait: Aemulantur autem bene, qui cum videant, vel audiunt esse in aliquibus gratias, dona, virtutesque, ipsi tales esse desiderant, & fidem, vitam, atque industriam eorum, per quae illa meruerunt, nituntur imitari; vt possint ea quoque quae bona aemulatione digna sunt, consequi, magis quaerentes spiritalia, quam carnalia, vt perseuerãti gradu ad finem boni operis peruenire possint. &c. Imitemur ergo, & nos (*Apostolum*,) sicut hortatur, & castigemus corpus nostrum, & in seruitutem redigamus, si mundum volumus vincere. &c. Nihil ita hanc imitationem parit, quã si ita viuat aliquis, vt bonum eius in cõmune proficiat, atque vniuersis vtiliora prouideat. &c. *Magunt. sub Carolo c.15. Capitul.lib.7.c.172.in addit.*

CAP. XVI.

Inter omnia peccata Leui, siue eorum, qui ex Leui sunt, sacerdotum Dei, illud & ultimum, & maximum ponitur, quare accipiant faciem in lege, vt non causam, sed personam considerent, iustumque pauperem despicientes, iniquos diuites suscipiant, & honorent. *Hier. in c.2. Malach. apud Paris. sub Ludou. & Lothar lib.1.c.12. prope fin.*

CAP. XVII.

Hyginus clerum composuit, & distribuit gradus. *Dam. in Hygi.*

CAP. XIIX.

Deusdedit clerum multum dilexit, sacerdotes, & clerum ad loca pristina reuocauit. *Ex Pontif.*

CAP. XIX.

Agatho clerum diuersis ordinibus super quod competebat, honoribus ampliauit. *Ex Pontif.*

LIBER NONVS

De Monachis & Canonicis regularibus, & de Sacris Virginibus.

NE RELIGIONES NOVAE INSTITVANTVR: *neve monasteria sine iussu Episcopi aedificentur.*

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

18.q.2. quidam. c.10. NEMO aedificet, aut construat monasterium, vel oratoriam domum sine volũtate Episcopi vrbis. *Chalc. c.4. Iuo li.3. tit.16.c.1. panor. & part.7.cap.1.decret. Ansel.lib.5.c.54.*

CAP. II.

Quidam monachi relictis monasteriis, vt imperent, & non obediant, domos oratorias aedificare conantur, non habentes ea, quae oportet; prohibeatur hoc ab Episcopo eius loci. Idem in clericis, & laicis. *Nicaen. ij. c.17. Vid. Aurel.24.*

CAP. III.

De relig. dom. c. vt ti. Greg. ix. & in 4.coll.c.3 eo. tit. Ne nimia religiosorum diuersitas grauem in Ecclesia Dei offensionem inducat, armiter prohibemus, ne quis de cetero nouam religionem inueniat. sed quicumque voluerit ad religionem conuerti, vnam de approbatis assumat. Similiter qui voluerit religionis domum fundare de nouo; regulã, & institutionẽ accipiat de religionibus approbatis. *Innoc.iij. in conc. gener Later. c.13.*

CAP. IV.

18.q.2. de monachis 12. Monasterium nouũ, nisi Episcopo permittente, aut probante, nullus incipere, aut fundare praesumat. *Agathen. c.27. Iuo par.3.c. 157. decr.*

CAP. V.

18.q.3.c. 13. Caellulas nouas, aut congregatiunculas monachorum absque notitia Episcopi prohibemus institui. *Agath. c.58. Epau. c.10. Burch. lib.8.c.74. Iuo part.3.cap.165. & part.7. cap.92. decr.*

De voto. Tit. II.

CAP. I.

AD reddendum vota sua Domino diligenter moneant, & inducant; & si necesse fuerit, per excommunicationis in personas, & interdicti sententias in terras eorum omni tergiuersatione cessante compellant. illis dumtaxat exceptis, quibus tale impedimentum occurrerit, propter quod secundum

 sedis

sedis Apostolicae prouidentiam, votum eorum commutari debeat merito, vel differri. *Inno. iij. in conc. gen. Lat. c. vlt. post princip.*

CAP. II.

Eos, qui vel pro Hierosolymitano, vel pro Hispanico itinere cruces sibi in vestibus posuisse noscuntur, & viam postea dimisisse, cruces iterato assumere, & viam ab instanti pascha vsque ad proximum sequens pascha perficere, Apostolica auctoritate praecipimus: alioquin ex tunc eos ab introitu Ecclesiae sequestramus, & in omnibus terris eorum diuina officia, praeter infantibus baptismum, & morientibus paenitentiam interdicimus. *Callist. ij. in conc. Rom. c. 11.*

CAP. III.

12. q. 1. Scimus. 9. Quicumque vestrum communem vitam susceptam habet, & vouit se nihil proprium habere; videat, ne pollicitationem suam irritam faciat. &c. Quoniam satius est non vouere, quã votum, prout melius potest, non perficere. &c. *Vrban. in epist. vni. prope fin.*

CAP. IV.

20. q. 3. c. 1. Propositum monachi proprio arbitrio, aut voluntate susceptum deseri non potest absq. peccato. Quod enim quis vouit Deo, debet & reddere. &c. *Leo ep. 90. ad Rustic. Narbon. c. 12. Vid. Tribur 26. Burch lib. 8. c. 8. Iuo lib. 3. tit. 16. c. 9. panor. & par. 7. c. 19. decr. Ansel. lib. 7. c. 196. & lib. 11. c. 147.*

CAP. V.

1. Par. 29. Nemo quidquam Domino recte vouerit, nisi ab ipso acceperit. Sicut legitur. Quae de manu tua accepimus, damus tibi. *Arausi. ij. c. 11.*

CAP. VI.

Psal. 75. Eccl. 5. Ego scio, quantum mali sit profiteri sanctum aliquid, nec implere. Vouete, inquit, & reddite Domino Deo vestro. & melius est, nõ vouere; quam vouere, & non reddere. *Augus. in sermone 52. ad fratres in eremo, de vita, & morib. cleris. apud Aquisg. c. 112. prope fin.*

CAP. VII.

Illud mihi visum est ridiculum, vouere aliquem a carnibus suillis abstinere; quamobrem dignare eos docere, vt ab ineptis votis, & promissis abstineant. *Basili. ad Amphilochium. c. 28.*

Ne quisquam ante legitimam aetatem monachus fiat. Tit. III.

CAP. I.

QVoniam Deo se coniungere per separationem a vitae perturbationibus valde salutare est: oportet non sine examine nos in tempore solitariam vitam eligentes considerare, & traditam nobis formam a Patribus in his custodire, vt confessionem vitae erga Deum tunc accipiamus, cum firma est cognitione, iudicio, & ratione. Sit igitur futurus monachus, non minor annis decem, cuius rei probatio Antistiti ostendatur, & si placeat maior aetas, vt instituatur. Nam magnus Basilius in canonibus sacris eã, quae se offert Deo, & virginitatem suam, xvii. annorum esse vult, vt inter virgines ponatur. *Trull. c. 40. Viden. Basil. ad Amphilo. c. 18.*

CAP. II.

De clericis hoc statuimus; vt ij, qui hactenus inuenti sunt, siue in canonico, siue in monachico ordine tonsurati sine eorum voluntate, si liberi sunt, vt ita permaneant. & deinceps cauendum, vt ne ullus tondeatur sine legitima aetate, & spontanea voluntate, vel cum licentia domini sui. *Magunt. 23.* c. 1. de regula. Gregor ix & c. 3. eo. tit. in 1. coll.

Ne quis inuitus efficiatur monachus. Tit. IV.

CAP. I.

SIcut, qui monasteria elegerunt, a monasteriis egredi non permittuntur; ita hi, qui inuiti sine iustae ostensionis crimine, monasteriis sunt intromissi, nisi volentes non teneantur: quia, quod non petunt, non obseruant. &c. *Syno. Rom sub Eugen. ij. & Leone iv. c. 32. Caesar. lib. 9. c. 12.* 20. q. 1. c. 9.

CAP. II.

Monachicum habitum induere, ac vitam remotam ducere, non nisi aspondente, diuinitus exiguntur. Vnde quisquis vim intulerit alicui, vt monachicum habitum, & vitam remotiorem, quam non optauit, nec elegit, assumat; hic tamquam violens peccatum suadere non valet; & quoniam quod agitur, ex accipientis voto non venit; nec accipiens religiosum habitum, inde mercedem habet, nec inferens crudelitatis suae iudicio carebit. *Nicolaus ad consulta Bulgarorum. c. 87.*

Ne quisquam fiat monachus cum spe ascendendi ad altioris dignitatis gradum. Tit. V.

CAP. I.

PRioribus canonib. concordantes, definimus, neminem de senatoria dignitate, vel mundana conuersatione nuper tonsum eũ intentione, vel expectatione Põtificatus, vel Patriarchatus honoris, clericum, aut monachum factũ, ad huiuscemodi scandere gradũ. &c. Si uero quis per nullam suspicionem praedictae cõcupiscentiae expectationis, sed propter ipsum bonum humilitatis, quae est circa Christum Iesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transigens per definita nunc tempora irreprehensibilis extiterit. &c. placuit huic sanctae, & vniuersali synodo, eligi hunc, & admitti. Circa eos autem, qui religiose morati sunt in ordine clericorum, & mona-

monachorum, digni iudicati sunt Pontificatus dignitate pariter & honore, praedictum tempus abbreuiamus. &c. *Sino. iix. C P. sub Hadr. ij. cap. 5.*

CAP. II.

16. q. 7. c. 10. perlad vt. Vt nullus habitum monachi suscipiat, spem, aut promissionẽ habens, vt Abbas fiat. *Nicol. ij. in syno. Ro. cxiij. Episcoporum, c. 7.*

In monasterijs tantum hae personae, sint, quae ali possint. Titr VI.

CAP. I.

De instit. c. 3. Greg. ix. & in 3. collect. Non amplius suscipiatur in monasterio canonicorum, atque monachorum, seu etiam puellarum nisi quantum ratio permittit, & in eodem monasterio absque necessariarum rerum penuria degere possint. *Arelaten. f. sub Carolo cap. 8.*

CAP. II.

In monasteriis canonicorũ monachorum, seu puellarum maior hominum numerus nõ admittatur, quam facultas monasterii possit sufferre. *Turon. sub Carolo c. 31.*

CAP. III.

Plus non mittatur in monasteria canonicorum, vel monachorum, aut puellarum, quam sufferri possit. *Magunt. c. 19.*

CAP. IV.

In ciuitatibus, & monasteriis non maior numerus seruientium Deo mittatur, quã possibilitas eis ministrandi fuerit. *Rem. cap. 27.*

De probatione regularium personarum. Tit. VII.

CAP. I.

Dist 54. c. 23. mul. tos. Quisquis ex iuris ecclesiastici seruitute, ad Dei seruitium conuerti desiderat, probetur prius in laico habitu constitutus, & si mores illius, atque cõuersatio bono desiderio eius testimonium ferunt, absque retractione seruire in monasterio omnipotenti Domino permittatur; & ab humano seruitio liber recedat, qui diuini obsequii districtiorem appetit seruitutẽ. *Greg. in conc. Rom. indict. 13. in fine lib. 4. reg. c 88. Tribur. 29. Ansel. lib. 7. c. 175. Tarrac. lib. 4. cap. 21.*

CAP. II.

20. q. 4. monachis. c. 3. p. in monachis. Monachos si verborum increpatio non emendauerit, etiam verberibus statuimus coerceri: nec eis ad solitarias caellulas liceat a congregatione discedere, nisi forte probatis post emeritos labores. &c. *Agath. c. 38. Venet. c. 7.*

CAP. III.

Quaecumque puellae, seu propria voluntate monasterium expetunt, seu a parentibus offeruntur, annum in ipsa veste, qua intraneant, permaneant. In his vero monasteriis, vbi non perpetuo tenentur inclusae, triennium in ea, qua intrauerint, veste permaneant; & postmodum secundum statuta monasterii ipsius, in loco, quo elegerint permanere, vestimenta religionis accipiãt. &c. *Aurel. v. c. 19.*

CAP. IV.

Qui in vrbibus, & agris, in claustris se separare volunt, & sibi solis consulere, prius in monasterio ingredi oportet, & anachoriticã conuersationem discere, & triennio monasterii praefecto in Dei timore subiicere se, & in omnibus, vt decet, obedire: & ita profitentes voluntatem eius vitae, & se ex toto corde id desiderare, apud eius loci Praefectum rursus anno extra claustrum sit, vt finis eius magis appareat, quod non vanam gloriam, sed quietem petat. &c. *Trul. c. 41.*

CAP. V.

20. q. 1. c. 1. firma. Virgo nominatur, quae se sua sponte Domino obtulit, & matrimonio renuntiauit, & vitam in sanctificatione praetulit. Professiones autem ab eo tempore iudicamus, quo aetas rationis complementum habuerit. non enim pueriles voces omnino in his esse ratas existimare oportet, sed eam, quae supra sexdecim, vel septemdecim annos nata fuerit, rationisque compos, & diu examinata, probataque perseuerauerit, & vt admittatur precibus contendit; tunc oportet in sacrarum virginum catalogum referri, eiusque confessionem comprobare, & illius infirmationem inexorabiliter punire. Multas enim parentes, & fratres offerunt, & quidam eorum, qui eas cognatione attingunt, ante aetatem, non ex se ipsis ad caelibatum incitatas; sed aliquid, quod ad victum suum pertinet, procurantes: quas non facile admittere oportet, donec aperte propriam suam sententiam perscrutati fuerimus. *Basilius in epist. 2. ad Amphilochium cap. 18. in fine.*

De professione monachorum. Tit. IIX.

CAP. I.

20. q. 1. c. 3. Monachum aut paterna deuotio, aut propria professio facit. Quidquid horum fuerit, alligatum tenebit. Proinde his ad mundum reuertendi intercludimus aditum, & omnes ad saeculum interdicimus regressus. *Tolet. iv. c. 48. Vorma. 23. Raban. cap. 34. de paenit. Burch. lib. 8. cap. 6. Iuo par. 7. cap. 30. decr. Ansel. lib. 7. cap. 193. Tarrac. lib. 5. cap. 15.*

CAP. II.

20. q. 1. c. vlt. Vidua, quae sanctae religionis obtinere propositum voluerit, sacerdoti, vel ministro, ad quem aut ipsa venerit, aut quem ad se venire contigerit, scriptis professionem faciat a se aut signo, aut subscriptione notatã, continentem, se & religionis propositum velle, & hoc perenniter, inuiolate seruare. &c. *Tolet. x. c. 4.*

CAP. III.

Virorum professiones non nouimus, praeterquam si qui se ipsos monachorum ordini adiudicarint; qui tacite videntur caelibatum admittere: sed in illis quoque illud existimo praecedere oportere, vt ipsi interrogentur, & euidens ipsorum accipiatur professio; vt postquam se ad libidinosam, & voluptariam vitam conuerterint, eorum, qui fornicantur, punitioni subiiciantur. *Basilius ad Amphilochium cap. 19.*

Monachi seruent regulam, quam profitentur. Tit. IX.

CAP. I.

CVi vita est quieta, & solitaria, vt qui Domino Deo iugum monasticum tollere statuerit; in solitudine, & silentio sedebit. *Nicaen. ij. c. 22. ante finem.*

CAP. II.

Qui semel se Deo vouerunt, & habitum monachi ostenderunt, vel comas totonderunt; regularem teneant vitam. &c. Monasteriorum ordo debet persistere; vt muti ore, aut ab excellentioribus cotidie lectione, aut pia inter se agitatione monachi instruantur; qualiter non tantum monachale nomē, quasi auribus audiant; sed clarius intenta meditatione, vel eruditorum informatione scire queant; quibus moribus, vel actibus studeāt, aut participari cognoscentes; quod actu in orationibus, in lectionibus, in disputationibus, in vigiliis, in ieiunijs, moribus modesti, vt bene placati concordes esse debeant, & in ceteris multis, quae aut a sanctis Patribus, aut a monasteriorum cōditoribus, de eorum vita vbertissime reperiūtur exposita; & qualiter monachorum auctores non tantum habitu sequantur, & nomine; sed magis operibus, & virtute pertingere valeant. *Con. Rom. sub Eugenio ij. & Leone iv. c. 28.*

CAP. III.

Ordo monachorum, vel ancillarum Dei, secundum regulam sanctam stabilis permaneat. *Suesson. sub Pipino post prin.*

CAP. IV.

Monasteria tam uirorum, quam puellarum, secundum ordinem, regulariter viuant, &c. *Vernen. c. 5.*

CAP. V.

Monasteria monachorum, in quibus olim regula B. Benedicti cōseruabatur. &c. ad pristinum reuertantur statum, & Abbates eorundem, in eodem habitu, ac vita, qua ipsa regula praecipit eos incedere; viuere studeant, &c. *Turo sub Carolo. c. 25. Troslei. c. 3.*

CAP. VI.

Vt Abbates, & monachi secundum regulam sancti Benedicti viuant; qui se vt ita uiuerent, eum attestatione professi sunt. *Cabilo. sub Carolo. c. 22.*

CAP. VII.

Abbates cēsuimus ita cum monachis suis pleniter viuere. &c. secundum doctrinam regulae sancti Benedicti, quantum humana permittit fragilitas. *Magunt. cap. 11.*

CAP. IIX.

Saeculum relinquere, est, sicut Gregorius dicit, saeculi voluptatibus contraire. Hinc Paulus admonet dicens: Qui emunt, tamquā non-possidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tamquam non vtantur, & Gregorius in libro pastorum: Vt videlicet sic vobis suppetant, & externus † seruiant, quatenus a supernae dilectionis studio animum non reflectant. *Magunt. c. 16.*

1. Cor. 7.

† exterius.

CAP. IX.

Lecta est regula sancti Benedicti, ut ad memoriam reduceretur Abbatib. minus scientibus. &c. qualiter & se, & suos, secundum eandem regulam custodire ualerent, atque gubernare. *Rem. c. 9.*

CAP. X.

Monachi, secundum traditam a B. Benedicto regulam, vnanimiter quantumcumq. posse est cuiusque religionis, regularem vitā in ordinibus sectentur. Sanctimoniales secundum id, quod earundē sexus fragilitati congruit, religioni cum omni diligentia subdantur. *Aquisgran. ij. sub Ludouico part. 3. c. 13.*

CAP. XI.

De monasteriis uirorum, seu feminarum, quae secundum regulam S. Benedicti, vel secundum canonicam auctoritatem, disposita esse debent; quia inspiratio omnipotentis Dei credimus, cor vestri moderaminis incitauit; ipsi gratias referimus. Nam quod iam maxima ex parte ordinem suum amiserint, omnibus est manifestum. Quae, ut ad pristinum statum reducantur, in domini, ac genitoris uestri, ac uestra gloriosa dispositione consistit. *Ticin. sub Ludou. c. 8.*

CAP. XII.

Vt in ciuitatibus, & monasteriis utriusq. sexus, & ordinis, Dei cultus quam proxime fieri possit, instauraretur; statuit sancta synodus, annitente pio Principe; ut idonei legati dirigerentur; qui singulorum locorum statum sollertissime perscrutarentur: & quae ipsi per se non ualerent corrigere, iudicio proximi futuri concilii, & potestati Regiae reuelarent. *Syn. apud S. Meldardum c. 4.*

CAP. XIII.

Monachi, uel sanctimoniales, iuxta suam professionem, sobrie, ac pie, & simpliciter uiuant, & pro Regum salute, & Regni pace, & Ecclesiae tranquillitate supplicent. *Troslei. c. 3. prope finem.*

CAP. XIV.

Vt monachi, & ancillae Dei monasteriales iuxta regulam sancti Benedicti coenobia, uel xenodochia sua ordinare, gubernare, & uiuere studeant, & uitam propriam degere, secundum praedicti Patris ordinationem, non negli-

negligant. *Syno. Franci. in fi. Capit. lib. 5. c. 2.*

CAP. XV.

Omnes sanctimoniales, excepta, quam infirmitas tenet, in dormitorio dormiant, & omnibus diebus ad colationem veniant; & cetera feruent, quae in regula sanctimonialium continentur, & quae a sanctis Patribus illic constituta sunt. *Magunti sub Rab. c. 16. Cabil. sub Carol. cap. 59. Burch. li. 8. c. 77. Iuo lib. 7. c. 95. decr.*

CAP. XVI.

Statuimus, & monachi per sua coenobia regularem teneant ordinem. *Ludouicus ij. Imperator apud Ticinen. synodum in fine.*

Filij a parentibus monasterio traditi, si postea consenserint, non possunt inde discedere. Tit. X.

CAP. I.

20. q. 1. c. 1. additi. pis.

Si pater, vel mater filium, vel filiam, intra septa monasterii in infantiae annis sub regulari tradiderit disciplina; vtrum liceat eis, postquam pubertatis impleuerint annos egredi, & matrimonio copulari? Hoc omnino euitamus: quia nefas est, vt oblatis a parentibus Deo filiis, voluptatis fraena laxentur. *Greg. ep. 6. ad Augustin. Greg. iij. ep. 4. ad Bonif. in medio. Vorm. 22. sup. p. 7. c. 15. decr.*

CAP. II.

Quaecumque puellae, seu propria voluntate monasterium expetunt, seu a parentibus offeruntur, in ipsa, quā intrauerint, veste annum permaneant. &c. *Aurel. v. c. 18.*

CAP. III.

20. q. 1. c. 3.

Monachum aut paterna deuotio, aut propria professio facit. quidquid horum fuerit, alligatum tenebit; proinde his ad mundum reuertendi intercludimus aditum; & omnes ad saeculum interdicimus regressus. *Toletan. iv. c. 48. Vorma. 23. Raba. c. 34 de paenit. Burchlib. 8. c. 6. Iuo par. 7. c. 30. decr. Ansel. lib. 7. c. 177. & in Rom. post finem lib. 13. c. 65. Tarrac. lib. 5. cap. 15.*

CAP. IV.

Qui a parentibus detōsi fuerunt, aut sponte sua amissis parentibus, se ipsos religioni deuouerunt, & postea habitum saecularem sumpserunt; a sacerdote comprehensi, ad cultum religionis, acta prius paenitentia reuocentur. &c. *Tolet. iv. c. 54.*

CAP. V.

20. q. 2. c. 1.

Si in qualibet minori aetate, vel religionis tonsuram, vel religioni debitam vestem, in vtroque sexu filiis, aut nolentibus, vel nescientibus, se susceptam, & non mox visam in filiis abdicauerint, sed vel coram se, vel coram Ecclesia, palamque in conuentu eosdem filios talia habere permiserint; ad saecularem reuerti habitum ipsis filiis quandoque penitus non licebit. &c. *Tolet. x. c. 6. Burch. lib. 8. c. 1. Iuo lib. 3. tit. 16. c. 13. panor. & par. 7. c. 27. decr. Ansel. lib. 11. c. 176. in Rom. Caesar. lib. 9. c. 14. Tarrac. lib. 6. c. 109.*

De coniugibus, qui ad religionem se conferunt. Tit. XI.

CAP. I.

27. q. 2. c. 21.

Si vir, & vxor diuertere pro sola religiosa inter se consenserint vita; nullatenus sine conscientia Episcopi fiat; vt ab eo singulariter prouiso constituantur loco. Nam vxore nolente, aut altero eorum etiam pro tali re matrimonium non soluatur. Vtraq. enim pars consentiens, & magis alter ex illis diuini amoris, quam humani ardens, vt in castitate maneret, diuortium miserit, & postmodum pollicitationem propriam non obseruauerit; ad districtam mentiens paenitētiam redigatur. *Syn. Rom. sub Eugen. ij. & Leon. iv. c. 36. Iuo lib. 6. tit. 5. c. 2. panor. & par. 8. c. 127. decr. Caesar. lib. 10. cap. 98.*

CAP. II.

Si coniugatus vult monachus fieri; ex consensu mulieris fiat, ita, vt illa fiat monacha, vel profiteatur castitatem: quia eo viuente monacho, numquam habebit alium. Similiter de muliere. Si quis istorū praeuaricator fuerit mandatorum excōmunicationi subiaceat. *Greg. vij. in syno. Rom ann. incer. c. 20.*

CAP. III.

27. q. 2. c. 18. sunt qui.

Si vir, & vxor vna caro sunt, & religionis causa vir vxorem dimittit, vel mulier virum in hoc mundo remanentem, vel fortasse ad illicita migrantem; quae est ista migratio, vel conuersio, in qua vna, eademque caro & ex parte transit ad continentiam, & ex parte remanet in pollutione? Si vero vtrisq. conueniat, continentem vitam ducere; hoc quis audeat accusare? quando certum est, quod omnipotens Deus, qui minora concessit, maiora non prohibuit. Et quidem multos sanctorum nouimus cum suis coniugibus, & prius continētem vitam duxisse, & postmodum ad sanctae Ecclesiae regimina migrasse. *Greg. ad Theoctistam Patriciam lib. 9. registr. epist. 39. ante fin. Iuo lib. 6. tit. 5. c. 4. panor. & par. 8. cap. 129. decr. Anselm. lib. 10. c. 18. Caesar. lib. 10 cap. 63. Tarrac. lib. 4. c. 50.*

Quo pacto serui possint fieri monachi. Tit. XII.

CAP. I.

16. q. 1. c. 12. qui vero p. & 54 mrem.

Nullum seruum religionis causa recipiant in monasterium monachi, praeter sui Episcopi conscientiam. *Chalc. cap. 4. in fine. Burch. lib. 8. c. 28. Iuo par. 7. cap. 48. & par. 16. cap. 46. decret.*

CAP. II.

Dist. 54. c. 23. † de

Multos ex † ecclesiastica familia * seu saeculari militia * nouimus ad omnipotentis Dei

CAP. III.

Virorum professiones non nouimus, praeterquam si qui se ipsos monachorum ordini adiudicarint; qui tacite videntur caelibatum admittere: sed in illis quoque illud existimo praecedere oportere, vt ipsi interrogentur, & euidens ipsorum accipiatur professio; vt postquam se ad libidinosam, & voluptariam vitam conuerterint, eorum, qui fornicantur, punitioni subiiciantur. *Basilius ad Amphilochium cap.19.*

Monachi seruent regulam, quam profitentur.. Tit. IX.

CAP. I.

CVi vita est quieta, & solitaria, vt qui Domino Deo iugum monasticum tollere statuerit; in solitudine, & silentio sedebit. *Nicaen. ij. c.22. ante finem.*

CAP. II.

Qui semel se Deo vouerunt, & habitum monachi ostenderunt, vel comas totonderunt; regularem teneant vitam. &c. Monasteriorum ordo debet persistere; vt muti ore, aut ab excellentioribus cotidie lectione, aut pia inter se agitatione monachi instruantur; qualiter non tantum monachale nomẽ, quasi auribus audiant; sed clarius intenta meditatione, vel eruditorum informatione scire queant; quibus moribus, vel actibus studeāt, aut participari cognoscentes; quod actu in orationibus, in lectionibus, in disputationibus, in vigiliis, in ieiunijs, moribus modesti; vt bene placati concordes esse debeant, & in ceteris multis, quae aut a sanctis Patribus, aut a monasteriorum cōditoribus, de eorum vita vberrissime repeeriūtur exposita; & qualiter monachorum auctores non tantum habitu sequantur, & nomine; sed magis operibus, & virtute pertingere valeant. *Con. Rom. sub Eugenio ij. & Leone iv. c.28.*

CAP. III.

Ordo monachorum, vel ancillarum Dei, secundum regulam sanctam stabilis permaneat. *Suesson. sub Pipino post prin.*

CAP. IV.

Monasteria tam uirorum, quam puellarum, secundum ordinem, regulariter viuant, &c. *Vernen. c.5.*

CAP. V.

Monasteria monachorum, in quibus olim regula B. Benedicti cōseruabatur. &c. ad pristinum reuertantur statum, & Abbates eorundem, in eodem habitu, ac vita, qua ipsa regula praecipit eos incedcre; viuere studeant, &c. *Turo sub Carolo. c.25. Troslei. c.3.*

CAP. VI.

Vt Abbates, & monachi secundum regulam sancti Benedicti viuant; qui se vt ita uiuerent, cum attestatione professi sunt. *Cabilo. sub Carolo. c.22.*

CAP. VII.

Abbates cēsuimus ita cum monachis suis pleniter viuere. &c. secundum doctrinam regulae sancti Benedicti, quantum humana permittit fragilitas. *Magunt. cap.11.*

CAP. IIX.

Saeculum relinquere, est, sicut Gregorius dicit, saeculi voluptatibus contraire. Hinc Paulus admonet dicens: Qui emunt, tamquā non possidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tamquam non vtantur, & Gregorius in libro pastorum: Vt videlicet sic vobis suppetant, & externus † seruiant, quatenus a supernae dilectionis studio animum non reflectant. *Magunt. c.16.*

1. Cor. 7.

† exterius.

CAP. IX.

Lecta est regula sancti Benedicti, ut ad memoriam reduceretur Abbatib. minus scientibus. &c. qualiter & se, & suos, secundum eandem regulam custodire ualerent, atque gubernare. *Rem. c.9.*

CAP. X.

Monachi, secundum traditam a B. Benedicto regulam, vnanimiter quantumcumq. posse est cuiusque religionis, regularem vitā in ordinibus sectentur. Sanctimoniales secundum id, quod earundē sexus fragilitati congruit, religioni cum omni diligentia subdantur. *Aquisgran. ij. sub Ludouico part.3. c.15.*

CAP. XI.

De monasteriis uirorum, seu feminarum, quae secundum regulam S. Benedicti, vel secundum canonicam auctoritatem, disposita esse debent; quia inspiratio omnipotentis Dei credimus, cor vestri moderaminis incitauit; ipsi gratias referimus. Nam quod iam maxima ex parte ordinem suum amiserint, omnibus est manifestum. Quae, ut ad pristinum statum reducantur, in domini, ac genitoris uestri, ac uestra gloriosa dispositione consistit. *Ticin. sub Ludou. c.8.*

CAP. XII.

Vt in ciuitatibus, & monasteriis utriusq. sexus, & ordinis, Dei cultus quam proxime fieri possit, instauraretur; statuit sancta synodus, annitente pio Principe; ut idonei legati dirigerentur; qui singulorum locorum statum sollertissime perscrutarentur: & quae ipsi per se non ualerent corrigere, iudicio proximi futuri concilii, & potestati Regiae reuelarent. *Syn. apud S. Meldardum c.4.*

CAP. XIII.

Monachi, uel sanctimoniales, iuxta suam professionem, sobrie, ac pie, & simpliciter uiuant, & pro Regum salute, & Regni pace, & Ecclesiae tranquillitate supplicent. *Troslei. c.3. prope finem.*

CAP. XIV.

Vt monachi, & ancillae Dei monasteriales iuxta regulam sancti Benedicti coenobia, uel xenodochia sua ordinare, gubernare, & uiuere studeant, & uitam propriam degere, secundum praedicti Patris ordinationem, non negli-

negligant. *Syno.Franci. in fi.Capit.lib.5.c.2.*

CAP. XV.

Omnes sanctimoniales, excepta, quam infirmitas tenet, in dormitorio dormiant, & omnibus diebus ad conlationem veniant; & cetera seruent, quae in regula sanctimonialium continentur, & quae a sanctis Patribus illic constituta sunt. *Magunt. sub Rab. c.16. Cabil. sub Carol. cap.59. Burch. li.8.c.77. Iuo lib.7.c.95. decr.*

CAP. XVI.

Statuimus, & monachi per sua coenobia regularem teneant ordinem. *Ludouicus ij. Imperator apud Ticinen. synodum in fine.*

Filij a parentibus monasterio traditi, si postea consenserint, non possunt inde discedere. Tit. X.

CAP. I.

20. q.1.c. 2. addidisti.

SI pater, vel mater filium, vel filiam, intra septa monasterii in infantiae annis sub regulari tradiderit disciplina; vtrum liceat eis, postquam pubertatis impleuerint annos egredi, & matrimonio copulari? Hoc omnino euitamus: quia nefas est, vt oblatis a parentibus Deo filiis, voluptatis fraena laxentur. *Greg ep.6. ad Augustin. Greg. iij. ep.4. ad Bonif. in medio. Vorm.22. Iuo p.7.c.15. decr.*

CAP. II.

Quaecumque puellae, seu propria voluntate monasterium expetunt, seu a parentibus offeruntur, in ipsa, quā intrauerint, veste annum permaneant. &c. *Aurel. v.c.18.*

CAP. III.

20. q.1.c. 3.

Monachum aut paterna deuotio, aut propria professio facit. quidquid horum fuerit, alligatum tenebit: proinde his ad mundum reuertendi intercludimus aditum; & omnes ad saeculum interdicimus regressus. *Toletan. iv. c.48. Vorma.23. Raba. c.34 de paenit. Burch. lib.8.c.6. Iuo par.7.c.30. decr. Ansel. lib.7. c.177. & in Rom. post finem lib.13.c.65. Tarrac. lib.5. cap.15.*

CAP. IV.

Qui a parentibus detōsi fuerunt, aut sponte sua amissis parentibus, se ipsos religioni deuouerunt, & postea habitum saecularem sumpserunt; a sacerdote comprehensi, ad cultum religionis, acta prius paenitentia reuocentur. &c. *Tolet. iv. c.54.*

CAP. V.

20. q.2.c. 1.

SI in qualibet minori aetate, vel religionis tonsuram, vel religioni debitam vestem, in vtroque sexu filiis, aut nolentibus, vel nescientibus, se susceptam, & non mox visam in filiis abdicauerint, sed vel coram se, vel coram Ecclesia, palamque in conuentu eosdem filios talia habere permiserint; ad saecularem reuerti habitum ipsis filiis quandoque penitus non licebit. &c. *Tolet. x. c.6. Burch. lib.8.c.1. Iuo lib.3. tit.16.c.13. panor. & par. 7.c.27. decr. Ansel. lib.11.c.176. in Rom. Caesar. lib.9.c.14. Trarac. lib.6.c.109.*

De coniugibus, qui ad religionem se conferunt. Tit. XI.

CAP. I.

27. q.2.c. 21.

SI vir, & vxor diuertere pro sola religiosa inter se consenserint vita; nullatenus sine conscientia Episcopi fiat; vt ab eo singulariter prouiso constituantur loco. Nam vxore nolente, aut altero eorum etiam pro tali re matrimonium non soluatur. Vtraq. enim pars consentiens, & magis alter ex illis diuini amoris, quam humani ardens, vt in castitate maneret, diuortium miserit, & postmodum pollicitationem propriam non obseruauerit; ad districtam mentiens paenitētiam redigatur. *Syn. Rom. sub Eugen. ij. & Leon. iv. c.36. Iuo lib.6. tit.5.c.2. panor. & par.8. c.127. decr. Caesar. lib.10. cap.98.*

CAP. II.

Si coniugatus vult monachus fieri; ex consensu mulieris fiat, ita, vt illa fiat monacha, vel profiteatur castitatem: quia eo viuente monacho, numquam habebit alium. Similiter de muliere. Si quis illorū praeuaricator fuerit mandatorum excōmunicationi subiaceat. *Greg. vij. in syno. Rom ann. incer. c.20.*

CAP. III.

27. q.2.c. 18. sunt qui.

Si vir, & vxor vna caro sunt, & religionis causa vir vxorem dimittit, vel mulier virum in hoc mundo remanentem, vel fortasse ad illicita migrantem; quae est illa migratio, vel conuersio, in qua vna, eademque caro & ex parte transit ad continentiam, & ex parte remanet in pollutione? Si vero vtrisq. conueniat, continentem vitam ducere; hoc quis audeat accusare? quando certum est, quod omnipotens Deus, qui minora concessit, maiora non prohibuit. Et quidem multos sanctorum nouimus cum suis coniugibus, & prius continētem vitam duxisse, & postmodum ad sanctae Ecclesiae regimina migrasse. *Greg. ad Theoctistam Patriciam lib.9. registr. epist. 39. ante fin. Iuo lib.6. tit 5.c.4. panor. & par. 8. cap.129. decr. Anselm. lib.10.c.18. Caesar. lib.10 cap.63. Tarrac. lib.4.c.50.*

Quo pacto serui possint fieri monachi. Tit. XII.

CAP. I.

16 q.1 c. 12 qui vero p. & monachum.

NVllum seruum religionis causa recipiant in monasterium monachi, praeter sui Episcopi conscientiam. *Chalc. cap.4. in fine. Burch. lib.8. c.28. Iuo par.7. cap.48. & par.16. cap.46. decret.*

CAP. II.

Dist.54. c.23. † de

Multos ex † ecclesiastica familia * seu saeculari militia * nouimus ad omnipotentis Dei

Dei seruitium festinare, vt ab humana seruitute liberi, in diuino seruitio valeant * familiarius * in monasteriis conuersari. Quos † si passim dimittimus, omnibus fugiendi ecclesiastici iuris dominium occasionem praebemus. Si vero festinantes ad omnipotentis Dei seruitium, incaute retinemus; illi inuenimur negare quaedam, qui dedit omnia. Vnde necesse est, vt quisquis est † iuris ecclesiastici seruitute * vel saecularis militiae * ad Dei seruitium conuerti desiderat, probetur prius in laico habitu constitutus: & si mores illius † * atque conuersatio * bono desiderio illius † testimonium ferunt; absque vlla retractatione seruire in monasterio Deo permittatur, vt † a seruitio humano liber recedat, qui diuino amore † districtiorem subire appetit seruitutem. Gregor. *in conc. Roman. cap. 16. lib. 4. cap. 88. & lib. 12. c. 33. reg. Vide Tribur. 29. Anselm. lib. 7. cap. 175. Tarrac. lib. 4. cap. 21.*

† Quod — † ex — † eius — † eius — † & — † diuini obsequii

CAP. III.

Dist. 54. generalis 12.

Propemodum causantur vniuersi, passim seruos, & originarios dominorum iura, possessionemque fugientes, sub religiosae conuersationis obtentu vel ad monasteria sese conferre, vel ad ecclesiasticum famulatum, conniuentibus quoque Praesulibus, indifferẽter admitti. &c. Quisquis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel eorum qui monasteriis praeesse noscuntur, huiusmodi personas apud se tenentes, non restituendas patronis; aut deinceps, vel ecclesiasticae seruituti, vel religiosis congregationibus putauerint applicandas, nisi voluntate forsitan dominorũ sub scripturae testimonio primitus absolutas, vel legitima transactione concessas, periculum se honoris proprii non ambigant, communionisque subituros, si super hac re cuiusquam verax nos querela pulsauerit. *Gelas. epist. 1. cap. 16. Iuo par. 6. cap. 100. & par. 16. cap. 47. decret. Anselm. lib. 7. cap. 169. in Rom. Caesar. lib. 9. c. 18.*

CAP. IV.

Quaecumque virgo sub patrocinio ante annos xii. non coacta, sed propria voluntate, sacrum velamen sibi imposuerit, annumque & diem, nullo repetente, velata permanserit; ab eodem sancto habitu vlterius non recedat. &c. Si vero idem patronus post annum, & diem sanctum propositum corrũpere, & velatam studuerit repetere, atq; Christo suam sponsam rapere; secundum praestituta canonum praeiudicemus, vt vires non obtineat, sed Christo Regi suam sponsam relinquat. &c. *Tribur. c. 24.*

Quibus de causis aliquae personae monasteriis includantur. Tit. XIII.

CAP. I.

c. 4. de vx coll. Pral. Greg. ix.

QVi contra naturam peccauerint. &c. si clerici fuerint, eiiciantur a clero, vel ad paenitentiam agendã in monasteriis detrudantur. &c. *Alex. iij. in conc. Later. c. 11.*

c. vlt. de cohab. cleric. in 1. coll.

CAP. II.

De paen. & remiss. Greg. ix. c. 2. eo. tit. in 4. coll.

Quoniam qui peccatum in paenitentiali iudicio sibi detectum, praesumpserit reuelare; non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus; verum etiam ad agendam perpetuam paenitentiam in artum monasterium detrudendum. *Innocent. iij. in conc. gen. Later. cap. 21.*

CAP. III.

20. q. 1. c. 9.

Sicut qui monasteria elegerit, a monasteriis egredi non permittantur: ita hi, qui in monasterio inuiti sine iusti ostensione criminis, sunt intromissi, nisi volentes non teneãtur. &c. *Eugen. ij. & Leo iv. in syn. Roman. c. 32. Caesar. lib. 9. cap. 12.*

CAP. IV.

Dist. 50. si Episcopus 7.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsauerit, aut testimonium falsum dixerit; ab officii honore depositus, in monasterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tãtummodo communionem accipiat. *Ag. c. 50.*

CAP. V.

Si diaconus, aut presbyter crimen capitale commiserit; ab officii honore depositus, in monasterium retrudatur, ibi tantummodo, quamdiu vixerit, communionem sumendo. *Epau. cap. 22.*

CAP. VI.

Dist. 81. si quis. 10.

Adulter clericus depositus ab officio, cõmunione concessa, in monasterio toto vitae suae tempore trudatur. *Aurel. iij. capit. 7. Iuo lib. 3. titu. 11. cap. 11. panor. & par. 8. cap. 285. decret.*

CAP. VII.

Secundum concilia priscorum, orthodoxorum decreuit fraternitas; vt quicumque fuerit culpabilis inuentus clericus, aut honoratus de ciuitate, & ad monasterium fuerit deputatus, sic Abba, qui est praeditus, cũ illo, qui dirigitur, agat, sicut ab Episcopo manifesta correctione fuerit ordinatus. aliter, si Abba facere elegerit pro correptione, tempus aliquod suspendatur; quia ob hanc causam dirigitur, vt emendetur, non vt passim ferculis diuersis saturetur. *Nar. c. 6*

CAP. IIX.

Vxor subdiaconi, exorcistae, vel acolythi mortuo illo, secundo se non audeat sociare matrimonio. Quod si fecerit, separetur, & in coenobiis puellar. Dei tradatur, & ibidem vsque ad exitum vitae suae permaneat. *Matisco. ij. c. 16.*

CAP. IX.

Si monachus in monasterio adulterium commiserit, aut peculiare habere praesumpserit, aut furtum fecerit; & hoc Abbas per se non emendauerit, aut Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit, ad paenitentiam agendam in alio monasterio retrudatur. *Antisiod. c. 23.*

CAP.

CAP. X.

Desertorem clericum cingulo honoris, atque ordinationis suae exutum, aliquo tempore monasterio religari conuenit, sicque postea in ministerio ecclesiastici ordinis reuocari. *Hispal.ij.c.3.*

CAP. XI.

11. q. 1. mmitx.1. † pubeCS res

Si qui in clero impuberes, † aut adolescêtes exsistunt, omnes in vno conclaui atrii commorentur. &c. Qui his praeceptis resultauerint, monasteriis deputentur; vt vagantes animi, & superbi seueriori regula distringantur. *Tolet.iv.c.23. Ansel.lib.7.c.8.*

CAP. XII.

26.q.5.si quis.c.3.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus magos, aut aruspices. &c. cõsulens, ab honore dignitatis suae depositus, monasterii censuram excipiat, ibique perpetuae paenitentiae deditus, scelus admissum sacrilegii soluat. *Tolet.iv.cap.28. Raba.cap.23.de paenit.* Burch.*lib.10.cap.48.*Iuo *lib.3.tit. 15. cap. 5. & lib.8.tit.5.cap.4.panor.& par.11.c.5. & c.73.decr.Anselm.lib.11.c.122.*

CAP. XIII.

28.q.1.c. 11.

Iudaeorum filii, & filiae baptizati, a parentibus separẽtur, & monasteriis, aut Christianis viris, aut mulieribus Deum timentibus deputentur. *Tolet.iv.cap.59. Burchard. lib.4.cap.83.Iuo lib.1.tit.2.cap.66.panor.& par.1.c.277.decr.*

CAP. XIV.

Quae vxor fuerat Episcopi ante Episcopatum, & communi conuentione separata est a viro, post eius in Episcopatu ordinationem, in monasterium ingrediatur, longe ab Episcopi habitatione, & Episcopi prouidentia curetur, & si digna fuerit, aut diaconissae dignitatem ascendat. *Trul.c.48.*

CAP. XV.

Si mortuo Episcopo, presbyteri, aut alii clerici, quib. hoc munus incumbit. &c. ad cõmouendum Episcopum vicinum tardi inueniantur; totius anni spatio ad paenitentiam in monasteriis deputentur. &c. *Tolet.vij.c.3. Burch.lib.1.c.216.Iuo par.5.c. 330. decr.*

CAP. XVI.

Simoniacus suscepto honoris gradu priuetur, & in monasterio sub perenni paenitentia religetur. &c. *Tolet.iix.c.3.*

CAP. XVII.

Sacerdotes, & alii clerici incontinentes. &c. si omnino coerceri nequiuerint, vsque ad exitum vitae suae monasteriis deputati, disciplinis monasticis maneant omnino subiecti. *Tolet.iix.cap.5.*

CAP. XIIX.

Sub paenitentiae oneribus vsque ad extremũ vitae monasteriis religandi sunt subdiaconi incontinentes. T*olet.iix.c.6.*

CAP. XIX.

Apostatae clerici monasterii claustris, donec vixerint, sub paenitentia retrudẽdi sunt. &c. *Tolet.iix.c.7.in fine.*

CAP. XX.

Dist. 81. dictũ. 8.

Degradati presbyteri agendae paenitentiae gratia in monasterio, aut canonico, aut regulari mittantur. *Cabilo. sub* C*arolo c.*40. *Burch.lib.2.c.191.Iuo.par.6.c.236. decr.*

CAP. XXI.

Innocentius constitutum fecit de omni Ecclesia, & de regulis monasteriorum, & de Iudaeis, & de paganis. & multos Cataphrygas inuenit, quos in exilio monasterii relegauit. *Ex Pontif.*

De paupertate, & obedientia monachorum. Tit. XIV.

CAP. I.

De sta.monach.c.2. Greg.ix. & in 1. collect. † cõmissum.

MOnachi non pretio recipiantur in monasterio; non peculium permittantur habere. &c. Qui verò peculium habuerit, nisi ei ab Abbate pro iniuncta fuerit administratione permissum, † de communione remoueatur altaris. Et qui in extremis cum peculio inuentus fuerit; nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres recipiat sepulturam. &c. A*lex.iij.in conc.*L*ater.c.*10.

CAP. II.

18 q.2.c. Quam sit insi.

Nullus monachorum sine testimonio, vel consensu Abbatis sui in ecclesia aliqua locũ teneat, vel ad aliquem promoueatur honorem. *Greg.in syn. Lateran.de mona.nigris, prope fin.*

CAP. III.

Quamquam plura sint genera monachochorum, obseruanda videlicet, & alia omnimodo refutanda; tamen de his, qui in solo habitu exsistunt, diligenti cura debet vnusquisque Episcoporum in sua dioecesi decertare, vt qui religiositate conantur illudere; boni pastoris studio coartentur; vt ad proprium, de quo fuerint, reuertantur, monasterium; aut prospectu congruo in aliud mittãtur; vt qui semel se Deo vouerunt, & habitũ monachi ostenderunt, vel comas totonderunt; regularem teneant vitam, vno scilicet, vt conuenit, dormitorio, ac refectorio, dormientes, atque exsistentes, & ad similitudinem Apostolorum omnia peragentes; quia *Act.4.* nec quisquam, quod habebat, suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. *Syn. Rom.sub Eugen.ij.& Leone.iv.c.28.*

CAP. IV.

18.q.2.c. 25.

Perniciosam, & detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quae, licet neq; secundum regulam beati Benedicti, neque Basilii, aut Augustini viuunt, sanctimoniales tamen vulgo censeri desiderant, aboleri decernimus. Cum iuxta regulam degentes in coenobiis, tam in ecclesia, quam in refectorio communiter esse debeant, propria sibi aedificant receptacula, & priuata domicilia; in quibus sub hospitalitatis velamine passim hospites minus religiosos, contra sacros

cros, & bonos mores suscipere nullatenus erubescant. *Inn. in conc. Rom. c. 20. al. 26.*

CAP. V.

Sanctimoniales, & mulieres, quae Canonicae nominantur; & irregulariter viuunt; iuxta beatorũ Benedicti, & Augustini regulam vitam suam in melius corrigant, & emendent. &c. in claustro assidue permanentes, communi refectorio, & dormitorio sint contentae; & relictis praebendis, & aliis propriis, earum necessitatibus de cõmuni prouideatur. &c. Prohibemus etiam, ne in earundem collegiis aliqua, nisi quae regulariter victura fuerit, recipiatur. *Eugen. iij. in conc. Remen. cap. 4.*

CAP. VI.

12. q. 1. *Sci mus. 9.*

Quicumque vestrum communem vitam susceptam habet, & vouit se nihil proprium habere, videat, ne pollicitationem suam irritam faciat. Sed hoc, quod Domino est pollicitus; fideliter custodiat; ne damnationem, sed praemium sibi adquirat. Quoniam satius est non vouere, quam votum, prout melius potest, non perficere. *Vrban. epist. singu. ante finem.*

CAP. VII.

12. q. 1. *Abbates. 16.*

Monachi Abbatibus omni obedientia, & deuotione subiaceant. Quod si quis per contumaciam fuerit indeuotus, aut vagetur, aut peculiare aliquid habeat: acquisita ab Abbatibus auferantur, secundum regulam monasterio profutura: ipsi vbi inuenti fuerint cum auxilio Episcopi, tamquam fugaces, sub custodia reuocentur; & reum se ille Abbas futurum esse cognoscat, qui in huiuscemodi personis, non regulari animaduersione distrinxerit; vel qui susceperit monachum alienum. *Aurel. cap. 15. al. 19. al. 21. Burch. lib. 8. c. 67. Iuo par. 7. c. 85. decr.*

CAP. IIX.

Si monachus in monasterio adulterium commiserit, aut peculiare habere praesumpserit, aut furtum fecerit, & hoc Abbas per se non emendauerit, aut Episcopo, aut Archidiacono non intimauerit: ad paenitentiam agendam in alio monasterio retrudatur. *Antisio. cap. 23.*

CAP. IX.

Monachi non migrent de loco ad locum, hoc est de monasterio ad monasterium, nisi per missionem proprii Abbatis, sed in ea permaneant obedientia, quam tempore suae conuersionis promiserunt. *Angli. c. 4.*

CAP. X.

De illis hominibus, qui dicunt, quod se propter Deum tonsurassent, & modo res eorum, vel pecunias habent, & nec sub manu Episcopi sunt, nec in monasterio regulariter viuunt, placuit; vt in monasterio sint sub ordine regulari, aut sub manu Episcopi sub ordine canonico: & si aliter fecerint, & correpti ab Episcopo suo, se emendare noluerint, excommunicentur. & de ancillis Dei eadem forma seruetur. *Vernen. sub Pipino c. 11.*

CAP. XI.

Eis, qui militant Deo; fugiendae sunt ex toto corde diuitiae: quas qui habere volũt, sine labore non quaerunt, sine difficultate non inueniunt, sine cura non seruant, sine anxia dilectione non possident, sine dolore non perdunt. Apostolus autem Christi militibus dixit: Volo vos sine sollicitudine esse. Et radix omnium malorum est cupiditas, seu auaritia; quam quidam appetẽtes, errauerunt a fide, & inseruerunt se dolorib. multis. Ac si census iste terrenus eis, a quibus vitiose diligitur, non est voluptatum materia, sed dolorum. Quapropter expedit facultates Ecclesiae possidere, vt inde viuant; qui non saeculo, cuius gaudia fugitiua repudiant, sed Deo deseruiunt, cuius ineffabilia bona desiderant. *Prosper lib. 2. de vita acti. & contempla. c. 14. apud Aquisgr. c. 110. in fi.*

1. *Cor. 7. f.* 1. *Tim. 6. b.*

CAP. XII.

Qui mente, & corpore vult contemnere saeculum, & pauper sequi Christum; audiat ipsum dicentem in Euangelio: Si vis perfectus esse; vade, vẽde omnia, quae habes, & da pauperibus, & veni, sequere me. Et iterum: Omnis, qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut matrem, aut agros propter me: centuplum accipiet; & vitam aeternam possidebit. Ad discipulos autem: Vos, inquit, qui reliquistis omnia, & sequuti estis me; sedebitis super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Haec, & huiusmodi praecepta solis specialiter congruunt monachis: & quanto singularia, tãto & praecipua. *Aquisgr. 114. in prin.*

Mat. 19. c *Ibidem.* *Ibidem.*

CAP. XIII.

Monachi, qui Euangelicum praeceptum sequentes, abstractis, atque renuntiatis patrimoniis, sua Christo dedere; merito de facultatibus Ecclesiae subsidium accipiunt tẽporale; vt quia tanto mentis desiderio caelestia appetunt, sic in hac peregrinationis via sumptibus Dominicis sustententur; quatenus ad ea, quae contempserunt, minime redire qualibet necessitatis causa compellantur. & quia nihil sibi proprium reliquerunt; manifestum est, illos copiosius Ecclesiae sumptibus, quam canonicos, qui suis, & Ecclesiae licite vtuntur, indigere. Vnusquisque enim, vt ait Apostolus, proprium donum habet a Deo. *Aquisgr. c. 115. in fine.*

1. *Cor. 7. a.*

CAP. XIV.

Nullus monachorum aliquid proprietatis habeat, & res saeculares, quibus renuntiauit, nullatenus sibi vsurpet, nec parochias ecclesiarum accipere praesumat sine consensu Episcopi. De ipsis vero titulis, in quibus constituti fuerint, rationem Episcopo, vel eius vicario reddant, & conuocati ad synodum veniant. *Magunt. sub Rabano cap. 14.*

CAP. XV.

Auditur, quod monachi nequaquam contenti

tenti communibus rebus, propriis, & lucris turpibus inseruiant; quod vitium, tamquam pessimum cancer, ne vltra proserpat, radicitus auellendum est, & Abbatum, & Episcoporum vigili cura recidendum. *Trosle. 14.c.3.in fine.*

De ieiuniis monachorum. Tit. X V.

C A P. vni.

DE ieiuniis antiqua a monachis instituta conseruentur; vt de pascha vsque quinquagesimam, exceptis rogationib. omni die fratribus prandium praeparetur. Post quinquagesimam tota hebdomada exacte ieiunent. Postea vsque ad Kal. Aug. ter in septimana ieiunent secunda, quarta, & sexta die, exceptis his, qui aliqua infirmitate constricti sunt. In Augusto, quia quotidie missae sanctorum sunt, prandium habeant. In Septembri toto, † & Nouembri, ter in septimana. De Decembri vsque ad natalem Domini, omni die ieiunent. Et quia iter natalem Domini, & Epiphaniam omni die festiuitates sunt, itemque prandebunt. Excipitur triduum illud, quo ad calcandam Gentilium consuetudinem Patres nostros nostri statuerunt, priuatas in Kal. Ianuar. fieri litanias; vt in ecclesia psallatur, & hora octaua in ipsis Kal. Circumcisionis missa Deo propitio celebretur. Post Epiphaniam vero vsque ad quadragesimam ter in septimana ieiunent. *Turon. y.cap.18.*

† Octobri f.

De virginitatis laudibus. Tit. X VI.

C A P. I.

NOs sane nuptiarum vota nō aspernanter accepimus, quibus velamine interfuimus; sed virgines quas nuptiae creant, Deo deuotas maiore honorificentia muneramus. Contra Iouinianum & alios. &c. *Syrici.ep.2.in fin.*

C A P. I I.

Virginitatem cū humilitate admiramur, continentiam cum castitate, & pietate suscipimus. Separationem a mundanis rebus cū humilitate recipimus. &c. [parsimoniam, & humilitatem vestium ad corporis coërtionē non inanem laudamus. &c. *Gang. in fin. Iuo par.8.cap.321.decr.*

Dist. 30. hec omnia. 16. Dist. 41. c.5.

C A P. I I I.

Multa de comparatione virginitatis, & matrimonii, & de virginitate beatae Mariae in partu, & de uiduis. contra Iouinianum, & alios. *Ambr. & alii ad Syrici.*

C A P. I V.

Cum duae sint viae in vita: vna quidem moderatior, & vitae magis conueniens, dico matrimonium: alia autē angelica, & qua excellentior esse non potest, virginitas. Si quis quidem mundanam, scilicet, matrimonium elegerit; reprehensione quidem vacabit, sed nō tot dona accipiat Accipiet enim; nam & ipsum fert fructum tricesimum. Si quis autem castam, & supramundanam amplexus fuerit; etiam si primo aspera, & ardua via est, habet tamen dona admirabiliora; perfectum enim fructum centesimum prodūxit. *Athanas. Episcop. ad Ammum monachum, prope finem.*

C A P. V.

Illud nobis confiteri est necessarium, quod virgo nominatur, quae se sua sponte Domino obtulit, & matrimonio renuntiauit, & vitam in sanctificatione praetulit. *Basili. in ep.2.ad Amphilochium.cap.18.*

C A P. V I.

Quaecumque mulieres *(ante baptismum)* virginitatem professae sunt, deinde postea matrimonium maluerunt; non existimo eas oportere condemnari. Quaecumque enim dicit lex, iis dicit, qui sunt in lege. Quaecumque autem iugum Christi nondum subierūt, eae nec Domini leges norunt. Quare sunt ab Ecclesia enim omnibus suscipiendae. *Basilius ad Amphilochium cap.20.*

De castitate monachorum, & Canonichorum. Tit. X V I I.

C A P. I.

VIrgo, quae se Deo dicauit, & monachi, nuptias contrahere non possunt. Si fecerint, sint excommunicati. Sed potest Episcopus humanitatem praebere eis. *Chalc. c. 16. Colonien. sub Carolo.iy.c. 6. Triburie. c. 23. Burch. lib. 8. c.30. Iuo par.7. c.49. decr. Ansel.lib.11.c.89. Caesar.lib.10. cap.116.*

27.q.1.c. 22. si quis & c. virginē.12.

C A P. I I.

Qui sponte ad monasterium peruenerit, & postmodum ad nuptias, vel ad militiam deuolnitur, publice satisfactionem paenitentiae gerat. *Syn Rom. sub Leone iv. c.32.*

C A P. I I I.

Statuimus, quatenus Episcopi. &c. regulares Canonici, & monachi, conuersi, & professi, qui sanctum transgredientes propositum, vxores sibi copulare praesumpserint, separentur. &c. & condignam paenitentiam agant. Id ipsum de sanctimonialibus feminis si nupserint, obseruari decernimus. *Innoc. ij. in conc. Rom. c. 5. Eug. iy. in conc. Remen. c. 7. Paenit. Rom. tit 9. c. 7. Iuo in si panor.*

27.q.1.ut lex. 40.

C A P. I V.

Presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicimus, contractaque matrimonia ab huiusmodi personis disiungi, & ad paenitentiam debere redigi, iuxta sacrorum canonum definitionem iudi-

Dist.27. c.8.

iudicatum. *Callist.ij.in concil.Roman.cap.* 20.*Paenit.Rom.par.*8.*cap.*8.

CAP. V.

27.q.1.c. 40.ut lex

Cananici regulares, & monachi, atque conuersi, & professi, qui sanctum transgredientes propositum, vxores sibi copulare præsumpserint; separentur. Huiusmodi namque copulationem, quoniam cõtra ecclesiasticam regulam constat esse contractam; matrimonium non esse censemus. Qui etiam ab inuicem separati, pro tantis excessib. cõdignam paenitentiam agant. Id ipsum quoque de sanctimonialibus feminis, si quod absit, nubere attentauerint, obseruari decernimus. *Inno.ij.in conc. Rom.c.* 5. *Eugen. iij.in conc.*Rem.*in fine panor. Iuonis.*Paenit. *Rom.par.*8.*c.*7.

CAP. VI.

27.q.1.c. 11.impudicus.

Monachorum quosdam, atque monacharum abiecto proposito sanctitatis, in tantam *(dicis)* demersos esse lasciuiam; vt prius clãculo, velut sub monasteriorum praetextu, illicita, ac sacrilega se contagione miscuerint. Postea vero in abruptum conscientiae desperatione perducti, de illicitis complexibus libere filios procreauerint; quod & publicae leges, & ecclesiastica iura condemnant. Has ergo impudicas, detestabilesque personas a monasteriorũ coetu, ecclesiarũq. conuentib. eliminandas esse mandamus, quatenus retrusæ in suis ergastulis, tãtum facinus continua lamentatione deflentes, purificatorio possint paenitudinis igne decoqui; vt eis vel ad mortem saltem solius misericordiae intuitu, per communionis gratiam indulgentia subuenire posit. *Syrici.ep.*1.*c.* 6. *Tribur. c.* 23.*&* 26.*Ansel.lib.*11.*c.*143.

CAP. VII.

20. q. 3. propositũ. 6.le

Qui relicta singularitatis professione ad militiam, vel ad nuptias deuolutus est; publicae paenitẽtiae satisfactione purgandus est. Quia & si innocens militia, & honestum potest esse coniugium, electionem tamen meliorum † deseruisse transgresio est. *Leo epist.*90. *c.* 12. *ad Rustic. Narbon. Episcop. Vid. Tribu.c.*26.*Burch.lib.* 8. *c.*8. *Iuo lib.*3. *tit.*16.*c.*9.*panor.& par.*7.*c.*19.*decr.*A*nselm. lib.*7.*cap.*196.*& lib.*11.*c.*147.

† melioris, vel melioré

CAP. IIX.

27. q. 1. quotquot. 24.

Qui promisionem virginitatis mentiuntur, digami definitionem sequantur. *Ancyr.* 19.*Raban..ap.*4.*de paenit.Iuo par.* 6.*c.* 351. *decr.Tarrac.lib.*1.*cap.*110.

CAP. IX.

Hi, qui sunt desertores professae castitatis, praeuaricatores habendi, & his omnibus per paenitentiam legitimam consulendum. *Arausi.c.*28.

CAP. X.

Qui se sacratis virginibus per cõiunctionem nefandam miscuerit, vel propositum professae religionis dereliquerit: vtrique a communione habeantur alieni, quia si quis templum Dei violauerit, disperdet illum Deus, donec resipiscentes, a laqueo diaboli, a quo capti tenentur, ab ipsius voluntate ad auxilium paenitentiae reuertantur. *Turon.c.*6.

CAP. XI.

27.q.1.monaco. 32.

Monachus si postea vxori, vel pellici fuerit sociatus, numquam ecclesiastici gradus officium sortiatur. *Aurel.c.*21.*al.*23.

CAP. XII.

Dist.28.c. 5.

De his, quos voluntas parentum a primis infantiae annis in clericatus officio, vel monachali posuit, pariter statuimus obseruandum; vt mox cum detonsi, vel ministerio electorum † contraditi fuerint, in domo ecclesiae, sub Episcopali praesentia, a praeposito sibi debeant erudiri. At vbi octauumdecimum aetatis suae compleuerint annum, coram totius cleri, plebisque conspectu voluntas eorum de expetendo coniugio ab Episcopo perscrutetur: quibus si gratia castitatis, Deo inspirante placuerit, & promisione castimoniae suae, absque coniugali necesitate, responderint, seruaturos; hi tamquam appetitores artisimae viae, leuisimo Domini iugo subdantur. &c. Cauendum tamen est his, ne quando suae sponsionis immemores, ad terrenas nuptias, aut abortiuos concubitus vltra recurrant. Quod si forte fecerint, vt sacrilegii rei, ab Ecclesia habeantur extranei. &c. *Tolet.ij.c.*1.*Lemou. act.*2. *post med.Ansel.lib.*7.*c.*42.

† lector. f

CAP. XIII.

Si qui in monasterio conuersi sunt, aut cõuerti voluerint, non habeant licentiam euagandi, nec coniugem ducere, aut extranearum mulierum familiaritatem habere. Si vxorem duxerit, excõmunicetur, & de vxoris male sociatae consortio, etiam iudicis auxilio separetur. Quod si iudex ad hoc solatium dare noluerit, excommunicetur. Si per cuiuscumque patrocinium se conatus fuerit defensare, ambo ab Ecclesia segregentur, donec reuertatur ad septa monasterii; & indictam ab Abbate, quamdiu ei præceptum fuerit, agat paenitentiam, & post satisfactionem reuertatur ad gratiam. *Turon.ij. cap.* 16.

CAP. XIV.

Non licet Abbati, nec monacho ad nuptias ambulare. *Antis.c.*24.

CAP. XV.

Nonnulli monachorum egredientes a monasterio, non solum ad saeculum reuertũtur, sed etiam vxores accipiunt. Reuocati in eodem monasterio, a quo exierent, paenitentiae deputentur, ibique defleant crimina sua, vnde decesserunt. *Tolet.iv.c.*51.

CAP. XVI.

Monachus in fornicatione deprehensus, vel vxoré ducere, fornicantiũ poenis, iuxta canones subiiciatur. *Trul.c.*44.

CAP. XVII.

Si clericus, vel monachus in fornicationis pec-

CAP. XVII.

Si clericus, vel monachus, in fornicationis peccatum ceciderit, post tertiam verberationem in carcerem missus, vertentem annum ibi paenitētiam agat. Similiter & nonnanes, velatae, vel sanctimoniales eadem paenitentia contineantur, & radantur omnes nes capilli capitis earum. *Syn. Franc. prope fin. Capitul. lib. 5 cap. 2.*

CAP. XIIX.

Canonicorum fornicario pro matrimonio non reputetur, sed eorum coniunctio omnino diuellatur. *Basil. ad Amphiloc. epist. 2. cap. 6. Canonicos vocat clericos in canone clericorum, & monachos, & monachas virginitatem professas. Balsam.*

CAP. XIX.

Quae virginitatem professa a voto suo, ac professione lapsa est, peccati adulterii tempus in suae vitae dispensatione complebit. Idem & in his, qui vitam monasticam profitentur, & labuntur. *Basil. ad Amphiloch. ep. 3. cap. 60.*

Ne monachi cum feminis sint in balneis.

Tit. XIIX.

CAP. I.

Dist. 81. c. 28.

NOn oportet sacerdotes, clericos, vel ascetas, vel laicos in balneo cum mulieribus lauari. haec enim prima reprehensio est Gentilium. *Laod. c. 30.*

CAP. II.

Sacerdotes, clericos, vel ascetas non oporter in balneo cum mulieribus lauari, neque aliquem Christianum; id enim primum Gentiles reprehendunt. clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trul. cap. 78.*

Ne feminae habitent in monasteriis monachorum, aut ea ingrediantur; neque viri introeant in monasteria sanctimonialium.

Tit. XIX.

CAP. I.

1. Cor. 10.

NE suspicio detur exteris, inquit Apostolus, mulieres degere in Episcopiis, & in monasteriis, suspicionis plenum est. Si quis ancillam, vel liberā in eis locis haberit ad aliquod ministerium, puniatur. si perseuerat, deponatur. Si vero in suburbanis mulieres sint, & velint Episcopus, vel Praepositus illic aliquid agere, dū illic sūt, nō liceat mulierib. degere, sed secedant. *Nic. ij. c. 18.*

CAP. II.

Monasteria puellarum non nisi probatae vitae, & aetatis prouectae ad quascumq. eorū necessitates, vel ministrationes laici permittantur intrare. *Epaun. cap. 38. Arelat. sub Carolo cap. 7.*

CAP. III.

Mulier intra septa monasterii nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Praepositus negligens apparuerit; qui eam viderit, & non statim eiecerit, excommunicetur. *Turon. ij. cap. 17.*

CAP. IV.

Nullus Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, vel quicumq. saecularis in monasteriis puellarum, nisi probatae vitae, & aetatis prouectae, praeter vtilitatem, aut pro quacumque reparatione monasterii, in quacumque earum necessitate habitare, aut secretas collocutiones habere praesumant. Nec intra salutatorium, † aut oratorium ingredi permittantur, praecipue Iudaei. nec pro quorumcumque negotiorum occasione puellis intra monasterium Deo dicatis, aliquid secretius colloqui, aut familiaritatem, vel moras ibid. habere praesumant. *Mat. c. 2.*

† sacrarium.

CAP. V.

Si quis Abbas mulierem in monasterio ingredi permiserit, aut festiuitates aliquas ibi spectare praeceperit, tribus mensibus in monasterio retrudatur, pane & aqua contentus. *Antisio. cap. 26.*

CAP. VI.

Neq; in virorum monasterio, mulier, neque in mulierū vir dormiat, vt extra omne scandalum sint fideles. &c. Si quis fecerit, clericus, siue laicus, excōmunicetur. *Trul. c. 47.*

CAP. VII.

Presbyteris, diaconibus, ceterisque clericis infra claustra monasteriorum puellarum non sit concessum habitare. Neque intrent monasteria. &c. Similiter & aliis hominibus eadem monasteria importune frequentare cupientibus omnis aditus praecludatur. *Turon. sub Carol. cap. 29.*

CAP. IIX.

Nullus vassus Abbatissae, nec minister aliquis, nec clericus, nec laicus claustra ancillarum Dei ingrediatur, nisi forte quando necessitas operandi incumbit. *Cabilon. sub Carolo cap. 63.*

Ne monasteria monachorum, & sanctimonialium sint duplicia, vel vicina: neve in eodem choro sint.

Tit. XX.

CAP. I.

MOnasteria duplicia ne fiant, quia scandalum, & irrisio multis sunt. Si quae vero cum propinquis volunt manere, & vitam solitariam agere, viri ad virorum monasteria eant, mulieres ad mulierum, ita Deo magis placebit. Facta autem hactenus conseruentur, iuxta canonem sancti Patris nostri Basilii, & iuxta eius ordinē viuant. Non degant simul monachi, & sanctimoniales: ne facile labantur. Mona-

18. q. 1. definiuus 21.

cho non liceat separatim conuersari cum sanctimoniali. Non dormiat monachus in monasterio earum;non comedant simul mas, & femina. Necessaria vitae si a parte virorum adferantur ad mulieres canonicas, ea suscipiat Praeposita extra ianuam cum aliqua anu. Si consanguineam velit videre monachus, praesente Praeposita conuersentur, breuibus,& paucis verbis. *Nicae. y. c.20. Iuo par.7.c.25.decr. Caesar.lib.9.c.50.*

CAP. II.

18.q.2.c. 25. perniciosã pa. Prohibemus,ne sanctimoniales simul cum canonicis, siue monachis in ecclesia, in vno choro conueniant ad psallendum. *Innoc.y. in conc.Rom.c.21.*

CAP. III.

18.q.2.c. 23. Monasteria puellarum longius a monasteriis monachorum, aut propter insidias diaboli,aut propter oblocutiones hominū, collocentur. *Agath.c.28.Iuo par.3.c.158.decr.*

Presbyteri, aut monachi, qui faciunt sacra apud sanctimoniales, statim discedant. Tit. XXI.

CAP. I.

AD faciendas missas qui in monasteria puellarum ingressi fuerint,statim exacto ministerio regredi festinabunt. Alias autem nec clericus, nec monachus iuuenis ad puellarum congregationem habebunt accessum, nisi aut paterna, aut germana necessitudo probetur admittere. *Epaun. cap. 38. Arelat.sub Carolo c.7.*

CAP. II.

Ne presbyteri, diaconi, ceterique clerici intrent *(puellarum)* monasteria,nisi tempore, quo missarum sollemnia celebranda sunt, vel alia quaelibet ecclesiastica officia peragenda; quib.peractis statim egrediantur, nec ibi postea aliquam moram faciāt.Similiter & aliis hominib.eadem monasteria importune frequentare cupientibus omnia aditus praecludatur. *Turo.sub Caro.c.29.*

CAP. III.

Non debere presbyteros amplius in monasterio puellari immorari, nisi donec missarum sollemnia,aut aliquid ibi de Dei seruitio,& suo ministerio expleant. *Cabilo sub Carolo c.60.*

CAP. IV.

Presbyteris per monasteria puellarum oportuno tempore liceat missarum sollemnia celebrare, & iterum ad proprias ecclesias redire. *Magunt.c.26.*

CAP. V.

Quādo sacerdotibus in monasteriis puellaribus missarum celebrationes faciendae sunt,cum ministris sibi deputatis illuc ingrediantur; quibus rite peractis, non ad secretas collocutiones sanctimonialium se vllo modo diuertant, sed cum ministris suis illico egrediantur. *Parisien.sub Ludouic.& Lothar.lib.1.cap.46.post principium.*

Ne monachi,vel canonici feminis, neve sanctimoniales viris valde familiariter vtantur. Tit. XXII.

CAP. I.

18.q.2. de finimus. 21. NOn degant simul monachi, & sanctimoniales: ne facile labantur. Monacho non liceat separatim conuersari cum sanctimoniali.&c. *Nicae.ij. c.20. Iuo par.7.c. 25. decr. Caesar.lib.9.c.50.*

CAP. II.

De vita, & ho. cleric. ca 8. 3. Grego. ix. & in 1. collect. Monasteria praeterea sanctimonialium, si quisquam clericus sine manifesta,& necessaria causa, frequentare praesumpserit; per Episcopum arceatur, & si non destiterit, a beneficio ecclesiastico reddatur immunis. *Alex.iij.in conc.Later.c.11.*

CAP. III.

Dist. 81. c.32. Clerici,vel continentes ad viduas,vel virgines non ingrediantur, sine voluntate Episcopi,vel presbyterorum. tunc vero non soli, sed cum aliis clericis ingrediantur, vel cum illis personis,cum quibus Episcopi, vel presbyteri ingredi possunt, puta presbyteris,vel laicis honestis. *Carth.c.38.G.Carth. iij.cap.25.L.Afric.5.L.Capitul.lib.7.cap.28. Anselm.lib.7.cap.143.*

CAP. IV.

Dist. 81. c.33. Ad reatum Episcopi pertinet,vel presbyteri,qui parochiae praeest,si sustentādae vitae praesentis causa, adolescentiores viduae, vel sanctimoniales clericorum familiaritatibus subiiciantur. *Carth.iv. cap. 102. Burch. lib.8.cap.55.Iuo par.7.cap. 73. decr. Caesar. lib.9.cap.60.*

CAP. V.

Puella Dei, nec familiaritatem habeat cum confessore, aut cum quolibet laico sanguinis alieni, aut conuiuium sola adeat; nisi vbi sit seniorum, aut honestorum, aut viduarum, honestarumque frequentia, vbi honeste confessor quilibet,cum plurimorum testimonio testium, conuiuio interesse possit. Cum lectoribus autem in ipsorum domibus, non admittendas penitus, nec videndas, nisi forte consanguinea soror sit,vel vterina. *Toletan.cap.6.*

CAP. VI.

Nulla professa,vel vidua absente Episcopo,vel presbytero, in domo sua antiphonas cū cōfessore,vel seruo suo faciat. *Tolet.c.9.*

CAP. VII.

Religiosus,vel monachus,qui familiarius cū propinqua eius curae cōmissa conuersatur,in caella monasterii inclusus, paenitentiae lamētis incūbat,vbi singulari afflictione panis,& aquae victū ex Abbatis ordinatione percipiat. *Tarr.c.1.*

CAP. IIX.

Abbatissa cum viris, clericis, sine laicis, horis

horis incompetentibus non loquatur; sed quidquid cum masculis clericis, siue laicis de rebus necessariis peragere debet, a prima hora vsque ad vespertinam peragat. Et hoc non cum singulis, sed coram pluribus. *Cabilo. sub Carolo c. 55.*

CAP. IX.

A vespera vsque ad primam neque Abbatissa, neque alia sanctimonialium cum quibuslibet masculis vllum colloquium habeāt, nisi forte talis fuerit occasio, quam euitare non possint, & si necessitas incubuerit, id coram testibus facere debebunt. *Cabilo. sub Carolo cap. 56.*

CAP. X.

Non debere sanctimoniales in propriis mansionibus cum aliquibus masculis clericis, siue laicis, consanguineis, siue extraneis bibere, siue comedere: sed si quando id agendum est, in adiutorio agatur; & vbi adiutorium deest, non fiat. Et cum nullo masculo eis colloquium habere liceat, nisi in adiutorio, & ibi corā testib. *Cabilo. sub Carolo c. 61.*

CAP. XI.

Feminis, non solum in mansionib. & claustris canonicorum prandendum, aut requiescendum non est: quin potius, nec in ea intrandi, excepto in ecclesiam, vltra tribuenda facultas. quia valde hoc a sanctis Patrib. legitur inhibitum. Si quid vero caritatis officio illius attribuendum est; extra claustra constituatur locus, in quo id accipiant. Qui vero secus, quam praemissum est, agere tentauerit: ita seueriter a Praelatis, & a magistris corrigatur; vt ceteris, ne quid tale agere per tentent, exemplo correptionis sibi exhibitæ, terrorem incutiat. *Aquisg. c. 144.*

CAP. XII.

Comperimus quosdam canonicos, & monachos, posthabito religionis suae pudore, monasteria sanctimonialium, tam monacharum, quam canonicarum, inconsulto Episcopo suo, imprudenter, atque irreuerenter adire. &c. Quod factum, quia nec canonico, nec monastico conuenit proposito, prorsus interdicimus, nisi forte causa praedicationis, aut certe ineuitabilis necessitas id facere coegerit: & hoc nullatenus sine licentia Episcopi, aut illius qui vice illius fungitur, fieri præsumatur. Quod si sermo praedicationis faciendus est; cōgruo in loco coram omnib. fiat. Si colloquendū cū aliqua sanctimonialiū, ratio expostulat; id non alibi, nisi in constituto loco, id est, in auditorio, sub testimonio virorum religiosorum, & religiosarum feminarum fiat. &c. Porro si sacerdotibus sanctimoniales peccata sua confiteri voluerint, id non nisi in ecclesia coram sancto altari, adstantibus haud procul testibus faciant. Si autem infirmitas praepedierit, vt in ecclesia, eadem confessio fieri nequeat, in quacumq; domo facienda est, non nisi testibus similiter haud procul astantibus fiat. &c. Nullo modo quippe videtur nobis conuenire; vt monachus relicto monasterio suo, idcirco sanctimonialium monasteria adeat, vt confitentibus peccata sua modum paenitentiae imponat. &c. Episcopis sane sūmopere prouidendum est, ne canonicorum, aut monachorum accessus indiscretus in monasteriis puellaribus passim fiat, quia persaepe hac occasione multos vtriusque ordinis, canonici videlicet, & monastici viros, muscipulam diaboli incurrisse cognouimus. *Parisien. sub Ludouico, & Lothario lib. 1. c. 46.*

CAP. XIII.

Religiosis feminis laicorum alienorum familiaritatem, & consortium prohibemus, eorum scilicet, qui nec Dei timore subiecti, nec continentiae retinent disciplinam. *Mar. Br. c. 32.*

De sanctimonialibus lapsis, & de earum corruptoribus. Tit. XXIII.

CAP. I.

Virgo, quae se Deo dicauit, & monachi, nuptias contrahere non possunt. Si fecerint, sint excommunicati. Sed potest Episcopus humanitatem praebere eis. *Chalc. c. 16. Colonien. sub Carol. ij. c. 6. Tribur. cap. 23. Burch. lib. 8. c. 30. Iuo par. 7. c. 49. decr. Ansel. lib. 11. c. 89. Caes. lib. 10. c. 116.*

27. q. 1. c. 22. & qua. & c. virginib. 12.

CAP. II.

Si quis monacham, quam Dei ancillam appellamus; in coniugium duxerit, anathema sit. *Gregor. ij. in synod. Rom. cap. 3. Troslei. cap. 8.*

CAP. III.

Presbyteram, diaconam, nonnam, aut monacham, vel etiam spiritalem commatrem nullus sibi praesumat nefario coniugio copulare. Nam qui huiusmodi opus perpetrauerit, sciat se anathematis vinculo esse obligatum. &c. *Zachar. in synod. Rom. c. 5.*

CAP. IV.

Feminae, quae habitum religiosum, aut velamen obtentu religiositatis susceperunt, cum essent viripotentes, deinceps viro sociari non permittantur; sed eligentes monasteria, regulariter viuant, aut in domibus susceptum habitum caste obseruent; contra autem turpes inuentae, prouidentia Episcopi emendentur. &c. *Syn. Rom. sub Eug. ij. et Leone iv. c. 29. Burch. lib. 8. c. 54. Iuo par. 7. c. 72. decr. Tarra. lib. 6. c. 232.*

22. q. 1. c. mulieres. 31.

CAP. V.

Qui sponte ad monasterium peruenerit, & postmodum ad nuptias, vel ad militiam deuoluitur; publice satisfactionem paenitentiae gerat. *Syn. Rom. sub Leo. iv. c. 32.*

CAP. VI.

Canonici regulares, & monachi, atque cōuersi, & professi, qui sanctum transgredientes propositum, vxores sibi copulare prae- sum-

27. q. 1. c. 40. ut lex.

sumpserint; separentur. Huiusmodi namque copulationem, quoniam contra ecclesiasticam regulam constat esse contractam; matrimonium non esse censemus. Qui etiam ab inuicem separati, pro tantis excessibus condignam paenitentiam agant. Id ipsum quoque de sanctimonialibus feminis, si quod absit, nubere attentauerint, obseruari decernimus. *Inno. ij. in concil. Rom. c. 5. Eugen. iij. in conc. Rem. c. 7. In fine panor. Iuonis. Paenit. Rom. par. 8. c. 7.*

CAP. VII.

27. q. 1. c. 11. impudicas.

Monachorum quosdam, atque monacharum abiecto proposito sanctitatis, in tantam (*dicis*) demersos esse lasciuiam; vt prius clanculo, velut sub monasteriorum praetextu, illicita, ac sacrilega se contagione miscuerint, Postea vero in abruptum conscientiae desperatione perducti, de illicitis complexibus libere filios procreauerint: quod & publicae leges, & ecclesiastica iura condemnant. Has ergo impudicas, detestabilesque personas a monasteriorum coetu, ecclesiarumque conuentibus eliminandas esse mandamus. quatenus retrusae in suis ergastulis, tantum facinus continua lamentatione deflentes, purificatorio possint paenitudinis igne decoqui; vt eis vel ad mortem saltem solius misericordiae intuitu, per communionis gratiam indulgentia subuenire possit. *Syrici. ep. 1. c. 6. Tribur. c. 23. & 26. Ansel. lib. 11. cap. 143.*

CAP. IIX.

27. q. 1. c. 10.

Quae Christo spiritualiter nubunt, & a sacerdote velãtur, si postea nupserint publice, vel occulte corruptae fuerint; non eas admittendas esse ad agendam paenitentiam, nisi is, cui se iunxerant, de hac vita decesserit. Si enim de omnibus haec ratio custoditur. &c. quanto magis de illa, quae ante immortali se sponso coniunxerat, & postea ad humanas nuptias transire elegit? *Inno. epist. 2. cap. 12. Turo. ij. c. 21. Burch. lib. 8. c. 13. Iuo lib. 7. c. 17. decr. Ansl. lib. 11. c. 88. Caes. lib. 10. c. 112.*

CAP. IX.

De improbo homine Daniele, qui cũ virginum sacrarum pollutus incesto diceretur, Episcopus fuit ordinatus. *Caelest. ep. 2. c. 3.*

CAP. X.

Virginibus sacris temere se quosdam sociare cognouimus. & post dicatum Deo propositum incesta foedera, sacrilegaque miscere; quos protinus aequum est a sancta communione detrudi, & nisi per publicam paenitentiam omnino non recipi; sed his certe viaticum de saeculo transeuntibus, si tamen paenituerint, non negari. *Gelas. ep. 1. cap. 22. Vid. Tribur. 23. Raba. c. 5. de paenit.*

CAP. XI.

36. q. 2. c. 2.

Raptores viduarum, vel virginum ob immanitatem tanti facinoris detestamur, illos vehementius persequendo, qui sacras virgines, vel volẽtes, vel inuitas, matrimonio sociare tentauerint. Quos pro tam nefandissimi criminis atrocitate, a communione suspendi praecipimus. *Symmach. ep. 1. c. 3. Ans. lib. 10. c. 8. Tarrac. lib. 6. c. 249.*

CAP. XII.

27. q. 1. c. 3.

Neque viduas ad nuptias trãsire patimur, quae in religioso proposito, diuturna obseruatione permanserunt. Similiter virgines nubere prohibemus, quas annis plurimis in monasteriis aetatem peregisse contigerit. *Symma. ep. 1. c. 4. Burch. lib. 8. c. 46. Iuo l. 3. tit. 17. c. 16. panor. & par. 7. c. 64. & 144. decr. Caesar. lib. 9. cap. 56.*

CAP. XIII.

Dist. 32. c. 6. praeter. p. ad hoc.

Sacramenta ab adulteris, & sanctimonialium violatoribus exhibita sancta, & veneranda non negamus. &c. huiusmodi tamen homines a sanctis ministeriis prohibẽdi sũt. *Vrban. ij. in ep. ad L. praepositum sancti Vincentij, al. Iuuenci, in med.*

CAP. XIV.

27. q. 1. quotquot. 24.

Qui promissionẽ virginitatis mentiuntur, digami definitionem sequantur. *Ancyr. 19. Raban. cap. 4. de paenit. Iuo par. 6. cap. 35 t. decr. Tarrac. lib. 1. cap. 110.*

CAP. XV.

27. q. 1. c. 25.

Virgines Deo dicatae, si pactum perdiderint virginitatis. &c. placuit nec in fine dãdam eis esse communionem. Quod si paenituerint, & tempore vitae suae egerint paenitentiam, & abstinuerint se a coitu; eo quod lapsae potius videantur, placuit eas in fine communionem accipere debere. *Elib. c. 13. Magun. 1. c. vlt. Colonien. sub Carolo iij. c. 6. Magunt. sub Arnul. c. 26. Raban. c. 4. de paen.*

CAP. XVI.

Professas viduas, si in incontinentia perstiterint, cum raptoribus esse damnandas. *Arel. ij. cap. 27. Turo. ij. c. 21. in fi.*

CAP. XVII.

De puellis, quae se vouerunt Deo, & praeclari nominis decore floruerunt, si post xxv. annos aetatis ad terrenas nuptias sponte transierint, id custodiẽdum esse decreuimus; vt eum his, cum quibus se obligauerint, cõmunione priuentur; ita vt eis postulantibus paenitentia non negetur, cuius paenitentiae communio multo tempore differatur. *Arel. ij. c. 33. Turon. ij. cap. 21.*

CAP. XIIX.

Puellae, quae se Deo vouerunt, si ad terrenas nuptias sponte transierint, paenitentes non statim ad paenitentiam recipiantur. Cum data tamen fuerit, nisi plene satisfecerint Deo, in quantum ratio poposcerit, eisdem communio differatur. *Valent, Gall. cap. 2.*

CAP. XIX.

27. q. 1. c. 1.

Sicut bonum est castitatis praemium, ita & maiori obseruantia, & praeceptione custodiendum est; vt si quae viduae quantumlibet adhuc in minoribus annis positae, & matura aetate a viro relictae, se deuouerunt Domino; & veste laicali abiecta, sub testi-

testimonio Episcopi, & ecclesiae religioso habitu apparuerint, postea vero ad nuptias saeculares transierunt: secundum Apostolum damnationem habebunt, quoniam fidem castitatis, quam Domino vouerunt, irritam facere ausae sunt. Tales ergo personae sine Christianorum communione maneant, nec in conuiuio cum Christianis communicent. &c. *Carthag. iv. c.* 104. *Burch. lib.* 8. *c.* 39. *Iuo par.* 7. *c.* 58. & 147. *decr.*

1. Tim. 5. b.

C A P. XX.

Deuotam peccantem non recipiendam in ecclesiam, nisi peccare desierit; & si desinens egerit aptam paenitentiam x. annis, recipiat communionem. Priusquam autem in ecclesiam admittatur ad orationem, ad nullius conuiuium Christianae mulieris accedat. Quod si admissa fuerit, etiam haec, quae eam receperit, habeatur abstenta. Corruptorem etiam par poena constringat. Quae autem maritum acceperit, non admittatur ad paenitentiam, nisi adhuc ipso viuente marito, caste viuere coeperit, aut postquam ipse decesserit. *Tolet. c.* 16. *Mart. Brac.* 31. *Capitul. lib.* 7. *c.* 294. *Ansel. lib.* 11. *c.* 91.

27. q. 1. c. 27.

C A P. XXI.

Episcopi, siue presbyteri, siue diaconi filia, si deuota fuerit, & peccauerit, & maritum duxerit; si eam pater, vel mater in affectum receperint, a communione habeantur alieni. Pater vero causas in concilio nouerit se praestaturum. Mulier autem non admittatur ad communionem, nisi marito defuncto egerit paenitentiam. Si autem viuente eo secesserit, & paenituerit, nullo modo nisi vitae deficiens accipiat communionem. *Tolet. c.* 19. *M. Bra. c.* 30.

27. q. 1. c. 26. de filia.

C A P. XXII.

Viduitatis seruandae professionem coram Episcopo in secretario habitam, imposita a presbytero veste viduali, non esse violandam. Eius vero raptorem, vel ipsam talis professionis desertricem, merito esse damnandam. *Arausi. c.* 27. *Burch. lib.* 8. *cap.* 43. *Iuo lib.* 3. *tit.* 17. *c.* 14. *panor.* & *par.* 7. *c.* 61. *decr.*

27. q. 1. c. 35.

C A P. XXIII.

Hi, qui sunt desertores professae castitatis, praeuaricatores habendi; & his omnibus per paenitentiam legitimam consulendum. *Arausi. cap.* 28.

C A P. XXIV.

Sanctimoniales, quae de virginitate crimine proprio deciderunt, a communione habeantur alienae. *Andegauen. c.* 6.

C A P. XXV.

Quae virginitatem professae, & benedictionem fuerint per manus impositionem, sub contestatione huius propositi consecutae, si fuerint in adulterio deprehensae; cum adulteris ipsarum arcendas a communione censemus. *Venet. cap.* 4.

C A P. XXVI.

Qui se sacratis virginibus per coniunctionem nefandam miscuerit, vel propositum professae religionis dereliquerit; vtrique a communione habeantur alieni. quia si quis templum Dei violauerit, disperdet illũ Deus donec resipiscentes, a laqueo diaboli, a quo capti tenentur, ab ipsius voluntate ad auxilium paenitentiae reuertantur. *Turo. c.* 6.

1. Cor. 3.

C A P. XXVII.

Qui paenitenti viduae, vel virgini religiosae stuprum intulerit, si se ab eo sequestrare noluerit, pariter a communione Christianorum, & consortio segregentur. Si vero illa, quae vim pertulit, ad sanctam religionem redierit, in illo solo sententia excommunicationis teneatur, quoadusque publice paeniteat. *Iler. cap.* 6.

C A P. XXIIX.

De raptu virginum consecratarum, seu in proposito sub deuotione viuentium, id statuimus: vt quicumque sacratae, vel deuotae, id est, religionem professae vim inferre praesumpserit, a communione ecclesiastica vsque ad exitum repellatur, viatico tantum ei infirmitatis periculo reseruato. Quod si quae rapta dicitur, cum raptore habitare consenserit, & ipsa excommunicatione simili feriatur. quae & formam de paenitentibus, ac viduis in proposito manentibus definitam, sub districtione ecclesiastica conseruet. Quod si quis sacerdos sciens huiusmodi personis cõmunicauerit; anno integro pacem ecclesiasticam non habebit. *Aurel. iij. c.* 16.

C A P. XXIX.

Nos hoc sequamur, quod Apostolus Paulus, vel Papa Innocentius statuit, ita dumtaxat, vt nullus sacratam Deo virginem, neque si in honore Christi vestem mutauit, tam viduam quam puellam, aut rapere, aut competere, aut sibi coniugem sociare praesumat; quia & lex Romana constituit: vt quicumque sacratam Deo virginem, vel viduam forsasse rapuerit, si postea eius de coniunctione conuenerit, capitis sententia feriatur. Item [si quis non dicam rapere, sed attentare matrimonio iungendi causa sacratas virgines, vel viduas ausus fuerit; capitis sententia feriatur. Cum etiam in chronicis habeatur, de virginibus Gentilium tempore, quae se Deae Vestae sacrauerant, postmisso proposito, & corrupta virginali gratia, legali sententia viuas in terra fuisse defossas. &c. Nos vero, quos lex perimi iubet, si cupiunt audire praeconem, volumus, si conuertantur, vt viuant. Nam tunc perimendi sunt oris gladio, & a communione priuandi, si relicta sibi decreta seniorum obseruare noluerint. &c. Qui ergo in hac pertinacia perdurare voluerint, & plus in volutabro malae conuersationis permanere, quam se de vetito coniugio separare; perenni excommunicatione damnentur. Et quicumque Episcoporum, aut presbyterorum, vel diaconorũ, aut subdiaconorum (*eos communicare praesumpserit*) ab omnibus Episcopis excommunicatus habea-

1. Tim. 5. b.

Cod. de Ep. & cle ric.

habeatur, & excludatur excusationis adinuentio, quam modo aliquae dicere meditantur, quod propterea se veste mutauerint; ne eas inferiores personae macularent: cum Childebertus, & Clotharius Reges constitutionem legum hac de re custodierint, & seruauerint, quam nunc domnus Charibertus † Rex successor eorum praecepto suo roborauit; vt nullus, vllam nec puellā, nec viduam, absque parentum voluntate tradere, aut accipere praesumat. &c. T*uron. ij. c. 21.*

CAP. XXX.

Sacrarum virginum neque per raptum, neque per competitiones aliquas quisquam coniugia sortiatur, similiter de earum *(erit)* coniunctionibus abstinendum; & hi, qui eas rapere, aut competere voluerint, a communione sunt remouendi, quae vestium commutatione, tam viduae, quam puellae religionē, paenitentiam, aut virginitatem publica declaratione fuerint professae. Quod si contra dicta quis venerit, & sacerdotem suum audire neglexerit; & in praesenti a communione catholicae Ecclesiae habeatur extraneus, & perpetuo anathemate feriatur. P*aris. c. 5.*

CAP. XXXI.

Quae in domibus propriis tam puellae, quam viduae commutatis vestibus cōuertuntur, cum his, quibus coniugio copulantur, Ecclesiae communione priuentur. Sane si culpam sequestratione sanauerint, ad communionis gratiam reuocentur. *Aurel. v. c. 19.*

CAP. XXXII.

32. q. 2. c. vlt. hoc idem.

Si quis propositum castitatis viduae, vel virginis impedierit, a sancta communione, & a liminibus ecclesiae habeatur extraneus. *Tolet. iij. c. 10. Burch. lib. 8. cap. 44. Iuo par. 7. cap. 62. decr.*

CAP. XXXIII.

De puellis, quae se Deo vouerint, & praeclarae decore aetatis ad terrenas nuptias transierint, decreuimus; vt si qua puella voluntarie, aut parentibus suis rogantib. religionem professa, vel benedictionem fuerit consecuta, & postea ad coniugium, aut ad volutabrum saeculi, quod potius stuprum est, quam coniugium iudicandū, transgredi praesumpserit; vsque ad exitum cum ipso, qui se huiusmodi consortio maculauit, communione priuetur. Quod si paenitentia ducti se sequestrauerint, quamdiu Episcopo loci illius visum fuerit, a communionis gratia suspendantur. Ita tamen, vt propter infirmitatem, aut subitaneum transitum vitae, illis miserationis intuitu, communio tunc non negetur. *Matisco. c. 12.*

CAP. XXXIV.

Si qua virgo propria voluntate, abiecta laicali veste, deuotarum more induta, castitatem seruare promiserit; vel si quis hominum vtriusque sexus, paenitentiae benedictionem expetendo, a sacerdote perceperint, ad terrena connubia sponte transierint. &c. vtrique ab ecclesiarum liminibus expulsi, ita ab omnium catholicorum communione sint separati, vt nulla prorsus eis, vel colloquij consolatio sit relicta. *Barcinon. ij. c. 4.*

CAP. XXXV.

Duo sunt genera viduarum, saeculares, & sanctimoniales. Saeculares viduae sunt, quae adhuc disponentes nubere laicalem habitum non deposuerunt. Sanctimoniales sunt, quae iam mutato habitu saeculari, sub religioso cultu in conspectu sacerdotis, & Ecclesiae apparuerunt. Hae si ad nuptias transierint, iuxta Apostolum, non sine damnatione erūt; quia se primum Deo vouentes, postea castitatis propositum abiecerunt. T*olet. iv. c. 55. Vide Tolet. vi. c. 6.*

1. Ti. 5. b.

CAP. XXXVI.

27. q. 1. si quis. c. 6.

Episcopus, presbyter, diaconus. &c. mulierem consecratam Deo violans deponatur, vti sponsam Dei corrumpens; laicus excommunicetur. T*rul. c. 4.*

CAP. XXXVII.

Si clericus, vel monachus in fornicationis peccatum ceciderit, post tertiam verberationem in carcerem missus, vertentem annum ibi paenitentiam agat. Similiter & nonnanes velatae, uel sanctimoniales eadem paenitentia contineantur, & radantur omnes capilli capitis earum. Syn. *Franc. prope fin. Capitul. lib. 5. c. 2.*

CAP. XXXIIX.

Constituimus, vt nullus laicus homo Deo sacratam faeminam ad mulierem habeat. *Suesson. sub Pipino ante fin.*

CAP. XXXIX.

Si homo incestum commiserit cum Deo sacrata, aut cum matre sua, aut cum matrina sua spiritali de fonte. &c. pecuniam suam perdat, si habet; & si emendare se noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet. *Synod. sub Pipino c. 1. Capitul. lib. 5. cap. 7.*

CAP. XL.

Placuit de feminis cuiuscumque conditionis, puellis scilicet, vel viduis, quae virginitatis, siue continentiae propositum spontanee pollicentes, Deo mancipatae fuerint, & ob continentiae signum nigram vestem, quasi religiosam, sicut antiquus mos fuit in his regionibus, inductae fuerint. &c. si postea sese siue clanculo corruperint, seu publice nupserint; dignis quidem mundano iudicio corporalibus coercitae vindictis, segregentur ab inuicem, & agant cunctis diebus vitae suae paenitentiam. &c. *Foroiul. c. 11.*

CAP. XLI.

Illud necessarium visum est de monasteriis puellarum quae in quibusdam locis lupanaria potius uidentur esse, quam monasteria, propter negligentiam stipendiorum, aut certe insollertiam Praelatorum. Vnde postulandum est, vt religiosi viri ad hoc dirigantur, vt talia inquirant; & secundum religionem Deo placabilem emendare studeant. *Aquisgr.*

Aquisgr.ij.sub Ludou. part.3. cap.12.

CAP. XLII.

Admonendae Praelatae sunt, vt praeuideant, ne in ipsis monasteriis multimodi sint anguli, vel talia loca, quae sint tenebrosa, aut certe visui Praelatarum † occulta, in quibus Deus pro sceleribus inibi commissis ad iracundiam prouocetur. *Aquisgr.ij.par.3.c.14.*

† Praelator.

CAP. XLIII.

De raptoribus viduarum, ac virginum dignum duximus, vt ab vniuersis Comitib. omni nisu inuestigentur, & inuenti condigna inuectione ex auctoritate Imperiali castigentur, vt a tam illicita præsumptionis audacia ipsi coerceantur, & ceteri hoc admittere volentes terreantur. *Aquisgra.ij.sub Ludouic. par.4.cap.24.*

CAP. XLIV.

Qui sanctimoniales virgines, vel viduas rapiunt, & progressu etiam criminis in coniugium sumunt, publicae penitentiae, iuxta modum, quem praeuiderit Episcopus, subigantur. Ipsae vero locis congruis paenitentiae retrudantur, & ad habitum religionis redire cogantur. Vterque autem sine vlla spe vxoriæ copulationis peremniter maneat. Si autem, quod absit, coniugia iterare praesumpserint, acriori subdantur vindictae, & amplius propellantur. Qui si forte obedire monitis salutaribus noluerint, anathematizentur. *Melden.c.67.Burch.lib.8.cap.52.Iuo par.7.cap.30. decr.*

CAP. XLV.

Illae, quae quasi sanctimoniales sub velamine religionis degere cognoscuntur, sed potius iuxta Apostolum in deliciis viuentes mortuae in diuinis oculis computantur, libidinibusque, & ceteris carnis voluptatibus inseruire accusantur: si manifeste detegi potuerint, Episcopali auctoritate, & Regia potestate in talibus locis residere sub testimonio religioso cogantur, vbi paenitentiam si fecerint dignam, adsequantur etiam fructuo sum. Si autem manifeste detegi non valuerint, erga Ecclesiam suae opinionis malam famam legaliter purgare cogantur, & vt religiosius de cetero viuant, Episcopali decreto, & Regia potestate coerceantur. *Melden.c. 70.Burch.lib.8.c.50.Iuo par.7.c.68.decr.*

De purg. canonic.c. 3. Grego. ix. & in 1. colle.c. 2.eo.tit.

CAP. XLVI.

Feminae, quae sacro velamine sunt consecratae, si fuerint fornicatae, velamen deponere non praesumant; sed paenitentiae iugo submissae summopere decertare festinent, vt ad indulgentiae, & remissionis valeant gratiam subuenire. † *Vorm.cap.20.*

† perueni re si

CAP. XLVII.

Si viduae propositum castitatis assumpserint, aut monasterii claustris regulariter constringantur, aut domi manentes castitatem suae professionis integerrime custodiant. Quod si a proposito deuiauerint, canonicae institutionis censura corrigantur. *Magunt. sub Arnul.c.26.*

CAP. XLIIX.

Duae sanctimoniales propter suum facinus de monasterio sancti Petri sine velamine erant eiectae: sed iuxta sacros canones sancta constituit synodus; vt velamina illis redderentur, & intra monasterium in ergastulo ponerentur, paruo pane, & aqua breui, cum abundantia diuini verbi vsque ad satisfactionem fruerentur. *Meten.c.6.*

CAP. XLIX.

Si quis sacro velamine consecratam in coniugium duxerit, & post dicatã Deo propositum incesta foedera, sacrilegaq. miscuerit, vt in constitutis Gelasii Papae cap.xx. protinus aequum est a sacra communione detrudi, & nisi per publicam, probatamque paenitentiam omnino non recipi; si tamen paenituerint, transeuntibus de saeculo viaticum non negetur. In Chalced.cap.xvi, excommunicantur. &c. Syric. cap.vi. Velatae Deo.&c. Vnde verbo Domini, & canonica auctoritate in hac sancta synodo praecipimus, vt omnino separentur, & iuramento constringentur, vlterius sub vno non cohabitare tecto, nec familiari frui colloquio, excepto in ecclesia, & in publico, aut pariter vllam habere communionem, vnde suspicio illecebrosi facti, iuste possit oriri. Si quae etiam inter se diuidenda sint, diuidant, & vterq. sua prouideat. *Tribur.c.23.Vid. Chalced.c.16. Gelas.ep.1.c.22. Syric.epist.1.c.6.*

27. q.1.c. 17.si quis.

CAP. L.

Si vidua propria voluntate continentiam professa, vt in Gelasii cap.xxi. legitur, eius intentio pro se reddat rationem Deo. quia sicut secundum Apostolum, si se continere non poterat, nullatenus nubere vetabatur; sic secum habita deliberatione promissam fidem pudicitiæ debet custodire. Qua auctoritate paternae suffulti sententiae, in hoc sacro conuentu sancimus, & libere iudicamus: quod si sponte velamen, quamuis non consecratum, sibi imposuerit, & in ecclesia inter velatas oblationem Deo obtulerit; velit nolit, sanctimoniae habitum vlterius habere debebit; licet sacramento confirmare velit, eo tenore, & ratione velamen sibi imponere, vt iterum possit deponere. *Tribur.c. 25.Vid.Gelas.epist.1.c.23. Burch.lib.8.c.36. Iuo lib.3.tit.17.c.10.pan.& par.7.c.55.decr.*

27.q.1.c. 8.viduas

1.Tim.5.

De regul. c.4.Greg. ix. et c.6. eo. tit. in 1. collect.

CAP. LI.

Nullus Deo deuotam virginem, nullus sub religionis habitu consistentem, siue uiduitatis continentiam professam. &c. illicito connubio, aut vi, aut consensu accipiat coniugem, quia nec verum poterit esse coniugium. *Troslei.c.8.*

CAP. LII.

Scire vos conuenit, quia blasphemiam Deo irrogat, qui cum Deo sacrata, vel cum uelata femina se commaculat. *Troslei.cap.8. prope fin. Capitul.libro 6.cap.412. hodie cap.309.*

CAP.

CAP. LIII.

Si clericus cum velata femina, vel cum sacrata Deo se commaculauerit, proprio honore priuetur. *Trosl. c. 8. prope fin. ex Capitul. lib. 6. cap. 413. hodie cap. 410.*

CAP. LIV.

27. q. 1. c. 37. Sciendum est omnibus quod Deo sacrata feminarum corpora per votũ propriæ sponsionis, & verba sacerdotis Deo consecrata templa esse, scripturarum testimoniis cõprobantur. & ideo violatores earum sacrilegi, ac iuxta Apostolum filii perditionis esse noscuntur. 1. Cor. 3. *Trosle. c. 8. in fin. ex Capitul. lib. 6. c. 414. hodie c. 311. Burch. lib. 8. c. 51. Ivo lib. 3. tit. 17. c. 19 panor. & par. 7. c. 69. decr.*

CAP. LV.

Contra nefandos insidiatores sacrarũ virginum pudicitiae. &c. neruum rigoris apponimus, statuentes; vt quicumque pudicitiam sanctimonialium cuiuscumque habitus, ausu sacrilego sollicitare praesumpserit; ab officio, si clericus fuerit; si laicus, a perceptione corporis Domini nouerit se suspensum. Qui vero sacrilegium, vel temerariũ carnis commercium cũ talibus habuerit; Ipso facto excommunicationis sententia se nouerit innodatum. Sanctimonialis vero, seu canonica, quae huiusmodi crimen flagitiosum perpetrauerit, vlterius ad officium aliquod in mo nasterio nullatenus admittatur. Sed in signũ iniquitatis suae, vltima tam in claustro maneat, quam in choro. *Conc. habit. in German. sub Conrad. Card. c. 13.*

CAP. LVI.

Canonicorum fornicatio pro matrimonio non reputetur, sed eorum coniunctio omnino diuellatur. *Basil. ad Amphiloch. epist. 2. cap. 6. Canonicos vocat clericos in canones relatos, & Monachos, & monachas virginitatem professas. Balsam.*

CAP. LVII.

De lapsis virginibus, quae vitam in honestate Domino professae sunt, deinde quoniã carnis perturbationibus subiectae sunt, sua pacta conuenta infirmarunt; Patres quidem clementer, & leniter, in eorum, qui labuntur infirmitatem se gerentes, esse admittendas censuerunt post annum ad similitudinem digamorum decernentes. Mihi videtur, quod quoniam Dei gratia procedens Ecclesia fit fortior, & ordo virginum nunc augetur; est adhibendus animus rei, quae per intelligentiam cernitur, & sententiae scripturae, quae potest ex consequentia inueniri. Viduitas enim virginitate minor est, ergo & viduarum delictum, a virginum delicto secundum est. &c. Si vidua itaque grauissimo iudicio subiecta est, vt quae fidem in Christum irritam fecerit, quid de virgine putandum est, quae est sponsa Christi, & sacrum vas Domino dedicatum? Magnum quidem est peccatum, ancillam quoque quae clandestinis matrimoniis tradit stupri domum implere, & possessorem per malam vitam iniuria afficere: sed multo est grauius sponsam fieri adulteram, & vitione cum sponso ignominia, & dedecore affecta, se incompetentibus voluptatibus tradere. Vidua itaque vt corrupta ancilla condemnatur; virgo vero adulterae iudicio subiicitur; sicut enim, qui cum aliena muliere cohabitat, adulterum nominamus, eum non prius ad communionem admittentes, quam a peccato cessauerit: ita videlicet, & in eo, qui virginem habet, afficiemur. *Basil. ep. 2. ad Amphiloch. c. 18.*

1. Tim. 5. b.

CAP. LIIX.

Quae virginitatem professa a voto suo, ac professione lapsa est, peccati adulterii tẽpus in suae vitae dispensatione complebit. Idem & in his, qui vitam monasticam profitentur, & labuntur. *Basil. ad Amphiloch. epist. 3. c. 60.*

De virginibus sacris, quae per vim fuerunt stupratae. Tit. XXIV.

CAP. I.

DE his, quae in sacro virginitatis proposito constitutae barbaricam pertulere violentiam, & integritatem pudoris, non animo, sed corpore perdidere: ea nobis seruanda videtur moderatio, vt neque in viduarum deijciantur gradum, nec in sacrarum, & perseuerantium virginum numero censeantur. Quibus si in omnibus virginalibus obseruationibus perseuerant, & castimoniae soliditatem mente custodiunt, sacramẽtorum non est neganda communio: quia iniustum est, eas in eo vel argui, vel notari, quod non voluntas admisit, sed vis hostilis eripuit. *Leo epist. 85. ad episcop. Afric. c. 2. in fine.*

CAP. II.

32. q. 5. c. 14. Illae famulae Dei, quae integritatem pudoris oppressione barbarica perdidere, laudabiliores erunt in humilitate, ac verecundia, si se incontaminatis non audeant comparare virginibus. Quamuis enim omne peccatum ex voluntate nascatur; & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui; minus tamen eisdem oberit, si quod potuerunt animo non amittere, doleant se vel corpore perdidisse. *Leo ep. 85. ad Episcopos Afric. c. 5.*

Ne sanctimonialis habitet cum Episcopo, aut presbytero, aut quocumque alio viro. Tit. XXV.

CAP. I.

NEque hoc silendũ est, peruenisse ad nos, per diuersa loca Italiae, & Longobardorum partes, sacerdotes cum sanctimonialibus feminis, id est monachis, habitare. Quod nefarium est dicere, vel audire &c. Vbi enim talis fuerit commorantium habitatio, antiqui hostis stimuli non desunt. Vnde omnino canen-

cauendum est, ne fallant, & impleatur in eis Prophetae dictum: Sacerdotes eius contaminant sancta, & reprobant legem. &c. *Zach. in syn. Rom. c.* 15.

Ezec. 22.

CAP. II.

Qui virginitatem profitentur, bigamorum definitionē sequantur, si praeuaricentur. Virgines, quæ vti sorores cum aliquibus viuunt, prohibemus. A*ncyr. c.* 19. *Raban. c.* 4. *de paenit. Iuo p.* 6. *c.* 351. *decr. Tarrac. lib.* 1. *c.* 110.

27. q. 1. quotquot. 24.

CAP. III.

Episcopus, vel quilibet clericus sororem, aut filiam virginem dicatam Deo tantum secum habeat, extraneam vero nequaquam. *Elib. cap.* 27.

CAP. IV.

Nullus, nullaque sanctimoniae, & virginitati deseruiens, propter blasphemiam Ecclesiae, in vna domo cum extraneis commoretur. &c. Qui nolunt nubere, & pudicitiae meliorē eligunt partem, non solum nō habitare simul, sed nec habere ad se aliquem accessum (*debent.*) hoc & lex iubet, & in singulis conciliis statutum est. &c. Si laici sunt, post commonitionem, si cōtempserint, a communione separentur. &c. Pari sententia teneantur, qui cum viduis commorantur, & nulla secum germanitate coniuncti sunt. &c. *Carth.* I. *cap.* 3. & 4.

CAP. V.

In cubiculo Episcopi, presbyteri, diaconi, atque caellario, vel familiari quolibet seruitio, neque sanctimonialis vlla, neque extranea mulier, neque ancilla vllo modo admittatur. &c. A*ruer. c.* 16.

CAP. VI.

Nullus clericorum Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam, pro confirmatione rerum in domo sua stabilire praesumat. &c. Si fecerit, excommunicetur. *Turo. ij. cap.* 11.

Ne quispiam praeficiatur monasterijs sanctimonialium iniussu Episcopi: neve ipse Praefectus familiariter versetur cum eis. Tit. XXVI.

CAP. I.

Qui religiosis feminis praeponendus est, ab Episcopo loci probetur. *Carth. iv. c.* 97. *Burchar. lib.* 8. *c.* 76. *Iuo par.* 7. *c.* 94. *decr.*

18. q. 2. c. 11.

CAP. II.

Monasteria virginum in prouincia Baetica monachorum administratione, ac praesidio gubernentur. &c. remoti tamen ab earum familiaritate, nec vsque ad vestibulum habeant accedendi licentiam. Sed neque Abbati, vel ei, qui praeficitur, extra eam, quae praeest, loqui virginib. Christi aliquid, quod ad institutionem morum non pertineat, licebit; neque cum ea sola, qui praeest, frequenter, eis loqui oportet, sed sub testimonio duarum, vel trium sororum, ita vt rara sit accessio, & breuis omnino locutio. &c. Vnus monachorum probatissimus eligatur, cuius curae sit, praediis earum, rusticis vel vrbanis intendere, fabricas extruere, & si quid aliud est, ad necessitatem monasterii prouidere. &c. Is qui ab Abbate praeponitur, iudicio sui Episcopi comprobetur. vestes autē illae eisdem coenobiis faciant, a quibus tuitionem expectant, & ab iisdem denuo laborum fructus, & procurationis suffragium recepturae. Si qui autem monachorum hanc ordinationem contempserint, aut qualibet inertiae dissolutione neglexerint, sciant, quod eorum temeritas, atque superbia excommunicationis sit plectenda censura. H*ispalen. ij. c.* 11.

18. q. 2. c. 24. In decima.

Monachi, & sanctimoniales, horas canonicas cantent. Tit. XXVII.

CAP. I.

Vnus, atque idem psallendi ordo in matutinis, vel uespertinis officiis teneatur, & non diuersae, ac priuatae monasteriorum consuetudines contra ecclesiasticas regulas sint permixtae. *Brac. j. c.* 19. *Vide Tolet. iv. c.* 2.

Dist. 12. placuit. c. vlt.

CAP. II.

Abbatibus indultis officiis, quae iuxta voluntatem sui Episcopi regulariter illis implenda sunt, cetera officia publica, id est, uesperas, matutinum, siue missam, aliter, quam in principali ecclesia celebrare non liceat. &c. T*olet. xi. c.* 3.

Dist. 12. de his. c. 13.

CAP. III.

Sanctimoniales in monasterio constitutae habeant studium in legendo, & in cantando, in psalmorum celebratione, siue oratione: & horas canonicas, matutinam videlicet, primam, tertiam, sextam, nonam, uespertinam, completoriam pariter celebrent. *Cabil. sub Carol. c.* 59. *Magun. sub Rab. c.* 16. *Burch. lib.* 8. *c.* 77. *Iuo par.* 7. *c.* 95. *decr.*

CAP. IV.

Damasus constituit, ut psalmi die, noctuque canerentur per omnes ecclesias; qui hoc praecepit presbyteris, Episcopis, ac monasteriis. *Ex Pontif.*

Monachi ascendere possunt ad sacros ordines, si Episcopus, & Abbas assensum præbeant. Tit. XXIIX.

CAP. I.

Praepositus monasterii ordinatus presbyter ab Episcopo, potest ordinare lectorē in suo monasterio. *Nicae. ij. c.* 14. *Iuo p.* 5. *c.* 376 *idecr. Caesar. lib.* 9. *c.* 21.

Dist. 69. c. 1. 18. q. 2. c. 5. Quam sit p. vlt.

CAP. II.

Pariter custodiendum est, ut inuito Abbate, ad

te, ad ordinanda alia monasteria, aut ad ordines sacros, uel clericatus officium, tolli exinde monachi non debeant: sed si abundantes fuerint, qui ad celebrandas Dei laudes, uel utilitates loci sufficiunt complẽdas; de his, qni superfuerint, offerat Abbas corã Deo, quos digne potuerit inuenire. Qnisqnis autem ex monasterio ad ecclesiasticum ordinem peruenerit, ulterius illic nec potestatem aliqnam, nec licentiam habeat habitandi. *Greg. in synodo Lateran. de monach. nigr. c. 3.*

CAP. III.

Nulli filii concubinarum ad ordines, nel aliquos honores ecclesiasticos promoneantnr, nisi monachaliter, nel canonice uixerint in Ecclesia. *Vrb. ij. in conc. Claram. c. 11.*

CAP. IV.

Ne filii presbyterorum diaconorum, uel subdiaconorum canonicorum ad ordines, uel ad alios honores ecclesiasticos promoueantur, nisi monachus, uel regularis canonicus fuerit. *Vrban. ij. in syn. Claram. c. 25.*

CAP. V.

Presbyterorum filios a sacris altaris ministeriis remouendos decernimus, nisi aut in coenobiis, aut in canonicis religiosae probati fuerint conuersari. *Vrban. ij. in syno. apud Melfiam. c.* 14. *Inno. ij. in conc.* Rom. c. 15. *Iuo lib. 3. tit. 5. c.* 10. *panor. & par. 6. c.* 410. *decre.* Caesar. *lib. 8. cap.* 54.

CAP. VI.

16. q. 1. c. 29.

Monachos, quos morum granitas, & uitæ, ac fidei institutio sancta commendat, clericorum officiis aggregari & optamus, & uolumus; ita ut qui intra tricesimum annum ætatis sunt digni, in minoribus per gradus singulos crescente tempore promoueantur ordinibus, & sic ad diaconatus, uel presbyterii insignia maturae aetatis consecratione perueniant, nec per saltus ad Episcopatus culmen ascendant, nisi in his eadem, quae singulis dignitatibus superius praefiximus, tempora fuerint custodita. *Syrici. epist. 1. c. 13. Iuo part. 6. c. 53. decr. Ansel. li. 7. c. 101. in addit.*

CAP. VII.

16. q. 1. c. 3.

De monachis, qui din morantes in monasteriis, si postea ad clericatus ordinem peruenerint, non debere eos a priore proposito deuiare. aut enim sicut in monasterio fuit, & qnod diu seruauit, id in meliori gradu positus amittere non debet; aut si corruptus postea baptixatur, & in monasterio sedens, ad clericatus ordinem accedere noluerit, uxorem omnino habere non poterit; quia nec benedici cum spõsa potest iam ante corruptus: qnae forma seruatur in clericis. Maxime cũ uetus regula hoc habeat; nt quisqnis corruptus baptixatus, clericus esse uoluisset, spondeat se uxorem omnino non ducere. *Inno epist. 2. c. 10. Anselm. lib. 5. c. 67. in addit. Tarrac. lib. 6. c. 79.*

CAP. IIX.

Dist. 33. c. 6.

Laici, qui clericis iuncti sunt, aut monasteriis, ex quo baptizati sunt, hæserint. &c. nõ prohibentur huiusmodi ad clericatus sortem assumi. *Inno. epist. 4. c. 4. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 4. panor. & par. 6. c. 95. decr. Ansel. lib. 7. c. 29. Tarrac. lib. 1. cap. 129.*

CAP. IX.

Exigit dilectio tua praeceptum Apostolicae sedis, in qno Patrum decreta consentiũt; & significas, nonnullos ex monachorum coetu, quorum solitudo, quanis frequẽtia maior est, sed & laicos ad sacerdotium festinare. Hoc autem specialiter, & sub praedecessoribns nostris, & nuper a nobis interdictum constat. &c. Quis ille tam arrogans, tam inpudens inuenitur, vt in caelesti militia, quae propensius ponderanda est, & sicut aurum repetitis ignibus exploranda, statim dux esse desideret; cum tiro ante non fuerit? & prius velit docere, quam discere? *Zosim. epist. 1. in prin. Ansel. lib. 6. c. 24.*

Dist. 59. si officia. c. 2.

CAP. X.

Si quis de religioso proposito, & disciplinis monasterialibus eruditus, ad clericale munus accedat, in primis eius vita praeteritis acta temporibus inquiratur, si nullo graui facinore probatur infectus. &c. Vt si his omnibus, quae sunt praedicta, fulcitur, continuo lector, vel notarius, aut certe defensor effectus, post tres menses exsistat acolythus, maxime si huic ætas etiam suffragatur. sexto mense subdiaconi nomen accipiat; ac modestae conuersationie, honestaeque voluntatis existit, nono mense diaconus, completoque anno sit presbyter; cni tamen, quod annorum interstitia fuerant còllatura, sancti propositi spõte suscepta doceatur praestitisse deuotio. *Gelas. epist. 1. c. 3. Iuo par. 3. c. 143. decr.*

Dist. 77. c. 8.

Dist. 77. monachus c. 9.

CAP. XI.

Si qnis ab alieno monasterio suscipit aliquem, & ad clernm promouet, vel monasterio suo Abbatem constituit: Episcopus, qui id facit, separatus ab aliorum communione, sui populi communione contentus sit; ille autem neque clericus, neque Abbas sit. *Carth. c.* 81. G. *Carth. v. cap.* 13. L. *Afri.* 47. L. *Caesar. lib. 9. cap. 25.*

Dist. 58. si quis alienus. c. 2.

CAP. XII.

16. q. 1. c. 33.

Monachi etiam vagantes ad officinm clericatus, nisi eis testimonium Abbas suas dederit, nec in ciuitatibus, nec in parochiis ordinentur. &c. Si necesse fuerit clericnm de monachis ordinari, cum consensu, & voluntate Abbatis praesumat Episcopus. *Agath. c. 27. Iuo par. 3. c. 157. decr.*

CAP. XIII.

16. q. 1. c. 34.

De monachis id obseruari placuit, quod synodus Agathensis decreuit, hoc tantum adiiciendo, vt [cum pro ecclesiae vtilitate aliquos Episcopus probauerit, in clericatus officio promouendos, cum Abbatis voluntate debeant ordinari. *Ilerd. c. 3. Vid. Agathen. cap. 27.*

CAP.

CAP. XIV.

Filii presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati ad sacros gradus non prouehantur; nisi aut monachi fiant, aut in congregatione canonica regulariter viuentes. Praelationes vero nullatenus habeant. *Pictau. c. 8. Tarac. lib. 6. c. 83.*

Dist. prof. byter. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. XV.

Si quis Abbas sibi presbyterum, vel diaconum ordinari petierit, de suis eligat, qui dignus sit sacerdotio fungi. *Ex regula sancti Benedicti apud synodum Lemouicen. act. 2. prope fin.*

Monachi, qui ad Episcopatum ascendunt, vti debent vestitu monachali. Tit. XXIX.

CAP. I.

Illos, qui reuerenter monasticam vitam sectati sunt, & Episcopalem meruerūt honorem, conseruare schema, & amictum monachicorum indumentorum, & ipsam beatam vitam, decernimus. & nullus omnino habeat potestatem deponere iam dictum schema, propter typhum, & arrogantem voluntatem, Nec † per hoc inueniatur proprior. Sicut enim continuae palliorū amictus studiosum, & suae gloriae deditum demonstrat. Episcopum: ita & hic depositio, ac denudatio monachici habitus, nihilominus eisdem submittit criminibus eum, qui hoc fecisse captus extiterit. Quisquis ergo Episcopus praeter definita, sibi scripto tempore se pallio induerit, aut monasticarum vestium schema deposuerit; aut corrigatur, aut a Patriarcha proprio deponatur. *Syn. iix. CP. sub Had. ij. c. 27.*

† ne

CAP. II.

Pontifices in publico, & in ecclesia superindumentis lineis omnes vtantur, nisi monachi fuerint, quos oportet deferre habitū monachalem. *Inno. iij. in con. gen. Lat. c. 16.*

De vita, & hon. c. 15. Greg. ix. & c. 4. eo. tit. in 4. collect.

Etiam clerici possunt monachi fieri. Tit. XXX.

CAP. I.

Si quis Episcopus, vel alius Pontificalis dignitatis, monachorum vitam velit agere, & paenitentiae: non possit Pontificalem dignitatem resumere. Nam monachorum status humiliationis habet rationem, & disciplinae; non doctrinae, & praelationis; neq; aliorum pastor esse debet, sed pasci censetur. Quamobrem, ut dictum est, sancimus, vt nemo deinceps ex Pontificali dignitate, & pastorali cura in ouium, & paenitentium locum seipsum submittat. &c. *Synodus CP. ix. sub Ioanne iix. can. 2. Iuo part. 7. c. 149. decr. Caesar. lib. 9. c. 62.*

7. q. 1. hoc nequaquā 41.

CAP. II.

Suggestum est nobis, quod pro praeteritis laboribus, & infestationibus nonnulli vestrum assignatas sibimet, & a Deo commissas relinquunt plebes, & in futuro plures relinquere velint eas, quas tueri debent, ecclesias, & pro quibus sibi commissis laborare negligant, & monasteriorum se quieti contradere festinent; & vacationem ab Episcopatus laboribus eligere, & silentio, atque otio uitam degere magis appetant, quam in his, quae sibi commissa sunt, permanere. &c. Attendite itaque vobis, & omni gregi, in quo vos Spiritus sanctus constituit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit proprio sanguine; vt non sit, qui vos decipiat, aut seducat in subtilitate sermonis; vt plebes vobis commissas relinquatis, & quieti vos tradatis, & vt vos solummodo saluetis, & filios orphanos relinquatis. *Liber. epist. 2. ad omnes Episcopos, post prin. Tarrac. lib. 6 cap. 110.*

7. q. 1. hoc nequaquā 41. — *Act. 20. f.*

7. q. 1. c. 46.

CAP. III.

Clerici, qui monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberos eis ab Episcopo in monasteriis largiri oportet ingressus, nec interdici propositum eorum. *Tolet. iv. c. 49. Burch. lib. 8. c. 21. Iuo par. 9. c. 371. decret. Ansel. lib. 7. c. 179. & in Rom. post lib. 13. cap. 64.*

19. q. 1. c. vnic.

CAP. IV.

Liceat Christiano ascecticam vitam eligere, & tempestatem curarum vitae effugere, & in monasterium ingredi, ac tonsum monachi habitum accipere, etsi in aliquo crimine fuerit deprehensus. Saluator enim noster ait: Eum, qui venit ad me, non eijciam foras. nemo igitur prohibeatur illic esse, & paenitere. *Trul. 43.*

Ioan. 6. d.

CAP. V.

Paulus Patriarcha CP. Episcopatui renunciauit, monachicam eligens vitam. *Constantinus, & Irene ep. ad syno. Nicae. ij. post prin. apud eandem syn. act. 1. post prin.*

De monachis, & sanctimonialibus ab instituto vitae cursu discedentibus. Tit. XXXI.

CAP. I.

Monachi, qui relinquunt suum habitum vel absque licentia sui Abbatis vagantur, non recipiantur. *Gregor. vij. in synod. Roman. ann. incer. cap. 21.*

CAP. II.

Propositum monachi proprio arbitrio, aut voluntate susceptum, deseri non potest absq. peccato. Quod enim quis vouit Deo, debet & reddere. Vnde qui relicta singularitatis professione ad militiam, vel ad nuptias deuolutus est, publicae paenitētiae satisfactione purgandus est. quia etsi innocens militia, & honestum potest esse coniugium; electionem tamen meliorum deseruisse transgressio est. *Leo. epist. 70. alias epist. 90. c. 13. ad Rustic. Nar-*

20. q. 3. c. 1.

stit. Narbon. Episcopum. Vid. Tribur. cap. 26. Burch. lib. 8. c. 8. Iuo lib. 3. tit. 16. c. 9. panor. & par. 7. c. 19. decr. Ansel. lib. 7. c. 196. & lib. 11. cap. 147.

20. q. 1. c. 2.

CAP. III.

Addidisti adhuc: quod si pater, vel mater filium, vel filiam intra septa monasterii in infantiae annis, sub regulari tradiderit discipline; vtrum liceat eis, postquam pubertatis impleuerint annos, egredi, & matrimonio copulari. Hoc omnino euitamus: quia nefas est vt oblatis a parentibus Deo filiis voluptatis fraena laxentur. *Grego. in epist. 6. ad Augustin. prope fin. Gregor. iij. epist. 4. ad Bonifa. Vorma. c. 22. Iuo par. 7. cap. 25. decret.*

CAP. IV.

Dist. 50. c. vlt.

Hi, qui post sanctam religionis professionem apostatant, & ad saeculum redeunt, & postmodum paenitentiae remedia non requirunt; sine paenitentia communionem penitus non accipiant. quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti, & quicumq. ille sit, post paenitentiam saecularem habitum non praesumat. Quod si praesumpserit, ab Ecclesia alienus habeatur. *Arel. ij. c. 25. Raban. c. 33. de paeni. Capit. li. 6. c. 139. Burch. lib. 19. c. 67. Iuo par. 15. c. 81. decr.*

CAP. V.

Quaecumque puellae seu propria voluntate monasterium expetunt, seu a parentibus offeruntur, annum in ipsa, qua intrauerint, veste permaneant. In his vero monasteriis; vbi non perpetuo tenentur inclusae, triennium in ea, qua intrauerint, veste permaneant. & postmodum secundum statuta monasterii ipsius, in loco, quo elegerint permanere, vestimenta religionis accipiant. Quae si deinceps sacra relinquentes loca, propositum sanctum saeculi ambitione transcenderint, illae, quae in domibus propriis, tam puellae, quam viduae, commutatis vestibus conuertūtur, cum iis, quibus coniugio copulantur, Ecclesiae communione priuentur. Sane si culpam sequestratione sanauerint, ad communionis gratiam reuocentur. *Aurel. v. c. 19.*

CAP. VI.

Agnes monacha agellos, & alias res ad se pertinentes, aliquibus potentibus dare voluit; vt per eorum patrocinium se posset de intra monasterii sui septa subtrahere. &c. Quaecumque ita se derelicto habitu ad illecebras saeculi, aut res suas, pro tam nequam liberationis causa, quibuscumque dare censuerit, tam illa, quā illi, qui acceperint. &c. tamdiu sint a communionis gratia sequestrati, quamdiu res ipsas eis, a quibus haec acceperant, digna paenitentia, aut satisfactione restituant. *Maisc. c. 19.*

CAP. VII.

Puellae, quae conniuentia parentum suorum, se voluntarie dedicauerint, & intra monasterium puellarum conclusionem elegerint, & se de eodem monasterio quacumque animi leuitate, aut vilitate † corporis, extra

† vtilitate f.

captiuitatis incursum, voluntate sua subtraxerint; & de conuersatione religiosa cuiuscumque vocationis spiritu, saeculi delectationes elegerint; quonsque in monasterium vnde egressae sunt, reuertātur, a communionis gratia segregentur: viaticum tamen illis miserationis intuitu praebeatur. *Lugdunen. ij. c. 3.*

CAP. IIX.

Qui a parentibus detonsi fuerunt, aut sponte sua amissis parentibus, seipsos religioni deuouerunt, & postea habitum saecularem sumpserunt; vt ijdem a sacerdote comprehensi, ad cultum religionis acta prius paenitentia reuocentur. Quod si conuerti non possunt; velut apostatae anathematis sententiae subiiciantur. Quae forma seruabitur etiam in viduis, virginibusque sacris, ac paenitentibus feminis, quae sanctimonialem habitum induerunt, & postea aut vestem mutauerunt, aut ad nuptias transierunt. *Tolet. iv. c. 54.*

CAP. IX.

20. q. 3. c. 2.

Procliuis cursus est ad voluptatem, & imitatrix natura vitiorum. Quiquis virorum, vel mulierum habitum semel induerit spontanee religiosum; aut si vir deditus ecclesiae choro, vel femina fuerit, aut fuerit delegata puellarum monasterio, in vtroque sexu praeuaricator, ad propositum inuitus reuerti cogatur; vt vir detondeatur, & puella ad monasterium regrediatur. Si autem quolibet patrocinio desertores permanere voluerint; sacerdotali sententia ita a Christianorum coetu habeantur extorres, vt nec locus eis vllus sit communionis. Vidnae quoque sicut vniuersalis synodus iam statuit, professionis, vel habitus sui desertrices, superiori sententia condemnentur. *Tolet. vi. c. 6. Burch. lib. 8. cap. 14. Iuo par. 7. c. 35. decr.*

CAP. X.

Omnibus feminis, quae iam in praeteritum religionis veste probantur indutae fuisse, nihil excusationis valeat. &c. commoneantur sane sacerdotis auctoritate, vt redeant sponte; si noluerint, ad religionis cultum reducantur; & in monasteriis redactae, excommunicationis condignae sententia feriantur. Idem quoque ordo in illarum condemnatione manebit, quae quamuis a sacerdote sanctimoniae vestem nō accepissent, ipsae tamen indutae sunt, aut in illo diu habitu consensenrunt; qui religionis esse cultus ab intuentibus crederetur, si coram Ecclesia, vel sacerdote, aut etiam competentibus testibus quandoque indutae, certis indiciis, aut testimoniis approbantur. [Omnes tamen hae, seu venientes ad primam religionem, seu post trangressum resumentes iteratam conuersionem, sicut praemissum est, & pallio capita contegant, & conscriptam, roboratamque professionis faciant scripturam, per quam ulterius non sinantur relabi ad praeuaricationis audaciam. Quae vero ex omnibus his fuerint repertae, animum aut uestem in transgressio-

27. q. 1. c. 36.

nem

nem dediſſe; excommunicationis ſententiam ferant; & rurſum mutato habitu, in monaſteriis, donec diem vltimũ claudant, ſub ærumnis arduae paenitentiae maneant religatae. *Tolet. x. c. 5. Iuo lib. 5. tit. 17. c. 65. panor.*

C A P. XI.

30. q. 2. c. 4.

De his, qui in parua aetate coram parentibus religionis habitum tenuerunt. &c. [Si in qualibet minori aetate, vel religionis tonſuram, vel religioni debitam veſtem, in vtroque ſexu filiis, aut vnus, aut ambo parentes dederint, aut nolentibus, vel neſcientibus, ſe ſuſceptam, & non mox viſam in filiis abdicauerint, ſed vel coram ſe, vel coram Eccleſia, palamque in conuentu eoſdem filios talia habere permiſerint; ad ſaecularem reuerti habitum, ipſis filiis quandoque penitus non licebit. Sed conuicti, quod tonſuram, aut religioſam veſtem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum, habitumque reuocentur, & ſub ſtrenua diſtrictione huiuſcemodi obſeruantiae inſeruire cogantur. Parentibus ſane filios ſuos religioni contradere non amplius, quam vſque ad decimum aetatis eorum annum licentia poterit eſſe: poſtea vero an cum voluntate parentum, an ſuae deuotionis ſit ſolitarium votum, erit filiis licitum religionis aſſumere cultum. Quiſquis autem, vel abolitione tonſurae, vel ſaecularis veſtis aſſumptione, detectus fuerit attigiſſe tranſgreſſionem, & excommunicationis cenſuram accipiat, & religioni ſemper inhaereat. *Tolet. x. c. 6. Burch. lib. 8. c. 1. Iuo lib. 3. tit. 6. c. 13. panor & p. 7. c. 27. dec. Anſ. lib. 11. c. 176. in Rom Caeſar. lib. 9. c. 14. Tarrac. lib. 6. c. 109.*

C A P. XII.

27. q. 1. c. 34.

Vidua, quae ſacrum capiti velamen impoſuerit, & inter ceteras velatas feminas in eccleſia orauerit, & oblationem cum illis obtulerit, ſi profeſſa eſt in eodem habitu permanere, ſpondens numquam religionis deponere velamen; a religionis obſeruantia diſcedere non praeſumat. Quod ſi praeſumpſerit, a liminibus ſanctae eccleſiae ſegregetur, donec ad emendationis remedia confugiat. *Vorma. 21. Iuo lib. 3. tit. c. 7. c. 12. panorm. & par. 7. c. 145. decr.*

C A P. XIII.

20. q. 1. c. 2.

Si pater, vel mater filium, filiamque intra ſepta monaſterii in infantiae annis, ſub regulari tradiderint diſciplina; non liceat eis poſtquam ad pubertatis peruenerint annos, egredi, & matrimonio copulari. Hoc ergo omnino deuitandum eſt; quia nefas eſt, vt oblatis a parentibus Deo filiis, voluptatum fraena laxentur. Igitur, vt praediximus, non liceat eis ſuſceptum habitum vmquam deſerere; ſed conuicti, quod tonſuram, aut religioſam veſtem aliquando habuerint, in religionis cultu, habituque, velint nolint, permanere cogantur. *Vorma. c. 22. Grego. I. in epiſt. 6. ad Auguſtin. prope fin. Greg. 14. epiſt. 4 ad Boniſ. in medio. Iuo par. 7. cap. 15. decr.*

C A P. XIV.

Quaecumque virgo ſub patrocinio ante annos xii. non coacta, ſed propria voluntate, ſacrum velamen ſibi impoſuerit, annumque, & diem, nullo repetente, velata permanſerit; ab eodem ſancto habitu vlterius non recedat, ſed ſponſa vero Regi Chriſto, immaculato agno, vlterius incorrupta, & immaculata deſeruiat. Si vero idem patronus poſt annum, & diem, ſanctum propoſitum corrumpere, & velatam ſtuduerit repetere, atq. Chriſto ſuam ſponſam rapere, ſecundum praeſtituta canonum praeiudicamus, vt vires non obtineat, ſed Chriſto Regi ſuam ſponſam relinquat. &c. *Tribur. cap. 24.*

C A P. XV.

Si monachus fuga regularis diſciplinae elapſus, propoſitum ſanctitatis calcauerit; omnimodis coercendus, & ab hominibus deteſtandus, atque omni onere eſt grauandus: vt ſaltem rubore verecundiae confuſus, & onere paupertatis afflictus, redeat, quem relicta ſingularitatis profeſſione inimicus tenebat. Si autem tam irreuerens, & pertinax eſt, vt ad monaſterium redire, & propoſitum monachi reluctauerit obſeruare; impleantur ſuper eum conſtituta, quae de eo ſcripta ſunt in ſancto canone in concilio Chalcedon. cap. iv. Papae Syricii vi. Leonis xxvi. quatenus retruſus ergaſtulo, decoqui poſſit paenitudinis igne purgatorio. *Tribur. cap. 26. Vid. Syric. ep. 1. c. 6 Leo ep. 90. cap. 12.*

C A P. XVI.

Qui voluntarii, & ſecundum regulam ſancti Benedicti, habitum monachi ſuſceperunt, & poſtea voluntarii dereliquerunt, communione fidelium priuentur, vſque ad emendationem dignam. Et ſi Abbates, vel alii monachi uolunt eos ſuſcipere; maneant cum clericis in monaſtrriis, vel apud clericos in habitu monaſtico, & reuerentia, atq. abſtinentia. *Bituric. c. 23. apud ſyn. Lemouicen. act. 2.*

De variis rebus, quas monachi facere prohibentur. Tit. XXXII.

C A P. I.

De appel. 26. Greg. ix. c. 42. eo tit in 1. collect.

PRaecipue in locis religioſis hoc volumus obſeruari; ne monachi, ſiue quicumque religioſi, cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi; contra regularem Praelati ſui, & Capituli diſciplinam, appellare praeſumãt; ſed humiliter, ac deuote ſuſcipiant, quod pro ſalute ſua, utiliter eis fuerit iniũctum. *Alex. iij. in conc. Lat c. 6. in fine.*

C A P. II.

18. q. 2. c. 25.

Pernicioſam, & deteſtabilem conſuetudinem quarundam mulierũ, quae licet neque ſecundum regulam B. Benedicti, neq. Baſilii, aut Auguſtini viuunt, ſanctimoniales tamen vulgo cenſeri deſiderant, aboleri decernimus.

nimus. Cum iuxta regulam degentes in coenobiis, tam in ecclesia, quam in refectorio communiter esse debeant; propria sibi aedificant receptacula, & priuata domicilia, in quibus sub hospitalitatis velamine, passim hospites minus religiosos contra sacros, & bonos mores suscipere nullatenus erubescũt. &c. Hoc tam inhonestum, detestandumque flagitium, ne vlterius fiat, omnimodis prohibemus, & sub poena anathematis interdicimus. *Innoc. ij. in syn. Rem. c. 20. aliis cap. 26. Vide Eugen. iij. in syn. Rem. c. 4.*

C A P. III.

16. q. 1. c. 19. adijcimus.

Praeter Domini sacerdotes, nullus andeat * docere, * praedicare, seu monachus, siue ille sit laicus, cuiuslibet sententiae nomine glorietur. *Leo ep. 42. vel 61. in fine. ad Theodor. Episcop. & 91. vel 60. in fine, ad Maximum Antioch. Episcopum. Burc. li. 2. c. 158. Iuo par. 6. c. 249. decr. Anselm. lib. 7. c. 130. & in Rem. post lib. vlt. c. 68.*

C A P. IV.

27. q. 1. c. 32.

Monacho orarium in monasterio, vel zonas habere non liceat. *Aurel. c. 16. al. 20. al. 22.*

C A P. V.

Nullus sacerdotum, ac monachorum colligere alium in lecto suo praesumat; nec liceat monachis caellas habere communes, vbi aut bini maneant, aut peculiare reponi possit. Sed schola labore communi construatur, vbi omnes iaceant, aut Abbates, aut Praeposito imminente; vt dum duo, vel tres vicissim & legant, & excubent, alii consolentur, vt non solum sit custodia corporum, sed & surgat pro lectione assidua, profectus animarum. *Turo. ij. cap. 15.*

C A P. VI.

Non licet Abbati filios de baptismo habere, nec monachis commatres habere. *Antiss. cap. 25.*

Ne monachi negotijs saecularibus dent operam. Tit. XXXIII.

C A P. I.

Dist. 86. peruenit. c. vlt.

Episcopus, clericus, monachus non conducat possessiones alienas, vel accipiat administrationem rerum saecularium, nisi ex legibus vocetur ad impuberis inexcusabilem tutelam, aut Episcopus vrbis commiserit ei curam rerum ecclesiasticarum, aut pupillorum, & viduarum, quae carent defensore, & earum personarum quae indigent ecclesiastico auxilio. Si quis contra audeat, ecclesiasticis poenis subiaceat. *Chalc. cap. 3. Vide ibi. c. 4. & act. 6. c. 2. Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 28. Capitul. lib. 1. cap. 22. Burch. lib. 2. c. 145. Iuo par. 6. c. 218. decr. Ansel. li. 6. c. 181. in Rom.*

C A P. II.

20. q. 3. eos. 3.

Semel in clero ordinatos, aut monachos factos, neque ad militiam, neque ad dignitatem saecularem venire oportet. Qui id fecerint, neque paenituerint, vt ad partes Dei reuertantur, anathematizentur. *Chalc. c. 7. Vid. Ap. 83. Aquisgr. c. 85. Tribur 27. Capitul. lib. 1. c. 26. Burch. lib. 8. c. 4. Iuo par. 7 c. 28. decre. Caesar. lib. 9 cap. 17.*

C A P. III.

Ne clerici, vel monac. cap 3 Grego ix. c. 1 eo. ti. in 1. coll. Iob 39. Abac. 1.

Non magnopere antiqui hostis inuidia infirma membra Ecclesiae praecipitare laborat; sed manum mittit ad desiderabilia eius, & electos quosque nititur supplantare, dicente scriptura, Escae eius electae, multorum siquidem casus operari se reputat, vbi pretiosius aliquod membrum Ecclesiae sua fuerit calliditate detractum. Inde nimirum est, quod se in angelũ lucis more solito transfigurans, sub obtentu languentium fratrum consulendi corporibus, & ecclesiastica negotia fidelius pertractandi, regulares quosdam, ad legendas leges, & confectiones physicas ponderandas, de claustris suis educit. vnde ne sub hac occasione scientiae, spirituales viri mundanis rursum actionibus inuoluantur, & in interioribus ex eo ipso deficiãt, ex quo se aliis putant in exterioribus prouidere; de praesentis concilii assensu statuimus, vt nullus omnino post votum religionis, post factam in aliquo religioso loco professionem, ad physicam, legesve mundanas legendas permittatur exire. Si vero exierit, & ad claustrum suum infra duorum mensium spatium non redierit, sicut excommunicatus ab omnibus euitetur, & in nulla causa, si patrocinium praestare tentauerit, audiatur. Reuersus autem in choro, capitulo, mensa, & ceteris, vltimus fratrum semper existat, & nisi ex misericordia forsan Apostolicae sedis totius spem promotionis amittat. *Alex. iij. in conc. Turonensi c. 8. post conc. Later. par. 27. c. 2.*

C A P. IV.

c. 1. de posul Greg. ix. & in 1. coll. c. 4. ne cle vel mon. Gregor. ix. & in 1. coll. c. 3. eo. tit

Clerici coram iudice saeculari aduocati in negotiis fieri non praesumant. &c. nec procurationes villarum, aut iurisdictiones etiam saeculares sub aliquibus Principibus, vel saecularibus viris, vt iustitiarii eorum fiant clericorum, quisquam existere praesumat. Si quis aduersus hoc venire tentauerit, &c. & saeculariter agit; ab ecclesiastico fiat ministerio alienus. &c. Districtius autem decreuimus puniendum, si religiosorum quisquam aliquid praedictorum audeat attentare. *Alex. iij. in conc. Lat. c. 12.*

C A P. V.

De fideiu. c. 4. Greg. ix c. 1. eo. titu in 4. collect.

Quod quibusdam religiosis a sede Apostolica est prohibitum, volumus, & mandamus ad vniuersos extendi; ne quis videlicet, absque Abbatis, & maioris partis sui Capituli licentia, pro aliquo fideiubeat, vel ab alio pecuniã mutuo accipiat, vltra summam communi prouidentia constitutam. Alioqui non teneatur Conuentus pro his aliquatenus respondere, nisi forte in vtilitatem

domus

domos manifeste constiterit expendisse. & qui contra statutum istud venire praesumpserit, grauiori disciplinae subdatur. *Innoc. iij. in conc. gen. Lat. cap. 59.*

CAP. VI.

Praua consuetudo, prout accepimus, & detestabilis inoleuit; quoniam monachi, & regulares canonici, post susceptum habitum, & professionem factam, spreta bonorum magistrorum Augustini, & Benedicti regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiscunt. &c. Vt ergo ordo monasticus, & canonicus Deo placens in sancto proposito inuiolabiliter conseruetur, ne hoc vlterius praesumatur, auctoritate Apostolica interdicimus. &c. *Innoc. ij. in conc. Rom. c. 6. in fine panor. Iuonis.*

CAP. VII.

2. q. 7. c. 54. Nullus monachus saecularia, aut ecclesiastica negotia perturbare praesumat; quia mortua in talibus vox est eorum. *Pelag. ij. epist. 3. post prin. Ansel. lib. 5. cap. 63. in Rom. Caesar. lib. 9. c. 6.*

CAP. IIX.

16. q. 1. c. 35. Monachi a monasterio egredientes, ne aliquod ministerium ecclesiasticum praesumant agere prohibemus, nisi forte eũ Abbatis imperio. nullus eorum forensis negotii, susceptor, vel executor existat, nisi quod monasterii exposcit vtilitas, Abbate imperante. Canonum ante omnia Gallicanorũ de his constitutione seruata. *Tarr. c. 11.*

CAP. IX.

Hoc & de Abbatibus, & de presbyteris, & diaconibus, & maxime monachis obseruandum est: vt ad forum, neque vbi publice negotia iudiciaria exercentur, non pergãt. &c. *Cabilo. sub Carolo c. 11.*

CAP. X.

Neque presbyteri, neque diaconi, neque monachi villici fiãt. *Cabilo. sub Carol. c. 12.*

CAP. XI.

Decreuimus, sicut sancta regula dicit; vt monasterium, vbi fieri possit, per Decanos ordinetur: quia illi praepositi saepe in elationem incidunt, & in laqueum diaboli. Monachi ad saecularia placita nullatenus veniãt, neque ipse Abbas sine consensu Episcopi sui. & cum necessitas exigit, tunc per iussionem, & cõsilium Episcopi illuc vadat. nequaquam tamẽ contentiones, aut litea aliquas ibi mouere praesumat; sed quidquid quaerendum, vel etiam respondendum fit, per aduocatos suos hoc faciat. Abbates, & monachi vsq. ad interrogationem silentium habeat; & cum interrogantur, cum humilitate, & reuerentia respondeant, alias quaerelas omnino deuitent. In eorum claustro permaneant. &c. *Magunt. c. 12.*

CAP. XII.

c. 1. ne cle ric. vel mo nac. Greg. ix. & in 2. collect. Ministri altaris Domini, vel monachi a negotiis saecularibus abstineant. Sũt autem haec. &c. In regula sancti Benedicti praecipitur praeuiderẽ, per quorum manus negotium monasterii transeat. &c. Apostolus ait: Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus. *Magunt. c. 14. Magun. sub Raban. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burchar. lib. 8. c. 90. Iuo par. 7. cap. 108. decret.* 2. Tim. 2. 4.

CAP. XIII.

Monachi ad placita saecularia nullatenus vadant. *Rem. cap. 29.*

CAP. XIV.

Nemo sacerdotum, vel monachorum negotiis illicitis se implicet, quomodo scriptum est. Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus. *Rem. c. 30.* 2. Tim 2. 4.

CAP. XV.

Comperimus nonnullos presbyteros, & monachos desertores ordinis sui, quod non sine magno animi maerore prosequimur, adeo uillicationes, & negotiationes, diuersaque turpia lucra spectare, vt illud videatur complerum, quod dicitur: Et erit sicut populus, sic sacerdos. Quod & leges diuinae, & iura canonica condemnant, quantumque etiam id religioni Christianae contrarium fit, manifestum est. &c. In concilio quoque Chalcedonens. titulo tertio legitur. Peruenit ad sanctam synodum. &c. de monachis specialiter titul. iv. Monachos vero. &c. His ita premissis, oportet, ut Episcopi suae parochiae sacerdotes, & monachos a memoratis illicitis actionibus, sua auctoritate compescant: transgressores vero censura canonica corripiant, qua dicitur. Transgredientem vero hanc definitionem nostram excommunicatum esse decreuimus, ne nomen Dei blasphemetur. *Parisiensis sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 28.* Esa. c. 24.

CAP. XVI.

c. 1. ne cle ric. vel mo nac. Greg. ix. & in 2. collect. Monachi a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt negotia saecularia, de his tamen panca perstrinximus: ad quae pertinet omnia libido, non solum immunditia carnis, sed etiam in omni carnali concupiscentia; quidquid plus iusto appetit homo, turpe lucrum, munera iniusta accipere, vel etiam dare pro aliquo saeculari, cum quaestu; pretio aliquem conducere: contentiones, & lites, vel rixas amare; in placitis saecularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum; conductores, aut procuratores esse saecularium rerum, turpis verbi, uel facti ioculatorem esse, vel iocum saecularem diligere, aleas amare; ornamentum inconueniens proposito suo quaerere; in deliciis uiuere uelle; gulam, & ebrietatem sequi; pondera iniusta, uel mensuras habere; negotium iniustũ exercere. nec tamen iustum negotium est interdicendum, propter necessitates diuersas; quia legimus sanctos Apostolos negotiatos esse, & in regula sancti Benedicti praecipitur praeuidere, per quorum manus negotium monasterii transeat. canes, & aues sequi ad uenandum; in comessationibus, & uinolentiis nimijs

nimiis incumbere; superfluitatem in quibuslibet rebus nolle fugere. Quae omnia ministris altaris interdicimus, hortantes eos seruare illud Apostolicum; Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus. &c. *Magun sub Rabano c.*13. *Magunt.*1.*cap.*14. *Capitul.lib.*7.*c.*172. *in addit. Burch lib.*8.*c.*90.*Iuo par.*7.*c.*108. *decr.*

2.Tim.2.

CAP. XVII.

Monachos passim, & quasi absque canonicae auctoritatis iugo effraenatos per saecularia negotia minime oportet discurrere, & vilicis, atque saecularibus curis inseruire, sed secundum institutionem canonicam, in quibus renuntiauerunt, contentos esse; & neque saecularibus, neque ecclesiasticis negotiis, nisi in causa necessitatis, accepta tamen proprie ciuitatis Episcopi licentia, interesse. *Aquisgr.ij.sub Ludouic.part.*3.*cap.*2.

CAP. XIIX.

Ne (*monachi*) sub praetextu obedientiæ diutius villicationibus inseruiant; sed regulariter obedientiam in vicissitudine sua peragentes, secum, vt de S. Benedicto legitur, in monasterio habitent, atque se ipsos recolligant. &c. *Melden.c.*57.

CAP. XIX.

Ne monachi, vel sanctimoniales saecularibus curis, vel negotiis occupentur; ne pompas mundiales requirāt; ne ecclesiastica iura inquietent; sed iuxta proprietatem sui vocabuli, quietem, & otium amplectantur. *Trosleian.c.*3.*prope fin.*

Ne simoniae locus vllus sit apud monachos, & sanctimoniales. Tit. XXXIV.

CAP. I.

1.q.1.si quis Episcopus. 8.

Mediator simoniacae ordinationis clericus a suo gradu cadat, laicus, vel monachus, anathematizetur. *Chalced.cap.*2. *Burch.lib.*1.*cap.*112.*Iuo li.*3.*tit.*9. *cap.*3.*panorm.& par.*5.*cap.*118.*decr. Ansel.lib.*6.*cap.*81.*Caesar.lib.*4.*cap.*21.

CAP. II.

Ita auaritia implicat se inter duces Ecclesiae, vt aliqui dicti pij viri, & mulieres transgressi mandata Domini, seducantur, & auro accepto faciant receptiones venientium ad sacrum ordinem, & ad vitam monasticam. & quorum initium improbandum est, omnia sunt abiicienda, vt ait magnus Basilius. Non enim licet seruire Deo, medio † Mamonae. Episcopus hoc faciens, vel Praepositus, vel alius clericus; vel cesset, vel deponatur, iuxta canonem 11. Chalcedon. Praeposita vero eiiciatur a monasterio, & alteri monasterio tradatur ad paenitentiam. Eodem modo Praepositus, nisi presbyter sit. Quae vero dantur a parentibus liberis dotium causa, vel quia ipsorum liberorum sunt, confitentibus his, qui offerunt, ea esse consecrata Deo: iubemus, vt siue maneant, siue recedant inde, ea permaneant monasterio, nisi Praepositi sit culpa. *Nicae.ij.cap.*19.

Mat.6.c. † atque

CAP. III.

*De simo.c.*8. *Grego. ix.& c.*7. *eo tit. in* 1.*collect.*

Non satis vtiliter in populo auaritia redarguitur, si ab iis, qui in clero constituti videntur, & praecipue, qui contempto saeculo religiosorum nomen profitentur, & regulam, modis omnibus non cauetur. Prohibemus igitur, ne ab iis, qui ad religionem transire voluerint, aliqua pecunia requiratur, neve Prioratus, aut capellaniae quaelibet monachorū aut clericorum, annua distractione vendantur, nec ab eo, qui pro regimine ipsarū committitur, pro earum commissione vllum pretium exigatur. &c. *Alex.iii.in conc. Turon. c.*6.*post conc. Later.par.*2.*c.*10.

CAP. IV.

*De simon. c.*9 *Greg. ix.& c* 8. *eo.ti.in* 1. *collect.*

In quibusdam ecclesiis locū venalitas perhibetur habere, ita vt pro Episcopis, vel Abbatibus, seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sede. &c. aliquid exigatur. &c. Ne hoc de cetero fiat, & vel pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedē. &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus. &c. *Alex.iij. in conc.Later.c.*7.

CAP. V.

*De statu monach.c.*2. *Grego. ix.& in* 1. *collect.*

Monachi non pretio recipiantur in monasterio. &c. Si quis autem exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad sacros ordines non ascendat. is autem, qui acceperit, officii sui priuatione multetur. &c. Prioratus quoque, siue obedientiae pretii datione nulli tradantur: alioqui, & dantes, & accipientes a ministerio fiant ecclesiastico alieni. *Alex. iij.in d.conc. Later.cap.*10.

CAP. VI.

*De simon. c.*39. *Gregor ix.& c.*3.*eo.tit. in* 4 *coll.*

Pro benedictionibus Abbatum nihil recipiatur. *Inno.iij.in con.gen.Lat.c.*63.

CAP. VII.

De simon. 40. *Greg. ix.& c.*4. *eo. tit. in* 4. *collect.*

Quoniam simoniaca labes adeo plerasque moniales infecit; vt vix aliquas sine pretio recipiant in sorores, paupertatis prætextu volentes huiusmodi vitium palliare: ne id de cetero fiat, penitus prohibemus. Statuentes, vt quaecumque de cetero talem prauitatem cōmiserit, tam recipiens, quam recepta, siue sit subdita, siue Praelata, sine spe restitutionis de suo monasterio expellatur, in locum artioris regulae ad agendum perpetuo paenitentiam retrudenda. De his autem, quae ante hoc synodale statutum taliter sunt receptae, ita duximus prouidendum; vt remotae de monasteriis, quae perperam sunt ingressae, in aliis eiusdem ordinis collocentur. Quod si propter nimiam multitudinem alibi forte nequiuerint cōmode collocari; ne forte damnabiliter in saeculo euagentur, recipiantur in eodem monasterio dispensatiue de nouo, mutatis prioribus locis, & inferioribus assignatis. Hoc etiam circa monachos, & alios regulares decernimus obseruandum. Verum ne per simplicitatem, vel

igno-

ignorantiam se valeant excusare; praecipimus, vt dioecesani Episcopi singulis annis hoc faciant per suas dioeceses publicari. *Inno.iij.in conc.gen.Later.c.64.*

CAP. IIX.

1. q. 1. c. 124. Nullus Episcopus grauamen, seu seruile seruitium ex vsu contra ecclesiasticam normam Abbatibus, seu clericis suis imponat, vel interdictum sacerdotale officium, pretio interueniente restituat. quod si fecerit, officii sui periculum subeat. *Greg.ij.in syn.Rom.an.6.c.10.Tarrac.lib.5.c.34.*

CAP. IX.

Nullus Abbas pretium exigere ab eis, qui ad conuersionem veniunt, aliqua placiti occasione præsumat. *Vrba.ij. in syn apud Melfiam c.7.*

CAP. X.

Nullus Episcopus, neque presbyter, vel Abbas, seu diaconus per præmium ad sacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipso honore, quem praemiis comparare præsumpserit, omnino priuetur. *Cabilo.c.16.*

CAP. XI.

16.q.7.c. 42. constit. & 20.q.3.c. vlt. Imputatur quibusdam fratribus eo quod auaritiae causa hominibus persuadeant, vt abrenuntiantes saeculo, res suas ecclesiæ conferant, &c. Episcopi, siue Abbates, qui non in fructum animarum, sed in auaritiam, & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines illectos circumueniendo totonderunt; & res eorum tali persuasione non solum acceperunt, sed potius subripuerunt; paenitentiae canonicae, siue regulari, vt puta turpis lucri sectatores subiaceant. Hi vero, qui vanis promissionibus, vel quibuslibet machinationibus persuasi, mentis inopes effecti, rerum suarum domini esse nescientes, comam depofuerint; in eo quod coeperunt, perseuerare cogantur. Res namque, quae ab illectis, & negligentibus datae, ab auaris, & cupidis non solum acceptae, sed raptae noscuntur, haeredibus reddantur, qui dementia parentum, & auaritia incentorum, exheredati esse noscuntur. Si vero nescientibus Episcopis, aut Abbatibus, ministri eorum, quilibet videlicet in clero, hoc fecisse conuincuntur; Episcopi, & Abbates desidia, illi vero rapacitate, & auaritia iudicentur. Hoc vero, quod quisque Deo iuste, & rationabiliter de rebus suis offert, Ecclesia tenere debet. *Cabilo.sub Carolo cap.6. & 7. Vide Maguntin. 23.Burchar.lib.8.cap.93.Iuo part.7.cap.111. decret.*

CAP. XII.

Nemo Abbatiam per pecuniam adquirat. Et quicumq. tali modo iam adquisisse comprobatur, omni remota occasione deponatur. *Pictau.cap.2.*

CAP. XIII.

Abbates, monachi, canonici ecclesias, quas numquam habuerunt, non emant, nec alio modo sibi vindicent, nisi consentiente Episcopo in cuius fuerint dioecesi. In illis vero, quas hactenus absque calumnia habuerunt, redditus, beneficiaq. obtineant. *Pictau.cap.6.*

Ne monachi fenerentur. Tit. XXXV.

CAP. I.

De vsur. c.1. Greg. ix. & in 1. collect. PLures clericorum, & quod maerentes dicimus, eorum quoque, qui praesens saeculum professione vocis, & habitu reliquerunt; dum communes vsuras exhorrent, commodata pecunia indigentibus possessiones eorum in pignus accipiunt, & prouenientes fructus percipiunt vltra sortem. Idcirco generalis concilii decreuit auctoritas, vt nullus amodo constitutus in clero, vel hoc, vel aliud vsurae genus exercere praesumat. &c. *Alex.iij. in conc. Turo.c.2.post concil.Later. par.16.c.9.*

Ne monachi introeant in tabernas, aut ebrietati sint dediti. Tit. XXXVI.

CAP. I.

SI contingat, vt, quae sunt necessaria, non afferat monachus, vel sacerdos; & propter necessitatem velit siue in pandochaeo, vel in alicuius domo diuertere; ei liceat hoc facere, vtpote vrgente necessitate. *Nicaen. ij.cap.22.*

CAP. II.

Dist.44. non oportet.c.3. Quod non oporteat sacro ministerio deditos, a presbyteris vsque ad diaconos, & reliquum ecclesiasticum ordinem. &c. & ex numero ascetarũ ingredi tabernas. *Laod.c.24. Aquisgr.c.60. Capitul.lib.1.c.14. Burch.lib. 2.c.131.Iuo par.6.c.205.decr.*

CAP. III.

Monachi, & canonici tabernas ad edendum, vel bibendum non ingrediantur, sicut in conciliis Laodiceensi, & Africano legitur esse interdictum. *Rem.cap.26.Laod.24.Carthagin.iij.cap.27.*

CAP. IV.

cap.1. ne cleri. vel mona. b. Grego.ix. & in 1. collect. Ministri altaris Domini, vel monachi, nobis placuit, vt a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia; de his tamen pauca perstrinximus. &c. in deliciis viuere velle; gulam, & ebrietatem sequi. *Magunt.sub Carolo cap.14.* Addit Magunt. sub Rab. c.13. in comessationibus, & vinolentiis nimiis incũbere. &c. Considerare quoque sententiam Domini dicentis: Attendite, ne grauentur corda vestra in *Luc.21.* crapula, & ebrietate; moderare cibum, & potum; vt iuxta Apostolum, sobrii sint parati *1.Tim.3.* ad seruitium Domini. *Capitul.lib.7.c.172.in addit.Burch.lib.8.c.90.Iuo par.7.c.108.decr.*

Ne monachi intersint nuptiis, aut ludis publicis, aut turpibus. Tit. XXXVII.

CAP. I.

NOn licet Abbati, nec monacho ad nuptias ambulare. *Antis.c.24.*

CAP. II.

Non liceat clerico, vel monacho in hypodromiis ascendere, vel thymelicorum ludis interesse, et si vocetur clericus in nuptias, quando hi ludi ingrediuntur, surgat, & recedat, ex Patrū disciplina; sin minus, vel cesset, vel deponatur. *Trul.c.24.Vid.Laod.54.*

CAP. III.

Ne clerici, vel monac. negot. saecul. c. 1. Grego. ix. & in 1. collect.

Ministri altaris Domini, vel monachi a negotiis saecularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia saecularia. &c. turpis verbi, vel facti ioculatorem esse, vel iocum saeculare diligere; aleas amare; ornamentum inconueniens proposito suo quaerere; in deliciis viuere velle. &c. *Magun. sub Carolo c.14. Magun. sub Rab.c.13. Capitul. lib.7.c.172. in addit. Burch. lib.8.cap.90. Iuo par.7.c.108. decr.*

CAP. IV.

Episcopi, & Abbates ante se ioca turpia facere non permittant. *Remen.c.17.*

CAP. V.

Monachi, ante se ioca saecularia, vel turpia fieri non permittant. *Magun. sub Rabano c.13. in fine.*

De monachorum, vel sanctimonialium vestitu. Tit. XXXIIX.

CAP. I.

Dist.30. c.15.

SI quis virorum exercitii praetextu, (*quasi asceta*) pallio vtitur, quasi ex hoc iustitiam babeat, & contemnat eos, qui ferūt birros, atque alia communi, & consueta veste vtuntur; anathema sit. *Gangr.c.12. Burch. lib.8.c.63. Iuo par.7.c.81. decr.*

CAP. II.

Dist.30. c.6.

Si qua mulier eodem praetextu mutauerit vestem muliebrem consuetam, & virilē sumpserit; anathema sit. *Gangr.c.13. Burch. lib. 8.c.60. Iuo par.7.c.78. decr.*

CAP. III.

Dist.30. c.1. quaecumque.

Si qua mulier religionis praetextu (*quasi ascetria*) sibi comam tondeat, quam Deus in signum subiectionis ei dedit, quasi dissoluens subiectionis mandatum; anathema sit. *Gangr.c.17. Burch. lib.8.c.62. Iuo par.7.c.80. & par.8.c.320. decr. Caesar. lib.9.c.54.*

CAP. IV.

Monachi, vel sanctimoniales, iuxta suam professionem, sobrie, ac pie, & simpliciter viuant. &c. Ne saecularibus curis, vel negotiis occupentur; ne pompas mundiales requirāt, &c. Auditur enim, quod spreta humilitate, & abiectione monastica, ornamentis, & his etiam, quae bonis laicis indecentia, & turpia sunt, operam impendant. &c. propriis, & luxeris turpibus inseruiant; quod vitium tamquam pessimum cancer, ne vltra proserpat, radicitus euellendum est. *Trosleia.c.3. in fi.*

Ne monachi laicis sacramenta tribuant. Tit. XXXIX.

CAP. I.

MOnachus officium presbyterale non praesumat facere, id est, ea, quae pertinent ad parochiam, nisi tantum per necessitatem, scilicet baptismum, & paenitentiam, si presbyter defuerit. *Greg.vij. in syn. Rom. ann. incer. c.6.*

CAP. II.

16. q.1. c.10.

Interdicimus & Abbatibus, & monachis publicas paenitentias dare, infirmos visitare, & vnctiones facere, & missas publicas cantare: chrisma, & oleum, consecrationes altarium, ordinationes clericorum ab Episcopis accipiant, in quorum parochiis manent. *Calist. ij. in concil. Roman. cap.17.*

CAP. III.

Nec illud nobis videtur congruum, vt clerici & laici, Episcoporum, & presbyterorum canonicorum iudicia declinantes, monasteria monachorum expetant; vt ibi monachi sacerdotibus confessionem peccatorum suorum faciant; praesertim cum eisdem sacerdotibus monachis id facere fas non sit, exceptis his dumtaxat, qui sub monastico ordine secum in monasteriis degunt. &c. *Parisiens. sub Ludouico, & Lothario lib.1.c.46. in med.*

CAP. IV.

Nullus Abbas, monachus, vel quilibet alius pænitentias iniungat, nisi quib. proprius Episcopus hanc curam dederit. *Pictau.c.5.*

Quonam modo possint monachi, vel canonici ex vna religione ad aliam se conferre. Tit. XL.

CAP. I.

SI quis monachus pro lucro animae, vel animarum, a suo monasterio exire, & aliud proposuerit intrare, consentiētibus Episcopo, Abbate, & fratribus, consentimus, & concordamus: quia id fecisse multos sanctos legimus. &c. *Tribur.c.26.*

CAP. II.

Canonici, & monachi de monasteriis suis, vbi prius titulati sunt, nisi causa rationabilis necessitatis, vel aedificationis animæ, vel ordinem melius obseruandi, ad aliud monasterium non transeant, propter adipiscēdum aliquod ministerium, vel honorem, vel occupationem terrenam, absque consensu Episcopi sui, vel Abbatis. *Bituricen. cap.23. apud synodum Lemouicen. act.2.*

De

De monachis, qui vagantur, aut ignoti sunt, aut fingunt se monachos esse. Tit. XLI.

CAP. I.

16.q.1.c. 12.

QVi vere, & pure solitariam vitam sequuntur, debito honore digni sunt. Sed quia monachorum habitu ecclesias, & publicas res perturbãt circumeuntes vrbes, & monasteria sibi cõstitui curantes; placuit, vt nulla monasteria aedificentur, aut oratoria, sine voluntate Episcopi vrbis. &c. *Chalc. cap.4. Tribur.cap.26. Capitul. lib.5.cap.25. Iuo lib. 3.tit. 16. cap.1. panor.& par.7.cap. 1.decret. Anselm lib.5.cap.54. & in Roman. post lib.vlt.cap.63.*

18 q. 2. quidam. c.10.

CAP. II.

Monachus, vel sanctimonialis non relinquat suam habitationem, & discedat ad aliã: si autem id contigerit, ipsum, vt hospitem recipi est necessarium; non tamen sine voluntate Praepositi sui recipiatur. *Nic. y. cap.21.*

CAP. III.

Ne monachi a monasteriorum clausuris, absque Abbatis, vel qui ab eo est cõstitutus, licentia, ad quodlibet opus exercendũ egredi praesumant. cum vero licentia impetrata aliquid ad peragendum perrexerint, non sine duorum, vel trium ex fratribus testimonio peragant. *Leo iv. in syno. Rom. c.28. in fi.*

CAP. IV.

Monachi, qui relinquunt suum habitum, vel absque licentia sui Abbatis vagantur, non recipiantur. *Greg. vij. in conc. Roman. ann. incer. c.21.*

CAP. V.

Constitnimus, ne quis Episcopus monachum quemlibet vagantem in sua dioecesi, prouinciave retineat, nisi Abbatis proprii fuerit litteris regulariter commẽdatus. *Vrb.ij. in syn. apud Melfi. cap.10.*

CAP. VI.

Quam illicitum sit illud, aestimari non potest, vt transeuntes siue simulent, siue sint monachi, quod se appellant, quorum nec vitam possumus scire, nec baptismum; quorum fidem incognitam habemus, nec probatam; nolint sumptibus adiuuare; sed statim aut diaconos facere, aut presbyteros ordinare festinent, aut quod est grauius, Episcopos constituere non formident. &c. *Syrici ep.3.cap.2.*

CAP. VII.

10.q.4.c. 3.

Monachum, nisi Abbatis sui permissu, aut voluntate, ad alterum monasterium commigrantem, nullus Abbas suscipere, aut retinere praesumat. Sed vbicumque fuerit, Abbati suo auctoritate canonum reuocetur. *Agath. c.27. Iuo par.3.c.157. decr.*

CAP. IIX.

20.q.4 e. 3. mona. ubi p.1.

Clericis sine commendatitiis epistolis Episcopi sui, licentia non pateat euagandi. In monachis quoque praesentis sententiae forma seruetur. Quos si verborum increpatio non emendauerit, etiam verberibus statuimus coerceri. *Agath. cap.38. Venet. cap.5. & 6. Burch. lib. 2. cap. 141. & 142. Iuo lib. 3. tit. 5. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 214. & 215. decret.*

CAP. IX.

Monachi, qui coeptam obseruationis viã relinquunt, & absque epistolis, & absque certis negotiis, vel necessitatibus per regiones vagantur alienas; cognita districtione, si se non emendauerint, ab Abbatibus suis, vel a sacerdotibus, ad communionem non recipiantur. *Andegauen c.9.*

CAP. X.

Si qui clericus propter luxum, vanitatisque praesumptum de officio suo sponte discesserit, ac velut obseruatorem legis monachum videri se maluerit, quam clericum; ita de ecclesia repellendum; vt nisi rogando, atque obsecrando plurimis temporibus satisfecerit, non recipiatur. *Caesar.6.*

CAP. XI.

Religiosi propriae religionis, qui nec inter clericos, nec inter monachos habentur; siue hi, qui per diuersa loca vagi feruntur, ab Episcopis, in quorum conuentu commorari noscuntur, licentia eorum coerceatur; vt aut in clero, aut in monasterio deputentur. praeter eos, qui ab Episcopo suo, propter aetatem, aut languorem fuerint absoluti. *Tolet. iv. cap.52.*

CAP. XII.

Monachi, & sanctimoniales non exeant ex monasterio, nisi vrgente necessitate, & cum benedictione Praepositi, & cum honestis sociis. *Trul. cap.46.*

CAP. XIII.

Vt monachi, qui veraciter regulariter viuunt, ad Romanam sedem, vel alicubi vagari non permittantur, nisi obedientiam Abbatis sui exerceant. Et si talis causa euenerit, quod absit, quod ille Abbas sic remissus, vel negligens inueniatur; vt in manus laicorum ipsum monasterium veniat, & hoc Episcopus emendare non potuerit; & aliqui tales monachi ibidẽ fuerint, qui propter Deũ de ipso monasterio migrare velint, propter eorum animas saluandas; hi per consensum Episcopi, licentiam habeant, qualiter eorum animae possint saluari. *Vernen. c.10.*

CAP. XIV.

Monachi in eorum claustro permaneant: nullusq; ex eis foras vadat, nisi per necessitatem ab Abbate mittatur in obedientiam. Nec foris manducent, neque bibant sine permissione Abbatis, nec ad conuiuia saecularia vadant. *Magunt. cap.12.*

CAP. XV.

Monasterium ita debet constitui, vt omnia necessaria infra monasterium exerceantur; vt non

vt non sit necessitas monachis, vel clericis, vel puellis vagandi foras.&c. *Magunt. cap. 20.Capitul.lib.5.cap.78.*

CAP. XVI.

Ne monachi, aut canonici occasionem quaerant vagandi.&c. *Rem.c.25.*

CAP. XVII.

Multi ecclesiasticae regulae subiecti, propositi, & loci sui desertores effecti, passim quocumque eis voluntas suaserit, posthabita auctoritate canonica pergunt, & non solum ab aliis Episcopis, & Abbatibus, verum etiã a Comitibus, & nonnullis aliis nobilibus viris recipiuntur. Quod quantum, & a diuina, & a canonica auctoritate discordet, in prõptu est. Quod ne vlterius fiat, & ab Episcopis, & a ceteris ecclesiasticis Praelatis obseruandum.&c. *Paris. sub Ludouic. & Loth. lib.1.cap.36.*

CAP. XIIX.

Illud a vestra pietate suppliciter flagitamus; vt monachi, & presbyteri, nec non & clerici, qui postposita canonica auctoritate passim Palatium adeunt, & vestris sacris auribus importunissimam molestiam inferũt; vestra auctoritate, & potestate deterreantur, ne hoc facere praesumant. quoniam in huiuscemodi facto & vigor ecclesiasticus contemnitur, & religio sacerdotalis, & professio monastica vilior efficitur. *Parisiens. sub Ludou. & Loth.lib.3.cap.14.*

CAP. XIX.

Postulandum est de monachis, vt & ipsi in publicis locis sine ratione decenti discurrere prohibeantur; quia hoc a proposito ipsorum procul absistit. Fieri etiam potest, vt quidam illorum. &c. perpetrato scelere in monasterio, causam uagandi potius eligant, quã regularib. disciplinis subiacere. *Aquisgr.ij.sub Ludou.par.4.c.23.*

CAP. XX.

Monachi, quibns monasteriorum cura commissa non est, passim, & sine auctoritate Palatium non adeant, nec in eo immorentur, vel vbicumq; discurrere, ac peruagari præsumant: sed si tales quilibet fuerint, vt vtiles, & necessarii ecclesiae, ac Principi repeperiantur; cum auctoritate Episcopi canonice, ac religiose pergant. Sin autem, in monasteriis suis, sicut canonica, & regularis docet institutio, religiose resideant. &c. *Melden.c.57.*

De monachis solitariis, & eremitis. Tit. XLII.

CAP. I.

16.q.1.c.12. QVi vere, & pure solitariam vitam sequũtur, debito honore digni sũt. *Chalcedon.cap.4.Vide Capitul.lib.5. cap. 25. Iuo lib.3.titulo 16. cap.1.panorm. & par.7.cap.1.decr. Anselm.lib.5.cap.54.& in Roma.post lib.vlt.cap.63.*

CAP. II.

Monachi non singuli per uillas, & oppida, seu ad quascumque parochiales ponãtur ecclesias; sed in maiori conuentu, aut cum aliquibus fratribus maneant: nec soli inter saeculares homines spiritualium hostium conflictionem exspectent, Salomone dicente: Vae soli, quia cum ceciderit, non habet subleuantem. *Alex.ij.in conc.Later.c.10.*

Greg.in. & in 1. collect. De statu mon.c.2.

Eccl.4.c.

CAP. III.

Nos quidem, qui vitam cum pluribus ducimus, etsi formidolosi, ac timidi, tamen quia contra hostem antiquum bella proposuimus, quasi in acie stamus. Vos autem, qui solitariam vitam ducitis, quid aliud, quam monachos dixerim; qui feruore virtutis etiã ante aciem exire festinatis? Cur ergo eum non singulariter hostis impetat, a quo se impeti singulariter spectat? Et nos quidem, qui inter homines viuimus, saepe per homines a callido hoste tentatur. Vos autem, qui viam vitae praesentis extra hominum frequentiam ducitis, tanto maiora certamina pati necesse est, quanto ad vos ipse tentationum magister accedit. Neque enim vacare orationibus, ac laudibus Dei sine aliqua interruptione temporis potestis. quia etsi intentio continue prompta est, ipsa tamen humanitatis infirmitas ad semetipsam relabitur, vt aliquando fessa iaceat, atqne ab studii sui exercitatione torpescat. Antiquus vero hostis, mox vt otiosam mentem inuenerit, ad eam sub quibusdam occasionibus locuturus venit, & quaedam ei de gestis praeteritis ad memoriam reducit; audita quondam verba indecenter cogitationi resonat; & si qua dudum turpiter acta sunt, eorũ species oculis cordis opponit; vt quem de praesentibus non valet inquinare, de malis transactis violet. Et decepta mens saepe inde delectationẽ reparat, vnde diu iam se per paenitentiam afflixit.&c. *Greg.epist.ad Secundinum inclusum,lib.7.regist.c.53.post.prin.*

CAP. IV.

Seruandum est de monachis, ne eis ad solitarias caellulas liceat a congregatione discedere. Nisi forte probatis post emeritos labores, aut propter infirmitatis necessitatem, asperior ab Abbatibus regula remittatur†. Quod ita demum fiet, vt intra eadem monasterii septa manentes tamen sub Abbatis potestate, separatas habere cællulas permittantur. *Agath.c.38.Venit.cap. 7. Iulian. Nou.Iustin.123.c.53.*

20.q.4.c.3. monachi p.vel.

† permittatur f.

CAP. V.

Nullus monachus congregatione monasterii derelicta, ambitionis, & vanitatis impulsu caellulam cõstruere, sine Episcopi permissione, vel Abbatis sui voluntate praesumat. *Aurel.c.18.al.22.al.24. Capitul. lib.6. cap. 138.*

18.q.2.c.14.

CAP. VI.

Quosdam paternarum traditionum ignaros,

ros,vel oblitos esse conspicimus.&c. Dum enim indocti docere appetunt; quid aliud, quam quia ignorantiae errore vexentur, ostenduntur?&c. Eos, quos in caellulis propriis reclusa sanctae vitae ambitio tenet, quosq; eiusdem sancti propositi, & merita iuuant, & probitas ornat;hos Dei auxilio, & nostro fauore tutos existere: illos vero, quos in tali proposito,ignauia impulit,non prudentiae cognitio deputauit; quosque nulla vitae dignitas ornat, sed & ignorantia foedat, & morum execratio turbat: decernimus ab his abiici caellulis,atque locis, in quibus aut se runtur vagi, aut tenentur inclusi; atque ab Episcopis,siue rectoribus monasteriorum, ex quorū congregatione fuerint,vel in quorum vicinitate cōsistunt, in monasteriis omnimodo deputentur. Vt illic sancti ordinis meditantes doctrinam, primum possint discere,quae sunt a Patribus instituta; vt postea valeant docere, quae sunt sancta meditatione percepta; atque tunc demum,si doctrinae, & sancti operis fructu extiterint fecundati, ad summam virtutis properent, exercitio sanctae intentionis imbuti. Deinceps autem, quicumq; ad hoc sanctum propositum venire disposuerit,non aliter dabitur assequi. &c. nisi prius in monasteriis instituti, & secundum sanctas monasteriorum regulas plenius eruditi, dignitatem honestae vitae,& notitiam potuerint sanctae promereri doctrinae.Ceteros vagos,& inhonestos, qui ex sacerdotib.; vel ministris repererint, aut si fuerint prope,coenobiorum Patribus corrigendos assignent;aut si difficile est, pro sola honestate vigoris sui potestati erudiendos inclinent. *Tolet.vij.cap.5.*

CAP. VII.

Qui in vrbibus, & agri in claustris † se separare volunt, & sibi solis consulere;prius in monasterium ingredi oportet, & anachoriticam conuersationem discere, & triennio monasterii Praefecto in Dei timore subiicere se, & in omnibus,vt decet, obedire,& ita profitentes voluntatem eius vitae, ex se ex toto corde id desiderare,apud eius loci Praefectum probati, rursus altero anno extra claustra † sint, vt finis eius magis appareat, quod non vanam gloriam, sed quietem petant. Tunc includantur: neque cum velint, exire possint, nisi ob communem vtilitatem, aut maiorem vim,siue necessitatem mortiferam,cum Episcopi benedictione. si qui vero alias exire tentauerint, inuiti includantur, & ieiuniis,& aliis macerationibus curētur: scientes scriptum esse: Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est ad regnum caelorum. *Trul.c.41.*

† clausuris

† clausuram

Luc.9.f.

CAP. IIX.

Qui dicuntur eremitae, qui vestibus nigris,intonsisque crinibus circumeunt vrbes; inter viros laicos,& mulieres, suam professionem deturpantes; iubemus, vt si volunt crines tondere, & monachorum habitum suscipere,in monasterium inducātur, & cum fratribus statuantur. Si nolunt, extra vrbes eiiciantur,& eremum habitent, vnde nōmen acceperunt. *Trul.c.42.*

CAP. IX.

Noui monachos aliquot, cum in mundo essent,omni libidine conspurcatos: cum autem solitarie viuerēt, tamquam faces in orbe resplenduisse, nullum tamen ex his in sacerdotem ordinatum. Quod si autem id semel atque iterum factum est,non tamen cōfestim legem in Ecclesia praescribit. *Taras. CP.ante vij.syn.in ep.ad Ioan. presb.in med.*

De Abbate, siue Praeposito monachorum, & de electione eius, & munere. Tit. XLIII.

CAP. I.

Licet lectores facere Praeposito monasterii,si ipse Praepositus ab Episcopo ordinatus est presbyter. *Nicae. ij. cap. 14.Iuo par.5.c.376.decr.Caes.lib.9.c.21.*

Dist.67. c.1.

CAP. II.

Monachi nō pretio recipiantur in monasterio;non peculium permittantur habere; non singuli per villas,& oppida,seu ad quascumque parochiales ponantur ecclesias: sed in maiori conuentu, aut cum aliquibus fratribus maneant. &c. Si vero peculium habuerit, nisi ei ab Abbate pro iniuncta fuerit administratione permissum,de communione remoueatur altaris. &c. Abbas etiam, qui ista diligenter nō curauerit,officii sui iacturam se nouerit incursurum. *Alexand.iij. in conc.Later.cap.10.*

De sta. mo na cap.2. Greg. in. & in 6. collect.

CAP. III.

Defuncto Abbate cuiusquam congregationis,non extraneus, nisi de eadem congregatione, quem sibi propria voluntate concors fratrum societas elegerit; & qui electus fuerit,sine dolo, vel venalitate aliqua ordinetur. Quod si aptam inter se personam inuenire nequeunt,sollerter sibi de aliis monasteriis similiter eligant ordinandum. Nisi forte ex tantis criminibus, quae sacri canones punire monstrant,prohibeantur. *Grego. in synod.Later.de mona. nigris c.2.& in ep. 18.apud Martin.Episc. Rauen.post prin. lib. 7.regist.Iuo lib.3.tit.16.c.8.panor.& par.7. c.11.decr.Anselm.lib.5.cap.58. Caes.lib.7.c. 50.Tarrac.lib.1.c.312.*

18.q.2.c. 5. quam fit p.1.

† exstantib. f.

CAP. IV.

Abbates per coenobia,vel vt hoc tempore monasteria nuncupantur, tales constituantur, qui sui vocabuli ministerium Deo possint indubitanter supplere; ita docti,vt quādoque fratrum negligentia acciperit, omnino cognoscere possint,& emendare.sacerdotalem quoque sint honorem adepti; vt peccantium sibi subiectorum fratrum valeant

omni-

omnimodo refrænare, & amputare commissa; & ita obseruent, & statuta regularium per omnia non inueniantur derelinqui. Quatenus Domini pro cunctis possint clementiam exorare; vt scelerum ablui squalore, piaque conuersatione moniti, sanctorum mereantur consortio sociari. *Eugen. ij. & Leo iv. in synod. Roman. cap.* 27.

CAP. V.

Ne monachi a monasteriorum clausuris, absque Abbatis, vel qui ab eo est constitutus, licentia, ad quodlibet opus exercendum egredi praesumant. cum vero licentia impetrata aliquid ad peragẽdum perrexerint, non sine duorum, vel trium testimonio pergant. Nam si Abbas intenso studio cuncta haec non procurauerit adimplenda; talem se credat sustinere, iuxta Patrum sententiam, censuram; qualem delinquentes monachi tunc promereri debuerant. *Leo iv. in synod. Roman. cap.* 28.

CAP. VI.

Abbas si in culpa reperiatur, aut fraude, & innocentem se asserens, ab Episcopo suo accipere noluerint correptionem, ad Metropolitani iudicium deducatur. *Epau. c.* 19.

CAP. VII.

Abbatibus, presbyteris, omnique clero, vel in religionis professione viuentibus, sine discussione, vel commendatione Episcoporũ pro petendis beneficiis ad domnos venire non liceat. Quod si quisquam praesumpserit; tamdiu loci sui honore, & communione priuetur, donec per paenitentiam plenam, eius satisfactionem sacerdos accipiat. *Aurel. cap.* 9. *al.* 7.

CAP. IIX.

In alia synodo nobis perdonastis, vt illa monasteria, vbi regulariter monachi, vel monachae vixerunt, hoc quod eis de illis rebus dimittebatis, vnde viuere potuissent, vt exinde si regalis erat, ad dominum Regem faciant rationes Abbas, vel Abbatissa: & si Episcopalis, ad illum Episcopum. Similiter, & de illis vicis. *Vernen. sub Pipino c.* 20.

CAP. IX.

In victu, & vestitu, vel conuersatione Abbatum, qui monachos habere cernuntur, Dei voluntas, & domini Imperatoris impleatur. *Remen. c.* 23.

CAP. X.

Sit rector discretus in silentio, humilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiseretum silentium hos, quos erudire poterat, in errore derelinquit. Si rector bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum iustitiae erectus; vt & bonis in nullo se praeferat, & eum prauorum culpa exigit, potestatem protinus sui prioratus agnoscat: quatenus & honore suppresso, aequalem se subditis bene viuentibus deputet, & ergà peruersos iura rectitudinis exercere nõ formidet. Omnes homines natura aequales genuit: sed variante meritorum ordine, alios aliis culpa postponit. Ipsa etiam diuersitas, quae accessit ex vitio, diuino iudicio dispensatur; vt quia omnis homo aeque stare non valet, alter regatur ab altero. cuncti, qui praesunt non in se potestatem debent ordinis, sed aequalitatem pensare conditionis; nec praeesse hominibus. sed prodesse. Quam videlicet potentiam bene regit, qui scit per illam super culpas erigi: scit cum illa ceteris aequalitate componi. &c. *Grego. in pastor. lib.* 2. *c.* 4. & 1. *apud Aquisg. c.* 21.

CAP. XI.

Comperimus, quod nonnulli Praelatorũ, nulla interueniente necessitate, non cum clericis, sed potius seorsum cum laicis, & quibusdam familiaribus suis sermocinari, & conuiuari delectetur. Similiterque & a quibusdam Abbatibus, & Abbatissis fieri didicimus. Quae res, quia valde a paterna sollicitudine abhorret, & subditos in contemptũ magistrorum, murmurationemq. & in diuinorum obsequiorum transgressionem pertrahit, prorsus resecandam esse statuimus; &, vt ab hinc Praelati, in his, quae praemissa sunt, quantum facultas permiserit, sibi subditis participes exsistant, censuimus. De qua re in Actibus Apostolorum, & in vita beati Augustini, & in concilio Sardicensi cap. xiv. copiosa habentur exempla. *Paris. sub Ludo. & Lothar. lib.* 1. *cap.* 21.

CAP. XII.

De Abbatibus canonicis, & regularibus, & de Abbatissis, quae in sanctimonialibus praeesse videntur, siue de laicis, qui monasteria habent, illud tantummodo vestrae pietati deposcimus, vt admoneantur, vt de se ipsis ceteris bonum exemplum praebeant, & religiose, sicut decet, cõuersentur; & quod vniuscuiusque professioni inconueniens est, & in sacris voluminibus prohibetur, omnino caueant; & loca sibi a vobis concessa deperire, & destrui per negligentiam non dimittant. &c. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib.* 3. *cap.* 18. *Capit. lib.* 5. *cap.* 181.

CAP. XIII.

Abbates monachorum oportet peruigili studio gregis sibi commissi curam gerere. &c. Simul etiam diuinae lectionis studio iugiter eos informent; ne aut tempore desolati auxilio, diuinum opus explere nequeat, aut torpentes otio in laqueũ tentationis incidant. &c. *Aquisgr. ij. sub Lud. par.* 3. *c.* 2.

CAP. XIV.

Monachos, nec Episcopus, nec Abbas, vel quilibet alius veredariorum more, in missaticis instanter transmittat. Quia per quosdã illorum contra canonicam auctoritatem, & ecclesiastica, & ciuilia perturbãtur negotia. *Melden. c.* 37.

CAP. XV.

De monasteriis clericorũ, monachorum, atque

atque puellarum; quae clericis, siue laicis beneficii iure donata sunt, placuit; vt tales eis praeficiant prouisores, & Praepositos, sicut in Cabilonensi concilio scriptum est, qui, & praeesse nouerint, & prodesse; & qui ad Episcopum recurrant, & secundum eius ordinationem ad conuentum synodi occurrant; & commissum sibi gregem canonice, & cum magna religione custodiant, quasi rationem de animabus eorum reddituri. *Magun. sub Arnul. c. 25. Cabil. sub Carolo. c. 52. & 54.*

CAP. XVI.

Abbates monachorum regulam per singula verba discutientes pleniter legant, & intelligenter Domino opitulante efficaciter cũ monachis implere studeant. *Troslcia. c. 13. ante med. ex Capitular.*

CAP. XVII.

2.Ti.4.d In doctrina sua Abbas illam semper debet Apostolicam formam seruare, in qua dicit; Argue, obsecra, increpa. *Trosleia. cap. 3. ante med. ex regula Sancti Benedicti c. 2.*

CAP. XIIX.

Monachorum causam qualiter ex parte dispofuetimus; & quomodo ex se ipsis eligendi Abbatis licentiam dederimus, & qualiter, Deo opitulante, quiete valere vincere, propositumq; indefessi custodire valerent, ordinauerimus, in alia schedula annotari fecimus. *Capitulare Carol. lib. 1. c. 86 & in add. lib. 7. cap. 5. poster. apud Trosleianum c. 3. post med.*

CAP. XIX.

Censemus, vt status monasteriorum inuiolatus, iuxta antiquam regulae traditionem, vel canonum constituta seruetur, & vt Abbates sint religiosae personae, & quae regularem nouerint disciplinã. *Trosl. c. 3. in fi.*

CAP. XX.

De aeta. & qualit. ord. ca. 9. Greg. ix. & in 1. collect. Abbates, qui presbyteri non sunt, presbyteri fiant, aut praelationes amittant. &c. Quid si aliqua iusta causa prohibente presbyteri esse non potuerint, praelationes amittant. *Pictau. cap. 17.*

De Prioribus monachorum. Tit. XLIV.

CAP. vni.

De Stat. mon. c. 2. in fi. Gre. ix. et in 1. collect. Prioratus, siue obedientiae pretii datione nulli tradantur. &c. Priores vero cum in conuentualibus ecclesiis fuerint constituti, nisi pro manifesta, & rationabili causa, non mutentur; videlicet si fuerint dilapidatores, si incontinenter vixerint, aut aliquid tale egerint, pro quo amouendi merito videbuntur; aut si etiam pro necessitate maioris officii, de consilio fratrum, fuerint transferendi. *Alexand. iij. in concil. Later. cap. 10. in fine.*

Abbates monachorum, & canonicorum, & Abbatissae dent operam, vt suppetant monachis, quae necessaria sunt. Tit. XLV.

CAP. I.

Abbates monasteriorum, in quib. canonica vita antiquitus fuit, vel nunc videtur esse, sollicite suis prouideant canonicis, vt habeant claustra, & dormitoria, in quibus simul dormiant, simulque reficiãtur, horas canonicas custodiant; victum, & vestimenta, iuxta quod poterit Abbas, habeant; quo facilius ad Dei seruitium possint constringi. Sintque Abbates sibi subditis bene viuendo duces, & praeuii, viamque demonstrent, qua recte gradiendo ad meliorem vitam peruenire valeant. *Turon. sub Carol. cap. 24. Troslei. c. 3.*

CAP. II.

In monasteriis puellarum multa inueniri possunt, quae emendatione indigent. Nam quaedam Abbatissarum negligentius, quam oporteat, viuere dicũtur. &c. & talium actus subdita familia imitatur. Victus etiam, ac vestimenta, aliaque nonnulla necessaria, quae iure ab Abbatissis praeparari debuerant, abstracta sibi eadem conqueritur familia. *Turo sub Carol. c. 26.*

CAP. III.

Abbatissa stipendia sanctimonialib. praebeat necessaria, ne forte per indignationem cibi, aut potus, peccare compellantur. *Cabilon sub Carol. cap. 54.*

CAP. IV.

De monasteriis puellarum cõsiderandum est, & Imperatoris misericordia imploranda; vt victum, & necessaria a sibi Praelatis consequi possint sanctimoniales, & vita illarum, & castitas secũdum fragilitatem sexus diligenter prouisa tueatur. *Rem. c. 33.*

CAP. V.

Illud semper caueant Praelati *(canonicorum;)* ne id, quod dare debent, aut possunt, qualibet dissimulatione, aut tenacitate subditis subtrahant; ne paupertatis occasione compulsi, per diuersa vagari, aut turpibus se implicare negotiis cogantur, & relicto ecclesiastico officio incipiant indisciplinate viuere, & propriis voluptatibus deseruire. Et Praelati, qui eis necessaria largiendo, a Domino remunerari poterant; districte, & seuere iudicentur. Dent quippe eis pulmentum, iuxta quod vires suppetunt, & loca eis congrua attribuant, in quibus nutrimina fiant, vnde necessaria pulmenta habeant, exceptis his, quae de ecclesiae virilis, vel oblationib. fideliũ accipiũt. *Aquisg. c. 122. in fi.*

CAP. VI.

Hoc vigilanter perpendere debent Praelati;

lati; quod eadem pastio gregis dominici, nō vniformi, sed omnimoda est sollicitudine gerenda: scilicet, quia & terrena subsidia diligenter illis praebere, & exempla virtutis simul cum verbo praedicationis debent sollicite impendere. Qua propter studeat vnusquisque praelatus; vt familiae Christi annonam spiritualem, carnalemque fideliter subministret, vt effici mereatur ille euangelicus seruus, de quo dicitur: Fidelis seruus, & prudēs, quem constituit Dominus super familiam suam; vt det illis in tempore tritici mensuram. &c. Hanc igitur geminam pastionem, Praelati sibi cōmissis oībus impendere instanter procurent; vtpote pro animabus eorum Domino rationem reddituri; quatenus eas pastori omnium, Christo videlicet, summo Pontifici, secū in tremendi examinis die inlaesas praesentantes, non cum reprobis, & diuina vltione feriendis damnentur; sed potius cum electis pastoribus perpetua felicitate a Domino remunerentur. *Aquisgr. cap. 123.*

Mat. 24. d. Luc. 12. e.

CAP. II.

Abbates congregationes sibi commissas, siue spiritaliter, siue temporaliter paterno affectu gubernare, eisque necessaria stipendia administrare non negligant; ne forte propter aliquam inopiam, & diuina officia negligantur, & ipsae congregationes irreligiosius viuere compellantur. *Parisiens. sub Ludou. & Loth. lib. 3. c. 18. Capit. lib. 5. c. 181.*

CAP. IIX.

Vt Abbates canonici gregibus sibi commissis instanter inuigilent, & geminam eis pastionem impendant, id est, cibi, & verbi; quatenus absque murmurationis vitio Domino seruire valeant. *Aquisgran. ij. sub Ludou. parte 3. cap. 1.*

CAP. IX.

Abbates monachorum oportet peruigili studio gregis sibi commissi curam gerere; videlicet, vt sine quibus esse non possunt, tēporalia subsidia administrent, tantoque id studiosius decertent agere, quanto sciunt exterius nihil contingere licere. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 3. cap. 2.*

CAP. X.

De necessariis subditarum victualib. Praelatae monasteriorum ad proprios vsus subditis subtrahere non praesumant: ne, & illae inde, occasione videlicet minorationis victus, atque vestimentorum, in laqueum incidant diaboli. *Aquisgr. ij. sub Lud. p. 3. c. 13.*

CAP. XI.

Ne vlla monachis euagandi detur occasio, prouideant Abbates, vel Praepositi monasteriorum; & secundum quod temporis, vel loci fert possibilitas, omnia illis in victualibus, & vestibus necessaria, sicut regula praecipit, oportune ministrentur. *Troslei. cap. 3. in fine.*

Ne vnus Abbas praesit duobus monasteriis, aut duo Abbates vni monasterio. Tit. XLVI.

CAP. I.

Prohibemus, ne quis in diuersis monasteriis locum monachi habere praesumat: nec vnus Abbas pluribus monasteriis praesidere. *Inn. iij. in conc. gen. Later. c. 13. in fi.*

De relig. dom. c. ul. Greg. ix. & c. 3. eo. tit. in 4. collect.

CAP. II.

Abbatibus singulis diuersas caellulas, aut plura monasteria habere non liceat, nisi tantū propter incursū hostilitatis intra muros receptacula collocare. *Ag. c. 38. Venet. c. 8.*

20. q. 4. monachū. c. 3. in fi.

CAP. III.

Vnum Abbatem duobus monasteriis praesidere interdicimus. *Agath. cap. 57. Epau. c. 9. Capitul. lib. 6. cap. 153. Burch. lib. 8. cap. 81. Iuo p. 3. c. 164. & par. 7. c. 99. decr.*

21. q. 1. c. 4.

CAP. IV.

Duo Abbates in vno monasterio esse non debent; ne sub obtentu potestatis, simultas inter monachos, & scandalum generetur. Verumtamen si quilibet Abbas sibi elegerit successorem; ipse, qui sic eligitur, de facultatibus ipsius monasterii ad regēdum nullam habeat potestatem. *Cabilon. cap. 12.*

De Capitulo Abbatum. Tit. XLVII.

CAP. vni.

In singulis regnis, siue prouinciis fiat de triennio in triennium, saluo iure dioecesanorum Pontificum, commune capitulum Abbatum, atque Priorum Abbates proprios non habentium, qui non consueuerunt tale capitulum celebrare. &c. apud vnum de monasteriis ad hoc aptum. Nullusque plus, quā sex euectiones, & octo personas adducat. Aduocent autem in his primordiis duos Cisterciēsis ordinis Abbates vicinos. &c. Qui duos sibi de ipsis associent, quos viderint expedire. Ac ipsi quatuor praesint capitulo vniuerso, auctoritatem tamen praelationis non assumant, vt possint mutari. &c. Illic diligēs habeatur tractatus de reformatione ordinis, & obseruantia regulari. & quod statutum fuerit illis iv. approbātibus, ab omnibus inuiolabiliter obseruetur, omni excusatione, & contradictione, ac appellatione remotis. prouiso nihilominus, vbi sequenti termino † debeat capitulum celebrari. &c. Ordinentur etiam in eodem capitulo religiosae, ac circumspectae personae, quae singulas Abbatias eiusdem regni, siue prouinciae, non solum monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi praefixam, vice nostra studeant visitare corrigentes, & reforman-

De stat. mon. c. 7. Greg. ix. & c. 2. eo. tit. in 4. collect.

† triēnio

mantes singula. &c. Ita quod si rectorem loci cognouerint ab administratione penitus amouendum, denuntient Episcopo proprio, vt illum amouere procuret. Quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicam sedem examinandum. Hoc ipsum regulares canonicos secundum ordinem suum volumus, & praecipimus obseruare. Si vero in hac nouitate quidquam difficultatis emerserit. &c. ad Apostolicae sedis iudicium referatur, ceteris seruatis. Porro dioecesani Episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare; vt cum ad ea dicti visitatores accesserint, plus in illis inueniãt commendandum, quam corrigendum. &c. cauentes, ne per eos monasteria in debitis oneribus aggrauentur.&c.Praecipimus tam dioecesanis Episcopis,quam personis,quae praeerunt capitulis celebrandis;vt per censuram ecclesiasticam appellatione remota compescant aduocatos, patronos,vicedominos,rectores,& Consules,magnates,& milites,seu quoslibet alios; ne monasteria praesumant offendere in personis,ac rebus. & si forsitan offenderint, eos ad satisfactionem compellere non omittant: vt liberius, & quietius omnipotenti Deo valeant famulari. *Inn.iij.in conc.gen.Later.c.12.*

Ne laici monachis praesint, aut apud illos habitent, aut Abbatias conferant; neve monachi eas ab ipsis accipere audeant. Tit. XLIIX.

CAP. I.

Ecclesias sane, & decimas de manu laicorum sine consensu Episcoporum, tam illos (*loquitur de fratribus Templi, & Hospitalis*) quam quoscumque alios religiosos recipere prohibemus: dimissis etiam, quas contra tenorem istum moderno tempore receperunt. *Alex.iij.in conc.Later.c.9.*

c.3.de priuil.Greg. ix. & in 1.collect.

CAP. II.

In Lateranensi concilio noscitur fuisse prohibitum; ne quilibet regulares ecclesias, seu decimas sine consensu Episcoporum, de manu praesumat recipere laicali.&c.*Innoc. iij.in conc.gen.Later.cap.61.*

De prab. c.31. Gr. ix.et c.7. eod.tit.in 4. collect.

CAP. III.

Ne aliquis clericus,vel monachus ab ipsis laicis ecclesias recipiat dono,vel pretio, nisi ab Episcopo. *Gre.vii.in conc.Ro.an.inc.c.1.*

CAP. IV.

Nullus clericus,vel monachus,vel laicus donum ecclesiasticae rei, vel ipsam ecclesiã a laico recipiat,sed ab Episcopo. *Greg.vij. in conc.Rom.ann.incer.cap.10.*

CAP. V.

Decernimus, vt nullus clericorũ inuestituram Episcopatus,vel Abbatiae,vel ecclesie, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius laicae personae,viri vel feminae suscipiat.Quod si praesumpserit, recognoscat inuestituram illam Apostolica auctoritate irritam esse,& se vsque ad dignam satisfactionem excommunicationi subiacere. *Greg. vij. in syn.Rom.ann.6.Pont.1078. xiii. Kalend. Decem.c.3.Tarracon.lib.5.cap.47.*

16.q.7.c. 13.quoniã

CAP. VI.

Apostolica auctoritate decernimus, vt [si quis deinceps Episcopatum,vel Abbatiam de manu alicuius laicae personae susceperit;nullatenus inter Episcopos, vel Abbates habeatur; nec vlla ei,vt Episcopo, seu Abbati audientia concedatur. Insuper & gratiam sancti Petri, & introitum ecclesiae interdicimus,quousque locum, quem sub crimine tam ambitionis, quam inobedientiae, quod est scelus idololatriae,cepit resipiscẽdo non deserit. *Gregor.vii.in synod. Roman. ann.7.Pontif.cap.1.Victor iij.in syno. Beneuent. Anselm.lib.6. cap.64. Deusded. cap. 1. Caesar.lib.4.cap.32.*

16.q.7.c. 12.

CAP. VII.

Cõstituimus,vt [si quis deinceps Episcopatum,vel Abbatiam de manu alicuius laicae personae susceperit, nullatenus Episcopus,vel Abbas habeatur, neque vlla ei vt Episcopo, vel Abbati adhibeatur reuerentia. &c. *Victor.iij.in conc. Beneuen. Greg.vii.in conc.Rom.ann.7.c.1.Deusd.c.1. Ansel.lib.6. c.64.Caesar.lib.4.c.32.*

16.q.7.c. 12.

CAP. IIX.

Nullus Abbas, nullus ecclesiarum Praepositus,quae iuris sunt ecclesiastici, accipere sine Episcopi concessione peaesumat. *Vrban.ij.in syn.apud.Melfi.c.6.*

CAP. IX.

Nullus Monachus Abbatiae inuestituram de manu laici suscipere audeat, quod si praesumpserit, depositione multetur. *Vrban.ij. in concil.apud.Melfiam c.8.*

CAP. X.

Si quis Principum, vel aliorum laicorum dispositionem,siue donationem,siue dominationem rerum, seu possessionum ecclesiasticarum sibi vindicauerit; ut sacrilegus iudicetur. Clerici uero,siue monachi,qui eas per eorum potestatem acceperint, excommunicationi subiiciantur. *Paschal. ij. in concil. 1. incerto.c.5.& 6.Callist.ij.in conc. Rom.c.4.*

16.q.7.c. 25.

CAP. XI.

Si quis clericus, Abbas, uel monachus, per laicos ecclesias obtinuerit, secundum sanctorum Apostolorum canones, & Antiocheni concilii capitulum excommunicationi subiaceat. *Paschal.ij. in concil. 2. incerto c.3.Vid.Ap.30.G.31.L.*

16.q.7.c. 16.

CAP. XII.

Priuilegium, quod bonae memoriae praedecessor noster Alexander contra sanctor. Patrũ statuta,aliqua subreptione,uel deceptione inductus fecit,Euerardo Comiti, eiusque

posteris aduocatiam, & praeficiendi Abbatis potestatem, & totius rei administrationem concedens: nos canonicae correctionis sententia, per Apostolicam functionem vtentes, infirmamus, infringimus, atque cassamus. &c. *Gregor. vij. lib. 7. regist. epist. 24. Vuillel. Abb.*

CAP. XIII.

Sanctorum Patrum decreuit sententia; ne monasteria diuersoria saecularium fiat. &c. Placuit vniuerso coetui, hoc statuere, vel potius definire; vt nullus abinceps saecularium, seu potestatiue, seu etiam vel ex permisso Abbatis, vel cuiuslibet monachorum infra claustra monasteriorum hospitandi, vel cōmorandi habeat receptaculum, exceptis quos vita probos, egenos, aut paupertate depressos inspectio praeuiderit Abbatis; quos & suscipere beneuola volutate in monasteriis, & alendos eleemosynis modis omnibus finimus. De reliquis autem personis saecularib. &c. nullum penitus patimur infra claustra monasteriorum hospitandi habere receptaculum. Ceterum si secretius, aut sequestratim a monasterio aliquod constructum pro superuenientibus domicilium patuerit, ibi eos suscipere Abbates, vel monachos oportebit. &c. *Caesaraug. iij. cap. 3.*

CAP. XIV.

Monasteria diuinis solummodo cultibus dicata, non debere saecularibus dari, & canonica prodit auctoritas, & ipsorum destructio locorum. Sed quia exigit Reipub. necessitas, saltem collapsa loca erigi debent, & clerici locis, in quibus fuerāt, restituti, quousque opportunitas id permittat emendari plenius. *Aquisgr. ij. sub Lud. par. 4. c. 18.*

CAP. XV.

Sacrum monasticum ordinem a Deo inspiratum, & ab ipsis Apostolis fundatum, seu a nominatissimis, & sanctissimis Patribus excultum, atque per istud imperium a vestris piae memoriae praedecessoribus propagatum, & quaedam etiam loca specialius venerabilia contra omnem auctoritatem, & rationem, ac patrum vestrorum, seu Regum consuetudinem, laicorum curae, & potestati, in maximo vestro periculo, & illorum perditione, & Dei, ac sanctorum non modica ad irascendum prouocatione, vos commisisse dolemus. Quapropter pro Christo deuotissime obsecramus; vt tam magnam offensam, & iustam reprehensionem. &c. ab animabus vestris, & felicitate regni vestri pellatis; & loca venerabilia, & habitum, ac ordinem sacrum eis, qui ad hoc vocati sunt. &c. ad custodiendum, & prouidendum committatis. &c. *Conc. habitum in Holonia villa, apud synod. Melden. cap. 9.*

CAP. XVI.

Peruentum est ad nos, quod auditu lugubre, & dictu nefas, actuq. horribile, ac nimis triste dignoscitur; quia cōtra omnem auctoritatem, contra Patrum decreta, & totius Christianae Religionis consuetudinem, in monasteriis regularibus laici in medio sacerdotum, & Leuitarum, ac ceterorum religiosorum virorum, vt domini, & magistri resideant, & velut Abbates, de illorum vita, & conuersatione decernant, eosque diiudicent, ac regimina animarum, ac diuina eis secundum regulam, non solum sine praesentia, verum etiam sine conscientia Episcopi cōmittāt sacraria. &c. Decernimus, vt quidquid huiusmodi hactenus actum est, sacerdotali, ac regali rigore, seu dispositione cassetur, & ad statum auctoritatiuum reducatur; & talis Abbatia, quae paternitas Latino nomine dicitur, funditus remoueatur. Etsi quis hoc de cetero praesumpserit, & admonitus a tali praesumptione se corrigere noluerit; & idem, & qui ei fauerit, vel consenserit, a corpore Christi separetur, & sanguine. Qui autem de monachis per talem manum, obediētiam regularem susceperit, grauioris culpae vindicta puniatur. &c. *Conc. habitum apud Holoniam villam apud synod. Melden. c. 10.*

CAP. XVII.

Laicus causa manducandi, & bibendi in refectorium non ducatur. *Turonense apud Trosleia. cap. 3. in med.*

CAP. XIIX.

Decreuit sancta synodus, vt nullus Abbas. &c. accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cuiuslibet laicae personae donum Abbatiae. &c. Sed Abbas a proprio Episcopo. *Pictau. cap. 1.*

De Abbatibus, & aliis Praelatus canonicorum, & de eorum munere. Tit. IL.

CAP. I.

Praepositorum (*canonicor.*) officii est, vt subditorum mentes, sanctarum scripturarum lectionibus assidue muniant; ne lupus inuisibilis aditum inueniat, quo ouile Domini ingredi, & aliquam ouium subripere valeat. Et quamquam ab his hoc instantissime spiritaliter fieri oporteat, necesse est tamen, vt claustra, in quibus clero commisso canonice viuendum est, firmis vndique circumdent munitionibus, vt nulli omnino intrandi, aut exeundi, nisi per portam, pateat aditus. *Aquisgr. c. 117.*

CAP. II.

Sollerter Praelatis (*canonicorū*) satagendum est; vt eos quib. praesunt, verbis, & exēplis ad bene viuendum informent: fixoq. cor de tenendū, ne eos quasi proprios, sed vt Domini sui gregem, tractare meminerint, iuxta illud, quod Petro dicitur: Si diligis me, pasce oues meas. Meas, inquit, nō tuas. Et hoc ideo dicimus, quia sunt nonnulli, qui oues Christi, non amore Christi, sed suae, vel gloriae, vel dominationis, vel quaestus gratia pascunt.

Io. vlt. c.

scunt. &c. Ergo sicut subditis necessaria corporis tribuunt, ita nihilominus studere debent, vt iidem religiosissime ordinem canonicum seruent, & Praelatis suis, ac magistris honorem debitum humiliter impendant: vt horis canonicis diuinum officium deuotissime expleant: intus, forisque non solum habitu, & actu, sed etiam ipso incessu irreprehensibiles existant, vt non otio vacent, non vaniloquio inseruiant, non detractionibus, & ceteris vitiorum illecebris incûbant, sed potius, aut orationi, aut lectioni, aut quibuslibet ecclesiae officiis se occupêt: vt quotidie ad collationem veniant, vbi & hanc institutionem, & aliarû scripturarum sanctarum lectiones perlegant, & pro admissi veniam postulent, & sententiam pro qualitate admissi suscipiant: vbi etiam de communi profectu, & vtilitate ecclesiae pertractent. &c. *Aquisgr. cap.* 123.

CAP. III.

Praelati in locis sibi commissis, in quibus canonice viuitur, erga subiectos quosque delinquentes, & ea, quae proprie ad eorû propositum pertinent, obseruare nolentes, adhibere debent correptionis modum. Sed quia omnis aetas, vel vniuscuiusque intelligentiae capacitas proprias debet habere mensuras: & iuxta modum culparum, mensura extendenda est correptionum: & haec omnia iure pendent in Praelatorum iudicio, quo & discretissime temperanda sunt; necesse est, vt iidê Praelati circa delinquentes medici peritissimi imitentur factum; scilicet, vt adhibita magnae discretionis cura, quod cuique congruat, quodve conueniat, adhibeant. Hoc summopere perpendentes, vt iuxta quantitatem vulnerum, exhibeant fomenta curationum; quatenus (*nec alteri dent, quod noceant,*) nec alteri subtrahât, quod iuuat. &c. Illis summopere obseruandum est; vt iuxta modum culparum, & personarum, atque aetatum, omnino ipsa temperata sit correptio; vt nec vitium desidiae inolescat, nec correptio mansuetudinis modum excedat. ne, vt ait beatus Maximus, † aut solutior lenitas conniuentiam praebeat peccanti, aut immoderata seueritas a lapsu non reuocet delinquentem. Sed & hoc illis nihilominus cauendum est; ne errata delinquentium alicuius rei liuore feriant: sed potius, vt ait beatus Augustinus, sint criminum persecutores, & hominum liberatores. Oderint vitia, diligât homines: oderint, quod instinctu diaboli ingestum est: diligant, quod Dei bonitate creatum est. Teneant in manu baculum, & virgam: baculum videlicet, quo aliorum vitiorum imbecillitates spiritaliter sustineant; virgam vero, qua vitia delinquentium zelo rectitudinis feriant. *Aquisgr. c.* 134.

† Maximinus.

CAP. IV.

Oportet Ecclesiae Praelatos, vt de congregatione sibi commissa tales eligant boni testimonii fratres, in quibus onera regiminis secure possint partiri. Quibus etiam talem conferant potestatem; vt vice illorum fungentes, & inobedientes canonica censura corripere, & obedientes hortando ad meliora valeant prouocare. Non enim constituendi sût personaliter, aut eo ordine, quo in collegio fratrum admissi sunt: sed secundum vitae meritum, & spiritualium donorum praerogatiuam: qui & in congregatione assidui sint, & fratrum curam peruigili studio gerant: & sicut alios praecedunt magisterio, ita nimirum innocêtis vitae informent exêplo, vt iuxta Apostolum, exemplo sint ceteris in verbo, in conuersatione, in caritate, in fide, in castitate. &c. Qui etiam si Prioratus sui causa intumescere cœperint, & curam fratrum nihili penderint, si crebro admoniti, incorrigibiles extiterint; a monasterio propellantur, aliique in loco illorum, qui id strenue peragere possint, substituantur. *Aquisgr. cap.* 138.

1. Ti. 4.

CAP. V.

Quamuis omnes, qui praesunt, Praepositi rite dicantur: vsus tamen obtinuit, eos vocari Praepositos, qui quandam Prioratus curam sub aliis Praelatis gerunt. Hi tamen, qui iuxta hunc morem Praepositi vocantur, tales, & tam strenui a Praelatis sunt constituendi; qui & vitae probabilis sint, & ea, quae sibi iniuncta sunt, fideliter, humiliterque expleant. Et pro eo, quod aliis praelati sunt, nequaquam parui pendant canonica instituta: sed quanto plus implicantur in fratrû curis, tanto magis studeant caelestibus obtemperare monitis. Debent igitur cunctae côgregationi Praepositi, esse vtiles, & de ministerio cômisso fideliter prodesse. Ea vero, quae fratribus dare debent, cum caritate, tempore opportuno incunctanter praebeât, quatenus a Domino de fideli administratione gradum bonum acquirant. Erga huiuscemodi vero delinquentes, & obedientiam sibi commissam bene non administrantes, modus superius comprehensus, tenendus est. *Aquisgr. cap.* 139.

CAP. VI.

Oportet, vt Praelati Ecclesiae, praecedentium Patrum exempla sectâtes aliquod praeparent receptaculû, vbi pauperes colligantur. &c. Sed & canonici tam de frugibus, quâ etiam de omnib. eleemosynarû oblationib. in vsus pauperum decimas libentissime ad ipsum conferant hospitale. *Aquisg. c.* 141.

CAP. VII.

Si quêlibet (*canonicis*) Praelatus, aut qui eius vice fungitur, aut forte quilibet alius spiritualis frater; intra claustra quippiam inhoneste agêtem, aut extra in biuiis, aut in plateis otio, vaniisq; confabulationibus vacantem repererit: primo secreta admonitione cum corripiat, & post, si necesse fuerit, corâm fratribus idem negligens acrius iudicetur; vt deinceps emendatus, in melius proficiat. *Aquisg. cap.* 144.

Nn 2 CAP.

CAP. IIX.

Decet, immo necesse est, vt Abbates canonicorum attendant, vt quid Abbates vocentur. Si patres spirituales sunt, & filios spirituales Domino gignant, iuxta illud Apostoli: Secundum Euangelium meum ego vos genui. &c. Oportet, vt memores sint illius Apostolici, quo dicitur: Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum; sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros: & religiose, caste, ac pudice viuere satagant; venationibus, turpibus lucris, ceterisque vanitatib. paternitati suae non conuenientibus nullatenus inseruiant; ne per suum malum exemplum subditos ad ruinam pertrahant: quia in eiusmodi Praelatorum illicitis factis, & magnum animarum periculum generatur, & religio clericalis a multis vituperatur. Vnde etiam summopere Episcopis, ad quorum curam pertinent, prouidendum est; vt hi Abbates ab illicitis se abstineant; & dictis, & exemplis, sibi subditis ad vitam aeternam ducatum praebere contendant. Quod si Episcopo suo obedire superbiendo renuerint, synodali iudicio aut corrigantur, aut certe Principali auctoritate interueniente, honore praelationis priuentur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. cap. 37.*

2. Cor. 4.

2. Co. c. 6.

CAP. IX.

De Abbatibus, canonicis, & regularibus, & de Abbatissis, quae sanctimonialib. praeesse videntur, siue de laicis, qui monasteria habent, illud tantum vestrae Pietati deposcimus; vt admoneantur, vt de se ipsis ceteris bonum exemplum praebeant, & religiose, sicut decet, conuersentur: & quod vniuscuiusq; professioni inconueniens est, & in sacris voluminib. prohibetur, omnino caueãt: & loca sibi a vobis concessa deperire, & destrui per negligentiam non dimittant. *Paris. sub. Ludou. & Loth. lib. 3. c. 18. Capit. lib. 5. c. 181.*

CAP. X.

Vt Abbates canonici gregib. sibi commissis instanter inuigilent, & geminam eis pastionem impendant, id est, cibi, & verbi, quatenus absque murmurationis vitio Domino seruire valeant. Simul etiã, vt praedicti Abbates ecclesiastica iura intemerata custodiant, videlicet, vt cognoscant cuius praenomine notentur, in eo, quod Abbates vocati sunt; quod & intelligitur in typo Christi nomen spiritalis patris. Ideoq. semetipsos nomini, quod accipiunt, conforment; vt subditis, & spiritualib. filiis exemplum praeeũdo, & informando religiose exhibeant. Ideoque non cõuenit ministerio ipsorum aliqua turpia, aut saecularia, vel etiam inania quaeq; sectari, quae contra religionem esse noscuntur; sed potius canonice, religiose, caste, sobrie, atq; pie, & iuste vita eorũ omnibus sibi commissis aeternae felicitatis ducatum praebeat. &c. *Aquisgran. ij sub Ludou. par. 3. c. 1.*

De vita, & honestate Canonicorum. Tit. L.

CAP. I.

PRouidendum necesse est vnicuique Episcopo, qualiter canonici viuere debeant, nec non & monachi; vt secundum ordinem canonicum, vel regularem viuere studeant, vt ait Apostolus: Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. *Arel. sub Carolo c. 6. Magunt. sub. Rab. cap. 13.*

1. Cor. 7. d

CAP. II.

In omnibus quantum humana permittit fragilitas, decreuimus; vt canonici clerici canonice viuant, obseruantes diuinae scripturae doctrinam, & documenta sanctorum Patrum; & nihil sine licentia Episcopi sui, vel magistri eorum positi, agere praesumant in vnoquoque Episcopatu. & vt simul manducent, & dormiant, vbi his facultas id faciendi suppetit, vel qui de reb. ecclesiasticis stipendia accipiunt, & in suo claustro maneãt, & singulis diebus mane primo ad lectionem veniant, & audiant, quod eis imperetur: ad mensam vero similiter lectionem audiant, & obedientiam secundum canones suis magistris exhibeant. *Magun. c. 9.*

CAP. III.

Monachi, & canonici tabernas ad edendum, vel bibendum, non ingrediantur, sicut in conciliis Laodicensi, & Africano legitur esse interdictum. *Rem. cap. 26. Vid. Laod. 24. Carth. iij c. 27.*

CAP. IV.

Quia euidenti auctoritate liquet, canonicam institutionem praestare ceteris institutionibus: debent, necesse est, qui huius professionis censentur nomine, procurare; qualiter in semetipsis eandem institutionem vita, & moribus exornent, potius quam dehonestent: quoniam qui tãtae auctoritatis institutione pollent, & se aliis imitabiles præstare debent; verendum est, ne si, quod absit, a proposito exorbitauerint, regno Dei indigni fiant. Quamquam enim canonicis, quia in sacris canonibus illis prohibitum non legitur, liceat linum induere, carnibus vesci, dare, & accipere; proprias res, & ecclesiæ cum humilitate, & iustitia habere; quod monachis, qui secundum regularem institutionem artiorẽ ducunt vitam, penitus inhibitum est; tamen in cauendis vitiis, & amplectendis virtutibus, eorum, & monachorum distare non debet vita. &c. *Aquisgr. c. 115.*

CAP. V.

Studeãt summopere canonici horas vigilantissima cura custodire, & in his diuinum officium humiliter, ac deuote persoluere. Mox enim, vt datum fuerit signum, festinato omnes ad ecclesiam conueniant. Quam non põpatice, vel inhoneste, vel incomposite; sed cum reuerentia, & Dei timore ingrediantur.

Nec

Ne cũ baculis in choro, exceptis debilibus, sed religiosissime illis standum, & psallendum est. Sunt enim quidam clericorum, qui in saecularibus negotiis, & disceptationibus paene totum infatigabiliter deducunt diẽ; & mox in ecclesiam, ad diuinum officium peragendum vt intrauerint, ita fatigari videntur; vt nec orationi vacare, nec ad psallendum stare queant: sed potius sedentes, nõ diuinis, sed vanis solent instare loquelis. &c. Omnes igitur ab otiosis sermocinationibus auditum pariter castigent, & linguam: in ecclesia cum timore, & veneratione stantes, aut orent, aut cantent, aut audiant. Verba vero turpia, ac liuida, & saecularia, nec ipsi proferant, nec alios proferre sinant: quinimmo laudes Deo in commune persoluẽtes, pro suis, populorumque, quorum oblationibus viuunt, delictis Dominum exorent. &c. Caueant etiam, ne pro requie sibi in locis diuino cultui mancipatis concessa, otio torpeant; sed magis in persoluẽdis diuinis laudibus promptiores, ac diuotiores exsistant; vt per hanc quietem bene operãtes, ad eam, quae fine caret, peruenire valeant. Qui vero has horas frequentare, & in his, vt dignũ est caeleste neglexerit officium persoluere, digna inuectione corripiatur; vt & ipse emendetur, & ceteri timorem habentes, huiuscemodi negligentiam caueant. Sed quoniam aliud est ex toto omittere, aliud pigre occurrere: qui segniter, aut tarde ad matutinum, aut aliud quodlibet diuinum obsequium peragendum occurrerit; dignum est, vt non cum aliis in choro, sed omnium vltimus, vt certe erubescere discat, in loco huiuscemodi negligentibus a Praelatis constituto, stet: foris vero nullatenus remanere praesumat, ne otio, & fabulis vacet, & à Dei laudibus penitus alienus exsistat. Custodes praeterea ecclesiae harum horarum distinctiones bene norint; vt scilicet signa certis temporibus pulsent. Luminaria vero cum omni diligentia concinnanda prouideant, sitque eorum studii, vt nihil de sibi cõmissis reb. eccclesiae pereat. *Aquisgr. c.* 131.

CAP. VI.

Si quis frater in congregatione canonica constitutus, horas canonicas frequentare neglexerit; ecclesiamque non religiose, sed põpatice, vel incomposite intrauerit; & opus Dei negligenter exequutus fuerit; ad collationem venire distulerit; obedientiam a magistris sibi iniunctam agere recusauerit; in legendo, vel cantando, vel in ceteris ecclesiasticis disciplinis iuxta vires studium nõ exhibuerit, ad Missam non necessitate, sed vitio tarde occurrerit; e claustris sine licentia exierit; per licentiam vero egressus, extra constitutum, sine placitum moras fecerit; in plateas ire, aut in biuiis residere tentauerit; in dormitorio aliquid indecens, aut inhonestũ, verbis, aut actibus perpetrauerit; alicubi, nisi in dormitorio, cum ceteris absque causa ineuitabili dormire praesumpserit; fratribus caritatis officio obedienter seruire neglexerit; discordiam, quam dicente scriptura Dei anima detestatur, inter fratres seminauerit; & huic institutioni contumax, aut superbus, aut murmurans, seu in aliquo contrarius exstiterit; cetera que huiuscemodi agere tentauerit: hic primo secundum Domini praeceptum, non solum semel, aut secundo, ac tertio, quinimmo crebrius admoneatur; & si his admonitionibus non cesserit; publica obiurgatione corripiatur. Quod si & his renisus fuerit, ceteris sibi alimentis interdictis, pane tantum, vsque ad dignam satisfactionem vtatur, & aqua. Si vero nec sic se correxerit; separetur a mensa, & a societate fratrum in choro psallentium remoueatur; & seorsum in loco huiuscemodi negligentibus a Praelatis constituto stare cogatur, vt saltem robore sequestrationis emendetur. &c. Postremo, si inemendabiles, & incorrigibiles apparuerint; ne per plures eorum dira serpant contagia; necesse est, vt a ceterorum societate, vt pote oues morbidae, secreti, ante praesentiã deducantur Episcopi; vt ab eo canonica auctoritate publice damnentur. Si vero quis in collegio canonicorum culpam criminalem admiserit; huic nulla est danda dilatio, quin aut sponte paenitentiam pro admisso crimine gerat; aut si id agere resultauerit, corã Episcopo deducatur, vt ab eo publica multetur paenitentia. &c. *Aquisgr. c.* 134.

Prou. 6. c.

Mat. 18. c

CAP. VII.

Expletis religiosissimo obsequio horis cõpetẽtibus diurnis officiis, ab omnibus canonicis, dato signo, deuotissimo ad completorium celebrandum veniendum est. Quo completo oportet, vt non epulis, non potationibus, vanisque inseruiant loquelis: sed his penitus postpositis, humiliter, & honeste dormitorium petant. Et nequaquam duo in vno, sed singuli in singulis lectis quiescant. Lucerna quoq; in eodem dormitorio noctis tempore iugiter ardeat. Nihil deniq. inhonestum, aut indecens in dormitorio geratur ab aliquo, nec quisquam aliquem inquietare praesumat, nec ad verba inutilia, & otiosa prorumpere cogat. Huius vero capituli contemptor, specialiter a Praelatis, & magistris seuerissime corripiatur. *Aquisgr. c.* 136.

CAP. IIX.

Si ab omnib. fidelib. his salutiferis praeceptis, totis nisib. est fauendũ; quanto magis ab his, qui diuinis cultib. mãcipati sunt, & aliis exemplo virtutũ condimentum esse debent. Proinde oportet primo omnium, vt Dominũ Deum diligant ex toto corde, tota anima, tota virtute, & proximos tamquam se ipsos: nosse, quia in his duob. praeceptis tota lex pendet, & Prophetae. &c. Diem iudicii timeant, vitam aeternam spiritaliter concupiscant, spem suam Deo committant, pro-

Ma. 22. d

prio Episcopo in omnibus secundum canonicam institutionem obtemperent, magistros suos non temere reprehendant; postremo doctrinis spiritalibus operam dēt; lectionibus, psalmis, hymnis, canticis, & ceterorum bonorum operum exercitio iugiter incumbant; in dormitorio, nisi quem infirmitas detinuerit, omnes dormiant; in refectorio pariter reficiantur; cotidie ad collationem veniant: mox, vt signum datum fuerit, ad ecclesiam festinato veniant: & horas canonicas non negligenter, sed cum omni religione pariter celebrent; ecclesiam non pompatice, sed reuerenter ingrediantur; in choro non cum baculis stent; vaniloquiis nequaquam insistant, sed cum omni deuotione, & veneratione diuinae seruitutis opus peragant, scientes Angelorum praesentiam semper illic adesse; e claustris non, nisi per licentiam, egrediātur; egressi irreprehensibiliter viuant; vt ab his, qui foris sunt, bonum testimonium habeant; & religionem, ac propositum suum actibus illicitis nequaquā maculent; sed potius omnes, quibus se iunxerint, sale sapientiae, & bonorum operum exemplis condiant; contubernia feminarum nullatenus appetant; non vanis oculis, aut petulanti, tumidoque gestu, ac dissolutis renibus incedant; non spectaculis, non pompis saecularibus intersint; non aleae, non quibuslibet venationib. inseruiant. Apostoli quoque instructi documento, quo ait; Non in veste pretiosa; nequaquam pretiosis delectentur vestibus. Caueant summopere, ne extra claustra moras faciant, nisi et sibi a Priore constitutum fuerit, & oportunitas temporis dictauerit. Intra claustra positi, non otio vacent; sed aut diuinis officiis, aut propriis vtilitatibus, aut certe magistrorum iussionibus pareant; ne otio torpentes ab Apostolo audiant: Qui non vult operari, nec manducet. Seniores spiritualiter iuniores diligant; iuniores senioribus obsequium dignum exhibeant; doctiores minus doctis nequaquam se praeferāt; sed magis eos cum caritate aedificent; neque hi, qui nobilitate generis, aut virtutum donis pollent, ceteris se tumide superextollant. omnes in congregatione vicissim sibi caritatis officio seruiāt; quibus etiam in refectorio comedentibus, & religiose silentium tenentibus continuatim legatur lectio. Delinquentes zelo rectitudinis pariter arguant, & castigent; pueros, & adolescentes negligentes verber. † disciplinis corripiant: singuli iuxta capacitatem suam, diuersarum artium erudiantur disciplinis, vt nullus in collegio canonico inutilis appareat, nec vota fidelium otiosus comedat tales quippe esse, immo taliter conuersari decet omnes, qui diuinis officiis se manciparunt. Quapropter studeant haec breuiter collecta sedula meditatione perlegere, & memoriae commendare; & adiuuante diuina gratia, iuxta vires adimplere; quo facilius, & liberius maiora, a sanctis Patribus edita, exsequi valeant. Vocatione ergo, qua vocati sunt, nec ad dextram, nec ad sinistram declinantes ambulent: quatenus diuinis iussionibus obtemperantes, ad Christum, in cuius sorte esse noscuntur, qui via, veritas, & vita est, eo opitulante peruenire mereātur. *Aquisgran. cap. 145.*

1. Tim. 2. c. — *2. Thes. 3. c.* — † *verber.* — *Ioan. 14. a*

C A P. IX.

In custodiis congregationum tam canonicorum quamque monachorum, nec non sanctimonialium, summopere studēdum censuimus, vt in omnibus locis claustra eis praeuideantur, religioni eorum congruentia; sed & habitacula domorū, in quibus religio Deum sequi volentibus perfici, atque augeri possit, potius quam vitia nutriri. Hoc tamē, vt non negligatur a Praelatis congregationum, missis dominicis committatur. Modus autem erga ipsarum congregationum disciplinam hic esse debet; id est, ut canonici secundum id, quod continetur in libro, qui de eorum vita collectus est, religiose conuersentur. &c. *Aquisgr. ii. sub Ludou. par. 3. c. 15.*

C A P. X.

Vt canonici in ciuitate, vel monasteriis, sicut constitutum est, in dormitorio dormiant & in refectorio comedant, & in domo infirmorum necessario subleuentur: & tam sani, quam infirmi canonice vestiantur, atque in claustris horis congruis degant, & sub custodia canonica lectionibus, & ceteris diuinae institutionis insistant officiis. Qui uero Episcoporum loci conuenientiam, aut facultatem non habuerit, ut hoc perficere, & ordinare possit, Princeps secundum constitutionem domini Imperatoris Ludouici annuat; id est, si uicina Episcopo terra de eadem ecclesia esse reperta fuerit, & ab alio possidetur; ecclesiae rectori ad claustra clericorum, uel alia quaelibet ecclesiae commoda facienda, reddatur. Si autem de fisco fuerit; regia liberalitas eandem terram ad seruorum Dei habitacula construenda, largiri dignetur. Si autē de alia casa Dei, aut de cuiuslibet proprio fuerit; ex conuenientia commutandi licentia tribuatur: & si paupertas loci ad aedificandas domos necessarias non sufficerit, eos ad adiutorium aedificandi potestas regia cogat, qui res de eadem ecclesia in beneficiis retinent. *Melden. c. 53.*

De victu, & vestitu canonicorum. Tit. LI.

C A P. I.

Quia sanctorum Patrum sententiae docēt clericos non diuitiarum sectatores esse, nec res ecclesiarum inofficiose accipere debere: non ab re putauimus nonnulla exēpla libri Prosperi ad medium exempli causa deducere, in quibus ita legitur. Qui ecclesiae

seruiunt,

seruiunt,& ea, quibus opus non habent, aut libenter accipiunt, aut exigunt, nimis carnaliter sapiunt. Item ibi: Satis quippe indignum est, si fidelis, & operosa deuotio clericorum, propter stipendium saeculare, praemia sempiterna contemnat. Item ibi: Si propter hoc non vult sua quisque relinquere, vt habeat vnde viuat? vt quid accipit, vnde rationem reddat? vt quid peccatis alienis sua multiplicat? His igitur, & caeterorum sanctorum Patrum dictis diligenter animaduersis, studeāt, necesse est, clerici, in accipiendis ecclesiasticis sumptibus suum vitare periculum. Proinde qui & suas, & ecclesiae habent facultates, & utilitatem ecclesiae, aut interius, aut exterius conferunt; accipiāt in congregatione cibum, & potū, & partes eleemosynarum, & his contenti sint; ne plus accipientes, pauperes grauari videantur, perpendentes sententiam Prosperi, qua dicitur: Qui sua possident, & dari sibi aliquid volūt; sine grandi peccato suo, vnde pauper victurus erat, non accipiunt. Hi vero, qui nec suis rebus abundant, nec ecclesiae habent possessiones, & magnam vtilitatem ecclesiae conferunt; accipiant in canonica congregatione victum, & vestitum, & eleemosynarum partes; quia de talibus ita in libro Prosperi scribitur: Clerici, quos voluntas, aut natiuitas pauperes fecit, in cōgregatione viuentes, necessaria vitae accipiāt: quia ad ea accipienda, non eos habendi ducit cupiditas, sed cogit viuendi necessitas. Porro si tales fuerint, qui nec suas, nec ecclesiae velint habere possessiones; horum necessitatibus prouidentissima gubernatione, de facultatibus ecclesiae debent subuenire Praelati, attendentes illud Prosperi: Qui habet, inquit, aliquid ecclesiae, cum omnibus nihil habentibus commune habet. Sed & illorum curam nihilominus gerere debent, quos aut infirmitas, aut senectus aggrauat, quos etiam constat olim in vtilitatibus ecclesiae desudasse. *Aquisg. c.* 120. *ex Prospero lib.* 2. *de vita contemplatiua cap.* 10. 11. & 12.

CAP. II.

Solet in plerisque canonicorum congregationibus irrationabiliter, atque indiscrete fieri, vt nonnulli clerici, qui & diuitiis affluunt, & aut parum, aut nihil vtilitatis ecclesiae conferunt, maiorem ceteris diuinum strenue peragentibus officium, annonam accipiant. &c. Est nempe rationabile, iustumque coram Deo, & hominibus, vt in vnaquaque canonica congregatione a minimo vsque ad maximum, cibum, & potum omnes aequaliter accipiant; hi etiam videlicet, qui propter aliquam vtilitatem, in numero canonicorum fuerint admissi. Quamquam enim plerique subditorum a Praelatis, rebus quibusliberalitis plus ceteris merito soleant honorari; in hac tamen societate, seclusa personarum acceptione, una debet cibi, & potus aequalitas esse. *Aquisgr. cap.* 121.

CAP. III.

Illud congruentissime, & rationabiliter tenendum esse censuimus; vt in singulis locis, in quibus socialiter canonice Domino militatur, panem, & pulmentum, & eleemosynarum partes aequaliter canonici accipiant. Et quamquam decentissimum foret, vt similiter aeque potum acciperent, nō tamen id aequaliter in omnibus locis, nec ecclesiarū diuersissimae facultates, nec terrarum qualitates, nec euentuum sinunt fieri posse varietates. &c. Placuit, vt omnibus locis, maioribus scilicet, & minoribus, accipiant singuli canonici per singulos dies quattuor libras panis. In locis vero, ubi maiores facultates sunt ecclesiae, verbi gratia, tria, aut quattuor, aut certe octo, & eo amplius, millia mansi, si eadem regio vini ferax fuerit, accipiant per singulos dies quinque libras vini. &c. Habeant ijdem canonici hortos olerum, vnde cum ceteris additamentis aliquod pulmentum cotidie in refectorio sibi vicissim ministrent. propter diuersas namque, & inaequalitates mensurarum, quae apud plerosque, non aeque secundum Domini legem, sed secundū vniuscuiusque prouinciae vsum habentur, mēsuram cibi, & potus ponderis ratione canonicis dandam esse censuimus. &c. *Aquisg. c.* 122.

CAP. IV.

In refectorio cotidie una (*canonici*) reficiātur, nisi forte quem necessitas abesse compulerit, & hoc nō sine licentia magistri fiat. Illis quoque comedentibus, & silentium religiose tenentibus, continuatim legatur lectio, & ab eis intentissime audiatur, & uicissim in refectorio, & ceteris communibus necessitatibus sibi fraternitatis officio seruiāt, & nullus foras, nisi per licētiam egrediatur. Egressus quoque nullum de se detractioni locum det, sed magis imitabilem se cunctis exhibeat. &c. *Aquisgr. cap.* 123.

CAP. V.

Canonicis totis uiribus elaborandum est, vt & indumenta uirtutum habeant interius, & per immoderatum cultum caueant dehonestare religionis dignitatē exterius. Quantum etiam a superfluo, & immoderato cultu uestium se compescere debeant, multis sanctorum Patrum documētis perdoceri potest. Dicit enim beatus Hieronymus in epistola ad Eustochium: Sunt quidam mei ordinis, quibus omnis cura est de uestibus, si beneoleant, si pes laxa pelle non folleat, crines calamistri uestigio rotantur, digiti de anulis radiant, & ne plantas humidior uia spargat, uix imprimūt summa uestigia. Tales, inquit, cum uideris, sponsos magis existimo, quam clericos. Et beatus Gregorius; Nemo, inquit, existimet, in fluxu, atque studio uestium peccatum deesse: quia si hoc culpa non esset, nullo modo Ioannem Dominus de uestimenti sui asperitate laudasset. Si cultus uestium culpa

Matt. 11. 4.

† Paulus f. 1. Pet 3. a 1. Tim 2. e.

culpa non esset, nequaquam Petrus † Apostolus per epistolam feminas a pretiosarum vestium appetitu compesceret dicens. Non in veste pretiosa. Pensandum nobis summopere est de cultu vestium, quæ culpa sit, hoc etiam viros appetere, a quo curauit pastor Ecclesiae, & feminas prohibere. Quapropter oportet canonicos sanctarum scripturarum auctoritati parere, sanctorumque Patrum documenta vigilanter perpendere; vt humilitatem, quam corde gestant, actu, habitu, incessu, ipsa etiam equitatione religiosissime demonstrent, plusque velint sancta conuersatione, eximiisque moribus, quam ornatu vestium fulgere. Si enim more coniugatorum in se ornandis nitore vestium, phaleris equorum, ceterisque humanae vanitatis rebus abusi fuerint; scilicet, vt se similibus uti debere contendant, in quo eorum conuersatio a laicorum distare videbitur? Decet porro, vt eorum talis sit vestium cultus, qui occasione vanitatis careat, & nihil nouitatis, nihil superfluitatis redoleat, nihilque reprehensionis, aut detractionis habeat. Non enim specialiter praesumi debet ab aliquo, quod non generaliter teneatur ab omnibus; id est, nec plus iusto cultior vestis, nec insolita, atque deformis, quia in vtroque illorum, aut electionis, aut certe simulationis noxa patescet, Inter vtrumque enim, virtus discretionis moderatissime tenenda est. Quae plenissime in vita beati Augustini, in laudem illius prolata, ita legitur: Vestis eius, & calceamenta, vel lectualia ex moderato, & competenti habitu erant, nec nitida nimium, nec abiecta plurimum: quibus plerique, vel iactare se insolenter homines solent, vel abiicere, ex vtroque non quae Iesu Christi, sed quae sua sunt, quaerentes. &c. *Aquisgr. c. 124. Vid. Hieron. in ep. ad Eustoch. cuius initium est, Audi filia, & Greg. homil. 6. in Euang. in med.*

CAP. VI.

Reprehensibilem, & ecclesiastica emendatione dignum, apud plerosque canonicos inoleuisse comperimus vsum; eo quod contra morem ecclesiasticum cucullas, quibus solis monachis vtendum est, induant: cum utique illorum habitum penitus vsurpare non debeant, a quorum proposito quodammodo distant: quia sicut & indecens est, vt arma militaria more laicorum gestent; ita nimirum inhonestum est, & ualde indecorum; vt alterius propositi indumenta sibi imponant. &c. Sicut etiam turpe est, virum uestem muliebrem, & mulierem vestem uirilem induere; ita ualde indecorum est, canonicum vestem monachicam induere, nisi tamen cum ueste etiam propositum uoluerit assumere. &c. *Aquisgr. c. 125.*

De canonicis beati Augustini, quibus nihil erat proprium. Tit. LII.

CAP. I.

VOlui habere in ista domo Episcopi mecum monasterium clericorum. Ecce quomodo viuimus. Nulli licet in societate nostra habere aliquid proprium: sed si forte aliqui habent, nulli licet: & si habent; faciunt, quod non licet. &c. Sane hoc nouerit caritas vestra, dixisse me fratribus meis, qui mecum manēt, ut quicumque habet aliquid, aut vendat, aut eroget, aut donet, aut commune illud faciat. &c. Faciant inde, quod volunt, dum tamen sint pauperes mecum simul exspectantes misericordiam Dei. &c. Qui societatem communis vitae iam susceptam, quae laudatur in Apostolorum actibus, deserit; a uoto suo cadit, a professione sancta cadit, obseruet iudicem, sed Deum, non me. Ego ei non aufero clericatum. Quantum sit periculum, ante oculos eius posui; faciat, quod vult. *August. in serm. 52. ad frat. in ere. de vita, & morib. clericor. apud Aquisgr. c. 112.*

Act. 2. f. & 4. f.

CAP. II.

Qui habere voluerit proprium, & de proprio uiuere, & contra ista praecepta nostra facere: parum est, ut dicam, non mecum manebit; sed nec clericus erit. Dixeram enim, & scio me dixisse, ut si nollent suscipere socialem uitam mecum, non illis tollerem clericatum: seorsum manerent, seorsum viuerent; quo modo nossent, Deo uiuerent. Et tamen ante oculos posui, quantum mali sit a proposito cadere. &c. *August. in serm. de vita, & morib. clericorum, ser. 53. ad fratres in eremo, apud Aquisg. c. 113. Ansel. lib. 7. c. 6.*

De Capitulis canonicorum, & de visitandis eorum monasterijs. Tit. LIII.

CAP. I.

DE capitulis canonicorum regularium tertio quoque anno. *Innoc. 3. in conc. gen. Lat. c. 12. Vid. tit. 47. c. uni.*

De stat. monach. c. 7. Gregor. ix & c. 2. eo ti in 4. collect.

CAP. II.

Missi per quaeque loca directi simul cum Episcopis uniuscuiusque dioecesis, perspiciant loca monasteriorum canonicorum, & monachorum, & puellarum, si in apto, & congruo loco sint posita, ubi commodum necessarium possit acquiri, quod ad utilitatē pertinet monasterii, sicut in sancta regula dicitur. *Mogunt. c. 20. Capitul. lib. 5. cap. 78.*

CAP. III.

Congregationes canonicorum, secundum canonicam institutionem, a propriis Episcopis strenue visitentur, & eorum religio, &

habitus

habitus exquiratur; si vita, & moribus sint probi, ac officio, & vnanimitatis studio solliciti, a leuissimis quoque, & perniciosissimis actibus cauti. Subsidia etiam illorum pia dominorum prouidentia exquirantur, & dispensentur. *Syno. Tullensis parte vltima c. 9.*

De claustris canonicorum, & de officio Ianitoris. Tit. LIV.

CAP. I.

Claustra firmis vndique circumdentur munitionibus, vt nulli omnino intrandi, aut exeundi, nisi per portam, pateat aditus. Sint etiam interius dormitoria (*canonicorum*) refectoria, caellaria, & ceterae habitationes, vsibus fratrum in vna societate viuentium necessariae. &c. *Aquisg. c. 117.*

CAP. II.

Eligatur, necesse est, a Praelato ex congregatione sibi commissa frater probabilis vitae, cuius officii sit, portam canonicorum cum summa obedientia, & humilitate, competenti tempore claudere, ac reserare; vt nulli per eam, nisi per licentiam, aditus pateat intrandi, aut exeundi. Cui etiam obseruandum est, ne quibus cordi est plus otiis vacare, quam diuinis obsequiis incubare, foras euagandi locum praebeat, & eorum nugarum, quod nefas est, particeps fiat. Debet praeterea aduenientes quosque cum caritate suscipere, & Priori aduentum eorum, causamque nuntiare. Expleto vespertino, & completorio officio, obseratisque portis, claues earum idem portarius ei, qui uicem Praelati tenet, ferat, ut nulli horis incompetentibus intrandi, aut exeundi maneat facultas. Quas etiam ab eodem in crastinum tempore accipiat constituto. Si vero inobediens, atque proteruus idem repertus fuerit portarius, sicut de aliis ministris negligentibus dictum est, iudicetur. *Aquisg. c. 143.*

CAP. III.

Oportet claustra canonicorum ita diligenter custodiri, vt grex dominicus fraterna concorditer fruatur pace. &c. *Aquisgr. c. 144.*

De caellario, & pistrino praefectis, & de aliis famulis canonicorum. Tit. LV.

CAP. vni.

Debet procurare Praelatus; vt fratrib. caellerarium non violentum, vel uiolentum, non superbum, non tardum, non prodigum; sed moribus honestum, ac Deum timentem constituat; qui & stipendia fratrum fideliter seruet, & diligēti cura administret; & in administrando nullatenus fratres contristet. Cui etiam pristinum fratrum commit tendum est; ut illud ita uigilantissima cura custodiat, ne ministri ibidem deputati annonam fratrum aut furtim subripiēdo, aut alio quolibet modo negligenter viuendo dissipēt. Hi vero famuli eligantur de fidelissima ecclesiae familia: & his officiis diligenter erudiantur; ut scilicet, & pistoria arte, & fidei puritate necessitatibus fratrum oportunissime ualeant suffragari. Eadem quoque forma de cocis seruanda est. Inutiles denique atque inobedientes caellerarii, secundum superius comprehēsam sententiam iudicentur. *Aquisg. c. 140.*

Tit. LVI. De nosocomio canonicorum.

CAP. I.

Quamuis canonicis proprias licitum sit habere mansiones; debet tamen a Praelato mansio infirmorum, & senum intra claustra canonicorum fieri, ut qui suam forte non habent, in eadem suam possint aptissime tolerare imbecillitatem: quatenus ibidem & subsidiis ecclesiasticis, quibus indigent, & fratrum adminiculis misericorditer sustententur. Erga quos oportet, ut ceteri fratres magnam exhibeant caritatem; scilicet, vt eis compatiendo subueniāt, & assiduis uisitationibus, & scripturarum sanctarum cōsolationibus, nec non & propriarum rerum facultatibus adminicula necessaria praebeant; vt impleatur in eis illud Euangelicum. Infirmus fui, & uisitastis me. *Aquisgra. 142.*

Matt. 25. d.

CAP. II.

Canonici in ciuitate, uel monasteriis, sicut constitutum est, in dormitorio dormiant, & in refectorio comedant; & in domo infirmorum necessario subleuentur: & tam sani, quam infirmi canonice uestiantur, atque in claustris horis congruis degant. &c. *Meldens. 53.*

Filij presbyterorum, vel canonicorum, & alij illegitimi canonici sacris possunt initiari. Tit. LVII.

Vide supra libro vi. titulo LX. Quibus adde cap. vnicum.

Nulli filii concubinarum ad ordines, vel aliquos honores ecclesiasticos promoueantur, nisi monachaliter, uel canonice uixerint in ecclesia. *Vrbanus 2. in concilio Claramontens. cap. 11.*

Communia de canonicis regularibus. Tit. LIIX.

CAP. I.

De elect. 41. Greg. ix. c. 8. eo. in 4. coll.

Vltra tres menses cathedralis ecclesia, vel regularis Praelato non vacet. &c. *Innoc.*

Innocen. iij. in concil. gen. Later. cap. 23.

CAP. II.

Altaria congregationibus canonicorum, vel monachorum per personas data, mortuis personis libera redeant in manus Episcoporum; nisi fuerint illis, per eorum scripta, vel priuilegia confirmata. *Vrb. ij. in concil. Claramon. cap. 7.*

CAP. III.

De clericis hoc statuimus; vt hi, qui hactenus inuenti sunt, siue in canonico, siue in monachico ordine tonsurati, sine eorum voluntate; si liberi sunt, vt ita permaneant. & deinceps cauendum, vt [nullus tondeatur sine legitima aetate, & spontanea voluntate, vel cum licentia domini sui. *Magun. c. 23.*

c. 1. de regula. Gregor. ix. & c. 3. eo tit. in 2. coll.

CAP. IV.

Lecti sunt sancti canones, vt quisque canonicus legem, vitamque suam minime ignoraret, quod non expedit, sicut in decretali legitur Innocentii. *Rem. c. 8.*

CAP. V.

Monachi, & canonici pleniter consilium habeant, qualiter Deo militare, animasque eorum melius valeant custodire: ne propter aliquam necessitatem, occasionem quaerant vagandi, & inter ipsos propter hoc locus tentandi detur diabolo. *Rem. c. 25.*

CAP. VI.

Canonicorum, qui in parochiis tonsurantur, & erudiuntur, interdum etiam & ordinantur sine anctoritate, dignitas regalis in suum periculum non dignetur recipere. praesertim cum eos salubriter, & auctoritatiue possit habere. Quapropter cum quilibet canonicorū ad regiam venerit maiestatem, & suo se uoluerit mancipare seruitio; consensu Episcopi, ad cuius dioecesim pertinere dignoscitur, eum recipiat. &c. *Melden. c. 58.*

De canonicis feminis. Tit. LIX.

CAP. I.

Statuimus, vt sanctimoniales, & mulieres, quae canonicae nominantur, & irregulariter viuunt, iuxta beatorum Benedicti, & Augustini regulam, vitam suā in melius corrigant, & emendent: superfluitatem vestium, & inhonestatem deserant, & in claustro assidue permanentes, cōmuni refectorio, & dormitorio sint contentae. & relictis praebendis, & aliis propriis, earum necessitatibus de communi prouideatur. &c. Prohibemus etiā, ne in earundem collegiis aliqua, nisi quae regulariter victura fuerit, recipiatur. *Eugen. iij. in conc. Rem. c. 4. in editis c. 3.*

CAP. II.

Libuit huic sacro conuentui, quasdam admonitiunculas breuiter eis sanctimonialibus scribere, quae se canonicas vocāt. Quoniam hae, quae sub monasticae regulae norma degunt, totius vitae suae ordinem in eadem, quam profitentur, regula scriptum habent. *Cabilo. sub Carolo cap. 53.*

CAP. III.

Abbatissa diligentem habeat curam de congregatione sibi commissa. & prouideat in lectione, & in officio, & in psalmorum modulatione, vt ipsae sanctimoniales strenuae sint; & in omnibus operibus bonis illa eis ducatum praebeat, vtpote pro animabus earum rationem in conspectu Domini redditura. & stipendia sanctimonialibus praebeat necessaria; ne forte propter indigentiam cibi, aut potus, peccare compellantur. *Cabilon. sub Carolo cap. 54.*

CAP. IV.

Abbatissa cum viris, clericis siue laicis, horis incompetentibus non loquatur: sed quidquid cum masculis, clericis, siue laicis de rebus necessariis peragere debet, a prima hora vsque ad vespertinam peragat. Et hoc non cum singulis, sed coram pluribus. *Ibid. c. 55.*

CAP. V.

A vespera vsque ad primam neque Abbatissa, neque alia sanctimonialium cum quibuslibet masculis vllum colloquiū habeant, nisi forte talis fuerit occasio, quam euitare non possint: & si necessitas incubuerit, id coram testibus facere debebunt. *Ibid. c. 56.*

CAP. VI.

Abbatissa, quae in ciuitate monasterium habet, nequaquam de monasterio egrediatur, nisi per licentiam Episcopi sui, aut qui eius vicem obtinet, nisi forte aut Imperialis iussio eam cogat, aut prolixitas itineris id facere minime permittat. Et si quando foras pergit, de sanctimonialibus quas secum ducit, curam, & vigilantiam habeat, vt nulla eis detur peccandi licentia, siue occasio. Sed & cum pergit, in monasterio talem vice sua constituere debet, quae de sanctimonialium animabus curam, & uigilantiam habeat. *Ibid. cap. 57.*

CAP. VII.

Habeat etiam Abbatissa studium, in aedificando ea, quae ad sanctimonialiū necessitatem pertinent, aut in restaurando. *Ibid. c. 58.*

CAP. IIX.

Sanctimoniales in monasterio constitutae habeant studium in legendo, & in cantando, in psalmorum celebratione, siue oratione; & horas canonicas, matutinam videlicet, primam, tertiam, sextam, nonam, vespertinam, completorium pariter celebrent. Et omnes, excepta, quam infirmitas tenet, in dormitorio dormiant. Et omnibus dieb. ad collationem veniāt. *Ibid. c. 59. Magun. sub Rab. c. 16.*

CAP. IX.

Non debere presbyteros amplius in monasterio puellari immorari, nisi donec Missarum sollemnia celebrent, aut aliquid ibi de Dei seruitio, & suo ministerio expleant. *Cabil. sub Carol. cap. 60.*

CAP.

CAP. X.

Non debere sanctimoniales in propriis mansionibus cum aliquibus masculis, clericis, siue laicis, consanguineis, siue extraneis bibere, siue comedere: sed si quando id agendū est, in adiutorio agatur; & vbi adiutorium deest, non fiat. Et cum nullo masculo eis colloquium habere liceat, nisi in adiutorio, & ibi coram testibus. *Ibid. cap. 61.*

CAP. XI.

Sanctimoniales, nisi forte Abbatissa sua, pro aliqua necessitate incumbente, illas mittet, nequaquam de monasterio egrediantur. Hae vero, quae famulos, aut famulas non habent, ad exercenda negotia, ad portam monasterii perueniant, & ibi coram testibus negotia sua exerceant. *Ibid. c. 62.*

CAP. XII.

Nullus vassus Abbatissae, nec minister aliquis, nec clericus, nec laicus claustra ancillarum Dei ingrediatur, nisi forte quando necessitas operandi incumbit. *Ibid. cap. 63.*

CAP. XIII.

Portaria non eligatur, nisi quae aetate matura sit, & testimonium habeat bonum, & vitae probabilis sit. *Ibid. c. 64.*

CAP. XIV.

Quidquid in his capitulis minus fuerit, ab Episcopo suo Abbatissa perquirat. Et ita illi in omnibus obediens sit, secundum canonicam constitutionem, sicuti iustum, & rectum est. *Ibid. c. 65.*

Ad Episcopum pertinet cura monachorum & sacrarum virginum, & monasteriorum.

Tit. LX.

CAP. I.

16. q. 1. qui vere. 11.

EPiscopum conuenit ciuitatis, competentem monasteriorum prouidentiam gerere. *Chalc. c. 4. in fine.*

CAP. II.

Sacrae virgines, cum a parentibus segregantur, a quibus custodiebantur, Episcopi, aut eo absente presbyteri prouidentia, honestioribus mulieribus commendentur, vel simul habitantes sese custodiant; vt ne vndique vagantes opinionem Ecclesiae laedant. *Carth. 44. G. Cartha. iij. cap. 33. L. Afric. 11. L. Capit. lib. 1. cap. 40.*

CAP. III.

Dist. 28. c. 5.

De his, quos voluntas parentum a primis infantiae annis in clericatus officio, vel monachali posuit: mox cum detonsi fuerint, vel ministerio elector. † contradicti, in domo ecclesiae, sub Episcopali praesentia, a praepositis sibi debeant erudiri. &c. *Tolet. ij. cap. 1. Anselm. lib. 7. cap. 42.*

† lector. f

CAP. IV.

De his clericorum personis, quae de Ciuitatensis ecclesiae officio monasterii, vel dioecesis, vel basilicis in quibuscumque locis positis, id est, siue in territoriis, siue in ipsis ciuitatibus, suscipiuntur ordinandae, in potestate sit Episcopi, si de eo, quod ante de ecclesia habebant, eos aliquid, aut nihil exinde habere voluerit, quia vnicuique facultas suscepti monasterii, dioecesis, vel basilicae debet plena ratione sufficere. *Aurel. iij. c. 18.*

CAP. V.

Annuis vicibus vnusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros, & diaconos suae dioecesis ad locum, vbi Episcopus elegerit, congregare praecipiat: & omnibus regulam demonstret ducendi vitam, cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse praemoneat; quosq. etiam parsimoniae, & sobrietati, atque veridicae castimoniae honestorum virorum testimonio fama commendet. *Oscense sub Reccaredo Rege, in prin.*

CAP. VI.

Agnouimus quosdam Pontifices praecepti Principis Apostolorum, qui ait: Pascite, qui in vobis est, gregem, non coacte, sed sponta- nee: neque vt dominantes in clero, sed forma facti gregis; ita esse immemores, vt quibusdam monasteriis, parochialibusque ecclesiis, aut suae consanguinitatis personas, aut sui fauoris Participes, iniquum saepe statuant in Praelatum. &c. Proinde [decenter omnibus placet, & in praesenti tale rescindere factum, & non esse de cetero faciendum. *Tolet. x. cap. 3.*

1. Pet. 5. a

Dist. 89. c. 6.

CAP. VII.

Monasteria tam virorum, quam puellarum, secundum ordinem regulariter viuant: Et si hoc facere contempserint, Episcopus, in cuius parochia esse uidentur, hoc emendare debeat. quod si non potuerit hoc emendare, Metropolitano hoc innotescat, & ipse emendari faciat. Quod si hoc nec ipse emendare potuerit, ad synodum publicam exinde veniant, & ibidem canonicam sententiam accipiant. Et si publicam synodum contempserint, aut honorem suum perdant, aut excommunicentur ab omnibus Episcopis, & talis in eius loco, in ipsa synodo cōstituatur, per verbum, & voluntatem domini Regis, vel consensu seruorum Dei, qui secundum ordinem sanctum ipsum gregem regat. *Vernen. c. 5.*

CAP. IIX.

Si aliqua monasteria sunt, quae eorum ordinem propter paupertatem adimplere non possunt, hoc Episcopus de veritate praeuideat, & hoc domino Regi innotescat; vt in sua eleemosyna hoc emendari faciat. Et si tales feminae velatae ad praesens ibidem congregatae inueniuntur, quae regulariter viuere non velint, nec ad hoc dignae sunt, vt cum illis aliis habitent, Episcopus, vel Abbatissa praeuideant locum aptum, vbi separatim cum custodia in pullatorio habitare debeant, vel operari manibus, quod ipsa Abbatissa

batissa eis iusserit, interim quod probatae dignae sunt, vt in congregatione recipiantur. *Vernen. cap. 6.*

CAP. IX.

Prouidendum necesse est vnicuique Episcopo, qualiter canonici viuere debeant, nec non & monachi, vt secundum ordinem canonicum, vel regularem viuere studeant, vt ait Apostolus: Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. *Arel. sub Carolo c. 6. Magun. sub Raba. c. 13.*

1. Cor. 7. d.

CAP. X.

Missi per quaeque loca directi, simul cum Episcopis vniuscuiusque dioecesis, perspiciant loca monasteriorum canonicorum, & monachorum, & puellarum si in apto, & congruo loco sint posita, vbi commodum necessarium possit acquiri, quod ad vtilitatem pertinet monasterii, sicut in sancta regula dicitur. Monasterium autem ita debet constitui, vt omnia necessaria intra monasterium exerceantur; vt non sit necessitas monachis, vel clericis, vel puellis uagandi foras, quia omnino non expedit animabus eorum. Similiter quoque aedificia monasteriorum supradicti missi, & cum eis Episcopi per diuersa loca praeuideant, si apta sint, & congruenter sanctae professioni composita; uel si claustrum firmum habeant, in quo saluari possint animae in eis commorantium sub disciplina canonica, vel regulari. Vbi autem aliter inuentum fuerit, hoc omnimodis Episcopus loci ipsius faciat emendari. ita ut condignam professioni eorum custodiam habeant canonici, vel monachi, atque nonnales; ne detur eis occasio malefaciendi, quod absit. *Magunt. c. 20. Capitul. lib. 5. cap. 78.*

CAP. XI.

Vnusquisque Episcopus sciat per singula monasteria, quantos quisque Abbas canonicos in monasterio suo habeat: & hoc omnino ambo pariter prouideant; vt si monachi fieri noluerint, regulariter uiuant. sin antem, canonice uiuant omnino. *Magunt. c. 21. Capit. lib. 5. c. 79. Burch. lib. 8. c. 5. Iuo par. 7. c. 29. decr.*

CAP. XII.

In quantum ipsi Abbates, Abbatumque sub iecti Episcopis propriis, pro se, suisq. omnibus rationem reddituros nouerint; tanto eorũ consilio, atque auctoritate, modis omnibus mancipentur. *Aquisgran. ij. sub. Ludouico part. 3. c. 1. in fine.*

CAP. XIII.

Monachus de monasterio sine consultu, uel praesentia Episcopi, aut uicarii eius ad hoc regulariter deductus, non eiiciatur; cuius dispositione, & auctoritate de cetero uita, & conuersatio eiecti, ne perditus perpetuo fiat, si aliquo modo saluari potest, ordinari debet, atque decerni. *Melden. c. 59.*

CAP. XIV.

Monasteria, quae adhuc statum suum retinent, vnumquemque Episcoporum, in cuius parochia constituta sunt, prouidere oportet vtrum ordinem suum teneant. Quod si aliter inuenerit, vna cum rectore monasterii corrigere debebit. Quod si rectoris monasterii principaliter culpa fuerit, & se, suosque subditos ad Episcopi sui admonitionem corrigere dissimulauerit; synodica debet auctoritate percelli. *Ticinen. sub Ludouico ij. c. 9.*

CAP. XV.

Congregationes canonicorum, & monachorum, ac sanctimonialium secundum canonicam institutioné a propriis Episcopis strenue visitentur; & eorum religio, & habitus exquiratur, si vita, & moribus sint probi, ac officii, & vnanimitatis studio sollicití, a leuissimis quoque, & perniciosissimis actibus cauti. Subsidia etiam illorum pia dominorum prouidentia exquirantur, & disponantur. &c. *Tullen. part. vlt. c. 9.*

Monachi, & canonici, & sanctimoniales sint in potestate Episcopi, illumque revereantur; & ne iniussu ipsius discedant. Tit. LXI.

CAP. I.

Qui in singulis vrbibus, & regionib. monachi sunt, subiaceant Episcopo, & quietem ament, ac ieiuniis, & orationibus deut operam in his locis, in quibus ordinati fuerint. Neque ecclesiasticis, aut saecularibus rebus occupentur, monasteriis relictis, nisi ob necessariam causam ab Episcopo vrbis id permittatur. Nullum vero seruum suscipiant, vt sine uoluntate Episcopi monachus fit. Qui contra fecerit, excommunicatus sit, vt nomen Dei non blasphemetur. Episcopus nero competenti prouidentia prouideat monasteriis. *Chalc. c. 4. Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 28. Vide Chalc. actio. 6. cap. 1. & act. 15. Tribur. 26. Capitul. lib. 5. c. 25. & lib. 7. c. 18. Burch. lib. 8. c. 28. Iuo lib. 3. tit. 16. c. 1. panor. & par. 7. c. 1. & 48. & p. 16. c. 46. decr. Ansel. lib. 5. c. 54. & in Rom. lib. vlt. c. 63.*

16. q. 1. qui vere. 12.

CAP. II.

Clerici prochiorum, & monasteriorum, & martyriorum sub potestate Episcoporum vrbium sint, iuxta sanctorum Patrum traditionem. Qui vero conantur eos auferre ab Episcopis, clerici canonum poenis subiaceant, laici, uel monachi communione careant. *Chalc. cap. 8. Iuo part. 6. c. 358. & 354. decr. Ansel. lib. 5. c. 84. in addit.*

18. q. 2. c. 10. quidā p. Ita clerici.

CAP. III.

De clerico, uel monacho coniurante, uel conspirante, aut collegia faciente aduersus Episcopos, uel laicos clericos, ut cadat a gradu suo. *Chalc. c. 18. Tullen. post epist. synodi. Vorma. 74. Raban. c. 19. de paenitēn. Capitul. lib. 1. c. 29. Burch. lib. 10. c. 68. & 69. Iuo part. 12. c. 87.*

11. q. 1. c. 22. coniurationum & c. 24. sique & c. 25. si clerici.

12.c.87.& 87.decr.Anſel.lib.8.c.16.& 18.

CAP. IV.

16.q.1. quidā.17. De clerico, vel monacho CP. veniente ſine mandatis Epiſcopi, vt admoneatur,& eijciatur a defenſore eccleſiae Conſtantinopolitanae. *Chalced.c.23.*

CAP. V.

Nullus laicorum,vel monachorum,aut ex catalogo clericorum ante diligentem examinationem, & ſynodicam ſententiam, a communione ſe ſeparet proprii Patriarchae. &c. Si vero quis aduerſus hanc ſanctam ſynodum deprehenſus fuerit agere. &c. monachus, aut laicus ſegregetur ab omni eccleſiaſtica communione, atque collegio, quouſque conuerſus per paenitentiam recipiatur. *Syn.viii.CP.ſub Hadr.ij.c.10.*

CAP. VI.

Sacerdos, (*qui monaſterio, vel oratorio praeeſt,*) ad placita, & ad iuſtam reuerētiam Epiſcopi obedienter recurrat. Si vero ſuperbia elatus,uel alio quolibet modo,a proprii ſe ſubtrahere maluerit mandatis Epiſcopi,canonicis eum decernimus ultionibus ſubiacere. *Eugen.ij. & Leo iv. in ſyn. Rom. c.21.Caeſar.lib.8.c.43.*

CAP. VII.

Nullus Abbas,nullus eccleſiarum Praepoſitus, quae iuris ſunt eccleſiaſtici, accipere, ſine Epiſcopi conceſſione praeſumat. *Vrb.ij. in ſyn.apud Melſiam c.6.*

CAP. IIX.

Vt monaſteria reddantur Epiſcopo,ad cuius parochiam pertinent. *Vitalian.ep.3.*

CAP. IX.

18. q.2.c. 16. Abbates pro humilitate religionis in Epiſcoporum poteſtate conſiſtant, & ſi quid extra regulam fecerint,ab Epiſcopis corrigantur. Qui ſemel in anno, in loco vbi Epiſcopus elegerit,accepta uocatione conueniant. *Aurelia.1.5.vel 19.al.21.Capitul.lib.6.c.137. Burch.lib.8.c.67.Iuo par.7.c.83.decr. Anſel. poſt lib.vlt.cap.54.in Romano.*

CAP. X.

Abbates, qui Epiſcoporum praecepta deſpiciunt, ad communionem nec penitus admittantur, niſi contumaciam humilitate ſuſcepta deponant. *Aurel.iij.c.21.*

CAP. XI.

Abbates,vel monachi, aut agentes monaſteriorum patrocinio ſaecularī penitus non vtantur, nec ad Principis praeſentiam ſine Epiſcopi ſui permiſſu ambulare audeant. Quod ſi fecerint, a ſuis Epiſcopis excommunicentur. *Cabilo.c.15.*

CAP. XII.

Canonici nihil ſine licentia Epiſcopi ſui, vel magiſtri agere praeſumant. *Magun.c.9.*

CAP. XIII.

Abbatiſſa Epiſcopo in omnibus obediens ſit, ſecundum canonicam conſtitutionem, ſicut iuſtum, & rectum eſt. *Cabilon.ſub Carol.cap.65.*

CAP. XIV.

Monachi non debent parui pendere paſtores ſuos, in cuiuſcumque parochia conſiſtentes, ſicut aliqui faciunt. *Aquiſg.ij.ſub Ludou.par.3.c.3.*

Ne Epiſcopi poteſtate ſibi in monachos conceſſa abutantur. Tit. LXII.

CAP. I.

Episcopus nec Abbatem, nec Archipresbyterum, ſine omnium ſuorum compresbyterorum, & Abbatum conſilio, de loco ſuo praeſumat eiicere,neque per praemiū alium ordinare, niſi facto concilio tam Abbatum, quam presbyterorum ſuorum. quem autem negligentia eiicit,cum omnium presbyterorum conſilio reſtituatur. *Turo.ij.cap.7.*

CAP. II.

Nuntiatum eſt, quod monachi Epiſcopali imperio ſeruili opere mancipentur, & iura monaſteriorum contra inſtituta canonum illicita praeſumptione vſurpentur: ita ut pene ex coenobio poſſeſſio fiat, atque illuſtris portio Chriſti ad ignominiam, ſeruitutemque perueniat. Talia ne fiant; ſed [hoc tantum ſibi in monaſterio vindicent ſacerdotes, 18.q.2.c. 1. quod praecipiunt canones; id eſt, monachos ad conuerſationem ſanctam praemonere, Abbates, aliaque officia inſtituere,atque extra regulam facta corrigere. Quod ſi aliquid in monachos canonibus interdictū praeſumpſerint,aut vſurpare quippiam de monaſterii rebus tentauerint,non deerit ab illis ſententia excommunicationis, qui ſe deinceps nequaquam ſuſtulerint ab illicitis. *Tolet.iv.c.50. Anſel.lib.vlt.c.55.in Rom.*

CAP. III.

Vt quaeque monaſteria Deo conſecrata, nulli Epiſcoporū liceat ea in aliquo inquietare, nec quidquam de eorum rebus violenter abſtrahere. *Angl.c.3.*

Ne Abbas iniuſſu Epiſcopi res monaſterii alienet. Tit. LXIII.

CAP. I.

Si quis Epiſcopus, vel monaſterii praefectus inuentus fuerit ex Epiſcopatus, vel 12. q.2. quiſquis. c. 19. monaſterii agris, in alicuius magiſtratus manus alienare,vel alteri perſonae tradere; nullius ſit momenti traditio,iuxta canonem Apoſtolorum.&c.Ne liceat autem quidquam ex eis ſibi uindicare, vel propriis cognatis, quae Dei ſunt, elargiri. Si ſint autem pauperes,ut pauperibus ſuppeditet, ſed non eorū praetextu res eccleſiae uenumdet. &c. Sin autē aliqua improba calliditate utatur,& ab agricola, uel clerico agrū magiſtratus emerit;ſic quoque nullius ſit momenti uenditio,

& Episcopatui, vel monasterio restituatur. Porro Episcopus, vel monasterii praefectus, qui hoc fecerit, exturbetur quidē Episcopus ab Episcopatu, monasterii vero praefectus a monasterio; vt qui male dissipant, quae non congregauerunt. *Nicae.ij. c.12. Vide Apost. 38.40.41. Iuo par.5.c.375. decr. Ansel.lib.6. c.184. Caesar. lib.7.c.72.*

CAP. II.

17. q.4.c. 40. In uenditionibus, quas Abbates facere praesumūt, haec forma seruetur; vt quidquid sine Episcopi notitia uenditum fuerit, ad potestatem Episcopi reuocetur. Mancipia uero monachis donata, ab Abbate non liceat manumitti. Iniustum enim putamus; ut monachis cotidianum rurale opus facientibus, serui eorum libertatis otio potiantur. *Agath.c. 56. Epau.c.8. Isidor. in regula mona.c.5. Iuo par.3.c.163. decr. & in epist.138. Roberto Comiti. Caesaraug. lib.9.cap.36.*

Dist.54.c. 12. Abbati. p. initium.

CAP. III.

De uenditionibus, quas Abbates, uel Abbatissae facere praesumpserint, forma seruetur; ut quidquid sine ipsorum † notitia uenditum fuerit, ad potestatem Episcopi reuocetur. Mancipia uero monasteriis donata ab Abbatibus utriusque sexus non liceat manumitti. Iniustum enim putamus, ut monachis cotidianum rurale opus facientibus, serui eorum libertatis usu potiantur. *Epau. c.8. Agath.c.56.*

† Episcopor. f.

CAP. IV.

12.q.2.c. 41. Abbatibus, presbyteris, ceterisque ministris de rebus ecclesiasticis, uel sacro ministerio alienare, uel obligare absque permissu & subscriptione Episcopi sui nil liceat. Quod qui praesumpserit, degradetur communione concessa; & quod praesumptum, uel alienatum, uel temere ordinatum est, ordinatione Episcopi reuocetur. *Aurel.iij.c.23. Capitul. lib.7.c.275. Ansel.lib.5.c.85. in addit. & in Rom.lib.vlt.c.44. Tarac.lib.6.c.15.*

CAP. V.

Si quid Abbatibus, aut sacris monasteriis, aut parochiis pro Dei contemplatione oblatum fuerit, in sua proprietate hoc Abbates, uel presbyteri minime reuocabunt, nec alienari a cunctis fratribus debet, quacumque occasione, quibus si fuerit necessarium, ut statuta conuellant; non aliter ualeat, nisi fuerit sui Episcopi subscriptione firmatum. *Aurel.iv.c.11.*

Monachi decimas praediorum dent ecclesijs. Tit. LXIV.

CAP. I.

De decim. 34. Greg. ix.c.7 eo. tit. in 4. collect.

NVper Abbates Cisterciensis ordinis in generali capitulo congregati, ad commonitionem nostram prouide statuerunt; ut de cetero fratres ipsius ordinis non emant possessiones, de quibus decimae debentur ecclesiis, nisi forte pro monasterio de nouo fundando: si tales possessiones eis fuerint pia fidelium deuotione collatae, aut emptae pro monasteriis de nouo fundandis, committant excolendas a quibus ecclesiis decimae persoluantur: ne occasione priuilegiorum suorum ecclesiae ulterius praegrauentur. Decernimus ergo, ut de alienis terris, & amodo acquirendis, si eas propriis manibus, aut sumptibus deinceps excoluerint, decimas persoluant ecclesiis, quibus ratione praediorum antea soluebantur, nisi cum ipsis ecclesiis aliter duxerint componendum. Nos ergo statutum huiusmodi gratum, & ratum habentes, hoc ipsum ad alios regulares, qui gaudent similibus priuilegiis, extendi uolumus, & mandamus: ut ecclesiarum Praelati proniores, & efficaciores existant, ad exhibendum eis de suis malefactoribus iustitiae complementum, eorumque priuilegia diligentius, & perfectius studeant obseruare. *Inno.iij. in conc.gen. Later.c.55.*

CAP. II.

De past. 7. Gregor. ix. & c.i. eo. tit. in 4. collect.

Plerique, sicut accepimus, regulares, & clerici saeculares, interdum cum uel domos locant, uel feuda concedunt, in praeiudiciū parochialium ecclesiarum pactum adiciunt; ut conductores, & feudatarii decimas eis soluant, & apud eosdem eligant sepulturam. &c. pactum huiusmodi penitus reprobamus. &c. *Inno.iij. in concil. gen. Lat.c.56.*

CAP. III.

Nullus Abbas decimas, & primitias, & reliqua, quae secundum constituta canonum ad Episcopos pertinent, sine auctoritate Romani Pontificis, seu Episcopi consensu, in cuius dioecesi habitat, detineat, Apostolica sanctione firmamus. *Grego.vij. in concil. Rom. anni 6. sui Pontificatus cap.9. Tarach.lib.5.c.53.*

CAP. IV.

16. q.1. quest.46. Episcopi, & Abbates de agris, & uineis, quae ad suum, uel fratrum stipendium habent, decimas ad ecclesias dari faciunt. Familia uero ibi det decimas suas, ubi infantes eorum baptizantur, & ubi per totum anni circulum missas audiunt. *Cabilo. sub Carolo c.19. Burch.lib.3. c.132. Iuo lib.2.tit. 5.c.3. panor & par.3.c.198. decr. Ansel.lib. vlt.c.48. in Rom.*

Qualis debeat esse Abbatissa, & de eius munere. Tit. LXV.

CAP. I.

ABbatissae absque Episcopi licentia monasterium non egrediantur, nisi ad Imperator. sed in suis permaneant monasteriis, ibique & se ipsas custodire, sibique commissas seruare, quanta potuerunt uigilantia, decertent. *Turonens. sub Carolo cap.30.*

CAP.

CAP. II.

Monasterijs puellaribus tales praeferri debent feminae, & Abbatissae ereari, quae & se, & subditum gregem eum magna religione, & sanctitate custodire norint, & his, quibus praesunt, prodesse non desinant. Sed & se, & illas ita obseruent, vtpote vasa sancta in ministerio † Domini praeparata. Tantum enim se debet Abbatissa exhibere subditis in habitu, in veste, in omni conuictu; vt eis ad caelestia regna pergentibus ducatum praebeat. Sciat etiam se pro his, quas in regimine accepit, in conspectu Domini rationem reddituram. *Cabilo. sub Carolo cap. 52. Capitul. lib. 2. c. 42. apud Troslc. c. 3.*

† ministerium f.

CAP. III.

Abbatissa diligentem habeat curam de congregatione sibi commissa, & prouideat in lectione, & in officio, & in psalmorum modulatione; vt ipsae sanctimoniales strenuae sint; & in omnibus operibus bonis illa eis ducatum praebeat; vtpote pro animabus earum rationem in conspectu Domini redditura. &c. *Cabilo. sub Carolo c. 54.*

CAP. IV.

Habeat Abbatissa studiũ aut in aedificando ea, quae ad sanctimonialium necessitatem pertinent, aut in restaurando. *Cabilo sub Carolo c. 58.*

CAP. V.

Aliter, quam diuina auctoritas, & religio Christiana docet, agitur; quando feminae amissis viris eatenus carnaliter viuentes, repente, & sine probationis examine, ad regimen animarum pertrahuntur, praeficiunturque sanctimonialibus, vtpote matres spiritales, quas numquam contigit eiusdem propositi discipulas exstitisse. Fitque, vt quae forte feliciter incedebant, earum prauis exemplis miserabiliter ruant. &c. Quia ergo haec res diuinae auctoritati non concordat; necesse est, vt caueatur; ne forte, & committenti, & his, quibus committitur, iactura animarum proueniat. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 39.*

CAP. VI.

Deposcimus, vt in Abbatissis constituendis, vestrum specialiter caueatis periculum, sicut vobis saepe est admonitum, & per diuinam auctoritatem crebrius manifestatum. *Parisien. sub Lud. & Lotha. lib. 3. c. 23. Aquisgran. ij. sub Ludouico parte 4. c. 9.*

CAP. VII.

Admonendae sunt Praelatae monasteriorum; vt subditas moribus probis, atque exemplis praecedant. &c. Sed deinceps illae omnibus Christi praeferendae sunt, quas contagio vitiorum non coinquinet, sed religionis deuotio commendet. Nam illud perspicuum est, quae necdum nouerant esse filiae in disciplina religionis, nec in sese religionis normam habentes, matres religiosarum fieri non posse. *Aquisgr. ij. sub Ludouic. par. 2. cap. 13.*

CAP. IIX.

Habeat Abbatissa studium in aedificando ea, quae ad sanctimonialium necessitatem pertinent, & in restaurando. *Maguntin. sub Rab. c. 16.*

Qua aetate, & qua die oporteat virgines consecrari. Tit. LXVI.

CAP. I.

Nullus Episcoporum virginem sacratam, si maritale expetierit consortium, benedicere attentet, nisi eã probauerit lxxii. annorum esse constitutam. Vbi probabitur iudicium verae pudicitiae, vt in lxxii. annis requirens verum Christum pudicitia custodita, vncto uertice, introducatur ad nuptias Christi, uelamen capitis ferens, non cordis. Nulla schemata monachorum oportet fieri, nisi post xxv. aetatis annos propter scandala, ut xxv. annis, iam euacuato omni feruore diaboli, inueniat sibi mundum vas Spiritus sanctus. *Siluest. in synodo Romana eclxxxiv. Episcopor. c. 10.*

CAP. II.

Deuotis virginibus nisi aut in Epiphaniorum die, aut in albis paschalibus, aut in Apostolorum natalicijs, sacrum minime velamen imponatur, * & non ante xxv. annos, * nisi forsitan, sicut de baptismate dictum est graui languore correptis; ne sine hoc munere de saeculo exeant, implorantibus non negetur. *Gelas. epist. 1. c. 14. Vide Tribur. 25. Burch. li. 8. c. 15. Iuo li. 3. tit. 17. c. 3. panor. & par. 7. c. 36. decr. Ansel. lib. 7. c. 199. Tarrac. lib. 3. c. 92.*

10. q. 1. c. 11.

CAP. III.

Ante xxv. annum uirgo non consecretur. *Carth. iij. c. 4. L. Vide Carth. 16. G. Triburi. c. 24. Vorm. 69. Burch. lib. 2. c. 11. Iuo lib. 3. tit. 3. c. 3. panor. & par. 6. c. 31. decr. Capit. lib. 1. c. 46.*

Dist. 77. placuit. c. 5. & 20. q. 1. c. 15.

CAP. IV.

Si Episcopus propter periculum virginalis castitatis, cum potens amator, vel raptor formidetur, vel si mortis periculum virgini immineat, petentibus parentibus, uel his, sub quorum cura est, ne sine habitu decedat; uelauerit uirginem minorem xxv. annis, non sit temerator eius synodi, qua is numerus annorum constituitur. *Carth. c. 127. G. Milevi. 26. L. Afric. 93. L. Turo. ij. c. 21. Tribur. c. 24. Iuo lib. 3. tit. 17. c. 5. panor.*

CAP. V.

Sanctimoniales, quantumlibet uita earum & mores probati sint, ante annum aetatis suae xl. non velentur. *Agath. c. 19.*

20. q. 1. c. 14.

CAP. VI.

Non uelandas esse virgines, quae se Deo uouerunt, nisi xl. annorum probata aetate, quam sacerdos comprobauerit. *Caesar. c. 8.*

CAP. VII.

Etsi magnus Basilius in sacris suis canoni-

bus eam, quae se sua sponte Deo offert, & virginitatem complectitur, si septimum decimum annum compleuerit, in virginum ordinem referendam esse statuit. &c. Sacri tamen canones quadraginta annorum diaconissam ordinandam esse statuerunt. *Trull. c* 40.

CAP. IIX.

Virginibus quoque sacrum velamen accipiendum, decreta Patrum interdicunt ante xxv. annos, nisi forte aliqua cogente necessitate, pro qua licitũ est haec statuta mutare, vt in canonibus si requiratur, inueniri poterit. *Turo. sub Carolo c.*28. *Vide Carth. ij. c.*4.

CAP. IX.

Leo constituit monasterium apud Petrum Apostolum, & constituit, vt monacha non acciperet velaminis capitis benedictionem, nisi probata fuerit in virginitate lx. † annis. *Ex Pontif.*

† xl.

Ne quisquam praeter Episcopum virgines consecret. Tit. LXVII.

CAP. I.

SAcerdotes consecrare, diaconos, subdiaconos, virgines Episcopi tantum possunt. *Damas. epist.*4. *in med. Leo epist.*66. *siue* 86. *Episcopis German.*

CAP. II.

Virgines consecrare presbytero nõ licet. *Carth.*6. *C. Carth. ij. c.*3. L. (*inconsulto Episcopo* L.) *Carth. ij. c.*36. L.

16. q. 6. si subet. c. 1. & cap. 2. presbyter

CAP. III.

Virginis consecratio Episcopis tantum permissa. *Hispalen. ij. c.*7.

CAP. IV.

Comperimus, quod quidam presbyterorum incaute, & extraordinarie velum viduarum inconsultis Episcopis suis consecrent, & ob id eidẽ religioni macula ingeratur, quia eisdem velatis per diuersa vagandi occasio praebeatur. Vt autem nullus Pontificum viduas velare attentet, canonica auctoritas inhibet. Quod vero presbyteri inconsultis Episcopis suis, velum viduarum consecrare non praesumant, prorsus interdicimus. Quod si quispiam presbyterorum, huius constitutionis contumaciter transgressor extiterit, canonicae correptionis poenas luet. *Parisien. sub Lud. & Loth. lib.*1. *c.*40.

CAP. V.

Quorundam relatu didicimus, quosdam presbyteros suae mensurae immemores, immo canonicae auctoritati resultantes, in tantam audaciam prorupisse; vt sacrarum virginũ consecratores exstiterint. &c. Quod, quia canonicae auctoritati minime concordat; ne vlterius quispiam presbyterorum id facere praesumat, prorsus inhibemus. Quod si forte, quod non optamus, aliquis presbyterorum id facere praesumpserit, vtpote canonicae auctoritatis transgressor, irretrabiliter feriatur. *Parif. sub Ludou. & Loth. lib.*1. *cap.*41.

CAP. VI.

Inuenimus, quod quaedam feminae, maxime hae, quae valde sensu tenues sunt, sine consensu sacerdotum, idcirco sibimetipsis velum imponant; vt sub praetextu huius velaminis, ecclesiarum excubatrices, & administratrices fieri possint. Haec igitur incauta velatio, vnusquisque Episcopus prouideat, ne in parochia sua fiat. &c. Huiusmodi mulierculae examinentur, & instruantur, qualiter si propter Deum se sacrari volunt, velandae sint; qualiterque eandem velationem sub castitatis, & humilitatis proposito conseruent, diligenter admoneantur. *Parisien. sub Lud. & Loth. lib.*1. *c.*42.

CAP. VII.

Inuenimus, quod quaedam Abbatissae, & ceterae sanctimoniales non solum viduas, sed etiam virgines puellas velare solitae sint. Quod quantum sexui femineo illicitum, & a religione Christiana sit alienum; omnis, qui sanum sapit, facile aduertit. &c. Si forte aut Abbatissa, aut alia qualibet sanctimonialis, post hanc definitionem, in tantam audaciam proruperit, vt viduã, aut puellam virginem velare praesumat; congrua ab Episcopo suo correctione coerceatur, & paenitentiae canonicae vsque ad satisfactionem subdatur. *Parisien. sub Lud. & Lothario lib.*1. *cap.*43. *Burch. lib.*8. *c.*17. *Iuo par.*7. *c.*38. *decr. & lib.* 3. *tit.*17. *c.*7. *panor.*

20. q. 2. c. 3. Statuimus.

De consecratione viduarum. Tit. LXIIX.

CAP. I.

VIduas velare Pontificum nullus attentet, quod nec auctoritas diuina delegat, nec canonum forma praestituit. &c. *Gelas. epist.*1. *c.*13. *Tribur. c.*25. *Burch. lib.*8. *c.*36. *Iuo lib.*3. *tit.*17. *cap.*10. *panorm. & par.* 7. *c.*55. *decr. Ansel. lib.*7. *c.*200. *Tarrac. lib.*3. *c.*92.

20. q. 1. c. 11. deuotis. in fin. 27. q. 1. c. 8.

CAP. II.

De viduis sub nulla benedictione velandis superius latius diximus. *Gelas. ep.*1. *cap.*21. *Tribur.*25. *Burch. lib.*8. *c.*34. *Iuo par.*7. *c.*53. *decr. Caesar. lib.*9. *c.*61.

27. q. 1. c. 42.

CAP. III.

Viduarum consecrationem, quas diaconissas vocant, ab omni religione † nostra penitus abrogamus, solam eis paenitentiae benedictionem, si conuerti ambiunt, imponendo. *Epau. c.*21. *refert Turon. ij. c.*21. *in fine.*

† regione L.

CAP. IV.

Illud, quod aliqui dicunt; vidua, quae benedicta non fuit, quare non debet maritũ accipere, cum omnes sciant, quod numquam in canonicis libris legitur benedictio vidualis? Quia solum propositum illi sufficere debet, sicut in Epaunensibus canonibus a Papa Auito,

Anito, vel omnibus Episcopis conscriptum est. *Turon. ij. c. 21. Epau. 21.*

CAP. V.

Iuuenes viduae cito nequaquam velentur, vsque dum probetur illarum religio, & bona ab eis nota sit conuersatio; ne forte de eisdem dici possit ab Apostolo: Quae autem in deliciis sunt, viuentes mortuae sunt. *Turon sub Carolo c. 27.*

1. Tim. 5. d.

CAP. VI.

Vt nullus Pontificum viduas velare attentet, canonica auctoritas inhibet. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 40.*

CAP. VII.

Quaedam Abbatissae, & ceterae sanctimoniales, nō solum viduas, sed etiam virgines puellas velant. &c. Ita hoc illicitum, & temerarium factū habetur in vsu; vt vix aut viduae velari a presbyteris, aut puellae virgines consecrari expetant a Pontificib. &c. *Paris. sub Ludou. & Lothar. lib. 1. cap. 43.*

CAP. IIX.

Nobiles feminae, quae amissis viris velātur, & non in monasteriis sub spiritalis matris regimine, sed potius in domibus propriis occasione liberorum, rerumque suarum residere, deliciisque affluere delectātur. &c. ab Episcopis pastorali sollicitudine admoneantur, & instruantur; quatenus suae saluti consulant, ne sic indiscrete viuendo, & terrenis actionibus sexui suo non conuenientibus se implicando, vitam perpetuam amittant. Statuimus, vt huiuscemodi viduae amissis viris, repente non velentur, sed cum conniuētia Episcopi sui triginta diebus, vt a glorioso Principe domino Ludouico cum consensu venerabilium sacerdotum iam dudum cōstitutum est, exspectent. quibus peractis aut nubant, aut si potius Deo se sacrari expostulauerint, admoneantur, & instruantur; vt non in domibus propriis, sed in monasteriis sub spiritalis matris regimine Deo seruituras subdant. &c. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 44.*

CAP. IX.

De nobilibus feminis, quae amissis viris repente velantur, & in propriis domibus diuersas necessitates opponentes residere delectantur; iam dudum in aliis conuentibus coram Serenitate vestra ventilatum, & definitum est; vt nulla illarum taliter se velari inconsulto Episcopo suo attentaret: quoniā per huiuscemodi velationem, noxiam sibi libertatem acquirere, & per diuersa vagari cupiant. &c. Vnde necesse est, vt quod hactenus erga eas admonendo sacerdotalis auctoritas explere nequiuit, id terror imperii, atque potestas ob earum salutem adimpleat. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 3. c. 7.*

CAP. X.

De viduis praecipimus; vt nequaquam cito velentur, sed in potestate earum maneat, consentiente Episcopo, vtrum nubant, an professionem castitatis assumant, vsque dum probetur earum conuersatio; ne forte de eisdem dici possit, quod ab Apostolo dicitur: Quae autem in deliciis sunt, viuentes mortuae sunt. &c. *Magun sub. Arnulf. c. 26. & Turon sub Carol. 27.*

1. Tim. 5. d.

Virgines aliquae, & viduae non consecratae, nubere prohibentur. Tit. LXIX.

CAP. I.

Hae quae nec dum sacro velamine tectae, tamen in proposito virginali, sēper se simulauerunt permanere; licet velatae non fuerint, si forte nupserint, his agenda aliquanto tempore paenitentia est; quia spōsio earum a Domino tenebatur. Si enim inter homines solet bonae fidei contractus nul la ratione dissolui; quanto magis ista pollicitatio, quam cum Deo pepigerunt, solui sine vindicta non poterit? Nam si Apostolos Paulus, quae a proposito viduitatis discesserant, dixit eis habere condemnationem, quia primam fidem irritam fecerunt; quanto potius virgines, quae prioris promissionis fidem minime seruauerunt? *Inno. epist. 2. c. 13. Turo. ii c 21. Vid. Syrici. epist. in c. quamuis. Raban c. 5. de paenit. Capitul. lib. 7. c. 213 in addit. Burch. lib. 8. c. 12. & 45. Iuo lib. 3. tit. 17. c. 17. panor. & par. 7. c. 18. & 63. decr. Ansel. lib. 11. c. 177. in Rom.*

27 q. 1. c. 2 per. 1. & c. 9.

1. Tim. 5. b.

CAP. II.

Puellae, quae non coactae parentum imperio, sed spōtaneo iudicio virginitatis propositum, atq; habitum susceperunt, si postea nuptias eligunt; praeuaricantur, etsi consecratio non accessit. Cuius vtique non fraudarentur munere, si in proposito permanerent. Ambigi vero non potest, crimen magnū admitti, vbi & propositum deseritur, & consecratio violatur. Nam si humana pacta† nō possūt impune calcari; quid de eis manebit, qui corruperint foedera diuini sacramenti? *Leo epist. 90. ad Rusti. Narbon. Episcop c. 13. & 14. Burch. lib. 8. c. 2. Iuo par. 7. c. 20. decr. Ansel. lib. 11. c. 87. Caesar. lib. 10. c. 113. Tarac. lib. 1. c. 221.*

20. q. 1. c. 8.

† facta

CAP. III.

De viduis sub nulla benedictione velandis diximus; quae si propria voluntate professam pristini coniugii castitatem mutabili mente calcauerint; periculi eius intererit, quali Deum debeant satisfactione placare: quia iuxta Apostolum, primam fidem irritam fecerunt. &c. *Gelas. epist. 1. c. 23. Tribur. c. 25. Burch. lib. 8. c. 34. Iuo par. 7. c. 53. decr. Caesar. lib. 9. c. 61.*

27 q. 1. c. 41.

1. Tim. 5. b.

CAP. IV.

Illud, quod aliqui dicunt: Vidua quae benedicta non fuit, quare non debet maritum accipere? cum omnes sciant, quod num-

quam in canonicis libris legitur benedictio vidualis? Quia non solum propositum illi sufficere debet, sicut in Epaunensibus canonibus a Papa Auito, vel omnib. Episcopis conscriptum est. *Turon. ij. c. 21. in fin. Epaun. 21.*

CAP. V.

Placuit de feminis cuiuscumque conditionis, puellis scilicet, vel viduis, quae virginitatis, siue continentiae propositum spontanee pollicentes Deo, emancipatae † fuerint, & ob continentiae signum, nigram vestem quasi religiosam, sicut antiquus mos fuit in his regionibus indutae fuerint, licet non sint a sacerdote sacratae; in hoc tamen proposito eas perpetim perseuerare mandamus. Si vero postea sese saeculo corruperint, seu publice nupserint; dignis quidem mundano iudicio corporalibus coercitae vindictis, segregentur ab inuicem, & agant cunctis dieb. vitae suae paenitentiam. &c. *Foroiulien. cap. 11. Vide volum. 3. lib. de Paenitentia.*

† Deomancipatae f.

CAP. VI.

Sancimus, & libere iudicamus; quod si spõte uelamen, quamuis non consecratum sibi (*vidua*) imposuerit, & in ecclesia inter velatas oblationem Deo obtulerit; velit, nolit, sanctimoniae habitum vlterius habere debebit: licet sacramento confirmare velit, eo tenore, & ratione velamen sibi imponere, vt iterum possit deponere. *Tribur. c. 25. Burch. lib. 8. c. 36. Iuo lib. 3. tit. 17. c. 10. panor. & par. 7. c. 55. decr. Ansel. lib. 7. c. 200.*

27. q. 1. c. 8. de regularib. c. 4. Grego. ix. c. 6. et tit. in 1. coll.

Ne virgines nuptias execrentur. Tit. LXX.

CAP. I.

QVi virgo est, vel continens, & separat se, quod nuptiae abominandae sint, non quod bona, & sancta sit virginitas, anathema sit. *Gangr. c. 6. Burch. lib. 8. c. 61. Iuo par. 7. c. 79. decr.*

Dist. 30. c. 5. si quis d. 31. quicumq. c. 9.

CAP. II.

Virgines propter Deũ, si coniugatos contemnant, anathema sint. *Gangr. cap. 10. Aquisgranen. 67. Burchard. lib. 8. c. 64. Iuo par. 7. c. 82. & par. 8. c. 316. decr.*

Dist. 30. si quis propter. 4.

Sanctimoniales ne egrediantur ex monasterio, & de portaria, siue ianitrice. Tit. LXXI.

CAP. I.

MOnachus, vel sanctimonialis non relinquat suam habitationem, & discedat ad aliam; si autem id contigerit, ipsum, vt hospitem accipi est necessarium; non tamen sine volũtate Praepositi id fiat. *Nicae. ij. c. 21.*

CAP. II.

Quae asceticam vitã elegerunt, & in monasterio constitutae sunt, non exeant. Si qua vero necessitas inexcusabilis fuerit, cum benedictione, & cura Praepositae id faciat. Tũc vero nõ solae, sed cum aliquibus senioribus, & antiquioribus monasterii, cum mandato Praepositae. omnino vero extra non pernoctent. Item monachi non exeant, nisi cum benedictione Praepositi. Qui, quaeve, haec contempserint, debitis poenis subiiciãtur. *Trul. 46. Vide Trul. 41.*

CAP. III.

Nulla Abbatissa extra monasterium licentiam habeat exire, nisi hostilitate cogente; sed dominus Rex, quando aliquam de ipsis Abbatissis ad se venire iusserit, semel in anno per cõnsensum Episcopi, in cuius parochia est, vt tum ad eum aliqua veniat ex sua iussione, si necessitas fuerit, & alibi omnino non debeat, nec per villas, nec per alia loca demorari, nisi tantum, quam celerius potuerit, ambulare, & reuerti. Et non moueat de suo monasterio, ante quam suum missum ad dominum Regem transmittat: & si iusserit Rex venire, veniat: sin autem, in monasterio permaneat. Similiter nec aliae monachae extra monasterium exire debeant. *Vernensi. sub Pipino. c. 6.*

CAP. IV.

Monasteria puellarum, quae sub disciplinae regula degunt, obstructius munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorum. &c. Nulla vllo umquam tempore licentia sit Abbatissae, vel cuilibet monachae, transfigurante se Satana in angelum lucis, quasi orationis causa suggerente eis, Romam adire, uel alia loca uenerabilia circuire. Quam sit namque irreligiosum, & reprehensibile cum viris, propter itineris necessitatem conuersari, nullus tam excors est, vel desipiens, qui ignoret. &c. *Foroiul. c. 12.*

CAP. V.

Abbatissae absque sui Episcopi licentia, foras monasterium egrediendi non habeant potestatem, nisi cum ad Imperatorem proficisci uoluerint. Sed tantum in suis permaneant monasteriis, ibique & se ipsas custodire, sibique commissas seruare, quanta poterunt uigilantia decertent. *Turon. sub Carolo c. 30.*

CAP. VI.

Abbatissa (*canonicarum*) quae in ciuitate monasterium habet, nequaquam de monasterio egrediatur, nisi per licentiam Episcopi sui, aut qui eius uicem obtinet. nisi forte aut Imperialis iussio eam cogat, aut prolixitas itineris id facere minime permittat. Et si quando foras pergit, de sanctimonialibus quas secum ducit, curam, & uigilantiam habeat. *Cabilo. sub Carolo. c. 57.*

CAP. VII.

Sanctimoniales (*canonicae*) nisi forte Abbatissa pro aliqua sua necessitate incumbente illas mittente, nequaquam de monasterio egrediantur. Has vero, quae famulos, aut famulas

mulas non habent, ad exercenda negotia, ad portam monasterii perueniant, & ibi coram testibus negotia sua exerceant. *Cabilo. sub Carolo cap.62.*

CAP. IIX.

Portaria non eligatur, nisi quae aetate matura sit, & testimonium habeat bonum, & uitae probabilis sit. *Cabilon. sub Caro. c.64. Burch. lib.8.c.79. Iuo part.7.c.97.decr.*

CAP. IX.

Abbatissas cum sanctimonialibus omnino recte, & iuste uiuere cēsemus; quae vero professionem sanctae regulae Benedicti fecerūt, regulariter uiuant. Sin autem, canonice uiuant, pleniter, & sub diligenti cura custodiam habeant, & in claustris suis permaneant, neque foras exitum habeant. Sed & ipsae Abbatissae in monasteriis sedeant, nec foras uadant, sine licentia, & consilio Episcopi sui. *Magunt. cap.13.*

CAP. X.

Monasterium ita debet constitui, ut omnia necessaria intra monasterium exerceantur; ut non sit necessitas monachis, uel clericis, uel puellis uagandi foras; quia omnino non expedit animabus eorum. *Magunt. c.20. Capitul. lib.5.c.78.*

CAP. XI.

In custodiis congregationum, tam canonicorum, quamque monachorum, nec non sanctimonialium, summopere studendum censuimus; vt in omnibus locis, claustra eis praeuideantur religioni eorum congruentia, sed & habitacula domorum, in quibus religio Deum sequi uolentibus perfici, atque augeri possit, potius quam uitia nutriri. &c. *Aquisgran. ij. sub Ludouico parte 3. cap.15.*

CAP. XII.

Abbatissa, quae in ciuitate monasterium habet, nequaquam de monasterio egrediatur, nisi per licentiam Episcopi sui, aut qui eius uicem obtinet, nisi forte regali iussione cogatur. Et si quando foras pergit, de sanctimonialibus, quas secum ducit, curam, & uigilantiam habeat, ut nulla eis detur peccandi licentia, siue occasio. Sed & cum pergit, in monasterio talem in uice sua constituere debet, quae de sanctimonialium animabus curam, & uigilantiam gerat. *Magunt. sub Rab. c.16. Burch. lib.8.c.80. Iuo par.7.c.98.decr.*

CAP. XIII.

Nulla sanctimonialis uirgo, uel vidua cōuentus generales adeat, nisi a Principe fuerit euocata, aut ab Episcopo suo; nisi forte propriae necessitatis ratio impulerit, & hoc ipsum cum licentia populi † sui. *Nannet. c.19. in fine.*

† Praepositi, vel Episcopi s.

CAP. XIV.

Sacerdotes per oratoria nequaquam missas, nisi tam caue, ante secundam horam celebrent, ut populus a publicis sollemnitatibus non abstrahatur. Sed siue sacerdotes, qui in circuitu urbis, aut in eadem urbe sunt, siue populus, ut praediximus, in unum, ad publicam missarum celebrationem conueniant, exceptis Deo sacratis feminis, quibus mos est ad publicum nō egredi, sed claustris monasterii contineri. *Theodulphus ad presbyteros Aurelian. c.46.*

v. d. 1. de consec. c.30. & hoc in f.

Virgines, & viduae, quae se Deo consecrant, vitent corporis nimium ornatum. Tit. LXXII.

CAP. I.

Statuimus, ut sanctimoniales, & mulieres, quae canonicae nominantur, & irregulariter viuunt, iuxta beatorum Benedicti, & Augustini regulam, uitam suam in melius corrigant, & emendent, superfluitatemque vestium, & inhonestatem deserant, & in claustro assidue permanentes communi refectorio, & dormitorio sint contentae. &c. *Eugen. iij. in concil. Remensi c.4. in editis c.3.*

CAP. II.

Sanctimonialis uirgo, cum ad consecrationem sui Episcopo offertur, in talibus uestibus applicetur, qualibus semper usura est, professioni, & sanctimoniae aptis. *Cartha. iv. c.11. Burch. lib.8.c.23. Iuo par.7.c.43.decr.* *Dist.23. c.24.*

CAP. III.

Vidua, quae sanctae religionis obtinere propositum uoluerit, sacerdoti, uel ministro, ad quem aut ipsa uenerit, aut quem ad se venire contigerit, scriptis professionem faciat, a se, aut signo, aut subscriptione notatam, continētem se, & religionis propositum uelle, & hoc perenniter inuiolate seruare. Tunc accepta, a sacerdote uel ministro, apta religionis huius ueste, seu lectulo quiescens, siue quocumque in loco consistens, incunctanter ea vtatur, nec diuersi coloris, aut diuersae partis eadem sit notabilis uestis, sed religiosa, & non suspecta; quae careat uarietatibus colorum, & diuersitatibus specierum, adeo ut absque ulla suspicione transgressionis maneat usui tantum apta sanctae religionis, & sui sexui competens ad testimonium probitatis. &c. Pallio purpureo, vel nigri coloris caput contegat, ab initio susceptae religionis. &c. *Tolet. x. cap.4.* *20. q.1. c. ult.*

CAP. IV.

In aliquibus monasteriis mulier. quae sumpturae sunt habitum sacrum, sericis, & variis stolis auro, lapillisque ornatis, ab eas introducentibus uestiuntur, & ita ad altare producuntur, ubi his uestibus exuuntur, & habitus benedicitur, & ueste nigra uestiuntur. Iubemus id non fieri. &c. *Trull. c.45.*

Ne sanctimoniales vasa sacra, aut pallas contingant. Tit. LXXIII.

CAP. I.

Sacratas Deo feminas, uel monachas sacra vasa, vel sacratas pallas penes vos con- *Dist.23. c.25.*

contingere, & incensum circa altaria deferre, perlatum est ad Apostolicam sedem; quae omnia reprehensione, & vituperatione plena esse, nulli recte sapientium dubium est. Quapropter huius sanctae sedis auctoritate, haec omnia vobis resecare funditus, quãto citius poteritis, censemus; & ne pestis haec latius diuulgetur per omnes prouincias, abstergi citissime mandamus. &c. *Soter ep. 2. in princ. Burch. lib. 2. cap. 215. Iuo par. 2. cap. 72. & par. 3. cap. 265. decr. Anselm. lib. 7. cap. 204. Tarrac. lib. 4 cap. 43.*

CAP. II.

Soter cõstituit, vt nulla monacha pallam sacratam contingeret, nec incensum poneret in sancta ecclesia. *Dam. in Soter.*

CAP. III.

Bonifacius constituit, vt nulla mulier, aut monacha pallam sacratam contingeret, aut lauaret, aut incensum poneret in ecclesia, nisi minister. *Ex Pontif. in Bonifacij.*

Communia de sanctimonialibus. Tit. LXXIV.

CAP. I.

SI liceat sanctimoniales feminas, quemadmodum viros, sibi inuicẽ pedes abluere, tam in cena Domini, quam in aliis diebus? Hoc dominicum praeceptum est, quod qui per fidem impleuerit, habebit ex eo laudem: etenim viri, & mulieres vnum Deum habemus, qui in caelis est. *Zachar. epist. 5. in med.*

to. 13. b.

CAP. III.

Viduae, vel sanctimoniales, quae ad ministerium baptizandarum eliguntur, tam instructae sint ad officium; vt possint apto, & sano sermone docere imperitas, & rusticas mulieres tempore, quo baptizandae sunt, qualiter respondeant, & qualiter viuere debeant. *Carthaginien. iv. c. 12.*

De priuilegiis concessis aliquibus religiosis, & ne eis abutantur. Tit. LXXV.

CAP. I.

De priu. c. 3. Greg. ix. & in 2. collect.

CVm & plantare sacram religionem, & plantatam fouere modis omnibus debeamus. &c. Fratres Templi, & Hospitalis, alii quoque religiosae professionis indulta sibi ab Apostolica sede excedentes priuilegia, contra Episcopalem auctoritatem multa praesumunt. &c. & fratribus eorum ad eleemosynas quaerendas euntibus cum indultũ sit eis, vt in aduentu eorum semel in anno ecclesiae aperiantur, atque in eis diuina celebrentur officia, plures ex eis de vna, siue diuersis domibus ad locum interdictum saepius accedunt. &c. Ecclesias sane, & decimas de manu laicorum sine cõsensu Episcoporum tam illos, quam quoscumque alios religiosos recipere prohibemus; dimissis etiam, quas contra tenorem istum moderno tempore receperunt. Excommunicatos, & nominatim interdictos tam ab illis, quam ab omnibus aliis, iuxta Episcoporum sententiã statuimus euitandos. In ecclesiis suis, quae ad eos pleno iure non pertinent, instituendos presbyteros Episcopis praesentent, vt eis quidem de plebis cura respondeant, ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem; institutos autem Episcopis inconsultis non audeant remouere. Si vero Templarii, siue Hospitalarii ad ecclesiasticum interdictum venerint, nõ nisi semel in anno, ad ecclesiasticum admittantur officium; nec tunc ibi corpora sepeliant defunctorũ. De fraternitatibus hoc statuimus, vt si nõ se praedictis fratribus omnino reddiderint, sed in suis proprietatibus duxerint remanendum: propter hoc ab Episcoporum sententia nullatenus eximantur, sed potestatem suam in eos, sicut in alios parochianos suos exerceant, cum pro suis excessibus fuerint corrigendi. Quod autem de praedictis fratribus dictum est, de aliis quoque religiosis, qui praesumptione sua Episcoporũ iura praeripiunt, & cõtra canonicas eorum sententias, & tenorem priuilegiorum nostrorum venire praesumunt, praecipimus obseruari. Si autem contra hoc institutum venerint; & ecclesiae, in quibus ista praesumpserint, subiaceant interdicto, & quod egerint, irritum habeatur. *Alexand. iij. in conc. Lateran. cap. 9.*

CAP. II.

De haere. c. 13 Gr. ix. et e. i. eo. tit. in 4. collect.

Clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus (*haereticis*) ecclesiastica sacramenta, nec eos Christianae praesumant sepulturae tradere, nec eleemosynas, nec oblationes eorum accipiant. alioquin suo priuentur officio. Similiter quilibet regulares, quib. hoc etiam infligatur, vt eorum priuilegia in illa dioecesi non seruentur, in qua tales excessus praesumpserint perpetrare. *Innocent. iij. in conc. gener. Later. cap. 3. post med.*

CAP. III.

De priui. 24. Greg. ix. c. 7 eo. tit. in 4. collect.

Vt priuilegia, quae quibusdam religiosis personis Romana concessit ecclesia permaneant inconuulsa. &c. Sane quibusdam regularibus sedes Apostolica indulsit; vt iis, qui eorum fraternitatem assumpserint, si forsan ecclesiae, ad quas pertinent, a diuinis fuerint officiis interdictae, ipsosque mori cõtingat; sepultura ecclesiastica non negetur, nisi excommunicati, vel nominatim fuerint interdicti; suosque confratres, quos ecclesiarum Praelati apud ecclesias suas * non permiserint sepeliri, nisi excommunicati, vel interdicti fuerint nominatim, ipsi ad ecclesias suas * deferant tumulandos. Hoc autem de illis confratribus intelligimus, qui vel adhuc

huc manentes in saeculo, eorum ordini sunt oblati; mutato habitu saeculari; vel qui eis inter viuos sua bona dederunt, retento sibi quamdiu in saeculo vixerint, vsufructu; qui tamen sepeliantur apud ipsorum regulariū, vel aliorum non interdictas ecclesias, in quibus elegerint sepulturam, ne si de quibuslibet ipsorum fraternitatem assumentib. fuerit intellectum; pro duobus, aut trib. denariis annuatim sibi collatis, dissoluatur pariter, & vilescat ecclesiastica disciplina. Certam tamen & ipsi remissionem obtineant ab Apostolica sibi sede concessam. Illud etiam pro huiusmodi regularibus est indultum; vt si qui fratrum suorum, qui ab eis missi fuerint ad recipiendas fraternitates, siue collectas; in quamlibet ciuitatem, castellum, vel vicum aduenerint; si forte locus ille a diuinis sit officiis interdictus, in eorum iucundo aduentu, semel in anno aperiantur ecclesiae; vt exclusis excommunicatis diuina ibi officia celebrentur. Sic intelligi volumus, quod in eadem ciuitate, aut castro, vel villa vnatantum ecclesia eiusdem ordinis fratribus, vt dictum est, semel aperiatur in anno. Quia licet pluraliter dictum sit, quod in eorum iucundo aduentu aperiantur ecclesiae: non tamen ad ecclesias eiusdem loci diuisim, sed praedictorum locorum coniunctim, sano referendum est intellectu: ne si hoc modo singulas eiusdem loci ecclesias visitarent, nimium vilipendi contingeret sententiam interdicti. Qui vero cōtra declarationes praescriptas quidquam sibi praesumpserint vsurpare, graui † subiaceant disciplinae. † *Innoc. iij. in conc gener. Later. c. 38.*

† vltioni

CAP. IV.

De priui. c. 24. Gr. ix. et c. 8. in tit in 4. collect.

Quod nonnullis est religiosis indultum in fauorem Pontificalis officii ad Episcopos extendentes, concedimus; vt cum communeterrae fuerit interdictum. &c. celebrent diuina. &c. *Inn. iij. in conc. gen. Lat. c. 58.*

CAP. V.

†Accedētibus. De excess. Prelat. 12. Greg. ix. c. 1. eo. tit. in 4. coll.

Ascendentibus † ad nos de diuersis mundi partibus Episcoporum querelis intelleximus, graues, & grandes quorūdam Abbatum excessus, qui suis finibus non contenti, manus ad ea, quae sunt Episcopalis dignitatis, extendunt, de causis matrimonialibus cognoscendo, iniungendo publicas pœnitentias, concedendo indulgentiarum litteras, & similia praesumendo. Vnde contingit interdum, quod vilescat (*Episcopalis*) auctoritas apud multos. Volentes igitur in his & Episcoporum dignitati, & Abbatum prouidere saluti, praesenti decreto firmiter prohibemus; ne quis Abbatum ad talia se praesumat extendere, si proprium voluerit periculum euitare: nisi forte quisquam eorum speciali concessione, vel alia legitima causa huiusmodi valeat se tueri. *Innoc. iij. in conc. gener. Later. cap. 60.*

De quibusdam Pontificibus Maxim. qui monasteria aedificarunt. Tit. LXXVI.

CAP. I.

Gregorius domum suam constituit monasterium. *Ex Pontif.*

CAP. II.

Honorius fecit in domo sua iuxta Lateranas monasterium in honore beatorum Apostolorum Andreae, & Bartholomaei, quod appellatur Honorii, vbi praedia, & dona simul obtulit. *Ex Pontif.*

CAP. III.

Gregorius II. monasteria, quae circa basilicam sancti Pauli Apostoli erant ad solitudinem deducta, innouauit; atque ordinatis seruis Dei monachis, congregationem post longum tempus constituit, vt ibidem die, noctuque Deo redderent laudes. Hic gerontocomium, quod post absidam sanctae Dei genetricis ad praesepe situm est, monasteriū instituit; atque monasterium sancti Andreae Apostoli, quod Barbarae nuncupatur, ad nimiam deductum desertionē, in quo ne vnus quidem habitabat monachus, accitis monachis ordinauit; vt vtraq; monasteria, ad sāctam Dei genetricem, singulis diebus, atque noctibus Deo laudes canerent. &c. Eo tempore Honesta matre Pontificis mortua, domum propriam in honorem sanctae Christi martyris Agathae, additis a fundamentis cenaculis, vel quae monasterio erant necessaria, a nouo construxit; praedia illic suburbana, vel rustica pro monachorum obtulit necessitate. *Ex Pontif.*

CAP. IV.

Gregorius III. construxit monasterium circa titulum sanctorum martyrum Stephani, Laurentii, atque Chrysogoni, constituēs ibidem Abbatem, & monachorum congregationem, ad persoluendas Deo laudes in eodem titulo, diurnis, atque nocturnis temporibus, ordinatas secundum instar officiorum beati Petri Apostoli, segregatum videlicet monasterium a iure potestatis presbyteri di cti tituli. &c. *Ex Pontif.*

Communia de monachis. Tit. LXXVII.

CAP. I.

In ecclesia, vel monasterio ordinatio certa clerici fiat. *Chalcedonen. capit. 6. Capitul. lib. 1. cap. 25. Burch. lib. 2. cap. 6. Iuo lib. 3. titu. 2. cap. 20. panor. & par. 6. cap. 26. decr. Anselm. lib. 7. cap. 93.*

Dist. 70. neminem c. 1.

CAP. II.

Oeconomus in monasteriis constituatur. *Sec. Nicae. c. 11. Iuo par. 5. c. 374. decr.*

9. q. 3. c. 3. cum sim⁹.

CAP.

CAP. III.

Si quis decreta Nicolai, & Hadriani pro Ignatio Patriarcha CP. contra Photium inuasorem reprehendere ausus fuerit, si quidē sacerdos fuerit, aut clericus, a proprio decidat honore, simul & ordine; monachus, aut laicus, cuiuscumque sit dignitatis, segregetur, donec paenitens profiteatur se conseruaturum praedictorum editionem. *Syn. iix. gen. CP. sub Hadr. ij. c.* 2.

CAP. IV.

Sancta, & vniuersalis synodus definit, & statuit; quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum ante diligentem examinationem, & synodicam sententiam, a communione se separet proprii Patriarchae. &c. Sin vero quis adaer sus hanc sanctam synodum deprehensus fuerit agere. &c. monachus, aut laicus segregetur ab omni ecclesiastica communione, atq; collegio, quousque conuersus per paenitentiam recipiatur. *Synod. iix. gener. CP. sub Hadr. ij. c.* 10.

CAP. V.

De stat. monac. c. 2. Greg. ix. & in 1. collect.

Ne monachi singuli per villas, & oppida, seu ad quascumque parochiales ponantur ecclesias. &c. *Alex. iij. in conc. Later. c.* 10.

CAP. VI.

c. 1. de magist. Greg. ix. & in 1. collect.

Magistro, qui clericos eiusdem ecclesiae, & scholares pauperes gratis doceat, competens aliquod beneficium assignetur. &c. In aliis quoque restituatur ecclesiis, siue monasteriis, si retroactis temporibus aliquid in eis ad hoc fuerit deputatum. *Alex. iii. in conc. Lat. c.* 18.

CAP. VII.

c. 2. de treu. & pa. Greg. ix. & in 1. collect.

Innouamus, & presbyteri, monachi, clerici, conuersi, peregrini. &c. congrua securitate laetentur. *Alex. iii. in conc. Lat. c.* 22.

CAP. IIX.

c. 2 de sum. Tri. Gre. ix et in 4. coll.

Si quis sententiam Abbatis Ioachim approbare praesumpserit, tamquam haereticus ab omnibus confutetur. In nullo tamen per hoc Florēti † monasterio, cuius ipse Ioachim extitit institutor, volumus derogari; quoniam regularis institutio est, & obseruantia salutaris. *Inn. iii. in conc. ge. Lat. c. 2. in fi.*

† Florentino

CAP. IX.

De accus. 24. Greg. ix et 4. eo. tit. in 4 collect.

Sicut accusationem legitima praecedere debet inscriptio, sic & denuntiationem earitatiua admonitio, & inquisitionem clamosa insinuatio praeuenire. &c. Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus vsquequaque seruandum; quae cum causa requirit, facilius, & liberius a suis possunt administrationibus amoueri. *Innoc. iii. in conc. Lat. c. 8. in fine.*

CAP. X.

De poen. c. 12 Gr. ix. et c. 2. eo. tit. in 4. collect.

Si patroni, vel alii clericum ipsius ecclesiae occiderint, vel mutilauerint, vsque ad quartam generationem in clericorum collegium non assumantur; † nec in regularibus domibus alicuius praelationis assequantur honorem, nisi cum eis fuerit misericorditer dispensatum. *Inn. iii. in con. gen. Lat. c.* 45.

† admittantur.

CAP. XI.

De app. 61 Greg. ix. et c. 5. eo tit. in 4. collect.

Ceterum has duas constitutiones (*de recusatione, & appellatione commoniti*) nolumus ad regulares extendi, qui suas habent obseruantias speciales. *Innocen. iii. in concil. gener. Lateran. cap.* 48.

CAP. XII.

De praeb. 31. Greg. ix et c. 7. eo. tit in 4. collect.

In Lateranensi concilio noscitur fuisse prohibitum, ne quilibet regulares ecclesias, seu decimas, sine consensu Episcoporum de manu praesumant recipere laicali; nec excommunicatos, vel nominatim interdictos admittant aliquatenus ad diuina. Nos autem id fortius inhibentes, transgressores cōdigna curabimus animaduersione puniri; statuentes nihilominus; quatenus in ecclesiis, quae ad ipsos pleno iure non pertinent, iuxta eiusdem statuta concilii, Episcopis instituendos presbyteros repraesentent; vt illis de plebis cura respondeant, ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Institutos vero remouere non audeant Episcopis inconsultis. Sane adiicimus, vt illos repraesentare procurent, quos vel conuersatio reddit notos, vel commendat probabile testimonium Praelatorum. *Innoc. iii. in conc. gen. Lat. cap. 61. Alex. iii. in conc. Later. c.* 9.

CAP. XIII.

De simon. 41. Greg. ix. et c. 5. eo tit. in 4. collect.

Praeterea cum miles, aut clericus domum religionis ingreditur, vel apud religiosos eligit sepulturam; etiam si nihil in loco religioso reliquerit, difficultates ingerunt, (*Episcopi*) & malitias; donec aliquid muneris manus contingat eorum. &c. exactiones huiusmodi penitus inhibemus. Quod si quis transgressor extiterit, exacta duplicata restituat, in vtilitates locorum, in quorum fuerint soluta dispendium, fideliter conuertenda. *Inn. iii. in conc. gen. Lat. c.* 65.

CAP. XIV.

De consec. d. 4. can. 115.

De clericis, & monachis, aut puellis Dei, aut saecularibus rebaptizatis, & de paenitentia, quam agere debent. *Felix. iii. in syn. Rom. c. 3. Burch. lib. 4. c. 99. Iuo part. 1. cap. 293. decr.*

CAP. XV.

2 q. 7. c. Pastoris. 38.

Monachi in cubiculo Episcopi, vel clerici versentur. *Grego. in synod. Roma. c. 2 est in reg. lib. 4. c. 88. & lib. 12. c. 33. Paris. sub Ludouic. & Loth. lib. 1. c. 20. Ansel. lib. 6. c. 134. Tarach. lib. 4. c.* 62.

CAP. XVI.

16. q. 7. c. 33.

Monasterium, vel oratorium canonice constructum, a dominio constructoris inuite nō anferatur, liceatque illi id presbytero, cui voluerit, pro sacro officio illius dioeceseos, & (bonae auctoritatis dimissoria, †cum consensu Episcopi, ne malus existat, commendare. &c. *Eugen. ii. & Leo iv. in syn. Rom. c. 21. Ansel. lib. 5. c. 72. Caesar. lib. 8. c.* 43.

† idoneos auctoritate

CAP.

CAP. XVII.

Nullus presbyter volens monachus fieri, ecclesiam monachis relinquat, nisi ex licentia Episcopi. *Greg.vii. in conc. Rom. ann. incer. cap.* 13.

CAP. XIIX.

In castellis, vel villis, in quibus sunt monachorum monasteria, postquam presbyteri a diuino cessabunt officio propter excommunicatos, monachi portas ecclesiae omnes claudant, nisi vnam ex parte claustri, per quam ipsi intrent. &c. Et signa non soneat, ne forte eis diuinum celebrātibus officium, aliquis excōmunicatus se inferat. *Greg.vii. in conc. Rom. ann. incer. cap.* 17.

CAP. XIX.

Statutum est, vt in omni die & monachi, & clerici, & feminae, & qui cum eis fuerint, in pace permaneant. *Vrb.ii.in syn.Clar.c.1.*

CAP. XX.

Altaria congregationibus canonicorum, vel monachorum per personas data, mortuis personis libera redeant in manu Episcoporum, nisi fuerint illis, per eorum scripta, vel priuilegia confirmata. *Vrban.ij.in concil.Claramon.cap.* 2.

CAP. XXI.

Sanctum concilium definit Nicaenum, aliam fidem nulli licere proferre. &c. Qui autem praesumpserit componere aliam fidem, aut proferre. &c. Si Episcopi fuerint, aut clerici, alienari quidem Episcopos ab Episcopatu, clericos a clero; si vero monachi, aut laici fuerint, anathemate feriri. *Liber. epist. 1. in prin. ad Athan & alios.*

CAP. XXII.

Qui haec praesumpserint praeuaricari. &c. Si monachi sunt, segregentur, & alieni sint de suis locis. *Liber d. ep. 1. in fi.*

CAP. XXIII.

De monasterio suspecto de haeresi, & de diligentia, quae in ipso erat adhibenda. *Leo ep.68. ad Martian. in med.*

CAP. XXIV.

Si pestifer morbus, aut mortalitas in ecclesia, vel monasteriis irrepserit, quos necdum tetigit, a loco fugiunt, euitantes periculum. vnde fatuum non videtur; non enim valet quisquam Dei effugere manus. *Gregor iij. ep.4. incip. desiderabilem prope fin.*

Tob.13.d.

CAP. XXV.

De monasterio sub regula sancti Benedicti, priuilegio sedis Apostolicae munito. *Zachar. epist.* 5. *post princ. incip. Benedictus Deus post principium.*

CAP. XXVI.

De monachis id obseruari praecipimus, quod synodus Chalcedonensis constituit. *Barcin.1.cap.vlt.*

CAP. XXVII.

Si clericus, aut monachus diem dominicū non celebret, mensib. sex a consortio suspendetur fratrum. *Matisc.ii.cap.1.in fine.*

CAP. XXIIX.

Kalend. Nouembr. omnes Abbates ad cōcilium veniant. *Antisiod.*7.

CAP. XXIX.

Non amplius, quam duos solidos vnusquisque Episcoporum prouinciae (*Galliciae ter in anum visitat*) per singulas dioecesis suae basilicas, iuxta synodum Bracarensem, annua illatione sibi expetat inferri; monasteriorum basilicis ab hac solutionis pensione seiunctis. &c. *Toletan.vii.cap.4. Bracar.ii.cap. 2. Anselm.lib.7.cap.196.in addit.*

10.q.3 in ter anu. ca.8.

CAP. XXX.

Quia fieri plerumque cognoscitur, vt ecclesiae parochiales, vel sacra monasteria, quorundam Episcoporum, vel insolentia, vel incuria horrendam decidant in ruinam. &c. [Decernimus, vt quamdiu earumdem fundatores ecclesiarum in hac vita superstites extiterint, pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, & sollicitudinem ferre praecipuam, atque rectores idoneos in eisdem basilicis iidem ipsi offerant Episcopis ordinandos. Quod si tales forsitan non inueniantur ab eis, tunc, quos Episcopus loci probauerit Deo placitos, sacris cultib. instituat, cum eorum conniuētia seruituros. Quod si superstitibus eisdem fundatoribus rectores ibidem praesumpserit Episcopus ordinare; & ordinationem suam irritam nouerit esse, & ad verecundiam suam alios in eorum loco, quos iidem ipsi fundatores cōdignos elegerint, ordinari. *Tolet.ix.c.2.*

16.q.7.c. 32.

CAP. XXXI.

Si quis religiosorum ab Episcopo vsque ad extremum ordinis clericorum, siue monachorum generalia iuramenta in salutem Regiam, gentisque, aut patriae datā, reperiatur violasse voluntate profana; mox propria dignitate priuatus, & loco, & honore habeatur exclusus; eo miserationis obtentu tantummodo reseruato, vt, an locum, an honorem, an vtraque possideat, concedendi ius, licentiamque Principalis potestas obtineat. *Toletan.x.cap.2.*

CAP. XXXII.

Stephanus Episcopus Emeritensis dixit: Se violentia Principali (*Vuambae Regis*) impulsum fuisse, vt in monasterio villulae, in qua corpus sanctiss. Pimenii confessoris quiescit, nouam Episcopalis honoris ordinationem effecerit. &c. Iubemus. vt in loco villulae supradictae deinceps sedes Episcopalis non remaneat. &c. & praedictus locus sub monastica deinceps institutione mansurus, non vltra Episcopali priuilegio fretus, sed sub regimine Abbatis, sicut huc vsque fuit, erit modis omnibus emancipandus. *Tolet.xii. cap.4. in princ. & in fine. Burch. lib. 1. cap.33. Iuo par.5.c.144.decr.*

CAP. XXXIII.

Ne Abbas propter iustitiam faciendam, sportulas vetitas† accipiat. *Vernen.c.25.*

†contradictas.

CAP.

CAP. XXXIV.

Saeculum relinquere est, sicut Gregorius dicit, saeculi voluptatibus contraire. &c. *Magunt. cap. 16.*

CAP. XXXV.

Praepositi, & vicedomini secundum regulam, vel canones constituantur. *Rem. c. 24.*

CAP. XXXVI.

Alia monachorum causa est, alia clericorum. Clerici pascunt oues, ego pascorum. Illi de altario viuunt: mihi, quasi infructuosae arbori, securis ponitur ad radicem, si munus ad altare non defero. Nec possum obtendere paupertatem, cũ in Euangelio Christi, anum viduam, duo, quae sibi sola supererant, aera mittentem laudauerit Dominus. *Hieron. ad Heliodo. apud Aquisgr. c. 97.* (*Luc. 21. d*)

CAP. XXXVII.

Saepe contingit, vt in monasteriis furta perpetrentur, & qui haec committunt, ignorentur. Idcirco statuimus, vt quando ipsi fratres de talibus se expurgare debeant, missa ab Abbate celebretur, vel ab aliquo, cui ipse Abbas praeceperit, praesentibus fratribus, & sic in vltima missae celebratione, pro expurgatione sua corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi percipiant, quatenus ita inde innocentes se esse ostendant. *Worm. c. 15. Burch. lib. 11. cap. 66.* (*2. q. 5. c.* — *23. abrogatur canon, et in Dei tentatio.*)

CAP. XXXIIX.

Si quis ex presbyteris voluerit nepotem suam, aut aliquem consanguineum ad scholas mittere, in ecclesia sanctae Crucis, aut in monasterio sancti Aniani, aut S. Benedicti, aut S. Lifardi, aut in ceteris de his coenobiis, quae nobis ad regẽdum commissa sunt, ei licentiam id faciendi concedimus. *Theodulph. ad presb. Aurel. c. 19.*

LIBER DECIMVS

De laicis Catholicis,

QVALES DEBEANT ESSE CHRISTIANI.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

BONORVM operum inter cetera semina, ac negotia sunt; quãtum vnusquisque sapit, & potest, totis intimi cordis visceribus Deũ diligere, & proximũ velut se ipsum. Abnegare seipsum sibi, vt Iesum Christum Dominum nostrum sequatur; & nihil eius amori praeponere: veritatem corde, & ore proferre debere, & totam spem Deo semper cõmittere. Instruebat (*B. Petrus*) actus suae vitae omnis hora custodire; & omni loco Deum respicere, firmiter scire. Cogitationes malas cordi suo aduenientes, mox ad Christũ allidere, & sacerdotibus Domini manifestare. Os suum a multo, vel prauo colloquio custodire; & verba vana, aut mendacia non loqui; quia os, quod mentitur, occidit animam. Verba diuina libenter obtemperare, atque obedientes esse docebat. Praedicationi, & orationi, ac lectioni frequenter incumbere; & eleemosynas veras perficere; desideria carnis nõ perficere, sed propriam frangere voluntatem. Boni aliquid in se viderit, Deo applicare, non sibi; & malum a se factum cognoscat, & sibi imputet. Multum loqui non amare, sed custodire labia sua, ne dolum, aut malum loquantur. Diem iudicii timere; gehennam expauescere. Vitam aeternam omni concupiscentia desiderare. Non occidere; non adulterari; non furtum facere; non rem proximi concupiscere; non falsum testimonium dicere: sed omnes homines honorare; corpus custodire; vanas, & caducas non amplecti delicias. &c. dolentes consolari, & suis bonis refouere, & a malis actibus se alienum facere: non esse superbum, non violentum, nec multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmuratorem, nec detractorem; quia qui detrahit, non se, sed multos alios occidit. iram non perficere; nec iracundiae tempus reseruare. Dolũ in corde non tenere, nec pacem falsam dare; caritatem non derelinquere, nec iurare; ne forte periurium, quod absit, fiat. Malum pro malo non reddere, nec iniuriam facere; sed factam patienter sufferre. Inimicos diligere, maledicentes se non maledicere; sed magis benedicere, & persequutionem pro iustitia sustinere. Caritatem † amare, & nullum odio habere: quia qui odit fratrem suum, homicida est. elationem fugere, zelum malum non habere. Inuidiam non exercere, non contentionem

(*Matt. 22. d* — *Luc. 10. e* — *Luc. 9. c.* — *Sap. 1. c.* — *Gal. 5. c.* — *Psal. 33.* — *Deut. 5. c.* — *1. Ti. 5. c.* — † Castitatem — *1. Io. 3. c.*)

tionem amare. cum discordantibus ante solis occasum in pacem redire, & de Dei misericordia numquam desperare. Seniores venerari, & iuniores diligere. &c. *Clem. epist. 1. ante fin.* Theodul. *c. 21. ad presb. Aurelian. Bened. in regu. mona. c. 2.*

CAP. II.

Magna contumelia, & graue nobis erit peccatum, si ita desipiamus; vt videamus eũ, qui idola colit, esse sobrium; nos, qui Deum colimus, sobrii esse recusemus. Non hoc sit inter nos; sed magnum habeamus studium; vt si illi, qui errant, homicidium non faciunt, nos ne irascamur quidem: & si illi adulterium non committunt; nos ne concupiscamus quidem alienam mulierem. Si illi amãt proximos suos; nos etiam diligamus inimicos nostros. Si illi mutuo dant his, qui habent vnde reddant: nos etiam his demus, a quibus recipere non speramus. & per omnia nos, qui aeterni saeculi haereditatem speramus, debemus praecedere eos, qui praesens tantum saeculum nouerunt, scientes; quia si opera illorum nostris operibus collata, in die iudicii similia inueniantur, ac paria; confusio nobis erit, quod aequales inuenimur in operibus his, qui propter ignorantiam condemnantur, & nullam spem futuri saeculi habuerunt. Et vere digna confusio est, ubi nihil amplius gessimus ab his, quibus amplius intelleximus. Quod si confusio nobis erit, aequales his inueniri in operibus bonis; quid erit nobis, si inferiores nos, ac deteriores examinatio futura reperiat? *Clem. epist. 3. in fin.*

CAP. III.

Oportet primo omnium, vt Dominum Deum diligant ex toto corde, tota anima, tota virtute; & proximos tamquam se ipsos; & nosse, quia in his duobus praeceptis tota lex pendet, & Prophetae. Non occidant, neque fratrem suum oderint; quia vt ait Apostolus, qui fratrem suum oderit, homicida est. Non adulterent, non faciant furtum, non concupiscant rem alienam, non falsum testimonium dicant: & quod sibi nolunt fieri, alteri non faciant. Non sint superbia tumidi, non detractionibus assueti, non ebrietati seruientes, non luxuria eneruati, non iracundia turbidi, non quibuslibet aliis vitiis substracti: non vaniloqui, non inuidi, non somnolenti, non pigri, non murmuratores, non susurrones, non vinolenti, non multum edaces. Fraudes, & dolositates caueãt; vsuris nequaquam inseruiant; non iurent, ne forte periurent: malum pro malo non reddant. Cum in se aliquid boni viderint, Deo; & malum cum viderint, sibi deputent. Discordiam fugiant; & quos discordantes inuenerint, ad caritatis concordiam reuocent: & iuxta Psalmistæ vocem, declinant a malo, & faciant bonum. Attendant & Apostolum prohibentem; Non, inquit, in comessationibus, & ebrietatibus; non in cubilibus, & impudicitiis; non in contentione, & aemulatione; sed induimini Iesum Christum. Animaduertant etiam, quod ab his vitiis ab Apostolo prohibitis, omnium vitiorum seges emergat: & quod horum morborum mater superbia sit. Oportet etiam, vt animam, corpusque suũ ab omni inquinamẽto carnis, & spiritus custodiant, vt iuxta Apostolum, integer spiritus eorum & anima, & corpus sine quaerela in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur. Sobrie, iuste, & pie viuant. &c. ieiunium ament, hospites colligant, pauperes recreent, nudos vestiant, infirmos visitent, mortuos sepeliãt, in tribulatione positis opem ferant, dolentem consolentur, amori Christi nihil praeponant, caritatem non derelinquant: pacem, si fieri potest, cum omnibus hominibus habeant: diem iudicii timeant: vitam aeternam spiritualiter concupiscant: spem suam Deo committant. &c. *Aquisgr. c. 145.*

Mat. 22. d. — 1. Ioan. 3. c. — Psal. 33. — Rom. 13. d. — 1. Thes. 5. d.

CAP. IV.

Orationibus continuis, firma fide, eleemosynis notabilibus, humilitate, spe ad Deum perpetua, diuinorum sermonum meditationibus, erga fratres compatientia, erga familiares humanitate, omnibus denique Domini nostri Iesu Christi praeceptis veluti muro cingere sese, suamque coniugem, liberos, & omnem substantiam curare, ornare, & tueri laudo, & ad hoc hortor: *Nilus ad Olympiodorum Protos. vij. synod. acti. 4.*

CAP. V.

Libet nobis inserere sententiam cuiusdam Patris, in qua magna breuitate quid agi, quidve vitari debeat, continetur. In primis Dominum Deum tuum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute; denique proximum, tamquam se ipsum. &c. Quod sibi quis fieri non vult, alii ne faciat. Abnegare semetipsum sibi, vt sequatur Christum. corpus castigare, delicias non amplecti. &c. A saeculi actibus se facere alienum, nihil amori Christi praeponere. &c. Charitatem non derelinquere. non iurare, ne forte periures. veritatem ex corde, & ore proferre. &c. non esse superbum, non vinolentum, non multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmuriosum, nõ detractorem. Spem suam Deo committere: bonum aliquid in se cum uiderit, Deo applicet, & non sibi, malum vero semper a se factũ sciat, & sibi reputet. Diem iudicii timere, gehennam expauescere; vitam aeternam omni concupiscentia spiritali desiderare. mortem cotidie ante oculos suspectam habere. actus vitae suae omni hora custodire. In omni loco Deum se respicere, pro certo scire. &c. Os suum a malo, vel prauo eloquio custodire. multum loqui non amare. verba vana, aut risui apta non loqui; risum multum, aut excelsum † non amare; lectiones sanctas libenter audire. &c. desideria carnis non perficere, voluntatem propriam odisse. &c. non velle dici sanctum,

Mat. 22. d. — † excussum.

ante quam fit, sed prius esse, quod verius dicatur. Praecepta Dei factis cotidie adimplere; castitatem amare, nullum odisse: zelum, & inuidiam non habere; contentionem non amare; elationem fugere, & seniores venerari, iuniores diligere in Christi amore. &c. de Dei misericordia non desperare. &c. *Theodul. c.21. Clemens epist.1. ante finem. Videnda Benedict. in regula monac. cap.2.*

Qualis debeat esse Rex, & quod sit eius munus. Tit. II.

CAP. I.

Rex, qui sedet in folio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo. *Prouer. c.20. prouerb.8.* Dissipat impios Rex sapiens, & incuruat super eos fornicem. *Ibid. prou.26.* Misericordia, & veritas custodiunt Regem, & roboratur clementia thronus eius. *Ibid. prouer. 29. Parisf. sub Ludo. & Loth. lib.2. cap.2. post prin. Aquisgr. ij. sub Ludou. part.4. c.4. Magunt. sub Arnul. c.2. post medium. Trostei. c.2. Capit. lib.7. cap.25. in addit.1.*

CAP. II.

Rex iustus erigit terram, vir auarus destruet eam. *Prouer. c.29. prou.4. Parisf. vbi supra.* Princeps, qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros habet impios. *Ibi. prouer.12.* Rex, qui iudicat in veritate pauperem, thronus eius in aeternum firmabitur. *Ibid. prouer.14. Magun sub Arnul. vbi sup.*

CAP. III.

Diligite iustitiam, qui iudicatis terram: sentite de Domino in bonitate; & in simplicitate cordis quaerite illum. &c. *Sapien. c.1. in prin. Parisf. vbi supra. Aquisg. ij. vbi supra. Trostei. vbi supra. Capitul. vbi supra.*

CAP. IV.

Melior est sapientia, quam vires; & vir prudens, quam fortis. Audite ergo Reges, & intelligite: discite iudices finium terrae. Praebete aures vos, qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum. Quoniam data est a Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur. Quoniam cum essetis ministri regni illius, non recte iudicastis; nec custodistis legem iustitiae; neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrende, & cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum his, qui praesunt, fiet: Exiguo enim conceditur misericordia: potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiusquam quoniam pusillum, & magnum ipse fecit, & aequaliter cura est illi de omnibus. Fortiores autem fortior instat cruciatio. Ad vos ergo Reges sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & non excidatis. Qui enim custodierint iustitiam, iuste iudicabuntur; & qui didicerint ista, inuenient quid respondeant. &c. *Sapien. c.6. in prin. Parisf. vbi sup. Aquisgr. ij. vbi supra. Trosle. c.2. Capitul. vbi supra.*

CAP. V.

Iudex sapiens iudicabit populum suum, & Principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi, sic & ministri eius, & qualis rector est ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum: & ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentium. In manu Dei potestas terrae: & execrabilis omnis iniquitas gentium, & vtilem rectorem suscitabit in tempus super illam. &c. Regnum a gente in gentem transferetur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. *Ecclesiasti. cap.10. in princi Parisf. vbi supra.*

CAP. VI.

Rectorem † te posuerunt, noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ipsis. Curam illorum habe, & sic considera, & omni cura tua explicita recumbe, vt laeteris propter illos, & ornamentum gratiae accipias coronam, & dignationem consequaris corrogationis. *Ecclesiasti. cap.32. in princi. Magun. sub Arnul. cap.2. post principium.*

† Principem.

CAP. VII.

Boni Principis, ac Regis est, ecclesias contritas, atque scissas restaurare, nouas aedificare, & Dei sacerdotes honorare, atq. tueri. *Marcellus epi.2. ante med. ad Maxen. Anse. li. 6. c.187.*

Dist.96. c.vlt.

CAP. IIX.

Ipsa regni gubernacula erga subiectos, magno sunt moderamine temperanda, ne potestas mentem † surripiant. Tunc enim regnum bene regitur, cum regnandi gloria animo non dominatur. Curandum quoq; est, ne ira surrepat; ne fiat citius omne, quod libet. † Ira quippe, etiam cum delinquentium culpas exquirit, non debet menti, quasi domina praeire, sed post rationis tergum, velut ancilla famulari, vt ad faciem iussa veniat. &c. *Greg. epist. ad Reccar. Regem prope fin. lib.7. c.122. reg.*

† mentē.

† licet

CAP. IX.

Nisi mouerentur potestates Christianae aduersus huiusmodi (*apostatas*) quomodo rationem redderent de imperio suo Deo? quippe cum pertineat hoc ad Reges saeculi Christianos, vt temporibus suis pacatam, & sine deminutione, velint seruari matrē suam Ecclesiam, vnde spiritaliter nati sunt. Siquidem Nabuchodonosor Rex, qui statuā suam erexerat, & ad eam adorandam omnes coegerat, laudibus trium puerorum de igne liberatorum commotus, dixisse legimus. Et ego ponam decretū omnibus tribubus, & linguis in omni terra, & quicumque dixerint blasphemiam in Deū Sidrac, Misaac, & Abdenago, in interitū erunt, & domus eorum in perditione. Si ergo sic saeuit Rex barbarus, ne blasphe-

Dan. c.3.

blasphemetur Deus Israel, quia potuit tres pueros de igne temporali liberare; quanto potius saeuire debent Reges Christiani, quia Christus abnegatur, & irridetur; a quo non tres pueri tantum, sed & orbis terrarum cum ipsis Regibus a perpetuis ignibus liberatur? Nam qui illis mentiri, vel esse infideles conuincuntur; aut vix, aut numquam ab eis viuere profecto sinuntur: & quomodo non indignentur, & saeuiant, quando vident Christum, qui est Rex Regum, & Dominus dominantium, ab hominibus abnegari, illudi, & ei fidem promissam non custodiri? Zelentur itaque zelo Dei, quia se ipsos per Christum recolunt liberatos a gehenna, magis quã ille, qui attendit tres pueros ereptos a flãma. *Nicol. ad consulta Bulgaror. c. 18. post prin.*

Apoc. cap. 19. c.

CAP. X.

Erunt (*Reges*) catholicae fidei assertores; eamque, & † hanc, quae imminet, Iudaeorum perfidiam, & cunctarum haeresum iniuriam defendentes: erunt actibus iudices, & vita modesti; erunt in prouisionibus rerum parci plus, quam exteri, vt nulla vi, aut factione, scripturarum, vel definitionum qualiumcumque contractus a subditis vel exigant, vel exigendos intendant: erunt in conquisitis oblatione gratissima rebus non prospectantes proprii iura commodi, sed consulentes patriae, atque genti. De rebus congregatis ab eis, illas tantum sibi vindicent partes, quas dictauerit auctoritas Principalis, &c. Et non prius apicem regni quisque percipiat, quam se illa per omnia suppleturum, iurisiurandi taxatione deficiat. &c. *Tolet. iix. cap.* 10.

† cõtra f.

CAP. XI.

Quosdam conspeximus Reges, postquam fuerint Regni gloriam assecuti, extenuatis viribus populorum, rei propriae congerere lucrum; & obliti, quod Reges sint vocati, defensionem in vastationem conuertunt, qui vastationem defensione pellere debuerũt; illud grauius innectentes; quod ea, quae videntur acquirere, non Regni deputant honori, vel gloriae; sed ita malunt in suo iure confundi, vt veluti ex debito decernant, haec in liberorum posteritatẽ transmitti. &c. Habeant deinceps iure conditi Reges in regendo corda sollicita, in operãdo facta modesta, in decernendo iudicia iusta, in parcendo pectora prompta, in conquirendo studia parca, in conseruando vota sincera, & tanto gloriam Regni cum felicitate retinent; quãto iura regiminis & mansuetudine conseruauerint, & aequitate direxerint. *Tolet. iix. in decr. concil. post canones.*

CAP. XII.

Licet peccatum humanae originis per baptismi gratiam cunctis fidelibus dimissum sit; tamen aequus Deus ideo discreuit hominibus vitam, alios seruos constituens, alios dominos, vt licentia male agendi seruorum potestate dominantium restringatur. Nam si omnes sine metu fuissent, quis esset, qui a malis quempiã prohiberet? Inde † & in gentibus Reges, Principesque electi sunt, vt terrore suo populos a malo coercerent, atq. ad recte uiuendum legibus subderent. &c. *Isido. li. 3. de summ. bono c. 47. apud Aquisgr. c.* 104.

† Vnde

CAP. XIII.

Rex a recte agendo † vocatur. Si enim pie, & iuste, & misericorditer regit; merito Rex appellatur: si his caruerit, non Rex, sed tyrannus est. Antiqui autem omnes Reges tyrannos vocabant: sed postea pie, & iuste, & misericorditer regentes, Regis nomen sunt adepti; impie vero, iniuste, crudeliterq. principantibus, non Regis, sed tyrannicum apratum est nomen. Quia ergo Rex a regendo dicitur; primo ei studendum est, vt semetipsum, suamque domum, Christi adiuuante gratia, ab operibus nequam emaculet, bonisque operibus exuberare faciat, vt ab ea ceteri subiecti bonum exemplum semper capiant; ipse etiam salutiferis Christi praeceptis fideliter, atque obedienter obsecũdet. &c. Regem non iniquum, sed correctorem iniquorum esse oportet. &c. Iustitia Regis est, neminem iniuste per potentiam opprimere; sine acceptione personarum inter virum, & proximum suum iudicare; aduenis, & pupillis, & uiduis defensorem esse; furta cohibere, adulteria punire, iniquos non exaltare; impudicos, & histriones non nutrire; impios de terra perdere; parricidas, & peccantes viuere non sinere; ecclesias defendere, pauperes eleemosynis alere, iustos super regni negotia constituere; senes, & sapientes, & sobrios consiliarios habere; magorum, & hariolorum, pythonissarumque superstitionibus non intendere; iracundiam differre; patriam & fortiter, & iuste cõtra aduersarios defendere; per omnia in Deo viuere; prosperitatibus non eleuare animum, cuncta aduersa patiẽter ferre, fidem catholicam in Deum habere; filios suos non sinere impie agere, certis horis orationibus insistere, ante horas congruas non gustare cibum. &c. Quantum iustitia Regis (*in*) saeculo valet, intuentibus perspicue patet; pax populorum est, tutamentum patriae, immunitas plebis, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aëris, serenitas maris, terrae fecunditas, solatium pauperum, haereditas filiorum, & sibimetipsi spes futurae beatitudinis. Attamen sciat, quod sicut in throno hominum primus constitutus est, sic & in poenis, si iustitiam non fecerit, primatum habiturus est. Omnes namque quoscumque peccatores sub se in praesenti habuit, supra se modo in illa futura poena habebit. &c. *París. sub Ludou. & Loth. lib. 2. cap. 1. ex Isidor. & Cypr. Aquisgr. 9. sub Lud. par. 4. cap. 1. Magun. sub Arnul. cap. 2. Trosle. cap. 2. Capitul. lib. 7. cap. 24. in addit. prior.*

† regẽdo f.

CAP. XIV.

Clementissimus Imperator non ideo est vas misericordiae praeparatum in gloriam, quia apicem terreni principatus accepit; sed si Imperiali culmine recta fide viuat, & vera cordis humilitate praeditus, culmen regiae dignitatis sanctae religioni subiiciat; si magis in timore seruire Deo, quam in tumore dominari populo delectetur: si in eo lenitas iracundiam mitiget, ornet benignitas potestatem: si se magis diligendũ, quam metuendum cunctis exhibeat: si subiectis salubriter consulat: si iustitiam sic teneat, vt misericordiam non relinquat: si prae omnibus ita se sanctae matris Ecclesiae meminerit filium, vt eius paci, atque tranquillitati per vniuersum mundum prodesse suum faciat Principatum. Magis enim Christianum regitur, atq; propagatur Imperium, dum ecclesiastico statui per omnem terram consulitur; quam cum in parte quacumque terrarum, pro temporali securitate pugnatur. *Parisien. sub Lud. & Lotha. d. lib. 2. c. 1. prope fin. ex Fulgentio lib. de veritate praedestinationis. Aquisgran. ij. sub Ludouico parte 4. c. 2. Magun. sub Arnul. c. 2. Capitul. lib. 7. c. 24. in addit. 2.*

CAP. XV.

Qui intra saeculum bene temporaliter imperat, sine fine in perpetuum regnat; & de gloria saeculi huius ad aeternam transmeat gloriam. Qui vero praue regnum exercent, post vestem fulgẽtem, & lumina lapillorum, nudi, & miseri ad inferna torquendi descendunt. Reges a recte agẽdo vocati sunt, ideoque sicut recte agendo Regis nomen tenetur; ita peccando amittitur. &c. Recte igitur illi Reges vocantur, qui tam semetipsos, quam subiectos bene regendo modificare nouerũt. &c. Dum mundi Reges sublimiores se ceteris sentiunt, mortales tamen se esse agnoscãt nec regni gloriam, qua in saeculo sublimantur, aspiciant: sed opus, quod secum deportant, intendant. &c. Reges, quando boni sunt, muneris esse Dei: quando vero mali, sceleris esse populi. Secundum meritum enim plebium, disponitur vita rectorum. &c. *Paris. sub Ludou. & Lothar. d. lib. 2. c. 1. prope fin. ex Isidoro lib. 3. senten. c. 48.*

CAP. XVI.

Studendum est Regi, vt non solum in se, verum etiam in sibi subiectis Regis nomen adimpleat; prouideatque vt populus sibi subiectus, pietate, pace, caritate, iustitia, & misericordia, atque concordia, & vnanimitate, ceterisque bonis exuberet operibus; vt haec habentes, Dominum secum habere mereantur; sciatque certissime, quod non solum de se, verum etiam de ipsis Dominus ab eo fructum bonae operationis exacturus est. *Paris. sub Ludou. & Lothar. d. lib. 2. cap. 4. in fine.*

CAP. XVII.

Scire (*Rex*) debet, quod causa, quam ista ministerium sibi cõmissum administrat: non hominum, sed Dei causa existit, cui pro ministerio, quod suscepit, in examinis tremendi die rationem redditurus est. & ideo oportet; vt ipse, qui iudex est iudicum, causam pauperum ad se ingredi faciat, & diligenter inquirat; ne forte illi, qui ab eo constituti sunt, & vocem eius agere debent, in populo, iniuste, aut negligenter pauperum oppressiones pati permittant. *Parisien. sub Lud. & Lotha. d. lib. 2. c. 2. in prin. Vide Aquisgra. ij. sub Ludouic. parte 4. cap. 3.*

CAP. XIIX.

Qualis debeat esse Rex, constat ex multis Diuinarum litterarum testimoniis. Iob cap. 29. Cumque sederem quasi Rex. &c. Item Prouerbiorum. cap. 20. 29. Ecclesiastici 10. Sapien. c. 1. & 6. *Parisi. sub Ludou & Lothar. d. lib. 2. c. 2. post princ. & Aqisgran. ij. sub Ludo. par. 4. c. 4. Troslei. c. 2. Magun. sub Arnul. c. 2. Capitul. lib. 7. c. 25. in addi. 1.*

CAP. XIX.

Quod Rex causam pauperum ad se ingredi facere, & diligenter debeat inquirere, dat intelligi illud, quod legimus, antiquitus iudices ideirco in porta ad iudicandum sedisse; vt nullus accedendi difficultatem, aut quispiam ciuium vim, aut calumniam necesse haberet sustinere. Ideo & Hierusalem ciuitas iustitiae vocata est, quamdiu in ea iusta exercebantur iudicia; quia non permittebatur in ea a rectoribus iniquitas permanere. Quod vero Rex bonos sublimare, & malos debeat comprimere, Apostolus Petrus docet, dicens: Subditi estote omni humanae creaturae propter Deũ, siue Regi quasi praecellenti. &c. Quae verba ita Beda exponit: non quod omnes, qui a Regibus mittuntur duces, vel malefacientes punire, vel bonos laudare nouerint: sed quae esse debeat actio boni iudicis, simpliciter narrat, hoc est, vt malefacientes coerceat, & bene agentes remuneret. *Paris. sub Ludou. & Loth. d. lib. 2. c. 3. ante med.* [1. Pet. 2.]

CAP. XX.

Liquido claret; quod pietas, iustitia, & misericordia stabiliant regnum; & laesiones viduarum, & pupillorum, calumniaeque miserorum, violentaque iudicia, & peruersio iustitiae euidenter illud euertant. Vnde & multorum regnorum collapsio (*fuit*) quia pietatis, iustitiae, & misericordiae non habuerunt stabilimentum. *Paris. sub Ludou. & Loth. d. lib. 2. c. 4.*

CAP. XXI.

Nemo Regum a progenitoribus regnũ sibi administrari, sed a Deo veraciter, atq; humiliter credere debet dari, qui dicit: Meum est consilium, & aequitas, mea est prudentia, mea est fortitudo: per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt: per me Principes imperant, & potẽtes iustitiam decernunt. &c. Hi vero, qui a progenitorib. sibi succe- [Prouer. 8.]

succedere regnum terrenum, & non potius a Deo dari putant, illis aptantur, quos Dominus per Prophetam improbat, dicens: Ipsi regnauerunt, & non ex me; Principes extiterunt, & non cognoui. Ignorare quippe Dei, proculdubio reprobare est. Quapropter quisquis ceteris mortalibus temporaliter imperat, non ab hominibus, sed a Deo sibi regnum commissum credat. Multi namque munere diuino, multi etiam Dei permissu regnant. Qui pie, & iuste, & misericorditer regnant, sine dubio per Deum regnant: qui vero secus, non eius munere, sed permissu tantum regnant. &c. *Parisien. d. lib. 2. c. 5.*

Ose. 8.

CAP. XXII.

Constat, potestatem regalem omnibus sibi subiectis secundum aequitatis ordinem consultum ferre debere; & idcirco oportet, vt omnes subiecti fideliter, & vtiliter, atque obedienter eidem pareant potestati. Quoniam qui potestati a Deo resistit ordinatae; Dei vtique ordinationi, iuxta Apostoli documentum, resistit. Sicut enim subiecti, a Rege sibi volunt pie, & iuste opitulari; ita specialiter ei primum ad salutem animae suae procurandam, deinde generaliter ad honestatem, & vtilitatem regni, secundum Dei uoluntatem disponendam, atque ministrandam, indissimulanter, atque irretractabiliter solatium oportunum debent exhibere. &c. *Parisien. d. lib. 2. c. 8. in principio.*

Rom. 13. a

CAP. XXIII.

Recte illi vocantur Reges, qui tam semetipsos, quamq. subiectos bene regendo pacificare nouerunt. *Aquisgr. ij sub Lud. p. 4. c. 1. in fine.*

CAP. XXIV.

Regale ministerium specialiter est populum Dei gubernare, & regere eum aequitate, & iustitia, & vt pacem, & concordiam habeant, studere. Ipse enim debet primo defensor esse ecclesiarum, & seruorum Dei, viduarum, orphanorum, ceterorumque pauperum, nec non & omnium indigentium. Ipsius enim terror, & studium huiuscemodi, in quantum possibile est, esse debet: primo vt nulla iniustitia fiat, deinde si euenerit, vt nullo modo eam subsistere permittat; nec spem delitescendi, siue audaciam male agendi cuiquam relinquat. &c. *Aquisgr. ij. sub Ludouico parte 4. c. 3.* *Magunt. sub Arnul. cap. 3.*

CAP. XXV.

Rex assensum non praebeat improuide affirmantibus, non debere esse res Dominicas, id est Domino dominantium deditas, ita sub defensione Regis, sicut propriae suae sunt hæreditates: magisque aduertat, quia quanto Deus excellentior est homine, tanto præstantior est diuina causa mortalium possessione. Quocirca decipitur, quisquis plus in propriis, quam in Dominicis rebus gloriatur: quarum diuinarum rerum defensor, & custos diuinitus statutus, diligenti cura, non solum ea seruare, sed etiam multiplicare debet. &c. *Magunt. sub Raban. cap. 6.*

CAP. XXVI.

Si fideliter vultis regnare, & vigorem Regium, ac seniorale, & super vestros, & super impugnantes potestatem vestram optatis habere; caritatem illam, quam Apostolus docuit, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, cum fratribus vestris studete habere. &c. *Melden. cap. 7.*

1. Tim. 1.

CAP. XXVII.

Vestra studebit magnitudo obnixius obseruare; vt ciuitates per Regis transitum non depraedentur: vt quando transitus vester iuxta ciuitates acciderit, immunes, & liberas vestra dominatio iubeat a depraedationum exactionibus fieri mansiones intra ciuitatem. &c. *Melden. c. 27.*

CAP. XXIIX.

Volumus, vt omnes fideles nostri certissimum teneant, neminem cuiuslibet ordinis, aut dignitatis deinceps nostro inconuenienti libitu, aut alterius calliditate, vel iniusta cupiditate promerito honore debere priuari, nisi iustitiae iudicio, & ratione, atque æquitate dictante. Legem vero vnicuique competentem, sicut antecessores sui tempore nostrorum praedecessorum habuerunt, in omni dignitate, & ordine, fauente Domino, nostram magnificentiam obseruaturam promittimus. *Carol. Ludou. Pij F. in concil. Holon. ante canon. Melden. cap. 3.*

De Regis potestate, & de dignitate potestatis sacerdotalis, quae maior est Regia. Tit. III.

CAP. I.

Contra Imperatorem, & alios laicos, qui sacerdotes irridebant, anathema. *Syno. iix. CP. sub Hadr. ij. cap. 16.*

CAP. II.

Res humanae aliter tutæ esse non possunt, nisi quae ad diuinam confessionem pertinet, & Regia, & sacerdotalis defendat auctoritas. *Leo epist. 29. ad Pulcher. Aug. in fine.*

23. q. 5. c. 21.

CAP. III.

Christus memor fragilitatis humanae, quod suorum saluti congrueret, dispensatione magnifica temperans, † sic actionib. propriis, dignitatibusque distinctis officia potestatis vtriusque discreuit, suos volens medicinali humilitate saluari, non humana superbia rursus intercipi; vt & Christiani Imperatores pro aeterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro temporalium cursu rerum Imperialibus dispositionibus vterentur; quatenus spiritalis actio a carnalibus distaret incursibus: & ideo militans Deo, minime se negotiis saecularibus implicaret: ac vicissim nõ ille reb. diuinis praesidere videretur,

Dist. 10. c. quoniã. 8. d. 96. cum ad verũ. 6.

† temperauit.

2. Tim. 2. a.

retur, qui esset negotiis saecularibus implicatus; vt & modestia vtriusque ordinis curaretur, ne extolleretur vtroque suffultus, & competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur. Quibus omnibus rite collectis, satis euidenter ostenditur, a saeculari potestate nec ligari prorsus, nec solui posse Pontificem. *Gelas. ep. 3. siue in tomo de anathe. vinculo, in fine. Nicol. epist. ad Mich. Imp. ante fin. Iuo par. 4. c. 188. decret. Ansel. lib. 1. cap. 72.*

CAP. IV.

Dist. 96. c. 10.

Duo quippe sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter mundus hic regitur, auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. in quibus tanto grauius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus hominum in diuino reddituri sunt examine rationem. Nosti etenim quod licet praesideas humano generi dignitate rerum, tamen Praesulibus diuinarum deuotus colla submittis, atque ab eis causas tuae salutis expetis, inque sumendis caelestibus sacramentis, eisque vt competit, disponendis, subdi te debere cognoscis religionis ordine, potius quam praeesse. &c. *Gelas. ep. 5. ad Anastas. August. in prin. refert Trosle. c. 2. Paris. sub Lud. et Loth. lib. 1. c. 3. Greg. vij. lib. 8. regist. epist. 21. Capitul. lib. 5. c. 167. Iuo lib. 5. tit. 3. cap. 28. panor. & par. 5. c. 378. decr. Ansel. lib. 1. c. 71. Tarrac. lib. 4. cap. 17.*

CAP. V.

Cur non adiistis Imperatorem? &c. allegantes numquam de Pontificibus nisi Ecclesiam iudicasse. &c. obsequi solere Principes Christianos decretis Ecclesiae; non suam praeponere potestatē: Episcopis caput subdere Principem solitum, non de eorum capitibus iudicare. *Gelas. epist. 6. vel 7. ad Episcopos Orientis in med.*

CAP. VI.

Non debet spirituali operi etiam Regalis praeferri praeceptio: cum primum in Ecclesia sit mandatum, Diliges Dominum Deum tuum. &c. Vnde non debet praecepto Domini persona cuiuslibet hominis anteponi, neque debet terrenae conditionis actio, vel persona terrere, quos Christus spe crucis armauit. *Turon. ij. c. 1.*

Matt. 22. 4.

CAP. VII.

Principaliter totius sanctae Dei Ecclesiae corpus, in duas eximias personas, in sacerdotalem videlicet, & regalem, sicut a sanctis Patribus traditum accepimus, diuisum esse nouimus. De qua re Gelasius Romanae sedis venerabilis Episcopus ad Anastasium Imperatorem ita scribit: Duo sunt quippe Imperator Auguste. &c. Fulgentius quoque in libro de veritate praedestinationis, & gratiae, ita scribit: Quantum pertinet ad huius temporis vitam, in Ecclesia nemo Pontifice potior, & in saeculo, Christiano Imperatore nemo celsior inuenitur. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 3. Aquisg. ij. sub Lud. in prin. Capitul. lib. 5. c. 167.*

CAP. IIX.

Principes saeculi nonnumquam intra Ecclesiam potestatis adeptae culmina tenent, vt per eandem potestatem disciplinam ecclesiasticam muniant. Ceterum intra Ecclesiam potestates necessariae nō essent; nisi vt, quod non praeualet sacerdos efficere per doctrinae sermonem, potestas hoc imperet per disciplinae terrorem. Saepe per regnum terrenum, caeleste regnum proficit; vt qui intra Ecclesiam positi, contra fidem, & disciplinam Ecclesiae agunt, rigore Principum conterantur; ipsamque disciplinam, quam Ecclesiae vtilitas exercere non praeualet, ceruicibus superborum potestas principalis imponat; & vt venerationem mereatur, virtutem potestas impertiat. Cognoscant Principes saeculi Deo debere se reddere rationem propter Ecclesiam, quam a Christo tuendam suscipiunt. &c. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 2. c. 2. prope fin. ex Isidoro. Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 4. c. 2.*

CAP. IX.

Petimus humiliter vestram excellentiam, vt per vos filii, & proceres vestri nomen, potestatem, vigorem, & dignitatem sacerdotalem cognoscant, quod ex verbis Domini facile intelligere possunt, quibus B. Petro, cuius vicem indigni gerimus, ait: Quaecumque ligaueris super terram, erunt ligata, & in caelo. &c. Et alibi, discipulis generaliter dicit: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittūtur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. &c. licet enim sanctis praecedentibus sacerdotibus vita, & meritis longe inferiores simus, idem tamen sacrum ministerium, quod indigne suscepimus, non minoris auctoritatis, & dignitatis existit: & quamquam ministerio tanto indigni simus, propter illum tamen, cuius ministerium gerimus, in nobis non est contemnendum. *Aquisgran. ij. sub Ludouico parte 4. c. 5. Vid. Paris. sub Ludo. & Lothar. lib. 3. c. 8. & cap. 9.*

Matt. 16. Ioan. 20.

CAP. X.

Constat *(Ecclesiam)* peregrinantem duabus praesentialiter personis gubernari, sacerdotali scilicet, ac Regali; quatenus auctoritate Episcopali, atque Imperiali censura intrinsecus, & extrinsecus circumsepta, liberius modum proprium valeat conseruare. *Aquisgr. ij. sub Ludou. par. 4. c. 25.*

CAP. XI.

Bene nostis ab illo, qui solus Rex, & sacerdos fieri potuit, ita Ecclesiam dispositam esse, vt Pontificali auctoritate, & Regali potestate gubernetur. *Concil. habitum in villa Holonia apud synod. Melden. c. 8.*

De vtilitate, quam optimi Principes rebus ecclesiasticis afferunt. Tit. IV.

CAP. I.

De haeret. 18. Greg. ix. & c. 6. m. ii in 1. collect.

SIcut ait B. Leo, licet ecclesiastica disciplina sacerdotali contenta iudicio cruentas (non efficiat † vltiones; catholicorum tamen Principum constitutionibus adiuuatur; ut saepe quaerant homines salutare remediũ dum corporale super se metuũt euenire supplicium.† *Alex. iij. in concil. Later. c. 27.*

† effugiat

† indiciũ

CAP. II.

Dist. 97. c. 1.

† affatu

Ipsa Ecclesia deuotionem tuam, Christianissime Imperator, meo quidem sermone, sed suo venerabili appellat affectu, † quam Christus Deus noster, vestri fidus rector, & gubernator Imperii, vni desponsatam sibi, & intactam virginem seruat; ne in eam aliquos pa tiamini insidiãtium procellarum fluctus inlidi, & quietam faciem tempestatis insolitae tumore turbari. &c. Angeretur pluribus Princeps Christianissime, mater Ecclesia, nisi apud te suarum esset secura causarum; & nisi in oppressionibus idolorum, in haereticorum correctionibus, fide tua, diuino cultu pariter cum Imperio semper florente viciffet. Habet refugium, pium tuae mãsuetudinis animum, eum tuae religionis ueneratione coniunctũ. &c. *Bonif. epist. 1. ad Honorium Imperat.*

CAP. III.

Profuit diu districtio ecclesiasticae lenitatis, quae etsi sacerdotali contenta iudicio, cruentas refugit ultiones; seueris tamen Christianorum Principum constitutionibus adiuuatur; dum ad spiritale nonnumquam recurrunt remedium, qui timent corporale supplicium. *Leo epist. 91. in prin. ad Turib. Episcop. Astur.*

CAP. IV.

Ordo ecclesiasticus, & canonica forma, atque monastica religio saepe a longe superiore tempore; cum minus religiosos Principes habuit, titubauit, & paene collabens deperiit; & iterum, cum deuotos, & in Dei zelo feruentes Principes accipere meruit, resurrectione quadam reuixit, & uigorem recepit. &c. *Concil. habitum in villa Holonia apud syn. Meld. c. 11.*

CAP. V.

Vt Regia magnificentia liberiorem libertatem Episcopis ad suum peragẽdum in eorum parochiis ministerium, quam hactenus propter diuersas perturbationes habuissent, maxime in sacratissimis temporibus, quadragesimae scilicet, & aduẽtus Domini tribuat; quatenus & periculum & Episcopi ipsi, & Regia dignitas salubrius pro ministerio sibi cõmisso, & neglecto possint euadere, & pro strenue executo diuinam misericordiam sibi conciliare praeualeant. *Melden. c. 28.*

CAP. VI.

Auctoritatem sigillo Regio roboratam more tractoriae, Christianissimus Princeps singulis donet Episcopis, quam quisque Episcoporum penes se habeat, vt quando ei necesse fuerit, per eandem auctoritatem reipublic. ministros conueniat; ut ipsi in quibuscumque ciuili indiguerit adiutorio, reipub. ministris concurrentibus, suũ, immo diuinũ, possit rite peragere ministeriũ. *Melden. c. 71.*

CAP. VII.

Ius ecclesiasticum, & legem canonicam uobis ita conseruetis, sicut antecessores vestri, qui hoc bene, & rationabiliter, ita quod sciri poterit, & Deus vobis posse dederit, nostris praedecessoribus conseruauerũt. *Melden. c. 81.*

Quales iudices, & ministros a Rege constituit oporteat. Tit. V.

CAP. I.

AD peccatum Regis pertinet, quando iudicibus, ministrisque iniquis ministeriũ suum implendum committit: neque enim ministerium suum per alios tantum administrare, & se ab eo debet alienare. Non ergo dicimus, vt solus iurgia, & quaerimonias populi audiat, & inuestiget, & definiat: quoniam nequaquam ad haec solus sufficere potest, sed magis, vt tales sub sẽ timentes Deũ, & auaritiam odientes constituat, per quos Regem Regum non offendant. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 2. c. 3. in prin.*

CAP. II.

Quales debeant esse iudices, qui a Rege constituuntur, constat ex Deuteron. cap. 1. & 16. & ex Iob cap. 29. & Exod. cap. 18. *Paris. d. lib. 2. c. 3. post prin. & lib. 3. c. 23. Aquisgranat. ij. sub Ludouico parte 4. c. 10.*

CAP. III.

Hi, qui post Regem, populum Dei regere debent, id est Duces, & Comites, necesse est, vt tales ad constituendum prouideantur, qui sine periculo eius, a quo constituuntur, constitui possint; scientes se ad hoc positos esse, vt plebem Christi sibi natura aequalem recognoscant, eamque clementer saluent, & iuste regant; non, vt dominentur, & affligant; neque vt populum Dei suum aestiment, aut ad suam gloriam sibi illum subiiciant, quod non pertinet ad iustitiam, sed potius ad tyrannidem, & iniquam potestatẽ. Valde enim exigit necessitas, vt quia ipse proculdubio Rex aequissimo iudici de commisso sibi ministerio rationem redditurus est; ut etiam singuli, qui sub eo constituti sunt ministri, diligentissime ab eo inquirantur, ne ipse pro eis iudicium incurrat diuinum. *Parisien. d. lib. 2. c. 3. prope fin.*

CAP. IV.

Rogamus vestram pietatem propter diuinam

uinam misericordiam, vestramque salutem, ac totius populi vtilitatem, nec non & Regni honorem, atque stabilitatem: vt vestra pietas sollertissimam vigilantiam adhibeat, quatenus consiliarii, & dignitatis vestrae ministri, custodesque animae vestrae, & corporis, qui debent esse intra Regnum, aliis decus, & bonitatis exemplum, & in caeteris nationibus bonae opinionis condimentum; caritatem, pacem, atque concordiam, omni simulatione, & calliditate postposita, adinuicem habeant. &c. *Parisien. sub Lud. & Loth lib. 3. c. 24. Aquisgran. 9. sub Ludouico parte 4. c. 11.*

Ne Rex sit superbus, aut crudelis. Tit. VI.

CAP. I.

Asseritis, quod Rex vester cum ad manducandum in sedili, sicut mos est, ad mensam sederit, nemo ad conuescendum, etiam neque vxor eius cum eo discũbat, vobis procul in sellis residentibus, & in terra manducantibus. &c. Suadentes hortamur, vt ad Christianae religionis Principes attendatis, & humilitatis eorum considerantes fastigium, deponatis ex vobis omne ad nihil vtile supercilium. &c. nam antiqui Reges, quorum multi sanctorum consortium meruerunt, ac ideo veraciter Reges dicti sunt, quoniam sancti reperti sunt, cum amicis, quinimmo cum seruis suis conuiuati fuisse memorãtur; quin potius ipse Rex Regum, & Dominus dominantium Redemptor noster, non solum cum seruis, & amicis suis, Apostolis scilicet, recubuisse, verum etiam cum publicanis, & peccatoribus, & recubuisse, & manducasse describitur. *Nicol. ad consulta Bulgar. cap. 42.*

CAP. II.

Si quis ea Regibus contra reuerentiam legum superba dominatione, & fastu Regio in flagitiis, & facinore, siue cupiditate crudelissimam potestatem in populis exercuerit, anathematis sententia a Christo Domino condemnetur, & habeat a Deo separationem, atque iudicium; propter quod praesumpserit praua agere, & in perniciem Regnum deducere. &c. *Tolet. iv. c. 74. prope fin.*

CAP. III.

Qui recte vtitur Regni potestate, ita praestare se omnibus debet; vt quanto magis honoris celsitudine claret, tanto semetipsum mente humiliet: proponens sibi exemplum humilitatis Dauid, qui de suis meritis non tumuit, sed humiliter sese deiiciens dixit: Vilis incedam, & vilis apparebo ante Dominum, qui elegit me. (*2. Reg. 6.*) *Isidorus lib. 3. sententiarum c. 49. apud Paris. sub Lud. & Loth. lib. 2. c. 1. prope fin.*

Subditi Regib. obediant, & opem ferant. Tit. VII.

CAP. I.

Licet censum dari Caesari, an non? &c. Cuius est imago haec, & superscriptio? Dicunt ei, Caesaris. Tunc ait illis: Reddite ergo, quae sunt Caesaris, Caesari; & quae sunt Dei, Deo. *Matth. c. 22. nu. 17. Paris. sub Ludo. & Lotha. lib. 2. c. 8.*

CAP. II.

Subiecti estote omni humanae creaturae propter Deum; siue Regi, quasi praecellenti; siue Ducibus, tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum laudem vero bonorum; quia sic est voluntas Dei. &c. Omnes honorate. Fraternitatem diligite. Deum timete. Regem honorificate. *Petr. epist. 1. cap. 2. nu. 13. & 17. Paris. vbi supra.*

CAP. III.

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi a Deo, quae autem sunt, a Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam Principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est in bonum. Si autem malũ feceris, time; non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram ei, qui malum agit. &c. *Paul. in epist. ad Roma. c. 13. in prin. Paris. vbi supra.*

CAP. IV.

Admone illos Principibus, & potestatibus subditos esse, dicto obedire ad omne opus bonũ paratos esse. *Paulo in ep. ad Titum in prin.*

CAP. V.

Quia & religioni inimicum, & hominibus constat esse perniciosum, futura illicite cogitare, & casus Principum exquirere, ac sibi in posterum prouidere. &c. censemus, vt quisquis inuẽtus fuerit talia perquisisse, & uiuente Principe, in alium attendisse pro futura Regni spe; aut alios in se propter id attraxisse; a conuentu catholicorum cum excommunicationis sententia expellatur. *Tolet. v. c. 4.*

CAP. VI.

Sed & hoc, pro pestilentiosis hominum moribus † (†morbis) salubri deliberatione censemus; ne quis in Principem maledicta congerat. Scriptum est enim a legislatore: Principem populi tui ne maledixeris, (*Exo. 22. Act. 23.*) Quod si quis fecerit, excommunicatione ecclesiastica plectatur. &c. *Tolet. v. c. 5.*

CAP. VII.

Primo omnium admonuimus generaliter cunctos, qui nostro conuentui interfuere, vt obedientes sint domino excellentissimo Imperatori nostro, & fidem, quam ei promissam habent,

habent, inuiolabiliter conseruare studeant. &c. *Turon. sub Carolo c.* 1.

CAP. IIX.

Necesse est, vt vnusquisque fidelis (*Regiae*) potestati ad salutem propriam, & honorem Regni, secundum Dei voluntatem, vt potest membrum capiti, opem congruam ferat, ipsi que in illo generalem profectum, & vtilitatem, atque honorem Regni, quam lucra quaerat mundi; quatenus his saluberrimis opitulationibus sibi vicissim suffragantes, aeterno Regno pariter mereantur perfrui felices. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib.* 2. *c.* 8. *in fine*.

CAP. IX.

Honor Regius, & potestas Regali dignitati competens, atque sinceritas, & obtemperantia seniori debita, remota omni socordia, & calliditate, seu qualibet indebita quorumcumque coniunctione, contra honorem, & potestatem, atque salutem nostram, siue Regni nostri soliditatem, nobis in omnibus, & ab omnibus sicut tempore antecessorum nostrorū conuenerat, exhibeatur. &c. *Concilium apud Holoniam c.* 2. *apud synod. Meldensem c.* 2.

CAP. X.

Si quis contra Regiam dignitatem dolose, ac callide, ac perniciose satagere comprobatus fuerit, nisi dignissime satisfecerit, anathematizetur. *Melden. cap.* 14. *ex concil. apud Laurian.*

CAP. XI.

Rom. 13. *a.* Si quis potestati Regiae, quae non est iuxta Apostolum, nisi a Deo, contumaci, ac inflato spiritu contra auctoritatē, & rationem pertinaciter contradicere praesumpserit, & eius iustis, & rationabilibus imperiis secundum Deum, & auctoritatem ecclesiasticā, ac ius ciuile, obtemperare irrefragabiliter noluerit, anathematizetur. *Meld. cap.* 15. *ex eod. concil.*

Communia de Regibus. Tit. IIX.

CAP. I.

Regem non diligimus, si odio leges eius habemus. *Clem. ep.* 1. *ante med.*

CAP. II.

Confinicimi hostium sacerdotes, praeter eos, qui a Regia potestate sublimi licentiam acceperunt, quodlibet mandatum ad gētem extraneam occulte accipere, vel dirigere non praesumant. Qui autem deprehenditur, aut conuincitur, denuntiatus Principi, apud concilium condigna animaduersione multabitur. *Tolet. iv. c.* 29.

CAP. III.

Ne Regis Chintillani postelitas bonis paternis spolietur. *Tolet. v. c.* 2. *Tolet. vi. c.* 16.

CAP. IV.

Ne indigni Regiam dignitatem, nec sine electione Gothicae gentis, assequi conentur. *Tolet. v. cap.* 3. *Tolet. vi. cap.* 17.

CAP. V.

Quisquis superstes Principum extiterit, iure in rebus profligatis, aut largitate Principis acquisitis, nullam debet habere iacturam. &c. *Tolet. v. c.* 6. *Vide Tolet. vi. c.* 14. 15. *& Tolet. iix. in fine*.

CAP. VI.

Ab hinc ergo deinceps ita erunt in Regni gloriam praeficiendi rectores, vt aut in vrbe Regia, aut in loco, vbi Princeps decesserit, cum Pontificum, maiorumque Palatii omnimodo eligantur assensu. &c. *Tolet. iix. c.* 10.

CAP. VII.

Rex patrimonium suum relinquat filiis, aut cui velit; res autem quae ad ipsum nomine Regio pertinent, relinquat successori. *Tolet. iix. in decr. conc.*

CAP. IIX.

Praecauere debent tam sacerdotes, quam Principes, omnisque populus; vt nullus res alienas competere a Regis audeat potestate. &c. *Paris. c.* 6.

CAP. IX.

Rex Carolus synodum solus ingressus, simpliciter cum Episcopis residebat. *Synod. apud S. Medardum in principio*.

Laici primitias, decimas, & oblationes clericis persoluant: & ne suas, aut alienas sibi retinere audeant. Tit. IX.

CAP. I.

Quamuis graue nimis, & omni† dignum animaduersione iudicii habeatur, quod laici quidem,† quod sacerdotum est, in ecclesiasticis rebus vsurpant, maiorem inde formidinem incutit, ac dolorem, quoniam fomitem sui erroris in ipso clero dicuntur aliquoties inuenire; dum quidam fratrum, & coepiscoporum nostrorum, aliorumque Praelatorum ecclesiae decimas eis, & (ipsarum dispensationes †) indulgent, & in deuia eos moreis impellunt, qui praedicatione ipsorum, & ad vitae viam fuerant reuocandi, de quibus dicit Dominus per Prophetam: Peccata populi mei comedunt, & ad iniquitates prouocant animas eorum. Vnde statuimus, vt si quis alicui laico in saeculo remanenti ecclesiam, decimā ve concesserit; a statu suo, tamquam arbor, quae inutiliter terram occupat, succidatur, & donec emendet, ruinae suae sublaceat dolore prostratus. *Alex. iij. in conc. Turon. c.* 3. *post conc. Later. parte* 26. *c.* 8.

De decim. 19. *Greg. ix. c.* 2. *eo. tit. in* 2. *colleS.*

† diuini

† quidam

† ecclesiarū dispositiones.

Ose. 4. *b.*

Mat. 3. *c.*

CAP. II.

Prohibemus etiam, ne laici decimas cum animarum suarū periculo retinentes, in alios laicos possint aliquo modo transferre. Si quis vero receperit, & Ecclesiae non tradiderit,† Christiana sepultura priuetur. *Alex. iij. in conc. Later. c.* 14.

De decim. c. 19. *Greg. ix. c.* 23. *eo. tit. in* 1. *coll.*

† reddiderit.

CAP.

CAP. III.

De decimis c.32. Grego.ix. & c.5.eo. titu. in 4. collect.

In aliquibus regionibus quaedam permixtae sunt gentes, quae secundum suos ritus decimas de more non soluunt, quamuis censeantur nomine Christiano. His nonnulli domini praediorum ea tribuunt excolenda, vt decimis defraudantes ecclesias, maiores inde reditus assequantur. Volentes igitur super ecclesiarum indemnitatibus prouidere, statuimus; vt ipsi domini talibus personis, & taliter sua praedia excolenda committant; quod absque contradictione decimas ecclesijs cum integritate persoluant; & ad id, si necesse fuerit, per censuram ecclesiasticam compellantur. &c. *Innocen.iij.in concil. gener. Later.c.53.*

CAP. IV.

De decimis c.33. Grego ix. c.6.eo. tit. in 4. coll. 1. Cor.3.

Cum non sit in homine, quod semen serenti respondeat, quoniam iuxta verbum Apostoli, Neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus: ipso quidem de mortificato semine plurimum fructum afferente; nimis auare in decimis quidam defraudare nituntur, census, & tributa, quae interdum indecimata, praetereuntur, de frugibus, & primitiis educentes. &c. Statuimus, vt in praerogatiua Domini generalis exactionem tributorum, & censuum praecedat solutio decimarum. Vel saltem ij, ad quos census, & tributa indecimata peruenerint; quoniam res cum onere suo transit, ea per censuram ecclesiasticam decimare cogantur ecclesiis, quibus iure debentur. *Innoc.iij.in concil gen. c.54.*

CAP. V.

De usu.c.18. Greg. ix.c.3.eo. titu.in 4. collect.

Iudaeos decernimus compellendos ad satisfaciendum ecclesiis pro decimis, & oblationibus debitis, quas a Christianis de domibus, & possessionibus aliis percipere consueuerant ante, quam ad Iudaeos quocumque titulo deuenissent; vt sic ecclesiae conseruentur indemnes. *Innocen. iii, in concil. gener. Later.cap.67.*

CAP. VI.

16.q.1.c. 3.praecipimus. & d.32.c.6. praeter. §.deinde.

Vt decimae, & primitiae, seu oblationes viuorum, & mortuorum ecclesiis Dei fideliter reddantur a laicis; & vt in dispositione Episcoporum sint. quas qui retinuerint, a sanctae Ecclesiae communione separentur. *Nicol.ij.in conci.Rom.cxiii.Episcopor.cap.5. Iuo lib.3.tit.11.c.3.panor.*

CAP. VII.

16.q.7.c. 1.

Decimas, quas in vsum pietatis concessas esse canonica auctoritas demonstrat, a laicis possideri Apostolica auctoritate prohibemus. Siue enim ab Episcopis, vel Regibus, vel quibuslibet personis eas acceperint; nisi Ecclesiae reddiderint: sciant se sacrilegii crimen committere, & aeternae damnationis periculum incurrere. *Synod. Rom.an.6.sub Greg.vij.c.7.Inno.ij.in concil. Roma.c.7.vel 2.Euge.iij.in concil.Remen.c.8. Ansel.lib.5. c.49.Caesar.lib.7.c.46.Tarrac.lib.5.c.51.*

CAP. IIX.

Nullus laicus ecclesiam, vel beneficium ecclesiae teneat, oblationes scilicet altaris, sepulturam, baptisterium. sed neque ea, quae pertinent ad fedum † presbyterale, & tertiam partem decimae. &c. *Gregor. vij. in concil. Rom.ann.incer.c.1.*

† feudum

CAP. IX.

Ne laici decimam partem de laboribus suis retineant: & sicut nō debent retinere, ita nec recipere. *Vrban.ij.in conc. Claram.c.19.*

CAP. X.

10.q.1.c. 14.

Sanctorum Patrū canonibus consona sentientes, oblationes de sacratissimo, & reuerentissimo altari B. Petri, & Saluatoris, & sanctae Mariae rotundae, aut de aliis ecclesiarum altaribus, siue crucibus a laicis auferri penitus interdicimus, & sub districtione anathematis prohibemus. *Callist.ij. in concil.Rom.c.14.*

CAP. XI.

Vid.16.q. 7.c.1.

Diuinarum legum manifesta est disciplina, & sanctorum Patrum decreta sanxerunt; vt decimas ecclesiarum, quas in vsum pietatis concessas, canonum demonstrat auctoritas, laici non debeant possidere. Nos quoq; ne id fiat, modis omnibus prohibemus. Si vero † ab Episcopis, siue a Regibus, vel quibuslibet personis acceperint, nisi ecclesiae reddiderint, sacrilegii crimen committunt, & periculum aeternae damnationis incurrunt. *Eugen.iij. in concil. Remen.c.8. Grego. vij.in syn.Rom.an.6.c.7.*

† siue

CAP. XII.

Gen. 4.

Fruges nouas, & rerum offerre primitias, etiam veteribus moris erat, quod paene in ipso initio mundi Abel, & Cain egisse legimus. *Nicol.ad consul. Bulg.c.89.*

CAP. XIII.

Rex Anglorum licet in quibusdam non ita religiose, sicut optamus, se habeat; tamen in hoc, quod ecclesias Dei non destruit, neque vendit. &c. presbyteros vxores, laicos decimas, quas detinebant, etiā iuramento dimittere compulit; ceteris Regibus se satis probabiliorem, ac magis honorandum ostendit. *Gregor. vij libro 9. regist. epistol.5. Diensi Episcopo.*

CAP. XIV.

Auctoritate sanctae Romanae Ecclesiae vos admonemus. & c. vt sacerdotibus, praecipueque Episcopis reuerentiam, ac obedientiam quasi patribus procuretis impendere; nec non & decimas, quae ad vsum tam ipsorum, quam ecclesiarum, & pauperum proficiant, dare, totique Regno indicere. Quod quidem nulli debet graue videri, pro meliori parte, videlicet semper victura anima, quemque decimam Deo offerre; cum pro morituro corpore, plurimae gentes coniugibus suis tertiam rerum legibus compellantur exsoluere. *Gregor.vij.lib.9.regist.epist. 14.Regibus Visigotthorum.*

CAP.

CAP. XV.

Decimas terrarum ecclesiarum quas excolunt ecclesiae propriis sumptibus firmiter interdicimus,ne laici de cetero teneant, vel possideant,& quicumque laici vlterius receperint,& terras ecclesiarum per vim, vel per furtum tenuerint, excommunicationi subiaceant. *Vrban.ij.in conc.incer.c.6.*

CAP. XVI.

Malach 3. De decimis,uel primitiis.&c.nihil melius puto docere, quam quod scriptum est in Malachia Propheta, dicente Domino: Inferte omnem decimam in horreum meũ.&c. Quis non alacri, & laeto pectore offerat Deo, vt possit illam promereri benedictionem, de qua dicit: Effundam super vos benedictionem meam vsque ad abundantiam? Vel quis non timeat, vel contremiscat illam maledictionem, quam minatur nolentibus offerre; Vos maledicti estis,& me vos configitis gens tota? &c. *Foroiul.c.14.* Ibid.

CAP. XVII.

Qui decimas post crebras admonitiones, & praedicationes sacerdotum dare neglexerint, excommunicentur. Iuramento vero eos constringi nolumus propter periculum periurii. *Cabil.sub Carol.c.18. Capitu.lib.2.c.38.Longob.de decim.c.10.*

CAP. XIIX.

Hi, qui ex rebus ecclesiasticis nonas, & decimas persoluere, & sarta tecta ecclesiae secundum antiquam auctoritatem, & consuetudinem restaurare debent,& hoc non solum negligunt, verum & per contemptum dimittunt,atque clericos fame,ac penuria, ecclesiastica quoque aedificia dissolutione annullari permittunt; tamdiu ab ecclesiastica communione separentur, vsque dum diligentia emendare studeant, quod socordia neglexerunt. Quod si iterum iterauerint; post excommunicationis satisfactionẽ Regia potestate compulsi,iuxta legale,& antiquum edictum; Qui negligit censum,perdat agrum. *Melden.c.62.*

CAP. XIX.

De iur.patro.c.3.in 1.collect. Si laici capellas habuerint, a ratione, & auctoritate alienum habetur,vt ipsi decimas accipiãt,& inde canes,aut gynaeciarias suas pascant, sed potius presbyteri ecclesiarum eas accipiant,& inde restitutionem ecclesiarum & luminaria, & hospitum,ac pauperum receptionem exhibeant,& pro vobis,ac statu regni vestri Domini misericordiam studiose implorent. *Melden.c.75. Burch.lib.3.c.239. Iuopar.3.c.281.decr.*

CAP. XX.

De rebus Deo sacratis saltem nonae, & decimae ecclesiis,quibus iure debentur,fideliter ab his,a quibus,retinentur, ministrentur. &c. *Tullet.par.2.c.13.*

CAP. XXI.

16.q.1.c.2. Admonemus, atque praecipimus, vt decima omnino Deo dari nõ negligatur, quam Dominus ipse dari sibi constituit. Timendum est enim,vt quisquis Deo debitum suum abstrahit, Deus propter peccatum suum auferat ei necessaria sua. Qui vero decimas post crebras admonitiones, & praedicationes sacerdotum dare neglexerint, excommunicentur. *Magun. sub Arnul.c.17. Magun.sub Carolo c.38. Magun.sub Rab.c.10. Capitul.lib.5.cap.89. & in addit.lib.7.c.28. Burch.lib.3.c.131.Iuo lib.2.tit.5.c.1.panor. & par.3.197.decr.*

CAP. XXII.

Nemo seniorum de ecclesia sua accipiat de decimis aliquam portionem, sed solummodo sacerdos, qui eo loco seruit, vbi antiquitus decimae fuerant consecratae; ipse eas cum integritate accipiat in sui sustentationem,& ad luminaria concinnanda,& basilicae aedificia, vestimenta quoque sacerdotalia, & cetera vtensilia suo ministerio congrua obtinenda. *Meten.c.2.*

CAP. XXIII.

16.q.1.c.decimae. 66.p.decimae. De decimis Augustinus doctor mirabilis sub breui ratiuncula satis videtur dilucidasse,cum ait; [Decimae ex debito requiruntur. Quid si diceret Deus, nempe meus es ò homo; mea est terra, quam colis; mea semina, quae spargis;mea animalia,quæ fatigas; meus est solis ardor,& cum omnia mea sint, tu qui minus accommodas, solam decimam merebaris; sed seruo tibi nouem, da mihi decimam. Si non dederis decimam, auferam nouem. &c. *Tribur.c.13.Aug. in serm.219. de temp.Burch.lib.3.c.133. Iuo par.3.c.199. decr. & lib.2. tit.5.c.4. panor. Ansel.lib.5.c.54.Deusded.c.3.Caesar.lib.6.c.38.*

CAP. XXIV.

Sunt nonnulli, qui ausu sacrilego surripiunt, atque defraudant Deo debitam decimarum partem ad suam ipsorum perniciem, dicentes non se debere decimas dare de militia,de negotio,de artificio,de lanarum tonsione, & de ceteris quibuscumque a Deo largitis commerciis: audiant non nostra, sed per sacras scripturas Dei,de talibus mandata, & sancta sanctorum Patrum exempla. &c. Et primo omnium attendant,quia solius Dei causa oblationes,& decimas suas sacerdotibus,immo in sacerdotibus ipsi Deo dare debeant.&c. *Trosl.cap.6.*

CAP. XXV.

Sicut ab iis, qui labore agrorum, & ceteris laboribus victum, atque vestitum, & necessaria vsibus humanis adquirere inhiantes stant; decimae,& eleemosynae dandae sunt; ita iis quoque qui pro necessitatibus suis negotiis insistunt,faciendum est. &c. *Theodul. ad presbyteros Aureli.c.35.*

Ne laici beneficia iniussu Episcopi tribuere,aut clerici ab ipsis accipere audeant. Tit. X.

CAP. I.

SI quis Episcopus per versutiã, uel tyrannidẽ Principũ huiusmodi dignitatis consecra-

fecrationem fufceperit, deponatur, &c. *Syn. 1 1 x. gen. fub Hadr. 1 1. c. 2.*

CAP. II.

Dift. 63. c. 1. & 2. Sancta haec, & vniuerfalis fynodus definiuit, & ftatuit, atque iure promulgauit, neminem laicorum Principum, vel potentũ femet inferere electioni, vel promotioni Patriarche, vel Metropolitae, aut cuiuslibet Epifcopi &c. Quifquis faecularium Principum, & potentum, vel alterius dignitatis laicus aduerfus communem, & confonantẽ, atque canonicam electionem ecclefiaftici ordinis agere tentauerit, anathema fit. donec obediat, & confentiat, quod ecclefia de electione, & ordinatione proprii Praefulis fe velle monftrauerit. *Synod. 1 1 x. gener. fub Hadria. II. c. 22. Iuo lib. 3. tit. 2. c. 1. panor. & par. 5. c. 122. decr. Anfel. lib. 6. c. 20. Deus ded. c. 1. Caefar. lib. 3. c. 63. Tarrac. lib. 1. c. 47.*

CAP. III.

c. 3. de priuil. Grego. 1 x. & in 1. collect. Ecclefias fane, & decimas de manu laicorum fine confenfu Epifcoporum, tam illos (*loquitur de Hofpitalariis*) quam quofcumque alios religiofos recipere prohibemus. dimiffis etiam, quas contra tenorem iftum moderno tempore receperunt. *Alex. III. in conc. Later. c. 9.*

CAP. IV.

De iure patr. c. 4. Greg. 1x. c. 5. eo. tit. in 1. collect. Quia in tantum quorundam laicorũ proceffit audacia, vt Epifcoporum auctoritate neglecta, clericos inftituant in ecclefiis, & remoueant etiam, cum voluerint; poffeffiones quoque, atque alia bona ecclefiaftica pro fua plurimum † voluntate diftribuant; & tam ecclefias ipfas, quam earum homines talliis, & exactionibus grauare praefumant. Eos, qui amodo ifta commiferint, anathemate decernimus feriendos. Presbyter autem, fiue clericus, qui ecclefiam per laicos, fine proprii Epifcopi auctoritate receperit tenendam, communione priuetur. & fi perftiterit, a minifterio ecclefiaftico, & ordine deponatur. &c. *Alex. III. in conc. gen. Later. c. 14.*

† plerũq.

CAP. V.

De elect. c. 43. Gregor. 1x. c. eo. tit. in 4. collect. Quifquis electioni de fe factae per faecularis poteftatis abufum confentire praefumpferit contra canonicam libertatem; & electionis commodo careat, & ineligibilis fiat, nec abfque difpenfatione poffit ad aliquam eligi dignitatem. Qui vero electionem huiufmodi, quam ipfo iure irritam effe cenfemus, praefumpferint celebrare, ab officiis, & beneficiis per triennium fufpendãtur, eligendi tunc poteftate priuati. *Inno. III. in conc. gen. Later. c. 25.*

CAP. VI.

De praeb. 31. Grego. 1x. c. 7. eo. tit. in 4. collect. In Lateran. concilio nofcitur fuiffe prohibitum, ne quilibet regulares, ecclefias, feu decimas fine confenfu Epifcoporum de manu prefumãt recipere laicali &c. Statuimus, quatenus in ecclefiis, quae ad ipfos pleno iure non pertinent, iuxta eiufdem ftatuta concilii, Epifcopis inftituendos presbyteros repraefentent, vt illis de plebis cura refpondeant, ipfis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Inftitutos vero remouere non audeant Epifcopis inconfultis. & c. *Innoc. III. in conc. gener. Later. c. 61. Vid. Alex. III. in conc. Lat. c. 9.*

CAP. VII.

Nullus in ecclefiis praefumat presbyteros conftituere, nifi qui & facerdotalem gradum dare licite poteft, & canonice de neglectis presbyteros increpare; fed ab his venerabiliter facerdotes ad Diuini minifterii officium expetantur Epifcopis, quibus fingulariter & dioecefes pertinent, & canonice debent ipfas ecclefias prouidere, ordinareque prouifas. *Synod. Rom. fub Leone 1v. c. 42.*

CAP. IIX.

Vt [per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclefiam nec gratis, nec pretio. *Nicol. II. in fynod. Rom. cx111. Epifcoporum.* *10. q. 7. c. 20.*

CAP. IX.

Decernimus, vt nullus clericorum inueftituram Epifcopatus, vel Abbatiae, vel ecclefiæ, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius laicae perfonae, viri vel feminae fufcipiat. Quod fi praesũpferit, recognofcat inueftiturã illam Apoftolica auctoritate irritam effe, & fe vfque ad dignam fatisfactionem excommunicationi fubiacere. *Greg. v11. in fyn. Rom. an. 6. Pont. 1078. x111. K. Dec. cap. 3. Tarrac. lib. 5. cap. 47.* *16. q. 7. c. 13. quoniam.*

CAP. X.

Apoftolica auctoritate decernimus; vt [fi quis deinceps Epifcopatum, vel Abbatiã de manu alicuius laicae perfonae fufceperit; nullatenus inter Epifcopos, vel Abbates habeatur; nec ulla ei, vt Epifcopo, feu Abbati audientia concedatur. Infuper & gratiam fancti Petri, & introitum ecclefiae interdicimus; quoufque locum, quem fub crimine, tam ambitionis, quam inobedientiae quod eft fcelus idololatriae, cepit, refipifcendo non deferit. Similiter etiam de inferioribus ecclefiafticis dignitatibus conftituimus. *Greg. v11. in fynod. Ro. an. 7. c. 1. Victor 111. in fynod. Beneu. Anfel. lib. 6. c. 64. Deusd. c. 1. Caefar. lib. 4. c. 32.* *16. q. 7. c. 12.*

CAP. XI.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quarumlibet † faecularium poteftatum, aut perfonarum, inueftituram Epifcopatus, vel alicuius ecclefiafticae dignitatis dare praefumpferit; eiufdem fententiae vinculo fe obftrictum effe fciat. *Greg. v11. in fynod. Rom. ea. c. 2. Victor 111. in fyn. Beneuen. Anfel. lib. 6. c. 65. Caefar. lib. 4. c. 32.* *d. c. 12. in fine.* † quilibet.

CAP. XII.

Ne aliquis clericus, vel monachus a laicis ecclefias recipiat dono, vel pretio nifi ab Epifcopo. *Greg. v11. in conc. Rom. anno incerto c. 1. in fine.*

CAP.

CAP. XIII.

Nullus clericus, vel monachus, vel laicus donum ecclesiasticae rei, vel ipsam ecclesiam a laico recipiat, sed ab Episcopo. *Greg. vii. in concil. Rom. anno incerto c. 10.*

CAP. XIV.

16. q. 7. c. 12. Constituimus, vt [si quis deinceps Episcopatum, vel Abbatiam de manu alicuius laicae personae susceperit; nullatenus Episcopus, aut Abbas habeatur, neque vlla ei, vt Episcopo, vel Abbati adhibeatur reuerentia. Insuper ei beati Petri gremiū, & introitū ecclesiae interdicimus, quousque locum, quē sub tanto crimine ambitionis, & inobedientiae, quod est scelus idololatriae, cepit, resipiscendo non deserit. Similiter etiam de inferioribus ecclesiasticis gradibus, dignitatibusque constituimus. *Victor iii. in synod. Beneuentana.*

CAP. XV.

Vt nullus ecclesiasticum aliquem honorem a manu laicorum accipiat. *Vrbanus iii. in Claramon. concil. c. 13. vel 15.*

CAP. XVI.

Interdictum est, ne Reges, vel aliqui Principes aliquam inuestituram de ecclesiasticis honoribus faciant. *Vrban. ii. in Claramon. c. 14. vel. 16.*

CAP. XVII.

Illud summopere, & Apostolicae auctoritatis priuilegio prohibentes interdicimus: vt nullus in clericali ordine constitutus, nullusque monachus, Episcopatus, aut Abbatiae aut cuiuslibet ecclesiasticae dignitatis inuestituram de manu laici suscipere audeat: quod si praesumpserit; depositione mulctetur. *Vrban. ii. in concil. apud Melfi. c. 8.*

CAP. XIIX.

Priuilegium illud, quod non est priuilegium, nec vere debet dici priuilegium, pro liberatione captiuorum, et Ecclesiae a Domino Papa Paschali per violentiam Henrici Regis extortum, nos omnes in hoc sancto concilio cum eodem Domino Papa congregati canonica censura, & ecclesiastica auctoritate, iudicio sancti Spiritus damnamus, & irritū esse iudicamus atque omnino cassamus, & ne quid auctoritatis, & efficacitatis habeat, penitus excommunicamus. Quod ideo damnatum est, quia in eo priuilegio continebatur, quod electus canonice a clero, & populo a nemine consecretur, nisi prius a Rege inuestiatur; est quod contra Spiritum sanctum, & canonicam institutionem. *Synod. sub Paschali ii.*

CAP. XIX.

Patrum nostrorum constitutionibus consentientes ecclesiarum inuestituras a laicis fieri, omnimodo prohibemus. Si quis autem huius decreti temerator extiterit, & c clericus quidem ab eiusdem dignitatis consortio repellatur, laicus vero ab ecclesiae liminibus arceatur. *Concil. apud Guardast. sub Pasch. ii. c. 3.*

CAP. XX.

16. q. c. 17 Constitutiones sanctorum canonum sequentes statuimus; vt quicumque clericorū ab hac hora in antea inuestituram ecclesiae, vel ecclesiasticae dignitatis de manu laica † acceperit, & qui ei manū imposuerit, gradus sui periculo subiaceat, & communione priuetur. *Paschal. ii. in concil. incer. c. 1.*

† laici

CAP. XXI.

Laicis quamuis religiosis nulla de ecclesiasticis dignitatibus † aliquid disponendi legitur attributa facultas. *Paschalis ii. in concil. incer. c. 2. vel 4. Symma. in synod. Rom. 3. c. 3. Callist. ii. c. 4. in syn. Steph. ep. 2. c. 9. Trosle. c. 3. Capit. li. 5 c. 149. et li. 6. c. 294 Burch. lib. 15. c. 35. Iuo par. 16. c. 36. decr. Deusded. c. 4. Ansel. li. 5. c. 10. Caesar. lib 7. cap. 121. Tarrac. lib. 1. c. 59.*

16. q. 7. c. 24. dist. 96. c. 1. & 1. & aliis. † facultatibus.

CAP. XXII.

16. q. 7. c. 25. Si quis Principum, vel aliorum laicorum, dispositionem, siue donationem rerum, siue possessionum ecclesiasticarum sibi vendicauerit, vt sacrilegus iudicetur. clerici vero, siue monachi, qui eas per eorum potestatem acceperint, excommunicationi subiiciantur. *Pasch. ii. in concil. incerto c. 5. & 6. Call. st. ii. in conc. Rom. c. 4.*

CAP. XXIII.

1. q. 3. c. 125. Sunt quidam, qui vel violentia, vel fauore non permittunt ecclesias regulariter ordinari: hos decernimus, vt sacrilegos iudicandos. Qui vero ecclesias, eorum violentia, vel potestatiuo fauore susceperint, excommunicationi subiiciantur. *Paschalis ii. in concil. incert. cap. 7. & 8.*

CAP. XXIV.

10. q. 1. c. 14. Ecclesias a laicis incastellari, aut in seruitutem redigi, auctoritate Apostolica prohibemus. *Callist. ii. in concil. Ro. c. 14. in fine.*

CAP. XXV.

Praecipimus, vt laici, qui ecclesias tenent, aut eas Episcopis restituant, aut excommunicationi subiaceant. *Inno. ii. in syn. Rom. cap. 7. apud Iuo. post panor.*

CAP. XXVI.

Si quis praepositūras, praebendas, vel alia ecclesiastica beneficia de manu laici acceperit, indigne suscepto careat beneficio. Iuxta decreta itaq. sanctorum Patrum laici, quāuis religiosi sint, nullam tamen habent disponendi de ecclesiasticis facultatibus potestatem. *Inno. ii. in syn. Rom. c. 19.*

CAP. XXVII.

16. q. 7. § sin. 14. & dist. 63. c. 7. & aliis. Si Episcopus per saeculares magistratus (*potestates L.*) ecclesiam assequatur; deponatur, & excommunicetur, & qui ei communicant. *Ap. 30. G. 31. L. refert. Nicae. ii. c. 3. Burch. lib. 3. c. 109. Iuo par. 3. c. 85. & par. 5. c. 119. & 120. decr. Deusded. c. 1. & 4. Ansel. lib. 5. c. 71. in add. & lib. 6. c. 5. Caesar. lib. 3. c. 64. Tarrac. lib. 1. c. 46.*

CAP. XXIIX.

Inter cetera, quae tua fraternitas agenda

suscepit, hoc attentissime perpendat, & exsequi studeat; vt congregatis omnibus, & in conuentu residentibus manifesta personali denuntiatione interdicat; vt conseruanda deinceps in promouendis Episcopis,canonica, & Apostolica auctoritate; nullus Metropolitanorum aut quiuis Episcoporũ alicui; qui a laica persona donum Episcopatus susceperit, ad consecrandum illum imponere manum audeat,nisi dignitatis suae honore, officioque carere & ipse velit. Similiter etiã vt nulla potestas,aut aliqua persona de huiusmodi honoris donatione,vel acceptatione vlterius se intromittere debeat.&c. *Greg. vii. lib.4.reg.epist.22.Hugoni Diensi Episcopo. in fine.*

CAP. XXIX.

Priuilegium,quod bonae memoriae praedecessor noster Alexander contra sanctorum Patrum statuta, aliqua subreptione vel decerptione inductus, fecit Euerado Comiti, eiusq. posterius aduocatiam, & praeficiendi Abbatis potestatem,& totius rei administrationem concessit: nos canonicae correctionis sententia per Apostolicam functionẽ vtentes,infirmamus,infringimus, atque cassamus. *Grego.vii.lib.7.regist.ep. 24. Vuillel. Abb.ante finem.*

CAP. XXX.

Haec scripta, quae de electione,seu inuestituris personarum facta sunt, videlicet, vt electione libere facta sine vi,& aliqua simonia,consensu Regis, facultatem habeat Rex inuestiendi per virgam, & anulum: & electus a Rege, & populo non consecretur, nisi a Rege inuestiatur: ego canonica institutione omnino cassa, omnino irrita iudicio, & anathemate,& sub dãnatione perpetuo permanere decerno; vt nullius vmquam auctoritatis sint,& nullius bonae memoriae.Ea vero,quae sacri Apostolorum canones,& Antiochenum, atque vniuersalia concilia, & praedecessores nostri,& praecipue fel.mem. Dominus Gregorius, & Vrbanus de his prohibuerunt, damnauerunt, statuerunt, & firmauerunt; ego prohibeo,damno, constituo, & confirmo,& me illorum sanctiones profiteor seruaturum. *Paschalis ii.in ep. ad Archiepis. Viennen.in fine. Vide. Ap.30.G.31.L. Antioch.23.*

CAP. XXXI.

Qui res ecclesiae petunt a Regibus. &c. irrita habeantur quae obtinent, & a communione ecclesiae eiusdem excludantur. *Aruer. c. 4. Burch. lib. 15. c. 36. Iuo.par. 16.c. 37. decr.*

De reb. et eccl. alie. c.2.Greg. ix. & in x. collect.

CAP. XXXII.

Si quis per ordinationem Regiam Episcopatum vsurpet, & aliquis de cõprouincialibus recipere eum praesumpserit, sit a fratribus omnibus segregatus,& ab ipsorũ omniũ caritate remotus *Paris.c.8.Iuo par.5.c. 123. decr.*

CAP. XXXIII.

Laici presbyteros absque iudicio proprij Episcopi non eiiciant de ecclesiis,nec alios immittere praesumant. quia [quando presbyteri ab Episcopis in parochiis ordinantur necesse est,vt ab ipsis Episcopis diligenter instructi,ecclesias sibi deputatas accipiant,ne per ignorantiam, quod absit, etiam in ipsis diuinis sacramentis offendant. &c. *Arelat. sub Carolo c.4. Tolet.iv.c.2. Iuo lib.3.tit.2.c. 16.panor. et par.3. c.129. decr. Ansel.lib.7. c.104.*

Dist. 38. c.2.

CAP. XXXIV.

Interdicendum videtur clericis,siue laicis ne quis cuilibet presbytero praesumat dare ecclesiam sine licentia, & consensu Episcopi sui. *Turon.sub Carolo c.15. Magun. sub Raban.c.12.Magun.sub Arnul.c.5.*

CAP. XXXV.

Inuentum est quod multi arbitrii sui temeritate, & quod grauius est, ducti cupiditate,presbyteris quibuslibet absque consensu suorum Episcoporum ecclesias dant,] vel auferunt Vnde oportet, vt canonica regula seruata nullus absque consensu Episcopi sui cuilibet presbytero ecclesiam det. Quam si iuste adeptus fuerit,hanc non nisi graui culpa sua,& coram Episcopo canonica seueritate amittat. *Cabilo.sub Carolo.c.42.Capit.lib. 7. cap. 65. in addit. Burch.lib.3.cap.112. Iuo lib. 2. tit.4.cap.19.panor.& par.3. cap. 88. decr.*

16.q.7. 38.

CAP. XXXVI.

Laici presbyteros non eiiciant de ecclesiis suis,neque constituant sine consensu Episcoporum suorum. *Magun.c.29.Capit.lib. 5. c. 82.Burch. lib. 3.c.111.Iuo lib.2.tit.4.c.20.panor.& par.3.c.87.decr.*

16.q.7.c. 37.

CAP. XXXVII.

Peruentum est ad nos. &c. quod in monasteriis regularibus laici in medio sacerdotũ, & Leuitarum,ac ceterorum religiosorum virorum,vt domini,& magistri resideant, & velut Abbates de illorum vita, & conuersatione decernant,eosque diiudicent, ac regimina animarum,ac diuina eis, secundum regulam,non solum sine praesentia, verum etiã sine conscientia Episcopi committant sacraria. &c. Si quis hoc de cetero praesumpserit, & admonitus a tali praesumptione se corrigere noluerit; & idem, & qui ei fauerit, vel consenserit, a corpore Christi separetur, & sanguine. Qui autem de monachis per talem manum obedientiam regularem susceperit; grauioris culpae vindicta puniatur. Quod si post quisquam illorum praesumpserit, iudicio sancti Spiritus praesentis decreti auctoritate anathematizetur. *Synodus Holonien.apud Melden. c. 10.*

CAP. XXXIIX.

Nullus laicus presbyterum in ecclesiam mittere, vel eiicere praesumat, nisi per consensum Episcopi. *Vorm.c.57.*

CAP. XXXIX.

Decretum est, vt nullus laicorum alicui presby-

presbytero suam commendet ecclesiam, praeter consensum Episcopi: sed eum prius mittat suo Episcopo, vel eius vicario, vt probetur, si scientia, aetate, & moribus talis sit, vt sibi populus Dei commendetur. *Salegustadien. cap. 13. post Burchardi decret. suo par. 15. cap. 179. decr.*

CAP. XL.

Nullus laicus presbyteros in suis ecclesiis mittat, nisi in manu Episcopi sui. qui Episcopus curam animarum debet vnicuique presbytero commendare de parochiis ecclesiarum singularum. *Synod. Bituricen. cap. 21. apud concil. Lemouicen. actio. 2.*

CAP. XLI.

Decreuit sancta synodus, vt nullus Episcopus, Abbas, presbyter, vel qualibet persona de clero accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cuiuslibet laicae personae donum Episcopatus, vel Abbatiae, vel ecclesiae, vel aliquarum ecclesiasticarum rerum. &c. Si vero laici decretis canonicis resistentes, ecclesias violenter tenere praesumpserint: ipsi excommunicentur. In ecclesiis vero illis nullum diuinum officium fiat, nullus ibi oret, lumen non ponatur, mortuus non sepeliatur. &c. *Pictau. c. 1.*

CAP. XLII.

In eadem synodo (*loquitur de Romana sub Greg. vij.*) institutum est, vt qui a laico inuestituram ecclesiae acciperet, anathemate vterque plecteretur, & qui scilicet daret, & qui acciperet. *Ex chronicis Casinensis coenoby Leonis Ostiensis Episcopi, lib. 3. c. 41.*

Ne laici rebus ecclesiasticis se immisceant, aut eas sibi vindicent, aut tributa clericis imponant. Tit. XI.

CAP. I.

De schis. c. 1. Greg. ix. s. 2. eo. titu. in 2. collect.

Alienationes, seu inuasiones, quae per eosdem schismaticos, siue per laicos factae sunt de rebus ecclesiasticis, omni careant firmitate, & ad ecclesiam sine omni eius onere reuertantur. &c. *Alexan. iij. in conc. Later. cap. 2.*

CAP. II.

De iure patro. c. 4. Grego ix. c. 5. eo. tit. in 1. coll.

In tantum quorundam laicorum processit audacia. &c. vt tam ecclesias ipsas, quam earum homines, tallijs, & exactionibus praesumant grauare: eos, qui amodo ista commiserint, anathemate decernimus feriendos. &c. *Alex. iij. in d. conc. Later. c. 14.*

CAP. III.

Decimus. eccles. c. 4. Grego ix. & in 2. collect.

Non minus pro peccato eorũ, qui faciunt, quam pro illorum detrimento, qui sustinent, graue nimis esse dinoscitur, quod in diuersis partibus mundi, rectores, & Consules ciuitatum, nec non & alii, qui potestatem habere videntur, tot ecclesiis frequenter onera imponunt, & ita grauibus eas, crebrisque exactionibus premunt, vt deterioris conditionis factum sub eis sacerdotium videatur, quam sub Pharaone. &c. Ille quidem omnibus aliis seruituti subiectis; sacerdotes suos, & eorum possessiones in pristina libertate dimisit, & de publico eis alimoniam ministrauit. Isti vero vniuersa fere onera sua imponunt ecclesiis, & tot angariis eas affligunt, vt quod Hieremias ait, competat: Princeps prouinciarum facta est sub tributo. Siue quidem fossata, siue expeditiones, siue quaelibet alia sibi arbitrentur agenda, de bonis ecclesiarum, clericorum, & pauperum Christi vsibus deputatis cuncta volunt fere compleri. Iurisdictionem etiam, & auctoritatem Episcoporũ, & aliorum Praelatorum ita enacuant, vt nihil potestatis eis in suis videatur hominibus remansisse. &c. Quocirca sub anathematis districtione seuerius prohibemus, ne de cetero talia praesumant attentare, nisi Episcopus, & clerus tantam necessitatẽ, vel vtilitatem aspexerint; vt absque coactione ad releuandas communes necessitates, vbi laicorum nõ suppetunt facultates, subsidia per ecclesias existiment conferenda. Si autem Consules, aut alii de cetero id praesumpserint, † & commoniti desistere forte noluerint; tam ipsi, quam eorum fautores excommunicationi se nouerint subiacere, nec communioni fidelium reddantur, nisi satisfactionem fecerint competentem paenitentes. *Alex. iij. in d. con. Latera. c. 19.*

Gen. 47.

Thren. 1. a

† ista com miserint

CAP. IV.

De arbit. 8. Gregor. ix c. 1. eo. titu. in 4. collect.

Prohibemus, ne super rebus spiritualibus compromittatur in laicum. quia non decet, vt laicus in talibus arbitretur. *Inno. iij. in con. gen. Late. c. 40. in fine.*

CAP. V.

Sicut volumus, vt iura clericorum non vsurpent laici; ita velle debemus, ne clerici iura sibi uindicent laicorum. quocirca vniuersis clericis interdicimus, ne quis praetextu ecclesiasticae libertatis, suam de cetero iurisdictionem extendat in praeiudicium iustitiae saecularis; sed contentus existat constitutionibus scriptis, & consuetudinibus hactenus approbatis, ut quae sunt Caesaris, reddantur Caesari; & quae sunt Dei, Deo recta distributione reddantur. *Inno. iij. in d. con. gener. Latera. c. 42.*

Matt. 12.

CAP. VI.

De iureiura. 30. Grego ix. c. 3 eo tit. in 4. coll.

Rom. 14.

Nimis de iure diuino quidam laici vsurpare conantur, cum viros ecclesiasticos nihil temporale continentes, ab eis ad praestãdum sibi fidelitatis iuramenta compellunt. Quia vero secundum Apostolum, seruus domino suo stat, aut cadit: sacri auctoritate concilii prohibemus, ne tales clerici personis saecularibus praestare cogantur huiusmodi iuramentum. *Inno. iij. in d. conc. gener. Later. c. 43.*

CAP. VII.

De reb. ec cle. alie. c.

Cum laicis quamuis religiosis, disponendi

ult. Gre. ix. c. 1. eo. t. l. in 4. collect.

de rebus ecclesiasticis nulla sit attributa potestas, quos subsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi; dolemus sic in quibusdam ex illis refrigescere caritatem; quod immunitatem ecclesiasticae libertatis, quam nedum sancti, sed etiam Principes saeculares multis priuilegiis munierunt, nō formidant suis constitutionibus, vel potius confictionibus impugnare; non solum de feudorum alienatione, ac aliarum possessionū ecclesiasticarum, & vsurpatione iurisdictionū, sed etiā de mortuariis, nec non & aliis, quae spirituali iuri videntur annexa, illicite praesumendo. Volentes igitur super his ecclesiarum indemnitati consulere, ac a tantis grauaminibus prouidere; constitutiones huiusmodi, & vindicationes feudorum, seu aliorum bonorum ecclesiarum, sine legitimo ecclesiasticarum personarum assensu praesumptas, occasione constitutionis laicae potestatis; cum non constitutio, sed destitutio, vel destructio dici possit, nec non vsurpatio iurisdictionum; sacri approbatione concilii decernimus non tenere, praesumptoribus per cēsuram ecclesiasticam compescendis. *Inno. iii. d. concil. gener. Lateran. cap. 44.*

CAP. IIX.

De immun. eccl. 7. Grego. in. c. 3. de eod. in 4. collect.

Aduersus Consules, ac rectores ciuitatū, & alios, qui ecclesias, & viros ecclesiasticos talliis, seu collectis, & exactionibus aliis aggrauare nituntur, volens immunitati ecclesiasticae Lataranense concilium prouidere; praesumptores huiusmodi, sub anathematis districtione prohibuit, transgressores, & fautores eorum excommunicationi praecipiens subiacere, donec satisfactionem impendant competētem. &c. Quoniam vero nec sic quorundam malitia contra Dei ecclesiam conquieuit; adiicimus, vt constitutiones, & sententiae, quae ab excommunicatis huiusmodi, vel de ipsorum mandato fuerint promulgatae, inanes, & irritae habeantur, nullo vmquam tēpore valiturae. &c. nullus vano decipiatur errore, vt infra tempus regiminis sustineat anathema, quasi post illud nō sit ad satisfactionem debitam compellendus. nam & ipsum, qui satisfacere recusauerit, et successorem ipsius, si non satisfecerit infra mensem, manere decernimus ecclesiastica censura conclusum, donec satisfecerit competenter, cum succedat in onere, qui substituitur in honore. *Inno. iii. in d. con. gen. Late. c. 46.*

CAP. IX.

Dist. 96. c. 1. bene.

Requiratur, & deferatur (*Scriptura Basilii*) in medium, vt cuiusmodi sit, possit agnosci. Et dum diceret, Hormisda diaconus recitauit. Cum in vnum apud B. Petrum Apostolum resedissent, sublimis, & eminentissimus vir, Praefectus Praetorio, atque Patricius, agens etiam vices praecellentissimi Regis Odoacris, Basilius dixit: Quamquam studii nostri, & religionis interfit, vt in Episcopatus electione concordia principaliter seruetur ecclesiae; ne per occasionem seditionis, status ciuitatis vocetur in dubiū; tamen admonitione beatissimi viri Papae nostri Simplicii, quā ante oculos semper habere debemus: hoc nobis memini stis sub obtestatione fuisse mandatum; vt propter illum strepitū, & venerabilis Ecclesiae detrimentum, si eum de hac luce transire contigerit, nonsine nostra consultatione cuiuslibet celebretur electio. Et cum legeret, Crescon ius Episcopus ciuitatis Tudertinae ecclesiae, surgens e consessu dixit: Hic perpendat sancta synodus, vti praetermissis personis religiosis, quibus maxime cura est de tanto Pontifice, laici electionem in suam redegerint potestatem: quod contra canones esse manifestum est. Item Hormisda diaconus legit: Nam & cum quid consultionis, atque dispendii venerabilis Ecclesia sustineret; miramur praetermissis nobis, quidquam fuisse tentatum: cum etiam Sacerdote nostro superstite, nihil sine nobis, debuisset assumi. Quare, si Amplitudini vestrae, vel Sanctitati placet, incolumia omnia, quae ad futuri Antistitis electionem respiciunt, religiosa veneratione†seruemus, hanc legem specialiter praeferentes, quam nobis, haeredibusque nostris, Christianae mentis deuotione sancimus: ne vmquam praedium, seu rusticum seu vrbanum, vel ornamenta, aut ministeria ecclesiarum, quae nunc sunt, vel quae ex quibuslibet titulis ad ecclesiarum iura peruenerint; ab eo, qui nunc Antistes sub electione communi fuerit ordinandus, & illis qui futuris saeculis sequentur, quocumque titulo, atque commento alienentur. Si quis vero aliquid eorum alienare voluerit; inefficax, atque irritum iudicetur, sitque facienti, vel consentienti, accipientique anathema. Maximus Episcopus Bleranae ecclesiae, dixit: Modo sancta synodus dignetur edicere; si licuit laico homini anathema in ordine ecclesiastico dictare? aut si potuit laicus sacerdoti anathema dicere, & contra canones, quod ei non competebat, constituere? dicite, vobis quid videtur? De me licuit laico legem dare? Sancta synodus dixit: Non licuit. &c. Hormisda diaconus legit: Et is, qui praedium, rusticum vel vrbanum iuris ecclesiastici fuerit consecutus, nouerit se nulla lege, vel praescriptione munitum: sed siue is, qui alienauerit, siue is, qui consequenter voluntate contraria praedium huiusmodi alienarum reuocare tentauerit, id cum fructibus restituat, qui illud fuerit consecutus. &c. Quam etiam poenam, placuit accipientis haeredes, proheredesq. respicere. in qua re cuilibet clericorum contradicendi sit facultas. Iniquum est enim, & sacrilegii instar, vt quae, vel pro salute, vel pro requie animarum suarum vnusquisque venerabili ecclesiae pauperū causa cōtulerit,

†honoratione.

aut

aut certe reliquerit; ab his, quos haec maxime seruare conuenerat, in alienitatem transferantur. Plane quaecunque in gemmis, vel auro, atque argento, nec non & vestibus, minus apta vsibus, vel ornatui videbuntur ecclesiae, quae seruari, ac diu manere non possunt, sub iusta aestimatione vendantur, & erogationi religiosae proficiant. Cumque lecta fuisset, Laurentius (*Episcopus*) Mediolanensis ecclesiae dixit: Ista scriptura nullum Romanae ciuitatis potuit obligare Pontificem; quia non licuit laico statuendi in ecclesia, praeter Papam Romanum, habere aliquam potestatem, cui obsequendi manet necessitas, nō auctoritas imperandi. maxime, cum nec Papa Romanus subscripserit: nec alicuius secundum canones Metropolitani legatur assensus. Petrus Episcopus Rauennatis ecclesiae, dixit: Scriptura, quae in nostra cōgregatione vulgata est, nullis eam viribus subsistere manifestum est: quia nec canonibus conuenit, & a laica persona cōcepta videtur. maxime quia in ea nullus Praesul sedis Apostolicae interfuisse, vel propria subscriptione firmasse monstratur. Eulalius Episcopus Syracusanae ecclesiae dixit: Scriptura, quae in sacerdotali concilio recitata est, euidentissimus documentis constat inualida: primum, quod contra Patrum regulas a [laicis, quamuis religiosis, quibus nulla de ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi legitur vmquā adtributa facultas, facta videtur. Deinde quod nullius Praesulis Apostolicae sedis subscriptione firmata docetur. &c. *Syn. Ro. iii. sub Symm. c. 1. 2. 3. Burch. lib. 15. c. 35. Iuo par. 16. c. 36. decr. Ansel. lib. 5. c. 9. & 10. & lib. 4. c. vlt. in Ro. Deusd. c. 1. & 4. Caesar. li. 7. c. 112. et 113. Tarrac. li. 1. c. 48. et 59.*

16. q. 7. c. 23. vi pla cuit.

16. q. 7. c. 24.

CAP. X.

Vt plebes ecclesiae nullatenus aut Comitibus, aut Episcoporum vassallis, aut vilis laicis in beneficia tribuantur. *Ioan. ix. in concil. Rauennat. par. 2. cap. 10.*

CAP. XI.

Vt cuiuslibet ordinis clericos laici non iudicent, nec de ecclesiis eiiciāt. *Nicola. ii. in conc. Roma. c. 10.*

CAP. XII.

Nullus iudex laicus, vel vicarius in ecclesia, vel cimiterio aliquam potestatem exerceat, vel aliquem distringat, aut capiat, aut furtum ibi requirat. *Greg. vii. in conc. Rom. ann. incer. c. 12.*

CAP. XIII.

Interdictū est omnibus laicis, ne amplius altaria, vel ecclesias sibi retineāt. *Vrb. ii. in conc. Claram. c. 20.*

CAP. IVX.

16. q. 7. c. 24.

Stephanus martyr scribit: [Laicis, quamuis religiosi sint, nullatenus tamen de ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi legitur vmquam attributa facultas. Neque deinde fieri permitti mus, sed omnino interdicentes prohibemus. [Si quis ergo Principū, vel aliorum laicorū dispositionem, siue donationem † rerum seu possessionū ecclesiasticarū sibi vindicauerit, vt sacrilegus iudicetur. Clerici vero, sine monachi, qui eas per eorum potestatem acceperint, excommunicationi subiiciantur. *Paschal ii. in conc. incer. c. 4. & 5. & 6. Steph. epist. 2. c. 9. Trosle. c. 3. Capit. lib. 5. c. 249. & lib. 6. c. 294.*

16. q. 7. c. 25.

† dominationē.

CAP. XV.

Iuxta beatissimi Papae Stephani sanctionem statuimus, vt laici, quamuis religiosi sine, nullam tamen de ecclesiasticis rebus aliquid disponendi habeant facultatem; sed secundum Apostolorum canones omnium negotiorū ecclesiasticorū curam Episcopus habeat, & ea velut Deo cōtemplante dispenset. Si quis ergo Principum, vel aliorum laicus dispositionem, seu donationem rerum, siue possessionū ecclesiasticarū sibi vindicauerit, vt sacrilegus iudicetur. *Callist. ii. in conc. Ro. c. 4. Viden. Steph vbi supra Apost. 38.*

CAP. XVI.

Laici ecclesiastica terminare negotia non praesumant. *Eug. iii. in conc. Remen. c. 5. in editis c. 4.*

c. 2 de in di. Greg. ix. & in 1. coll.

CAP. XVII.

Secundum Chalcedonensium Patrum decreta ex proprio clero oeconomum sibi constituat Episcopus. Indecorum est enim, laicū vicarium esse Episcopi, & saeculares in ecclesia iudicare, dicente Moyse: Non arabis in boue, & asino: id est, homines diuersae professionis in officio vno non sociabis. &c. Si quis Episcopus ecclesiasticam rem aut per laicalem procurationem administrandam elegerit, aut sine testimonio oeconomi gubernandam crediderit; vere vt contemptor canonū, & fraudator ecclesiasticarum rerum, non solum Christo de rebus pauperum iudicabitur reus, sed etiam concilio manebit obnoxius. *Hispal. n. ii. c. 9. Vid. Chalc. 26. Burch. lib. 1. c. 89. Iuo par. 5. c. 195. decr.*

16 q. 7. c. 22. in nona.

Deutero. 22. b.

CAP. XIIX.

Saeculares, qui necdum sunt ad clericatum conuersi, res parochiarum, vel ipsas parochias minime ad regendum debeant habere commissas. *Cabilon. c. 5.*

CAP. XIX.

Sacerdotes, & Principes a recto tramite deuiarunt. &c. quia & Principalis potestas diuersis occasionibus interuenienti bus, secus quam auctoritas diuina se habeat, in causas ecclesiasticas prosilierit; & sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim cupiditate in saecularibus negotiis, & sollicitudinibus mūdi, vltra quā debuerāt, se occupauerint. Et hac occasione, aliter, quā diuina auctoritas doceat, in vtraque parte actū extitisse dubium non est. *Paris. sub Ludou. & Loth. lib. 3. c. 26. Aquis. ii. sub Lud. par. 4. c. 14.*

CAP. XX.

Praecepta Regalia super precariis ecclesiasticis

fiasticis fieri, nec ratio finit, nec auctoritas quolibet modo permittit. Quoniam praecepta in iure ecclesiastico firmare, indignum iudicet, necesse est, maiestas Regia, nisi ab ecclesiastico rectore petantur. Idem autem custos ecclesiae solertissime caueat; ne sui ordinis, & ecclesiasticae communionis forte immemor, contra auctoritatem, praeceptũ Regium pro quacumque assentatione fieri petat. qui etsi fecerit, non audiatur. *Beluacen.. apud syn. Melden. c.* 22.

CAP. XXI.

Nemo viuente Episcopo ecclesiam illius, aut res ad eam pertinentes inuadere, aut dominari praesumat, neque sub voluntariae cleri, ac populi electionis obtentu, praeter voluntatem Episcopi quisquam quacumq. saeculari potestate praeditus, quasi oeconomum constituat. *Melden. c.* 47.

CAP. XXII.

Nemo laicorum presbyteros ecclesiarum suarum turpi villicationi, & secundum Apostolum saeculari, & inhonestae negotiationi implicare, nec secum aliorsum contra auctoritatem praesumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogantur negligere. Quod si contra interdicta praesumpserit, excommunicetur. *Melden. cap.* 49. *Burchard. lib.* 2. *cap.* 146. *Iuo par.* 6. *cap.* 219. *decret.*

2. Timot. 2.

CAP. XXIII.

Vt praecepta illicita de rebus ecclesiae &c. a vobis facta rescindantur, & vt de cetero ne fiant, caueatis. *Melden. ad Carolum Caluum Imp. c.* 84.

CAP. XXIV.

Nullus laicus, quamuis religiosus, praesumat aliquid de rebus Deo dicatis, vel ecclesiae facultatibus, id est, nec dandi basilicas, nec auferendi sine consensu Episcopi habeat potestatem. &c. *Colon. sub Carolo* III. *c.* 4.

Ne laici Gentilium, aut Iudæorum, aut hæreticorum dies festos colant, aut illorum superstitionibus faueant. Tit. XII.

CAP. I.

Si clericus, vel laicus ingrediatur synagogam Iudaeorum, vel haereticorum ad orandum; deponatur, & excommunicetur. *Ap.* 65.

CAP. II.

Clericus, qui cum Iudaeis ieiunia, aut festa celebrat &c. deponatur, laicus excommunicetur. *Ap. c.* 70.

CAP. III.

Si Christianus oleum adferat † in templum gentilium, aut in Synagogam Iudaeorum, in diebus festis eorum, aut lucernas accenderit, excommunicetur. *Ap. c.* 71.

† auferat

CAP. IV.

Placuit prohiberi; vt cum rationes suas accipiunt possessores, quidquid ad idolum datum fuerit, acceptum non inferant: si vero post interdictum fecerint, per quinquennii spatia temporis a communione esse arcendos. *Elib. c.* 40.

CAP. V.

Admonere placuit fideles; vt quantum possunt, prohibeant, ne idola in domibus suis habeant. &c. *Elib. c.* 41.

CAP. VI.

Admoneri placuit possessores; vt non patiantur fructus suos. quos a Deo percipiũt, cum gratiarum actione a Iudaeis benedici; ne nostram, irritam & infirmam faciant benedictionem. Si quis fecerit, ab ecclesia abiiciatur. *Elib. c.* 49.

CAP. VII.

Matronae, vel earum mariti vestimenta sua ad ornandam saeculariter pompam non dent. si fecerint, triennii tempore abstineant. *Elib. c.* 57.

CAP. IIX.

Si in alicuius presbyterio † infideles, aut faculas accenderint, aut arbores, fontes, vel saxa venerentur: si haec eruere neglexerit, sacrilegii se esse reum cognoscat; dominus autem, vel ordinator rei ipsius, si admonitus emendare noluerit, communione priuetur. *Arel.* II. *c.* 23.

† praedio f.

CAP. IX.

Qui sabbato vacant, vt Iudaei, anathema Christo sint. *Laod. c.* 29.

CAP. X.

Non oportet cum hareticis, vel schismaticis orare. *Laod. c.* 33. *Mar. Brac. c.* 71.

1. q. 1. c. non liceat 67.

CAP. XI.

Non oportet a Iudaeis, vel haereticis munera missa festiua accipere, neque cum eis festos dies agere. *Laod. c.* 37. *Vid. Ap.* 70. *Melden. c.* 73.

CAP. XII.

Non oportet a Iudaeis azyma accipere, aut communicare cum impietate eorũ. *Laod. c.* 38. *Melden. c.* 73.

CAP. XIII.

Non oportet cum paganis festa celebrare, & communicare impietati eorum. *Laod. cap.* 39.

CAP. XIV.

Filii sacerdotum profana spectacula non celebrent, neque inspiciant. Id & omnibus Christianis praedicatur; vt vbi blasphemiae sunt non ingrediantur. *Carth. c.* 15. *G. Carth.* III. *c.* 11. *L.*

CAP. XV.

Auguriis, vel incantationibus seruientẽ, a conuentu ecclesiae separandum. Similiter & superstitionibus Iudaicis, vel feriis inhaerentem. *Carth.* IV. *c.* 89. *Burch. lib.* 10. *c.* 7. *Iuo lib.* 8. *tit.* 6. *c.* 4. *panor. & par.* 11. *cap.* 35. *decr. Tarrac. lib.* 4. *c.* 73.

26. q. 5. c. 11.

CAP. XVI.

Quicumque deinceps Episcopus, clericus, saecu-

saecularis (*Iudaeis*) contra fidem Christianam suffragium, vel munere, vel fauore praestiterit; vt profanus, & sacrilegus anathema effectus, ab Ecclesia catholica, & regno Dei habeatur extraneus; quia dignus est, vt a corpore Christi separetur, qui inimicis Christi patronus efficitur. *Tolet. iv. c. 57. Tolet. iix. cap. 12.*

CAP. XVII.

28. q. 1. c. nullus. 13.

Nemo clericus, vel laicus azyma apud Iudaeos comedat, aut cum eis habitet, aut in morbis vocet, aut ab eis medicinam accipiat, aut in balneis eum eis lauet; clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 11. Iuo par. 13. c. 116. decr. Caesaraugustan. lib. 8. cap. 102.*

CAP. XIIX.

† Maii f.

Kalendas, vota, & brumalia, & Kalendar. Martii † conuentum ex Christianorum republica tollimus. Item mulierum publicas saltationes, & quae nomine falsorum Deorum gentilium, ex viris, vel mulieribus fiunt choreae, & festa, quae omnia aliena sunt a Christianis. Nemo etiam vir muliebris stolam induat, nec mulier viri, neque personas comicas, vel satyricas, vel tragicas induant. Neque Dionysi nomine exclamato voas exprimant. Neq. dum vinum in cuppis diffundunt, risum moueant, ignorantiae, vel stultitiae praetextu daemoniacos modos operantes. Qui fecerint, clerici deponantur, laici excommunicẽtur. *Trull. c. 62. Paenit. Rom. tit. 7. c. 1.*

CAP. XIX.

4. Reg. 21. a.

Incendia, vel pyras, quae ante domos, vel officinas in Neomeniis quidam ponunt, & super ea veteri modo transiliunt, cessare iubemus. Quisquis tale fecerit; clericus deponatur, laicus excommunicetur. Scribitur enim quarto Regum, Manassem altare aedificasse militiae caeli. &c. *Trull. c. 65.*

CAP. XX.

Qui iurant, vt gentiles, paenitentia canon coercet, nos excommunicatione. *Trull. c. 95. Vid. Basil. c. 80.*

Ne laici fiant Episcopi, presbyteri, vel diaconi; aut inferioris ordinis clerici: sed per gradus, & tempora ascendant. Tit. XIII.

Vide supra libro quarto, titulo sexto, & libro sexto, titulo vi. & libro vij. titulo quarto scripta: quibus adde infra scripta.

CAP. I.

ANathematizamus Photium, qui contra sacras regulas, & sanctorũ Pontificum Romanorum veneranda decreta, repente de curiali administratione, saecularique militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha CP. est institutus. &c. *Libellus ecclesiae Romanae approbatus ab iix. synodo CP. acti. t. sub Hadrian. ij.*

CAP. II.

Vt nullus laicus ad quemlibet gradum ecclesiasticum repente promoueatur, nisi post mutatum habitum saecularem, diuturna conuersatione inter clericos fuerit cõprobatus. *Nico. ij. in syn. Rom. cxiij. Episcopor. c. 13.*

CAP. III.

1. Tim. 3. b.

Quod semel, aut secundo necessitas haereticorum intulit, contra Apostolica praecepta, velut lege licitum praesumi (*stimus;*) neophytum, vel laicum, qui nullo ecclesiastico functus fuerit officio, inconsiderate, vel presbyterum, vel diaconum ordinare, quasi meliores Apostolis sint, quorum audeant mutare praeceptum, & qui non didicit, iam docere compellitur. Ita nullus reperitur idoneus clericorum nec inter diaconos, nec inter alios clericos inuenitur, qui sacerdotio dignus habeatur. Sed ad condemnationem ecclesiae laicus postulatur. quod ne fiat vltra, admoneo, praedico. *Syric. epist. 3. c. 3.*

CAP. IV.

De laicis, quos canones ordinare prohibent, certum est quidem hoc regulas ecclesiasticas continere; sed non ita definitum est, vt de omnibus sit laicis constitutum. Neque enim clerici nasci, & non fieri possunt. &c. *Inno. ep. 4. c. 3. Iuo par. 6. c. 93. decr.*

CAP. V.

Abstineatur ab illicitis ordinationibus. Nullus ex laicis, nullus digamus. &c. ordinetur. *Caelest. ep. 2. c. 6.*

CAP. VI.

Dist. 61. quid prodерit c. 7.

Ne quis laicũ ad ordinem clericatus admittat, & sinat fieri, vnde & illum decipiat, & sibi causas generet, quibus reus constitutis decretalibus fiat. *Caelest. ep. 3. c. 2. Nicol. in epist. ad Mich. Imp. incip. Principatũ post prin. lecta in iix. syn. sub Hadr. ij. act. 4. Ansel. lib. 7. c. 28. Tarrac. lib. 1. c. 124. & lib. 3. c. 4.*

CAP. VII.

Ne laicus sine religione promissa clericus ordinetur. *Epaun. c. 37.*

CAP. IIX.

De ordinationibus clericorum obseruandum esse decreuimus, vt nullus saecularium ad clericatus officium praesumat accedere, nisi cum Regis iussione, aut cum iudicis uoluntate: ita vt filii clericorum, id est, patrũ, auorum, ac proauorum, quos supradicto ordine parentum constat obseruatione subiunctos, in Episcoporum potestate, & districtione consistant. *Aurel. c. 6. al. 4.*

CAP. IX.

Dist. 54. qui in aliqua. c. 5.

Non promoueantur ad sacerdotium, qui seruili conditioni obnoxii sunt: qui ignoti sunt: qui neophyti, vel laici sunt: qui saeculari militiae dediti sunt: qui curiae nexibus obligati sunt: qui inscii litterarum sunt. &c.

qui

qui per gradus ecclesiasticos non ascenderunt. &c. *Tolet.iv.c.18.*

Ne laici dominicis,& festis diebus absint ab ecclesia sua. Tit. XIV.

CAP. I.

SI quis in ciuitate positus,tres dominicas ad ecclesiam non accesserit, pauco † tempore abstineat, vt correptus esse uideatur. *Eliber.c.21.*

† tanto

CAP. II.

Scimus tempore præterito Patres statuisse; vt si quis laicus in vrbe versatus tres dominicos dies, in tribus hebdomadibus non conuenisset, priuaretur communione. Si ita de laicis, cur non idem de Episcopis dicendum? *Sardicen.cap.11.*G.14.L.

CAP. III.

De conf. distinct. 1. si quis 34. i

Pascha,Natali Domini,Epiphania,Ascensione Domini, Pentecoste, & natali Sancti Ioannis Baptistae, & si qui maximi dies in festiuitatibus habentur, non nisi in ciuitatibus, aut parochiis missas teneant. *Agath.c.21.Iuo par.4.c.9.decr.*

CAP. IV.

Vt ciues, qui superiorum sollemnitatum, id est,Paschae,& Natalis Domini,vel Pentecostes sollemnitatibus cum Episcopis interesse neglexerint, cum in ciuitatibus communionis, vel benedictionis accipiendae causa positos se nosse debeant; triennio a communione priuentur ecclesiae. *Agath c.63.*

CAP. V.

De inuitandis ciuibus ad certas sollemnitates. Ciues natalium superiorem noctem Paschae, ac Natiuitatis Domini sollemnitatem (*agant cum*) Episcopis; nec interest, in quibus ciuitatibus positus accipiendae benedictionis desiderio non venerit expetendus. *Epau.cap.35.*

CAP. VI.

De conse. d.3 c.5. † quinquagesimae f.

Nulli ciuium Paschae, Natalis Domini, vel quadragesimae † sollemnia, in villa liceat celebrare, nisi quem infirmitas probabitur tenuisse. *Aurel.cap.25.al.27.Burchar. lib.2.c.75.Iuo par.4.cap.12.decr.*

CAP. VII.

Xvi. Kalen. Ian. vsque in diem Epiphaniae, qui est iix. Id. Ianuar. continuis diebus nulli liceat de ecclesia se absentare in domibus, nec secedere ad villam, nec montes petere, nec nudis pedibus incedere; sed concurrere ad ecclesiam. Quod qui non obseruauerit de suspectis; anathema sit in perpetuum. *Caesar.c.4.*

CAP. IIX.

Vt festiuitates praecipuas, Domini Natale,Pascha,Pentecosten, & si quae aliae sunt, presbyteri, & ciues natu maiores celebrent in ciuitate cum suo Episcopo, non villis. &c. *Aruer.c.14.Burch.li.2.c.231.Iuo par.6.c. 306.decr.*

CAP. IX.

Quisquis de prioribus ciuibus Pascha extra ciuitatem tenere voluerit,sciat sibi a cuncta synodo esse prohibitum. Sed principales festiuitates sub praesentia Episcopi teneant, vbi sanctum decet tenere conuentum. Tamen si aliquis certa necessitate astringatur, vt hoc implere non possit; ab Episcopo postulet commeatum. Quod si hoc postulare despexerit, & eundem locum idem in festiuitate praesentibus † tenere voluerit; suspendatur. *Aurel.iv. c.3.*

† postea f.

CAP. X.

Custodite diem Dominicam. &c. Si quis vestrum proximam habet ecclesiam, properet ad eandem; & ibi dominico die semetipsum praecibus lacrimisque afficiat. Sint oculi, manusque vestrae toto illo die ad Deum expansae. &c. *Matiscon.ij.c.1.*

CAP. XI.

Episcopus,presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui sine necessitate in tribus hebdomadibus tribus Dominicis diebus non conuenit in ecclesia sua; clericus deponatur,laicus excommunicetur. *Trul.cap.81.*

Fideles erudiantur a sacerdotibus. Tit. XV.

CAP. I.

SI quis saecularium amore religionis se ad quemcumque sacerdotum crediderit conferendum; ipse sibi eum,quem erudiendi gratia suscepit,vindicabit. *Arel.ij.c.36.*

CAP. II.

Filij sacerdotum profana spectacula non celebrent, neque inspiciant. Id & omnibus Christianis praedicatur, vt vbi blasphemiae sunt, non ingrediantur. *Cartha.c.15.*G.*Cartha.iij.c.11.*L.

De honore a laicis, & alijs deferendo his, qui digni sunt. Tit. XVI.

CAP. I.

DE honore nimio non deferendo ab Episcopis Principibus,& Strategis; *Synod. iix.CP.sub Had.ij.c.14.*

CAP. II.

Catholicum, qui pro catholica fide. &c. tribulationes patitur honore omni a sacerdotibus honorandum,etiam & per diaconum ei victus administretur. *Carth.iv.c.43.*

CAP. III.

Pauperes, & senes ecclesiae plus ceteris honorandi sunt. *Carth.iv.c.83.*

CAP. IV.

Qui primatu dignitatis,atque reuerentiæ, vel gratiae ob meritum in Palatio honorabiles

biles habentur, his a iunioribus modestus honor per omnia deferatur; qui etiam minores a senioribus & dilectionis amplectantur affectu, & vtilitatis imbuantur exemplo. *Tolet.vi.cap.13.*

De energumenis, & amentibus.
Tit. XVII.

CAP. I.

SI quis daemonem habeat, ne fiat clericus; eum fidelibus purgatus autem recipiatur, & si fit dignus, clericus fiat. *Ap.c.79.*

CAP. II.

Dist.33. c.5. Vsque adeo sane comperimus illicita quaeque prorumpere, vt daemoniis, similibusque passionibus irretitis, ministeria sacrosancta tractare tribuatur. Quibus, si in hoc opere positis aliquid propriae necessitatis occurrat, quis de sua fidelium salute confidat; vbi ministros ipsos curationis humanae tanta perspexerit calamitate vexari? atque ideo necessario remouendi sunt, ne quibuslibet, pro quibus Christus est mortuus, scandalum generetur infirmis. &c. *Gelas. epistol.1.cap.21.Burch.lib.2.cap.20. Iuo par.2. cap.88. & lib.6.cap.40.decr.*

CAP. III.

Energumeni, qui ab erratico spiritu exagitantur, nomen, neque ad altare cum oblatione recitandum, neque (*ipsum*) permittendu, vt sua manu in ecclesia ministret. *Elib.c.29.*

CAP. IV.

Eos, qui a spiritibus immundis vexantur, si in fine mortis fuerint constituti, baptizari placet. Si vero fideles fuerint, dandam eis esse communionem. Si lucernas publice accendant, abstineant a communione. *Eliber.c.37.*

CAP. V.

Dist.23. c.17. De potestate, quam habet exorcista imponendi manus super energumenos. *Cartha.iv. c.7. Rab.lib.1.cap.10 de institu.cleric. Iuo lib.3.tit.3.cap.10.panor. & par.6.cap.16.decret. Ansel.lib.7.cap.49.*

CAP. VI.

De conse. d.5.c.11. omnia. Omni die exorcistae energumenis manus imponant. *Carth.iv.c.90. Burch.lib.2.cap.223.Iuo par.6.c.298.decr.*

CAP. VII.

Ibid. Pauimenta domoru Dei energumeni verrant. *Carthag.iv.c.91.*

CAP. IIX.

Ibid. Energumenis in domo Dei assidentibus victus quotidianus per exorcistas opportuno tempore ministretur. *Carth.iv.c.92.*

CAP. IX.

26.q.6. qui recedunt.7.in fine. Amentibus quaecumque sunt pietatis, conferenda sunt. *Arausi.c.13.*

CAP. X.

Energumeni baptizati, si de purgatione sua curent, & se sollicitudini clericorum tradant, monitisque obtemperent, omnimode communicent, sacramenti ipsius virtute vel muniendi ab incursu daemonum, quo infestantur, vel purgandi, quorum iam ostenditur vita purgatior. *Arausi.c.14.*

CAP. XI.

Energumenis catechumenis, in quantum vel necessitas exegerit, vel opportunitas permiserit, de baptismate consulendum. *Arausi. c.15.*

CAP. XII.

Energumeni non solum nō assumendi sunt ad vllum ordinem clericatus; sed & illi, qui ordinati sunt, ab imposito officio sunt repellendi. *Arausi.c.16.Burch.lib.2.c.34.Iuo par.6.c.135.decr.*

CAP. XIII.

Ne duarum vxorum vir. &c. aut qui publice aliquando arreptus sit, ad ordines promoueatur. *Aurel.iij.c.6.*

CAP. XIV.

Dist.33. c.3. Bene siquidem maiorum regulis definitum est, vt daemoniis, aliisque passionibus irretitis ministeria sacra tractare non liceat. Cui praecepto consensu rationis adhibito, id communiter definimus; vt nullus de iis, qui aut in terram arrepti a daemonibus elliduntur, aut quolibet modo vexationis incursibus efferuntur, vel sacris audeant ministrare altaribus, vel indiscussi se diuinis ingerat sacramentis; exceptis illis, qui variis corporum incommoditatibus dediti, in eiusmodi passionibus in terram approbantur elisi; qui tamen & ipsi tamdiu erunt ab officii sui, & ordine, & loco suspensi, quousque vnius anni spatio per discretionem Episcopi inueniantur ab incursu daemonum alieni. *Tolet.xi.cap.13.Burch.lib.3.c.72. Iuo par.2. c.125.decr.*

CAP. XV.

Exorcistae, cum ordinantur, sicut ait canon, accipiunt de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt exorcismi, accipientes potestatem imponendi manus super energumenos. &c. *Isid.lib.2.c.13. de eccles. offic. apud Aquisgr.c.4. in fin.Raban. lib.1.c.10.de instit.cleric. Vid.Carth.iv.c.7.*

Parentes filios nutriant, & erudiant.
Tit. XIIX.

CAP. I.

Dist.30.c.14.& c.1 SI quis suos liberos derelinquat, & non nutriat, & quod in se est, ad pietatem non inducat, sed exercitii religiosi praetextu negligat, anathema sit. *Gang.c.15.Iuo par.8.c.318.decr.* Item liberi parentes nutriant. *Gangr.c.11.Iuo ibid.c.319.*

CAP. II.

Episcopi, & clerici filios suos non emancipent, nisi moribus, & aetati eorum consuluerint: vt peccatis eorum non ipsi grauentur. *Carthag.35. G. Cartha.iij. cap.14. L.Afr.a.L.*

CAP.

CAP. III.

Vt parentes filios suos,& patrini eos,quos de fonte lauacri suscipiunt, erudire summopere studeant. illi,quia eos genuerunt, & eis a Domino dati sunt: isti,quia pro eis fideiussores existunt. *Arela. sub Carolo c.19.*

CAP. IV.

Quonam modo parentes educare debeant filios,multis testimoniis confirmatur; vt Iob cap.1.& 3.Regum cap.2.Tobiae cap.1.4.14. *Aquisgran.ij. sub Ludouico parte 4.c.12.Parisien.sub Lud.& Lothario lib.3.c.25.*

Filiij obediant parentibus,& serui dominis suis. Tit. XIX.

CAP. I.

HOnora patrem tuum,& matrem tuam; vt sis longaeuus super terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi. *Exodi c.20. post princip.*

CAP. II.

Honora patrem tuum, & matrem, sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus; vt longo viuas tempore, & bene sit tibi in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi. *Deuter.c.5.in med.*

CAP. III.

In opere,& sermone, & omni patientia honora patrem tuum,vt superueniat tibi benedictio a Deo, & benedictio illius in nouissimo maneat.&c. Quam malae famae est, qui derelinquit patrem,& est maledictus a Deo, qui exasperat matrem. *Ecclesiastici c.3.post prin.*

CAP. IV.

Deus dixit: Honora patrem, & matrem: & qui maledixerit patri, vel matri; morte moriatur.&c. *Christus apud Matth.c.15.post prin.& Mar.c.7.post prin.*

CAP. V.

Filii obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim iustum est. Honora patrem tuum, & matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione: vt bene sit tibi,& sis longaeuus super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina, & correptione Domini. Serui obedite dominis carnalib. cum timore,& tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi,facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate seruientes sicut Domino,&non hominibus. scientes,quoniam vnusquisque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet a Domino,siue seruus,siue liber. Et vos domini eadem facite illis remittentes minas, scientes, quia & illorum, & vester dominus est in caelis, & personarum acceptio non est apud Deū. *Paul epist.ad Ephes. c.6 in prin.*

CAP. VI.

Filii obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est Domino. Patres nolite ad indignationem prouocare filios vestros; vt non pusillo animo fiant. Serui obedite per omnia dominis carnalibus non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes; sed in simplicitate cordis timentes Deum. *Idem in epist. ad Colos.c.3.in fine.*

CAP. VII.

Seruos dominis suis subditos esse,in omnibus placentes,non contradicentes,non fraudantes; sed in omnibus fidem bonam ostendentes: vt doctrinam Saluatoris nostri Dei ornent in omnibus. *Idem epist. ad Titum c. 2. post princip.*

CAP. IIX.

Serui subditi estote in omni timore dominis,non tantum bonis, & modestis,sed etiam dyscolis. Haec est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias,patiens iniuste. *Petrus ep.1.c.2.ante fin.*

CAP. IX.

Domini a seruis ferendi sunt, vt sub exercitatione tolerantiae, sustineantur temporalia,sperentur aeterna. *Zephyr.epist.1.ante fi.*

CAP. X.

Semper illud Pauli prae oculis habeatur salubris admonitionis dictis: Domini,quod iustum est, & aequum, seruis praestate scientes, quoniam & vos dominum habetis in caelo. & alibi,cum seruis, ut obedirent dominis carnalibus, praecepisset,adiunxit; Scientes inquiens, quod vnusquisque vestrum, quodcumque fecerit bonum, hoc consequetur a Domino siue seruus, siue liber. &c. *Nicol. ad consul.Bulgaror.c. 21.*

Colos.4.a. *Ephes.6.b*

CAP. XI.

Patres a filiis honorari, non solum diuinis,verum etiam humanis legibus praecipitur. *Nicol.in epist.ad Mich imper. ante med.*

Exo.20.A.

CAP. XII.

Si quis religionis praetextu docuerit seruum, vt non obediat domino, & vt separetur a ministrando: neque cum benignitate ministret,anathema sit. *Gang.c.3.Mart. Brac.47. Burch.lib.8.c.25.& lib.11.c.62. Iuo par.7.c. 45.& par.13.c.48. & par.16.c.102.decr.*

17. q.4.§ quis aliena.37.38

CAP. XIII.

Si qui liberi separentur a parentibus maxime fidelibus pietatis praetextu, neque debitum honorem parentibus praebeant,venerantes eorum religionem: anathema sint. *Gang.c.16.Iuo par.8.c.319.decr.*

Dist.30.§ quis filij.c. 1.

CAP. XIV.

Admonendi sunt fideles sanctae Dei Ecclesiae,vt filios suos, & filias suas doceant parentibus obedientiam exhibere, dicente Domino: Fili honorifica patrem tuum. Nam & ipsi se parentes erga filios suos,ac filias suas modeste debent agere, dicente Apostolo: Et vos parentes nolite ad iracundiam prouocare filios vestros. Nam & hoc dicendum est eis, vt si illi genitali affectu parcere velint iniuriis filiorum, non has impune Dominus finit,

Ecclesiasti c.7.c. *Ephe.6.a*

finit, nisi forte digna pœnitentia exhibeatur, & quia leuius est filiis, parentum quaelibet flagella suscipere, quam Dei iram incurrere. *Theodulph. ad presbyter. Aureli. c. 33.*

De seruis, & libertis non ordinandis. Tit. XX.

Vide infra volumine secundo, vbi agitur de sacrameto ordinationis.

Quo pacto serui possint effici monachi. Tit. XXI.

Vide posita libro nono titulo duodecimo. quibus adde cap. vnic.

c. 1. de regul. Greg. ix. & c. 3. eo. tit. in 1. collect.

DE clericis hoc statuimus; vt ii, qui hactenus inuenti sunt, siue in canonico, siue in monachico ordine tonsurati sine eorũ voluntate; si liberi sunt, vt ita permaneant. Et deinceps cauendum, vt nullus tondeatur sine legitima aetate, & spontanea voluntate, vel cum licentia domini sui. *Magunt. c. 23.*

Quo modo manumitti possint serui ecclesiæ. Tit. XXII.

CAP. I.

SI (*Episcopus*) de seruis ecclesiae libertos fecerit numero competenti; in ingenuitate permaneant, ita vt ab officio ecclesiæ non recedant. *Aurel. iv. c. 9.*

CAP. II.

Si res praecessoris tui Gaudentii Episcopi ecclesia vestra non possidet; liberi, qui ab eo facti sunt, non sunt legitime absoluti. Ceterum si res illius in compensationem ecclesiae vestrae deseruiunt; illi prorsus maneant liberi. Nam vt dictum est, si praestitum de rebus suis non fecit, tale † damnum ferre † non debuit. Propterea ergo de vno consensu omnes significamus, magis humanius, quam seuerius cogitantes; vt hi, quos constat tali conditione fuisse liberatos, in iure ecclesiae maneant, vt idonei: & peculium suum non aliis personis, sed tantum filiis suis derelinquant. Ipsis quoque filiis, & nepotibus cum peculiis ipsorum quasi idoneis, in iure ecclesiae permanentibus, in extraneam eis non liceat personam quippiam transmittere. Si qui eorum sine haerede decesserint, peculium eorum sanctae proficiat ecclesiae. *Hispalen. c. 1.*

† ecclesię † inferre

CAP. III.

Ea vero mancipia, quae memoratus de iure ecclesiae sublata suis proximis contulit, si similia de proprio suo ecclesiae ipsi non compensauit; ecclesia vestra absque aliqua oppositione recipiat. &c. Durum est enim, atque irreligiosum; vt Episcopus, qui ecclesiasticis stipendiis viuit, & proprietatem suam lucris ecclesiae minime cõfert, aliorum oblationes a iure ecclesiastico priuet. *Hispalen. c. 2.*

CAP. IV.

Episcopi, qui nihil ex proprio suo Ecclesiae Christi compensauerunt, diuinam sententiam metuant, & libertos ex familiis ecclesiae ad condemnationem suam facere non praesumant. Impium est enim, vt qui res suas ecclesiae Christi non contulerit, damnum inferat, & ius ecclesiae alienare contendat. Tales ergo libertos successor Episcopus absque aliqua oppositione ad ius ecclesiae reuocabit. quia eos non aequitas, sed improbitas absoluit. *Tolet. iv. c. 66. Burch. li. 3. c. 189. Iuo par. 3. c. 249. decr.*

12. q. 2. c. 39. de reb. ecclesiae c. 4. Gregor. ix. & c. 5. eo. ti. in 1. collect.

CAP. V.

Episcopus, qui mancipium iuris ecclesiae non retento ecclesiastico patrocinio manumitti desiderat; duos meriti eiusdem, & peculii coram concilio ecclesiae, cui praeeminet, per commutationem subscribentibus sacerdotibus offerat; vt rata, & iusta inueniatur definitio commutantis. Tunc enim liberam manumissionem sine patrocinio ecclesiæ concedere poterit; quia eum, quem libertati tradere disponit, iam iuri proprio acquisiuit. Huiusmodi autem liberto aduersus ecclesiam, cuius iuris exstitit, accusandi, vel testificandi denegetur licentia. Quod si praesumpserit; placet, vt stante commutatione in seruitutem propriam reuocetur, cui nocere conatur. *Tolet. iv. c. 67. Burch. lib. 3. c. 176. Iuo par. 3. c. 237. & par. 16. c. 65. decr.*

12. q. 2. c. 58.

CAP. VI.

Sacerdotes, qui aut res suas ecclesiae relinquunt, aut nihil habentes, aliqua tamen praedia, aut familias ecclesiis suis conquirunt: licebit illis aliquos de familiis eiusdem ecclesiae manumittere, iuxta rei collatae modum, quem antiqui canones decreuerunt; ita vt cum peculio, & posteritate sua ingenui sub patrocinio ecclesiae maneant, vtilitates iniunctas sibi, iuxta quod potuerint, prosequentes. *Tolet. iv. c. 68. Burch. lib. 3. c. 177. Iuo par. 3. c. 238. decr.*

De reb. eccles. c. 3. Grego. ix. & in 1. collect.

CAP. VII.

Multi sacerdotes, prout illius concessit diuina gratia, habent, vnde canonicum ordinem impleant, & sic libertos faciant, & sunt multi, qui nihil habentes ad hanc gratiam veniunt, & sic libertos facere praesumunt: tales libertos regula canonica esse non iubet stabilitos. &c. Placuit huic sanctae synodo, vt quisquis digne iuxta canonicam regulam libertus fuerit factus, in libertate maneat, & a patrocinio ecclesiae ipse, aut posteritas eius numquam discedat. Quisquis vero, non vt ordo canonicus poscit, libertus fuerit factus, quamuis prolixitas temporis in scriptu rae suae textu inueniatur; quia a seruitio ecclesiae numquam visus est abscessisse, & canonica sententia rescindi iubet talem libertatem; ille, & posteritas omnis eius in serui-

seruitio permaneat sanctae ecclesiae, cui deuincti manent per veram originem. illos vero per omnia stabilitos in libertate esse statuimus, qui ab his Episcopis liberi sunt, vel fuerunt facti, qui de suo bona plurima sanctae ecclesiae, in qua praesident, per suae seri pturae textum cognoscuntur contulisse. Et hi quamlibet iubeantur esse stabiles, nullo modo recidendi sunt a patrocinio sanctae ecclesiae. &c. Haec forma est in presbyteris seruanda; quicumque voluntate Episcopi sui iuxta canonicam regulam de familia suae ecclesiae libertos facere voluerint. *Emerit.c.* 20.

C A P. IIX.

Non est dubium, a sanctis Patribus definitum fuisse, vt omnes liberti, qui ab Episcopis ex propriis familiis ecclesiae manumissionis gratia titulantur, post decedentis Episcopi obitum, mox vt alius peruenerit Episcopus, infra anni spatium libertates suas repraesentent: quo secundum canonis sententiam per suas professiones debitam originis suae conditionem agnoscant. Sed quia ita speciali modo sancta decreuit synodus; vt si ipsi liberti infra anni spatium superuenienti suo Pontifici chartulas libertatis suae praesentare neglexerint, protinus eos in pristinam seruitutis redigant conditionem. &c. Quia ergo comperimus, quosdam Pontifices, potius lucra sua ampliare studentes, quam de mercedis opere Domino placentes, liberos, quos ex familia ecclesiae a suis praedecessoribus inueniunt, pro eo quod chartulas libertatis suae infra consultum tempus non repraesentant, statim eos in propriam seruitutem redigere. Vnde hoc pietatis studio, generali modo subrogamus beneficium; vt si iidem liberti forsitan ignorauerint ordinem canonum, aut certe, vt adsolet fieri, ad praesentandas libertates suas tepuerint; ipsius Pontificis sollicitudo, (*qui*) mox in sedem sibi creditam successerit, per clerum, aut domesticos perquirere procurabit, quos decedentes Episcopi de familiis ecclesiae manumissionis gratia titulauerint: vt eosdem Pontifice praemonente ipsi liberi chartulas libertatis suae repraesentent: qualiter nec liberti ecclesiae de institutione canonum ignorantes se esse perhibeant, nec sacerdotis callida voluntas pateſcat; vnde contra ordinem reducantur manumissi ad originem seruitutis. Quos, si Pontifice praemonente, contempserint infra anni spatium suas libertates propriae sedis Episcopo pandere; licitum sit ei secundum canonum sanctiones, in iure ecclesiae suae reducere seruituros. *Caesaraugust.iij.c.4.*

Liberti ecclesiae semper sunt addicti ipsi ecclesiae, cuius fuerunt serui, & omnes eorum posteri.
Tit. XXIII.

CAP. I.

DE libertis, si qui presbyteri, vel diaconi ab Episcopis facti sunt, secundum modum, quo canones antiqui dant licentiam; sint liberi, & tamẽ a patrocinio ecclesiæ, tam clerici, quam ab eis progeniti non recedant. Ab aliis quoque libertati traditi, & ecclesiis commendati, patrocinio Episcopi colligantur; & ne cuiquam donentur, a Principe hoc Episcopus postulet. *Tolet.iij.c.6.* 12. q.2.c. 63.

C A P. II.

Liberti ecclesiae, quia numquam moritur eorum patrona, a patrocinio eiusdem numquam discedant, nec posteritas quidem eorum, sicut priores canones decreuerunt. Ac ne forte libertas eorum in futura prole non pateat; ipsaque posteritas naturali ingenuitate obnitẽs, sese ab ecclesiae patrocinio non subtrahat, necesse est, vt tam hi liberti, quam ab eis progeniti professionem Episcopo suo faciant, per quam ex familia ecclesiae libertos effectos se esse fateantur, eiusque patrocinium non relinquant, sed iuxta virtutem suam obsequium ei, vel obedientiam praebeant. *Tolet.iv.c.69.Burch.lib.3.c.185.Iuo par.3.c.245.decr.* 12.q.2.c. 65.

C A P. III.

Ecclesiae liberti, eorumque progenies, eidem Basilicae, de qua libertatis gratiam meruerunt, obsequia prompta, sinceraq. parabunt; qui sicut hoc in obsequio pro possibilitate sui, quod vtiles ingenui dabunt; ita quoque in emendatione culparum, quod inutiles ingenui sustinebunt. *Tolet.ix.c.15.*

Quibus de causis liberti ecclesiae in seruitutem reuocentur.
Tit. XXIV.

C A P. I.

LIbertos, quos (*Episcopi*) sacerdotes, vel diaconos de ecclesiis sibi commissa facere voluerint, actus ecclesiae prosequi iubemus. Quod si facere contempserint, placuit eos ad proprium reuerti seruitium. *Agath.c.49.Iuo par.3.c.161.decr.* 12.q.2.c. 35.*diaco-nos.*

C A P. II.

Libertorum status, qui contra Episcopum suum, vel patronam ecclesiam nituntur, decidi potius, quam conseruari conuenit: vt quorum libertas perniciosa est, sit salutifera seruitus: & qui superbire nouerint adepta libertate præditi, discant obedire subiecti. *Hispal.ij.c.8.in fine.* 12.q.2.c. 61.*Hecclesia.*

CAP.

CAP. III.

12. q. 2. c. 58. *Epist. par. qui.* Liberto, aduersus ecclesiam, cuius iuris exstitit, accusandi, vel testificandi denegetur licentia. Quod si praesumpserit, placet vt stante commutatione, in seruitutem propriam (*eius*) reuocetur, cui nocere conatur. *Toletan. iv. cap. 67. in fine. Burchar. lib. 3. c. 176. Iuo par. 3. c. 237. & par. 16. c. 65. detr.*

CAP. IV.

12. q. 2. c. 61. Liberti ecclesiae, qui a patrocinio eius discedentes quibuslibet personis adhaeserūt, si admoniti redire contempserint, manumissio eorum irrita sit; quia per obedientiae contemptum ingrati actione teneantur. *Tolet. iv. c. 70. Burch. li. 3. c. 184. Iuo par. 3. c. 244. decr.*

CAP. V.

De serv. non ordi. c. 3. Greg. ix. & c. 4. eo. tit. in 1. collect. De familiis ecclesiae constituere presbyteros, & diacones per parochias liceat, quos tamen vitae rectitudo, & probitas morum commendat. Ea tamen ratione, vt antea manumissi libertatem status sui percipiant, & denuo ad ecclesiasticos honores succedant. &c. Quidquid autem talibus, aut per libertatem concessum, aut successione exstiterit datum, aut a quolibet quoquo modo collatum, non licebit eis quippiam inde in extraneas personas transmittere; sed omnia ad ius eius ecclesiae, a qua manumissi sunt, post eorum obitum pertineant. His quoque, sicut & ceteris ecclesiae liberris accusandi, vel testificandi aduersus ecclesiam aditus intercluditur. Ad quod si aspirauerint, nō solum libertatis beneficio careant; sed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturae, sed tēporis necessitate promeruerunt. *Tolet. iv. c. 73.*

CAP. VI.

12. q. 2. c. 64. Longinquitate saepe fit temporis, vt non pateat conditio originis: vnde iam decretum est in anteriori vniuersalis concilii canone, vt professionem suam liberti ecclesiae debeant facere. &c. qui profiteantur se & de familiis esse ecclesiae, & ecclesiae obsequium numquam relicturos. His adiicimus, vt quotiens cursum vitae sacerdos impleuerit, omnes liberti ecclesiae, vel ab eis progeniti, chartulas suas in conspectu omnium debeant ipsi, qui substituitur, Pontifici publicare, & professiones suas in conspectu ecclesiae renouare; quatenus status sui uigorem obtineant & obedientia eorum ecclesia non careat. Si autem aut scripturas libertatis suae intra annum ordinationis noui Pontificis manifestare contempserint, aut professiones renouare noluerint, vacuae, & inanes chartulae ipsae remaneant, & illi origini suae redditi sint perpetuo serui. *Tolet. iv. c. 9.*

CAP. VII.

Decet, vt hi, quorum parentes titulum libertatis de familiis ecclesiae perceperunt, intra ecclesiam, cui obsequium debent, causa eruditionis enutriantur. Contēptus quippe est patronorum, si ipsis neglectis, aliis ad educandum detur progenies manumissorum. Itaque censemus; vt sine status sui praeiudicio, ab Episcopo habeantur in doctrinae obsequio; quatenus & illi debitum reddant famulatum, & nullum patiantur suae ingenuitatis detrimentum. Eos vero, qui aliter, quam sententia nostra decreuerit, agere tentauerint; inuitos iubemus ab Episcopis ad hoc ipsum reduci. Quod si forte parentes eorum eos Pontificibus suis dare contempserint, & alios sibi patronos adoptauerint; ingratorum libertorum lege ferian-tur. *Tolet. vi. c. 10.*

De coniugio seruorum, & libertorum. Tit. XXV.

CAP. I.

Quaecumque mancipia sub specie coniugii ad ecclesiae confugerint septa, vt per hoc credant posse fieri coniugia; minime eis licentia tribuatur, nec talis coniunctio a clericis defensetur. quia probatum est, vt sine legitima traditione coniuncti, pro religionis ordine statuto tempore ab ecclesiae communione suspendantur; ne in sanctis locis talis coitus misceatur. De qua re decernimus; vt parentibus, aut propriis dominis, prout ratio poscit, personarum accepta fide restituti, sub separatione promissioni reddantur. Postmodum tamen a parentibus, atque dominis libertate concessa, si voluerint, eos propria voluntate coniungant. *Aurel. iv. cap. 23.*

CAP. II.

Cunctis ecclesiarum libertas, tam viris, quam feminis, eorumque propagini interdicitur iudicio generali; ne deinceps causa conubii, aut Romanis ingenuis copulentur, aut Gotthis. Quod si hoc factum quandoque patuerit; permixtione tali genita proles numquam merebitur ius debitae dignitatis; nec ecclesiae vmquam carebit obsequiis, cuius beneficio donum meruisse noscitur libertatis. *Tolet. ix. cap. 13.*

CAP. III.

Si contingat quemcumque de libertis ecclesiae, eorumque prosapiae contra primaeuas, modernasque Patrum regulas aut Gotthis, aut Romanis ingenuis copulari; tam illis, quam eorum stirpi non licebit ab ecclesiae patrocinio euagari: sed ad debita obsequia reuerti cogendi sunt; aut si redire noluerint, quaecumque vel parentes eorum, vel ipsi ab ecclesia sunt adepti, vel in eius patrocinio visi sunt conquisisse, insistente Pontifice, in ditionem propriae reducantur ecclesiae. *Tolet. ix. cap. 14.*

CAP. IV.

29. q. 2. c. vlt. Dictum nobis est, quod quidam legitima seruorū matrimonia, potestatiua quadā praesumptione dirimant, non admittentes illud Euangelicū: Quod Deus coniūxit, homo non *Matt. 19. a.*

separet. Vnde nobis visum est, vt coniugia seruorum non dirimantur, etiam si diuersos dominos habeant, sed in vno coniugio permanentes, dominis suis seruiant. Et hoc in illis obseruandum est, vbi legalis coniunctio fuit, & per voluntatem dominorum. *Cabilon. sub Carolo c.30. Capitul. lib.7.c.55. in addit. Burch. lib.9.c.26. Iuo lib.6. tit.2.c.5. panor. & par.8.c.54. & 167. & par.16.c.335. decr.*

CAP. V.

Statuimus, & libere iudicamus; vt quisquis liber libertam, hoc est, ex ancilla per manumissionem, & Regalem largitionem liberam factam, legitime in matrimonium duxerit, vlterius habere debebit tamquã vnam ex nobili genere progenitam, excepta fornicationis causa, & quamdiu illa viuat, nullam aliam accipiat. &c. *Tribur. c.38. Vid. Leon. ep.90. cap.4.*

De manumissis in ecclesia. Tit. XXVI.

CAP. I.

DE manumissionibus sane in ecclesia dicendis, si id nostri consacerdotes per Italiam facere reperiuntur, nostrae etiam erit fiduciae istorum ordinem sequi; data plene licentia misso legato; vt quaecumque digna fide pro statu ecclesiae, & salute animarum agere potuerit, nos laudabiliter in conspectu Domini accepturos. &c. Ab vniuersis Episcopis dictum est: Omnibus placent haec. *Carth. c.65. G. Afr. 31. L. Magunt. sub Raba. c.9.*

CAP. II.

Item placuit, vt de manumissionibus in ecclesia celebrandis, ab Imperatore petatur. *Carth. c.83. G. Afr. 49. L.*

CAP. III.

In ecclesia manumissos; & per testamentum ecclesiae commendatos, si quis in seruitutem, vel obsequium, vel ad coloniarũ conditionem imprimere † tentauerit, animaduersione ecclesiastica coërcebitur. *Arausi. c.7. Burch. lib.3.c.187. Iuo lib.2. tit.9.c.3. panor. & par.3.c.154. & 247. decr.*

Dist.87. c.6. ver. in fin. † reuocare.

CAP. IV.

Comperimus eos, qui in ecclesiis iuxta consuetudinem a seruitio fuerint absoluti, pro libito quorumcumque iterum ad seruitium reuocari: impium esse tractauimus. &c. quaecumque mancipia ab ingenuis dominis seruitute laxantur, in ea libertate maneant, quam tunc a dominis perceperunt. Huiusmodi quoque libertas, si a quocumque pulsata fuerit, cum iustitia ab ecclesiis defendatur, praeter eas culpas, pro quibus leges collatas seruis libertates reuocare iusserunt. *Aurel. v.c.7.*

CAP. V.

Indignum est, vt ii, qui in sacrosancta ecclesia iure noscuntur legitimo manumissi, aut per epistolam, aut per testamentum, aut per longinquitatem temporis libertatis iure fruuntur, ne a quolibet iniustissime inquietentur. Vniuersa sacerdotalis congregatio dixit: Iustum est, vt contra calumniatorum omnium versutias defendantur, qui patrocinium immortalis ecclesiae concupiscunt. &c. *Matisc. ij. c.7.*

Communia de seruis, & libertis ecclesiae, & aliorum. Tit. XXVII.

CAP. I.

SI quos de seruis ecclesiae bene meritos sibi Episcopus libertate donauerit, collatam a successoribus libertatem placuit custodiri; cum hoc, quod eis manumissor in libertatem contulerit: quod tamen iubemus viginti solidorum numeri modum in terrula, vel vineola, vel hospitiolo tenere. &c. *Agath. c.7. Iuo par.16.c.50. decr.*

12.q.2.c.57.

CAP. II.

Libertos legitime a dominis suis factos ecclesia, si necessitas exegerit, tueatur. Quos si quis ante audientiam aut peruadere, aut spoliare praesumpserit, ab ecclesia repellatur. *Agath.29. Iuo lib.2. tit.9.c.1. panor. & par.3.c.159. & par.16.c.15. decr.*

Dist. 87. c.7.

CAP. III.

Fugitiui domos suas, aut familias deserentes, qui etiam si reuocati fuerint. &c. ab Episcopo, si voluerit, aut si ita illi meruerint, distrahantur. *Agath.46. Caesar. lib.7.c.78.*

12.q.2.c.54.

CAP. IV.

Mancipia monachis donata, ab Abbate nõ liceat manumitti. *Agath. c.56. Epaun. c.8.*

CAP. V.

De genere seruili id decreuimus obseruandum, vt descendens inde posteritas, vbicumque quamuis post longa spatia temporum reperiatur in loco, cui auctores eius constat fuisse depositos, studio sacerdotis in ea, quae constituta est a deuotis conditione, permaneat. Cui praecepto si quis saecularium humanae cupiditatis impulsu crediderit obuiandum, quousque se corrigat, ab ecclesia suspendatur. *Aurel. iv. c.31.*

CAP. VI.

De degeneribus seruis, qui sepulchris defunctorum pro qualitate ipsius ministerii deputãtur, hoc placuit obseruari; vt sub qua ab actoribus fuerint conditione dimissi, & siue haeredibus, siue ecclesiae pro defensione fuerint deputati; voluntas defuncti circa eos in omnibus debeat conseruari. Quod si ecclesia eos de fisci functionibus in omni parte defenderit; tam illi, quam posteri eorum ecclesiae defensione in omnibus potiantur, & occursum impendant. *Paris. c.9.*

CAP. VII.

Innuente, & consentiente domino Reccaredo Rege id praecepit sacerdotale concilium;

cilium; vt clericos ex familia fisci nullus au deat a Principe donatos expetere: sed tradito capitis sui tributo, ecclesiae Dei, cui sunt alligati, vsque dum viuunt, regulariter administrent. *Tolet.iij.c.8.*

C A P. I I X.

Dist.87. c.8. Liberti ecclesiae, qui a quibuscumque ma numissi sunt, & ecclesiae patrocinio commendati existunt; sicut regulae antiquorum Patrum constituerunt, sacerdotali defensione a cuiuslibet insolentia protegantur, siue in statu libertatis eorum, siue in peculio, quod habere noscuntur. *Tolet.iv.c.71.Burch.lib.3.c.186.Iuo lib.2.tit.9.c.2.panor.& par.3.c.246. & par.16.c.32.decr.*

C A P. I X.

Dist.54. c.5. Quicumque libertatem a dominis suis ita percipiunt, vt nullum sibi in eis obsequium patronus retentet: isti si sine crimine capitali sunt, ad clericatus ordinem liberi suscipiantur; quia directa manumissione absoluti noscuntur. Qui vero retento obsequio manumissi sunt; pro eo quod adhuc patrono seruituti tenentur obnoxii, nullatenus sunt ad ecclesiasticum ordinem promouendi; ne quando voluerint eorum domini, fiant ex clericis serui. *Tolet.iv.c.72.Burch.lib.2.c.25. Iuo lib.3. tit.5.c.5.panor.& par.6.c.126.decr.*

C A P. X.

15. q.8.cũ multae.c.3. Filii subdiaconorum, & superiorum haere ditatem parentum non accipiunt, & in seruitutem eius ecclesiae, de cuius sacerdotis, vel ministri ignominia nati sunt, iure perẽni manebunt. *Tolet.ix.c.10.Iuo par.6.c.425.decr.*

C A P. X I.

Dist.54. c.4. Qui ex familiis ecclesiae, seruituri deuocantur in clerum, ab Episcopis suis libertatis, necesse est, vt percipiant donum; & si honestae vitae claruerint meritis, tunc demum maioribus fungantur officiis. Quos vero flagitii sordidauerit incorrigibilis noxa, perpetua seruitus conditionis religet in catenã. *Tolet.ix.c.11.Iuo par.6.c.373.decr.*

C A P. X I I.

Si sacerdos libertatẽ seruis ecclesiae conferre voluerit, non a die confectionis scripturae, tempus annorum computatum tenebit; sed ex eo, quo eum, qui scripturam confecit, verius obiisse constiterit. *Tolet.ix.c.12.*

C A P. X I I I.

Libertis ecclesiae, eorumque propagini, ex omnibus, quae de iure ecclesiae noscuntur habere, nihil licebit in extraneum dominũ transactione quacumque deducere: sed si ex his quaelibet vendere fortasse voluerint; sacerdoti eiusdem ecclesiae offerant conuenienter emenda, earumque pretia rerum, vt eis placuerit, aut dispensent, aut habeant. Nam & in dominium partis alterius, rei suae censum nullo modo transire permittimus. Suis ergo filiis, vel propinquis, eiusdem ecclesiae vel seruitio, vel patrocinio subiugatis, quaecumque vendere, vel donare voluerint, aditus omnino patebit. *Tolet.ix.c.16.*

C A P. X I V.

Pietatis est maximae, & religionis intuitus, vt captiuitatis vinculum omnino a Christicolis redimatur. &c. Nullus mancipium extra fines, vel terminos, qui ad regnũ Clodouei Regis pertinent, penitus debeat venundare; ne, quod absit, per tale commercium, aut captiuitatis vinculo, vel quod peius est, Iudaicae seruituti mancipia Christiana teneantur implicita. *Cabilo.9.*

C A P. X V.

Seruos, qui a suis dominis manumittuntur sub tribus testibus frui honore decernimus, qui praesentes libertati vires, & fidem adferent. *Trull.cap.86.*

C A P. X V I.

Propter peccatum primi hominis humano generi poena diuinitus illata est seruitutis; ita, vt quibus aspicit non congruere libertatem, his misericordius irroget seruitutem. &c. Quantum attinet ad rationem, non est personarum acceptio apud Deum, qui mũdi eligit ignobilia, & contemptibilia, & quae non sunt, vt ea, quae sunt, destrueret; ne glorietur omnis caro, hoc est, carnalis potentia cum illo. Vnus enim Dominus aequaliter, & dominis fert consultum, & seruis. Melior est subiecta seruitus, quam elata libertas. Multi enim inueniuntur Deo libere seruientes sub dominis constituti flagitiosis; qui etsi subiecti sunt illis corpore, praelati tamen sunt mente. *Isidor.lib.3. de summ.bono cap.47.apud Aquisgran.cap.104.* *Ephes.6.& Colos.3.& 1.Cor.1.&*

C A P. X V I I.

Meminisse debent, qui res ecclesiae, atque familiam sub manu sua habent, non eos debere seuere, & crudeliter cum eis agere; sed cogitare, quia vtrorumque dominus est in caelis: & consuetum, atque antiquum ab eis seruitiũ exigant, nihil superaddentes. *Aquisgr.ij.sub Ludou.par.vlt.c.20.*

C A P. X I I X.

Serui ecclesiarum, quibuscumque potestatibus subditi, vnde melior consuetudo, vel deuotior commendatio ex tempore, & iussione domini Ludouici, vel certe domini Caroli, siue etiam Pipini non existit, saltem xx. diebus in anno, eidem ecclesiae ad reficiẽdas ipsius ruinas absque molestia seruire finantur, &c. *Meld.62.*

Communia de laicis. Tit. XXIIX.

C A P. I.

De Ven. monas 7. Grego.ix. c.2.eo tit. in 4. coll. Praecipimus tam dioecesanis Episcopis, quam personis, quae praeerunt capitulis celebrandis; vt per censuram ecclesiasticam appellatione remota compescant aduocatos, patronos, vicedominos, rectores, & Consules, magnates, & milites, seu quosli-

bet alios; ne monasteria praesumant offendere in personis, ac rebus. & si forsitan offenderint, eos ad satisfactionem compellere nō omittant, vt liberius, & quietius omnipotenti Deo valeant famulari. *Inn.iij.in conc.gen. Later.c.12.in fine.*

CAP. II.

Si quis clericus, aut laicus a communione suspensus, seu non communicans, ad aliā properet ciuitatem, & suscipiatur fine cōmendaticiis litteris, & qui susceperunt, & qui susceptus est, communione priuentur. Excommunicato vero proteletur ipsa correptio, tāquam qui mentitus sit, & ecclesiam Dei seduxerit. *Ap.c.12.13.G.13.L.Capitul.lib.1.c.3.*

CAP. III.

Dist.45. Episcopū. 7. Fideles peccantes, vel infideles delinquenter verberans, vt ab eis timeatur, Episcopus presbyter, diaconus, deponatur. *Ap.c.27.* G. 28.L.*Ansel.lib.6.c.159.*

CAP. IV.

Dist.38. c.viii. Nullus propter opprobrium senectutis, aut iuuētutis, vel nobilitatem generis, a paruulis, & minus eruditis, si quid forte est vtilitatis, aut salutis, inquirere negligat. &c. *Clem.epist.3. post prin.*

CAP. V.

Magistratum anno, quo agit Duumuiratū, prohibere placet, vt se ab ecclesia cohibeat. *Elib.c.56.*

CAP. VI.

Ne feminae suo potius, quam maritorum nomine, laicis scribere audeant, qui fideles sunt; vel litteras alicuius pacificas, ad suum solum nomen scriptas, accipiant. *Elib.c.81.*

CAP. VII.

De Praesidibus, qui fideles ad Præsidātum impetu prosiliunt, ita placuit; vt cum promoti fuerint, litteras accipiant ecclesiasticas communicatorias. ita tamen, vt quibuscumque locis gesserint, ab Episcopo eiusdem loci cura de illis agatur; vt cum coeperint contra disciplinam publicam agere, tūc demum a communione excludantur. Similiter & de his fiat, qui remp. agere volunt. *Arel.i c.7.*

CAP. IIX.

Dist 30. quaecumque c.2. Si qua mulier propter diuinum cultum, vt aestimat, crines attondeat, quos ei Deus ad subiectionis materiam tribuit; tamquā praeceptum dissoluens obedientiae, anathema sit. *Gangr.c.17.Burch.lib.8.c.62. Iuo p.7.c.80. & par.8.c.320.decr. Caesar.lib.9.c.54.*

CAP. IX.

Dist.30. haec. in fine.c.16. Diuitias cum iustitia, & benignitate† non reiicimus. *Gan.in fine.Iuo par.8.c.321.decr.*

CAP. X.

†operib. bonis. Clericus, vel laicus non communicet in aliena plebe, sine litteris Episcopī sui. *Carth. 1.c.7.*

CAP. XI.

Dist 71. nullum.c. viii. Nullus peregrinorum sine pacificis suscipiatur epistolis. *Antioch.c.7. Aquisgr.49.Capit.lib.1.c.3.Burch.lib.2.c. 137. & 138. Iuo par. 6.c. 211. & 212. decr. & lib.3. tit.5.c. 24.& 25. panor.*

CAP. XII.

Non oportere quemquam Christianorum cogi ad spectacula (*theatrorum, caeterorumque ludorum*) maxime quia in his exercendis, quæ cōtra præcepta Dei sunt, nulla persecutionis necessitas a quoquā adhibēda est, sed, vti oportet, homo in libera volūtate subsistat sibi diuinitus concessa. Corporatorum enim maxime periculum considerandum est, qui contra praecepta Dei magno terrore coguntur ad spectacula conuenire. *Afric.c.28.* L.*Carth.61.G.*

CAP. XIII.

Vt qui ludricam artē exercuerunt, si Christiani fiant, non cogantur ad eam redire: petatur ab Imp. *Afri.c.30.* L.*Carth.64.G.*

CAP. XIV.

Admonendi sunt domini subditorum, vt circa suos pie, & misericorditer agant; nec eos qualibet iniusta occasione condemnent, non vi opprimant, nō illorum substantiolas iniuste tollant; nec ipsa debita, quae a subditis reddēda sunt, impie, ac crudeliter exigantur. *Turo.sub Carolo c.49.Capitul.li.2.c.44.*

CAP. XV.

Quia constat in ecclesia diuersarum conditionū homines esse, vt sint nobiles, & ignobiles, serui, coloni, inquilini, & cetera huiuscemodi nomina: oportet, vt quicumque eis praelati sunt, clerici siue laici, clementer erga eos agant, & misericorditer eos tractent, siue in exigendis ab eis operibus, siue in accipiendis tributis, & quibusdam debitis; sciātque, eos fratres suos esse; & vnum secum habere patrem Deū, cui clamant; Pater noster, *Matt.6.* qui es in caelis: vnam matrem sanctam Ecclesiam quæ, eos intemerato sacri fontis vtero gignit. Disciplina igitur eis misericordissima, & gubernatio oportuna adhibenda est, disciplina, ne indisciplinate viuendo, auctorē suum offendant; gubernatio, ne in quotidianis vitae commeatibus Praelatorum adminiculo destituti fatiscāt. *Cabil sub Carolo c.51.*

CAP. XVI.

Laici in eorum ministerio obediant Episcopis ad regendas ecclesias Dei, viduas, & orphanos defensandos, & vt obedientes sint eis, ad eorum Christianitatem seruandā. Et Episcopi consentientes sint Comitibus, & iudicibus ad iustitias faciēdas. &c. *Magun.c.8.*

CAP. XVII.

Lex Christi non specialiter clericis, sed generaliter cunctis fidelibus est a Deo attributa; licet in Euangelio quædam sint praecepta specialia, quae solummodo contemptoribus mundi, & Apostolorum sectatoribus conueniant; cetera tamen cūctis fidelibus, vnicuiq. scilicet in ordine, quo se Deo seruire deuouit, indissimulanter obseruanda censentur. *Parisien.sub Lud.& Lotha.lib.2.c.7.in prin.*

CAP. XIIX.

Christiani modo dissimiles sunt iis, qui Apostolorum tempore floruerunt. longe enim illi pietate, misericordia, aliisq. virtutibus

tibus praestabant; nunc autem magna ex parte auaritia, aliisque vitiis abundant. *Parisien.d.c.7.post prin.*

CAP. XIX.

Illud cunctis volentibus confirmatum est, vt qui disciplina ecclesiastica noxii, siue ingenui siue serui, coercentur, nulli audeāt eos tueri,& vindictam eorum in quoslibet ad potestatem Episcoporum pertinentium retorquere.&c. *Synod.apud B.Medardum c.7.*

LIBER VNDECIMVS

De haereticis,& apostatis,& schismaticis.

NE QVISQVAM DE FIDE CATHOLICA disputet in turba: neve symbolum fidei componat.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

CONSTITVIT sanctum concilium; vt nemini liceat aliam fidem proferre, conscribere, vel componere, quam eam, quae praestituta, ac praescripta est a sanctis Patribus, qui Nicaeae in Spiritu sancto coacti fuerunt. Qui autem audeant aliam fidem vel componere, vel producere, vel proferre volentibus conuerti ad agnitionem veritatis siue ex Gentilitate, siue ex Iudaismo, siue ad alia qualicumq. secta; si quidem Episcopi, vel clerici sint, ab Episcopatu, & a clero remoueantur, ac prohibeantur: sin autem laici sint, anathemate percellantur. *Ephes.c.7.refertur act.1.concil.Chalced.post cap.12.eiusd.Ephes.*

CAP. II.

Decreuit sancta, atque vniuersalis haec synodus; aliam fidem nemini licere proferre, siue conscribere, aut exponere, vel sentire, vel aliter tradere. Sed eos, qui audent vel componere aliam fidem, vel proferre, vel docere, vel tradere aliud symbolum volentibus ad cognoscendam se conuertere veritatem ex ritu Pagano, siue Iudaico, vel qualicumque haeretico: eos, si quidem Episcopi, siue clerici sunt, alienos esse Episcopos ab Episcopatu, & clericos a clero; quod si monachi, vel laici fuerint, anathematizari. *Chalc.act.5.in def.in fine.*

CAP. III.

Definimus, aliam fidem nulli licere proferre, aut conscribere, componereve, aut sapere, vel etiam aliter docere. Qui vero praesumpserit fidem alteram componere, vel proferre, vel docere, vel tradere, aut symbolum volentibus conuerti ad agnitionem veritatis ex Gentilitate, vel Iudaismo, aut ex qualibet haeresi, aut qui nouitatem vocis, vel sermonis adinuentionem ad subuersionem eorum, quae nunc a nobis determinata sunt, introducere: hos, si quidem Episcopi fuerint, aut clerici, alienos esse Episcopos quidē ab Episcopatu, clericos vero a clero: sin autem monachi fuerint, vel laici; anathematizari eos. *Syn.vi.CP.sub Constantino iv.act.17.in fine definit.*

CAP. IV.

Igitur praedictum sanctum concilium, vt legimus, definiuit Nicaenū; aliam fidem nulli licere proferre, aut conscribere, vel componere, aut sapere, vel docere aliter, nec quidquam in fide sentire, aut proferre, quod his Patrum regulis possit obuiare. Qui autē praesumpserit componere aliam fidē, aut proferre, docere, vel tradere aliud symbolū ad viā veritatis conuerti desiderantibus de quacumque haeresi, vel ex Iudaeis, vel ex Paganis Christianos se fieri volentibus hi si Episcopi fuerint, aut clerici, alienari quidē Episcopos ab Episcopatu, clericos a clero: si vero monachi, aut laici fuerint, anathemate feriri. *Liber.epist.1.in principio.*

CAP. V.

Pietatē verā, pro sacramento salutis humanae incitare praesumo, ne cuiusquā procaci, impudentiq. versutia, quasi de incerto, quid sequendū sit, sinatis inquiri; & cū ab Euangelica, Apostolicaque doctrina nec vno quidem verbo liceat dissidere, aut aliter de scripturis diuinis sapere, quam beati Apostoli, & Patres nostri didicere, atque docuerunt; nunc demum indisciplinatae moueantur, & impiae quaestiones; quas olim mox, vt eas apta sibi corda diabolus excitauit, per discipulos veritatis Spiritus sanctus extinxit. Nimis autem iniquum est, vt per

paucorum insipientiam ad coniecturas opinionum, & ad carnalium disputationum bella reuocemur. &c. *Leo epis. 40. ad Martianum Aug.*

CAP. VI.

Compressa, vel remota inquietudine, ac prauitate paucorum, facile firmabitur probanda concordia; si in eam fidem, quã Euangelicis, & Apostolicis praedicationibus declaratam, per antiquos Patres nostros accepimus, & tenemus, omniũ corda concurrant, nulla penitus disputatione cuiusquam retractationis admissa: ne per vanam, fallacemque versutiam, aut infirma videantur, aut dubia, quae in ipso lapide angulari Christo fundata sunt, & sine fine mansura. &c. *Leo epist. 48. ad eundem Marcianum Imperat.*

CAP. VII.

Quia post illas Ephesinae synodi impietates, quibus Dioscori scelere fides catholica refutata, peruersitas Eutychiana suscepta est: nihil ad confirmationem fidei Christianae vtilius potuit ordinari, quam vt praedicti facinus sancta synodus Chalcedonensis aboleret: & tanta illic haberetur caelestis cura doctrinae, vt nihil cuiusquam opinione resideret, quod a praedicationibus, vel Propheticis, vel Apostolicis dissonaret; ea scilicet moderatione seruata, vt rebellibus tantum, ac pertinacibus ab Ecclesiae vnitate reiectis, nulli correcto venia negaretur. Quid probabilius, quid religiosius poterit Pietas vestra decernere; quam vt, quae non tam humanis, quam Diuinis sunt statuta decretis, nullus vltra sinatur impetere; ne vere digni sint Dei munus amittere, qui de veritate ipsius ausi fuerint dubitare? &c. Quis est, nisi aut Antichristus, aut diabolus, qui pulsare audeat inexpugnabilem veritatem? qui in malitia sua inconuertibilis perseuerans, per vasa irae, & suae apta fallaciae, falso diligentiae nomine, dum veritatẽ se mentitur inquirere, mendacia desiderat seminare? &c. *Leo epist. 73. ad Leon. Imperat. post principium.*

CAP. IIX.

Magnis haereticorum audetur insidiis, vt inter Eutychis, Dioscorique discipulos, & eũ, quem Apostolica sedes direxerit, diligentior, tamquam nihil fuerit ante definitum, tractatus habeatur, & quod totius mundi catholici sacerdotes in sancta Chalcedonensi synodo probant, gaudentque firmatum, in iniuriam etiam sacratissimi concilii Nicaeni, efficiatur infirmum. &c. Detestandum ergo nobis est, perseueranterque vitandum, quod fraus haeretica nititur obtinere. nec in aliquam disceptationem pie, & plene definita, reuocanda sunt; ne ad arbitrium damnatorum ipsi de his videamur ambigere, quae manifestum est, per omnia Propheticis, & Euangelicis, & Apostolicis auctoritatibus consonare. Vnde, si qui sunt, qui ab his, quae caelitus sunt constituta, dissentiunt, suis opinionibus relinquantur, & ab vnitate Ecclesiae, cum ea, quam elegere, peruersitate discedãt. Nam nullo modo fieri potest, vt qui diuinis audent contradicere sacramentis, aliqua nobis communione socientur. Iactent se in sui eloquii vanitate, & de argumentationum suarum versutia, quae inimica est fidei, glorientur; nobis placet, Apostolicis obedire praeceptis, dicentibus: Videte, ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem seductionem hominum. &c. Praeceptioni tamen vestrae in eo adnitar obedire, vt aliquos de fratribus meis dirigam. &c. Praenoscat igitur Pietas vestra hos, quos spondeo dirigendos, non ad confligẽdum cum hostibus fidei, nec ad certandum contra illos, a sede Apostolica profecturos; quia de rebus & apud Nicaeam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis, nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia, vel infirma sint, quae tanta per Spiritum sanctum fixit auctoritas. Instructioni autem paruulorum nostrorum, qui post lactis alimoniam cibo desiderant solidiore satiari, ministerii nostri praesidium non negamus. & sicut simpliciores non spernimus, ita a rebellibus haereticis abstinemus. &c. *Leo epist. 76. ad eund. Leon. Imp. post prin.*

Colo. 2.

CAP. IX.

Nemo vel clericus, vel militaris, vel alterius cuiuslibet conditionis, de fide Christiana publice turbis adunatis, & audientibus, † tractare conetur in posterum, ex hoc tumultus, & perfidiae occasionem requirens. Nam iniuriam facit iudicio religiosissimae synodi, si quis semel iudicata, ac recte disposita reuoluere, & publice disputare contendit. &c. *Valentinianus, & Marcianus Imper. Chalced. act. 3.*

C de sum. Trin. eo. fiis 4.
† aduenientibus.

Fide recta, & operibus bonis consequimur Christiani aeternam felicitatem. Tit. II.

CAP. I.

Vnigenitus Dei filius Iesus Christus. &c. passus, & mortuus descendit ad inferos, resurrexit a mortuis, & ascendit in caelum. sed descendit in anima, resurrexit in carne, ascenditque pariter in vtroque venturus in fine saeculi iudicare viuos, & mortuos, & redditurus singulis secundum opera sua, tam reprobis, quam electis. Qui omnes cum suis propriis corporibus resurgent, quae nunc gestant, vt recipiant secundum merita sua, siue bona fuerint, siue mala, illi cum diabolo poenam perpetuam, & isti cum Christo gloriam sempiternam. &c. Non solum autem virgines, & continentes, verum etiam coniugati per fidem rectam, & operationem bonam, & sic placentes Deo, ad aeternam merentur beatitudinem peruenire. *Inno. iij. in concil. gen. Later. c. 1.*

c. 1. de su. Trin. Gregor. ix. & in 1. coll.

CAP.

CAP. II.

[2. Cor. 5. De poenit. 14. Grego. in c. 5. constitu. in 4. collect.]

Quoniam, vt ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, siue bonum, siue malum fuerit; oportet nos diem messionis extremae misericordiae operibus praeuenire, ac aeternorum intuitu seminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu colligere debeamus in caelis: firmam spem, fiduciamque tenentes, quod qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam aeternam. &c. monemus, & exhortamur in Domino. &c. vt pias eleemosynas, & grata caritatis subsidia erogetis; vt per subuentionem vestram (*pauperum*) inopiae consulatur, & vos per haec, & per alia bona, quae Domino inspirante feceritis, ad aeterna possitis felicitatis gaudia peruenire. *Inno. iij. in concil gener. Lateran. cap. 62.*

[2. Cor. 9.]

CAP. III.

Cunctis credentibus quae continentur in symbolo (*Apostolorum*) salus animarum & vita perpetua bonis actibus praeparatur. *Clem. epist. 1. ante medium.*

CAP. IV.

Operum hic locus, hoc tempus est; meritorum, saeculum futurum. Curratur igitur per viam mandatorum Dei, & a beatorum praeceptorū Domini institutis, & a Spiritus sancti doctrina non recedatur. Quapropter praeparanda sunt corda nostra, ac corpora, sanctae mandatorum eius, suorumque Episcoporum, ac praedicatorum obedientiae militatura; vt suae gratiae iubeat nobis auxiliū ministrari, & fugientes gehennae poenam ad vitam valeamus omnes peruenire aeternam. *Clem. epist. 1. in fine.*

CAP. V.

Decet omnes Christianos; vt eum imitentur, cuius nomen sortiti sunt. Quid prodest, fratres mei, Iacobus Apostolus ait, si fidem quis dicat se habere, opera autē non habeat? *Vrban. epist. vn. in prin.*

[Iacob. 2. c.]

CAP. VI.

Sciendum est, quia in fide, & bonis operibus lex Christianorum subsistit. Nam fides prima est omnium virtutum in conuersatione credentium. Vnde & prima die lux esse dicitur, cum a Deo, Fiat lux, dictum fuisse describitur, id est, illuminatio credulitatis appareat. siquidem & propter hanc Christus in terram descendit. Opus autem bonum nihilominus a Christiano exigitur, quemadmodum in lege nostra scriptum est; Sine fide impossibile est placere Deo: sic etiam scriptum est; Sicut corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est. Haec est lex Christiana, haec est, quam quisque legitime custodiēs, omnino saluabitur. *Nicolaus ad consulta Bulgar. cap. 1.*

[Gen. 1. Heb. 11. a. Iacob. 2. c.]

CAP. VII.

[15. q. 1. c. 9]

Prima salus est, rectae fidei regulam custodire; deinde a constitutis Dei, & Patrum nullatenus deuiare. Vnum quippe horum ad fidem pertinet, alterum ad opus bonum. Sicut enim scriptum est; Sine fide impossibile est placere Deo: sic rursus legitur; Fides sine operibus est mortua. *Hadrian. ij. in libello dato Legatis, lecto apud synod. sex. gen. CP. act. 1. Hormisd. ep. 7. Ioan. CP. ad Hormisd. Eulal. Chartag ad Bonifacium ij.*

[Heb. 11. a. Iacob. 2. c.]

CAP. IIX.

Debetur merces bonis operibus, si fiant: sed gratia, quae non debetur, praecedit, vt fiant. &c. *Arausi. ii. c. 18.*

CAP. IX.

Episcopus habeat homilias continentes necessarias admonitiones, quib. subiecti erudiantur, id est, de fide catholica. &c. & quibus operibus possit promereri beata vita, quibusve excludi. *Turonen. sub Carol. c. 17.*

CAP. X.

Initium actionis nostrae, de fide esse decreuimus, quae bonorum omnium est fundamentum; & quia sine fide, vt dicit Apostolus, impossibile est placere Deo. Fides tamen indiget opere. quia fides sine operibus mortua est: ideo B. Gregorius: Ille, inquit, vere credit, qui exercet operando, quod credit. &c. *Magun. c. 1.*

[Heb. 11. a. Iacob. 2. c.]

CAP. XI.

Spes vero in Deum firmiter a cunctis Christianis tenenda est, vnde Psalmista commemorat: Sperate in eo omnis congregatio populi, & reliqua. & iterū: Spera in Deo, & fac bonitatem, & iterum: Sperantes autē in Domino misericordia circumdabit. Et Apostolus: Spe enim salui facti sumus. *Magun. c. 2.*

[Psal. 61. Psal. 36. Psal. 31. Rom 8. e.]

CAP. XII.

Caritas Deus est, vt ait Ioannes Apostolus, Qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus in eo. Item Paulus Apostolus; Finis, inquit, praecepti est caritas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Caritatem ergo qui habet, omnia bona habet; quam ideo commemorauimus, quia volumus, vt firmiter ab omnibus aeque catholicis conseruetur. Augustinus quoque in sermone de laude caritatis dicit: Si ergo non vacat omnes paginas perscrutari, omnium scripturarum secreta penetrare, tene caritatem, vbi pendent omnia; ibi tenebis, quod ibi didicisti. &c. *Magunt. c. 3.*

[1. Ioan. 4. 1. Tim. 1.]

CAP. XIII.

Non his accommodanda fides est, qui cum pollent integritate fidei, turpiter viuunt, & doctrinae integritatem operibus destruunt. Vtrumque enim Dei seruis necessarium est; vt opus sermone, & sermo operibus comprobetur. &c. *Magunt. c. 18.*

CAP. XIV.

De fidei ratione, vt vnusquisque iuxta intellectum suae capacitatis Domino largiente disceret, & intelligeret, atque operib. plene obseruaret. *Remen. c. 1.*

CAP.

CAP. XV.

Extant innumera documenta quibus perdocetur, qualiter fides Christi primum expetenda sit, deinde opera fidei exercenda; quoniam fides nisi opera habeat, mortua est in semetipsa, Apostolo Iacobo testante: Sicut enim, inquit, corpus sine spiritu mortuum est; ita & fides sine operibus mortua est. &c. Qua propter vnusquisque fidelis, si saluus esse vult, oportet, vt remotis peruersis consuetudinibus, quae periculum animarum generant, fidem Christi, quam percepit, bonis operibus exornare non negligat. Constat ergo, quod fundamentum Christianae religionis fides si catholica. &c. Et quod nosse vnumquemque fidelem oporteat, quia haec fides vera, & fructuosa esse non potest, nisi bonis operibus exornetur, id est, fide, spe, & caritate, humilitate, castitate, continentia, sobrietate, vnanimitate, concordia, iustitia, pietate, misericordia, innocentia, & simplicitate, & ceteris similibus, quae omnia in dilectione Dei, & proximi consistunt. Sine his enim nemo potest Deo placere, nec saluus esse, quia teste Apostolo, fides sine operibus mortua est in semetipsa. Proinde necesse est, vt vnusquisq. Christianus diligenter perpendat, vtrum in eo fides viua sit, bona opera agendo; an mortua, bona opera negligendo. Et si iuxta documentum Apostoli ipsa fides sine operibus bonis mortua est; qua damnatione plectendi sunt illi, qui non solum eandem fidem bonis operibus non exornant, sed etiam diuersis flagitiis eam commaculant? *Paris. sub Lud. et Loth. lib. 1. c. 1. Capit. lib. 6. c. 160.*

Iac. 2. 6.

Iac. 2. 6

CAP. XVI.

Sicut initio nascentis Ecclesiae fides operibus floruit, ita nunc iisdem neglectis apud quosdam marcescit. vt enim verbis B. Augustini scribētis in libro sermonum vtamur; Christus in nobis idem est, qui & illis: sed non idem animus in nobis, qui fuit in illis: eadem fides in nobis, sed non eadem deuotio. In illis enim maior erat fraternitas Christi, quam sanguinis: in illis sicut vna fides, ita erat & vna substantia: vt quibus erat communis Christus, communis esset sumptus. Ne fas enim putabant eum sibi participem non adsciscere in substantia, qui particeps esset in gratia. Non ergo verebātur, ne esurirent: sed potius timebant, ne alius esuriret. Nūc autem, vt idem B. Augustinus ait, ita alter de alterius inopia non cogitat; vt illud fit, quod dicit Apostolus: Alius quidem esurit, alius ebrius est. &c. Tunc sub Apostolis tanta fraternitatis dilectio fuit vt in conuentu suo nulla inueniretur indigentia: tanta autem modo Christianitatis dissimulatio est, vt in coetu nostro vix inuenias locupletem, Locupletem autem vix inueniri dico, non facultatibus sed operibus. Ait autem Apostolus: Diuites sint in operibus bonis, Locupletem enim in Ecclesia intelligi voluit, qui diues in Christo est. &c. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 7.*

1. Corin. 11.

1. Timot. 6.

CAP. XVII.

Procurandum est, vt dum in hac vita viuitur, bonis operibus insistatur. Admonet quippe Dominus in Euangelio. Vigilate, & orate; quia nescitis diem, neque horam. Item: Dies Domini sicut fur in nocte veniet. Item: Ambulate dum lucem habetis, ne tenebrae vos comprehendant. &c. His documentis perdocemur, quod indulta tempora paenitentiae in vanum non sint deducenda; & quod fides Christi bonis semper operibus exornanda. *Paris. d. lib. 2. cap. 10. in fine.*

Matth. 25. 1. Thess. 5. Ioan. c. 12

CAP. XIIX.

Multi fide tantum Christiani sunt, opere vero a Christiana doctrina dissentiunt; & attestante Iacobo Apostolo didicimus, fidem non solum otiosam, sed etiam esse mortuam sine operibus, ait enim: Quid proderit fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? numquid poterit fides saluare eum? Et B. Hieronymus: Quid prodest, si impie agens Dominum voce inuocas, quem operibus negas? Sanctus quoque Papa Gregorius: Quid prodest, si Redemptori nostro per fidem iungamur, si ab eo moribus disiungamur? Itaque ille vere credit, qui exercet opere, quod credit. Magnopere satagendum est: vt qui fideles esse dicuntur, si cum fideli Abraham benedici cupiunt, qui non tantum ex fide, sed ex operibus iustificari meruit, beate viuere studeant, &c. Exornetur ergo sancta fides, vt vera, & fructuosa sit, spe, caritate, humilitate, castitate, continentia, sobrietate, vnanimitate, concordia, iustitia, pietate, misericordia, innocentia, & simplicitate, & ceteris similibus, quae in dilectione Dei consistunt, & proximi. &c. *Trosleian. cap. 15.*

Iac. c. 2.

CAP. XIX.

Recta sane, & irreprehensibilis fides, quam fulgor ex bonis operibus comitatur, omni bono vos implet, & decoram nactos gloriā ostendit; at operum fulgor, si expers videatur esse rectorum dogmatum, inculpataeque fidei, humanae animae nullo modo mea sententia vtilis fuerit. Nam sicut fides absque operibus mortua est, ita, si vertas, & dicas opera absque fide mortua, verum esse fatemur. Igitur simul fulgeat cum honestae vitae gloria, etiam immaculatae fidei candor. &c. *Cyril. in expos. symboli Nicae. in princ. post conc. Ephes.*

Iac. 2. 6.

CAP. XX.

Christianismus vere est scientiam inueniens venerabilis sanctae Trinitatis: per hanc sanctam scientiam ab ignorantia liberatus homo, gratia filius Dei vocatur, detergens maculas peccatorum per bona opera, ex quibus proprie purgata mens fit susceptibilis sanctae Trinitatis, & vnitatis. *Theodoret. contra*

cōtra Sabellia. ante fin. post Liberati breuiar.

C A P. XXI.

Quamuis non minus sanctas regulas, quā in catholicam fidem delinquatur: & diabolus non pro fidei prauitate, sed ob peruersitatem operum perpetuo maneat condemnatus. Nam sicut vnicuique sine fide impossibile est placere Deo. ita & fides si non habeat opera, mortua est in semetipsa. *Anastas. Bibliot. in proem. syn. CP. ad Had. ii.*

Iac. 2. 6.

Communia de fide. Tit. III.

C A P. I.

SI quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie, & secundum veritatem omnia, quæ tradita sunt, & praedicata sanctae catholicae, & Apostolicae Dei Ecclesiae, perindeque a sanctis Patribus, & venerandis vniuersalibus quinque conciliis vsque ad vnum apicem verbo, & mente; condemnatus sit. *Later. conc. sub Marti. c. 17.*

C A P. II.

Infidelitas dum non credit futurum Dei iudicium, peccandi licentiam praebet: peccatum vero hominem passionibus obnoxiū facit. Fides autem. futurum Dei iudicium esse credens, continet homines a peccato. *Clem. epist. 3. ante med.*

C A P. III.

Fides omnes actus hominis praecedere debet: quia [dubius in fide infidelis est; nec eis omnino credendum, qui veritatis fidem ignorant. *Xyst. epist. 1. in fi. Vid. Nicaen. 45. apud Iul. epist. 2. cap. 11. Hadr. c. 4. ad Episc. Mediom. Capit. lib. 5. c. 183. & lib. 7. c. 147. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr. Ansel. lib. 3. cap. 88.*

c. 1 de haer. Greg. ix. & in 1. collect.

C A P. IV.

Est locus apud Deum, videlicet, sanctae Ecclesiae vnitas, in qua supra petram statur, dum cōfessionis soliditas humiliter tenetur. *Fabia. epist. 3. ante med. Xyst. iii. epist. sing. in med. Gregor. lib. 7. epist. 53. ad Secundin. in med.*

C A P. V.

Dulcissima mihi tua dilectio in hoc, quod praecipue in bonis moribus viuit; quod se per abstinentiam affligit; quod doctrinae Dei vehementius insistit; hoc studiosius cogitet, nec errorem schismaticorum sequens, a sanctissima vniuersali Ecclesia diuisa possit inueniri. Et quid tot labores proderunt; si in vnitate fidei inuenti non fuerint? quae ante Dei omnipotentis oculos in bonis actionibus animam praecipue custodit? &c. *Greg. ep. 2. ad Secundinum. ante med. lib. 7. regist. cap. 53.*

C A P. VI.

Indubitanter doctoribus pie, & recte tractantibus verbum veritatis, ipsisque sacrae scripturae lucidissimis expositoribus, id est Cypriano, Hilario, Ambrosio, Hieronymo, Augustino, ceterisque in catholica pietate quiescentibus, reuerenter auditum, & obtem peranter intellectum submittimus; & pro viribus quae ad salutem nostram scripserunt amplectimur. *Valent. sub Lothar. c. 1.*

C A P. VII.

Illud nobis simpliciter, & fideliter tenendum, ac docendum placet, iuxta Euangelicam, & Apostolicam veritatem; quod pro illis hoc datum pretium (*sanguinis Christi*) teneamus, de quibus ipse Dominus noster dicit: Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis; vt omnis, qui credit in ipsum †, non pereat, sed habeat vitam aeternam. Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitū daret; vt omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. &c. *Valent. sub Lothario cap. 4.*

Ioan. 3. b.

† ipso

De apostatis, & de paenitentia illis imponenda. Tit. IV.

C A P. I.

DE iis, qui praeuaricarunt sine vi, aut sine rerum ablatione, aut sine periculo, aut alia de causa, vt tempore Licinii euenit; et si indigni essent humanitate, tamen benigne cum eis agendo, si vere eos paeniteat, tres annos inter audientes, fideles sint. Septem annos subiicient se, duos vero annos sine oblatione communicabunt populo in orationibus. *Nicae. c. 11.*

C A P. II.

Qui vero prius vocati per gratiam, & priorem viam testati cingulos deposuerunt, postea vero ad vomitum, vt Canes reuersi sunt, & pecunias, ac beneficia dederunt, vt ad malitiam redirent; hi decem annis subiiciant se (*sint* † *inter paenitentes L.*) post tres annos auditionis. In his autem omnibus exquirere oportet voluntatem eorum, & paenitentiae speciem. Nam qui timore, & lacrymis, & humilitate †, & bonis operibus conuersionem, opere non specie simulata demonstrent; hi impleto definito tempore auditionis, orationum participes fient. postea licebit Episcopo aliquid humanius de eis consulere. Qui vero non differre videntur, & putant eis sufficere habuisse locum ingrediendi in ecclesiam ad conuersionem, omne tempus adimpleant. *Nicaen. cap. 12. G. 1. 1. L. Ansel. lib. 11. cap. 141.*

De paenit. dist. 5. si qu. c. 4.

† in afflictione permaneant.

† patientia.

C A P. III.

Si qui vero (*ex his*) decesserint, vetus, & canonica lex seruetur: vt si quis decedat, vltimo, & necessario viatico non priuetur. Si vero deploratus communione accepta reuixerit,

26. q. 6. c. 6. de his et c. si quis 6.

uixerit, inter oratione tantum communicantes sit. Et generaliter quocumque decedente petente eucharistiam, Episcopus cum exploratione ei conferat. *Nicaen.c.*13.G.12. L.*Tribur.c.*31.*Mart.Brac.c.* 83. *Burch. lib.* 18.*c.6. Iuo par.*15.*c.*31.*decr.Ansel. lib.* 11. *cap.*22.

CAP. IV.

De cathechumenis lapsis placuit, vt tribus annis auditores sint, postea orent cum ceteris catechumenis. *Nicae.c.*14.G.13.L.

CAP. V.

Quidam, sicut accepimus, qui ad sacri vndam baptismatis voluntarij accesserunt, veterem hominem omnino non exuunt, vt nouum perfectius induant; cum prioris ritus reliquias retinentes, Christianae religionis decorem tali commixtione confundant. Cum autem scriptum sit: Maledictus homo, qui terram duabus viis ingreditur; & indui vestis non debeat lino, lanaque contexta: statuimus, vt tales per Praelatos ecclesiarum ab obseruantia veteris ritus omnimodo compescantur: ut quos Christianae religioni liberae uoluntatis arbitrium obtulit, salutiferae coactionis necessitas in eius obseruatione conseruet: cum minus malum existat, uiam Domini non agnoscere, quam post agnitã retro ire. *Inno.iii.in concil.gen.Lat.c.*70.

De aposta. 4. Grego. ix c.3. de Iudae. in 4. collect.

*Eccles. 3. Deute.*22

2.*Pet.*2.

CAP. VI.

Si clericus ob metum Iudaei, Graeci, uel haeretici negauerit nomen Christi, eiiciatur; si nomen clerici, deponatur. sed post paenitentiam, ut laicus suscipiatur. *Ap.c.* 2.

CAP. VII.

3.q.4.c.2.

Beatus praedecessor noster Clemens uir Apostolicus, & spiritu Dei plenus, una cum reliquis sanctis collegis suis statuit, dicens: Accusandi, uel testificandi licentia denegetur iis, qui Christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, uel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. Transgressores enim sponte legis suae, eiusq. uiolatores, recedentes, & apostatae nominantur. Omnis enim apostata refutandus est ante reuersionem suam, non in accusatione recte agentium, aut testimonio suscipiendus: quia uir duplex animo inconstans est in omnibus uiis suis. *Anacle.epist.*1. *post prin.Iuo lib.*4.*tit.*7.*cap.*8.*panor.& par.* 5.*c.*237.*decr.Ansel.lib.*3.*c.*10.

*Iacob.*1.*a*

CAP. IIX.

Adiectum est quosdam Christianos ad apostasiam, quod dici nefas est, transeuntes, & idolorum cultu, ac sacrificiorum contaminatione profanatos, quos a Christi corpore, & sanguine, quo dudum redempti fuerant, renascendo, iubemus abscindi. & si resipiscentes forte ad lamenta fuerint aliquando conuersi, his quamdiu uiuunt, agenda paenitentia est, & in ultimo fine suo reconciliationis gratia tribuenda. quia docente Domino, nolumus mortem peccatorum, sed ut cōuertantur, & viuant. *Syrici.epist.*1.*c.*3. *Raban.de paenit.cap.*33.

Ezec. 18. *g.*

CAP. IX.

De his christianis, qui inter eos, a quibus fuerant captiuati, immolaticiis cibis asseruntur esse polluti, consultationi caritatis tuae hoc etiam respōdendum esse credimus, vt paenitentiae satisfactione purgentur, quae non tam temporis longitudine, quam cordis compunctione pensanda est. Et siue hoc terror extorserit, siue fames suaserit, non dudubitetur abolendum; cum huiusmodi cibus pro metu, aut indigentia, non pro religionis veneratione sit sumptus. *Leo ep.*73. *c.*5.*ad Nicet.Aquile.*

CAP. X.

Qui conuiuio solo Gentilium, & escis immolaticiis vsi sunt, possunt ieiuniis, & manus impositione purgari, vt deinceps ab idolothitis abstinentes, sacramentorum Christi possint esse participes. Si autem idola adorauere, aut homicidiis, vel fornicationibus contaminati sunt; ad communionem eos, nisi per paenitentiam publicam, non oportet ad mitti. *Leo epist.*90.*ad Rustic. Narbon. c.* 17. *Burch.lib.*10.*c.*37.*Iuo par.*11.*c.* 62. *decr.*

CAP. XI.

Non adoretis idola, neque immoletis carnes, quia Dominus non recipit ista. *Greg.ii. epist.*5.*ad Thuringos.*

CAP. XII.

Quicumque in vobis susceperunt Christũ dominum nostrum, in ipso ambulent radicati, & superaedificati, & confirmati fide. &c. Discedite filii ab idolorum cultura, & accedite, & adorate dominum Deum nostrum. &c.*Greg.ii.ep.*6.*ad Saxones, in medio.*

CAP. XIII.

Qui fidem respuit, quam promisit, ab illo, a quo susceptus est, & qui fide eius interuentor extitit, debet per omnia reuocari. Iam vero si non audierit eum, quem ipse pro se dederat vadem, dicendum est Ecclesiae, a qua faciente maiori studio ad ouile proprium ouis reduci conuenit, quae errauit; & vt ad viam veritatis, quae Christus est, redeat modis omnibus reuocari. si quidem ab ea, tamquam a matre, tãquam a magistra suadendum est illi; quatenus videat, quoniam apostatam spiritum imitatus est, quod in veritate non steterit. &c. Porro si nec Ecclesiã audierit, sit omnibus reuera sicut ethnicus, id est Gentilis, ac per hoc iam merito per potestates exteras tamquam extraneus opprimatur. &c. Nam nisi mouerentur potestates Christianae aduersus huiusmodi, quomodo rationem redderent de imperio suo Deo? quippe cum pertineat hoc ad Reges saeculi Christianos, vt temporibus suis pacatam, & sine deminutione velint seruari matrem suã Ecclesiam, vnde spiritualiter nati sunt. *Nicol.ad consulta Bulgar.c.* 18.

*Matt.*18. *c.*

*Ioan.*8.*f.*

*Matt.*18. *c.*

CAP.

CAP. XIV.

Praesbyteri, qui immolarunt, & postea reuersi sunt ad certamina pro religione peragenda, si non artificio quodam, vt praepararent, & persuaderent se tormentis subiectos fuisse: hi honoris quidem cathedram teneant, sed neque offerant, neque concionentur, neque ministrent in sacris ministeriis. *Ancy.c.1.Burch.lib.5.c.40. Iuo par.2. c.49.decr.*

Dist. 50. c.31. praesbyteros.

CAP. XV.

Si diaconi eodem modo sacrificarunt, & rursus ad certamen redierunt, alium quidē honorem habeant. Sed cessent ab omni sacro ministerio, panem, & calicem non ferant, neque praedicent. Si vero aliqui Episcopi videant labores, & humilitatem, ac tranquillitatem † eorum, & velint plus eis dare, aut auferre, habeant potestatem. *Ancy.cap.2.Burch. lib.5.c.41.Iuo par.2.cap.50. decr.*

d.c.32. p. 1.

† mansuetudinem.

CAP. XVI.

Qui fugientes capti sunt, vel a suis proditi, vel bona amiserunt, vel tormenta tulerunt, vel in carcerem coniecti sunt, & se Christianos esse proclamarunt; si per vim manus eorum ad cibum intulerunt, sed semper confessi sunt se esse Christianos, & dolorem eius rei demonstrarunt habitu, & vitae humilitate: hi extra peccatum sunt, & a communione non sunt prohibendi. Et si maioris examinis causa, vel ignoranter prohibiti sunt, statim recipiantur. Idem de clericis, & laicis censendum. Sed & hi laici possunt ordinari, si alias vitae probabilis sint. *Ancy.c.3.*

d cap.32. praesbyteros.p.2.

CAP. XVII.

De iis, qui per vim immolarunt, & eonam sumpserunt cum idolis. Quicumque habitu meliore profecti sunt, & veste pretiosiore accubuerunt; annum audiant, triennio subiiciantur, biennio oratione tantum communicent, postea in integrum restituantur. *Ancy.4.*

CAP. XIIX.

Qui vero cum veste lugubri profecti sunt, sed accubuerunt semper cum lacrymis, si triennium subiectionis impleuerunt; sine oblatione recipiantur. Si non comederunt, duos annos subiicientur, tertio communicabunt sine oblatione, quarto anno integre percipient. Episcopi autem possint modum conuersionis considerantes, humanius agere, aut plus temporis prorogare. Sed & antiqua vita examinetur, & ita humanitas metiatur. *Ancy.c.5.G.4.L.*

CAP. XIX.

De his, qui minis punitionis, & ablationis bonorum, & exilii, sacrificarunt: & ante hunc diem non eos poenituerit, neque conuersi sunt: tempore autem huius synodi reuerti cogitant. Placuit, vt hine ad magnum diem (*Paschatis*) ad audiendum recipiantur, post eam diem triennio paeniteant subiecti, & post aliud biennium communicent (*in oratione*) sine oblatione: et ita in integrum restituantur sexennio completo. Si qui vero ante synodum suscepti fuerunt ad paenitentiam, ab eo tempore initium sexennii ducant. Si quod vero mortis periculum ex morbo, aliaue causa euenerit, recipiantur. *Ancy.c.6.G.5.L.*

CAP. XX.

De his, qui simul cenatunt in Gentilium festo, in separato loco Gentilium, sed ipsi sua cibaria attulerunt, & comederunt: biennio paeniteant subiecti, & recipiantur. Sed an cum oblatione, Episcopi considerent, & vniusciusq. vitā aduertant. *Ancy.c.7.G.6.L.*

CAP. XXI.

Qui bis, vel ter per vim sacrificarunt; qua driennio subiecti paeniteant, biennio autem sine oblatione communicent, septimo integre recipiantur. *Ancy.c.8.G.7.L.*

CAP. XXII.

Qui non solum deuiarunt, sed & coegerunt alios fratres: hi triennio audiant, sexennio subiecti paeniteant, annum communicent sine oblatione; ut decennio expleto integre participent. Hoc autem tempore eorum uita consideretur. *Ancy.9 G.8.L.*

CAP. XXIII.

Placuit, ut quicumque post fidem baptismi salutaris, adulta aetate ad templum idololatraturus accesserit, & fecerit, quod est crimen capitale; nec in fine eum ad communionem suscipere. *Eliber.c.1.*

CAP. XXIV.

Flamines, qui post fidem lauacri, & regenerationis sacrificauerint; eo quod geminauerint scelera, accedente homicidio, uel triplicauerint facinus, cohaerente moechia; placuit, eos nec in fine accipere communionem. *Eliber.c.2.*

CAP. XXV.

Flamines, qui non immolauerunt, sed munus tātum dederunt; eo quod se a funestis ab stinerūt sacrificiis, placuit, in fine eis praestare cōmunionem, acta tamen legitima paenitentia. Item ipsi, si post paenitentiam fuerint moechati, placuit, vlterius eis non esse dandam communionem; ne lusisse de Dominica communione videantur, *Eliber.c.3.*

CAP. XXVI.

Idolo datum qui accepto ferunt; quinquennio a communione arceantur. *Elib.c.40*

CAP. XXVII.

Si quis fidelis apostata per in finita tempora ad ecclesiam non accesserit: si tamen fuerit reuersus, nec fuerit idololatra; post x. annos placuit eum communionem accipere. *Elib.c.46.*

CAP. XXIIX.

Post bienniom accipiant communionem sacerdotes, qui coronas sacrificantium tulerunt. *Eliber.c.55.*

CAP.

CAP. XXX.

Qui apostatant, & antequam se ad Ecclesiam repraesentēt, nec quidem paenitentiam agere quaerunt, & postea infirmitate arrepti, petunt communionem; placuit, eis non dandam communionem, nisi reualuerint, & egerint dignos fructus paenitentiae. *Arel. 4. c. 23.*

CAP. XXXI.

De his, qui in persecutione praeuaricati sunt, si voluntarie fidem negauerint, hoc de eis Nicaena synodus statuit; vt quinque annis inter cathecumenos exeant, & duos inter discommunicantes, ita vt communionem inter paenitentes non praesumant. in potestate tamen, vel arbitrio erit Episcopi, vt si eos ex animo errorem deflere, & agere paenitentiam viderit, ad communionem pro ecclesiastica humanitate suscipere. *Arel. ii. c. 10. Vid. Nicae. c. 11.*

CAP. XXXII.

Si qui vero dolore victi, & pondere persecutionis, negare, & sacrificare compulsi sunt: duobus annis inter catechumenos, triennio inter paenitentes habeantur, a communione suspensi. *Arel. ii. c. 11.*

CAP. XXXIII.

Non oportet Christianos relinquere Ecclesiam Dei, & abire, atque angelos nominare, & conuentus facere, ad angulos idololatriae abhominandae congregationes facere. &c., quae prohibentur. Si quis in ea idololatria reperiatur, anathema sit; quod reliquerit Dominum nostrum filium Dei pro idololatria. *Laod. cap. 35. Capitul. lib. 1. cap. 16.*

CAP. XXXIV.

De conse. d. 2. si eum eis. 96.

Apostatis misericordia, & reconciliatio non negetur. *Carth. c. 46. G. Carth. iii. c. 35. L. Afr. 12. L. Burch. lib. 4. c. 36. Iuo par. 1. cap. 230. decr.*

CAP. XXXV.

Circa eorum personas, qui se post vnum, & sanctum lauacrum vel profanis sacrificiis daemonum, vel incesta lauatione polluerũt, eam censurae formam duximus esse seruandam; vt his iuxta synodum Nicaenam, satisfactionis aditus non negetur. &c. acturi vero paenitentiam vsque in diem mortis, nõ sine spe tamen remissionis: qui eius largitatem & solus obtinet, & tam diues misericordiae est, vt nemo desperet. &c. *Valent. Gal. c. 3. Vid. Nicae. c. 11.*

CAP. XXXVI.

Qui in praeuaricatione rebaptizati, sine aliqua necessitate, vel tormento lapsi sunt, Nicaenae synodi statuta seruent, quae de praeuaricatoribus sancita esse noscuntur; vt annis vii. inter catechumenos orẽt, & duobus inter catholicos, & postea moderatione, & clementia Episcopi r fidelibus in oblatione Eucharistiae communicent. *Ver. c. 9. Vid. Nicae. cap. 11.*

CAP. XXXVII.

Catholici, qui ab idolorum cultu se non custodiunt, nec ad integram accepti baptismi gratiam reuertuntur; vel qui cibis idolorum cultibus immolatis gustu illicitae praesumptionis vtuntur; ab Ecclesiae coetibus arceantur. *Aurel. ii. c. 19.*

CAP. XXXIIX.

Si quis post acceptum baptismi sacramentum, ad immolata daemonibus sumenda, tamquam ad vomitum reuertitur; si commonitus a sacerdote, se corrigere ex hac praeuaricatione noluerit, a communione catholica pro emundatione sacrilegii suspendatur. *Aurel. iv. c. 15.*

CAP. XXXIX.

Si quis Christianus vt Gentilis, apud ferae, vel paecudis capta iurauerit, inuocatis nominibus paganorum, nec commonitus resipiscat; donec reatum emendet, a consortio fidelium, vel Ecclesiae communione pellatur. *Aurel. iv. c. 16.*

CAP. XL.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui festa Gentilium celebrat. *Trull. c. 62. 65. Paenit. Rom. tit. 7.*

CAP. XLI.

In eos, qui iurant, vt pagani, canon paenitentias, nos excommunicationem imponimus. *Trull. c. 95.*

CAP. XLII.

Exod. 20. d.

Praecepta Domini sunt: Non facies tibi sculptibile, neque omnem similitudinem. &c. Item: Qui immolat Diis, occidetur. &c. Cultores idolorum, veneratores lapidũ, accensores facularum, & excultores fontium, admonemus vt agnoscant, quod ipsi spontaneae se morti subiiciunt, qui diabolo sacrificare uidentur. &c. Ac proinde omne sacrilegium idololatriae, uel quidquid illud est contra sanctam fidem, in quo insipientes homines captiuati, diabolicis culturis inseruiunt, sacerdotis, uel iudicis instantia inuentum, ut sacrilegia eradantur, & exterminata truncentur. Eos uero, qui ad talem errorem accurrunt, & uerberibus coerceant, & onustos ferro dominis suis tradant. &c. Ingenui perpetua excommunicationis sententia feriantur, & artiori exilio ulciscantur. *Tolet. xii. c. 11.*

Exod. 22. e.

CAP. XLIII.

Si quis, siue sit uir, siue mulier, aliquem a recta credulitate, & catholica fide inlusione diabolica auerterit; expedit ei, ut Euangelicus intonat sermo, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris, &c. *Tibur. c. 50.*

Matt. c. 18.

CAP. XLIV.

Quoniam quartum Pasca persecutionem iam apprehendit; satis est iis, qui delati quidem sunt, in custodiamque coniecti, tormentaque non sufferenda, & intolerabilia flagella, & multas alias graues necessitates susti-

sustinuerunt; postea autem sunt a carnis imbecillitate proditi; etiam si non ab initio suscepti sunt, propter grauem lapsum; consecutum tamen, quia multum decertarunt, & diu restiterunt, non enim sponte ad eam deuenerunt, sed a carnis imbecillitate proditi; nam & stigmata Iesu in suis corporibus ostentant, & anno iam tertio desflentreis ab aduentu per reuocationem in memoriã, alii quadraginta dies iniungantur, quos cũ ieiunasset Dominus noster Iesus Christus, postquam baptizatus fuerat, tentatus est a diabolo. In quibus & ipsi cum valde exercitati fuerint, & constantius ieiunauerint, vigilabunt in orationibus. &c. *Petrus Alexandri. in sermone de penitentia c. 1.*

Matt. 4. d

CAP. XLV.

Qui postquam in custodiam traditi sunt, & in carcere, tamquam in obsidione afflictiones, grauesque fetores passi sunt, postea autem sine bello tormentorum captiui facti sunt, nimia virium inopia, & quadam caecitate confracti, his placet annum ad aliud tempus adiungi. &c. His, qui nihil eiusmodi passi sunt, nec fidei fructum ostenderunt; sed ad vitium transfugerunt, a metu, & timiditate, proditi, nunc autem veniunt ad paenitentiam; necesse est, & conueniens infrugiferae ficus parabolam proponere: Habebat quis ficum plantatam in suo vineto, & venit quaerens in ea fructum, & non inuenit. &c. qua ante oculos accepta, & ostenso digno fructu paenitentiae in tanto temporis interuallo (*annorum. IV.*) magis iuuabuntur. His, qui sunt omnino desperati, & paenitentiam non agunt, & pellem Aethiopis immutabilẽ possident, & pardi varietates; dicetur, quod alii ficui dictum est: Nequaquam ex te fructus fiat in aeternum, & ideo statim quoque exarescit. &c. His, qui simularunt, sicut & Dauid, qui se epilepticum fingebat, ne moreretur, quamuis reuera epilepticus non esset, & non nude negationi inscripserunt, sed in multis angustiis, tamquam pueri consilio, & prudentia praediti inter pueros insipientes, inimicorum insidias ludificati sunt; vel, vt qui altaria peruaserint, vel tamquam qui chirographum dederint, vel vt qui pro se ethnicos immiserint; etiam si nonnulli eorum, qui confessi sunt, vt audini, aliquibus eorum cesserunt: quoniam maxima cautione vitarunt, ne ipsi suis manibus ignem facerent, & daemonas impuros suffirent. Quoniam ergo propter ignorantiam eos id fecisse, *nõ* compertum est; eis semestre imponetur in paenitentia conuersionis. His autem, qui seruos Christianos pro se submiserunt; serui quidem, vt qui ipsi sub manu essent, & quodã modo ipsi quoque in dominorum custodia essent, minisque ab ipsis territi, & propter eorum metum eo compulsi, & lapsi; anno opera paenitentiae ostendent deinceps discentes, vt serui Christi, facere Christi voluntatẽ, & eum timere. &c. Liberi autem tribus annis in paenitentia examinabuntur, tum quod dissimulauerint, tum quod effecerint, vt serui sacrificarent. &c. His autem, qui proditi sunt, & exciderunt, qui & ipsi ad certamen accesserunt, se esse Christianos confitentes, & in custodiam cum tormentis coniecti sunt, aequum est in exultatione cordis vires simul addere; & eis in omnibus communicare, & in orationibus, & in participatione corporis, & sanguinis, & sermonis adhortatione. &c. His quoque qui tamquam ex somno ipsi ad certamen parturiens, & trahere differens prosiliunt, sibi autem pugnae maritimae, & multa fluxuũ inundationis attrahunt vel potius fratribus peccatorum carbonem accendũt; ipsis quoq. cõmunicandum est, vt qui in nomine Christi ad id veniant. &c. Non est aequum, vt vel clerici, qui sua sponte aufugerunt, lapsi autem, & reluctati sunt, amplius in sacro ministerio maneant, vt qui Domini gregem reliquerint, & se ipsos vituperauerint. &c. Quando lapsi sunt, vt qui perperam se gesserint, & se ipsos vituperauerint non possunt amplius sacra ministeria obire. &c. eis sufficit communio. &c. His, qui pecuniam dederunt, ne vt ab omnis improbitatis molestia omni ex parte remoti essent, crimen intendi non potest. Damnum enim, & iacturam pecuniarum sustinuerunt, ne ipsi animae detrimento afficerentur. &c. Vnde nec eos, qui omnia reliquerunt propter salutem animae, & secesserunt, licet accusare, tamquam aliis propter ipsos detentos. Nam & Ephesi pro Paulo Caium, & Aristarchum in theatro comprehenderunt vnã cum Paulo peregrinantes. &c. Si qui autem vim multam, & necessitatem passi sunt, quique & in ore ferrum, & vincula acceperunt, & propter bonam fidei affectionẽ, suas quoque manus vri fortiter pertulerunt ad profanum sacrificium eis inuitis adductas; quemadmodum mihi scripserunt ex custodia beatissimi martyres de iis, qui sunt in Libya, & alii etiam in sacris comministri; hi simul testificantibus reliquis quoque fratribus possunt esse in sacro ministerio inter confessores collocati; vt & qui in multis tormentis mortificati fuerint; & non amplius potuerint vel loqui, vel dicere, vel moueri, vt resisterent iis, qui vim afferebant. &c. *Petrus Archiepiscopus Alexandri. & martyr. in serm. de paenitentia c. 2. 3. & c. vsq. ad 14.*

c. III. · Luc. 13. b · c. IV. · Matt. 21 b. · Marc. 11. b. · c. V. · 1. Reg. 21 d. · c. VI. · c. VII. · c. IIX. · c. IX. · c. X. · c. XII. · c. XIII. · Act. 19. · c. XIV.

CAP. XLVI.

Facta est (*synodus*) & apud sacrorũ comministros, qui habitant in Graecia; nihilo secius autem, & apud eos, qui habitant in Hispania, & Gallia; & placuit hoc, quod hic, & vbique, vt iis quidem, qui lapsi sunt, impietati autẽ praesunt, venia quidem detur paenitentibus, ac resipiscentibus, eis autẽ locus cleri nõ detur. Iis autẽ, qui impietatis auctores nõ fuerũt, sed vi, & necessitate tracti sũt;

visum est dari veniam, habere autemetiam locum in clero: maxime quia probabilem defensionem attulerunt, & visum est hoc quodammodo oecumonico quodam concilio factum esse.&c. *Athanasius epist. ad Rufinianum post prin.*

CAP. XLVII.

Masculorum, & animalium initores, & homicidae.&c.& idololatrae eadem cōdem natione digni habentur. *Basil.epist. ad Amphiloch.c.7.*

CAP. XLIIX.

Qui Christum negauit, & salutis mysterium transgressus est, eum toto vitae suae tempore deflere,& confiteri conuenit, in tēpore,quo e vita excidit sacramento dignus habitus, propter fidem diuinae clementiae. *Basil.ad Amphiloch.c.72.*

CAP. XLIX.

Qui in barbarorum incursione fidem in Christum violarunt factis sacramentis Gentilibus & quibusdā nefariis,quae idolis magicis oblata sunt,ab eis gustatis; ii secundū leges a Patribus iam editas,& canones dispensentur.& *Basil.ad Amphiloch.c.80.*

CAP. L.

Si quis fidem in Christum negauit, vel ad Iudaismum,vel idolorum cultum,vel Manichaeismum, vel aliud quid tale impietatis genus desciuisse visus sit; qui suapte quidem sponte ad eiusmodi malum irruens, deinde ad se rediens, totum vitae suae habet tempus paenitentiae. Numquam enim si mystica peragatur oratio,Deum vna cum populo adorare dignus censetur; sed seorsum praecabitur,a sacramentorum autem communio ne omnino erit alienus; in hora autem sui excessus sacramenti parte dignus cēsebitur. Sin autem contigerit, vt is praeter spem viuat; in eodem iudicio rursus vitam traducet mysticorum saeramentorum ad exitum vsque eapers.Tormentis autem,& grauibus suppliciis excruciati, praestituto tempore poenas dent,sanctis Patribus in eo clementia sic vsis,tamquam anima non lapsa sit,sed corporalis imbecillitas tormentis non resistens.Quare mensura eorum,qui in fornicatione peccarunt, & vi, doloreque expressa transgressio in conuersione commensurata est.*Greg.Nyss.epist.canon.c.2.*

CAP. LI.

De paenitentia,quae constitui debet iis, qui religionem Christianam abnegarunt; *Methodius Patriarch.Constantinopolitanus.*

De paenitentia imponenda haereticis resipiscentibus. Tit. V.

CAP. I.

VEnientes a Nouatianis, vel Montensibus per manus tantum impositionem suscipiantur. quia quamuis ab haereticis, tamen in Christi nomine sunt baptizati. praeter eos, qui forte a nobis ad illos transeuntes rebaptizati sunt. Hi si resipiscentes, & ruinam suam cogitantes satisfactione admittendi sunt. *Inno.epist.2.c.8.*

CAP. II.

Si quis de catholica Ecclesia ad haeresim transitum fecerit,rursusque ad Ecclesiam recurrat: paenitentia huic nō denegetur,quod cognouit peccatum suum. & post x. annos paenitentiae ei communio detur.Si infantes fuerint transducti, incunctanter recipi debent.*Elib.c.22. Ansel.lib. 11.c. 128. Paenit. Rom.tit. 7.c.4.*

CAP. III.

Lapsis,id est,qui in catholica *fide* bapti zati sunt,si praeuaricatione damnabili post in haresim transierint;grandem rededit difficultatem sanxit antiquitas,quibus nos an norum multitudine breuiata, paenitentiam biennii condicione infrascriptae obseruatio nis imponimus. vt praescripto biennio, tertio(*die*)fine relaxatione ieiunent, & ecclesiam studeant frequentare paenitentium locum,standi,orandi humilitatem ita nouerint obseruandam;vt etiam ipsi, cum catechumeni egredi commonentur, abscedant. Constituto tempore admittantur ad altarium:aut si noluerint,statuta praeteritorum canonum implere debebunt. *Agathen. c. 60.*

CAP. IV.

De iis,qui post baptismi sacramentum ad haeresis lapsum carne suadente descendunt, & agnoscentes rectum, ad vnitatem fidei catholicae venire desiderant; in Episcoporum potestate consistat,cum eos viderint dignam paenitentiā agere,quando,vel qualiter com munioni pristinae reformētur. *Aurel. iv.c.8.*

CAP. V.

Syricus constituit,vt si quis conuersus de Manicheis rediret ad Ecclesiam,nullatenus communicaret,nisi tantum relegationi monasterii diebus vitae suae teneretur obnoxius; vt ieiuniis,& orationibus maceratus, probatus sub omni examinatione vsque ad vltimum, die transitus sui, humanitate Ecclesiae viaticum eis largiretur. Hic constituit,haereticos sub manus impositione recipi,& reconciliari praesente cuncta Ecclesia. *Ex Pont.in Syric.*

De recipiendis haereticis,cū resipiscunt. Tit. VI.

CAP. I.

ERRANT,qui putant Domini sacerdotes post lapsum,si condignam egerint paenitentiam Domino ministrare non posse, & suis honoribus frui, si bonam deinceps vitam duxerint, & suum sacerdotium con digne custodierint. Et ipsi, qui hoc putant, non

Dist. 50. c. 14. pro decret. p. errant.

non solum errant, sed etiam contra traditas Ecclesiae claues disputare,& agere videtur: de quibus dictum est: Quaecumque solueritis.&c. Nos vero indubitanter, tam Domini sacerdotes, quam reliquos fideles, post dignam satisfactionem, posse redire ad bonores credimus, testante Domino per Prophetam: Numquid, qui cadit, non adiiciet, vt resurgat? & qui auersus est, non reuertetur? &c. Mundatur ergo homo a peccato, & resurgit gratia Dei lapsus, & in pristino manet officio.&c. *Callist. epist.2. in fin. Burch. lib.19.cap.42. Iuo lib.3.tit.11.c.16. panorm. & part.6.cap.48.decr.*

Mat.16.c

Hier.8.b.

CAP. II.

Si aliquando (*Pelagiani*) in se Dei adiutorium, quod hucusque negauerunt, prouocauerint,& opus sibi eius auxilium esse cognouerint. &c. damnent haec, quae hucusque senserunt, & aliquando animum rectis disputationibus commodantes, ab hac aliquantulum labe correcti, veris se sanandos consiliis tribuant, atque submittant. Quod si fecerint, erit in potestate Pontificum, istis aliquatenus subuenire,& talibus aliquam curam praestare vulneribus, quam solet lapsis, cum resipuerint, Ecclesia non negare; vt a suis remoti praecipitiis, intra ouile Domini redigantur: ne foris positi, & tanto praesidio a fide munitionis exclusi, periculis omnib. exponantur deuorandi luporum dentibus, atq. vexandi; quibus obsistere hac, qua illos in se irritauerant, doctrinae peruersitate non possunt. *Innoc. epist.25. ad concil. Carthag. in fin.*

CAP. III.

Iubemus sane, quia Christus Dominus noster propria voce signauit, nolle se mortem morientis, sed vt reuertatur, & viuat; vt si vmquam ad sanum deposito praui dogmatis errore, resipuerint (*Pelagius, & Caelestius,*) damnauerintque ea, quorum se ipsi praeuaricatione damnauerunt, eis medicinam solitam, id est, receptaculum suum, ab Ecclesia non negari: ne dum eos redeuntes forsitan prohibemus, vere extra ouile remanentes, expectantis hostis rapidis faucibus † glutiantur, quos † in lemetipsos spiculis malae disputationis armarunt. *Innocent. epist. 26. ad concil. Mileuit. in fine.*

Eze.18.g & 33.c.

† quas f.

CAP. IV.

De his, qui in hac causa grauius peccauere (*in pseudosynodo Ephesina*) & ob hoc superiorem sibi locum in eadem infelici synodo vindicarunt, vt humilium fratrum simplicitatem arrogantiae suae praeiudiciis aggrauarent; si forte resipiscunt, & a facti sui defensione cessantes, in condemnationem proprii conuertuntur erroris: horum si satisfactio talis accedit, quae non refutanda videatur, maturioribus Apostolicae sedis consiliis reseruetur; vt examinatis omnibus, atque perpensis, de ipsis eorū actionibus, quid constitui debeat, aestimetur. Neque prius in ecclesia, cui te Dominus voluit praesidere, cuiusquam talium nomen ad altare recitetur, quam quid de eis constitui debeat, rerum processus ostendat. *Leo epist.44. ad Anatolium Episcop. CP. in med.*

CAP. V.

Primates synodi (*Ephesinae*) nec resistentibus sibi fratribus, nec consentientibus perceperunt, cum ad infringendam catholicam fidem, & ad execrabilem haeresim roborandam, alios priuilegio honoris exuerint, alios consortio impietatis inseruerint. &c. Verumtamen quia tales sibi maxime sua iniquitate nouerunt,& maioribus vulneribus diligentior est adhibēda medicina; nullis vmquam epistolis definiui, etiam talibus si resipiscerent, veniam denegandam. Et quamuis incomparabiliter inimicissimam Christianae religioni haeresim detestemur; ipsos tamen, si corrigantur,& digna se satisfactione purificent, ab ineffabili misericordia Dei non iudicamus alienos: sed potius cum gementibus gemimus, & cum flentibus flemus; & sic vtimur iustitia commotionis, vt non amittamus remedia caritatis.&c. Qui etsi post illud iudicium suum tam impium, quam iniustum, non sunt catholicae fraternitati ita honorabiles, vt fuerunt, suas tamen adhuc obtinent sedes: & Episcopatus sui honore potiuntur, aut per veram,& necessariam satisfactionem pacem Ecclesiae recepturi, aut si haeresim tuebuntur, professionis suae merito iudicandi. *Leo epist.49. ad Pulcheriam in fine.*

CAP. VI.

Tua sanctitas hoc a nobis requisiuit, vt sibi de sacerdotali officio post lapsum resurgendi rationem scriberemus; dum dicis de hoc canonum diuersorum legisse diuersas † sententias, alias resurgendi, alias nequaquā posse.&c. Post dignam satisfactionem credimus posse redire ad honorem.&c. *Greg. epist. 4. in med. ad Secundin. lib.7. regist.c.53. Raban.c.1. de paenit. Burch. lib.19.c.43. Iuo lib. 3.tit.11.c.15. panor. & par.6.c.85.decr.*

Dist 50. quia sanctitas, c. 16.

† diuisas

CAP. VII.

Quicumque clerici ex Donatistis correcto consilio ad catholicam vnitatem transire voluerint, secundum vniuscuiusque Episcopi catholici voluntatem, atque consilium, qui in eodem loco gubernat ecclesiam, si hoc paci Christianae prodesse visum fuerit, in suis honoribus suscipiantur; sicut prioribus eiusdem diuisionis temporibus factū esse manifestum est. &c. Non vt concilium, quod in transmarinis partibus de hac re factum est, dissoluatur: sed vt illud maneat circa eos, qui sic transire ad catholicam volunt, vt nulla per eos vnitatis compensatio procuretur. Per quos autem, vel omnimodo perfici, vel adiuuari manifestis fraternarum animarum lucris catholica vnitas in locis, in quibus degunt, visa fuerit; non eis obsit, quod contra honores eorum, quamuis salus nulli interclusa sit, in transmarino concilio

statutum est; id est, vt ordinari in parte Donati, si ad catholicam correcti transire voluerint, non suscipiantur in honoribus suis secundum transmarinum concilium, exceptis his, per quos catholicae vnitati consu letur. *Afric. c. 35. L. Carth. c. 69.* G.

C A P. IIX.

Morborum, qui longissimi sunt, difficillimi curatu esse solent: sic animus haereseos tenebris obrutus, lumen veritatis difficillime admittit. *Taras.* CP. *in vii. synod. act. 1. post princ.*

C A P. IX.

De Eustathio Ariano saepius lapso, saepe restituto ad Episcopatum, *Basilius in epistola ad Occidētis Episcop. & in epistola ad Terentium Comitē. vii. sy. act. 1. in med. referuntur.*

C A P. X.

In primis cum a ui cessatum esset, synodusque praesentium, & eorum, qui longinquas regiones incolebant, Episcoporum haberetur, nec modo comministris, qui per Graeciam passim habitant, verum etiam in Galliis, & Hispania, cummuni decreto placuit: vt & hic, & vbique gentium quicumque lapsi fuissent proprio arbitrio, & antesignani fuissent impietatis, si resipiscerent; ignoscendum quidem illis, verum non restituendos in cleri numerum. Qui vero non auctores, sed necessitate, & violentia compulsi fuissent, visum est illis quidem ignoscendū, & in cleri locum restituendos, maxime cum probabilem defensionem, & excusationem dederint. &c. Hac de causa clero per ea tempora ignotum est: qui vero in errorem seducti erant, & violentia huc compulsi, data quoq. his communio est: quemadmodum haec & Romam scripta sunt, Romanorumq. Ecclesiam omnia comprobasse constat. *Athanas. ad Rufinianū apud vii. sy. act. 1. post me.*

C A P. X I.

Luc. 15. Ille Euangelicus iunior filius. &c. & anulum fidei recepit, & stola circumdatur, per quam quid aliud, quam sacerdotii declaratur insignia? &c. *Ex concilio Alexandrino Rufinus lib. 10. c. 28. apud vii. synod. act. 1. post med.*

C A P. X I I.

Qui in Sardicensi synodo fuerant, &c. reddiderunt sedes Paulo, & Athanasio, & Marcello Ancyrano apologiam afferenti, & dicenti non intellectum suum librum, cum ipse etiam auersaretur omnes, qui purum hominem Christum dicūt. *Socrates in hist. eccl. Triper. lib. 4. c. 23. vii. synod. act. 1. post med.*

C A P. X I I I.

Tarasius dixit: Plurimi iam canonici, sanctarumque synodorum, & Patrum libri lecti sunt, qui docent nos reuersos ab haeresi recipere debere, modo non subsit improba aliqua causa. *vii. synod. act. 1. post med.*

C A P. X I V.

Vt scriptum est ab historicis, B. Meletius creatus fuit ab Arianis Episcopus, & cum ascendisset ambonem, praedicauit consubstantialitatem, & tamen illius electio reprobata est. *Petrus Hadriani PP. vicarius in syn. vii. act. 1. post med.*

C A P. X V.

Demetrius diaconus armamentarius sanctae ecclesiae CP. dixit: Quandoquidem in priori actione visum est magnae, & generali synodo, insequenti doctrinam Patrum, & legislationem ecclesiasticam; eos, qui ex hac resi reuertuntur, recipiendos: quin etiam rursus admittendos, qui ab haereticis ordinati sunt, modo orthodoxam fidem sapiant: ecce astant ante fores Episcopi, qui libellos confessionis orthodoxiae suae paulo ante legerunt, rogantes, vt admittantur. &c. Sancta synodus respondit: Adsint. &c. *vii. syno. act. 3. in princ.*

C A P. X V I.

Scitis, inquit Sabas monachus, & Praeses Studii, beatum nostrum Patrem Athanasiū ad Rufinianum scripsisse, haereticorum ante signanis satis fit, vt ad paenitentiam recipiantur. &c. Constantinus Episcopus Constantiae Cypri dixit: Iuuenalis, qui questabant a partibus illius, principes erant synodi latronum, attamē in quarta synodo recepti sunt. &c. Tarasius dixit: Quin etiam Eustathius haeresiarcha Macedoniorum fuerat, sed tamen B. Basilius Pater noster cum libello illum recepit &c. *vii. syn. act. 3. post prin.*

C A P. X V I I.

Haereticos, qui in excessu e vita paenitentiam agunt, recipere oportet. recipere autē non sine iudicio; sed examinantes, an veram paenitentiam ostendant, & si fructus habent, qui salutis studium testificentur. *Basil. epist. ad Amphiloch. c. 5.*

Haeretici, cū recipiuntur ab Ecclesia, detestentur haeresim, in qua fuerunt. Tit. VII.

C A P. I.

De iis, qui se Catharos (*Nouitianos* L.) nominant, & ad catholicam, & Apostolicam ecclesiā reuertuntur, recepta manus impositione, maneant in clero. Sed prius scripto confiteantur, quod sentient, & sequentur catholicae, & Apostolicae Ecclesiae dogmata, hoc est, cum his, qui secundas nuptias contraxerunt, communicabunt, & cum his qui persecutione praeuaricati sunt. de quibus tempus, & ratio (*paenitentiae* L.) definita est vt ipsi in omnibus sequantur dogmata catholicae Ecclesiae. Illi igitur omnes, siue in vicis, siue in vrbibus soli inueniantur ordinati, permaneant in eodem ordine: sed si ad catholicae Ecclesiae Episcopum, vel presbyterum aliqui ex istis pertinent, is Episcopus in sua dignitate, vt par est, maneat; (*similiter presbyteri, & diaconi* L.) & qui vocatur a Catharis Episcopus, presbyteri habeat honorem *1. q. 7. c. 8 si qui.*

honorem, nisi forte Episcopo videatur honorem nominis Episcopi eidem relinquere. Sed si id displiceat, inueniat locum Chorepiscopi, vel presbyteri, in quo in clero esse videatur. *Nicae. c. 8. refert vii. syn. act. 1. ante med. Inno. ep. 22. c. 5. ad Episc. Maced. Toletan. xii. cap. 4.*

CAP. II.

Plurimos (*Manichaeorum*) inuestigatio nostra reperit. &c. quos potuimus emendare, correximus: & vt damnarent Manichaeum cum praedicatione, & disciplinis suis, publica in ecclesia professione, & manus suae subscriptione compulimus; & ita de voragine impietatis suae confessos, paenitentiam concedendo leuauimus. *Anast. epist. 1. c. 3. Leo epist. 2. ad Episcopos Italiae.*

CAP. III.

Dilectionem tuam duximus commonendam, insinuantes ad animae periculum pertinere, [si quisquam de his, qui a nobis in haereticorum, atq. schismaticorum sectam delapsus, & se vtcumque haereticae communionis contagione macularit, resipiscens, in communione catholica, sine professione legitimae satisfactionis habeatur. [Saluberrimum enim, & spiritualis medicinae vtilitate plenissimum est; vt siue presbyteri, siue diaconi, aut cuiuslibet ordinis clerici, qui se correctos videri volunt, atque ad catholicam fidem, quam iampridem amiserant, rursum reuerti ambiunt; prius errores suos, ipsos auctores errorum damnari a se sine ambiguitate fateantur. &c. *Leo ep. 3. ad Episcopum Aquilien. & epist. 83. ad Altinum Episcopum. Iuo lib. 3. tit. 10. c. 4. panor. & par. 6. c. 97. decr. Ansel. lib. 12. c. 39. Tarrac. lib. 4. c. 13*

(1. c. 1. c. 42. si quis; 1. q. 7. c. 21.)

CAP. IV.

Si fideliter, atque vtiliter (*Eutyches*) dolet, & quam recte mota sit Episcopalis auctoritas, vel se reum cognoscit; vel si ad satisfactionis plenitudinem omnia, quae ab eo male sunt sensa viua voce, & praesenti subscriptione damnauerit; non erit reprehensibilis erga correctum quantacumque miseratio. Quia Dominus noster, verus, & bonus pastor, qui animam suam posuit pro ouibus suis; & qui venit animas hominum saluare, non perdere; imitatores nos vult esse suae pietatis, vt peccantes quidem iustitia coerceat, conuersos autem misericordia non repellat. *Leo ep. 10. cap. 6. ad Flauian. CP.*

(Ioa. 10. b. c. Luc. 9. g.)

CAP. V.

Si ipse (*Eutyches*) qui in hanc tentationẽ incidit, resipiscat, ita vt per libellarem satisfactionem proprium damnet errorem; communio ei sui ordinis non negetur. *Leo epist. 13. & epist. 17. ad Pulcheriam in fine.*

CAP. VI.

Si condemnatus (*Eutyches*) presbyter plena satisfactione corrigitur; sententia, qua obstrictus est, relaxetur. *Leo epist. 18. ad Iulian. Episcop. in fine.*

CAP. VII.

Si deposita imperitiae suae vanitate (*Eutychiani*) resipiscunt, omnique errore damnato, fidem veram, singularemque suscipiũt; misericordia eisdem Episcopalis beneuolentiae nõ negetur, mansuro iudicio, quod praecessit, si impietas merito condemnata, in sua prauitate perstiterit. *Leo epist. 9. ad Flauianum Episcop. CP. in fine.*

CAP. IIX.

Quosdam Episcopos de his, qui rebus impiis videntur praebuisse consensum, reconciliationem reposcere, & catholicorum communionem desiderare, tam nostrorum, quã fratris, & coepiscopi mei Anatolii, cui testimonium ferre dignamini relatione cognouimus: quorum desideriis sic praebemus effectum; vt correctis, & quae male sunt facta, propria subscriptione damnantibus, participata nostrorum, quos misimus, cura cum supradicto Episcopo pacis gratia tribuatur, quia deuotionis vtrumque est Christianae, vt & pertinaces veritas iusta coerceat, & conuersos caritas non repellat. *Leo ep. 37. ad Pulcheriam Augustam, circa finem.*

CAP. X.

Qui plenis satisfactionibus male gesta condemnant, & accusare magis se eligunt, quam tueri; pacis, & communionis nostrae vnitate laetentur; ita vt digno prius anathemate, quae contra fidem catholicam sunt recepta, damnentur. Aliter enim [in Ecclesia Dei, quae corpus est Christi; nec rata sunt sacerdotia, nec vera sacrificia, nisi in nostrae proprietate naturae verus nos Pontifex reconciliet, verus immaculati agni sanguis emundet. *Leo epist. 38. c. 2. ad Anatolium Episcop. CP. Iuo par. 2. c. 9. decr.*

(1. q. 1. c. 68.)

CAP. X.

Quicumque in illa in synodo (*Ephesina*) quae nomen synodi nec habere potuit, nec meretur, & in qua maleuolẽtiam suam Dioscorus, imperitiam autem Iuuenalis ostendit, doleat. &c. se metu victos, & terrore superatos ad consensum sceleſtissimi iudicii potuisse compelli, & communionem catholicam obtinere desiderant; satisfactioni eorum pax fraterna praestetur, ita vt non dubiis professionibus, Eutychen cum suo dogmate, cumque consortibus suis anathematis execratione cõdemnent. *Leo epis. 44. ad Anatolium Episc. CP. in med.*

CAP. XI.

Paene omnes, qui in consensum praesidentium aut traducti fuerant, aut coacti, rescindendo, quod statutum fuerat ab illis, & condemnando, quod scripserant, perpetuã culpae abolitionem, & Apostolicae pacis gratiam sunt adepti. &c. *Leo epist. 49. Ad Pulcheriam ante finem.*

CAP. XII.

Si conscientiam suam voluisset (*Atticus presbyter*) probare sinceram, non Eutychen

sibi odiosum fuisse; sed quod perfidiam ipsius reprobaret, atque damnaret, debuerat confiteri.&c. Praedictus Atticus, vt ab omni suspicione contraria liber appareat, quid in Eutychete anathematizet, ac damnet, euidenter ostendat; & in damnationem erroris expressi remota omni dubitatione subscribat; ita vt Chalcedonensis symboli definitionem de fide, cui etiam dilectio tua subscribendo consensit, & quam Apostolicae sedis firmauit auctoritas, profiteatur se per omnia seruaturum, adiecta subscriptione propriae manus, quae in ecclesia Christiano populo praesente recitetur; vt pro catholica fide neque nos negligentes, neque ipse vltra suspectus habeatur. Qui si in eadem prauitate perdurans praeceptis salubribus parere noluerit, sententiam synodi Chalcedonensis, cuius definitionibus resultat, recipiet. *Leo epist. 75. ad Anatolium Episcop. CP. in med.*

CAP. XIII.

Agnouimus quosdam presbyteros, diaconos, ac diuersi ordinis clericos, quos Pelagiana, vel Caelestiana haeresis habuerit implicatos, ita in vestra prouincia ad communionem catholicam peruenisse, vt nulla ab eis damnatio proprii exigeretur erroris, & pastoralibus excubiis nimium dormitantibus, lupos ouium pellibus tectos in ouile dominicum non depositis bestialibus animis introisse.&c. Congregata apud vos synodo prouincialium sacerdotum, omnes siue presbyteri, siue diaconi, siue cuiuscumque ordinis clerici, qui de Pelagianorum, Caelestianorumque consortio in cõmunionem catholicam ea imprudentia sunt recepti; vt non prius ad damnationem sui coartarentur erroris, quam nunc saltem, postea quam hypocrisis eorum ex quadam parte detegitur; ad veram correctionem, quae & ipsis prodesse, & nullis possit nocere, cogantur. Damnent apertis professionibus sui superbi erroris auctores, & quidquid in doctrina eorum vniuersalis Ecclesia exhorruit, detestentur; omniaque decreta synodalia, quae ad excisionem haereseos Apostolicae sedis confirmauit auctoritas, amplecti se, & in omnibus approbare, plenis, & apertis, ac propria manu subscriptis protestationibus eloquantur. Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inueniatur ambiguum; quoniam nouimus hanc istorum esse versutiam; vt in quacumque particula dogmatis execrandi, qua se a damnatorum societate discreuerint, nihil sibi sensuum suorum existiment esse non saluum. &c. *Leo epist. 84. ad Aquilei. Episcop. in prin.*

CAP. VIX.

1. q. 7. c. 20. Donatum Salicinensem, ex Nouitiano cũ sua, vt comperimus, plebe conuersum, ita Dominico volumus gregi praesidere, vt libellum fidei suae ad nos meminerit dirigendum; quo & Nouatiani dogmatis damnet errorem, & plenissime confiteatur catholicam veritatem. [Maximum quoque ex laico, licet reprehensibiliter ordinatum, tamen si Donatista iam non est, & a spiritu schismaticae prauitatis alienus, ab Episcopali, quam quoquomodo adeptus est, non repellimus † dignitate; ita vt ipse libello ad nos edito catholicum se esse manifestet. *Leo. epist. 85. ad Episcop. African. c. 3.* (1. q. 7. c. 19. — † repellamus.)

CAP. XV.

Quia de Hierosolymitanorum professione respondimus, hoc quoque existimauimus salutis eorum causa competenter addendũ; vt si communionis Apostolicae se dederint vnitati, & professionem suam scripto indicent, quam Legatis nostris apud Constantinopolim positis offerant, aut per suos ad nos dirigant, aut fraternitati vestrae tradant, eodem tamen tenore conscriptam, quae ad nos modis omnibus seu sub nostra ordinatione deferatur. *Hormisda ep. 6. ad Epiphanium Episc. CP. ante fi.*

CAP. XVI.

Si per paenitentiam condemnauerint (*Eustathiani*) omnia haec, quae maledixerunt, acceptabiles fiant; atque ideo singula, quae debeant condemnare, synodus credidit exponenda. Quod si quis tenuerit haec; tamquam haereticus, & anathematizatus, & sine communione, ac damnatus abiiciatur. *Gang. in principio.*

CAP. XVII.

Nouatianum in communionem recipi nõ debere, nisi suscepta paenitentia incredulitatis praeteritum damnet errorem. *Arel. ii. cap. 9.*

CAP. XIIX.

Qui ex haeresi conuertuntur Nouatianorum, Photinianorum, aut Quartodecimanorum, aut fideles, aut catechumeni eorum, non ante suscipiantur, quam anathematizent omnem haeresim, eam praesertim, in qua erant. tunc vero, qui apud eos fideles dicebantur, cum didicerint fidei symbola, perunсti sancto chrismate, communicent sanctis mysteriis. *Laod. 7.*

CAP. XIX.

Quod si dicunt se resipuisse, doceant per scripturam suam resipiscentiam, & execrationem fidei, quam CP. susceperunt. praeterea ab haereticis separent se, & simpliciores minime decipiant. *Basil. in epist. ad Euaisenos. vii. syn. act. 1. in med.*

CAP. XX.

Resipiscentes ab haeresi anathematizare scripto haeresim est traditum ab Apostolis, & ceteris sanctis Patribus, & conciliis vniuersaliqus, & prouincialibus. Basilius Ancyranus resipiscens e libello dixit. *vii. synod. act. in princ.*

Haeretici

Haeretici sine forma Ecclesiae baptizati, si ad Ecclesiam veniunt, iterum baptizentur. Tit. IIX.

CAP. I.

1. q. 1. § quia. c. 52

DE Paulianistis, *(& Cataphrygis L.)* qui ad Ecclesiam catholicam confugerunt, definitum est, vt rebaptizentur omnino. Si qui vero antea clerici fuerunt, si sine culpa, & reprehensione esse videantur; rebaptizati ordinentur a catholicae Ecclesiae Episcopo. Si vero in examine inutiles reperiantur, deponantur. Idem de diaconissis, & ceteris ex clero eadem ratione seruetur. *Nicaen. c. 19. refert Innoc. ep. 22. c 5. ad Episcop. Maced. Ansel. lib. 9. c. 55. in addit.*

CAP. II.

† vel sinistros.

Conuersos ab haeresi ita suscipimus. Arianos, & Macedonianos, & Sabbatianos, & Nouatianos, qui se dicunt Catharos, & Aristeros, † & Quattodecimanos, siue Tettaditas, & Apollinaristas suscipimus datis libellis, & anathematizata omni haeresi, quae non sentit, vt sentit Ecclesia sancta Dei catholica, & Apostolica; & signatos, vel vnctos primum sancto vnguento in fronte, & oculis, & naribus, & ore, & auribus. & signantes eos dicimus: Signum doni sancti Spiritus. Eunomianos vero, qui in vnam immersionem baptizantur, & Montanistas, quos nūc Phrygas dicimus, & Sabellianos, qui hyiopatoriam docent, & alia difficilia faciunt, omnesque alias haereses, quoniam multae sunt, maxime eorum, qui a Galatarum regione veniūt; omnes hos, qui reuertuntur ad orthodoxam fidem, vt paganos recipimus. Prima die facimus eos Christianos: altera catechumenos: tertia exorcizamus eos insufflando ter in faciem, & aures, atque ita eos instruimus, & facimus, vt sint aliquo tempore in Ecclesia, & audiant scripturas, & tunc eos baptizamus. *CP. cap. 7. G. Trull. cap. 96.*

CAP. III.

De conse. d. 4. c. 84. his vero.

Hi haeretici, qui in Trinitatis nomine minime baptizantur, sicut sunt Bonosiaci, & Cataphrygae, quia & illi Christum Dominum non credunt, & isti Spiritum sanctum peruerso sensu esse prauum quendam hominē Montanum credunt, quorum similes multi sunt alii: cum ad sanctam Ecclesiam veniunt, baptizantur; quia baptismus non fuit, quod in errore positi, in sanctae Trinitatis nomine perceperunt. *Greg ad Quirinum Episcop. lib. 9. regist. ep. 61. Iuo lib. 1. tit. 2. c. 57. panor. & par. 1. c. 153. decr. Caesar. lib. 12. c. 68.*

CAP. IV.

De conse. dist. 4. de Arianis. 109.

Ariani, qui propria lege sua vtuntur, rebaptizentur. Si ad Ecclesiam aliqui de hac haeresi venerint, interrogent eos nostrae fidei sacerdotes symbolum; & si peruiderint in Patre, & Filio, & Spiritu sancto eos baptizatos, manus eis tantum imponatur, † vt accipiant Spiritum sanctum. quod si interrogati non responderint hanc Trinitatem, baptizentur. *Arel. i. cap. 8.*

† imponant.

CAP. V.

Photinianos, siue Paulianistas, secundum Patrum statuta, baptizari oportet. *Arel. ii. c. 16.*

CAP. VI.

Bonosiacos ex eodem errore venientes, quos sicut Arianos baptizari in Trinitate manifestum est, dum interrogati, fidem nostram ex toto corde confessi fuerint; cum chrismate, & manus impositione in ecclesia recipi sufficit. *Arel. ii. cap. 17.*

CAP. VII.

Qui ab haeresi Phrygiorum (*Cataphrygarum L.*) conuertuntur, etsi in clero apud eos permaneant, & maximi appellētur, hos cum omni cura instrui, & baptizari oportet ab Episcopis, & presbyteris. *Laod. cap. 8.*

CAP. IIX.

Conuersos ad fidem haereticos ita suscipimus. Arianos, & Macedonianos. &c. *(vt CP. 7. G.)* De Paulianistis definitio Ecclesiæ est, vt rebaptizentur omnino. Eunomenianos, qui in vna immersione baptizant; Montanistas. &c. (*vt CP. 7.*) &c. Manichaeos vero, & Valentinianos, & Marcionistas, & Nestorianos, & ex similibus haeresibus oportet facere libellos, & anathematizare eam haeresim, & Nestorium, & Eutychē, & Dioscorum, & Seuerum, & reliquos principes harum hæresum, & qui ea sentiunt, & omnes supradictas, & ita participent de sacra communione. *Trul. 96. Vide CP. 7. G.*

CAP. IX.

Pepuzenorum baptismus nullam mihi habere rationem videtur: & miratus sum, quomodo hoc Dionysiū, qui fuit canonicus, præteriit. Antiqui enim illum baptismum suscipiendum putarunt, qui nihil fidei transgreditur. &c. Pepuzeni sunt aperte haeretici. In sanctum enim Spiritum blasphemarunt. &c. Quamnam ergo habet rationem, verum eorum baptisma iudicari, qui in Patrem, & Filium, & Montanum, Priscillamque baptizantur? non enim baptizati sunt, qui non in nobis tradita baptizati sunt. *Basil. epist. ad Amphiloch. cap. 1. post principium.*

CAP. X.

Encratitarum versutia fuit, ne ab Ecclesia reciperentur, proprium baptisma occupare. &c. Si quispiam ab illis fuerit assumptus, si ad Ecclesiam redierit, baptizandus est. &c. Patres tamen, qui apud nos rerum ecclesiasticarum dispensationem habent, sequendi sunt. &c. Si vero illi baptismum nostrum seruant, nihil nos angat. &c. canonibus exacte seruiendum est. Qui ad eorum baptisma accedunt, inungi fidelium modo, & ita ad mysteria accedere. Noui vero, quod fratres, qui

cum

cum Izoë, & Saturnino, quique ex eo ordine sunt, conueniunt, in Episcoporum sedem receperimus, vt etiam nunc, qui eius sunt ordinis, dissepararе ab Ecclesia nequeamus, qui canonem quendam, qui de communicatione cum his agit, ex Episcoporum traditione edi derimus. *Basil. ad Amphilochium epistola canonica 1. post princip. refertur in vij. synod. actio. 1. in med.*

CAP. XI.

Encratitae, & Saccophori, & Apotactitae subiiciuntur eidem rationi, cui & Nouatiani, quia de illis editus est canon, etsi diuersus: quae autem sunt aduersus eos, silentio prætermissa sunt. nos autem vna ratione eos rebaptizamus. si autem prohibita est apud vos haec rebaptizatio, sicut & a Romanis, alicuius oeconomiae gratia; nostra tamē oratio vires obtineat, quandoquidem est veluti Marcionistarum germen eorum haeresis, nuptias abhorrentium, & nuptias aduersantiū, & Dei creaturam inquinatam esse dicētium. Eos ergo in Ecclesiam non admittimus, nisi in nostrum baptismum baptizati fuerint. &c. *Basil. ad Amphiloch. cap. 47.*

CAP. XII.

Pius constituit, haereticum venientem ex Iudaeorum haeresi, suscipi, & baptizari. *Dam. in Pij.*

Hæretici rite baptizati per manus impositionem, aut per fidei professionem suscipiuntur ab Ecclesia. Tit. IX.

CAP. I.

1. q. 7. c. 8. si qui.

DE his, qui se Catharos nominant, & ad catholicam, & Apostolicam Ecclesiam reuertuntur. &c. Scripta professione catholica, & recepta manus impositione maneant in clero. &c. *Nicaen. cap. 8. refert Innocent. epist. 22. c. 5. ad Episc. Maced.*

CAP. II.

Deinde venerunt ad synodum aliqui Iconomachi, & monitis sanctae synodi, & Imperatoris conuersi, recepti sunt cum anathematizatione. *Syn. iix. CP. sub Had. ii. act. 8. in fi.*

CAP. III.

Nicaeni Patres damnauerunt Arium, Photinum, Sabelliumque atque sequaces eorum, eodemque tempore Siluester Romae congregauit cclxvii. Episcopos, & damnauit iterum Calixtum, † Arium, & Photinum, atque Sabellium. & constituit; vt presbyterum Arianum resipiscentem nemo susciperet, nisi Episcopus eiusdem loci eum reconciliaret, & sacrosancto chrismate per Episcopalis manus impositionem sancti Spiritus gratia, † quae ab haereticis dari non potest, confirmaret. *Ex decerptis ex decretis Siluestri in epilogo. Concil. Rom. in prin.*

† Callistum f.

† gratiā.

CAP. IV.

Venientes a Nouatianis, vel Montensibus per manus impositionem suscipiantur, praeter eos, quos rebaptizant. *Syric. in syn. Rom. ep. 4. c. 8. apud con. Telen.*

CAP. V.

Quod significastis, quid de conuersis haereticis fieri debuisset? Scitote nos, eos, qui in sanctae Trinitatis fide baptizati sunt, per impositionem manus suscipere. *Euseb. epist. 1. in prin.*

CAP. VI.

Haereticos omnes, quicumque Dei gratia conuertuntur, & in sanctae Trinitatis nomine credentes baptizati sunt, Romanae Ecclesiae regulam tenentes, per manus impositionem reconciliari praecipimus. *Euseb. epist. 3. in fine.*

CAP. VII.

Venientes a Nouatianis, vel Montensibus per manus tantum impositionem suscipiantur; quia quamuis ab haereticis, tamen in Christi nomine sunt baptizati: praeter eos, si qui forte a nobis ad illos transeuntes, rebaptizati sunt. Hi, si resipiscentes, & ruinam suam cogitantes, redire voluerint, sub longa paenitentiae satisfactione admittendi sunt. *Inno. epist. 2. cap. 8.*

CAP. IIX.

1. q. 1. c. 73.

Arianos, ceterasque huiusmodi pestes; quia eorum laicos conuersos ad Dominum, sub imagine paenitentiae, ac sancti Spiritus sanctificatione per manus impositionem suscipimus; non videtur, clericos eorum cum sacerdotii, aut ministerii cuiuspiam suscipi debere dignitate. &c. *Inn. ep. 18 c. 3. ad Alex. Episc. Iuo lib. 3. tit. 10. c. 2. panor. Ansel. lib. 9. c. 58. Caesar. lib. 13. c. 50. Tarrac. lib. 1. c. 27.*

CAP. IX.

1. q. 1. ventum. in fi. c. 18.

Nostrae lex Ecclesiae est, venientibus ab haereticis, qui tamen illic baptizati sunt, per manus impositionem, laicam tantum tribuere communionem, nec ex his aliquem in clericatus honorem vel exiguum surrogare. *Inno. epist. 22. c. 4. in fine ad Episcopos Macedo. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 17. & tit. 10. c. 3. panor. & par. 6. c. 60. decr.*

CAP. X.

De conse. d. 4. c. 38.

Hi, de quibus scripsisti, qui se baptizatos sciunt, sed cuius fidei fuerint, qui eos baptizauere, se nescire profitentur; quolibet modo formam baptismatis acceperint, rebaptizandi non sunt; sed per manus impositionem inuocata virtute Spiritus sancti, quam ab haereticis accipere non potuerunt, catholicis copulādi sunt. *Leo epist. 90. c. 16. ad Rustic. Narbon. Burch. li. 4. c. 42. Iuo lib. 1. tit. 2. c. 84. panor. & par. 1. c. 236. decr. Ansel. lib. 9. c. 57.*

CAP. XI.

De conse. d. 4. c. 44.

Ab antiqua Patrū institutione didicimus; vt quilibet, qui apud haeresim in Trinitatis nomine baptizantur, cum ad sanctam Ecclesiam redeunt; aut vnctione chrismatis, aut impo-

impositione manus, aut sola professione fidei ad sinum matris Ecclesiae renocentur. Vnde Arianos per impositionem manus Occidens, per vnctionem vero sancti chrismatis, ad ingressum sanctae Ecclesiae catholicae, Oriens reformat. Monophysitas vero, & alios ex sola vera confessione recipit: quia sanctum baptisma, quod sunt apud haereticos consecuti, tunc in eis vires emundationis accipit; cum vel illi per impositionem manus Spiritum sanctum acceperint, vel isti per professionem verae fidei, sanctae, & vniuersalis Ecclesiae visceribus fuerint vniti. &c. Nestoriani vero, quia in sanctae Trinitatis nomine baptizantur, sed eos Iudaicae perfidiae similes incarnationem vnigeniti non credentes, suae haereseos error obscurat; ad sanctā Ecclesiam catholicam venientes, de verae fidei firmitate, & confessione docēdi sunt; vt vnum eundemque Dei, & hominis filium, Deum Dominum nostrum Iesum Christum credant &c. Hāc ergo natiuitatis eius veritatem quicumque a peruerso errore Nestorii reuertuntur, coram sancta fraternitatis vestrae congregatione fateantur, eūdem Nestorium cum omnibus sequacibus suis, ac reliquas haereses anathematizantes; venerandas quoque synodos, quas vniuersalis Ecclesia recipit, se recipere, & venerari promittant, & absque vlla dubitatione sanctitas vestra, seruatis eis propriis ordinibus in suo coetu recipiat. &c. *Greg. ad Quirinum Episcop. lib. 9. reg. epist. 61. Iuo lib. 1. tit. 2. c. 81. panor. & par. 1. c. 153. decret. Caesar. lib. 12. c. 68.*

CAP. XII.

Qui in infirmitate credere volunt, debet his manus imponi. *Arel. 1. c. 6.*

CAP. XIII.

Haereticos in mortis discrimine positos, si catholici esse desiderent, si desit Episcopus, a presbyteris cum chrismate, & benedictione consignari placet. *Arausi. 2.*

CAP. XIV.

Presbytero, propter salutem animarum, quam in cunctis optamus, desperatis, & in lecto recumbentibus haereticis, si conuersionem subitam petant, chrismate subuenire permittimus. quod etiam omnes conuersuri, si sani sunt, ab Episcopo nouerint expetendum. *Epaun. c. 16.*

CAP. XV.

Per impositiones manus fidelibus baptizandis, vel conuersis ex haeresi Spiritum sanctum tradere Episcopis tantum licet. *Hispal. 2. c. 7.*

CAP. XVI.

Eusebius haereticos inuenit in vrbe Roma, quos sola manuum impositione reconciliauit. *Dam. in Euse.*

CAP. XVII.

Syricius constituit, haereticos sub manus impositione recipi, & reconciliari praesente cuncta Ecclesia. *Ex Pontif.*

Baptizati apud haereticos, qui formam Ecclesiae seruant, non rebaptizentur.

Tit. X.

CAP. I.

Episcopus, aut presbyter, qui vere baptizatum iterum baptizat, vel qui ab impiis pollutum non baptizat, deponatur: vti irridens crucem, & mortem Domini, & non discernens veros a falsis sacerdotes. *Ap. c. 47.*

CAP. II.

Ab haereticis baptizati, vel ordinati, neque fideles, neque clerici esse possunt. *Ap. c. 68. Licet valeat baptismus, aut ordinatio prohibitum tamen est ab his ordinari.*

CAP. III.

Quibus (*haereticis*) solum baptisma ratum esse permittimus, quod vtique in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti perficitur nec Spiritum sanctum eos habere ex illo baptismate, illisque mysteriis arbitramur. *Inno. epist. 18. c. 3. ad Alex. Episc. Iuo lib. 3. tit. 10. c. 2. panor. Ansel. lib. 9. c. 58. Caesar. lib. 13. c. 50. Tarac. lib. 1. cap. 27.* *1. q. 1. c. 73. Arianos.*

CAP. IV.

Si ab haereticis baptizatum quempiam fuisse constiterit, erga hunc nullatenus sacramentum regenerationis iteretur: sed hoc tantum, quod ibi defuit, conferatur; vt per Episcopalem manus impositionē, virtutem sancti Spiritus consequatur. *Leo epist. 35. c. 2. ad Leonem Episc. Rauenn.*

CAP. V.

Hi, qui baptismum ab haereticis acceperunt, cum baptizati ante non fuissent, sola inuocatione Spiritus sancti per impositionē manuum confirmandi sunt; quia formam tantū baptismi sine sanctificatione virtute sumpsere. Et [hanc regulam, vt scitis, seruandam omnibus ecclesiis praedicamus; vt laua erum semel initum, nulla iteratione violetur, dicente Apostolo: Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma. Cuius ablutio nulla iteratione temeranda est; sed, vt diximus, sola sanctificatio sancti Spiritus innocāda est, vt, quod ab haereticis nemo accipit, a catholicis sacerdotibus consequatur. *Leo epist. 77. c. 7. ad Nicet. Aquile. Ansel. lib. 9. c. 26. Tarac. lib. 4. c. 11. & lib. 6. c. 49.* *1. q. 1. c. 51. hi, qui.* *1. q. 1. c. 57.* *Ephe. 4. a.*

CAP. VI.

Quicumque baptizatus fuerit ab haereticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, nullo modo rebaptizari, sed per solam manus impositionem purgari debet. *Zach. ep. 2. in fi. Burch. lib. 4. c. 40. & 43. Iuo par. 1. c. 234. & 237. decr.*

CAP. VII.

Cyprianus, & omnes paene per Africam sacerdotes decreuerunt, haereticos esse rebaptizan-

ptizandos. Cornelius, & ceteri omnes per Italiam statuerunt, quod antiquitus a Patribus acceperant, vt post abiectionem praui, & confessionem recti dogmatis, sola manus impositione purgarentur. *Euse. lib. 7. c. 2. eccles. historiae.*

CAP. IX.

Stephanus statuit, non communicandum esse his, qui rebaptizant eos, qui ab haereticis ad Ecclesiam transeunt. &c. *Euseb. lib. 7. cap. 4. & 6.*

Num haeretici post mortem possint damnari, aut absolui. Tit. XI.

CAP. I.

Haeretici etiam post mortem anathematizari possunt. *Cyrillus libro primo de eo, quod vnus est Christus, & in epistola ad Marcianum, & alios monachos. Augustinus ad Bonifacium loquens de Caeciliano, & in ep. ad catholicos, & lib. 3. c. 35. & 39. contra Cresconium; quae omnia, & alia multa sunt apud v. syno. CP act. 5. in med. & approbantur a synodo ibid. Idem confirmat eadem synodus act. 8. post prin. & postea in condemnatione Theodori haeretici iam mortui; & vi. synod. CP. varijs in locis; & Nicae. ij. epist. synodi ad Constantin. & Iren. vbi multi mortui haeretici anathematizantur.*

CAP. II.

Acacium haereticorum fautorem a Romano Pontifice condemnatum non posse iam post mortem absolui, *affirmat Gelasius epistol. 3. ad Faustum, cuius initium est, Ego quoque. in princip.*

CAP. III.

De haere. c. 5. Greg. ix. c. 8. eo. titu in 1. collect.

Si quis Episcopus haereticos etiam consanguineos, aut paganos Ecclesiae praetulerit; post mortem anathema ei dicatur. *Carthag. c. 82. G. Afr. c. 48. L.*

CAP. IV.

Dicta possumus, non auctores damnare, quod si adhuc viuerent, & correpti errorem suum non condemnarent, iustissime damnarentur. *Pontianus ad Iustinia.*

CAP. V.

Sancti Patres non solum viuentes haereticos condemnauerunt, sed & post mortem, vtpote in sua impietate mortuos anathematizauerunt; sicut eos, qui iniuste condemnati sunt, reuocauerunt post mortem, & in sacris diptychis scripserunt: quod factum est, & in Ioanne, & in Flaniano religiosae memoriae Episcopis CP. *Iustinianus epist. ad syno. CP. v. ante fin. lecta act. 1. in prin.*

CAP. VI.

Post mortem haeretici anathematizantur, vt Valentinus, Basilides, Marció, Cerinthus, Manichaeus, Eunomius, Bonosus. *Iustin. ad Ioan. ij. ante fin. vbi alia multa.*

Episcopi adhibeant diligentiam in oppugnandis haereticis. Tit. XII.

Vide supra libro quarto titulo quinquagesimo octauo.

Principum est, opem ferre Ecclesiae contra haereticos. Tit. XIII.

CAP. I.

Fauete catholicis vestro more, parentumque vestrorum date defendendae fidei libertatem, quam salua clementiae vestrae reuerentia, nulla vis, nullus poterit mundanus terror auferre. Cum enim Ecclesiae causa, statum regni vestri agamus, & salutis, vt prouinciarum vestrarum quieto iure potiamini; defendite contra haereticos inconcussum Ecclesiae statum, vt & vestrum Christi dextera defendatur Imperium. *Leo in syn. Rom. ep. 23. ad Theodosium Imperat. in fine.*

CAP. II.

Ita haereticorum impudentiae restitistis, vt profiteremini ad totius mundi pacé, Chalcedonensis synodi vos esse custodem. Quod cum ex vestrae fidei sententia saluberrime definitum sit; quanto studiosius vniuersali Ecclesiae est conferendum: vt tranquillitas fidei Christianae etiam vestro prosit Imperio, nec improbitas haeretica in aliquo suo molimine glorietur? cuius pertinax insidiosa contentio illico conquiescet, si Imperiali potestate fraenetur. *Leo epistol. 72. ad Leon. Imperat. in fin.*

CAP. III.

Apud Christianissimum Principem, & inter Christi praedicatores digno honore numerandum, vtor catholicae fidei libertate; & ad consortium te Apostolorum, ac Prophetarum securus exhortor; vt constanter despicias, ac repellas eos, qui se Christiano nomine priuauere: nec patiaris impios parricidas sacrilega simulatione de fide agere, quos constat a fide deuiare. Cum enim clemêtiam tuam Dominus tanta sacramenti sui illuminatione ditauerit, debes incunctanter aduertere, Regiam potestatem tibi non solum ad mûdi regimen, sed maxime ad Ecclesiae praesidium esse collatam; vt ausus nefarios comprimendo, & quae bene sunt statuta, defendas, & veram pacem his, quae sunt turbata, restituas, depellendo scilicet peruasores iuris alieni, & antiquae fidei sedem Alexandrinae ecclesiae reformando. &c. Sacerdotalem namque, & Apostolicum tuae pietatis animum, etiam hoc malum ad vltitiam vitionis debet accendere, quod CP. ecclesiae puritatem pestilenter obscurat, in qua inueniuntur

niuntur clerici quidam haereticorum sensui consonantes, & intra ipsa catholicorum viscera assertionibus suis haereticorum partem adiuuantes. In quibus deturbandis frater meus Anatolius, cum nimis benigne parcit, segnior inuenitur. Dignamini pro fide vestra, etiam Ecclesiae istam praestare medicinam, vt talea non solum ab ordine clericatus, sed etiam ab vrbis habitatione pellatur; ne vlterius sanctus Dei populus peruersorum hominum contagio polluatur. *Leo ep.73. ad Leon. Imper. in med. & in fine.*

CAP. IV.

Si qui sua obduratione caecati, ita in reprobi sensus amentiam transierunt, vt mallent furere, quam sanari; ad Imperialē pertinet potestatem, vt perturbatores Ecclesiae pacis, & reipublicae, quae Christianis Principibus merito gloriatur, inimici sollicitius comprimantur. &c. Agat itaque fraternitas tua oportunis suggestionibus, vt clementissimus Princeps, quae Domino sint placitura, praecipiat, & inceptores eruentarum seditionum iubeat competentius coerceri, vt nec illi impuniti sint, quorum manus scelera perpetrarunt, nec illi, qui talium vtuntur insania. &c. *Leo ep.80. ad Iulian. Coen. Episcop. in med.*

CAP. V.

Aduersus haereticos, vel paganos, vel eorum superstitiones legati missi de hoc concilio, quidquid vtile prouiderint, a gloriosissimis Principibus impetrent. *Milevit. c.11.*

CAP. VI.

Principes erunt catholicae fidei assertores, eamque, & hanc, quae imminet, Iudaeorum perfidiam, & cunctarum haeresum iniuriam defendentes. &c. *Tolet. iix. c.10. in med.*

De libris haereticorum reijciendis, & comburendis. Tit. XIV.

CAP. I.

De Theodoro Mopsuesteno, & eius scriptis; item de scriptis Theodoriti contra Cyrillum, & synodum Ephesinam, & de epistola Ibae ad Marin Persam: *vide syn. v. gener. CP. variis in locis, & in primis collat. 8. in definitione, c.12.13.14. & in subscript. Episcoporum. & in epist. Iustiniani Imper. ad Ioannem ij. Papam cuius initium est; Scientes.*

CAP. II.

De quibusdam falso inscriptis sanctorum Apostolorum itinerariis comburendis, *vij. syn. act.5. ante med.*

CAP. III.

Laicus, vel monachus excommunicetur; Episcopus, presbyter, diaconus deponatur, qui occultauerit libros hæreticorum contra imagines. *Nicaen. ij. c.9.*

CAP. IV.

Dist.15.4. Rufinum beatus Hieronymus de arbitrii libertate notauit; de illo ea sentimus, quae praedictum Hieronymum sentire cognoscimus. Item alios, quos Hieronymus reprehendit, reiicimus. Origenis opera a Hieronymo repudiata cum auctore suo dicimus esse renuenda. &c. Cetera, quae ab haereticis, siue schismaticis conscripta, vel praedicata sunt, nullatenus recipit catholica, & Apostolica Romana Ecclesia. &c. *Gelas. & synodus lxx. Episcopor. Burch. li.3. c.220. Iuo lib.2. tit.11. c.3. panor. & par 4. c.64. decr.* 3. sancta. & item Ro mana.

CAP. V.

Dist.15. 4. c.3. p. in primis. Euangelium nomine Thomae, quo vtuntur Manichaei, apocryphum. &c. Euangelia, quae falsauit Lucianus, apocrypha. &c. Euangelia, quae falsauit Esitius, apocrypha. &c. Libri omnes, quos fecit Lucius † discipulus diaboli, apocryphi. &c. Liber proverbiorum qui ab haereticis conscriptus, & sancti Xysti nomine praenotatus est, apocryphus. &c. Liber Ogiae nomine gigantis, qui ab haereticis eum dracone post diluuium pugnasse perhibetur, apocryphus. &c. Liber Physiologus, qui ab hæreticis conscriptus est, & beati Ambrosij nomine signatus, apocryphus. &c. Opuscula Tertulliani, Lactantii, Africani, Postumiani, & Galli, Montani, Priscillae, & Maximillae, Fausti, Manichaei, Commodiani, alterius Clementis Alexandrini, Tatii Cypriani, Arnobii, Tychonii, Cassiani presbyteri Galliarum, Victorini Pitauiensis, Fausti Regiensis Galliarum, Frumenti Caeci. &c. Phylacteria omnia, quae non Angelorum, vt illi confingunt, sed daemonum magis arte cōscripta sunt, apocryphi. Haec, & omnia his similia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Cherintus, Marcion, Basilides, Ebion, Paulus Samosatenus, Photinus, Bonosus, Montanus, Apollinaris, Valentinus, Manichaeus, Faustus, Africanus, Sabellius, Arius, Macedonius, Eunomius, Nouatus, Sabbatius, Caelestius, Donatus, Eustachius, Iouinianus, Pelagius, Iulianus Celanensis, Caelestinus, Maximinus, Priscillianus ab Hispania, Nestorius CP. Maximus, Vnicus, Lampetius, Dioscorus, Eutyches, Petrus Alexandrinus, & alius Petrus Antiochenus, Acacius CP. cum consortibus suis docuerūt, vel scripserunt, in aeternum confitemur esse damnata. *Gelas. & synod. lxx. Episcopor. Burcha. lib.3. c.221. Iuo lib.2. tit.11. c.36. panor. & par.4. c.65. decret. Caesaraug. lib.2. c.23.*

† Leucius

CAP. VI.

Si quis falsos libros impiorum, vt sanctos in Ecclesia publicauerit in pestem populi, & cleri; deponatur. *Ap. c.60.*

CAP. VII.

Si quis Episcoporum, vel apocrypha (*Priscillianistar.*) haberi per domos non prohibuerit, vel sub canonicorum nomine eos codices in Ecclesia permiserit legi, qui Priscilliani adulterina sunt emendatione corrupti; haereticum se nouerit iudicandum; quoniam [qui alium ab errore non reuocat, se ipsum c.2. de ha

ver. Greg. ix. & in 1. collect. ipsum errare demonstrat. *Leo ep. 91. ad Turib. Asturic. Episcop. c. 15.*

CAP. IIX.

†Dictinii. Dicicinij † tractatus vetantur, licet auctor resipuerit. *Leo d. ep. 91. cap. 16.*

CAP. IX.

Numquidnam in ipsorum haereticorum libris non multa, quae ad veritatem pertineant, posita releguntur? Numquidnam ideo veritas refutanda est, quia illorum libri, vbi prauitas inest, refutantur? Aut ideo praui libri suscipiendi sunt eorum, quia veritas, quae illic inserta est, non negatur? *Gelas. in tom. de anathem. vinculo post prin.*

CAP. X.

Mandamus, quatenus libros erroris (*Petri Abaelardi, & Arnaldi de Brixia*) faciatis igne comburi. *Inno. ij. epist. a. ad Sampsonem Archiep. Remen. & alios.*

CAP. XI.

Dist. 37. c. 1. Episcopus Gentilium libros non legat, haereticorum autem pro necessitate, & tempore. *Carth. iv. c. 16. Burch. lib. 1. c. 95. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 44. panor. & par. 4. c. 160. & par. 5. c. 197. decr. Ansel. lib. 7. c. 202. in addit. Caesar. lib. 2. c. 29. & lib. 4. cap. 56.*

CAP. XII.

Si quis scripturas, quas Priscillianus secundum suum deprauauit errorem, vel tractatus Dictinii, quos ipse Dictinius, ante quã conuerteretur, scripsit sub nomine Patriarcharum, Prophetarum, & Apostolorum, & suo errori consona confinxit, legit, & impia eorum figmenta sequitur, aut defendit: anathema sit. *Brac. i. cap. 17.*

CAP. XIII.

Inter epistolas diuini Apostoli quaedam fertur ad Laodicenses, quam Patres nostri tamquam alienam reprobauerunt. Ad haec Manichaei Euangelium secundum Thomam inuexerunt, quod Ecclesia catholica merito vt impium auersatur. Queadmodum etiam id, quod nunc de B. Patre nostro Epiphanio dictum est, cum illius nequaquam existat. *Epiphan. apud vij. syn. act. 6. tom. 5. in prin.*

CAP. XIV.

In quarta, & quinta synodo epistola, quae dicebatur Ibae ad Marin Persam, anathematizata est, quasi Nestorio cõsentiens, ipse Iba non est damnatus. *Epiphan. vij. syn. vbi supra, tomo quinto post prin.*

CAP. XV.

Comperimus (*Eutychianos*) conscriptis libris, & chartarum tomis plura finxisse, quae eorum insaniam aduersus veram fidem aperte signarent; atque ideo praecipimus, vbicumque huiusmodi scripta reperta fuerint, ignibus concremari. &c. *Valentin. & Marcianus Impp. epist. 2. ad Palladium apud syn. Chalc. act. 3. in fine.*

CAP. XVI.

De haer. cons. tit. 8. Omnes chartae, ac libri, qui funestum Eutychetis dogma fuerint complexi, incendio concrementur, vt facinorosae peruersitatis[quicumque in f.] vestigia ipsa flammis combusta depereant. *Marcianus Imp. apud syn. Chalc. act. 16. in fi.*

CAP. XVII.

Nemo audeat sacrilegos codices a Theodoro, & Nestorio expositos, & contrarios verae doctrinae (*concili Ephesini*) legere, aut possidere, aut scribere: oportet enim eos codices cum omni diligentia requiri, & inuentos publice coram omnibus comburi. *Edicti Theodosii, & Valentiniani Impp. in med. apud syn. v. CP. act. 5. in med.*

CAP. XIIX.

B. Symmachus inuenit Manichaeos in vrbe Roma, quorum omnia simulacra, vel codices ante fores basilicae Constantinianae incendio concremauit, & eos ipsos exilio relegauit. *Ex Pontifi.*

CAP. XIX.

Hormisda codices (*Manichaeorum*) ante fores basilicae Constantinianae incendio concremauit. *Ex Pontif.*

CAP. XX.

Scripta Arii comburantur. qui ea caelauerit, capite plectatur. *Const. apud Socratem lib. 1. c. 15. Tripart.*

Haereticis mos est, catholicorum libros deprauare. Tit. XV.

CAP. I.

De quibusdam exemplaribus synodi v. CP. deprauatis ab haereticis, *Syn. vi. gen. CP act. 3. in prin. & act. 12. post prin.*

CAP. II.

Quia quorundam haereticorum versuta nequitia ad conturbandam aliorum simplicitatem, epistolam meam, quam ad beatae memoriae Flauianum dedi, falsasse perhibetur; vt cõmutatis quibusdam verbis, vel syllabis, receptorem me Nestoriani erroris asserat: obsecro venerabilem clementiam vestram, vt eandem epistolam. &c. in Graecum sermonem iubeatis integre, diligenterque translatam, per idoneum latorem sub vestri signaculi impressione deferri, tradendam iudicibus Alexandrinis, qui eã clero, & plebi ipsius ciuitatis, cum praedictorum Episcoporum praedicationibus, qui & meo scripto consentiunt, faciant recitari; vt agnoscant, se fallacium hominum fraude vlterius decipi non debere. &c. *Leo epist. 67. ad Marcian. Imperator. in fine.*

CAP. III.

Scimus in Nicaena magna synodo cccxiix. Episcoporũ ab omnibus concorditer esse roboratum, non debere absq. Rom. Pont. sententia concilia celebrari. &c. Licet haec, & alia quam plura necessaria ab haereticis, qui nos cotidie infestant, & perdere nituntur, vt facilius nos capere possint, sint synodica capitula incensa, nobisq. sublata. *Atha. aly ad & Felic. ii. post prin. Ansel. lib. 2. c. 50.*

Ne

Ne catholici communicent cum haereticis,neve illorum dona accipiant. Tit. XVI.

CAP. I.

HAereticum hominem post vnam, & secundam correptionem deuita sciens; quia subuersus est,qui eiusmodi est,& delinquit; cum sit proprio iudicio condemnatus. *Paul.in epist ad Titum c 3.ante fin.*

CAP. II.

Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non adfert; nolite recipere eum in domum, nec Haue ei dixeritis. Qui enim dicit illi Haue, communicat operibus eius malignis. *Ioan.epist.2.ante fin.*

CAP. III.

De haere. c.13. Gre gi.ix.c.1. eo.ti.in 4. collect.

Credentes,receptores, defensores,& fautores haereticorum excommunicationi decernimus subiacere. &c.Si qui autem tales,postquam ab Ecclesia denotati fuerint, euitare contempserint; excommunicationis sententia vsque ad satisfactionem idoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta;nec eos Christianae praesumant sepulturae tradere,nec eleemosynas, neque oblationes eorum accipiant:alioquin suo priuētur officio. &c.*Innoc.iii.in conc.gener.Later.c.3.in med.*

CAP. IV.

Habe cum his,quos libenter amplecteris, portionem ex sententia praesenti, quam per tuae tibi direximus ecclesiae Defensorem sacerdotali honore,& communione catholica, nec non etiam a fidelium numero segregatus,sublatum tibi nomen, & munus ministerii sacerdotalis agnosce.&c. *Felix iii.cum lxvij.Episc.ep. ad Acacium CP.*

CAP. V.

Episcopus,presbyter,diaconus cum haereticis orans excommunicetur.Si vero permittat eis,vt clericis operari, † deponatur. *Ap. c.45.*

† agere

CAP. VI.

Si clericus,vel laicus ingrediatur in synagogam Iudaeorum,vel haereticorū ad orandum;deponatur,& excōmunicetur. *Ap.c.65.*

CAP. VII.

Necesse est, vt salutis causa filius, qui sermonem receperit veritatis, a parentibus separetur incredulis, aut rursus pater separetur a filio, aut filia a matre. Et hoc modo inter propinquos, atque consanguineos credentes, atque incredulos, scientiae, atque ignorantiae, veritatisque, & erroris pugna consurgit. &c. Quod si dicat aliquis,Et quomodo iustum videtur, separari filios a parentibus?Audi quomodo:quia cum ipsis si in errore permaneant, neque illis proderunt, & ipsi cum illis pariter interibunt.Iustum igitur,& valde iustum est,separari eum,qui saluari vult ab eo,qui non vult. *Clem.ep.4.post prin.*

CAP. IIX.

Quis catholicorum virorum cum aduersariis Christi velit vlterius miscere sermonem? quis saltem ipsam vitae lucem communione partiri? Nouae haereseos nimirum fugiantur auctores. Quid enim acerbius in Dominum fingere potuerunt; quam cum adlutoria diuina eradicarent, causamque quotidianae precationis auferrent? *Innoc. epist. 26.ad concil.Mileuit.post prin.*

CAP. IX.

Sicut non potest peruersitatis communicatore suscepto non pariter peruersitas approbari: sic non potest refutari peruersitas complice sectatore peruersitatis admisso. &c. Proinde cum Chalcedonense concilium pro fidei catholicae, atque Apostolicae veritate, communioneque celebratum damnanerit Eutychen detestandi furoris auctorem; non satis habuit, nisi vt pariter eius quoque consortem Dioscorum, ceterosque propelleret. Hoc igitur modo, sicut in vnaquaque haeresi vel factum semper, vel fieri non habetur ambiguum, successores eorum Timotheum,Petrum,atque alterum Antiochenum Petrum, non viritim per singulos quosque rursus facto concilio, sed synodi semel iacta regula consequenter elisit. Quemadmodum ergo non euidenter apparet, etiam cunctos simili tenore constringi? & qui eorum communicatores, & complices extiterunt, atque omnes omnino a catholica, atque Apostolica merito communione discernit?hinc Acacium quoque iure dicimus a nostro consortio submouendum, qui maluit in sortem transire perfidiae,quam in catholicae, atque Apostolicae communionis sinceritate constare;cum fere per triennium, ne in id veniret, Apostolicae sedis epistolis doceatur, competenter instructus. Postquam vero communionis est factus alienae, non potuit, catholicae, & Apostolicae mox societate non praescidi, ne per eum, si vel paullulum cessaremus,nos quoque videremur subisse contagia perfidorum. &c. Quo in sua perfidia, & damnatione manente, tam eius in ecclesiastica recitatione non potest nomen adscribi, quam externae contagium non debet communionis admitti.Quapropter aut doceatur ab haeretica participatione sincerus, quorum se ille communioni permiscuit,aut eum eisdem non potest non repelli. *Gelas.ep.5.ad Anastasium Imperat.post med.*

CAP. X.

24.quaest. 1.maiores. c.2.

Auctore cuiuslibet insaniae, ac pariter errore damnato, sufficere iudicarunt *(maiores nostri;)* vt quisquis aliquando huius erroris communicator extitisset,principali sententia damnationis eius esset obstrictus;quomodo † manifeste quilibet vel professione sua, vel communione posset agnosci.&c. *Gelas.epist.6. ad Episcop. Dardaniae post prin. Anselm.lib.12.c.69.*

† quoniā

CAP. XI.

24. q.3.c. 36.

Cum quibus erat (*de Acacio*) fynodus ineunda? Catholici Pontifices fuerant vndique iam depulfi, foliquc remanferant focii perfidorum, cum quibus iam nec licebat habere conuentum, dicente Pfalmifta: Non fedi in concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Nec ecclefiaftici moris eft, cum his, qui pollutam habent communionẽ, permixtamque cum perfidis, mifcere concilium.† &c. *Gelaf. ep. 6. ad Epifcop. Dardaniae ante med. Anfel. lib. 12. c. 69.*

Pfal. 25.

† confiliũ

CAP. XII.

De Acacio, & aliis Epifcopis Orientalib. qui fedis Apoftolicae communione priuati fuerunt, quia cum haereticis communicarũt. *Gelaf. epift. 7. ad Epifcop. Orientis.*

CAP. XIII.

Nonne miffis huc faepe litteris Indicaftis, cum ceteris haereticis vos Eutychen quoq. refpuere? Hoc fi verum eft, aut eos, qui communicauerunt Eutychetis fucceforibus pariter abdicate; aut aliorum quoque haereticorum fuccefforibus communicãtes admittite. Sed Acacius, inquis, nihil contra fidem, ficut Eutyches, & fucceffor eius, legitur vbicumque dixiffe: quafi non fit deterius, & non ignoraffe veritatem, & tamen communicaffe veritatis inimicis. &c. Miramur tamen, quomodo ifta profertis; hoc eft, vt & fynodum Chalcedonenfem vos fufcipere pro fide catholica profiteamini; & eos, quos damnauit, fectantium communicatores, non pariter, generaliterque putetis fuiffe damnatos. Oftendite ergo, quae fynodus in vnaquaque haerefi cum erroribus fucceffores eorum his communicãtes, fimulque omnes non damnet & complices. Itaque ille vefter Acacius, qui Eutychianis haerefibus deteftabili communione factus eft particeps, ab eadem fynodo fine dubitatione damnatus, quae & Eutychen, Diofcorumque cum fuccefforibus eorum, hifque communicantes, fynodico tenore proftrauit. Sic fequaces quoque eorum, Timotheum, Petrumque fimili definitione deiecit. Proinde fi ea, quae in fynodo Chalcedonenfi pro fide, & communione catholica lege Apoftolica definita funt, vere, certeque fectamini, ficut veftra profeffione multiplici continetur: aut fucceffores ab illa fynodo damnatorum, hifque communicantes abiicite; aut fi iftos admittitis, ea, quae in illa fynodo, pro fide, & communione catholica, & Apoftolica funt peracta, non folum falfo vos retinere perpenditis, fed infuper labefactare conamini, & in Eutychianam haerefim fine retractatione reciditis. &c. *Gelaf. epi. 8. ad Euphemian. in med.*

CAP. XIV.

Omnino vos ipfos euellite a caeno, in quo haeretici demerfi tenentur, & excutite immunditiem pulueris, qui adhaefit, generaliterque omnes, ab Apoftolicis dogmatib. declinantes, fideli abdicatione condemnate. Nulla quidem eft communicatio tenebris ad lucem; neque ambulantes per viam rectam, veftigia fua cum errore declinantium coniungunt. Tenendum eft vinculum fidei, recufandaque eft infidelis cõmunicationis lues: quoniam fecundum Apoftolum, quemadmodum qui adhaeret Deo, vnus fpiritus eft cum eo: ita qui adhaeret meretrici, vnum corpus fit. *Hormifda, epift. 9. ad clericos fecundae Syriae, in med.*

2. Corint. 6. c.

1. Cor. 6. d.

CAP. XV.

Non licere in haereticorum coemeteria, vel martyria, vt appellantur, abire clericos orationis, aut falutis caufa. Sed hos omnes, etfi fideles fint, excommunicatos fieri ad certum tempus, paenitentes vero, & confeffos fe peccaffe, fufcipi. *Laod. cap. 9.*

CAP. XVI.

Non oportet haereticorum benedictiones, quae potius maledictiones funt, accipere. *Laod. c. 32. Mar. Brac. c. 70. Burch. lib. 3. cap. 209. Iuo par. 3. c. 260. decr. Deusd. cap. 2. & 4. Caefar. lib. 13. c. 49. Tarrac. lib. 6. c. 20.*

1. q. 1. ca. 66. & c. ad liceat. 67.

CAP. XVII.

Non oportet cum haereticis, vel fchifmaticis orare. *Laod. c. 33. Mart. Brac. 71.*

d. c. 67.

CAP. XIIX.

Non oportet Chriftianum relinquere martyres Chrifti, & abire ad falfos martyres haereticorum, vel quos haeretici finxerũt: namque hi a Deo alieni funt. Sint igitur anathema, qui ad eos proficifcuntur. *Laod. c. 34. Burch. lib. 3. c. 210. Iuo par. 3. cap. 261. decr.*

CAP. XIX.

Non oportet a Iudaeis, vel haereticis accipere miffas res feftiuas, neque cum eis fefta celebrare. *Laod. c. 37.*

CAP. XX.

Clericus haereticorum, aut fchifmaticorum, tam conuiuia, quam fodalitates euitet aequaliter. *Carth. iv. c. 70.*

24. q. 3. c. 35.

CAP. XXI.

Haereticorum coetus, † non ecclefias, fed conciliabula † effe. *Carth. iv. cap. 71.*

d. c. 35.

† conuenticula

† cõcilia diaboli

CAP. XXII.

Cum haereticis nec orandum, nec pfallendum. *Carth. iv. c. 72.*

d. c. 35.

CAP. XXIII.

Si fuperioris loci clericus haeretici cuiufcumque conuiuio interfuerit; anni fpatio pacem ecclefiae non habebit. minores clerici vapulabunt. *Epau. cap. 15. Melden. cap. 73.*

CAP. XXIV.

Qui pro haerefi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus eis communicare praefumat, ficut antiqua Patrum continent ftatuta. Quae fi quis fpernit voluntarie, fe ipfum alienum a communione facit. *Brac. I. c. 33.*

CAP. XXV.

Si quis Epifcopus, fine alicuius Epifcopi pref-

1. q. 7. c. 22.

presbyter, aut diaconus in alicuius haeretis opinionem offenderit, & ob hanc causam fuerit excommunicatus; nullus Episcopus eum in communionem recipiat, nisi prius in communi concilio, porrecto fidei suae libello, satisfaciat omnibus. &c. Hoc idem & de fidelibus laieis fit decretum, si in aliqua haeresis opinione fuerint nominati. *Mar. Brac. c. 36.*

CAP. XXVI.

An debet clericus praesentibus Arianis, vel aliis haereticis, orare; & an eum † laedit, quando facit orationem, seu oblationē? Respon. In diuina oblatione diaconus ante salutationem loquitur: Qui non communicatis, ambulate. non debent ergo interesse, nisi profiteantur se paenitentiam acturos, & haeresim vitaturos. *Timotheus Episcopus Alexandriae. in responsis. cap. 9.*

† Desi f.

CAP. XXVII.

De iis, qui Arianis communicauerunt, & ecclesias hucusque detinent, vt se habet consuetudo, fiat ita tamen, vt alii constituantur, qui in orthodoxia testificentur, & alii permaneant. &c. Et qui communicarunt cum Arianis ecclesias habentibus, puniantur, si quidem ipsorum voluntate hoc fecerunt. Sin autem proprio Episcopo obedierunt, permaneant. *Theophilus Episcop. Alexand. in Commonitorio in prin.*

Ne catholici matrimonia cum haereticis contrahant. Tit. XVII.

CAP. I.

LEctores, & Cantores non ducāt alterius sectae vxorem. Sed qui duxerunt, & liberos susceperunt, si eos fuerunt baptizari apud haereticos, reducant ad communionem catholicae Ecclesiae. non baptizatos non baptizent apud haereticos. neque copulent eos in matrimonio cum haeretico, Iudaeo, vel Gentili, nisi promittat se ad orthodoxam fidem venturum. Qui contra venerit, canonicis poenis subiaceat. *Chalc. c. 14. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 27. panor.*

Dist. 32. quoniam. 15.

CAP. II.

Haereticis, qui errant ab Ecclesia catholica, nec ipsis catholicas dandas puellas, neq. Iudaeis. quod nulla potest esse societas fideli cum infideli. Si fecerint, parentes abstinere per quinquennium placet. *Elib. c. 16.*

L. Cor. 6.

CAP. III.

Filii clericorum (*& Episcopor. L.*) Gentilibus, vel haereticis (*vel schismaticis L.*) matrimonio non copulentur. *Carth. c. 21. G. Carth. iij. c. 12. L.*

CAP. IV.

Non oportet eum omnibus † haereticis miscere connubia, & filios, vel filias dare; sed potius accipere, si tamen profiteantur, Christianos futuros esse se, & catholicos. *Agath. c. 67. Burch. lib. 9. c. 78. Iuo par. 8. c. 204. decr.*

28. q. 1. c. 16. † hominibus.

CAP. V.

Non licere clericis indifferenter ad nuptias suos liberos haereticis copulare. *Laod. c. 10. G. 11. L.*

CAP. VI.

Non oportet eum vllis haereticis nuptias facere, aut dare eis filios, vel filias; sed potius accipere, si promittant se Christianos fore. *Laod. c. 31. G. 32. L. Vid. Burch. lib. 9. c. 78. Iuo par. 8. c. 204. decr.*

CAP. VII.

Orthodoxus non ducat haereticam, neque haereticus orthodoxam; nullae sint nuptiae inter eos, & dissoluantur. non enim lupo iungatur, neque Christi portioni, portio peccatorum. Qui contra venerit, excommunicetur. *Trull. c. 72.*

Haereticus non potest accusare, neque esse testis. Tit. XIIX.

CAP. I.

SEmper in accusatione clericorum primo persona, fides, vita, & conuersio blasphemantiū perscrutetur. nam fides omnes actus hominis praecedere debet, quia [dubius in fide infidelis est. nec eis omnino est credendum, qui veritatis fidem ignorant, nec rectae conuersationis vitam ducunt. quoniam tales & facile, & indifferenter lacerant, & criminantur recte, & pie viuentes. Ideo suspicio eorum discutienda est primo, & corrigenda; neque accusatoribus suspectis, vel de inimicorum domo prodeuntibus est credendū. *Nicae. c. 45. apud Iulium ep. 2. c. 11. Xyst. epist. 1. in fi. Hadr. c. 4. ad Episc. Mediom. Capit. lib. 5. c. 183. & 139. & lib. 7. c. 147. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257. decr. Ansel. li. 3. c. 88.*

c. 1 de haeret. Greg. ix. & in 1. collect.

CAP. II.

Haereticis non licet accusationes contra orthodoxos Episcopos super ecclesiasticis negotiis facere. Haereticos autem dicimus, iam olim ab Ecclesia detestatos, & a nobis anathematizatos, & qui fidem quidē rectam confitentur, sed se separent, aut cōtradicūt canonicis Episcopis. *CP. c. 6. G. Nicol. in ep. ad Mich. Imp. incip. Proposueramus. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 20. panor. & par. 14. cap. 70. decr. Ansel. lib. 4. c. 72.*

4. quaest. 1. quod autem. c. 2.

CAP. III.

Credentes, receptores, defensores, & fautores haereticorum excommunicationi decernimus subiacere; firmiter statuētes, vt si postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, satisfacere contempserit infra annū; ex tūc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, &c. nec ad testimonium admittatur. *Inn. iij. in conc. gen. Later. c. 3.*

De haeret. c. 13. excommunicamus parte dentes Gregor ix. c. 2. et tit. in 4. coll.

CAP. IV.

Testes, & accusatores sine aliqua sint infamia, vxores, & filios habētes, & omnino Christum praedicentes. *Siluest. in epilogo synod. Rom. cclxxvij. Episcopor. in med. Had. ad Episc.*

2. q. 4. c. 2. & 6. q. 1. c. 6.

Mediom.cap.68.Magun. sub Arnul. cap.12. Capit.lib.1.cap.139.Iuo par.6.cap.334.decr. Ansel.lib.3.cap.88.

CAP. V.

Si ex vtraqne parte ad causam dicendam venerint; quia vnus absq; altero audiri non debet, quaerendum est in iudicio, cuius sint conuersationis,& fidei,atque suspicionis accusatores; quia ad hoc admitti non debent, nisi bonae conuersationis, & rectae fidei viri. &c. *Felix in synod.lxx.* Episcop. *epist. 2.ante med.* Hadr. *ad* Episcop. Mediom.*c.5. them.5. Capit.lib.7.c.143.in addit.Iuo li.4.tit.7.c.5. panor.& par.5.c.248 decr.* Ansel.*lib.3.c.88.*

CAP. VI.

Testificandi, vel accusandi licentia denegetur (*his,*) qui Christianae religionis, & nominis dignitatē,& suae legis, vel sui propositi normam,aut regulariter prohibita neglexerint. *Felix.ij.in syn.Rom.epist.1.c.9.*

CAP. VII.

Personae accusantium tales esse debent, quarum fides,& conuersatio,& vita probabilis,& absque reprehensione sit.&c. Prius requiratur fides personae, vita, & actus discutiantur.*Felix.ij.in syno.Rom.epist.1.c.11.& 13.*

CAP. IIX.

Haeretici,a quibus nimium opprimimur, excommunicatique. &c.nullatenus ad accusationem, vel ad testimonium erunt admittendi.*Felix ij.in syno.Rom.epist.1.c.15.*

CAP. IX.

Contra Episcopum haereticus testis; vel singularis fidelis non admittatur.*Ap.c.75.*

CAP. X.

3.q.4.c.2. beatus. Accusandi, vel testificandi licentia denegetur iis,qui Christianae religionis,& nominis dignitatem,& suae legis,vel sui propositi normam,aut regulariter prohibita neglexerint.Transgressores enim spōte legis suae, eiusque violatores, & recedentes apostatae nominantur. Omnis enim apostata refutandus est ante reuersionem suam, non in accusatione recte agentium,aut testimonio suscipiendus. *Ex Clemente Anacl.epist.1.c.1.Iuo lib.4.tit.7.cap.8.panor. & part.5.c.237.decr. Ansel.lib.3.c.10.*

CAP. XI.

1.q.4.c.3. Reprobari oportet eorum redargutiones, qui in recta fide suspecti sunt.Fides autem,& conuersatio primum scrutanda est.*Pius epist. 1.c.2.*

CAP. XII.

Omnes, qui in recta fide suspecti sunt, in accusatione sacerdotum,& eorum,super quorum fide non haesitatur, minime recipiātur, & in testimonio humano dubii habeātur. Infirmari ergo oportet eorum vocē,de quorum fide dubitatur,nec eis omnino est credendū, *2.q.7.c.18.* qui rectam fidem ignorant. [Quaerendum est ergo in iudicio, cuius sit conuersationis, & fidei, is, qui accusat,& is,qui accusatur; quoniam ii,qui non sunt rectae conuersationis, ac fidei. &c. non permittuntur maiores natu accusare; nec quorum fides, vita,& libertas nescitur. *Callist.epist.2.c.5.Carth.10. c.96.Capitul.lib.7.c.110.& 111.& 112.& in addit. poster.c.10. & 11.Isidor.lib.3.c.46.de sum.bon.Burch.lib.1.c.171.Iuo par.5.c.2.89. decr.*

CAP. XIII.

Accusandi non sunt (*sacerdotes Domini*) ab infamibus.&c. aut alterius sectae,vel religionis hominibus. *Pontian.epist.1.in prin. Trosl.cap.4.*

CAP. XIV.

3.q.5.c.4. Suspectos, aut inimicos, aut facile litigantes, & eos, qui non sunt bonae conuersationis, aut quorum vita est accusabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accusatores esse, & testes, & antecessores nostri Apostolica repulerunt auctoritate, & nos submouemus. *Pontian. epist.2. in prin.Ansel.lib.3.c.16.*

CAP. XV.

Omnes,qui rectam non docent doctrinam, vel rectam non tenent fidem,accusatores neminem recte credentium accusare possunt, quia infamia sunt notati,& a sinu sanctae matris Ecclesiae Apostolico mucrone vsque ad rectam conuersationem, & reuersionem eorum abscissi. Vnde Apostolica auctoritate cum omnibus eiusdem Apostolicae,atq. vniuersalis Ecclesiae filiis statuentes sancimus; vt omnes,qui in catholica fide suspecti sunt, in accusatione recte credentium non suscipiantur; quia suspiciones semper sunt amouendae. Merito ergo eorum reprobatur accusatio, qui in recta fide suspecti sunt, nec eis omnino est credendum,qui Trinitatis fidem ignorant.*Fabia.epist.1.in med.Ansel.lib.3.c. 17.*

CAP. XVI.

Ipsi Apostoli,& successores eorum olim statuerūt,eos ad accusationem non recipi. &c. qui sunt suspecti. &c. aut dubii in recta fide. &c.*Fabia.ep.2.ante med.*

CAP. XVII.

Decernimus,vt ii,qui non sunt bonae conuersationis,aut quorum vita est accusabilis, aut quorum fides, vita, & libertas nescitur; non possint Domini sacerdotes accusare. *Fabia.epist.3.c.1.Xyst.iij.epist.vn.Capitul.lib. 7.c.111.Ansel.lib.3.c.73.*

CAP. XIIX.

6.q.1.c.17. Infames esse eas personas dicimus, quae pro aliqua culpa notantur infamia. id est, omnes, qui Christianae legis normam abiiciunt,& statuta ecclesiastica cōtemnunt. &c. & Apostolorum,atque successorum eorum, reliquorumque Patrum statuta libenter violantes. &c. Hi omnes nec ad sacros gradus debent prouehi. &c. nec rectam fidem, vel dignam conuersationem non habentes, summos sacerdotes possunt accusare.*Steph.ep.1. in med. Burch.lib.1.c.173. Iuo lib.4. tit.7.c. 14.panor.& par.5.c.291. decr. Deusded.c.3. Anselm.lib.3.c.5. Caesar.lib.5.c.28.* Tarrac. *lib.2.c.8.*

CAP.

CAP. XIX.

Hi, qui non sunt bonae conuersationis, & quorum vita est accusabilis, aut quorum fides, vita, & libertas nescitur, non possunt (*Episcopos*) accusare. Primo semper accusatorum personae, fides, vita, & conuersatio est enucleatim inquirenda. &c. quia nihil prius fieri debet, quam impetitorum personae, fidesque, vita, & conuersatio diligenter discutiantur. &c. *Steph. epist. 2. in med.*

CAP. XX.

Crimina, quae Episcopis impingere † dicis, per alios non finas vllo modo fieri, nisi per ipsos, qui crimina intendunt. Si tamē ipsi digni, & irreprehensibiles apparuerint, & actis docuerint publicis, omni se carere suspicione, & inimicitia, & irreprehensibilē fidem, conuersationemque ducere. *Dionys. epist. 2. ante fin.*

† impingi §.

CAP. XXI.

Haeretici omnes, & suspecti. &c. nullatenus ad accusationem sunt admittendi. *Eutych. epist. 2. c. 2. Iuo par. 6. c. 333. decr.*

CAP. XXII.

Omnibus accusandi, vel testificandi licentia denegetur, qui Christianae religionis, & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Eutych. ep. 2. c. 3. Ansel. lib. 3. c. 25. Caesar. lib. 5. c. 35.*

CAP. XXIII.

2. q. 7. c. 25. Paganos, & haereticos scias non posse Christianos accusare, aut vocem eis infamationis inferre. *Caius epist. 2. c. 1. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 11. panor. Ansel. lib. 3 c. 45. Tarrac. lib. 2. c. 15.*

CAP. XXIV.

Persona, fides, vita, & conuersatio, atque suspicio accusantium enucleatim primo inquirenda est. &c. *Marcellus epist. 2. in medio.*

CAP. XXV.

Nec (illi, qui aut in fide catholica, aut inimicitia suspecti sunt, ad pulsationem (*Episcoporum*) admittantur. *Euseb. epist. 1. post prin. Anse. lib. 3. c. 26.*

CAP. XXVI.

3. q. 5. c. 6. canonica. Omnes infames, cunctosque suspectos, vel inimicos, & eos, qui non sunt eorum gentis, vel quorum fides, vita, & libertas nescitur, &c. ab omni accusatione Episcoporum funditus submouemus. *Pelag. y. epist. 3. in prin. Ansel. lib. 3. c. 39.*

CAP. XXVII.

Nouimus in Nicaena synodo generaliter esse decretum, vt nullus passim, vageque Episcopos lacerare, aut accusare, & qui non sunt rectae fidei, vel bonae vitae, vel clarae conuersationis, aut infamare praesumat. *Athanas. & aly ad Felic. y post principium.*

CAP. XXIIX.

4. q. 6. omnibus, c. 2. Haeretici, pagani, Iudaei non admittuntur ad accusandum, nisi suas causas prosequantur. *Carth. c. 130. G. Cart. vij. cap. 2. L. Afr. 96. L. Iuo par. 16. c. 64. decr.*

CAP. XXIX.

Quaerendum in iudicio, cuius sit conuersationis, & fidei is, qui accusat, & is, qui accusatur. *Carth. io. c. 96. Callist. epist. 2. Capitul. lib. 7. c. 110. & in addit. cap. 10.*

2. q. 7. c. 18.

Ne clerici donent, aut relinquant bona sua haereticis. Tit. XIX.

CAP. I.

Episcopi, vel clerici non orthodoxis Christianis, etsi propinqui eorum sint, nihil largiantur ex bonis suis. *Carth. cap. 22. G. Carth iij. c. 13. L.*

De haer. c. 6. Greg. ix. c. 9. eo. titu in 1. collect.

CAP. II.

Si Episcopus haeredes haereticos, vel Gentiles reliquerit, etiam propinquos, etiam ab intestato, anathema ei dicatur, etiā mortuo, & nomen eius sileatur a sacerdotibus. *Carth. c. 82. G. Afr. 48. L.*

De haere. si quis. c. 5 Greg. ix. c. 8 eo. tit. in 1. coll.

De ordinatis ab haereticis, & schismaticis. Tit. XX.

CAP. I.

De iis, qui se Catharos nominant, & ad catholicam, & Apostolicam Ecclesiam reuertuntur, recepta manus impositione, maneant in clero. &c. *Nicae. c. 8. vij. synod. actio. 1. ante fin. Inno. epist. 22. c. 5.*

1. q. 7. c. 8 si qui.

CAP. II.

De Maximo Cynico, & de seditione CP. propter eum facta. vt neque Maximus Episcopus fiat, aut sit, neque qui ab eo ordinati sunt, in aliquo gradu cleri. irrita autem sunt, quae erga eum, vel ab eo facta sunt. *CP. c. 4. G. c. 3. L.*

Dist. 19. c. vlt.

CAP. III.

Photium (*schismaticum*,) qui tumultibus, & turbationibus orbem terrae repleuit, iusto decreto damnamus, promulgantes, nunquam fuisse prius, aut nunc esse Episcopum; nec eos, qui in aliquo sacerdotali gradu ab eo consecrati, vel promoti sunt, manere in eo, ad quod prouecti sunt. *Synod. iix. gener. CP. sub Hadr. ij. cap. 4.*

CAP. IV.

Ad haec, ordinationes ab Octauiano, & aliis schismaticis, & haereticis euacuamus, & irritas esse censemus *Alex. iij. in concil. Turon. c. 9.*

CAP. V.

Quod a praedecessore nostro Innocentio factum est, innouantes, ordinationes ab Octauiano, & Guidone haeresiarchis, nec non & a Ioanne Strumense, qui eos secutus est, factas, & ab ordinatis ab eis irritas esse censemus. *Alex. iij. in concil. Later. c. 2.*

De schis. c. 1. Greg. ix. & c. 2. eod. tit. in 1. collect.

CAP. VI.

Ordinationes, quae a Guiberto haeresiarcha, postquam ab Ap. mem. Papa Gregorio, & a Rom. Ecclesia est damnatus, factae sunt, & ab eis, qui catholicorum adhuc viuentium Episcoporum sedes inuaserunt, irritas

9. q. 1. c. 5

esse iudicamus. *Vrba. ii. in concil. Placent. c. 9.*

CAP. VII.

Ibid. Similiter autem eas, quae a ceteris haeresiarchis, nisi probare valuerint, se, cum ordinarentur, eos nesciisse damnatos. *Vrban. ii. in conc. Placent. cap. 10.*

CAP. IIX.

Ibid. Qui vero ab Episcopis quondam quidem catholice ordinatis, sed in schismate a Romana Ecclesia separatis, consecrati sunt; eos nimirum, cum ad Ecclesiae vnitatem redierint, seruatis propriis ordinibus misericorditer suscipi iubemus, si vita, & scientia eos commendant. *Vrban. ii. in conc. Placent. c. 11.*

CAP. IX.

Ibid. Amodo vero quicumque a praedictis schismaticis, sanctaeque Roman. Ecclesiae aduersariis se ordinari permiserit, nullatenus hac venia dignus habeatur. *Vrban. ij. in concil. Placen. cap. 12.*

CAP. X.

Ibid. Quamuis autem misericordiae intuitu, magnaque necessitate cogente hanc in sacris ordinibus dispensationem constituerimus; nullum tamen praeiudicium sacris canonibus fieri volumus, sed obtineant proprium robur, & cessante necessitate, illud quoq. cesset, quod factum est pro necessitate. Vbi enim multorum strages iacet, subtrahendum est aliquid seueritati, vt addatur amplius caritati. *Vrban. ii. in concil. Placen. c. 13.*

CAP. XI.

Per multos iam annos regni Teutonici latitudo ab Apostolicae sedis vnitate diuisa est; in quo nimirum schismate tantum periculum factum est, vt quod cum dolore dicimus, vix pauci sacerdotes, aut clerici catholici in tanta terrarum latitudine reperiantur. Tot igitur filiis in hac strage iacentibus, Christianae pacis necessitas exigit, vt super hac materia Ecclesiae viscera aperiantur. Patrum itaque nostrorum exemplo, & scriptis instructi, qui diuersis temporibus Nouatianos, Donatistas, & alios haereticos in suis ordinibus susceperunt; praefati regni Episcopos in schismate ordinatos, nisi aut inuasores, aut simoniaci, aut criminosi comprobentur; in officio Episcopali suscipimus. Id ipsum de clericis cuiuscumque ordinis suscipimus, quos vita, scientiaque commendat. *Paschal. ij. in concil. apud Guardastall. cap. 2.*

CAP. XII.

Ordinationes, quae a Burdino haeresiarcha, postquam a Romana Ecclesia est damnatus, quaeque & a pseudoepiscopis per eum postea ordinatae sunt, nos esse irritas iudicamus. *Callist. ij. in concil. Rom. c. 6.*

CAP. XIII.

12. q. 2. c. 37. Ordinationes (*ab Othone, Guidone, Hieremia, seu forte Philippo*) factas sine communi consensu clericorum Ecclesiae, siue per simoniam factas irritas iudicamus. *Callist. ij. in concil. Rom. c. 21.*

CAP. XIV.

Ordinationes factas a Petro Leonis, & schismaticis, & haereticis, euacuamus, & irritas esse censemus. *Inno. ij. in conc. Rom. c. 24.*

CAP. XV.

Quod a praedecessore nostro Papa Innocentio statutum est, innouantes, ordinationes factas a filio Petri Leonis, & aliis schismaticis, & haereticis, euacuamus, & irritas esse censemus. *Eugen. iij. in concil. Remen. c. 16.*

CAP. XVI.

Episcopus, presbyter, diaconus iterum ordinatus deponatur cum ordinatore, nisi constiterit, quod ab haereticis ordinatus est. Ab eis enim baptizati, vel ordinati neque fideles, neque clerici esse possunt. *Ap. c. 68.* *v. tit. c. 3. notati nem.*

CAP. XVII.

1. q. 1. c. 73. Arianos praeterea, ceterasque huiusmodi pestes, quia eorum laicos conuersos ad Dominum, sub imagine paenitentiae, ac sancti Spiritus sanctificatione per manus impositionem suscipimus, non videtur clericos eorum, cum sacerdotii, aut ministerii cuiuspiã suscipi debere dignitate; quoniam quibus solum baptisma ratũ esse permittimus, quod vtique in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti perficitur, nec Spiritum sanctum eos habere ex illo baptismate, illisque mysteriis arbitramur. quoniam cum a catholica fide eorum auctores desciscerent, perfectionem spiritus, quam acceperant, amiserunt. *Inno. epist. 18. ad Alex. Episc. c. 3. Iuo lib. 10. cap. 2. panor. Ansel. lib. 9. c. 58. Caesar. lib. 13. c. 50. Tarrac. lib. 1. c. 27.* *1. q. 1. c. 17 quiper fictionem, & 13. 9. 119. haeretici.*

CAP. XIIX.

Si vere cõstat, aliquos ante damnationem Bonosi ab eodem ordinatos, postea voluisse, vel nunc velle reuerti; eos recipiendos esse censemus. *Inno. epist. 21. ad Marcian. Episc.*

CAP. XIX.

1. q. 1. vētum est. 18 Cum dicamus ab haereticis ordinatos vulneratum per illam manus impositionem habere caput. &c. vbi paenitentiae remedium necessarium est, illic ordinationis honorem locum non posse habere. &c. Certe, qui quod non habuit, dare non potuit; damnationem vtique quam habuit, per prauam manus impositionem dedit. &c. At dicitur vera, ac iusta legitimi sacerdotis benedictio auferre omne vitium, quod a vitioso fuerat iniectum. Ergo si ita est, applicentur ad ordines sacrilegi. &c. Sed nostrae lex Ecclesiae est, venientibus ab haereticis, qui tamen illic baptizati sunt, per manus impositionem, laicam tantum tribuere communionem, nec ex his aliquem in clericatus honorem vel exiguum subrogare. At vero hi, qui a catholica fide ad haeresim transierunt, quos nõ aliter oportet, nisi paenitentia suscipi, apud vos non solum paenitentiam non agunt, verum etiam honore cumulantur. Sed Anisii quondam fratris nostri, aliorumque consacerdotum summa deliberatio haec fuit; vt quos Bonosus ordi- *1. q. 4. c. 9. homini p. cum ergo.*

ordinauerat, ne cum eodem remanerent, ac ne fieret non mediocre scandalum; ordinati remanerent. † Vicimus, vt opinor, ambigua. iam ergo, [quod pro remedio, ac necessitate temporis statutum est, conflat primitus non fuisse ac fuisse regulas veteres, quas ab Apostolis, vel Apostolicis viris traditas Ecclesia Romana custodit, custodiendasque mandat his, qui eam audire consueuerunt. Sed necessitas temporis id fieri magnopere postulabat. &c. Sed canones apud Nicaeam constituti de Nouatianis fieri permiserunt. &c. De his, inquit, qui nominant se ipsos Catharos, id est mundos. &c. Possumus dicere de solis his Nouatianis esse praeceptum. &c. addidisset enim, aliisque haereticis. &c. Quod de Pauliamistis dictum est, poterit confirmare, a quibus venientes etiam baptizari praecipiuntur. Nam quidnam, cum de Paulianistis iubent, omnes qui ab haereticis reuertuntur, erunt hoc exemplo baptizandi? &c. Quod idcirco distinctum esse, ipsis duabus haeresibus, ratio manifesta declarat: quia [Paulianistae in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti minime baptizant vt Nouatiani; nec apud istos de vnitate potestatis diuinae, hoc est Patris, Filii, & Spiritus sancti quaestio aliquando mota est, & ideo omnibus segregatis haec sola electa est, cui istud crederent concedendum; quia nihil in Patris, & Filii, & Spiritus sancti sacramento peccarent. Si quis vero de catholica ad haeresim transiês, aut fidelis ab apostasia reuertens, & resipiscens, redire voluerit; numquid eadem ratione poterit ad clerum permitti? cuius commissum non, nisi per longam paenitentiam poterit aboleri, nec post paenitentiam clericum fieri ipsi canones sua auctoritate permittunt. Vnde constat, qui de catholica ad Bonosum transierunt damnatum, atque se passi sunt, aut cupierunt, ab eodem ordinari, non oportuisse ordinationis ecclesiasticae suscipere dignitatem, qui commune omnium ecclesiarum iudicium deserentes, suam peculiariter in Bonoso vanitatem sequendam esse duxerunt. Sed multos [constat vim passos; atque inuitos, attractos, repugnantesque ab eodem ordinatos. Dicat mihi, volo, quisquis hoc credit; si non post ordinationem Bonosi interfuit, cum conficeret sacramenta; si communioni eius participatus non est; si statim ad Ecclesiam rediit; & iste talis potest habere colorem aliquem excusationis. Ceterum, alii, qui vel post annum, aut mensem ad Ecclesiam redierunt, intelligimus eos, qui in catholica nouerant se propter vitia sua non posse suscipere ordinationem; idcirco ad illum perrexisse, qui passim, & sine vlla discussione ordinationes illicitas faciebat, credentes se posse per istam institutionem, locum in Ecclesia catholica recipere, de quo antea desperanerant. &c. Ad summam certe, qui nihil a Bonoso acceperunt, rei sunt vsurpatae dignitatis, qui conficiendorum sacramentorum sibi vindicauerunt auctoritatem, atque id se putauerunt esse, quod de his nulla fuerat regulari ratione concessum. Praeuideat ergo dilectio vestra, hactenus talia transisse, & aduertite, quod, vt dicitis, necessitas impe rauit, in pace iã ecclesias constitutas, non posse praesumere; sed, vt saepe accidit, [quotiens a populis, aut a turba peccatur, quia in omnes propter multitudinem non potest vindicari; inultum solet transire. priora ergo dimittenda dico Dei iudicio, & de reliquo maxima sollicitudine praecauendum. *Innocen. epist. 22. c. 3. 4. 5. 6. Nicaen. 8. & 19. Syno. iix. vel ix. C.P. sub Ioan. iix. actio. 2. Raba. c. 17. de paenit. Iuo in prol. panor. & decret. part. 5. c. 10. & lib. 3. tit. 5. c. 17. & tit. 10. c. 3. panor. & par. 6. c. 59. & 60. decr. Ansel. lib. 6. c. 73. Deusd. c. 2. Tarrac. lib. 6. c. 141.*

> † recipe- rentur.
> 1. q. 1. quod pro necessitate. 41. 1 quaest. 7. quod pro remedio. c. 7.
> 1. q. 1. c. 53.
> 1. q. 1. c. 111.
> 1. q. 1. c. 14

CAP. XX.

Quos baptizauit Acacius, vel quos sacerdotes, siue Leuitas secundum canones ordinauit, nulla eos ex nomine Acacii portio laesionis attingit, quo forsitan per iniquum tradita sacramenti gratia, minus firma videatur. &c. Nã si visibilis solis istius radii, cum per loca foetidissima transeunt, nulla contactus inquinatione maculantur; multo magis illius, qui istum visibilẽ fecit, virtus nulla ministri indignitate constringitur. Nam & Iudas, cum fuerit sacrilegus, & fur, quidquid egit inter Apostolos, pro dignitate cõmissa beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta senserunt. &c. Ideo ergo & hic Acacius, cuius nomen dicimus esse reticendum, male bona ministrando, sibi tantum nocuit. Nam inuiolabile sacramentum, quod per illum datum est, aliis perfectionem suae virtutis obtinuit, ei autem obfuit. *Anast. 2. epist. vni. c. 7. & 8. Iuo par. 1. c. 131. decr. & in epist. 67. ad Bern. Abb. Ansel. lib. 9. c. 62. Tarrac. lib. 6. c. 145. Caesar. lib. 12. c. 63.*

> Dist. 19. secundum. c. 8.

CAP. XXI.

Ad hoc, quod subiungitur in eadem epistola, verum sit vtendum ordinationibus, & reliquis sacramentis a criminosis exhibitis, vt ab adulteris, & sanctimonialium violatoribus, & huiusmodi; ad hoc ita respondemus; Si schismate, vel haeresi ab Ecclesia non separantur, eorundem ordinationes, & reliqua sacramenta sancta, & veneranda non negamus, sequentes † B. Augustinũ, qui super Ioannem de huiusmodi tam copiose, quam veraciter disserit. ait enim; Baptizet seruus malus, siue seruus bonus, non iciat se ille, qui baptizatur, baptizari, nisi ab eo, qui sibi tenuit † baptizandi potestatem. & paullo post: Non horreat colũba ministerium malorum, respiciat Domini potestatem. &c. Ceterum schismaticorum, & haereticorum sacramenta, quoniam extra Ecclesiam sunt, iuxta sanctorum Patrum traditiones, S. † Pelagii, Gregorii, Cypriani, Augustini, Hieronymi, formam

> Dist. 32. c. 6 praeter f. ad hoc.
> † sequendo.
> † dedit
> † scilicet f.

formam quidem sacramentorum, non autem virtutis affectum † habere profitemur; nisi cum ipsi, vel eorum sacramentis initiati per manus impositionem ad catholicam redierunt vnitatem. &c. *Vrbanus ii. in epist. ad L. Praepofit. S. Vincentii † in med.*

† effectum

† Iuuentii vel Iuueuci.

CAP. XXII.

Placuit, vt ex ipsis Donatistis quicumq. clerici ad catholicam vnitatem transire voluerint, si eos catholicae vnitati vtilitatem afferre Episcopus iudicauerit, in suis honoribus recipiantur. &c. *Carth. ca. 99.* G. *Afric. cap. 35.* L.

CAP. XXIII.

Praesbyteri qui ex haeresi Ariana ad sanctam catholicam Ecclesiam conuersi sunt, qui sanctam, & puram fidem, atque castissimam tenuerint vitam, accepta denuo benedictione presbyterii, sancte, & pure ministrare debeant. ceteri vero, qui hanc supra scriptam vitam adimplere, vel tenere neglexerint, ab officio depositi in clero. Ita & diaconibus, sicut & de presbyteris constitutum est. *Caesar august. ii. c. 1.*

CAP. XXIV.

Serie depositionis memorati Ebbonis plenissime prolata, &c. claruit praefatum Ebbonem Episcopale officium illicite repetiisse, quosque gradibus ecclesiasticis aestimatus fuerit promouisse, damnationi potius obnoxios effecisse. *Syn. apud B. Medard. in prin.*

CAP. XXV.

Quid de Anatolio dicitis? nonne princeps fuit quartae synodi? & tamen a Dioscoro impio illo fuerat creatus, atque id etiã praesente Eutyche. ergo & nos ab haereticis ordinatos recipiamus. &c. addatur, quod ordinatio a Deo est. &c. *Taras. vii. syn. act. ante fin.*

1. q. 7. c. 4. conuenientibus p. Item Petrus.

CAP. XXVI.

Sane & plurimi, qui in sexta synodo praesides fuerunt, a Sergio, Pyrrho, Paulo, & Petro doctoribus haereseos monothelitarum fuere creati. Sed & hi vicissim CP. sedes inter clerum distribuerunt, & ab extremo eorum doctore Petro, vsque ad sextam synodũ anni non pauciores, quam xv. intercesserunt. qui vero intermediis temporibus fuerunt, Thomas scilicet, Ioannes, & Constantinus, ab haereticis fuerunt ordinati; verum ea de causa non sunt reprobati. Circiter enim L. annos haeresis illa viguit, & tamen in vi. synodo Patres, quatuor illos praenominatos tantum damnarunt, eorum ordinationẽ reliquerunt. *Taras. vii. synod. act. 1. ante fin.*

vbi supra

CAP. XXVII.

Non noui Episcopum, neque inter sacerdotes Christi numerauerim, qui a contaminatis manibus, in fidei vastationem, ad dignitatem aliquam fuerit prouectus. &c. ne scilicet quoslibet ad communionem suscipiatis, neve manum impositionem ab eis recipiatis, vt postea pace facta violenter se ipsos sacerdotali complemento adnumerent. *Basilius ad Nicopolitas. vii. syn. act. 1. ante fi.*

CAP. XXIIX.

Tarasius dixit; Et ego profecto qui in fidei dissolutionem creati sunt, abominor. tum autem maxime, quotiens orthodoxi Episcopi fuerint praesentes, a quibus potuere creari. Haec autem est sententia B. Patris, si synodica conuocatio fuerit facta, & ecclesiarum in recta fide concordia; qui ausus fuerit impuris haereticis creandum se dare. deponi dignum est. Sancta synodus ait: Haec vera sententia est. *vii. synodus act. 1. ante finem.*

CAP. XXIX.

Satis iam videtur mihi confirmatum eos, qui ab haereticis ordinati sunt, recipiendos: si quis vero destinato animo ad haereticos se contulerit, ab eisque ordinatus fuerit, eum nequaquam recipiendum. *Constan. Episcopus Constantiae Cypri. vii. synod. act. 1. in fin.*

Ne haeretici, aut baptizati ab haereticis sacris initientur, exceptis Nouitianis, & aliis quibusdam. Tit. XXI.

CAP. I.

De iis, qui se nominant catharos, id est mundos, si aliquando venerint Ecclesiam catholicam, placuit sancto, & magno concilio, vt impositionem manus accipientes sic in clero permaneant. &c. *Nicae. c. 8.*

1. q. 7. c. 8. si qui.

CAP. II.

Quicumque ex lapsis per ignorantiam ordinati sunt, aut etiam, scienti bus, qui ordinauerunt; non praeiudicant regulae ecclesiasticae. nam cum primum compertum fuerit, deponentur. *Nicae. c. 10.*

Dist. 81. c. 5

CAP. III.

Paulianistae ad Ecclesiam catholicam confugientes baptizentur, & si irreprehensibiles inuenti fuerint, ordinentur. *Nicae. c. 19. Ansel. lib. 9. c. 55. in addit.*

1. q. 1. c. 52 si quis.

CAP. IV.

Qui in qualibet aetate alibi, quam in Ecclesia catholica aut baptizati, aut rebaptizati sunt, ad ecclesiasticam militiam non permittantur accedere. &c. *Felix. iii. in syn. Rom. c. 5. Burc. lib. 4. c. 99. Iuo par. 1. c. 293. decr. Ansel. lib. 7. c. 14. Tarac. lib. 1. c. 31.*

1. q. 7. c. 10

CAP. V.

Ab haereticis baptizati. &c. clerici esse non possunt. *Ap. c. 68.*

CAP. VI.

Nostrae lex Ecclesiae est; venientibus ab haereticis, qui tamen illic baptizati sunt, per manus impositionem, laicam tantum tribuere communionem; nec ex his aliquem in clericatus honorem, vel exiguum subrogare.

1. q. 1. c. 18 ventũ est. p. sed nostrae.

gare. *Inn.edict.22.c.4. ad epist.Macedo.Iuo lib.5.tit.5.c.17.& tit.10.c.3.panor.& par.6. c.60.decr.*

CAP. VII.

1.q.1.si quis.c.42 & c.omnis.c.112 & 1.q.7. saluberrimum.c.21

Circa (*haereticos*) etiam illam canonum constitutionem praecipimus custodiri, vt in magno habeant beneficio, si adempta sibi omni spe promotionis, in quo inueniuntur ordine, stabilitate perpetua maneant; si tamen iterata tinctione non fuerint maculati. Non leuem apud Deum noxam incurrit, qui de talibus ad sacros promouendos ordines iudicarit. Quod si cum grandi examinatione promotio conceditur inculpatis, multo magis non debet licere suspectis. *Leo epist. 3.ad Iulian.Episcop.Aquileien.in med.& ep. 83.ad Septimium Episc.in fine.Iuo lib.3. tit. 10.c.4. panor. & par.6.c.97.decr.Ansel.lib. 12.c.39.Tarrac.lib.4.c.13.*

CAP. IIX.

Andream, qui rationabiliter Archidiaconi est priuatus officio; & Euphratam, qui sanctae memoriae Flauiani, vt comperi, improbus existit accusator, si professionibus plenissime scriptis, non minus Eutychianam haeresim, quam Nestorianum execrabile dogma condemnant, quoniam venia est praestanda correctis, presbyteros consecrabis, vt sibi remedium catholicae fidei sentiant profuisse.&c. Ceteri vero, quos par reatus inuoluerat, si veniam simili professione cum satisfactione deposcunt, suis ordinibus reformentur; his tantum ad officiorum primatum admissis, quos ab omni errore liberos fuisse constiterit. *Leo epist.69. ad Anatolium CP.Episc. in med.*

CAP. IX.

Dist.98.c.3.

Bonifacio dedimus in mandatis. &c. vt [Afros passim ad ecclesiasticos ordines praetendentes nulla ratione suscipiat, quia aliqui eorum Manichaei, aliqui rebaptizati saepius sunt probati. *Gregor.ii.epist. 3. in princ. ad clerum Thuring.Gela.ad ordinan. Episc.Ansel.lib.7.c.21.Tarrac.lib.3.c.41.*

CAP. X.

Ex omni haeresi, qui ad nos fidelis venerit, minime est ad clerum promouendus; vel si qui sunt in praeteritum ordinati, deponantur. *Elib.c.51.*

CAP. XI.

1.q.4.placuit.c.3.

De Donatistis, & pueris a Donatistis baptizatis. Intersogemus fratres, & consacerdotes nostros Syricium, Simplicianum & de solis infantibus a Donatistis baptizatis, an ne quod sua voluntate non fecerunt, errore parentum impediantur ad ministeria sacri altaris, cum ad Dei Ecclesiam salutari proposito conuertuntur? *Carth.c.48.G. Carth. iii.c.48.L.Afr.c.14.*

CAP. XII.

1.q.4.c.4

Qui apud Donatistas paruuli baptizati sunt nondum scire valentes erroris eorum interitum, & postea quam ad aetatem rationis capacem peruenerunt, agnita veritate, falsitatem eorum abhorrentes ad Ecclesiam Dei catholicam, per vniuersum mundum diffusam, ordine antiquo per manus impositionem recepti sunt: debere talibus suscipiendum munus clericatus, non impedire nomen erroris.&c.*Carth.c.58.G.Afric.c.24. L.Deusded.c.2.*

CAP. XIII.

Clerici Donatistae, si Ecclesiae vtiles fuerint suscipiantur in suis honoribus &c.*African.c.35.*

CAP. XIV.

Dist. 50. qui in aliquo.c.5.

Non promoueantur ad sacerdotium, qui in haeresim lapsi sunt, vel qui in haeresi baptizati, aut rebaptizati esse noscuntur. &c. *Tolet.iv.c.18.*

CAP. XV.

Placuit in synodis, vt his, qui lapsi sunt, impietati autem praesunt, venia quidem detur paenitentibus, ac resipiscentibus; eis autem locus cleri non detur. His autem, qui impietatis auctores non fuerunt, sed vi, & necessitate tracti sunt, visum est dari veniam, habere autem etiam locum in clero.&c. *Athanas.in epist.ad Rufinianum post princ. refertur apud Nicae.ii.act.1.ante fin.*

CAP. XVI.

Declarauit mihi tua pietas, quod quidã eorum, qui se Catharos nominant volunt ad Ecclesiam accedere. Quoniam ergo magna synodus; quae Nicaae habita est a sanctis Patribus, statuit; vt ordinentur, qui accedunt; velis iuxta hanc formam eos, qui ad Ecclesiam accedant, ordinare; si quidem vita eorum recta est, & nihil eis aduersatur. *Theophil.Episcop.Alexand. in expositio. de Catharis.Vid.Nicae.8.*

De poenis, quae propositae sunt fautoribus haereticorum.

Tit. XXII.

CAP. I.

OCcultans libros contra imagines Episcopus, presbyter, diaconus deponatur; laicus, vel monachus excommunicetur. *Nicae ii.c.9.*

CAP. II.

Quisquis post hanc definitionem nostram ad picturae sanctarum imaginum in ecclesiis, aut doctrinae actionem quoquo modo (*Iconoclastas*) admiserit; si quidem clericus fuerit, proprio gradu periclitetur, si vero laicus, separetur, & diuinorum mysteriorum communione priuetur. *Syn.iix.gen.sub Hadr.ii.c.7.*

CAP. III.

De haere. c.10.in 1. collect.

In partibus Tolosae damnanda haeresis dudum emersit.&c. Contra eam Episcopos, & omnes Domini sacerdotes in illis partibus

bus commorantes innigilate praecipimus, & sub interminatione † anathematis prohibere; ne vbi cogniti fuerint illius haeresis sectatores, receptaculum quisquam eis in terra sua praebere, aut praesidium impertiri praesumat. sed nec in venditione, aut emptione aliqua cum eis communio habeatur; vt solatio saltem humanitatis amisso, ab errore viae sua resipiscere compellantur. Quisquis autem contra haec venire pertentauerit, tamquam participes iniquitatis eorum anathemate feriatur. *Alex. iii. in concil.* *Turo. c. 4.*

† interdictione.

CAP. IV.

De haere. c. 8. Gre. ix. & c. 6 et 7. e. tit. in 1. collect.

(Haereticos) & defensores eorum, & receptores anathemati decernimus subiacere; & sub anathemate probibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra sua tenere, vel fouere, vel negotiationē cum eis exercere, praesumat. &c. Qui eos tenuerint, vel fouerint per regiones, in quibus taliter debacchātur in dominicis, & aliis solemnibus diebus per ecclesias publice denuncientur. &c. Episcopi vero, siue presbyteri, qui talibus forte non restiterint, officii sui priuatione † multentur, donec misericordiam Apostolicae sedis obtineanr. *Alex. iii. in concil. Turo. c. vl. in princ. & in fine.*

† suspensione.

CAP. V.

De haret. c. 13. Gre. ix. & c. 2. e tit. in 4. collect.

Credentes, receptores, defensores, & fautores haereticorum excōmunicationi decernimus subiacere. &c. *Innocen. iii. in concil. gener. Later. c. 3. in med.*

CAP. VI.

Habe cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex sententia praesenti. &c. Sacerdotali honore, & communione catholica, nec non etiam a fidelium numero segregatus. &c. *Felix iii. cum* LXVII. *Episcopis ad Acacium* CP.

CAP. VII.

Nullus omnino hominum haeresiarchas, & eorum sequaces, qui in partibus Guasconiae, aut Prouinciae, vel alibi commorantur, manuteneat, vel defendat; nec aliquis eis in terra sua receptaculum praebeat. Si quis autem vel eos de cetero retinere, vel ad alias partes proficiscentes eorum errori consentiens recipere forte praesumpserit; quo iratus Deus animas percutit, anathemate feriatur, & in terris eorum, donec condigne satisfaciant, diuina celebrare officia interdicimus. *Eugen. iii. in concil. Remen. c. 17.*

CAP. IIX.

Episcopus, presbyter, diaconus cum haereticis orans, excommunicetur. Si vero permittat eis, vt clericis operari, deponatur. *Apoc. 45.*

CAP. IX.

Si quis falsas scripturas impiorum vt sanctas in ecclesia publicauerit in pestem populi, & cleri; deponatur. *Ap. 60.*

CAP. X.

Si clericus, vel laicus ingrediatur synagogam Iudaeorum, vel haereticorum ad orandum; deponatur, & excommunicetur. *Ap. 65.*

CAP. XI.

De excommunicatione Acacii Episcopi CP. qui cum haereticis communicauit: *Gelas. in tomo de anathemate, in epistola 5. ad Anastas. post med. & epist. 6. ad Episcopos Dardan. post prin. & in med. & in epist. 7. ad Episcopos Orientis, & epist. 8. ad Euphemia. Episcop.* CP. *Anastas. ii. epist. 1. Iustinus ad Hormisdam.*

CAP. XII.

Amittat Episcopatum, qui falso dixerit Donatistas communicasse, cum sciat non cōmunicasse. *Carth.* 125. G, *Mile.* 25. L.

CAP. XIII.

Nulli clerico liberum sit discedere ab Episcopo suo, et alteri Episcopo communicare, nisi forte ei, quem Episcopus alius libenter habeat de haereticorum schismate discedentem, & ad fidem catholicam reuertentem. Si qui autem de catholicis discesserint, & in communione eorum palam, vel occulte cum eis, qui excommunicati sunt, vel per sententiam iam notati, fuerint inuenti; habeant illorum, ad quos ire voluerint; etiam in damnatione consortium. *Tolet. i. c. 12.*

CAP. XIV.

Si superioris loci clericus haeretici cuiuscumque conuiuio interfuerit, anni spatio pacem Ecclesiae non habebit. Quod si minores clerici praesumpserint, vapulabunt. *Epaunen. c. 15. Melden. c. 73.*

CAP. XV.

Catholicus, qui filios suos in haeresi baptizandos obtulerit, oblatio illius in Ecclesia nullatenus recipiatur. *Ile.* 13.

CAP. XVI.

Iudex ciuitatis, vel loci, si haereticum, aut Bonosiacum, vel cuiuslibet alterius haeresis sacerdotem, vel quamcumque personā de catholicis rebaptizasse cognouerit; quia Reges nos constat habere catholicos; non statim rebaptizantes adstrinxerit, & ad Regis fidem propterea distringendos adduxerit; annali excommunicationi subdatur. *Aurel. iii. c. 30.*

CAP. XVII.

Qui pro haeresi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus eis communicare praesumat, sicut & antiqua canonum continent statuta. Quod si quis spernit voluntarie, se ipsum alienum a cōmunione facit. *Brac. i. c. 33.*

CAP. XIIX.

Si quis ex nobis in parochiis suis, post ita huius concilii instituta aut clericum aut monachum sanae huic doctrinae resistentem inuenerit, aut aliquo adhuc Priscilliae

nae

nae sectae errore latitare persenserit, & non continuo illum excommunicatum, & anathematizatum de ecclesia eiecerit foras; ita vt cum huiusmodi homine nec cibum aliquis fidelis sumere, nec communicare praesumat; nouerit se is, qui talem receperit, fraternae esse excommunicationi obnoxium, & diuinae proculdubio sententiae reum. &c. *Brac. i. c.* 40.

CAP. XIX.

Tollantur suspectae reliquiae sanctorum, quae vulgares probationes.

Statuit sancta synodus, vt reliquiae in quibuscumque locis de Ariana haeresi inuentae fuerint, pro latae a sacerdotibus, in quorum ecclesiis reperiuntur, Pontificibus praesentatae igne probentur. Quod si a quibuslibet occultatae fuerint, & deteguntur, a sacrosanctae catholicae Ecclesia coetu segregentur. *Caesar. ii. c.* 2.

De basilicis haereticorum. Tit. XXIII.

CAP. I.

De consecrat. d. 1. c. 19. et clesias.

Ecclesias Arianorum, vbicunque inueneritis, catholicas eas diuinis precibus, & operibus absque vlla mora consecrate; quia & nos, quando fuimus Constantinopoli tam pro religione catholica, quam & pro Regis Theodorici causa negotii suadente, atque hortāte, Arianosque extirpante piissimo Iustino orthodoxo Imperatore, quascumque illis in partibus eorum Ecclesias reperire potuimus, catholicas eas, Domino opem ferente, consecrauimus. *Ioan. epist.* 2. *ad Epis. Italiae post prin.*

CAP. II.

24. q. 3. c. 31. clericus.

Haereticorum coetus non Ecclesia, sed conciliabulum est. *Carth. iv. c.* 71.

CAP. III.

Basilicas haereticorum, quas tanta execratione habemus exosas, vt pollutionem earum purgabilem non putemus, sanctis vsibus applicare despicimus, nisi quas per violentiam nostris abstulerant, possimus reuocare. *Epau. c.* 33.

CAP. IV.

Basilicas, quas in peruersitate sua Gothi (*Ariani*) hactenus habuerunt. &c. simili, quo nostrae inuocari solent, placuit ordine consecrari. *Aurel. c.* 12. *al.* 10.

CAP. V.

Ecclesiae, quae fuerunt in haeresi Ariana, nunc autem sunt catholicae, ad eos Episcopos cum suis rebus pertineant, ad quos parochia ipsae, in quibus ipsae ecclesiae sunt, pertinere videntur. *Tolet. iii. c.* 9.

CAP. VI.

Statuit sancta synodus, vt Episcopi de Ariana haeresi venientes, si quas ecclesias sub nomine catholicae fidei nec dum benedictione a catholico sacerdote percepta consecrentur denuo. *Caesar. ii. cap.* 3.

De Nouatianis, siue Catharis, & de paenitentia lapsis non deneganda. Tit. XXIV.

P. I.

1. q. 7. qui c. 8.

De his, qui se nominant Catharos, id est mundos (*Nouatianos* L.) si aliquando venerint ad Ecclesiam catholicam, placuit sancto, & magno concilio, & impositionem manus accipientes, sic in clero permaneant. Haec autem prae omnibus eos scriptis conuenit profiteri; quod catholicae, & Apostolicae Ecclesiae dogmata suscipiant, & sequantur; id est, & bigamis se communicare, & his, qui in persecutione prolapsi sunt, erga quos, & spatia constituta sunt, & tempora definita, ita vt Ecclesiae catholicae, & Apostolicae placita sequantur in omnibus. &c. *Nicae. c. 8. refert vii. syno. actio.* 1. *ante med. & Innoc. ep.* 22. *c.* 5. *ad Episc. Mace.*

CAP. II.

Superuenit Nouatus ex Africa, & separauit de Ecclesia Christi Nouatianum, & quosdam alios Christi confessores, & conuertit in prauam doctrinam. A quibus vos fratres auertite, & cauete ab omnibus, qui alterā fidem, & doctrinam tenent, quam Apostoli, & successores eorum tenuerunt &c. *Fabian. ep. 1. post prin.*

CAP. III.

Inuidens antiquus hostis suscitauit nobis aduersarium Nouatum, rectae fidei, & sanctae doctrinae aemulum. qui extra ecclesiā ordinauit Nouatianum, & in Africa Nicostratum, verosque hareticos, sicut ille erat. &c. Quidam confessores, qui dudum fuerant fideles, a nobis, & a recta fide diabolo instigante se separantes, cum Maximo presbytero, ad Ecclesiam catholicam, & fidem rectam sunt reuersi, & denuo, sicut prius, facti sunt confessores fideles. &c. *Corn. epist.* 1. *in med.*

CAP. IV.

His, qui post baptismum omni tempore incontinentiae, & voluptatibus dediti, in extremo fine vitae suae paenitentiam simul et reconciliationem exposcunt, communionem dare obeuntibus placuit, & propter Domini misericordiam, quasi viaticum profecturis, & ne Nouatiani haeretici negantis † veniam, asperitatem, & duritiam sequi videamur. *Inno. epist. 3. c. 2. Vide Triburi.* 31. *in fine.*

† negantes.

CAP. V.

1. q. 7. c. 20.

Donatum Salicinensem ex Nouatiano cū sua, vt comperimus, plebe conuersum, ita dominico, volumus gregi praesidere; vt libellum fidei suae ad nos meminerit dirigendum; quo et Nouatiani dogmatis damnet errorem, & plenissime confiteatur catholicam veritatem. *Leo ep. 85. ad Episcopos Africae c.* 3.

CAP.

CAP. VI.

Contra Nouatianum, & de confessoribus, & martyribus Nouatianis: *Cypria. epist. 1. ad Cornelium.* Et de Nouato, & aliis; *Cypr. epist. 6. ad Corn. & epist. 7. quae sunt epist. 8. & 9. lib. 2. eiusd.*

CAP. VII.

Cathari sunt, ex his, qui sunt abscissi, verum enimuero antiquis visum est, Cypriano dico, & nostro Furmiliano, eos omnes vni calculo subicere; Catharos, & Encratitas, & Hydroparastatas. &c. nonnullis Asiaticis visum est. &c. eorum baptisma suscipi; suscipiatur. &c. *Basili epist. 1. ad Amphilochium. c. 1.*

CAP. IIX.

Declarauit mihi tua pietas, quod quidam eorum, qui se Catharos nominant, volunt ad Ecclesiam accedere. Quoniam ergo magna synodus, quae Nieaeae habita est a sanctis Patribus, statuit; vt ordinentur, qui accedunt; velis, iuxta hanc formam, eos, qui ad Ecclesiam accedant, ordinare: si quidem vita eorum recta est, & nihil eis aduersatur. *Teophil. Episcop. Alexandr. in exposi. de Catharis. Vid. Nicae. 8.*

CAP. IX.

Nouatum, & eius impiae haeresis asseclas anathematizo, vtpote qui iniurius sit aduersus paenitentiam, & mansuetudinem Dei eleuat. *Taras. CP. ante vij. syn. epist. ad Ioan. presbyter. post med.*

CAP. X.

Post passionem Fabiani superuenit Nouatus ex Africa, & separauit Nouatianũ de Ecclesia, & quosdam cõfessores. *Dam. in Fabia.*

CAP. XI.

Sub Cornelii Episcopatu Nouatus Nouatianum extra ecclesiam ordinauit, & in Africa Nicostratum. &c. *Damas. in Corn.*

CAP. XII.

Multa de Nouato, Nouatianis, & Catharis; *Euseb. lib. 6. c. 33.*

De Origenis, & sociorum damnatione. Tit. XXV.

CAP. I.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, † Nestorium, Eutychen, & Origenem cum impiis eorum scriptis. &c. anathema sit. *Synod. v. CP. actio. vlt. c. 11.*

† Apollinarium

CAP. II.

Quinta synodus hic congregata est aduersus Theodorum Mopsuestenum, Origenem, Didymum, & Euagrium, & scripta Theodoreti aduersus xij. capitula Cyrilli, & Epistolam, quae dicitur Ibae ad Marin Persam. &c. *vi syno. CP. act. 17. in defini. in prin.*

CAP. III.

Origenis, Euagrii, & Didymi fabulositates anathematizamus, quemadmodum synodus Constantinopoli conflata, quincta numero docuit. *vij. syn. act. 7. in defin. in med.*

CAP. IV.

Audemus anathematizare Arii insaniam, Macedonii rabiem. &c. & horum multorum capitum hydram, Origenis, Didymi, & Euagrii nugas, fabulasque. &c. *vij. syn. in ep. ad Constantinum, & Irenem in med.*

CAP. V.

Anathematizamus Origenem, qui vana suscipit, & Theodorum Mopsuestiae quoque pariter & Euagrium, qui etiam secundum easdem, & diuersas opiniones eodem perditionis irretiti sunt barathro. *Syn. iix. CP. sub Hadr. ij. act. 10. in defin. syn. post prin.*

CAP. VI.

Origenis nonnulla opuscula, quae vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus. Reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuenda. Eusebius in laudibus, & excusatione Origenis schismatici vnum conscripsit librum. &c. *Gelas. in syn. lxx. Episcopor. post med. Burch. li. 3. c. 220. Iuo lib. 2. tit. 11. c. 3. panor. & par. 4. c. 64. decr. Caesar. lib. 2. c. 6. Tarrac. lib. 1. c. 232.*

Dist. 15. c. 3. sancta. § Item Origenis.

CAP. VII.

Si quis secundum sanctos Patres consonanter nobis, pariterque fide non respuit, & anathematizat anima, & ore omnes, quos sancta Dei Ecclesia respuit, & anathematizat nefandissimos haereticos, id est Sabellium, Arium. &c. Origenem, Didymum, Euagrium. &c. condemnatus sit. *Martin. in conc. Later. secret. 5. c. 18.*

CAP. IIX.

Quod in Origene merito damnatum est, qui animarum, antequam corporibus insererentur, non solum vitas, sed & diuersas fuisse asseruit actiones: necesse est, vt etiam in (*Eutychete*) nisi maluerit sententiam abdicare, plectatur. *Leo ep. 11. ad Iulian. Episcop. ante fi.*

CAP. IX.

Anathematizamus, atque execramur omnes haereses, omnesque earum auctores, atq. fautores, qui aduersus Apostolicam, & orthodoxam fidem diabolicis decepti fallaciis falsitatis errores in Ecclesiam conati sunt introducere, id est, Arium, Sabellium. &c. Origenem, qui & Adamantius, Didymum, & Euagrium. &c. *Leo ij. in epist. ad Constantin. iv. Imperat. post med. post vi. syn.*

CAP. X.

Diuinorum Patrum clxv. in hac ciuitate Imp. congregatorum sub Iustiniano piae memor. Imp. nostro pias voces, vt a Spiritu sancto editas cognoscimus, qui Theodorũ Mopsuestiae Nestorii magistrum, & Origenem, & Didymum, & Euagrium, qui Graecas fabulas rursus fictas retulerunt, & corporum quorundam, & animarum circuitiones, & immutationes, seu transmigrationes de integro ruminauerunt. &c. & in mortuorum resurrectionem impie, ac contumeliose insultarunt.

runt &c.anathematizarunt,& execrati sũt, *Trul. cap.* 1.*ante fin.*

CAP. XI.

Quinta synodus triumphauit deOrigene, Didymo, & Euagrio; quos omnes, vt haereticorum magistros execror. *Tarasius CP. in epist. ad Orientis Episcopos. vii.syn.act.* 3. *in med.*

CAP. XII.

Quintum sanctum concilium vniuersale suscipio, omnesque eius praeclaras definitiones, quod ad confirmationem Chalcedonensis concilii congregatum est. perimit autem,& interitum proiicit, principaliter quidem Origenem insanum,& omnes eius pomposas somnolentias, & plena multae impietatis commenta; Euagrii quoque cum eo, & Didymi dogmata, & omnia eorum pagana, atque prodigiosa,nec non & fabulosa deliramenta.&c.Anathema in perpetuum, & catathema a sancta,& consubstantiali adoranda Trinitate, Patris, & Filii, & Spiritus sancti sint. Primum quidem Simon Magus. &c. post quem Cleobius, Menander.&c. Helcescus,Origenes, alter Origenes,qui & Adamantius. &c. *Sophronius Hierosolomitanus apud vi.synod.act.*11.*ante fin.*

CAP. XIII.

Cum sancta vniuersalis quinta synodus CP. esset congregata; communi,& generali anathemate reiecti sunt Origenes, & Theodorus Episcopus Mopsuestiae,& quaecumque ab Euagrio,& Didymo dicta sunt de praeexistentia, siue περὶ προυπάρξεως &c. Alexander Episcopus Abyles contra sensit, quare Episcopatu exutus Byzantium se recepit, & terraemotu absorptus est,& defossus. Neolauritas autem,cum se a catholica communione separassent, Eutychius Patriarcha diuersis rationibus aggressus est. &c. eos a Neolaura expulit.N.*in vita S. Sabae, apud vii synod.act.*1.*in fine.*

CAP. XIV.

Quinta synodus clxiv.Eoiscoporum priores quattuor confirmauit, execrans Arium. &c.praeterea Origenem,Euagarium, Didymum,omnesque fabulosas, & gentiles eorũ prodigiosas narrationes.&c.*Theodor.Hierosolym.apud syno.vii.act.*3.*post med.*

CAP. XV.

Vltra has Constantinopoli congregata Iustiniani Imperatoris imperio synodus est, quae Origenem, qui & Adamantius,Euagrium, Didymum cum gentilibus eorum commentariis anathemate deuouit.&c.vii. *syn. actio.*6.*ante med tom.*1.*verba sunt haereticorum, sed probantur ab Epiphanio, qui contradicit ceteris.*

CAP. XVI.

Suscipimus quae in temporibus Iustiniani diuae memoriae in praedicta a Deo conseruanda nostra felicissima ciuitate comploſã est synodus,contra Dei impugnatores Origenẽ,Didimum,& Euagrium &c.*Edictum Imper.Cõstãt.iv.apud sy.vi.CP.act.*18.*ante fig.*

CAP. XVII.

Monachi quidam ab Hierosolymis venerũt ad Pelagiũ in comitatu,portãtes capitula libris Origenis excerpta, volẽtes agere apud Imperatorẽ, vt de Origenes damnaretur cũ illis capitulis.&c.Annuit Imperator facillime,gaudẽs se de talibus causis iudicium ferre. Iubente eo,dictata est in Origenem,& in illa capitula anathematis damnatio; quam subscribentes vna cũ Menna Archiepiscopo apud CP.reperto;deinde directa est Vigilio Romano Episcopo, Zoilo Alexandrino, Euphemio Antiocheno,& Petro Hierosolymitano.Quibus eam accipientibus & subscribentibus Origenes damnatus est mortuus, qui viuens olim fuerat ante damnatus.*Liberat. c.*23.

CAP. XIIX.

Quinta*(synodus)* iterũ fuit Constantinopoli,quinque vero & sexaginta supra centũ Patres in hac coacti sunt.&c.Eiecerũt autẽ pie extra diuina septa Euagrium, & Didymum cum Origene,viros,qui non eodem tẽpore decesserunt,sed tamen eadem conscripserunt,falsa nẽpe,& peregrina dogmata a diuina Ecclesia.Et nũc quidẽ corporũ resurrectionẽ omnino auferebant, nunc vero alienigenarũ resurrectionem prater opinionem asserebant;Paradisum vero, & Adam dicebant incorporeũ,& poenã ad tẽpus putabãt terminandam.Quinetiam daemonum restitutiones scripserunt.*Psellus ante vii.syn.*

Contra Paulum Samosatenum, & Photinum,& alios,qui Christum tantum esse hominem dicebant.

Tit. XXVI.

CAP. I.

De Paulianistis,qui ad ecclesiã catholicã cõfugiunt,baptizãdis,& ordinãdis, si digni sunt: *Nicae.ii.c.*19.De iisdẽ Paulianistis,& Photinianis baptizandis. *Arel.ii. c.* 16.*& Trull.c.*96.*De Paulianistis tantũ vide supra tit.*8.*c.*1.*&* 5.*&* 8.

CAP. II.

Contra Paulum Samosatenũ, & Photinũ: CP.*syn.in epi.ad Damas.apud Theodorit.lib.* 5.*c.*9.

CAP. III.

Contra Photinum, & Photinianos: CP. *c.* 1.*Chalc.act.*16.*in allocu concilii.Leo in syn. Rom.ep.*22.*ad clerum CP. Felix iii. in epist.* 2.*ad Petr.Fullo.ante v.synod.Leo ii.in epist. ad Constantin.vi.Imperat.post iv.syn.*

CAP. IV.

Contra Paulum Samosatenum: *Martin.in concil. Later.c.*18.*Felix iii.in epist.*1. *&* 2. *ad Petr. Fullo ante v.syn.Leo ii. in d. epist. ad Constantin.iv. Imper.Sophronius Hierosolym.apud vi.syn.act.*11.*Tarasius CP.in epi.ad*

Orientis Episcopos apud vii. syn. actio. 3.

CAP. V.

Anathematizamus Photinum, qui Hebionis haeresim instaurans, Dominum Iesum Christum tantum es Maria virgine confitetur. *Damas. epi. 1. in professione fidei in prin.*

CAP. VI.

Contra Photinum, & Marcum haereticos, qui Christum Deum es Patris substantia ante saecula negant genitum. *Inno. epist. 20. ad Lauren. Episc.*

CAP. VII.

Paulus Samosatenus, & Photinus dixerunt, Dominum nostrum Iesum Christum, ante quam nasceretur ex virgine Maria, non fuisse. *Leo epist. 91. ad Turibium cap. 3.*

CAP. IIX.

Contra Euphratam Episcopum negantem Christum esse Deum; qui a synodo deponitur. *Aggrippin. syno.*

CAP. IX.

Si quis dicit, filium Dei Dominum nostrum, antequam ex Virgine nasceretur, nō fuisse, sicut Paulus Samosatenus, & Photinus, & Priscillianus dixerunt: anathema sit. *Brac. cap. 3.*

CAP. X.

Nicaeae Bithyniae ccc xiixx. Episcopi damnauerunt Arium, Photinum, & Sabellium, vel sequaces eorum. & in vrbe Roma congregauit (*Siluester*) cum consilio Augusti Episcopos cclxxviii. & damnauit iterum eosdem. *Dama. in Silue.*

CAP. XI.

De Paulo Samosateno tempore Dionysii Papae, & de concilio Antiocheno aduersus eundem Paulum Samosatenum Episcopum Antiochiae. *Euseb. lib. 7. c. 22. 23. 24. 25. 26.*

Contra Sabellianos, & Patripassianos: Personas Diuinas re vera distinctas esse. Tit. XXVII.

CAP. I.

NON spernendam esse fidem sanctorum Patrum ccc xiix. qui Nicaeae Bithyniae conuenerunt, sed manere eam ratam oportet, & anathematizari omnem haeresim, specialiter autem Eunomianorum. &c. & Sabellianorum. CP. *c.* 1.

CAP. II.

Contra Sabellium Afrum, siue Lybicum: CP. *syn. in epist. ad Damas. apud* Theodorit. *li. 5. c. 9. Syn.* CP. *gen. iix. sub* Hadr. *ii. act. 10. in defi. Felix iii. in epist. ad* Petr. *Fullo. ante v. syno.* Leo *ii. epist. ad Constantinum iv. Impe. post. vi syn. gen. Sophronius* Hierosol. *apud. vi. syn. gen. act. 11. Tarasius Episc.* CP. *in epi. ad Episc. Orien. apud vii. syn. act. 3. in med. vbi Sabellius appellatur Afer.* Theodor. Hierosol. *Episcop. apud eandem vii. syn. act. 3. post med.*

CAP. III.

Si quis non anathematizat. &c. Sabelliū, Arium. &c. condemnatus sit. *Martin. in concil. Later. c. 18.*

CAP. IV.

Anathematizamua eos, qui Sabellii sequuntur errorem, eundem dicentes Patrem esse quem & Filium. *Damas. ad Paulin. in profe. fidei. Vid.* Theodor. *lib. 5. cap. 10. & Nicepho. lib. 12. c. 18.*

CAP. V.

Primo capitulo demostratur, quam impie sentiant (*Priscillianistae*) de Trinitate diuina, qui & Patris, & Filii, & Spiritus sancti vnam, atque eandem asserunt esse personam, tamquam idem Deus, nunc Pater, nunc Filius, nunc Spiritus sanctus nominetur: nec alius sit, qui genuit; alius qui genitus est; alius qui de vtroque processit: sed singularis vnitas in tribus quidem vocabulis, & nō in tribus sit accipienda personis. Quod blasphemiae genus de Sabellii opinione sumpserunt, cuius discipuli, etiam Patripassiani merito nuncupantur: quia si ipse est Filius, qui & Pater; crux Filii, Patris est passio: & quidquid in forma serui Filius Patri obediendo sustinuit; totum in se Pater ipse suscepit. Quod catholicae fidei sine ambiguitate cōtrarium est, quae Trinitatem vnitatis, sic homousion confitetur; vt Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, sine confusione indiuisos, sine tempore sempiternos, sine differentia credat aequales: quam vnitatem in Trinitate non ex eadem persona, sed eadem implet essentia. *Leo ep. 91. c. 1. ad Turibium.*

CAP. VI.

Sabellium damnauit synodus, nec fuit necesse, vt eius sectatores postea damnarentur, singulas viritim synodos celebrari: sed pro tenore constitutionis antiquae, cunctos, qui vel prauitatis illius, vel communionis extitere participes, vniuersalis Ecclesia duxit† esse refutandos. *Gelas. in epi. ad* Episcop. *Dardan. in prin. Ansel. lib. 12. c. 69.*

24. q. 1. c. 2. maiores. in fin.

†dixit

CAP. VII.

Si quis dixerit, atque crediderit Deum Patrem, eundem esse Filium, vel Paracletum, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit Filium eundem esse Patrem, vel Paracletum anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit Paracletum esse vel Patrem, vel Filium, anathema sit. *Tolet. i. in assert. fidei, vel in concil. Aquis Celenis habito contra Priscillian.*

CAP. IIX.

Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, non confitetur tres personas vnius substantiae, & virtutis, ac potestatis sicut Catholica, & Apostolica Ecclesia docet: sed vnam tantum, ac solitariam dicit esse personam; ita vt ipse sit Pater, qui Filius; ipse etiam sit Paracletus Spiritus, sicut Sabellius, & Priscillianus dixerunt: anathema sit. *Brac. cap. 1.*

CAP.

CAP. IX.

Confitemur esse Patrem, qui genuerit ex substantia sua Filium sibi & coequalem, & coeternum: non tamen vt idem ipse sit natus, & genitor, sed persona alius sit Pater, qui genuit; alius sit Filius, qui fuerit generatus, vnius tamen vterque substantiae. &c. *Tolet. iii. ante canones.*

CAP. X.

Nec quia tres has personas esse diximus vnum Deum; eumdem esse Patrem, quem Filium: vel eum esse Filium, qui est Pater: aut eum, qui est Spiritus sanctus, vel Patrem vel Filium dicere poterimus. Non enim ipse est Pater, qui Filius: nec ipse Filius, qui Spiritus sanctus: nec Spiritus sanctus ipse, qui est Pater, vel Filius cum tamen ipsum sit Pater, quod Filius: ipsum Filius, quod Pater: ipsum Pater, & Filius, quod est & Spiritus sanctus, id est natura vnus Deus. *Tolet. xi. in confess. fidei, ante med.*

CAP. XI.

Quamuis Pater genuerit Filium, nec ideo Filius sit idem, qui Pater; nec Pater sit ipse, qui Filius; sed neque Spiritus sanctus Pater sit, Filiusque, sed tantum Patris, Filiique Spiritus, eidem Patri, & Filio etiam ipse coequalis. &c. *Tolet. xvi. in confess. fidei.*

CAP. XII.

Contradicimus per omnia Patripassianis qui Diuinitatem passibilem ausi sunt elinguare. *Paulinus apud synodum Foroiul. paulo ante symbolum.*

CAP. XIII.

Nicaeae Bithyniae ccc xi ix. Episcopi damnauerunt Arium, Photinum, & Sabellium, vel sequaces eorum. & in vrbe Roma congregauit (*Siluester*) cum consilio Augusti Episcopos cc lxxiix. & damnauit iterum Callistum, & Arrium, & Photinum, & Sabellium. *Damas. in Syluestri.*

De Manichaeis, & de variis eorum erroribus.
Tit. XXIIX.

CAP. I.

NON dubie (*Eutychiani*) Manichaeorũ confederantur errori, qui ab vnigenito Dei filio, verum & nostrae naturae hominem negant esse susceptum, omnesque eius corporeas actiones simulatorii volunt fuisse phantasmatis. &c. Non Deum tantum dicimus Christum, sicut haeretici Manichaei; nec hominem tantum, sicut haeretici Photiniani. *Leo in syn. Rom. ep. 22. ad clerum, & plebem CP. in prin. & in fin.*

CAP. II.

De Manichaeorum erroribus, *Leo epi. 11. ad Iulian. Coensem Episc. in prin. & epist. 81. ad Episc. Palaest. post prin. et epist. 95. ad Leo. Imper. post prin. Felix iii. in epist. 1. & 2. ad Petr. Fullo. ante v. synod. Tolet. 3. post med.*

CAP. III.

Vt Manichaei Priscillianistae die natalis Christi, & die dominico ieiunabant, quia Christum hominem verum fuisse negabant, atque ita nec in vera hominis natura natum asserebant. *Leo epist. 91. ad Turibiũ Asturicen. Episc. c. 4.* Animam hominis diuinae esse substantiae affirmabant. *Ibid. c. 5.* Damnabant nuptias. *Ibid. c. 7.* Corpora humana a diabolo fuisse facta dicebant. *Ibid. c. 8. Hos errores refellit Leo in ead. epist.*

CAP. IV.

Manichaeorum cum Priscillianistis tam foederata sunt corda; solis nominibus discreti, sacrilegiis autem suis inueniantur vniti: quia etsi vetus testamentum, quod isti se suscipere simulant, Manichai refutant; ad vnũ tamen finem vtrorumque tendit intentio, cũ quod isti recipiendo corrumpunt, illi abdicando impugnant. In execrabilibus autem mysteriis eorum, quae quanto immundiora sunt, tanto diligentius occultantur, vnum prorsus nefas, vna est obscoenitas, & similis turpitudo. &c. *Leo d. ep. 91. cap. 16.*

CAP. V.

In eo, quod in extrema familiaris epistolae tuae parte posuisti, miror cuiusquam catholici intelligentiam laborare, tamquam incertum sit, an descendente ad inferna Christo, caro eius requieuerit in sepulcro; quae sicut vere & mortua est, & sepulta, ita vere est die tertia resuscitata. &c. Quod non credere satis impium est, & ad Manichaei, Priscillianique doctrinam pertinere non dubiũ est; qui sacrilego sensu ita se Christum simulant conficeri, vt & incarnationis, & mortis, & resurrectionis auferant veritatem. *Leo epi. 91. cap. 17.*

CAP. VI.

Contra Manicheos, & Priscillianistas, qui carnium escas execrabantur. *Vigil. ep. 1. c. 1.*

CAP. VII.

Credimus imaginarium corpus, aut phantasmatis alicuius in (*Christo*) non fuisse, sed solidum, atque verum; hunc & esuriisse, & sitisse, & doluisse, & fleuisse, & omnes corporis iniurias pertulisse. *Tolet. in assertione fidei vel in synod. Aquis Celenis edita.*

CAP. IIX.

Si quis natale Christi secundum carnem nõ vere honorat, sed honorare se simulat, ieiunans in eodem die & in Dominico; quia Christum in hominis vera natura natum esse non credit, sicut Cerdon, & Marcion, Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Brac. c. 4.* Si quis animas humanas, vel angelos ex Dei credit substãtia exstitisse, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt anathema sit. *Ibid. c. 5.* Si quis dicit Diabolũ non fuisse prius Angelum bonum a Deo factum, nec Dei opificum fuisse naturam eius; sed dicit eum ex tenebris emersisse, nec aliquem sui habere auctorem; sed ipsum esse

principium, neque substantiam mali, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Ibid. c.7.* Si quis coniugia humana damnat, & procreationem nascentium perhorrescit, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Ibid. c.11.* Si quis plasmationem humani corporis, diaboli dicit figmentum esse, & conceptiones in vteris matrum, operibus dicit daemonum figurari, propter quod resurrectionem carnis non credit, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Ibid. c.12.* Si quis dicit creationem vniuersae carnis non opificium esse Dei, sed malorum esse angelorum sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt, anathema sit. *Ibid. c.13.* Si quis immundos putat eibos carnium. &c. sicut Manichaeus, & Priscillianus docuerunt; anathema sit. *Ibid. cap.14.*

CAP. IX.

Credo, quod Deus Verbum, vnigenitus Patris Filius. &c. non separatus a gremio generantis, ad nos humiles descendit. &c. & formam suscepit nostram, qui secundum diuinam essentiam, quantum ad habitum, & speciem inexformabilis: & corporatur secundum nos incorporeus. Et homo iuxta veritatem efficitur, qui semper Deus cognoscitur; & materno ventre gestari monstratur, qui sempiterni Patris in sinu est, & intemporeus, principium recipit temporale; non per phantasiam factus haec omnia, vt Manichaeis, & Valentinis videtur insanis; sed re, & veritate totum se ipsum exinaniens paterna, & propria voluntate, & totam nostram assumens massam, carnem inquam, nobis consubstantialem, & animam rationalem animabus nostris contribulem, & mentem menti nostrae comparem. Hic itaque homo est, & cognoscitur, & homo secundum veritatem factus est ab ipso summo conceptu de sanctissima virgine. &c. *Sophronius Hierosol. in syn. act. 11 ante med.*

CAP. X.

Manichaei inuenti sunt in vrbe Roma, Miltiadis, & Anastasii tempore. *Damas. in Miltiad. Pontif. in Anast.*

CAP. XI.

De poenis, quibus Manichaei olim afficiebantur; *Anast. epist. 1. c.3. Leo epist. ad Episcopos Italiae, in prin. & Pontif. in Syria. & Gela. & Hormis.*

Contra Manichaeos, Priscialliamistas, Eustathianos, & alios, qui cibos carnium detestabantur. Tit. XXIX.

CAP. I.

SPiritus manifeste dicit; quia in nouissimis temporibus discedant quidam a fide. &c. prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his qui cognouerũt veritatem. &c. *Paul. epist. 1. ad Timoth. c.4. in prin.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus nuptiis, carne, & vino non abstinẽtiae, sed abominationis causa abstinens. &c. deponatur: & ab Ecclesia abiiciatur, *Ap. 51.*

CAP. III.

Si Episcopus, presbyter, diaconus diebus festis non suscipit carnem, & vinum; abominationis, non abstinentiae causa; deponatur, quasi cauteriatam habens conscientiam, & causa scandali multis sit. *Apost. c. 53.* *1. Tim. 4.*

CAP. IV.

Escas, quas vitare vos audiuimus, irrationabiliter non respuatis. Scitis fratres legislatorem docuisse, omnia, quae creauit Deus, erant valde bona: & ipsa per se veritas ait: Non quod intrat in os, coinquinat hominẽ; sed quod exit de ore. Vnde constat, non debere refutari escas communes, quas Deus ad cibos tribuit fidelib. suis. Et in actibus Apostolorum de mundis escis legitur ita: Postera autẽ die. &c. Quae Deus purificauit, tu commune ne dixeris. &c. *Eleuth. epist. 1. in prin.* *Gen. 1. d.* *Matt. 15. b.* *Act. 10. b.*

CAP. V.

Contra Priscillianistas, & Manichaeos, qui carnium esum execrabantur. *Vigil. epis. 1. c.1.*

CAP. VI.

Quae animalia, seu volatilia liceat manducare, quantum existimo, Dominus euidenter ostendit, cum post diluuium animalia cuncta Noë tribuit, & filiis eius edenda dicens: Omnes pisces maris manui vestrae tradiți sunt, & omne, quod mouetur, & viuit, erit vobis in cibum, quasi olera virentia, & demonstratis caelitus beato Petro in illo disco quamuis hoc altius intelligẽdum sit, cunctis animantibus dicitur: Macta, & manduca. Itaq. omne animal, cuius cibus minime corpori nociuus esse probatur, & societas hoc in cibum admittet humana, comedi non prohibetur. &c. Testamento veteri, vbi quidam cibi carnium prohibentur, cur non sit contraria ista sententia, qua dicit Apostolus: Omnia munda mundis; &, Omnis creatura Dei bona est; si possunt, intelligant hoc Apostolum de ipsis dixisse naturis. Illas autem literas propter quaedam praefigurationes tempori congruentes, animalia quaedam non natura, sed significatione immunda dixisse. &c. *Nicol. ad consul. Bulgar. c.43. ex Augustino.* *Gen. 9. a.* *Act. 10. b.* *Ad Tit. 1. d.* *1. Timot. 4. b.*

CAP. VII.

Presbyteri, & diaconi, qui carnibus vt mali abstinent, neque olera cum carne cocta comedunt, cessent ab ordine suo. *Ancy. c.14. Aquisgr. 63. Mart. Brac. c.59. Burch. lib. 13. c. 15. Iuo p.4. c.48. decr.* *Dist. 30 c. vlt. in fin.*

CAP. IIX.

Si quis carnem edentẽ, praeter sanguinem & idolis immolatum, & suffocatũ cum religione, & fide condemnat, velut spem propter huiusmodi perceptionem non habentem, ana- *Dist. 30. c.13.*

anathema sit. *Gang. c. 2. Aquisgr. 65. Iuo par. 4. c. 30. decr.*

CAP. IX.

Quaerendum ab Episcopo, si nuptias non improbet. &c. Si carnium perceptionem non culpet. &c. *Chart. iu. c. 1. Burch. li. 1. c. 8. Iuo par. 5. c. 62. decr.*

Dist. 23. Qui Episcopus. c. 2.

CAP. X.

Si quis dixerit, vel crediderit, carnes auium, seu pecudum, quae ad escam datae sunt, non tantum pro castigatione hominum abstinendas, sed execrandas esse; anathema sit. *To let. in assertione fidei, vel in syn. Aquis Celenis habita.*

CAP. XI.

Si quis immundos putat cibos carnium, quas Deus in vsu hominum dedit, & non propter afflictionem sui corporis, sed quasi immunditiam putans, ita abstineat ab eis, vt nec olera cocta cum carnibus praegustet, sicut Manichaeus, & Priscillianus docuerunt; anathema sit. *Brac. c. 14.*

CAP. XII.

Quicumque in clero cibo carnium non vtuntur, pro amputanda suspicione Priscillianae haeresis, vel olera cocta cum carnibus tantum praegustare cogantur. Quod si contempserint. &c. necesse est, hos excommunicatos ab officio omnino remoueri. *Brac. cap. 32. Vid. Mart. Brac. 59.*

CAP. XIII.

Eleutherius constituit, vt nulla esca vsualis quae tamen rationabilis & humana est, quam Deus creauit, a Christianis maxime fidelibus repudiaretur. *Damas. in Eleuth.*

Contra Catharos, Manichaeos, Eustathianos, Priscillianistas, & alios, qui primas vel secundas nuptias damnabant. Tit. XXX.

CAP. I.

Spiritus manifeste dicit; quia in nouissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis daemoniorum in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam; prohibentium nubere, abstinere a cibis. &c. *Paul. epist. ad Timoth. c. 4. in prin.*

CAP. II.

Cathari resipiscentes in scripto ant dogmata catholicae, & Apostolicae Ecclesiae, id est, & bigamis se communicare; & his, qui in persecutione prolapsi sunt. &c. *Nicae. c. 8. refert Nicae. ii actio. 1. in med.*

CAP. III.

Eos, qui religiositatis speciem simulantes &c. legitimarum damnant foedera nuptiarum, tamquam haereticos ab Ecclesia Dei pellimus. &c. *Inno. ii. in syn. Rom. cap. 17.*

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui nuptiis, carne, & vino abstinet, non continentiae causa, sed abominationis; deponatur, vel resipiscat, & ab Ecclesia abiiciatur: sunt enim omnia valde bona, & masculum, & feminam creauit Deus. *Ap. c. 51.*

Gen. 1. c.

CAP. V.

Priscillianistae nuptias damnant, & procreationem nascentium perhorrescunt, in quo sicut paene in omnibus cum Manichaeorum profanitate concordant. &c. quia non est illic libertas turpitudinis, vbi pudor matrimonii seruatur, & spes sobolis. *Leo epist. 91. c. 9. ad Turibium Episcopum.*

CAP. VI.

Si quis vituperet nuptias, & dormientem cum viro suo fidelem, ac religiosam detestetur, aut culpabilem aestimet, velut quae in regnum Dei introire non possit; anathema sit. *Gang. c. 1.*

Dist. 31. c. 8. & dist. 30. c. 12.

CAP. VII.

Quicumque virginitatem custodiens, aut continentiae studens, velut horrescens nuptias temerat, nec propter hoc quod bonum, & sanctum est, nomen virginitatis assumit: anathema sit. *Gangr. c. 9. Burch. lib. 8. c. 61. Iuo par. 7. c. 79. decr.*

Dist. 30. c. 5. si quis vel. & dist. 31. c. 9.

CAP. IIX.

Si quis ex his, qui virginitatem propter Dominum seruant, extollitur aduersus coniugatos; anathema sit. *Gang. c. 10. Aquisgr. 67. Burch. lib. 8. c. 64. Iuo par. 7. c. 82. & par. 8. c. 316. decr.*

Dist. 30. si quis propter. c. 4.

CAP. IX.

Si qua mulier virum proprium relinquens discedere voluerit nuptias execrans; anathema sit. *Gang. c. 14. Iuo par. 8. c. 229. & 317. decr.*

Dist. 30. c. 3.

CAP. X.

Nuptiarum cohabitationem † castam honoramus. *Gangren. in fine. Iuo par. 8. c. 321. decret.*

Dist. 30. c. 6. in fi. † copulationem.

CAP. XI.

Quaerendum ab Episcopo si nuptias non improbet, si secunda matrimonia non damnet. *Chart. iv. c. 1. Burch. lib. 1. c. 8. Iuo par. 5. c. 62. decr.*

Dist. 23. Qui Episcopus. c. 2.

CAP. XII.

Si quis dixerit, vel crediderit coniugia hominum, quae secundum legem diuinam licet habere, execrabilia esse; anathema sit. *Tolet. 1. in fin. vel ex concil. Aquis Celenis habito.*

CAP. XXIII.

Si quis coniugia humana damnat, & procreationem nascentium perhorrescit, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Brac. c. 11.*

De aequalitate trium Diuinarum personarum contra Arianos. Tit. XXXI.

CAP. I.

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem. &c. Et in vnum Dominum Iesum Christum

Christum Filium Dei, natum ex † Patre vnigenitum, hoc est de substantia Patris, *ante omnia saecula* Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum †, homousion, hoc est, consubstantialem Patri, per quē omnia facta sunt. *Nicaen. Symbol. & Constantinopol. in multis conciliis lectum, & confirmatū. Vid. apud syn. Ephes. in actis, quae referūtur apud syn. Chalce. act. 1. post med. & apud eandē syn. Chalce. act. 2. in prin. & apud CP. vi. act. 6. āte fi. & apud CP. vi. act. 17. in prin.* CP. (*Nicae. ii. in defi.* CP. *sext. sub* Hadri. ii. *in defin.*) Syn. *Rom. sub Iulio in prin. Syn. Later. sub Martin. secret. 4. Leo ep. 95. c. 1. ad Leonē Augu. Athana. et syn. Aegyp. ad Liber. Carth. vi in fin. Afric. c. 104. (Cyril. & syn. Ale. in epi. ad Nestor. post Ephes. syn.) Tolet iii. in prin. (Tole. sex. in prin.) Brac. iii. in prin. (Tolet. xii. in prin. Tolet. xiii. ante canones. Tole. xv. in prin. Tolet. xvii. in prin. Foroiul ante canones.) Cyril. Alex. in exposit. Symbol.* Nicaen. *post. syn. Ephes. In his omnib. locis refertur Symbolum Nicaenum, aliquando ipsum solum, aliquando aliis verbis compositum.*

† de. † creatū.

CAP. II.

Immutabilis est fides ccc xiix. Patrum, qui Nicaeae Bithyniae conuenerunt. & anathematizantur omnis haeresis. Eonomianorum praesertim, vel potius Anomoeorum; & Arianorum; siue Eudoxianorum; & Semarianorum, siue Pneumatomachorum, & Sabellianorum, & Marcellianorū, & Photianorum †, & Appollinaristarum. CP. *c. 1.*

† Photinianorū.

CAP. III.

De tomo Dyticorum †, Antiochenos suscipimus, qui confitentur Patris, & Filii, & Spiritus sancti diuinitatem. CP. *c. 5.* G.

† Occidētalium

CAP. IV.

Contra Arianos: *Chalc. in allocutione concilij habita apud Marcianum Imper. act. 16. CP. v. varijs in locis, & in primis act. 8. c. 11.* CP. *vi. act. 17. in def. Nicae. ii. act. 7. in def. & in epist. ad Constantinum, & Irenem Imperatores, & in epi. ad clericos Constantinop. Syn. iix. gen.* CP. *sub Hadr. ii. in def.*

CAP. V.

Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod vnus solus est verus Deus. &c. Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Pater a nullo, Filius autem a solo Patre, ac Spiritus sanctus ab vtroque pariter, absque initio semper, & fine. Pater generans, Filius nascens, & Spiritus sanctus procedens. &c. *Inn. iii. in conc. gen. Lat. c. 1.*

c. 1. de sū. Trin. Gregor. ix. & in 4. collec.

CAP. VI.

Damnamus ergo, & reprobamus libellum siue tractatum, quem Abbas Ioachim edidit contra magistrum Petrum Lombardum de vnitate, seu essentia Trinitatis: appellans haereticum, & insanum, pro eo quod in suis dixit sententiis; quod quaedam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, & illa non est generans, neque genita, nec procedens. &c. Tres sunt, qui testimonium dant in caelo, Pater, & Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt: & tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis, & tres vnum sunt, sicut in codicibus quibusdam inuenitur. Nos autem sacro, & vniuersali concilio approbante, credimus, & confitemur cum Petro, quod vna quaedam res est incomprehensibilis quidem, & inaestimabilis, quae veraciter est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. &c. quia quaalibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, siue natura diuina, quae sola est vniuersorum principium. &c. vt secundum orthodoxam, & catholicam fidem consubstantiales esse credantur. Pater enim ab aeterno Filium generando suam substantiam ei dedit, iuxta quod ipse testatur, Pater quod dedit mihi, maius est omnibus. &c. & sic eadem res est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus ab vtroque procedens. &c. Si quis igitur sententiam, siue doctrinam praefati Ioachim in hac parte defendere, vel approbare praesumpserit, tamquam haereticus ab omnibus confutetur. &c. Maxime cum idem Ioachim omnia scripta sua nobis assignari mandauerit, Apostolicae sedis iudicio approbanda, seu etiam corrigenda. &c. Reprobamus etiam, & damnamus peruersissimum dogma impii Amalrici †, cuius mentem sic pater mendacii excaecauit; vt eius doctrina non tam haeretica censenda sit, quam insana. *Inno. iii. in con. gen. Latera. c. 2.*

c. 2. de sū. Trin. Gregor. ix. & in 4. collec. *1. Ioan. 5.* *Ioan. 10.* † Almarici

CAP. VII.

Contra Arium, *Iulius in syn. Rom. Damas. in syn. Rom. idem in syn. ep. 5. ad Episcopos Illyrici. Leo in syn. Rom. ep. 22. ad clerum, & plebem Constantinopol. Felix. iii. in syn. Rom. vel epist. 2. ad Petrum Fullonem, & ad Zenonem Imperat. ante v. syn.* CP. *Martin. in syn. Later. secret. 5. c. 18. Agatho. et syn. Rom. in epist. 1. ad Constantin. iv. Imper. relata in iv. syn.* CP *actio. 4.*

CAP. IIX.

Aduersus eos, qui dicunt, quod Filius in eo minor est, quia Propheta inquit: Verbum faciet Dominus breuiatum vniuerso orbi. &c. quod dispensationem susceptae carnis annuntiat. &c. *Anacle. epist. 1. ante fin.*

Esa. 10.

CAP. IX.

Aduersus eos, qui dicunt de Patre solo dictum esse; quia ipse solus habet immortalitatem, & lucem habitat inaccessibilem. &c. non enim solus Pater sine Filio. &c. *Euari. epist. 1. in med.*

1. Tim. 6.

CAP. X.

De Trinitate Diuinarum personarum, & vnitate essentiae; *Alex. epist. 1. prope finem. Vide Benedict. epist. singulari.*

CAP. XI.

De Trinitate, & vnitate, & quod Filius non sit minor Patre. *Xyst. epist. 1. in prin. Hygin. epist. 1. in prin. Soter epist. 1.*

CAP. XII.

Multa contra eos, qui dicunt Filium ex tempore, vel post tempora natum ex Patre: *Xyst. ii. epist. 1. in prin.*

CAP.

CAP. XIII.

Contra eos qui dicunt Filium non posse proprie videre Patrem, & minorem esse Patre: *Felix epist.3.in prin.*

CAP. XIV.

Contra eos, qui dicunt Filium esse minorem Patre: *Marcellin.epi.1.in prin.*

CAP. XV.

Anathematizamus Arium, atque Eunomium, qui pari impietate Filium, & Spiritum sanctum asserunt esse creaturas.&c. D*amas. epist.1.ad Paulinum in professione catholicae fidei.*

CAP. XVI.

Aduersus Arianos, *Leo epist.* 10. *ad Flauianum CP.Episcop.& epist.*51.*ad Anatol.CP.& epist.*81.*ad* Episc.Palaestin.*& epist.*91.*ad Turibium Asturi.Episcop. & epist.*95.*ad Leonem Augustum in prin. Gelas. in tomo de anathemate ante med.& in epist.6. ad Episc. Dardan.post prin.Hormisd.ep.*1.*c.*2.*ad Iusti. Imp.& epist.6.ad Ephipha.Episc. CP. Ioan. ii.in epist.vn.ad Valer.Epis.Agapet.epi. vni. ad Antimum CP.Episcop.Vigil.epist.*1.*c.*2.*et* 3.*Pelag. epist.vn.ad Vigilium Episcop.Benedict.epist.sing. Agatho epist. ad Constantin. iv.Imperator.apud vi. synod. CP. action.* 4. *Leo ii.ad eundem Constantin.post vi.syn. Concil.Sardicen.in epist.ad omnes Episcopos apud Theodorit.lib.*2.*c.*8.*& Tripartit.lib.* 4. *c.* 24. *Athanasius,& synodus Alexandr. ad* Liber. *Aquileiens.in quo multa contra Arianos.Carthag.c.*2. G.*Chart.ii.c.*1.*Carthag.iv.c.*1. *Toletan.* 1.*in assertione fidei. Libellus a Paulo Episcopo Apamear.& ab aliis Episcopis apud synod.v.CP. sub Menna. Rescriptum Ioan. Hierosolym.& syno.ad Ioan.CP.ibidem.Bracaren.i.c.*1.*&* 3.*Toletan.iii.ante canones.Toletan.iv.cap.*1.*Toletan.vi.cap.*1.*Emerit. cap* 1.*Toletan.xi.ante canon. Anglic.ii. in prin. Mediolanen.sub Mansueto in epist. ad Constantin. iv.* Imperator. *ante vi. synodum. Trull.cap.*1.*Toletan.xv.in prin.Toletan.xvi. in confess.fidei.Francoford. in libello Sacrosyllabo,& in epist.ad* Episcopos *German.*Galliae,*& Hispaniae.Arel.sub Carolo c.*1.*Parisiens.sub* Ludoui.*&* Lothar.*lib.*1.*c.*1.*Vormacien.in prin.*Aduersus eosdem, *Ambros. apud synod.Aquilien.in disputatione contra Palladium,& Secundianum Arianos.Vid.libell. Ioan.* Episcop. CP. *ad Hormisdam Romanum Pontificem.*Contra eosdem,*Athanas.in epist.ad* Rufinianum.*Greg.Neocaesar.in expositione fidei ante v.syn.CP.Basil.in serm.de fide,ibid.Faustus* Episcopus *Apollonidae ad Petrum Fullonem, ibid. Asclipiades Episcopus Tralliar.ad eund.ibid* Iustinianus *Episcop Siciliae ad eund.ibid* Cincianus, *siue Quintianus* Epis.*ad eundem ibidem. Sophronius Episcopus* Hierosolymit. *apud synodum vi. CP. action.*11.*Psellus ante vii syn. Tarasius Episcopus Constantinopolitan.ad Episcopos Orientis,apud synodum Nicaen.ii action.*3.*Theodorus Epis.Hierosol.in eadem act.*3.Epiphanius *in refutatione pseudosynod.*CP.*variis in locis ibid.action.6.Paulinus apud synod. Foroiul. in princ.Epist.clericorum* Hierosolymitan.*ad Iustinum* August.*post* Hormisdae *epist.8.Iustinus August. in epist.ad Hormisdam. Iustinianus in epist.ad Ioann.ii.*Romanum Ponti*fi.in qua suam fidem explicat; & in epist. ad syn.v.CP.apud eandem syn.act.*1.*Recc*ardus *Gotthorum Rex apud syn.Tolet.iii. in princ. Constantin.iv.Imp.in edicto post vi.syn.CP. Carolus Imperat.in epist.ad* Elipand. *Archiepisc.Tolet.apud syn.*Francof.

CAP. XVII.

Nicaeae Bithyniae congregati sunt ccexiix.Episcopi.&c. qui damnauerunt Arium, Photinum,& Sabellium, vel sequaces eorum. & in Vrbe Roma congregauit Siluester cum consilio Augusti Episcopos cclxxvii. & damnauit iterum Calixtum, & Arium, & Photinum,& Sabellium. Et constituit,vt presbyter Arianum resipiscentem non susciperet, nisi Episcopus loci designaret eum.*Damas.in Siluestri.*

CAP. XIIX.

Doctrina, qua nuper contra pietatem surrexit ecclesiasticam,Hebionis est, & Artemonis,& zelus Pauli Samosateni, de Antiochia synodali omnium Episcoporum iudicio ab Ecclesia pulsi.cui succedens Lucianus extra synagogas mansit trium Episcoporum. &c. *Alexander Alexandrinus ad Alexandrum Constantinop.apud* Theodorit.*lib.*1.*c.*4. *hist. ecclesiast.& lib.*1.*cap.*14.

CAP. XIX.

Contra Arianos,Sabellium,Eunomianos, Pneumatomachos,Aetium, Photinum, Marcellum,*Paulum* Samosat.Apollinarem; CP. *syn.epistola ad Damasum apud* Theodorit. *lib.*5.*c.*9.

Varia de Arianis. Tit. XXXII.

CAP. I.

Cyprios sane asseris, olim Arianae impietatis potentia fatigatos, non tenuisse Nicaenos canones in ordinandis sibi Episcopis.&c.Persuademus eis, vt curent iuxta canonum fidem, fidem catholicam sapere. *Innoc.epist.*18.*c.*2.*ad Alex.* Episco. *Vid. Nicae.c.*2.*&* 6.

CAP. II.

Ecclesias Arianorum vbicumque inueneritis,catholicas eas diuinis precibus & operibus absque vlla mora consecrate: quia & nos,quando fuimus Constantinopoli, tam pro religione catholica, quam & pro Regis Theodorici causa negotij, suadente, atque hortante,Arianosq.extirpante piissimo,atq. Christianissimo Iustino orthodoxo Imperatore,quascumq. illis in partibus eorum ecclesias reperire potuimus,catholicas eas,Domino opem ferente consecrauimus.&c.*Ioan. epist.*2.*ad Episcopos Italiae post prin.*

CAP.

CAP. III.

De Reccaredo Rege Visigothorum, & Sueuorum cōuerso ab Ariana haeresi: *Greg. epist. 1. & 3. lib. 1. reg. c. 41. ad Leand. Hisp. & lib. 7. c. 122. ad Reccar. Reg.*

CAP. IV.

Ecclesiae, quae fuerunt in haeresi Ariana, nūc autem sunt catholicae, ad eos Episcopos cum suis rebus pertineant; ad quos parochiae ipsae, in quibus ipsae ecclesiae fundatae sūt, pertinere videntur. *Tolet. iij. c. 9.*

CAP. V.

Statuit sancta synodus; vt reliquiae, in quibuscumque locis de Ariana haeresi inuentae fuerint, prolatae a sacerdotibus, in quorum ecclesiis reperiūtur, Pōtificibus praesētatae, igne probentur. &c. *Caesaraugust. ij. c. 2.*

v. ti. xxii. c. xiv. in tertionem.

CAP. VI.

Statuit sancta synodus; vt si Episcopi de Ariana haeresi veniētes, aliquas ecclesias sub nomine catholicae fidei, nec dum benedictione a catholico sacerdote percepta (*consecrauerint*) cōsecrētur denuo. *Caesar. ii. c. 3.*

CAP. VII.

Ioannes Papa missus est a Theodorico (*Ariano.*) Rege ad Iustinum Aug. vt Arianis ecclesiae in Oriente restituerentur, ne Theodoricus Italiam perderet, & obtinuit. *Ex Pontif.*

Contra Macedonium, qui Spiritum sanctum creaturam esse dicebat. Tit. XXXIII.

CAP. I.

Credimus in Spiritum sanctum Dominum, & viuificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre, & Filio adorandum, & conglorificandum; qui locutus est per Prophetas. *Symbo. Constantinop. lectum, & confirmatum in cōciliis Chalced. actio. 2. in prin. v. syno. CP. actio. 6. ante fin. vi. syn. CP. actio. 17. in prin. refert Iulius in syn. Rom. Martin. in syn. Later. secret. 4. Tolet. iii. in prin. cōfirmat. Nicae. ii. actio. 7. in definit. iix. syn. CP sub Hadr. ii. in defin.*

CAP. II.

Anathematizatur omnis haeresis, Eunomianorum praesertim. &c. Arianorum, siue Eudoxianorum, & Semiarianorum siue Pneumatomachorum. &c. *CP. c. 1. & in epist. ad Damas. apud Theodorit. lib. 5. c. 9.*

CAP. III.

Contra Macedonij haeresim, *Vid. Chalced. actio. 16. in allocut. synodi. V. syn. CP. collat. 8. c. 11. vi. syn. CP. acti. 17. in defin. Nicae. ii. acti. 7. in defin. & in epist. ad Impp. & in ep. ad clericos CP. iix. syn. CP. sub Hadr. ii. in defin. Martin. in Latera. secret. 5. c. 18.*

CAP. IV.

Post Nicaenum concilium aliud in vrbe Romana postea congregatum est, in quo catholici Episcopi addiderunt de Spiritu sancto, quia postea is error inoleuit; vt quidam ore sacrilegio auderent dicere Spiritum sanctum factum esse per Filium. Vnde anathematizamus omnes, qui nō totali bertate proclamant eum cum Patre, & Filio vnius potestatis esse, atque substantiae. &c. Anathematizamus Macedonianos, qui de Arii stirpe venientes, no perfidiā mutauerunt, sed nomen. &c. *Damas. epist. 1. in profess. cathol. fidei.*

CAP. V.

Contra Macedonium, & Eudoxium, *Gregor. lib. 6. reg. epist. 31. c. 195. ad Eulog. Alex. & alios, & epist. 5. c. 169. ad Cyriacum CP. & lib. 7. epist. 30. indict. 1. ad eund. Eulogium.*

CAP. VI.

Contra Macedonium, *Mansuet. in synod. Mediolanen. ante vi. synod. Isidor. in collectione concilior. & libr. 6. c. 16. etymolog.*

Contra Eustathium, & socios, qui varias haereses amplectebantur. Tit. XXXIV.

CAP. I.

Quoniam conueniens sancta synodus Episcoporum in Ecclesiam Gangrensem, propter quasdā ecclesiasticas, & necessarias causas inquirendas, & ea, quae circa Eustathium gesta sunt, dignoscenda, inuenit multa fieri indecenter † ab his, qui cundam Eustathium secuti sunt; necessario statuit palam omnibus facere, vt amputentur vniuersa, quae ab eodem male commissa sūt. Declaratum est enim, hos eosdem nuptias accusare, & docere, quod nullus in coniugio positus spem habeat apud Deum. &c. Inuenti sunt discessiones a dominicis ecclesiis Dei docere, & ea, quae in ecclesiis aguntur, debere contemni, priuatisque conuenticulis institutis ad imitationem eorum, quae in domo Dei aguntur, omnia praesumere celebrare. Adhuc etiam vestibus communibus spretis, nouos etiam, & insolitos habitus assumpsisse. fructuum quoque oblationes, quas veterū institutio ecclesiis tribuit, sibimet vindicasse tamquam sanctos, sibi eas offerri debere, apud se, & inter se dispensandas. Seruos a dominis recedentes, per hunc inusitatum religionis morem dominos contempsisse. Mulieres quoque praeter consuetudinem, & sui sexus ordinem, hinc se iustificari credentes, virilem habitum suscepisse. &c. Ieiunia dominicis diebus, & aliis festis agere, at quae in Ecclesia praedicantur, contemnenda asseruisse. Nonnullos eorum etiam cibos carnium, tamquam illicitos reputasse †. &c. Si per paenitentiam condemnauerint omnia haec, quae male senserūt, tāquā a se non bene gesta, recipiantur; atque ideo vt singula debeant cōdemnare, synodus ea credidit exponenda.

† illicite

† refutasse

eorum tenuerit id agere, tamquam haeretticus anathema fit, & excommunicatus, & separatus ab Ecclesia. &c. Gangr. in princ. De hoc eodem Eustathio saepe in haeresim Arianam lapso, saepe restituto ad Episcopatum, Basil. in epist. ad Occidentis Episcopos, & in epist. ad Terentium Comitem apud vii. syn. act. 1. in med.

CAP. II.

Si quis seruum, praetextu diuini cultus doceat dominum contemnere proprium, vt discedat ab eius obsequio, nec ei, cum beneuolentia, & omni honore deseruiat, anathema sit. Gang. 3. Mart. Brac. c. 47. Burch. lib. 8. c. 25. & lib. 11. c. 61. Iuo par. 7. c. 45. & par. 13. c. 48. & par. 16. c. 102 decr.

17. q. 4. c. 37. 38.

CAP. III.

Quicumque discernit a presbytero, qui vxorem habuit, quod non oporteat, eo ministrante, de oblatione percipere, anathema sit. Gang. c. 4. Bur. lib. 3. c. 75. Iuo par. 2. cap. 128. decr.

Dist. 28. si quis. c. 15.

CAP. IV.

Si quis docet, domum Dei contemptibilem esse, & conuentus qui † in ea celebrantur; anathema sit. Găg. c. 5. Bur. lib. 3. cap. 94. Iuo par. 3. c. 84. decr.

Dist. 30. c. 10. † Cōmuniones, quae

CAP. V.

Si quis despicit eos, qui fideliter agapas exhibent, & propter honorem Dei conuocant fratres; & noluerit communicare huiuscemodi vocationibus, paruipendens quod geritur; anathema sit. Gang. c. 11. Burc. lib. 19. cap. 124. Iuo part. 13. c. 136. decr.

Dist. 42. c. 1.

CAP. VI.

Si quis virorum propter continentiam, quae putatur, amictu pallii vtitur, quasi per hoc habere se iustitiam credens, & despicit eos, qui cum reuerentia byrrhos †, & & aliis communibus, & solitis vestibus vtuntur; anathema sit. Gangr. c. 12. Burch. lib. 8. c. 60. Iuo par. 7. c. 81. decr.

Dist. 30. c. 15.

† beros

CAP. VII.

Si qua mulier propter continentiam, quae putatur, habitum mutat, & pro solito muliebri amictu virilem sumit; anathema sit. Gangr. c. 13. Burch. lib. 8. c. 60. Iuo par. 7. c. 78. decr.

Dist. 30. c. 6.

CAP. IIX.

Si quis filios suos relinquens non eos enutrit, & quod ad se pertinet, non ad pietatem diuini cultus informat, sed per occasionem continentiae negligit: anathema sit. Gangr. c. 15. Iuo par. 8. c. 218 decr.

Dist. 30. si quis derelinquit. c. 14.

CAP. IX.

Quicumque filii a parentibus praetextu diuini cultus abscedunt, nec debitam reuerentiam dependunt illis, qui diuinum cultum sibi proculdubio praeferunt; anathema sit Gangr. c. 16. Iuo par. 8. c. 319. decr.

Dist. 30. si qui filii. c. 2.

CAP. X.

Si qua mulier propter diuinum cultum, vt aestimat, crines attondeat, quos ei Deus ad subiectionis materiam tribuit, tamquam praeceptum dissoluens obedientiae; anathema sit. Gangr. c. 17. Burch. lib. 8. c. 62. Iuo par. 7. c. 80. & par. 8. cap. 320. decr. Caesar. lib. 9. cap. 54.

Dist. 30. quae. cumq. c. 2.

CAP. XI.

Si quis propter continentiam, quae putatur; in die dominico ieiunat; anathema sit Gag. c. 18. Vid. Aquisgr. c. 68. Mart. Brac. cap. 57. Burch. lib. 13. c. 19. & 20. Iuo par. 4. c. 51. & 52. decr.

Dist. 30. si quis tamquam. c. 7. et c. si quis presbyter 17.

CAP. XII.

Si quis eorum, qui continentiae student, sine necessitate corporis, tradita in commune ieiunia, & ab Ecclesia custodita superbiendo dissoluit, stimulo suae cogitationis impulsus: anathema sit. Cangr. c. 19. Aquisg. 69. Capit. lib. 1. c. 48. & lib. 7. c. 187. in addit. Burch. lib. 13. c. 5. Iuo par. 4. c. 38. decr.

Dist. 30. c. 8.

CAP. XIII.

Si quis superbiae vsus affectu cōuentus † abominatur, qui ad confessiones martyrum celebrantur, & ministeria †, quae in iis fiunt, simul cum eorum memoriis execratur: anathema sit. Gang. c. 20.

Dist. 30. si quis per superbiā. c. 9. † communiones † missas

Contra Apollinarem, qui Christum animam rationis participem habere negabat. Tit. XXXV.

CAP. I.

NON spernendam esse fidem Patrum ccc xviii. qui Nicaeam Bithyniae conuenerunt; sed manere eam ratam oportere, & anathematizari omnem haeresim, specialiter autem Eunomianorum. &c. & Photinianorum, & Apollinaristarum †, CP. c. 1.

† Apollinarior.

CAP. II.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychen, Origenem. &c. anathema sit. syno. CP. collatio. 8. c. 11. & alibi.

CAP. III.

Audemus, anathematizare Arii insaniā, Macedonii rabiem, Apollinarii dementiā, vii. syno. in epist. ad Constantini & Irenem. Vide epist. eiusdem syn. ad clerum CP. in fin. synod.

CAP. IV.

Vnigenitus Dei filius Iesus Christus a tota Trinitate communiter incarnatus: ex Maria virgine Spiritus sancti cooperatione cōceptus, verus homo factus, ex anima rationali, & humana carne compositus, vna in duabus naturis persona, viam vitae manifestius demonstrauit. Inn. iii. in conc. gen. Later. c. 1.

De summa Trinit. & fid. cathol. c. 1 & in 4. collect.

CAP. V.

Contra Apollinarem, & illius haeresim: Leo in synod. Rom. epist. 22. ad clerum. & plebem

CAP. VI.

Contra Nouatianum,& de confessoribus, & martyribus Nouatianis: *Cypria. epist.1. ad Cornelium.* Et de Nouato,& aliis; *Cypr. epist.6.ad Corn.& epist.7.quae sunt epist.8. & 9.lib.2.eiusd.*

CAP. VII.

Cathari sunt,ex his, qui sunt abscissi, verum enimuero antiquis visum est, Cypriano dico, & nostro Furmiliano, eos omnes vni calculo subiecere; Catharos,& Encratitas, & Hydroparastatas.&c. nonnullis Asiaticis visum est.&c. eorum baptisma suscipi;suscipiatur.&c. *Basili epist.1.ad Amphilochium.c.1.*

CAP. IIX.

Declarauit mihi tua pietas,quod quidam eorum,qui se Catharos nominant,volunt ad Ecclesiam accedere. Quoniam ergo magna synodus, quae Nicaeae habita est a sanctis Patribus, statuit; vt ordinentur, qui accedunt; velis, iuxta hanc formam,eos,qui ad Ecclesiam accedant, ordinare: si quidem vita eorum recta est, & nihil eis aduersatur. *Teophil. Episcop. Alexandr. in exposi.de Catharis.Vid.Nicae.8.*

CAP. IX.

Nouatum, & eius impiae haeresis asseclas anathematizo, vtpote qui iniurius sit aduersus paenitentiam, & mansuetudinem Dei eleuat. *Taras.CP. ante vij.syn.epist ad Ioan.presbyter.post med.*

CAP. X.

Post passionem Fabiani superuenit Nouatus ex Africa,& separauit Nouatianū de Ecclesia,& quosdam cōfessores. *Dam.in Fabia.*

CAP. XI.

Sub Cornelii Episcopatu Nouatus Nouatianum extra ecclesiam ordinauit, & in Africa Nicostratum.&c. *Damas.in Corn.*

CAP. XII.

Multa de Nouato,Nouatianis, & Catharis; *Euseb.lib.6.c.33.*

De Origenis, & sociorum damnatione. Tit. XXV.

CAP. I.

SI quis non anathematizat Arium, Eunomium,Macedonium,Apollinarem,† Nestorium, Eutychen, & Origenem cum impiis eorum scriptis. &c. anathema sit. *Synod.v. CP.actio.vlt.c.11.*

† Apollinarium

CAP. II.

Quinta synodus hic congregata est aduersus Theodorum Mopsuestenum, Origenem, Didymum, & Euagrium, & scripta Theodoreti aduersus xij.capitula Cyrilli,& Epistolam, quae dicitur Ibae ad Marin Persam &c. *vi synod.CP.act.17.in defini.in prin.*

CAP. III.

Origenis, Euagrii, & Didymi fabulositates anathematizamus,quemadmodum synodus Constantinopoli conflata,quincta numero docuit. *vij.syn.act.7.in defin.in med.*

CAP. IV.

Audemus anathematizare Arii insaniam, Macedonii rabiem. &c. & horum multorum capitum hydram,Origenis,Didymi,& Euagrii nugas,fabulasque. &c. *vij. syn. in ep. ad Constantinum,& Irenem in med.*

CAP. V.

Anathematizamus Origenem, qui vana suscipit, & Theodorum Mopsuestiae quoque pariter & Euagrium, qui etiam secundum easdem, & diuersas opiniones eodem perditionis ireti sunt barathro. *Syn.iix.CP.sub Hadr.ij.act.10.in defin.syn.post prin.*

CAP. VI.

Origenis nonnulla opuscula, quae vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus. Reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuenda. Eusebius in laudibus,& excusatione Origenis schismatici vnum conscripsit librum.&c. *Gelas.in syn. lxx. Episcopor.post med.Burch.li.3.c.220.Iuo lib.2.tit.11. c.3.panor. & par.4. c.64.decr. Caesar.lib.2.c.6.Tarrac.lib.1.c.a32.*

Dist.15.c. 3.sancta. §.Ite Origenis.

CAP. VII.

Si quis secundum sanctos Patres consonanter nobis,pariterque fide non respuit,& anathematizat anima,& ore omnes,quos sancta Dei Ecclesia respuit, & anathematizat nefandissimos haereticos, id est Sabellium, Arium. &c. Origenem, Didymum, Euagrium.&c.condemnatus sit. *Martin.in conc. Later.secret.5.c.18.*

CAP. IIX.

Quod in Origene merito damnatum est, qui animarum,antequam corporibus inserentur,non solum vitas,sed & diuersas fuisse asseruit actiones: necesse est,vt etiam in (*Eutychete*) nisi maluerit sententiam abdicare, plectatur. *Leo ep.11.ad Iulian.Episcop.ante fi.*

CAP. IX.

Anathematizamus,atque execramur omnes haereses,omnesque earum auctores,atque fautores, qui aduersus Apostolicam, & orthodoxam fidem diabolicis decepti fallaciis falsitatis errores in Ecclesiam conati sunt introducere, id est, Arium, Sabellium. &c. Origenem,qui & Adamantius,Didymum,& Euagrium. &c. *Leo ij. in epist. ad Constantin.iv.Imperat.post med.post vi.syn.*

CAP. X.

Diuinorum Patrum clxv. in hac ciuitate Imp. congregatorum sub Iustiniano piae memor.Imp.nostro pias voces,vt a Spiritu sancto editas cognoscimus, qui Theodorū Mopsuestiae Nestorii magistrum,& Origenem,& Didymum,& Euagrium, qui Graecas fabulas rursus fictas reuoluerunt, & corporum quorundam, & animarum circuitiones,& immutationes,seu transmigrationes de integro ruminauerunt. &c. & in mortuorum resurrectionem impie, ac contumeliose insultarunt.

runt &c.anathematizarunt,& execrati sũt, *Trul. cap.1.ante fin.*

CAP. XI.

Quinta synodus triumphauit deOrigene, Didymo, & Euagrio; quos omnes, vt haereticorum magistros execror. *Tarasius CP. in epist ad Orientis Episcopos. vii.syn.act.3. in med.*

CAP. XII.

Quintum sanctum concilium vniuersale suscipio, omnesque eius praeclaras definitiones, quod ad confirmationem Chalcedonensis concilii congregatum est. perimit autem,& interitum proiicit, principaliter quidem Origenem insanum,& omnes eius pomposas somnolentias, & plena multae impietatis commenta; Euagrii quoque cum eo, & Didymi dogmata, & omnia eorum pagana, atque prodigiosa,nec non & fabulosa deliramenta.&c.Anathema in perpetuum, & catathema a sancta,& consubstantiali adoranda Trinitate, Patris, & Filii, & Spiritus sancti sint. Primum quidem Simon Magus. &c. post quem Cleobius, Menander.&c. Helcesens,Origenes, alter Origenes,qui & Adamantius. &c. *Sophronius Hierosolomitanus apud vi.synod.act.11.ante fin.*

CAP. XIII.

Cum sancta vniuersalis quinta synodus CP. esset congregata; communi,& generali anathemate reiecti sunt Origenes, & Theodorus Episcopus Mopsuestiae,& quaecumque ab Euagrio,& Didymo dicta sunt de praeexistentia, siue περὶ προυπάρξεως &c. Alexander Episcopus Abyles contra sensit, quare Episcopatu exutus Byzantium se recepit, & terraemotu absorptus est,& defossus. Neolauritae autem,cum se a catholica communione separassent, Eutychius Patriarcha diuersis rationibus aggressus est. &c. eos a Neolaura expulit.N.*in vita S. Sabae, apud vii synod.act.1.in fine.*

CAP. XIV.

Quinta synodus clxiv.Eolscoporum priores quattuor confirmauit, execrans Arium. &c.praeterea Origenem,Euagarium, Didymum, omnesque fabulosas, & gentiles eorũ prodigiosas narrationes.&c.*Theodor.Hierosolym.apud syno.vii.act.3.post med.*

CAP. XV.

Vltra has Constantinopoli congregata Iustiniani Imperatoris imperio synodus est, quae Origenem, qui & Adamantius,Euagrium, Didymum cum gentilibus eorum commentariis anathemate deuouit.&c.vii. *syn. actio.6.ante med tom.1.verba sunt haeretic*ǽ *eorum, sed probantur ab Epiphanio, qui contradicit ceteris.*

CAP. XVI.

Suscipimus quae in temporibus Iustiniani diuae memoriae in praedicta a Deo conseruanda nostra felicissima ciuitate complosa est synodus,contra Dei impugnatores Origenẽ,Didimum,& Euagrium &c.*Edictum Imper.Cõstãt iv.apud sy.vi.CP.act.18.ante fig.*

CAP. XVII.

Monachi quidam ab Hierosolymis venerũt ad Pelagiũ in comitatu,portãtes capitula libris Origenis excerpta, volẽtes agere apud Imperatorẽ, vt de Origenes damnaretur cũ illis capitulis.&c.Annuit Imperator facillime,gaudẽs se de talibus causis iudicium ferre. Iubente eo,dictata est in Origenem,& in illa capitula anathematis damnatio; quam subscribentes vna cũ Menna Archiepiscopo apud CP.reperto;deinde directa est Vigilio Romano Episcopo, Zotlo Alexandrino, Euphemio Antiocheno,& Petro Hierosolymitano.Quibus eam accipientibus & subscribentibus Origenes damnatus est mortuus, qui viuens olim fuerat ante damnatus.*Liberat. c.23.*

CAP. XIIX.

Quinta*(synodus)* iterũ fuit Constantinopoli,quinque vero & sexaginta supra centũ Patres in hac coacti sunt.&c.Eiecerũt autẽ pie extra diuina septa Euagrium, & Didymum cum Origene,viros,qui non eodem tẽpore decesserunt,sed tamen eadem conscripserunt,falsa nẽpe,& peregrina dogmata a diuina Ecclesia.Et nũc quidẽ corporũ resurrectionẽ omnino auferebant, nunc vero alienigenarũ resurrectionem praeter opinionem asserebant;Paradisum vero, & Adam dicebant incorporeũ,& poenã ad tẽpus putabãt terminandam.Quinetiam daemonum restitutiones scripserunt.*Psellus ante vii.syn.*

Contra Paulum Samosatenum, & Photinum,& alios,qui Christum tantum esse hominem dicebant.

Tit. XXVI.

CAP. I.

De Paulianistis,qui ad ecclesiã catholicã cõfugiunt,baptizãdis,& ordinãdis, si digni sunt: *Nicae.ii.c.19.* De iisdẽ Paulianistis,& Photinianis baptizandis. *Arel.ii.c.16.& Trull c.96.De Paulianistis tantũ vide supra tit.8.c.1.& 5.& 8.*

CAP. II.

Contra Paulum Samosatenũ, & Photinũ: CP.*syn.in epi.ad Damas.apud Theodorit.lib.5.c.9.*

CAP. III.

Contra Photinum, & Photinianos: CP. *c.1.Chalc.act.16.in allocu concilii.Leo in syn.Rom.ep.22.ad clerum* CP: *Felix iii. in epist.2.ad Petr.Fullo.ante v.synod.Leo ii.in epist.ad Constantin.vi.Imperat post iv.syn.*

CAP. IV.

Contra Paulum Samosatenum: *Martinum concil. Later.c.18.Felix iii.in epist.1. & 2. ad Petr Fullo ante v.syn. Leo ii. in 4. epist. ad Constantin.iv. Imper.Sophronius Hierosolym.apud vi.syn.act.11.Tarasius* CP.*in epi.ad*

Vn Orientis

Orientis Episcopos apud vii. syn. actio. 3.

CAP. V.

Anathematizamus Photinum, qui Hebionis haeresim instaurans, Dominum Iesum Christum tantum ex Maria virgine confitetur. *Damas. epi. 1. in professione fidei in prin.*

CAP. VI.

Contra Photinum, & Marcum haereticos, qui Christum Deum ex Patris substantia ante saecula negant genitum. *Inno. epist. 20. ad Lauren. Episc.*

CAP. VII.

Paulus Samosatenus, & Photinus dixerunt, Dominum nostrum Iesum Christum, antequam nasceretur ex virgine Maria, non fuisse. *Leo epist. 91. ad Turibium cap. 3.*

CAP. IIX.

Contra Euphratam Episcopum negantem Christum esse Deum; qui a synodo deponitur. *Aggrippin. syno.*

CAP. IX.

Si quis dicit, filium Dei Dominum nostrum, antequam ea Virgine nasceretur, nō fuisse, sicut Paulus Samosatenus, & Photinus, & Priscillianus dixerunt: anathema sit. *Brac. cap. 3.*

CAP. X.

Nicaeae Bithyniae ccc xiixx. Episcopi damnauerunt Arium, Photinum, & Sabellium, vel sequaces eorum. & in vrbe Roma congregauit (*Siluester*) cum consilio Augusti Episcopos cclaaviii. & damnauit iterum eosdem. *Dama. in Silue.*

CAP. XI.

De Paulo Samosateno tempore Dionysii Papae, & de concilio Antiocheno aduersus eundem Paulum Samosatenum Episcopum Antiochiae. *Euseb. lib. 7. c. 22. 23. 24. 25. 26.*

Contra Sabellianos, & Patripassianos: Personas Diuinas re vera distinctas esse. Tit. XXVII.

CAP. I.

NON spernendam esse fidem sanctorum Patrum ccc xiix. qui Nicaeae Bithyniae conuenerunt, sed manere eam ratam oportet, & anathematizari omnem haeresim, specialiter autem Eunomianorum. &c. & Sabellianorum. CP. c. 1.

CAP. II.

Contra Sabellium Afrum, siue Lybicum: CP. *syn. in epist. ad Damas. apud Theodorit. li. 5. c. 9. Syn. CP. gen. iix. sub Hadr ii. act. 10. in defi. Felix iii. in epist. ad Petr. Fullo. ante v. syno.* Leo *ii. epist. ad Constantinum iv. Impe. post. vi syn. gen. Sophronius* Hierosol. *apud. vi. syn. gen. act. 11. Tarasius Episc. CP. in epi. ad Episc. Orien. apud vii. syn. act. 3. in med. vbi Sabellius appellatur Afer. Theodor.* Hierosol. *Episcop. apud eandem vii. syn. act. 3. post med.*

CAP. III.

Si quis non anathematizat. &c. Sabelliū, Arium. &c. condemnatus sit. *Martin. in concil. Later. c. 18.*

CAP. IV.

Anathematizamus eos, qui Sabellii sequuntur errorem, eundem dicentes Patrem esse quem & Filium. *Damas. ad Paulin. in profe. fidei. Vid.* Theodor. *lib. 5. cap. 10. & Nicepho. lib. 12. c. 18.*

CAP. V.

Primo capitulo demostratur, quam impie sentiant (*Priscillianistae*) de Trinitate diuina, qui & Patris, & Filii, & Spiritus sancti vnam, atque eandem asserunt esse personam, tamquam idem Deus, nunc Pater, nunc Filius, nunc Spiritus sanctus nominetur: nec alius sit, qui genuit; alius qui genitus est; alius qui de vtroque processit: sed singularis vnitas in tribus quidem vocabulis, & nō in tribus sit accipienda personis. Quod blasphemiae genus de Sabellii opinione sumpserunt, cuius discipuli, etiam Patripassiani merito nuncupantur: quia si ipse est Filius, qui & Pater; crux Filii, Patris est passio: & quidquid in forma serui Filius Patri obediendo sustinuit; totum in se Pater ipse suscepit. Quod catholicae fidei sine ambiguitate cōtrarium est, quae Trinitatem vnitatis, sic homousion confitetur; vt Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, sine confusione indiuisos, sine tempore sempiternos, sine differentia credat aequales: quam vnitatem in Trinitate non ex eadem persona, sed eadem implet essentia. *Leo ep. 91. c. 1. ad Turibium.*

CAP. VI.

Sabellium damnauit synodus, nec fuit necesse, vt eius sectatores postea damnarentur, singulas viritim synodos celebrari: sed pro tenore constitutionis antiquae, cunctos, qui vel prauitatis illius, vel communionis extitere participes, vniuersalis Ecclesia duxit† esse refutandos. *Gelas. in epi. ad Episcop. Dardan. in prin. Ansel. lib. 12. c. 69.*

24. q. 1. c. 2. *maiores. in fin.*

†dixit

CAP. VII.

Si quis dixerit, atque crediderit Deum Patrem, eundem esse Filium, vel Paracletum, anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit Filium eundem esse Patrem, vel Paracletum anathema sit. Si quis dixerit, vel crediderit Paracletum esse vel Patrem, vel Filium, anathema sit. Tolet. i. *in assert. fidei, vel in concil. Aquis Celenis habito contra Priscillian.*

CAP. IIX.

Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, non confitetur tres personas vnius substantiae, & virtutis, ac potestatis sicut Catholica, & Apostolica Ecclesia docet: sed vnam tantum, ac solitariam dicit esse personam; ita vt ipse sit Pater, qui Filius; ipse etiam sit Paracletus Spiritus, sicut Sabellius, & Priscillianus dixerunt: anathema sit. *Brac. cap. 1.*

CAP.

CAP. IX.

Confitemur esse Patrem, qui genuerit ex substantia sua Filium sibi & coequalem, & coeternum: non tamen vt idem ipse sit natus, & genitor, sed persona alius sit Pater, qui genuit; alius sit Filius, qui fuerit generatus, vnius tamen vterque substantiae. &c. *Tolet. iii. ante canones.*

CAP. X.

Nec quia tres has personas esse diximus vnum Deum; eumdem esse Patrem, quem Filium: vel eum esse Filium, qui est Pater: aut eum, qui est Spiritus sanctus, vel Patrem vel Filium dicere poterimus. Non enim ipse est Pater, qui Filius: nec ipse Filius, qui Spiritus sanctus: nec Spiritus sanctus ipse, qui est Pater, vel Filius cum tamen ipsum sit Pater, quod Filius: ipsum Filius, quod Pater: ipsum Pater, & Filius, quod est & Spiritus sanctus, id est natura vnus Deus. *Tolet. xi. in confess. fidei, ante med.*

CAP. XI.

Quamuis Pater genuerit Filium, nec ideo Filius sit idem, qui Pater; nec Pater sit ipse, qui Filius; sed neque Spiritus sanctus Pater sit, Filiusque, sed tantum Patris, Filiique Spiritus, eidem Patri, & Filio etiam ipse coequalis. &c. *Tolet xvi. in confess. fidei.*

CAP. XII.

Contradicimus per omnia Patripassianis qui Diuinitatem passibilem ausi sunt elinguare. *Paulinus apud synodum Foroiul. paulo ante symbolum.*

CAP. XIII.

Nicaeae Bithyniae ccc xiix. Episcopi damnauerunt Arium, Photinum, & Sabellium, vel sequaces eorum. & in vrbe Roma congregauit (*Siluester*) cum consilio Augusti Episcopos cclxxiix. & damnauit iterum Callistum, & Arrium, & Photinum, & Sabellium. *Damas. in Syluestri.*

De Manichaeis, & de variis eorum erroribus. Tit. XXIIX.

CAP. I.

NON dubie (*Eutychiani*) Manichaeorũ confederantur errori, qui ab vnigenito Dei filio, verum & nostrae naturae hominem negant esse susceptum, omnesque eius corporeas actiones simulatorii volunt fuisse phantasmatis. &c. Non Deum tantum dicimus Christum, sicut haeretici Manichaei; nec hominem tantum, sicut haeretici Photiniani. *Leo in syn. Rom. ep. 22. ad clerum, & plebem CP. in prin. & in fin.*

CAP. II.

De Manichaeorum erroribus, *Leo epi. 11. ad Iulian. Coensem Episc. in prin. & epist. 81. ad Episc. Palaest. post prin. et epist. 95. ad Leo Imper. post prin. Felix iii. in epist. 1. & 2. ad Petr. Fullo. ante v. synod. Tolet. i. 5. post med.*

CAP. III.

Vt Manichaei Priscillianistae die natali Christi, & die dominico ieiunabant, qua Christum hominem verum fuisse negabant, atque ita nec in vera hominis natura natum asserebant. *Leo epist. 91. ad Turibiũ Asturicen. Episc. c. 4.* Animam hominis diuinae esse substantiae affirmabant. *Ibid. c. 5.* Damnabant nuptias. *Ibid. c. 7.* Corpora humana a diabolo fuisse facta dicebant. *Ibid. c. 8. Hos errores refellit Leo in ead. epist*

CAP. IV.

Manichaeorum cum Priscillianistis tam foederata sunt corda; solis nominibus discreti, sacrilegiis autem suis inueniantur vniti: quia etsi vetus testamentum, quod isti se suscipere simulant, Manichai refutant; ad vnũ tamen finem vtrorumque tendit intentio, cũ quod isti recipiendo corrumpunt, illi abdicando impugnant. In execrabilibus autem mysteriis eorum, quae quanto immundiora sunt, tanto diligentius occultantur, vnum prorsus nefas, vna est obscoenitas, & similis turpitudo. &c. *Leo d. ep. 91. cap. 16.*

CAP. V.

In eo, quod in extrema familiaris epistolae tuae parte posuisti, miror cuiusquam catholici intelligentiam laborare, tamquam incertum sit, an descendente ad inferna Christo, caro eius requieuerit in sepulcro; quae sicut vere & mortua est, & sepulta, ita vere est die tertia resuscitata. &c. Quod non credere satis impium est, & ad Manichaei, Priscillianique doctrinam pertinere non dubiũ est; qui sacrilego sensu ita se Christum simulant confiteri, vt & incarnationis, & mortis, & resurrectionis auferant veritatem. *Leo epi. 91. cap. 17.*

CAP. VI.

Contra Manicheos, & Priscillianistas, qui carnium escas execrabantur. *Vigil. ep. 1. c. 1.*

CAP. VII.

Credimus imaginarium corpus, aut phantasmatis alicuius in (*Christo*) non fuisse, sed solidum, atque verum; hunc & esuriisse, & sitisse, & doluisse, & fleuisse, & omnes corporis iniurias pertulisse. *Tolet. in assertione fidei vel in synod. Aquis Celensi edita.*

CAP. IIX.

Si quis natale Christi secundum carnem nõ vere honorat, sed honorare se simulat, ieiunans in eodem die & in Dominico; quia Christum in hominis vera natura natum esse non credit, sicut Cerdon, & Marcion, Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Brac. c. 4.* Si quis animas humanas, vel angelos ex Dei credit substãtia extitisse, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt anathema sit. *Ibid. c. 5.* Si quis dicit Diabolũ non fuisse prius Angelum bonum a Deo factum, nec Dei opificum fuisse naturam eius; sed dicit eum ex tenebris emersisse, nec aliquem sui habere auctorem; sed ipsum esse

Vu a principium

principium, atque substantiam mali, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Ibid. c.7.* Si quis coniugia humana damnat, & procreationem nascentium perhorrescit, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Ibid. c.11.* Si quis plasmationem humani corporis, diaboli dicit figmentum esse, & conceptiones in vteris matrum, operibus dicit daemonum figurari, propter quod resurrectionem carnis non credit, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Ibid. c.12.* Si quis dicit creationem vniuersae carnis non opificium esse Dei, sed malorum esse angelorum sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt, anathema sit. *Ibid. c.13.* Si quis immundos putat cibos carnium. &c. sicut Manichaeus, & Priscillianus docuerunt; anathema sit. *Ibid. cap.14.*

CAP. IX.

Credo, quod Deus Verbum, vnigenitus Patris Filius. &c. non separatus a gremio generantis, ad nos humiles descendit. &c. & formam suscepit nostram, qui secundum diuinam essentiam, quantum ad habitum, & speciem inexformabilis: & corporatur secundum nos incorporeus. Et homo iuxta veritatem efficitur, qui semper Deus cognoscitur: & materno ventre gestari monstratur, qui sempiterni Patris in sinu est, & intemporeus, principium recipit temporale; non per phantasiam factus haec omnia, vt Manichaeis, & Valentinis videtur insanis; sed re, & veritate totum se ipsum exinaniens paterna, & propria voluntate, & totam nostram assumens massam, carnem inquam nobis consubstantialem, & animam rationalem animabus nostris contribulem, & mentem menti nostrae comparem. Hic itaque homo est, & cognoscitur, & homo secundum veritatem factus est ab ipso summo conceptu de sanctissima virgine. &c. *Sophronius Hierosol. vi. syn. act. 11. ante med.*

CAP. X.

Manichaei inuenti sunt in vrbe Roma, Miltiadis, & Anastasii tempore. *Damas. in Miltiad. Pontif. in Anast.*

CAP. XI.

De poenis, quibus Manichaei olim afficiebantur; *Anast. epist. 1. c. 3. Leo epist. 2. ad Episcopos Italiae, in prin. & Pontif. in Syric. & Gela. & Hormis.*

Contra Manichaeos, Prisciallianistas, Eusthathianos, & alios, qui cibos carnium detestabantur. Tit. XXIX.

CAP. I.

Spiritus manifeste dicit; quia in nouissimis temporibus discedant quidam a fide. &c. prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & his qui cognouerũt veritatem. &c. *Paul. epist. 1. ad Timoth. c. 4. in prin.*

CAP. II.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus nuptiis, carne, & vino non abstinẽtiæ, sed abominationis causa abstinens. &c. deponatur: & ab Ecclesia abiiciatur. *Ap. 51.*

CAP. III.

Si Episcopus, presbyter, diaconus diebus festis non suscipit carnem, & vinum; abominationis, non abstinentiae causa; deponatur, quasi cauteriatam habens conscientiam, & causa scandali multis fit. *Apost. c. 53.* *1. Tim. 4.*

CAP. IV.

Escas, quas vitare vos audiuimus, irrationabiliter non respuatis. Scitis fratres legislatorem docuisse, omnia, quae creauit Deus, erant valde bona: & ipsa per se veritas ait: Non quod intrat in os, coinquinat hominẽ; sed quod exit de ore. Vnde constat, non debere refutari escas communes, quas Deus ad cibos tribuit fidelib. suis. Et in actibus Apostolorum de mundis escis legitur ita: Postera autẽ die. &c. Quae Deus purificauit, tu commune ne dixeris. &c. *Eleuth. epist. 1. in prin.* *Gen. 1. d.* *Matt. 15. b.* *Act. 10. b.*

CAP. V.

Contra Priscillianistas, & Manichaeos, qui carnium esum execrabantur. *Vigil. epis. 1. c. 1.*

CAP. VI.

Quae animalia, seu volatilia liceat manducare, quantum existimo, Dominus euidenter ostendit, cum post diluuium animalia cuncta Noë tribuit, & filiis eius edenda dicens: Omnes pisces maris manui vestrae tradici sunt, & omne, quod mouetur, & viuit, erit vobis in cibum, quasi olera virentia. & demonstratis caelitus beato Petro in illo disco quamuis hoc altius intelligẽdum sit, cunctis animantibus, dicitur: Macta, & manduca. Itaq. omne animal, cuius cibus minime corpori nociuus esse probatur, & societas hoc in cibum admittet humana, comedi non prohibetur. &c. Testamento veteri, vbi quidam cibi carnium prohibentur, cur non sit contraria ista sententia, quã dicit Apostolus: Omnia munda mundis; &, Omnis creatura Dei bona est; si possunt, intelligant hoc Apostolum de ipsis dixisse naturis. Illas autem litteras propter quaedam praefigurationes tempori congruentes, animalia quaedam non natura, sed significatione immunda dixisse. &c. *Nicol. ad consul. Bulgar. c. 43. ex Augustino.* *Gen. 9. d.* *Act. 10. b.* *Ad Tit. 1. d.* *1. Timot. 4. b.*

CAP. VII.

Presbyteri, & diaconi, qui carnibus vt malis abstinent, neque olera cum carne cocta comedunt, cessent ab ordine suo. *Ancy. c. 14. Aquisgr. 63. Mart. Brac. c. 59. Burch. lib. 13. c. 15. Iuo p. 4. c. 48. decr.* *Dist. 30. c. vlt. in fin.*

CAP. IIX.

Si quis carnem edentẽ, praeter sanguinem & idolis immolatum, & suffocatũ cum religione, & fide condemnat, velut spem propter huiusmodi perceptionem non habentem, ana- *Dist. 30. c. 13.*

anathema fit. *Gang. c. a. Aquisgr. 65. Iuo par. 4. c. 30. decr.*

CAP. IX.

Dist. 23. Qui Episcopus. c. 2. Quaerendum ab Episcopo, si nuptias non improbet. &c. Si carnium perceptionem non culpet. &c. *Chart. iv. c. 1. Burch. li. 1. c. 8. Iuo par. 5. c. 62. decr.*

CAP. X.

Si quis dixerit, vel crediderit, carnes auium, seu pecudum, quae ad escam datae sunt, non tantum pro castigatione hominum abstinendas, sed execrandas esse; anathema sit. *Tolet. in assertione fidei, vel in syn. Aquis Celenis habita.*

CAP. XI.

Si quis immundos putat cibos carnium, quas Deus in vsu hominum dedit, & non propter afflictionem sui corporis, sed quasi immunditiam purans, ita abstineat ab eis, vt nec olera cocta cum carnibus praegustet, sicut Manichaeus, & Priscillianus docuerunt; anathema sit. *Brac. c. 14.*

CAP. XII.

Quicumque in clero cibo carnium non vtuntur, pro amputanda suspicione Priscillianae haeresis, vel olera cocta cum carnibus tantum praegustare coguntur. Quod si contempserint. &c. necesse est, hos excommunicatos ab officio omnino remoueri. *Brac. cap. 32. Vid. Mart. Brac. 59.*

CAP. XIII.

Eleutherius constituit, vt nulla esca vsualis quae tamen rationabilis & humana est, quam Deus creauit, a Christianis maxime fidelibus repudiaretur. *Damas. in Eleuth.*

Contra Catharos, Manichaeos, Eustathianos, Priscillianistas, & alios, qui primas vel secundas nuptias damnabant. Tit. XXX.

CAP. I.

Spiritus manifeste dicit; quia in nouissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis daemoniorum in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam; prohibentium nubere, abstinere a cibis. &c. *Paul. epist. ad Timoth. c. 4. in prin.*

CAP. II.

Cathari resipiscentes suscipiantur dogmata catholicae, & Apostolicae Ecclesiae, id est, & bigamis se communicare; & his, qui in persecutione prolapsi sunt. &c. *Nicae. c. 8. refert Nicae. ii actio. 1. in med.*

CAP. III.

Eos, qui religiositatis speciem simulantes &c. legitimarum damnant foedera nuptiarum, tamquam haereticos ab Ecclesia Dei pellimus. &c. *Inno. ii. in syn. Rom. cap. 17.*

CAP. IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui nuptiis, carne, & vino abstinet, nõ continentiae causa, sed abominationis; deponatur, vel resipiscat, & ab Ecclesia abiiciatur: sunt enim omnia valde bona, & masculũ, & feminam creauit Deus. *Ap. c. 51.* Gen. 1. a.

CAP. V.

Priscillianistae nuptias damnant, & procreationem nascentium perhorrescunt, in quo sicut paene in omnibus cum Manichaeorum profanitate concordant. &c. quia nõ est illic libertas turpitudinis, vbi pudor matrimonii seruatur, & spes sobolis. *Leo epist. 91. c. 9. ad Turibium Episcopum.*

CAP. VI.

Si quis vituperet nuptias, & dormientem cũ viro suo fidelẽ, ac religiosam detestetur, aut culpabilem aestimet, velut quae in regnum Dei introire non possit; anathema sit. *Gang. c. 1.* Dist. 31. c. 5. & dist. 30. c. 12.

CAP. VII.

Quicumque virginitatem custodiens, aut continentiae studẽs, velut horrescẽs nuptias remerat, nec propter hoc quod bonum, & sanctum est, nomen virginitatis assumit: anathema sit. *Gangr. c. 9. Burch. lib. 8. c. 61. Iuo par. 7. c. 79. decr.* Dist. 30. c. 5. si quis vel. & dist. 31. c. 9.

CAP. IIX.

Si quis ex his, qui virginitatem propter Dominum seruant, extollitur aduersus coniugatos: anathema sit. *Gang. c. 10. Aquisgr. 67. Burch. lib. 8. c. 64. Iuo par. 7. c. 82. & par. 8. c. 316. decr.* Dist. 30. si quis propter. c. 4.

CAP. IX.

Si qua mulier virum proprium relinquẽs discedere voluerit nuptias execrans; anathema sit. *Gang. c. 14. Iuo par. 8. c. 229. & 317. decr.* Dist. 30. c. 3.

CAP. X.

Nuptiarum cohabitationem † castam honoramus. *Gangren. in fine. Iuo par. 8. c. 321. decret.* Dist. 30. c. 6. in fi. † copulationem.

CAP. XI.

Quaerendum ab Episcopo si nuptias non improbet, si secunda matrimonia non damnet. *Chart. iv. c. 1. Burch. lib. 1. c. 8. Iuo par. 5. c. 62. decr.* Dist. 23. Qui Episcopus. c. 2.

CAP. XII.

Si quis dixerit, vel crediderit coniugia hominum, quae secundum legem diuinam licet habere; execrabilia esse; anathema sit. *Tolet. 1. in fin. vel ex concil. Aquis Celenis habito.*

CAP. XXIII.

Si quis coniugia humana damnat, & procreationem nascentium perhorrescit, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Brac. c. 11.*

De aequalitate trium Diuinarum personarum contra Arianos. Tit. XXXI.

CAP. I.

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentẽ. &c. Et in vnũ Dominum Iesũ

† de fereatũ. Christum Filium Dei, natum ex † Patre vnigenitum, hoc est de substantia Patris, *ante omnia saecula* Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum †, homousion, hoc est, consubstantialem Patri, per quẽ omnia facta sunt. *Nicaen. Symbol. & Constantinopol. in multis conciliis lectum, & confirmatũ. Vid. apud syn. Ephes. in actis, quae referũtur apud syn. Chalce. act. 1. post med. & apud eandẽ syn Chalce. act. 2. in prin. & apud* CP. *vi. act. 6. ãte fi. & apud* CP. *vi. act. 17. in prin.* CP. (*Nicae. ii. in defi.* CP. *iiix. sub* Hadri. *ii. in defin.*) *Syn. Rom. sub Iulio in prin. Syn.* Later. *sub* Martin. *secret. 4. Leo ep. 95. c. 1. ad* Leonẽ *Augu. Athana. et syn. Aegyp. ad Liber. Carth. vi. in fin. Afric. c. 104. (Cyril. & syn. Ale. in epi. ad. Nestor. post* Ephes *syn.) Tolet iii. in prin. (Tole. iix. in prin.) Brac. iii. in prin. (Tolet. xii. in prin. Tolet. xiii. ante canones. Tole. xv. in prin. Tolet. xvii. in prin. Foroiul ante canones.)* Cyril. *Alex. in exposit. Symbol.* Nicaen. *post. syn. Ephes. In his omnib. locis refertur* Symbolum *Nicaenum, aliquando ipsum solum, aliquando aliis verbis compositum.*

CAP. II.

Immutabilis est fides ccc xiix. Patrum, qui Nicaeae Bithyniae conuenerunt. & anathematizantur omnis haeresis. Eunomianorum praesertim, vel potius Anomoeorum; & Arianorum; siue Eudoxianorum; & Semiarianorum, siue Pneumatomachorum, & Sabellianorum, & Marcellianorũ, & Photianorum †, & Appollinaristarum. CP. *c. 1.* (margin: † Photinianorũ.)

CAP. III.

De tomo Dyticorum †, Antiochenos suscipimus, qui confitentur Patris, & Filii, & Spiritus sancti diuinitatem. CP. *c. 5.* G. (margin: † Occidẽtalium)

CAP. IV.

Contra Arianos: *Chalc. in allocutione concilii habita apud* Marcianum *Imper. act. 16.* CP. *v. variis in locis, & in primis act. 8. c. 11.* CP. *vi. act. 17. in def.* Nicae. *ii. act. 7. in def. & in epist. ad Constantinum, & Irenem Imperatores, & in epi. ad clericos* Constantinop. *Syn. iix. gen.* CP. *sub* Hadr. *ii. in def.*

CAP. V.

Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod vnus solus est verus Deus. &c. Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Pater a nullo, Filius autem a solo Patre, ac Spiritus sanctus ab vtroque pariter, absque initio semper, & fine. Pater generans, Filius nascens, & Spiritus sanctus procedens. &c. *Inn. iii. in conc. gen. Lat. c. 1.* (margin: *c. 1. de sũ. Trin. Greger. ix. & in 4. collec.*)

CAP. VI.

Damnamus ergo, & reprobamus libellum siue tractatum, quem Abbas Ioachim edidit contra magistrum Petrum Lombardum de vnitate, seu essentia Trinitatis: appellans haereticum, & insanum, pro eo quod in suis dixit sententiis; quod quaedam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, & illa non est generans, neque genita, nec procedens. &c. Tres sunt, qui testimonium dant in caelo, Pater, & Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt: & tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis, & tres vnum sunt, sicut in codicibus quibusdam inuenitur. Nos autem sacro, & vniuersali concilio approbante, credimus, & confitemur cum Petro, quod vna quaedam res est incomprehensibilis quidem, & inaestimabilis, quae veraciter est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. &c. quia quaelibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, siue natura diuina, quae sola est vniuersorum principium. &c. vt secundum orthodoxam, & catholicam fidem consubstantiales esse credantur. Pater enim ab aeterno Filium generando suam substantiam ei dedit, iuxta quod ipse testatur. Pater quod dedit mihi, maius est omnibus. &c. & sic eadem res est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus ab vtroque procedens. &c. Si quis igitur sententiam, siue doctrinam praefati Ioachim in hac parte defendere, vel approbare praesumpserit, tamquam haereticus ab omnibus confutetur. &c. Maxime cum idem Ioachim omnia scripta sua nobis assignari mandauerit, Apostolicae sedis iudicio approbanda, seu etiam corrigenda. &c. Reprobamus etiam, & damnamus peruersissimum dogma impii Amalrici †, cuius mentem sic pater mendacii excaecauit; vt eius doctrina non tam haeretica censenda sit, quam insana. *Inno. iii. in con. gen. Latera. c. 2.* (margin: *c. 2. de sũ. Trin. Gregor. ix. & in 4. collec.*; 1. Ioan. 5.; Ioan. 10.; † Almarici)

CAP. VII.

Contra Arium, *Iulius in syn. Rom. Damas. in syn. Rom. idem in syn. ep. 5. ad* Episcopos *Illyrici. Leo in syn.* Rom. *ep. 22. ad clerum, & plebem* Constantinopol. *Felix. iii. in syn.* Rom. *vel epist. 2. ad Petrum* Fullonem, *& ad Zenonem* Imperat. *ante v. syn.* CP. *Martin. in syn.* Later. *secret. 5. c. 18. Agatho. et syn. Rom. in epist. 1. ad* Constantin. *iv. Imper. relata in iv. syn.* CP *actio. 4.*

CAP. IIX.

Aduersus eos, qui dicunt, quod Filius in eo minor est, quia Propheta inquit: Verbum faciet Dominus breuiatum vniuerso orbi. &c. quod dispensationem susceptae carnis annunciat. &c. *Anacle. epist. 1. ante fin.* (margin: *Esa. 10.*)

CAP. IX.

Aduersus eos, qui dicunt de Patre solo dictum esse; quia ipse solus habet immortalitatem, & lucem habitat inaccessibilem. &c. non enim solus Pater sine Filio. &c. *Euari. epist. 1. in med.* (margin: *1. Tim. 6.*)

CAP. X.

De Trinitate Diuinarum personarum, & vnitate essentiae; *Alex. epist. 1. prope finem. Vide Benedict. epist. singulari.*

CAP. XI.

De Trinitate, & vnitate, & quod Filius non sit minor Patre. *Xyst. epist. 1. in prin. Hygin. epist. 1. in prin. Soter epist. 1.*

CAP. XII.

Multa contra eos; qui dicunt Filium ex tempore, vel post tempora natum ex Patre: *Xyst. ii. epist. 1. in prin.*

CAP.

CAP. XIII.

Contra eos qui dicunt Filium non posse proprie videre Patrem, & minorem esse Patre: *Felix epist.3.in prin.*

CAP. XIV.

Contra eos, qui dicunt Filium esse minorem Patre: *Marcellin.epi.1.in prin.*

CAP. XV.

Anathematizamus Arium, atque Eunomium, qui pari impietate Filium, & Spiritum sanctum asserunt esse creaturas, &c. *Damas. epist.1.ad Paulinum in professione catholicae fidei.*

CAP. XVI.

Aduersus Arianos, *Leo epist. 10. ad Flauianum CP.Episcop.& epist.51.ad Anatol.CP. & epist.81.ad Episc.Palaestin.& epist.91.ad Turibium Asturi.Episcop. & epist.95.ad Leonem Augustum in prin. Gelas. in tomo de anathemate ante med.& in epist.6. ad Episc. Dardan.post prin.Hormisd.ep.1.c.2.ad Iusti. Imp.& epist.6.ad Epipha.Episc. CP. Ioan. ii.in epist.vn.ad Valer.Epis.Agapet.epi. vni. ad Antimum CP.Episcop.Vigil.epist.1.c.2. et 3.Pelag. epist.vn.ad Vigilium Episcop. Benedict.epist.sing. Agatho epist. ad Constantin. iv.Imperator.apud vi. synod. CP. action. 4. Leo ii.ad eundem Constantin.post vi.syn. Concil.Sardicen.in epist.ad omnes Episcopos apud Theodorit.lib.2.c.8.& Tripartit.lib. 4. c. 24. Athanasius,& synodus Alexandr. ad Liber. Aquileiens.in quo multa contra Arianos.Carthag.c.2. C.Chart.ii.c.1.Carthag.iv.c.1. Toletan. 1.in assertione fidei. Libellus a Paulo Episcopo Apamear.& ab aliis Episcopis apud synod.v.CP. sub Menna. Rescriptum Ioan. Hierosolym.& syno.ad Ioan.CP.ibidem.Bracaren.i.c.1.& 3.Toletan.iii.ante canones.Toletan.iv.cap.1.Toletan.vi.cap.1.Emerit. cap 1.Toletan.xi.ante canon. Anglie.ii. in prin. Mediolanen.sub Mansueto in epist. ad Constantin. iv. Imperator. ante vi. synodum. Trull.cap.1.Toletan.xv.in prin.Toletan.xvi. in confess.fidei.Francoford. in libello Sacrosyllabo,& in epist.ad Episcopos German.Galliae,& Hispaniae. Arel.sub Carolo c.1.Parisiens.sub Ludoni.& Lothar.lib.1.c.1.Vormacien.in prin.* Aduersus eosdem, *Ambros. apud synod. Aquilien.in disputatione contra Palladium,& Secundianum Arianos. Vid.libell. Ioan. Episcop. CP. ad Hormisdam Romanum Pontificem.* Contra eosdem, *Athanas.in epist.ad Rufinianum.Greg.Neocaesar.in expositione fidei ante v.syn.CP.Basil.in serm.de fide,ibid.Faustus Episcopus Apollonidae ad Petrum Fullonem, ibid. Asclepiades Episcopus Tralliar.ad eund ibid Iustinianus Episcop Siciliae ad eund. ibid Cincianus, siue Quintianus Epis.ad eundem ibidem. Sophronius Episcopus Hierosolymit. apud synodum vi. CP. action. 11.Psellus ante vii syn. Tarasius Episcopus Constantinopolitan.ad Episcopos Orientis,apud synodum Nicaen.ii action. 3.Theodorus Epis.Hierosol.in eadem act.3.Epiphanius in refutatione pseudosynod.CP.variis in locis ibid.action.6.Paulinus apud synod. Foroiulin princ.Epist.clericorum Hierosolymitan.ad Iustinum August.post Hormisdae epist.8.Iustinus August. in epist.ad Hormisdam. Iustinianus in epist.ad Ioann.ii.Romanum Pontifi.in qua suam fidem explicat; & in epist. ad syn.v.CP.apud eandem syn.act.1. Reccardus Gotthorum Rex apud syn.Tolet.iii. in princ. Constantin.iv.Imp.in edicto post vi. syn.CP. Carolus Imperat.in epist.ad Elipand. Archiepisc.Tolet.apud syn.Francof.*

CAP. XVII.

Nicaeae Bithyniae congregati sunt cccxiix.Episcopi.&c. qui damnauerunt Arium, Photinum,& Sabellium, vel sequaces eorum, & in Vrbe Roma congregauit Siluester cum consilio Augusti Episcopos cclxxvii. & damnauit iterum Calixtum, & Arium, & Photinum,& Sabellium. Et constituit, vt presbyter Arianum resipiscentem non susciperet, nisi Episcopus loci designaret eum. *Damas.in Siluestri.*

CAP. XIIX.

Doctrina, qua nuper contra pietatem fur rexit ecclesiasticam, Hebionis est, & Artemonis,& zelus Pauli Samosateni, de Antiochia synodali omnium Episcoporum iudicio ab Ecclesia pulsi.cui succedens Lucianus extra synagogas mansit trium Episcoporum. &c. *Alexander Alexandrinus ad Alexandrum Constantinop.apud Theodorit.lib.1.c.4. hist. ecclesiast.& lib.1.cap.14.*

CAP. XIX.

Contra Arianos, Sabellium, Eunomianos, Pneumatomachos, Aetium, Photinum, Marcellum, Paulum Samosat. Apollinarem; *CP. syn.epistola ad Damasum apud Theodorit. lib.5.c.9.*

Varia de Arianis. Tit. XXXII.

CAP. I.

Cyprios sane asseris, olim Arianae impietatis potentia fatigatos, non renuisse Nicaenos canones in ordinandis sibi Episcopis.&c. Persuademus eis, vt curent iuxta canonum fidem, fidem catholicam sapere. *Innoc.epist.18.c.2.ad Alex. Episco. Vid. Nicae.c.2.& 6.*

CAP. II.

Ecclesias Arianorum vbicumque inueneritis, catholicas eas diuinis precibus & operibus absque vlla mora consecrate: quia & nos, quando fuimus Constantinopoli, tam pro religione catholica, quam & pro Regis Theodorici causa negotij, suadente, atque hortante, Arianosq. extirpante piissimo, atq. Christianissimo Iustino orthodoxo Imperatore, quascumq. illis in partibus eorum ecclesias reperire potuimus, catholicas eas, Domino opem ferente consecrauimus.&c. *Ioan. epist.2.ad Episcopos Italiae post prin.*

CAP.

eorum renuerit id agere, tamquam haereticus anathema sit, & excommunicatus, & separatus ab Ecclesia. &c. Gangr. in princ. De hoc eodem Eustathio saepe in haeresim Arianam lapso, saepe restituto ad Episcopatum, Basil. in epist. ad Occidentis Episcopos, & in epist. ad Terentium Comitem apud vit. sym. act. 1. in med.

CAP. II.

Si quis seruum, praetextu diuini cultus doceat dominum contemnere proprium, vt discedat ab eius obsequio, nec ei, cum beneuolentia, & omni honore deseruiat; anathema sit. Gang. 3. Mart. Brac. c. 47. Burch. lib. 8. c. 25. & lib. 11. c. 61. Iuo par. 7. c. 45. & par. 13. c. 48. & par. 16. c. 102 decr.

17. q. 4. c. 37. 38.

CAP. III.

Quicumque discernit a presbytero, qui vxorem habuit, quod non oporteat, eo ministrante, de oblatione percipere, anathema sit. Gang. c. 4. Bur. lib. 3. c. 75. Iuo par. 2. cap. 128. decr.

Dist. 28. si quis. c. 15.

CAP. IV.

Si quis docet, domum Dei contemptibilem esse, & conuentus qui † in ea celebrantur; anathema sit. Gãg. c. 5. Bur. lib. 3. cap. 94. Iuo par. 3. c. 84. decr.

Dist. 30. c. 10. † Cõmuniones, quae

CAP. V.

Si quis despiciet eos, qui fideliter agapas exhibent, & propter honorem Dei conuocant fratres; & noluerit communicare huiuscemodi vocationibus, paruipendens quod geritur, anathema sit. Gang. c. 11. Burc. lib. 19. cap. 124. Iuo part. 15. c. 156. decr.

Dist. 42. c. 1.

CAP. VI.

Si quis virorum propter continentiam, quae putatur, amictu pallii vtitur, quasi per hoc habere se iustitiam credens, & despicit eos, qui cum reuerentia byrrhos †, & aliis communibus, & solitis vestibus vtuntur, anathema sit. Gangr. c. 12. Burch. lib. 8. c. 60. Iuo par. 7. c. 81. decr.

Dist. 30. c. 15. † beros

CAP. VII.

Si qua mulier propter continentiam, quae putatur, habitum mutat, & pro solito muliebri amictu virilem sumit: anathema sit. Gangr. c. 13. Burch. lib. 8. c. 60. Iuo par. 7. c. 78. decr.

Dist 30. c. 6.

CAP. IIX.

Si quis filios suos relinquens non eos enutrit, & quod ad se pertinet, non ad pietatem diuini cultus informat, sed per occasionem continentiae negligit: anathema sit. Gangr. c. 15. Iuo par. 8. c. 218. decr.

Dist. 30. si quis dereliquerit c. 14.

CAP. IX.

Quicumque filii a parentibus praetextu diuini cultus abscedunt, nec debitam reuerentiam dependunt illis, qui diuinum cultum sibi proculdubio praeferunt, anathema sit. Gangr. c. 16. Iuo par. 8. c. 319. decr.

Dist. 30. si qui filii. c. 1.

CAP. X.

Si qua mulier propter diuinum cultum, vt aestimat, crines attondeat, quos ei Deus ad subiectionis materiam tribuit, tamquam praeceptum dissoluens obedientiae, anathema sit. Gangr. c. 17. Burch. lib. 8. c. 62. Iuo par. 7. c. 80. & par. 8. cap. 320. decr. Caesar. lib. 9. cap. 54.

Distin. 30. quaecumq.

CAP. XI.

Si quis propter continentiam, quae putatur; in die dominico ieiunat; anathema sit Gag. c. 18. Vid. Aquisgr. c. 68. Mart. Brac. cap. 57. Burch. lib. 13. c. 19. & 20. Iuo par. 4. c. 51. & 52. decr.

Dist. 30. si quis tanquam. c. 7. et si quis presbyter 17.

CAP. XII.

Si quis eorum, qui continentiae student, sine necessitate corporis, tradita in commune ieiunia, & ab Ecclesia custodita superbiendo dissoluit, stimulo suae cogitationis impulsus: anathema sit. Gangr. c. 19. Aquisg. 69. Capit. lib. 1. c. 48. & lib. 7. c. 187. in addit. Burch. lib. 13. c. 5. Iuo par. 4. c. 38. decr.

Dist. 30. c. 8.

CAP. XIII.

Si quis superbiae vsus affectu conuentus † abominatur, qui ad confessiones martyrum celebrantur, & ministeria †, quae in iis fiunt, simul cum eorum memoriis execratur: anathema sit. Gang. c. 20.

Dist. 30. si quis per superbiã. c. 9. † communiones † missas

Contra Apollinarem, qui Christum animam rationis participem habere negabat.

Tit. XXXV.

CAP. I.

NON spernendam esse fidem Patrum ccc xviii. qui Nicaeam Bithyniae conuenerunt; sed manere eam ratam oportet; & anathematizari omnem haeresim, specialiter autem Eunomianorum. &c. & Photinianorum, & Apollinaristarum †, CP. c. 1.

† Apollinarior.

CAP. II.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychen, Origenem. &c. anathema sit. V. syno. CP. collatio. 8. c. 11. & alibi.

CAP. III.

Audemus, anathematizare Arii insaniam, Macedonii rabiem, Apollinarii dementiam. vid. syno. in epist. ad Constantini & Irenem. Vide epist. eiusdem syn. ad clerum CP. in fin. synod.

CAP. IV.

Vnigenitus Dei filius Iesus Christus a tota Trinitate communiter incarnatus: ex Maria virgine Spiritus sancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali, & humana carne compositus, vna in duabus naturis persona, viam vitae manifestius demonstrauit. Inn. iii. in conc. gen. Later. c. 1.

De summa Trinit. & fid. cathol. c. 1 & in 4. collect.

CAP. V.

Contra Apollinarem, & illius haeresim: Leonis synod. Rom. epist. 22. ad clerum, & plebem

bem CP. in fi. Felix iij. & syn. in epist. ad Petrum Fullonem, cuius initium est, Quis dabit. & in epist. ad Zenon. Imp. cuius initium est, Conuenit. ante v. syn.

CAP. VI.

Si quis non anathematizat Sabellium, Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem. &c. condemnatus sit. *Later. sub Mart. c. 18. secret. 5.*

CAP. VII.

Quicumque illi sunt ita obcaecati, & a lumine veritatis alieni, vt verbi † Dei a tempore incarnationis (*humanae carnis*) denegent veritatem †: ostendant, in quo sibi Christianum nomen vsurpent, & cum Euangelio veritatis qua ratione cõcordent; si per B. Virginis partum aut caro sine deitate, aut deitas est orta sine carne. Sicut enim negari non potest, Euangelista dicente, quod verbum caro factum est, & habitauit in nobis; ita negari non potest, beato Apostolo Paulo prædicante, quod Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, &c. Quam sibi in huius sacramenti præsidio spem relinquunt, qui in Saluatore nostro † negant humani corporis † veritatem? &c. Dicant ergo isti hypocritæ, qui cæcis mentibus lumen nolunt recipere veritatis, in qua forma crucis ligno Dominus maiestatis Christus affixus sit: quid iacuerit in sepulchro; & reuoluto lapide monumenti, quæ tertia die caro resurrexit; & qui † post resurectionem suam non credentes quosdam discipulos arguebat, & hæsitationem cunctantium confutabat, cum diceret: Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et Apostolo Thomæ: Infer manum tuam in latus meũ, & vide manus meas, & pedes; & noli esse incredulus, sed fidelis: &c. *Caius ep. sing. c. 4. Leo epist. 81. ad Monachos Palaestinos post princ. & epist. 95. c. 2. ad Leonem August. Agapt. ep. vn. ad Anthim. Episc. CP.*

† verbo

† humanã, id est, nostrã negent inesse naturã.

Ioan. 1. b.

2. Cor. 5. d

† Saluatoris nostri corpore

† humanae substantiae

Io 1?. d. g

Mat. 28. d

† in quo

Luc. vlt. f

Io. 20. g.

CAP. IIX.

Haeresis eradicanda est, quae post ea in Oriente dicitur pullulasse: id est, confitendus est ipse sapientiæ sermo filius Dei humanum suscepisse corpus, animam, sensum &c. Si quis autem dixerit, verbum pro humano sensu in Domini carne versatum; hunc catholica Ecclesia anathematizat. &c. Anathematizamus eos, qui pro hominis anima rationali & intelligibili, dicunt Dei verbũ in humana carne versatum; cum ipse Filius sit verbum Dei, & non pro anima rationali, & intelligibili in suo corpore fuerit; sed nostram, id est, rationalem, & intelligibilẽ sine peccato animã susceperit, atq. saluauerit. *Damas. ad Paulin. c. 1. & 2. & in professio catho fidei, post prin.*

CAP. IX.

Contra eundem Apollinarem Anthiochenum, & illius haeresim: *Damas. in ep. ad Orientis Episcopos apud Theodori. lib. 5. c. 10. hist eccl. & lib. 9. c. 15. tripar. Leo ep. 10. ad Flauidan Episcop. CP. & ep. 11. ad Iulianum Coensem Episcop. post prin. & epist. 95. ad Leonem Imperat. post med. qua affert testimoniũ B. Ambros. contra Apollinaristas. Leo ij. epist. ad Constantin. IV. post VI. syn. Carth. IV. c. 1. Tolet. XI in prin. Tolet. XIV. c. 2. Vormacien. in prin. Quintianus, siue Cinciarius Episcop. in epist. ad Petrum Fullonem antẽ v. syn. CP.*

CAP. X.

Si quis crediderit, vel dixerit, carnem tantum sine anima a Filio Dei fuisse susceptam: anathema sit. *Tolet. 1. in fine vel concil. Aquis Celenis habit. in assertio. fidei, post prin.*

CAP. XI.

Auersor Macedonium, & omnes, qui ab illius partibus stant. Cum his vero, & Deo odiosum Apollinarium hominem plane de diuinis insipide loquentem. *Taras. CP. epist. ad Episcopos Orientis VII. syn. act. 3.*

CAP. XII.

Vnus Christus Iesus propter vnam personam Dei, & hominis filius, Deus verus, & homo verus, in Anima rationali, & vera carne. *Paulinus apud synodum Foroiul. post symb.*

CAP. XIII.

Contra Apollinaristas: *edictum Marciani Imperat. post synod. Chalcedonen. Iustin. ã. Imperat in epist. ad Ioann y. Papam, vbi fidẽ suam explicat, & anathematizat Apollinarium; & in epist. ad syn. v. CP. apud eandem synod. collatio. 1. Constantinus IV. Imperat. in edicto post. VI. synodum, cuius initium, Firmamantum. Liberat. in breuiario cap. 3.*

De Priscillianistis, Variisq. eorum erroribus. Tit. XXXVI.

CAP. I.

EPistolae sermo, & commonitorii series, & libelli cui textus demonstrat, Priscillinistarum foetidissimam apud vos recaluisse sentinam. Nihil est enim sordium in quorumcumque sensibus impiorum, quod in hoc dogma non confluxerit. &c. Denique si vniuersae haereses; quae ante Priscilliani tempus exortae sunt, diligentius retractentur nullus paene inuenitur error, de quo non traxerit impietas ista contagium; quae non contenta eorum recipere falsitates, qui ab Euangelio Christi sub Christi nomine deuiarunt, tenebris etiam paganitatis immersi sunt, vt per magicarum artium profana secreta, & mathematicorum vana mendacia, religionis fidem, morumque rationem in potestate daemonum, & effectu siderum collocarent. &c. *Leo ep. 91. ad Turibium Episcopum in prin.*

CAP. II.

Priscillianistae in Trinitate distinctionẽ personarum negabant, vt Sabelliani. *Leo d. epist. 91. c. 1.* Virtutes quasdam ex Deo pro-

fluxisse

fluxisse dicebant, quas ipse sua essentia praecessit. *Ibi. c. 2.* Christum solum hominē esse affirmare videbantur. *Ibi. c. 3.* Ieiunabant die dominico, & die Natali Christi. *Ibi. c. 4.* Animam hominis Diuinae esse substantiae asserebant. *Ibi. c. 5. & 13.* Diabolum nunquam fuisse bonum, neq. naturam eius a Deo creatam. *Ibi. c. 6.* Damnabant nuptias. *Ibi. c. 7.* Corpora humana a diabolo fuisse facta dicebant, & resurrectionem carnis non esse credendam. *Ibi. c. 8.* Filios promissionis ex mulieribus quidem natos, sed ex Spiritu sancto esse conceptos. *Ibi. c. 9.* Animas hominum fuisse fine corpore, & in caelesti habitatione peccasse. *Ibi. c. 10.* Animas hominū, & corpora stellis fatalibus obstringi opinabantur. *Ibi. c. 11.* Sub alijs potestatibus partes animae, sub alijs corporis mēbra describunt. *Ibi. c. 12.* De scripturis canonicis multa impie proferebant. *Ibi. c. 13. & 14.* Scripturae Diuinae codices deprauabant, multosque libros a se conscriptos quasi authenticos nomine Apostolorum proponebant in medium, quibus suos errores confirmabant. *Ibid. c. 15. & 16. Hos omnes errores Leo cad. epist. refellit. & concil. Brac. c. 1. & reliquis usque ad 18.*

CAP. III.

Vetus testamentum isti se suscipere simulant, Manichaei refutant, &c. In execrabilibus mysteriis eorum, quae quanto immundiora sunt, tanto diligentius occultantur, vnum prorsus nefas est, vna obscaenitas. &c. *Leo. d. epist. 91. c. 16.*

CAP. IV.

Priscillianistae, & Manichaei, ita se Christum simulant confiteri; vt & incarnationis, & mortis, & resurrectionis auferant veritatem. *Leo. d. ep. 91. c. 17.*

CAP. V.

Contra Priscillianistas, & Manichaeos, qui carnium esum execrabantur; *Vigil. epist. 1. c. 1.*

CAP. VI.

Episcoporum nomina, qui in conuentu municipii Celenorum aduersus Priscilliani sectatores, & haeresim, quam astruxerat, libellarem dedere sententiam. *Tolet. 1. in prin.*

CAP. VII.

Assertio fidei contra omnes haereticos, & praesertim Priscillianistas. *Tolet. 1. in fine, vel in conc. A quis Celenis habito.*

CAP. IIX.

Si quis in errore Priscilliani sectam sequitur, vel profitetur; vt aliud in salubri baptismo contra sedem sancti Petri faciat; anathema sit. *Tolet. 1. in fine, vel in d. conc. Aquis Celen. habito.*

CAP. IX.

Lucretius Episcopus dixit; &c. Eo tempore, quo in his regionibus nefandissimae Priscillianae sectae venena serpebant, beatissimus Papa vrbis Romae Leo. &c. per Turibium notarium sedis suae ad synodū Galliciae contra eam impiam haeresim &c. scripta direxit. Cuius etiam praecepto Tarraconenses, & Carthaginenses Episcopi, Lusitani quoque, & Baethici facto inter se concilio regulam fidei contra Priscillianam haeresim cum aliquibus capitulis conscribentes ad Balconium tunc huius Bracarensis ecclesiae Praesulem direxerunt. &c. Omnes Episcopi dixerunt: Valde necessaria horum capitulorum est lectio; vt damnata &c. abominata iā olim a sede beatissimi Petri Apostoli, & damnata Priscillianae haeresis figmenta cognoscantur. &c. *Bracar. 1. in princip.*

CAP. X.

Si quis animas humanas, vel Angelos ex Dei credit substantia exstitisse, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt, anathema sit. Si quis animas humanas dicit prius in caelesti habitatione peccasse, & pro hoc in corpora humana in terram deiectas, sicut Priscillianus dixit; anathema sit. Si quis dicit diabolum non fuisse prius Angelum bonum a Deo factum, nec Dei opificium fuisse naturam eius; sed dicit eum ex tenebris emersisse, nec aliquem sui habere auctorem, sed ipsum esse principium, absq. substantia † mali, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. Si quis credit, quod aliquantas immundas † creaturas diabolus fecerit, & tonitrua, & fulgura, & tempestates, & siccitates ipse diabolus sua auctoritate facit, sicut Priscillianus dixit; anathema sit. *Brac. c. 5. 6. 7. 8.*

† seq. substantiam f.

† in mūdo f.

CAP. XI.

Si quis dicit creationem vniuersae carnis non opificium esse Dei, sed malorum angelorum, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt; anathema sit. *Brac. c. 13.*

CAP. XII.

Si quis clericorum vel monachorum praeter matrem, aut germanam, vel etiam quae proxima consanguinitate iunguntur, alias aliquas quasi adoptiuas feminas secum retinent, & cum ipsis habitant, sicut Priscilliani secta docuit, anathema sit. *Brac. c. 15.* Si quis quinta feria paschali, quae vocatur coena Domini, hora legitima post nonam, ieiunus in ecclesia missas non tenet, sed secundum sectam Priscilliani, festiuitatem ipsius ab hora tertia per missas defunctorum soluto ieiunio colit; anathema sit. *Brac. c. 16.* Si quis scripturas, quas Priscillianus secundum suum deprauauit errorem, vel tractatus Dictinii, quos ipse Dictinius, ante quā conuerteretur, scripsit sub nomine Patriarcharum, Prophetarum, & Apostolorum, & suo errori consona confinxit, legit, & impia eorum figmenta sequitur, aut defendit; anathema sit. *Brac. cap. 17.*

CAP. XIII.

Non aliter Episcopi, & aliter presbyteri populum, sed vno modo salutent, dicentes; Dominus sit vobiscum, sicut in libro Ruth legitur, & vt respondeatur a popu-

Ruth. 2. 4

popu-

populo; & cum spiritu tuo. Sicut & ab ipsis Apostolis traditum, omnis retinet Oriens, & non sicut Priscilliana haeresis permutauit. *Brac. c. 21.* CAP. XIV.

Quia per stultitiam præsumpti nuper erroris aut certe ex veteris Priscillianae adhuc haeresis fetore corupto cognouimus, quosdam presbyteros in huius praesumptionis audacia retineri, vt missas mortuorum etiam post acceptum merum, vel oblationem, ausi sunt consecrare; placuit, vt si quis presbyter post hoc edictum nostrũ, non ieiunus, sed quocumq. cibo praesumpto oblationem consecrauerit in altari; cõtinuo ab officio suo priuatus, a proprio deponatur Episcopo. &c. *Brac. ij. c. 10.*

Contra Priscillianistas, qui dicebant, non omnia a Deo fuisse creata. Tit. XXXVII.

CAP. I.

c. 1. de sũ. Trin. Gregor. 1x. & in 4. collec.

Firmiter credimus, & simpliciter confitemur; quod vnus solus est verus Deus, aeternus, & immensus, omnipotens, incommutabilis, incomprehensibilis, & ineffabilis. & c. Vnum vniuersorum principiũ, creator omnium, inuisibilium & visibilium &c. qui sua omnipotnnti virtute simul ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem & corporalem; angelicam videlicet, & mundanam, ac deinde humanam quasi communem ex spiritu, et corpore constitutam. Diabolus enim, & daemones alii a Deo quidem natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali. Homo vere vero diaboli suggestione peccauit. Haec sancta Trinitas &c. doctrinamhumano generi tribuit salutarem, *Inno. jjj. in con. gen. Latera. c. 1.*

CAP. II.

Diabolum non fuisse a Deo creatum: haeresis Priscillianistarum. *Leo ep. 91. de Turib. Astur. Episc. cap. 6.*

CAP. III.

Corpus humanum diaboli esse figmentũ: haeresis Manichaeorum, & Priscillianistarũ. *Leo d. epist. 91. c. 8. & 9.*

CAP. IV.

Diabolum, & multa alia non fuisse creata a Deo: haeresis Priscillianistarum. *Brac. c. 7. 8. 13.*

De anima, & corpore humano & de resurrectione mortuorum; dedreta catholica cõtra Manichaeos, Priscillianistas, & alios haereticos, Tit. XXXIIX.

CAP. I.

Veteri, & nouo testamento vnam animã rationalem, & intellectualem habere hominem docente, ac omnibus deiloquis Patribus & magistris Ecclesiæ eandem opinionem asseuerantibus, in tantum impietatis quidam malorum inuentionibus dantes operam deuenerunt; vt duas eum hebere animas impudenter dogmatizare, & quibusdã irrationabilibus conatibus per sapiẽtiam, quae stulta facta est, propriam haeresim confirmare pertentant Itaq. sancta haec, & vniuersalis synodus. &c. talis impietatis inuentores, & patratores, & his similia sentientes magna voce anathematizat; & definit, atque promulgat, neminem prorsus habere, vel seruare quoquo modo statuta huius impietatis auctorum. Si autem quis contraria gerere praesumpserit huic sanctae, & magnae synodo; anathema sit, & a fide, atque cultura Christianorum alienus. *Syno. 11x. C.P. sub Hadr. jj. c. 11.*

1. Cor. 1.

CAP. II.

De sũma Trinit. c. 1. Gregor. 1x. & in 4. collect.

Omnes (*homines*) cum suis proprijs corporibus resurgent. quae nunc gestant; vt recipiant secundum merita sua, siue bona fuerint, siue mala, illi cum diabolo poenam perpetuam, & isti cum Christo gloriam sempiternam. *Inn. jjj. in concil. gen. Later. c. 1.*

CAP. III.

Animam hominis esse diuinae substantiae error Philosophorum, & Manichaeorum, & Priscillianistarum. *Leo ep. 91. c. 5. & 13. ad Turib. Episcop.* CAP. IV.

Plasmationem humanorum corporum figmentum esse diaboli: error Manichaeorum & Priscillianistarum. qui itẽ haeretici carnis resurrectionem negabant. *Leo d. epist. 91. c. 8.*

CAP. V.

De creatione corporis, & animae, & de peccato originali: *Leo d. epist. 91. c. 9.*

CAP. VI.

Animas hominum fuisse, & in caelesti habitatione peccasse: error Priscilianistarum. *Leo d. ep. 91. c. 10.*

CAP. VII.

Animas, & corpora humana fatalium stellarum atq. siderum potestati subiici error Priscillianistarum. *Leo d. epist. 91. c. 11. 12. 14.*

CAP. IIX.

Distin. 23 Qui Episcopus. c. 2

Quaerendum ab (*Episcopo*) si credat huius, quam gestamus, & non alterius carnis resurrectionem. *Carth. iv. c. 1. Burch. lib. 1. c. 8. Iuo par. 5. c. 62. decr.*

CAP. IX.

Resurrectionem futuram humanae credimus carnis. Animam hominis non diuinae esse substantiae, aut Dei Patris, sed creaturam dicimus Dei volũtate creatam. *Tolet. 1. in fine, siue conc. Aquis Celenis habitin asserit. fidei.* CAP. X.

Si quis dixerit, vel crediderit corpora humana nõ resurgere post mortẽ: anathema sit. *Tolet. j. in fine, sipe d. conc. Aquis Celen. hab.*

CAP. XI.

Si quis dixerit, vel crediderit animam huma-

humanam Dei portionem, vel Dei esse substantiam; anathema sit. *Tolet. i. in fin. siue d. concil. Aquis Celen. hab.*

CAP. XII.

Si quis animas humanas, vel angelos, ex Dei credit substātia extitisse, sicut Manichæus, & Priscillianus dixerunt: anathema sit. *Brac. c. 5.*

CAP. XIII.

Si quis animas humanas, dicit prius in caelesti habitatione peccasse, & pro hoc in corpora humana in terram deiectas, sicut Priscillianus dixit: anathema sit. *Brac. c. 6.*

CAP. XIV.

Si quis animas, & corpora humana fatali signo credit adstringi, sicut pagani, & Priscillianus dixerunt: anathema sit. *Brac. c. 9.*

CAP. XV.

Si qui duodecim signa, id est † sidera, quae Mathematici obseruare solent, per singula animae, vel corporis membra dissipata credūt, & nominibus Patriarcharum adscripta dicunt, sicut Priscillianus dixit: anathema sit. *Brac. c. 10.*

† vel f.

CAP. XVI.

Si quis plasmationem humani corporis, diaboli dicit figmentum esse, & cōceptiones in vteris matrum, operibus dicit daemonum figurari; propter quod resurrectionem carnis nō credit, sicut Manichaeus, & Priscillianus dixerunt: anathema sit. *Brac. c. 12.*

CAP. XVII.

Hoc exemplo capitis nostri cōfitemur vera fide † resurrectionem carnis omniū mortuorum: nec in aëre, vel qualiber alia carne, vt quidam delirant, resurrecturos nos credimus; sed in ista, qua viuimus, consistimus, & mouemur. &c. *Tolet. xi. in prol. in fine.*

† veram fieri

CAP. XIIX.

Exemplum nobis *(Christus)* sua resurrectione impendit; vt sicut ille viuificans nos, post duos dies die tertio viuus resurrexit a mortuis; sic nos etiam in huius saeculi fine, resurrecturos vsquequaque credamus: non in aerea, vel in phantasticae visionis vmbra, vt quorūdam improbanda opinio præstruit, sed in veridicae carnis substantia, in qua nūc sumus, & viuimus. *Tolet. xvi. in confessione fidei prope finem.*

CAP. XIX.

Exemplo capitis nostri, in hac carne, qua nunc sumus, & mouemur, resurrecturos nos credimus. *Vorm. in prin.*

Contra Pelagianos, qui gratiam diuinam non esse necessariam, sed liberum arbitriū homini sufficere dicebant. Tit. XXXIX.

CAP. I.

Excommunicantur, qui assentiuntur Caelestio. *Ephes. c. 1. G.*

CAP. II.

Contra Pelagianos, *Inno. epist. 25. ad concil. Carthag. & epist. 26. ad concil. Mileuit. & epist. 27. ad Aurelium, Alypium, Augustinū, & alios.*

CAP. III.

Quisquis huic assentiens videtur esse sententiae, qua dicat adiutorio nobis non opus esse diuino, inimicum se catholicae fidei, & Dei beneficio profitetur ingratum. Nam nec nostra communione sunt digni, quā praedicando taliter polluerunt. &c. *Inno. epist. 25. post med. ad concil. Carthag.*

CAP. IV.

Cum in omnibus diuinis paginis volūtati liberae, non nisi adiutorium Dei legamus esse nectendum; eamque nihil posse caelestibus praesidiis destitutam: quonam modo huic soli possibilitatem hanc pertinaciter defendentes, sibimet, immo, quod est dignius dolore communi, plurimis Pelagius, Caelestiusq. persuadent. &c. *Inno. ad concil. Mileu. epist. 26. in med.*

CAP. V.

Cōtra Pelagium, & Caelestium de gratia, & libero arbitrio multa; *Caelestin. epist. 1. c. 3. & postea.*

CAP. VI.

In praeuaricatione Adae omnes homines naturalem possibilitatem, & innocentiam perdidisse, & neminem de profundo illius ruinae per liberum arbitrium posse consurgere, nisi eum gratia Dei miserentis erexerit, pronuntiante beatæ memoriae Innocentio Papa, atque dicente in epistola ad Carthaginense concilium: Liberum enim arbitriū olim ille perpessus, dū suis inconsultius vtitur bonis, cadēs, in praeuaricationis profunda demersus est: & nihil, quemadmodum exinde resurgere posset, inuenit: suaque in aeternum libertate deceptus, huius † ruina iacuisset oppressus, nisi eum postea Christi per suam gratiam releuasset aduentus, qui per nouae regenerationis purificationem omne praeteriti peccati vitiū sui baptismatis lauacro purgauit. *Caelest. epist. 1. c. 4. Inno. ep. 25. ad concil. Carth. post med.*

† huiusmodi f.

CAP. VII.

Neminem esse per semetipsum bonum, nisi participationem sui ille donet, qui solus est bonus. Quod in eisdem scriptis eiusdem Pōtificis sententia protestatur dicens: Nūquid nos de eorum post haec rectum mētibus aestimemus, qui sibi se putant deberi, quod boni sunt; nec illum considerant, cuius cotidie gratiam consequuntur; qui sine illo tantum se assequi posse confidunt? *Caelest. d. ep. 1. c. 5. Inno. ep. 25. ad concil. Carth. post prin.*

CAP. IIX.

Neminem etiam baptismatis gratia renouatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad euincendas carnis concupiscētias, nisi per cotidianum adiutorium Dei

perseuerantiam bonae conuersationis acceperit. Quod eiusdem Antistitis in eisdem paginis doctrina confirmat, dicens: Nam quāuis hominem redemisset a praeteritis ille peccatis; tamen sciēs iterum posse peccare, ad reparationem sibi &c. multa seruauit, cotidiana praestās illi remedia, quibus nisi freti, confisique nitamur, nullatenus humanos vincere poterimus errores. Necesse est enim, vt quo auxiliante vincimus, eo iterum non adiuuante vincamur. *Caelest. d. epist. 1. c. 6. Inno. vbi supra post med.*

CAP. IX.

Quod nemo, nisi per gratiam, libero bene vtatur arbitrio, idem magister in epistola ad Mileuitanum concilium data praedicat, dicens: Aduerte tandem, o prauissimarum mētium peruersa doctrina, quod primum hominem ita libertas ipsa decepit; vt dum indulgentius fraenis eius vtitur, in praeuaricationem praesumptionis conciderit. Nec ex hac potuit erui, nisi ei prouidentia regenerationis statū pristinae libertatis Christi Domini reformasset aduentus. *Caelest. epist. 1. c. 7. Inn. epist. 26. ad concil. Mileu. in med.*

CAP. X.

Quod omnia studia, & omnia opera ac merita sanctorum ad Dei gloriam, laudemque referēda sunt: quia nemo aliunde ei placet, nisi ex eo, quod ipse donauerit. in quam nos sententiam dirigit beatae recordationis Papae Zosimi regularis auctoritas, cum scribens ad totius orbis Episcopos ait: Nos autem instinctu Dei; omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, vnde nascuntur; ad fratrum, & coepiscoporum nostrorum cōscientiam vniuersa retulimus. Hunc autem sermonem sincerissimae veritatis luce radiātem, tanto Afri Episcopi honore venerati sunt; ita vt ad eundem virum rescriberent: Illud vero, quod in litteris, quas ad vniuersas prouincias curasti esse mittendas, posuisti, dicens: Nos tamen instinctu Dei. &c. sic accepimus dictum; vt illos, qui contra Dei adiutorium extollunt humani arbitrii libertatem, districto gladio veritatis, velut cursim transiens, amputares. &c. Praeparatur volūtas a Domino, & vt boni aliquid agant, paternis inspirationibus suorum ipse tāgit corda fidelium. Quotquot enim spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei; vt nec nostrum deesse sentiamus arbitrium, & in bonis quibusq. voluntatis humanae singulis motibus magis illius valere non dubitemus auxilium. *Caelest. epist. 1. c. 8.*

Rom. 8. c.

CAP. XI.

Quod ita Deus in cordibus hominum, atque in ipso libero operetur arbitrio, vt sancta cogitatio, pium consilium, omnisque motus bonae volūtatis ex Deo sit; quia per illum aliquid boni possumus, sine quo nihil possumus (*Zosimus ibidem ait.*) Quod ergo tempus interuenit, quo eius non egeamus auxilio? In omnibus igitur actibus, causis, cogitationibus, motibus adiutor, & protector orandus est. &c. *Caelest. epistol. 1. c. 9.*

CAP. XII.

Illud, quod intra Carthaginensis synodi decreta cōstitutum est, quasi proprium Apostolicae sedis amplectimur, quod scilicet tertio capitulo definitum est; vt quicumque dixerit gratiam Dei, qua iustificamur per Iesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quae iam commissa sunt; non etiam ad adiutorium, vt non committantur: anathema sit. Et capite quarto. Si quis dixerit gratiam Dei per Iesum Christum, propter hoc tantum nos adiuuare ad non peccandum; quia per ipsam nobis reuelatur, & aperitur intelligentia mandatorum; vt sciamus quid appetere, & quid vitare debeamus; non autem per illam nobis praestari, vt quod faciendum cognouimus, etiam facere diligamus, atque valeamus: anathema sit. &c. Item quinto capite. Quisquis dixerit, ideo nobis gratiam iustificationis dari; vt quod facere per liberum arbitrium iubemur, facilius possimus implere per gratiam; tamquam etsi gratia non daretur, non quidem facile, sed tamen possimus etiam sine illa diuina implere mādata: anathema sit. &c. *Caelest. epist. 1. c. 10. Mileu. c. 3. 4. 5. L. Afr. 78. 79. 80. L Carth. 112. 113. 114. G. Vid. August. c. 28. de dogm. eccles. Bur. lib. 20. c. 18. Iuo par. 17. c. 30. decr.*

De consec. d. 4. c. 154. placuit.

e. d. c. 155 quisquis.

e. d. c. vlt placuit.

CAP. XIII.

Non dubitamus ab ipsius (*Dei*) gratia omnia hominis merita praeueniri, per quem fit, vt aliquid boni, & velle incipiamus, & facere. Quo vtique auxilio, & munere Dei non aufertur liberum arbitrium, sed liberatur; vt de tenebroso lucidum, de prauo rectū de languido sanum, de imprudente fit prouidum. Tanta enim erga omnes homines est bonitas Dei; vt nostra velit esse merita, quae sunt ipsius dona. &c. *Caelest. epist. 1. c. 12.*

CAP. XIV.

Ad confitendum gratiam Dei, cuius operi, ac dignationi nihil penitus subtrahendū est satis sufficere credimus, quidquid secundum praedictas regulas, Apostolicae sedis nos scripta docuerunt: vt prorsus non opinemur catholicum, quod apparuit praefixis sententiis esse contrarium. *Caelest. d. epist. 1. c. 13*

CAP. XV.

De recipiendis Pelagianis, & Caelestianis, si resipiscunt; ita tamen, vt suum damnent errorē, & auctorem illius. *Leo epist. 83. ad Septimium Episc.*

CAP. XVI.

Hoc sibi tota arte fallendi (*Pelagiani*) nisi intelligantur, excipiunt; vt gratia Dei secūdum merita dari accipientiū sentiatur. Quae nisi gratis detur, non est gratia sed merces, retri-

retributioque meritorum, dicēte beato Apostolo: Gratia salui facti estis per fidem, & hoc non ex vobis, sed Dei donum est; non ex operibus, ne forte quis extollatur. Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo Iesu in operibus, quæ præparauit Deus; vt in illis ambulemus. *Leo epist. 84. ad Aquileien. Episcop. in med.* *Ephes. 2. b*

C A P. XVII.

Contra Pelagianos, *Concil. Carthagin. ep. ad Innocen. ante epist. 25. & concil. Mileuit. ad eundem Innocen. ante ep. 26. & epist. Aurelii, & aliorum post epistolam 26. Innocētii.*

C A P. XIIX.

Id enim agunt isti (*Cælestius, & Pelagius*) vt non defendendo, sed potius in sacrilegam superbiam extollendo liberum arbitrium, nullum relinquāt locum gratiæ Dei, qua Christiani sumus; qua & id ipsum nostrae voluntatis arbitrium vere fit liberum, dum a carnalium concupiscentiarum dominatione liberatur, dicente Domino: Si vos filius liberauerit, tunc vere liberi eritis. quod auxiliū fides impetrat, quae est in Christo Iesu domino nostro. &c. Quicumque dogmatizat, & affirmat humanam sibi ad vincenda peccata, & Dei mandata facienda, sufficere posse naturam; & eo modo gratiae Dei, quae sanctorum euidentius orationibus declaratur, aduersarius inuenitur: & quicumque negat, paruulos per baptismum Christi a perditione liberari, & salutem percipere sempiternam: anathema sit. *Carth. concil. epist. ad Inno. post prin. & in fin. ante ep. 25. eiusd.* *Ioan. 8. d.*

CAP. XIX.

Haec interim duo, quibus omnino totum, quod Christiani sumus, conantur (*Pelagiani*) euertere, quae fidelia corda sustineant? non esse rogandum Deum, vt contra peccati malum, atque ad operandam iustitiam sit noster adiutor: & non opitulari paruulis ad consequēdam vitam aeternam Christiani gratiae sacramentum? *Mileuit. concil. ad Innocen. in med. ante epistol. 26. eiusd.*

C A P. XX.

Contra Pelagium Hierosolymis praecipue sanctus filius tuus, fratrr, & compresbyter noster Hieronymus conflixit. *Mile. conc. ad Inno. ibid. ante fi.*

C A P. XXI.

Si quis inuocationem humanam gratiam Dei dicit posse conferri, non autem ipsam gratiam facere, vt inuocetur a nobis; contradicit Esaiae Prophetae, vel Apostolo idē dicenti: Inuentus sum non quaerentibus me: Palam apparui his, qui me non interrogabant. *Arausi. 2. c. 3.* *Esa. 65 a. Rom. 10. d*

C A P. XXII.

Si quis, vt a peccato purgemur, voluntatē nostram Deum expectare contendit, non autem vt etiam purgari velimus, per sancti Spiritus infusionem, & operationem in nos fieri confitetur; resistit ipsi Spiritui sancto, per Salomonem dicenti: Praeparatur voluntas a Domino; & Apostolo salubriter praedicāti: Deus est, qui operatur in nobis, & velle & perficere pro bona volūtate. *Arausi. 2. c. 4.* *Phil. 2. b.*

C A P. XXIII.

Si quis sicut augmentum, ita etiam initiū fidei ipsum credulitatis affectum, quo in eū credimus, qui iustificat impium, & ad regenerationem baptismatis peruenimus, non per gratiae donum, id est per inspirationem Spiritus sancti corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem; & naturaliter nobis inesse dicit Apostolicis dogmatibus aduersarius approbatur, beato Paulo dicente: Cōfidimus, quia, qui coepit in vobis bonum opus, perficiet vsque in diem Domini nostri Iesu Christi. Et illud: Vobis datum est pro Christo, non solum, vt in eum credatis, sed etiam vt pro illo patiamini. Et, Gratia salui facti estis per fidem, non ex vobis; Dei enim donum est. &c. *Arausi. 2. c. 5.* *Philip. 1 a* *Ibid. d.* *Ephes. 2. b*

C A P. XXIV.

Si quis sine gratia Dei, credentibus volētibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, petentibus, quaerentibus, pulsantibus, nobis misericordiam dicit conferri, non autem diuinitus, vt credamus, velimus, vel haec omnia, sicut oportet, agere valeamus, per infusionem, & inspirationem sancti Spiritus in nobis fieri confitetur, aut humilitati, aut obedientiae humanae subiungit gratiae adiutorium, nec vt obediēs, & humillimus, ipsius gratiae donum esse consentit, resistit Apostolo dicenti: Quid habes, quod non accepisti? &, Gratia Dei sum id, quod sum. *Arausi. 2. c. 6.* *1. Cor. 4. b. & 15. d*

C A P. XXV.

Si quis per naturae vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitae aeternae, cogitare, aut eligere, siue salutari praedicationi consentire posse confirmat, absque illuminatione, & inspiratione Spiritus sancti, qui dat omnibus suauitatem in consentiendo, & credendo veritati, haeretico fallitur spiritu, non intelligens vocem Dei in Euangelio dicētis: Sine me nihil potestis facere. & illud Apostoli: Numquid idonei sumus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis? sed sufficientia nostra ex Deo est. *Arausi. 2. c. 7.* *Ioan. 15. a.* *2. Cor. 3. b*

C A P. XXVI.

Si quis alius misericordia, alius vero per liberum arbitrium, quod in omnibus, qui de praeuaricatione primi hominis nati sunt, cōstanti saeuitia hominem ad gratiam baptismi porse venire cōtendit, affecta fide probatur alienus. is enim, non omnium liberum arbitrium per peccatum primi hominis asserit infirmatum, aut certe ita laesum putat vt tamen quidam valeant, sine reuelatione Dei, mysterium salutis aeternae persemetipsos posse conquirere. Quod quam

sit contrarium, ipse Dominus probat, qui non aliquos, sed neminem ad se posse venire testatur, nisi quem Pater attraxerit, sicut & Petro dicit: Beatus es Simon Bariona; quia caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est. Et Apostolus: Nemo potest dicere Dominum Iesum Christum, nisi in Spiritu sancto. *Arauf. ij. c. 8.*

Ioan. 6. e. Mat. 16. c 1. Cor. 12. d.

CAP. XXVII.

Diuini est muneris, cum & recte cogitamus, & pedes nostros a falsitate, & iniustitia tenemus. Quotiens enim bona agimus, Deus in nobis, atque nobiscum, vt operemur, operatur. *Arauf. ij. c. 9.*

CAP. XXIIX.

Adiutorium Dei etiam renatis, ac sanctis semper est implorandum, vt ad finem bonum peruenire, vel in bono possint opere perdurare. *Arauf. ij. c. 10.*

CAP. XXIX.

Nemo quidquã Domino recte voverit, nisi ab ipso acceperit; sicut legitur: Quae de manu tua accepimus, damus tibi. *Arauf. ij. c. 11.*

1. Para. 29. d.

CAP. XXX.

Tales nos amat Deus, quales futuri sumus ipsius dono, nõ quales sumus nostro merito. *Arauf. ij. c. 12.*

CAP. XXXI.

Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam baptismi non potest reparari. Quod amissum, nisi a quo potuit dari, non potest reddi. Vnde ipsa veritas dicit: Si vos Filius liberauerit, tunc vere liberi eritis. *Arauf. c. 13.*

Ioan. 8. 6.

CAP. XXXII.

Nullus miser de quacumque miseria liberatur, nisi qui Dei misericordia praeuenitur, sicut dicit Psalmista: Cito anticipet nos misericordia tua Domine. Et illud: Deus meus, misericordia eius praeuenit me. *Arauf. ij. c. 14.*

Psal. 78. Psal. 58.

CAP. XXXIII.

Ab eo, quod formauit Deus, mutatur Adam, sed in peius per iniquitatem suam. ab eo, quod operata est iniquitas, mutatur fidelis, sed in melius per gratiam Dei. illa ergo mutatio fuit praeuaricatoris primi: haec secundum Psalmistam, mutatio dexterae excelsi. *Arauf. ij. c. 15.*

Psal. 76.

CAP. XXXIV.

Nemo ex eo, quod videtur habere, glorietur, tamquam non acceperit: aut ideo se putet accepisse, quia litera extrinsecus, vel vt legitur, apparuit, vel vt audiretur, sonuit. Nam sicut Apostolus dicit: Si per legem iustitia, ergo Christus gratis mortuus est. Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Inde habet, quicumque habet. Quisquis autem inde se habere negat, aut vere non habet, aut id, quod habet, auferetur ab eo. *Arauf. ij. c. 16.*

1. Cor. 4. b. Gal. 2. d. Ephes. 4. b & Psal. 67. Mat. 25. c

CAP. XXXV.

Fortitudinem gentilium mundana cupiditas, fortitudinem Christianorum Dei caritas facit, quae diffusa est in cordibus nostris non per voluntatis arbitrium, sed per Spiritũ sanctum: qui datus est nobis, nullis meritis gratiam praeuenientibus. *Arauf. ij. c. 17.*

Rom. 5. d.

CAP. XXXVI.

Debetur merces bonis operibus, si fiant: sed gratia, quae non debetur, praecedit, vt fiant. *Aarus. c. 18.*

CAP. XXXVII.

Natura humana, etiam si in illa integritate; in qua est condita, permaneret, nullo modo se ipsam, creatore suo non adiuuante seruaret. Vnde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire, quam accepit, quomodo sine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit? *Arauf. ij. c. 19.*

CAP. XXXIIX.

Multa in homine bona fiunt; quae non facit homo. Nulla vero facit homo bona quae non Deus praestet, vt faciat homo. *Arauf. ij. c. 20.*

Esa. 26. d.

CAP. XXXIX.

Sicut eis, qui volentes in lege iustificari, & a gratia exciderunt, verissime dicit Apostolus: Si ex lege iustitia est, ergo Christus gratis mortuus est. Iam hic enim erat lex, & non iustificabat: iam hic erat & natura, & non iustificabat: ideo Christus nõ gratis mortuus est; vt & lex per illum impleretur, qui dixit: Nõ veni legem soluere, sed adimplere: & natura per Adam perdita, per illum repararetur, qui dixit, venisse se quaerere, & saluare, quod perierat. *Arauf. ij. c. 21.*

Gal. 2. d. Mat. 5. c. Luc. 19. b.

CAP. XL.

Nemo habet de suo, nisi mendacium, & peccatum. Si quis autem habet homo veritatem, atque iustitiam; ab illo fonte est, quem debemus sitire in hac eremo; vt ex eo, quasi guttis quibusdam inrorati non deficiamus in via. *Arauf. ij. c. 22.*

CAP. XLI.

Suam voluntatem homines faciunt, non Dei; quando id agunt, quod Deo displicet. Quando autem ita faciunt, quod volunt, vt diuinae seruiant volũtati; quamuis volentes agant, quod agunt; illorum tamen voluntas est, a quo praeparatur, & obitur, quod volũt. *Arauf. ij. c. 23.*

CAP. XLII.

Ita sunt in vite palmites, vt viti nihil conferant; sed inde accipiant, vnde viuant. Sic quippe vitis est in palmitibus, vt vitale subministret eis, non sumat ab eis. Ac per hoc & manentem in se habere Christum, & manere in Christo, discipulis prodest, & nõ Christo. nam praeciso palmite, potest de viua radice alius pullulare; qui autem praecisus est, non potest sine radice viuere. *Arauf. ij. c. 24.*

Ioan. 15. d.

CAP. XLIII.

Per peccatum primi hominis ita inclinatum, & attenuatum fuit liberum arbitrium;

vt

vt nullus postea aut diligere Deum, sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum, quod bonum est, possit, nisi gratia eum, & misericordia diuina praeuenerit. &c. *Arausf.* 11. *c.* 25.

CAP. XLIV.

Distin. 45 *c.* 5. *de Iudaeis.*

Sicut homo propria arbitrii voluntate serpenti obediens perijt; sic vocante se gratia Dei propriae mentis conuersione homo quisq. credendo saluatur: Ergo non vi, sed libera arbitrii voluntate, *(Iudaei)* vt conuertantur suadendi sunt, non penitus impellendi. *Tolet.* IV. *c.* 56. *Burch. lib.* 4. *c.* 82. *Iuo lib.* 1. *tit.* 2. *c.* 65. *panorm. & par.* 1. *c.* 276. *& par.* 13. *c.* 94. *decr.*

CAP. XLV.

De gratia, per quam saluantur credentes, & sine qua rationalis creatura numquam beata vixit, & de libro arbitrio, per peccatũ in primo homine infirmato, sed per gratiam Domini Iesu fidelibus eius redintegrato, & sanato, id ipsum constantissime, & fide plena fatemur, quod sanctissimi Patres auctoritate sacrarum scripturarum nobis tenendum reliquerunt; quod Africana, quod Arausica synodus professa est, quod beatissimi Pontifices Apostolicae sedis, catholica fide tenuerunt. Sed & de natura, & gratia in aliam partem nullo modo declinare praesumentes ineptas autem quaestiunculas &c. penitus respuimus, & vt fraterna caritas cauendo à talibus auditum castiget, Christi amore monemus. *Valent. sub Lothario. c.* 6.

CAP. XLVI.

Vnde satis apparet, quod ad non peccandum, id est, ad non male faciendum, quamuis esse non dubitetur liberum arbitrium voluntatis, tamen eius potestas non sufficiat, nisi adiuuetur infirmitas. &c. *Aurel. & alij ad Inno. ante med. ante epis.* 27. *eiusdem.*

CAP. XLVII.

Dogmata catholicorum contra dogmata Pelagii: *Post epistolam Aurel. Carthagin. Episcopi, quae circumfertur inter epistolas Leonis in editione veteri ante epist.* 73.

De baptismo pueris necessario, & de peccato originali: contra Pelagianos, & alios haereticos. Tit. XL.

CAP. I.

Talis erat omnium a primis ducta genitoribus causa mortaliũ; vt orignali peccato transeunte per posteros, nullus poenam damnationis euaderet, nisi Verbũ caro fieret, & habitaret in nobis, in ea scilicet natura, quae nostri & sanguinis esset, & generis. &c. *Leo in syn. Rom. epist.* 21. *ad clerum, & plebem CP. ante fin.*

Ioan. 1. *b.*

CAP. II.

Eos, qui religiositatis speciem simulãtes, Dominici corporis, & sanguinis sacramentũ baptisma puerorum, sacerdotium; & ceteros ecclesiasticos ordines, & legitimarum damnant foedera nuptiarum; tamquam haereticos ab Ecclesia Dei pellimus; & damnamus, & per potestates exteras coerceri praecipimus. Defensores quoq. ipsorum eiusdem damnationis vinculo innodamus. *Inno. ij. in syn. Rom. c.* 17.

CAP. III.

Nec putetis, quod etiam si omnem pietatem colatis, omnẽque iustitiam, baptismum vero non accipiatis, spem possitis habere apud Deum: immo maiori poena digni eritis, qui bona opera non bene operati estis. Confertur enim meritum homini ex bonis gestis, sed si ita gerantur, sicut Deus iubet. Deus autem iussit omnem colẽtem se baptismo consignari. Quod si vos renueritis, vt vestrae voluntati magis quam Dei obtemperetis; contrarii sine dubio, & inimici estis voluntati eius. &c. Siue enim iustus, siue sit iniustus, baptismus ei per omnia necessarius est. Iusto quidem, vt impleantur in eo perfectio & regeneretur Deo: iniusto vero, vt peccatorum, quae gessit, remissio cõcedatur. Omnibus ergo festinandum est, sine mora renasci Deo. *Clem. epist.* 4 *post med.*

CAP. IV.

Liberum arbitrium olim perpessus, dum suis inconsultius *(homo)* vtitur bonis, cadens in praeuaricationis profunda demersus est: & nihil quemadmodum exinde surgere posset, inuenit: suaque in aeternum libertate deceptus, huic ruinae iacuisset oppressus, nisi eum postea Christi, per suam gratiam, releuasset aduentus; qui per nouae regenerationis purificationem, praeteritum omne vitiũ sui baptismatis lauacro purgauit: & eius cõfirmans statum, quo rectius, constabiliusque procederet, tamen suam gratiam in posterũ non denegauit. &c. *Inno. epist.* 25. *ad con. Cartha. post med. Caelest. epist.* 1. *c.* 4.

CAP. V.

Pueros paruulos, si nullis imbuãtur Christianae gratiae sacramentis, habituros vitam aeternam nequaquam, Christiana praesumptione contendunt *(Pelagius, & Caelestius)* &c. Non opitulari paruulis ad consequendam vitam aeternam Christianae gratiae sacramentum. *Mileu. concil. ad Innocent. post principium.*

CAP. VI.

Illud, quod *(Pelagium, & Caelestium)* vestra fraternitas asserit praedicare; paruulos aeternae vitae praemiis absque baptismatis gratia posse donari, perfatuum est. Nisi enim manducauerint carnem filii hominis, & biberint sanguinem eius; non habebunt vitam in semetipsis: qui autem hanc in eis sine regeneratione defendunt; videntur mihi ipsum baptismum velle cassare. &c. Sinite infantes, & nolite eos prohibere venire ad me; talium est enim regnum caelorum. &c.

Ion 6. *f.*

Matt. 19.

Inno.ep.26.ad concil. Mileuit. ante fin.

CAP. VII.

In praeuaricatione Adae, omnes homines naturalem possibilitatem, & innocent iam perdiderunt. &c. *Caelest.ep.*1.c.4.

CAP. IIX.

Illud quod circa baptizandos in vniuerso mundo sancta Ecclesia vniformiter agit, non otioso contemplamur intuitu; cum siue paruuli, siue iuuenes ad regenerationis veniunt sacramentum; non prius fontem vitae adeunt, quam exorcismis, & exufflationibus clericorum, spiritus ab eis immundus abigatur: vt tunc vere appareat, quomodo Princeps mundi huius mittatur foras, & quomodo prius alligetur fortis & deinceps vasa eius diripiantur, in possessionem translata victoris, qui captiuam ducit captiuitatem, & dat dona hominibus. *Caelest.epist.* c. 8.12. *Burch.lib.*4.*c.*10. *Iuo par.*1.*c.*205 *decr.*

*Ioā c.*12. *Matt.*12. *Marc.* 3. *Ephes.* 4. *Psal.*67.

CAP. IX.

Paruulos dicunt (*Pelagiani*) si sine baptismo hinc de saeculo exierint, non posse damnari, neque reos in peccato Adae teneri; sed ad Regnum Dei, vel ad vitam aeternam, sine vlla cunctatione venire; cum Apostolus dicat: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines pertransiit; propter quod & ipsi paruuli baptizantur. &c. A paruulo recens nato, vsque ad decrepitum senem, quamliber corporis aetatem gerant, sicut nullus prohibendus est a baptismo; ita nullus est, qui non peccato moriatur in baptismo. Sed paruuli originali: maiores autem, etiam his omnibus moriuntur peccatis, quaecunque male viuendo addidere ad illud, quod nascendo traxere. *Leo epist.*84. *ad Nicetam. Aquilei. Episcop. ante med. & ante fi. Iuo par* 17.*c.*4.*decr.*

*Rom.*5.*b.* *De consec. d.* 4.*c.*154.

CAP. X.

Omnem hominem in corporis, animaeque substantiam conditore vniuersitatis formari atque animari intra materna viscera (*catholica fides*) confitetur, manente quidem illo peccati, mortalitatisque contagio, quod in prolem a primo parente transcurrit; sed regenerationis sacramento subueniente, quo per Spiritum sanctum promissionis filii renascuntur, non in vtero carnis, sed, in virtute baptismatis. &c. *Leo ep* 91. *ad Turibiū, c.*9.

CAP. XI.

Fides catholica constanter praedicat, atq. veraciter; quod animae hominum, priusquam suis inspirentur corporibus, non fuerunt, nec ab vllo incorporentur, nisi ab opifice Deo, qui & ipsarum est creator, & corporum. Et quia per primi hominis praeuaricationem tota humani generis propago viciata sit, neminem posse a condicione veteris hominis liberari, nisi per sacramentum baptismatis Christi, in quo nulla est discretio renatorum, dicente Apostolo: Quicunque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. &c. *Leo d. epist.*91.*c.*10.

Gal. 3.*d.*

CAP. XII.

Pelagius, qui in Ephesina synodo damnatus est, ea intentione hoc dixit; vt ostenderet, nos a Christo vacue redemptos; si nos per Adam in anima mortui non sumus. &c. *Greg. li.*5.*regist.ep.*14.*c.*114. *Narsi Comiti post prin.*

CAP. XXIII.

Cum Caelestius, atque Pelagius in ea synodo (*Ephesina*) sint damnati; quomodo poterant illa capitula recipi, quorum damnabantur auctores? *Gregor. lib.*7.*reg.epist.*47. *ind.*2 *ad Anast. Antioch. prope fin.*

*De haret. c.*4 *Greg. in. & in* 2.*collect.*

CAP. XIV.

In extremo epistolae quaesisti, quid eis respondendum sit, qui dilectionem tuam de paruulorum animabus requirunt, qui sine gratia baptismatis moriūtur. &c. Illud incertum non est; quia nisi sacri baptismatis gratia fuerit renatus homo, omnis anima originalis peccati vinculis est obstricta. Hinc enim scriptum est: Non est mundus in conspectu eius, nec vnius diei infans super terram. Hinc Dauid ait: In iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Hinc ipsa veritas dicit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non introibit in regnum caelorum. Hinc Paulus Apostolus ait: Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur. Cur ergo infans, qui nihil egit, in conspectu omnipotentis Dei non valet esse mūdus? cur Psalmista ex legitimo coniugio prolatus, in iniquitate conceptus est? cur nisi qui mundatus aqua baptismatis fuerit, mundus non est? Cur in Adam omnis homo moritur, si originalis peccati vinculis non tenetur? sed quia genus humanum in parente primo, velut in radice putruit, & ariditatem traxit in ramis. Et inde omnis homo cum peccato nascitur, vnde primus homo permanere noluit sine peccato. *Gregorius ad Secundinum inclusum, lib.*7.*regist.epist.*53.

*Ioan.*3.*a.* *Iob.* 25. *Psa.*50.*b.* *Ioan.*3.*a.* 1.*Cor.*15 *c.*

CAP. XV.

Primi parentes cum in paradiso deliquissent, immortalitatem, quam acceperant, recto Dei iudicio perdiderunt. &c. immortalitatem homini pro peccato suo abstulit. &c. Baptizari autem quod genuerit mulier, si mortis periculo vrgetur, vel ipsa hora, qua natum est, nullo modo prohibetur. &c. Ex culpa primi hominis factum est, vt esuriamus. *Greg. ad interrog. Aug. c.*10.

CAP. XVI.

Si etiam grauissimis delictoribus, & in Deum multum ante peccātibus cum postea crediderint, remissio peccatorum datur, & a baptismo, atque gratia nemo prohibetur, quanto magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccauit, nisi quod secundum Adam carnaliter natus

contagium

contagium mortis antiquae prima natiuitate contraxit? qui ad remissam peccatorũ accipiendam hoc ipso facilius accedit, quod illi remittuntur non propria, sed aliena peccata. &c. *Concil. apud Cypri. lib. 3. ep. 8. ad Fidum presbyterum ante fin.*

CAP. XVII.

Paruulos etiam propter salutem, quæ per Saluatorem Christum datur, baptizãdos (*Pelagius et Calestius*) negant, ac sic eos mortifera doctrina in aeternum necant; promittentes etiam si non baptizentur, habituros vitã aeternam. &c. Quicumque negat paruulos per baptismum Christi a perditione liberari, & salutem percipere sempiternam; anathema sit. *Carth. concil. ad Inno. in fine, ante epist. 25. eiusd.*

CAP. XIIX.

Quicumque dicit, Adam primum hominẽ mortalem factum, ita vt siue peccaret, siue non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret, non peccati merito, sed necessitate naturae: anathema sit. *Mileuit. c. 1. Afr. 76. L. Carth. 110. G. ex conc. Carth. apud Leo. post epi. 72. in veteri edit. Aug. cap. 23. de eccles. dogmat.*

De cons. d. 4. p. acuit 152.

CAP. XIX.

Placuit, vt quicumque paruulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat, aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro expietur; vnde fit consequens, vt in eis forma baptismatis, in remissionem peccatorum non vere, sed falsę intelligatur: anathema sit. Quoniam non aliter intelligendũ est, quod ait Apostolus: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt; nisi quemadmodum Ecclesia catholica vbique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam paruuli, qui nihil peccatorũ in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt. *Mileu. c. 2. Afric. c. 77. L. Cartag. c. 11. G. August. de dog. eccles. c. 24. Burch. lib. 4. c. 34. Iuo par. 1. c. 228 decr.*

De cons. d. 4. c. placuit 153.

Rom. 5. b.

CAP. XX.

Si quis per offensam praeuaricationis Adæ non totum, id est, secundum corpus, & animam, in deterius dicit hominem commutatum; sed animae libertate illaesa durante, corpus tantummodo corruptioni credit obnoxium, Pelagii errore deceptus: aduersatur scripturae dicenti: Anima, quae peccauerit, ipsa morietur. Et, Nescitis, quoniam cui exhibitis vos seruos ad obediendum, serui estis eius, cui obeditis? Et, A quo quis superatur, eius et seruus addicitur. *Arausi. ij. c. 1.*

Eze. 18. a *Rom. 6. c.* *2. Pet. 2. e*

CAP. XXI.

Si quis soli Adae praeuaricationem suam nõ & eius propagini asserit nocuisse, aut certe mortem tantum corporis, quæ poena peccati est, non autem peccatum, quod mors est animae, per vnum hominem in omne genus humanum transisse testatur; iniustitiam Deo dabit, contradicens Apostolo, dicenti: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundũ, & per peccatum mors in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt. *Arausi. ij. cap. 2.*

Rom. 5. b.

CAP. XXII.

Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam baptismi non potest reparari. Quod amissum, nisi a quo potuit dari, non potest reddi. vnde ipsa veritas dicit: Si vos filius liberauit, tunc vere liberi eritis. *Arausi. ij. c. 13.*

Ioan. 8. c.

CAP. XXIII.

Sicut homo propria arbitrii voluntate serpenti obediens periit: sic vocante se gratia Dei propriae mentis conuersione homo quisque credendo saluatur. Ergo non vi, sed libera arbitrii voluntate, vt conuertantur (*Iudaei*) suadendi sunt, non potius compellendi. *Tolet. iv. c. 56. Burch. lib. 4. c. 82. Iuo lib. 1. tit. 2. c. 65. panor. par. 1. c. 276. & par. 13. cap. 94. decr.*

Dist. 45. c. 5. de Iudaeis.

CAP. XXIV.

Solum filium fatemur ad redemptionem humani generis propter culparum debita, quae per inobedientiam Adae originaliter, & nostro libero arbitrio contraximus, resoluenda a secreto Patris arcanoque prodiisse, & humanitatem sine peccato de sancta semper virgine Maria assumpsisse. *Tolet. vi. c. 1.*

CAP. XXV.

Paruulorum infantium vita originali peccato obnoxia, quae nulli propter aetatem discernendi, vel expetendi sensui aptior iudicetur, nisi ex sponsione fidelium baptismi accipiant sacramentum, nullo sensu, nulla etiã discretionis industria id appetere possunt. *Tolet. xij. c. 2.*

CAP. XXVI.

Dogma Pelagii haeretici. Cum diceret Adam mortalem factum, qui siue peccasset, siue non peccasset, moriturus esset: & quod peccatum ipsius ipsum solum laeserit, non genus humanum: & quod infantes nuper nati in illo statu sunt, in quo Adam fuit ante praeuaricationem: & quod neque per mortem, vel praeuaricationem Adae omne genus moriatur. &c. Et si non baptizentur infantes, habere vitam aeternam: & diuites baptizatos, nisi omnibus abrenuntient, si quid boni visi sunt facere, non reportare illos, nec eos habere posse regnum Dei. Catholicorum dogma. Quod Adam nisi peccasset, moriturus non fuisset. secundo, quod peccatum eius non ipsum solum laeserit, sed & genus humanum. tertio, quod infantes nuper nati non sunt in illo statu, in quo Adam fuit ante præuaricationem. quarto, vt ad ipsos etiam pertineat

1.Cor.15.b. tineat, quod breuiter ait Apostolus: Per vnũ hominem mors, & per vnum hominem resur rectio mortuorum. Sicut enim in Adam omnes moriũtur; ita & in Christo omnes viuificabuntur. Vnde fit, vt infantes non baptizati, nõ solum regnum caelorum, verum etiam vitam aeternam habere non possunt. Quinto confitentur, diuites baptizatos, etiam si diuitiis suis non careant, & sint tales, quales ad Timotheum describit Apostolus dicens: 1.Tim.6.d. Praecipe diuitibus huius saeculi, non superbe sapere. &c. habere posse regnum Dei. *Concilium Carthag. post Leonis epist. 72. in veteri editione.*

CAP. XXVII.

Innocentius inuenit Pelagium, & Caelestium haereticos, & damnauit eos, & constituit; vt qui natus fuerit de Christiana, denuo nasci debeat per baptismum; hoc est baptizari, quod Pelagius damnabat. *Et Pontif.*

Contra Pelagianos, qui dicebant, iustum numquam peccare. Tit. XLI.

CAP. I.

PLacuit, quod ait sanctus Ioannes Apostolus; 1.Ioan.1.e. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est: quisquis sic accipiendum putauerit, vt dicat, propter humilitatem† oportere dici, nos habere peccatum, non quia vere ita est: anathemata sit. Sequitur enim Apostolus, & adiungit: Ibid. Si autem cõfessi fuerimus peccata nostra, fidelis est, & iustus, qui remittat nobis peccata, & mũdet nos ab omni iniquitate. Vbi satis apparet, hoc non tantum humiliter, sed etiã veraciter dici. &c. *Mileu. c.6.L. Carth.115.G. Afric.c.81.L.*

†humanitatem nõ

CAP. II.

Placuit, vt quicumque dixerit, in oratione Dominica ideo dicere sanctos: Matth 6.b. Dimitte nobis debita nostra; vt non pro se ipsis hoc dicant, quia non est eis iam necessaria ista petitio, sed pro aliis, qui sunt in suo populo peccatores: & ideo non dicere vnumquemq. sanctorum. Dimitte mihi debita mea, sed dimitte nobis debita nostra, vt hoc pro aliis potius, quam pro se iustus petere intelligatur: anathema sit. Sanctus enim, & iustus erat Apostolus Iacobus, cum dicebat: Iacob.3.a In multis enim offendimus omnes. &c. *Mileuit.c.7.L. Carthag.116.G. Afric.c.82.L.*

CAP. III.

Placuit, vt quicumq. verba ipsa Dominicae orationis, Matt 6.b vbi dicimus: Dimitte nobis debita nostra: ita volunt a sanctis dici, vt humiliter, nõ veraciter hoc dicatur: anathema sit. Quis enim ferat orantem, & non hominibus, sed ipsi Domino mentientem; qui labiis sibi dicit, dimitti velle, & corde dicit, quae sibi dimittantur, debita non habere? Hucusque de fide cõtra Pelagianos. *Mile.c.8.L. Carth. 117.G. Afric.83.L.*

De Donatistis, qui baptismum haereticorum nullo modo admittebant. Tit. XLII.

CAP. I.

DE litteris Anastasii Rom. Pont. quibus Africanos Episcopos contra Donatistas excitauit. *Carth.c.66.G. Afr. 32.L.*

CAP. II.

Multa de diligentia, quam Episcopi Africani adhibuerunt in traducendis Donatistis a sua secta ad Ecclesiam catholicam: *Carth. c.67.68.69.70.93.94.95.96.109.G. Afric.c. 33.34.35.36.58.59.60.61.73.74.75.L.*

CAP. III.

Donatistae, per quos vel omnimodo perfici, vel adiuuari manifestis fraternarum animarum lucris, catholica vnitas in locis, in quibus degunt, visa fuerit. &c. suscipiantur in suis honoribus. *Afr.35.L. Carth.c.69.G.*

CAP. IV.

De Maximianistis, qui cum essent ex Donatistis, ab eis schisma fecerunt. &c. Donatistae baptismum haereticorum nullo modo admittebant, praeterea ordinatos ab haereticis in suis honoribus nolebant recipere. *Carth.cap.70.G. Afr.36.L.*

CAP. V.

Sane vt ille plebes, quae conuersae sunt a Donatistis, & habuerunt Episcopos, sine dubio inconsulto concilio habere mereantur. quae autem plebs habuerunt Episcopum, & & eo defuncto, voluerint non Episcopum proprium habere, sed ad alicuius Episcopi dioecesim pertinere, non eis esse denegandũ. nec non & illud suggestum est, quod Episcopi qui ante legem Imperatorum de vnitate latam conuerterunt plebes ad catholicam, quas habebant ipsi, eas obtinere debeãt. &c. *Afric.c.66.L. Carth.c.102.G.*

CAP. VI.

Item placuit, quoniam quidem ante aliquot annos in Ecclesia plenario concilio constitutum est; vt quaecumque ecclesiae in dioecesi constitutae, ante leges de Donatistis latas catholicae factae sunt, ad eas cathedras pertineant, per quarum Episcopos factum est, vt catholicae vnitati communicarent: post leges autem quaecumque communicauerint, illuc pertineant, quo pertinebant, cum essent in parte Donati. Sed quia multae controuersiae postea inter Episcopos de dioecesibus ortae sunt, & oriuntur; quibus tunc minus videtur esse prospectum: nunc isto cõcilio sancto placuit; vt vbicumque catholica fuit, & pars Donati; & ad diuersas cathedras pertinebant, quocumque tempore illic vnitas

vnitas facta est, vel facta fuerit, siue ante, siue post leges; ad eā cathedram pertineant, ad quam catholica, quae iam ibi fuerat, pertinebat. *Afric. c.* 84. *L. Carth.* 118. *G.*

CAP. VII.

Si Episcopus ex Donatistis ad catholicā vnitatem conuersus est; aequaliter inter se diuidant eas, quae sic inuentae fuerint, (ecclesiae) &c. Quod si forte antiqui catholici suum Episcopum voluerint, & illi suum, qui ex Donati parte conuersi sunt: plurimorum voluntas praeferatur. Si partes aequales sūt maioris temporis Episcopo deputetur. &c. *Afric.* 85. *L. Carth.* 119. *G.*

c. 1. de pa. Greg. in. & in 1. collect.

CAP. IIX.

Placuit, vt si quisquam post leges aliquem locum ad catholicam vnitatem conuerterit, si enim per triennium nemine repetente retinuit; ulterius ab eo non repetatur. &c. Si fuerit Episcopus ad catholicam ex Donati parte conuersus, non ei praeiudicet praefinitum tempus, sed ex qua die conuersus est, habeat per triennium potestatem repetendi loca, quae ad ipsius pertinebant cathedram. *Afr.* 86. *L. Carth. c.* 121. *G.*

c. 1. de pra. Greg. in. & in 1. collect.

Contra Nestorianos, & eos qui in Christo duas personas constituebant. Tit. XLIII.

CAP. I.

Si quis non confitetur, Deum esse ueraciter Emmanuel, & propterea Dei genitricem sanctam Virginem: peperit enim secundum carnem, factum Dei uerbum, secundum quod scriptum est: Verbum caro factū est: anathema sit. *Ephes. c.* 1.

Ioan. 1.

CAP. II.

Si quis non confitetur, carni secundum substantiam unitū Dei Patris uerbum, unūq. esse Christum cum propria carne, eundem scilicet Deum, simul & hominem: anathema sit. *Ephes. c.* 2.

CAP. III.

Contra Nestorianos duodecim anathemata: *apud synodum* Ephesinam, *quae repetuntur apud synod. Chalcedonensē act.* 1. *& apud synodum v. CP. act.* 6. *& apud Cyrill. epist. synodica ad Nestorium, cuius initium est, Saluatore, vel, Cum Saluator. Canones vii. concilii Ephesini G. R. Plures Caelestini, & Cyrilli, & aliorum. epist. relatae in ead. synodo Ephes. Afferuntur etiam in eadem Ephes. synodo contra Nestorium testimonia sanctorū Patrum, Petri Alexādrini marty. in libro de diuinitate, Athanasii Alex. libro contra Arianos, & epist. ad Epictetum; Iulii Papae Rom. epist. ad Prosdocium, Felicis Papae Rom. epist. ad Maximum*†, *Theophili Alex. epist.* 5. *&* 6. *Paschali; Cypriani lib. de eleemosyna, Ambrosii lib.* 1. *ad Gratianum, c.* 6. *& lib.* 2. *c.* 4. *Gregorii Nazianzeni ep. ad Celidonium, Basilii Caesar. Gregorii Nyssaeni, Attici Episcopi CP. Amphilochii Episcopi Iconii. Quae item referuntur in syn. Chalced. act.* 1.

† Maximianum

CAP. IV.

Contra eundem Nestorium, *eadem synod. Chalc. act.* 5 *in definitione fidei, & act.* 16. *in allocutione habita apud Marcianum Imp. in qua afferuntur testimonia sanctorum Patrum, Damasi Papae, Basilii, Ambrosii, Gregorii Nazianzeni, Athanasii, Amphilochii, Antiochi Episcopi Ptolemaidis, Flauiani Episcopi Antiocheni, Ioan. Chrysostomi, Attici CP. Procli, Cyrilli.*

CAP. V.

Contra Theodorum Mopsuestenum, & eosdem Nestorianos: Synod CP. *v. variis in locis, in quibus multa ex syn. Ephes. & ex Cyrillo, Proclo, Caelestino Papa, & ex aliis afferuntur, & in primis act.* 8. *in definitione, vbi Theodorus, & Nestoriani anathematizātur, & quattuordecim fidei decretis horum haeresis refellitur. Syn. vi CP. act.* 17. *in defini. & act.* 18. *in serm. acclamatorio. Synodus Nicaena ii. act.* 7. *in definitione, & in epist. eiusdem synod. ad Constantinum, & Irenem, in med & ep. eiusdem syn. ad clericos CP. in med. post action.* 7. *& synod. iix. sub Hadr. ii. act.* 10. *in definitione. Syn. gen. Later. sub Inno. iii. c.* 1. *Leo, & syn. Rom. in epist.* 21. *ad CP. &* 22. *ad clerum, & plebem CP. Felix iii. & syn. in epist. ad Petrum Fullonem, cuius initium est; Quoniam & ep. ad eundem, cuius initium est: Quis dabit. & epist. ad Zenonem Imp. cuius initium est; Conuenit. ante v. syn. CP. Lateran. sub Mart. variis in locis, & in primis act.* 5. *c.* 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 16. 18. *& syn. Rom. cxx Episcoporum sub Agathone, apud syn. vi CP. act.* 4.

CAP. VI.

Item contra dogmata Nestorii, *aliqui ipso Nestorio antiquiores, & Eutychian. ep.* 1. *Caius ep. sing. Damas. in ep. ad Paulin.*

CAP. VII.

Contra eandem haeresim, *Leo multis in locis, & in primis epist.* 6. *ad Eutychen.* 9. *ad Theodosium August.* 10. *ad Flauianum CP. Episcopum. xi. ad Iulianum Episcopum.* 13. *ad Pulcheriam August.* 17. *ad eandem Pulcheriam.* 18 *ad Iulianum Episcopum.* 31. *ad Theodosium Imperat.* 37 *ad Pulcheriam Aug.* 41. *ad Marcianum Imp.* 43. *ad Pulcheriam August.* 44. *ad Anatolium CP. Episcopum.* 45. *ad synodum Chalced.* 46. *ad Anatolium Episcopum.* 47. *ad Marcianum Imp.* 50. *ad omnes Episcopos Galliarum.* 54. *ad Iulianum Episcopum.* 59. *ad synodum Chalcedon. cuius initium est, Omnem quidem.* 60. *ad Maximū Antioch. Episcopum.* 61. *Ad Theodorit. Cyri Episcop.* 64. *ad Eudociam August.* 67. *ad Marcianum Imp* 69 *ad Anatolium CP.* 80. *ad Iulianum Episc* 81. *ad Palaestinos Episcopos,* 92. *ad Rusticum, & alios Episcopos Galliae.*

liae. 95. ad Leonem Imp. Gelas. ep. 6. ad Episcopos Dardaniae. Hormisda epist. 1. c. 1. & c. 3. & epist. 5. ad Episcopos Hispaniae. & epi. 6 ad Epiphanium Episcop. CP. & epist. 9. ad clericos secundae Syriae. Agapetus epi. ad Anthimum. Vigil. in epist ad Rusticum, & Sebastianum. & in epist ad Valentinian. Epis. & in epist. ad Aurelianum Episc. apud v. syn. CP. act. 7. Gregor. ep. ad Secundinum lib. 7. regist. epist 53. & epist ad Quirin. Episcop. li. 9. regist. epist. 61. Agatho ad Constantinum iv. Imperat. apud vi. synod. CP act. 4. Leo ii. in epist. ad eundem Constantinum post. vi. syn. Hadrian. in epist. aduersus Elipan. apud syn. Francofor. in prin.

CAP. IIX.

Contra eosdem Nestorianos, *Chartag. iv. c. 1. Tolet. 1. in assert. fidei, sine concil. Aquis Celensi habitum. Mediolan in epist. ad Leon. cuius initium est, Reuersis: post epist. Leonis 50. Item CP. sub Menna ante v. synod. variis in locis. Libellus a Paulo Episcopo Apamear. & ab aliis ad Iustinian. Imper. apud syn CP. sub Menna act. 1. Aurel. v. c. 1. Tolet. iii. post prin. Hispalen. ii. c. 12. & 13. Tolet. iv. c. 1. Tolet. vi. c. 1. Tolet. xi. ante canones. Angliae. ii in prin. Mediolan. sub Mansueto Episcopo in epist. ad Constantinum iv. Imper. ante vi. syn. Trull. c. 1. Tolet. xiv c. 8. & 10. Frãcofordien. in libello Sacrosyllabo, & in epist. eiusdem syn. ad episcopos Hispan. Arel. sub Carolo c. 1. Vormac. in princ. Flauianus Episcopus CP. ad Leonem post epist. 8. Libellus fidei Ioan. CP. ad Hormisdam. epist. clericorum Hierosolym. ad Iustinum Imper. post Hormis. epist. Faustus Episcopus Apollonid. ad Petrum Fullonem ante syn. 5. CP. Pamphilus Episcopus Abydar. ad eundem Petrum. Asclepiades Episcopus Trallitarum, Iustinianus Episcopus Siciliae, Cincianus, siue Quintianus Episcopus Aculianarum, vel Camulianor. ante v. syn. Sophron. Hierosolym. apud vi syn. act. 11. qui refert quintam synodum damnasse Theodorum Mopsuestenum magistrum Nestorii Deo rebellis, Taras. Episcopus CP. epi. ad Episcopos Orientis apud vii. synod. act. 3. Theodorus Hierosolym. ead. syn. & actione. Paulinus apud syn. Foroiul. in prin. Iustinianus Imper. in epist. ad Io. ii. Papam, vbi suam fidem explicat, & refert Cyrillum, Gregorium Nazianzenum, Basilium, Gregorium Nyssaenum; & in epi. ad Mennã CP ante syn. v. CP. act. 1. Constantin. iv. Imp. in edicto post vi. syn. Carolus Impera. in epist. ad Elipandum Archiepiscop. Tolet. apud syn. Francoford. in fin.*

CAP. IX.

De synodo Ephesina, in qua Nestorius: & de Constantinopolitana v. in idẽ qua Nestorius, & Theodorus Mopsuestien. damnati fuerunt: *Psell. ante vii. syn. & Epiphan. apud vii. syn. gen. act. 6. tom. 2.*

CAP. X.

Leo inuenit duas haereses, Eutychianam, & Nestorianam. &c. Episcopi catholici in concilio damnauerunt Eutychen, & Nestorium, & Dioscorum. *Ex Pont.*

CAP. XI.

Hilarius damnauit Eutychen, & Nestorium, & omnes eorum sequaces, & omnes hæreses. *Ex Pontif.*

CAP. XII.

Gelasius fecit quinque libros aduersus Nestorium, & Eutychen. &c. *Ex Pontif.*

CAP. XIII.

Nestorius CP. Episcopus contra Arianos, Nouatianos, Quartadecimanos multa fecit. Idem Anastasii haeresim secutus, non Photini & Pauli Samosateni. *Trip. lib. 12. c. 4.* Multa de Nestorio, vt damnatus sit in concilio Ephesino. & in exilium in Oasim missus, in quo obiit. *Euagr. lib. 1. c. 2. histor. & Liberat. in breuiar.*

Contra Euthychen, Dioscorum, Acephalos, & alios haereticos, qui in Christo duas naturas negabant. Tit. XLIV.

CAP. I.

Sequentes sanctos Patres, vnum, eumdemque confiteri Filium, & Dominum nostrum Iesum Christum consona voce omnes docemus; eundem perfectum in deitate, eundem perfectum in humanitate, Deum vere, & hominem vere eundem ex anima rationali, & corpore, coessentialem Patri secundum deitatẽ, coessentialem nobis eundem secũdũ humanitatem, per omnia nobis similem absque peccato; ante saecula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in nouissimis autem diebus eundem propter salutem nostram ex Maria Virgine theotoco secundum humanitatem; vnum, eundem Christum, Filium, Dominum, vnigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indiuise, inseparabiliter agnoscendum; nusquam sublata essentia naturarum propter vnionem, magisque salua proprietate vtriusque naturae, & in vnam personam, atque existentiam concurrente, non in duas personas partitum, atque diuisum, neque disiunctum; sed vnum, & eundem Filium, vnigenitum, Deum verbum, Iesum Christum, sicut ante Prophetae de eo, & ipse nos Iesus Christus erudiuit, & Patrum nobis symbolũ tradidit. *Chalced. act. 5. in defin.*

CAP. II.

Contra Eutychianos *epist. syn. Chalcedon. ad Valentinianum, & Marcianum Impp. & ad Leon. Papam act. 3. Allocutio syn. Chalced. habita apud Marcianum Augustum act. 16. vbi testimonia sanctorum Patrum asseruntur Damasi Papae ad Paulinum, Athanasii ad Epictetum*

rectum, *Basilii contra Ennominm*, *Ambrosii ad Gratianum*, *Gregorii Nazianzeni ad Celidoninm*, *& ex secundo sermone de Filio*; *Athanasii aduersus haereses*, *Amphilothii in expositione Euãgelii secũdũ Io. Antiochi Episcopi Ptolemaidis. Flauiani Episcopi Antiochæni, Ioannis Chrysostomi in explanatione Euãgelii secundũ Ioannẽ, & secundũ Matthaeũ*; *Attici Episcopi Constantinopolitani ad Eupsychium*, *Procli*, *& Cyrilli, qui omnes duas naturas in Christo confitentur.*

CAP. III.

Contra eosdem, *Syn. v. gen. CP. variis in locis, & in primis act. 8. in prin. definitionis, c. 7. 8. 9. 11. Syn. vi. in def. fidei, act. 17. & in sermone acclamatorio ad Constantin. iv. Imper. act. 18. Sy. Nicaen. ii. in def. & in episto. syn. ad Constantinum, & Irenem Imperatores in med. & ad clericos CP. in med. post act. 7. Syn. iix. CP. sub Hadr. ii. in defin. act. 10. Syn. gener. Later sub Inno. iii. cap 1.*

CAP. IV.

Contra eosdem Eutychianos, Leo, *& syn. Rom ep. 21. ad Cõstantinopolitanos, & ep. 22. ad clerum, & plebem CP. 23. ad Theodosium Augustum, 24. ad Pulcheriam Augustam. 26. ad Faustnm & alios. Felix iii. in epist. ad Zenon. Imp. cuius initium est, Conuenit. ante v. syn. CP. Lateran sub Martino variis in locis, & in primis in def secret. 5. & c. 1. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 18. Roman. sub Agathone exx. Episcoporum. apud syn. CP. act. 4.*

CAP. V.

Contra eiusdem Eutychetis haeresim, *aliqui ipso Eutychete antiquiores, Eutychianus Rom. Pont. in epist. 1. Caius epist. sing. Concil. Carthag. iv. c. 1.*

CAP. VI.

Contra Eutychianos, *Leonis multae epistolae, & in primis epist. 10. ad Flauianum, cuius initium est, Lectis, in qua Eutychianos, & Nestorianos accurate refellit. Fuit autem haec epistola lecta in syn. Chalced. act. 2. & approbata in eadem synodo act. 5. in def. Fuit itẽ lecta in synod CP. v. act. 6. Facitque illius mẽtionem Gelas. in syn lxx. Episcopor. vbi de illa loquens ait: Cuius textum quispiam si vsq. ad vnum iota disputauerit, & non in omnibus venerabiliter receperit; anathema sit.*

CAP. VII.

Cõtra eosdẽ Eutychianos, *Idem Leo in epi. 9. ad Theodosium Augu. ii. ad Iulianum Coensẽ Episcopum, epist. 12. ad Theodosium August. 13. ad Pulcheriam August. 18. ad Iulianum Episcop. 19. ad Flauianum Episc. 27. ad Anastasium* Episcop. *Thessalonicen. 29. ad Pulcheriam Augustam, 31. ad Theodos. August. 34. ad Martinum presbyterum, 37. ad Pulcheriam Augustam, 41. ad Marcianum Augustum, 43. ad Pulcheriam Augustam, 44. ad Anatolium* Episcop. *45. ad syn. Chalced. 46. ad Anatolium* Episcop. *CP. 47. ad Marcianum Augustum, 50. ad Rauennium, & alios, 54. ad Iulianum Episcop. Coensem, 59. ad synChalced. 60. ad Maximum Antioch. Episcop. 61. ad Theodorit. Episcop. 64. ad Eudociam Augustam, 67. ad Marcianum Augustum, 68. ad eundem Marcianum, 69. ad Anatolium Episc. 70. ad Iuuenalem Episcop. Hierosol 73. ad Leonem Aug. 75. ad Anatol. CP. 76. ad Leonem Augustum, 80. ad Iulianum Episcop. 81. ad Episcopos Palaest. 92. ad Rusticum, & alios Galliae Episcopos, 95. ad Leonem Augustum.*

CAP. IIX.

Aduersus eosdem, *Sãcti Hilarii Pictauiensis Episcopi, & confessoris de fide vno, & de Trinitate lib. 2. & 9. Sancti Athanasii Alexandrina Ecclesiae Episcopi, & confessoris ad Epictetum Corinthiorum Episcopum. Sancti Ambrosii Episcopĩ, & confessoris Mediolanensis ecclesiae, quod misit ad Imp Gratianum, lib. 2. de fide, & in libro de incarnatione Domini contra Apollinaristas, lib. 10. c. 6. & ad Sabinũ Episcopum lib. 7. epist. 47. Sancti Augustini Episcopi Hipponensis ecclesiae ad Dardanum, & in epistola ad Volusianum, & in expositione Euangelii secundum Ioannem (tract. 78. post med) Sancti Ioannis CP. Episcopi, & cõfessoris in homilia de Cruce, & Latrone & in homilia de ascensione Domini. Sancti Theophili Episcopi Alexandrini de epistola Paschali, quam per Aegyptum destinauit; & in alia epist. Paschali contra Origenem. Sancti Gregorii Episcopi Nazianzeni in homilia de Epiphania Sancti Basilii Episcopi Cappadocis. Sancti Cyrilli Episcopi Alexandrini tum alibi, tum in libro, qui dicitur Golia; & in epi. ad Nestorium Haec refert Leon. Aug. Vide Hispalen. ii. c. 12. & 13.*

CAP. IX.

Contra eosdem, *Gelas. in tomo de anathematis vinculo, & in epist. 4. ad Faustum, & in epist. ad Anastasium Augustum, & in epist. 6. ad Episcopos Dardaniae, & epist. 7. ad Episcopos Orientis, & in epist. 8. ad Euphemianũ. in quibus omnibus epistolis multa sunt contra Eutychianos, & contra Acacium Episcopum CP. qui cum illis communicanit. Symmach. epist. 4. ad clerum Dardaniae, Hormisd. epist. 1. ad Iustinum Imperat. c. 1. & 3. & epist. 6. ad Epiphanium Episcop. CP. in med. & epist. vlt. ad clericos secundae Syriae. Agapetus epist. ad Anthimum Episcopum CP. Vigilius in epist. ad Rusticum, & Sebastianũ; & in epist. ad Valentinianum Episcopum, & in epist. ad Aurelianum Episcopum Arelat. apud v. syn. act. in quibus syn. Chalced. quae Euthychem damnauit, amplectitur. Grego. ep. ad Secundinum inclusum post prin lib. 7. regi epist. 53 in qua synodum Chalcedonensem veneratur, quae Eutychianos damnauit. Agatho ep. ad Constantinum iv. Imperat. apud syn. vi. CP. act. 4. Leo ii. in epist. ad Constantin. iv. Imp post vi. syn. CP.*

CAP. X.

Ingressus est ad nos quidam ex haeresi Acepha-

Acephalorum, natione Syrus, vt asserit ipse, Episcopus, duarum in Christo naturarum proprietatem abnegans, & deitatem passibilem asserens. &c. *Hispal. ii. c. 12. Contra eum multa afferuntur ex sacra scriptura. Item hi sancti Patres:* Hilarius *in explanatione epist. ad Timoth. Ambrosius in exposit. Euang. secun. Lucam (lib. 10. c. 00. & c. 104. Lucae 22. 23. & c. 04.) Athanasius in tract. de Christi natiuitate: & in exposit fidei.* Gregorius *Nazianzenus in epist. ad Celidonium: & in sermo. de Filio: & lib. 4. contra Eunomium. Basilius lib. 4 contra eund. Eunom* Cyrillus *epist. 1. & 2. ad Successum: & in exposit.* Leuitici. *Augustinus tum alibi, tum aduersus Maximinum & in exposit. Ioan. euang.* Leo *in epist. ad Flauian. CP. Episcopum. Fulgentius in libro de incarn D. N. Iesu Christi. Isidor. in d. conc. Hispal c. 13.*

CAP. XI.

Contra eosdem Eutychianos. *Syn. Tolet. 1. in assert fidei, vel concil Aquis Celensis habit. CP sub Flauiano apud syn. Chalced act. 1. Gallica sub Rauennio post epi. 49.* Leonis. *Mediolan sub Eusebio post epist. 50.* Leonis. *CP. sub Menna variis in locis.*

CAP. XII.

Contra Timotheum Aelurum Eutychianum, *Syn. Aegyptiorum in epist. ad* Leon. *August & in epi. ad Anatolium Episc. post synod. Chalc Praeterea viginti & octo epistolae quarundam synodorum prouincialium pro synod. Chalcedonensi, & contra Timotheum Aelurū Eutychianum, quae post syn. Chalc. editae sunt.*

CAP. XIII.

Contra Eutychianos, *Libellus a Paulo Episcopo Apamear. & ab aliis ad Iustiniani Imper. ad syn. CP sub Menna act. 1. Rescriptum Ioan. Hierosolym. & synodi Hierosolymis congregatae ad Ioannem Episc. CP. in a. syn CP. act. 1. Aurelian v. c. 1. Tolet. iii. ante canones. Tolet. iv. c. 1. Tolet. vi. c. 1. Tolet. xi. ante canones. Anglic. ii. post prin. Mediol. sub Mansueto Episc. in ep. ad Constantinum iv. Imper ante vi syn. Trull. c. 1. Tolet. xiv. c. 8. 9. 10. Francoford. in libello Sacrosyllabo, & in epi eiusdē syn. ad Episcopos* Hispaniae. *Arelat. sub Carolo c. 1. Vormac. in princ. Flauianus Episcopus* CP. *ad Leonem post epist. 8. eiusdem Leonis.*

CAP. XIV.

De damnatione Dioscori haeretici Eutychiani, *Paschasinus, & alii legati* Leonis Pont. Max. *post synod. Chalcedonem.*

CAP. XV.

Contra Timotheum Aelurum Eutychetis discipulum, & pro syn. Chalced. quae Eutychetem damnauit: *multorum Episc. epistolae editae sunt post syn. Chalced. Anatolii Episcopi* CP. *ad Leonem Imper. Luciani Episcopi* By*zae, Valentini Episcopi Philippopolis, Sebastiani Episcopi, Theotimi Episcopi Scutiae* †, *Agapiti Episcopi Rhodi, Iuliani Episc. Coensis.*

† Scythiae

CAP. XVI.

Aduersus Eutychianos, *Libellus fidei Ioan. CP. ad Hormisdam: Epistola clericorum Hierosolym. Antiochen. & secundae Syriae ad Iustinum Imp. inter Hormisda epist. Faustus Episcopus Apollonidae ad Petrum Fullonem ante v. syn. CP. Pamphilus Episcopus Abidar. ad eundem, ibid. Iustinianus Episcopus Siciliae ad eundem ibid. Cinetianus, siue Quintianus Episc. Aculianar. vel Camulianor. ad eundem ibid. Sophronius Hierosolym. apud vi. synod. CP. act. 11. Tarasius Episcopus CP. epist. ad Episcopos Orientis apud synod. Nicae. ii. act. 3. Theodorus Episcopus Hierosolym. apud ean. synod. ead. act. Epiphanius tomo 2. & 3. apud eand. syn. in refutat. act. 6. Paulinus apud syn. Foroiul. in prin. Varadatus monachus in epi. ad Leonem Augustum pro synod. Chalced. & contra Timotheum Aelurum Eutychianum post syn. Chalced.*

CAP. XVII.

Aduersus Eutychianos, *Marcianus Imper. in edicto ad ciues Constantinopolitanos. Valentinianus, & Marcianus in duabus epistolis ad Palladium Praefectum praetor. apud syn. Chalc. act. 3. Idem Marcianus August. in alia epi. ad Palladium Praefectum praet. post syn. Chalced. & in epi. ad Alexandrinos & in epist. ad Archimandritas post syn. Chalced. Iustinus in epi a. ad Hormisd. Rom. Pont. Iustinianus Imper. in epist ad Io. ii. Papam, vbi suam fidem explicat, & refert Cyrillum, Gregorium Nazianzenum, Basilium, Grego. Nyssaenum & in epi. ad syn CP. sub Menna. apud eandem syn. act. 1. Constantin. iv. Imp. in edicto post vi syn. Carolus Imper. in epist. ad Elipandum Archiepisco. Tolet apud syn. Francoford. Pulcheria Augusta in epist. ad Archimandritas post syn. Chalced.*

CAP. XIIX.

Leo inuenit duas haereses, Eutychianam, & Nestorianam. &c. Congregati sunt (*Episcopi*) vna cum tomo, hoc est, fide Apostolicae Ecclesiae Romanae. &c. qui exposuerunt fidem catholicam, duas asserentes naturas in vno Christo Deo, & homine. &c. & damnauerunt Eutychen, & Nestorium, & Dioscorum. &c. Beatus vero Leo direxit fidei chatholicae tomum, & exposuit damnans omnes haereses. *Ex Pontif.*

CAP. XIX.

Hilarius fecit decretalem. &c. confirmans tres synodos, Nicaenam, Ephesinam, & Chalcedonensem, & tomum sancti Archiepiscopi Leonis. & damnauit Eutychen, & Nestorium, & omnes eorum sequaces, & omnes haereses. *Ex Pontif.*

CAP. XX.

Gelasius fecit synodum, & misit per tractum Orientis, & iterum damnauit in perpetuum Acacium, & Petrum. &c. Hic fecit quinque libros aduersus Nestorium, & *Eutychen*, qui hodie in bibliotheca, & archiuio *Ecclesiae* continentur. &c. Item duos libros aduersus Arium. *Ex Pontif.*

CAP.

CAP. XXI.

Quarta synodus Chalcedone fuit.&c.contra Eutychen infelicem, & contra Dioscorum, qui corpus dominicum phantasticum esse impie dicebant.&c. *Psellus ante vii.synod.*

Ne quisquam addat Trisagio: Qui crucifixus es. &c. contra Petrum Fullonem Antiochenum. Tit. XLV.

CAP. I.

VT in Trisagio post verba illa; Sanctus Deus, sanctus fortis.&c.non dicatur: Qui crucifixus es,intelligendo de Trinitate. *Felix iii.contra Petrum Fullonem Episcopum Antiochenum in syn.ep.ad eundem, & ad Zenonem Imp. ante v.syn* CP. *Antheon Episcopus Arsionoes contra eundem Petrum, ibid. Faustus Episcopus Apollonidae contra eundem,ibid. Pamphilus Episcopus Abydarum cõtra eundem,ibid Asclepiades Episcopus Trallianum ad eundem,ibid.Iustinianus Episcopus Sicilia ad eundem, Cinciarius,siue Quintianus Episcopus Acculianorum, vel Camulianorum ibid. Acacius CP.Episcopus,ibid.*

CAP. II.

Qui aiunt, quia Redemptor noster,& Dominus Iesus Christus Deus, & Dei filius passionem crucis secundum deitatem sustinuit: quod impium est,& catholicis mentibus execrabile:anathema sint. *Nicol.in synod. Rom. c.2.in regist.*

CAP. III.

Clausulam, quam in illa laude subiungitis: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis: istam videlicet: Qui crucifixus es pro nobis, quoniam nulla Orientalium, praeter vestram,sed nec sancta Romana habet Ecclesia, uos totius scandali occasionem, prauique intellectus suspicionem uitantes superaddere de cetero omittatis. *Gregor.vii.lib.8.reg. epist.1.*

CAP. IV.

Ab antiquis Patribus haereticus dicebatur, qui adderet hymno ubi ter sanctus dicitur. Qui crucifixus es pro nobis, miserere nobis: nos anathematizamus, & clericum deponi, & laicum excommunicari iubemus. *Trull.c.82.*

CAP. V.

Sexta synodus anathematizauit Sergium, &c. Quibus adicio Seuerum Acephalorum principem, & Petrum Fullonem, qui ter sancto hymno adiecit passionem deitatis. *Theodor. Patriarch. Hierosol.apud vii. syn. act.3.in med.*

Contra Monothelitas, qui tantum vnam voluntatem, & vnam operationem Christo tribuebant. Tit. XLVI.

CAP. I.

COntra Monothelitas, qui unam tantum in Christo uoluntatem esse dicebant: *Syn. vi.gen.multis in locis, & in primis act. 8. in prin.& act.9. & 10.vbi Leonis, Athanasii, Gregorii Nazianzeni, Cyrilli. Ambrosii, Ioannis Chrysostomi, Gregorii Nyssaeni, Epiphanii, Augustini, Iustini martyris, Euphemii, Ioãnis Episcopi Scythopoleos,et aliorum testimonia afferuntur, & in reliquis actionibus,& praeter ceteras act.17. in definitione fidei,in qua,quemadmodum duas naturas in Christo, ita duas naturales voluntates & duas operationes confitentur Patres contra Theodorum Pharanitanum Epis. contra Sergium,Pyrrhum,Paulum,Petrum Cõstãtinopol.Episcopos,Cyrum Alexandrinũ, Honorium Romae,Macariũ Antiochen. & alios haereticos.*

CAP. II.

Contra Sergium, Honorium, Cyrum, Pyrrhum, Macarium: *vii.syn. Nicae.ii.actio.7.in defin.*

CAP. III.

Audemus anathematizare Arii insaniam. &c.Sergii,Honorii,Cyri,& Pyrrhi, eorumq. asseclarum vnam voluntatem, immo malã, & improbam voluntatem. *Syn.vii.in fine, in epist.ad Constantinum, & Irenem, ante med.*

CAP. IV.

Sanctam, & vniuersalem sextam synodum suscipimus, (*quae*) in vnius Christi duabus naturis,consequenter etiam duas operationes,ac totidem voluntates sapienter asseuerauit.Anathematizamus autem Theodorum qui fuit Episcopus Pharan,& Sergiũ, & Pyrrhum,& Paulum, ac Petrum impios Praesules Cõstantinopolitanorum ecclesiae,atque Honorium Romae, vna cum Cyro Alexandriae, nec non & Macarium Antiochiae, ac discipulum eius Stephanum. *Syn. viii. CP. act.10.sub Hadr.ii.in definit.in med.*

CAP. V.

Contra eosdem Monothelitas, *Lateranen. sub Martino acti.1. & reliquis, in quibus item duas in Christo voluntates, & operationes esse definiunt Patres, afferunturque testimonia sãctorum Cyrilli,Gregorii Nazianzeni, Dionysii Areopagitae, Basilii in act. 3. & eorund.& Ambrosii, Augustini,Gregorii Nyssaeni, Amphilochii, Hippolyti martyris, Leonis, Athanasii, Ioannis Chrysostomi, Theophili Alexandrini, Seueriani, Hilarii, Cyrilli Hierosol.Iustini Philosophi & martyris, Euphemii Antioch. Ioan. Scythopol.& alior. act.5. in qua affertur definitio & c. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. & subscriptiones*

sit contrarium, ipse Dominus probat, qui non aliquos, sed neminem ad se posse venire testatur, nisi quem Pater attraxerit, sicut & Petro dicit: Beatus es Simon Bariona; quia caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est. Et Apostolus: Nemo potest dicere Dominum Iesum Christum, nisi in Spiritu sancto. *Arauſ. ij. c. 8.*

Ioan. 6. e. Mat. 16. c. 1. Cor. 12. d.

CAP. XXVII.

Diuini est muneris, cum & recte cogitamus, & pedes nostros a falsitate, & iniustitia tenemus. Quotiens enim bona agimus, Deus in nobis, atque nobiscum, vt operemur, operatur. *Arauſ. ij. c. 9.*

CAP. XXIIX.

Adiutorium Dei etiam renatis, ac sanctis semper est implorandum, vt ad finem bonum peruenire, vel in bono possint opere perdurare. *Arauſ. ij. c. 10.*

CAP. XXIX.

Nemo quidquã Domino recte voverit, nisi ab ipso acceperit; sicut legitur: Quae de manu tua accepimus, damus tibi. *Arauſ. ij. c. 11.*

1. Para. 29. d.

CAP. XXX.

Tales nos amat Deus, quales futuri sumus ipsius dono, nõ quales sumus nostro merito. *Arauſ. ij. c. 12.*

CAP. XXXI.

Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam baptismi non potest reparari. Quod amissum, nisi a quo potuit dari, non potest reddi. Vnde ipsa veritas dicit: Si vos Filius liberauerit, tunc vere liberi eritis. *Arauſ. c. 13.*

Ioan. 8. 6.

CAP. XXXII.

Nullus miser de quacumque miseria liberatur, nisi qui Dei misericordia praeuenitur, sicut dicit Psalmista: Cito anticipet nos misericordia tua Domine. Et illud: Deus meus, misericordia eius praeuenit me. *Arauſ. ij. c. 14.*

Psal. 78. Psal. 58.

CAP. XXXIII.

Ab eo, quod formauit Deus, mutatur Adam, sed in peius per iniquitatem suam. ab eo, quod operata est iniquitas, mutatur fidelis, sed in melius per gratiam Dei. illa ergo mutatio fuit praeuaricatoris primi: haec secundum Psalmistam, mutatio dexterae excelsi. *Arauſ. ij. c. 15.*

Psal. 76.

CAP. XXXIV.

Nemo ex eo, quod videtur habere, glorietur, tamquam non acceperit: aut ideo se putet accepisse, quia litera extrinsecus, vel vt legitur, apparuit, vel vt audiretur, sonuit. Nam sicut Apostolus dicit: Si per legem iustitia, ergo Christus gratis mortuus est. Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Inde habet, quicumque habet. Quisquis autem inde se habere negat, aut vere non habet, aut id, quod habet; auferetur ab eo. *Arauſ. ij. c. 16.*

1. Cor. 4. b. Gal. 2. d. Ephes. 4. b & Psal. 67. Mat. 25. c

CAP. XXXV.

Fortitudinem gentilium mundana cupiditas, fortitudinem Christianorum Dei caritas facit, quae diffusa est in cordibus nostris non per voluntatis arbitrium, sed per Spiritũ sanctum: qui datus est nobis, nullis meritis gratiam praeuenientibus. *Arauſ. ij. c. 17.*

Rom. 5. a.

CAP. XXXVI.

Debetur merces bonis operibus, si fiant: sed gratia, quae non debetur, praecedit, vt fiant. *Aaruſ. c. 18.*

CAP. XXXVII.

Natura humana, etiam si in illa integritate; in qua est condita, permaneret, nullo modo se ipsam, creatore suo non adiuuante seruaret. Vnde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire, quam accepit, quomodo sine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit? *Arauſ. ij. c. 19.*

CAP. XXXIIX.

Multa in homine bona fiunt; quae non facit homo. Nulla vero facit homo bona quae non Deus praestet, vt faciat homo. *Arauſ. ij. c. 20.*

Isa. 26. d.

CAP. XXXIX.

Sicut eis, qui volentes in lege iustificari, & a gratia exciderunt, verissime dicit Apostolus: Si ex lege iustitia est, ergo Christus gratis mortuus est. Iam hic enim erat lex, & non iustificabat: iam hic erat & natura, & non iustificabat: ideo Christus nõ gratis mortuus est; vt & lex per illum impleretur, qui dixit: Nõ veni legem soluere, sed adimplere: & natura per Adam perdita, per illum repararetur, qui dixit, venisse se quaerere, & saluare, quod perierat. *Arauſ. ij. c. 21.*

Gal. 2. d. Mat. 5. c. Luc. 19. b.

CAP. XL.

Nemo habet de suo, nisi mendacium, & peccatum. Si quis autem habet homo veritatem, atque iustitiam; ab illo fonte est, quem debemus sitire in hac eremo; vt ex eo, quasi guttis quibusdam inrorati non deficiamus in via. *Arauſ. ij. c. 22.*

CAP. XLI.

Suam voluntatem homines faciunt, non Dei; quando id agunt, quod Deo displicet. Quando autem ita faciunt, quod volunt, vt diuinae seruiant volũtati; quamuis volentes agant, quod agunt; illorum tamen voluntas est, a quo praeparatur, & obitur, quod volũt. *Arauſ. ij. c. 23.*

CAP. XLII.

Ita sunt in vite palmites, vt viti nihil conferant; sed inde accipiant, vnde viuant. Sic quippe vitis est in palmitibus, vt vitale subministret eis, non sumat ab eis. Ac per hoc & manentem in se habere Christum, & manere in Christo, discipulis prodest, & nõ Christo. nam praeciso palmite, potest de viua radice alius pullulare; qui autem praecisus est, non potest sine radice viuere. *Arauſ. ij. c. 24.*

Ioan. 15. a.

CAP. XLIII.

Per peccatum primi hominis ita inclinatum, & attenuatum fuit liberum arbitrium;

vt

vt nullus postea aut diligere Deum, sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum, quod bonum est, possit, nisi gratia eum, & misericordia diuina praeuenerit. &c. *Arausi.* 11. c. 25.

CAP. XLIV.

Distin. 45 c. 5. de Iudaeis. Sicut homo propria arbitrii voluntate serpenti obediens perijt; sic vocante se gratia Dei propriae mentis conuersione homo quisq. credendo saluatur. Ergo non vi, sed libera arbitrii voluntate, (*Iudaei*) vt conuertantur suadendi sunt, non penitus impellendi. *Tolet.* 4. c. 56. *Burch. lib.* 4. c. 82. *Iuo lib.* 1. *tit.* 2. c. 65. *panorm.* & *par.* 1. c. 276. & *par.* 13. c. 94. *decr.*

CAP. XLV.

De gratia, per quam saluantur credentes, & sine qua rationalis creatura numquam beata vixit, & de libro arbitrio, per peccatū in primo homine infirmato, sed per gratiam Domini Iesu fidelibus eius redintegrato, & sanato, id ipsum constantissime, & fide plena fatemur, quod sanctissimi Patres auctoritate sacrarum scripturarum nobis tenendum reliquerunt; quod Africana, quod Arausica synodus professa est, quod beatissimi Pontifices Apostolicae sedis, catholica fide tenuerunt. Sed & de natura, & gratia in aliam partem nullo modo declinare praesumentes ineptas autem quaestiunculas & c. penitus respuimus, & vt fraterna caritas cauendo à talibus auditum castiget, Christi amore monemus. *Valent. sub Lothario.* c. 6.

CAP. XLVI.

Vnde satis apparet, quod ad non peccandum, id est, ad non male faciendum, quamuis esse non dubitetur liberum arbitrium voluntatis, tamen eius potestas non sufficiat, nisi adiuuetur infirmitas. &c. *Aurel.* & *alij ad Inno. ante med. ante epis.* 27. *eiusdem.*

CAP. XLVII.

Dogmata catholicorum contra dogmata Pelagii: *Post epistolam Aurel. Carthagin. Episcopi, quae circumfertur inter epistolas Leonis in editione veteri ante epist.* 73.

De baptismo pueris necessario, & de peccato originali: contra Pelagianos, & alios haereticos. Tit. XL.

CAP. I.

Talis erat omnium a primis ducta genitoribus causa mortaliū; vt originale peccato transeunte per posteros, nullus poenam damnationis euaderet, nisi Verbū caro fieret, & habitaret in nobis, in ea scilicet natura, quae nostri & sanguinis esset, & generis. &c. *Leo in syn. Rom. epist.* 22. *ad clerum, & plebem CP. ante fin.* *Ioan.* 1. *b.*

CAP. II.

Eos, qui religiositatis speciem simulātes, Dominici corporis, & sanguinis sacramentū baptisma puerorum, sacerdotium, & ceteros ecclesiasticos ordines, & legitimarum damnant foedera nuptiarum; tamquam haereticos ab Ecclesia Dei pellimus, & damnamus, & per potestates exteras coerceri praecipimus. Defensores quoq. ipsorum eiusdem damnationis vinculo innodamus. *Inno.* 2. *in syn. Rom.* c. 17.

CAP. III.

Nec putetis, quod etiam si omnem pietatem colatis, omnēque iustitiam, baptismum vero non accipiatis, spem possitis habere apud Deum: immo maiori poena digni eritis, qui bona opera non bene operati estis. Confertur enim meritum homini ex bonis gestis, sed si ita gerantur, sicut Deus iubet. Deus autem iussit omnem colētem se baptismo consignari. Quod si vos renueritis, vt vestrae voluntati magis, quam Dei obtemperetis; contrarii sine dubio, & inimici estis voluntati eius. &c. Siue enim iustus, siue sit iniustus, baptismus ei per omnia necessarius est. Iusto quidem, vt impleantur in eo perfectio & regeneretur Deo: iniusto vero, vt peccatorum, quae gessit, remissio cōcedatur. Omnibus ergo festinandum est, sine mora renasci Deo. *Clem. epist.* 4 *post med.*

CAP. IV.

Liberum arbitrium olim perpessus, dum suis inconsultius (*homo*) vtitur bonis, cadens in praeuaricationis profunda demersus est: & nihil quemadmodum exinde surgere posset, inuenit: suaque in aeternum libertate deceptus, huic ruinae iacuisset oppressus, nisi eum postea Christi, per suam gratiam, releuasset aduentus; qui per nouae regenerationis purificationem, praeteritum omne vitiū sui baptismatis lauacro purgauit: & eius cōfirmans statum, quo rectius, constabiliusque procederet, tamen suam gratiam ei pollerū non denegauit. &c. *Inno. epist.* 25. *ad con. Cartha. post med. Caelest. epist.* 1. c. 4.

CAP. V.

Pueros paruulos, si nullis imbuātur Christianae gratiae sacramentis, habituros vitam aeternam nequaquam, Christiana praesumptione contendunt (*Pelagius, & Caelestius*) &c. Non opitulari paruulis ad consequendam vitam aeternam Christianae gratiae sacramentum. *Mileu. concil. ad Innocent. post principium.*

CAP. VI.

Illud, quod (*Pelagium, & Caelestiū*) vestra fraternitas asserit praedicare; paruulos aeternae vitae praemiis absque baptismatis gratia posse donari, perfatuum est. Nisi enim manducauerint carnem filii hominis, & biberint sanguinem eius; non habebunt vitam in semetipsis: qui autem hanc in eis sine regeneratione defendunt; videntur mihi ipsum baptismum velle cassare. &c. Sinite infantes, & nolite eos prohibere venire ad me; talium est enim regnum caelorum. &c. *Ioan* 6. *f.* *Matt.* 19.

Inno.ep.26.ad concil.Mileuit.ante fin.

CAP. VII.

In praeuaricatione Adae, omnes homines naturalem possibilitatem, & innocent iam perdiderunt.&c. *Caelest.ep.*1.c.4.

CAP. IIX.

Illud quod circa baptizandos in vniuerso mundo sancta Ecclesia vniformiter agit, non otioso contemplamur intuitu; cum siue paruuli, siue iuuenes ad regenerationis veniunt sacramentum; non prius fontem vitae adeunt, quam exorcismis, & exufflationibus clericorum, spiritus ab eis immundus abigatur: vt tunc vere appareat, quomodo Princeps mundi huius mittatur foras, & quo modo prius alligetur fortis & deinceps vasa eius diripiantur, in possessionem translata victoris, qui captiuam ducit captiuitatem, & dat dona hominibus. *Caelest.epist.*1. *c.*12. *Burch.lib.*4.*c.*10. *Iuo par.*1.*c.*205 *decr.*

*Ioā c.*12. *Matt.*12. *Marc.* 3. *Ephes.* 4. *Psal.*67.

CAP. IX.

Paruulos dicunt (*Pelagiani*) si sine baptismo hinc de saeculo exierint, non posse damnari, neque reos in peccato Adae teneri; sed ad Regnum Dei, vel ad vitam aeternam, sine vlla cunctatione venire; cum Apostolus dicat: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines pertransit; propter quod & ipsi paruuli baptizantur.&c. A paruulo recens nato, vsque ad decrepitum senem, quam liber corporis aetatem gerant, sicut nullus prohibendus est a baptismo; ita nullus est, qui non peccato moriatur in baptismo. Sed paruuli originali: maiores autem, etiam his omnibus moriuntur peccatis, quaecumque male viuendo addidere ad illud, quod nascendo traxere. *Leo epist.*84. *ad Nicetam. Aquilei. Episcop. ante med. & ante fi. Iuo par* 17.*c.*4.*decr.*

*Rom.*5.*b.* *De cons.d* 4.*c.*154.

CAP. X.

Omnem hominem in corporis, animaeque substantiam conditore vniuersitatis formari atque animari intra materna viscera (*catholica fides*) confitetur, manente quidem illo peccati, mortalitatisque contagio, quod in prolem a primo parente transcurrit; sed regenerationis sacramento subueniente, quo per Spiritum sanctum promissionis filii renascuntur, non in vtero carnis, sed in virtute baptismatis.&c. *Leo ep.*91. *ad Turibiū.c.*9.

CAP. XI.

Fides catholica constanter praedicat, atq. veraciter; quod animae hominum, priusquam suis inspirentur corporibus, non fuerunt, nec ab vllo incorporentur, nisi ab opifice Deo, qui & ipsarum est creator, & corporum. Et quia per primi hominis praeuaricationem tota humani generis propago viciata sit, neminem posse a condicione veteris hominis liberari, nisi per sacramentum baptismatis Christi, in quo nulla est discretio renatorum, dicente Apostolo: Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis.&c. *Leo d.epist.*91.*c.*10.

Gal. 3.*d.*

CAP. XII.

Pelagius, qui in Ephesina synodo damnatus est, ea intentione hoc dixit; vt ostenderet, nos a Christo vacue redemptos: si nos per Adam in anima mortui non sumus. &c. *Greg.li.*5.*regist.ep.*14.*c.*114. *Narsi Comiti post prin.*

CAP. XXIII.

Cum Caelestius, atque Pelagius in ea synodo (*Ephesina*) sint damnati; quomodo poterant illa capitula recipi, quorum damnabantur auctores? *Gregor.lib.*7.*reg.epist.*47. *ind.*2. *ad Anast. Antioch.prope fin.*

*De haeret. c.*4 *Greg. ix. & in* 1.*collect.*

CAP. XIV.

In extremo epistolae quaesisti, quid eis respondendum sit, qui dilectionem tuam de paruulorum animabus requirunt, qui sine gratia baptismatis moriūtur.&c. Illud incertum non est; quia nisi sacri baptismatis gratia fuerit renatus homo, omnis anima originalis peccati vinculis est obstricta. Hinc enim scriptum est: Non est mundus in conspectu eius, nec vnius diei infans super terram. Hinc Dauid ait: In iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Hinc ipsa veritas dicit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non introibit in regnum caelorum. Hinc Paulus Apostolus ait: Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur. Cur ergo infans, qui nihil egit, in conspectu omnipotentis Dei non valet esse mūdus? cur Psalmista ex legitimo coniugio prolatus, in iniquitate conceptus est? cur nisi qui mundatus aqua baptismatis fuerit, mundus non est? Cur in Adam omnis homo moritur, si originalis peccati vinculis non tenetur? sed quia genus humanum in parente primo, velut in radice putruit, & ariditatem traxit in ramis. Et inde omnis homo cum peccato nascitur, vnde primus homo permanere noluit sine peccato. *Gregorius ad Secundinum inclusum.lib.*7.*regist.epist.*53.

*Ioan.*3.*a.* *Iob.* 15. *Psa.*50.*b.* *Ioan.*3.*a.* 1.*Cor.*15 *c.*

CAP. XV.

Primi parentes cum in paradiso deliquissent, immortalitatem, quam acceperant, recto Dei iudicio perdiderunt.&c. immortalitatem homini pro peccato suo abstulit. &c. Baptizari autem quod genuerit mulier, si mortis periculo vrgetur, vel ipsa hora, qua natum est, nullo modo prohibetur. &c. Ex culpa primi hominis factum est, vt esuriamus. *Greg.ad interrog.Aug.c.*10.

CAP. XVI.

Si etiam grauissimis delictoribus, & in Deum multum ante peccātibus cum postea crediderint, remissio peccatorum datur, & a baptismo, atque gratia nemo prohibetur, quanto magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccauit, nisi quod secundum Adam carnaliter natus

contagium

contagium mortis antiquae prima natiuitate contraxit? qui ad remissam peccatorū accipiendam hoc ipso facilius accedit, quod illi remittuntur non propria, sed aliena peccata. &c. *Concil. apud Cypri. lib. 3. ep. 8. ad Fidum presbyt. ante fin.*

CAP. XVII.

Paruulos etiam propter salutem, quae per Saluatorem Christum datur, baptizādos (*Pelagius et Caelestius*) negant, ac sic eos mortifera doctrina in aeternum necant; promittentes etiam si non baptizentur, habituros vitā aeternam. &c. Quicumque negat paruulos per baptismum Christi a perditione liberari, & salutem percipere sempiternam; anathema fit. *Carth. concil. ad Inno. in fine, ante epist. 25. eiusd.*

CAP. XIIX.

De consec. d. 4. p. acuit 152.

Quicumque dicit, Adam primum hominē mortalem factum, ita vt siue peccaret, siue non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret, non peccati merito, sed necessitate naturae: anathema fit. *Mileuit. c. 1. Afr. 76. L. Carth. 110. G. ex conc. Carth. apud Leo. post epi. 72. in veteri edit. Aug. cap. 23. de eccles. dogmat.*

CAP. XIX.

De consec. d. 4. c. placuit 153.

Placuit, vt quicumque paruulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat, aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro expietur; vnde fit consequens, vt in eis forma baptismatis, in remissionem peccatorum non vere, sed falsē intelligatur: anathema fit. Quoniam non aliter intelligendū est, quod ait Apostolus: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt; nisi quemadmodum Ecclesia catholica vbique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam paruuli, qui nihil peccatorū in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt. *Mileu. c. 2. Afric. c. 77. L. Cartag. c. 11. G. August. de dog. eccles. c. 24. Burch. lib. 4. c. 34. Iuo par. 1. c. 228 decr.*

Rom. 5. b.

CAP. XX.

Si quis per offensam praeuaricationis Adā non totum, id est, secundum corpus, & animam, in deterius dicit hominem commutatum; sed animae libertate illaesa durante, corpus tantummodo corruptioni credit obnoxium, Pelagii errore deceptus: aduersatur scripturae dicenti: Anima, quae peccauerit, ipsa morietur. Et, Nescitis, quoniam cui exhibitis vos seruos ad obediendum, serui estis eius, cui obeditis? Et, A quo quis superatur, eius et seruus addicitur. *Arauf. ij. c. 1.*

Ezec. 18. a

Rom. 6. c.

2. Pet. 2. e

CAP. XXI.

Si quis soli Adae praeuaricationem suam nō & eius propagini asserit nocuisse, aut certe mortem tantum corporis, quae poena peccati est, non autem peccatum, quod mors est animae, per vnum hominem in omne genus humanum transisse testatur; iniustitiam Deo dabit, contradicens Apostolo, dicenti: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundū, & per peccatum mors in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt. *Arauf. ij. cap. 2.*

Rom. 5. b.

CAP. XXII.

Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam baptismi non potest reparari. Quod amissum, nisi a quo potuit dari, non potest reddi. vnde ipsa veritas dicit: Si vos filius liberauit, tunc vere liberi eritis. *Arauf. ij. c. 13.*

Ioan. 8. e.

CAP. XIII.

Dist. 45. c. 5. de Iudaeis.

Sicut homo propria arbitrii voluntate serpenti obediens periit: sic vocante se gratia Dei propriae mentis conuersione homo quisque credendo saluatur. Ergo non vi, sed libera arbitrii voluntate, vt conuertantur (*Iudaei*) suadendi sunt, non potius compellendi. *Tolet. iv. c. 56. Burch. lib. 4. c. 82. Iuo lib. 1. tit. 2. c. 65. panor. par. 1. c. 276. & par. 13. cap. 94. decr.*

CAP. XXIV.

Solum filium fatemur ad redemptionem humani generis propter culparum debita, quae per inobedientiam Adae originaliter, & nostro libero arbitrio contraximus, resoluenda a secreto Patris arcanoque prodiisse, & humanitatem sine peccato de sancta semper virgine Maria assumpsisse. *Tolet. vi. c. 1.*

CAP. XXV.

Paruulorum infantium vita originali peccato obnoxia, quae nulli propter aetatem discernendi, vel expetendi sensui aptior iudicetur, nisi ex sponsione fidelium baptismi accipiant sacramentum, nullo sensu, nulla etiā discretionis industria id appetere possunt. *Tolet. xij. c. 2.*

CAP. XXVI.

Dogma Pelagii haeretici. Cum diceret Adam mortalem factum, qui siue peccesset, siue non peccasset, moriturus esset: & quod peccatum ipsius ipsum solum laeserit, non genus humanum: & quod infantes nuper nati in illo statu sunt, in quo Adam fuit ante praeuaricationem: & quod neque per mortem, vel praeuaricationem Adae omne genus moriatur. &c. Et si non baptizentur infantes, habere vitam aeternam: & diuites baptizatos, nisi omnibus abrenuntient, si quid boni visi sunt facere, non reportare illos, nec eos habere posse regnum Dei. Catholicorum dogma. Quod Adam nisi peccasset, moriturus non fuisset. secundo, quod peccatum eius non ipsum solum laeserit, sed & genus humanum. tertio, quod infantes nuper nati non sunt in illo statu, in quo Adam fuit ante praeuaricationem. quarto, vt ad ipsos etiam pertineat

1. Cor. 15. b. tineat, quod breuiter ait Apostolus: Per vnũ hominem mors, & per vnum hominem resur rectio mortuorum. Sicut enim in Adam omnes moriũtur; ita & in Christo omnes viuificabuntur. Vnde fit, vt infantes non baptizati, nõ solum regnum caelorum, verum etiam vitam aeternam habere non possunt. Quinto confitentur, diuites baptizatos, etiam si diuitiis suis non careant, & sint tales, quales ad Timotheum describit Apostolus dicens: 1. Tim. 6. d. Praecipe diuitibus huius saeculi, non super be sapere. &c. habere posse regnum Dei. *Concilium Carthag. post Leonis epist. 72. in veteri editione.*

CAP. XXVII.

Innocentius inuenit Pelagium, & Caelestium haereticos, & damnauit eos, & constituit; vt qui natus fuerit de Christiana, denuo nasci debeat per baptismum; hoc est baptizari, quod Pelagius damnabat. *Et Pontif.*

Contra Pelagianos, qui dicebant, iustum numquam peccare. Tit. XLI.

CAP. I.

PLacuit, quod ait sanctus Ioannes Apostolus; 1. Ioan. 1. c. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est: quisquis sic accipiendum putauerit, vt dicat, propter humilitatem † oportere dici, nos habere peccatum, non quia vere ita est: anathemata sit. Sequitur enim Apostolus, & adiungit: Ibid. Si autem cõfessi fuerimus peccata nostra, fidelis est, & iustus, qui remittat nobis peccata, & mũdet nos ab omni iniquitate. Vbi satis apparet, hoc non tantum humiliter, sed etiã veraciter dici. &c. *Mileu. c. 6. L. Carth. 115. G. Afric. c. 81. L.*

† humanitatem nõ

CAP. II.

Placuit, vt quicumque dixerit, in oratione Dominica ideo dicere sanctos: Matth 6. b. Dimitte nobis debita nostra; vt non pro se ipsis hoc dicant, quia non est eis iam necessaria ista petitio, sed pro aliis, qui sunt in suo populo peccatores: & ideo non dicere vnumquemq. sanctorum, Dimitte mihi debita mea, sed dimitte nobis debita nostra, vt hoc pro aliis potius, quam pro se iustus petere intelligatur: anathema sit. Sanctus enim, & iustus erat Apostolus Iacobus, cum dicebat: Iacob. 3. a In multis enim offendimus omnes. &c. *Mileuit. c. 7. L. Carthag. 116. G. Afric. c. 82. L.*

CAP. III.

Placuit, vt quicumq. verba ipsa Dominicae orationis, vbi dicimus: Matt 6. b Dimitte nobis debita nostra: ita volunt a sanctis dici, vt humiliter, nõ veraciter hoc dicatur: anathema sit. Quis enim ferat orantem, & non hominibus, sed ipsi Domino mentientem; qui labiis sibi dicit, dimitti velle, & corde dicit, quae sibi dimittantur, debita non habere? Hucusq. de fide cõtra Pelagianos. *Mile. c. 8. L. Carth. 117. G. Afric. 83. L.*

De Donatistis, qui baptismum haereticorum nullo modo admittebant. Tit. XLII.

CAP. I.

DE litteris Anastasii Rom. Pont. quibus Africanos Episcopos contra Donatistas excitauit. *Carth. c. 66. G. Afr. 32. L.*

CAP. II.

Multa de diligentia, quam Episcopi Africani adhibuerunt in traducendis Donatistis a sua secta ad Ecclesiam catholicam: *Carth. c. 67. 68. 69. 70. 93. 94. 95. 96. 109. G. Afric. c. 33. 34. 35. 36. 58. 59. 60. 61. 73. 74. 75. L.*

CAP. III.

Donatistae, per quos vel omnimodo perfici, vel adiuuari manifestis fraternarum animarum lucris, catholica vnitas in locis, in quibus degunt, visa fuerit. &c. suscipiantur in suis honoribus. *Afr. 35. L. Carth. c. 69. G.*

CAP. IV.

De Maximianistis, qui enim essent ex Donatistis, ab eis schisma fecerunt. &c. Donatistae baptismum haereticorum nullo modo admittebant, praeterea ordinatos ab haereticis in suis honoribus nolebant recipere. *Carth. cap. 70. G. Afr. 36. L.*

CAP. V.

Sane vt illae plebes, quae conuersae sunt a Donatistis, & habuerunt Episcopos, sine dubio inconsulto concilio habere mereantur. quae autem plebs habuerunt Episcopum, & & eo defuncto, voluerint non Episcopum proprium habere, sed ad alicuius Episcopi dioecesim pertinere, non eis esse denegandũ. nec non & illud suggestum est, quod Episcopi qui ante legem Imperatorum de vnitate latam conuerterunt plebes ad catholicam, quas habebant ipsi, eas obtinere debeat. &c. *Afric. c. 66. L. Carth. c. 102. G.*

CAP. VI.

Item placuit, quoniam quidem ante aliquot annos in Ecclesia plenario concilio constitutum est; vt quaecumque ecclesiae in dioecesi constitutae, ante leges de Donatistis latas catholicae factae sunt, ad eas cathedras pertineant, per quarum Episcopos factum est, vt catholicae vnitati communicarent: post leges autem quaecumque communicauerint, illuc pertineant, quo pertinebant, cum essent in parte Donati. Sed quia multae controuersiae postea inter Episcopos de dioecesibus ortae sunt, & oriuntur; quibus tunc minus videtur esse prospectum: nunc isto cõcilio sancto placuit; vt vbicumque catholica fuit, & pars Donati; & ad diuersas cathedras pertinebant, quocumque tempore illic vnitas

vnitas facta est,vel facta fuerit,siue ante,siue post leges;ad eã cathedram pertineant, ad quam catholica,quae iam ibi fuerat, pertinebat.*Afric.c.* 84.L.*Carth.*118.G.

CAP. VII.

c.1.de paro. Greg. ix. & in 1.collect.

Si Episcopus ex Donatistis ad catholicã vnitatem conuersus est; aequaliter inter se diuidant eas,quae sic inuentae fuerint, (*ecclesiae*)&c. Quod si forte antiqui catholici suum Episcopum voluerint,& illi suum,qui ex Donati parte conuersi sunt: plurimorum voluntas praeferatur.Si partes aequales sũt maioris temporis Episcopo deputetur. &c. *Afric.*85.L.*Carth.*119.G.

CAP. IIX.

c.1.de prascr. Greg. ix. & in 2.collect.

Placuit,vt si quisquam post leges aliquem locum ad catholicam vnitatem conuerterit, si eum per triennium nemine repetente retinuit;ulterius ab eo non repetatur.&c.Si fuerit Episcopus ad catholicam ex Donati parte conuersus,non ei praeiudicet praefinitum tempus,sed ex qua die conuersus est, habeat per triennium potestatem repetendi loca, quae ad ipsius pertinebant cathedram.*Afr.*86.*L.Carth.c.*121.G.

Contra Nestorianos, & eos qui in Christo duas parsonas constituebant.
Tit. XLIII.

CAP. I.

Ioan. 1.

SI quis non confitetur, Deum esse veraciter Emmanuel, & propterea Dei genitricem sanctam Virginem: peperit enim secundum carnem, factum Dei uerbum,secundum quod scriptum est: Verbum caro factũ est:anathema sit.*Ephes.c.*1.

CAP. II.

Si quis non confitetur, carni secundum substantiam unitũ Dei Patris uerbum,unũq. esse Christum cum propria carne,eundem scilicet Deum,simul & hominem:anathema sit. *Ephes.c.*2.

CAP. III.

Contra Nestorianos duodecim anathemata: *apud synodum Ephesinam, quae repetuntur apud synod.*Chalcedonensẽ *act.*1.*& apud synodum v.*CP. *act.*6. *& apud* Cyrill. *epist. synodica ad Nestorium, cuius initium est, Saluatore,vel, Cum Saluator. Canones vii. concilii Ephesini* GR.*Plures Calestini,& Cyrilli,& aliorum.epist.relatae in ead. synodo Ephes.Afferuntur etiam in eadem Ephes.synodo contra Nestorium testimonia sanctorũ* Patrum,*Petri Alexãdrini marty. in libro de diuinitate,Athanasii Alex.libro contra Arianos,& epist.ad Epictetum; Iulii Papae Rom. epist.ad* Prosdocium,*Felicis Papae Rom.epist. ad Maximum*†,*Theophili Alex.epist.*5.*&* 6. *Paschali*; Cypriani *lib.de eleemosyna, Ambrosii lib.*1.*ad Gratianum,c.*6.*& lib.*2.*c.*4. *Gregorii Nazianzeni ep. ad Celidonium, Basilii Caesar. Gregorii Nyssaeni, Attici Episcopi CP. Amphilochii Episcopi Iconii. Quae item referuntur in syn.Chalced. act.*1.

† Maximianum

CAP. IV.

Contra eundem Nestorium, *eadem synod. Chalc.act.*5 *in definitione fidei, & act.*16. *in allocutione habita apud Marcianum Imp. in qua afferuntur testimonia sanctorum Patrum, Damasi Papae, Basilii, Ambrosii, Gregorii Nazianzeni, Athanasii, Amphilochii, Antiochi Episcopi Ptolemaidis, Flauiani Episcopi Antiocheni, Ioan. Chrysostomi, Attici CP.Procli, Cyrilli.*

CAP. V.

Contra Theodorum Mopsuestenum, & eosdem Nestorianos: *Synod.*CP.*v. variis in locis,in quibus multa ex syn.Ephes. & ex Cyryllo,Praclo, Caelestino Papa, & ex aliis afferuntur.& in primis act.* 8. *in definitione, vbi Theodorus,& Nestoriani anathematizãtur, & quattuordecim fidei decretis horum haeresis refellitur.Syn.vi* CP.*act.*17. *in defini.& act.*18. *in serm. acclamatorio. Synodus Nicaena ii.act.*7. *in definitione, & in epist. eiusdem synod.ad Constantinum, & Irenem, in med & ep.eiusdem syn. ad clericos* CP. *in med. post action.* 7. *& synod, iix.sub Hadr. ii.act.*10.*in definitione.Syn.gen.Later.sub Inno.iii.c.*1.*Leo, & syn. Rom. in epist.* 21. *ad* CP. *&* 22. *ad clerum, & plebem* CP. *Felix iii.& syn.in epist.ad Petrum Fullonem, cuius initium est; Quoniam & ep.ad eundem, cuius initium est: Quis dabit. & epist.ad Zenonem Imp. cuius initium est; Conuenit.ante v.syn.*CP.*Lateran.sub Mart.variis in locis, & in primis act.*5.*c.*2.3.4.5.6.7.8.9.16.18.*& syn. Rom.cxx Episcoporum sub Agathone, apud syn.vi* CP.*act.*4.

CAP. VI.

Item contra dogmata Nestorii, *aliqui ipso Nestorio antiquiores, & Eutychian. ep.*1.*Caius ep.sing. Damas.in ep.ad Paulin.*

CAP. VII.

Contra eandem haeresim, *Leo multis in locis,& in primis epist.* 6.*ad Eutychen.* 9. *ad Theodosium August.* 10. *ad Flauianum* CP. *Episcopum. xi. ad Iulianum Episcopum.*13. *ad Pulcheriam August.* 17. *ad eandem Pulcheriam.* 18 *ad Iulianum Episcopum.* 31. *ad Theodosium Imperat.*37 *ad Pulcheriam Aug.* 41.*ad Marcianum Imp.* 43. *ad Pulcheriam August.* 44. *ad Anatolium* CP. *Episcopum.* 45. *ad synodum Chalced.* 46. *ad Anatolium Episcopum,*47. *ad Marcianum Imp.* 50. *ad omnes Episcopos Galliarum.*54. *ad Iulianum Episcopum.*59. *ad synodum Chalcedon. cuius initium est,Omnem quidem.*60. *ad Maximũ Antioch. Episcopum.* 61. *Ad Theodorit. Cyri Episcop.* 64. *ad Eudociam August.* 67. *ad Marcianum Imp* 69 *ad Anatolium* CP. 80. *ad Iulianum Episc* 81.*ad Palaestinos Episcopos,*92. *ad Rusticum, & alios Episcopos Galliae.*

liae. 95. ad Leonem *Imp. Gelas. ep. 6. ad* Episcopos *Dardaniae. Hormisda epist. 1. c. 1. & c. 3. & epist. 5. ad Episcopos Hispaniae. & epi. 6 ad Epiphanium Episcop. CP. & epist. 9. ad clericos secundae Syriae. Agapetus epi. ad Anthimum. Vigil. in epist ad Rusticum, & Sebastianum. & in epist. ad Valentinian. Epis. & in epist. ad Aurelianum Episc. apud v. syn. CP. act. 7. Gregor. ep. ad Secundinum lib. 7. regist. epist 53. & epist ad Quirin. Episcop. li. 9. regist. epist. 61. Agatho ad Constantinum iv. Imperat. apud vi. synod. CP act. 4. Leo ii. in epist. ad eundem Constantinum post. vi. syn. Hadrian. in epist. aduersus Elipan. apud syn. Francofor. in prin.*

CAP. IIX.

Contra eosdem Nestorianos, *Chartag. iv. c. 1. Tolet. 1. in assert. fidei, siue concil. Aquis Celenis habitum. Mediolan in epist. ad Leon. cuius initium est, Reuersis post epist. Leonis 50. Item CP. sub Menna ante v. synod. variis in locis. Libellus a Paulo Episcopo Apamear. & ab aliis ad Iustinian. Imper. apud syn CP. sub* Menna *act. 1. Aurel. v. c. 1. Tolet. iii. post prin. Hispalen. ii. c. 12. & 13. Tolet. iv. c. 1. Tolet. vi. c. 1. Tolet. xi. ante canones. Anglic. ii in prin. Mediolan. sub Mansucto* Episcopo *in epist. ad Constantinum iv. Imper ante vi. syn. Trull. c. 1. Tolet. xiv c. 8. & 10. Prãcofordien. in libello Sacrosyllabo, & in epist. eiusdem syn. ad episcopos Hispan. Arel. sub Carolo c. 1. Vormac. in princ. Flauianus Episcopus CP. ad* Leonem *post epist. 8.* Libellus *fidei Ioan. CP. ad Hormisdam. epist. clericorum* Hierosolym. *ad Iustinum Imper. post Hormis epist. Faustus* Episcopus *Apollonid. ad Petrum Pullonem ante syn. 5. CP. Pamphilus Episcopus Abydar. ad eundem Petrum. Asclepiades Episcopus Tralliarum, Iustinianus Episcopus Sicilae, Cincianus, siue Quintianus Episcopus Aculianarum, vel Camulianor. ante v. syn. Sophron. Hierosolym. apud vi syn. act. 11. qui refert quintam synodum damnasse Theodorum Mopsuestenum magistrum Nestorii Deo rebellis, Taras Episcopus CP. epi. ad Episcopos Orientis apud vii. synod. act. 3. Theodorus Hierosolym. ead. syn. & actione. Paulinus apud syn. Foroiul. in prin. Iustinianus Imper. in epist. ad Io. ii. Papam, vbi suam fidem explicat, & refert Cyrillum, Gregorium Nazianzenum, Basilium, Gregorium Nyssaenum; & in epi. ad Mennã CP ante syn. v. CP. act. 1. Constantin. iv. Imp. in edicto post vi. syn. Carolus Impera. in epist. ad Elipandum Archiepiscop. Tolet. apud syn. Francoford. in fin.*

CAP. IX.

De synodo Ephesina, in qua Nestorius: & de Constantinopolitana v. in idẽ qua Nestorius, & Theodorus Mopsuestien. damnati fuerunt: *Psell. ante vii. syn. & Epiphan. apud vii. syn. gen. act. 6. tom. 2.*

CAP. X.

Leo inuenit duas haereses, Eutychianam, & Nestorianam. &c. Episcopi catholici in concilio damnauerunt Eutychen, & Nestorium, & Dioscorum. *Ex Pont.*

CAP. XI.

Hilarius damnauit Eutychen, & Nestorium, & omnes eorum sequaces, & omnes hæreses. *Ex Pontif.*

CAP. XII.

Gelasius fecit quinque libros aduersus Nestorium, & Eutychen. &c. *Ex Pontif.*

CAP. XIII.

Nestorius CP. Episcopus contra Arianos, Nouatianos, Quartadecimanos multa fecit. Idem Anastasii haeresim secutus, non Photini & Pauli Samosateni. *Trip. lib. 12. c. 4.* Multa de Nestorio, vt damnatus sit in concilio Ephesino. & in exilium in Oasim missus, in quo obiit. *Euagr. lib. 1. c. 2. histor. & Liberat. in breuiar.*

Contra Euthychen, Dioscorum, Acephalos, & alios haereticos, qui in Christo duas naturas negabant.

Tit. XLIV.

CAP. I.

SEquentes sanctos Patres, vnum, eumdemque confiteri Filium, & Dominum nostrum Iesum Christum consona voce omnes docemus; eundem perfectum in deitate, eundem perfectum in humanitate, Deum vere, & hominem vere eundem ex anima rationali, & corpore, coessentialem Patri secundum deitatẽ, coessentialem nobis eundem secũdũ humanitatem, per omnia nobis similem absque peccato; ante saecula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in nouissimis autem diebus eundem propter salutem nostram ex Maria Virgine theotoco secundum humanitatem; vnum, eundem Christum, Filium, Dominum, vnigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indiuise, inseparabiliter agnoscendum; nusquam sublata essentia naturarum propter vnionem, magisque salua proprietate vtriusque naturae, & in vnam personam, atque existentiam concurrente, non in duas personas partitum, atque diuisum, neque disiunctum; sed vnum, & eundem Filium, vnigenitum, Deum verbum, Iesum Christum, sicut ante Prophetae de eo, & ipse nos Iesus Christus erudiuit, & Patrum nobis symbolũ tradidit. *Chalced. act. 5. in defin.*

CAP. II.

Contra Eutychianos *epist. syn. Chalcedon. ad Valentinianum, & Marcianum Impp. & ad Leon. Papam act. 3. Allocutio syn. Chalced. habita apud* Marcianum *Augustum act. 16. vbi testimonia sanctorum Patrum afferuntur Damasi Papae ad Paulinum, Athanasii ad Epictetum*

tectum, *Basilii contra Eunomium*, *Ambrosii ad Gratianum*, *Gregorii Nazianzeni ad Celidonium*, *& ex secundo sermone de Filio*; *Athanasii aduersus haereses*, *Amphilochii in expositione Euãgelii secũdũ Io. Antiochi Episcopi Ptolemaidis. Flauiani Episcopi Antiocheni, Ioannis Chrysostomi in explanatione Euãgelii secundũ Ioannẽ, & secundũ Matthaeũ*; *Attici Episcopi Constantinopolitani ad Eupsychium*, *Procli*, *& Cyrilli, qui omnes duas naturas in Christo confitentur.*

CAP. III.

Contra eosdem, *Syn. v. gen.* CP. *variis in locis, & in primis act. 8. in prin. definitionis*, *c. 7. 8. 9. 11. Syn. vi. in def. fidei, act. 17. & in sermone acclamatorio ad Constantin. iv. Imper. act. 18. Sy. Nicaen. ii. in def. & in episto. syn. ad Constantinum, & Irenem Imperatores in med. & ad clericos* CP. *in med. post act. 7. Syn. iix. CP. sub Hadr. ii. in defin. act. 10. Syn. gener. Later sub Inno. iii. cap. 1.*

CAP. IV.

Contra eosdem Eutychianos, Leo, *& syn. Rom. ep. 21. ad Cõstantinopolitanos, & ep. 22. ad clerum, & plebem CP. 23. ad Theodosium Augustum, 24. ad Pulcheriam Augustam. 26. ad Faustum & alios. Felix iii. in epist. ad Zenon. Imp. cuius initium est, Conuenit. ante v. syn. CP. Lateran sub Martino variis in locis, & in prim is in def. secret. 5. & c. 1. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 18. Roman. sub Agathone cxx. Episcoporum. apud syn. CP. act. 4.*

CAP. V.

Contra eiusdem Eutychetis haeresim, *aliqui ipso Eutychete antiquiores, Eutychianus Rom. Pont. in epist. 1. Caius epist. sing. Concil. Carthag. iv. c. 1.*

CAP. VI.

Contra Eutychianos, *Leonis multae epistolae, & in primis epist. 10. ad Flauianum, cuius initium est, Lectis; in qua Eutychianos, & Nestorianos accurate refellit.* Fuit autem *haec epistola lecta in syn. Chalced. act. 2. & approbata in eadem synodo act. 5. in def. Fuit itẽ lecta in synod CP. v. act. 6. Facitque illius mẽtionem* Gelas. *in syn lxx. Episcopor. vbi de illa loquens ait: Cuius textum quispiam si vsq. ad vnum iota disputauerit, & non in omnibus venerabiliter receperit; anathema sit.*

CAP. VII.

Cõtra eosdẽ Eutychianos, Idem Leo *in epi. 9. ad Theodosium Augu. ii. ad Iulianum Coensẽ Episcopum, epist. 12. ad Theodosium August. 13. ad Pulcheriam August. 18. ad Iulianum Episcop. 19. ad Flauianum* Episc. *27. ad Anastasium* Episcop. *Thessalonicen. 29. ad Pulcheriam Augustam, 31. ad Theodos. August. 34. ad Martinum presbyterum, 37. ad Pulcheriam Augustam, 41. ad Marcianum Augustum, 43. ad Pulcheriam Augustam, 44. ad Anatolium Episcop. 45. ad syn. Chalced. 46. ad Anatolium* Episcop. *CP. 47. ad Marcianum Augustum, 50. ad Rauuennium, & alios, 54. ad Iulianum Episcop. Coensem, 59. ad syn. Chalced. 60. ad Maximum Antioch. Episcop. 61. ad Theodorit. Episcop. 64. ad Eudociam Augustam, 67. ad Marcianum Augustum, 68. ad eundem* Marcianum, *69. ad Anatolium Episc. 70. ad Iuuenalem Episcop. Hierosol. 73. ad* Leonem *Aug. 75. ad Anatol. CP. 76. ad* Leonem *Augustum, 80. ad Iulianum Episcop. 81. ad Episcopos Palaest. 92. ad Rusticum, & alios Galliae Episcopos, 95. ad* Leonem *Augustum.*

CAP. IIX.

Aduersus eosdem, *Sãcti* Hilarii *Pictauiensis* Episcopi, *& confessoris de fide vno, & de Trinitate lib. 2. & 9. Sancti Athanasii Alexandrina Ecclesiae Episcopi, & confessoris ad Epictetum Corinthiorum Episcopum. Sancti Ambrosii* Episcopi, *& confessoris Mediolauensis ecclesiae, quod misit ad Imp. Gratianum, lib. 2. de fide, & in libro de incarnatione Domini contra Apollinaristas, lib. 10. c. 6. & ad Sabinũ Episcopum lib. 7. epist. 47. Sancti Augustini Episcopi Hipponensis ecclesia ad Dardanum, & in epistola ad Volusianum, & in expositione Euangelii secundum* Ioannem *(tract. 78. post med) Sancti Ioannis* CP. *Episcopi, & cõfessoris in homilia de* Cruce; *&* Latrone *& in homilia de ascensione Domini. Sancti Theophili Episcopi Alexandrini de epistola Paschali, quam per Aegyptum destinauit; & in alia epist. Paschali contra Origenem. Sancti Gregorii Episcopi Nazianzeni in homilia de Epiphania Sancti Basilii Episcopi Cappadocis. Sancti Cyrilli Episcopi Alexandrini tum alibi, tum in libro, qui dicitur* Golia; *& in epi. ad Nestorium. Haec refert Leon. Aug. Vide Hispalen. ii. c. 12. & 13.*

CAP. IX.

Contra eosdem, *Gelas. in tomo de anathematis vinculo, & in epist. 4. ad Faustum, & in epist. ad Anastasium Augustum, & in epist. 6. ad* Episcopos Dardaniae, *& epist. 7. ad Episcopos Orientis, & in epist. 8. ad* Euphemianũ. *in quibus omnibus epistolis multa sunt contra* Eutychianos, *& contra Acacium* Episcopum *CP. qui cum illis communicauit. Symmach. epist. 4. ad clerum Dardaniae, Hormisd. epist. 1. ad Iustinum Imperat. c. 1. & 3. & epist. 6. ad Epiphanium Episcop. CP. in med. & epist. vlt. ad clericos secundae Syriae. Agapetus epist. ad Anthimum* Episcopum *CP. Vigilius in epist. ad Rusticum, & Sebastianũ; & in epist. ad Valentinianum* Episcopum, *& in epist. ad Aurelianum* Episcopum *Arelat. apud v. syn. act. in quibus syn. Chalced. quae* Euthychem *damnauit, amplectitur. Grego. ep. ad Secundinum inclusum post prin lib. 7. regi epist. 53 in qua synodum Chalcedonensem venerat, quae* Eutychianos *damnauit. Agatho ep. ad Constantinum iv. Imperat. apud syn. vi. CP. act. 4.* Leo *ii. in epist. ad Constantin. iv. Imp post vi. syn. CP.*

CAP. X.

Ingressus est ad nos quidam ex haeresi Acepha-

CAP. XXI.

Quarta synodus Chalcedone fuit.&c.contra Eutychen infelicem, & contra Dioscorum, qui corpus dominicum phantasticum esse impie dicebant.&c. *Psellus ante vii.synod.*

Ne quisquam addat Trisagio: Qui crucifixus es. &c. contra Petrum Fullonem Antiochenum. Tit. XLV.

CAP. I.

Vt in Trisagio post verba illa; Sanctus Deus, sanctus fortis.&c.non dicatur: Qui crucifixus es, intelligendo de Trinitate. *Felix iii.contra Petrum Fullonem Episcopum Antiochenum in syn.ep.ad eundem, & ad Zenonem Imp. ante v.syn CP. Antheon Episcopus Arsionoes contra eundem Petrum, ibid. Faustus Episcopus Apollonidae contra eundem, ibid.* Pamphilus *Episcopus Abydarum cõtra eundem, ibid Asclepiades Episcopus Trallarum ad eundem, ibid.Iustinianus Episcopus Siciliae ad eundem, Cinciarius, siue Quintianus Episcopus Aculianorum, vel Camulianorum ibid. Acacius* CP.*Episcopus, ibid.*

CAP. II.

Qui aiunt, quia Redemptor noster,& Dominus Iesus Christus Deus, & Dei filius passionem crucis secundum deitatem sustinuit: quod impium est,& catholicis mentibus execrabile: anathema sint. *Nicol.in synod. Rom. c.2.in regist.*

CAP. III.

Clausulam, quam in illa laude subiungitis: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis: istam videlicet: Qui crucifixus es pro nobis, quoniam nulla Orientalium, praeter vestram, sed nec sancta Romana habet Ecclesia, nos totius scandali occasionem, prauique intellectus suspicionem uitantes superaddere de cetero omittatis. *Gregor.vii.lib.8.reg. epist.1.*

CAP. IV.

Ab antiquis Patribus haereticus dicebatur, qui adderet hymno ubi ter sanctus dicitur. Qui crucifixus es pro nobis, miserere nobis: nos anathematizamus, & clericum deponi, & laicum excommunicari iubemus. *Trull.c.82.*

CAP. V.

Sexta synodus anathematizauit Sergium, &c. Quibus adicio Seuerum Acephalorum principem, & Petrum Fullonem, qui ter sancto hymno adiecit passionem deitatis. *Theodor. Patriarch. Hierosol.apud vii.syn. act.3.in med.*

Contra Monothelitas, qui tantum vnam voluntatem,& vnam operationem Christo tribuebant. Tit. XLVI.

CAP. I.

Contra Monothelitas, qui unam tantum in Christo uoluntatem esse dicebant. *Syn. vi.gen.multis in locis, & in primis act. 8. in prin.& act.9. & 10.ubi Leonis, Athanasii, Gregorii Nazianzeni, Cyrilli, Ambrosii, Ioannis Chrysostomi, Gregorii Nyssaeni, Epiphanii, Augustini, Iustini martyris, Euphemii, Ioãnis Episcopi Scythopoleos, et aliorum testimonia afferuntur, & in reliquis actionibus, & praeter ceteras act.17. in definitione fidei, in qua, quemadmodum duas naturas in Christo, ita duas naturales voluntates & duas operationes confitentur Patres contra Theodorum Pharanitanum Epis. contra* Sergium, *Pyrrhum, Paulum, Petrum Constãtinopol. Episcopos, Cyrum Alexandrinũ, Honorium Romae, Macariũ Antiochen. & alios haereticos.*

CAP. II.

Contra Sergium, Honorium, Cyrum, Pyrrhum, Macarium: vii.*syn. Nicae.ii.actio.7.in defin.*

CAP. III.

Audemus anathematizare Arii insaniam. &c. Sergii, Honorii, Cyri,& Pyrrhi, eorumq. assectarum vnam voluntatem, immo malã, & improbam voluntatem. *Syn.vii.in fine, in epist.ad Constantinum, & Irenem, ante med.*

CAP. IV.

Sanctam, & vniuersalem sextam synodum suscipimus, (*quae*) in vnius Christi duabus naturis, consequenter etiam duas operationes, ac totidem voluntates sapienter asseuerauit. Anathematizamus autem Theodorum qui fuit Episcopus Pharan, & Sergiũ, & Pyrrhum, & Paulum, ac Petrum impios Praesules Cõstantinopolitanorum ecclesiae, atque Honorium Romae, vna cum Cyro Alexandriae, nec non & Macarium Antiochiae, ac discipulum eius Stephanum. *Syn. iix. CP. act.10.sub Hadr.ii.in definit.in med.*

CAP. V.

Contra eosdem Monothelitas, *Lateranen. sub Martino act.1. & reliquis, in quibus item duas in Christo voluntates, & operationes esse definiunt Patres, afferunturque testimonia sãctorum Cyrilli, Gregorii Naziãzeni, Dionysii Areopagitae, Basilii in act. 3. & eorund.& Ambrosii, Augustini, Gregorii Nyssaeni, Amphilochii, Hippolyti martyris, Leonis, Athanasii, Ioannis Chrysostomi, Theophili Alexandrini, Seueriani, Hilarii, Cyrilli Hierosol. Iustini Philosophi & martyris, Euphemii Antioch. Ioan. Scythopol.& alior. act.5. in qua affertur definitio. & c. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. & subsequentiones*

ptiones Patrum, & epist. Martini post eandem synodum.

CAP. VI.

Pro duabus voluntatibus, & operationibus Christi, *referuntur Ambrosius, Athanasius, Augustinus,* Leo, *Gregorius Nazianzenus. Chalcedonen. synodus, CP. v synodus, Ioa. Chrysost.* CP. *Cyrillus Alexandrinus*, *Gregorius Nyssaenus*, Hilarius, *Dionysius Areopagita, & aly. Contra haeretici Apollinaris; Seuerus, Theodosius Alexand Cyrus Alexandrin. Theodorus Pharanitanus, Sergius CP. Pyrrhus CP. Paulus CP. Petrus CP. referuntur ab Agatho. in syn. in epi. ad Impp. apud vi. syn. act. 4.*

CAP. VII.

Licet Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum, sciendum tamen est, quia fuerat super haeresi accusatus; propter quam solum licitum est minoribus maiorum suorum moribus resistere, vel prauos suos sensus libere respuere. *Hadr. ii. in synodo Romana allocutione 3. lecta in synod. iix. CP. act. 7.*

CAP. IIX.

Anathematizamus noui erroris inuentores, id est, Theodorum Pharanitanum Episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum Constantinopolitanae ecclesiae successores magis, quam Praesules; nec non & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam &c. & immaculatam fidem subuertere conatus est. &c. & qui similia eorum sapuerunt, vel sapiunt. qui vnam videlicet voluntatem, & vnam operationem dicere praesumpserunt, vel praesumunt, in duabus naturis Domini nostri Iesu Christi. &c. *Leo ii. in epist. ad Constantin. iv. Aug. post vi. syn.*

CAP. IX.

Duas naturas in vna subsistentia diuinitatis, & humanitatis inconfuse, incommutabiliter, Dominum nostrum Iesum Christum habere veraciter confitemur. Ita quoque, & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, vtpote perfectum Deum, & perfectum hominem, vnum, eundemque ipsum Dominum nostrum Iesum Christum. *Mansuet. Episc. & syn. Mediol. epi. ad Constantin. iv. in fine.*

CAP. X.

Ex vna (*natura Christus*) immortalis habetur, ex altera mortalium condicione resoluitur; habens in aeterna diuinitatis voluntate, quo susceptum hominem sumeret; habens in suscepti hominis voluntate, ut humana voluntas Deo subdita esset. vnde & ipse dicit ad Patrem: Pater non mea voluntas sed tua fiat. Alteram videlicet ostendens voluntatem diuinitatis, qua susceptus est homo; alteram hominis, qua obediendum est Deo. *Tolet. xiv. c. 8. in fine.* Et ideo secundum harum duarum differentiam naturarum, duarum quoque inseparabilium proprietates praedicandae sunt voluntatum, & operum. *Ibidem. c. 9.*

Luc. 22. c.

CAP. XI.

Contra Theodorum Pharan, Cyrum Alexandriae, Honorium Romae, Sergium, Pyrrhum, Petrum, Paulum CP. Macarium Antiochiae, Stephanum, & Polychronium. *Trul. c. 1.*

CAP. XII.

Duas (*Christo*) voluntates inesse, vnam diuinitatis suae, alteram humanitatis nostrae, credimus. &c. Alia est uoluntas Deitatis suae alia etiam humanitatis nostrae. *Tolet. xvi. in confessione fidei.*

CAP. XIII.

Contra Monothelitas, *Constantin. iv. Imperat. in edict. post vi. syn.* CP. *& in susitone eiusdem post edict.*

CAP. XIV.

Temporibus Constantini Pii Imp. in hac deuota ciuitate clxx. Episcoporum concilium coactum est, in quo Theodorus, quem Pharan vocant, & Cyrus Alexandriae Praesul, & Honorius Romanus Episcopus, Sergius item, & Paulus, Pyrrhus, & Petrus, qui hic praesidebant, item Macarius Antiochenus cum Stephano illius discipulo, anathemate perculsi est, & extra catholicam Ecclesiam eiecit, quod vnam voluntatem, & operationem in duabus vnius Dei nostri Christi naturis statuerent. *Pseudosynodus tomo 2. apud vii. syno. act. 6. post prin quod non improbat* Epiphanius.

tillic

CAP. XV.

Thodorus Papa Pyrrhum olim CP. Patriarcham venientem ex Africa recepit detestantem ea, quae a se, & a decessoribus suis scripta, vel acta sunt aduersus immaculatam nostram fidem. &c. Sed reuersum ad proprium vomitum in concilio damnauit. &c. Item Paulum Regiae ciuitatis Patriarcham. *Ex Pontific.*

CAP. XVI.

De synodo sexta contra Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Macarium Antiochenum, Stephanum, Anastasium, Leontium, Polychronium, Epiphanium, & Anastasium; *Ex Pontif. in Agathonis, & in Leonis ii. additur* Honorius.

CAP. XVII.

Sexta synodus CP. constituit, & dissipauit dogmata impiorũ, quorum antesignani Theodorus Episcopus Pharan, Honorius Romae, Cyrus Alexandriae, Sergiusque, & Pyrrhus, item Paulus Samosatensis, praeter hos, & Petrus, & miser Macarius, cumque illo Stephanus. Hi incarnati Verbi negabant duas naturas, vnam quandam dicentes esse compositam, & actionem vnam. Cum his Polychronium abstulerunt perfecte. Et duas dogmatizauerunt incarnati Verbi naturas; & duas voluntates plane pie asserunt. *Psellus ante vii. synod.*

De

De Iconomachis, & de veneratione imaginum. Tit. XLVII.

CAP. I.

Contra Iconomachos, & de veneratione imaginum: *multa apud vii. syn. variis in locis, vbi afferuntur multa testimonia sanctorum pro imaginibus, & in primis act. 6. vbi refutatur quaedam pseudosynodus CP. contra imagines. Vid. act. 7. in defin. & epist. synod. ad Constantinum, & Irenem Imperatores; & epist. eiusdem synodi ad clericos Constantinopolitanos, & epistol. Hadriani ad Cõstantinum, & Irenem apud eandem synod. act. 2. Vid. item. eundem Hadr. in lib. de imaginibus ad Carolum Imperat.*

CAP. II.

Septima pseudosynodus contra imagines, cui praefuit Theodosius Episcopus Ephesinus, Sisinnius Pastillas Pergae Episcopus, Basilius Pisidiae, qui & Tricacabus, & Constantinus Patriarcha, execranda. &c. Qui doctrinas sanctorum Patrum, & traditionem catholicae Ecclesiae contemnunt, quiq. causantur & voces Arii, Nestorii, Eutychis, & Dioscori iactant dicentes; quod nisi satis ex veteri, & nouo Testamẽto instructi essemus, sanctorum Patrum sacrarum sex synodorũ doctrinas, & catholicae Ecclesiae traditiones sequeremur. *Execratio Basil. Ancyrae Episcopi resipiscentis quae verba ab omnibus resipiscentibus in ea syn. dicta sunt. Syno. vii. act. 1. in prin.*

CAP. III.

De haeresi Christianos accusantium, qui imagines ab ecclesiis, abstulerunt: *Nicae. ii. c. 7.*

CAP. IV.

Libri contra imagines ponantur in Episcopio CP. vt cum libris aliorum haereticorum conseruentur. *Nicaen. ii. c. 9.*

CAP. V.

Vicarii senioris Romae dixerunt. &c. Theodorum (*Iconomachum*) qui nominatur Crithinus, anathematizat sancta haec, & vniuersalis synodus, & omnes consentaneos eius, tam qui nunc adhuc supersunt, quam qui in eodem sensu, & opinione vita excesserunt. Et ascendens Stephanus Deo amicissimus diaconus, & notarius anathematizauit ita: Omnibus haereticis anathema. Concilio, quod adhuc fremit contra venerabiles imagines, anathema. His, qui sumunt diuinae scripturae dicta, quae sunt aduersus idola, contra venerandas imagines, anathema. His, qui vocant sacras iconas idola, anathema. His, qui dicunt, quia vt ad deos Christiani ad imagines accesserunt, anathema. His qui inhonorant venerabiles iconas, anathema. &c. His, qui audent dicere, catholicam Ecclesiam idola aliquando suscepisse, anathema. &c. *Sin. iix. C.P. act. 8. in fine sub Hadr. ii. Vid. etiam act. 10. in definit.*

CAP. VI.

Ioannem quondam CP. Antistitem, & sequaces ipsius, qui imagines (*Christi, & sanctorum*) frangendas, atque calcandas esse ore polluto asseuerant. &c. sancimus eos a Christo, & ab Ecclesia catholica, atque Apostolica esse anathema. *Nicol. in syn. Rom. cap. 6. regist. refertur apud Syn. iix. CP. act. 7. & 8. sub Hadr. ii.*

CAP. VII.

Iouenimus & Manichaeos respuisse imagines, & Marcionistas, & qui confundunt naturas Christi, quorum princeps Petrus Fullo; praeterea Xenaeum Hierapolitanum, & Seuerum, aliosque haereticos. *Taras. apud vii. syn. act. 1. post med.*

CAP. IIX.

Dereliquerunt me fontem aquae viuae, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quae non possunt continere aquas. Cisterna dissipata haereticorum quaeuis oratio est, ex qua Christianorum calumniatores, quique eam haeresim induxere, hauserunt, potaueruntque ex ea simplices peruersionem, & errorem intolerabilem, quibus per Propheticam vocem Vae, vae, immittetur. Imitati enim Hebraeos, Saracenos, Gentiles, Samaritas, item Manichaeos, Phantasiastas, & haereticos, qui Deum passum fuisse asserũt, sanctarum imaginum vsum prohibere volue runt, quem tamen a primordiis in Ecclesia catholica fuisse, ex sanctorum Patrum lectione clarum est. *Taras. in vii. syn. act. 5. in prin.* [Hiere. 2.]

CAP. IX.

De Xanaeo Calandrione, & Petro, & Cyro, & Philoxeno: *Theodorus Lector, & Ioannes Diacrinomius in hist. ecclesiast. vii. syn. act. 5.*

CAP. X.

Gregorius tertius in synodo Romana decreuit; vt si quis deinceps antiquae consuetudinis, & Apostolicae Ecclesiae fidelem vsum contemnens, aduersus venerationem sacrarum imaginum. &c. depositor, atque destructor, & profanator, vel blasphemus exstiterit; sit extorris a corpore, & sanguine D. N. Iesu Christi, vel totius Ecclesiae vnitate, atque compage. *Ex Pontif.*

Contra Berengarium, & reliquos Sacramentarios, qui corpus Christi vere esse in sacramento Eucharistiae negant. Tit. IIL.

CAP. I.

In diuina mensa rursus itidem non propositum panem, & calicem humi respiciamus†, sed mentem eleuantes fide, consideramus, iacere† in sacra illa mensa agnum illũ Dei, qui tollit peccata mũdi (sine veteri sacrificio†

† humiliter intenti simus † situm

ficio† a sacerdotibus immolatum, & pretio-sum eius corpus, & sanguinem vere accipientes, credamus haec esse nostrae resurrectionis signa, siue symbola. Ob hoc enim non multum accipimus, sed parum; vt noscamus nō ad repletionem, † sed ad sanctificationem (sumi.) *Ex actis concil. Nicae. diatyp. 6.*

†cruento †incruente

†satietati

CAP. II.

Vna est fidelium vniuersalis Ecclesia, extra quam nullus omnino saluatur; in qua idē ipse sacerdos, & sacrificium Iesus Christus; cuius corpus, & sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis, & vini veraciter continentur, transubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem potestate diuina: vt ad perficiendum mysterium vnitatis accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de nostro. Et hoc vtique sacramentum nemo potest cōficere, nisi sacerdos fuerit rite ordinatus secū dum claues Ecclesiae, quas ipse concessit Apostolis, & eorum successoribus Iesus Christus. *Inno. iii. in conc. gen. Lat. c. 1.*

De summa Trinit. c. 1 Grego. ix. et in 4. col lect.

CAP. III.

In quibus isti ignorantiae tenebris, in quo hactenus desidiae torpore iacuere, vt neq. audit discerent, vel lectione cognoscerent, quod in Ecclesia Dei omnium ore tam consonum est; vt nec ab infantium linguis, veritas corporis, & sanguinis Christi inter communis sacramenta fidei taceatur †. Quia in illa mistyca distributione spiritalis alimoniae hoc impartitur, hoc sumitur; vt accipientes virtutem caelestis cibi, in carnem ipsius, qui caro nostra factus est, transeamus. *Leo in syn. Rom. epist. 22. ad clerum, & plebem CP. Ansel. lib. 9. c. 7. Caesar. lib. 13. c. 6.*

De cons. d. 2. c. 38.

† teneatur

CAP. IV.

Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem, & vinum, quae ponuntur in altari, per mysterium sacrae orationis, & verba nostri Redemptoris substantialiter conuerti in veram, ac propriam, ac viuificatricem carnem, & sanguinem Iesu Christi Domini nostri, & post consecrationem esse verum Christi corpus. &c. *Cōc. Rom. sub Greg. vii. ann.* 1079. *lib. 6. regist. & lib. 3. post epist. 17. Tarrac. lib. 5. c. 58.*

CAP. V.

Ego Berengarius indignus diaconus Ecclesiæ sancti Mauricii Andegauensis cognoscens veram, catholicam, & Apostolicam fidem, anathematizo omnem haeresim, praecipue eam, de qua hactenus infamatus sum; quae adstruere conatur, panem, & vinum, quae in altari ponuntur, post consecrationem solummodo sacramentum, & non verum corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi esse. &c. Consentio autem sanctae Romanae, & Apostolicae sedi; & ore, & corde profiteor, de sacramentis dominicae mensae eam fidem tenere, quam Dominus, & venerabilis Papa Nicolaus, & haec sancta synodus auctoritate Euangelica, & Apostolica tenendam tradidit, mihique firmauit. &c. Iurans per sanctam, & homousion Trinitatem, & per haec sacrosancta Christi Euangelia. Eos vero, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus, & sectatoribus suis, aeterno anathemate dignos esse pronuntio. Quod si ego ipse aliquando aliquid contra haec sentire, ac praedicare praesumpsero, subiaceam canonum seueritati. Lecto, & perlecto sponte subscripsi. *Nicol. ii. in synod. Rom. cxiii. Episcoporum. Iuo lib. 1. tit. 4. c. 4. panor. & par. 2. c. 10. decr.*

De cons. d. 2. c. 42.

CAP. VI.

Ipsa veritas nos instruit, calicem, & panem in sacramento offerre, quando ait: Accepit Iesus panem, et benedixit deditque discipulis suis dicens: Accipite, et manducate; Hoc est enim corpus meum, quod pro vobis tradetur. Similiter postquam caenauit, accepit calicem, deditque discipulis suis dicens: Accipite, et bibite ex eo omnes, quia hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis fundetur in remissionem peccatorum. Crimina enim, atque peccata oblatis his Domino sacrificiis delentur. &c. [Nihil in sacrificiis maius esse potest quam corpus, & sanguis Christi; nec vlla oblatio hac potior est, sed haec omnes praecellit, quae pura cōscientia Domino offerenda est, & pura mente sumenda, atque ab omnibus veneranda; & sicut potior est ceteris ita potius excoli, & venerari debet. *Alex. epist. 1. post med. Burch. lib. 5. c. 5. Iuo par. 2. c. 15. & c. 68. decr. Tarrac. lib. 6. c. 179.*

Matt. 26. c.

De consec. dist. 2. c. 8.

CAP. VII.

Ipsi [(sacerdotes,) qui proprio ore corpus Domini conficiunt, ab omnibus sunt audiendi, obediendi, atq. timendi. &c. *Telesphor. epi. vnic. ante med. Iuo par. 6. c. 314. decr. Ansel. li. 3. c. 13.*

6. q. 1. c. 8.

CAP. IIX.

Absit, vt quidquam sinistrum de iis loquar qui Apostolico gradui succedentes Christi corpus sacro ore conficiunt. *Anter. epi. vnic. post med. Hierony. ad Heliodor. Iuo epist. 57. Landoni preasb.*

11. c. 3. 14.

CAP. IX.

Non leuiter quisquam assentiat in detractione, vel indicatione, vel damnatione fratrum, maximeque sacerdotum. &c. qui proprio ore corpus Christi conficiunt. *Damas. epi. 3. ad Stephan. & alios Episcop. ante fin.*

CAP. X.

Quod beatus Ambrosius videlicet de sumendo corpore Domini senserit, his litteris intimaui. &c. Item Gregorius Papa in lib. iv. dialogorum. Debemus itaque praesens saeculum, vel quia iam conspicimus defluxisse, tota mente contemnere, cotidiana Deo lacrymarū sacrificia, cotidianas carnis eius, & sanguinis hostias immolare: haec namq. singulariter

lariter victima ab aeterno interitu animam saluat,quae illam nobis mortem vnigeniti per mysterium reparat.quae licet surgens a mortuis iam non moritur, & mors ei vltra non dominabitur;tamen in se ipso immortaliter, & incorruptibiliter viuens, pro nobis iterum in hoc mysterio sacrae oblationis immolatur. Eius quippe ibi corpus sumitur, eius caro in populi salute partitur, eius sanguis, non iam in manus infidelium, sed in ora fidelium funditur. Hinc ergo pensemus,quale sit pro nobis hoc sacrificium, quod pro absolutione nostra passionē vnigeniti Filii sēper imitatur. Quis enim fideliū, habere dubium possit, in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem caelos aperiri,in illo Iesu Christi mysterio Angelorum choros adesse,sūmis iam sociari, terrena caelestibus iungi,vnum quid ex visibilibus, & inuisibilibus fieri.Item Ioannes Chrysostomus Patriarcha ad Neophytos:Videte,quemadmodum sponsam sibi Christus coniunxit; videte, quo vos cibo satietatis† enutrit;ipse nobis cibi suastantia est, atq. nutrimentū. Nam sicut mulier affectione cogente genitū alere sui lactis foecunditate festinat; sic & Christus, quos ipse regenerat, suo sanguine semper enutrit.&c.*Greg.vii.in ep. ad Matil. lib.1.reg.epi.* 50.

Rom.6.a.

† satiatos f.

CAP. XI.

Protectione sanguinis,& corporis Christi muniamus*(lapsos:)*& cum ad hoc fiat Eucharistia, vt possit accipiētibus esse tutela,quos tutos esse contra aduersarium volumus, munimento Dominicae saturitatis armemus. Nam quo modo docemus, aut prouocamus eos in confessione nominis sanguinem suum fundere;si eis militaturis Christi sanguinem denegamus? aut quo modo ad martyrii poculum idoneos facimus; si non eos ad bibendum prius in Ecclesia poculum Domini iure communicationis admittimus? *Cypri.& alii Episc.epist.2.ad Cornel.post prin.*

CAP. XII.

De consec. dist. 2. c. 80. necessario.

Annuntiantes secundum carnem mortem vnigeniti filii Dei, id est, Iesu Christi,& resurrectionem eius, & in caelis ascensionem, pariter confitentes, incruentam celebramus in ecclesiis sacrificii seruitutem; sic etiam ad mysticas benedictiones accedimus, & sanctificamur participes sancti corporis, & pretiosi sanguinis Christi omnium nostrum redemptoris effecti; non vt communem carnem percipientes, quod absit, nec vt viri sanctificati, & verbo coniuncti secundum dignitatis vnitatem, aut sicut diuinam possidentis habitationem; sed vere viuificatricem, & ipsius verbi propriam factam. Vita enim naturaliter, vt Deus exsistens,quia propriae carni vnitus est, viuificatricem esse eam professus est. Et ideo quamuis dicat ad nos: Amen, amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem filii hominis. &c. non tamen eam, vt hominis vnius ex nobis existimare debemus (quomodo enim iuxta naturam suam viuificatrix esse caro poterit hominis?) sed vt vere propriam eius factam, qui propter nos filius hominis est factus, & vocatus. *Cyrillus, & synod. Alexandr.in epi. ad Nestorium confirmata in concil. Ephes. Iuo par.1.cap. 3.& par.2.c.4.paragr.necessario,decr.Caesar. lib.* 11.c.1.

Ioan. 6.f.

CAP. XIII.

Christiani instar templi Hierosolymitani vbi sanguis brutorum animalium effundebatur,basilicas in amore,& honore Dei construunt; vbi non iam sanguistaurorum effunditur sed corpus & sanguis Christi cōficitur,& a fidelibus percipitur,& Deus tā euidētibus oraculis loca nomini suo dicatainhabitare,ibiq. supplicū preces se exaudire polliceri dignatur. &c. Quod si etiam memoratum templum, in quo pecudes mactabantur tantae venerationi habebatur. &c. quanto magis templa Christi, vbi eius caro, & sanguis immolatur, a fidelibus sunt religiosis obsequiis veneranda, & assiduis precibus inexcusabiliter frequentanda? *Paris. sub Lud.& Lot.lib.2.c.11.ante fin.*

CAP. XIV.

Hic est sanguis ille Dominicus,*(qui profluxit ex imagine)*qui apud plerosque repertus esse dicitur; nec esse aliter aestimandum a vere catholicis,praeter id,quod scribitur a nobis;quasi ex carne,& sanguine Christi aliquid possit in mundo inueniri; nisi illud, quod in ara altaris per manus sacerdotum cotidie spiritualiter efficitur. *Athana.(in ser. de imag.Christi Beryt.prope fin.apud vii.syn. act.4.*

CAP. XV.

Amen, amen dico vobis,nisi manducaueritis carnem filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis ipsis. Viuifica igitur sunt sanctum corpus,& sāguis Christi.Corpus enim,sicut dixi, est, non hominis cuiusdam, qui vitae particeps est, sed potius proprium vitae secundum naturam,vnigeniti.*Cyrill.in expos. symboli Nicae.ante fin.post.Ephes.synod.*

Ioan.6.

CAP. XVI.

Semper laudem eius, qui nos fecit, in ore ferentes, & exaltationes eius in gutture habentes, omnis populus Christi in transsumptione sanguinis, & corporis eius, per quam memoriam mortis, & resurrectionis illius, iuxta suam traditionem celebramus, insatiabili desiderio,& a Deo incitato studio,ad ea incitatur magis quam ad fontes aquarum ceruus.*German.Episc. C.P. ad Thomam Episco.Claudiopol.apud Nicaen. ii.act.4.ante finem.*

Psal.149.

Luc.22.

Psal.41.

CAP. XVII.

Nemo vmquam sanctorum Apostolorum, qui tubae sunt Spiritus sancti,aut gloriosorū Patrum nostrorum incruentum nostrum sacrificium in memoriam passionis Christi Do-

mini Dei nostri, & totius suae dispensationis factum, imaginem corporis illius dixit. Nã is qui accepit a Domino, sic non dicit, aut confitetur, sed audiunt eum sic dicentem euã gelice: Nisi comederitis carnẽ filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non intrabitis in regnum caelorum. &c. Qui manducat carnẽ meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in eo. &, Cum accepisset panem, & gratias egisset, fregit, & dedit discipulis suis, & dixit: Accipite, edite: hoc est corpus meum; & accepto calice, cum gratias egisset, dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effunditur in remissionẽ peccatorum. Nõ autem dixit: Sumite, edite imaginem corporis mei. Quin etiam Paulus diuinus Apostolus e sacris Domini verbis hauriens dixit: Ego accepi a Domino, quod & tradidi vobis. quia in ea, qua traditus est, nocte accepit panem, & postquam gratias egisset, fregit, & dixit: Accipite, manducate; hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur; hoc facite in meam recordationem. Simili modo & poculum, postquam caenatus esset, dicens: hoc poculum nouum testamentum est in sanguine meo. Hoc facite, quoties cumque biberitis, in meam commemorationem. Quotiescumque panem hunc ederitis, & poculum hoc biberitis, mortem Domini annutiatis. Legas quousque voles; nunquam inuenies, neque Dominum, neque Apostolos, neque Patres incruentum illud sacrificium, quod a sacerdote offertur, imaginẽ dixisse; verum ipsum corpus, & ipsum sanguinem. Attamen ante sanctificationis consecrationẽ, quibusdam Patribus pie sane visum est antitypon, hoc est, exemplar similis formae nominare; quorum de numero Eustathius, constans is propugnator orthodoxae fidei, & Arianicae insaniae expugnator clarus: itẽ Basilius eiusdem superstitionis auerrũcator, qui apertam, & planam rectorum, & probatorum dogmatum viam docentes, vno ore, & spiritu loquuntur. Hic quidem exponens dictum illud in Prouerbiis Salomonis: Edite meum panem, & bibite vinum, quod commiscui vobis, haec inquit: Per panem, & vinum antitypa membrorum corporalium Christi praedicat. Ille vero ex eodem fonte hauriens, vt omnes sacerdotii mystae cognoscũt, in precatione diuinae anaphorae (ita Graeci Missae partem vocant) sic alicubi legit: Confidentes tuo sacro altari appropinquamus, & proponentes antitypa sancti corporis, & sanguinis Christi tui te praecamur, & inuocamus. Et quae deinceps sequuntur, sententiam Patris amplius cõfirmant, quod ante sanctificationẽ antitypa vocauerint; post consecrationem autem corpus Domini; & sãguinem Christi, atque ita esse creduntur. Sed generosi isti sacrarum imaginum cupientes contemplationem obscurare, aliam scilicet imaginem introduxerunt, quae sane non imago est, sed corpus, & sanguis. Verum vafricia, & improbitate confisi falso sophismate se ipsos subuertunt: hanc sacram oblationem positione fieri dicentes. Verum quẽadmodum illud dicere aperta insania est; sic & imaginem asserere corpus, & cruorem Domini, eiusdem est dementiae. Et praeter id, quod est singularis ruditatis opus, impietatẽ quoque admixtam habet. Deinde dimittentes mendacium, quadamtenus veritatem cõtingunt, confessi diuinum corpus panem fieri. At si imago corporis est, non potest sane fieri diuinum corpus. Numquid igitur huc, illucque se iactantes, inconstantia, & minime firma omnia sua dogmata asserunt? &c. & nunc quidem sanctum, & notabile nostrum sacrificium, imaginem sacri corporis Christi, nunc autem sacrum, & diuinum corpus asserunt. &c. *Epiphanius in refuta. apud vii. syn. gen. act. 6. tom. 3. in fin.*

Ioan. 6. *Mat. 26. e* *Marc. 14. e.* *Luc. 22. b.* *1. Cor. 11. e.* *Prou. 9. a*

Contra Gilbertum Porretanum Pictauiensem Episcopum. Tit. XIL.

CAP. I.

Credimus, & confitemus simplicem naturam Diuinitatis esse Deum, nec aliquo sensu catholico posse negari, quin diuinitas sit Deus. & Deus diuinitas. Sicubi vero dicitur Domini sapientia sapientem, magnitudine magnum, Diuinitate Deum esse, & alia huiusmodi; credimus, nõ nisi ea sapientia, quae est ipse Deus, sapientem esse; non nisi magnitudine, quae est ipse Deus, magnũ esse. &c. *Eugenius iii. in concil. Remensi.*

CAP. II.

Credimus, & confitemur ipsam diuinitatem, siue substantiam diuinam, siue naturam diuinam dicas, incarnatam esse, sed in Filio. *Eugen. iii. in concil. Remensi.*

Contra aliquos haereticos, qui liberum arbitrium negant. Tit. L.

CAP. I.

Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adiecit mandata, & praecepta sua: si volueris mãdata seruare, conseruabunt te, & in perpetuũ fidem placitam facere. Apposuit tibi aquã, & ignem; ad quod volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita, & mors; bonum, & malum; quod placuerit ei, dabitur illi. *Ecclesiastic. c. 15. num. 14.*

CAP. II.

Nihil aliud constituit humanae substantiae integritatem, nisi essentialis voluntas, per

per quam liberi arbitrii vigor in nobis designatur, sic se habeat, vt substantialis operatio. *VI. syno. CP. act. 18. in acclamatorio.*

C A P. III.

De apost. 4. Gregor. 1x. c. 3. de Iudae. in 4. collec.

Quos Christianae religioni liberae voluntatis arbitrium obtulit, salutiferae coactionis necessitas in eius obseruatione cōseruet. &c. *Inno. iij. in con. gen. Latera. c. 70.*

C A P. IV.

Si quis sane audiens sermonem veri Prophetae, velit, aut nolit recipere, & amplecti onus eius, id est, mandata vitae, habet in sua potestate. Liberi enim sumus arbitrii. Nam si hoc esset, vt videntes ea iam non haberent in potestate aliud facere, quam audierant; vis erat quaedam naturae, per quam liberū non esset ad aliam migrare sententiam. Aut si rursus ex audientibus nullus omnino reciperet, & hoc naturae vis erat, quae vnum aliquid fieri egeret, & alteri parti non daret locum. Nunc autem quia liberum est animo, in quam velit partem, declinare iudicium suum, & quam probauerit, eligere viam; constat euidenter, inesse hominibus arbitrii libertatem. *Clemens ep. 3. ante med.*

Contra Graecos, qui dicunt, Spiritū sanctum procedere tantum a Patre, & non a Filio. Tit. LI.

PARS POSTERIOR.

C A P. I.

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotētē creatorē. &c. Et in Spiritū sanctū Dominum, viuificantem, qui ex Patre, Filioq. procedit. &c. *VII. syn. act. 7. in definitione.*

C A P. II.

c. 1. de sū. Trin. Gregor. 1x. & in 4. collec.

Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod vnus solus est verus Deus, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Pater a nullo, Filius autem a solo Patre, ac Spiritus sāctus ab vtroq. pariter absq. initio sēper, & fine. Pater generans, Filius nascens, & Spiritus sanctus procedens, consubstantiales, & coequales. &c. *Inno. iij. in con. gen. Latera. c. 1.*

C A P. III.

Primo capitulo demonstratur, quam impie sentiant (*Priscillianistae*) de Trinitate diuina: qui & Patris, & Filii, & Spiritus sancti vnam, atque eandem asserunt esse personam: tamquam idem Deus nunc Pater, nunc Filius, nunc Spiritus sanctus nominetur; nec alius sit qui genuit; alius, qui genitus est; alius, qui de vtroque processit. *Leo ep. 91. ad Turib. Episc. Astur. cap. 1.*

C A P. IV.

Proprium est Patris, vt generaret Filium; proprium Filii Dei, vt ex Patre Patri nasceretur aequalis; proprium Spiritus sancti, vt de Patre, & Filio procederet sub vna substantia deitatis. *Hormisd. epist. 1. c. 2. in fin.*

C A P. V.

Constantinopolitana ecclesia de S. Spiritu a nobis diffidens concordiam Apostolicae sedis expectat. Armeni etiam fere omnes a catholica fide aberrant. & paene vniuersi Orientales praestolantur, quid fides Apostoli Petri inter diuersas opiniones eorū decernat. *Gregor. vij. lib. 2. registri epist. 31.*

C A P. VI.

De consec. d. 5. c. 39. de Spiritu. in fine. Ioan 14. b Ioan. 15. d

Quamuis in sua sit substātia Spiritus eius, & intelligatur in persona proprietas, iuxta id, quod Spiritus est, & non Filius; attamen alienus ab illo non est. Nam Spiritus appellatus est veritatis, & veritas Christus est. vnde & ab isto, similiter sicut ex Deo Patre procedit. *Cyrill. & syn. Alex. in epist. ad Nestor. apud syn. Ephesin. & apud syn. v. CP. gen. actio. 6. Iuo. par. 1. cap. 3. decr.*

C A P. VII.

Credimus Spiritum esse Paracletum, qui nec Pater sit ipse, nec Filius; sed a Patre, Filioque procedens. Est ergo ingenitus Pater, genitus Filius, non genitus Paracletus, sed a Patre, Filioque procedens. *Tolet. i. in fin. in asser. fidei sine syn. Aquis Celenis habita.*

C A P. IIX.

Quicumque Spiritum sanctum non credit a Patre, & Filio procedere. &c. anathema sit. *Tolet. iii. ante canones.*

C A P. IX.

Spiritum sanctum nec creatum, nec genitum, sed procedentem ex Patre; & Filio profitemur. *Tolet. iv. c. 1.*

C A P. X.

Spiritum sanctum nec creatum, nec genitum, sed procedentem ex Patre, & Filio profitemur. *Tolet. vi. c. 1.*

C A P. XI.

Sicut a sanctis Apostolis ostensa docetur: sicut a sequentibus Patribus orthodoxis disserta probatur: sicut etiam a sanctis illis synodalibus gestis vere, sancteque confirmata dignoscitur; in quibus Arii, vel Eutychetis in sanissimus error deprehēditur, & radicitus extirpatur: sicut deniq. in sacris missarum sollemnitatibus concordi voce profitemur, ac dicimus: Credimus in vnū Deum &c. Credimus & in Spiritum sanctum viuificatorē, ex Patre, & Filio procedentē. &c. *Tolet. iix. c. 1.*

C A P. XII.

Credimus Spiritum sanctum. &c. non tamen genitum, vel creatum, sed ab vtrisque procedentem, amborum esse Spiritum. &c. nec enim de Patre procedit in Filium, vel de Filio procedit ad sanctificandam creaturam sed simul ab vtrisque processisse monstratur; quia caritas siue sanctitas amborum esse agnoscitur. Hic ergo Spiritus sanctus missus ab vtrisque creditur. &c. *Tolet. xi. in prin.*

C A P. XIII.

Hanc nostrae fidei regulam ipsis verbis, atque sententiis commemoranter reteximus quibus eam in conuentu Nicaeni cōcilii declaratam esse scimus. Credimus in vnum Deum &c. Credimus & in Spiritum sanctum Domi-

Dominum, viuificatorem, ex Patre, & Filio procedentem. &c. *Brac. iii. in pro. Emerit. c. 1.*

CAP. XIV.

Glorificamus Deum Patrem sine initio, & Filium eius vnigenitum, ex Patre generatum ante saecula, & Spiritum sanctum procedentē ex Patre, & Filio inenarrabiliter. *Anglic. ii. in med.*

CAP. XV.

Quidquid Euangelica, & Apostolica traditio sanxit, quidquid Nicaena, CP. & Ephesina synodus constituit, *quidquid Chalced. cōcilii promulgatio definiuit * sicut multorum Catholicorum Patrum documento expositū, traditumque nobis accepimus; sicut etiam in missarum solemniis patulis confessionum vocibus proclamamus. Credimus in vnum. Deū &c. Credimus in Spiritum sanctum Dominū, & viuificatorem ex Patre, & Filio procedentem. &c. *Tolet. xii. in pro. Tolet. xvii. cap. 1*

CAP. XVI.

Iuxta quod sacrosancti Symboli elucubrata professio claret, quae in missarum sollemnitatibus patula cunctorum acclamatur fidelium voce: Credimus in vnum Deum. &c. Credimus & in Spiritum sanctum Dominū, & viuificatorem ex Patre, & Filio procedentem. &c. *Tolet. xiii. in pro.*

CAP. XVII.

Credimus & in Spiritum sanctum Dominum viuificantem, ex Patre, & Filio procedentem. *Tolet. xv. in confess. fidei.*

CAP. XIIX.

Credimus, & confitemur omnium creaturarum, quae trinis rerum machinis continentur, auctricem, atque conseruatricem indiuiduam Trinitatem, id est, Patrem, qui est totius fons, & origo Diuinitatis: Filium, qui est plena imago Dei. &c. Spiritum vero sanctū ex Patre, Filioq. absq. aliquo initio procedentem. &c. *Tolet. xvi. in confessione fidei, in qua multa de processione Spiritus sancti.*

CAP. XIX.

Propter eos haereticos, qui susurrāt Spiritum sanctum solius esse Patris, & a solo procedere Patre, additum est: Qui ex Patre, Filioq. procedit. &c. legerant nempe ii, qui addiderunt: Qui ex Patre, Filioque procedit; ipsam, eandemq. veritatem in Euangelio redarguentem Philippum: Philippe, inquit, qui videt me, videt & Patrem meum. An non credis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Si ergo sicut ipse testatur, inseparabiliter, & substantialiter, est Pater in Filio; & Filius in Patre; quo pacto credi potest, vt consubstantialis Patri, Filioque Spiritus sanctus, non a Patre, Filioque essentialiter, & inseparabiliter semper procedat? &c. Saepe a nobis, nostrisq. maioribus indubitanter definitum est, inseparabilia semper esse opera sanctae Trinitatis. In eo namq. Spiritus sanctus a Filio procedere creditur, in quo a Patre procedere nō dubitatur. &c. De Spiritu sancto, vt ostenderet (*Dominus*) eum suum, Patrisque, sic ait: Spiritus, inquit veritatis, qui a Patre procedit, ille me clarificabit. Nam qui de Patre procedit, Patris profecto Spiritus est, & qui veritatis Spiritus est, suus nihilominus Spiritus est, ipse enim de se dicit: Ego sum via, veritas, & vita. &c. *Paulinus apud syno. Foroiul. ante symbolum.*

Ioan. 14. b *Ioan. 15. d* *Ioan. 14. d*

CAP. XX.

Credo in Spiritum sanctum, Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. *Foroiulen. in symbolo.*

CAP. XXI.

Spiritus sāctus verus Deus, vere, & proprie Spiritus sanctus est: non genitus, nec creatus sed ex Patre, Filioq. intemporaliter, & inseparabiliter procedens. &c. Et non est personaliter Pater, vel Filius; sed ex vtroque procedit. *Paulin. apud. syn. Foroiul. post symbol.*

CAP. XXII.

Spiritum sanctum nec creatum, nec genitum, sed procedentem ex Patre, & Filio profitemur. *Arelat. sub Carolo c. 1.*

CAP. XXIII.

Spiritum sanctum, qui est tertia in Trinitate persona, vnum, atque aequalem cū Deo Patre, & Filio credimus esse Deū, vnius substantiae, vnius quoque naturae: nec tamen genitum, vel creatum, sed a Patre, Filioq. procedentem, amborūm esse Spiritum. Nec enim procedit de Patre in Filium, nec a Filio tantum procedit ad sanctificādā creaturā; sed ab vtrisq. procedere mōstratur, quia caritas, siue sanctitas amborum esse agnoscitur. &c. Habet Pater aeternitatem sine natiuitate, Filius aeternitatem cum natiuitate, Spiritus vero sanctus aeternitatem processionis a Patre, & Filio sine natiuitate. *Vorm. in principio.*

CAP. XXIV.

Innotuit nobis sancta sedes Apostolica, errores, blasphemiasque cuiusdam in partibus Orientis in Spiritum sanctum, quod non a Filio, nisi tātum a Patre procedat, blasphemantis. hortamur vestram fraternitatem, vna mecum, vt secundum admonitionem Domini Romanae sedis Praesidis, singuli nostrum perspectis Patrum catholicorum sententiis de diuinae scripturae pharetris, acutas proferamus sagittas potentis ad confodiendam belluam monstri renascentis, & ad conterebrandum caput nequissimi serpentis. *Troslei. c. 14. in fine.*

CAP. XXV.

Omnis turba coepit cantare, & dicere: Vnus Deus Pater & ipse ingenitus, Vnus Filius, & ipse vnigenitus Christus. &c. Vnus Spiritus sanctus, & ab vtroque procedens, per quem veraciter nos credimus esse saluādos. *Athanasius in sermone de imagine Berytensi post med. apud. syn. vii. act. 4. post principium.*

CAP. XXVI.

Spiritus sanctus confitendus a nobis, & praedicandus, a Patre est, & Filio procedere. &c.

&c. *Tolet.iij.c.a.in tomo Regis Reccaredi.*

CAP. XXVII.

Credimus & in Spiritum sāctū Deū verū, viuificatorem omniū, ex Patre, & Filio procedentem. &c. Credimus Spiritum sanctum procedentem ex Patre, & Filio. &c. Aeternus Pater, aeternus Filius, aeternus & Spiritus sanctus ex Patre, Filioque procedens. *Ep. Caroli Imp. ad Episcopos Hispaniae in fine apud syn. Francoford.*

PARS PRIOR.

Contra Eunomium & alios qui dicunt Spiritum sanctū non procedere a Patre.

CAP. XXIIX.

Cum autem venerit Paracletus, quem ego mittā vobis a Patre Spiritum veritatis, qui a Patre procedit; ille testimonium perhibebit de me. *Christus apud Ioan. c. 15. in fine.*

CAP. XXIX.

Credimus in Spiritum sanctum, Dominū, & viuificatorem †, ex Patre procedentem. *Symbolum Constantinopol.*

† viuificantem

CAP. XXX.

Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificatorem, ex Patre procedentem, cum Patre, & Filio coadorandū. &c. *In symbolo CP. apud Chalc. act. 2. post prin. & apud syn. vi. CP. actio. 17. apud Tolet. i. ante canones.*

CAP. XXXI.

Sanctum Spiritum Dominum, & Deum ex Patre procedentem, secundum fidei documēta defensores veritatis declararunt. *Chalc. act. 16. in allocutione synod.*

CAP. XXXII.

Et in Spiritum sanctum Dominum; & viuificatorem ex Patre procedentem. *Agatho, & alij relati in syn. vi. act. 5. Petrus Nicomedien. & alii ibid. act. 10. in fin.*

CAP. XXXIII.

Neque enim ipsi erant, qui loquebantur, sed Spiritus Dei, & Patris, qui procedit quidem ex ipso; est antē & a Filio non alienus, secundū vnius essentiae rationē. *Cyrill. ep. ad Io. Antioch. in fi. apud Chalc. act. 1 post prin.*

CAP. XXXIV.

Spiritus sanctus est Patri, Filioque consubstantialis, & profunditur quidem, hoc est egreditur, sicut a fonte Deo, & Patre, conceditur autem creaturae per Filium. Vnde inspirauit in sanctos Apostolos dicens: Accipite Spiritum sanctum. *Cyril. in expos. Nic symboli ante fin. post Ephes syno.*

Ioann. 20

CAP. XXXV.

Macedonius spirat a Patre solo Spiritum sanctū. *Iustinianus Episc. Siciliae ante v. syn.*

CAP. XXXVI.

Et in vnum Spiritū sanctū, qui sēpiterne a Deo Patre procedit. *Sophronius Hieros. epist. syn. ad Sergium post prin. apud vi. syn. act. 11*

CAP. XXXVII.

Et in Spiritum sanctum Dominum viuificantem, qui ex Patre per Filium processit. *Taras. in epistola ad Episcop. Orientis, in prin. apud. vii. syno act. 3.*

CAP. XXXIIX.

Et in vnum sanctum Spiritum sine fine ex Patre procedētem. *Theodorus Hieros. Epis. & Orientales, in prin. apud vii. syn. act. 3. in med.*

CAP. XXXIX.

Secunda synodus Spiritum sanctum ducē, & doctorem nacta declarauit ex Patre ante tempora, et perpetuo Spiritum sanctū egressum habuisse. etc. *Theodorus Hieros. & alii ibid. vii syno. actio. 3. in med.*

CAP. XL.

Spiritus sanctus subsistens est, ex Patre procedens, et per Filium datus, aduersus Arium impium. *Theodorit. contra Sabellill post Liberatum.*

CAP. XLI.

Spiritum sanctum Deum, et Dominum nostrum non genitum, neque ingenitum, non creatum, neque factum, sed de Patre procedentem, Patris, et Filii spiritum, cum Patre et Filio coeternum veneramur. *Acta de Liberio cap. 1.*

Contra varios haereticos, quorum haereses ad certa capita redigi vix possunt. Tit. LII.

CAP. I.

Hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quae ego odi. Et postea. Habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filijs Israël, edere, et fornicari: ita habes et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. *Apocal. cap. 2. num. 6. & 14.*

CAP. II.

Contra Eunomianos, siue Anomoeos, Arianos, siue Eudoxianos, Semiarianos, siue Pneumatomachos, Sabellianos, Marcellianos, Photinianos, et Apollinarianos. CP. c. 1.

CAP. III.

Contra Messalianitas, Euchetas, vel Enthusiastas. *Ephesina synodus confirmat schedulam synodicam Sisinii CP. post Ephes. syn. contra eorum librum Asceticon. ibid.*

CAP. IV.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestoriū Eutychen, Origenem cum impiis eorum conscriptis, et alios omnes haereticos. etc. anathema sit. *Syn. v. gen. CP. c. 11. refert Martin. in syn. Later. secr. 4.*

CAP. V.

Contra Arium, Macedonium, Apollinarē, Ne-

Nestorium, Eutychen, et Dioscorum; *vi. syn. CP. actio. 17. in definit.*

CAP. VI.

Eusebij Pamphili haereses, *ex ep. ad Cōstātiam Licinii uxorem, & ex eius libris ad Euphrationem, & ex libro i. Antipatri Episcopi Boitrorum refutationis Apologiae pro Origene ab Eusebio Pamphili Episcopo Caesareae conscriptae. vii. syn act. 5. in med. & Epiphan. apud eandem syn. act. 6. qui item illius haereses refert. to. 3. post. prin. & to. 5. ante med.*

CAP. VII.

Contra Arium, Macedonium, Pneumatomachos, Nestorium, Eutychen, Dioscorum, Petrum, Seuerum, Origenem, Euagrium, Didymum, Sergium, Honorium, Cyrum, Pyrrhū Macarium; *vii syn. act. 7. in definit.*

CAP. IIX.

Andemus anathematizare Arij insaniam, Macedonij rabiem, Apollinarij dementiam, Nestorij idololatriam in homine, Eutychis & Dioscori conspirantem vanitatem, & horum multorum capitum, Origenis, Didymi, & Euagrij nugas, fabulasque Sergij, Honorij Cyri, & Pyrrhi, eorumque assectarum vnam voluntatem, immo malam, & improbam voluntatem. Deinde, & qui post hos vana, & noua excogitarunt nugamenta contra venerandas imagines. &c. *Syno. vii. in epist. ad Const. & Irenem post prin.*

CAP. IX.

Contra Seuerum, Petrum, Zoaram, Origenem, Theodorum Mopsuestiae, & Euagrium; *iix. syn. CP. sub Hadr. ii. act. 10. in defini.*

CAP. X.

Damnatio Callisti Sabelliani; Hippolyti diaconi Valentianistae, & Victorini Episcopi schismatici, propter Pascha. *Syno. Rom. cclxxxiv. Episcopor. sub Siluestro. c. 2.*

CAP. XI.

Contra Arium, Macedonium, Nestorium, Eutychen, & Dioscorum; *Gelas. in syno. lxx. Episc.*

CAP. XII.

Si quis secundum sanctos Patres consonāter nobis, pariterque fide non respuit & anathematizat anima, † & ore omnes, quos respuit, & anathematizat nefandissimos haereticos, cum omnibus impijs eorum conscriptis vsque ad vnum apicem sancta Dei Ecclesia catholica, & Apostolica, hoc est sanctae, & vniuersales quinque synodi, & consonanter omnes probabiles Ecclesiae Patres id est, Sabellium, Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Polemonem, Eutychen, Dioscorum, Timotheum Aelurum, Seuerum, Theodosium, Colluthum, Themistiū, Paulum Samosatenum, Diodorum, Theodorum, Nestorium, Theodulum Persam, Origenem, Didymum, Euagrium, & compendiose omnes reliquos haereticos, qui a catholica Ecclesia reprobati, atque abiecti sunt, quorum dogmata diabolicae operationis sunt genimina; & eos, qui similia cum his vsque ad finem sapuerunt, aut sapiunt, vel sapere sperantur. &c. huiusmodi condemnatus sit. *Later. sub Mart. c. 18. secret. 5.*

† animo f.

CAP. XIII.

Contra Iouinianum, Auxentium, Genialē, Geminatorem, Felicem, Plotinum, Marcianum, Ianuarium, & Ingeniosum, & alios, qui virginitatem aspernabantur; *Syric. epist. 2.* Qui etiam perpetuam virginitatem Mariae matris Dei negabant. *Ambros. & alii epist. ad Syric. ante med.*

CAP. XIV.

Contra Marcionem, *Leo ep. 81. ad Episcopos Palaestinae.* Contra Valentinum, *ep. 95. post prin. ad Leon. Imp.*

CAP. XV.

Eunomium, Macedonium, Nestorium synodus semel gesta condemnans, vlterius ad noua cōcilia venire non siuit. *Gelas. ep. 6. ad Episc. Dardan. post prin. Ansel. lib. 12. c. 69.*

24 q. i. a maiores. in fine.

CAP. XVI.

Contra Arium, Eunomium, Macedonium, Nestorium, Eutychen, & Dioscorum; *Gregor. lib. 1. ep. 24. ad Ioan. CP & alios; & lib. 3. ep. 33. ad Theodelindam; & lib. 5. epist. a. c. 102. ad clerum Rauen.*

CAP. XVII.

Contra eos, qui dicunt, religionis causa coniugia debere dissolui: qui etiam dicebāt, peccata in baptismate superficie tenus dimitti. Et ei, qui triennium paenitentiam ageret de quocumque peccato, licere postea agere vitam in voluptatibus. Et si quis compulsus aliquid anathematizare se diceret, de quo reprehenderetur, anathematis vinculo non obstringi. *Gregor. ad Theoctistam Patriciam lib. 9. regist. epist. 39. in fin. qui eos ibidem anathematizat.*

CAP. XIIX.

Anathematizamus Arium, Sabelliū, Macedonium, Apollinarem, Eunomium, Nestorium, Eutychem, Dioscurum, Timotheum, Seuerum, Themistium, Origenem, qui & Adamantius, Didymum, & Euagrium: similiter scripta Theodoriti aduersus xii. sancti Cyrilli capitula, cum epistola, quae dicitur Ibae ad Marin Persam; & Iacobum, Theodosium, Gaianū, Anthimum, Zoaram, Donatum, Nouatum, Priscillianum, Paulum, Photinum, Pelagium, Caelestium, Iulianum, Faustum, Maximinum, Theodorum Pharanitanum Episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum CP. nec nō & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam nō Apostolicae traditionis doctrina lustrauit, sed profana proditione immaculatam fidem subuertere conatus est; Macarium Antiochenum, Stephanum, Polychronium. *Leo ij. post vi. syn. post med.*

CAP. XIX.

Contra Arium, Macedonium, Nestorium, Eutychen, & Dioscorum; *Inno. ij. in epist. ad*

ad Sampson. & alios contra Petr. Abaelard. Bracar. ii. ante canon. Reccared. Rex in tomo fidei initio conc. Tolet. iij.

CAP. XX.

De circũcellionib⁹,& Donatistis. *Afr. c. 60*

CAP. XXI.

Quia haeresis presbyterorum a quodam presbytero primum surrexit. &c. Si illi diaconi omnium sententia Eiseoporum dãnati sunt,& haeretici reputati;quid presbyteri merentur? &c. *Turon. ij. cap. 20.*

CAP. XXII.

Si quis extra sanctam Trinitatem alia diuinitatis nomina introducit, &c. sicut Gnostici, & Priscillianus dixerunt:anathema sit. *Brac. cap. 2.*

CAP. XXIII.

Contra Arium,Macedonium, Eudoxium, Nestorium,& Eutychen;*Anglic. syn. ij.*

CAP. XXIV.

Contra Arium,Macedonium,Apollinarẽ, Nestoriũ,Eutychen,& Dioscorum;*Trull. c. 1.*

CAP. XXV.

De Hydroparastatis, qui pro vino, sola aqua in sacrificio vtebantur: *Trull. cap. 32.*

CAP. XXVI.

De praescientia Dei, & praedestinatione assertiones contra haereticos: *Valentin syn. sub Loth. c. 2. & 3. Vide Arausi. ii. c. 25.*

CAP. XXVII.

Anathema itaque in perpetuum, & catathema a sancta, & consubstantiali adoranda Trinitate Patris, & Filij, & Spiritus sancti sint,primum quidem Simon Magus, qui primus pessimis haeresibus pessimus princpauit;post quẽ Cleobius,Menãder,Piletus,Hermogenes, Alexander aerarius, Dositheus, Corpheus,Saturninus,Masbotheus, Hadrianus, Basilides,Isidorus eius filius, & furore superior,Ebion,Carpocrates,Epiphanes,Prodicus,Drinthusque,& Mirinthus,Valẽtinus, Florinus,Blasius,Artemon,Secundus,Cassianus,Theodotus,Heraclion,Ptolemaeus, Marcus,Ademis,Colorbassus Carustiensis,Theodotus Scytheus,Theodotus alter,Euphrates, *(vel Euphrateus)* Transmarinus,Monoimus Arabs,Hermogenes,Tatianus Syrus,Seuerus Asclepiodotus, Bardisanus, Armoneus eius filius,Hermophilius,Cerdon,Sacerdon,Marcion Põticus,Apelles,Apollinides, Potitus, Prepon,Python,Seuerus;Theodotus trapezita Montanus,Priscilla, quae & Maximilla, huius furiosae discipulae nepos, Helcesens Origenes,alter Origenes,qui & Adamãtius, Sabellius Lybicus,Nouatus,Paulus Samosatenus, Epigenus,Cleomenes, Noitus Smyrnensis,Manes,Sabbatius,& Arius, Meletius, Aëtius,Eunomius,Allerius,Eudoxius,Donatus,Macedoni⁹ Pneumatomach⁹ Apollinaris Laodicensis,& eius filius Apollinarius, Magnus,Polemon,Pelagius,Caelestius,Iulianus eiusdem furoris defensores *(hoc est Pelagiani)* Theodorus Mopsuestenus, & Nestorius Anthropolatrae,Cyrus,& Ioannes Cilices, eiusdem impietatis,Eutyches, Dioscorus Eutychetis defensor,& aduocatus;Barsunias,Zoaras,Timotheus,qui dicitur Aelurus;Petrus Mungos *(vel Magogus)* id est,Balbus, & A-caeius: qui comonitron† Zenonis machinati sunt. Lampedius auctor Marcionistarum haereseos,Didymus,& Euagrius Origenianae vanitatis primi secretales ‡; Petrus Fullo, qui ad hymnum trisagii crucem ausus est coaptare;Petrus alter Ibericum contagium, Esaias huius collega, qui aliam inter Acephalos haeresim propagauerunt; & Seuerus horum discipulus, Acephalista Antiochenus adulter,Theodosius Alexãdrinus,Anthemius Trapezuntenus,Iacobus Syrus,Iulianus Halyearnasseus,Feliciſsimus, Gaianus Alexandrinus;a quibus Gaianitarum, siue Iulianistarum haeresis; Dorotheus eiusdem haeresis Paulus Fuscus,Ioannes Grammaticus Philoponus,& Conon,& Eugenius trium triplicis deitatis assertores, Themistius ignorantiae pater,genitor, atque seminator nefandissimus,qui Christum verum Deum nostrum, diem iudicii nesciſse delirabat;Petrus Syrus, Sergius Armenius Tritheitae, Damianus Sabellianus, Athanasius Syrus, Apozygarius Anastasius,Beniamin Alexandrinus,Ioannes, & Sergius,Thomas,& Seuerus Syri, Maenas Alexandrinus Gaianitarum propugnator. Et omnes haereses Nicolaitarum, Eutychetarum,Cainorum,Adamaianorum,Barbalitarum *(vel Bardesanitarum)* Barbonianorum,Naasilitinorum, *(vel Narcissinorum)* Estraloticorum,Ofionitorum,Sethianorum, Sophianorum, Ophitarum, Antitacitorum *(vel Anthiacistarum)* Petracicorum,Hydroparastitarum,Encretorum,Marcionistarum, Phrygarum,Pepudianorum,Artitoritorum, Abrodicorum,*(vel Aporiorũ)* Tessaradecatitarum,*Nazaraeorum*,Melchisedeanorum, Antidicomarianitarum, Spatirianorum, *(vel Sphaeronistarum)* Cyticianorum,Dulianorum,Anthropomorphitarum,Heraclitarũ Messalianorum,Eurychitarum,Acephalorũ, Versunophitarum,*(vel Venustianorum)* Elaianorum,Agnoetarum,*(vel Gnostarum)* Iacobitarum, Tritheitarum. &c. *Sophronius Hierosol. apud vi. syn. act. 11.*

† enoticæus: conf.

‡ sectatores f.

CAP. XXIIX.

Omnem haereticam vaniloquentiam execror,eorumque antesignanos, & Primates, Simonem dico, Marcionem, Manenta, Paulum Samosatenum, & Sabellium Afrum.&c. Prima synodus anathematizat Arium,Aetiũ Eunomium,Eudoxium, Demophilum, Anomios,& Semiarianos. &c. Secunda synodus Macedonium,Apollinarium.&c. Tertia Nestorium,Diodorum,Theodorum,quique illius quadruplarem fabulam sectantur. &c. Quarta anathematizat Eutychen, Dioscorũ, & omnem Acephalorum turbam, Seuerum, Iulianum Halyearnasensem.&c.Quinta Origenem

genem

genem, Didymum, Euagrium. &c. Sexta Cyrum, Sergium, Honorium, Pyrrhū, Paulū. &c. *Taras. CP. in epistola ad Episcopos Orientis vii. syn. act. 3. in medio.*

CAP. XXIX.

Quinta synodus priores quatuor confirmauit, execrans Arium, Nestorium, Eutychē, Theodorum Mopsuestiensem, praeterea Origenem, Euagrium, Didymum, ad haec epistolam Ibae ad Marin Persam, & Theodoriti cōmentaria contra XII. capita B. Cyrilli. Sexta synodus anathematizauit Sergium, Pyrrhum, Petrum, Cyrum, Honorium, Theodorum Pharan, ac Polyehronium. &c. Item anathematizamus omnes haereticos a Simone Mago ad Seuerum Acephalorum Principem, & Petrū Fullonem, qui tersancto hymno adiecit passionem deitatis. &c. *Theodorus Hieros. Episcopus vii. syno. act. 3. post. med.*

CAP. XXX.

Haeresis est, vt Manichaeorum, & Valentinorum, & Marcionistarum, & Pepuzenorum. Hi Pepuzeni in sanctum Spiritum blasphemarunt, Montano, & Priscillae Paracleti appellationem nefarie, & impudenter attribuentes. &c. in Patrem, & Filium, & Mōtanum, Priscillamque baptizant. *Basili. ep. 1. ad Amphilochium. cap. 1.*

CAP. XXXI.

De Catharis, Encratitis, & Hydroparastatis; *Basil. d. epist. ad Amphilo. c. 1.*

CAP. XXXII.

Encratitarum, & saccophororum, & Apotactitarum est; veluti Marcionistarum germen, eorum haeresis, nuptias abhorrentium, & Dei creaturam inquinatam esse dicentiū. *Basili. ad Amphilochium. cap. 47.*

CAP. XXXIII.

Miscebantur Arianis Melitiani dudum ab Ecclesia segregati. Sub Petro enim Alexandrinae ciuitatis Episcopo Melitius quidam vnius ciuitatis Aegiptiorum Episcopus depositus est propter multas causas, & maxime quia in persecucione fide negata sacrificauerat. Inter haec igitur superuenit quaestio Ariana, & Melitius vna cum suis defendebat Arium. &c. *Tripert. lib. 1. cap. 18. ante concil. Nicaen. Vid. Theodorit. lib. 1. c. 9.*

CAP. XXXIV.

Omnes (*Christiani*) simul in ecclesiam cōueniebant, atque communicabant praeter Nouatianos, & Phrygas, & Valentinianos, & Marcionistas, & Paulianistas, & alios haereticos, contra quos omnes Imperator posita lege sanciuit, auferri eorum oratoria, & ecclesiis applicari, & neque in domibus priuatorum eos congregationes, nec publice celebrare. *Sozo. libr. 3. cap. 12. Triper. post Nicaen. syno.*

De poenis, quae sunt haereticis constitutae. Tit. LIII.

PARS PRIOR.

Anathema contra haereticos.

CAP. I.

ANathemata contra Arianos, *Symb. Nicae. in fin. Vid. tit. 31. c. 1. & postea* Cōtra Eunomianos, Arianos, Macedonianos, & alios haereticos: *CP. c. 1. Vid tit. 33. c. 1. & 2. & postea.* Contra Nestorianos, *Ephes. c. 1. & 2. & reliquis Vid. tit. 43. c. 1. & 2. & postea.* Cōtra eosdem, & Eutychianos; *Chalced. variis in locis. Vid. tit. 44. c. 1. & postea.* Contra Seuerum Acephalum, & alios; *Syn. CP. v. sub Menna variis in locis. Vid. tit. 44.* Contra Theodorū Mopsuestenum, & Nestorium; *CP. v. in defin. vbi multa anathemata. Vid. tit. 43.* Cōtra Monothelitas, *Sy. CP. vi. sub Cōstantino iv. Imper. Vid. act. 8. vbi anathematizatur, & deponitur Macarius; & act. 15. in qua Polyehron. Vid. tit. 46.* Cōtra Iconomachos, *Nicae. ii. multis in locis. Vid. tit. 47.* Contra Manich. & alios, *Gelas. cum lxx. Epis.*

CAP. II.

Contra eos, qui in homine duas animas esse dicebant; *VIII. syno. CP. sub Hadr. ii. c. 11.* Contra omnes haereticos, *Inno. iii. in conc. gen. Later. c. 3. Xyst. ij. ep. 1. in med.* Contra Callistum Sabellianum, & Hippolytum Valentinianistam; *Siluest. in conc. Rom. cclxxx IV Episcopor. c. 2.* Contra eos, qui de Eucharistia & aliis sacramentis impie sentiebant; *Inno. ij. in syno. Rom. c. 17.* Contra Iouinianum, & alios, qui virginitatem aspernabantur; *Syric. epist. 2. in fine.*

CAP. III.

Contra Pelagianos, *Inno. in epist. 25. ad concil. Carth. & in epist. 26. ad conc. Mileuit. Vide supra tit. 39. 40. & 41.* Contra eos, qui nuptias dissoluebant, & de baptismo, & anathemate peruerse sentiebant; *Gregor. in ep. ad Theoctistam. lib. 9. reg. ep. 39. Vid. tit. 52. c. 13.* Contra Petrum Abaelardum, & eius sectatores; *Inno. ii. in ep: ad Sampson. Remen. & alios.* Contra Eustathium, & alios sectatores; *Gangr. syn. multis capit. Vid. supra tit. 29. 30. 34.* Contra Priscillianistas, & Manichaeos, *Leo epist. 91. ad Turib. Tolet. i. in fin. siue Aquis Celen. & Bracar. c. 1. & alia. Vid. tit. 28. 29. 30 36. 37. 38.* Contra Authimum CP. & alios; *Syn. CP. sub Menna ante syn. v. gen.* Contra omnes haereticos a sex synodis condēnatos, *Trul. c. 1.* Contra Elipandum Toletanum, & Felicem Orgellitanum; *Francof. syn.*

PARS POSTERIOR.

De aliis poenis haereticorum.

Vide voluminis tertio ubi de poenis omnium criminum agitur.

De schismaticis, Tit. LIV.

CAP. I.

Stephanus diaconus,& notarius fecit anathematismum Photii, & sequacium, & cooperatorum eius,in quo ipsum Photium, vt Curialem,& innasorem, saecularem, & forensem,neophytum,& tyrannum, vt schismaticum, & damnatum,vt moechum,& parricidam,vt fabricatorem mendacii,vt inuentorem peruersorum dogmatum, vt nouum Maximum Cynicum,& vt nouum Dioscorum anathematizat cum omnibus sequentibus,& fautoribus suis. *Syn.iix.C.P.act.7. in fin. sub Hadr.ii.*

CAP. II.

Definimus,neminem prorsus mundi potentum,quamquam eorum,qui Patriarchalibus sedibus praesunt,inhonorare.&c.Sed nec alium quemquam conscriptiones contra sanctissimum Papam senioris Romae, ac verba complicare,vel componere, sub occasione quasi diffamatorum quorundam criminum, quod & nuper Photius fecit, & multo ante Dioscorus. Quisquis autem tanta iactantia, & audacia vsus fuerit, vt secundum Photiũ, & Dioscorum in scriptis,vel sine scriptis iniurias quasdam contra sedem Petri Apostolorum Principis moueat:aequalem, & eandem, quam illi condemnationem recipiat. *Syn.iix.C.P.c.21.sub Hadr.ii.Ansel.lib. 2. c. 72.Deusd.c.3.*

Dist.21. c.vlt.

CAP. III.

Ordinationes ab Octauiano,& aliis schismaticis, & haereticis factas euacuamus. *Alex. iii.in conc.Turon.c.9 siue vlt.*

CAP. IV.

Si quis de tertiae partis nominatione confisus sibi nomen Episcopi vrbis Romae vsurpauerit;tam ipse, quam qui eum receperint, excommunicationi subiaceant, & totius sacri ordinis priuatione mulctentur ita vt viatici eis etiam,nisi tantum in vltimis communio denegetur; & nisi resipuerint, cum Dathan & Abiron,quos terra viuos absorbuit, accipiant portionem. *Alex.iii. in conc. Later.cap.1.*

De elect. c. licet 6. & Gre.ix. c 15. eod. tit. in 1. collect.

Num. 16.

CAP. V.

Quod a praedecessore nostro felicis memoriae Innocentio factum est, innouantes, ordinationes ab Octauiano, & Guidone haeresiarchis, nec non & a Ioanne Struiensi†, qui eos secutus est, factas, & ab ordinatis ab eis, irritas esse censemus. Adiicientes etiam, vt si qui dignitates ecclesiasticas, seu beneficia per praedictos schismaticos receperunt, careant impetratis. Alienationes quoque, seu innasiones, quae per eosdem schismaticos,siue per laicos factae sunt de rebus ecclesiasticis, omni careant firmitate, & ad ecclesiã sine omni eius opere onere reuertãtur. Si quis autem contraire praesumpserit, excommunicationi se nouerit subiacere. Illos autem, qui sponte iuramentum de tenendo schismate praestiterunt, a sacris ordinibus, & dignitatibus decernimus manere suspensos. *Alex. iii.in conc.Later.c.2.*

De schism. c.1. Grego. ix. & c. 1. eo tit. in 1. collect.

† Strumẽ

CAP. VI.

Anathematizamus et Photium, qui contra sacras regulas, & sanctorum Pontificum Romanorum veneranda decreta repente de curiali administratione, saecularique militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha Constantinopoli est peruasorie, immo tyrannice a quibusdam schismaticis, vel anathematizatis,atque depositis institutus in ecclesia,donec sedis Apostolicae sanctionibus inobediens fuerit.&c. *Libell.Ecclesiae Romanae lectus in syn. iix.C.P.sub Hadr.ii.act.1.*

CAP. VII.

In synodo Romana excommunicauit Gregorius vii. Sigisredum Maguntinum Archiepiscopum in hunc modũ. Sigisredum Maguntinum Archiepiscopum,qui conatus est Episcopos,atq.Abbates regni Theutonicorum a sancta Romana ecclesia, videlicet spirituali† matre sua scindere,iudicio sancti Spiritus & auctoritate beatorũ Apostolorũ Petri, & Pauli,ab omni Episcopali officio suspẽdimus & a communione corporis,& sanguinis Domini separamus,nisi forte mortis periculũ si peruenerit; ita tamen, vt paenitentia ductus resipiscat. Ceteri vero, qui sua sponte eius schismati consentiendo subscripserunt, & in ea iniquitate perdurare volunt; similiter ab omni Episcopali officio suspendimus. Illos vero,qui non sponte consenserunt,vsq.ad festiuitatem sancti Petri sufferimus,eo quidem respectu,vt si infra istum terminum,idoneã, aut per se,aut per nuntios suos satisfactionẽ praesentiae nostrae non obtulerint, Episcopali deinceps officio priuentur. *Gregor.vii. in syn.Rom.ann.3.sui Pontif.*

† speciali

CAP. IIX.

Tedaldum Archiepiscopum Mediolanensem,& Rauennatem Guibertum inaudita haeresi, & superbia aduersus hanc sanctam catholicam Ecclesiam se extollentes, ab Episcopali omnino suspendimus, & sacerdotali officio, & olim iam factum anathema super ipsos innouamus.&c. Rolandus Taruisensis, qui pro adipiscendo Episcopatus honore, schisma facere non abhorruit, a modo vsque in saeculum Episcopali careat dignitate.&c Hugonem Cardinalem tituli sancti Clementis. &c. (*schismaticum*) ab omni sacerdotali officio priuamus, & vsque ad satisfactionem anathemate percutimus. *Gregor.vii.in concil.Roman.ann.5.c.3.*

CAP. IX.

Sententiam depositionis, & excommunicationis iam plerumque datam in Tedaldũ Mediolanensem dictum Archiepiscopum, Guibertum Rauennatem, & Rolandum Taruisensem (*schismaticos*) confirmamus, & corroboramus. Et Petrum olim Rodonensem Episcopum, nunc autem Narbonensis ecclesiae inuasorem pari sententia damnamus. *Greg. vii. in syn. Rom. ann. 7. c. 3.*

CAP. X.

Auctoritate Dei, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, omniumque sanctorum (*Guilbertum haeresiarcham*) omni sacerdotali officio, & honore priuamus, & a liminibus ecclesiae separantes, anathematis vinculo innodamus. Nollis praeterea, quos dolus machinati sint, quantasque mihi pressuras intulerint Hugo Lugdunensis Archiepiscopus, & Ricardus Massiliensis Abbas, qui pro fastu, & ambitione sedis Apostolicae, ad quam dudum clam inhiabant, vbi votis suis potiti non sunt, schismata in sancta Ecclesia fecerunt. &c. Vnde vobis Apostolica auctoritate praecipimus, vt ab eis abstinere curetis, neque illis omnino communicetis; quia Ecclesiae Romanae communione sua se spõte priuarunt. *N*am, vt beatus scribit Ambrosius, qui se a Romana Ecclesia segregat, vere est habendus haereticus. *Victor. iij. in syn. Beneuent.*

CAP. XI.

9. q. 1. c. 5. Ordinationes, quae a Guiberto haeresiarcha, postquam ab Apostolicae mem. Papa Gregorio, & a Romana Ecclesia est damnatus, factae sunt, & ab eis, qui catholicorum adhuc viuentium Episcoporum sedes inuaserunt, irritas esse iudicamus. Similiter autẽ eas, quae a ceteris haeresiarchis: nisi probare valuerint se, cum ordinarentur, eos nescisse damnatos. Qui ab Episcopis quondam quidem catholice ordinatis, sed in schismate a Romana Ecclesia separatis consecrati sunt; eos nimirum, cum ad Ecclesiae vnitatem, redierint, seruatis propriis ordinibus misericorditer suscipi iubemus, si vita, & scientia eos commendant. Amodo vero quicumque a praedictis schismaticis, sanctaeque Romanae Ecclesiae aduersariis se ordinari permiserit; nullatenus hac venia dignus habeatur. Quãuis autem misericordiae intuitu, necessitate cogente, hanc in sacris ordinibus dispensationem constituerimus; nullum tamen praeiudicium sacris canonibus fieri volumus; sed obtineant proprium robur, & cessante necessitate, illud quoque cesset, quod factum est pro necessitate. *Vrbanus ij. in concil. Placen. c. 9. 10. 11. 12. 13.*

CAP. XII.

Ordinationes, quae a Burdino haeresiarcha, postquam a Romana Ecclesia est damnatus, quaeq. & a pseudoepiscopis per eum postea (*ordinatis*) ordinatae sunt, nos esse irritas iudicamus. *Callist. in conci. Rom. c. 6.*

CAP. XIII.

Alienationes, quae specialiter per Othonem † Guidonem, Hieremiam, seu forte Philippum vbilibet de possessionibus Rauẽnatis Exarchatus factae sunt, damnamus. &c. *Calist. d. conci. Rom. c. 21.*

† Attonem

CAP. XIV.

Ordinationes factas a Petro Leonis, & schismaticis, & haereticis euacuamus, & irritas esse censemus *Inno. ij. in conc. Rom. cap. 24. Eugen. iij. in con. Rem. c. 16.*

CAP. XV.

Post tertiam admonitionem Episcopi excommunicantur laici, & deponuntur clerici, qui adhaerent presbytero, qui separatim altare erexit Episcopo contempto. *Ap. c. 31* G. 32. L.

CAP. XVI.

Est statutum olim; vt qui statum conturbat Ecclesiae, ab eius liminibus arceatur. &c Qui autem ea vestro collegio fuerit, & ab auxilio vestro se subtraxerit, magis schismaticus, & non sacerdos esse probabitur. *Alex. epist. 3. post prin. Vid. Triburi. 9. Burch. lib. 1. c. 129. & lib. 15. cap. 87. Iuo par. 5. cap. 229. & par. 16. c. 38. decr.*

CAP. XVII.

De reconciliatione Ioannis Episcopi CP. qui secũ Ecclesia Romana coniunxit, a qua Acacius Episcopus CP. & qui post ipsum CP. ecclesiam administrarunt, discesserant: *Ioan. CP. ad Hormisdam. Huius reconciliationis mentionem facit idem Hormisda, eiusq. exẽplũ mittit ad Episcopos Hispaniae. Vide Hormisd. epist. 5. cuius initium est. Interea. & ep. 6. ad Epiphanium CP. Episcop.*

CAP. XIIX.

De reconciliatione Eulalii Episcopi, & ecclesiae Carthaginiensis, quae cum diu a Romana Ecclesia discessisset, tandem ad ipsam rediuit, & omnes, qui ei aduersabantur, anathematizauit; *Bonif. ii. epist. 1.*

CAP. XIX.

Damnatio Vigilii schismatici: *Silueri. ep. 2*

CAP. XX.

De quibusdam schismaticis, qui in synodo fuerunt damnati; *Zacharias ep. 4. ad Bonif. Episc. cuius initium, Cum nobis, ante fin.*

CAP. XXI.

Si quis extra ecclesiam seorsum conuentus celebrat, & dispiciens ecclesiam, ea quae sunt ecclesiae, voluerit vsurpare, non consentiente presbytero iuxta decretum Episcopi: anathema sit. *Gangr. cap. 6. Burch. lib. 3. cap. 95.*

Dist. 30. c. 11.

CAP. XXII.

Quod non oporteat cum haereticis, vel schismaticis pariter orare: *Laod. c. 33. Mart. Brac. cap. 71.*

1. q. 1. c. 67 ni liceat. in fine. 11. q. 3. si quis c. 5.

CAP. XXIII.

Si presbyter contra Episcopum suum inflatus schisma fecerit: anathema sit. *Carth. ii. c. 8. L. Carth. 11. G. Vorm. 66. Burch. lib. 2.*

lib. 2. c. 194. Iuo p. 6. c. 239. decr. Ansel. lib. 12. cap. 33.

CAP. XXIV.

Quod in quibusdam schismaticis recipiẽdis Nicaenum concilium statuit, a singulis per territoria sua, hoc etiam praesens conuentus statuit ab omnibus seruari debere; vt cuicumque de fratribus tale aliquid caritatis concilia dictauerint, liceat ei vnam parochiarum suarum ecclesiam cedere, in qua aut Chorepiscopi nomine, vt idem canon loquitur, aut peregrina, vt aiunt, communione foueatur. &c. *Regien. c. 3. Vid. Nicae. 8.*

CAP. XXV.

Nomina eorum, qui non consentiunt sedi Apostolicae, inter sacra non sunt recitanda mysteria. *Ioannes Episcop. CP. in libello fidei ad Hormisdam. Eulalius Episcop. Carthagin. in libell. ad Bonif. ij.*

CAP. XXVI.

Schisma dissensio est propter ecclesiasticas causas. &c. Parasynagogae sunt congregationes, quae fiunt ab insolentibus presbyteris, vel Episcopis. &c. *Basil. in epist. 1. ad Amphilo. c. 1.*

Varia decreta, in quibus Simonia dicitur haeresis Simoniaca. Tit. LV.

CAP. I.

VT per Simoniacam haeresim nemo ordinetur, vel promoueatur ad quodlibet ecclesiasticum officium. *Nicolaus ii. in syno. Romana cap. 9.*

CAP. II.

Omnis haereticus infidelis est; Simoniacus vero, quia haereticus, idcirco infidelis. *Victor. iii. in syn. Beneuent.*

CAP. III.

Cum prima contra sanctam Ecclesiam Simoniaca haeresis sit exorta: cur non perpenditur, cur non videtur; quia eum, quem quis cum pretio ordinat, prouehendo agit, vt haereticus fiat? &c. *Grego. lib. 4. ep. vlt. Episcopis per Helladem, in fin.*

1. q. 1. qui studet 117 in fine.

CAP. IV.

In sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat; sit simplex sine venaliter consensus. &c. [Cum liqueat hanc haeresim ante omnes radice pestifera surrepsisse, atque in ipsa sua origine Apostolica esse detestatione dãnatam. *Greg. in ep. ad Syagri & Aeter. Epis. lib. 7. regist. ep. 110. vel 108. post prin. Iuo par. 5. c. 112. decr. Ansel. lib. 6. c. 72.*

1. q. 1. c. 13.

CAP. V.

Omnino execrabile, & esse grauissimum detestamur, quod sacri illic ordines per Simoniacam haeresim, quae prima contra Ecclesiam orta, & districta maledictione damnata est conferantur. *Grego. ad Brunichild. Reginam lib. 7. regist. epist. 113. al. 111.*

CAP. VI.

Priusquam vnius vitio Simoniacae illic haereseos nequitia conualescat, sententiae vestrae falce facto concilio radicitus amputetur. *Greg. lib. 10. ep. 34 Victori Episcopo.*

CAP. VII.

Illud fraternitati tuae notum esse volumus, contra Simoniacam haeresim in synodo cõfirmasse; nam a sanctis Patribus longe ante statutum est; ac vehementer prohibuisse; vt neque ecclesiae vllatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiatur. &c. *Gregor. vii. lib. 2. regist. epist. 68. Coloni. Episc.*

CAP. IIX.

Cum liqueat hanc haeresim (*loquitur de Simonia*) ante omnes aliaa radice pestifera in Ecclesia subrepsisse, atque in ipso ortu Apostolicae maledictionis telo esse damnatam; cur non cauetur? cur non perpenditur? &c. qui ad hoc, vt fiat haereticus, promouetur? *Gregor. apud Gregor. vii. lib. 9. regist. epist. vlt. prope fin. Iuo par. 5. c. 75. & 112. decr. Deusd. c. 2.*

CAP. IX.

Nullus Episcoporum de ordinationibus clericorũ praemia praesumat exigere, quia nõ solum sacrilegium, sed & haereticum est, sicut in dogmatibus ecclesiasticis habetur insertum. &c. *Turon. ii. cap. 28.*

CAP. X.

Quicumque Simonis imitator Simoniacae quoque haeresis exstiterit sectator, vt Ecclesiasticorum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, sed munerum impensione conquirat. &c. talis inuentus, sacrorum ordinũ apices adipisci, nullo modo permittatur. &c. *Tolet. vi. c. 4.*

CAP. XI.

Quos deinceps post praelationem per premium ordinatos fuisse patuerit, sub definitis paenitentiae legibus vt haeresimoniacos † ab Ecclesia separandos esse censemus. &c. *Tolet. xi. cap. 9.*

† vere Simoniacos

CAP. XII.

Vt nullus per pecunias ad honorem, vel gradum ecclesiasticũ accedere debeat; quia haeresis Simoniaca esse videtur. *Vernen. c. 24*

CAP. XIII.

Sunt in quibusdam locis Scoti, qui se dicũt Episcopos esse, & multos negligentes absque licentia dominorum suorum siue magistrorum, presbyteros & diaconos ordinant; quorum ordinationem, quia plerumq. in Simoniacã incidit haeresim, & multis erroribus subiacet; modis omnibus irritã fieri debere, omnes vno consensu decreuimus. *Cabilon. sub Carolo c. 43. Burch. lib. 1. c. 120. Iuo p. 5. c. 220. decr. Capitul. lib. 7. c. 66. in addit.*

CAP. XIV.

Oportet, vt in electione, & ordinatione sacerdotis valde execranda Simoniaca haeresis, quae propter quorundam auaritiam

& ambitionem modernis temporibus dignitatem sacerdotalem fuscare comprobatur, nihil sui detestādi iuris habeat: quae in primordio sāctae Dei Ecclesiae a B. Petro Principe Apostolorum cum auctore suo damnata est. &c. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 11.*

Act. 8.

CAP. XV.

Sacri canones Simoniacam haeresim dānant, & eos sacerdotio priuari praecipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quaerūt. *B. Grego. Homilia 16. in euang. Lucae (Designauit Dominus Iesus) apud Parisien. ibid.*

CAP. XVI.

Si quis copiosius, pleniusque de vitanda, ac detestanda Simoniaca haeresi scriptum nosse cupit, librum epistolarum B. Gregorij legat. &c. *Parisi. c. 11.*

CAP. XVII.

Monemus, vt quandocumque Deo dispensante quilibet Episcopus ad Dominum migrauerit, submota funditus peste Simoniacae haeresis, sine dilatione iuxta auctoritatem sedes vacans Episcopum a vobis regulariter designatum, & gratia sancti Spiritus consecratum accipiat. *Concil. habitum in villa Hotoniae apud syn. Melden. c. 8.*

CAP. XIIX.

1. q. 7. c. 3. ... (margin note, partly illegible) & c. 4 ...

Nemo per Simoniacam haeresim regiminis locum obtineat. &c. cum Spiritus sanctus per os sancti dicat Gregorii: Cur non perpenditur, quia benedictio illi in maledictionem conuertitur qui; ad hoc, vt fiat haereticus, promouetur? & item: Ementes quippe, atq. vendentes par poena cōstringit; cum liqueat hāc haeresim in ipsa sua origine, Apostolica esse detestatione damnatam. *Meld. c. 43. ex Gregor. lib. 4. reg. epist. vlt. & lib. 7. epist. 108. vel 110. Burch. lib. 1. c. 21. Iuo par. 5. c. 75. & 112. decr. Ansel. lib. 6. c. 72. Deusd. c. 2.*

Communia de haereticis, & schismaticis.

Tit. LVI.

CAP. I.

Alienis erroribus sociatū, vel a sui propositi tramite recedentem, aut sacris canonibus inobedientem suscipere non possumus, nec impetere recte credentes, vel sanctorum Patrum sanctionibus obtemperantes permittimus. *Nicae. c. 32. apud Iuli. ep. 2. cap. 15.*

CAP. II.

Si qui in qualibet ciuitate clericorum a Nestorio, quique illius dogma sequuntur, prohibiti sunt, vt minus recte senserint; hos vt gradum proprium recuperent, iustum cēsuimus. Quicumque autem clerici vniuersali, & orthodoxae synodo consentiunt, & nunc, & in futurum, etiam quouis tempore iubemus; ne omnino Episcopis a sacris canonibus, & orthodoxa fide deficientibus, & absistentibus, eaque transgredientibus subijciantur. *Ephes. c. 3. apud vni. syn. act. 1.*

CAP. III.

Quidam laici laudabilem consuetudinem (in oblationibus) erga sanctam Ecclesiam pia deuotione fidelium introductam, ex fermento haereticae prauitatis, nituntur infringere sub praetextu canonicae pietatis. &c. pias consuetudines praecipimus obseruari. *Inno. iij. in con. gen. Latera. c. 66.*

De simon. 42 Greg. ix. c. 6. ... tit. in 4. collect.

CAP. IV.

Alieni erroris socium, a sui propositi tramite recedentem, aut Apostolicae sedis iussionibus inobedientem suscipere non possumus, nec impetere recte credentes, vel sanctorum Patrum iussionibus obtemperantes permittimus: quia inter fideles, & infideles magna debet esse discretio. *Hygin. epist. 2. in med. Dionys. ep. 2. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 5. panor. & p. 5. c. 288. decr. Ansel. lib. 2. c. 15. & lib. 3. c. 9. & 61. Caesar. lib. 5. c. 31.*

3. q. 4. c. 2. & 2. q. 7. c. 23.

CAP. V.

Omnis haeresis omnis est impia, Euangelicae veritatis inimica, quae non portionem aliquam laedere, sed ipsa Christianae religionis conatur fundamēta cōuellere. *Xist. ij. ep. 1. in prin. Felix ep. 1. in prin. latius.*

CAP. VI.

Quod ab infidelibus, aut haereticis factū fuerit, omnino cassabitur. *Marcelli ep. 2. in fi. Burch. lib. 15. c. 8. Iuo par. 16. c. 9. decr.*

CAP. VII.

Pro talibus (Episcopis, qui per chorepiscopos administrant) animae negliguntur, oues pereunt, morbi crescunt, haereses, & schismata prodeunt, ecclesiae destruuntur, sacerdotes vitiantur, & reliqua mala proueniunt. *Dama. ep. 4. post prin.*

CAP. IIX.

Quod semel, aut secundo necessitas haereticorum intulit contra Apostolica praecepta, velut lege licitum praesumi (non debet, vt) neophytum, vel laicum ordinari. &c. *Syrici. ep. 3. c. 3.*

CAP. IX.

Orat Ecclesia, vt haeretici catholicae fidei perceptione resipiscant; vt schismatici spiritum rediuiuae caritatis accipiant. *Caelesti. epist. 1. c. 11.*

CAP. X.

Quid iniquius, quam impia sapere, & sapientioribus doctioribusque non credere? Sed in hāc insipientiam cadunt, qui cum ad cognoscendam veritatem aliquo impediuntur obscuro †; non ad Propheticas voces, non ad Apostolicas litteras, nec ad Euangelicas auctoritates, sed ad semetipsos recurrunt. &c. *Leo epist. 10. c. 1.*

24. q. 3. c. 30.

† obstaculo

CAP. XI.

Per impositiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuersis ex haeresi Paracletum Spiritum sanctum tradere (chorepiscopi non

Dist. 68. c. 4. quamuis.

non possunt, vel presbyteri, sed tantum Episcopi.) Leo epist. 86. ad Episcopos Germ. Vid. Damas. epist. 4. Iuo par. 6. c. 72. decr. Ansel. lib. 7. c. 114. Tarra. lib. 3. c. 80.

CAP. XII.

Non necesse est in singulas personas synodum conuocare, sed damnato haeresiarcha censentur damnati socii. *Gela. epist. 5. in prin. ad Episcopos Dardan.*

CAP. XIII.

25. quaest. 1. c. 22. Sic decet fidem sanctorum Patrum in Ecclesia seruari catholica, vt quod habuit, amittat, qui improbabili temeritate, quod non accepit, assumpserit. *Siluer. epist. 2. in fine ad Vigili. Iuo par. 6. c. 73. decr. & in ep. 21. ad Eudonem. Ansel. lib. 6. c. 155. Tarra. lib. 3. c. 62. & lib. 6. c. 140.*

CAP. XIV.

Nectarius laicus a synodo secunda factus est CP. Episcopus, quia nullus clericorum inueniri poterat non haereticus, & is expugnator haereticorum fuerat, & defensor ecclesiarum. *Nicol. ad Photium in epist. incip. Postquam. post prin. lecta apud syn. viii. CP. actio 4. sub Hadr. ij.*

CAP. XV.

Dist. 23. c. 2. Cum Episcopus ordinandus est, antea examinetur, &c. Si fidei documenta verbis simplicibus asserat. &c. *Carth. iv. c. 1. Burch. lib. 1. c. 8. Iuo par. 5. c. 62. decr.*

CAP. XVI.

De consec. d. 1. c. 66. Episcopus nullum prohibeat ingredi ecclesiam, & audire verbum Dei, siue Gentilē, siue haereticum, siue Iudaeum vsque ad missam cathecumenorum. *Carth. iv. c. 84. Burch. lib. 3. c. 28. Iuo lib. 2. tit. 4. c. 24. panor. & par. 3 c. 33. decr. Caesar. lib. 4. c. 91.*

CAP. XVII.

Si nunc vsque ab haereticis infans in baptismate tertio mergebatur; faciēdum apud vos esse non censeo; ne dum mersiones numerant, diuinitatem diuidant; dumque quod faciebant, faciunt, morem vestrum se fecisse glorientur. *Tolet. iv. c. 5. Vorm. c. 5.*

CAP. XIIX.

Ritus haereticorū (*clericorū*) in Hispaniis, prolixis, vt laici, comis in solo capitis apice modicū circulū tōdere. &c. *Tolet. iv. c. 40.*

CAP. XIX.

Scholas constituant (*Episcopi*) vt praecepit Imp. Carolus, quarum doctrina diuersis haeresibus, & Antichristo resistatur. *Cabilo sub Carolo c. 3.*

CAP. XX.

Qui in suis monasteriis religiose residere debent, & vocum nouitates, vt innotescant, studio proferre satagūt, accerrimme, vt praesumptores arguantur, & comprimantur. *Melden. c. 34.*

CAP. XXI.

Hypatius, et complices Episcopi aiunt: Ex malis magistris malas doctrinas assumpsimus: Tarasius Patriarcha ait: Quandoquidem dixistis, cācon didascalon caca ta mathemata. ex malis doctoribus sacerdotes Ecclesia recipere non debet. *Syn. vii. act. 1.*

CAP. XXII.

Quod si iam videas (*Nestorianos*) congregari in recta fide, malorum oportet te obliuionem praeteritorum inducere. etc. *Cyrill. epist. ad Maximianum diaconū. vii. sy. act. 1.*

CAP. XXIII.

Cum non liceat exacte omnes ad salutem perducere, subinde aliquem conniuentur relinquimus, ne vniuersorum iacturam, et dānum patiamur. *Cyrill. ad Gennadium presbyterum, apud vii. synod. act. 1.*

CAP. XXIV.

Malum perpetuo idem est, et aequale, maxime autem in rebus ecclesiasticis, in quarum decretis cum paruis, tum magnis errare idem est. Si quidem in vtrisque lex diuina violatur. *Taras. vii. syno. act. 1.*

CAP. XXV.

Macarius haereticus erat a sexta synodo designatus, verum piae memoriae Benedictus deliberandi spatium per xxx. dies illi cōcessit, et Bonifacium consiliarium ad eum misit, verum noluit resipiscere. *Petrus Hadriani Papae Vicarius ibid. vii. synod. act. 1.*

CAP. XXVI.

2. Pet. 3. Omnes haeresiarchae suorum errorum occasiones e diuina scriptura collegerunt. etc. Quae imperiti, et minime constantes secundum proprias cupiditates peruertunt. etc. Arius, et Eunomius ex illa sententia, Dominus creauit me principium viarū. etc. Apollinarius, Nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo filius hominis. *Epipha. in refut. apud vii. synod. act. 6.* Prou. 8. c. Ioan. 3. A. 1. Cor. 15. f

CAP. XXVII.

Antiqui alia haereses nominauerunt, alia vero schismata, alia parasynagogas, hoc est peruersas a cōgregatione dissensiones. Haereses quidē eos, qui omnino abrupti sunt, et in ipsa fide sunt abalienati. Schismata autem eos, qui propter antiquas ecclesiasticas causas, et medicabiles quaestiones inter se dissident. Parasynagogas autem congregationes, quae fiunt ab insolentibus presbyteris, vel Episcopis. vt si quis peccauisse conuictus sit, a sacra † obeūdi ministerio prohibitus, et is canonibus se non submisit; sed sibi Praesulatum, et sacrum ministerium attribuit. *Basilius epist. 1. ad Amphilochium.*

† synodo

CAP. XXIIX.

Videtur omnino haeresis esse, quaedam cathena a daemone contexta, alia alii connexa, omnibus tanquam ab vno vertice impletatis appensis, etiam si diuersas cognominationes sortitae, et loco, et tempore, et quantitate, et qualitate, et potentia, et actu differant. *Theodorus Studit. epist. 4. ad Naucrat. filium.*

LIBER DVODECIMVS

De Iudaeis,& Paganis.

NE IVDAEI INVITI COGANTVR suscipere Christianam religionem.

TIT. PRIMVS.

CAP. I.

PETRVS,qui ex*(Iudaeorum)* superstitione ad Christianae fidei cultum Deo volēte perductus est, adhibitis sibi quibusdā indisciplinatis,sequēti die baptismatis sui, hoc est, Dominico, in ipsa festiuitate paschali, cum graui scandalo. &c. imaginem(*in synagoga*) genitricis Dei, Dominiq. nostri, & venerandam crucem, vel birrum album,quo de fonte surgens indutus fuerat, posuit.&c. Ne ergo suprascriptus Petrus, vel alii,qui ei in hac indisciplinatione praebuere consensum,hoc zelo fidei se fecisse respondeant; vt per hoc quasi eis necessitas fieret conuertendi;admonendi sunt,atque scire debent, quia haec circa eos temperantia magis vtendum est;vt trahatur ab eis velle,non reniti,non vt adducantur inuiti:quia scriptum est:Voluntarie sacrificabo tibi. &c. *Hadr. de imaginibus.c.50.ex* B.*Gregor. ad Ianuarium, Episcop.Caralit.lib.7.regist.epist.5.*

Psal. 53.

CAP. II.

De cōsec. dist. 4. c. 93.

Iudaei, quorum perfidia frequēter ad vomitum redit, si ad legem catholicam venire voluerint,octo menses inter cathechumenos ecclesiae limen introeant; & si pura fide noscuntur venire,tunc demum baptismatis gratiam mereantur. Quod si casu aliquo periculum infirmitatis intra praescriptum tempus incurrerint,& desperati fuerint, baptizētur. *Agath.34.Burch.lib.4.c.81.Iuo.par.1.c.275. decr.& lib.1.tit.2.c.64.panor.*

CAP. III.

Dist. 45 c.5.
Rom.9.d.
Gen. 3.d.

De Iudaeis praecipit sancta synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferre:cui enim vult, Deus miseretur,& quem vult, indurat:non enim tales inuiti saluandi sunt, sed volentes; vt integra sit forma iustitiae. Sicut enim homo propria arbitrii voluntate serpenti obediens periit; sic vocante se gratia Dei propriae mentis conuersione homo quisque credendo saluatur. Ergo non vi, sed libera arbitrii voluntate, vt conuertantur, suadendi sunt,non potius impellendi. Qui autem iam pridem ad Christianitatem venire coacti sunt, sicut factum est temporibus religiosissimi Principis Sisebuti † quia iam cōstat eos sacramentis diuinis sociatos, & baptismi gratiam suscepisse, & chrismate vnctos esse,& corporis Domini,& sanguinis extitisse participes; oportet, vt fidem etiam, quam vi,vel necessitate susceperunt, tenere cogantur;ne nomen Domini blasphemetur, & fides,quam susceperunt, vilis, ac contemptibilis habeatur. *Tolet.iv.c.56.Toletan.iix. c.12.Burch. lib.4.c.82.Iuo lib.1. tit.2.c.65. panor.& par.1.c.276. & par.13.c. 94. decr.*

† Sisenādi

De priuilegijs Iudaeorum, qui ad Christianam fidem se conferunt. Tit. II.

CAP. I.

SI qui *(Iudaei)* Deo inspirante ad fidem se conuerterint Christianam,possessionibus suis nullatenus excludantur: cum melioris condicionis conuersos ad fidem esse oporteat; quam ante, quam fidem acceperunt † habebantur. Si autem secus factum fuerit, Principibus, vel potestatibus eorundem locorum,sub poena excommunicationis iniungimus; vt portionem hereditatis, & bonorum suorum ex integro eis faciant exhiberi. *Alex.iii.in conc.Later.c.26.in fine.*

De Iudaeis c 5.Greg. ix.& in 1 collect.

† susciperent

CAP. II.

Delegit nostrae humanitatis conuentus; vt quidquid eorum sententiae,vel leges, qui nos in fide catholica praecesserunt, ad obterendam (*Iudaeorum*) perfidiam continere noscuntur, ab omnibus sacerdotibus † cunctisque iudiciariam curam habentibus studiosius in eis nihilominus compleātur;& ea, quae nunc a nobis instituuntur; votis feruētibus conseruentur.Ita nempe, vt quisque eorum ad Christum plena mentis intentione se conuerterint, & fidem catholicam absque aliquo infidelitatis fuco seruauerint; ab omni functione, quam sacratissimo fisco persoluere consueti sunt,cum his, quae habere potuerint,securi, extorresq. persistant. Eandēque impensionem ii, qui in infidelitate sua persiterint, publicis vtilitatibus in integritate persoluant. Ipsi vero qui ab errore suo conuersi extiterint;suis tantum vtilitatibus,

† senioribus

vt

vt ceteri ingenui vacent, & negotia sua agẽtes, quidquid pro publicis indictionibus a Principe eis fuerit imperatum, vt vere Christicolae expediant. nam aequitatis ordo deposcit; vt qui fide Christi decorantur, corã hominibus nobiles, ac honorabiles habeantur. *Tolet. xvi. c.* 1.

De Iudaeis, qui a religione Christiana defecerunt, Tit. III.

CAP. I.

SVNT, qui eum Iudaei essent, vt Christiani credere videbantur, sed id occulte negabant sabbatizantes, aut alia Iudaice facientes; iubemus hos neque in communionem, neque in orationem, neque in ecclesiam suscipi: sed aperte Hebraeos esse, neque filios eorum baptizari, neque seruum emere, vel possidere. Si quis conuersus fuerit, & crediderit toto corde, & eorum facta, & mores detestetur, & alios coarguat, & corrigat; recipiatur, & eius liberi baptizentur. Aliter non recipiantur. *Nicae. c.* 8.

CAP. II.

De consec. dist. 4. c. 94.

Plerique, qui ex Iudaeis ad Christianam fidem promoti sunt, nunc blasphemantes in Christum non solum Iudaicos ritus perpetrasse noscuntur, sed etiam abominandas circumcisiones exercere praesumpserunt, de quibus consultu Sisenandi Regis concilium decernit: vt huiusmodi transgressores Pontificali auctoritate correcti, ad cultum Christiani dogmatis reuocentur. &c. Eos autem, quos circumciderunt, si filii eorum sunt, a parentum consortio separentur; si serui, pro iniuria corporis sui, libertati tradantur. *Tolet. iv. c.* 58. *Tolet. iiii. c.* 12. *Burch. lib.* 4. *c.* 85. *Iuo lib.* 1. *tit.* 2. *c.* 68. *panor. & par.* 1. *c.* 279. *decr.*

CAP. III.

2. q. 7. c. 24.

Non potest erga homines esse fidelis, qui Deo extiterit infidelis. Iudaei ergo qui dudum Christiani effecti sunt, & nunc Christi fidem praeuaricati sunt; ad testimonium dicendum admitti non debent, quamuis esse se Christianos annuntient. quia sicut in fide Christi suspecti sunt, ita in testimonio humano dubii habentur. &c. *Tolet. iv. c.* 63. *Tolet. iix. c.* 12.

CAP. IV.

Dum in hac sancta synodo per aliarum causarum semitas dirigeremus cautissime gressus, extemplo (*Iudaeorum*) infidorum conspiratio ad nostrae peruenit auditum; eo quod non solum contra suam pollicitationem suorum rituum obseruatione, tunicam fidei, qua eos per vndam sacri baptismatis induit sancta mater Ecclesia, maculauerint; sed & regni fastigium sibi per conspirationem vsurpare maluerint. Quod infaustum facinus, dum ex ipsorum professionibus noster plenissime nosset conuentus; huius decreti nostri sententia eos decernimus irreuocabili ferire censura; scilicet, vt ex iussione piissimi, & religiosissimi Principis nostri Egicanis. &c. suis omnibus rebus nudati, & ipsae resculae fisci viribus † sociatae, tã eorundem perfidorum personae, quam vxorum suarum, ac filiorum, vel reliquiae posteritatis a locis propriis exulatae, per cũctas Hispaniae prouincias perpetuae seruituti subactae, his, quibus eos iusserit seruituros largiri, maneant vsquequaque dispersae. &c. *Tolet. xvii. c.* 8.

† iuribus

Iudaeorum filii fideles apud Christianos educentur, & non priuentur haereditate paterna, Tit. IV.

CAP. I.

24. q. 1. c. 11.

IVdaeorum filios, vel filias baptizatos, ne parentum vltra inuoluantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus, deputandos monasteriis, aut Christianis viris, aut mulieribus Deum timentibus, vt sub eorum conuersatione cultum fidei discant; atq. in melius instituti, tam in moribus quam in fide proficiant. *Tolet. iv. c.* 59. *Meld.* 73. *Tolet. iix. c.* 12. *Burch. lib.* 4. *c.* 83. *Iuo li.* 1. *tit.* 2. *c.* 66. *panor. & par.* 1. *c.* 277. *decr.*

CAP. II.

1. q. 4. c. 7.

Iudaei baptizati, si postea praeuaricantes in Christum qualibet poena damnati extiterint, a rebus eorum fideles filios excludi nõ oportebit, quia scriptum est, Filius non portabit patris iniquitatem. *Toletan. iv. cap.* 60. *Toletan. iix. cap.* 12.

Ezec. 18. c.

CAP. III.

Filios (*Iudaeorum, qui a fide defecerunt,*) vtriusque sexus decernimus, vt a septimo anno nullam cum parentibus suis habitationẽ, aut societatem habentes, ipsi eorum domini, qui eos acceperint, per fidelissimos Christianos eos nutriendos contradant; ea scilicet ratione, vt et masculos Christianis feminis in coniugio copulent, & feminas Christianis similiter viris maritali societate adiungant. Et neque parentibus, neque filiis sit penitus licentia quoquo pacto Iudaicae superstitionis caerimonias custodire, neque infidelitatis suae semitas quibuslibet occasionibus iterare. *Tolet. xvii. c.* 4. *in fine.*

De Iudaeorum seruis, praesertim Christianis. Tit. V.

CAP. I.

De Iudaeis cap. 5.

IVdaei, siue Saraceni, nec sub alendorum puerorum obtentu, nec pro seruitio, nec alia

alia qualibet causa, Christiana mancipia in domibus suis permittantur habere. *Alex. iii. in concil. Later. c. 26.*

Grego. ix. & in 4. collect.

CAP. II.

Si quis Christianus seruum, aut ancillam Iudaeo venumdare praesumpserit, anathema sit. *Zach. in syn. Rom. c. 10.*

CAP. III.

Mirati sumus, quod in regno vestro Iudaeos Christiana mancipia possidere permittis. Quid enim sunt omnes Christiani, nisi membra Christi? &c. In hoc vos amplius petimus, Dei cultores demonstretis, quod fideles eius ab inimicis eius absoluitis. *Gregorius ad Brunichild. Reginam lib. 7. regist. epist. 113. & 114. apud synod. Melden. c. 73.*

CAP. IV.

Christiana mancipia, quae a Iudaeis adducuntur, aut possidentur, aut mandatoribus contradantur, aut certe Christianis emptoribus intra diem quadragesimum venum dentur; & transacto hoc dierum numero, nec apud eos quolibet modo remaneant. Si autẽ quaedam ex iisdem mancipiis talem aegritudinem fortassis incurrerint, vt infra statutos dies vendi non valeant; adhibenda sollicitudo est, vt dum saluti fuerint pristinae restituta, similiter modis omnibus distrahantur. &c. nec Christiana mancipia in domo Iudaei habitare sinantur. *Grego. in registro li. 7. c. 33. apud syn. Melden. c. 73.*

CAP. V.

De mancipiis Christianis, quae in Iudaeorum seruitio detinentur, si eis, quod Christiana religio vetat, a dominis imponitur; aut si eos de ecclesia excusatos tollant pro culpa, quae remissa est, & affligere, aut caedere fortasse praesumpserint, & ad ecclesiam iterato confugerint; nullatenus a sacerdote reddantur, nisi pretium offeratur, ac detur, quod mancipia ipsa valere pronuntiauerit iuxta taxationem. *Aurel. iii. c. 13.*

CAP. VI.

Cum prioribus canonibus iam fuerit definitum, vt de mancipiis Christianis, quae apud Iudaeos sunt, si ad ecclesiam confugerint, & redimi se postulauerint; etiam si ad quoscumq. Christianos refugerint, & seruire Iudaeis noluerint; taxato, & oblato a fidelibus iusto praetio, ab eorum dominio liberentur. Statuimus, vt tam iusta constitutio ab omnibus catholicis obseruetur. *Aure. iv. c. 27. Vid. Aurel. iii. c. 13.*

CAP. VII.

Si quicumque Iudaeus proselytum, qui aduena dicitur, Iudaeum facere praesumpserit, aut Christianum factum ad Iudaicam superstitionem adducere: vel si Iudaeus Christianam ancillam suam sibi crediderit sociã dam; vel si de parentibus Christianis natum Iudaeum sub promissione fecerit libertatis; mancipiorum amissione mulctetur. Ille vero, qui de Christianis natus, Iudaeus factus est si sub condicione fuerit manumissus, vt in ritu Iudaico permanens, habeat libertatem: talis condicio non valebit. quia iniustum est, vt ei libertas maneat, qui de Christianis parentibus veniens, Iudaicis vult cultribus adhaerere. *Aurel. iv. c. 30.*

CAP. IIX.

Suggerente concilio, id gloriosissimus dominus noster Rex canonibus inserendum praecepit; vt Iudaeis non liceat mancipium Christianum in vsus proprios comparare. &c. Si qui vero Christiani ab eis Iudaismi ritu sunt maculati, vel etiam circumcisi; non reddito pretio, ad libertatem, & religionem redeant Christianam. *Tolet. iii. c. 14. Raban. c. 26. de penit.*

Dist. 54. c. 14. vol. 14.

CAP. IX.

Licet, quod de Christianis, qui aut captiuitatis incursu, aut quibuscumq. fraudibus Iudaeorum seruitio implicantur, debeat obseruari, non solum canonicis, sed & legum beneficio iam pridem fuerit constitutum; tamen, quia nunc dicitur, quosdam Iudaeos per ciuitates, aut municipia consistentes, in tantam insolentiam, & proter uiam prorupisse, vt nec reclamantibus Christianis liceat, vel pretio de eorum posse seruitute absolui: sancimus, quod, qui Iudaeo deinceps debeat deseruire, datis pro quolibet bono mancipio duodecim solidis, ipsum mancipium quicũq. Christianus, seu ad ingenuitatem, seu ad seruitium licentiam habeat redimendi. Quia nefas est, vt quos Christus Dominus sanguinis sui effusione redemit, persecutorum vinculis permaneant irretiti. Quod si acquiescere his, quae statuimus, quicumq. Iudaeus noluerit, quamdiu ad pecuniam constitutam venire distulerit; liceat mancipium ipsum cum Christianis, vbicumque voluerit, habitare. *Matisc. c. 16. Melden. c. 73. Burch. lib. lib. 4. c. 88. Ivo par. 1. c. 282. decr.*

Dist. 54. c. 18. pro fenti. & de Iudae c. 1. Grego. ix. & in 1. collect.

CAP. X.

Si quis Iudaeus Christianum mancipium ad ritum Iudaicum conuictus fuerit persuasisse; & ipso mancipio careat, & legali damnatione plectatur. *Matiscon. apud Melden. cap. 73.*

CAP. XI.

Ex decreto gloriosissimi Principis hoc sanctum elegit concilium; vt Iudaeis non liceat Christianos seruos, nec Christiana mancipia emere, nec cuiusquam consequi largitatẽ. nefas enim est, vt membra Christi seruiant Antichristi ministris. Quod si deinceps seruos Christianos, vel ancillas Iudaei habere praesumpserint; sublati ab eorum dominatu, libertatem a Principe consequantur. *Tolet. iv. cap. 65. Tolet. iii. c. 12.*

CAP. XII.

Nullus mancipium extra fines, vel terminos, qui ad regnum Clodouei Regis pertinent, penitus debeat venumdare: ne per tale commercium, aut captiuitatis vinculo, vel

quod

quod peius est, Iudaicae seruituti mancipia Christiana teneantur implicita. *Cabil.c. 9.*

CAP. XIII.

Titulus legis, Ne Iudaeis mancipia deseruiant, vel adhaereant Christiana. Item, si Iudaeus se Christianum esse testetur, ne reiciat Christianum mancipium. Item de Christianis mancipiis Iudaeorum. &c. Item [vt si Iudaeorum serui, necdum adhuc conuer si, ad Christi gratiam conuolauerint, libertate donentur. *Tolet. xii. c. 9. Burch. lib. 4. cap. 86. Iuo par. 1. c. 280. decr.*

Dist. 54. ass. c. 17.

CAP. XIV.

Constantinus Flauius Imperator Augustus. Si quis Iudaeorum Christianum seruum vel cuiuslibet alterius sectae emerit, & circumciderit; a Iudaei ipsius potestate sublatus in libertate permaneat. *Apud synod. Melden cap. 73 Verba sunt interpr. Cod. Theod. li. 16 tit 9. const. 1. Burch. lib. 4. c. 90. Iuo par. 1. c. 284. decr.*

CAP. XV.

Quicumque Iudaeus seruum, seu ingenuum, inuitum, vel suasione plectenda ex cultu Christianae religionis in nefandam sectã, ritumve tradnxerit; amissis facultatibus, capite puniatur, iustissimae poenae sanguinis destinatus, qui fidem alterius expugnauit peruersa doctrina. *Theodosius, & Valentinianus apud syn. Meld. c. 73. Nouel. Theodo sii tit. 3. de Iudae.*

Leum. qui Cod. de apostat.

CAP. XVI.

Iudaeis Christianae legis nolumus seruire personas ne occasione domini sectam venerandae religionis immutent. &c. *Theod. & Valenti. apud syn. Meld. c. 73.*

Nulli Iudaeis magistratus, aut honores mandentur. Tit. VI.

CAP. I.

CVM sit nimis absurdum, vt Christi blasphemus in Christianos vim potestatis exerceat; quod super hoc Toletanum concilium prouide statuit, nos propter transgressorum audaciam in hoc capitulo innouamus; prohibentes, ne Iudaei officiis publicis praeferantur. quoniam sub tali praetextu Christianis plurimum sunt infesti. Si quis autem officium eis tale commiserit, per prouinciale concilium, quod singulis praecipimus annis celebrari, monitione praemissa, districtione qua conuenit, compescantur. Officiali vero huiusmodi, tamdiu Christianorum communio in commerciis, & aliis denegetur: donec in vsus pauperum Christianorum secundum prouidentiam dioecesani Episcopi conuertatur, quidquid fuerit adeptus a Christianis occasione officii sic suscepti; & officium cum pudore dimittat, quod irreuerenter assumpsit. Hoc idem extendimus ad Paganos. *Inno. iii. in conc. gen. Later. cap. 69. Vide Tolet. iii. c. 14.*

De Iudae ii c. 16. Greg. ex. c. 10 eod. tit. in 4. collect.

CAP. II.

Iudaeos Christianis dominari, vel supra eos potestatem exercere, vlterius nullatenus sinas. Quid enim est Iudaeis Christianos supponere, atque hos illorum iudicio subicere, nisi Ecclesiam Dei opprimere, & Satanae synagogam exaltare? & dum inimicis Christi velis placere, ipsum Christum contemnere? *Greg. vii. lib. 9. regist. epist. 2. ad Alfon. Regem Hisp.*

CAP. III.

Ne Iudaei Christianis populis iudices praeponantur. *Aruer. c. 8.*

CAP. IV.

Nulla officia publica (*Iudaeis*) iniungantur, per quae eis occasio tribuatur, Christianis poenam inferre. *Toletan. iii. c. 14. Raban. c. 26. de poenit.*

Dist. 54. c. 14.

CAP. V.

Nec Iudaei Christianis populis iudices deputentur, aut telonarii esse permittantur, per quod illis, quod Deus auertat, Christiani videantur esse subiecti. *Matisc. c. 13. Melden. cap. 73.*

CAP. VI.

Praecipiente Sisenando Rege [constituit sanctum concilium; vt Iudaei, aut hi, qui ex Iudaeis sunt, officia publica nullatenus appetant; quia sub hac occasione Christianis iniuriam faciunt. Ideoque iudices prouinciarum cum sacerdotibus, eorum subreptiones fraudulentur relictas † suspendant, & officia publica eos agere non permittant. Si quis iudicium hoc permiserit, velut in sacrilegum excommunicatio proferatur, & is, qui subrepserit, publicis caeditus deputetur. *Tolet. iv. c. 64. Tolet. iix. c. 12. Iuo par. 13. c. 97. decrt.*

17. q. 4. c. 38. †felicitas

CAP. VII.

Theodosius, & Valentinianus Augusti. Iudaeis, vel Paganis causas agendi, vel militandi licentiam denegamus, quibus Christianae legis nolumus seruire personas, ne occasione domini †, sectam venerandae religionis immutent. Omnes igitur personas erroris infausti iubemus excludi, nisi his emendatio matura subueniat. *Apud synod. Melden. cap. 73.*

†domini

CAP. IIX.

Theodosius, & Valentinianus Augusti: Hac victura in omne aeuum lege sancimus, neminem Iudaeum ad honores, & dignitates accedere, nulli administrationem patere ciuitis obsequii, nec Defensoris saltem fungi officio. Nec fas quippe eredimus, vt supernae Maiestati, & Romanis legibus inimici sub specie cuiuslibet officii Christianos, vel etiam sacerdotes, sub quacumque occasione iniuriis audeant fatigare, vel legis nostrae aliquos aut condemnare, aut adiudicare praesumant: nec carcerali custodiae praesint; ne

Cod. de Iudae l. vl.

ne Christiani, vt fieri assolet, nonnumquam abstrusi, custodum odiis alterum carcerem pariantur. *Apud synod. Meldens. c. 73. Nouella Theodos. tit. 3. de Iudaeis.*

CAP. IX.

Quicumque *(ex Iudaeis)* ad honores irrepsit; habeatur, vt ante, condicionis extremae, ne videamur hominibus exsecrandis contumeliosum immunitatis beneficium praestitisse. *Theodosius, & Valentinianus apud synod. Melden. c. 73. Vide d. Nou. Theod.*

Ne Iudaei Christianas, neve Christiani Iudeas vxores ducant, aut illis copulentur. Tit. VII.

CAP. I.

Dist. 32. quonia c. 15. Lectores, & cantores non ducant vxores alterius religionis, neque liberos copulent in matrimonio cum haeretico, Iudaeo vel Gentili, nisi promittant orthodoxam fidem recipere. Contra veniens subiaceat poenis canonicis. *Chalcedo. c. 14. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 27. panor.*

CAP. II.

De Iudaeis ca. 15. Grego ix. c. 1. eo tit in 4. collect. In nonnullis prouinciis à Christianis Iudaeos, seu Sarracenos habitus distinguit diuersitas; sed in quibusdam. &c. contingit interdum, quod per errorem Christiani Iudaeorum, seu Sarracenorum; & Iudaei, seu Sarraceni Christianorum mulieribus commisceantur. &c. Statuimus, vt tales vtriusque sexus in omni Christianorum prouincia, & omni tempore, qualitate habitus publice ab aliis populis distinguantur, cum etiam per *Leui 19. Deut. 22.* Moysen hoc ipsum legatur eis iniunctum. *Inno. iii. in conc. gen. c. 68.*

CAP. III.

Si quis Christianus filiam suam Iudaeo in coniugio copulare praesumpserit, nisi perfecte crediderit Christo, & baptizatus fuerit. &c. si vidua Christiana Iudaeum duxerit virum, vel consentientibus ei, anathema sit. *Zachar. in syn. Rom. c. 10.*

CAP. IV.

2. Cor. 6 c. Neque haereticis, neque Iudaeis puellae dentur vxores; quod nulla potest esse societas fideli cum infideli. Si contra fecerint parentes, per quinquennium abstineant. *Elib. cap. 16.*

CAP. V.

Si quis fidelis habens vxorem, cum Iudaea, vel Gentili fuerit moechatus; a communione arceatur. Quod si alius eum detexerit, post quinquennium, acta legitima paenitentia, poterit Dominicae sociari communioni. *Elib. c. 78.*

CAP. VI.

Nullus Christianus Iudaeam, neque Iudaeus Christianā in matrimonio ducat vxorem. quia inter huiusmodi personas illicitas nuptias esse censemus. Qui si commoniti a consortio hoc se separari distulerint; a communionis gratia sunt sine dubio submouendi. *Aurel. ii. c. 18.*

CAP. VII.

Christianis omnibus interdicimus, ne Iudaeorum coniugiis misceantur. qui, si fecerint, vsque ad sequestrationem, quisquis ille est, communione pellatur. *Aurel. iii. c. 13.*

CAP. IIX.

Si quis Iudaicae prauitati iugali societate coniungitur, & seu Christiana Iudaeo, siue Iudaeus Christianae consortio misceatur carnali; a Christianorum coetu, atque conuiuio & a communione Ecclesiae, cuius sociatur hostibus, segregetur. *Aruer. cap. 6. Melden. 73.*

CAP. IX.

Si Iudaeus Christianam ancillam suam sibi crediderit sociandam *(illius)* amissione multetur. *Aurel. iv c. 30.*

CAP. X.

Iudaeis non liceat Christianas habere vxores, vel concubinas. &c. Sed & filios, qui ex tali coniugio nati sunt, assumendos esse ad baptismum. *Tolet. iii. cap. 14. Raban. cap. 26. de paenit.*

CAP. XI.

Iudaei qui Christianas mulieres in coniugio habent, admoneantur ab Episcopo ciuitatis ipsius, vt si cum eis permanere cupiūt, Christiani efficiantur; si noluerint, separentur: quia non potest infidelis in eius permanere coniunctione, quae iam in Christianam translata est fidem. Filii autem, qui ex talibus nati existunt, fidem, atque condicionem matris sequantur: similiter & hi, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus & fidelibus viris, Christianam religionem sequantur, non Iudaicam superstitionem. *Tolet. iv. c. 62. Tolet. iix. c. 12.* *28. q. 1. c. 10.*

Ne Iudaei clericos accusent, nec ve Christianorum testimonia recusent. Tit. IIX.

CAP. I.

Testimonium Christianorum aduersus Iudaeos in omnibus causis, cum illi aduersus Christianos testibus suis vtantur recipiendos esse censemus: & anathemate decernimus feriendos, quicumq. Iudaeos Christianis voluerint in hac parte praeferre: cum eos subiacere Christianis oporteat, & ab eis pro sola humanitate foueri. *Alex. iii. in conc. Later. c. 26.* *De testib. c. 21. Gre. ix. c. 5. de Iudae. in 1. collect.*

CAP. II.

Iudaei, aut Pagani ad accusandum clericos non recipiantur, nisi suas causas prosequantur. *4. q. 1. c. 1. definimus*

quantur. *Cartha. 130. G. Carth. vii. c. 1. L. Afr. 95. & 96. L. Raba. c. 1. de paenit. Iuo par. 16. c. 64. decr.*

c. q. 6. omnibus c. 2

Ne Christiani cum Iudaeis cibum sumât, neve eis valde familiariter vtantur. Tit. IX.

CAP. I.

De Iudaeis cap. 9. Greg. ix. & in 1. collect.

Excommunicentur, qui cum (*Iudaeis, vel Sarracenis,*) praesumpserint habitare. *Alex. iii. in conc. Later. c. 6.*

CAP. II.

Si clericus, vel fidelis cum Iudaeis cibum sumpserit, a communione abstineat, vt emendetur. *Elibertin. in c. 50.*

CAP. III.

28. q. 1. c. 14.

Omnes deinceps clerici, siue laici Iudaeorum conuiuia euitent; nec eos ad conuiuium quisquis excipiat; quia cum apud Christianos cibis communibus non vtantur, indignû est, atque sacrilegum, eorum cibos a Christianis sumi: cum ea, quae Apostolo permittente nos sumimus ab illis iudicentur immunda. ac sic inferiores incipiant esse Christiani, quam Iudaei; si nos, quae ab illis apponuntur, vtamur, illi vero a nobis oblata contemnant. *Agath. c. 40. Venet. c. 12. Meten. 4. Melden. c. 73. Iuo par. 13. c. 117. decr.*

1. Tim. 4.

CAP. IV.

Iudaeorum conuiuiis etiam laicos constitutio nostra prohibuit: & ne cum illo clericus panem comedat, quisquis in Iudaeorum fuerit conuiuio inquinatus. *Epaun. c. 15. Melden. c. 73.*

CAP. V.

Christianis conuiuia interdicimus Iudaeorum: in quibus si forte fuisse probantur, annali excommunicationi pro huiusmodi contumacia subiacebunt. *Aurel. iii. c. 13.*

CAP. VI.

Nullus Christianus Iudaeorum conuiuiis participare praesumant. Quod si facere quicumque quod nefas est dici, clericus, aut saecularis praesumpserit; ab omnium Christianorum consortio se nouerit compescendum. &c. *Matisc. c. 15. Melden. c. 73.*

CAP. VII.

1. q. 1. ca. 12.

Saepe malorum consortia etiam bonos corrumpunt, quanto magis eos, qui ad vitia proni sunt. Nulla ergo communio vltra sit Hebraeis ad fidem Christianam translatis cum his, qui adhuc in veteri ritu consistunt; ne forte eorum participio subuertantur. Qui cumque ex his infidelium consortia non vitauerint, & hi Christianis donentur, & illi publicis caedibus deputentur. *Tolet. iv. c. 61. Tolet. iix. c. 12. Burch. lib. 4. c. 84. Iuo lib. 1. tit. 2. c. 67. panor. & par. 1. c. 278. decr.*

CAP. IIX.

Interdictum est iuxta capitula sanctorum Patrum; vt nemo Christianus cum (*Iudaeis*) manducet, & bibat, vel quidquid comedi, aut potari potest, a Iudaeis accipiat. Nimis enim, iuxta quod ait Caesarius Arelatensis ecclesiae Episcopus, indignum est, atque sacrilegum eorum cibos a Christianis sumi, cum ea, quibus nos fruimur, ab illis iudicentur immunda; ac sic inferiores incipiant esse Christiani, quam Iudaei. Et omnes eorum conuiuas, ipse, & sanctus Syagrius Aeduorum Episcopus cum aliis multis excommunicauerunt. *Meten. c. 4. Agath. 40.*

Ne Iudaei in feriis Passionis, & Resurrectionis Christi in publicum prodeant. Tit. X.

CAP. I.

De Iudaeis ca. 15. Greg. ix. c. 1. ca. 15. in 4. coll.

In diebus lamentationum, & Dominicae Passionis in publicum minime prodeant (*Iudaei*) eo quod nonnulli ex ipsis talibus diebus sicut accepimus, ornatius non erubescunt incedere, ac Christianis, qui sacratissimae Passionis memoriam exhibentes, lamentationum signa praetendunt, illudere non formidant. Illud autem districtissime inhibemus; ne in contumeliam Redemptoris prosilire aliquatenus praesumant. Et quoniam illius dissimulare nô debemus opprobrium, qui probra nostra deleuit; praecipimus, praesumptores huiusmodi per Principes saeculares condignae animaduersionis adiectione compesci, ne crucifixum pro nobis praesumant aliquatenus blasphemare. *Inno. iii. in conc gen. Later. c. 68.*

Esai. 53.

CAP. II.

Iudaei a die cenae Domini, vsque in secundam sabbati in Pascha, hoc est, ipso quatriduo procedere inter Christianos, neque catholicis populis se vllo loco, vel quacumque occasione miscere praesumant. *Aurel. iii. c. 29. Melden. 73.*

CAP. III.

Iudaeis, a cena Domini, vsque ad primam diem post Pascha, secundum edictum bonae recordationis domini Childeberti Regis per plateas, aut forum quasi insultationis causa, deambulandi licentia denegetur. & vt reuerentiam cunctis sacerdotibus Domini, vel clericis impendant: nec ante sacerdotes consessum, nisi ordinati habere praesumant. Qui hoc facere fortasse praesumpserit; a iudicibus locorum, prout persona fuerit, distringatur. *Matisc. c. 14. Melden. c. 73.*

CAP. IV.

Childebertus Rex Francorum. Iudaeis a cena Domini vsque in primum Pascha per plateas, aut forum quasi insultationis causa deambulandi licentia denegetur. *Apud syn. Melden. c. 73.*

net, Iudaeorum perfidia, & a cunctarum hæresum iniuria defendentes.&c. *Toletan. iix. cap.* 10.

CAP. II.

Erga Iudaeos a Christianis Principibus; ac ceteris omnibus Dei fidelibus, tam clericis, quam laicis, viris, seu feminis, sacrorum canonum, & antiquorum Regum, atque legum iura seruētur.&c. *Meld.c.* 73. *in prin.*

Communia de Iudaeis. Tit. XIV.

CAP. I.

1. Cor. 10 g.

Apostolici praecepti verba sunt, apud Iudaeos, atque Gentiles sine offensione nos esse debere. Hoc quisquis Christianus est, tota animi virtute custodit †. *Miltiades epist. vni. in principio. Caelest. epist.* 1. *in prin.*

† custodiat.

CAP. II.

Orat Ecclesia, vt Iudaeis ablato cordis velamine, lux veritatis appareat. *Caelesti. epi. 1. cap.* 11.

CAP. III.

Reccaredus Rex constitutionem fecit contra Iudaeos, quā eorum pecuniis noluit tollere. *Greg. epi.* 3. *c.* 3. *lib.* 7. *c.* 122. *reg. post prin. ad eund. Reccare.*

CAP. IV.

De consec. d. 1. c. 66.

Episcopus nullum prohibeat ingredi ecclesiam, & audire verbum Dei, siue Gentilē, siue haereticum, siue Iudaeum, vsque ad missam cathecumenorum. *Carth. iv. c.* 84. *Burch. lib.* 3. *c.* 28. *Iuo lib.* 2 *tit.* 4. *c.* 14. *panor. & par.* 3. *c.* 33. *decr. Caesar. lib.* 4. *c.* 91.

CAP. V.

Ne intra salutatorium †, aut oratorium, (*sanctimonialium*) ingredi permittantur praecipue Iudaei. *Matis. c.* 2.

† secrarium

CAP. VI.

Iudaeis non liceat corpus deducere psallendo, sed vt eorum habuit mos, & consuetudo antiqua corpus deducant, & deponant, quod si facere aliter praesumpserint, inferant Comiti ciuitatis auri vncias sex. *Narbonen. c.* 9.

CAP. VII.

Inflexibilis Iudaeorum perfidia, deflexa tandem videtur pietate, & potentia superna. nam excellentissimus, & Christianissimus Princeps. &c. non sinit degere in regno suo eum, qui non est catholicus. &c. Quisquis succedentium temporum regni sortitus fuerit apicem, non ante conscendat regiam sedem, quam inter reliqua condicionum sacramenta pollicitus fuerit, hanc se catholicam non permissurum eos violare fidem. &c. Si temerator huius promissi extiterit; sit anathema maranatha in conspectu Dei, & pabulum efficietur ignis aeterni, simulque cum eo damnatione perculsis, quicumque sacerdotum, vel quilibet Christianorum eius implicati fuerint errore. Quae vero in vniuersali synodo de Iudaeis conscripta sunt, confirmamus. &c. *Toletan. vi. cap.* 3.

CAP. IIX.

Baptizati Iudaei quocumque loco, certo tempore conueniantur, festis tamen praecipuis noui testamenti ferie consecratis, & diebus illis, quos olim sanctione veteris legis sibimet censebant esse solemnes, in ciuitatibus, publicisque cōuentibus cum summis Dei sacerdotibus celebrare praecipimus; vt eorum conuersationem, & fidem, & Pontifex approbet, & veritas seruet. Huius vero temerator edicti, prout Episcopus † permiserit, aut flagris, aut abstinentiae subiacebit. *Tolet. ix c.* 17.

† aetas

CAP. IX.

De Iudaeorum execranda perfidia discretis titulorum sententiis editas nouiter a glorioso Principe leges vigilanti sensuum intentione perlegimus, districto etiam grauitatis pondere earum instituta probauimus. &c. (*Tituli legum.*) Ne Iudaei aut se, aut filios suos, vel famulos a baptismi gratia subtrahant. Item, ne Iudaei, more suo celebrent Pascha, vel carnis circuncisiones exerceant; ac ne Christianum quemquam a fide Christi dimoueant. Item, ne Iudaei sabbata, ceterasque festiuitates ritus sui celebrare praesumant. Item, vt omnis Iudaeus diebus Dominicis, & in praenotatis diebus ab opere cesset. Item, ne Iudaei ex propinquitate sui sanguinis connubia ducant, & vt sine benedictione sacerdotis nubere non audeant. Item, ne Iudaei religioni nostrae insultantes, sectam suam defendere audeant: nec a fide refugientes, alibi se transducant. Et ne quilibet refugientes eos suscipiat. Item, ne Christianus a Iudaeis quodcumque muneris contra fidem Christi accipiat. Item, ne Iudaei libros legere audeant, quos Christiana fides repudiat. &c. Item, professio Iudaeorum, quomodo vnusquisque ad fidem veniens, indiculum professionis suae conscribere debeat. Item, condiciones Iudaeorum, quas iurare debeant hi, qui ex eis ad fidem venientes, professiones suas dederint. Item, de Christianis mancipiis Iudaeorum quae se non prodiderint Christiana, siue de publicatoribus eorum. Item, ne Iudaei a quolibet potestate accepta extra regiam ordinationem, Christianum quemque impetere, plectere, vel distringere audeant. &c. Item, ne Iudaei administratorio vsu in ordinem vilicorum, atque actorum, Christianam familiam redigere audeant, & de damnis eorum, qui talia ordinanda iniunxerint, Item, Iudaeus ex aliis prouinciis, vel territoriis ad Regis nostri ditionem pertinentibus

veniens, Episcopo loci, vel sacerdoti se praesentare non differat; vt sciat, quid eum in toto obseruare conueniat. Item, vt concursus Iudaeorum diebus institutis ad Episcopũ fieri debeant. Item, vt quicunque Iudaeum secum assequentem habuerit, expetente sacerdote eum apud se retinere non audeat. Item, vt cura omnis distinguendi Iudaeos solis sacerdotibus debeatur. Item, de damnis sacerdotum, vel iudicum, qui Iudaeis instituta legum adimplere distulerint. Item, ne iudices quidquam de perfidorum excessibus extra sacerdotum conniuentiam, iudicare praesumant. Item, vt Episcopi tunc immunes habeantur a damnis, cum eorum presbyteros ad ea, quae ipsi non correxerint, remiserint corrigenda. Item, de seruata Principibus miserendi potestate in his, qui conuersi ad fidem Christi veraciter fuerint. Item vt Episcopi omnes Iudaeis ad se pertinentibus libellum de suis editum erroribus tradant; & vt professiones eorum, vel conditiones in scriniis ecclesiae condant. Quarum omnium legum promulgatio grauida, sicut synodali iudicio comprobata, ita generali omnium nostrorum definitione; in eorum erit deinceps excessus exercenda. *Tolet. ii. cap. 9.*

CAP. X.

Si quis fidem in Christum negauit, vel ad Iudaismum, vel idolorum cultum, vel Manichaeismum, vel aliud quid tale impietatis genus desciuisse visus sit; qui suapte quidem sponte ad eiusmodi malum irruens, deinde ad se rediens, totum vitae suae habet paenitentiae tempus. Numquam enim, si mystica peragatur oratio, Deum vna cum populo adorare dignus censetur, sed seorsum precabitur; a sacramentorum autem communione, omnino erit alienus. In hora autem sui excessus tum sacramenti parte dignus censebitur. &c. *Gregor. Nyss. epist. canonica c. 2.*

CAP. XI.

Innocentius constitutum fecit de omni ecclesia, & de regulis monasteriorum, & de Iudaeis, & de Paganis. *Ex Pontif.*

De Paganis: & quod Ecclesia cupit omnes infideles ad fidei cognitionem peruenire. Tit. XV.

CAP. I.

ORAT Ecclesia, vt infidelibus donetur fides; vt idololatrae ab impietatis suae liberentur erroribus. *Caelest. epi. 1. c. 11.*

CAP. II.

De consec. d. 1. c. 16. Episcopus nullum prohibeat ingredi ecclesiam, & audire verbum Dei, siue Gentilem, siue haereticum, siue Iudaeum vsque ad missam catechumenorum. *Carth. iv. c. 84. Burch. lib. 3. c. 28. Iuo lib. 2. tit. 4. c. 14. panor. & par. 3. c. 33. decr. Caesar. lib. 4. c. 91.*

Dent operam Christiani, vt aboleatur cultus idolorum. Tit. XVI.

CAP. I.

GEntilitatis ritum, & doctrinam. &c. abiicite: & populum vobis a Deo commissum piis admonitionibus edocete; & a sacrificiis mortuorum omnino deuitate. &c. *Greg. iii. ep. 3. in med. ad Baioraios.*

CAP. II.

De his qui Christianitatis bonum suscipere renuunt, & idolis immolant, vel genua curuant, nihil aliud scribere possumus vobis, nisi vt eos ad fidem rectam monitis, exhortationibus, & ratione illos potius, quam vi, quod vane sapiant, conuincatis; opera manuum suarum, & insensibilia elementa; cum sint homines intellectuabiles, adorantes, immo daemoniis suam ceruicem flectentes, & immolantes. &c. *Nicol ad consul. Bul. c. 41. Iuo par. 1. c. 181. & par. 11. c. 85. decret. Caesar. lib. 12. c. 88.*

CAP. III.

Admonere placuit fideles, vt quantum possunt, prohibeant, ne idola in domibus suis habeant. Si vero vim metuunt seruorum, vel se ipsos puros conseruent. Si non fecerint, alieni ab ecclesia habeantur. *Elib. cap. 41.*

CAP. IV.

Si quis idola fregerit, & ibidem fuerit occisus; quia in Euangelio non est scriptum, neque inuenitur ab Apostolis vnquam factum; placuit in numerum eum non recipi martyrum. *Elib. c. 60.*

CAP. V.

Si in alicuius presbyterio † infideles aut facculas accenderint, aut arbores, fontes, vel saxa venerentur: si hæc eruere neglexerit, sacrilegii se esse reum cognoscat. Dominus autem, vel ordinator rei ipsius, si admonitus emendare noluerit, communione priuetur. *Arelat. ii. c. 23.*

† praedio

CAP. VI.

Idolorum reliquiae per totam Africam deleantur, nam in multis locis maritimis, & possessionibus diuersis hic error maaet. Et tẽpla eorum, quae in agris, & occultis locis cum dedecore sunt, destruantur, de voluntate Imperatoris. *Carth. c. 59. G. Carth. v. c. 15. L. Afri. 25. L.*

CAP. VII.

Petatur ab Impp. vt reliquiae idololatriae non solum in simulachris, sed in quibuscumque locis, vel lucis, vel arboribus omnino deleantur. *Carth. c. 85. G. Carth. v. c. 15. L. Afric. 51. L.*

CAP. IIX.

Placuit & illud aduersus haereticos, vel Paganos, vel eorum superstitiones, vt legati missi de hoc glorioso concilio, quidquid vtile

vtile prouiderint, a gloriosissimis Principibus impetrent. *Mileu. c, 11.*

CAP IX.

Sunt, qui Kal. Ian. colunt, cum Ianus homo Gentilis, & Rex fuerit, Deus esse non potuit. &c. Sunt etiam, qui in festiuitate cathedrae domni Petri Apostoli cibos mortuis offerunt, & post missas redeuntes ad domos proprias, ad Gentilium reuertuntur errores; & post corpus Domini sacratas daemoni escas accipiunt. &c. Quemcumque in hac fatuitate Pastores, atque presbyteri persistere viderint, vel nescio *(quas)* ad petras, aut arbores, aut ad fontes designata loca Gentilium perpetrare, quae ad Ecclesiae rationem non pertinent; eos ab Ecclesia sancta *(hac)* auctoritate repellant, nec participare sancto altario permittant, qui Gentilium obseruationes custodiunt. &c. *Turon. ii. c. 23.*

CAP. X.

Quoniam paene per omnem Hispaniam, siue Galliciam idololatriae sacrilegium inolenit: cum consensu gloriosi. Principis *(Reccaredi)* sancta synodus ordinauit; vt omnis sacerdos in loco suo vna cum iudice territorii, sacrilegium memoratum studiose perquirat, & exterminare inuentum non differat. Omnes vero, qui ad talem errorem concurrunt sine discrimine, qua poterunt, animaduersione coerceant. Quod si neglexerint, sciant se vtique excommunicationis periculum esse subituros. Si qui vero domini extirpare hoc malum de possessione sua neglexerint, & familiae prohibere noluerint, ab Episcopo & ipsi a communione pellantur. *Tolet. iii. c. 16.*

CAP. XI.

Praecepta Domini sunt dicentis. Non facies tibi sculptile. &c. Cultores idolorum, veneratores lapidum, accensores facularum & excultores fontium admonemus; vt agnoscant, quod ipsi spontaneæ se morti subiiciũt, qui diabolo sacrificare videntur. &c. Ac proinde omne sacrilegium idololatriæ, vel quid quid illud est, contra sanctam fidem, in quo insipientes homines captiuati, diabolicis culturis inseruiunt, sacerdotis, vel iudicis instantia inuentum, vt sacrilegia eradantur, & exterminata truncentur. Eos vero, qui ad talem errorem accurrunt, & verberibus coerceant, & onustos ferro dominis suis tradant. &c. Domini tamen eorum, qui nunciatos sibi talium seruorum errores vlcisci noluerint; & excommunicationis sententiam perferãt, & iura serui illius. &c. se amisisse cognoscant. &c. *Tolet. xii. c. 11.*

Exo. 10. a.

CAP. XII.

Cum Dominus praecipiat: Non facies tibi sculptile. &c. Cultores idolorum efficiuntur, veneratores lapidum, accensores facularum, excolentes sacra fontium, vel arborum, auguratores quoque seu praecantatores. &c. Rectoribus ecclesiarum Dei studere vt. &c. suo eos restituant creatori. De quibus sacrilegiis extirpandis multa sãctorũ Patrum in diuersis conciliis clarent edicta. &c. Cum consensu, & iussu Egicani Regis decernimus; vt omnes Episcopi, seu presbyteres, vel hi, qui iudicandis causarum negotiis praesunt, in cuiuscumque loco praemissa sacrilegia, vel qualibet alia. &c. repererint; emendare, & extirpare non differant. &c. Quod si emendare neglexerint, iudex loci sui dignitate priuatus, anni vnius spatio erit sub paenitentia constitutus. &c. Si qui vero pro talium defensione obstiterint sacerdotibus, aut iudicibus, vt ea nec emendent, nec extirpent. &c. sint anathema in conspectu diuinae Trinitatis. &c. *Tolet. xvi. cap. 2.*

Exo. 10. a.

CAP. XIII.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat, adiuuante graphione, qui defensor ecclesiae est; vt populus Dei paganias non faciat: sed vt omnes spurcitias Gẽtilitatis abiiciat, & respuat; siue profana sacrificia mortuorum. &c. siue hostias immolaticias, quas stulti homines iuxta ecclesias ritu pagano faciũt. &c. siue illos sacrilegos ignes, quos Nedfri vocant; siue omnes quaecumq. sunt Paganorum obseruationes, diligenter prohibeant. *Franc. syn. Capit. lib. 5. capit. 2.*

CAP. XIV.

Vnusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat; vt populus Christianus Paganismum non faciat. *Suesson. sub Pipino.*

CAP. XV.

Summo decertare debent studio Episcopi, & eorum ministri; vt arbores daemonibus consecratae, quas vulgus colit, & in tanta veneratione habet, vt nec ramum, vel surculum inde audeat amputare, radicitus excindantur, atque comburantur. Lapides quoque, quos in ruinosis locis, & siluestribus daemonum ludificationibus decepti venerantur, vbi & vota vouent †, & deferunt; funditus effodiantur, atque in tali loco proiiciantur, vbi numquam a cultoribus suis venerari possint, & omnibus annuntietur, quantum scelus sit idololatria, & qui haec veneratur, & colit, quasi Deum suum negat. &c. Si quis hoc transgressus fuerit, fidem perdidit, & est infideli deterior. &c. *Nãnetẽ. c. 20.*

† fouent.

CAP. XVI.

Quicumque Antistites huiusmodi nefas *(idololatriae)* agi permiserit, vel peractum in sua dioecesi protinus abolere distulerit; a loci sui officio pulsus, vnius anni excursu sub paenitentiae maneat religatus lamento †. &c. *Tolet. xvi. in tom. Regis Egicani.*

† amẽto l.

Ne pagani cogantur suscipere fidem Christi. Tit. XVII.

CAP. I.

DE his, qui Christianitatis bonum suscipere renuunt, & idolis immolant, vel genua curuãt, nihil aliud scribere possumus vobis; nisi vt eos ad fidem rectam monitis, exhortationibus, & ratione illos potius, quã vi, quod vane sapiant, conuincatis; opera manuum suarum, & insensibilia elementa, cum sint homines intellectuabiles, adorantes, immo daemoniis suam ceruicem flectentes, & immolantes: nam, vt Apostolus docet: scimus, quoniam nihil est idolum, sed quae immolant gentes, daemoniis immolant. Iam vero si vos non audierint; cum eis nec cibos sumere, nec vllam penitus communionem habere. &c. Nulla igitur cum his, qui nõ credunt, idolaq. adorant, miscenda communio est. Porro illis violentia, ut credant, nullatenus inferenda est. Nam omne, quod ex voto non est, bonum esse non potest. Scriptum est enim: Voluntarie sacrificabo tibi. & rursus: Voluntaria inquit, oris mei, beneplacita fac Domine. & iterum: Et ex voluntate mea confitebor illi. Vltronea quippe Deus obsequia, & exhiberi tantum ab vltroneis praecipit; nam si vim inferre voluisset, nullus omnipotentiae illius resistere potuisset. &c. *Nicolaus ad consulta Bulgarorum c. 41. Ivo par. 1 c. 181. & 182. & par. 11. c. 85. & 86. decr. Caesar. lib. 12. c. 88.*

1. Cor. 8. a.

Psal. 53.

Psal. 118.

CAP. II.

Non esse inferendam Pagano violentiam, supra docuimus capite xli. *Nicolaus ad consulta Bulgarorum c. 102. Ivo par. 1. c. 182. decr. Caesar. lib. 12. c. 88.*

Ne Christiani communicent cum Paganis, neq. eorum libros legant. Tit. XIIX.

CAP. I.

EXcommunicentur, qui cum Iudaeis, & Saracenis praesumpserint habitare. *Alex. iii. in conc. Later. c. 26.*

De Iudaeis..., 5. Gre... & ... 1 sol... *hist.*

CAP. II.

Necesse est, vt salutis causa filius, qui sermonem receperit veritatis, a parentibus se paretur incredulis, aut rursum pater separetur a filio, aut filia a matre. Et hoc modo inter propinquos, atque consanguineos credentes, atque incredulos, scientiae, atque ignorantiae, veritatisque, & erroris pugna consurgit. &c. Quod si dicat aliquis; & quomodo iustum videtur, separari filios a parentibus? Audi quomodo: quia cum ipsis, si in errore permaneant, neque illis proderunt, & ipsi cum illis pariter interibunt. Iustum igitur, & valde iustum est separari eum, qui saluari vult, ab eo, qui non vult. &c. *Clem. epist. 3. post prin.*

CAP. III.

Infidelibus nolite coniungi, nec cum eis vllam participationem habere. Talia vero agentes, non fideles, sed infideles iudicantur. Vnde ait Apostolus: Quae portio fideli cum infideli? aut quae participatio iustitiae cum iniquitate? *Callist. epist. 2. in prin.*

2. Cor. 6.

CAP. IV.

Nulla cum his, qui non credunt, idolaque adorant, miscenda communio est. &c. Si quaeritis, quid de (*idololatris*) iudicandum sit, Apostolum Paulum audite, qui cum Corinthiis scriberet, ait: Quid mihi de iis, qui foris sunt? &c. Veruntamen auferte malum ex vobis ipsis; ne videlicet vobiscum morans, vt cancer serpat; aut certe, dum a fidelibus sibi communicari conspicit, suae vanitati communicari putet, ac per hoc veraciorem, & sanctiorem suam sectam, quam nostram existimet religionem. Propter conscientiam ergo magnopere idola colentium cauenda est omnino communio. nam qui idololatris communicat; ipsis idolis, immo daemoniis communicare videtur. &c. *Nicolaus ad consulta Bulgar. cap. 41. Ivo par. 1. c. 182. & par. 11. cap. 86. decr. Caesar. lib. 12. cap. 88.*

1. Cor. 5. d.

CAP. V.

Cum Paganis, quod sit Christianis pactum faciendum, Apostolus indicat, qui nullam cõmunionem luci ad tenebras, Christi ad Belial, fideli cum infideli, dat intelligi debere prorsus existere. Verum si eo fidelis animo pactum cum infideli constituit, vt eum ad cultum veri Dei possit attrahere, non est prohibendum. &c. Inueniuntur autem nonnulli sanctorum, & fidelium cum alienigenis, & infidelibus pacta, & amiciciae foedera contraxisse diuersa, sed eos non tamquam infidelitatem eorum, & superstitionem approbantes, coluisse; sed tamquam in angarias diuersis vsibus implicasse, & praecipue in terrenis eos quaestibus, & seruilibus occupasse. *Nicolaus ad consulta Bulgaror. c. 82.*

2. Cor. 6.

CAP. VI.

De libris profanis, quos a Sarracenis vos abstulisse, ac apud vos habere perhibetis, quid faciendum sit, inquiritis. Qui nimirum non sunt reseruandi; corrumpunt enim, sicut scriptum est, mores bonos colloquia mala: sed vtpote noxii, & blasphemi igni tradendi *Nicol. ad consul. Bulgar. cap. 103.*

1. Cor. 15. d.

CAP. VII.

Petatur a Christianis Imperatoribus cum contra diuina praecepta in multis locis conuiuia ita fiant, ex Gentili errore ducta, vt Christiani Gentilibus clam coniungantur; vt haec prohibeant, & ex vrbibus, & possessio-

nibus

nibus expellant, maxime in natalibus martyrum per vrbes, & sacra loca hae sordes inferuntur, quibus diebus, quod dicere turpe est, choreas per agros, & plateas ducunt, & matronarum honos, & aliarum mulierum pudor contumeliis afficiuntur; ita vt sanctae fidei cultus periclitetur. *Carthag. cap. 61. G. Afric. 27. L.*

CAP. IIX.

Dist. 37. c. 1. Episcopus Gentilium libros non legat, haereticorum autem pro necessitate, & tempore. *Carth. iv c. 16. Burch. lib. 1 cap. 95. Iuo lib. 2. tit. ... panor. & par. 4. c. 160. & par. 5. c. 197. decr. Anselm. lib. 7. c. 102. in addit. Caesar. lib. 2. c. 19. & lib. 4. c. 56.*

Ne fideles coniungantur cum Paganis, Tit. XIX.

CAP. I.

Dist. 23. quaestio 15. Lectores, & cantores non ducant vxores alterius sectae, liberos non copulent in matrimonio cum haeretico, Iudaeo, vel Gentili, nisi promittat orthodoxam fidem recipere, contra veniens canonice puniatur. *Chal. c. 14. Iuo lib. 3. lib. 8. c. 27. panor.*

CAP. II.

De Iudaeis c. 15. Greg. tit. 1. eod tit. in 4. collect. In nonnullis prouinciis a Christianis Iudaeos, seu Sarracenos habitus distinguit diuersitas; sed in quibusdam, &c. contingit interdum, quod per errorem Christiani Iudaeorum seu Sarracenorum; & Iudaei, seu Sarraceni Christianorum mulieribus commisceantur. &c. Statuimus, vt tales vtriusque sexus in omni Christianorum prouincia, & omni tempore, qualitate habitus publice ab aliis populis distinguantur, cum etiam per Moysen hoc ipsum legatur eis iniunctum. *Inn. iii. in conc. gen. Latr. c. 68.*

Leuit. 19. Deuterono. 22.

CAP. III.

Propter copiam puellarum Gentilibus minime in matrimonium dandae sunt virgines Christianae, ne aetas in flore tumens, in adulterio resoluatur animae. *Elib. c. 15.*

CAP. IV.

Si quis sacerdotibus idolorum filias suas iunxerint, placuit nec in fine eis dandam communionem. *Elib. c. 17.*

CAP. V.

Si quis fidelis habens vxorem, cum Iudaea, vel Gentili fuerit moechatus, a communione arceatur. &c. *Elib. 78.*

CAP. VI.

Puellae fideles, quae Gentilibus iunguntur, aliquanto tempore a communione separentur. *Arel. c. 11.*

CAP. VII.

Liberi clericorum Gentilibus, vel haereticis (*aut schismaticis L.*) matrimonio non copulentur. *Carth. 21. G. Carth. iii. c. 12. L.*

Ne Christiani Paganorum superstitioni faueant. Tit. XX.

CAP. I.

26. q. 7. c. 14. Si quis Kal. Ianuarias, & broma † colere praesumpserit, aut mensas cum dapibus in domibus praeparare, & per vicos, & plateas cantationes, & choreas ducere, quod maxima iniquitas est coram Deo, anathema sit. *Zachar. in syn. Roman. c. 9. Burch. lib. 10. c. 16 Iuo par. 11 cap. 43. decr.*

† brumam

CAP. II.

Si Christianus oleum mittat † in templum Gentilium, vel in synagogam Iudaeorum in eorum festis diebus, aut lucernas accendat; excommunicetur. *Ap. c. 71.*

† offerat

CAP. III.

Diuinos, vel sortilegos, sacrificia mortuorum, vel lucorum, vel fontium, auguria, vel phylacteria, vel incantatores, & veneficos, id est, maleficos, & obseruationes sacrilegas; quae in vestris finibus fieri solebant, omnino respuentes, tota mentis intentione ad Dominum conuertimini. &c. *Grego. iii. ep. 2. in med. ad Germanos.*

CAP. IV.

De Kal. Ianuar. vel ceteris auguriis, phylacteriis, incantationibus, vel aliis diuersis obseruationibus quae Gentili more obseruari dixisti apud beatum Petrum Apostolum, vel in vrbe Roma, hoc a nobis, & omnibus Christianis detestabile, & perniciosum esse iudicamus. &c. *Zachar. ep. 6. post med. ad Bonif. incip. Susceptis.*

CAP. V.

Placuit prohiberi, vt cum rationes suas accipiunt possessores, quiquid ad idolum datum fuerit, acceptum non inferant. Si vero post interdictum fecerint, per quinquennii spatia temporis a communione esse arcendos. *Elib. c. 40.*

CAP. VI.

Sacerdotes, qui tantum sacrificantium coronam portant, nec sacrificant; nec de suis sumptibus aliquid idolis praestant, placuit post biennium accipere communionem. *Eliber. 55.*

CAP. VII.

Matronae, vel earum mariti vestimenta sua ad ornandam saeculariter pompam non dentisi fecerint, triennii tempore abstineant. *Elib. c. 57.*

CAP. IIX.

Si in alicuius presbyterio † infideles aut faculas accenderint, aut arbores, fontes, vel saxa venerentur: si haec eruere neglexerit, sacrilegii se esse reum cognoscat. Dominus autem, vel ordinator rei ipsius, si admonitus emendare noluerit; communione priuetur. *Arel. ii. c. 23.*

† praedio

CAP.

CAP. IX.

De haeret c.5.Greg. ix c 8. eo. tit.in 1.col lect.

Si haeretici, vel Gentiles, ab Episcopo haeredes relinquantur, etsi propinqui sint; etsi ab intestato succedant; anathema dicatur Episcopo, & a nomine eius sacerdotes abstineat. *Carth.c.92.G.Afr.c.48.L.*

CAP. X.

Non oportet cum Paganis festa celebrare, & communicare impietati eorum. *Laod.c 39.*

CAP. XI.

Si quis Christianos, vt est Gentilium consuetudo, apud cuiuscumque ferae, vel pecudis caeta, inuocatis insuper nominibus Paganorū fortasse iurauerit; si se ab hac superstitione commonitus noluerit cohibere, donec reatū emendet; a consortio fidelium, vel Ecclesiae communione pellatur. *Aurel.iv. c.16.*

CAP. XII.

Ad nos peruenit, quosdam de populis catholicae fidei, excerabili ritu, die quinta feria, quod dicitur Iouis excolere, & operationem non facere. Quam rem pro Dei timore, execrantes, & blasphemantes, quicumque ab hac die praeter festiuitates in eo die venientes, ausus, vel ausa fuerit vacare, & operam non facere; si ingenuus est, aut ingenua, de ecclesia repellendum, & sub paenitentia mittendi anno vno, & eleemosyna, & fletu satisfaciat, vt eis Dominus ignoscat. si Seruus aut ancilla fuerit, contenta † flagella correcti domino cōsignentur, & vltra talia eos obseruare non permittant. *Narbon.c.15.*

† cētenas.

CAP. XIII.

Non licet Kal. Ian. vecolo † aut ceruolo facere: vel strenas diabolicas obseruare. Sed in ipsa die sic omnia beneficia tribuantur, sicut & reliquis diebus. *Antisiodor.c.1.*

† vitulos.

CAP. XIV.

Non licet compensas in domibus propriis nec vigilias in festiuitatibus sanctorū facere: nec inter sētes, aut arbores sacriuos †, ac riuos vel ad fontes vota exsoluere: sed Quicūq. votū habuerit, in Ecclesia vigilet, & matricolae ipsum votum, aut pauperibus reddat. Nec subtilia, aut pede, aut hominem † lineo fieri penitus praesumat. *Antisiod.c.3*

† sacriuos *† homine f.*

CAP. XV.

† Maii f.

Kalendas, Vota, & Brumalia, & Kalendarum Martij † conuentum ex Christianorū repub. tollimus. Item mulierum publicas saltationes, & quae nominē falsorum deorum Gentilium ex viris, vel mulieribus fiunt choreae, & festa; quae omnia aliena sunt a Christianis. Nemo etiam vir mulieris stolam induat, nec mulier viri, neque personas comicas, vel satyricas, vel tragicas inducant. Neque Dionysi nomine exclamato vuas exprimant. Neque dum vinum in cuppis diffundūt risum moueant ignorātiae, vel stultitiae praetextu daemoniaco modo operantes. Qui fecerint clerici deponantur, laici excommunicentur. *Trull.c.62.Paenit.Rom.tit.7.c.3.*

CAP. XVI.

Incendia, quae ante domos, vel opificinas in Neomeniis quidam ponunt, & super ea veteri more transiliunt, cessare iubemus. Quisquis tale fecerit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. Scribitur enim quarto Regum, Manassen altare aedificasse militiae caeli. &c. *Trull.c.65.*

4.Reg.21. a.

CAP. XVII.

Qui iurant, vt Gētiles, paenitentia canon coercet, nos excommunicatione. *Trull.95.*

CAP. XIIX.

Non liceat Christianis prandia ad defunctorū sepulchra deferre, & sacrificare mortuis. *Mar.Brac.c.70.Burch.lib.11.c.38.Iuo par.11 c.63.decr.*

De consec. dist 1.c.28 non oportet.in fine

CAP. XIX.

Non liceat Christianis tenere traditiones Gentiliū; & obseruare, & colere elemēta. &c. *Mar.Brac.c.73, Raban.c.24.de paenit.Burch lib.10.c.13.Iuo par.11.c.40.decr.*

26. q. 5. c. 3.

CAP. XX.

Non liceat iniquas obseruationes agere diebus Kalendarum, & otijs vacare Gentilibus, neque lauro, aut viriditate arborum cingere domos. Omnis haec obseruatio paganissima est. *Mar.Brac.c.74.Raban.c.24.de paenit.Burch.lib.10.c.15.Iuo p.11.c.42.decr.*

26. q. 5. c.13.

Ne Christiani deferant ad Paganos arma, & alia, quibus ipsi nocere possint Reipub. Christianae. Tit. XXI.

CAP. I.

De Iudaeis c 6. Grego. ix & in 1 collect.

ITa quorundam animos occupauit saeua cupiditas, vt cum glorietur nomine Christiano, Sarracenis arma, ferrū, & lig mina † galearum deferant, & pares eis, aut etiam superiores in malitia fiant; dum ad impugnādos Christianos arma eis, & necessaria subministrant. Sunt etiam, qui pro sua cupiditate in galeis, & piraticis Sarracenorum nauibus regimen, & curam gubernationis exercent. Tales igitur a communione Ecclesiae praecisos; & excommunicationi pro sua iniquitate subiectos, & rerum suarum per saeculi Principes catholicos, & Consules ciuitatum priuatione multari, & capientium seruos, si capti fuerint, fore censemus. Praecipimus etiam, vt per ecclesias maritimarum vrbium crebra, & sollemnis excōmunicatio proferatur in eos. *Alex.iii.in con.gen.Lat.c.24.*

† lignamina

CAP. II.

De Iudaeis c.17. Gregor ix.

Excomunicamus, & anathematizamus illos falsos, & impios Christianos, qui contra ipsum Christum, & populum Christianum Sarracenis arma, ferrum, & ligamina † deferunt galearum: eos etiam, qui galeas eis vendunt, vel naues, quique in piraticis Sarracenorum nauibus curam gubernationis exercent, vel in machinis, aut quibuslibet aliis

† lignamina.

aliis aliquod eis impendunt consilium, vel auxilium in dispendium terrae sanctae; ipsarum rerum suarum priuatione multari, & capientium seruos fore censemus. Praecipientes, vt per omnes vrbes maritimas diebus Dominicis, & festiuis huiusmodi sententia innouetur, & talibus gremium non aperiatur Ecclesiae, nisi totum, quod ex substantia tam damnata perceperint, & tantūdem de sua in subsidium praedictae terrae transmiserint; vt aequo iudicio, in quo deliquerint, puniantur. Quod si forte soluendo non fuerint, alias sic reatus talium castigetur, quod in poena ipsorum aliis interdicatur audacia similia praesumendi. *Inn. iii. in con. gen. Lat. c. vlt.*

Pagani non gerant magistratus, neque habeant mancipia Christiana. Tit. XXII.

CAP. I.

De Iudaeis c. 5. Greg. ix. & in 2. collect.

IVdaei, siue Sarraceni nec sub alendorum puerorum obtentu, nec pro seruitio, nec alia qualibet causa Christiana mancipia in domibus suis permittantur habere. excommunicentur autem, qui cum eis praesumpserint habitare. *Alex. iii. in con. Lat. c. 26.*

CAP. II.

De Iudaeis c. 16. Gre. ix. c. 2. eo. tit. in 4. collect.

Ne iudaei officiis publicis praeficiantur. &c. Hoc idem extendimus ad Paganos, &c. *Inno. iii. in con. gen. Lat. c. 69.*

Infidelis non potest accusare Christianum. Tit. XXIII.

CAP. I.

SEmper in accusatione clericorum primo persona, fides, vita, & cōuersatio blasphemantiū perscrutetur. Nam fides omnes actus hominis praecedere debet, quia dubius in fide infidelis est. Nec eis omnino est credendum, qui veritatis fidem ignorant, nec rectae conuersationis vitam ducunt; quoniam tales & facile, & indifferenter lacerant, & criminantur recte, & pie viuentes, &c. *Nicae. c. 45. apud Iul. epist. 2. c. 11. Xist. ep. 1. in fin. Hadr. c. 4. ad Episcop. Mediom. Capitul. lib. 5. c. 183. & 239. & lib. 7. c. 147. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr. Ansel. lib. 3. c. 88.*

c. 1. de haeret. Greg. ix. & in 2. collect.

CAP. II.

Accusandi nō sunt (*sacerdotes Domini*) ab infamibus, &c. aut alterius sectae, vel religionis hominibus. *Pontian. ep. 1. in prin. Trosl. c. 4.*

CAP. III.

6. q. 1. c. 17. in fin.

Nec liberti, neque suspecti, nec rectam fidem, vel dignam conuersationem non habentes, summos sacerdotes possunt accusare. *Steph. epist. 1. c. 1. Burch. lib. 1. c. 173. Iuo p. 5. c. 291. decr. Deusd. c. 3.*

CAP. IV.

Paganos, & haereticos scias nō posse Christianos accusare, aut vocem eis infamationis inferre. *Caius ep. vni. c. 1. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 11. panor. & Ansel. lib. 3. c. 45. Tarras. lib. 2. c. 15.*

2. q. 7. c. 25

CAP. V.

Persona, fides, vita, & conuersatio, atque suspicio accusantium enucleat in primo inquirenda est. *Marcellus ep. 2. in med.*

CAP. VI.

Gentilis ad accusandum clericos non admittatur, nisi suā causam prosequatur. *Carth. cap. 130. G. Cart. vi. c. 2. L. Afr. 96. L. Iuo. par. 16. c. 64. decr.*

4. q. 6. omnib. c. 2.

De ijs, qui credunt, & nondum sunt baptizati. Tit. XXIV.

CAP. I.

Distin. 48 c. 1.

ANtequam quis baptizetur, docendus est, non statim post Gentilitatis conuersionem est baptizandus. Multo minus est statim ordinandus Episcopus, cum dicat Apostolus, Non neophytos, ne forte elatus in iudicium incidat, & laqueū diaboli. *Nicae. c. 12. Mart. Brac. c. 22. Ioan. six. in iix. vel ix. syn. gen. act. 2. Iuo in prolog. panorm. & decr.*

1. Tim. 3. d.

CAP. II.

Quicumque (*ex Eunomianis, & Montanistis, & Sabellianis*) rectae fidei adscribi volūt, vt Graecos † admittimus; & primo quidem die ipsos Christianos facimus, secundo catechumenos, &c. & sic eos cathechizamus, siue initiamus, & curamus, vt longo tempore versentur in ecclesiis, & audiant scripturas, & tunc eos baptizamus, *CP. c. 7. G.*

† Paganos.

CAP. III.

Flamines si fuerint catechumeni, & se a sacrificiis abstinuerunt, post triennii tempora ad baptismum admittantur *Elib. c. 4.*

CAP. IV.

Gentiles si in infirmitate desiderant sibi manus imponi, &c. placuit eis manus imponi & fieri Christiano. *Elib. c. 39.*

CAP. V.

Nequis Christianus, at Gentilis ad idolum Capitolii sacrificandi causa ascendat, & videat. Si fecerit, pari crimine teneatur. Si fuerit fidelis, post x. annos acta paenitentia recipiatur. *Elib. 59.*

Cetera vide parte secunda, vbi de catechumenis, & de baptismo agitur.

Communia de Paganis. Tit. XXV.

CAP. I.

De Iudaeis 15. Grego. ix. c. 2. eo. tit. in 4. collect.

IN nonnullis prouinciis a Christianis Iudaeos, seu Sarracenos habitus distinguit

diuer-

diuersitate,&c.contingit interdum,quod per errorem Christiani Iudaeorum seu Sarracenorum,& Iudaei,seu Sarraceni Christianorũ mulieribus commiscentur,&c.Statuimus, vt distinguantur,&c. *Inno. iii. in concil. gener. Lat. cap.68.*

CAP. II.

Dist.45. c. 7. Episcopum. Episcopus,presbyter,diaconus fideles peccantes, vel infideles delinquentes verberans deponatur. *Ap. c. 27. G. 28. & L.Ansel. li. 6.c.159.*

CAP. III.

1.Cor.10. 8. Apostolici praecepti verba sunt, apud iudaeos,atque Gentiles sine offensione nos esse debere,hoc quisquis Christianus est,tota animi virtute custodit.*Milti.epist. 1.in prin.Caelest. epist.1.in prin.*

CAP. IV.

Si licet persecutionem Paganorum fugere an non?Salutare consilium damus,si fieri potest, locum inueneris, insta ad praedicandum illis: si autem supportare non valueris eorum persecutionem;habes praeceptum dominicum, vt in aliam ingrediaris ciuitatem. *Matt.10.* *Zacha.epist.5.ad Bonifa. ante fin. cuius init. Benedictus Deus.*

CAP. V.

Aduersus haereticos,vel Paganos, vel eorum superstitiones;legati missi de hoc gloriose concilio,quidquid vtile prouiderint, a gloriosissimis Principibus impetrent. *Mileu. cap.11.*

CAP. VI.

Lectores in ecclesia in habitu saeculari ornato non psallant,neque granos †Gentili ritu dimittant.*Brac.s.c.29.* *† gradus*

CAP. VII.

Qui iura ciuilia discunt, non debent Paganorum moribus vti, neque in theatrum ascendere †, vel cylistras celebrare, vel praeter communem vsum stolas induere, &c aut excommunicentur.*Trul.71.* *† induci*

CAP. IIX.

Mercatores huius regni,Christiani siue iudaei,mancipia Pagana,quae per tot populos, & ciuitates fidelium transeuntes ad manus infidelium,& saeuissimorum hostium nostrorum perducunt;ex quo & ipsi infelices serui, qui si a Christianis emerentur,poterant saluari,miserabiliter pereunt,& inimicorum regni maximus numerus augetur: coerceantur a piis Principibus nostris, & intra Christianorum fines vendere compellantur:ne tam horrenda crudelitate,& aperta infidelitate,& animarum damnis Deus exasperetur,& vires hostibus augeantur. *Melden.c.73.in fine. ex Tole.iv.c.59.*

CAP. IX.

Sarracenis sufficit, quod in eremo lapidi inanimato sacrificia faciant, acclamentque hanc vocem chobar, quod a patribus acceptum per puerilia mysteria,& festa peragunt. Christianis vero caracter proprissimus est fides, & confessio in vnum Deum Patrem, & Filium,& Spiritum sanctum,cum reliquis sacri symboli capitibus,&c. *Germanus Episcopus CP. ad Thomam Episcopum Claudiopoleos,post prin. vii.syno.act.4.post prin.* *docet Sarracenos idololatras fesse.*

CAP. X.

Innocentius constitutum fecit de omni ecclesia, & regulis monasteriorum, & de Iudaeis,& de Paganis.*Ex Pontif.*

FINIS.

REGISTRVM.

✝ ✝✝ ✝ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz.
Aaa.

Omnes sunt terniones praeter Aaa duernionem.

ROMAE.
Apud Andream Phaeum. MDCXVII.
SVPERIORVM PERMISSV.